10567. IV. 2. 022 2°

Hain* 3172 (vol. IV)
GW 4284

Quinta pars huius

operis in se continēs glosam ordinari
am cū expositiōe lyre litterali ⁊ mora
li: necnon additionibus ac replicis.

Super libros Matthei
Marci
Luce
Johānis

K K
LYCEAL
BIBLIOTHEK
ZU
LAIBACH

Ex Bibliotheca Ioannis Bap:
tistae â Sröpach

Sum Epi Labacensis eiusdemq Bibliothecae Eberburgensis

Bis duo: quinta noue pars euangelia legis:
Quattuor et christi continet illa rotas.
Undiq; plena oculis alialia quattuor ista:
Circũstant solium nocte dieq; dei.
Hebreo Leui pfert sermone Mathe⁹
humanã faciẽ publico ab officio.
Interpres petri Marc⁹: leo fortis: r vbis
Presul alexandri: scribit in italia.
Tertiꝰ est medicꝰ Lucas: qui Syrus achęis
Sub specie vituli: virgineo ore canit.
Ultimꝰ altiuolãs aquila: celebsq; Joannes:
Antistes: asię scripsit ad ecclesias.
Quattuor irriguũ faciũt hec flumia mũdũ:
Hi pflant vẽti quattuor: omne solum.

Incipit prefatio fratris Nicolai de lyra ordis minorum in quattuor euangelistas.

Quattuor facies vni. Eçech.j. Scom q scribit beatus Grego. super Eçech. prima pte Homel. iij. Quia p faciē vnusq; cognoscit: recte p faciē noticia designat. Lex aūt seu doctria euāgelica licet sit vna: qz ab vnigenito filio dei data t ad vnū finē ordīata: vt videbit inferi⁹: tñ q̄druplici noticia excellit oēm aliā legē datā humanā t diuinā. t ideo bene de ipsa dicit: Quattuor facies vni. Ad cui⁹ euidentiā aduertēdū q cuiuslibet legis ꝺuenienter date sūt q̄ttuor ꝺditiones. Legis ei p̄ prīū est vitia extirpare: mores seu act⁹ hominū ordīare: inducere ad felicitatē t plane ac lucide tradere veritatē. In his aūt q̄tuor ꝺditiōib⁹ lex seu doctria euāgelica excellit oēm aliā legē t diuinā t humanā: vt patebit discurrēdo p singula. Prima igit̄ cōditio legis est q debet vitia extirpare. ad q̄ ei leges sūt date vt q̄s priuata castigatio cohibere nō potuit: metu penax q̄ legib⁹ infligunt a maleficijs retrahant. Propē qđ dic Apostol⁹. j. Ad Timoth. j. ca. Lex iusto nō est posita: sz iniustis et nō subditis ipijs et peccatorib⁹ sceleratis t cōtamiatis: patricidis t matricidis: homicidis t fornicarijs: masculox cōcubitorib⁹: plagiarijs: mēdacib⁹ t periuris: t si q̄d aliud sane doctrine aduersat. In hac aūt extirpatiōe vitiox lex humana īuenitur defectiua: qz nō pōt ꝓhibere oīa mala. Cui⁹ rō est: qz lex cōmunitati ꝓponit obseruāda. in cōmunitate aūt pauci inuenīū tur virtuosi t pfecti t plures impfecti t defectuosi. t ideo sicut pueris alīq; pmittunt q̄ nō pmitterent viris pfectis: ita in legibus q̄ cōmunitati seruāde īponūt aliqua mala minoza pmittunt vt maioza euitent: sicut lex ciuilis meretrices in ciuitatibus pmittit: ne respublica ꝓpter īperfectionē multitudinis q̄ castitatē obseruare nō potest: dissentionib⁹ q̄ ꝓpter libidinem surgerēt ꝺturbet. vñ dicit Aug⁹. in libro de ordīe: Auferre meretrices a ciuitatib⁹: t oīa ꝺturbabis libidinib⁹. Verūtamen ista mala q̄ bono modo auferre non pōt relinq̄t diuīo iudicio puniēda. Unde dicit Aug⁹. j. de libero arbitrio: Lex ista q̄ regēdis ciuitatib⁹ ferē. multa cōcedit atq; īpunita relinq̄t q p diuinā puniētiaz vindicāt. Silr lex mosaica diuinit⁹ data aliq̄ mala pmittit: sicut pmisit dare libellū repudij: vt dr Deut. xxiiij. ne viri vxores interficerēt: t tradere ad vsurā extraneis ne fratres ꝓprios grauarēt: vt habet Deut. xxiij. Cui⁹ rō fuit: qz lex illa fuit data pplo rudi dure ceruicē t īpfecto. iō sūt eis pmissa aliqua mala minoza vt euitent maioza. ꝓpter qđ saluator Matth. xix. dicit iudeis de pmissiōe libelli repudij. Ad duriciā cordis vr̄i pmisit vob⁹ moyses dimittere vxores vr̄as. Sic igit̄ patet q tā lex humana q̄ mosaica pmittit aliq̄ mala: t sic q̄tū ad hoc est impfecta: ꝑ lex euāgelica nullū malū pmittit tā q̄ pfectissima: sz oīa excludit t puniēda p̄dicit: ꝓpter qđ legislator euāgelic⁹ Iesus xp̄s dicit Matth. xij. Dico aūt vobis q de oīm vbo ocioso qđ locuti fuerit homines sup terrā reddēt rationē in die iudicij. si de omni vbo ocioso: multomagis de nociuo. t si de vbo: multomagis de facto. t sic patet primū videlicet q lex euāgelica ꝑcellit oēm aliā legē in extirpatiōe malorū. Secūdo ad legē ptinet mores seu act⁹ humanos ad bonum ordinare. vñ dicit pḥs. ij. Ethicox. Intētio cuiuslibet legista tozis est ciues facere bonos. In hoc q̄z inuenīt lex humana defectiua: quia homo nō pōt de secretis cordīū iudicare: t iō nō pōt lex humana nisi de actib⁹ exteriozib⁹ ordinare. vnde dicit j. Reg. xvj. ca. Homo videt ea que patēt: de⁹ aūt intuet cor. t ideo ad legē diuinā solā pertinēt act⁹ interiores ordinare. Sz t lex mosaica inuenīt in ꝑ defectiua. ꝓpter qđ ꝺra doctoribus antiq̄s q lex vet⁹ ꝓhibebat manū nō animū: t habet ī glosa sup epistolam ad Phil. iñ. ca. Qđ duplicit pōt intelligi. Uno mō erronee: t sic intelligebāt doctores iudeox dicētes volūtatem malā nō esse peccatū nisi aliquo modo exeat in actū: vt patet p Josephū. xiij. libro antiq̄tatū. Ex qñ arguebat ꝺtra eos: qz scriptum est Exo. xx. Non ꝺcupisces vxorem ꝓximi tui. Respōdebant sic q hoc ꝑcepto nō ꝓhibetur ꝺcupiscētia interior: sed manifestatio exterior. quasi diceret: Nō ꝺcupisces. i. signa concupiscētie nō facies: vt amplexus t oscula vl̄ cōsimilia. Sz ꝑ manifeste patet falsū: qz actus exterior nō habet malicīā vel bonitatē moralē nisi in q̄tum ꝓcedit ab actu interiori: qz peccatū intantū est voluntariū q si non sit volūtariū nō est peccatum. Alio modo intelligit p̄dictū verbū. s. q lex vet⁹ ꝓhibebat manū nō animū sane t bñ videlicz q lex vetus in paucis ꝓhibebat animū seu cōcupiscentiā interiorē: videlicet in vitio mechie t auaricie tm̄: t adhuc licet ꝓhiberet in illis cōcupiscētiam: nō tñ trāsgressoribus infligebat aliquā penā. t ideo ī ta lib⁹ īuēit ipfecta. Lex āt euāgelica tā q̄ pfectissima generalit̄ prohibet concupiscentiā malā: t concupiscentibus indicit penam infligendā. ꝓpter quod saluator Matth. v. dicit: Audistis quia dictum est antiquis: Non occides. qui aut̄ occiderit reus erit iudicio. Ego aut̄ dico vobis: quia omnis qui irascitur fratri suo reus erit iudicio. t eodē modo dicit in alijs p̄ceptis. Ex quo patet q lex euāgelica nō solū ordīat act⁹ exteriores sed generaliter actus interiores: t sic patet secundus. Tertio dico q ad legem ptinet ad felicitatē homines inducere. Verūtamen lex humana non inducit nisi ad felicitatē politicā que est tranquill⁹ et pacificus status ciuitatis in vita ista mortali. Homo aut̄ fm intellectū qui est pars principalior hominis: immortalis est: vt dicit. x. Ethicox: t ideo oportet aliam felicitatē extra vitā istā assignare. ad hāc aūt lex diuīa ordinat qđ non potest facere lex humana. per hoc ei necessitas sacre doctrine ab omnibus doctoribus assignatur: quia homo ad quandā beatitudinē supernaturalē ordinat̄ ad quam p legem sibi diuinitus reuelatā dirigitur. Verūtamē t in hoc lex mosaica inuenitur defectiua: quia beatitudo supernaturalis non habetur nisi per gratiā: fm qđ dr Ro. vj. Gratia dei vita eterna. hanc aūt gratiā lex mosaica nō dabat: sed tm̄ ad ipm̄ disponebat. ꝓpter hoc dicit ad Heb. vij. Nihil enī ad pfectū adduxit lex: sed hanc pfectionē a christo dādā expectabat: fm qđ scribit Jobis. j. Lex p moysen data est: gra t veritas p iesuz xp̄m facta est. ꝓpter quod saluator in principio euāgelice legis dicit Matth. iiij. Pēnitentiā agite appropinquabit enī regnū celox: t sic patet tertiū. quarto ad legē ptinet veritatē plane ac lucide tradere. cuius ratio est: quia lex ꝓponitur multitudini intelligēda t seruāda. in multitudine autem plures sunt deficientes ingenio: t pauci subtiles t ingeniosi. ꝓpter qđ lex q̄ multitudini ꝓponit debet veritatez lucide ac plane tradere. In hoc aūt inuenit lex hūana defectiua: qz ibi inueniuntur multe obscuritates t pplexitates: quod patet ꝓpter legū multitudinē ac varietatē t mutationē t aliquarum obzogationem: vt patet intuenti iura ciuilia ac canonica. Similiter t in hoc deficit lex mosaica: qz in velaminibus t figuris tradit veritatē de agibilib⁹ t credendis. In cuius figura moyses velata facie loq̄bat ad pplm: vt habet Exo. xxxiij. ꝓpter quod dicit Apostolus. j. Coz. x. Ōia in figura contingebant illis: sed lex euangelica in hoc inuenitur perfecta: qz veritas que in veteri testamento in figuris latebat occulta: p euidentiā facti facta est manifesta. In cuius signū in passione dñi q̄ mysteria noue legis fuerūt ꝑpleta velū templi scissū est ī duo media: Luce. xxiij. ꝓpter quod dicit saluator Joh. xvj. Uenit hora cū iā nō in ꝓuerbijs loquar vobis: sed palam de patre annunciabo vobis. t sequitur: Dicunt ei discipuli: Ecce nunc palā loqueris t ꝓuerbiū nullū dicis: t sic patet quartum: videlicet q lex euangelica excedit omnē aliā legē in tradendo plane ac lucide veritatē. De his quatuor predictis dicitur Ꝑs. xviij. Lex domini. i. lex euāgelica: que ē dñi nostri iesu xp̄i. Immaculata: quia nullū virtū pmittit: Conuertens animas: quia actus interiores anime pfecte ordinat et disponit. Testimoniū domini fidele: qz ad felicitatem ꝓmissam efficaciter inducit: Sapientiā prestans paruulis: qz veritatem capabilem omnibus lucide tradit. Igitur sicut patet ex predictis: lex euangelica omnē aliā legē excellit ī noticia quadruplici. ideo cōuenienter dicit de ipsa verbū assumptū: Quatuor facies vni: quia per faciē noticia designat. Ad cuius verbi ꝭteriozem ꝭtellectū sciendū q in verbo ꝓpositō notant̄ q̄tuor cause huius euangelice doctrine. videlicet causa effectiua principalis: subiectiua seu materialis: finalis t formalis. Tres aut̄ prime cause coincidunt in idē nnmero: vt patebit. ideo notant̄ in hoc nomine vni. Causa aūt formalis sub facie quadruplici. cum dicitur: Quattuor facies. Ad euidentiam aut̄ primi aduertendū q christus siue deus ī carnat⁹ qđ idē est: qz christus est nomē suppositi in duplici natura diuina videlicet t humana: ipse est cā efficiēs huius euāgelice doctrīe. Huius ratio est quia in omnibus artibus videmus q architector p ministros disponit materiā: sed p seipm̄ introducit formam: sicut carpentator per ministros facit ligno⁹ dolationē: sed per seipm̄ ipsius domus vel nauis cōpagationē: vt habetur. j. Metaphy. Lex aūt vetus fuit dispositio ad nouā. ꝓpter quod ꝺr ad Gal. iij. Lex pedagogus noster fuit ī christo. t ideo licet vtrūq; testamentū sit a deo datū: tñ vetus testamentū fuit datū ab ipso mediantib⁹ angel⁹: vt habet exp̄sse Act. vij. vbi dicit de moyse: Hic est qui fuit in ecclesia in solitudīe cum angelo qui loquebatur ei in monte syna t cū patrib⁹ nostris qui accepit verba vite dare nobis: quia tamen ille angelus in p

lus in persona dei loquebatur moysi. ideo aliquando nomiat angel⁹: aliqñ dom⁹: fm qđ dicit beat⁹ Grego. j. moral. Ex quo ptz q vet⁹ testamētū dedit dñs p ministeriū angelo⁹. vñ Act. vij. post verba p̄missa dr iudeis: Recepistis legē in dispositiōe angelo⁹ ⁊ nō custodistis: sed nouū testamentū dedit dñs p se ipm incarnatū. ꝓpter qđ Aug⁹. in libro de fmōe dñi exponēs illud Matth. v. Et aperiēs os suū ⁊c. dicit: Tūc aperuit os suum q̄ in lege veteri apiebat ora ꝓpheta⁹: ⁊ hoc ē qđ dic̄ Apostolus ad Heb. j. Multipharie mltiſc modis olim de⁹ loq̄ns patrib⁹ in ꝓphetis nouissime dieb⁹ istis locut⁹ est nobis in filio ⁊c. Patet igit q xp̄s est cā effectiua hui⁹ euāgelice doctrine: similiter ipe est cā subiectiua seu materialis. Ad cui⁹ euidētiā sciendū q idē est subiectū toti⁹ scientie et part⁹ sub alia tn̄ rōne: qz sub rōne vniuersali est subiectū toti⁹ scientie: sub rōne aūt determinata ⁊ ptⁱculari ē subiectū in pte: sicut patet i philosophia naturali vbi corp⁹ mobile vniuersaliter est subiectū. corp⁹ aūt mobile animatū in libro de aīa est subiectū ⁊ in libr⁹ sequentib⁹ ad ip̄m: ita sūt illud qđ est subiectū i tota sacra scriptura sub ratione generali debet assignari ꝓ subiecto in parte ipsius sub rōne determinata et speciali. De subiecto autem theologie duplex est opinio. Una q christus est sibi subiectus sub ratione generali: ⁊ fm hoc dicendū esset q christus vt ꝓmissus est subiectū in veteri testamento. Et hoc manifeste patz ex ꝓcessu legis ⁊ ꝓphetarū vt omnes doctores dixerūt q vetus testamentū nō est nisi dispositio ad xp̄m. Christus aūt vt p̄sentialiter exhibitus est subiectū in nouo: vt patet ex ꝓcessu euangelistarū et apostolorum. Alia est opinio de subiecto sacre scripture. s. q de⁹ sub rōne deitatis in cōi est subiectū sacre scripture: ⁊ p cōsequēs sub rōne speciali est subiectū legis euāgelice: videlicet de⁹ inc̄nātus incarnat⁹ qđ est idē q christus: ⁊ sic redit ad idē cū prima opinione. s. q christus est nomē suppositi i natura duplici. s. humana ⁊ diuina: ⁊ ꝓpter hoc Matthe⁹ q̄ ē prim⁹ in ordine euāgelistarū intitulat euāgeliū suū de christo tanq̄ de subiecto dicēs: Liber generatiōis iesu christi ⁊c. Similiter ⁊ alij euangeliste nō faciūt aliud nisi facta et doctrinā domini iesu xp̄i tradere. ex quo patet q christus est subiectum. Tertio dico q xp̄s est cā finalis hui⁹ doctrine. Ad cui⁹ euidētiā cōsiderādū q cuiuslibet scientie duplex est finis. vn⁹ intrinsecus: ⁊ hic est cognitio ꝓpria subiecti. alius est finis extrinsecus: ⁊ hic est felicitas ad quā oīs ꝓfectio humana aliqualiter ordinat: sic in ꝓposito euāgelice doctrine duplex est finis. vn⁹ intrinsecus q̄ est cognitio ipsius xp̄i enigmatica q̄ est p fidē: ⁊ habet in via. Alius est finis extrinsec⁹ q̄ est cognitio ei⁹ clara p apertā visionē que habetur in patria: ⁊ hoc est qđ dr Joh̄. xx. Hec aūt scripta sūt vt credatis qm̄ iesus est christus fili⁹ dei hic est primus finis. sequit: Et vt credentes vitā habeat⁹ i nomine eius: hic est secund⁹. Igitur patet ex p̄dictis q christ⁹ est causa efficiens materialis ⁊ finalis hui⁹ doctrine euāgelice: ⁊ ideo iste tres cause cōcurrūt in vnū numero. ⁊ ideo bene designātur simul in hoc nomine vni: ⁊ de hoc pōt accipi qđ scribitur. j. Joh. v. Tres vnū sūt. s. efficiens: subiectū ⁊ finis. Secundo in verbo ꝓposito tangit causa formalis sub facie quadruplici. cū dicitur: Quattuor facies vni. Ad cuius euidētiā considerandū q duplex est forma scientie. s. forma tractandi ⁊ forma tractatus. Forma tractandi est modus agēdi: ⁊ iste habet quattuor facies: qz quilibet euangelista quadruplicem noticiā tradit de christo. videlicet noticiā humanitatis: que figurat in facie bois. noticiā diuinitatis q̄ figurat i facie aq̄le desup ipsorum quattuor. noticiā etiā sui sacerdotij q̄ figurat i facie bouis qui erat animal imolaticiū in lege. noticiā etiā sui regni que notat in leone qui est rex animaliū. Vel in facie hominis noticiā sue conuersationis ⁊ natiuitatis. in facie bouis noticiā passionis. in facie leonis noticiā resurrectionis. in facie aquile noticiā sue ascensionis. ⁊ ideo bñ dr q quattuor facies vni. De hoc aut bene pōt exponi qđ dr Eçech. j. Cumq aspicerē animalia apparuit rota vna habēs q̄ttuor facies. ista aīalia sunt q̄ttuor euāgelia seu q̄ttuor euāgeliste q̄ aliqñ dicūt q̄ttuor: aliqñ vnū. Licet enī Matth. principalit̄ verset circa hūanitatē: Johānes circa diuinitatē: Lucas circa sacerdotiū: Marcus circa regnū. quilibet tn̄ ipsorum ista q̄ttuor cōsiderat. vñ dic̄ Beat⁹ Grego. sup Eçech. Homel. j. Si queras qđ matthe⁹ circa incarnationem dñi senserit: hoc nimirū qđ Marc⁹ Lucas ⁊ Johānes: ⁊ sic de aliis. ⁊ sequit: Quicqđ in vno inueneris: hoc simul in quattuor recognosces. Dicit ergo: Cumq aspicerē aīalia. i. quattuor euāgelia: qz doctrina euāgelica pre aliis doctrinis est intēte ac diligenter cōsideranda: qz ibi ꝓsistit vita fm qđ scribit Joh. vj. Verba que ego loquor vobis spūs sunt et vita. ꝓpter qđ dr Joh. v. Scrutamī scripturas in quibus pu-

bus putatis vos vitā habere: qz ille sunt que testimoniū phibēt de me. Apparuit vna rota. ista rota que ē circularis figure est doctrina euāgelica in qua ꝓiungit finis principio. s. natura humana q̄ scribit vltimo facta: Heñ. j. ⁊ tn̄ i xp̄o q̄ ē subiectū hui⁹ doctrine ē cōiūcta ipi deo. Itē circul⁹ est figura p̄fectissima. ꝓpter qđ significat legē euangelicā: in qua impfectio cuiuslibet alteri⁹ legis est supplera. Sed dicit habere q̄ttuor facies ꝓpter quadruplicem noticiā christi quā describit qlibet euāgelista: ⁊ sic apparet forma tractādi. Forma aūt tractatus est diuisio sciētie p libros ptiales. ista notificat p q̄ttuor ꝓdictas facies. Ad cui⁹ euidētiā ꝓsiderādū q ptes alicui⁹ totius etherogenij debēt ad inuicem habere distinctionem cōnexionē ⁊ ordinē: aliter nō essent ptes actu. Distinctio autē euāgelistarū quattuor. cōnexio ⁊ ordo ꝓuenient de ignantin q̄ttuor faciebus ꝓdictis. Ad cuius intellectū attēdēda ē breuiter visio imaginaria Eçechielis ꝓphete. Videbat enī q̄atuor facies in vno corpore: ita q corp⁹ erat quasi rectū sicut corpus hominis habens fm longitudinē quattuor latera vl superficies. ⁊ ideo in summitate illi⁹ corporis erāt quattuor capita: in quolibet latere erat vnū caput. s. caput bouis in latere vl superficie anteriori: caput aquile in opposita. s. in posteriori p̄te: caput leonis in dextera pte: caput bouis in sinistra. Qz aut ē dr Eçechiel. j. Facies aquile desup ipsor⁹ q̄ttuor: hoc est qz collū aquile est longi⁹: ⁊ ideo caput aquile supemiebat aliis: ⁊ p ꝓsequēs habebat illud corpus aspectū ad q̄ttuor ptes oppositas: qz posteriora capitū erāt ꝓiūcta iteri⁹: ⁊ anteriora seu facies capitū erāt ꝓminētia exteri⁹. sūt in illo corpore erant q̄ttuor tybie: ⁊ nō habebāt flexionē mag⁹ ad vnā partē q̄s ad aliā: sicut si genu hominis esset flexibile equalit̄ ad omnē partem indifferenter. ⁊ ꝓpter hoc dicunt pedes eor⁹ pedes recti. ⁊ accipitur ibi pes ꝓ tota longitudine a crure vsq̄ ad plantam pedis. Ex predictis patet q illud animal poterat ire ad quattuor partes oppositas sine sui cōuersione: quia habebat aspectum ad quattuor partes oppositas p quattuor facies: ⁊ pedes similiter flexibiles equaliter ad quattuor partes: ⁊ b̄ ē quod dicitur in textu per quattuor partes illorum ibant: nec reuertebant cū ambularēt: qz per quattuor partes poterant ambulare sine illius corpis ꝓuersione. Ex istis apparet distinctio euangelior⁹ cōnexio ⁊ ordo eor⁹. Per hoc enī q erāt capita distincta apparet euangelior⁹ distinctio. In capite ei⁹ hominis vel facie designat euāgeliū Matthei qđ ꝓncipalit̄ versatur circa humanitatē. In facie aquile euangeliū Johānis quod describit precipue ipsius diuinitatē in facie bouis euangelium Luce: quod describit christi sacerdotiū. in facie leōis euangelū Marci: quod describit ipsius regnū: sicut. s. dictū est. vel aliter i facie hominis generatio. in facie bouis passio. in facie leonis resurrectio. in facie aquile ascensio: quia licet predicta ab omnibus euangelistis considerentur: quilibz tamen illorum circa vnum principaliter versatur. vt. s. declaratum est. Similiter in predictis facicbus denotatur connexio euangeliorū. ⁊ ideo illa quattuor capita erant in vno corpore coniuncta: ⁊ p consequēs ꝓcedente vna facie alie sequebātur: quia quod in vno euangelio narratur: per alia tria euangelia ꝓbatur: quia ibi idem factū vel cōsimile narrat: sic Johannes euangelista solus narrat illuminationē ceci nati. alij autem narrant de multis alijs cecis illumiatis: quod ē eiusdem potestatis. Similiter in predictis facicbus apparet ordo euangeliorum. sic enī stabat illud corpus habēs quattuor facies in aspectu ꝓphete: q facies hominis erat sibi directe opposita. facies leonis ad dexterā partē illius aīalis. facies autē bouis ad sinistrā: caput aquile in parte posteriori: qz tamē collū aquile est longius: iō supeminebat ceteris. ideo dr facies aquile desup ipsor⁹ quattuor. Ipse ergo modo ordinantur euangelia: quia ꝓmo pōit euāgeliū Matthei. sicut facies hominis ꝓmo opponebat aspectui ꝓphete: ⁊ secūdo loco euangeliū Marci: qz dexter⁹ ps ꝓior est q̄ sinistra. ⁊ tertio euāgeliū Luce: ⁊ quarto euangeliū Johānis: qz facies aq̄le erat in posteriori parte: ⁊ hoc est quod dr Eçech. j. Similitudo vultus eor⁹ facies hominis ⁊ facies leonis a dextris ipsor⁹ quattuor. ⁊ facies bouis a sinistris ipsor⁹ quattuor. ⁊ facies aquile desup ipsor⁹ quattuor. Scōm enī ordinē euāgelior⁹ ponit hic ordo istarū facier⁹. Igit qz euangeliū Matthei qđ ꝓmo loco ponitur: in facie bois figurat. ideo de ipso pōt dici: aū faciez bois. s. i. similitudo alteri⁹ bois. hō est enī aīal rōnale māsuetū ⁊ ciuile: ⁊ ideo significat Matthe⁹ euāgelistā: q̄ virit rōnabilit̄ mansuete ⁊ ciuiliter. nō ciuilitate politica: sed illa ciuilitate q̄ efficimur cines scōr⁹ ⁊ domestici dei: supedificati sup fundamentum apostolorum et ꝓphetarum: fm qđ dicit Apl⁹ ad

Epheſ. ij.

Ephes.ij. Dicit igit ante facie hoīs: qz a nō ꝓsideratione euangeliste Matthei sicut obiectū ꝓpriū est posita similitudo alteri⁹ hominis. i. xp̄i: cuius p̄cipue cōsiderat hūanit atē: z hō dicitur christus alter hō: qz fuit alter ab omnib⁹ alijs hominib⁹ z qz omnes alij ꝓcesserūt de radice peccati. iste aūt sol⁹ inocēs: p quē ad iusticiā sūt alij reducti: ꝑm qō scribit ad Ro. v. Sic p vni⁹ hois inobedientiā pctōres ꝓstituti sūt multi: ita p vni⁹ homis obedientiā iusti cōstituent multi: hic in ꝓsenti inchoatiue p gr̄am: z in futuro p gl̄iam q̄ est gr̄a ꝓsummata.

Finit Prohemium:

Incipit epistola beati Hieronymi ad Damasum papā in quattuor euangelistas.

Beatissimio pape Damaso Hieronymus. Nouum opus me facere cogis ex veteri: vt post exēplaria scripturarū toto orbe dispsa: quasi q̄dā arbiter sedeā: z qz iter se variant q̄ sint illa q̄ cū greca ꝓsentiāt veritate: decernā. Pius labor sed periculosa ꝓsumptio iudicare de ceteris: ipsum ab omnib⁹ iudicandū: senis mutare linguam: z canescentē mundū ad infitia retrahere paruulorū. Quis enī doctus pariter et indoctus: cū in manus volumē assūpserit: z a saliua quā semel imbibit viderit discrepare quod lectitat: nō statim erumpat in vocē mefalsarium: me clamans esse sacrilegum q̄ audeā aliquid in veteribus libris addere: mutare corrigere? Aduersus quā inuidiā duplex causa me consolatur: q⁹ et tu qui sūmus sacerdos es: fieri iubes: et verum non esse quod variat. etiā male dicorū testimonio comprobatur. Si enī latinis exemplaribus fides est adhibenda: respōdeant quibus tot sunt exemplaria pene quot codices. Sinautem veritas est querenda de plurib⁹ cur non ad grecā originem reuertentes: ea que vl̄a vitiosis interpretibus male ẽdita: vel a ꝑsūptoribus iperitis emēdata peruersius: vel a librariis dormitantibus aut addita sunt aut mutata corrigim⁹? Nec vero ego de veteri disputo testamento: quod a septuaginta seniorib⁹ in greca linguam versum: tertio gradu ad nos vsq; peruenit. Non quero quid aquila quid symmachus sapiāt: quare theodotion inter nouos z veteres medius incedat. Sit illa vera interpretatio quaz apli ꝓbauerūt. De nouo nūc loquor testamēto quod grecū esse non dubiū est: excepto apostolo Matthēo: qui p̄m⁹ in iudea euāgeliuz christi hebraicis litteris ẽdidit. Hoc certe cuz in nostro sermone discordat: z diuersos riuulorum tramites ducit: vno de fonte querend⁹ est. Pretermitto eos codices quos a Luciano z hesitio nūcupatores paucorū hominū asserit puersa cōtentio: quib⁹ vtiq; nec in veteri instrumēto post septuaginta interpretes emēdare q̄d licuit: nec in nouo ꝓfuit emēdasse: cū multarū gentiū linguis scriptura ante translata doceat falsa esse q̄ addita sūt. Igitur hec ꝓsens ꝓfatiūcula polliceatur quattuor tm̄ euāgelia: quoz ordo ē iste: Matthēus: Marcus: Lucas: Johannes: codicum grecorum emendata collatione sed veterū: que ne multum a lectionis latine consuetudine discreparent ita calamo iperauim⁹: vt his tm̄ q̄ sensū videbant mutare: correctis: reliqua manere pateremur vt fuerāt. Canones q̄s q̄s Eusebius cesariensis episcopus alexādrinū secutus ammonium in decē numeros ordinauit: sic in greco habent expressimus. Q⁹ si q̄s de curiosis voluerit nosse que in euāgelijs vel eadē vl̄ vicina vel sola sint: eoz distinctione cognoscet. Magnus siquidē hic in nostris codicib⁹ error inolevit: dū q⁹ in eadē re ali⁹ euāgelista plus dixit: i alio qz min⁹ putauerit: addiderūt: vl̄ dū eūdez sensū ali⁹ alit exp̄sit: ille q̄ vnū e q̄ttuor primus legerat: ad ei⁹ exemplum ceteros q̄z estimauerit emēdādos. Ex quō accidit vt apud nos mixta sint omnia: et in Marco plura Luce atq; Matthei. Rursum in Matthēo plura Johānis z Marci: z in ceteris reliquorū q̄ in alijs ꝓpria sūt inueniantur. Cū itaq; canones legeris q̄ subiecti sunt cōfusionis errore sublato: z similia omniū scies: z singulis sua q̄q; restitues. In canōe primo cōcordant q̄ttuor: Matthēus: Marc⁹: Lucas: Johānes. In secūdo tres. Matthe⁹: Marcus: Lucas. In tertio tres. Matthe⁹: Lucas: Johānes. In quarto tres. Matthe⁹: Marcus: Johānes. In q̄nto duo. Matthe⁹: Lucas: In sexto duo. Matthe⁹: Marcus. In septimo duo. Matthe⁹: Johannes. In octauo duo. Lucas: Marc⁹. In nono duo. Lucas: Johānes. In decimo ꝓpria vnusq̄sq; q̄ nō habent in alijs ẽdiderūt. Singulis vero euāgelijs ab vno icipiēs vsq; ad finem librorū dispar numer⁹ accrescit. Hic nigro colore ꝓscriptus sub se habet aliū ex minimo discolorē numerū: qui ad decē vsq; ꝓcedēs indicat: prior numerus in quo sit canone requirend⁹. Cū ergo aperto codice (verbi gratia) illō siue illud capitulū scire volueris cuius canōis sit: statim ex subiecto numero doceberis: z recurrēs ad principia in quib⁹ canonū ē distincta cōgeries: eodēq; stati canone ex titulo frōtis iuēto: illū quē q̄rebas numerū eiusdē euāgelij q̄ z ipe ex inscriptione signat inuenies: atq; e vicino ceteroz transmitib⁹ inspectis q̄s numeros e regiōe habeant adnotab: z cū scierl recurres ad volumia singuloz z sine mora reptl numerl q̄s aū signauerat: repies z loco i q̄b⁹ vl̄ eadē vl̄ vicia dixerit: Opto vt i xp̄o valeas z meminerl mei papa btissime.

Incipit ali⁹ ꝓlog⁹ scī Hiero. i q̄ttuor euāge.

Plures fuisse q̄ euāgelia scripserūt: Lucas euāgelista testat dicēs: Quōniā quidē multi conati sūt ordiare narrationē rerū q̄ i nobis cōpletā sūt: sic tradide

rũt nobis q̃ ab initio ipi viderũt sermonẽ: ⁊ mi/
nistrauerũt ei: ⁊ pseuerãtia vsq̃ ad p̃sẽs tps mo
nimẽta declarãt: q̃ a diuersis auctorib⁹ ẽdita di
uersarũ hereslũ fuere p̃ncipia: vt ẽ illo iuxta ggy/
ptios: ⁊ Thomã ⁊ Matthia ⁊ Bartholomeum:
duodecĩ q̃z apl'oz et basilidis atq̃ apollinis ac
reliquoz q̃s enumerare lõgissimũ est: cũ hec tm̃
in p̃sentiaz necesse sit dicere: extitisse quosdaz q̃
sine spũ ⁊ gr̃a dei conati sũt magis ordiare nar/
rationẽ: q̃ historię texere veritatez. Quib⁹ iure
†Job.10.b põt illo ꝓpheticũ coaptari† Ule q̃ ꝓtulit de cor/
de suo: q̃ ambulãt post spũm suũ: q̃ dicũt: hec di
cit dns: ⁊ dns nõ misit eos. De qb⁹ ⁊ saluator in
†Ibi.10.b euãgelio Johãnis loquit† Oes q̃ añ me venert
fures fuerũt ⁊ latrões. Qui venerũt: nõ q̃ missi
sũt. Jpe ei ait: Veniebãt: ⁊ ego nõ mittebã eos.
Jn veniẽtib⁹ p̃sũptio temeritatẽ: in missis obse/
†Mar.7.b quiũ fuit† ẽ. †Ecclia ãt q̃ dñi voce supra petrã
fũdata ẽ: quã introduxit rex i cubiculũ suum: ⁊ ad
quã p foramẽ ostẽsiois occte misit manũ suã si
mil' damule hinil'oq̃ ceruoz q̃ttuor volumia pa
radisi istar eructuãs q̃ttuor ⁊ angulos ⁊ anulos
habet: p q̃s q̃si arca testamẽti ⁊ custos legl dñi li
gnis mobilib⁹ vehit. Prim⁹ oim Matthe⁹ ẽ pu
blican⁹ cognomẽto leui: q̃ euãgeliũ i iudea he/
bręo sermõe ẽdidit ob eoz vl' maxie cãm q̃ in ie/
sũ crediderãt ex iudeis: ⁊ nequaq̃ legis vmbra
secedẽte euãgelij vitatẽ seruabãt. Secũd⁹ Mar/
cus interpres apostoli Petri ⁊ alexandrinę eccle
się prim⁹ epũs: q̃ dñm q̃dẽ saluatorem ipe nõ vi
dit: sz ea q̃ audierat mgr̃m p̃dicãtẽ: iuxta fidem
magis gestoz narrauit q̃s ordinẽ. Tertl⁹ Lucas
2. Cor.8.c medicus natiõe syr⁹ antiocẽsis† cui⁹ laus i euan
gelio: q̃ ⁊ ipe discipul⁹ apli Pauli i achaię bithi/
nięq̃ ptib⁹ volumẽ cõdidit: q̃dã alti⁹ repetẽs: ⁊
vt ipe i pemio p̃fitet audita magl q̃s visa descri
†Job.21.f bẽs† Ultimus Johes apls euãgelista quẽ iesus
plimũ amauit: q̃ sup pect⁹ dñi recumbẽs purissi
ma doctriaz fluẽta potauit: ⁊ q̃ sol⁹ de cruce me
†Job.19.c ruit audire† Ecce mater tua. Js cũ esset in asia: ⁊
iã tũc hęreticoz semia pullularẽt cherithi hebio
nis: ⁊ ceteroz q̃ negãt xp̃m i carne vẽisse: ⁊ q̃si ipe
i epla sua antichristos vocat: ⁊ apls Paul⁹ fręn
ter pcutit: coact⁹ ẽ ab oib⁹ pene tũc asię episcopis:
⁊ multaz ecclias legatiõib⁹ de diuitate saluato/
ris alti⁹ scribere: ⁊ ad ipz (vt ita dicã) dei ẏbũ: nõ
tã audaci q̃s felici temeritate p̃sũpere vt ecclesia/
stica narrat hystoria: cũ a fratrib⁹ cogerẽt vt scri
beret: ita facturũ se rũdisse: si indicto ieiunio i cõ/
mue oẽs depcarẽt. Quo expleto reuelatiõe satu/
rat⁹ in illo pemiũ cęloveniẽs eructauit: Jn p̃nci/
pio erat verbũ ⁊ ẏbũ erat apd deũ: ⁊ de⁹ erat ver
bũ: b erat i p̃ncipio apd deũ. Hec igit q̃ttuor euã
gelia multo añ p̃dicta. Ezechiel q̃z volumẽ pbat
in q̃ prima visio ita ꝓterit† Et i medio similitudo q̃t- †Ezec.1.b
tuor aialiũ ⁊ vult⁹ eoz: facies hois ⁊ facies leo/
nis: ⁊ facies vituli: ⁊ facies aqle. Pria homis fa/
cies Mattheũ significat: qui q̃si de hoie exorsus
ẽ scribere† Liber generatiõis iesu xp̃i filij dauid fi Mar.1.a
lij abraã. Secũda Marcũ: in q̃ vox leonis in here
mo rugiẽt laudit: Vox clamãtis in deserto: para
te viã dñi rectas facite semitas ei⁹. Tertia vituli:
q̃ euãgelistã Lucã a zacharia sacerdote sumpsisse
initiũ p̃figurat. Quarta iohannẽ euãgelistã: q̃ al
sũptis pennis aquile ⁊ ad altiora festinãs: de ẏ/
bo dei disputat. Ętera que sequunt in eundẽ sẽ/
sum ꝓficiũt. Crura eoz recta ⁊ pẽnati pedes: et q̃
cũq̃ spũs ibat: ibãt: ⁊ nõ reuertebant: ⁊ dorsa eo
rũ plena oculi: ⁊ scitille has lãpades in medio dis
currẽtes: ⁊ rota i rotã: ⁊ i singul' q̃ttuor facies† Ule †Apo.4.b
⁊ apocalypsis iohãnis post expositiõez vigiliq̃t/
tuor senioz q̃ tenẽtes citharas ⁊ phyalas adorã
tes agnũ dei: introducit fulgura atq̃ tõitrua: ⁊ se/
ptẽ spũs discurrẽtes: ⁊ mare vitreũ: ⁊ q̃ttuor aia/
lia plẽa oculi dicẽs. Aial primũ sile leõi: ⁊ scõm si/
mile vitulo: ⁊ tertiũ sile hõi: ⁊ q̃rtũ sile aqle volã/
ti. Et post paululũ. Plena inquit erãt oculis: ⁊ re
quiẽ nõ hẽbãt die ac nocte. dicẽtia: Sctus sctus
sctus dns de⁹ oipotẽs: q̃ erat ⁊ q̃ ẽ: ⁊ q̃ vẽtur⁹ ẽ.
Quib⁹ cũctl ꝓspicue oñdit: q̃ttuor debẽt tm̃ euã/
gelica suscipi: ⁊ oẽs apocriphoz venias mortuis
magl hereticis q̃s ecclesiasticl viuis canẽdas.

Glo.ordi.

Modus tractãdi talis est. Prim⁹ genealogiaz xp̃i describit: distiguẽs eã p tres tesseredecades post ait de nutritura salvatoris ⁊ de aduẽtu magoz i bethleẽ: ⁊ de occisiõe puloz. deide de baptismo xp̃i ⁊ ieiunio. rl. diex: et de tẽtatiõe triplici. Postea de doctrina ei⁹. s. de sermõe habito i mõte. dei de gesta ⁊ miracla xp̃i expõit. Tãdẽ ō passiõe: resurrectiõe ⁊ ascẽsiõe agit. huic ãt libro Hiero. ꝓlogũ ꝓmittit i quo

Incipit ꝓlog⁹ scti Hieronymi in euãgeliũ ꝑm Mattheum.

Matheus ex iudea sicut in ordie primus põitur: ita euãgeliũ i iudea prim⁹ scripsit: cui⁹ vocatio ad dñm post diluuiũ inibi habitauerũt filij cham: q̃b⁹ expulsis p filios israel tpe Josue nomi/
nata est iudea a tribu iude: que erat principalis ⁊ regia. Tertio describit q̃tũ ad ordinẽ inter euãgelistas. cũ dicit: Sicut prim⁹ in ordine ponit. in ordine. s. euãgelistarũ: ita i iudea prim⁹ scripsit euãgeliũ. Quarto describit q̃tũ ad statũ p̃cedẽtẽ ei⁹ p̃uersionẽ ad christũ. Quia aũt erat publican⁹. i. curã habẽs de publicis actib⁹. erãt ei tũc iudei tri/
butarij romanoz. ⁊ ideo illi q̃ colligebãt tributũ romanis mittẽdũ dicebant publicani hmõi cõiter sũt cãplores: ⁊ pecuniaz numeratores. Et q̃ talia negocia vix aut nunq̃ sine pcõ

Nico.de lyra

Expositio Nicolai de lyra sup p̃mũ ꝓlogũ Matthei.

Matthe⁹. Hic ẽ p̃m⁹ ꝓlog⁹ beati Hiero. q̃ ꝓpoit euãgelio Matthei. Qui q̃dẽ ꝓlog⁹ diuidit in q̃ttuor ptes. Jn p̃ma pte describit euãgelistar⁹. sedo scribẽdi mod⁹. ibi: Duoz in generatiõe xp̃i. tertio hu/
ius euangelij materia p̃ncipalis. ibi: Quarũ oim rerũ. Et quarto vtilitas hui⁹ opis. ibi: Jn quo euãgelio vtile est. Jn p̃ma pte describit euãgelista ex noie. cũ dr Matthe⁹ q̃ inter/
ptat dat⁹: qz inter alios euãgelistas primo dat⁹ est a deo ad scribendũ euãgeliũ ad instructionẽ oim fideliũ. Secũdo describit ex natione ⁊ patria. cũ dr: b Ex iudea. qz natiõe fuit iude⁹: ⁊
de iudea nat⁹: que quidẽ iudea p̃mo dicta est terra chanaan: qz

¶ quo ostendit vbi euangeliū scripserit: ⁊ de q̄ imo statu ad qđ dignū sit assūpi⁹: ⁊ de q̄b⁹ ⁊ q̄ ordine in ꝑ euāgelio tractet.
a Duoꝝ in gene. i. ꝓt ermittēs abraā ⁊ dauid in generatiōe christi q̄bus fcā est vł facte sūt ꝓmissiones.

¶ Incipit euā.

Nico.de lyra

ne peccato exerceri possunt vt dicit beatus Gregori. ideo in hoc patet gratia diuina q̄ ex talibus reuocauit matheū ad statū apostolicum. ⁊ hoc ē qđ dicit: Cuius vocatio ⁊c. Sequitur:
a Duoꝝ in generatiōe. Hic tangit modus scribēdi quē tenuit euāgelista matthe⁹ in descriptiōe genealogie xp̄i a qua incipit suū euāgeliū. Et ꝑmo tāgitur modus scribendi q̄tum ad radicē genealogie christi q̄ ponit duos patres: videlicet dauid ⁊ abraam q̄ si radicem genealogie huius: sicut patet in ꝓncipio euangelij. cum dicit: Liber generatiōis ⁊c. Ratio aūt hui⁹ assignat: qz abraā fuit ꝓm⁹ qui fidez vni⁹ dei publice ꝓfessus est: ⁊ in signū hui⁹ ꝑmo circūcisionē accepit: q̄ fuit signū distinguēs fideles ab infidelib⁹. Dauid aūt fuit ꝓm⁹ rex elect⁹ a dño ſm volūtatē dñi ad fidelē ꝑplm regēdū: ex qđ dr. j. Reg. xiij. Quesiuit dominus virū iuxta coz suū ⁊c. Saul aūt licet ꝓmo fuerit elect⁹ a dño. hoc tñ nō fuit ſm coz dñi: ſ ſm exactionē ꝑpli ꝓpē qđ dixit dñs samueli. j. Reg. viij. Audi vocem ꝑpli ꝑcētis regē. s. sup se. Sequit: Non enī abiecerūt te sed me ne regnez sup eos. ⁊ hoc est qđ dicit Hiero. Duoꝝ in generatione xp̄i ꝓncipia ꝑsumēs. i. aū sumēs duos homines: videlicet abraā ⁊ dauid: quasi ꝓncipia ⁊ radices genealogie xp̄i. sequit: b Anⁱ⁹ cui⁹ circūcisio ⁊c. i. ipsius abrae q̄ ꝓmo accepit circūcisionem: vt dictū est. c Alteri⁹ cuius ſm coz electio ⁊c. i. ipsius dauid q̄ electus ꝓmo fuit rex a dño: vt dictū ē.
d Ex vtriſq; enī ꝓfi⁹ xp̄s. in ꝑ redditur cā ꝑdicti. q. d. ꝓpter hoc abraaz ⁊ dauid ponunt ꝓncipaliter radix genealogie christi: qz xp̄s nasci debebat ex patriarchis et regib⁹ tanq̄ ei⁹ ꝓmissus. e Sicq; ōterdenario. Hic tangit modū scribēdi genealogiā xp̄i q̄tū ad deductionē ex ꝑdictis duob⁹ patrib⁹ seu ꝓncipijs: qz euāgelista ponit tres quaterdenas. Una fuit in tēpore in quo ꝓpl's est gubernat⁹ ꝑ iudices. Secūda in tpe quo gubernat⁹ est ꝑ reges. Et tertia in tpe quo gubernatus est ꝑ sacerdotes: ⁊ hoc est qđ dicit: Sicq; ōterdenario trifozmiter posito. i. in trib⁹ tpib⁹ q̄b⁹ trifozmiter gubernat⁹ est ꝓpl's. Sequit: f Principiū a credendi fide in electionis tēpus porrigens: qz prima quaterdena icipit ab abraā: q̄ ꝓm⁹ fidē vni⁹ dei publice cōfessus est: ⁊ terminat in dauid q̄ ꝓm⁹ elect⁹ est in regē a dño: vt dictū est. g Et ex electiōe vsq; in trāsmigratiōis diē dirigēs: qz secūda quaterdena incipit a dauid exclusiue: ⁊ terminat in iechonia filio iosie in trāsmigratione babylōis. Sequit: h A trāsmigrationis die ⁊c. qz tertia quaterdena incipit a trāsmigratiōe babylōis ⁊ termiat in xp̄m. i Decursam ⁊c. decursam dicit: qz describit genealogiā xp̄i descēdēdo: Lucas aūt ecōtrario ascēdēdo. Sequitur:
k Et numero satisfaciens ⁊ tpi. q. d. in hoc q̄ sic descripsit genealogiā per tres quaterdenas satisfecit numero: qz posuit numeros conuenientes mysterio xp̄i: qz ꝑ quaterdenā que cōponit ex quattuoz ⁊ decē: significatur lex christi q̄ decurrit ꝑ q̄tuoz euāgelia: ⁊ lex moysi q̄ decurrit ꝑ decē legis ꝓcepta. Ternariū vero significat mysteriū trinitatis qđ fuit traditū in vtraq; lege: ſz in noua lege magis explicite: ⁊ sic patet qualiter euāgelista satisfecit numero. Satisfecit etiā tpi: qz ꝑ tres quaterdenas descripsit tres generatiōes illi⁹ ꝑpli in diuersis tēporibus. Sequit:
l Ut et se qđ esset ostēderet. q. d. in scribēdo euāgeliū xp̄i matthe⁹ ostēdit statū suū: qz ibidē descripsit vocationē suā ex publicis actib⁹ ad statū aplicū.
m Et dei in se op⁹ mōstrās. qz in hoc ostendit opationē dei vocāt' ipm ꝑ suā misericordiā.
n Etiā in his ⁊c. Hoc est dictū q̄ silr in abraā et dauid q̄ electi sunt a deo ab antiquo: vn⁹ ad fidē: alter ad regnū dei operationē ostendit. Cōstrue ergo sic litterā: Etiā nō negaret. min⁹ dicit ⁊ plus significat. i. ꝓcederet seu declararet. Testimoniū xp̄i operant⁹. s. per gratiā. A ꝓncipio. i. ab antiq̄. In his quoꝝ gen⁹ posuit christi. i. describēdo genealogiā xp̄i: ⁊ hoc fuit in dauid et abraam quos posuit radices genealogie christi.
o Quarū rerū omniū ⁊c. In hac parte Hiero. oñdit intentionē ꝓcipalē euāgeliste Matthei seu subiectū sui euāgelij: qz genealogiā ordiate ab abraā vsq; ad xp̄m descripsit vt ostēderet q̄ ipe xp̄s est ver⁹ homo ⁊ verus deus: q̄ ſm humanitatē natus est de muliere: passus in cruce vbi omnia peccata nostra deleuit: ⁊ resurgēs a mortuis nos per adoptionē in filios dei regenerauit. ⁊ hoc est quod dicit: Quarū rerū omniū ⁊c. i genealogia. s. xp̄i descriptarū.
p Temp⁹. qz ibi tria tpa describunt: vt visū est.
q Ordo. qz ordinate tpa ⁊ persone i diuersis tpib⁹ describunt.
r Numerus. quia sub certo numero. i. in tribus quaterdenis cōprehēdunt.
s Dispositio vel ratio. qz rationabiliter disponunt.
t Quod fidei necessarium est. Hoc ē dictū. ad hoc oīa predicta sic sunt ordinate descripta. vt ostendatur q̄ christus est verus deus quod credere necessariū est ad salutez ⁊ q̄ est verus homo. vñ subdit:
v Qui factus ē ⁊c. quia onera legis voluit obseruare. hoc autem accipit de epistola ad Gala. iij. x Passus in carne omnia in cruce fixit: id ē omnia peccata nostra in cruce destruxit. ⁊ accipit hoc de epistola ad Col. ij. vbi dicitur sic: Delens quod aduersum nos erat chirographū decreti: id est obligationē ad penā inferni: sed illum tulit de medio affigens illud cruci. ⁊ est locutio metaphorica ad similitudinem illius qui destruxit aliquam chartam vel obligationem: qz ꝑfozat eam vel cozrumpit. sic christus per passionem suam illud decretum quo eramus obligati gehenne destruxit. Sequitur:
y Ut triūphans ea in semet ipso. i. deuincens in cozpore xp̄rio.
z Resurgens in cozpore ⁊c. Ad euidentiam huius littere considerandum q̄ pater ⁊ filius cozrelatiue dicuntur. relatiua aūt posita se ponūt: et pempta se perimunt. igitur qz iudei noluerūt recipere christū abrae ⁊ ceteris patrib⁹ ꝓmissū. ideo desierūt esse filij abrae. i. imitatores ipsius ꝑ fidē: ⁊ ꝑ ꝓsequēs abraā ⁊ ceteri patres desierunt esse patres coz: gentiles aūt econuerso ad predicationem apostolorum receperūt fidē xp̄i. ⁊ ideo in loco iudeoz a fide abrae recedentiū facti sunt filij abrae: ⁊ sic paternitas q̄ desierat esse in abraā ⁊ ceteris patribus restituta est ꝑ filiationem gētiū: qui facti sunt imitatores coz ꝑ fidē: ⁊ econtrario sibi filiatio restituta est in ipsis credentibus: restituta ꝑdicta paternitate: qz hec est natura cozrelatiuoz: vt dictū ē. ⁊ ß est qđ dicit Hiero. Resurgēs in cozpe. s. xp̄s: ⁊ ꝑcipiens ꝑdicare baptismū penitētie in oēs gētes fact⁹ ē restituēs.
a Nomē patris in patrib⁹. s. antiqs.
b Filio. hoc est ad honorē filij: qz hoc cedit ad honorē xp̄i.
c Et filij nomē re. in fi. i. i gentib⁹ fidē recipientib⁹.
d Patri. ß est ad honorē patris eterni.
e Sine ꝓncipio sine fi. qz xp̄s ſm diuinitatē manet in eternū.
f Ostēdēs vnū deū se esse cū pa. ꝑ opa. s. diuinitat⁹ q̄ egit: qz ꝓpria opatio vniuscuiusq; rei oñdit naturam eius.

a 4 Quia vn⁹

a Quia vnus est. s. deus qui est pater ⁊ filius: quia non sunt duo dij ꝙ vnus dē. b In quo euāge. Hec ē quarta ps huius ꝓlogi in qua ostēditur vtilitas huius euāgelij matth. ⁊ ꝑmo ostenditur ista vtilitas in generali respectu omniū fideliū. Secūdo ostenditur in speciali ꝯtū ad beatū Hieron. ibi: Nobis enim in hoc ⁊c. In prima enī pte ostenditur vtilitas ꝯtū ad quattuor: quia illi q̄ legunt hoc euāgeliū ꝑfecte illi possunt ꝓpē dere misericordiam dei in vocatione Matthei ad statū apostolicū: ⁊ dilectionē apostoli in scribendo euangelium ⁊ dilectionem dei ex qua voluit incarnari: ⁊ ꝑfectionē humanā q̄ē in coniunctione ad deū ꝑ fruitionez quia voluit sibi naturaz humanā cōiungere ꝑ ipsius assumptionem. et ꝙ est quod dicit: In quo euangelio vtile est desiderantibus deum: id est noticiam dei. c Sic prima vl̄ media ⁊c. i. principiū medium ⁊ finem huj⁹ euangelij in quo consistit perfectio. d Et ⁊ intelligāt vocationē apostoli: in quo consistit ꝑfectio: quia de ꝙ fit ibi mentio. e Et opus euāgelij quod ipse descripsit fideliter. f Et dilectionē dei in carne nascentis: quia ex dilectione voluit incarnari. Sequitur: g In quo reprehensi sunt. i. ad hoc vtile est euangelium hoc vt legentes ipm. h Recognoscāt in eo. i. in christo esse. supple id: In quo apprehensi sunt ⁊ apprehendere appetūr. i. ipsaz diuinitatez cui natura nostra ꝓiuncta est ī ꝯpo ī vnitate suppositi per incarnationem ⁊ quam apprehendere querimus per fruitionem. ⁊ accipitur ibi iste mod⁹ loquēdi de epistola ad Phil. iij. vbi dicit sic Apostolus: Sequor autem si quo modo apprehendā in quoz cōprehensus sum. i Nobis enim. Hic tangitur motiuum Hieronymi ad transferendum seu exponendum Matthei euangelium: scilicet vt traderet certitudinem rei geste in euangelio Matthei vbi ostēditur vera diuinitas ⁊ vera humanitas iesu christi. ⁊ hoc est quod dicit: Nobis enim ⁊c. i. rationis motiue: quia argumētum quedam ratio est. k In hoc studio. i. ad studendum in hoc euangelio transferendo et exponendo. l Et fidem. et ꝓ id est certitudinez. m Facte rei tradere: id est gestoruz christi: ⁊ non tacere: sed magis supple declarare. n Querentibus. i. scire volentibus. o Dispositionem dei operantis in carne: scilicet assumpta. p Intelligendum esse diligenter. hoc est cum magna diligētia ⁊ studio: quia talibus reuelatur euāgelij intelligentia: ꝟm quod dicitur infra. vij. Querite et inuenietis: pulsate ⁊ aperietur vobis.

Eiusdem Nicolai de lyra expositio super eundem ꝓlogum.

Quoniam Matthеus cum primo predicasset euan. ⁊c. Prologus iste diuiditur in duas partes: qz primo scriptor huj⁹ euangelij manifestatur. secundo sui euangelij auctoritas declarat̄. ibi: Cum autem plures. In prima parte ostenditur quando scripsit: quia primus inter

a b c d e f g h i k l m p q o n

se vnū cū patre esse: qz vn⁹ est. In quo euāgelio vtile est desiderantibus deū: sic prima vel media vl̄ ꝑfecta cognoscere: vt et vocationez apli ⁊ op⁹ euāgelij: ⁊ dilectionem dei in carne nascētis ꝑ vniuersa le gentes intelligāt: atq; id in eo in quo reprehensi sunt ⁊ apprehendere appetūt recognoscāt. Nobis ei in h̄ studio argumēti fuit: ⁊ fidē factę rei tradere: ⁊ operātis dei intelligendā diligēter esse dispositionē: querentibus nō tacere.

Finit ꝓlogus in euāgeliuz ꝟm Matth. Incipit alⁱ in eundē.

r Matthеus cū ꝓmo ꝓdicasset euāgelium in iudea volēs transire ad gētes primus euangeliū scripsit hebraice: qđ ffrib⁹ a qb⁹ ibat ad memoriaz reliqt. Sic enī necesse fuit ad cōfirmationē fidei euangeliū ꝓdicare: sic ⁊ contra hereticos scribi. Cū autē plures euāgeliū scripserint: ꝯttuor tm̄ habēt auctoritatē testimoniū: qz ꝑ quattuor mundi ꝑtes fidem nunciant trinitatis: et sunt quasi quattuor rotę in quadriga domini quę vehit eum per prędicationem euangelij: et genus humanum quadrifida morte peremptum eorū erat prędicatione viuificandum: vnde et aliozuz euangelia deciderunt: nec recepta sunt: quia nolebant ꝑ finitum numerū cassari ꝓpter virtutē sacramenti. Designantur etiā euangeliste quattuor figuris: quę nō sunt deceptorię sed iocūdi mysterij sibi conscię. Matthеus in homine intelligitur: qz circa humanitatē christi principaliter immorat̄ur. Marc⁹ in leone: quia agit de resurrectiōe. Lucas in vitulo ꝙgēs de sacerdotio. Johannes in aquila scribens sacramenta diuinitatis. Christus vo quem describunt homo fuit de virgine natus: vitulus in immolatione: leo in resurrectione: aquila in ascensione. Vel i homine humanitas: in vitulo sacerdotiū: in leone regnuz: in aquila exprimitur diuinitatis sacramentum.

Finit ꝓlogus.

mus inter alios euangelistas. vbi scripsit: quia i iudea. qualiter scripsit: ꝙa hebraice. quare scripsit: vt veritas euāgelij certa maneret apud credentes: in iudea a quib⁹ recedebat volens ꝓdicare gentilib⁹ iudeis ꝓ maiori parte in infidelitate obstinatis. hoc enim fuerat eis ꝓceptū a dño ꝟm quod dicitur Act. xiij. Vobis autem oportebat primum loqui verbum dei: ꝙ quoniam repulistis illud ⁊ vos indignos iudicastis eterne vite: ecce conuertimur ad gentes. sic enī ꝓcepit nobis deus. hac igitur de causa Matthеus volēs transire ad conuersionem gentiliū scripsit fidelibus in iudea remanentibus euangelium: vt illuc concurrerent ꝓ certa regula ad euitādum errores hereticorum insurgentium. ⁊ hoc est qđ subditur: r Sicut enim necesse fuit ad confirmationem fidei euan. prędicatione. s. confirmata ēuidentibus signis: vt dicitur Marci vlti.

s Sic ⁊ contra hereticos scribi. vt cessantibus miraculis possemus recurrere ad doctrinam euangelicaz doctrinis et miraculis confirmatā: sicut ad regulā certā hereses insurgentes confutantē. t Cum autez plures euāgelium scripserint ⁊c. Hic ostenditur euangelium Matthei autenticum. et primo ostenditur quod dictum est. Secundo declaratur quoddā ibi positū. ibi: Designantur. In prima parte dicitur sic ꝙ plures scripserunt euangelium. Et aliqui scripserunt sub nomine apostolorum et discipulorum christi: immiscentes eidem falsitates: vt facilius sub nomine apostolorum fideles deciperentur. Et ad hoc euitandum quattuor euangelia quorum scripto / res sunt certi et noti: fūt ab ecclesia recepta et approbata. Et hoc rationabiliter: quia numerus quaternarius euangeliorum fuit prefiguratus Ezechiel. j. vt predictū est. Sunt enī euangeliste quasi quattuor rote in quadriga domini: quibus portatur fides xpi per totum mundum. similiter gen⁹ humanuz quadruplici morte fuit peremptum in transgressiōe ade. primo morte culpe. secundo morte nature: quia ꝑ hoc incurrimus necessitatem moriendi. tertio morte gehenne: quia ex hoc omnes descendebant ad limbum vsq; ad liberationem per christum factam. Quarto morte ciuilis pene. Est enim mors ciuilis pena seruitus vel exiliuz per que scinditur aliquis a communitate. Per ꝓccatum autem genus humanum erat electum a ciuitate celesti et subditum seruituti diaboli. igit cōueniens fuit numerus quaternarius euangeliorum: quia per ipsorum ꝓdicationem genus humanum quadrifidā morte peremptum ⁊ viuificandum designatur.

v Designantur etiam euangeliste ꝯtuor figuris. Hic declaratur quoddaz dictum: videlicet qualiter euangelia predicta fuerunt prefigurata: Ezech. j. Et patet ex predictis qualiter in ꝯtuor facicbus significantur quattuor euangeliste: ⁊ sic patet textus.

Finit expositio istius ꝓlogi.

Nota

Incipit euangeliū ſm Matthеū. Ca. I

Iber gene. ꝛc. Hiero. Hebrei volumīb⁹ ſuis a principijs nomē imponūt: vt liber geneſis ex ſuo principio nominatur. vbi dicit: Liber generationis ade: ꝛ he ſunt generationes celi ꝛ terre. Qui liber principiū eſt veteris teſtamenti: ſm qđ in principio nouū dicit: Liber generatiōis ieſu xp̄i: cūius ī hoc ſit parua ps libri: ſed ſic nouū teſtamentū cōſonat veteri. Et ſic ver⁹ carnali pro/pōit iſraeli: ita nouū ſpūali: ꝛ vtriuſq; vn⁹ ꝛ idē auct⁹ oſtēdit. Plenior ſenſus eſſet: Hic ē liber generatiōis: ſz b mos ē in multis: maxime in pp̄bis: vt viſio Eſaie ſubaudis: hec eſt Hiero. Rab. In p̄n/cipio ſatis declarat ſe agere de humanitate xp̄i: cū īcipiat a carnali generatione. Hiero. Generationis ſingularit̄ dicit: cūius multi p ordinē replicent: qz vni⁹ tm̄ chriſti generatio q̄rit̄ ꝓpter quā cetere hic inducunt. Mō diuinā ꝓpo/nit narrare generationē: qđ ipoſſibile eſt vt Eſaias ait: Generatio nē ei⁹ q̄s enarrabit: ſed humanā: cūius ꝛ hec ex magna p te ſit īenarrabilis. Sed illa tota inenarrabilis ē: qz ꝛ ſi diciť filī a patre genit⁹: tm̄ qualit̄: nec aplūs: nec ꝓpha nouit: nec angelus.

Eſa.53.c

b Jeſu chriſti: id eſt. ſaluatoris non perditoris: quod fuit adam. Chriſtus ipſe eſt qui ꝛ meſſias. Ideo b nomine retundit iudeoꝝ infidelitas: q̄ meſſiā. i. regē ſuū nōdū veniſſe ariolant. Hūc ꝛo eē xp̄m ꝓuter ſic ꝓbat euāgeliſta: qm̄ hic eſt q̄ de patriarchaꝝ ꝛ regū ſtirpe ꝓgenit⁹: de virgine mirabilit̄ eſt edit⁹. ſicut eiſdē fuerat an ꝓmiſſus.

c Jeſu xp̄i. vt p regiā ꝛ ſacerdotalem p̄ſonā natura dei ꝛ hominis mōſtraret. Olim ieſus rector typice nūc eſſētialit̄ ſm q̄ de⁹ potēs ſaluare. Chriſt⁹ nomē officii ē nō nature: qz vnct⁹ eſt in ſacerdotē ad interpellādū ꝓ nobis: q̄ hū ī terrā p. induxit. c Jeſu fili dauid fi. a. Ordo p̄poſterꝰne ꝓmiſſo abrāā generatiōis ꝓtextio interrūperet. Hoc duoꝝ ſpecialit̄ ōr filī⁹: qz vn⁹ pr̄ m⁹ int̄ patriarchas: alt̄ inter reges ad quos facta eſt de chriſto ꝓmiſſio: vt iudeis xp̄m ex lege venturꝝ aperiret: in quo viderēt vaticinia impleri. Filij dauid filij abrāā. Hos duos de omnibus elegit quorum filius dicit xp̄s: vt iudeis quib⁹ ſcribit: ſcientibus ex lege xp̄m venturū: apparet hic eſſe q̄ diu erat ꝓmiſſus: in quo viderent impleri omnia vaticinia. his enī ſolis in veteri teſtamento legitur facta promiſſio. Abrae.

Act.3.e In ſemīe tuo benedicentur omnes gētes. Cui ꝓſonat da/
Pſ.71. uid: Benedicentur in ipſo omnes tribus terre. Unde Za/
Luc.1.g charias: Hoc eſt: ſubaudis: Juſiurandum quod iurauit
Pſ.131. ad abrāam patrem noſtrum daturuꝝ ſe nobis. Dauid au/
Ibidē.11. tem: Juravit dominus dauid veritatez et fruſtrabitur eū de fructu ventris tui ponā ſup̄ ſedē tuā. Item ſemel iurauī in ſancto meo. ſ. chriſto ſemen eius in eternuꝝ manebit: et thronus eius ſicut ſol in conſpectu meo ꝛc. Que nulla ten⁹ de ſalomone accipi poſſunt: ſed de chriſto ex dauid

2.Reg.7.b orto. Item in libro verboꝝ dierum. Cum dormieris cum
1.Pa.23.a patribus tuis dabo ſemen tuuꝝ poſt te: quod nullarenus de ſalomone dicitur: qui viuo patre cepit regnare: ſed de

Hie.23.e chriſto. Unde Hieremie: Suſcitabo dauid germē iuſtum ꝛ regnabit rex ꝛ ſa. c. Abrāam ꝛ dauid ſunt duo columne verſātes in lege quaſi in veſtibulo ante hoſtium quod eſt chriſtus: quas ambit funiculus duodecim cubitoruꝝ: id eſt fides apoſtoloruꝝ. Amplectitur hos in genealogia patres de quoꝝ medio hoſtiū xp̄s aperitur credentibus.

d Abrāā genuit iſaac: iſaac aūt genuit ia. Ab eo cōgrue fit generationis exordium: cui promiſſus eſt primum: in quo eſt benedictio omnium. c Matthеus generationez incipit ab exordio promiſſionis. Et etiam vſq; in finem libri hec agitur: vt qui ex hac generatione natus eſt: deus ꝛ homo intelligatur. c Ab initio ab eo cui primum facta eſt promiſſio fidei incipit vt in b prēdicāt cui ꝓmū fctā ē ꝓmiſſio: qui et quales eſſe debeant: qui volunt in eius ſemine benedici.

Matthe⁹ generatiōez ōſcēdēdo īcipit vt cōputat qz hu/
(ſm manitatem

Incipit euangelium ſm Matthеum: Capitulum I

ſ liber apotheca gratie ī q̄ois alia qđ neceſſe ha

a† Iber generatio a†
b ber iueniat. a ſ ſaluato/ris nō p̄ditoris. b

l nis Jeſu chriſti c
filij Dauid: fi/ d
a ſ cui promiſſum ē: In ſemine tuo benedicentur omnes gentes: ꝛ xp̄s eſt ſemē illud in hoc gētes querūt benedici. ſ fides.

d lij Abraaz. † Abraam genuit iſa/ e
ſ Spes.
ac: iſaac autem genuit Jacob. f

Incipit poſtilla Nicolai de lyra ordis minorum ſuper Matthеum: Ca I

a l Iber generationis ieſu xp̄i. Euāgeliū ſm Matthеuz diuidit in duas p̄tes: qz p̄mo ſtabilit ſubiectū ſuū ſeu declarat. ſ. xp̄m verū eſſe hominē ꝛ verum deum. Secundo determinat de redemptione noſtra facta per ipſum que incipit ī medio quarti ca. ibi: Cuz audiſſet ieſus q̄ Johannes traditus eſſet. Iterum prima diuiditur in quattuor ſm q̄ quadrupliciter declarat chriſtum verum deum ꝛ verum hominem. primo enī declarat hoc teſtimonio euangelico ꝛ p̄phetico. ſecundo ex illuſtratione celeſti ꝛ veneratione regali. tertio ex p̄dicatiōe iohānis ꝛ teſtificatiōe dei patris. quarto ex demonis tētatiōe: ꝛ ſancto⁹ angelorū obſequio ꝛ veneratione. ſecūda incipit ca. ſeq̄nti. tertia tertio: ꝛ quarta quarto. Prima adhuc in duas: qz p̄mo oſtēdit veritatē humane nature: ei⁹ genealogiam deſcribendo. ſecūdo veritatē diuine nature ꝛ modū ſue cōceptionis mirabilē oſtēdēdo. ibi: Chriſti āt generatio. Prīa adhuc diuidit ī tres: qz in deſcribēdo genealogiam xp̄i p̄mittit quēdā ꝓlogū ſeu p̄fationē. † Luce.3.e Job.1.a † Gen.21.a 1.Pa.1.b. Gen.25.d

ſecūdo p̄oit cluſdē genealogie deſcriptionē. ibi: Abrāā. tertio genealogie deſcripte recapitulationē. ibi: Omnes ergo generatiōes. In prima ergo parte intitulat librū ſuū a chriſti generatiōe. dicēs: Liber generationis. qz ſcripſit hebraice vt viſum eſt. mod⁹ āt hebreoꝝ ē ōnoīare libros ab eo ō q̄ tractāt ī p̄ncipio ſic ōr liber Gen. qz ī p̄ncipio tractāt de creatiōe mūdi. Silr Matthe⁹ q̄ īcipit euāgeliū a genealogia xp̄i. ideo ab ipſo denomīat ſeu ītitulat ipm. Ratio aūt quare īcipit a genealogia chriſti hec fuit: qz iudei negabāt ieſum naçarenum eſſe verum chriſtum: ꝛ deſcendiſſe a dauid: quia galileus erat: ſm quod dicitur Johis. vij. Nunquid a galilea venit chriſtus. quaſi diceret: non. ideo ſubditur: Nonne ſcriptura dicit: Quia ex ſemine dauid et de bethleem caſtello vbi erat dauid venit chriſtus: quaſi dicant ſic. ꝛ ideo ex hoc volebant falſe cōludere q̄ non eſſet vere chriſtus. nec ex ſemine dauid. Hunc ergo errorem volens Matthe⁹ excludere in principio euāgelij ſui oſtēdit ipm. a dauid deſcendentē per ipſius genealogiam: oſtendit etiam eum in bethleem natum: vt patet in principio ſequentis capituli. Cum natus eſſet ieſus in bethleem iude: licet fuerit in galilea conceptus et nutritus. In deſcribendo autem genealogiam ponit duas patres tanq̄ radices. videlicet dauid ꝛ abraam: quia ad iſtos eſt facta ſpecialiter promiſſio de chriſto. Item quia dauid fuit principalis inter reges: abraam inter patriarchas: chriſtus autem debebat deſcendere ex patriarchis ꝛ regib⁹. Preponitur autem dauid ipſi abraam: licet ſit poſterior ſm tempus: propter eminentiam regie dignitatis: et iterum vt conuenientius generationis ordo teneatur: quia ſic a radice vltimo nominata inchoat. Dicit ergo. Liber generationis. ſupplendum eſt. Hic eſt liber ſm modum hebreorum: vbi communiter fit talis ſuppletio: vt patet Eſaie. j. ca. Viſio Eſaie filij amos. ſubintelligitur. hec eſt: ꝛ eodem modo in pluribus alijs locis. b Generationis. ſ. temporalis: qz generationem chriſti eternam deſcribit iohannes in principio euangelij ſui. c Jeſu chriſti. ieſus nomen eſt p̄ſone: chriſtus nomen nature. Significat enim duplicem naturam in vno ſuppoſito: ſcilicet diuinaz ꝛ humanam. d Filij dauid ꝛc. Hoc eſt intelligendum ſm naturam humanam tm̄. vnde dicit Aplūs Roma. j. Qui factus eſt ei ex ſemine dauid ſm carnem. e Abraam ꝛc. Hic incipit chriſti genealogiam narrare. ꝛ diuiditur in tres partes ꝑz tres quaternas quas ponit in iſta genealogia. Prima incipit ab abraam ꝛ terminatur in dauid incluſiue. Secūda a dauid excluſiue: ꝛ terminat in iechoniam filiuz toſie incluſiue. Et tertia incipit a iechonia filio predicti iechonie incluſiue: vt videbitur. ꝛ terminatur in chriſtum incluſiue. ſecunda pars incipit ibi: Dauid autem. tertia ibi: Et poſt tranſmigrationem babylonis. In prima ergo ꝓcedit ſic: Abraam genuit Iſaac. non facit mentionem de iſmaele qui fuit filius abraam: quia per ipſum non deſcendit chriſtus: ſed per iſaac erat promiſſus eius aduentus: ſm quod ſcribitur Gen. xxj. In iſaac vocabitur tibi ſemen. et eadem ratione non fit mētio de Eſau. cum ſubditur:

f Iſaac aūt genuit iacob. quia antēq̄ eſſēt nati. iacob fuit a deo dilectus: vt per ipſum deſcenderet chriſtus: vt habetur Malachie .j. Jacob dilexi: Eſau autem odio habui. Conſiderandum igitur q̄ hic deſcribitur genealogia chriſti deſcendendo: quia Matthe/

a 5 us voluit

(contrarius
† Hiero. q Dom
Christus est no
aſſum nō Hebreū

Raab fuit cognomen meretricis ne q̄ re ipā meretrix fuisse

manitatē christi ostendit p quā de⁹ ad hoīes descendit. Lucas ascēdendo referēs formaz sacramenti aperit. a baptismo enī inciptēs vsq; ad deum ascēdit: ostendēs baptizatos ascēdere ad b vt sint filij dei. a Genuit. Matthe⁹ pōit gēuit: q̄ nature filios tm̄ numerat. Lucas. Qui fuit. q̄ aliqs fm legē vl p adoptionē filios interpōit.

Matthe⁹ pōit genuit: et nō generauit: forsitan vt ille cognosceretur in fine ostensus. de quo dicitur:

Hebre.1.b Ego hodie genui te.

b Judā ꝛ fra. Jdeo sol⁹ iudas nōiatim exprimitur: vt cuz cognosceres q̄ ex ei⁹ stirpe fuerat ꝓmissus. Fres iude. memorat p̄termissis fratribus isaac ꝛ iacob: qz illi a populo dei quasi alieni sūt repulsi: hi velut heredes in libro vite sēpte ꝛ ōsi patriarche duodecim in q̄b⁹ ꝛ numerus aplox signat. Sz notiatim nō exprimunt ne vltra numez sacramēti generatio extēdat. Jn semie p̄dictox patrū xps intrauit in egyptū qs̄ p̄sagies inimic⁹ pplm pmebat: ꝛ nō femias fm mares iterimebat vt cū extingueret. De iuda christus quē oēs gētes susceperūt: q̄ veniēte iā herodes alienigena principabat. c Judas autez tē. Judas genuit phares ꝛ çaram anteq̄z intraret egyptū: i quā ambo postea cū patre trāsierūt.

Genē.38.g. d Çara cū de vtero ꝓmisit manū: obstetrix coccinio liganit dicēs: hic prior egredietur illo manū retrahente alter exiuit: cui obstetrix: Quare ꝓpter te diuisa est maceria? vñ ꝛ phares. i. diuisio dict⁹ est: significās illuz qui segregatur it oues ab

Ps.25.c hedis: et statuet oues quidē a dextris: hedos ātem a sinistris. d Phares aūt genuit esrom. Jn egypto genuit phares esrom: ꝛ esrom aram: ꝛ arā aminadab: ꝛ aminadab naason: ꝛ tūc moyses eduxit eos de egypto. Naason fuit dux sub moyse in tribu iuda p desertū: in quo genuit salmon. Jste salmō fuit princeps in tribu iuda qui cū iosue in terrā ꝓmissionis intrauit. Jste salmō in terra ꝓ. gen. booz de raab. Christus ē phares. i. diuisio: qz separabit oues ab hedis. Jpe ē esrom. i. sagitta vl atriū: qz penetrat corda audito. Habet etiā latitudinē charitatis qua ꝛ inimicos dilexit. e Aram aūt genuit. Arā xps electo⁹ vl excelsus interp̄tat. Electo⁹ de quo ꝓpha

Osee. 11. a Ecce puer me⁹ quē elegi. Et alibi: Excelsus sup

Ps.112.a oēs gētes dns. Jpe est aminadab. i. volūtari⁹: q̄

Jbi.55. dic: Volūtarie sacrificabo tibi. Jdē est ꝛ naasō. i. augurium: q̄ vouit p̄terita p̄sentia ꝛ futura. Vel naason serpentin⁹: qz xps more serpentis oēs cauit insidias.

f Salmon autem genuit booz. Christus est salmō: id est sensibilis: quia omnia sentit ipse accipit raab: id est ecclesiā de gentibus. Raab fames vel beatitudo vel impetus: quia ecclesia gentiū esurit et sitit iusticiā: et dilatata per orbez terrarū impetu doctrine philosophos ꝛ reges conuertit. Raab ostendit coccinū in fenestra. i. in ore per confessionem christi passionem declarat.

Raab meretrix: q̄ nuncios iosue sucepit: quā salmon princeps trib⁹ iude sibi copulauit: significat ecclesiam de gentibus que principi ex iuda id est christo copulatur: et sola cum suis saluatur. dum hiericho: id est presens seculum septem muris vitiorum vallatum: septem tube predicationum circumuallatur: nec in nouissima tuba omnes muri corruāt ꝛ nouissima mors destruatur.

Booz aūt

§ charitas.

a b †Jacob aūt genuit iudā ꝛ fratres a

§ cōfessio. § iudas confitēs. ꝛ de xpo dr: Cōfite bor tibi pater celi et terre § diuisio.

c eius. Judas aūt genuit phares b

§ oriens. § amaritudo. § diuisio.

d ꝛ çarā de thamar. † Phares aūt c

§ sagitta vel arcus.

genuit esrom. Esrom autem ge/

§ christus: electus vel excelsus.

e nuit aram. Aram autem genuit

§ spontaneꝰ vel volūtariꝰ.

aminadab. Aminadab aūt genu

§ ille fuit ꝓnceps trib⁹ iuda. § augurium vl ser pēnꝰ.

it naason. Naason aūt genuit sal d

§ sensibilis. § fortis.

f mon. Salmon aūt genuit booz

bus voluit ostendere assumptionem infirmitatis nostre a deo: vt dicit Augusti. de ꝓcordia eiā gelistarū. econtrario autē Lucas describit eā ascēdēdo: qz volebat ostēdere reductionē humane nature in deū. ꝛ ideo incipit genealogiā christi post baptismū: qz post baptismū reducimur in deū. Sequitur: a Jacob aūt genuit iudā ꝛ fratres ei⁹. licet aūt xps de iuda descenderit: tū fratres ei⁹ cū eo nominant: qz fuerunt patres ꝓpli israelitici: ꝛ ab eis duodecī trib⁹ isrl nominantur. Sequit: b Judas aūt genuit phares ꝛ çarā de thamar. Hiero. aūt reddes rōnē quare ista thamar exprimit. sic dicit: Notādū in genealogia saluatoris nullā sanctaz mulier assumi: sz eas tm̄ qs̄ scriptura reprehēdit: vt q̄ xp̄s pctores venerat: de peccatricib⁹ nascēs oim pctā deleret. vñ ꝛ in cōsequentib⁹ raab meretrix ꝛ ruth moabitis ponit et bethsabee vxor vrie. Nec Hieron. sed istud nō vī/detur ꝓbabiliter dictum: qz ipse ibidē dicit q̄ xp̄s hoc reges tres de genealogia christi tollūt. s. ochozias: ioas: amasias: qz iozā miscuerat se filie impīssime ieçabelis. ideo filij ei⁹ vsq; ad quartā generationem de genealogia christi tolluntur: ergo nō est ꝓbabile q̄ xp̄s ꝓpter peccatū in christi genealogia nomina mulierū exprimunt. Jtē qō dicit ibi nullā sāctā mulierē positā in genealogia christi. patet falsū de maria matre christi q̄ sanctissima est ꝛ fuit. Jtem qō dicit raab ꝛ ruth ibi expressas ꝓpter peccatuz: nō videt verū immo ꝓpter virtutis actū. De raab ei scribit q̄ ꝓpter vitā suscepit exploratores isrl ꝛ eos saluauit: vt patet Josue. ij. ꝓpter quod ponitur in catbalogo illoz qui ex fide fecerunt notabilem actum: vt habetur ad Heb. xj. Qz autem dicitur meretrix nō obstat: quia hoc erat tm̄ ipsius cognomen. ꝛ ideo non oportuit q̄ esset talis fm rē: sicut aliquando ecōtrario aliqs pauper rusticꝰ cognominat nomīe regis: vt Petrus rex vel hmōi. hebrei etiā dicūt hospitatricē vbi nos habem⁹ meretricem: vt dixi plenius. Josue. ij. ca. similiter quod dicitur de ruth moabitide q̄ eam scriptura reprehendit: non videtur verum: immo magis eam cōmendat: tum quia socrui sue fideliter adheserat: tum quia electa gentilitate fidem vnius dei suscepit: vt habet Ruth. j. ca. tum qz in viduitate caste vixit: vt dicitur Ruth. iij. ex verbis booz ad ipsam: Benedicta es filia a domino et ꝓiorē misericordiā posteriore supasti: qz nō es secuta iuuenes pauperes seu diuites: tum qz fuit optime fame. vñ ibidē subdit: Scit oīs pplus habitat inter vbis mee portas mulierē te esse virtutis. Salua igitur beati Hiero. ꝛ melioti sentētia: videtur q̄ melꝰ potest dici q̄ mulieres iste hic sūt expresse: quia fuerunt viris suis ex quibus conceperunt accidentaliter cōiuncte. iste autem que fuerunt prime ꝛ principales: siue bone siue male non exprimunt: sed sufficit expressio viri: qz vir ꝛ vxor ꝓ vna ꝑsona computantur. Qz autem predicte mulieres fuerunt accidentaliter coniuncte patet ex textu biblie: quod omitto causa ꝓlixitatis vitande: nec debet aliqs moueri si ego recedo in hoc a dictis Hieronymi: quia dicta sanctorum non sūt tāte auctoritatis quin liceat sentire contrarium in his que nō sunt per sacras scripturam determinata. vnde dicit Aug⁹. in epistola ad vincentium de scripturis sanctorum doctorum. Hoc genus scripturarum a canonicis scripturis distinguendū est: non enī ex eis sic testimonia ꝓferuntur vt contrarium sentire non liceat. Sequitur: c Phares genuit esrom. iste phares cū iuda patre suo ꝛ iacob auo suo descendit in egyptū ꝛ ibi gēuit esrom: ꝛ esrom aram: ꝛ aram aminadab: ꝛ aminadab naason: iste aūt naason cū patre suo exijt de egypto: ꝛ ideo fuit princeps i tribu iuda in deserto post patrē suū: q̄ enī iste aminadab fuit princeps trib⁹ iude in exitu de egypto. habet Cantico. j. vbi dr. Anima mea cōturbauit me ꝓpter quadrigas aminadab. Ad cuius euidentiam considerandum q̄ liber canticoꝝ fm doctores hebreos est de deo ꝛ ecclesia israel educta per ipsum de egypto. in exitu autem israel de egypto domin⁹ siccauit viā per mediū maris rubri: ꝛ aque ex vtraq; ꝑte erāt alte ad modū muri: sicut habet Exo. xiiij. ꝛ ideo filij israel timebāt intrare. iste aminadab ꝓnceps tribus iude cuz tribu sua ꝓmus intrauit post moysen. ꝛ ex hoc tribus iuda dignitatem regni meruit. ꝛ ideo dicitur: Anima mea turbauit me tē. qz filij israel videntes aminadab precedentem cum curribus suis admirati sunt ꝓpter ei⁹ audaciam: ꝛ secuti sunt eū. igit post ipsum aminadab filius eius naason fuit princeps tribus iude i deserto: vt dicitur Nu. j. ca. d Naason aūt genuit salmon. salmon aūt genuit booz de raab. Dicit enim dubium quō ista raab que erat de genere chananeorum fuit coniuncta ipsi salmon in matrimonium: qz erat prohibitum filijs israel ne vllo modo contraherent cum chananeis matrimonia: vt habetur Deut. vij. Dicendum ad hoc q̄ istud fuit preceptum eis ne per chananeas a cultu veri dei auerterentur: ꝛ ad idola conuerterentur: vt ibidez habetur. ꝛ ideo quando aliqua persona inueniebatur fidelis: ꝛ ex fide veri dei aliquid magnum egisse: sicut fecit ista raab vt predictum est: tunc dispensabat vt posset coniungi in matrimonium cū filijs israel: ꝛ ꝓpter hoc ista raab ꝓiuncta est principi nobilioris tribus. s. iude: qz ꝓ filijs israel fecerat magnū actū virtutis in exploratoꝝ saluatione.

Booz aūt

Dicta sanctorum nō sūt tante Auctoritatis quin liceat sentire ꝛ dicere in his q̄z nō sūt ꝓ sacra scriptura determinata

Esaie. 4.c a Booz autē ge. tē. Booz xps. de quo ōr: Dns in fortitudine venit. Booz de raab. Nota nullā de sanctis feminis in genealogia xpi assumi: sed ēs scriptura reprehendit. Debuit enī de peccatorib⁹ nasci q̄ p peccatorib⁹ venerat: vt discerēt sui peccata patrū sibi nō obesse. vñ agn⁹ in pasca immolandⁿ iussus est assumi ex capris et ouibus. i. ex iustis t petōrib⁹ generādus. Exod.12.a Histo. Histo. Elimelech fuit de tribu booz: et uxor ei⁹ noemi: q̄ cuz uxore sua iuit ad moabitas vbi filij sui duxerūt uxores: sed mortuo patre t filijs sine semine: ruth cū noemi socru sua venit in indeā t gēuit ex ea booz t obeth. b Ex ruth. Moabitide: vt ostēdat impletum Esa.16.a vaticiniū Esaie: Emitte agnum dñe dñatorez terre. Per hāc semen abrae ad xpm deducit. Ecclesia de gentib⁹ p ruth significata: priusq̄ ad booz. i. ad xpm veniret ex pte Mystice diabolo erat. Mystice ruth significat ecclesiam q̄ est de moab. i. de gentibus q̄ ex patre diabolo t petra deserti p pter idolatriaz: de qua deus suscitauit filios abrae. Oblita priozis gētis vēit ad booz q̄ fortis ōr. i. ad xpm q̄ suscitat semē fratris sui. i. moysi q̄ obūt sine liberis: qz nemi nē ad pfectū duxit lex. Ruth vidēs vl festinās: qz ecclesia puro corde deū videt q̄ festinat ad brauiū supne visionis: t diffinit pseuerare in fide t dilectiōe dei. c Jesse aūt. Pater dauid sept⁹ nōiaī Esaias: sz binomi⁹ fuit. hic Esa.11.a aūt ideo ōr ieesse vt scires eū venisse. de quo Esaias: Egredietur virga de radice ieesse tē. Hic est flos quē odorat Isa/ Gen.27.d ac dicens: Ecce odor filii mei sicut odor agri p. cui⁹ spūs eū abūdātissime repleuit. d Regē. Nō q̄ sol⁹ in hac genealogia rex: sed qz prim⁹ rex de iuda t regū principiū: ppter quez t ceteri in solio regni seruanf: t p istum ordo generatiōis decurrit ad christū qui habet regnū dauid. e Dauid Histo. aūt rex tē. Histo. Dauid in solario sedens vidit Bethsa/ 2.Re.11.a bee se lauantem placuit ei. t vocauit: iacuitq̄ cū ea: q̄ grauida reuocauit vrīā de expeditione: t sic intraret in domū: vt sic pat⁹ ascriberet ei: qui nolēs intrare iacuit in vestibulo dicēs: q̄ dū arca esset in tabernaculis nō intraret in domū suā. Acceptis igit litteris mortis sue ad expeditionē reuersus est. t sicut dauid p̄ceperat occisus est a ioab. Dauid in solario christus est: q̄ in sole posuit tabernaculū suum. Bethsabee put⁹ satietat⁹ septim⁹. s. lex p cuius cognitionē spūalis gra mōstratur. Urias iudaic⁹ pplus q̄ p legē ō luce dei gloriaf: sed huic xps legē abstulit quaz de se loqui docuit. Ille xo dū mādata legis iplere nitit quasi epl'as fert vnde damnet. Urias etiā iudaicus pplus q̄ noluit intrare in domū. i. in spūalē legis intellectuz. dicēs qz arca dñi. i. ecclesia ē in tabernaculis. i. in figuris. Jdeo non intrauit in domum. i. non accipit aliū intellectū: sed accipit litteras sue mortis: id est intellectum Mystice litteralem qui ducit eū ad mortē. Mystice dauid. i. xps q̄ goliā. i. diabolū supaPs.23. uit. Ipse est mauu fortis vel visu desiderabilis. De eodē dicit: Dns fortis t potēs Ibid.4.4 tē. t iterū: Speciosus forma pre filijs hominum. Bethsabee put⁹ satietatis: id est abundantia gratie spūalis que munere septiformi est puteus satietatis in quo ē fons aque salientis in vitā eternā. Tres p̄dicte sine pudore nominis ponunf: qz non solum culpari sed etiā laudari meruerūt. Justus aūt nomie dignus est. Sed in hac quia loquendo nequit: saltē silentio nominis qō turpe est tegit. Nomē viri q̄si iusti ponitur: vt in hoc immanitas sceleris verecundius memoret dum eius causa est occisus. Uxor tamen propter sacramentum ecclie dicitur: que occiso diabolo in coniugium veri regis asciscitur.

Esa.14.k f Urie. Urias lux mea dei. s. id est diabolus: qui dixit: Similis ero altissimo: cui ecclīam coniugatā xps de solario paterne maiestatis adamauit: t pulchrā factā sibi matrimonio copulauit. Urias q̄ est figura diaboli. lux mea de⁹ interp̄tat⁹: qui adhuc trāsformat se in angelū lucis: t lucē dei se facit. g Salomō aūt. Christ⁹ ē salomō. i. pacific⁹: qz ipe est pax nr̄a q̄ fecit vtraq̄ vnū. Ipse est roboā. i. imper⁹ ppli 3.Reg.11.f q̄ velocit pplos auertit ad fidē. b Roboā. De isto dicit: Dabo roboā tribum iudā vt remaneat lucerna dauid cūctis diebus in isrl. Ō ad lram nō p̄t accipi: qa nec isrl cūctis diebus extitit: nec de dauid post xpm dux aliqs i isrl fuit. Sed xps lucerna est eterna in celesti isrl. Et ideo semp. Sup soliū aūt dauid dicit sedere christ⁹: qz regnū dauid tpale figurauit eternū christi regnum. i Abia. Pater 2.Reg.7.c dns. i. christus qui dicit: Ego ero illi in patrē: qui tangs dns omnia quecūq̄ voluit fecit. Asa etiā est asa. i. attollens: qz ipse abstulit pctā mundi. k Josaphat. Judicans vel iudicium dei. s. xps qui iudicat orbē terre in equitate. l Jozam autē. Job.3.b. Christus est ioza. i. excelsus qui ait: Nemo ascendit in celum nisi qui de celo descendit. Nota q̄ ioza non genuit ociā: sed potius genuit ochoziā. Ochozias genuit 2.Pa.21.a ioas: t ioas amasiā: t amasias ociā qui et azarias. Joza duxit filiā iesabel t fornicat⁹ est: t fratres suos occidit. Unde infirmatus est dolore uteri vt viscera egere 2.pa.24.c ret quem secutus ochozias ingressus est per vias domus achab. Joas autē adorauit sculptilia t zachariā filiū ioiade q̄ eū nutrierat: t regē fecerat occidi p̄cepit: qa eū de idolatria increpauit. Amasias quoq̄ coluit deos seyr. Jdeo t hi tres de gExo.20.a neratione christi sūt exclusi. Fm illud. Visitabo peccata patrū vsq̄ in tertiā t quartā generationē. Sed hoc dictū est de illis qui peccata patrum sequuntur. naz et bonus de malo genitus misericordia est dignus: t malus de bono nat⁹ punitur. Alij qui ponuntur ēs huius mali fuerint: vel bonos generant: vel a bonis generantur: vt 4.Re.3.g iozam filius ioiaphat viri iusti. Ochozias pene in omnibus rectū fecit: nisi q̄ incensū adolere voluit. vnde et in fronte lepra percussus est. Hic tres reges sunt intermissi. vel ideo: quia propositum fuit euangeliste tres tesseredecades ponere: vel quia Iozam miscuerat se generi iezabel: t dictum est per prophetaz in throno regni quē

a ſ latitudo. ſ raab hebraice: rachab grece.

a b ō raab. Booz aūt gēuit obeth ex a ſ festinās. b ſ christ⁹: seruiēs vel seruit⁹: qz nō venit ministrari sed ministrare.

c ſ incendium vel icēsum. ſ xps est sacrificiū vel incensum qui pro nobis hostia sacrus est.

b c ruth. Obeth aūt gēuit iesse: iesse a ſ manu fortis vel aspectu desiderabilis.

d c autē genuit dauid regez. Dauid e aūt rex genuit salomonē ex ea q̄ f g fuit vrie. Salomō āt genuit robo ſ latitudo ppli. ſ pater dns.

h i am. Roboā aūt gēuit abiā. Abia ſ attollens.

k autem genuit asa. Asa autez ge/ nuit iosaphat. Josaphat autem ſ excelsus.

l genuit iozam. Jozam aūt genuit

s Booz aūt genuit obeth ex ruth. Eodē mō ista ruth p̄iūcta est booz q̄ erat nobilior de ciuitate bethleē. licet enī esset p hibitū in lege qō nō acciperēt in matrimoniū mulieres moabitidas: ppter qō Esdras fecit illas eiici cuz filijs suis a filijs isrl: vt habetur. j. Esdre. x. Ruth tñ moabitis ppter actū virtutis ex dispēsatione p̄iuncta est ipi booz: qz sicut dictū ē p fide vnī⁹ dei suscipiēda reliqt terrā suā: t venit i iudeaz cū socru sua. Sed orit dubium quomodo iste booz gēuit obeth ex ruth: qz a p̄ncipio ducat⁹ Josue: quādo. s. salmon accepit raab t inde genuit booz vsq̄ ad tēpus in quo cepit bell iudicare ppls: i quo tpe ista ruth venit cū noemi i iudeā: fluxerūt. cccxxv. anni t plus: vt potest patere cōputāti tē poza iudicū intermedio⁹. t ideo dicēdū q̄ tres fuerūt booz sibi succedētes: aū⁹ filius t nepos. prim⁹ genit⁹ est a salmon de ipsa raab: t tert⁹ gēuit obeth ex ruth: t qz euāgelista volebat vsq̄ ad dō vnaz quaterdenā tñ ponere. ideo istos tres similiter nominatos: t sibijnuicē imediate succedētes voluit vno nomie cōphēdere: b Obeth āt genuit iesse. Iste āt alio nomie vocatus est Jsai. vt habetur. j. Regl. sed nomen iesse hic ponit: quia de ipo hic agit. put xps descēdit ab eo: vt scriptū erat Esa. xj. Egredietur virga de radice iesse: t flos ō radice ei⁹ tē. t ideo ex noie iesse ō posito ostendit ista ppheria cōpleta fuisse. c Jesse aūt genuit dauid regē. Iste aūt nominat⁹ sol⁹ rex. licet ante eum t post fuerūt plures alij reges: qz iste fuit prim⁹ electⁿ in regē ēz beneplacitum diuinum: vt ostensū est. ō. et ppter excellentiam sanctitatis sue.

d Dauid autem genuit salomonem ex ea que fuit vrie. tacetur nomen Bethsabee et exprimitur vir eius q̄ fuit iustus t bon⁹: vt patet. ij. Reg. xj. t vt ostendat q̄ Bethsabee de qua fit aliqliter mentio accidentaliter cōiuncta est ipsi dauid. s. p mortē vrie. e Salomō autē genuit roboam. sub isto roboam diuisum est regnū iudeorum in duo regna: vt patz. iij. Reg. xij. quia decem tribus recesserūt ab eo: et adheserunt hieroboam. t tunc dictum est regnum israel. due autem tribus que remanserunt ipsi roboam dicte sunt regnum iuda. f Jozam autem genuit ociam. sic ptz ex. iiij. Reg. Hic omittūf tres reges sibi succedētes: qz ioza genuit ochoziam. ochozias autem genuit ioas: ioas aūt genuit amasiā: amasias aūt genuit ociā. Rō aūt huius est fm Hiero. qa ioza accepit vxorē filiam ipissime ieçabelis: ideo filij ei⁹ vsq̄ ad quartā generationem de genealogia dñi excludūf: t maxime qz euāgelista volebat vnā quaterdenā tñ pōere rōne iā p̄dicta. Io oportebat tres reges excludē: t isti tres rōe p̄dicta q̄cienti⁹ alijs remouenf. Sequif:

Ezechias

ē non esse

ḡ non esse sessurum de domo achab nisi in quarta generatione: ideo memoria eius a sancta generatione tollit vsq; ad tertiā generationē: purgata vo labe gentilis familie: in quarta ozigo christi numerat. a Ozias aūt.

* Sub ozia ioathā achaz ⁊ eçechia ꝓphetauit Esaias de christo. Ꝓpt pec cata principū claudebant ora ꝓphetarū. b Eçechias. Fort' dñs: ipe ē

f.19.a qui dic̄ aplis: Nolite timere. C Eçechie cū esset sine
Esa.36.a liberis dictū est: Dispōe do.t.qz mo. Ideo fleuit nō
B ꝓpter longiozem vitaz: cū sciret inde placuisse deo
salomonē q̄ non petijsset ampliozes annos. Sz qz
dubitabat ne ꝓmissio dei impleret cuz se sciret esse
de dauid per quē oportebat venire xp̄m: ⁊ ipe erat
Ibi.b sine liberis. vñ ⁊ dicebat: Nō video deū: nō aspici
am hominē? Ecōtra credebat: qz fidelis est q̄ ꝓmi
serat. De aūt sententiā quā dederat ad ꝓbatiōez
fidei ūmutat: ⁊ spatiuz generādi dat. c C Manas
ses. Obliuiosus. Ipse est qui quasi conuerso pecca
Exec.18.c tori dixit: Omnium iniquitatum eius nō recozda
bor. d C Amon. i. fidelis vel nutriti⁹ significās
Ps.144. christū. de quo dicit: Fidelis dñs in omnibus vijs
suis: qui connocat filios vt gallina pullos suos.
e C Josias. i. salus domini vel incensū. Ille est q̄ di
Ibi.14.o cit: Dirigatur oratio mea sicut incensum ⁊c̄. C Jo
sias rex iustus: quod nō filij ei⁹ quos genuit: nō in
transmigratione: quia nunq̄ transmigrauit: sz ꝑm
ꝓdestinationē dei ad transmigrandū. Jechoniam
⁊ fratres eius simul pōit: vt quoz est cōmunis ini
quitas similis sit ⁊ miseria. Jechōias ꝓparatio do
mini: qz tā patrē q̄ filiū dñs ad trāsmigrā dū ꝓpa
3.Reg.13. rauit. C Legit̄ i libro regū q̄ iosias gēuit ioachaz:
et.14. ⁊ ioakim q̄ ⁊ heliachim ⁊ sedechiam. Joachaz suc
cessit patri in regnū: quo capto a rege egypti substi
tutus est loco ei⁹ ioakim frater eius. Quo mortuo
regnauit ioachin (qui ⁊ iechonias dict⁹ est) filius ei⁹
ꝓ eo: quo capto a rege babylonie: loc⁹ ei⁹ sedechias posit⁹ est. C Istō. Ve
ritas hist̄ie habet q̄ duo fuerūt iechonie: vt vn⁹. s. pat̄ sit in fine p̄cedētis
thesseredecadis: alter in p̄ncipio sequētis. sed mystice ꝑm Aug'. vn⁹ ⁊ idez
est in fine p̄cedētis ⁊ in p̄ncipio sequētis. Sed quare p̄termissus est ioakim
pater iechonie: forsitan vt typū christi faceret iechoniā bis numerauit: ⁊ io
achin ne numerus augeret ꝓter misit. C Querit̄ quare iechonias dr filius
iosie: cū iosias ioakim: ⁊ ioachin genuit iechoniā? Si aut̄ eundē iechoniā
bis numerus in fine. s. precedentis thesseredecadis ⁊ in principio sequent'
ad hoc vt tres plene thesseredecades inueniant': tā nō erūt. xliij. patres. Di
uersis modis soluit̄ hoc. Hiero. dicit q̄ vter⁹ pater ⁊ filius ioachin ⁊ iecho
nias vocabāt: ⁊ ita vnū habem⁹ in fine p̄cedētis thesseredecadis ⁊ alterū i
principio sequētis: vt cū dicit Josias genuit iechoniā: ioakim intelligam⁹.
Cum dr dicit iechonias genuit salathiel: ioachin accipiam⁹. Aug⁹. Dr dic̄
q̄ vn⁹ bis numerat. s. iechonias q̄ ⁊ ioachin dict⁹ ē: a quo facta est q̄dam
in exteras gētes deflexio qū in babyloniā trāsmigratū ē. Ubi ergo ordo a
rectitudine deflectit ⁊ in diuersū tēdit angulū facit: ⁊ id qđ in angulo ē bis
numerat. Trāsmigratio in babyloniā significat trāsitum aplox ad gētes:
In qua trāsmigratione xp̄s factus lapis angularis: vtrūq; pp̄lm cōplecti
tur quod ostendit p iechoniā bis positū. C Omnes q̄ a dauid vsq; ad trās
migrationē babylonis numerantur reges fuerunt. f C Jechonias. Pri
or iechonias resurrectio domini: sequens iechonias ꝓparatio domini di
citur: vtrunq; congruit christo qui est resurrectio et vita.
Joh.17.b g C Salathiel. Petitio mea deus: Christo conuenit qui dicit: Pater sācte
serua eos quos dedisti mihi: vt sint vnum sicut ⁊ nos.
h Salathiel autem genuit zorobabel. Hoc in multis scripturis legit̄: sz in
Paralipomenon filij iechonie assir: salathiel: melchiram ⁊ phadaia: ⁊ de
phadaia orti sunt zorobabel ⁊ semei: Sed tradūt hebrei trinomiū fuisse as
sir: salathiel melchirā et phadaia. Ut salathiel ⁊ phadaia fratres: filios q̄s
genuerunt vter⁹q; suū vocauit zorobabel. Cū de isto dicat euangelista abi
ud genitum. Paralip. dicit q̄ zorobabel mosollā genuit ⁊ reliquos inē q̄s
abiud non numeratur: sed multa vitia scriptorum in Paralipomenon de
prauata sunt. vnde multe ⁊ interminate genealogie inueniuntur quas in
bet apostolus vitari.
i C Zorobabel aūt ge. abiud. Magister babylonis. i. confusionis. Illi con
uenit qui mundum ab erroze idolatrie ad viam veritatis reuocauit. Fue
runt viri studiosi ex iudeis dicti beriles ꝓpter ꝓpinquitatem gener' xp̄i.
erantq; naçarei qui ordinē genealogie christi partim memoriter: partim ex
libris diez: partim ab aūis ⁊ patris retinētes ꝑm ordinē scripserūt.
Ps.88. k C Abiud: id est pater meus: Iste christo conuenit, de quo dic itur: Ipse
inuocauit me: pater meus tu ⁊c̄. C De abiud vsq; ad ioseph nulla hi
storia inuenitur in Paralipomenon: sed annales fuerunt apud hebre
os. de quibus herodes multos comburi fecit vt cōfunderetur ordo regie
stirpis: et forsitan ioseph nomina patrū ibi legerat vel aliquo modo ibi re
tinuerat q̄ quē euā gelista seriem hāc generationis posuit. Sed sive hoc sive
alio modo euangelist̄e fuit hec certa generationis successio.

ꝑ Eliachim

ꝑ robust⁹ dñi. de quo dr: Fortitudo mea dñs.

a oziā. Ozias aūt genuit ioathā.

ꝑ ꝓfect⁹. i. xp̄s: de q̄ ecclia ꝑdicit i meli⁹ ꝓficit.
ꝑ cōprehendēs. i. xp̄s: qz nemo nouit patrē nisi filius.

Joathā āt genuit achaz. Achaz
b autē genuit eçechiam. Eçechias

ꝑ oblimo.

c āt genuit manassen. Manasses
d aūt genuit amō. Amon aūt ge
e nuit iosiam. Josias autē genuit

ꝑ iechonias ꝓparatio dñi: qđ cōuenit xp̄o q̄ vi
cit: vado parare vobis locum.

iechoniam ⁊ fratres eius in trās
migratione babylonis. Et post
f trāsmigrationem babylōis. ⁊ Je
g b chonias genuit salathiel. Sala
thiel autem genuit zorobabel.
i Zorobabel autē genuit abiud.
k Abiud autem genuit eliachim.

a C Eçechias aūt gēuit manassen. iste Eçechias nō habebat heredē qñ dictū est ei p Esaiā ꝓphetā: Esa. xxxviij. Dispone domui tue: qz morieris tu ⁊ nō viues: ⁊ tūc fleuit ñ timore mort': sed ꝓpt defectū seminis: timēs ne xp̄s de eo nō nasceret ⁊ lō ipo oraīte cū lachry
mis additi sūt vite ipsi⁹ anni. xv. ⁊ tūc genuit ma
nassen: q̄ q̄dez manasses licz primo fuerit pessim⁹ qz de eo scriptuz est. iij. Reg. xxj. q̄ ipe implenit hierlm sanguine ꝓphaꝝ vsq; ad os. iter q̄s Esai
am auunculū suū secāri fecit: ꝓpter qđ in captiui
tatē ductus est: tamē fi
naliter penituit: ⁊ ad re
gnū suū reduct⁹ fuit: vt
habet̄. ij. Paral. xxxiij.
ca. Sequit̄: b C Manas
ses aūt genuit amō: amō
aūt genuit iosiam. iosias
iste fuit optim⁹ q̄ in iuuē
tute sua cepit querere do
minū: ⁊ ōstruxit templa
idoloꝝ p totū regnū su
um.
c C Josias autem ge
nuit iechoniaz ⁊ fratres
eius in trāsmigratiōe ba
bylonis: nō qz adhuc es
set trāsmigratio qñ genu
ti sunt: sed quia imminebat. Nominantur au
tem fratres iechonie cum eo: quia similes ei fue
fuerūt i captiuatiōe. ioachaz aūt q̄ primo regna
uit p⁹ iosiā captiuat⁹ est p regē egypti: vt hr̄. iij. Reg. xxiij. Rex aūt egypti ꝓstituit regē loco ipi
us fratrē ei⁹ eliachi mutato nomīe ipsi⁹: ⁊ voca
uit eū ioachim vt iechoniā: ⁊ iste ē q̄ dicit̄ b geni
tus a iosia: quē captiuauit rex babylōis: ducēs
secū in babylonē: sz i itinere remisit eū sub iura
mento q̄ ei fideliter seruiret: sed iste ioakim q̄r
to anno volens rebellare ab exercitu regis by
lōis capt⁹ est ⁊ occisus: ⁊ cadauer ei⁹ extra hie
rusalē ꝓiectū: sic̄ fuerat p Hieremiā p̄dictū: Hie
re. xxij. Sepultura asini sepelier̄: ⁊ regnauit ioa
chin fili⁹ ei⁹ ꝓ eo q̄ silr dict⁹ est iechonias: sz ali
ter scribit̄ q̄ꝫ prim⁹: qz pat̄ ei⁹ ioakim p. k. m. ali
us aūt p. c. t. n. ⁊ iste regnauit trib⁹ mēsib⁹: ⁊ po
stea adduct⁹ est in babylonē captiu⁹ cū matre et
nobilib⁹ de terra iuda: ⁊ ꝓstitutus est sedechias
auunculus ei⁹ fili⁹ iosie rex in hierusalē a rege ba
bylonis. ⁊. xj. anno regni ei⁹: qz rebellauerat ca
ptus est a rege babylonis: ⁊ excecat⁹ est in ba
bylonem ligatus ductus ⁊ hierusalem destru
cta ⁊ templum combustum. vt habetur. iiij. Re
gū. xxv. Et sic patet q̄ fratres iechonie filij iosie
fuerunt captiuati sicut ⁊ ipse ꝓpter quod nomi
nantur cum ipso.
d C Et post transmigrationez babylonis iecho.
Iste iechonias a quo incipit tertia quaterdena
nō fuit iechonias fili⁹ iosie: sed nepos eius p. n.
scriptus: vt dictū est: aliter non essent quattuor
decim in ista quaterdena vltima. e Salathi
el autē genuit zorobabel. ⁊ iste zorobabel est il
le sub quo transmigratio redijt d captiuitate: vt
habetur. j. Esdre. ij. f C Zorobabel aūt genuit
abiud: abiud autem genuit eliachim. Contrari
um videtur. j. Paralipomenon. iij. vbi dicit q̄
zorobabel genuit mosollā ananiā ⁊ salomit. Est
dicendū q̄ aliquis istoꝝ fuit binomius: ⁊ sic
dictus ē abiud: quia plures binomij i sacra scri
ptura inueniuntur. Ab isto abiud vsq; ad ioseph
nulla hist̄oria in biblia reperitur: sed apud iude
os fuerunt aliqui studiosi qui genealogias a dō
descēdētes diligētissime scripserūt ꝓpt xp̄m quē ex
pectabant a dō descēdere: ⁊ ibi Matthe⁹ potuit

residuum

Iob. 3.d ¶ Eliachim. Dñs resuscitãs. Ille qui dicit: Dis q̃ videt filiũ ⁊ credit in eũ ha. vi. eter. ⁊ ego resu. eũ ⁊c̃. b Açor. adiut⁹. Ille ẽ q̃ dicit:
Ps. 53. Ecce de⁹ adiuuit me do. s. ẽ a. m. c Sadoch. Justus. s. xp̃s. de quo
Ibi. 10. dicit: Justus dñs ⁊ iusticias dilexit. d Achim. i. frater meus iste.
Quis ali⁹ q̃s ille q̃ hõ fieri voluit vt posset habere fratres. de quibus
Ps. 21. diceret: Nũciabo nomẽ tuũ fratrib⁹ meis.
Ibidem. e ¶ Eliud. i. de⁹ me⁹. Cõuenit xp̃o q̃ dicit: Deus me⁹ vt q̃d dereliquisti me? f ¶ Eleaçar. i. de⁹ me⁹ adiutor. Ille est q̃ ex psona homis di-
Ps. 70. cit: De⁹ me⁹ sperabo in eũ. g Mathan. donans vel donat⁹. Ille est q̃ dedit dona homi-
Iob. 3. b nib⁹. ⁊ de quo dicit: Sic de⁹ dilexit mundũ vt filiũ suũ daret. ¶ Per hos patres xp̃s venit ī mundũ: ⁊ omniũ horũ i se gerebat officiũ. Et dignũ est vt p eandẽ lineã sãctitat⁹ ad eũ ascẽdamus per quã ad nos descẽdere est dignat⁹.
b ¶ Joseph. Apponẽs. i. xp̃s qui iudeis gẽtes apposuit: q̃ ⁊ pat̃ xp̃i ẽ: quẽ de sua cõiuge natũ adoptiue suscepit: sed ⁊ putative pat̃ dicit.
Luc. 3. e ¶ Joseph. Matthe⁹ dicit ioseph filiũ iacob: ⁊ iacob filiũ mathan. Lucas: ioseph filiũ heli: ⁊ heli filium mathat: sed mathan ⁊ mathat de eadẽ vxore hiesta nomĩe singulos genuer̃t: Mathan q̃ p salomonẽ descẽdit eã p̃ius duxit: ⁊ relicto vno filio iacob obijt: postea mathat qui p mathan descẽdit de dauid eãdẽ duxit et genuit heli: sic iacob ⁊ heli fratres sunt vterini. Jacob autẽ vxorẽ heli fratris sui sine liberis defuncti ad suscitandũ semẽ ei⁹ accipiens genuit ioseph natura suũ: sed fm legẽ heli filiũ. Qđ dicit fili⁹ ei⁹ nomĩe vocari cui suscitat̃ nõ ẽ vex: cũ booz eũ quẽ genuit ex ruth nõ elimelech cui suscitat̃: sed obeth vocauit.

a b c d e f g Eliachim aũt genuit açor. Açor autem genuit sadoch. Sadoch autem genuit achim. Achim autem genuit eliud. Eliud autem genuit eleaçar. Eleaçar autẽ genuit mathan. Mathan autẽ genuit iacob. Jacob autez genuit b Joseph virũ Mãrie: de qũa natus est Jesus qui vocatur xp̃s. k Omnes itaq̃ generatiões ab abraam vsq̃ ad dauid generationes q̃ttuordecĩ. ⁊ a dauid vsq̃ ad trãsmigrationẽ bãbylõis generatiões quattuordecim ⁊ a trãsmigratiõe babylõis vsq̃ ad xp̃z

a ℣ supplantator vel lucrator.
b ℣ stella maris. b ℣ non de quibus: q̃ sine viri coitu de sola virgine natus.

i ¶ Virũ marie. Quid ad xp̃m generatio ex dauid deducta ad ioseph cũ xp̃s nõ ex semĩe ioseph? sed nõ est psuetudo scripturaꝝ vt ordo mulier̃ in generationib⁹ texat̃: ⁊ ideo nõ p mariã sed p ioseph inducit̃: cũ de vna ioseph ⁊ maria tribu fuerit. Ad̃ ⁊ eã q̃si xp̃inquã cogebat̃ accipe: ne trib⁹ in aliã se p̃funderet. vñ etiã simul tanq̃ de vna stirpe p̃sitent̃ in bethleẽ redire cũ singulis in suã ciuitatẽ. ¶ Exemplo marie liquet fidelibus cõiugatis seruato pari cõsensu cõtinentiã posse pmanere cõiugiũ q̃ vocari: nõ pmixto corporeo sexu: sed custodito mẽtis affectu. Ad̃ ⁊ ioseph vir marie dr: q̃ cõiugiũ verũ est vbi cõseruat̃ amoris affect⁹: ⁊ in maria fruct⁹ nuptiarũ inuenit̃.

in figura sequenti.

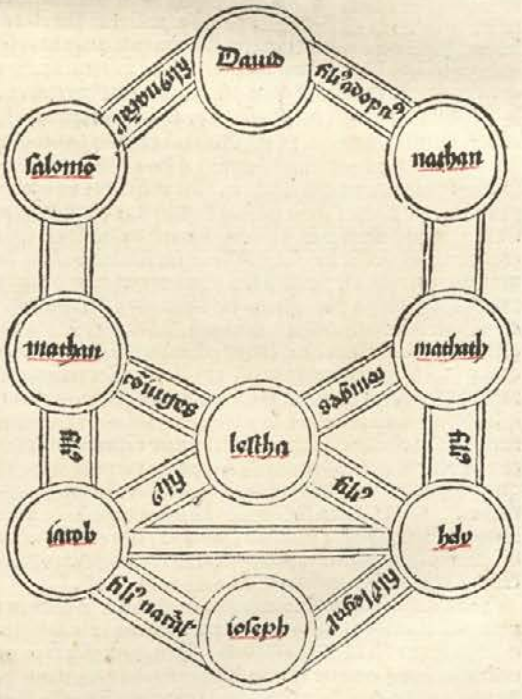

k ¶ Omnes itaq̃. Decurso ordine generationis tandẽ in fine cõcludendo euãgelista recapitulat sub mysti cõ numero. ¶ Tres distinctiones in generatiõe xp̃i mystice insinuãt fidẽ sancte trinitatis quã cõcorditer astruit doctrina legalis ⁊ euangelice institutionis. Tres enim trinitatis fidem: quattuor doctrinaz euangelicam decem legis significat institutionẽ. ¶ In tres tesserede cades diuidit̃ hec generatio. Prima est ab abraã vsq̃ ad dauid: ita q̃ dauid includat̃. Secũda a dauid. i. iuxta dauid a salomõe incipit: ⁊ in priozẽ iechoniã finit̃. Tertia a secũdo iechonia in xp̃o terminat̃: Ab abraã vsq̃ ad dauid ⁊ a dauid vsq̃ ad xp̃m tria in hac distinctione notant̃ tpa ad xp̃m currere. Ante legẽ in quo abraã: naturale seruans mãdatũ. Post legẽ quã iudei p̃uaricãtes captiuãt̃. Post gratiã per quã omnes de captiuitate soluũt̃. Et in his singulis bis septẽ sunt: q̃ gratia spũssancti in homine geminat̃: vt cor ⁊ carnẽ in vnũ ĩ gens faciat vtrunq̃ exultare in deũ. Qz autẽ ter. xliij. verã significat religionẽ. Quattuor enĩ ⁊ decẽ nouũ ⁊ vet⁹ testamenta indicãt: quia via ad christum per decẽ verba legis ⁊ quattuor euangelia predicat̃ ita tũ vt quicq̃ ascribit trinitati q̃ de⁹ est ꝺsecrem⁹: q̃ nulla p̃ceptio impletur: nisi hic numer⁹ colendi deũ teneat̃. Ut ⁊ hanc viam esse p̃ueniendi ad christũ (qui est nostra terra p̃missiõis) scias: totũ numerũ collige in summã: ⁊ sunt. xlij. quo numero mãsionuz veri hebrei de egypto ad patriã veniũt. Et bene hoc numeri sacramẽto vẽim⁹ ad patriã: quo christus a patriarcha cui p̃missus est p̃uenit ad virginẽ q̃si ad iordanẽ spũsctĩ gratia abundantem. Et ideo euangelista numerauit ab abraã quadragintaduas generationes: velut celest̃ patrie mãsiones in fine xp̃m supputãs: qui est consummatio vie ⁊ mansio vite. In abraam primum fides ad iusticiam reputat̃: quod est initiũ vie vt vite ad requiẽ. Jdeo. xlij. quia hoc numero p̃fẽs eccl̃esie temp⁹ ostẽdit̃ q̃ dñs bene operantib⁹ cooperat̃. Septies enĩ seni. xlij. sũt. Sex ad opera: septẽ ad requiẽ pertinẽt. vnde bene ꝑplus ille sub spe ĩtrãdi ĩ requiẽ p septies sex mãsiones castrametat̃: in quaꝝ vltima iesu duce: patefacto iordane requiem intrat: sic noster iesus quadragesima secũda generatione ab abraã credẽtes: lauacra baptismi ⁊ celi ianuas patefecit: Sub eiusdem numeri sacramento nos cursu virtutũ ad patriaz tendimus: dum quotidie prelibando gustu celestium fruimur: et patienter promissum expectamus.

Ratio autem quare Mattheus describit genealogiaz christi per salomonẽ filium eius naturalem hec est: q̃ describit assumptionem nostre humanitat̃ a deo. Lucas autem per nathan filium adoptiuum: q̃ describit reductionẽ nostrã in deũ que fit p gr̃am adoptionis.
b ¶ Jacob aũt genuit ioseph virũ marie: de qua nat⁹ est iesus qui vocatur christus. Cum ioseph non fuerit pater iesu: vt habetur infra eodem ca. non videtur esse sufficienter probatum per istam genealogiam sic descriptã q̃ iesus fili⁹ marie fuerit de stirpe dauid. Dicẽdũ q̃ ĩmo: q̃ ioseph ⁊ maria fuer̃t de eadẽ tribu: quia mulier nõ poterat nubere cũ viro alteri⁹ tribus quando ad ipsam pertinebat hereditas paterna: vt patet

§ Matthe⁹ in hac vita que quattuor tẽpor cursu labit in qua regi nos oportet a xpo ꝑm laboriosa disciplinam qua filios flagellat: que in. x. ꝓpter decalogi mãdata signat: ꝙ quadragenariũ numer xrẽ xpm venisse testat: addito binario ꝓpter duo testamẽta qb⁹ regi nos oportet. Vel duo ꝑcepta charitatis in quib⁹ tota lex cõtinet. ⁊ cõpletur vet⁹ scriptura: Qua ꝓpt in generationib⁹ matthei q̃ descẽdo enumerãt: nostror signatur susceptio peccator. In generationib⁹ autẽ luce q̃ ascẽdo vsq; ad deũ pcessit: cui mũdati recõciliant ꝑ xpi sacerdotiũ: intelligit nostror ablutio peccator. Ideo in septuagesimo septio numero tota ei⁹ enumeratio cõplet: in cuius mysterio saluator remittẽdũ esse peccanti dicit: Denari⁹ enĩ iusticie est numer⁹. vndenari⁹ trãsgressio est denarij: q̃ septies ductus explicat. lxxvij. in quo numero tanq; vniuersal peccati fit plena remissio pctor ꝑ xpm ascendentibus ad deũ: Nec ẽ mirãdum ꝙ lucas plures successiones ponit a dauid vsq; ad christum: Matthe⁹ paucior: cum ille ponat alias personas ille alias: ⁊ ex his forsan alij minus alij plus vixerunt. Nota non esse cõsuetudinem scripturarũ vt in generationibus successionis ordo mulieribus tribuatur: ideo generatio ioseph ordinabiliter ponitur qui de eadẽ tribu: de qua et beata maria fuisse cognoscitur. a Christi autẽ ge. Sine additamẽto iesu ponit: vt eũ itelligas de quo ꝓpheta: Unxit te deus tu. Jesus qđ substãtialiter illi cõuenit angelo referuat: vt qui post dicturus est cõceptũ de spiritusancto nomen ei ꝓpriũ ex saluationis officio sublimi⁹ declaret.

b Sic erat. Sicut dictũ est: vt ex ioseph origo marie q̃ est de dauid clarescret: ⁊ christus nõ ex eius semĩe vt deus ⁊ homo: ꝑ genealogiã homo: ꝑ hoc ꝙ de virgine de spiritusancto deus ostenditur. Sic inq; erat vt prescripta est: ⁊ mox dicẽt sicut postea signis ⁊ ꝓdigijs manifestãt: vt totus liber deũ ⁊ hominẽ natũ demõstret: qđ est credendũ vt possit intelligi. Hic enim sensus deficit humanus vbi non est natura sed virtus: qui non credit nõ intelligit ꝙ virgo ꝑperit: ꝙ verbum caro factum est.

c Cum esset desponsata. Origen. Ideo despõsata vt significaret ecclesiam que virgo est ⁊ sponsa: ⁊ vt ꝑ ioseph origo marie ostenderetur: vel vt ioseph esset testis castitatis defendens eam ab infamia suspicationis: ⁊ ne vt adultera damnaretur: ⁊ vt virgo viri solatio sustentaretur: ⁊ vt diabolo partus occultaretur: qui nequit satis dinoscere an ex semine natus sit: an de virgine: ⁊ ne virginibus esset excusatio infamie ꝙ mater christi ifamata fuerit. Desponsatio fiebat per aliquot dies ante assiduam cohabitationẽ: ⁊ interim erat vxor sub custodia viri.

d Anteq; cõuenirẽt. Nõ ꝙ postea cõuenerint: vt si diceremus anteq; penituerit morte ꝑuentus est.

Non ꝙ postea conuenerint: sed ostendit ꝓximum tẽpus nuptiarum: in quo nuptiarum solennia celebrant.

e Inuenta est in vtero habens. Inuenit ioseph in vtero habere: sed non de spiritusancto sciebat esse: cum postea vt dubius deliberaret dimittere eam. Apostol⁹ autem hoc addidit ne interim subreperet suspicio lectori.

Quomodo hoc factũ sit ⁊ quo ordine vel in qua ciuitate christi cõceptio sit celebrata: hoc prętermissum a Luca exponitur. f Justus ꝑ fidẽ qua credebat xpm de virgine nasciturũ: et voluit se humiliare ante tantam gratiam. Qr iustus erat hoc ẽ testimonium castitatis marie: vt qui seruat innocentem iustus dicatur: sed et pius dum nollet ꝓpalare: ex conscientia castitatis iustus: ex timore pius. Sciebat illam esse inculpabilem: sz vnde vt quid esset ignorabat: ⁊ ideo mediã elegit viam effugiendi: vt neq; innocentem ꝓderet: neq; rei incognite consentiendo se reum faceret coram deo. Vera virtus est. cum nec pietas sine iusticia: nec sine pietate iusticia: que separate ab inuicem dilabuntur.

§ Et nollet

† 27. q. 2. ꝓpꝰ cp̃. c. iuera. .c. genuit. De ver. sig nifi. c. 5.

† 2. q. i. c. si peccauerit

Ps. 44.

Mu. xxxvj. De filiabus salphaat. Beata aũt virgo maria fuit vnica Joachin patri suo: ⁊ ideo ex lege cogebat viro sue tribus nubere: ꝓpter hoc etiã fuit cũ Joseph in bethleẽ ciuitate dauid vt ꝓfiteret cũ eo: vt habet Luc. ij. Modũ aũt ꝙ quẽ fuerũt de eadẽ tribu Damascenus describit dicẽs ꝙ melchi habuit fratrẽ nomine panthera: q̃ genuit barpanthera: ⁊ hic genuit ioachin: q̃ genuit beatã mariã: ⁊ sic beata maria descendit a dauid ꝑ nathan ꝑm Damascenu⁹ libro. iij. ca. vj. a Christi aũt generatio sic erat. Descripta genealogia xpi in qua matthe⁹ ostendit xpi verã humanitatẽ: hic ostẽdit diuinitatẽ ei⁹ ꝑ modũ ꝓceptiõis ei⁹ mirabilez: ⁊ diuidit in tres ptes: qr ꝓmo ponit beate virginis mira ipregnatio, scđo ipsi⁹ ioseph digna dubitatio. ibi: Joseph aũt cũ esset iust⁹. tertio magna dubij certificatio. ibi: Hoc aũt eo cogitãte. Dicit ergo ꝓmo: Christi aũt generatiõ. q. d. ne credaꝭ ꝙ iesus sit genit⁹ ex cõmixtione maris ⁊ femine sicut ꝓcedẽtes. et ideo describit mod⁹ mirabilis q̃ sequit:

b Cũ esset despõsata mater ei⁹. i. xpi.

c Joseph. s. spõso suo. d Anteq; ꝓuenirent carnaliter. s. nõ qr post ꝓuenerint: vt. j. dicẽt. e Inuẽta est in vtero habẽs. inuẽta inq; a Joseph q̃ curã virgis habebat. f De spũsancto. istud refert ad verbũ ꝑcedẽs. cum dicit: Habẽs in vtero: qr hoc fuit virtute spũs ancti. illud enĩ qđ in generatione alior hominũ fit ꝑ virtutem seminis decisi a patre ⁊ recepti a matre in matrice: fuit factũ virtute spũssancti in virgine: virtute cui⁹ ex purissimis sanguinib⁹ beate virginis fuit corꝑ christi formatũ: ⁊ in eodẽ instãti aiatũ: ⁊ a xbo assũptũ: qr cũ infinita sit virt⁹ spũssancti põt oĩa opari in instãti. Sed quer⁹ quare ista ꝓceptio xpi nõ fuit fctã anteq; virgo desponsaret ipi Joseph. Dicendũ ꝙ btus Ambro. sup Lucaz ad hoc assignat multas rõnes quaz aliq; accipio. Primo ei istud fuit rõnabile ex pte puer⁹: qr si cõcepr⁹ fuisset ante despõsationẽ potuisset rõnabilit a iudeis sicut illegitim⁹ reputari ⁊ nõ sicut xps recipi. Scđo qr puer ꝓpter ꝑsecutionẽ herodis erat in egyptũ portãd⁹ ⁊ reportãd⁹: iõ spõsus marie erat ad hoc ⁊ cõsimilia necessari⁹. Itẽ hoc fuit ex pte virgis necessariũ: vt haberet ministrũ nõ suspectũ: sed sibi ꝓuictũ vt spõsũ. Itez hoc fuit rationabile ex parte nra: qr sicut ꝑ Thomã palpãtẽ cicatrices christi certificati sum⁹ magis de resurrectiõe xpi q̃ ꝑ alios: ita ꝑ ioseph magis certificati sum⁹ de virgitate marie: qr dolore iniurie fuisset motus ad vindicandũ opprobriũ nisi in virgine cognouisset diuinũ sacramentũ. Itẽ queritꝭ cũ maria esset iã despõsata ioseph ⁊ in domo ei⁹: vt dicit Chryſ. quare nõ accessit ad cognoscẽdũ virginẽ. Dicẽdũ ꝙ mod⁹ erat iustor nõ ꝓficere matrimoniũ ꝑ carnalẽ copulã: nisi pri⁹ vacarẽt ozõni ꝑ aliqđ tps iplorãdo diuinã miseriordiã: vt patet Tobie. viij. Et tũc credit reuelatũ esse ipi ioseph ꝓpositũ marie de obseruãda virginitate: licet ei cogeret ad matrimoniũ cõtrahendũ ꝑm tpis illi⁹ modũ: ꝓpter rõnes ꝑdictas: tñ habebat virginitatẽ in desiderio ⁊ ꝓposito: sz votũ nõ exꝑsit. Cõtraxit igit matrimoniũ cõmittẽs se diuini volũtati: ⁊ tũc ex reuelatiõe diuina credit ꝙ ioseph cognouit ꝓpositũ marie: ⁊ tũc ex cõi ꝓsẽsu voluerũt virginitatẽ: qr vt credit ioseph adhuc virgo erat. Cui⁹ rõ ẽ: qr cũ xps in passiõe sua nulli matrẽ seruãdã tradidit nisi virgini: nõ est ꝓbabile ꝙ aũ ꝓceptũ dũ adhuc esset iuuẽcula traderet alicui nisi virgini custodiẽda. g Joseph aũt. Hic põit ioseph digna dubitatio. emisso aũt voto ꝑdicto angel⁹ gabriel venit ad virginẽ ignorante ioseph: ⁊ impregnata est de spiritusctõ: vt habet Luc. j. ⁊ statim de licentia ioseph abijt ad cognatã suã scz sanctã Eliçabet: vt ei ꝑgnanti fuiret: ⁊ natũ filij sui ꝑcursorẽ videret: ⁊ ibi mãsit trib⁹ mẽsibus vsq; ad pactã ꝑcursoris natiuitatẽ. Ipa aũt redeũte vidit ioseph vtex ei⁹ granidũ: incurrit ex hoc vehementẽ suspitionẽ: nec fuit mirũ ꝓpter marie lõgã absẽtiã: ex altera pte tm̃ tenebat de marie sanctitate: vt dicit Chrysostom⁹ q̃ sibi videbatur impossibile eam ceciđisse. h Cum ergo esset iustus nolnit eam traducere: id est ꝓpalare: quia non erat certus de crimine. ⁊ ideo:

i Voluit occulte dimittere eam. ne forte ex opposita parte faueret sibi in crimine: ⁊ bene dicitur ꝙ occulte: ne si in palã eã relinqueret nesciret respondere determinate causam dimittendi eam hoc querẽtibus: cum haberet argumenta sibi insolubilia ex vtraq; parte: vt visum est. Sed queritur hic quare maria non dixit ei diuinum secretũ Est dicendum ꝙ talia non sunt reuelanda: nisi q̃tum se extendit voluntas diuina. ⁊ ideo beata virgo tacuit: tenens ꝙ sicut istud secretum fuerat reuelatum sancte eliçabet: vt habetur Luce ꝓmo: sic reuelaretur alijs competenti tempore ex beneplacito diuine voluntatis. Similiter queritur quare ioseph non petiuit

ab ea

§ per quã dignat⁹ est venire.

a gnãtiões q̃ttuordeci. Xpi ãt gnã/

a § nõ air sic facta est: qr sp apud patrẽ erat. § vt ꝑ ioseph de dauid mõstraret.

b tio sic ẽrat. † Cuz esset desponsata

c mater iesu Maria ioseph: anteq;

§ a ioseph.

e conuenirent inuenta est in vtero

§ ecce illud ꝓuum: Mulier circũdabit virũ: nõ aliũde nisi ex se gignendo. a § de q̃ est q̃ cõcipit ⁊ generat. § de potestate nõ ex substãtia: ne spũs dicat incarnar⁹.

habẽs de spiritũsancto. † Joseph

§ sponsus.

f autem vir eius: cum esset iustus:

† Luce. i. 6 et. 2. 3

a ℭEt nollet eā tra. Quā despōsauerat in cōiugiū ducere: ne videretur quod ignorabat celare: vel traducere ad penā in q̄ nonerat nō esse infamiā: qz sciebat se eā virginē accepisse ⁊ intactā seruasse.
b ℭHec autē eo co. Hic docemur diu deliberādum esse in icertis ne peccet temeritate lenitatis. c ℭEcce angel⁹ do. Quia sic pie cogitat cōsolari meret: ⁊ cōsiliū suū melioꝛ consilio mutatur. d ℭFili dauid. Recognosce quod promissuꝫ est domui dauid: de qua tu es et maria: ⁊ vide impletum in ea.
e ℭNoli timere. Quis tantuꝫ sit q̄tum credis: ⁊ ne timeas ꝓ reatu: sꝫ amplectere charitatis intuitu. f ℭConiugem. Coniunx erat non concubitu sed affectu: non coniunctione corporis: sed copulatione animoꝝ.
ℭMoꝛa coniugem dici a prima fide desponsationis: Igitur dispensationis est si quis p mittitur aliam ducere post sacramētum spōsionis: ⁊ si nunc̄ debitū soluere possit.
ℭBene ioseph vir ⁊ maria ꝓiunx dicit: cū in eo seruat affectus amoꝛis q̄ est verū cōiugium: ⁊ in ea sine coitu est fruct⁹ nuptiaꝝ.
g In ea natū. De ea nasci est i lucē pduci. In ea ꝟo nasci est concipi: vel fm p̄scientiā angeli quā habet ex deo: cui futurū quasi p̄teritū natum dicitur. h ℭDe spiritusācto. Spiritussanctus ō deus et donū dei ⁊ charitas: ⁊ sola charitas cum incarnari fecit.
i Pariet. Ne videretur ioseph nō esse necessarius ei. subdit: pariet. ⁊ ita eris necessarius procurationi. k Vocabis. Idē dicit iste q̄ p̄dixerat marie: vt ꝓmissum salutatorem iam venisse tam viris q̄m feminis repsentet ex voce. Ipse enim nomen interpꝛat.
l Hoc autē totū. Qz ꝓpinquo est despōsata q̄ inuenta est in vtero habēs: q̄ pepit virgo: q̄ iesus vocat⁹ est: q̄ saluat. Hoc enī ait euāgelista quādo iā oia impleta erant.
m ℭVt adimpleret. Prophetia signū est p̄scientie dei: quia quod dicit certū est a deo p̄sciri: ⁊ ideo ab homine debet timeri. Nullū autē signū quod designat efficit: sed tm̄ signat quod ostendit. sic prophetia non necessitatem eorum facit que predicit: sed signuꝫ est p̄scientie dei. ℭ Hiero. non est necessitas rerum ex eloquio ꝓpheꝛarum: sed sola exhibitio veritatis. Prophetia nō facit necessitatem eorum que dicit: sed signum est p̄scientie dei. Prophetia alia est ex predestinatione dei: quam necesse est omnibus modis euēire: vt sine nostro impleatur arbitrio: vt hec de qua hic agitur. Alia est ex p̄sciētia dei cui nostrum admiscetur arbitriū. Alia ē que comminatio dicitur: que fit ob signum animaduersionis diuine vt fugiant a facie arcus electi: ⁊ iuste pereant incauti: et nō ex p̄scientia: quia longe aliter scitur q̄m futurum ꝓminetur. n ℭEcce virgo in vtero habebit et pariet filium. Admiratur prophetaEsaias: et quasi omnes de somno suscitans
Esa.7.c ait: Ecce virgo in vtero habebit: spiritusancto presens erat quod in tempoze nondum erat. Ecce virgo ⁊c. Dicunt iudei q̄ nō est hoc nomē integritatis sed etatis puella. Sed quomodo tunc est signum? sensum Esaie sequitur: non verba: ꝓ cōcipiet ponit: In vtero habebit. ⁊ vocabunt ꝓ vocabis vel vocabitur. o ℭEmanuel. Nomen est christi vt iesus: quia cum his q̄s saluat semper adiuuando perseuerat. ☼ Tribus de causis de veteri testamento astruit ea que ponit in euangelio. Ꝓ testificatione: vt habeat testimonium a lege ⁊ ꝓphetis. Ꝓ confirmatione fidei: qz facilius credimus cuꝫ videmus impleta que sunt predicta. Ꝓ cōiunctione noui et veteris testamenti. p ℭExurgēs autem ioseph
Moralit. a somno. Be. Moza. Quisquis a deo monetur: soluat mozas: surgat a somno: faciat quod iubetur. q Fecit sicut precepit ei. Perfecta obedientia. Fecit non tm̄ quod precepit angelus: sed etiam sicut precepit. Exhibitione seruitutis et affectu amoꝛis obedies rete dicitur fecisse sicut precepit ei angelus. r Angel⁹ dñi. Nō relinquit mētiēdi locꝫ: vbi officiuꝫ angelorꝫ celebrat. s Et accepit cō. su. Ad vitādā virginis infamiā ad celandū saluatoꝛis aduētū: ad necessarium pueri nascentis obsequium.

a ℔ ꝓ traducere greci habēt ꝓpalare. b ℔ ne si pala esset vt adultera puniretur.

a et nollet eā trāducere voluit ōc / a
a ℔ ne si retineret nesciēs cuenīū rei. q. conscius esset peccati. b ℔ vt occulte dimitteret.
b culte dimittēre eam. Hēc autem b
℔ non delusor.
c eo cogitāte: ecce āgelus dñi ap/ c
a ℔ nō manifesta visione: qz dubitare aie pme/ bat: velut somno infidelitatis. b ℔ ne vltrī⁹ pte/ meret dubietas quē cōmēdabat equitas.
parūit in sōmnis ioseph ōicēs: d
℔ familiarē ⁊ notū ōndit: cui⁹ nomē ⁊ genus
d † Joseph fili dauid noli timere e
dicit. a ℔ fm ꝓceptū legis nominaram.
f accipere mariā cōiugem tuaꝫ. f
a ℔ et ne suspiceris q̄ de alio sit: q̄ enī ex tē. b ℔ iam conceptum.
g Quod enim in ea natū: est de g
h spiritusancto est. Pariet aūt fili h
a ℔ nō ipōes qō ab eēno ipositū ē. b ℔ saluatorē
i um: ⁊ vocabis nomē eius iesuꝫ. i
a ℔ subdit causam nominis. b ℔ qō solius dei ē. c ℔ quos predestinauit.
Ipse enī saluū faciet pōpulum k
a ℔ que ex eis sunt. b ℔ hoc qō narrat testimonio ꝓphetico certius facit.
l suū a pēccatis eoꝝ. Hōc autem l
m totuꝫ factum est: vt adimpleretur m
℔ Esaiam
quod dictū est a domino per ꝓ/
a ℔ quasi hec substantia sue carnis nō aliūde rā q̄m per coitum viri.
n phetā dicētē † Ecce virgo i vtēro n
a ℔ vt vocabūr: ꝟmo angeli psallēres: inde apli: p̄dicātes: vel alij credentes.
habebit ⁊ pariet filium: ⁊ vōca/ k
o bitur nomē ei⁹ emanuel: qō ē in o
a ℔ verbū caro factū est ⁊ ha. in no. ℔ nobiscū. i. in homine deus.
p terptatū nōbiscū de⁹. Exurgēs l
℔ dubitarat.
q aūt ioseph ⁊ somno fec̄ sicut ꝓce/ q
a ℔ non malignus. ℔ ꝓpter p̄dictas causas.
r pit ei angel⁹ dñi. † Et accepit cō/ m
a ℔ ad op⁹ cōiugale. ℔ ℔ ꝓpter secreta que di/ dicerat.
iugē suam: et nō cōgnoscebat eā n

Donec pepe

ab ea: Dicendū q̄ ꝓ nihilo petisset: qz ipī marie ꝓ se dēti nō credidisset: ⁊ itez ex diuina dispēsatiōe p̄ factū ē: vt p reuelationē angeli ipe ioseph sic certificaret q̄ ō ceteꝝ nullo modo dubitare posset. a ℭHec autē eo cogi. Hic ponit ipsius ioseph dubitātis magna certificatio. ⁊ diuidit in duas ptes: qz ꝓmo ponitur eius certificatio q̄tū ad intellectū. ⁊ scō ostendit hec certificatio per effectū. ibi: Surgens autē. Prima adhuc in duas: qz primo ad certificationē ipsi⁹ pōnitur testimoniū angelicū. scō ad fidei nostre cōfirmationē pducitur testimoniū ꝓpheticum, ibi: Hoc aūt totum factū est. Ad euidentiā prime partis aduertendū q̄ magnū malus fuisset si ad modicam horam ipse ioseph beatam virginem que de spūsancto ꝓceperat dimisisset: ideo cū adhuc ō hoc ōliberaret certificatus est p angelū anteq̄m ab ea discessisset: ⁊ hoc est qō ōr: Hec aūt eo cogitante: ecce angel⁹ dñi apparuit i somnis ioseph: qz alia clausis sēsibus exterioꝛibus ad recipiendū reuelationē magis est apta: qz tunc nō est per occupationem sensuum exterioꝝ ipedita. sequitur: b ℭJoseph fili dauid ⁊c. qz de xp̄o volebat loq̄ q̄ erat ꝓmissus ipi dauid: ideo de ipo dauid memoꝛā facit. c ℭNoli timere accipere mariā cōiugē tuā. non ad carnalē copulā: sꝫ ad cohabitationē cū ea: ⁊ ꝟuoꝝ ministrationē, subditur ratio:
d ℭQuod enī in ea natū est. nō dicit ex ea: qz natiuitas in vtero est quādo fetus animatur: ⁊ illa erat cōpleta: sꝫ adhuc natiuitas ex vtero tpe debito expectabat. † Esa.7.c
e De spiritusācto. miraculose facta est ꝓceptio: nō interueniente adulterio. seq̄t: f Pariet aūt filiū. s. q̄n erat natiuitas ex vtero.
g Et vocabis nomē eius iesū. i. saluatorē. ideo subditur:
h ℭIpse enim saluū faciet pp̄lm suū a pēcīs eoꝝ. In hoc aūt ostēdit angelus eum verū hominem in partu virginis: verū deū in salute pp̄li a pēcīs: qz null⁹ potest saluare a peccatis nisi deus. † De. 10do. lig. c. 5.
Hoc autē totū factū est vt adimpleret ⁊c. Hic ad certificationez nostre fidei adducit ad hoc testimoniū ꝓpheticū. vñ ista sūt ꝟba euāgeliste scribēntis: nō angeli loquētis. Volebat enī ostendere i hoc cōpletā esse ꝓphetiā: Esa. vij. Ecce virgo ⁊c. sequit:
k ℭEt vocabit nomē eius emanuel. qō est interꝑtatum nobiscum deus. Per hoc ostendit veritas deitat⁹ ⁊ humanitatis in christo. ꝓmus enī erat nobiscū deus p essentiam: potentiā: ⁊ p̄sentiā. similiter erat per gr̄am nobiscū cō tū ad sanctos patres: ergo li nobiscū ꝓportat hic specialē vnionē que facta est p nostre humanitatis assumptionem.
l ℭExurgens aūt a somno. Hic p̄it⁹ ipsi⁹ ioseph certificatio per effectum: qz exurgens a somno certificat⁹ ō virgīitate marie ad mādatū āgeli. m Accepit cō. sua. tā cō dñam suā et obsequiose mīstrādo. n Et nō cognoscebat eā. qō exponūt alij de cognitiōe faciei. dicētes q̄ ex presētia xp̄i in vtero virgis tāta erat claritas in ei⁹ facie q̄ ioseph nō poterat eā cognoscere: sic ō ꝛe de claritate faciei moysi ex ꝓoxtio sermōis dñi: qz nō poterāt intēdere i eā filij isr̄l: vt hr̄. ij. Coꝛ. iij. Aliter expōit Hiero. de cognitione carnalis copule: qz cū ea fouerat virginitatem: vt dictum est. sequitur:

Donec pe.

a Donec pepit. Nō q̄ post: qđ magis ꝓstat: cū multī modis cognouit deū eē q̄ nat⁹ est. Nō q̄ postea cognouerit: sz pōit
Ps. 109. donec ꝓ et: vl ꝓ eterno: vt: Donec po. inimi. t. sca. pe. t. Dicit q̄ ioseph mariā facie ad faciē videre nō poterat: quā spūs sctūs a ꝯceptiōe impleuerat pēit⁹. Et iō nō cognoscebat facie ad faciē quā despōsauerat: donec vter⁹ euacueret. de q̄ b ñ agit. b Primogenitū. Primogenitū ōr oē qđ aperit vuluā: siue aliđ sequat siue nō. Vl primogenitus int̄ oēs electos p gratiā: Propꝛie aūt vnigēit⁹ dei patr̄ vl maꝛie ōr. § Cum ergo

a ſ id est substantie sue. b ſ ante quē null⁹: nec post quē ali⁹.

a b donec peperit filium sūum ptō/ a genitum: et vocauit nomen ei⁹ iesum.

a ſ die. viij. q̄ fiebat circūcisio: t nome ipōebat.

Nico. de lyra

a Donec pepit fi. tē. t hoc loco dixit Eluidi⁹ hereticꝰ q̄ maria licz a ioseph nō sit cognita ante partū xp̄i: tñ post el⁹ partum ab eo cognita fuit t alios filios peperit: qđ arguit ex eo qđ dicit b: Non cognoscebat eā donec pepit tē. ergo post partū cognouit. Itē ex hoc qđ subdit: Primogenitū. qz primogenit⁹ nō ōr nisi respectu aliorū filiorū secūdo genitorū. Hoc etiā cōfirmat: qz Job. j. legit xp̄m fratres habuisse: sz b nō valet: qz sic dictū est maria t ioseph virginitatē vouerāt. Itē beata virgo fuisset ingratissima si tāto ac tali filio nō fuisset ꝓcreata. Itē Ioseph q̄ ōr sanctus: sceleratissim⁹ ac ꝓsumptuosissim⁹ fuisset si tēplū spūsscti t speciale habitaculū dei violare ac polluere ꝓsūpsisset. Ad p̄mū ergo dicēdū q̄ hec dictio dōec aliquādo significat rēs determinatū: q̄ trāsacto fit aliq̄d. sic dicit: Iste nō comedit, donec esset hora sexta. b ē itelligēdū q̄ cōpleta sexta comedit: t sic nō accipit hic. Alio mō accipit ꝓ semp: sic i ps: habet de christo: Sede a dextris meis: donec po. inimi. t. sca. pe. t. nō est sic itelligēdū: q̄ q̄ñ inimici ei⁹ erūt positi sub pedib⁹ ei⁹ tpe iudicij: q̄ tūc dimittat sedere ad dexteā patris: imo eternaliter sedebit: t hoc mō accipit b Donec. cū ōr: Nō cognoscebat eā donec tē. Ad scōm dicēdū q̄ xp̄s ꝓmogenit⁹ fili⁹ virgis ōr: nō q̄ alij fuerūt post ipm: sz q̄ nullū pepit añ eū: t b mō accipiebat in lege: vbi ꝑcipiebat q̄ ꝓmogenit⁹ deo offerret: t si aliq̄ mulier pariebat vnicū tanq̄ ꝓmogenitū offerebat illū. Ad tertiū dicendum q̄ in euāgelio fratres christi nomināt cognati ei⁹ germani: qz de eadē cognatiōe sicut abraā t loth dicūt fratres: Heñ. xiij. vbi dicit: Me sit inrgiū inter me t te: fratres enī sum⁹: t tñ loth erat nepos ei⁹: t si sic patet ꝓpositū. Ca. I

Moraliter.

† Liber generationis iesu christi tē. Sequitur: Omnes itaq̄ generationes ab abraam vsq̄ ad dauid generationes quattuordecim tē. Christi genealogia describit hic p tres q̄terdenas generationū: quarū aliq̄ fuerūt añ legē data moysi: t aliq̄ tpe legis date. t vltia. s. generatio xp̄i tpe grē: qđ ꝯcepit ab ei⁹ ꝯceptiōe. Et p hoc signat q̄ aliq̄ tpib⁹ ist̄ tribus saluati sunt p fidē xp̄i. vñ dicit saluator Job. viij. Abraā pat̄ vr exultauit vt videret diē meum: vidit t gauisus est. Itē in quaterdena sūt duo numeri: scz denarius et quaternarius. Per denariū x̄o signat ipletio decalogi. Per quaternariū impletio euāgelij quadrupliciter descripti. Per ternariū x̄o sctē trinitatis mysteriū. Per istos igit̄ numeros in genealogia q̄tōs mystice signat q̄ p observationē decalogi in fide trinitatis xp̄s q̄ sol est iusticie p spūalē illuminationē oriē in nobis. ij. Pet. j. Habem⁹ firmiorē ꝓpheticū sermonē cui bñ facit⁹ attendētes quasi lucerne lucēti in caliginoso loco donec dies illucescat: t lucifer oriat̄ in cordib⁹ vr̄is. Itē tres q̄terdene faciūt q̄dragīta duas generationes per q̄s puenim⁹ ad xp̄m q̄ ꝓmissus est nobis in ꝓmiū: sic filij isr̄l p quadraginta duas mās̄iones venerūt ad terrā sibi ꝓmissaz. Christi aūt generatio sic erat tē. Per hoc aūt q̄ xp̄s ꝓcept⁹ t format⁹ fuit in vtero virginali per opationē spūssc̄ti signat q̄ spūritualiter ꝓcipit et format in mēte pura ope spūssc̄ti: Hat. liij. Filioli mei q̄s ego iterū parturio donec formet xp̄s in vob. g† Joseph aūt vir ei⁹ tē. Per ioseph cogitātē dimittere mariā: qui certificat⁹ de mysterio p angelū accepit eā vt dominā: significat hō dubitās in fide vel moꝛib⁹ q̄ p ꝑdicatorē vl confessorē bonū in fide solidat: t subijcit se ei i illā q̄ fidei sūt ortho

Additiones Pauli epi Burgen. ac replice mgri (doze. Mathie dozink sup Matthēū incipiūt.

In ca. ꝓmo vbi ōr in postil. Sed ist̄ nō videt pbabilit dictū.

Additio. j.

Sētētia Hiero. sane itellecta si videt̄ ipbari rōnabiliter p obiectiones postillatoris. Ad cuius intellectū attendēdū q̄ pctōres pūt intelligi dupliciter. s. pctōres finaliter ipenitētes. de q̄b⁹ in Ps. Deficiāt peccatores a terra tē. vl pctōres q̄ p penitētiā, in fine iustificant: sicut ibi: Nō vēi vocare iustos sz pctōres. s. ad pēitētiā: Mat. ix. ca. t de his loquit̄ Hiero. cū dic̄: Qui ꝓpter pctōres venerat. s. ꝓpter pctōres finaliter pēitētes: ꝓpter tales ei⁹ xp̄s tñ venit ꝓm efficatiā: nō aūt ꝓpter pctōres finaliter ipenitētes: ꝓpt̄ q̄s nō fecit efficacit̄ b ꝓm sufficiētiā tñi vt ē manifestū. Itez attendēdū q̄ peccatrices i genealogia xp̄i nominate sūt hmōi. s. finaliter penitētes. fuerūt enī in pctō satis famose: t deinde ad iusticiā ꝓuerse: sic q̄ de ea⁹ iusticia finali rōnabiliter sit ꝓsumēdū: qđ sic patet: Mā thamar cū esset chananea. similit̄ t raab idolatre fuerūt. vñ earū natiōes in scripturis sacris sepe de idolatria reꝓbēdunt: vt in ꝯpluribus locis sacre scripture repitur. Ruth moabites ex genere reprehendit̄ in scriptura: vt ptz. Bethsabee fuit notorie adultera. De iustificatione āt raab t ruth sat⁹ ptz in postilla. De iustificatiōe aūt thamar ptz Heñ. xxxviij. eo q̄ ꝑ⁹ ei⁹ ꝓdēnationē p iudā fuit ab ea iustificata: ex q̄ ꝓsumi ōz ei⁹ innocētia. Silr ō Bethsabee iusticia satis habet̄. iij. Reg. j. ca. vbi sup successionē Salomōis i regno post ōd ipa dicebat regi: q̄ nisi Salomō succederet esset ille et ipsa pctōres: ꝺ ē dicē q̄ nisi Salomō succederet iudicaret Bethsabee ꝺultera a ꝓlo: vt ibidē expōit. vñ a sensu ꝯtrario: qz Salomō successit: sequit matrē purgatā ab illo pctō. vñ tales q̄ p peccatrices: t ꝓnūt iuste fuerūt: ꝓueniēt ꝓnunt̄ in genealogia saluator̄: q̄ vt pctōres iustificaret venerat. vñ notanē Hiero. dicit: Nullā sanctā mulierē positā i genealogia xp̄i. nō enī dixit nullā iustā mulierē: qz ꝑdicte q̄nq̄ tuoꝛ iuste fuerunt. licet sctē nō debuissent dici saltē invita ipārū ꝓpter pctā ꝓcedentia: t sic Xba Hiero. sūt sane intelligenda: quā sniam videt̄ tenere Ambrosius sup Lucā: vbi de ista materia tractās dicit: He puderet eccliam ex pctōrib⁹ ꝓgregari. cū dñs de pctōrib⁹ nasceret̄. Ex q̄ patet rūsio ad obiectiones postillatoris. Mā qđ obijcit ꝓmo de illis trib⁹ regib⁹ q̄ fuerūt sublati a genealogia xp̄i ꝓpter pctm iozā: q̄ miscuit se filie ipiissime ieçabel: illō nō facit ad ꝓpositū. Mā iozā nō pēituit de illo pctō. vl saltē nō legit̄ penituisse: nec habet̄ aliq̄ rō vnde talis penitētia ꝓsumat̄. vñ merito filij iozā vsq̄ ad q̄rtā generationē de genealogia xp̄i tollūtur q̄ ñ vēit ad saluādos efficacit̄ pctōres ipenitētes: vt dictū est: secus aūt de mulieribus iustis supradictis. Qđ aūt obijcit scōo de matre xp̄i que ponit̄ in eius genealogia tē. nō facit ad ꝓpositū. Hiero. enim loquit̄ de mulierib⁹ q̄s pōit euāgelista in hac genealogia voluntarie. s. q̄ potuisset omittere eas t nullā de eis facere mentiōnē: sicut omisit nominare sarā t rebeccaz t hmōi. ex q̄ omissione nullus defectus occurreret in hac genealogia: qz sufficeret expressio viroꝛ tñ: secus est de virgine gloriosa: cuius expressa nomiatio fuit necessaria. Nō enī xp̄s descēdit a dauid nisi per matrē gloriosā: nō autē per ioseph. Quod autem vlterius obijcit de raab et ruth nihil facit contra Hieron. immo pro eo. ꝓbat enī ipsarū finalē iusticiā: ex quo non concluditur quin prius peccatrices fuissent: ꝓout manifeste fuerūt: quod manifeste facit ad sentētiā Hiero. confirmandam: vt dictum est. Ratio autē assignata per postillatorē circa nominationē harum mulierū non videt̄ valere. dicit enī q̄ iste mulieres hic expresse fuerunt viris ex quibus cōceperunt occasionaliter seu accidentaliter cōiuncte tē. que quidē ratio ex duobus videtur insufficiens. Primo qz hec est omnino ꝯtinens ꝓpositō. Nihil enī videt̄ facere ad rationē genealogie q̄ occasionaliter seu accidentaliter vel ex intentione: seu per se vir et vxoꝛ ꝓiūgāt̄. Secōo nā lya prīa vxoꝛ iacob ex q̄ xp̄s descēdit occasiōaliter t ꝓtēt ītētū seu accidētaliter fuit ꝓiūcta ipsi iacob: sic thamar ipsi iude: sic ptz Heñ. xxxviij. t tñ ñ notāt exp̄sse sicut illa. Excusatio aūt postillatoris de hoc quod contradicit Hieron. non videtur sufficiens. primo quia cuius licet aliquo modo sentire contraria eoꝛum que ꝓferūtur a sanctis doctoꝛibus ꝓout patet ex auctoritate Augustini q̄ ipm allegata: nō tñ expedit: ꝑsertim vbi eoꝛ ꝓicta posset rōnabiliter saluari: vnde in talibus habet locum sententia apostoli. j. Corinth. vj. Omnia mihi licent: sed non omnia expediunt. q̄ autem non expediat nec sit omnino securum Hieron. t similibus sanctis doctoꝛibus ecclesie in expositionibus sacre scripture contradicere satis patet in decretis in ca. decretales. distinctione. xx. vbi habetur q̄ diuinarū scripturarum tractatoꝛes in sacrarū scripturarū expositiōib⁹ romānis pōtificibus ꝓponuntur. q̄ autem Hiero. sit de numero talium satis est diuulgatū in ecclesia dei: t habet̄ in decret̄: di. xiij. Sctā romana. vbi

mana. vbi inter opuscula ſctoꝝ patrū q̄ in eccl̄ia catholica recipiunt̄ fit exp̄ſſa mētio de opuscul' btī Hiero. vñ ꝓtradicere talib⁹ licet nō ſit hereticū poſſet tñ dici impiū. Eſt eī ꝓtra donū pietatis ſm qđ donū ſct̄ī ſūt honorādi: nec eſt ꝓtradicēdū ſcripturis eoꝝ ſine ſint intellecte ſiue nō: vbi nō iueniunt̄ ℨ fidem aliq̄d aſſerere: vt ptꝫ p Aug'. in ſcđo de doctrina xp̄iana. put allegat̄: ⁊ ī ſcđa ſcđe. q. clxxj. arti. j. ī rñſiōe ad tertiū argumtū.

In eodē ca. vbi dicit̄ in poſtil. qꝫ ioſeph ⁊ maria fuerunt ex

Additio. ij.

Circa genealogiā a mat (eadē tribu. theo traditā: nō ſolū ifideliū ſeu hereticoꝝ vehemēs murmuratio ſed et fideliū nō modica admiratio cōſurgit. Illi enī temerarie calūniāt̄es: iſti ℨo timoroſe admirātes frequēter querūt: cū intētio euāgeliſte in hmōi genealogia circa hoc ꝓncipaliter ℨſeꝛ: vt xp̄m ex dauid ⁊ abraā ſm carnē deſcendētē oñdāt quō de hoc p deſcenſū ioſeph virū marie ab ipſis dauid ⁊ abraā nos inſtruere intēdit. Alienū enī a fide totaliter eſt xp̄m ex ſemine ioſeph deſcēdiſſe. Añ ſtant ſit' q̄ btā virgo nō deſcēdiſſet a dauid: ⁊ p ℨūs nec xp̄s ⁊ tñ ioſeph ꝺ ipo ꝺſcēderat: q̄ q̄dē q̄ſtio ī Glo. oꝛ. mouet̄ vbi ſic: q̄d ad xp̄m generatio ex dauid deducta ad ioſeph cū xp̄s nō ex ſemine ioſeph: Cui quidē q̄ſtioni glo. ſic rñdet. Nō ē ꝝſuetudo ſcripturarū vt ordo mulieꝝ in generationib⁹ texat̄. Et iō nō p mariā ſed per ioſeph inducitur: cum de vna ⁊ eadē ioſeph ⁊ maria tribu fuerūt. Añ et cā quaſi ꝓpinquā cogēdat̄ accipe in vxōre ne trib⁹ in aliā ſe ꝝfūderet. Añ etiā ſit tā q̄ de vna ſtirpe ꝓfitebantur in bethleē cū ſinguli in ſuas ꝓfitebāt̄ ciuitates: hec in glo ſa Matth. j. Et idē in alia glo. Luc. iij. ſub aliis ℣bis: quā ſententiā ſequit̄ poſtillator et ceteri expoſitores ſrales q̄s vidi in hac materia. Sed his nō obſtātib⁹ q̄m nō ceſſat aīm ꝓulſare. qđ enī p̄ſupponit̄ in glo. p hac rñſiōe. ſ. nō eſſe aſſuetū in ſcripturis ordinē mulierū texere: nō videt̄ ſtare ꝓpter tria. primū qꝫ ℨriū hui⁹ inuenit̄. j. Paral. ij. vbi in genealogia filioꝝ iſrl ⁊ ſpecialit̄ ieſſe interponit mulieres. ſ. tharma et abigail a quib⁹ ꝝſūr ſuā texit genealogiā: vt ibidē patet ſcđo. nā dato q̄ hoc ñ eſſet aſſuetū in ſcripturis vt glo. dicit: hoc hēret locū vbi p parētes maſculos tñ generatio poſſet deduci vſq̄ ad illū q̄ genealogiçari ītēdit: qđ ē cōe ceteris hoīb⁹: ꝑ vbi genealogiçat̄ talis q̄ parētē maſculū ñ habuit: vt eſt ſol⁹ xp̄s: ꝝſuetudo hmōi nō debuit haberi locū cū ſubē cā mānifeſta ℨriū facīēdi. nec itaq̄ igit̄ vrgebat vt mulier in genealogia illi⁹ texeret cui⁹ generatio ſm carnē nō poterat deduci niſi p mulierē. In ꝓpria ei materia poſſet oñdi q̄ euāgeliſta p̄termiſit cōem ordinē obſeruare. ꝓpter ſingularitatē excellētie xp̄i. Nā cetere genealogie in ſacra ſcp̄tura tradite ꝝſueuerūt ītitulari ab illo a q̄ originē deducūt: nō aūt ab illo ī quē terminū ſeu finē accipiūt. Añ Heñ. xxxvj. De ſunt generationes Eſau: et Num. iij. De ſunt generationes aaron ⁊c. In quibus tituli generationes a primis parentibus accipiūtur. nō aūt ab vltīo in quē terminā t: quaꝫ ꝝſuetudinē ſi euāgeliſta obſeruaſſet poti⁹ dixiſſet: Liber generationis dauid vl abrae q̄ liber generatiōis ieſu xp̄i: ſꝫ talē ꝝſuetudinē obſeruare nō curauit ꝓpter excellentiā ſingularē ipſi⁹ xp̄i: pari mō nō debuiſſet curare de obſeruatiōe ꝝſuetudis ī ñ texēdo ordinē ml'ieꝝ: ⁊ hoc ꝑp excellētiā dignitat' matr' xp̄i: nec valet dicere q̄ in genealogijs allegat̄ nō ītēdebat̄ accedere ad aliquē vnū ꝓncipalē: ſꝫ ſolū multiplicationē a ꝓmo parēte deſcēdētē oñdere. Nā Ruth vltīo vbi dauid ꝓncipaliter intēdit genealogiçari: nō intitulat̄ genealogia a dō q̄ē intēdit: ſ a phares a q̄ ītēdit. dic ei he ſūt generatiōes phares ⁊c. tertio nā ſic deduxit euāgeliſta genealogiā vſq̄ ad ioſeph virum marie potuiſſet deducere vſq̄ ad ioachī patrē marie: vt dicēdo barpāthera genuit ioachī patrē marie de q̄ nat⁹ ē ieſus ⁊c. Nō enī min⁹ ꝝſuetū eſt in genealogijs introducere patrē tūis femine q̄s itroducē tal' femie virū. Añ ⁊ ſi vtrūq̄ ſit inſuetū ꝑ ꝓmū tñ fieret rect⁹ deſcēſus ad xp̄m: p ſcōm aūt minime. Qđ ēt ſecūdo cōtinet̄ ī glo. ſ. q̄ ioſeph ⁊ maria de eadē tribu fuerant. ⁊ iō eā q̄ſi ꝓpriquā cogebat̄ accipe ne trib⁹ ī aliā ſe ꝝfūderet ñ ſatiſfecit q̄ſtioni ꝓpter duo. Primo qꝫ ſ aſſertio videt̄ eē de genere apocryphoꝝ q̄ in ſacra ſcp̄tura nullū hūt fūdamētū. Unde ⁊ talia eadē facilitate cōtēnūt̄ q̄ approbāt̄ inē doctrinā Hiero. ſcđo. nā poſito q̄ maria eſſet eiuſdē trib⁹ cū ioſeph: ex ℣ ñ ſeq̄retur ipaꝫ deſcēdiſſe a dō. Trib⁹ eī iuda diuidit̄ ī mlt̄as familias p̄ter familiā dō. Deſcēdētes eī de cārā fre phares ſūt de tribu iuda: nō tñ deſcēdūt a dō. Silr cū ieſſe habuit multos filios ⁊ filias p̄ter dō ꝓtingere potuit ab illis ml'tos deſcēdere: q̄ q̄dē nō ſolū eſſent de tribu iuda: ſꝫ ēt de familia ieſſe ⁊ bethelamitarū: ⁊ tñ tales nō deſcēderēt ꝑ dauid. Cū igit̄ illa lex q̄ iubet accipe ꝓpinquā nō cogit accipe ꝓpriquā eiuſdē familie: ſ ſufficit q̄ ſit ꝓpriatas ī eadē tribu ne hereditas vni⁹ trib⁹ in aliā trā/

ſeat: vt ptꝫ ad lr̄am Mu. vl. Iō ex hac ꝓpriatate quā glo. vult introducere nō habem⁹ neceſſariū q̄ maria deſcēdat a dauid: ſꝫ ſolū q̄ ſit de tribu iuda: ex q̄ nō habereē ītētū. Qđ āt tertio cōtinet̄ ī glo. ſ. q̄ ſil' in bethleē ambo cōiuges ꝓfitebant̄: ex q̄ vult ꝺcludere q̄ vteꝝ eſſet de familia dō: nō videt̄ valere ꝑ pter duo: Primo . nā ꝛꝫ magiſtrū hiſtoriaꝝ dubiū ē ad lr̄aꝫ an mulieres ꝓfiteri tenebāt̄ in illa deſcriptiōe de q̄ agit̄ Luc. ij. an ſolū viri. Añ nō hr̄ efficaꝫ argumētū de ℣ q̄ btā virgo ꝓfiteret̄ in bethleē: ℣ q̄ ioſeph portās ſecū ꝓinde vt obſequiū p tus ei appropiāntē neceſſitate ei ipēderet ꝓfitebat̄. Cōfirmatur aūt opinio illa q̄ tenet q̄ ſolū viri ꝓfiteri tenebāt̄. p illud Mat. xvij. vbi agit̄ de ſolutiōe tributi p xp̄m. Ibi enī apparet manifeſte q̄ tñ capita domoꝝ ſeu familiaꝝ cēſū ceſari tribuebāt̄: ⁊ nō alij de familia ſeu domo. Añ p Petro tñ q̄ caput alioꝝ erat ſolui mādauit tributū nō p aliis apl̄is: vt habet̄ ī glo. ibidē. Scđo. nā dato q̄ beata virgo teneret̄ ꝓfiteri ī bethleē: ex ℣ nō ſeq̄t ipam deſcēdiſſe a dō. Nā potuit deſcēdere ꝺ ieſſe q̄ erat̄ bethelamitan⁹ p alios filios ipſi⁹ ieſſe ꝓter dō ⁊ ſic teneret̄ ibidē ꝓfiteri ſicut ⁊ ioſeph: non tñ ex hoc q̄ a dō deſcēderet. Queſtio igit̄ p̄fata min⁹ ſufficiēt̄ ſoluta remanere vr̄: ⁊ ſic admiratio p̄dcta ī ſuo ſtat vigore: maioꝝ tñ ſp reuerētia ſalua doctoꝝ ſeu expoſitoꝝ. Alteri⁹ videt̄ ℣ aliq̄d eē dicendū: ad cui⁹ euidētia p̄ſupponēda ſūt q̄dā vera generalia. deide ſubiūgēde ſūt aliq̄ ꝛclusiōes ad ꝓpoſitū. Primo p̄ſuppoītur q̄ fili⁹ put in bonis paternis ſuccedit triplicit̄ poſſet dici. Prio ſm verā generationē nat̄alē ſm quā fili⁹ plerūq̄ ſuccedit patri nō ſolū ī bonis naturalib⁹ corpis: vt bona cōplexiōe ſeu habitudīe corꝑali put legit̄ Ezech. vj. de gigātib⁹ q̄ potētes viros in ſcīm genu erūt. i. magnoſ ī corpe ⁊ robuſtos: ℣ etiā in bōis aīē vt in virtutib⁹: q̄ſq̄ ſm naturalē ĩclinatiōeꝝ filij ſuccedūt ſuis genitoꝛib⁹ put aptitudinē ad certas virtutes aliq̄ habēt a natura ſaltē ſm aptitudinē ⁊ inchoationē vt in ꝓma ſcđe. q. lxiij. arti. j. in corpore. q. Añ Laſſio. in q̄dā epiſtola: Laudabilis vena ſuā ſeruat originē: et fidelit̄ poſteris tradit q̄ in ſe glorioſa trāſmiſſiōe ꝓmeruit. Ad qđ facit illud Job. viij. Si filij abrae eſt̄ ⁊c. Scđo ꝺ fili⁹ alicui⁹ ēt ille quez nō genuit naturalit̄: ſꝫ tñ ſm famā publicā ⁊ cōꝝ ꝓbi eſtimationē illi⁹ ꝺ fili⁹: qđ ꝛtingit cū vxor alicui⁹ filiū parit quē nō ex marito habuit: reputat̄ tñ in ppl'o ſine ꝺdictiōe ſui mariti filī⁹: q̄ q̄dē fili⁹ licet in bōis ſupradict̄ nō habeat naturalit̄ ſuccedere tali ficto patri: ſuccedit tñ ciuilit̄: nō ſolū in bōis mīoribus fortune vt in diuitijs: ſꝫ etiā in nobilitate ſeu claritudine q̄ maiora ſūt ſeu magis deſiderabilia bona ſaltē ad magnanimos q̄ diuitie. Noīes eī hmōi ꝓpt̄ honores ⁊ generī claritudines obſeruādas iacturā in ceteris reb⁹ fortūe patiūt̄: vt in ꝓma ſcđe. q. lxij. arti. ij. arguēdo. Nec aūt ſucceſſio p iura cōmuniaſſeu cōem gētiū ꝝſuetudinē ptꝫ q̄ dictāt vt ille q̄ ꝑ filio legitimo alicui⁹ ſm famā publicā habeat̄: debet ſibi ſuccedere ī generis nobilitate ⁊ hmōi. Tertio ꝺ fili⁹ alicui⁹ etiaꝫ ille qui neutro p̄dictoꝝ modoꝝ deſcēdit ſꝫ p legalē adoptionē tñ eſt ab aliquo in filiū aſſumpt⁹: q̄ q̄dē fili⁹ tali patri habꝫ ſuccedere ſaltē in filiis ſuo⁹ reb⁹ fortune: vt in diuitijs put iura volunt cōia. Que q̄dē tres ſucceſſiones ſeu filiatiōes ſupradicte q̄ſq̄ ꝛcurrūt in eadē ꝑſona: q̄ſq̄ in trib⁹ diſtinct̄: vt ſat̄ ptꝫ. Scđo ſupponit̄ q̄ filiatio ℣ vera generationē naturalē ſpecialit̄ cū a remot̄ parētib⁹ p lōgā parētele lineā ſucceſſiuā ī tēpoꝝ antiqua diurnitate deſcēdit a nemine ē ifallibilit̄ cognoſcibil' niſi p diuinā reuelationē ſeu ſacrā ſcripturā diuinit⁹ traditā: ℣ ī ductine ꝑbat̄: Nā q̄ aliq̄s ſit fili⁹ alicui⁹ ſm verā generationē naturalē p expiētiā ſēſualē: q̄ ꝓpie ſingularia cognoſcūt̄ haberi nō p̄t niſi fore a parētib⁹: vtputa a matre q̄ de ℣ poſſz certioꝛē noticiā hr̄e: cū ceteri homīes ⁊ etiā pat̄ certā noticiā expimētalē de ℣ cōiter nō hūt. Mat̄ ℣o ⁊ ſi certā noticiā expimētalē de filio ſuo: cui⁹ p̄ris ſit ſm verā generationē beat: nō tñ talē noticiā de viro ſuo nec de ſeipſa: ⁊ multotiēs ꝺ antiq̄s parētib⁹ viri ſui nec ſuis p lineā parētele aſcēdēdo p experientiā habere p̄t. Pari igit̄ rōne ꝝſtat q̄ apō neminē pōt eſſe expimētalis cognitio de aliq̄ vtrū deſcēdat a certo remoto ꝓgenitoꝛe modo p̄dicto. Fama āt publica ſeu cōis eſtimatio ppli q̄tūcūq̄ ſine ꝺdictiōe in ppl'o ſit extēſa infallibilē cognitionē nō cauſāt: ſil'r nec teſtes vel legitima documēta ſeu ī ſtrumēta: cū oīa hmōi ſint fallibilia: vt freq̄nt̄: ptꝫ ⁊ etiā ī ſacris hiſtoꝛijs teſtiū fallacia nōnūq̄ repit̄ ꝑ chꝛonicas etiā antiquoꝝ q̄ in ſacris ſcripturis nō ſūt inſerte: noticia hmōi ſal/libil' haberi nō p̄t: cū taliū certitudo certitudinē q̄ ꝑ famā publicā hr̄ nō excedit: vt ē mānifeſtū. Similit̄ nec p aliquā veraz ſciētiā nat̄alē ſeu liberalē artē ℣ ē cognoſcibile: vt ptꝫ ītuēti. Reſtat ꝸ q̄ hoc tñ ſit cognoſcibile p diuinā reuelationeꝫ ſm

quã ꝓphete: vt ait Hze. qñq; de ꝓterito: qñq; de futuro vaticinant. Et isto modo moyses de Noe ꝓphetare cẽsetur. de q̃ dicit genuisse tres filios ꝛ hmõi. Tertio ꝓsuppoñ q; vt aliq̃s sit filiꝰ alteriꝰ ſm cõem estimationẽ ꝛ famã publicã tm̃. vl ſm ad optionẽ legalẽ hoc põt alĩ cognosci q̃ p diuinã reuelationem ꝓbaſ. Nã p testes idoneos vl lr̃as ꝛ chronicas antiquoꝝ auctẽticas. talis filiatio sufficienr̃ põt ꝓbari vt de se pater. Quarto ꝓsupponiſ q; miracloꝝ dei q̃dã sũt ad fidei cõfirmationẽ: ꝛ talia debẽt esse manifesta. Alia vero sũt miracula q̃ nõ p sui manifestationẽ ꝟ p fidẽ habenr̃: ꝛ ista debẽt eẽ occulta: vt fides eoꝝ magis sit meritoria: vt est sacramẽtũ altarꝫ ꝛ virginis partꝰ. Veritas istiꝰ ꝓsuppositi patz in tertia pte. q. xxix. arti. j. in rñsione ad scõm ar. Dis ꝓsuppoſitꝫ ꝓma cõclusio sit ista: q; xps put ex ꝓnosticis ꝓphetaꝝ hr̃ habuit esse filiꝰ dõ ꝛ abrahã ſm verã generationẽ naturalẽ: ꝛ sic cõueniẽs fuit hoc p sacramẽta euãgelicaꝝ doctrinarũ traditionẽ testificari. Prima pars ꝓbaſ. nã de ꝓmissione facta abrae. Gen. xxij. legitur: Benedicent̃ in semĩe tuo oẽs gentes terre. qđ exponit Apls ad Gal. iij. In semĩe ą est xps. In ps. ãt de ꝓmissiõe facta dõ dr̃. De fructu vẽtr̃ tui ponã sup sedẽ tuã. q̃ ꝟba mãifeste denotãt verã filiationẽ naturalẽ. Ille enĩ ą ſm famã publicã tm̃ hmõi filiꝰ reputaſ alicuiꝰ. nõ vere dr̃ de semĩe eiꝰ nec de fructu vẽtr̃ sui: vt ẽ mãifestũ. Et ĩde etiã ẽ q; cũ ex tali filiatiõe ĩ laudabili vena filij parẽtibus in ꝛtutibꝰ succedũt vt ĩ ꝓmo ꝓsupposito dictũ est. idcirco ꝓncipales ꝛtutes regie q̃ de ipo dauid legũt attribuebanr̃ ꝓphetie quasi p modũ successiõis deberi xpo. De dõ enĩ legit fuisse in omnibꝰ vijs suis prudentẽ seu ſapientẽ. j. Reg. xviij. Silr̃ q; fuit faciens iudiciũ et iusticiã oĩ populo. ij. Reg. viij. Que q̃dẽ virtutes quasi p modũ germinarie successiõis ꝑdicãr̃ a Hieremia xpo ꝓmeire. vñ Hiere. xxiij. Suscitabo dõ germẽ iustũ ꝛ regnabit rex ꝛ ſapiẽs erit: ꝛ facit iudiciũ ꝛ iusticiã in terra. Vñ licz altiori ꝛ excellentiori mõ xps habuit ꝛtutes q̃s dõ ꝛ ceteri sctĩ. vt in tertia pte. q. vij. arti. ij. ĩ respõsiõe ad. ij. arg. Nec ipe xpo p successionẽ a dõ debebãt: preserti cũ multi ꝓgenitores nõ eiusdẽ laudabilitatr̃ inr̃ dõ ꝛ xpz interfuerũt. Denotaſ tm̃ per ꝓphetã in ꝟbis ꝑdictis q; xpo etiã ꝓtinebat successio in talibꝰ virtutibꝰ ſm verã generationẽ naturalẽ humanã: inq̃ꝫ erat ex vero ꝛ ꝓprio germine ipsiꝰ dauid. put in ꝓmo ꝓsupposito fuit tactũ. Scõa ps ꝓclusiõis ꝓbaſ. Nã illa q̃ in vaticiniis ꝓphetaꝝ ſueniunr̃ tradita de xpo in euãgelijs ꝓ maiori ꝛ ꝓncipali pte ipleta eẽ explicãr̃ Mat. j. Ut adiplereꝛ qđ scptũ est ꝓ ꝓphamtẽ. Et sic de ꝑplurimis q̃ in ꝓcessu euãgelioꝝ silibꝰ legunr̃. Cõclusio scõa q; xpm ſm verã generationẽ naturalẽ a dõ ꝛ abrahã descẽdisse sufficienter tradiť q̃ꝫtũ ad fideliũ informationẽ spectat: ꝓ Matthẽũ ĩ ꝓio titulo sui euãgelij dicẽtẽ: Liber generatiõis ihesu xpi filij dõ filij abrahã. Et si de genealogia xpi nihil amplĩ tradidisset ꝓbatur: Nã ex solis istis ꝟbis mãifeste asserit euãgelista xpm a dõ ꝛ abrahã descẽdisse ꝓ verã generationẽ naturalẽ: ꝟ talis assertio est sufficiẽs testimoniũ apd fideles ad ꝟ ostẽdẽdũ: ẽt si nihil amplĩ de ꝟ declarasset. Igiť ꝛclusio ꝟa: ꝓsequẽtia de se ptz: et assũptũ ꝓ ꝓma pte ꝓbaſ: Nã esto q; filiꝰ dici posset ẽt ille qui tm̃ ſm famã publicã vl legitimã adoptionẽ est filiꝰ vt in ꝓmo ꝓsupposito nũq̃ꝫ tm̃ ab alĩq̃ dr̃ generari q̃ ſm famã vl adoptionẽ sit eiꝰ filiꝰ. licet enĩ paſ dicaſ ſm curã: etatẽ seu genituram et hmõi: ꝓ q̃ꝫ filiꝰ tã q̃ꝫ eius correlatiuus: generare tm̃ seu generatio ſi eodẽ mõ eq̃uocaſ. Cũ igiť dr̃: Liber generatiõis ihesu xpi. mãifeste loq̃ť de genealogia q̃ est ꝓ viã generatiõis, nõ aũt de illa q̃ ſm famã vl adoptionẽ tm̃ dr̃. Talis eñ filiatio ñ p generationẽ ꝟ p aliũ modũ ꝓcedit. Scõa ꝟo ps assũpti ꝓbaſ: Nam apd fideles euãgelia xpi recipiẽtes fideliť filiatio ꝑdicta ꝓ illa ꝟba tituli cõprobaſ. Nã si ꝟ nõ esset vez nec titulus ille ꝛtatẽ ꝓtineret q̃ abſit a fideliũ cordib⁹ cogitare. cũ ſm Aug. Si vnũ falsũ in sacra scptura esset reptũ tota eiꝰ auctoritas ĩfirmareť. Apd ifideles ãt q̃ euãgeliũ negãt vl de sui ꝛtate dubitãt: nec tota genealogia sequẽs sufficit ad ꝟ eis ꝓbandũ. Tales a fide aliẽi ꝟbis euãgelistaꝝ nõ ꝓstãt fidẽ ꝛ iõ totã illã lineã negabũt: nisi forte hebrei q̃ auctoritate veterꝫ testamẽti aliquã ꝓtem genealogie matthei hñt recipe. s. vsq; co robabel vl alĩd ꝛ hmõi nõ vltra cũ apd eos de ceteris historia auctẽtica nõ habeaſ. Sic igiť tota genealogia p extensionẽ in euãgelijs tradita nõ sufficit ad cõuincẽdos infideles de ꝟ qđ xps a dõ descẽdit. ꝛ si ꝓ ioachĩ ꝛ mariã fieret descẽsus. vñ Apostolꝰ. j. ad Timoth. j. ꝓhibet genealogijs ĩtẽdere. vbi glo. dic q; ifideles habebãt genealogias q̃ꝫ narraſ xpm descẽdisse a dõ. vñ sic apd tales nõ sufficit illa narratio in euãgelijs ꝓtẽta de genealogia xpi q̃ꝫtũcuq; extẽsa tradaſ ad verã generationẽ naturalẽ eiꝰ ostẽdẽdã. sic apd fideles sola ꝟba tituli sufficiunt ad hoc fũdandũ. q̃ quidẽ rõ ĩcludiť in ꝟbis Aug. ꝰ faustuꝫ manicheũ volẽtẽ ꝓbare xpm nõ eẽ filiũ dõ cũ nõ esset ꝓceptꝰ ex Joseph: ad quẽ serie generatiõis Matthe⁹ ꝓducit vbi Aug⁹. sic ait: Sic ergo nos credim⁹ etiã mariã fuisse in cognatione dauid: q; scripturis credim⁹: q̃ vtrũq; dicit. s. xpm ex semĩe dauid esse ſm carnẽ ꝛ eius matrẽ mariã virginẽ esse. Hec ille. Si tñ queraſ que sit vtilitas seu necessitas tradẽdi tã extẽsaꝫ genealogiã vbi solus primus titulꝰ sufficit. Ad hoc respõdeť ꝓ sequentẽ tertiã conclusionẽ. Tertia ꝓclusio q; cõueniẽs fuit: vt xps etiã ſm publicã famã ꝛ cõem ppli estimationẽ a dauid descẽderet. ꝛ ꝟ ꝓsonat antiquoꝝ ꝓphetie traditionibus. Prima pars ꝓbatur. nã hoc fuit cõueniens dupliciter. ꝓio ad fideliũ in cõi xpm illo tpe recipientiũ instructionẽ. scõo ad cõfutationẽ infideliũ xpm nõ recipiẽtiũ. ꝓmũ ptz sic: nã put ĩ scõa scõe. q. j. ar. vij. in rñsiõe. iij. ar. babeť. Cognicio fidei ĩ hominibꝰ oportuit vt ab impfecto ad pfectũ ꝓcederet. ꝛ ideo xps fuit prꝰ cognitꝰ sub rõne saluatoris in cõi etiam apd electos q̃ꝫ cognoscereť esse de⁹ ꝛ homo. Jn ꝓma enĩ vocatiõe apostoloꝝ Jobis. j. Andreas dicebat: Jnuenim⁹ messiã. i. xpz sed postea xpo interrogãte: Vos quẽ me eẽ dicitis? Petrus rñdit: Tu es filiꝰ dei: Mat. xvj. Ex q̃ videť q; prꝰ sequebantur ipm tã q̃ꝫ xpm anteq̃ꝫ cognoscereť eiꝰ deitatẽ. Alteriꝰ etiã tanq̃ꝫ minꝰ plene ifomatꝫ de fide sue deitatis eiusdẽ dicebat aplis: Tanto tpe vobiscũ sũ ꝛ nõ cognouistis me. Joh. xiij. Silr̃ ꝛ pari rõne prꝰ xps fuit cognitꝰ tanq̃ꝫ filiꝰ Joseph q̃ꝫ cognoscereť eẽ sine patre in terris. Nõ eĩ solũ apud emulos qui ipm spernẽtes dicebãt: Nõne filiꝰ fabri ẽ? Mat. xiij. ꝟ et apd simplices discipl⁹ ꝛ cognatos cõiter filiꝰ Joseph reputabaſ añq̃ꝫ mysteriũ ꝛginitatis esset diuulgatũ. Jn taliũ enĩ ꝓsona euãgelista dicebat: Nõ cognouerũt parẽtes eiꝰ? Luc. ij. vnde nõ solũ simplices seu idiote ꝓut apli fuerũt in ꝓncipio: ꝟ etiã nathanael qui ſm glo. peritissimꝰ scripturarũ erat cũ audiuit a Philippo: Joh. j. Quẽ scripsit moyses in lege ꝛ ꝓphetꝫ inuenim⁹ ihesũ filiũ Joseph a naçareth nõ fuit admiratꝰ de hoc q; xps esset filiꝰ Joseph. ꝟ de ꝟ q; a naçareth esset: cũ de bethleez spectabaſ messias. Et qđ magis attẽtione dignũ est q; ipa eadẽ ꝛtas virgo hui⁹ mysterij diuini sup omnes cõscia istuꝫ modũ loquẽdi obseruabat. d. Ego ꝛ pater tuꝰ dolẽtes quereba/mus te. Luc. ij. Ex quo sequiť q; ad instructionẽ fideliũ in cõmuni q̃ xpm venientẽ in mundo receperũt: cõueniẽs modꝰ fuit vt eis ꝓsentareť prꝰ sub ratione regis. s. messie filij dauid sine reuelatiõe mysterij deitatꝫ ꝛ ꝛgitatis matrꝫ: q̃ꝫ q; eis a ꝓncipio oĩa ista arcana reuelarenr̃. sic enĩ ꝓcesserunt ab ipfecto ad pfectũ q̃ ẽ modꝰ hoiꝰ in cõi maxie ꝓnaſ. Scõm ꝓbaſ: nã si xps ſm verã generationẽ naturalẽ tm̃ a dauid descẽdisset ꝛ nõ ſm famã publicã ꝛ cõmunẽ ppli estimationẽ. ꝟ nõ sufficeret ad refutãdos ifideles: ꝑcipue hebreos q̃ ex illa stirpe tm̃ saluatorẽ expectabãt: vt auctoritates sacre scripture testãtur. ꝛ xps eos exhortãdo dicebat: Scrutami scripturaſ. Joh. v. Vñ sic eũ rationabiliť ignorasset a dauid descẽdisse: ꝑsertiꝫ cũ oĩs fama ꝛ ppli estiatio ꝟ nõ testareť redderenr̃ excusabiles. Nõ enĩ ipi tenebanr̃ cognoscere verã generationẽ naturalẽ xpi ſm quã a dõ descẽdit. Taꝫ enĩ ĩcognoscibiliť est nisi p diuinã reuelationẽ: vt in scõo supposito fuit ostensum. Diuina tm̃ scptura ĩtẽdit eos ĩexcusabiles reddere. vñ glo. sup illõ Mat. ij. Ubi est q̃ natꝰ est. Cõfusio iudeoꝝ ẽ vt xpi natiuitatẽ a gẽtilibꝰ discãt. ꝛ si nõ credũt ĩexcusabiles sũt. hec in glo. Cõueniens igiť modꝰ fuit vt etiã xps ſm publicã famã a dõ descẽderet ꝛ sic ipm refutãtes saltẽ sub rõne saluatoris spectati in communi recipe inexcusabiles esset qđ est intẽtũ. Scõa ꝟo ps cõclusiõis ꝓbaſ: Nã ꝓphete p modũ successiõis ipsiꝰ dõ christo regiã dignitatẽ attribuebãt: Esa. ix. Sup soliuꝫ dauid ꝛ sup regnũ eius sedebit. Que q̃dẽ verba ꝛ similia licet nõ de sede seu regno tpali principaliter intelligunr̃ ꝓut verba Esa. ꝺno tãt ibidẽ dicẽtis. Sedebit in eternũ: nec enĩ ꝓcedẽdũ est q; in regno tpali danitico iechõias a quo xps descẽdit habuit successoꝛ ꝓphetante Hiere. xxij. de ipso iechõia. Nõ erit de semine eiꝰ q̃ sedeat sup thronũ dõ: cũ hoc tñ stat q; ꝟ ũtellectũ minus ꝓncipalẽ seu figuratiuũ quẽ totꝰ ppls in cõi ꝓncipaliť intẽdebat de regia dignitate: etiã tpali q̃ xpo debebaſ ꝓ succesionẽ dõ talia ꝟba ĩtelligunr̃: ꝓ qđ significabaſ successio ipsius xpi homis in regno vñ supra oẽm creaturã. iuxta illõ: Data est mihi oĩis potestas in ce. ꝛ in ter. Mat. xxviij. Ratio ãt huius figuratiue locutiõis seu duplicis intellectus talis est: Nã sicut nostra cognitio de impfecto ad pfectũ naturaliť ꝓcedit vt actũ est: sic eo modo naturale est nobis ex cognitione corporaliũ in spiritualiũ cognitionẽ deuenire. Jnuisibilia eĩ dei a ceratura mũdi per ea que facta sunt intellecta cõspiciuntur ad

tur ad Ro.j. Q̃ nō solū hz locū in puris naturalib⁹:ſz etiaz in supnaturalib⁹:vt in mysterijs eccl'ie:ꝑcipue in sacramēt' q̃/bus sacra inuisibilia p signa visibilia traduñ'.ꝛ iō ex diuīa p/ordinatione vt ppl's de sensibilib⁹ ad insēsibilia ꝛnaturali mō reducerēt:xp̃m quē ꝛstituit heredē vniuersoꝛ ēt in regia digni tate tpali legitimū ip̄i⁹ dauid succedoꝛē fēc:sic ius hereditariū in ipso regno eidē ptineret ex tali successiōe:quā q̃dē successio/nē tpalē ꝛtēporanei xp̃i diligēter attēdebāt: vt testaꝛ sacra hi storia. Hā apli q̃ fuerūt sup̄ ceteros de ministerijs xp̃i eruditi etiā post resurrectionē:qū iā ipsi⁹ glia erat eis magis manife/stata ab eo q̃rebāt. Si in ꝟ tpe restituitur⁹ es regnuz isrl: Act. j. Q̃ intelligiť ad lr̃am de regno tpali credētes talē restituti onē ad xp̃m ptinuisse:nec xp̃s ꝓtūc istū intellectū figuratiuū seu mīn⁹ principalē ab eis excluſit expresse vt ibidē patet. Fo:/ti⁹ ergo sciendū est de ceteris q̃ regnū dei ignorabant. cuz igiť successio in regia dignitate tēporali ad illū etiā q̃ ſm famā pu/blicā est filius ptinet: vt in p̄mo p̄suppositō nō ad illū tm̄ qui ꝟz verā generationē naturalē tātūmodo descēdit seq̃t q̄ ꝓpha te restātes ip̄m fore legitimū successoꝛē in regno dauid tpali cō sequēter p̄mōstrabāt ip̄m ſm famā publicā a dauid descensuꝛ qō est intētū. Quarta ꝛclusio q̄ p̄dict⁹ descēsus xp̃i a dō ſm publicā famā ꝛ cōem ppli estimationē q̃tū ad ꝛtēporaneos p tinebat sufficienť tradiť p Mattheū euāgelistā. cū dr: Abraā genuit isaac ꝛc. Et ꝟnienti⁹ p ioseph q̃ si p solā virginē glo rioſā huiusmodi descēsus traderet'. Prima ps ꝛclusiōis ꝓba tur: Nam oēs cōtēporanei xp̃i:exceptis pauciſſimis q̄b⁹ my/steriū virginitatis fuit reuelatū credebāt xp̃m eē filiuz ioseph ꝛ fama publica ꝟ testabať: vt patz ex iā dictis. Qui q̃dē ioseph de directo genealogiať a dō p mattheū: vt ptz in lr̃a. Jgiť p/ma ps cōclusiōis vera. Scda Ro ꝓbaťnā si talis descēsus ſm publicā famā p virginē glorioſā declararet' ꝛ nō p ioseph opoꝛ tuisset q̄ cōtēporanei xp̃i reputarēt xp̃z nō descēdere a ioseph ꝛ ꝟnter credere virginē glorioſā non legitime xp̃m ꝛcepisse vl mysteriū virginitat' esset statī eis reuelādū:q̄z p̄mū eēt falsis/simū et derogatiuū bonoꝛi ipsi⁹ btē Vginis:q̄ vt ab ūfamia su/spitiōis esset imunis diuīa p̄ordiatiōe fuit desp̄sata:vt sci do ctoreſ tradūt. Scōm Ro eēt etiā ꝟ dictamē eiusdē diuīe p̄ordia tiōis q̄ Vginitatē matr' ex cert' rōnib⁹:vt dictū ē voluit eē oc cultā:ꝛ sic scda ps ꝛclusiōis vera. Quīta ꝛclusio q̄ cōueniēs fuit vt xp̃i genealogia nō tm̄ ꝟz p̄dictas filiatiōes:ſz etiā ꝟz fi/liationē legalē.s.ſm adoptionē traderet':vt Lucas tradit i ter tio ca. ꝓbať: Hā vt doctoꝛes dicūt. put postillatoꝛ Luc. iij. tra ctat. licz omnes sapiētes hebreoꝛ ꝛcorditer tenerēt xp̃m descē surū esse a dauid:aliq̄ tm̄ eoꝛ opiabāť ip̄m descēdere ab eo per nathan ei⁹ filiū adoptiuū. ppť excellentiā sc̄itat' ꝛ ꝓbie:alij Ro p salomonē. ꝓpter dignitatē regiā ꝛ excellētiā sapie. Scoz veritatē āt vt omnino tolleret' errādi occasio p vtrūq̄ descen/dit p salomonē.s.ſm lineā naturalis generatiōis.p nathā Ro ſm lineā adoptiōis legalis.nathan enī fili⁹ adoptiu⁹ fuit dō. vñ ꝟnīent lucas seq̃t lineā adoptiuā p nathan ꝛ q̃dā alios: vt nob oñdat q̄ ēt ꝟz lineā adoptiōis xp̃s a dō descēdit:idcir co notanť p̄termisit hoc Rbū genuit:ꝛ loco ei⁹ vtiť B Rbo fuit. Sexta ꝛclusio q̄ generatio xp̃i vera a dō p Vginē glorioſā de scēdēs cū exp̄ssiōe Vgitat' arcane q̃tū ad fideles fide diuulga ta certificā dos ptinet sufficiēter tradiť p Mat.j. Hā ī p̄dicto ca.postq̃ matthe⁹ se expediuit de genealogia xp̃i sūmarie ī. j. ti. ꝛ ꝟnter in singulari p extēsā successionem quā succensionez in tres q̃terdenas ex certis causis mystice ītellect' diuisit. put in Glo.oz.sufficienť tradiť: statī ipaz materiā generatiōis xp̃i q̃si alio mō resumēs subdit:xp̃i aūt generatio sic erat:Cū esset desp̄sata mater iesu maria ioseph añq̃ ꝟnīret ūcta ē i vte/ro habēs de sp̄usctō. vbi mānifeste tradit Vitatē generatiōis xp̃i quā a dō descēdisse in titulo p̄miserat p mariā virginē nō ex vi rili semīe ſz sp̄ūsctī inspiratiōe ꝓcessisse.cū q̃ etiā oñdit ei⁹ vir ginitatē occultā esse illis tēporib⁹:nisi cui de⁹ ex cā voluit reue lare sc̄ē ioseph. Colligiť q̃ ex p̄missis q̄ descensus xp̃i a dō ꝛ a/braā in euāgelio q̃druplicit' tradiť. Hā aut ſm verā generati/onē naturalē:ꝛ B sūmarie q̃tū sufficit ad certificandos fideles in cōi de impletiōe p̄missionū q̃ patrib⁹ fuerūt facte:ꝛ B dupli ciť:qz aut sine mysterij Vginitatis reuelatiōe:ꝛ sic in titulo p̄/mo matthei. put in scda ꝛclusiōe:aut cū declaratiōe virginita tis sicut ibi:Generatio aūt xp̃i ꝛc. Matth.j. put in sexta ꝛclu sione:aut ꝟz publicā estimationē:ꝛ B extēse p singula descēdē/do et'ascēdendo q̄b⁹ sufficit ꝛ requiriť ad certificā dos xp̃i cō/tēporaneos ꝛ de hoc q̄ xp̃s fuerat legitim⁹ succesſoꝛ ipsi⁹ dō:B dupliciter:qz aut ſm lineā naturalis generatiōis publice esti/matā p Salomonē quā matthe⁹ tradit. put in quarta ꝛclusio ne:aut ꝟz lineā adoptatā:ꝛ sic Luc. iij. put ī quinta ꝛclusiōe.

Qui q̃ Qui quidē quadruplex descēsus in xp̃o ꝛcurrit. put traditio euāgelica narrat fidelit':ꝛ hec ad murmuratiōis perfidorum cōp̄rimendas et admirationes tollendas fideliū in predictis sufficiāt ꝟz lr̃alē exp̄sitionē:omissis tm̄ q̃plurimis alijs ī hac materia a doctoriб⁹ traditis q̃ ad mysticā ptinēt ōclaratiōem.

Sequunť notule brenes venerabilis ac religiosi p̄ris fratris Matthie dozingk. pfessoris sacre theologie eximij ministri p uincie saxonie ordinis minoꝛū:quib⁹ postilla fratris Nicolai de lyra valide ab impugnationib⁹ domini Burgē. defensať. et primo circa euangelium matthei.

Replica. Et quia de veteri testamēto nō plus rep/peri tactū per Burgensē: ideo accedēdū est ad nouū ꝛc. In nouo testamēto primo occurrit euāgelium Matthei:in cuius.j.ca. dicitur: Judas genuit phares ꝛ carā de thamar. quē passū exponēs btūs Hiero. dicit: notandū ge nealogia saluatoris nullā sanctarū assumi mulierū: ſz eas tm̄ quas scriptura reprehēdit: vt ꝓpter peccatores venerat ō pec catricibus nascēs ꝛc. Postil. autē ab hoc dicto beati Hiero. cū reuerētia declinat mot⁹ ex certis rōnibus. q̃rū prima ē: qz nō videť rōnabile mulieres ratiōe illa poni in genealogia sal uatoris qua rōne viri ex ea ꝓtermittunť: ſcz ochoziaz:ioas ꝛ amasias ꝓpter peccatum p̄termittūť: vt dicē ibidē btūs Hie ro. igiť ꝓpter peccata nō ponūť ibi rationabiliť mulieres. Jtē virgo glorioſa ponit' in ipsa genealogia q̃ tū est et sp fuit san ctiſſima. Jtē qz dicit beat⁹ Hiero. ruth ꝛ raab in genealogia positas tanq̃ p scripturā sacrā reprehēsas:quod nō videť ve rū:qz scriptura eas cōmēdat. Raab cōmēdat Josue. ij. ꝛ po niť ī cathalogo iustoꝛ ad Heb. xj. Qz aūt dicta fuit meretrix nō fuit ratione vitij:sed officij:qz vbi nos habem⁹ meretrix: hebre⁹ habet hospita: vl fuit ei⁹ cognomē. Silr ꝛ ruth cōmen dať in scriptura. Ruth.j.ꝛ.iij. Nec alicubi legiť de illaꝛ dua rū mulierū reprehēsiōe. put beat⁹ Hiero. allegat. Exponit igiť postillatoꝛ illū passū sic: q̄ ille mulieres ideo hic nominanť: qz viris suis fuerūt accidētaliť ꝛiūcte: Hā q̃ fuerūt primo et principaliter coniuncte:siue bene siue male non hic nominan tur:immo que inter illas quattuoꝛ fuit magis famosa pecca trix:scilicet bethsabee directe non nominať:sed dicit ea q̃ fu it vxie:que principaliter et directius nominari debuit si pecca tū ratio nominationis fuit. In hac re burgē. assumit beatuz Hieronymū in sui defensionē quē tamē ex leuib⁹ causis con sueuit improbare: vt patet in multis locis sui coruptorij. Et puto defensionē Burgē. bea. Hiero. non placere: quia maio ra inconueniētia contingunt defensori q̃ ōfensoꝛ vt patebit. Dicit nanq̃ Burgen. primo q̄ verba beati Hiero. sunt sane ī telligenda de peccatoribus et peccatricibus finaliter pēiten tibus ꝛ sic iustificatis:ꝛ tales dicit fuisse illas quattuoꝛ muli eres in genealogia xp̃i nominatas. Secū do dicit Burgen. q̄ raab et ruth fuerunt famoſe peccatrices:qz nationes earuz in scripturis reprehenduñť. Tertio dicit q̄ ꝛ si ille quattuoꝛ mu lieres fuerūt iniuste:nō tm̄ fuerūt dicende sancte:saltē in vita earū. ꝓpter precedēcia peccata. Ex his trib⁹ dictis putat Bur gen. accipere velle sufficiēter responsionē ad argumēta posti. facta ꝛtra bea. Hiero. sed certe ex ꝛepte dictis apta responsio fieri non potest. Nūc aūt primū dictū. ꝓposito est ineptū. Hā multe mulieres patrū nominatoꝛ in scriptura sunt reprehen/se tamē finaliter iuste:sicut sara rachel lya ꝛ cetē. ideo ſm pri/mū dictū Bur. q̃plures debebant nominari. Cetez si sole q̃t tuoꝛ finaliter iustificate debebant nominari:sequitur q̄ fina liť ipenitētes nominari nō debuissent:ꝛ sic achaz ꝛ multi/no/minati nominari nō debebāt p argumentū a cōtrario sēsu q̃ Bur. sepe grādipendit:nec ſm dictū Bur. est aptū. ꝓposito. Hā si q̃s ex mala fama natiōis ōberet dici famosus pctoꝛ ma xime Job qui natione fuit gētilis:ꝛ tm̄ in scripturis dicit fuis se simplex ꝛ rectus timēs deū:ꝛ recedēs a malo ꝛc. que de eo dicunť: Job.j. Poterant etiā ille due mulieres naturaliť fa cere que erant legis sicut Job ꝛ nō idolatrare. Unde de gen/tilitate ad iudaismū cōuersas scriptura nō reprehēdit sed ma gis cōmēdat vt probat postillatoꝛ. Hec tertiū dictū videť p/posito cōuenire. Hā beat⁹ Hiero. in hac vita iustificatas ꝛ cū finali iusticia defunctas vtiq̄ debuit dicere sanctas:nec hoc omittere ꝓpter peccata precedentia si qua fuerunt:qz Petꝛ: paulū:mattheū:magdalenā ꝛ ceteros vere sctōs dicere catho licū est:quoꝝ tm̄ pctā sacra scriptura cōmemoraꝛ:sed nō illa/rū.s.raab et ruth. Cū igiť dicta Bur. ꝓut visū ē sť ꝓposito ꝓtinentia. responsa ex eis accepta valere nō p̄ūt. idcirco cū p/mum arguitur de tribus regibus ꝓpter peccatū p̄termissis: rñdet Bur. q̄ illi fuerunt finaliter ipenitentes q̃b⁹ in mulieri/bus non habet locū:sed ostensum est supra primū dictū Bur/

gen. vnde sumitur illa responsio non esse rationabile: nec per ꝓsequẽs solutio. Ad scõm argumentũ de beata virgie sine peccato in genealogia posita, rñdet Bur. q secus est de beata virgine quam necesse habuit euangelista ponere: ⁊ de illis mulieribus quas euãgelista volũtarie nominauit ⁊ sine defectu potuisset ꝑtermittere. Sed puto beatũ Hiero. sic nõ voluisse dicere: qz illa rñsio plus inuoluit q̃ soluit. nam dicẽs euãgelistam ꝑ sola volũtate illas mulieres nomiasse: necesse habet dicere q sine rõne q si sic frustra bea. Hiero. q̃reret rõnẽ cui⁹ nõ ẽ rõ sed volũtas. Nec est verisile q ꝑ sola volũtate q̃nimo ex rõnabili necessitate eas nominati exꝑsserat euãgelista: q̃ rõnabilitas ifra ostẽdet. Ad tertiũ argumẽtũ postil. Bur. rñdet q facit ꝑ bea. Hiero. qz ī sc̃ptura cõmẽdant̃ ꝑ est argumẽtũ iustificationis eaꝝ final: ꝑ ꝑ nõ excludit̃ q̃n ꝑi⁹ fuerãt famose peccatrices vt dicit Bur. cui⁹ oppositũ tũ ostensũ ẽ ī correctiõe sc̃ti dicti. ꝑ. nec aliq̃ sc̃ptura habet̃ q ꝑsone aliaꝝ vnq̃ fuerit reꝓbẽsibiles: ꝫ poti⁹ in sc̃ptura cõmẽdant̃. vñ ꝑt sumi argumẽtum qõ est Bur. in vete. tes. valde familiare: ꝫ ipe ꝓsueuit arguere ab auctoritate negatiue qõ nõ valet. ꝑ arguitur ãt sit ꝓstructiue et destructiue ꝑ ꝑ qõ nõ legit̃ q sint reꝓbẽse sed cõmẽdate. Arguo tã ex dict̃ ꝟ Bur. alit̃: Dis denoiatio dz fieri a ꝑncipalioꝝ ⁊ dignioꝝ: ꝑ fides ⁊ iusticia sũt dignioꝝ vitijs: igit̃ nomiatio dz fieri poti⁹ a ꝟtutib⁹ q̃ a vitijs: sed ꝓstat ex sc̃ptura raab ⁊ ruth fuisse virtuosas: igit̃ earũ noiatio dz poti⁹ sumi a virtutib⁹ q̃ a pctis si q̃ ꝑcesserũt. Hã ī cõmemoratiõe sctoꝝ virtutũ fit mẽtio ꝺ ꝓse. vitioꝝ ãt si q̃ fuerãt ꝑ accidẽs ⁊ recitatiue. igit̃ ille sctẽ mulieres in xꝑi genealogia sctã poti⁹ debebãt nominari ex ꝓuersiõe q̃ prauitate trãsgressiõis: nec illa tertia rõ postil. facit ꝑ beato Hiero. ꝓut Bur. dixit: ꝫ ꝟ specialit̃: qz dicit q̃s sc̃ptura reꝓbendit qꝺ nusq̃ reperit ꝫ ꝟriũ: qz vtranq; scriptura cõmẽdat notabilit̃ satis. Post q̃ igit̃ visũ ẽ q Bur. volẽs ꝑ btõ Hiero. certare plus eũ inoluit. Cõsequẽt̃ videdũ ẽ quõ ꝟ postil. irrõnabilit̃ mouet̃ dupliciter. ꝓmo dic̃ q nihil pti net ad rõnẽ genealogie cõiũctio viri ⁊ mulieris ꝑ se vl ꝑ accidẽs ⁊ nihil refert. nã necessariũ videt̃ vxores secundarias nõ ꝓncipales in hmõi genealogia nominari: q̃ten⁹ ex tali nomiatione ostẽdat̃ vel fuisse matrimoniũ ⁊ nihil illegitimitat̃ iteruenisse. ꝙ aũt verũ matrimoniũ sit inẽ virũ ⁊ vxorẽ ꝓncipalẽ nemo dubitat: nec ꝓbl̃ ex eis susceptã fore legitimã. ꝓbl̃ aũt ex occasionalit̃ secũdario ꝓiũcta posset ꝓbabilit̃ dubitare fore legitimã: ita ꝺ ī generatiõe ex ꝓncipali ⁊ ꝑ se ꝓiuncta in tota genealo muliere nulla fit mẽtio: qz ibi ꝓlis legitimitas ẽ clara neratiõe aũt ex occasionalit̃ ꝓiũct̃ nec̃e fuit ꝺ mulierib⁹ mẽtionẽ vt ex hoc inuaꝝ ꝓiũctionẽ fuisse legitimã: tñ vt ostẽdat̃ ex sic ꝓiũctoꝝ generatiõe nullã ĩcurrere notã. Necessariũ igit̃ fuit ī xꝑi genealogia ꝑ obseruare ne herodes aut alij xꝑi ꝑsecutores velamẽ excusatiõis possent assumere q̃ natũ illegitime ꝑsequerent̃: hec ẽ enī rõ sctoꝝ doctoꝝ de matrimonio xꝑi dispõsatiõe. Nec valet q Bur. sc̃do obijcit ꝫ poter de lya q fuit iacob ꝑter ītentionẽ ꝓiũcta: ⁊ tñ nõ nominat in genealogia xꝑi qꝺ tñ oporteret si rõ postillatoris vaꝛet. Rñdeo q q̃us lya fuerit cõiũcta ꝑter eius ītentionẽ: non tñ ex hoc fuit vxor eius occasionalis nec secũdaria: ꝫ ꝓncipalis ꝓpter sequẽtẽ ratihabitionẽ. Rachel enī q̃uis fuit plus dilecta: fuit tñ vxor secũdaria. ⁊ iꝺ xꝑs si fuisset nat⁹ ꝑ lineã rachel specialiter nominari in genealogia debuisset ꝓpter rõnẽ ꝓdictã. Qz qz ꝑ lineaz lye q̃ fuit ꝓma ⁊ ꝓncipalis vxor xꝑs nat⁹ ẽ: idcirco eã nominari nõ oportebat. Cõfirmat hec rñsio: qz ex magistrũ in q̃rto di. xxx. ⁊ doctores. Error in ꝑsona cõiũcta dirimit̃ etiã ꝓtractũ matrimoniũ nisi ꝑ cõiũctionẽ inuenerit ratihabitio. Cũ igit̃ in ꝓiũctiõe iacob ⁊ lye interuẽrit error ꝑsone: potuit legitime ꝑ ꝓiũctionẽ eã refutare: qꝺ tñ nõ fecit ꝫ poti⁹ ratũ habẽs factũ ꝑ ꝓiũctiõe rachel vltro seruauit. Et lya ꝓma ⁊ ꝓncipalis vxor fuit ꝑ ꝺis nõ nominãda. Qꝫ finalit̃ in hac materia Bur. valde mouet̃ ꝫ postillatoris excusationẽ: q̃ se excusat de ꝑ qꝺ declinat hic dictũ btõ Hiero. asserẽs ꝫ pietatẽ militare sãctoꝝ opinionib⁹ ꝓtraire: iducẽs ad ꝑ canonẽ ꝺcretales di. xx. Qꝫ reuera in q̃ Bur. excusationẽ postillatoris reꝓcit: ipe magl̃ venit ĩculpãd⁹ ꝑsepe q̃dẽ bea. Hiero. bea. Aug⁹. ceteriq; doctorib⁹ etiã sine magna rõne obijcit ⁊ ipoꝝ dict̃ ifidelitũ in deo rũ dicta antepõit. Et si aliq̃n ꝑ ipis certare videat̃ in odium id facere videt̃: postillator̃ salua pace: q̃ nõ nisi sc̃ptura aut rõe cogẽtib⁹ iterdũ a sctoꝝ decliat sẽtẽtijs. Hec id qꝺ Bur. assumit facit ꝓta pietatẽ: qz hic honoꝛ hec reuerẽtia solꝺebetur canonic̃ scripturis: vt q̃q̃d in eis reptũ fuerit sine hesitatiõe vel esse credat̃: vt dic̃ bea. Aug⁹. in de vnico baptismo. sc̃pt̃ ãt alijs q̃buscũq; rõnabilit̃ ꝺicere. licet dicẽte eodẽ Aug̃. in epla ad Hiero. Alioꝝ scripta ita lego vt q̃ntalibet sctitate q̃n-

taue doctrina polliãt nõ iõ vel putẽ: qz ipsi ita senserunt ⁊c̃. Et in epistola ad fortunatũ dicit: Tales esse velle lectores suorũ scriptoꝝ qualis ipe est alioꝝ in q̃ sua scripta ceter̃ corrigẽda subijcit sicut ipe alioꝝ scripta vbi id certa rõ vl auctoritas exegit refutauit. Hec putã dũ hãc Aug̃. hũilitatẽ btõ Hieron⁹. ⁊ ceter̃ sctis doctorib⁹ defuisse. Canõ decretales ꝺtra postil. induci⁹ ꝑ ipo militat. ꝺz nãq; in ipo q̃is maiori rõni innitit̃ eo maior̃ auctoritat̃ ei⁹ ꝛba cẽ vident̃. igit̃ postillatoꝛ si nulla temeritate ꝓmot⁹ iterdũ sctoꝝ sniãs cũ reuerẽtia q̃ sanctis doctorib⁹ debeat̃ declinet: melioꝛi ratione aut auctoritate psuasus nequaq̃ debet ob hoc a veritatis amoꝛe criminari: qm̃ in his que fidei nõ sũt: nec sacris ltris obuiãt: neq; sanctis: neq; scholastici doctores mutuum ꝓsensũ expetunt: ꝫ sibi mutuo alijs ⁊ alijs rationibus persuasi sine temeritate immo vtiliter contradicunt.

¶ In eodẽ ca. vbi ꝺz: Joseph virũ marie. vbi oẽs doctores cõcordãt q sufficienter deducit genealogia ꝑ ioseph virũ marie: qz erãt de vna tribu ⁊c̃. vbi Bur. facit multa argumẽta: alitq; satis cõpetẽtia q nõ sufficit ꝺclaratio glose ⁊ doctoꝝ. Ipe igitur lõgã digressionẽ facit in q̃ putat satisfacere nõ solũ q̃rẽti: ꝑ q̃stioni q̃ fieri cõsueuit in hac materia: cui placet videat: mihi aũt videt̃ q nõ amplius q̃ postillatoꝛ factũ ꝓcludat. Cũ enī xꝑm natũ ex semĩe ꝺ̃ ⁊ abraã ꝓmissa vtriusq; facta: nõ nisi auctoritate scripture habeat̃: igit̃ solũ creditũ est apud recipientẽ sacrũ canonẽ sic ⁊ apud christianũ habetur solũ auctoritate Matthei ⁊ Luce: igit̃ ex sola fide. frustra igitur Burgen. videtur tam prolixa digressione laborasse: ꝑsertim cũ quattuoꝛ sue suppositiões et sex ꝓclusiões citra vl vltra ea q̃ fidei sũt nihil cõcludũt. Hã in ꝓma suppositiõe sua dicit de filiatiõe et successiõe ꝓm formã vulgarẽ q̃ modicũ facit ad ꝓpositũ ꝺducẽdũ. Hã a ꝯozobabel nil̃a apꝺ catholicos nec puto apꝺ inde os habeat̃ historia auctẽtica. vñ talis fama vulgaris auctoritatiue cõfirmare potuerit vsq; ad xꝑm ⁊ parẽtes ei⁹: ⁊ si habeat̃ tñ quia in canone nõ est: ea facultate cõtemnit̃ qua probatur ꝓm regulaz beati Hieronymi. In secundo presupposito dicit Burgen. dubiũ esse de quocunq; naturaliter genito: an sit legitime natus. In quo nihil dicit pertinẽs ad questionis mote solutionẽ: quia per nullã naturalẽ cognitionẽ possum⁹ ad legitimã christi generationẽ peruenire: ⁊ propter idẽ nõ valꝫ suppositio sua tertia: quia testimoniũ vel ꝓbatio per ĩstrumẽtũ pertinet ad humanã et naturalẽ cognitionez: et qz de substantia instrumentoꝝ sunt testes sicut ad naturalis generationis cognitionẽ nõ possunt honesti testes adduci: ita nec instrumenta fozmari: ymmo testes quicunq; adducerentur esset dubij ex secũdo supposito. Ex illis igit̃ trib⁹ suppositionibus nihil fidei affertur nisi negatiue: q videlicet christi generatio nõ potest haberi per famã publicã: nec per testes ⁊ instrumenta: nec ꝑ naturalẽ cognitionẽ: sufficisset igitur quarta suppositio q potest sciri fidei auctoritate: ⁊ ad hoc tẽdit prima conclusio Bur. que assumit ꝓmissiones factas patrib⁹ ⁊ testimoniũ euangelioꝝ: que omnia sola fide recipimus. secũda sua cõclusio solum pertinet ad fideles: ⁊ non nisi ꝓpter fidẽ. ⁊ tertia conclusio resoluitur ad idez: quia vult ex publica fama dicere cõueniens xꝑm esse filiũ dauid: sed vnde fama nisi ex ꝓphetis: sed quid ꝓphetia nisi credamus: totũ igit̃ resoluit̃ in fidẽ: ꝑ ꝓsequẽs apud infidelẽ nihil facit. per ꝓbatiões de facto Tho. per Burgen. ex sua digressione sũptas nõ ꝓbaꝝ iudeoꝝ inexcusabilitas: qz nec per scripturã ꝓpter interruptionem a tẽpoze ꝯozobabel: nec per famã ex scripturis sufficienter factã iesu filiũ dauid fore scire poterant: ꝫ aliũde qꝺ ostẽdere nõ est ꝑsentis speculatiõis. Hec quarta cõclusio nisi per resolutionẽ ad fidẽ ꝓcedit. Similiter ⁊ q̃nta: qz vtriusq; linee tã naturalis q̃ adoptiue testimonium nõ habem⁹ nisi ex scriptura: testimoniũ aũt scripture ad fidẽ resoluit̃. Nũc aũt scriptura veteris testamẽti in vtraq; linea deficit: qz a ꝯozobabel vsq; ad parẽtes xꝑi: vt ꝓ̃dictũ est auctoritatem nõ habemus. Credendũ est igit̃ Matthẽo ⁊ Luce in vtraq; linea: ⁊ ecce fides. ⁊ ad hoc finaliter resoluit Burgen. suã quintã cõclusionẽ. Sed vnde Matthe⁹ ⁊ Lucas tante facte sunt auctoritatis: nisi ex auctoritate vniuersalis ecclesie teste beato Aug̃. contra adamantiũ dicentẽ: Non crederem euangelio nisi ecclesie auctoritas me cõmoueret: qui igitur credit ecclesie credit Matthẽo ⁊ Luce: ⁊ sic credit christum filium dauid ꝺm promissa facta patribus. Et hec est summa per quam soluitur questio per Burgen. sic diffinitiue pretractata: qui autem his non credit quoniam non ex scriptura que interrupta est circa genealogiam: nec ratione nec fama conuinci poterit ⁊c̃. remanebit dubius digressione Burgensis non obstante.

a Cum ergo natus. Quis Matthe⁹ nativitatē pretermittat: tamē aduentū magorū referens: breuiter eam cōmemorat sic dicēs: Cū ergo ꝛc. Quattuor ꝑ pronuntiat a ꝓphetis roborata: nativitas: nomē: locus ꝛ tps. De nativitate dñi in bethleē Matthe⁹ ꝛ Lucas cōsentiūt: ſz quō et quā occasione ad eaz venerint ioseph ꝛ maria lucas exponit: matheus preterit: ſicē ꝛ cetera vſq; ad circūcisionē: sicut ecōtra de aduētu magorū lucas tacet: ꝛ matthe⁹ exponit.

b Bethleē iude. Ad differētiā illi⁹ que est in galilea i tribu ꝯabulō. Que eni sūt bethleem. Bethleē pri⁹ dicta est ephrata. Bethleem dom⁹ panis: q; ibi nascitur⁹ erat panis viu⁹ q̄ de celo descendit: qui ponit in ꝓsepio: vt irrationabiles pastos faciat socios angelorū. Significat autē eccliam que est domus in qua panis viuus comedit.

c In diebus herodis. Hoc nō ponit tm̄ ꝓ rēpore: sed vt videat impletuz. Mō deficiet ꝓnceps de iuda ꝛc. In diebus herodis regis. Finito ſz regno iudeorū: qñ iā herodes alienigena in gente iudeorū regnum sibi occupauerat: impleta ꝓphetia que dic̄: Cū venerit sanctus sanctoz cessabit vnctio vestra. d Ecce magi. Magi nō malefici: sed philosophi chaldeoruz: q̄ de singulis philosophant. Et fuerūt (vt dicit) de genere balaam: ꝛ successores doctrinarū eius. In istis fides gentium ꝯ ꝑmittie deo ꝓsecat. Di ꝑdicāt nativitatē: locū nesciūt. Judei locū insinuant: tps aduent⁹ nō cognoscūt. Venerūt magi nō post annū: q; tunc nō inueniretur in ꝓsepio: ſz in egypto: sed. xiij. die. Fuerūt aūt de terra ꝓsarū vbi et saba fluuius a quo regio nominatur: in xta quā ꝛ arabia est: vbi magi fuert reges: Qui et si tria munera obtulisse dicunt: nō ideo nō plures q̄ tres fuisse ꝓbant: sed vt p eos gētes que ex trib⁹ filijs noe nati sūt vēture ad fidē ꝓfigurēt: vel tot fuerūt ꝓncipes: q̄ multos duxerunt in suo comitatu. Ideo magi apud hierosolymā precipue natū regē querūt. quia p balaam de israel nasciturū audierunt. Noua eni stella nouū hominez indicabat. Stella christus quem sequi debemus: qui nisi in cordib⁹ oriatur rex iudeorum in oriente non queritur. e Ubi est q̄ nat⁹ est ꝛc. Confusio iudeoꝝ est vbi christi nativitatem a gentibus discunt: et si nō credunt: inexcusabiles sūt. f Vidim⁹ ei⁹ stel. Hiero. Hec stella dñice nativitat⁹ nūcia nūq̄ pri⁹ apparuit: ſz eā tūc puer creauit: ꝛ magi q̄si ꝓuisā ꝓtauit: q̄ mox pacto officio cē ꝺsijt. Xp̄m nōdū loq̄ntē muta stella ꝓdicat: postea loq̄ntē loq̄ntes apli nūciauerūt. Judeis tāq̄ ratione vtētib⁹ substantia rationalis. i. angelus oztum christi nunciauit. Magos xo primitias gentiū nondum ratiōe vtentium irrationalis. i. stella perduxit. Pastoribus angeli: magis stella: vtriſq; tamen loquitur lingua celoꝝ: quia iam cessabat lingua ꝓphetarum. Utrum stella orta sit in oriente: an ipsi ibi posti natam ad occidentem viderint ambiguū est. Potuit eni nasci in oriente: ꝛ eos in hierusalē perducere. Sed dum humanū quasi ex lege querunt auxilium: diuino deseruntur. Per stellam intellexerunt eum in iudea natum: ꝛ ideo hierusalem venīunt: vbi locum discentes tunc aggressi iter primum habent stellam preuiam quam recognoscunt. Allegoria. Stella ē illuminatio fidei que ad christum ducit. Dum diuertunt ad iudeos eam amittunt: quia dum a malis consilium querunt veram illuminationem perdunt.

g Audiens autem herodes rex. Rex dicitur: vt ex collatione eius qui queritur hic intelligatur extranens: quia iam defecerat proprius. Audiens autem herodes aliū regē iudeorum q̄ se queri: volebat enim cū esset alienigena legitimus rex videri: ꝛ ideo codices quibus genealogia texitur cremauit.

h Turbatus. Uel quia exitium regni sui timet: vel propter iram romanoꝝ si hoc patefieret: qui decreuerant ne quis rex vel dominus sine eoꝝ consilio diceretur. Nato rege celi rex terre turbatus est: quia nimirum terrena altitudo confundit cū celestis celsitudo predicat. i Cū illo. ꝓpter fauorē: quia sepe ꝑplus plus eis iniuste fauet quos crudeles sustinet. Unde salomon: Rex iniustus oēs ministros ꝺpios hz. k Et cōgregās oēs ꝛc. Nota diligētiā iq̄rētis: vt si inuenerit faciat q̄ ſſ post se vel

a Cum ergo nat⁹ eēt iesus ꝛc. Hic secūdo ostē dit euāgelista ipm iesū esse verū deū ꝛ verū hominem ex illustratione celesti ꝛ veneratione regali. ꝛ dividit in duas partes: q; primo ponit huius rei manifestatio. secundo ipsius christi manifestati psecutio. ibi: Qui cū recessissēt. Itē prima in tres: q; primo pōit xpi i q̄sitio sollicita. secūdo ei⁹ inuētio certa. ibi: Qui cū audissent reges. tertio ei⁹ adoratio deuota. ibi: Et ꝓcidētes. A Prima adhuc in duas: q; primo pōitur inq̄sitio xpi ex deuotiōe: ꝛ ista facta ē a magis. scōo ponit inq̄sitio xpi ex malignatiōe: ꝛ hec fuit inq̄sitio herodis. ibi: Audiēs aūt rex. Circa i⁹ quisitionē magoꝝ querentiū xp̄m natū. euangelista tria notat: videlicet nativitatis locū. cū dicit: Cū natus essz iesus in bethleē iude: vt ostendat impletā esse ꝓphetiaz Michee. v. vt vi debitur. j. eo. ca. Addit aūt iude. ad distinctionē alterius bethleē q̄ est in tribu ꝯabulon. secūdo notat tps. cum dicit: In diebus herodis. ꝓphetauerat ei patriarcha iacob: Gen. xlix. Nō auferet sceptrum de iuda: ꝛ dux de femore eius donec veniat qui mittend⁹ est ꝛc. vbi translatio chaldaica hz sic: Donec veniat messias. vbi manifeste ostenditur illo tpe christū esse nascitur⁹: quādo deficeret rex et dux de ꝓlo iudeoꝝ: ꝛ hoc impletū est i herode: q; vsq; ad trāsmigrationē babylonis habuerūt reges de trib⁹ iuda et postea duces: vt patet de ꝯoro babel: Esdre. ij. ꝛ sic vsq; ad herodē q̄ fuit idume⁹ natiōe: ꝛ p cōsequēs alienigena: sed regnū iudeoꝝ fuit sibi datū a romanis imperatorib⁹: ꝛ cū ꝑ aditoꝝ ad ipm acq̄rendū: et capto antigono ibidē regnāte ꝛ postea interfecto: herodes occupauit regnū: vt narrat Josephus libro antiquitatū: patet igit q̄ p hoc q̄ dicit: b In diebus herodis regis. ostendit tps ꝑfinitū xpi nasc̄ri. Tertio scriptura circa nativitatē xpi notat euidēs celeste signū. ꝓphetatū eni fuerat p balaā: Nume. xxiij. Orie⁹ stella ex iacob ꝛ consurget virga ex israel ꝛc. vbi ostendit q̄ ortus noue stelle apparentis erat signū christi nascentis. ꝛ ideo in hora nativitat⁹ xpi apparuit stella noua in orientali terra vbi quōdā habitauit balaā: que quidē terra est in pte orientali respectu hierl'm: vt habet in eodē libro Nu. xxiij. ꝛ ideo isti magi dicti sūt magi nō a magica arte: sed a magnitudine sciētie: ꝛ iō dicti sūt etiā reges: q; illo tpe phi sapientes regnabāt. Isti ergo videntes nouā stellā cognouerūt p diuinā inspirationē q̄ illa erat q̄ ꝓdicta fuerat p balaā: ꝛ iō statim monuerūt se de locis suis vt venirēt ad venerādū puerū natū: et sequētes stellā venerūt in iudeā die tertiadecima: q; illa terra vbi habitabat balaā nō multū distabat a iudea: ipsis aūt in iudeā intrātib⁹ stella diuina dispositiōe disparuit vt necesse haberēt recurrere ad ciuitatē regiā: videlicet hierusalē: ꝛ ibidē inq̄rere ꝺ xp̄o nato: ꝛ ꝑ factū ē a deo duplici de cā. Una q̄ ipsos magos: vt q̄ pri⁹ fuerāt cōmoniti celesti signo cōfirmarent etiā dicto ꝓphetico ex doctoꝝ hebraicoꝝ risu: vt. j. patebit. Alia cā fuit ꝓpter xp̄m: vt eius nativitas in ciuitate regia nūciaret: ꝛ p ꝑs iudei xp̄m nō recipientes ꝛeprehensibiles haberent. Per hoc etiā figurabat⁹ q̄ fides xpi erat a gentib⁹ deuote recipiēda: ꝛ a iudeis ꝓ maiori pte in infidelitate remanentib⁹ refutāda: q; magi q̄ gētiles erāt ipm xp̄m devote q̄sierūt: ꝛ inuētū adorauerūt. sacerdotes aūt iudeoꝝ audientes xp̄m natū p celeste signū in nullo moti sūt ad ipm q̄rendū seu venerandū. dicit igit: c Vidim⁹ stellā ei⁹ ꝛc. ꝛ patz sensus p ꝓdicta. d Audiēs aūt he. Hic pōit inq̄sitio herodis ex malignatiōe: ꝛ primo pōit ei⁹ inq̄sitio de xp̄o a iudeis. scōo ab ipis magi. ibi: Tūc herodes. Hic q̄: Audiēs ā herodes. s. xp̄m natū p euidēs celeste signū. e Turbat⁹ ē. nec mirū q; erat alienigena vt dictū ē: ꝛ iō timebat ꝓdere regnū: ꝛ nō solū ipe turbat⁹ ē: ſz f Et ois hiero. cū il. Hic accipit ps ꝓ toto. vñ ois hierosolyma accipit ꝑ ꝓ illa pte q̄ fauebat sibi: sicē cōiter ꝺz q̄ñ maiores ciuitatis aliq̄d faciūt q̄ tota ciuitas facit: sic in ꝓposito illi q̄ erāt ibidē maiores ꝛ in regalibus officijs assistētes: illi cū rege turbati sūt. sequit: g Et ꝯgregās oēs ꝑn. ꝛc. q; eni volebat xp̄s ꝓdere: iō voluit de loco nativitatis xpi diligenter inquirere ab illi q̄ scripturas ꝓbaꝝ

¶ post se velle ostēdit. si nāūt excusat⁹ sit romāis. Explorabat etiā si rex eox tristes vl letos faciat iudeos. a ¶ Ubi xps. Ā iudeis q̄rit locū: a magis tps: vt de vtroq; fiat cert⁹.

¶ In bethleē iude ꝛc. Locū nativitatis exprimūt: quē testimonio scripture didicerūt: vt ipa eox sciētia illis fieret ad testimoniū dānatiōis: nobis ad āā utoxū fidei. ¶ Ex hoc patet qz nō ex ignorātia: sz ex cordis duricia credere noluerūt. b ¶ Et tu bethleez. Hoc si pōit vt ab eis dictū ē: qz ꝛ si nō verba: xitatē sensus quodāmodo ponūt. ¶ In hebreo sic est: Et tu bethleē ephrata parua es in milib⁹ iuda: ex te mihi egredieť q̄ sit dña/tor in israel: ꝛ egressus ei⁹ ab initio a diebꝰ eternitat⁹. Et est sensus: Et si sis paruus vicul⁹ cōparata ciuitatibus iude vbi tāta milia, tamen nō es minima: qz ex te egredieť magnus xps: q̄ nō tm̄ de dō: qz egressus ei⁹ ex mea cōstat substātia: natus a diebus eternitatis: qz in principio erat xbū. ¶ Antiquit⁹ ephrata: postea bethleē. Mystice ē dicta ephrata: furozē vidit: qō pmōstrat insaniā herodis qui ibi pueros occidit ¶ Et ephrata frugifera: q̄ colit agz vite. Merito in eo loco christ⁹ B nascitur: qui totⁱ ecclie typū gerit: ꝛ ex nomine innuit christum pabulum vite cūctis. ¶ Terra iude. In hebreo ephrata: Bethleē est domꝰ pāis. ephrata speculū. Que sūt domus iste nisi fideliū mētes panē angelorū manducantes: ꝛ q̄tū ī hac vita mortali conceditur gloriā domini speculantes? In quibus christus iam per fidē natus: de gētilitate velut de longinquo venientibus per falsorum doctorū demōstrationem aliquādo queritur: ꝛ inuentus adoratur. c ¶ Tunc vocatis magis. Remotis sacerdotib⁹ ꝛ scribis: timebat enim ne iudei quasi ex dei oraculo ꝓmissū occultarēt: si se velle eum perimere sentirent. Jō etiā promisit se adorare: ne quis sētiret dolū eius: sed sine suspitiōe ob gratiā fauoris ei renūciarent.

d ¶ Adorem eū. Herodes deuotionē ꝓmittit: sed gladium acuit: malicia cordis depingens colore hūilitatis. ¶ Finxit se vultu et verbis adorare eū quem inuida mente cogitabat occidere: cuius personā representant hypocrite. q̄ dū ficte deū querūt: nunq; merentur inuenire. e ¶ Et ecce stella quā viderant in oriēte ꝛc. Ingressi iudeā deseruntur indicio stelle vt cogantur ex lege inquirere. Vel diuino deseruntur auxilio qui querūt humanum. Nec debebat signū infidelibus apparere domesticis legis et ꝓphetaruz: qz si moysen et ꝓpheras non audiunt: neq; si quis ex mor. ꝛc.

¶ Non tenuit ethereas vias. Sed multū domui vicina: alter non discernerēt domum. Moralit. ¶ Moraliter. Stella est bona exhortatio ducens ad christum. Vel potius fides que est mētis illuminatio per quam ingrediens christum videt qui ē stella matutina: ꝛ eo viso gaudet gaudio ꝛ adorare non desinit. f ¶ Gauisi sunt gaudio magno valde. Gaudio gaudet: qui ꝓpter deum (qui verū gaudium est) gaudet. Addit et magno. quo nihil maius. Et valde gauisi: quia de magno potest alius plus aliꝰ minus gaudere.

g ¶ Et intrantes domum. Tres magi vno itinere deum veniunt adorare: qui in vno christo (qui est via) inseparabilē trinitas ab eis erat adorāda. h ¶ Puerum cum maria. semper puer nominatur: vt eū agnoscāt. de quo dictū est: Puer Esa. 9.b natus est nobis. Cur non ꝛ ioseph cuz maria inuentꝰ est a magis? Nec aliqua inde male suspitionis occasio daret gentibus: que primitias suas statim nato saluatore ad euz adorandum miserunt.

¶ Adorauerť

a ¶ palam quasi ex bono affectu

bas populi: sciscitabātur ab eis
a ¶ sic vocat eū: qz nouerat iungi reges iudeox.
a vbi christus nascereť. † At illi dixerūt ei: In bethleem iude. Sic
¶ micheam.
eni scriptum est per ꝓphetam:
a ¶ ad tribum iuda pertinebat.
b Et tu bethleez terra iudā neq;q;
a ¶ in hebreo in milib⁹. ¶ arguunt scribe obliuionis q̄ nō ipis verbis ꝓphete vsi sunt.
minima es in principibus iuda.
Ex te ei exiet dux qui regat populum meum israel. Tunc herob
des clam vocatis magis diligē
a ¶ qz locū dicerat: qū nasceret explorat.
ter didicit ab eis tēmpus stellę
que apparuit eis: et mittēs eos c
a ¶ cognito loco et rpe restat cognitio psone.
in bethleem dixit: Jtē ꝛ interro
gate diligent⁹ de puero: ꝛ cū iueneritis renūciate mihi: vt ꝛ ego

¶ hoc subiungēdo ad renūciādū inuitat.
¶ ve alacri⁹ q̄ eū redeā: et ne iudei: qz rex eox futurus erat occultent.

b veniens adorem euz. Qui cum b
a ¶ estimantes supple vera que dixerat.
e audissent regē abierūt. Et ecce e
stella: quā viderāt ī oriēte: ańce
a ¶ donec. b ¶ ipi dicerer: b ē quē natū testabar
debat eos: ūsq; dū veniēs stāret
supra vbi erat puer. Videtes aūt
a ¶ inuento quod desiderauerant.
f stellā gāuisi sunt gaudio magno
a ¶ diuersorium illud quod lucas cōmemorat.
g valde. Et intrātes dōmū inue/
h runt puez cū maria matre eius:

a ¶ At illi dixerūt ei: In bethleē iude. Sicut enī scriptum est per ꝓphetā. Et tu bethleem ephrata paruul⁹ es in milib⁹ iuda. ex te enīz mihi egredieť: qui sit dñator in israel ꝛc. Matthaeus aūt euā gelista aliter scripsit: qz debebat scribere responsionez iudeoꝝ herodi factā. herodes aūt erat alienigena ꝛ ignorabat scripturas ꝓphetaꝝ. ꝛ ideo scribe sibi respōdentes aliqua verba in auctoritate scripta mutauerunt vt planius regi loquerentur: tamē eandē sententiā tenuerunt: qō patet discurrenti per singula. scribitur ei in michea sic: Et tu bethleē ephrata. ipsi aūt respōderūt: At tu bethleē terra iuda. cuius ratio fuit: quia ista ciuitas antiquitus vocata est ephrata ab vxore caleph: sed postea est ibi facta fames magna tpe elimelech ꝛ noemi vxoris sue. ꝓpter quā famē tuerūt ad peregrinandū in terrā moab: vt habetur Ruth. j. transeunte aūt fame facta ē maxima abūdātia in eadē ciuitate: sicut frequenter fit mutatio a cōtrario in cōtrarium: ꝛ tunc vocata est ciuitas bethleez. i. domus panis: ꝓpter abundantie euentum. herodes autem ignorabat istam historiam. ꝛ ideo non dixerunt: At tu bethleē ephrata: quia nesciuisset quid esset dictu. sed dixerunt: Tu bethleem terra iuda. i. que sita es in tribu iuda: ad differētiam alterius que sita ē in terra çabulon: sicut predictū est. Similiter quod sequit in auctoritate. ¶ Paruulus es in milib⁹ iuda. mutauerunt dicētes: Mequaq; minima es in principibus iuda. licet enī videat esse cōtrarietas in verbis: tñ est eadē sententia. qz cum dicit: Paruulus est ꝛc. hoc ē dictū: Tu bethleē paruul⁹ es vicus in situ et ambitu muroꝝ: respectu milium ad te pertinentiū: ꝛ ratiōe christi ex te nasciturī: et ista paruitas sonat ī dignitatem. sicut si diceret: Parisius est parua ciuitas in situ respectu multitudinis ad eā ptinētis. Scribe aūt iudeoꝝ rūdētes herodi: hanc dignitatē planius exp̄esserūt dicētes: Mequaq; minima es ꝛc. Quod autē sequitur in auctoritate dicꝛ ibi satis concordat: vt patet intuenti. b ¶ Tunc herodes clam vocatis magis ꝛc. Hic ponitur inquisitio herodis facta ab ipsis magis. cognito enim loco nativitatis christi ex indeoꝝ responso voluit scire tēpus natiuitatis ab ipsis magis per signū stelle orientis q̄ apparuerat eis: vt si ad ipm non redirent ex tēporis ꝛ loci cognitione posset xpm interficere: sicut postea attentauit pueros interficiendo. ꝛ hoc ē quod dr: Tūc herodes clam. dic clā. i. occulte: quia cum esset alienigena non confidebat de iudeis: ꝛ ideo voluit suum consiliū eos latere. sequitur: Et mittens eos ꝛc. spondet falsum obsequium vt facili⁹ eos decipiat: ꝛ ad redeundū ad ipm inducat. d ¶ Qui cum audissent. Posita ipsius christi inquisitione solicita. hic consequēter ponitur eius inuentio certa. Dicit igitur: Qui cum audissent regem abierunt: recedentes scz de hierusalē vt irent versus bethleem edocti de hoc per prophetiaz. e ¶ Et ecce stella quam viderant ꝛc. quia enim vt dictum est disparuerat vt christi natiuitas p ipsos in regia ciuitate publicareť ꝛ vt ꝓphetia de loco natiuitatis christi impleta mōstrareť: iō hoc pacto iterum eis apparuit: ꝛ repletos gaudio ad locū determinatuz vbi puer erat deduxit. Ex predictis patet q; illa stella nō erat de stellis existentib⁹ in vbe: nec de stellis cometis: que aliquādo apparent in suprema aeris parte: quia ille lucēt tm̄ de nocte: ista autē de die. Jtē ex motu. qz illē reuoluunť sm̄ motū mobilis primi in die naturali: ista autē mouebať sm̄ qō expediebat maiorī itinerationi, vnde in tredecim diebus nō est mota nisi a terra in

quas ba

a ¶ Adorauerũt. Sic cõfitẽtes deũ quẽ factũ esse hominẽ itelligũt: ⁊ mo
ritur⁹ qõ p myrrhã ostendũt. b ¶ Et aptis thesauris. Fidẽ suã mystic⁹
ptestant muneri⁹: munera clausa fides ẽ cordis: munera apta ꝓfessio
est oris. In thure cõfidit arri⁹ q̃ soli patri sacrificãdũ eẽ ꝓtẽdit. In myr
rha manichẽ⁹: q̃ xp̃m moꝛtuũ nõ credit. In auro vteꝛq; qz ⁊ manichẽ⁹ d

qua habitabãt magi vsq; ad ciuitatẽ bethleẽ. Ter
tio hoc apparet ex situ: qz si fuisset sita ī oꝛbe seu ẽt
in supma aeris parte vbi generanf comete: nõ pos
set determinarũ locũ vbi erat puer ostendere: ⁊ iõo
patet q̃ erat in ꝓpinqua aeris parte. a ¶ Et pci
dentes. Hic describit ipsius
xp̃i iuẽti adoratio deuota:
ex quo patet q̃ cognouerũt
ipsius diuinitatẽ p diuinaz †Ps.71.
reuelationẽ. cũ eni videret Esa. 60.b
puerũ pannis vilib⁹ inuolu
tũ ī gremio paupis matris
positũ nullũ regie dignitat⁹
habentẽ signũ: nõ est verisi
mile q̃ talẽ reuerẽtiã ei ex
hibuisset nisi in eo aliq̃d su
pra hominẽ cognouisset. ⁊
hoc est quod dicit: Et pci
dẽtes adorauerũt eũ: ado
ratione. s. latrie. b ¶ Et a
pertis thesauris suis. nõ q̃
tunc aperuerunt: sed qz pri
us aperuerant qñ scz de ter
ra sua recesserũt: ⁊ inde mu
nera apportauerũt. c ¶ Au
rũ thus et myrrhã. ista tria
obtulit q̃libet ipoꝛ: tũ qz ꝺ
talib⁹ facti ebãt exenia reges
arabũ: tũ qz p aurum signa
bãt regiã dignitatẽ. p myr
rhã homis moꝛtalitatẽ: qz
myrrha solẽt iungi coꝛpoꝛa
moꝛtuoꝛ. p thus ipsi⁹ diuini
tatẽ: qz thus ad honorẽ di
uinũ cõcremaf. ¶ Vel aliꝛ ꝺ
alios obtulerũt aur̃ ad su
stentationẽ paupis matris
⁊ filij. thus ꝓtra fetoꝛẽ loci.
⁊ myrrhã ad solidãdũ mẽ
bꝛa pueri. d ¶ Et respõso ac
cepto. s. ab angelo ex diuĩa
reuelatiõe. e ¶ Per aliaz
viã reuer. sũt ⁊c. pacto. s. ob
sequio: qz descẽdeꝛt ad ma
re ⁊ inde p nauẽ trãsfretatẽ
in tharsis abierunt: xp̃m qõ
herodes irat⁹ postea naues
tharsẽsiũ incẽdit: ꝺm qz fue
rat ꝓphetatũ per dauid: In
spiritu vehementi conteret †Ose.13.a
uaues tharsis. f ¶ Qui cũ
recẽ. Hic ponit ipsi⁹ xp̃i na
ti psecutio. ⁊ primo describit euãgelista quoꝺꝺa an
tecedẽs ipsam psecutionẽ. secũdo ponitur ipsa pse
cutio. ibi: Tunc herodes videꝺs. tertio ponit q̃ddã
ꝓsequẽs ad ipam. ibi: Defũcto herode. ¶ Circa p
mã igit̃ partẽ sciendũ q̃ deus p̃uidẽs herodis pse
cutionẽ futurã p angelũ admonuit ioseph vt puez
in egyptũ portaret. Ad cuius intellectũ notanduz
q̃ herodes credidit primo magos fuisse delusos ex
apparitiõe stelle fãtastice: ⁊ iõ nõ curauit tũc de pu
eri inq̃sitiõe: ꝑ postea oblato puero ī tẽplo ⁊ a syme
one insto p̃dicato ⁊ mãifestato: ⁊ silr ab ãna ꝓphe
tissa cozã toto ppl̃o: vt hr̃ Luc. ij. ſ. Matthe⁹ illud
dimittit: tunc fama pueri nati creſcẽte voluit hero
des ipsuz perdere: sed interim portatus est per Jo
seph in egyptum. g ¶ Qui consurgens accepit
puerum et matrem eius. non dicit filium suum: q̃a
erat tm̃ nutricius. h ¶ Nocte: ⁊ secessit in egyptũ
⁊ erat ibi vsq; ad obitum herodis. propter timoꝛez
herodis: vt negocium fieret magis occulte: licet eẽ
de hoc non haberet diuinam reuelationem: non ta
men propter hoc ꝺbebat omittere quod poterat fa
cere ꝑm humanam viam. sequitur:
i ¶ Vt adimpleret a dño quod dictũ est per prophe
tam scilicet Osee. xj.
k Ex egypto vocaui filium meum. ista autem au
ctoꝛitas habet duplicem sensum litteralem: quia

Wozalit ei seruitutẽ asscribit. ¶ Mozali. Et apertis. Ma
gnũ religionis sacramentũ hic apertit: vt fide p
uia thesauros nr̃os in via nõ pãdam⁹: donec p
ceritis hostibus soli deo ex occultis coꝛdiũ offe
ramus. Ezechias qz thesauros alienigenis pdi
dit: condẽnaf in posteris. c ¶ Obtulerũt ei ⁊c.
Querit an singuli singula: an vnuq̃sq; tria? qõ
magis fatẽdũ est: qz cõgruit mysterio: qz oĩs ve
re christian⁹ xp̃m deũ regẽ ⁊ passũ cõfitet. ¶ Vi
cit q̃ reges pstaz semp cũ munerib⁹ solẽt adoza
re: quo moze ⁊ isti munera obtulerũt. Sed magꝛ
diuina inspiratiõe est factũ: vt in hoc sit mysteri
um omniũ. vnde ⁊ figuraliter tria dicunf. ¶ Au
rũ ad tributũ: thus ad sacrificiũ: myrrha ad se
pulturã ptinet moꝛtuoꝛ. Vel p hec tria in eodez
christo intimantur. Regia potestas: diuĩa maie
Wozalit stas: humana moꝛtalitas. ¶ Mozali. Nos ergo
thus offerimus: si cogitatiões carnis in coꝛde p
studiũ oꝛationis incendimus. Aurum dũ super
na sapientia resplẽdemus. Myrrhã: si carnis vi
tia per abstinentiã moꝛtificamus. Hec munera
ex thesauro animi condita, pferunf. cũ coꝛde cre
dif ad iusticiã: oꝛe aũt cõfessio fit ad salutẽ.
¶ Aurũ est pfecta sapiẽtia. Thus oꝛatio mun
da. Myrrha operatio bona. Primũ ergo fides
xp̃o offerenda. deĩde oꝛatio. tertio loco opatio.
Infirma est oꝛatio quã nõ munit elemosyna.
Mystice Mysti. Tres magi signifícãt gẽtilẽ pplm̃ de tri
bus filijs noe ꝓcreatũ ad fidẽ xp̃i veĩentẽ. Stel
la ꝓpheticũ sermonẽ oꝛtũ xp̃i veraciter pfitẽtẽ.
Herodes diabolũ q̃ cognita diuinitate xp̃i pse
quitur cũ ī mẽbris suis: a quo magi pgunt dum
ab idolatria gentes recedunt: ⁊ ad domuz in q̃
christus est. i. ad catholicã ecclesiã peruenĩũt: in
quã intrantes per fidẽ inueniunt xp̃m cũ matre
sua. i. ecclesia. Joseph semoto. i. iudeoꝛ pp̃lo ꝓ
pter perfidiã: ⁊ apert⁹ thesauris suis. i. litterarũ
peritia obtulerunt ei munera. i. phyſicã: ethicã:
logicã. Vel historiã: tropologiã ⁊ allegoriã. Ut
sancte trinitatis fidẽ. d ¶ Et responso accepto.
Sicut moyses tacens clamabat: sic isti pio affe
ctu interrogabant quid diuĩa iuberet volũtas?
Hec rñsio non fit per angelũ: sed per ipm̃ deũ: qz
nullus alius viam reuersiõis instituit nisi ille q̃
Joh.14.a dicit: Ego sum via veritas et vi. Nõ loquit⁹ puer
ad eos: ne diuĩtas añ xp̃s reuelaret: ⁊ vera hũa
nitas habeaf. Añ ⁊ moꝛ in egyptũ mittit: qz ⁊ fides nutriẽda erat ad p
mũ: ⁊ vita doctrine ꝓparanda est ad eundũ. e ¶ Per aliã viã re. In ꝺ
forma daf credentibus vt deuoti ad deũ veniãt: ⁊ quod iubeat intẽdãt:
scz ne ad diabolũ redeãt: sed per semitas virtutũ ad patriã veniãt: ⁊ qui
ceciderunt cõtemnendo: resurgãt obediẽdo. f ¶ Fuge in egyptũ. Mi
ra humilitas christi fugit: qui refugiũ est aliozum et virtus: fugiendo ī
struit suos. vnde: Si vos persecuti fuerint in vna ciuitate fugite in aliã.
Mat.c g ¶ Qui consurgens. Joseph figura predicatoꝛ q̃ xp̃m cũ matre: id est fi
deꝫ xp̃i ecclesie tulerunt ad gentes: relicto herode. i. in deoꝛ ifidelitate.
h ¶ Nocte. qz occulte p fugã ad illustrãdã egyptũ descẽdit relicta nocte
iudeis. ¶ Nocte tulit in egyptũ: qz nocte ignoꝛãtie his a quibus ipse re
cessit reliquit increduf. Qñ redit: noctis nõ fit mẽtio: qz in fine mũdi iu
dei fidẽ tanq̃z xp̃m ab egypto reuertentẽ suscipiẽtes illũiabũf. Hic daf
exẽplũ fidelib⁹ vitãdi rabiẽ psecutoꝛ. vbi ẽ opoꝛtunũ. sic ipe ait: Si vos
pse. fu. i vna ci. fu. i a. Significat ãt hec fuga dñi electos ꝓbitate malo
rũ a sedib⁹ suis sepi⁹ esse pellẽdos. Fugit vt hõ: quẽ paulo añ stella deũ
mõstrauit. i ¶ In egyptũ. Origenũ deũ mõstra venerãtẽ: qz xp̃s a iude
is nõ receptus: p p̃dicationẽ transit ad gentes. ¶ Fugit in egyptũ sicut
natus est: vt coꝛruptã repararet naturã. Sic fugit vt fugaces reuocaret.
Oꝛ fugit sacramenti fuit non timoꝛis: vt exemplum fugiendi daret suis.
Nõ fugit moꝛtẽ qui moꝛi venerat. Nec insidias expauit: qui venerat a
Esa.19.a perire versutias diaboli. De hac fuga p̃dixit Esaias: Ecce dñs ascendet
sup nu. le. i. carnẽ sine peccato: ingredieturq; egyptũ: et con. s. ei⁹. Septẽ
Osee.11.a autem annis in egypto latuit. k ¶ Ex egypto vocaui filium meuz. In
Osee iuxta hebraicã veritatẽ hoc inuenik: vel in libro Numeroꝝ vt q̃
dã asserunt: quia totũ dispositione dei factũ est.

a ſ signũ humilitatis sine qua null⁹ vere adoratꝫ
b ſ in carne verbum.

a b ⁊ ꝓcidẽtes adoꝛauerũt eũ † Et a b
a ſ fidem suã mysticis pfitenf munerib⁹.
c ãptis thesaurſ suis obtulerũt ei c
a ſ regi. b ſ deo. c ſ moꝛtali.
d munera ãuꝝ thus ⁊ myrrhã. Et d †
a ſ qz intus querebãt q̃d vellet diuina volũtas
de reuersiõe ad herodẽ: dei meruerũt rũsionẽ.
b ſ qz cognita veritate nõ licet retroire.
rẽspõso accepto in somnis nẽ re
a ſ diabolum. b ſ fidẽ: spem: charitatẽ.
e dirẽt ad herodẽ: p aliã viã re/ e
a ſ paradisũ vel celestẽ hierlm. b ſ impleto pur
gationis tpe pri⁹: et deo oblato in hierlm qõ ꝺ
ꝓrmittitur.
uersi sunt ī rẽgionẽ suã. Qui cũ f
recessissẽt: ecce angelus domini
a ſ hic ioseph nõ quasi mariti⁹ sed nutrici⁹ et cu
stos assiscitur.
apparuit in sõnis ioseph dicẽs:
ſ glorioſam.
Surge ⁊ accipe puerũ ⁊ matrez †
f eius ⁊ fuge in egyptũ: ⁊ esto ibi
a ſ ecce q̃ fraudes nõ latent deũ.
vsq; dum dicam tibi. Futurum
est enim vt herodes querat pue
g rum ad perdendũ euz. Qui cõ g
surgẽs accepit puerum ⁊ matrẽ
a ſ qz fides xp̃i mãsit in gẽtib⁹ do. pl̃. g. i.
h ei⁹ nocte: ⁊ secessit in egyptũz ⁊ h
a ſ vsq; in finem infidelitatis: qz iudea cõtra ec
clesiam seuit.
erat ibi vsq; ad ob̃itum herodis
vt adimpleretur quod dictũ est i
a domino per prophetam dicen
a ſ cõsubstãtialẽ: quia verbũ caro factuz est et
habitauit in nobis.
k tẽ ¶ Ex egypto vocaui filiũz meũ. k

a ℭ Tunc herodes vidēs. Verisimile ē q̄ cū herodi nihil renunciatum esset a magis: credidit illos fallaci stella deceptos esse: ⁊ ideo ad se nō esse reuersos. Unde ⁊ tā diu q̄euit a pueri inquisitiōe. Deinde vulgatis his q̄ in tēplo facta dictaue fuerant: se a magis sensit illusū: ⁊ in mortē xp̄i ꝓperās pueros occidit. ℭ Verisimile est post annū ⁊ quartuor dies a natiuitate xp̄i herodē i pueros deseuisse: qō forsitan ideo distulit: qz romā ꝓfectꝰ est vl̄ibi accusat⁹: vl̄ vt romanos cōsuleret sup his q̄ de xp̄o dicebant. ℭ Ideo forsitan tamdiu ab inquisitione pueri se ꝓtinuit: vt sollicitius eū deꝑhēderet neq̄ elabi aliq̄ modo posset. b De cidit oēs pueros. Exito christus apparuit mūdo ineepit eū ꝓsecutio: que figurauit ꝓsecutionē sctōz: ⁊ dū ifās que rik infātes occidunt in quib⁹ forma martyrij nascit vbi i fātia ecclie dedicat. ℭ Figurat moꝛs paruulo⁊ passionē omniū martyrū q̄ parui. i. humiles ⁊ innocētes occisi sūt q̄ nō in iudea tm̄: sed vbiq̄ passi sūt ab ip̄is q̄s significat herodes. Qz bimi: qz doctrina ⁊ opatiōe ꝓfecti. Illis occisis xp̄s euasit: qz corꝑa ꝑsit perimi: diuinitas nō cōtingi. c ℭ Et in omnib⁹ fini. Nō est cōtēt⁹ vastatiōe bethleem: sed adiacētia loca vastauit: nec vllā misericordiā etatis habuit a filio vni⁹ noctis vsq̄ ad filiū duo⁊ annoꝛuꝫ quin oēs occideret. d A bimatu. Ideo a bimatu: vt sicut ꝓoccupauerat herodes fines ciuitatis: ita ⁊ ꝓoccuparet aliū annū. Ideo etiā a bimatu: qz timebat ne puer cui famulabāt sidera paulo supra etatē vl̄ infra speciē sibi cōformaret. e ℭ Tūc adimpletū. Adimpletū dr: qz antēq̄ fieret legentib⁹ erat semiplenū: qz qō in lra sonabat aliq̄d futurū occulte ꝓmittebat. Johānes chryſ. in septima homel. dicit q̄ stella p annū apparuit: sicut in destructiōe romanoꝛ signa apparuerunt in celo: qū vox angelo⁊ audita est: Transeam⁹ ab his sedib⁹. f ℭ Uox in
Allego. rama. i. in excelso longe lateq̄ diffusa. Allego. Vl̄ vox ecclie de nece mēbroꝛ gemētis vsq̄ ad solū supni ascēdit iudicis. ℭ Uox in rama. ꝓpter vxoꝛes leuite fornicatione pemptā: fm numeꝝ tribuū in duodecim partes diuisā: omnis israel tribū beniamin ꝓter trecētos viros deleuit:
D eoꝛ q̄ supfuerunt ploratus et vlulat⁹ auditus est vsq̄ rama qui est locus iuxta gabaa. xij. miliario a bethleē. Audita: exaggerat vt hyꝑbolice rachel iaz moꝛtua dolentis affectu filios iā flere dicat. Uū ꝓ hoc de chaldeis historia terit q̄ similis esset ab eis cladi ꝓiori populo iudeoꝛ futura vastatio. Sed veri⁹ reuelāte ꝓ euāgelista spū ꝓphetia ō nece pueroꝛ accipit. Dicit ergo q̄ tūc cōpletū sit qō dictū est: qz ⁊ si ad imminētē captiuitatē sermo ꝓphetie respicit: tamē i eo sicut in ymbra futura veritas cedis. infantiū ꝓnunciatur. g ℭ Rachel. Quia sepulta ē in ꝓxta bethleem: et ex terreno coꝛporis hospitio matris nomen accepit. Uel quia multi de beniamin ⁊ ioseph occisi sunt. De rachel natus est beniamin ad cuius sortē nō pertinet bethleem: sed ad tribum tm̄ iuda. Sed quia cōtigue tribus sunt iuda et beniamin in finibus bethleem: multi quoq̄ de tribu beniamin occisi sunt. ℭ Nota q̄ melius per rachel (q̄ si per bethleem ploraſſe diceretur) figura sacramenti inducit: qz per eā i omnib⁹ scema ecclesie cōmendatur: que ploꝛat nō tā moꝛte trāslatos q̄ supplicio pemptos. ℭ Rachel. i. ecclesia suos teneros agnos ploꝛat peremptos: neq̄ vult consolari: in ꝑsenti quia non sunt: sed omnem spem et consolationem ad eternam transmittit vitam. Uel ploꝛat: ⁊ non recipit consolationem fm duplicem quoꝛundam intelligētiam: siue q̄ in eternum moꝛtuos estimaret: siue q̄ hic nollet consolari in ꝑsenti de his quos sciret in eternū victuros: Hoc veri⁹ ecclesie cōuenit q̄ nō tm̄ peremptos doleat: sed eos amplius quos pri⁹ editos vult retinere: vel nōdū genitos generare:
Allego. de quibus nulla consolatio: quia eternaliter moꝛtui sunt. ℭ Allego. Bene autem rachel: que ouis vidēs deum dicit: ecclesiam figurat: cuius tota intentio vt deum contempleē inuigilat: ⁊ ipsa est ouis centesima quā pastoꝛ humeris reportabat.
ℭ Rachel. i. ecclesia ploꝛās ꝓ suis occisis. Et iō nō modicū fuit ꝓphete tantū sacramentū. licet obscure diligentius presignare. ℭ Ploꝛat ecclesia ⁊ non vult consolari hic: qz filij sui non sunt de hoc mundo. Uel ploꝛat: quia dum parit tristiciaz
Job. 16. d habet. vnde dicitur: Uos ploꝛabitis ⁊c. sed addit cōsolatio: Tristicia vestra vertetur in gaudiū. b ℭ Defuncto autē herode ⁊c. Quia sopita iudeoꝛ perfidia: helia et enoch predicantibus iudea verbū dei recipiet. ℭ Defuncto rege illico complices eius pereunt: sic cessante persecutione ecclesia ad celestia inuitatur.
i ℭ In terraꝫ israel. Nō determinat in quā ptē: vt dubitāte ioseph angel⁹ reuertatur: et frequēti eius allocutiōe ioseph certioꝛ reddat. ℭ Quia nō distinxit i quā partē: iō ioseph intellexit indeā q̄ dignioꝛ pars regni erat. k ℭ Defuncti. Tradūt quidā quia fecit herodes sup funus suū nobiliores iudeoꝛ occidere: vt sic cogeret
Allego. iudeos moꝛtē suā flere. l ℭ Qui cōsurgēs. Allego. Joseph gerit figurā apostoloꝝ quoꝛ officio christus circūferē. Apostoli primū venerūt in terrā israel: qz primum predicauerunt iudeis. Sed ꝓ herode: id est manente hereditaria infidelitate meruunt et recedunt admoniti gratiam gentibus predicare et ad eas xp̄z trāsferre. ℭ Nominata terra israel: visum est ioseph non alicubi talem puerum debe-

a ℑ inde accumulat ira iā turbato ꝑ natiuitatē.

a Tūc herodes vidēs qm̄ illūsus esset a magis iratus est valde: et
ℑ lingua vsus est ꝑ gladio. ℑ vt hic q̄ natus erat nō effugeret.
b mittens occidit omnes pueros
a ℑ vt in tāta multitudine latere nō posset.
c qui erant in bethleem ⁊ in ōnī/
a ℑ vt neq̄ loco neq̄ tpe celaretur.
d bus finibus eius a bimātu ⁊ in
ℑ ab ortu stelle.
fra: fm tempus quod exquisie/
e rat a magis. Tūc adimpletum:
a ℑ in excelso. ℑ longe lateq̄ resonās: plancꝰ vsq̄ ad deū puenit.
f ꝑphetā dicentē: †Uoꝛ in rama
audita est: ploꝛatus ⁊ vlulatus
g multus: rachel ploꝛās filios su/
ℑ tū. a ℑ eo mō vt i mūdū reuocarēt. b ℑ reuocādi.
os: ⁊ nōluit ꝓsolari qz non sūt.
ℑ de quo ꝓdictū est.
h Defuncto aūt herode: ecce appa
a ℑ qz nōdū publice reuelabat cui angel⁹ hoc officium deferebat.
ruit angel⁹ dñi i sōmnis ioseph ī
a ℑ non filium ruum.
egypto dicēs: Surge et accipe pu
a ℑ non cōiugē.
i erū ⁊ mātrē ei⁹ ⁊ vade i terrā israł.
a ℑ qz scribi et pharisei moꝛtē xp̄i meditabāt cū herode. b ℑ vitam.
k Defuncti sūt ei q̄ q̄rebāt āiaz pu
l eri. Qui cōsurgēs accepit puerum et matrē eius: ⁊ venit in ter

verificata est ad litterā de populo israł vocato a dño de egypto: ꝓfecti⁹ tū de dño nostro iesu christo qui filiꝰ est dei naturalis: alij aut̄ sunt tm̄ filij adoptionē. sicut et illa auctoꝛitas que habet. j. Paral. xxij. Ego ero illi in patrem ⁊ ipse erit mihi in filiū. ad lram intelligit⁹ de Salomone: tamē minus ꝑfecte. de dño aut̄ nostro iesu christo ꝑfectissime: vt dicit Apl's ad Heb. j. dicens: Cui enim dixit aliquando angelorum. Filiꝰ meus es tu ⁊c. ⁊ itez: Ego ero illi in patrem ⁊c. ⁊ hoc modo allegat euangelista hic quod habetur Osee. xj. vt visum ē. a Tūc herodes. Hic ponitur ipsa ꝓsecutio. †Mic. 5. & Gen. 31. c Treū. 1. a
Herodes ei⁹ videſ se esse illusuꝫ a magis per famā pueri crescentem irat⁹ est valde: timēs ꝑn cipatū suū perdere. ⁊ ideo tūc occasione ipsius voluit omnes pueros de bethleem ītersfice/re: ne puer sibi incognit⁹ euaderet: sed fuit impeditus ab executione but⁹ facti: quia citat⁹ est ad curiā romanaz ad petitionē suoꝛ filioꝝ ip̄m accusantiū: ⁊ ideo non fuit ausus tūc pueros interficere: ne cum alijs facinoꝛib⁹ suis accusaret de tā crudelitate. Ēt/
do aut̄ romā ⁊ remanēdo in curia ⁊ redeundo in iudeā apposuit annū et plus: et ideo fere post duos annos ad regnū suuꝫ reuersus et i regno cōfirmatus: qz sentētiam ꝑ se contra filios habebat: tūc adimpleuit de nece pueroꝝ qō pri⁹ cōceperat: ⁊ hoc est quod dicit: b Et mittens ⁊c. sequit: c A bimatu ⁊ infra. qui duo anni fere trāsierāt ab ortu stelle ⁊ a magoꝝ inquisitiōe. d Tunc adim. est qō dictū est ꝑ Hiere. ꝓbam. xxxj. e ℭ Uoꝛ in rhama audita est ⁊c. Rhama aliqñ est nomē ꝓpriū loci: ⁊ sic nō accipit hic. aliqñ ē nomē cōmune ⁊ significat excelsū: ⁊ sic accipit hic fm q̄ patet Hiere. xxxj. vbi dicitur Uoꝛ in excelsis. sequitur: f ℭ Rachel ploꝛās filios suos. licet aūt iudas fuit natus de rachel sed de lya: sicut habet Gen. xxix. tū dicit hic mater puerorum de bethleem que erat sita in sorte iude: quia ipsa rachel sepulta est iuxta bethleē: vt hr Gen. xxxv. ⁊ iō rone sepulture dicta ē mater ipsius bethleē ⁊ habitātiū i ea: ⁊ iō dr hic ploꝛare metaꝓhoice rone ꝓdicta.
g Et noluit ꝓsolari qz nō sūt. subintelligitur viuētes. h Defuncto he. Hic pōit illud qō ē ꝑfect⁹ ad persecutionez: qz moꝛtuo herode qui puerum ꝓsequebatur: angel⁹ monuit io-

re habitare: nisi in hierm vbi erat tẽplũ ⁊ celebratio ꝓphetaꝝ. Tamẽ angel⁹ intelligi voluit galileã quã ⁊ iudei incolebant: qͦ ostendit sic fuisse predestinatũ: qz naçareus vocabit᷑.

a Timuit illo ire. Si timuit iudeã ꝑ archelao herede pater ne crudelitatis: Cur nõ et galileã vbi herodes ali⁹ frat᷑ ei⁹ re/gnabat? Quia archela⁹ p⁹ patrẽ mo/narchiã toti⁹ regni obtinuit: sed inso/lescẽs a tiberio cesare deiect⁹ ẽ lugdu/nũ in exiliũ: et tũc diuisũ est regnũ in quattuor tetrarchias: quaꝝ vnã. i. ga/lileã herodes frater eius obtinuit.

Querit᷑ quare nõ timuit ioseph ire ĩ galileã sicut ĩ iudeã cũ ⁊ ibi regna/ret archelaus? Sed melius potuit in naçareth que remota erat latere cũ ĩ hierusalẽ vbi erat caput regni ⁊ assi/duus archelaus. b Secessit in par/tes ga. Qz xp̃s illuc nõ trãsferr᷑ vbi re/gnabat archelaus: significat qz ill⁹ ab scondeꝝ christus in quibus regnabit antichristus. c Naçareth. Naça/reth germẽ nouellũ vel flos cãpi inter pretaꝝ: de cuius radice germinis san/ctussãcroꝝ ad significandã eternitat᷑ sue substantiã ascendisse legit᷑. Sic̃ er/go elegit᷑ tẽp⁹ quo nasceret᷑ et locum: ita ⁊ ciuitatẽ in qua coalesceret: cuius nomẽ iudicio ẽ qͦ ipse sanctitas in san/ctitate nutrit⁹ sanctussanctoꝝ recte di/cit᷑. vnde ⁊ discipuli eius p⁹ naçarei dicti sũt: sz postea a christo christiani vocati sunt. Naçareth galilee q̃ trãs/ferr᷑: partẽ einsdẽ gentis que fidem su/sceptura erat significat. Vñ flos inter pretaꝝ: qz ecclia quo ardenti⁹a terreni⁹ ad celestia trãsmigrat: eo magis virtutũ floꝛe et germine abũdat. d Per ꝓphe/tas. Prophetas pluraliter dicit: qz ñ habem⁹ fixũ de scriptu/ra exemplũ: ostendit sensũ nõ verba se sũpsisse. Vel eisdẽ verb̃ Esa.11.a in Esaia iuxta hebraicã veritatẽ. Exiet virga de radice iesse. ⁊ d Naçareus de radice ei⁹ ascẽdet. Ca. III.

In dieb⁹ aũt. Preterit multa: ⁊ trãsit ad predicationez iohãnis. In diebus. Nõ solũ puericie annos: sz om/nes vsqꝫ ad predicationẽ iohãnis cõprehẽdit. i. cũ fere essz tri/ginta annoꝝ: Lucas significanti⁹ tpa exprimit. Anno. xv. im/perij tiberij cesaris. e Predicans. Manifestauit se q̃ pri⁹si/ luerat baptiçãdo ⁊ predicãdo viã preparãs dño. f In de/serto iudee. Quia iudei a deo deserti erãt qb⁹ necessaria est pe/nitentia vt redeant. ☞ Penitẽtiã

Nico. de lyra

monuit ioseph vt puer ĩ terrã isr̃l reportaret᷑: ñ noꝛauit ãt ãge/lus aliquã ciuitatẽ ꝺtermĩate vt ex rñsiõe ãgeli ĩstruẽt᷑ euz de loco. ioseph ex frequẽti locutiõe cũ angelo magis ꝺsolaretur, sequit᷑: a Audiẽs ãt qͦ archela⁹ ⁊c. Ad euidẽtiã hui⁹ no/tandũ: fm qͦ tert Joseph⁹ antiq̃tatũ. xix. Herodes moꝛiẽs cõ/didit testamẽtũ in quo ordinauit archelaũ filiũ regni sui suc/cessoꝛẽ: ita ñ qͦ coꝛonã sibi nõ ĩponeret: nisi p romanuz ĩpera/toꝛẽ. Ad accipiẽdũ igit᷑ diadema venit romã: sz ⁊ fratres eius philipp⁹ et herodes illuc venerũt petẽtes paterne hereditatis partẽ. Finaliter ꝺcreuit ĩpator vt archela⁹ haberet medietatẽ regni paterni: q̃ dicta est iudea. Aliã ãt medietatẽ diuisit ĩ du/as ptes ⁊ vnã dedit herodi: et fact⁹ est tetrarcha galilee. aliaz ꝺdit philippo: ⁊ fact⁹ ẽ tetrarcha ituree ⁊ tracõitidis regiõis: vt tangit᷑ Luce. iij. Igit᷑ qz archelaus fuerat a patre substitut⁹ q̃tũ in se fuit: iõ fauebat fact᷑ a pr̃e: ꝯ qõ ioseph. b Ti/muit illo ire ⁊ admo. in somnis. p angelũ. Secessit in ptes gali/lee: vbi dominabat᷑ ali⁹ fili⁹: q̃ portiõe sibi debita a pr̃e fuerat priuat⁹ q̃tũ in se fuit: vt visũ ẽ: ꝓpter qͦ ioseph cũ puero ibi/dẽ securi⁹ mãsit. c Et veniẽs habitauit in ciui. q̃ vo. na. vt ibi xp̃s nutrirer᷑: q̃ in bethleẽ fuerat nat⁹: vt p̃dictũ est.

d Ut adimpleret᷑ qͦ p̃dict᷑ ẽ ꝑ ꝓphe. Esa. xj. Egredi᷑ virga de radice iesse ⁊ flos de radice ei⁹ ascendet. Hebraica x̃itas sic habet: Et naçaren⁹ de radice ei⁹ ꝺsurget. ⁊ iõ dicit: e Vñ naçare⁹ vocabit᷑. qz in naçareth fuit ꝺceptꝰ ⁊ nutritus: licet in bethleẽ fuerit nat⁹: vt hr̃. s. ⁊ Luc. ij. exp̃ssi⁹. Ca. II

Moraliter.

a† Cũ ergo nat⁹ eẽt iesus ⁊c. Sequit᷑: Vidimus ei⁹ stel. ⁊c. Per stellã signa/tur virgo tur virgo maria que interp̃tat᷑ maris stella. Hec aũt stella ap/paret magis ꝺdeseẽdẽdo sibi deuotis ⁊ eos nauigãtes p hu/ius mũdi mare turbulẽtũ dirigit ad portũ salutis q̃ xp̃s est. Et ip̃m ĩuenientes venerant᷑, offerẽtes ei munera. s. aurũ cha/ritat᷑, ⁊ thus deuote oꝛatiõis: et myrrhã carnis moꝛtificatio/nis: qz cũ caro rõnabilit᷑ castigat᷑: ad celestia spũs eleuat᷑. d† Et respõso acce. ĩ som. ⁊c. Per h̃ admonemur qͦ cũ malis hominib⁹ nõ ꝺtrahamꝰ ali/quã societatẽ: Prouer. xiij. Qui cum sapientib⁹ graditᷓ sapiẽs erit. Amicus stultoꝝ sũis efficiet᷑. Per herodẽ xo q̃ sub specie religiõis voluit occidere x̃pm signat᷑ hypocrita: q̃ ꝯtum ẽ in se x̃pm occidit fm illũ Heb. vj. Rursuz crucifigẽtes sibimetip̃is filiũ dei. Vñ fm Hiero. simulata sctitas duplex est iniq̃tas. Per scribas aũt et sacerdo/tes q̃ locuz natiuitat᷑ x̃pi ex Michea ꝓpheta declarauerũt: ⁊ tñ ip̃m natuz nõ adoꝛauerũt: sz magᷓ psecuti sunt. si gnanᷓ doctoꝛes bone doctrine sed ma/le vite: qz quẽ predicãt sana doctrina psequũt᷑ mala vita. † Surge ⁊ ac/cipe puer. Per trãsitũ dñi ĩ egyptũ ꝓ/pter psecutionẽ herodis significa⁹ fu/it trãsit⁹ apostolorũ ad p̃dicandũ gẽ/tibus ꝓpter psecutionẽ ꝺtra eos mo/tã a iudeis. sicut ꝺ Act. xiij. Tũc con/stanᷓ Paulus ⁊ barnabas dixerunt: Vobis oportebat primũ loqui verbũ dei: sed qñ repellitis illud ⁊ idignos vos iudicatis vite eterne ecce cõuerti/mur ad gentes. Sic enĩ p̃cepit nobis dñs. Per reditũ aũt eius in iudeã defũcto herode signat᷑ il/luminatio iudeoꝝ in mũdi fine. † 77.di. § regulare. Luc.3.a

In ca. ij. vbi dicitur in postil. qz ista ciuitas antiquit⁹ voca/ta est ephrata ab vxore caleph.

Additio. j. Anno ꝓ magna tpa añ Caleph. s. tpe Iacob pr̃iarche vocata ẽ ephrata beth/leẽ. vñ Gen. xlviij. Sepeliui eã iuxta viã ephrate: q̃ alio nõie Jn eodẽ ca. vbi dicit᷑ in postilla: (appellabat᷑ bethleem.

Additio. ij. Et naçare⁹ de radice eius ꝺsurget ⁊c. Hebraica x̃itas in illo loco Esa. nõ di/cit: Naçareus de radice ei⁹ cõsurget: sz dicit: Neuꝰ de radice ei⁹ cõsurget. qͦ si trãsferat᷑ ĩ latinũ diceret᷑: Naçaren⁹ seu na/çare⁹ de radice ei⁹ ꝺsurget. cũ. c. lr̃a qͦ nõ cõpetit xp̃o: sz bñ naçareus qui significat cõsecrationẽ ⁊ sanctificationem. vn/de hec auctoꝛitas euãgeliste. s. naçareus vocabitur nõ fũdat᷑ in hac auctoꝛitate Esa. p postillatoꝛẽ allegata qͦ etiã hr̃ ĩ glo/sa. s. in Ps̃. cxxxj. put in additiõe super illũ ps̃: latiꝰ habet᷑.

Replica. Jn ca. ij. dicitur: Naçareus vocabitur. Burgẽ. dicit illud fm hebraicã veritatẽ nõ fundari in dicto Esa. sed in dicto Ps̃. Memento domĩe dauid. Jbi efflorebit sanctificatio mea. Sed respõdeat hic be/atus Hiero. a quo cõcordantia illa recepta est.

f In diebus aũt illis. Hic tertio ostendit enã Ca. III gelista ip̃z xp̃z eẽ vez deũ ⁊ vez hominẽ ex testimonio Jobs ⁊ ẽt dei pr̃is. ⁊ diuidit ĩ duas ptes: qz prio põit testimoniũ Jobis. secõo põit testimoniũ dei pr̃i. ibi: Baptiçat᷑ ãt Iesus. Jtẽ ꝑma in duas: qz ꝑmo põit idoneitas iohãnis ad te/stificandum. secõo ponit᷑ ipsi⁹ testimoniũ. ibi: Ego quidem ba/ptiço vos. Jterũ prima in tres: qz primo ostẽdit᷑ ei⁹ idoneitas ad testificandũ ex auctoꝛitate sacre scripture. secũdo ex sãcti/tate vite. ibi: Ipse aũt Iohannes ⁊c. tertio ex veritate doctri/ne. ibi: Videns aũt multos. Circa primũ premittit᷑ tp̃s p̃dica/tionis iohãnis: loc⁹ ⁊ mod⁹ ⁊ tẽpus. cũ dicit: Jn dieb⁹ aũt il/lis. i. in dieb⁹ x̃pi: nec est h̃ referendũ ad dies x̃pi p̃dictos im/mediate. s. ad dies puericie: qñ fuit repoꝛtat⁹ de egypto: tũc eẽ erat in q̃nto anno a sua natiuitate: sz referẽdũ est ad dies x̃pi qñ fuit etatis pfecte. Erat ei⁹ icipiẽs trigesimũ annũ qñ venit ad baptismũ de quo hic agit᷑: ⁊ iõ euãgelista Matthe⁹ tran/sit totũ tp̃s intermediũ a quinto anno x̃pi vsqꝫ ad baptismũ. tunc enĩ incepit iohãnes p̃dicare: ⁊ sic patet tp̃s: ⁊ loc⁹ dest/gnat᷑. cũ dicit᷑: g In deserto. ibi enĩ iohãnes nutrit⁹ fuit: vt dicit᷑ Luc. j. ⁊ ideo ꝑmo p̃dicauit ibi: ⁊ postea ad regionẽ circa iordanẽ descẽdit. modꝰ aũt p̃dicatiõis sequit᷑. ☞ Penitẽtiã g.

a ¶Penitentiã. Hoc preco nũciat qõ post p se ipsa veritas. Penitentia pcedit sequitur ꝓmissio regni: qui vere penitet punit in se preteritos errores: deinde erigit animũ ad celeste regnũ. Si gratis in baptismo fit remissio: cur predicaꝝ penitentia? Sed triplex est modus penitentie. Primus errores ⁊ omnia mala ante baptismum abrenunciare ⁊ ꝺemnare: quod necesse est ad christum venturis. Secundus post baptismũ lapsos per penitentiã renouari. Tertius: quo sãcti quotidie a talib⁹ purgãtur pctis sine quib⁹ vita nõ agitur.

†De pe.di. 1. agite. in tex. ⁊ i glo. 2.c. voluisse. ꝯ. de nicẽ.

¶Penitere est ante acta deflere ⁊ deflenda nõ cõmittere. Penitentib⁹ regnũ celorũ adesse dicit: nõ terrena vt in veteri lege: ⁊ hoc per obedientiam christi: Et hoc regnũ celoꝝ primus iohãnes predicauit.

¶Penitentiã agi. Prima virtus est p penitentiã perimere veterem hominẽ ⁊ vitia odire. quod qui nõ facit: non modo virtutes non cõprehendit: sed nec etiã supplicia fugit. Penitentie virtus timore cõcipit q̃ est initiũ sapientie. Penitentia a puniẽdo qua quisq; punit qõ illicite cõmisit. Penitentiã agere est dignos fructꝰ penitẽtie facere. Regnũ celoꝝ. i. xp̃s p quem scti regnant in celestibus. Vl'euãgeliũ q̃ inuitat ad regnũ. b ¶Appropinquabit enĩ re. c. Nisi appropinquaret nemo redire posset: qz infirmi ⁊ ceci via que est christus carebãt: quã parans iohãnes penitentiã anteponit. c ¶Vox clamãtis. Johãnis vox christus verbũ qui clamat in iohãne: nullũ verbum sine voce auditur: nec vox sine intelligentia verbi valet. ¶Vox viã verbo preparat vt recipiaꝝ. vnde: Parauí lucernã christo meo. d In deserto. Forma penitentibus: locus ꝓuersationis: nõ frequentia hominũ: sed desertũ: vestitus non mollis ad fluxum: sed asper: victꝰ tenuis ⁊ inusitatus. Typice desertũ significat sanctoꝝ vitã a mũdi illecebris segregatã. e Viã dñi. Via domini ad cor dirigit cũ sermo eius diligenter auditꝰ.

† De cõse. di. 4. nõ regenerabãt.

Ps. 131.

†De pe. di. 1. voluisset. ꝯ. de nicẽ.

f Ipse aũt ⁊c. Qui penitentiam p̃dicat habitũ penitentie pretendit. In eo vilitas vestis et cibi laudaꝝ: quoꝝ vsus in diute arguitur. Ipse aũt iohannes in semet ipso erudit penitentes et formam vite exhibet in deserto habitans: de locustis viuens: pilis cameli vestiẽs. ¶Seruus dei non debet habere vestimentũ ad decorem vel ad delectationem: sed tm̃ ad tegendaz nuditatem: Inde iohannes pilis vestieba

Moraliꝫ

tur. ¶Moraliter. In veste iohannis monemur vt asperis vtanur ad refrenationem carnis. In cibo vt nõ

Moraliꝫ

arte paratis: sed naturalibus cibis vtamur. Moraliter. Habitꝰ et victus conuersationem indicant. Asperis vestitur: quia vitia nõ palpauit sed aspera increpatione redarguit sic: Henimina viperarum ⁊c. Zona pellicea circa lumbos: quia carnem suam crucifixit cum vitijs et concu. Mel et locustas edit: quia predicatio eius turbis dulcis sapuit dum christus putatur. Sed cito decidit: quia non christus sed eius preco esse apparuit. In melle dulcedo. In locusta alacer volatus sed cito deciduus.

g ¶Tũc exibat ad eum hierosolyma ⁊ omnis iudea. Quia nisi q̃s a malis exeat nõ abluitur. vnde apte sequitur: Baptiçabantur ab eo in iordane confitẽ. peccata sua. qui descensio interpꝛetaꝝ: qz de superbia veteris hominis ad humilitatem confessionis ⁊ emẽdationis descendebant. Jam tunc enim baptiçandis exemplũ dabaꝝ confitendi peccata et promittendi meliora.

b In iordane confitentes peccata sua. Quia in eo figura baptismi precessit: et ex nomine descensũ de superbia exigit: quod cõgruit baptiçatis. i ¶Cõfitẽtes. Cõfessio pctoꝝ ꝓficiẽtie est testimoniũ timẽtis deũ. Qui eũ timet iudiciũ de: pctã ſ erubescit ꝓfiteri. Perfectꝰ timor soluit oẽs pudoꝛẽ. Cõfessio pctĩ pudoꝛẽ hz: ⁊ ipa erubescẽtia ẽ grauis pena. Jdeoq; iubemur ꝓfiteri pctã vt erubescẽtiaz patiamur ꝑ pena. Rã hoc ipm̃ ps est diuini iudicij. k ¶Multos pha. ⁊c. Hi sũt ex hereticꝝ iudeoꝝ: qz pharisei obſuationũ ⁊ traditionũ pferũt iusticiã. vñ ⁊ pharisei. i. diuisi a pplo ꝑ ꝙtã iusticiã dicuntur, Saducei: id est iusti. vendicãt enim sibi qõ non sunt. hi

ſ negant re

a ſ puniat quisq; mala prioris vite: qz appropinquabit salus quã pdidimus: et facultas redeundi vnde cecidimus. ſ opere.

a deę: ⁊ dicẽs: † Pœnitentiãz agi/ a

a ſ hac ꝓmissiõe erigũt animi: regnũ dei intra vos est.

b te appꝛõpinquabit enĩ regnũ cę b

a ſ sic pdicauit: sic enĩ ꝓpha de eo pdixit.

loꝛ. Hic est enĩ de quo dictũ ẽ p c†

ſ pco verbi: verbũ pcedit.

c eliã ꝓphaz dicẽtẽ: † Vox clamã d

a ſ qz solarũ redẽptiõis nũciat iudee iã deserte b ſ prava abiũcite opa: recta facite. ſ nõ p terrenis seruientes. c ſ fides est via qua verbum ad cor ascendit.

d e tis in deserto pꝛãrate viaz dñi: re

a ſ id ẽ mores in meli⁹ murate: et sic fient semiẽ recte. ſ bene viuẽdo. b ſ strictas ſz mũdas.

f ctas facite semitas ei⁹. Ipe aũt e†

a ſ nõ de lana: qz hoc austeritatẽ indicius est: illud luxurie mollicies.

iohãnes hẽbãt vestimẽtũ de pil'

a ſ zona est corpalis continentia.

camelorũ: et ẽnã pelliceã circa

a ſ lũbi: voluptas petĩ: qz peccatũ in voluptate fit. ſ vbi magis regnat luxuria. b ſ nõ studio parata. sicut cõuenit heremite.

lũmbos suos. Escã autem eius f+

a ſ munita animalia. b ſ de erũct vl' ẽ herbis.

g erat locũste ⁊ mel siluestre. † Tũc g b+

a ſ ꝓpter nouitatẽ pdicatiõis: ⁊ aspritatẽ vestitus et cibi.

exibat ad ęũ hierosolyma ⁊ omi/ i

a ſ baptismo pcurrentꝛ nõ petã dimittẽte.

nis iudea: ⁊ ois regio circa ior/

h danẽ: ⁊ bãptiçabãtur ab eo in k

i iordane cõfitentes peccata sua. l

k Videns autem multos phari/ m†

ſ nõ cõfitẽtes pctã sua.

seorum et saduceorum venien/ n

tes ad baptismuz suũ dixit eis:

a ¶Penitẽtiã agite. ista erat debita dispositio ad ĩchoationẽ noue vite q̃ p xp̃m erat dãda. ⁊ ideo ꝺr: b ¶Appropinquabit eĩ regnũ celoꝝ. alij aũt ꝓphete ꝓmittebãt bona tpalia obseruãtib⁹ legẽ: iste aũt celestia: quia erat p̃cursor xp̃i p quẽ facta est xp̃itas ⁊ gra ⁊ apta est celestis porta: ⁊ ad hoc ꝓfirmãdũ inducit Esaie testimoniũ: Esa. xl. dicẽs illis:

c Hic est enĩ. s. iohãnes de q̃ scriptũ est: d ¶Vox clamãtis in deserto ⁊c. qz iohãnes fuit ille de quo predictũ fuerat q̃ p vocẽ predicationis debebat clamare ĩ deserto iudee: ꝓpter preparationẽ ꝓpli ĩ aduentu ipsius xp̃i. ad hoc enĩ ordiata erat p̃dicatio iohãnis vt p suaz p̃dicationẽ ꝓplm cõgregaret: ⁊ populo cõgregato xp̃i aduẽtũ denũciaret. e ¶Ipe aũt iohãnes. Hic ostendit idoneitas iohãnis ad testificandũ de xp̃o ex sctitate vite: ꝑ aũt ostẽdit ex vilitate vestit⁹. Ipe aũt iohãnes ⁊c. ⁊ ex austeritate victus. cũ dicit: f ¶Esca aũt ei⁹ locuste. que sunt parua animalia volãtia p modũ salt⁹: ⁊ reperiunt ĩ deserto iudee et frixa cũ oleo sũt cibus paupeꝝ. sequitur: g Et mel siluestre. hoc autẽ mel ibidez reperit in truncis arboꝝ: vt ſm Rabanũ sunt oĩa folia arboꝝ alba ⁊ tenera que manibus cõtrita habent sapoꝛẽ quasi mellis: talibus vesceb̃ iohãnes: ex quibus patet auſteritas ei⁹ victu et vestitu: ⁊ q̃a ĩ moralib⁹ magis mouẽt facta q̃ verba: ⁊ vita sancta q̃ loquela cõposita. ⁊ ideo stati subdit exhortatiõis sue efficacia. cũ dicit: b Tũc exibat ad eũ hierosolyma. hic accipitur continẽs ꝑ ꝓẽto. i. ppls ꝺ hierusalẽ. i Et omnis iudea. i. multi: sicut ꝛ cõmunẽ modũ dicimus tota ciuitas currit illuc. i. multi: qz nõ oẽs currũt: ĩmo aliquãdo plures remanent: et est quedã figura que vocaꝝ hyꝑbole. i. locutio multũ expꝛessiua. k Et baptiçabãtur ab eo in iordane ⁊c. baptismus enim iohannis ad hoc erat ordiatus quasi quedã ꝑparatio ⁊ q̃daz prefiguratio baptismi ipsius christi de ꝓmo venturi. ⁊ iõ iohãnes nõ solum p̃dicabat ꝑ etiã baptiçabat: qz sicut sua predicatione nũciabat xp̃m de ꝓmo vẽturũ: sic suo baptismo assuefaciebat hominẽs ad libenti⁹ suscipiendũ christi baptismuz. vnde baptismus iohannis erat quedã ꝓtestatio credendi in christũ venturũ ⁊ faciẽdi opera penitentie: vt deuotius reciperent ipm̃. ⁊ hoc est quod dicitur Act. xix. Johãnes baptiçauit baptismo penitentie populum: dicens in eum qui venturus esset post ipsum vt crederent. hoc est in iesum. ideo sequitur:

l ¶Confitentes peccata sua. delenda: scilicet per christuz venturum: quia hoc nõ poterat facere iohannes: sed denunciabat hoc p christũ fiendũ: vt habeꝝ eodẽ ca.

m ¶Videns autẽ multos phariseoꝝ. Hic ostẽdit idoneitas iohannis ad ferendũ testimoniũ de christo ex veritate doctrine que ꝓsistit in hoc q̃ aliãs nõ timet vitia magnorũ ꝓfidenꝛ arguere qõ faciebat iohannes: qõ notaꝝ cum dicitur: Videns autẽ multos phariseoꝝ ⁊ saduceoruz. isti enĩ famosi erant in populo sicut homines litterati ⁊ religiosi: vt patebit. j. n ¶Venientes ad bap. suũ. nõ credẽtes ſm veritatẽ: ſz magis ad simulationẽ ⁊ insidiationez: ſm qõ habetur. j. xxj. vbi ꝺr q̃ querente dño ab Jeis: baptismus iohannis vñ erat de celo an ab hominib⁹: nõ fuerunt ausi respondere de celo: qz statĩ dixisset eis quare nõ credidistis ei: ex quo patet q̃ ficte venebãt. ⁊ hoc idẽ dicit Josephus in libro antiquitatum. xix. ⁊ ideo iohannes ꝓfidenter arguebat vitia eorum dicens:

Progenies

negant resurrectionē.dicētes aīam iterire cū corpe:q̄nq̄ libros moysi recipiūt:pphetas respuūt. Dos venientes ad baptismū iohānes increpat:qr maxime indigebāt correctione et penitētia. a Progenies viperarū ꝛc̄.i. venenati venenatoꝝ filij:qr bonis inuidēt eosq̄ pse quunt̄:pr̄os ledūt vt patres eoꝝ. Vipera patrē suū occidit:sic iudei pphetas q̄ erant patres eorū. b Facite ergo fructum dignum penitentie:et ne velitis ꝛc̄. Be. Quasi diceret: Quare pr̄ venena nō deponitis: vt sic ad baptismū veniatis. Facite fructū.nō qualēcūq̄ sed dignū. Nō ei par debet esse fructꝰ boni opis ei⁹ qui nihil vl̄ minus peccauit:ꝛ ei⁹ q̄ grauiꝰ cecidit. Sed iudei de abraā gloriātes nolūt se agnoscere pctōres vñ subdit: Et ne velitis ꝛc̄. Ad hūilitatē ꝓuocat. In superbia enī nulla est pēnitētia. Discretio est in penitētia q̄ timorē dei ꝛ metū penarū ante oculos ponit recolēs antiq̄ turpitudis: Sic dolor cordis in fletꝰ erūpit:qr sine dolore nulla sūt vulnera si vitalia mēbroꝝ nō fuerit circūmortua:gratia est q̄ sentit:sentiēs querit sanitatē. c Dico enī vobis. A carne retrahit vt cogitēt opa p̄destinationis dei. Prima sunt rudimēta fidei credere deum posse quicquid voluerit:vt q̄ oīa de nihilo creauit ꝓsit de lapidibus vl̄ de puluere filios abrae formare. d De lapidibus istis. Demōstrati/ue ad illos lapides q̄s iosue de iordane transferre fecit: ad quos quasi digitū extēdēs ait: Iosue duodecim lapides de medio iordanis in terrā trāsportari fecit:ꝛ alios ex terra i eodē alueo restitui p q̄s excecatio iudeoꝝ ꝛ gētiū ad lucē transformatio p̄signatur.

Vel gētiles lapides vocat.ꝛ est sensus: Ne gloriemini de semine carnis:qr hi trāsunt filij dei qui p gratiā sunt illuminati ꝛ interiꝰ suscitati. Suscitare signanter dicit:qr christus saraz id ecclesiā accepit ꝛ suscitat p grāz filios abrae vfucto sine liberis:ne tātus patriarcha p̄iuraretur ꝓmissis. In cuius rei p̄sagium oli⁹ de⁹ de sara genuit filium.. e Jam enī securis ne autem viderentur īmunes si se talibus sacramentis separarent cōminatur. Securis. christus qui ex manubrio cōstat et ferro.i. humanitate qua tenetur et diuinitate qua incidit. Posita est.qr et si p patientiā expectat videt tamē quid est facturus. Ad radicem.i. finē iudaici pl̄i vt auferat de terra viuentiū eos qui in xp̄o non credunt: Vel securis sententia iudiciꝰ vel p̄dicatio euāgelij. f Ad radicē. Nota nō ad ramos: ꝫ ad radicē. Cū enī filij malozū tollunt̄:quid aliud q̄ rami infructuose arboris abscindunt̄? Cum tota ꝓgenies simul cum parētes tollit̄: arbor radicitus abscidūtur: ne q̄d remā eat vnde iterū aliq̄d germinet oriatur. Radices sunt cogitationes:q̄bus plantati vel sursuz celo sustolluntur vel ad ima inferni mittuntur. Arbor humanum genꝰ. huius rami alij sunt aridi.i. pagani īcēdio apti. Alij virides:sed sine fructu vt hypocrite q̄ spēm sāctitat̄ p̄tēdūt:sed int⁹ vacui. alij fructuosi:sed venenosi.i. heretici q̄ p̄dicādo fructū pariūt sed mortalē. Alij .i. catholici q̄ bonū fructū ferūt. Dis ergo arbor q̄ nō facit fructū bonum excideꝰ ꝛ in ignē mitteꝰ: vt gentiles: hypocrite. qui nullū:ꝛ heretici qui malū. g Ego quidem baptiço vos in aqua in penitentiā. Ne videat̄ sua auctoritate minari: incipit agere quāte sit dignitat̄ cuius p̄sentia cōminat̄: vel cuius beneficijs p̄suadet. Ego q̄dē baptiço vos in aqua.i. trāsmissorpa lauo:qr peccata soluere nequeo: vt sic nascēdo p̄dicando p̄curro: sic baptiçando vt pēnitētes q̄s ego boc signaculo ab īpenitentib⁹ discerno:ad baptismū christi diriga.

h Post me venturꝰ. Et si moneo dignos fructꝰ penitentie facere: superbiā abscere:nō trāsmissū a pctis soluere. i Fortior me est.qr ego baptiço in penitētiā:ille i remissionē. Ego spūm habeo:ille dat. Ego regnū celoꝝ p̄dico:ille dat. k Cuiꝰ nō sū dignꝰ c.p. Alij scribunt: Cuiꝰ nō sū dig.cor.cal.sol. Potuit aūt iohānes vtrūq̄ dicere:vl̄ oter̄im vel diuerso tp̄e: vt aliꝰ euāgelista hoc:aliꝰ illud assumeret. Oēs tamen verum narrauerunt. Intendit autem in hoc ostendere excellētiam christi et suā humilitatē. Vel ſm allegoriā calciamentū est īcarnationis mysteriū. Corrigia: mysterij ligatura. Nō ergo valet iohannes corrigiā soluere:qr incarnatiōis mysteriū nō sufficit inuestigare.

Vel nō sum dig.sol.cor.cal.eius.i. nomē sponsi mihi nō vsurpo: nec sponsus credi vel dici:sed amicus sponsi volo. Dos enim erat vt si quis eam que sibi cōpeteret accipere in vxorē nollet: ille ei calciamentum solueret qui ad hanc sponsus iure ꝓximitat̄ accederet. Jobes

ergo qui

ſ nemo:qr nō penitēris sed sine p̄nitētia irā nō effugietis. ſ quasi nullus nisi filiꝰ dei quē vobis annuncio.

Progenies vipaꝝ q̄s demōstrabit vobis fugere a ventura ira? a† b†

ſ vindicta.

a ſ vt sic effugiatis. b ſ carnis mortificationez c ſ ſm quātitatē culpe q̄ō fit ex discretiōe q̄ nescessaria est pēnitēti.

a Facite ergo fructuz dignum penitētie. c†

a ſ cogitādo vel reputādo.

Et ne velitis dicere intra vos d†

a ſ ꝛ i semīe abrae ne cōfidat̄ q̄si ex ꝫ solo sal⁹ sit

vos patrem habemus abraam. e

a ſ qr nō filij carnis hi sūt i semīe:ſz qui filij dei. vnde subdit: Potens est ꝛc̄.

b Dicō enim vobis q̄m potens est f+

a ſ gentibus quoꝝ corda erāt insensibilia.

c deus de lapidibus istis suscitare

a ſ si aūt vos christi ergo semē abrae est.

d filios abrae. †Jam enim securis g+

e ad radicem arborum posita est. b+

Omnis ergo arbor q̄ non facit i

a ſ per securim. b ſ gehenne.

fructum bonū excidētur ꝛ i ignē

a ſ redit ad se modū sui baptismi determinans.

f mittetur. †Ego quidem baptiço k+

a ſ trāsmissorpa non spiritu. b ſ docendo penitere.

vos in aquā in penitētiam: qui l

a ſ ad p̄dicādū et ad baptizādū.

g ātē post me venturꝰ est: fortior me est: m

i cuius nō sū dignus calciamenta n

a Progenies viperaꝝ. qr venenū erroris ꝛ hypocrisis a suis pgenitorib⁹ traxerāt. b Quis demonstrabit vobis fugere a vētura ira. q.d. licet falsitas vestra lateat in ꝓspectu populi: tū nō poterit latere i iudicio dei: qr tūc erūt manifesta absc̄dita cordis vestri.

c Facite ergo fructū dignū penitētie. qr aliter nō potest̄ illud iudiciū euadere: ꝛ nō solū dicit fructū penitenti e: sed dignū penitētie: ſm pctī modū. vnde ꝛ Apoca. xviij. Quantum se glorificauit ꝛ i delitijs fuit: tantum illi date tormentum ꝛ luctum.

d Et ne velitis dicere intra vos ꝛc̄. phariseī enī de ꝫ gloriabant̄: qr de abraaz descenderant. ꝛ ideo ex ꝓmissione fctā abrae sine operib⁹ salutē consequi p̄sumebāt: ꝛ hoc est māfeste falsū: qr nō dicunt filij abrae ex carnali ꝓpagatiōe: sed magis ex fidei imitatiōe: vt dicit̄ ad Ro. iij. ꝛ qr phariseī et legisperiti fidem abrae de xp̄o respuerūt. iō nomē filiationis abrae p̄diderunt. ꝛ ꝫ est q̄d dicit Johānes: Et ne velitis dicere intra vos. p falsam. s. estimationē. e Patrē habem⁹ abraā. qr nō est sic ſm veritatē. ecōtrario gentiles fidē christi suote ad p̄dicationē apostolorum receperunt. ideo filij abrae facti sūt. ꝛ hoc est quod subdit iohannes. f Potens est deus de lapidibus istis suscitare filios abrae. dicit̄ autē q̄ iohānes demōstrauit illos lapides quos filij israel de fundo iordanis abstulerāt: vt habet̄ Josue. iiij. in memoriā miraculi q̄ dñs in trāsitu eoꝝ aquas iordanis siccauit. sed p illos lapides iohānes gētiles

†Mat.1.e Luc.3.c Joh.1.d

significauit: eo q̄ colebāt idola de lapidibus facta. vñ dicit̄ i ꝓ̄. Similes illis fiāt q̄ faciūt ea. Filij ergo abrae de lapidib⁹ suscitati sūt: q̄n iudeis p infidelitatem a filiatione abrae decidentibus: gentiles fidez christi recipientes in locū eoꝝ substituti sunt: ꝛ hoc erat p̄dictū Osee. j. Et erit vbi dicet̄ eis: Nō ppls me⁹ vos. ibi dicet̄: Filij dei viuēt̄. At qr doctor veritatis nō solū debet vitia ꝓfidenē arguere: sed etiā penā p̄dicere. ideo subdit iohānes: g Jā ei securis. i. securitas diuine iusticie. h Ad radicē arborū posita est. arbor ista homo est: qui est quasi arbor ꝓuersa. radix huius arboris est voluntas mala: ex qua sicut ex radice p̄deunt omnia peccata: qr non potest̄ esse peccatū nisi sit voluntariū. i Omnis ergo arbor que nō facit fructū bonū excideꝰ. per sententiā extremi iudicij.

k Et in ignē mitteꝰ. s. inferni. l Ego quidē baptiço vos. ostensa idoneitate iohānis ad testificādū. hic cōsequēter ponit ipsius testimoniū: ꝛ ponit̄ primo testimoniū ipsius de christo in ei⁹ absētia: ꝛ secūdo i ei⁹ p̄sentia. ibi: Tunc venit iesus. In prima parte fert testimoniū de christo q̄tū ad excellentiā sue diuinitat̄ dicens: Ego quidem baptiço vos in aqua: id est lauo tātummodo corpora. que quidem lauatio est signū penitentie fiende. ideo dicit: In penitentiam.

m Qui autem post me venturus est. scilicet christus.

n Fortior me est. quia ipse habet virtutem diuinitatis. o Cuius non sum dignus calciamenta portare. non quia christus calciatus incesserit: cum discipulos suos ad p̄dicandum sine calciamentis ire iusserit: vt habetur Luce. xxij. Quando misi vos sine pera et calciamentis ꝛc̄. sed est modus cōmunis loquendi q̄n aliquis se comparat alicui imꝓportionabiliter excedēti: q̄ō est in ꝓposito: q̄ō declarat p factū dicēs.

Ipe baptiça

Joh.1.d ergo qui nō spōsus,ait: Nō sū dign⁹ coꝛ.cal.sol.ac si dicat: Ego redēptoris ve/stigia nō valeo denudare: qꝛ nomē spōsi nō mihi vsurpo. Vel simpliciꝰ se hūili at: vel euāgelij sacramēta nō est dign⁹ circūferre p̄dicādo qđ nō sibi deputatū aplūs est cōmissum. Nō sū dign⁹ explicare naturā diuinitatis ad humanita/tē. vel nō sum dign⁹ euāgelij p̄dicationē portare: vel nomē sponsi vsurpare. Jo

Joh.13.b hānes vt purus homo spūm darꝛ nō poterat quo remitti tur culpa. Christ⁹ xo dat. qꝛ deꝰ: ꝛ baptiçat in verbo de

Epb. 5.e quo dicit: Et vos mūdi estis ꝓpter verbū qđ locut⁹ sū vo bis. ꝛ alibi: Mūdās eos lauacro aque in xo vite sctifi/cate. a ¶ In spūsctō. Vel spū sctificatiōis: ꝛ igne. i. ꝓba tione tribulatiōis. Vel spū in p̄sēti abluit: post si quā ma cula subꝛepit: igne purgatorio ad puꝛ exuret: qđ de leuio

Leui.6.b rib⁹ credēdū est pctis. Nā in leuitico sup altare sēp ignis missus de celo ardebat. i. ignis diuini amoꝛis: q̄ oēs i xpo .i. q̄ sup altare offerunt quasi rebaptiçat ꝛ exurit carnis eoꝝ vitia. b Cui⁹ vētilabrū. Ventilabrū in manu ē ex/amē iudicij q̄ discernunt leues ꝛ vacui a fructu boni ope/

Joh.5.d ris. In manu: qꝛ pater nō iudicat quenq̄: ꝧ o. ane iudiciū D ōdit fi. c ¶ Permūdabit. i. quotidie a varijs tēptationib⁹

† 88.di.c. p̄sbyter. et 95. di.c.ec/ce.i fi.et.i. q.1.c.dedit mūdat. Vel p̄mundabit dum ob manifesta pctā puersus de ecclia ei̇cit: vel p⁹ mortē dānat. d ¶ Paleas āt. Pa lee de origine vñ ꝛ triticū oꝛiunt. i. de semine. ziçania xo ō diuersa. Palee ergo sunt q̄ fidei sacramētis ibuunt: sed solidi nō sūt. Ziçania xo q̄ ꝛ ope ꝛ ꝓfessiōe secernunt ab

Joh. 3.c electis. De his dicit: Qui nō credit iā iudicat⁹ est. ꝛ iō nō fit hic mētio de illis. e Inextinguibili. qꝛ nō extingue tur neq; extinguet cruciatos: sed eternaliter punier. dici/

Ps.65. tur aūt ad differentiā illi⁹ de quo ō: Igne nos examina. xē. f Tunc venit. Nā iohānes p̄dicabat et baptiça

† De.cōse. di.4.c.per aquā. De sum.tri.dā nar⁹.i. pri. et de cele. mis.i qua/dam glo. De bap.c. debitum. bat. s. qđ iesus triginta erat annoꝝ: ostendēs nullū debe/re sacerdotē vel p̄dicatorē fieri nisi virilis etatis. Sic Jo/seph tricenari⁹ regnū egypti suscepit. dauid regnū ea eta/te inchoauit: Ezechiel ꝓphetiaz ꝓmeruit. Venit iesus his de causis vt baptisma iohānis cōꝛobaret: et vt (qa homo erat) omnē impleret iusticiā ꝛ legis humilitatez: et vt aquas sanctificans per colūbā in lauacro aduētū spi/ritussancti ostenderet. Venit enī nō necessitate ablutiōis: sed vt nemo quātūlibet sanctus baptismi grām supfluam iudicaret. g ¶ Galilea in. Galilea trāsmigratio. iozda nis descensus. Qui ergo vult baptiçari trāsmigret a viti is: ꝛ descēdēs humilietur. h Sine modo. Sine modo me a te baptiçari: vt postea qđ a me ḡris in spiritu bapti/çeris. Sic enī decet nos dare exemplū implende oīs iusti cie: vt discant omnes neminē sine vnda baptismi esse pfe/ctū. i Sic enī de. i. per humilitatis exemplū reducere ad vitā: et ostendere q̄ nullus perfecte sit iustus sine ba/ptismate. Si enī de spiritusancto natus nō dedignoꝛ: ēn/

†De conse. di.4.per aquā. De pe.di.2.c.q̄ rendum in glo. De cō/se.di.3.c.fi. 19.di.c.se/cūdū. et p. c.dānam⁹. tomagis necesse est alijs q̄uis iustis etiā a minoꝛibus ba/ptiçari: Hinc decet impleri ꝓimum omnez iusticiaz: sez p. quā omnis iusticie sūma ab omnib⁹ deinceps impleat vt nullus ex operibus neq; ex arbitrio gloꝛietur: sed sciēs se reū iusticie dei sit subiectus. Ideo quisq; est renatus ex aqua et spiritu iustus dicit: qꝛ hoc implet per qđ oīs iu/sticia implet ex gratia: quā ꝓimo decuit iplere xpz nō ex idigētia sed ex mysterio: vt renat⁹ filiꝰ deioēs renatos fili os dei fratres sibi faceret. Sic. i. subdēdo suo et iferiori omnez iusticiā. i. humilitatē que ē omnis iusticia. Et pfe/cta humilitas habet tres gradus. Primus est subdere se maioꝛi ꝛ se nō ꝓferre equali: hic vocatur sufficiēs: qꝛ sufficit aliquē sic humiliari: ꝛ iste gradus omni iusto est necessarius. Secund⁹ grad⁹ est subdere se equali: nec ꝓferre se mino/ri: hic dicitur abundans. Tertiꝰ est subesse minoꝛi in quo est oīs iusticia. Hunc xp̄s impleuit: qui vnā partē tm̄ habet: qꝛ in vnitate cōsistit ꝛ perficitur. Alij du obus modis distinguunt: qꝛ minus perfecti non sic in vnitate cumulantur.

k Tunc dimi. ꝛ. Cum tali oꝛdine cognouisset implēdā iusticiā. Dimisit: quia vera est humilitas quā non deserit comes obedientia. ¶ Spiritus in momen/to eum docuit quod ꝓius nesciuit: et ideo quod ꝓius timuit humiliter denot⁹ impleuit. l Baptiçatus autē xē. Christus aquas baptismi sanctificauit: qꝛ cuius est creare eiusdem est et sanctificare. ¶ Sicut homo constat duob⁹. i. coꝛ/pore et anima: ita duobus renascitur: aqua que purgat sordes et cōsepelit chri/sto: et igne spiritus quo cōflagrāti ad celū rapimur. Sic ecclesia post baptismū culmen virtutum quibusdam incrementis appetit: vt christus baptiçatus de a qua ascendit. Sui post baptismū ascendunt: quia ad virtutes ꝓficiunt: et qui ꝓius carnales et filij ade: fiunt spirituales et filij dei. m Aperti sunt ei ce. Et hoc ad impletionē iusticie. Nō enī tūc ꝓimū sibi patuere celestia vel spiritus sanctus est datus: sed nobis per acceptum baptismum aditū celi patere ꝛ spiri/tum sanctum dari monstrauit. Qꝛ enim celi aperti: q̄ spiritussanct⁹ venit: q̄ vox patris insonuit xē. hec mystica sunt in nobis. Patet renatus aditus in celū per christum qui per adam clausus fuit.

a portare. Ipse vos baptiçabit i spi a ꝧ qꝛ sctificat a pctis: et accēdit amoꝛe dei. b ꝧ tribulatiōe vel purgatorio igne. c ꝧ q̄ nō cre dūt hoc vētilabro nō remouent: qꝛ iā iudicati sūt ꝧ id est discretio iudicij.

b ritu sācto et igni. Cui⁹ vētilabꝝ i b c a ꝧ potestate. b ꝧ a paleis c ꝧ p̄nē ecclam.

c manū sua ꝛ pmūdabit aream suā: d a ꝧ immobiles a spe eternoꝝ. b ꝧ celeste.

ꝛ cōgregabit triticū suū in hoꝛ/ e f ꝧ leues.

d reum: paleas autem comburet g h a ꝧ vt qui diu latuerat manifestaretur.

e f igni inextinguibili. † Tūc venit ie i a ꝧ qꝛ in nazareth habitauerat. b ꝧ qꝛ in eo fi gura baptismi p̄cessit: et ex q̄bꝰ descēsum de su/perbia exigit. c ꝧ maioꝛ ad minoꝛem.

g sus a galilea in iordanem ad ioꝛ/ a ꝧ dūs a seruo: nullus ergo dedigneꝫ inferioꝛē.

hannem vt baptiçaretur ab eo. a ꝧ humiliterē regis imitatur miles.

† Johannes autem prohibebat k a ꝧ qui eges. b ꝧ q̄ nō eges. ꝧ terren⁹ a celesti. c ꝧ ab originali pctō mūdari: qꝛ tu es agn⁹ dei q̄ tollis pctā mūdi.

eum dicens: Ego a te debeo bā/ l a ꝧ cuius generatio nō est viciosa.

ptiçari: et tū venis ad me? Re/ a ꝧ impleri illud ad qđ veni.

b spondens autē iesus dixit ei: Si a ꝧ subdit quare vēiat baptizari. ꝧ qꝛ vita mea moꝝ est disciplina. ꝧ sic. i. dū ego supioꝛ ꝛ nō in/digēs a re suscipio.

i ne modo. Sic enī decet nos im/ m a ꝧ docere cōsummationē iusticie. i. ad baptismū inuitare: qꝛ baptismus est cōsūmatio oīs iusticie ꝧ me suscipiendo: te baptizando. b ꝧ id ē oīm ꝑceptū iustificās. ꝧ consensit.

k plere ōmnē iusticiā. Tunc dimi/

l sit eum. † Baptiçatus autē iesus n† a ꝧ sine moꝛa. b ꝧ quia baptizari ad patriā ꝑ virtutes ascendere debent. c ꝧ que est fundamentum ascensionis.

cōfestim ascēdit de aqua. Et ꝧ iesus vidit et baptista vt iohānes air.

m ecce apti sūt ei celi. Et vidit spūz o et etiā dei patris audiret. k Johānes āt ꝓphi. eū. ex reuerētia cū sciret eū esse deū ve/rū et hominez lauacro nō indigētē: sz alios a peccato lauātē. iō dicit: l ¶ Ego a te de/beo baptiçari. i. ab originali pctō mundari: nō qꝛ tūc iohānes haberet originale pctm̄: qꝛ fuit in vtero mr̄is sctificat⁹: sed loq̄batꝛ ꝓsona generis humani. Vl aliter: Ego a te. qꝛ sā cōficati in vtero indigēt baptismo xp̄i ad hoc vt sint xpo incoꝛporati: qꝛ in baptismo xp̄i caracter imprimit per quē xpo ꝓfigurā/tur. Nūdēs aūt xē. seq̄it: m Sic enim de. nos im. oēz iusticiā. i. hūilitatē. vñ ibi ac cipit iusticia nō ꝓut est virtus speciali: sz ge neraliter ꝓut includit omnē virtutē.

n ¶ Baptiçat⁹ aūt iesus xē. hic pōitur testi moniū dei patris de xpo: qꝛ baptiçato xpo apti sūt celi: nō q̄ celū tūc fuerit diuisū: ꝧ qꝛ videbatur apiri: sic in cōuscatiōe videt fie/ri: ꝛ p ꝧ signabat gliaz celestem credētibus in xp̄m apiri. o Et vi. spi. dei. de. ad deno/

notādū

Sicut

¶ p christū q̄ p adā clausus fuit. a Sicut colūbā. Erū corp⁹ formatū ad hoīs habuit in specie colūbe: qz aliter spūs ab hoīb⁹ videri nō posset sīc colūba: nō q̄n vera columba eēt: sed qz spūs in corporali specie: nō tñ ipe corp⁹. Ita de hac figura sentiē sicut de alijs in q̄b⁹ de⁹ apparuit: q̄ expleto officio resoluebantur. ¶ Bene spūs in colūba q̄ simplex ⁊ māsueta descēdit: vt ⁊ sue nature simplicitatē: ⁊ eius in quē descēdebat mitē miscōie preconē datorēq; indicaret. Similiē oēs baptismo renati. vij. virtutib⁹ in colūba significat̄ debent repleri. Colūba a malicia fellis est aliena. in q̄ ꝓhibemur ab ira. Nullus ore vel vnguibus ledit: in q̄ notat innocentia. Nec minimas aniculas inuadit i q̄b⁹ alie aues se ⁊ pullos suos nutriunt: in q̄ ꝓhibemur a rapina. Puro vescit grano: in q̄ notat abstinentia. Alienos tanq̄ pullos suos fouet: ecce charitas. Semitus dat pro cantu: ecce cōpunctio. Sup aquas sedet vt accipitrē p̄euisa in aquis vmbra declinet: ecce sollicitudo. ¶ In colūba super dūm spūs apparuit: qz venit nos p mansuetudinē colligere. Sup discipulos in igne: quos ad cōsumendā rubiginē peccati ⁊tra ceteros veniebat accēdere. ¶ Ada peccando celū amisit: christ⁹ a spūsancto p columbā glorificatus apparuit: flāmā vibrantē que viaz ꝓhibuit aqua baptismi extinxit: qz aqua est ⁊traria regni. b Complacui. i. bñplacitū meū ꝓstitui: vt tu in q̄ nihil bonū placeas: ⁊ p te alij nō i se: ß in te. i. tibi fide ⁊ charitate vniti placeant. ¶ La. IIII

¶ Unc iesus du. est ⁊c. Post baptismū: qz nulla est mora a tentatiōe: Ut mox doceat in desertum pugnare: docet baptizatos de mūdo exire: in quiete deo vacare: sic filij isr̄l post transitū mar̄ p desertū ascendūt: ⁊ māna comedūt donec veniāt ad terrā ꝓmissiōis. ¶ Tūc iesus. Hic est ordo recte ꝙuersatiōis vt post acceptā spūsscti gr̄am ⁊tra diabolū arti⁹ accingamur ⁊ mente seculū deserētes vite eterne gaudia q̄si māna esuriam⁹ deserti. Ibi fit tentatio: qz nō ante hoste⁹ se erigit q̄s hō de mūdo exit. Tenet enī sub legib⁹ suis eū. In deserto pugnaē asperis: qz adā in paradiso delitijs affluens victū est oblectamētis. Hysto. In illo deserto q̄ est inter hierusalē ⁊ hiericho x̄ps diabolū vicit: vbi figuraliter dixerat adā incidisse in latrones: ⁊ cū vicisse. Latrones autē ibi habitasse ꝓbat loc⁹ q̄ dr domim. i. sanguis: ꝓpter effusionē sanguinis q̄ ibi fiebat. Ea via samaritan⁹ descendit: qz carne indut⁹ casdē tentatiōes sustinuit. d Spiritu. scto: q̄s replet ad pugnā mittit fortes. Sine ℔ spū qui ad pugnā vadit cito cadit. e Ut tentaret. Non tentat a diabolo: nisi q̄ ad desertū exierit. i. bono studere ceperit. f Et cū ieiunasset. Ieiunat vt tenteē: tentatur qz ieiunat: ⁊ exēplū ieiunādi nobis dat: ⁊ q̄ ieiunat diuine est potētie. ¶ Moyses ⁊ Helias ieiunauerūt: nō ex virtute vt x̄ps: sed moyses sustentat̄ eloquio dei: helias aūt fortitudine cibi. Nec dicunē illi duo esurijsse: ß christus vt hō esurit. vt celeē deus: significat aūt desideriū nr̄e salutis. ¶ Ecce ꝙuenit legi: q̄ p moysen accipit̄: ⁊ ꝓphis q̄ p heliā. xl. dieb⁹. iiij. ꝓtes sunt mundi de q̄b⁹ x̄ps suos ꝙgregat: ⁊. x. ꝓcepta leg̃ q̄b⁹ suos ⁊tra mundi oblectamēta armat. Ieiunat. xl. dieb⁹ añ mortē cibo indigens. q. d. in tpe agonis abstinete a desideriis seculi: comedit post resurrectionē. xl. dieb⁹ cibo nō indigēs. q. Deu. 28. b d. Ego sum vobis ꝙsolatio ⁊ cib⁹ oīb⁹ diebus. Un: Ecce ego vo. suz o. d. ⁊c. Vilr enī dū via dūi carpim⁹: a vanita te seculi ieiunam⁹: ⁊ futuri ꝓmissiōe reficimur. ¶ In pugna x̄pi ꝓtius agit̄ ⁊tra gulā ieiunādo: p quā victus est ꝓtim⁹ hō. Hula libidines inflāmat: concupiscentiaz carnis nutrit que repugnat legi mentis. hec nisi ꝓtius refrenetur: frustra ⁊tra alia laboraē. xl. diebus: hic numerus totū temp⁹ designat q̄ christus cū suis dimicat. In ℔ numero due leges p abstinentiā cōplētur: qz in. xl. decalo-

¶ gus mā

a ¶ spūs in colūba: filij⁹ in hoie. pater in voce: ita trinitatis ꝑsentia baptismū cōsecrauit.

a dei descēdentē sicut colūbā: ⁊ve-

a ¶ ad quē illa vox fiebat. b ¶ hec vox nō vt ea in dicet qđ nesciat: sed q̄ auditorib⁹ ꝓficiat.

niente sup ē. Et ecce vox de celis a

a ¶ demōstrantis ad hoies. b ¶ cōsubstantialis. ¶ sic qui baptizatur ostenditur filius dei.

dicēs: Hic est filus me⁹ dilectus b

a ¶ in adā displicuit. vñ: penitere me fecisse hoiem.

b in q̄o mihi cōplacui. ¶ La. IIII c

c †Unc iesus ductus est in d†

¶ locum certaminis.

d t Desertuz a spiritu vt tenetur a diabolo: et cū e

e ¶ q̄ ieiunare diuie ē potētie. a ¶ ecce asperitas.

f ieiunasset q̄draginta diebus

tandū plenitudinē gr̄e i ipo. a Et ecce vox de cel⁹. vox. s. patris. b Hic ē fi. me⁹. natural. s. alij aūt sūt adoptiui. c ¶ In q̄ mi. cō. i. in q̄ volūtas mea cōplebit̄ de salute gener̄l hūani: ⁊ sic apparet efficacia hui⁹ testimonij. Patet etiā q̄ i baptismo x̄pi tota trinitas apparuit: large apparitionē accipiēdo. p̄. s. in voce: filij⁹ i carne: spūs scūs i colūbe specie: differenē tñ: qz filij⁹ apparuit i carne sibi vnita in vnitate suppositi: in apparitione aūt aliaz ꝑsonarū erat vnio per modum signi. ¶ La. III

A

†De conse. di. 5. quadragesima

Moraliter. f† In dieb⁹ illis: venit Jobes baptista p̄dicans ⁊c. In Jobe describit euangelij p̄dicator: ⁊ ꝓmo q̄ntū ad doctrinaz cū dicit: a† Dicens: Penitētiā agite ⁊c. Debet enī p̄dicare generaliter ea que recedere faciūt a peccat̄: ⁊ ea que faciūt accedere ad ꝓsecutionē regni celestis: ⁊ qm̄ talis p̄dicator parat viā dñi vt p gr̄am veniat in mētib⁹ hūanis. Ideo de ipo pōt dici qđ subdit: e† Hic est enī de q̄ dictū est ⁊c. Ipe aūt Jobes. Hic ꝓr describit predicator euāgelij q̄ntū ad vitā: et ꝓmo q̄ntū ad vestitū cū dr: e† Habebat vestimentū de pilis camelor. ⁊ q̄ntuz ad victum cū dr: f† Esca aūt ei⁹ ⁊c. Austeritas enī vite req̄rit in euāgelij predicatore. Jdeo dicit Aplūs. j. Cor. ix. Castigo corp⁹ meuz et in seruitutē redigo: ne forte cū alijs p̄dicauerim ipe reprob⁹ efficiar. Et qz p̄dicatio talis p̄dicatoris ē efficax. iō sequit̄: b† Tūc exi. ad eū hiero. ⁊c. Nam doctrinā tal̄ p̄dicatoris multi libenē audiūt: ⁊ pnie fructū faciūt: ⁊ tales sūt demulcēdi. Derisores aūt ⁊ insidiatores sūt increpādi. Jō subdit: m† Videns aūt mul. phari. ⁊c. De q̄b⁹ dr Luc. vij. Pharisei aūt ⁊ legisperiti spreuerūt in semetipis ꝓsiliū dei nō baptizati ab eo. s. a Iohāne: ⁊ ideo p istos q̄ veniebāt ad p̄dicationē Iohis: ficte signātur illi q̄ veniūt ad p̄dicatorē euāgelij: vt ex ore ei⁹ capiant aliquid vñ possint eū calūniari. iō talibus dr: a† Progenies vipe. q̄s demō. vo. fu. a ven. ira. q. d. nullus: nisi recedatis a malicia vr̄a. Jō subdit: e† Facite q̄ fruc. dig. pnie. nā in vita pñi pōt hō semp penitere. d† Et ne ve. di. intra vos pa. ba. abraam. credētes vos saluari sine op⁹ pnie: qz ℔ est falsum. Sic aūt videē de plib⁹ x̄pianis: q̄ devotionē hñt specialē ad aliquē sctm̄ vel sctām: ⁊ p eoz merita credūt saluari sine op⁹ bonis. f† Potēs est ā de⁹ de lapidibus istis suscitare filios abrae. i. de pctōrib⁹ devotos facere. g† Jā ei secur̄. scz divine snie: h† Ad radicē arboris deposita est ⁊c. i. ad p̄scindendū pctōres obstinatos de pñti vita: ⁊ cōburēdū eos in gehēna. k† Ego q̄dē bap. vos in aq̄ ⁊c. p̄dicator enī euāgelij disponit ꝙlm aspergens eū aqua salutar̄ sapie: vt p x̄pm mundenē interi⁹ aqua gr̄e. l† Tūc venit iesus a ga. ⁊c. galilea vero trāsmigratio interpretatur. p ℔ igit̄ q̄ iesus de galilea venit ad iobem: signatur q̄ ei⁹ mēbra si debeāt lauari p gr̄am oportet ea trāsmigrare de vitijs ad x̄tutes. k† Jobes aūt ꝓhibe. euz ⁊c. p ℔ designat q̄ ꝙlibet inferior superiorem corrigere volens ex charitate dz ℔ facere cū humilitate et reuerētia. Superior aūt dz talē correctionē hūilit̄ suscipere: qđ insinuauit iesus dicēs. Matth. iij. Sic decet nos adimplere omnē iusticiaz. n† Baptizat⁹ ā iesus ꝓfestī ascēdit de aq̄ ⁊c. p ℔ oñditur q̄ oīs lotus a pctīs gr̄a diuīa dz conari cū auxilio dei ascendere de virtute i virtutē: ⁊ sic aperiunē sibi celi p spem certaz: ⁊ efficitur dei filij⁹ adoptiuus: ⁊ p ꝓis heres ad hereditandū vitam eternaz.

Jn ca. iij. vbi dr in postil. Q̄ fuit reportat⁹ de egypto: tūc ei erat divine est potētie. ¶ Moyses ⁊ Helias ieiunauerūt: nō ex virtute vt x̄ps: sed moyses sustentat̄ eloquio dei: helias aūt fortitudine cibi. Nec dicunē illi duo esurijsse: ß christus vt hō esurit. vt celeē deus: significat aūt desideriū nr̄e salutis. ¶ Ecce ꝙuenit legi: q̄ p moysen accipit̄: ⁊ ꝓphis q̄ p heliā. xl. dieb⁹. iiij. ꝓtes sunt mundi de q̄b⁹ x̄ps suos ꝙgregat: ⁊. x. ꝓcepta leg̃ q̄b⁹ suos ⁊tra mundi oblectamēta armat. Ieiunat. xl. dieb⁹ añ mortē cibo indigens. q. d. in tpe agonis abstinete a desideriis seculi: comedit post resurrectionē. xl. dieb⁹ cibo nō indigēs. q. Deu. 28. b d. Ego sum vobis ꝙsolatio ⁊ cib⁹ oīb⁹ diebus. Un: Ecce ego vo. suz o. d. ⁊c. Vilr enī dū via dūi carpim⁹: a vanitate seculi ieiunam⁹: ⁊ futuri ꝓmissiōe reficimur. ¶ In pugna x̄pi ꝓtius agit̄ ⁊tra gulā ieiunādo: p quā victus est ꝓtim⁹ hō. Hula libidines inflāmat: concupiscentiaz carnis nutrit que repugnat legi mentis. hec nisi ꝓtius refrenetur: frustra ⁊tra alia laboraē. xl. diebus: hic numerus totū temp⁹ designat q̄ christus cū suis dimicat. Jn ℔ numero due leges p abstinentiā cōplētur: qz in. xl. decalo-

Additio. Aliter aūt hr̄ (in. v. āno a sua nativitate ⁊c. in decret̄. xxiij. q. iij. ℌ. qđ vero iniuriaz. Jbi enī exp̄sse legit̄ q̄ x̄ps fugiēs in egyptū latuit ibi p septennium.

Replica. Et q̄ postil. i. iij. ca. dic̄ x̄pm fuisse in q̄nto āno reductū de egypto ꝓp̄ canonē. Q̄ ℔ xo. xxiij. q. iij. itelligit̄ ñ p̄cise, existēs ei. vij. āno: ē etiā. v. āno: ß nō p̄cise.

¶ Unc duct⁹ est ie. in deser. Hic q̄rto oñdit euāgelista ⁊c. IIII d

d t in x̄po x̄itatē deitat̄ ⁊ hūanitat̄ ex demonis tentatiōe: ⁊ ex sctōz angelōz admīstratiōe: ⁊ ꝓmo pōit ꝓmū. scdo scdm. ibi: Tūc relict⁹ ⁊c. Ꝑdia divisit in tres ℌm triplicē tentationē ⁊ triplicem x̄pi victoriā. scda ibi: Tūc assūpsit eū. tertia ibi: Iterū assumpsit eū. Ꝑdia ℊ tentatio fuit de carnis ꝙcupia. Accepit aūt tentator occasionē ꝓmo de ℔ tentādi ex esurie ipi⁹ x̄pi. Post baptismū enī x̄pi imediate duct⁹ est a spū. s. scto: qz hūanitas x̄pi erat organū divinitat̄: ⁊ iō ad oīa agēda movebat instinctu spūsscti. ℔ igit̄ motu iuit in deſtū locū. s. aptū oronī: vt ibi spūm in ozone offerret. p nobis deo pr̄i. e Et cū ieiu. vt carnē innocentē p nob⁹ macerar̄et: ⁊ exēplus fidelib⁹ daret: ⁊ p ℔ q̄ post baptismū talia egit: nobis oñdit q̄ q̄ inchoat novā vitā dz seipm deo offerre p ieiunū ⁊ orōnē. Sequitur:

e Quadraginta

Ihesus mandato⁹ ꝛ.iiij. euāgelia resonāt. Ūn institutū est nos hoc numero acrius dimicare ad diluenda peccata q̄ fiunt dū motu carnis violat charitas: ꝛ sic q̄diu hic sum⁹ semp peccata plorem⁹: q; dū numero p̄sens vita oñdit. a ¶Postea esurijt. Hoc est vere humanitatis: ꝛ p hoc ē occasio tentādi. Patet ptās: patet infirmitas.

b ¶Et accedens. Quia esuries ē signū infirmitatis. Et sic nobis in abstinētia non deest tentatio. Per exteriorē infirmitatē christus tentat in quo nullā legē peccati inueniebat.

c ¶Si fi⁹ dei es. Aliud hoc explorāt est: aliud tentant: dū deū ꝓfiteri videt: ꝛ hoc illudere conat. Sic enī tentat vt exploret q̄d vetetur. Sic exploꝛat vt tentādo decipiat.

¶Si fili⁹ dei es. Mouerat filiū dei venisse in mūdū seu p ꝓphas: seu p angelos nūciātes: seu p iobem demonstrante: sed q; humilia in eo videbat q; de deitate suspicat⁹ est ex supbia ei in dubium venit. Ūn ꝛ callide exārit: Nec indignū fuit xp̄m tentari q̄ venerat occidi: vt tentatiões superādo nobis ptātem daret superādi tentatiões: sicut sua morte tulit nostrā mortalitatē. ¶Christ⁹ nō nisi post baptismū se tentari pmisit: insinuans ad se eūtes grauiores passuros tentationes.

¶Suadet esurienti pane de lapidib⁹ facto releuare: nō q; eius curet salutem: sed ex mutatione cognoscat virtutē: ꝛ si purus homo esset: panis oblectamēto illuderet esurienti patienti. ¶Tribus modis fit tentatio. Suggestione: delectatione: cōsensu. Christus vero sola suggestione tentatus fuit: q; delectatio peccati mentē eius nō momordit. d ¶Scriptum est: Non vtiē potestate: sed scriptura: rū auctoritate: docēs nos magī doctrina q̄ miraculis pugnare. e ¶Non in solo pane. Quasi diceret: ꝓsuasio tua tētatio est: q; agis de cibo coꝛpis ꝛ nō de cibo mētis. Inferioꝛ pars hoīs pane sustentatur, alia x̄bo dei reficit: q; vero agis de inferioꝛi: patet q; tentatoꝛ sis. f ¶Sed in oī verbo. Ūnever bū charitas: in qua cōplent oīa que p̄cedūt de oꝛe dei: q; cuiuscūq; mīsterio dicāt: nō ei⁹ sunt sed dei. Sed si aduersum q̄d inferit hoc nō est dei. De vno verbo. i. sapiētia dei procedit q̄cq̄d loquūt sancti q̄ sūt os eius.

g ¶Tunc assumpsit. Prima ꝛ vltima tentatio in deserto: media q; historialit: vltima fuit post⁹ regressus est hierlm. Quia Matheus nō ꝑm ordinē historie: sed ꝑm tentationē ade ꝓsequit⁹: Lucas vt res gesta est.

B Quia ex rūsione xp̄i victus ꝛ incert⁹ remansit: post primā ad secūdā accessit tentationē.

¶Qz pmisit se assumi: nō infirmitas fuit sed patientia. In diabolo vero nō virtus sed superbia. ¶Nota hec omia coꝛporeis sensibus esse cōpleta: nec mirū si se pmisit circūferri: si sic accipit assumptio: qui pmisit se crucifigi.

b ¶Supra pinnaculum. In palestina desup plana erant tecta: ꝛ ibi erat sedes doctorū vnde populo loquerent vbi multos cepit vana gloria honoꝛe magisterij inflatos. ¶In eo igit loco xp̄m tentat: in q̄ multos decepat. Dū aūt nō ꝓsentit docet eos q̄ in sublime sūt vana glia nō moueri. Diabol⁹ alta petit: ad alta sp ducit eleuādo p tactantiā vt p̄cipitare possit. ¶In b q; xp̄s se in altū tolli pmisit: ꝑ monēti cadere nō obediuit: oñdit vt cuicūq; bona ꝛ alta imperāti obediam⁹: ꝑ p̄cipitare volēti ꝓtraeam⁹. i ¶Si fili⁹. In oīb⁹ tētatiōib⁹ b agit: vt intelligat si fili⁹ dei sit. Sed xp̄s sic rūsum tēpat vt ambiguū relinquat. Quia x̄ba ad inuicē ꝓferunt: i specie hoīs diabolū apparuisse verisile ē. k ¶Witte. Hec vox ꝓuenit illi q̄ oēs p̄cipitare satagit: in q̄ infirm⁹ oñdit q; nulli nocere possit: nisi ꝑus ille se deoꝛsuꝛ miserit. Suggerebat ei vt aliq̄ signo exploꝛat et q̄ntū apud deū posset. Sed nemo dz tētare denz qñ bz ex būana rone q̄d faciat. Ūñ q̄nis oīa posset: ait tū suis: Si vos ꝑsecuti fuerint i vna ciuitate fugite in aliā. Et ipe idē fugit ꝛ abijt ꝛ latuit. Nūc aūt poterit aliē de tēplo descēdere q̄ p tactātiā se p̄cipitare. Post⁹ defecit būana rō: cōmēdet se hō deo nō tentādo: sed deuote cōfitendo.

l ¶Quia angel' ꝛc. Beda. Qđ bñ oꝛ de coꝛpe: diabol⁹ male interp̄tatur de capite: q; si b dicit de xp̄o: cur nō ꝛ b q̄d ibi ꝓtra se oꝛ: Sup aspidē ꝛ basiliscū ambulabis: ꝛ ꝓculcabis leonē ꝛ draconē. Sed de auxilio angeloꝛ quasi ad infirmū loq̄tur, de sua ꝓculcatiōe tacet.

¶Iterum

a ¶Quadraginta dieb⁹. nō vltra trāsijt vt virt⁹ diuini, tatis diabolo celaret: q; moyses ꝛ helias ieiunauerunt tot dieb⁹. b ¶Postea esurijt. p b in se ꝛ veritatē hūane infirmitat' oñdit ꝛ occasionē tētatoꝛi dedit. iō sequit:

c Et acce. tētatoꝛ. Ad

a ſ hoc addit ne in nocte comedisse putetur.

a ꝛ quadraginta nōctib⁹: ꝛ postea a b

b esurijt: ꝛ accedēs tētatoꝛ dixit ei: c

a ſ hoc explorat quod timet: nec ideo se ab ei⁹ tentatione abstinet. b ſ q; sicut scriptū esse: dixit ꝛ facta sūt. c ſ tētatio de gula. ſ a gula incepit: ſ quo ordine deiecit adaz ab isto deuincit. ſ lapis significat duriciam diaboli.

c Si filius dei es dic ut lapides isti d e

panes fiant. Qui rūdens dixit: f

a ſ tēperat rūsum: ne cognoscat eum esse deum. b ſ .i. sacramētali specie: sed verbovite.

d e Scriptum ē: ꝛ Nō in solo pane vi/ g b

a ſ sententijs vtitur: instruens nos vt vincam⁹ nō potentia sed hūilitate. b ſ verbū dei de oꝛe p cedit: q; voluntas dei referatur p scripturaq

f uit homo: sed in ōmni vẽrbo q̄ i

a ſ p quos deus loquit. b ſ hec tentatio historialiter vtima fuit. c ſ ex pmissione nō imbecillitate vnde inimicus superbit.

g procedit de oꝛe dei. Tunc assum/ k

a ſ hierlm vbi tēplū fuit: ꝛ cult⁹ dei fuit. ſ ex v/

psit eum diabolus in sanctā ci/ l

su dicit. ſ summitatē tēpli.

b uitatem: ꝛ statuit eum supra pin l

a ſ nō locus deo dicarus cohibet eū. b ſ tentatio de vana gloria. sicut adam cui dixit: Eritis sicut dij.

i naculū tẽmpli: ꝛ dixit ei: Si filiūſ m

a ſ scripturis vtitur: nō vt virtutes instituat: sed vt errores ingerat sicut ꝛ fut.

k dei es: mitte te deoꝛsū. Scriptuz n

a ſ qui vdit contra fortioꝛem ei prouidet victorie occasionem.

l ē enim: ꝛ Quia angelis suis mā/ dauit de te: ꝛ in manibus tollēt

a ſ legē in lapidcis rabul' scripraz in q̄ oēs offendebant. a ſ mentis gressum.

pedē tuum. Ait illi ihesus rur/ o

a ſ in Deutero. a quo ideo testimonia ꝓfert: vt secunde legis sacramenta confirmaret.

sum: Scriptū est: ꝛ Nō tētabis p

a ¶Quadraginta dieb⁹. nō vltra trāsijt vt virt⁹ diuini, tatis diabolo celaret: q; moyses ꝛ helias ieiunauerunt tot dieb⁹. b ¶Postea esurijt. p b in se ꝛ veritatē hūane infirmitat' oñdit ꝛ occasionē tētatoꝛi dedit. iō sequit:

c Et acce. tētatoꝛ. Ad

a ſ hoc addit ne in nocte comedisse putetur.

a ꝛ quadraginta nōctib⁹: ꝛ postea a b

b esurijt: ꝛ accedēs tētatoꝛ dixit ei: c

a ſ hoc explorat quod timet: nec ideo se ab ei⁹ tentatione abstinet. b ſ q; sicut scriptū esse: dixit ꝛ facta sūt. c ſ tētatio de gula. ſ a gula incepit: ſ quo ordine deiecit adaz ab isto deuincit. ſ lapis significat duriciam diaboli.

c Si filius dei es dic ut lapides isti d e

panes fiant. Qui rūdens dixit: f

a ſ tēperat rūsum: ne cognoscat eum esse deum. b ſ .i. sacramētali specie: sed verbovite.

d e Scriptum ē: ꝛ Nō in solo pane vi/ g b

a ſ sententijs vtitur: instruens nos vt vincam⁹ nō potentia sed hūilitate. b ſ verbū dei de oꝛe p cedit: q; voluntas dei referatur p scripturaq

f uit homo: sed in ōmni vẽrbo q̄ i

a ſ p quos deus loquit. b ſ hec tentatio historialiter vtima fuit. c ſ ex pmissione nō imbecillitate vnde inimicus superbit.

g procedit de oꝛe dei. Tunc assum/ k

a ſ hierlm vbi tēplū fuit: ꝛ cult⁹ dei fuit. ſ ex v/

psit eum diabolus in sanctā ci/ l

su dicit. ſ summitatē tēpli.

b uitatem: ꝛ statuit eum supra pin l

a ſ nō locus deo dicarus cohibet eū. b ſ tentatio de vana gloria. sicut adam cui dixit: Eritis sicut dij.

i naculū tẽmpli: ꝛ dixit ei: Si filiūſ m

a ſ scripturis vtitur: nō vt virtutes instituat: sed vt errores ingerat sicut ꝛ fut.

k dei es: mitte te deoꝛsū. Scriptuz n

a ſ qui vdit contra fortioꝛem ei prouidet victorie occasionem.

l ē enim: ꝛ Quia angelis suis mā/ dauit de te: ꝛ in manibus tollēt

a ſ legē in lapidcis rabul' scripraz in q̄ oēs offendebant. a ſ mentis gressum.

pedē tuum. Ait illi ihesus rur/ o

a ſ in Deutero. a quo ideo testimonia ꝓfert: vt secunde legis sacramenta confirmaret.

sum: Scriptū est: ꝛ Nō tētabis p

Quadraginta dieb⁹ nō vltra trāsijt vt virt⁹ diuini, tatis diabolo celaret: q; moyses ꝛ helias ieiunauerunt tot dieb⁹. b ¶Postea esurijt. p b in se ꝛ veritatē hūane infirmitat' oñdit ꝛ occasionē tētatoꝛi dedit. iō sequit:

c Et acce. tētatoꝛ. Ad

uidētiā hui⁹ tentatiōis aduertē dū q; diabol⁹ sciebat p̄dictū p ꝓphas q; xp̄s futur⁹ erat ver⁹ hō ꝛ ver⁹ de⁹: vt hr exp̄sse Esa. ix. Parulus nat⁹ est nobis ꝛ filius dat⁹ est nobis. ecce x̄a humanitas. Et vocabit nomē ei⁹ admirabilis ꝓsiliari⁹: de⁹ fortis: pr futuri seculi: ꝓnceps pacis. Ecce mānifesta ei⁹ diuinitas: ꝛ plurib⁹ alijs locis idē exprimitur: qs omitto ꝓpter plixitatē. Sic' sciebat tps natiuitat' xp̄i esse cōpletū. tum ꝓpter hebdomadas Danielis in qbus erat determinate p̄fix⁹ terminus sui aduētus. tum ꝓpter trāslatiōnē regni in deoꝛ ad herodē alienigenā: ꝓut fuerat p̄dictū p iacob patriarcham. Gen. xlix. vt s. expositū est pleni⁹ ca. ij. ꝛ b nesciebat certitudinaliē q; Jesus naçaren⁹ esset ipe xp̄s de q̄ talia fuerūt dicta. Verūtū ꝓpter eminētiā sctitat' ei⁹: ꝛ ꝓpter cōpletionez tpis respectu xp̄i aduētus hēbat q̄ndā ꝓiectura q; ipe esset vere christ⁹: ꝛ iō de hoc voluit experientiā accipe p tentationē: q; tentare est accipe experientiā de aliq̄ ignorato. intendebat etiā vlteri⁹ p hanc tentationē inducere eū ad petīm si inueniret purus hō: sed neutruz obtinuit: vt patebit. dicit igit tentādo: d ¶Si fili⁹ dei es. s. naturalis: ꝛ p ꝓis ei eqlis i potestate: e Dic vt lapides tē. Luc. iij. ꝛ: Dic lapidi huic tē. ꝛ idē est: q; singlare includitur in plurali: ꝛ iō si demonstrauit plures lapides necessario demonstrauit vnū. Vel aliter dicendū: q; lucas accipit singulare ꝓ plurali: sicut accipit Exo. viij. Venit musca grauissima i domos pharaonis. i. multitudo muscaꝝ. f Qui rūdēs dixit. sic rndit ihesus q; nec diuinitatez ei⁹ poterat ꝓpendere: nec

† Deu. 8. a Luc. 4. a

† Ps. 90.

† Deu. 6. c

ipm ad gulā inducere. dicēs: g Scriptū est. Deutero. viij. b Non in so. pa. tē. s. corpali. i Sed in oī x̄bo tē. qđ verificat nō solū de vita spūali: sed etiā de corpali: sicut ptz de moyse q̄ ieiunauit. xl. dieb⁹ ꝛ. xl. noctibus verbo dei spūalit ꝛ corpalit sustētatus. k Tūc assū. eū diabol⁹. hic scdo tētat eū de supbia ꝛ ad eundē finem sic ꝓius. Dicit g Matthe⁹: Tūc assūpsit eū diabolus i sctām ciuitatē. i. hierlm q̄ dicebat sctā: q; diuino cultui deputata ꝓpter tēplū qđ erat ibi: nec erat licituz in lege sacrificare deo alibi. l ¶Et statu. eū sup pin. tēpli. istud pinnaculū erat tēpli tectū: qđ erat desup planū sicut fiebant tūc dom⁹ palestinoꝝ. Erat enī intētio demonis illuc eū portātis vt a ꝓlo ciuitat' ipe Ihesus q̄si volare videret: ꝛ sic in vanaz gliam ferret: sed diuina virtute fecit q; nullus eū vidit: q; in ptāte ei⁹ erat videri ꝛ nō videri. m ¶Et dixit ei: Si fili. dei es mit. te deoꝛsuz. q. d. virtute ꝓpria potes sine ꝓculo: ꝛ etiā ꝓpter ministeriū angelorū tibi seruientiū. n ¶Scriptū ē enī de te. s. in psal. q; angelis suis tē. o Ait illi ihesus. sic rūdet ei p scripturā q; totaliter euacuat ei⁹ tentationē. p ¶Nō tēta. do. deū tuū. Deut. vj. Tentare enī deū ē q̄rere exprimētū de dei virtute absq; ineuitabili necessitate: et b est petīm: q; q̄cūq; hō aliq̄d pt facere ꝑm viā būanā ad euadēdum ꝓculū: nō dz illud omittere: q̄rendo diuinū exprimētū: ꝛ

ꝓpter hoc

a ¶ Iterū assumpsit ꝛc. Hec tētatio ordie p̄cessit: sed narrat̄ p̄poste re p̄ q̄ factū est ade. b ¶ Montē excelsuz. Isido. Mons iste superbiā significat: p quā cecidit ⁊ alios ruere facit. Excelsuz valde: qz eū ad summū supbie trahere voluit. Tentatur⁹ de auaricia i montē duxit: qz auaricia ⁊ ambitio sp alta petit. c Ostēdit ꝛc. Non q̄ visuz ei⁹ q̄ omīa videt ampliaue/rit: sz vanitatē mūdane pompe quā ama bat q̄si speciosā oñdens facere amari vo/lebat. Uel scīēs diabolus q̄ xp̄s regnum sibi tolleret: oñdit ei oīa regna mūdi: nō p̄sas vel medos: sed quō in hoibus re/guaret mūdanis. Uel p gulā vl̄ p auari/ciam vl̄ p alia: vt suadens q̄ volebat eū sibi subijceret. Lucas dicit in momēto sī/bi oīa ostēsa: in q̄ nō tam celeritas cōspe/ctus q̄ caduce fragilitas ptātis exp̄mit. ¶ Moysi oñdit⁹ de⁹ in momēto totā ter/rā p̄missōis virtute deitat̄: ita mō actū est. ¶ Ostēdit ei oīa regna. s. partes ter/re in q̄b⁹ vnūquodq̄ regnū positū erat. Sicut si aliq̄ dicant sup montes: Ecce ibi roma: nō ip̄am oñendo: sed partez terre in q̄ posita est. d Oīa regna. Oīa ocu pisc̄ibilia in mūdo in q̄b⁹ hoies regnāt. Uel simplr tot⁹ mūdus illo suggerēte ab co in monte visus ē. e Et gl̄iam eoz. Ra. Nō q̄ eā ocupiscētie oculo intuerēt sicut nos: sed q̄ hec ostēsio fuit in mēte sīc medici vidēt morbos sine lesiōe. f Hec oīa tibi dabo. Hec de arrogātia dicit: nō q̄ tot⁹ mūdus suus sit. ¶ A p̄ncipio q̄s dei erat vt sibi vsurparet diabol⁹ laboza/uit. vñ vt in eis coleret: idola inuenit.

¶ In his trib⁹ notant̄ gula: auaricia: su perbia. Ra. Lucas auaricīā mediā po nit: vltimā supbiā sm morē p̄ntis tp̄is: qz supbia post oēs virtutes scuit. In his tri bus: gula: auaricia: supbia oīa vitia sibi federata sunt pempta. Uict⁹ de gula non tentat de libidie vl̄ ceteris q̄ de gula na/scunt̄. Sic etiā in alijs omīb⁹ q̄ in mūdo sunt vt armis vtat̄ diabolus cōtra nos.

Nā nihil i mūdo est nisi ocupīa carnis ⁊ ocupīa oculoꝝ ⁊ supbia vite. In his trib⁹ oīa genera tentationū cōp̄hēdunt̄. g ¶ Scri/ptū est: Dauid goliā trib⁹ lapidib⁹ de torrēte p̄strauit: ⁊ p̄s dia/bolū trib⁹ testimonijs de lege. b Dñm deū tuū. Hoc vel ad dia/bolū 9z: nō qz ex deuotiōe sit impletur⁹: sed vt ecōtra q̄ ip̄e molie/batur scriptū oñdat: q̄ nō ip̄e sed de⁹ sit adorādus: Uel nō diabo lo sed sibi sm hūanitatē ⁊ cuilibet hoi p̄ceptū esse insinuat. silr ⁊ illud: Nō tētabis dñm deū tuū. ¶ Dñm deū. s. filiū ⁊ p̄rem ⁊ spiri/tūsc̄m: q̄ est vn⁹ deus: deus adorat̄: ⁊ specialit̄ ei ꝓpter se serv̄it.

¶ Hic oñdit q̄ hō xp̄s vt de⁹ ⁊ dñs sit adorādus ex debito.

i Seruies. Grece latreosis. later seruit⁹ 9z. Seruitus cōis deo et hoi: ⁊ cuic̄q̄ grece dulia 9z. Illa ℞o q̄ soli deo debetur: latria di/stincte. vñ idolatria: q̄ q̄ soli deo debet idolis dat. ¶ Nota dia/bolū in his vinci in q̄b⁹ adā vicit. Quē de gula tētauit: dū de li/gno vetito gustare rogauit. Devana gl̄ia cū dixit: Eritis sicut dij. De auaricia cū ait: Scientes bonū ⁊ malū. k ¶ Accesserūt. Nō quasi tunc p̄mū adeuntes: sed agonē p̄ñi procul aspicientes: ne vi/deatur eoz p̄sidio egusse vel vicisse. Sed vt ille victus abijt para ti ad obsequiū venerūt. Sicut in hoc agone militia nr̄a p̄struitur: ita in obsequio angelorū gloriosa remuneratio docetur. l ¶ Cū aūt audisset ꝛc. Hic matthe⁹ sicut marc⁹ ⁊ lucas p̄termittit p̄muz aduentū dñi in galileā: postq̄ baptiz̄at⁹ est: vbi aquā mutauit in vinū: ⁊ cū mr̄e ⁊ discipulis caphar/naū mansit: a qua ascēdit hieru salem ꝓpter pascha: Inde venit in iudeam ⁊ baptiz̄abat eum Jo/hannes in ennon iuxta salim baptiz̄aret. Postq̄ vero tradit⁹ fu/it iohannes: iterum abijt in galileam. Cum audissent pharisei q̄ baptiz̄aret: ⁊ plures faceret discipulos q̄ iohannes fecerat. de q̄ reditu incipiunt tres euangeliste. Johannes vero probato aliorū euangelio de veritate dictorum vidit aliqua deesse: ⁊ maxime que primo anno predicationis sue gesserat iesus: pro quibus a fratri/bus rogatus scripsit euangelium quod alij p̄terierāt ante traditi/onem iohānis: colligens scz gesta vnius anni in quo ⁊ passus est post carcerē iohānis. Unī etiā dicit: Hoc fecit initiū signoꝝ iesus. Et iterū. Nondū iohānes missus erat i carcerē. m Johānes traditus. Quod erat ꝓpter euangeliū. Jesus hoc idem p̄fecit⁹ p̄dicans ad tempus cedit ⁊ fugit: vt sit exemplū suis.

a ℣ ⁊ si victus tamen nō cessat.

a dñm deū tuū. Iterꝝ assumpsit eū a

a ℣ sup montē supbie omnis auar⁹ exigitur. ℣ alta petit.

b diabolus i mōtē excelsū valde: b

a ℣ qz oīa momētanea sunt: nō q̄ diabol⁹ sed vir/tus diuina hoc possit. b ℣ quāta est ei gl̄ia trahe re ad vitia. ℣ tentatio de ambitione.

c ⁊ oñdit ei oīa regna mūdi ⁊ gl̄iaz c

a ℣ nō q̄ hoc possit. ℣ regem ꝛe faciam.

d eorum: ⁊ dixit ei: Hec omnia tibi d

a ℣ tentatio de auaricia. b ℣ quod esset cadere. ℣ vt superiorem.

dabo: si cadens adorueris me. e

a ℣ a potestate quā habebas retro. ℣ in ignē eter num. b ℣ qui saluti aduersarius.

Tunc dixit ei iesus: Uade satha/nā. f

℣ in penetrauchō.

g na. Scriptum est enim Dominū e

a ℣ o bō. ℣ nō ego te: sed tu debes meū deū ado rare. ℣ ex debito: cui soli hoc debeā. b ℣ etiā cum hominibus seruis.

deum tuum adorabis: et illi soli

a ℣ sm grecā interpretationē. b ℣ ad ꝑs: vt lucas ait p iudeos postea pugnatur⁹. ℣ iam nō inuemens quid ageret. ℣ victus.

i seruies. † Tunc rēliquit eum diā/ f

a ℣ vt victori deitas cōprobetur.

k bolus: et ecce angeli accesserunt g

℣ non adiuuabant.

l ⁊ ministrabant ei † Cum autē au/ b+

m disset iesus q̄ iohānes traditus

¶ Iterū assumpsit ꝛc. hic tertio retētat eū de ocupīa oculoꝝ seu auaricia: qz posuit eū in montē excelsuz. q̄s aūt fuit ille mons nō notāt nec multuz refert ad ꝓpositū. b ¶ Et o. ei omīa re. mūdi. nō est sic intelligēdū q̄ ex il lo loco possent oīa regna ⁊ oēs ci/uitates termiate videri: sz ostē dēdo diuersas ptes orbis dixit ei: tale regnū est in tali situ ⁊ tale i ta li: enarrādo in bzeuib⁹ magnitu/dinē ⁊ gl̄iam illoꝝ regnoꝝ: ⁊ ideo obsio fuit magis ad auditū q̄s ad visum. q̄ facto dixit ei: c ¶ Hec oīa tibi dabo. ex q̄ loco ⁊ alijs sili bus dixerūt manichei q̄ diabol⁹ est dñs istoꝝ corpaliū inferioꝝ sīc factoꝝ ⁊ creatoꝝ coꝝ: sed q̄ ptz ma nifeste falsuz Geñ. i. vbi describū/tur facta a deo: ⁊ iō dicēdū q̄ dia/bolus mētiebat: qz mēdax est ⁊ p̄ mēdacij: vt hr̄ Joh. viij. Creature eni corpales nō sunt i ptāte ip̄ius nisi q̄tū sibi p̄mittit⁹ a deo. Seq̄/tur: d Uade sathana. Hic ire/pauit eū ⁊ nō. s. ad oñendum q̄ ꝓpias iniurias 9z hō portare: sz dei iniuriā nullo mō 9z tolerare. q̄ aūt maxime fit q̄n cult⁹ debitus deo impēdit diabolo: qd diabol⁹ facere suggerebat: ⁊ iō hanc veri/tatē p̄ scripturā confirmat Deut. vj. e ¶ Dñm de. tu. ado. ꝛc. adoratio ne. s. latrie. q̄ soli deo debeā. hoies aūt venerari p̄ñt veneratione du/lie. f ¶ Tūc reli. cuz. Hic oñdit diuinitas ex misterio sc̄oꝝ ange/loꝝ. reliq̄rāt eni angeli ip̄m iesum ad tp̄s vt diuitas eius diabolū magˢ letaret: ⁊ vt q̄nieti⁹ locū tentandi hr̄et: ⁊ vt victoria ip̄i⁹ xp̄i excellētior apparet ex q̄ sol⁹ ip̄m deuinceret: ⁊ iō victo tētatore ⁊ p̄ fusione recedente:

† 26. q. 5. c nec mirū. ante fi. in rectu.

† 12. q. 1. c exēplum.

† Dar. 4 b

g ¶ Accesserūt an. ⁊ mi. ei. sicut vero dño serui sui. ex qua apparet diuinitas xp̄i: qz nulla natura est supra angelicā nisi diuīa. Seq̄tur scōa ps tot⁹ euāgelij. h ¶ Cū aūt au. iesus. Sup⁹ declarauit matthe⁹ ꝑsonā ip̄ius mediatoris oñendo i ip̄o veritatē hūane nature ⁊ diuīe. hic incipit agere de op⁹ xp̄i. de xp̄o aūt inē alia tria fuerāt p̄ ꝓphe tas p̄dicta. Primū q̄ eēt legislator noue leg⁹ Miche. xxvj. Ecce dies veniūt dicit dñs: ⁊ feriā domui israel ⁊ domui iuda fedus nouū ꝛc. Secūm est q̄ esset xp̄s redēptor p̄ me ritū sue passiōis Esa. liij. Ip̄e aūt vulnerat⁹ est ꝓpter iniquitates nr̄as ꝛc. Tertiū est q̄ esset mortis destructor per gloriā sue resurrectiōis Ps̄. xv. Nō derelinques aīam meā in inferno: nec dabis scīm tuū videre corruptionez. q̄ nō p̄t intelligi de dauid cū sepult⁹ fuerit ⁊ incinera/tus: sed de xp̄o tm: vt oñdit beat⁹ Petr⁹ Act. ij. Igitur residū huⁱ euāgelij diuidit in tres ptes: q: p̄mo deter/minat euāgelista de xp̄i legislatione. b. iō de ip̄i⁹ passiōe. ca. xxvj. Et factū est cū cōsummasset. tertio de ip̄i⁹ resurrecti one. ca. vlti. Uespe aūt sabbati. Circa p̄mū aduertenduz q̄ lex nō ip̄oit nisi multitudini: ⁊ iō legislationē p̄cedit po/puli adunatio. Et iō circa p̄muz duo facit: qz p̄mo ostēdit ꝓpli adunationē ad xp̄m p ei⁹ p̄dicationem: ⁊ scōo descri bit xp̄i legislationē. ca. se. Audēs iesus turbas. Ꝓria ad/huc in duas ptes: qz p̄mo in generali tāgit xp̄i p̄dicatio: ⁊ scōo subūngit ex hoc sequēs ꝓpli ad xp̄m adunatio. ibi: Ambulans aūt iesus. In p̄ma parte describit̄ predicatio christi q̄tū ad tria. s. q̄ntū ad temp⁹: locū ⁊ modum. Tem/pus aūt tāgit cū 9z: Cū audisset iesus q̄ iohes tradit⁹ es/set ꝛc. ex q̄ ptz q̄ matthe⁹ hic omittit oīa opa xp̄i q̄ fecit ante incarcerationē iohis: sed illa describit iohes: vt ptz j. ca. ij. iij. ⁊. iiij. licz ei aī incarceratiōez iohis p̄dicauerit: nō tm ita publice. locū aūt hui⁹ p̄dicatiōis tāgit cū subdit:

Et relicta

a ¶ In galileā. Due sunt galilee. vna ꝺr iudeoꝝ: altera gentiū: ꝓpter inhabitationē gentiū. quā partē dedit Salomon regi Tyri q̄ gentes ibi posuit. b ¶ Naçareth. Uñ christus naçarenus ꝺr: vicus est i galilea iuxta mōtez thabor. Capharnaū oppidū in galilea gentiuꝝ iuxta stagnū geneçareth situm in terra çabulon ⁊ neptalim: vbi ꝑma captiuitas hebreoꝝ ab assyrijs. Ubi ꝙ ꝑma legꝫ oblitio: ibi ꝑma euāgelij ꝓdicatio: vt⁊ de loco ꝙſi medio affluereꝫ ad gentes ⁊ ad iudeos.

Allego. ¶ Allego. Dr relicta naçareth trāſit capharnaū: ſignificat ꝙ de floꝛe figurarū legꝫ ad fructū ſpūalē ꝙ in euāgelio eſt: tranſire nos docet. Hec vero ſpūalia ſunt i villa pulcherrima. i. in eccliā: q̄ maritima: qꝛ iuxta fluctus ſeculi poſita quotidie tundit: ⁊ boues illecebris mūdi inuolutos reꝛib⁹ euangelij capit. In finib⁹ aūt çabulon ⁊ neptalim ſita eſt: qꝛ i medio gentiū ad dilatandū verbū dei fortiē ꝙſiſtit: vt credentib⁹ refugiū: periclitantib⁹ oſtendat fidei portum.

c ¶ In finibus ça. Zabulon habitaculū fortitudis. Neptalim dilatatio. In his tribub⁹ fuereviculi de q̄b⁹ apli: Uñ ꝓncipes çabulon ⁊ ꝑn. nep. d ¶ Terra çabulon ⁊c. Rab. Qꝺ ꝑmo poſitū eſt ꝑtermittit euāgeliſta. ſ. Primo tpe alle. eſt terra çabulon ⁊ terra neptalim: ſicut ⁊ qꝺ in medio eſt. ſ. Nouiſſimo aggrauata eſt via maris. Qꝺ ſō facit: qꝛ intēdit oſtendere initium ꝓdicatiōis chriſti: ⁊ ideo qꝺ myſticū eſt tangit. e Via marꝫ ⁊c. Eccleſia q̄ iuxta mare ſeculi ipa eſt trans iordanē. i. p baptiſmū de priſtinis erroꝛib⁹ eruta eſt. Galilea. i. trāſmigratio eſt facta: ⁊ que ꝑus ſub gentili ritu i vmbra moꝛtis ⁊ carnis iuxta eſt verſata: xp̄o predicāte p fidem xp̄i illuminata ē.

¶ Galilea gentiū q̄ eſt in tribu neptalim: vicina tyrijs. ꝺr ad differentiā galilee illius q̄ eſt in tribu çabulon q̄ eſt iuxta tyberiadē. In illa aūt que ꝺr gentiū: ſalomon viginti ciuitates dedit hyram regi tyri i ſorte trib⁹ neptalim. In vtriſq; ĩmoꝛat⁹ eſt xp̄s. Sed ꝑ figura eoꝝ ꝙ vocandi ſunt de gētib⁹ ea q̄ gentiū eſt hic memoꝛat. f ¶ Populus. Aug⁹. Popul⁹ iſte q̄ ꝓior ducē eſt in captiuitate: ⁊ in tenebris vitioꝝ erat: ꝓior lucē p̄dicatiōis xp̄i vidit. Deinde in oēs gentes euāgeliū diſſemi natū eſt. Uñ ſequit: Habitantib⁹ in regione ⁊c. g Umbre moꝛtis. Moꝛs eſt in inferno. vmbra hui⁹ moꝛtis ſunt peccata q̄ nunq̄ ſine moꝛte. Qui ergo vult fugere moꝛtē vitet vmbrā. h Exinde ⁊c. Poſtq̄ baptiçat⁹ eſt. Baptiſm⁹ idoneos facit ad p̄dicādū. Exinde. i. tradito iohanne: qꝛ lege deſinēte ſequit euangeliū: vt aurora ſol. Humilis magiſter q̄ doctrinā diſcipuli nō impedit: ſ; expectat donec ꝙſūmet curſum ſuū. In q̄ docet ne q̄s ab inferioꝛe p̄ſona ſermonē ꝓtemnat. Uñ Apls: Si cui reuelatū fuerit: ꝓior taceat. i ¶ Penitentia agite. Eadez que preco predicat: vt oſtendat nō alius q̄s qui in voce clamauerat. Chriſtus enī verbū qꝺ clamat in iohanne oꝛgano: ⁊ in oñibus q̄ ab initio aliq̄d diuinit⁹ dixerunt: ⁊ tamen iſte ſolus voꝛ: qꝛ p eum p̄ns verbū oſ̄ditur qꝺ alij longe nunciauerūt. Inter enī vocē ⁊ verbū nihil eſt mediū: ſed vt voꝛ ſonuit moꝛ verbū p̄cipitur: ſicut iohānes clauſus deſtitit: xp̄s virtutib⁹ claruit. Uñ iohes eſt figura ꝙbarū ⁊ legis: q̄ vere ſunt voꝛ clamātis ſapie dei: q̄ꝛ iohes ē finis: q̄b⁹ ceſſantib⁹ ſolū xp̄ū qꝺ in cis ſonuerat p ſe oſtēditur. Rab. Hec p̄dicatio xp̄i in capharnaū cozuſcantibus miraculi incepta: ꝺr poſt annū a baptiſmo inceꝑiſſe: vl ꝑm alios incepit kalēdis maij: vt i eodē āno fuerit baptiçat⁹ ⁊ ieiunauerit: ⁊ aliāntis diēb⁹ interpoſit: q̄b⁹ feq̄ iohes ſcripſit: Baptiſta incarcerato p̄dicare cepit.

a ¶ Et re. ci. naçareth. Cauſa aūt q̄re reliq̄t ciuitatē naçareth Lucas exp̄mit. iiij. ca. qꝛ. ſ. ingreſſus ē ſynagogā in die ſabbati ⁊ legit ibi illud Eſaie: Spūs dñi ſup ⁊c. Eſa. lxj. ⁊ dixit ibi aliq̄ exq̄b⁹ iudei ſcandaliçati duxerūt eū ad ſupcilia mōtis ⁊ voluerūt eū p̄cipitare. ipe autē virtute diuina p mediū illoꝝ ibat nō viſus ab eis.

b ¶ Uenit ⁊ ha. in ci. capharnaū. ad p̄dicandū: vt hic ꝺr: c Maritima. qꝛ ſupra litus maris galilee ſita eſt. Ex ꝺ aūt oſtēdit Matheꝰ euāgeliſta ꝓphetiā impletā Eſa. ix. Primo tpe alleuiata eſt terra çabulon ⁊ ter. neptalim ⁊c. Ad cui⁹ euidentiā ꝑſiderandū q̄ illā ꝓphetiā exponunt aliq̄ de captiuitate decē tribuū. Fuerūt ei ꝑmo captiuati tpe phacee filij romelie p teglathphalaſſar regem aſſyrioꝝ q̄ captiuauit duas trib⁹ vltra iordanē: ⁊ tranſiens iordanē de çabulon ⁊ neptalim et de galilea multos captiuauit: vt hr̄. iiij. Reg̃. xv. ⁊ de ꝺ exponūt ꝑmā partē ꝓphetie. Primo tpe alleuiata ē terra çabulon ⁊c. qꝛ captiuat⁹ malis hoīb⁹ alleuiata eſt terra a ponderib⁹ peccatoꝝ. Secꝺo fuerūt captiuati filij iſrl̄ q̄ remāſerant tpe Oſee p ſalmanaſar regē aſſyrioꝝ: vt hr̄. iiij. Reg̃. xvij. ⁊ de ꝺ exponūt ſecam ptez ꝓphetie. Et nouiſſime aggrauata ē tota terra. ſcz p dñi flagellationem. ꝺr aūt illa terra via marꝫ: qꝛ ibi eſt via publica ad portandū merces a iordane ad mare mediterraneum. Addit aūt galilee gentiū: ad differentiā alterius galilee q̄ vocabaꝫ galilea iudeoꝝ. ſcribit enī. iij. Reg̃. ix. q̄ Salomon dedit hyrā in galilea. xx. oppida: et qꝛ erat gentil⁹: iō dicta ē illa terra galilea gentiū. alio aūt noīe dicta eſt çabul. p illam q̄ galileā trāſibat via illa de q̄ eſt hic mētio. Sed iſta expoſitio nō videꝫ vera. ꝑmo qꝛ videꝫ implicare ꝓtraria ſaltem in modo loquēdi: qꝛ ꝑmā captiuitatē vocat alleuiationē terre: ⁊ ſecam vocat aggrauationē: ⁊ tñ ſunt einſdē rōnis. Secꝺo qꝛ ſt loquereꝫ de captiuitate ſcꝺa q̄ fuit totius terre nō loq̄reꝫ ſolū de galilea gētiuꝝ: ſed de ſamaria q̄ erat ciuitas regia ⁊ ꝑncipaliter fuit obſeſſa ⁊ capta p ſalmanaſar: vt ptz. iiij. Reg̃. xvij. tertio qꝛ illud qꝺ ſequitur Eſa. ix. Paruulus natꝰ eſt nobis ⁊c. exponiꝫ de xp̄o tā a iudeis q̄ a xp̄ianis. q̄ ⁊ illud qꝺ ĩmediate ꝑponiꝫ: Primo tpe alleuiata eſt ⁊c. de xp̄o intelligiꝫ: et ſic exponit Matheꝰ euāgeliſta. qꝛ chriſtꝰ in terra çabulon ⁊ neptalim ꝑmo predicauit publice: vt dictum eſt: qꝛ ciuitas capharnaum ibi eſt ſita: et alia loca vbi primo predicauit: ⁊ ſic illa terra primo illuminata eſt doctrina xp̄i: ⁊ ideo p Eſa. dicta eſt primo alleuiata: ſed poſtea ad vomitum ſunt reuerſi homines illius terre: ꝓpter quod illis ciuitatibus exprobrat chriſtus Matth. xj. vt patet intuenti. ꝓpter quod p Eſaiaꝫ dicit: Nouiſſimo aggrauata eſt: ⁊ hoc eſt quod dicit Matthēus breuiter accipiēs auctoritatē Eſaie: Terra çabulon ⁊ terra neptalim ⁊c.

d ¶ Populus qui ambulabat in tenebris. ignoꝛātie ſcz. e Et ſedentibus in regione vmbre moꝛtis. vmbra moꝛtis dicitur peccatum moꝛtale: quod eſt quaſi figura ⁊ vmbra gehenne. f ¶ Lux orta eſt eis. quia illuminatio doctrine chriſti primo facta eſt in locis predictis. g Exinde cepit ieſus. Poſito tempoꝛe ⁊ loco p̄dicationis chriſti: euāgeliſta deſcribit modum quez tenuit. tenuit autē talē modū qualē tenuit Johānes dicens: h ¶ Penitentiā agite ⁊c. hoc autē fecit xp̄s ꝙmo vt predicationem ſuā approbaret. ſecꝺo vt nr̄am ſuperbiā cōfutaret: qꝛ aliq̄ſ dedignamur accipere dicta alioꝝ. i ¶ Ambulans aūt. Deſcripta in generali p̄dicatione xp̄i: hic ponit ad ipm adunatio ꝓpli: ⁊ ꝑmo aliquaꝝ ſpecialium ꝑſonaꝝ: vtpote aploꝝ. ſecꝺo turbaꝝ cōmuniū. ibi: Et circūibat ieſus. Ad euidentiā ꝑmi ſciendū q̄ iſti apli leguntur ter vocati a xp̄o. Prima vocatio fuit ĩmediate poſt baptiſmū xp̄i: vt hr̄ Joh. j. qñ duo diſcipuli Joānis audierūt ipm dicentē de xp̄o: Ecce agn⁹ dei: ⁊ ſecuti ſūt ieſum. ⁊ ibi ꝺr: Andreas frater ſimonis petri erat vnus ex duob⁹ q̄ ſecuti fuerāt ieſum. ⁊ ibi ſubdit quō vocauit fratrē ſuū ſimonē ad ieſum. Secꝺa vocatio fuit in captura piſciū: quā deſcribit Lucas. v. ca. dicēs: q̄ xp̄s ꝓpter turbas irruētes aſcēdit in nauē Petri ad p̄dicandū: ⁊ finita p̄dicatiōe iuſſit laxari rete in capturā piſciū: ⁊ petr⁹ viſa multitudine piſciū captoꝝ ſciens q̄ nō

a ſ a iudea poſt paſca.

a eſſet ſecēſſit in galileā: ⁊ relicta ci a ſ flos interp̄etatur. a†

b uitate naçareth vēit ⁊ habitauit b ſ villa pulcherrima.

c in capharnauꝫ maritima i finib⁹ c ſ zabulon q̄ ē i galilea iudeoꝝ ſicut neptali gētiā çabulon ⁊ neptalim: vt adimple ſ dicentem.

retur qꝺ dictū eſt ꝑ eſaiā ꝓphetā. ſ circumciſio. ſ prepucium.

d Terra çabulon ⁊ terra neptalim a ſ q̄ ē iuxta mare: ⁊ ē trās iordanē galilee gētiū ſcz. ꝓphe q̄ ambulabat: vel pplꝰ vidit lucē ⁊c. d

e via marꝫ trās iordanē galileę gē a ſ ad myſticum maxime eſt reſpiciendum.

f tium: pōpulus qui ambulabat f c ſ audiuit xp̄i predicationē ⁊ miracula.

in tenebris vidit lūcem magnā: ſ vel habitantibus.

g et ſedentibus in regione vmbrę e a ſ agnitio veritatis vel predicatio chriſti. b ſ euacuata voce ipſum verbum venit.

h moꝛtis lūx oꝛta eſt eis. † Exinde g† cepit ieſus predicare et dicere: ſ conſona predicatio diſcipuli ⁊ magiſtri. ſ penitentia eſt correctio male mentis.

i Penitentiam agite: appꝛopin h a ſ. i. xp̄s q̄ dat: vl ecclia cui ꝓmiſſuꝫ ēt paratū.

quabit enim rēgnum celoꝝ. a ſ uñ hec p̄dicta: ⁊ iō ꝛ̄ō apponit tūc vl deinde: vel foꝛſitā: poſt hec p̄dicta. b ſ qō idē ꝺr ſtagnū geneçareth: mare ethriadis: lacus ſalinarum.

Ambūlans aūt ieſus iuxta mare i+

¶ Qui vocatur

¶ a Qui vocat petrus. Vel quando ꝓmum andreas adduxit eum. hoc
Joh.1.f nomen inditum est ei dum dr: Tu vocaberis cephas: quod interꝑtatur
7.16.c petr⁹. q̄ q̄ hic videtur de futuro ꝓmittere. Vl quādo confessus est: Tu
Ibidem es christus filius dei vivi. dictū est enī: Tu es petrus: ⁊ sup hanc petraz
edificabo ecclesiam meaz. ¶ Beda. ¶Petrus agnoscens. Andreas viri-
lis: qđ doctoribus cōuenit: qz hi soli magisterio
sunt apti: q̄ sapīe luce illustrant: ⁊ preceptis dei
obediunt: ⁊ alijs viriliter suggerūt. ¶ Bene pri
mum petrū q̄ vocatur obediens: ⁊ andreā q̄ vo
catur fortis ponit: qz sine obedientia nullus in
trat: sine fortitudine nullus pseverat: ⁊ be ger
mane sunt virtutes. Quia vero ꝓm⁹ homo in
obediens extuit. secūdus obediens ingressus ē.
¶ Rab. Matthеus dicit post habitationem ca
pharnaū discipulos vocasse. Johes dicit q̄ post
aquā in vinum cōuersam venit iesus capharna
um ⁊ mater ei⁹ ⁊ fratres ⁊ discipuli. Sed incer
tū est vtrū illi iā adhesissent vt hic recapitulādo
dicatur. q. ꝑus factū: an descendisse cū eo dican
tur discipuli: non q̄ tunc discipuli: sed qz futuri.
Anteq̄ aūt veniret iesus ī chana galilee andre
as petrū adduxit: sed nōdū discipuli. b Mit
tentes rete. Quia q̄s sepe terrenis lucris inhia
re cōsiderat: celestib⁹ desiderijs aduocat: et per
eos retibus euāgelij alios de ꝑfundo iniq̄tatis
eripit. vñ subdit: Venite post me fa. v. fi. pi. ho.
Matthеus ⁊ Marc⁹ ⁊ Lucas dicūt petrū ⁊ an
dream de piscatiōe vocatos in galilea. Johan
nes iuxta iordanē ad testimoniū iohis baptiste
ꝓmo andream secutū esse cū alio cui⁹ nomē tace
tur: deinde petrū: tertio philippū. Sed tūc iuxta
iordanē viso dño: nō ei inseparabilit adheserūt.
Sed cognito quis esset: eū mirati ad ꝓpria sunt
reuersi. c ¶Piscatores. ¶Piscatur⁹ ꝑ piscato-
Mystice ria vadit loca. Mystice. Vñ incarnat⁹ carnem
suscepit: diuinit⁹ vidit in mari mūdi spūales pi
scatores: ⁊ alijs q̄d essent oñdit q̄s ab eterno p̄
uidit. d Cōtinuo. Perfecta obedictia ē suis
imperfecta relinq̄re. Relict⁹ retib⁹: qz ⁊ si postea
resumūt: nō cupiditate ⁊ ꝓpietatis amore. In
his datur forma volentib⁹ sequi. ¶Mutat in
tentio nō piscatio. mutant retia in doctrinā. cu
piditas in amorē animarū. fit mare seculum: na
vis eccla: pisces boni et mali hoīes. e ¶Vidit
alios duos. Ecce in his quattuor numer⁹ euan
gelistarū p̄figuratur: q̄ animas a mūdo extrahūt
de quattuor partib⁹ mūdi. Bini ⁊ bini vocan
tur: qz charitas non nisi inter duos est. Vocatio
Ro.3.f dr vel ſm electionē gratie. vñ dicit: Quos ꝓvo
7.10.b cauit ⁊c. Vel ſm illud: Multi sunt vocati. Querit quō Matthеus ⁊
Marcus dicāt binos vocasse iesum: ꝓmo petrū ⁊ andream: postea iaco
bum ⁊ iohem: cū Lucas dicat in magna captura piscium petri ⁊ andree
socios iacobū ⁊ iohannē fuisse vocatos: cū retia trahere nō possent. ⁊ ie
Luc.5.b sum petro tandē dixisse: Noli timere: ex hoc enī iam hoīes eris ca. simul
eos tamē subductis ad terrā nauibus secutos fuisse. Sed qō Lucas di
cit ꝑus factū est: nec tūc sunt a dño vocati: sed tm̄ predictum est petro q̄
homines caperet: nō vt postea pisces nō esset captur⁹. Vñ ⁊ dicit: Sub
ductis ad terrā nauibus: quasi redeundi cura. ¶Postea vero (vt matthe
us ⁊ marcus dicunt) bini vocati sunt: ⁊ iussi sequi. Ideo aūt piscatores
illiteratos misit p̄dicare: vt fides in virtute dei nō eloquentia hominū
putetur. f ¶Zebedei ⁊. Zebedeus fugitiuus. i. diabolus. Jacobus sup
plantator q̄ adiuuatur a iohanne. i. a gratia dei. g ¶Et vocauit eos.
Vocauit ⁊ alios: sed sufficit nōsse istos. h ¶Circūibat. Coadiutori
bus vocatis p̄dicatōi insistit: docens impigrum esse debere doctorem.
i ¶Docens in ⁊c. Docens de moribus vite active subditos. ¶Predicans
de futur⁹ vite contemplative p̄fectis. ¶Docens naturales iusticias: ca
stitatem scilicet ⁊ humilitatē ⁊ similia que homo naturaliter habet. ¶Pre
dicans euangelium regni. ad euangelium pertinet mysterīū iusticie: bo
num initium: beatitudinis ꝓmissio: peccatorum remissio: adoptio: re
surrectio: celestis hereditas: angelorum societas.
k ¶In synagogis. Me ociosus doctor in vacuum discurrat: sed vbi sunt
plures predicet. l ¶Euangelium regni. Quia iusticia est molesta vi
uenti in carne. labor iusticie non suscipitur: nisi merces operis expecte
tur. Ideo christus euangelizat beatitudinem: vt exciter ad boni operis
patientiam. m ¶Et sanans. Curare languorem ⁊ infirmitatem nō fu
it magnum: cum postea morituri. Sed ideo factuz: vt sic erigerentur ad
regnum: moraliter instruens predicatores etiam terrena subsidia subdi
tis ministrare: ⁊ sic ad regnum trahere.

a ſ qz vniratē fraterne dilectiōis ꝓbauit sine qua
null⁹ ī ordie p̄dicatoꝝ admittit. b ſ q̄ interꝑtat
obedies: q̄ vocat⁹ est qñ andreas duxit eū ad iesū.

galilee vidit duos frātres simo- a
a ſ agnoscens. ſ virilem.

nē qui vocat petrus: ⁊ andream
a ſ intentos lucris vite ꝑsentis. ſ mundū.

b fratrē ei⁹ mittentes rete in mare.
a ſ electi ad spiritualē piscationē ſm gratie ele
ctionem.

c †Erant enī piscatores: ⁊ ait illis:
a ſ nō rā petib⁹ q̄ imitatiōe ⁊ affectu. b ſ aliē
frustra laborat doctor nisi de⁹ faciat vt ꝓficiat.

†Venite post me faciaz vos fieri
a ſ vbi magis pensatur affectus q̄ census.

d piscatores hoim. At illi cōtinuo †
a ſ pedū incessu: sed magis obedientia ⁊ affectu:
amplius ad ꝓpria non reuersi.

relictis retib⁹ secūti sunt eum †Et b
e ꝓcedens inde vidit alios duos
f fratres iacobū zebedei et iohan
nē frēm ei⁹ in naui cū zebedeo pa
a ſ oñdit ꝑsonas nō cē accipi ēdas. ſ reparan
tes ad lucrum. b ſ cōcupiscentiarum.

g tre eoz rēficiētes rētia sua et vo
ſ pfecta est cōuersio vbi cū cupiditate re
rum carnalis quoq̄ rumpitur dilectio.

cauit eos. Illi aūt statim relictis
h retib⁹ ⁊ pfecuti sūt eū. †Et cir- c†
ſ ecclesiam.

i cūibat iesus totam galileam do- †
ſ iudeorum.

k cens in synagogis eoz̄ ⁊ predi- d†
a ſ nō fabulas: sed q̄ ad regnū eternū valent.
b ſ q̄ reges fiunt: q̄ dat regnū. c ſ benignus sit
doctor dare quecunq̄ beneficia potest.

l m cans euāgeliuz rēgni: ⁊ sanāns e†

Et abijt

posset credi posset q̄ fuisset ex simplicitate decepti.
Verūtn̄ simplices magis ꝓstituit apl̄os ⁊ predi
catores euangelij q̄ litteratos vt fides euangelij
magis attribueret sapiētie diuine q̄ humane.
c ¶Et circūibat iesus. Hic ponit⁹ adunatio populi
ad christū quantū ad multitudinē populoꝝ ipsum
sequētiū: qz nō solū docebat verbo: sed doctrinam
suā ꝓfirmabat facto: scz ꝑ miracula q̄ solū fieri po
terant virtute diuia. Sicut enī illa ad que attingit
intellectus human⁹ nō ꝑbantur sufficienter: nisi ꝑ
reductionem ad principia intellectui ꝑ se nota: ita
similiter que excedūt facultatē intellectus nostri:
cuiusmodi sunt illa que ptinēt ad doctrinaz christi
nō poterant turbis cōmunib⁹ melius declarari q̄
ꝑ opera virtutē totius nature excedētia. cū enī de
us nō posset esse testis falsitatis: si talia inducank
ad confirmationē alicuius doctrine: sequit illā do
ctrinam veritatē infallibilez continere. Hoc modo
confirmata est doctrina apostoloꝝ Marci. xvj. Vl
li profecti predicauerūt vbiq̄ domino cooperante
⁊ sermonem confirmante sequētibus signis: ⁊ hoc
modo confirmauit christus doctrinam suam: vt di
citur hic: Et circūibat iesus totam galileam. Seq̄
tur: d ¶Et predicās euangeliū regni: quia chri
stus predicabat apertionem regni celestis: qđ non
faciebat doctrina mosaica. e ¶Et sanans omnē
languorem: id est infirmitatem incurabilem virtu
te nature: ex quo et consimilibus patet confirma
tio sue doctrine: vt dictum est.

¶ 3 Et abijt

† Mar.1.b Luc.5.b D †23.q.4.c. ds nos pōt ibi solo verbo vocasset 2.q.6.c.1. et.q. fi.c.se pe. ibi. ele cti sunt. †Mar.1.b

† Mar.1.a Luc. 4.b Joh.6.a

¶ a ¶ Et abijt opinio. Opa salutĩ sine fama boni odorĩ nõ satis relucent auditoribꝫ: nec fama sine ope ꝓficit: sine ꝙbꝫ forma veri sacerdotĩ ñ cõmẽdat. Fama ꝓpter ꝓmũ est necessaria: ꝛ marie predicatoribꝫ. hec predicta bona opa sequit. ¶ Abijt opinio eiꝰ. i. fama eius in totã syriã. Syria ẽ omnis regio ab euphrate vsq; ad mare magnũ: a capadocia vsq; in egyptuz in q̃ est ꝓuincia palestina i qua iudei habitãt. Syria interpretat elata. Halilea volubilis vl rotata. i. mundus q̃ ꝛ supbus ꝛ ad ima semper rotat: in quo fama xpi innotuit p predicationẽ apostolorũ ꝑ quos saluati sũt demoniaci. i. idolatre. lunatici. i. instabiles. paralytici. i. remissi et torpentes. paralysis grece: latine dissolutio. b ¶ In totã syriã. Usq; ad fastigium vere laudis ꝓ incrementa boni operis. Decebat magistrũ pontificum testimoniũ laudis habere ab his q̃ foris sunt. vñ talibus infirmitates morũ liberi pandunt. c ¶ Demonia habebãt. Allego. Demõiaci: idolatre. Lunatici: instabiles. Paralytici: dissoluti ꝛ fluentes. Lunaticos dicit illos q̃z motus in ascensione crescit lune: nõ q̃ ꝑ ũsania sit ꝓ lunã: ꝑ diabolus q̃ insaniã facit lunaria tpa seruat: vt infamet creaturam in creatoris blasphemiã.

Allego. ¶ Mo. di. c. ñe enĩ circa mediũ ibi: exponens dñi ſ monẽ

d ¶ Lunaticos ꝛ paralyticos. Inter hos fuerũt q̃dã de quibꝫ Marcꝰ ꝛ Lucas pleniꝰ agũt. e Curauit. Curat corpora: vt paratius audiãt inuisibilia. Alĩ parum erat mox morituris curã impendere. f Secute sunt ꝛc. Quadripartite turbe. ſ. alij ꝓpter celeste mysterium vt discipuli. Alij ob curationem infirmitatum. Alij sola fama ꝛ curiositate experiri volẽtes si verum esset qõ dicebãt. Alij ꝓ inuidiã volẽtes eũz accusare ꝛ in aliquo capere.

¶ Ca. V

§ v Idens autem iesus. Hunc rei ꝟsentit Lucas dicens: Factũ est autẽ in illis diebus exijt i montem orare: ꝛ erat ꝓnoctans in oratione dei: ꝛ cum dies factus esset vocauit discipulos ꝛ elegit. xij. ex ipis quos ꝛ aplos noiauit. Sed Lucas dicit post descensum de monte in loco campestri eundẽ sermonem turbis predicasse stando: quẽ Matthẽus dicit habitũ in monte discipulis sedendo. Potuit autẽ esse vt i monte. xij. eligeret. qõ matthẽus tacet: lucas dicit: ꝛ electi sermonẽ illum tũc haberet quẽ matthẽus dicit lucas preterit. Et postq̃ descendit: ꝛ alterum sermonẽ sibi turbis faceret quẽ matthẽus tacet: lucas dicit: Ut potuit dñs ꝓmo esse cũ solis discipulis in eminẽtia montis: qñ ex eis. xij. elegit. deinde cum eis descendisse in aliquã equalitatẽ: q̃ tñ esset in monte: ꝛ mltas turbas cape posset: ꝛ ibi sterisse donec turbe ꝙgregarentur: ꝛ post cũ sedisset ꝓpius discipulos venisse: ꝛ ita illis ꝛ ceteris vnũ sermonẽ babuisse: quẽ dicit matthẽus ꝛ lucas diuerso narrandi ordine: sed eadem rerum veritate. ¶ Turba que sequebat nõ ascendit. Uñ alius sermo eis fit in campestri. Non enim omnes omnia possunt: quod verius putatur: Quis idem vtrisq; simul possit videri factꝰ. b Ascendit. Docens suos ascẽdere nec in turba remanere: altiorem docturus iusticiam q̃ illam que est scribarum ꝛ pharisęoꝝ. ¶ Ascẽdit ipe mons in montẽ: vt altiora virtutũ culmina doceret: ꝛ ecclesiã supra quã sedet: predicans preceptum domini sublimius erigendam ostenderet q̃z eadẽ doctrina vsq; ad finem seculi plenius erudiret. Apostolos ꝑeminentius abducit vt a monte ꝓius suscipiant montes pacem populo. i ¶ Sedisset. Sessio humanitatis per quam cognoscitur. Unde: Et mundꝰ eum non cognouit ante incarnationem.

§ Accesserunt

a ſ corꝓoꝝ vl morbũ inueteratũ. b ſ aliã vt alias/rũ. ſ nõ ei pauciores morbi aiaz vexãt q̃z corꝓ.

oẽm lãguorẽ ꝛ oẽm infirmitatẽ

ſ sic. a ſ fama quã iudei obfuscãt. ſ fama ꝓpter eos q̃ forĩ sũt q̃rẽda est: nõ tñ amanda.

a b in ꝓꝛio. Et abijt ọpio eiꝰ i totã syriã: ꝛ obtulerũt ei oẽs male habẽtes varijs languoribꝫ ꝛ tormentis

ſ grauibꝫ. ſ grauioribꝫ ꝛ acutis.

c b cõphẽsos: ꝛ q̃ demõia hẽbãt ꝛ lunaticos ‡ ‡ e ‡ ꝛ paralyticos: ꝛ curauit eos.

a ſ q̃ trãsmigrãt ad virtutes.

f Et secuti sũt eũ turbe multe de galilea ‡ ꝛ decapoli ꝛ de hierosolymis ‡

a ſ quedã regio ẽ. x. tribuũ q̃. x. ꝑcepta seruant. b ſ quos visio pacis ꝛ cõfessio illustrat.

‡ ꝛ de iudea ꝛ de trans iordanẽ.

g v ¶ Idẽs aũt iesus turbas / v d ꝛ

a ſ ẽ multitudinẽ virãs vt solis discipulis loqueret. b ſ dignitas magisterij notatur. ſ sessio est incarnatio in qua docet.

b bas ascẽdit i mõtẽ. Et cũ sẽdisset e f

a Et abijt opinio eiꝰ. i. fama. b In totã syriã. qz nõ solũ in iudea: sed in ꝓuinciis vicinis abijt ipi fama ꝓpter eiꝰ crebra miracula. propter qõ rex abagarus qui regnabat iuxta euphraten scripsit saluatori vnã epistolã: vt habet in ecclesiastica historia. c Et secute sunt eũ turbe multe de galilea ꝛ decapoli. decapolis nomẽ est regiõis dicta a decas qõ est decem ꝛ polis qõ ẽ ciuitas: qz ibi erant decẽ ciuitates. Cetera patẽt. ¶ Ca. IIII

Moraliter ꝺ† Tũc ducꝰ est ie sus in desertũ ꝛc. ꝓ hoc insinuat q̃ aggredies desertũ pnie fortis tentat ab hoste Ecclĩ. ij. Fili accedẽs ad seruitutẽ dei sta in iusticia ꝛ timore: ꝛ ꝓpara aiam tuaz ad tentationẽ. i. ad resistẽdũ tentatiõi q̃ imminet tibi. Illos enĩ deꝰ fortis tentari ꝑmittit q̃s fortiores esse cognoscit. j. Cor. x. Fidelis aũt deus est q̃ nõ patiet vos tentari supra id qõ potestis. Per hoc aũt q̃ iesus voluit tentari triplici tentatiõe: ostẽdit q̃ quis tentatio vl ẽ a carne vel a mũdo vel ab hoste. Diabolus tñ vtit alijs q̃ carne ꝛ mũdo tentatiões eoꝝ accẽdendo. h† ¶ Cũ aũt audisset iesus q̃ iohes traditꝰ eẽt: secessit in galileã ꝛc. Per hoc aũt q̃ cessante ꝓdicatiõe iohis xps iuit ad ꝓdicandũ: significauit q̃ lege cessante secutũ est euãgeliũ. Per hoc aũt q̃ audita iohis incarceratiõe secessit: ostẽdit q̃ licitũ est ꝓdicatori a ꝑsecutoribꝫ elongari. Uñ dicit aplus Mat. x. ¶ Cũ aũt ꝑsequentur vos in ciuitate ista fugite in aliã. a† ¶ Et relicta ciuitate naçareth venit ba. in ci. caphar/naũ ꝛc. Erat enĩ maioꝝ populosioꝝ. Et ꝓ hoc dedit ꝓdicatoribꝫ exẽplũ vt declinẽt ad loca in q̃bus possint facere maiorẽ fructũ. g† Exinde cepit iesus ꝓdicare ꝛ dicere: Penitẽtiaz agite ꝛc. Per hoc enĩ approbauit doctrinã iohis: qui sic incepat ꝓdicare. Sed moderni doctores faciũt ꝛrariũ. nã vnꝰ reprobat q̃tũ pũt dictum alteriꝰ: ꝛ non solũ doctores hoc faciũt: sed etiã baccalarij dicta suoꝝ doctorũ arroganꝫ impugnãt q̃tũ pũt. i† ¶ Ambulans antez iesus ꝛc. Sequit postea: † Illi aũt statim relictis retibꝫ ꝛ ꝑ secuti sunt eũ. Per hoc aũt ꝺz q̃ ꝓfecti sectatores xpi relictis rebꝫ possessis ꝛ etiam ꝓximis q̃tũ ad carnalẽ affectũ animo ꝓmpto sequunt eũ. c† Et circũibat iesus totã galileã docẽs ꝛc. ꝓ hoc oñdit q̃ ꝓdicatoꝝ euangelij debet esse diligẽs ꝛ feruida ad salutẽ aiaꝝ: ꝛ q̃ eiꝰ doctrina sit cõis et sana. iõ ꝺz: † ¶ Docens in synagogis eoꝝ. ꝛ nõ in latibulis: sicut faciunt heretici ꝛ illi q̃ doctrina est suspecta. ꝺ† Et ꝓdicans euãgeliũ regni. nõ curiosa ꝛ inutilia. e† Et sanãs oẽm languorẽ. Debet enĩ ꝓdicator sanare oẽm infirmitatẽ spũalẽ ꝓ suo posse. † Et q̃ demonia habebant. ꝓ istos signantur sortilegi ꝛ diuini ꝛ superstitiosi. † Et lunaticos. i. instabiles in bono. † Et paralyticos. q̃ sunt pigri quasi impotẽtes bonũ opari. † Et curauit eos. Isti enĩ pũt curari ꝓ bona doctrinã ꝓdicatoris ꝛ ꝓfessoris discreti. c† Et secute sunt eũ turbe multe de galilea. q̃ interꝑtat trãsmigratio. † Et decapoli. que ꝺz a decẽ ꝛ polis ciuitas. † Et de hierosolymis. q̃ interꝑtat pacifica. † Et de iudea. q̃ interꝑtat ꝓfessio. † Et de trãs iordanẽ. q̃ interꝑtat riuus iudicij. ꝑ hoc enĩ signat q̃ illi xpm sequunt q̃ de vitijs ad virtutes trãsmigrãt: ꝛ q̃ decalogũ obseruãt: ꝛ q̃ pacifice cum alijs habitant: ꝛ q̃ petã ꝓfitent humilit: ꝛ q̃ diuina iudicia formidãt. ¶ Ca. V

d v ¶ Idens aũt iesus turbas. Descripta adunatiõe ꝓpli ꝓ ꝓdicatiõe xpi. hic ponit ipe legislatio q̃ vt dictuz est debet ferri ꝓpter adunatos: ꝛ ꝓmo ponit huiꝰ legis datio ab ore xpi q̃ est legifer noster: ꝛ secõ ponit predicte legis ꝓmulgatio ꝑ missionẽ discipulorum ad ꝓdicandũ ca. x. Conuocatis ꝛc. tertio ponit ẽm legẽ datã ꝛ ꝓmulgatã iudicatio. ca. xviij. Et egressus iesus ꝛc. vbi agit de aduẽtu xpi ad iudiciũ. Ista aũt tria predicta ꝓtinẽt ꝓprie ad legẽ. Prima in duas: qz ꝓmo ponit legis explicatio. secõ describit ipe explicate ꝛ firmatio per miracula. ca. viij. Cũ autẽ descẽdisset iesus de mõte. Prima adhuc in duas: qz ꝓmo lex euãgelica explicat. secõ ad implendũ ꝓpls incitat: circa finẽ. vij. ca. Dis ſ. Prima adhuc i duas: qz ꝓmo lex datur: ꝛ secõ ostẽdit qualit obseruet. ibi: Petite ꝛ accipietis. post ꝓncipium. vij. ca. Prima adhuc in duas. qz ꝓmo ꝓmittit quedaz breuis ꝓfatio. ꝛ secõ subdit legis explicatio. ibi: Beati pauperes. Circa ꝓmũ qsi ꝑ modũ ꝓlogi ostẽdit ꝓmo ꝙgregatio ꝓpli. cũ ꝺz: Videns aũt iesus turbas. vt ostẽdat tps ꝙgruũ ad ferendũ legẽ ꝓpter ꝙgregato. secõ subdit locꝰ aptꝰ. cuiz ꝺz: e Ascendit in montẽ. qz in tali loco multi pũt audire: ex ꝺ etiã designat excellẽtia legis euãgelice ꝓpter eminẽtiã montis in q̃ data est lex euãgelica. tertio tangit modus ꝙueniẽs. cũ ꝺz: f Et cũ sedisset. sedendo enĩ ꝛ in q̃te data est lex euãgelica. lex autẽ vetꝰ data ẽ in terroribꝫ ad designãdũ differentiã legis ꝛ euãgelij: qz illa erat lex terro/ris. euãge/

a ¶ Accesserũt. Ut vicinius audiãt: q̃ adimplẽdũ aĩo ꝓperant. b ¶ Et apiens. Apertio oris ꝓfunditatẽ significat sacr̃i. Quasi abyssum: q̃si thesauꝝ aperuit: q̃si fluuium paradisi. In ꝟ monte nouũ testamẽtũ in cordib⁹ filioꝝ scribit incipiens a beatitudie: q̃ in monte synai vet⁹ testamentum in lapidib⁹ seruis dedit incipiens a terroꝛe. c ¶ Beati pauꝑes. Sentẽtiaꝝ numer⁹ diligenẽ ẽ attẽdend⁹. Incipit enĩ btitudo ab hũilitate. Bti pau. spũ. ꝛ in. vij. est sapiẽtia. i. ꝓtemplatio veritat̃ pacificans totũ hoiez: suscipiẽs dei sillitudinẽ. Bti pa. q. fi. d. v. Octaua ad caput redit: qz ꝓsũmationẽ oñdit. In ꝑma igit̃ ꝛ. vij. regnũ celoꝝ nosc̃at. Septẽ ḡ sunt q̃ pficiũt. vij. clarificat: ꝛ qb⁹ pfectum est demonstrat. His. vij. gradib⁹ ꝓgruit septiformis opatio spũsscti quã Esaias describit. Sed ille a summo: hic ab imo: qz ibi docet filĩ⁹ dei descẽsur⁹ ad ima. hic bõ de imis ad sillitudinẽ dei ascẽsur⁹. In his ꝑmus est timoꝛ q̃ hic ꝓgruit boib⁹ hũilib⁹. de qb⁹ dr: Beati pau. i. nõ inflati: non alta sapiẽtes: sed timentes. Scda ẽ pietas q̃ ꝓuenit mitib⁹. Qui eĩ pie q̃rit honorat sctã: nõ repbẽdit: nõ resistit: qb ẽ mitẽ fieri. Tertia scia q̃ ꝓuenit lugẽtib⁹ q̃ didicerũt qb⁹ malis nũc vincti sunt: q̃. q. bona petierũt. Quarta fortitudo q̃ ꝓuenit esuriẽtib⁹ ꝛ sitientib⁹: qz desiderates gaudiũ laborãt de ver̃ bonis: a terrenis cupiẽtes auerti. Quinta ꝓsiliũ qb⁹ ꝓuenit misericordib⁹: qz vnũ remediũ ẽ de tant̃ malis eruit: dimittere alĩs ꝛ cõmodare sic̃ nob⁹ volum⁹ fieri. Sexta intellect⁹ q̃ ꝓuenit mũdis corde: q̃ purgato oculo pñt videre qb⁹ ocul⁹ nõ videt. Septima patientia q̃ ꝓuenit pacific̃ in qbus nullus mor⁹ est rebellis: sed oĩa obtẽperãt spiritui. Unũ ꝑmiũ diuerse nosc̃at ꝓ competẽtia singuloꝝ. Pauꝑib⁹ regnum celoꝝ qđ est pfecte sapie. q. d.

Pro. 9. c Initiũ sapie timoꝛ dñi. Mitib⁹ hereditas. q. testamẽtũ patris cũ pietate q̃rẽtib⁹. Lugentib⁹ ꝓsolatio. q. scientib⁹ q̃ bus mersi sunt. Esurientib⁹ ꝛ sitiẽtib⁹ saturitas. q. certantibus ꝛ laborãtib⁹ refectio. Misericordibus misericordia quã alĩs impẽdũt. Mundis corde. q. purgato oculo visio dei. Pacific̃ dei sillitudo. q. format̃ ad imaginẽ dei. He singule btitudines vt impleanꝫ postulãt suffragiũ. vij. donoꝝ: q̃ dona vt habeanꝫ in ozõne dñica. vij. ꝑib⁹ ozamus. Ecce q̃liter sapia dei cũcta ꝑuidit. virt⁹ btitudinis ꝓcipit ex dono spũssancti: donũ prece ozõnis quam xp̃s cõposuit impetrat. ¶ Septẽ q̃ppe sunt dona: sed vn⁹ spũs. Septem petitiones: sed vna ozatio. Unã petũ a dño hanc requirã. Septẽ virtutũ beatitudines vna charitas. Hiero. Beati pau. spũ. Quia non necessitas sed fides ꝛ deuotio pauꝑtat̃ beatos facit: vt ꝓptis oĩb⁹ deo viuãt. Hec habet duas partes: rerũ abdicationẽ: ꝛ spũs ꝓtritionẽ: vt etiam bon⁹ se inutilẽ ꝛ ceter̃ reputet inferiozẽ. Beatitudo iam in spe ꝓueniẽdi. ¶ Pauꝑes spũ. bi sunt qui oĩa hũt et nihil possident. ¶ Pauꝑ spũ: est hũilis corde pauꝑem hũs spiritũ: nutrit⁹ cuius est humilitas. Sicut initium sapie timoꝛ dñi: sic pauꝑtas est ꝓncipium beatitudinis. d ¶ Beati mites. Mites sunt qui malis moꝛibus dominanꝫ. perfecta virtus est moꝛũ possessio. Mitis est quem mentis asperitas seu amaritudo nõ afficit: sed simplicitas fidei ad omnem iniuriam sustinendam instruit patienter. ¶ Mitis est quẽ non rancoꝛ vel ira afficit: sed oĩa equanimiter sustinet. Huius virtut̃. q. magne magistrũ se facit dñs: qđ non faDeut. 11. d ceret nisi via sũme pfectionis ista virt⁹ esset. vñ dñs: Discite a me: qz mi. s. ꝛ hu. c. hec possidet terrã viuentiuꝝ ꝛ delectabit̃ in multitudĩe pacis. ¶ Mansuet⁹ ñ irritat vel irritatur: nõ nocet vel nocere cogitat. Qui cedũt improbis ꝛ vincũt in bono malũ: hi possidebunt terrã viuentiũ. Immites de terrenis rixanꝫ. ¶ Cõgrua ascẽsio. Prius est cõtempt⁹ seculi cui danꝫ eterna: inde moꝛes tẽperat mãsuetudo ꝛ lenitas: ꝛ nõ est mitis q̃ pri⁹ paup nõ fuerat. Impossibile ẽ eĩ scõm ḡdũ ascẽdere nisi ꝑmũ apꝓbẽder̃: qz int diuitias curas odia anim⁹ nõ ẽ mit̃. Ex hui⁹ incẽdũ materia vir ad purũ delebit̃: ꝛ iõ hec lenitas sepe corrũpit vl ex trahit̃. vñ subdit: Bti q̃ lugẽt: ꝑ suis vl aliozũ pctis q̃ est

¶ ab irris. euãgeliũ autẽ lex amoꝛis. quarto oñdit hui⁹ legis excellentia. cũ dr: a ¶ Et apiens os suuz. qz mosaica lex a deo data est mediãtib⁹ angelis: vt. s. declaratũ est. lex aũt euãgelica ĩmediate ꝑ seipm incarnatũ. ꝓpter qđ Aug⁹. exponẽs hũc locum dicit: Tũc aperuit os suũ: q̃ añ in lege aperuit ora ꝓphaꝝ. b ¶ Beati pauꝑes spũ. hic ponit ipi⁹ legis explicatio: ꝛ qz intẽtio legislator̃ est facere ciues bonos ꝑ assuefactionẽ bonoꝝ operũ: vt habeat̃. ij. ethicoꝝ. iõ ꝑmo in hac lege dirigit̃ pfecte hũana opatio. scdo rectificatur interioꝛ intẽtio. ca. vij. Molite iudicare. Circa ꝑmũ cõsiderandũ q̃ lex est de opib⁹ virtutũ. virtutes aũt q̃dã sunt cões seu hũane. q̃daꝫ aũt sunt excellẽtes seu heroice: vt dr. vij. ethicoꝝ: ꝛ tales dicunt̃ q̃si diuine: vt ibi dẽ dr: ꝛ inducit̃ exemplũ de Hectoꝛe qui ꝓpter excellẽtiã virtut̃ dicebat quodã modo filĩ⁹ dei ꝛ nõ filius hois moꝛtalis. lex aũt euãgelica est excellentissima: ꝛ iõ describit Xtutes ꝑm excellẽtissimuz gradũ: vt videbit̃. Cõsiderãdũ etiaz q̃ licet Xtutes sint cõnexe: tũ aliq̃ sunt magꝝ ꝓpie ꝓtemplatiuoꝝ: aliq̃ actiuoruz ꝛ aliq̃ prelatoꝝ: ꝛ iõ ꝑmo describit Xtutes que pficiũt in vita ꝓtẽplatiua: ꝛ scdo q̃ pficiunt in vita p̃latiua. ibi: Vos estis sal terre. tertio in vita actiua seu subditoꝝ. ibi: Audistis: qz dictuz est antiquis. Prima in duas: qz primo describit virtutes que pficiunt ad bñ agendũ: ꝛ scdo illã q̃ pficit ad bñ patiendũ. ibi: Beati qui pſecutionẽ. Prima in tres: qz ꝑmo describit illas q̃ pficiunt hoiem respectu sui. scdo respectu ꝓximi. ibi: Beati q̃ esuriũt. tertio respectu dei. ibi: Beati mũdo corde. Prima in duas: qz ꝑmo ordinat hoiem respectu extrinsecoꝝ bonoꝝ. ꝛ scdo respectu ĩtrinsecoꝝ motuũ. ibi: Beati mites. Ad euidẽtiã dicẽdoꝝ sciendũ q̃ beatitudo dr duplicit̃. vno mõ ĩ re: sicut hr̃ ĩ patria. alio mõ in spe: sicut hr̃ in via in viris excellẽtib⁹ in Xtute: q̃ ꝓpter excellentiã virtut̃ videnꝫ vitã hũanã excellere: ꝛ ad vitã beatã quodãmodo apꝓpinq̃re: ꝛ tales dicunt̃ beati quodãmodo: qz qđ parũ distat q̃si nihil reputat̃. ij. phisicoꝝ. ꝛ ꝟ mõ ethicoꝝ. j. dicunt pueri felices nõ q̃ exerceãt act̃ virtutũ in qbus ꝓsistit felicitas ꝑm pbm: sed qz hũt ad hoc bonã dispositionẽ dicunt̃ tales de ꝓpinq̃ ad ꝟ dispositi. Igit̃ qz Xtutes q̃s hic describit legislator do⁹ minꝰ nr̃ iesus xp̃s sunt sic eminẽtes: iõ dicunt̃ beatitudies. Prima igit̃ beatitudo dr pauꝑtas spũs: respectu cui extrinsecoꝝ bonoꝝ q̃ sunt diuitie ꝛ honoꝛes bñ se hz hõ modo hũano et cõi q̃si nõ q̃rit talia vltra gradũ sui meriti: sed ꝑm ꝓdecentiã stat⁹ ꝛ ꝓsone. ꝛ hoc facit virt⁹ politica q̃ talib⁹ vtit̃ moderate: sed pauꝑtas q̃ spũs beatitudo dr facit hoc excellenti⁹: qz facit hoiem talia totaliter ꝓtenere ꝛ a se abiecere q̃tũ possibile est vt ꝓtẽplationi diuine liber⁹ possit inhererе: qz ꝑm q̃ dr libro de ecclĩasticis dogmatib⁹: Bonũ est facultates cũ dispensatiõe pauꝑib⁹ erogare: sed meli⁹ ẽ intẽtiõe sequẽdi christũ totũ simul donare ꝛ absolutũ a sollicitudine cũ christo egere. igit̃ pauꝑtas spũs facit ꝓtẽnere p̃dicta nõ tanꝯ mala simplicit̃: qz his potest bõ bene vti ꝑ virtutẽ politicã: vt visum est: sed tanꝯ minoza bona maior̃ boni impeditiua: sicut ꝓtemnit̃ matrimoniũ tanꝯ min⁹ bonũ ꝓpter virginitatẽ seruandã: igit̃ Beati pauꝑes spũ: qz pauꝑtas absolute sumpta nõ dicit nisi carentiã diuitiaꝝ ꝛ bonoꝝ qđ non est virtuosuz: sed põt esse in malis boib⁹: vt ptz ad sensuz: ꝑ pauꝑtas spũs scz volũtarie assumpta ad liberi⁹ sequendũ christũ: illa est Xtus excellens seu pfecta. Addit aũt ꝑmiuz cozrespondens cũ subdit: c ¶ Qm̃ ipoꝝ est regnũ celoꝝ. in regno enĩ intelligit̃ oĩmoda sufficiẽtia ꝛ excellẽtia: q̃ bene repzomittit̃ in cel̃ illis q̃ talia ꝓtẽpserũt in terris. d ¶ Beati mites. Hic pficit bominẽ respectu intrinsecoꝝ motuũ: ꝛ ꝑmo respectu motuũ irascibilis. scdo respectu motuũ ꝓcupiscibil̃. ibi: Beati q̃ lugẽt. Circa primũ ꝓsiderandũ q̃ circa passiões irascibilis bñ se habet quis modo hũano ꝛ cõi q̃si eas refrenat: sic q̃ nõ nimis impetuose excedit: tũ aliqualẽ ꝑturbationẽ eaꝝ sentit. mititas aũt q̃ est beatitudo facit ꝟ excellenti⁹: qz reddit hoiem totaliter tranquillum a motib⁹ irascibilis ꝑ oĩmodã subiectionẽ ad regulã rõnis vel diuine legis. ꝛ ꝟ est qđ dicit: Bti mites. Addit ãt ꝑmiũ cozrespondens. cũ dr: e ¶ Qm̃ ipi pos. ter. ad ꝟ enĩ hoies feroces mouẽt bella ꝛ lites seq̃ntes mor⁹ irascibil̃: vt q̃si securi possideãt terraz devictis inimic̃: ꝛ iõ illis q̃ sunt totalit̃ q̃etati a motib⁹ irascibil̃ mõ ꝓdicto bñ ꝓmittit̃ possessio pacifica terre viuentiũ.

a ꝯ vocati. ꝯ per fidem interius.

a accesserũt ad eũ discipuli eius.

a ꝯ hec circũlocutio longiozẽ ꝓmittit sermonem. ꝯ significat se multa ꝛ magna dicturũ. ꝯ thesauꝝ sapie aperit vt bona diuidat suis. ꝯ oris aperio mysteriozꝝ q̃ in ꝓphet̃ ẽ reseratio. b ꝯ nõ tm̃ verbo: sed intus in corde scribendoꝝ de⁹: nũc verus homo qui ꝑmus aperuit ora ꝓphetarum.

b Et apẽriens os suũ docebat eos a†

a ꝯ hũiles deũ timẽtes: vñ bñ incipit: qz initiũ sapiẽtie timoꝛ dñi: vt superbia ẽ initiũ ꝑdi q̃ petit regnũ terre: hic regnũ celoꝝ. ꝯ volũtate.

c dicens† Beati pauꝑes spũ: quo/ b†/c

a ꝯ in spe: que beatos facit. b ꝯ pauꝑib⁹ conueni enter in pñti. ꝑmittunt diuitie celestes.

d niã ipoꝝ est regnuz celoꝝ. Beati d†

a ꝯ sine asperitate mẽtis ꝛ sine liuore. b ꝯ viuentium pro stabilitate ꝛ solicitate.

mites ąniã ipi possidebũt terrã. e

† 23. q. 4. ꝟ autẽ ꝯ. ex his omib⁹. Luc. 6. c

ab irriguo iferioꝛi: ꝙ fit ab irriguo ſuperioꝛi ẽ ex deſiderio celeſtꝭ patrie: ille lauat pñtes ſordes: hic accedit acriꝰ eternoꝝ amatoꝛes. ꝙ aũt pcta deposuit: moꝛes mãſuetudie coꝛrexit: fleuit etiã iã põt eſurire ⁊ ſitire iuſticiã qꝫ ꝑus nõ poterat. hec xtus ſine ſpũ foꝛtitudis nõ ipleꝫ: qz p eũ eſuriendo ad ſatietatẽ qñq; veniemus.

a ¶Beati ꝙ lu. Reſtat poſt ꝑdicta ruina ⁊ colluuionez luctu purgare. Luctꝰ p petis vel p deſiderio celeſti ꝓſolationẽ mereꝫ: ⁊ nõ aliꝰ. Hi ſcie ſpũ illuſtrankꝫ: vt ſciãt qbꝰ mal innoluank. b ¶Bti ꝙ eſu. Amatoꝛes veri boni qbꝰ nõ ſatꝭ eſt ꝙ iuſti ſunt: ſed ſp ſitiũt opus iuſticie.

c ¶Juſticia eſt ſua cuiq; tribuere. Sibi ⁊ primis ⁊ deo. hec iuſticia ꝑplene ipleꝫ donec deꝰ ſit oĩa i oĩbus. Jõ hic poſſumꝰ eſurire nõ ſaturari. ¶Juſticie lumẽ eſt miſeꝛia: miſericordie xtus iuſticia. hec miſericordia eget ſpũ conſilij: ſine q̃ nemo circũſpecte miſereꝫ. Jnitium eſt ſui miſereri. finis eſt ꝑ alio moꝛi. Oꝛdo enĩ eſt miſerẽdi vt vnuſq; inciꝑat a ſe. finẽ xp̃s inſinuat ꝑ pcoꝛibus moꝛtuꝰ ex miſeꝛia. d Beati miſericordes. Miſericordia naſcit de ꝑcedentib⁹: qz ſi ꝑceſſerit xa bumilitas ⁊ animꝰ mãſuefcat: et ſuos ⁊ alioꝝ caſus fleat ⁊ iuſticiaz eſuriat: poſt naſcit vera miſeꝛia. Tũc enĩ miſerias alienas faciet ſuas ⁊ ꝑ virtꝰ iuuabit: ⁊ ſi inuãdi facultas deeſt: cõpaſſio nõ deerit. de hac oꝛ: Eſtote miſericordes ſi. ⁊ pr̃ ve. mi. eſt. i. ad ꝟ miſereamini ad qõ et deꝰ vt bonitas redũdet in oĩbus. ¶Miſeꝛia ſine iuſticia remiſſio ⁊ tepiditas. Juſticia ſine miſeꝛia ſeueritas ⁊ auſteritas oꝛ. e ¶Beati mũ. c. Mũdicia coꝛdis ſexto loco ponit: vt hõ ſexta die cõdiꝰ ꝑ hanc reſtituat: ⁊ depulſis vitijs preceptũ dũi illumiet oculos vt deꝰ poſſit videri. Premiſſis ꝙ ñq; gradibꝰ purgãdus eſt mẽtis oculus: ne in vno mandatoꝝ offenſus animus fiat oĩm rens. Jdeo hõ ſe a mundo exuat: eterna diligat: amplectat deũ quoadusq; poſſit videre eũ quẽ tantuz videt q̃ntũ ſeculo moꝛit. Jn futuro ſicut eſt oculo mẽtis videbit. Jdeo ſpũs intelligẽtie huic gradui adaptat: qz itel lectus mẽtis oculꝰ eſt: ⁊ expletio mãdatoꝝ dei agit intellectũ. e ¶Beati pacifici. Rab. Pacifici ſunt q̃ oẽs motus animi cõponũt ⁊ rõni ſubijciũt: qz his nihil repugnat q̃ ſimiles pr̃i ſuo ſunt q̃ eſt ſũma quies. De hac pace electꝰ eſt q̃ puerſis dñat. hac pace intꝰ firmata: q̃cũq; interiꝰ ꝓcitauerit q̃ electꝰ eſt foꝛas auget gloꝛiam: ⁊ cũ deficit: innoteſcere facit q̃ ẽta firmitas interiꝰ ſit. vñ ſequit: Beati q̃ p. pa. tc.

Luc. 1. b ¶Hec pax nõ niſi bona volũtate nutrit. vñ: Et in ẽra pax hoĩb⁹ bone volũtat. Hanc mũdꝰ dare nõ põt: ſed Ieſus q̃ Joh. 14. d ait: Pacẽ meã do vobis. Hec pax ſupat oẽm ſenſuz: ſed fide capit: vnde ⁊ ea illuſtramur: ⁊ ei reconciliati ab oĩ q̃ ab ea diſſentit nos abducim⁹. Cũ aũt deꝰ erat oĩa in oĩbus: tunc btitudo adoptiõis dabit. Jn pñti vero hõ pacatꝰ: ⁊ ſi bellũ gerat cũ vitijs in nullo pacẽ abzũpit quã deꝰ de Ps. 118. dit. vñ: Pax multa diligentib⁹ legẽ tuã tc. Qui autẽ ab ea diuidit ire eſt filius. Per hanc filij efficimur q̃ nihil amplius ꝓmittit. Jn hac eſt ſapia donoꝝ maxima ſm incremẽtũ virtutũ. ſunt ⁊ incrementa premioꝝ: qz ⁊ alia clariEph. 2. c tas ſolis tc. ¶Pax eſt vnigenitꝰ dei filiꝰ. De q̃ oꝛ: Qui eſt pax nr̃a. Qui pacẽ diligit filiꝰ eſt pacis. Beati pacifici. Pax a nobis incipit: qz dũ lex carnis repugnat legi mẽt: nõ modo alteri ſed nec nob poſſumꝰ eſſe pacifici. Sz poſtq̃ intus ſpũs imperat vt totus hõ ſpiritui ſeruiat: tũc pax ad alios deriuat vt pacẽ cũ oĩb⁹ habeam⁹. Vera quidez pax eſt vbi nihil repugnat. Pax dei oẽm ſenſuz ſupat: q̃ ⁊ ſi capi nõ põt vt eſt: tñ ꝑ capacitate nr̃a capi põt: non q̃nta eſt ſed q̃ntũ ad recõciliationẽ adoptiõis ſufficit. Jnfinitas eterne pacꝭ: ⁊ ſi nõ põt intelligi: ⁊ quõ filijs ire pax ꝓueniat: ⁊ quõ deꝰ pax ſeuere iudicat: ⁊ q̃nta ⁊ qualis ſit pax totiꝰ trinitatis: vbi vna virtꝰ: vna opatio: tñ q̃ eſt et q̃ tanta et talis eſt quãta predicaꝝ fide capim⁹. Ad gradũ pacis qui purgatꝰ eſt intrẽdit ⁊ dirigit. f ¶Beati q̃ pſe. Jn pdictis ſeprẽ eſt pfectio. Jn octaua pfectiõis oſtenſio et probatio. Qui predicta habẽt pati poſſunt pſecutionẽ: ⁊ recte tenet

a ¶ Beati qui lugẽt. Hic pficit hoĩem reſpectu motuũ cõupiſcibilis q̃ ſunt circa oĩa ꝓcupiſcibilia: ſicut ſunt delectatiões ciboꝝ ⁊ venereoꝝ in ſenſu guſtus ⁊ tactꝰ: ⁊ ſiꝝ melodiarũ: ſpectaculoꝝ: odoꝝ in ſenſu audit⁹: viſus ⁊ olfactꝰ. in talib⁹ bene ſe hz hõ modo cõi ⁊ hũano: moderate talibus vtendo ⁊ ſuperflua reſecando: qõ fit p tpantiaz q̃ eſt virt⁹ politica: ſed excellenti⁹ ſe hz hõ in talib⁹ p beatitudinẽ luctꝰ oĩa talia a ſe penitꝰ abdicando: ⁊ luctũ volũtarie in hac vita aſſumẽdo: tã ꝑ trãſgreſſione culpe cõmiſſe q̃z ꝑ dilatiõe celeſtꝭ patrie: ita q̃ totũ ſtatũ ꝑſentis vite reputat exiliũ reſpectu celeſtꝭ patrie: ſm q̃ dicebat Paul⁹ ad Ro. vij. Jnfelix hõ q̃s me liberabit de coꝛpe moꝛtis huiꝰ? ⁊ ad Phil. j. Deſiderũ habẽs diſſolui ⁊ eſſe cũ xp̃o. ⁊ q̃ntum ad ꝟ dicit: Beati q̃ lugẽt. volũtariũ luctũ in hac vita ꝑ petis aſſumẽdo. Addit aũt ꝑmium coꝛreſpõdẽs cũ oꝛ: b ¶Qm̃ ipi ꝓſolabunt. ꝓſolari enĩ eſt ſiꝝ ſolari. ꝓueniens aũt eſt vt illi q̃ in pñti vita ꝑ xp̃o volũtario luctu occupant: cũ deo ⁊ angel⁹ eterpaliꝭ ꝓſolent. c ¶Bti q̃ eſuriũt ⁊ ſitiũt. Hic ponit xtutes q̃ pficiũt hoĩem reſpectu ꝓximi. hec aũt pfectio ꝓſiſtit in duobus. ꝓmo in bis q̃ bñt rõnẽ debiti. ſcõ i bis q̃ bñt rõnẽ doni. ibi: Beati miſericoꝛdes. ¶Circa ꝓmũ aduertendũ q̃ in bis q̃ bñt rõnẽ debiti reſpectu ꝓximi bñ ſe habet hõ q̃ reddit vnicuiq; qõ ſibi debeꝫ: nõ nimis notabiliꝫ ꝑcraſtinãdo ⁊ retardãdo. hoc aũt facit ꝑ iuſticiã q̃ eſt xtus politica: ſ excellentꝰ ꝑ btitudinem q̃ oꝛ eſuries vel ſitis iuſticie: q̃ſ. cũ q̃dã feruẽti deſiderio in ſolito talia exquiꝝ: ſicut eſuriẽs ⁊ ſitiens feruẽter comedit⁹ bibit. ⁊ ꝟ eſt qõ dicit: Bti q̃ eſuriũt ⁊ ſitiũt iuſticiã. Addit aũt ꝑmiũ ꝓueniẽs cũ oꝛ: d ¶Qm̃ ipi ſaturabunt. ſaturitas enĩ glie q̃ ꝓſiſtit i deſideriꝭ bũani repletiõe: ſm q̃ oꝛ in pſal. Satiabor cũ apparuerit glia tua. ꝓuenient ꝓmittit eſuriẽtib⁹ ⁊ ſitiẽtib⁹ iuſticiã ꝑdicto mõ. e ¶Beati miſericordes. Hic ponit btitudo pficiẽs hoĩez reſpectu ꝓximi in his q̃ bñt rõnẽ doni. in talib⁹ aũt bñ ſe hz hõ cõi et hũano p liberalitatẽ q̃ eſt xtus politica in mediocrib⁹ ⁊ paruis donis: ⁊ p magnificentiã in excellẽtib⁹ donis ⁊ magnis: ꝟ excellenti⁹ ꝟ fit p btitudinẽ q̃ vocat miſeꝛia q̃ defectũ alteriꝰ totaliter accipit q̃ſi ſuũ. vñ oꝛ miſericoꝛs q̃ſi bus coꝛ miſerũ. q̃ſ. accipit coꝛdi defectũ alteriꝰ q̃ſi ſuũ. ⁊ ꝟ eſt qõ dicit: Beati miſericoꝛdes. Addit aũt ꝑmiũ ꝓueniẽs cũ oꝛ: f ¶Qm̃ ipi miſeꝛiaz cõ ſequent. in celeſti enĩ patria q̃libz miſeꝛiaz ꝓſequet: qz vltra cõdignũ ſibi retribuit. ſm q̃ oꝛ ad Ro. viij. Nõ ſunt ꝓdigne paſſiones huiꝰ tꝑis ad futurã gloriã q̃ reuelabit in nobis. g ¶Beati mũdo coꝛde. Hic oꝛdinat hõ reſpectu dei. ⁊ ꝓmo q̃ntũ ad intellectũ ſpeculãdo. ſcõ q̃ntũ ad affectũ ipm amãdo. ibi: Beati pacifici. Circa ꝓmũ aduertẽdũ q̃ in ſpeculatiõe diuĩa bñ hz ſe hõ modo cõi ⁊ hũano p xtutes intellectuales q̃ ſunt ſcie ſpeculatiue: ⁊ potiſſime p metaphyſicã q̃ docet ꝓprietates diuĩas ex creaturis ꝓſiderare: vt ptz. xij. metaphyſice: vbi oñdit vnũ eſſe deũ eternũ actũ purũ viuentẽ vita nobiliſſima ſempiterna ⁊ optima: ſz ꝟ eſt ſolũ ꝓſideratio deũ ex ꝓprietatib⁹ creaturaꝝ: ſed excellẽti⁹ ꝟ habet p beatitudinẽ q̃ eſt mũdicia coꝛdis p quaz mens hũana deo ꝓiungit: ⁊ ſic de occultis ⁊ diuinis ſupra modũ hũanũ illuſtrat: ſicut fuerũt apli q̃ abſq; hũano ſtudio fuerũt de diuinis excellentiſſime illuſtrati. ⁊ ꝟ eſt qõ dicit: Beati mũdo coꝛde. Addit autẽ premiũ ꝓueniẽs cũ oꝛ: h ¶Qm̃ ipi deũ videbũt. quia viſio dei enigmatica p fidẽ in pñti ⁊ facie ad faciẽ in futuro bñ repꝛomittitur bũtibus talẽ mundiciã. ſm q̃ oꝛ. j. Coꝛ. xiij. Videmꝰ nunc p ſpeculũ in enigmate: tunc autẽ facie ad faciẽ. i ¶Beati pacifici. Hic ponit beatitudo oꝛdinãs hoĩem reſpectu dei q̃ntuz ad effectũ qõ fit mõ cõi ⁊ hũano p amoꝛẽ naturalẽ q̃n diligit deũ ſiẽ ꝓncipiũ ſuũ efficiẽs ⁊ ꝓfuatiuũ: lz ꝑter ꝟ alia diligat: ꝟ excellẽti⁹ ꝟ fit p btitudinẽ q̃ eſt pax: q̃ſ. hõ totaliꝭ p affectũ mẽtis deo cõiungit: ſicut bonitati ſummẽ: ⁊ ſic nihil aliud extra ipm q̃rit: ſed in ipo quietat ⁊ pacificat. ⁊ ꝟ eſt qõ dicit: Beati pacifici. Addit autẽ premiuz ꝓueniens cũ oꝛ: k ¶Qm̃ filij dei vocabunt. filiatio enĩ dei importat aſſimilationẽ ad deum. ꝓprium autem eſt ipſius dei q̃ ſeipo fruitur ⁊ in ſeipo quietat: ⁊ ideo qui predicto modo ſunt pacifici recte filij dei vocabunt. l ¶Beati qui pſecutionẽ patiunt. Hic ponitur beatitudo pficiens hominẽ ad bene patiendum. ſicut enĩ ad virtutẽ ꝓtinet bene agere: ita ⁊ bñ pati. Jn hoc autem bene ſe habet homo modo cõmuni et humano

† De pe. di 1. c. fleat

† De conſe. di. 2. acceſſerũt. in fi.

† 2. q. 4. 4. ex his oib⁹

† 23. q. 1. c. noli.

† 24. di. ſcimus. 23. q. 4. ſi. eccliaſ. q. 5. ad fidẽ

24. q. 1. a recta.

Luc. 6. c

† De renũ. c. niſi. ſ. ve/rum. 1. Pe. 3. c

a ſ pro peccatis ſuis ⁊ alioꝝ: ſpreto mũdo: mũdo deſiderio celoꝝ. b ſ ſpũ paracliti de eterna leticia. ſ propter conſolationem beati.

a † Beati qui lugẽt: qũoniã ipi ꝓſo- a† b

a ſ eſuries iuſticie ſpiritu foꝛtitudinis fulciꝛ.

b ſ ne in via laſſeſcant.

b labunt† Beati q̃ eſuriũt et ſitiũt c†

a ſ adepto quod deſiderant.

iuſticiã: q̃niaz ipſi ſatũrabuntur. d

a ſ qui: aliꝭ in quibus libet aſſiſtũt quibus hoc a deo rependit vt liberent a miſeria. ſ miſericoꝛdia eſt dare ⁊ dimittere.

b † Beati miſericoꝛdes: quoniã ipi e† f

a ſ iudiciũ ſine miſeꝛia fiet ei q̃ noluit miſereri.

b ſ q̃s nõ arguit cõſcia pcoꝛ: ꝛeplũ ei oĩ ſcem ẽ.

d miſericoꝛdiã ꝓſeq̃nt. Beati mun- g†

a ſ hic p ſpem: illic per rem.

do coꝛde: q̃m ipi deũm videbũt. h

e † Beati pacifici: quoniaz filij dei i† k

f vocabunt† Bti q̃ pſecutionẽ pa- l†

predicta que accepit q̄ ꝓ eis parat⁹ est mori. Qui vsq; ad sapiam ꝓ ꝑdicta conscendunt ꝓfecti ⁊ roborari nō cedunt ꝓsecutiōi: qz nec mors nec vita pōt separare a xp̄o.

Ro.8.g

¶ Quox mētes premissax beatitudinū illustrāt exercitia: eax mundicia coz ad deum gubernat: vt reformeť imago ꝓ pctō deleta. ¶ Octaua sentēcia q̄ ad caput redit: ꝓfectumq; hoiem declarat ⁊ significat circūcisionē: octaua die: ⁊ resurrectionem dñi post sabbatū qui est octauus: ⁊ ꝑmus dies: et octauas q̄s ī nouo testamēto celebram⁹ ⁊ numex pentecostes. Nā in septenario numero septies multiplicato q̄ fiunt. xlix. quasi octau⁹ addit vnus: vt q̄nq̄ginta cōpleank: ⁊ tanq̄ redeať ad caput: q̄ die missus est spūsctūs quo in regnū celox ducimur: ⁊ heredita tem accipim⁹: ꝓsolamur ⁊ pascimur ⁊ miscōiam ꝓsequimur ⁊ mūdamur ⁊ pacificamur: ⁊ ita ꝓsecutiōes exterius illatas et molestias ꝓ veritate ⁊ iusticia sustinem⁹. ¶ Octaua vere circūcisionis beatitudo martyrio terminať: que probatum redit: ⁊ supleť precedētib⁹ donis. ¶ Octaua ꝑmissio non est alia q̄ prima x̄bis iterata. Mysticū est in numero qō iterať in ꝑmissione infra. vij. ꝑ⁹ sonat: ⁊ postea cōnumerať extra: vt glia resurrectiōis his octo gradib⁹ ꝓsecreť. ¶ Octaua est dies resurrectiōis q̄ ⁊ ꝑma in qua ⁊ lux creata. Generalit̄ omniū dz regnū celox: ⁊ si specialitas numereť meritox: qz licet illius iure possit dici q̄ nouissim⁹ erit: tū vniuersox dignitas oibus cōis erit dū ꝑ charitatē qō in alijs est etiā vltim⁹ possi debit. ¶ Beatus dz qui nihil mali vult: et oia habet q̄ vult.

Beaty qui dicunt

Et iō ois ibi beať: qz nō vult ampli⁹ cū nihil iniuste vult.

a Beati estˀ cū maledixerint. Ducuq; generalit̄ ſnias posuit q̄si ad absentes: cū ⁊ ad pūtes ptineret: nūc ad eos x̄ba cōuerti (q̄uis ⁊ hoc alijs ꝓueniat) ꝓdicēs q̄nta ꝓ noīe eius essent passuri: qz dignitatē gradus coz eis intimare volebat dicens: Vos estis sal terre: vos estis lux mūdi: vt ex tristicia humiliratē: ex letis accipent ꝓsolationē. ¶ Sicut moyses decem ꝑcepta ꝓponēs postea ꝑ partes explicat: sic xp̄s q̄si virtutū genera octo beatitudines ꝓponit: ex q̄b⁹ pendēt oīa que ī monte dixit dñs. Sed qz obscure plura paucis x̄bis ꝓcluserat exponit lati⁹. vnde de octaua beatitudine latius ꝓsequit partes ꝓsecutionū: specialit̄ aplos ⁊ coz sequaces ꝑ iusticia passuros exꝑmens. b ¶ Maledixerint. Antiqua translatio habet: cū oderint vos hoies: ⁊ dixerint oīne maluz ⁊ expulerint. Idē tū sensus in nr̄a: cū maledicta ex odio cordis fiant. ¶ Qui gloriā celi optat: nō timet opꝓbriū in terra. Quantum q̄sq; de laude hoīm letať: tantuz de opꝓbrio tristatur. Que laus extollit: vituperatio deꝑmit. vbi q̄s querit laudari tm̄ apud deū: nō timet ꝓfundi ī ꝓspectu hoīm. c ¶ Mentientes. hoc addit ne glorieť: de q̄ vere mala dicunť. Etiā addit: ꝓpter me: qz aliq̄ falsa dicunť qō accidit temeritate hoīm: nō tū ꝑpter xp̄m hoc patiunť que nō sequuntur.

d ¶ Mā merces ⁊c. Tanto merces vberioz: quāto gaudio ⁊ exultatiōe in tribulatiōe fides erit deuotior. ¶ Hec sententia videť ad hoc respicere qō dictum est ibi: docebat eos dicens: Beati pauperes spū ⁊c. Necnō ⁊ ad hoc. Vos estis sal terre: ⁊ Vos estis lux mundi. e ¶ In celis. Nō in volubilib⁹. cū nō in reb⁹ volubilib⁹ merces eterna esse debeat: sed in specialibus firmamētis vbi habitat sempiterna iusticia. Iā ergo sentiūt hāc mercedē qui spūalib⁹ bonis gaudēt. Sed ꝓficieť cū mortale ꝑ induet immortalitatē. f ¶ Sic enī ꝓsecuti. Temperat exēplo rigoꝛē passiōis. ¶ Tribus modis fit ꝓsecutio. odio cordis: dictis: factis. g Vos estis sal. Hic iā oñdit aplicum officiū. s. q̄ sunt sal terre ⁊ lux mūdi. Hoc specialit̄ ad aplos: q̄ ꝑdicť virtutibus

Esa.49.b

pauptate. s. ⁊ alijs debēt ornari: vt sint sal optimū cōdientes alios doctrina ⁊ vite suo exemplo. ¶ Sal: salus a corruptiōe. vñ ꝓpheta: Posui te in lucē gen. vt sis salus mea vsq; ad extremū terre. ¶ Vbi corruptio culpe deficeť sale sapie vermes nō demolliuntur. Vos estis ⁊c. Quia terra. i. humana natura ꝑ eos cōditˀ verbi sapia. Sal facit sterilē terrā. Vñ: Ira victox destructas vrbes sale seminabat ne qō in eis germē oriretur. Ita aplī destructo regno peccati: germē vitiox cōpescebant. Sal cibos condit: carnes siccat: ꝑdicatio vero a vermib⁹ ⁊ a putredine vitiox illesam seruat suo creatori humanā naturaz vt nō est cib⁹ sapid⁹ nisi sale ꝓdit⁹: ita sermo nō ēvtilis sine doctumē

Leuitˀ.2.d

to aplice doctrine. Vñ in Leuitico: In oi sacrificio sal offer. i. in oi qō dicis vel facis: aplicā sapiaz habe. Ex aq̄ ⁊ igne sal ꝓficit: ita isti ex aq̄ spūsancti ⁊ igne tribulatiōis. Ut ꝑ aquā baptismi ⁊ ignē charitatis in sapozē sapiētie sūt nati. h ¶ Si sal ⁊c. i. si vos ꝑ quos alij ꝓdiendi sunt: aduersis vel ꝓsperis cesseritis: ꝑ qs a vobis erro: auferet cū vos de⁹ tollere alijs elegerit? Ad nihilū valet: qz (vt alius euāgelista ait) nec terre vtilis est: quā suo iniectu germinare ꝓhibet: nec sterq̄linio qō nō fecundare sinit. Sic qui retro vadit: nec ipe fructū ferre: nec alios valet excolere: sed ab eccl̄ia ejcitur: ⁊ in hec verba ridet. Hic homo cepit edificare ⁊ nō potuit cōsummare. ¶ Si sal euanuerit. i. si timore vel cupidine doctor sapozem sapientie omiserit: per quem fatuitas eius emendabitur: Hoc solis apostolis conuenit: quod sequitur omnibus magistris. Ad nihilū valet vltra. ⁊c. Jn fine de omnibus concludit sic: Nisi abundauerit iusticia vestra ⁊c. i ¶ Et conculcetur ab hominibus. Sanctus ⁊ verus minister christi et si a malis ridetur conculcari non poteſt: quia mente fixus in celo manet.

k Vos estis lux mundi. Prius sal q̄s lux: quia ꝓius vita q̄ doctrina. vita ducit ad scientiam veritatis. Qui deum timet scientia non caret.

¶ Lux mundi

a ¶ non propter scelera: vbi nō est fides: nec ē iusticia: quia iustus ex fide viuit.

tiuntur ꝑpter iusticiā: quoniam

a ipox est regnū celox. † Beati estis

a ¶ ex odio in faciem cōtumelias dixerint.

b cum maledixerint vobis homi/

a ¶ ꝓseq est vim inferre vel insidijs appetere. b ¶ cū absentiū famā lesserint.

nes ⁊ ꝓsecuti vos fuerint ⁊ dixe/

a ¶ oia genera verbox malignantiū. b ¶ q̄ mendaciter blasphemať ⁊ ꝑpter deū beatus est. sed si alterū deest: nō merces est beatitudinis.

rint ōme maluz aduersum vos

a ¶ ⁊ qz ꝑ iusticia: ergo ¶ mente.

c mentientes ꝑpter me†. Gaudete ⁊

a ¶ corpe. b ¶ hoc est qō supra regnum celorū.

d exultate: quoniaz merces vestra

a ¶ qz tanto vberior merces erit. b ¶ suppositibus partibus mundi. c ¶ .i. maledictis ⁊ persecutione: nec tamen a veritate defecerunt.

e copiosa est in celis. Sic enim ꝓse/

f a ¶ q̄z exēpla nos iuuāt. ¶ q̄z ꝓphetas i me cōpleras cēvideť: cur ¶ ñ poteſt qō illi sine exēplo.

cuti sunt ꝓphetas qui fuerunt

a ¶ dat cām quare nō debēt deficere. b ¶ fm intellectum ⁊ scientiam.

g ante vos. † Vos estis sal terre.

a† a ¶ alioꝛ fortitudo. b ¶ .i. si doctor errauerit. ¶ in tribulatione defecerit. c ¶ .i. ꝑ quos infirmus populus confirmabitur.

† Q̄ si sal euanuerit in quo salie/

b c a ¶ sal infatuatū. i. tribulationi cedentes.

tur? Ad nihilum valet vltra: nisi

d a ¶ ab officio docendi: vel ecclesia. b ¶ dum vita eius contemnitur que ad nihilum valet.

i vt mittatur foras et conculce/

a ¶ irridearur ab hoibus carnalib⁹. b ¶ percipientes in christo lucem veritatis.

k tur ab hominibus. † Vos estis

e† qñ pro tribulatione imminēte nō recedit a virtute: licet hoc sustineat cū aliqua angustia ⁊ doloꝛe: ⁊ hoc fit ꝑ fortitudinez que est virtus politica: sed excellentius hoc fit ꝑ beatitudinez que potest dici quedā fortitudo diuina quādo talia sustinet non solū patiēter ꝙ etiā †Luc.6.e letanter: sicut martyres q̄nto acerbioꝛib⁹ tormentis cruciabank: tanto magis i domino letabantur. ⁊ hoc ē qō dicit: Beati q̄ B persecutionem patiuntur. ⁊ sequiť: Gaudete † 1.q.1.receamus. ⁊ exultate ⁊c. 23.q.4.c. a ¶ Vos estis qi christus sal ⁊re. Hic ponuntur virtutes prelatoꝛū. ad cuius euidentiam considerandū q̄ ꝑlati sūt successoꝛes apostolorum: ⁊ ideo debent esse perfecti in vita contemplatiua et actiua: et ideo † 95.di.sacerdotes. 24.q.1.c. quoniam. † Mar.9.g Luc.14.g

b virtutes ꝑtem platiuoꝛū que sūt ꝑdicte supponuntur esse in eis: ⁊ similiter ille que sequūtur de actiuis: sed hic exꝑimuntur alij q̄ specialia que debent esse in †24.q.1.c. quoniam.

eis ꝑ ceteris: ⁊ primo quantum ad eoꝛum vitam. secundo quantum ad eoꝛum doctrinam. ibi: Nolite putare. Circa primum aduertendū q̄ prelati ꝑ ceteris debent esse excellentes quantum ad quattuoꝛ. Primuz est discretio in agendis: quia sūt ductoꝛes ⁊ gubernatoꝛes aliorū: ⁊ hoc designať cum dicitur: Vos estis sal terre. sicut enim sale condiuntur omnia cibaria: ita discretione prelatorum debent dirigi ⁊ ordinari omnia opera subditorū. b ¶ Si sal euanuerit. i. si discretio in prelatis defecerit. c Jn quo salietur. quasi dicat: in nullo opera subditoꝛum condientur seu dirigentur. ideo subditur: d ¶ Ad nihilum valet vltra nisi vt mittatur foras ⁊ conculcetur ab hominibus: quia talis debet repelli a prelatione ne officium prelatorum in conspectu hominum reddatur vile. ¶ Secundum in quo debēt precellere prelati est clara noticia in scripturis intelligendis. et hoc est quod dicitur:

e ¶ Vos estis lux mūdi. sicut enī lux est manifestatiua omniū occultoꝛuz: sic prelati ꝑ intelligentiam sacre scri/

¶ Lux mūdi. Alia cā est ḡre nō debēt deficere: qz illumīati a xp̄o verbo ⁊ exēplo q̄cūq; illati mūdanis lucē fidei ⁊ scie debēt mīstrare. Et sicut (quia sunt) sal debēt corruptionē pellere: sic et tenebras qz lux fūt fugare. ¶ Lux tenebras soluit: ⁊ postea illustrat: sic apli depulsis vitijs deducūt ad lumē fi dei ⁊ cognitionis. ¶ Lux mūdi. Hec est eadem gratia q̄ mūdi corde fiūt: q̄rū corda mūdāt fide et intellectu. Sic q̄ sal vocant pacifice cōgruit: qz sine sapia non tenet ꝓdimētū pacis Hec sūma ⁊ ꝑcipua specialiē aplis deputant: vt eos cetera assecutos plene cognoscat. Añ sequit: Non pōt ciuitas ⁊c. a Non pōt ci. Quia apli fundamēta sunt: apte ciuitas dicunt. Supra mōtē. locus montē iusticie innuit q̄ excelsus est: q̄ ꝓpalamini ne vos abscōdat. Nō est ei facultas subterfugiēdi vl clam aliq̄d faciēdi. iō subditos m sericordiā int⁹ cō ſ lio regite: ⁊ extra contra aduersarios ꝑ iusticia pugnā do defendite: qō ꝑtinet ad spm̄ ꝓsilij ⁊ fortitudinis. b ¶ Neq; accen. lucernā. Domestice exemplis docet: ne celēt lucem verbi sibi ꝓmissā. Nō accēdūt. i. nō iō data est doctrina p̄dicatiōis vt celēt eā ⁊ subijciāt seruituti cozporis dñi aliq̄ timēt. Sed cozp⁹ suum ministerio dei subijciant: vt p vocē ⁊ cētera cozpis officia lux excellentioz ceter⁹ appareat. Añ ōz: Castigo cozpus meū ⁊c. Vel xp̄s lucernā accēdit: dū testaz hūane nature flāma sue diuīnat⁹ ipleuit: quā nec credēti bus abscōdit: nec modio. i. mēsura leg⁹: vl termīnis vni⁹ gēt⁹ inclusit. Hz sup cādelabrū. i. ecclīaz fidē sue incarnatiōis affixit vbi oēs possint inuenri q̄ in domo. i. ecclīa sūt vl in mundo. Añ subdit: Sic luceat ⁊c. c Cādelabruz. Sic lucerna xp̄s cādelabr⁹ cruc⁹ ē: sup quā erat eleuād⁹. ¶ Cādelabrū ecclīa q̄ xp̄o vite pūt⁹ bainlat. d Sic luceat. Et hec oīa ita agite vt nō finē boni opis in laudib⁹ hoīm ꝓstituat⁹. e Ut vi. ope. ⁊c. Opa reḡro vt videanť: ⁊ sic doctrina ꝓfirmet⁹: ⁊ ꝑ non adgliam vrām. f Nolite pu. Postq̄ hortat⁹ est eos oīa pati ꝑ veritate: ⁊ nō celare: ⁊ gliaz dei facere: incipit docere quid docturi sint. Quasi dicere: q̄d ē q̄ vetas abscōdi? ꝑ q̄ iubes oīa pati? an est aliq̄d ꝓ legē? Jnq̄t: Nō veni soluere legē: ſ ad implere: vl faciēdo qō dicit: vel supplendo qō derat ⁊ impfectū erat. Nolite putare ⁊c. Wacten⁹ docuit vt sale ꝓdāt alias ad incozruptiōis sanitatē vt illuminēt ad veritat⁹ intelligētiā: vt acq̄sitos ab hostib⁹ defendāt: defensos ad amozē diuinitatis accēdāt: nūc vt celestis oratoz (qz poterāt estimare q̄ vetera precepta vellet abolere) ante interrogata p̄scius occurrit dicēs: Nolite putare ⁊c. Soluit qui spū aliter facere vetat. Adimplet christus dum p̄missis ad inchoationē vite agēde superaddit plura ad pfectionē moralīū p̄ceptoz: ⁊ que figur⁹ tegebant ⁊ futura significabāt: in se pficit ⁊ in eccl̄ia: sine q̄ figure eēnt vacue ⁊ sine effectu. q. d. Ideo non debetis percontari de veteribus preceptis ⁊ mirari de nouis: nec passionibus terreri.

Christ⁹ legē impleuit: qz exteriozes leg⁹ figuras soluēs: ipleuit x̄itatez interiozē. g Jota vnū.

¶ Hic oñdit

a ſ p ꝺs oēs illuminanť a tenebris ignozātie.
b ſ noie mūdi vel vniuersi q̄ sunt de mūdo electi accipiunť. c ſ ꝺs dicere: aspicite q̄ positi estis.
d ſ soliditas apostolice doctrine.

a lux mundi.† Non potest ciuitas a†
a ſ celari. ſ nō licet clā esse bonus. b ſ christuz vel ecclesiam. ſ ipse mons manifestat eam.
abscondi supra montem posita:
ſ alia similitudo.
b neq; accēdūt lucernā ⁊ ponūt eaz †
a ſ timozis vel cōmodo vite pūris. b ſ .i. vite integritatem.
c sub modio sed sup cāndelabruz:
a ſ ecclesia vel mundo.
vt luceat oīb⁹ qui in dōmo sunt. b
a ſ vt dico: nō sub modio posita: ſz sup cādelabz.
b ſ ne doceat q̄ facit qō docet: aliē cōdēnat seipm.
d †Sic luceat lux vra cozaz hoibus
e vt videāt opera vra bona ⁊ glo
a ſ in vobis. b ſ nō vos. c ſ cui⁹ op⁹ est quod celi faciunt. d ſ qui vos faciet celestes.
rificēnt p̄rem vestrū q̄ i cēlis est.
f Nolite putare q̄m veni soluere c†
a ſ xp̄s ē legē ⁊ ꝓphaz virt⁹ p quē oīa implenť.
legē aut ꝓphas† Nō veni soluere
a ſ impleť qui figuras cessare docet postq̄m res facta est. ſ implentur ne.
ſz adimplere.† Amē q̄pe dico vob:
a ſ añq̄m. ſ qz nō oīa tā ſz sensim fiēt. ſ .i. donec elemēta mutēť de hac mutabili forma i īmutabilitatē.
b ſ nō remāebit ḡn ipleanť in capite vel in cozpe.
g dōnec transeat celū et terra† iōta d

pture debēt ex officio notificare alijs oīa opa virtutū: in cui⁹ signum portant mitrā in capite: in qua duo sunt cornua: qz debent scire duo testamēta. Tertiū in quo debēt precellere est cōstantia in oppressorib⁹ pauperum repumēdis. Unde dicit saluator Joh. x. Bonus pastor aīam suaz dat pro ouibus suis. mercēnari⁹ autē ⁊ q̄ nō est pastor: videt lupū venientez et dimittit oues et fugit. Mō exponens Grego. dicit: Lupus etenī sup̄ oues venit: cū q̄libet iniustus ⁊ raptor: fideles quosq; atq; humiles oppzimit: sed his q̄ pastor videbať esse ⁊ nō erat relinquit oues ⁊ fugit: qz dū sibi ab eo periculuz metuit: resistere iniusticie nō p̄sumit. fugit autē nō mutando locū sed subtrahēdo solatiū: ⁊ ideo pastor bon⁹ ciuitati in monte posite cōparať: qz ad ipm debēt habere oppressi refugiū quasi ad quoddā fortaliciū. ⁊ hoc est qō dicit saluator: a Non pōt ciuitas abscōdi supra mon. ⁊c. qz bonus prelat⁹ in psecutione nō debz se abscōdere: sed ad defensionē gregis se manifeste ostendere. Quartū in q̄ debz prelat⁹ excellere est sanctitat⁹ euidētia in exēplis dandis: qz ſm q̄ dicit in pastorali: Tantū debz excellere actionē ppli actio p̄sulis: q̄ntū distat a grege vita pastoris: ⁊ ideo cōparať hic lucerne sup̄ candelabrū illuminanti totā domū. sed intētio recta subdit: b ¶ Luceat lux vestra cozā hoīb⁹ vt videant opa vra bona. ⁊ glorificēt p̄rem vr̄m: qz nō debent de hoc gloriā propriā querere: sed gloriaz dei ⁊ edificationez populi. c ¶ Nolite putare. Hic oñdit eminentiā prelatoz quantū ad doctrinam. ⁊ ꝑmo ponit modū docendi ipi xp̄o proprium. secō oñdit qualiē debet ei ꝓformari doctrina prelatoz. ibi: Qui ergo soluerit. Circa ꝑmuz aduertendū q̄ christus nō solūmodo erat doctor legis ⁊ euāgelij: sed etiā institutor. aliter tamē quia vetus testamentū dedit mediantib⁹ angelis. nouum aūt p seipm. vt. ſ. in ꝓlogo visum est. ergo p suam doctrinā nō debuit legē destruere sed magis eam pficere ⁊ adimplere. ⁊ hoc est qō dicit: Nolite putare quoniā veni soluere legem ⁊c. d ¶ Jōta vnum aut apex vnus non preteribit a lege. i. modicum non transibit quod non impleatur: quia iota est minima littera hebraica. Queritur hic quomodo verum sit q̄ christus legē impleuerit ⁊ non soluerit. videtur enim q̄ ipe soluerit mandata moralia: quia preceptum de obseruatiōe sabbati morale erat saltem quantum ad vacationem a cozporalibus operibus: sed ipo sabbato curauit Joh. v. ⁊ sanato precepit tollere lectum suum in sabbato. ergo ⁊c. Item videtur q̄ iudicialia non impleuerit: quia mulierem deprehensam in adulterio que in lege precipiebatur lapidari impunitam abire permisit: vt habetur Jobis. viij. Item cerimonialia de abstinentia ciboz in lege prohibitoruz non seruauit: quia dicitur. j. xv. Quod intrat in os nō coinquinat ⁊c. ipse autem fecit que alijs faciēda dixit. ergo talibus vsus fuit. ergo ⁊c. Cōtra: per illud quod hic dicitur: Non veni soluere legez: sed adimplere. Dicendum q̄ christus legem ⁊ prophetas adimpleuit. ⁊ ꝑmo declaro de lege. secundo de prophetis. In lege autem quedaz erant p modum precepti: et quedam per modum promissi obseruantibus legem: et vtraq; adimpleuit. De preceptis patet sic. Precepta enim erant in triplici differentia. quedam erant moralia scilicet precepta decalogi: et alia moralia in lege posita que faciebant ad eozum declarationem: ⁊ ista impleuit christus ea obseruando perfecte: ⁊ ad obseruationem eozum alios incitando. j. xix. Si vis ad vitam ingredi serua mandata. Secundo ea impleuit sanum intellectum eozum declarando: et errozem phariseoruz circa hoc excludendo: vt patebit. j. in presenti capitulo. Tertio adimpleuit ea consilia apponendo: que faciunt ad perfectiozem mandatoruz obseruantiam. perfectius enim obseruat mandatuz hoc: Non occides. ille qui cauet ab ira inordinata q̄ ille qui cauet tm̄ ab interfectione. ¶ Alia erant precepta legis iudicialia: et ista impleuit rigorem eoz per viaz misericordie temperando in aliquibus per seipsum: ⁊ alijs dimisit temperamentuz suis ministris scilicet ecclesie prelatis et principibus terrenis catholicis: vt de talibus ordinent ſm q̄ viderint vtile communitati fidelium ſm varietatem temporum et locoruz et personarum: et istud non fuit destruere legem sed magis adimplere: quia sic ordinauit meliozem modum obseruationis iusticie: sicut non destruitur puer quando fit vir: licet enim transeat puericia tamen remanet melior status eiusdem persone etate mutata. Lex autez vetus habuit quasi statum pueri respectu noue legis. propter hoc dicitur ad Gal. iij. Lex pedagogus noster fuit in christo: id est regulatiua status puerilis. propter hoc erat lex timoris: sicut pueri sub disciplina et timoze custoduntur. lex autem euangelica est lex amoris: ⁊ ideo nō debet esse tantus rigor penarum: quia proprium hominum perfectoruz est magis de

† Dat. 4. c Luc. 8. c et. 11. c

† 12. q. 2. c. quattuoz.

† de. cōsc. di. 4. c. pro pe. in fine

† 15. di. c. fi. ꝙ item epla beati leonis.

† Ma. 16. b

¶ Hic ostenditur q̄ que minima putantur in lege: sacris spūalib⁹ plena sūt: ⁊ oīa re capitulanť in euāgelio. Iota mīor est ceteris lr̄is. Apex ē lr̄e alīq̄ summa particula: significat mīmū p̄ceptū: vl minimā p̄cepti particulam.

Apte aūt ponit iota grecū: non iorth hebr̄eum: q̄ iortha decez significat. i. decalogū: cuius apex ē euāgelij p̄fectio. ¶ Iota apud grecos decima lr̄a decem significat: p quā decē p̄cepta agende vite accipim⁹: q̄rū xp̄s nullū soluit: sed p̄cepit pleni⁹ adimpleri: nec apicē. i. nec minima significantiū. a Dia. Spūalit̄ ipleanť: vl impfecta p ficiantur: ⁊ significantia ipletiōe cōsumēť. b Qui ḡ sol. Minima sūt crux xp̄i et passio: quā qui erubescit minim⁹ ē: q̄ ꝓfitet magn⁹. Et pharisēos notat q̄ mandata dei dimiserūt p suis traditiōib⁹ q̄ nihil valēt dū vl minimuz q̄ in lege est p̄tereunt.

Moralit ¶ Moraliter aūt soluit q̄ nō implet: ꝟ tenet sic infirmis data sunt. Et q̄ nō intelligit spūalit̄. Soluere ē nō agere. q̄ recte intelligit: vel nō intelligere q̄ deprauat: aut minuere integritatē supadditionis xp̄i. c Minimus voca. in ꝛc. In regno celoz minim⁹ vocabit̄ q̄ erit eo indign⁹: in q̄ null⁹ minim⁹: sed oēs magni. d Qui aūt fece. Ro.2.c Qui nō soluerit: ⁊ sic docet: nō minim⁹: nō rūi magnus. Sed si facit q̄ docet: soli enī factores leḡ iusti sunt apud deum.

e ¶ Dico aūt vobis. Cū aūt dico: magnā vim ⁊ pfundā intelligētiā cogitādi incutit: oñdit quō supaddit: ⁊ nō q̄ pus mandauerat absoluit. Pl⁹ etiā ē diligere inimicos ḡ nō odisse: nō cupe ḡ nō adulterari: nō irasci ḡ nō occidere. f ¶ Nisi: id est nō solū minima leḡ p̄cepta impleueritis sed ⁊ ea que addo: q̄ duz fiūt addita ad pfectionē etiā hec plenī⁹ agūtur que p̄missa sunt ad inchoationē: q̄ q̄ nō videt mul. ad ꝓcu. e. nec fornicať: nec occidit qui nō irascitur. g ¶ Justicia vr̄a. Justicia phariseoz vocat oīa illa ad cultum dei actualiter p̄cepta: seu figurarum mystica tm̄ ad litterā instituta. ¶ Justicia illoz mādata moysi: ipletio illoz iusticia xp̄i. Illa a pēa liberāt: ista saluāt. ¶ Quidā i hac expositiōe laborāt: volētes notare supabūdātiā eē in nouo q̄ nō obſuareť i veteri testa. cum ⁊ i illo mali actꝰ ⁊ mala ꝓcupia ꝓhiberenť. Sz ñ ſm b hic agit. Immo i b abūdātia maioz ḡ scribaz ⁊ phariseoz oñdit: q̄z illi fz opa magis iusti appellari ḡ ſm volūtatē affectabāt. b Audist̄. expōit que ē iusticia phariseoz: quā q̄ adiplet non statim magnus sed aliquē gradū conscendit.

¶ Ego aūt magis deduci ad virtutē amoze iusticie ḡ timoze pene. Tertia p̄cepta erāt cerimonialia: ⁊ ista diuidebanť in tria. q̄z q̄dā ptinebāt ad sacra: sicut circūcisio q̄ntū ad oēs homes. vnctio q̄tū ad reges ⁊ pontifices. christ⁹ aūt nō assumpsit statū sacerdotis legal' vel terreni reg': imo dixit coram pilato: Regnū meū nō est de b mundo Joh. xviij. ⁊ iō nō habuit istā vnctionē coz̄palē regū vel pontificū: sed vnctionem spūalē a deo p̄e habuit p plenitudinē gratie. ſm q̄ scribit in Psal. Unxit te deꝰ deꝰ tuus oleo letic̄ie ꝛc. Circūcisionē aūt ipe adimpleuit p̄mo in scipo incipiēdo. scdo melius ⁊ efficaci⁹ ⁊ generali⁹ instituēdo sacr̄m loco ipi⁹. s. baptismū in q̄ ꝓferť maioz gra: ⁊ ē remediū tā vir' ḡ mulierib⁹. Quedā etiā cerimonialia ptinebāt ad sacrificia: sicut īmolatio agni paschalis: iuge sacrificiū ⁊ ꝓsilia. Ista aūt erāt figuratiua vni⁹ pfecti sacrificij. s. xp̄i i cruce offerēdi: ⁊ iō ista impleuit xp̄s vno mō coz̄palit̄ patiēdo. alio modo efficaci⁹ sacrificiū. s. eukaristiā instituēdo. Quedā aūt cerimonialia ptinebāt ad sacra: ⁊ de talib⁹ erāt precepta ꝓhibitiua vsum aliq̄z ciboz ⁊ ꝓsilia: ⁊ ista adimpleuit xp̄s: q̄z dicit Petr⁹ Act̄. xj. B. Immūdū ⁊ cōe nūq̄ introiuit in os meū: ⁊ multo fortiꝰ xp̄s hoc seruauit: ⁊ sic ista p̄cepta adimpleuit ea obseruādo ⁊ obseruatione melioꝛe declarādo. p talē enī abstinētia a coz̄palib⁹ cibis significabať abstinētia a spūalib⁹ īmūdic̄iis. hanc aūt īmūdic̄iā instituit xp̄s in lege euāgelica q̄ est mūdissima. ⁊ p ꝓs debuit cessare figuralis abstinētia. ꝓpter q̄s dicitur Act̄. xj. Q̄d deꝰ purificauit tu ne cōe dixer': q̄z null⁹ cibus coinq̄nat homes q̄ cū gratiarūactiōe ꝓcipiť: dimisit tū deꝰ in ordinatiōe eccl̄ie de aliq̄b⁹ abstinēt̄ijs faciendis p loco ⁊ tpe. Patet ḡ ex p̄dictis qualit̄ xp̄s legē adipleuit. Ītū ad oīa genera p̄ceptoz. Scdo impleuit legem q̄tū ad ꝓmissa. ꝓmittēs tū obseruātib⁹ meliora. lex enī mosaica ꝓmittebat solū bona tpalia ⁊ trāsitoria. s. abundantiā ⁊ excellētiā tpalē: vt ptz Deut. xxvj. D. Custodias oīa p̄cepta ei⁹ ⁊ faciet te excellentioꝛē cūctis gentib⁹: sed xp̄s obseruātibus dei mādata ꝓmisit bona spūalia ⁊ eterna. s. gr̄am in pūti que p̄cellit oībus bonis tpalibus: ⁊ etiā gloriā in futuro. j. xix. Omis q̄ reliq̄rit ꝛc. cētuplū accipiet. s. in pūti: q̄z bona spūalia que hic recipiunt' intantū excellūt bona tpalia ac si centenari⁹ numer⁹ paruo nūero cōpareť: ⁊ vitā eternā possidebit. s. in futuro. Patet igit̄ q̄ xp̄s adipleuit legē q̄tum ad p̄cepta ⁊ ꝓmissa.

Sit̄ adipleuit ꝓphetas: q̄z p̄ncipalr̄ locuti sūt de xp̄o ⁊ de aduētu ei⁹ ⁊ de his q̄ ptinēt ad ipm: ⁊ iō adipleuit ꝓphetas nascēdo ꝓuersando i mūdo ⁊ moziēdoꝛ resurgēdo ⁊ alia opa nr̄e salut' faciēdo: ꝓpter q̄s īmineńte sua passiōe dixit Lu. xxiij. Oportet ipleri ea q̄ scripta sūt in lege ⁊ ꝓphis ⁊ psalmis de me. Patet ḡ ex p̄dict' q̄ xp̄s impleuit legē ⁊ ꝓphas. Ad ꝓmū dicēdū q̄ xp̄s curādo infirmū sabbato nō fecit ꝓtra legē: q̄z licitū erat facere in die sabbati ea q̄ ad gl̄iaz dei ptinebāt: sicut ozare tēplū ⁊ sacrificia offerre: ⁊ laudes diuīas dicere ⁊ hmōi: ⁊ multo fortius sanare hoīem miraculose ad ostensionē diuīe virtutis erat licitū: ⁊ eadē rōne q̄ sanatus subito poꝛtaret lectū suū in die sabbati faciebat ad magnificationez miraculi. p hoc enī oñdebať q̄ diuīa ☧tute erat sic subito pfecte sanatus q̄ erat ad pristina opa plenarie restitut⁹. Ad alia duo ptz ex p̄dict' in coꝛpe q̄stionis. a Qui ḡ soluerit ꝛc. Hic ꝓr oñdit qual' debeat esse doctrina prelatoꝛ p ꝓfessionē ad christū: ⁊ ponit quandā diuisionē trimēbrem doctoꝛ. Quidā enī sunt q̄ male viuūt et male docent: sicut heretici: et de ist' dr: Qui soluerit vnū de mādat' istis: male. s. viuendo: b Et docuerit sic hoīes. alios sil'r p falsam doctrinā coz̄rūpendo. c ¶ Minimus vocabit̄ in regno celoz. i. in ecclia militante: q̄z decidit a vera fide. Alij sūt q̄ bñ viuūt ⁊ bñ docēt: ⁊ tales doctores debēt esse p̄lati eccl̄ie. ꝓpter q̄s dicit: d ¶ Qui aūt fe. ⁊ do. ꝛc. Alij sunt doctores q̄ bñ docent et male viuūt. de q̄bus dicitur. j. xviij. Super cathedram moysi sederunt scribe ⁊ phariseī: quod dicunt facite: opera aūt eoz̄ nolite facere. dicunt enim ⁊ nō faciūt. ⁊ q̄z hoc nō sufficit ad salutē. ideo dicit prelatis ecclesie: e ¶ Nisi abundauerit iusticia vestra plus ḡ scribarū et phariseoz nō intrabit' in regnū celoz. q. d. ad salutem nō sufficit bona doctrina nisi assit bona vita. f Audistis quia dictum est ꝛc. Superius descripsit virtutes contemplatiuoꝛum ⁊ prelatoꝛum in quibus cōsistit iusticia abundans. hic ꝓter describit virtutes actiuoꝛ in quibus ꝓsistit iusticia ad salutem sufficiens. Ad cuius euidentiā considerandū q̄ ad ꝓsecutionē salutis sufficit obseruatio mandatoꝛum decalogi: vt dicit saluatoꝛ. j. xix. Si vis ad vitam ingredi serua mandata: et ideo saluatoꝛ noua precepta moralia non dedit: sed precepta decalogi replicauit: et ad obseruationē eoꝛū homines induxit: verū intellectū eoꝛū declarando: ⁊ errores in deoꝛum circa hoc excludendo: et ideo diuidit in tres partes: quia primo dat intellectū aliquoꝛ preceptoꝛ moralium: secundo aliquoꝛū iudicialium. ibi: Audistis quia dictum est antiquis: Oculum pro oculo. Tertio intellectum cuiusdam precepti in quo fundatur tota lex: videlicet de dilectione ꝓximi. ibi: Audistis quia dictum est antiquis: Diliges proximum tuum. Prima adhuc in duas: quia prima dat intellectum quoꝛundam preceptoꝛum secunde tabule: que ordinant hoīem ad proximum: et secundo dat intellectum cuiusdam precepti prime tabule ordinantis hominem ad deum quo prohibetur ꝓiurū. ibi: Iterū audistis quia dictum est: Nō periurabis. Prima adhuc in duas: quia ꝓmo dat intellectū

† Jaco.2.b

† De cōse. di.4.c.non dubito, i fi.

† Exo.20.b Deu.5.b

a ¶ Ego aūt. Perfectionē quā venit implere incipit explanare: ⁊ quō iusticia eo⁊ debeat supabūdare. b ¶ Dis q̄ iracsic. Quia nesciebāt homicidiū esse nisi emptionē: apit oēm motū animi ad nocēdū i homicidiū cōputari. Mandatū xpi nō est ⁊trariū legi. sed lati⁹ legez in se ⁊tinēs. Qui nō iracsic: nō occidit. Sz nō ecōtra: licētia iracsēdi causa homicidij. Tolle irā ⁊ homicidium non fit. ¶ Supadditio christi nō iracsci: nō ⁊cupiscere a q̄bus difficile est abstinere: ⁊ tō magna sunt in remuneratiōe. ¶ Ira est ois mal⁹ motus ad nocendū. Subit⁹ aūt motus cui non ⁊sentitur ꝓassio est. Accedente ⁊sensu passio est ⁊ mors in domo. Omis qui iracsic. Gradus sunt in istis peccat⁹. Primo ē iracsci ⁊ hūc motū aīo retinere: plus est si vocem cōmotio ipsa extorsit qua feriat ille cui iracscitur. plus etiā si certa vituperatio increpuit. Similit gradus sunt in pena: nā minus est iudiciū q̄n adhuc cū reo agitur: ⁊ est defensioni loc⁹. plus ē concilio: q̄n iudices inter se conferūt quo supplicio dānent quē cōstat esse dānandū. pl⁹ est etiā gehenna: vbi nulla sentētie dilatio. Et ita q̄ ꝓrijs ⁊ certis modis exꝑmi non potuit: q̄busdā sūtudinib⁹ distinctū est. Dis enī trib⁹ iudicio: ꝯcilio: gehēna: diuerse māsiones i eterna dānatione ꝓ modo peccati signant exꝑmunt. ¶ Qui iracsic. Addūt q̄dā sine causa: sic̄ ad dicere racha vl fatue: q⁊ naturale est iracsci: ita tū ne sine cā fiat. Cui sensui videt aptari. Iracsciminī ⁊ nolite peccare. Sz ois occasio ire tollit: dū inimicos diligere iubemur. ¶ Qui nō iracsic nō soluit legē: sz implet: vt int⁹ sicut extra seruet innocētia. Ira ꝓprie est cōmotio passionis. Ira q̄ ex causa ⁊ nō ex passiōe est: iudiciū est nō cōmotio illicita. Dis occasio ire infirmis. s. aufert vel tollit. Si enī cum causa: nō fratri iracscit sed vitio. Justa ira mater ē discipline. Et ira q̄ est cū causa: iudiciuz est nō ira. ¶ Racha. Vel racha verbū hebreū: ⁊ interpretatur cenos. i. vacuus: qđ dicim⁹ sine cerebro: qđ est magna ꝓtumelia. Qui ḡ hec dicit fratri q̄ spūscto plenus est: luitur⁹ est ꝓtumeliam spūscti iudicio sctō⁊ iudicū. ¶ Nō ei modicus furo⁊ est quē de⁹ sale sapie cōdiuit infatuatū dicere ⁊ salienti deo derogare. c Si ergo. Explanat ampliozē iusticiaz oīndendo q⁊ si nō licet fratri iracsci: multomin⁹ in aīo retinere qđ in odiū queat cōuerti. Si quicq̄ mali ⁊tra ꝓximū in aīo habem⁹: deo placite offerre nō possumus. Si ergo ⁊c. Fm litterā hoc absurdū est. Est ḡ in interiori tēplo altare. i. fides: cui quodlibet mun⁹. i. psalm⁹: hymn⁹: oratio ⁊ hmōi nisi sit innitū nō est deo placiturū: ⁊ ibi. i. cū in corde (qđ est templū interi⁹) tale mun⁹ oblatur⁹ es: si in mentē venerit qđ frat⁹ tuus habz aliq̄d aduersum te quē tu lesisti. Si enī ip̄e te lesit: non ip̄e sed tu habes aduersus eū: nec tunc oportet te veniam petere: sed dare sicut vis tibi dimitti. d ¶ Relinque. Nō ait refer: q⁊ qđ recte offertur imutari non licet. Sed relinque donec placabilius offeras: nō enī munus repellit: sed charitatem ꝓximi querit: sine qua nemo ad charitatem dei puenit. Unde: Prius charitatem ꝓximo exoluat: q̄ munus suum deo placere optat. e ¶ Vade. Non pedibus: sed aīo humili te ei prosternas in conspectu illius cui oblaturus es. Vel petendo veniam si presens est. f Offeres. Hoc ex spiritu pietatis q̄ mitis fit: ⁊ diuinum verbum pie intelligit: intelligendo obedit: ⁊ adimplendum coꝛerigit. g ¶ Esto consentiens. Sicut iam precepit fratri reconciliari: ⁊ post iubet inimicos diligi: ita hic dum currimus in via huius seculi: ad pacez ⁊ concordiaz hortatur: sicut dicitur: Si fieri potest quod ex vobis est: cum omnib⁹ hoīb⁹ pacem habentes. Et ꝓconsentiens ex greco habetur benignus vel beniuolus. Cito: ne differas in crastinuz. Dum es in via: dum adhuc licet operari. Si fratrē lesisti: reconciliare ei. si aduersarius extiterit esto beniuolus vt fiat amicus. ¶ Aduersarius est aliquis homo: vel diuin⁹ sermo. Esto beniuolus ⁊ consentiens verbo euangelij: quod mandat multa cōtraria carni: cum quo in via: id est christo recte gradimur dum ei obediendo ad vitam eternam pertingimus. ¶ Aliter. Aduersarius est deus vel magis sermo diuinus qui contradicit peccare volentib⁹. Qui ad hoc datus est vt nobiscum sit in via cui oportet nos consentire: ne oderimus q⁊ deus nobis non parcit donec sanemur.

b ¶ In via cum eo. Sermo diuinus nobiscum est in christi via. Aduersarius nobiscum in via seculi. Sermo diuinus nobis via est qua

¶ currim⁹

a ¶ vt iudicio puniat legis: ¶ accusatione legis.

qui autē occiderit reus erit iudi/

a ¶ plus impono non iracsci.

cio. Ego aūtē dico vobis: q⁊ ois a

a ¶ nō fratri iracsit q̄ peccato iracsit. b ¶ i. dignus accusatione. c ¶ qđ supra de homicidio.

q̄ iracsit frātri suo: reus erit iudi/

a ¶ qui de motu ꝓpūpit in vocē indignationis.

cio. † Qui autē dixerit fratri suo

a ¶ interiectio indignationē exꝑmens. b ¶ consensu iudicum de danda sententia in eum.

racha: re⁹ erit cōcilio. † Qui au b

a ¶ qui vsq̄ ad cōtitia ꝓcesserit. ¶ eque in deum credendi quem deus salem vocat.

tem dixerit fatue: reus erit gehē/ c

a ¶ q⁊ nō licet iracsci: ergo multo minus odio habere. b ¶ bont operis sacrificium.

ne ignis. Si ergo offers munus d

a ¶ in fide vel ad christum ad quē nisi per fidē attingat nemo digne offert.

tuum ad altare: et ibi recordatus

a ¶ quem lesisti.

fueris: quia frater tuus habet a/

¶ coram deo.

liquid aduersum te: relinque ibi d

munus tuum ante altare: et va/ e

a ¶ qđ nec̄t fieri nisi spū humilitatis fundarus ⁊ timens deū. ¶ quārū in re ē emēdando q⁊ peccasti.

de prius reconciliari fratri tuo: ⁊

a ¶ intentionē renocās ad id qđ cepas. ab ¶ hoc ex spiritu lenitatis quo mitis fit.

tunc veniens offeres munus tu/ f

a ¶ hactenꝰ de ꝓximo b pacē iubet hꝫ cū aduersario.

um. Esto consentiens aduersa/ g+

a ¶ nemo enim nouit quando de hac vita exeat.

rio tuo citō dum es in via cū eo: g

us erit iudicio. ⁊ hoc est min⁹ q̄ q⁊ aliqs sit iam extreme pene determinat⁹. qđ ponit in tertio gradu cū dicitur: c ¶ Reus erit gehenne ignis. Considerāduz tñ q⁊ licet ira sit pctm: vt hic dr: nō tñ omis ira. ira enī est appetitus vindicte. Vindicta aūt si sit iusta non est pctm eam appetere: sed tñ si sit iniusta. ⁊ hoc ꝓtingit quadrupliciter: vel q̄n appetit pena eius q̄ nō meruit vel plus q̄ meruit. vel si appetat ordine debito ꝓtermisso: vl q⁊ appetit ꝓpter indebitū finē: vt q̄n appetit solū ꝓpter vindictā nō ꝓpter iusticiaz. d Si ergo offers. Hic ex p̄dictis infert duplex coꝛrelarium. Primū respicit placationē diuīe offense. Et sc̄dm euasionē pene infligende. Secundū ponit ibi: Esto consentiēs ⁊c. Circa primum aduertendū q⁊ munus deo oblatuz nō proficit ip̄i offerenti nisi sit in charitate. charitatez autem non habet nisi proximo leso ab eo velit satisfacere. ⁊ ideo dicit: Si offers munus tuum ⁊c. Seq̄tur: e ¶ Vade ꝓius reconciliari ⁊c. ⁊ potest hoc intelligi dupliciter. vno modo pedibus coꝛporis. et hoc debet fieri si cōmode possit haberi ipsius fratr⁹ offensi p̄sentia. si aūt nō possit sufficit ire ad eū pedib⁹ mentis: qđ fit quādo habet ꝓpositum satisfaciendi loco ⁊ tempore competenti. et hoc modo vtitur ecclia romana que reū ꝓfitentē absoluit: ⁊ sibi satisfactionē leso fiendam imponit. f ¶ Esto ꝓsentiēs. hoc est secundū coꝛrelariū: q⁊ si ille q̄ offendit frēm vult penā gehēne euadere debet ei in hac vita mortali satisfacere. ⁊ hoc est qđ dicit: Esto ꝓsentiens aduersario tuo. i. fratri leso q̄ habet aduersum te. Esto consentiens p ipsius placationem. g Dum es in via cū eo. i. in presenti vita.

Re forte

Ro..12.d

† 55.di.c.si.

† De here. c.cū ex in/ nocco. in fi.

† 86.di.c. qđ. in glo.

Ps.4.

Ps.118. currim⁹. vnde: Etiam mādatorum tuorum cucurri cum dilatasti cor meū. a Ne forte tradat. sic tēperauit vt pnīe locū nō auferret. putarek enī q si obisset aduersari⁹: ⁊ nō posset ei ī via esse beniuolus: necessario iudici traderet. Sed ⁊ locū pnīe reliquit: ⁊ impenitētē iudici tradit dicēs: Iudex tradat te mīstro. Tradat. i. causa sit cur tradaris in man⁹ chri

Job. 5.d sti: cui pater oīe iudiciū dedit. Christus ministro. i. angelo: q̄ colliget çiçania.

b Mouissimū q̄drantē. i. minuta pctā: q⁊ nihil erit impunitū. vel p q̄drantē nouissimū significant terrena pctā: q⁊ pma pars mūdi celū. scda aer. tertia aq̄. quarta nouissima ra. q̄ donec reddas nouissimū quadrantē. i. donec luas pctā que de terra ꝓtraxisti. Prim⁹ quadrans est ignis q̄ charitas significat. Scds aer q̄ spirat: q̄ significat vita. Tertius aqua: q̄ renascimur. Nouissim⁹ terra: p quā carGen. 3. d fm aliam litteram. nalis vita. Vñ: Terra es ⁊ terrā ibis. i. exolues qđ esse voluisti. c Quadrās genus nūm est q̄ hz duo minuta. Vñ alius

Mar. 12. d euāgelista dixit illā paupculaz misisse in corbonā quadrantē. ali⁹ duo minuta qđ idem est. c Audistis. Adhuc qui dixit: Nō veni soluere legē sed adimplere. addit: quantū debeat abundare iusticia ap̄lorꝝ plus q̄ phariseorum. Minor iusticia est nō mechari corpe. maior iusticia ē nō mechari ⁊ corde. Nō ait: qui ꝓcupierit: sed q̄ viderit ad cōcupiscendū eam. i. hoc fine ⁊ animo attenderit vt eā ꝓcupiscat qđ iam nō est titillari: sed plene ꝓsentire libidini vt si facultas sit peragatur. Hic

Prō noīe mechantiū oēm carnalē delectationem accipe: qñ ania relicta supiorꝝ lege turpi voluntate inferiorꝝ ꝑstituta corrūpitur. d Viderit mlierē. Beda. Magna supadditio. Visus ponit ꝑ oīs motu q̄ est ad delectationē: nō solum corpalis sed interior q̄ est in ꝓcupiscētia in qua aperiunt illi oculi q̄ ꝑpena peccati ꝑmis parentib⁹ male aperti legunt: tunc itur in affectū cordis: nec deest voluntas ꝑ occasio peccati. Sicut q̄ bona voluntas cū deest copia agēdi remunerat: sic deliberatio cū molimine vitiorꝝ dānat: q⁊ nō fm q̄ quisq̄ potuit ⁊ nō licuit: sed fm q̄ voluit ⁊ ꝓposuit ex ꝓscientia accusat vel defendit. e Ad cōcupiscendū. vt transeat in affectum cordis: vt facere disponat vbi nō deest voluntas sed occasio: qđ passio dicitur: que ē mors in domo. Ꝓpassio est animi subitus affectus vel ire vel amoris. Passio quedam animi forma vel deliberatio ex cōsensu. vnde dicitur aliquis iracundus vel amator. Ꝓpassio est subitus motus sine deliberatione boni vel mali operis. Passio ē affectio deliberati animi sit sit locus ꝑficiendi. f Q⁊ si oculus. Oculus potest accipi dilectus amicus cōsiliarius quasi iter demonstrās. dexter q̄ in diuinis. Qui vero in his que ad corp⁹ pti nent consulit: similiter oculus. Scandaliçat. i. si in heresim aliquā trahere vult. Similiter dextera manus dr amicus q̄ est amic⁹ in diuinis. Sinistra: qui in huius vite necessarijs. Sicut visus oculo: ita manui cōuenit actio. Vel in oculo ⁊ in manu dextera possunt accipi fratres: vxor: filij: ꝓpinqui: si qui sunt impedimento debemus a nobis separare nedum ipsos lucrari volum⁹ nosꝑsi

Leui. 27. a pereamus. Unde in Leuitico de magno sacerdote dr: cuius anima cultui dei mancipata est: ne sup patrem ⁊ matrem vel filias polluatur. i. nulli⁹ affectum sciat nisi eius cui⁹ cultui dedicatur. Vel oculus est mētis visus. dexter dignior exterioꝝ qui purgandus est ne scandaliçet. Quia si ille semp in ꝓpitiatorium respicit: exterior frenat lege eius hic scandaliçat ꝓcupiscendo illicita: sed est cruēdus ne per eum in vitiū labamur. Ysido. Si cōtemplatio vertit in tedium vel in arrogantiā: dimitte eaz: ⁊ transi ad actiuam: q⁊ melius est p actiuam saluari q̄ p contemplatiuā perire. g Erue eam. Ad litterā nullum membrum erui precipitur: sed interior visus qui dexter: ⁊ exterior qui sinister dicit. p studium pfi laboris si nocet est reuocandus vel remouendus: et etiā longe faciendus: vt sez nec in memoria habeatur. Eruit oculus cum frangitur malus visus. proꝛcitur: cum ex toto ānihilat nec intrare permittitur.

h Dextera manus tua ⁊c. Prospera operatio vel aliquis adiutor strenuus intra vite negocia: qui si scandalū est in lege dei: melius est illo preciso saluari q̄ cum illo damnari.

Dexte ra

a Ne forte tradat te aduersari⁹ iudi a
ci: et iudex tradat te ministro et b
⁋ in tenebras exteriores.
ī carcerē mittar. Amē dico tibi: c
a ⁋. i. nunq̄ sic vt ibi dicit: donec ponā inimicos
tuos scabellum pedum tuorum.
b nō exies inde dōnec reddas no/
c uissimū q̄drantē. Audistis q⁊ di/ e
⁋ a moyse.
ctum est antiq̄s: Nō mechaberis. †
† Ego autē dico vobis quia om/ f
a ⁋ ⁊ aīa eius titillata fuerit qđ ꝓpassio dr: q̄ ⁊ si
culpā hz ñ tū crimē. b ⁋ cōcupia ē mr adulteriū.
de nis qui viderit mulierez ad cōn/
f cupiscendū eā iam mechat⁹ est eā
ī corde suo. † Q⁊ si oculus tuus g†
a ⁋ ne noceat erroꝛe vel exemplo.
g dexter scandaliçat te: erue eum ⁊ h
a ⁋ ne aspicias quo male pereas.
pōijce abs te. Expedit enim ti/ i
a ⁋ ille quem habes vt vnum membrum.
bi vt pereat vnū mēbroꝝ tuoꝝ
⁋ tu ⁊ ipse.
q̄ totū corpus tuū mittat ī gehē k
a ⁋ operatio prospera.
h nā ignis. Et si dextera man⁹ tua l

a Ne forte tradat te aduersarius iudici ⁊ iudex tradet te ministro. i. diabolo q̄ est executor diuīe iusticie. b Et ī carcerē mittaris. i. in penā infernalē. c Amen. i. fideliter. d Dico tibi q⁊ nō exies inde donec reddas nouissimum quadrantē. i. nunq̄ exibis: q⁊ in inferno nunq̄ ē possibilis reditio. e Audist⁹ q⁊ dictū est ⁊c. Hic ꝓhibet saluator dare intellectū precepti negatiui quo ꝓhibetur nocumētū alicui rōne psone sibi cōiuncte. s. vxoris. ⁊ primo ponit hui⁹ precepti intellectū. secdo infert quoddā corrclariū. ibi: Si ergo oculus tuus. Circa ꝑmū aduertendū q⁊ iudex ꝑ illud ꝑceptuz: Nō ꝓcupisces vxorē ꝓximi tui: intelligebāt signa exteriora tūi ꝓhibita: vt sunt tactus impudici: ⁊ oscula ⁊ hmōi: ⁊ ideo sic exponebāt: Nō cōcupisces vxorē ⁊c. i. signa concupiscentis nō facies. Silr ꝑ illud ꝑceptum: Nō mechaber⁹: intelligebāt actū mechie tūi esse ꝓhibitu: ⁊ sic ꝓcupiscētia latēs oīno in corde nō expressa signo vel facto nullum est pctūm: sed hoc est irrōnabile: q⁊ act⁹ exteriores vel signa nō habēt rationem peccati nisi inq̄ntū sunt voluntarij: vt predictum est. ⁊ ideo saluator excludēs hunc errorez dicit:

f Omis q̄ viderit mulierē ad cōcupiscendū eam: q⁊ videre absolute nō est malū: sed inq̄ntum ex eo sequitur ꝓcupiscentia interior: ⁊ ista cōcupiscentia sic ꝓcedit: q⁊ primo ex aspectu mulieris causat cōcupiscentia in appetitu sensitiuo q̄ dicit sensualitas ⁊ ꝓuenit actū rationis: ⁊ sic nō est peccatuz nec veniale nec mortale. cui⁹ ratio est: q⁊ talis motus sensualitatis nō est in ptāte homis: ⁊ p ꝓsequēs nō est peccatū: sed retentio hui⁹ ꝓcupiscētie post q̄ percepta ē bene est peccatū. vñ dicit Aug⁹. Nō est in ptāte nostra q̄bus visis tangamur: sed est ī ptāte nr̄a ea respuere vel accepta re: ⁊ sic patet q⁊ predict⁹ motus sensualitatis nō est pctūm: sed materia exercende virtut⁹ si ei resistat ꝑ rationē. Si autem teneat ꝑ delectationē morosam absq̄ ꝓsensu tū: tūc est peccatū sed veniale. Si aūt sequat ꝓsensus in aīo: tūc est pctūm mortale etiaz anteq̄ exprimatur facto vel signo: ⁊ iō de tali ꝓcupiscētia que ē ꝓsensus dicit saluator: Jā mechatus est eā in corde suo. g Q⁊ si oculus tuus. Hic ex predictis ꝓcludit corrclariū. s. q̄ illud qđ facit hoīem ruere in talē ꝓsensum ꝑdictū est sollicite vitandū. ⁊ quia aspect⁹ impudicus ē huiusmodi. ideo dicit: Q⁊ si oculus tu⁹ dexter scandaliçat te. i. facit te ruere in predictum consensum.

b Erue eum ⁊c. non ē sic intelligendū q⁊ hō ad vitanduz ꝓcupiscentiā debeat se aliquo membro sibi a deo dato priuare: q⁊ ꝑ hoc nō sanat ꝓcupiscētia que interi⁹ viget. Silr q⁊ ꝑ viā aliā pōt adhiberi aliqđ remediū efficacius. s. ꝑ voluntatē act⁹ mēbroꝝ illicitos repimentē: q⁊ mēbra corporis mouent ad act⁹ suos ꝑ voluntatē: ⁊ erutio oculi ꝑ acci pitur metaphorice. oculus enī erutus nō pōt exire in actuz videndi: ⁊ ꝑ ꝓns ille bene sibi oculū eruit q̄ ipm ab actu videndi impudico ꝑ voluntatē repmit. Aliter exponit: Oculus dexter. i. visitatio bona de genere si sit alicui occasio ruine debet eā relinq̄re ⁊ a se rescindere. Verbi grā: si aliquis vadit ad aliqđ collegiū mulierū causa ꝑdicatiōis vel cōsilij dandi. hoc ē bonū de genere: tū si ex hoc ꝓcipiat occasionem ruine sibi iminētis ꝑ oztum alicui⁹ familiaritatis male vel tentatiōis piculose debet illud opus bonū de genere dimittere. rō aūt subdit: i Expedit enī tibi vt vnū mēbroꝝ tuoꝝ. pereat ꝑdicto mō. s. actū illicitū q̄ vis delectabilē deserēdo. vel si accipit ꝑ bono de genere meli⁹ est illud dimittere: k Q⁊ totū corp⁹. i. q̄ tota ꝓgeries bonorū opez ꝑ grauē lapsuz pereat occasiōe illi⁹ particular⁹ boni. l Et si dextera ma. tua scan. te. sic dictū est de oculo: sic de mān dupl'r pōt intelligi. Uno mō sic: q⁊ si ē occasio ruine ꝑ tactū impudicū abscindēda ē. ꝓhibendo talē tactū ꝑ voluntat⁹ imperiū. Alio mō sic q⁊ ꝑ manū intelligatur bonum opus

Comm. post. contra cp. mechabitur

† 32. q. 5. c. sic enī. c. si paul⁹ et. c. qui videris

E

† 24. q. 3. c. illud et. 28. q. 1. c. vxor in fi.

† 18. 8

¶ Dextera man⁹ est actio: oculus ꝓtẽplatio in q̃ scãdaliçamur: dũ ex infirmitate ad purũ ꝓtẽplari nõ valem⁹. Jn hac ꝑ desidia ⁊ torporis ocio: in alia ꝑ seculi frequẽtia ⁊ occupatiõis tedio illaqueamur. Et nota si q̃s nõ põt frui ꝓtẽplatiua nõ torpeat ocio ab actiua: vel nedum occupar̃ actibus: arescat ab interna dulcedine cũ meli⁹ in ꝓtẽplatiua possit ꝓficere.

¶ Si dextera tua. i. si dũ exequeris opa miscẽde in actiua cadis in alia vitia: dimitte eã actuã ⁊ trã si ad aliud. a ¶ Abscide eã ⁊ pjice. Si q̃s ꝗ pdicat de mẽbris: affectu picrat̃ nõ debet audiri. Sz vt improbitas mox ⁊ prauitas actionũ inde resecetur: vt q̃cq̃d in oculo mẽtis de via iusticie ⁊ morũ ꝑbitare nos subuertit: ⁊ q̃cq̃d ꝓtra opationez virtutũ extra pulsat: ꝓcul pellat. b ¶ In gehẽnã. Nomẽ gehẽne in veterib⁹ libris nõ inuenit̃: ꝙ prius a dño ponit̃. Cui⁹ nois occasio est. Idoluz baal fuit iuxta hierlm ad radicem montis morta vbi siloa fuit. hec vallis irrigua fuit ⁊ nemorosa ⁊ plena delitijs: ⁊ lucus i ea: idolis ꝓsecratus. ꝑpls aũt isrl̃ adeo insaniit: vt relicto tẽplo ibi imolarent: ⁊ filios suos incederẽt demonijs. Et dicebatur loc⁹ iste gehẽnon. i. vallis ennon. Cõminatur aũt de⁹ se impleturũ locũ illũ cadaueribus: vt vocetur poliandruz. i. tumul⁹ mortuoꝝ. huic ergo loci nomine futura supplicia designant̃. c ¶ Dixit illi. Scripsit Moyses in Deuteronomio: q̃ si vxor nõ placet viro ꝓpter aliquaz feditatem: dimittat eam. qđ christ⁹ exponit ob duriciã maritorũ dici: nõ vt cõcedatur dissidium: sed vt tollatur homicidium. Melius est enĩ diuidi q̃ꝫ odium sanguinem fundi. Christus vero solã fornicationez excepit: ceteras molestias iubet ꝑ fide cõiugij ⁊ castitate sustineri. Nõ est dimittere cõtempta carnalitate cũ vxore spũalit̃ viuere. Hic iubet vxorẽ si dimitti: qui alibi dicit: Qui nõ oderit patrẽ et matrem ⁊ fi. ⁊c. nõ potest meus esse discipulus. Jdeo dictũ est: qz in regno dei nulla est ꝓditio vite ꝑsentis: q̃ꝫ qui nõ oderit: ⁊ vt finiat̃ optauerit: nõduz diligit tegnũ dei. Odit ergo nõ homĩes quos potius vult secũ pmanere: sed corruptibilẽ cõiunctionem in vxore: legem miseram nascendi ⁊ moziendi in parentib⁹. Amat vero eternum esse sibi ⁊ omibus illis. Sicut diligit inimicum non in hoc q̃ inimicus ⁊ malus: sed q̃ homo vt secum sit saluus. ¶ Joh. Chryso. Permisit Moyses dari libellum repudij ne ꝓpter odiũ funderetur sanguis. Permisit fieri mala ne fierent peiora: ⁊ hoc permittendo non dei iusticiã demonstrauit: sed a peccato abstulit culpam peccandi: vt. q. ſm legẽ agentibus: peccatum nõ videatur esse peccatum. Si ergo permissum est repudium: malum quidem: tamen licitum. Hac ratione apostoli preceperũt secũdas nuptias ꝓpter incõtinentiã hoĩm. Permisit nõ ꝑcepit: qđ ꝓmittim⁹ nolentes precipimus: quia malas hominũ voluntates ad plenũ prohibere nõ possumus. d ¶ Causa fornicationis. Quia in hoc fides castitatis ⁊ cõnubij rumpitur: ⁊ ille nõ facit eam mechari: sed ipa causa est reat⁹ sui. Si autem pro fornicatione dimittit: a fornicatione debz esse immunis: nec aliam ducere licet dum illa viuit. ¶ Fornicationis causa. Femine que fornicata est: vel viri ne fornicetur. Scilicet si vxor cogat ad idolatriam: vel ad auariciam: vel ad alias illicitas concupiscentias. Nõ enim fornicatio est tm̃ stupri: sed generaliter que a lege dei aberrare facit. e ¶ Reddes autẽ. Si iurare cõtigerit q̃ creatorem iurabis: non per creaturaz. Hoc enĩ ꝙ iurat quilibet veneratur: hoc amat: hoc timet. ideo lex precipit vt non iuretur nisi per deum. Judei enim per angelos ⁊ hierusalem ⁊ elemẽta iurãtes: creaturas venerabãt honore dĩ. Sicut ergo victimas deo imolabant: ne eas idolis imolarent: sic paruulis concessum est iurare per deum non q̃ recte hoc fiat: sed quia melius est hoc deo exhiberi q̃ꝫ creatur̃. Christus vero omnino iurare prohibet. i. ne quis. q. bonum apperat iusiurandum ⁊ assiduitate iurandi labatur in periurium. Jurat enim Paulus dum deum testem facit non q̃ bonum sit iurare: sed q̃ necessarium dũ nisi iuretur homines sunt pigri credere quod est eis vtile. Qui non iurat peierare non potest: sicut qui non loquitur nõ potest mentiri.

f ¶ Ego autem dico vobis. Docet nil tam vile in creaturis quod q̃s peierare debeat: dum a summo vsq̃ ad imum iuramentum vetat. i. a celo vsq̃ ad capillum. Jn deum peierare cõuincitur cuius thronus est celum: ⁊ cuius est quicq̃d est. Jn celo dicitur deus sedere terramq̃ calcare: non q̃ habeat membra sic locata: sed quia in corpore mũdi maxima species est celi: minima terre. Dicitur sedere quasi excellentiori presentiori pulchritudini. minimam iudicet ⁊ ordinet in infimis. Sedes enim dei iudiciũ significat.

Mystice. ¶ Mystice. Celũ est ania iusti. terra peccatoris. Et quia spũalis omia iudicat: ⁊ a nemine iudicatur: sedere dicitur. Peccator quia ꝑ iusticiã in infimis ordinatur: ⁊ sub lege ponitur: scabellum pedum dicitur.

s Per celum quia. Illi: vel celum plus aliq̃d suspicabantur: vel per illud iurantes

a scãdaliçat te: abscide eã ⁊ proĳce abs te. Expedit enĩ tibi vt pereat
a ſ ille quem tu habes vt membrum. ſ actiua vel contẽplatiua vita siue adiutor.
vnũm membroꝝ tuoꝝ: q̃ totum
a ſ tu cũ illo. ſ tu cũ illa vel illo. b ſ ita abundãtior iusticia: quia ibi licet dimittere: hic nõ nisi causa fornicationis.
b cõrpus eat in gehẽnã. Dictũz est aũt: Quicunq̃ dimiserit vxorem
a ſ pmissio fuit ũ ꝑceptũ. b ſ ñ soluo ſz suppleo.
c suã: dẽt illi libellum repudij. Ego autem dico vobis: quia omnis
ſ non concubinam.
qui dimiserit vxorez suã excepta
d causa fornicationis eaz mechari
a ſ qz debz manere innupta vel viro reconciliari.
facit: ⁊ qui dimissaz duxerit adul
a ſ item in hoc non soluo: sed suppleo legem.
terat. Iterũm audistis quia dictum est antiquis † Non periura
e bis: reddes aũt domino iuramẽ
a ſ longe facio a periurio dũ iurare prohibeo.
f ta tua. † Ego autem dico vobis:
a ſ sermo fidelis ꝑ iuramẽto dñi hñi. ſ iustum.
g non iurare omnino: neq̃ ꝑ celũ:

† 22.q.1.c. habem⁹ et c. si perm. et .q.4.nec cesse.

*Luc.14.f

†De iu. iurã. ⁊ si christus

num opus de genere: qđ est relinquẽdũ si sit occasio ruine: sicut si aliq̃s alicui mulieri det elemosynaz: ⁊ ex ꝺ ꝓtrahat cũ ea familiaritatẽ piculosaz: debz ꝑmũ dimittere q̃ꝫ sit bonuz de genere: ne pdat mai⁹ bonũ ꝓtinẽtie. a ¶ Dictũ est aũt: Qđcunq̃ dimiserit vxorẽ suã. hic dat intellectũ cuisdã pmissi in lege. ſ. de libelli repudij oatione. de q̃ scribitur Deutero. xxiiij. Si acceperit hõ vxorẽ ⁊ nõ inuenerit gram aũ oculos ei⁹ ꝓpter aliquã feditatẽ: scribat libellũ repudij quẽ dabit in manu illius ⁊ dimittet de domo sua. credebãt ãt in q̃ ꝺ ẽsset simplicit̃ licitũ: sed ꝺ est falsuz: qz cum fm totã vitã indiuisibilitas sit de rõne ꝓiunctionis mrimõial̃: vt dicer̃. j. xix. iõ ꝺ pmittebat: ñ qz licitũ ß ad euitãdũ mai⁹ malũ: scz vxoricidiũ. min⁹ ei malũ erat q̃ vxores dimittẽrẽt q̃ꝫ eas iterficerẽt: et iõ nõ erat licitũ vxorẽ dimittere nisi ꝑ fornicationẽ. tũc enĩ licitũ est eaz dimittere q̃ꝫ tũ ad cohabitationẽ ⁊ debiti redditioez: manet tñ vinculũ ꝙ totam vitã: ⁊ iõ dicit q̃ si dimissa nubat alteri ꝓmittit adultertiũ: ⁊ silr̃ q̃ eã duxerit.

Deu.24.a
†
F.19.b
Mar.10.a
Luc.16.b

†Leui.19.b

b ¶ Iterũm audistis qz dictum est antiq̃s: non periurabis. Hic dat intellectũ cuiusdaz ꝑcepti ꝑme tabule q̃ ꝓhibetur ꝙ periurĩ. Circa ꝺ aũt errabãt iudei credẽtes q̃ solũ iuramẽtũ medaz eẽt ꝓhibitũ: ⁊ q̃ iuramẽtũ illicitũ eẽt seruãdũ: sicut Act̃. xxiij. ꝺz: q̃ qdã iudei iurauerũt inẽ se interficere Paulu⁹ anteq̃ comederẽt vl̃ biberẽt: ⁊ credebãt se tenere adiplionẽ iuramẽti. vñ Judic̃. ix. Jepte ex ꝓmissione dño facta imolauit filiã suã. vbi dicũt cõiter doctores q̃ nõ placuit deo. Ex q̃ ptz q̃ iuramẽtũ vel votũ de illicito factũ nõ ẽ obligatoriũ. Silr̃ iuramẽtũ incautũ qđ fit sine necessitate tradebãt eẽ licitũ imo etiã ꝑ se bonũ: ꝓpter ꝺ qđ scribit̃ Deut̃. vj. Dñm deũ tuũ timebis. Seq̃tur: Et q̃ nomẽ illius iurabis: sed ꝺ ptz eẽ falsum: qz nomen tante sanctitat̃ accipe sine cã imporat irreuerẽtiã diuini nois. Qđ aũt dr Deut̃. vj. Per nomẽ illi⁹ iurabis: nõ est dictũ ꝓpter ꝺ q̃ ꝙ suetudo iurãdi sit licita sine necessitate: vt ipi dicebãt: ꝺ ad excludendã iurationẽ ꝑ idola: vt ibidẽ dr q̃ in nullo casu ẽ licita. q. d. si occurrat necessitas iurãdi: tunc iurabis ꝑ nomen dei ⁊ non ꝑ nomẽ idoli. ꝓpter quod dicit saluator: c ¶ Ego autẽ dico vobis non iurare omnino. i. ex quacunq̃ causa: quia hec est incauta iuratio. ꝑ hoc tamẽ non excluditur iuratio in necessitate: qz negatio ibi ꝓponitur signo vniuersali affirmatiuo: quod equipollet suo ꝓtradictorio: postposita autẽ eq̃pollet suo cõtrario. vnũ non omis: valet: q̃dam nõ. omis non: valet: nullus. Hic aũt non dr: oĩno non iurare: quia eẽt sensus: q̃ in nullo casu eẽt iurandũ: quod est falsuz: quia q̃libet tenet̃ supiori req̃rẽti ꝑ iuramẽtũ dicere veritatẽ: aliter periret veritas iusticie in mult̃: sed dr hic: Non iurare oĩno: ⁊ ideo nõ est sensus q̃ in nullo casu eẽt iurandũ: sed q̃ncũq̃ deest necessitas: nõ ergo excludit̃ oñe iuramẽtũ vt visuz est: ꝺ excludit̃ iuramẽtũ incautũ: ⁊ qz nõ soluz incaute iurare ꝑ nomẽ dñi est illicitũ: sed etiã iurare ꝑ creaturas eodẽ modo est illicitum: inquantum in eis relucet virt⁹ diuina. iõ subdit: d ¶ Neq̃ ꝑ ce. qz thro. dei ẽ. i. ꝓncipalit̃ ibi relucet gl̃ia dei.

Neq̃ ꝑ

Ro.13.a

Exo.21.c

Mat. 11.d

Pō.7. Treū.3.d

Mysti ce

Luc.6.c

Vlnd iurātes nō putabāt se iurāmēto teneri: ideo sniam sic tēperat vt ꝛ celū creatura dei credat: nō plus aliqd: ꝛ qz thronus ei⁹ est: plurīū timeat. Sic ꝛ de terra: qz scabellū pedū ei⁹. Qui ergo p creaturā iurat: illi debet iuramentū qui eā creauit ꝛ regit: nec alij recte putat reddi. Non iuremus p creaturas vt veneremur eas vltra q̄s debem⁹. Nō iurem⁹ p eas vt viles existemus: vt ſ. cū p eas iurem⁹ nihil iurare putem⁹.

a ¶ Neq; p terrā. Alij. Per salutē pharaonis: qui dei iudicio posit⁹ est in infimis. Non est ptās nisi a deo: ꝛ in hoc deū iuras. b ¶ Neq; p caput tuū. Qz nō est tuū opus sed dei: ꝛ ita in minimis deū iurando plurīū incurrere potes. ¶ Qui p caput iurat illi debet cui⁹ figura ꝛ ptās in eo manet. c ¶ Quia nō potes ꝛc. Hec p dicta cum sint ardua ꝛ difficilia nemo sine spiritu fortitudinis seruat. Cōpellit ad pfectionē dū tollit iurādi occasionē. d ¶ Est est: nō nō. Ideo bis dicit: vt qz̄ dicis opibus probes: qz̄ verbis negas: facti nō cōprobes vel cōfirmes. ¶ Non penit⁹ iurare phibuit: sed occasione pturīs. qz̄ pfecti⁹ē docuit: oīdēs q vlteri⁹ē a malo esse. Apls iurat vt fidē psuadeat: ecclia etiā p fede re pacis ac fidei suos iurare cōcedit. Sed christus qz̄ pfectius est docuit: qz̄ infirmitatis indulsit: qz̄ superstitiosum resecauit. ¶ Veritas euangelij iuramentū nō recipit: sed alteri⁹ infirmitas ſa cogit dū veritati nō credit. e ¶ A malo est. Non q̄dē malum: qz ꝛ si nō bonū: tñ necessariuz: sed a malo est: nō tuo sed illi⁹ a quo cogeri iurare. i. ab infirmitate illius q̄ malū est. f Audistis qz dictū est ꝛc. Aug⁹. Lex modū vltionis instituit: oculū p oculo. Qz si dici pōt iniustoz iusticia est: nō qz iniqua est vltio quā lex statuit: sed qz vitiosa est libido vlciscēdi: magisq; ad iudicē ptinet hoc inter homies discernere q̄s bonum hominē sibi expetere. hic enī redderet malū pro malo. Judex non: sed p dilectione iusticie iustum p iniusto: quod est bonum pro malo: quod etiā deus iudex facit. ¶ Qz dicit oculū p oculo: nō alterū vult tollere: sed vtrūq; pseruare: dū minatur talionez. Quā etiam cum modo facit vt iniuriā vindicta nō transeat: ꝛ hec est pax inchoatio: ꝛ q̄si iusticie inceptio. ¶ Perfecta pax est nullam velle vindictam quam facit gratia euāgelij que iubet non tñ nihil mali reddi sed nec resisti: vt sustineatur: bonūq; rependatur. g ¶ Non resistere malo. Justicia legis rudes instruit in initio iusticie: id est nō plus q̄s est illatuz reddere. Justicia euangelij que ducit homines ad regnum est non resistere malo. ¶ Non resistere: vt ipe idem: Discite a me quia mitis sum ꝛ būllis corde. Et Da uid: Si reddidi retri. mi. ma. Et Hiere. Et maxillā dedi. p. Ecce idem dūs legis ꝛ euangelij. ¶ Malū tpale dicit. qz̄ trib⁹ modis fit. Cruciatu corporum. de quo dicit: Si q̄s te pcusserit. Nāno rex. vñ ait: Et ei qui vult tecū ꝛc. Angarijs operum. vnde ait: Et quicūq; angariauerit te ꝛc.

b ¶ Prebe illi ꝛ alteraz. Non tñ nō repcutias: sed si vult alteraz ferire patienter feras. hoc de iniuria corporis. De necessarijs autem si pdideri vnū sine tolli ꝛ reliquum. Quid ergo de superfluis? Et quicunq; angariauerit te vade cum eo. hoc nō ram pedibus q̄s parato animo. Historialiter enī hec nec in iesu nec in sanctis inuenimus: sed si quis cogit te seruire et solatium sibi impendere: cōpassiōis affectu paratus esto multo plus impendere. Ita docet verus medicus quos ad salutem egrotorum dirigit mansuete tolerare: quod illi intulerint ex infirmitate. Et tria ponit. Quia in hoc numero notatur perfectio: vt qui hoc impleuerit pfectam iusticiam se habere nouerit. Nec in his vindicta phibetur que fit ad correctionez: que ꝛ ipa ptinet ad misericordiā: nec impedit ppositum mansuetudinis. Sed hoc nō conceditur nisi ei cui potestas ordine data est. ꝛ sine ira: vt pater in filium.

¶ Mystice. Heretic⁹ disputādo si dextrū dogma vulnerauerit: prebe illi ꝛ alteram dexteram. Justus enim non habet siniſtram. i. oppone ei aliud de scripturis testimonium. Et tamdiu dexteras para donec lacescat. Vel si q̄s contenit in te nobilitatē dei q̄ christian⁹ es: que est dextera: tolerabilius sit tibi contēni nobilitatē seculi qui est siniſtra. ¶ Alterā dicit: nō siniſtrā. sed alteraz dexterā: quia iustus totus dexter est. Sicut de aloth legitur: vtraq; manu pro dextera vsus est: duū interioz ꝛ exterioz virtus deo offertur.

i ¶ Et ei qui vult. Consilium est anteq̄s contendas. Licet quidem infirmis sua repetere: sed non contendere. ¶ Lucas econuerso. Qui aufert vestem etiam tunicam noli prohibere. Quod non de his solis: sed de omnib⁹ temporalibus faciendum est.

k ¶ Tunicam. Vel tunica est anima quam si quis perdere noluerit: dimittat pallū. i. corp⁹ ad martyriū. Spūalit doctor tunicā tollit: cū interiora vitia facit confiteri: vt est inuidia: superbia ꝛ huiusmōi. Ille addit: ꝛ pal-

a ſ ꝛ ira in eū deū iuras. b ſ p peccatorem.

a qūia thron⁹ dei est: neq; p terrā: a
qz scabellū est pedū ei⁹: neq; per b
a ſ qñ iuras p eam non propter eam: sed qz cultura dei deputata est.
hierōsolymā: qz ciuitas est regis
a ſ q̄uis ad re nihil magis videat ptinere.
magni. Neq; p caput tuū iuraue c
a ſ quasi dicerer: quō nostrū ē d ptāre faciendi vt cōmutandi nō habemus.
ris: qūia nō potes vnū capillū al d
a ſ d iurare prohibuit loqui docet. ſ qñ necessitas non cogit.
bū facere aut nigrū. †Sit aūt ser- e
a ſ de re que est. b ſ de re que nō est.
mo vester: est est: non non. Qd f
ſ qz aliquando necesse est iurare. ꝛ Paulus: iurat licet a malo fiat.
aūt his abūdanti⁹ est a malo est.
a ſ neq; hic legē soluo. b ſ. ſ. redder. c ſ in lege retributio.
† Audistī qz dictū ē: oculū p ocū, ſ
lo: dentē p dēte. †Ego autē dico b
a ſ gſa in euāgelio. ſ qđ agitur spū mansuetudinis. b ſ malo nō peccato sed tpali. de quo subdit: Si quis te pcusse.
vobis ñ rēsistere mālo. †Sz si q̄s i†
a ſ dispurando. b ſ cōsciam q̄ ſm deum est cupando: qđ in nobis pcipuum est. ſ ruam.
te pcusserit in dexterā maxillam:
a ſ nō offerendo. sed nō resistendo. b ſ totū corpus ad affligendum.
prēbe illi ꝛ alterā. †Et ei qui vult †
ſ altercationis.
tecum in iudicio contendere: et
ſ vestē interiorē. a ſ spū fortitudis. ſ exteri⁹.
k tūicā tuā tōllere: dimitte ei ꝛ pal-

a Neq; p terrā qz scabellū pedum ei⁹. i. infima creatura sicut scabellū est inferioris pars sedis.
b Neq; p hierosolymā: qz ciuitas est magni regis. i. ipi⁹ dei q̄ est rex regū: ad cui⁹ cultum erat deputata ciuitas hierosolyma. c Neq; p caput tuū. qz. ſ. est op⁹ diuinū: nō tuuz. qđ ꝑbat dicens: d Quia nō potes vnū capillū albū facere aut nigrū. Vult dicere in oīb⁹ istis: q sicut p deū ñ ē iurādū incaute et sine necessitate: ita nec p creaturas: qz cū q̄libet creatura sit op⁹ diuinū: q̄ iurat p creaturā iurat p deū. Sequitur:
e ¶ Sit autē ſmo vr̄: est est: nō nō. simplicit affirmādo veritatē ꝛ negando falsitatē: ꝛ ptz q̄ loq̄tur in cōi modo loquēdi inter homies. p ꝫ qđ dicit: Sermo vr̄ ꝛc. Sed aūt est in casu vbi reḡit veritas a supiori p iuramentū. qđ aūt subdit:
f ¶ Qđ autē his abundanti⁹ est: a malo est: qz semp est ibi maluz culpe vel ex parte iurantis q̄n iurat sine necessitate: vt dictū est. Si āt iuret i necessitate reḡis⁹: tūc semp est ibi malū pene a parte reḡrentis: qz ex infirmitate hūana que ē quedā pena generi humano inflicta ꝓcedit q homies ñ credūt sibi mutuo simplici ꝛbo absq; iuramēto. Similiter ex parte requirētis: aliquando est ibi malū culpe: quando sez requirit iuramentuz sine necessitate. g ¶ Audistis. Hic consequenter ponit intellectū cuiusdā precepti iudicialis: errabant enim ibidem iudei credentes q vindicta esset ꝓpter se appetenda. hoc est falsum: quia velle penam alicuius absolute: non potest habere rationē boni: sed solum inquantū appetitur ꝓpter aliud. ſ. ꝓpter ordinem iusticie seruandum: vel ꝓpter aliud. ſ. ꝓpter ordinem iusticie seruandum: vel ꝓpter correptionem qui deliquit: vel ꝓpter terrorem alioz: vt videntes talem puniri a malis coerceantur: vel ꝓpter aliquod huiusmodi. Vbi ergo nullus bonum tale ex pena alicuius estimatur euenire: sed magis timetur de scandalo vel de maiori malo suscitando: tunc tenetur homo desistere a vindicta querenda: ꝛ hoc est necessitatis. si autez citra talem casum desistat a vindicta querēda: est superogationis. ꝛ quantum ad vtrūq; dicit:
h ¶ Ego autem dico vobis non resistere malo. istud non resistere in aliquo casu est preceptum: ꝛ in aliquo consilium vt visum est: ꝛ aliquando non resistere esset malum: quando scilicet ꝑ hoc daretur audacia malis homibus simplices opprimendi: et potest eorum malicie sine periculo occurri.
i ¶ Sed siquis te percusserit in dexterā maxillā ꝛc. loquitur in illo casu in quo ex resistentia surgeret maius malum: tunc debet habere animuz preparatum ad sustinendum maius malum sibi illatum: q̄s q̄ ex resistentia sua suscitaret maius scandalum ꝛ maius malum. ¶ Exemplum habemus in hoc q̄ ecclesia non repetit decimas in terris in quibus non consueuerunt dari: propter

¶ lium

lium: q̄ ꝛ exteriora vt furtum ꝛ fornicatiōem non erubescit confiteri.
a Mille passus. hoc est iter sabbati q̄ designatur pfectio spūalis: qz nō licet in sabbato seruile op⁹ facere. b Alia duo. Vadit et alia duo q̄ dum corpe tm̄ in fruitutem redigit spū ꝛ aīa. i. rōne ꝛ volūtate redigi est parat⁹. c Da ei. Que honeste ꝛ iuste pōt dari. Si deest facultas: da ei affectuz verbo vel obsequio. Da ei. ita. s. vt nec tibi noceat nec alij: pensanda est eni iusticia. Ita enim oīi petenti dabis: ꝛ si nō id qđ petit: sed meli⁹ cū iniuste petentem correxeris. d Et volenti mutuare. Duo genera pstandi cōplectitur. Vel eni benivole damus: vel reddituro cōmodamus. Et q̄cq̄ qui donat nō vult cōmodare. quasi nihil mercedis in eo sit cū rem acceptā debitor psoluit. Sed vere ille q̄ etiā hoc iubet retribuit. Dicit ergo: ne auertaris: id est ne alienes
2. Cor.9.b voluntatē tuā. Hilarem eni datorē di.⁹. Sic ꝛ spiritual doctor verbi diuini fenus auditoribus debet accōmodare vt boni opis retributionē ab
† 23.q4.c. cum in lege er. c. ea vin dicta 23. di. c. fi. 23. q. 3. c. scr illis possit accipe: ꝛ a deo mercedem sperare.
Exo.21.c e Audistis. Qui legē implert venit: in fine ad charitatem plenā pducit: q̄ est impletio legis.
f Odio habe. ini. tuū. Forsitan intelligenduz est iuxta hoc qđ. s. Oculū p oculo ꝛc. Vel subtrahendo officia hūanitatis. g Diligite inimicos. Cōtra ecclīam pugnatur trib⁹ modis: odio: verbis: cruciatū corpis. Ecclesia ecōtra diligit: benefacit: orat. Hoc est nouū mandatuz. hoc de filijs ire facit filios dei. vnde seq̄tur: Vt sitis filij. Adoptio filiorum sola charitate acq̄ritur.
h Benefacite. Ministrando cibum mentī vel corporis. Quod facit etiaz qui dicit: cum huiusmodi nec cibum sumere. Omia eni ea spectāt vt fratres fiant. Singulis singula opponunt vt omnes partes malicie bonitate vincantur.
Videntur contra esse imprecationes ꝓphetarum que nō dicunt voto optantiū: sed spiritu p̄uidentium. i Orate pro perse. ꝛc. Augusti. Non ait hoc pro fratribus in quibus sunt aliq̄ peccata psecutione inimicorum grauiora. Unde
3. Joh. 5.d cum Johānes dixisset: Si quis scit fratem suum peccare nō ad mortē: oret ꝛ dabit deus illi vitā. subdit: Est autem peccatū ad mortez nō pro illo dico vt roget quis vbi aperte ostendit quosdaz fratres esse pro quibus orare nō iubemur. Peccatum ad mortem est: cū post agnitionez dei per gratiā christi oppugnat aliquis fraternitatem: ꝛ aduersus ipam gratiā qua reconciliatus est deo inuidie fastib⁹ agitatur: quod fortasse est peccatum in spīrūsanctū. Peccatum non ad mortez est: si ꝗs non amorem a fratre alienauerit: sed officia fraternitati debita per aliquam animi infir
Lu.23.c mitatem nō exhibuit. Unde christus ait: Pater ignosce illis: non enim sciunt quid faciunt. Mōdum enim gratie spīritussancti participes societatem inierant fraternitatis. Hec differentia a iuda Petrum negantem diuidit: non quia non sit ignoscendum peccanti: sed quia tanta est labes illius peccati vt deficiendi humilitatem subire non possit: etiam si peccatum suum mala cōscientia agnoscere ꝛ enumerare cogatur: vt iudas cum dixit: Peccaui: facilius desperans cucurrit ad laqueum q̄ humilitate veniam petijt: qđ propter magnitudinem peccati iam ex damnatione peccati tales habere credendum est: ꝛ huic penitentie non ignoscit deus: cū ꝛ si peccasse fateantur: ꝛ feciſſe mala vehementer eos poeniteat: tamen huiusmodi affectiones mentis habent vt se nō humilient ad petendam veniaz. Monere au
1. Joh. 5.c tem potest qđ Johannes in epistola de dilectione dei et proximi tm̄ monere videtur vt fratres diligamus: cum dominus dicat ꝛ pro inimicis orandum. Sed fratres intelliguntur non solum qui iam credunt: sed qui crediturī sunt pro quibus orandum est: vt fraterno federe nobis sociantur. k Filij. Non degeneres. quasi diceret: Accepta potestate operibus agite: vt sitis filij renascendo per charitatem. l Patris. Jā dicitur pater. Videte vt sitis filij renati ex deo qui est charitas. m Qui
1. Joh. 3.a solem. ꝛc. Hunc visibilem. Nam inquiunt in libro Salomonis: Sol iusti
Sap. 5.b cie non illuxit nobis. Et de pluuia doctrine propheta dicit: Super vnaz
Amos 4.c ciuitatem ꝛ non super alteram. Solem suum. Quasi diceret: Que fecit: cuius proprie sunt omnia que de nihilo creauit. Quid ergo nos faciemus de his que munere eius accipimus.
n Publicani hoc faciunt. Exactores romanorum quos indei sic vocant: quia de republica curā gerebant. Dicuntur ꝛ nomen traxisse a Publio romano rege qui primus eos ordinauit.

Et si salutem tuam sine altercatione: sz retinem ei prebe.
lium. Et q̄cunq̄ te angariauerit a+
a ſ vt sis paratus nō tam pede q̄ animo.
a rit mille passus vade cū illo ꝛ alia
a ſ qz pax est oīa tolerare nisi deo būficiū addit.
b ſ rē vel corruptionē. ſ qz iocū. ho. q̄ miserē et cō. fer. su. in iu. qz in erer. non commouebitur.
c duo. Qui autē petit a te: da ei: ꝛ b+ c+
volēti mutuare a te: ne auertaris.
a ſ beneficiū qđ inchoantis iusticie est.
e †Audistis quia dictum est: †Dili d+ †Leui.19.c Luc.6.c
f ges proximum tuum: ꝛ odio habebis inimicum tuum. Ego autē
a ſ malinolū qđ est infirmis pmissum nō pceptū.
a ſ qđ pfectū ē nō impossibile. b ſ nō solū ñ odias. ſ hec ē latitudo cōsūmate charitat. ſ nō ea men vitia.
g dico vobis: Diligite inimicos ve e+
a ſ vitia odio: natura dilectioni est habenda.
b stros: benefacite his qui oderūt f
i vos: ꝛ orate pro psequentib⁹ ꝛ ca g
a ſ nō eni natura sum⁹ sed grā. ſ re qđ tū es in spe. ſ vt dignitarem suā heredes intelligant.
k lumniantib⁹ vos: vt sitis filij pā
a ſ q̄silr facit. b ſ. i. in sanctis electī. c ſ hoc exē plū pterat ē. q̄uis ꝛ spūaliē possit accipi. d ſ iusticie. vñ ōr: vob⁹ oriet sol iusticie: vt hūc visibilē.
m tris vestri qui in cēlis est: qui sōle b
a ſ beniuolos ꝛ malignos.
suum oriri facit super bonos et
a ſ imb: ē doctrine: vel pluuiā vt era fructificet.
malos: et plūit super iustos ꝛ in
a ſ amare amantē patre ē. inimicū charitatis.
iustos? Si enim diligitis eos qui
a ſ ex dilectione: in celo nullam: ꝛ si hic. de his ei pōt dici: Recepistis mercedē vestrā. ſ nullam.
ſ merces filiorum sola adoptio est.
vos diligunt: quā mercedem ha
ſ qui publica vectigalia exigunt: vel publica negocia seculi et lucra sectantur.
n bebitis? Nonne ꝛ pūblicani hoc

propter scandalum euitandum. vnde preelegit lesionem talis damni: ad euitandum periculum mortis mali: ꝛ sic hoc facit ecclīa: multo forti⁹ debet hoc facere vna singularis psona. Et eodē modo intelligendū est qđ sequit: Et ei q̄ vult tecum in iudicio ꝓtendere. Silr aliud ꝟbum qđ sequit: a Et q̄ cūq̄ te angariauerit ꝛc. In casu aūt vbi nō occurrit tale malū: sic sustinere non est necessitatis: sed aliqū est supererogatiōis: ꝛ in aliq̄ casu esset malū: vt in pdict⁹ est determinatū. b Qui autem petit a te da illi. semp ei petenti dandum est: qz dari debet res vel verbuz: sm q̄ dicit Aug⁹. quia si iuste petit nō debz sibi denegari qđ petit. si autem irrōnabiliter petit: dandū est verbū: docendo eū de irrationabilitate sue petitiōis. doctrina eni est quoddā dōnū bonū. vnde Aug⁹. exponens hoc ꝟbum dicit: Tunc eni melī⁹ aliquid dabis cū iniuste petentē correxeris: ꝛ eodē modo exponit qđ subditur:
c Et volenti mutuare a te ne auertaris. mutuando si rationabiliter petit: vel rationē reddendo si irrationabiliter petit. d Audist⁹. Hic dat intellectuz precepti de dilectione ꝓximi: sup qđ fundatur lex inquantū ordinat ad ꝓximū: qz in precepto charitatis tota lex pendet ꝛ ꝓphete. In hoc autez pcepto iudei errabāt. Ex ꝟbis enim qđ pceptuz est Leuit. xix. Diliges amicū tuum sicut teipm: arguebāt a cōtrario sensu: q̄ debebāt odire inimicū: sed ꝟbum est falsum: qz oīs hō ex charitate diligendus est: inquantum ad imaginem dei creatus est: ꝛ capax ipi⁹ per cognitionem ꝛ amorem. Amicitia enī charitatis fundat⁹ sup cōmunicationem supne beatitudinis: ꝛ ideo omnis creatura intellectualis q̄ in actu vel potentia est beata: est ex charitate diligenda. Mali autē homines q̄diu sunt in via: sunt in potentia veniendi ad beatitudinē: ꝛ ideo licet eoꝝ malicia sit odienda: ipa tm̄ natura possibilis beatificari est diligenda. ꝛ hoc est qđ dicit saluator:
e Diligite inimicos vestros. bona. s. grē et glorie eis optando. aliavero non sunt eis optanda nisi in quadā generalitate: in q̄ cū valēt ad eoꝝ salutē: qđ soli deo est notū: qz oīb⁹ alijs pōt hō bñ velle ꝛ male vti: ꝛ ideo circa ꝟbum nō est determinate aliq̄d petēduz. sequit: f Benefacite. bñfacere est effect⁹ dilectionis: ꝛ ideo sicut tenemur diligere inimicos q̄ntū ad bona grē ꝛ glie: ita tenemur in effectu salutē eoꝝ modo debito ꝛ possibili ꝓcurare. g Et orate. p psequentib⁹. optā do. s. eis bona grē ꝛ glorie. Alia aūt bona in speciali optare vel facere nō ē necessitatis: sed superogationis. Ad pdicta aūt faciēda etiā inimicis hortat nos exemplo dei.
h Qui solē suū oriri facit ꝛc. bñficia eni cōmunia nō subtrahit malis hoib⁹: q̄ tñ ei inquātū in eis est inimicant. Arguit etiā hoc exemplo gentiliuz infidelium: qui suos amicos diligūt ꝛ eis benefaciūt. Si ergo supra ipsos mercedē beatitudinis volum⁹ habere: debem⁹ plus ꝓpter deū facere dilectionez etiā ad

a ¶ Et si salutaueritis. Si p̄ his tm̄ ozaueritis qui aliqua affinitate vobis sint cōiuncti: q̄d amplius habet beneficiū vestrū q̄ infideliū? Oportet frēs diligere ⁊ humiliter salutare: sed parū ē. b Perfecti. in charitate dei et ꝓximi. Cumul⁹ perfectionis diligere etiā inimicos ⁊ ozare pro illis sicut et christus fecit. ¶ Attēdite

Nico. de lyra

etiā ad inimicos extēdēdo modo p̄dicto. ⁊ ꝫ est q̄ ꝓcludit i fine. a Estote ergo vos pfecti. legē scz euāgelicaz q̄ ē lex amoris ꝓseruando vt sitis pfecti. b Sicut pater vester celestis ⁊c. q̄ beneficia largit etiā malis hoīb⁹: ita q̄ ꝓpter coꝝ maliciā nō deserit beneficentiam circa ipos: ita nec vos circa inimicos: modo tm̄ p̄dicto intelligēdo: q; aliqñ ē necessitatis: ⁊ aliquādo superogatiōis. ¶ Ca. VI

Moraliter.

d† Videns aūt iesus turbas. Licet p̄sens capīm ⁊ duo sequentia ꝓtineāt moralia ⁊ sic posset sufficere litteralis expositio: tm̄ ꝓpter reuerentiā euāgelij intēdo breuiter aliqua addere et maxīe de x̄bis sāctoꝝ. Sequit: a† Et aperiēs os suū docebat eos. Aug⁹. Tūc aperuit os suū q̄ i lege veteri aperuit ora ꝓphaꝝ. Et ꝫ apparet eminētia euāgelij q̄ ē traditū imediate a deo hoīe. vetus aūt testamentū a deo: p hominēs tm̄. Jdeo dicit Apls Heb. j. Multipharie multisq; modis olim de⁹ loquēs patribus in ꝓphīs: nouissime diebus istis locut⁹ ē nobis in filio quē ꝓstituit heredē vniuersoꝝ p quē fecit ⁊ secla. b† Beati pauperes spū ⁊c. Ambro. Jnde incipit beatitudo dei iudicio vbi erūna estimat humano. d† Beati mites ⁊c. Hlo. q̄si seipsos i p̄sti possidēt: hereditatē p̄ris i futuro possidebūt. a† Beati q̄ lugēt ⁊c. scz ꝓ miseriis p̄sentib⁹ mūdanoꝝ ⁊ ꝓ dilatiōe futuroꝝ bonoꝝ. Jsti cū filia caleph habēt irriguū inferi⁹ ⁊ irriguū supi⁹. c Beati q̄ esuriūt ⁊ sitiūt iu. ⁊c. Chryso. Esurit aūt iusticiā q̄ fm dei iusticiā desiderat ꝓuersari. Sitit āt iusticiā q̄ scientiā ei⁹ acq̄rere cupit. e† Beati misericordes ⁊c. Hlo. Justicia ⁊ miscōia ꝓiuncte sūt: vt altera alterā debeat tēperare. nā iusticia sine miscōia crudelitas est. miscōia sine iusticia dissoluit. g† Beati mūdo corde ⁊c. Hlo. Sexto loco ponit coꝝ mūdicia q; sexto die ꝓditus ē hō ad imaginem dei: q̄ cap̄ax est ipi⁹ p cognitionē ⁊ amoꝝ. i† Beati pacifici. scz ēterna pace ⁊ fraterna. k† Filij dei vocabūt. in pace superna. l† Beati q̄ psecutionē patiūt ꝓpter iusticiā. scz legalem q̄ includit oēm virtutē. a† Vos estis sal terre ⁊c. Nec x̄ba dicunt epīs q̄ sunt successores apl̄oꝝ. Sal enī i scīptura discreti onē significat q̄ debet in eis esse p excellentiā ꝓpter q̄ dicūt sal in abstracto: sicut excellēter liberalis liberalitas nominatur. Ipsoꝝ aūt discretiōe debēt opa subditoꝝ sic cōdiri: vt coram deo sapida reddāt. e† Vos est lux mūdi. debēt enī alios illuminare de credēdis. a† Nō pōt ciuitas abscōdi ⁊c. dicit etiā ciuitas i mōte posita. nam esse debet forte refugium iniuste oppressis. † Nec accēdūt lucernā ⁊c. debent etiam esse lucerna sup cādelabrū posita: vt alijs luceāt p sācte vite exemplā. c† Nolite putare q̄m veni solueꝛe legē aut ꝓphetas. Hic informāt doctores vt nō soluāt legem diuinā ei doctrinā philosophicā ꝓponendo nec studeāt ipam vel doceāt speculatiue tm̄ sed etiaz practice ipam ope adimplendo: nec eā male interꝑtēt: sicut doctores iudeoꝝ q̄ p̄cepto diuino negatiuo dicebāt tm̄ actū exteriorē esse ꝓhibitū: ꝓtra q̄s dicit saluator: Omnis q̄ irascit fratri suo reus erit iudicio. ⁊ sic de aliis. d† Si ḡ offers munꝰ tuum ad altare ⁊c. Chryso. Pl⁹ eni deus fideliū ꝓcordiā q̄z munera sibi oblata. f† Esto cōsentiens aduersario tuo ⁊c. Moraliter aduersari⁹ peccatoris pōt dici p̄ceptū diuinū q̄ accusat ipm. Est etiā cū hoīb⁹ in vita p̄sti. Prouer. vj. Cū ambulaueris tecum gradiant ⁊c. Munus aūt hoīs discordāt a p̄cepto diuino nō ē acceptum deo. Jpe etiā p p̄ceptum q̄ trāsgredit coram sūmo iudice accusat et etiā ꝓdēnat. † Nō mechaberis ⁊c. oīe petm̄ mortale mechia spūalis est q̄ peccatoꝝ cū diabolo relicto spōso p prio fornicat. g† Si oculus tuus dexter. iste est ꝓsiliarius. manꝰ dextera ē specialis amicꝰ: q̄ debent a se p̄scindi si sint in periculū scādali. † Quicūq; dimiserit vxorē ⁊c. vxor nullo modo dimittēda ē deorsum desecēdens sapia: de q̄ dr Sapie viij. Hāc q̄siui mihi sponsā assumere. Multi tm̄ dāt sibi libellū repudij.

a ꝫ salutario est quedā species orationis.

a faciūt? Et si salutāueritis frēs vros

a ꝫ in hoc nō plus facitis q̄z gentiles ex humano affectu hoc facientes.

tm̄ quid āmplꝰ facitis? Nonne ⁊

a ꝫ gētiles q̄les geniti sūt: ethnos grece: latine gēs

b ꝫ vt filij patris esse mereamini.

ethnici ß faciūt? ⁊ Estote ergo vos a

a ꝫ ecce ad qđ culmen puehit suos. ꝫ fm moduz hominum vt queratis ꝑdesse inimicis. b ꝫ sicut imitatione nō eq̄litate. c ꝫ tota trinitas hic intelligit ꝓ patre. ꝫ adoptionis. ꝫ ꝓ gratiam.

b perfecti sicut et pater vester cele/

b ꝫ fm q̄ deus ꝓ naturam.

stis perfectus est.

† Juramentum commendatur

† De sum. tri. c. dam/mus.

Gen. 39. c

Job. 4. b

etus de⁹ q̄dām̄o p fidē videri pōt. Silr ⁊ i hac vita q̄ mor⁹ suos pacificāt ad silitudinē dei accedētes filij dei vocāt: tū hec oīa pfect⁹ erūt i pria. Hec ⁊ mlta alia ad hāc materiā ptinētia reperies notabiliter tradita in sācto Tho. parte ⁊. q. alle.

Jn eodem capi. vbi dicitur in postil. Beati mundo corde: quoniā ipsi deum videbunt.

Additio. ij. Mūdicia cordis seu purificatio sequit fidē verā sic effect⁹ seq̄t suā causā. Pri mū enī pncipiū purificatiōis cordis ē fides iux illud apli Petri: Fide purificās corda eor. Act. xv. Mō g̃ recte dr q̄ pmiū ꝓuenies mūdis corde ē visio dei enigmatica p fidē i pnti, put ait postillator: i q̄ etiā videt variare modū siue expositionis in hac pte fm quā pmia b̄ pmissa referāt ad aliā vitā tm: mel⁹ g̃ videret dixisse ⁊ magis ꝓprie q̄ mūdi corde sūt illi q̄r corda p verā fidē mūdāt seu purificāt. tales enī de occultis ⁊ diuinis supra modū cōem hūanū illustrāt: iux illud: Plurima supra sensū hois ostēsa sūt tibi. Ecclīastici. iij. q̄b⁹ ꝓuenienter addit pmiū. cū dr: Q̄m ipsi deū videbūt. Habētib⁹ enī talē mūdiciā p fidē fm quā nūc p speculū i enigmate deū videt: recte pmittit visio dei simplicit q̄ ē facie ad faciem fm auctem apli p ipm alle. j. ad Cor. xiij. Hā sic mūdicia oculi corpalis disponit ad clare vidēdū: sic ītmūdicia ocli itellectualis p fidē ad claram dei visionem disponit.

Jn eodem capi. vbi dicitur in postil. Beati qui persecutionem patiuntur ⁊c.

Additio. ij. Nulla videt facta mentio in lra circa hāc btitudinē de b̄ q̄ hmōi patiētes letanī sustineāt psecutiones. Mō enī dixit: Bti q̄ psecutiōes patiūt letāter seu gaudēter: b̄ solū btificauit psecutionē patiētes ꝓpt iusticiā: vt ptz in lra. Illō etiā qō seq̄t: Gaudete ⁊ exultate ⁊c. refert ad sequentē btitudinē in q̄ dr: Bti eritis cum maledixerint vob ⁊c. Nec etiā ibi dr q̄ talia tollerēt gaudēt b̄ exhortāt eos ad b̄ vt gaudeāt: vñ mel⁹ videt b̄ dici fm sctm Tho. q. vbi supra arti. iij. i rīsione ad. v. arg. q̄ octaua btitudo ē firmitas q̄dā oīm btitudinū pdictarū: ac si diceret: Bti q̄ sic firmit se hāt ad pdictos act⁹ btitudinū: vt ab ipox iusticia nō recedāt ꝓpt psecutiōes: ⁊ ido i repromittendo pmiū hui⁹ btitudinis redit ad caput. s. q̄ sic in pma btitudine fuit repromissū regnū celox: sic ⁊ i hac octaua idē repromittit: vt intelligāt huic octaue btitudini oīa pmia attribui tanq̄ oīm aliax firmitatē habenti. Jn eo. ca. vbi dr i postil. Et ido pmo minor pena determinat: cuz dicitur

Additio. iij. reus erit ꝓcilio.

Additio. iij. Jn bibl̄is nr̄is cōiter h̄r sic: Qis q̄ irascit fratri suo re⁹ erit iudicio. q̄ autē dixerit fratri suo racha re⁹ erit ꝓcilio. ⁊ sup talē lram videt fūdari glo. or. ⁊ snie sctox doctox de hac materia loquētiū. Vñ mirādū ē: vñ postillator habuit vt iste ordo transmutaret. Jmponit enī reū forē ꝓcilio ei q̄ irascit: ⁊ reū forē iudicio ei q̄ dixerit racha: qō videt nullū h̄re fūdamētū i lra. Circa itellectū tū hui⁹ triplicī distinctiōis quā saluator nr̄ b̄ posuit plures sūt ⁊ diuerse tā sctox q̄ aliox exponētiux snie put i glosa possent h̄r: salua tū semp sctox et doctox reuerētia: iste passus alit pōt exponi. Ad cui⁹ euidētiā sciēdū q̄ b̄ dictū racha ē hebraicū vt Hiero. dic: ⁊ idem significat qō vacuū. Et pōt dupliciter itelligi. Uno mō idem dic q̄ hō vacu⁹ q̄ ad cerebrū vel itellectū: ⁊ sic vt Chrysо. dic q̄tum ad sensū xbi idē ē dicē fatue. ⁊ racha alio mō pōt itelligi de vacuitate seu inopia tpaliū facultatū. Et isto modo accipit Judic. j. vbi legit: Cōgregatiq̄ sūt iepte viri inopes. vñ vbi translatio nr̄a habet inopes ſ: hebraica xitas habet reqn. quod ē plurale hui⁹ nois singular racha: ⁊ isto mō itelligēdo nō ē vocabulū ꝓtumeliosū. possibile enī ē hoiez ee inopē sine aliquo vitio seu culpa sui. Primo ār mō itelligēdo idē ē qō stult⁹ seu fatu⁹: qō ē manifeste ꝓtumeliosū seu ꝓuiciatiuū. Vñ recte q̄ racha dixerit fratri suo re⁹ ē ꝓcilio: b̄ ē reqrit congregatio iudicū ad examinādū seu inqrēdū p circūstātias facte q̄ pdictox modox itelligendū sit xbū pdictū. si pmo vt puniat. si ꝺo sc̄do vt libereť: Vñ i hac triplici distinctiōe saluator nr̄ nob ostēdit q̄ iusticia euāgelica abūdātior debet ee in bis q̄ cōmittunt i primū plus q̄ iusticia pharisеox i trib⁹. pmo i b̄ q̄ reat⁹ iniuriāt facto sic homicide eāp eť reatui ei⁹ q̄ occidit tm ex ꝓposito cordis. Usi sic fm pharisеos q̄ occiderit re⁹ erit iudicio. sic fm euangeliū: Qis q̄ irascit fratri suo re⁹ erit iudicio. sctz qz cū ās xba pfert prio q̄ pnt itelligi ad ꝓtumeliā dicta: lz habeāt aliū itellectū q̄ pnt itelligi sine iniuria: nihilomin⁹ inqrenda seu examināda sūt et sūt. ⁊ ido: Qui dixerit racha re⁹ erit ꝓcilio. s. ad examinādū quō debeāt itelligi. tertiū q̄ dixerit xba manifeste ꝓtumeliosa: vt Fatue re⁹ erit gehēne ignis: i q̄ ondit magna excellētia euāgelice iusticie respectu pharisaice. Illi enī i talib⁹ xbis cō dēnabāt saltē ad mortē vl graue penā. Saluator xo in cōtux charitati ꝓtrariāt eos ꝓdēnat in gehēnā ignis q̄ ē maxima ⁊ noua ꝓdēnatio ⁊ ꝓprie euāgelica. sicut ⁊ regnū celox est maxima ⁊ noua repromissio euāgelica. Pena enī ignis eīni gehēne sicut ⁊ pmiū regni celox in antiqs documētis minime i

Replica uenit ita clare traditū.

Replica Jn ca. v. vbi agit de btitudinib⁹ spālit: cū dr: Bti mūdo corde. postillator dic q̄ mūdicie cordis p pmio repromittit visio dei p fidē enigmaticā i pnti ⁊ p aspectū faciale beatificā i futuro. Bur. putat ꝓbū hui⁹ demōstrare et arguit sic: Fides ē pncipiū cordis mūdicie: igit nō seq̄t eā tā cīt repromissa. añ cedēs ptz p illō petri Act. xv. Fide purificās corda eox. Sz istud argumētū pot⁹ videt tertiuū cīt demōstratio: qz laborat i eq̄uocis. Nam purificatio allegata fuit spūssācti ifusio i signo visibili: ⁊ fuit fidei p̄cedentis testimoniū vt clare h̄r ex lra allegata. fides ār p illā purificatiōez ꝓfirmatā p̄cessit illam purificationē nō vt purificatiōis pncipiū: b̄ solū vt tpe p̄or. nō ār oē pus tpe est pncipiū ⁊ cā posteriorīs. illa autē fides sic p̄or tpe purificatiōe b̄ allegata habuit suā mūdiciā cordis ꝙ uiā tā cīt btitudinē de q̄ b̄ fmo: cui mūdicie illa visio p fidē repromittit. Hā si ē fides formata necessario p̄supponit suā formā tā cīt pncipiū q̄ ē dicta mūdicia: qō sic ptz. Hā fm apl̄m xp̄s p fidē habitat i cordib⁹ nr̄is: nō ār habitat i cordib⁹ subdit⁹ pctis: igit reqrit cordis mūdicia nō vt sit illi⁹ purificatiōis pncipiū: b̄ vt ab hmōi purificatiōe sumat p̄cedēt purificatiōis testimoniū: sec⁹ ē de fide infozmi p quā xp̄s nō inhabitat. i puulis enī baptizat⁹ mūdatio ab oīginali p̄cedit fidē formatā. Hec igit fides p̄cedit purificationē p Bur. allegatā. b̄ resolutio materie ptz si auctas p Bur. trūcatim allegata debite videat. Dicit enī petr⁹ ibi: Elegit deus p os meū gētes audire euangeliū ⁊ credere. Ecce fides ex auditu ⁊ mūdicia cordis inhabitatiōe p fidē p̄eq̄sitaz quam mūdiciā ipa fides seq̄t tā cīt repromissa vt visio dei enigmatica, put dicit postillator: ⁊ seq̄t i loco allegato. Et q̄ nonit corda de⁹ testimoniū phibuit dās eis spūsctū sic ⁊ nob: ⁊ nihil discernit inē nos ⁊ illos fide purificās corda eox. Ex qb⁹ ptz fidē incipiētiū p̄cedere fidē pfectox: ⁊ claritatē vel mūdiciaz cordis incipiētiū p̄cedere illā purificatiōez pfectox. Sūt enī gradus hmōi xtutib⁹ iux stat⁹ incipientiū, pficiētiū ⁊ pfectorū. etiā sūt grad⁹ illuminationū hierarchicax ⁊ tetrarchicax: ido i pnti mūdo cordi, pmittit illustratio visiōis enigmatice q̄ p fidē ē: mūdiori cordi clarior: mūdissimo clarissima: ⁊ b̄ si ē hac vita poni pōt clarissima ⁊ i futuro ex q̄dū sic⁹ repromittit mūdis cordib⁹ visio facialis. nec i b̄ mō dicēdi postil. cecidit a mō cōi sue expositiōis: qz cīt⁹ repromissa noue leg⁹ referat ad futux: tū repromissox p gustationē nō excludit: ⁊ ita resoluit hāc materiā sic Thomas cōcordādo dicta sctox doctorū, put Burgē. cū allegat circa pmū hui⁹ ca. Jn eo. ca. vbi dr: Bti q̄ psecutionē patiunt ⁊c. postillator addit p modū glose letāter: qz si cū tristicia ⁊ difficultate pl⁹ videt ad xtutē fortitudinis cīt ad btitudinē ptinē. Circa q̄ rōnabilit additū arguit Bur. argumētū suū ꝓsuetū: hereticis modernis familiare dicēs: Letāter nō h̄r in lra. igit ⁊c. Et vt postillator nō habeat viā euadēdi illud qō seq̄t: Gaudete ⁊ exultate. Bur. exponit de hortatiōe xp̄i si de leticia passox: qō dicē modicū valet: qz illa exhortatio nō habet respectū ad actū b̄ ad pmium pmissū: vñ et si b̄ in lra nō exp̄mit: tamē habet ex alio passu scripture: qz letāter pati ptineat ad hāc beatitudinez: qz dicit Act. v. Jbāt apli gaudētes etiā si debem⁹ distinguere beatitudines a donis ⁊ xtutib⁹ fm actuū excellētiā, put doctores cōiter distinguūt: dicētes q̄ xtutū act⁹ sūt mō humano: beatitudinū aūt mō supbumano: oportet hmōi subintelligere q̄ b̄ beatitudo si habet modū supbumanū q̄ pati sit gaudēter: qz cū agone pati ē mod⁹ human⁹: p q̄s xtut⁹ act⁹ nō btitudinis. Jn eo. ca. vbi dr: Qui irascit fratri suo ⁊c. Postillator attendēs variam sctox ⁊ aliox i hac pte expositiōez posuit suā. ⁊ vt eēt itelligibiliox trāsposuit penas ex rōnabili ordine in q̄ puto eū nō esse reprehēsibilē. Bur. tū seruato ordine penarū ponit aliā expositionē satis cōpetentē vtrobiq̄ ē eadē veritas sentētie cū diuersa tamen applicatione.

Attendite

Attendite ne. Qui hucusq; p Ca. VI
a cepit de miscōia: nūc pcipit ō cordis
mūdicia q̄ deb⁹ videt. Si enī nō simpli
ci itētiōe ꝑ p hoīm laude nō ꝓhībt a deo opa
miscōie: laus hoīm ſi debet appeti: ꝑ subsequi
vt exēplo alios inuitet. Nacten⁹ ō iusti-
cia euāgelij q̄ ē sup iu
sticiā scribaꝝ ⁊ phariseoꝝ. Nūc q̄ mundi-
cia cordis eadez iusti-
cia debeat ipleri: qō i
elemosyna fuat ⁊ ora-
tione. Nō enī monet
ꝑ vel orare vel elemo
synā facere: sed q̄ alo
debem⁹ facere. Agit
enī ꝑ de mūdano cor-
de. b Ut videami
ni. Non ꝓhibet vide
ri vt de⁹ laudet: ꝑ vi-
deri vt ipsi laudent.
c Apud pa. Cuius
gliaz filij q̄rere debēt
⁊ omnia bona ad ꝑ vt
placeāt ei referre.
d Cuz g̃ fa. ⁊c. A to
to i ꝑtes vt exponat
q̄ bona nō sint ꝓ ho-
minū laude faciēda.
e Tuba ca. Fozsitā
ꝓnocandi gr̃a ꝑ fece-
rūt: vt oēs irēt q̄si ad
spectaculū. f Aū te.
Aū se tuba canit qui
aū alios vult lauda-
ri: vt appareat maioz
illis. g Receperūt
mer. ⁊c. A deo cordis
ſpectoze fallacie sup-
pli. We q̄b⁹ ōz: Re
cedite a me oparij do
losi: nomē enī meū ha
buistis: ſz opera mea
non feciſtis. b Ne
sciat sini. Sinistra: vi
tia: dextra: virtutes.
Nō g̃ agit x̄tus: ne
sciat elatio: vel vana
gla: seu aliq̄ō vitiuz:
ſz lux recte opationis
fuget tenebras pecca
ti. Sinistra est dele-
ctatio laudis. Dextra
intētio iplēdi p̄cepta
dei. Cū g̃ ꝓscietie faciēt elemosynā ꝓ p̄cepto
dei iplendo miscet se laudis appetitio: ita sini
stra ē ꝓscia opis dextre. Cū vo sola cupiditate
alicui⁹ frenī volūt aliq̄ mificozdes videri: sola
sinistra opaī q̄ ꝓhibet dñs dū nec pmisceri
pmittit. In bona aūt ꝓscia mlti faciūt elemosy-
nā q̄ nō habēt aliq̄d q̄ exterius dent. i In
absco. In absc̄dito elemosyna fit: q̄ null⁹ mi-
scet tenebras. Lux int⁹ ē: tenebre ex. k Vi-
det i absc̄. Videre dei ē approbare. Illa autē
tm̄ approbat q̄ sūt absc̄dita: q̄ ex sūt non pla
cēt ei neq; approbat. l Et cū ora. Ad suptora
ꝓtinuit ꝑ sma. Supra dixerat: Attēdite ne iu-
sticiā vr̄az faciat coz̄ hoīb⁹. ꝑ subdit: Et cum
orat. Nō ꝓhibet orare: ſz i ordo hypocrit
sikes ee. m In angul⁹ ⁊c. Quasi absc̄sozes
p̄cū: ⁊ tū i plateis vt videāt: ⁊ p hoc ampliozem
gla. Alleg. In angulo orat q̄ i absc̄dito
se ozare simulat: ⁊ tm̄ i platea cū famā caprat.
Anguli platearū sūt: vbi via p trāsitum vie
ducit: ⁊ q̄drituū reddit. Non enī nefas est vi-
deri: ſz appetere videri. n Receperūt mer-
cedē. In his nō solū vera merces ꝓua intē-
ctione

Allego.

a ſ in his oīb⁹ finē iusticie ne pona-
tis in hominū laude.

Attendite ne iu- Ca. VI a
a ſ .i. opa iusticie q̄ abūdant pl⁹ q̄ſ
scribaꝝ ⁊ phariseoꝝ. b ſ appetendo laudē coꝝ.
b sticiam vr̄az faciatl cozā hoīb⁹ vt c
a ſ hoc fine. b ſ hoc enim deputatur ꝑ merce-
de cuius amoze fit.
videamini ab eis. Alioq̄n merce
ſ cui⁹ amoze nō feciſtis.
c dē nō habebitl apd patrē vestrū
a ſ elemosyna ē ꝑs iusticie.
d q̄ celis ē. Cū g̃ facis elemosynā: f+
a ſ noli velle inotescere. b ſ ad gloriā tuam.
c ſ hypocrita est q̄ simulat qđ non est re ꝓsentia
coz alterius persone.
f nōli tuba canere aū te: sicut hypō
critę faciūt in synagogl et i vicis
ſ eo fine.
vt honorificēt ab hoīb⁹. Amē di d
a ſ merces sua laus humana quā acceperūt.
b ſ et non dei.
g co vob receperūt mēcedē suam. e
a ſ quia sunt aliqui q̄ fauorem querunt cū aliqua
mercede eterna. b ſ non se misceat laudis ap
petitus vel vitium aliquod.
h Te aūt faciēte elemosynā: nēscit g
a ſ dum p̄cepta dei implere contendis.
sinistra tua qđ faciat dextra tua:
a ſ .i. in bona cōsciēcia: vbi hō nō videt. ſ nihil
extra g̃rat: ſz absc̄dat: sic q̄ vita tua cum ꝓpo sit
i vt sit elemosyna tua i absc̄dito: h i
absc̄dita. a ſ q̄ est discretoz intentionū.
k ⁊ pat̄r tuus q̄ videt i absc̄dito k+
l reddet tibi. Et cū oratis nō eritl l
sicut hypocrite: q̄ amāt i synago
a ſ vt melius videri possint.
m gis ⁊ i angul⁹ plateaꝝ stātes ora- m
a ſ non humiliati. ſ hoc fine: q̄z in hoc cōstituūt
finē orationis.
re: ut videāt ab hoīb⁹. Amē dico
a ſ laudē hoim. ſ quā pericrūt. b ſ non dei.
n vobis receperunt mēcedē suaz. n

Attendite ne iusti. ⁊c. Postq̄s saluator regulauit hois opatio Ca. VI
a nē. ꝑ regulat ipſ⁹ affectionez. et ꝓmo respectu dei. secō respectu ꝓximi.
ibi: ca. se. Nolite. Prima i duas. q̄z ꝓmo regulat affectionē hois exclu
dēdo ab opib⁹ ei⁹ intētionē vane glie. Secō sollicitudinē anaricie. ibi: Nolite
thesauriçare. Prima i duas: q̄z ꝓmo dat intētionē suā i generali. Secō appli
cat magis i speciali. ibi: Cū facis elemosynam. Circa
primā ptē aduertēdū q̄ ſm q̄ dicit phs. q̄. ethicozuz. A
Bonū ꝓtingit vno mō: malū aūt omnifariaz: q̄z ad ꝑ
q̄ act⁹ human⁹ sit bon⁹ req̄rit bonitas generis ⁊ cir-
cūstātiaꝝ: ſz reddit mal⁹ ex q̄libet defectu istoꝝ. ⁊ isto
nō sufficit q̄ actio sit bona de genere: sed req̄rit q̄ fiat
recta intētione. bonitas enī finis ē circūstātia ꝓncipa-
lis. ⁊ isto op⁹ ēt̄ucūq; bonū i genere: si fiat intētione
vane glie: reddit malū: ꝓpt̄ qđ dicit saluator: Attēdi-
te. i. diligēter ꝓsiderate. b Ne iusticiā vr̄am. i. opa
bona de genere q̄cūq; fuerint illa: q̄z oia ꝓtinēt sb iu-
sticia generalit dicta. c Faciatis coz̄ hoīb⁹ vt vi-
deamini ab eis gliaz. ſ. ⁊ laudē humanā ex talib⁹ q̄rē-
do. Per ꝑ aūt non ꝓhibet q̄ opa bona fiāt coz̄ hoī-
bus ad ꝓximoꝝ edificationē ⁊ dei gloriā: qđ ē bonū
⁊ meritoriū: vt. s. dictū ē. sed q̄z ꝑ loquit imꝑfectis q̄
de facili i vanā gloriā efferūt. ideo ꝓsuluit coꝝ bona
opa occultāda. s. aūt loquebat̄ ꝓfectis q̄ sūt i statu p-
fectionis: ꝓpter qđ nō ē estimādū q̄ de facili ferant i
vanā gloriā. ideo dixit coꝝ opa in publico fienda ad
aliox edificationē. Sic luceat lux vr̄a: vt. s. dictuz ē.
Aliqđ enī bñ ē ꝓsulendū viris pfectis: de q̄z securita
te ꝓfidit: qđ nō est ꝓsulēdū imꝑfectis ⁊ puulis: de q̄z
debilitate timet. d Amen dico vobis. i. firmiter ⁊
fideliter assero. e Receperūt mercedē suā. ex q̄ enī
intētio fert ad hoīes tm̄: non ē aliq̄d a deo iuste expe-
ctandū. f Cū g̃ ⁊c. Hic applicat i speciali. et primo
excludit intentionē vane glie ab opib⁹ miscōie. Secō
ab actib⁹ latrie. ibi. Et cū oratis. Tertio ab opib⁹ pe-
nitētie. ibi: Cū ieiunatis. Dicit g̃ ꝓmo: Cū g̃ facis ele-
mosynā noli tuba canere aū te. ꝑ ē ad laudē hoīm ma
nifestare. Ad cui⁹ intellectū sciēdū q̄ apud iudeos vte
bant tubis: sicut apud catholicos cāpanis. et ideo si-
cut videm⁹ q̄ i aliq̄b⁹ locis pulsat cāpana ꝓ elemosy
na recipiēda: ita apud iudeos ad ꝑ faciēdū vtebāt tu
ba: ſz hypocrite nō faciebāt ꝑ ꝓncipaliter ꝓpt̄ paupe
rū vocationē. ſz magis ad ꝓriā ostentatione: vt patz
in lra cū dicit: At honorificēt ⁊c. Rationē aūt ꝓhibi-
tionis subdit: Amē dico vobis receperunt mercedem
suā. Modū aūt ꝓueniētē faciēdi elemosynā subdit. cū
dicit: g Te aūt faciēte ele. ⁊c. modus loquēdi ē q̄n
aliq̄d fit secrete: ꝑ ꝑ inuens q̄ talia sūt facienda ꝓpter
deū tm̄. vñ subdit: h Et pater tu⁹. ſ. de⁹ q̄ ē ꝓ oīm
p creationē ⁊ iusto⁹ p gr̃e adoptionem. i Qui vi
det i absc̄dito. q̄z ipe sol⁹ videt intētioez cordiū. Red
det tibi. k At cū orat. Hic ꝓhr excludit indebitus
modū circa actū latrie. Inter act⁹ latrie act⁹ cōmuni-
oz est oratio. et ideo qđ de ipsa ꝑ ōz: de aliis actib⁹ la-
trie intelligit. Ideo circa orationē ꝓmo excludit inde
bitum orandi modū. Secō cōcludit modū debitum.
ibi: Sic autē orabitis. Prima in duas. q̄z primo ab actu orandi excludit va-
ne glorie intentionē. ⁊ secūdo quozundā gentiliū errorem. ibi: Orantes aūt.
Ad euidentiā prime partis considerandū q̄ duplex est oratio. Quedam pu-
blica que fit a ministris ecclesie. et ista non debet fieri in occulto: ſz magis in
palam in loco cōmuni. ſ. ecclesia coram populo: quia ꝓ tota cōmunitate of-
ferr. ⁊ ideo populus in hoc confozmare se debet ministris ecclesie ipsū deum
deprecando ſm modum congruū ⁊ sibi possibilē. Non possent autem in hoc
se ministris ecclesie confozmare nisi predicta oratio ministroū ecclesie fieret
in publico predicto modo. vnde oc talī oratiōe nō loquit hic saluator. Alia
est oratio priuata: et talis magis debet fieri in secreto duplici de causa. Pri-
ma causa: quia oratio est elenatio mentis in deuz. mens aūt humana citius
⁊ melius elenaī i deum quando in secreto loco homo cōstituitur: ꝛa tumul-
tibus aliozum separatur. Alia causa est ad euitationē vane glorie que de faci
li insurgit quādo oratio in publico fit. ⁊ hoc est qđ dicit saluator: Cum oratis
non eritis sicut hypocrite qui amant in synagogis ⁊ in angulis plateaꝝ stā-
tes orare. dicit: Stātes. vt magis appareant ex modo se habendi. In synago
gis ⁊ in angulis platearū: ex ratione loci: quia synagoga est locus cōmunis
vbi conueniebant iudei ad audiendum verbum dei: vel aliqua ratione hu-
iusmodi: et dicitur a syn quod est con et goge quod est populus: quia ibi cō-
ueniebat populus. Et in angulis platearum. platee iste dicebātur atria que
erant ꝓpe templum vbi conueniebant homines ad orandum vel ad audi-
endum doctores: et ideo erit locus communis. Consequenter ostendit de-
bitum modum orandi. cum dicit:

tione euacuaſ: ſed vitium ſimulatiõis ⁊ irriſionis ꝓtra deũ augeſ.
a Tu autem ⁊c. Hoc ſimpliciter intellectum docet vanam gloriaz mundi fugiendã: Sed magis videſ precipi vt incluſa pectoris cogitatione: labijſq; compreſſis: ozet deum. Cubiculum autem ẽ cordis ſecretuz. Oſtium carnalis ſenſus per quẽ hec exterioza improbe ſe ingerunt: ⁊ turbe fantaſmatum orantib⁹ obſtrepunt. Parum eſt ergo cubiculum intrare ſi importunis cogitationibus oſtiũ patz. Sed reſiſtenduz eſt carnali ſenſui: vt oratio ſpiritualis ex itimis cordis dirigaſ ad deũ.

†Per Jo. An. de. reſ. et ve. Cle. vnica.

Cubiculum eſt ſecreti⁹ mentis arcanum.

Apo. 3. d † 11. q. 3. audi

Ad hoc puſat ſapientia dicens: Sto ad oſtium ⁊ pulſo: ſides aperit: ſpiritus intrat ⁊ exaudit. In fide interiori ⁊ dilectione ozatur deus: non ſtrepitu verboꝝ: ſed deuotione virtutum. Intra: totũ hoiem interiozez colligendo in ſe. b Clauſo oſtio. Senſibus clauſis: ne turbe fantaſmatum exteriorum occurrant. Uel oſtium, vocat amoꝛez vel timoꝛem huius ſeculi. Sicut enim omne bonũ ex timoꝛe ⁊ amoꝛe eſt dei: ſic omne malum ex amoꝛe ⁊ timoꝛe ſeculi. His clauſis. i. ablatis: ora. c Patrem. Quẽ intus habes p fidez. vnde: Apud me oratio. d. vi. m.

B

Pſ. 41.

d Orantes autẽ nolite ⁊c. Sicut hypocritarũ eſt oſtendi ⁊ placere hoibus: ita gentilium eſt multiloquiũ a quib⁹ ⁊ cepit. Vi enĩ exercende lingue magis operã dant q̃ menti mũdãde: vt hoc nugatoꝛij officij gen⁹ etiã ad eum ꝓece flectendum tranſferant: putantes q̃ ſicut oratoꝛ iudicem: ita ⁊ ipi deuz flectere queant. Hentib⁹ erat neceſſaria ꝛbozum multiplicitas, ꝓpter demones qui neſcirent q̃d illi peteret niſi illoꝝ verbis inſtructi. Damnat autẽ multiloquiũ de infidelitate: ſed nõ multas lachꝛymas: nõ multas obſecrationes in cordis puritate: qõ ſancti fa-

†De pe. di. 3. ō quoꝛdi dianis.

ciũt. Et teſus legitur feciſſe qui pernoctauit

Luc. 6. d

in oratione. Sed verbotenus ſine affectione vacuas aures dei implere malũ eſt quaſi in hoc audiamur. e Putant enĩ. Putãtes q̃ pſuaſibilibus verbis deus mulceat. Uel ſi abſens eſt vocetur: et q̃d neſcit verboꝝ ambagibus doceatur. f Nolite. Nõ enĩ apd deum agendum eſt verbis: ſed rebus: intentiõe cordis: affectu ſimplici: que cum dicimus: non eũ docemus: ſed nos tẽpoze ozandi recordamur. g Scit enĩ. Cur ergo ſcienti loq̃mur? Nõ vt noſtre faciamus indiciũ volũtatis: ſed vt excitem⁹ pie deuotiõis obſequiũ.

Ideo nõ eſt opus narrare ſz obſecrare: qõ eſt obſequium iuſticie. Vult enĩ deus rogari ⁊ venerari: vt bonitas eius deriuet ad plurimos: ⁊ ſtatus iuſticie ſeruetur apud ſubiectos. h Pater noſter. Beda. Inter cetera ſalutaria monita ⁊ diuina q̃bus cõſuluit credẽtibus: formã ozandi ꝓpoſuit: diſciplinam tradidit. In hac oratiõe non doceſ que neſciat deus: ſed que vult p̃ſtare ſimpliciter venerantes. Unde ⁊ orationẽ cõpoſuit breuibus ꝛbis: vt ſit nobis fiducia cito annuẽdi qõ breuiter vult rogari. Quib⁹ nec opus eſſet ad euz qui omnia nouit: ſz vt noſter affectus qui cũ deo agit diſcerem res quas ozaret non verba que diceret. Unde non his ſolũ verbis ozatur: ſed et alijs cõtentis ſub eodem ⁊ non alio ſenſu: quibus etiã coz noſtrum accendit. Et hi ſũt veri adoꝛatoꝛes: qui filij per gratiam: adoꝛant patrẽ in ſpiritu ⁊ veritate. Nulla oratio magis ſpũalis ẽ q̃ illa que ex oze filij qui eſt ꝛitas ꝓceſſit. Pater noſter. Cui nõ timoꝛe ſed amoꝛe hereditatis ſeruim⁹. Dum pater dicit: de adoptione cogitem⁹: vt patri pium affectũ rependam⁹. Dum dicit noſter: fraternitatis admonemur: cũ ſit cõmunis adoptio oĩbus. Nemo dicat meus: qõ ꝓprie filio ꝓuenit cui pater eſt per naturam. vñ alibi:

Job. 7. e

Vado ad patrẽ meũ: ſpãliter per naturã: ⁊ veſtrũ: ꝓiunctũ p gr̃az.

Pater noſter dicit: qõ cõmune oĩbus: nemo dicat meus: qõ ſoli chriſto ꝓuenit: qui filius eſt per naturã: aliꝝ cõcedit cõmunis gratia adoptionis. Moneſ nobilis ⁊ diues non ſupbire ꝓtra minoꝛes. Nõ enĩ vere poſſunt dicere: pater noſter: niſi fratres ſint. Cauendũ q̃ etiã ẽ cuiꝝ a ſoꝛdib⁹: ne tãto patre ſit indignus. Antiq̃s vt ſuis dicit dñs: nũc p gr̃am pater: in quo fiducia. Quid negabit filijs q̃ iam dedit q̃ pater eſt? i Jn celis. Spiritualib⁹: vt ad ſpũalitatẽ in q̃ habitat feſtinare diſcamus: ⁊ celeſtia ab eo queram⁹. k Sãctificeſ nomẽ tuũ. Uidẽda ẽ harũ diſtinctio ſeptẽ petitionũ. Nã cũ vita noſtra tẽpoꝛaliter agit ſperaturq̃ eterna: priora ſunt dignitate eterna: his tñ prius acceptis. In his ſeptẽ petitionib⁹ omnia bona p̃ſentis vite vel future cõtinenſ: in quibus eſt ordo mirabilis: vt in

a ſ nõ extra q̃rẽdo deũ. ſ quẽ diligẽt fide teneaſ.

a †Tu aũt cũ ozaueris: intrã i cubi a
a ſ repulſus oĩb⁹ q̃ improbe ſe ingerunt. b ſ ſic ora vt filij⁹: ſm q renatus: ⁊ ad qõ renatus.
culum tuum: ẽt clauſo oſtio ora b c
ſ qui adoꝛatur in ſpũ ⁊ veritate.
patrem tuũ in abſcondito: † ⁊ pa
a ſ i cordis intimo. ſ fructũ oratiõis ⁊ mercedẽ
ter tuus qui videt in ãbſcondito
fidei. a ſ vult deus vt oꝛetur ideo vt deſideriũ dei: ⁊ ne vileſcat qõ dederit.
reddet tibi. Orãntes autem no- d †
lite multuz loqui: ſicut ethnici faciunt: Putãt enĩ q̃ in multilo- e
a ſ verbis coꝛ accedit ⁊ in ꝓcibus ſerenatur.
quio ſuo exaudiantur. Nolite er- f
go aſſimilari eis. Scit enim pa- g
ter veſter quid op⁹ vobis ſit an-
a ſ ergo docẽdi eſt: q̃d petatis. et ſi aliꝝ ꝛbis: tñ ſic. ſ vt doceo: ⁊ quõ doceo: ⁊ quid doceo.
teq̃ petatis eum. Sic ergo vos g †
a ſ de malis remouendis ⁊ bonis acquirendis.
b ſ breuis captio ſm̃itrik: pr̃ nr̃ q̃ es in celis.
oꝛabitis: † Pater noſter qui es in b +
ſ ſanctis. ſ in ſecretis i
celis: ſanctificetur nomen tuum. k +

a Tu aũt cũ ozaueris ĩtra cu. tuũ. i. locum ſecretum.
b Et clauſo oſtio. ne veniat multitudo impediens elevationẽ mentis i deũ: ⁊ mouẽs ad elationem mentis.
c Ora patrẽ ⁊c. et ꝓz lra. d Oratis aũt. Hic excludiſ error gentilium circa orationẽ. Credebãt enĩ q̃dã gẽtiles q̃ vocabantur ethnici q̃ ex multiplicatiõe verboꝝ cõpoſitorũ in oratiõe aliq̃d manifeſtaretur ipi deo qõ ꝓpus eẽt ſibi ignotũ: ⁊ q̃ ꝓſequẽs mutareſ ad aliq̃d agendũ cui⁹ ꝓpoſitũ volebat cõtrariũ. Utrũq; illoꝝ ẽ erroneũ: qz in deo nulla cadit mutatio vt ignoꝛãtia. Hũc aũt erroꝛẽ excludit ſaluatoꝛ dicẽs: Orãtes autẽ no. multũ loqui ſicut ethnici. ex q̃ ꝓz q̃ nõ ꝓhibet multiplicationẽ verboꝝ abſolute: ſz ad illaz ſtitionẽ quã habebãt ethnici: q̃ ẽ dicta: ⁊ b ẽ qõ ſbdit: e Putãt enĩ ⁊c. Poſſũt tñ multiplicari ꝛba i oratione duplici d cauſa. Una ẽ vt p ſignificatiõez verboꝝ deuotoꝝ anim⁹ meli⁹ eleuetur i deuz. Alia cauſa ẽ vt hõ in deũ eleueſ nõ ſolũ mẽte: ſ etiaz cozpali voce: ſm illũ pſalmiſte: Coꝛ meũ ⁊ caro mea exultaueꝛt in deũ viuũ. non tñ põt dari ibi regula certa. ſz debet hõ talib⁹ ꝛbis vti in oratione q̃tũ ꝓcipit hõ q̃ facẽt ad deuotiõis excita- † Luc. 11. a
tionẽ. ſi aũt ecõtrario ꝓcipiat q̃ multiplicatio verboꝝ diſtrahat mẽtẽ ei⁹: debet ceſſare a verbis ⁊ orare deũ affectib⁹ mẽtẽ. Hoc tñ intelligẽdũ ẽ in oratiõe priuata: vt dictuz ẽ: qz oratio publica debet eẽ in ꝛbis vt poſſet ꝓcipi ab alijs. Seq̃: f Scit enĩ pr̃ ve. ⁊c. Ꝑ addiſ ad excludenduz illoꝝ gentiliũ falſũ intellectũ ſm quẽ putabãt aliq̃d deo notificari de nouo: qz oĩa ſcit ab eterno. Sed q̃rĩ quare oraſ de⁹ ex quo p orationẽ nihil ſibi manifeſtaſ: nec animus ei⁹ in aliquo mutaſ. ⁊ ideo videtur q̃ fruſtrã oreſ. Dicẽdũ q̃ p̃deſtinatio diuina eſt ꝓparatio gr̃e i ꝓſenti ⁊ glie in futuro. ⁊ ideo cũ ſit eterna ſicut ab eterno p̃deſtinauit aliquẽ ad beatitudinẽ: ita p̃ordinauit modum per quẽ daret ſibi illã beatitudinẽ. ſ. p merita ſua et oratiõez ⁊ ideo nõ fruſtra oraſ deũ: qz oratio eſt illud p q̃s ex ordinatiõe diuina debet ꝓſequi gr̃az ⁊ gl̃az: ⁊ eadẽ eſt ratio de omnib⁹ alijs bonis: qz cadũt ſub ordine diuine p̃deſtinationis. g Sic q̃ vos oraꝛbit⁹. Hic docet ſaluatoꝛ modum oraũdi cõuenientiſſimũ. Ad cuius intellectũ ſciendũ q̃ oratio ſm Damaſcenũ eſt petitio decentium a deo. Jn hac aũt oratiõe exprimiſ quicq̃d decet homines petere a deo: ⁊ q̃cq̃d decet deũ dare homini. Et ſiſ ordinatiſſime p̃ deſcribiſ: qz illõ qõ maxie deſiderari debet ab hoĩe ⁊ peti a deo ꝑmo poniſ: ⁊ qõ debet peti ſecundario in ſcõo loco: ⁊ ſic ꝓter vſq; in finem. Illud aũt qõ ꝑmo cadit i appetitũ hoĩs ẽ beatitudo. ſcõo illud p qõ hõ beatitudinẽ ꝓſequiſ: ⁊ illud ſcõ petiſ: tibi: Fiat volũtas tua. Circa ꝑmũ ꝓſiderandũ q̃ beatitudo dupliciẽ dr. Uno mõ obiectiue. ſ. ipa bonitas diuina i ſeipa: p cui⁹ fruitionẽ efficimur beati. ⁊ iõo bonitatẽ ipam diuinaz p oĩb⁹ amare debemus: ⁊ p ꝓſequẽs gloriã ei⁹ ⁊ honorẽ p oĩb⁹ deſiderare. ⁊ ꝑ eſt qõ petim⁹ in ꝑma petitione: cum dr: Pater nr̃ q̃ es i celis ſãctificeſ nomẽ tuũ. Dicit enĩ:
b Pater. oĩm generaliter rõne creationis. Additur:
i Noſter. qz eſt pater ſpecialis iuſtorũ per gr̃az adoptionis. k Qui es in celis. qz ſz ſit in omnib⁹ p eſſentiã p̃ſentiam ⁊ potẽtiam: ẽ tñ ſpeciali modo in iuſtis p gratiam: tñ ſpecialiſſime excellentia eius relucet in beatis p gl̃iam. l Sanctificeſ nomẽ tuũ. nõ petim⁹ q̃ aliqua ſãctitas ei de nouo accreſcat: qz hoc ẽ impoſſibile: ſed q̃ ſãctitas q̃ ei eternaliter ineſt reluceat amplius in creaturis. ⁊ ꝑmo ⁊ p̃cipaliter queraſ in opib⁹ humanis: ſm q̃ dicit Apls. j. ad Coꝛ. x. Oĩa i gl̃az dei facite. Alia ẽ

beatitudo

Esaia legit: Sicut septē dona sancti spūs a sūmis incipiūt: ꝛ vsq; ad initiū sapientie decurrūt: ita ordo procū a sūmis vsq; ad finē vt a malis mūdi liberemur: extendit. Si aūt i vtrūq; a fine icipim⁹: ad pfectionē fit ordo ascēsionis. Si aūt a sūmis (qz hoc de supernis accipim⁹) fit ordo descēsionis. Sed qz p hec nos ab imis ad sūma ꝓsurgim⁹: septē beatitudines q̄ p eadem dona querūt de imis gradatim ad sūma puenium⁹. In ꝑcib⁹ ergo ē vt ꝑpetrem⁹ dona. In donis: vt operemur mandata. De opatione beatitudies sequunt. In eterna vita triū primarū petitionū impetrationes fiunt: ly hic incipiāt. nā ꝛ sanctificatio nomis ab ipo humili aduentu agi cepit: ꝛ aduētus regni in fine mundi manifestabit: ꝛ pfectio volūtatis ipa pfectione nr̄e beatitudinis ꝛ seculi terminatiōe cōplebit. Et hec tria ꝓsūmata in eternū manebūt. Reliqua q̄ttuor ad istā vitā pertinent. Panis enī spūalis ꝛ si eternus tñ ptinet ad hoc tēpus inquātū quotidie ministrat anime. Et forsan iſo panis dicit: qz laborādo ꝛ disserēdo discit. Tunc erit vt potus: qñ sine labore hauriet. Et nūc tētatiōes vitā nr̄az infestāt. Et liberatio a malo ad hāc vitā ptinet quā iusticia dei mortalem merūim⁹: vnde gr̄a ei⁹ liberabimur. Videt autem iste septenari⁹ numer⁹ illi cōgruere: ex q̄ totus iste ꝭmo manauit. Si enī timor dei est quo beati sūt pauper spiritu: qñ ip. est re. ce. petamus vt in nobis sanctificetur nomē dñi timore casto ꝓmanēte in seculū seculi. Si pietas est qua beati sūt mites: qñ ip. p. ter. petamus vt veniat regnū: vel i nos: vt mitescamus nec ei resistam⁹: vel de celo in terras i claritate aduēt⁹ vbi letabimur sicut dicit: Venite be. pa. m. Si sciētia ē q̄ bti sūt q̄ lugēt. q. ip. cō. petam⁹ vt fiat volūtas: vt ꝓsentiat caro spiritui: qz nō ē luct⁹ nisi qz ista ꝫ se ꝓfligūt vt cogamur dicere: Infelix ergo hō q̄s me lib. de. c. mor. bui⁹? Si fortitudo ē q̄ beati sūt q̄ esuriūt ꝛ sitiūt in. q. ip. sa. Orem⁹ vt dēt nobis panis q̄tidian⁹ q̄ fulciti: ad illā satietatē ꝓueniam⁹. Si ꝓsiliū ē q̄ beati sūt misericordes qñ ipi misē. ꝓse. dimittam⁹ ꝛ nobis dimitti orem⁹. Si intellectus ē q̄ beati sūt mun. cor. qñ ipi deū vi. orem⁹ nō induci in tētationē per aspera vel blāda: ne nō sit simplex cor. dū nō simpliciē bonū petat i oib⁹ q̄ agit. Si sapia ē q̄ beati sūt pacifici. q. fi. dei vo. orem⁹ liberari a malo. liberatio enī facit liberos: id ē filios: vt dicam⁹ spiritu adoptionis: abba pater. Amē: significat in oib⁹ bis petitiōib⁹ indubitāter a dño tribui qđ petit: si vltime ꝓditionis pactū seruare nō negligim⁹: vnde subdit: Si dimiseritis ꝛc. Sanctificēt. Hic spiritū sapiētie orāmus ne a sāctificatione nr̄is in aliq̄ discrepemus: sed pr̄is nomē in filijs morib⁹ ꝛ vita ostēdat. Nomē patris i nob ē: q̄ filij dicimur: qđ petim⁹ sanctificari. Nō vt ipe sāctior sit: ly vt i nobis operet augmētū sue sāctificatiōis: nā sāctificatio filiorū nomini ei⁹ attribuit. Ita dr sanctificari sicut clarificari ꝛ magnificari in nobis. Sanctificēt. i. ita sicut ē sanctū habeat hoib⁹: ꝛ ita inotescat illis deus: vt nō putent aliq̄d sanct⁹. a Adueniat regnū tuū. Hic spūs itelligētie petit: q̄ mūdat cor vt de⁹ videat. Duricia ꝛ ptās diaboli excludit ꝛ i futuro pfect⁹: cū euacuauerit oēm p̄cipatū ꝛ ptātem: ꝛ tra. regnū deo patri. Congrue sequit: vt post adoptionē filioꝝ: regnū petam⁹ qđ filijs debetur. Regnū dei semper ē: ly veniat. i. manifestet hoib⁹ q̄bus vt lux cecis nō videt: qđ null⁹ ignozare poterit: cū fili⁹ iudicare venerit. In q̄ regnabūt ꝛ sancti: vt dicit: Percipite reg. quod vo. pa. tē. Spū itelligētie regnū futurū ingredientib⁹ declarat: ꝛ mūdicia cordis attribuitur: p quā de⁹ ibidē regnās sicut ē videbit vbi spūs sapie cōplebit. Septima sanctificatio nois ei⁹. In pfectiōe senarij aduēt⁹ regni poscit vt curram⁹ oēs i virum pfectū: deinde i eo q̄escētib⁹ sāctificet ipe in nobis: dū nos i illo sāctificamur. Ei⁹ requīe iure poscim⁹ i nob sāctificari: vt pbēniter i cū sāctificati req̄escam⁹: in qua sāctificatiōe pax beatitudinis firmat ꝛ plena sapia donat. b Fiat vo. tua. Hic petit spūs ꝓsilij: p quē volūtas dei inḡrit vt a nob impleat. Volūtas dei i terr̄ sicut in celo spū cōsilij regit. Nobis etiā opus ē spū ꝓsilij vt volūtas dei dirigat i nob vt misericordes i re cē possim⁹. Volūtas dei semp fit: sed oram⁹ vt libertas nr̄i arbitrij societ p gr̄am sue volūtati: q̄ est sāctificatio nr̄a ꝛ vita eterna. Volūtas dei ē ꝑceptoꝝ eius custodia. c Sicut i ce. ꝛ in ter. Sicut i angelis ita i hoib⁹. Vel sicut i iustis ita i peccatoribꝰ ꝓuersis. Vel sicut in xp̄o ita in eccl̄ia. Vel sicut mente seruio legi dei: ita ꝛ in carne. Sed⁹ spiritū celū. Em carnē terra sum⁹. Oram⁹ g̃ vt sicut i celo. i. in spū ita i terra fiat volūtas: vt caro ꝛ spūs sit hō. spūalis de q̄ dr: Caro meū ꝛ caro mea. ex. in. d. vi. Hec tñ orāt vt bona ē velim⁹: ꝫ fiat volūtas i nob vt viuam⁹ tibi: nō nob. Hec tria pfect⁹ habēt in futuro: ꝑ ꝑ iterum ex pte oram⁹ vt postea pfect⁹ habeant. Quattuor sequētia ꝑsentis vite sūt p̄sidia. d Panē nr̄m. Esuries iusticie vt ad saturitatē ptingat: fulcit spū fortitudinis. Ideo oram⁹ panem nr̄m q̄tidianū da nob sine q̄ fame moziemur. Panis corp⁹ xp̄i ē: vel x̄bū dei vel ipse de⁹ q̄ q̄tidie egem⁹: vel q̄ ē super oēs substantias. Hic ē panis viu⁹ q̄ de ce. descē. cui⁹ nature sublimitas sup omnes substātias ē. e Nostrū. Quia xp̄s nr̄ ē fact⁹: ꝛ de⁹ pater cū xp̄o oīa nobis donauit. Iō oramus vt qđ nr̄m est p donū: quotidie det p effectū. f Substātialē. Vl quotidianū. Quia q̄ edūt me adhuc esu. Hic q̄tidian⁹: in patria etern⁹. Hic panis assidue p fidē ꝛ charitatē iteri⁹ reficere debet: qz sine eo nemo viuere pōt. Vel panis dicūtur spūalia p̄cepta: q̄ semp sūt exercēda vel ꝓseruāda. b Et dimitte. Post cibū petit venīā peccatoꝝ: vt q̄ a deo pascit in deo viuat: ꝛ ad vitā eternam perueniat. Dū dicim⁹: dimit. no. de. no. spīm scie rogam⁹ q̄ delicta itelligim⁹ q̄ sine spū scie nō itelligunt. Scia q̄pe ad vsū tpalium ptinet q̄ virtus ē in vitā dis malis ꝛ petendis bonis vt nr̄a ꝛ aliox ꝓgnia plozem⁹: bona cupiam⁹. Magni tres grad⁹. naz q̄ liberat a malo iā heret sūmo bono. Liberat⁹ petit liberatozem: ne itez ducat in tētationē

a ſ donū ē itellect⁹: virtus vero mūdicia cordis.
b ſ donum: cōsilium: virtus: misericordia.

a b c d e f g

Adueniat regnū tuuz. † Fiat voluntas tua sicut in celo et i terra.

ſ donū fortitudo: virt⁹ esuries ꝛ sitis iusticie.

Panem nostrū supersubstātialez dā nobis hodie. † Et dimittē nob

a ſ q̄ solus pores. ſ dū dr hodie. b ſ vt liberi redeam⁹ ad patriā. ſ donū scientia virt⁹ lucrus. c ſ cōuersus.

a† b† c† d e† f†

† De cōse. di. 2. in calce.

† De pe. di. 1. ſ. est enī pnia

a Adueniat regnū tuuz. ꝛ bñ dr: Adueniat: qz non possum⁹ ad eū venire p gr̄az ꝛ glīaz: nisi ipse ꝓmo veniat ad nos. vñ Aug⁹. super Jobez: Ille eni venit quē gr̄a dei ꝓuenit. ꝛ Joh. vj. Nemo pōt venire ad me nisi pr̄ q̄ misit me traxerit eū. b Regnuz tuū. beatitudo enī eterna bñ dr regnū: qz ibi habeb̄ plena et pfecta copia oīm bonoꝝ. c Fiat volū. tua. Hic ꝓiter petit illud p qđ possumus beatitudinē cōsequi. ꝛ bñ dr duplicit. vno mō directe ꝛ p se. alio mō indirecte q̄si per accidēs: cuiusmodi ē remotio ipedimēti. scdz ponit ibi: Et dimitte nobis. Adhuc ꝓma in duas. qz ad assecutionē beatitudinis facit aliq̄d duplicit. vno mō ꝓncipaliter. alio mō q̄si instrumētalit. scdm ponit ibi. Panē nr̄m. Illd autē p qđ ꝓncipalit ꝓsequimur beatitudinē ē impletio voluntatis diuine p sāctā opationē: ꝛ qz frequēter volūtas eius ē nobis incognita: et qñ cognoscit adhuc sum⁹ impotētes ꝛ pigri ad implēdū. iō tertio petim⁹: Fiat volūtas tua ꝛc. i. inspires nobis virtutē ꝛ prepositū adimplēdi tuū bñplacitū. Addit aūt: d Sicī ce. ꝛ i ter. beati enī q̄ sūt i celo: qz sūt ꝓiūcti imediate regule diuine. ideo nō possūt deficere nec deuiare a diuina volūtate. ꝛ ideo nos q̄ sum⁹ i via q̄ nō sum⁹ sic ꝓiūcti: petim⁹ vt diuīa gr̄a ꝑ supleat i nob: tenēdo volūtatē nr̄az i cōformitate ad suā in oplib⁹ nr̄is. sic ꝓxomanē illi q̄ sūt in celis. e Panē nr̄m. Hic petit illd p qđ instrumētalit ducimur ad beatitudinē. ꝛ bñ accipit dupliciter. vno mō ꝓ ut aliq̄d ē instrumentū ipi⁹ dei. ꝛ sic sacramēta ecclie sūt q̄dā instrumēta q̄b⁹ sāctificamur ꝛ ad btitudinē ducimur: vñ dicūt vasa gr̄e. oīa autē sacra ordināt ad sacramētū eu charistie: qđ petim⁹ q̄rto cū dicimus: Panē nr̄m supsubstātialē. dr autez supsubstātialis: qz trāscēdit vitā coꝛpalē ꝛ dat vitā eternaz. Joh. vj. Ego sū panis viu⁹ q̄ de celo descēdi: si q̄s māducauerit ex ꝑ pane viuet ꝛc. et petēdo ꝑ sacramētū petim⁹ oīa alia: qz ordināt ad ipm: vt ptz in. iij. snlaꝛ et Luc. v. vocat eū panē q̄tidianū: qz q̄tidie ipm sumim⁹ p ministros eccl̄ie: q̄ ꝑ sacramētū accipiūt ꝓ se ꝛ p tota cōitate. Alio mō accipit instrumētum ad ꝓsecutionez beatitudinis ex pte aie. et sic cū coꝛp⁹ sit instrumētū aie seu organū: p ꝓsequēs vita coꝛpalis instrumētalit facit ad ꝓsecutionē supnaturalis btitudis inḡtū aīa nō exercet opa meritoria nisi i coꝛpe: qz tps meriti durat tñ ad tps huius vite. ad vitā aūt coꝛpalē necessario req̄rit sufficiētia victꝰ: ꝛ ꝑ petit cū dr: Panē nostrū ꝛc. et i ꝑ intelligūt peti oīa vite necessaria. f Et di. nob. Hic ꝓr petit id per qđ ꝓsequmur btitudinē sic p remouēs ꝓhibēs. et dividit i duas. qz ꝓmo facit qđ dictū ē. scdo reddit rōnem cuiusdā dicti. ibi: Si enī dimiseritis. Prima adhuc in tres. qz a btitudine ꝓsequēda ꝓmo. ꝓhibet nos

tentationē. Sz qz in hac vita nec iustus sine pctō vivit: sic petit inde liberari: vt sciat q̄d ex charitate fratrib⁹ debeat. Sz qz nondū visiōe dei fruimur: cib⁹ i via ē necessari⁹: vt q̄ꝫ ad patriā veniam⁹. Uñ panē petim⁹: ad quē nemo puenit sine spū fortitudinis: vbi ℊ fortitudo: ibi esuries iusticie. Eternus eni cib⁹ plenitudo ē iusticie. Quotidian⁹: dū q̄tidie illam esurietes implemus. a Sicut. Ecce q̄ cautiōe ꝓstringimur.

In q̄ etiā nos adinuicē ad malū inflectit: ꝛ peccatibus i se veniā ꝓmittit: ꝛ nob⁹ ꝛ ꝙ nos alijs veniaz
Colos.3.c ꝓmittit. Culpe veniā nō debem⁹ negare. vñ: Cuz oratis remittite si q̄d habetis aduersus aliquē. aliter eni pr̄ vester nō dimittet vob⁹ pctā vr̄a. Pecuniā alicui repetere ꝓcedit: sed debita petōꝝ petenti veniā nūq̄ iuste negam⁹. b Et ne nos indu. Sz spiritu scientie illustra: vt sciamus q̄b⁹ malis ꝛnolui-
†22.q.1 ita ergo. mur: et vt lachrymę possint rogam⁹: Dimitte nob⁹ debita nr̄a. Et ne nos. Nō q ipe inducat: ℊ qz deserit ꝛ ire ꝓmittit. Nō ꝟo p̄cat nō tentari: ℊ nec ad
†De pe.di. 4. dic dūs modicū vinci. tētatio eni est necessaria ad coronā.

Et ne nos deserēs in tētatione sinas vinci: ꝛ si sinas tentari: sine qua null⁹ ꝓbat⁹ est. c Sed libera nos. Hec vna petitio tātū ꝓtinet q̄tū oēs superiores. Ut spū timozis dei oīa noxia intus ꝛ exterius pellant: ꝛ sub paupertate beate viuam⁹. Sed libera nos. In illā q nondū ē ne sinas induci: ꝛ ab ea in q̄ sum⁹ ducti libera. Quo facto nihil ē metuē-dū nihil restat ozandū. d A malo. Omni visibili ꝛ inuisibili. Hec liberatio q̄tidie necessaria ē: dum sine malo aīe ꝛ corpis nō viuit. Sz i fine cōplebit q̄si imortales et impassibiles erim⁹. De imis ad sūma gradatim sic ascēdit. A malo ꝙ spiritū timoris liberamur. Inde liberati paupes spū ꝛ reb⁹ eē cupim⁹: dū dicim⁹: ne nos inducas in tētationem. Spiritū pietat⁹ rogam⁹: vt hō iterioz māsuescat et mitis fiat: ne tētatione moueat. Precib⁹ laboran-dū ē vt dona ꝙcipiam⁹ ex grā. Donis agēdū: vt veniamus ad merita. Pro merit⁹ btitudo speranda. Alioq̄n nec sine p̄cib⁹ fidei ad donū: nec sine meritis ad beatitudinē puenit. Nihil deest q̄b⁹ septe petitiōib⁹ nō ꝓtineat: siue ad p̄sentē siue ad futurā ꝓtineat vitā. Satis cōpēdiose tradidit xp̄s:
† De sacra vn. c. vnico nō mō disciplinā mandato rū: ℊ precū ꝛ donoꝝ: vt paucis xp̄is memorie res multiplices et necessarias cōmēdaret: ꝛ sic simplicitas fidei sufficiētiā salutis sue cito addisceret: ꝛ prudentia ingenioso⁹ amEsa.57.e pli⁹ pfūditate mysterioꝝ stupesceret. Hinc Esaias: Sermonē breuiatū faciet dn̄s sup terraz. Q̄n ita breuiauit vt memoriter capi possit. Ita reb⁹ implenit vt nemo sine grā spūsācti ꝙcipere possit.

e Si eni dimi. Formā iposuit q̄liter velim⁹ indicari. Uū indulgentib⁹ coram deo fiducia r̄ndet ipetrādi. exigētes xo pena remordet vltiōis vl'dā nationis. Deꝰ mauult inuenire cui indulgeat q̄ꝫ quē puniat. Ideo in nr̄a ptāte posuit q̄ ꝓscia iudiciū dei quisq⁹ puocet erga se: ꝛ quō sniaz tanti di criminis possit tēperare. Oēs debem⁹: ꝛ indulgētia patr⁹ oīb⁹ est necessaria. Iō ex animo alijs dimittam⁹: vt maioza seu plura nobis relaxentur.

Hoc i fine ꝛcludit: vt certū sit nobis q̄d in oratiōib⁹ ꝓmiserim⁹ neq̄ aliud exigit iudex quē rogam⁹: nisi vt tales simus fratrib⁹ q̄lē eū nobis poscimus. Et q̄ nō facit dupliciter reus est. primo qz peccauit ꝛ debet. de-
Colos.3.c inde qz āmonitus a iudice: fratri nō indulget. Unde: Cū oratis: remittite si q̄d habetis aduersus aliquē: aliter eni pater vester nō dimittet vob⁹.

f Si aūt nō. Nulla excusatio relinq̄t qz vnusq̄sq⁹ ꝑm hāc sniaz in futuro iudicabit. Ex q̄ ptz q vnusq̄sq⁹ in sua infidelitate ꝓdēnatur. g Cū iejunatis. Postq̄ docuit quō ozandum sit: docet de ieiunio q̄ iterū ptinet ad mūdiciā cordis: ne nō sit simplex ad deū: dū ad exteriora rapit.

h Nolite fieri. Nō ꝓhibet virtutē: sed fictā virtutis speciē. Bonū est
Ps.50. ieiunio ꝙ peccatis tristes eē ad pniaz ꝛ humiliare aīam nr̄am. vñ: Cor cō tritū ꝛ humiliatū deus nō despicies. Sed tristiciā q̄ ꝙ laude est: ꝓhibet. Uñ non ait simpliciter: Nolite ieiunare: sed addit: sicut hypocrite tristes.

i Exterminat. Id est extra terminos humane cōditionis obducunt: Sicut de nitore vestiū iactantia ē: sic de nimio squaloze et macie. Demoliri est q̄si dissipare: ꝛ venustatē vultus q̄si ad nihilū redigere. k Facies suas. Luctuosis sordib⁹ in q̄bus etiā iactantia ē: ꝛ magis sub specie religionis decipiūt. Mota non debere ones pelles suas deponere sed vestiri: si alīqñ lupi eis se ꝓtegūt. l Unge caput tuū. Spūali leticia mētē refice dieb⁹ abstinētie: vt dilectionis odor flagret in operib⁹ misericordie. Conscientiā laua lachrymis: vt sit mūda coz̄ deo. Non eni sufficit opus misericordie sine mūda cōscientia: nec hoc sine illo. Palestinis mos erat in festis caput vngere. ergo caput vnge. i. festiuū et hilarē te exhibe: ꝛ mentem spūali oleo refice: ꝛ de ieiunio non queras laudem exteri⁹. Sed quia sic a seculo auerteris coraz deo gaudeas: ꝛ sic faciem. i. coz mūdabis a sor-

a ℊ quibus tenemur. ℊ peccata.
b ℊ eo pacto: aliter null⁹ tori⁹ oratiōis ē fruct⁹.

a dēbita nr̄a: † sic ꝛ nos dimittim⁹ a
a ℊ veniā peremptibus. b ℊ donū pietas virtus māsuetudo.

dēbitorib⁹ nr̄is. Et ne nos indu- b†
a ℊ in tētationē inducit q̄ tētatione frangitur.
ℊ donū timor: virtus pauperras.

b cas i tētationē† Sed libera nos a c d†
a ℊ cōmēdat cōditionē. b ℊ vox q est q̄si dn̄.

c malo. Amē. † Si ēniz dimiseritis e f†
a ℊ qui in hoc q peccāt homines sunt.
ℊ ecce fiducia magna.

hoīb⁹ pctā eox: dimittet ꝛ vobis
f pr̄ vester celestis delicta vr̄a. Si
ℊ iudiciū sine miseōia fiet eis q̄ n̄ fecerūt miseōiaz
āt nō dimiserit⁹ hoīb⁹: nec pater vester dimittet vob⁹ pctā vestra.
a ℊ .i. ipa vultus tristicia ostētare ieiunū.

g Cū aūt ieiunat⁹: nōlite fieri sicut g† h
a ℊ repsentatores alteri⁹ ꝓpone. ℊ q nō virtutib⁹ student sed fauorē vulgi exciteant.
b ℊ p demoliunt: hoc eni ꝓprie de exulibus.

i hypocrite tristes. Exterminat eni i
a ℊ finē intentionis vt supra reprehendit hic.
ℊ vt dissimiles alijs videant: ꝛ ipa vilitate vtra homines ꝓdicentur.

k facies suas: vt pareāt hominib⁹ ieiunantes. Amen dico vob⁹ q: re
a ℊ laudē quam voluerunt: non adoptionē filioꝝ.
b ℊ sic vni dicit quasi omnib⁹.

ceperūt mercedem suā. † Tu autē k†
a ℊ caput vngit q̄ spūali leticia iteri⁹ pinguescit.

l cū ieiunas vngē caput tuū et fa-

bet nos petīn cōmissū. scōo petīn de ꝓrio cōmittēdū. ꝛ tertio illō qō ē ad vtrūq⁹ iclinatiuū. scōz pōit ibi: Et ne nos inducas. tertiū ibi: Sed libera nos ꝛc. Illud ℊ qō ꝓmo et ꝓncipalit impedit nos a ꝙsecutiōe btitudinis ē petīn ia cōmissum: qz ad btitudinē igredi n̄ possum⁹ donec petīn cōmissū sit totalit dimissuz ꝛ q̄tū ad culpā. ꝛ q̄tum ad penā. ꝛ iō hāc dimissionē petim⁹ q̄nto loco: cū dicimus. Et dimitte ꝛc. †De ꝙsc. di 2. panem.

Addit: a Sicut ꝛ nos di. qz ℔ ē regula nob⁹ imposita: q̄ sic volum⁹ nob⁹ dimitti petīn n̄rm: ita debemus ꝓrimo dimittere petīn i nos commissum. Ista tn̄ dimissio pōt itelligi dupliciter. Uno modo q̄tū ad offensā: ꝛ ℔ ē necessitat⁹: qz tenemur oēs diligē ex charitate. Alio mō q̄tū ad iniuriaz. et ℔ nō ē necessitat⁹: ḥz sit supererogationis. sic eni pecuniā ablatā non teneꝰ q̄s auferēti dimittere: ℊ petere pōt: sic iniuria sibi illata pōt recōpēsatione per emēdā petere ꝑm ordinē iusticie. b Et ne nos. Scōo ipedit nos a beatitudine petīn defōmidatur de ꝓrio cōmittēdū. ꝛ ℔ ꝓtigit q̄si sum⁹ positi i grauī tētatiōe: cui pbabiliter timem⁹ succumbere. ꝛ iō sexto petim⁹ ℔ a nob⁹ amoueri: cū dicim⁹: Et ne nos inducas. i. induci pmittas. c In tētatione. nō eni petim⁹ vt nō tentemur: qz tētari nō ē malū: ℊ magꝛ ē ad ꝟtutis exercitiū q̄n virilit resistit: ꝓt quod dic̄ ps. Proba me dn̄e ꝛ tēta me. ℊ petim⁹ ne i tētatione inducamur. i. ne ab ipa deuincamur. d Sz libera. Tertio ipedit nos illō qō ē iclinatiuū ad duo ꝓdicta: ꝛ ℔ ē fomes peccati: q̄ ē q̄dā pena ex pctō primi parētis derelicta: ꝛ ℔ malū pene ꝛ alia mala p̄sentis vite inquātū possūt nos ad petīn inducere. septimo petim⁹ amoueri ꝛ ab eis liberari: cū dicim⁹: Libera nos a malo. sequitur in fine:

e Amē. qō ē verbū optatiuū respectu p̄cedētiū.

f Si eni di. Hic reddit rō cuiusdā dicti i ꝓdicta oratiōe in q̄nta petitiōe: vbi dicebaꝫ: Dimitte nobis debita nr̄a sic ꝛ nos dimittim⁹. ꝛ patz sniā ex ꝓdict⁹ ibidē.

g Cū aūt ieiu. Hic excludit intētionē vane glie ab opib⁹ pnie. d. Cū aūt ie. no. fi. sic hypocrite. Sz eni hypocrita ab hypos qō ē sub et crisis qō ē aurū: qz sb auro vel sb honestate exteriozis ꝙuersatiōis habet absconditū plūbum falsitatis. Seq̄t:

h Tristes. isti eni ostēdūt quādā faciei tristiciā vt simulēt pnie rigorē. iō subditur:

i Exterminat eni fa. ꝛc. exterminare enim ē extra terminos ponere. ꝛ iō illi facies exterminat qui quandā tristiciā extra modū solitū alioꝝ demonstrāt: vt religiosi p ceter⁹ appareāt. Uel aliter: Sicut fiūt q̄dā vnguēta ad decorādum faciē: q̄bus vtunt mulieres ad simulāduz pulchritudinē: ita fiūt q̄dā vnguenta ad exterminādum ꝓdicto mō faciē: ꝛ forte talib⁹ vtebant ad simulādū pniam. sicut etiā trutāni talib⁹ vtunt ad extorquēdū pecuniā p questū. Subdit aūt debitū modū ieiunādi. cū dicit:

k Tu aūt cū ie. ꝛc. i. signa leticie p̄tende. talibus eni vnguētis ꝛ lotione corpis vtebant indei in dieb⁹ solēnib⁹ et festiuis.

Re vide.

¶ dibus: quibus remotis: deum videre licebit. Unge caput tuum Ecce nondū omnia in noua testamēto ad litterā. Ridiculi enī ēent in ieunio oleo delibuti: sed spū amoris eius cuius passionib⁹ debemus participare nos macerando: mens debet inungi et non oleo adulationis: aliter vana sūt ieunia. Christus fact⁹ ē vnguentū nobis: qō effusum p passionez mortis: ecclesiam suam suo odore impleuit. Jēo nō alteri⁹ causa ieunare debem⁹: sed ei⁹ pfusi spiritu p abstinētiaz macerātes carnem eius passioni participem⁹. Illo ergo vngamur: vt opera misericordie emulētur: ⁊ charitas interius diffundaf: qz sine illo calix nostri ieiunij nō inebriaf affectu pietatis. Deo ieunat qui p amore eius se maccrat: et qō sibi subtrahit alteri largitur. a Et pater tuus. Pater per fidē int⁹ est: ⁊ remunerat in abscondito facta. Ibi ergo ieiunandum quo ipe videat. Et necesse est vt ieiunās sic ieiunet: vt ei placeat quem in pectore portat. b Molite thesauriçare ⁊c. Ad mundiciā cordis terrena erogari p̄cipit. Molite thesauriçare. Qui ieiunat: vel seruādo qō nō edit: vel gliam querēdo: in terra thesauriçat. Qui ꝓpter deū in celo. i. in eternitate: et si specialiter de elemosyna moneaf: tamē de omni opere virtutuz accipitur. Quia quicquid pro deo fit in eo eternaliter recipiemus. Erugo metalla cōsumit: tinea vestes: qō ab his intactū est tollunt fures. Jstis tribus modis omnia auaricia cōdēnatur: pretereunt enim omnia q̄ possidentur. Moraliter. Moraliter. Si qd ī carne gerimus thesauros ī terra cōdim⁹: dū p̄ciosos corporis sensus in terrenis desideriis occupamus: quos erugo. i. libido consumit. Pro ro indumēta morum ira ⁊ superbia ⁊ cetera vitia destruunt: quibus si qd restat demones furantur. Omne terrenū vel erugine consumitur: vt auruz ⁊ argētum: vel putredine ⁊ vermib⁹ soluitur vt vestis: vel qō ab his īmune est a furibus tollitur: vt lapides p̄ciosi. Jn his ergo omne genus auaricie reprehenditur.

Allego. Rab. Allego. Erugo significat supbiā que decorem Xtutū obfuscat. Tinea que vestes latēter rodit: inuidia est que ⁊ studium lacerat bonū: ⁊ cōpactionē vnitaf dissipat. Fures sunt heretici et demones qui semper ad hoc sūt intenti: vt spiritualibus spolient. c Thesauriçate autez. Quasi diceret: Cum ieiunatis aut aliqd boni operis agitis: ibi recondite vbi corruptio nō possit accedere. d Jn celo: Jd est omnem spem in celestibus ponite: fide gradientes: charitatem amplectentes. Jn celo. i. in spirituali firmamento: quod non Ps.14.c trāsit: Celum ⁊ terra trāsibūt: verba autē mea nō transibūt. Si ergo cor est in celo: mundū est: quia mūda sunt celestia. Si autē ī terra volutaf: quō mundū est? Id est si qd agit vt terrena ꝓsequatur: quō mundū est? Si etenim illa in genere suo munda: tamen sordescit res dignior dum inferiori miscef: vt aurum argento: argentuz plūbo. e Ubi est enim thesaurus. Si ī terra: cor est deorsū. si in celestibus cor est in christo fixum. f Lucerna. Prosequif mūdiciam cordis. Sicut oculus mēbra ad operandū dirigit: sic intentio et lux fidei omnes Xtutes. Lucerna est lumē in testa: sic charitas in fide. Cū fides cessabit: sola charitas lux erit. De exteriori docet officium interioris homis intentiōe mentis et luce fidei oēs virtutes illustranf: vt reddāt lucidū corp⁹. Jtez ad mundiciam cordis p se ꝑ caplm est. vl gratia priorum operū q̄ palaz apparent. g Si fuerit ocul⁹. Si pura intētione que potes bona agis: opera sūt lucis: etiā si nō ita hoibus videaf. Si puersa intētio est: prauū est qcqd agif. ⁊ si videaf rectū: Ocul⁹ vnus: et simplex est. s. charitas que modo lucet in fide sicut in testa. h Si aūt ocu. tu⁹ ne. Si intentio non est ex fide: tot⁹ homo interior tenebrosus ē. Quia quod non est ex fide peccatum est. i Tenebrosum erit. Quandoquidem intentio sequēs opus informat. Ergo si bona que agis quia mala intentione fiunt: tenebre sunt: quid ea que per se mala sunt: ⁊ mala intentione fiunt.

a Me vi. ho. ieiunās. i. ad gliaz hoim q̄rēdā. b Sed p̄ri tuo celesti. s. cui⁹ gliaz debes tm q̄rere ī opibus tuis. c Qui ē ī abscō. qz de⁹ ī p̄nti vita non pōt videri a nob: lz sit p̄s vbiq. Cetera patēt. d Molite thesau. Hic excludit ab affectiōe hoīs pctū auaricie. et diuidit ī duas ptes. qz p̄mo ostēdit ꝓpositum in actu exteriori, secdo ī actu interiori. ibi: Jdeo dico vob ne solliciti ⁊c. Prima ī tres. ſm tres rōnes p q̄s excludit imoderatā ꝯgregationez diuitiaꝝ. secda ponif ibi: Ubi ē the saur⁹ tu⁹ ⁊c. tertia ibi: Nemo pōt duob⁹ dñis ſuire. Prima rō accipitur ex defectu thesauri tpalis. Thesaur⁹ enī nihil aliud ē q̄ congregatio diuitiaꝝ. ꝯgregāf aūt diuitie ꝓpt sufficiētiā vite habēdā: ꝑ thesauriçatio in debita recte inducit ꝯtrariū: qz reddit hoīem insufficientissimū: qz talis thesauriçatio ē q̄ fit ex auaricia ⁊ ex amore diuitiarū i se. ille aūt q̄ sic cōgregat diuitias nō audet eis vti: ꝑ iuxta eas ducit miserā vitā ⁊ dimitte eas putrefieri. ⁊ ideo dicit Piero. in epla ad Paulinū: Antiquū dictū est: Auaro deest tā q̄ nō habet qō habet. qō nō habet. ⁊ talē modū thesauriçandi excludit saluator cuz dicit: Molite thesauriçare vo. the. ī tra: vbi erugo ⁊ tinea demolif. e Erugo. i. eris rubigo. ⁊ ꝑ tāgif corruptio diuitiarū artificialiū: vt auri ⁊ argēti ⁊ cetez⁹ metallo⁹. f Et tinea. Hic tangif corruptio diuitiarū naturaliū: vt bladi vini ⁊ vestimētorū ⁊ cōsimiliū. g Et vbi fures effo ⁊c. Hoc dicit ꝓpt lapides p̄ciosos: q̄ lz nō possint rubiginari nec a vermibus corrodi: tū possūt a latronib⁹ tolli. Ex p̄dictis ptz q⁹ the sauriçatio q̄ fit ex causis honestis nō est interdicta a saluatore tanq̄ illicita: vt qñ aliās thesauriçat ad bona opa faciēda: vt est ꝯstructio ecclesiaꝝ: releuatio pauperum: et hmōi: vel ꝓpter rempublicā seruādam: ⁊ ꝯsimilia. b Thesauriçate. Per ꝑ cōcludit excellentissimū modū thesauriçandi: q̄ sez bona tpalia ⁊ trāsitoria ꝯsumunt ī pios vsus: ⁊ sic cōmutanf ī bona spūalia et eterna. ⁊ p ꝯsequens incorruptibilia: ⁊ hoc est thesauriçare ī celo. ⁊ patz lra. i Ubi enī ē the. tu⁹. Hic ponif secda ratio ad excludendū thesauriçationē inordinatā tēporaliū: et accipif ista ratio ex quodā affectu malo ipius: q̄ est exceptio mentis. ad talem enī thesauriçationē sequitur totalis cōuersio mentis ad amorē diuitiaruz. et hoc est qō dicit: Ubi ē thesaur⁹ tu⁹ ⁊c. ad hāc ꝯuersionem sequif auersio a deo: ⁊ qz intellect⁹ illuminaf p ꝯiunctionē ad deum: ideo ex tali auersione obtenebraf. Et qz intellect⁹ dirigit oēs alias potētias in suis actib⁹: cum sit ocul⁹ hōis interioris: ad ꝑ sequif obtenebratio ⁊ obscuritas in oib⁹ operibus hūanis: ꝓpter qō subdif: k Lucerna corporis tui. metaphorica ē locutio. ac si diceret: sicut ocul⁹ corporalis dirigit opa corpalia: qz dirigit pedē ad ambulādū: man⁹ ad operandū: ⁊ sic de alijs: ita ocul⁹ mētis p intētionem rectā dirigit opa humana: in q̄bus in eis ē ratio boni mozalis. ⁊ ideo dicit: l Si ocul⁹ tu⁹ fue. sim. i. intentio mētis recta. m Totū corp⁹ tuuz. i. ꝯgeries operationū: n Lucidū erit. i. sancta ⁊ bona. dū tñ opus sit licitū de genere. o Si aūt ocul⁹ tu⁹ fuerit neq̄. i. intētio puersa ⁊ mala. p Totū corpus tuū tenebrosū erit. i. tota congeries operationū tuarū erit mala: etiam si actio sit de genere bona: sicut dare elemosynā mulierculē: vt possit eaz ad amorem illicitū attrahere: ē malū simpliciter: ꝓpt malitiam intentionis puerse: ꝓpter quod subdit:

a ¶ hoibus ieiunat q̄ fauorē eorum captat. ¶ visibilibus.

cie tuaz lauaz: ne videarl hōib⁹ ie/ a

¶ celesti. ¶ q̄ ē inuisibilis. ¶ per fidem in corde.

a iunās: ꝑ p̄ri tuo q̄ est in absconso: b c

a ¶ in cōscientia vbi ipe est.

pater tuus qui videt in abscōn/

a ¶ pōdet de hoc qō dictū ē: ne videaris ho. ie.
b ¶ diuitias reponēdo: spem vobis collocare ī ter

b so reddet tibi. Molite thesauriça/ d†

renis. ¶. i. in transitorijs.

re vobis thesauros in terra vbi e

¶. i. superbia. ¶ inuidia. ¶ dissipat et cōsumit.

erugo et tinea demolitur: et vbi f g

¶. i. heretici ⁊ demones qui semper ad hoc sūt intenti vt spūalibus expolient.

c fures effodiunt ⁊ furantur. † The b

a ¶ nō mihi cui nō pdest ſz vobis.

sauriçate autez vobis thesauros

a ¶ in spūalibus ⁊ eternis. b ¶ qz future diuitie sanctorum in corruptibiles sunt.

d ī celo vbi nec erugo nec tinea de/

a ¶ dissipat ⁊ in nihilū redigit. b ¶ qz ibi aduersus electos dei nulla diaboli fraus ꝓualebit.

molitur: et vbi fures non effodi/

a ¶ vniuersalit̄ de pecunia ⁊ oibus voluptatibus huius seculi: hmōi thesaurus ē gula: hmōi libido ⁊ similia.

e unt nec furantur. Ubi est thesau i

rus tuus: ibi est et cor tuum. † Lu

f cerna corporis tui est oculus tu/ k+

a ¶ intentio cuius merito opera lucis: an tenebrarum sunt discernuntur.
b ¶ vn⁹ ⁊ purus: de quo ī cāticis: Vulnerasti cor meū in vno oculorum tuoꝝ. i. in charitate.
c ¶. i. congeries virtutū: vel actio tota.

g us. Si fuerit ocul⁹ tu⁹ simplex: tō l m

b tum corp⁹ tuū lucidū erit. Si au/ n o

¶ intentio puersa.

tem oculus tu⁹ nequā fuerit: to/ p

i tum corpus tuuz tenebrosū erit.

† Lu.12.b

† Luc.11.c

¶ Si ergo

a Si ergo lumē. Intētio qua facim⁹ quodcūq; que in nobis est nota: lumē dicit. Exitus vō rei incertus est: vt cum q̄d alicui do vel ago: nescio vtrū cedat ei bono an malo. et ideo tenebras vocat. Dicit ergo: si intentio qua facis que tibi nota est: appetitu temporaliuz sordidat: quāto magis ipm factuz cuius dubius ē exitus: qz et si bene cedat alij q̄ nō bona intētione facis: nihil tibi p̄derit. Quia quō feceris tibi imputat: nō quō illi euenerit. b Nemo potest. Quasi nō poteritis ad oculū bominum bona agere: et ex his deo placere: nō simul in celo ꝛ in terra thesauriçare: nec ꝛ vitijs ꝛ virtutibus deseruire. Uterq; facē vel ex amore dei: vel seruitute diaboli. Cuz regnum dei ꝛ diaboli dissideāt iter se: in vtroq; nemo pōt simul militare. vndequi baptiçantur diabolo abrenūciauit ꝛ operibus eius.

† 21.q.1.c. clericus. De pe.di.2 ℌ Roma.

c Aut enī vnum odio. Nihil ē mediū. Uterq; enī facis aut ex amore dei: vel ex seruitute diaboli.

Aug⁹. Diabol⁹ enī semp est odio habēdus. de⁹ vō diligendus. Nec enī apte aliqs vnq̄ deum odio habuit: ℔ oēs se eū amare fatēt: ꝛ diaboli nomen execrant: q̄uis vitiosi eū quasi tyrānū sup se dominantez sustineāt: deū vō odio non habent sed p̄tēnunt: victi cōcupiscētia sua: ꝛ persuasione diabolica. d Aut vnū su. Aug. Nō q̄dem diligit: nemo enī diabolū diligit. Sed sua cupiditate implicat⁹ patiē eū: vt si q̄s ancille aliene p̄iunctus ꝓpter suaz cupiditatē durā patitur seruitutē: et si non amet illum cuius ancillaz diligit. Alterū p̄temnet: Nō q̄dem odio habebit: nullius enim conscientia deum potest odisse. Idem in retractatione rei eiusdem. Nō video fuisse dicendum. Multi enim sūt de quibus scriptum est: Superbia eorum qui te oderunt ꝛc. e Et mā mone. Mammona syra lingua diuitie: quibus seruire deum negare ē. Nō dicit habere quod fieri licet vt bene dispenset: sed seruire q̄ est auari. Dicitur hoc nomē esse demonis qui p̄est diuitijs: non q̄ in eis ditiōe sint: sed q̄ his vtik ad decipiendū: irretiendo laqueis diuitiaz.

Ps. 73.

f Ideo. Quia non potestis deo seruire ꝛ māmone. Ne sit sollicit quod est seruire diuitijs. Contemptū seculi: et fiduciam futuroz toto sermone p̄cepit: dum ꝛ mala sustinere ꝛ non vlcisci ꝛ inimicos diligere iussit: ꝛ humanā gloriā fugere. Nunc vult confirmare per fidem in spe eternoruz: quia plures sunt quos amor p̄sentium ꝛ desperatio futuroruz torpentes facit. Jn sudore vultus paratur panis: sed labor ē exercēdus: sollicitudo tollenda ē q̄ mentē ptur bat: dū timet ne aut possessa dispareāt: aut elaborata nō cōtingant.

Gen.3. d

g Anime vre. Jd ē animalitati cui ℔ necessaria sūt. Totā spem deo cōmittite: qz nihil nisi q̄d decreuerit ille potest acq̄rere vel retinere. Alia ℔ ponit ꝓ vita q̄ cibo sustentat vt ibi: Qui amat aīam suam p̄det eā. Animalitas cibo alit: ꝛ ponit hic ꝓ vita: viuit cū pecoribꝰ quā q̄ p̄dit ꝓpter xp̄m: inuenier eam spūalem ī vitam eternam.

Joh.12.d

b Nōne aīa. Nō vita ꝓpt escā: nec corp⁹ ꝓpt vestimētū: ℔ ecōtra. Jdo nō sit sollicit⁹ anim⁹ vt p̄cipiat q̄d ꝓpt se creatū ē. Quasi q̄ dedit maiora. i. vitā ꝛ corp⁹: dabit ꝛ mīora. i. victum ꝛ vestes. Jn his ꝓmissis xitat⁹ nemo dubiter. Sit hō q̄d ē debet: mor addūt ei oīa ꝓpt quē sūt facta. i Respicite. Hoc ad escā. sācti merito cōpant auibꝰ: qz celum petūt: ꝛ q̄dā ita remoti sūt a mūdo: vt iā ī terr⁹ nil agāt: ℔ sola ꝓtēplatiōe iā ī celo degūt: de q̄bꝰ dr: Qui sūt hi q̄ vt nubes volāt ꝛc. Hec exēpla nō ꝓhibēt ꝓuidētiā: nō laborē: ℔ sollicitudinē vt tota fiducia vra sit in deo: cū ꝛ anes sine cura viuāt.

Esa.60. b

k Et p̄ vē. Exaggerat fiduciā filioz ꝛ cōfirmat: qz si bonitas p̄fis etiā ad illa se extēdit: ℭto magis ad ℭ filios

a Si ℭ lumē ꝛc. i. si actio bona de genere: q̄ ē ℭsi quoddā lumē: efficit mala ꝓpt defectū intētiōis bone. b Jpe tenebre quāte erūt. q. d. multo magis: qz actio mala de genere: q̄ ē ℭsi q̄dam tenebra: si tū huic supueniat intētio mala: ē multo deterioz ℭ prima: vt si aliqs mechet cū aliq̄ vt possit ei⁹ pecuniā furari: ois talis tenebrositas ꝓcedit ex inordinata cōgregatiōe diuitiaz: ꝓpt q̄ ē merito fugiēda. c Nemo pōt dno. ꝛc. Hic ponitur tertia rō: qz illud ē merito fugiēdum ab hoīe: p q̄ impedit obsequiū deo debitū: ad q̄ obligat hō ex bñficijs creatiōis ꝛ ex aliis bñficijs: ℑz impedit p ꝛgregationē diuitiaz inordinatā. ℭ ꝛc. Minor aūt hui⁹ rōnis declarat: cuz dr in lra. Nemo pōt duob⁹ dñis seruire: q̄ ē itelligendū q̄ sūt ꝛrarij ꝛ dispati ꝛ non subalternatim positi: sic ē ī ꝓposito: qz auaricia q̄ ē seruit⁹ idolo xp̄ non pōt stare cū obsequio domino. ꝛ ideo ꝛcludit: d Non potestis deo ser. ꝛ mā. māmona enim lingua syra nomē ē diuitiarū: vel nomen demonis q̄ tētat de cupiditate diuitiaz. auar⁹ aūt q̄ thesauriçat inordinate: seruit vtriq; . et ideo nō pōt simul deo seruire. Jlle autē q̄ ī pijs opib⁹ diuitias expēdit nō fuit diuitijs: ℔ magis diuitie fuiūt sibi: qz eis vtit sic instrumēt⁹ ad opa xp̄tutū: qz ℑm q̄ dic Ambr. osi⁹ sup Lucā. Sic diuitie sunt impedimēta reprobis: ita ꝓbis sūt adiumēta xp̄utis. ꝛ ido talis potest simul seruire deo ꝛ vti ipis. e Jdo dico vob ꝛc. qz nō solū ꝛgregatio diuitiaz ℭ ad actū exteriorē deordinat hois affectū: ℑz etiaz sollicitudo acq̄rēdi deordinat: ℭtum ad actū interiorē. ido ꝛiter excludit sollicitudinē supfluā circa talia acquirēda. Et diuidit ī duas ptes. qz primo facit q̄d dictū ē p q̄dā exēpla. ꝛ secōdo per rōnes. ibi: Nolite ℊ. Circa p̄mū aduertēdū q̄ duo sūt q̄ req̄runt ad sufficiētiā vite p̄sentis ℑz nutrimētū: sine q̄ hō nō pōt viuere absolute: ꝛ vestimētū sine q̄ nō pōt bñ viuere. ꝛ ido circa ista solet hō magis sollicitari. Primo ℊ excludit sollicitudinē circa vtrūq; ī generali. secōdo circa quodlibet p se sumptū ī speciali. ibi: Respicite volatilia. Circa p̄mū aduertēdū q̄ natura nō potuit ꝓuidere homini de tegumento et defensiōe: sicut ꝓuidit aliis aīalib⁹: vtpote auib⁹ dedit plumas ad cooperimētū: vngues ꝛ rostra ad defensionem. similiter brutis aīalib⁹ pelles ꝛ pilos ꝓ indumēto: cornua ꝛ dētes ꝛ hmōi ꝓ armis: qz ī talib⁹ nō ē nisi natura sensitiua q̄ ē ad vnū determinata: ꝛ ideo de talib⁹ potuit eis ꝓuidere sufficiēter natura. hō aūt rationalis nature ē: q̄ nō ē determinata ad vnū: sed habet viaz ad disperata ꝛ ꝛraria. ꝛ ido nō potuit sibi sufficiēter ꝓuidere natura q̄ de se ē determinata ad vnū: ℑz loco hui⁹ hō habet itellectū p quē pōt cogitare diuersas artes ꝛ modos faciēdi sibi vestes ꝛ arma: ꝛ man⁹ ad operādū talia. ꝛ ido oportet hoiez ō talib⁹ sollicitari: quia tū hō rōnalis ē. ido ista sollicitudo debet ee moderata ℑm regulā rōnis recte: ꝛ talē sollicitudinē nō excludit hic saluator: cū sit ps p̄udētie: aliter seq̄ret q̄ hō tētaret eū: si expectaret ab eo ꝓsequi oīa necessaria: omittēdo q̄d debet fieri circa ℔ via humana: ℑ sollicitudo q̄ ℔ ꝓhibet ē deordinata ꝛ supflua p quā postponunt bona spūalia: vt magis videbit postea. Et ℔ ē q̄d dicit hic saluator: f Ne solliciti sitis. supflue. i. ꝛ inordinate de cibo ꝛ vestimēto: qz hoc non ē necessariuz: q̄d ꝓbat exemplo: qz corpus ꝛ anima que sunt maiora beneficia deus dat nobis sine sollicitudine nostra. ergo ꝛ illa q̄ sunt minora: videlicet cibum ꝛ vestimentū: dabit sine sollicitudine: vel cum sollicitudine moderata. g Respicite volatilia. Hic ꝓbat de vtroq; in speciali. et primo de cibo. secūdo de vestimento. ibi: Quis autem vestrū cogitans. Primū ostendit per exemplū auiū: que non serunt neq; metunt. ꝛ tū dns sufficiēter pascit illas cū sollicitudine ꝓuenienti sue nature: multo forti⁹ hominē sufficiēter pascet cum sollicitudine ꝓuenīenti sue nature: que ē ℑm regulā rōnis recte: ꝓpter q̄d subdit: h Nōne vos magis pluris estis illis. i. natura humana ē maioris pōderis coā deo: qz aīalia facta sunt ꝓpter hoiez. finis autem nobilior est his que sunt ad finem.

† La.1.b.c

† La.12.c

Quis aūt

filios adoptiõis. a Quis ãt ⁊c. Illi g̃ curã regẽdi corpis relinq̃te: q̃ illõ ad hãc mẽsurã fec̃ puenire. b Et õ ve. Mõ q̃ laborare ⁊ puidere þ ñ deceat: ſz oĩs ſollicitudo abijciẽda ẽ ⁊ ſpes i deo habẽda ẽ. c Cõſiderate. Exhortationẽ de indumẽto ſatis congrue confirmat exemplo. ſalomon. Que purpura regũ: que pictura textricũ põt floribus cõparari? Ipſe color dicit operimentũ florum: ſicut dicimus: operuit iſtum ruboz.

e Si enim fenũ. Si iſta que ad vſum ſunt tẽporis tñ: et cito decidua: igne cremabunt: deus tã venuſte adornat.

Deũ.30. c Cras pro futuro ponitur in ſcripturis: dicente iacob: Exaudiet me cras iuſticia mea. f In clibanuz. Alĳ libri habẽt: in ignẽ vel in aceruũ: q̃ habet ſpeciẽ clibani. g Quãto magis scilicet veſtiet. Et ideo oĩis fiducia i eo habenda. Qz ſi nec de bis fidentes ſumus quõ inuiſibilia ſperam⁹? Per modica fides eſt que nec de minimis certa eſt. Ideo ⁊ de eternis ingerit fiduciam: ⁊ condemnat infidelitatem.

h Modice fidei. Quicũq; in aliqua p̃miſſione dubitat modicus eſt fide. Et quãto plus dubitat tãto minus inuenit ea p̃ q̃bus ſollicitus fuit.

i Nolite. Plenius inculcat ⁊ reuoluit: quod a principio ſmonis docuit: vt abſq; ſollicitudine viuam⁹. Nolite ergo ſollicĩti. Nic videnť argui bi q̃ ſpzere ctu vel veſtitu cõmuni: lautioza i. vel auſterioza p̃ bis cuz quibus viuunt alimenta querunt vel indumenta. k Solliciti eſſe. Sollicitudo ſuffocat verbũ dei ne fructũ referat: ⁊ facit ſimilẽ gentili. i. infidelem.

l Hec enim oĩa. Quid ergo amplius habet a gentili: cuius infidelitas animũ ſollicitat: ⁊ curis vite huius fatigat. m Gentes. Quibus de futuris cura non eſt. Sed filiorũ eſt querere regnũ. n Scit enim pater. Pzouiſa ſunt hec a deo: qui nouit nobis þ in via ſua eſſe neceſſaria. Pater veſter. Sic filios de bonitate ⁊ puidentia patris ſecuros reddit: abſq; cura ſeculi. o Querite g̃ pri. Nic aperte oſtendit iſta non eſſe petẽda tangq̃ bona noſtra et ſi neceſſaria. Regnuz aũt dei petẽdũ eſt: ⁊ in eo finis noſter ẽ ponẽdus: ꝓpter quẽ oĩa faciamus. Xbi gr̃a: Mãducem⁹ vt euã geliçem⁹: non euãgeliçem⁹ vt mãducem⁹. Cuz dicit primũ: ſignificat þ poſteri⁹. nõ tpe ſed dignitate. Illud enĩ petẽdũ ẽ: þ ꝓpter illõ neceſſariũ. ergo primũ q̃rite regnũ dei. i. ꝓponite oĩb⁹ reb⁹ ceteris. Et au tẽ hoc queratis non debet ſubeſſe ſollicitudo ne illa deſinit.

Luc.12. d Scit enĩ (vt dixit) pater veſter q: his indiget: ⁊ ideo nõ ſubdit: deinde iſta querite: ſed ait: hec apponať. i. cõſequenť ſine vllo impedimẽto: ſi illa quẽritis. Nec ait: illa dabunť: ſed apponenť: qz aliud eſt q̃ principaliter dať: aliud q̃ ſupaddiť: qz i intẽtiõe eñitas: i vſu debet eẽ tẽporalitas: ⁊ illõ þ dať: þ ſupaddiť. Regnũ dei q̃ram⁹ ſectando iuſticiã ei⁹. Juſticia xo regni ẽ oĩa q̃ xps docuit obſuare. Regnũ q̃rere ẽ ipſã iuſticiã opib⁹ implere: itõo tñ vt de⁹ glorificeť: et vt nos ei per oĩa placeam⁹. Regnũ dei ſũmũ bonũ ẽ: ⁊ ideo q̃rẽdũ. Queriť aũt fide ſpe et charitate. p Et hec oĩa. Quia oĩa ſũt filiorũ: ⁊ ideo hec oĩa adijcienť: etiã non q̃rentibus: quibus ſi ſubtrahuntur: ad p̃bationẽ eſt. ſi dãtur: ad gratiaꝝactionẽ: quia omnia cooperanť in bonũ. q Solliciti. Timore: meroze ⁊ anxietate curarũ que mẽtẽ pturbãt.

1.Teſ.2. b r Jn craſtinũ: Jd eſt i futurũ: de p̃ſentibus ꝓcedit. vnde Apls: Nocte ac die operabamur ne quem grauaremus. De futuris q̃ diuina p̃curat ordinatio: non ꝓuẽit ſollicitari: ſz p̃ſentia grate ſuſcipiẽtes: curã futuroꝝ q̃ incerta ẽ õ relinquam⁹ cui õ nob̃ cura eſt. Curã aũt p̃ſentiũ malicĩam vocat: qz penalis eſt. pertinet

Jenĩ ad

a Quis aũt veſtrũ. Nic ꝓbat de veſtimento: et ponit duplex exemplũ. Primũ accipiť ex eo q̃ eſt intra hoiem. ſ. magnitudo corpoꝝ quã deus dat homini ſine ſollicitudine ſua: q̃ ptz: qz q̃ũcũq; aliquis ſolliciteť de augumẽtatione ſua: nõ poteſt addere ad ſtaturã ſuã cubitũ vnũ. cũ ergo veſtimentũ cõperat maius vel minus homini ſm quãtitatẽ corpozalẽ: ⁊ quãtitas dať ei ſine ſollicitudine ſua: p̃ ſequẽs ⁊ veſtimẽtũ cõueniẽs abſq; ſollicitudine ſup̃flua: ⁊ þ ẽ q̃ ꝓcludit interrogatiue. Et õ veſtimentis ⁊c. Scõz exemplum accipiť ex eo q̃ eſt extra hoiem. ſ. ex terrena/ſcentib⁹: q̃ ponit cũ dicit: b Conſiderate li. agri quomodo creſcunt. ſine ſollicitudine eoꝝ ⁊ ſm q̃ũtitatẽ ſuã a deo veſtiuntur. ꝓpter quod dicit:

c Nõ laborãt. ſ. ad ornandum ſe.

d Neq; nent. i. filant: ad faciẽdũ ſibi veſtimentuz. ⁊ tñ optime veſtiunť: q̃ ꝓbat. e Q̃m nec ſalomon in omni gloria ſua. i. ſz fuerit rex potẽtiſſim⁹? vt ptz. iij. Reg⁹. tñ nõ fuit ita bene veſtitus: qz ſz ars imiteť naturã: tñ opa artis nõ aſſequunť pfectionẽ operum nature. ⁊ ideo tinctores pannoꝝ non poſſunt facere colorẽ ita viridem ſicut natura i terrena ſcẽtib⁹. Exp̃ igiť cõcludit q̃ de⁹ ſufficiẽter veſtiet hoiem abſq; ſollicitudine ſup̃flua. ꝓpter q̃ dicit: f Si enĩ fenũ agri q̃ hodie eſt. i. in p̃ſenti. g Et cras i clibanũ mittiť. i. in futuro ponet in furno: qz in aliquib⁹ terris loco lignoꝝ vtũtur ſtipulis ⁊ talibus ad calefaciẽdũ furnũ. Vel aliter: Liban⁹ accipiť hic p̃ aceruo in quo congregať fenuz de ſiccatum: quia ad modũ furni ſeu mõticuli eleuatur: vnde ⁊ clibanus a clino dicitur. ⁊ tñ b De⁹ ſic veſtit. fenum ipm̃ ſine ſollicitudine ſua.

i Quãto magis vos modice fidei. ſ. ſine ſollicitudine ſup̃flua. Vocat autẽ eos q̃ nimis ſollicitaně de talib⁹ modice fidei: qz ex defectu fidei procedit talis ſollicitudo ſup̃flua. nõ aũt ſollicitudo rõnabilis ⁊ moderata: ſed magis includiť: qz ſicut natura auiũ ẽ p̃dicto modo viuere ⁊ terrenaſcentiuz creſcere: ſic natura hois eſt viuere ſm dictamen recte rõnis: ad q̃ ſequitur ipm debere ſollicitari ſollicitudie moderata ad querendũ ea que nõ dedit ſibi natura: vt veſtes et arma et ſimĩlia: vt p̃dictũ eſt. k Nolite ergo ſolliciti eſſe. Nic excludit ſollicitudinem ſup̃fluã p̃ rationes duas. ſecunda ponitur. ibi: Nolite g̃. Prima accipiť ex parte diuine ꝓuidentie. Ad cuiꝰ eui/dentiam ꝓſiderandum q̃ aliqui dixerunt ꝓuidentiã diuinam eſſe tm̃ circa ſuperiora: ⁊ non circa actus humanos: in q̃z perſona dicit Job. xxij. Circa cardines celi pambulat nec nr̃a cõſiderat. ⁊ ex hoc dicebãt q̃ homo circa neceſſaria vite debebat multũ ſollicitari. ⁊ hoc eſt q̃ dicit: l Nec enĩ oĩa gentes inquirũt. i. gẽtiles diuinã ꝓuidẽtiã circa actus humanos negãtes: circa talia imoderate ſollicitaně: ſed vos nolite ſic dicere.

m Quid mãducabimus ⁊c. non qz non debeat hõ ſollicitari moderate: ſz intẽdit excludere ſollicitudinẽ imoderatã: q̃ ꝓcedit ex gentiliũ erroze. ideo ſequiť:

n Scit enĩ pater veſter. i. diuina ꝓuidentia ſe extendit ad oĩa q̃ũcũq; minima: ⁊ p̃ cõſequẽs circa ea que ſũt homini neceſſaria. ⁊ ſic ſuiẽtib⁹ ſibi talia ſufficiẽter miniſtrabit: ꝓpter q̃ ꝓcludit:

o Querite ergo primũ regnũ dei. i. ſpũalia bona: ⁊ qz primum relatiue dicit ad ſcõm: patz q̃ non excludit ſollicitudinem omnino circa neceſſaria vite: ſed oſtendit q̃ homo principaliter debet de ſpiritualibus ſollicitari: ⁊ ſecũdo de tpalib⁹. ꝓpter q̃ ſubditur:

p Et hec oĩa adijcieť vobis. ſuppoſita tñ ſollicitudie debito modo habita: vt dictũ ẽ.

q Nolite ergo ⁊c. Nic ponit ſcẽa ratio ad hoc: ⁊ accipiť ex tẽporis congruẽtia: ſicut enĩ cuilibet negocio

a ſ ſua ſollicitudine ⁊ ſagacitate.

a **Quis autem veſtrum cõgitans** a
poteſt adijcere ad ſtaturam ſuaz
a ſ ſupra de eſca: hic de veſtimẽto.
b **cubitum vnũ? Et de veſtimẽtis**
a ſ hoc de indumẽto.
c **quid ſolliciti eſtis? Cõſiderate li-** b+
a ſ nõ ſũt hec allegorica: ſz vt õ minoribus ꝓſua deanť maiora. ſ colozibus ſe ornando.
lia agri quomodo creſcunt. Non †
ſ vt indumenta ſibi cõficiant. ſ ramen.
laborant neq; nent. Dico autem c
ſ qui pre aliis florẽt. d
vobis: q̃m nec ſalomon in omni e
gloria ſua cooptus eſt ſicut vnuz e
ex iſtis. Si enim fenũ agri quod f+
hodie eſt ⁊ cras in clibanum mit g
a ſ curabit in neceſſarijs. ſ ornat. ſ. ſ. veſtit. b
titur deus ſic veſtit: quãtoma- i
a ſ qui ad imaginẽ dei eſtis ad eterna vocati.
b ſ non ait: nolite querere.
gis vos modicę fidei? Nolite er- k+
a ſ id eſt raptũ cura nolite impediri quominus ce leſtibus inſudetis.
go ſolliciti eſſe dicentes: quid mã m
ducabimus: aut quid bibemus:
aut quo operiemur. Hec enĩ oĩa l+
ſ dum patrem audis ne dubites de voluntate.
ſ qui bonis filijs viſcera ſua non claudit.
gẽtes inq̃runt. Scit enĩ pr̃ veſter n
a ſ z dat niſi infidelitas veſtra auertat. b ſ ſũma hec veſtra ſit intentio.
o q̃ his oĩb⁹ indiget. † Querite er- o+
a ſ pcipue. ſ omnia ꝓpter illud facite. ſ non q̃ poſt iſta: ſed q̃ ſũmum q̃ ꝓpter ſe ⁊ extra q̃ nihil perit. ſ q̃ ⁊ daťniſi infidelitas veſtra auertat. b ſ vt p̃ eum nõ p̃ vos iuſti ſitis p iuſticiaz veniť ad regnũ. ſ iuſticia regni ẽ quam ſupra docuit: niſi abundauerit iu. ⁊c.
go primũz regnũ dei ⁊ iuſticiã †
a ſ vrenda in via ꝓpter illud non ꝓpter ſe.
b ſ q̃ intentionem eternoꝝ hec comitantur.
p eius: et hec oĩa adijcieť vo- p+
a ſ q̃ oĩa adijcienť. b ſ non laboz ⁊ puidẽtia dãnatur ſed ſollicitudo mentẽ ſuffocans.
q bis† Nolite g̃ ſolliciti eſſe i craſti- q+

Luc.12. d

† Luc.12. b

Deu. 2. c

† Per Jo. An. de rel. Cle. vnica. Luc.12. d

† 12.q.1.hs bebat.

2 nemo ergo.

¶ eni ad hāc mortalitatē quā peccādo meruim⁹: q̄ i se satⁱ one/
rosa ē: nec debem⁹ supaddere malū nr̄e sollicitudinis. Nemo
debet scādaliçari si quē iustoꝝ viderit necessaria sibi suisq; p
curare: nec iudicet eu3 de crastino cogitare; qz ille q̄ p̄cepit
cui ministrabāt angeli: ꝓpt̄ b exēplū dandū loculos habuit:
vñ necessaria vsib⁹ p̄beret: q̄z custos
1.Cor.4.a erat iudas. Hinc seq̄t: Nolite iu. tē.
a Dies. Non quē fecit dñs: ꝑ cui ma
ledixit Job ⁊ Hieremias. s. quē diabo
lus inuenit. b Sufficit. Et qz cura
p̄senti mens obnubit: nō debet gemina/
ri malicia diei. Ca. VII
n Olite iudicare. De dubijs: qz
de manifestis indicat: ⁊ nō de
A illis de q̄b⁹ incertū ē q̄ aīo fiāt: ꝺ q̄b⁹
nemo sine periculo iudicat. Iudiciū
temerariū ē: qñ q̄b⁹ cōmissū nō ē: iudi
cāt: siue sit de manifestis siue de occul
tis. Cōmittit aūt iudiciū: vl magistr̄
ecclie vel p̄ncipib⁹ terre. Vl q̄ si de ma
nifestis iudicēt: q̄ sez sūt ꝓuicta vel ꝓfessa: nō temere iudicāt.
Si aūt de incertis: temere iudicāt: ꝺ iudicia ꝓhibet. Nolī
te iudicare. Duo sūt in q̄b⁹ temerariū iudiciū cauēduz ē. Sūt
eni q̄dā media ⁊ incerta q̄ aīo fiāt: q̄ ⁊ bñ ⁊ male p̄t fieri. Ne
scimus eni q̄lis futur⁹ ē q̄ nūc apparet mal⁹: de cui⁹ correctio/
ne desperare: eūq; abiectū reprehedere temerariū iudiciū est.
d Jn q̄ eni. Quasi diceret: Jn q̄ volūtate bñ feceris: in ea li
beraberis: ⁊ in q̄ male: i ea dē punieris. De bis eni agit in q̄/
bus vel temere iudicātes offendim⁹: vel recte agētes excusa/
mur. ⁊ tōo addit: Jn q̄ mēsura. Et iuste q̄z volūtas nō habu/
it finē peccādi: cui⁹ cū fine peccauerint: nō habēt finē vltio
nis: ⁊ q̄b⁹ iudiciū fuit sine misericōia: sine misericōia iudicabunt:
Jn q̄ eni. Nō q⁹ de⁹ temere iudicet nos: ⁊ iniq̄ mēsura repē
dat: Sed ē ac si dicat: ipa temeritas iudicādi: ⁊ iniq̄ mensu/
Ꝛ.26.c ra tibi nocet te punit: ⁊ sepe nō illū de q̄ hec agis: tale ē. Qui
gladio p̄cusserit: gladio. i. peccato hui⁹ rei peribit. ¶ Jn q̄

negocio reḡrit̄ tp̄s debituz ad ꝺ q̄ bñ fiat: qz ꝓditio tp̄is est
q̄dam circūstātia act⁹ debiti: igit̄ cuilibet sollicitudini ad hoc
q̄ sit debito mō ordinata: reḡrit̄ tp̄s debitū: vt iminēte messe
est tp̄s debitū sollicitudis circa fruges colligēdas: ⁊ iminen/
te vindemia ē tp̄s sollicitudinis vindemiarū. ⁊ tōo si aliqs p̄
occuparet tp̄s sollicitudinis vindemie de ipsa sollicit⁹ in tpe
messis eēt inordinata sollicitudo ex pte tp̄is: qđ faciūt illi q̄
sūt imoderate ⁊ supflue solliciti: ⁊ ꝺ ē qđ ꝓhibet dicēs: Noli/
te ḡ solliciti eē in crastinū. i. in futurū: sollicitudinē. s. futuro
tēpori debitā inordinate p̄occupādo. Qz eni crastinum aliqñ
accipiat̄ ꝓ futuro: ptz Josue. xxiij. Cras dicēt filij vestri filijs
nr̄is tē. i. in posterū tp̄s. Seq̄t: a Crastin⁹ eni dies tē. i. tē/
pus futurꝝ habebit sollicitudinē sibi ꝓgruā ⁊ debitā: sic patz
q̄ ex variatiōe tp̄is occurrūt varia fiēda de q̄b⁹ boies debent
tunc sollicitari. ideo subdit: b Sufficit diei malicia sua. i.
cuilibet tēpori sollicitudo sua: q̄ quidē sollicitudo dicit̄ mali/
cia: qz est quoddā malū pene. in statu eni innocētie non indi
guisset hō tali sollicitudie. Ca. VI
Crastinum aut̄ futuris ut Josue 22 Cras dicent filij vestri filijs nostris

Moraliter.

Attēdite ne iusticiam vestram facia
tis coram hoib⁹ tē. Et illō qđ seq̄t: f† Cū ḡ facis elemosynā
tē. Chrysо. Si bonoꝝ q̄ facis vis inspectores hr̄e ecce habes
nō solū angelos ⁊ archangelos ꝑ etiā deū vniūsoꝝ. k† Cū
orat⁹ nō erit⁹ sic̄ hypo. tē. Chrysо. Est aūt oratio q̄dā spūale
tributū: qđ offert aīa deo ꝺ viscerib⁹ suis: quāto ḡ gloriosioꝝ
ē: tāto cauti⁹ ē ꝛuāda: ne ꝓpt̄ boies facta vilescat. d† Orā/
tes nolite multū loq̄. Aliud ē ꝛmo mult⁹: aliud diuturn⁹ affe
ctus. Absit ab oratiōe multa locutio: ꝑ nō desit multa ꝓcatio. Jz
feruēs affectio ꝓseueret. g† Sic ḡ vos orabit⁹ tē. Glo. Nō
solū his xp̄is orat: ꝑ etiā alīs ꝑ eodē sensu ꝓcept⁹. b† Pa
ter nr̄ tē. Aug⁹. Admonēt ꝺ divites vl genere nobiles vt cū
facti fuerīt xp̄iani nō superbire aduersus paupes et ignobiles
qñ simul dicūt deo: pr̄ nr̄. qꝺ ñ possūt sic pie dicere nisi se frēs
eē cognoscāt. i† Sāctificet̄ nomē tuū. Chrysо. Digna ē deū
depcātis oratio. nil petere añ p̄ris gl̄iaz ꝑ oīa et⁹ laudi post/
ponere. a† Adueniat regnū tuū. Ad xp̄m q̄ ē dei regnū nō
veniem⁹ ad gl̄iaz nisi pri⁹ ad nos veniat ꝓ gr̄az. c† Fiat vo
lūtas tua tē. Aug⁹. i. obediat̄ p̄cept⁹ tuis ab hoīb⁹ terrenis.
sic̄ i celo ab angelis sāct⁹. e† Panē nr̄m substātialē da nob
hodie. i. eucharistiā q̄ reficit aīaz naturā corpis trāscēdētē et
q̄tidie ꝓ fidelib⁹ offert̄. f† Et dimitte nobis debita nr̄a tē.

Hreg⁹. vt ꝓfecto bonū qđ a deo cōpūcti petim⁹: ꝺ ipm ꝓmum
ꝓrio ꝓuersi faciam⁹. b† Et ne nos inducas i tē. tē. Aug⁹.
Aliud ē tētari. aliud i tētatiōnē induci. Nā sine tētatiōe nemo
ꝓbat⁹ ē. ⁊ ideo nō petim⁹ nos nō tētari: ꝑ in tentationē ꝓ ose
sū nō induci. d† Sz libera nos a malo. Chrysо. hoc malū vo
cat diabolū ꝓpt̄ excellentiaz sue mali/
cie. f† Si eni dimiseritis hoibus tē.
Cypan⁹. Excusatio tibi nulla ē in die iu
dicij cū ꝑ m tuā sniaz iudicet⁹: ⁊ qđ fe
cer⁹ ꝺ ipe patiet⁹. g† Cū āt ieiuna.
tē. Leo papa: Non sūt casta ieiunia q̄
nō ꝺ rōne ꝓtinētie veniūt ꝑ de arte fal
lacie. k† Tu āt cū ieiunas vnge tē.
Per caput xp̄s itelligit. ꝓ facie ꝓpria
sciētia: q̄ laudā ē ꝓfessiōe. xp̄s āt vn
gēd⁹ devotiōe. d† Nolite thesauriça
re vob tē. Rab. Erugo significat sup/
biā q̄ decorē virtutū obfuscat. tinea q̄
latēter vestes rodit iuidiā q̄ bonū stu
diū lacerat. fures sūt heretici ⁊ demo/
nes q̄ semp sūt itēti nos bonis spūalib⁹ spoliare. b† Lucer/
ne corpis tui tē. Remig. Per lucernā ecclie rector significat q̄
bñ oculꝰ ꝺ: qz plebi subiecte q̄ p corꝑ⁹ itelligit̄ salutaria vide
re debet. Si ḡ ecclie rector errauerit: quāto magis subiect⁹ si/
bi ꝓpls deuiabit. d† Nō potest̄ deo ser. tē. Hiero. Nō dixit
q̄ hz diuitias: ꝑ q̄ fuit diuitijs. q̄ eni diuitiaz seru⁹ ē custodit
eas vt seru⁹ dūm: q̄ āt eaz ꝓnitur̄ excussit iugū distribuit eas
vt dñs. f† Ne solliciti sit⁹ aīe tē. ñ dic̄ vt mād ucet⁹: ꝑ qđ mā
ducet⁹. mād ucare nāq; necessariū ē ad sustētatiōez nature. sol
licitari xo circa sūptuositatē cibi vl delicatiōez gule. Et idē di
cēdū de veste. † Nōne aīa pl⁹ tē. Hiero. Qui maiora p̄stitit
vtiq; ⁊ mīora p̄stabit. g† Respicite vo. ce. i. vere ꝓplatinos.
† Qñ nō serūt tē. se negocijs secularib⁹ iplicādo et dñs pro
eis sollicitar̄ ad necessaria mistrādo. b† Considerate lilia. i.
vere castos. † Quō crescūt. s. ñ solū labore suo ꝑ etiā dei do/
no. Sap. viij. Et cognoui qz nō possū eē ꝓtinēs nisi deus det.
f† Si eni fenū agri qđ tē. p fenū virēs ad horā ⁊ p⁹ mittēduz
i ignē significāt̄ vane glorioli ad tp̄s florētes: ⁊ p⁹ ignē gehen
ne eēnaliē sustinētes. Jgit̄ si eis de⁹ dat tāta bona i terra suis
elect⁹ dabit i celo mlta maiora. k† Nolite ḡ solliciti eē. expo/
nat vt. s. l† Nec eni oīa tē. sollicitudie nimia: qz ñ ꝓsiderāt
dei ꝓuidētiā extēdi ad ꝺ iferiora. o† Querite ḡ ꝓmuz tē. i.
celestia bona. † Et iusticiā ei⁹. p quā ꝓuenit̄ ad illa. p† Et
ꝺ oīa tē. Chrysо. i homel. Nō dic̄ dabūt̄ ꝺ adiect̄ent vt discas:
qz p̄ntia nihil sūt ad magnitudinē futuroꝝ. q† Nolite solli/
citi esse i crastinū. i. tāq̄ certi de vita vr̄a: qz sicut dic̄ Seneca:
Dis dies sicut vltima ē ordināda. Ca. VII
n Olite iu. Dic xp̄s regulat affectū hois circa ꝓximū. et
ꝓmo respectu mali. scḋo respectu boni. ibi: Nolite san
ctū dare ca. Prima i duas: qz ꝓmo ofidit q̄ ꝓxim⁹ ñ ē temera
rie iudicād⁹. scḋo q̄ hō nō ē temerarie arguēd⁹. ibi: Quid vi
des fe. Circa ꝓmū adūtēdū q̄ iudiciū vno mō ē act⁹ iusticie q̄
ptinet ad iudicē secularē vel ecclīasticū: ⁊ ꝺ nō loḡt̄ ꝺ. Alio
mō accipit̄ iudiciū ꝓut aliqs aliq̄b⁹ signis male iudicat ꝺ ꝓxi
mo: ⁊ qz istud vt i plurib⁹ ꝓcedit ex mala affectiōe: qz q̄ male
afficit̄ ad aliquē: male iterpret̄ facta ei⁹: ⁊ ꝺ ꝓhibet dicēs: No
lite iudicare ⁊ nō iudicabimini. i. vt nō icurrat̄ pctm̄ mortale
p qđ sit⁹ digni i iudicio ꝺdēnari. Ad itellectū hui⁹ sciendū q̄
aliqs pōt iudicare male de ꝓxio multiplicit̄. Uno mō ex euī/
dētia facti: cū aliqs iudicat aliquē homicidā: qz vidit eū iter/
ficere hoīez: ⁊ ꝺ nullū ē pctm̄. Alio mō ex signis euidētibus:
vt si aliqs iudicet aliquē fornicatorē: qz vidit eū cū alīq̄: nudū
cū nuda: solū cū sola: ⁊ ꝺ silr̄ nullū est pctm̄. Tertio mō ex sig/
nis leuib⁹: ⁊ in ꝺ iudicio triplex ē gradus. Primus est quādo
leuibus signis aliqs dubitare incipit de bonitate fratris. et ꝺ
peccatū veniale est: qz ꝓcedit ex humana infirmitate: ⁊ ꝺ non
vocat̄ iudiciū ꝓprie: sed suspicio. Scōs gradus est qñ ex tali/
bus signis firmiter tenet in animo q̄ frater sit mal⁹: ⁊ ꝺ ꝓprie
ꝺ iudiciū: qz iudiciū importat firmā sniaz: ⁊ ꝺ ē pctm̄ morta/
le: si malū quod iudicat de fratre ex leuib⁹ signis sit de genere
peccati mortalis. pctm̄ eni mortale ē qđ cōtrariatur charitati.
Qz aūt aliqs ꝓdicto modo iudicet fratrē: est ꝓtra charitatem
fraternā. Tertiꝰ gradus ē: qñ ex leuib⁹ signis non solū ꝓdicto
modo iudicat: ꝑ etiaz ꝓcedit ad punitionē fratris sicut de fa
cto: ⁊ ꝺ ē grauiꝰ: qz nō ē solū ꝛ charitatē: ꝑ etiā ꝛ iusticie eḡta/
tē: ⁊ de talib⁹ intelligit̄ xp̄us ꝓdictū: Nolite iudicare tē.
d Jn q̄ eni iudicio iudicaueritⁱ iudica. i. ꝛm mensurā temeri/
tatis i iudicādo malū de fratre: ꝛm ꝺ erit vindicta pene.

Quid aūt

a In q̃ mensura. Pot̃ in hac mensura in qua aliud mensuratũ ẽ: vt triticum: aliud mẽsurari: vt hordeũ. ⁊ alia quãtitas: vt si vn⁹ modi⁹ de vno: centum de alio. Ita facit de⁹: ⁊ nõ inique vt illi in eternũ. Et ipsa infamia vel malũ qõ intuleris: causa ẽ cur penã debitã incurras. Juste q̃ eternalit̃ pctõ pfrui volũt eternã penã inueniũt: ⁊ quox volũtas nõ habuit finẽ peccãdi: nec habebit finẽ torquẽdi. b Quid aũt vi. Ecce moderamen iudicij: vt puent⁹ maiorib⁹ aliũ nõ iudicet ꝺ minoribus.

Quid aũt. Multi enĩ pũẽti maiorib⁹ leuiora in fratre magis volũt vituparе ⁊ dãnare q̃ emendare. Ut si pleni odio vel inuidia vel malicia: dãnent in eo qõ delinquit ira q̃ est vt festuca: odiũ vt trabs. Frat⁹ alicui vult aliq̃n eũ corrigi q̃ odit: ꝺ velle neq̃t. ⁊ ideo impossibile dicit: vt festucam fratri demat: q̃ trabem gestat. Pri⁹ g̃ trabs odij: inuidie: simulatiõis ⁊ tori⁹ malicie rejicieda ẽ: vt sic misericorditer respectu dei nõ nr̃i: fratrem possimus increpare: vt siue ꝑsit illi correctio siue nõ. nos tñ de simplicitate nr̃i oculi simꝰ securi. Quid aũt. Ocul⁹ q̃ in paradiso post culpã ẽ reseratꝰ: apte videt nõ vnde ꝑficiat: ꝺ vñ in deteri⁹ cadat. Uidit enim tactantiã vane laudis: ꝺũ sibi cec⁹ alijs vult mederi.

Quid aũt. Apert⁹ ocul⁹ male videt. s. tactantiaz sui ꝺũ alij vult mederi. Sed cec⁹ si nõ valet intueri ꝺũ i ꝺ deteri⁹ cadat. Uix inuenit̃ alijs ab ꝺ vitio alien⁹: qz vnusq̃sq; suis fauens: aliena facile reꝓbẽdit: et aliena graui⁹ tolerãdo q̃ꝑ sua: sumit auctoritatẽ arguendi: si ne exemplo sue emẽdationis. Saltem i eo q̃ temere iudicant in oculo habẽt trabem. c Aut quõ dicis ⁊c. Jd ẽ nõ poteris min⁹: vt irã in fratre emẽdare: donec maius. i. odiũ vel inuidiã pepuleris de corde tuo.

d Hypocrita ejice. Di enĩ odio ⁊ liuore suscipiunt ofa accusare: ⁊ volũt videri ꝓsultores sine exemplo emendatiõis sue. Nõ enĩ ẽ idone⁹ doctor alij mederi: qui nõdũ se sanauerit. Aug⁹. Nota si vis aliquẽ reꝓbendere: primũ vide vtrũ filius sis ei. Et si es: pariter ingemisce: ⁊ nõ eũ tibi pariter obtẽperare: ꝺ pariter conari mone. Et si nõ es filius: tñ qz olim fuisti vel esse potuisti: ꝺ descẽde ⁊ non ex odio iꝫ ex misericordia argue. Raro g̃ ⁊ non sine magna necessitate obiurgatiões sũt adhibende: ⁊ nõ nisi respectu dei: remota pri⁹ ab oculo trabe. e Nolite sãctũ. Purgato ocl̃o possũt dispẽsatores ecclie alios castigare: sed nõ sanctum canib⁹ dare. Quia sicut periculosũ ẽ absconderе: ita ꝑdigũ ẽ canibus dare. Talib⁹ mystica nõ sũt aperiẽda: iꝫ velo tegẽda sanctasanctor⁹. Apertiora ꝟo ⁊ q̃si villiora dici possũt. Nolite. Eadẽ res dicit sãctũ ⁊ margarita. i. euãgeliũ ⁊ sacramẽta ecclĩastica. Sanctũ: qz natura inuiolabile: nec debet ab aliquo corrumpi. Margarita q̃ in abscõdito latet: ⁊ ꝺ figuris. q. apertis conchis eruit: gemma est preciosa que non potest corrumpi. Canes vero sũt qui oblatrant: ⁊ quod integrum est dilacerant. Porci qui vilipendunt et conculcant. Et canes ad vomitum reuersi: porci nondũ conuersi: sed in luto vitiorum versati.

Nolite. Non sunt dispensatores: sed ꝑdigi extirpatores qui tollunt panẽ filiorum et mittunt canibus: ignorãtes q̃ res absconsa auidius queritur clara: venerabilius conspicit: diu quesita charius tenet: sine fastidio sit precepta cum mẽsura. Jdeo nec crudeles querentib⁹ oportet esse dispẽsatores: nec incautos delusoribus vel faciles. f Et cõuersi ⁊c. Me forte conuersi adhuc aliquid audire disrumpant: non margaritas quas cõculcant: sed vos indignatione. Non enim facile potest inueniri qõ talibus gratum sit. g Petite. Dis gradibus via: veritas ⁊ vita: legitime certantibus ꝓstatur. Christus est via qua ambulatur: veritas que inuenit: hostium ad quod pulsatur: vt ad ipsum per ipsum ingrediamur. Aug⁹. Jdem est petẽdũ qõ ⁊ querendũ: ⁊ ad quod vt ingrediamur est pulsandũ: id est panis viuus ⁊ regnuz celeste ⁊ iusticia eius. Docuit q̃d petamus: modo prebet ꝓfidentiam vt nibil hesitantes petamus.

Petim⁹ fide: per eam ad christũ euntes. Querimus spe: qua attingimus vsq; ad interiora. Pulsamus charitate: dum laboribus insudam⁹: vt qõ petimus ⁊ querimus consequamur. Primũ pete vt habeas: post quere vt inuenias: inuenta obserua vt introeas. A principio sermonis filios regni iusticiam docuit: et animos a sollicitudine remouit. Regnum autem primum quere re est ante omnia et super omnia deum diligere: ⁊ deinde opus dilectionis pficere. Aug⁹. Petite. Quasi cõscius sue infirmitatis dicat: qõ sanctum inbes abscondere: quasve margaritas dare vetas: quas me habere non sentio? Contra hec subjicit: petite. q. infirmus pedibus prius petat vt sanetur: post: querat vt inueniat viam que ad ꝓpositum ducat. deinde cum illic venerit vt aperiatur pulset. Sic prius est petitio sanitatis vt vires detur animo: quibus qõ precipit iplere possit. Uiribus acceptis. Secunda est inquisitio vie. Quid enim fũt vires per deuia euntes? Cum autem via ad destinatum perduxerit. Tertia ẽ pulsatio vt quod clausum est possit aperiri: ⁊ hoc bene congruit. Cũ enĩ beata vita actiõe ⁊ cognitiõe cõpleatur: actio ꝺsiderat facultatẽ virtutum:

cognitio

a Quid autẽ vi. festu. Ibi ostẽdit q̃ ꝓprimꝰ nõ ẽ temere arguendus. ꝺ aũt ꝓtingit qñ ille q̃ arguit est in ꝓsimilib⁹ culpis vel maiorib⁹: qz talis correctio nõ ꝓcedit a charitate: iꝫ ex ꝓsumptione: quia ordo charitatis incipit a seipso. Aduertendum tñ q̃ crimina arguentis: aut sũt publica: aut occulta. si publica: peccat dupliciter arguẽdo pctõ. s. pſũ- ptiõis: ⁊ pctõ scandali. si aũt sunt occulta: tũc peccat primo mõ tñ. Si tñ iste q̃ arguit ꝓmo peniteat ⁊ postea fratrẽ humiliter arguat: nõ peccat. dicit g̃: Quid ãt vides festucã. i. pctm̃ min⁹.

a §. i. ipm iudiciũ est causa ĩre a deo iudicemini. § bono vl̃ malo. b §. i. penis iudicij tui mali pu

ĩũdicio iudicaueritl̃ iudicãbimi/

nieris. a §. i. iuxta mẽsuram culpe erit mẽsura pene ⁊ si eterne.

a ni ꝑet in q̃ mẽsurã mẽsi fuerit̃: re/

a §leui⁹ q̃d qõ ꝓrurbat oculũ mẽt: iꝫ nõ obcecat.

b metiet̃ vob† Quid ãt vides festũ a b

a §graui⁹ crimẽ. b §interiori intentiõe mẽtis.

cã i ocl̃o fratr̃ tui: ⁊ trãbẽ i ꝺ oculo c ꝺ

§ consideras.

c tuo nõ vides: Aut quõ dicis fra/ e

tri tuo: frater sine: ejiciã festucã ꝺ

§ trabes alia ĩa.

ocl̃o tuo: ⁊ ecce trabs est in oculo

a §appetens videri qõ nõ es. b §redi ad cauꝛelã tui primũ te curãs: deinde fratrem.

ꝺ tuo: Hypocrita ejice ꝓmuz trabẽ f

a §antea cecus: qz caligine peccati pressus.

de ocl̃o tuo: et tũc videbis ejicere

a §moner dispẽsatores ecclie ne dẽt sãctũ canib⁹

e festucã ꝺ ocl̃o fratr̃ tui. Nolite sã g

a §verbũ ꝑdicatiõis qõ ũ debet corrũpi. b §nõ facile iuenies q̃ ei placeat q̃ margaritas calcat.

ctũm dare canibus nec mittatis

a §qz nõ possunt respicere ab immundicia.

margaritas vras añ porcos: ne h

a §cõtemptores veritatis vilipendã. § porci.

forte cõculcẽt eas pedibus suis i k

a §ad voluptates et vitia. § canes impugnãdo veritatẽ. b §fidei vestre simpliciratez. § fidem vestram: non arcana dei q̃ incorruptibilia sunt.

f ⁊ canes cõuersi disrũpant vos. l

a §fide. § vires. § ita mundatis oculis ad deuz ⁊ primum petite. § viram. § spe.

g †Petite ⁊ dabitur vobis: q̃rite ⁊ l ↓ m

Petite ⁊ dabit. Postq̃ saluator dedit legẽ euãgelicã: hic oñdit eam obseruabilẽ. hec enĩ ẽ vna de ꝓditiõib⁹ legis: sz q̃ sit obseruabilis. Ad obseruationẽ ipl⁹ tria facit. iploratio diuini auxilij: conat⁹ liberi arbitrij: exitatio mali ꝓpositi. ⁊ ideo ista tria ponit p ordinez. scdm̃ ponit ibi: Intrate p angustã portã. tertiũ ibi: Attẽdite a falsis ꝓphis. Prima adhuc in duas. qz ꝓmo oñdit q̃d req̃rit ad hoc q̃ oratio sit exaudibilis ex pte oratiõis. ⁊ scdo ex parte ipi⁹ oratis. ibi: Oia q̃. Circa ꝓmũ sciendũ q̃ oratio ẽ exaudibilis trib⁹ ꝓcurrẽtib⁹. Primũ ẽ q̃ sit pia. i. ꝺ ptinẽtib⁹ ad salutẽ. scdm̃ est q̃ sit pseueras. i. nõ interrupta p aliq̃d orationi contrariũ: qz nõ cessat orare qui nõ cessat bñ facere. tertiuz est q̃ oret p se: qz iꝫ aliquis pie ⁊ pseueranter oret p alio: tñ effectus orationis posset impediri ꝓpter malicia illi⁹ p quo orat: sed trib⁹ ꝑdictis ꝓcurrentibus semp exaudit̃: ⁊ hoc ẽ qõ notat̃ in trib⁹ ꝟbis hic positis. Petite. s. pie. m Querite. perseueranter.

Pulsate

C cognitio manifestationē rerū. Horū primū petit. scōm querit: illud vt detur: hoc vt inueniat. Sed in hoc secūdo prius est cognitio vie q̄ possessionis. Et qui veram viā inuenerit pueniet ad possessionez que tm̄ pulsanti aperietur.

Aug⁹. Operose quidem quid ista tria inter se differant exponenduz putaui. Sed longe melius ad instantissimam petitionem omnia referuntur. Hoc quippe ostendit vbi eodem verbo omnia⁹ conclusit dicens: quāto magis pater vester qui in celis est dabit bona petentibus se: non enim dixit petentibus ⁊ querētibus ⁊ pulsantibus. a Omnis enim qui petit. Vt prebeat constantiam perseuerandi: diligētiaz querendi: fiduciam impetrandi addit: omnis ⁊c.

Supra docuit quid petamus regnuz. s. Hic dat cōfidentiam vt nihil hesitantes petam⁹. Nō denegat se petentib⁹ q̄ sponte ob tulit se non petentib⁹: ⁊ querentes inuenient eum qui non querētibus dedit vt inueniret: ⁊ pulsantibus aperiet: qui clamat: Ecce ego sto ad hostiū et pulso. b Aut quis. Explanat q̄d petendum sit ⁊ ex humana circa filios beniuolentia diligentiam patris circa nos cōmendat. Petentibus christū recta fide non datur lapis offensiōis nec duricia cordis. Ita si petieritis patrē vestrū charitatem sine qua nil sūt cetera: vt sine pane inops ē mēsa: cui ꝓraria est cordis duricia. c Si piscē. Per piscem fides que sub fluentis spiritussancti nutritur

Piscē dicit inuisibiliū fidem: vel ꝑpter aquaz baptisini: vel qz de inuisibilibus locis capit: vel qz fluctibus huius mundi non frangit. In euangelio Luce sequit cōparatio oui ⁊ scorpionis. In ouo spes accipitur: quia in eo nondū est fetus pfectus: sed fouēdo sperat. In scorpione cui⁹ aculeus retro timendus est: accipit contrariū spei. s. retro aspicere cuz spes se debeat in anteriora extēdere. d Si ḡ vos. Quandoquidē patres bona tribuūt filijs. ergo multo magis pater noster q̄ bonus ē incōparabiliter bona dabit petentibus se filijs. e Nostis bona. Scōm sensū eorum. bona qui ea ꝓ bonis habent q̄b̄ q̄b̄ et in rerū natura bona sunt: ⁊ ad vitam istā ptinētia: q̄ malus non de suo dat. Domini enī est terra ⁊c. Vel apostoli mali dicuntur: q̄tum ad se respectu dei qui solus bonus ex quo omnes boni. Cōstat q⁹ a deo nō nisi bona ꝑcipimus qualiacūq; nobis videant. Omnia enī electis in bonum cooperant ⁊ omniū bonozum spiritualiū distributoz est: vt opa charitatis impleantur. f Dabit bona. Id est spiritūsanctum. Vel bona. s. eterna que non dantur nisi filijs. g Petentib⁹ se. Omniū bonozū spūalium distributozem: vt opa charitatis impleantur. Unde subdit: Omnia ergo ⁊c.

b Omnia ergo. Quia amare amantē nature ē: nō amantem xo cogi beneficijs ad amorem: perfectiōis christi est. Cū nos ꝓiozes vt nobis fieri velim⁹ alijs facere iuberet: mox eundē sensum astruit dicēs: Oia ergo que ⁊c. Id ē bona que vultis accipe ab alijs: eadem facite illis: vt charitas ꝓximi impleat que sine dilectione recte nō pōt pfici. Et ideo addit: Hec ē lex ⁊ ꝓphete: qz nec de⁹ sine ꝓximo: nec ꝓximus diligit sine deo. Quia nō ex odio vel ex inuidia iudicandus est ꝓximus: ergo qua charitate velletis moneri facite alijs. i Ut faciant vobis. Quia addit hoīes: dicit tm̄ de dilectione ꝓximi. Ad̄ nec subdit: tota lex. relinquit xo de dilectione dei. Qz si dixisset: Oia q̄cunq; vultis fieri vobis facite alijs. vtrūq; cōplexus esset: in q̄bus tota lex: ꝑpter salutem hominū scriptū ē in ꝓphis ⁊ lege. k Intrate. Et si difficile sit vt alij facias qđ tibi vis fieri: tñ sic faciēdū ē vt intremus. l Per angustā. Angusta ḡrit: nec ab oibus inuenit. Hec oēs q̄ inuenīūt p eaz ingrediūt: qz capti secli retrocūt. Q̄uis charitas sit lata: tñ p angusta ⁊ ardua abducit hoīez a terra. Quid angusti⁹ illo foramine qđ vn⁹ ex militib⁹ i latere xpi aperuit: p q̄s tñ angustas portas iam pene tot⁹ mundus intrauit. m Et speciosa. Hāc ⁊ si nō querāt: oēs tñ inueniūt: qz i ea nati. Voluptas vt meretrix importuna suis oblectamētis oēs iuitat. ⁊ ideo mlti intrāt p eā. Q̄ an gusta. Satis angustū ē oia ptermittere: vnū solū diligere: vnū q̄rere: advnū q̄tidie pulsare: pspera nō ambire: aduersa nō timere. n Et pauci sunt. Si pauci inueniūt: pauciores p eā intrare ꝓtendūt. Nemo intrat sine laboze ⁊ sine animi puritate. o Attendite. Cū dixisset artā viā a paucis inueniri: ne forte sui iplicarēt errozib⁹ pseudo ꝓphaz adiecit: attēdite. Attēdite. Qđ supra latā portā dixit falsos ꝓphas aptius dicit. Attēdite. Licet ꝑ oib⁹: q̄ aliud habitu ⁊ sermone: aliud ope ostendūt possit accipi: tñ specialiter de

C hereticis

a Pulsate a ⁊ ape. vob. ex q̄ ptz q⁹ loquit de oratiōe facta ꝓ se cū dicit: Et aperiet vobis: et qz istis trib⁹ ꝓcurrentibus semp exaudit. ideo subdit: Q̄is enī q̄ petit ⁊c. Sequit: b Aut q̄s ex vobis hō ⁊c. vbi declarat qđ dictuz ē p exēplū: qz si hoīes q̄ tā ꝓni sūt ad malū. ⁊ idō dicūt mali: tamē filijs suis petētib⁹ ab eis bona dāt ill⁹: multo forti⁹.

c Pater vester q̄ i celis ē. q̄ ex natura sua ē bonus: ꝓ essentiam.

d Dabit bona pe. se. scz gratiam ⁊ gloriam.

e Oia ḡ. Hic ostēdit p q̄d oratio ē exaudibilis a pte orantis: qđ fit qñ iuste viuit: faciēdo alteri qđ sibi vult fieri: ⁊ h̄ ē qđ dr: Oia ḡ q̄cūq; vultis ⁊c. oia enī p̄cepta ordinātia hoīem ad ꝓximum nō sūt nisi q̄dā ꝓclusiones deriuate ex isto ꝓncipio: sicut i speculatiuis hoc ꝓncipiū. De q̄libet affirmatio vl negatio: se habet ad oīa que sequunt ex ipo. ⁊ ꝓpt hoc subdit:

f Hec ē enī lex ⁊ ꝓphe. Intrate per angustaz. Hic ponit scōz qđ req̄rit ad legis euangelice impletionē. s. liberi arbitrij conat⁹: qz lex datur de actib⁹ virtutū: ⁊ maxīe lex euāgelica q̄ ē pfectissima: virt⁹ aūt ē circa bonū ⁊ difficile. ⁊ idō ad ipletionē ei⁹ req̄rit conat⁹ hois. et hoc designat. cū dr:

g Intrate p an. portā: quia lex euāgelica ē porta introndi ad gliaz. de aūt angusta ꝓpter artitudinē virtutis q̄ ꝓsistit in medio ⁊ fm q⁹ dicitur ħ. ethicoz: difficile ē attingere medium sed facile ē deuiare a medio: sicut sagittātibus difficile est ꝓcutere signum sed facile est deuiare a signo. Et sic ē de bono virtutis: qz bonū contingit vno modo: malum autē omnifariam. ad hoc enim q⁹ act⁹ sit virtuosus oportet q⁹ sit bonus de genere et ex omnibus circūstantijs qđ difficile ē ꝓcurrere: sed actus efficitur malus ex singulis defectibus: qđ facile est cōtingere: ⁊ hec designant cum dr: h Lata porta ⁊c. quia multi inueniunt defectuosi: fm q⁹ describit Ecclīastes. j. Stultoz infinit⁹ est numer⁹ ⁊ pauci valde inueniunt virtuosi: ⁊ hoc ē qđ subdit:

i Q̄ angusta ⁊c. et ptz.

k Attēdite a falsis. Hic ponit tertiū qđ req̄rit ad impletionē legis euangelice. s. vitatio false doctrine. dicēs: Attēdite. i. diligēter cauete.

l A falsis ꝓphis. i. doctorib⁹ hereticis. ꝓpha enī vno mō idem ē qđ ꝓlocutor: ⁊ qz venenū nō ꝓpinat nisi melle tinctū. idō subdit ibi.

Qui ve-

a ℣ charitate. ℣ ad ostium qđ ē xps: ⁊ inuēto: in
inuenietis: pulsate et aperiet vo a
state. ℣ nō enī diffidēdū. a ℣ pie ⁊ pseuerāt.
℣ qui nō accipit cōstat eū nō bene petere.
bis. Omnis enim qui petit acci/
℣ pie ⁊ pseuerāter.
pit: et qui querit inuenit: et pul/
℣ pie ⁊ pseuerārer. a ℣ ondit ꝓ silē qđ sit petēdū
b santi aperietur. Aut quis est ex b+
vobis homo quem si filius suus
a ℣ charitarē: vel xpm q̄ est panis q̄ de celo descē
dit. ℣ cordis duriciam.
petierit pānem: nūquid lapidez
a ℣ inuisibiliū fidē iter aquas scripture laticārē.
c porriget ei: Aut si piscē petierit c
a ℣ infidelitarem. ℣ venenum perfidie.
nunquid serpentem porriget ei:
℣ amatores seculi.
d Si ergo vos cum sitis mali no/ d
℣ vtilia. ℣ non vestra.
stis bona data dare filijs vestris:
℣ cui⁹ ē omne qđ est.
quantomagis pater vester q̄ in c
℣ in sanctis. a ℣ eterna que dārur filijs tm.
℣ spiritū sancū bonū.
e celis est dabit bona petentibus e
℣ qz regnū celoz q̄rēdū est ⁊ iusticia ei⁹ ergo ⁊c.
a ℣ voluntas hic de bonis rm dicitur.
f se: Omnia ergo quecūq; vultis f+
℣ dicrante charitate.
i vt faciāt vobis homines: ⁊ vos
a ℣ id est diliges ꝓximum tuū sicut teipsum.
b ℣ q̄tum ad ꝓximum diligendum. c ℣ .i. in ℣
vno implet⁹. d ℣ spūaliter intellecta.
facite illis. Hec est enim lex et ꝓ/ f+
a ℣ ad vitam. b ℣ ⁊ si hec dura: labores ieiunia:
tñ amantibus iugū suaue est. ℣ charitatem.
k phete. Intrate per angustā poz/ g
a ℣ quā pauci inueniūr. b ℣ seculi voluptas.
℣ vbi nulla cozporis angustia.
l tam: quia lata porta et spaciosa b+
℣ errantium via.
via est q̄ ducit ad perditionez: et
a ℣ non querūt eam: qz sponte se offert.
multi sunt qui intrant per eam.
℣ sed. ℣ in ingressu ℣ in ꝓgressu.
m Q̄ angusta porta ⁊ arta via que i+
℣ quia.
n ducit ad vitā: ⁊ pauci sūt q̄ inueni
a ℣ qz pauci inueniūr: ergo. ℣ .i. diligēt cauere.
b ℣ qđ ergo ab illis vbi nec spes. ℣ qui in humilitate ambulant ⁊ falsa religione.
o unt eā. Attēdite a falsis ꝓphetis: k+
l

Apo.3.d

Luc.11.b

Ps.23. ℣ 1.di.i ꝑn 10.q.1.c. placuit. Rom.3.c

Lob.4.c Luc.6.c

Luc.13.c

¶ hereticꝰ:q̄ quadā pietatꝭ veste tectꝰ venenato aīo ⁊ intentiōe nocēdi lupi sunt rapaces: vl exteri⁹ si copia dat̄ pſequēdo vl interi⁹ corrumpendo.
a Ad vos in. In ꝓspectu dōm siles mīstris iusticie dū ieiunāt: orāt: elemosynas dāt: sed nō sunt eoꝝ fructꝰ: qz ꝑ vitio eis reputaꝭ. b A fructib⁹ eoꝝ. Hiero. Non a veste: sed ab opib⁹: qō de manifestis accipiť. Quō ab eis: qz vt spina nō facit vuā: sic bona arbor bonū fructū. mala malum: ⁊ nō ecōuerso. A fruc. e. Quia fideles opꝛimūt. deū si nō verbis factis blaſphemāt. Maxime aūt ꝑ impatientiaz discernūť i tpe aduersitatꝭ. Jeiunia ei ⁊ orōnes sunt simulatꝭ sicut ⁊ bonis: ꝑ nō debēt oues pelles suas deponere: ⁊ si aliqñ eis lupi se cōtegāt.

Allego. c Munḋ. d. Allego. Spine ⁊ tribuli sunt hereticiꝰ: a q̄b⁹ nullus sapiētū scitatē vl veritatē poterit inuenire: sed ꝓscindūt ⁊ cruentant appꝛoꝛimātes. Vel spine ⁊ tribuli cure sunt seculi: punitionesq̄ vitioꝝ. Vua ⁊ ficus: dulcedo noue conuersatiōis quā xp̄s in nob̄ esurīt: ⁊ feruoꝛ dilectionis q̄ letificat coꝛ hoīs. Mō ḡ de spinis ⁊ tribulis vua et ficus: qz mens adhuc veteris hoīs ꝓsuetudine pꝛessa pōt simulare: nō ferre fructus noui hoīs. Qꝛ si aliqñ dicta vl facta malozuꝫ ꝑ sunt bonis: nō ꝑ faciūt mali: sed fit de illis ꝓfilio dei: qz nō eoꝝ fructꝰ est: sed vitis que suꝑ spinas aliqñ eruberat. Sed carpend⁹ est botr⁹: spina cauenda. Vitis xp̄us. Sui: palmites. qui ferunt vuas. i. opa spūs q̄ inebꝛiāt mentē. d Sic: id est fm p̄dictā impossibilitatē: qz de mala radice nō pōt fructꝰ suauitatꝭ erūpe. Expectādi sūt boni fructus de bona arboꝛe. Arboꝛ bona vel mala: nō natura q̄ in oīb⁹ bona a deo ē creata: ꝑ voluntas bona vl mala. Fructꝰ: opa q̄ nec bona male volūtatꝭ pñt esse: nec mala bone volūtatꝭ.

Fructꝰ bone arboꝛꝭ: gaudiuꝫ: pax: patientia: longanimitas ⁊c. Quos fructꝰ nō nisi bona voluntas parturit. Sic ecōtrario malos mala intētio nutrit. e Mō po. ⁊c. Mō ait: non pōt mala arboꝛ bona fieri: vl bona mala: qz paul⁹ de pſecutoꝛe factꝰ apls: ⁊ alia manēte integra natura. affectu voluntatꝭ coꝛrūpit: vel in meli⁹ mutatꝭ.

Volūtas vniuscuiusq̄ arboꝛ bona vel mala. Et sicut arboꝛ radicat̄ in terra: sic volūtas i aīa.

Fructus male arboꝛis sunt opa carnis. s. foꝛnicatiꝛ: īmūdicia: luxuria. f Dīs ar. Hac sententia hypocritas ⁊ pseudo ꝓphas dānat: et q̄ ꝑ. docuit de coꝛdis mūdicia hoc exēploꝛ firmat: qz nemo de mala intentiōe fructū bonuꝫ pꝛeꝑit: nec de bona nisi bonuꝫ metit. g Jgit̄ ex fruc. Quasi di. a falsis ꝓphis attēdite: ⁊ ex fructibus eos cognoscite. Ex fructib⁹. Quia licet dicāt: dñe dñe: nō ꝓtinus sunt credēdi. hoc aūt dicunt vt a vobis recipiant̄. Vere dicere dñs iesus: est i coꝛde credere: oꝛe cōfiteri: opibus attestari. nam vnū sine altero negare est. h Mō oīs q̄ dicit. Sicut cauēdi sunt q̄ hñt speciē bone vite ꝓpter dogma nequicie: sic ⁊ hi ecōtrario q̄ cū integre fidei ⁊ doctrine sint: turpiter viuūt. Utrūq̄ enim necesse est vt ⁊ opus fmone ⁊ sermo opib⁹ cōꝛobetur. Qui dicit: dñe dñe. Jter regni dei est obedientia nō nois nūcupatio. Non est ꝑ illud vere ⁊ ꝓꝛie dicere vbi pꝛolatio discoꝛdat a volūtate.

1. Coꝛ. 12. a de quo Apls ait: Nemo pōt dicere dñs iesus nisi in. s. s. i Multi dicēt. Maxime aūt cauēdū est ab his qui ꝓpter nomen xp̄i etiā miracula hñt: que cū ꝓpter infideles dñs fecerit: monuit tamen ne a talib⁹ decipiamur: putātes ibi esse inuisibilē sapientiā vbi ē visibile miraculū. Aū adiungit: Multi dicēt ⁊c. Ex mundo ergo ⁊ simplici oculo opus est vt inueniaꝭ via sapientie inter tot deceptiōes. Non solum q̄ verbotenus nomināt non recipiunť: sed etiā hi qui sine operibus ꝓphetant ⁊ demonia ejciunt ⁊ virtutes faciunt. Sicut cauere monuit a falsis pꝛophetis: ita ab his qui demonia ejciunt ⁊ virtutes faciunt.

Pꝛophetare: virtutes facere: demones ejcere: interdū nō est meritū illius qui operatur: sed inuocatio nominis christi hoc agit ad damnationem inuocātis: ob vtilitatem eoꝝ qui vident vel audiunt. Et licet despiciantur qui faciunt: deus tamen cuius inuocatio facit: honoꝛatur.

k Munq̄ noui vos. Non nouit lex tenebꝛas: id est non aspicit: quia si aspiceret tenebꝛe non essent. l Qui operamini iniquitatem. Non qui operati estis: ne tollat penitentiam: sed qui in iudicio: licet non habeatis facultatem peccandi: tamen habetis affectum.

¶ Omnis ergo

ſ vt decipiant.

a qui veniūt ad vos in vestimētis a
a ſ ⁊ iō caucte ne vos ullamēr blandiciis ⁊ simu/
ouiū: intrinsecus aūt sūt lupi ra/
lationibus. a ſ quō illi diuoscuntur.
b paces† A fructib⁹ eoꝝ cognoscetꝭ
a ſ ⁊ si super eas pendeant vites: non tamen
de eis: quia non sunt in vite.
c eos. Munḋ colligunt de spinis
ſ non.
d vuas: aut de tribulis ficus? Sic d+
ſ vt de spinis nō colligūť vuc. ſ volūtas bona.
omis arboꝛ bona fructus bonos
ſ voluntas mala.
facit: mala autē arboꝛ fructꝰ ma/ †
a ſ non enim aliter. b ſ dū bona est. ſ qz a
radice fructus arboꝛis pullular.
e los facit. Non pōt ār arboꝛ bona
ſ dū mala est.
fructꝰ malos facē: neq̄ arboꝛ ma
ſ sed nō impune. ſ ania.
f la fructꝰ bonos facere† Dīs arboꝛ c
a ſ de numero fidelium separabitur.
que nō facit fructū bonū ēxcide/
a ſ qui paratꝰ ē diabolo ⁊ angelis eiꝰ. b ſ qz ma
la arboꝛ nō potest facere fructū bonū.
g tur ⁊ in ignē mittet. Jgitur ex d
fructibus eoꝝ cognoscetis eos.
ſ confitentur se nosse deum: factis aūt negant.
h †Nō oīs q̄ dicit mihi dñe dñe itra e†
bit in regnū cęloꝝ: sed q̄ facit vo f
a ſ qui modo scōs ꝑ fidē inha
bitat ꝓducit eos ad visionē pacis.
luntatē pris mei q̄ in cęlis ē: ipse
i intrabit i regnū cęloꝝ† Multi dī/ g+
cent mihi in illa die domie dñe:
a ſ vt balaam ⁊ caryphas. b ſ quasi organo no/
stro ru ꝓpheraſti.
nonne in nōmine tuo pꝛopheta/ h
a ſ vt in actibus apl̄oꝝ filij sacerdotis exorciste.
uim⁹: ⁊ i noīe tuo dēmonia eieci/ i
a ſ ecce non magnum est virtutes operari..
mus: ⁊ in noīe tuo virtutes mul k
a ſ qui aliquando dicere dissimulauit.
tas fecimus: et tunc confiteboꝛ l
a ſ vl nō. b ſ i nullo appꝛobaui sed repꝛobaui.
k illis quia nunq̄ nouī vos† Discē
l dite a me oēs q̄ opami iniq̄tatē.

a Qui ve. ad vos i ve. ouiū. qz falsaz doctrinam palliāt apparētia xtutū: ⁊ qz nō pñt vitari nisi cognoscant: ⁊ nō pñt cognosci ex apparētia exterioꝛi. iō subdit vnde debeāt cognosci. s. ab opib⁹. ꝓpter q̄ dicit: A fructib⁹ eoꝝ ⁊c. Seq̄tur: b Dīs ar. boꝛ. ⁊c. arboꝛ bona oꝛ b hō hñs volūtatē bonā: ⁊ talis vt sic sp facit op⁹ bonū. Et silr arboꝛ mala est hō hñs malā voluntatē: ⁊ iste sp facit malū actū: sic enī sedens inq̄ꝛit sedēs nō pōt ambu/ † De regu. lare. vñ i sensu cōpositio falsa ē: quia seq̄ret q̄ sederet ⁊ ābularet sil. i sensu tñ diuiso est vera: qz ille qui sedet nunc pōt postea ambulare: sic hñs bonā voluntatē dū retinet eā non pōt male agere: qz ad bonitatē voluntatis req̄runť oēs circūstātie bone. hō tñ hñs bonā volūtatē nunc: pōt eā dimittere: ⁊ sic male agere. ⁊ ꝓpter hoc subdit: c Dīs ar. q̄ nō fa. fruc. bo. excidet. s. i mozte q̄n a vita pñti separabit̄. d Et in ig. mittet. s. gehenne: ⁊ sic apparebit fructꝰ talis arboꝛis. ꝓpter q̄ repetit: Jgit̄ a fructib⁹ eoꝝ ⁊c. † De deci. e Non oīs q̄ dicit: Ostenso q̄d req̄rit̄ ad legꝭ impleti onez: oñdit ꝓñr q̄ alia non sufficiūt sine istis ad salutē: qz inter alia illa q̄ videntur magis sufficere ad ꝑ: est cōfessio fidei vel opatio miraculoꝝ vel ꝓphetia: vel ista cōiuncta sil: ⁊ tñ nō sufficiunt. pfessio eī fidei sine operibus nō sufficit: qz talis fides moꝛtua est: vt dꝛ Jaco. ij. ⁊ ꝑ est q̄d dicit: Nō oīs q̄ dicit mihi dñe dñe ⁊c. confitendo fidē catholicam: nisi assint opa. ideo subditur: † Lu. 9. g †. 1. q. 1. p/ f Sed q̄ facit voluntatem pheraūt. ⁊c. silr ꝓphetia non sufficit ad salutē: qz aliqñ dat̄ malꝭ hoībus: sicut ipi balaaz: vt ptz Num. xxiij. ⁊ iō dicit: g Multi dicent mihi i illa die. s. iudicij extremi.

h Nōne in noīe tuo ꝓphetauim⁹. Silr nec electio demonū: qz aliqñ ꝑ malos homines talia fiūt ad inuocatiōnē nois xp̄i: ad declarationē virtutꝭ xp̄i: licet ipi innocantes sint mali: sicut hr Actꝭ. xix. q̄ quidā ifideles eijciebant demones dicēdo: Adiuro vos ꝑ christū quē Paulus pdicat. Verūtamen qz tales indigne assumūt nomē xp̄i: iō supꝛ ipos aliqñ dat̄ ptās demoni: sicut in eodē ca. dꝛ. et ꝑ est q̄d dꝛ: i Et in no. tu. de. electim⁹. Silr nec miracloꝝ opatio: q̄ silr aliqñ ꝑ malos fiūt ad inuocationē nois xp̄i: nō ꝓpter merita inuocātiū: ꝑ ad fidei xp̄i ꝓfirmationē. ⁊ ꝑ est q̄d dꝛ. k Et in no. tu. xtutes multas fecimus. Ratio aūt oīm predictoꝝ est: qz sūt gr̄e gratis date q̄ dant̄ ꝓncipalit̄ ad vtilitatē cōmunē ecclesie: ⁊ iō ad vtilitatē singlaꝝ ꝓsone. ⁊ iō aliqñ ꝑ malos hoīes a deo nobis dantur: sicut bona elemosyna aliquādo datur a bono domino mediante malo seruo. ꝓpter quod subditur: l Et tūc cōfiteboꝛ ⁊c. noticia. s. approbationis sed repꝛobationis. ꝓpter q̄d seq̄tur: Discedite ⁊c. ⁊ patet littera.

¶ Omnis

¶ a Dis ꝯ q̄ au.rc. Quasi.oīa p̄dicta bene tenēda sunt: qz q̄ tenet assimilabiť xp̄o: q̄ non tenet: diabolo. Qui audit hec q̄ in monte habita sunt. Q̄ dicit vt oūdat sermones in monte habitū oīb⁹ p̄cept⁹ q̄b⁹ xp̄iana vita īformat esse pfectus.

b Assimilabitur. Quia sicut xp̄s de p̄sonis varijs vnā ecclesiā ꝟstruit: erudit: regit in vitā dedicatur⁹ eternam: sic iste varijs virtutib⁹ ppetuā mānsionē sibi edificat: et ī futura dedicatione cum xp̄o letabitur. c Giro. Ideo q̄ dicit vt sapiēs architectus fundamentū posui in christo. 1.Cor.3.c.

d Qui edificauit rc. ille edificat ī christo q̄ q̄ audit ab illo facit. e Supra petrā. A qua petr⁹ nomen accepit p firmitate fidei. i. sup̄ seip̄z edificauit ecclīam.

f Et descendit rc. Trib⁹ modis diabolus ꝟpugnat: carnis ꝟcupiscentia: exterioribus mundi oblectamētis. vel per se cum vniuersos vent⁹ impulsionū lacerat.

g Pluuia. Concupiscētia: a qua quisq̄z tentatur: q̄ sensim rigorē fidei emollit: q̄ si non pficit: maiora flumina euenīūt.

h Qui audit verba mea rc. Exterius. Et ideo nō b̄z excusationē: sed est ruina eius magna: qz monita salutis ꝛpēpsit.

i Homi stulto rc. De quo ꝺr: Inimic⁹ homo b̄ fecit: cui⁹ opera omīa instabilia sunt ꝛ ruine patent.

k Super arenam. Qualiacunq̄z sint q̄ sup concupiscentiam vitiorum fundanť non stabunt. l Et cecidit rc. Omīs ꝟscientia que fixa in deū spe nō pmanet: in tēptationibus nō valet subsistere. Et tanto ampli⁹ agitur: quāto plus in his q̄ mūdi sunt a superioribus disiūgiť: ꝛ vere omēs mali vel ficte boni ingruente q̄libet tēptatiōe peiores fiunt.

m Turbe. Vel aliqui in turba: quia infideles: vel potius omēs de excellentia sapiētie.

n Cum aūt descendisset Ca. VIII

c Post descensionem dñi de monte ꝗntum interualluz fuerit anteq̄z capharnaum intraret nō apparet. In ipo autem interuallo leprosus mundatus est. Q̄ Matheus suo loco dicit (Lucas vero alibi recordatus est) qui post verba illa dicit christum intrasse capharnaum: nō tamen ostēdit post quantū temporis interuallum. Cū descendisset. Scōm Lucā: ꝛ in campestri loco ꝛmonem quem iam forsitan. ꝑ. habuerat eis fecisset. Secute sunt eum turbe multe. Alij p̄pter charitatem. Alij propter doctrinaz. alij propter admirationem ꝛ curationem.

¶ Mystice

a ꝑ qz nō hos: nouit igit eos q̄ mādata ei⁹ custodiūt. ꝛ hoc est ergo. b ꝑ intelligit. ꝑ nō sonum.

a Omnis ergo qui audit verba mea hec a†
a ꝑ in futurū prouidenti.

b ꝛ faciet ea: assimilabiť viro sapi- b
a ꝑ auzargētū vl lapides p̄ciosos. ꝑ vnā celestē

c enti qui edificauit domum suam c
ꝑ christum. a ꝑ aerie ptātis ipugnatio.

d ꝑ supra petram: ꝛ descēdit plūuia: d
a ꝑ porentum psecutio. b ꝑ mine: blandicie: vl maligni spiritus.

e ꝛ venerūt flumina ꝛ flauerūt ventī: e
a ꝑ hec omīa. b ꝑ edificiū virtutū. c ꝑ vel suaz.

f et irruerūt in domum illam et f
a ꝑ qz stat fundata: nō sibi sed xp̄o tribuitur.

non cecidit. Fundata enim erat
a ꝑ que ergo cadit non edificatur in christo.

g supra petram. † Et omis qui audit verba mea hec ꝛ non facit ea: g
a ꝑ gentili vel iudeo vel diabolo. b ꝑ qui non p̄uidet.

h similē erit viro stulto q̄ edificauit
i domū suā sup arenam: et descen- i†
a ꝑ in spe terrenoꝝ: qui arene cōparant ꝓpteres: qz labiles ꝛ aquo fūr cito mutabiles. ꝑ q̄ ē fluida

dit plūuia ꝛ venerūt flumina et
ꝑ maligni spiritus.

flauerūt vēti et irruerūt ī domū illā
a ꝑ perijt. b ꝑ ite maledicti in ignem eternum. ꝑ quia eterna.

k ꝛ cecidit: fuitq̄z ruīna ei⁹ magna. k
a ꝑ qz nihil imperfectionis habet hic sermo.

Et factū est cū cōsūmasset iesus l
m verba hec: admirabanť turbe su- m
per doctrina ei⁹. † Erat enī docēs n†
a ꝑ vt dñs. mopsi addebat q̄ minus erāt: vel cum murabatur figuras in lucem. b ꝑ qui tm̄ ea que in lege data sunt infirmis docuerunt.

sicut ptātē hās ꝛ nō sic scribē eoꝝ ꝛ pharisei. Ca. VIII

c Cum autem descēdisset o

a Omnis ꝑ. Postq̄z saluator posuit legē sue explicationē: ꝛ oūdit ei⁹ obseruatiōis possibilitatē. hic ꝟūr inuitat ꝓlm ad obseruationē: qz ei⁹ auditio inutilis est: nisi sequat⁹ opis ipletio. ꝛ b̄ est q̄ dicit: Dis ꝑ. q̄ rc. i. bonoꝝ operuꝫ ꝟstructionē. b Supra petrā. i. xp̄m. talis enī facit opa bona de genere ꝛ recta intentiōe. q̄ duo req̄runť ad impletionē legē euāgelice. c Et descē. pluuia. i. tēptatio carnal⁹ lasciuie. d Et vene. flumīa. cupiditat⁹ ꝛ auaricie. e Et flauerūt vēti. vanitat⁹ ꝛ superbie. f Et irru. in do. illā. p importunitatē tēptationū. g Et nō cecidit. a stabilitate. s. xtutis. cui⁹ rō subdit cū ꝺr: Fūdata enī erat rc. ꝛ p oppositū: h Dis q̄ audit rc. i. sup mobile fundamētū: q̄ facit dis q̄ intētionē suā ponit supra aliud q̄ supra ipm deū: qz dis creatura mutabil⁹ est. i Et descēdit plu. rc. ptz ex p̄dict⁹. Seq̄tur: k Fuitq̄z ruina ei⁹ magna. qz ꝑmo fuit ī foueā culpe: et postea in foueā gehēne: q̄ ruina ē magna: qz irrepabil⁹ oīno. l Et factū ē. Hic ponit ꝟclusio oīm p̄cedētiuz: vbi oūdit eminētia doctrine xp̄i p q̄ ꝺr: m Admirabanť turbe rc. qz vt ptz ex p̄dict⁹ docebat eminētissimas xtutes: ꝛ impfectionem legē supplebat: ꝛ nō solū terrena bona ꝑ celestia ꝓmittebat. Doctrinā etiā suā mirabiliť ꝟfirmabat. ꝓpter q̄ dicitur: n Erat enī docēs rc. Sic aūt nō docebāt iudeoꝝ periti. s. scribe ꝛ pharisei.

Ca. VII

Moraliter.

c† Nolite iudicare rc. Hylari⁹ exponit b̄ de temerario iudicio ꝟtra deū q̄ aliq̄ deū iudicāt iniustū q̄n videt bonos deprimi ꝛ impios exaltari. Judicia nāq̄z dei semp̄ sūt iusta licz nob̄ occulta. a† Quid aūt vides festucā in oculo fratr⁹ tui rc. Chryſ. Lai ci petīn modicū est ꝛ festuca cōp̄tū ad petīn sacerdotē q̄ trabi cōparať. f† Nolite sctm̄ dare canibus. † Luc. 6.6

Chryſ. Quia baptism⁹ ꝛ alia sacra nō sunt danda nisi fidē hūtib⁹. mysteria veritatis q̄ sunt margarite nō sunt dande nisi desiderātib⁹ veritatē ꝛ cū hūana rōne viuētib⁹. si enī porcis eas miseris. i. cenose vite delectatiōe grauat⁹: nō intelligēt p̄ciositatē ea⁹: sed estimabūt eas silices fabul⁹ mūdialib⁹: ꝛ eas actib⁹ suis carnalib⁹ ꝟculcabūt. k† Petite ꝛ dabit vobis rc. Remigi⁹. Petim⁹ oādo: q̄rim⁹ recte viuendo. pulsam⁹ pseuerādo. b† Aut q̄s ex vo. bō quē si petierit fili⁹ su. pa. rc. Remigi⁹. Per panez intelligit spūalis doctrina. p piscē baptismat⁹ vnda. p lapidez ignoratia. p serpentē diaboli astutia designatur. † Mar.1.c Luc.2.g. 11.4.c

e† Dia q̄ q̄cūq̄z vultis vt faciāt vobis ho. rc. Aug⁹. Uolūtas nāq̄z nō est nisi in bonis. Nā in malē cupiditas ꝺr ꝓprie: nō volūtas. f† Hec est enī lex ꝛ ꝓphete. Ro. xiij. Qui ꝓximū diligit legē implenit. b† Lata est porta q̄ ducit ad p̄ditionē rc. i. diabol⁹ extensiōe superbie dilatat⁹. i† Q̄ angusta porta ꝛ arta via ē que ducit ad vitā. hoc ē xp̄s hūilitate cōstrictus. k† Attēdite a falsis ꝓphis rc. b̄ exponi p̄t de demonib⁹ in angelos luc⁹ se trāsferētib⁹ vt iustos decipiāt: iō ꝺr. j. Joh. iiij. Nolite credere oī spiritui: sed ꝓbate spūs vtrū ex deo sint. b† Omis arbor bo. rc. b̄ est hō radicat⁹ in charitate. † Mala aūt arbor rc. b̄ est hō radicat⁹ in iniq̄tate. e† Nō oīs qui dicit mihi dñe dñe rc. b̄ enī facto dicunť hypocrite sanctitatē exteri⁹ simulātes. g† Multi dicēt mihi ī illa die rc. Isti sunt hī docētes ꝛ male viuētes. a† Dis ꝑ q̄ au. x. mea hec ꝛ fa. ea assi. viro. sapi. rc. vir sapiēs est hūilis. Prouer. xj. Ubi hūilitas ibi ꝛ sapia. Uir aūt stult⁹ ē sup̄bus: qz stult⁹ ꝺr ꝗsi statu alt⁹. dis aūt sup̄b⁹ altioꝝ se reputat ꝗ sit ī veritate. Sapiēs igit edificat supra petrā. i. xp̄m. dis opa sua bona faciens ꝓpter ipm. stult⁹ āt edificat sup arenā q̄ est ꝛra mobil⁹. nā opa sua facit ꝓpter glīaz hūanā q̄ est istabil⁹. i† Et descēdit plu. rc. ꝑ quā significat⁹ tēptatio carnal⁹ lasciuie. p ventos xp̄o tēptatio superbie. p flumīa xp̄o impet⁹ tribulatiōis hūane. per hec aūt edificiū hūilis nō ledit: ꝑ edificiū sup̄bi totaliť dissipat⁹. n† Erat enī docens sic ptātē hās. i. suā doctrinā ꝟfirmās p opa miraculosa. Ceteri doctores q̄ nō p̄nt ꝑ facere doctrinā suā ꝟfirmare debēt p opa virtuosa.

Ca. VIII

o Cum aūt descēdisset. Lege data. Hic ꝟūr ponit ei⁹ ꝟfirmatio p miracula in ꝑ ca. ꝛ seq̄nti. ꝛ ē sīls ꝓcessus ī vtroq̄: ꝑ in ꝑ ca. ꝓncipaliť ponuntur q̄dā miracula ad ꝟfirmationē euāgelice legē. In seq̄nti xp̄o q̄dā miracula ad declarationē deitat⁹ ipi⁹ legislatoris. ibi: Et ascēdēs iesus. In ꝑ ergo ca. sic ꝓcedit: qz ꝓmo euāgelista describit quedā miracula ad credētiū vocationē. scōo q̄dā miracula ad vocatoꝝ cōfirmationem. ibi: Et ascendēte eo. Prima in duas. qz ꝓmo ponit miraculoꝝ opatio. scōo quorundam ad fidem christi cōuersio. ibi: Videns iesus turbas. Prima in tres: qz primo describit curatio leprosi: et scōo paralytici. ibi: Cū aūt introisset capharnauz. tertio laborantis calore febrili. ibi: Et cū venisset iesus. Prima in duas: qz ꝓmo curatio leprosi

Phili.2.a Mystice aūt. Cū descendisset. i. cū se exinaniret: formā
seruī accipiens secute sunt eum turbe multe: qz qui prius
inuidea not⁹ erat. Tunc in vniuersa terra mirabilis fa-
ctus est. Oz aūt post p̄cepta manū extendens leprosuz sa
nat: significat eos q̄ de illis precept⁹ implēdis dubitant:
suo auxilio ab huiusmodi varieta
te mūdare. Non exprimit certus
curatiōis locus vt ostendatur nō
vnū populū alicui⁹ ciuitatis: sed
omnes sanare. a Adorabat.
Priusq̄ peteret: cultuz diuinita-
tis oñdit. b Si vis potes. De
voluntate nō (quasi pietat⁹ incre-
dulus) dubito: sed q̄si mec collu-
uionis cōscius nō p̄sumo.
c Extendens. Post sermonez z
miracula facit: q̄bus sermo apud
auditores cōfirmatur. d Te-
tigit. Non quin sine tactu sanare
posset. Sed vt indicet se nō subie-
ctum esse legi: sed dñm legis: qui
Mar.5.b nō timet contagiū. Tetigit. pro
pter humilitatem: vt nos doceret
nullū spernere p̄ aliqua corporis
macul⁹tione. Apparet supra le
gem (que leprosum excludit) esse
gratiā: que sanat eum. vt ait: Mō
veni sol. le. sed adim. tē. e Ve
lo. Eo sanauit genere quo fuerat
obsecratus. Deinde imperat. Mū
dare: ecce potestas. f Vide
ne. dixe. Taceri iussit: nec tū tace-
ri potuit. Mō q̄ aliq̄d voluit z nō
potuit: sed dat exemplum vt sui in
magnis que faciūt latere velint:
sed vt p̄sint alijs: prodanť inui-
Mar.1.b ti. Me dixe. Nunc tū. Marcus
vbiq̄ hoc p̄dicasse dicit: q̄si euan-
gelista fact⁹ sit. g Vade. Mit
tit ad sacerdotes p̄pter humilita-
tem: vt sacerdotib⁹ deferat bono-
rem: qb⁹ lex iubet mūdatos mu-
nera offerre: z vt videtes credant
ei: vel si nō credūt: inexcusabiles
sint: z ne legē frangere videretur.
Ostende te sacerdoti: vt sacerdos
nō legis ordine: sed gr̄a dei supra
legē curatū esse intelligat. Offer:
qz legē nō soluo: qz nonduz cepit
verū sacrificiū. In testimoniuz. i.
domino credant si impietat⁹ lepra
discedat. In testimoniū spiritu
alis curatiōis: offerenduz est mu-
Typice nus spirituale: Typice. Lepro-
sus genus humanū significat plenū lepra: quod extenta
manu. i. verbo dei hūanā p̄tingente naturā a p̄isci erro
ris varietate mūdat: vt diu abomiabiles et sequestrati:
1.Coz.3.b iam queāt tēplo reddi. Templū dei sanctū est: quod est
Ps.109. vos. Et sacerdoti offerri. de q̄ dr: Tu es sa. in eter. sm oz-
Ro.12.a di. mel. Et offerūt p̄ emūdatiōe corpa sua: hostiā viuētē:
Luc.7.a sctām: deo placentē. b Accessit ad eū cē. Lucas rē vt
gesta ē narrās: dicē eū misisse seniores iudeoz. Sz matthe
us cā breuitat⁹ eū cui⁹ fides laudat: cui⁹ desideriū z vo-
lūtas deferť: maluit prudēť dicē accessisse q̄z eos p q̄s mā
Mar. 5.c dabat. Et mulier qz credidit magť dr tetigisse xp̄m q̄z tur-
be que cōprimebāt. Ita cēturio q̄ magis credidit: eo ma
gis accessit. Tria dicit: iacet: paralyticus: torquetur: vt z
anie sue angustias indicet: z dñm ad misēdiam cōmoue-
ret. Et hec ei gr̄ia: q̄ sic rogauit p̄ seruo: in quo discamus
sic misereri p̄ seruis. i Ego veniaz. Magna būilitas
q̄ seruuz dignať visitare: qđ fides centurionis meruit: q̄
ex gentib⁹ credit. z humilitas: q̄ se indignū indicat. cui⁹
tectū intret. z prudētia: q̄ vltra carnē diuinitatē latentez
Job.4.f videt. Ad filiū reguli venire noluit: ne diuitias honora-
re videret: ꝑ fuile ꝓditiōem ne spernere videak: mox ire
p̄sensit. Qui Xp̄o curare potuit, xp̄i būilitatē visitare
dignať. Et tū i medio itinere Xp̄o sanat: ne ū xp̄i būilita
tē: sed ob impotētiā viriū corporaliter ire putaretur.

¶ Non sum

tio leprosi. scđo miraculi manifestatio. ibi: Et ait illi iesus. Ad cui
dentiā dicēdoz ꝓsiderādū q̄ duplex ē doctrina. Quedā q̄ nō ex-
cedit facultatē intellect⁹ hūani: z ista dz p rōnes demonstratiuas
ꝓfirmari. Alia est doctrina excedēs facultatē hūanā: z iō non pōt
ꝓfirmari p rōnē euidentē. ꝓpter qđ oportet q̄ ꝓfirmet⁹ p opa diui-
nevirtutis ostensiua: qz cū de⁹ non possit
esse testis falsitat⁹: si talia inducunť ad cō
firmationē alicui⁹ doctrine: seq̄tur eā in-
fallibilē veritatē cōtinere. Talis aūt est
doctrina euangelica: z iō eius ꝓfirmatio
facta est p miracula. et hoc est qđ dr: Cū †dz.dī.dñs
aūt descēdisset iesus de monte. in q̄ legez Mar.1.d
euangelicā ꝓmulgauerat. a Secute Luc.5.c
sunt eū turbe tē. qz aliq̄ sequebanť euz ex
deuotiōe ꝓpter sanctitatem sue doctrine.
aliqui aūt ex curiositate: vt viderēt mira
cula z audirēt noua. aliq̄ vt ei insidiaren-
tur: sicut pharisei: z aliq̄ vt ab eo curaren
tur: sicut infirmi. de qb⁹ erat iste de q̄ seq̄-
tur: b Vñe si vis. vbi ꝓfitet ei⁹ potē
tia: in q̄ apparet hui⁹ leprosi fides z deuo
tio: ex q̄ secuta est ei⁹ curatio. vñ subdit:
c Et extēdens manū tē. licet aūt posset
curare solo Xpo: tñ apposuit manū: qz hu
manitas xp̄i erat q̄si organū seu instrumē
tum ipsi⁹ diuinitat⁹: z iō sicut artifex me-
diante instrumēto operať: sic virt⁹ diuina
in christo p applicationē hūanitatis aliq̄
faciebat: vt eā cōiunctā diuinitati decla-
raret. Sed q̄rit hic: q̄re tetigit leprosum:
cū hoc esset in lege ꝓhibitū. Dicenduz q̄
nō erat ꝓhibituz leprosum tangere ei q̄
ex tactu suo poterat curare: sicut beliaz z
heliseus nō fecerūt ꝓtra legez tangendo †4.Re.14.e
mortuos ad resuscitādū: vt habeť. iij. Re
gl. xvij. z. iiij. Regl. iiij. d Et ait. Mi-
ponit miraculi manifestatio q̄ facta ē or-
dinate. scriptū enī erat i lege Leuit. xiiij. † Lu.7.a
q̄ mundatus a lepra nō debebat restitui Job.14.g
ad cōem habitationē hominū: nisi ꝓius
iudicaret⁹ mundat⁹ p sacerdot⁹ iudiciuz:
z facta oblatiōe dño ꝓ eius mūdatione.
z iō iesus ait illi: e Vide ne. dixeris. s.
anteq̄ ea q̄ scripta sūt in lege cōpleueris.
p̄cepta enī cerimonialia habuerūt cursuz
suū vsq̄ ad xp̄i passionē: vt. ē. visum est.
z iō vsq̄ tūc xp̄s ea obseruauit: vt ptz in
sua circūcisiōe: z ea obſuare alijs prece-
pit. vt ptz in ꝑ leprosо cui dicit: f Va
de ostende te sacerdotib⁹ tē. p ꝑ etiā figu
rabať q̄ pctōz q̄ p leprosum figurať licet
sit mūdat⁹ a lepra pctī p ꝓtritionē: tñ ad-
huc teneť se ostendere sacerdoti p ꝓfessio
nē. Qualis aūt erat oblatio leprosi mun
dati in lege habeť Leuit. xiiij. z ibi dz exponi. g Cū aūt itro.
capharnaū. Dicponit secundum miraculū. s. curatio paralytici. z
diuidit in duas partes: qz ꝑmo describit hui⁹ centurionis fides z
deuotio. scđo ex hoc inferť ꝓclusio. ibi: Audiens aūt iesus. Circa
primū aduertendū q̄ iste cēturio ad cui⁹ p̄ces seru⁹ ei⁹ curat⁹ est:
nō erat iudē⁹: sed gētilis ibi posit⁹ a romanis ad custodiā p̄cipal⁹
ciuitat⁹ galilee. s. capharnaū: qz tota illa ēra erat subdita romāis.
ꝓpter qđ iudei coā pilato dixerūt: Mō habem⁹ regē nisi cesarē: et
iō qz iesus erat iudē⁹: ipe nō venit ad eū in p̄sona ꝓpria reputās se
indignū ad ꝑ impetrandū: ꝑ misit ad iesum p̄cipes iudeoz. vt dr
Luc. vij. vt p eos curationez serui sui facili⁹ impetraret: z qz qđ p
amicos facim⁹ quodāmō p nosipos facim⁹. iō Matthe⁹ dicit eum
venisse ad iesum: nō qz in p̄sona ꝓpria venerit: ꝑ p intermedios: et
sic ē intelligēdū qđ dr hic: b Accessit ad eū cēturio. s. p amicos.
dicit aūt cēturio: qz hēbat cētū boies in armis sub se: ad custodiā
illi⁹ terre: ne forte vellēt ꝓtra romanos rebellare. Iste q̄ centurio
audit⁹ xp̄i miracul⁹ firmit⁹ credidit q̄ poterat sanare fuū ei⁹ q̄ erat
valde char⁹: vt dr Lu. vij. iō de ei⁹ sanatiōe erat valde sollicitus.
Jesus aūt sciēs ei⁹ fidē deuotiōez: rūdit ei p internūciū. s. Ego ve
niā. Cū aūt eēt in via misit cēturio nūcios obuiā ei: vt dic Lucas.
dicētes ex pte ei⁹: i Vñe nō sum dign⁹. erat enī hō gētil⁹ z abo-
minabile erat iudeis comedere z bibere cū gētilib⁹: z etiā domos
eoz intrare: vt hr Act. xj. z forte iste q̄ gētilis erat idola in domo
sua habebat: z iō ex būilitate xp̄m ab ingressu dom⁹ sue repellebat

¶ a Non sum dignus. Propter sciam vite gentil' magis timet gravari pnia q̃ iuvari. Quia t si erat fide predit': nõduz tñ erat sacramẽtis imbut'. Sed qõ nec ifirmitas nr̃a presumit gr̃a dare nouit. b Mã t ego cẽt. dicens: Dñe cẽ. Et ex altera parte firmit credebat q̃ absens solo verbo seruũ suũ curare poterat. ꝓpter qõ dixit: a Tñ dic verbo cẽ. qõ ꝓbat p hoc qõ subdit: b Mã t ego hõ sum cẽ. i. licet habeã aliq̃s sub me q̃ mihi debeant obedire: tñ sum subdit' maiozi ptãti: videlicet presidi t imperatoi: t tñ subditi obediũt mihi ad nutũ. c Et dico huic vade t vadit cẽ. t ex hoc itelligit sequens ꝯclusio. s. hec. Ergo tu q̃ non es subiect' alicui ptãti potes precipe infirmitati t eam ejicere: t sic solo verbo seruũ meũ curare. d Audiẽs. Hic ex dict' infert q̃dã ꝯclusio: q: ex fide hui' gentil t infidelitate iudeoz ꝯcludit salvator vocationẽ gentiũ ad fidez t reprobationẽ iudeoz. t ꝺ est qõ ꝺr: Audiẽs autẽ ie/sus. s. verba centurioꝭ exꝑssiua tante fidei. e Miratus est. Sed q̃rit quõ in xp̃o fuit admiratio: q̃ ꝯsurgit in homĩe ex alicui' incogniti t insoliti inspectiõe. christ' aũt ab instãti ꝯceptiõis plen' fuit scientia: nec aliq̃d de nouo cognouit: iõ videt q̃ in ipo admiratio ẽm rẽ nõ fuit: sed tñ ẽm apparentiã: q: ad modu admirant' se habuit vt dicũt aliq̃: nec fuit ibi falsitas: q: hoc fuit ad designãdũ aliqꝺ vez. s. fidẽ centurionis: t infidelitatẽ iudeoz. Sed melꝰ ꝺr q̃ fuit in ipo vere admiratio: ad oñendũ veritatẽ hũane nature in eo. Ad cui' euidẽtiã sciendũ q̃ in xp̃o ponit duplex scia. Una diuia: q̃ est eterna: t ẽm hãc nõ põt esse admiratio: q: nihil cognoscit ab eo de nouo. Alia hũana vel creata: t hec est duplex. Una visiõis rez in v̄bo: quia aia xp̃i ab instãti ꝯceptiõis cognouit in v̄bo oĩa que cognoscit verbũ noticia visionis: t hec sunt oĩa q̃ hũt esse ẽm quãcũq; differẽtiã tpis: cuiusmodi sunt pnia ꝑterita t futura: t ẽm hãc sciam in xp̃o nõ fuit admiratio sicut nec innouatio. Alia est scia in xp̃o q̃ cognoscit res in ꝓprio genere: t hec est duplex. Una habitu alis: t in ista nõ est aliq̃ nouitas: q: ab instãti ꝯceptionis fuit aia christi pfecte repleta habitib' oĩm scientiarũ. Alia experimẽtalis: sicut aliq̃s habens habituz scientie p doctrinã: postea experit p intuitionẽ in effectu. Et isto modo in ania christi erat aliq̃d de nouo cognitũ: t sic ex inspectiõe illius hoc mõ incogniti prius poterat in ipo admiratio de nouo causari: t sic factuz fuit in ꝓposito. Seq̃tur: f Et sequẽtib' se. i. discipulis suis. Dixit: g Mõ inueni tantã fidẽ in israel. i. in ꝓpio iudaico: q: licet aliq̃ de iudeis firmiter crederent. s. discipulꝰ fuit: tñ principales illius ꝓpli nõ crediderũt: t multitudinẽ ab eius fide auerterũt: vt inferi' patebit. Et iõ ꝯcludit saluator: h Amen. i. fidelit. i Dico aũt vobis q̃ multi ab oriente t occidẽte venient cẽ. q: multitudo gentiluz in diuersis partibus orbis existentiũ p predicationẽ apl̃oz ꝓuersa est ad fidem: t sic ꝓceperunt gr̃am t gloriã. k Filij aũt regni. i. iudei ex quib' xp̃s nat' est: t q̃bus ꝓncipaliter missus est ad p̃dicandũ eis regni celestis euangeliuz. l Ejcient in tenebras exteriores. q: repulerũt fidez christi: t sic remanent in peccatis suis obstinati: et sic ejciunt ad penas inferni: que dicunt tenebre exteriores: q: tenebre prime sunt tenebre culpe: alie aũt sunt gehenne. Sed queritur quõ sint ibi tenebre: cum ibi sit ignis q̃ de natura sua est lucidus? Dicenduz q̃ ille ignis describitur in medio terre: t ideo fumosus est t obscurus. Item nõ lucet ad ostendendũ dãnatis aliquid ad eorum consolationem: sed ad eorum desolationez. ideo dicuntur ibi esse tenebre exteriores. Sequitur: m Ibi erit fletus. In fletu duo sunt: scz tristicia animi ex qua procedit fletus: t ẽm hoc fletus est in damnatis generaliter tam in demonibus q̃ in hoĩbus. Aliud est ex parte corꝑis scz lachrymarũ resolutio: t turbatio cerebri t oculoruz: t ista non possunt esse in spiritibus separatis: sed post resurrectionem quantum ad aliquid erunt in hominibus damnatis: quia ibi erit predicta cerebri t oculorum turbatio: sed non erit ibi lachrymarũ fluxus a capite vel resolutio: quia cessante motu celi: cessabit oĩis generatio et corruptio. Ex quo patet vlterius q̃ ibi erit: n Stridor dentium: quia non imporꝛat aliquã corruptionem: sed tñ doloris ostensionem. Sequit': o Et dixit iesus centurioni: vade: t sicut credidisti. s. perfecte: sic p Fiat tibi. in sanatione serui sui. vnde sequitur: Et sanatus est puer ex illa hora. q Et cum venisset. Hic ponitur tertium miraculum de sanatione socrus petri: t primo ponitur hoc miraculũ in speciali: t secundo ex hoc cõcluduntur multa miracula in generali. ibi: Vespere aũtez facto. In prima igitur parte dicit sic: Et cum venisset iesus in domũ petri. Saluator enim noster cum corꝑus passibile ad nostram salutem accepisset: aliquãdo declinabat ad loca familiarium sibi t deuotorum ad quietem habendã post laboꝛes: t isto modo venit ad domuz petri. r Vidit socrũ eius iacentem t febz. t tetigit manũ eius t dimi. eam febzis t surre. t mini. eis. qõ non potuit fieri nisi diuina virtute. natura enim non operaꝛ in instanti: t ideo licet a febzibus virtute nature possit hõ curari: nõ tamen

A Si ego homo sub a/lio possuz impare mi/nozib' ẽ̃to mag' tu q̃ sup oĩa: bñs famulãtes angelos potes p eoz ministeria: sine corꝑis pnia dicere firmitati vt recedat t recedet: et sanitati vt veniat: et venier. Mira fides ẽ gẽtili.

†De cõse. di. 2. ſtridie

Mystice Mystice. Centurio significat electos ex gẽtib'. q. cẽtario milite virtutũ stipatos: q̃ nihil terrenũ ꝑ sola cẽne salut' gaudia sibi suisq; q̃runt.

B Centenari' ei qz a lena trãsit ad dexteraz in celestis vite significatioñ poni cõsueuit. Talis ẽ meriti vri. p his necesse ẽ vt supplicẽt: q̃ adhuc seruitutis spũ tenẽtur: vt pfecta charitas foras mittat timorem. Dom' aũt in quã nõ audet eũ iuitare: gentilitas ẽ. ꝓpter fetorẽ idolatrie. Necq; ei gẽtibus corꝑalis pnia xp̃i exhibita est: ꝑ x̄/bũ fidei misit eis per apl̃os: t ab infidelitate sanauit. Ut mi lites t serui centurionis x̄tutes sũt naturales: quarũ copiam multi ad deũ venientes secum deferũt: vt corneli' ꝺr vir iust' t timẽs deuz. c Ab oriente t oc. ve. et re. Vel oriẽs q̃ illumiati statim trãseũt. Occidens q̃ passiões vsq; ad mortez tolerãt.

†35. di. ecclesie.

a turio ait: †Domine non sum di/ ¶ ecce humiliras.
gnus vt intres sub tectũ meum: ¶ magna fides: q̃ dei dicere credit esse facere.
sed tñ dic verbo et sanabit puer a ¶ ecce prudentia. b ¶ .s. habens aliũ dñm.
b meus. Mã ego hõ sub potestate
constitutus: habens sub me mili a ¶ mira fides in gentili.
tes: t dico huic vade et vadit: et c
alio venit venit: t seruo meo fac a ¶ ita angeli tibi seruiũt. b ¶ q̃ suam intelligit
matestatem.
hoc: t facit. Audiens autez iesus d
a ¶ nõ vt turbari animi: sed docentis nos q̃s op' est moneri de huiusmodi t mirari.
miratus est: t sequẽtib' se dixit: e f
†Amẽ dico vobis: nõ inueni tan/ b+
a ¶ t si a ꝓphetis edocti. ¶ pnias tpis: inuenit eni in antiqs. b ¶ vnde p̃dico vobis q̃ multi ad
exemplũ iustius in q̃ fiden gentiũ prefiguratar.
tam fidẽ in israel. Dico autẽ vo/ i
¶ ex omni gente.
bis q̃ multi ab oriẽte t occiden/ k
¶ ad fidem. ¶ recescente feliciter epulaturi.
te venient t recumbẽt cũ abraaz l
t isaac t iacob in regno celorum:
¶ iudei: in q̃b' aũ regnabat dñs. ¶ a facie dñi.
†filij autẽ regni ejciẽtur in tene m
f bras exteriores. Ibi erit fletus t n
stridor dentiũ. Et dixit iesus cen o
a ¶ cuiq; sicut credit ita fit. ¶ ꝓ mẽsura fidei: q:
credidit oĩa posse: indicat p fidem meruisse.
turiõi: Vade: et sicut credidisti fi p
a ¶ ꝓbat fides dñi dñ sanitas serui sequitur.
at tibi. Et sanat' ẽ puer ex illa ho
a ¶ ostẽdit non sequi ordine predicterũ miraculũ:
q: ante sermonẽ montis fuit factum.
g ra† Et cũm venisset iesus i domũ q
petri: vidit socrũ eius iacentem r

Per istas duas ꝓtes oẽs ꝓtes mũdi ex q̃b' gẽtes vocãde erãt designant'. o Filij aũt cẽ. q: in hoc mũdo fruunt bñficijs dei: ẽm illud: Pluit sup iustos t iniustos. Hũc videtur in facie dñi: sed tunc mũme. e In tenebras exteriores. Quia a dño foras expellentur. i. in eternã noctẽ: q: hic spõte ceciderũt i exteriores. i. in cecitatẽ mẽtis. Per fletũ qui est oculoz t stridorẽ dentiũ nota verã resurrectionẽ corꝑoz. Dentes stridẽt q̃ hic de edacitate gaudebãt. Oculi flent: qui p ocupiscẽtias vagabant'. Fler' de ardore. Stridor dentiũ de frigore solet excitari: q: ibi trãsibũt ab aq̃s niuiũ ad calorẽ nimiũ. Vel stridor ꝓdit indignãtis affectũ q̃ sero penitet: q̃ deliq̃t p/tinaciter. f Fler' t stri. dentiũ. Per ꝺ oñditur magnitudo tormẽtoz. Per fletũ tormentũ aĩe. p stridorẽ dentiũ: corꝑis. g Et cuz venisset. Q̃ hoc sit factũ nõ expressit Matheus. Nõ enĩ necesse est vt post illud factuz credatur: post qõ narraꝛ. Lucas t Marcus priuus de hoc narrãt q̃s de leproso. Sz nil obstaꝛ narrandi diuersitas: vbi eadem dicunt: maxime cum quisq; euãgelista eo ordine cre/

Job. 24. c

Mar. 1. c Luc. 4. f

¶ diderit

¶ didcrit se debere ire: q̄ dc⁹ voluit narranda recordatiōi ei⁹ suggerere. a Febricitantē. Febris grece feruor latine dr: ⁊ si qñ hec passio faciat tremere nature ē humane. b Et te. Lucas dicit q̄ rogauerūt p ea. Christus modo rogat⁹: mō vltro curat. Ostēdens se ꝓtra vitiorū q̄s passiones: ⁊ pcib⁹ fideliū semp annuere: et ea nōnunq̄s q̄ ipe in se ñ intelligūt: vl intelligēda dare vl pie petentib⁹ etiā non intellecta dimittere: vt Delicta q̄s ītelligit: ab oc.m. me do. c Et surrexit ⁊ mi. Naturale est febricitātib⁹ incipiente sanitate lassescere: ⁊ molestiā egritudis sentire. Sz sanitas q̄ a dño dat hec tota sīl redit ⁊ etiam eo roboze confirmat: vt adiutozib⁹ suis ꝓtinuo ministrare sufficiat. Dom⁹ petri circūcisio est ei⁹ apostolatui cōmissa. Socr⁹ synagoga: q̄ quodāmō mater est ecclie petro cōmisse. Hec febricitabat: qz inui die estibus laborabat psequēs ecclesiā. Cui⁹ manū tāgit dns: qñ carnalia ei⁹ opa in spiritualē vsum cōuertit: ⁊ ita erecta ministrat i spiritu. Moraliter. Quecq̄ ania q̄ ꝓcupiscētie carnis fuit. q. febrib⁹ estuat. Sz manu misericordie tacta: p ꝓtinētiā lasciuiā refrenat: ⁊ sīc fuerat īmūdicie: mō seruit iusticie. d Vespe a. fa. Occasus sol: moꝛs ē xp̄i: p quā plures sanauit demōiacos q̄s ante vinēs in carne egrotos. e Vidēs aūt ie. Manifestū ē aliū eē die q̄ iussit ire trās fretū: nō eū q̄ sequit illuz: in q̄ soc⁹ petri sanata ē: q̄ die marcus lucasq̄ eū in desertū exijsse affirmāt. Jussit ire trās fretū: significās vt amaros seculi fluct⁹ trāseam⁹. f Et accedēs. Qz matthe⁹ dicit ꝑ factū qñ iussit ire trās fretū. Lucas vero ambulātib⁹ illis ī via: nō ē ꝓriū: qz via ambulabāt vt venirēt ad fretū. g Magister. q̄si vnus sit de plib⁹. Et ipe littera tor erat: nō spūalis auditor. Magister. Mō dixit dñe: sed mḡr vnū de plurib⁹ magistris estimans. h Vulpes fo. ba. q̄si dd me ꝓpter lucra seculi vis seq̄: cum ita sim paup: vt nec hospitiolū q̄d meum sit habeā: vel iste miracul' cōmot⁹: ꝓpt inanē iactātiā seq̄ voluit: quā significāt anes celi finxit obsequiū discipuli: in q̄ vulpes. Recliatio capit' hūanitatē suā significat: q̄ ī illo simulatore ⁊ supbo locū nō hēbat.

Uel vulpes hereticos significant: q̄ nō ꝛtute dei ꝓfisi dolis seducere nituntur. Aues malignos spūs elatos: q̄ in cordib⁹ iudaici xp̄ī nidos et foueas. i. domicilia hūt. In talib⁹ dinitati xp̄i nō est locus.

i Filī⁹ aūt h. Cū hoies vocēt eū filiū dei: ipe seipm vocat filiū hois hūilitatis cā. ¶ Alius non tū ita subito ⁊ pfecte q̄ possit statim opa ꝓsueta facere. sicut ꝛr hic: Et surrexit ⁊ ministrabat eis. a Uespe aūt fa. Hic ponunt ad ꝓfirmationē leḡ euangelice multa miracula in generali: qz audito ꝑ miraculo: oēs q̄ in eadē villa detinebant varijs languorib⁹ sunt xp̄o oblati ⁊ ab eo curati: ⁊ sic adimpleta est ꝓphetia Esaie. liij. vbi dr sic: Vere languores nr̄os ipse tulit: ⁊ dolores nr̄os ipse portauit. Ad cuius intellectū ꝓsiderandū q̄ xp̄s q̄ venerat ad salutē humani generis intantū accepit infirmitates nr̄as inquantū valebant ad opus nr̄e salutis. Ad hoc aūt nō faciunt defectus scientie ⁊ gr̄e: sed magis ꝓtrianī: ⁊ iō christus nō accepit defectū ignorātie ⁊ fomitis inclinātis ad peccatū: qz ꝓtrianī plenitudini scientie ⁊ gr̄e que fuerunt in aīa xp̄i ab instanti ꝓceptionis. Alioꝛ aūt defectuum q̄ nō repugnāt scientie ⁊ gr̄e. aliqui sunt q̄ sequunt totā naturam humanaz: ⁊ sunt materie exercende virtutis: sicut passibilitas: mortalitas: fames: sitis: ⁊ silia: ⁊ talia assumpsit christus in ꝓpria psona: qz faciebant ad opus nostre redemptiōis. Alij sunt defectus q̄ non sequunt totaz naturā humanā: sed aliquā in particulari: ⁊ hos nō assumpsit christus in ꝓpria psona: qz huiusmodi cōtingunt dupliciter. Uno modo ex debilitate virtutis formatiue ⁊ ex defectu materie: sicut sunt part⁹ monstruosi: ⁊ hi non habuerūt locū in xp̄o: qz corpus ei⁹ fuit formatū ex purissimis sanguinib⁹ virginis marie: ⁊ sic nō habuit locū defectus vel inordinatio materie. Fuit etiā formatum virtute spūssancti infinita: ⁊ iō nō habuit ibi locū defectus virtutis formatiue. Alio modo ꝓtingūt ex defectu regiminis: sicut febris: morbus caducus ⁊ ꝓsilia: vel a deo inferunt ꝓpter pcm̄: ⁊ ista in xp̄o nō poterāt hr̄e locū: in q̄ nō potuit esse defect⁹ alicui⁹ debiti regiminis vel pcm̄: assumpsit tū ista ī psona aliena quodāmodo: inq̄ntū misericorditer talia curauit: ⁊ sic euāgelista exponit dictū ꝓphetie Esaie dicētis: b Ipe infirmitates nr̄as accepit. s. q̄ntū ad illos defectus q̄s assumpsit in ꝓpria psona. c Et egrotatiōes ⁊c. s. q̄ntū ad illos defectus humane nature q̄s patienē supportauit ⁊ potēter curauit: nō tū in ꝓpria psona assumpsit. d Videns aūt iesus turbas. Hic ē doctrina: ⁊ miraculis p̄dictis ponitur aliquoꝛ cōuersio ad xp̄m: ⁊ dividit in duas partes: qz ꝑmo notaī xp̄i recessus ad desertū locū: ⁊ scdo istoꝛ ꝓuersoꝛ accessus ad christū. ibi: Et accedēs vnus. Circa ꝑmū aduertēdū q̄ qz christi actio nr̄a erat informatio: ideo christus legit⁹ a turbis recessisse ad desertū locū. vt daret p̄dicatorib⁹ verbi diuini exemplū. Una cā fuit ad hūdū quietē post laborēs suos ⁊ discipuloꝛ suoꝛ: vt habetur Mar. vj. Uenite seoꝛsum in desertū locū ⁊ requiescite ibi pusillū. Erant enī q̄ veniebāt ⁊ redibāt multi: nec spaciū manducādi habebant. Alia cā fuit ꝓpter ozōnē: ofidens q̄ p̄dicator verbi diuini aliqñ debet vacare seoꝛsum cōtemplatiōi: vt ibi hauriat in deuotiōe q̄ postea effundat pplo in predicatiōe. vnde ⁊ moyses aliqñ ascendebat in montē ad dñm: ⁊ aliqñ descendebat ad populū: ⁊ hoc habet Luc. vj. In diebus illis exijt in montē iesus solus ozare: ⁊ erat ibi pnoctans in oratione dei. Tertia causa fuit ad fugiendum populi applausum Joh. vj. Jesus ergo cū cognouisset qz venturi essent vt raperent eum ⁊ facerent eum regē: fugit iterum solus in montē. Ista ergo triplici de causa vel saltem aliqua earum dicit hic: Videns iesus turbas mul. circum se. nimis. s. oppzimentes ⁊ applaudentes.

e Jussit discipulos ire trans fretum. i. vltra mare galilee in locum magis secretum. f Et accedens. Hic ponit quozundā discipulorū accessus ad christū: q̄rum vnus accedebat ficte: et ideo repellitur. secūdus vere: ⁊ ideo recipit. ibi: Alius autem de discipulis. Circa primū considerandū q̄ vnus de bis qui audierant predicationem christi et viderant miracula: q̄ erat scriba: id est litteratus considerauit q̄ si esset familiaris xp̄i q̄ posset magnam pecuniā colligere ab bis q̄ a christo curarentur per ipsius suggestionem et introductionem: ideo voluit se ei cōiungere. d. g Magister sequar te ⁊c. Jesus aūt videns eius animū non respondit ad eius verba rm̄: sed ad ipsius animū. d. h Vulpes foueas habent et volucres celi nidos. i. bruta habent sua latibula in quibus possunt latere: i Filius autē homis ⁊c. i. ego sum ita pauper q̄ non habeo domicilium vbi possim reclinare me. q. d. sibi: Cur vis me sequi ꝓpter lucrū temporale: et sic conuenienter a christo repellitur. Sed querit hic quare xp̄s in pauptate voluit viuere? qz sicut diuitie sunt impedimēta reprobis: ita ꝓbis sunt adiumēta virtut⁹. nihil aūt faciens ad virtutē debuit xp̄o deficere. ergo videt q̄ debuit diuitias tales habere. Dicendū q̄ xp̄s multis de causis in pauptate vixit: due tū pre ceteris videntur valere. Prima causa est: qz xp̄s venit ad predicandū veritatē in mūdo: sm q̄ ipe met dixit Joh. xviij. Ego in hoc nat⁹ sum ⁊ ad hoc veni in mundū vt testimoniū ꝓhibeam veritati. predicatio aūt impedit ꝑ administrationē bonoꝛ temporaliū. ꝓpter qđ xp̄s aplis ad predicandū missis dixit. ī. Matth. x. Nolite possidere aurum et argentū ⁊c. q. d. ista impedirent vos a predicatiōe ⁊ spūalium administratione. Ipsi aūt aplī Act'. vj. dixerūt: Non est equū nos relinquere verbum dei ⁊ ministrare mensis. Considerate ergo fratres ex vobis viros boni testimonij septē quos constituamus sup hoc opus: nos aūt orationi ⁊ ministerio verbi instantes erimus. Ex qbus patet q̄ administratio temporaliū impedit predicatiōis officiū: ⁊ ideo

Pſ. 14. d

Moraliter

† Esa. 53. a

† Lu. 4. c

¶ a Alius aũt. Nota hũc vocatum esse a iesu. b Dñe. Ille q̃ ingessit se: vocat eũ mgr̃: vt et alr̃ pharisęus. Alter q̃ receptus est dñm vocat hũiliter sicut publican⁹. c Dimitte mor. Addit Lucas: Tu aũt vade ⁊ annũcia regnũ dei. Jn q̃ notat̃ ꝓtermittẽda esse miora bona ꝓ maioribꝫ. d Sinos. qui culpa exierũt: vt ipi cum culpa viuũt. Mortuos sepelire ẽ pectores in pctõ fouere. Et ascẽdente, q̃ magna fecit i terra trãsit ad mare: vt ⁊ ibi faciat: ⁊ dñs terre ⁊ marl appareat. e Ecce mot⁹. Mõ ex se orta est tẽpestas. Sz eius impio: vt discipli magl timeant ⁊ rogẽt ⁊ rogãtibus oñdat potẽtiaz. f Dormiebat. Dormit in nobis dñs. i. fidei dñi cũ negligẽti⁹ agimus: ⁊ iõ tẽpestas. Si Xo fides resurgit: impat ventl et fluctib⁹. g Suscitauerũt. Primũ est iesus i tribulatiõib⁹: orõnib⁹: excitãdus: vt post increpationẽ surgẽs imperet vẽtl ⁊ mari: et sit trãq̃llitas magna. h Modice fidei. Si nouistis potentẽ in terra: cur nõ creditis etiã in mari? Qui parũ credit: arguitur. Qui nihil: cõtenitur. i Jmperauit. Cui imperaũt: iperantez sentit. Nota q̃ omis creatura creatorẽ sentit. Que apud nos insensibilia: illi sunt sensibilia.

§ quẽ ad discipulatũ vocabat dignus in quo diuinitas quiescat. § non de. xũ.

a Alius autem de discipulis eius: a† a § non respuit esse discipulus: sed expleta pietate parerni funeris vult liberior sequi.

b ait illi: Dñe permitte me primum ire ⁊ sepelire patrez meum. Jesus autem ait illi: Sequere b† a § illi carne mortuos cõdant: tu aũt mortuos animã resuscita. b § culpa: vel non credentes.

c me: et dimittẽ mortuos sepelire c a § natura. § carne.

d mortuos suos. Et ascendente eo d† a § infirmi ⁊ spectores mundi.

e in nauiculã: secuti sũt eũ discipu- e† a § vt magna virtus liberatoris videatur.

f li eius: et ecce motus magn⁹ fa- f a § tanto magis conturbat timor discipulos.

cus est in mari: ita vt nauicula § vel mergeretur. a § hic hõ ostenditẽ.

operiretur fluctibus. Ipse vero a § dormiebat vt aplos suscitare facerer. § semp vult rogari. b § adeo terrin vt non modeste irrugerent ⁊ suscitarent.

g dormiebat. Et accesserũt ad eum g

h discipuli eius: ⁊ suscitauerũt eũz h a § quasi adhuc paruuli ⁊ infirmi.

dicentes: Dñe salua nos: perim⁹. Et dicit eis iesus: † Quid timidi k

i estis modice fidei. Tũc surgens i l m § hic deus ostenditur.

k imperauit ventis et mari. Et fa- k a § magna potestas: qz de magna tempestate fit magna tranquillitas.

cta est trãq̃llitas magna. Por- n a § nõ discipuli: sed nature ⁊ ceteri q̃ erãt in naui.

ro hoies mirati sũt dicẽtes: Qua o § dormit vt homo: imperat vt deus.

lis est h̃: qz venti ⁊ mare obediũt p

l ei: † Et cũ vẽisset iesus trãs fretũ i q† regionẽ geraçenoz: occurrerũt ei r

¶ Allego. Allego. Mysti. Mare estus secli. Nauicula crux xpi: cuius bũficio ad litꝰ patrie celestl venimus. in q̃ vna xps cũ suis Luc. 9. g passus ẽ. Aũ post ait: Qui vult post me ve. abne. semetip. ⁊ tol. cru. su. ⁊ sq̃. me. Dormit dñs illi nauigãt: qz illl secũm calcãtib⁹ ⁊ ad celuz tẽdẽtib⁹: ꝑps subito dñice passiõis aduenit. quã Mare⁹ etiã p horã sol⁹ ad occasuz eunt̃ significat. duz dicit: Nec ũminẽte nocte gesta fuisse. Suscitãt eũ: dñs visa morte resurrectionẽ q̃runt: ne eo diuti⁹ sopito: mẽs eoz peat. Suscitat̃ Luc. 14. d increpat de qua fide dicẽs? O stulti ⁊ tardi corde ad credẽdum: nõne sic oportuit pati xpm. Ventũ. i. diaboli supbiaz strauit. Aquã sedat. i. rabiẽ iudaici ꝑsũ labefecit. Al' nauicula ẽ pns ecclia. i q̃ xps cũ suis mare secli trãsit: vẽtos demonũ aqs ꝓsecutoz cõpescit: vñ miremur ⁊ gras agam⁹ l Jn re. g. Herasa vrbs ẽ arabie iuxta mõtẽ galaad: nõ lõge a stagno tyberiadis: i q̃ porci ꝓcipitati sũt. Herasa iter ¶ pretatur cũ eo. b Et ecce mo. ma. tẽ. ꝑ est factũ xtute dĩna vt mãifestaret xt⁹ xpi discipul' eius. i Ipse xo dormiebat duplici de cã. ꝓma vt xitas humane nature in eo oñderet. scda vt discipuli in piculo positi ad ipm recurrerẽt. iõ sequit: Et accesserũt ⁊ suscitauerũt eũ tẽ. Sequtur: k Et dicit ei ie. q̃d ti. est̃. q. d. nõ debet̃ timere cũ sim pns vobiscũ: quẽ vidist̃ tot miracula facere. l Modice fidei. discipulos aũt suos dicit esse modice fidei: qz si pfectã fidẽ hr̃ent cognoscerẽt eũ tantã virtutẽ hũtem in dormiẽdo quantã in vigilãdo: qz somn⁹ ⁊ vigilia sunt passiões sensitiue part̃ ꝑ quã nõ cõpetebat xpo facere miracula: ꝑ magl xtute diuia: que ꝓ somnũ in nullo impediebaꝭ. m Tũc surgẽs tẽ. ex q̃ ptz eius diuitas: qz miracula faciebat imperãdo: sicut dñs creature. vñ sequit: n Pauo ho. mi. sunt. ex effectu xtutem diuinitat̃ eius cognoscentes ac etiam ꝓfitentes. o Dicentes: qualis est hic. q. d. nõ est homo purus: sed verus deus. p Quia vẽti ⁊ mare obe. ei. sicut creatura creatori. q Et cum vẽisset. Hic ponit miraculum in creatura spũali in demonũ electione: ⁊ diuidit in duas partes: qz primo describit miraculi opatio. ⁊ scdo ipsi⁹ diuulgatio. ibi: Pastores aũt fugerũt. Describendo miraculũ euãgelista ꝓmo tangit locũ. Et cũ vẽisset iesus trãs fretũ in regionẽ tẽ. id est vltra mare galilee: qõ alibi ꝺr stagnũ geneçareth: a q̃dã ciuitate sic nolatũ: q̃ vocaꝭ geneçaryl geneçareth: ⁊ ẽ i alio litore ex opposito galilee. cũ eẽt igit ibi in regione geraçenoz: r Occurrerunt ei duo homies hũtes demonia. Mar. v. ꝺr q̃ erat vnus. ⁊ Lu. viij. Dicendũ q̃ nõ est ꝓtradictio: qz ꝑm veritatez erãt duo demoniaci: sed vn⁹ erat famosior ⁊ seuior altero: qz in eo erat legio demonũ: vt ibidem ꝺr: ⁊ iõ de illo facit̃ mentionẽ Marc⁹ ⁊ Lucas: nec tñ negãt q̃n fuerit alius cũ eo: qz vnitas includit̃ in binario. Matthe⁹ aũt facit mẽtionẽ de vtroq̃z. seq̃tur:

De monumẽtis

¶ pretaꝝ colonũ eiciẽs: vel aduena ꝓpinq̃ns. Hec est gẽtilitas q̃ diabolũ a se eiecit: ⁊ q̃ prꝰ longe: mõ facta ẽ ꝓpe: post resurrectionem a
Mar.5.a xpo visitata p ꝓdicatores. a Duo. Mar
Luce.8.c cus ⁊ Lucas dicũt vnũ: qz eoꝝ vnꝰ fuit clari
or ⁊ famosior: ꝓ quo dolebat maxime illa regio: ⁊ q̃ sanato: fama exijt latior. Sic ꝑ vnũ ita ꝑ duos accipe gentes q̃ de duobus filijs Noe exierũt. Monumẽta aiarũ sunt corpa: ꝑ q̃ feditatem corporꝝ ostẽ
Mar. 5.a debãt. Seui. Marcus dicit q̃ nullꝰ iam
Luce. 8.c demoniacus poterat ligare. Lucas: ruptꝫ carenis in deserto agi: qz gentes nullo vinculo legũ poterãt cohiberi. vñ deteriꝰ seuiebãt in se vl̃ alijs. Nec patuit in eis via ꝓphetis ⁊ sctis auctoribꝰ. vel ꝑ duos iudeos ⁊ gentes accipe q̃ nõ habitabãt in domo. i. in ꝓscia sua nõ reꝓscebant: i monumẽtis manebãt. i. in opibus mortuis delectabanꝫ: nec sinũt ꝑ uiã fidei quã impugnãt aliquẽ transire.
b Jesu fili dei. Hyla. Magꝫ suspicati q̃ nosse credendi sunt.
Ambro. Jesu fili dei tantũ eis innotuit q̃ntũ voluit. tantũ voluit q̃ntũ oportuit. Non sicut angeꝰ ꝑ hoc q̃ est vita ⁊ lux: ꝛ eis terrẽdis ꝑ q̃dã virtutis effecta potẽtiã eiꝰ timẽt ad penã: ꝑ non
1.Cor.2.b nouerũt diuini ꝓsilij dispẽsationẽ. Si enĩ cognouissent nunq̃ dñm glie crucifixissent.
Credebãt demones aliq̃n illũ dei filiũ eẽ videntes signa. Iterũ ꝓpter nimiã infirmitatẽ quã videbãt i eo nõ credebãt. c Ante tem. Sciebãt enĩ sibi futurã in dei iudicio dãnationẽ. Verba demonũ diuerse relata nihil habent scrupuli: cũ ad vnã sniam redigi vel oĩa possunt dicta intelligi. Nec q̃ꝫ ꝑ pluraliter: apud alios singlariter: qz ⁊ sibi ꝺz q̃ legio notatur: qz multa sunt demonia. Marcꝰ
Mar.5.b Luc.8.c dicit porcos ire circa montẽ. Lucas in mõte fuisse: qz de tanto grege alij in monte. alij circa montẽ erant. Fuerunt enim duo milia: vt
Mar.5.b Marcus ait. d Torquere nos. Presentia xpi toꝛtura ẽ eis. Vel torquenꝫ dũ de corporibꝰ ejciunt in q̃rũ toꝛtura delectabanꝫ. Sicut pñtia dei refectio angelorꝝ. e Mitte nos. Nota multo minꝰ eos sua ptãte nocere hoĩbus q̃ nec pecoꝛibus pñt. Nisi quis more porci vixerit: diabolus in eũ potestatẽ nõ accipit nisi forte ad ꝓbandũ. f Et ec-
Mar.5.b cerẽ. Dignior hõ bestijs: cũ ꝓpter salutẽ duorũ hoĩm duo milia porcorꝝ pierũt. Libera to ꝓlo gentiuꝫ: increduli agũt malos ritꝰ in abditis: ceca ⁊ ꝓfunda curiositate submersi.
g Pastores. qz etiã q̃dã ꝓncipes ꝛpiorꝝ ⁊ si fugiũt fidẽ xpi: tñ potẽtiã eiꝰ mirãdo nũciare nõ cessant. h Exijt ob. Be. Prodcũtes signãt q̃sdã ꝓsuetudie ligatos mirari q̃dez ⁊ venerari legẽ xpi: ꝑ nolle pati vñ trãsire ro-
Luce.8.c gant. Et inuenerũt hoĩez (vt lucas ait) ve-

¶ stitum

a De monumẽtis exũtes. in talibꝰ enĩ locꝫ habitãt demoniaci aliq̃n: vt ꝑ ꝺ demones ingerãt terrorẽ hoĩbꝰ de aĩabꝰ defuncto rꝝ. b Seui nimis ⁊c. nõ qz demõiaci possint nisi q̃tuꝫ ꝑmittit eis deꝰ. Sequitur: c Quid nob ⁊c. ꝺ dicũt magis ex cõiectura q̃ ꝑ certitudinẽ: qz ille demon q̃ tentauit eũ in deserto erat acutioris ingenij: ⁊ tñ nõ potuit scire ꝑ certitudinẽ vtrũ iesus esset ille qui erat ꝑmissus ad salutẽ mundi ⁊ delectionem diaboli: ⁊ multo minus isti poterãt hoc scire ꝑ certitudinem. d Venisti huc ante tempꝰ torquere nos. Ad cuiꝰ euidentiã ꝓsiderandũ q̃ vsq̃ ad iudiciũ est tempus meriti ⁊ demeriti hominũ: ⁊ ideo sicut ad illud tẽpus sancti angeli habitãt inter nos ad nr̃am defensionem: ita mali ad nr̃am tentationẽ ⁊ impugnationẽ: licet aũt secũ portent ignẽ suũ: tñ reputant se torqueri ⁊ affligi q̃n ejciuntur ab hoĩbus: ne eis noceãt ꝓpter odium qꝺ erga nos habent: ⁊ qz si nõ possunt hominibus nocere in ꝑsona: tñ appetunt eis nocere in substãtia. ideo rogabant iesum dicentes: Si ejcis nos hinc mitte nos in gregẽ porcorꝝ. e Et ait illis: Jte. concedẽdo eis petitionẽ ipsorũ: vt ptz ꝑ sequẽtẽ effectum.
f At illi exeuntes abierũt in porcos. Sed queritur hic: quare ꝑmisit eos intrare in porcos et precipitare eos? Dicendũ q̃ forte homines illius terre peccanerant: ⁊ ideo demeruerãt istud damnũ sibi fieri. Aliter dicendũ q̃ christus aliqua fecit ad significandum quoddã aliud: sicut Matth̃. xxj. ⁊ Marci. xj. maledixit ficui nõ habenti fructũ sed folia tñ: ⁊ tamen nulla †Mar.5.b
Luc.5.c ratio fuit ex parte arboris: quia vt ibidẽ dicit: nõ erat tempus ficorũ: ⁊ ideo ratio maledictiõis fuit ad significandum maledictionẽ iudeorum quorũ fructum bonι operis querebat christus: ⁊ tamẽ non inuenit i eis nisi folia tm: id est apparentiã bonorum operum. Sic christus ꝑmisit demones intrare in porcos: ad significandum q̃ demones habitant i immũdis hominibꝰ: sicut porcus est animal immundum. g Pastores autem fugerunt. Hic ponitur miraculi diuulgatio: qz pastores fugientes venerunt in ciuitatem ⁊ nunciauerunt hec omnia. Sequitur: h Et ecce tota ciuitas exijt obuiam iesu. ad faciendũ sibi reuerentiã.
i Et viso eo rogabant vt transiret a finibus eoꝝ. reputabant enĩ se indignos tanto doctore: sicut superiꝰ est dictũ de centurione q̃ reputabat se indignũ tanto hospite. Item quia christus dimittebat eis illos curatos a demõibus ad eorũ instructionẽ. vnde Marci. v. dicit q̃ christus noluit q̃ ille qui habebat legionez se-

¶ Mozaliter. Cum aũt descendisset iesus de mõte ⁊c. Sequitur: † Et ecce leꝓrosus veniens ⁊c. Per istũ leꝓrosum qui cõfitebatur se immundũ: ⁊ christũ potentẽ ad se mundandũ dicens: Wñe si vis potes me mundare: significatur peccator vere penitens: ⁊ ad dei miseri cordiã ꝓfidenter recurrens. ideo subdit: c† Et extendens iesus manum ⁊c. ꝑ quod significaꝫ q̃ tali manꝰ diuine misericordie ꝓtendit eiꝰ crimia relaxando. † Et ait illi iesus: vide nemini dixeris: sed vade oñde te sacerdoti. ꝑ hoc innuens q̃ ecclie ministri nõ debẽt gliam hoĩm q̃rere sed dei. † Et offer munus ⁊c. nã a peccatꝫ mũdatꝰ debet esse deo valde gratꝰ. g† Cũ aũt introisset capharnaũ accessit ad eũ centurio ⁊c. Iste gentilis erat: in christũ tñ credebat. alter eũ ꝑ sanatiõe sui pueri nõ rogasset: ideo ꝑ ipm primitie gentiũ significanꝫ credẽtes in xpm ⁊ laborãtes ad ꝓuersionẽ aliorꝝ: de qbus fuit Lucas euãgelista: ⁊ Dionysiꝰ ariopagita ⁊ alij plures. ꝑ b aũt q̃ christus subdidit:
g† Nõ inueni tantã fidẽ in isrl: significaꝫ deuotio gentiliũ ad xpi fidez ⁊ obduratio iudeorꝝ. q† Et cũ venisset iesus in domũ simonis petri ⁊c. ꝑ socrũ petri q̃ mulier erat sensualitas significaꝫ: q̃ mulier ab Augustino vocaꝫ. ipa vero iacet febricitans ꝓcupiscẽtie caloze. ꝑ christũ aũt q̃ est imago pris nõ ꝺm quaz hõ factꝰ est ad imaginẽ dei significaꝫ. Jgiꝫ moraliꝫ socrus petri sanaꝫ cũ sensualitas ꝑ rõnẽ ad debitũ ordinẽ moralis virtutiꝫ reuocaꝫ. iõ subditur: † Et ministrabat eis. qz sensualitas reformata ℞tute morali ministrat ⁊ seruit rationi. a† Vespe aũt facto obtulerũt ei multos demonia hãtes ⁊c. ꝑ qꝺ significatur q̃ hora mũdi vespertina xps venit demones ejcere et infirmitates hominũ curare. d† Videns aũt iesus turbas circũ se ⁊c. ꝑ b docuit predicatorem euãgelij applaudz ppli declinare. f† Et accedẽs vnꝰ scriba ⁊c. Iste ꝺm literalẽ sensum seq̃ xpm volebat: qz ꝑ hoc hr̃e miraculorum gr̃am sperabat: ⁊ ca vti ad lucrũ tpale: ꝓpter qꝺ xps repulit ipm. Ergo ꝑ eus significanꝫ q̃rentes intrare religionẽ possessiões hãtes nõ ex deuotiõe qꝺ est bonũ: sed vt ex pauperibꝰ diuites fiãt: ⁊ ex ꝓtẽptibilibꝰ honorati. iõ talibꝰ ꝺz: b† Vulpes foueas habẽt ⁊c. i. dolosi demones ⁊ supbi hũt in vobis habitaculũ: ꝑ nõ christꝰ. a† Alijꝰ aũt de discipulꝫ eiꝰ ait illi: dñe ꝑmitte me ⁊c. ꝑ b q̃ dixit ei: c† Se-

stitum ⁊ sana mẽte sedere ad pedes ihesu. a Rogabãt eum.
Luc. 5. b Rogãt eũ nõ de superbia: ꝫ de hũilitate iudicãtes se indignos
3. Re. 17. b vt petr⁹ fecit: ⁊ vidua de helia. Timebãt ne destrueret eos
pñtia sctitat⁹ ei⁹: ⁊ ꝓpter pctã sua: sic̃ destruxerat porcos.
b Jn ciuitatẽ suã. Me putas hãc esse naçareth: qz marc⁹ di
cit ꝑ esse factũ in capharnaũ. Sz cum
naçareth sit i galilea: in q̃ cũq; oppido
galilee sit: ꝺr esse i sua ciuitate. Sic re
A gnũ in tot ciuitatib⁹ ꝓstitutũ ꝺr roma
na ciuitas: ita galilea ꝺr ciuitas xp̃i i
qua ẽ capharnaũ q̃si metropolis.
c Offerebãt. Doctores sunt q̃ suble
uant ⁊ offerũt xp̃o monẽdo ⁊ intercedendo. d Fidẽ illoꝝ. Quantũ va
let apud deũ fides ꝓria apud quẽ sic
Luc. 5. d valuit aliena vt intus ⁊ extra sanaret
hoiem. e Con. fi. Lucas dicit bo
mo. q. q̃ peccasti. Ego deus q̃ dimitto.
Et vtrũq; dixit ihesus qꝺ vterq; euãge
lista testat. Humilis dñs filiũ vo
cat: quẽ sacerdotes ꝺedignarenť tan
gere. Vel mõ dimissis peccat⁹ suis fili
us. ꝓt⁹ sanat aĩa nec gr̃as agit: q̃
plus ꝺesiderauit curaz corꝑis. Ecce
modus curatiõis: ꝑus dimittit pecca
ta tollẽs cãm morbi post curat corꝑ.
f Quid est facili⁹. Nota ifirmitates
aliq̃ ꝓtingere ꝓpter pctã: ⁊ iõ ꝑus di
mittunť vt sal⁹ restituat. Quicq; mo
dis infirmitates ꝓtingũt: vl vt iustis
Job. 2. b merita p patiẽtiã augeanť: vt Job. vl
ad custodiã xtutz: ne supbia tentet
2. Cor. 12. b vt paulo. vl ad corrigẽda pctã: sic̃ ma
Nu. 12. c rie lepra: ⁊ huic paralytico. vl ad glo
Job. 9. a riã dei: vt de ceco nato: ⁊ ꝺ laçaro: vl
Ibide. 11. c ad initiũ pene vt herodi: quatin⁹ ꝺ vi
Mitre. 17. c deať q̃d in inferno sequať. vñ: Dupli
ci contritiõe ꝓteret eos dñs. Beda.
Quid ẽ facili⁹. Sz qm̃ ꝺ spũale ñ cre
ditis ꝓbeť signo visibili qꝺ nõ mino
ris ꝓstet eẽ potẽtie: vt in filio hois la
tentẽ cognoscat⁹ potentiã maiestat⁹: q̃
põt dimittere pctã vt deꝰ. g Tunc
ait para. ⁊c. Ecce p remissionez pene:
dimissionẽ culpe itellige. ꝫ Surge

a rogabãt eum vt transiret a fini/
bus eorum. Ca. IX

† Ascẽdẽs ihesus i naui a
a ꝫ de terra gerasenorum.
culã: trãsfretauit: ⁊ venit b
a ꝫ nõ ait in nazareth: sed galileaz
intellige.
b in ciuitatẽ suã. Et ecce offerebãt c †
a ꝫ aiam illecebris carnis resolutã. b ꝫ in corpo/
re vbi iacet aĩa. ꝫ in voluntate seculi.
ei paralyticũ iacentẽ in lẽcto. Vi d
a ꝫ non vecordiam egri.
d dens aũt ihesus fidẽm illoꝝ: dixit e
ꝫ in hoc innuit se deum.
e paralytico: Cõfide fili: Remittũť
tibi pctã tua. Et ecce q̃dã de scri/ f
a ꝫ qz in ꝓpheť dicit dñs: Ego sum q̃ deleo iniq/
tates. ꝫ cũ sit hõ q̃ dei est arrogat sibi.
bis dixerũt intra se. Jhc blãsphe/ g ꝫ
a ꝫ sed deum se esse ⁊ occultorũ cognitione ⁊ ope
rum virtute indicat.
mat. Et cũm vidisset ihesus cogita
a ꝫ qa ptãte cogitationes vestras
video ⁊ peccata possum dimittere.
tiones eoꝝ dixit: Et q̃d cõgitatť i
f mala i cordib⁹ vr̃is: † Quid ẽ faci k
a ꝫ q̃ solus deus nouit.
li⁹ dicẽ dimittunť tibi pctã tua:
a ꝫ q̃ ipsi viderent.
an dicere surge ⁊ ãbula. Et aut̃ l
a ꝫ qz idẽ ẽ fili⁹ hois ⁊ deꝰ. b ꝫ nõ ad blasphe/
mãtes: ꝫ ad discipulos: ⁊ sunt verba matthei vel
christi.
sciatť q̃m filiꝰ hois hz ptãtẽz di
ꝫ positus.
s mittẽdi pctã i tra. Tũc ait paraly m

Nico. de lyra

quere me ⁊c. ostẽdit q̃ carnal⁹ affect⁹ a
sequẽtib⁹ xp̃m est totaliter dimittẽdus. e † Et ascẽdẽte eo
in nauiculã ⁊c. Moraliter nauicula fluctib⁹ opta est ecclesia
militans in psecutiõib⁹ posita. xp̃i vero dormitio est diuĩa p/
missio: vñ q̃ videt hoies tribulatiões iniustas durare dicũt
deũ dormire: qui excitať q̃ bonoꝝ precib⁹ pulsať: ⁊ sic ipo p
cipiẽte fit trãquillitas magna p cessatione psecutiõis. vl dan
do patientiã tribulatis: ⁊ hec trãquillitas xtutis melioꝝ est
q̃ trãquillitas corꝑalis. q† Et cũ venisset trans fretũ ⁊c. p
duos nimis seuos pñt intelligi Paul⁹ ⁊ Constantin⁹ aĩ suã
cõuersione qui psecuti sunt acriter ecclesiã: sicut ptz de paulo
Act. viij. ⁊. ix. ⁊ de Constãtino ꝺr in legenda sancti siluestri.
Constantin⁹ impator cũ multas strages martyrũ dedisset ⁊c.
sed p xp̃m sanati fuerũt valde mãsueti. † Si eijcis nos mit
te nos in porcos. p ꝺ aut̃ q̃ pmisit significať q̃ hoies vitam
porcinã ducẽtes in ptãte demonũ tradunť: ⁊ in infernũ cum
eis finaliter demerguntur. Ca. IX.

a † Ascendens ihesus. In ca. precedẽti posita sunt q̃dam
b miracula ad ꝓfirmationẽ euãgelice legĩ. hic ꝓ̃ decla
ratur xtus ipsi⁹ legislatoris: ⁊ diuidit in tres partes:
qz ꝑmo ponit ad hoc miraculi ꝓpetratio. scõo credentiũ vo
catio. ibi: Et cũ trãsiret inde. ⁊ tertio eoꝝ ꝓfirmatio. ibi: Hec
illo loquẽte. Prima in duas: qz primo in opatione miraculi
ad declarationẽ sue deitatis fides credentiũ approbať. ⁊ scõo
infidelitas negãtiũ reprobať. ibi: Et ecce q̃dã de scribis. Circa
ꝑmũ euãgelista notat locũ vbi factũ ẽ ꝺ miraculũ ꝺi. Et ascẽ
dens ihesus i nauiculã: vt. s. p nauigiũ de tra gerazenoꝝ redi
ret i galileã vñ illuc fuerat: vt ptz i ca. p̃ce. b Et ve. i ciui.
suã. s. in capharnaũ: qz ibi factũ est ꝺ miraculũ: vt Marc⁹ di
cit expresse. ij. ca. Dicit aũt capharnaũ ciuitas dñi: non qz ibi
fuerit nat⁹ vl cõcept⁹: sed qz erat p̃cipalis ciuitas galilee. p/
pter quod
pter quod Centurio ibi manebat ad custodiã toti⁹ terre: vt di
ctũ est ca. p̃ce. Naçareth aut̃ vbi xp̃s fuit nutrit⁹ ⁊ ꝓceptus:
erat quoꝺꝺã oppidũ vel vicus respectu illi⁹: ⁊ ideo ꝺr ciuitas
ipsi⁹ christi: sicut Parisi⁹ ꝺr ciuitas alicuius nati in aliq̃ oppi
do iuxta parisi⁹. Ar ꝫm alios ꝺr ciuitas dñi: qz in principio sue
predicatiõis multa miracula ibi fecit.
c Et ecce offerebãt ei paralyticũ. mo
dus aũt offerẽdi hic tacet: sed exp̃mit
Marci. ij. qz nõ potẽtes itrare ad xp̃i
pñtiã ꝓpter turbã circũstantez. de te/ † Mar. 2. b
cto dom⁹ submiserũt eũ in lecto añ ie/ Luce. 5. b
sum: ⁊ ꝑ fuit magnũ signũ fidei ipoꝝ. Job. 5. b
ꝓpter qꝺ seq̃tur: d Videns aũt ie
sus fidẽ illoꝝ. s. paralytici ⁊ offerẽtiũ.
qꝺ ptz ex ꝑ qꝺ seq̃tur: e Dixit para
lytico: Cõfide: remit. tibi pctã tua: hz
enim sanitas corꝑalis vel aliq̃ꝺ hmõi
detur alicui ꝓpter aliena vitã. remis/
sio tñ pctoꝝ nõ ꝺatur alicui sine ꝓpria
fide. ideo nõ videnť bene dicere q̃ di
cunt q̃ illoꝝ referť tñ ad offerẽtes.
ita q̃ ꝓpter fidẽ offerentiũ tñ sit sana
tus. Dixit aut̃ ihesus: Remittunť tibi
pctã: ad modũ boni medici q̃ ꝑmo re
mouet causam morbi: ⁊ tũc postea in
tendit curationi. Jnfirmitas aut̃ hec
fuerat inflicta paralytico ꝓpter pec
catũ: ⁊ iõ xp̃s ꝑmo remouet causaz di
cens: Remittunť ⁊c. ex ꝑ insinuat eũ
a paralysi curandũ: sicut statim patu
it p effectũ. Ad maioꝛẽ predictorũ in
telligentiã scienduz q̃ infirmitas cor
poralis infligiť alicui a deo multi⁹ de
causis. Uno mõ ꝓpter peccati puniti
onẽ: sed nõ ꝓpter purgationẽ. Et tal † Mar. 2. b
infirmitas est quoꝺꝺã pambulũ pene Luce. 5. c
gehẽne: ⁊ sic inflicta est herodi Act⁹.
xij. vbi ꝺr q̃ percussit eum angelus dñi:
eo q̃ nõ dedisset honorẽ deo: ⁊ cõsum
ptus a vermib⁹ expirauit. Eodẽ mo
do fuit de Pharaone: q̃ ꝑ flagella in
duratus est. Scõo mõ infligiť ad pec
cati cõmissi purgationẽ: sic̃ nabucho
donosor amẽtia septẽ annoꝝ: vt habe
tur Dañ. iij. Et sic marie magdalene
veratio demonũ. Tertio mõ nõ ꝓpter
pctã cõmissum: sed ad gliam dei ma
nifestandũ: sicut de ceco nato ꝺr Joh.
ix. Neq; hic peccauit neq; parẽtes ei⁹. s. vt cecus naseretť: sed
vt manifestenť opa dei in illo. Quarto ꝓpter humiliationez
alicui⁹ ne in supbiã eleueť: sicut Paul⁹ apls dicit de seipo. ij.
Coꝝ. xij. Ne magnitudo reuelationũ extollat me daꝺ est mi
hi stimulus carnis mee angelus sathane qui me collaphizet.
Quinto infligiť ꝓpter alicui⁹ ꝓbationẽ ⁊ patiẽtie declarati/
onẽ: sicut ptz de Job. ij. vñ xtus: Job ꝓbat: inclinat paulu⁹:
seipm manifestat. Jn ceco: purgat mariã: punit herodẽ. ⁊ ptz sen
tentia ex dictis. f Et ecce q̃dã de scribis. Hic ponit reprehen
sio negantiũ xp̃i diuinitatẽ: ⁊ primo ponit eoꝝ negatio. cũ ꝺr:
Et ecce q̃dã de scribis. i. legisperit⁹. g Dixerũt intra se. cogi
tando: qz verbũ intrinsecũ est ꝓcept⁹ mẽtis. h Jhc blas
phemat. Blasphemare est creature attribuere illud qꝺ ẽ ꝓpri
um dei. dimittere aũt pctã soli deo ꝓuenit. p ꝺ ergo q̃ christo
blasphemiã imponebant in ꝺ q̃ pctã dimittebat: ptz qz nega/
bant ipm esse deũ: dicẽtes cũ esse purũ hoiem: sed xp̃s ꝓ̃r eos
ꝓuenienť redarguit oñdens se esse deũ duplicit. primo qz rñdit
eoꝝ cogitatiõib⁹: q̃s cognoscere p certitudinẽ soli deo ꝓpriuz
est. ꝓpter qꝺ dicit: Et cũ vidisset ihesus cogitatiões eorũ dixit:
i Et q̃d cogitatť mala ⁊c. imponẽdo. s. falso mihi blasphemi
am. scõo hoc idẽ oñdit sanãdo paralyticũ p imperiũ tanq̃ p/
pria xtute: qꝺ est eiusdẽ ptãtis sic̃ ⁊ pctã dimittere: licz enim pa
ralysis xtute nature aliq̃ possit curari: nõ tñ subito nec ita p
fecte vt statim hõ possit lectũ in q̃ iacet portare: sicut ꝺr hic. p/
pter qꝺ ꝺr: k Quid ẽ facili⁹ ⁊c. q. ꝺ. eq̃lis ptãtis ẽ vtrũq;.
ex q̃ concludit xtutẽ sue ꝺinitatť pfectã. ꝺi. l Et aũt sciatť. qz fi
lius hois hz ptãtẽ in tra ꝺimittẽdi pctã: vt deꝰ: non vt hõ pu
rus. m Tũc ait para. surge ⁊c. Sic̃ enim p lr̃am hũtẽ sigillũz
declarať volũtas ipsi⁹ scribentť: sic p signũ qꝺ ẽ xtutť ꝺine ma
nifestatinũ oñdit veritas ꝺine xtutis. Alij aũt sci q̃ fecerunt
miracula

a Surge. Surgere est aiam a carnalib⁹ desiderijs abstrahere. Rectū tollere est carnē a terrenis desiderijs ad voluntatez spūs attollere. Domū ire est ad paradisuz redire: vel ad internā sui custodiā ne iterū peccet. b Tolle. Ut qđ fuit testimoniū ifirmitatis: sit pbatio sanitatis. c Et surrexit. Magna virtus vbi sine mora imperiū salus comitat. Unde merito q̄ aderāt relictis blasphemijs stupentes: ad laudē ꝓuertunt tāte maiestatis. d Uidit ho. Hic pbabil⁹ videt q̄ ptermissa memoret cū .xij. elegit añ sermonē. e In teloneo. Telos grece: latine vectigal. Matthеus hebraice: latine donat⁹: q̄ tñ mun⁹ gre accepit: Leui: additus vl assumpt⁹: qz diuia electio eū assumpsit: t numero apl̄oz addidit.

f Matthеū. Ceteri euāgeliste ꝑpt verecundiā nō appellāt eū vulgato noīe: ſ leui. Binomius enī fuit. Ipse aūt publicanum se nolat: ne ḡs a salute desperet. Uocationē suā prętermissaz hic videtur recozdari: qz Lucas dicit. xij. apl̄os in monte fuisse electos vbi sermo supradictus fuit. g Surgēs. Be. Lucas plenius dicit: relict⁹ oīb⁹ secut⁹ est eū tā cozpore q̄ mēte. Mō lenitate duct⁹: ſ veritate operū: t diuīa potētia int⁹ operāte tract⁹. Perfecta obedięntia t pfecta abnunciatio: t lucra reliqt: nec periculuz a p̄ncipib⁹ timuit: qz rōnes vestigaliū imp fectas reliqt: cupid⁹ sequędi xp̄m.

h In domo. Mō dicit eu⁹: sed Lucas exp̄mit: qz fecit ei cōuiuiū magnū leui in domo sua. Mō ꝓgruit. Q ni enī christuz int⁹ recipit: pascit mult⁹ delectatiōibus. Ita q̄ dñs ingredit t in ei⁹ recūbit affectu. Ecce magna hūilitas dñi eūdo ad pctōres. Etiā potentia doctrine in cōuersione penitentiū oñdit. i Ecce mul. pub. Bonū ꝓsagiū iā ei⁹ exēplo multi cōuertunt. Jā post se multos trahit apl̄os t doctoz gentiū futur⁹. Hiero. Publi. t pec. ve. Tertulian⁹ dicit hos fuisse ethnicos. dicente scriptura: Non erit vectigal pendens ex isrl. q. matthe⁹ non fuisset iudeus: t ille q̄ cū phariseo tēpluz ascēdit: qđ nō faceret gentil. Et Lucas ait: Dis ppls audiēt: t publicani iustificauerunt deū baptismo iobis baptiçati. Dñs aūt q̄ venit ad oues dom⁹ isrl q̄ dixit: Mō est bonū sumere panē fi. t mit. ca. nō cōuiuatur cū ethnic⁹: cū id maxie caueret: ne legē soluere videret: q̄ t discipulis p̄cepit. Jn viā gentiū ne abieritis. k Peccatozes. Penitētes: exēplo matthei venīā sperātes. vñ Marc⁹ dicit hic: qz multi sequebant eū. l Quare cū pub. t pec. Dis questio ex lege que est iusticie tenax miscōiam nō habet. Dēs enī declinauerunt. Sed ei⁹ austeritatē missus fili⁹ euā gelij gra tēperauit. Prouocat ergo ad pniam pctōres eui⁹ cib⁹ t potus t ambulatio t omīa q̄ gessit saluti seruiūt. m At iesus ait. Et suscęptos penitētes ampli⁹ in fide cōfortat: t supbos ad hūilitatis t pietatis gram ꝓuocat. n Mon est opus valentes medi. Medicus est xp̄s. Ualentes: qui ignozātes dei iusticiā suam volūt astruere. Male habentes q̄ cōscientia victi nō ex lege sed ex gratia querūt iustificari. Per matthei t publicanoz vocationē fides gentiū exprimit: q̄ prius lucris mūdi inhiabāt: t nunc spūaliter cū dño reficiunt. Per supbiā phariseoz iudia iudeoz de salute gentiū. Hi enī de ieiunio gloriant dū publicani cū dño cōuiuant: qz q̄ legē sequunt famē cordis patiunt: sed q̄ dei verbū recipiunt esurire nō possunt. o Euntes. Tumētibus de falsa iusticia ꝓsiliū correctionis dat: vt. ſ. p opa miscōie miscōiam grāt. t nō cōtēptis paupex curis p sacrificia deū placare ꝓsidant. Uñ t suū miscōie exēplū dat. Mō enī. Añ tres parabole addunt apud Lucā de ouē: t dragma: t duob⁹ filijs.

p Mon enī veni vocare iustos. Nonne nathanael t petrum et andream et alios iustos vocauit. Lucas apti⁹ dicit: Non enim veni vocare iustos: ſ pec. i pniaz. Uocat ergo iustos ire vt magi ſ. pficiant

ſ vt maius miraculum sit.

a b tico: Surge tolle lectum tuum: t
a ſ ne xp̄iana fide curatus mozer. in pfidia iudeozum.
c vāde in domū tuā. Et surrexit et
abijt in domū suā. Uidētes aūt a
a ſ iam quodāmodo credentes.
turbę timuerūt: t glōzificauerūt b
ſ .i. hoiem tā potenter opantē inter hoies.
deum q̄ dedit ptātez talē hoib⁹. c
a ſ de galilea. b ſ nō tā corporeo q̄ misericordis intuitu.
d † Et cū trāsirēt inde ihs uidit ho d†
ſ pinaciter lucris inhiantem.
e minē sedentē in teloneo matthe
a ſ āmodo. b ſ non lucrā.
um noie: t ait illi: Sequere mē: e
s t surgens secut⁹ est eū. Et factuz f g
ſ eius matthei.
h i est discumbēte eo in domo: ecce b
ſ qui publica vectigalia exigunt t conducūt: et qui lucra secul̄ p negocia secectantur.
publicani et pctōres venientes
ſ vt ab eo spiritualiter pascerentur.
k discūbebant cū iesu: t discipulis a
a ſ dupliciter errabant: qz t se iustos putabāt: cū sint superbi: t illos reos: cū iam penitent.
eius. Et videtes phārisei dicebāt i
l discipulis eius: † Quare cū publi k
ſ quos lex damnat.
canis t pctōrib⁹ māducat magi/
m ster vester: At iesus audiēs ait: l
a ſ q. vos decimo: qz non egere vos putatis.
b ſ qui gratiam non querunt.
n † Mon est opus valentibus medi
a ſ hos iuuo. q: penitēdo dāt locū gre: ſz si sana/
ri vultis c. tē. b ſ a temeritate vituperationis.
o cus: sed māle habentibus. Eūn/ m†
a ſ diligentius scripturas inquirite.
b ſ testimonium de prophęta.
tes aūtez discitē quid est: † miserī n
a ſ sine miscōia. ſ sine cōpassione delinquentiū.
cordiam volo t non sacrificiū.
a ſ misericordiam consequimini sicut ego.
b ſ falso se iustificantes: dum in hoc sunt.
p Mon enim veni vocare iūstos: o

ſ vt matus miraculum sit.

a b tico: Surge tolle lectum tuum: t
a ſ ne xp̄iana fide curatus mozer. in pfidia iudeozum.
c vāde in domū tuā. Et surrexit et
abijt in domū suā. Uidētes aūtē a
a ſ iam quodāmodo credentes.
turbę timuerūt: t glōzificauerūt b
ſ .i. hoiem tā potenter opantē inter hoies.
deum q̄ dedit ptātez talē hoib⁹. c
a ſ de galilea. b ſ nō tā corporeo q̄ misericordis intuitu.
d † Et cū trāsirēt inde ihs uidit ho d†
ſ pinaciter lucris inhiantem.
e minē sedentē in teloneo matthę
a ſ āmodo. b ſ non lucrā.
um noie: t ait illi: Sequere mē: e
s t surgens secut⁹ est eū. Et factuz f g
ſ eius matthei.
h i est discumbēte eo in domo: ecce b
ſ qui publica vectigalia exigunt t conducūt: et qui lucra secul̄ p negocia secectantur.
publicani et pctōres venientes
ſ vt ab eo spiritualiter pascerentur.
k discūbebant cū iesu: t discipulis
a ſ dupliciter errabant: qz t se iustos putabāt: cū sine superbi: t illos reos: cū iam penitent.
eius. Et videtes phārisei dicebāt i
l discipulis eius: † Quare cū publi k
ſ quos lex damnat.
canis t pctōrib⁹ māducat magi/
m ster vester: At iesus audiēs ait: l
a ſ q. vos decimo: qz non egere vos putatis.
b ſ qui gratiam non querunt.
n † Mon est opus valentibus medi
a ſ hos iuuo. q: penitēdo dāt locū gre: ſz si sana/
ri vultis c. tē. b ſ a temeritate vituperationis.
o cus: sed māle habentibus. Eūn/ m†
a ſ diligentius scripturas inquirite.
b ſ testimonium de prophęta.
tes aūtez discitē quid est: † miserī n
a ſ sine miscōia. ſ sine cōpassione delinquentiū.
cordiam volo t non sacrificiū.
a ſ misericordiam consequimini sicut ego.
b ſ falso se iustificantes: dum in hoc sunt.
p Mon enim veni vocare iūstos: o

Hic ꝓponit⁹ hui⁹ miraculi effectus: qz turbe hoc videntes timuerunt imponere sibi blasphemiā.

b Et glozificauerūt deū tē. i. ipm christū qui est xtus dei p̄is.

c Hoibus ad eoz. ſ. salutem.

d Et cū transiret inde. Hic ponit credentium vocatio: t primo circa eoz vocationē describit cōdescensio ad pctōres. secūdo ponit eius reprēsio ꝓtra murmurātes. ibi: Et videtes pharisei. Circa primū ad/uertēdū q̄ vocatio matthei: t istō conuiuiū fuit ante curationē paralytici. de q̄ dictū est: sed hic ponit p recapitulationē. Ut ſm alios vocatio ei⁹ fuit ante: t conuiuiū ei⁹ de q̄ hic scribit fuit post. t vt cōuenienter describat cōuiuiū: ei⁹ vocatio repetitur. Dicit ḡ euāgelista: Et cū trāsiret inde iesus vidit hoiem sedētez in teloneo: in q̄ solebāt campsores sedere. qđ quidē negocium vir aut nunq̄ exercęri sine pctō pōt: vt dicit Grego. e Et ait illi: sequere me. Matthеum aūtē talibus occupatum vocauit: vt de gra dei null⁹ desperet quantūcunq̄ fuerit in vilibus occupatus. f Et surgēs secutus est eum. sine aliqua dilatiōe. quia sicut poterat mouere aurē exterius verbo: ita etiā interius mentem inspirādo. sicut enim passioni ꝓpinquus illos qui ad capiendū ipsum venerant: solo verbo ꝓstrauit. d. Ego sū. vt habet Job. xviij. ita solo verbo poterat quoscunq̄ ad se trahere: t in ꝑ apparebat virtus diuinitatis in eo. g Et factum est discūbente eo in domo. ſ. matthei. h Ecce publicani tē. fuerant enī socij matthei. t ideo recedens ab eis t volens sequi christum fecit eis conuiuiū. sicut de heliseo legitur. iij. Reg. xix. q̄ vocat⁹ ab helia vt eum sequeretur mactauit par bouz t dedit socijs suis comedere: t sic secut⁹ est heliā magistrum suum: t hoc modo faciunt q̄ recedentes a socijs suis faciunt ꝓ/ius eis catum suū: vl ſm alios burdonem. i Et videntes. Hic potest reprehensio contra iniuste murmurantes de predict⁹: t primo cōtra phariseos. secō ꝓtra iobis discipulos. ibi: Tūc accesserūt. Circa primū sciendū q̄ pharisei in populo iudeozuz reputabantur religiosi. vnde etiā in habitu ab alijs quodāmodo distincti erāt: vt videbit⁹ inferi⁹. videtes igit⁹ christū cū publicanis t pctōrib⁹ māducare: indigne ferebant t murmurabāt dicētes discipulis ei⁹. k Quare cū publicanis tē. q. d. vos estis fatui q̄ talē magistrū sequimini.

l At iesus tē. Respōdit eis primo p rationē: qz sensibiliter videmus q̄ medicus familiarius se debet habere ad infirmū qui eo indiget q̄ ad sanum. Cū ergo christus sit verus medic⁹ aīaz: vt dicit in Psal. Misit verbū suum t sanauit eos. ideo familiariter se debuit habere ad peccatoz⁹ qui sunt infirmi infirmitate spūali. secō respōdet p auctoritatem que habet Osee. vj. m Euntes aūt discite. q. d. ite t diligēter ꝓsiderate illud q̄ scribitur Osee. vj.

n Quid est tē. q. d. si hanc scripturā ꝓsideret⁹ inuenietis me facere ſm ipam. ꝓpter qđ ꝯcludit: o Mō enī veni vocare iustos ad pniaz: licet aliq̄s iustos vocauerit ad augmentum gratie: vt petrum andream t consimiles.

c 5 Sed pecca

Luce. 6. c
Luce. 5. f
Luce. 7. c
Ysa. 5. c
Dar. 10. a
Dar. 2. c
Luce. 15. p torum
Luce. 5. f
† Dar. 2. b Luce. 5. f.
† 2. q. 1. mihi. Dar. 2. c Luce. 5. f
† Dar. 2. c
† Osee. 6. a

pficiãt: pctores vt corrigant. Al nõ vocat iustos dñ iusticie dei nõ sẽ
Luce.5.f subiecti: sed q̃ pctã ꝓfitent. Nõ enĩ ve. vo. inf. Lucas exꝑssi⁹ dicit:
in pniaz. Quia q̃s opib⁹ iusticie deditos inuenit: vt nathanael ⁊ petr
⁊ andreã: nõ ad pniaz ꝓterito⁹ inuitat: sz ad ꝓfectũ vite pfectionis vo
cat. Illos xo ad pniaz q̃ pctis grauiozib⁹ inuoluti erãt. Al nõ eos vo
cat q̃ iustos se reputant: qz ⁊ hi li ꝓuertunt: iã
nõ iusti sibi vident. a Discipuli. Johãnes:
marc⁹ ⁊ lucas ita ꝑ narrãt. q. alij aliq̃ de ꝑ q̃sie
rint. Aũ sciẽdũ ꝑ a plib⁹ eẽ q̃sitũ. Trib⁹ de cau
sis reꝑhẽdẽdi sunt discipli iobis: qz de ieiũio
se iactãt: ⁊ qz calũniant quẽ sciebãt a mgro eẽ
ꝓdicatũ: ⁊ iũgunt pharisels q̃s mgr eo⁹ cõdẽ
nauerat. Spũalr discipuli iobis ⁊ phariseo⁹ũ
ieiunãt: qz q̃ opa leg⁹ vl traditiões hoim seq̃
tur: vl q̃ etiã vocẽ xpi tm̃ aure pcipit: abstinẽs
a bonis: ieiuno corde tabescit. Sz q̃ xpo adhe
Luce. 1.b ret: reficit. Jobes vinũ ⁊ sicerã nõ bibit: qz ab
stinẽtia meritũ auget cui nlla ẽ potẽtia natu
re. Dñs aũt q̃ pctã põt ꝓdonare: cur a pctoꝛi
bus declinaret: q̃s abstinẽtib⁹ poterat facere
iustiores? Jeiunauit ⁊ xps: ne ꝓceptũ declies.
Mãducat cũ pctoꝛib⁹: vt gr̃az ⁊ ptãtẽ intelli
† 76.di.ie/ gas. b Nũq̃d pos. q̃si facturi est: vt lugẽtes
iunium. ieiunẽt: qz est spõsus occisuri. Nunq̃d pos.
De vtroq̃ luctu dl ieiunio: q̃ ẽ in tribulatiõe
vel gaudio rñdet. Cũ ablat⁹ erit spõsus: tunc
erũt i meroꝛe ⁊ luctu donec ꝓ spũscim ꝓsola
tio tribuat. Quo dono ꝓcepto: ieiuniũ q̃ fit
p leticiã iã renouati i vitã spũalẽ celebꝛabũt:
nec solũ a cibis sz ab oĩb⁹ ẽrenis. c Luge
re. Docẽbo exꝑmit illud ieiuniũ q̃ ptinet ad
hũilitatẽ tribulatiõis. Illud alterũ q̃ ptinet
ad gaudiuz mẽtis ad spũalia suspense. Et iõ a
cibis corꝓoꝛeis alienate: seq̃ntib⁹ silitudĩbus
de pãno nouo ⁊ vino nouo sũgt. Oñdẽs q̃ car
nalib⁹ ⁊ ob ꝑ veterẽ sensuz adhuc trabẽtibus
ꝑ genus ieiunij nõ ꝓgruat. Quia dñs ita car
nales sunt ꝓfectionẽ noue vite hr̃e non pñt.
Qr hic ait lugere. marcus ⁊ lucas dicũt ie
iunare. vñ ⁊ ipe: Postea ieiunabunt: nõ luge
bunt. d Et tũc ie. tẽ. Luctus de absentia
spõsi: nec añ incarnationẽ defuit in pñb⁹: nec
post passionẽ: nisi q̃diu ĩ carne cũ discipul' cõ
Allego. uersat⁹ ẽ. Alleg. Qdiu nobiscũ ẽ letamur:
cũ ꝓpter pctã recedit tũc indicẽdus ẽ ieiunij
luctus. e Jeiunabũt. A mũdi amoꝛe: nõ so
lũ a cibis. Spũale enĩ ieiuniũ cũ sit ps vite no
ue: nõdũ eis ꝓuenit q̃ p alia dediti sunt veteri
vite. f Nemo a. i. cõ. q. carnales nõdũ fide
passiõis ⁊ resurrectiõis solidati nõ pñt seueꝛio
ra ꝓtinẽtie ꝓcepta sustinere: ne ꝑ austeritatez
etiã fidẽ pdãt. Sũt q̃ discipli q̃si vet⁹ vest' cui
incõueniẽt nou⁹ pãnus assuit. i. aliq̃ pars doctrine q̃ ad noue vite tẽ
perantiã ptinet: qz si ꝑ fiat ipa doctrina quodãmõ scindit: cui⁹ pars
de ieiunio ciboꝛ importune tradit: cũ illa doceat generale ieiuniũ ab
oĩb⁹ voluptatib⁹: cui⁹ pãnũ. i. partẽ q̃ ad cibos ptinet dicit nõ opoꝛ
tere hoĩb⁹ adhuc veteri vsui dedit' impartiri: qz ⁊ illine videt. q. cõci
sio fieri: ⁊ ipsi vetustati nõ ꝓuenit. g Tollit enĩ. i. pfectio noue vi
te que vna est diuiditur: ⁊ veteri fides quã habet aufertur cui perfe
ctio noue debebatur. h Neq̃ mit. Eosdẽ discipulos veterib⁹ vtri
bus cõparat q̃s nouo vino. i. spũalibus precept' facili⁹ disrũpi q̃ id
posse cõtinere dicit. Sz post ascẽsionẽ accepto spũ facti sunt vtres no
ui. Aliter: Vtres veteres sunt scribe ⁊ pharisei. Pann⁹ nou⁹ ⁊ vinũ
nouũ precepta euãgelij: q̃ nõ pñt sustinere iudei: ne maioꝛ fiat scissura
cũ q̃bus galathe precepta legis miscebãt: in vtres veteres vinũ nouuz
mittentes. Conueniunt autem hec precepta euãgelica apostolis: non
his qui traditionibus maioꝛum deprauati sinceritatem preceptoꝛum
christi nequeunt custodire. Distat inter nouum vinum ⁊ vestimen
tum. Vino intus reficimur: veste foris tegimur. Vestis ergo sunt bo
na opera que foris agimus: quibus coram hominibus lucemus. Ai
num feruoꝛ fidei: spei ⁊ charitatis: quo in conspectu dei in nouitate
sensus intus reformamur. i Ecce ꝓnceps vnus accessit. Marc⁹
⁊ Lucas dicunt archisynagogum nomine iayrum et filiam non moꝛ
tuam: sed moꝛte proximam. Sed Matthe⁹ causa bꝛeuitatis dicit ro
gasse: quod constat factum esse: nec attendit verba patris: sed quod
cogitauit et voluit. Ita enim desperabat vt potius vellet reuiuiscere
quam non putabat viuam inuenire posse. Vtrũq̃ enim petitum est:
vt vel moꝛientem saluaret: vel moꝛtuam suscitaret.

℣ Ecce ꝓnceps

a ℣ peccata arrendentes.

sed pctoꝛes. Tũc accesserũt ad eũ a b+
a ℣ supba inꝛogatio ⁊ plena de supcilio phiseoꝛ
discipuli iobis dicẽtes: † Quare c
nos ⁊ pharisei ieiunam⁹ freq̃nt: a d
discipuli aũt tui nõ ieiunant? Et d e
a ℣ auferri ieiuniũ iusticie a discipulis ꝓpter ꝑsen
tiam suam. b ℣ .i. debẽt. c ℣ apostoli. ℣ quos de ecclesia genuit.
b ait illis ies⁹: Nũq̃d põssũt filij f+
a ℣ christi. b ℣ ieiunio affligi: dũ eos oportet de
sponsi pnãta gratulari: spũali enĩ ieiunio nõdũ sẽ
apti: donec me assũpto spũscrõ sint cõfirmati.
c spõnsi lugere q̃diu cũ illis ẽ spõ
a ℣ tempoꝛe passionis.
sus? † Veniẽt aũt dies cũ auferet g
℣ nõ solũ a cibis.
d ab eis spõsus: ⁊ tũc ieiunabunt. h
℣ parrem.
f Nemo aũt immittit cõmissurã pan i+ k
a ℣ si aũt hoc solũ eis imponnne tradet q̃b⁹ dua
let vetus cõsuetudo: cito q̃ habent auferetur.
g ni rudis i vestimẽtũ vetus: tollit l m
℣ veteri. s.
eni plenitudinẽ ei⁹ a vestimento n o
h ⁊ peioꝛ scissura fit. Neq̃ mittunt
a ℣ noue vite mysteria nõ sunt cõmittenda menti
bus nondum innouatis.
vinũ nouũ i vtres veteres. Alio/
o ℣ q̃ si fit: nec rudes mentes hoc pati possunt.
b ℣ ipsa doctrina nihil prodest.
quin rupũnt vtres ⁊ vinũz effun
a ℣ ipe mẽtes podere preceptoꝛ suffocant. b ℣ no
ua mysteria mẽtibus innouatis cõmittunt.
dit: ⁊ vtres pereũt. Sed vinũ nõ
a ℣ doctria mẽoꝛe tradit: ⁊ mẽs nõ ẽ sine fructu.
uũ in vtres nouos mittũt: ⁊ ãm/ p+
bo cõseruant. † Hec illo loquente q
i ad eos: ecce ꝓnceps vn⁹ accessit

a ℣ Sz pctoꝛes. supple põt vocare ad pniaz. b Tũc
acces. Dic reꝑhẽdit iobis discipulos: ⁊ ꝓmo eoꝛ inter
rogatio maligna. scdo xpi rñsio benigna. ibi: Et ait il
lis ies⁹. Circa ꝓmũ notãdũ q̃ discipuli iobis i trib⁹
deficiebãt. ꝓmo qz de sua abstinẽtia se iactabãt dicen
tes: c Quare nos ⁊ phã. ie. fre. qz talia sunt fiẽda in se
creto: vt. s. dictũ ẽ ca. vj. Tu
aũt cũ ieiunas ⁊c. scdo qz pha †Mar.2.c
riseis se conĩugebãt dicẽtes: Luc.5.f
Nos ⁊ pharisei: quia audie/
rãt iobem mgrm̃ suum phari
seos redarguẽtẽ ⁊ dicentẽ. s.
ca. iij. Progenies viperaꝝ q̃s
demõstrabit vob fugere a ven
tura ira. tertio qz xp̃m argue
bãt ex defectu abstinẽtie in di
scipul' dicẽtes: d Discipuli
aũt tui ⁊c. Defectũ enĩ discipu
loꝝ retoꝛq̃bãt i mgrm̃. de q̃ tñ
audierãt iobez dicẽtem: Ecce
agn⁹ dei: ecce q̃ tollit pctã mũ
di. Joh. j. e Et ait il. ie. hic
ponit xpi rñsio in q̃ ostẽdit q̃
ieiuniuz coꝛpale nõ tõperebat
suis discipul' ꝑ illo tpe: qz du
plex est ieiuniũ. quoddam q̃
oꝛdinat ad carnis refrenatio
nẽ ⁊ ad ꝓtẽplationẽ disponit:
⁊ istud nõ cõperebat discipul'
xpi q̃s erat cũ eis coꝛpaliter.
⁊ ꝑ est q̃ dicit: f Nunq̃d
põt filij sponsi. i. xpi q̃ est spon
sus ecclie. Lugere ⁊c. Seq̃t:
g Venient aũt dies cũ aufe
rẽt. q̃tũ ad pnãtiã coꝛpoꝛalez.
scz in passiõe ⁊ ascẽsione in ce
lũ. h Et tũc ieiunabunt. q.
d. tũc cõpetet eis tale ieiuniũ.
Aliud est ieiuniũ q̃ ex pleni
tudine ⁊ pfectiõe ꝓtẽplatiõis
ꝓcedit: q̃le fuit moysi ieiuniũ
in mõte. q̃to enĩ alia est in cõ
tẽplatiõe magis elevatã: tãto
est paucioꝛ alimẽto ꝓtẽta. vñ
⁊. x. ethicoꝝ dicit ꝑs q̃ felix
ꝓtẽplatiu⁹ est paucissimis cõ
tent⁹: ⁊ tale ieiuniũ nõ cõpete †Mar.2.c
bat discipul': qz adhuc erãt ru Luc.5.f
des ⁊ impfecti: ꝑ ꝑus debue
rũt p charitatẽ spũs scti inno
uari: q̃d factũ est die penteco/
stes q̃s fuerũt p gr̃am scti spũs innouati: ⁊ tũc debue
rũt incipe nouũ modũ viuẽdi: ⁊ ꝑ est q̃d dicit saluator
p duplex exẽplũ. ꝓmũ ponit hic: i Nemo aũt im.
cõmissurã. i. lũcturã seu supplemẽtũ: k Panni ru/
dis. s. nouĩ: qz in nouitate est spissior. l Jn vestimẽ
tũ vetus. qz ꝑ causat deformitatẽ. ꝓpter q̃d subdit:
m Tollit enĩ pleni. i. vniformitatẽ seu pulchritudi
nẽ a vestimẽto. n Et peioꝛ scis. fit. qz ꝓpter defoꝛ
mitatẽ nõ ꝓiungit solide cũ veteri pãno: ⁊ sic de facili
causat ruptura maioꝛ in veteri. scdm exẽplũ ponit ad
hec. d. o Neq̃ mit. vi. no. qz tũc ẽ in ebulitiõe. ce/
tera patẽt. Ex his vult ꝓcludere q̃ ea q̃ sunt ꝓfectiõis
magne: nõ sũt ꝓponẽda hoĩb⁹ donec ꝑ spoliati fuerit ve
teri vita. p Hec illo lo. Dic ponunt q̃dã miracula
ad discipuloꝝ ꝓfirmationẽ: ⁊ diuidit in duas partes.
qz ꝓmo narrat ad ꝑ q̃dã miracula i speciali. scdo mlta
ꝓcludit in generali. ibi: Et circũibat. Prĩa i tres. ꝑm
tria miracla q̃ narrat. scda ibi: Et trãseũte. tertia ibi:
Egressis aũt illꝝ. Prĩa in tres: qz ꝓmo icipit narrare ꝑ
mũ miraculũ. scdo iterponit q̃dã aliud in medio fa
ctũ. ibi: Et ecce mlier. tertio reuertit ad ꝓmum. ibi: Et
cũ veĩsset. Primũ aũt miracl̃m fuit de suscitatiõe cuiusdã puelle defuncte: ⁊ ꝑ incipit narrare dicẽs: Hec illo
loquẽte ad eos: hoc est ad iobis discipulos: reꝑhẽdẽ
do eos: vt ptz ex pcedẽtib⁹. q Ecce vn⁹ ꝑn. accessit.
qualis autem fuit ꝓnceps iste nõ exꝑimitur hic: sed

habetur

Ecce ꝓnceps. Archisynagogꝰ moysen significat. Dicit̄ iayrus. i. illuminās vel illuminat⁹: qz accepit x̄ba vite dare nobis. Videns dñm in carne venturū: cadit ad pedes eⁱ⁹ dicēs: Dñe infirmus ē dei: fortius ē hoīb⁹. Pro filia rogat. i. ꝓ synaga que sola lege instructa vnica ei erat. Que lege et ꝓphis educata postq̄ filios dō generare debuit spiritualesꝫ: errozib⁹ languēsꝫ: in pctis mozit̄. Pctius ꝓ ea pres rogauerūt: tñ magna fides gentiū ꝑ ipm habuit. Synagoga in ciuitate legꝫ: et in domo ī qua vnius dei cultꝰ est mozit̄ et suscitat̄. Nec nō in domo nō in vrbe a q̄ ꝓ legē excludebat̄. Sꝫ in itinere pgentes dño sanat̄. Unde et apls: Vobis oportebat p̄dicari verbū dei. Sꝫ qm̄ iu. vos idig. e. cō. ad gētes. Scōz Marcū et Lucā mlier oēz substam in medicos erogauit: nec curari potuit: qa q̄nto magis gentilitas vires naturalis industrie ad pbos expendit: q̄ recte viuendi p̄cepta hoīb⁹ sedare ꝓmittebāt: tāto minus poterat a sordib⁹ liberari. Sꝫ vbi celestē medicū cognouit adesse: cepit remediū sperare et quere.

a Mulier q̄. Salutez iudeis paratā spe certa p̄ꝛpuit gētilitas. b Duodecim ānis. Duodeci annis fluxit: sicut et illa filia crescerat duodenis: qz ex quo synagoga cepit ꝺo famulari: cepit gētilitas idolatria et pctā pollui.

c Accessit. Credidit: dixit: qz his tribus: fide: verbo et ope oīs salus acq̄rit̄. d Si tetigero ve. Fimbriā nō vestez. Quia nō vidit in carne dñm. Sꝫ suscepit ꝓ apl̄os incarnationis verbuz. Beatus q̄ vel extremā partē verbi fide tangit. e Cōfide filia. Credidit vtiq̄ que pcēpit: sꝫ inculcat robur et ꝓseuerantiā fidei. f Audisset tybicines. Tybicines sunt carmen lugubre canentes. Hi sunt magistri meroze suo subditos demulcentes: et turbā indeoz aduersus doctrinā christi calcitrantiū. g Et turbā tumultuantem ꝛc. Quia synagoga leticiā dñice inhabitatiōis ꝓ infidelitate amisit. q. inter flentes et einlātes moztua iacet. Solū iudiciū patebat cū expulit gentes dicens: Non sum missus nisi ad oues que perierunt. Non q̄ sine miseria esset deus vel eⁱ⁹ iudicium: sed post patuit in susceptiōe. h Non est enī moztua. Vobis moztua est: Deo autē q̄ suscitare potest dormit: tam in aīa q̄ in corpe.

i Et cū eiecta esset. i. cū reprobati eēnt irrisores: intrauit in electoz mētes. Moza. Turba curaz eiciēda est: vt ania resurgat. Scōm Lucā eiecta turba nullus adhibet nisi petr⁹: iacobus et iohānes: et pr̄ et mr̄ puelle. Quia blasphemis et irrisorib⁹ nō sunt reuelāda mysteria: sꝫ fidelib⁹ q̄ bonorēt. Un̄ alibi: Justificata ē sapia a filijs suis.

k Et te. ma. e. nisi ꝑus man⁹ indeoz q̄ sanguine plene sūt mūdate sint a morte ñ rsurgūt. Tenuit ma

¶ num

Ecce ꝓnceps. Archisynagogꝰ moysen significat. Dicit̄ iayrus. i. illuminās vel illuminat⁹: qz accepit x̄ba vite dare nobis. Videns dñm in carne venturū: cadit ad pedes eⁱ⁹ dicēs: Dñe infirmus ē dei: fortius ē hoīb⁹. Pro filia rogat. i. ꝓ synaga que sola lege instructa vnica ei erat. Que lege et ꝓphis educata postq̄ filios dō generare debuit spiritualesꝫ: errozib⁹ languēsꝫ: in pctis mozit̄. Pctius ꝓ ea pres rogauerūt: tñ magna fides gentiū ꝑ ipm habuit. Synagoga in ciuitate legꝫ: et in domo ī qua vnius dei cultꝰ est mozit̄ et suscitat̄. Nec nō in domo nō in vrbe a q̄ ꝓ legē excludebat̄. Sꝫ in itinere pgentes dño sanat̄. Unde et apls: Vobis oportebat p̄dicari verbū dei. Sꝫ qm̄ iu. vos idig. e. cō. ad gētes. Scōz Marcū et Lucā mlier oēz substam in medicos erogauit: nec curari potuit: qa q̄nto magis gentilitas vires naturalis industrie ad pbos expendit: q̄ recte viuendi p̄cepta hoīb⁹ sedare ꝓmittebāt: tāto minus poterat a sordib⁹ liberari. Sꝫ vbi celestē medicū cognouit adesse: cepit remediū sperare et quere.

a Mulier q̄. Salutez iudeis paratā spe certa p̄ꝛpuit gētilitas. b Duodecim ānis. Duodeci annis fluxit: sicut et illa filia creuerat duodenis: qz ex quo synagoga cepit ꝺo famulari: cepit gētilitas idolatria et pctā pollui.

c Accessit. Credidit: dixit: qz his tribus: fide: verbo et ope oīs salus acq̄rit̄. d Si tetigero ve. Fimbriā nō vestez. Quia nō vidit in carne dñm. Sꝫ suscepit ꝓ apl̄os incarnationis verbuz. Beatus q̄ vel extremā partē verbi fide tangit. e Cōfide filia. Credidit vtiq̄ que pcēpit: sꝫ inculcat robur et ꝓseuerantiā fidei. f Audisset tybicines. Tybicines sunt carmen lugubre canentes. Hi sunt magistri meroze suo subditos demulcentes: et turbā indeoz aduersus doctrinā christi calcitrantiū. g Et turbā tumultuantem ꝛc. Quia synagoga leticiā dñice inhabitatiōis ꝓ infidelitate amisit. q. inter flentes et einlātes moztua iacet. Solū iudiciū patebat cū expulit gentes dicens: Non sum missus nisi ad oues que perierunt. Non q̄ sine miseria esset deus vel eⁱ⁹ iudicium: sed post patuit in susceptiōe. h Non est enī moztua. Vobis moztua est: Deo autē q̄ suscitare potest dormit: tam in aīa q̄ in corpe.

i Et cū eiecta esset. i. cū reprobati eēnt irrisores: intrauit in electoz mētes. Moza. Turba curaz eiciēda est: vt ania resurgat. Scōm Lucā eiecta turba nullus adhibet nisi petr⁹: iacobus et iohānes: et pr̄ et mr̄ puelle. Quia blasphemis et irrisorib⁹ nō sunt reuelāda mysteria: sꝫ fidelib⁹ q̄ bonorēt. Un̄ alibi: Justificata ē sapia a filijs suis.

k Et te. ma. e. nisi ꝑus man⁹ indeoz q̄ sanguine plene sūt mūdate sint a morte ñ rsurgūt. Tenuit manū

habeb̄ Mar. v. et Luc. viij. vbi dr q̄ erat ꝓnceps synagoge. Iudei enī habebant tm̄ vnū tēplū vbi poterāt offerre et īmolare. s. in hierlm: sed in alijs ciuitatib⁹ et villis habebāt loca determiata in q̄b⁹ conueniebat ꝓphs ad oraōnē et audiendū verbū dei: et tractandū de his que ptinebāt ad cōem vtilitatem ppli: et ille q̄ preerat cui⁹ auctoritate congregatio fiebat dicebat̄ princeps synagoge. talis erat iste q̄ accessit ad ihesum.

et adorabat eū dicens: Domine a b
§ incarnatus.
filia mea mō defuncta ē: sed veni
§ misericordie vel potentie.
ipone manū tuaz sup eā: et viuet.
§ ad deuotionē patrū respiciens: iudeis p⁹ verbū vite q̄ se ꝓ apostolos predicauit.
Et surgens ihesus sequebat̄ euz: et c
a § ecclesia gentium.
discipuli eius. † Et ecce mulier q̄ d †
a § carnalium delectationum.
fluxū sanguinis patiebat̄ duode b
b § fide. c § post ascensionē. § quia eum sequitur. a § superabundans virtus.
cim ānis accessit retro et tetigit c e
§ manu fidei. a § corde credebat ad iusticiā.
fimbriā vestimēti eⁱ⁹. Dicebat enī g
a § si suscepero fidem incarnationis eius.
intra se. Si tetigero tm̄ vestimen b
a § ab omni iniquitate mundabor. b § a iudicio ad misericordiam.
tum eⁱ⁹ salua ero. At ihesus cōuer i
a § q̄ ds p̄scisci et p̄destinauit: hos et vocauit. b § habe spem.
sus et videns eam dixit: Cōfide k
a § ideo filia q̄ fides tua. b § iā ī eo q̄ credidisti
filia. Fides tua te salūaz fecit. Et
a § ex illa hora dominici aduentus cepit habere salutem.
salua facta est mlier ex illa hora.
§ assumptis electis gentium fides christi predicatur in populo iudeorum.
Et cum veniſſet ihesus in domuz l
principis et vidiſſet tybicines et m
a § dimittite p̄suasiones: q̄ quicquid mentiamini de christo electo salua erit.
turbā tumultuātē dicebat: Rece
a § non fornicara est post deos alienos. b § q̄ deo viuunt omnia.
dite † ſi ē ei mortua puella: sz dor n o
a § quod faciunt iudei assensum dare nolentes veritati.
mit: et deridebāt eū. Et cū eiecta p q r s
eēt turba: intrauit et tenuit manū

et adorabat eū dicens: Domine a b
§ incarnatus.
filia mea mō defuncta ē: sed veni
§ misericordie vel potentie.
ipone manū tuaz sup eā: et viuet.
§ ad deuotionē patrū respiciens: iudeis p⁹ verbū vite q̄ se ꝓ apostolos predicauit.
Et surgens ihesus sequebat̄ euz: et c
a § ecclesia gentium.
discipuli eius. † Et ecce mulier q̄ d †
a § carnalium delectationum.
fluxū sanguinis patiebat̄ duode b
b § fide. c § post ascensionē. § quia eum sequitur. a § superabundans virtus.
cim ānis accessit retro et tetigit c e
§ manu fidei. a § corde credebat ad iusticiā.
fimbriā vestimēti eⁱ⁹. Dicebat enī g
a § si suscepero fidem incarnationis eius.
intra se. Si tetigero tm̄ vestimen b
a § ab omni iniquitate mundabor. b § a iudicio ad misericordiam.
tum eⁱ⁹ salua ero. At ihesus cōuer i
a § q̄ ds p̄scisci et p̄destinauit: hos et vocauit. b § habe spem.
sus et videns eam dixit: Cōfide k
a § ideo filia q̄ fides tua. b § iā ī eo q̄ credidisti
filia. Fides tua te salūaz fecit. Et
a § ex illa hora dominici aduentus cepit habere salutem.
salua facta est mlier ex illa hora.
§ assumptis electis gentium fides christi predicatur in populo iudeorum.
Et cum veniſſet ihesus in domuz l
principis et vidiſſet tybicines et m
a § dimittite p̄suasiones: q̄ quicquid mentiamini de christo electo salua erit.
turbā tumultuātē dicebat: Rece
a § non fornicara est post deos alienos. b § q̄ deo viuunt omnia.
dite † ſi ē ei mortua puella: sz dor n o
a § quod faciunt iudei assensum dare nolentes veritati.
mit: et deridebāt eū. Et cū eiecta p q r s
eēt turba: intrauit et tenuit manū

a Et adorabat eū. faciēdo. s. sibi reuerētiā debitā. d. b Dñe filia ꝛc. Marc⁹ aūt dicit q̄ dixit eā esse i extremis. Lucas aūt q̄ moriebat: et ꝑ est verū q̄ pater recessit ab ea et venit ad ihesum. § antēq̄ ihesus veniret ad domū patr⁹ eius filia mortua est ꝓpter q̄ nuncij supuenerūt de domo q̄ dixerūt: Noli vexare mgr̄m: qz defuncta est filia tua: credentes q̄ x̄ps nō posset suscitare eā a mortuis: licet posset eā sanare. Matthe⁹ igit̄ ista omittit: vt breuiꝰ scribat et accipit patris verbū ab illo tēpore q̄ recepit nunciū: qz assecurat⁹ ꝓ x̄pm dicentē sibi: Confide. vt dicit Marcus: credidit ipsam suscitandam ꝓ ipsum. c Et surgens ihesus ꝛc. pergens. s. ad domū eius ꝓpter fidei sue meritū. d Et ecce mulier. Hic interponitur miraculū de sanatione mulieris emoroisse: q̄d fecit christus in via eundi ad suscitationem puelle. quod fecit christus duplici de causa. prima fuit vt ostenderet nobis q̄ non solū in termino: sed in via debem⁹ bonis operibus occupari. secūda fuit vt ꝓ miraculū factum in via archisynagogus hoc videns certificaretur de suscitatione filie sue in termino. dicit igitur euangelista: Et ecce mulier que fluxuz sanguis. patiebat. xij. annis. Hoc exprimit̄ vt ostēdat in firmitatis prolixitatē et curationis difficultatē. e Accessit retro. christus enī erat in turba magna: vt dicunt Marcus et Lucas: et ideo nō poterat de facili habere accessum ad eum. f Et tetigit fimbriam. christus enim portabat vestimentum suum ad modū iudeorum. Ad cuius euidentiam sciendū q̄ populus iudaicus de quo christ⁹ erat nasciturus ſm carnē debebat pollere quadā sanctitate speciali pre alijs populis et ab eis distinguī: et ideo data est eis circūcisio vt quoddam signum distinctiuum in carne. Similiter data est eis lex: vt haberent quendam specialem modum viuendi. Sīlr ꝓceptum fuit eis in habitu distinguī: vt patet Num̄. xv. Loquere filijs isr̄l vt faciant sibi fimbrias ꝓ quattuor angulos palliorum ponētes in eis vittas hyacinthinas. Littera enim hyacinthine que erant celest⁹ coloris designabāt q̄ debebant habere conuersationem eminentem pre ceteris. ſm q̄ Paulus dicit ad Phil. iij. Nostra aūt cōuersatio in celis est. vnde sequit̄ ibidez Num̄. xv. Ut recordent̄ mādatoꝝ dei et sint sancti domino deo suo. talē ergo vestē portabat christus: sicut et alia legalia obseruauit vsq̄ ad passionem: et ideo mulier tetigit fimbriaz: qz illud q̄d est in angulo pallij quod est a parte posteriori facilius potest attingi. g Dicebat enim intra se firmiter. s. credēdo. h Si tetigero vestimētū. nō q̄ vestimēta habebāt aliquā virtutē sanandi: sed q̄ ꝓ hoc declarat virt⁹ illoꝝ quoꝝ sunt vestimēta. i At ihesus ꝓuersus et videns eā. approbās ipsius fidē. k Dixit: Cōfide filia ꝛc. et ptz lra. l Et cū veniſſet. Hic reuertit̄ ad narrandū miraculū ꝑmo ꝓpositū de suscitatiōe puelle dicēs: Et cū veniſſet ihesus in domū principis et vidiſſet tybicines. Diuerse melodie excitant diuersas passiones in hoīe. alique enī excitant audaciā: sicut ptz in bellic⁹ tubis. et alique deuotionē: vt ptz in cantic⁹ eccliasticis. et alique leticiā: sicut ptz in diuersis instrumētis musicis. et alie excitāt fletuz et lamentationē: et talibus vtebant̄ antiq̄tus in sepultur⁹ magnaꝝ ꝓsonaꝝ: vt ꝓuocaretur multitudo ad fletuz: et tales dicunt̄ hic tybicines: carmen scz lugubre cantantes. m Et turbā tumultuantē. i. lachrymantē et eiulantem: et illud vocatur tumultus: qz causat sonū confusum. Sequitur:

n Non est mortua puella. qz licet esset mortua ſm̄ viā nature: tñ nō erat mortua illi qui poterat eam suscitare. o Sed dormit. quod dicit: quia poterat eam ita faciliter suscitare: sicut homo potest alium hominē a somno excitare. p Et deridebant eum credentes q̄ loqueretur ex ignorātia. qz sciebant eā mortuā. q Et cum eiecta esset turba. ex quo enī erant incredduli non erant digni videre miraculū: quia scriptū est. ꝛ. vij. ca. Nolite sanctū dare canibus. r Intrauit. cum petro et iohanne et patre et matre puelle: vt expressius dicit̄ Marci. b. ad hoc vt isti essent testes miraculi. s Et tenuit manuz eius. per tactum enim curabat vt ostenderet q̄ illa

Luc. 13. g
Mar. 5. c Luc. 8. f
Mat. 15. c
Mozalit. Luc. 8. g
Mat. 11. c Luc. 7. c
† De pe. dī. 5. c. iter hec hircū. 1. i. fi 5. di. ad eⁱ⁹ Mar. 5. c Luc. 5. k
† 5. d

¶ Moraliter

nũ leprosam moysi p qđ carnalia opa spiritaliter intelligi fecit. Moraliter. Puella signat peccati delectationem adhuc corde tectã: nõdũ ope ptractam. Cui⁹ facilẽ correctionẽ dñs ostẽdit dicẽdo puelle: Surge. Mã ĩ alijs duob⁹ ꝗs suscitauit aliquaz videt fecisse morã. Vel ĩ dicẽdo vel in expectãdo. vt: Juuenis tibi dico surge. Pro lacaro fremuit spũ: turbauit se: fleuit: clamauit. Pro ꝗ sunt deuote sorores. i. sollicite cogitatiões. puella iã ĩ domo pauc⁹ arbitris surgit: et eis vt nemini manifestẽt pcipit. Juuenis extra portã mlt⁹ ꝛ turba comitãte. Lazarus ꝗz corã mult⁹: qz publica nostra publico eget ꝛmedio: leuius ꝛ secreta pt deleri pnia. a Trãseũte ĩ. i. de domo pncipis in suã domũ. Dom⁹ pncipis synagoga ẽ: sua dom⁹ celestis hierusalem.

Luc. 7. c
Joh. 12. f

† De pe. di. 5. ca. ſi plures.

b Duo ce. ꝛc. Duo ceci: duo ppli inscij: donec xp̃m cepe/rũt seq. Nec õ duob⁹ cecis et de muto demoniaco sol⁹ mat the⁹ põit. Illi aũt duo ceci ỏ ꝗb⁹ alij narrãt nõ fũt isti: sed sile factũ ẽ. ita vt si matthe⁹ ñ ullius etiam facti meminisset: posset putari qđ nũc dicit dictũ fuisse de illis. Sz scire debem⁹ ꝗdaz facta eẽ silia. qđ ꝑbat cũ idẽ euãgelista vtraq; cõmozat: vt si qñ talia singula apõ singlos ĩuenerim⁹: atq; ĩ eis õrũ qđ solui nõ possit occurrat: nõ eẽ hoc idẽ factũ: ß aliud sile. c Moriz mu. Significat gẽtilẽ ꝑsõ: vl'oẽ gen⁹ hominũ: ꝗ ducto p ꝓdicatiõez ad xp̃m ꝛ ablata idolatria ꝓfessus ẽ xp̃m. Baboth grece: vsitati⁹ surd⁹: ß tñ idifferẽter ꝛ mut⁹ ꝛ surd⁹ dicũt. d Pha. ãt. In phariseis ifidelitas iudeoꝝ sigñ.

¶ Misertus

ꝗ illa humanitas erat instrumentũ diuinitatis miracula facientis: vt dictũ est. ē.

a Et surrexit puella. ad vitam pfecte restitutã. b Et transeũte illo. Hic ponitur secundũ miraculũ pncipale in illuminatione cecorũ. c Secuti sunt euz duo ceci ꝛc. vocabant autẽ eũ filiũ dauid. vulgata enim fama erat apud iudeos ꝙ christ⁹ nasciturus erat de semine dauid ſm carnẽ: ꝛ ideo quia credebãt firmiter ipm esse christum ꝓmissum ipi dauid: iõ vocant eũ sic filiũ dauid. Sequitur: d Creditis qz hoc possum facere vobis. nõ querit hoc quasi ignorans eoꝝ fidẽ: qz oĩa sciebat p certitudinez: sed vt ꝓfessio exterior addat fidei interiori: ꝛ sic sint digniores illuminari. qz ſm ꝙ scribit ad Ro. j. Corde enĩ creditur ad iustitiam: ore aũt fit ꝓfessio ad salutẽ. Sequit: e Et cõmi. ē il. i. e di. videte ne ꝗs sciat. illi aũt exeũtes diffamauerũt. i. publicauerũt. Sz querit quõ fecerũt ꝓtrariũ ei⁹ qđ dixerat eis: qz aut christ⁹ voluit fieri illud qđ dixit eis aut nõ. si noluit: sequitur ꝙ fecerint ꝓtra pceptũ eius: ꝛ sic peccauerũt. quod non videt: qz nõ fuissent digni sanatiõe. sinaũt voluit: sequitur ꝙ christ⁹ mendax vel duplex in x̃bis fuit: qđ est impossibile. Sciendũ ꝙ in xp̃o ponit duplex volũtas sicut ꝛ natura: vna diuina: ꝛ est duplex. vna signi ꝛ altera bñplaciti. Voluntas enĩ beneplaciti est ꝗ vult aliqđ simpliciter ꝛ absolute: et sic xp̃s voluit miraculum publicari: quia contra voluntatẽ beneplaciti nihil fit: sed bene fit contra voluntatem signi. Alia fuit in christo voluntas humana: et sic christus quodãmodo voluit ꝛ quodãmodo noluit miraculum publicari: quia voluit publicari ad dei gloriaz. Voluit autẽ hoc vt oñderet humanã laudẽ esse fugiendã: sicut etiã sunt aliꝗ que fũt partim volũtaria ꝛ parti inuolũtaria: vt dz. iij. ethicoꝝ. sic ille ꝗ ꝓiecit merces ĩ mari: vult ꝛ non vult ꝓicere diuersis respectib⁹: qz nõ vult absolute: vult tñ in casu tali posit⁹. f Egressis aũt illis. Hic ꝓñr ponit tertiũ miraculũ pncipale de demõis eiectione. Egressis ãt illis. i. cec⁹ iã illumiat⁹. g Obtulerunt ei hoiez. s. illi⁹ ẽre. b Moiem mu. demo. ha. Dicit autẽ demoniũ mutũ nõ formaliter ß effectiue tñ. Ad cui⁹ intellectũ cõsiderãdũ ꝙ natura corpalis obedit spũali ad motũ localem. voces aũt significatiue formaliter p motũ lingue ꝛ labioꝝ ꝛ aliorũ instroꝝ naturaliũ: ꝛ iõ qz demon ꝓ volũtate sua põt ista localiter mouere: pt p linguã hoĩs diuersa x̃ba formare: et sic arreptitij aliqñ loquunt idioma eis ignotũ: sicut pur⁹ laic⁹ latinũ: et ß est manifestũ signũ ꝙ sic loquẽs sit demoniac⁹: qz talis locutio nõ põt ꝓcedere nisi ab aliq intellectu: et iõ cum nõ ꝓcedat ab intellectu hoĩs tale idioma ignorantis: seqtur ꝙ ꝓcedat ab intellectu angeli vel demonis linguã sic mouẽtis. ꝛ sicut demon põt mouere linguã ad loqñdũ idioma incognitũ: ita põt impedire linguã ne moueat ad loquẽdz idioma cognitũ: ꝛ sic reddit hoiem mutũ: talis aũt erat iste oblatus xp̃o. ꝓpter qđ seqtur: i Et electo demonio ꝛc. qz amoto impedimẽto habuit officiũ loqñdi sic ꝓius. k Et mirate sunt turbe. qz admiratio ꝓsurgit ex inspectione rei insolite. qđ fuit ĩ ꝓposito. Sequit: l Munq̃ appa. sic ĩ isr̃l. licz enĩ in vete. testa. aliꝗ legañ arrepti a demonib⁹: nõ tñ legit aliꝗs curat⁹ ꝙ cũ obsessiõe demõis fact⁹ fuisset mut⁹. m Pharisei aũt di. in ꝓnci. demo. ꝛc. Odiũ enĩ ꝛ inuidia faciũt interpretari facta in deteriorẽ partẽ ꝛ puerti iudicia. pharisei autẽ obediebãt xp̃o: qz acriter arguebat eoꝝ vitia: vt ptz p euãgelij decursuz: ꝛ iõ miracula a xp̃o facta x̃tute diuĩa dicebãt eẽ facta arte magica: ꝛ eodẽ modo ejectionẽ demonũ factaz per xp̃m dicebãt fieri x̃tute cuiusdã supioris demõis: cui inferiores obediebãt ad nutũ de corpib⁹ exeũdo. Sicut enĩ in angelis sunt ordines: ꝛ alij sũt alijs supiores: sic in demonib⁹ cum in eis remãserint naturalia integra ſm Dionysiũ. Dicebãt ei pharisei ꝙ xp̃s hẽbat aliquẽ demonẽ supiorẽ quem vocabãt beelçebub sibi familiarẽ et pnatũ: et sic demones inferiores de corporibus obsessis ejiciebat p illũ: sed illud inferi⁹ ratonabiliter reprobat a christo: vt videbit. xij. ca. n Et circũibat. Hic ponunt miracula in generali: qz euãgeliste nõ poterant oĩa facta christi scribere in particulari: vt dz Joh. vlt. Multa quidẽ ꝛ alia signa fecit iesus in ꝓspectu discipulorum que non sunt scripta in libro hoc: que si scribantur per singula nõ arbitror totũ mundum capere eos qui scribendi sunt libros. ꝓpter hoc enim in ecclesia dicit in martyrilogio et aliorum plurimorum sanctorum ꝛc. hac. s. de causa: quia karolus magn⁹ fecit inquiri diligenter obitus et actus martyrum et aliorũ sanctorum: ꝛ inuentuz est ꝙ diebus singulis occurrebant plus ꝙ trecenta festa. ꝓpter hoc statutum est vt in fine martyrilogij adderetur predicta clausula vt in generali saltem memoria sanctoꝝ fieret in ecclesia in die transitus eorum: ita similiter euangeliste qui non poterãt omnia miracula christi in particulari scribere: ideo frequẽter multa cõcludũt in quadã generalitate, sicut dicit hic: Et circũibat iesus oẽs ciuitates ꝛ castella docens ĩ synagogis eorũ. i. in locis cõibus eoꝝ in q̃bus sapientes cõueniunt: ꝓ quod ostẽditur sanitas doctrine eius q̃ nõ erat in latebris ꝛ angulis: sicut ẽ doctrina hereticoꝝ.

Et predicans

ſm nõ enĩ digni erãt videre quod non credebant.
a ſm de morte infidelitatis.

eius: et dixit: Puella surgẽ. Et a
a ſm qz in oẽm rer. ex. so. corum.
surrexit puella: et exĩt fama hec
in vniuersam terram illam. Et b+
ſm transire volentre de mundo ad patrem.
transeunte inde iesu: secuti sunt c
ſm humanitatẽ assumptam. a ſm aliq ex iudeis ꝛ gentib⁹ q̃ fuerãt sine lumine veritatis.
eum duo cẽci clamantes ꝛ dicen
a ſm quẽ verã credimus assumptisse carnem.
tes: †Miserere nostri fili dauid.
a ſm cũ celos ascendisset. b ſm dom⁹ in q̃ cecos illuminauit serã eccla ẽ. c ſm vnitatẽ fidei cõuenerũt.
Cũm autez venisset domum ac/
cesserunt ad eum cẽci: et dicit eis
a ſm fidẽ ꝓfessio ꝓmat. ſm nõ q̃si nesci⁹ interrogat: sed vt fides ozando imperret qđ ipe vult dare.
iesus: Creditis quia hoc possum d
facere vobis? Dicunt ei: Utiq;
ſm confessio oris facrum meretur pcratis.
dñe. Tunc tetigit oculos eoꝝ di/
a ſm. i. sic fidei illumiat mẽtẽ: ita oculi restituat lucẽ
cens: Scom fidem vestram fiat
a ſm non tamen in itinere sanati sunt: sed postq̃ venit domũ. i. celos ascendit.
vobis. Et ãpti sunt oculi eoꝝ. Et e
cominatus est illis iesus dicẽs:
ſm exemplum fugiende iactantie.
Videte ne quis sciat. Illi aũt ex ‡
a ſm prer memoriã gre nõ pũt tacere. ſm nota ali quod iustum inter se esse contrarium.
euntes diffamauerunt eum in
tota terra illa. †Egressis ãt illis: f
ſm predicatores. a ſm a cõfessione fidei.
ecce obtulerũt ei hominẽ mutuz g
ſm idolatrie deditum. a ſm ablata idolatria.
demonium habentem: et eiecto i
ſm confessus est christum.
demonio locutus est mut⁹: ꝛ mi k
a ſm in turba nationũ cõfessio. b ſm ꝺs silẽs rui in fortib⁹ dñe: nõ ꝓpheta: non patriarcha.
rati sunt turbe dicentes: Nunq̃ l
a ſm qz virtutẽ negare nõ pũt: opa calũniantur.
apparuit sic ĩ israel. Pharisei au m
tem dicebant: In pncipe de/
moniorum eijcit demões. †Et cir n+
a ſm vbiq; indifferenter ꝓdicabat: nõ ꝓsonas discernens: sed salutem credentium querens.
cũibat iesus omnes ciuitates et
castella: docens ĩ synagogis eo/ †

† Mar. 3. d
Lu. 11. b

† Lu. 13. c

a Et ꝓdicans euãgeliũ regni.i.legẽ nouã q̃ imediate ītroducit ad regnũ:qđ nõ faciebat lex vet⁹. b Et curãs oẽm languorẽ.i.infirmitatẽ ꝓlixã. c Et oẽm infirmitatẽ.q̃n tũcũq; alias incurabilẽ.ex q̃ patẽt multa miracula hic ī q̃dam generali inclusa ad ꝓfirmationẽ legꝭ euãgelice a xp̃o facta.

Moraliter. Ca. IX

Et ascẽdẽs in nauiculã ꝛc.Sequit: c† Et ecce offerebãt ei paralyticũ ꝛc.p paralysim q̃ priuat vsum mẽbroꝝ corpalium significat pctm̃ mortale qđ ꝑuat actũ meritorij.existens enī in pctõ mortali priuat gressu meritorie affectionis ꝛ tactu operatiõis:ꝛ gustu suauitatꝭ celestis ꝛ visu diuine ꝓtẽplatiõis:ꝛ auditu diuini sermonis:ꝛ odoratu diuine ꝓlationis:ꝛ cũ supuenit cõsuetudo tũc iacet in lecto.hunc aũt offerũt christo orãtes deuote ꝑ ipõ ꝛ ipse offert q̃ ipsis in orãdo ꝓformat. christ⁹ aũt fidẽ illoꝝ aspicit cũ preces eoꝝ exaudit:ꝛ paralyticus curat:q̃ pctm̃ a deo sibi dimittit:et donat sibi gr̃a per quã ad act⁹ meritorios restituit:ꝛ inde deus glorificatur.

d† Et cũ trãsiret inde iesus vidit ho.se.in teloneo ꝛc.vocatio matthei ad aplatũ significat vocationẽ hoĩs secularis ad religiõs statũ.pharisei vero murmurantes sunt hoĩes maligni religiõis statui detrabẽtes.q̃b⁹ bene ꝺr: m† Eũtes aũt discite q̃d est misericordiaz volo.opus enī magne misericordie est pctõres ad penitẽtiã inducere religiõis habitum assumẽdo.

b† Tũc accesserũt ad eũ discipuli iohis ꝛc.p istos q̃ iactauerunt se de frequẽti ieiunio:significant hypocrite dicẽtes cum pharisẽo Lu.xviij.Jeiuno bis in sabbato.q̃bus rñdetur: e† Nunq̃d pñt filij spõsi lugere q̃diu cũ illis est spõsus.q̃si di.nõ.Jsti filij sunt de nouo p baptismũ ex ecclia ꝛ xp̃o regenerati:ꝛ istis nõ sunt ieunia imponẽda: q̃ si ꝺr Hal.v.Fructus spũs est charitas:gaudium:pax ꝛc.sed cũ auferẽ ab eis sponsus p mortale pctm̃:tũc ieunãdũ est eis p pnie effectuz.

b† Nemo aũt ĩmittit cõmissurã pãni rudis ꝛc.Pannus rudis hic ꝺr nouus p quẽ.ꝛ p vinũ nouũ significat nouitas sacramentoꝝ ecclĩasticoꝝ que nõ sunt admistrãda hoĩb⁹ in vetustate pctõrũ manẽtib⁹. n† Dec illo lo.ad il.ecce ꝓceps vnus accessit ꝛc.princeps iste fuit archisynagog⁹ p quẽ significatur archiepiscopus:cui⁹ filia ꝺr q̃libet suffraganeoꝝ suoꝝ ecclesia:que tũc morit q̃n erroꝛe aliq̃ in fide vl⁹ morib⁹ deprauat:ꝛ tũc archiepiscopꝰ ꝺr erga deũ q̃tũ ꝑ ꝓ suscitatiõe eĩ⁹ laborare.

d† Et ecce mlier q̃ fluxũ sanguis patiebat.xij.ãnis ꝛc. Dec mulier gentilitatẽ significat q̃ fedata fuit effusione sanguinis martyrũ xpib⁹.xij.impatoꝝ.q̃ꝝ Nero fuit ꝓmus:q̃ psecutionẽ primã mouit ꝓtra eccliam.Dec aũt mlier fimbriã vestimẽti xp̃i tetigit q̃n Constantin⁹ fidẽ incarnatiõis credidit et alij gentiles eĩ⁹ exẽplo.humanitas enī vestimẽtũ diuinitatꝭ est in xp̃o.de q̃ ꝺr Phil.ij.In similitudinẽ hoĩm factꝰ est:ꝛ habitu ĩuentus vt hõ.Et tũc a fluxu sanguinis sanata fuit:q̃ funderẽ sanguinẽ catholicũ cessauit. b† Et trãseũte inde iesu secuti sunt euz duo ceci ꝛc.p istos significant fideles simplices et ignari q̃ sequunt dñm q̃n deuote vadũt ad sermonẽ audiendũ.ꝛ ab eo illuminant:q̃n ab eo p predicatoꝛez instruunt de necessarijs ad salutẽ.Per ħ aũt qđ ꝺr: † Videte ne q̃s sciat ꝛc.oñdit q̃ p̃dicatoꝛ debet cauere ne laus hoĩm possit sibi nocere:q̃ tũ diuinũ recipiẽs bñficiũ ꝺz ex hoc ipm laudare. subditur: Jlli aũt exeũtes diffamauerũt eũ ꝛc. f† Egressis aũt illis ecce obtulerũt ei hoĩem mutũ demoniũ habentẽ ꝛc. Per istũ significat hõ possessus a demone p pctm̃ mortale:et dicit mut⁹:q̃ loqui nõ põt meritorie:sed deo curãdus offert q̃n iusti ꝑ eo deprecant.Sed tũc demon ejicit q̃n peccatum ipsi⁹ a deo p infusionẽ gr̃e relaxat:ꝛ tũc soluit eĩ⁹ lingua ad dei preconia ꝓsequẽda.Pharisei aũt demonioꝝ principi hec attribuẽtes sunt hoĩes maligni bonũ deprauare studentes.

n† Et circũibat iesus oẽs ciuitates ꝛc.Jn hoc qđ forma p̃dicatorib⁹ euãgelij vt solliciti sint discurrere ꝑ predicatione verbi diuini. † Docens in synagogis.nõ in latibulis sicut faciunt heretici. a† Predicans euãgelium regni.ꝛ non fabulosa inutilia vel curiosa. b† Curans omem languorem.s.spiritualem.

Jn ca.ix.vbi dicitur in postilla.Et ideo non videtur bene dicere qui dicunt q̃ li illorum.

Additio.

Sancti doctores ꝛ magne auctoritatis ħ tenent qđ reprobat postillatoꝛ.vñ Hiero. sup illud

a ꝑ.i.p̃dicationẽ que ducit ad regnũ celeste.

rũ ꝛ p̃dicãs euangeliũ regni:et a†
ꝑ vt qđ⁹ nõ psuadebãt ꝺba psuaderẽt miracula. b†
curans oẽm languorẽ ꝛ oẽm in/ c
ꝑ in populo.

Firmitatem. Ca. X

ꝑ clemẽtie meruitu. ꝑ gen⁹ hũanũ.

† Videns autem turbas d

super illud verbũ: Videns aũt iesus fidẽ illoꝝ dicit:nõ eĩ⁹ qui offerebat:sed eoꝝ q̃ offerebant.qđ etiã videt sentire Chrysostomus ꝓ Jobes epõs:q̃ in hoc loco sic dicit: Quãtũ valet apud deũ fides ꝓpria apõ quẽ sic valuit aliena:vt int⁹ ꝛ exẽ sanaret hominẽ.quã sñiam glo.ord.interlinearis in ħ loco sequit. Nõ ergo modice audacie videt tantis sctõrum auctoritatib⁹ ꝓtraire:ꝑsertim cũ si sane intelligant manifestã ꝺtinẽat veritatẽ. Ad cuius euidẽtiã sciendũ q̃ meritũ duplicit põt ꝓsiderari ꝑut cõiter doctores distinguũt.s.de ꝺdigno vel de ꝺgruo. Cõdignũ enī attẽdit fm ꝓportionẽ eq̃litatis. Cõgruũ vero attẽdit fm equalitatẽ ꝓportiõis.si aũt loquamur de ꝺdigno nullus põt mereri alteri primã gr̃az nisi solus xp̃s.de q̃ ad Heb.ij. Qui multos filios ī gl̃iaz adduxerat ꝛc. Si aũt loq̃mur de merito ꝺgrui põt aliq̃s mereri alteri primã gr̃am. Cõgruũ est enī fm amicitie ꝓportionẽ vt de⁹ impleat hoĩs iusti seu sancti volũtatẽ in saluatiõe alteri⁹:ꝑsertim nõ ponẽtis ꝑpedimẽtũ. vñ in ꝓposito remissio pctoꝝ fuit ꝺcessa paralytico ꝓpter meritũ fidei offerentiũ:nõ de ꝺdigno sed de ꝺgruo.ꝛ sic sunt intelligẽde auctoritates sctoꝝ ꝓut sctus Tho.ī pma scẽe.q.vlk.artı.vj.i responsione ad pmũ argumẽtũ ħ declarat:nec ex ħ seq̃ret q̃ remissio pctoꝝ fuisset paralytico data sine ꝓpria fide.nã in iustificatiõe impij q̃ habeẽ p primã gr̃am fides ꝓpria req̃rit. vnde Ro.v. Justificati igit̃ ex fide ꝛc.ħ talis fides nõ ꝓcedit pmaz gr̃am p modũ meriti.alioq̃n hõ possit sibi mereri primã gr̃am: qđ est ꝺtra cõem determinationẽ doctoꝝ. Qꝛ aũt allegat postillatoꝛ p opinionẽ sua ex ħ qđ ꝺr:Cõfide fili remittunt tibi ꝛc. nõ valet.tum q̃ ħ dictũ a xp̃o ītelligit̃ facta dimissiõe p quaz fuit fili⁹ adoptiõis.tum q̃ ħ fuit dictũ ad oñendũ hũilitatez xp̃i.vñ glo.sup illud verbũ:Humilis dñs filiũ vocat: que sacerdotes tangere dedignantur.

A Dar.10.a

Replica.

Jn ca.ix.vbi ꝺr: Ut vidit fidẽ illoꝝ exponit postillatoꝛ.i.paralytici ꝛ offerẽtiũ addẽs nõ bene dictus:q̃ exponũt de fide offetẽtiũ tm̃:ꝛ ponit ad ħ rõez.ħ Burg.dicit ħ fore magne audacie sctoꝝ auctib⁹ ꝓtraire:addẽs q̃ dicta illorũ doctoꝝ si sane intelligant manifestã ꝺtinẽt veritatẽ: et volens ħ declarare involuit ꝛ se ꝛ doctoꝝ dicta ī multꝭ min⁹ ꝑbabilit dict'.de qđ⁹ p singla iudicare: nõ ē pñtia ꝓpositi. Dicit igit̃ hic q̃ audacia nõ ē reꝑhẽsibilis negare in dictis sctoꝝ q̃ in factꝭ dei coꝛrũdent se hũrib⁹ ꝺcedere nõ audem⁹.verificare enī qđ formalẽ includit ꝺtradictionẽ si deo nõ ꝺcedim⁹ nec doctori q̃tũcũq; sancto in ħ gerim⁹ morẽ. Mũc aũt sicut ꝑteritũ nõ esse ꝑteritũ apud deũ cẽsẽt impossibile:ita iustũ nõ esse iustum circa idẽ ꝛ ꝑ eodẽ silr rõne videt inoppabile. Paralyticꝰ aũt de q̃ sermo curat⁹ est nõ solũ a morbo coꝛpis:ħ etiã mentis:vt vult beat⁹ Aug⁹.li.lxxxiij.q̃stionũ.q.viij.igit̃ fuit iustificat⁹. doctores aũt p Burg.adducti negare vident eĩ⁹ fidẽ. Si igit̃ in curatione nõ habuit fidẽ neq; iusticiã:ꝛ sic fuit iniust⁹.si curatus fuit iust⁹ curat⁹ fuit iniust⁹:q̃ est formal' ꝺtradictio.pñt igit̃ doctores alit intelligi q̃ Burgẽ.ibi voluit intelligi:sic q̃ ħ q̃ dicũt xp̃m ad fidẽ offerẽtiũ respexisse:nõ oblati subaudiatur p̃ncipalit̃.cũ hoc stat q̃ etiã respexit fidez paralytici mioꝛi fortasse affectiõe formatã.nec valet rñsio Burg.ad argumẽtũ postil.cũ ꝺr p ħ q̃ ꝺr:Cõfide fili fides sit exacta post dimissionẽ pctoꝝ:q̃z p dimissiõez pctoꝝ fuit iust⁹ ꝛ fili⁹ adoptiõis vt dicit Burg.frustra igit̃ post iustificationẽ exigebat fides sine q̃ nemo iust⁹:q̃ iust⁹ ex fide viuit.impossibile est sine fide placere deo.Exigeret igit̃ fides aũ iustificationẽ q̃litat' ex fide iustificareť p̃uia.fuit igit̃ fides ꝛ oblati ꝛ offerẽtiũ.ad quã xp̃s ꝺr ħ

d Jdens aũt tur. Ca.X (respexisse fm postillatoꝛẽ.

v Postq̃ Mattheus descripsit legis euãgelice dationez ꝛ eius ꝓfirmationẽ.hic ꝓñr ponit eius ꝓmulgationez. ꝛ diuidit̃ in duas partes:q̃ primo ponit̃ eius ꝓmulgatio apud ꝓpinquos.s.iudeos.scõo apud extraneos.s.gentiles. ca.xv.Prima in duas:q̃ ꝑmo ꝓmulgat̃ manifeste.scõo parabolice.ca.xiij. Item prima in tres.q̃ primo describitur ꝓmulgantiũ ipsam.s.apostoloꝝ institutio.scõo dubitantiũ ꝺfirmatio.ca.se.tertio impugnãtiũ ꝺfutatio.ca.xij. Jtem ꝑma in duas.q̃ primo ponit̃ institutionis rõ.scõo ipsa institutio.ibi:Et cõuocatis.Circa primũ sciendũ q̃ sicut patet ex precedentib⁹: multi seq̃bant xp̃m.tum ꝓpter eius predicationẽ audiẽdã.tũ ꝓpter infirmitatũ curationẽ bñdã. Christ⁹ aũt ita pauꝑ erat q̃ nec domiciliũ vbi caput reclinaret hẽbat:ꝛ iõ turbe seq̃ntes eũ lacebãt vexati sup terrã sub dio. ꝓpter quod christus.

Miserius

Ca Miserus. Uiã veritat' aperiendo: Ca. X
z molestias corpales auferẽdo. b Et cõuocat'.
A curatiõe socrus petri vsq; huc curationẽ habue/
rũt relata miracula: z fuerũt ante sermonẽ in monte
habitũ facta: qđ ex electiõe matthei que inẽ ipsa re/
fertur indubitanter habemus
Fuit enĩ vnus de duodecim ele
ctis in monte ad apostolatuz.
Hic aũt redit ad ordinẽ rei sic
gesta est post curatũ centurio/
nis seruũ. c Duodecim dis
cipulis. Hi sunt operarij q̃ mit/
tendi erant: z quadrati orbis
partes ad fidẽ trinitatis voca
turi. Quoz p̃dicatio ad pon/
dus hr̃et auctoritatis: dat' ei'
potestas curãde oĩs infirmita
tis. d Duodecim aũt. Ca
thalogus aplorũ ideo h̃ ponĩ/
tur: vt p̃eter hos q̃ pseudo fu
turi erãt excludant'. Et vt tam
noĩa eorũ q̃s eis credentiũ in li
bro vite esse scripta significen
tur. e Petrus z andreas.
Apostoloz paria iugaq; soci/
at: petrũ z andreã fratres nõ
tam carne q̃ spiritu. Prim'
scribit' simon cognometo pe/
trus ad differẽtiã alteri' simo
nis qui dr chananeus a chana
Joh.2.b vico galilee vbi dñs aq̃s con/
uertit in vinũ. Voluit domin'
aplorũ principẽ prius alio no/
mine vocari: vt ex ipa cõmuta
tione noĩs sacri vilacitas cõ/
mendaret'. Idez est latine pe/
trus z grece: qđ syrice cephas
nomẽ derivatũ a petra qđ est
christ' in quẽ credebat.

a Miseri' ẽ eis qz erat tẽ. Sacerdotes ei eor z doctores intẽti auari/
cie nõ vacabãt debito mõ eor doctrie: z hec fuit occasio mittẽdi aplos
ad p̃dicandũ p̃plo z sanandũ infirmos: vt nõ eẽt necesse q turbe curre/
rẽt post xp̃m tãto labore. ꝓpter qđ subdit: b Messis q̃dẽ multa. i.
multitudo p̃parata ad b q p certã fidẽ colligat' z in horreũ reponat'.
c Operarij aũt pauci. i. doctores z p̃dicato/
res verbi: qz adhuc discipuli xp̃i nõ p̃dicaue/
rant. d Rogate g̃ dñm messis. i. ipm chri/
stũ. e Ut mittat operarios. i. predicatores ad
erudiẽdũ pplm. ex q̃ ptz q licet xp̃s velit ali/
q̃d facere: tũ vult a iustis exorari. f Et cõ/
uocatis. Hic ponit' p̃dicatoz institutio: z diui
dit' in duas partes. qz p̃mo describit' informa
tio predicantiũ. scdo ipos recipientiuz. in fine
ca. Qui recipit. ꝓbaz tẽ. Prima in tres: qz p̃
mo describit' institutio aplorũ q̃tũ ad collatio
nẽ potẽtie. scdo q̃tũ ad formam doctrine. ibi:
Hos duodecim. tertio q̃tũ ad veritatem vite.
ibi: Gratis accepist'. Itẽ prima in duas. qz pri
mo ꝓfert' auctoritas seu potẽtia p̃dicãdi ipis
aplis. scdo numerant' sub nomib' ꝓpriis. ibi:
Duodecim aũt discipulorũ. Circa p̃muz cõside
randũ q̃ p̃m qđ dr Luce. x. non solũ dñs misit
duodecim aplos ad predicãdũ: sed etiã. lxxij.
discipulos. verũtamẽ qz. xij. apli fuerunt p̃nci
pales ei' discipuli: z maior p̃s est eis collata
a christo. iõ de ipis facit h̃ solũ mẽtionẽ Mat/
theus dicẽs: Cõuocatis. xij. discipulis suis. i.
aplis: qui p̃ncipaliter erãt sui discipuli: vt visũ
est. g Dedit eis potestatẽ spiri. immũdorũ
tẽ. cũ enĩ doctrina nõ sit efficax nisi fuerit pro
bata: exquo misit eos ad docendum debuit eis
dare gratiã miraculorũ: qz aliter nõ põt ꝓbari
veritas hui' doctrine cũ excedat facultatẽ in/
tellectus humani. ꝓpter qđ dicit Marci vlt'.
Ipsi vero ꝓfecti predicauerũt vbiq; dño coo/
perante z sermonẽ confirmãte sequẽtib' signis.
Si aũt querat' q̃re predicatores moderni talia
signa nõ faciũt. Rñdet Grego. qz cũ fides ca/
tholica sit sufficiẽter ꝓbata p miracula christi z aplorũ: nõ oportet vte/
rius hanc ꝓbationẽ reiterare. Sicut etiã arbusta primo cũ plantãtur
frequenter irrigantur: cum aut̃ in terra radicẽ fixerint talia subtrahũ
tur: verũtamen ad consolationem fideliũ etiã posteris tpibus multa fe
cit miracula: vt patet de tempore martyrũ z confessorũ. b Duode/
cim aũt. Hic noĩa aplorũ exprimũt' duplici de causa. Una ad excludẽdũ
pseudo apostolos: qui a tpe christi inceperũt: et aplos veros persecuti
sunt: vt patet in actibus apostolorũ: z in doctrina apostolorũ. Alia cau
sa est cur iste numerus duodenarius aplorũ signanter hic exprimit' est:
quia in sacra scriptura multipliciter designat'. figuratus est enĩ p duo/
decim filios iacob: p duodecim principes tribuũ israel: p duodeci fon
tes in helim: p duodecim lapides sublatos de iordane: p duodecim bo
ues sustentãtes mare eneũ: p duodecim ꝓphetas in vno volumine ar
tatos: p duodecim stellas in corona sponse: p duodecim fundamẽta ci
uitatis: p duodecim portas eiusdem: z vt reddamus singula singul': isti
sunt duodecim patriarche: qz p̃ncipales patres in nouo testamẽto. duo
decim p̃ncipes q̃ p̃stituti sunt sup oẽm terrã: vt dr in Ps̃. duodeci fon
tes ex q̃bus manauit aqua salutaris sapie ad irrigandũ hortũ militan/
tis ecclesie. duodecim lapides viui cõiuncti cemento charitatis ipi chri
sto tanq̃ primario lapidi. duodecim boues sustentãtes mare eneũ. i. do
ctrinã sacroz in q̃b' lauant' anie fideliũ. duodecim ꝓphe annũciantes
mundi terminũ z iudiciũ aduentũ. duodecim stelle illustrãtes totũ mun
dũ. duodecim fundamenta ipsius spũalis hierlm. duodecim porte eius/
dez: qz p ipsos habem' aditũ ad patriã eternã. dicit ergo: Duodeci tẽ.
Primus simon nõ ꝓpter primitatẽ tpis sed dignitatis: qz tanq̃ princi
pali aplo christ' dimisit sibi ecclesiã regẽdã: vt ptz Joh. vlt. Andreas
aũt frater ei' fuit prim' christi discipulus ordine tpis: vt ptz Joh. j. qz
vt ibi dicit vn' ex duobus qui secuti sunt iesum erat andreas frater si/
monis petri z tanq̃ principalio: de illis duob': vt ibidẽ nomiatur. no/
men aũt alterius tacet'. z postea ibidẽ subditur de vocatione petri: z vo
catur simon: qz hoc erat nomẽ ei'. i Qui dr petrus. qz hoc nomen
petrus fuerat sibi impositũ post cõuersionẽ. sicut etiã q̃ñ adultus bapti
çatur: mutat' nomẽ eius. k Et andreas frater eius philippus z bar
tholomeus iacobus çebedei. s. filius: z iste dicitur iacobus maior respe
ctu alterius iacobi triplici ratione. s. ratione vocationis: quia prior vo
catus a christo. Secũdo ratione familiaritatis: qz christ' ipm ad secre
ta sua admittebat: vt ptz in transfiguratione Matth. xvij. z in suscitati
one puelle Marci. v. Tertio rõne passionis: quia primus inter aposto
los est ad dei gloriam translatus p martyriũ: vt habet Act'. xij.

Et iohãnes

§ cõpassus ẽ. a § Per varios errores demonũ.

a misertus est eis: qz erant vexãti a
a § vana securitate torpentes: z hoc ex vitio do/
ctorum qui eos in viam veritatis nõ adduxerãt.
z iacẽtes sicut oues nõ habẽtes
pastorez. Tunc dicit discipul' su/
a § turba populorũ suscipiendo verbo z ferendo
fructu aptã. § p̃dicatores.
is: Messis quidẽ multa: operarij b
autem pauci. Rogate ergo dñm d
a § p̃dicatores ad cõgregandũ electoz ecclesiam.
messis vt mittat opãrios i messez e
a § vñ dicit: Non vos me elegistis: sed ego elegi
vos per gratiam.
b suã. †Et ꝓuocat' duodeci discipu f+
a § tam visibiliter in cor/
pore q̃ inuisibiliter in anima vexantium.
lis suis dedit illis ptãtẽ spiritũ g
imũdoz vt ejcerẽt eos: z curarẽt
§ tam intrinsecus q̃ extrinsecus.
oẽm lãguorẽ z oẽm infirmitatez.
§ als discipulorũ.
b †Duodecim aũt noĩa aplorũ hec h
e sũt. Prim' simõ q̃ dicit' petrus z i k
a § os lampadis: quia oris officio lumen quo in/
tus illustrat' est: mox inuento fratri propinauit.
andreas frater eius: philippus

Hiero. Raba. Simon. i. obediens: q̃ ꝓpter prima
tum aplici ordinis vocat' petrus. i. firmus. Andre
as grece virilis: qz viriliter xp̃o adhesit. Philippus
os lampadis q̃ lumẽ inuentũ p̃dicauit nathanaeli.
Bartholomeus fili' suspẽdentis aquas. i. dei: q̃ mẽ
tes doctoz sursum eleuat vnde inferi' aquas distil/
lat. Jacob' supplãtator. Johãnes dei gr̃a vel ĩ quo
est gratia: qz z ille curã carnis dño vocante supplan
tauit: z ipsam carnẽ herode trucidãte ꝓtempsit. iste
ob precipui amoris gratiã supra pect' dñi recubuit.
Jacobus sane z iohãnes ob eximiũ virtut' et animi
Mar. 3.b culmen: filij tonitrui (vt in cuãgello Marci scriptuz
est) cognominati sunt. Quoz vnus celestibus into/
Joh. 1. a nat: In principio erat verbũ. Et ambo sepe seorsum
duci: z aliqñ sonũ de nube terrificum audire merue/
Mat. 17. a runt. Hic est fili' meus dilect' Thomas z Matthe/
us. Ceteri matthẽ prius ponunt: z prudenẽ tacent
publicanũ. Iste z se postponit: z publicanum dicit:
Ro. 5. b Ubi a. delic. supabũdet gr̃a. Thomas ¦ abyssus: vl'
gemin': grece dydim': qz q̃ ceter' dubitat' dubitauit: eo
alti' veritatẽ resurrectiõis aguit. Matthe' donat'.
Jacobus alphei q̃ z frater dñi: qz fili' matertere ei'
marie: q̃ maria cleophe dr. Al' qz alpheus cleophas
etiã dict' est: vel eo defuncto post natũ iacobũ cleo/
phe nupsit. Thade' corculus. i. cordis cultor. Alio
noĩe dr iudas frater iacobi fratr' dñi. vt in epistola
sua dicit. Simon ad differentiã chananeus a chana
vico qđ interpretat̃ zelus. Uñ z zelotes. i. emulator.
Judas scariothis: a vico vbi ortus est. Al' ex tribu
issachar: presagiuz suę damnationis nomen accepit:
quia issachar qđ dicitur merces pditiõis premiũ in/
sinuat. Scarioth interpretatur memoria mortis: qz
nõ repente psuasus: sed diutius meditatus peregit
scelus: q̃ puide inter aplos eligitur: qz quanta ẽ ve
ritas quã nec aduersarius minister infirmat: z ad iu
dicũ hũane infirmitat' voluit deseri z prodi: mode/
steq; tulit. Duoz duo noĩatim exp̃munt': vt iugal' so
cietas approbet'. Hi sũt. xij. filij iacob. xij. p̃ncipes ple
bis israel. xij. fontes reperti in helim. xij. lapides in
§ veste sa

tholica sit sufficiẽter ꝓbata p miracula christi z aplorũ: nõ oportet vte/
rius hanc ꝓbationẽ reiterare. Sicut etiã arbusta primo cũ plantãtur
frequenter irrigantur: cum aut̃ in terra radicẽ fixerint talia subtrahũ
tur: verũtamen ad consolationem fideliũ etiã posteris tpibus multa fe
cit miracula: vt patet de tempore martyrũ z confessorũ. b Duode/
cim aũt. Hic noĩa aplorũ exprimũt' duplici de causa. Una ad excludẽdũ
pseudo apostolos: qui a tpe christi inceperũt: et aplos veros persecuti
sunt: vt patet in actibus apostolorũ: z in doctrina apostolorũ. Alia cau
sa est cur iste numerus duodenarius aplorũ signanter hic exprimit' est:
quia in sacra scriptura multipliciter designat'. figuratus est enĩ p duo/
decim filios iacob: p duodecim principes tribuũ israel: p duodeci fon
tes in helim: p duodecim lapides sublatos de iordane: p duodecim bo
ues sustentãtes mare eneũ: p duodecim ꝓphetas in vno volumine ar
tatos: p duodecim stellas in corona sponse: p duodecim fundamẽta ci
uitatis: p duodecim portas eiusdem: z vt reddamus singula singul': isti
sunt duodecim patriarche: qz p̃ncipales patres in nouo testamẽto. duo
decim p̃ncipes q̃ p̃stituti sunt sup oẽm terrã: vt dr in Ps̃. duodeci fon
tes ex q̃bus manauit aqua salutaris sapie ad irrigandũ hortũ militan/
tis ecclesie. duodecim lapides viui cõiuncti cemento charitatis ipi chri
sto tanq̃ primario lapidi. duodecim boues sustentãtes mare eneũ. i. do
ctrinã sacroz in q̃b' lauant' anie fideliũ. duodecim ꝓphe annũciantes
mundi terminũ z iudiciũ aduentũ. duodecim stelle illustrãtes totũ mun
dũ. duodecim fundamenta ipsius spũalis hierlm. duodecim porte eius/
dez: qz p ipsos habem' aditũ ad patriã eternã. dicit ergo: Duodeci tẽ.
Primus simon nõ ꝓpter primitatẽ tpis sed dignitatis: qz tanq̃ princi
pali aplo christ' dimisit sibi ecclesiã regẽdã: vt ptz Joh. vlt. Andreas
aũt frater ei' fuit prim' christi discipulus ordine tpis: vt ptz Joh. j. qz
vt ibi dicit vn' ex duobus qui secuti sunt iesum erat andreas frater si/
monis petri z tanq̃ principalio: de illis duob': vt ibidẽ nomiatur. no/
men aũt alterius tacet'. z postea ibidẽ subditur de vocatione petri: z vo
catur simon: qz hoc erat nomẽ ei'. i Qui dr petrus. qz hoc nomen
petrus fuerat sibi impositũ post cõuersionẽ. sicut etiã q̃ñ adultus bapti
çatur: mutat' nomẽ eius. k Et andreas frater eius philippus z bar
tholomeus iacobus çebedei. s. filius: z iste dicitur iacobus maior respe
ctu alterius iacobi triplici ratione. s. ratione vocationis: quia prior vo
catus a christo. Secũdo ratione familiaritatis: qz christ' ipm ad secre
ta sua admittebat: vt ptz in transfiguratione Matth. xvij. z in suscitati
one puelle Marci. v. Tertio rõne passionis: quia primus inter aposto
los est ad dei gloriam translatus p martyriũ: vt habet Act'. xij.

† Mar. 3. b cr. 6. a Luc. 9. a

† Mar. 3. b Luc. 6. c

¶ veste sacerdotis.xij.panes ꝓpositionis.xij.explozatozes a moyse missi.xij.lapides altaris.xij.lapides a ioz dane eleuati.xij.bones sub marti neo.xij.stelle in cozona spōse.xij.fundamenta.xij. porte ciuitat'. Mult' aliꝰ figuris ꝓnotati sūt apti ad dispensanda diuina mysteria.

a Thomas. Abyssus:qz altitudinē diuīe virtutis in resurrectiōe certa fide penetrauit. Alꝰ thomas geminꝰ: qđ est grece didimus:ꝓpter dubium coz in credendo.

b Et iudas scariothis.magnuz in nobis exēplū doctrine:cū q̄ oīa nouerat nō dubitaret ꝓdito/rē in discipulū eligere:atq; apostolum ordinare. Habz eī christꝰ ꝓscium mūdicie testē: cū suuz nō dubitet ꝓdito/rē. c In viam gentiū ꝛc. Post resurrectionem dicit: Docete oēs gētes. Sz ꝑ ante:qz ꝑus opoz tet iudeis ꝓdicari ne causaz habeāt nō recipiēdi:qui ad

a ¶ syrū nomen. b ¶ ad differentiā:qz sequit̄ iacobus alphei.

ꝛ bꝛartholomeꝰ:iacobꝰ ḡbedei:ꝛ a
a ¶ donatus vel assumptꝰ a massa perditozum.

a iohes frater eiꝰ:thomas et mat/
a ¶ iustꝰ i ꝓncipio accusatoꝛ ē sui. ¶ i. docti.

theꝰ pūblicanꝰ ꝛ iacobꝰ alphei:ꝛ b
¶ emulatoꝛ.

b thadeus:simon chananeus:ꝛ iu c
das scariothis qui ꝛ tradidit eū. d
¶ principaliter.

Hos duodecim misit ihesus ꝓeci e+
a ¶ non ꝓtius ad extraneos:sed ad ꝓꝓrios. †

c piens eis dicens: In viā gēntiū f
ne abieritis:ꝛ in ciuitates sama/ g
a ¶ vt ab eis repulsi ordine ad gentium vocatiob+
nem transeatis.

ritanoꝝ ne intraueritis:sed potiꝰ i
ite ad oues q̄ perierūt domꝰ isrl'.

† Euntes aūt ꝓdicate dicētes:qz k+
d appꝛopinquabit regnū cęloꝝ.
¶ vt magnitudinem promissoꝝ ꝓbaret magni tudo signoꝝum.

e Infirmos curate:mortuos suſci/ †
¶ hereticos.

tate:leꝓrosos mūdate:demones
a ¶ sicut ego sine ꝓcio do vob talē prātem: ꝛ vos gratis da te:ne euāgelij'gra corrūpat venalitate.

f ejcite.† Grāt laccepistis:gratis da l+
a ¶ q̄ alios ad cōrēptū diuitiaꝝ hortamini. m

g tet Nolite possidere auꝝ neq; ar/ n+
a ¶ ꝓpe necessaria amputat:ne curent de crastino qui docent omnia regi a deo.

b gentū:nēq; pecuniā ī çonis vſis. o
a ¶ ne cellariū secū vehāt. ¶ nec ipa necessaria.
b ¶ nil ꝓter indumētū quo cōtenti esse ꝓtes.

Non perā ī via neq; duas tūicas p
q

gentes aplos misit. Allego. Re simus silex hereticꝰ. d Appꝛo.re.c. Per fidē ꝓpe ē regnū. Sicut enī fit peccās terra:ita iustꝰ fit celū in q̄ deus ꝓsidet. Aū ꝛ: Regnum dei intra vos ē ꝛc. Ecce q̄d debeāt ꝓdicare: Appꝛopinq̄bit regnū ce. e Infir. cu. Ecclia infirmos statu boni opis ꝓfortat: mortuos in peccatꝰ vel sine fine suscitat:leꝓrosos erꝛoribꝰ aspersos mundat:demones p exorcismos fugat. f Gratis acce.gra.da. Re indas q̄ loculos habebat de ꝓdicta potestate pecuniā cōgregare vellet: nequiciā eius suppꝛimit dūs dicēs: Gra.acce.gra.da. Dānat etiā hic p/fidiaz simoniace hereseos. Dona spūalia precio vilescūt. g Aurū neq; argen. Qui haberēt videꝛētur nō causa salutꝰ ꝓdicare sed lucri.

b Neq; pecu.in ço. Duo sunt genera necessarioꝝ.vnū q̄ emunt̄ necessaria.aliud ipa necessaria. Per pecuniā in çonis illud vnde emunt̄.p peram qđ emit̄ quod ibi reponitur.

De hoc in passione. Aū misi vos sine sacculo ꝛ pera.nunq̄d defuit vobis aliq̄d:At illi dixerūt:non.

¶ Neq; calcia

a Et iobes frat̄ eiꝰ tho.et mat.publi.ꝛ iaco.alphei.s.filiꝰ.ꝛ iste iacobꝰ ꝺz iacobus minoꝛ respectu alteriꝰ:ꝛ hoc ex eisdē rōnibꝰ q̄bus alter ꝺz maioꝛ. b Et thadeus.iste Actꝝ.j.vocat̄ iudas iacobi:qz frater fuit iacobi minoris. c Simon chananeus.dicitur aūt iste chananeus nō qz esset de genere chanaan:sed sic notatꝰ a chana:q̄ est quedā villula galilee vbi fuerūt ille nuptie.de q̄bꝰ hr̄ Joh.ij. d Et iudas scariothis. ꝺz scariothis nō qz de genere isachar vt dicunt aliq̄: sed a loco vnde natꝰ fuit scarioth:qui est q̄dam vicus in iudea.

e Qui ꝛ tradidit eū.istud addit̄ ad differentiā iude fratr̄ iacobi:ꝛ ad oñdēdū ꝓphetiā dauid cōpletā.que dicit q̄ christus esset tradēdus a discipulo:ꝛm q̄ ꝺz in Ps̄. Eteni hō pacis mee in q̄ sperabā:ꝛ ad excusationē bonoꝝ qñ in ꝛgregatione eoꝝ aliq̄s malus repit̄. f Hos duodecim.Hic tradit̄ Apl̄is forma doctrine:ꝛ primo quātū ad locū ꝺz: g Inviam gentiū ne abieritis.vbi ꝓhibuit eis ne irēt ad ꝓdicandū gentilibus extra terrā ꝓmissiōis. h Et in ciuitates samaritanoꝝ.licet isti essent in terra ꝓmissionis:tamē erant partim gentiles ꝛ partim iudei:vt hr̄.iij.Regū.xvij. Ducti enī decē tribubus in captiuitatē p regē assyrioꝝ missi sunt ab eo gentiles ad habitandū in samaria ꝛ in alijs ciuitatibꝰ ꝓpinquis:sed dūs misit leones q̄ interficiebāt eos:ꝛ ideo sup hoc habito consilio rex assyrioꝝ misit vnū de captiuis sacerdotibus ad eos vt docꝛet eos colere dominū.vnde ꝛ ipi receperunt libꝛos moysi tm̄:ꝛ nihilominꝰ cū hoc idola colebāt. Ratio autē quare apl̄i fuerunt ꝓhibiti predicare ꝓdictis gentibus fuit:qz nō erat magnū tempus vsq; ad christi passionez: ꝛ conuenies erat vt eius aduentus ꝓmo denunciarēt iudeis:q̄bus principaliter erat missus.ideo illud tempus qđ erat vsq; ad passionē christi futurū erat necessariū ad manifestandū iudeis p apl̄os xp̄i aduētū.ꝛ ꝺz est qđ subdit: i Sz potius ite ꝛc.ꝛ ptz p christi passionē aliq̄bus iudeis ꝓuersis ad fidē ꝛ aliꝝ ꝓ maioꝛi parte in infidelitate remanentibꝰ.apostoli iuerūt ad ꝓdicandū gentilibꝰ:ꝛ hic erat modus a deo institutus: vt habet̄ Actꝝ.xiij.q̄ barnabas ꝛ paulus dixerunt iudeis:Vobis oportebat primū loqui verbū dei: sed qñ repellitis illud ꝛ indignos vos iudicatis vite eterne.ecce cōuertimur ad gentes:sic enī precepit nobis dūs.Scio traditur forma doctrine quantū ad docendi actū cū ꝺz: k Euntes autē predicate dicētes.qz appꝛopinquauit regnū celoꝝ.i.christꝰ qui est datoꝛ regni celoꝝ.Sciendū enī q̄ regnū celoꝝ quinq̄ modis accipit̄ in ꝑ euāgelio.Primo ꝓ ecclia militante.s.v. Qui soluerit vnū de mādat̄ istis minimis:ꝛ docuerit sic homines:minimꝰ vocabit̄ in regno celoꝝ:vt Grego.exponit q̄ regnū celoꝝ ibi ꝺz ecclia pūtis tpis.Scō ꝓ ecclia triūphante.co.ca. Beati pauꝑes spū:qm̄ ipoꝝ est regnuz celoꝝ.Tertio ꝓ lege moysi.j.xxj.Auferet a vobis regnuz dei ꝛ dabit̄ genti facienti fructū eius:qz verus intellectus veteꝛ testamēti est ablatus a iudeis suis peccatis exigentibꝰ ꝛ datꝰ est christianis. Quarto ꝓ euāgelio christi.j.xiij.Ois scriba doctus in regno celoꝝ sīlis ē hoī pr̄ifamilias q̄ ꝓfert de thesauro suo nona ꝛ vetera:qz doctores catholici testimonia ꝓferūt de no

† 23.q.4.c.2. Mat. 6.b. Luce.9.a. 10.b.

† 1.q.1.placuit ꝛ.c.ba ptizandis. et.c. q̄q̄d.

††11.q.3.ira Luc. 9.a.

Allego.

Luc.17.c

Luc.22.b

no testamēto:ꝛ ꝓ ꝺz̄s de veteri qđ includit̄ in ipo sicut rota in medio rote:vt habet̄ i figura Ezech.j.Quinto accipit̄ ꝓ ipo christo.j.xij.Si in digito dei ejcio demonia ꝓfecto puenit in vos regnū.i.christus datoꝛ illius regni.per electionē enī demonuz virtute dei probauit se esse christū:ꝛ hoc modo accipit̄ hic regnū celoꝝ.i. christꝰ.ista erat predicatio aplorꝝ ꝓ illo tpe:quia denūciabāt iudeis christū venisse:ꝛ qz doctrina non est efficax nisi assit ꝓbatio.Sequit̄ modus ꝓueniens ad ꝓbandū veritatē huius doctrine.s.opa facta diuina virtute eū dicit:Infirmos curate ꝛc. l Gratis accepistis. Hic informant̄ apl̄i quantū ad veritatē vite:ꝛ diuidit̄ in quattuor partes.prīo ostenditur q̄ nō debent moueri ad predicanduz cupiditate.secō q̄ nec terreri aduersitate. ibi:Ecce ego mitto vos.tertio nec retrahi carnalitate.ibi: Nolite arbitrari. quarto q̄ nec amoꝛe pūtis vite.ibi:Et q̄ nō accipit crucē.Prima in duas. qz primo retrahit eos a cupiditate.secūdo qz in vita moꝛtali quilibet indiget necessarijs:ostēdit qualiter debeant habere necessaria vite.ibi:Dignꝰ est operarius.Circa primū scienduz q̄ cupiditas ostendit̄ in duobꝰ.in male accipiēdo.ꝛ hoc ꝓbat dicens:Gratis accepistis.s.gratiā a deo vobis collatā:sine sit gratia gratū faciens:siue sit gra gratis data.

m Gratis date.eodē modo sicut accepistis.ꝓ spūalibꝰ enī actibꝰ vt ꝓ administratione sacramētoꝝ ꝛ predicatiōe ꝛ ꝺz̄lib' nō debet aliq̄d accipi quasi preciū.secō ostēditur cupiditas in male possidendo.ꝛ hanc excludit cū dicit: n Nolite possidere aurū ꝛc.predicatoꝛ enī verbi diuini debet esse absolutꝰ a sollicitudine.Tpalia enim in sui acquisitiōe molestant animū:ꝛ adhuc plus in sui possessione:qz sunt iā quasi membra incoꝛporata ipi habēti:ꝛ iō magis trahūt animū hoīs ad inordinatā dilectionē sui:et qz hoc suffocat verbū dei.ideo nō debet esse in predicatoꝛibus euāgelij.Sequitur:

o Neq; pecuniam in çonis vestris.ad prouidendum.s.vobis de necessarijs in via.

p Non perā.i.repositoriū ciboꝝ ad portandū in via.hoc totū dicit ad excludendus sollicitudinē tpaliū a ꝓdicatoꝛibꝰ verbi diuini.Sed̄tur: q Neq; duas tunicas.i. vestes superfluas.Terra enī ꝓmissionis calida est multū:ꝛ de cōmuni cursu sufficit vna tunica.illud enī q̄ esset ibi sufficiens vel etiā superfluū esset in regione frigida necessarium:ꝛ ideo ꝓ hoc nō excludit q̄n ꝓdicatoꝛes euāgelij habeāt sufficiēs tegumentū.

Neq; calciamēta

a Neq; calcia. Et Plato dicit duas corporis summitates nō esse velādas: nec assuetā fieri debere molliciē capitis ⁊ pedū. Cū aūt hec habuerint firmitatē: cetera robustiora sunt. b Neq; vir. Matthe⁹ ⁊ Lucas dicūt neq; virgā. Marcus nō nisi virgā: q̄ nole significat ptās accipiendi necessaria. de q̄ ⁊ hic:

Luc.9.a

1.Tio.5.c

a Neq; calciamēta. integra. s. q̄ apli vtebant sandaliis: vt hī Mar. vj. Ex q̄ ptz q̄ sandalia nō cōputant ꝓprie inter calciamēta. b Neq; virgā. Contrariū videt hī Marci. vj. vbi dr: q̄ dns p̄cepit aplis vt nō portarent aliq̄d i via nisi virgā tm̄. Dicendū q̄ virga hic ⁊ ibi accipit eq̄uoce. Hic enī virga accipit metaphorice. vñ sensus est: Neq; virgā. i. nō innitamini subsidio tpali: sicut corp⁹ innitit baculo sustentāti. In Marco aūt accipit virga ad ītam: q̄ doctores hebreoꝝ in signū doctrine portabāt virgaz in manu: ⁊ q̄ ꝓsuetū erat apud iudeos ꝓuideri eis de victu a populo quez docebant. ideo christus voluit q̄ b sufficeret aplis ꝓ aliqua ꝓmissione. p hoc enī ostē debatur q̄ pplus cui p̄dicabāt debebat eis ꝓuidere. vnde sequit: c Dignus enī est operari⁹. vbi ostendit qualiē debeant hre victuz. s. a populo cui predicabāt: ⁊ diuidit in duas partes: q̄ primo ostēditur qualiter debēt se habere ad recipiētes ipsos: ⁊ secō qualit ad nō recipientes. ibi: Et quicūq; nō receperint. Circa primū sciendū q̄ de iure naturali est ⁊ diuino ⁊ etiā humano: vt illi qui seruiūt communitati in spiritualibus: vt in diuino cultu ⁊ doctrina eis a cōmunitate ꝓuideatur i temporalib⁹. ⁊ hoc est quod dicit: Dignus enim est operari⁹. i. p̄dicator qui operatur opus dei ad vtilitatem populi: d Cibo suo. i. victu cōuenienti: in quo intelligitur vestimentū ⁊ domiciliū: sine quibus non viuit decenter genus humanū. e In quācūq; autem ciuitatem aut castellum intraueritis: interrogate quis in ea dign⁹ sit. i. fidelis ⁊ bone fame: ostēdens q̄ predicator verbi diuini non debet ad loca mala et suspecta declinare: quia p̄ hoc impediret doctrina eius tanq̄ suspecta. f Et ibi manete donec exeatis. transituri. s. alibi ad predicandum. Non est tū intelligendum q̄ p̄ hoc velit excludere causas honestas exeundi: vt ad docenduz vel huiusmodi: cū ꝓpter ꝑ intraverint ciuitatem: sed per hoc vult excludere discursus curiosos ⁊ inutiles q̄ non debent esse in predicatore: sed magis cessante necessitate exeundi debet vacare contemplationi: vt ibi hauriat quod postea populo in predicatiōe effundat. g Intrantes autem in domum salutate eam. i. homines habitantes in ea: quia parietes non sunt salutandi. Modus salutationis subiungitur cū dicitur: h Dicentes: pax huic domui. quia predicator verbi diuini debet habitantibus domū quam intrat pacem optare: ⁊ nō solum optare: īmo euangelium christi predicare: quod est euangelium vere pacis. i Et siquidē fuerit domus illa digna. i. ad vitam eternam predestinata ⁊ ordinata. k Veniet super illam pax vestra: id est oratio vestra ⁊ p̄dicatio habebit ibidem effectū. l Si aūt non fuerit digna. i. ad vitā eternā nō predestinata. m Pax vestra reuertet ad vos. i. dato q̄ nō habeat effectum quantum ad ipsos: tamē habebitis mercedem inde apud deum. n Et quicunq;. Hic ostēdit qualiter se debent hre ad nō recipientes eos nec p̄dicationē eorum. o. o Exeuntes foras de domo vel ciuitate ⁊c. ostendētes p signū manifestū q̄ nō venistis ad p̄dicandū eis ꝓpter tpale lucrū: q̄ etiā pluuerez qui adhesit pedib⁹ vestris de loco ipsoꝝ nō vultis portare. Vel aliter: p Excutite ⁊c. in testimonium laboris vestri impensi ad cōuersionē ipsorum: cuius ipi noluerūt recipere. ideo subiungit eorū pena cū dicitur: q Amen dico vobis tolerabilius erit ⁊c. i. minus punientur in extremo iudicio: sed videtur alicui q̄ hoc nō sit verū: quia Gen. xiij. scribitur q̄ homines sodomite pessimi erāt ⁊ peccatores nimis coram dño. vnde ⁊ in signū magnitudinis peccati ipsoꝝ mortui sunt igne ⁊ sulphure descendente sup eos. Dicendū q̄ sodoma ⁊ gomorra fuerūt infecte pluribus peccatis. s. petō superbie: luxurie ⁊ auaricie: vt dicit Eccleb. xvj. Hec fuit iniq̄tas sodome sororꝝ tue: superbia: panis saturitas ⁊c. Sequitur: Et egeno manū non porrigebat. ergo cōparant hic negantibus victum aplis quantū ad istud vltimū: nō quantū ad alia precedētia: q̄ cōparatio debet esse fm ea que sunt eiusdē generis: ⁊ nō est dubiū q̄ grauius est peccatū negare victū seminantib⁹ spūalia: q̄bus tenent homines de iure naturali diuino ⁊ humano: vt. s. dictū est: q̄ manū non porrigere egeno simplici spūalia nō seminati. r Ecce ego mitto vos. Hic ostendit saluator q̄ predicatores verbi diuini nō debent terreri aduersitate. Et q̄ in aduersitate nō solū oportet sustinere patienter: sed etiā aliq̄ nomē christi confiteri ꝓstanter. ī hec pars diuidit in duas: q̄ primo hortat eos ad actū tolerandi. secūdo ad actū ꝓfitendi. ibi: Omis ergo qui ꝓfitebit me. Prima in duas: q̄ primo ostēdit tribulationis imminētis magnitudinem. secō hortatur aplos ad eius sufferentiā. ibi: Non est discipulus sup magistrum. Prima in tres: fm q̄ magnitudo tribulatiōis future ostendit ex tribus: quia primo erant

a ſ auxiliū baculi. ſ nec minima.

a b neq; calciamenta: neq; virgam.
a ſ ecce q̄re p̄cipit nihil ferre: q̄ oia debent eis.

c † Dignus est enī operari⁹ cibo suo.
a ſ quo accipiemus.

† In quācunq; aūt ciuitatē āt ca- e
d stellū intrauerit⁊: interrogate q̄s †
ſ non est curiosandum p̄ domos.

e f in ea dign⁹ sit: et ibi manete do- f+
ſ ad alia migraturi.

nec exeatis. Intrātes aūt in do- g
a ſ pacē hospiti p̄cami vt sopiat oīs repugnāria

mū salūtate eam dicentes: Pax h
ℨ veritatē .a ſ si fuerint ibi p̄destinati ad vitā.

huic domui. Et siq̄dē fuerit do i+
a ſ quā optaris.

mus illa digna: veniet pax vra k
super eā. Si aūt nō fuerit digna: l
a ſ p̄dicatiōis merces a deo vobis recōpensabit.

pax vestra ad vos reuerteturꝫ Et m
n quicunq; nō receperit vos: neq;
ſ obedierit.

audierit sermones vestros: ex- o
euntes foras de domo vel ciui-
a ſ in signū ēreni labor⁊ manifē expēsi: vt vt oīa da eis appetitū terrenoꝝ nō esse in affectib⁹ vestris.

g tate excutite puluerē de pedibus p+
a ſ qz cui plus cōmissum est ab eo plus exigitur.

vestris.† Amē dico vobis: tolera q+
a ſ quibus lex nature tm̄: hi aūt ⁊ legē littere p-uertunt: ⁊ dicta ꝓpherarū ⁊ apostolorū.

bilius erit terrę sodomorum ⁊ go-
morreorum in die iudicij q̄ illi ci
a ſ qui elegit: qui docui. b ſ ex discipulis missos facio: ideo siris māsueti ⁊ humiles innocentes.

h uitati.† Ecce ego mitto vos: sicut r+

Mar.6.b †43.di.c.3 ⁊.13.q.1.§. his ita. ibi. item dixit dominus

Luc.16

Allego.

†.1.q.1.c. nonne

†.36.di.§. ecce. 16.q.1.c.si cupis.

Jon.10.e

§ seruate

† Lu.10.b Mar.6.b Lu.9.a cc 10.b † Lu.10.a

† Mar.6.b Lu.9.a cc 10.b

† †.11.c Luc.10.b

† Lu.10.b

seruate innocētiā: qz q locū p̄dicatiōis suscipit mala inferre nō debet ꝙ tolerare. a Sicut ser. Serpēs astutia ē q toto corpe caput ī q vita ē occultat et pregit. Ita ⁊ nr̄i nostrum qō est xp̄s custodiamus. Uel q p angustias se coartās: veteri tunica exutus innouat. Sic intrans p angustam portā: veterē exuit hominē. b Jn testimoniū. vt inde peruersi pereant sine excusatione: vnde electi exēplū capiunt vite. Jn testimoniū illis ⁊ gētib⁹. Lucas: Continget vobis in testimonium: quia psecutio nominis xp̄i nō solum iudeis et gentibus eorum malicie: sed etiam ipsis apostolis fit in testimoniū ipsorū innocentie.

c Dabit enī vobis. Uoluntatem vestram p christo offerte: christ⁹ vero loquet̄ pro se.

d Tradet aūt frater fr̄e. Minorē doloꝛē ingerunt mala q̄ ab extrancis: maiorē que ab illis patimur ō quorū mētibus p̄sumebam⁹: qz cū dāno corpoꝛ mala nos cruciant amisse charitatis.

e Qui autem ipse ꝛē. Docet virtutē longanimitatis ⁊ patientie. Nō enī cepisse vel facere: sed perficere virtutis est. Unde cauda hostie iubeb̄ offerri. Hoc idē lucas exp̄imit: Jn patiētia vestra possidebitis aīas vestras. qz dū nobis dñari discim⁹ hoc ipsum incipim⁹ possidere qō sum⁹.

f Cuz aūt. Hoc ad illud tēpus ptinet quo dictū est: Jn viam gentiū ne abieritis. Q̄ psecutiones nō debeāt timere sed declinare vt tribulationis occasio sit euāgelij seminariū. Mystice. Cum vos psequent̄ in vno testimonio fugite ad alia volumina. Quia ꝓuis sit contētiosus psecutor: ante p̄sidiū saluatoris aduenier ꝓ illi cōcedaꝭ victoria.

ꝙ Nō ē discī. Nec indignemini tolerare qō tolero q̄ dñs sū: facies qō volo ꝙ ⁊ mgr̄

primo erāt passuri a legisperitis. scdo a p̄cipib⁹ gētilib⁹ ibi: Et ad reges. tertio a p̄pijs parētib⁹. ibi: Tradet aūt frater: ⁊ ī qlibet psecutiōe oñdit qliter se debēt hr̄e. dicit ꝙ: Ecce ego mitto vos sic̄ oues. i. simplices innocētes p arma vos nō defendentes. a Jn medio lupoꝝ. i. scribaꝝ ⁊ phariseoꝝ. Lupus ei dētib⁹ oues laniat: homines anhelitu irraucat. ita isti aplos xp̄i nitebāt interficere: ⁊ vocē p̄dicationis in eis impedire: vt ptz ex doctrina aplorꝝ ⁊ actib⁹ eoꝝ. ⁊ iō ꝑtinet oñdit qliter ī hac tribulatiōe se debēt habere. d. b Esto te pru. sicut ser. qm̄ aliqñ prudēter declināda est malicia psecutoꝝ: sicut Paulus videns malicia iudeoꝝ volentiū eū interficere sine cā: appellauit ad cesarē: Act. xxv. c Et simplices sicut colūbe. qz occurrēte necessitate debet p̄dicator euāgelij si necesse sit se offerre sine amaritudinis felle. ex q̄b⁹ ptz q̄ astutia vulpina vitupalis est: ⁊ silr ruditas bouina: ꝫ medio mō debēt incedere discipuli xp̄i. iō sequit: d Cauete aūt ab ho. qz sicut dictū est aliqñ cauende sunt insidie malignoꝝ. e Tradēt enī vos in cō. tū. Hoc ei frequēter habetur ī Act. aplorꝝ q̄ discipuli xp̄i sunt ī cōcilijs adducti: flagellati ⁊ incarcerati ꝓpter nomē xp̄i. f Et ad reges ⁊ p̄sides. Hic oñdit magnitudo tribulatiōis iminētis xp̄i discipulis a p̄ncipib⁹ gētiliū. Judei em̄ p illo tpe erāt subditi romanis: ⁊ iō nō habebāt altā iusticiā: ⁊ ꝓpt̄ ꝙ nō poterāt aliquē cōdēnare ad mortē: fm q̄ hr̄ Joh. xviij. Nobis nō ꝫ interficere quēq̄: ⁊ iō nō sufficiebat eis discipulos xp̄i in cōcilijs ducere: ⁊ eos flagellare: ꝙ tradebāt eos iudicib⁹ romanoꝝ: vt sic possent eos ad mortē deducere. ⁊ hoc ē qō dicit: Ad reges ⁊ p̄sides ducemini: vt. s. cōdēnemini ad mortem. g Jn testimoniū illis. actiue. s. vt possit cōtra eos deferre testimoniū. h Et gētib⁹. ꝙ accipit auctoritative: qz iudices potētes cōdēnare hoies ad mortē gētiles erāt: ꝓpter qō pilatus dixit iesu. Joh. xix. Mescis qz habeo ptātē crucifigere te ꝛē. dixit ꝙ: Gētib⁹. q. d. iudei nō habētes auctoritatē vos interficiēdi ducēt vos coꝝ iudicib⁹ gētilib⁹: vt ꝯ vos deferāt testimoniū ad cōdēnationē mortⁱ. ꝑ oñdit qliter se debent hr̄e ī hac tribulatiōe. d. i Cū aūt tradēt vos no. ꝛē. Per ꝙ nō intēdit excludere viā p̄uidēdi sibi de rñsione: sed q nō debēt pturbari si nō habeāt tps p̄cogitādi: ⁊ ꝙ duplici de cā. Primo qz ī tali casu sufficit fidē cōfidēter ꝓsiteri cora iudicib⁹: qō facere pōt qlibet christianus quātūcūq; simplex. scdo qz hoib⁹ de deo cōfidētib⁹ spūssanct⁹ nō deficit in necessitate cū nō possint aliē occurrere. ⁊ ꝙ ē qō subdit:

k Dabit ei vo. i il. ho. ꝛē. ⁊ ptz ex p̄dictis q nō loquit̄ hic de verbo p̄dicatiōis. debet ei p̄dicator ꝟbi diuini p̄cogitare qualr debeat verbū diuinū ꝓponere: fm q̄ dr̄ Prou. xvj. Hois ei est aīm ꝓparare: ⁊ dñi gubernare linguā. a liter tēraret deū si negligeret de ꝙ cogitare: dū tñ habeat tps opoꝛtunū. l Tradet aūt frater. Hic ostēdit magnitudinē tribulatiōis iminēt̄ xp̄i discipul⁹: ex eo q̄ passuri erāt ab amicis ⁊ parētib⁹: qō ē grauissimū: ꝓt qō dicit: Tradet āt frater fratrē ꝛē. ꝙ iueniē de mult⁹ scīs q̄ p xp̄i fide seruāda traditi sūt ad mortē ab amicis suis: sicut btūs Chrysant⁹ traditꝰ ē ad mortē a pr̄e suo Polemio. cetera patēt vsq; ibi:

m Cū aūt psequēt̄ vos. vbi oñdit qliter debent se habere in tali tribulatiōe: qz aliqñ discipuli xp̄i debent fugere. Ad cui⁹ euidētiā sciēdū q̄ psecutio aliqñ ē psonalis: vt qñ aliqs querit ad mortē: nō qz fidelis p̄ncipaliter: ꝙ ꝓt odiū psone determinate: ⁊ tūc ē semp fugiēdū: sicut Paul⁹ ꝛebat ad mortē ī damasco. vt hr̄ Act. ix. qō ptz q̄ alij fideles p̄mittebant ibi pacifice habitare: ꝙ ꝛebāt solū paulū interficere iō dimissus a fratrib⁹ p murū fugit psecutionē psonalē. Aliqñ aūt nō solū ē psecutio psone: ꝙ ctiā fidei ⁊ iusticie: ⁊ tūc si hō ꝓcipiat. pbabilr q̄ ex fuga sua seq̄t̄ deriuio fidei: ⁊ depssio iusticie. fuga ē mala ⁊ ē pctm̄ mortale: Si āt nō apparet ꝙ pbabiliter ꝙ magis cōtrariū: vtpote qz ex fuga tali pōt alibi fieri vtilitas ecclie: ex remāsione aūt nō haberet̄ nisi occisio ministroꝝ ecclie a canib⁹: id est obstinatis infidelib⁹: ⁊ cōculcatio margaritarū. i. articuloꝝ fidei ab ipsis. tūc ē fugiēdū ⁊ alibi ꝓficiēdū. ꝓt qō subdit:

n Amē dico vo. nō cōsū. ciui. isrl. p̄dicādo. s. ibi aduētū vel fidē xp̄i.

o Donec ve. fi. ho. a mortuis. s. resurgēdo: qz denūciato aduētu xp̄i p aplos p ciuitates iudee: imediate passus est xp̄s ⁊ a mortuis resurgēs discipul⁹ apparuit. Uel si itelligaꝭ ō aduētu xp̄i ad iudiciū: tūc itelligēda ē ꝓsūmatio p̄dicatiōis aplorꝝ p totū orbē: ꝙ tū ad ꝓuersionis effectū: qz vbiq; dispsi sūt filij isrl fm p̄destinationē: vt ōr ī epla ad Ro. ix. dr̄ ei p̄dicatio aplorꝝ discurrerit p totū orbē a tpe ipoꝝ: fm q̄ ōr in Ps̄. Jn oēm ter. exi. so. eoꝝ. tñ effect⁹ ꝓuersiōis fidelium ꝙ tū ad eos q̄ generalr ꝓuertēdi sūt ad fidē habebit plenarie effectū suū circa finē mūdi. p Nō ē discī. Ostēsa magnitudine tribulatiōis iminēt̄: hortaꝭ discipulos ad ipi⁹ tolerantiā: ⁊ ꝙ triplici rōne. primo exēplo sui. scdo ex ꝓsideratiōe diuini iudicij. ibi: Nihil opt̄. tertio ex meditatiōe diuine puidētie ⁊ ꝓsilij. ibi: Et nolite timere. Circa primū hortaꝭ eos exēplo sui: qz multa ⁊ ꝙia a iudeis passus ē ⁊ sine cā ⁊ p ꝟitate fidei: ⁊ multo fortⁱ debēt ꝙ pati ei⁹ discipuli. ⁊ ꝙ ē qō dicit: Nō est discī-

f pulus

a ꝙ scribarum et phariseorum.

oues ī medio lupoꝝ † Estote ergo a b
a ꝙ vt vitetis insidias. ꝙ vt fidē seruetis. ꝙ vt nō faciatis mala.

a prudētes sicut serpētes: ⁊ simpli c
a ꝙ hic aperit quos lupos dixerit. b ꝙ. i. a p̄suasionib⁹ hominū.

ces sicut colūbe. Cauet̄ aūt ab d †
a ꝙ munit eos. b ꝙ vbi potiori fine dād⁹ ē loc⁹

hoib⁹. † Trādēt enī vos ī cōcilijs: e †
a ꝙ sub spē corrigēdi: q̄ ille loc⁹ correctiōis est.

⁊ in synagogis suis flagellabūt †
a ꝙ quasi ad maiorē audiētiā cū q̄ se vobis inferre vim nō poterunt.

vos: ⁊ ad reges ⁊ ad p̄sides duce f †
mini ꝓpter me ī testimoniū illis g
a ꝙ ꝫ terrores cōsolatio: quasi d. nolite turbari.

⁊ gētib⁹. Cuz aūt tradēt vos: no h †
a ꝙ de mō ꝓferendi ornate: an inornate.
b ꝙ de modo inueniēdi.

lite cogitare qđō aut quid lōqua k
mini. Dabit enī vobis in illa ho
a ꝙ materia dicēdi. b ꝙ qz nō ex ingenio vel arte vba verba p̄cedūt: sed ex spūssancti gratia.

ra qđd loquamini. Nō em̄ vos estis q̄ loquimini: ꝫ spūs patris
a ꝙ velut organis. b ꝙ adeo crescet psecutorū rabies vt nullus sit inter eos affectus quorū diuersa est fides.

d vestri q̄ loquit̄ ī vōbis. † Trādet l †
aūt frater fratrē in mortē: et pater filiū: ⁊ insurgēt filij ī parētes:
⁊ morte eos afficiēt: ⁊ eritⁱ odio †
a ꝙ nō tm̄ amicis. b ꝙ qz amatores mundi sunt inimici dei.

oibus hoibus ꝓpt̄r nomē meū.
e † Qui aūt pseuerauerit vsq; in fi
a ꝙ nō debetis desistere: sed ad tēpus declinare vt alijs possitis p̄desse. ꝙ nō anre.

f nē hic saluus erit. † Cum autē pse m †
quent̄ vos in ciuitate ista: fugi
a ꝙ nō mirū si a ꝗbusdā fugitis: qz cōsūmatio isrl nō fiet ī fide: donec xp̄s a mortuis resurgat.

te in aliam. Amēn dico vobis: n
non consummabitis ciuitates israel: donec veniat filius homis.

g † Nō est discipul⁹ sup magistrū: p †
nec seruus sup dominum suum:

Luc. 6. b Mat. 10. b Luc. 12. b Mat. 10. b Luc. 12. d

† 6. q. 1. ex/ mcrito. 16. q. 1 fi. cupis

† Mar. 13. b Luc. 12. b Act. 21. c

† Dicit. 7. b

† ꝙ. 24. b † 7. q. 1. fit alterius

† Luc. 6. b Job. 13. b cr. 15. c

Wystice

Sz mgr docēs qđ vtile scio. a Si patrēfa. Osi dit calūnias suas vt suo exēplo ferāt iurias. Añ dixit: Sufficit discipulo. b Beelçebub. Beel ipe ē bel: çebub musca. i. de⁹ muscę: pro spurticia sāguinis imolati. Idolū ē accharō: noīe cuius spurcissimi idoli pncipē demonio/rū appellant q̄ musca dr ppter imūditiā.

Beelçebub idolum apud diuersas gētes: diuersis noībus nūcupatū. Min⁹ rex assyrio/rū cōditor ninive ciui/tat⁹: post mortem pris sui beli cōposuit statu/am i honore ipi⁹: eiq; diuinos honores instit/uit. Quo⁹ simulacri similitudinem habet dei suscipiētes: vo/cabāt bel: vt i Daniele legit. Inde palestini il/lud accipientes voca/bāt baal. Moabite ve/ro beelphegor: atq; ita p diuersitatē gētū di/uersa ei dabant noīa. At iudei vni⁹ dei cul/tores vocabāt beelçe/bub ob derisionē gen/tilū: baal vir: çebub musca: vir muscaꝝ si/ne habēs muscas.

Dañ.14. a ☩11.q.3.no lite timere De here.c. cum exin/uincto.

c Me ḡ ti. tē. Eoꝝ se uitiā vel blasphemias qz veniet dies cū de⁹ iu/dicabit occulta hoīm: vbi t neḡcia discoopi/etur: t vra intētio mō soli deo cognita ab oi/b⁹ sciet. d Qđ di/co. Hoc ēi q̄ volo vos cōstātes ee. Vel qđ dico i tenebris. i. dum adhuc i timore: est di/cite in lumine. i. i fidu/cia veritatis: accepto spūsancto. Et qđ i au/re auditis. i. qđ secreto auditis sup tecta. i. cal/cato carnis domicilio p̄dicate. e Sup te. Qđ iuxta morē pale/stine: vbi solēt i tectis residere q̄ nō sūt cacu/minata: ꝫ eccl̄ia. Unde lex p̄cipit vt q̄ nouam domū edificat: murū tecti ponat i gyro: ne fū/dat sāguis inoxi⁹ labēte aliq̄. Ergo i tectis p/dicat: qđ cūctis audiētib⁹ palā dr: t ē: qđ vos eruditi i paruo indee loco: i toto mūdo dici/te. f Nōne duo passe. Lucas. Nōne q̄nq; passeres veneūt dipondio. Nec multū distat vt duo asse t q̄nq; dipōdio. Dipōdi⁹ ei est ex duob⁹ assib⁹. Qđ aūt i numer ē vn⁹ ꝫ i pon/dere as: t qđ duo: ꝫ dipōdius. g Et vn⁹ ex il. nō ca. tē. Quō ḡ apls: Mūqđ de bob⁹ cu/ra ē deo? Sed aliud ē cura: aliud scia.

†De pe.di. 5. adhuc in stant-§-sed qualis.

Luc.21. a

h Numerati sūt. ꝫ ē: scia dei numer illoꝝ cō phēdit. Numerati. Nō actu cōputatiōis sed facultate cognitiōis. A similitudine pecunie: q̄ numerat vt seruet. Ubi magna p̄uidētia dei q̄ nec pua ociosaq; dicta eū lateāt. i Qui cōfite. Vel cōfitet q̄s iesū ea fide q̄ p dilectio/nē opat: negat q̄ p̄ceptis dei nō obedit.

k Qui aūt ne. Negat a filio apud patrē cui nō manifestat i diuinitat⁹ potētia fili⁹ t pat.

a Sufficit discipulo tē. i. si nō plus cōculcet t condēnet ḡ mgr ei⁹. t iō ꝯcludit. b Si patrēfa. i. xp̄m q̄ ē pat nr. c Beelçebub vo/ca. siē ei ptz ex p̄cedēti⁹ dicebāt xp̄m facere miracula i xtute cuiusdā demo/nis sibi familiaris noīe beelçebub: t sic xp̄m q̄dāmō vocabāt beelçebub iquā/tū opa ei⁹ ipi beelçebub attribuebāt: qđ erat magna blasphemia ꝫ eū.

a ꝑfectio ē discipuli nō vlcisci iurias sicut ego feci. b ꝑti⁹ facies ḡ docēs.

Sufficit discipulo vt sit sicut mā a

a ꝑ qui portui.

gister ei⁹: t seruo sicut dns eius.

a ꝑ cui famulant celestia et terrestria.

a b **Si pātrēfamilias beelçebub vo** b c

a ꝑ qđ mirū de famulis.

cauerūt: quātomagis domesticos d

c e **ei⁹? Me ḡ timuerit eos? Nihil ei ē** e f+

a ꝑ hoc ad bonos. ꝑ corde. b ꝑ hoc ad malos.

optū qđ nō reuelet: t occultū qđ g h

ꝑ actu. ꝑ in mysterio.

d **nō sciat. Qđ dico vobis in tene** i

a ꝑ pdicate apte. b ꝑ spūsctō. ꝑ priuatim.

bris dicite i lūmie: t qđ i aure au k l

a ꝑ palā publice. ꝑ calcare carnalia.

e **ditis pdicate sup tecta. Et nolite** m n

ꝑ tīm ꝑ quin eā deus reddat corpori.

timere eos q̄ occidūt corp⁹: aiaz

aūt nō possūt occidere ꝫ pot⁹ eū

a ꝑ mittēdo in eternā supplicia.

timete: q̄ pōt t aiaz t cōrp⁹ pde/

a ꝑ nolite timere mortē corporis: q̄ mori nō potest/ sine nutu dei qđ in minoꝝ⁹ liquet.

f **re i gehēnā. Nōne duo passeres** o†

ꝑ nō mort sine p̄uidētia dei: ḡtomagis vos.

g **asse veneūt: t vn⁹ ex illis nō ca/** p q

a ꝑ sine nutu dei. ꝑ vt tacēa de corporis mas/sa: cetiā minime particule dei p̄uidentia cōseruāt.

det sup terrā sinē pre vro: Uestri r s

h **aūt t capilli capitis oēs nūerati**

a ꝑ oēm curā i eū p̄icite: apō quē nō capill⁹ perit

sūt. Nolite ḡ timere multis passe t

a ꝑ quia rōnales qz eterni. b ꝑ ergo pdicate su/per tecta: quia omnis.

i **rib⁹ mēliores estis vos. †Omis ḡ q̄** v

a ꝑ ore cōfessio fit ad salutē. ꝑ fide corde et ore. ꝑ ne ḡs tpe p̄secutiōis sufficere sibi putaret fidē cordis. b ꝑ ducā ad cōfessionē patris. ꝑ ve/nire benedicti patris mei.

cōfitēbit me cora hoīb⁹: confitē/

bor t ego eū cora patre meo qui

ꝑ in consortio sanctorum. ꝑ timore.

k **i cęlis ē. Qui aūt negauerit me.** x†

d Quāto magis do. ei⁹. diffamabūt iponēdo aplis q̄ sūt d domo xp̄i q̄ faciāt miracula i xtute demōis. q̄ eni apli facerēt miracula xtute demonis dixerūt iudei t gētiles. vt ptz multiplr ex legēdis eoꝝ.

e Me ḡ ti. eos. omittēdo fidei xtitatē p̄ secutiōis timorē. f Nihil em ē. Hic hortat eos ad idē ex cō/sideratiōe diuini iudicij in q̄ oia manifestabūt: qz bo/na t mala oīa oībus erūt manifesta. Cui⁹ rō ē: qz ta/le erit iudiciū q̄ videbit ab oīb⁹ iustū: qđ non posset esse nisi merita t demerita oīa viderent ab oīb⁹ ma/nifeste. Cōsideratio hui⁹ manifestatiōis debet dare magnā audaciā i pdicatiōe xtitatis. t ꝫ est qđ dicit: Nihil optū. s. i pāti tpe. g Qđ nō reueleť. i iudi/cio. h Et occul. qđ nō sciat. qz secreta cordis q̄ soli deo sūt nota tūc erūt nobis manifesta: t ꝫ debet p̄di/catores mouere ad pdicandū xtitatē secure: p̄ qđ dicit: i Qđ di. vo. i tenebris. i. i locis priuat⁹: iz ei xps vt cōiter pdicauerit i cōi⁹ locis: vt i tēplo t sy/nagogis: tñ aliqñ docebat discipulos sepatim a tur/bis: vt hr Mar. iiij. Seorsuz aūt discipulis suis disse/rebat oīa. k Dicite i lumine. i. i palā qz postea apli palā ppio pdicauerūt ea q̄ a xpo seorsū didicerūt: p/pter qđ seq̄t: l Et qđ i aure auditis. i. i secreto.

† Mar.4.c Luc.8.c

m Predicate sup tecta. i. publice. i palestia ei tecta domoꝝ erāt plana desup t ibi ꝯueniebāt homes i die/bus festinis ad ludēdū t ꝯfabulādū. t p ꝫ designat quēlibet locū publicū: vbi cōueniunt homes. Uel ꝑm alios tecta ista dicebāt q̄dā deambulatoria facta cir/ca tēplū sup q̄ ascēdebāt doctores t ide docebāt po/pulū. n Et nolite. Hic hortat eos ad tolerātiā tri/bulatiōis ex ꝯsideratiōe diuine p̄uidētie seu cōsilij. Ad cui⁹ euidētiā sciēdū q̄ aliq̄ dixerūt diuinā p̄ui/dētiā tm se extēdere ad incorporalia t nō ad ista infe/riora: ex q̄rū psona dr Job. xxij. Circa cardines celi pambulat nec nra ꝯsiderat. Alij aūt dixerūt q̄ se ex/tēdit circa inferiora ista: exceptis actib⁹ hūanis: t ꝫ ne tollerēt ab hoie libertatē arbitrij: ꝑ vtrūq; ē falsū ꝑm p̄m. j. d aia. vbi rep̄hēdit Empedoclē dicēs: q̄ de⁹ esset insipientissim⁹ si aliq̄d ignoraret qđ nos co/gnosceremꝰ: qđ seq̄bat ad dictū empedoclis: qz dice/bat oīa cōponi ex amicitia t lite: excepto deo in q̄ lis nō erat. Ex q̄ seq̄bat q̄ de⁹ litē nō cognoscebat: quia ponebat siē sili cognosci: t idē icōueniēs seq̄t ad di/ctū istoꝝ: qz nos habem⁹ noticiā de istis inferioꝝ⁹ t de hūanis actib⁹: t p ꝫ de⁹ talia cognoscit t ad finē debitū deducit: qz cū sit agēs vniuersale t p̄mū oīa q̄ subiacēt eis cognitioni ordināt p ipm: t qz na/tura nobilior p̄ncipali⁹ cadit sub ordine p̄uidētie. se/quit q̄ natura hūana q̄ imortal ē ex pte aie spāli mō cadit sub ei⁹ ordinatiōe: p̄ qđ insti nō debēt mortē timere: qz deus ordinabit ad finē vltimū. t ꝫ ē qđ di/cit: Nolite timere tē. t ptz vsq; ibi: o Nonne duo pas. Ad euidētiā hui⁹ sciēdū q̄ passeres abūdāt in terra p̄missōis: t iō de ipis fiebat oblatio pauperū: q̄ nō poterant alia hre vñ erāt pauci valoris: qz duo habebāt p asse. As assis ē gen⁹ nūmi: vñ ē mē/sura i pōderib⁹: vt dicit glo. sup locū istū. In vnoq; ei genere illud qđ mini/mū ē mēsura alioꝝ. dipōdi⁹ aūt valet duplex as. t iō dr Luce. xij. q̄ q̄nq; pas/seres babebant p dipōdio. hic dr q̄ duo p asse: qz passer impar nō poterat cō petenter diuidi. iō remanebat vēdēti. dicit ḡ: Nōne duo passeres veneunt. i. vēdunt: qz veneo venis habet sensū passiui sub voce actiua. p Asse. i. p asse. t tñ vn⁹ ex ill quātūcūq; sit parui valoris: vt vix tē. q Nō ca. su. ter. i. nō morietur. r Sine p̄re vro. i. sine p̄uidētia dei p̄ris. p ꝫ supple neq; vos moriemini: q̄n de⁹ ordinet de morte vra p̄ qđ cōcludit. s Uestri aūt et ca. capi. oēs nu. sūt i dei p̄scientia. iō ꝯcludit. t Nolite ḡ ti. tē. i. maioris re/putatiōis apud deū: qz ad imaginē dei facti: qđ nō cōpetit creature irrōnabi/li. v Omis ḡ q̄ cōfi. Ostēso q̄ debēt tribulatiōes sustinere ꝫstāter. ꝫ hortat eos ad cōfitēdū nomē xp̄i cōfideter d. Omis ḡ q̄ ꝫfitebit me tē. t ptz. t seq̄t:

x Qui aūt negauerit tē. Negatio aūt nois xp̄i semp ē pctm̄ mortale. t iō ne gās ipm dign⁹ est dānatione: silr t nō cōfiteri seu tacere aliqñ ē pctm̄ morta/le: vt qñ. s. ex taciturnitate alicui⁹ tollit honor deo debit⁹: sicut i casu in q̄ ali/q̄s interrogat⁹ de fide: ex taciturnitate sua ig̃erit opinionē alijs q̄ ipse nō sit xp̄ian⁹: vel q̄ fides sit ita derisibilis q̄ null⁹ audeat eā cōfiteri: tūc tacere vel nō ꝫfiteri pctm̄ mortale est. Si aūt aliq̄s nō ꝛerrogat⁹: ex feruore fidei publi/ce ꝫfiteat

Cōfitet

Cōfiteꝛ a filio aptid patrē q̄ p filiū habet accessum ad patrē. a Pacē mittere. Missum est bellū bonū vt ruperet pax mala. b Veni em̄ ꝛc. Hic
Luc.12.g lucas ait: Erūt q̄nq; in vna domo diuisi: tres in duo: ꝛ duo in tres diuidētur. Quō g̃ quinq; cū sex psonaꝝ nomina subijcit: patris filij matris filie socrus ꝛ nurus. Sz maꝛ filij ipa ē socrus vxoꝛis eiꝰ. idcoq; illa ipa ꝛ i filiam suā ꝛ i murū dꝛ cē diuisa. Possumꝰ ꝛ patrē itelligere diabolū cuius eramꝰ aliq̄n filij: nō natura g̃ imitatio
Joh.8.g ne: vt iudeis dictū ē: Vos exꝑe diabolo estis. Sz postq̄ vocē audiuimꝰ monēt̄ obli. po. tu. ꝛ do. ꝑis tui. Venit gladiꝰ dei separe nos abinuicē et
Mat.6.b oīdere aliū patrē. cui dicereꝰ: Paꝛ nr̄ q̄ es i cel. Mater synagoga. filia ꝑmitiua ecclesia. Socrus eadē synagoga. Nurꝰ primitiua ecclesia de gētibꝰ.
Sponsus ecclie filius est dicēte apl̄o:
Roꝛ.9.a Quoꝝ ꝑces ex q̄bus xp̃s fm carnē. Socrus igit̄. i. mater ihū: ꝛ i nurum ꝛ in filiū diuisa ē synagoga carnalis qz ecclesiā psequi nō cessat: sz ꝛ ipsa i matrē ꝛ i socrū diuisa ē volēs recipe circūcisionē ceteraſq; carnales obseruātias. c Separe. i. priuatos carnis affectꝰ extinguere q̄bꝰ ita inuicem diligunt̄ vt deo minꝰ seruiāt. Vel permittꝰ auertāt: nō q̄ nō sint honorandi paꝛ ꝛ maꝛ: sz post deū. Bē ordo charitatis. d Qui amat pa. Post deuz amādi sūt: sz si vtrūq; nō pōt seruari odiū i suos: pietas est in deū. e Et q̄ nō acci. ꝛc. Cruꝝ duobꝰ modis portatur: cū vel p abstinētiā corꝑ afficit: vel cū p cōpassionē ꝑimi affligit̄ animus. Pctā ꝑimoꝝ frixoꝛiū sūt sāctoꝝ. Cruꝝ semp̄ ē portāda vt amoꝝ xp̃i ostēdat̄. f Et sequit̄ me. Aliqs enī carnē macerat p inani gloria: vel ꝑimo carnaliter cōpatit̄ vt culpe faueat: hic crucē ferre videt̄: sz dñm nō sequit̄. g Qui iuenit. Nole aīe vita pñs designaꝛ. h Qui reci. ꝛc. Cū ad p̄dicationē mittit: es ḡne tollit: pericula nō timēda dicit: affectum subijcit religioni. Vñ g̃ sup̄ꝰ austeritatē mādatoꝝ: spe tēperat ꝑmissoꝝ. Qui recipit inquit vos. Ad susceptionē magistroꝝ ꝓuocat discipulos. Dicit ergo aliquis: ergo et pseudo ꝑphetas et iudā ꝑditoꝛem suscipiemꝰ. Hoc dñs ꝓcurans dicit nō personas esse suscipiendas sed noīa: ꝛ mercede nō carere suscipientē: licet indignus sit qui suscipit̄. Nō ait mercedē de ꝑpheta vel iusto: sed ꝑphete ꝛ iusti mercedē: qz dū eas sustētat qui aliter non possent q̄ eoꝝ est facere: ꝛ ipse ē qui in hoc nomine facit: nō ꝑ eis solū sed eoꝝndē mercedē habebit. i. talē qualem et ipsi. Quia christus in apostolis: deus aūt in xp̃o. ergo q̄ aplos recipit: recipit deū. Hoc dicit ne apostoloruꝝ susceptio vilis habeatur his a quibus. supa dixit: debere stipēdia accipere. i Et quicunq;. Qui periculū non suscipientiū testimonio excussi pulueris denūciauit: meritū recipientium vltra sperātum cōmēdat.
Nota deum magis ad piū affectuꝝ respicere q̄ ad quantitatem rei exhibite. k Uni ex minimis. Minimi sunt qui nihil penitus habēt i b̄ mundo: ꝛ iudices erunt cū christo.

Johānes

a ſ vbi ꝑdesse debet mei nominis cōfessio.
b ſ non perducā ad visionē dei patris qua ḡ fruentur sancti.

cōtā hoibus: negābo ꝛ ego eū cōtā patre meo qui i cḡlis est.

a ſ sicut timoꝛ mortis nō debet retrahere sic nec carnalis affectus. b ſ nō ad hoc inter hoīes veni vt carnales affectus cōfirmem: ſ spūali gladio dissociem.

Nolitē arbitrari quia vēnerim a†
a pacē mittere i terrā. † Nō veni b
ſ verbi dei.
b pacē mittere: sed gladiū. Veni c
c eni separe hoiem aduersus patrē suū: ꝛ filiā aduersus matrē suā: ꝛ nurū aduersus socrū suā d
a ſ nō possūt iter eos esse iura pacis inter q̄s est bellū fidei. b ſ qui nō credunt.

ēt inimici hois dom̃estici eiꝰ.

a ſ et huic religioni pietas non est ante ponēda: qđ facit qui qđ deo minus amandum est: plus amat q̄ deum.

d †Qui āmat patrē aut matrem † plus q̄m me: non est me dignꝰ.

a ſ ꝓponit carnalē affectū spūali.

Et qui amat filiū aut filiā supra me: nō est me dignꝰ. Et qui nō e†
a ſ vel carnē domādo: vel ꝑimo cōpatiēdo ꝛ hoc cōtrariū eternoꝝ.
f ac̄cipit crucem suā ꝛ sequit̄ me
a ſ nec aduersa timēda sūt: qz qui querit inuenire cōporaliter vitā: eternaliter pdet eā.
g non est me dignus. †Qui inue f
a ſ qui paratus est eā hic pdere oīa postponens amori meo. g†

nit animā suā perdet illaz: et q̄ h†
perdiderit animā suam ꝓpter b
ſ in futuro.
b me inueniet eaz. † Qui recipit i
a ſ qui in vobis sum. b ſ qz nō aliud recipit in aplis: q̄m qđ in christo est. k†

vos: me recipit: ꝛ qui me recipit: ‡
ſ qui in me est.
pit: recipit eum qui me misit.
a ſ ꝓ eo q̄ nominaꝝ ꝓphera. l†

Qui recipit ꝓphetā in nōmine ꝓphete: mercedē ꝓphete m†
a ſ ne ꝛ pseudo timeāt recipere.

accipiet. Et qui recipit iustum n†
a ſ ꝓ eo q̄ nominaꝝ iustus.

in nōmine iusti: mercedē iusti o†
a ſ ne quis se ab hospitalitate ꝑ pauꝑtate excusaret: hoc leui ꝓcepto diluit.

accipiet. † Et qui cunq; potum p†
dederit vni ex minimis istis q
a ſ ne dicas deesse vnde caleſieret. ſ ꝓ eo q̄ nominatur discipulus.

calicem aquę frigidē tantū in r
nomine discipuli: amen dico s
a ſ quam ex bono affectu meruit potius q̄m vobis non perdet mercedem t
ex actu. ſ sermones.

suam. Et factum est cū cōsum/ v
masset ihesus ꝓcipiens duode/
a ſ fecit quod docuit ꝓdicans iudeis: non samaritanis: non gentibus: vt fm promissa: ꝑius offeratur iudeis salutis occasio.

cim discipulis suis: trānsiit in/ x
de vt doceret ꝛ ꝑdicaret in ciui
ſ iudeoꝝ.
tatibus eoꝝm.

cē ꝑfiteaꝝ fidē xp̃i ad declarationē xp̃ianis fidei: ꝛ ad cōfirmationē trepidantiū: sic̄ legūt alīq̄ martyres feciſſe: b ē bonū ſ superogatiōis. a Nolite arbitrari. hic oñdit q̄ ꝑdicatoꝛes euāgelij ſ dñt ipediri ex amicoꝝ carnalitate. Ad cuiꝰ euidētiā sciēdū q̄ charitas ē ordinata: sic q̄ hō debet diligere deū sup oīa. etiā supa seip̄sū. ꝛ ideo ꝑ nulla amicitia cuiuscūq; ꝑximi debet retardari q̄n ꝑsequaꝝ ea q̄ ꝑtinēt ad honoꝛē diuinū. Qđ q̄ dicit: Nolite arbitrari qz venerim pacē mittere i terrā: ꝛ loq̄t̄ ō pace mala q̄ ē ꝛ deū. b Nō ve. pa. mit. ſ. talē q̄ dicta ē. c Sz gla. b̄ ē diuisionē talis ꝓordie. Aduertēdū tn̄ q̄ ista q̄ dicūt hic a xp̃o sūt facta occasionaliter: qz ad xp̃i ꝓdicationē ꝛ aplōꝝ aliq̄ cōuersi sūt ad fidē: ꝛ aliq̄ i fidelitate remanētes quātūcūq; eis ꝓfuerit: ꝑsecuti sūt istos ad mortē. Qđ q̄d seq̄t: d Veni ei separe ꝛc. ptz. e Et q̄ nō ac. cru. suā. Hic oñdit q̄ ꝓdicatoꝛ xp̃i diuini nō dꝛ retrahi Qđ dulcedinē pñtis vite q̄ ē breuis et † Luc.14.f
trāsitoria: ꝛ ad merēdū vitā eternā ordinata. ꝛ iō qz finis melioꝛ ē his q̄ sūt ad finē. ītno ea q̄ sūt ad finē nō sūt nisi Qđ assecutionē finis: iō de ipsis nō curāt: duꝝ tn̄ finis habeaꝝ: Qđ q̄d ō vita pñti nō ē curādū: sz de assecutiōe vite eīne: ꝛ b ē q̄d dicit: Qui nō accipit crucē suā ꝛ seq̄t me scz volūtarie mortē tolerādo: f Nō est me dignꝰ. i. vita eīna: qz in cōiūctione ad xp̃m ꝑ visionē ꝛ fruitionē ꝓsistit vita eterna. g Qui inueniet aīam suā. i. vitā pñtē q̄ † Mar.8.a
causaꝝ ab aīa existētē i eoꝝpe. vñ ē ibi ꝑdicatio ꝑ cām: q̄ amat igit̄ vitā pñtē ordinate pdet eā. Res ei qđ q̄ñ nō attingit finē debitū: sic̄ medicina qđ q̄ñ ꝑ eā sanitas nō acq̄rit̄. ꝛ eodē mō vita pñs q̄ finaliter ad ꝓsecutionē vite eīne ordinaꝝ recte qđ: q̄ñ ꝑ ipam ad eternā vitā nō ꝑueniꝝ: qđ ꝓtingit illi q̄ inordinate amat ipsam. ꝛ ecōtrario. b Et q̄ qđ. aiaz suā Luc.17.g †75. dis. in nomie pris Mar.9.e Luc.10.c
Qđ me. vitā pñtē Qđ xp̃m cōtēnēdo. taliter ordinare nō fm xitatē: vt ptz ex ꝑdicti Joh.15.c
sz fm hoīm opinionē: Iste iquā. i Inueniet eā. accipiēdo ꝑ trāsitoria eīna.
k Qui re. vos. Postq̄ saluatoꝛ hortaꝰ ē ꝑdicātes: b hortaꝝ recipiētes ipos: oñdēs magnitudinē ꝑmij ipoꝝ. d. Qui recipit vos i nōie meo me recipit. ea ei q̄ fūt xp̃i fidelibꝰ reputat sibi fieri xp̃s: ꝛ b tā i maꝝ Act̄. x. Saule saule q̄d me ꝑsequeris. i. fideles meos q̄m etiā i bonis: sic̄ b ptz: qz i discipulis suis dicit se ee receptū.
l Qui reci. ꝓphaz. i. dei nūciū: m Jn nōie ꝓphe. i. inquātū dei nūciꝰ. n Mercedē ꝓphe acci. i. ab eo cuiꝰ ē nūcius. ꝛ similiter. o Et q̄ reci. iu. i no. iu. qđ non pōt ee nisi Qđ deū a q̄ iustificaꝝ oīs vere iustꝰ. p Mercedē iu. accipiet. i. a deo q̄ iustificat ipm. secꝰ ē aūt si recipit ipm inquātū amicꝰ vel cōpatriota vel hmōi: qz nō recipit eū pure i nōie dei. q Et q̄cūq; potuz dede. ꝛc. b dicit ad oñdēdū q̄ q̄libet quātūcūq; paup pōt facere opa misericoꝛdie: qz dare calicē aq̄ frigide pōt q̄libet quātūcūq; paup. r Jn nōie discī. i. q̄m est fidelis denūcians fidē christi.
s Amē. i. fideliter. t Dico vobis nō pdet mercedez. ſ. qz in his q̄ danꝝ ꝑpter xp̃m: nō tm̄ pensaꝝ quātitas doni quantū pensaꝝ quātitas bone voluntatis ex qua daꝝ. sequit̄: v Et factū est cū consūmasset ie. p̄ci. duo. dis. suis modū. ſ. pdicādi et vinēdi pdictū. x Trāsijt in. vt do. ꝛ ꝑdicaret in ciui. eoꝝ. ſ. iudeoꝝ. ꝛ sic ptz cōclusio huius capituli.

Ca.XI

Iohānes aūt. Et dū xp̄s p̄dicaret: ꝛ p̄dicationē suā varijs signis cōfirmaret. Iohānes eius opa audiuit posit⁹ in vinculis ab herode. Sz cuz audisset mittēs duos de dis.s.ait illi: Tu es q̄ vē. ꝛc. Iohānes interficiēdus ab herode interrogat: nō q̄ dubitet: q̄ alijs dixerat:

Ioh.1.d A Ecce agn⁹ dei. q̄ ꝛ vocē p̄ris audiuerat: Hic est fili⁹ me⁹ dilect⁹. Sz vt missi signa vidētes crederēt: ꝛ dict⁹ eius opa xp̄i fidē facerēt: ne ali⁹ xp̄s expectaret. Q̄z aūt discipuli iohānis aduersus xp̄m supbirēt: ꝛ aliq̄d liuoris

f.9.b haberent supza innotuit. ibi: Quare nos et pharisei ieiunam⁹? ꝛ vbi iohāni dixerūt: Magister cui testimoniuz dediſti. Ecce discipuli ei⁹ baptiçāt: et plures veniūt ad eū. hec oia eadē de iohāne Lucas ponit: nō ipo ordie: ſ q̄s ordinē rei geste teneat nō apparet.

b Tu es q̄ vē. Non ait q̄ venisti: q̄si cū ad inferna descēsurus sū: debeo te nūciare inferis: q̄ nūciani supis. An cōueniat filio dei mori an aliū ad hec sacramēta missurus es.

† Ohānes aūt Ca.XI a † a ſ positis.

i Cuz audisset in vinculis a ſ lex ad gratiā euāgelij mittit. ſ ne aliū a se p̄dicarū purarēt.

opa xp̄i: mittēs duos ỏ discipu a ſ per illos. b ſ hoc dicite.

b lis suis āit illi: Tū es qui ventu † a ſ nō ad interrogara: ſz ad scandalū nunciozū.

rus es an aliū expectam⁹? Et rē̄ b a ſ nō rūdit iohānī. q̄ nō dubitabat: sed illis.

spondēs Jesus ait illis: Euntes

¶ Qui nō

Nico.de lyra

Moraliter. Uidēs aūt tur. ꝛc. Seq̄t: Ca X † Tūc dixit discipul⁹ suis ꝛc. p ꝟ ostēdit q̄ habētes gratiā p̄dicādi nō debēt alios ab hoc impedire sed magis ꝓmouere. f† Et cōuocatis. xij. discipulis suis dedit eis ptātē ꝛc. sicut natura dando formā substantialē dat ꝓprietates cōueniētes vt igni leuitatē: terre vero grauitatē: sic actoꝛ nature statuēs boiem in aliquo dignitatis gradu: si ille faciat q̄ in se est dat ei gratiā exequēdi in effectu. Exemplū de saule. j. Reg. x. Cū em̄ vnxisset eū samuel de mādato domini dixit ei: Insiliet in te spūs dñi ꝛ mutaberis in virū alterū. Et similiter. j. Reg. xvj. inuncto dauid ỏz. Spūs dñi direct⁹ est in dauid ꝛc. Et eodē mō institutis aplis xp̄s dedit eis gratiā signoꝛ q̄ tunc fuit necessaria ad cōfirmādū doctrinā cozū. f† Nos. xij. misit iesus. p istū numerū q̄ cōponit ex denario ꝛ binario significat q̄ apli et eoꝛ succesſozes q̄ sunt epi debēt p̄ceteꝛ iplere decalogū legis ꝛ duo p̄cepta charitat⁹. † Precipiēs eis ꝛ dicēs: In viā gētiū ne abieritis. i. modū viuēdi eorū nō tenueritis. q̄z sicut dic̄ Greg. i pastozali: Tm̄ trāscēdere debet actionē ppli actio p̄sulis quātū distat a grege vita pastoris. b† Et in ciuitates samaritanoꝛ ne intraueritis. p q̄s significant cōuēticula vel doctrine hereticoꝛ: q̄z sicut samaritani partim tenebāt vet⁹ testamētū: ꝛ partim negabāt: sic hereticī: partim tenēt fidē xp̄i et ptim negāt. k† Eūtes aūt p̄dicate dicētes q̄ appꝛopinquabit regnū celoꝛ. Et⁹ em̄ testamētū ꝓmittebat bona trāsitoꝛia ꝛ terrena. sed euāgeliū ꝓmittit celestia et terrena. † Infirmos curate ꝛc. Moraliter infirmi sūt accidiosi in q̄bus nō est vigoꝛ bñ operādi: mortui vero sūt qui digna mortis opa faciūt. leprosi sūt luxuriosi. nā luxuria est vitiū cōtagiosū sicut lepꝛa demoniaci sunt sozdilegi. Istos curare debēt p̄dicatoꝛes euāgelij. Et subdit modus curandi cū dicit: l† Gratis accepistis gratis date. p q̄ excludit ab eis vitiū simonie. n† Nolite possidere aurum ꝛc. In sacra scriptura p auꝛ verū intelligit sapiētiā diuina: ꝛ p oppositum aurū falsū est sapia terrena q̄ animalis est et diabolica. vt ỏz Jacobi. iij. Argētū falsū est eloquētia deceptiua pecunia. falsa ē malū simpliciter sub bonitatis apparentia. pera vero mala: ē repositoꝛ male acquisitoꝛ. p duas tunicas significat duplicitas. ꝛ p calciamēta q̄ fiūt de pellibus mortuoꝛ: fraudulētia i tractatu testamētoꝛ. p virgam appetitus nimius dominādi. ista nullo modo debēt esse in p̄dicatoꝛib⁹ euangelij. † Interrogate q̄s in ea dign⁹ sit. cauēdū est em̄ p̄dicatoꝛib⁹ ne locum suspectū intrēt: ꝛ ne de euagatiōe inutili notent. ideo subdit. f† Et ibi manete. Intrātes aūt domū salutate eā. i. salutē habitantiū in ea bonis verbis et exemplis ꝓcurate. i† Et siq̄dē fuerit dom⁹ illa digna veniet pax vestra ꝛc. i. recipient doctrinā vestrā: q̄ si nō fecerint nihilomin⁹ a deo habebitis mercedē. p† Excutite puluerē. i. leuia peccata q̄ solent ex talib⁹ accidere etiā in boibus pfectis. q† Amē dico vobis tolerabili⁹ erit terre sodomoꝛ ꝛc. nā repellere ꝛ impugnare veritatē agnitā: quedā spēs est peccati in spūm sanctū. r† Ecce ego mitto vos sicut oues in medio lupoꝛ. p q̄s i primitiua ecclia intelligebant tyrāni ſz modo p eos possūt detractatoꝛes intelligi: ꝓpter quozū morsus nō est a fidelib⁹ p̄dicatio subtrabenda.

Cauete aūt ab hoib⁹. vos malicioſe ad pctm̄ trahere nitētib⁹. e† Tradēt em̄ vos in cōciliis ꝛc. i. trahere vos conabunt ad sua ꝓpꝛia mala. † Et in synagogis suis flagellabūt vos. s. flagellis linguaꝛ suarū eo q̄ arguitis mala ipoꝛuꝛ f† Et ad p̄sides ꝛ reges ducemini. multi em̄ ꝓpter p̄dicatoꝛes Xpi tatis accusant male apud magnates hui⁹ seculi. i† Cū aūt tradēt vos nolite cogitare ꝛc. i. nō cōfidatis principaliter de scientia vra ꝛ eloquētia sed de diuina ꝓuidētia. l† Tradet aūt frater fratrē i mortē. frequēter ei ꝓtingit q̄ frater carnal⁹ fratrē suum trahit ad culpā mortalē ꝛ pat̄ filiū et etiā ecōuerso. † Et eritis odio oib⁹ hoib⁹ ꝛc. sequētes ei xp̄m frequenter sūt odiosi etiam carnalibus amicis. m† Cū aūt pſequent vos i ciuitate ista ꝛc. q̄ em̄ ꝓficere nō pōt in vno loco debet ad aliū transire. p† Nō est discipulus sup magistrū ꝛc. istud ad ꝟ inducit vt ptz p hoc sequētē q̄ xp̄i discipulus patiēter toleret blasphemiam sibi irrogatā. cū xp̄s patiēter tulerit simile ꝛ maiozem. f† Nihil enī est opertū qđ nō reueleť. s. in die iudicij vbi patia martyrum p̄miabit⁹ ꝛ pſecutoꝛ neḡcia puniet⁹. o † Nonne duo passeres ꝛc. Hylari⁹. Mystice āt cozp⁹ ꝛ aīa asse vēdūt: cū p minima delectatiōe diabolo tradūt. x† Qui aūt negauerit me ꝛc. Remigi⁹: Negabit aūt se negātē: q̄z p ipm nō habebit accessū ad patrē: ꝛ sic p oppositū itelligit ꝓfiteri se ꝓfitētē: q̄z habit ei accessū ad patrē. a† Nolite arbitrari ꝛc. Hiero. Ad fidē xp̄i tot⁹ oꝛbis i se diuisus ē vnaquez dom⁹ fideles habuit ꝛ infideles ꝛ bonū bellū mirtū ē: vt paꝛ mala rūperet. † Qui amat pa. ꝛc. Hylari⁹. Illi ei q̄ domesticas dilectiones hoīm eius dilectioī ꝓtulerit futuroꝛ bonoꝛ indigni erūt hereditate. e† Et q̄ nō accipit cru. ꝛc. Greg. Duob⁹ modis crucē dñi baiulam⁹. cū aut p abstinētiā carnē affligim⁹ ꝛ aut cū p cōpassionē ꝓximi necessitatē illi⁹ nr̄am putamus. g† Qui inenit aīam suā. i delectatiōib⁹ illicitis nutrīes eā. † Perdet eā. quātū ad vitā futurā. k† Qui recipit vos. cozpaliter. † Me recipit. spūaliter: ꝛ p ipm recipit patrē ꝛ spūm sctm̄: q̄ cū filio p gratiā habitāt recipiēt⁹ mētē. l† Qui recipit ꝓ. ꝛc. i. q̄ dei nūci⁹ ē. n† Mercedē ꝓphe re. i. a deo recipiet mercedē cui⁹ ē nūci⁹. o† Et q̄ recipit iu. ꝛc. i. ꝓt iusticiā suā: nō ꝓt ꝓsāguinitatē vel affinitatē. p† Mercedē iusti accipiet. i. ꝓticeps erit meriti sue iusticie.

Jn ca. x. vbi ỏz in postilla. Nolite possidere aurū ꝛc.

Additio. Qualr̄ sint itelligēda scōm doctoꝛes ista habes ifra i additiōe sup Jobem. xij. vide ibi. Ca.XI

a Ohānes āt. Posita istructiōe p̄dicātiū. hic ꝓnr̄ ponit ꝓfirmatio dubitātiū. ꝛ diuidit i tres ptes: q̄z ꝓio saluatoꝛ nr̄ ꝓfirmat dubios ỏ suo aduētu. scdo ꝓdemnat icredulos seu pūsos. ibi. Cui silez. ktio cōmēdat deuotos ibi: Jn illo tpe rūdēs ihs. Pria i duas: q̄z ad ꝓfirmationē discipuloꝛ iohis oñdit se eē xp̄z Xe. pmissū. scdo ad ꝓfirmatiōez ꝓpꝛioꝛ oñdit iohez eē ꝓphaz sctm̄. ibi: Jll⁹ aūt abeūtib⁹. Pria i duas. q̄z ꝓio mouet dubitatio. scdo pōit ei⁹ rūsio. ibi: Et rūdēs ihs. Circa pmū ꝓsideradū q̄ herodes antipas icarcerauit iohez: ꝓpt ꝟ q̄ reꝓhēdebat eū: eo q̄ abstulerat fr̄i suo phi lippo vxoꝛē suā noīe herodiadē: vt hr̄ Mar. vj. Johes ḡ i carcere ꝓstitut⁹ misit discipl̄os suos ad iesū: q̄rēs vtrū ipe eēt xp̄s an nō: ſ q̄ q̄stio ē dubitabil⁹. ꝓpositio: mirabile ē q̄ iohes q̄ ba ptiçauerat xp̄m: ꝛ viderat spūm sctm̄ descēdere sup eū: vt ỏ eo dixerat: Ecce agn⁹ dei ꝛc. vt hr̄ Joh. j. ỏ ꝟ q̄si dubitās q̄rebat Ad ꝟ residet brūs Hre. dicēs q̄ iohes ñ dubitauit ipm eē h⁹ mūdi saluatoꝛē: ꝟ dubitauit vtrū sic nat⁹ erat i hūanitate nr̄a ita etiā mozeret ꝓ salute hūana: ſz ꝟ rūsio nō videt ꝓueniēs: q̄z iohes nō fuit min⁹ illumiat⁹ q̄ ꝓphe ve. testa. q̄z hic ỏz pl⁹ q̄ ꝓpha: vt seq̄t i isto ca. Prophe aūt cognouerūt xp̄m nō tm nasciturū i carne ꝓt nos ſz etiā morituꝛ. vt hr̄ Esa. liij. Tā q̄ ouis ad occisionē ducet ꝛc. ꝛ i plib⁹ alijs locis: q̄ ꝓpt plitatē vtēdā omitto: g̈ multoforti⁹ iohes q̄ fuit pl⁹ q̄ ꝓpha cognouit. Jtē iohes ỏ xp̄o p̄dixerat. Ecce agn⁹ dei. Joh. j. q̄ñ dixisset vt videt: nisi vidisset eū imolādū ꝓ salute mūdi. ꝛ iō aliter dicēdū q̄ iohes nō dubitauit ỏ p̄dict⁹: ſz certitudinaliē cognouit: ſz discipuli ei⁹ q̄ nō erāt sic illuminati dubitauer̄t: ꝛ iō iohānes p discipulos suos q̄stionē ꝓposuit nō ꝓpter sui dubitationē ſz discipuloꝛ debilitātiū. b Et rūdēs iesus. ỏ ponit

xp̄i

a Qui nō fu. Qui ō diuinitat̄ potētia nō dubitauerit: hoc nō contra iohannē quē mox a deo cōmēdat. b De iohā. Precursor xpi de xpo certificare discipulos voluit: qz sensit eos dubitare. De p̄cursore xps turbas dubitantes ne dubitēt docuit: mollez leuēq; putātes. c Ecce ḋ. Qui ponūt puluinaria subcubito: q̄ vitā peccantiū palpāt nō pungūt. Nota. Rigida vita ꝛ p̄dicatio debet declinare mollīū palatia q̄ frequētāt mollib⁹ induti adulātes. d Plusq̄ ꝓphe. Beqz āgel⁹ nō natura ſz officio. e Maior Io. In ꝟ nō p̄fert p̄riarchis: et cūctis hoibus: ſz equalis ceteris sctis ostendit. f Qui aūt mi. ꝛc. i. ois sāctus q̄ tā ē cū deo maior ē eo q̄ adhuc i mūdo. Ut ego quē minorē facit multor opinio i eccl̄ia sctōr illi p̄la⁹ sū. Vel nouissim⁹ angel⁹ celi melior est q̄is hoīe.

g In regno ce. Regnū celorū duob⁹ modis accipit: aut supnū i q̄ nōdū sum⁹. Aut p̄sens eccl̄ia i q̄ adhuc viuim⁹ ꝛ iā quodāmō regnam⁹.

h A diebꝰ iohā. ꝛc. Aplos dñs ad oues q̄s ꝓp. do. isrl: ire iusserat vt ad regnū reduc/ renk. Sz hec p̄dicatio ad ꝓfectū publicanoꝝ ꝛ pctōꝝ versa ē q̄ crediderūt. Ceterū iohānī a plebe non credit: xpi opa nō autorizanꝫ: qz crux ē scādalo. Jā ꝓpheta cessat: iā lex expleꝫ. Christ⁹ alijs p̄dicaꝫ: ꝛ ab alijs recipit. sui respuūt: inimici accipiunt. Jta q̄ regnū celorū vim patit: qz gl̄ia isrl p̄b⁹ debita: a ꝓphetis nūciata: a xpo oblata: fide gentiū occupat ꝛ rapit.

Vel a diebꝰ iohānis q̄ penitētiā p̄dicauit: q̄ pctōr reuiuiscit ꝛ nō aū: qz lex penā intulit ꝛ nō p̄fectam vitificauit. Patria celestis vim patit dū pctōr ad eā q̄si i alienū locū ītrat p̄ pniaz. Hādis violēta ē i terra nasci ꝛ celū capere ꝛ hr̄e p̄ virtutū qō nō possum⁹ p̄ naturā. i Ōes enīz. Mō q̄ post iohānē nō fuerit aliq̄ vt agab⁹: ſz qz q̄cq̄d ꝓphetauerūt ꝺ dño vaticinati sūt. Ōes ei ꝓphete: qz q̄cq̄d illi dixer̄t de vēturo locuti sūt: hic xo veniētē ostendit.

k Et si vul. Ut minꝰ excusabiles sitis: qz eū nō recepistꝫ. Ipse ē helias i xtute: nō i p̄sona: par i vite sceueritate: mētis rigore: p̄cedēs christi primū adnūtū: vt ille. ij.

l Cui aūt ꝛc. Audato iohāne trāsit ad increpādū illos q̄ nec p̄dicatione iohannis moti sūt: vel ipi⁹ xpi p̄dicatione despiciūt. Jobes talis ac tāꝰ vt dixi: ꝛ adeo dignꝰ vt ei debeat credi. ſz vos

cui

a ſ cessent verba loquāt opa. ſ q miracla.

renūciate iohāni q̄ audistꝫ ꝛ a

ſ p doctrinā euāgelij illuminant.

vidistis. Ceci vident: claudi ābulāt: leprosi mūdant: surdi audiunt: mortui resurgūt

a ſ pauges spū vel ogibus int⁹ illuminat vt in p̄dicatione nulla distantia sit inter pauperes et diuites.

pauperes euangelizant. Et b c

a ſ in hoc nūcios penit sicut post ostēdit.

beatus est q̄ nō fuerit scādalizatus in me. Jllis aūt abeūtibus

a ſ ne turbe iohānē liuore morū suspicent ꝛ vt sciāt eū quesisse nō sibi sed discipulis.

liçat⁹ in me. Jllis aūt abeū/ d†

a ſ q̄ nesciebāt mysteriū interrogatōis ei⁹.

tib⁹ cepit iesus dicere ād turbas de iohāne: Quid existi e

ſ q̄ omni vento agat vt leuitate mētis de me ambigat quē p̄dicauit.

in desertū videre: Arūdinē ſ nō. ſ an vana gloria ducti⁹ lucra querat p̄ dapib⁹ vel vestib⁹ q̄ locustis viuit et pilis camelorum iduit.

vēto agitatā: Sed q̄d existi videre: Hoiem molli⁹ vesti/ f

tū:† Ecce q̄ mollib⁹ vestiūt i g

a ſ vbi aliquid venenk.

dōmib⁹ regū sūt. Sed q̄d ex

a ſ q̄ me nō rām vēturū p̄dixit: sed etiā digito demonstrauit. ſ ponit quod erat.

istꝫ videre: Prophetā: Etiā h

dico vobis ꝛ plusq̄ ꝓphetā. v

ſ in Malachia.

Hic est em̄ ō quo scriptū est: i

a ſ verba patris ad filiū. b ſ nūciū.

†Ecce ego mitto ang̃elū meū k

a ſ manifestationē tuā. b ſ quia reddet tibi corda auditorū penitētiā p̄dicando baptizando.

ante faciē tuā: qui p̄parabit l

a ſ vt summā virtutū ei⁹ cōphendā.

viā tuā ante te. Amen dico n

vobis nō surrexit iter natos

a ſ nō virginis. b ſ et si equalis.

mulierū maior iohāne bapti e

a ſ tēpore. b ſ in corditb⁹ aplorum.

sta.† Qui āt minor ē i regno o

a ſ dignitate. ſ alia cōmēdatio iohānis.

celoruz: maior est illo. A diebus autē iohannis baptistę p q†

ſ quārū dicek nūc. i. semp.

vsq̄ nūc regnū celoꝝ vim pa

a ſ quibus nō erat promissum.

titur: et violenti rapiunt il/ r

a ſ precedentes. ſ vbi xpi tēpus ostēdit quē iohānis ostēdit.

lud.† Omnes enī ꝓphētę et s†

a ſ vel predicauerūt.

lex vsq̄ ad iohannē prophet

tauerunt: et si vultis recipe/ t

a ſ hoc esse mysticum et indigere intelligētia ostendit cum subdit: qui habet.

re ipse est helias qui ventu/

ſ cordis.

rus est. Qui habet aures au v

a ſ quod dixi mystice intelligat.

diendi audiat.† Cui aūt simi/ x†

a ſ tot monita salutis audientē: et nō obedientem. b ſ iudaicam.

lē estiabo gēnationē istāz:

xpi rūsio: ꝛ qz el⁹ rūsio nō erat ad cōfirmationē iobis q̄ nō dubitauit: ſz ad ꝓfirmationē discipuloꝝ dubitātiū. iō xps nō rūdit p̄ xba ſz p facta: faciēs i ꝓspectu discipuloꝝ iobis miracula multa manifeste declarantia q̄ ipe esset xps. ꝛ ꝟ ē qō ōr: a Renūciate iohā. q̄ audistis ꝛ vi. Ceci videt. ad p̄ceptū meū ꝛ cetera q̄ sequūt patēt vsq̄ ibi: b Pauges euāge. i. denūciank hr̄e regnū celoꝝ. vt. ſ. dictū ē. ca. v. Beati pauperes ꝛc. c Et beatꝰ q̄ ꝛc. ſ. dubitādo de deitate: qz me videt i passibili carne. d Jllis aūt abeūtibus. Hic ꝓr oñdit iobem eē ꝓphetā sctm. ꝛ ꝟ ne ex q̄stione ꝓposita aliq̄ crederēt cū dubitasse ꝛ ignorasse eum fuisse xpm: ꝛ cōmēdat eū de q̄ttuor. Primo de solidi/ tate fidei ꝛ ostātie cū dicit: e Quid existis i deser. ꝛc. q. d. nō: qz iohānes ita cōstans erat q̄ nec timore nec fauore a xpitate declinabat. scōo ab austeritate penitētie. cū dic: f Hoiem mol. vesti. q. d. nō: qz sic. ſ. dictū ē iohānes habebat vestimētū ō pilis camelorꝝ ꝛ esca ei⁹ erat locuste ꝛ mel siluestre. Ad ꝟ etiā manebat i deserto vt austerā vitā duceret: nō solū ex victu ꝛ vestitu: ſz etiā ex loco. ꝓpter qō subdit: g Ecce q̄ mollib⁹ vestiunt ꝛc. ad ꝟ eni multi magnatib⁹ adulāt: vt cū ipis cōmorātes delitijs vtāt: ſz hoies xpitis talia aspnant. vñ narrat Valeri⁹ maxi. li. iij. q. ca. dā dixit Diogeni olera lauāti: si tu ista edere velles Dionysio adulari nolles. ꝛ seq̄t: Hic xpidicus veritat̄ annūciator malēs olerib⁹ sustētari q̄ magnati b⁹ adulari. Tertio cōmēdat eum saluator a claritate noticie. cū dicit: h Prophetam. ō. eni. i. Reg. ix. Qui ei ō. hodie ꝓpheta: olim appellabat videns: qz ꝓphete videbāt ea q̄ alijs erāt occulta: ſz nō solū iohānes ꝓpheta fuit: ſz etiā pl⁹ q̄ ꝓpheta: qz nō solus xpm ꝓuidit vēturū ꝛ p̄dixit sicut alij ꝓphe: ſz etiā ipsū digito oñdit. q̄rto cōmendat eū ab auctoritate doctrine. ꝺ. i Hic ē ei ꝺ q̄ scriptū ē Malach. iij.

k Ecce ego mit. an. meū. i. iohānē q̄ duxit vitā angelicā. l Ante fa. meā. i. añ xpm. qz filij ō. figura dei p̄fis. ꝛ ꝓfis facies ei⁹. m Qui p̄para. viā. i. cozda audiētiū ad recipiēdū xpm p̄ dicationē suā ꝛ baptisma sunū: ꝛ vt cōpēdat sūmā cōmēdationē iohānis. subdit: n Amē dico vo. nō sur. ma. ꝛc. nō negat q̄n eōlis surrexit īter natos mulierū. Christ⁹ eni maior fuit: ſz nō ꝓphe ō. fil⁹ mulieris ſz xpinis: qz mulier de cōi curiu accipit ꝓ femina corrupta.

o Qui aūt ē ꝛc. i. i britudine. p Maior ē illo. qz q̄libet beat⁹ quātūcūq; minim⁹ maior est actu cū q̄cūq; viator pur⁹: ſz aliq̄s viator sit maior i potētia aliq̄ bto. Et qz dixerat q̄ iohānes erat pl⁹ q̄ ꝓpheta. iō ꝓr declarat ꝟ. d. q A diebꝰ ꝛc. qz iohānes icepit p̄dicare ꝓsecutionē regni celestis p pniaz: qđ añ esse nō poterat. r Et vio. ra. il. nō em̄ pōt hō nat⁹ i terra rape celū: nisi sibi faciat violētiā cohercēdo a delectabilib⁹ ꝓpriū appetitū. s Ōes ei ꝓphete ꝛc. qz i lege ꝛ ꝓphetis xpitas de xpo erat sub figuris ꝛ enigmatib⁹ tradita: ſz a iohāne ē manifeste ostēsa dicēte: Ecce agn⁹ dei ꝛc. t Et si vul. ꝛc. nō i p̄sona ſz in spū. qz fuit silis helie: ꝛ ꝟ i trib⁹. Primo i austeritate pnie: qz ō helia scribit. iiij. Reg. j. q̄ erat vir pilosus: ꝛ cona pellicea accinctus renibus. ō. aūt ibi pilosus ꝓpt̄ ꝟ qđ hēbat vestē birsutā ꝛ asperā. sil⁹ ō iohāne dictū ē. ſ. iij. q̄ hēbat vestimētū de pilis camelorꝝ. scōo i soliditate cōstātie. De helia ei scribit q̄ ipe ostāter arguebat regē achab. iij. Reg. xxij. ꝛ ochoziā regez. iij. Reg. j. sil⁹ iobes ostāter arguebat herodē. Mar. vj. tertio i aucte doctrie: qz sic helias vēturꝰ ē p p̄dicationē suā: denūciās xpi aduētū scōm: ita iobes p̄uenit p̄mū: vt dictū ē. ſ. iij. ca. ꝟ notat cū subdit:

v Qui ha. au. ꝛc. ad denūciādū q̄ illud qđ imediate p̄ponit: Mystice ē itelligēdū. x Cui āt si. ꝛc. hic ꝓr exprimit ꝓdēnatio obstinatoꝝ: ꝛ p̄cio i generali respectu iudeoꝝ cōit. scōo i spāli respectu aliq̄rū qb⁹ spālia bñficia ꝓtulerat. ibi: Tūc cepit exp̄bare. Ad euidētiā p̄mi aduertēdū q̄ multū valde facit ad xtutē q̄ aliq̄ a pueritia sua sint ꝓsueti opib⁹ xtuosis. ꝛ iō expedit q̄ pueri exerceanꝫ i ludis honestis ꝛ inducētib⁹ ad xtutē et retrahentib⁹ a vitijs: ꝓpter q̄ pueri hebreoꝝ habebāt talē ludū, diuidebant eni i medio

ſ 3 ciuitatis

Dan. 10. a

Mala. 3. a
Mar. 1. a
Luc. 7. b

Luc. 7. b

De pe. di. 2. si eni.
paulisper.
Luc. 16. b

Luc. 7. c

cui estis assimilādi q̄ noluistis credere ei. a Si mil̄ē pu. Pueri doctores sūt būlles spū. Forū synagoga: vel ipa hierlm: vbi iura p̄ceptor dei recōdebāt. Coeles: cōtribules q̄s solebāt exprobrare q̄ ad laudes dei nō assurrexerūt corde deuoto mēbrorū agilitate: qō notat saltus. Nec q̄ lamēta ꝓphetar̄ p excidijs iā factī vel faciēdis: ad pniam cōuersi sūt. a Cecinim⁹ vo. rē. Ut dauid. Exultate deo adiutori nr̄o iubilate deo iacob. ꝛ cetera hmōi.

Ps. 80. Joel. 2. c

b Lamētauim⁹. Ut querimini i to. coz. v. i ieiunio. ꝛ. f. ꝛ p. et hmōi. c Venit ei. Sic tūc: ita ꝛ nūc: vtrāq̄ via salutis respuit. Lamentauim⁹ ad iohānē: cecinim⁹ ad xp̄m. Hec est summa. Heneratio ista nec plorat cū iohāne plorāte: neq̄ gaudet cum xp̄o gaudēte.

† 35. di. se pro. in fi.

Hec mirū si duplicē viā salutis p̄rēnūt: cū ꝛ ieiuniū ꝛ saturitatē pariter spernūt. Si ieiuniū placet cur iohannes displicet? Si saturitas. cur filī hois. d Et iustifica. ē. Ostēdit filios sapie intelligere: nec i abstinēdo: nec in māducando eē iusticiā: sed i equanimitate tolerādi inopiā: ꝛ tēperātiā nō se corrūpēdi p abūdantiā. Nō est regnum dei esca et panis quoꝝ nō vsus: sed cōscientia reph̄ēdit. i q̄busdam libris hr̄. Justificata est sapia ab opib⁹ suis: q̄ sapia nō q̄rit vocis testimoniū sz operū.

† 41. di. qō dicit.

e Tūc cepit. Qui hacten⁹ iudeos cōiter increpuit: nunc noīatim ciuitates exprimit: q̄ frequēter audita doctrina et visis tot signis credere noluerūt q̄b⁹ nō optat mala: sz p̄dicit ventura. f Ue tibi co.

S. 9. d

s. vbi legit q̄ circūibat iesus ciuitates: ꝛ oēs vicos curans oēm lāguorē: iteligēdū ē inter alias etiam in corozaim et bethsaida dūm fecisse virtutes. Corozaim iterp̄tat̄ mysteriū meū. Bethsaida dom⁹ fructuum vel venator. g Si i tyro. Hoc ipletū mō vidēm⁹: q̄ corozaim ꝛ bethsaida p̄nte domino credere noluerūt. Tyr⁹ ꝛ sidon postea p̄dicātib⁹ apostolis crediderūt: adeo deuoti vt Paulū tyro abeūtē oēs cuz vxorib⁹ ꝛ liberis vsq̄ ad naues psequerēt. Cur q̄ non crediturīs p̄dicauit: creditu/ros euitauit. Ipse scit cui⁹ vie sunt misericordia ꝛ veritas. Proposuit tū fines indee nō excedere: ne iustā pharisēis et sacerdotib⁹ psecutiōis occasionē daret. Et erant tūc q̄ in corozaim eēnt vocādi: nec tū de cōtēptu grauī⁹ puniendi. Tyrus angustia: sidon venatio. h Et tu capharnaū. Nō solū corozaim et bethsaide ve erit: sed et tibi capharnaū: quia nunquid vsq̄ in celū exaltaberis. Nōne tu es q̄ fama hospitij mei et signoꝝ in te factoꝝ famosa effice/ris: vel contra predicationē meā superbissime resti/tisti. Capharnaum interp̄tat̄ villa pulcerrima: in qua condemnatur perfida hierusalem. Cui dicitur. Justificata est sodoma sozor tua ex te: id est ex tui cōpatione cū illa exemplo Loth nō est cozrecta tu filij dei verbis et miracul̄ semp extitisti ingrata.

ciuitatis i duas ptes eccles: ꝛ illi q̄ erāt ex vna pte canebant carmē letitie. et alij ex opposita carmē lugubre: postea exprobrabāt sibi mutuo: et exultātes dicebāt alijs q̄re sibi ñ cōgaudebāt: ꝛ ecōuerso alij. s. lamētātes q̄re sibi ñ cōpatiebāt: ꝛ ꝑ fiebat ad exp̄mēdū vanā letitiā ꝛ defectū cōpassiōis ꝛ amicitie adinuicē i ꝑ mūdo. ꝛ mō sicut videm⁹ frequēter q̄ i eadē ciuitate imo ꝛ i eodē vico vel etiā in domo alij letant̄ ꝛ alij ex opposito tristāt. ꝑ sile erat de iudeis quātū ad ꝑ: q̄ videbāt austeritatē iohānis: nec ꝙ ꝑ fuerāt mori ad penitētiā: ꝛ postea dulcedinē et māsuetudinē xp̄i: q̄ dulcedinē miscēbie eis p̄dicauit: ꝛ cum eis dulciter ꝛ māsuete conuersat⁹ est: nec graues penas iposuit penitētib⁹. sz dixit: Uade ꝛ noli ampli⁹ peccare: ꝛ tū ꝙ ꝑ nō fuerūt moti ad deuotiōis dulcedinē et pietatis: sz magī remanserūt obstinati i pctis. s. vtrinsq̄ vitā i malū i terp̄tādo. ꝛ ꝑ ē q̄ ō: Cui aūt silez estimabo generationē istā. ō q̄ scribit i se. ca. Heneratio mala et adultera signū querit. a Silus est pueris. nō quātū ad eoꝝ inocētiā: sed quātū ad ludi eoꝝ iterp̄tationē. b Qui cla. coe. dicūt. q̄ pueri i ptes equales diuisi: sibi dicebāt mutuo ea q̄ sequūt: c Cecinim⁹ vo. et ptz ex p̄dictis. d Venit ei io. Hic applicat silitudinē ad ꝓpositū. e Neq̄ mā. neq̄ bibēs. i. i abstinētia maxima viuēs. ille ei q̄ paxcomedit ō nō comedere ſm cōz modū loquē di: sicut q̄ male videt ō nō vidēs. f Et dicūt iudei. s. g Demoniū ha. austeritatē iohānis demoni attribuēdo. demoniaci enī posūt multa agere ꝛ pati q̄ nō possūt alij.

h Venit fi. ho. i. xp̄s. i Māducās ꝛ bi. i. cōz vitā iter hoies ducēs: ꝑ ei debebat facere q̄ erat mediator dei ꝛ hoim: ꝛ iō talē vitā debuit cōiter ducere: vt cōiter viuētes ꝛ pctōres haberēt accessū familiarē ad ip̄m. k Et dicz pharisei male iterp̄tādo. l Ecce hō vo. i q̄ notāt eū ō excessu i quātitate cibi. m Et porta. vi. i q̄ notāt eū de ebrietate. q̄ erat falsū: q̄ pfectissime vite fuit. vñ ꝛ post baptismū xl. dieb⁹ ꝛ noctib⁹ ieiunauit. vt. s. visū est. † Lu. 10. b

n Publicanoꝝ et pec. ämi. ꝑ accipiebāt ex ꝑ q̄ videbāt cū cū eis comedētē et bibentē. vt s. dictū est ca. ix. ꝑ tū nō erat vt eoꝝ vitia amaret: sz magī vt sanaret: vt ibidē ōz: o Et iustificata ē fa. sa fi. su. ꝑ duplicit exponit. Uno mō referēdo ad ap̄los: ꝛ ē sensus. sz xp̄s q̄ ē sapientia dei patris sit p̄dicto mō a phariseis reꝓbat⁹: tū iustificat⁹ est. i. cognit⁹ iustus a filijs suis: ꝑ est a discipulis q̄ sūt filij xp̄i p adoptionē. ſm q̄ ōz Job. j. Quotquot autē recce. eū. de. eis po. fi. dei fieri. Aliter exponit referēdo ad pueros iudeoꝝ p̄dicto mō ludētes. et tūc sensus ē. Et iustificata ē sapia. s. iohānis ꝛ xp̄i. p A filijs suis. ꝑ est a filijs iudeoꝝ: q̄ declarata est eoꝝ iusticia ꝛ sapia inquantū repsentabaī p eoꝝ ludū obstinatio patrū suoꝝ: sicut ptz ex p̄dictis. q Tūc ce. exprobrare. hic in spāli ostēdit xp̄s cōdēnationē aliquoꝝ p pter eoꝝ ingratitudinē: q̄ ill⁹ p̄dicauerat xp̄s frequēter ꝛ inter eos miracula feccrat: ꝛ sz ei⁹ p̄dicationē ꝓmo recepissent deuote: tū postea ad vomitū reuersi i infidelitate remāserūt. sicut p̄dictū fuerat ꝙ Esa. ix. Prio tpe alleuiata est ꝛ. sicut expositū ē ca. iij. ꝛ ꝑ ē q̄ dicit: Tūc cepit exprobrare rē.

r Ue tibi corozaim. ista erat vna de ciuitatib⁹ i q̄b⁹ p̄dicta fecerat.

s Ue tibi bethsaida. de ista ciuitate erat petr⁹ ꝛ andreas. t Quia si i tyro rē. q̄ ptz q̄ receperūt p̄dicatiōes ap̄loꝝ ꝛ deuote crediderūt. vt ptz Act. xxj. vbi paulū cōduxerūt vsq̄ ad nauē ex deuotiōe. ꝙ ꝑ tū nō intelligit aliq̄ variabilitas i diuia p̄destinatione: sed tūi hoim volūtate. v Uerūtū di. vo. tyro ꝛ si. remiss. erit rē. q̄ grauī⁹ ē auditā fidē repellere q̄s mozi i gētilitate. Illi aūt erāt gētiles q̄ habitāt i tyro ꝛ sidōe.

x Et tu ca. nū. rē. hoc dicit ip̄roperādo: q̄ p̄ p̄dicationē xp̄i ꝛ miracula debuisset exaltari ad diuina. sz q̄ ꝓpter pctm̄ ingratitudinis semp peioza prioꝝ⁹ inferunt. iō seq̄t: Usq̄ in infernū descēdes. y Quia si i so. q̄ tū fuerūt hoies pessimi. vt hr̄ Hen. xiij. z Facte fuissent virtutes. rē. q̄ fecissent pniaz sicut niniuite ad p̄dicationē ione. dicit aūt forte: nō ad notādū dubitationē ex pte sua: sed ad denotādū mutabilitatē liberi arbitrij

a ſ huic tori negocio. ſ sicut dauid et hieremie ſ quārū ad monitores.

Similis est pueris sedētibus in a

a ſ hierlm. ſ vbi lex et iura ꝓmunetur. ſ quantum ad monitos.

forō: qui clamātes coequalib⁹ di b

a ſ nō assurrexistis operādo.

cūt: Cecinim⁹ vobis: ꝛ nō saltastis. c

a ſ pnie lachrymas necessarias vobis; p̄dixim⁹: ꝛ nō acceuistī: nec adhuc accescit. ſ p cōpassionē

stis: lāmentauimus ꝛ nō planxistis. b

a ſ exponit p̄dictā similitudinē. b ſ exemplo abstinētie sue penitentiā vobis indicēs: ꝛ noluistis humiliari cū eo.

stis† Uenit ei iohānes: neq̄ mānducās neq̄ bibēs: ꝛ dicūt demo c d† e f g

a ſ cibo ꝛ ꝓtu leticiā futuri regni p̄signās ꝛ noluistis cū illo gaudere: sed calūniari estis.

niū habet. Uenit filius hois mānducās ꝛ bibēs ꝛ dicunt: ecce hō vorax ꝛ potator vini: publicanoꝝ b i k l m n

a ſ quicqd me puteris: ego cū dei virtꝰ et dei sapientia iuste facere intelligor ab apostolis.

rū ꝛ peccatoꝝ amic⁹ † Et iustificata est sapiētia a filijs suis. Tūc cē pit exprobrare ciuitatib⁹ i q̄bus factę sūt plurimę virtutes ei⁹: q̄ o p q† r

a ſ que quondā mysteriū dei renuisti.

nō egissent pniam. † Uę tibi cōzo r

a ſ q̄ fructū gignere debuisti ad quā spūales vocatores missi sūt. b ſ i ciuitatib⁹ genciū: q̄s diabol⁹ venatoꝝ i angustia rerationū cōphēdit.

ęaiz: vę tibi bethsaida: q̄ si i tyro ꝛ sidone factę essent virtutes q̄ fa s t

a ſ ꝓ memoria pūgētis. peccati. b ſ ꝓ mortis consideratione.

cte sūt i vobis ōlim i cilitio ꝛ cinere

a ſ sed neq̄ facte sūt i eis neq̄ penituerūt ꝛ tū.

re pęnitētią egissent. Uerūtamē v

a ſ sicut minoꝝ fuit culpa ei⁹: q̄ nūcios veritatis nō habuit q̄s eius q̄ refutauit: ita minoꝝ pena.

dico vobis: tyro ꝛ sidoni rēmissi⁹ b erit in die iudicij q̄s vobis. Et tu x

a ſ que simili culpe subiacet.

capharnaū: nūquid vsq̄ in cęlū

a ſ ideo maioribus supplicijs puniēris quia credere noluisti visis virtutibus.

exaltaberis? Usq̄ in infernū descēdes. Quia si in sodomis factę y

fuissent virtutes q̄ factę sunt i te: z

a ℔ certe. b ℔ nō contigisset eis subuersio vbi fuisset correctio.

fortē māsissēnt vsq; in hūc diē. Ve a
rūtū dico vobis: quia terre sodo
a ℔ quia minor culpa.
moꝛ rēmissius erit in die iudicij q̄ꝑ
℔ cū exprobrasset: audeis.
a tibi. Jn illo tpe rīdens iesus di/ b+
℔ gratias ago tē exulto. ℔ mi. ℔ nō pater.
b xit †Cōfiteoꝛ tibi pater dīe celi ⁊ c
a ℔ sacramētū mei aduēt⁹. b ℔ scribis ⁊ pharisei: qui sibi sapere vident.
terre q; abscondisti hēc a sapiēn d
℔ et hoc p me.
tibus ⁊ prudētib⁹: ⁊ reuelasti ea f+
℔ hūilibus spū a ℔ vt hūilis redeat: q̄ supbiēdo
c paruulis. Jta pater qm̄ sic fuit g
d e recessit. ℔ coomniporens.
f placitū ante te. Omnia mihi tra h
℔ consubstantialis patri.
s dita sūt a pre meo. † Et nemo no i
℔ hoc nature. ℔ nō q; solus.
uit filiū nisi pater: neq; patrē q̄s k
℔ hoc nature. ℔ hoc gratie.
h nouit nisi filiꝰ: ⁊ cui filiꝰ voluerit l
a ℔ ⁊ q; p me haberet accessū ad patrē. ℔ creden
reuelare. Uēnite ad me oēs qui m+
do obediēdo. a ℔ quasi vincti. b ℔ peccatis
vel iugo legis. ℔ interi⁹ nō trī exonerabo.
laboꝛatis ⁊ oneraꝫ estis: ⁊ ego n
i reficiā vos. Tollite iugū meū su o p
℔ infide cōbinatos. ℔ q; nullū ledo. ℔ moꝛib⁹
k p vos: ⁊ discite a me: q; mitis sū q
a ℔ q; nullū despicio. ℔ mente. ℔ nō facte. ſ.
b ℔ hic spe: et postea re.
et hūilis coꝛde† ⁊ inuenietꝭ rēquiē r s
℔ euangelium.
l animabus vestris. Jugū enim t

ri arbitrij ex pte hois. a Uerūtū di. vo. tē. q; repugnatio vitatis agnite q̄ fuit ī istis: q; veritatē dei cognitā p p̄dicationē xpi: postea īpugnauerūt: cū sit spēs pcti in spūsctū: grauiꝰ ē pctū q̄ sit vitiū luxurie ꝯ naturā q̄ erāt infecti isti sodomite. b Jn illo tpe rīdēs. Hic ꝓnūr ponit deuotoꝛ cōmendatio: et circa deuotionē primo ponit principiū motiuū. scdo ipm mediū. ibi: Omnia mihi tradita sūt. Circa primū aduertēdū q; posset ab aliq̄ rī q̄ fuit cā q; iudei īrati ⁊ ī pꝛo famosi, p maiori pte ī infidelitate remāserūt. simplices aūt ⁊ illīrati ad fidē vocati sūt. Huic q̄stioni tacite rīndet xps p modū diuine laudis dicēs: c Cōfiteoꝛ tibi pater. i. ad gloriā tuā declaro. d Quia absco. h̄. i. mysteria fidei. e A sapiē. ⁊ pru. i. ī sapia hūana ꝓfidētib⁹, ⁊ isti sūt sapiētes ī oculis suis tm̄: ℔ nō simplr. f Et reuelasti ea par. i. hūilib⁹. ⁊ sic pter q; cā a pte credētiū fuit eoꝛ humilitas: q̄ ad sapiam disponit. vt dr̄ Pꝛou. xj. Ubi hūilitas ibi sapia. ex pte aūt nō credētiū fuit eoꝛ supbia q̄ ē intellectꝰ excecatiua: ℔ ex pte dei cā fuit simplex voluntas diuina. ⁊ ℔ ē q̄ subdit: g Qm̄ sic fu. tē. Q; enī aliq̄ sint electi ⁊ aliq̄ reprobati: hn̄ pōt assignari cā ī generali etiā ex pte dei vt ī electꝰ appareat dei misericordia: ī alijs aūt eiꝰ iusticia: q; sic ad gloriā regū terreni ⁊ decoꝛē sui regni nō solū ptinet aula in q̄ stre/nui milites honoraf: ℔ etiā patibula ī q̄ malefactoꝛes puniūf: sic ad gloriā dei nō solū ptinet p̄miatio beatoꝝ: ℔ etiā punitio reprobоꝝ. Jn spāli tn̄ ñ pōt assignari rō ex pte dei q̄re istū eligat ⁊ illū dimittat: nisi eius simplex voluntas. Uñ dicit Aug⁹. sup Joh. Quare illū trahat: illū aūt dimittat: noli velle diiudicare si nō vis errare. h Oia mi. tra. sūt. Hic ponit p̄dicte vocationis mediū. xps ei mediatoꝛ ē dei ⁊ hoim. debitus aūt ē p̄cessus vt ab extremo ī extremū p̄cedaf p̄ media. ⁊ iō ois p̄cessus gre deriuaf ad nos p xpm: ⁊ ℔ ē q̄ dicit: Oia mihi tradita tē. q̄ vex ē i xpo: q; fm naturā diuinā habet eē a pre: ⁊ p ꝓs posse: lz habeat idē esse nūero ⁊ posse cū ipo. ⁊ sic oia sūt sibi tradita a pre ab eterno: fm aūt naturā hūanā oia tradita sūt ī ptāte xpi ⁊ dñio a deo pre. Sz ℔ intelligendū est dupl̄r. Uno mō ꝯtū ad auctoritatē: ⁊ sic oia creata sūt sibi subdita ab instāti cōceptiōis: q; eoipso q; natura hūana verbo ē vnita: oia creata sūt subiecta sibi Alio mō ꝯtū ad effectū: ⁊ sic ī iudicio oia erūt subiecta pedib⁹ ei⁹: q; tūc ei⁹ volūtas pfecte iplebit ī oib⁹ vt hr̄ ad Heb. x. ⁊ q; fm diuinā naturā idē est cū pre. iō subdit: i Et nemo no. fi. nisi pa. eodē mō: nō tn̄ p ℔ excludit spūssanct⁹: q; dictio exclusiua addita vni psone ī diuinis respectu termini essentialis: nō excludit aliā: ℔ poti⁹ includit: q; lz alia sit psona p̄fis alia filij et alia spūssancti: tn̄ iste tres psone sūt vn⁹ de⁹: ita q; nec in diuinitate nec in essentialib⁹ habēt alietatez aliquā. dictio aūt exclusiua solū excludit qd̄ alietatez importat. Noticia aūt absolute sūpta essentialiter accipit: ⁊ iō cōis est trib⁹ ⁊ iō cū dr̄: q; nemo nouit filiū nisi pater tē. p hāc dictionē exclusiuā nisi ab hac noticia nō excludit spūssanct⁹: sed magis includit: vt dictū est. Scien dū etiā q; hec dictio nemo nō accipit ꝓprie, i. nullus hō. qd̄ ptz p ℔ q; ab ista vniuersali negatiua accipit pater p dictionē exclusiuā. cū subdit:

k Nisi pater. q̄ tn̄ pater nō ē hō. solus ei filiꝰ ī diuinis ē hō: ⁊ iō dicendū q; nemo ibi accipit magis large. i. nullū suppositū nature intellectualis: et sic bn̄ excipit pater q̄ licet nō sit hō: est tn̄ natura intellectualis: ⁊ tn̄ ipse cognoscit filiū pfecte: ⁊ q; xps est mediatoꝛ dei ⁊ hoim: ideo noticia diuinoꝝ ad nos deriuaf p ipsum: ꝓpter quod subdit: l Et cui voluerit filiꝰ reuelare. nō q; isti quibus fit reuelatio mediante filio habeant noticiā cōprehensionis sicut filius: quia hoc est impossibile creature. illud em̄ qd̄ cōphēditur totaliter et pfecte cognoscit: ⁊ q; vt dictū est dei filiꝰ est mediatoꝛ dei ⁊ hoim. ideo ꝓsequēter ostēdit q; familiariter ⁊ secure possumus accedere ad ipm. d. m Uenite ad me oēs qui laboratis ⁊ onerati estis. sub onere legis: qd̄ onꝰ fuit importabile patribꝰ antiquis: vt hr̄ Act. xv.

n Et ego reficiā vos. in pūti pgratiā: ⁊ i futuro p gloriā. o Tollite. vo lūtarie. ſ. p Jugū meū sup vos. i. legē euāgelicā: q̄ dr̄ iugū a iugo iūgis q; lex euāgelica ē lex amoris: ⁊ p ois iūgit fideles adinuicē. indeos ⁊ gētiles q; amoꝛ est vis vnitiua fm Dionysiū. ꝓsequēter ostēdit qualiter nutriatur amoꝛ iste. d. q Discite a me q; mitis sū. nullū ledēdo. r Et humilis coꝛde. neminē ꝓtēnēdo. Istis aūt duob⁹ maxime nutrit dilectio. p̄miū aūt amoris subiūgit. cū dicit: s Et inuenietis requiē animabus vestris. q; fm q̄ dicit Aug⁹. libro cōfessionū. Inquietū est coꝛ meum donec requiescat in te. que q̄dē quies hic inchoaf: sed in patria pficiet: vbi charitas cōsūmaf: ⁊ ne ex iugo legis euāgelice aliqui terreāf. ideo subdit:

t Jugū em̄ meū suaue tē. q; fm q̄ dr̄. i. Joh. v. Mādata eiꝰ grauia non sunt. qd̄ exponēs Aug⁹. dicit. ſ. amāti.

a Fa Rīdēs iesus. Rīdēs tacite obiectioni q̄ si q̄reret: q̄ rō q; iudaicꝰ ꝓpls dei cultoꝛ: dei filiū ī carne venietē tā obstinatꝰ reiecit: quē gētilitas tā ꝓna recepit. b Pīe celi. Qui facis celos ⁊ relīqs ī terrenitate q̄s vis vel ad litterā. c Paruulis. Sapientibus et prudētib⁹: nō apponit insipientes ⁊ hebetes: sed paruulos vt ꝓbet se tumoꝛē dānare: non acumen.

d Jta pater. Blanditis affectu loquit vt inceptū ī aplis beneficiū cōpleat. hic exēpluz humilitatis accipim⁹ ne temere discutere p̄sumam⁹ supna ꝓfilia de vocatiōe hoꝛ: ⁊ repulsione illoꝝ. Cū em̄ vtrūq; attulisset: nō moꝛrōnē reddidit: ſz sic deo placitū dixit: oñ dēs: q; iniustuz esse nō pōt qd̄ iusto placet. Jn oib⁹ q̄ q̄ exterius disponūt: aptecā rōnis est: occulte iusticia volūtatis.

e Qm̄ sic tē. Reqs iterū q̄rat cur humilef eligat: sapiētes reꝓbet. f Oia mi. tē. Tradentē patrē ⁊ accipiētē filiū mystice intelli ge. Alioqn̄ si iuxta fragilitatē nostrā accipis: cuz ceperit habere q̄ accepit: icipiet nō hr̄e q̄ dedit. Per oia: coipotētē nota. p tradita: filiū cui p naturam oia. per vniꝰ substātie iure sē ꝓpria: ſi data p grām. Tradita āt oia: nō celū ⁊a ⁊ cetera q̄ fec: ſz hi q̄ p filiū accessuz habēt ad patrē: ⁊ ante rebelles dīm postea sentire ceperūt. Tradita āt nō alia sūt q̄ q̄ filio soli nota sūt p̄fis. Nota xo filio soli esse q̄ p̄fis sūt. Atq; ita ī hoc mutue cognitionis secreto intelligit: nō aliud ī filio q̄ qd̄ ī patre agnoscibile sit extitisse. g Et nemo no. filiū nisi pa. ⁊ cui fi. vo. seipm̄ reuelare: Et nemo nouit patrē nisi filiꝰ: ⁊ cui patrē voluit reuelare. Ad vtrūq; ei illud subditū referf. Uerbo ei suo pater se declarat: Et verbū seipm̄ declarat: q; mētis nr̄e lumē est. h Nisi filiꝰ et. Mutua cognitio q̄ est equalitate nature. Illa aūt tātilla q̄ in nobis est: dignatione reuelantꝭ est.

i Tollite iugū tē. Jugū xpi euāgeliū ē qd̄ iudeos et gētes ī vna fide ꝓiūgit Tollite sup vos. i. honoze habete: nō subꝰ vt ꝓtēnatis. Qui laboratis: difficultate legꝭ: ⁊ onerati pctis. ſ. reficiā si iugum tollitꝭ. i. p̄cepta mea. Et q̄d iugo eius suaui? q̄d onere leuius? pbabilē fieri: abstinere a malo: bonū velle: amare oēs: eterna sequi: p̄sentiꝰ nō capi: nolle alij facere qd̄ pati nō vis. k Discite a me. Docēte verbo ⁊ exēplo: vt sitꝭ hūiles mētib⁹: mites moꝛib⁹. Humiles: vt neminē contēnāt. Mites vt nullū ledāt. Coꝛde: vt idem extra ī ope sit ⁊ ī coꝛde: ne latear serpēs ī specie colūbe. l Jugū em̄ meum. Quomodo euāgeliū lege leuius ē: cū ibi opa: bic ⁊ cōcupiscentia dānatur? Sed ī lege multa

℔ iubēt

Mat. 7. b

iubenť q̄ apl's ipleri nō posse dicit: hic volūtas querit: q̄ in arbitrio nro est: ⁊ q̄ sola sufficere pōt ⁊ p̄miū habere. Itē quō in gr̄a xp̄i suaue cū. s. ō: Arta via ē q̄ ducit ad vitā: Sz angusta qz nō nisi angusto initio incipit. ꝓcessu xo tpis ineffabili dilectionis dulcedine dilatat. a Onus meū leue. Quia illud momētaneum nr̄e tribulationis eternū pōdus glie opat i celis Ca. XII

b ¶ In illo tpe. Narrata p̄dicatione ⁊ miraculis vni⁹ anni ante questionē iohannis factis trāsit ad illa q̄ facta sūt alio anno. s. post mortē iohānis: qñ iā in oīb⁹ xpo cōtradicit. c Ab ūt iesus per sata.

Allego. Allego. Sata sunt auditores: p que discipuli transeunt cum sollicite doctores inspiciunt: quomodo vnumquenq; attrahere possint: quorum salutem esuriunt. Spicas vellūt dum singulos homines a terrena intentiōe retrahunt.

Moraliter. ¶ Fricant Ca. XI

Moraliter. b† Johānes aūt cū audisset in vinculis opa xp̄i ꝛc. ꝓer iohānē q̄ misit discipulos suos ad xp̄m dicēdo: † Tu es q̄ venturꝰ es an aliū expectam⁹. Iz ipe ō b nullaten⁹ dubitaret: sz vt ei⁹ discipuli de b dubio certificarent p opa xp̄i: significat bon⁹ doctor ⁊ hūilis q̄ ēgnis nō dubitet de xitate alicui⁹ cōclusiōis tñ discipulos dubitātes remittit ad sapiētiorē vt p eū certi⁹ informent ꝫ multos doctores ⁊ ꝓfessores q̄ dedignant sic remittere ne videant aliqua ignorare. d† Illis aūt abeūtib⁹ ꝛc. ꝓer b autē q̄ xp̄s cōmēdauit iohānē de mētis cōstātia ⁊ de alpera vita ⁊ ō cognitiōis excellētia: ostēdit q̄ doctores supiores nō debēt inferiores cōtinere sz magis q̄stū possūt salua xitate eos cōmēdare. q† A diebus aūt iohis baptiste ꝛc. ꝓer regnū celoꝝ pōt intelligi militās eccl̄ia q̄ nō ē ipi parietes: sz fideles: q̄rum multi valde passi sūt martyriū p violētiā tyrānoꝝ ⁊ sic rapuerūt regnū celoꝝ. s† Oēs ꝓphete ⁊ lex ꝛc. ꝓ legē ⁊ ꝓphetas significant doctores veteris testamēti. p iohānē xo doctores noui: ꝓpter qō debēt ei assimilari in trib⁹ p̄dict⁹. s. mētis ꝓstātia: austera vita: ⁊ sana doctrina. ꝛ† Cui aūt similē estimabo ꝛc. Sequit: † Cecinim⁹ vobis ⁊ nō sal. ꝛc. Illi xo nō saltāt ad cātū q̄ audiētes p̄dicationē de gaudijs celestib⁹ ⁊ non eleuāt ad ipa p deuotiōis affectū: ⁊ illi nō plāgūt ad lamētationē q̄ p̄dicationē audiūt de punitiōe pctoꝝ ⁊ nō mouent ad aliquā cōtritionē. c† Venit iohānes nō mādūcās ꝛc. absti nētia iohānis fuit alijs exēplū pnie: manducatio xo xp̄i fuit alijs exēplū cōdescēsionis ⁊ miscōie. p illos igit q̄ vtrūq; i malū interp̄tabant⁹ significant detractores bonos act⁹ alioꝝ neq̄ iter deprauātes. p† Tūc exprobrare cepit ciuitatibus ꝛc. ꝓer istas ciuitates in q̄b⁹ xp̄s frequēter p̄dicauerat et miracula fecerat significant illi q̄ frequēter audiūt dei xbum ⁊ vidēt exēpla xtutū ⁊ tñ i pctis suis obdurant ꝓpt qō ceteri pari⁹ alijs graui⁹ puniēt. b† In illo tpe rñdens iesus dixit: Confiteor tibi pat̄ ꝛc. seq̄t: † Et reuelasti ea paruulis. magn⁹ honor ex b ē hūilib⁹ veris: q: sūt de secreto ꝫilio sūmi regis: ⁊ qñ hūilib⁹ oīa patiēter sustinētib⁹ frequēter ꝫponunt grauia iō indigēt recreatiōe diuina ꝓpter qō subdit: m† Venite ad me oēs q̄ laboratis ꝛc. In ca. xj. vbi dicit in postilla: ⁊ ideo aliter dicendū q̄ iohānes nō dubitauit de p̄dictis.

Additio. Hec rō postillatoris nō videt cōsona lr̄e sequēti cū dicit: Euntes renūciate iohāni que audistis ⁊ vidistis ꝛc. Si enī iohānes nō ꝓponebat hanc q̄stionem ꝓpter se: sed tñ ꝓpter discipulos: cū hoc nō latebat xp̄m q̄ cogitatiōes hoīm pfecte cognoscebat sup fluū ⁊ impti nēs videt dicere. Renūciate iohāni iohānes ei de b cert⁹ erat sed pot⁹ debuisset dicere: Attēdite q̄ audistis ⁊ vidistis: dirigēdo verba sua discipulis q̄ b indigebant vt dicit postillator nō aūt iohānes sz meliori iudicio semp saluo ad hāc admirationē tollendā aliter posset dici. ꝓ cui⁹ declaratiōe attēdendū q̄ nō ē incōueniēs: vt q̄s sciēs aliquā veritatē certitudinaliter p vnū modū vlteri⁹ pficiat sciēdo eādē veritatē p alium modū: Iz scōs mod⁹ sciēdi nō sit ita pfect⁹ sicut p̄m⁹ q̄ ō ptz ex hoc nā xp̄s q̄ nō solū ſm sciam increatā: sz etiā ſm sciam infusam oīa cognouit vt cōiter tenet: ſm tñ sciam acq̄sitaz. s. experimentalē legit ꝓfecisse Luc. ij. Jesus ꝓficiebat scia ⁊ etate ꝛc. Silr dicēduz ē q̄ Iz iohānes certitudinaliter cognouisset xp̄m p diuinā reuelationē ⁊ p spēciē sub forma visibili descēdētē ⁊ hmōi adhuc tñ poterat ꝓficere in ipi⁹ cognitiōe exprimētali: boc est

a ¶ ſ nō detrectantibus: sed dilatato corde currentibus. ſ disciplina.

a meū suaue ē: ⁊ onus meum leue.

b ¶ In illo tēpo Ca. XII a†

i ſ iterū dat occasio ꝫdicēdi iudeis.

c re. Abijt Jesus per sata

li: b ē cū p experientiā haberet q̄ opa ipi⁹ xp̄i manifeste cōrūderēt his q̄ de eo i ꝓphetic⁹ scriptur⁹ p̄nostificata fuer⁹: iuxta illud Job. x. Opa q̄ ego facio testimoniū phibēt de me: b cū q̄libet cognitiōis pfectio sit appetibilis seu desiderabilis: p̄sertim cognitio xp̄i idcirco iohānes non dubitādo ō xpo an esset xp̄s: sz potiꝰ desiderādo hr̄e ipi⁹ ꝓgnitiōez exprimētalē ex opib⁹ quā iā habuerat ex reuelatiōe diuina dicebat. Es tu an aliū expectam⁹: b ē dicere de sidero te ꝓgnoscē eē xp̄m ex opib⁹ p te factis sīc te iam cōgui p ispiratiōnē seu dinā reuelatiōez. vñ notāter dic euāgelista. Cū audisset iohes opa xp̄i ꝛc. Iz et viderat xp̄m ⁊ ipm xe cognouerat vt dictū ē: ñ tū viderat opa xp̄i p̄sertī illa q̄ testioniū de ipo phibebāt. s. miracla. Ad qō xp̄s tāq; scies cognitionē cordis ipi⁹ iobis ꝓpe rñdit. Renūciate iohāni q̄ audistis ⁊ vidistis. vbi attēdēdū q̄ nō solū dixit renūciate iohāni q̄ vidistis: Iz forte b videret sufficere: b dixit: Que vidistis ⁊ audistis: ad denotādū q̄ ea q̄ audierat a ꝓphetis p ipm fieda videbāt p ipm ipleta. vñ dic: Ceci vident et clau. am. ꝛc. Nec ei miracla i ꝓpa forma legūt i ꝓpheticis vaticinijs. vñ Esa. xlij. ca. loquēs ō xpo ait: De⁹ venit ⁊ saluauit nos seq̄t. Tūc aplēt ocli eoꝝ. Silr Esa. xlj. Ad ānūciādū seu euāgeliçādū paup⁹ misit me. ex qb⁹ pz q̄ xp̄s i hac rūliōe satisfaciebat desiderio iobis recte ordiato circa cognitiōez xp̄i oñdēdo q̄ opa sua ⁊ miracla cor rūdebāt vaticinijs ꝓphaz: et sic potat ō xpo noticiā exprimētalē hr̄e ex opib⁹ de q̄ iā habue

Replica. In ca. xj. (rat noticiā diuinit⁹ reuelatā. vbi agit de q̄stione iobis baptiste ad iesū de q̄ postilla. dic cū q̄stio sit dubitabil⁹ ꝓpositio nō mouet i p̄sona iobis q̄ fuit p diuinā reuelationē ⁊ occultā visionē certificat⁹: sz mouet i p̄sona discipuloꝝ iohānis hesitātiū: sz Burg. dicit talr dictū nō eē ꝫsonū lr̄e q̄ dic rñdēdo euntes renūciate iobi q̄ rñdet iohāni ñ discipul⁹ ei⁹. Ad qō pōt dici dupl̄r. Primo q̄ remisit xp̄s discipl̄os ad iobez vt ex relatiōe discipl̄oꝝ hesitātiū iobes materiā accipet eos pleni⁹ ifōmādi. scōo dici pōt q̄ xp̄s tenuit modū curialē. nā directe rñdēdo ad discipuloꝝ hesitationē quā nouit visus fuisset hesitationē eoꝝ redarguisse: qō curiale nō fuisset circa legationē iobis factā. Curialitas igit videt tā ex pte q̄rēt⁹ q̄ ex pte rñdēt⁹ dū ⁊ iobes i sua p̄sona i credulitatē discipl̄oꝝ nō detegeret ⁊ xp̄s sic curialit⁹ q̄rēti rñdit ne i credulitatē legatoris i crepare videret. tū ad foꝝ iobis ptinerēt. Mō aūt dicēdi Bur. quē b addit mlta incōueniētia ꝓtigūt. p̄mū q: ponit iobez p diuinā reuelationē ō xpo ⁊ de his q̄ ō ipo erāt scīpa certitudinaliter ⁊ sufficiēter istructū ⁊ tñ qō iobes petiuit ap̄li⁹ istrui. ex scōa ei⁹ pte infert oppositū ꝑme ptis: q: bñ seq̄t: ille petit de. a. ꝫclusiōe pfect⁹ istrui: igit pfecte nō fuit instruct⁹: cui⁹ oppositū dicit Bur. addēs q̄ scōs mod⁹ sciēdi nō sit ita pfect⁹ sicut ꝓmi⁹: ex q̄ ptz iohānē pl⁹ q̄ fisse curiosa q̄ vtilia sicut logica ſm cōmentatorē. ij. metaph. Mō ē scia b mod⁹ sciēdi: q̄ igit cēt pfecte instruct⁹ i theologia ⁊ post quereret scire logicā curiosus veniret iudicādus. scōm incōueniēs q: Bur. dicit dñm nr̄m iesū xp̄m pfecisse scia acq̄sita p experiētiā: ⁊ b videt dubiū. Mā si xp̄s aliq̄d didicisset p experiētiā qō pz⁹ vel q̄liter pri⁹ nō nouit: seq̄t q̄ nō fuit ab instāti cōceptiōis sue oīscies: qō ē ꝫ scōs doctores ⁊ mgr̄m li. iij. di. xiij. sz. xij. dis. exponit quō itelligit xp̄m ꝓfecisse nō vt Bur. vult. tertiū qō Bur. ponit iobem baptistā mouisse sui ex pte q̄stionē: vt eū quē sciret eē xp̄s p dinā reuelationē ⁊ sensibilē oñsionē etiā sciret p miraclo⁹ opationē videt absurdū: q: iudei nō ita plene docti ō xp̄i aduētu cū peterēt signa audierūt: Generatio prava signū q̄rit Matth. xij. ⁊ sic iobes videt ad generationē pravā ptinere: eo q̄ ab ifallibili xitate doct⁹ singularia signa ⁊ fallibilia q̄rit ſm Bur. qō absurdū dicere videt. Cōfirmat q: p⁹ mediū sciēdi infallibile si verū diceret Bur. iobes q̄siuisset mediū sciēdi valē fallax. s. opatiōez miraculoꝝ. Mā ⁊ prauī ātixp̄i anī dabūt talia media ñ ad istrudū b ad fallēdū vt dic btus Aug⁹. ij. ō ci. bi ca. xiij. et. lxxxiij. q̄stionū. q. lv. ⁊ q̄ plurima alia q̄ ꝓtingūt huic singularitati.

a ¶ In illo tpe. Post q̄ posita ē ꝓfirmatio dubitātiū ca. p̄cedēti: vt ptz i discipulis iohānis. b ꝓir positio cōfutatio impugnantiū. s. phariseoꝝ. ⁊ diuidit in quattuor ptes quia aliqui impugnabāt iesum christū reprehendēdo eius veritatē: quasi cōtra legem agentē. aliq̄ calūniādo eius bonitatē: opera diuina virtute facta: demoni attribuēdo ibi: Tunc oblatus est. alij tentando eius ptātem. ꝓpter hoc querebāt

¶ Fricāt: dū exemplis ꝓtutū etiā a cōcupiscētia carnis mētes exuunt. Grana comedūt: dū emūdatos in corpus ecclie trahūt. Bū ꝫ agūt discipuli ante dñm: q; necesse ē ꝓcedat sermo doctoris: ꝛ sic gra cor illustrabit auditoris. Sabbato: q; hoc agūt spe quietis eterne: ad quā et alios inuitant. Moraliter. Moralit

Jtē p sata cū dño ambulāt: q; diuinis imperijs studētes in scripturarū meditatione delectant. Esurūt: q; in eis panē vite. i. dei amorē inuenire desiderāt. Sabbato dū a turbidis cogitationib⁹ vacare: ꝛ videre ꝙ suauis ē dñs gaudēt. Uellūt spicas ꝛ terunt eū testimonia assumūt ꝛ discutiūt: do nec in eis medullā dilectiōis inueniūt. latebat ī lra. Sz q; solā superficiē lre sequunt neq; mētis refectionē notrūt: neq; alarū requiē querūt: vū cōsutatio sequit': At ille dixit eis:

a Esurientes ꝛc. Quia vt ali⁹ ait euāgelista: nec locū vescēdi habebāt ꝓ turbis: ꝓpter nimiā iportunitatez eor. Alij euāgeliste addūt manib⁹ ꝓfricasse. Dū et petro dr: macta et māduca. b Non lz. Scōm p̄ceptū leg'. Sz q; alia scriptura dicit: Miseri/cordiā malo ꝙ sacrificiū. Meli⁹ fuit hoiem de famis periculo liberare ꝙ sacrificium deo offerre: Quia hostia deo placēs ē sal⁹ hoīm. De vastatiōe frugū nō arguūt: q; lz p legē ide edere. c At ille dixit ꝛc. Jn ꝫ facto nihil aliud instruimur: nisi vt sabbatuz nō ad lrām lz spūaliter intelligam⁹. Deut.10. b 1.Re.21. b

d Nō legistis. Si dauid et abimelech nō reprehendit quoꝝ vteroz mandatū legis ꝓbabili necessitate transgressus est: ꝛ hic silis causa famis est: cur nō idē ꝓbatis in apostolis?

e Panes ꝓpositionis co. Qđ significauit sacerdotalē cibū transitur in vsum pploꝝ. Uel q; oēs sacerdotes debem⁹ imitari. Uel ꝙ oēs sacerdotes sum⁹. Comedit in sabbato qū de mēsa tollebāt alijs substitutis: Erat etiā tunc neomenie dies. f Quia sabbatis sa. Hic sine necessitate oūdit sabbatū violari ab ipīs q; calūniant'.

Unū ex tēplū datū ē regie ptātis: de dauid: aliud sacerdotalis: de his q; p ministeriū tēpli sabbatum violāt: vt multo min⁹ ad ipm ptineat crimē spicarū sabbato vulsarū: q; verus rex ꝛ sacerdos ē et dñs sabbati. g Dico aūt vo. Quasi si figurale tēplū potuit defendere sacerdotes sibi seruiētes cur spūale nō pōt defendere discipulos sibi credētes? b Si aūt. Et vt oūderet oīa futuri tpis speciē continere: adiecit. Si autē sciretis. i. q; de⁹ p gratiā disposuit liberare ppm ꝛ non p exteriozes observātias: nō reprehēderetis meos si vetera omittūt. i Dñs est enī. Si dauid pastus ꝛ sacerdotes tēpli ministerio sabbatū violātes sine crimine sūt: quātomagis filius hois q; ver⁹ est rex ꝛ sacerdos ꝛ dñs sabbati. k Et ecce hō. Jste hō. dr cementari⁹ fuisse: q; man⁹ cui spūalis edificij cura cōmissa fuit: arida erat vsq; ad tps xpi. Ecce hō. m. b. Significat hūanū gen⁹ ī fecūditate boni opis arefactū ꝓ manu ad pomū extēsa quā sanauit man⁹ inocēs ī cruce extēsa. Bū man⁹ ī synagoga erat arida: q; vbi mai⁹ donū scie. ibi trāsgressoz maioꝛ subiacet culpe. l Interrogabāt. Quia discipulos d violatiōe sabbati, pbabili exēplo excusauerat: ipm volūt calūniari: vt si nō curet cru delitatis: vel ibecillitat': vel curet trāsgressiōis arguāt. Matthe⁹ dicit interrogasse: marc⁹ ꝛ lucas ī terrogatos eē. Sz sciēdū ꝙ illi pr⁹ interrogauerūt. Deinde itel ligēs cogitatiōes accusatiōesq; q̄rētiū: ꝓstituit ī medio sananduꝫ: ꝛ interrogauit: qđ marc⁹ ꝛ lucas ait: Et tūc illi tacētib⁹ ꝓpo suit sike d oue: ꝛ ꝓcluſit ꝙ lz sabbato bū facere: Postremo circūspect' eis (cū ita dixit) extēde. m Sabbat' ꝛc. p̄cipue docet ꝛ opat iesus: nō solū ꝓpter speciale sabbatū: sed ꝛ ꝓpter celebriozem populi cōuētū: querēs salutē oīm.

¶ Quis querebāt signa de celo. ibi: Tūc respōdebāt ei quidā de scribis. alij insidiādo ei⁹ assūpte infirmitate. ibi: Adhuc eo loquēte. Prima adhuc ī duas: q; primo rephēdunt ei⁹ veritatē in suis discipulis. scdo ī psona ꝓpria. ibi: Et cū inde trāsisset. Jn prima ergo parte rephendūt eū de hoc ꝙ discipuli ei⁹ trāseūtes die sabbati p blada vellebāt spicas ꝛ cōfricātes mādūcabant grana: quasi ꝓtra legem ageret ex christi doctrina. Cōsiderādū tū ꝙ nō arguebāt eos agere contra legē quasi raperet alienū: q; licitū erat intrare segetē ꝓximi et comedere: nō tū metere falce: vt habet Deut. xxiij. sed q; violabāt sabbatū: q; p̄ceptū erat in lege ꝙ cibaria ꝓpararent die p̄cedenti ꝛ nō ī die sabbati. vt habet Exo. xvj. Jpi aūt ꝓparabant sibi cibū spicas fricando: ꝛ hoc est quod subdit:

a Discipuli tui fa. quod nō licet eis facere sabbatis: sed xp̄s respōdet eis ostendendo ꝙ nō faciebāt ꝓtra legē: quia aliquid quod est lege ꝓhibituz bene efficit licitū ꝓpter necessitatem imminētē: sicut dauid qui legit sanct⁹ manducauit panes ꝓpositionis sibi datos a sacerdote in necessitate: ꝛ tamē in lege erat p̄ceptuz ꝙ soli sacerdotes comederēt: qui sacerdos inde nō reprobāt ꝙ dedit alijs: nec etiam dauid ꝙ comedit cū viris suis: ex hoc patet ꝙ necessitas faciebat aliq̄d licituz qđ alias esset illicitū: sic in ꝓposito: dato ꝙ nō esset licitū fricare spicas in die sabbati: tamen fiebat licitū ꝓpter necessitatē famis: ꝛ hoc est quod dicit saluator pharisēis: b Nonne legistis, vos supple qui debet' scire legē. c Quid fecerit dauid. quē tamē reputatis sanctum. d Quomodo introuit ꝛc. ꝛ hoc factū habet. j. Reg'. xxj. cetera patēt ex dictis vsq; ibi:

e Aut nō legistis. vbi ponit alia responsio: q; sacerdotes in die sabbati ī tēplo manualiter opabant': q; imolabant aīalia deo oblata ꝛ excoriabant ꝛ hostias lauabāt ꝛ cōsilia: ꝛ tū nō violabant sabbatū: q; talia opa erāt ordinata ad dei cultum. ꝛ ꝫ est qđ dicit saluator: f Sacerdotes in templo sabbatū violant. i. manualiter operātur. g Et sine crimine. q; etiā erat p̄ceptū a dño ꝙ talia opa facerent in sabbato: ꝛ eadē rōne apli vellētes spicas in die sabbati ꝛ comedētes ex p̄cepto xp̄i nō peccabāt: q; melius est ipsi xp̄o obedire ꝙ victimas in templo offerre. ꝛ hoc est qđ dicit saluator. b Dico aūt vo. q; tē. ma. est hic. s. ego (cuius auctoritate hoc faciūt) sū maioꝛ. et in hoc etiā ipse ostēdit suā deitatē. vnde sequit': Si aūt sciretis. i. intelligeret' id qđ scriptū ē Osee. v. Misericordiā volo ꝛ nō sacrificiū: ex quo ostēdit ꝙ dictū ꝓphete ꝙ opa misericordie sunt magis accepta deo ꝙ victime. k Nunq; cō. innocētes. i. discipulos meos in necessitate famis de licētia mea sibi p̄dicto modo subueniētes: ꝛ ꝙ posset eos licētiare ostēdit: l Dns ei est ꝛc. q; observātiā illā poterat mutare: sicut ptz ꝙ in nouo testamēto auctoritate ei⁹ mutata est. m Et cū inde trāsisset. b ponit cōfutatio eoꝝ q; rephendebāt ei⁹ veritatē in ꝓpria psona: ꝛ primo ponit eoꝝ cōfutatio. scdo ex ꝫ oriēs machinatio ibi: Exeūtes aūt pharisei. Circa primū cōsiderādū ꝙ ad rephēdēdū eū ꝓposuerūt ei q̄stionē malicioſe. vtrū licitū eēt sabbato curare: q; si nō curaret arguerēt eū ꝺ ipotētia: si aūt curaret: ꝺ sabbati trasgressiōe: ꝛ ꝫ ē qđ dr: Jnterrogabāt eū ꝛc. seq̄tur: n Ut ac. eū. aliq̄ dictoꝝ modoꝝ. Mar. iij. ꝛ Lu. vj. dr ꝙ ipe xp̄s interrogauit eos. Dicēdū ꝙ ſ ꝛ̄iāt: q; ꝓmo interrogauerūt eū malicioſe: vt dictū ē. Et ꝫ scribit Matth⁹. Postea aūt statuto hoīe firmo ī medio q̄siuit a phariseis: si lz sabbo curare: q̄si repetēdo q̄stionē ab eis morā añq; solueret eā. ꝛ ꝫ scōm scribūt marc⁹ ꝛ lucas qđ tacuit matth⁹. ꝛ omittūt illō ꝓmū qđ ipe exp̄ssit, seq̄t.

Jpse

† 25. q. 1. Si ꝓmittente. 9. his ita. De pse. di. 5 discipulos

† 1. Re. 21. b

† Osee. 6. d De pe. di. 1 libenter.

† Mar. 2. d Luc. 6. a

† Mar. 3. a Luc. 6. b

Quis erit. Cōpetenti exēplo soluit q̄stionē: vt eos oñdat sabbatū violare ī ope cupiditatis q̄ cū violare arguūt ī ope charitat'. Arguit eos q̄ legē male iterp̄tant': q̄ dicit in sabbato a bonis op'b' feriādū. Sz a malis tm̄ feriādū ē:

Leui.23.a vñ dr: Oē op' seruile nō f. in eo. i. pctm̄. Sic ꝛ in eterna requie: a mal' tm̄ feriabunt': nō a bonis.

b Extende. Quia nil pl' valet curatiōi elemo synarū largitate. vñ dr:

Ecci.4.d Mō sit man' tua ad accipiendū porrecta: sz ad dandus collecta. Quia frustra p̄ petis rogaturus: man' ad deū expā/dit q̄ bas ad pauper̄ p̄ posse nō extēdit.

c Sicut altera. Mō añ aduētū xp̄i dexterā habuit lāguidā: qz ab elemosynis torpebat: sinistrā sanā: qz sue vtilitati intēdebat: sz veniēte xp̄o dextra sanat vt sinistra: qz q̄d congregauerat auide mō distribuit charitate.

d Recessit ide. Mo

3.10.c ta exēplū: Sicut ps̄e. fu. in v.c.f. in aliam.

e Securi sūt. Docti vi sis virtutib' : p̄sequunt' indocti opinione ei' ducti amādo sequunt'. vnde ꝛ curari merent'.

f Et p̄cepit. Mō timore: ne p̄ditus occideret' sed parcēdo iudeis: ne ī uidia trucidarent' in ei' ignocētia ꝛ māsuetudine. Hic mystice nos īstruit: ne cū aliquid magni facim' laudē foris q̄ramus.

g Die mee. Per aīam ois affectus demonstrat'.

b Arūdinem. Judeos omnīnō tos cedentes: qui abinuicē discrepando dissipati sūt: nō mox dānabit: sz supportabit. Arundinē. q. Qui peccanti non porrigit manū: nec portat onus fratris quassatum calamū confringit.

De pe. di. 3 sūt plures Et qui fidei modicā scintillam contēnit in parvulis linū fumigans extinguit: quod xp̄s nō fecit poti' venit querere q̄ perierat. Patientiā nāq̄ seruauit: donec iudiciū q̄ ī eo agebat ad victoriā pueniret: ꝛ expulso mūdi p̄ncipe ad regnū rediret: ī dextera patris sedēs: donec ponat inimicos sub pedib'

ī Linū fu. Hentes q̄s naturali' leg' ardore fere extincto: fum' errorīs amarissim': ꝛ odoris no xi' īuoluit: q̄s nō extinxit: ß ō pua scīntilla ī magnū ardorē ignis dei suscitauit.

k Donec. Tādiu p̄dicatio ei' null' in sidis supata mūdo lucet: donec ponat i ēra iudi

3.6.b ciū: ꝛ ipleat: Fiat vo. t. si. in celo ꝛ in ter.

l Et curauit. Tria signa sūt facta sūt q̄ ꝛ q̄tidie ī p̄uersiōe hoīm fiūt: vt expulso demō: lumē fidei videāt: ꝛ deū laudēt.

In dcc/

a Ipse aūt dixit illis. Quis erit ex vobis hō q̄ habet vnā ouez: ꝛ si ceciderit hec sabbatis ī foueā: nō/

a ꝑ nō animalis: sed sue auaricie consulens.

ne tēnebit ꝛ leuabit eā? Quāto

a ꝑ qz illa die licet sibi vtile facere.

magis melior est hō oue. Itaq̄ ls

ꝑ alij.

sabbatis bñ facere. Tūc ait hoi: c

b Extēde manū tuā. Et extēdit: et †

c restituta est sanitati sicut altera.

a ꝑ a lumine recedētes. b ꝑ humore pmoti: nō tm̄ culpa fuit: vl' hoīez manū extēdere: vl' xp̄m sanare

†Exeūtes aūt pharisei p̄silīū faciē d†

bāt aduersus eū quō p̄derēt eū.

a ꝑ eorū insidias: vt homo fugit odientes.

e f

Jesus aūt sciēs recessit ide: ꝛ se

a ꝑ accessit vbi inuenit sequentes.

g h

cūti sūt eū multi: ꝛ curauit eos i k

oēs: ꝛ p̄cepit eis ne manifestū eū

facerēt: vt adimpleret q̄d dictū est

a ꝑ in p̄sona patris de filio.

p esaiā pphetā dicēntē: †Ecce pu l

a ꝑ qz in forma serui. b ꝑ ad opus q̄d null' alī poterat facere. ꝑ redimere humanū genus.

er mēus quē elēgi: dilect' me' in m n

a ꝑ qz ipse solus est agnus sine macula. b ꝑ volūtarī mee. c ꝑ q̄d alibi: Recessit. s. e. s. dñi.

q̄ bēne cōplacuit āie meę. Pōnā o

a ꝑ nō dei verbū sed puerū. b ꝑ futuru: et modo iusta iudicia agit.

spīm meū sup eum: ꝛ iūdiciū gēti/ p

a ꝑ p̄dicatores nouī resplenderi. b ꝑ qz cū male dicerēt. n. m. sed sicut ouis ad oc. d. ē ꝛ nō aperuit os suum.

bus nūciābit: nō cōtēndet neq̄ q r

a ꝑ mystice q̄ latā vtā īsistūt: nō audiūt vocē xp̄i.

clamabit: neq̄ audiet āliquis in s

b plateis vocē ei'. Arundinē quas/ t

i satam nō confringet: ꝛ linum fu/ v

k migās nō extinguet donec ejci/ x

ꝑ qz nō ē aliō nomē sub celo ī q̄ oporteat saluari.

at ad victoriā iudiciū: ꝛ in noīe y

ei' gētes sperabūt. †Tūc oblat' ē z

ei demoniū habēs cecus ꝛ mut'

l ꝛ curauit eū: ita vt loq̄ret ꝛ vide

a ꝑ mirāt minus eruditi. ꝛ ob misericordiā et beneficiū filiū dauid p̄dicant.

ret. Et stupebāt oēs turbe ꝛ dice a b

a ꝑ qui sapientes videt: vel negāt: vel detrectāt: quasi nō sint opa dei: sed immundi spūs.

bāt: Nūq̄d hic ē fili' dauid? Phā c

risei autem audientes dixerunt: d

a Ipse aūt di. illis. vbi xp̄s soluit questionē. p̄mo ex bo: oñdēs p locū a minori q̄ licitū erat sanare hoīez i die sabbati: q̄ multū a fortiori hoīez q̄ melior ē cū sit ad imaginē dei fact' si ī infirmitatē ceciderit licitū ē sabbato curare: ꝛ ß ē q̄d dr:

b Quis erit ex vo. ꝛ ptz ex dict'. scdo soluit q̄stionē facto: hoīem habētē manū aridā sanādo.

c Tūc ait hoi. ꝛc. et ptz.

d Exeūtes aūt. Hic ponit ipor pharisecor ō xp̄m machinatio: ꝛ ip'i xp̄i būllis declinatio. Hoīes em̄ ī malicia obstinati p rōnē nō possūt cōpesci: ꝛ ideo pharisei nō potētes xp̄o rūdere p rōnē: ceperūt cogitare aduersus eū fraudē.

e Jesus aūt sciens. s. machinatiōes eor: q̄: nihil latebat ip̄m.

f Recessit inde. nō q̄ timeret mortē: ß q̄ futur erat vt aliq̄ infirmi xp̄iani nō auderēt stare ī p̄secutiōe: lō ne fuga eor ip̄utaret' ī pctm̄: voluit oñdere facto q̄ fugere p̄secutionē aliq̄n ē licitū: sic. s. plenis' dictū est ca. x. Seq̄t: g Et se. sūt multi ifirmi. s. ex eo q̄ viderāt p̄dictū hoīem sanatū.

b Et cu. eos oēs. ex q̄ ptz ei' benignitas: q̄ p̄secut' a iudeis būficia sanitatū eis ip̄edit.

i Et p̄. eis. i. sanat'.

k Memani. eū fa. pharisei eū manifestādo: nō q̄ mortē timeret vt dictū ē: ß vt oñderet q̄ sicut aliq̄n ē licitū ī p̄secutiōe fugere: ita licitū ē se occultare ad cedēdū malicie: ꝛ vt oñderet magnitudinē sue potentie: ꝛ ß confirmat dicto Esa. xlij. fm trāslationē. Lxx.

†Mat.3.a Job.10.c

l Ecce puer me'. i. xp̄s: q̄ fuit puer ī forma serui.

m Elect' quē elegi. b duplicat ad oñdēdū q̄ ipse fuit elect' ad p̄ficiēdū op' nr̄e redēptiōis ꝛ nullus ali' : q̄ p nullū aliū poterat ita cōperēter fieri.

n Dilect' me'. ꝛc. ß dr metaphorice ō deo: ad exp̄mēdū magnitudinē p̄ne dilectiōis ad filiū: sic apō hoīes ille q̄ multū diligit dr haberi cordi.

o Pona spīm ꝛc. q̄ spūssāct' requiuit sup eū ī hūana natura: vt hr Esa. xj. Egredietur virga ō radice iesse ꝛc. seq̄t: Et requiescet sup eū spūs sapie ꝛc.

†Esa.42.a

p Et inge. nūciabit. q̄ xp̄s futurū iudiciū nūciauit hoīb' p suā p̄dicationē: vt hr. j. Sltr ī iudicio futuro sentētiā iudicij feret ī hūanitate: q̄ ī eadē forma in q̄ iudicat' ē cozā pilato: ī ea sedebit ī iudicio: ß exceptor: q̄ tūc appebit ī forma gliosa: ꝛ ß ē q̄d dr Ecc. j. ß Jesus q̄ assūpt' ē a vob sic veniet. s. ad iudiciū sicut vidistis eū ascēdētē. i. ī forma hūanitat' gliosa ī q̄ ascēdit ī celū. seq̄t: q Mō cōtēdet. s. vt vindicetur. vt pz ex p̄dict': q̄ p̄secutionē pharisecor declinauit būiliter absq̄ ꝓtētiōe.

r Neq̄ clamabit. vt. s. libere ꝛ sic patuit ī sua passiōe.

s Neq̄ au. ali. ī pla. vo. ei'. q̄d ptz ex sua taciturnitate cozā pilato: q̄ ß fuerat p̄dictū Esa. xlij. Sicut agn' cozā tōdente se obmutescet ꝛ nō aperuit os suū.

t Arundinē quas. nō cōfringet: p arundinē quassatā intelligit ppls iudaicus a fide et pietate vacuus.

v Et linū fumigās nō extinguet. p hoc intelligūtur gentiles in q̄bus claritas rōnis naturalis erat extincta p cōsuetudinē peccādi: remanēte fumo volūtatis malefaciendi. vult ergo dicere q̄ xp̄s p fortitudinē deitatis noluit resistere iudeis ꝛ gētilib' eū crucifigētib': q̄ iudei crucifixerūt linguis suis ipsū iniuste accusando. gētiles vo manib' ip̄m crucifigēdo: q̄ milites pilati qui erant gētiles hoc fecerūt: vt habet Job. xix. sequit: x Donec ejciat ad vi. iudiciū. i. donec veniat ad exequēdū extremū iudiciū in quo manifestabit sua victoria.

†Jo.9.b Luc.11.b

Tūc enī inimici ei' ponent' plenarie sub pedibus ei' vt habet in Ps. viij. Omnia subiecisti sub pedibus ei'.

y Et in no. ei' gentes sperabūt: quia ad p̄dicationē apostolor gētiles ad fidē cōversi sunt.

iudeis p maiorē pte in infidelitate remanentibus.

z Tunc ob. est. hic ꝓr ponit cōfutatio calūniantiū xp̄i bonitatē: attribuēdo ei' miracula spūi maligno: ꝛ primo ponit eor calūniatio. scdo calūnie cōfutatio. ibi: Jesus aūt sciēs. Circa primū ponit euidēs miraculū de ejecti one demonis ceci ꝛ muti: nō q̄ talia sint in demone formaliter sed effectiue: q̄ hominē quē obsederat cecū et mutū effecerat. et ideo ipso ejecto homo loquebat.

a Et stupebāt oēs turbe. admirātes diuinā virtutē in xp̄o.

b Et dicebāt. nūq̄d hic ē fili' dauid. q. d. sic: q̄ ß ē xp̄s nobis p̄missus ō semine dō.

c Pharisei aūt audientes. turbas. s. cōfitētes ipsum esse xp̄m ꝓpter euidētiā facti.

d Dixerūt hic nō ej. de ni. ī be. p̄n. demoniozū. quia em̄ factū mirabile negare nō poterāt: lō modū faciendi calūniabāt. dicētes

ipsum

a In beelçebub. Beel. i. baal: musca ꝛ: obsoꝛ des immolaticij sanguinis: deꝰ ẽ accbarõ: q̃ noie vocãt p̃cipẽ demonioꝝ. b Dẽ reg. Necessaria cõplexione eos arguit: vel enĩ xps x̃tus dei demones eiecit: vel i p̃cipe demonioꝝ. Si virtute dei frustra calũniãr: Si i p̃cipe demonioꝝ regnũ eiꝰ diuisũ ẽ nec stabit: ꝛ io a regno eiꝰ recedãt: qđ inuit cos sibi elegisse: dũ i se nõ credunt.

c Et ois ci. Eadẽ rõ ẽ ciuitar; ꝛ domus: q̃ regni. Ciuitas hierlm specliosa. postq̃ ĩ xpm et i aplos exarsit. fctã diuisiõe excidio cecidit.

d Et si ego i beel. Si expulsio demonũ i filijs vris deo nõ demõt bꝰ deputar: gre in me idẽ opꝰ eãdẽ nõ hz causam. e Ipsi. Cõtẽptibilia mũdi in q̃bꝰ sancta simplicitas mee x̃tutis apparet. Vel ita potꝰ: Filij. i. apli q̃ bũ sibi cõscij erant: nihil male artꝛ ab eo dicisse: io ipi testes mei iudicij iudicãtes. d. ꝛ. i.

f Si ãt ego. Illa ps si ego i beelçebub ejcio demones ad plura inconueniẽtia pducta ẽ mõ agit de alia pte cõplexiõis. Si aũt ego i spũ dei. Hic lucas ait i digito. Digitꝰ ór spiritussãctꝰ, p ptitiõe dono ꝛ. Regnũ dei: vel se ipm dicit. Unde alibi: Medi⁹ iter vos stetit quẽ vos nescitis. Vel regnũ qđ iobes ꝛ ipse iesus p̃dicauit. Peniteãtiã agite appropinq̃bit eĩ regnũ celoꝝ. Est ꝛ tertiũ regnũ scriptura sctẽ: qđ auferr a iudeis: ꝛ datur genti faciẽti fructũ eius.

Vel regnũ. i. oẽs mũdi ptes aplis ꝛ successoribꝰ eoꝝ ad p̃uertẽdũ distribuit. g Aut quõ po. Ondit q̃ dñs p manifestã pabolã: q̃ nõ p̃cordat i fallaci opatiõe cũ demõibꝰ sicut calũniabãr: ꝑ x̃tute diuitar; hoies a demonio liberaret. iõq̃ grãde scelꝰ cõmittũt q̃ qđ dei eẽ cognouerãt diaboli eẽ clamabãt. Reqs eĩ possũt eẽ p̃cordes: q̃rũ opa diuersa sũt. Ãn addit: Qui nõ ẽ m. ꝛc. h Domũ eiꝰ. Vel domũ. i. oẽs mũdi ptes aplis ꝛ eoꝝ successoribꝰ ad ad cõuertẽdũ distribuit.

i Qui nõ est mecũ. Id est qui dissimilia meis facit opera: contrarius mihi est: Ille trahit vitia ego ad virtutes.

k Omne peccatũ. Quod humana fragilitate contrahiꝛ: remissibile est: si congregatio non deseraꝛ. Si vero diabolica obstinatione de dispersione ad congregationem nunq̃ redik: peccatum insolubile iudicatur.

Hieronymus. Omne peccatũ ꝛc. Mõ omnia peccata omnibus remittunr: sed his qui in vita penitẽt. Refutaꝛ hic Monacianꝰ: penitẽtibꝰ eis q̃ i martyrio lapsi sũt: veniã negãs. ꝛ Origenes: oẽs veniã cõsecutores pꝰ vniũsale iudiciũ trãsactꝛ, lz multꝛ seculis asserẽs.

§ Spũs ip̃m p aliquẽ demonẽ supioꝛẽ sibi familiarẽ ꝛ priuatũ ejcere demões inferiores de corpib⁹ obsessoꝝ: sicut. s. dictũ ẽ ca. ix. a Jesus aũt sciẽs. h ponit calũnie p̃furatio: ꝛ p̃mo oñdit q̃ miracula q̃ faciebat nõ poterant attribui spũi maligno. scõo q̃ optebat ea attribuere spũi diuino. ibi: Aut facite arboꝛẽ bonã. Prima i duas: qꝛ primo oñdit Postũ p rõnẽ. scõo istoꝝ calũniatiũ dãnationẽ. ibi: Ideo dico vob. pmũ oñdit q̃ttuoꝛ rõnibꝰ, p̃ma rõ taliẽ: qꝛ si p demonẽ aliquẽ ejciebat alios seq̃r q̃ diuisio eẽt inter eos: ꝛ sic nõ posset stare diu ptãs diaboli: ꝛ exh sequiꝛ aduẽtꝰ xpi p quẽ ptãs demonis erat auferẽda: ꝛ h ẽ qđ ór: b Dẽ reg. diui. ꝛc. ꝛ ptz lra. scda rõ ponit ibi: c Et si ego in beel. ꝛc. qꝛ nõ solũ xps ejciebat demones: s etiã discipuli xpi i noie eiꝰ: ꝛ nõ solũmõ discipuli: s etiã alij iudei q̃ nõ erãt xpi discipuli: p̃m q̃ ór Marci. ix. Didimus quẽdã i noie tuo ejciẽtẽ demonia q̃ nõ seq̃r nos: nõ poterãt aũt iudei dicere q̃ aplĩ facerẽt miracula x̃tute magica cũ essent simplices et illiter. Et si diceret ó aplis q̃ xps docuit eos artẽ magicã: tñ ñ poterat dici de eis q̃ nõ erãt eiꝰ discipuli. cũ g ejcerẽt demões i noie xpi: vt dictũ ẽ: nec poterat h attribui spũi maligno: vt visũ ẽ. silr p ons nec electio demonũ facta per xpm: ꝛ h ẽ qđ ór: Et si ego i beelçebub ejcio demões filij vri. i. apli q̃ erãt de semie iudeoꝝ: vel alij iudei q̃ nõ sequebãr xpm i q̃ ejciũt. q. d. cũ nõ possit; hec attribuere nisi x̃tute diuine: p ons nec electio facta p me. vt ptz ex dict; seq̃r: d Jdeo ipi iu. vri erũt. de aplis ptz q̃ erũt iudices. i. assessores xpi in iudicio: vt hr. j. xix. Cũ venerit filiꝰ hois i sede matestat; sue sedebit; et vos sup sedes. xij. iudicãtes duodecim tribꝰ isrl. Si aũt ejciaꝛ p iudeis nõ sequẽtibꝰ xpm q̃ tñ ejciebãt demones i noie eiꝰ: sic dicũr iudices aliorũ nõ credẽtiũ: qꝛ ex facto eoꝝ alij oñdenr cõdẽnabiles: qꝛ nõ crediderũt i xpm: cuiꝰ deitas declarata fuit p miracula i x̃tute eiꝰ facta. e Si aũt ego ꝛc. sicut cõclusũ ẽ ex p̃dict; f Igit pue. i vos reg. dei. i. xps cuiꝰ regnũ erat a deo p̃missũ: Esa. ix. Regni eiꝰ nõ erit finis. ꝛ istud regnũ expectabãt iudei: tñ i h erãt decepti: qꝛ credebãt istud regnũ tpale: quẽ errorẽ exclusit xps dicẽs: Job. xviij. Regnũ meũ nõ est de h mũdo. tertiã rõnẽ ponit ibi: g Aut quõ põt q̃sq̃ i. i do. fortẽ. i. diaboli: ó q̃ scribiꝛ Job. xlj. Mõ ẽ po. sup t. q̃ ei cõpeꝛ. Domꝰ aũt eiꝰ ẽ hõ obsessus in q̃ habitat sic i domo. h Et va. eiꝰ diripe. vasa aũt sũt hoies pctores q̃ a xpo diripiũr qñ de ptãte demonis p ip̃m eripiunr. i Misi pr⁹ al. fortẽ. i. diabolũ. q. d. cũ ista fecerim: vt ptz. seq̃r q̃ ipe diabolꝰ sit p me alligat⁹. Ex q̃ cludiꝛ q̃ ipe sit vere xps: qꝛ i aduẽtu xpi ptãs demonis erat diminuẽda ꝛ arcẽda. q̃rã rõnem ponit ibi: Qui nõ ẽ mecũ: ꝛ taliẽ. Volũtas eiꝰ q̃ obedit alicui ẽ cõformis volũtati illiꝰ cui obedit saltẽ in facto. ꝛ io si xps i x̃tute demõis faceret miracula seq̃reꝛ q̃ xps ꝛ demõ eẽnt cõcordes i factꝛ: h aũt ptz falsũ: qꝛ facta xpi ꝛ doctrina erãt ad retrahẽdũ hoies a pctis fctã aũt demõis sũt ad distrahẽdũ hoies p pctm: ex q̃ seq̃r q̃ xps ñ opabar i x̃tute demõis: ꝛ h ẽ qđ dicit: k Qui nõ ẽ me. p p̃cordiã i facto ꝛ volũtate. l Cõtra me ẽ. ꝛ hmõi ẽ diabolꝰ, vt ptz ex dictꝛ. m Et q̃ nõ cõ. mecũ. s. fideles ad vnitatẽ fidei reducẽdo. n Spargit. ꝛ h ẽ diabolꝰ q̃ diũsas sectas ꝛ hereses ꝛ scismata quãtũ põt introducit. o Jdeo dico vob. Declarata pharisẽoꝝ falsitate: h p̃r oñdit granitatẽ pcti ipoꝝ. Ad cuiꝰ euidẽtiã aduertẽdũ q̃ pharisei ꝛ legispiti ex p̃sideratiõe opatiõis xpi: ꝛ ex p̃sideratiõe scpturaꝝ: i qb⁹ ó aduẽtu xpi erat tps determiatũ vt hr Dan. ix. ꝛ cõsiliũ p̃mo cognouerr ip̃m eẽ xpm: vt hr. j. xxj. Agricole videtes filiũ dixerr intra se. h ẽ heres. ꝛ glosa ibidẽ dic q̃ p̃mo cognouerr ip̃m eẽ xpm p̃m x̃itatẽ: qꝛ tñ icepit vitia eoꝝ reprhẽdere: ꝛ p̃ silationẽ eoꝝ publice p̃dicare: io cõceperũt odiũ ꝛ inuidiã p ip̃m ex qb⁹ excecati a p̃ma noticia ceciderũt i errorẽ: qꝛ talia p uertũt iudiciũ rõnis rectũ: ꝛ ex tũc icepert oĩa facta ei⁹ iterp̃trari i malũ: ꝛ p̃mo vocauert eũ voracẽ ꝛ potatorẽ: ꝛ pctoꝝ amicũ: ꝛ i tãtã insaniã p̃ruperr q̃ miracla q̃ nullo mõ poterãt fieri nisi x̃tute diuina demoni attribuebãt: vt ptz ex dictꝛ. ꝛ lz p̃mũ cẽt g̃ue pctm: tñ erat solũ blasphemia p̃ eiꝰ hũanitatẽ. scõm tñ fuit icõpabilit g̃uꝰ qꝛ erat p̃ eiꝰ diuinitatẽ: vñ taliꝛ blasphemia ẽ pctm i spm̃spctm. qꝛ ẽ ipugnatio x̃itatiꝛ agnite: qꝛ sic visũ ẽ ipi p̃mo x̃itatẽ cognouerr h xpo: s excecati erroꝛe et iuidia ipugnauerũt: ꝛ taliꝛ erroꝛ causatꝰ ex malicia nõ excusat: ꝛ h ẽ qđ dicit:

p Dẽ pec. pce. s. ex ignoratia ꝛ ifirmitate. q Et blasphemia. ex taliꝰ pcedẽs. r Remittet ho. i. remissibile est pctm de se: qꝛ directe nõ obuiat p̃ncipio p qđ fit remissio pctoꝝ: sicut obuiat pctm in spm̃sctũ: cuiꝰ sex sũt species desperatio: p̃sũptio: obstinatio: finalis ipenitẽtia: inuidentia fraterne gre. impugnatio veritatis agnite. Cuius sufficientia sic accipiꝛ p̃m q̃ remouer ab homine p̃ncipiũ: p qđ fit remissio petĩ: ꝛ boc cõtingit tripliciter. Uno modo ex parte

a ſ in quo nesciẽres cõsirenr diuisionẽ demonũ.

a Hic nõ ejcit demões nisi i beelçebub p̃cipe demonioꝝ. Jesus

a ſ vl vt sic crederẽt i eũ q̃ cordis occultra videbat

aũt sciẽs cogitationes eoꝝ: dixit

b eis† Dẽ regnũ diuisũ p̃tra se desolabiꝛ: ꝛ ois ciꝛas vl domꝰ diuisa

c a ſ ideo. b ſ cuiꝰ intra se bellũ paꝝ est hoim vt iam nõ habeat in mũdo locum.

c ſe ñ stabit: et si sathanas sathã, nã ejcit: adũsus se diuisus ẽ quõ

a ſ. i. nõ stabit: vt iã sit finis mũdi.

d ergo stabit regnuz eiꝰ? † Et si ego

a ſ exorciste iudeorũ: q̃ ad dei nois invocationez ejciebant demones.

i beelçebub ejcio demões: filijꝫ

a ſ nõ ptãt lz cõparatione: qꝛ deo tribuunt qđ illi beelzebub. b ſ iudicãtes. xij. trib⁹ israel.

e stri i q̃o ejciũt? † Jdeo ipsi iudi/

d ſ icipit destrui prãs diaboli. vt regnet deꝰ i nobis

f ces vestri erũt. Si aũt ego in spũ

e† dei ejcio demones: igit puenit i

f a ſ nisi pualeret divina potẽtia.

g vos regnuz dei. Aut quõ põtest

g† a ſ mundũ qui in maligno est. b ſ diabolus a quo nemo poterat se eruere.

quisq̃ intrare in dom̃ fort̃is et

h a ſ a seductione electorũ cõpescuerit ptãrem ad emerit. ſ homines decepti.

vasa eiꝰ diripẽre: nisi prius alli/

i ſ ereptos diabolo p diuersos gradꝰ ecclie ordinat

h gauerit fortẽ? Et tunc domũ illiꝰ

a ſ diabolus. ſ opa mea nõ possũt opib⁹ beelzebub cõpari: q̃ ego cõgrego: ille dispgit.

i diripiet. Qui non est mecũ con/

k† a ſ qꝛ diabolicũ est cõgregata dispgere.

l† tra me ẽ: ꝛ qui nõ cõgregat mecũ

m n

k spargit. Jdeo dico vobis: Om/

o p

ſ facti. ſ dicti.

ne pctm̃ ꝛ blasphemia remittet

q r

a Spūs aūt blasphemie. Qui manifeste opa dei ī telligit: cū de virtute negare nō possit: si stimulatus invidia calūniat: ⁊ dicit eē beelçebub: isti nō dimittet. Nō q ⁊ ei negeť remissio si peniteret: ſz q ꝫ blasphemus: exigētib⁹ meritis suis mal: sicut nūq̄ ad remissionē: ita nec ad pnīaz puē

Job.12.f tur⁹ sit. Sicut iohānes euāgelista ꝺ q̄busdā blasphemie sue merito excecatis ait: ꝓterea nō poterāt credere: Qꝺ item dixit Esaias: Excecauit oculos eoꝝ: ⁊ ídurauit cor eoꝝ vt

Esa.6.c †25.di.q̄lis hic. De penitentia nō videāt oculis: ⁊ ītelligāt corde ⁊ cōuertāt: ⁊ sanē eos: qui spūsctm nō eē: vl minorē prēcredūt ⁊ dicūt: q nō īuidia diabolica: ꝫ hūana ignorātia ꝫ faciūt irremissibili crimine nō tenenť. Sz q̄ ī similitudine diaboli ꝺ cōscīam suā maiestatē dei oppugnāt: nō hūt remissionē ī eternū: Sicut mare⁹ apte declarat: q posito ꝫ testimonio dñi ſbscrīxit: Qm dicebāt spm̄ īmūdū hz. b Et q̄cūq̄ Amb. Etiā q̄ scā daliçat⁹ infirmitate carnis mee: puꝝ hoīez vel vocatorē suspicat⁹ fuerit: remissibile erit. c Qui aūt Hram sctūspūs q̄ pnīa inspiratur: ⁊ ad cōgregationē redīt nō cognoscēs ipenitēti cordepmāserit: cū ꝫ iā nō sit hūanū ſz diabolicū irremissibile erit. d Neq̄ in ꝫ se. Quedā enī culpe ī ꝫ seculo laxanť: q̄daz vero pue scz etiaz in futuro.

† 22.q.5. q̄ries.23.q 4. quesitū in fine. Que q̄dā post mortē grauāt ꝫ ⁊ dimittūť: si hō bonis actib⁹ ī vita vt ibi dimittāť pmeruit. e Neq̄ ī futu. Quia sūt q̄dā leuia: q̄ si in hac vita nōdū sūt remissa: post mortez grauāt: ꝫ ⁊ remittunť si digni sūt. f Aut fa. Mihil eī medium q̄n boni auctoris bona tm̄ sint opa: ⁊ mali mala. Coarctat eos hincinde cōpletiōe: et vtroq̄ cornu ꝓmit. Si mal⁹ ē diabol⁹ nō facit bona: si bona sūt: nō sūt diaboli. Adhuc ꝓbat opus suū nō eē diaboli: q bonū. diabol⁹ ẋo mal⁹: q̄ nequit facere bonū. Quasi si diabol⁹ mal⁹ est: bona facere nō ꝓt. si bona sūt q̄ videť: nō ē diabol⁹ q̄ ea fecit: nō eī pōt ex malo bonū: vel ex bono malū nasci. Aut

Mystice fa. ar. bo. Mystice. Arbor bona xp̄s. fructꝰ ꝓdicatio euāgelij: curationes: redēptio. Arbor mala diabol⁹ ⁊ sui. i. scribe et pharisei: ⁊ ceteri mali fructꝰ: invidia: detractio: blasphemia: heresis ⁊ hmōi. Cū sequit: ꝓge. vi. g Progenies vi. Oñdit eos malā arborē: ⁊ fructꝰ afferre blasphemie. h Ex abun. cor. hō sepe fallit: q̄ pēsat cor ex ore ⁊ ope. Sz deus op⁹ ⁊ ẋba ex corde qꝺ nonit iudicat. Illi q̄ ex. a. c. o. l. q̄ scit ex q̄ ītētiōe exit. i Bon⁹ hō. Thesaurus cordis ītētio ē: ex q̄ de⁹ iudicat opa: vt ⁊ aliq̄n minora maiorē maiora habeāt mercedē. Hoc ī loco vt iudeos oñdit ꝺ q̄li thesauro ꝓferāt blasphemiā. Ut cū supiozib⁹ beret. q sīc bon⁹ hō nō pōt ꝓferre mala: vel mal⁹ bona: sic nec xp̄s mala: nec diabol⁹ bona opa pōt facere. k Uerbū ocio. Si ꝺ ociosō verbo reddet hō rōnē in die iudicij: quātomagᷣ vos q̄ opa sctispūs dicitᷣ eē beelçebub. l Ex ver. enim. Moꝛs ⁊ vita ī manib⁹ līgue. m Tūc respon. Cū scribe ⁊ pharisei ẋba nullaten⁹ possent ipzobare: in opibus querūt tētare: q̄rentes signa videre: q̄si nō fuerint signa q̄ viderāt. Tūc rñderūt. Quidam ꝫ calūniabāť

a ꝯ est spīrit⁹ blasphemias cōtra veritatē cū eā cognoueris indurato.

a hoibus: spūs aūt blasphemię nō a
b remittet. Et quicūq̄ dixerit verbum cōtra filiū hois remittet ei: b
c †qui aūt dixerit verbū contra spi c
d ritūsanctū nō remittet ei: neq̄ in d

a ꝯ .i. existimare: vel iudicare.

e hoc ſeculo neq̄ ī futuro. Aut facite arborē bonā: ⁊ fructum ei⁹ bo e †
f nū: aut facite arborē malā: ⁊ fru- d†

a ꝯ verū aūt bon⁹ sit auctor an malus ex fructu cognoscit.

ctū ei⁹ maluz. †Siq̄ideē ex fructu

a ꝯ filij diaboli eius veneno corrupti.

g arbor agnoscit. ꝓgenies vi- e

ꝯ fructus vester est blasphemia.

perarū quō potestis bona loqui f

a ꝯ cū sitis arbor mala. b ꝯ nō enī pōt de ore vestro ꝓcedere nisi malicia: que abūdat in cordis intentione.

h cū sitis mali: † Ex abūdātia ei cor g

a ꝯ q: tm̄ boni ds facit quātū intendit.

i dis os loquit. Bon⁹ homo ꝺ bō b†

a ꝯ rantū quoq̄ mali quātū intēdit.

no thesauro ꝓfert bona: mālus i
aūt homo de malo thesauro ꝓfert mala. † Dico autē vobis qm̄ k ‡

a ꝯ qō sine vtilitate loquentis dicit: et audientis: vt de friuolis et fabulis: scurrilia nō sunt otiosa: sed criminosa.

k omne verbū ociōsum quod locuti fuerint homines reddent ra- l
tionem de eo in die iudicij. † Ex l

a ꝯ si bona et bona intentione.

verbis ēm tuis iustificaberᷣ: ⁊ ex m

ꝯ malis.

m verbis tuis cōdēnaberis. † Tunc n†

a ꝯ querentes adhuc calūniā.

responderunt ei q̄ūdam de scri-

lia faciebat erat setm̄ ⁊ bonū ⁊ ꝫ ē qō dic: Aut facite arborē bonā ⁊ fructū ei⁹ bonū. q. ꝺ. ex bonitate op̄ q̄ ego facio potestᷣ ꝓdere q ẋtus p quā ego facio nō ē mala ꝫ bona. ꝺ Aut facite ar. nē. q. ꝺ. ex opib⁹ q̄ fiūt p artē magicā cū sint mala vana ⁊ curiosa potestᷣ ꝓdere q fiūt virtute maligna. e Progenies vi. Postq̄ oñdit eoꝝ falsitatē: ostēdit hui⁹ falsitatis radicē. radix. s. ista erat invidia ⁊ odiū: q ꝫ pharisei ꝓmo cognouerūt xp̄m: vt dictū ē: tū tm̄ odiū cōceperūt erga eū ex ꝫ q repbēdebat vitia eoꝝ q oīa facta ei⁹ iterꝑtabanť ī malū ad diffamandū ipm: ⁊ ꝫ ē qō dicit: Progenies viperaꝝ: q̄ venenū invidie ex vīs paretib⁹ traxistᷣ q̄ p̄secuti sūt ꝓphetas ex iuidia: ⁊ vos ex eadē rōne p̄se q nimini me: ꝓpē qō subdit: f Quō po. nē. q. ꝺ. nō potestis ꝺ me bona loq̄ iuidia ꝓhibēte. ⁊ iō subdit: g Ex ab. cī cor os lo. q̄ ẋbū exteri⁹ ē significatiuū ītriozis ꝓcept⁹. ⁊ iō subdit: h Bon⁹ hō ꝺ bo. thesauro. i. de bona volūtate: q̄ sīc thesaur⁹ absc̄ōdit⁹ latet iteri⁹ ī mēte ꝓfert bona ẋba. s. ⁊ facta. i Mal⁹ aūt nē. i. de mala volūtate ꝓfert mala: q: ꝛtrarie cause habēt ꝛrios effectꝰ: Et ne crederēt talia ẋba remanere ipunita. iō subdit: k Dico aūt vo. nē. ⁊ multo fortiꝰ si fuerit no ciuū ⁊ blasphematoriū q̄le erat ẋbū pharisęoꝝ: tale reddet eos cōdemnabiles ī die iudicij. ꝓpt q̄ sequit: l Ex ẋbis ei tu. iu. si fuerint sācta ⁊ bona ⁊ bonitati mēt̄ cōsona. m Et ex ẋ. t. cōdē. s. si fuerint mala ⁊ ꝑdict⁹ ꝛria. n Tūc re. ei q̄dā. hic ponit cōfutatio tētātiū ei⁹ ptātē: et diuidit ī tres ptes: q: ꝓmo ponit eoꝝ cōfutatio. secō denūciat eoꝝ condēnatio. ibi: Uiri ninivite. ⁊ tertio eoꝝ excecatio. ibi: Cuz aūt īmūdus

spūs

calūniabāt i beelzebub eijcere demonia q̄b⁹ hucusq̄ rūdit. Alij tētātes signū ō celo q̄rebāt adhuc iuidētes ⁊ locū calūnie inq̄rētes.

Exo.7.d Qui calūniaris ea q̄ vides: ⁊ vtilitatē sentis: q̄d facies ō bis q̄ celo? Vices ⁊ magos i egypto signa fecisse ō celo. a Signū q̄rit ⁊c. Dar.9.a Signū q̄rit de celo q̄ indigna ē videre.
Act.1.b Discipulis signū dedit de celo: q̄b⁹ et gliam eē virtutis p̄i⁹ i mōte figuralit: ⁊ post veraciter i celū subleuat⁹ oñdit. b Nisi: sig. Ostēdit iudeos ad instar niniuitaꝝ crimino sos: et nisi peniteāt subuersiōi ꝓpios. Sz sic illis ⁊ denūciat suppliciū: ⁊ demōstrat remediū: ita iudei nō debēt despare veniā: si saltē postq̄ xp̄s resurrexit a mortuis: commoniti egerint pniaz: qz mors xp̄i reconciliatio ē mūdi. Jone.3.a Vñ seq̄t: Sic fuit ionas. Jonas. i. dolēs significat illū q̄ dolores nr̄os portauit: vel colūba. Piscis q̄ vorauit i pelago: mors quaz passus ē i mūdo. Sic eiect⁹ ē i aridā: sic xp̄s surrexit in gliaz. Trib⁹ dieb⁹: more antiq̄x: q̄ die cū nocte p̄cedēte cōputabāt. Partem diei q̄ sepult⁹ ē cū p̄terita nocte ꝑ nocte ⁊ die accipe: b ē ꝑ toto die ꝑ synecdochē: Sabbati noctē ⁊ die integre. Noctē dñicā cū eadē die illucescēte p̄ē ꝑ toto: ⁊ ita habes tres dies ⁊ tres noctes. Primi dies xp̄ futuruz hois lapsū a luce i noctē. Isti xp̄ hois repatioēz Mystice a tenebris ad lucē cōputāt. Mystice. Tres dies: tria tpa añ legē: sb lege: sub grā. Tres noctes tres mortui q̄s suscitauit dñs. Sic ꝑ sibi ꝓueniūt: vt vn⁹ dies sit añ legē: q̄n pctm̄ latebat. Dar.9.c Cui⁹ nox ē: cū puella i domo iacens tāq̄ pctm̄ i ꝓscia laebat. Scōs sub lege: q̄ Luc.7.c pctm̄ ꝓtulit in publicū. Nox adolescēs filij⁹ vidue foris portā: tāq̄ pctm̄ aīe manifestū. Job.11.f Terti⁹ sb grā q̄n volūtatē dñi sciens pl⁹ peccat et pctōr merito putet. Nox laq̄r⁹. i. aīa iā fetēs. In bis trib⁹ dieb⁹ ⁊ noctib⁹ iacet fides xp̄i in cordib⁹ eoꝝ qui habitāt in terra.

c Viri nini. ⁊c. Et ē sensus: Jonas paucis dieb⁹ a sine lignis p̄cauit gētē incredule ⁊ ꝑfecit: ego lōgo tpe ⁊ ꝓlo dei ⁊ cōplurib⁹ signis inuanū p̄dico. Eo magz indigni sūt venia: q̄ ex lege sunt infideles: q̄ plus ē fidei in bis: qui legem nescierūt. Niniue speciosa: signat gētilitatē quā xp̄s amauit fedā: vt faceret pulchrā. In niniuitis ⁊ regina austri fides ecclie signaf: q̄ nō min⁹ ꝑ pniaz pacte inspiētie q̄ ꝑ industriā discēde sapie deo cōciliāt. Due enī ptes sūt ecclie: q̄ peccare nescit: ⁊ q̄ peccare desistit. Pnīa enī peccatum abolet: sapīa canet. d Cū aūt ⁊c. Quasi vos nō estis sikes niniuitis vl regine austri: qz me p̄dicāte pniaz: nō penituistis: ⁊ me docēte sapiaz nō didicistī. Sz est⁹ silex boi a q̄ diabol⁹ exclusus itez ingredit. Mistat iter opa mea q̄ pollura mūdo: ⁊ sathane q̄ mundata grauit⁹ ꝓtaminat. e Ambulat p. Explorat corda fideliū a mollicie fluxe cogitationis purgata si q̄s gressus ibi figere possit: q̄ qz nequit ad humida redit. f Reuertar i domū. Sub vmbra dormit: i secreto calami: ⁊ locis humentibus. Umbra tenebro/sa conscientia. Calamus foris nitidus intus vacu⁹: simulator. Loc⁹ humid⁹: lasciua mollisq̄ mens. g Septē alios spūs. Septē vitia septē ꝟturib⁹ spūalib⁹ ꝓtraria. Requiores: qz nō modo habet vitia: ſ ⁊ bona simulat. Tāto nequiores quāto callidiores. Septem: qz tot erant gr̄e cū xp̄o destinate. Septem vitia: septē demonia septē spiritib⁹ contraria: spūt sapie ⁊ intellect⁹ ⁊c. h Sic erit et ge. Q̄ō de vna sola re dixit: b in hac tota gēte fit. Immūdus spūs a iudeis exiuit: q̄n legē acceperūt. Ambulauit ad gentes: q̄ cū postea dño credērēt: nō inuēto loco in eis dixit: Reuertar i iudeos vacātes p̄sidio dei et

Evangelioꝝ

bis ⁊ pharisēis dicētes: Magi/ a
ſ de celo vt alius euāgelista ait.
ster volumus a te signum vide
re. Qui respōdēs ait illis: †Se b+
a ſ malos fructꝰ faciēs. b ſ que dimisso viro multis amatoribus se copulauerat.
neratio mala et adultera signū c
ſ porentie qua indigna est.
querit: ⁊ signum nō dabitur ei e
a ſ de ꝓfundo: non de sublimi: passionis non
b nisi signum ione p̄phete. Si/ f g
gloꝛie. ſ exponit signum ione.
cūt enim fuit ionas in vētre cę
ſ vt niniuen a subuersione liberaret.
ti tribus diebus ⁊ tribus nocti
ſ mundum redempturus.
bus: sic erit filius hominis in
ſ in sepulchro. ſ synecdoche.
corde terre tribus diebus ⁊ tri
ſ qui fūr assyrū: gens incredula.
c bus noctib⁹. † Viri niniuite sur b+
ſ in cōi oim resurrectione. ſ q̄ ē popul⁹ dei.
gent in iudicio cuz generatiōe
ſ nō poterstare sed cōparatione.
ista: ⁊ condēnabunt eam: qz pę
ſ nō videtes signa. ſ paucis dieb⁹ facta.
nitentiā egerunt in p̄dicatione
ſ minozis me. ſ quia tanto tempoze signa facio. ſ in medio vestrum.
ione. Et ecce pl⁹ q̄ iona h. † Re i
ſ non tm̄ gens niniuitarum cōdemnabit eam sed etiam regina.
gina austri surget in iudicio cū k
ſ que dei sapientiam sibi loquentes nō modo non audit: sed et blasphemat.
ſ comparatione facti meliozis.
generatione ista: ⁊ condēnabit
a ſ cū magna difficultrate: imperio relicto.
eaz: quia venit a finibus terre: l
ſ quem fama nouerat.
audire sapientiam salomonis m
ſ inter vos.
d Et ecce pl⁹ q̄ salomon hic. † Luz n o†
ſ inter vos ē maioz iona vel salomone: ſz diabolus ad vos reuersus dominatur. ſ in baptismo.
autem imundus spiritus exiē/
a ſ hereticoꝝ malo catholico.
e rit ab hōmine ambulat p loca p
arida querens requiē ⁊ non in q †
f uenit: Tūc dicit: Reuertar i do s
ſ que per incuriam vacat. ſ per virtutem sacramenti.
mum meā vnde exiui: et veni/ t
a ſ .i. a bonis p negligentiam.
ens inuenit eam vacantem: sco v
a ſ a vitijs per baptismum. ſ simulatis viruribus.
pis mundatā et ornatam. Tūc x y
a ſ vniuersa vitia: quem enim vel heresis vel cupiditas arripit: in ima omnium vitiorum ꝓsternit.
g vadit ⁊ assumit septē alios spi/
ritus secum nequiores se: et in
trātes habitabāt ibi: et fiūt no
a ſ melioꝝ ē via veritatis nō cognoscere q̄s post agnitionem retroire. b ſ qz faciūt eos ad q̄s redeunt deteriores q̄s prius essent.
uissima hominis illius pēioza
a ſ quo tendat parabola exponit. ſ indee.
b priozib⁹. Sic erit et generatio/

spūs. Circa p̄mū sciēdum ſm q̄ ꝺ Luc.xj. aliqui volentes experiri xp̄i ptātē petebāt sibi signa fieri i coꝛpi b⁹ celestib⁹: q̄ō petebāt nō ex deuotiōe: ſ magi ex curiositate ⁊ calūni †Deu.32.e atiōe: ⁊ b ē q̄ ō: a Magister ⁊c. Luc.11.c nō q̄ēūq̄ ſ ō celo: vt hr̄ Luc.xj. q̄ Jone.2.a rūdēs ait ill⁹: b Generatio mala. qz ex ꝓsecutoribus ꝓphaꝝ descēderāt. c Et adultera. qz p̄es eoꝝ idolatre fuerāt. d Signū q̄rit. de celo scz. e Et signū nō dabit ei. de celestib⁹: qz sūt indigni xp̄i eoꝝ curiositatē ⁊ maliciaz. f Nisi signū ione ꝓphe. q. d. terreni sūt ⁊ infimi: ⁊ ideo de ra ⁊ infimis signū habebūt: ⁊ b ē q̄ subdit: g Sic enī fuit ionas. ⁊ ptz. b Viri ni. ſ exp̄mit eoꝝ ꝓdēnatio: qz gētiles pctōres egerūt pniaz ad p̄dicatiōnē ꝓphaꝝ: ⁊ pharisei obstinati sūt ꝺ †Jone.3.b i p̄dicatiōe xp̄i: q̄ tū erat dñs ꝓphetaꝝ: ⁊ ideo ex facto illoꝝ apparebit ꝓdēnatio iusta istoꝝ: ⁊ b ē q̄ dic⁹: Viri niniuite surgēt i iudicio ⁊c. ſ est dict⁹: ex facto eoꝝ apparebit iusta ꝓdēnatio istoꝝ. Seq̄t: i Regina austri. i. regina saba: de q̄ hr̄ ij. Reg. x. Et ō: ſ regina austri: qz regnū ei⁹ ē in australi pte respectu hierlm. k Surget i iu. ſ ē ex facto suo ostēdet istoꝝ iusta ꝓdēnatio. l Quia ve. a finib⁹ ⁊re. i. a lōginq̄s ptib⁹. m Audire. sa. salomo. qz nō fuit nisi solū figura xp̄i. n Et ec. pl⁹ q̄ sa. hic. i. xp̄s p̄senti/aliter posit⁹: cui⁹ p̄dicatiōe indei ꝓtēpserūt. o Cū aūt imūd⁹. ſ ponit eoꝝ excecatio ⁊ possessio a diabolo. Ad cui⁹ euidētiam sciēdū q̄ ptās diaboli fuit electa quodāmodo a ꝓpło iudaico p legis dationē q̄ excludebat cultū demonū: ⁊ induc̄ebat ad colēdū vnum deū vez: et sic eiect⁹ trāstit ad possidēdū plenī⁹ gētiles sine lege ⁊ ꝓphaꝝ oraculis †Luc.11.e viuētes: ⁊ ideo eos tenebat i idolatria subiectos: ſ aduenīēte xp̄i p̄dicatiōe ⁊ apl̄oꝝ: iudei ꝓ maiori pte fuerūt i creduli: gētiles aūt deuote fidem xp̄i ⁊ apl̄oꝝ acceperūt: et sic diabol⁹ eiect⁹ ab eis ꝑ fidem xp̄i reuersus ē ad possidēdū ꝓpłm iudaicū erroꝛe excecatū: ⁊ sic facta sunt nouissima hui⁹ ꝓpłi iudaici peioꝛa priozib⁹ qz stat⁹ ꝓpłi iudaici peioꝛ est mō q̄ fuerit a p̄ncipio añ legē datā: ſ ē q̄ q̄ō dicit: Cū aūt imūd⁹ spūs exierit ab hoīe. i. a ꝓpło iudaico viuēte sb lege nature: qz eiect⁹ ē ꝑ susceptionē legis mosaice. p Ambulat p lo. arida. i. corda gētiliū. q Que rēs requiē. i. in ipis ꝓpetuā mānsionē. r Et nō inuenit. qz p̄dicātib⁹ apl̄is inde eiect⁹ fuit. s Tūc dic. in do. meā. i. iudaicū populum. t Et ve. in. eā vacātē. i. fide et bonis opib⁹ vacuā. v Scopis mūdatā. qz ꝓphe iudaic⁹ habebat quādā exteriorē mūdiciā. x Et ornatam. xp̄i legis apparētiaz. y Tūc va. ⁊ assumit ⁊c. ꝑ ſ q̄ō dicit: septē alios ītelligit vniuersitatē vitioꝝ. ſ ē dictū: q̄ añ legē datā fuerīt peccatis irretiti ⁊ a diabolo possessi: ſz post aduētū xp̄i i pctō suo obstinati sunt peioꝛes facti qz ex ingratitudine pctā coꝛ sūt q̄si duplicata: et

ſ hoc lo.

§ angelor increpationib⁹ ⁊ correctiõibus mundatos: ornatos
sup fluis obseruatiõib⁹. Addunt septẽ: qr mlto maior numero demonũ possidenť blasphemãtes iesũ: q̃ i egypto possessi fuerũt. Cõtra septẽ spũs virtutũ est numer⁹ vitior. a Ecce ma. ei⁹ ⁊c. Mystice. Mater ⁊ frẽs ꝓls ẽ iudeor: q̃ iesu intus

Mystice docẽre non possũt ĩtrare: qr spũaliter ei⁹ ẏba ĩtelligere negligũt: ꝫ turba gẽtilis ꝓfluẽs ĩterna mysteria capit. Foris stãtes nec ipi agnoscũť parentes. Quõ ḡ agnoscemur si foris stamus? Foris stãt cognati: cũ iudei spũalem sensũ nõ q̃rãtes: i lr̃a se fixerũt ⁊ xp̃m poti⁹ ad carnalia docẽda cogũt exire q̃ ipsi ad discẽda spũalia ꝓsentiãt intrare. Sz iesus eos nõ agnoscit: qr in carnalib⁹ eis nõ assensit. Fratres dñi sũt cõsobrini ei⁹: filij marie matertere ei⁹ q̃ dr mať iacobi minoris: ⁊ ioseph: ⁊ iude ⁊ symonis. b Dixit aũt ei. Infidiose vtrũ spũali opi carnẽ p̃ferat: ⁊ ideo se nosse dissimulat matrẽ ⁊ p̃rios p cognationẽ. Sz p ꝓiunctionẽ spũs eẽ sibi ꝑimos dicit. c Que ẽ ma. mea. Nõ recusat obsẽda mr̃is: ꝫ p̃fert ministeria patr̃. Frẽs nõ ꝓtẽnit: sed op⁹ spũale p̃fert cognatiõi: vt et nos carni spiritũ p̃feram⁹. Vñ q̃ amat pa. a. m. pl⁹ q̃ m. nõ ẽ me dign⁹. d Ecce mater. Ihi sũt mater mea: q̃ me ĩ credẽtiũ cordib⁹ generãt. Ihi sũt frẽs q̃ faciunt opa p̃ris mei. Frater ⁊ sozor credẽdo. Mater p̃dicãdo. Ca. XIII

e ITo illo die ⁊c. Per ꝫ indicat i ꝫ gestum ꝓsequẽter: nisi forte dies ponať ꝑ tpe more scẽture. Marc⁹ eundẽ tenet ordinẽ. Lucas in aliud transit: ꝫ nec repugnat huic. Nõ solũ facta ⁊ dicta dñi: sz ⁊ itinera ⁊ loca plena sunt sacramẽtis. Post sermonẽ ĩ domo: vbi demoniũ habere dicẽ⁹ est: exit ad mare: ⁊ docet qr relicta p̃fida iudea: q̃ dom⁹ dñi fuit: ad gẽtes tumidis amarisq; fluctib⁹ ſmiles colligẽdas p apostolos transit: et externis interna contulit: ad que iudei nõ ĩ trauerunt foris in littera fixi. § Turba

Nico.de lyra

hoc loquẽdo q̃si de vno hoie dicẽ p sũlitudinem: intelligať de toto ꝓlo iudaico: ꝑtz p ꝫ qꝫ dic̃: Sic erit ⁊ generationi huic pessime. a Adhuc eo lo. ꝫ vltimo ponit ꝓfutatio insidiatiũ ipsi⁹ infirmitati assũpte: i ꝫ q̃ ipso p̃dicãte dixit ei q̃dã insidiator q̃ mater sua ⁊ frẽs ei⁹ expectabãt eu⁹ foris: vt si ꝑ ꝫ dimitteret p̃dicationẽ: argueret ipsũ eẽ purũ hoiez motũ ꝑ affectionẽ carnalẽ. Sciẽdũ tñ q̃ ꝫ dicũť frẽs cognati ei⁹ germani ſm more scripture: q̃ frequẽter noĩat ꝓsãguineos frẽs. Jesus aũt illũ insidiatorẽ ꝓfutauit: oñdẽs q̃ spũalis occupatio ẽ carnali affectiõi p̃onẽda. dicẽs: b Que ẽ ma. ⁊c. q. d. p̃dicatio nõ ẽ iterrũpẽda seu dimittẽda. c Et ex. ma. q̃si ad ꝓtestãdũ veritatẽ. d Ecce mr̃ mea ⁊c. q. d. intãtũ ẽ mihi ali q̃s ꝓpinqu⁹ inq̃ntũ ẽ spũalib⁹ actib⁹ intẽt: ⁊ patz. Ca. XII

Moraliter. b† In illo tpe abĩt iesus p sata ⁊c. Per sata põt ĩtelligi gẽtiliũ doctria ĩ q̃ sũt multe spice. i. dicta philosophica habẽtia grana vitať palleis tñ vanitať ⁊ falsitať admixta. Jgiť discipuli cũ xp̃o p sata trãseũt qñ xp̃iane fidei zelo doctrinã philosophicã studẽdo discurrũt vt ibi reperiãt aliq̃ fidei xp̃i accõmoda: ⁊ eu/riẽtes spicas vellicãt: qñ vitates ibi ꝓtẽtas ab erroneis ⁊ friuolis separãt ⁊ comedũt qñ ĩ vẽtre memorie recõdũt ſm illũ Aug̃. de doctrina xp̃iana. Si ĩ dictis infideliũ iueniant nr̃e fidei accõmoda nõ solũ nõ sũt abhorrẽda. ꝫ etiã ab ipsis tãq̃ ab iniuſt⁹ possessorib⁹ accipiẽda: ⁊ nostrum vsũ vẽdicanda. Per phariseos ãt factũ discipulor arguẽtes significãt aliq̃ doctores indiscreto zelo qꝫ ignorãt reprobãtes: ꝫ saluator rationabiliť excusat: nã oẽ verũ a q̃cũq; dicať a deo ẽ. m† Et cũ inde trãsisset. Seq̃ť: Et ecce hõ manũ habẽs ari. ⁊c. p quẽ auar⁹ significať cui⁹ man⁹ ad opa pietať ⁊ largitatis ĩualida repiť: ꝫ vt sanet p xp̃m ei dr: † Extẽde manũ tuã. qr cum ex dei dono ad opa charitať extẽdiť tũc sanať. d† Exẽtes ãt pharisei ꝓsiliũ fa. ⁊c. p ꝫ aũt q̃ iesus a ꝓsilio malignãtiũ recessit ⁊ sequẽtib⁹ se bñ fecit: informauit p̃dicatorẽ vt fugiat obstinatos ⁊ foueat deuotos. ť† Et p̃cepit eis ne ⁊c. p ꝫ ostẽdẽs q̃ p̃dicator nõ debet q̃rere humanã laudẽ neq; cũ obstinať cõtẽtiõez. iõ subdiť d eo: q† Nõ ꝓtẽdet neq; cla. ⁊c. Tũc oblatus ẽ ei demoniũ hñs cec⁹ et mut⁹. possessus a demone p pctm mortale cec⁹ ẽ in bis q̃ ad suã ptinẽt salutẽ: ⁊ mut⁹ ad p̃nũciã

§ videlicet.

ni huic pessimę. † Adhuc eo loquẽ a†
§ dum occupatus est officio p̃dicandi.
a te ad turbas: ecce mater ei⁹ ⁊ fra/
§ consobrini more veteris scripture.
tres stabãt foris: q̃rentes loq ei.
b Dixit aũt ei q̃dã: Ecce mať tua ⁊ frẽs tui foris stant q̃rẽtes te. At
c ipe respõdẽs dicẽti sibi ait: Que b
ẽ mater mea ⁊ q̃ sũt frẽs mei? Et c
extẽdens manũ in discipulos suos dixit: Ecce mater mea et frẽs
mei. Quicũq; eni fecerit voluntem patris mei: qui in cẽlis est:
§ p vtroq; sexu.
ipe meus frater: sozor et mater ẽ.

5.10.d A e ITo illo die Ca. XIII e
§ iudeorũ.
t Exiens iesus ꝺ domo se/ f
§ gentium.
debat sec⁹ mare: † et congregatę
a § ad p̃dicationẽ eius p apostolos factam.
sunt ad eum tũrbę multę: ita vt

dũ laudẽ diuinã: ꝫ cũ curať a xp̃o vident sibi ꝓficua ⁊ p̃nũciať p̃conia diuina p phariseos aũt beelzebub ꝫ attribuẽtes: significãt maledicti bona ĩ malũ puertẽtes. b† Oñe regnũ diuisũ ꝺ se deso. tale regnuz ẽ aĩa hois malicui⁹ sensualitas rebellat rõni ꝓť qꝺ ꝺ talib⁹ dr. viij. ethicor. cõtendit ipiorũ aĩa ⁊ ꝫ trabit huc ꝫ aũt illuc quẽadmodũ discrepãtia. Et ꝫ regnũ desolatur qr xp̃s q̃ rex ẽ pacis inde recedit et diabol⁹ ingredič. e† Si aũt ego ĩ spũ dei eĳcio demonia ⁊c. demon ĩ spũ dei eĳciť qñ gr̃e donũ diuinit⁹ infundiť: ⁊ tũc xp̃s qui dei regnum ẽ ingreditur. g† Aut quõ põt q̃s ĩtrare domũ fort. ⁊c. fortis iste diabolus ẽ de q̃ dr Job. xli. Nõ ẽ ptãs sup terrã q̃ ei cõpareť. Hũc alligabãt apli qñ ꝓhibebãt eum dare respõsa ꝓpho idoloꝛ cultori ⁊ tũc ei⁹ vasa diripiebãť qñ idolatre ad fidẽ xp̃i ꝓuerrebãť. k† Qui nõ ẽ mecũ. p fidẽ formatã charitate. l† Contra me ẽ. qñ ẽ cũ diabolo aduersario xp̃i. e† Aut facite arborem bo. ⁊c. Aug⁹. Hoc p̃ceptũ salubre ẽ cui obediẽtia necessaria ẽ. Qr aũt dicit: o† Aut facite ar. ma. nõ ẽ p̃ceptuz vt faciatis sed monitio vt caueatis. h† Bonus hõ de bono thesauro suo ⁊c. Iste thesaurus ẽ fides charitate formata de q̃ p/cedit opatio bona: mal⁹ thesaur⁹ ẽ infidelitas aut volũtas mala: de q̃ ꝓcedit actio prana. † Affm oñe xp̃ũ ociosum. Greg⁹. Verbũ ociosũ est qꝺ vtilitate rectitudinis aut rõne iuste necessitatis caret. n Tũc respondẽrũt ei q̃dã de scribis ⁊c. p istos q̃ q̃rebãt signũ de celo significanť curiosi theologi nitẽtes p̃sumptuose intima diuinitatis pscrutari ⁊ sic opprimunť a gr̃ia: qr p ꝫ aliq̃ labunť in erronea documẽta. ideo dr eis: b† Generatio mala ⁊ adultera ⁊c. quia querũt ea q̃ nõ sunt scibilia nec ad fidẽ vel mores vtilia. ⁊ ideo nõ dabiť eis signũ nisi signũ ione ꝓphete quẽ deglutiuit cet⁹ ⁊ sic deglutit eos diabol⁹ ⁊ deludit. b† Viri niniuite ⁊c. per niniuitas significãť peccatores ad vocẽ p̃dicatoris pniaz agẽtes: ⁊ p reginą austri simplices sapiaz xp̃i deuote q̃rentes q̃ salus ſm sniaz saluatoris ꝓponiť saluti eoꝛ q̃ sunt multũ litterati de sua tñ sciẽtia p̃sumẽtes. o† Cũ aũt imũd⁹ spiritus exierit ab hoie ⁊c. p istũ significať peccator curat⁹ p dei bonitatẽ sz ꝓpter ingratitudinẽ suã sequentẽ dimittiť cadere ĩ hypocrisis p̃uitatẽ ⁊ sic fiũt nouissima hois illi⁹ peiora prioꝛib⁹ qr sicut dicit Hiero⁹. Simulata sc̃titas duplex est iniquitas. a† Adhuc eo loquẽte ad turbas ecce mr̃ ei⁹ ⁊c. p ꝫ aũt q̃ saluator a p̃dicatiõe nõ destitit ꝓpter aduẽtũ sue matris ⁊ fratr̃ sibi loqui volentiũ declarauit manifeste q̃ op⁹ dei p̃ponendũ ẽ negocijs familiariũ ꝓsonar̃. Per ꝫ ãt q̃ subdidit: † Qui cunq; fecerit voluntatẽ patris mei ⁊c. ostendit q̃ ꝓpinquitas charitatis preponenda est ꝓpinquitati ꝓsanguinitatis.

t ITo illo die. Post q̃ descripta ẽ ꝓmulga Ca. XIII
t Exiens iesus de domo ⁊c. q. domus in q̃ erat christ⁹ cuz discipulis suis non poterat capere multitudinẽ q̃ venerat ad audiẽdũ ei⁹ doctrinã: exĳt ad loca spaciosa iuxta mare. Modus aũt tãgiť

tio euãgelij facta manifeste. hic ꝑtr ponit ꝓmulgatio legis euãgelice facta parabolice. ⁊ diuidit ĩ duas partes: qr primo ponit parabolica ꝓmulgatio. secõ ponit huius ꝓmulgationis p miracula cõfirmatio. ca. sequẽti. In illo tpe. Prima in duas: qr ꝑmo ponit xp̃i p̃dicantis multiplex documentũ. secõ ꝓpli audiẽtis impedimẽtũ. ibi: Et factũ est cũ ꝓfũmasset. Prima in duas. qr ꝑmo ꝓponit q̃daz p̃fatio. secõ subiungit euangelij parabolica ꝓmulgatio. ibi: Ecce exĳt. In prima pte describit ꝓmulgationis tẽpus locus ⁊ modus. Tempus: cũ dr: In illo die: qr ſm q̃ dicit Aug⁹ ibi accipiť dies ꝑ tpe ſm modũ loquendi scripture: ⁊ est sensus: In illo die: id ẽ paucis ĩterpositis inter illa que narrank in fine precedẽt⁹ ca. ⁊ illa q̃ subsequunť in p̃senti ca. Locus aũt notať cum dicit. f Exiens iesus de domo ⁊c. qr domus in q̃ erat christ⁹ cuz discipulis suis non poterat capere multitudinẽ q̃ venerat ad audiẽdũ ei⁹ doctrinã: exĳt ad loca spaciosa iuxta mare. Modus aũt tãgiť

Mar. 3. b Luc. 8. c

† Mar. 4. d Luc. 8. a

a Turba stabat in li. Hi sunt q̄ nup̄ audire venerūt: qui ꝛ a fluctibus maris secreti sūt: necdū celestib⁹ mysterijs q̄ desiderant imbuti cum christo ascendunt.

b Locutus ē mul. qz turba non vni⁹ ē sentētie: sz diuersarū voluntatū: loq̄tur eis multis parabolis: vt iuxta varias voluptates diuersas recipiant disciplinas.

c Qui seminat. Ipe christus q̄ verbum veritatis q̄ apud patrē vidit: hominib⁹ p se vel p suos seminauit.

Qui discipulis sacramēta loq̄batur: exijt seminare dei verbum in turbas. d Secus viā. Alia est mens malarū cogitationū sedulo meatu trita et arefacta.

Ubi dupliciter perit semē: qz ꝛ trāsitu cogitationū cōculcat̄: vt Lucas ait: et a volucrib⁹ rapiēt. Demōes dicūt volucres: seu qz celestis specialisq̄ nature: seu qz p aera volitant.

e Et vene. Scdz Lucam ab hoib⁹ ꝯculcatū est: quia prāua persuasione impiorū sublatus est. f Et comederūt. Quia a mētibus hominum illud surripuerunt.

g In petro. Petrosa cito querunt germinare: sed nō figit̄ radix: qz nō est alta terra. id ē quia parum inest desiderij salutar̄. In hac expositiōe dominī discimus: quia res non semper in eadem significatione ponunt̄. Nam petra hic p duricia: terra p le nitate mentis: sol pro feruore psecutionis. Dan.13.f Cum sol alibi in bono: Fulgebūt iusti sicut sol. ꝛ petra in fundamento pro fortitudine fidei: ꝛ terra p terrenis cogitationibus. h Altitudinē terre. Altitudo terre est probitas animi disciplinis celestibus eruditi: ꝛ in tentationib⁹ probati. i Sexagesimuz. Quia in numero senario mūdi ornatus expletus est: p hunc bona operatio signat̄. k Qui habet aures au. ꝛc. Quotiēs hec ammonitio in euangelio vel in apocalypsi Jo. Luc.8.b Apo.2. b hānis iterponit̄: mysticum q̄ dicitur insinuatur. l Et accedētes. Quomodo accedunt discipuli cū dīs in naui sederet: Sed forte intelligēduz q̄ dudum cū ipo nauē ꝓdescenderint: ꝛ ibi stantes aūt tangit̄ in duob⁹. primo in hoc q̄ a Ascēdens sederet, vt sic auditores eēnt ante faciē suā: vt possent magis attente audire. scda in hoc q̄ dicit: b Et locutus ē multa in parabolis. nō dicit omnia: qz si oia loquerē̄ i parabolis multitudo recessisset vacua sine vtilitate: ꝛ ideo aliqua parabolice loquebat̄ ea. s. que erant secreta ꝛ nō debebāt sciri a turba: sed solū a discipulis: vt videbit̄ infra eodē ca. alia aūt loquebat̄ manifeste ita q̄ turba poterat capere.

c Ecce exijt. Hic ponit̄ decursus ecclie a p̄dicatione xp̄i vsq̄ ad finē mundi in septē parabolis sibi succedētib⁹. et diuidit̄ in duas ptes. qz primo decursus ecclie i istis parabolis describit̄. ꝛ scdo intentio p̄cipalis ꝓcluditur. ibi: Intellexistis hec oia. Prima diuidit̄ in septē partes ſm septem parabolas. scda incipit. ibi: Alia parabolā. tertia ibi: Aliam parabolā. quarta ibi: Aliam parabolā locut⁹ est. quinta ibi: Simile est regnum celorū. sexta ibi: Iterum simile est regnum celorū homini negociatori. septima ibi: Iterum simile est regnū celorū. Prima diuidit̄ in duas: quia primo parabola ponitur. ꝛ scdo eius intellectus queritur. ibi: Et accedentes discipuli. Parabola ergo prima ē de semine p̄iecto in terrā: cuius quarta pars tm̄ fecit fructum: ꝛ in hoc denotat̄ p̄dicatio xp̄i qui p̄dicauit iudeis indifferenter bonis ꝛ malis ꝛ pauci comparatiue ad ei⁹ p̄dicationē crediderunt. p maiorē aūt parte in infidelitate remanserūt: ꝛ hoc est q̄ dicitur: Ecce exijt xp̄s. s. ſm humanitatē qui de vtero matris exijt in mundū ad docendū: vel de loco arto vt de domo ad locum spaciosū: vt visū ē. ſm tamē diuinitatē non potuit exire: nec de loco ad locū ꝓgredi: quia sic ē vbiq̄. d Et dum semīat. i. doctrinā indifferenter spargit. comparat̄ autez eius doctrina seminī: quia sicut semen in terram bonam proiectum resurgit multiplicatum. sic verbum diuinū i corde deuoto receptū facit multitudinem bonorum operum. e Quedam ceciderunt secus viam. i. super corda exposita tentationib⁹ demonū: ꝛ per cōsequens contrita ꝛ cōculcata ab eis per malum consensum ꝛ factum. f Et venerunt volucres: id est demones p peccatū superbie alta petētes. Unde de diabolo scribit̄ Job. xli. Ipe est rex sup omnes filios superbie. Peccata enim carnalia non possunt in demonib⁹ esse. g Et comederunt. i. fructum impediuerunt.

h Alia ãt ceciderūt i petrosa. i. sup corda humore fidei ꝛ deuotionis carentia. i Sole autē orto estuauerunt. quia aduenīente tribulatione ꝛ psecutione talis p̄i⁹ verbum receptum reijciunt. k Alia autem ceciderunt i spinas. i. in corda sollicitudinibus diuitiarū lacerata: ꝛ ideo sollicitudo talis impediuit fructum predicationis: vt ex hoc apparet ex decursu vtriusq̄ testamēti: iudei fuerunt semp auari: ꝛ oīno vitio cupiditatis fuerant excecati: ꝛ semper elongati ab agnitione veritatis. Ex p̄dictis ptz q̄ p̄dicator verbi diuini nō debet cessare a predicatione: sz videat p̄ paucos p̄ficere: qz tres hui⁹ seminis ptes dicunt̄ infructuose. quarta aūt pars tm̄ fructū facere: ꝛ tñ intelligitur ad ſram de p̄dicatione xp̄i qui est exemplū omniū p̄dicatorum: ꝛ ideo sz auditores non p̄ficiant: p̄dicator tamen faciens q̄ in se est non perdit meritum suū. l Alia autem ceciderūt in terrā bonā. i. in cor fidele ꝛ deuotum.

m Et dabāt fructū. aliud centesimū ꝛc. In hoc tangunt tres gradus qui possunt signari in qualibet x̄tute. verbi gratia. In virtute castitatis. primus gradus est castitas cōiugalis p quem gradū vitat̄ illicitus concubit⁹: licito tñ cōcubitu retento in matrimoniali actu. scds gradus ē castitas vidualis: p quē euitat̄ de cetero oīs concubit⁹: vt anim⁹ possit de cetero liber⁹ deo seruire: sz possit licite matrimoniū ꝓtrahere. tertius est castitas virginalis q̄ est superior istis: p quem omnis cōcubitus simpliciter euitat̄ vt mens ipsa tanq̄ sponso suo soli deo per amorem copulet̄: ſm q̄ dicit̄. j. Cor. vij. Virgo cogitat que domini sunt: vt sit sancta corpe et spiritu. q̄ autez nupta est cogitat que sunt mundi: quō placeat viro. Similiter in x̄tute fortitudinis possunt tres grad⁹ assignari. primus gradus quādo ꝓpter bonū x̄tutis sustinet ꝓstanter detrimentum in exterioribus bonis: vt in possessionib⁹ et in dignitatib⁹ ꝛ hmōi. secūdus quādo sustinet detrimentum etiā ꝓprij corporis: vt flagellationis ꝛ hmōi. tertius aūt gradus est q̄n ꝓpter virtutē ꝓtemnit etiā totā vitā p martyriū. Sequit̄: n Qui habet aures audiendi ꝛc. ſm Hiero. vbicūq̄ ponit̄ hoc verbū designat̄ mystic⁹ intellectus: qz sub verbis parabolicis ali⁹ sensus ē p intellectū reqrēdus. o Et accedentes discipuli. Hic ꝓpter querit̄ hui⁹ parabole intellectus. ꝛ primo q̄rit̄. scdo intellect⁹ aperit̄. ibi: Ergo audite. Primo ꝑ dicit̄ sic: Et accedētes ꝛc. qz apli percipiebāt xp̄m mystice loq̄: ꝛ ideo quesierunt intellectū. Aduertendū tñ q̄ non quesierunt tūc cum esset i actu predicandi: sed postea quādo fuit in domo sine turba: ſm q̄ habet̄ Marci. iij. Et cum esset singularis iterrogauerūt ꝛc. p Quare in parabolis loqueris eis. volentes scire intellectū cōuenienter petierunt ab eo quare locutus fuerat turbis sic

a ſ ecclesiā in medio nō credētiū :ꝛ contradicētiū edificādam: quā gratia sua illustrat: ꝛ in qua mānsionem sibi consecrat.

a b turba stabit i litore: ꝛ locutus est b

b recepti. a ſ non oia: qdā eni aperte: vt p ea ad obscura ꝓuocentur. b ſ similitudinib⁹.

c ſ de sinu patris in mūdum: vel de domo iudeorum pro assumpta ad gentes.

b c et

c exijt q̄ seminat semiare semen suū.

ſ semina.

d e Et dū semīat: quedam ceciderūt d

d ſ hi sunt q̄ nec predicatiōe cōpūgūt: nec bñ age/

e secus viaz: ꝛ venerunt volucres f

re incipiunt. ſ rapuerunt.

f g celi: ꝛ comederunt ea. Alia autez g

ſ in duriciam ꝓrue mentis.

g h ceciderunt in petrosa vbi nō ha/

a ſ lenitatē aīe obedientis: ꝛ ꝓbate. b ſ q: dulcedine tm̄ auditi verbi: ꝛ ꝓmissionis ad horam delectantur: sed radicem non figunt.

bēbāt terrā multam ēt continuo

exorta sunt: quia non habebant

ſ feruoris ꝓsecutionis.

h i altitudinē terre. Sole autem oz/

a ſ p ipatientiā qz x̄bū nō firmiter hęserat mēti.

to estuauerūt: et qz non habebāt

ſ virorem fidei ꝓdiderunt.

radicem aruerunt. Alia autem ce k

a ſ i corda diuitiaz ambitiōe sollicita. b ſ multi

ciderunt in spinas ꝛ creuerūt spi

plicare sūt diuitie. a ſ occupauerūt mentē vt fructus spūalis in ea ꝓficere non possit.

nę: et suffocauerunt ea. Alia aūt l

ſ fidelem ꝛ deuotam conscientiā.

ceciderunt in terrā bonam: et da m

a ſ cū oia creatura intētiōe nos facere docet.

bāt fructuz: aliud centesimuz: ali

ſ cū pfectionez bone operationis docet. ſ hec duo ad actiuā. ſ cū fidē sancte trinitatis insinuat.

i ud sexagesimuz: aliud tricesimū.

a ſ qz hoc mysticū est. ſ interiores sensus audiēdi: obediendi faciendiq̄.

k † Qui habet aures audiēdi audi n

l at. Et accedētes discipuli dixerūt o

ſ per enigmata.

ei: Quare i parabolis loq̄ris eis: p

ſ querūt

Querunt. a Vobis datū est. Nota non solum ꝟba domini: sed ⁊ facta parabolas esse: id ē signa mystica/rum rerū que nō intelligebāt multi: qui foris sunt.
b Qui enim habet. Jd ē apostolis habentibus fidē si quid minus virtutum habent: conceditur. Judeis q̄ non credunt in filiū dei etiā si quid boni per naturam ba/bent tollitur. Nam nihil pos/sunt sapienter intelligere: q̄ caput non habent sapientie.
c Auferetur ab eo. Nulla ve/re sapientie dulcedine gaude/bit.
d Jdeo in para. Dicit q̄ ideo excecati sunt ⁊ sentētie domini per parabolas eis oc/cultate sūt vt post salubri⁹ con/uerterent. Nam quia obscure dicta non intellexerūt. ido nō crediderūt in eum: ⁊ sic cruci/fixerūt: ⁊ sic post resurrectiōez miraculis territi: maiozis cri/minis reatu compuncti sunt. Unde accepta indulgētia: am/plioꝛi flagrāt dilectione. Sed iohannes hunc locū ita dicit:
Job.12.f Propterea nō poterāt crede/
Esa.6.c re: q̄ iterū dixit Esaias: Exce/cauit oculos eoꝝ vt nō vide/ant. Ubi aperte dic̄: Mō ideo factam excecationem vt ea cō/moniti ⁊ dolentes se non itel/ligere: cōuerterentur aliquan/do: non enim hoc possent nisi crederēt: Sed potius ideo ex/cecati vt non crederent quod alijs peccatis meruerunt.
e Uidentes nō videt. Sicut auarus multas habet opes ⁊ nullas: q̄ inutiles sunt ei.
f Auditu audietis ⁊c. Hec de turbis prophetata sunt: q̄ stāt in litoꝛe: et oñi non merentur audire sermonē.
g Oculos suos. Jd est ipi sibi causa fue/runt: vt deus eis oculos clau/deret. Alius enī euāgelista di
Job.12.f cit: Excecauit oculos eoꝝm. Sed vtrū vt nūq̄ videāt: an ꝟo ne vel sic aliq̄n videant: ce/citate sua sibi displicētes: ⁊ ex hoc humiliati vt pie querant deum.
Mens est ocul⁹: quia naturali vigoꝛe ad intelligen/dum aliquid dirigit. Auris: quia alio docente discit.
h Me quādo: Jd est ideo: q̄ oculos ⁊ aures aperire nolue runt: nō meruerunt aliq̄n con/uerti: quod tū misericoꝛditer factum est eis.
i Beati ocu/li. Uere beati: quia ꝟ etiam p̄/sentialiter videre ⁊ audire me/ruerunt: qō null⁹ priozū quāti/vis meriti meruit: ꝟ̄ius mul/tū desideraverit.
k Et iusti
Luc.10.d cupi. Lucas iustos reges di/cit: q̄ mor⁹ suos bene regunt.
l Uos ḡ au. ⁊c. Primā para/bolā exponit vt idem attēdāt ī ceteris. Exponit nō ꝑm sin/gula verba sed sūmā sentētie.

Augustin⁹ super genesim ad litteram libꝛo octauo. Proinde q̄ narrauit euangelista: (etiā factuꝫ est) do/minū: scilicet talia fuisse locutum. Jpius autem domi/ni narratio parabola fuit: de q̄ nūq̄ exigitur: vt etiaꝫ ad litteram facta monstrentur: que sermone proferūt.
Gen.35.b Christus est lapis vnctus a iacob: ⁊ lapis reꝛobatus
Ps. 117. ab edificantibus: qui factus est in caput anguli. Sed

Illis etiā parabolice: vt ostenderent se nō de ipis soluꝫ: sed etiam de alijs solliciꝫ tos esse.
a Qui respōdens ait ⁊c. apli enī erant quasi fundatoꝛes ecclie post christū. Unde Apoc. xxi. dicit q̄ murus ciuitatis habebat fundamenta. xij. ⁊ in ipis. xij. nomina apl'oꝝ ⁊ agni scripta: et ideo ad ipos pertinebat scire secreta ecclie de q̄bus erat processus ecclie a p̄/dicatione christi vsq; ad finem mundi: q̄ ista erant futura in diuina disposition̄e preordina/ta: ⁊ istud vocat hic mysteriū regni celoꝝm. i. secretum ecclesie militātis.
† Mar.4.b Luc.8.b
b Illis aūt nō est datum. i. vulgarib⁹ turbis: vel etiaꝫ phari/seis incredulis non est p̄cessuꝫ ista intelligere. ⁊ ꝓpter hoc loquebatur eis talia parabolice. vnde sequitur:
c Qui enī habet dabit ei. q̄ habentibus deuotionē ⁊ fidem vt christi di/scipulis datus est intellectus verus sacre scri/pture: vt habeat Luc. vlt'. Aperuit illis sensū vt intelligerēt scripturas.
† Luc.8.c Mar.4.c
d Et abūdabit. quia ex abundāti reuelat⁹ est eis p̄cessus eccle/sie: vt videbit.
e Qui aūt non habet fidē. sc̄z ⁊ deuotionem ad christi doctrinā.
f Et q̄ō habet auferet ab eo. quia intellect⁹ scriptu/re veteris testamenti quem habebant ablatus est ab eis ꝓpter eoꝝm incredulitatē: ⁊ datus est gentilibus: ꝓpter eoꝝ fidem ⁊ deuotiōez.
Sequit: g Jdeo ī parabolis loquoꝝ eis. i. velate ⁊ mystice.
h Quia videntes christi. sc̄z opera ⁊ miracula.
i Non vident. i. non intelligunt ea diuinitus facta: quia virtuti de monū attribuebant talia: vt visum est supra.
k Et audientes. christi sc̄z doctrinam sanctā ⁊ bonā: et doctrine moysi et ꝓphetarum conso/nam et ipius p̄fectinam: vt supra visum est.
† Esa.6.c Mar.4.b Luc.8.b
l Non audiūt. assentiendo.
m Neq; itel/ligunt. intellectuꝫ eius spiritualē qui p̄cipa/lioꝝ est capiendo.
n Et adimpleatur. li vt tenetur ibi consecutiue. ex hoc enim facto im/pleta est ꝓphetia Esa. vj. lꝫ verba sint aliquā/tulum alterata in translatione Hieronymi.
† Job.12.f Act.28.f
o Auditu audietis. scilicet coꝛporaliter.
p Et non intelligetis. scilicet spiritualiter.
q Et videtes videbitis. christum sc̄z miracu/la et opera diuina facientem.
r Et nō vide/bitis. eius sc̄z diuinitatem.
s Jncrassatuꝫ ē enim coꝛ. Locutio est metaphoꝛica. sicut enī crassitudo circa coꝛ cōgregata suffocat ⁊ extin/guit vitam coꝛporalem: sic malicia iudeoꝝ ex/tinxit in eis vitam spiritualem. vnde sequit:
t Et auribus grauiter audierūt. quia doctri/nam christi sanctam ⁊ apostoloꝝ audire nō po/tuerūt: sicut patet ex decursu euāgelij et actuū apostoloꝝ.
† Lu.10.b
v Et oculos suos clauserūt. fa/cta christi euidentia peruertēdo ⁊ eius miracu/la virtuti demonis attribuendo: ⁊ ex hoc secu/ta est eoꝝ excecatio ⁊ induratio: quia suis cul/pis exigentibus sunt derelicti a deo.
x Ue/stri aūt. Ostensa excecatione iudeoꝝ ex eoꝝ incredulitate secuta: hic cōsequēter ostendit il/luminationē apl'oꝝ ꝓpter eoꝝ fidem ⁊ deuo/tionē eis diuinit⁹ datā. dicēs: Uestri aūt ocu/li beati quia vident: nō solū facta exteꝛioꝛa cō/spiciendo: sed virtutum diuinitatis latentē in/telligendo.
y Et aures vestre quia audiūt. non solum audiendo exterius: sed etiaꝫ per fi/dem assentiendo interius.
z Amen: id ē fi/deliter.
a Quia multi ꝓphete ⁊c. dicit mul/ti: non omnes: quia aliqui viderunt: sicut de abꝛaā dicit Job. viij. Abꝛaam pater vester ex/ultauit vt videret diem meum: vidit ⁊ gauisus est. Aliter: Multi: id ē omnes: q̄ lꝫ antiq̄ patres ⁊ ꝓphete aliqui viderunt christum per fidem a longe prospiciendo: nō tamē viderūt ipm p̄sentem inter eos conuersando ⁊ docendo: sicut viderunt aposto/li. ⁊ ideo dicuntur beati: quia in eis fuit completū quod antiq̄s patri/bus fuerat ꝓmissum.
b Uos ergo. Ostēso q̄ apostoli debebāt sci/re secreta ecclesie. hic ꝓsequenter eis tradit intellectū parabole dicēs:
c Dis q̄ audit verbum regni: id est euāgelij quod introducit ad ce/leste regnū.
d Et nō itelligit. q̄ nō radicatur intra mētē tentationi/bus demonū peruiam: ⁊ hec est q̄s seminis q̄ cadit iuxta viā: vt supra

dictū est

illud etiã in reb⁹ gestis factũ ẽ. Hoc autẽ tm̃ in figuris p̃dictũ. Illud q̃p/ pe scripsit narrator rerum preterita/ rum: hoc p̃nũciator tantũmodo fu turorũ. a Super petrosa. Super petras ⁊ i spinis seminãt qui bñ ac/ cipiunt: sed vel aduersa terrendo vl ꝓspera blandiẽdo retardant eos ne pficiant. Diuitijs igitur sollicitu do custodie q̃ affligit: et voluptas q̃ effluere facit. b Aliud q̃dẽ cẽte. Tres differentie sũt in bona terra si cut fuere ĩ mala. Triginta enĩ refert ad nuptias. Sexaginta ad viduas. Centũ q̃ numer⁹ iam ẽ in dextera ad x̃ginitatẽ. Vel centũ qõ trãsfert ad dexterã significat eternã beatitudi/ nẽ. Siq̃dem triginta ⁊ sexaginta cõ tinent in lena: ꝑ centũ ꝓtinent in de xtera. Quis enim magna sit fides q̃ cognitionez dei reuelat: magna opa q̃bus fides ne sit ociosa cõsũmak: tñ ambo in hac vita sunt necessaria: pre miũ x̃o fidei ⁊ opatiõis ĩ futuro spe/ ratur. Vel bona terra fert fructũ cẽ/ tesimũ martyrum ꝓpter sanctitatez vite vel ꝓtemptũ mortẽ. Sexaginta virginũ ꝓpter ocium interius qz nõ impugnãt ꝓtra cõsuetudinẽ carnis. Solẽt enĩ ꝓcedi ocium sexagenarijs post miliciã. Tricesimũ cõiugato⁹: qz hec est etas pceliantiũ: ⁊ bis ẽ ma ior cõflictus ne libidine superent. c Aliã parabolã. Quasi diues pa/ terfamilias ĩuitatos diuersis reficit cibis: vt vnusquisq; ꝑm naturã sto/ machi sui varia alimenta susciperet. Vñ ⁊ dixit aliã parabolã ⁊ non alte rã: vt plures sequi intelligãtur. Hec parabola ꝓponitur: dimissis turbis domi rogantibus discipulis exponi tur. Et docet hic bonã voluntatẽ: et cautelã: ⁊ patientiã: et discretionez: ⁊ longanimitatem: et iusticiam. d Homines. Qui alijs ad tutelam ⁊ custodiam deputati sunt ꝓlati in ecclesia. Vel cum dormitionem mor/ tis accipient apostoli. e Cũ autẽ creuisset. Quia cum spiritualis esse ceperit. tũc iudicat oĩa: ⁊ tunc ei ap/ parent errores. Sed donec mature/ scat qui herba est: potest cuz mouere q̃re sub nomĩe christi multe sũt here ses. Vnde dicit: Nonne bonũ semen seminasti. f Venimus ⁊c. Cũ spi ritualis homo audit hoc cẽ a diabo/ lo qui nihil valet contra voluntatez dei: potest ei voluntas suboriri vt ta les auferat de mundo si facultatẽ ha beat. Sed cõsulit iusticiam dei an fa cere debeat: ⁊ an deus velit esse hoc officium hominũ. Sed veritas respõ det nõ nosse hominẽ in hac vita qua lis futurus sit: qui modo errat: ⁊ q̃d bonis ꝓferat ei⁹ error: ⁊ ideo eos nõ esse tollẽdos: ne forte ĩterficiant qui forte futuri sunt: vel ne bonis obsit: q̃b⁹ psũt ⁊c. Tũc x̃o oportune fieri: cũ iam nõ est cõmutande vite tẽpus et pficiendi aljs: ⁊ tũc nõ ab hoĩb⁹ sed ab angelis dicit fieri. g Et ait non ⁊c. Ecce patientia. Non enĩ au/ dito dolore exarsit in irã ne mox vl/ cisci voluit: ita ⁊ nos lesi patiẽter fe/ ramus. h Ne forte. Hic datur lo cus penitentie: ⁊ monemur non cito amputare: qz q̃ errat hodie eras fo/ rte defendet veritatẽ. Si ergo modo ¶ uelleret ¶ diabolus. ligit: venit malus et rapit quod seminatum est in corde eius: hic ¶ vbi meat⁹ cogitationũ x̃bũ abolet nec q̃cq̃ bo/ est qui secus viaz seminatus est. ni incipit. a ¶ in duricia ꝓtrue mentis. a Qui aũt super pẽtrosa seminat⁹ ¶ ad tempus. est: hic est qui verbum audit et ¶ qz ⁊ vtilitatẽ pbãt: ⁊ desideriũ gustãt. cõtinuo cũ gaudio accipit illud. ¶ cepit: sed nõ pseuerauerit. ¶ charitatẽ. Non habet autez in se radicem: sed est temporalis. Facta autem ¶ in loco suo. ¶ de loco ad locum. tribulatione ⁊ persecutiõe ꝓpter ¶ fidei. ¶ distat enĩ inter hũc: ⁊ cũ q̃ multẽ penis cõpellit x̃m negare. ¶ trãsfiliatẽ mẽtis pdit. verbum ꝓtinuo scãdalizat. Qui autẽ seminatus est in spinis: hic est qui verbum dei audit: ⁊ solli/ ¶ spes acq̃rẽdi: timor perdẽdi. ¶ qz ꝓmittũt qõ nõ dant voluptatẽ ⁊ iocũditatẽ. ¶ qz dũ bonum desideriũ ad cor intrare nõ sinit quasi additum vi ralis flatus claudit. citudo istius seculi: ⁊ fallacia di/ uitiarum suffocat verbum: ⁊ sine fructu efficitur. Qui x̃o in terraz ¶ fidelem ⁊ deuotam conscientiam. bonam seminatus est: hic est qui ¶ foris. ¶ intus edificat. audit verbum et intelligit et fru/ ¶ boni opis pducit ad maturitatem. ctũ affert: ⁊ facit aliud q̃dẽ cẽtesi/ mũ: aliud aũt sexagesimũ: aliud x̃o tricesimũ. † Aliã parabolaz p ¶ sedens in naui. posuit illis dicẽs: Simile factũ ẽ re/ a ¶ ecclesia. b ¶ bonum nõ seminat nisi bonus q̃ semẽ bone volũtatẽ ad bona opa studet pducere. gnum celorum homini qui semi/ ¶ mundo. nauit bonum semen in agro suo. ¶ cautelã ãmouet. ¶ .i. inertia ⁊ icuria coperẽt Cum aũt dormirent homines: ¶ diabol⁹. ¶ pcedente nolle xpi. venit inimicus eius: ⁊ superseminauit zizania in medio tritici: et ¶ que non de semine triplici: palee x̃o sunt hi qui et si non vita fide sũt de ecclesia hereticos permi/ scuit electis, nauit ziçania in medio tritici: et ¶ .i. latuit ⁊ occultissim⁹ fact⁹ ẽ. ¶ proficeret. abijt. Cum autez creuisset herba ¶ et bone spei opa mõstraret. ¶ manifestaue/ rũt se hereticoz dogmata. ⁊ fructũ fecisset: tũc apparuerũt ⁊ ¶ custodes messis. ziçania. Accedentes aũt serui pa triffamilias dixerũt ei: Dñe nõne bonũ semẽ seminasti ĩ agro tuo: Vñ ¶ habet ziçania? Et ait illis: Inimic⁹ homo hoc fecit. Serui aũt ¶ de officio. ¶ vt excõmunicem⁹ eos. dixerunt ei: † Vis imus et colligi/ ¶ cece discretio. mus ea? Et ait: nõ. Ne forte col/ ¶ sic nec tu reddas vicẽ malis: vt scandalizes bo nos: sed patere. ligentes ziçania eradicetis simul dictũ ẽ. a Venit mal⁹. i. diabolus: nõ qz sit malus per essentiã: vt dixerũt ma/ nichei qui posuerũt duo principia: vnũ bonũ simpliciter: et alterum malum: sed quia est in malo obstinatus ⁊ ad malũ semp intentus. b Qui aũt seminat⁹ ẽ supra petrosa. i. supra cor humore fidei ⁊ deuotiõis carens. c Hic ẽ qui ver/ bum audit ⁊c. quia tales ad horam alĩ/ q̃n ex aliqua passione moti cum gaudio suscipiunt predicationẽ: sed quia nõ fun datur in humore fidei et deuotionis ci/ to euanescit: ꝓpter q̃ sequit: d Nõ habet autem in se radicẽ sed est tpalis. i. ad modicum tẽps stans. e Facta aũt tribulatiõe ⁊c. ꝓpter x̃bũ euangelij su/ sceptũ. f Cõtinuo scãdalizat. caden/ do ab eo q̃ cepat. g Qui autẽ semi/ natus ẽ in spinis. h est q̃ pditur propter sollicitudinẽ diuitiaz: vt ptz. Istis autẽ tribus ꝺ causis p̃dictis p̃dicatio christi ⁊ aplox fuit iudeis ꝑ maiorẽ parte inuti lis ⁊ infructuosa: non ꝓpter defectũ do ctrine sed ꝓpt impedimẽtũ sue malicie. h Qui x̃o in terrã bonam seminatus ẽ: hic ẽ q̃ x̃bũ dei audit. fideliter ⁊ deuote. i Et intelligit. qz talib⁹ datur intellect⁹ sacre scripture. k Et fructũ affert. ad/ implendo opere. l Aliud q̃dẽ cente/ simũ ⁊c. sicut supra expositũ ẽ. Per hãc aũt quartã ptem seminis que cadens in terrã bonã fecit fructuz ꝑm triplicẽ x̃tu tis gradũ intelligit predicatio christi et aplox ẽ̃tum ad illos iudeos q̃ eã fide/ liter ⁊ deuote receperũt ⁊ in fide reman/ serunt. m Aliam parabolã. Hic po/ nitur scõa parabola in qua describit sta tus ecclie sequẽs ĩmediate post mortem xpi ⁊ aplox: qz diabolus inuidit fidei se minate in cordib⁹ fideliũ: ⁊ ideo inter fi/ deles cõmouit aliqs ad pfidiã heresis: quasi seminãs ziçaniam in medio tritici ad ipi⁹ destructionẽ: ⁊ ẽ quod dicitur: n Sile factũ ẽ regnũ celox. i. statꝰ ecclie militãtis. o Homini q̃ ⁊c. Homo iste xps est. Ager aũt ecclia labore ⁊ sãguie xpi exculta. Bonum semẽ ẽ sãcta doctri na ⁊ fides catholica. p Cũ autẽ dor/ mirẽt ⁊c. post dormitionẽ xpi et aplox p mortem istas hereses inter fideles semi/ nauit diabolus ꝑ maiorẽ pte: qz etiam alique hereses viuẽtib⁹ aplis fuerũt se/ minate: vt ptz in epl̃is Pauli. ⁊. j. cano/ nica Joh. ij. ca. Hũc antichristi multi fa cti sunt. Sequit: Ex nobis pdierũt: sed nõ erãt ex nobis. q Cũ aũt creuisset herba ⁊ fructũ fecisset ⁊c. qz cũ fides ca/ tholica p orbẽ inciꝑet multiplicari: tunc hereses que primo latuerãt manifeste ap paruerũt in psecutione fidelĩ. r Ac cedentes aũt serui patrisfamilias dixerũt ei. serui isti sũt patres antiqui: q̃ fuerũt in primitiua ecclia: qui admirantes pfi/ diã heresis insurgẽtẽ: ad deũ accesserũt p orationẽ ĩqrentes vnde talis pfidia oriret: q̃bus fuit diuinitus reuelatũ: q̃ hoc erat ex diaboli ope deo pmittẽte: et hoc vt stabilitas fidelĩ ꝓbaret. Unde sequit: s Inimic⁹ hõ. i. diabol⁹. Hoc/ fecit. t Serui aũt dixerũt. i. sãcti pa/ tres p orationẽ diuinũ ꝓsiliũ quesierũt. v Vis imus et colligimus. separando eos a cõmunitate ecclie p excõmunicati/ onẽ ⁊ randẽ dimittendo iusticie seculari exterminãdos per mortem. Et ait non. x Ne forte colligẽtes ⁊c. Ex quo patet q̃ dñs non vult hereticos pmitti viuere absolute: ꝺ in casu tm̃. s. q̃n non possunt separari a fidelib⁹ sine periculo fidelium

† Dar. 4. 8

† De elec. Is de viranda

† 23. q. 4. quantus. 24. q. 3. no/ tandum.

Et auelleretur: triticum qđ futurum erat eradicare. Vel ne
cesse est vt mali pmixti sint bonis per quos exerceãt. Vel
quoꝫ comparatione nitant ad melius: quibus sublatis
altitudo charitatis marcescit qđ est eradicari. Ibi pa-
tienter tolerãdi sunt mali: vbi aliqui inueniunt quib⁹
adiuuẽt boni. Aug⁹. Multitu-
do non est excõmunicãda: nec ꝑn
ceps populi. a Sinite. Hocvi
1.Cor.5.d detur cõtrariũ illi aplico. Auferte malum ex vobis. Sed sicut int
lolium ⁊ triticũ ꝯdiu herba ẽ pa-
rũ distat: ita monet dñs ne de ambiguo iudicem⁹: qđ dñs in die iudicij non suspiciose: sed manifeste dãnabit. In patiẽdo: iusticiam meditemur. In iudicãdo iusticiã nõ negligamus. b Et in tẽpore. Qui lõganimiter tulit ꝑ iusticiam digna retribuit: discrete enĩ sunt virtutes: sed non cõtrarie.
c Et alli. In hac vita non est alligatio: alioquin nõ tot ab errore resipiscerẽt. d Simile ẽ regnũ. Regnũ celoꝫ predicatio est euan
Dar.4.d gelij: de qua alibi: Auferet a vobis regnum dei: ⁊ dabitur gẽti facienti fructuꝫ ei⁹. Vel noticia scripturarum. e Grano sinapis. Grano sinapis comparat pro feruore fidei: quia dicitur venena expellere. i. oĩa dogmata prauitat⁹.
Potest in grano sinapis humilitas dñice incarnatiõis intelligi. Quo accepto homo misit in hortum suũ: quia corpus crucifixi salvatoris accipiẽs ioseph in horto sepelivit. Expandit ramos in qb⁹ volucres celi requiescent: quia ꝑdicatores dispersit in mundum in quorũ dict⁹ ⁊ ꝓsolationibus fideles ab huius vite fatigatiõe respi
E rarent. f Cũ aurẽ creue. Toto mũdo vel in animo singulorum: qz nemo repẽte pfect⁹. Creuerit et factũ est in arborẽ: qz surrexit ⁊ ascẽdit in celũ. Vel creuit. i. mentibus hoĩm quãte sit virtutis innotuerit. Cetera apparent olera que cito crescunt et corruunt: nõ viuda: sed marcida illa nõ olus: iz arbor fit vbi folia cũ fructu: ⁊ in ei⁹ diuersis sentẽtijs spũales ꝺescũt.
g Oleribꝰ. Jd ẽ dogmatib⁹ phi
losophoꝫ q̃ cito crescũt ⁊ corruũt nil vitale pmittentia. h In farine sa. Ut spũs: anima et corp⁹ i vnũ redacta non discrepẽt iter se. Vel tres anime virtutes i vnũ redigũtur: vt in rõne possideamus prudentiã: in ira odiũ vitioꝝ: in cupiditate desideriũ ẋtuꝝ. Vel mulier eccl̃ia fidẽ hoĩm farine tribus satis miscet credulitati patr⁹ ⁊ filij ⁊ spũssancti. Cũq in vnum fuerit fermẽtatũ: nõ nos ad triplicem deum: sed vnius deitatis noticiam perducit: qz non est diuersa natura in singulis. Satum est genus mẽsure iuxta morem palestinoꝝ modium ⁊ dimidiũ capiẽs.
Possunt in satis tribus illi dominici seminis fructus intelligi: triceſimus scz sexagesimus ⁊ centesimus: id est cõiugatorũ: cõtinentium: ⁊ virginum. Vel sata tria genera hominũ: noe: daniel: ⁊ iob. i Donec fer. ⁊c. Tãdiu charitas in mente recondita crescere debet: donec mentem totam in sui perfectionem commutet: vt nihil preter deum diligat vel recolat: quod hic incipitur: in alia vita perficitur. k In parabolis ad turbas. Quia quicquid ibi dicitur de exercitu israel et omnia signa: occulta sunt sacramenta.

a ſ lõganimitas ẽ q̃ vsq; ad finẽ nẽcia ẽ. b ſ i ec
a ⁊ triticum. Sinite vtraq; crescere a
clesia. ſ iudicium.
b vsq; ad messem: ⁊ in tempore mes b
ſ non vobis.
sis dicam messoribus: Colligite c
ſ separate a bonis. ſ hic vagos.
c primuꝫ çicania ⁊ alligate ea in fa d
ſ non vnum fascem: quia ꝑ modo quẽritatis
sue vnusquisq; punietur.
sciculos ad comburẽdum: triticũ e
a ſ vt qui vnitatem amauerunt. b ſ in celestes
mansiones.
aũt ꝯgrẽgate i hoꝛreũ meũ. Aliã f g
parabolam proposuit eis dicẽs:
d †Simile est regnum celoꝝ gra †
e a ſ quãto plus territur: tanto plus redoler.
b ſ acceptum habens.
no sinãpis quod ãccipiẽs homo
a ſ de⁹ in iusto. vel iust⁹ vir in corde suo granũ ꝑ
dicati ois fouet. b ſ hec ꝑdicatio primo humili
ma ẽ oĩm disciplinarũ ꝑ scãdalo crucis.
seminãuit in agro: quod miniꝛ b
mum quidem est omnibus semi
f nibus. Cum autez creuerit: maiꝰ †
g est omnibus oleribus: et fit arboꝛ ita vt volucres çeli veniant: i
⁊ habitent in ramis eius. Aliam k
a ſ vt ꝑ varietate morboꝝ varia sit medicina.
parabolã locutus ẽ eis. † Simile
ſ vita iustoꝝ. a ſ charitas ꝑ feruoꝛe vel san
est regnuz çelorum fermẽto: qđ
cta doctrina. a ſ a gra dei. b ſ mater eccl̃ia vel
sapientia dei. c ſ cõmẽdat hoibus ẽ tribus noe
filijs origine ducẽtibus quos ecclesia ad fidei vni
b ãcceptuz mulier ãbscõdit i farinę
rarem colligit.
i satis tribus: donec fermentatuz i
a ſ quia nihil ꝓprie: sed quia nihil vbi nõ sit aliquid parabole.
est totuz. †Hec oĩa locut⁹ est ihesus
a ſ nõ ad discipulos: qb⁹ volebat apta loqui.
k in parabolis ad turbas: ⁊ sine pa m
rabolis non loquebat eis: vt im
ſ ⁊ sic implerum est.
pleret qđ dictũ erat ꝑ ꝓphetam
a ſ in ps̃. lxxvij. ex ꝑsona dñi. b ſ q̃ pr⁹ aqui ora
dicẽtem: †Aperiam in parabolis
ꝓphetaꝝ. ſ de ꝓfundo eliciam.
os meuz: eructuabo abscõdita a

et hoc cõtingit duplici de causa. Una quando non bene cognoscũtur nec bene distinguuntur a fidelibus. Alia quando habent tantos defensoꝛes q̃ si contra eos procedatur: maius periculuz in ecclesia probabiliter timetur: vt scismatis vel interfectionis fidelium a fautoꝛibus hereticoꝝ. tunc enim permittendi sunt ꝓpter maius periculum euitandum: vbi autem nõ occurrunt ista pericula fũt separandi ab ecclesia et iusticie seculari relinquendi: vt exterminentur per moꝛtem ne per eos totum corpus ecclesie coꝛrumpat⁹. Sequit⁹ a Sinite vtraq; crescere vsq; ad messẽ: id est vsq; ad mundi cõsummationez: qđ duobus modis intelligitur. Uno modo quia in casu sunt permittendi vt visum ẽ. Alio modo quia quãtũcunq; ecclesia hereticos persequatur: nunq; tamen ab eis perfecte mundabit⁹ vsq; ad finem mũdi.
b Et in tẽpore messis: id est iudicij.
c Dicã messoribus. i. angelis. d Colligite primum çicania ⁊c. quia ministerio angelorum separabunt⁹ mali tunc de medio iustorum: ⁊ mittent⁹ in gehẽnã: vt habetur infra eodẽ ca. e Triticuz. i. fideles in area huius mundi mibi cõtritos ⁊ flagellatos. † Dar.4.c Luc.13.b f Congregate in hoꝛreũ: id est in celeste gaudiũ. g Aliam parabolam. Hic ponitur tertia parabola i qua describit⁹ ecclesie status sequẽs imediate surrectionẽ hereſum: quia cõtra hereses insurgentes dñs in ecclesia suscitauit doctoꝛes sanctos litteratos: vt sic posſent hereticos per rationẽ ⁊ scripturã cõfutare: ⁊ iz primo fuerint humiles ⁊ abiecti: tñ diuina dispositione fuerunt postea exaltati: et maximis ꝓncipib⁹ valde cha-
ri: vt beatus Silvester Cõstãtino: ⁊ beatus Ambroſi⁹ Theodosio: vt p potestatẽ secularem ecclesia ab heretic⁹ purgaret: ⁊ hoc per rationem et scripturaz cũ tũ ad illos qui doctrinam sanctoꝛum reciperẽt. Vel per potestatem secularẽ cũ tũ ad eos † Lu.13.b
qui indurati essent: et iste status figurat⁹ per parabolam de grano sinapis: qđ cũ sit. b Minimuz. in quãtitate: tamẽ est magnũ in virtute: quia crescit ad moduz arboꝛis. i Ut volucres celi ⁊c. sic sancti predicto modo fuerunt paruuli in humilitate: sed magni scientia et ẋtute. et iõo sic diuinitus exaltati q̃ volucres: id est ꝓncipes hui⁹ mũdi alta petentes. Habitabant in ramis eoꝝ: id est regebant⁹ p eoꝝ consilium. † Dar.4.d
k Aliã parabolaz. Hic ponitur quarta parabola in qua describitur status ecclesie sequẽs exaltationem ꝑdictoꝝ sancto⁹. et diuidit in duas partes: quia primo ponit parabolam. secũdo subiungit hui⁹ parabole ⁊ aliarum rationẽ. ibi: Hec omnia ⁊c. Circa primuz considerandũ q̃ ꝓncipibus huius mũdi p sanctos ꝑdictos ad fidei veritatẽ indu- † Ps̃.77.
ctis data est licentia p totuz oꝛbem romano imperio subditum predicandi fidẽ catholicam ⁊ ecclesias cõstruẽdi: ⁊ sic fides catholica in modico tẽpoꝛe p totũ oꝛbem vulgata est. ⁊ hoc signatur per parabolã fermenti abscõditi in trib⁹ satis farine ⁊ fermentãtis totũ. Tria sata sunt tres ptes oꝛbis: asia: aphrica: europa: que tũc erãt subiecte romano imperio: vel ꝑ toto vel ꝑ maioꝛi parte. fermentum autez ꝓpter calorem intrinsecũ significat legẽ euangelicã que ẽ lex amoris. mulier aũt ponẽs fermentũ in tribus satis ꝑdictis: est diligentia sanctoꝛum ad fidem catholicã vbiq; ꝑdicandũ. l Hec oĩa. Hic consequenter redditur ratio predicte parabole et aliarum. et diuiditur in duo. quia primo ponit dicta ratio. et secundo queritur cuiusdam parabole ꝑdicte interpretatio. ibi: Tũc dimissis turbis. Ratio autẽ quare loquebat parabolice turbis supra ẽ assignata. ⁊ iterũ hic alia assignat scz vt scriptura q̃ hoc ꝑdixerat ps̃. lxxvij. impleret. et patet littera. excepto hoc qđ dicitur ibi q̃ m Sine parabolis nõ loquebat eis. qđ nõ est intelligendũ q̃ nihil loqret nisi parabolice

§ Mystice. § a tumultuū

cōstitutiōe mūdi. Tunc dimissis a
ribus secessit ad electorum corda: qui digni erant instrui.
turbis venit i domū: ⁊ accesserūt
§ familiares.
ad eū discipuli ei⁹ dicētes: Edisse
re nob parabolaz ziçanioz agri.
Qui rñdens ait: Qui semiat bo/
nū semē: ē filiꝰ hois. Ager aūt est
mūdus. Bonuz vo semen: hi sūt
§ omnes iusti.
filij regni. Ziçania autez: filij sūt
§ omnia scandala.
nequaz. Inimicus autem qui se
minauit ea: est diabolus. Messis
vo: consūmatio seculi est. Messo/
res autem angeli sunt. Sicut er/
a § ois imūdicia in segete zizania dicit.)
go colliguntur ziçania ⁊ igni cō/
a § filius hominis cōsūmabitur.
burunt: sic erit in cōsummatione
a § bonos quoz officio vindicta implebit.
seculi. Mittet filius homis ange b
a § prius: quia i tribulatiōe pcedente segabūtur impij a pijs.
los suos: ⁊ colligent de regno ei⁹ c
§ non q̄ fecerūt.
omnia scandala: ⁊ eos q̄ faciunt
iniquitatē: ⁊ mittēt eos in cami/ d
§ nota duplicem penā.
num ignis. Ibi erit fletus et stri/ e
a § quoz vita hic estimat insania.
doz dentiuz. Tunc iusti fulgebūt f
§ sine defectu.
sicut sol in regno patris eozum.
§ quia mystice omnia.
Qui habet aures audiendi audi g
§ cōuersatio iustoz.
a at. Simile est regnum celoz the/ b+
a § thesaurꝰ celeste desideriū est. b § ager ē ecclestis studij disciplina.
sauro abscondito in agrō: quem
§ q̄ impetrat a gratia dei. § depdari desiderat qui thesaurum publice portat in via.
b qui inuenit hō abscondit: et pre
a § incipit ire: cū incipit diligere. § omnib⁹ terrenis renunciat.
gaudio illi⁹ vadit et vendit vni/
a § p cōceptū terrenoz venit ad studiū eternoz.
uersa q̄ habet: ⁊ emit agrū illuz.
Iterū sile est regnū celoz homini i+
a § q̄ cū sit paup multis laboribus negociatur.
c negociatori quereti bonas mar/
a § bonos homies cum q̄bus viuat: vel bona pre
cepta: vel bonos intellectus.
e gāritas. Inuenta autez vna pre k
§ celestis vite dulcedo: p qua oia vilescunt.
ciosa margarita: abijt et vēdidit
a § renunciauit oibus suis ⁊ sibiipsis.
b § vt comparauit. c § terret timore pene quos premij amore inuitauit.
oia q̄ habuit ⁊ emit eam. Iterum m+
f sile ē regnū celoz sagene misse in
a § in mundum. b § que ad ventam vocat omnis generis homines.
mare: ⁊ ex oi genere pisciuz pgre
§ vniuersaliter.
gati. Quā cū impleta eet: educē/

nisi parabolice vt expositū est in principio huius ca. iz quia cum hoc aliqua dicebat clare: illa scz que debebat turba scire: aliqua etiā interponebat parabolice: que scz pertinebāt ad secreta ecclesie. a Tūc dimissis turbis. Hic ponit iter pretatio parabole de ziçania i medio tritici seminata. Et notat euāgelista locum vbi facta est interpretatio ista dicens: Tunc dimissis turbis cuz venit in domū. Unde ex hoc etiā patet q̄ alias parabolas eis ibidem exposuit: iz nō fiat hic mentio de aliarū expositiōe parabolaz. Unde dicit Marc. iiij. Seorsum autez discipulis disserebat omnia. Interpţata est autem parabola pdicta a christo sicut superius exposita est. Et patet vsq; ibi: b Mittet filius hominis angelos: id est christus q̄ iudicabit mundū in forma humana: in qua iudicat⁹ est coram pilato: sed tūc apparebit in forma gloriosa. c Et colligent de regno eius omnia scandala: id ē hereticos qui generāt scandalū in ecclesia. d Et eos q̄ faciunt iniquitatē: quia non solū damnabunt heretici: sz etiā fidem tenētes, habentes tamē opera mala. e Ibi erit fletus et stridor dentiū. In hoc signatur duplex pena infernī: vna ex pte mentis scz tristicia vehemēs que signat⁹ p fletū: et alia ex parte corporis que signat⁹ p stridorem dentium.
f Tunc iusti fulgebūt. per dotem scz claritatis redūdantis ex gloria anime ad corpus. g Qui habet aures ꝛc. exponatur sicut supra expositū est in eodem ca. h Simile ē regnum celoz. Hic ponit quinta parabola designans ecclesie statum sequentē post pdictum: quia diuulgata fide in orbe terraruz per predicationē sanctoz: multi valentes viri et litterati i doctrinis philosophoz cōuersi ad fidē catholicā inceperunt se exercere et suam scientiā puertere ad vtilitatē et regimen animarū. sicut Aug⁹. et multi alij valentes episcopi. et hoc signatur per thesaurum absconditum in agro. qui ager omnib⁹ venditis emitur vt thesaur⁹ ibidem abscōditus habeat. Ager enim iste labor est positus in exercitio vite actiue: ⁊ operib⁹ misericordie in regimine ecclesie. Thesaurus autem est premiū celeste. Ager autem omnib⁹ venditis emitur vt thesaurus habeat: quia ꝓpter magnitudinez premij celestis predictus labor est suscipiendus ex charitate alijs dimissis. vnde dicit Aug⁹. in epistola ad Valeriū: Cogitet religiosa prudētia nihil esse in hac vita maxime hoc tēpore difficilius laboriosius periculosi⁹: episcopi aut pbyteri aut diaconi officio: sz apud deū nihil beatius, si eo modo militetur quo imperator noster iubet. Ad intellectum autē huius parabole maiorem sciendum q̄ aliqua sunt que nūq̄ fuerūt in possessione alicui⁹: vt lapides pciosi in litore mar⁹ ⁊ huiusmodi. ⁊ talia sunt ipius inueniētis. alia autez sunt q̄ aliquādo fuerūt in possessione alicuius. sed tantū temp⁹ est elapsum q̄ non est memoria: sicut thesauri antiquit⁹ in terra occultati. ⁊ idem iudiciū deberet esse sicut de predictis: sz ꝓpter pacem cōmunē hominū. statutū fuit antiquit⁹ vt medietas inuentoris esset. ⁊ medietas illi⁹ cuius ē ager in quo inuenit. ⁊ ideo hic dicit q̄ ille q̄ inuenit thesaurū vēdit omnia ⁊ emit agrū: vt habeat ius possidēdi totū. i Iterū simile est regnū celoz. Hic ponit sexta parabola in q̄ declarat status ecclesie imediate sequens pcedentē: quia post statuz pdictum inceperunt aliqui contemptis mundi delitijs diuitijs ⁊ honorib⁹ intēdere vite cōtēplatiue. sicut beat⁹ benedictus ⁊ alij sequētes ipm in gradib⁹ diuersis. ⁊ statib⁹ religionum. Et iste status figurat⁹ per margaritā q̄ inuenitur i cōchilijs maris: quia religio fundat⁹ ⁊ nutrit⁹ in humore deuotionis. Ista aūt margarita dicit⁹ vna et pciosa. k Una. qz hominē vnit. actiua autē vita magis diuidit. ꝓpter hoc dicitur q̄ martha erat circa multa occupata. maria vo circa vnum. Dicitur etiā: l Preciosa. quia vita cōtemplatiua simpliciter ⁊ absolute melioz est q̄ actiua: lz in casu actiua sit magis fructifera. ꝓpter quod dicitur Luc. x. Maria optimam partem elegit ꝛc. Ista aūt margarita venditis oibus est emenda. in quo designat⁹ q̄ ad statuz religionis requirit⁹ relinquere terrena: saltem q̄tum ad ꝓprietatem. ⁊ in ꝑticulari. Et qz iste stat⁹ duratur⁹ est vsq; ad finem mūdi. ideo non ponitur alia parabola post istam: nisi illa que signat finem mundi. ⁊ hoc declarat cum subdit: m Iterum simile est regnum celoz. i. status ecclesie militantis. sicut enī nō distinguunt boni pisces a malis q̄diu sagena est intra aquam: sic in ecclesia admixti sunt mali cuz bonis: sed in fine mūdi trahetur ad litus p apertum iudiciū: quia tunc erūt manifesta absc̄dita cordiū. ⁊ tūc in dicio diuino ⁊ ministerio angelorum segabunt mali de medio iustoz ⁊ mittent in infernum: vt sic ecclesia purgata offerat⁹ deo patri sine macula et ruga.

Dic. 19. c Ecce ego mitto ad vos piscatores mltos: postq̄ audierunt petrus ⁊ andreas iacob⁹ ⁊ iobes.

Mat. 4. c Sequimini me: faciam vos piscatores hoim: continuerunt sibi sagenā ex veteri ⁊ nouo testamento: ⁊ i mare secuti miserūt q̄ vsq; hodie trahit⁹: ⁊ i fluctib⁹ tūdit: capies dcdd ici dit bonos ⁊ malos: qs ad litus

§ id est

§ 4 Intellexistis

trabit.i.ad finē mūdi: vt tunc fiet diuisio. Ūñ seq̄t: Sic erit i ꝯsūmatiōe seculi ꝛc. Sa gene cōparat ecclia: vel p̄dicatio euāgeli/ca: q̄ a fluctib⁹ seculi ad celū trahit.

a Et secus lit⁹. Litus finis seculi: in quo boni ad celū: mali ad tenebras mittē tur: in p̄senti enim erant permixti.

b Jō omnis scri. Quia intelligitis mysteria q̄ vobis reuelo. ideo factā vos predicatores.

Et erit⁹ mihi simi/les: q̄ de thesauro scientie mee noua ꝛ vetera profero: vt vos siliter faciat⁹.

c Qui ꝓfert de. Aet⁹ erat ꝓ culpa ad infernū descen dere: Nouū ē p ad uentū xp̄i vt ꝙuer sus i regno viuat: hoc ꝯ in cōclusiōe ponit q̄ premisit.

Pri⁹ enī de regni similitudine thesaux ꝛ bonā margaritā ꝓtulit post de ma lox cōbustiōe nar/rauit. nūc ꝓcludēs subiungit: Jō o. scri. Ac si apte di/cat: Ille i sācta ec/clesia doct⁹ est p̄di catox q̄ noua scit ꝓferre de suauita/te regni: ꝛ vetusta de terrore supplici cij: vt pene terreāt q̄s p̄mia non inui/tant. Apli sunt scribe: notarij xp̄i x̄ba ei⁹ signantes in tabulis cordis ꝛ pollent opib⁹ pa trisfamilias: eiciē/tes de thesauro do ctrinax suax noua ꝛ vetera: qz q̄cq̄d i euāgelio p̄dicāt: legi⁹ ꝛ ꝓphax voci bus cōprobant.

d At mira. Ma/gna cecitas quem x̄bis et facti⁹ xp̄m cognoscunt ob ge neris noticiaz ꝓtē nūt.

† 1.q.1.pau liamste.

e Fabri fi/lius. Non sine re/uolut dici faber fabri fili⁹: nō illius quē putāt: sz fabri catoris oim. Sed hui⁹ sacri iudei ig/nari diuine x̄tut⁹ opa carnalis ꝙsapie cō tēplatiōe ꝓtēnūt. Nō enī ꝓsiderant p̄sen tia ei⁹ opa: ꝙ fragilē recordanē infantiam.

f Ꝓpheta. Christus dicit ꝓpheta. vñ moyses dicit: Ꝓphetā suscitabit vobis dñs de semine vestro.

Deut.18.c

g Jn patria ꝛc. id est in populo iudeoꝝ maiora aūt facit i gentib⁹.

h Et non fecit. Fecit virtutes aliqs ꝙ non multas: ne incredulos ꝓdēna ret. Uel despect⁹ pauca facit: ne penit⁹ ex/cusabiles sint: maiora aūt i gētib⁹ facit.

a Intellexistis. Hic ponit p̄ncipalis ꝯclusio. Ad ꝙ enī in pabolis p̄dictis p̄scri ptus ē ꝓcessus ecclie militātis: vt apli q̄ erāt ipi⁹ fundatores post xp̄m p sangui/nē suū vt. ꝙ. dictū ē. intelligerēt hmōi ꝓcessū. ꝛ ꝙ ē qđ dicit: Intellexist⁹ hec oīa. q. d. ad vos ꝓtinet itelligere.

b Dicūt ei: etiā. ait ill. ideo oīs scriba. i. doctor.

c Doct⁹. i. frat⁹ ꝛ a deo inspirat⁹.

d In regno ce. i. i ecclia militāte.

e Silis ē ho. p̄fami. qz sic paterfamilias habet pascere filios pa ne cozpali: sic iste paruulos fideles pane spūali.

f Qui ꝓfert de thesauro suo. i. de scia in corde abscondita.

g Noua ꝛ vetera. i. auctes vel ꝓcessus noui ꝛ veter⁹ te/stamēti. Ex q̄ ptz q̄ epi q̄ successores sūt ap̄lox debēt ha/bere noticiā vtriusq̄ testamēti: in cui⁹ signū portāt mitrā i capite cū duplici cornu.

h Et factum ē. Post⁹ euā/gelista descripsit xp̄i miltiplex documētū. ꝙ describit ppti doctrinā ei⁹ recipe debētis impedimētuz: qz illi de patria sua ꝓpter pauptatē generis et inuidebāt ꝛ ipm despicie/bāt ꝛ in ꝙ irrationabiliter mouebātur: qz dauid q̄ fuit ra/dix ꝛ regū eximi⁹ ꝓphetax fuit pastor ouiū. ꝛ ideo isti ex malicia sua facti sūt inepti ad recipiēdum doctrinā xp̄i ꝛ ei⁹ miracula: ꝛ ꝙ ē qđ dicit: i Cū ꝓsūmasset iesus para/bolas istas. docens discipulos suos ꝛ turbas.

k Trāsijt inde ꝛ veniēs i patriā suā. i. in galileā vbi fue rat ꝓcept⁹ ꝛ nutrit⁹. Is fuisset in bethleē nat⁹: vt supra di/ctum ē.

l Docebat eos i synagogis eox ita vt mirar ē/tur. qz nō viderāt eū lras discentē nec in lege studentem: ꝓpter qđ dicebant:

m Ūñ huic sapia. i. noticia scriptu rarū.

n Et xtutes, q. d. nō habet hec a deo vel exerci/tij studio: sz magis a diabolo: qđ argūūt ex ignobilitate seu infirmitate parentū.

o Nōne ꝙ ē fabri filius. i. io/seph q̄ vt dicit erat faber lignari⁹ ꝛ ipse putabat ei⁹ fili⁹: vt habet Luc. iij.

p Et fratres ei⁹ iacob⁹ ꝛc. Dicuntur aūt fratres xp̄i: qz erāt ei⁹ cognati germani. non qz essent de maria et ioseph post natiuitatem xp̄i generati vt dicit Eluidius heretic⁹ q̄ dicit mariā eē cognitā a ioseph post natiuitatē xp̄i: sed hoc supra improbatuz ē. ſ. ca. Sequit: q Ūñ ꝙ huic oīa ista. q. d. si nō habet exercitio vel ex ge nere. habet ꝙ ex demone. ꝛ ideo sequit:

r Et scādaliça bant in eo. attribuentes virtuti demonis qđ debebat at/tribui xtuti diuinitatis.

s Jesus aūt dixit eis non est ꝓpheta ꝛc. qz inuidia magi⁹ ē ad patriotas et ad ꝓpinqs ꝙ ad extraneos. Cui⁹ ratio ē: qz inuidia est tristicia de ex cellētia alteri⁹ incꝯtū apprehendit: vt ꝓpij boni diminu tiua. excellētia aūt alicui⁹ distantis multū nō apprehēdit vt ꝓpij boni diminutiua: ꝓpter qđ inter artifices ciusdē artis ē magis inuidia: ꝛ eadē rōne iter cōpatriotas. Seq̄ tur:

† Mar.6.a Luc.10.b

t Et nō fecit ibi multas xtutes. qz erant indigni.

causa subdit:

v Propter incredulitatē eox. nō tñ nul las qz ibi aliqs xtutes fecit: vt nō haberēt excusationes de pctō suo videtes opa diuinitatis i eo.

Ca. XIII

Moraliter.

c† Exijt qui seminat ꝛc. Greg⁹. homel. viij. dicit: Hec lectio expositiōe nō indiget ꝙ āmo nitiōe: quā enī veritas ꝓ semetipam exposuit. banc expo nere humana fragilitas nō ꝓsumit. Iō de alia expositione taceo trāsiēs ad illud qđ saluator exponēdum reliqt sez.

k† Et facit quidem aliud cen. ꝛc. p qđ saluator ostendit triplicē gradū i xtute: vtpote i xtute castitatis: ꝙ fructū cētesimū gradū castitat⁹ xginalis. ꝙ sexagesimū graduz castitatis vidualis. ꝛ ꝙ tricesimū gradū castitatis ꝓiuga lis: ꝛ sic posset triplex gradus i aliis xtutibus assignari.

† Mar.6.a Luc.4.c Joh.4.f

l† Alia pabola ꝛc. s. de cizania semiata i medio tritici. ꝛ de ista pōt dici sicut de p̄cedēti qm ipaz exponit saluator sicut ꝛ p̄mā. ꝛ in ꝙ caplo: interpositis tñ duab⁹ alijs para bolis. ꝛ iō de alia expositiōe ptranseo: excepto eo qđ sal uator inexpositū dimisit sez.

o† Cū aūt dormirēt homes. ꝙ aūt dormitio superiox negligētiā significat circa custo diā gregis sui ꝛ sūr negligentiā cuiuslibet circa custodiā sue ꝓprie pso ne: vtrāq̄ enī negligētiā exponat diabol⁹ ꝛ sic p suggestiones malas cizaniā semiat i bōanis cordib⁹.

g† Alia pabola ꝛc. Seq̄t. Sile ē regnū celox grano sinapis ꝛc. Jstud moraliter exponi pōt de xtute hūilitatis q̄ fundamētū ē aliax xtutū. ꝛ sic habet ꝓpietatē ꝓncipiox i scientijs q̄ sūt minima quātitate ꝛ maria xtute. Iō subdit:

† Cū aūt creuerit mal⁹ ꝛc. Iō scribit Luc. xiij. Qui se hūiliat exaltabit.

i† Et volucres celi ve. i. angeli sācti q̄ ad ꝓsolatiōez humiliū descēdūt.

† Et habitāt i ramis ei⁹. p ramos istos pos/sūt itelligi. xij. hūilitat⁹ gd⁹ q̄ ponūt i regula beati būdicti. Prim⁹ ē corde ꝛ coz pore semp hūilitatē ostēdere defixis i trā aspectib⁹. scōs vt pauca x̄ba ꝛ rationa bilia loquat aliqs: nō clamosa voce. terti⁹ vt nō sit facilis aut ꝓmpt⁹ in risū. ārt⁹ taciturnitas vsq̄ ad iterrogatiōez. q̄nt⁹ tenere qđ habet cōis monasterij regula. sext⁹ credere ꝛ ꝓfiteri ꝛ credere

a ſ in fine seculi. b ſ qz tunc verum iudiciū secer nendorum parebit.

a tes: ꝛ secus litus sedēntes: elege/ ſ in eterna tabernacula.
runt bonos in vasa: malos au/ ſ in infernum.
tem foras miserunt. Sic erit i cō/ ſ ad opus sibi iniunctum.
sūmatiōe seculi. Exibūt angeli: ꝛ a ſ apte dicit de tormentis malorum: ne quis se excuset p ignorantiam.
separabūt mālos de medio iustoꝝ: ꝛ mittent eos in caminuz ignis: ibi erit fletus ꝛ stridor dentium. ſ hec ad ap̄los q̄ sūt futuri magistri: q̄s nō vult audire tantū vt populum.
Intellexistis hec oīa? Dicunt ei: a b
a ſ intelligentib⁹ dignum testimonium reddit: di cens eos similes esse sibi.
b Etiam. At illis: Jdēo omnis scri ba doctus in regno celoꝝ silis ē c
c hoi patrifamilias qui ꝓfert de d e f
a ſ nouū testamentū ꝓponit dignitate.
thesauro suo nōua et vetera. Et g
factum est cum consummasset ie/ h i
sus parabolas istas: trāsijt inde. k
a ſ vt ibi doceat aperti⁹. b ſ galileā vel specia/
Et vēniens in pātriam suam: do l
liter nazareth. ſ cōuentibus.
cebat eos in synagogis eoꝝ: ita
d vt mirarentur ꝛ dicerent: Unde m†
ſ greci sapientiam: iudei signa petunt. ad doctrinā. ſ tanta. ſ ad miracula.
huic sapientia hec: et virtutes? n
e † Nōne hic est fabri filius? Non/ o†
ne mater eius dicit maria: et fra/
ſ cognati: more scripture. ſ iustus.
tres eius iacobus: ꝛ ioseph: et si p
mon ꝛ iudas: ꝛ sorores eius nonne omnes apud nos sunt? Unde q
ſ quia huic magna: huic humilia.
ergo huic omnia ista? Et scanda r
lizabantur in eo. Jesus autez di/ s
ſ vel ego: vel ꝙliber alius.
xit eis: † Non ē ꝓpha sine honore
f a ſ qz mos est ciuibus ciues inuidere: ꝛ recorda/ri fragilitatem infantie.
nisi in patria suā: ꝛ in domo sua.
g
h Et non fecit ibi virtutes multas t
ꝓpter incredulitatem illoꝝ. v

ꝛ credere. octauꝰ ꝓfessio pcōꝝ. nonus ꝑ obediēcia in duris et asperis patiēcīā amplecti. decimꝰ vt cū obediēcia se subdat maiori. vndecimus ꝓpriā vt voluntatem non delectetur implere. duodecimus vt deus timeat ꝛ memor sit omnium que pcepit.

k† Alia pabola. Sc̄ḡ: Sile ē reg. ce. fer. ꝛc̄. Iꝫ in scḡtura frequēter fermētū accipiat i malo eo q̄ ē corruptiuū tū b accipit i bono ꝛ significat charitatē eo q̄ cōtinet calorē sic in ꝓncipio hui⁹ opis dixi de leone q̄ ꝓpr̄ vocacitatē diabolus significat et ꝓpr̄ ꝓstātia xp̄m. ꝑ tria xo sata significanꝯ tres regule religiosoꝝ. s. regla bti Aug⁹. ꝛ regula bti Būdicti. ꝛ regla bti Fr̄ci sci. q̄ fundāt i pfectōe charitatis et ex eax doctria inducit ad charitatē tot⁹ orbis. Mulier āt abscōdēs b fermētū i trib⁹ sat⁹ ē diuina sapia ꝑ quā oīa suauiter disponūt. b† Sile ē regnū celoꝝ the. ab. i agro ꝛc̄. thesaur⁹ iste sapia ē de q̄ dr̄ Sapie. vij. Infinit⁹ enī thesaur⁹ ē hoīb⁹ ꝛc̄. Ager āt ē sacra scḡtura sub sensu lr̄ali sensus mysticos habēs absc̄ditos tā q̄ thesaurū p̄ciosū quē iuenit q̄ sollicite eā studet ꝛ deuote. ꝛ sic pro isto thesauro vēdit oīa q̄ habet: qz i ei⁹ cōpatiōe ea pensipendit. Sapie. vij. Et ꝓposui illā regnis ꝛ sedib⁹ ꝛ diuitias nihil eē dixi in cōparatiōe illi⁹ ꝛc̄. ‡† Iterū sile ē regnū celoꝝ hoī negociatori

q̄rēte bonas margaritas ꝛc̄. Iste margarite sūt ẋtutes: inter quas vna est p̄ciosa scz charitas. sicut dicit. j. Cor⁹. xiij. Maior autē horū est charitas: ꝓpter quod ad habendū ipaz omnia sunt exponēda. Cañ. viij. Si dederit homo omnē substātiam domus sue ꝑ dilectiōe q̄si nihil despiciet eaz. m† Iterū sile est regnū celoꝝ sagene misse in mare ꝛc̄. Ista sagena regularis est disciplina: mittēs eā ē inducens seculares ad religionis ingressum: trahēs aūt ad litus ē recipiens ad ꝓfessionis votū: ꝛ illos q̄ ꝓbate sūt de bonitate debet recipere: alios aūt reijcere. † Dis scriba doct⁹ ꝛc̄. Sequit: Ꝓfert de thesauro suo noua ꝛ vetera. thesaur⁹ iste ē sacra scḡtura ꝓtinēs nouū ꝛ vet⁹ testamentū: quoꝝ differentia fm Aug⁹. ē timor ꝛ amor. q̄ ꝑdicator doctus de thesauro suo ꝓfert vetera: qñ ꝑdicat terrentia ad incussionē diuini timoris: ꝛ noua qñ predicat demulcētia inducēs ad amplexū diuini amoris. m† Ex huic sapia hec ꝛc̄. ꝫ aūt dicebāt ō xp̄o ꝓptibiliter xp̄i paupertatē parentū. vñ subdit: o† Nonne b ē fabri ꝛc̄. Istis sile sūt illi q̄ doctrinā paupeꝝ religiosoꝝ ꝓtēnunt ꝛ diuitū venerāt. fm illō Eccl̄i. xiij. Diues locut⁹ ē ꝛ omnes tacuerunt: ꝛ verbū illi⁹ vsq̄ ad nubes pducēt: paup locut⁹ ē et dicūt q̄s ē h.

Glo. ordi.

Ⓖ a i Mllo tpe Ca. XIIII Audiuit hero. Lucas vero ita: Audiuit hero. te. omnia que fiebant ab eo: ꝛ hesitabat eo q̄ diceretur a quibusdam q̄ Johānes surrexit: a quibusdā xo quia belias apparuit. Q̄ ergo ait: hic est Johānes. vl̄ confirmatus quorundam sententia post hesitationem dixit. vl̄ adhuc dubius. hec enim verba vtrunq̄ se habent. b Et ait. Nota inuidiam iudeorū. Nic alienigena dicit resurrexisse Johannem qui nullum signum fecit. Illi iesum tot virtutib⁹ approbatum non resurrexisse cōtendūt. c Et ideo ẋtutes operantur. Senserunt enim q̄ maioris virtutis sunt futuri sācti a mortuis resurgentes: q̄ fragili carne grauati. d Herodes enī. Quia dixit de opinione resurrectionis cū nihil de morte dixisset: reuertit et narrat q̄liter ꝛ cur obierit. Herodes iste ꝛ philipp⁹ frēs fuerūt filij herodis: sub q̄ dñs in egyptum fugit. e Herodiadē. Herodias filia arethe reg⁹ quā ipe pater tulit philippo ꝛ in dolorem eius dedit herodi inimico illius.

Lucl. 9. a

a Mllo tpe au Ca. XIIII diuit herodes tetrarcha famam iesu ꝛ ait pueris suis: Hic ē iohēs baptista: ipe surrexit a mortuis: et ideo virtutes operanꝰ i eo. † Herodes ei tenuit iohannē ꝛ alligauit euz: ꝛ posuit in carcerem propter herodiadez
§ gentilis populi.
vxorem fratr̄ sui. Dicebat enim †
a § fratre adhuc viuente: mortuo enim non prohibebat lex.
illi iohannes: Non licet tibi habere eā. Et volens eū occidere ti
a § facile a iusticia deuiat qui nō habet deum in causis.
mūit ꝑ̄m: qz sicut ꝓphām eū habēbāt. Die āt natalis herodis sal
a § non rm̄ populus: sed ꝛ herodes.
ꝑ̄ triclinio.
tauit filia herodiadis in medio: ꝛ placuit herodi. Unde cum iuramēto pollicitus ē ei dare quod/

a b i Mllo. Posita ꝓmulgatiōe euāgelij parabolica. hic ponit hui⁹ ꝓmulgationis cōfirmatio. ꝛ hoc ex duobus. primo ex fama nominis. secundo ex eius miraculis. ibi: Quod cum audisset iesus. Prima in duas. quia primo ostendit famam ipius christi. secundo ex hoc incidentaliter narrat mortem iohannis. ibi: Herodes enim. Circa pmū aduertendum q̄ miracula christi fuerūt intātum euidentia q̄ nō solum fama eius fuit inter vulgares homines: sed inter magnas psonas ꝛ pncipes. ꝛ hoc ē qđ dicit: b Audiuit herodes tetra. ꝛc̄. dicit āt tetrarcha qz habebat quartaz partē regni iudee. Mortuo enī herode ascalonita q̄ interfecit ꝭnocētes: diuisū est regnū ei⁹ i duas medietates: ita q̄ Archelaꝰ filiꝰ ei⁹ habuit medietatē: vt supra dictuz ē. ij. ca. Alia aūt medietas diuisa fuit in duas partes. ꝛ vna data est herodi: ꝛ altera philippo: qui erant iuniores. ꝛ ideo dicitur tetrarcha a quarta pte regni. a tetras qđ ē quattuor ꝛ archos quod est pncipes: quia pncipabat in quarta parte: nō tamen dicebat rex: qz romani abstulerāt a iudeis nomen regiū ad frāgēdum eorum superbiam. Unde dixerunt cozaz pilato Joh. xix. Non habemus regem nisi cesarem. Sequit: c Hic est iohānes baptista ꝛc̄. Opinio enim omniū loquentiū de immortalitate anime et resurrectione fuit: q̄ post resurrectionem homo sit excellentioris virtutis

† Dar. 6. b Luc. 9. a

†26. d. vna ·§· iohānes

Nico. de lyra Ca. XIIII

A

f Herodias filia arethe reg⁹ quā ipe pater tulit philippo ꝛ in dolorem eius dedit herodi inimico illius.

g Timuit populū. Populū timebat: b amor superabat: pro quo ꝛ deū postponebat. Timor dei corrigit timor hoīm differt: sed voluntatē nō aufert. vñ ꝛ auidi ores reddit ad crimē quos aliqñ suspendit a crimine.

h Cum iura. Ad hoc forte iurauit: vt occasionez pararet: qua videret facere inuit⁹ qđ faciebat spōtane⁹. Nō enim b implesset de aliquo amato: qđ impleuit de ꝓpheta: qđ ꝛ añ fecisset: si exensabiliter posset. Beda. Si qđ nos forte incaute iurasse contigerit: qđ obseruatū scz peiorē vertat in exitū: libere illud consilio salubriori mutandū nouerim⁹: ac magis instāte necessitate periurandū nobis: q̄ ꝓpter iurando periurio i aliud crimē grauius esse diuertenduz. Deniq̄ iurauit p dominū dauid occidere nabal virum stultum ꝛ impium: atq̄ oīa q̄ ad illum ptinerent demoliri: sed ad primaz intercessionem abigail femine prudentis mox remisit minas: reuocauit ensem in vaginaz: nec aliquid culpe se tali periurio contraxisse dolnit. Isidorus. Nō est conseruandum sacramentum quo malum incaute ꝑmittitur. velut si quispiam adultere perpetuam cū ea manendi fidem polliceatur: tolerabilius enim non est implere sacramentum q̄ manere in stupro.

1. Re. 25. b

Ⓖ Cōtristat⁹

f Saltauit filia herodiadis. i. tripudiauit. ꝛ hoc fuit ex dispositione matr̄ ꝛ ipius herodis. g Ex cum iuramento. promisit ei dare quod peteret.

§ § Atille

¶ a Contristatus. Ut discũbentib⁹ videbatur. Talis quippe erat tristicia herodis q̃lis pñia videlicet pharaonis. b Et decolla. Minutus est Johãnes capite: exaltatus ẽ in cruce christus: q⁹ illius fama decreuit: istius creuit. vnde: Illum oportet crescere me autem minui. In truncato capite Johãnis ostendunt iudei christũ (qui est caput omniũ

Job.3.d

Moralit

pphetarũ) perdidisse. Moralit. Mors Johãnis finẽ significat legis: qua finita merito migratur ad christum qui ẽ finis legis ad iusticiã omni credẽti. c Et sepelierũt. Johãnes apud sebasten occisus: apud macherõta sepultus est. Narrat Josephus vinctũ Johannẽ in castellũ macherontã adductum: ibi q̃ truncatũ. Et ecclesiastica historia sepultum eũ in sebaste vbe palestine q̃ quõdã samaria dicta fuerat: ꝛ a tẽpore Juliani ꝓncipis paganos inuidentes christianis: q̃ sepulchrũ eius pia sollicitudine frequentabant: inuasisse monumentũ: ossa dispersisse per campos: ꝛ rursũ collecta igne cremasse ac denuo dispersisse. Affuerunt tunc tẽporis ibidem de hierosolymis monachi qui mixti paganis ossa legẽtes: maximã eorum partem congregauerũt: et ad patrem suum hierosolymã detulerunt: at ille misit ea beato Anastasio alexãdrie episcopo: ibi q̃ seruata vsq̃ a tempora Theophili eiusdem vbis episcopi. Johãnes figurã legis tenet: Herodes significat populũ iudaicum qui sibi velut vꝛorem gentilis populi de eodem parente ꝓgeniti sociauit infidelitatem. Quod quia vetat Johãnes tanq̃ lex clausa tenetur: ꝛ vocem dare non permittitur. Ad vltimũ in natali herodis: id est in expletione naturalis voluptatis saltat filia: id ẽ exultat ꝓua voluntas ex infidelitate orta. Et postulat addi ad delitias suas caput Johãnis: id ẽ auferri christũ de intellectu legis: et per filiam deferẽ matri: quia per ꝓauam voluntatem satis fit infidelitati. Quo facto discipuli Johannis: id est auditores legis corpus Johãnis sepeliunt. i. carnales in se obseruantias extinguũt: et sic a lege ad euãgelium venientes: verbi dei auditores solliciti fiunt. d Quod cuꝫ audisset iesus. Post q̃ apud iudeos lex et ꝓpheta caput perdit ꝛ vocem iesus transit ad desertum ecclesie locũ que ante non habebat virũ.

†22.q.4.c.2.et.c.vnuꝫ quisq̃. De homi.c. cũ iuramento

B

e Secessit. Non fugit timore: sed secessit parcens inimicis ne homicidiũ homicidio iungerent: dans exempluꝫ vitande temeritat⁹. Vel secessit vt ꝓbaret fidez credentium. vñ: Et cũ audissent turbe ꝛc. f Pedestres de ciuitatib⁹ ꝛc. Ꝓpꝛio labore vt ardorẽ mẽtis ostenderent. Relinquunt ciuitates. i. pristinas conuersationes. Habent voluntatẽ sed non vires ꝓueniendi. Ideo iesus obuiam exit et miserꝫ curat: vt plena fides statim premium habeat. Ecce quãtũ delectaꝫ deuotione credentium.

g Vespere aũt facto. Recedit iesus ꝫ iudea: vadit in desertũ turbe sequunt⁹: quib⁹ obuiat ꝛ curat. Hoc non mane vel meridie ꝫ vespere quãdo sol iusticie occubuit ꝛ finis mundi appropinq̃uit. h Discipuli. Carnales: ꝛ de futuro miracꝫo refectiõis ignari: q̃b⁹ dictũ erat:

Is.10.a Jn viã gẽtiũ ne abieritis. Mystice. Fastidiũt iudei gẽtes recipi ꝛ mur-

Esa.40.d murãt: q̃ꝫ voce vtiꝫ Esaias. Ecce gẽtes q̃si stilla situle. Jtez oẽs gentes

Ibidem q̃si nõ sint: sic sũt coram eo. Sꝫ dñs ꝓ aplos reficere decreuit. vñ sb̃dit: Jesus aũt ꝛc. i Dimitte turbas. Diu ẽ q⁹ idola seq̃t: ideoq̃ nõ ẽ a nob̃ pascenda pane x̃bi dei. Dimittẽ ꝛc. Dis Marc⁹ ꝛ Lucas ꝓsentiũt ꝫ ptermisso: nõ habẽt necesse ire. Johãnes aũt: pspectis turbis dñs q̃siuisse a phi-

Job.6.a lippo tẽtãdo: Unde emem⁹ pa. vt mã. bi. Intelligit ergo discipulos priꝰ rogasse: vt dimitteret turbas. Post hec x̃o verba dominũ inspexisse multitudinẽ et dixisse philippo: q⁹ Jobes memorat. ꝛ isti ꝓtermittũt. Deinde q⁹ Philippus apud Jobez respõdet: ꝫ Marc⁹ a discipulis esse respõsũ cõmemorat: volẽs ꝫ intelligi ex ore ceteroꝫ Philipp̃ respõdisse.

k Date illi. Ꝓuocat ad dãdum vt illis se nõ habere testantib⁹ notior fit magnitudo signi: vbi etiã innuit q⁹ ꝓ eos sũt pascenda ieiuna corda.

l Quinq̃ panes et duos pi. Per q̃nq̃ panes ꝛ duos pisces totum vetus testamentũ signat. Per quinq̃ panes quinq̃ libꝛi moysi: qui bene hordeaceꝫ: qui cibus ẽ iumentoꝝ. rudib⁹ enim aspera ꝛ grossa dãda. Ani-

¶ malis enim

a Contristatus. Ut discũbentib⁹ videbatur. Talis quippe erat tristicia herodis q̃lis pñia videlicet pharaonis. b Et decolla. Minutus est Johãnes capite: exaltatus ẽ in cruce christus: q⁹ illius fama decreuit: istius creuit. vnde: Illum oportet crescere me autem minui. In truncato capite Johãnis ostendunt iudei christũ (qui est caput omniũ ꝓphetarũ) perdidisse. Moralit. Mors Johãnis finẽ significat legis: qua finita merito migratur ad christum qui ẽ finis legis ad iusticiã omni credẽti. c Et sepelierũt. Johãnes apud sebasten occisus: apud macherõta sepultus est. Narrat Josephus vinctũ Johannẽ in castellũ macherontã adductum: ibi q̃ truncatũ. Et ecclesiastica historia sepultum eũ in sebaste vbe palestine q̃ quõdã samaria dicta fuerat: ꝛ a tẽpore Juliani ꝓncipis paganos inuidentes christianis: q̃ sepulchrũ eius pia sollicitudine frequentabant: inuasisse monumentũ: ossa dispersisse per campos: ꝛ rursũ collecta igne cremasse ac denuo dispersisse. Affuerunt tunc tẽporis ibidem de hierosolymis monachi qui mixti paganis ossa legẽtes: maximã eorum partem congregauerũt: et ad patrem suum hierosolymã detulerunt: at ille misit ea beato Anastasio alexãdrie episcopo: ibi q̃ seruata vsq̃ a tempora Theophili eiusdem vbis episcopi. Johãnes figurã legis tenet: Herodes significat populũ iudaicum qui sibi velut vꝛorem gentilis populi de eodem parente ꝓgeniti sociauit infidelitatem. Quod quia vetat Johãnes tanq̃ lex clausa tenetur: ꝛ vocem dare non permittitur. Ad vltimũ in natali herodis: id est in expletione naturalis voluptatis saltat filia: id ẽ exultat ꝓua voluntas ex infidelitate orta. Et postulat addi ad delitias suas caput Johãnis: id ẽ auferri christũ de intellectu legis: et per filiam deferẽ matri: quia per ꝓauam voluntatem satis fit infidelitati. Quo facto discipuli Johannis: id est auditores legis corpus Johãnis sepeliunt. i. carnales in se obseruantias extinguũt: et sic a lege ad euãgelium venientes: verbi dei auditores solliciti fiunt. d Quod cuꝫ audisset iesus. Post q̃ apud iudeos lex et ꝓpheta caput perdit ꝛ vocem iesus transit ad desertum ecclesie locũ que ante non habebat virũ. e Secessit. Non fugit timore: sed secessit parcens inimicis ne homicidiũ homicidio iungerent: dans exempluꝫ vitande temeritat⁹. Vel secessit vt ꝓbaret fidez credentium. vñ: Et cũ audissent turbe ꝛc. f Pedestres de ciuitatib⁹ ꝛc. Ꝓpꝛio labore vt ardorẽ mẽtis ostenderent. Relinquunt ciuitates. i. pristinas conuersationes. Habent voluntatẽ sed non vires ꝓueniendi. Ideo iesus obuiam exit et miserꝫ curat: vt plena fides statim premium habeat. Ecce quãtũ delectaꝫ deuotione credentium. g Vespere aũt facto. Recedit iesus ꝫ iudea: vadit in desertũ turbe sequunt⁹: quib⁹ obuiat ꝛ curat. Hoc non mane vel meridie ꝫ vespere quãdo sol iusticie occubuit ꝛ finis mundi appropinq̃uit. h Discipuli. Carnales: ꝛ de futuro miracꝫo refectiõis ignari: q̃b⁹ dictũ erat: Jn viã gẽtiũ ne abieritis. Mystice. Fastidiũt iudei gẽtes recipi ꝛ murmurãt: q̃ꝫ voce vtiꝫ Esaias. Ecce gẽtes q̃si stilla situle. Jtez oẽs gentes q̃si nõ sint: sic sũt coram eo. Sꝫ dñs ꝓ aplos reficere decreuit. vñ sb̃dit: Jesus aũt ꝛc. i Dimitte turbas. Diu ẽ q⁹ idola seq̃t: ideoq̃ nõ ẽ a nob̃ pascenda pane x̃bi dei. Dimittẽ ꝛc. Dis Marc⁹ ꝛ Lucas ꝓsentiũt ꝫ ptermisso: nõ habẽt necesse ire. Johãnes aũt: pspectis turbis dñs q̃siuisse a philippo tẽtãdo: Unde emem⁹ pa. vt mã. bi. Intelligit ergo discipulos priꝰ rogasse: vt dimitteret turbas. Post hec x̃o verba dominũ inspexisse multitudinẽ et dixisse philippo: q⁹ Jobes memorat. ꝛ isti ꝓtermittũt. Deinde q⁹ Philippus apud Jobez respõdet: ꝫ Marc⁹ a discipulis esse respõsũ cõmemorat: volẽs ꝫ intelligi ex ore ceteroꝝ Philipp̃ respõdisse. k Date illi. Ꝓuocat ad dãdum vt illis se nõ habere testantib⁹ notior fit magnitudo signi: vbi etiã innuit q⁹ ꝓ eos sũt pascenda ieiuna corda. l Quinq̃ panes et duos pi. Per q̃nq̃ panes ꝛ duos pisces totum vetus testamentũ signat. Per quinq̃ panes quinq̃ libꝛi moysi: qui bene hordeaceꝫ: qui cibus ẽ iumentoꝝ. rudib⁹ enim aspera ꝛ grossa dãda. Animalis enim homo non percipit ea que sunt spiritus dei. Per duos pisces: doctrina apostolica designatur. Per panes: ea que ad corporalem refectionem pertinent. Per quinq̃ panes: quinq̃ libꝛi moysi designantur. Per duos pisces: libꝛi prophetarum designantur. Per panes: ea que ad corporalem refectionem pertinent designantur

1.Cor.2. d malis enim homo nō percipit ea que sūt spiritus dei: intus tamen latet me/
dulla suauissimi sensus. Per duos pisces ꝓphete ⁊ psalmi. vnde ⁊ post re/
Luc.24.f surrectionē ait: Que scripta sūt i lege et prophetis ⁊ psalmis de me. Discū/
buere autem alij quinquageni. alij centeni. Diuersi discubitus: diuersi sunt
ecclesiarum conuentus qui vnam faciunt catholicam. Jubilei requies ān/
quagenarij mysterio otinenť. Quinquagenarius
enī bis ductus centū facit: q; prius a malis actib⁹
quiescitur vt post aīa plenius quiescat in cogitatio
ne. Quidā igit̄ ānquageni: q; q̄dā sunt q̄ a malis
actibus habēt requiē. Quidā centeni: q; sunt qui
a malis actibus ⁊ prauis cogitationib⁹ habent re/
quiem mētis. a Acceptis ānq; ⁊c. Accepit ān/
q; panes: nō nouos creauit: q; veniens i carne nō
alia q̄ ꝑdicta erant ꝑdicauit ⁊ ope impleuit.
b Benedixit ⁊c. Cum aperiens sensum vt intelli/
gerent scripturas: dono interne suauitatis multi/
plicauit. Fregit cuz mysteria legis in medium pro/
tulit. c Reliquias ⁊c. Secretiora q̄ a rudibus
capi nequeūt: non sūt negligēter habēda: ſz a duo
decim aplis qui ꝑ cophinos. xij. significanť: et ab
eo⁹ successorib⁹ diligenter inq̄renda. Cophinis ser
tilia opera gerunť: et de⁹ infirma mundi elegit vt
confundat fortia. d Quinq; milia. Pro ānq;
sensibus corporis: hi sunt q̄ in seculari habitu exte
rioꝝ recte vti nouerunt. Hi quinq; panibus. i. le
galibus ꝑceptis adhuc necesse ē vt instituank. Mā
q̄ mundo integre renūciant: q̄tuor milia sunt: ⁊ se
ptem panibus. i. euangelica pfectione sublimes ⁊
spūali gr̄a reficiunť. Nō alibi narrat̄ ꝑ miraculū
Job.6. a panū scriptur⁹ Jobes ꝑmisit: q; primum erat pa/
sca dies festus iudeorū. Matthe⁹ Xo ⁊ Marc⁹ hoc
Mar.6. b mox occiso Johāne cōmemorāt factū. Unde colli/
git Jobem imminente eadē festiuitate fuisse decolla/
tū: et anno sequēte cū denuo pasca rediret: myste/
riū ꝺn̄ice passionis esse completuz. e Exceptis
mulie. Sexus fragilis ⁊ minor etas sūt numero in
digni. Significat infirmos i fide nōdum idoneos
pugne. f Et statim. Quia vt ait Jobes vēturi
erāt vt facerēt eū regē q̄ miraculū panū viderant:
Job.6. b quos fugit. docēs nos fugere de bonis nr̄is fauo/
rem. Crucifixoꝝ Xo prompt⁹ occurrit: vt parati
sim⁹ ad aduersa cauti ad blāda: ꝑ quibus ne nos
emolliāt otem⁹. g Precedere trās. Quo ꝑcede
Mar.6. f rent Marc⁹ ostendit ad bethsaidam que est in gali
lea: ciuitas Andree et Petri ⁊ Philippi ꝓpe sta/
gnum geneçareth qō ōr et mare galilee. ōr et tybe/
riadis a ciuitate tyberiade. Sed quō dicit Marc⁹
pacto miraculo panū isse ad bethsaidā: cuz Lucas
dicat ꝑ ipm factū esse in loc' bethsaide? Sz Lucas
ait in desertis locis nō vicinis ciuitati tū ptinenti/
bus ad eā. Marc⁹ de ipis ꝓfinibus ciuitatis. Uñ
Lucas nō dicit i desertuz locum q̄ē bethsaida: sed
qui est bethsaide. Johānes autem dicit manducas
se panē iuxta tyberiadē: et inde discipulos venisse
trans mare in capharnaū que ambe sunt ciuitates
in galilea. b Ascendit. Pauit turbā vt deus:
ascēdit orare vt homo. Non q̄ oīa non habēs i po
testate: sed vt formā hominis impleret. In hoc offi
cium pietatis est: sequit insigne potestatis miracu/
lum. i Uespere aūt. Merito dicit hec tēpestas
esse in vespere: quia dum ecclesia in tribulatione ē:
dicit esse quasi in nocte: ⁊ sol iusticie se abscondisse
videť. k Nauicula autez. Nauis in medio ma
ri: solus iesus in terra: quia aliquando ita ē eccl̄ia
non modo afflicta sed ⁊ fedata vt prorsus videatur derelicta a deo: sed de/
Mar.6.f us eam non relinquit. vnde Marcus ait: Uidit eos laborantes remigād o.
Et si non presens: et si differt: tamen videt et corroborat. l Quarta āt.
Tota nocte periclitanť. quia cum se homo cōsiderat nihil inuenit nisi tene/
bras angustiarū ⁊ estus hostium. Sed quarta vigilia dominus venit: id ē
tam diluculo cum mentē ad presidium dei erigit q̄si inter tenebras ortum lu
ciferi videt qui diem nūciat. Lucifer ad plus tres horas noctis: id est totā
vigiliam matutinā illuminat. adest dominus qui sopitis periculis ꝓtegit.
m Uenit ad eos ⁊c. Marcus ait: volens preterire eos: ꝑ quibus tamē li/
berandis venit. Quod fit vt ad horā turbati: sed mox liberati ampli⁹ stu/
pebāt et gratias agant: qō idem sepe fit in passionibus sanctoꝝ. n Et vi
dentes ⁊c. Quia sepe fit vt cū aliqua subito diutine tribulationis oritur se
datio: non statim credatur vera liberatio. Jdeoq; permanente prioꝝ formi
dine intensa ad liberationem dirigitur oratio.

§ legis intellectū ad me referte.

pisces. Qui ait eis: Afferte mihi
illos huc. Et cuz iussisset turbam a
§ studio cōtinēcie calcara carne.
a discūbere sup fenū: acceptis ānq;
panibus et duobus piscib⁹ aspi/ b
a § vt nos sursū habere corda doceret. ꝑ § inte/
gri non in eor diuideꝛentur.
b ciens in celuz benedixit ⁊ frēgit:
a § q̄ prius aplis dederat sensū vt itelligerēt scri
pturas q̄ ꝑ mysteriū aplorꝝ alijs exponunť.
et dedit discipulis panes: discí/
a § intellexerūt. § edēt pauperes ⁊ saturabūť.
puli autē turbis. Et mānducaue c
rūt omnes et saturati sunt. Et tu
c lerūt reliquias: duodecimi cophi
nos fragmentoꝝ plenos. Aban/
d ducātiū autem fuit numer⁹ ānq;
e milia viroꝝ: exceptis mulierib⁹ ⁊
f paruulis. †Et statim compulit di d†
scipulos ascēdere in nauiculam:
g et p̄cedere eum trans fretū do/
nec dimitteret turbas. †Et dimis †
§ sic q̄ bñ oret mētē sursum a terrenis eleuat.
b sa turba ascendit in montē solus
a § nō ꝓ se sed ꝓ nobis. b § nocte tribulatiōis
appropinquāte dissimulat opem ferre.
i orare. Uespere autē facto: solus
a § dū iesus abierat. § significat labores ecclesie
in hoc seculo dum rendit ad patriam.
k erat ibi. Nauicula autē in medio e†
mari iactabatur fluctibus. Erat
a § malorū spirituū flatus.
l enim contrarius ventus. †Quar f†
m ta autem vigilia noctis venit ad g
§ et si pondus carnis habēs. § comprimēs pres/
suras seculi.
n eos ambulās supra mare. Et vi/ h
dentes eum supra mare ambulā
tem: turbati sunt dicentes: quia i
a § magni timoris iudicium est confusus clamor
et incerta vox.
fantasma est. Et pre timōre cla/ k
§ q; ꝓpe est oibus timentibus eum.
mauerūt: statimq; iesus locutus
a § contra desperationem.
est eis dicens: Hābete fiduciam:

a Et cū iussis. turbā discūbere sup fenū. i. super herbā agri. b Aspiciēs in celū be. in q̄ dedit exemplū añ comestionē ad laudem dei bñdicere cibū. c Et mānducauerūt ⁊c. ex q̄ ptz q; panes fuerūt multiplicati inter man⁹ ipius: q; ex tā mo
dico cibo nō potuisset tā magna multitudo satura
ri: nec tātē reliquie rema/
nere: quia plus remansit
q̄ a principio fuerit. De
modo aūt multiplicatio/
nis ē dubitatio inter do/
ctores: q; nō determināt i
scā. Dicūt enī aliq̄ q; hoc
fuit sine additiōe alicui⁹
materie: sic de costa Ade
formatū ē corꝝ mulierť.
Sicut enim de⁹ potest de
nihilo aliquid facere: ita
modicū corꝝ in magnuz
cōuertere sine additione
materie. Alij aūt dicūt q; L
hoc fuit ꝑ cōuersionē ali/
cui⁹ materie preexistētis:
vt aeris vel huiusmodi i
substantiā panis ⁊ pisť.
⁊ hoc videť Aug⁹. senti/
re sup Joh. vj. ca. dicēs:
Jnde multiplicauit ānq;
panes: vñ ex paucis gra/ Mar.6.f
nis creat segetes. certū ē
autem q; segetes creātur
ex conuersione materie p̄
existentis in segetem.
d Et statim cōpulit. Hic †Luc.5.e
ponitur tertium miracu/ Joh.6.b
lum ō calcatione maris:
vt sicut ostenderat se do/
minū terre in multiplica/
tione panis: ita ostēderet
se dominū maris. dicit er
go: Et statim compulit di
scipulos ⁊c. Causa hic ta
cetur. ſz Joh. vj. habeť:
quia turbe que viderant †
miraculum de multiplica
tione panis. voluerūt ve Mar.6.g
nire et facere eum regem.
ipse autem prescíens pre/
cepit discipulos suos vl/
tra mare galilee transfre/
tare: et ipse solus fugit in
montem: vt posset ibi pa/
trem orare. Et in hoc de/
dit nobis exemplum hu/
militatis: quia qui cītus
ad honorem fugit: vt hic
habeatur: qui cītus autem
ad mortem vltro se obtu/
lit: vt habeť Joh. xviij.
e Nauicula autem i me/
dio mari ⁊c. ex quo insi/
nuatur q; illi qui carent
christi societate exponun/
tur tentationibus. Sequitur: f Quarta au/
tem vigilia noctis. Jsta erat cōsuetudo antiqui/
tus in exercitibus q; nox in quattuor partes di/
uidebatur: et in qualibet parte diuersi milites si
bi succedentes vigilabant ad custodiam exerci/
tus. quarta ergo vigilia est vltima pars noctis.
Ex q̄ ptz q; in tribꝰ ptib⁹ p̄cedētib⁹ i piculo fue/
rāt. g Uenit ad eos ambulās supra mare. ex
piculo enī p̄cedēti lōgo mag⁹ desiderabāt aduē/
tū xpi. h Et vi. eū su. ma. am. tur. fūt. apt vi/
sionē insolitā. i Nolīte: q; fantasma ē. i. appa
ritio rei nō existētis. k Et ꝑ timo. cla. ne esset
apparitio alicui⁹ spūs maligni nocē volēt. ⁊ ido
iesus assecurauit eos dicēs: Ego sū. Sequitur:

Respōdēs

§ Ego sū

a Ego sū. Mō supponit ꝺs: qz ex voce sibi nota poterāt eū cognoscere. Vel quia
Exo.3.d ipe ē q̄ dixit: Qui ē misit me ad vos.
b Dñe si tu es. Si tu es ille liberator: iube me venire ad tuā imitatiōez superā
do pressuras.
c Et descēdēs. De humano desperans adiutorio: mēte calcas pressuras vt iesu sit cōformis.
d Ambulabat sup. Ecce hō super aq̄s ambulat. Me ꝺ dubites xp̄m verum corp⁹ ee: qz sup aquas ambulauit. Sup mare ambulare fecit: vt ostēdat diuinā ptātez. Mergi facit: ne infirmitatem obliuiscat: ne putet se equalem deo: et ne superbiat.
e Et cuz ce.rc. Paululū relinquit tentationi vt augeat fidē. Ut enī credidit se eius imperio posse fluctib⁹ sustentari: sic dum mergit posse eis⁹ virtute saluari.
f Cessauit ventus. In quocunq̄ ꝺ⁹ p gratiaz adest mox vniuersa bella quiescunt. g Et adozauerūt rc. Uiso signo filiū dei confitentur cur ergo Arri⁹ creaturā eē predicat: b In terrā ge. Alleg. Genesar iterp̄tatur ozt⁹ p̄cipium. per typuz ꝺ aplox̄ et nauis intelligēdū ē ecclesiā de psecutiōibus liberataz a dño duci ad litus. i. quietem: vbi paradisi restituetur hereditas: et p̄me stole iocunditas.
Allego.
A
i Fimbriaz rc. id ē minimū mādatū: vl caro qua ad verbū dei venim⁹: quā q̄ credēdo tāgit ab oī morbo impietatis sanat. Ut ex veste fimbria: ita ex ipo virt⁹ spūssancti: q̄ aplis data salutez his qui tangūt ministrat. Ca.XV
k Unc accesserūt. Moises genesar min⁹ docti credūt ß q̄ sapientes videt ad pugnam veniunt. l Non enim lauant man⁹. Intus nihil arguūt qui intus liuoze polluti sunt. In vanum ꝺ sua baptismata fuāt: q̄ suoz cozdiū et cozpoz sordes abluere negligunt.

§ non fantasma.

a ego sum: nolite timere. Rūdens a†
a § qz vbiq̄ ardētissime fidei ē. § in psona pstet ecclie et laboratis. b § in tua iussione fiūt aque solide et corpus leue contra naturam.
b aūt petrus dixit: Dñe si tu es: iube me venire sup aquas. At ipse
c ait: Veni. Et descēdēs petr⁹ ō nauicula ambulabat sup aquam vt
d veniret ad iesum. Uidēs ꝺo ven b
§ pcutionem vehementē.
e tū validum timuit. Et cū cepisset mergi: clamauit dicēs: Dñe saluū
a § impendēs auxilium: qz non est volentis neq̄ currentis: sed dei miserentis.
me fac. Et ꝺtinuo iesus extēndēs
§ sic nullus ꝺdestinat⁹ perit.
manū ap̄hēdit eū: et ait illi: Modo c
§ qz vel parū timuit. § ardebat fides: § hūana infirmitas in pfundum trahit: et in hoc ei ostēditur q̄ non dño equalis sit.
dice fidei: quare dubitasti? Et cū d
f ascendissēt in nauiculaz: cessauit
§ naute et vectores.
ventus. Qui autem in nauicula e†
g erant venerunt et adozauerūt eū dicentes: Uere fili⁹ dei es. Et cū f g†
h trāsfretassent venerunt in terraz b
a § ita noiataz a vicinia loci. § genesar generās aurā ex crispātibus vndis. b § alij rumore: alij quoq̄ facie.
genēsar. † Et cuz cognouissent cū viri loci illius miserūt in vniuer
a § magna fides q̄ non contenti salute suorum sz aliorum querebant salutem.
sam regionem illā et obtulerunt ei omnes male habentes: et roga b
i bant eum vt vel fimbriam vesti
menti eius tangerēt. Et quicūq̄ i
tetigerunt salui facti sunt.

k Unc accesserunt ad eū ab hieroso Ca.XV k†
t lymis scribe et pharisei
a § mira stulticia: filius dei traditionibus hominum non est subiectus.
dicentes: † Quare discipuli tui
transgrediuntur traditiones se
§ non dei.
l niozū? Mō enim lauant manus

a Rūdēs aūt petr⁹ rc. intātū desiderabat societatē xp̄i q̄ nolebat expectare aduētū eius vsq̄ ad nauē: ß volebat occurrere supra aquā: oblit⁹ p amoze xp̄i aq̄ periculū. et ī ß apparuit mal⁹ miraculū: qz nō sol⁹ xp̄s ☧rute diuinitat⁹ supra aq̄s ambulauit: § etiā petr⁹ eadē ☧rute ad ip̄m venit. b Uidēs ☧o ventū validū timuit. per missus ē aūt petr⁹ ex timoze submergi: vt cognosceret ꝓpriā fragilitatē. sicut ex sua saluatiōe cognouit xp̄i diuinitatē. Seq̄t: c Modice fidei rc. in ß enī apparuit puitas fidei in petro: qz ex q̄ ad p̄ceptū dei sup aq̄s liq̄das ambulauerat. de vēro ☧rario timere nō debebat. d Et cū ascē. rc. In ß ostēdit se xp̄s dominum aeris. sicut ī deambulatiōe sup aq̄s ostēderat se dñm mar⁹.
e Qui aūt in na. rc. adoratiōe scz latrie q̄ soli deo debet.
f Dicētes: vere fili⁹ dei es. Dicitur vere. i. nō metaphozice: nec p adoptionē sicut sācti: ß ꝓprie et eiusdem nature.
g Et cū trāsfretassent. Hic ponit quartū miraculū de curatione infirmitat⁹ ad tactū sue vestis. hoies enī terre geraçenoz p̄⁹ cognouerāt eū miracula facientē et demones ejicientē: vt habet. s. vij. ca. et ꝺo videtes eū cognouerūt et adduxerūt ad eū oēs infirmos illi⁹ regiōis sciētes q̄ poterat eos curare: et qz nō poterāt p̄ multitudine eum tāgere. ideo:
h Rogabāt eū vt vel fimbriā vestimēti ei⁹ tāgerēt. Poterant enī xp̄s vestimētū factū ad modū iudeoz q̄ⁿ⁹ erat p̄ceptum vt ī angulis palliox fimbrias insererēt: vt. s. habituz ē. ix. ca. et illa erat ꝑs vestimēti q̄ poterat facili⁹ tāgi. Seq̄t: i Et q̄cunq̄ tetigerūt salui facti sunt. i. corpe et mente: qz illos quos xp̄s sanabat corpe sanabat et mēte. Sm q̄ ꝺ: Job. vij. totū hoiem saluum fecit in sabbato. Ca.XIIII

Mozaliter. In illo tēpore audiuit herodes tetrarcha rc. Seq̄t: c† Hic ē Jobes bap. ipe sur. a mor. rc. Oēs credētes resurrectiōez mortuoz dixerūt eos foze maioris ☧rut⁹ post resurrectiōez q̄s aū. per qō moraliter significat q̄ resurgētes de morte culpe maiora ☧rutū opa debēt facere q̄s aū vt sic ostēdāt se deo gratos de sua resurrectiōe. † Dicebat illi iobes rc. nō omittens dicere veritatē p̄t ptātez herodis nec ꝓpter insidiationē herodiadis. et ī ß dedit exemplū p̄dicatoz⁹ euangelij vt ꝓpter talia nō omittāt ꝓstātia veritatē p̄dicādi. e† Die āt natalis rc. p ß q̄ in q̄uito iobes p̄cipit decollari ad saltatricis petitiōez et iue mris adultere monitionē. ostendit q̄ multa mala fiūt p̄t crapulā et mulieꝝ malicia. Ecci. xix. Uinuz et mulieres apostatare faciūt etiā sapientes. f† Mō cū au. iesus rc. nō p̄t timorē herodis § vt ostēderet q̄ aliqū dādus est ire loc⁹ et ꝺdescēdēs fidelib⁹ infirmis q̄ fugituri erant tpe p secutionis. i† Et cū audissent tur. rc. adhuc populares et pedestres mag⁹ vadūt ad sermones q̄s diuites et equestres. l† Uespe aūt facto. p ß āt q̄ pauit eos corpaliter significat q̄ plati et curati debent subditos pascere ☧bo doctrine et sacramēto eucharistie. vñ et iobes euāgelista describens ß miraculū p̄mittit q̄ ꝓpe erat pasca iudeoz ī q̄ fideles pascunt eucharistia. d† Et statim ipulit ie. rc. p ascēsionē ī nauicula significat ꝓmotio ad alaz curā quā null⁹ debet assumere nisi cōpulsus supioris auctoritate. Heb. v. Nec q̄s q̄s assumit sibi honorē ß q̄ vocat a deo tāq̄s aaron. † Et turba dimissa ascē. rc. sic dixerat Mat. vj. Tu aūt cū oraueris ītra cubiculū tū et clauso ostio ora patrē tuū ī abscōdito. e† Nauicula aūt ī medio mari rc. i. ecclia turbabat psecutionibus. f† Quarta aūt vigilia noctis rc. p̄mittit enī suos aliqū p turbari ß nō debellari faciēs cū tētatione ꝓuentū vt possūt sustinere vt dicit. ī. Cor. x. a† Rūdens aūt petrus. p hoc autē q̄ timēs cepit submergi reprimit aliquorum p̄sumptio qui ardua petunt in quib⁹ deficiunt. e† Qui aūt in nauicula erāt venerunt et adozauerunt eū, quilibet enī recipiēs beneficiū ostēdere se debet esse gratū. g† Et cū trāsfretassent rc. p ß q̄ curauit oēs male habētes illi⁹ regionis: significatur q̄ p̄dicatoz euāgelij debet curare lāguidos spiritualiter medicina p̄dicationis et sancte opationis. vñ dicit hic q̄ tangentes fimbriā vestimenti christi fuerūt sanati. tange
re ☧o fimbriam vestimenti p̄dicatoris est imitari vestigia sue pfectiōis. Ca.XV
k Unc accesserūt. Supl⁹ posita ē publicatio legis euāgelice inter iudeos. hic
t ponit ei⁹ ꝓmulgatio q̄tū ad gētiles. et diuidit ī duas ptes. qz ꝑmo ostēdit ecclia gētiū legitime fūdata. et scōa synagoga iudeoꝝ iuste reprobata. rvj. ca. Itē ꝑma ī duas. qz ꝑmo fūdat ecclia gentiū ī fide. scōo in mozib⁹. rviij. ca. Prima ī duas. qz ꝑmo reprobat supstitio iudaica ī lege. scōo declarat ī fide ☧tas euā. Presens ca. diuidit in tres ptes. qz ꝑmo recedit a iudeis cōfutato pri⁹ errore eoꝝ. scōo trāsit ad gētiles cōmēdato ī eis fidei amoze. ibi: Egressus inde tertio reuertit ad iudeos collato eis ampliori munere. ibi: Et cū trāsisset. Hoc autē factū est vt per xp̄i facta ostenderet nobis q̄d futurū esset in ecclia: quia in aduētu xp̄i iudei ꝑ maiori pte sunt excecati et gentiū pplī illuminati: ß iterū xp̄s ī fine reuertet ad iudeos

a Quare ⁊ vos. Si vos mādata dei ꝓtēnitis ꝓpter traditiones hoim ꝝre arguitis discipulos q̄ mādata hoim dimittūt: vt scita dei custodiāt. b Ipse aūt di. Ira aūt traditio ꝓtraria est. Hoc filios dicere parentib⁹ cōpellitis: qō deo oblatur⁹ erā in tuos cōsumo cibos: tibiq; ꝓdest o pater vt timeat cōsecrata comedere. Ut qō deo offero tibi ipsi ꝓdest. Impietatē ſ̄ nolle pietatis inducūt: q̄ docent q; oblatio dñi q̄ ver⁹ ē pater obsequijs parentū ꝑferatur. ⁊ hoc ꝓ lucrl suis. vnde ⁊ patres ne sacrilegij crimē incurrāt: deo consecrata denitāt: ⁊ egestate ꝓficiuntur.

c Quicunq; dixe. scz vita eterna dignus erit. Uel dixerit: id ē dicere potuerit. d Proderit ⁊c. Quasi nō. imo sacrilegus esset si acciperes: qz deo debuit. Uel tibi ꝓderit: si deo dedero.

e Ipse ꝓphetauit. Preuidit esaias ī spiritu simulationē iudeoꝝ q; in dolo repugnarēt euāgelio. f Labijs me Dar.12.b ho. Magister: Scim⁹ qz verax es. Uel exteriozē mundiciā cōmendādo: interioz ⁊ q̄ vera ē ī eis nō ē. ℣ Nō

Nico.de lyra

qñ ꝓuertētur in finē mūdi. Prima in tres: qz ꝑmo xp̄s arguit iudeos ō falsa legis expositiōe. scdo ō apparēti sanctitate. ibi: Hypocrite. tertio ō vana superstitiōe. ibi: Audite ⁊ intelligite. Prima ī duas. qz ꝑmo ponit iudeoꝝ maligna interrogatio ad xp̄i deꝑhensionē. scdo ponit ei⁹ rñsio vera ad eoꝝ cōfutationē. ibi: Ipse autē rñdens. Ad euidentiā ꝑme ptis aduertēdum q; a tpe moysi de volūtate dei ꝓstituti sūt. lxx. senes etate ⁊ moꝛib⁹ maturi: ⁊ scientia ꝑdīti ad regimen ipius ꝓpli: ⁊ moyses erat super eos: ita q; in vniuerso erant lxxj. vt habet Nume. xj. et ex illo tpe statutū ē q; tot ēnt ad regimē ꝓpli ordinati. ⁊ isti dicebāt iudices ordiarij: qz ꝑ impositiōez man⁹ instituebant: vt habet ī glosis hebraicis ī multis locis: ⁊ isti residebāt in hierlm. ⁊ ad eos fiebat recursus de ciuitatibus in ambiguis ⁊ difficilib⁹. ⁊ eoꝝ determinatio habebat ꝑ lege firma quā ñ licebat trāsgredi: vt habet Deut. xxviij. Isti etiā statuebāt aliq̄ q̄ ptinebāt ad regimē ꝓpli. ⁊ ī statutis eorū erāt aliq̄ q̄ cadebāt ſ̄ ꝑcepto tā q̄ necessitat': ⁊ aliq̄ ſ̄ moniti one tā q̄ cuiusdā decētie ⁊ honestatis. De talib⁹ aūt erat istud statutū qō hic tangit: videlicet q; accedētes ad mensā pu⁹ lauarēt man⁹ suas: verūtū pharisei ⁊ scribe intellectū bu⁹ mandati volebāt trahere ad quādā falsitatē: videlicet q; ꝑ ſ̄ acq̄rerēt q̄dā mundicia spūalis. mouebanf aūt ad ſ̄: quia in lege aliq̄ imūdicie ꝑ coꝛpales ablutiōes dicebāt emundari. ⁊ qz discipuli xp̄i aliq̄ q̄ nō erāt necessaria: ſz magis cuiusdā superstitionis in q̄ tū intellect⁹ sic trahebāt nō obseruabant. xp̄m in discipulis suis arguebāt tā q̄ ꝓtēptorem doctrine seniorꝝ: vt sic redderēt eū ꝓplo odiosū. a Ipse aūt. Hic ponit xp̄i rñsio vera ad ipoꝝ ꝓfutationē dictōs: b Quare ⁊ vos ⁊c. nō rñdet dicēdo q; lotio manuū q̄ faciebat ad honestatē esset mala: vel q; apli ipam omittēdo ſ̄ facerent vt facit ad honestatē: ſz ſ̄ facerēt omittēdo ꝓpt superstitionē sed q̄si clauū clauo retūdendo dicit eos deficere: qz faciebāt trāsgredi mādatū dñi ꝓpter mādatū hoim qō ꝓbat dictōs: c Mā de⁹ dixit. Exo. xx. d Honora p. t. ⁊c. Honoꝛ iste nō solūmodo intelligit reuerentia ſ̄ ⁊ administratio necessarioꝝ. hāc aūt excludebāt q; suam doctrinā falsā: qz sacerdotes q̄ erāt cupidi: vt bona q̄ ēnt ad ministrāda parētib⁹ ꝓuerterēt ī lucra eoꝝ dicebant q; melius erat illa deo offerre: tū qz ē pr̄ incipalis ⁊ spūalis: tū qz ſz ꝑ talē oblationē parētes sustinerēt detrimētū coꝛpale: cōsecbanf tū bonū spūale in q̄tū illud qō erat ī eoꝝ necessitatē cōuertendū deo offerebāt. ⁊ ex ſ̄ seq̄bat q; ꝑceptū de honoꝛe parētū in q̄tū itelligit in ſ̄ administratio necessarioꝝ euacuabat ꝑ talē expositionē falsā. Et ſ̄ ē qō dicit saluator. e Uos aūt di. falso scz exponēdo mādatū dei. f Quicūq; dixerit ⁊c. deo cōsecratū scz ⁊ oblatū. g Tibi ꝓde. magl supple q̄ si expēdēres ī necessitates tuas, ⁊ ē ꝓstructio defectiua, ⁊ ē sensus: Quicunq; dixerit ⁊c. i. licite ⁊ ſ̄ nō ꝑt dicere qō dictū ē: et impleuit ꝑceptū diuinū. ⁊ ē dign⁹ vita eterna: qō ē falsū: qz ſm veritatē ē trangressoꝛ ꝑcepti. ⁊ ſ̄ ē qō supdix: b Et nō honorifi. ⁊c. illud qō erat sibi debituz subtrahēdo. i Et irritum fe. vos sacerdotes ⁊ pharisei. k Mādatū dei ⁊c. Ad maioꝛē ītellectū ꝓsiderādū q; pr̄ ꝑ se tenet ꝓuidere filijs: qz ē causa eoꝝ q̄tū ad eē ⁊ iō debet eis nutrimētū ⁊ documētū. filij⁹ aūt tenet ꝓuidere parētib⁹ de necessarijs ꝑ accidēs. s. si indigeāt et ipe sit potēs. ⁊ iō si pr̄ tā necessitatē incurrerit. bona de q̄bus filij⁹ pōt sibi administrare iā sūt sibi debita. de alieno aūt † null⁹ pōt deo sacrificiū facere. ⁊ iō talia deo offerre nō ē licitū: qz ſ̄ ē trangredi ꝑceptū de honoꝛe parentū. Secus aūt eēt si filij⁹ bona sua deo vouisset vel ꝓsecrasset añq̄ parētes essent in necessitate positi: qz tūc nō esset licitus de eis ꝓuidere parētib⁹: qz si eēt deo votū factū de aliq̄ īmolaticio non posset īmutari. si aūt de aliq̄ nō immolaticio nō ꝑoterat mutari nisi ꝑ redēptionē. Ex dictis ꝑtz falsitas illi⁹ opiniōis q̄ dicit q; filij⁹ post ꝓfessionē factā ī religione tenet exire clausturū ꝓpt necessitatē parētū etiā ꝓtra volūtatē sui superioris: qz ꝑ talē ꝓfessionē est deo iā ꝓsecrat⁹. ⁊ ideo ꝓpt necessitatē parentū nō debet ꝑ votum tale facere. Hoc etiā ꝑtz alia rōne: qz filij⁹ cum venerit ad etatē adultā: sicut pōt inuitis parētib⁹ licite matrimoniū ꝓtrahere vl ad sacerdotiū ꝓmoueri: ita etiā religionē ingredi cessante tunc necessitate parētū: ſ̄ ꝑ sacerdotiū excusaf de ſ̄ q; nō tenet subuenire patri ꝑ vsū armoꝝ. si ab hostib⁹ inuadaf: qz iā nō ē sibi licitū pugnare coꝛpaliter. Silr per matrimoniū excusaf q; nō tenet manere cū patre qz ē obligat⁹ vxoꝛi. q multo fortius ꝑ ꝓfessionē factā in religione excusaf a subueniēdo parentibus: nisi ſm modū ꝓueniēt sue regule. ⁊ ꝑ consequēs nō debet ꝓpt ſ̄ votū obediētie facere: imo eēt inobediēs ſ̄ faciēdo. Per ſ̄ ꝑtz solutio cuiusdā rōnis que solet ad oꝑositū induci q̄ talis ē: Uotū factū de his q̄ sūt superogationis ñ ꝓiudicat illis q̄ sūt de necessitate ꝑcepti: cū ꝑceptū impliere sit necessitatis. vouere aūt talia nō: ſ̄ votum religiōis ē de his q̄ sūt superogatiōis. subuenire aūt parentib⁹ in necessitate ē de necessitate ꝑcepti: q̄ ꝑ votū religionis ꝑ ꝓfessionem solēnizatū nō absolui⁹ aliq̄s q̄n teneat ad ministrare parentibus sicut ante. ergo ꝑ ꝓsequēs tenet exire clausturū ꝓpt necessitatē parētū etiā ꝑ voluntatē superioꝝ. Dicendū q; ꝑ ꝓfessionē nō absoluit a ꝑcepto: ſ̄ tū absoluit ab aliquo mō implēdi ꝑceptum: qz ꝑceptū de honoꝛe parentuz est affirmatiuū: ⁊ ideo nō obligat ad semp. sed ꝑ loco ⁊ tpe et aliis debitis circūstantijs que aliq̄n variant ſm ꝓditionē ipius implentis ꝑceptum: qz aliq̄s modus subueniēdi patri efficit incōueniēs ⁊ illicit⁹ ipi filio ꝑ assumptionē alieni⁹ stat⁹ liciti īmo etiā pfecti. sicut subuenire patri ꝑ defensionē armoꝝ efficitur illicitū ꝑ sacerdotij statum. tenet tū ei subuenire aliis modis suo statui ꝓueniētibus: ita eodē modo post votū obediētie subuenire patri ꝑ voluntatē superioris efficit illicitum ipsi religiosorte netur tū ei subuenire modis ꝓuenientibus ꝓfessioni sue.

l Hypocrite. Hic redarguit saluator iudeos de falsa sāctitatis simulatione: qz ad hoc q; essent ī reuerētia ꝓpli ostēdebāt sanctitatē in verbis ⁊ in exteriozi ꝓuersatione: cū tñ corrupti essent intētione: sicut fuerat ꝓphetatū ꝑ Esa. xxix. ſz sub alijs verbis ponaf q̄ hic: sentētia tū ē eadē. Sequit: m Sine causa. i. frustra. n Colunt me. Sicut enī medicina dicit sine causa vel frustra ꝓpinari que non confert sanitatem: sic cultus diuin⁹ qui nō ducit ad verā felicitatē. Sequitur:

o Docētes doctrinas ⁊ mādata hoim. qz ꝓpter suā anariciam docebāt transgredi mandatū dei ꝓpter traditionem suā: vt visum est in falsa expositione ꝑcepti de honoꝛe parentū. ⁊ hoc etiā faciebant ꝓpter suam superbiā: vt ꝓpter doctrine auctoritatē populus deferret eis maiozem reuerentiam.

Audite ⁊

suas cuz panem manducat. Ipe a
a autem respondēs ait illis: Quare b+
⁊ vos trāsgredimini mandatū
dei ꝓpter traditionem vestrā?
ſ imbecillitati cōsulens. a ſ dando necessaria.
Nam deus dixit: †Hōnora patrē c
ſ debit⁹ obsequijs parētes idignos iudicauerit.
⁊ matrem. Et qui maledixerit pa
ſ eterna.
b tri vl matri: morte moriaf. Uos e
c autem dicitis: Quicunq; dixerit f
patri vel matri mun⁹ quodcunq;
ſ deo deuotum.
d est ex me: tibi ꝓderit: et non ho g ꝑ
notificabit patrem suuz: aut ma
ſ ita.
trem suam: ⁊ irritum fecistis mā i
ſ de sustētādis parētib⁹. ſ vre fuit anaricie.
datum dei ꝓpter traditionem
ſ simulatores. ſ qz bñ cōuenit moꝛib⁹ eoꝝ.
e vestraz. Hypocritę bene ꝓphe l
ſ in głosa dei.
tauit de vob esaias dicens: † Po †
f pulus hic labijs me honorat coꝛ
autem eorum longe est a me. Si m
ſ ideo. ſ nō habituri mercedē cum veris cultoꝛibus.
ne causa autez colunt me: docen n o
ribus. ſ cōceptis diuinis.
tes doctrinas ⁊ mandata hoim.

a Mō qđ intrat ꝛc. Nihil est extra hominez quod interius inquinet: nec idoloticū i hoc q̄ dei creatura est. Uno sermone oīs superstitio observationū elidit: cū in discernentis cibis religio putet. b Pharisеozū magna ē religio i cibis: q̄ audito x̄bo ꝑ scandalizati sūt: id ē indignati sunt. c Scādalizati sūt. Scandalon vel scandalum grece nos offendiculuz vel ruinā vel impactiōez pedis possumus dicere. Ān: Qui scādalizauerit aliquē. i. occasionē ruine dederit.

d Sinite. Permitte suo arbitrio: qz irrevocabiles sūt. Ān Paul⁹: Hereticū hominē post primā ꝛ secundā correctionē devita. e Edissere. Ꝑ apte ē dictū putant apli p parabolā dictum. Uitiosus ē auditor q̄ vl obscura manifeste vl māifeste dicta obscure vult intelligere. f De cor. ꝛc. Non enī a diabolo immittunt: sed ex ꝓpria voluntate nascunt. Diabolus enī incētor est nō auctor: qz nec interioza nisi p habit⁹ ꝛ gest⁹ nouit.

g Mō lotis. Spūalia dicta ꝓphetarum de cordis ꝛ corpis castigatiōe: vt hec: Laauamini m. e. pharisei carnaliter de solo corpore accipiebant qđ vanum est fieri.

h Et egressus inde iesus ꝛc. Relictis calumniatoribus ītrat fines tyri et sydonis vt filiam liberaret et per fidem gentilis femine perfidiaz scribarum argueret. Relictis calumniatorib⁹ significat q̄ post resurrectionem relicturus esset perfidiaz iudeozū: per p̄dicationē iturus ad gentes.

i Et ecce mu. Idem marc⁹ dicit nisi q̄ ait: Jesum fuisse in domo cū mulier venit. Matheus p istā x̄ba: Dimitte eaz qz cla. post nos: inuit q̄ post ambulantem iesum preces emisit. Uenit ergo mulier in domum vbi erat iesus: sed qz matthe⁹ ait: Mō rndit ei verbū. dedit intelligere: qz ambo tacuerūt: ꝛ silētio egressū esse iesum: ꝛ ita cetera ꝓtexunt que i nullo discordant.

k Clamauit dicens ꝛc. Per fidem clamat. vū nouit vocare filiū dauid: xp̄i incarnationē ꝓfitēs. Rogat p filia. i. p ppīo suo ℣ nōdū

a Audite ꝛ itel. Hic saluator arguit iudeos de vana superstitiōe. ꝛ diuidit i duas ptes. ꝛ ꝑmo facit qđ dictū ē in generali. ſcō magis explicat intētionē suaz in ꝑticulari. ibi: Rndēs aūt petr⁹. Prima i duas. qz ꝑmo i generali ponit suū documētū. ſcō ex ꝑ subiūgit pharisеoz ꝛ scādalū. ibi: Tūc accedētes. Circa primū aduertēdū q̄ sicut dictū ē: lotio manuū aī comestionē vel cibarioz appositionē faciebat ad quādaz honestatē ꝛ mūdiciā corpalē: ꝛ in ꝑ erat bonū: sz si omitteret dicere q̄ ex ꝑ incurreret īmūdicia spūalis. ꝑ ē falsū ꝛ superstitiosū: qz īmūdicia spūalis ꝓuenit ab īteriori delectatione ꝛ ꝓsensu mētis: nō ab ipsis reb⁹ corpalib⁹. ꝛ ꝑ ē qđ ꝺz ꝑ.

b Et ꝓuocatis ad se tur. reuocādo eos a falsa doctrīa eoz.

c Dixit eis: audite. aure corpis.

d Et intelligite. aure mētis.

e Mō qđ intrat ī os. i. cibus corpalis.

f Coinq̄nat hoīez. spūaliť. ſ. nisi inq̄ītū p delectationē male afficiť ad cibum.

g Sz qđ ꝓcedit ex ore. i. x̄ba q̄ sūt malicie īteriozis significatiua.

h Hoc coinq̄nat hoīez. Cōsiderāduz q̄ xp̄s nō dicit ꝑ ꝝ legē: iz enī aliq̄ cibi in lege reputarēť īmūdi: vt caro porcina ꝛ hmōi: ꝑ tū nō erat ꝝm eoz naturam: qz oīs creatura dei bona ē. j. ad Timoť. iiij. vū Hen. j. Uidit deꝰ cūcta q̄ fecerat ꝛ erant valde bona. Ꝺz tū porcus īmundus ꝛ agnus mundus. vt dicit Aug⁹. ꝓtra Faustū. qz p alia īmūda ꝝm legem signanť q̄dam vitia q̄ sūt euitanda. et ideo qz lex euāgelica q̄ spūalis est inchoata erat p xp̄m ideo ꝛ illa observatio figuralis cibor non erat ampli⁹ observanda.

i Tunc acce. disci. ei⁹. Hic ex doctrina xp̄i ponit phariseoz scādalizatio: qz per doctrinā xp̄i videbant eoz simulationē ꝛ doctrinā reprobatā: ꝛ ideo nō poterāt resistere p rōnem vel scripturam. ideo ex inuidia mouebanť ꝓtra xp̄m ad mouenduz seditionē: ꝛ qz veritas vite iusticie ꝛ doctrine non est dimittenda ꝓpter scandalū aliozū: qz tale scandalum ꝓcedit ex malicia ipsius scādalizati. Unde dicit beatus Greg⁹. Si de veritate scandalū oritur rectius oriri permittiť q̄ ꝙ veritas relinquať. ideo sequiť:

k Oīs plantatio. i. doctrina ab homine inuenta que non ē legi ipsius dei cōsona.

l Eradicabitur. qz non habet firmū fundamentuz ꝛ radicē.

m Sinite illos. i. dimittite eos. ſ. ꝓ ceci sunt. i. carentes vero intellectu legis.

n Ceci sunt. i. carentes vero intellectu legis.

o Et duces cecoz. qz alios excecant suo erroze. ꝛ ducūt eos ad precipitiū.

p Rndēs aūt petr⁹. Hic aperiť p̄dicte doctrine xp̄i ītellect⁹ magˀ in speciali: qz petrus ꝓ se ꝛ ꝓ aliis q̄siuit ītellectū dicēs:

q Edissere nobis. i. expone.

r Parabolā istaz. i. sniaz occultā.

s At ille dixit: Adhuc ꝛ vos sine intellectu estis. q. d. tā diu audistis doctrinā meā q̄ statim deberetis ītelligere ea q̄ dicta sūt. vnde sequitur:

t Mō ītelligitis qz omne ꝛc. Istud ē verū p synecdochen: qz aliqua ꝑs de omni qđ intrat in os.

v In secessū emittiť. qz in omni cibo q̄ītūcūq̄ puro ē aliqđ impuritatis: ꝛ a natura expellit tā q̄ superfluū: ꝛ aliqđ retineť tanq̄ ad nutritionē necessariū: ꝛ neutrū istoz coinq̄nat hoīem spūaliter loquēdo.

x Que autez ꝓcedūt de ore. vt x̄ba.

y De corde exeūt. qz sūt concepť mētis significatiua.

z Et ea coinq̄nāt hoīez. qđ sunt male cogitationis significatiua. ꝛ ꝑ ē qđ seq̄ť:

a De corde enī exeūt cogitatiōes male. ꝛ p ꝓsequēs.

b Homicidia. i. ꝓssilia ꝛ colloq̄a ad ꝓpetrandū hmōi vitia q̄ hic tangūť ꝛ cōsimilia.

c Hec sūt q̄ coinquinant hoīem. spūaliter.

d Mō lotis autē manib⁹ ꝛc. īmundicia spūali.

e Et egressus inde recessit ꝛc. Reprobato erroze phariseoz. hic christus transit ad gētiles: vt ex deuotione gentilium ostendať iusta reprobatio iudeozū. ꝛ hoc ē quod dicit: Et egressus iesus inde recessit in partes tyri et sidonis. Tyrus et sidon sūt q̄dam ciuitates site in terra promissionis ꝓpe montez libani: qz filij isrł nō potuerunt totaliter expellere gentiles de terra sua.

f Et ecce mulier chananea. nationes ecz. Chananei enim habitauerūt in terra promissionis ante filios israel: nec potuerunt per eos totaliter extirpari. vnde ista mulier ab illis qui remanserant descenderat. Ista autem audiuerat miracula et famam iesu christi et ideo firmiter credebat q̄ filiam suam sanare poterat.

g A finibus illis egressa. quia christum sequebatur in via ad impetrandum sne filie sanationem. Marcus tamen dicit. vij. ca. q̄ venit ad iesū intra domū. ꝛ hoc est verum primo: sed quia eam ibi non exaudiunt secuta est euz in itinere clamans:

h Miserere mei domine fili dauid. Audiuerat enim christum ꝑ missum in deis descendere de genere dauid.

Qui non

Mar. 9. c
Ti. q. 3. inf
xba. De reñ. pō trā/
slatoez. De
voto. c. mane in fi.
Tirū. 3. c

Esa. 1. c

Mar. 7. c

nondū credēte vt ipsi a fraude diaboli absoluā/
tur. Vel filia ē anima vel ꝓscientia cuiuslibet in/
tra eccliam diabolo mancipata: ꝑ q̄ mater eccle
sia rogat: vel ipse homo ꝑ fedata conscientia.
5.10.a b Qui nō rūdit. Mō de supbia sꝫ ne sit ꝓtrarī
snie sue. In viam. gē. ne
ab. Ū vitat calūniā iu/
deoꝝ: gētiū ār salꝝ passio
Mystice nis et resurrectionis tpi
suaē. Mysti. Qui non
rūdit: Si ad ꝑmā petiti/
onē eccle dns salutē alē
differt dare: non ē despe/
rādū: vl̄a petēdo cessan/
dū: sꝫ magis ꝑcīb⁹ insistē
dū: ⁊ ad deū: ⁊ ad sāctos
donec ozent ꝑ eccliā: et
tunc pficietur oratio.
b Mō sū mis. Quasi di
ceret: ꝓꝛ⁹ oꝑtet me sacra
mētū mei aduēt⁹ comple
re in iudeis: ⁊ sic adducē
alias oues: et ꝟ de signo
petitionē hui⁹ differēdo.
c Panē fi. Verbū salu/
tis q̄ ꝓꝛ⁹ debeꝝ iudeis:
nō ē bonū dare canibus
vel gentib⁹ canina rabie
latrantibus semper.
d Etiam dns. Sub ꝑsо
na mulieris: mira fides
eccle: ⁊ patiētia: ⁊ humi
litas ꝑdicaꝝ. Fides: q̄
credit posse sanari filiā.
Patiētia: q̄ totiens de/
specta ī ꝑcīb⁹ pstat. Hu/
militas: q̄ se nō canib⁹:
sed catellis comparat.
e Mā ⁊ catelli. Mensa
ē sacra scꝑtura: mice pue
rozū sūt iterna mysteria
q̄bus humiles reficiunt
ſb mēsa: q̄ scriptura hu/
milit subditi: catelli: gē/
tes: būiles. quuli edunt
nō panes nō crustas. i. fi
lre supficiē: sꝫ medullā.
3.3.b f Magna ē fi. Sic supe
rius ō cēturione: nō iue/
ni tātā fidē in isrl̄: q̄ sīr
(vt ſb chananea) fidē gē
tiū ꝑsignabat. Magna
est fides gentiū q̄ in au/
ditu auris obedīt: ⁊ iō
salutē sibi suisq̄ ipetrat.
Q̄ puerū centurionis ⁊
filiā chananee nō veniēs
ad eos sanat: significat
gētes ad q̄s non venit p
pīnā saluādas ꝑ xbum
suū. g Et sa. ē ꝛc. Ubi
dat exēplū catheçiçandi
⁊ bapticādi infātes qui
nec sape nec facē aliq̄d
possūt: ſ p fidē ⁊ ꝓfessio/
nē parētū liberant a dia
bolo. h Et cū trās. ꝛc.
Cuz ī filia chananitidis
salutē gentiū ꝑsignasset:
reuertit ī iudeā: q̄ cum
plenitudo gētiū itrauerit
tūc oīs isrl̄ salu⁹ fiet.
i In montē. Dns in monte: xbū in alto sedet:
quia ī sua maiestate nō posset intelligi. k Ce/
cos. Ceci sūt q̄ nō itelligūt etiā si obediāt iubēti
bus. Surdi q̄ nō obediunt etiam si intelligant.
l Jesus aūt. Cōuocat discipulos vt doceat ma
gistros cū minozib⁹ cōicare ꝓsilia sua. Vel vt ex
locutione intelligant signi magnitudinem.

Wisereoꝝ

domine fili dauid: filia mea ma/
a le a demonio vexatur. Qui non a
s vt ꝓbaret patientiā ⁊ longanimitatem.
respondit ei verbum. Et acceden b
s mꝑterū ignari vel misc̄ia moti: vel importu/
nitate eius carere cupientes.
tes discipuli ei⁹ rogabāt eū dicē/
a s quā tenes nō exaudiendo.
tes: Dimitte eam q̄ clamat post
nos. Jpe aūt rndens ait: † Mō sū c
a s corꝑali missione. d
missus nisi ad oues q̄ perierūt do
a s q̄ a lōge clamabat cōsecura est cū.
mus isrl̄. At illa venit ⁊ adorauit e
s vt deū. s supra filij dauid.
eū dicens: Dne adiuua me. Qui f
respondens ait: † Mō est bonum b
sumere panem filiozuz et mittere i
s verum est.
canibus. At illa dixit: Etiam do k
s nō merco: panē vel sedere ad mēsaz: sꝫ conētra
sum reliquijs. s quas iudei vilipendebāt.
mine. Mā ⁊ catelli edūt de micis l
a s iudeoꝝ q̄b⁹ scriptura primo loco apposita ē.
q̄ cadunt de mēnsa dominoꝝ
suoꝝ. Tūc respondēs ihesus ait il m
li: O mulier magna ē fides tua: †
fiat tibi sicut vis. Et sanata est fi/ n
lia ei⁹ ex illa hora. † Et cū trāsisset p
inde iesus venit sec⁹ mare galileę.
a s vt auditores erigat ad superna.
b s q̄ requies nō nisi in celestibus ē querenda.
Et ascēdēs in mōtez sedēbat ibi.
a s mēre deuota. b s regnārē in celo. c s fide
lium. d s q̄s secū ducūt doctrina ⁊ exemplo.
i Et accesserūt ad ēuz turbę multę q†
a s a cōfessione christi. b s claudos per demia
ꝓsui operis non recte euntes.
habētes secū mutos: et clāudos s
a s in lumine fidei. s sarcina peccatoꝝ.
k cęcos: debiles ⁊ alios multos: ⁊ t
a s q̄ mediatori ꝑ humilem aduentum curādos
subijciūt sācti ꝑdicatores. b s quasi cōfitēdo hu
piecerūt eos ād pedes eius ⁊ cu x
manitatē xpi. s q̄ fideles inestimabili gaudio
exultant q̄n hec vident.
rauit eos ita vt turbę mirarētur
s christum cōfitentes.
videntes mutos loquētes: clau/
s per bona opa. s credendo.
dos ambulātes: cęcos vidētes ⁊
a s dicunt: quis deus magnus sicut de⁹ noster.
b s deum non recentem.
l māgnificabāt deū isrl̄. Jesus z
āt cōuocatl discipulis suis dixit:

a Qui nō rndit ei verbū. nō ꝓpter indignationē: sed vt ex perseuerātiā
ei⁹ in prece ostenderet fides eius ⁊ deuotio discipulis. b Et accedētes
discipuli ꝛc. mori enim erant ad hoc videntes eius fidez ⁊ deuotionem.
c Jpe aūt respondit. ꝑmo negatiue tamē sine improperio dicēs: d Mō
sū missus ꝛc. q̄z xps erat ꝑmo ⁊ ꝑncipaliter missus iudeis tāq̄ apls eoꝝ
⁊ ideo in ꝓpria ꝑsona non ꝑdicauit nisi iudeis nec
fecit miracula nisi ī casu ex aliq̄ speciali causa: vt. s.
ostēderet eccliam in fide gētiū esse fundandā: sicut
habet hic. ⁊ Job. iiij. vbi xps predicauit samarita/
nis deuote eū recipientib⁹. Post mortē aūt xpi fi/
des ꝑdicata est publice gentilib⁹. Et ſ est q̄d dicit
apls Roma. xv. Dico aūt xp̄m iesum ministrū fuis/
se circūcisionis. i. apl̄m iudeoꝝ ꝓpter veritatē dei
ad cōfirmādas ꝓmissiones patrū: q̄z antiq̄s patri
bus iudeoꝝ fuerat facta ꝓmissio de xpo sic abrae
⁊ dauid: q̄z ex iudei ꝑ maiori pte fidem xpi repule
runt ⁊ gētiles eā suscēperunt: ideo apls subdit ibi/
dem Roma. xv. gētes aūt super misc̄ia honorare
deū ꝛc. sequit: e At illa venit ⁊ adorauit eum.
adoratiōe latrie dicēs: f Dne adiuua me. Jnfir/
mitatē enī filie sue reputabat suā ⁊ ꝑ ꝓsequēs sana
tionē. g Qui rndēs. negatiue sꝫ ⁊ cū improꝑe/
rio. ait: h Mō est bonū sumere panē filioꝝ. i. do
ctrinā ⁊ miracula ꝓmissa iudeis tāq̄ spūalibus fi
lijs ꝓpter cultū vnius dei. i Et mittere canib⁹:
id est dare gētilib⁹ q̄ erant dediti cultui idoloꝝ: sic
canes circa cadauera aīaliū defunctoꝝ. k At il
la dixit etiā ꝛc. i. bonū est in casu. l Mā ⁊ catel/
li edunt ꝛc. q. d. sicut catelli aliqua modica vtpote
micas cadentes de cibo cōcesso filijs ꝓcipiunt: ita
etiam gentiles debebāt aliq̄d saltem modicum ꝑci
pere de būficijs xpi: ex quo ꝓꝛ⁹ q̄ non est cōtrarie/
tas in xbo xpi cū dicit: Mō est bonū ꝛc. et verbum
hui⁹ mulieris dicētis: imo bonū ē: q̄z xbū xpi est ī
telligēdū q̄ nō erat regulariter ⁊ vniuersaliter bo/
nū: cū xps esset apls iudeoꝝ vt dictū est. xbū aūt
hui⁹ mulieris intelligendū est in casu ꝓpter. s. peꝛ
tis deuotionē ⁊ vt ostenderet ecclesie gentiuz futu
ram fundationē. m Tunc respōdens iesus ait:
o mulier magna est fides tua: q̄ō patz ex xbo et fa
cto suo: q̄z nō fuit retardata a feruore petēdi. ꝑmo
ꝓpter christi taciturnitatē. nec secō ꝓpter eius re/
sponsionem negatiuā. nec tertio ꝓpter improꝑiū
adiunctū responsioni negatiue. ⁊ ideo subdit:
n Fiat tibi sicut vis. q. d. fides tua hoc meretur:
q̄ō patet ex facto cum subdit: o Et sanata ē filia
eius ꝛc. Patet etiā ex dictis q̄ tarditas christi ad
exaudiendū eius petitionē non fuit ex ignorantia
vel volūtate: sꝫ vt ex pseuerantia mulieris ostende
retur fides eius ⁊ deuotio dignioꝛ exauditione.
p Et cum trāsisset. Hic tertio christus reuertit ad
iudeos collato eis ampliori munere sicut post con/
uersionē gentiū reuerteꝝ ad iudeos ꝑ fidei illumi/
nationē: ⁊ iō facit eis plura miracula tāq̄ ań. ꝑmo
infirmos eoꝝ curādo, sc̄o eos corꝑaliter satian/
do. ibi: Jesus autem. Circa ꝑimū in quodaz gene
rali implicanē plura miracula ⁊ diuersorum gene/
rum que si explicarentur ī ꝑticulari implerēt vnū
magnum libz̄: ꝓpter q̄d dicit Job. vltm. q̄ si oīa
facta christi essent scripta ꝑ singula totus mundus
non posset capere libros qui scribendi essent. dicit
ergo: q Et accesserūt ad eum. sꝫ cum reuersus
fuisset ad iudeos. r Turbe multe. quia de mul/
tis ciuitatibus ⁊ castellis ⁊ villis venerant ad im/
petrandum sanationem infirmoz̄: et hoc est quod
sequitur: s Habētes secum mutos: cecos: clau
dos: ⁊ debiles. Debilitas accipit hic ſm Hiero. nō
in generali sed ī speciali: q̄ādo sꝫ nō potest quis
se iuuare de vna manu. hoc modo dicit debilis si/
cut claudus qui non potest ambulare nisi de vno
pede. Iste autem infirmitates erāt incurabiles via nature ⁊ medicine. iō
ꝓpter curationem eaꝝ recurrebāt hoīes ad christū cui nihil impossibile.
v Et alios multos. hoc addit euangelista ad includendum omnia infirmi/
tatum genera. x Et piecerunt eos ad pedes eius. vt illi qui nō poterāt
fidem ⁊ deuotionē ostēdere xbo vt surdi ⁊ muti. saltē ostenderēt eā facto.
y Et curauit eos. solo. s. xbo. Ille solo verbo poterat curare qui solo ver
bo poterat mundū de nihilo creare. z Jesus autem conuocatis discipu
lis suis. Hic ponitur miraculum de multiplicatione panum.

Misereoꝝ

Luc. 10. b

† 2. q. 7. te/ stes. s. xps

† 16. q. 1. si cupis in fi. † De pe. di. 6. c. 1.

Mar. 7 c

Mar. 8. c

D

Ca Miserecor tur. Turba triduo sustinet dñm: qz fideles penitētes se ad dñm in ope ⁊ sermone ⁊ cogitatione conuertūt q̄ in p̄sentis vite via deficerent: si in sua ꝓscientia sine doctrine pabulo dimitterent. In superiori signo .p. pinqui memorāt ⁊ vicini q̄nq; sensuū: ⁊ eoz nō recordatur dñs: sz discipuli in vespa tā inclinato sole. Hic dñs se misereri dicit et q̄re: qz triduo iā p. me. In toto seculo tertiū tps ē q̄ gra dat. primū añ lege. scōm sub lege. tertiū sub gra. q̄rtum est in futuro: vbi dies erit sine nocte ad qđ tendens reficitur in via. b In deserto panes. Panes p̄dicatores: desertum sese. i. infecūdos dicūt. Quasi: vñ nobis tāta facūdia vt possimus tam auidis auditorib⁹ sufficere? c Et accipiēs. Ut ostē dat se congaudere de salute hominū: ⁊ nos ad agēdas gras i formam etiaz de temporalibus. d Septē pa. Septiformis spū pascit adiuncta aplica auctoritate. q. paucoz piscium sapore q̄ non reficiūt exemplo sue vite vel mozt̄. Septem panes scriptura noui testamenti in q̄ gra spūssancti ⁊ reuelat ⁊ dat. Hec sūt bozdeacei: vt. s. qz b nō (vt i lege) vitale alimentū aīe figuris. q. tenacissima palea tegit. Hic nō duos pisces (vt in lege duo vngebāt: rex ⁊ sacerdos) s pauci. i. sancti noui testa. q̄ de fluctib⁹ seculi sūt erepti: ⁊ sustinent turbulentū mare ⁊ exēplo suo nos reficiūt: ne in via deficiam⁹. Ibi supra fenum: vt desideria carnis cōprimant: b sup terrā vbi ⁊ ipe mund⁹ relinqui p̄cipit. Vel mons i quo dñs reficit est altitudo xp̄i. Ibi ergo fenū sup terrā: qz ibi celsitudo xp̄i ꝓpter carnales carnali spe ⁊ desiderio tegitur. hic remota oī cupiditate carnali: cōmuas no. te. spei ꝑmanent' soliditas continet. Ibi. v. m. qz carnales v. sensib⁹ subditi: hic q̄ttuoz ꝓpter q̄ttuoz x̄tutes q̄b⁹ spūalit viuit: ꝓudētiā: tēperātiā: foztitudinē: iusticiā. Quarū ꝑma cognitio ē rerū apperendarū et vitandaz. Scda refrenatio cupiditatis ab his q̄ tpaliter delectāt. Tertia firmitas p̄ molestias seculi. Quarta q̄ p oēs diffundit dilectio dei ⁊ ꝓximi. Et ibi ⁊ b mulieres ⁊ puuli excepti sūt: qz i ve. ⁊ no. te. nō mit tunt ad numerū q̄ non pdurāt occurrere i virū pfectū vl infirmitate viriū: vel leuitate mētis. Utraq; refectio i mōte celebzata ē: qz vtriusq; te. scptura altitudinē celestiū p̄ceptoz mādat ⁊ ꝑmiozum: vtraq; altitudinē xp̄i p̄dicat. e Et qđ. Altioza myste. ria q̄ nō capit cōmunis turba apli sustollūt: ⁊ implēt septē sportas. i. pfectoz cozda septifozmi spūs gra ad itelligēdū illustrata. f Septē ⁊c. Sporte lūco ⁊ palmarū foljs solēt ꝓtexi: ⁊ significāt sanctos q̄ radicē cozdis in ipo fonte vite collocāt: ne aresc̄at vt iuncus in aq̄: ⁊ palmā eterne retributionis i cozde retinēt. g Et di. tur. Hic docet q̄ p̄dicatores mīstrato turbe x̄bo ipi ītra cubiculū cozdis x̄tutū debēt refici pomis. h Jn fines mag. Magedan q̄ alio noīe ōr dalmanuta q̄ est regio circa gerasam. ⁊ iterp̄tat poma vel nūcia: ⁊ significat hoztū de quo dicit: Hozt' ꝓclusus fons signat⁹ vbi crescunt poma virtutū: ⁊ ibi nunciatur nomen domini.

Can. 4. b

¶ Et signū

a ¶ cōparit vt homo: pascit vt deus. b ¶ in fide trinitatis lucidi p̄ suis suoz̄ū q̄q; peccatis instāter supplicant.

a † Miserēoz turbę q̄ triduo iā pse a b
a ¶ p̄ curatione suoz̄ū. b ¶ pabulū scripture.

uerāt mēcū: ⁊ non hābent qđ mā c
a ¶ p̄t⁹ auferr debilitarē: post cibos offert famis.
b ¶ a sacra admonitiōe vacuos.

ducēt: et dimittere eos ieiunos d†
¶ perit qui sine celesti pane ad patriā rendit.

nolo ne deficiāt in via. Et dicūt
a ¶ rudes in fide: q̄ non recordantur quinq; panibus quinq; milia hominū satiata fuisse.

b ei discipuli: Unde ergo nobis in e
¶ ipsi apostoli deserū: qz adhuc infecundi.

deserto panes tantos vt sature/
a ¶ non ignar⁹ sed docendo responsurus.

mus turbam tantaz? Et ait illis f
iesus: Quot panes habetis? Al
¶ scriptura noui testamēti.

illi dixerunt septem: ⁊ paucos pi g h
¶ sancti illius temporis quo ea cōdita est: vl quorum fidē vitam ⁊ passiones continet.

sciculos. Et precepit turbę vt di/
a ¶ sup ipius mōtis soliditatē: nullo feno interposito. b ¶ p̄mū cōplens in se p̄cepta que dabat ⁊ sanctoz̄ū vitam in se p̄figurans.

c scumberēt super terrā. Et ācci/
d piens septē panes ⁊ pisces ⁊ gra
a ¶ sacramēta aperuit. ¶ q: ministerio apostoloz̄ū voluit ecclesie distribui cibaria vite.

tias agens frēgit ⁊ dedit discipu
lis: ⁊ discipuli dederunt popu lo
¶ audiendo ⁊ exempla imuendo.

et comederunt omnes et satura/
a ¶ memorie recōdendo ⁊ operando. b ¶ vt est: Si vis pfectus esse vende omnia ⁊c.

e ti sūt: et quod superfuit de fra/
a ¶ spūalium sūma pfectio.

f gmentis: tulerūt septē sportas
plenas. Erant autē qui māduca
¶ noui testamēti popul⁹: non quinq; sensibus ob noxius ¶ quattuoz animi virtutib⁹ exornatus.

uerunt quattuoz milia hominuz
¶ exceptis leuibus et infirmis q̄ in virū pfectum non creuerunt.

g extra paruulos ⁊ mulieres. Et di i
missa turba ascēdit in nauiculaz:
h et venit in fines magedan. k

a Misereoz turbe. Hoc aūt p̄dixit aplis vt ipos induceret ad pietatē. b Quia triduo iam pseuerāt mecū. qz tantū afficiebant ad doctrinā xp̄i audiēdā ⁊ videndū ei⁹ miracula q̄ p tres dies non redierāt ad loca ꝓpria manētes cū xp̄o in loco deserto ⁊ sub diuo: ex q̄ ptz eoz deuotio. c Et nō habēt qđ mā. qz cibaria q̄ ꝺ domib⁹ suis apportauerāt iā erāt ꝓsūpta. ⁊ ideo ꝑma die vel scōa ℔ miraculū nō fecit: tū qz alimēta adhuc habebāt: tū qz magis apparuit qđ eis vict⁹ oīno defuit. d Et dimittere eos ieiunos nolo ne deficiāt in via: qz plures eoz̄ lōge distabāt a domib⁹ suis ⁊ die p̄cedēti pa rū comederāt. e Et dicūt ei di. ⁊c. q. d. locus ē desert⁹ ⁊ ville multū distāt. et ideo non possum⁹ p humanā ꝓuidentiā talia habere. f Et ait illis iesus: quot panes ha. nō petit ignozādo: ℔ vt eoz respōsiōe ꝓuideat de modo. g At illi dixerūt septē. qđ erat q̄si nihil respectu tāte multitudinis. h Et pauc̄os pisciculos. qz pauci erāt i numero ⁊ parui in quātitate. oia ista dicūt ad maiozem declarationē miraculi q̄ ex tam paruo cibo potuerit tāta multitudo satiari: ⁊ b fuit p multiplicationē cibi in manib⁹ xp̄i eodē modo sicut dictū est. s. ca. ix. Sequit: i Et dimissa turba. post miraculū ostēsum ascēdit in nauiculā fugiens turbe applausū ⁊ reuerētiā: in hoc dans p̄dicatoz̄ib⁹ exēplū. k Et venit in fines magedan. Ille est loc⁹ in q̄ iosias occurrēs regi egypti vulnerat⁹ ē: vt habet. iiij. Reg. xxiij. Marc⁹ aūt dicit i fines dalmanuta ca. viij. Et dicēdū ad hoc q̄ nō est ibi diuersitas ſm rem: qz ſm aliq̄s ē eadem regio habēs duo noīa. Marc⁹ accipit vnū ⁊ Matheus aliud: ſm alios sūt due regiōes distincte: ℔ in extremitatib⁹ ꝓiūcte: ⁊ ideo existens in cōfinio vtriusq; vere ꝺr esse in fine ist⁹ vel illius: ⁊ in tali loco erat iesus. Ca. XV

Moraliter k† Tūc accesserūt ad eum ⁊c. Per scribas ⁊ phariseos multū sollicitos de mūdicia exteriori ⁊ modicū de interiori significant hypocrite falsi. arguētes frequēter alios de modicis cū tñ sint infecti gruib⁹ petis. Propter qđ eis ꝺr supra. vij. c. Quō dicis fratri tuo: frater sine vt ei⁹ festucā ꝺ oculo tuo ⁊ ecce trabs ē in oculo tuo ⁊c. m† Quare ⁊ vos trāsgre. ⁊c. Sil'e fit hodie ⁊ i multis locis i q̄bus maioz sollicitudo habetur circa custodiam mādatoz hoīm q̄z circa custodiā diuinoꝝ p̄ceptoz: qz grauius pat⁹ punit trāsgredies mādatū p̄ncipis vel plati qđ tū frequēter nō ē malū nisi qz ꝓhibitū q̄z trāsgredies dei mādatū qđ de se semp ē illicitū. † Popul⁹ hic labijs me ho. ⁊c. ℔ pōt dici de doctoz̄ib⁹ et p̄dicatoz̄ib⁹ q̄ docēt bñ ⁊ viuūt male. Cetera sūt ita moralia q̄ nō indigent alia moralitate vl q̄z ibi. e† Et egressus inde ⁊c. per mulieres chananeā cui ꝺr a dño: † O mulier magna ē fides tua. pōt rō supioz intelligi: q̄ legibus eternis inspiciēdis ⁊ consulendis intēdit ſm Aug'. xij. de trini. p filiā ei⁹ rō inferior. p demoniū autem ipa sensualitas que etiam per serpentem significatur: vt dicit Augustin⁹ ibidem. Sic igitur filia mulieris chananee a demonio vexāt: qñ p sensualitatē iferioz ratio ad ꝓsensū peccati mortalis impellit cui⁹ sanatio p matrē. i. rōnez superioꝛē a dño petit. nā rō supioz semp ad optima dep̄cat: ⁊ sic dñs distulit exaudire petitionē mulieris chananee vt ei⁹ fides clari⁹ appareret: sic ⁊ dñs aliq̄n dimittit impulsū rōnis inferioris p sensualitatē diuti⁹ ptrahi vt augeat meritū tētati: ꝓpē qđ paulo petenti stimulū carnis a se auferri dixit dñs. ij. Cor'. xij. virt⁹ i infirmitate p/ficit ⁊c. o† Et cū trāsisset inde ⁊c. Seq̄t: p† Et accesserūt ad eum. ⁊c. Cecos aūt illumiat cū ignozātib⁹ cognitiōez sue salut' infūdit. Mutos etiā curat cū eoz linguas in laudē sui creatoris soluit. Sil'iter claudos cū i via iusticie gressus eoz dirigit. Debiles fortificat cū pigros ⁊ accidiosos opari bonuz virilit facit. Turbe x̄o miranť ⁊ deū glorificāt cū ex talib⁹ mutationib⁹ q̄ sunt dextre excelsi: deū laudāt. a† Misereoz turbe ⁊c. p q̄ttuoz hoīm milia q̄ xp̄m in deserto sūt secuti: significat multitudo credentiū in xp̄m de q̄ttuoz

partibus

partib⁹ mūdi. ꝺ† Et dimittere eos ieiunos nolo ne deficiāt in via. ℑm q dicit Grego. i Homel. In ꝑsti vita ꝙ̄si i via sum⁹ q̄ ad patriā ꝑgim⁹. ℭ ne fideles in hac via deficiāt: poscēdi sūt ꝑ prelatos: doctores ⁊ curatos pane sane doctrine ⁊ sacre scripture ⁊ eucharistie q̄ egeāt septiformis gr̄a spūsscti. ꝓpter qō ꝺr dic q fuerūt. vij. panes. ⁊ pauci pisces: ꝑ q̄s significant sacre scripture sm̄e a piscatorib⁹ ecclie cū labore queste. In ca. xv. vbi ꝺr i postil. Eos aūt dicit falsе exponēdo mādatū.

Additio.j. Hec expositio nō videt valere ꝓp̄ duo: ꝓmo q nō ꝟonat lr̄e. scōo q ꝑsupponit falsuz. Primū ptz de se lr̄az bene aspiciēti: qō etiā ipe postilla tor videt fateri: cū dicit: hec ē ꝟstructio defectiua. vbi ℭ ꝟstructio deficit manifestū ē q lr̄a nō bñ ꝟcordat sensui sibi dato. sed cūdū ptz ꝓmo: q nusq̄ inuenit hebr̄eos asserere q meli⁹ ē deo offerre q̄ subuenire parētib⁹ i necessitate posit: imo cōiter tenēt q meli⁹ ē elemosynas largiri q̄ sacrificia volūtarie offerre: ꝓut ex multis auctoritib⁹ ve. testa. deduci pōt. Ex a fortiori meli⁹ ē subuenire parētib⁹ i necessitate ꝟstituti q̄ offerre ⁊ hmōi. Scōo q Rabi moyses egyptian⁹ q̄ inf eos magne reputatōis est in suo libro de directiōe pplexoꝝ vbi de causis sacrificioꝝ tractans scripsisse tradit q sacrificia nō fuerūt p̄cepta ꝙ̄ho israelitico ex intētu p̄ncipali: ꝟ est q̄si fuissent p se intēta a deo: ꝟ ex intētu secūdario q̄si p accidēs vel indirecte: vt. s. q p huiusmōi sacrificia hoies retraherentur a sacrificijs idoloꝝ. Ad qō allegāt illud Hiere. vij. Nō sum locut⁹ cū patrib⁹ vr̄is: nec ꝑcepi eis i die q̄ edux i eos de r̄a egypti ō ꝙ̄ho holocaustomatū ⁊ victimaꝝ: ⁊ alias auctoritates q̄ ꝟ sonāt. Sz ꝟstat q ꝑceptū de honoratiōe parētū ē p se p̄ncipal⁹ intētū tanq̄ ꝟsonus ⁊ ꝟforme iuri naturali. Illud aūt qō ē p se: sp̄ ꝑferē ei qō p accidēs est. Et iō nūq̄ etiā ℑm eos ꝟcederet: qō ꝓpter sacrificia offerēda ptermittēdū eēt ei ꝑceptū de honoratiōe parentū. vñ ad istū passuz bñ intelligēdū: recurrēdū ē ad traditiōes phariseas seu talmudicas q̄s xp̄s intēdebat i ꝓposito reꝓbare. Ad cuius euidētiā sciēdū q circa materiā votoꝝ vn⁹ liber a talmudicis ē cōpositus q̄ intitulat nedarim. i. vota: in q libro plura erronea scripserūt sine aliq̄ fulcimēto sacre scripture: inf q̄ vn⁹ error tal⁹ ē. Tradūt ei q sic q̄libet pōt ꝟsecrare bona sua ꝺr: sic q facta hmōi ꝟsecratiōe p votū postea nō licz alicui talib⁹ bonis vti nisi i dei obsequiū. s. i seruitio altar̄ vl tēpli ⁊ hmōi: sic q̄libet pōt ꝟsecrare bona sua singlariť: ꝟ est respectu vni⁹ ꝓsone tm̄. Ꝟbi gr̄a. Si q̄s dicit alicui ꝓximo volo seu voueo q bona mea sint ꝟsecrata respectu tui: tūc dicūt q illa bona sint cō secrata respectu illi⁹ hom̄is tm̄: sic q nullo mō pōt eis vti: ac si essent simpliciť deo ꝟsecrata: dūs tū illoꝝ bonoꝝ ⁊ etiā alij homines q̄cūq̄ pñt vti talib⁹ bonis ac si nō eēnt ꝟsecrata ꝟ mere ꝓpria. Votū aūt hmōi ℑm eos multipliciť ozeten⁹ exp̄mitur: ⁊ specialiť cū Ꝟbis significātib⁹ aliquā rē ꝟsecratā. ac si dicat aliq̄s: sicut tēplū sic ē res mea: tūc illa res ē ꝟsecrata tanq̄ templū. Silr si dicat sicut altare vl sic corbona ⁊ hmōi. Silr si dicat mun⁹ sit vl est tal res idē est iudiciū. intelligiť enī de munere deo oblato. Ex q̄b⁹ inferunt q si dicat q̄s p̄ri suo: mun⁹ qō cūq̄ ē ex me tibi ꝓderit. tūc p̄ nullo mō pōt vti aliq̄ bono filij sui: etiā filio volēte: ⁊ p̄re i necessitate existēte: ⁊ ꝟ iō q ℑm traditionē suā p̄dicta oīa bona filij sui sunt ꝟsecrata respectu patris. Vñ mālfeste pharisei irritū fecerūt mādatū dei ꝓp̄ traditiones suas: vt xp̄s dicit. Mā ℑm illā traditionē q̄ nulli⁹ fundamēti ē filij excusarēt a subuētiōe p̄ris: qō est mālfeste cōtra dei p̄ceptū. Verba aūt euāgelij ℑm p̄dicta ꝟstruunt planeꝝ sine defectu sic: Quicūq̄ dixerit p̄ri vel m̄ri qō cūq̄ ē ex me tibi ꝓderit ⁊c. cui⁹ sensus ē: qō filij⁹ vouet vt sit tanq̄ mun⁹ altari ꝟsecratū: ꝺcq̄d sit de bonis suis p̄ri ꝓderit: ⁊ sic filij⁹ talis⁹ volens nullo mō pōt ꝓdesse patri ℑm eos: qō ē de directo cōtra p̄ceptū diuinū: ⁊ ꝟ qō legit Mar. vj. Corbona qō est donū q̄ cūq̄ ex me tibi ꝓderit: ⁊ vltra nō dimittit⁹ eū facere patri suo aut m̄ri. Ex q̄ ptz q nō psuadēdo pharisei ꝟ dicebāt: ꝟ potius cogendo: qō ptz ex ꝟ qō dicit: Nō dimittit⁹ eū: q ex ꝟtute illius voti ꝑtensi tā nō poterat fili⁹ ꝓdesse patri: ⁊ sic irritum fiebat mandatū dei p suā falsaz traditionē. Et sic iste error nō ꝓcedebat ex auaricia sacerdotū: sz ex eo q male interꝑtabant sacrā scripturā: ⁊ traditiones suas ꝺnis ꝑcept⁹ ꝑferebāt. In eodē ca. vbi ꝺr in postilla: Istud est verum p synecdochen.

Additio.ij. Attendendū q nō dixit xp̄s: Totū qō in os intrat: sed omne qō in os intrat. Vñ ad sane intelligēda ꝟba xp̄i in ꝟ loco nō reqrit⁹ vt intelligant ꝑ synecdochen: sed sufficit q fiat ibi distributio ꝑ speciebus singuloꝝ. sicut ꝺr: Oīe aīal fuit in arca Noe: cui⁹ intellectus cōiter ē q de q̄libz specie aialiū fuit aliqs aīal i arca noe. Et in ꝓposito de q̄libet specie ciboꝝ aliq̄d emittit: licet aliq̄d ad nutri

ad nutritionē retineať. Sz adhuc hoc non videť sufficere ad amouendū scandalū phariseoꝝ q̄ videbant credere q ea q̄ remanebāt in corpe possent hoiem coinq̄nare: alioq̄n nihil faceret ꝓtra eos q cib⁹ intrās ꝑ os emitteret in secessuz vl nō. Vñ meli⁹ videť dici ℑm Hiero. s. q ꝺcq̄d ex alimento generať p̄t etiā p calorē naturalē resoluit: ⁊ p occultos quosdaz poros emitti.

Replica. In ca. xv. vbi agit⁹ de traditiōib⁹ senioꝝ infirmātib⁹ obseruātiā diuinoꝝ p̄ceptoꝝ. Burgē. in duob⁹ redarguit postil. ꝓmo q vt dicit expositio ei⁹ nō ꝟonat lr̄e. scōo vt dicit postil. p̄supponit falsum. Primū ꝓbat ꝑ hoc q postil. dicit constructionē lr̄e defectiuā. cū dicit: Mun⁹ quodcūq̄ ē ex me tibi ꝓderit. ex q̄ arguit Burgen. igit sensus ei⁹ dat⁹ nō ꝟonat lr̄e: vbi dico q ꝟ argumētū vēit ex dissimulatiōe grāmatice: rhetorice ambaꝝ artiū ignorantia. sepe enī in ve. te. facit Burg. mentionez de grāmatica hebr̄eoꝝ. hic aūt grāmatica latinoꝝ videť ignorasse. Est enī i grāmatica aposiopasis defectiua oratio q̄ sepe vtit scriptura. Est etiā in rhetorica p̄cisio coloꝝ verboꝝ: q̄ sepe vtit scriptura: ⁊ coincidit cū aposiopasi ꝑter q̄ ꝺr hic excusat defectus figura: ibi ostendit ornat⁹ rhethoricus ex oꝛōnis truncatione. Argumētū igit Bur. videť tentatiuū cū ꝺr: oratio vel cōstructio est defectiua. igit sensus dat⁹ nō ꝟonat lr̄e. Maz ꝓ cōsonantia hñda in lr̄a suppleť qō ꝑ figurā vel colorē trūcatū est. Scōo dicit Bur. postil. p̄supponere falsuz in eo q dicit inde oꝛū scribas ⁊ sacerdotes ꝓpter auaritiā fecisse inf ceteras traditiones illā: q meli⁹ est offerre deo q̄ subuenire parētib⁹ ⁊c. hoc dicit Bur. falsū. Primo vt dicit nusq̄ repit⁹ in deos ꝟ sensisse: ānimo ꝓponderat elemosynā spōtaneis sacrificijs: multo fortiꝝ honorē parētū ⁊c. vbi dico q si ꝟsequētia valeat: antecedens ēmihi valde dubiū. ꝓpter dicta beati Hiero. et ꝓpter glo. sup Mat. ⁊ Mar. ⁊ scholasticā historiā: ⁊ ꝓp̄ dicta alioꝝ doctoꝝ q̄ꝝ mlti scinerūt hebraicū: ⁊ ꝟcordit dicūt sicut postil. q̄ ab eis recepit. Sed dato q̄uis nō ꝟcesso q iudeoruz ꝓceres sicut dicit Bur. sensissent. nō tñ sequit: igit sic facerēt vel docerēt auaricia cecati. Nec hodie eoꝝ docti docēt vel faciunt id qō sentiūt: imo potius ꝑ talmudicas ⁊ erroneas doctrinas simplicē ppl̄m decipiūt ⁊ veraz lr̄am corrūpūt. Scōo dicit Bur. dictū postil. falsum: allegat ad id ꝓbādum Rabi moy. egyp. sat⁹ bñ dicentē: sed nō allegat bñ faciētē q̄ traditionib⁹ hūanis dīna p̄cepta p̄ponderat: ⁊ q Bur. nos vltra in sua expositiōe ad talmud remittit: ⁊ librū quē noīat redermi nihil aliud est q̄ꝫ fideles xp̄i retrahere a sctoꝝ veris expositionib⁹ ⁊ remittere ad videndū vana scripta erroꝛib⁹ plena. ꝓut ipe Bur. met testat⁹ in mult⁹ loc⁹. Hec est cautū simplices sensuz lr̄ale sepe cupientes hmōi erroꝛib⁹ occupare. In eodem ca. vbi dicit: Omne qō intrat in os ⁊c. Dicit postil. intelligēdum ℑm synecdochen. Bur. facit inutilē obiectionē ⁊ incidit in id qō impꝛobare putat. Dicit ei q nō oportet dici ꝑ synecdochen: quia nō dicit totū qō intrat sed oīe. distributio debet accipi vt dicit ꝓ specieb⁹ singuloꝝ: vt sit sensus, de q̄libet specie ciboꝝ aliq̄d mittit in secessum: licet aliq̄d ad nutriendū retineať. nunc aūt ⁊ apud philo. ⁊ theo. totuz vniuersale ⁊ oīe ꝓ eodē accipiunť. q̄ ei dicit oīe nihil excipit. Sic ⁊ similiter de toto vniuersali ⁊ specialiť oīe est totū in q̄ntitate ℑm logicos. vñ resolutio Bur. qua dicit de oī specie ciboꝝ aliq̄d mitti: idē est sicut diceret debere intelligi ℑm partē: et sic oīe capit ꝑ synecdochen quod voluit impꝛobare. Sz mouet Burgen. hic dubiū qz ꝑ vtrāq̄ expositionē nō videť tolli scādalum a phariseis: ⁊ ꝓpter hoc dubiū dicit allegando beatū Hiero. q vniuersaliter debeat accipi sic: q ꝺcq̄d intrat in os ⁊ ex alimento generať: potest etiā ꝑ calorē naturalē resolui et ꝑ occultos quosdā poros emitti. Sed illud videť frustra dici ꝑ Burg. Primū qz xp̄s dicit: oīe qō intrat ⁊c. ꝑ hoc noluit nec curauit tollere scādalū phariseoꝝ. quia dixit: Sinite eos: ceci sunt ⁊ duces cecoꝝ: sed soluz voluit instruere discipulos petentes. Et nō est verisimile q̄ de illis occultis modis dicendi ⁊ egerendi curauit discipulos instruere: sed innuere argumento a maiori. s. vt si impurum nutrimenti qō in secessuz emittitur non coinquinat: igitur multo magis id quod purū est non coinquinat iuxta illam regulam: Si id quod magis videtur inesse non inest: nec quod minus: sed si ex cibis deberet homo inquinari magis videtur hoc verum de impur⁹: quod tñ nō ē vt ꝺr in lr̄a. ⁊ subintelligēdū est moraliť: qz ex his que naturalia sūt nec laudād⁹ q̄s est nec vituperād⁹. si igit ꝑ naturalē digestionē vl indigestionē ex puro vl impuro cibo generaret corrupt⁹ humoꝛ vilē faciēs hoiem: ex ꝟ tñ nō ꝺr moraliter inquinari: q̄uis naturaliter. de qua hic nō dicitur.

a Et accesserũt. Ut signũ de celo. Ut q̃ pauit multos paucis: manna plueret q̃ oĩes reficeret. Uñ Johãnes post eduliũ panũ: quod signuz facis vt videamus ⁊ credam⁹ tibi? quid operar⁊? Patres nostri man.mã.in deser. Joh.6. c

A Petebãt tentando: vt in moze helie ignem de sublimi mitteret: vt in sil'itudinẽ samuelis etiuo tpe mugire toni/trua faceret: q̃si nõ possent ⁊ illa calumniari: ⁊ dicere ex occult⁊ ⁊ varijs aeris passiõib⁹ accidisse. b Factoue spere. Increpat eos q̃ ex ordine elemẽtoz discernãt dies ꝑ signa tẽpoz̃ ignozant: cũ omnis lex ⁊ ꝓphe aduẽt⁹ sui indicia ex operuz q̃ gereret admiratiõe significent. Cũ qualitatẽ tpis venturi ex signis p̃cedẽtib⁹ cognoscerẽt: rẽ tam necessariam ex signis suis intelligere negligebant. c Rutilat enĩ. Pati untur apli post resurrectionẽ p quos me iudicare in futuro scire potestis: q⁊ cũ non parco meis bonis q̃n patiantur: nõ parcaz alijs in futuro. d Signa aũt ⁊c. Ad tps gr̃a ptinentia a ꝓphetis p̃dicta: nõ possunt vob fidem facere de meo aduentu. Signa autẽ. Signa tempoz̃ dixit de aduẽtu suo vel passiõe: cui simile est roseũ celũ vespere. Et itez de tribulatiõe ante aduẽtum futuruz: cui simile est roseũ celũ cũ tristicia. e Nõ dabitur ei ⁊c. Sed dab̃ fidelib⁹ de celo quãdo videntibus apostolis in celuz ascendit ⁊ spiritumsanctum misit. f Obliti sunt pa. Quõ panes ñ habẽt qui modo impletis sport⁊ nauẽ ascẽderunt: et nauigantes audiunt vt caueant a fermento phariseoruz? Sed tñ ait scriptura q̃ obliti sunt tollere panes secum: vnius veri ⁊ ĩterni panis qui cuz eis erat dulcedine capti: parum se curare indicantes de cura cozporis et necessarijs: cũ et ipsa naturalis refectio a mẽte excesserat. g A fermento. Fermentũ est puersa doctrina: q̃ vel modica totaz massam cozrũpit: ⁊ in suũ sapozẽ trahit. h Quid cogitat⁊. Quid cogitat⁊ me dixisse de ẽrenis panib⁹ de q̃b⁹ nõ ẽ vob dubitandũ: cũ de tã pauc⁊ tãtas feci abũdare reliquias. i Cauete a fer. A superticiosa doctria q̃ moze ℣ fermẽti

a † Accesse La. XVI
a ℣ legis fiducia insolẽtes: dedignãtes opera virtutum.
runt ad eũ phãrisei ⁊ saducei tentãtes: ⁊ rogauerũt eum vt signuz de celo ostẽderet ill'. At b c
a ℣ ita in morte mea debetis resurrectionem percatorũ p meum sanguinẽ intelligere.
b ille rñdẽs ait eis: † Fãcto vespere dicitis serenũ erit: rubicundũ est d
a ℣ futuram iudiciũ p̃cuidere'p̃ precedẽtes tribulationes sanctorum.
enim celuz. Et mane: hodie tempestas: rutilat enĩ triste celũ. Fa/ e f g
c ciem ergo celi diiudicare nostis: ℣ ex istis signis.
signa autẽ tempoz̃ nõ potestis. h i
a ℣ nota eadẽ supius dicta. b ℣ icredula. p spũali carnalez intellectũ habens.
† Generatõ mala ⁊ adultera signũ k
a ℣ de celo. b ℣ nisi de inferiori. ℣ hoc potestat⁊ sue signũ constituũ esse demonstrat.
c q̃rit: ⁊ signũ ñ dabit⁊ ei nisi signũ
a ℣ relictis vt infidelib⁹: nõ dimissis. ℣ iudeis. ℣ ad gentes.
ione ꝓphe. Et rẽlict⁊ ill' abijt. Et l+
cũ venissent discipuli ei⁹ trãs fre/
f tum: obliti sunt panes accipere. m
Qui dixit illis: † Intuemini ⁊ ca n
a ℣ .i. a vanis traditorib⁹ q̃b⁹ videnẽ q̃ nõ sunt.
g uete a fermẽto phariseoz̃ ⁊ saducẽoz̃. At illi cogitabãt int' se dicẽ o
a ℣ nõ vult vt de panib⁹ eoz̃ accipiam⁹. b ℣ cogitationes eorum.
tes: q⁊ pãnes ñ accepim⁹. Sciẽns p
B b autẽ ihesus dixit: Quid cogitatis inter vos modicę fidei: q⁊ panes
a ℣ neq̃ mysterium intelligitis: neq̃ virtutem in memoria haberis.
non habetis? Mõdũ intelligit⁊ †
a ℣ expensorum.
neq̃ recozdamini q̃nq̃ pãnuz in quinq̃ milia hoĩm: ⁊ quot cophi
℣ expensorum.
nos sumpsist⁊. Neq̃ septẽ pãnũ in quattuoz milia hoĩm: et quot sporzas sumpsistis? Quare non q
℣ corporali.
intelligitis: q⁊ non de pane dixi
i vobis: cauete a fermento phari/seoz̃ ⁊ saduceoz̃? Tunc intellexe r
rũt q⁊ nõ dixerit cauẽdum a fermẽto panũ: sed a doctrina phari
seoz̃ ⁊ saduceoz̃. † Uenit ãt ihesus s

a † Accesserũt ad eũ pharisei. Jn p̃cedẽti capitulo christus reprobauit errorẽ indeoz̃ ĩ lege: hic docet fundationẽ ecclie gentium in fide: vbi primo aperit incarnatiõis mysteriũ. scõo predicit redẽptionis preciũ. ibi: Uenit autẽ ihesus in partes. tertio imponit imitationis exemplũ. ibi: Tunc iesus dixit discipulis. Prima in duas. q⁊ primo mysterium incarnatiõis aperit. scõo ex hoc doctrina phariseoz̃ nõ solũ sicut erronea: ꝫ sicut curiosa ⁊ inutilis excluditur. ibi: Et cũ venissent discipuli ei⁹. Circa primam partẽ aduertendũ q̃ aliq̃ scribeb̃ pharisei omisso studio legis ⁊ ꝓphetaz̃ studebant in mathematicis: et potissime in astrologia. uñ ⁊ vsq̃ hodie aliq̃ eoruz in hoc sũt valde curiosi: ⁊ q⁊ astrologi aliq̃ volũt iudicare p ꝓsiderationẽ astroz̃ de inchoatiõe legũ ⁊ secta rũ diuersaz̃. iõ ⁊ isti p astra volebãt p̃nosticare de aduentu xp̃i. Sed aũt est impossibile: q⁊ virt⁹ celi nõ se extendit ad talia: licet se extendat ad p̃nosticanduz de futura dispositiõe aeris: vt siccitate ⁊ pluuia ⁊ huiusmodi. ⁊ hoc est q̃d õz: Et accesserũt ad eũ pharisei et saducei tentãtes. ſ. si possent cũ in aliq̃ cape. b Et rogauerũt eũ vt signũ de celo ostẽderet eis. declarãdo ꝫ temp⁹ sui aduent⁹ ex aliq̃ signo celesti. c At ille rñdens ait illis: facto vespe dicit⁊. i. aliq̃d p̃dicere de futura tpis dispositiõe potestis p ꝓsiderationez celi: q⁊ ad hoc bene se extẽdit talis sciẽtia. ꝓpter q̃d subditur: Serenũ erit. d Rubicundũ est enĩ celũ. talis enĩ dispositio celestis est signũ future serenitat⁊: q⁊. ſ. sic frequenter ꝓtingit: licet aliq̃n impediat⁊. e Et mane. supple dicere potestis. f Hodie tempestas. erit supple. g Rutilat ⁊c. q̃d ꝓtingit in cõsecutione ⁊ tonitruo: ⁊ b̃ est signũ tẽpestatis. ꝓpter q̃d subditur: b Faciẽ ẽ celi diiudicare nostis. inq̃ntũ. ſ. facies celi est signũ alicui⁹ dispositiõis future in elemẽtis. i Signa aũt tẽpoz̃ nõ potestis. i. signa tẽpoz̃ diffinitoz̃ in p̃scientia dei de aduẽtu xp̃i nõ potestis p talia diiudicare: q⁊ solũmodo dependẽt ex diuina dispositiõe ⁊ nõ ex ꝓstellatiõe: ⁊ ꝓpter b̃ aduentus xp̃i ꝓsiderãdus est vt dictũ est ex dict⁊ ꝓphetarũ q̃ b̃ habuerãt ex dĩna reuelatiõe: sicut habet̃ Dañ. ix. vbi circa b̃ tarant̃ hebdomade determinate: ⁊ Hẽ. xlix. Ubi signũ aduẽtus xp̃i ponit̃ trãslatio regni iudeoz̃ ad alienigenã: q̃d factũ ẽ sub herode. k Generatio mala ⁊ adultera. hoc. ſ. expositũ est. ca. xij. l Et cũ venissent. Hic ꝓcludit doctrinã phariseoruz vitandã a discipulis suis: nõ solũ tãq̃ curiosaz ⁊ inutilẽ sed etiã malã ⁊ perculosaz. ꝓpter b̃ vocat eam fermẽtũ ꝓpter corruptionẽ malicie ⁊ nequicie ꝓtentã in ea. ⁊ b̃ est q̃d dicit: m Intuemini. p diligentez ꝓsiderationẽ mẽtis. n Et cauete a fermento. i. a doctrina corrũpente: nec ẽ mirũ si fermẽtũ õz bic doctrina corrũpens. supza aũt. xiij. ca. fermentũ accipit̃ p feruoze fidei vt visuz est: q⁊ eadẽ res ex diuersis p/prietatib⁹ bene significat opposita ⁊ disperata: sic̃ leo aliq̃n accipit̃ p xp̃o: vt õz Apoca. v. Uicit leo de tribu iuda: ⁊ hoc ꝓpter ꝓstantiã ⁊ audaciã ĩ aggrediendo ardua ⁊ periculosa. Aliq̃n aũt accipit̃ p diabolo ꝓpter crudelitatẽ: ℣m q̃ õz. j. Pe. v. Aduersarius vester diabolus tanq̃ leo rugiẽs ⁊c. ita eodẽ mõ fermẽtum ꝓpter calorẽ inclusuz significat feruorẽ fidei: p/pter aũt corruptionẽ doctrinã malã. o At illi cogitabant intra se dicẽtes: q⁊ panes nõ accepimus. q. d. intra se. bñ cautim⁹: q⁊ ab eis nullũ panẽ accepim⁹. Ex q̃ ptz q̃ intelligebãt fermẽtũ ad ĩram. ſ. panez fermentatũ: ptz etiã eoz̃ deuotio ad xp̃m: q⁊ sic ei inseparabilit̃ adherebãt q̃ obliti fuerãt accipe necessaria. p Sciens aũt ie. cogi. eoz̃. tanq̃ de⁹. q Quare nõ intel. ⁊c. q. d. ex fact⁊ meis p̃cedẽtib⁹ et doctria deberet⁊ sic esse illumiati q̃ verbũ meũ intelligeretis nõ de pane materiali: q⁊ de b̃ possum vobis sufficienter ꝓuidere. q⁊ ꝓbat duplici exẽplo in quo magnaz multitudinẽ satiauerat paruo cibo: vt patuit. ſ. xiiij. ⁊. xv. ca. ⁊ b̃ est q̃d dicit: Rondũ intelligit⁊ ⁊c. ⁊ ptz. Sequit⁊: r Tũc intel. ⁊c. ſ. materialiũ sed a doctrina phariseoz̃ q̃ vocat̃ fermentũ rõne p̃dicta. s Uenit aũt iesus. Jn ista parte ostẽdit se humane salutis preciũ: ⁊ primo ostẽdit se dei ⁊ hoĩm mediatorẽ. ⁊ secõo hominũ redemptorẽ p suã passionẽ. ibi: Et exinde cepit iesus ⁊c. Circa primũ primo ponit̃ discipulorũ cõfessio. secundo ex hoc subdit̃ potestat⁊ collatio. ibi: Respõdens autẽ iesus. Circa primũ aduertendũ q̃ mediatoz inter aliqua debet participare extrema: ⁊ ideo xp̃s q̃ habebat duplicẽ naturam in ℣ vno suppo

Jo.6.d. † Mar.8.b Joh.6.b.
† Luc.12.d
Jose.5.b Dar.3.b
† Mar.8.b Luc.12.d
† Mar.8.b Luce.9.d

fermenti veri panis simulat se substantiã habere. Per ☩ innuit q̃d significãt q̃nq̃ panes vel septẽ. Si enĩ fermẽtum: dicit heretica dogmata: panes sũt vera doctria. a In partes cesaree phi. Iste loc⁹ est vbi iordanis oritur ad radicez libani: ex quo z duab⁹ fontibus. b Homines ⁊c. Moles sũt q̃ de filio hois loquuntur. dij enĩ q̃ deitatẽ intelligunt. c Filium hois. Pũs de se humilitatẽ humanitat⁊ profitet: discipli dei/tatẽ intelligunt.

d Alij iobem bap. Sic poterant errare in helia vel in ceter⁊ alijs: sic herodes errauit in Johãne: cũ ait: Johãnes quem ego decollaui surrexit a mortuis: z ideo ẋtutes opanf in eo. 3.6.b

Jdeo vult exponi errores eorũ: vt eis repulsis discipuli veritatẽ proferant: non ex vulgi opinione: sed ex dñi reuelatione.

e Rñdens simon. Jdeo vn⁹ rñdens et vni rñdet ꝓ oĩbus vt vnitas in oĩb⁹ obseruetur. f Dei viui ⁊c. Ad distinctionẽ falsorũ deo: qs gentes vel de mortuis hoibus vel de insensibili materia sibi instituerũt. g Barriona. Bene fili⁹ colũbe: q: dñm pia simplicitate sequebatur: vt q: plenus spũali gra erat. Filius spũsancti dicit qui ostẽsus est in colũba ab eo quẽ filiũ dei viui vocauerat: z filio colũbe pr reuelat: q: vna ẽ opatio patris z filij cũ sctõspũ. Reuelat inquã mysteriũ fidei: q: caro z sanguis nõ reuelare potuit. i. hoies carnali sapia inflati q̃ nõ colũbe filij: et ideo a sapia spũs alieni. de quibus. ℈. Alij iohannẽ: alij heliã ⁊c. h Tu es. Nõ dico vocaberis: sed tu es petr⁹: ob fortitudinẽ fidei z ꝓfessiõis ꝓstantia. i Petrus. A me petra: ita tũ vt mihi retineã dignitatez fundamẽti: tu sup me ordiabis lapides mundos: z abijcies leprosos. Sicut lumẽ z cetera nolã: vt vos est⁊ sal terre: a dño sortiti sũt apli: sic simoni a se nomẽ petri dedit. k Et porte. Porte inferi sũt petã: mine: blãdimenta: hereses: q̃b⁹ infirmi rũnt ĩ mortẽ: q̃ nõ vere supra petrã: ꝟ sup arenã domum ꝓfessiõis sue credẽdi sũt edificanisse. i. nõ simplici z vera intentiõe xp̃m seq̃: sed ob terrenã qualibz cãm habitũ ptẽdisse. Qui enĩ in intimo cordis amore fidẽ xp̃i pcipit: q̃cq̃d ingruit extra facile vincit. l Et tibi. Ut oĩb⁹ ꝓstaret: q: absq; ea cõfessiõe ac fide nullus regnũ celor posset intrare. Qui p̃ ceter⁊ cõfessus est: p ceter⁊ donaf clauib⁹. Claues sũt discernẽdi scientia z potentia qua dignos recipe: indignos excludere dz a regno. Vñ subdit: z q̃cunq; ligaueris. i. quẽ in peccatis ꝓsistentem eternis penis adiudicaueri⁊: vel quẽ humilẽ z vere penitentẽ absolueri⁊: sic erit z in celis.

☩ Et quodcũq; vno suppoſito. ſ. diuinã z humanã. vnã sibi naturalẽ. aliã ꝓ nobis assumptã. erat vere dei mediator z hoĩm: z p ꝟs aptissim⁹ vt eẽt hũane redẽptiõis pcium. Hãc aũt duplicẽ naturã declarat in scipo. hũanã p eui dẽtẽ oẽsionẽ: q: docebat se z oñdebat se filiũ hois. aliã ex vera ꝓfessiõe pet⁊i ꝓ se z alijs discipul⁊ divinã naturã in eo ꝓfitentis: quã ꝓfessionẽ tanq̃ veritat⁊ expssiuã approbat xp̃s. Dicit igit: Venit aũt iesus in ptes cesaree philippi. Dicit aũt cesarea philippi: q: renouata z ampliata a philippo tetrarcha fratre herodis extũc noiauit eã cesareã in honorẽ cesaris q̃ dedit ei q̃rtã partez regni: vt refert Joseph⁹: z habitũ ẽ. ſ. Dicit etiã cesarea philippi ad differẽtiã alteri⁹ que dr cesarea palestina vbi comeli⁹ cẽturio mãsit Act⁊. x. z ista ciuitas antiq⁹ dicta ẽ lachis z postea dan a filijs dan eã occupãtibus: vt hr Judic⁊. xviij. postea dicta est cesarea philippi: et nũc pelneas seu palneas dr. i ista aũt ciuitate habitãt gẽtiles z in ꝓfunĩ⁹ ei⁹: z in ẽ ex q̃ xp̃s ℔ mysteriũ sue incarnatiois reuelauit ostẽdit fundatio ecclie in fide gentiũ. Seq̃tur: a Et interrogabat discipulos suos. nõ interrogabat ignorãs q̃d crederẽt vel q̃d responderẽt: sed vt eoz fideli ꝓfessiõe zuenieti⁹ solidarenf ĩ fide. b Quẽ dicũt hoies ⁊c. i. turbe vulgares: et q: de ipo erãt varie opiniones in pplo. iõ sequitur:

c At illi dixerũt alij ioẽm baptistã. Cui⁹ opiniõis fuit herodes z sui seq̃ces: vt. ſ. visuz est. xliij. ca.

d Alij aũt heliã. ppter ẽlũ veritat⁊. e Alij vero hieremiã. ppter patiẽtiam in aduersis. f Aut vnũ ex ꝓphet⁊. antiq̃s. ſ. ſm q̃ habet Luc. ix. vbi hr sic q̃ ꝓpha vn⁹ de prioribus surrexit. Opinio aũt oĩm loquẽtiũ de immortalitate aĩe z de resurrectiõe fuit q̃ aĩa separata a corpe sit maioris ẋtutis q̃ ꝓducta tali corpi quale nũc habem⁹: ſm q̃ dr Bap. ix. Corpus qđ corrũpit aggrauat aĩam. z silr q̃ in resurrectiõe hoies erũt maioris virtut⁊: z q: videbãt xp̃m maiora facere miracula q̃ alijs ꝓphaz fecerit. iõ credebãt q̃ vnus de antiqs ꝓphetis surrexisset a mortuis: et sic maiora miracula faceret q̃ ante fecisset: z ℔ modo mor⁹ est herodes ad credẽdũ q̃ esset iohes baptista: vt habitũ ẽ ſ. Seq̃t: g Vos aũt quẽ me esse dicit⁊. q. d. si alij errant opinãdo falsa de me: vos tñ nõ debet⁊ errare q̃ tamdiu mecũ fuistis: z mea doctrinã frequẽter audiuistis: z miracula tanta vidistis. h Respõdẽs simon petr⁹ dixit: petrus tanq̃ ꝓncipalis inter alios ꝓ se z ꝓ alijs dedit respõsuz. i Tu es xp̃s. qđ interpretat⁊ vnctus: z sic ꝓfitet⁊ ei⁹ humanitatẽ in q̃ vnctus est oleo gratie pre alijs. k Filius dei. naturalis sc̃z z nõ adoptiuus sicut alij: z p ꝟs eiusdẽ nature cũ deo patre: z sic ꝓfitet⁊ veritatẽ diuine nature z hũane in eodẽ suppoſito. l Viui. hoc addit⁊ ad differẽtiã illoz q̃ colebanf tanq̃ dij a gẽtilib⁹: vt hercules: iupiter z ꝓsiles. Fuit enĩ antiquoz opinio q̃ qñ tales excellẽtes ꝓsone moriebanf ad vitã deoz trãsferebanf. Unde. ij. Machab. xj. dr q̃ rex antioch⁹ scripsit de patre suo mortuo. Patre nostro inter deos translato nos volentes eos qui sunt in regno nostro sine tumultu agere ⁊c. ad istas ergo falsitates excludẽdas dixit petr⁹: Dei viui. m Respondens autẽ iesus. Hic ꝓsequenter ad confessionẽ deitat⁊ subditur collatio potestatis. n Beatus es simon bariona. i. fili⁹ iohãna. bar enĩ idem est qđ fili⁹. iona aũt ponit⁊ p diminutionẽ subtracta media syllaba ꝓ iohanna. vnde est ibi cõpositio ex integro z corrupto. Unde e bariona hic accipitur ac si diceret filius iohãnis. ppter hoc petr⁹ dr Joh. vlt⁊. simon iohãnis. Dicit aũt hic Beat⁹. q: ꝓfessio vere fidei ducit ad beatitudinẽ. o Caro z sanguis nõ reuelauit tibi. i. hõ mortalis nõ docuit te istã veritatẽ. p Sed pater meus. z p ꝓsequens tota trinitas q: indiuisa sunt opa trinitatis ad extra. q Et ego dico tibi. p te z ꝓ socijs tuis. r Quia tu es petr⁹. i. confessor petre vere q̃ christ⁹ est factus. s Et sup hanc petrã. quã ꝓfessus es: .i. sup christũ. t Edificabo ecclesiã meã. Et porte inferi. i. psecutiões tyrannoz z insultus z tentationes spirituũ malignoz. v Non preuelabũt aduersus eam. a vera fide subuertendo. Ex quo patet q̃ eccl̃a non consistit ĩ hominibus ratione potestatis vel dignitatis ecclesiastice vel secularis: q: multi principes z summi pontifices et alij inferiores inuenti sunt apostatasse a fide: propter quod eccl̃esia consistit in illis psonis in quib⁹ est noticia vera z ꝓfessio fidei z veritatis. x Et tibi dabo: nõ solũ ꝓ te: sed etiam pro alijs. sicut enim ꝓfessio petri erat cõfessio aliorũ: ita potestas hec data petro intelligit⁊ dari alijs: licet petro principalius inquãtũ erat alioz capitaneus. y Claues regni celorũ. iste claues nõ sunt materiales sed potestas spũalis duplex. vna ẽ potestas discernendi peccatũ a nõ peccato: sicut in veteri lege sacerdotes iudicabant inter lepram z nõ lepram. Aduertendũ etiã q̃ licet homo non possit ℔ bene iudicare sine scientia: tamen scientia nõ dicitur clauis sed potestas iudicandi per scientiam prehabitam: z ideo licet scientia nõ sit clauis: tamen necessario pręexigitur ad debitum vsum huius clauis. Alia clauis est potestas admittẽdi

quam in honore tyberij cesaris philippus frater herodis extruxit.

a in partes cesareę philipi: z inter
ſ vt vere ꝓfessiõis mercedẽ reddat: nõ. q. nesciat.
rogabat discipulos suos dicẽs:
ſ non dicit me ne insolenter loqui videatur.
b c †Quem dicunt homines esse filium hois? At illi dixerunt. Alij iohannẽ baptistã: alij autẽ heliam.
d e Alij vero hieremiã: aut vnum ex
a ſ discreti ab alijs nõ hoies sed dij.
f g prophetis. Dicit illis iesus. Vos
a ſ sciunt z apli: sed petr⁹ rñdet ꝓ oibus.
b e autẽ quẽ me esse dicitis? Respõ/
a ſ oia cõplex⁹ est: q z naturã z nomẽ expressit.
ſ verũ hoiem z vez deũ credit z confiteretur.
i dens simon petrus dixit: Tu es
a ſ in petro omnibus respondit.
k l f christ⁹ filij⁹ dei viui. Respõdens
m a ſ tam alte fidei confessione.
n autẽ iesus dixit ei: Beatus es si/
a ſ filius columbe syriace. b ſ carnalis ḋliber.
o† g mon bariona: q: cãro z sanguis
a ſ rm archanũ. b ſ q illustrat mentes hoim.
p nõ reuelauit tibi: sed pater meus
ſ qui credis in me.
q† q in celis est. Et ego dico tibi q:
ſ tu dixisti mihi fili⁹ dei: z ego dico tibi cui⁹ dice
b i s tu es petrus: z super hanc petrã
re est facere. ſ. i. christũ in quẽ credis.
t k edificabo ecclesiam meaz. Et porz
a ſ non separabunt eam a charitate mea z fide.
v x y tę inferi nõ pręualebunt aduer
l sus eam. Et tibi dabo claues re/

illoz qui colebanf tanq̃ dij a gẽtilib⁹: vt hercules: iupiter z ꝓsiles. Fuit enĩ antiquoz opinio q̃ qñ tales excellẽtes ꝓsone moriebanf ad vitã deoz trãsferebanf. Unde. ij. Machab. xj. dr q̃ rex antioch⁹ scripsit de patre suo mortuo. Patre nostro inter deos translato nos volentes eos qui sunt in regno nostro sine tumultu agere ⁊c. ad istas ergo falsitates excludẽdas dixit petr⁹: Dei viui. m Respondens autẽ iesus. Hic ꝓsequenter ad confessionẽ deitat⁊ subditur collatio potestatis. n Beatus es simon bariona. i. fili⁹ iohãna. bar enĩ idem est qđ fili⁹. iona aũt ponit⁊ p diminutionẽ subtracta media syllaba ꝓ iohanna. vnde est ibi cõpositio ex integro z corrupto. Unde e bariona hic accipitur ac si diceret filius iohãnis. ppter hoc petr⁹ dr Joh. vlt⁊. simon iohãnis. Dicit aũt hic Beat⁹. q: ꝓfessio vere fidei ducit ad beatitudinẽ. o Caro z sanguis nõ reuelauit tibi. i. hõ mortalis nõ docuit te istã veritatẽ. p Sed pater meus. z p ꝓsequens tota trinitas q: indiuisa sunt opa trinitatis ad extra. q Et ego dico tibi. p te z ꝓ socijs tuis. r Quia tu es petr⁹. i. confessor petre vere q̃ christ⁹ est factus. s Et sup hanc petrã. quã ꝓfessus es: .i. sup christũ. t Edificabo ecclesiã meã. Et porte inferi. i. psecutiões tyrannoz z insultus z tentationes spirituũ malignoz. v Non preuelabũt aduersus eam. a vera fide subuertendo. Ex quo patet q̃ eccl̃a non consistit ĩ hominibus ratione potestatis vel dignitatis ecclesiastice vel secularis: q: multi principes z summi pontifices et alij inferiores inuenti sunt apostatasse a fide: propter quod eccl̃esia consistit in illis psonis in quib⁹ est noticia vera z ꝓfessio fidei z veritatis. x Et tibi dabo: nõ solũ ꝓ te: sed etiam pro alijs. sicut enim ꝓfessio petri erat cõfessio aliorũ: ita potestas hec data petro intelligit⁊ dari alijs: licet petro principalius inquãtũ erat alioz capitaneus. y Claues regni celorũ. iste claues nõ sunt materiales sed potestas spũalis duplex. vna ẽ potestas discernendi peccatũ a nõ peccato: sicut in veteri lege sacerdotes iudicabant inter lepram z nõ lepram. Aduertendũ etiã q̃ licet homo non possit ℔ bene iudicare sine scientia: tamen scientia nõ dicitur clauis sed potestas iudicandi per scientiam prehabitam: z ideo licet scientia nõ sit clauis: tamen necessario pręexigitur ad debitum vsum huius clauis. Alia clauis est potestas admittẽdi

† De bap. c. maiozes in pẽn.

Ł

† 19. di. ita dñs. 21. di. 1. §. c. in nouo. z ca. q̃ uis. 22. di. c. j. cũ concor. de mato. z obe. solure. de sen. ex. a nobis 2. De sen. cre. iu. c. 2. Job. 6. g.

Ca Et quodcūq; li. Hiero. Habent quidē eandē iudiciariaz
Job.20.f potestatē alij apli. q̄bus post resurrectionē ait: Accipite spi/
ritūsctm: quoz re. tc. Habet etiā omīs eccla in presbyter. t
episcopis: sed ideo petrus specialiē accipit vt omnes intelli/
gant q̄ quicūq; ab vnitate fidei t societate eius se separaue/
rit: nec a peccatis solui nec celum po
test ingredi. Hunc locū quidā nō in/
telligentes aliq̄d sibi sumūt de supci
lio phariseoz: vt damnare innoxios
vel soluere se noxios putēt: cū apud
Leui.13.f vita querat. Ūñ in Leuitico ostēde/
re se sacerdotib⁹ inbenī leprosi quos
illi nō faciūt leprosos: sed discernūt
q̄ mundi vel immūdi sunt: ita t hic.
Nota xp̄m p se int⁹ viuificare: mi/
nistris ptātē soluēdi post vitā reddi
tam tribuere. Nō enī aliquē soluere
pōt nisi viuat quē soluūt. Sed ad qd
soluēdi ptātē accipiūt: cū a deo iā li/
berat⁹ t viuificat⁹ quez soluūt q̄rit:
Dicūt q̄dā ministros soluere. i. solu/
tos demōstrare reconciliatos eccliē:
q̄s prius de crimine mānifestos vt cō/
uictos ab introitu eccle priuauerāt.
Alij a quadā impotētia bñ opandi:
q̄ post remissionē t satisfactionē ad/
huc remanet: t est fex t reliquie pce/
dentiū pctōrum: nō tñ pctm. ab hac
purgat hō cū recōciliat eccliē: p iu/
diciū sacerdotis. Ut enī in hoīe post
febzis purgationē debilitas q̄dā re/
manet: q̄ febzis nō est a qua non cito
purgat. Sic in hoīe post criminalem
remissionē ꝑ q̄ iudiciū eccle subūt:
ipsi⁹ peccati debilitas remanet. Alij
veritati t euāgelio adherētes: mini/
stros eccle a pctō soluere dicūt. Di/
Job. 20.f cit enī xp̄us: Accipite spīm sctm: q̄rū
cūq; remiseritis pctā re. e. de hoc itez
Aug⁹. ꝓtra q̄nq; hereses. Ne cos au
diam⁹ q̄ negāt catholicā eccliaz non
oia pctā posse dimittere. Illi enī i pe
tro petrā nō intelligūt: t nō itelligē
tes eccle datas eē claues regni celo/
rū: ipi eas de ꝓpria manu amiserūt.
His opponit q̄ solus de⁹ laq̄t fusci
tauit: aplis soluēdū tradidit. Itē q̄
soli⁹ dei dimittere pctm est. Ad ꝟ di/
cūt q̄ de⁹ ꝑ us laqrū suscitauit: ꝟ est
q̄ ipe a se ñ ab alio pctm dimittit. Ut
discipli resuscitatuz soluūt: ꝟ ē q̄ nō
Mar.2.a a se sz a do hūt q̄ pctā dimittūt. sic ꝺr: sol⁹ de⁹ pctm dimittit:
q̄ hoc qđ p ipm facimus: ipe facit: b Ut nemini di. Su/
pza aduentū suū p̄dicare p̄cepit: hic ne dicāt eū eē iesum. Sz
aliud est p̄dicare xp̄m qđ est cōmune nomē dignitatis. aliud
iesum: qđ est ꝓpriū saluatoris. q. d. nō ꝓdest publice p̄dica/
ri matestatē ppīs: q̄ visuri sunt me multa pati. qđ tūc demū
licebit cū resurrectio potentiā deitat⁹ oīderit. c Jesus.
Saluator. ne scandaliçarenī in eo quē paulopost visuri sūt
cōspui t crucifigi. d Exinde. Ecce causa ꝓhibite p̄dica/
tionis. q. d. tunc me p̄dicare eū ista passus fuero: q̄ nō ante
prodest. e Absit a te. Non vult petr⁹ destrui cōfessionē
suā: nec putat filiū dei posse occidi. f Vade post me. Su
pza: oīa illa gloziosa in futurū ꝓmissa sunt: nō in pñti data.
Edificabo eccleā meā: t ti. da. cla. tc. Que si statim dedis/
set nunq̄ postea locū erroz inuenisset in eo. g Quia non
sapis. Nō placet tibi vt p mortē meā mundū redimā que est
voluntas patris: sed carnaliter hec sapis. h Si q̄s vult.
Predicta apostolis passione t resurrectiōe: hortatur ad se/
quendum tam eos q̄ turbam. i Semetipsum. Qđ per
vetustatē est: vt capiat quod vltra se est. Remot⁹ vitijs: vir/
tus sequat⁹: tol. cru. su. t se. me. Qđ erat p vetustatē: abne
Gal.2.d gauerat ille q̄ dicebat: Viuo aūt ego: iā nō ego. Qđ vero vl
tra se erat ceperat: vinit vero in me xp̄s. k Tollat cru. su.
Crux tollit⁹ vel cū p abstinētiā coz⁹ vel cū p cōpassionē. pri
mit anim⁹ affligit. Crucē abstinentie habuit paulus dum
1.Coz.9 dicebat: Castigo coz. me, t in seruitutē redigo. Compassiōis

a ſ pñis iudiciū ptātē. ſ ecclie. b ſ quēcūq; in
dignū remissiōe iudicauerī dū viunt apud deū in
dign⁹ iudicabit. ſ quēcūq; soluēdū iudicaueris
dū viuit: t remissionē pctōr cōsequet a deo.

a gni cęlōz. †Et quodcunq; ligaue a†
ris sup terrā erit ligatū t in cęlis:
et quodcunq; solueris sup terrā:
erit solutū t in cęlis. † Tūc pręce b†
pit discipulis suis vt nemini di/
cerent: q̄ ipe esset iesus christus.
a ſ non alijs sed prouectioribus.

c Exinde cepit iesus ostēdere disci c†
d pulis suis: q̄ oporteret eum ire d
hierosolymā: t multa pati a seni/ e
oribꝰ t scribis t ꝓncipibꝰ sacerdo
tū: t occidi: t tertia die resurgere. f g
a ſ separatim ne coā alijs magistrū arguat.

† Et assumēs eum petr⁹: cepit in b†
ſ amantis affectu. ſ oprando.
crepare illū dicens: Absit a te do i
a ſ nō potest esse vt filius dei occidatur.
b ſ a laude ad vituperium.
mine: nōn erit tibi hoc. Qui ꝑ uer k
a ſ segre sniam meā. ſ aduersaric mee volūtati.
sus dixit petro: Uade post me sa ł
ſ offendis me volendo preire.
thanas scādalū es mihi: q̄ non m
sapis ea q̄ dei sunt: sed ea q̄ sunt n
hoim. † Tūc ihs dixit discipl̄ su/ o†
ſ quasi ego vere patiar: t si quis vult me imita/
ri: renunciet voluptatibus suis.
is: Si q̄s vult post me venire ab p
neget semetipsum: t tollat crucez q
ſ faciendo hoc ex charitate.
suam t sequatur me. † Qui ei vo r†
ſ hic.
luerit animam suam saluaz face/

mittendi ad regnū vel excludēdi ſm verū iudiciū ꝓhabituz:
q̄ debēt indigni excludi t digni recipi. a Et quodcūq; liga
ueris tc. q̄ supposito hic in terra debito vsu clauis: deus illud
approbat in celis. aliter nō. b Tunc p̄cepit discipl̄ suis vt
ne. di. q̄ ipe esset xp̄s. hoc videl eē ꝓtrariū ei qđ est dictū ca. f.
q̄ misit discipulos ad denūciandū ad/
uentū suū. Dicendū q̄ tunc denūciaue
runt aduentū ei⁹ tanq̄ cuiusdaz sancti
ꝓphete a deo missi: t istud nō ꝓcipiē
bic taceri: sed postq̄ cognouerāt hic di
uinitatē ipsius: vt ptz ex ꝓfessione p̄di/
cta: ꝓcepit vt ei⁹ diuinitatē alīs non
diuulgarēt: ne vulgares boies q̄ vide/
rent eū pati tā ignominiose scandaliça
renī de eoz predicatione: sed postq̄ re Mar.8.b
surrexit a mortuis habita pfecta victo Luc.9.c
ria mortis voluit b̄ publice predicari.
c Exinde cepit. Hic oñdit se esse mūdi
redemptoꝛ ꝑ suā passionem. t b̄ est qđ
ꝺr: Exinde. i. postq̄ se oñderat hīe ve/
ram naturā diuinā ſm quā est impassi/
bilis: t humanā in q̄ poterat vere pati.
d Cepit iesus oñdere disci. suis quia
opoz. eū ire hierosolymā. q̄ erat ꝓcoz/
dinatū a deo pr̄e q̄ ibi cōpleret myste/
riū redēptiōis nr̄e. illud aūt qđ ꝓordi/
natū est a deo infallibiliē euenit: q̄ licz
nō sit necessitas ꝓfitis: est tñ ibi necessi/ Mar.8.b
tas ꝓsequntie. Modus aūt nr̄e redempti/
onis subiūgit cū ꝺr: e Et mul. pati
a seni. t scribis tc. q̄ ab istis iudicat⁹ ē
ad mortez t p̄didi tradit⁹. f Et oc. a
gentilib⁹ q̄ eū crucifixerūt manib⁹ pro
prijs. vt hꝺr Job. xix. g Et tertia die
resurgere. b̄ pdixit vt minus tristarent
de ei⁹ morte. Oportebat aūt ista ipleri:
q̄ a deo erāt ꝓordinata. h Et assu/
mens eū petrus. in secreto. s. q̄ inferi/
or nō debet superiorē publice arguere.
i Absit a te dñe. q. d. indecens est q̄ Mar.8.b
tu tā ignominiose patiaris. k Qui Luc.9.c
cōuersus. i. facie versa erga petrū vt eū
de sua temeritate efficaci⁹ argueret.
l Dixit petro: vade p⁹ me sathanas:
id est aduersarie: inquantū p istā incre
patione suā volebat salutē humani ge/
neris quodāmodo impedire: et p ꝓfes
xp̄o aduersabat q̄ erat hui⁹ salut⁹ nun Mar.8.b
cius. m Scandalū es mihi. scanda Luc.17.b
lū ibi ꝓprie accipit: q̄ scandalum
actiuū ꝓprie dictū: est dictū alicui⁹ vel
factū min⁹ rectū prębens occasionē ru/
ne alteri. Scandalum aūt passiuū: est ruina alicuius ex tali fa/
cto vt dicto. Neutrū autē potuit habere locuz in christo: t ideo
scandalū hic accipit ꝓ impedimēto. q. d. Scandalū mihi es. i.
quantū est in te vis me a salute mūdi impedire. Cui⁹ rō subdit:
n Quia nō sapis ea que dei sunt. q̄rendo. s. impedimētū ꝓor/
dinationis diuine. o Sed ea q̄ hominū. q̄ illud qđ dictum
est petrus dicebat xp̄o mor⁹ ex affectu humano. p Tunc ie
sus dixit: Hic ꝓponit xp̄s sue imitationis exēpluz: t diuidit in
duas partes. q̄ primo facit qđ dictū est ꝓponendo. s. exemplum
sue imitationis. secdo ꝓmittit ex hoc gloriā future resurrectiōis.
ibi: Filij enī hoīs. dicit igit⁹: q Si q̄s vult post me venire.
meā doctrinā t facta sequēdo: r Abneget semetipm. i. affe
ctū humanū: nō solū meā passionē nō impediēdo sed etiā me in
hoc imitādo. s Et tollat crucē suā. i. parat⁹ sit in aīo volū/
tarie crucē portare in qua crucifigat⁹ ignominiose. Ad hoc aūt
rationē induxit. d. t Qui enī volu. aīaz suā sal. fa. ꝑdet eā.
Hoc aūt pōt dupliciter intelligi. ꝑdere enī habet duplicē signi/
ficationē. Uno modo idē est q̄ amittere: t in isto sensu cū dicit
hic: Perdet eā. subintelligenduz est: in alia vita. q. d. Qui enī
volu. aīam suā sal. facere. i. delitijs t voluptatibus occupare in
hac vita: q̄ hoc est vitā suā saluare ſm opinionē carnaliū: talis
ꝑdet eā in alia vita: q̄ obligat eā ad penā inferni. Alio mō ꝑde
re idē est qđ destruere: t tūc cū ꝺr: ꝑdet eam: subintelligit in hac
vita. t est sensus: Qui enī vo. aīam suā sal. facere. q̄tū ad meri/
tū vite eterne. Perdet eā. i. destruat coz⁹ laboribꝰ t passiōibꝰ
exponēdo: ex qbꝰ sequit̄ separatio aīe a coꝛpe. Et hoc ē aīaz ꝑdere
ſm estima

ſ quoq

2.Cor.2. quoq; cū ait: Quis infirmat̄ & ego nō infirmor? a Quid enim pro. Ecclesia hz tps psecutiōis: hz & tps pacis. Hec tpa designat in p̄ceptis. Mā tpe psecutiōis ponēda est aīa: et tpe pacis frangēda sunt terrena desideria. Mā q̄d pro. ho. &c.

b Aut quā. Hec lucra nec timor nec aliq̄d aliud retrahat a salute: q; quā cōmu. da. hō. Calicē sa. ac. & no. do. in. Vel nihil terrenū p anīa pdita poterit hō dare. c Fili

Ro.8.d us aūt. Hec durū videat hoc pati: q; nō sunt odigne passiōes hui⁹ tpis ad futurā glo. q̄ re. in nobis. d Sūt quidā &c. Quia rudes erāt apli: etiā in p̄nti vita p̄mittit eis aliq̄ solatio: vt certi⁹ credāt de futuro. ℣ In re.

Nico.de lyra

fm estimationē falsaz carnaliū: licz sit saluare eā fm veritatē. fm hūc sensuz vltimū sequit: a Qui ār pdi. ani. su. ppter me. ß est ppter deū mortē sustinēdo. b Inueniet eā. in btitudie fruēdo. Et q; aīa cū sit imortal̄ ponē da est oīb⁹ corruptibilib⁹ & trāsitorijs. iō subdit: c Quid enī p. &c. q. d. nihil. imo p talia pdit multū: q; pdit illud qō est imortale & diuinū in eo.

d Filiꝰ enī hois. q; inuitaue rat eos ad imitādū exēpluz sue passiōis. iō ne terrerenť morte corpali & trāsitoria p mittit eis premiū future resurrectiōis qō cōplebit in aduētu xp̄i ad iudiciū: q; tūc resurgēt hoīes ad vitā immortalē. & ß est qō dicit: Filiꝰ enī hominis. i. xp̄s verꝰ hō. e Venturus est. ad iudiciū. s. f Jn glia p̄ris sui. q; in forma gloriosa iudicabit.

g Et tūc reddet vnicuiq; &c. iustis gliam aīe & corpis. alijs aūt penā vtriusq;. Et vt sint de futura glia aīe & corpis magꝭ certi: p̄mittit eis q; aliq̄ⁿ eoz oñdet in hac vita p̄nti qō ostēdit in sua trāsfiguratiōe vt patebit in ca. sequēti. & ß est qō dicit: b Amen. i. fidelit. i Sūt q̄dā de hic stantib⁹. s. petrus: iacob⁹ & iohes: vt videbit. k Qui nō gusta. morte. de vita p̄nti recedendo. l Donec videāt fi. ho. ve. i regno suo. s. apparentē eis in forma corpis glioſa: qualē habebit pⁿ resurrectionē cū adept⁹ fuerit ptātē regni. tūc enī dixit discipulis suis Matth⁹. vlt⁹. Data est mihi omnis potestas in celo & in terra. Ca. XVI

Moraliter.

a† Et accesserūt ad eum pharisei & saducei tētantes eū &c. Per istos q̄ venerūt ad xp̄m nō addiscēdi gr̄a sed malignādi: significanť illi q̄ veniūt ad sermonē vel lectionē nō vt edificenť sed vt p̄dicatoꝛ vt lectoꝛ insidienť. Per ß aūt q; quesierūt signuz de alto: significanť illi q̄ querūt audire subtilia: curiosa & inutilia. ppter qō dictū est eis q; sibi nō dabit signū nisi signuz Jone. ppbete: q̄ ppter suā inobedientiā fuit deglutit⁹ a ceto: sic & ipi deglutiendi sunt a diabolo: si tū vere peniteāt de suis defectib⁹ saluabunť sicut Jonas vere penitēs de ventre ceti fuit liberat⁹. l† Et cū venis. disci. ei⁹ trās fretū obliti sunt panes accipe. p istos significanť illi q̄ xp̄i doctrinā audiūt sz nō retinent vel ope nō adīplent. iō dr eis. † Mondū intelligit &c. Et interrogabat discipulos suos. d. quē dicūt hoīes esse filium ho. &c. Nota. Jn ß dedit exēpluz vt nos semp scrutemur q̄lis opinio sit apud hoīes de nobis: vt si q̄d mali dr de nob occasiōes illi⁹ p̄scindamus. Si aūt q̄d boni: occasiōes augeamus. o† Caro & san. nō reue. ti. sed pr̄ &c. Nota. Si ergo & nos patre nob reuelāte q̄ est in cel. q̄. s. Jnuestatio nr̄a i celis fuerit Jfessi fuerim⁹ iesum xp̄m esse dei viui filiū: & nobis dicetur: r† Tu es petr⁹ &c. Petr⁹ enī est omīs imitator petri.

a† Et q̄cūq; liga. &c. Hiero. Jstū locuz epi & p̄sbyteri male intelligētes: aliq̄d de phariseoꝝ assumūt supcilio: vt vel damnēt inocētes vel soluere se noxios arbitrenť: cum apud dīm nō sīa sacerdotū ß de eoꝝ vita q̄rat. b† Tunc p̄cepit discipulis su. &c. dans aliis exēplū vt nō q̄rāt sz magꝭ fugiāt gliaz hoīm. c† Exinde cepit oñde. &c. ad ß enī ignominiā sue passionis & resurrectiōis sue gliaz p̄dixit vt ei⁹ exēplo timorē passionis tolleret: & eos ad Jsiderādū sue resurrectiōis gloriam eleuaret. b† Et assu. eū pe. &c. ß fecit petr⁹ ex affectu carnali. ppter qō xp̄s dicit ei: l† Vade post me &c. q. d. nō debes impedire passionē meā ß magꝭ seq̄. iō subdit: p† Tūc ait discipulis suis. si q̄s vult post me venire &c. Maxim⁹ in sermōe de sctō iohe baptista. Duo aūt abstinētie & crucis sunt genera. vnū corporale & aliud spūale. vnū ē a potu & epulis tpare appetitū gule, & a delectatiōib⁹ & mollissimis suauitatibus coercere: & ab his q̄ tactu: gustu: visu decipiūr: sensum virilit̄ reuocare ac violent̄ abstrahere. alteꝝ abstinētie & crucis gen⁹ ē p̄cipuus atq; sublimi⁹ mot⁹ animi regere & pturbatiōes illi⁹ modestie trāq̄llitate placare: ire ac supbie impet⁹ q̄si ferā bestiā frenare. litigare q̄tidie cōtra vitia increpare se q̄dā cēsura & austeritate victus & vestitus & rixā q̄dāmō. cū homine in timore cōseruare. † Qui enī voluerit aīaz suā saluā facere. i. vitaz aīalē voluptatib⁹ exponere. † Perdet eā eternalit̄. a† Qui aūt pdiderit. i. a voluptatib⁹ retraxerit. iueniet eā. ad gliaz ordinatā. c† Quid enī pdest hoī &c. q. d. nihil. ß multus nocet. nā aīa rōnal̄ imagine trinitat̄ insignita p̄ciosior ē oīb⁹ frenis. d† Filius enī ho. &c. Hiero. Times mortē. audi gliaz triūphant̄. verer̄ crucē auscultа angeloꝝ misteria. i† Sūt q̄dā de hic stātib⁹. cū xp̄o hic stāt: q̄ p̄ipo passiōes patienť sustinēt: & isti mortez culpe vel gehēne nō gustant: sz cū ipo transeunt ad gliam sempiternā.

Jn cap. xvj. vbi dr in postil. Signa aūt temporū non potest.

Additio.j.

Hec rūsio fm expositionē postil latoris nō videt p̄tinere ad ppositu. petebāt enī pharisei signū de celo in q̄ declararet̄ tps xp̄i aduēt⁹: vt p̄z ex dict⁹ suis. Dicere aūt q; ß nō possent cognoscere p̄ stellatiōes sideꝝ seu p faciē celi nihil videret̄ ad ppositū facere: cū ipi supnaturalia signa petebāt: nō signa q̄ fm cursuz tēporꝝ naturalē apparent. Cū iste passus meli⁹ exponit̄ p Chryso. sup Mat. vbi sic ait: Sicut q̄ in celo aliud q̄dē est signū serenitat⁹: aliud pluuie: ita & in me putare oportet. Mā nūc in p̄mo aduētu signis q̄ in era sunt opⁿ est. q̄ aūt in celo sunt Jnuenť tpi scōi aduent⁹ qñ victutes celoꝝ mouebunť. Hec Chryſ. q̄ q̄dē expositio ppzie videt applicari ppposito: vt p̄z serie lre bene intuēti. Jn eo. ca. vbi dr in postil. Et ideo licet scia nō sit clauis tū necessario exigitur.

Additio.ij.

Licet scia discernēdi petrū a non petrō fm magistrꝝ in. iiij. dis. xviij. sit clauis: nō tū in hoc tenet̄ cōiter a doctoribus vt ibidē tractat̄. Mā put cōiter tenet̄ in sacerdot⁹ ordinatiōe nō infundit̄ habit⁹ sciētie de nouo: ß impzimit̄ sacerdotalis caracter: in quo fundanť he due ptātes. s. discernēdi & soluēdi seu ligādi. q̄ q̄dē ptātes vnū sunt in radice: sed distiguunť penes eaꝝ act⁹. Oz aūt dicit postillator: q; scientia necessario exigit̄ ad debitū vsum clauis: nō videt vez. Cuius enī claues ecclie recipe nō debeat nisi hūs scie habitū & conuenientē seu sufficientē ad executionē hui⁹ ptāt⁹: ex ß tū nō sequit̄ q; si sacerdos nō habeat talē sciam q; nō habeat claues. esset ei maxime piculosuz cū ꝯplurimi & inuerabiles sacerdotes curā aīaꝝ hūtes talē sciam nō habeāt: vt q̄ti die ostat p experientiā: & sic tales nec ligarēt nec soluerēt qō crudelissimū eēt opari. ß tū mānifeste seq̄ret ex dict⁹ postillator⁹ dicent̄ q; scia necessario exigit̄ ad debitū vsuz clauiū. nihil enī est sine eo qō necessario exigit̄. Cū videt dicēdū put dictū ē sez q; sacerdos de ogruitate dr hr̄e sciaz sufficientē nō tū de necessitate: & sic sacerdos q̄ nō hz talē sciam actualit̄ nec habitualit̄: pt tū vti clauiū ptāte: fm quā ligat & soluit tā ꝯ hūs dīnaz ptātē vt iudex ecclīastic⁹. qō intelligēdū ē sp claue nō errante.

Replica.

Jn ca. xvj. vbi dr: Signa aūt tēporū scire nō potestis. qō exponit postillator ad intentionē beati Hieronymi: Glose ordinarie & aliorꝝ. Burg. aut̄ adducit expositionē Chryso. & ob hoc abijcit expositionem postil. sine rōne q̄si eiusdē passus nō possint esse plures expositiones: fidei tū veritate p oīa seruata. Cū enī postil. dicit q; signa tēporꝝ in diuīa p̄sciētia diffinitoꝝ non p̄nt sciri ex his q̄ in celestib⁹ corporib⁹ fiunt: intelligit et iā si fiāt p̄ter cursuz cōem nature. de q̄ rō reddit: q; hmōi tpa aduētus xp̄i & signa nō dependent ex his q̄ in corporib⁹ celoꝝ fieri p̄nt: sed ex diuīa pre-

b ß scientia

a In regno suo. In regno beatitudinis eterne. Vel oñdendo suã potestatẽ in pñti ecclesia. Ca. XVII

Mar.9.a Luce.9.b b ET post dies sex. Jdẽ Marc⁹ dicit: sed Lucas octo. Vi c ergo ponũt medios: lucas addit ꝛ primus q̃ pmisit: ꝛ extremũ q̃ cõpleuit. Et illi post sex mũdi etates q̃escen/dũ ab oñi labore: ꝛ ꝟ octauo tpe desi gnat esse resurgendũ. Tres ducit: qz qui fidẽ trinitat⁹ firmiter ꝟuauerint: in eterna visione gaudebũt. Jn mon/tẽ etiã ꝟm Lucã orat⁹: qz q̃ resurre/ctionẽ expectant: mẽtes in excelsis ha bitare ꝛ precib⁹ ꝟtinuis debẽt insiste/re. Deorsum: qz iusti ꝛ nunc a nõ sunt ab impijs separati: ꝛ in futuro oĩmodo separabunt: cũ abscondet eos ĩ ab scondito faciei sue a contur. hoim.

† 2.q.7.plex q̃s.§. item obijcit. ibi: in q̃s ascẽdebat.

A

c Petrũ ꝛ iacobũ. Nota istoꝝ cõueniunt. Quisq̃ debet esse petrus. i. firmus in fide. Jnde Jacob⁹. i. supplantator vitioꝝ. Jnde Iobannes. i. ota gratie diuine ascribens ꝓtra superbiam vite que solet oriri ex virtutib⁹. d Jn montẽ ꝛc. Facta sunt alba q̃ nõ ante: qz nondũ apparuit q̃d erimus: sed cũ apparuerit silles ei erimus. Marc⁹ ait: Qualia fullo sup ter. nõ po. f. i. de⁹ in hac vita tam claros neq̃t facere: qz nullus sine peccato. Mullus mundator sui corpis. e Transfigurat⁹ est. Speciẽ quã habebat per naturã ostẽdit: nõ amittẽs carnẽ quã assumpserat volũtate. Jllud autẽ corpus q̃ habuit p naturã dedit discipulis suis in cena nõ mortale nõ corruptibile. f Resplenduit. Jn exemplũ future beatitudinis ꝛ claritatis quã videbũt iusti: prius sublatis impijs. g Et ecce apparuerũt illis moy. ꝛ he. Quales vel q̃d locuti Lucas dicit: Aisi in maiestate: et diebant excessum ei⁹ quẽ cõpletur⁹ erat in hierlm. i. passionem ꝛ resurrectionẽ. Significant oracula legis ꝛ ꝓphetie q̃ in dño cõpleta: ꝛ nunc doctis: ꝛ in futuro oĩbus electis patebũt. Et bene visi in maiestate: qz tunc aperti⁹ videbit quãta dignitate veritatis: oĩs diuinoꝝ nõ solũ sensus sed etiã sermo fuerit prolat⁹. Vel moyses ꝛ helias significant oẽs cũ christo regnaturos. Mortu⁹ moyses: mortuos: helias viuus: eos q̃ viui inuenientur. Quib⁹ cõuenit in maiestate videri ꝓ glia quam habebunt

Mar.9.a

Nico.de lyra

scientia vñ etiã celi ortũ habuerũt. Jn eo. ca. vbi circa collationẽ clauiũ postil. dicit: licet scia nõ sit clauis tñ necessario ꝓexigit. de q̃ dicto Burg. magnũ facit strepitũ ponens postil. falsuz sed false. Mã postil. nõ dicit sciam necessario ꝓexigi ad susceptionẽ clauiũ nec ad vsuz clauiũ: sed declarando sic dicit sciam necessario ꝓexigi ad legitimũ ꝛ debitũ vsum eaꝝ: et sic Burg. in fine hui⁹ corruptorũ venit in eandẽ sniam cũ postillatore dicẽs vsuz clauiũ seq̃ clauẽ: claue tñ nõ errante: vbi igit clauis errat certũ est vsuz nõ esse legitimũ: vtendo autez auctoritate discernẽdi absq̃ scia ꝛ discretione cõmittit⁹ error. Ad euitandũ igit errorẽ necessario ꝓexigit discretio q̃ scia dici pot nõ clauis q̃ est snia postil. bñ visa nõ truncatim. Q̃d ãt dicit Burg. de idẽtitate clauiũ in radice: ꝛ eaꝝ ꝟm act⁹ distinctione habet tractari libro. iij. di. xvij. ꝛ. xix. Ca. XVII

a ET post dies sex. Fundata ecclia gentiũ in fide in precedenti ca. hic ponit⁹ eiusdẽ fundatiõis ꝓfirmatio. Et diuidit⁹ in duas partes: qz ꝑmo declarat gloriã future resurrectionis: ꝛ scõo efficaciã sue passionis. ibi: Cõuertantib⁹ autẽ. Procedit ãt hoc modo ordine. s. retrogrado ad precedens ca. vt ꝓtinuet principiũ hui⁹ capituli ad finẽ ꝑcedentis vbi ꝓmiserat gloriã future resurrectionis vt visum est. Prima diuidit⁹ in duas ptes. qz ꝑmo oñdit⁹ glia future resurrectiõis. scõo ex hoc subdit⁹ solutio duplicis questionis. ibi: Et interrogauerunt discipuli. Prima in tres. qz primo ad declarationẽ future resurrectiõis describit⁹ xpi transfiguratio. scõo subiungit⁹ hui⁹ trãsfiguratiõis testificatio. ibi: Et ecce apparuerunt. tertio circa hoc ponit⁹ discipulox ĩstructio. ibi: Et descẽdentib⁹ illis. Circa christi transfigurationẽ euãgelista notat quattuor: videlicet temp⁹ determinatũ: consortiũ: locũ ꝛ modum. Q̃tum ad tempus dicit sic: Et post dies sex. s. a ꝓmissione precedenti discipulis facta q̃n dixit: Sunt quidam de hic stantib⁹ ꝛc. Considerandũ tñ q̃ Luce. ix. dicit⁹: post dies octo qz Matthe⁹ nõ cõputat diez in qua xp̃s fecit eis ꝓmissiõez: nec vltimã in qua trãsfiguratus est: sed cõputat tñ temp⁹ a ꝓmissione facta vsq̃ ad trãsfigurationẽ. trãsfiguratio fuit in octaua die. Rõ autez hui⁹ fuit: qz ista trãsfiguratio facta ẽ ad oñendũ discipul⁹ gloriã future resurrectiõis. illa aũt erit in octaua etate mũdi: ꝛ ꝓpter ꝟ figurata est hic per octauã diẽ. Prima ei etas mũdi fuit ab adam vsq̃ ad noe. scõa a noe vsq̃ ad abraam. tertia ab abraam vsq̃ ad dauid. q̃rta a dauid vsq̃ ad transmigrationẽ babylõis. q̃nta a trãsmigratione babylonis vsq̃ ad xp̃m. sexta a xp̃o vsq̃ ad finẽ mũdi. Jste autez sex etates accipiunt⁹ ꝟm diuersos stat⁹ viuentiũ in ꝟ mũdo. septima aũt accipitur ꝟm statũ aiaꝝ q̃escentiũ in paradiso: ꝛ iõ incepit ab ascẽsione dñi q̃ ei celũ patuit: ꝛ durabit vsq̃ ad iudiciũ. ꝛ iõ ab ascensiõe dñi currit cum sexta etate q̃ꝛũ ad simultatem tpis. octaua etas erit resurgẽtiuz: ꝛ sic ptz q̃ ꝟ significat⁹ hic ꝑ octauã diẽ: ꝛ sic ptz xp̃s ꝓueniẽs hui⁹ trãsfiguratiõis. Cõsortium aũt notat⁹ cũ dr: b Assũpsit petrũ ꝛ iacobũ ꝛ iohem. Jsti enĩ tres sũt assumpti ad videndũ gliam future resurrectiõis ꝓpter ꝓrogatiuã eminẽtie special⁹ inter alios. petr⁹ enĩ ꝓpter feruorẽ fidei erat inter alios ꝓncipal⁹. ꝓpter qd̃ ꝛ ꝓncipalit⁹ date sũt ei claues eccle: vt ptz in ꝑce. ca. Jobes aũt excellebat in ꝓrogatiua ꝟginitat⁹. ꝓpter qd̃ erat inter alios christo magis familiar⁹. Jacob⁹ aũt inter alios discipulos ꝓmus fuisti nuit martyriũ ꝓpter xp̃m: vt bñ. Act⁹. xij. Cõsiderãdum tñ q̃ beat⁹ Ambro. sup Luc. ꝛ Aug⁹. sup epl̃am ad Gal. vident dicere q̃ iacob⁹ iste qui fuit in trãsfiguratione fuit ille iacobus q̃ ꝓmo rexit eccliaz hierosolymitanã: ꝛ ille nõ fuit frat⁹ iobis ꝛ filij ꝛebedei: ꝟ filij alphei. Sed dicẽdũ q̃ cũ text⁹ exꝑsse dicat istũ frẽm iobis: ꝛ ꝓ ꝟis eũ filiũ zebedei: qd̃ Aug⁹, ꝛ Amb. nõ loquunt⁹ asserẽdo: ꝟ mag⁹ oponẽ alioꝝ referẽdo: si tñ loq̃rent⁹ assertiue nõ eẽt curãdũ de dictis eoꝝ q̃ sacra scriptura exꝑsse dicit ꝓtrariũ sẽ hic. Ñ Aug⁹. in epl̃a ad Vincẽtiũ donatistã dicit de doctrina sct̃oꝝ q̃ est extra scẽpturã canonicã. Hoc gen⁹ scripturaꝝ ab illis q̃ canonice noiant⁹ distinguẽduz est. nõ enĩ ex eis ita testimoniũ ꝓferẽdũ vt ꝓtrariũ sentire nõ liceat: maxime vbi alit⁹ senserũt q̃ꝛ xitas se bẽat: nos ĩ illo genere sum⁹ vt nõ dedignemur etiã ab apl̃o dictũ suscipere: si q̃d aliud sapitis de⁹ illud reuelauit. Cõseq̃nt⁹ euãgelista designat locuz di.

c Et duxit. il. in mõ. excel. ad designãdũ q̃ illi sũt apti ad ꝓtemplãdũ celestia q̃ eminẽt in ꝓtemplatiua vita. subdit aũt: d Deorsuz. ad denotãdũ q̃ ꝓtemplatiui debẽt esse a tumultu segregati. Cõseq̃nt⁹ describit trãsfiguratiõis modũ. d. e Et trãsfi. est. nõ q̃ mutauerit lineamẽta corpis vl̃ figurã: ꝟ ꝓpter claritat⁹ vult⁹ ei⁹ ĩmẽsitatẽ. ꝛ ꝟ est q̃d subdit: f Et resplẽ. fa. ei⁹ sic sol. Ad cuius euidẽtiã ꝓsiderãdũ q̃ aĩa xp̃i a ꝓncipio creationis fuit gliosa ꝑ aptã visionẽ ꝛ ꝑfectã fruitionez. Verũtñ ex diuia dispositiõe fiebat vt glia aie nõ redũdaret ad corp⁹: vt sic corp⁹ esset passibile ꝛ mortale adiplẽdũ ꝑciũ redẽptiõis hũane. Et eodẽ mõ ex diuia ordinatiõe factũ ẽ vt glia aie redũdaret ad corp⁹ in hora trãsfiguratiõis vt oñderet discipul⁹ gloria future resurrectiõis: nõ tñ aie ꝟ corpis: vt sic aniarent⁹ ad seq̃ndũ xp̃m ĩ acerbitate passiõis ad qd̃ eos ĩuitaturus in ca. ꝑce. ꝛ sic ptz q̃ claritas illa in transfiguratiõe fuit claritas glie q̃ꝛũ ad essentiã: ꝟ nõ q̃ꝛũ ad modũ: qz fuit eiusdẽ rõnis cũ illa claritate q̃ est ĩ corpib⁹ gliosis: ꝟ nõ fuit ibi ꝑ modũ q̃litat⁹ pmanent⁹: sic est ĩ illis: ꝟ ꝑ modũ passiõis trãseũt⁹. ꝛ iõ illa claritas nõ dr dici dos glie: qz dos de sua rõne ĩportat q̃litatẽ pmanẽtẽ. Et est sike de lumie eleuãte aĩaz pauli ad videndũ in raptu dinã essentiã: qd̃ fuit eiusdẽ rõnis cũ lumie eleuãte aĩas beatoꝝ. Verũtñ qz nõ fuit ĩ paulo ꝑ modũ q̃litat⁹ pmanẽt⁹: ꝟ ꝑ modũ passiõis trãseunt⁹: iõ ex tali eleuatiõe siue visiõe nõ fuit paul⁹ beat⁹: qz btitudo ĩportat pmanẽtiã. g Et ecce. Hic ponit⁹ trãsfiguratiõis testificatio: ꝛ ꝑmo testificatio hũana. secũdo dina. ibi: Adhuc eo loq̃nte. Dr̃ia in duas. qz ꝑmo ponitur testificatio eminẽtiũ viroꝝ ĩ ve. testa. scõo eminẽtiũ in no/uo. ibi:

a ꝟ in ea claritate ĩ q̃ erit pacto iudicio qd̃ cõpletũ ẽ in trãsfiguratiõe. de q̃ statim agit euãgelista

a minis vẽnientẽ in regno suo.

b ET post di Ca. XVII a† b

e es sex assũpsit iesus pe/ trum ꝛ iacobũ ꝛ iohan/

a ꝟ gloriam maiestatis ostensurus.

d nem fratrez eius: ꝛ duxit illos in c

a ꝟ vt discãt gliaz nõ ĩ ꝓfundo hui⁹ seculi: sed in regno suguẽ beatitudinis esse querendã.

e mõtẽ excelsuz seorsum: † ꝛ transd e

ꝟ non substantiam carnis amisit: sed gloriã future resurrectionis ostendit.

f figurat⁹ est ante eos. Et resplen/ f

a ꝟ nõ habet clarius q̃d cui cõparet. b ꝟ sancti: quicũq̃ baptizati effus christũ induistis.

dut facies eius sicut sol: vestimẽ ta autem eius facta sunt alba si/

a ꝟ vt oñdat eũ esse quẽ lex ꝛ ꝓphete ꝓmiserunt.

g cut nix. Et ecce apparuerunt il/ g†

habebunt: ⁊ excessum memorare: qz vnica materia laudis sit fidelib⁹ passio christi. Et qz gustata dulcedine celesti vilescūt infima. petrus visa domini ⁊ sanctorū maiestate: solis his ꝑpetuo vult herere dicens: Bonū est nos hic esse: faciam⁹ hic tria tabernacula. Scōm aliū euangelistaz nesciebat q̄d diceret: in eo q̄ i celis tabernacula querit vbi nulla aduersitatis aura est timenda: qz de⁹ omniporens templum eius est ⁊ agn⁹. Sed in ꝑ sciebat quid diceret: bonuz est nos hic esse: qz vere solū homis bonū est intrare in gaudiū dñi sui. Qz si petrus videꝫ glorificatā būanitatē tanto afficit gaudio vt nunq̄ velit ab eius intuitu secerni: quid putanduz est de his q̄ diuinitatem videre merue/runt? a Adhuc eo lo. Ut discat q̄ tabernaculū q̄/siuit in resurrectione nō re/gmine domoz⁊: sed spūssancti gratia ꝓgedos esse.

b Ecce nu.lu.⁊c. Sic baptiçato dño sic ⁊ clarificato mysterium sancte trinitatis ostenditur: qz gloziam eius quā in baptismo cōfitemur credendo: in resurrectione laudabim⁹ videndo. Spiritussanctus ibi in columba: hic in nube lucida. Quia q̄ modo simplici corde fidem seruat: tunc apta visione qō crediderit cōtemplabitur: ⁊ ea gratia qua illustrabit ꝓtegetur. c Et ecce vox ⁊c. Quia imprudenter q̄siuit: responsionē dñi non meruit. Sed vox patris de filio testatur: docetq̄ petrū: ⁊ in eo ceteros veritatem.

d Hic est filius. Moyses ⁊ helias sunt serui: et nobis cū debent in cordib⁹ domino preparare habernaculū.

e Ipsum audite. Hoc iam pater precipit: quod moyses incarnationi testimonium dans predixit. Prophetaz Deu. 18.c
suscipi.⁊c. Quasi diceret: Iste est quem moyses ꝓmisit. f Et audientes. Altioze enī sensu vnā vtrinq̄z intellexerunt deitatem. Timuerunt: vel quia se errasse cognouerūt: vel quia nubes operuit eos. Vel quia vocem patris audierunt. g Surgite. Pulso metu doctrina datur: quo manente nō audiretur. h Leuātes autem oculos sur. Ablata nube vident iesum ⁊ moysen⁊ heliā euanuisse: quia postq̄ legis ⁊ ꝓphetarū vmbza discessit: que velamento suo apostolos texerat: verū lumen in euangelio reperitur. i Nisi soluz iesum ⁊c. Si enim Moyses ⁊ helias cū iesu pseuerassent: vox patris videretur incerta cui potius dedisset testimonium.

k Nemini dixeritis visionem ⁊c. Me gloria futuri regni preostensa incredibilis esset: ⁊ apud rudes sequens crux scandalum faceret. l Qz heliam oporteat primū ve. Traditio phariseoruz est iuxta Mal. vlti.
Malachiam prophetam: q̄ helias veniat ante aduentum saluatoris: et reducat corda patrum ad filios et filiorum ad patres: et restituet omnia in antiquum statum. Estimant ergo apostoli transformationem glorie vltimam hanc esse quam videbant et dicunt: Si iam venisti in gloria quomodo precursor tuus non appareat: maxime quia heliam viderant recessisse.

a ſ legislator. b ſ eximiꝰ ꝓphetaꝝ. c ſ de passione eius ⁊ resurrectione.

lis mōyses ⁊ hēlias cū eo lōquē/ a
a ſ oblitꝰ regnū nō in terra sed in celis esse ꝓmissum: nec mortali carne circūdatos posse intrare.
tes. Respondens aūt pet̄rus di/ b
xit ad iesum: Dñe bonuz est nos †
a ſ his nō respōdet dñs: ostēdens nō improbum esse sed inordinatum quod cuperet.
hic esse: si vis faciām⁹ hic tria ta/ c†
bernacula: tibi vnū: moysi vnuz: d
a ⁊ helię vnū. Adhuc eo loquente e
b ecce nubes lucida obumbrauit †
c eos. † Et ecce vox de nube dicēs: f†
d Hic est filiꝰ me⁹ dilectꝰ in quo mi g†
ſ qui prius dixit: Pentet me se. ho.
e hi bene complacui: ipsum audi/
ſ hō fragilis maiorē gloriā nō sustinet: iz cadit.
f te. Et audientes discipuli cecide b
a ſ nō solū de patris: sed ⁊ de filij maiestate.
runt in faciem suam ⁊ timuerunt
a ſ qz ꝓ se surgere nō poterant. b ſ vt merum fuget ⁊ membza solidet.
valde. Et ād̄cessit iesus et tet̄igit i k
a ſ quos manu sanauit: sanat imperio.
g eos: dixitq̄ eis: Sūrgite et noli/
h te timere: leuātes autem oculos l
ſ vbi cepit filius designari serui discesserunt.
i suos neminem viderunt nisi solū
iesum. Et descendentibus illis m
de monte p̄cepit iesus dicens:
k Nemini dixeritis visionem: do/ †
nec filius hominis a mortuis re/
surgat. † Et interrogauerūt eum n
a ſ cum iam re in gloria viderim⁹.
discipuli dicentes: Quid ergo †
l scribę dicunt q̄ heliam oporteat

uo. ibi: Rūdens aūt petr⁹. Dicit q̄ ꝓmo q̄ moyses ⁊ helias apparuerūt illis: h est ipis discipul⁹. a Loq̄ntes cū eo. de q̄ aūt loq̄rent Lucas exp̄mit. ix. ca. dicēs q̄ loq̄bant cū iesu de excessu quē expletur⁹ erat in hierusalē: q̄d dē excessus fuit in sua passiōe in q̄ sustinuit dolorē excessiuū ⁊ ignominiā excessiuā ꝓpter amorē excessiuū ad nos. Rō aūt q̄re moyses ⁊ helias mag⁹ apparuerūt q̄s alij: qz moyses erat legislator: ⁊ helias maxim⁹ emulatoz ꝓ honore diuino: ſm q̄ de eo scribit. iij. Reg. xix. Zelo ze latus sum ꝓ dño exercitnū: ⁊ iō p testimoniū istorū apparuit q̄ x̄ps nō erat dissolutoz leg⁹ vt imponebāt sibi iudei: sz mag⁹ adimpletor: silr nec blasphematoz diuini nois vt ꝓponebāt ei iudei: qz dicebat se filiū dei: sed mag⁹ ꝓfessoz veritatis. Cōsiderandū etiā q̄ moyses ⁊ helias nō fuerūt ibi ſm apparētiā fantasticā: sz ſm veritatē: qz helias fuit adduct⁹ ibi de loco quodaz eminēti ad quē fuerat raptus: vt habetur. iij. Reg⁹. ij. ⁊ sic apparuit ibi in aīa ⁊ corpe. Moyses aūt fuit adductus ibi de limbo sanctoꝝ patrū: nō qz resurrexerit: sed qz aīa apparuit ibi in quodā corpore sibi adaptato: sicut apparēt angeli in corporibus assūptis. Per ꝑ etiā ostēdit q̄ x̄ps erat dñs vite ⁊ mort⁹: qz habebat testimoniū ab helia qui †De consecerat adhuc viu⁹: ⁊ a moyse q̄ iā fuerat mortuus. di. 3. ca. fi.
b Rūdens aūt petr⁹. Hic ponit testimonium apl̄oꝝ q̄ fuerūt eminētes i nouo testamēto. Ad cuius euidentiā sciendū q̄ beatitudo essentialiter ꝓsistit in aspectu claro ipsius diuinitat⁹ ⁊ p̄fecta ei⁹ fruitiōe. accidentaliter aūt ꝓsistit in aspectu humanitatis x̄pi ⁊ delectatiōe ꝓuēter p quā sicut p instrumētū ꝓiunctū diuinitati sunt sci adducti ad gl̄iam. Isti aūt apli q̄ admissi fuerūt ad vidē/dū trāsfigurationē x̄pi nō viderūt ipius diuinitatē sicut paulus in raptu: sed trāh ei⁹ būanitatez in forma gloriosa: ⁊ trā in eius aspectu fuerūt sic delectati q̄ voluissent ibi ꝑpetuo manere. ꝓpter qō dixit Petr⁹: Bñe bonū est nos hic esse: B
c Faciam⁹ hic tria tabernacula. ad manēdum sez hic ꝓtinue. d Tibi vnū ⁊c. nō loquit de tabernaculo ꝓ se et sociꝭ suis: qz volebat cum x̄pō esse in suo tabernaculo ⁊ socij sui cū alijs duobus. Lucas aūt dicit q̄ loq̄bat petr⁹ nesciens q̄d diceret. sicut enī ex magnitudine passiōis vt timoꝛis vel amoꝛis aliqs ꝓrūpit in aliq̄ verba sine p̄meditatiōe: ita silr ex magnitudine deuotionis ⁊ delectatiōis experte dixit petr⁹ illa x̄ba †
que tñ non erant rationabilia: qz in solo aspectu Bar. 9.b
humanitatis christi nō ꝓsistit beatitudinis essentia vt iam dictū est: ⁊ ideo illud nō debebat sufficere pro finali beatitudine. e Adhuc eo loquente. Hic ponit testificatio diuina. sicut enim in baptismo x̄pi in q̄ ꝓsistit regeneratio ⁊ p̄ncipium vite spūalis apparuit tota trinitas: filiꝰ in carne: pater in voce: spiritussanctus in specie columbe: ita similiter conueniens fuit quod appareret in transfiguratione per quam ostensus est terminus seu perfectio vite spiritualis: videlicet gloria future resurrectionis: ⁊ ideo sicut filius apparuit ibi in carne decozata tamē claritate glorie: ita spiritussanctus in lucida nube per quam significata est plenitudo veritatis in christi predicatione: propter quod dictum est: Ipsum audite. pater aūt apparuit i voce. d. f Hic est filiꝰ me⁹. s. naturalis: alij autem sunt adoptiui. g In quo mihi bene complacui. i. in quo diuinū beneplacitum complebitur de redemptione mundi. Sequitur:
h Et audientes discipuli ceciderunt in faciem suam. Hoc autem factuz est ad declarationem humane fragilitatis iuxta excellentiam diuine maiestatis. i Et accessit iesus. ad cōsolandū eos. s. k Et tetigit eos. familiariter ⁊ dulciter eos consolando. Sequitur: l Leuātes autez oculos suos neminem viderunt ⁊c. quia moyses ⁊ helias iā recesserant: reducti voluntate diuina ad loca vnde fuerūt adducti. m Et descendentibus. Hic ponit discipulorum instructio de visione prehabita: quia p̄cepit eis iesus ne visionē predictam alijs diuulgarent ante resurrectionem suā: ne alij audientes christuz eis apparuisse in forma gloriosa scandaliçarent: postea videntes ipm pati tam ignominiose. n Et interrogauerunt. Hic ponitur solutio duplicis questionis suboꝛte ex p̄dictis. secunda ponit ibi: Et cum venisset ad turbam. Circa primum aduertendum q̄ discipuli audierāt a phariseis ⁊ legisperitis q̄ helias debebat venire circa mūdi cōsummationem: vt habetur Malach. vlt⁹. ⁊ ideo qz heliam viderant credebant finem mūdi ꝓpinquum: mirabantur tamen q̄ ipse ita cito recesserat ⁊ nihil docuerat vel p̄dicauerat: cū tamē scriptum

a Omia. Utiq; illa q̄ ꝓpheta p̄dixit: id est cor da patrū ad fidem filiorū ⁊ econuerso restituet: etiaz hoc qđ mozti debet ⁊ soluet. s. moziek: vt in Marco aperti⁹ demōstrat. b Tūc intellexe rūt ⁊c. Ex indicio passiōis sue quā sepe dixerat: ⁊ p̄cursoris sui quā com pletā videbāt. c Et cū venisset. Loca rebus cōgruūt. In mōte ozat: trāsformat: arcana ma/ iestat: aperit: inferi⁹ tur/ ba occurrit: miseros au/ dit: infirmos confortat: docer: castigat.

d Quia lunatic⁹ est. Mar.9.c Hunc Marc⁹ surdum ⁊ mutū dicit quē Matthe us lunaticū. Nō q̄ luna demonib⁹ seruiat: sed de mon lune cursum obser/ uans corripit homies vt per creaturā infamet cre atorem. Typice lunati cus est qui per horarum mōmēta mutatur in vi tia: nec pstat in incepto: sed crescit ⁊ decrescit: et nunc in ignem libidinis vel ire fertur: nunc in a/ quas cupiditatis q̄ non valent extinguere chari tatē. e Et obtuli ⁊c. Laudabiliter accusat discipu/ los cum sepe impossibili tas curandi non ex vitio curantium: sed eoz̄ qui curandi sunt prouenire. f Respondens. Non tedio superatus qui mi/ tis est in verba erumpit: sed sicut medicus egro/ to contra sua p̄cepta a/ genti. g Et increpa uit. Quia iratus est nō homini sed vitio: et per vnum hominem iudeos arguit infidelitatis. vn/ de addit: Afferte illum huc ad me. h Et exijt Mar.9.c ab eo demoniū. Marc⁹ dicit de isto: q̄r cū vidis/ set dominū statim spirit⁹ ꝓturbauit eū: ⁊ elisus in terra volutabatur spu/ mans: ⁊ dño iubente vt exeat: clamans ⁊ discer/ pens exit. Quia sepe dū cōuerti ad dominū post peccata volumus: magꝭ a diabolo ipugnamur: vt vel odium virtut⁹ in/ cutiat: vel expulsiōis sue vindicet iniuriam. Ext/ turus discerpit ⁊ furenti clamoze intuentes terru it: quia plerumq; duz de cozde expellitur acriozes tentatiōes excitat q̄ pri us q̄ṁ possidebat quie/ tus. i Propter incre. Ecce quando non ex/ audimur non est impossibilitas prestantis: ꝫ cul pa deprecantis. Nam ex opposito si fides ve/ stra tam feruens esset que tribulata magis ⁊ ma gis calesceret. k Sicut granū sinapis ⁊c. Fidez perfectam grano sinapis comparat: que sit in facie humilis et in pectoze feruens: vilis vi dentibus: et nullarum virium apparens: ꝫ pres suris trita: quid intus habet ostendit.

ꝫ Hoc autē sit Malach. vlt⁹. q̄ deberet cōuertere cozda patrū ad filios: et ideo q̄rebāt intellectū hui⁹ quomodo sit intelligēdus eius aduētus ante christū. Et sal uator breuiter respondet q̄ duplex ipsius est aduētus. Unus ad iudiciū in fine mundi: et hunc p̄ueniet helias in propria pſona prædicādo indeis ⁊ cō uertēdo ad christū: et falsitatē antixp̄i detegendo. ⁊ ꝫ est qđ dicit: a Ihe lias quidē venturus est. in fine mundi. ſ. b Et restituet oīa. quia omēs iudei q̄ tunc inuenient ad christū conuertent. Alius est aduentus ip̄ius chri sti in mundū: qui iam p̄cessit et hunc p̄uenit in spi ritu helias. i. iohānes baptista qui habuit ꝯelū ve/ ritatis sicut helias. et hoc est qđ dicit saluator: †5.11.b c Dico autem vobis q̄ helias iam venit. i. ioban nes baptista qui venit in spiritu ⁊ virtute helie: vt habetur Lu. j. d Et non cognouerūt eum. i. fa cta eius et doctrinam non approbauerunt: q̄ pha/ risei et legisperiti baptisma suum ⁊ doctrinam con tempserunt. Herodes autem de eoz̄ consilio vt p/ babiliter creditur eum incarcerauit. e Sed fece/ runt in eo quecūq; voluerunt. ip̄m incarcerādo et interficiendo. f Sic et filius homis passur⁹ est ab eis. q̄ p consilium pharisecoꝝ captus est ⁊ mor/ ti adiudicat⁹: et manib⁹ crucifigentiū ip̄m tradit⁹. g Et cum venisset. Hic ponit solutio secūde que/ stionis: ⁊ primo ponit questionis occasio. secundo questionis dissolutio. ibi: Tunc accesserunt. Circa primū considerandū q̄ alij discipuli videtes q̄ nō † Mar.9.c Luc.9.c essent admissi ad secreta xp̄i sic alij tres discipuli p̄ dicti aliqs hūanū passi incurrerūt q̄ndā motū tur batiōis ⁊ inuidie: sic clari⁹ videbit ca. sequēti. ⁊ iō ex hoc factum est q̄ in absentia christi non habue/ runt tantā virtutē demones expellendi sicut ante: et propter ꝫ quēdā demoniacū p lunationes affli/ ctum eis oblatū nō potuerūt curare. Alia aūt cau sa fuit incredulitas patris qui perfecte non crede/ bat: sed christus aduenies ip̄m solo verbo cura/ uit. et hoc est quod dicit: Et cum venisset ad tur/ bam. rediens de monte vbi fuerat transfiguratus. † Mar.9.c b Accessit ad eum homo ⁊c. duplici enim de cau Luc.9.c sa demon aliqñ ſm varietatem lune affligit hoīem magis q̄ alio tempore. Una est vt p hoc creatura dei. ſ. ip̄a luna ifamet. Alia causa est q̄r ꝑpter mol/ liciē cerebri in nouilunio qñ abundant humida su per que luna habet dominiū: cerebrū est aptius vt in ipso demon aliquid operet. Sequit: i Nā sepe cadit in ignem. quia diabolus volebat eum cō burere vel submergere si deus ꝓmisisset. k Et obtuli eum discipulis tuis ⁊c. Cause huius iam di cte sunt. l Respondens autem iesus ait: o ge/ neratio incredula et peruersa. hoc dixit et propter discipulos ⁊ propter patrem pueri rationibus di/ ctis. m Usq;quo patiar vos: id est defectus et malicias vestras. n Et increpauit illum iesus. scz demonem affligentem puerum. o Et exijt ab eo. non audens resistere christi precepto.

p Et curatus est puer ex illa hora. quia ex tunc nō afflixit eum demon. q Tunc accesserunt. viden tes discipuli q̄ non potuissent curare puerum. cum †Lu.17.b tamen alias pluries eiecissent demonia de corpori/ bus obsessis. Ideo accesserunt ad iesum secreto. probabiliter enim timebant q̄ ex culpa eoz̄ erat in parte: ⁊ ideo nolebant de hoc iesum publice in/ terrogare: sed magis in secreto. r Et dixerūt ei: Quare nos nō potuim⁹ ⁊c. q̄r vnū petrū trahit ad aliud. inde est q̄ postq̄ incurrerāt motū turbatio/ nis ⁊ inidie ꝓtra alios ap̄los: ꝑ̄r incurrerūt q̄ndā torꝑē in fide: ex qb⁹ secutū est q̄ nō potuerūt de/ moniacū curare. s Amen: id est fideliter.

t Dico vobis: si habueritis fidem sicut granum sinapis: quod est modicum in quantitate: sed ma/ ximum in virtute. v Dicetis: id est dicere poteritis. x Monti huic: transi hinc ⁊ transi. ⁊c. licet apostoli legantur montes non transtulisse ad litteram: leguntur tamen maiora fecisse in virtute fidei vt mortuos suscitasse ⁊ cecos illuminasse: et consimilia: que non possunt fieri nisi virtute supernaturali ⁊ diuina. translatio autem montis ad alium lo/ cum aliquando fit virtute naturali: sicut in terremotu vehemēti. Al⁹ potest dici q̄ mons hic accipitur metaphorice: id est diabol⁹ qui potest dici mons propter superbiam: quia ipse est rex super omnes filios superbie: vt dicitur in Job. et sic est sensus: Si habuissetis fidem feruentem. scilicet charitatē: potuissetis

a Hoc autē genꝰ ꝛc. Quō p̄teritas diaboli superet ostendit: vt grauiora queq; sciam⁹ ieiunijs ꝛ orōnib⁹ supanda: ꝛ irā dei in nos ꝑ remedio posse placari. b Nisi p orōnē. Ista carnaliū voluptatū mutabilit⁹ nō mutat vel vincit: nisi spūs orōne cōfirmet⁹ tur: ꝛ caro p ieiuniū macereturꝛ. Nisi p oratio nem ꝛ ieiuniū. Ieiuniū enī generale est: non modo ab escis sed ab oībus illecebris carnalibus et ab oīb⁹ vitijs abstinere: sic ꝛ oratio generalis nō solū verbis sed etiā in oībus que in obsequium dei ꝛ fidei deuotione gerimus. vnde dicit: Sine intermissione orate.

c Filius hominis. Semper letū miscet tristia: vt cum venerint quasi p̄uisa min⁹ moleste ferantur. d Et contristati. Hoc non de infidelitate ꝓuenit: sed de dilectiōe: quia nihil humile de eo patiuntur audire.

e Et cum venissent ea. Ider Augustum cesarē iudea facta est tributaria: ꝛ omnes censi capite ferebantur. Unde et Joseph cum maria ꝓfectus est in bethleem. Rursus qz nutritus est in naçareth: quod est oppidum galilee vbi capharnaū subiacens: poscunt tributa: et pro signo ꝛ multitudine nō audēt ipsum aggredi: sed cōueniunt discipulū siue malicioſe siue fideliter: vtrū reddat tributa: an cōtradicat cesari. f Quid tibi videtur si. Antecꝰ petrus suggerat dñs inrogat ne scandaliçent discipuli ad postulationē tributi: cū videāt cū nosse q̄ eo absente gesta sunt.

g Reges terre. Dñs nr̄ ꝛ fm carnē filius regis erat ex dauid natꝰ ꝛ oīpotent⁹ verbū. ergo vt filius regū tributa non debebat: sed ꝓ būilitate carnis decet cū implere omnē iusticiā. h Ergo liberi. Liberi sunt filij regni in oī regno: tūc multo magis liberi sunt filij illi⁹ regni sub q̄ sūt oīa regna in q̄libet terreno regno. i Et eum piscē. Allego. Christ⁹ est piscis in hoc mari moratus: q̄ prim⁹ mozti ꝓ redēptione se obtulit: vt id qđ in ore eius. i. in ꝓfessiōe fuerat inuentū: p petro ꝛ dño dare. Et dñ idipm preciū sed diuisum: qz ꝓ petro q̄si pro petōre. Dñs aūt peccatū nō fecit. Stater dicit q̄ habet duo didragmata: vt ostenderet similitudo carnis dum eodem precio dñs ꝛ seruus liberant. Sed etiā simpliciter intellectus edificat: dum dñs tante fuit paupertatis vt vnde daret tributa non haberet. Judas quidem cōmunia i loculis habebat: sed res paupertum in suos vsus conuertere nephas duxit: idipsum dans exemplum nobis. Christus est piscis. mare mundus. hamus mozs. Christ⁹ gerebat precium nostre redemptionis. Oz aūt precium in ore piscis inuentuz est: significat redemptionem nostram oze christi prenunciatam esse.

Ille censum soluit qui nil possidebat. tu qui lucrum seculi sequeris: cur seculi obsequium nō agnoscis?

¶ In illa

a b Hoc autem genus nō eiicitur: nisi per orationem ꝛ ieiunium. Cō/ c uersantibus autem eis in gali/ c leam: dixit illis ieſus: † Filius ho d minis tradendus est in manus a ¶ si hoc contristat. ¶ hoc letificet. hominū: ꝛ ōccident eum: ꝛ tertia e die resurget. Et contristati sunt f e vehementer. Et cum venissent ca g† ¶ exactores tributi. pharnauz: accesserunt qui didragmā accipiebant ad petruz: ꝛ dixerunt ei: Magister vester non h ¶ vere non. soluit didragmā. Ait: Etiam. Et cum intrasset in domuz ꝓuenit i k eum ieſus dicens: Quid tibi vi/ l g detur simon? Reges terre a qui/ ¶ de censu. bus accipiunt tributum vel cen ¶ de capitibus. sum: a filijs suis an ab alienis? Et ille dixit: Ab alienis. Dixit illi m ¶ quāto magis dñs regum. h ieſus: Ergo liberi sūt filij. † Ut au/ n o ¶ non simus eis causa offensionis. tem non scandalizem⁹ eos. Va/ de ad mare ꝛ mitte hamū ꝛ eum p i ¶ mira prescientia. piscem q̄ prim⁹ ascenderit tolle. Et a ¶ mira potentia q̄ hoc dicendo creauit statere. aperto ore ei⁹ inuenies stāterez: illuz sumens da eis pro me ꝛ te. q

potuissetis dixisse monti huic. i. diabolo. transi hinc. i. de obsesso lunatico ꝛ transisset de corpe exeundo: ꝛ sic in hoc oñdit causam quare nō potuerunt eum eijcere. ꝛ hoc est qđ subdit: a Hoc autē genus nō eijcitur nisi per orationē ꝛ ieiuniū. Oratio autē que est mētis eleuatio in deū: ꝛ ieiunium p qđ refrenat caro sunt effectus fidei formate p charitatē. Sciendū etiam q sicut in diuersis reb⁹ corpalib⁹ administrandis diuersi angeli a deo ꝓponunt ꝛ diuersoz ordinū: sic etiā in diuersis tentatiōib⁹ diuersi demones habēt specialē effectū: qz aliq̄ potissime tentāt de diuitijs congregādis: aliq̄ de honorib⁹ appetēdis. Alī ꝛ aliq̄ dicunt spūs superbie: et aliqui spūs luxurie. Iste autē demon habebat virtutē tentādi potissime de vitio carnis: qđ vitiū potissime refrenat p orationez et ieiuniū: ꝛ p ꝓsequens demon de talib⁹ tentans p talia superat. b Conuersantib⁹ autē illis. Hic declarat se esse precium nostre redemptionis: et diuiditur in duo. qz primo ostendit suā futurā passionem. secundo ex quodā facto declarat sue passiōis efficaciam. ibi: Et cū venissent. In prima parte dicit sic: Conuersantib⁹ autem eis. i. ieſu ꝛ discipulis suis. c In galilea. que erat terra vbi fuerat cōceptus ꝛ nutrit⁹. d Dixit illis ieſus. filius homi. tra. est in ma. hominuz. qz per instinctum demonis intrantis cor iude traditus est in manus iudeorū. vt habet Job. xiij. Et a iudeis traditus est in manus gentilium. e Et occident eum ꝛ tertia die resurget. cum morte sua predixit resurrectionem suam ne in passione eius incurrerent desperationem. f Et contristati sunt vehemēter. quia eius societas ita erit dulcis et grata q̄ non mirū est si contristati sunt passione eius audita. g Et cū venissent. Hic ostendit passiōis eius efficacia que est libertas vera: quia per passionem christi sum⁹ a seruitute diaboli liberati: ꝛ ista libertas sic declarat. cum dicit: Et cū venissent capharnaū accesserunt qui didragmam accipiebant. Capharnaum erat ciuitas principalis in galilea: ꝛ ideo ibi manebant qui tributum colligebant ex parte romanorū quibus iudea erat subiecta: ꝛ quilibet capitaneus dom⁹ solebat didragma: et valet didragma duplex dragma. dragma autē ē octaua pars vncie: ꝛ valet sex obolos. obolus autem valet quantū vnus paruus turonensis: et sic quilibet capitaneus soluebat annuatim quasi. xij. turonenses. ista autem possūt colligi ex his que dicunt Papias ꝛ Jsidorus de ponderibus. Isti igitur qui didragmam accipiebant a quolibet capitaneo dixerūt petro: h Magister vester non soluit didragmā: non faciebant mētionem de apostolis: quia nō accipiebat nisi a capitaneis vt dictum est. i Ait: etiā. quasi dicat: hoc est verum. k Et cum intrasset domum preuenit eum ieſus. ea que facta erant in eius absentia sibi predicendo: et in hoc ostendit q̄ nihil latebat ipsum. Sequitur: l Reges terre a quibus accipiunt tributum ꝛc. Hoc autem interroganit non ignorans quid erat respondendum: sed vt ex sua responsione melius informaret eum de veritate. m Et ille dixit: ab alienis. dixit illi ieſus: concludendo veritatē. n Ergo liberi sunt filij. Ipse autem christus erat filius dei fm naturam diuinam: et per consequens nulli subiectus. similiter fm naturam humanam erat filius dauid: et per consequens liber a tributo. Et ex hoc sequitur q̄ apostoli qui erant de eius familia essent liberi. Ueruntamen ne scandaliçarentur illi qui colligebāt volut tributum reddere. Ad cuius euidentiam considerandum q̄ scandalū aliquando oritur ex malicia quale fuit scandalum phariseorū: et tale est cōtemnendū: sicut dictū est. ē. xv. ca. Aliqñ oritur ex ignorantia: ꝛ tale scādalum vitandū est. Salua tamen triplici veritate. ſ. iusticie: vite: ꝛ doctrine: ꝛ tale erat istud scandalū: quia illi qui colligebant tributū erant gentiles legem et ꝓphetas ignorātes: et ꝓpter hoc ignorabant q̄ christus esset immunis a tributo. tum quia filius dei fm naturam diuinam. tum quia filius dauid fm humanam: quia non tenebantur talia scire. dare autem eis tributū nō est contra veritatē vite: iusticie ꝛ doctrine. ideo christus voluit dare propter scandalum vitandū: eadem ratione eccl̄ia in aliquibus terris vbi non est consuetū decimas dare: nō repetit decimas ad scandalum vitandū: et ꝑ est quod dicit christus. o Ut autē nō scandaliçemus eos va. ad ma. et mit. hamū. Ex quo ptz q̄ christus erat ita paup q̄ nō habebat vnde posset soluere tributū. Sequit: p Et cum piscem ꝛc. Ex quo ptz ei⁹ diuinitas futura contingentia certitudinaliter p̄dicendo. q Illuz sumens da eis pro me ꝛ pro te. stater enī valet duplex didragma. Christus enī voluit dare tributum pro se et pro petro: quia iam petruz fecerat capitaneum sup alios apostolos: vt habet in precedenti capitulo.

In illa

D

† Mar. 9.c Luc. 9.c

† ii.q.3.in/ verba

Leſ. 5.d

Luc. 2.c

Allego.

Moraliter.

a† Et post dies sex ꝛc. Ca. XVII

Orig. Sex dieb⁹ fact⁹ ē visibil⁹ mūd⁹. igit̄ q̄ trāscēdit oēs res mūdi visibiles ꝓt excelsū mōtē ascēdē ꝛ aspicere gl̄iaz x̄bi dei. g† Et ecce apa. eis moy. ꝛ heli. cū eo loq̄ntes. Orige. Si q̄s intelligit spūalē legē ꝺuenietē ꝺmonib⁹ iesu: ꝛ ī ꝓphis absc̄ditā dei sapiaz: ille videt moysen et heliā in gl̄ia cū iesu. † Bonū ē nos hic esse. s. in ꝓtēplatiōis dulcedine. c† Faciam⁹ ꝥ tria tabernacl̄a. q̄ ꝓtēplatiu⁹ moralit̄ facit qñ legē ꝛ ꝓphas ꝛ euāgeliū practice legēdo disponit. s. corde credēdo: ore ꝓfitēdo ꝛ ope adiplendo. † Et ecce nubes lucida. i. cognitio vera. iō subdit: f† Hic ē fi. me. dilec. ꝛc. ꝛ ceciderūt discī. in fa. su. ꝛc. nā sic illumīati venerant̄ dei maiestatē. † Nemini dixe. visi. ꝛc. q: dīna mysteria non sūt sp̄ loco ꝛ tpe debit̄ publicāda. † Quid g̃ di. scri. q⁹ heliā opoz. p̄i. veni. ꝛc. Sicut ē duplex aduēt⁹ x̄pi: ita ꝛ duplex helias. s. in spū ꝛ psona. p̄dicatoz autē euāgelij gerit officium vtriusq;. nā disponēdo ꝙm ad suscipiēdū x̄pm p grāz veniēt̄ gerit officiū p̄mi. s. iobis baptiste. disponendo x̄o ꝙm ad suscipiēdū ipm iudicē ventu⁹ gerit officiū scōi. s. helie pso naliter

Glo. ordi.

A a Illa hora ꝛc. Ca. XVIII

Ex eq̄litate p̄cij qua in tributi redditiōe dño fuerat cōparat⁹: arbitrati sunt petrū oīb⁹ aplis ꝓlatū.

b In regno ce. Vel regnū dei doctrina est euāgilij cui obedire simplicit̄ et sine vlla retractatiōe debemus: sic̄ puer nō ꝓtradicit doctorib⁹. c Et aduocans. Scd̄m Marcū puerū iesus cōplectit̄: significans humiles dignos suo cōplexu ꝛ dilectiōe. d Paruulum ꝛc. Paruulū etate: vt sīlitudinez demōstraret. Vel se statuit in medio q̄ nō venit ministrari sed mīstrare. Vel paruulū. i. spūsctū posuit in cordib⁹ eoꝝ: vt humilitate superbiā vitarent.

e Quicūq; g̃ ꝛc. Inuitat discipulos suos ꝛ oēs alios dñs: vt qd̄ puer habet p naturā. i. innocentiā ꝛ humilitatem: hoc habeāt discipuli ꝛ omēs alij p virtutē. f Sicut paruul⁹ iste. Innocens erit sicut iste paruulus: q̄ non psueraꝛ in ira: Iesus nō meminit: visam mulierē nō cupit. ℣ Qui aūt.

Nico. de lyra

a Illa hora. Superius fundata est eccl̄ia gentiū in fide: hic ꝙr fundat̄ in moꝛib⁹: ꝛ diuidit̄ in tres partes ꝺm tres status diuersos in eccl̄ia. Primo enim describunt̄ virtutes actiuoꝝ: et scd̄o religiosoꝝ seu ꝓtemplatiuoꝝ. sequēti ca. et tertio prelatoꝝ. xx. ca. Prima in duas. q: primo describit̄ virtutū fundamentū. scd̄o edificiū desup ꝓstructū. ibi: Et q̄ suscepit. Ad euidentiā p̄me part̄ aduertendū q⁹ saluator describendo virtutes actiuoꝝ ꝓuenient̄ incipit ab hūilitate duplici de cā. primo q: est fundamētū aliaꝝ virtutū vt dictum est. scd̄o q: habuit occasionē ex ꝓhabitis imediate in p̄cedenti ca. dictū est enī q⁹ saluator assūpsit secū petrū: iacobū ꝛ iobem alios dimissis: ꝛ duxit eos in montē seorsum ꝛ trāsfigurat⁹ est añ eos. iō alij aliq̄d humanū passi motū cuiusdam inuidie incurrerūt. Itē q: ꝙ petro iusserat solui tributum qd̄ solū a capitaneis colligebat̄. iō in ꝥ eū p̄cipalē alijs ꝓstituerat ꝛ capitaneū: ꝙpter qd̄ alij aliq̄ mō indignati: q: nō erant adhuc ꝓfirmati ꝙ missionē spūsctī in via positi ceperūt inē se altercari de maioritate q̃s eoꝝ eēt maior: vt hr̄ exp̄ss⁹ Marci ix. ꝛ postea dū venisset ad domū iesus q̃siuit ab eis de q̄ ī via disputauerāt: ꝛ tūc ipi pre verecūdia tacuerūt: videres motū superbie in eis depēhēsum a saluatore: ꝛ post paululū factuz est qd̄ hic describit̄ a Matthēo: In illa hora. ꝥ est post tps modicū. b Accesserūt discipuli ad iesuz. videres se esse depēhēsos ab ipo de ꝓtentiōe maioritatis dicētes: c Quis putas maior est in regno celoꝝ. nō fecerūt tūc q̃stionē q̃s esset maior inter eos de q̄ pus ꝓtenderāt: ꝥ q̃s esset maior in eccl̄ia militante ꝙ meritu: ꝛ q̃s in eccl̄ia triūphante. ꝙ premiū. Et q: in moꝛalib⁹ magis mouēt facta q̃ x̄ba. iō docens eos de humilitate posuit eis exēplū sensibile. ꝛ ꝥ est qd̄ ꝺ: d Et aduocans iesus paruulū etate ꝛ malicia. s. beatū Marcialem: qui postea

a Illa ho ra accesserunt discipuli ad iesuz dicētes: † Quis putas maior est in regno celoꝝ.

a ℣ in collegio iustoꝝ.

b Et aduocans iesus paruulū: statuit eum in medio eoꝝ: et dixit: Amen dico vobis: nisi conuersi fueritis ꝛ efficiamini sicut paruuli: nō intrabitis in regnū celoꝝ.

a ℣ q̄ de se maiora nō senserit: inocēs erit. b ℣ q: aliter nō intrāt. c ℣ talē ꝓtureē q̃siste ꝙ naturā.

c Quicunq; ergo hūiliauerit sē sicut paruulus iste: hic est maior in regno celoꝝ.

a ℣ quem ꝓpono: vel qui me imitatus fuerit: qui me eximanitur formā serui accipiens.

d Et qui suscep erit vnū paruulū talē in nōie meo:

a ℣ humilē mee innocentie imitatorē. b ℣ ne putent se honorari.

Nico. de lyra

postea a beato Petro missus ī gallia ꝓdicauit lemonicēsib⁹ fidē catholicā.

e Statuit eū in medio eoꝝ: vt ab oībus videret ꝛ attēte ꝓsideraret.

f Et dixit: amen. i. fidelit̄. g Dico vobis nisi ꝓuersi fueritis. ab elatiōe. s. supbie ꝛ ambitiōe maioritatis.

b Et efficiamini sicut paruuli. i. hūiles ꝛ simplices sine malicia peccati.

i Nō intra. in reg. ce. demones enim abiecti fuerūt ꝙ supbiam: ꝛ iō oportet hoīes illuc venire ꝙ viā ꝓtrariā. s. per humilitatē. cōclud̄it g̃ intentū dicens:

k Quicūq; g̃ humiliauerit se ꝛc. q. d. ille q̄ erit humilioꝛ: erit maioꝛ hic ꝙ gr̄am: q: hūilitas est recta dispositio ad gratiā suscipiendā: ꝺm q⁹ dicit beatus Jacob⁹. iiij. ca. De⁹ supbis resistit hūilib⁹ aūt dat gratiā: ꝛ talis etiā erit maioꝛ in eccl̄ia triūphante. Aduertendū tū q⁹ ex ꝥ non sequit̄ q⁹ hūilitas sit maxima virtutū: q: x̄tutes theologice sunt maiores q̃z morales videlicz fides: spes ꝛ charitas. Humilitas aūt est virt⁹ moralis. Et iterū in virtutib⁹ moralib⁹ prudētia q̃ dirigit alias x̄tutes morales: ꝛ ponit in eis mediū: est maioꝛ alijs. Et iteruz iusticia q̃ impoꝛtat rectū ordinē ad alterꝝ est maioꝛ q̃z humilitas: q̃ facit hominem esse bene subditum huic ordini. Sed ꝙ tanto dicit̄ q⁹ maioritas in regno coꝛrespōdet humilitati: sicut thesaur⁹ celestis dispersioni thesauri terreni ꝙpter deū: vt habeāt. ī. sequēti ca. Item q: sicut dictū est humilitas est fundamentū aliarū virtutum. sicut ergo ex magnitudine fundamēti ꝙiecti arguit̄ magnitudo edificij supedificandi: sic in ꝓposito ex magnitudine humilitatis arguit̄ magnitudo felicitatis: licet hūilitas nō sit maioꝛ inter alias virtutes: q: illa q̃ sunt p̄cipua generatiōe nō sunt maiora simpliciter. Itē q: virtutes sunt cōnexe ꝛ maxime virtutes infuse que cōnexe sunt in gratia ꝛ charitate: ꝛ iō q̃ntum crescit vna virt⁹ in eodē homīe: tantū crescit altera ꝙportionabiliter: ꝺm illud qd̄ est formale in x̄tute: sicut digiti manus equaliter crescunt: licet in se nō sint equales. ille autem q̃ habet maioꝛē humilitatem loquēdo de vera humilitate: ꝙ consequens habet alias virtutes maiores. ꝛ iō ille q̄ est magꝛ humilis est maioꝛ ī merito ꝛ p̄mio: nō ꝙpter humilitatē trī sed ꝙpter alias virtutes hūilitati cōnexas: q̃ sunt etiā maiores ipsa hūilitate. l Et q̄ suscē. Hic docet ꝓstruere edificiū x̄tutū sup humilitat̄ fundamētū. Istud aūt edificiū ꝓsistit in cōicatione ad ꝓximū. ꝥ ꝓtingit duplicit̄. s. rōne coꝛpis: ꝛ rōne anime. Primo g̃ docet cōicationē charitatiuā ad hoīem ex parte coꝛpoꝛis vt ex notioꝛib⁹ ꝙcedat ad minus nota. bona aūt coꝛporis sunt nobis magꝛ nota. Scd̄o docet cōicationē ad ꝓximuz ex parte aīe. ibi: Qui aūt scandalizauerit. Dicit g̃ primo: Et qui suscepit vnū paruulū talē: humilē. s. ꝛ fidelē. m In nomine meo. hoc est ꝙpter deum ipsum ad hospitium recipiēdo et necessaria coꝛporis ministrando: ꝛ per hoc intelligūtur omnia alia beneficia que impendunt̄ ꝙpter deū ex ꝥ coꝛpis.

We suscepit.

¶ a Qui aũt scandaliçauerit ⁊c. Et si ꝑ generaliter dicit ꝺtra oēs: tñ hic specialiter cõtra apłos q̃ hic de dignitate vident ꝺtendere: ⁊ in hoc poterant alios ꝓdere. Mola asinaria �means ritũ ꝺr ꝓuincie vbi ista pena est maioꝛuz criminũ. Expedit ei: qz multo vtili⁹ est in noxiũ grauissima pena vitam finire: q̃ ledendo fratrẽ mereri mortẽ perpetuã. Vel ꝓ molam asinariã secularis vite circuit⁹ ⁊ labor exprimit. per ꝓfundũ maris extrema dãnatio. Qui cũq; ergo speciẽ sanctitatis habens verbo vel exẽplo ceteros destruit: melius esset ei vt eũ sub exteriori habitu ad mortẽ terrena acta ꝓstrigerẽt: q̃ sacra officia ceteri in culpa imitabilem ostẽderẽt: qz si solus caderet tolerabilioꝛ eum pena cruciaret. Aliter: Asin⁹ ad molam gentilis cec⁹ ad lapidem quem adorat. hic cũ ꝓsecutõẽ christiano intulerit: hac pena plectitur vt cum sui sacrilegij molа iudicandi secli fluctib⁹ mergatur. Nota q; inquantum potes sine peccato vitare scandalũ ꝓximi debes. Qz si de veritate est: ꝓ scandalo veritas relinqui non debet. Quicunq; speciẽ sanctitatis habens verbo vel exẽplo elationis vel alterius vitij. causa ruine infirmo fuerit cui maxime nos oportet consulere: expedit ⁊c.

b Expedit. Quia multo melius est ꝑ culpa breuem suscipe penam: q̃ eternis seruari cruciatibus. Non enī iudicabit deus bis in idipsum. c Ve homini. Quia nõ iudicatur �means vtilitatẽ que inde ꝓuenit: sed �means exitum quẽ intendit. d Si aũtẽ man⁹ tua. Docuit supra ne scandaliçemus credentes: nunc quantũ cauere debemus eos qui scandaliçare nos possunt: quia parum distat ī vitio fallere vel falli: scandaliçare vel scandaliçari: si ex negligentia. Si ex inuincibili ignorantia distat: quia tunc falli peccatum nõ imputatur. Inemendabiles amici sunt a nobis alienandi: ne ꝑ immunditiã eorum: ⁊ ipi polluti pereamus. Omnis affectus omis ꝓpinquitas amputetur: ne ꝑ occasionem pietatis pateas scandalis. e Bonũ tibi est. Melius est vitam solitariam ducere: q̃ ob vite pñtis necessaria vitam eternam perdere.

f Videte ne contemnatis ⁊c. Sic precipio vobis seueritatem dimittendi oēs amiciti⁹ as vt admisceam clementiam: vt querat⁹ eorum salutem. Sed si pſistant in malis: melius est solum saluari q̃ damnari cum pluribus.

Quis ꝓ scandalis omnis rumpendus est affectus: querite tamen salutem infirmorum quantum potestis.

g Quia angeli eorum ⁊c. Cur nõ sunt contemnendi: qz ꝓ eis q̃tidie mittunt⁹ angeli.

¶ Magna

a Me suscepit. qz vbi vnũ ꝓpter alterꝫ vtrobiq; tm̃ vnũ. ⁊ iõ q̃ recipit ꝓximũ ꝓpter xp̃m ꝺr xp̃m recipe. Exẽplũ hui⁹ habem⁹ in legẽda beati Martini: vbi ꝺr q̃ xp̃s se vestitũ oñdit illa pte chlamydis quã beat⁹ martinus dederat pauꝑi ꝓpter xp̃m. b Qui aũt scãdaliçauerit. Hic docet cõicationẽ charitatiuã ad ꝓximũ ex pte aĩe q̃ ꝓsistit in duob⁹. ꝓmo ne ꝓximo inferat nocumẽtũ. scõo vt ei ꝑbeat bñficiũ. ibi: Venit enī filius hois salvare. Pria in duas: qz ꝓmo admonet ne ꝓximũ scandaliçem⁹. scõo ne eũ cõtẽnam⁹. ibi: Videte ne ꝓtẽnat⁹. Prima in duas. qz prio docet vitare scãdalũ actiuũ. scõo passiuũ. ibi: Si aũt man⁹ tua. Circa ꝓmũ aduertendũ q; scandalũ actiue dictũ: est dictũ vel factũ minus rectũ ꝑbens occasionem alteri ruine. scãdaliçare igit̃ aliquẽ est facere eũ ruere ī petñ mortale ex dicto vel facto suo malo: ⁊ ꝑ est ꝓxie inferre ei nocumentũ ex pte aĩe: qđ est recte ꝺtra charitatẽ: ⁊ iõ talis facies aliũ sic ruere si faciat ꝑ de intentiõe seu ex aduertentia sp̃ peccat mortalit̃ etiã si factũ vel dictũ ex q̃ alius ruit nõ eẽt de genere petĩ mortalis: sicut dicẽs mendaciuz iocosuz mlieri intentiõe ꝓtrahẽdi eã ad adulteriũ est petñ mortale ex intentiõe finis. d. Qui scãdaliçauerit vnũ de pusillis. dicit aũt pusillis: qz nullus scãdaliçat passiue nisi inc̃ptũ pusillus. i. parue virtut⁹: quia hõ ꝑfecte x̃tutis ex dicto vel facto malo alteri⁹ nõ ruit in petñ. Sequit: c Expedit ei vt suspẽ. molaria ⁊c. loq̃tur euãgelista ad modũ terre palestinoꝝ in qua ꝺdenati ad mortẽ ligato saxo ad collũ ꝑcipitabant in mare. sensus est ergo: Expedit ⁊c. i. melι⁹ esset homini mori corꝑaliter q̃ ex malo exẽplo suo facere alium ruere in petñ mortale: qz ex ꝑ mereꝫ mortẽ eternã q̃ est grauioꝛ morte tpali. ⁊ iõ sequit: d Ve mũdo ab scãdal. i. mũdanis hoib⁹ q̃ nõ curãt scãdaliçare ꝓximos. e Necesse est enī vt veniãt scãdala. non est necessitas absoluta sed tm̃ ex suppositiõe. si enī hoies velint viuere mũdane. i. in oĩb⁹ voluntatẽ suaz adimplere: necessario sequit ad hoc scandalũ alioꝝ: qz non formidãt ꝓximos scãdaliçare. f Veruntm̃ ve hoi illi. i. cõminatio pene eterne sibi infligende. g Per quẽ scandalũ venit. actiue. s. primũ scãdaliçando.

b Si aũt man⁹ tua ⁊c. ⁊ qz scãdaliçare passiue sp̃ est petñ: qz est ruina ex dicto alteri⁹ minus recto. iõ admonet pusillos vt excludãt a se occasionẽ ruine. d. Si autẽ manus tua vel pes tuus scandaliçat te. i. tibi est occasio ruine in petñ ꝑ tactũ inhonestũ vel ꝑ gressum dissolutũ. i Abscide eũ. nõ qz aliqꝺ mẽbrũ corꝑis sit amputandũ ad vitandũ petñ: membra enī corꝑis sunt a deo data: et iõ nõ est in ptãte alicui⁹ ꝑsone abscindere sibi mẽbrũ: sicut nec se occidere: sed semper hoc est illicitum persone singulari nisi in casu q̃. s. vnũ membrũ ꝓpter sui corꝛuptionem est in periculũ totius corꝑis: qz vniuersaliq; cõmittitur cura sanitatis sui corꝑis. ideo tunc licitum est sibi per se vel ꝑ alium vnum membruz abscindere ne pereat totum corꝑus: ⁊ eodẽ modo licitũ est ei qui tenet locum iusticie publice interficere hominẽ vel mutilare ꝓpter conseruationẽ iusticie: sed ꝓpter peccatũ euitandum nõ est alicui licitum abscindere sibi aliqꝺ membrum. tum qz ꝑ aliam viam potest melius obuiare peccato ꝑ rationẽ. s. ⁊ liberũ arbitrium cohibendo membrũ a peccati exercitio: ⁊ sic dicit manus abscindi inquantũ prohibet⁹ ab illicito actu: quia manus abscisa nõ potest aliq̃d agere. ⁊ eodem modo exponendũ est de alijs mẽbris. Aliter tamẽ potest exponi vt per manum intelligat⁹ auxiliator ī negocijs suis: quia manus est organũ organorum. Per pedem intelligat⁹ cursor qui currit ad negocia ꝓpenda. per oculuz consiliarius qui dirigit in agendis. Amicitia autem istoꝝ quantũcũq; sit vtilis in tpalibus: est tamẽ prescindenda a se ⁊ remouẽda si sit occasio ruine ī spiritualibus. ꝓpter hoc quod sequit: k Bonuz est tibi. i. melius: l Ad vitam ingredi debilem vel claudũ. sicut enī sequenti capitulo dicit saluator q; vno modo dicit⁹ castratus ꝓpter regnum celoꝝ qui cõtinet membra genitalia ab illicito actu: sic dicitur hic claudus qui continet pedẽ ab inordinato gressu: ⁊ debilis qui continet manum ab illicito tactu: ⁊ sicut testimonio saluatoris illa castratio que est ꝑ membroꝝ genitaliũ ꝓtinentiam: est meritoria et laudabilis: nõ autem illa q̃ ꝑ membroꝝ amputationẽ. sic in ꝓposito claudicatio vel debilitas seu cecitas que est ꝑ cohibitionem manus ab illicito tactu: ⁊ oculi ab illicito visu: ⁊ pedis ab illicito gressu: est meritoria ⁊ laudabilis: non autem illa que esset ꝑ membroꝝ priuationem. cetera patent. m Videte ne contẽnatis. Hic consequẽter prohibet ne ꝓximũ cõtẽnamus: cui⁹ rationẽ assignat: qz quantũcunq; homo sit paruus in hoc mundo: tamen habet angelum assignatum a deo ad sui custodiam: ⁊ ideo si homines tm̃ a deo honorantur q; ad eius imaginem sunt facti: multo fortius a nobis sunt honorandi: et hoc est quod dicit: Videte ne contẽnatis. Seq̃tur: n Quia angeli eoꝝ. i. assignati eis. o In celis semꝑ vident facie patris: qz q̃ntũcũq; mittantur ad tpalium

† De renũ. c. nisi. ꝯ. gra. ui. De no. ope. nũ. c. 2 Mar. 9. ℓ Luce. 17. a

† 28. q. 1. vꝺr legitima. Mar. 9. ℓ ã. 5. e

B †

Mar. 9. g

¶ Magna dignitas anime vt vnaquęq; habeat ab ortu natiuitatis in custodiã sui angelũ delegatum. a Semp vidẽt. Visione dei manifesta p̃ fruuntur: ideo nõ est spernendũ ab hoĩe qõ apud deũ tante cure est: ergo vos nolite spernere ĝntũ in vobis est. Et si enim missi veniãt: sic exteri⁹ implent ministeriũ vt nunq̃ int⁹ desint p̃ otẽplatiõez. Mittunt ad hoim salutẽ: et tñ sp vi.fa.pa. qz q̃libet missi veniant intra ipsum currunt. b Si fuerint centũ. Dñs cẽtũ oues habuit: dum rõnalis nature numerus angelo⁹ z hoĩm integer. i. in sua p̃fectione mãsit. Sz vna errauit: cũ hõ peccauit. Quis p̃dita oẽs pctõres q̃ p̃ pniam recõciliant̃ do. Nonagintanouẽ sunt supbi: qs reliquit in montib⁹ q̃ tumorẽ vel sollicitudinẽ gerũt in animo: qui solos se videri volunt: q̃ de se p̃sumẽtes penitentib⁹ p̃ponũt se: q̃bus ad p̃fectionẽ vnitas deest. c Nonne relin. Gręgo. Quia scip̃z exinaniuit formã serui accipiẽs: angelica natura p̃sistente in sũma beatitudine. Alij in. xcix. iustoz numerũ putant intelligi in vno pctõre tm. sed pec. In Luca scriptũ est. Maius gau. est super vno pec. pe. a. q̃ super xcix. iu. q̃ nõ in. pe. Quia vt q̃tidie experimur: q̃ illicita nõ cõmiserũt: in rebus licitis sepe sibi p̃bent vsum: ad celestia anxie nõ anhelant. Et qz securi sũt: ad bona agenda pigri remanent. Ecõtra aũt pluri mũq̃ pctõr facit. Maius ergo gaudium de eo q̃ destante iusto: vt dux in prelio. plus enĩ militẽ illũ diligit q̃ post fugã reuersus hostẽ fortiẽ p̃emit: q̃ eum qui nunq̃ fugit nec vnq̃ fortiter egit. Sed z sunt q̃dam iusti de q̃bus est tantum gaudiũ vt eis nullus penitens p̃ponи possit: qui z si non sint maloz conscij sibi: tñ licita respuunt: in omĩb⁹ se humiliant. Quantũ g̃ gaudium est si humiliter plangat iustus: cũ tantuz sit si quod male gessit dãnat iniustus? d Gaudebit sup. Magł dñs gaudet de nr̃a reparatiõe (qz magis nos gaudere facit) q̃ de angeloz immutabilitate. Maioz enĩ dei virtus z humilitas in nr̃a reparatiõe cognoscit̃ q̃ in nr̃a creatione. e Si peccauerit in te. Si enĩ in deum: nõ est nostri arbitrij. Hoc ordine scandala vitare debemus: ne quem ledamus: z peccantem zelo iusticie corripiamus: z penitenti misericordie viscera pandam⁹. f Corripe. Non passim iubet peccanti dimittere: sed penitenti: Ita peccat qui videns fratrẽ peccare tacet. sicut qui penitenti non indulget. Nam qui dixit: si penitet dimitte. p̃emisit. si peccauerit increpa. Nec difficilis sit venia: nec remissa indulgentia. g Dic ecclesie ⁊c. Ut detestationi euz habeat. Et qui non potuit pudore saluari: saluetur oppꝛbrijs: z vt ruboze sequestrationis emendetur: sit tibi sicut ethnicus z publicanus. Sz ne ¶ quis

a semp vident faciez pr̃is mei q̃ in
a ¶ non debetis curã hominũ paruipendere pro quibus ego veni.
cęlis est. †Venit enĩ filiꝰ hoĩs sal b
a ¶ ad clemẽtiã. puocat q̃ p̃misit: videre nep̃enat̃
uare qđ perierat. †Quid vob̃ vi
a ¶ aliud de cadẽre subdit exemplũ.
b dek̃? Si fuerint alicui centũ oues
a ¶ qz rõnal̃ creature nũer⁹ petũr hoĩe fuit immi
nut⁹. b ¶ ali⁹ euãgelista dicit: i mõtib⁹. i. excelsis.
c z errauerit vna ex eis: nõne relin
¶ vel quit. a ¶ in celo ab homine derelicto.
quet nonagintanouẽ in dẽserto
¶ in terrã. ¶ hoĩem vt sũma reintegretur.
z vadet quęrere eã quę errauit?
Et si contigerit vt inueniat eaz:
a ¶ qz maioz gloria reformãris est q̃dita restaura re: q̃ ea que sunt immota retinere.
d †amen dico vobis qz gaũdet sup
eaz magł q̃ supza nonagintano
a ¶ sic nõ ẽ volũtas pastor̃ vt vna de ouib⁹ pear
¶ docet parabolã io ꝓpositã vt pusilli ñ p̃enãt.
uẽ quę nõ errauerũt. Sic nõ ẽ vo
lũtas ante p̃ez vr̃m q̃ in cęlis est
a ¶ si perit: non voluntate eius perit.
vt pereat vnus de pusillis istis.
a ¶ sed oi beniuolẽtia etiã ab his q̃s offendũt cor riganť. ¶ iniuria vel contumelia affecerit.
e †Si aũt pẽccauerit in te frater tu
a ¶ ne publice correptus verecundiã perdat: qua perdita in peccato p̃maneat.
f us: vade z cõrripe eũ inť ter ipm
a ¶ per alterius salutem salus tibi acquiritur.
solũ. Si te audierit lucrat⁹ eris fra
trẽ tuũ. Si aũt ñ te audierit: adhi
a ¶ studio corrigẽdi vel conuincendi sub restib⁹.
b̃ tecũ adhuc vnũ vł duos: †vt i
ore duoꝝ vł triũ testiũ stet oẽ ver
a ¶ adhuc incorrigibilis exiterit. b ¶ vt obiurgatio plurimoꝝ eũ corrigat. ¶ hic auctoritas de manifesta vocatione.
g bũ. Q̃ si ñ audierit eos dic ecclię.

ad tpaliũ rex administrationẽ: tñ semp deo inherent p̃ apertã visionem. a Qui in celis est. licet enĩ de⁹ sit vbiq; p̃ essentiã: p̃ntiam z potentiã: tñ specialiter dr̃ esse in celis vbi adest beatł p̃ apertã visionẽ. b Venit enĩ filiꝰ hoĩs. Ostenso q̃ nõ est ꝓximo inferendũ nocumẽtũ ex parte aĩe: hic ostendit q̃ ei est beneficiũ impendendũ: z primo in affectu. scdo in effectu. ibi: Si aũt peccauerit. Primũ oñdit exẽplo saluatoris q̃ ad salutẽ hoĩm descẽdit de celis. d. Venit enĩ filiꝰ hoĩs saluare qđ perierat: z inducit ad hoc exemplũ de illo q̃ habet centũ oues. vna enĩ errãte dimittit. xcix. z vadit ad querendũ illã q̃ errauerat: z cũ inuenit eã gaudet speciali gaudio de inuentione eiꝰ: nõ qz magis diligat illã solã q̃ xcix. sed qz sicut dictũ est habet specialẽ rõnẽ gaudẽdi de inuentione eiꝰ quã nõ habebat in alijs. Sic deus de reuersione peccantiũ ad salutẽ habz specialem rõnẽ gaudij quã nõ habet de p̃manẽtib⁹ in iusticia. ceteris tñ paribꝰ. p̃manẽtes in iusticia sunt magis dilecti deo. Hoc aũtez inducit saluator ad ꝓsiderandũz q̃ silr debemꝰ gaudere in affectu de salute ꝓximoꝝ. Considerãdũ etiã q̃ alia rõne aliq̃ deus magł diligit pctores reuertẽtes q̃ remanẽtes in iusticia: nõ qz peccauerũt: sed qz ex peccato cõmisso humiliores efficiunť z sanctiores et in bono feruẽtiores. Ad̃ dicit beatꝰ Gregorius in moralib⁹: q̃ ꝑnceps militie plus eũ militẽ diligit q̃ post fugã fortiẽ hostẽ p̃emit q̃ q̃ nunq̃ fugit nec vnq̃ aliq̃d fortiter egit: z eodẽ mõ est de pctore post pniam virilit̃ agẽte: z de iusto tepido in sua iustitia pmanẽte. c Si antẽ peccauerit. Hic ꝓximũ oñdit q̃ debemꝰ esse benefici ꝓximo ex parte aĩe in effectu: z b̃ duplicit̃. pmo defectꝰ eoꝝ charitatiue correctionis: z scdo offensaz misericordit̃ remittendo. ibi: Iterũ dico vobis. Ad euidẽtiã primi aduertendũ q̃ duplex ẽ correptio. Una q̃ ẽ ad peccãtis punitionẽ, ꝑpter ꝓseruationẽ iusticie: z ista nõ ordinať semp ad correctionẽ delinquẽtis: qz alicui sibi infligit̃ pena mortł: et iõ ꝑncipaliter est ad ꝓseruationẽ iusticie z terrorẽ alioꝝ: z talis correptio nõ ptinet ad singulares psonas: sed ad iudicẽ ad quẽ ptinet ꝓseruare iusticiam inter hoĩes: z ꝑpter b̃ talis correptio est actꝰ iusticie. Alia ẽ correptio q̃ ordinať ad fratrł peccãtis emẽdationez: z hec ẽ actꝰ charitatł: z ptinet ad oẽs: qz sicut dr̃ in ecclastico: Unicuiq; mandauit deꝰ de ꝓximo. Et iõ sicut q̃libet tenet ꝓximũ ex charitate diligere: ita tenet defectꝰ eiꝰ charitatiue ad emẽdationem eiꝰ corrigere: si tñ ꝓbabilit̃ credat q̃ ex sua correctione debeat se emẽdare: z de tali correctiõe loq̃tur b̃ saluator: nõ d̃ ꝑma q̃ ẽ actꝰ iusticie. Tãgit autẽ debitũ modũ huiꝰ correctiõis. d. Si aũt peccauerit in te frater tuꝰ. Et intelligit̃ istud in te dupliciter: vł qz te solũ lesit. vel qz te solo sciente peccauit. si enĩ alios lederet vel coram alijs peccaret: tũc nõ hret locũ illud qđ subdit: d Vade z corripe eũ inť te z ipm solũ. qz petã publica sunt in publico arguẽda: Ꝟm q̃ dr̃. ꝛ. ad Timoť. v. Peccantem coram omnibus argue vt ceteri timorẽ habeant: sed q̃n̄ sunt secreta tũc habet locum correctio fraterna que est actus charitatis que debet fieri ꝓmo in secreto. Cuius ratio est: Sicut enĩ medicus corporalis si debito modo ꝓcedat nitit̃ inducere sanitatẽ cũ minori dispendio corporis vt sine mẽbri abscisione: z si nõ possit tunc abscindit membꝝ minus nobile vt ꝓseruetur magł nobile vel totũ corpus: Sic ille q̃ fratrẽ peccantẽ occulte corripit charitatiue debet tentare si possit fratrẽ emẽdare absq; detrimento sue fame: qz fama cõputať inť maioza bona hoĩs cũtra Ꝟtutes: z iõ corrigẽs fratrẽ debet q̃tũ põt ꝓseruare eiꝰ famã. Alia causa est: qz amissa fama vel lesa efficit̃ hõ inuerecũdus: z p̃ cõsequẽs minꝰ a pctõ retrahit̃ q̃ prius. Est ergo debitꝰ ꝓcessus in correctione charitatiua: vt hõ corrigat fratrẽ suuz inter se z ipm solũ vt sic possit eũ saluare cũ oĩmoda integritate sue fame. z hoc est qđ sequit̃: e Si te audierit lucratꝰ eris fratrẽ tuũ. eũ. s. cũ ite gritate fame ad salutẽ reducendo. f Si aũt non te audierit ⁊c. Quia enĩ fama est minꝰ bonũ q̃ sit bona vita: si nõ possit seruari bona vita fratris sine detrimẽto sue fame: tũc ꝓcedendũ est ad salutẽ bone vite cũ aliq̃li lesione sue fame: z iõ adducẽdus est vnꝰ alius vel duo ad sciendũ. s. fratris delictũ: z vt coram eis arguať: z si se nõ correxerit tũc simpliciť ꝓtenenda est eiꝰ fama vt ꝓseruetť bona vita vel saltẽ ordo iusticie ad terrorẽ aliorũ. z b̃ est qđ sequit̃: g Q̃z si nõ audierit eos. se corrigẽdo. h Dic ecclie. i. prelato p denunciationẽ publicã: z tũc sunt testes inducẽdi ad facti ꝓbationẽ: q̃ prius fuerant inducti ad fratris secretam correctionẽ.

Si autem

quis supbus talē cōtemneret sequestrationē subdit: Amē dico vobis. Potestatē tribuit aplis vt sciant q̄ a talib⁹ dānanⁿ: humanā sniam diuina snia corroborari. a Sicut ethnicus. Detestabilior est qui sub noīe fidelis agit opa infideliū: q̄ apte gentilis. Nec ideo salus eius negligēda est. Mā et ethnicos. i. gentiles et publicanos i numero quidē fratrū nō deputam⁹: sed tm̄ eorū salutē semp inquirim⁹.

Typice. Publicani sunt q̄ lucra seculi sectanⁿ et exigūt vectigalia negociationis per fraudes: p furta: et p piuria.

b Amen dico vē. A deo vestro snia cōfirmat diuina. vel ad recipiendū penitentē. vel ad abijciendū cōtumacē.

c Si duo. Typice. Ubi spirit⁹ aīa et corpus cōsenserint: vt nō sit inter eos bellū: carne cupiēte p̄ spm̄ et spū contra carnē: quicquid petunt fiet. Quia si corpus vult q̄ spūs vult tm̄ bonarū rerū est petitio. d Ibi sum in me. Ois sermo. s. ad p̄cordiā. puocat: et pacē: quā adeo cōmēdat vt dicat deū i medio esse eox q̄ pax et charitas sedē sibi in pacificis cōstituit: et vnitatis merito oia petēda impetrāda eē cōfirmat. e Tūc ac. Dixerat videte ne cōtē. v. de pn. i. adiecerat: si peccat: corripe: et pmiū. pmiserat: Si duo exvobis: Prouocat⁹ ḡ petr⁹ querit quoties dimittat.

f Septuagies sep. Hiero. i. cccc. xc. vicibus. i. totiēs i die quotiens ille peccare potest.

Aug⁹. Typ. xj. p se transgressionē signat: q̄ tā est rxtra decalogū. Cū vero multiplicat p. vij. iam oīs intelligit transgressio ꝓpter. vij. vitia.

Nota. Aliter dat venia peteti fratri vt nob. s. socia charitate cōiceт: sicut ioseph fratrib⁹. Aliter inimico psequēti vt bonū ei velim⁹: etsi lz faciam⁹ vt dauid lugēs saul.

g Ideo assimilatū. Vt sciatis dimittendū esse cōseruis: ostēdā p silitudinem: q̄ si ille rex et dñs dimisit seruo: multo magis hō cōseruis suis.

Mos erat syrioꝝ per parabolas loqui. b Et vxorem eius. Cum non solum populū: sed etiā plātos et subditos simul cū tota familia vel substātia coꝝ p magnitudine delictoꝝ tradidit exteris nationib⁹: vt q̄ nolnerūt voto soluāt tormēto. Jussit p cupiditate et operib⁹. q. vxore et filijs penas soluere.

i Miserⁿ aūt. Misericors dominus nō solū captiuitatē iudaicā absoluit: sed etiā peccatoꝝ oīm veniā in aduentu christi se dare ꝓmisit: si pñsisterent in incepto. k Dimisit eum. i. pondere carnalium obseruationū absoluit: et debitū dimisit: id est priores trāsgressiones. l Inuenit vnū. Hērilē populū: quasi sibi debitorē fatigabat: gratiā xpi nō esse eis ad salutē dicēs: carnales obseruātias ab eis non modo psuasionib⁹ sed etiā tormētis expetebat.

†Si aūt eccl'ia nō audierit: sit tibi a† b†
a ℣ gentilis. b ℣ exactor publicorū vectigaliū.
a b sicut ethnicus et publican⁹. †Amē c†
a ℣ vinculo anathematis.
dico vobis q̄c cūq̄ alligāueritis su d
℣ diuino iudicio.
p terrā: erūt ligata et i cęlo: et q̄cū
q̄ solueritis sup terrā: erūt solu
ta et i cęlo. † Iterū dico vobis: q̄ si e† f
duo ex vobis ꝓsenserit sup terrā:
a ℣ quesita p salute corrigēdoꝝ.
de oī re quācūq̄ petierint fiet il g
a ℣. i. sanctis. b ℣ in oib⁹ que iudicādo agūtur
lis a patre meo q̄ i cęlis ē. Ubi ēi b
in terra ad salutē hoīm assum cooperatoꝝ.
a ℣ monuit ad cōcordiā: nūc pmiū pollicet quod est in medio eorum.
sūt duo vel tres ꝓgrēgati in noīe d e
meo: ibi sum in medio eox. †Tūc i k
accedēs petrus ad eū dixit: Do †
mine quotiēs peccabit in me fra
a ℣ penitenti quidē.
ter me⁹ et dimittā⁹ ei: †Usq̄ septi l
es? Dicit illi iesus: Nō dico tibi
f vsq̄ septies: sed vsq̄ septuagies †
s septies. Jdeo assimilatū ē regnū m†
a ℣ vita iustorū. ℣ huic tori negocio. ℣ typice christo qui mirata cuiusq̄ examinat.
celorū hoī regi: q̄ voluit rōnē po n o†
nere cū seruis suis. Et cū cepisset
a ℣ populus iudaicus qui decalogo cōstrict⁹ multarū trāsgressionū reus erat.
rationē ponere oblat⁹ ē ei vnus p†
qui debebat ei decē milia talēta. †
a ℣ viribus suis hoc explere nō posset.
Cum aūt nō habēret vnde red q†
a ℣ pmisit iusto iudicio malignoꝝ spirituū seruum fieri.
deret: iūssit eū dñs suus venūda r†
ri: et vxorem eius et filios et oia q̄
b a ℣ cū spōte nollet malus: coact⁹ ppls ille penitet
habebat et reddi. Procidens au s†
tē seruus ille rogabat eū dicens:
a ℣ parce peccatis.
Patientiaz habe in me et omnia t
a ℣ credēdo in te qui est finis legis.
v
i reddam tibi. Miserⁿ aūt dñs ser r†
k ui illius dimisit eum et debitum
℣ in libertatē fidei: vel de captiuitate liberat⁹.
dimisit ei. Egressus autē seru⁹ il v†
l le inuenit vnum de conseruis su z†
a ℣ id est recognoscebat ab eo salutē ꝑstitā sibi.
is: qui debēbat ei centum dena a

a Si aūt ecclesiā nō audierit. ꝓceptū ꝓlati cōtēnēdo. b Sit tibi sicut ethnicus et publican⁹. i. separet ab alijs fidelib⁹ p excōicationē et cēsurā ecclesiasticā: et q̄ talia possint ꝓlati ecclesie inferre: subdit:

c Amē. i. fideliter. d Dico vobis quecūq̄ alli. sup ter. erūt li/ga. et in celis: q̄ deus talē punitionē approbat si iudiciū ecclie nō errat. Cōsiderādū tm̄ circa ꝓdicta q̄ si petm̄ oc/ † De iureiu. cultuz fratris fuerit in pniciū cōtratis vt si quēadmo/ aliq̄s tractaret secrete cū aliq̄bus ciuib⁹ qua/ dum. liter ciuitas esset hostib⁹ tradēda. vel si aliq̄s Job. 10. e hereticus in secreto corrūperet fideles: tūc secreta corrептio vel admonitio nō esset expectāda: sed statim esset ꝓlato denūciandū q̄ posset tali periculo ꝓcauere. Et idē iudiciū de cōsilib⁹ casib⁹ est habendū. e Iterū dico vobis. Hic ꝓm̄ ostēdit q̄ nō solū debem⁹ fratrē corripere sed etiā offensam nobis illatam remittere et diuidit i duas ptes: q̄ primo facit q̄ dictū † 20. di. de est. scdo ostēdit quotiēs sit offensa fratris re/ quibus cau mittēda ibi: Tūc accedēs ad eū petrus: dicit sis. 1. q. 1. cū igit̄ primo. f Si duo ex vobis ꝓsenserint i scriptura. aīo. s. offensam sibi inuicē remittendo.

g De oī re quā pe. fiet il. q̄ oro nō ē accepta coz̄ deo si teneat odiū ꝑ fratrē in aīo: ꝓpt̄ q̄ subdit: b Ubi enī sūt duo vel tres ꝓgre. i no. meo. i. charitate vniti. i Jn medio eorum. acquiescēdo bone volūtati et petitioni corundē: dū tm̄ illa oro habeat cōditiones cōuenientes q̄ ad hoc requirunt. s. q̄ aliās oret ꝓ † Lu. 17. a se pie et ꝓseueranter. Dis enī cōcurrētib⁹ semꝑ oratio exaudit: et si aliq̄n differt tm̄ ꝓpe cōpetenti implet: sicut. s. habitū est. ca. vij. Adquerendū tm̄ q̄ lz offensa sit semꝑ remittēda: non tm̄ iniuria: si ei ex remissione iniurie et pene de/ † De pe. di. bite sequeret ꝓnitas in eo cui remittit ad faci 3. septies. lius peccandū, nō esset bonū ei remittere. silr si ex tali remissione esset scandalū alioꝝ et omissio iusticie et in cōsimilib⁹ casib⁹. k Tūc accedēs ad eū petrus. Hic ostēditur quotiēs sit fratri remittendū: et primo ostendit ꝓpositū. secō cōfirmat p exēplū. ibi: Jdeo assimilatū ē. Circa primū aduertēdū q̄ sicut frequēter dictū est petrus tā q̄ principalis aliq̄n loquebatur ꝓ se et ꝓ aliis: et ideo audito a saluatore q̄ offensa fratris peccantis esset remittenda: interrogauit quotiēs esset remittēda fratri et ꝑ petijt si sufficeret ad salutē dimittere septies: l Dicit illi iesus. nō dico tibi vsq̄ septies sed vsq̄ septuagies septies. Et ponit ibi numer⁹ determinatus, ꝓ indeterminato: ac si diceret: totiēs quotiēs: vt dicit Aug⁹. m Jdeo assimilatū est. Hic ꝓbat hoc p exemplū: q̄ magis sum⁹ debitores dei et plus offendim⁹ eū q̄ hō possit offendere ꝓximum: q̄ tāta est offensa quāt⁹ ille qui offendit. Deus aūt est infinit⁹ et ideo offensa in ipm̄ cōmissa quādā infirmitatē habet: et tm̄ quotienscūq̄ offendim⁹ deus ipse totiēs pat⁹ est remittere: dum tm̄ velim⁹ veraciter penitere: ergo multofortius similiter debemus peccanti in nos facere: et hoc est quod dicit: Jdeo assimilatum est regnū celorum: id est status ecclesie militantis.

n Homini regi. i. christo qui est verus homo et verus deus: rex regū et dñs dñantiū. D

o Qui voluit rōnē ponere cuz ser. suis. i. rōnem exigere de factis humanis. p Oblatus est ei vnus qui de. ei decē milia talenta. i. obligatus ad magnam penā ꝓpter multa peccata. q Cum aūt nō haberet vnde redderet: quia peccator non habet vnde satisfaciat deo pro peccato. r Jussit eum dñs suus venūdari et. quia omnia sua sunt pene eterne ꝓpter petm̄ suū obligata. s Procidēs aūt ser. i. petrō: p penitentiā. t Patientiā habe. penā eternā temporalē cōmutādo. v Et oīa red. tibi. opa meritoria faciēdo. x Miserⁿ est aūt et. q̄ dñs paratus est misereri et parcere vere penitentib⁹. y Egressus aūt seruus ille a facie dñi. s. ꝓ recidiuū peccati. z Jnuenit vnū de cōseruis. i. de hoīb⁹ q̄ sunt serui dei cū ipo. a Qui de. ei cē. de. i. modicū cū offē derat: q̄ offensa in hoīem modica ē respectu offense cōmisse i deū.

i Et tenēs

a Serue nequã. Sepe debita dimisi tibi qñ in angustijs rogasti: sed liberat⁹ cõpassionẽ nõ habuisti ãn poti⁹ ꝓphetas ⁊ aplos ꝓsequeris ⁊ ingrat⁹: ⁊ de iusticia ꝑsumẽs spernis gentes: indignas tua societate in xp̃o iudicãs. b Sic ⁊ pater me⁹. Si non dimiseritis ex corde qs̃ in vos delinquit ⁊ p̃ qs̃ p pniam dimissum erat a vobis exigitur. Repetet: vel de mala volũtate dãnãdo a qua oẽ malũ: vel de inobedientia q̃ est origo tot⁹ mali. Quoties ergo ei quis peccat: inobediẽs efficit.

Incipit narrare q̃ dñs i iudea fecit ⁊ docuit et passus est: primo trans iordanẽ ad orientẽ: post ⁊ citra iordanẽ qñ venit a hiericho in hierusalẽ.

c Sermones ⁊c. Quos in galilea post tributũ de humilitate ⁊ innocentia ⁊ correctione ⁊ venia habuit.

d Venit in fines iudee. Dis iudeorũ ꝓuincia ad distinctionẽ aliarũ gẽtiũ iudea d̃r: sz spãliter meridiana plaga ad differẽtiã samarie: galilee: decapolis: ⁊ ceteraꝝ regionũ eiusdẽ ꝓuincie. e Et secute sũt. Galileos maluit curare i iudea: vt gẽtes i eã ventã q̃ iudee parabat admitteret. ℣ Et ac.

Nico.de lyra

a Et tenẽs suffocabat eũ. i. strãgulabat. Et d̃r a sub ⁊ fauc̃ cis. dicẽs:

b Redde qd̃ debes. i quo ostendit austeritas in repetẽdo vindictã a primo.

c Et ꝓcidẽs cõseru⁹ ꝑ pniam.

†De pe. di. 4. c. i. De pse. di. 4. quõ i fi.

d Rogabat eũ dicẽs: patiẽtiã ⁊c. q. d. parat⁹ sum ꝑm possibilitatẽ meã satisfacere.

e Ille aũt noluit. in quo notat̃ crudelitas i mõ repetẽdi vindictã.

f Videtes aũt cõserui ei⁹. isti sunt q̃ vidẽtes crudelitatẽ hoĩm erga ꝓximos ꝓtristanť: qz ad eandẽ virtutẽ ptinet gaudere de bono ⁊ tristari d̃ opposito malo.

g Et ve. ⁊ nar. dño. qz in oratione petũr a dño talia vindicari ad declarationem iusticie non ex liuore vindicte.

h Tũc vocauit illũ dñs suus. Ista aũt vocatio fit in morte vbi oportet de oĩb⁹ rõnẽ reddere stricte.

i Serue ne. ⁊c. i. offensaz magnã i me cõmissam.

k Nonne q̃ opoz. ⁊c. paruã remittẽdo.

l Et iratus dñs ⁊c. i. demonib⁹ q̃ i p̃ sunt executores diuine iusticie.

m Quoadusq; red. vni. de. i. eternaliter: qz i inferno semp est redditio absq; quietatione cũ pena semp remaneat eterna a pte finis.

n Sic ⁊ pater meus celestis ⁊c. Hic inducit applicatio parabole ad ꝓpositũ eodẽ mõ q̃ dictũ est.

o Et fa. ẽ cũ cõ. hic ponit ꝓfirmatio doctrine p̃cedẽtis p opationẽ miraculoz. cũ dicit: Et factũ ẽ cũ cõsũmasset iesus ⁊c. Seq̃t: p

Et ve. i fi. iuxta iordanẽ. vbi erat possessio duaꝝ tribuũ ⁊ dimidie. s. ruben ⁊ gad ⁊ dimidie trib⁹ manasse.

q Et se. sũt eũ tur. mul. Ex q̃ ptz deuotio ppli ad eũ qz multi sequebãt: aliq̃ cã p̃dicatiõis audiẽde: aliq̃ cã curatiõis ipetrãde.

r Et cu. eos ibi. Et sic ptz q̃ euãgelista i vno xbo multa miracula sanitatũ includit: qz ꝓpter multitudinẽ miraculorũ nõ poterãt oĩa i particulari describi. vt d̃r Joh. vl.

a ℣ nõ sinebat eũ reddere rationẽ.

rios: et tenens suffocãbat eum di a

a ℣ observua carnales observantias.

cẽs: Reddẽ qd̃ debes. Et ꝓcidẽs b c

cõseru⁹ eius rogabat eũ dicens: d

a ℣ parce peccatis.

Pãcientiam habe in me: et om/ e

a ℣ quicquid lex ꝑcipit spũaliter implebo.

nia rẽddam tibi. Ille autem no/

℣ spũalia. ℣ a spũali intellecto recessit. ℣ artã

luit: sed abỹt ⁊ misit eum in car/

tribulationẽ. ℣ hoc intendens vt legẽ carnaliter impleret quod videbat debere.

cerem donec redderet debitum.

a ℣ angeli q̃ referũt deo gesta hoĩm vel p̃dicatores euangelij.

Vidẽtes aũt cõserũi ei⁹ q̃ fiebãt: f+

a ℣ ꝓpter afflictionẽ christiani populi.

cõtristãti sũt valde. Et venerunt g

℣ p salute credẽtiũ ℣ dolũ ꝑsecutoz dñm iplorãt

⁊ narrauerũt dño suo oĩa q̃ facta

fuerãt. Tũc vocauit illũ dñs su⁹: h

℣ omnes ꝑuaricationes.

a ⁊ ait illi: † Serue nequã: oẽ debi/ i+

tum dimisi tibi: qñ rogasti me.

a ℣ dignas misericordia gẽtes reputare: qñ omnes peccauerũt et egent gratia dei.

Nonne ergo oportuit ⁊ te mise/ k

reri cõserui tui: sicut ⁊ ego tui mi

a ℣ iusta animaduersione.

sertus sum? Et iratus dominus l+

a ℣ in man⁹ romanorũ vel tharrarcis ministris.

eius tradidit eũ tortoribus quo/ m+

℣ in perpetuum.

aduseq; redderet vniuersum debi

℣ reperet a vobis dimissa.

b tũ. Sic ⁊ pater me⁹ celestis faciet n

vobis si nõ remiseritis vnusquis

℣ nõ ficta pace.

q; fratri suo de cordib⁹ vestris.

Et factũ est cũ cõsũmasset iesus o

c sermones istos migrauit a gali/

d lea ⁊ venit in fines iudee trans p+

a ℣ de galilea. ℣ ex pterare vt doceant et infirmi

e iordanẽ: ⁊ secũte sunt eum turbe q

sanentur. ℣ in iudea.

multe: ⁊ curauit eos ibi. r

Moraliter.

In illa hora accesserũt. Ca. XVIII Seq̃t. d† Et aduocãs iesus paruulũ ⁊c. Moraliter paruul⁹ i medio statuit cũ vere humil⁹ i statu ponit dignitat̃: qz tũc sicut lucerna sup candelabrũ ponit alijs i exẽplũ: qz plus honorat⁹. pl⁹ reputat se indignũ. iõ subdit: g† Nisi conuersi fueritis. s. a superbie fastu. h† Et efficamini sic par. imitãtes ei⁹ humilitatẽ ⁊ nõ aspirãtes ad dignitatẽ. i† Nõ intra. i reg. celoz. nã angusta ẽ porta. vt d̃r. ℣. vñ. ꝓpter qd̃ grossi p superbiã trãsire nõ possũt p ipam sz bũiles tñ iõ cõcludit: k† Quicũq; ℣ hu. se ⁊c. ⁊ q̃ susceperit vnũ parvulũ talẽ i noĩe meo me suscipit. nã ab eo vere suscipit q̃ ei cõformat. b† Qui aũt scã. vnũ ta. ⁊c. Seq̃t. † Expedit vt suspẽdat mola asinaria i collo ei⁹ ⁊c. elegibil⁹ eni ẽ corpaliter affligi q̃ eternaliter cruciari. b† Si aũt man⁹ tua vl pes tu⁹ ⁊c. Per manũ q̃ ẽ organũ organoz̃ itelligi põt op⁹ bonũ de genere qd̃ tñ nõ ẽ necessariũ ad salutẽ: ⁊ si tale bonũ sit occasio ruine: vt pote superbie vel alteri⁹ mali debet dimitti. Per pedẽ xp̃o põt intelligi gressus honest⁹ nõ tñ ad salutẽ necessari⁹ ⁊ si sit occasio mali debet dimitti.

† Et si ocu. tu⁹ scan. te ⁊c. p oculũ potest itelligi scia secularis q̃ iz sit bona tñ si sit occasio mali debet dimitti: sicut dicit beat⁹ Greg. de sctõ Bñdicto q̃ liberiori genere ex ꝓuincia murcie oriẽ⁹: rome liberalib⁹ l'raꝝ studijs tradit⁹ fuit: sz cũ i eis multos ire p abrupta vicioz̃ cerneret: euz quẽ q̃st in ingressu mũdi posuerat pedẽ retraxit: et subdit ibidẽ recessit q̃ sciẽter nesci⁹ et sapiẽter idoct⁹. m† Videte ne cõtẽ. ⁊c. graue q̃ ẽ cõtẽnere quẽ de⁹ honorat angelo custode ⁊ ꝓpter cui⁹ salutẽ dei fili⁹ voluit i mũdũ venire: ⁊ bee rões tãgunt cũ d̃r: n† Dico ei vo. qz an. eoz̃ ⁊c. Si aũt peccauerit in te frater tu⁹. i. te sciẽte. vñ Aug⁹. Quid ẽ i te peccauit nisi tu scis qz peccauit. o† Vade ⁊ corripe cũ iter te ⁊ ipm solũ Hiero. Corripiẽdus ei ẽ seorsũ fraterne si semel verecũdiã amiserit pmaneat i pctõ. e† Si te audierit lu. es fra. tuũ. p salutẽ ei alteri⁹ nobis q̃s ac q̃rit̃ salus. f† Si aũt te nõ audierit adhibe ⁊c. glosa vt si dixerit nõ ẽ peccatũ ꝓbẽt illud esse pctm̃. g† Qz si si au. eos dic eccl̃e. Chrisо. i. bis q̃ eccl̃esie p̃sidẽt. a† Si aũt eccl̃iaz non audie. ⁊c. Aug⁹. i. gẽtilis ⁊ pagan⁹ in nũero fratrũ nõ cõputãd⁹. c† Amẽ dico vo. q̃cũq; alli. ⁊c. Aug⁹. d̃ xbis dñi i mõte: Cepisti hr̃e fratrẽ tuũ tãq̃ ethnicũ ⁊ publicanũ: liga illũ i terra: sz vt iuste liges eũ: vide nã iniusta vincula dirũpit iusticia. e† Iterũ dico vobis qz si duo ex. ⁊c. subintelligẽdũ est si petierint pie: pseueranter ⁊ ꝓ se. † Dar. 11.9

† Dñe q̃ties pec. i me fra. ⁊c. subdit: † Vsq; septuagies septies. i. q̃drigẽtis nonaginta vicib⁹. vel vt dicit Augusti. oĩno q̃tiẽscũq; peccauerit ignoscas. m† Ideo assi. est reg. celoz̃ hoĩ regi. i. xp̃o q̃ ẽ rex regũ. o† Qui voluit rõnẽ po. cũ ser. suis. hui⁹ ei regis serui sũt oẽs hoies: ⁊ cuz eis rõnẽ ponit. nã oĩm act⁹ diligẽter discutit.

p† Oblat⁹ ẽ ei vn⁹. i. q̃libet pctõr qz pñtialiter sibi assistit. † Qui debe. ei de. mi. ⁊c. i. debitũ valde magnũ qz tãta est offensa ãnt⁹ ẽ ille q̃ offendit. q† Cũ aũt nõ ha. vñ red. qz pctõr nõ habet vñ satisfaciat deo. r† Jussit eũ dñs ei⁹ venũdari ⁊c. p q̃ significat determiatio ei⁹ ad penã debitã. p vrozẽ aũt ei⁹ significat delectatio pzaua: ⁊ p filios act⁹ mali ꝓcedẽtes inde. p q̃b⁹ ẽ puniẽdus. s† Procidẽs aũt ser. ⁊c. vt sibi daret spaciũ vite i q̃ posset p pniam satisfacere. x† Misertus aũt dñs ⁊c. plus ei dat dñs q̃ rogeť. y† Egressus ãt ser. il. Egredit aũt a dño pctm̃ reiterãdo. z† Jnuenit vnũ de cõser. suis. i. de pctõrib⁹ q̃ ei tenebat̃ i modico respective ⁊ cruciabat eum reddere. f† Videntes aũt ⁊c. p q̃s oẽs xp̃iani ⁊ angeli sãcti itelligũt. Vñ Apoc. xxij. dixit angelus beato iohãni. Cõserui⁹ tu⁹ sũ ⁊ fratrũ tuoz̃. Et cozã deo repsentãt facta hoĩm. i† Serue ne q̃ ⁊c. nõne oportuit ⁊ te misereri cõser. tui ⁊c. q. d. sic Remigi⁹. Seru⁹ iste nullũ legit̃ rũsũ dño dedisse. in q̃ demõstrat̃ q⁹ in die iudicij ⁊ statim post hãc vitã cessabit oĩs excusatio pctõr. l† Et iratꝰ dñs ⁊c. i. demonib⁹. m† Quoadusq; red. ⁊c. i. vsq; ippetuũ: nã i inferno nulla

nulla est redēptio. Et factū est ꝛc. Sequit. pt Et venit i fines iudee trās iordanē. Orige. Sanauit dñs turbas trās iordanē vbi dabat baptismū vere ei a spūalib⁹ infirmitatib⁹ curāt ꝛ saluāt boies i baptismo. Jn eo. ca. xvij. vbi ōr in postil. Sicut digiti man⁹ equaliter crescunt.

Additio.j. Hec rō nullā ꝓria ꝑeminētiā attribuit hūilitati iter ceteras ẋtutes. De ꝯlibet eni alia ẋtute vere posset dici q illa crescēte cetere crescūt proportionabiliter ꝓt cōnexionē ẋtutū: vt postil. allegat. ß ẋba xpi dicēt: Discite a me q mitis sū ꝛ hu. corde: Matth. xj. denotāt quādā excellētie singularitatē in ipa hūanitate existere quā doctrinā cōiter doctores sequūt: Aug⁹. ei ō vera religiōe dicit q tota vita xpi i terris disciplina morū fuit ad imitādū ꝑcipue hūilitatē suā. Sic ꝛ Greg. i pastorali dic q i argumētū redēptiōis nre iuēta ē hūilitas xpi. Ex qb⁹ ptz q hūilitas cōmēdāda ē ex aliq singulari sibi iter ceteras ẋtutes ꝓprie ptinēti: ꝛ tō dicēdū ꝟm Tho. i scōa scōe. q. clxj. arti. v. i rnsiōe ad tertiū argumētū q hūilitas comēdat ex ß q p illā maxime removeāt ipedimētū hūane salutis cōsistit i ß q hō ad celestia tē dat a qb⁹ ipedit dū i terrenis magnificari studet. Et sic hūilitas ē qdā ꝓria dispositio ad liber accessū hois i spūalia ꝛ diuina bona. Jn eo. ca. vbi ōr i postil. Venit ei fili⁹ hois ꝛc.

Additio.ij. Melius videt cōtinuari ß dictū xpi cuz ꝑcedētib⁹ sic. s. vt p aliā rōnē fortiores oñdat q nō sūt pusilli cōtēnēdi: qō hic ptz. Nā posset qs dicere q ille ꝓrim⁹ nō ē cōtēnēdus: q. s. ē iust⁹ seu ō q rōnabiliē p sumi debet q ē i statu grē: sz prau⁹ seu pctōr videret debere cōtēni cū sit a deo remot⁹. Ad qō remonēdū saluator iducit exēplū de seipso q venit saluare qō perierat. Ad qō etiā inducit exēplū de cētū ouib⁹ vt ptz i lra: ꝛ hec videt ee snīa. Chryso. q i ß loco sic dicit: Rursus aliā rōnē ponit grē pusilli ñ sūt cōtēnēdi priori maiorē dicēs: Venit ei filius hois saluare qō pierat q. d. ꝟm Remigiū nō cōtēnat pusillos. s. pctōres: q ego ꝓ hoi b⁹ hō fieri dignat⁹ sū. Jn eo. ca. vbi ōr i postil. Si duo ex ꝛc.

Additio.iij. Licet verū sit q oro nō est accepta cora deo illi⁹ q tenet odiū ꝯ fratrē i aliō nō tn ex ß seq q oro semp sit accepta cora deo illi⁹ q nō tenet tale odiū ꝯ fratrē. pōt eni i aliis sic deficere vt nō audiat: Sz xps dicit: Si duo ex vobis cōsenserint ō oi re quā petierit fiet illis. Ex qb⁹ seq q oratio ꝯsentiētiū semp audiat: vñ aliter videt dicendū. Ad cui⁹ intellectū sciendū q hmōi cōsensus q facit oratiōnē efficacē ꝟm doctores nō solū extēdit se ad excludēdū odiū fraternū: sz etiā ad includēdū oia q ad petitionē q ē

Glo. ordi.

a c Tacesserūt ꝛc. La. XIX Si lz hoi ꝛc. Quasi cōplexione capiat. Si diceret dimittēda ē quacūq ex causa ꝛ ducēda alia pudicitie predicator ꝓtra se facit. Si dic ñ ē dimittēda: ꝯ doctrinā moysi ꝛ dei facit. Jdeo rñdū tēperat naturalē legē: ꝑmāq dei snīaz scōo opponēs: q nō volūtate dei sz peccantiū necessitate cōcessa est. Et femi.

Nico. de lyra

a c Tacesserūt. Hic ꝙr saluator docet virtutes cōtēplatiuor seu religiosor: ꝛ diuidit i tres ptes. qr primo docet cōtinētiā. scōo obediētiā. ibi: Tūc oblati sūt ei puuli. tertio pauptatē volūtariā. ibi: Et ecce vnus. Jn istis aūt trib⁹ cōsistit pfectio religiosor. Prima diuidit in duas ptes q: ꝑmo docet xps illud qō ē necessitat⁹ in ꝓtinētia: videlz ꝓtinētiā cōiugalē. scōo illud qō ē pfectiōis. s. cōtinētiā ab oī actu venereo. ibi: Dicūt ei discipuli. Prima i duas: qr ꝑmo circa ß ponit phariseor dolosa interrogatio. ꝛ scōo ponit ipius xpi vera rñsio. ibi. Qui rñdēs: Dicit g: Et accesserūt ad eū. i. ad iesū. b Pharisei q i pplo iudeor ꝑ alijs videbant religiosi: vt dictū est. s. ꝛ dicēt inferi⁹. xxj. ca. c Tentātes eū cape. s. i verbis. d Et dicētes: si li. hoi di. ꝛc. i. ex leui cā: vt ꝓpter aliquā feditatē seu turpitudinē corpalē. Hāc questionē ꝓposuerūt xpo ad capiendū eū: qr rñsio ad vtrāq ptē erat calūniabilis: qr si diceret q lz videbat laxare frena ꝯcupiscētie carnali: dicēdo q hō ꝑ libito volūtat⁹ sue posset vxorē dimittere et aliā ducere: ꝛ etiā ꝓtra dictamē legis nature: qr insepabilitas ē de rōne mrimonij: vt dicēt post. Si aūt diceret q nō lz: videbat ꝓtra moysen dicere dicēte: Deut. xxiij. Si accepit hō vxorē ꝛ nō iuenerit grām añ oculos ei⁹ ꝓpter aliquā feditatē

Nico. de lyra

a+ Tacesserūt La. XIX ſ ex liuore vt decipiant.

b c ad eū pharisei tētantes eū ꝛ dicētes: ¶ Si licet hoi

a ſ earū causarū q̄ scribebant i libro repudij.

dimittere vxorem suaz quācūq

ſ non sua respondit sed historie veteris et mandatorū dei recordatur.

ex causa? Qui respōdēs ait eis: d

feditatē scribet libellū repudij ꝛc. A

e Qui rñdēs. ß ponit xpi rñsio: ꝛ diuidit i duas ptes: qr ꝑmo ponit rñsio scōo removet q̄dā sibi facta obiectio. ibi: Dicūt illi. Ad euidētiā primi aduertēdū q indiuisibilitas ē ō rōne matrimonij: ꝓt qō ponit i diffinitiōe ei⁹ tā ꝯ formale. cū ōr: Matrimoniū ē cōiunctio maris ꝛ femine iter legitimas psonas indiuiduā vite ꝙsuetudine retinēs. i. indiuisibilitatē ꝟm totā vitam alteri⁹ cōiugū. Rō aūt hui⁹ ē: qr mrimoniū ē cōiunctio maris ꝛ femine ad educationē. plis ad cultū diuinū multiplicādū. ad ß aūt q ꝑles sit apta ad cultū diuinū ꝛ possit sibi sufficere post emācipationē a parētib⁹ req̄rit magnus tēporis tractus: quia oportet filiū generari: educari et doceri: ꝛ sibi de necessarijs vite a parētib⁹ ꝓuideri: qr ꝟm q dicit apls. ij. Cor. xij. Parētes debēt thesauriçare filijs ꝛ nō filij parētib⁹. Anteq aūt hō possit generare de cōi cursu est. xvij. annor vel. xx. añq vero fili⁹ genit⁹ sit educat⁹ ꝛ edoct⁹ a pceptis ꝛ potēs se ꝛ familiā regere oportet q sit. xx. annor vel circiter. Et sic ptz q lz vir nō generaret nisi vnū filiū i vxore: tū anteq fili⁹ eēt dispositus ad recedēdū a patre. tā pater eēt xl. annor vel circiter: nūc aūt ita est q masculus ꝛ femina debēt simul cohabitare indiuisibiliter q̄diu intēdūt generatiōi ꝛ educationi ꝓlis: sicut videm⁹ i brutis aialib⁹ ꝛ auib⁹ q determinat⁹ mas determinate femie inseparabiliter ꝙūgit tpe q̄ intēdūt generationi ꝛ educationi filior. Verūtn qr i aliis aialib⁹ ꝛ auib⁹ filij nati i modico tpe sūt sufficientes victū sibi q̄rere: tō masculus ꝛ femia nō cōiugūt inseparabiliter p totā vitā: sz tm tpe educatiōis filior. Cū g natura hūana debeat magis ee ordinata q̄ natura brutorū: tō de dictamine naturali ē q vir ꝛ vxor inseparabiliter ꝙūgāt q̄diu stat necessaria educa

†26. di. deinde. 28. q. 1. nunquid De cōsan. ca. 4.

a Et feminā ⁊c. Nō ait feminas vt vnū cōiugiū sit nō plura: qꝫ ex repudio priorū quereba⁊. b Adherebit vxori ⁊c. Si malis morib⁹: si luxuriosa: seu quidlibet hmōi sit vxor: velim⁹ nolim⁹ sustinēda ⁊c. Cū enī liberi essem⁹ nolētes nos subiecim⁹ seruituti. Si ancilla libero vel seru⁹ libere supponit nō reputa⁊ cōiugiū postꝫ detectū fuerit: sic et de cōsāguineis. c Et erūt duo in car. ⁊c. Premiū nuptiarū est ex duob⁹ vna caro. Castitas cōiuncta spūi vnus spūs efficit. Salubri cōsilio dei factū est: vt portionē sui corporis vir amplecteret in femina: ne a se putaret diuersū esse qꝫ de se cognosceret fabricatū. d Nō nō separet. Homo separat: qñ pro desiderio secūde primā dimittit. Deus separat q̄ et cōiungit: qñ ex cōsensu ꝓpter cultum dei eo q̄ tepus in arto sit: sic habem⁹ vxores. q. nō habentes. e Quoniam moyses. Seru⁹ cōstrict⁹ infirmitate pmisit: ego aūt magister ⁊ dñs pcipio. Moyses rudib⁹ in ꝗbus lex naturalis bebetata erat: indulget. Non enī indulgeret nisi haberet postea pfectos quos arguerer: de rudib⁹ eī paulatim boni esse ceperūt. Cōsiliū fuit hoīs nō dei imperiū: qui maluit idulgere diuoztiū: qꝫ desiderio secūdaruz nuptiarū fieri homicidiū: vel pdurare odiū. f Nisi ob forni. Aug⁹. Ex oz vt dimittat vna carnalis cā est fornicatio: vna spūalis: timor dñi: vt viua ea: alia ducat nulla: cā in lege dei est. g Et aliā du. ⁊c. Quia poterat accidere vt aliquis calūniā faceret innocenti: ⁊ ob secūdā crimen impingeret prime vxori: Sic priozē dimittere iubet vt ea viuēte secūdā nō habeat: Et ne vxor idē faciat viro: eadē cautela precipit ne secūdū habeat viruz. Et qz adultera non timet obprobriū: viro dicit: qꝫ si talē ducit sub adulterij crimine sit. Dicit scriptura. Qui adulterā tenet: stult⁹ et impius est.

† Mō legistis: qz q̄ fecit hoīem ab initio: masculū et fēminam fecit eos: Et dixit: † Propt hoc dimittet hō patrē ⁊ matrē ⁊ adherebit vxori suę: ⁊ erūt duo i carne vna. Itaqꝫ iā nō sunt duo: sed vna caro. † Quod ergo deus cōiunxit: homo nō separet. Dicunt illi: † Quid ergo moyses mandauit dari libellū repudij ⁊ dimittere? Ait illis: † Quoniā moyses ad duriciā cordis vestri permisit vobis dimittere vxores vestras. Ab initio autē nō fuit sic. † Dico aūt vobis: qz quicūqꝫ dimiserit vxorē suam nisi ob fornicationem: ⁊ aliā duxerit męchatur: et qui dimissam duxerit męchatur. Dicunt ei

a ꝭ nō vxorib⁹. ꝭ nō tres. ꝭ in carnali copula.
b ꝭ qz vnū facit carnalis cōiunctio.
c ꝭ faciendo vnā carnē. ꝭ sed deus.
d ꝭ ecce aperiunt calūniam. ꝭ qñquidē deus sic ordinauit: quare moyses supordinauit.
e ꝭ non deus.
f ꝭ non imperauit.
g ꝭ que vnā carnē diuidit in alteram ⁊ separat.
h ꝭ. i. mechiam facit.

a Non legistis: qz q̄ fecit hoīem ab initio. ſ. qñ solū currebat lex nature ante datā legē p moysen. b Masculū ⁊ feminā fecit eos. In ꝟ tāgit⁊ materia ipius matrimonij. ſ. masculus ⁊ femīa: qz matrimoniū ordinat⁊ ad generationē ⁊ educationē ꝓlis: ante hoc aūt requirit⁊ determinatū actiuū ⁊ passiuū: ⁊ ꝟ in aīalib⁹ pfectis: qz nō generanť ex putrefactione. In masculo aūt ē virtus actiua ⁊ in femina virtus passiua. Homo aūt est pfectissimū aīaliū. ⁊ ꝓpter hoc ad pfectionē eius requirit⁊ distinctio sexuū videlicet maris ⁊ femine. sequit⁊: c Et dixit ꝓpter hoc dimittet homo patrē ⁊ matrē. in quo tāgit⁊ debita cōditio materie p̄dicte: qz matrimoniū debet esse inter psonas legitimas ad cōtrahēdū. tangit⁊ āt hic legitimitas p hoc q̄ excludunť p sone illegitime q̄ sunt pater ⁊ mater. Iste enī psone sunt excludende ꝭm dictamē legis nature. Cui⁹ ratio est: qz vir et vxor in actu matrimoniali ad paria iudicanť: ⁊ ideo ꝟtra reuerentiā naturalē est q̄ filia coniungat⁊ patri ⁊ fili⁹ matri. Unde ⁊ aliq̄ aīalia magis appropinquāta ad industriā humanā talē coniunctionē tanq̄ abominabilē refugiūt: sicut narrat de elephāte q̄ adductus a magistro ipm custodiente ad impregnandū matrem matrē ꝓpriā renuit: ꝓpter qꝫ magister vultū eius operuit: et cū sic ignoranter matrē cognouisset et discoopto vultu ꝟ videret: insiliit p̄ dolore i ductorē suū ⁊ interfecit eū: ⁊ ꝟ est qd̄ dicit⁊ in lra. Propter hoc. i. ꝓpter opus generationis.

b Dimittet hō patrē ⁊ matrē: homo tamē est cōmunis generis ⁊ ideo significat masculū et feminā. Est ergo sensus q̄ filius nullo mō debet copulari matri neq̄ filia patri. Consequenter ponit⁊ id quod est formale in matrimonio. ſ. coniunctio individua per totam vitā cū dicit:
c Et adherebit vxori sue. ꝓ cōiunctionē animoꝝ ex amore ⁊ fidelitate.
d Et erunt duo in carne vna: q̄tum ad corporalem cohabitationem et ad vnam carnē prolis ex ambobus producendā. Aduertendum tamē q̄ ista verba dicuntur hic verba domini: et tamē Hen. q̄. dicūt verba ipsius adam non tñ hic est contradictio: quia illa verba protulit adam ex diuina reuelatione: quia in extasi factus viderat mulierem de costa sua formatam: ⁊ iō illa verba fuerūt dei principaliter tā q̄ reuelantis: ⁊ ipsius ade instrumēntaliter ⁊ sicut ꝓferentis. Cōcludit ergo saluator: g Qꝫ ergo deus coniunxit: id est virū et vxorem inseparabiliter q̄tum ad totā vitam.
h Homo nō separet. dimittendo ꝓpria volūtate vxorem: auctoritate tamen diuina aliquando separanť q̄tum ad cohabitationē ⁊ debiti redditionē: non tamen q̄tum ad vinculuz ⁊ hoc contingit quando separantur sic ꝓpter diuinum cultuz altero religionē intrante. i Dicunt illi. Hic remouetur quedā obiectio quam fecerunt ei pharisei de auctoritate moyſi. ſ. allegata. k Quid ergo mandauit moyses ⁊c. q.d. Manifeste dicis cōtra legē moyſi: Deuť. xxiij.
l Ait illis quoniā moyses ⁊c. quasi diceret dico cōtra moysen. quia moyses nō scripsit hoc tanq̄ licitum ⁊ bonū: sed pmisit ꝓpter malus malum vitandū ne scz vxores eis ingratas occiderent: quia minus erat dimittere q̄ occidere: sicut Deuť. xv. cōcessit dare ad vsuram extraneis ne fratres grauarent: sicut ergo qui nō dat ad vsurā nec extraneo nec ꝓximo quo facit magis ꝭm intentionē moyſi: ita ille qui docet vxorē nō dimittendā nō dicit contra eius intentionē. sicut. ſ. dictū. est. v. ca.
m Ab initio autē nō fuit sic. i. in statu nature institute sed in hoīibus lapsis per peccatū permissum est ꝓpter malus malū euitandum: nō tanq̄ licitum sed sicut min⁹ malū. ⁊ hoc est qd̄ subdit:
n Dico aūt vobis qz quicunqꝫ dimiserit vxorē suam nisi ob fornicationem. supplēdū est peccat: ⁊ facit cōtra legem matrimonij: tunc enī dimittenda est si in peccato pseueret ne vir videat esse fautor malicie eius: ⁊ hoc intelligēdū est q̄tum ad cohabitationē ⁊ debiti redditionē: nō tamen q̄tum ad vinculum: quod non soluit⁊ nisi per mortē. ⁊ ꝓpter hoc subditur:
o Et aliaz duxerit. hoc est dictuz si dimissa vxore ꝓpter fornicationē aliam duxerit.
p Mechatur. quia remanet adhuc vinculuz matrimonij cum prima: ⁊ sic patet q̄ littera huius versus p̄dicti defectiua est: et sunt ea q̄ p̄dicta sunt interponēda ad habendū sensum pfectū sicut cōtingit in plurib⁹ locis sacre scripture.
q Et qui dimissam. a viro primo ꝓpter fornicationē.
r Duxerit. accipiēs eā in matrimoniū.
s Mechat. quia remanet adhuc vinculū illius dimisse cū viro priori: et ex hoc verbo patet intellect⁹ littere imediate precedentis q̄ defectiua est: qz eadē rōne qua vxor dimissa ꝓpter fornicationem non potest duci ab altero viro si nec vir eam dimittens potest ducere alteram: quia equaliter manet vinculum matrimonij ex vtraq̄ parte.
t Dicunt ei discipuli. Posito eo q̄ est necessitatis in virtute continentie: consequenter ponit⁊ id quod est supererogationis et cōsilij: videlicet continentia ab omni actu venereo. discipuli enī audiētes q̄ vinculū matrimonij esset indissolubile, dixerunt:

Si ita

Non expedit

Nico.de lyra

tio ⁊ doctrina filioꝝ: ⁊ hoc est ꝭm totā vitā cōiugatoꝝ: qz sicut visum est hō habet. xl. annos anteq̄ ꝓlem⁹ fili⁹ ei⁹ sit sufficienter educatus: ⁊ sic sola occasione primi filij dictat natura q̄ tā tum debeat cū vxore inseparabiliter habitare. Et qz interim anteq̄ primus sit sufficienter educat⁹ nascunť filij alij: vel saltez possunt nasci: ꝗb⁹ ꝓsilr oportet ꝓ parentes ꝓuideri: ad qō requirit⁊ vlterior tract⁹ tpis magnus. Ideo sicut natura dictat i aliis aialibus q̄ masculus et femina inseparabiliter cohabitent tpe determinato a natura in generatione ⁊ educatione filioꝝ ita dictat in natura hūana vt vir ⁊ vxor inseparabiliter cohabitēt ꝓ totā vitā: ⁊ sic ptz q̄ indiuisibilitas matrimonij nō solū est de iure diuino sz etiā de iure naturali. Hanc aūt veritatē declarat saluator ꝓ scripturā veteris testamēti dicēs: a Non legistis: qz q̄ fecit hoīem ab initio. ſ. qñ solū currebat lex nature ante datā legē ꝓ moysen. b Masculū ⁊ feminā fecit eos. Ex quibus verbis patet q̄ ad matrimoniū requirunť duo: videlicet diuersitas sexuū: et coniunctio eorum. Et ideo dicit⁊ q̄ matrimoniū est viri et mulieris coniunctio inter legitimas psonas: individuam vitā retinens. Et ideo dicit⁊ q̄ matrimoniū est viri et mulieris coniunctio: ꝓ hoc excluditur coniunctio duoz masculoz vel duaruz femīarum. Et dicit⁊ q̄ est coniunctio inter legitimas psonas: ꝓ hoc excluditur coniunctio patris ad filiam vel matris ad filium. Et dicit⁊ q̄ est coniunctio individua: ꝓ hoc excluditur coniunctio ad tempus. Et dicit⁊ q̄ est coniunctio retinens individuam vitam: ꝓ hoc excluditur coniunctio ad vitam non individuam. Et ideo dicit⁊ q̄ matrimoniū est viri et mulieris coniunctio inter legitimas psonas individuam vitam retinens. Et ideo dicit⁊ q̄ matrimoniū est viri et mulieris coniunctio inter legitimas psonas individuam vitam retinens. Et ideo dicit⁊ q̄ matrimoniū est viri et mulieris coniunctio inter legitimas psonas individuam vitam retinens.

a Mō expedit. Videbāt graue pōdus vxōꝛ: q̄ iracūde: ebꝛiose ⁊ hmōi: q̄ quidē sūt sustinēde quia cū essem⁹ liberi subiecim⁹ nos seruituti.
b Mō oēs. Quasi cōsentit q̄ nō expedit: Sed infirmitatē videēs. dicit: nō oēs ca. Mō dicit non possunt capere: sed non oēs volūt capere.

Non oēs ca. i. nō omnes implere possunt p̄ceptū contīnētie: quia nō omnibus datū est a deo nec etiam oībus ꝓdest ad p̄miū cōtinere: ⁊ hoc exponit. c Sunt enīz eunuchi. Tria sūt genera eunuchoꝛ: duo carnaliaeoꝛ q̄ sic nascunt: ⁊ qui captiuitate ⁊ delictis dñarum abscisi sūt. Tertiū spūale q̄ cū possent esse viri ꝓpter chꝛistum continent.
d Qui facti sunt. Inter hos cōputantur etiā hi qui specie religionis simulant castitatem.
e Qui potest. Noꝛ est hortantis nō iubentis. q̄si vnusquisq̄z vires suas considerat an queat virginitatis et pudicitie implere precepta.
f Sinite paruu. Si sācti sunt futuri cur vetatis venire ad patrē: Si mali: cur sententiam p̄fertis ante culpam.
g Taliū. Mā quales sunt modo. meū quidez est qō honozate: quales post futuri sunt ipsoꝝ est: qō miseremini.
Mō ait istoꝛ: sed talium ostēdat nō etatē regnare sed moꝛes: ⁊ bis q̄ similē habent innocentiā ⁊ simplicitatē p̄miuz ꝓmittit. h Et cū impo. Imponit man⁹ paruulis: qñ humilib⁹ auxilium gratie tribuit.
i Et ecce vnus. Bed. Audierat ille sīles paruulo cōdignos eē regno vultq̄z certi⁹ nō p parabolas sed apte exponi: q̄bus meritis vitā possit cōsequi. Hiero. Iste adolescēs ⁊ diues ⁊ sup Luce. 10.c b⁹ erat. Et fm aliū euāgelistā cū nō voto discētis sed tentātis interrogat. k Quid me interrogas. Quia bonuz dixit magistrū ⁊ nō deū vel dei filiū cōfessus est: discit quēlibet sanctū hoīem cōpatione dei nō eē bonū. Chꝛistus aūt nō renuit testimoniū bonitatis: sed magistri absq̄z deo excludit errozē. Mō se magistrū bonū eē negat: ꝛz magistrū absq̄z deo nullū bonū esse dicit: l Serua māda. Iste quesierat quid faciā: cōtra nō ait: dise: qz deus eū docuerat facto: rōnalis creature: ostendens qz ille nō est bonus qui querit de bono: ꝛz qui facit qō bonū est. Beda. Ecce actiua vita que ad legez pertinet. Nota q̄ iusticia legis suo tempoze obseruata non solum bona terre sed vitam eternam dabat.

a Si ita est causa hoīs cū vxoꝛe. q̄ nō possit eā dimittere nisi modo p̄dicto. b Non expedit nubere. ac si dicāt: melius est simpliciter cōtinere: et hoc duplici de causa. primo qz ex tali indiuisibilitate matrimonij possunt multa grauia seq̄: qz si vxoꝛ incurrat lepꝛā vel aliquā infirmitatē hoꝛribilē oꝛtet tū illi debitū reddere. scōa causa est: qz maius meritū est continere simpliciter q̄z cōiugalis ꝓtinentia. vñ. s. dictū est. xiij. ca. q̄ ꝓtinētia virginalis habet fructū centesimū: vidualis sexagesimū: ⁊ cōiugalis triceſimū: et ad istū intellectū rñdet saluatoꝛ cōsequēter.
c Non oēs cq̄. istud verbū. qz altus est status: ad quē infirmi nō possunt ascēdere. d Sed qui da. est. s. a deo ex speciali mūere: qz fm q̄ scribit Sap. viij. Nemo potest esse ꝓtinēs nisi deus det: ꝛz quia nō oīs cōtinētia est laudabilis. ideo cōsequēter oñdit q̄ sit laudabilis ⁊ q̄ nō: dicens: e Sunt eunuchi q̄ de matris vtero sic nati sunt: qz ꝓtinentia q̄ est ex naturali frigiditate cōtracta a parentibus vel priuatione mēbroꝝ genitaliū nō est laudabilis nisi inq̄ntū p volūtatē acceptat: nec illa que est per violētiā: sicut in illis q̄bus secant genitalia. ⁊ hoc est qō dicit: f Et sūt eu. qui fa. sunt ab hoībus. sed illa cōtinētia q̄ est p volūtatē repꝛimentē cōcupiscentiā ab actu veneꝛeo: illa ꝓpꝛie est laudabilis. ⁊ hoc est qō dicit: g Et sunt eu. q̄ seipsos castrauerūt. nō p mēbroꝝ absciſionē: sed p cōcupiscētie repꝛessionē. h Propter regnū celoꝝ. i. vt liberi⁹ ꝓtinētes vacēt cōtēplatiōi diuine: qz sicut scribit. j. Coꝛ. vij. Qui aūt sine vxoꝛe est sollicit⁹ est q̄ dñi sūt: ⁊ cogitat quō placeat deo. q̄ aūt cū vxoꝛe est sollicit⁹ est q̄ sūt mūdi: quō placeat vxoꝛi: ⁊ diuisus est. sed qz talis status est altus: nec possunt omnes ad ꝟ attingere: ꝛz solū pfecti. ⁊ iō subdit:
i Qui pōt capere capiat. q. d. tantū bonū nō est necessitatis: sed superogationis. k Tunc oblati sunt. Hic cōsequēter docet hūilitatē obediētiā p ꝟ q̄ puulos sibi oblatos dulciter suscepit: man⁹ illis ꝟponēdo ⁊ p eis oꝛādo: vere aūt obedientes illi sūt vere paruuli: ⁊ ꝟ est qō dicit: Tūc ob. sūt ei paruuli. ex deuotione. s. offerētiū. l Ut ma. eis ꝟpone ret. s. bñdicēdo ⁊ oꝛādo p eis. m Discipuli aūt ei⁹ in. eos. timētes ne ipoꝛtunitas offerētiū offēderet magistrū. n Jesus vero ait. suis discipulis. Dar. 10.c Lu. 10.c o Sinite par. ve. ad me. qz isti sūt figura vere humiliū ⁊ obedientiū quoꝝ familiaritatē ego volo. sequi: p Taliū est em̄ re. celoꝝ. sicut est dictum ca. p̄cedēti: Nullus pōt intrare regnū celoꝝ nisi fuerit paruulus ⁊ humilis. q Et ecce vn⁹ accedēs hic ꝟbꝫ docet panptatē volūtariā: ⁊ diuidit in duas ptes: qz primo docet id qō est necessitatis. scōo id qō est superogationis. ibi: Dixit ei adolescens. Jn prima q̄ pte ponit cuiusdā volētis ascēdere ad statū pfectiōis interrogatio dicēt: r Magister bo. quid bo. fa. vt ha. vitā eternā. Jesus aūt rūdit ei. primo quātū ad ei⁹ cogitationē: qz ille cogitabat iesum esse purū hoīem: ꝛz crederet euz esse bonū et sanctū doctoꝛē: ⁊ iō quasi respondēs iesus cogitationi dicit ei: s Quid me in. de bono. q. d. ex q̄ credis me purū hoīem nō debes me vocare bonū: cui⁹ causa subdit: t Unus est bo. deus. hoc est dictū: deus est solus bonus p essentiam et nullus alius. Consequēter respondit eius interrogationi dicens: v Si aūt vis ad vi. in. seruā mandata. q. d. ꝟ sufficit ad salutē: qō ampli⁹ ē: nō est necessitat⁹ sed superogatiōis. x Dicit illi. s. adolescēs. y Que. s. sunt illa māda: quoꝝ obseruātia est necessaria ad salutē. z Jesus aūt dixit: non hoc. facies. ꝟ est p̄ceptū decalogi: p qō ꝓhibet nocumētū ꝓximi i psona ꝓpria.
a Mō adulterabis. p ꝟ ꝓhibet nocumētū ꝓximi in psona sibi cōiūcta.
b Mō fa. furtū. p ꝟ ꝓhibet nocumētū ꝓximi in re possessa. c Mō falte. dices. p hoc ꝓhibet nocumētū ꝓximi in fama. d Honoza patrē tuū ⁊ matrē. p hoc p̄ceptū affirmatiuū intelligit oē bñficiū ꝓximo reddenduz qz noīe patris ⁊ matris intelligit oīs ꝓxim⁹. ⁊ ꝟ est qō subdit: e Diligas ꝓxi. tuū sicut teipsū. qz obseruātia mādatoꝝ nō eē meritoria vite eterne nisi fiat ex charitate. Aduertēdū q̄ ꝛz ponant hic solūmō p̄cepta secūde tabule q̄ ordināt hoīem ad ꝓximū: intelligunt tn̄ cū ꝟ p̄cepta ꝓme tabule ordinātia hoīem ad deū: qz hō magis tenet deo q̄z ꝓximo: ⁊ iō si obseruantia mādatoꝝ secūde tabule necessaria est ad salutē: multo forti⁹ obseruātie mādatoꝝ ꝓme tabule: p̄dicta etiā ostēdit saluatoꝛ q̄ obseruantia p̄ceptoꝝ ce-

a ℣ vt nullo mō sit dimittēda nisi p fornicatiōe.
discipuli ei⁹. Si ita est causa hoīs a
a ℣. i. bonū est cōtinere.
a cū vxoꝛe: ñ expedit nubere. Qui b
dixit illis. Mō oēs capiūt verbuz c†
℣ quia nō valem⁹ nisi ex gratia dei.
c istud: sed q̄bus datū est. Sūt em̄ d
℣ cōtinētes. ℣ sine istrumēt̄ vel frigide nature.
eunuchi q̄ de matris vtero sic na
a ℣ quoꝝ neuter p̄miū habet: qz necessitate abstinet non voluntate.
d ti sunt. Et sūt eunuchi qui facti f
sunt ab hoībus. Et sunt eunuchi g†
a ℣ qui voluntate se deuorauerunt castitate.
qui seipsos castrauerūt ꝓpter re/ h
e gnū celoꝝ† Qui potest capere ca i†
a ℣ cū de castitate esset sermo.
piat.† Tunc oblati sūt ei paruuli k
a ℣ vt eis manu et voce bñdiceret. ℣ quasi laudaret castos necessitate nō virtute cōtinētie.
vt mān⁹ eis imponeret ⁊ oꝛaret. l
a ℣ infirmi fide. ℣ rimēres deū importunitate offerentiū lassari.
Discipuli aūt increpabāt eos. Je/ m† n
a ℣ nō em̄ psonarū acceptoꝛ est deus.
f sus vero ait illis. Sinite paruu/ o†
los: ⁊ nolite eos phibē ad me ve
g nire. Taliū est em̄ regnū celoꝝ. p
℣ vt humiles sua benedictione dignos significet
h Et cum imposuisset eis manus †
i abiit inde† Et ecce vnus accedēs q
ait illi: Magister bone: q̄d boni r
faciam vt habeā vitam eternaz?
℣ q̄d me vocat bonū magistrū q̄si aliquē hoīem.
k Qui dixit ei: Quid me interro/ s†
gas de bono? Unus est bonus t
a ℣ viam q̄ ducit ad vitā.
deus. Si aūt vis ad vitāz ingre/ v†
℣ rētando quasi nō legerit: vel dōs posset iubere cōtraria deo.
l di serua mādata. Dicit illi: Que. x
℣ hec est puerilis innocentia et castitas.
Jesus aūt dixit: Mō homicidiū z
facies: Mō adulterabis: Mō faci/ a
es furtū: Mō falsū testimoniū di/ b
ces: Honoza patrē tuū ⁊ matrē: c
a ℣ non q̄ facit sed q̄ facer⁹ est. b ℣ nō vitium ruum vel suum.
diliges ꝓximū tuū sicut teipsuz. d

Dicit

† 27.q.7. nupciarū. † Dar. 10.b Luce. 15. c

† Dar. 10.c Lu. 10.c

C

a Dicit ei ado. Bed. Nō est putandus iste (vt quidē aiūt) vel dñm tentasse: vel de sua vita mentitus esse: sed simpliciter
Mar.10 c vt vixit cōfessus est alioquin (vt ali⁹ euāgelista ait) nō intuit⁹ arcana cordis ei⁹ diligere eū dicere. Jesus. Diligit eū eos q̄ mādata legis custodiūt: sed q̄ ibi min⁹ est bis q̄ pfecti volūt esse adiūgit. vnde sequit: Si vis pfectus eē. b Omnia hec. Hiero. Mē/titur. Si eī diligeret ꝓximū sūm sicut seipsū: opere cōplesset: nō esset tristis
Ti4.q.1.in princi. cū sua pauperib⁹ dare iuberet. c Dives diffi. Diuites nō manētes: sed q̄ esse desierūt intrabūt. De oī/bus tuti⁹ est nec habere nec amare di
Mystice uitias. d Facili⁹ est ca. Mystice. Facili⁹ est xp̄m ꝓ dilectorib⁹ seculi pa ti q̄s dilectores seculi ad xp̄m cōuerti. Camelus ꝺr xp̄s: qr sponte humilia/ti⁹ infirmitatis nostre onera sustulit. Acus est pūctio p quā angustias pas sionis significat: q̄ passione velut acu nostre nature: quasi scissa vestimenta resartire dignat⁹ est. i. reparare post lapsū. Aliter: Facilius est gētile po pulū gibbo peccatorū deformē p an/guste vie vitā ingredi: q̄s iudeū de me ritis suis gloriātē: r ad subeundū le/ue onus xp̄i se hūiliare nolētē.
e Q̄ diuitē r̄ē. Jsido. Mull⁹ diues intrabit. i. cōfidēs in diuitijs: vt Je/
Mar,10.c sus ſm marcū exponit. f Mirabāt. Quia in numero diuitū deputabant oēs q̄ amāt diuitias: etsi nō habeant. Aliter em̄ cū sit maior turba paupeꝝ: nō dicerēt q̄s poterit salu⁹ esse?
g Deū. Qui ab amore terrenorum ad charitatē eternoꝝ cōuertit: Nō q̄ cupidi r̄ superbi intrent. ℔ In rege

Nico.de lyra

rimonialiū r̄ iudicialiū nō erat ampli us necessaria ad salutē. a Dicit illi adolescēs. Hic ꝓr oñdit q̄d sit sup/erogatiōis. s. abiectio oīm tpaliū per pauptatē volūtariā: r diuidit i duas ptes: qr primo docet pauptatis volū tarie meritū. scōo vt ad eā alliciat oñ dit ei⁹ ꝑmiū. ibi: Tūc rñdēs petrus. Prima in duas: qr primo docet pau/ptat⁹ volūtarie meritū. scōo q̄d sit hu ius pfectiōis retardatiuū. ibi: Cū au/disset aūt adolescēs. Circa primū ad/
D uertendū q̄ adolescēs istevolebat ad statū pfectiōis ascēdere. iō dixit:
b Oīa hec custodiui. mādata iplen/do. c Quid ad. mihi deest. ad pfe/ctionē vite. Hiero. aūt dicit q̄ iste iuuenis mendaciter et ficte loquebat: qđ ꝓbat p ℣ qđ subdit postea: Cū audisset verbuz abijt tristis: qđ nō fecisset si ad xp̄m ex deuotione accessisset: ſz Beda r aliq̄ alij expositores dicūt ꝓtrariū: videlz q̄ simplici aio venit ad xp̄m petēs de salute eterna: r qđ verū dixit se ob seruasse mādata: qđ ꝓbat p hoc qđ ꝺr Marci. x. Jesus autez intuitus eū dilexit: qđ nō esset verū si venisset fictus: qđ autē arguit: Hiero. ꝓtrariū ex ℣ qđ sequit: Abijt tristis r̄ē. nō ē cō/tra ista: qr aliqs potēs est statū inferiorē seruare q̄ tū nō est po tens statū altiorē ascēdere. d Vade vende oīa tpalia. f Et vēde oīa q̄ ha. r da pau peribꝰ. ꝓpter deū: qr abijcere tpalia ꝓpter oblectationē nō est meritoriū: sicut aliq̄ philosophi fecerūt. g Et habebis the/saurū i celo: ℣ nō dicit qr pauptas sit maior virt⁹ q̄s cōtinētia vel obedientia: ſz ꝺr p quādā corr̄spōdētiā: qr thesaurus cele stis sic respōdet volūtarie pauptati: sicut exaltatio humiliatio ni: sicut dictū est ca. ꝑce. Sequit: b Et veni sequere me: qr in sequela christi p opa charitatis cōsistit pfectio p̄cipaliter. in pauptate aūt volūtaria cōsistit inchoatiue p modū remouē tis ꝓhibēs r disponētis: qr p hoc auferꝝ cura tpaliū que im/pedit animū a dilectione dei: r disponit⁹ anim⁹ ad libere deo vacandū. i Cū audisset aūt. Hic cōsequēter ostēdit q̄d sit hui⁹ pfectionis ipedimētū: videlz nimia dilectio terrenarū possessionū: r hoc est qđ subdit: Cū audisset aūt adolescens verbū. s. xp̄i de pfectione pauptatis volūtarie. k Abijt tri stis: qr nimis amabat possessiones terrenas: r ideo nō pote/rat ad pfectionē volūtarie pauptatis ascēdere. Cōsequenter ostēdit quō diuitie faciūt difficultatē in attingēdo pfectionē. dicēs:

a Dicit illi adolescēs: Oīa hec cu
b stodiui a iuuētute mea: quid ad/
c huc mihi deest? Ait illi iesus: †Si
d† quia ex volūtate est. a ℣ in dilectione dei. ℣ non partem.
vis pfect⁹ esse: vade r vende oīa
e f ℣ sic vando.
q̄ habes r da pauperib⁹: r habe/
g ℣ retributionē. ℣ ecce cōplantua q̄ ad euāge/liū ꝑtiner. ℣ nō sufficere relinquere mala nisi se quat dñm. i. imitet.
bis thesaurū in celo: r veni seque
b† re me. Cū audisset aūt adolescēs
i† ℣ quare. ℣ cū amore.
verbū abijt tristis: erat ei habēs
k a ℣ que semen dei suffocauerunt.
multas possessiones. Jesus autē
dixit discipulis suis: Amen dico
l† a ℣ amator diuitiarū. ℣ nō impossibile est sed rarū: qr difficulter conrēnunt diuitie.
vobis: qr diues difficile intrabit
c in regnū celorū. Et iterum dico
a ℣ in gentibus membris enormem.
d vobis: †Facili⁹ est cāmelū per fo
m e ramen acus trāsire q̄s diuitem in
trare in regnum celoꝝ. Auditis
n f autē bis discipuli mirabāt val/de dicētes: Quis ergo poterit sal
a ℣ suo aspectu attentos facit.
uus esse? Aspiciēs autem iesus
o dixit illis: Apud homes hoc ipos/
℣ vt p se a cupiditatib⁹ suis cōuertant.
s sibile est: apud deum aūt omnia
possibilia sunt. Tunc rñdens pe/
p trus dixit ei: Ecce nos reliquim⁹
q† ℣. i. volūtatē habendi. ℣ .i. ceriā. ℣ quod est pfectio. ℣ pmū.
omnia: r secuti sumus te. Quid
r ergo erit nobis? Jesus aūt dixit

† Mar.10.c Luc.18.b

† Mar.10.c Luc.18.c

l Amē dico vobis qr diues r̄ē. non dixit impossibile: sed difficile: qr diffi cile est diuitias possidere r nō teneri nimis amore earū: qr ℣ dicit Au gusti. in epla ad paulinū: Bona ter/rena diligunt artius adepta q̄s cōcu/pita. Aliud em̄ est nolle incorporare q̄ desunt: aliud tā incorporata diuelle re. Illud em̄ velut extranea tā repu/diant: ista velut mēbra pscindūt r̄ē. Et chrysostim⁹ sup. Matth. Apposi/tio diuitiar⁹ maiorē apponit flāmā et vehemētior fit cupido: r qr cupiditas est venenū charitatis: ideo possessio diuitiarū reddit hoiem difficilē ad p fectionē acquirendā: nō tū facit ipos/sibilē: qr abraam fuit valde dives: vt habeꝝ Gen. xiij. r tñ fuit pfect⁹: vt ha beꝝ Gen. xvij. ideo dicit Eccle. xxxi. Beatus vir dives qui inuentus est si ne macula r̄ē. sequit: Quis est hic et laudabim⁹ eū. q. d. vix r cū difficultā te inueniꝝ. Consequenter ostēdit qua liter diuitie faciūt impossibilitatē ad pfectionē et ad regnū celorū cōsequē dū: qñ. s. homo cōstituit finē in diui/tijs. r hoc est qđ dicit: m Facili⁹ est camelū p foramē acus transire q̄s diuitē intrare i regnū celoꝝ. Primū est impossibile: vt ptz manifeste: ergo r secūdū: q̄ aūt loquat⁹ de diuite con/stituēte finē i diuitijs: ptz p illud qđ habeꝝ Marci. x. vbi dicit: Q̄ difficil e est cōfidētes in pecunijs regnū dei introire r̄ē. r sequit ibidē: Facilius ē ca. r̄ē. Ex quo ptz q̄ illud qđ dicit di/uitē impossibile intrare in regnū dei: intelligit nō de quocūq̄ diuite: sed ō diuite cōfidēte in diuitijs r in ipsis fi/nē cōstituente. r hoc debet hic subin/telligi. n Auditis autē bis disci/puli mirabant: qr talem pfectionem pauptatis volūtarie et aliarū virtu/tū nullus docuerat ante christū. sequ/tur: Quis ergo poterit saluus esse? Ad quod respōdēs: o Jesus dixit illis. apud homines r̄ē. qr hō nō pōt ad hoc attingere ex virtute ꝓpria: ſz solum ex diuina gratia: qđ habeꝝ ad Ro. vj. Gratia dei vita eterna r p hoc excludit⁹ error Pelagij qui posuit hominē ex sola libertate arbitrij posse mereri: r qr ſz meritū vite eterne nō possit esse virtute nature: pōt tamē esse virtute gratie diui ne: ideo sequit: Apud deū aūt oīa possibilia sūt: Aliter aūt exponit⁹ ab aliquib⁹ illud: Facili⁹ est camelū r̄ē. dicentibus q̄ quedā porta erat in hierlm q̄ vocabaꝝ porta acus: p quaz nō poterāt cameli trāsire nisi ꝓius deposito onere: sic nec di ues intrare regnū celorū nisi deposita sarcina terrenorū: sed qr hoc de scriptura nō habet auctoritatē. ideo eadē facilitate cōtenit⁹ qua ꝓbat. Nō enī inueniꝝ scriptū in aliqua scriptu/ra autentica q̄ in hierusalē fuerit aliqua porta sic nominata: r ideo ꝓtior expositio melior videtur. p Tunc respondens petrus. Hic cōsequēter ostenditꝝ volūtarie paupertatis pre/mium: et ꝑmittit⁹ interrogatio petri. q Ecce nos reliqui/mus omnia. licet autē Petrus esset pauper: tū asserit cōfidē ter se reliquisse oīa: quia licet esset pauper in actu: tamē ha/bebat multa in potētia: r qr p pauptatē voluntariā nō solum modo relinquunt⁹ possessa in actu: sed etiā possibilitas acqui rendi et possidendi: r ista possibilitas aliquo mō se extendit ad oīa: ideo cōuenienter petrus dixit se reliquisse omnia.
r Quid ergo erit nobis. in premio retributiōis ꝓ tali vo/lūtaria pauptate. Cōsequēter ponit⁹ respōsio xp̄i.

Amen

a In regeneratiõe ꝛc. Due sũt regeneratiões: primo ex aqua ꝛ spiritusancto. secũda in resurrectione: Ira ꝛ due adoptiões ꝛ due resurrectiones. b Filiꝰ hois ꝛc. Id est cũ serui forma q̃ iudicata est: iudiciariã exercuerit ptãẽ eritis ꝛ vos mecũ iudices. c Sup sedes. xij. ꝛc. Per duodecim sedes vniuersitas iudicantiũ. Per duodeci tribꝰ vniuersitas iudicando ꝙ intelligit. Qui reliquerunt oĩa et secuti sunt dñm: hi iudices erũt: qui licita habẽtes recte vsi sunt: iudicabunt: q̃bus dicet: Venite bñdicti pr̃is mei. Esuriui ei ꝛ dedistis mihi. manducare. Duo sunt eĩm ordines bonorũ. d Centuplũ. Id est qui carnalia ꝓ dño dimiserit: spiritualia accipiet q̃ cõpatione ꝛ merito sui itа erũt q̃si parvo numero cẽtenarij cõparet. Marcus ait: Centies tãm nũc in tẽpore hoc cũ pſecutionib⁹ fratres ꝛ sorores: ꝛ in futuro vitã eternã: Id est in hac vita pſecutionib⁹ plena gaudiũ regni degustant: ꝛ oĩm electorũ sincera dilectione fruunt. Sed qz multi tepescũt vel retrocedũt subdit: Multi aũt erũt primi ꝛc.

Mar.10.d

Nico. de lyra

a Amen. i. fideliter. b Dico vobis. qz vos qui secuti estis me. dimissis oibus terrenis. c In regeneratione. i. in iudicio tpe resurrectionis mortuoꝝ: q̃ quidẽ resurrectio dicit regeneratio: qz terminat ad esse secũdario acceptũ. d Cũ sederit filiꝰ hois. qz sicut in forma hois fuit iudicatꝰ corã pilato: ita in forma humana iudicabit. sicut dicit Act. j. Hic iesus qui assũptus est a vobis in celũ: sic veniet ad iudiciũ. s. qz sicut in humanitate ascẽdit: ita in humanitate descẽdet ad iudiciũ: qz tũ apparebit in forma humanitatis gloriosa. ideo subdit: e In sede maiestatis sue. in primo eĩm aduẽtu sedit in sede humilitatis. f Sedebitis ꝛ vos ꝛc. Aduertendũ q̃ iudicare accipit tripliciter. Uno mõ principaliter. sicut iudex q̃ pfert sententiã: ꝛ hoc modo solus xp̃s iudicabit. alio mõ ꝓ sedere in loco eminẽti iuxta iudicẽ: sicut assessores iudicis: ꝛ hoc mõ apostoli et alij pfecti cũ xp̃o iudicabũt. tertio modo large accipit. s. ꝓ sniam iudicis approbare: ꝛ hoc mõ oẽs electi iudicabunt: qz sniam iudicis approbabũt. Cõsiderandũ etiã q̃ ꝛs iudiciaria potestas q̃ cõpetit alicui ꝓ modũ assessoris cõueniat aplis ꝛ viris pfectis rõne sue pfectiõis supra alios eminentis: tñ magis attribuit voluntarie pauptati q̃ alijs virtutib⁹: ꝛ hoc ꝓ quãdã correspõdẽtiaꝫ sicut. s. dictũ est: qz sicut exaltatio correspõdet humilitati: sic iudiciaria ptãs pauptati: qz pauperes in hoc mũdo cõculcant ꝛ querse iudicant: qz etiã eorũ bona in malũ interptant: ideo ecõtrario eminẽtia sedis iudiciarie cõpetit eis in regeneratione. g Et oĩs qui reli. do. vel fratres ꝛc. nõ est sic intelligendũ vt aliqui dixerũt q̃ post aliquã reuolutionẽ tẽpoꝝ post iudiciũ centuplũ oĩm que hic dimittunt ꝓpter deũ reddant in eadem specie: vt cẽtũ agri ꝓ vno agro dimisso: sed est sensus q̃ q̃ corporalia ꝓ christo dimiserit: spiritualia bona recipiet ꝫ in pſenti q̃ ita excedũt bona tpalia: sicut centenarius numer⁹ vnitatẽ. h Et vitã eter. pos. in futuro. s. ꝓpter qđ cõcludit in fine: i Multi aũt erũt nouissimi primi ꝛc. qz illi qui sunt hic primi in bonore alios iudicãtes iniuste: tũc erũt nouissimi et inferiores ꝛ iudicio alioꝝ subiecti: ꝛ econtrario voluntarie pauperes q̃ sunt hic nouissimi in iudicio futuro erũt primi: qz sicut dictũ est erũt iudicis assessores. Ca. XIX

Moraliter.

a† Et accesserũt ad eũ pharisei ꝛc. Origenes. Tẽrato aũt dño nulli⁹ discipulorꝝ eiꝰ q̃ positꝰ est ad docẽdũ grauiter ferat si tẽtatꝰ fuerit a q̃busdã ſz tentãtib⁹ rñdeat dogmata pietatis. c† Propter ꝫ dimittet hõ patrẽ ꝛ ma. ꝛc. Remigiꝰ. Mysterũ ꝫ dixit eẽ aplis ī xp̃o ꝛ eccliа: dñs eĩ iesus xp̃s quasi patrẽ deseruit cũ ꝺ celis ad terrã descẽdit ꝛ matrẽ. i. synagogã deseruit. ꝓpt infidelitatẽ ꝛ adhesit vxori sue. s. eccliæ: ꝛ sũt duo ī carne vna. i. xp̃s ꝛ eccliа in vno corpe q̃ dixit illis: e† Nõ oẽs capiunt verbũ istud ſz q̃b⁹ datũ est Sap. viij. Cognoui qz nõ possũ esse cõtinẽs nisi deꝰ det. g† Et sũt eunuchi q̃ seipsos castrauerũt. ꝓ obseruãtiã castitat'. i† Qui põt capere capiat. cũ adiutorio dei. Hiero. Hortãtis dei vox est milites suos ad pudicitie

pmlũ

illis:† Amẽ dico vobis: q̃ vos q̃ a b†
a ſ nõ qui reliquistis eĩm qđ ꝛ Socrates fecit.
b ſ qñ mortui resurgẽt incorrupti.
a secuti estis me in regẽneratione c†
b cũ sederit filiꝰ hois ī sede maiesta d
c tis sue: sedebitis ꝛ vos sup sedes e
ſ quia vobis credẽtibus credere noluerũt. f
duodecim: iudicãtes duodeci tri †
a ſ nõ tm̃ vos. ſ oẽs affectꝰ charitati mee suppo
sucrit.
bus isr̃l. † Et oĩs q̃ reliquerit do- g
mum vel fratres aut sorores aut
patrẽ aut matrẽ aut vxorẽ: aut
filios aut agros ꝓpr̃ nomẽ meũ:
b centuplũ accipiet: ꝛ vitã eternam ꝫ b
a ſ multi ꝓtius feruentes postea torpent multi
subito inardescunt.
possidebit. † Multi aũt erũt primi i†
ſ vt iudas. ſ vt latro.
nouissimi: ꝛ nouissimi primi.

† Luc. 22. c

25. c

† 23. q. 1. §. 1. Deu. 33. a

† Mar. 10. d Luce. 13. f

telligẽdũ est q̃ ī ipso tpe q̃ bona sua tradidit pauplb⁹ fiat oĩno pfectꝰ ſz ex illa dic incipiat speculatio dei: adducẽs eũ ad oẽs virtutes. lõ subdit: b† Et veni seq̃re me. Hiero. Seq̃: eũ dñm q̃ imitatoꝛ ẽ eiꝰ ꝛ p illiꝰ vestigia gradit. i† Cũ audisset aũt ado. hec verba abũt tristis ꝛc. Chrys. Mõ ei silr detinent: q̃ pauca habẽt ꝛ q̃ multis abũdãt: q̃m adiectio diuitiarũ maloꝝ accẽdit flãmã ꝛ violẽtioꝛ est cupido. ideo seq̃t: l† Amẽ dico vo. qz diues difficile intrabit ī regnũ celoꝝ. Chrys. Mõ q̃dẽ dixit nõ pecunijs detrabẽs ſz eis q̃ detinẽt ab ipis: et discipulos paupes existẽtes nõ debere verecũdari ꝓpter inopiã. † Apud deũ oĩa possibilia sũt. Remigius. Hoc nõ est sic intelligendũ q̃ possibile sit apud deũ vt diues cupidus auarus ꝛ supbꝰ intret ī regnũ celoꝝ ſz vt cõuertat ꝛ sic intret. q† Ecce nos reliquimꝰ oĩa ꝛc. Greg. homel. xxx. Multũ dimisit q̃ cũ re possessa etiã cõcupiscẽtijs renũciauit. tanta ꝫ a sequẽtib⁹ dimissa sũt quãta a nõ sequẽtib⁹ cõcupisci potuerũt. b† Uos q̃ secuti estis me ꝛc. Hiero. Mõ dicit q̃ reliquistis oĩa: ꝫ ci et socrates philosophus fecit: ꝛ multi alij diuitias cõtẽpserũt: sed q̃ secuti estis me qđ ꝓpie aplorũ est atq̃ credẽtiũ. c† In regeneratione ꝛc. sequit: f† Sedebitis ꝛ vos sup sedes. xij. Chrys. Mõ fuit extũc q̃ gẽtes credere ceperũt ī xp̃o regnãte: extũc ei aplі sederũt sup. xij. thronos. i. in oĩbus xp̃ianis. oĩs eĩm q̃ recipit verbũ petri fit thronus petri: ꝛ idẽ de alijs aplis est dicendũ. † Judicãtes. xij. tribꝰ isr̃l. Hiero. i. cõdẽnates. nã aplis credẽtibꝰ indei cõiter credere noluerũt. Et oĩs q̃ reliquerit domũ ꝛc. sequit. † Cẽtuplũ accipiet. Orige. etiã in hoc seculo qz ꝓ fratrib⁹ carnalib⁹ multos inuenit fm fidẽ: simpliciter pres. s. epos et sacerdotes et filios. s. iuniores credẽtes ꝛ sorores. s. oẽs q̃ se xp̃o exhibuerũt virgines castas. ꝛ agros: qz de agris multoꝝ fideliũ paleis sufficiẽter: ꝛ ꝫ mõ Aug⁹. xx. de ci. dei. exponit illud apli tã q̃ nihil habẽtes ꝛ oĩa possidẽtes. i† Multi aũt erũt primi nouissimi ꝛc. Origꝫ. hoc exhortat eos q̃ nup venerũt ad verbũ vt festinẽt ad pfectũ ascẽdere ꝑ multis qui vident senuisse in fide. In ca. xix. vbi oꝛ in postil. ꝛ sic ptz q̃ ī diuisibilitas mr̃imonij nõ solũ ẽ ō iure diuio ꝫ etiã naturali.

Additio.

† Mirũ videt qđ astruere nitit postillatoꝛ: videlz q̃ de iure nature mr̃imoniũ ẽ indiuisibile inducẽs ad ꝓbationẽ hui⁹ cõclusiõis instinctũ animaliũ: vt ptz in lra postille: qđ tũ nõ videt veritate fulciri. Ad qđ ꝓbãdũ primo ẽ euacuãda rõ eiꝰ. secõ sũt aliqua ꝓsupponẽda ad veritatẽ materie clariꝰ lucidandã. tertio sũt aliq̃ ꝛclusiones formãde. Circa primũ dicẽdũ est q̃ rõ postillatoris nõ ꝓbat intẽtũ suũ nec eget alia solutione nisi interemptione. negat eĩm aialia bruta ita simul adherere cõiunctio sua in aliquo indiuisibilitatẽ sapiat ānimo oĩa fere aialia vel

ī 4 ꝓ maioꝛi

ꝑ maiori pte abinuicē post copulā discedūt ⁊ vnus masculus sufficit plurib⁹ feminis: vt aries q̄ sufficit cētū ouibus: vnus equ⁹ multis equabus: vn⁹ taur⁹ q̄ sufficit multis vaccis: ⁊ sic de similib⁹. ꝛō nō pōt sumi ad diuisibilitatē matrimonij efficax argumētū ab aialib⁹ brutis: ⁊ sic rō hui⁹ cessat. Circa secūdū ꝛ primo ꝑsupponēdū est q̄ ius naturale dr mult' modis. Interdū essn ius naturale ponit ꝑ diuino. interdū ꝑ illo iure qđ ē cōe oibus hoibus qđ ius gentiū appellat: sed ꝓpie sumpto vocabulo ius naturale primeuū est: qđ cōuenit oī aiali. hinc ē q̄ solet dici ius naturale ē qđ natura oīa aialia docuit: ⁊ ꝛō ꝛ ꝓmiscue vtamur isto verbo ius naturale: ꝓpie tn loquēdo ius naturale solūmō dr illud qđ cōuenit oī aiali. Ad loquendū igit ꝓpie i hac materia ne incertitudo vocabulo⁹ aliquā ambiguitatē vel errorē pariat: cū dixerim⁹ ius naturale in: tel ligim⁹ de iure naturali primeuo cōgruēti oī aiali: ⁊ de ꝑ videt itellexisse postillator. Scdo ē ꝑsupponēdū q̄ ex ꝑ iure ē maris ⁊ femine cōiūctio liberoꝝ procreatio: ⁊ educatio: ⁊ ꝓpij corporis defensio ⁊ tuitia: q̄ ptinēt ad ꝛseruationē iduidui ⁊ speciei qđ manifeste dicūt iura: cū ꝺ iure naturali loquūt. Tertio ē ꝑ supponēdū q̄ ē aliud ius qđ dr gētiū: ⁊ ex ꝑ descēdit cōsensus ⁊ fuerūt inducti ꝛct⁹: dōia distincta: itroducta bella seruitutes ⁊ cetera hmōi. Quarto ē ꝑsupponēdū q̄ ē aliud ius qđ dr ciuile seu humanū: ⁊ ex ꝑ iure fuit data forma ꝓtractib⁹ ⁊ eq̄tas naturalis q̄ erat in cōfuso fuit reducta ad certas formas: vt ptz i diuersis ꝛctib⁹ determinatis ꝑ legūlatores. Quinto ꝑsupponit q̄ ius diuinū. s. qđ in vtroq̄ testamēto cōtinet q̄tū ad ꝑsentē materiā ptinet nō est constituēda species in iure canonico: qz adheret iuri diuino. Sexto ꝑsupponēdū est q̄ hō ē alligat⁹ oīb⁹ iuribꝰ istis diuersis tn respectib⁹. Juri primeuo naturali alligat inquātū ē aial. iuri vero gentiū inq̄tū ē aial rōnale. iuri vero ciuili inq̄tū est aial ciuile. Nā vt aristoteles ait a natura est ciuile animal hō ⁊ oīm aggregabilius. iuri vero diuino vtriusq̄ testamēti inq̄tū est catholicū ⁊ fidele. His ergo ꝑsuppositis circa tertiū ponēde sūt aliq̄ cōclusiones: quarū prima est q̄ de iure naturali primeuo nō est indissolubilitas matrimonij: qđ ptz qz de hoc iure nō est matrimoniū: ergo nec ex eo est ius indiuisibilitatis. añcedens ꝓbat auctoritate ꝓcipaliū glosatoꝝ vtriusq̄ iuris. Johānes cñs theutonicus glosator decreti i ca. ius naturale dis. j. cū textu loquēs de iure naturali dicēte: Ex ꝑ iure est maris ⁊ femine ꝛiūctio: quā nos matrimoniū appellam⁹. exponēs dicit ꝛiunctio. s. corporꝝ nō aliorꝝ. q. d. coit⁹ est a iure nature: sed matrimoniū nō. ꝑ idē notat Accursi⁹ i. ij. instit. de iure naturali. ptz etiā ꝑ māifeste p rōnē. Nā si verū eēt q̄ matrimoniū esset de iure nature sequeret q̄ cōcubinat⁹ esset mrimoniū: qz ius naturale primeuū qđ cōpetit homini vt aiali: nō facit inter illa differētiā. nec obstat q̄ aliq̄ dicūt rōnē naturalē inducere matrimoniū ex eo q̄ rō dictat q̄ certi sint parentes ꝓpter educationē liberoꝝ. Nā fateor hoc: ꝑ aliud est rō naturalis aliud instinct⁹ naturalis. Instinct⁹ ei naturalis ē cōis oī aiali ⁊ iste ē a iure nature. Ratio naturalis ē ꝓpria hois ⁊ ista est a iure gētiū: als ei sequeretur q̄ aialia bruta haberēt rōnē naturalē: cū ius naturale est vt dictū est q̄ natura oīa aialia docuit. Coitus ḡ est ab instinctu naturali q̄ descēdit a iure nature cōi oī aiali. Matrimonium ꝛo qđ ē quedā q̄litas institiatiua coit⁹ descēdit a cōsensu q̄ ꝓuenit a iure gētiū. Forma ei essentialis mrimonij ꝓut ē de iure gētiū ꝛsensus ē: vñ legiste solēt dicere nuptias nō cōcubit⁹: ꝑ ꝛsensus facit. Sed q̄ ḡ q̄ a iure naturali ꝑmeuo nō ē indiuisibilitas mrimonij cū de tali iure nō est mrimoniū vt fuit assūptū. Scda cōclusio ē q̄ de iure gētiū ē mrimoniū ꝑ nō idiuisibilitas mrimonij. prima ps ꝛclusionis ptz ex suppositis: cū ei mrimoniū formet ꝛsensu: ⁊ cōsensus sit a iure gētiū: ḡ et mrimoniū. scda ps ꝓbat ꝑ rōnē ejusdē iuris. Fūdamētū ei in iure gētiū est: vt q̄cq̄ homes ꝛsentiūt de agēdis p eos seruet. Añ et legislator dicit: Nihil tā congruū naturali eq̄tati ē sīc ea q̄ placita sūt iter homes seruare. Hic ḡ ē q̄ matrimoniū descēdit ex hoc iure vt ꝛsensus seruet: ꝑ i diuortio ē ꝛsensus vtriusq̄ ꝛiugis ad discedēdū: ḡ seruād⁹ ē. facit ad ꝑ regula iuris ciuilis q̄ dicit: Nihil ē naturale q̄ ꝛ illa q̄ vno genere ligāt eo dē genere soluēt. cū ḡ ius gētiū dūtaxat respiciat naturalē rōnē: sequit q̄ mrimoniū qđ ex ꝑ iure ꝛsensu firmat ꝛtrario cōsensu tollat: ⁊ sic ptz q̄ attento hoc iure matrimoniū nō ē indiuisibile. tertia cōclusio est q̄ de iure ciuili nō ē mrimoniū oīginaliter: ꝑ ē data forma accidentalis matrimonio ⁊ addite solēnitates ⁊ rit⁹: ꝑ tn ex ꝑ iure nō est indiuisibilitas matrimonij. q̄ ꝛclusio ꝓ vtroq̄ pte ptz ex ꝑdictis: ⁊ etiā qz iuriste ciuiles tractant de ritu nuptiarū et de diuortijs ⁊ ꝺ repudijs ⁊ ꝺ aliꝭ materijs tangentib⁹ matrimonia. quarta ꝛclusio est q̄ de iure diuino cōsistēti i veteri testamēto matrimoniū nō est indiuisibile cū ex iure ꝑ pmittat diuortiū ꝓut manifeste ptz Deut. xxiiij. Quinta ꝛclusio est q̄ de iure diuino consistente i lege euāgelica ⁊ de iure canonico qđ ei⁹ vestigia sequit mrimoniū est indiuisibile. vñ veritas ait: vt ptz i eodē ca. s. Matth. xix. Qz de⁹ cōiūxit hō non sepet nt. Ex oīb⁹ his ꝛclusionib⁹ elicit vna cōclusio videlz: q̄ nec de iure nature nec gētiū nec de ciuili nec diuino ꝓut ē i veteri testamēto ē indiuisibilitas mrimonij: ꝑ de lege euāgelica quā lex canonica sequit: Ad diffinitionē matrimonij quā inducit postil. p fūdanda sua opinione: Dicēdū q̄ illa diffinitio dat ꝑm legē euāgelicā seu canonicā q̄ eā sequit. Posset etiā dici q̄ cū i illa diffinitiōe ponit indiuiduā vite ꝛsuetudinē retinēs: intelligit durāte mrimonio: nō aūt post sepationē legitimā q̄ ꝑm iura ꝑdicta sepationē pmittētia fieri posset: vt ex ꝑdictis ptz: ⁊ sic ꝑdicta diffinitio cōpetit matrimonio etiā ꝑm iura ciuilia ⁊ hmōi. Rō aūt hui⁹ differētie iter vet⁹ testamētū ⁊ nouū circa indiuisibilitatē mrimonij pōt eē duplex. Una generalis sūpta ex ipfectiōe vete. le. q̄ nihil ad pfectā adduxit: vt Deb. vij. vnde matrimoniū ve. le. tā ꝗ ipfectū erat dissolubile. none ꝛo leg' q: pfectū indissolubile. Alia vero rō magis spālis ꝓut in prima scde. q. cij. ar. v. in rñsiōe. iij. argumēti. Mrimoniū fuit i vele ge: ꝓut erat i officiū nature: nō aūt ꝓut ē sacramētū ꝛiunctionis xpi ⁊ ecclie q̄ nōdū erat facta. vñ in ve. le. dabat libellus repudij qđ ē ꝛtra sacramēti rōnē: nō aūt i noua lege. quā q̄dē rōnē idē sāct⁹ doctor ampli⁹ videt declarare sup. iiij. dis. xxiij. i ꝓma. q. vbi dicit q̄ tria bona mrimonij. s. ples fides ⁊ sacramētū cōpetūt hoī ꝑm triplicē rōnē. Nā bonū ꝓlis cōpetit hoī ꝑm naturā sui generis. vñ procreatio ⁊ educatio ꝓlis cōis ē aialib⁹ vt in. viij. ethico. Bonū aūt fidei qđ requirit ad cōgruā cōicationē operū q̄ sūt necessaria i vita hūana cōpetit hoī ꝑm naturā sue speciei. s. inq̄tū hō. Bonū aūt sacramēti cōpetit hoī inq̄tū est catholic⁹: ⁊ ꝑ q̄tū ad fideles. qz si gnificat cōiūctionē xpi ⁊ ecclesie. ex q̄b⁹ concludit q̄ pluralitas vxoꝝ nec tollit nec ipedit. primū finē: cū vn⁹ vir sufficiat plurib⁹ vxorib⁹ secūdāriis etiā educādis filijs ex eis natis. ꝑ secm finē q̄ ē fides ⁊ si nō totaliter tollit: multū tn ipedit eo q̄ nō facile pōt esse pax i familia vbi vni viro plures vxores iugunt vt ibidē declarat. tertiū aūt finē. s. sacramētū pluralitas vxoꝝ totaliter tollit: eo q̄ si xps est vn⁹ ita ⁊ vna ecclia. Ex q̄b⁹ ptz satis q̄ dissolubilitas mrimonij nō ē ꝛtra legem nature nisi inq̄tū matrimoniū est sacramētū qđ solū ē apud fideles catholicos. de hac materia pleni⁹ habet supra Deut. iij. in additione scda vide ibi. Jn eodē ca. vbi dr ī postil. Et sic ptz q̄ lra hui⁹ versus ꝑdicti defectiua est nt.

Additio.ij. Littera hui⁹ versus ꝑsuppositio ꝛo i tellectu eoꝝ q̄ tradunt circa libellum repudij. ꝺ. Deut. xxiiij. in additionib⁹ ibi positis nō est defectiua: sed plane sonat veritatē. Ad qđ sciendū q̄ ꝓut ibidē fuit dictū nullo mō licebat in veteri testamēto repudiare vxorē nisi ꝓpter turpitudinē fornicationis ꝓut xitas littere ibidem testat: tū ꝑm pharisaicā doctrinā que sepe mandata dei irritabat ꝓpter suas falsas traditiōes vt. ꝺ. ca. xv. ex multis alijs causis licere repudiū asserebat etiā ꝑ solo libito voluntatis viri. Cui⁹ doctrine falsitatē xps oñdit ī ꝑ loco di. Dico aūt vobis q̄ q̄cūq̄ dimiserit vxorē suā nisi ob fornicationē ⁊ aliā duxerit mechat. Ex q̄ manifeste habet a ꝛrio ꝛsensu q̄ q̄ dimiserit vxorē suā ob fornicationē etiā si aliā duxerit nō mechat: q̄ ē verū eo q̄ libell⁹ repudij ex cā legitima in lege determinata. s. fornicatiōe licit⁹ erat: vt ptz. ꝺ. i additionib⁹ supradictis. qđ aūt subdit: Et q̄ dimissam duxerit mechat. intelligit plane de illa de q̄ ī mediate añ loq̄t. s. de dimissa non ob fornicationē. talis ei dimissio nulla ē: qz ꝺ forma i lege data: ⁊ sic manet vinculū vxoris sic dimisse cū viro ꝓrio: ⁊ ꝑ ꝛns scos eā ducēs mechat. vñ ꝑsupposita xitate nō oportet supplere nec iterponere aliq̄ nisi solū illa q̄ ex lra plano sensu accepta intelligēda sūt. Illud etiā qđ postil. dicit q̄ eadē rōne vxor dimissa ab altero viro nō pōt duci sicut nec vir eā dimittēs pōt ducere alterā: qz equaliter manet vinculū mrimonij extraq̄ pte vt dicit: manifestū est veritatē nō obtinere ꝑm legē veterē ꝑm quā pluralitas vxoꝝ fuit licita seu ꝓmissa: nūc aūt pluralitas virorū.

Replica. Jn ca. xix. vbi postillator dicit de indiuisibilitate mrimonij Bur. hic sicut Deu. xxiiij. grādē facit ꝺ postillatorē cōmotionē. ad quā sedandā clariori mō redigā factū Bur. hic ⁊ de Deu. xxiiij. iter cetera dicta primū dictū est q̄ i ve. le. nō fuit licitū dimittere vxorē nisi ꝓpē fornicationē: ꝑ dictū hr ī sua digressiōe. Deu. xxiiij. scdm

re di-

scm dictū est dissolubilitas mrimonij solū ptinet ad legē euā gelij, tertiū dictū dare libellū repudij in ve. le. nō solū fuit licitū ꝑ etiā fuit diuinū ꝓceptū. quartū dictū eiꝰ q̄ ius nature in q̄ disponit de indiuisibilitate mrimonij solū intelligit de iure ex presso i euāgelio ⁊ iure canonico ipm sequente. quintū dictū eiꝰ ē rale: aliqꝺ ē ius naturale qꝺ ē cōe oi aīali: ⁊ ꝑ ꝺz ꝓprie ius naturale: sic q̄z dicit postillatorē accepisse ius naturale qñ dicit i diuisibilitatē ꝯiugū eē de iure nature: qꝺ tū nō videt verū vt dicit Burg. ex qꝺ⁹ dict' elicit certas ꝯclusiōes: q̄ qz ꝓlixe sūt habeant ꝓ insert' qz etiā tāgent i ptractatiōe isti⁹ digressiōis. Quātū ad istā materiā ꝓmo videndū de ꝛitate ⁊ cōnexiōe doctoris Bur. secūdo rndebit ad rōnes eiusdē factas ꝑ postillatorē. Quo ad primū dictū ꝑmū Bur. videt falsū: qz dare libellū repudij fuit pmissū in ve. lege nō solū ꝓpter fornicationē ſz etiā ꝓpter quācūq̄ feditatem: ptz ꝑ Deut. xxiij. vbi dicit: Si acceperit homo vxorē ⁊ nō inuenerit gratiā ante oculos eiꝰ p aliquā feditatē scribet libellū repudij ⁊c. ꝓbat etiā p canonē ꝑ i legia di. iiij. vbi ꝺz q̄ quedā pmittunt vt licita vt petere ꝑmium. quedā aūt pmittunt vt illicita: sicut dare libellū repudij ne fiant grauiora. Videam⁹ insup quō illud primū dictum cū tertio cōcordet. Dā primū dictū vult traditionē libelli fore illicitā ꝓterq̄ in casu fornicatiōis. In tertio aūt dicto dicit ipsam nō solū simplicit licitā: ſz exp̄sse a deo mādatā: qꝺ tū nullibi legit: imo rotūda lra hic ꝺtradicit: qz dicit hic ꝓpter duriciā cordis vestri pmisit vobis moyses ⁊c. ⁊ idē rādq̄ minus malū permittit ex canone ꝓiuilegia supra allegato. Nullum autē malū in lege generaliter p̄cipit: et dico generaliter ꝓpter ꝓceptum factum abrae de occisione filij quod nō erat regulare: nec generale: sed ad tentandum singulare: similiter et ꝑceptum datū Osee ꝓout patet in locis suis. Similiter ⁊ secundū dictum Burgen. falsum est et contra litterā euangelij ꝓcedentem in qua christus indissolubilitatē matrimonij sub euangelio probat per indissolubilitatem eiusdem sub lege nature que fuit per Adam inspirante deo promulgata: dicit enim tentantibus pharisei: Quia qui fecit hominē ab initio masculum et feminam fecit eos: et dixit: Propter hoc dimittet homo patrem et matrem et adherebit vxori sue et erunt duo in carne vna: itaq̄ iam non sunt duo sed vna caro. Qꝛ ergo deus coniunxit homo non separet. Quid planius nisi q̄ matrimonij inseparabilitas sub lege euangelica et canonica ortum habet ex inseperabilitate sub lege nature per christum hic allegata. Unde patet etiam quartum dictū Burgen. esse falsum: quia in ea re de qua sermo lex euangelica et canonica se fundant super legē nature et matrimonij institutionē primariam: sic et tertiū dictū falsum est et repugnās primo vt supra ostensum ē: Quintū autē dictū de iure nature primeuo cōmuni omni animali est cōfictū quia nullum tale ius reperit in scripturis sacris neq̄ canonibus. Nam ius sumptū in sua maxima generalitate solum ad vocalia extendi probat Gratianus autoritate beati Ysido. v. etymo. dicens: Jus generale nomen est. lex aūt iuris est species. Jus autē dictū quia iustum ē. Omne autē ius legibus ⁊ moribus constat. Nūc aūt iustū et iusticia ad sola rationabilia ptinent. Hoc autē ius generalissime acceptum vbi supra distinguit in ius naturale gentium et ciuile. Jus naturale dicit cōmune omni natiōi: sola aūt rationabilia p nationes distinguunt: ⁊ ideo cōmune qz vbiq̄ ex instinctu nature est: nō cōstitutione aliqua: vt maris et femine cōiunctio: liberorū successio: puerorꝝ educatio: cōmunis omnium possessio: ⁊ oīm vna libertas: acquisitio eorū que celo terra mariq̄ capiunt depositi vel accōmodati: restitutio violentie p vim repulsio: ⁊ hoc ⁊ siquid simile huic est nunq̄ iniustū sed naturale equūq̄ babet. Hec inq̄ oīa iuris naturalis pociones solis rōnabilibus cōueniūt: ꝺiunctio aūt maris ⁊ femine in irrationabilib⁹ nō est ſm ius naturale: sed ſm instinctū nature. Aliud est em̄ dicere de iure naturali et de instinctu naturali: quia se habēt sicut inferi⁹ et superi⁹. nam omne ius naturale est instinct⁹ naturalis: sed nō ecōuerso: qz als extēdere tur ius naturale non solū ad irrōnabilia sed etiā ad insensibilia: qz instinctus naturalis ab appetitu naturali nō videt distingui. ius igit naturale sic ꝺistinctū ab alijs primarū obtinet ⁊ tpe ⁊ dignitate. cepit em̄ ab exordio nature rōnabilis nec tpe variat: sed imutabile pmanet: vt ꝺz. v. di. ca. j. Fingit igit Bur. tale ius naturale primeuū: imo ipropriissime dicere tur ius iuxta p̄dicta: id circo falsum ponit postil. q̄ ita accepe rit ius i ꝓposito: ⁊ qz fūdamētū Bur. falsū est nimirū false sūt ꝯclusiones sue i eo fundate. prima nāq̄ cōclusio fundat super suo ficto iure naturali. ⁊ scda cōclusio. s. q̄ matrimoniū de iure gentiū: sed nō indiuisibilitas. Dā ex lra euāgelij matrimonium ē a prima institutiōe nature rōnalis: q̄ ius gētiū longe ꝑcessit ſz nec tertia ꝯclusio ē vera quo ad ꝑ q̄ ex iure ciuili nō ē mrimoniū indiuisibile. nec quarta ꝯclusio q̄ due immitūt eidē medio: videlz qz in iure ciuili tractat de diuortijs ⁊ repudijs. ⁊ in vete. te. silr: q̄ media nō ꝓbāt nū illas cōclusiones. nā et si diuortiū in lege pmissuz est ꝓpter mal⁹ malū vitandū ex ꝑ arguere. igit mrimoniū ē diuisibile. ꝯsequentia nō valet: nec formaliter nec legaliter. nō formaliter: qz arguit a ſm qꝺ ad simpliciter: sicut si arguerē antichrist⁹ ē pmissine ens igit est ens sicut i ꝓposito: nec legaliter valet ꝯsequētia. nō ei sequit a lex apud legislatorē nō ē necessaria igit nō ē necessaria: sicut lex q̄cūq̄ nō ligat deū qn possit vel mutare vel dispēsare: stat tū legē esse solidā i se: sicut necessario ignis calidus ē ⁊ calefactiu⁹ materia debita approximata: nō tū seqt i fornace triū puerorꝝ nō fuit calefactiu⁹: igit nō fuit calefactiu⁹: ita est de mrimonio qꝺ ex causis i lra exp̄ssis: Deut. xxiij. fuerat separabile: nō tū seqt: igit nō ē indiuisibile. iura aūt q̄ dicūt ꝺ diuortijs ⁊ repudijs ⁊c. nō ꝓbāt mrimonij diuisibilitatē qz ptinēt ad illegitime ꝺctu mrimoniū qꝺ non merē dici mrimoniū: qꝺ de sua formali rōne ē cōiūctio legitimarū ꝑsonarꝝ ⁊ si q̄ iura aliter de repudijs ⁊ diuortijs sentirēt essent abolēda tanq̄ naturali nō cōsona qꝺ hic i lra p xp̄m allegat. ḋnta aūt cōclusio q̄ius sit in se vera: tū nō ad intentionē Bur. q̄ videlicet originaliter ⁊ prio mrimoniū ex euāgelio habeat suā indiuisibilitatē nā sicut supra dictū ē euāgeliū ⁊ canones q̄ ad id se referunt ad legē naturalē p xp̄m hic alligatā. Et bis ptz falsitas ꝯclusionis p Bur. collecte ex illis q̄nq̄ ineptis ꝯclusiōib⁹: vt ptz. nec valet rūsio Bur. ad argumētū postil. cū dicit diffinitionē allegatā i postil. tm̄ itelligi debere de ꝯiūctis i lege euāgelica tm̄ hui⁹ rūsionis falsitas ostēsa ē. s. imo debet intelligi in oī lege iusta ⁊ ꝑsona legi naturali et ꝑmeneā deo institute i exordio rōnalis creature. diuortiū aūt ⁊ repudiū itelligēda sūt pmissine ex qꝺ⁹ nō sequit diuisibilitas nisi p accidēs: vt p̄dictū est ⁊ ſm qꝺ: ⁊ ad ꝑ rēdere videt scda rūsio quā dat Bur. ad idē argumētū qz dicit q̄ illa diffinitio tenet durāte mrimonio: sed diuortio facto ſm pmissionē iurū nō tenet: vū ptz q̄ instantia Bur. ad diffinitionē matrimonij est ſm qꝺ nec valet: differētia legis no. et ve. quā assignat Burg. quo ad hoc: qz q̄cuis vet⁹ lex fuit impfecta: tū in ea fuerat verū matrimoniū de sui natura ⁊ institutiōe insolubili q̄cuis ꝓpter maliciā eoꝝ q̄ erāt sub lege: nō aūt ꝓpter ipius legis impfectionē diuortiū pmittebat ſm modū ꝓius dictū: nec ex hoc debet dici matrimoniū solubile nisi ſm qꝺ. s. solutione pmissa. nec valet q̄ Bur. de sctō Tho. adducit q̄ videlz i vete. le. ideo repudium erat licitū qz matrimoniū ꝓtūc fuit in officiū nō aūt erat sacramētū significatiuū ꝯiūctionis xp̄i et ecclie: q̄ nōdū erāt. falsum est em̄ in veteri lege ecclesiā q̄ incipit ab abel iusto ſm beatū Greg. deo nō fuisse ꝯiūctā: qz vet⁹ testm̄ frequēter ostēdit synagogā deo desponsatā. q̄ desponsatio est in vna sponsa vsq̄ ad nouissimū iustū: cui ecclie totali xp̄s vt sponsus ſm deitatē ab initio cōiūct⁹ est: cuiusq̄ cōiūctio indissolubilis ē vsq̄ ad cōsūmationē seculi Matth. vlti. ⁊ ita oportet sanctū Tho. et Bur. sentire: nisi velint erronee dicere cū Melyndio xp̄m ante mariā nō fuisse. christ⁹ em̄ et si ex tpe est factus hō eternaliter tū fuit xp̄s: qz a patre vnctus: nō vnctione vt dicit ꝓuectionē: sed vt significat vngēdi p generationē cōicationē. Est ei deus vngens sicut est lumē: ⁊ sicut filius est lumē de lumine ita est vngēs ab vngēte. sñia ē Hyla. xj. de trinitate ꝓpe mediuz. Item ſm sctm̄ doc. ⁊ magistrū. i. iiij. mrimoniū fuit sacramentū ante pctm̄ igit alicui⁹ sacre rei signū: ⁊ nō nisi cōiūctionis dei ad aīam iustā q̄ est ecclesia vel in ecclia fuit ab exordio rōnalis creature spōsus ⁊ spōsa mystica ⁊ eoꝝ cōiunctio. qñ igitur institutū fuit matrimoniū nō deficit ei⁹ sacrū signū. put sāctus Tho. dixit et Bur. sic igit ptz dicta Bur. nō habere connexionē nec veritatē. Quātū ad ſm articulū restat rndere argumēt' Bur. factis ꝺtra postillatorē ſz ꝓnotādū q̄ factuz Bur. fundat sup falsa imaginatiōe. imaginat ei q̄ qz de⁹ ꝑcepit dari libellū repudij q̄ ꝑ ꝑcepisset diuortiū: ꝑ ꝑ falsū ē: nā libellū ꝑcepit dare nō simplr ſz ex suppositiōe: vt supposito q̄ ꝺs habeat odiū ꝺ vxorē ⁊ voluerit eā repudiare det illi libellū. nō igit i ꝑ cōditionato ꝑcepto dat modus dimittēdi vxorē: sed dat modus tpandi furorē: ⁊ ita xp̄s in ꝑ rndet pharisei ꝓponētib⁹ fallaciā ſm plures interrogationes vt vnam dicētib⁹. Quid ḡ mādauit moyses dare libellū ⁊ dimittere: ſz dñs iesus hanc multiplicē questionē distinxit tacite cōcedens q̄ moyses bene mādauit dare libellum sed negauit q̄ moyses mandauit dimittere vxorem. vnde dixit ad illā ptem questionis moyses ad cordis vestri duriciā ꝑmisit dimittere vxo-

rem:ab initio aūt sic nō fuit Glo.interli.similiter ⁊ in arg.⁊ ē beati Iero.Moyses pmisit nō deus qz ꝓtra legē naturalē: hec in glo.sparsim:et magistro lib.iij.circa hanc materiā sic interp̄tat̄ resp̄sio christi:⁊ hoc est q beat⁹ Aug⁹.de sermōe dñi i monte vult.Mō inquit q̄ p̄cepit dare libellū precepit vt vxor dimittat̄:sed q̄ dimiserit inquit det libellū vt iracūdiā temerariā ꝓiciēdi vxorē libelli coactio tēparet p̄ b ad argumēta:⁊ primo ad glo.Jobis teutonici ⁊ Accursij dico q vbi glo. directe vadit ꝯ textū sequēda ē lra:⁊ glo. spernēda nisi haberet euidēt̄ ꝓbationē q̄liter nō est hic. Ad aūt glo. cozrūpat lram ptz: qz vt dicit Bur .lra habet q ꝺ iure naturali ē cōiunctio maris ⁊ femie quā mrimoniū appellam⁹:glo. ꝓiūctio cozpoꝝ nō aīoꝝ vt allegat Bur.Talis aūt glo. destruit textū qz cōiūctio cozporꝝ sine cōiūctiōe aīoꝝ nō est mrimoniū:qz stat verū mrimoniū sine ꝓiūctione cozpoꝝ:stat etiā ꝓiūctionē cozporū eē sine mrimonio:qz i stupro adulterio ⁊c. Male igit̄ glosatur cōiūctio mrimonialis:dicēdo eā cōiunctionē cozporꝝ tm̄. Alij volētes saluare glosas dicūt q loquūt nō de iure ꝑ istinctu naturali:ꝑ nec sic ē ꝓiūctio illa sacramētū et mrimoniū sic text⁹ accipit:qz talis ꝓiūctio se extēdit ad irrōnabilia ⁊ adulteria ⁊ cetera pcta de q̄b⁹ vadit argumētū Bur.qꝺ valde pōderat ꝙuis modicū valeat.In declaratiōe aūt hui⁹ invalidat argumēti Bur.ponit tria inopinabilia:primū q instinct⁹ naturalis est a iure nature.Sm q rō naturalis est a iure gentiū.tertiū q mrimoniū ē qualitas iustificatiua coitus:⁊ ꝑ a iure gentiū ꝓt ꝓsensū.Primū aūt videt̄ irrōnabile.Nā ius naturale sequit̄ instictū nature nō cuiuscūq:ſz rōnabilis nature: nō igit̄ instict⁹ ille ē a iure naturali.Silr scōm falsū videt̄:qz ius gētiū ē a naturali rōne ⁊ ei⁹ recto dictamīe : nō igit̄ naturalis rō ē a iure gētiū:qz dictamē recte rōnis p̄cessit ⁊ gentes ⁊ ius gētiū:sic ⁊ tertiū dictū nō videt̄ verū:ꝙuis eī coit⁹ sit ex instinctu nature:tū nō ex lege nature generaliter:qz sic oēs esset iust⁹ ⁊ ordinat⁹:⁊ tūc nō ēent adulteria ⁊ cetera mala.ꝺ igit̄ generationē p̄cepit q̄ sine coitu p naturā fieri nō pōt hic rōnalez dedit ordinē p institutionē matrimonij quā institutionē ꝺ xps allegauit: si igit̄ coitus cadit sub dei p̄cepto p̄icietis generationē nō fuit de se mal⁹ sic nec hodie ē malus iustificatio igit̄ matrimonij nō respicit directe coitū:ꝑ ei⁹ vsum:vsus aūt irrationabiliū nō pōt esse deordinat⁹:qz illa agūt ſm impetū nature.Natura aūt non ponit laudē nec vituperiū. Rationabilia aūt agūt ſm ꝓhereſim ⁊ electionē q̄ possunt deordinari. Illi aūt cōuenīēter dat̄ ordo p mrimoniū:nō ad iustificandū coitū qui ex instinctu nature bon⁹ ē ⁊ p deū mādat⁹:sed ad ꝓhibēdū abusū q̄ fact⁹ fuisset ⁊ fieret nisi lex matrimonialis interueniret. Ad pmū argumētū qꝺ Bur.facit circa Deut.xxiij. dico q lex nature satis exprimit matrimonij indissolubilitatem ꝓut hic a xpo allegat̄:nō igit̄ oportuit i lege mosaica ꝺ hmōi singulare mādatū dare. Ad scōm dico q de⁹ p̄cipiēdo datiā libelli nō dat modū repudiandi:sed dat modū tpandi ptinax odiū p q̄s dat mag⁹ modū ipediēdi dimissionē. Ad tertiū dico q quātūcūq; fiat repudiū semp manet vinculū:ꝑ q i veteri lege post repudiū pmittebat̄ vterq; nubere alteri:ꝑ fuit ad vitandū mal⁹ malū. Repudiū em̄ pmittebat̄ ad vitādū vxoricidiū:alteri nubere pmittebat̄ ne remaneret odiū⁊ vitarēt incōtinentia.De iusticia enī legis nature et euāgelij ꝙuis videat vinculū rumpi:nō tū rūpit̄ etiā facto diuortio in casu fornicationis:nā pmissio de nubendo p euangelium cōrecta est:permissio aūt de diuortio manet in casu fornicationis:sed illa nō tollit vinculum:quia sep̄atione legitima facta neuter nubere pōt sine mechia vt dicit̄ in littera hic:⁊ ita fuit in veteri lege de iusticia:secus fuit de pmissione ex causis sepe dictis. Ad quartū assūptū negat̄:videlicet q repudiū sit de expresso mādato dei. ꝓbatio aūt nō valet:qz nō sequit̄ de⁹ ꝑcepit dare libellu:ergo p̄cepit repudiū:sicut patet ex dictis. Et cū postil.respōdet rōnib⁹ alteri⁹ opinionis Bur.replicat sed nihil cōcludit.Cū enī arguit̄ q sicut pluralitas vxorū nō fuit in veteri lege illicita:sic nec repudiū. Respondet postil. q nō est simile quia pluralitas vxorum non fuit ꝓhibita nec vnitas vxorū est de lege nature sicut inseparabilitas: et ideo ꝓpter maius bonū pluralitas fuit licita et sancta patribus sanctis:secus est de repudio qꝺ cōcessum est ꝓpter maius malū vitandū:hoc tamē min⁹ malū nō facit fore licitū. Ibi replicat Burg.p illud apostoli:Mō sūt faciēda mala vt eueniant bona:quasi habere plures vxores ꝓpter maius bonū:deberet esse malū qꝺ falsum est.Sed adhuc replicās Burg.arguit sic:Pluralitas viroꝝ ē mala qz ꝓtra legē nature:igit̄ pluralitas vxorū:ꝙsequētia istā negat Scotus circa .iiij. dis.xxxij. in.q.de bigamia:sed qꝺ incidentaliter dicit Burg.q in repudio nō pmittit aliqꝺ malū:hoc redarguit hic plana litteravide eā bene.Sed ⁊ Bur.hic calūniat̄ exēplū postil. qꝺ ponit de animalibus brutis:quorū cōiunctio in parte et si nō in toto manuducit ad videndum inseparabilitatem matrimonij:qꝺ exemplum et si nō sit in toto simile nō igit̄ calūniari debet: qz exempla et similitudines nō semp currunt quattuor pedibus ꝓut patet supra Osee.j.et.j.Matth.xx.in additione Burg. et patet totū. In eodem ca.vbi dicit:Quicūq; dimiserit vxorē ⁊c.postilla.dicit versum illum supplendū:quia oratio defectiua est.Burg.dicit eū plane esse intelligendū: supposito q verū sit totū quod ipse per suas disgressiones hic et Deutero.xxiij.disserunt:sed suppositum nō concedit igit̄ nec reliquum.Sed q obijcit cōtra postil.de pari iure viri et vxoris quo ad posse nubere alteri allegās causam diuersitatis:quia pluralitas vxorū fuit i veteri testa.licita nō aūt̄ viroꝝ:nō valet ꝓpter superi⁹ dicta et vide ibi scotū i loco supra allegato.

Glo.ordi.

Ca.XX

A Similē est re. ce. Ostendit p parabolā:qz primi erunt nouissimi:⁊ nouissimi primi.Pater iste familias cōditor noster est q̄ habet vineā vniuersalē eccleſiā:q̄ ab abel vsq; ad vltimū electū: qui i fine nascitur⁹ est:quot quot sanctos ꝓtulit:tot palmites misit. Hic pater exijt ad excolēdā vineaz mane hora tertia.sexta:nona:vndecima operarios conduxit a mūdi huius initio vsq; ad finem ad eruditendam fidelium plebem p̄dicatores mittere non desistit. Simile est regnū celorū. Nō hoi solū:sed toti negocio ab hoīe gesto:⁊ in similib⁹ silr. b Primo mane.manifeste cepit a primo iusto eterna merce de p̄dicatores ad plantādā eccleſiā inuitare. c Cōuentione aūt facta.i.cōfirmata ꝓmissione q ad imaginē dei reformandi essent si eccleſiam edificando mādatis decalogi insisteret. d Ex denario diurno misit eos in vi.⁊c. Denarius habet imaginem regis qui olim pro decem numis computabatur. Quanto plus aliquis in cultu eccleſie laborat decalogi mā/

ꝺ datis

S Imile ē regnū celorū homini patrifami/ lias:qui exijt primo mane cōducere operarios in vineam suam. Conuentione autem facta cum operarijs ex denario diurno:mi/

a ꝺ ſ exponit p simile. ſ presens ecclesia. a ſ vita iustorum.

ꝺ paterfamilias cōditori qui possidet electos i mūdo vt dñs subditos in domo.

b c d

Ca.XX

a f

S Imile est.Hic ꝓfr saluator⁹ docet virtutes platoꝝ.In platis aūt pre ceteris virtutib⁹ debent esse quattuor.s. feruor ad cōtinue laborandum in agro dñico:vigor ad sē martyrio exponēdū ꝓ grege sibi cōmisso: humilitatis tenor etiā in statu alto pietat̄ dulcor cōtinue subditis bñfaciēdo.primū tangit̄ in prima pte cap. secūdū ibi:At ascendens iesus.tertiū:Tunc accessit ad eū.quartū:Et egredientibus illis.primū ost̄ dit̄ in parabola illoꝝ qui vocati sunt ad operādū in vinea a mane vsq; ad vesperam.Ex quo patet q platī debent cōtinuo laborare p doctrinā in eccleſia.debent etiam operari ibidē sine inuidia et mutua emulatione:quod patet p hoc quia laborantes murmurantes hic reprehendunt̄.ꝓpter quod Ru.ꝛj.dicit̄ q cū iosue diceret moysi vt ꝓhiberet heldad ⁊ medad ꝓphetantes in castris:moyses redarguit ipsum dicens: Quid emularis ꝓ me:quis tribuat vt oēs populus ꝓphetet ⁊ det dñs eis spiritū suū:Igitur circa hoc duo tangunt̄. primū est vocatio ad laboris exercitiū.secūdū ad recipiendū p̄mium.ibi:Cum sero factū esset.Circa primū ergo dicit̄:Simile est regnū celorū.i.status ecclesie militantis. b Homini patrifa.iste ē de⁹ pater q̄ ita gubernat totū mūdū sic̄ paterfamilias subditos i domo. c Qui exijt ⁊c.iste exitus non est p loci mutationē:sed per sue bonitatis diffusionē in creatura subiecta. Vinea ista est vniuersalis ecclesia que a primo iusto colligit̄ vsq; ad vltimū qui in fine mundi nasciturus est:vt dicit Grego.operarij aūt sūt doctores ⁊ platī a deo missi ad culturā hui⁹ vinee p p̄dicationē et doctrinā.primo ergo mane deus pater operarios cōduxit:qz a principio mūdi vsq; ad Noe aliquos sanctos patres ad eruditionē hoīm misit:videlicet adā seth et enoch ⁊ alios iustos.

re:que

¶ datis insistendo: tanto plus informatur in imaginē regis dei. Predicatores sūt oparij: etiam vnusquisq; dū fide recta i bono ope psistit. Una ne hora tertia: sexta: ⁊ nona antiqu⁹ ⁊ hebraic⁹ populus q̄ fide recta deū coluit in electis: ad vndecimā gētiles vocanē. Possunt etiā diuersitates horarū i vnoquoq; notari p mometa etatū. Mane q̄ppe intellectus nostri puericia ē: Hora tertia: adolescētia: qz iā sol i altū pficit. Sexta iuuēt⁹ cū plenitudo roboris solidat. Nona senectus: qñ sal. i. calor etatis desecedit. Undecima decrepita etas: In oib⁹ his aliq; ad bonā vitā p ducunt. Qui sibi vuult vt ociosus: redarguit. Qui ⁊ vsq; ad vltimaz etatez differt recte ei dicit: Quid hic statis tota die ociosi. i. vel in vltimis resipiscite.

a Nouissimis. Quia q̄ in aduentu dñi vocati sunt ad regnū: sine aliq; tarditate pueniūt equales his q̄ ab initio mundi ceperūt: oēs q̄dē idē celū: ⁊ stella differt a stella in claritate. A nouissimis incepit: dū p⁹ latronē q̄s petrū in paradisū introduxit. Quia prius aliq; remunerantur sero venientes: qz prius de corpore exeunt q̄s q̄ in puericia vocati sūt.

b Et accipiētes. Quia antiq; patres in infernū descedētes a gloria dilati sūt q̄si: ergo post murmurationē denarū acceptūt q̄ post longa inferni tpa ad gaudia puenerūt. Et accipiētes. Hi sunt qui in initio nascētis ecclesie vocant ex gētib⁹ se ꝓponebāt: quasi ppls dei ab initio mūdi ⁊ illi canes: q̄ pōdus obseruationum portabāt. Sed q̄ nō venit supbos vocare iustos: sed humiles penitētes: cui magt placet humilis cōfessio malorū: q̄s supba gloriatio bonor. subdit: Amice nō facio tibi iniuriaz. Mō dolēt quasi fraudati sua mercede: sed (ritu inuidorū) q̄ illi plus q̄s merent accipiūt: ⁊ nō tā ipi pl⁹ accipere: q̄s alios nihil vel min⁹ accipe desiderāt: q̄si alteri⁹ cōsortio sibi pmiū minuat. c Murmurabāt ⁊c. Queritē quō accipiētes murmurasse dicant: cū illa i beatitudine oīs iuida ⁊ murmuratio prorsus remouēda sit: Sz hic ē mos diuīe scripture vt cū de mult⁹ i collectōe agat: q̄dā tm q̄busdā ꝺ illa collectiōe: ⁊ ñ toti collectioi tribuat. Juxta illud ꝓphete: Eduxit eos cū.a. et.a.⁊ inde: Et induxit eos in m. cū tñ illi qui ꝺ egypto exierūt oēs ꝓter caleph et iosue ꝓpter incredulitatem suam in deserto perierunt: quorum filij in montem sanctificationis inducti sunt. Ita ¶ ⁊ de pri-

¶ mis

¶ prima hora ab adā vsq; ad noe.

sit eos in vineā suā. Et egressus a

¶ a noe vsq; ad abraam.

circa horā tertiā vidit alios stan

a ¶ quasi venales si quis digne emere vellet a bono ramen opere cessantes.

tes in forō ociosos: ⁊ dixit illis: Jte ⁊ vos i vineā meā: ⁊ qđ iustū fuerit dabo vobis. Illi aūt abie/

a ¶ ab abraā vsq; ad moysen.

rūt. Iterū aūt exijt circā sextā et b

¶ a moyse vsq; ad aduentū domini.

nonam horam: et fecit similiter. c

a ¶ ab aduētu dñi vsq; ad finē mūdi. b ¶ p seip sum aperuit q̄ p⁹ p patres innotuit.

Circa vndecimam vero exijt ⁊ in

a ¶ gentilē populū a bono opere torpentem.

uenit alios stantes ⁊ dixit illis:

a ¶ omni tpe p salute laborare negligitis.

Quid hic statis tota die ociosi? d

a ¶ vias vire nemo nobis pdicauit.

Dicit ei: Quia nemo nos cōduxit: Dicit illis: Jte ⁊ vos i vineā e

¶ cū finis mūdi vel cuiusliber veniſſet. f

meā. Cū sero aūt factū esset: dicit g

¶ pater. ¶ filio cui oīa dedit in manū. ¶ sta tue ante tribunal tuum.

dñs vineę pcuratori suo. Voca b

a ¶ vnicuiq; ꝑm opera sua prout gessit. k

operarios: ⁊ rēdde illis mercedē:

a incipiens a nouissimis vsq; ad l

a ¶ gentiles vel qui decrepiti sunt vocati.

primos. Cūm venissent ergo qui m

circa vndecimā horam venerāt:

a ¶ candē ceernitatē cū his q̄ ab initio mūdi vocati

acceperūt singulos denarios. n

ti sunt. ¶ .i. iudei.

Uenientes aūt ⁊ primi arbitrati o

¶ digniorē locū i regno: q̄ p⁹ in tabernaculo. p

sunt q̄ plus essent accepturi: ac/ q

a ¶ conformitatem claritatis corporis christi.

ceperunt autem ⁊ ipsi singulos b r

denarios. Et accipiētes murmurabant aduersus patrēfamilias dicētes: Hi nouissimi vna hora fecerūt: ⁊ pares illos nobis feci/

a ¶ .i. qui diu sub onere legis sudauim⁹ et lōgiora carnis cērementa sustinuim⁹.

sti: qui portauimus pondus diei

re: q̄ quidē vita eterna dicit denari⁹ diurn⁹ q̄ est equalis oīb⁹: qz vita eterna erit equalis oībus a parte finis. a Et egressus circa horam tertiā ⁊c. Hora tertia intelligit mūdi discursus a tpe Noe vsq; ad abraā in quo aliq; sancti ad eruditionē alioz missi sūt a deo: vt noe sem heber thare ⁊ abraā ⁊ cōsiles. b Iterū aūt exijt cir. sextā horā ⁊ nonā. Hora sexta fuit ab abraam vsq; ad moysen i qua missi sūt abraā isaac ⁊ iacob. et. xij. patriarche. hora nona a moyse vsq; ad xp̄m: videlz tpe legis in q̄ ad eruditionē ppli missi sunt moyses et aaron iosue iudices reges ꝓphete et sacerdotes. c Circa vndecimā vero exijt. vndecima hora itelligit a tpe xp̄i vsq; ad finem mūdi: in quo gētiles vocati sūt p pdicationē aplor. et alioz ecclesie doctor. ⁊ ꝓpter hoc dicit hic:

d Quid hic statis to. die ⁊c. qz q̄ a principio mūdi vsq; tūc laborare i bonis moꝛib⁹ neglexerāt: q̄si tota die ociosi stabāt. e Dicūt ei qz nemo nos cōduxit. i. nullus doctor nullus ꝓphera ad nos instruēdū venit: qz lex ⁊ ꝓphete filius isrl dati fuerāt vt illi spāli sanctitate fulgerēt: ex q̄b⁹ xp̄s ꝑm carnē erat nasciturus. f Jte et vos i vineā meā. interponit hc cōiūctio copulatiua: qz gētiles iudeis adiūcti sūt: vt vna ecclesia ex ambob⁹ fieret. g Cū seaūt. fa. esset. Hic describit vocatio ad recipiēdū p̄miū. Sero aūt ab aliq̄b⁹ hic ꝺr finis mūdi in q̄ vocabunt iusti ad receptionē p̄mij: vt habet. j. xxv. ca. Uenite bñdicti p̄ris mei ⁊c. Sed illud qō sequit videt ꝓtradicere q̄ aliq; accipiētes p̄miū murmurabāt aduersus patrēfamilias: qz nullus i fine mūdi p̄miū eternū recepturus murmurabit ꝓtra deū: sed erit suo p̄mio cōtēt⁹. Ad qō rñdet beat⁹ Greg. q̄ ista murmuratio nō ē aliud q̄s dilatio p̄mij quā sustinuerūt p̄es sāci i limbo vsq; ad passionē xp̄i. sed hec rñsio nō videt cōueniēs: qz murmuratores hic dicūt nequā: qō nō pōt dici de sāctis patribus in limbo existētib⁹: ⁊ i fine pabole cōcludit: Multi sūt vocati pauci vero electi. Ex q̄ ptz q̄ ista parabola nō solū extēdit se ad electos cuiusmodi sūt illi q̄ i fine mūdi recipiēt p̄miū: ⁊ iō dicēdū q̄ sero h accipit ꝓ tpe gr̄e: qō incepit a xp̄o: vñ Job. j. ꝺr: Gratia ⁊ veritas p iesū xp̄m facta ē. ⁊ iō cū ꝺr: Cū sero aūt factū eēt. i. cū tps gr̄e aduenisset. h Dicit dñs vinee. i. de⁹ pater. i Procuratori suo. i. hoi xp̄o q̄ missus ē ad pcurationē salutis hūane. k Voca opa. ⁊ red. ⁊c. Illa merces bñ intelligit gr̄a: qz ē q̄dā inchoatio glie: cū glia nō sit aliꝰ q̄s gr̄a cōsūmata. l Incipiēs a nouissimis. qz in primitiua ecclesia gr̄a xp̄i data est gentilib⁹ q̄ vltimo venerāt ad fidē: iudeis ꝓ maiori pte in infidelitate remanētib⁹. m Cū venissent ¶ q̄ circa vndecimā horā venerāt. i. gētiles. n Acceperūt singu. denarios. i. donū gratie q̄ est q̄dā inchoatio et arra glie. o Uenientes aūt et primi. i. iudei q̄ a pncipio legis date deo seruierāt. p Arbitrati sunt q̄ plus essent accepturi: qz in primitiua eccl̄ia credebāt q̄ plus deberent habere de xp̄i gr̄a: vñ reputabant gētiles indignos gratia dei: ꝑm q̄ ꝺr Act. x. vbi petrus vidit linteū submissum ꝺ celo i quo erant aialia quadrupedia et serpentia et volatilia īmūda ꝑm legē: ⁊ dictū ē petro: Occide ⁊ māduca in quo signabāt incorporatio gentiliū intra eccl̄iā ꝓ fidem et gratiā sicut ptz ex lr̄a cōsequenti: qz a deo missus est petrus ad pdicandū Cornelio centurioni et aliis gentilib⁹: ꝓpter qō petro abominationē habēte de māducatiōe īmūdor. ꝑm legē i q̄ signabāt: vt dictū ē vocatio gentiliū ad fidē: di-

ctū est sibi a deo: Quō de⁹ purificauit: tu ne cōe diceris: ⁊. j. eo. ca. dixit Petrus Cornelio et amicis suis: Vos scitis qñ abominatio sit viro iudeo cōiūgi aut accedere ad alienigenā: sed mihi oñdit deus neminē cōem aut īmūdū dicere hoiem. q Acceperūt aūt ⁊ ipsi sin. dena. i. cōsimile gr̄am sic ⁊ gētiles ⁊ nō maiorē: vñ Act. x. ꝺr q̄ pdicāte petro cecidit spūs sc̄us sup oēs q̄ audiebāt x̄bū: videlz sup Cornelīū ⁊ amicos ei⁹: qz vt ibidē ꝺr: Receperūt spūm sc̄m i signo visibili ⁊ donū linguarū sicut receperāt apli ⁊ alij discipuli q̄ erāt iudei i die pētecostes. r Et ac. mur. ⁊c. Hi nouissimi ⁊c. qz ad lr̄am in primitiua cōuersi iudei murmurauerūt de hoc q̄ consimilis gr̄a fiebat gētib⁹ sicut et ipsis: vñ Act. xj. ꝺr q̄ cū petr⁹ rediisset in hierlm: baptizato Cornelio et amicis ei⁹: disceptabāt aduersus illū q̄ erant ex circūcisione dicētes: Quare cōicasti cū illis q̄ habēt ꝓputiū ⁊ māducasti cuz illis: ⁊ ibidē. vj. ca. ꝺr: In dieb⁹ illis crescēte numero discipulor. factuz est

murmur

Ps. 104.

a gloria a pre mi. est remunerata gratia

B

mis accipientib⁹ quidā ⁊ nō oēs murmurant: q̄ tū post accipiūt. Sicut sepe cōtingit q̄ multi dño p lōga tpa seruierunt: alij aūt mox in principio sue cōuersionis martyrio vel aliquo modo ad denariū recipiendū trāslati sunt. Qⁱ audiētes qui diu laborauerunt .s. q̄ alij statim ad premiū trāsferuntur: ipsi aūt tāto tpe in labore detinent: ꝺ dilatiōe p̄mij quasi murmurare videnť. Potest etiam dici de malis q̄ in principio quidem boni fuerunt: ſz bonū q̄ ceperunt ad finem nō pduxerūt. Unde: nō illi q̄ denariū acceperūt: ſz isti q̄ in bonitate nō pstiterunt p̄mio priuati murmurāt: q̄ denario carebant qui ī p̄cipio boni: p quo etiā p̄ncipio cū p̄mis accipientibus cōnumeranť: se promeruisse crediderant.

a Aut nō lz. Stulta q̄stio cōtra bonitatē dei. Querē dū esset non si daret q̄ non deberet: sed si non daret q̄ deberet.

b An oculꝰ vere iudei prauā intentionē habuerūt q̄ phibuerūt aplos gētibꝰ loqui vt salue fierēt. c Sic erūt nouissimi primi. Aug⁹. Id est iudei de capite vertenť in caudā: ⁊ gētes de cauda in caput: Ū moyses ī Deutero. Aduena q̄ tecū morať ascēdet sup te: ille erit ī caput: ⁊ tu eris ī caudā. Sz tū nec oēs p̄mi nec oēs nouissimi: ad numerū electorū ptinēt. d Ecce ascēdi. ⁊c. Hieron. Hoc sepe eis dixerat: sed quia multis interpositis poterat labi de memoria: iturus hierusalez ⁊ aplos secū ducturus ad tētationē eos parat: ne de ignominia crucis scāda/liçenť: ⁊ passiōis penā: ⁊ resurrectionis gloriā p̄dicit: vt cū morientem viderint: resurrecturum nō dubitēr.

e Ad illudendum et flagellandum. Ideo dñs in mundo noluit ꝓsperari sed grauia pati vt oñderet nos q̄ p delectationē ceciderimus cum qua amaritudine redire debeamus.

f Tunc accessit ad ⁊c. Audita resurrectione: putauit eū ilico (īmemor se/

cūdi

murmur grecorū aduersus hebreos: eo q̄ despicerēť ī ministerio quotidiano viduę eoꝝ. a At ille respōdēs. p diuinā reuelationē aplis factā. b Uni eoꝝ dixit. sicut aūt aliqñ accipiť numerus indeterminatꝰ p determinato: ita etiam aliqñ sumiť vnitas p numero: sicut. ē. dictū est q̄ petrus loquebať p oībus aplis: ita sūr q̄ hic dicit vni: intelligiť esse dictū multitudini eoꝝ q̄ de gratia data gentibꝰ murmurabāt seu admirabanť: ⁊ hoc factū ē Act'. xj. vbi petrus rationem reddidit iudeis murmurātibꝰ de ꝺ q̄ baptizauerat Corneli/um dicēs: q̄ ex diuina reuelatione fecerat: ⁊ q̄ viderat ſpm̄ sanctū descēdētē sup gentiles sicut sup iudeos: vt habeť ibi/dē: sequiť: c Amice nō facio tibi iniuriā. q̄ iniuria nō habet locū vbi est mera gratia: ⁊ ideo si det gratiā cuicūq̄ voluerit nō facit alicui iniuriā. d Nōne ex denario cōueni sti mecū. q̄ ad hoc aliqꝫ venit ad fidē vt habeat gratiā in p̄/senti: ⁊ gloriā in futuro. e Tolle q̄ tuū est et vade. i. gratiā quā meruisti: credendo legi et ꝓphetis de christo: q̄ licet gratia nō cadat sub merito: augmētū tū gratie cadit sub merito: q̄ quidē augmētū datū est iudeis credentibꝰ in christū.

f Uolo aūt et huic nouissimo dare ⁊c. i. gentili vocato īmediate ab idolatria sicut iudeo vocato a legis obseruantia.

g Aut nō licet mihi q̄ volo facere. q. d. sic: q̄ dei volūtas nullo mō pōt esse distorta. h An oculus tuus nequā est: q̄ talis inuidia ⁊ iudiciū ꝓcedebat ex būano defectu.

i Quia ego bonꝰ sum. p essentiā: ⁊ ideo nō possuꝫ male agere. k Sic erūt nouissimi primi. q̄ gētiles qui a iudeis erāt quasi viles reputati sunt cōuersi deuote ad fidē christi.

l Et primi nouissimi. q̄ iudei q̄ fuerāt populus peculiaris ipsius dei ꝓpter infidelitatē sunt ab eo delecti. ⁊ hoc est q̄ subdit: m Multi enī sunt vocati. ad fidē christi p legem ⁊ ꝓphetas. n Pauci vero electi: q̄ pauci de iudeis comparatiue crediderūt in christū ⁊ de credētibꝰ multi reuersi sūt ab ecclesia ⁊ adhuc reuertunť ad vomitū. Moraliter autē potest exponi parabola ista de vocatis ad gratiā ſm diuersas etates: ita q̄ hora prima signat puericiā. hora tertia iuuentutē: q̄ sicut tūc sol incipit ascēdere ⁊ calorē ostēdere: sic in iuuentute calor naturalis in hoīe. hora sexta etatē virilē: quia tūc homo est in statu pfecto: sicut sol in celi medio. hora nona senectutē: in qua calor naturalis incipit in homine refrigescere. vndecima vero signat senīū: quia tūc homo est ꝓpe mortis occasum. vocanť ergo oparij oībus istis horis: quia aliq̄ vocanť ad fidē p gratiā operantē in pueritia: alij in iuuentute: ⁊ sic de aliis etatibꝰ: ⁊ oēs habēt denarium diurnū. q̄ quātūcūq̄ homo tarde ad gratiā vocet dū tū in ea pseueret habet gloriā eternā. Contingit etiā q̄ñq̄ q̄ ille qui vocatur in senectute: cōsequiť tantā gratiā ⁊ gloriā a deo sicut ille qui in iuuentute vocat: tū ex diuina liberalitate: tuz ex ipsius vocati feruenti voluntate et operatione. o Et ascendens iesus. Hic saluator ostēdit q̄ in ꝑlatis debet esse vigor ad tolerādū martyriū si necesse sit pro grege sibi cōmisso: ⁊ ꝺ docet p exēplū sui qui volūtarie venit in hierm̄ ad sustinēdū mortē. p salute mundi: vnde beatus Grego. exponens illud Job. x. Ego sum pastor bonꝰ ⁊ animā meaꝫ pono .p oribus meis. dicit de se ⁊ aliꝫs ꝓlatis. Jn hoc ostensa est nobis via quā sequamur. et hoc est q̄ dicit hic: Et ascendes iesus hierosolymā: que respectu totius terre ꝓmissionis est in alto sita: ⁊ ꝓpter hoc veniētes illuc ab aliꝫs partibus ibant ascendendo. p Assumpsit duodecim discipulos secreto: et hoc duplici de causa: vna est quia secretum mysterium sue passionis futuruz volebat apostolis cōiter p̄ aliꝫs reuelare: ne vidētes eū postea mori ignominiose scādalizarenť. secūda est quia secreta mysteria sunt tūi maioribus reuelanda ⁊ detegenda: cuiusmodi erāt apli. sequiť: q Et filiꝰ hoīs tradeť principib⁹ sacerdotū. ⁊ scribis. i. legisperitis: q̄ eis p iudā fuit traditꝰ ⁊ vēdit⁹. r Et cōdēnabūt eū morte. q̄ ipsi iudicauerūt eū esse rēū mortis: licet nō haberent potestatē interficiendi: quia iudicium sanguinis erat eis ablatum a romanis qui dominabanť eis. ⁊ ideo sequiť:

s Et tradent eum gentibus. videlicet pilato presidi et suis militibus ad perficiendum illud quod nō poterant: videlicet christi mortē. ⁊ hoc est q̄ subdit:

t Ad illudendū ⁊ flagellandū et crucifigendū. Ista enī tria inflicta sunt christo p ordinē. vt videbiť. j.

v Tertia die resurget. hoc aūt subdit xp̄s ne apli eiꝰ morte nor humilitatis: q̄ nō debēt appetere ꝓesse. ⁊ diuidit ī duas ptes: q̄ primo ponit huiꝰ documēti occasiō. secō subiūgit humilitatis instructio. ibi: Jesus aūt vocauit eos. Circa primū aduertendū q̄ iudei estimabāt christum p ꝓphetas ꝓmissum regnaturū tēporaliter in hierusalem: q̄ scripturas de regno christi carnaliter intelligebant: et ideo regnū ablatū eis per romanos credebant sibi restituendum p christū ꝓpter q̄ apli dicebāt xp̄o: Act̄. j. Dñe si in tpe hoc restitues regnū isr̄l: ⁊ hoc modo iacobus et iohānes filij zebedei et mater eoꝝ audientes xp̄m post mortē tertia die resurrecturū crediderunt ipm̄ imediate post resurrectionē regnaturū in hierusalem tpaliter: ⁊ ideo cupientes ei esse collaterales p̄ ceteris: q̄ erant eius cognati germani informauerūt matrē suā de petitione sequēti: ⁊ hoc est q̄ dicit hic: Tunc. i. audita resurrectione xp̄i futura. y Accessit ad eū. i. ad xp̄m.

Mater

cūdi aduēt⁹)regnaturū:ꝛ aui
ditare femineā ꝑsentia cupit: i
memor futuroꝝ. a Dic vt.
Bonū desiderīū:ſz incōsidera
ta petitio. Et tō nō volūtas nō
ꝓpositū culpaꝫ ſz ignorātia:et
si impetrare nō debet simplici
tas:nō mereꝫ cōfundi.
b Nescitis. Qui sedē glie pe
titis vel ārītis: quā nōdū me
ruistis delectat culmē honoris
ꝙs nōdū exercuit via laboris.
c Potestis. Et ꝫ sciebat q ei⁹
passionē poterāt imitari. Sz ꝫ
dicit vt eo ſterrogāte ꝛ illis rn̄
dentib⁹ oēs audiam⁹:qꝛ nemo
pōt cū ꝝpo regnare nisi passio
nē ei⁹ sit imitat⁹. d Calicē q̄
Deut.33.a dē. Et iacob⁹ ab herode trūca
tus:ꝛ iohānes in ferūetis olei
doliū missus ꝛ in pathmos re
legat⁹ aīo nō defuit martyrio.
e Nō est me. Hoc ē regnū ce
loꝝ nō ē dātis sed accipientis.
Deut.10.e Nō em̄ psonaꝝ acceptio ē apd
deū:Sz q̄cūq; dign⁹ ē accipit
qd nō paratū ꝑsone ē sed vite.
Si ita q̄ tales estis q̄ cōsequa
mini qd victorib⁹ pater para
uit accipietis. Vel nō est meuꝫ
dare ſsupbis qd adhuc estis: ſz
alīs q̄b⁹ paratum est. Ergo et
vos nolite esse qd estis:ſz esto
te alīj.t.humiliamini q̄ tā vul
tis exaltari:ꝛ ē paratū vobis.
f Et audiē. At illi carnaliter
periuerūt esse ſup oēs: sic et isti
carnaliter cōtristati sūt esse ali
quē ante se. g Scitis. Acsi
dicat: Vos more secularīū peti
tis:ꝓ ꝑlationē venire vultis ad
requiem vel regni possessionē.
Scit⁹ qꝛ ꝑn. gētīū būllis ꝛ mi
tis magister nec īmodice cupi
ditatis duos arguit: nec. ꝛ. in
dignationis et liuoris: sed cō
uenienti exēplo docet eos fru
stra immoderata quesisse: aut
istos ſsup eoꝝ desiderio doluis
se:cū ad ſsūma:nō potētia ſz hu
militate veniaꝫ. h Egredie⁹
Dyſtice tibus. Mystice. Christo de pū
tis vite defectu ad celos redeū
te:ꝛ oīb⁹ electis iam celīs cū eo
ingrediētib⁹ cepit vteraq; ꝑpls
diu ꝓfidia cecus spem salut⁹ et
illumiatiōis hr̄e visū:ꝛ desider
anter q̄rere. Misi ab hierīm
descēdisset i hiericho:ꝑpls vsq;
hodie i tenebris sederet. Sz tō
descēdit vt multos secū trahe
ret. i Ecce duo ceci. De istis
Mar.10.g vnū cōmemorat marcus:qꝛ fu
erat i illa ciuitate famosissim⁹:
qui ex magna felicitate electus
notissime erat miserie. Cecus
nēpe ꝛ mēdic⁹. vñ ꝛ nomē eius
memorat ꝛ nomē ꝓris ei⁹ bar
thyme⁹ thymei fili⁹ qd in alīs
nō facile occurrit:nisi i yairo q̄
ꝛ i illo loco nobilis fuit. Famo
sitas aūt illuminati magnā fa
mā miraculo comparauit.
Veniēs hiericho vnū illumi
Luce.18.f nat qd lucas ait:qꝛ morti ꝓpin
quans lumē euangelīj ꝓdica
uit iudeis: exiens duos: quia
post resurrectionē iudeis ꝛ gē
tibus

ad eū mater filioꝝ zebedei cuꝫ a
filijs suis:adorans ꝛ petēs ali/ b
a ſ non de ignorantia:sed vt illa palā ꝓferat
et ipsa sit occasio docendi.
qd ab eo. Qui dixit ei: Quid c
vis? Ait illi: Dic vt sedeant hi d
duo filij mei: vnus ad dexteraꝫ
tuā ꝛ vnus ad siniſtrā in regno
tuo. Respondens autem ieſus e
a ſ marre petente filijs respōdet quorū volūta
te illa periērat. b ſ quid ante humiliatē pas
ſionis vultis exaltari.
dixit: Nescitis quid pet⁊. Pō f+
testis bibere calicem quem ego
a ſ inexpris leui⁹ videt qō expti timuissent.
bibiturus sum? Dicūt ei: Pōſ/ g
sum⁹. Ait illis: Calicem quidez h
meum bibetis:ſedere autez ad i
dexteram meam vel siniſtram
ſ nōdū humiliatis.
non est meum dare vobis: ſed k
quibus paratū est a patre meo.
Et audientes decem indigna/ l m
a ſ non matri quā ipsi miserāt ad grandia pe
tenda:ignorantes mēſuram suā i modica cupi
ditate exarſerunt.
ti sūt dē duobus fratribus. Je/ n
ſus autem vocauit eos ad ſe:et o
ait:†Scitis quia principes gen g
tium dominanꝫ eoꝝ: et qui
maiores sunt potestatem exer/
cent inter eos? Non ita erit in †
a ſ cum econtra ad ſsummā virtutū veniāt nō
imperando sed miniſtrando.
ter vos:† ſed quicunq; voluerit p
ſ non primatum ambiendo: ſed humiliter de
mādo.
inter vos maior fieri: ſit ve/
ſter miniſter. Et qui voluerit
ſ qō charitas nō cōditio exigit
inter vos primus esse: ſit veſter
a ſ exemplum ponit vt ſi verbis non crederent
erubescant ad opera.
ſeruus. † Sicut filius hominis
a ſ non tantum predicando vel miraculis ad
monendo ſed animam quam pro nobis accepit
impēdendo.
non venit miniſtrāri ſed mini/
ſtrare:ꝛ dare animam ſuam re
a ſ non omnibus ſed predestinatis. b ſ post
resurrectionē gentes credunt in eum.
b demptionē pro m⁊tis. † Et egrē q
ſ luna et ſignificat defecrū nostre mortalitatis r
dientibus illis ab hiericho ſecu s
ta est eum turba multa. † Et ec/ t+
a ſ vter q; populus ſine christo cecus.
b ſ tam vero christum cognoscere cupiētes ad
uentus eius preconis audierunt.
ce duo ceci sedēntes ſecus viā:
audierūt quia ieſus transiret et
a ſ magno desiderio illuminari postulauerunt
confeſſi dauid filium. b ſ quē deum credi
mus filium hominis factum.
clāmauerūt dicentes: Dōmine
a ſ carnalia desideria vel persecutiones obſta
bant.
miſerere noſtri fili dauid. Tur/ v
ba āt icrepabat eos vt tacerēt. x

a Mater filioꝝ zebedei cū filijs suis. cōſeqs
de petitione matris. a Adorās ꝛ petens
aliq̄d ab eo. nō petijt primo in ſpeciali ꝛ deter
minate:ſz tm̄ in generali: vt cōcessione facta i
generali primo⁹ minus posset postea ſibi dene
gari in ſpeciali. c Qui dixit ei quid vis. nō
petit vt inſcius:ſed vt petitio ſua postea cōue
nientius oſtendaꝫ irrationabilis. c Ait il
li. Dic vt ꝛc.i. ſint tibi collaterales ꝛ maiores
i regno tuo post te:qō quidē regnū credebāt
tpale: vt dictū ē:nec est miꝫ ſi talia apli crede
bāt ꝛ appetebāt q̄ adhuc carnales erāt ꝛ nō
dū illuminati ꝑfecte:nec ꝓfirmati per gratiaꝫ
ſpiritusſancti. e Respondēs aūt ieſus dixit
ꝛc. respondet filijs ꝛ nō matri:qꝛ sciebat ipsaꝫ
esse missam a filijs et informatā ō petitione fa
cienda ꝑ eis. f Potestis bibere calicem
quē ꝛc.i. ſustinere mortē ignominioſam ꝛ cru
delē quā ego passurus sum:ꝛ ꝑ quā debeo ve
nire ad regnū nō tpale vt creditis. ſed eternū.
g Dicūt ei possumus. loquunt sicut in expti
mētū fragilitatis:qō patuit ꝑ effectū: qꝛ i paſ
ſione christi fugerūt ꝓ timore mortis.
h Ait illis: Calicē q. meū bibetis. qꝛ iacob⁹
ꝓpter christū ab herode est occisus vt habet
Act. xij. ꝛ iohānes in doliū feruētis olei ꝓpter
christum missus est:ꝛ sic ꝑz q̄ habuit ꝓmptā D
volūtatē mortēdi ꝓpter christū: fuit etiam miſ
sus in exiliū ꝓpter ipm. Exilium aūt quedaꝫ
mors est ciuilis. i Sedere autē ad de. meā
vel si. nō est meū da. vobis. in illo ſupple ſta
tu in quo estis. i. nōdū humiliat⁹ ꝛ adhuc car
nalib⁹. k Sed quibus paratū est a patre
meo. i. vere humilib⁹ ꝛ ſpiritualia ſapientib⁹. †Mar.10.f
l Et audientes decē. ſ. alīj apoſtoli. Luc.22.g
m Indignati sunt de duob⁹ fratrib⁹. aliq̄d
humanū paſſi:qꝛ adhuc erant carnales ſicut
ꝛ illi:ꝛ ideo indignati sunt q̄ excellentiā ſup
alios habere voluerunt. n Jeſus aūt. Hic
cōſequenter inſtruit diſcipulos ſuos de humi
litate ex ꝓbabita occaſione: vt ambitionez ia/ † 93.dis.
cobi ꝛ iohānis reꝓmeret et indignationem diaconi.
aliorū ſedaret. o Et ait: Scitis qꝛ ꝓncipes
gentium. q. d. maiorītas in regno meo nō eo
dem modo acquirit⁊ ſicut i regno terreno: qꝛ
in regno terreno acquirit⁊ per ambitionem et
potestatem: ſed in regno meo cōtrario modo
acquiritur: videlicet per humilitatez: propter
qō dicit: p Quicūq; voluerit ūter vos ma †
ior fieri ſit veſter miniſter. i. ſe exerceat in obſe Mar.10.g
quijs humilitatis: et quia in mozalibus magꝫ Job.10.d
mouent facta q̄ verba ideo inducit ſuiipſius 9.q.3. filius
exemplum dicens: Si filius hominis non ve primus.
nit miniſtrari ſed miniſtrare ꝛc. q Et egre/ †
dientibus. Hic cōſequēter oſtēdit ſaluator: q
in ꝑlatis debet esse pietatis vulcor ad cōtinue
benefaciēdum ſubditis: quia christus nō ſo
lū in domo ꝛ in quiete exiſtens: ſed etiam in
via ambulans nō ceſſabat populū docere ꝛ in †
firmos curare: ꝛ hoc est qō dicit hic: Et egre/ Mar.10.g
dientib⁹ illis. i. christo ꝛ eius diſcipulis.
r Ab hiericho. nomē ciuitatis est que cōā fi
lijs iſrl cozruit: vt habet i libro Josue. vj. ca.
ſed postea reedificata est. s Secuta est eū †Luc.18.f
turba multa. desiderātes audire doctrinā ei⁹
etiā in via. t Et ecce duo ceci sedētes. Mar
cus dicit q̄ erat vnus: nō est hic cōtradictio:
quia licet essent duo ſm veritatem: vt dicit hic
Matthēus: tamē vnus erat famoſior altero:
vel importunius clamabat: ꝛ ideo de illo tm̄
facit Marc⁹ mētionē. Sequit: v Miſere
re noſtri fili dauid. vocant eū filiū dauid: qꝛ
credebant ipsum esse christum per prophetas i
promiſſum: ꝛ notū erat apud omnes iudeos
q̄ christus naſciturus erat de semine dauid.
x Turba autem increpabat eos: quia per
clamorem ſuum impediebant turbam ab au
diendo christi doctrinam.

Et illi

tibus:de ąbus marcus vnū ponit ą gentib⁹ scribit.
a Et stetit iesus.Trāsiēs audit:stās illuminat:qz p humanitatē miserт⁹:p verbi eternitatē(q̄ nō mouet)lumē reddit.
Quia ceci seq̄ nō poterāt:stat ⁊ iubet vocari:ne turba ꝓhi(beat. Ca.XXI
b Et cū appropinquasset.Hic ꝑtemittit matthe⁹ ea q̄ facta sunt aūs ꝫ itraret hierosolymam:q̄ alij ꝓlixi⁹ tractāt. Et cū appropiąss set.Dns spūaliter hierlm appropinq̄uit qñ incarnat⁹ ecclam ī q̄ ē visio pacis visitauit:quā p cōfessionē sibi recōciliauit.Bethphage enī dom⁹ buce ꝺ:: Beth.Bethphage erat vicus sacerdotū ī mōte oli.ī cui⁹ mōtis latere ē ciuitas bethania. Bethphage dom⁹ bucce:bethania dom⁹ obedientie. has dns pgēs hierlm sua pūtia sublimat:qz mītos aūs passionē docēdo doms pie ꝓfessionis ⁊ obedientie ipleuit.Site aūt sūt ille ciuitates ī mōte oliuaꝝ.i.ī xpo dño a q̄ vnctio et
3.5. b lux oīb⁹ venit.vñ:Mō pōt ciuitas absc̄odi sup mōtē posita. c Ad mōtez ꝛē.Ad sublimitatē miscēdie respiciēs. Oleos miscēia interpūat. Olei natura lucis ministra est ⁊ laboꝝ ⁊ dolor solamen: ⁊ excellit ceteris liquoribus. (Misit.

Nico.de lyra

a At illi magis clamabāt ꝛē.timentes ne ab increpatione alioꝝ ipediret audītio ⁊ exauditio petitiōis ipoꝝ.
b Et stetit iesus ꝛē.in b apparet ei⁹ clemētia:quia nō dedignatus est stare ⁊ alloq̄ psonas viles ⁊ pauperes.
c Quid vultis ꝛē.nō petit qz ignoret eoꝝ voluntates: ſz qz ad miraculoꝝ opationē vult habere sanādoꝝ ꝓfessionē: vt ex b magis appareat euidētia miraculi. d Tetigit ocu.eoꝝ et cōfestim viderūt.i.subito.Ex quo apparet q̄ illa illuminatio fuit miraculosa:nō naturalis:qz natura nō opaī in instanti.
e Et secu.sūt eū.fide.ſ.⁊ mozib⁹:qz illi q̄ illuminati sūt a xpo corpaliter ab ipso illuminati sūt etiā mētaliter:qz totū hoiem simul fec saluū:vt ꝺ:: Job.vij.Totū hoiez saluū feci ī sabbato

Mozaliter.

a† Simile ē regnū celoꝝ Ca.XX ꝛē.Parabolā istā de laboratib⁹ in vinea patrisfamilias alias exposui ītraliter ⁊ mozaliter ꝓut cōpetit cōitati fideliū.Hūc aūt eā exponā ꝓut cōspicit cōitatē religioſoꝝ qz religio vinea spūalis ē dñi:ad quā venīt aliq̄ in pueritia q̄si ī mane:⁊ aliq̄ ī iuuētute q̄si hora tertia:⁊ aliq̄ ī etate virili tāq̄ hora sexta:⁊ aliq̄ in senectute tāq̄ hora nona: et aliq̄ ī senio tāq̄ hora vndecima.Dns aūt vince xp̄s ē:pcurator aūt ei⁹ ꝓsidēs illi religioni q̄ aliq̄n tm̄ vel plus honoris vl recreationis facit vltimo venienti⁹ ꝓpr̄ cōpassionē vel psonaꝝ reuerētiā seu aliā rōnabilē cām quātū primo veniētib⁹:⁊ aliq̄n ꝓtingit q̄ ꝑmo veniētes accipiūt ide occasionē murmurādi:ilz inuste ꝓpter qđ merito arguunt a dño. o† Et ascen. iesus hiero.ꝛē.Hiero.Dns crebro ꝺ passiōe sua discipulis ante ꝓdixit ne cū venīret psecutio ⁊ crucis ignominia scandaliçarent. v† Et tertia die re.Chryſ.Qđ q̄dem hui⁹ gratia dicit vt cū viderēt tristicia resurrectionē expectarēt. p† Tūc accessit ad eū ꝛē.p istos q̄ p matrē petierūt a xpo p ceteris discipul⁹ aliꝭ honorari:eo q̄ erāt ei⁹ cōsāguinei:significanť ambitiosi q̄ habētes plātū ꝓsāguineū volūt p b ī eccla p ceteris ꝓmoueri:q̄b⁹ dñ rndet:Nescitis q̄d petatť.nā honores eccle non sūt dispēsandi ex xpiānitate sanguinis:ſz ex idoneitate psonarū rōne sciētie ⁊ vtut⁹.iō subdit: f† Potestis bi.ca.ꝛē.i. sustinere martyriū ꝓpr̄ deū. l† Et audiētes decē.ꝛē.Chryſ.Si cut duo carnaliter petierūt ita ⁊ decē carnaliter cōtristati sunt nā velle sup oēs ee vitupabile ē:nō sustinere aūt alterū sup se nimis ē glioſū. † Nō ita erit i.ꝛē.Chryſ.Principes mūdi ideo sūt vt dominēť minoriб⁹ suis ⁊ eos subjiciāt fruituri. ꝓncipes aūt ecclie fiūt vt fruāt minoriб⁹ suis ⁊ ministrēt eis q̄cūq̄ a xpo receperūt ⁊ suas vtilitates negligāt ⁊ illoꝝ pcurēt ⁊ mori nō recusēt ꝓ salute iferioꝝ. t† Et duo ceci.p q̄s mystice significā duo ppli.ſ.gētiles q̄ erāt excecati p idolatriā:⁊ iudei p doctrinā puersā:mādatū dei trāsgredientes ꝓpr̄ traditiōes hominū: ſz aduenięte iesu ⁊ coꝝ oculos mētales tāgēte:illuminati sunt

ſ orando:pulsando insistebāt:donec strepitū turbe vincerent.
At illi magis clamabāt dicētes: a
a ſ qz fides incarnatiōis rpalis ad eterna intelligēda nos ꝓparat. b ſ trāseūte iesu ceci admoneti sūt vt illuminenť:⁊ astante illuminati sūr.
a **Dñe miserere nr̄i fili dd.Et stętit** b
a ſ nō ignorat ſz audire vult cōfessionē qui nouerat intentionē.
iesus ⁊ vocauit eos ⁊ ait: Quid c
vultis vt faciā vobis? Dicūt illi:
Domine vt aperiant oculi nr̄i.
a ſ oculos rāgit q̄ radius sue lucis cōsciaz illustrat
†Miserт⁹ ātem eoꝝ iesus tętigit ocu d
ſ fide. ſ imitatione.
los eoꝝ.†Et cōfestim viderūt ⁊ se e
cuti sunt eum. Ca.XXI
ſ salute data credētib⁹ ingredi cupit pacis vrbē et visionis dei.
b c **†Et cū appropinq̄ąssęt hie** f+
a ſ dom⁹ bucce interpūat.
rosolymis ⁊ venissent bethphā g
a ſ mōs olivęti significat ecclesiā vel celsitudinē dñice dilectiōis. b ſ qñ miscēdie recordat⁹ est.
c **ge ad mōntez olivęti: tūnc iesus**

sūt pkes ꝺ iudeis ⁊ ꝺ gētib⁹ pliozes eū p fidē ⁊ opa sctā sequētes. In ca.xx.vbi ꝺ:: i postil. Sz b rūsio ñ vidēt quenies ꝛē.

Additio.

Non videť b rūsio beati Greg. rōnabiliter excludēda ꝓpr̄ illas dissimilitudines qs allegat postil. Nam ea q̄pabolice dicūť ñ sūt totaliť applicabilia intētui: vñ ipemet postil. Luce. xv).exp̄sse dicit q̄ silitudo pabolica ñ currit semp q̄ttuoz pedib⁹:imo si teneret ī oib⁹ iā ū eēt silitudo: ſz magťidē titas pśertim cū ad tollēdas silitudines hui⁹ pabole sufficit snīa. Chryſ. q̄ i b loco sic dic:Nō oportet ea q̄ i parabolis sūt ꝼm totū qđ ꝺ:: inuestigare: ſz itētionē ꝓpr̄ quā cōposita ē itellige re ⁊ nihil vltra scrutari.nō ei iducit b vt oñdat aliq̄s iuidie morsus:ſz vt oñdat hos tāto potitos eē honore q̄ erant iuidiā aliꝭ poterāt generare:hec ille.vñ i b loco murmuratores illi q̄ dicūť nequā:nō ꝺ sctis itelligēdū ē: b de aliꝭ boib⁹ nequā q̄ i silī casu cō sueuerūt murmurare.Sikr ⁊ qđ dicit i fine.Multi sūt vocati pauci vero electi ꝼm eūdē Chryſ.nō ad supiores sāctos ptinet b ad gētes ex ipis gētib⁹: ſz multi sūt vocati pauci tñ electi. Et aduertēdū q̄ i ipa expositiōe postilla toris iueniūť maiores dissimilitudies in ꝑncipali seu finali pte ipi⁹ pabole dicit em:Qđ cū sero factū eēt.itelligit de tpe gr̄e qđ icipit a xpo: qđ nō pōt stare.Prio qz illō sero iā nō erat tps opādi: sed potius recipiēdi mercedē opationis qđ ptz ex b qđ dicit dns vinee.i. deus.Procuratori suo. i.xpo. Voca oparios ⁊ redde illis mercedē dixit voca oparios vt laborēt:ſz vt mercedē recipiāt laboris ꝑteriti:qđ nō cōpetit tpe gr̄e i q̄ magis oportet laborare q̄ ī bibeam⁹ nosmetipos sic dei mīstros ī multa patia:ī tribulatiōib⁹:ī necessitatib⁹:ī angustijs ꝛē. q̄rū silia nō legūť dicta antiq̄s p modū exhortatōis ſz aliq̄n p modū pene.Scdo qz ſz rēdi.Merces aūt copiosa ē i celis Matth.v. vñ snīa sctōrum validior ē ꝼm quā p illud ꝺ::Cū aūt sero factū eēt:intelligit cū dies totⁱ mūdi ad vesperū cōsūmatiōis iclinata esser.

Replica.

In ca.xx. vbi dicit sero qñ oparij vocāt ad recipiēdū mercedē oportet accipe ꝑ tpe gr̄e qđ a xpo icipit ꝓpter b qđ dicit quosdā murmurasse qđ i eterna beatitudine locū nō habet Burg. obijcit q̄ tps fuit ⁊ ē tps recipiendi q̄ ad p̄gustationē glie q̄ copiosa fuit in ꝓmitiua eccla:⁊ sic putat Bur.soluere argumētū postillatoris p b qz pabole nō dicūt oīmodā silitudinē p idez soluit
f Et cū appropinq̄ąssent (argumēti ei⁹. Ca.XXI
Postq̄ descripta ē edificatio ecclie gētiliū in fide et mozib⁹:hic describiť reprobatio synagoge in deo:: et b triplici rōne:qz ꝑmo fuerūt cōtēptores diuie maiestatis. secūdo qz fuerūt q̄dictores diuine xitatť.ca.se.tertio qz fuerūt quātū i se fuit deprauatores seu dānatores diuie bonitatis. xrij.ca.Prima diuidiť i tres:qz ꝑmo oñdiť ꝓpositū signo celebri.scdo facto patēti.ibi:Et intrauit iesus. tertio xbo rōnabili.ibi:Quid āt vob videť.Prima i duas. qz ꝑmo ponitur veritatť adipletio.scdo iudeoꝝ ꝺdictio.ibi:Cū intrasset. Iterū ꝑma i duas:qz ꝑmo oñdiť ꝓpositū p duplex celebre sīgnū xp̄i.scdm ponit.ibi:Plurima aūt turba. Circa ꝑmū aduertēdū q̄ signū aduēt⁹ xp̄i i hierlm ad redēptionē ppli fuerat p̄dictū:⁊ celebri fama diuulgatū. Zach.ix.videlz q̄ xp̄s vēr⁹ erat i hierlm ī pauptate ⁊ būilitate sedēs sup asinā et pullū ei⁹:⁊ iō legisperiti b videtes i ipo adipletū oñdūť contēptores sue maiestatť:qz nō receperūt eū:ſz magť tāq̄ decęptorē psecuti sūt:⁊ b ē qđ ꝺ:: h:Et cū appropinq̄ąssent hierosolymā.ſ.iesus ⁊ discipuli ei⁹. g Et venissent ꝛē.Mōs olivęti est ꝓpe hierlm distās ab ea p vnū miliare.qz ꝺ:: Actť.j.q̄ distat tm̄ ab ea p iter sabbati:qđ cōtinet mille passus: q̄ faciūt vnū miliare.Bethphage ē q̄dā villa qua i descēsu mōtⁱ olivęti Xp̄s hierlz:⁊ erat villa sacerdotū:qz ſz sacerdotes ñ habe
rent hereditates

Ca Misit. Quia lucernaz quã accepit nõ vult sub modio abscõdi.
b Duos d. Duo ꝓpter sciam ꝛ vitatis ꝛ mũdicliã opis: ꝛ sacramẽtũ gemine dilectiõis ꝓdicaturi: q̃dã dicũt hos duos petrũ ꝛ philippũ. q̃ primũ gentiles ad xp̃m adduxerũt: philippus samariã quã asinã interp̃tanr: petr⁹ corneliũ quasi samarie pullũ.
c Et pullũ. Pullus ẽ ppls gẽtiũ cui nullus doctorũ frenũ correctiõis imposuit liber ꝛ lasciuus: q̃ ipse vinculis peccatoꝝ irretit⁹ erat. Oẽs ei peccauerũt ꝛ egerũt gratia dei. Alij de solo pullo: matthe⁹ q̃ hebreis scribit: et de asinã dicit: docẽs nõ desperari salutẽ hebreis si peniteãt. Marcus dicit pullũ ante iamnã in bivio inuẽtũ. Janua christus extra quã ppls gẽtiũ stabat ligat⁹: nõ i vna via fidei: sz in diuersis errorib⁹. d Dicite fi. sion. Filia sion est hierlm sita i mõte sion.
Mystice Mystice: Ecclesia ptinẽs ad supnã hierlm q̃ est mater oĩm nostrũ cui⁹ nõ minima ps tũc erat in pplo isrl.
e Rex. Me dicatis: Mõ habem⁹ regẽ nisi cesarẽ. tibi: si credis. cõtra te: si nõ credis. f Sup asinã ꝛ pul. Mõ ad lr̃am sup vtrũq; sedit. Sed i p̃cordijs vtriusq; populi. Potuit dñs sup vtrũq; ascẽdere: descẽdens d vno ꝛ ascẽdẽs sup altũ. g Et adduxerũt. Sic ꝛ apostoli mũdũ virtute xp̃i a ptãte diaboli solnerũt: ꝛ iposuerũt vestimẽta sup eũ. Sed cetera turba. i. iudei vestimẽta. i. legis mãdata sternũt q̃ a christianis erant cõculcanda: in via. i. in christo. h Sup eos v. Vestes apl̃oꝝ sũt p̃cepta diuĩa: ꝛ gratia spũalis q̃b⁹ turpitudo carnis nr̃e tegit̃. Dis prius nudi populi: sz modo p apostolos ornati xp̃m habẽt sessorem. Minor turba nõ ponit vestes sup asinã: sed i via: nec vbi offendat: qr sancti martyres carnẽ exuẽtes simpliciozibus viã p exemplũ suo sãguine parant. Moraliter. Jtem iesus asellũ insidẽs hierlm tendit: nõ solum qũ cuiusq; fidelis animã regẽs ad pacis initime visionẽ ducit: sed etiã cum sancte ecclesie vniuersaliter p̃sidet: et eã in supne pacis desideriũ accendit. Moralit Multi sternũt vestimẽtã sua i via: qr corpa sua domant vt ei iter ad mentẽ parant: vel exẽpla bona sequẽtib⁹ p̃beant. i Ramos de. ꝛc. Ramos vel frondes cedũt: qr verba et sententias de libris patrũ excerpunt vel exempla. k Osanna. Hiero. Osi. i. salua: saluifica. anna interiectio depcãtis: q̃si salua obsecro. Osanna to tũ hebraicũ est: ꝛ significat q̃ aduentus christi salus mũdi sit. Eũ sequit: benedictus. Osanna. i. saliua. In excelsis: qr aduentus xp̃i nõ tm̃ hoĩm: sed totius mundi salus est: terrena cũ iungẽs celestibus: vt in noĩe iesu oẽ genu fle. cele. ter. ꝛ infer. In excelsis quia et angelorum salus quoꝝ numerum implet. l Cũ intrasset. Frequẽter ingressus est ciuitatẽ hierusalem: sz nõ cũ bis laudib⁹ nõ rex vocat̃: qõ semp fugerat nisi mõ cũ ascẽdit passur⁹. Mõ iõ factũ ẽ vt ampli⁹ illoꝝ aduersũ se excitaret iuidiã: qr iã tps passiõis istabat. m Intra. ꝛc. Ingressus vbẽ ꝑmo tẽplũ adijt dãs formã religionis: vt quoq; imus ꝑmo domũ

Psa. Misit duos discipulos dicens eis: Ite i castellũ qõ ꝓtra vos ẽ. i. i hierlm q̃ erat clausa triplici muro cũ ꝓpugnacul ꝛ foꝛtaliciꝭ ad modũ castri: vt habeã. iij Re. ꝛ iõ dr̃ castellũ. b Et statim inuenietis asinã ꝛc. ista asina erat cõis paupib⁹ nõ hũtib⁹ aialia: ꝛ q̃ opabã i ea dabat sibi pabulũ: ꝛ fcã ope reducebat ad locũ determiatũ vt ali⁹ indigẽs posset accipe eã et pull⁹ ei⁹ nutriebã cũ ea ꝓ consimili ope. c Hoc aũt factũ ẽ vt adimpleret qõ dcm̃ ẽ ꝑ Zacha. ix. Dicite filie sion ꝛc. b est ciuitati hierlm q̃ dicebã filia sion: qr in mõte sion erat foꝛtaliciũ ciuit⁹ illi⁹: ꝛ ꝓtegebã citas ab illa pte: sic filia a matre. Cõsiderãdũ etiã q̃ hic accipiẽs cõtinẽs ꝓ cõtẽto. s. citas ꝓ habitãtib⁹ i ciuitate. d Ecce rex tu⁹ ꝛc. i. xp̃s qr hec auctoritas a doctoꝛib⁹ hebreis exponit ad lr̃am de xp̃o. e Sedens sup asinã et pullũ ꝛc. nõ qr sederit sup vtrũq; simꝭ sz successiue: qr prio sedit sup pullũ: qr tm̃ nõ erat domit⁹ qr adhuc nõ fuerat applicat⁹ humanis vsib⁹: vt dr̃ Mar. xj. ꝛ Lu. xix. iõ postea sedit sup asinã. Hoc aũt factũ ẽ in figura: qr ꝓ pullũ significabat ppls gẽtilis q̃ nõ fuerat subiect⁹ iugo legis. ꝓ asinã vero ppls iudaic⁹ q̃ laborauerat sub lege. ad hoc aũt veniebat xp̃s vt vtrũq; populũ subiugaret sibi ꝓ fidẽ catholicã. f Plurima aũt turba. Hic ponit secũdũ signũ qõ per Zachariã fuerat dictũ q̃ xp̃o aduenieñte sup asinaz et pullũ ciuitas hierosolyma exultaret ꝛ letaret: ꝛ hoc factũ fuit tũc: vt dicit b ꝛ hoc patet i trib⁹. Primo qr dicit hic: Plurima turba strauerũt vestimẽta sua in via. ꝛ hoc fuit in signũ exultationis ꝛ honoris: ꝛ ne asina et pullus offenderẽt ad lapides. Secũdo in eo qõ dicit:
g Alij aũt cedebant ramos de arboꝛibus ꝛc. viriditas ramoꝝ erat signũ leticie ꝛ exultationis. Tertio in eo qõ dr̃: h Clamabãt dicẽtes: osanna filio dauid. Osanna est verbum hebraicũ cõpositũ ex osi qõ est salua: ꝛ anna quod est aduerbiũ optandi et valet vtinã. ꝛ dicit osanna remota vltima lr̃a prime dictionis: vnde est ibi cõpositio ex corrupto et integro. ꝛ ideo osanna tm̃ valet quantũ vtinã vel obsecro salua: ꝛ de qua salute intelligit. subdit: i Osanna in altissimis. qr christus veniebat ad dandũ salutẽ celestẽ ꝛ eternã. k Et cũ intrasset. Hic ponit iudeoꝝ indignatio: qr principes sacerdotũ ꝛ maiores indignabant de reuerẽtia xp̃o exhibita. ꝛ ideo dicit: l Commota est vniuersa ciuitas: qr factũ maiozũ dr̃ esse factũ totius ciuitatis. dicens: m Quis est hic. q. d. iste non est talis ac tãtus q̃ talia deberẽt sibi exhiberi. n Populi aũt. i. simplices et vulgares q̃si rõnẽ de r̃io reddẽtes.
o Dicebãt: Hic ẽ iesus ꝓpheta a naçareth galilee: ꝛ vocãt eũ ꝓpheta: nõ quẽ cũq; ꝑ illũ q̃ dicer⁹ fuerat ꝓ moysen ꝓphetã: Deu. xviij. ꝛ replicat Act. vij. Prophetã suscitabit vo. de⁹ de fra. vr̃is ꝛc. ꝛ ideo merito debet honorari. p Et intrauit. Hic scdo oñdit q̃ iudei fuerũt cõptores diuine maiestatis in facto patẽti. Et diuidit i duas. qr ꝑmo ostẽdit xp̃i diuinitas ex duplici facto. scdo subiũgit indeoꝝ ipugnatio. ibi: Videntes autem principes

Ose. 2. b

Zach. 9. b
Esa. 62. d
Mar. 11. a
Luc. 19. c
Joh. 12. b

Joh. 12. b

23. q. 3. in primis.
Mar. 11. a
Luc. 19. f
Joh. 12. b

B

Coronis

a Misit duos discipulos dicens eis: Ite i castellũ qõ ꝓtra vos ẽ. i. i hierlm q̃ erat clausa triplici muro cũ ꝓpugnacul ꝛ foꝛtaliciꝭ ad modũ castri: vt habeã. iij Re. ꝛ iõ dr̃ castellũ. b Et statim inuenietis asinã ꝛc. ista asina erat cõis paupib⁹ nõ hũtib⁹ aialia: ꝛ q̃ opabã i ea dabat sibi pabulũ: ꝛ fcã ope reducebat ad locũ determiatũ vt ali⁹ indigẽs posset accipe eã et pull⁹ ei⁹ nutriebã cũ ea ꝓ consimili ope. c Hoc aũt factũ ẽ vt adimpleret qõ dcm̃ ẽ ꝑ Zacha. ix. Dicite filie sion ꝛc. b est ciuitati hierlm q̃ dicebã filia sion: qr in mõte sion erat foꝛtaliciũ ciuit⁹ illi⁹: ꝛ ꝓtegebã citas ab illa pte: sic filia a matre. Cõsiderãdũ etiã q̃ hic accipiẽs cõtinẽs ꝓ cõtẽto. s. citas ꝓ habitãtib⁹ i ciuitate. d Ecce rex tu⁹ ꝛc. i. xp̃s qr hec auctoritas a doctoꝛib⁹ hebreis exponit ad lr̃am de xp̃o. e Sedens sup asinã et pullũ ꝛc. nõ qr sederit sup vtrũq; simꝭ sz successiue: qr prio sedit sup pullũ: qr tm̃ nõ erat domit⁹ qr adhuc nõ fuerat applicat⁹ humanis vsib⁹: vt dr̃ Mar. xj. ꝛ Lu. xix. iõ postea sedit sup asinã. Hoc aũt factũ ẽ in figura: qr ꝓ pullũ significabat ppls gẽtilis q̃ nõ fuerat subiect⁹ iugo legis. ꝓ asinã vero ppls iudaic⁹ q̃ laborauerat sub lege. ad hoc aũt veniebat xp̃s vt vtrũq; populũ subiugaret sibi ꝓ fidẽ catholicã. f Plurima aũt turba. Hic ponit secũdũ signũ qõ per Zachariã fuerat dictũ q̃ xp̃o aduenieñte sup asinaz et pullũ ciuitas hierosolyma exultaret ꝛ letaret: ꝛ hoc factũ fuit tũc: vt dicit b ꝛ hoc patet i trib⁹. Primo qr dicit hic: Plurima turba strauerũt vestimẽta sua in via. ꝛ hoc fuit in signũ exultationis ꝛ honoris: ꝛ ne asina et pullus offenderẽt ad lapides. Secũdo in eo qõ dicit:
g Alij aũt cedebant ramos de arboꝛibus ꝛc. viriditas ramoꝝ erat signũ letitie ꝛ exultationis. Tertio in eo qõ dr̃: h Clamabãt dicẽtes: osanna filio dauid. Osanna est verbum hebraicũ cõpositũ ex osi qõ est salua: ꝛ anna quod est aduerbiũ optandi et valet vtinã. ꝛ dicit osanna remota vltima lr̃a prime dictionis: vnde est ibi cõpositio ex corrupto et integro. ꝛ ideo osanna tm̃ valet quantũ vtinã vel obsecro salua: ꝛ de qua salute intelligit. subdit: i Osanna in altissimis. qr christus veniebat ad dandũ salutẽ celestẽ ꝛ eternã. k Et cũ intrasset. Hic ponit iudeoꝝ indignatio: qr principes sacerdotũ ꝛ maiores indignabant de reuerẽtia xp̃o exhibita. ꝛ ideo dicit: l Commota est vniuersa ciuitas: qr factũ maiozũ dr̃ esse factũ totius ciuitatis. dicens: m Quis est hic. q. d. iste non est talis ac tãtus q̃ talia deberẽt sibi exhiberi. n Populi aũt. i. simplices et vulgares q̃si rõnẽ de r̃io reddẽtes.
o Dicebãt: Hic ẽ iesus ꝓpheta a naçareth galilee: ꝛ vocãt eũ ꝓpheta: nõ quẽ cũq; ꝑ illũ q̃ dicer⁹ fuerat ꝓ moysen ꝓphetã: Deu. xviij. ꝛ replicat Act. vij. Prophetã suscitabit vo. de⁹ de fra. vr̃is ꝛc. ꝛ ideo merito debet honorari. p Et intrauit. Hic scdo oñdit q̃ iudei fuerũt cõptores diuine maiestatis in facto patẽti. Et diuidit i duas. qr ꝑmo ostẽdit xp̃i diuinitas ex duplici facto. scdo subiũgit indeoꝝ ipugnatio. ibi: Videntes autem principes

a duos ꝓdicatoꝝ ordines: aliter in gẽres: alter incircũcisionẽ. f quia lucernã quã accẽdit nõ vult sub medio poni.
a misit duos discipulos dicẽs eis: a
b f penetrare barbara et indocta mundi latera quasi contrapositi castelli menia.
Jte in castellum qõ contra vos
f iudeos legitimo domicilio sz rõ peritis irretitos
est: ꝛ statim inuenietis asinaz al b
a f peritis. f quecũq; solueritis soluta erũt.
ligatam ꝛ pullũ cũ ea: soluite ꝛ c
adducite mihi. Et si qs vobis
a f obedientiã eoꝝ denegare voluerit.
b f nõ desistatis ꝓdicãdo. f dñs simplici/
aliq̃d dixerit: dicite quia dñs
ter oĩm rerũ: cui fuire debet oĩs creatura.
f veri dñi seruitio mancipandos.
his opus habet: ꝛ cõfestim di/
mittet eos. Hoc autem factũ est c
vt adimpleretur quod dictũ est
a f Zachariã. f predicatores.
p ꝓphẽtã dicẽtẽ Dicite filie sion:
a f in spiritu videre: non oculis. f vt ametur non vt per potentiam timeat.
Ecce rex tuus venit tibi mãsue/ d
a f ecce mãsuetudo. b f nõ in curru vel equo
fugbie vel belli. sed in asina pacis quia in humilibus et quietis requiescit.
tus sedẽs sup asinam ꝛ pullum e
a f qr exẽplo iudeoꝝ gẽtilis populus credidit
b f christi virtus: qui cor illius domini ad vandum animal parauit.
filiũz subiugalis. Euntes aũt di
a f mysteriũ apostolorum.
scipuli fecerunt sicut p̃cepit illis
iesus et adduxerũt asinã ꝛ pul/
lum: ꝛ imposuerũt sup eos ve/ f
a f nota fidẽ et mores. b f nõ ad lr̃az sup vtrũ
qs sedit: sed in p̃cordijs vtriusq; populi.
stimẽta suã: ꝛ eũ desup sedere fe
f. i. iudei.
cerunt† Plurima aũt turba stra/ f+
a f simplicib⁹ in exemplũ viuendi ꝓponunt.
f vt illeso pede pullus inceder. f. i. legis mãdata sternunt. f fidem et mores.
uerũt vestimẽta sua in via. Alij g
f vel frondes.
aũt cedebãt ramos de arbori/
a f primitiui patres: et eoꝝ sequaces: cum magno affectu fatebant: quia salus ascribenda est homini a verbo dei assumpta.
bus et sternebãt in via. † Turbe
aũt que p̃cedebant ꝛ que seque
bantur clamabant dicentes: O b
a f vel fm Hieronymũ: osi interiectio: anna salua i. o dñe salua. f salus. b f et tu a peccato immunis: qui prius in forma serui tandẽ apparituꝛus es in gloria domini.
sanna filio dauid bñdictus qui
a f vnde et ipse: venit in noĩe patris mei.
b f q̃ pri⁹ redimes ab inferis.
venit in nomine dñi osanna in
a f als in altissimis. f cũ tanta turba.
excelsis. Et cum intrasset hiero/ k+
a f mirans frequẽtiã: nescientes veritatem.
solymam commota est vniuer/ l
sa ciuitas dicens: Quis est hic: m
a f a minoꝛib⁹ incipit cõfessio vt ad maiores puniat. b f sicut ꝛ moyses cũ ꝓphetã dixit.
Populi aũt dicebãt: Hic est ie/ n
sus ꝓpheta a naçareth galilee.
Et intrauit iesus in templum p+
rent hereditates ad excolendum: habẽbant tñ domos ad aialia nutriẽdũ ꝛ ad manendũ tpe quo non vacabant cultui diuino in hierusalem ex illo loco.
a Misit duos discipulos dicens eis: Jte i castellũ qõ ꝓtra vos ẽ. i. i hierlm q̃ erat clausa triplici muro cũ ꝓpugnacul ꝛ foꝛtaliciꝭ ad modũ castri: vt habeã. iij Re. ꝛ iõ dr̃ castellũ. b Et statim inuenietis asinã ꝛc. ista asina erat cõis paupib⁹ nõ hũtib⁹ aialia: ꝛ q̃ opabã i ea dabat sibi pabulũ: ꝛ fcã ope reducebat ad locũ determiatũ vt ali⁹ indigẽs posset accipe eã et pull⁹ ei⁹ nutriebã cũ ea ꝓ consimili ope. c Hoc aũt factũ ẽ vt adimpleret qõ dcm̃ ẽ ꝑ Zacha. ix. Dicite filie sion ꝛc. b est ciuitati hierlm q̃ dicebã filia sion: qr in mõte sion erat foꝛtaliciũ ciuit⁹ illi⁹: ꝛ ꝓtegebã citas ab illa pte: sic filia a matre. Cõsiderãdũ etiã q̃ hic accipiẽs cõtinẽs ꝓ cõtẽto. s. citas ꝓ habitãtib⁹ i ciuitate. d Ecce rex tu⁹ ꝛc. i. xp̃s qr hec auctoritas a doctoꝛib⁹ hebreis exponit ad lr̃am de xp̃o. e Sedens sup asinã et pullũ ꝛc. nõ qr sederit sup vtrũq; simꝭ sz successiue: qr prio sedit sup pullũ: qr tm̃ nõ erat domit⁹ qr adhuc nõ fuerat applicat⁹ humanis vsib⁹: vt dr̃ Mar. xj. ꝛ Lu. xix. iõ postea sedit sup asinã. Hoc aũt factũ ẽ in figura: qr ꝓ pullũ significabat ppls gẽtilis q̃ nõ fuerat subiect⁹ iugo legis. ꝓ asinã vero ppls iudaic⁹ q̃ laborauerat sub lege. ad hoc aũt veniebat xp̃s vt vtrũq; populũ subiugaret sibi ꝓ fidẽ catholicã. f Plurima aũt turba. Hic ponit secũdũ signũ qõ per Zachariã fuerat dictũ q̃ xp̃o aduenieñte sup asinaz et pullũ ciuitas hierosolyma exultaret ꝛ letaret: ꝛ hoc factũ fuit tũc: vt dicit b ꝛ hoc patet i trib⁹. Primo qr dicit hic: Plurima turba strauerũt vestimẽta sua in via. ꝛ hoc fuit in signũ exultationis ꝛ honoris: ꝛ ne asina et pullus offenderẽt ad lapides. Secũdo in eo qõ dicit:
g Alij aũt cedebant ramos de arboꝛibus ꝛc. viriditas ramoꝝ erat signũ letitie ꝛ exultationis. Tertio in eo qõ dr̃: h Clamabãt dicẽtes: osanna filio dauid. Osanna est verbum hebraicũ cõpositũ ex osi qõ est salua: ꝛ anna quod est aduerbiũ optandi et valet vtinã. ꝛ dicit osanna remota vltima lr̃a prime dictionis: vnde est ibi cõpositio ex corrupto et integro. ꝛ ideo osanna tm̃ valet quantũ vtinã vel obsecro salua: ꝛ de qua salute intelligit. subdit: i Osanna in altissimis. qr christus veniebat ad dandũ salutẽ celestẽ ꝛ eternã. k Et cũ intrasset. Hic ponit iudeoꝝ indignatio: qr principes sacerdotũ ꝛ maiores indignabant de reuerẽtia xp̃o exhibita. ꝛ ideo dicit: l Commota est vniuersa ciuitas: qr factũ maiozũ dr̃ esse factũ totius ciuitatis. dicens: m Quis est hic. q. d. iste non est talis ac tãtus q̃ talia deberẽt sibi exhiberi. n Populi aũt. i. simplices et vulgares q̃si rõnẽ de r̃io reddẽtes.
o Dicebãt: Hic ẽ iesus ꝓpheta a naçareth galilee: ꝛ vocãt eũ ꝓpheta: nõ quẽ cũq; ꝑ illũ q̃ dicer⁹ fuerat ꝓ moysen ꝓphetã: Deu. xviij. ꝛ replicat Act. vij. Prophetã suscitabit vo. de⁹ de fra. vr̃is ꝛc. ꝛ ideo merito debet honorari. p Et intrauit. Hic scdo oñdit q̃ iudei fuerũt cõptores diuine maiestatis in facto patẽti. Et diuidit i duas. qr ꝑmo ostẽdit xp̃i diuinitas ex duplici facto. scdo subiũgit indeoꝝ ipugnatio. ibi: Videntes autem principes

¶ orationis (si ibi est) adeam⁹: ⁊ p oꝝones deo cōmēdati: sic ad agēda negocia secedemus. Appropinquāte passionis tpe appropinquauit iesus loco vbi posset inueniri ostēdens se nō inultū pati. Hic introit⁹ in hierlm fact⁹ ē ante dies pasce ī quo passio cōplēda erat:

Job. 12. b † 45. di. cū btūs. ¶. sa/lomon. 88. di. ejciens 1. q. 1. iudi/ces. De si/mo. c. sic p.

dicit ei iobes q ante sex dies pasce venit bethaniam vbi cena facta a sorore laçari oleo punct⁹ est: ⁊ in crastino asino ĩsidēs obuiāre turba cū palmis venit hierlm. Ecce quātū cōuenit veterimbre. Ibi 8r. x. die mensis primi tollat vnusquisq; agnū .i. domi introducat: ⁊ seruet vsq; ad. xiiij. diē qua imolabit ad vesperā: ⁊ dns. x. die ei⁹ mensis. i. ante. v. dies pasce: ciuitatem in qua passurus erat intrauit: certā p̄stolās horā imolatiōis et. xiiij. die ad vesperā cōphēsus ⁊ ligat⁹ sacramēta victimationis inchoauit.

† 1. q. 3. ex multis. De immu. ec. cū eccliā

a Et ejciebat. Aug⁹. Ejecerat et antea vice qō iobes solus dicit. Sed ō hac vltima ejectione dicunt ⁊ alij.

b Mensas numu. Quia de oīb⁹ partib⁹ ad tēplū veniebāt: vēdebant sacerdotes nō habentib⁹ oīa aīalia: etiā colūbas quas pauperes offerūt vt vēdita postea reciperēt oblatiões Sed q; aliq; nihil habebāt vnde emerēt: posuerūt numularios qui mutuo darent: ⁊ q; lex vetat vsurā p ea varias species. i. poma. vuas ⁊ huiusce modi accipiebāt: hos ejecit. Sic et mystice quotidie de ecclesia ejicit. Et habet vni⁹ criminis reos vēdētes ⁊ emētes ecclesiastica officia. c Et cathedras ven. Que magistro; sūt. i. sacerdotiū eo; destruit q; de impositione man⁹ p quā spūssanctus dat̄ p̄ciū accipiūt. Hinc ē q; hereſis simonis dānatur. Ad lr̄am aūt absurdū est dicere instītores colūbarū in cathedris sedere.

d Latronū ⁊c. Latro est q; lucra sectat̄ q; et nō dātes cozpaliter psequit: ⁊ dantes necat spiritualiter ⁊ dū lesionē ꝓximi cogitat q̄si latro sedet ī spelūca. e Et accesserūt. Mystice Mystice simplices pctōres ad se p pniam accedētes p̄mus cecos in cognitione ⁊ claudos in opatione illuminando ⁊ in viā rectitudinis dirigēdo quotidie sanat. f Mirabilia q̄. Ut flagello vni⁹ ⁊ vilis tot ejici: mēsas subuerti: q; nihil mirabili⁹ egit. Ignēū ⁊ sidereum aliq̄d radiat ex ei⁹ oculis: lucet in facie maiestas deitat̄. g Dixit eis ⁊c. Non ptz calūnie: nō ait: bū faciunt vel male vel etati parcite ſ tēperat: ⁊ se tacēte ẏba pueroꝝ testimonio scpture ꝓfirmat. h Infantiū et la. Testes miraculoꝝ xp̄i infantes dicūt: nō etate ſ simplicitate. Lactētes q̄si lacte. i. miraculoꝝ suauitate delectati: q̄ dicūt lac. panis vero doctrina pfecta. i Abijt foras. Quia paup: nullicq; adulat⁹: nullū in tanta

¶ vrbe

¶ ardore spūs concitatus.

a dei: † ⁊ ejiciebat oēs vendentes ⁊ †
a ¶ altaria a dei sic vocat ꝓpt̄ auariciā sacerdotū.

b emētes in tēplo: ⁊ mēsas numu †

c lanioꝝ: ⁊ cathedras vēdētiū co/ †
a ¶ gratiā sancti spūs vt ordines ⁊c.

lumbās euertit: ⁊ dicit eis: Scri/ a
¶ vñ Aug⁹. Nemo i oratorio aliquid agat nisi ad qō factū est vnde et nomē habet.

ptū est: † dom⁹ mea dom⁹ oꝝonis b+
vocabit̄: vos aūt fecistis illā spe †
a ¶ calūniatoꝝ⁹ virtutis porētā ostendit vt in his sacra cozpaliter: meliꝰ fiāt ī illis spūaliter.

c lucā latronū. Et accesserunt ād c+
a ¶ testes vocis pueroꝝ.

eū cēci ⁊ claudi ī tēplo: ⁊ sanauit b
eos. Uidētes aūt p̄cipes sacer/ e

f dotū ⁊ scribę mirabilia q̄ fecit: ⁊ f
pueros ī tēplo clamātes ⁊ dicen/
a ¶ nō ausi manū mittere: opa calūniabant̄ ⁊ testimoniū populi.

tes: osanna filio dauid: indignā/ g
a ¶ quasi a scribis tibi hec esse scripta de te.

ti sūt ⁊ dixerunt ei: Audis q̄id h
a ¶ persidis cōtēptoꝝ⁹.

g isti dicunt? Jesus aūt dixit ēis: i

h Utiq; Nūq̄ legistis: † q; ex ore i k+
a ¶ pfectio laudis ē fieri ab indoctis in quib⁹ sola veritas operatur nō ingenium hominis.

fantiū ⁊ lactētiū pfecisti laudē?
a ¶ incredulis et contradicentibus.

i † Et relict̄ ill' abijt foras extra ci/ l+
m

p̄cipes. Prima in duas ſm duplex factū a xp̄o ostensum. Secūdū ponit ibi: Et accesserūt ad eū. Ad euidentiā primi cōsiderādū q; p̄cipes sacerdotū qui erāt auari p astutias suas diuersas conabāt excozare pplm. igit̄ quia de longinquis partib⁹ aliq; veniebāt in hierlm causa deuotionis: q; non erat eis licitū alibi sacrificiū offerre: ⁊ nō poterāt ex tam lōginquo animalia adducere: ⁊ lō sacerdotes statuerāt in tēplo aliquos de sua familia q̄ vendebāt in atrijs tēpli illa q̄ poterāt in tēplo offerri: ne veniētes a lōge haberent excusationem cessandi ab oblationib⁹. sil'r q; aliq; veniebāt ad tēplū q̄ nō habebāt pecuniā vnde possent aīalia offerē/da emere. ideo sacerdotes statuerant ibi numularios q̄ sub certa cautione pecuniā traderēt: ⁊ sic nullus excusarēt quin posset officiū offerre. Iz enī p illa accōmodatione pecunie nō reciperēt pecuniā vltra sortem recipiebant tū aliqua munera vel exenia: ⁊ sic ptz q; peccabāt ex facto qō erat illicitū. s. aliquid recipere vltra sortē quantūcūq; modicū. Et ex loco: q; talia exercebant in locis oratioꝝ deputat̄. ⁊ lō xp̄s talia tāq̄ illicita de templo ejecit: ⁊ in hoc se dīm tēpli ostēdit: ⁊ hoc est qō dicit hic: Et intrauit iesus in templū dei tēplū aūt aliqū accipit̄ ꝓprie p domo tēpli: qō diuidebāt in duas ptes. Una ps vocabāt sanctū vbi erat altare thymiamatis mensa ⁊ candelabrū. alia pars erat sanctūsāctoꝝ⁹: vbi erat arca testamēti ⁊ duo cherubin illā partē q̄ dicabāt sanctū intrabant quotidie sacerdotes ad offerendū incensum et nulli alij: intra sāctū sanctoꝝ solus sūmus pontifex intrabat ⁊ semel in anno. Aliquando aūt accipit̄ templū large quedā platea quadrata ante tēplū clausa muro: ⁊ dicebāt atrium sacerdotū: quia sub dio erat altare holocaustoꝝ⁹ ⁊ illud intrabant nō solum sacerdotes: sed etiā leuite eos adiuuantes in excoziatione hostiarū ⁊ ablutione ⁊ cōsimilibus. vulgares aūt hoīes illuc nō intrabāt: sed ad ostium illius atrij aīalia viua offerebant sacerdotibus. Ista aūt duo loca nō intrauit christus quia nō erat sacerdos nec leuita: sed ꝓter ista duo loca erāt adhuc duo alia loca vbi hoīes sub dio erant in oratione: ⁊ in vno orabant viri: ⁊ in alio mulieres: ⁊ ista atria noīe templi vocabant̄: ſm q; scribitur Act̄. iii. Petrus ⁊ iohānes ascēdebant in templū ad horam orationis nonā: ⁊ ō hoc dicit hic: Et intrauit iesus in tēplū dei et ejiciebat omnes vendētes ⁊c. Sed queri† Mar. ii. hic quomodo non restiterūt ei? Dicendū q; ex oculis ei⁹ et facie exibat fulgoꝝ terrens eos: ita q; non audebant resistere: sicut in voce sua terruit eos qui venie/bant ad capiendū ꝓeum: qui cū audiuerūt ipm dicentē: ego sum: abierūt retroꝝsum ⁊ ceciderunt in terram. vt habet Joh. xviij. In voluntate eīm christi erat ostendere infirmitatē assumptā: ⁊ sue diuinitatis virtutē. sequit: a Et dicit eis scriptuꝝ est: Esa. lvj. b Domus mea domus orationis vocabit̄: vos autē fecistis illā spelūcā latronū. quia nō curabant de cultu dei: sed magis ō excoziatione populi p astutias suas exquisitas: vt visum est. Spelunca aūt latronū dicit̄ esse locus vbi spolia que rapiūt cōgregant: ⁊ hoc fecerunt sacerdotes de templo. vt visum est. c Et accesserunt. Hic ponit̄ secūdū factū ostēsiuū sue diuinitatis in curatione infirmitatū incurabiliū: qō nō potest fieri ni si ꝑ virtute diuina. ⁊ hoc est qō dicit̄: Et accesserunt ad eū ceci ⁊ claudi. a primatione eīm in habitū nō fit regressus per naturā. d Et sanauit eos. virtute p p̄ia: quod nō poterat facere virt⁹ creata. e Uidētes aūt p̄cipes. Hic cōsequēter ponit̄ contra xp̄m iudeoꝝ indignatio: ⁊ diuidit̄ in duas ptes: q; primo ex indignatione impugnāt ei⁹ famā: ⁊ secundo ei⁹ doctrinā. ibi: Et cum venisset in templū. Prima in duas: quia primo ponit̄ iudeoꝝ impugnatio. secūdo ponit̄ christi responsio. ibi: Jesus aūt dixit eis. Circa primū sciendū q; sicut frequēter dictum est: p̄cipes sacerdotum cōceperant rancoꝛ⁹ ⁊ odiū contra xp̄m: ꝓpter hoc q; manifeste reprehēdebat auariciā ⁊ alia eoꝝ vitia. Et videntes miracula q̄ fecit: infirmos sanando. f Et pueros in templo clamantes ⁊c. ipm. s. esse christū verū. g Indignati sunt. verūtamē quia non audebant miracula manifeste impugare. ideo arguunt eū de applausu populi quē sustinebat circa se. h Et dixerunt ei audis quid isti dicūt. q. d. si tu esses iustus et bonus tu nō sustineres; talem applausum populi.

i Jesus autez dixit eis. Hic ponit̄ christi respōsio: vbi christus ostendit eos iuste reprobandos a deo: ⁊ primo facto. secūdo euidenti signo. ibi: Mane autem reuertens. In prima ergo parte dicit̄ sic: Jesus aūt dixit eis: quasi diceret bene scio quid isti dicunt: me christū confitēdo: et q; hoc debeā sustinere patet q; hoc est ex diuina preordinatione ſm q; scribit̄ in Ps̄. ꝓpter qō subdit:

k Nunq̄ legistis: quia ex ore infantium ⁊ lactentium perfeciſti laudē. quasi diceret vos qui estis legis periti deberetis scire hanc scripturā. ⁊ p cōsequēs me nō reprehendere. l Et relictis illis. tanq̄ excecatis per inuidiā.

m Abijt foras extra ciuitatē. ⁊ in hoc q; dimisit eos corporaliter: ostēdit factō eos esse dimittēdos a deo spūaliter ꝓpter eoꝝ excecationē.

Mane

¶ vbe inuēit hoſ/
pitē:ſed apꝰ ia/
çarū receptꝰ eſt.
a Fici arborē.
Sicut multa di/
xit ī parabolis
ita ⁊ fecit. Cur
ei in ficu fructū
quereret cuiꝰ tē
pus nōdū eſſe q̄
liber ſciret ⁊ ob
id eterne ſterili/
tati dānaret ni/
ſi q̄ plebē quaꝫ
docebat verbo
terruit hic fctō:
ne q̄s hūs folia
.i. ỽba iuſticie
ſine fructu ope/
rū meriaſ exci/
di. b Folia.
traditiões pha/
riſeoꝝ ſine fru/
ctu veritaſ. vñ
aliꝰ euāgeliſta:
nōdū erat tēpuſ
ſaluatiōis iſrl̄:
eo q̄ ppls gētiū
nōdū ſubintraſ
ſet. vl̄ q̄ pterijt
tp̄s fidei cū ſpre
tus ad gētes trā
ſijt. c Munq̄
ex. Nō facit in
iuriam creator
poſſidēti ſi crea
tura ſua ad ar/
bitriū ſuū vtiſ:
⁊ ad vtilitatē a/
lioꝝ. d Et vi/
dentes. paſſurꝰ
dns ⁊ ſcādaluz
crucis portatu/
rꝰ diſcipuloꝝ a/
nimos ꝺbeat ſi/
gni ātcipatiōe
ſignare. vñ ⁊ mi
rabāſ q̄ ſicꝰ a/
ruit: potuit ea/
dē virtute inimi
cos ſiccare: niſi
p patientiā eoꝝ
expectaſſet ſalu
tē. e Fidem ⁊
nō be.pfectā fi/
dē hz q̄ p dilecti
onē opāſ: ſ pōt
mōtes trāſferre.
Alij de petō ve/
niam obtinēr: ſi
ipſi alijs dimit/
tunt. Myſti/
Per p̄dicatio/
nē aploꝝ dns q̄
ē mōs a iudeis
ē ablatꝰ ⁊ in ma
re gētiū miſſus
Exclusionem
ſuā tē. ampliꝰ ſe
uiētdo vīdicat ī
reprob. f Ac
cipiet tē. ⁊ ſi diſ
ferat ad tp̄s o/
portunū: ⁊ ſi nō
quibus petit tñ
q̄ digne petūt.
g Interroga.
tē. poterat apte
¶ cōfutare

Pſtice

a ¶ in domū obediēte vocationē gentiū p̄figu/
rans ¶ vſq̄ ad cōſummationē ſeculi.
uitatem in bethāniaz: ibiq̄ mā
ſit et docebat eos de regno dei.
¶ more ſtudioſi operarioꝝ qui mane ſurgit.
Mane aūt reuertens in ciuitatē a
a ¶ p veritate carnis: vel ſaluteē credentiū.
b ¶ ſynagogam.
a ēſuriit: † et videſ ficī arborē vnā b,c†
a ¶ nō in via ſpūs: ſed littere. ¶ ¶ immobilē
ſine pedibus euangelij.
ſecūs viam venit ad eam: ⁊ nihil d
¶ .i. eloquia legis et ꝓpheraꝝ
b ſuēit in ea niſi folia tm̄: et ait illi: e
¶ rali.
c Munq̄ ex te fructus naſcatur in
a ¶ damnāda. b ¶ folia ex ſrūcus aruit: ſola ra
dix viuit: que in fine mūdi pullulabit.
ſempiternū: et arefactā eſt cō/
d tinuo ficulnea. † Et videntes diſci f
¶ qui maledicta eſt.
puli mirati ſunt dicentes: Quo
modo continuo aruit? Reſpon/ g
dens aūt ieſus ait eis: † Amē di †
a ¶ que non frangatur aduerſis.
e co vobis: ſi habueritis fidē et
a ¶ vos accepturos quod petitis.
non heſitāueritis: non ſolum de b
a ¶ et ad litterā qui ratio exigit ita in multis fa/
cium eſt: vel ſupbo diabolo.
ficulnea facietis: ſed ⁊ ſi mōnti
¶ de p̄deſtinatis. ¶ in turbulentos infideles.
huic dixeritis: tolle ⁊ iacta te in
¶ que ad ſalutem pertinent.
mare: fiet. † Et oīa quecūq̄ pe i†
¶ non heſitantes.
f tieritis in oratione credētes ac/ k
cipietis. Et cum veniſſet in tem l
a ¶ quaſi ſi diceret ſe chriſtum: arroganter ⁊ ſu
perbū et ſacrilegū inuaderēt.
plum āccesſerunt ad eum docen m
tem p̄incipes ſacerdotum ⁊ ſe/
niozes populi dicētes: † In qua n
a ¶ quaſi nō dei: ſed beelzebub: vt ſupra.
b ¶ filiū dei negāt: que nō ſuis ſed alienis viri/
bus opari putant.
poteſtate hec facſ: ⁊ q̄is tibi de o
dit hanc poteſtatē? Reſpōdēs p
g ieſus dixit eis: Interrogabo vos
⁊ ego vnū ſermonē: quez ſi dixe
ritis mihi: ⁊ ego dicā vobis in q̄
¶ dicite mihi.
ptāte hec facio. Baptiſmus iohis q†
a ¶ ex ſtatuto dei. b ¶ an fictione hominum.
vñ erat: e celō an ex hoīb? At il r
li cogitabāt inter ſe dicētes: Si t
dixerim? e celo: dicet nob: Qua v

a ¶ qui dixit: Ecce agnus dei: ecce qui tollit pec
cata mūdi. b ¶ qui mihi teſtimonium perhibuit
et in qua poteſtate hec facio demonſtrauit.
re ergo nō crēdidiſtē illi? Si aūt x
a ¶ timēt lapidationem: ſ magis veritatis con/
feſſionē.
dixerim? ex hoīb?: timēm? turbā. y
¶ cuius baptiſma ſuſceperant.
Oēs enī habebāt iohānē ſicꝫ p/ z
phetam. Et reſpōdentes ieſu di a
xerūt: Neſcimus. Ait illis ⁊ ipe: b

a Mane aūt reuertēs. Hic ꝓ̄ oſtēdit eos iuſte reprobā/
dos a deo euidenti ſigno. in hoc videlicet q̄ arborē ſici habē/
tē folia tm̄ maledixit. ⁊ p hoc oñdit ſacerdotes illos eſſe ma/
ledictos a deo: in quib? nō erāt opa veritatis: ſed tm̄ exteri/
or apparentia ſāctitatis: ſicut enī ꝓphete nō ſolū verbis ſed
aliq̄ factis ꝓphetabāt: ſicut Eſaias iuit diſcalciatus. ī ſignū
q̄ pplus ſic ducereē captiuꝰ: ita xp̄s maledixit ficui: nō ꝓpter
maliciā arboris vel defectū eiꝰ: q̄ nō erat tp̄s ficoꝝ: vt dicit
Marci. xj. ſed ad ſignificādū q̄ ſacerdotes q̄ erāt ſine fructu †24.q.3.cū
bonoꝝ opeꝝ eſſent maledicēdi a deo, dicit ergo: Mane aūt re ergo.¶. ſed
uertēs in ciuitatē. i. in hierlm. b Eſurijt. Iſta aūt eſuries qui.
nō fuit naturaſ: q̄ in ſero p̄cedēti comederat: nec erat adhuc
hora comedēdi: ſed ſicut maledictio arboris erat figuratiua:
ſic iſta eſuries ſignabat deſideriuz xp̄i de ſalute ppli. c Et
videſ ficī arborē vnā ſecꝰ viā. Per hoc aūt q̄ arbor iſta non
erat in via: ſed extra: ſignificabaſ q̄ ſacerdotes erāt extra vi
am iuſticie. d Venit ad eaz ⁊ nihil inuenit in ea niſi folia
tm̄: q̄ xp̄s in ſacerdotib? nō inuenit fructū pieratis: ſz tm̄ ap
parentiā ſcitatis. e Et ait illi. nunq̄ ex te fructꝰ naſcaſ in † Mar.11.b
ſempiternū: ⁊ arefacta ē ꝓtinuo ficulnea: q̄ ſacerdotes ex ma Luce.13.b
ledictione dei fuerūt reprobati: ⁊ honore fidei ⁊ deuotiōis to
taliter p̄uati. f Et videtes diſcipuli mirati ſūt. de ſubita ar
boris exiccatione. g Rñdēs aūt ieſus ait eis: ſi habueritiz
fidē. Ad miracula enī facienda requirit fides vl̄ ſaltē ſignū
fidei: q̄ etiā aliq̄ mali ad inocationē xp̄i legunt feciſſe mira/ †
cula: vt dictū eſt. ſ. vj. ca. h Mō ſolū de ficulnea facietis: Mar.11.c
ſed ⁊ ſi mōti huic dixeritis: tolle ⁊ iacta te in mare fiet. hoc eſt Luc.17.b
aliq̄d equale vl̄ maiꝰ. licet eī apli ⁊ diſcipli xp̄i nō legāt trāſ/
tuliſſe mōtes de loco ad locū: tm̄ legunt maiora feciſſe: ſicut ē B
ſuſcitare mortuos ⁊ illuminare cecos: ⁊ cōſimilia q̄ nō p̄t fie
ri niſi virtute diuina: euerſio aūt montiū ⁊ p̄cipitatio eoꝝ ī ma/
ri aliquādo fit virtute nature: ſicut patet in terremotu.
i Et oīa q̄cunq̄ petieritis in oratiōe: dū tamē oratio ſit pro
ſe ad ſalutē et pſeueraſ. k Credētes accipietis. q̄ omnis
talis oratio ſemp exaudit: licet aliquādo exauditio differaſ:
vt dictū eſt. ſ. vij. ca. l Et cū veniſſet in tēplū. Poſtq̄ ſa †
cerdotes impugnauerūt chriſti famā ⁊ gliam: hic impugnāt Mar.11.c
eius doctrinā. ⁊ diuiditur in duas: q̄ p̄mo pōit eoꝝ ipugna/ Joh.14.b
tio. ſecūdo ponit ipſius xp̄i cauta euaſio. ibi: Rñdēs ieſus di cr.16.c.
xit. Dicit ergo: Cū veniſſet in tēplū. i. in atriū tēpli: vbi cōue/
niebant homies ad orandū ⁊ verbū dei audiēdū. vt ſupra di
ctū eſt. m Acceſſerūt ad eū docentē p̄incipes ſacerdotuz
et ſeniores. Ex quo patet q̄ nō venerunt ex ignorantia ſed ex
malicia. n Dicētes in qua poteſtate hec facis. Aliqui ex
ponunt hoc de miraculis a chriſto factis. quaſi dicerent: tu
non facis virtute diuina: ſed arte magica. vñ. ſ. dicebāt. xij. ¶
ca. In beelzebub p̄incipe demonioꝝ eijcit demones: ſed hoc Mar.11.d
non videt verū: q̄ illa die non legit aliq̄ miraculum feciſſe Luce.20.a
in templo. ideo intelligit melius de actu docendi quē exerce/
bat actualiter. ⁊ hoc ſignificatur cū dicitur: Acceſſerūt ad eū
docentē. ⁊ ideo fecerunt ſibi duplicem queſtionē ad terrendū
eū ⁊ ad capiendū. Prima fuit: In qua poteſtate hec facis. i.
qua auctoritate doces populū: q̄ auctoritatē docendi in tem
plo habebant ſacerdotes et legiſdoctores ad hoc aſſignati a
p̄incipibus ſacerdotum et non alij. Chriſtus autem neutraz
auctoritatē habebat. Secūda queſtio eſt: o Quis tibi de
dit hāc poteſtatē. quia poteſtatē docendi nō habebat a ſacer
dotibus: nec ab imperatore cui erant ſubiecti. ⁊ ſic a nullo vi
debatur habere: ſed magis ſibi vſurpare. p Reſpōdens
ieſus tē. Hic ponitur chriſti cauta euaſio: q̄ quaſi retundens
clauē clauo, ꝓpoſuit eis aliā queſtionē p quā coacti ſunt rece
dere abſq̄ chriſti reſponſione. queſtio aūt iſta fuit. q Ba
ptiſmus iohannis vñ erat e celo. i. ex diuina ordinatione.
s An ex hominib?. i. ex humana fictiōe. r At illi cogi/
tabant intra ſe viā. ſ. reſpondendi: ſed non habebant. ꝓpter
quod ſequitur: t Si dixerimus e celo. i. ex diuina ordina
tione. v Dicet nobis tē. quare nō receperāt baptiſmum io
hannis: ſz magis ſpreuerant. ſimiliter ⁊ teſtimoniū iohannis
de chriſto: quod ipſi audierant p nuncios ad iohānē miſſos:
vt habet Joh. j. Si autē dixerim? ex hominib?. hoc eſt ex hu/
mana fictione. y Timem? turbam ne. ſ. lapidet nos tanq̄
blaſphemos. cuius ratio ſubdit: z Omnes enī habebāt.
i. reputabant. a Johannē ſicut ꝓphetā. ſanctū. ſ. ⁊ verum
⁊ p ꝓ̄s verba eius ⁊ facta ex inſpiratione diuina. b Et re
ſpondētes ieſu dixerunt: neſcim?. Ait illis: ⁊ ipe nec ego tē.
ex ſui enī taciturnitate cōpulſi ſunt a ſua petitiōe ceſſare. Sed
queritur hic quare non reſpondit eis manifeſte: quia ſtati po
terat dicere q̄ ipſe non haberet auctoritatem docendi a ſacer/

futare eos: sed
ō interrogat vt
suo vl silētio vl
snīa dānēt: t in
q̄ ptāte ꝑ fac co
gnoscāt p se: ꝟz
ps.57. illō: Deꝰ ꝓteret
dētes eoꝝ i ore
ipoꝝ. a Nec
ego di.vo. Qua
bꝰ de causis oc
cultat veritas. vl
qz nō sūt capaces
auditores. vñ:
Job.16.c Habeo mlta vo
bis dicere: ꝑ nō
potestꝭ portare
mō. Al qz sūt cō
tēptores. vnde:
1.7.a. Nolite sermō da.
ca. b Hō q̄dā.
Facta sacerdo/
tibꝰ cauta rīsio
ne statī īfert pa/
rabolā qua t il
los ipletat ar/
guat: t ad gētes
regnū dei trāsse
rēdū doceat. At
simplr ꝟ pabo/
la ē nō de gētibꝰ
t de iudeis: ꝑ ō
petōrib' t instꝭ:
vt postea domi/
nꝰ dīsserit. Amē
dico vob: qz pu
blī. t mere. pce.
vos in reg. dei.
c Vade hodie
tē. ex quo hō cō
ditꝰ ē legē habu
1.7.b it: Nō tibi non
vis fieri alij ne
feceris. d Di/
cūt ei pmꝰ. In q̄
busdā codicib'
habeꝭ p ꝓmus
nouissimꝰ. Intel
ligūt ei vēritatē:
ꝑ tergiuersando
vl subterfugien
do nolūt dicere
q̄ sētiūt: vt t de
baptismo iobis
e Jobes i via
iu. Jobez iudei
ꝓtēnētes: nec vi
am iustīcie cōꝑ/
hēderī: nec ō o/
peribꝰ malꝭ pēitē
tiā egerūt.
f Vos āt. Sze.
Quia apte no/
lebāt rīdere sa/
pientie: in pabol
capiūt. g Al
Esa.5.b nea. ō q̄ Esa. Vi
nea dñi saba tē.
h Fodit. in fos/
sōe timoꝝ nota/
tur: qz p̄cepta il/
la legalia nō a/
more ꝑ tioze ser/
uabāt. i Tē/
pus fru. Bñ tē/
pꝰ fructū ñ fru
ctꝰ: qz null' fuit
in illo ꝓtumaci
ꝑ pplo

a ꝑ nō ego dico vob: qz nō vultis fateri qō vr/
q̄ scitis.

a Hec ego dico vobis in qua po/
testate hec facio. Quid autē vo a
a ꝑ deꝰ qui paterne diligit oēs quos creauit.

b bis videtur: Homo quidā habe b
a ꝑ pplos. b ꝑ gentilē qui ab noe. ꝑ qz pri' fu/
it gentilis q̄ iudeus.

bat duos filios: t accedēs ad p c
ꝑ nō in auribꝰ: sed dās intellectū in sensibꝰ.
a ꝑ in tpe huius seculi. b ꝑ qō tibi nō vis alij
ne feceris.

c muz dixit: Fili vade hodie opē e
a ꝑ supbe cū bonū reliquit t malū elegit.

rare in vineā meam. Ille autem f
a ꝑ hic libez arbitrium. b ꝑ in aduentu xpi.

respondens ait: Nolō. Postea g
a ꝑ sermonis contumaciam labore correxit.

autem penitentia motus abijt
ꝑ iudeum qui ab abraam.

Accedens āt ad alteruz dixit si/ d
ꝑ moysi. i

militer. At ille respondens ait: k
a ꝑ omnia quecunq̄ dixeris faciemus.
b ꝑ qnia filium extra vineā interfecit.

Eō domie: t non iuit. Quis ex l
duobus fecit voluntatē patrꝭ? m
a ꝑ vr suo iudicio damnentur.

Dicūt ei: primus. Dicit illis ie n
a ꝑ vr matheus.

sus: Amen dico vobis: quia pū o†
ꝑ vr maria magdalene.

blicani et meretrices precedunt
a ꝑ in celo vel ecclesia. b ꝑ quare.

vos in regnō dei. Venit enī ad p
ꝑ ꝑdicata. i. xpo vel p̄ceptis dei.

e vos iohannes in via iusticie: et q
nō credidistis ei. Publicani au/ r
tem et meretrices crediderunt
ꝑ viam iusticie quam predicauit.

f ei. Vos autem videntes nec pē s
ꝑ saltem post compleram eius prophetiam. t

nitentiam habuistis postea vt
ꝑ vbi mortem suam eis imꝓperauit.

crederetis ei. Aliam parabolaz v
ꝑ vel locutus est. ꝑ dominus sabaoth.

audite Homo erat paꝑfamilias x
ꝑ communitionē. i. terram promissionis. ꝑ mu
rum vrbis: vel angelorum custodiam: vel belli/
corum virorum: vt dauid et machabeorum.

g qui plantauit vineam et sepem y
a ꝑ imposuit ei tormenta legalia per que coge/ z
rētur ad bene viuendum.

b circūdedit ei: t fodit in ea tōrcu a
ꝑ templum.

lar: et edificauit turrim: et loca/ b†
a ꝑ qui supra opari in vinea. b ꝑ nō mutādo lo c†
cum: sed operandi relinquem liberum arbitriū.

uit eam agricolis: et peregre p/ d
i fectus est. Cum autem tempus e
fructuum appꝛopinquasset: mi/ f
a ꝑ moysen et aaron legiferos. b ꝑ qui se ma/
le colebant.

sit seruos suos ad agricolas: vt g
ꝑ vr inquirerent fructum legis. h

acciperēt fructus eius† Et agri/ i
ꝑ legis custodibus.

cole apprehensis seruis eius: ali k
a ꝑ vr Hieremiam. b ꝑ vr Esaiam.

um ceciderunt: aliuz occiderūt: l
dotibus vel a cesare: habebat tñ imediate a deo patre q̄ erat
maius sicut t multi ꝓphete legunt imediate missi ad docendū
pplm: t nō ex auctoꝛitate regū vel sacerdotū. Dicendū q̄ licet
posset p̄dicto mō rīdere: noluit tñ: duplici de cā. Prima qz p/
dixerat Matth. vij. Nolite sanctū dare canib': nec margaritas
ponere ante porcos. illi aūt erant in malicia obstinati: t ideo
nō erant digni vt eis veritas manifestaretꝭ. Secūdo: qz christꝰ
voluit oīdere facto q̄ licet vti cautelis ꝓtra cautelas malorū
insidiantiū bonis. hoc modo Paulꝰ posuit dissensionez inter
phariseos et saduceos volentes eū occidere: vt habetur Actꝭ.
xxiij. t appellauit ad cesarē ne traderetꝭ iudeis in hierusalem:
Actꝭ. xxv. a Quid aūt vobis videtꝭ. Hic xp̄s oīdit iude/
os ꝓtēptores sue maiestatis verbo rationabili: t hoc duplici/
ter. Primo: qz legē a deo receptā nō seruauerūt. Secūdo: qz a
legislatorē xp̄m ꝑpugnauerūt. ibi: Hō erat paterfamilias.

Circa primū dicit sic: b Homo quidā habebat duos fi
lios. homo iste est ipse deꝰ: qui ꝺr hō ꝓpter hoc q̄ hō ē ad ima/
ginē dei factus: t ꝓpter humanitatē assūptā. Isti duo filij sūt
duo ppli: gētiles t iudei. c Et accedēs ad primū. i. ad gē/
tilē ꝑplm q̄ incepit a noe. iudei aūt ab abraā vel ab ipso heber.
vñ dicti sunt hebrei: q̄ heber fuit longe posteriꝛ ipso noe. Se/
quit: d Dixit primo. i. gentili ppło. e Fili vade hodie
operari in vineā meā. i. fac iusticiā: qz nunq̄ deus destitit ho/
mines incitare ad bonū p ocultos instinctꝰ. f Ille aūt re/
spondēs ait nolo: qz gētiles per totū mundū ad idolatriā de/
clinauerunt. g Postea aūt penitentia motus abijt. qz gē/
tiles ad p̄dicationē christi et apostolorꝛ credentes opa penite/
tie humiliter egerūt. h Accedēs aūt ad alterꝛ. hoc est ad iu
daicū ppłm. i Dixit silr. per abraā t alios patriarchas t
moysen q̄. s. facerent opa iusticie. k At ille rñdens ait: eo
dño: qz iudei obligauerūt se ad seruiendū dño p susceptionez
legis. vñ dixerūt Exo. xxiij. Cūcta q̄ locutꝰ est dñs faciem⁹.
l Et nō iuit. qz iudei legē susceptā nō obseruauerūt: ꝛ ad ido
latriā t ꝓphetaꝝ occisionē: t ad infinita mala declinauerūt.
vt hꝰ libro Judicū: t libro Reg. m Quis ex duob' fe. vo.
pa. di. ei pmꝰ. nō enī aliꝭ poterāt rīdere: qz minꝰ malū est non
ꝓmittere q̄ ꝓmissū nō seruare. n Dicit illis iesus. ex rīsi/
one eoꝝ ꝓfutās eos. o Amē dico vo. qz pu. t me. p̄ce. v. in
re. dei. q. d. nō solū gētiles: ꝛ pessimi de gētibꝰ erūt maiorꝭ me
riti apꝺ deū q̄ vos. qz ꝛ Hiero. Similata scrūtas duplex ē iiq.
t hoc vitiū potissime vigebat in sacerdotibꝰ t leuitꝭ. Et ad de/
clarationē sui dicti subdit: p Venit enī ad vos io. in via iu.
qz opa pfectiōis faciebat. t itez: qz p̄m annūciabat q̄ est ipsa
iusticia sempiterna: vt habeꝭ Dan. ix. q Et nō credidistis
ei. opa eiꝰ imitādo t doctrinā eiꝰ audiendo. r Publicani
aūt t me. cre. ei. ad p̄dicationē eiꝰ pēitētiā agēdo. s Vos āt
videtes. istoꝝ. s. penitētiā. t Nec penitētiā ha. ad imitatio
nē eoꝝ. Ex quo sequitᵉ aggrauatio pcti sacerdotū t phariseo/
rū. v Aliā para. Hic ꝓfr oīdit q̄lit ipi ipugnauerūt xp̄m
legislatorē. t diuidit in duas: qz ꝑmo ad ostendēdū. ꝓpositz
ꝓponit quādā parabolā. secōo ꝓfirmat suū ꝓpositū p scriptu/
rā. ibi: Dicit illis ie. nunq̄ legistis. Circa primū dicit sic:
x Hō erat paterfa. iste hō deꝰ ē rōnīb' p̄dictis: q̄ ꝺr paterfa/
milias: qz sic gubernat totā creaturā sīē paterfamilias guber/
nat subditos in domo. y Qui plātauit vineā. domum. s.
isrl: ꝑm q̄ ꝺr Esa. v. Vinea dñi exercituū domꝰ isrl ē. z Et
sepē circūdedit ei. s. clausurā legis t mādatoꝝ. a Et fodit
in ea torcular. dādo doctrinā ꝓphetarū: in qua expzimit t de
claraꝭ magis virt' legis. b Et edificauit turrī. s. tēplū i hie
rusalē: q̄ erat edificatū ad modū turris. vnde templum dici/
tur turris: Michee. iiij. Et tu turris nebulosa tē. c Et lo/
cauit eā agricolis. videlicet sacerdotibꝰ et principibꝰ: q̄ habēt
officiū seruādi cultū diuinū t iusticiā in homībꝰ. d Et pere
gre ꝓfectus est. nō qz mutet locū cū sit vbiq̄ ꝑsens: ꝑ qz dimit
tit homines agere ꝑm libertatē arbitrij: ꝑm q̄ dicit Eccl. xv.
Deus ab initio cōstituit hominē t reliquit eū in manu consilij
sui. e Cum autē tps fructuū appꝛopinquasset. qz post le/
gem susceptam debebant facere fructum bonorum operū.
f Misit seruos suos. i. primos prophetas. g Ad agrico
las. i. ad reges t sacerdotes principaliter t ad alios eis subie/
ctos consequenter. h Ut acciperent fructꝰ. per predicatio
nem suā eos ad fructū bonorū opez reducendo. i Et agri
cole apprehensis seruis eiꝰ. qz reges multi t sacerdotes. ꝓphe
tas sibi missos a dño turpiter cōprehenderunt t in carceraue/
runt ac occiderunt. t hoc est quod subditur: k Aliū eccī/
derunt. sicut Esaiam qui serratus fuit cū serra ex precepto ma
nasse regis iuda. l Alium occiderūt, sicut Amos quē Oſi
as vecte per timpora trāsfixit.

Aliū ꝺo

¶ ppl̃o. a Nouissime aũt. Vide patrissfamilias patientiã q̃ expectat ad penitẽtiã. b Verebũt. Quasi faciã q̃ meũ est: ipi videãt q̃ suũ est. c Hic ẽ heres. Patet ꝑn cipes sacerdotũ nõ p ignorãtiã: ꝑ p inuidiaz occidisse ieſũ: tũ scirẽt eũ esse. cui õz: Postula a me ⁊ da. ti. gẽ. he. Ps.2. tu. vñ ⁊ ꝓsulentes sibi Job.11.f aiebãt: Si dimittim⁹ eũ sic ⁊c. d Et habebimus he. Hereditas xp̃i quã resurgẽs possedit: eccl̃ia ẽ quã molieb̃ãt ꝓpere indei: dũ fidei ei⁹ extricta iusticiã q̃ ex lege est: gentib⁹ psuadere conabãtur. e Et eiecerũt ex. Mar.12.a Mare⁹ mutat hũc ordinẽ. dicẽs: Occidert ⁊ eiecerunt extra vineam: ꝑ vile cadauer. In quo notat ꝓtinaciam: q̃ occiso dño ⁊ resuscitato: a suis finib⁹ eũ excluserũt ⁊ gentibus miserũt. f Quid faci. agri. Hiero. Alij Lu.20.b videtes ꝓtra se dictũ: Mar.12.a dixerunt ꝑm Lucã absit. cũ etiã ꝑm Marcũ dñs a se dixiſz malos Mystice male. p. ⁊. v. ſ. l. a. q. r. e. f. t. ſ. Mysti. Cui q̃ vinea locaꝫ colẽda: cũ mysteriuz baptiſmi daꝫ: q̃ opando exerceat. Mittit seruũ vn⁹ ⁊ alter: eũ lex psalmus ꝓpha legit: q̃ꝫ monitu dñi opeꝫ. Sz missus cedit: ejcit: cum ꝑmotẽnit. vl (q̃ pei⁹ ẽ) blasphemaꝫ. Heredez q̃tũ ad se occidit q̃ filium dei ꝓculcauerit: et spiritui gr̃e cõtumeliã fecerit. Perdito malo vinea alij daꝫ. cum donũ gr̃e q̃ sup⁹ pdit humilis accipit.

g Lapidẽ quez. Q̃ vinea alijs locabiꝫ: affirmat ꝓphetico exẽplo. Lapidẽ. i. xp̃m eius fidẽ ⁊ iusticiã ꝓtẽpserũt. b Edificantes. Qui de subdita plebe q̃si deo domum struere videbanꝫ.

i Et q̃ ceci. ⁊c. q̃ credit: ⁊ tũ peccat: cadit sup illũ lapidẽ ⁊ nõ cõterit: ꝑ ꝓfringit: q̃ꝑ patientiã ad salutẽ reseruaꝫ: sz cui lapis iruit. i. q̃ negat penit⁹ ꝓterit: vt nec testa remãeat. Vl cadit sup euz q̃ mõ ꝓtenit: ⁊ iniurijs afficit: necdũ penit⁹ l. terũt: sz quassaꝫ vt nõ ambulet rect⁹. Cadit sup illũ lapis qñ veniẽs i iudicio oppmit. cũ Ps.5.b dicit: Ite in ignẽ eter. k Et q̃rẽtes eũ ⁊c. Quasi mẽte iterficere q̃rũt in q̃ vera ꝓbãt: q̃ dixerat. Ipe ẽ enĩ heres: illi ꝓtaui coloni: Mystice q̃ solo humano terroꝛe retardãt donec veniret hoꝛa ei⁹. Mystice. Principes ⁊ scribe q̃rũt manũ mittere in ieſũ: nec audẽt timoꝛe:

¶ cũ quilibet

ſ vt zachariam quẽ occiderũt inter tẽ. ⁊ al.

a alium ℞o lapidauerũt. Jteruz a b
ſ ꝓpheraꝝ chꝛoꝛs.
misit alios seruos plures ꝓziori
a ſ adhuc locum dat penitentie.
a bus: ⁊ fecerũt illis similiter. Nõ c d
uissime aũt misit ad eos filiũ sũũ
a ſ nõ de ignoꝛãtia: ſz semp ambigere dicit de⁹ vt libera volũtas homini reseruetur.
b dicẽs: Verebũt fꝛsitã filiũ me/ e
um. Agricolę ãt videtes filium f g b i
c dixerũt itra se:† hic ẽ heres. Ve/ d
nite occidamus eũ: ⁊ habebim⁹
hereditatẽ eius. Et apꝓhẽsum k
ſ q̃ extra poꝛtã passus ẽ: vl ꝓ⁹ a coꝛdib⁹ inere dulox repulsus: deinde crucifigit.
e eum eiecerũt extra vineã ⁊ occi/
ſ iudicauerit.
derunt. Cũ ergo venerit dñs vi l
ſ nõ ignoꝛãs q̃rit: ſz vt sua rñsiõe eos cõdẽner.
f neę: quid faciet agricolis illis? m
Aiunt illi: malos male perdet: ⁊
ſ eccl̃iam de alijs nationibus eligeꝛ.
vineam suã locabit alijs agrico n
ſ verbi vel facti ꝑ cõpetentia rpis.
lis qui reddant ei fꝛuctũ tempo o
ribus suis. Dicit illis ieſus: Nũ p q
g q̃ legistis i scripturis? † Lapidẽ r
ſ suas traditiones.
h quem ꝛeꝓbauerunt ędifican/
ſ duos ꝑplos in se vno condens.
tes hic fact⁹ est in caput anguli.
ſ non humanis viribus sed dei potentia.
A domino factũ est istud: ⁊ ẽ mi s
a ſ cõcludo ex vꝛa ꝓfessiõe ⁊ ꝓphica auctoꝛitate
rabile in oculis nostꝛis. Jdẽo di t
ſ a iudeis.
co vobis: † q̃ auferet a vobis re v
a ſ sacra scriptura. ſ vt nõ sitis q̃ esse ꝑsumebatis b ſ gentilibus.
gnũm dei: et dabit gẽnti faciẽti x
ſ opera.
i fꝛuct⁹ eius. Et qui ceciderit sup y
lapidẽ istuz ꝓfringet: sup quem z
℞o ceciderit ꝓteret eũ. † Et cũ au a†
dissent ꝓncipes sacerdotũ ⁊ pharisei parabolas eius: cognouerũt
ſ illas parabolas.
k q̃ de ipis diceret. Et quꝛentes b
eum tenere timuerũt turbas: q̃m c
sicut ꝓphetam eũ habebant.

a Alium ℞o lapidauerũt. vt ꝛacharią quẽ ioas rex iuda lapidare iussit inẽ templũ ⁊ altare. b Jtez misit alios seruos plures ꝓziozb⁹. multiplicando sez ꝓphetas ad populi coꝛrectionẽ. c Et fecerunt illis similiẽ. eos. ſ. occidendo intãtũ q̃ impleuerũt hieruſalẽ sãguine ꝓphetaꝝ vsq̃ ad os. vt 2. Reg. xxj. d Nouissime aũt misit ad eos filiũ suũ. ꝑ nobis incarnatum. dicens: e Verebunt forte filiũ me. hoc nõ õz q̃z deus ignoꝛaret ꝓtẽptũ quẽ iudei facturi erãt xp̃o: sed ꝑ hoc exꝑimit q̃d deberet fieri. ac si diceret: Verebunt filium meũ. i. in reuerentia deberent habere. f Agricole autẽ. i. sacerdotes ⁊ legisperiti. g Videntes filiũ. i. dominũ ieſũ xp̃m opa diuinitatis faciẽtẽ. ⁊ omnia que ꝑdicta erãt de ipso adimplentẽ. h Dixerũt intra se hic est heres. q̃z de ipso verã noticiã habuerũt: vt iam dicek. i Venite occidam⁹ eum ⁊ habebim⁹ hereditatẽ. ꝓpter hoc tractauerũt de morte ei⁹: ne occaſione xp̃i venirent romani ⁊ auferrent eis locũ ⁊ gẽtem: vt habeẽ Joh. xj. ⁊ sic occiderẽt eũ vt pacifice possiderent ciuitatẽ et templũ. cõtrariuz tñ accidit eis: ꝗa per hoc in vindictã mortis chꝛisti ꝑdiderũt locũ ⁊ gẽtẽ: q̃z ꝑ Titũ ⁊ Vespasianũ destructa est ciuitas ⁊ templũ: et ppls occisus ⁊ captiuat⁹. † Mar.12.a k Et apꝛehẽsuz eũ eiecerũt extra vineã ⁊ oc. q̃z xp̃s extra ciuitatẽ hieruſalẽ crucifixus est. l Cũ ergo venerit dñs vineę q̃d faciet agricolis illis? venit dñs ad iudicãdũ ⁊ vindicandũ illud factũ q̃ñ ex eius oꝛdinatione venit contra eos exercit⁹ romanoꝝ. m Aiunt illi malos male pdet ⁊c. Lucas ℞o ista verba refert quasi a chꝛisto dicta: ⁊ sacerdotes dixerunt cõtrarium: Absit: vt habetur Luc. xx. Dicendum q̃ non est contradictio: q̃z ẽ turba illa erant aliqui qui consentiebant doctrie xp̃i. ⁊ illi dixerunt: Malos male perdet: vt hic dicit Matheus. ⁊ hanc rꝛesponsionẽ quasi apꝛobãdo tanq̃ veram chꝛistus repetijt: vt dicit Lucas. ⁊ tunc conseq̃nter sacerdotes videntes q̃ erat dictum contra eos: dixerunt: Absit: malos autẽ dominus perdidit quando ciuitatem et templũ per romanos destruxit. Sequit: n Et vineaz suã locabit alijs agricolis: quia chꝛist⁹ ecclesiam suã regendam tradidit apostolis ⁊ alijs discipulis. o Qui reddant ei fructum tempoꝛibus † Ps.117. suis. quia ad predicationem eoꝝ credidit multitu/ Mar.12.a do gentium. p Dicit illis ieſus. Hic confirmat pa/ Luce.20.c rabolam suam per sacram scripturam. q Nunq̃ legistis in scripturis: id est in psal. quasi dicat: Vos q̃ estis legisperiti deberetis hoc scire. r Lapidẽ quẽ ꝛeꝓbauerunt edificantes: hic factꝫ est in caput anguli. Ad litteram dicitur de edificatione templi salomonis: qui quidem lapis pluries oblatus est in edificatione: et quia non poterat conuenienter collocari. ideo pluries reiectus est quasi ꝛeꝓbatus ab edificantib⁹. vltimo autem positus est in consummatiõe anguli vbi coniungebantur parietes tẽpli. ⁊ de illo scribit in ps. † 23.q.7. § s A domino factum est istud. quia illud non fuit a de rebus casu sed ex diuina pꝛeoꝛdinatione: quia lapis iste figurabat chꝛistum qui multotiens ⁊ multipliciter ꝛeꝓbatus est a pꝛincipibus sacerdotum. ⁊ tamen factus ẽ in caput anguli coniungens iudeos et gentiles: quasi duos parietes in vnã eccl̃iã. Q̃z ãt chꝛistus dicaꝫ lapis in scꝛiptura babetur Dañ. ij. Lapis qui percus/ † Mar. 11 serat statuam factus est mons magn⁹ et impleuit vni/ ca. 12. a. uersam terram. Q̃z etiam sit lapis angularis habetur Lu. 19. 6. Esa. xviij. Ecce ego mittam in fundamentis sion lapi/ 20. c. 7. 22. a dem angularem ꝓbatum ꝓcꝛiosum ⁊c. ⁊ ex auctoꝛi/ Joh. 7. d. et tate concluditur ꝛeꝓbatio iudeoꝝ. t Jdeo dico vobis. qui chꝛistum ꝛeꝓbatis. v Auferetur a vobis regnum dei: id est regimẽ eccl̃esie. x Et dabitur genti: id est apostolis et eoꝝ succeſſoꝛibus. y Et qui ceciderit sup lapidem ⁊c. ille autez cadit sup lapidem qui credens peccat per lubꝛicitatẽ carnis seu alijs peccatis: ⁊ iste confringetur: sed non cõminuitur: quia non peccat tam grauiter sicut ille qui peccat peccato infidelitatis. z Super quem ℞o ceciderit conteret eum. super illum ℞o cadit lapis in quo inuenitur peccatum infidelitatis. Et iste conteꝛit: q̃z ex põdere diuini iudicij grauissime punitur. a Et cũ audissent principes sacerdotum. Hic ponitur conclusio huius ca. vbi ostenditur obstinatio sacerdotũ: quia audiẽtes doctrinam eius nõ fuerũt contriti: sed magis ad occidendũ eũ incitati. b Et quꝛentes eũ tenere. ſ. ad occidendũ. c Timuerũt turbas. ex quo patet q̃ solo timoꝛe retracti fuerũt ab eius moꝛte. Occasiõe dictoꝝ in hoc ca. querit vtꝝ iudei cognouerunt ieſum naz̃arenum esse chꝛistum sibi ꝓmissum. Et arguitur

cū quilibet solo nomine frater: fidei et pacis veritatē (quā nō diligit), ꝓpter bonos cohabitātes vel erubescit: vl timet impugnare: qui tamen (sicut de stultissima autum structione domi-
Job. 39. c nus ait) cū tps venerit in altū alas erigit: qz p sequēdo ecclesiam quasi deū cruci adjicere: t ostētui gaudebit habere.

Simile ē

Nico.de lyra

primo q̄ non per illud quod dicitur. j. Cor. ij. Si enīz cognouissent nūq̄ dominum glorie crucifixissent tc. Jtē Act. iij. dicit Petr⁹ loquēs iudeis: Scio fres q̄ p ignorātiā fecist̄ sic et ꝑncipes vr̄i. Jtem Luce. xxiij. dicebat ihesus in cruce: Pater dimitte illis qz nesciūt q̄d faciūt. Cōtrariū arguit̄ p illō qō hr̄ Joh. xv. Nūc aūt viderunt t oderunt me t patrem meum. qō aūt videt̄ manifeste cognoscit̄. Jtē sup illō qō dictū ē in p̄senti ca. Agricole videtes filiū. dixerūt intra se: Hic est heres Dicit Hiero. Manifeste ꝓbat dñs his verbis iudeos ꝑncipes nō p ignorantiā sed p inuidiā dei filiū crucifixisse. Rōsio. Dicendū q̄ in populo iudeoz aliqui erāt maiores sciētes scripturas legis t ꝓphetarū. aliq̄ aūt minores sicut laici t vulgares tantūmodo sciētes illud quod ē de necessitate salutis vt p̄cepta decalogi et huiusmodi que debēt sciri ab oīb⁹: sed subtilitatē scripturarū et dicta ꝓphetarū ignorantes. Jtē q̄ xp̄s erat verus hō: ꝓpheta sanct⁹ t de⁹ in vnitate suppositi. Dicūt ergo aliqui t bene quātū ad hoc q̄ maiores populi iudeorū nō cognouerūt ihesū esse christū: nec quantū ad diuinitatē nec q̄ntū ad hūanitatē: qz licz cognoscerēt eū esse hominē verū: tñ nō cognoscebāt illū esse hominē seu ꝓphetā q̄ erat a deo ꝓmissus sicut xp̄s. Cui⁹ rō ē: qz ignorabāt scripturas q̄ loquunt̄ de xp̄i diuinitate: t illas q̄ loquunt̄ de determiatiōe tpis t de signis sui aduent⁹: ꝝ maiores cognouerūt eū esse vez ꝓphaz a deo p̄missum et missū: qz sciebāt scripturas loquētes de tpe sui aduētus: t de signis q̄ oīa videbāt in eo ꝓpleri: nō tñ vt isti dicūt cognouerūt ipm eē deū: t p̄m p̄ loq̄t̄ ap̄lus in auctoritate ꝓalle-gata: Qz si cognouissent nūq̄ dñm glie crucifixissent. q. d. nūq̄ cognouerūt ei⁹ diuinitatē: ꝝ p̄ viderūt ꝓuēter dictū: qz sicut scripture determiate loquunt̄ de tpe sui aduēt⁹. Mañ. ix. In hebdomadib⁹ illis abbreuiat̄: t de signis sui aduēt⁹ sic ē trāslatio regni: vt hr̄ Heū. xlix. Et mod⁹ ei⁹ aduentēdi in paupta-te t humilitate: vt habet Zach. ix. vt dictū ē in p̄cedēti ca. ita exp̄sse vl exp̄ssius loquunt̄ scripturas ꝓphaz de ei⁹ diuitate Hiere. xxxiij. Ecce dies veniūt dicit dñs t suscitabo verbū bonum qō locut⁹ sū ad domū israel t iuda: in dieb⁹ illis germiare faciā dauid germē iustū t faciet iudiciū t iusticiā in terra. t hoc est nomē qō vocabūt eū dñs iust⁹ noster. In hebraico vbi habetur hic dñs: pōit nomē dñi tetragrāmaton: qō nullo mō p̄t dici de aliq̄ nisi de deo vero. cū ḡ ista auctoritas p̄m oēs doctores etiā hebraicos exposita sit de xp̄o: sequit̄ ipm esse vez deum. Jtē Esa. ix dr: Paruul⁹ nat⁹ ē nobis. sequit̄: Et fact⁹ ē p̄ncipat⁹ sup humez ei⁹: t vocabit̄ nomē ei⁹ admirabilis: ꝓsiliari⁹: deꝰ fortis: pater futuri seculi: princeps pacis: q̄ etiā auctoritas p̄m hebreos intelligit̄ de xp̄o: t in ea fit exp̄ssa mētio de ei⁹ diuinitate sicut de humanitate: t multe alie auctoritates cōsimiles p̄nt ad qō induci: qō ꝓpter ꝓlixitatē omitto. t ideo dicēdū q̄ sicut maiores populi iudeoz habuerūt noticiā de tpe et signis sui aduent⁹: ita noticiā p scripturas habuerūt q̄ntū ad ei⁹ diuinitatē. Considerandū tñ q̄ aliq̄d cognoscit̄ in habitu: cui⁹ tñ cognitio actual̄ impedit̄ ꝓpt aliquā passionē vl habitū ipedientē. sic dic̄ pōs vij. Ethicoz: q̄ icōtinēs differt ab intēperato p hoc q̄ hz estimationē verā: nō solū in vniuersali quā etiā hz ītēperat⁹: vt q̄ fornicari est malū cū nō peccet p ignorātiā: sed etiā hz estimationē verā in ꝑticulari: t p̄ differt ab ītēperato: t tñ aduenīēte passiōe coꝛrūpit̄ estimatio vera ꝑticularis: qz passiōe vincēte iudicat nūc fornicādū: ita q̄ passio impedit actualē ꝓsiderationē verā in ꝑticulari. t si passio semper duraret semp sic iudicaret. Eodē mō dicēdū est q̄ iudei habuerūt verā estimationē de christo t in habitu t ī actu in p̄ncipio. sed q̄n incepit ꝓtra eos p̄dicare excitati fuerūt ꝓtra eū passiōibus ire rāconis t inuidie: q̄b⁹ passionib⁹ ipediebant̄ ab actuali ꝓsideratiōe veritat̄ p̄habite de xp̄o. iō machinati sūt in eius mortē: sicut t icōtinēs ꝓpter passionē cōcupiscibilē eligit fornicari: qō tñ als refugeret. Considerādū tñ q̄ illa noticia quam habuerūt de christo p scripturas ꝓphetaꝝ nō erat certa certitudine euidētie: tū qz talis certitudo solū hr̄ p demōstrationē vl sensū: tū qz ꝓphetie p̄nt aliq̄ varie exponi. t iō erat magis noticia ꝓbabilis t verisimilis ꝓiecture: vel p̄m alios erat ibi certitudo adherentie: q̄ tñ p̄t ipediri in actu mō p̄dicto. Per dicta p̄nt solui argumēta ad vtranq̄ ꝑtez: qz illa argumenta q̄ probant ꝓbāt q̄ habuerūt noticiā de xp̄o ītelligēdū est de noticia habituali p̄dicto mō. Alie aūt auctoritates q̄ dicūt ꝓtrarium loquunt̄ de actuali cognitiōe applicāte ad op⁹ q̄ fuit ipedita ꝓpter passionē in audie t rāconis vt dictū est. Ca. XXI

Moraliter. ft Et cum appropinq̄ssent hiero-so. tc. Per asinā q̄ erat oneribus assueta significatur iudea: q̄ leg⁹ onerib⁹ erat subiecta. de q̄ dicit Petrus Act. xv. Quid tētatis imponere iugū sup cervicē discipulorum qō nec̄z nos nec̄z pres nostri portare potuim⁹. Per pullū xo ō quo dicit Mar. xj. Jn quo nemo sedit. significat ꝓpls gētilis q̄ nō erat subiect⁹ onerib⁹ legis. christ⁹ aūt sup vtrunq̄ sedit: qz ex ambob⁹ vnā eccliam sibi subiectā fecit. † Et imposuerūt sup eos ve. s. tc. s. apli p quoz vestimēta significat̄ eoꝝ doctrina q̄ recepta a iudeis t gētib⁹ sedit in eis xp̄s. ft Plurima aūt turba strauerūt vestimēta sua tc. Hiego. Homel. xxiij. Quid sunt terrena oīa nisi quedam corꝛis indumēta. Vestimēta igit̄ in via sternere est in via vite ꝑsentis bona terrena paupib⁹ erogare. ramos de arboribus cedere: est scr̄os exēpla accipe. osanna clamare: est salutē supnā a dño postulare. nā osanna iterp̄tat̄ obsecro salua. k† Et cū intrasset hierosolymā tc. p hoc significatū fuit q̄ ī trāte ihesu hier'm celestē: angeli dicturi erāt: q̄s est iste rex glorie. p† Et intrauit ihesus in templū dei. Chrys. Hoc erat ꝓpriū boni filij intrare domū patris. t tu imitator christi fact⁹. cū aliquā ciuitatē fueris ingressus primū ad eccliam curras. † Et eiiciebat oēs vēdētes tc. Rā mercatores eijci debēt de ecclesia. † Et mensas numulario⁹ tc. Chrys. significās q̄ in tēplo dei nō debēt esse numi nisi spūales habētes imagines dei. † Et cathedras vēdētiū colūbas euertit. i. dignitates eccl̄ie obtētas simoniace. b† Dom⁹ mea dom⁹ oratiōis vocabit̄: sed nūc dom⁹ dissolutiōis pōt vocari t dom⁹ cupiditatis. ideo subdit̄: † Vos aūt fecist̄ eā spelūcā latronū. magni latrōes in spelūcis suis exist̄tes: qñ sciūt aliqs parū habentes trāsire: nō exeūt de spelūcis ꝝ mittūt famlos suos ad illos spoliandū. sed qñ sciūt bones trāsire multū pecuniosos currūt illuc de ꝓmis. Sic multi canonici qñ sciūt magnum lucrū tpale currūt ad eccliam: sed qñ modicū est lucrū remanēt in domib⁹ suis et recreatiōib⁹ t ad eccliam clericos suos mittūt. c† Et accesserūt ad eū ceci t clau. tc. Moralit̄ ceci sunt ignorantes. claudi xo rectitudinē iusticie dimittētes. t isti curāt. aliqñ p paupes p̄dicatores: xp̄i sectatores. p eoꝝ bōa cōsilia t hortamēta. de q̄ tñ indignant̄ aliqñ mali sacerdotes. cōtra quos subditur: k Nunq̄ legistis tc. q. d. si sacre scripture noticiā haberetis nō indignaremi sed gauderet̄: t ita fit cōiter q̄ bene litterati nō indignant̄ ꝝ gaudēt: qz p hoc impositio sibi onere subleuant̄. l† Et relict⁹ illꝰ abijt tc. Chrysost. vt ibi maneret corꝛalit̄ vbi habitabat spūalit̄. c† Et vidēs ficī arborē tc. p arborē istā fructu vacuā ꝝ folia habētē significat doctor vel p̄dicator vanꝰ t curiosus q̄rens audito applausuz t nō fructū. ꝓpter qō dei maledictionē incurrit. t p denotiōis defectū exiccat̄ t igne gehēne finalit̄ ꝓcremat̄. † Amē dico vobis si habue. fi. tc. hoc fecerī apli mystice qñ demones q̄ mōtes dici p̄nt rōne supbie eijciebāt sue fidei virtute. i† Et oīa q̄cūq̄ petieritis tc. hoc enī fit sp qñ oratio est p se pseuerans: et de ꝑtinētibus ad salutē. q† Baptisma iohannis vnde erat tc. p hoc oñdit xp̄s q̄ malignātib⁹ q̄les erant isti nō sūt dei secreta reuelāda. sicut xp̄s dixerat. s. vij. Molite sanctū dare canib⁹: ꝝ eoꝝ malicia prudēt̄ est declinanda. b† Nō quidam habebat duos filios tc. per primum filiū q̄ ꝓmo renuit patris ꝓceptū sed postea fecit. significātur pctōres q̄ penitēt postea viriliter opantes. per scōm xo filiuz q̄ facere volūtatē patris ꝓmisit et nō fecit. significant̄ illi q̄ operari virtuose se ꝓmittunt ꝝ nō faciūt. de quib⁹ sunt multi religiosi ꝓfitentes seruare magna. s. euāgelica ꝓsilia. cū tñ nō observēt etiā ꝑcepta. ꝓpter qō sec̄lares etiā pctōres tñ postea penitētes eis coꝛā dño ꝓponunt. cū dr: o† Quia publicani t meretrices p̄cedent vos in regnū dei. Homo erat pater familias qui plātauit vineā tc. Scōm sēsū allegoricū hō iste xp̄s est q̄ plātauit eccliam de suo latere formatā. ꝛ† Et sepē circūdedit ei. i. doctrinā euāgelicā. a† Et fodit l ea torcular. i. martyrū patientiā qua roborata est eccl̄ia. b† Et edificauit turrim. i. cōtēplationē ꝓfessoꝝ t doctoꝝ. c† Et locauit eā agrico. tc. Raban⁹. Moraliter b vinea cuicūq̄ locatur cū baptismi mysteriū sibi dat̄ vt bene opando in ea ꝛerceatur. mittit̄ seruꝰ vnꝰ alter tertiꝰ cū lex. p̄s. ꝓphetia legitur: sed missus cedit̄ eijcit̄: cū sermo cōtemnit̄: vl qō peiuꝰ est blasphemat̄. heredē xo q̄ntū in se est occidit: q̄ filiū dei cōcaluerit t spūi gr̄e cōtumeliā fecerit. p dito malo cultore vinea alteri dat̄

alteri datur: cū donū gr̃e q̄ṡ supb⁹ sp̃euerit humilis accipit. aī Et cū audissent p̃ncipes sacerdotū ꝛc̄. Chrys. Hec est differentia bonoꝝ hominū ꝛ malorū. bon⁹ enī cōprehensus i pec cato gemit. mal⁹ aūt fremit: nō q̄ peccauit: sed q̄ cōpr̄hēsus ē

Jn ca. xxj. vbi dicit in postilla: Jn qua potesta/ (in pctō. te hoc facis. i. qua auctoritate doces pplm.

Additio. j. Ad maiorē hanꝝ questionū declarationē attēdēdū est q̄ auctoritas docendi apū hebreos duplex erat: quia aut ſm derivationē generis: vt i sacerdotibus: iuxta illud Aggei. ij. ca. Interroga sacerdotes legē: aut ſm graduationē: sicut cū q̄s accipit gradū in sciētia ab alio graduato habēte ad hoc potestatē: et tales erāt illi. xx. viri qui ordinarie iudicabant pplm: vt in libro thalmudico q̄ dicitur chanhedrin tractat: ꝛ q̄ p̃ncipes sacerdotum hāc q̄stionem monentes sciebant x̄pm nō descendere p lineaz masculinā ab aaron sacerdote: ꝛ p cōsequēs nō habere auctoritatē docendi sacerdotalem. idcirco dimisso hoc membro circa secūdum querebant. s. Quis dedit tibi hāc potestatem: quia talis potestas ab ipsimet senioribus ꝛ sacerdotib⁹ cōcedenda erat ꝛ non ab alio. Ab imperatore enim nō pertinebat talis licētia i petrari: q̄ṡ patet ex hoc. nā cū x̄ps Luc. xx. ca. ꝛ. j. xxij. rūdisset phariseis: q̄ sunt dei date deo. ex hoc non fuerunt indignati herodiani qui ibi erāt: sed potiꝰ cōtenti de rep̄sōne christi. Sed cōstat q̄ doctrina diuine legis nō est cesaris sed dei: hoc autem patet per communem doctrinam eoꝝ ꝑz quā nullus recipiebat: nec hodie tēpore captiuitatis eorum auctoritatem docendi legē recipiūt ab aliquo p̃ncipe cuius sint subiecti. ꝛ ideo ex his questionibus tacite seipsos glorificabant ꝛ christum vilipendebant: quasi diceret nullam potest habere potestatē docendi nisi a nobismetipsis qui sumus doctores legis. vñ christus in sua cauta responsione non solum eis silentiū imposuit: sed etiam ipsorū errorem exprobrauit. Errabant enīz in hoc q̄ nullam potestatem docendi attribuebant deo: sed hominibus aut ex derivatione generis vel graduatione psone vt dictū ē. vnde christus ostendit eis q̄ est alia auctoritas docēdi p̃ter illas ꝛ illis altior. s. ex deo. ꝛ ideo querit de baptismo Johānis in quo noua doctrina fuit divulgata vtꝝ esset ex deo an ex hominibus: in quo concludit q̄ possibile est aliquā doctriuā esse ex deo tm̄: sicut patet de baptismo Johannis: ꝛ p̄ p̃sequens remanebant ꝓfusi: eo q̄ p̃supponebāt q̄ omnis auctoritas docendi erat ab hominibus modo predicto.

Jn eodē ca. vbi dicitur in postilla: Judei ab abraaz vel ipo heber.

Additio. ij. Hebrei non dicunt ab abraam ratione .xpij nominis: vt manifeste patet p litteras hebraicas vt ipsemet postillator tradit: Heñ. xiij. Cuius ratio est: q̄ abraā incipit ab aleph lr̄a. heber ẋo p eyn: ꝛ ideo si hebreus diceretur ab abraam inciperetur ab aleph q̄ṡ non est verum sed incipit p eyn: nec etiā dicunt hebrei ab heber: q̄ si sic ammonite ꝛ moabite q̄ de loth descēdūt. silr ismaelite ꝛ madianite q̄ descendūt ab abraā: silr ꝛ edomite q̄ descēdūt de isaac oēs dicerent hebrei: cū oēs p̄dicti descēdūt ab heber: vt manifestū est in lr̄a: Heñ. xj. ꝛ. xvj. ꝛ i aliis: sed hec denomiatio accipit ab abraā nō rōne .xpij nomis sed alia rōne. Ad cui⁹ euidentiā attendēdū q̄ inter mesopotamiā ꝛ terrā .pmissiōis trāsit fluui⁹ euphrates q̄ cū sit magn⁹ ꝛ vn⁹ de quattuor fluminibus paradisi: vt habet Heñ. ij. idcirco in limitationib⁹ terre p missionis vocat fluui⁹ simpliciter nō exprimendo nomē .xpij q̄ṡ est euphrates: vt habet Exo. xxiij. vbi dicit: ꝑonā termi nos ꝛc̄. A deserto vsq̄ ad fluuiū. itelligit de euphrate q̄ termi nabat terrā .pmissiōis ex parte mesopotamie: vt patet ibidē: et q̄ abraā nat⁹ fuit in mesopotamia vbi thare pater ei⁹ ꝛ alij cognati seruiebant idolis: ꝛ inde adduct⁹ fuit diuina directione in terrā chanaā vbi segregat⁹ ad cultū diuinū edificauit altaria dño inuocās nomē ei⁹ vt habet Heñ. xij. Idcirco abraā venies in terrā .pmissionis hebreus vocabat. i. trāsfluuialis. heber enī cū eyn scripta hebraice trāsfluuialis significat: ꝛ ī sic illi q̄ venīūt de ptibus vltramōtanis cōiter vltramōtani dicūtur: sic abraā in initio sue vocatiōis ad fidē in terra .pmissiōis existēs hebreus vocabat: hoc est transfluuialis. vñ Heñ. xiij. Venit vn⁹ de his q̄ euaserāt et nūciauit abrae hebreo q̄ṡ idest dicere. vt si dicat abrae trāsfluuialī. Ex q̄b⁹ ꝓz q̄ abraā dictus est hebre⁹: eo q̄ ex ptib⁹ trāsfluuialib⁹ in terrā sctām venit: ꝛ q̄z ista trāsportatio fuit facta i p̃ncipio sui accessus ad fidem vel saltē sue publicatiōis: ideo inde cognominat⁹ est cum sua posteritate quasi a p̃ncipio sue fidelitatis: q̄ quidē rō pōt haberi Josue. xxiij. vbi sic: Hec dicit dñs trāsfluuiū habitauerūt patres vestri ab initio thare pater abraā ꝛ nachor seruierunt dijs alienis ꝛ sequit: Tuli patrē vestrū abraā de mesopotamie finibus vbi in hebreo hr: De heber fluuij. i. de transfluuio: ꝛ adduxi eū in terrā chanaā. vbi. s. segregat⁹ a parētibus idolatris se publicauit diuino cultui mācipatū ex p̄dictis patet q̄re ismaelite idumite ꝛ hmōi nō dicūt hebrei licet descēdāt ab abraā. Mā illi soli q̄ sequūt abraā in separatiōe ab idolatria ꝛ cognitiōe dei hebrei dñt dici tanq̄ sequētes rōnē illi⁹ denotatiōis: ꝛ hoc ē q̄ṡ sequit in ꝓallegata auctoritate. s. iosue. xxiij. vbi loquēs de trāsportatiōe abrae a p̄trib⁹ transfluuialib⁹ subiungit: Multiplicauiq̄ semen ei⁹ et dedi ei isaac: nullā faciēs mentionē de ismaele ꝛ alijs: ꝓñr dicit de isaac: Illiq̄ dedi iacob: ꝛ esau dedi moniē seyr. iacob ẋo ꝛ filij eius descenderūt in egyptū. Ex quib⁹ ꝓz q̄ illi tātūmodo nominādi sūt trāsfluuiales q̄ descēdūt ab abraā p̄ isaac ꝛ iacob aliis exclusis ratione p̄dicta.

Jn eo. ca. vbi ōr in postil. Lapidē quē reprobauerūt edi. ꝛc̄.

Additio. iij. Fūdamētū huiꝰ expositiōis quā dicit lr̄alē est ficticiū seu fabulosū. nusq̄ enī legit i scripturis autēticis q̄ hoc cōtigisset in edificatione tēpli salomonis. s. q̄ aliq̄s lapis pluries fuisset reprobat⁹ in edificio: ꝛ deinde in caput anguli collocat⁹: licet magister historiarū ꝑ videat dicere. vñ Rabbi abraā hebre⁹ q̄ inter alios expositores hebreoꝝ magis videt sequi lr̄alē sensū: ꝑ non exponit de lapide materiali sed de spūali. dicit enī q̄ lapis iste ē pp̄ls israelitic⁹ q̄ reprobat⁹ a gētib⁹ in captiuitate existēs i postea erit caput oīm nō ẋtute .ppria: ꝛ a dño factū est istud. cuius expositio licet falsa sit in hoc q̄ dicit q̄ pp̄ls ille q̄ mō captiuus est erit sublimat⁹ .put ipse credit tpe sui messie. tñ hr̄i dictis suis q̄dā vey. s. q̄ hec lr̄a nō tractat de edificatiōe tēpli salomonis. Silr Ra. Sa. expōit hāc auctoritatē dictaz de x̄po. vñ tenendū est q̄ ad lr̄am lapis iste est x̄ps: q̄ dicit lapis abscisus sine manib⁹: Dañ. ij. ca. vt etiā apls Petr⁹ exponit Act̄. iij. Nō enī esset x̄pi argumētū efficax si ex sensu mystico sumeret .put dicit Aug⁹. ꝓtra vicētiū donatistā: ꝛ q̄z ipsemet postil. reuocat illa q̄ in hoc loco posuit de sensu lr̄ali isti⁹ ẋsus psalmiste i expositiōe illi⁹ p̄s. vbi de hoc largi⁹ tractat. iō ista

Jn eo. ca. vbi ōr i postil. Sed hoc nō (ad pñs sufficiant.

Additio. iiij. videt cōuenienē dictū.

Hanc q̄stionem disputat. s. Tho. in iij. pte. q. xlvij. arti. v. in cor. q̄stionis sub forma p̄dicta. vñ in solutiōe p̄ncipali tenet eandē opinionē quā ꝑ postillator conat improbare: q̄ quidē improbatio nō videt ratiōabilis. Ad cui⁹ declarationē attēdendū q̄ licet oīa q̄ i sacris scripturis credēda tradunt sūt a fidelib⁹ tāq̄ vera certissime amplectēda: cū sint a deo revelata: cui⁹ testimoniū fidele est. q̄dā tñ de his q̄ ibidē etiā exp̄sse traduntur sūt exponēda taliter vt nō credant sub .ppria ẋbo⁹ significatione: eo q̄ si sic acciperent repugnarent rationi naturali: seu etiā alteri auctoritati diuine. ẋbi grā. licet de deo in scripturis sacris dicāt exp̄sse aliq̄ verba q̄ in prima significatione signant illi⁹ localē motionem seu altercationē vel passionē ꝛ hmōi: vt cū ōr in pſona dei: Descēdit de⁹ vt videret ciuitatē: Heñ. xviij. Silr Exo. iij. Descendi vt liberarē cū de manu egyptioꝝ. q̄ locutiōes in .ppria significatiōe signant deū localiter moueri. Silr ꝛ alibi sepe legit deum iratum fuisse vel penituisse ꝛ hmōi: nullo mō tñ talia sub .ppria significatione sunt credenda de deo: cū manifeste rōni naturali repugnāt: q̄ deū penit⁹ īmobilē atq̄ immutabilē demōstrat. Silr ꝛ ꝓtra auctoritatē sacre scripture dicētē: Malachie. iij. Ego dñs ꝛ nō mutor. vñ oportet hec ꝛ silia de deo itelligi nō in .ppria ẋbo⁹ significatiōe ꝑ trāslatiue seu metaphorice: q̄z motiuū ē q̄z credūt q̄ deū icarnari implicat cōpositionem seu naturarū ꝓfusionē in deo q̄ mānifeste sūt i p̄ossibilia cū sint ꝓtra simplicitatē diuinā: ꝛ ꝑ ꝓtingit eis nō solū antiq̄s sz modernis: eo q̄ nō p̄nt capere seu intelligere habitudinē nature assumpte ad verbū ſm verā catholicā traditionē: nec de ꝑ videtur esse multū mirādū: cū heretici q̄ nō solū auctoritates veteris tes. recipiūt: sz etiā noui in q̄ exp̄ssi⁹ mysteriū deitat. x̄pi tradit q̄z in antiq̄: vt cū dicit: Ego ꝛ pat̄ vnū sum⁹: vl anteq̄ abraā fieret ego sū. ꝛ hmōi. in quib⁹ ẋbis ꝛ silib⁹ clari⁹ exp̄mit deitas x̄pi: sed hoc nō obstāte deitatez x̄pi negare conant p̄dicte exponētes p̄dictas auctoritates vt Arri⁹ ꝛ Sabelli⁹ et eoꝝ sequaces. Ex q̄b⁹ ꝓz manifeste q̄ licet scripture sacre. p̄phetaꝝ q̄ mētionē exp̄ssā faciūt de divinitate x̄pi sint sat. cuidētes ad hmōi mysteriū fidelibus ostendēdū: nō tñ ex his sumi

tur argumentū efficax ad hoc vt ꝑncipes iudeoꝝ habuissēt cognitionē de eⁱ⁹ diuinitate: hoc enī mysteriū tm̄ excedit capacitatē humanā qđ raro vel nūq̄ sine auxilio diuino intelligi posset: hoc est q petro expresse ꝓfitēti deitatē xp̄i dicēdo: Tu es filiⁱ⁹ dei viui. Mat. xvj. christ⁹ rndit. Caro et sāguis nō reuelauit tibi nr̄e. Exquo patet ad mysteriū incarnatiōis intelligendū seu veracit ꝓfitendū reuelatio diuina requirit ꝓpt eⁱ⁹ sūmā excellētiā: seⁱ⁹ est de alijs cōditiōib⁹ xp̄i in ꝓphet⁹ antiq̄s ꝓtēt⁹ vt de tpe sui aduēt⁹ et de signis eiusdē: siⁱ⁹ de virtutib⁹ ipsius xp̄i et eⁱ⁹ excellētia respectu alioꝝ ꝓphetaꝝ: et de mō adueniendi et hmōi: nā talia in ꝓpria significatione ꝑnt accipi: nō esn excedūt cōem hūane intelligētie capacitatē: et sic patet q obiectio postillatoris in hoc passu est inualida. similit et eⁱ⁹ opinio nō videt rationabilis ex tribus. ꝑmo qz ꝑsuppōit falsum. s. q auctoritates antiq̄ testamenti sole sufficiūt ad cogendū hebreos ipos recipiētes vt cognoscāt deitatē xp̄i. cuⁱ⁹ oppositū patet ex dictis. scđo qz exemplū qđ iducit de incōtinēte: cuⁱ⁹ actualis cognitio ꝑticularis seu cōsideratio impedit seu corrūpit ꝓpter passionē imminentē: vt hr̄ in. vij. Ethic. nō videt ad ꝓpositū facere. nā incōtinēs sp habet estimationē verā in vniuersali: aduenīēte tm̄ passione corrumpit estimatio vera ꝑticularis: sed in proposito vtraq̄ estimatio est particularis seu singularis. Si enim ꝑncipes indeoꝝ estimassent christum esse deum antecđ ꝑ passionē impedirent hmōi ꝓsideratio: ita q crederēt ipm nō esse deū. ꝑut opinat postillator manifestū est q vtraq̄ hāt estimationū est singularis seu ꝑticularis: cū in vtraq̄ estiatiōe xp̄s supponitur vt subiectū q̄ est ꝓsona singularis: tūc igit aut simul et semel estimauerūt xp̄m esse deū et nō esse deū q̄ sunt cōtradictoria: et ꝑ ꝑs inestimabilis circa idē: aut ꝑim⁹ habitus totaliter corrūperet et tm̄ remaneret in eis actualis cōsideratio ꝑm quā ipm iudicarēt hominē purū: cuius oppositū dicit de icōtinenti. s. q semp remanet in eo vera estimatio saltē in vniuersali: vt ꝓbs in eodē loco manifeste ondit et sic exemplū nō facit ad ꝓpositū. tertio qz hec opinio nō cōsonat sacris scripturis q̄ circa hec allegant. nā in parabola xp̄i cū agricole dixissent: Hic est heres. nō pōt rōnabiliter intelligi q ipsi estimassent eū heredē in diuinitate: eo mō quo aplus ait ad Heb. j. Quē constituit heredē vniuersoꝝ. Nulla enī amētia ad tantaz pōt cōi deuenire insaniā vt credat diuinā maiestatē in ꝓpria ꝓsona superare. cōis enī cōceptus est etiā apud idolatras q deⁱ⁹ seu dij trāscēdūt oēs ptātes. vñ ridiculū esset dicere q eo ipo q ꝑncipes illi credebant ipm esse heredē. s. deuz verū: auderēt eū interficere. hoc etiā videt ꝓtra opinionē ipsiⁱ⁹ postillatoris met: q̄ dicit q qñ eū interficere voluerunt iā nō estimabāt ipm deū esse ꝓpter impedimentū passionis inuidie et hmōi: et sic iā non dicerent de ipo: Hic est heres. oportet igitur dicere vt ꝑ ꝓ qđ dicebāt: hic est heres. intelligebāt q erat hō tāte excellentie q poterat vocari filiⁱ⁹ deiⁱ⁹ mō ꝑ naturā: sed ꝑ specialē adoptionez seu excellentiā respectu ꝓphetaꝝ alioꝝ qđ verificat de xp̄o et ꝑm humanā naturā cōsiderato: ꝓtra quē nō obstāte tāta excellentia potuerunt estimare vt eū posset supare sicut et alios antea missos. nā magis et minⁱ⁹ nō variāt spēm ꝑz ꝓbm. siⁱ⁹ auctoritas beati Petri dicētis Act. iij. Scio q ꝑ ignorātiā fecistis sic et ꝓncipes vestri. videt facere cōtra opinionē postil. nā ꝑz eū debuisset dicere: p odiū vt inuidiā fecistis. hec ei fuit cā ꝓncipalis sui errozis ꝑm postil. magis cđ ignorātia. ꝑm Xo ꝓmā opinionē q̄ est sancti Tho. hec auctoritas ꝓprie sonat: eo enīz q habuerant ignorantiam de xp̄o. s. de eius diuinitate ausi sunt ipm inuadere tancđ hominē purū cui cōsonat auctoritas apostoli dicēt⁹: Si cognouissent nr̄e. nūcđ dñm glie crucifixissent. qđ denotat manifeste ipos nuncđ cognouisse ipsuz fuisse dñm glie. Et notandū q hec ignorātia nō excusat ꝓncipes iudeoꝝ a crimīe: ꝑ magis aggrauat cū esset qđāmodo ignorātia affectata. Nā licet nō attigissent ex scripturis ꝓphetaꝝ ad cognoscendū xp̄i diuinitatē: eo q scripture de hoc loquētes sūt qđāmodo exponibiles vt dictū est: debuissēt tm̄ assētire sue doctrine: ꝑm quā filiū dei se esse fatebāt. tenebant enī dicere et obedire xp̄o in lege ꝓmisso: iuxta illud Deut. xviij. Prophetā suscitabit tibi nr̄e. Ipsuz audies: qđ intelligit de xp̄o ad lr̄am: et sic eius deitatem tenebant credere tancđ ab eo dogmatizatā et ꝑ miracula ꝓfirmatā: ꝑm qđ Joh. xv. dicit: Si nō veniss̄em et locutus eis fuissem petm̄ nō habuissent. nūc aūt excusationē nō habēt nr̄e. Fuerūt enī impediti ab acq̄escēdo doctrine xp̄i ꝑ iuidiam et odiū ipsius: et sic nec habitualit nec actualit crediderūt ipm esse deū. nā ꝑ scripturas antiquas de deitate loquētes nō omnino conuincebant vt dictū est: nec etiā ꝑ doctrinā xp̄i de se hoc testant impedientibus rancoris et odij passionib⁹. sicut ei homo cōiter nat⁹ est credere suo amico: sic et discredere inimico. Ex quibus bene attentis sequit corelarie q catholic⁹ disputās cū hebreis vel eis ꝑdicādo ꝑsuadens de mysterijs xp̄i nō debet conari ad ꝓbandū deitatē xp̄i ex sacris scripturis ab eis acceptis. Posset enī hoc declinare ꝑ varias expositiōes vt etiā postillator dicit in hoc ca. sed potius est ꝓcedēdū ad ꝓbandū q ipse sit ver⁹ xp̄s in lege ꝓmissus q̄ est audiendus et cui est obediendū ex ꝑcepto diuino: quo ostenso deitas xp̄i facilius ꝓbat ꝑ doctrinā noui testamēti a xp̄o diuulgatā: et iste est ꝓcessus sciētific⁹: qz ꝑm phm. j. physicoꝝ. Cō naturale est nobis magis notis ad minⁱ⁹ nota ꝓcedere.

Replica. In ca. xxj. vbi postil. dic̄ hebreos dictos ab heber. Burgē. obijcit cuius obiectio correcta est Señ. x. et. xij. In eodē ca. vbi ꝺr: Lapidē quem reprobauerūt nr̄e. quē passū exponit postillator ꝑ figurā de lapide marmoreo i edificio tēpli: ꝓut scholastica historia narrat. sed expōit de xp̄o tancđ figurato ꝓncipalit intento: sed Bur. vult narrationē illā esse fictā: et vult ꝓmā lr̄alē expositionē esse de xp̄o: si Bur. accipit ꝓmā ꝑ ꝓncipalit: ꝺ ñ negat postillatoꝛ: ꝺ q figura sit ficta non ꝓbat sufficienter Bur. ꝑ rabbi abraā q mioꝛis est auctoꝛitatis apꝺ scrām eccliam cđ schola stica historia: immo plus fictū videt q ille rabbi expōit lapidē de ꝑplo israelitico. Alie aūt expōnes adducte nō sūt litterales sed figuratiue. Oportet igit aliquā assignare figuraz q̄ et si ficta foꝛet: qz tm̄ nihil habet absurditatis ꝑtm̄ nō videtur cōmitti: qz nō oꝛs fictio ꝑtm̄ est: patet Exo. vij. in. ij. correctoꝛio. In eodē ca. vbi requirit postillatoꝛ: an doctoꝛes et ꝓncipes indeoꝝ nouerāt xp̄m in lege ꝓmissū nr̄e. Recitat etiā opiniones quoꝝdā dicentiū q nouerūt eū esse verū messiā nr̄e. ꝺ nō nouerūt eū eē deū. hanc tm̄ opinionē postillator reprobat optimis rōnib⁹. Bur. aūt dicit sctm̄ Tho. tenere opinionē illā quā reprobat postillatoꝛ. et iō ꝑ sctō Tho. certās magnam facē cōmotionē q̄ stat in cert⁹ dict⁹. Primū qz iudei antiq̄ moderni nō potuerūt: nec hodie ꝑnt videre et intelligere modu vniōis nature humane ad verbū sine cōpositiōe et naturaruz cōfusione: igit nō potuerūt eū cognoscere deū nec eⁱ⁹ deitatē. Secđm dictū sic heretici male exponētes scripturas negāt christi deitatē: sic nō est mirū q hebrei ꝓpter falsas expositiōes ꝺ idē negāt. Tertiū dictū q mysteriū deitatis xp̄i nō ꝑt⁹ intelligi sine speciali reuelatiōe ꝓbat ꝺ: qz dictū fuit Petro Mat. xvj. Caro et sāguis ñ reuelauit tibi. Quartū dictū tps adueⁿt⁹ xp̄i nr̄e. q̄ in scriptura de xp̄o tradūt nō excedūt cōmunem itelligētie capacitatē. sic eⁱ⁹ diuinitas. Ex quib⁹ dict⁹ conat Bur. cōcludere q opinio postillatoꝛ⁹ est irratiōabil et obiectio eⁱ⁹ cōtra oppositā opinionē inualida. Hic ꝑmo videndū est de irrationabilitate illoꝝ q̄ttuoꝛ dictoruz Bur. scđo de rōnabilitate opiniōis postillatoꝛis. tertio de obiectionū valoꝛe ꝓtra opinionē oppositā. Quo ad ꝑmū articulū videt ꝑimū dictū Burgē. valde irrōnabile: qz ex eo seq̄t nullū christianū cognoscere xp̄m esse deū. ꝓbat ex dicto suo ꝑmo: qz null⁹ christian⁹ ꝑt itelligere modū vniōis hūane nature ad verbū: igit ꝑm illationē Bur. null⁹ christian⁹ ꝑt scire xp̄m esse deū. añcedēs ē beati Leonis pape dicētis: deū et hominē in vnā cōueniss̄e ꝑsonā nisi fides credat ꝑmo nō explicat. excedit enī et multū superminet humane rōnis facultatez: et cetera q̄ de hac ineffabili vnione scti doctoꝛes sentiūt. Illatio est Bur. ꝓns aūt falsissimū: qz christiani nō mō q xp̄m sciūt esse deū: ꝺ etiam ita tenacit huic ſnie adherēt vt sanguinē ꝓpe effūdere sint parati. stant igit simul q iudeoꝝ sapiētes et si cognoscere nō poterāt christi deitatē ex mō incarnatiōis: poterāt tm̄ scire ex scripture testimonio ꝓut post dicet: nec ꝑm dictū Bur. rōnabile est. naz et si puersi doctoꝛes hebreoꝝ male scripturā exponētes et heretici ex prauitate volūtatis intelligere nolētes xp̄m dixerunt nō esse deū: ex hoc nō sequit q ex sacra scriptura nō posset efficacit ostendi xp̄m esse deū: nā puersa scripture expositio auctoritatē scripture nō minuit: sicut negato ꝑmo ꝓncipio ꝓncipiū ipm nō est minⁱ⁹ vez: q̄nimmo remanet necessarie ꝛitat⁹: ꝺ sic ꝓteruientes indigēt sensu et pena. q̄rto meta. nec postillatoꝛ vult ꝓbationē ex sacra scriptura dicere sic efficace: vt sufficere possit fideli et infideli ꝓtraue et corrupte volūtati: naz vbi volūtas errozis se tenet ꝓtra rectā rationē: ibi ꝓtinax pugnat ꝑm bea. Hylindiū do. x. de trinitate: cū ei scripture xp̄i deitatē sonātes ꝑ auctēticos hebreoꝝ doctoꝛes bñ exponunt heretici et alij ꝓtra rōnē et auctoꝛitatē eas exponētes fidē facere doctis et ꝓncipib⁹ nō potuerūt nisi volūtate ꝑuā ꝑcedente cū hoc stat eos ex auctoꝛitate sciuisse xp̄m eē deū. et si volūtas sic deꝑrauata iudiciū recte rōnis absoꝛbuisset: ex hoc nō fuisset excusati ꝓut ꝑtendit Burgē. sicut nec icōtinēs excusat a ꝑctō si i actu venereo rōdicat absoꝛpta: nec tertiū dictū Bur. valet

valet vbi sacra scriptura plane dicit aliqđ ad fidē ꝛ mores p/tinens ibi fides debet adhiberi: vt dicit beat⁹ Aug⁹. xj. de ci/uita. ca. iij. Cū igit sacra scriptura ,put autētice a doctorib⁹ hebreoꝝ exponit clare dicit xp̄m fore deū ei fides ē accomodāda Nō igit apd doctos ꝛ p̄ncipes iudeoꝝ ad id sciēdū necessaria erat specialis reuelatio: sed sufficere potuit fides acquisita nō ipedita p prauā volūtatē. nec Bur. ,pbat suū ,positū p ea q̄ dicebant Petro: qz Petrus añ missionē spūssancti fuit ideota ignorās scripturas de deitate xp̄i loquentes. ꝛ iō Petro fuit facta specialis reuelatio ,put dicit auctoritas allegata: sec⁹ est de p̄ncipib⁹ ꝛ de doctorib⁹ iudeoꝝ. Ad falsificandū etiā ꝟ tertiū dictū Bur. valet scōa q̄stio ,plogi doctoris subtilis: ꝟ q̄rtū dictū videt ꝺicere scōo. Nā Bur. fūdat scōm dictū sup falsa expositiōe lr̄e sonātis deitatem xp̄i ex ea cōcludēs q p sacram scripturam a iudeis receptā nō p̄t efficaciter ,pbari xp̄m esse deū. Hūc aūt tp̄s sui aduent⁹ in scriptur⁹ ita fuit occultatum in cōputatiōe hebdomadaꝝ a Daniele descriptaꝝ q nō solum apud hebreos: quinimmo apud catholicos doctores in expositiōe multa est diuersitas. Similit ꝛ passus de Esa. ꝛ alijs locis sonātes tp̄s aduēt⁹ xp̄i hebrei antiq ꝛ moderni exponunt corrupte: igit nō p̄t sumi argumētū efficax ex scriptura de xp̄i aduētu sicut nec de ei⁹ deitate qō est oppositū q̄rti dicti. ꝛ forte ex scripturis plani⁹ ꝛ efficaci⁹ argumētū p̄t sumi de xp̄i deitate q̄ de sui aduēt⁹ tpe: qz aūt habem⁹ hebreoꝝ expositores de p̄mo: de secūdo aūt nō. ,pter igit Bur. inepta dicta nō debuit dicere opinionē postillatoris irrationabilē. Ꝙtum ad scōm articulū dico q positio postilla. ē multū rationabilis: qz fundat sup expositionē littere apud doctores hebreoꝝ autentica translatione chaldaica ꝛ ceteris q̄ rōnabilit null⁹ iudeus īt telligēs audet negare: ſz si q̄s negat nō facit ꝟ ratiocinādo: ſz ,pteritēdo prauitate affectionis qō non facit ,pbationē apud vtētes rōne min⁹ efficacē ,put. ꝟ. dictū ē in ,pbatiōe scōi dicti Bur. Quo ad tertiū articulū dico q argumēta Bur. ,otra postil. nō valēt: nō primus. qz falso reportat postil. q̄si dixerit q sola auctoritas lr̄e sufficiat. nā postil. nō fūdat ,pbabilitatem positiōis sue sup nuda littera: q̄ sic dic Bur. variare p̄t corrupi ꝛ expōi: sed fūdat sicut dictū est sup auctoritatib⁹ iudeorū q̄s declarare eoꝝ docti nō ꝓsueuerūt sm Bur. argumētum est sophisma ptinēs ad vicū straminiuz. putat enī Bur. q qz xp̄s est suppositū singulare q iudei vel alij non possent de eo habere estimationē in vniuersali q̄ falsū est: qz de vnico supposito p̄t multa vniuersalia demōstratiua ꝓcludi: videlicet q̄ socrates est risibilis: corpore⁹ sensibilis ꝛc. Nō solū in p̄dicamētis qualitatis ꝟ etiā quātitatis nō aduertit Bur. Auicē. v. meta. suc: q̄ dicit q omne vniuersale respectu subiecti in q̄ ē singulare ē: qz oīe receptū recipit̄ p modū recipientis. vniuersale igit cōparatū ad intellectū singulare est: ꝛ tū de tali ē scientia ,pprie dicta q̄ est ꝓsideratio in vniuersali cū q̄ stat ignorātia in pticulari sicut exemplificat postil. de icōtinēti. Est igitur exemplū illud bene ad ,positū. sic igit docti iudeoꝝ habuerūt estimationē verā de xp̄i deitate in vniuersali. ptikularis aūt estimatio fuit ,pter odiū illi⁹ p̄sone p̄dicta. Silr tertiū argumētū Bur. cōcludit solū de actuali estimatiōe in singulari. de qua Apl's dicit: Si cognouissēt ꝛc. nō aūt ꝓcludit de vniuersali cōsideratiōe p̄cedēte passiones excecātes ꝟ quā dixerūt: Hic est heres. Per idē ꝺicit ad oēs auctoritates adductas p opiniōe. s. Tho. Nā ignorātia de q̄ loquit beat⁹ Petrus silr ꝛ Paul⁹ itelligit ignorātia affectata quo ad doctos iudeoꝝ ,put etiā Bur. dicit in notabili: sed ignorātia affectata nō p̄cedit primo ex rōnis erroꝛe sed volūtatis prauitate puertēde iudiciū rōnis circa ꝑticulare cui⁹ vniuersale nouerat ,put vult exemplū de incōtinēte. vñ patēt rōnes postillatoris p sua positione non esse ſualidas: sed potius Bur. rōnes in cōtrariū minime valere.

Glo. ordi.

Ꝑ a ſ Similefa. ē ꝛc Ite/rū arguit p parabolas: nō tacet: qz exaspati sūt: ſz pelorem trā dei p aliā parabolā dicit eis eē vēturā. b Nuptias ꝛc. Nuptiarum thalamus est virginis vterus. De īuitatis ad nuptas solus Matthe⁹ narrat. Aliud simile ex parte Lucas dicit de cena. i. eterno conuiuio: de quo nemo ingressus repellitur: sicut de p̄sēti ecclesia. c Tauri. Quia p̄ri⁹ ꝑphete: et post apostoli ab infidelibus passi sunt: qui vobis modo sunt in exemplum quid sit vobis credendū. De nite fide ceteris concordando. Tauri sunt patres veteris testamēti: quib⁹ indulta est licētia inimicos quasi corpu feriendi. Altilia ab alendo. i. pinguia interna charitate: noui testamenti p̄cones: cōtēplationis pēna superna petentes. Occisa vel ab eo q̄ fuerant: vel per mortē carnis iam in reqe positi. ꝟ Alius ī vil

Luc. 14. d

Nico. de lyra

a e Trespondens ie/sus. Postq̄ ostēdit iudeos iuste reprobatos tanq̄ contemptores diuine maiestatis. hic ꝓnr ostēdit eos iuste reprobatos tanq̄ contradictores diuīe veritatis: cui ꝺixerūt tripliciter. primo ipam refutādo. secūdo ipam ipugnādo. ibi: tunc abeūtes pharisei. tertio contrariū errorē amplexādo. ibi: Cōgregatis aūt pharisēis. Primū ostendit p parabolā inuitatoꝝ ad nuptias ꝛ nolentiuz venire. ꝛ ideo ipsis reprobatis. alij sunt vocati: in quo designat vocatio iudeoꝝ ad fidē christi: vt videbit: quā repellētes iuste a deo reprobati sūt. ꝛ gētiles: loco eoꝝ merito sunt vocati. ꝛ ideo prima diuidit in duas partes. qz p̄mo describit iudeoꝝ reprobatio digna. secūdo gētiū vocatio benigna. ibi: Tūc ait seruis. Circa primū dicitur sic: b Simile factū est regnū celoꝝ. i. stat⁹ ecclie militātis. c Homini regi qui fecit nuptias filio suo. Nuptie iste nō possunt intelligi beatitudo eterna in ecclesia triūphante: quia infra dicitur q̄ serui vocauerunt ad nuptias bonos et malos: et implete sūt

Gresp̄dēs Ca. XXII

a ſ obuians coꝝ praue cogitatione de morte sua.

e Iesus dixit itez ī parabo

ſ hic de ꝓsecutiōe aplorum arguit. a ſ cōgregatio iustorum: ſ presens ecclesia.

a lis eis dicens: Simile factū ē rē/ b

ſ deo ꝑ patri.

b gnū celoꝝ homi regi q̄ fec nupti/ c

a ſ p̄ incarnatiōis mysteriū ecclam filio copulauit b ſ p̄ri⁹ ꝑphetas p̄nūcios incarnatiōis.

as filiō suo. † Et misit seruos suos d†

a ſ iudeis q̄b⁹ in patriarchis hoc ꝓmiserat.

vocare iuitātos ad nuptias: ꝛ no/ e

a ſ .i. credere. b ſ aplos q̄ asserūt facrā. vñ ꝟ ꝺr: Prandiū paratū est. i. mysteriū incarnatiōis implerum.

lebāt vēirē. † Iterū misit aliōs ser f

uos dicēs: dicite iuitat⁹: ecce prā g†

a ſ doctrinā iusticie et mētā scripturaꝝ ex oib⁹ ꝑphetis ordinaui. ſ introitus regni aper⁹ in fide mee incarnationis: q̄ ante fuerat clausus.

c diuz meū paraui: tauri mei ꝛ alti h

a ſ fide ceteris concordando.

lia occisa sūt: ꝛ oīa parata vēirē ad

ſ saluris sue ꝓconium.

nuptias. Illi autez neglexerunt: i

Nico. de lyra

a Trespondens ie/sus. Postq̄ ostēdit iudeos iuste reprobatos tanq̄ contemptores diuine maiestatis. hic ꝓnr ostēdit eos iuste reprobatos tanq̄ contradictores diuīe veritatis: cui ꝺixerūt tripliciter. primo ipam refutādo. secūdo ipam ipugnādo. ibi: tunc abeūtes pharisei. tertio contrariū errorē amplexādo. ibi: Cōgregatis aūt pharisēis. Primū ostendit p parabolā inuitatoꝝ ad nuptias ꝛ nolentiuz venire. ꝛ ideo ipsis reprobatis. alij sunt vocati: in quo designat vocatio iudeoꝝ ad fidē christi: vt videbit: quā repellētes iuste a deo reprobati sūt. ꝛ gētiles: loco eoꝝ merito sunt vocati. ꝛ ideo prima diuidit in duas partes. qz p̄mo describit iudeoꝝ reprobatio digna. secūdo gētiū vocatio benigna. ibi: Tūc ait seruis. Circa primū dicitur sic: b Simile factū est regnū celoꝝ. i. stat⁹ ecclie militātis. c Homini regi qui fecit nuptias filio suo. Nuptie iste nō possunt intelligi beatitudo eterna in ecclesia triūphante: quia infra dicitur q̄ serui vocauerunt ad nuptias bonos et malos: et implete sūt

A

Luc. 14. d

† 23. q. 6. ca. 1 ante fi.

† reprehendit sacerdotes impietatis.

k 4 Et abierūt

a Alij in vil. In villā ire ē terreno labori īmoderate īcūbere. Negociari ꝯ terrenis luceris inhiare.
b Rex ār. Supra hō dñi inuitabat ⁊ opa clementie agebat: nūc in virtōe rex tñi. c Et mittens. Missis exercitibus. i. angelis p ꝗs iudiciū exercebit: psequētes perdit: et ciuitatez: id ē carnē in qua habitauerūt cū aīa ī gehēna cremabit.
d Nuptie. Ome sacramētū īcarnatiōis p actū ē natiuitas ⁊ passio ⁊c.
e Ad exitus ⁊c. Actiōes sē vie: exitus defectꝰ actiōnū: qz plerūqz facile ꝓuertunt ꝗs in terrenis actibꝰ p̄speranlia comitātur. f Ut videret ⁊c. i. vt videri faciat iudicādoz̄ merita ⁊ discernat.
g Nō vestitū. cōfutatis aūt phariseis suppōit nō oēs q̄ sūt ī ecclia cē dignos regno: ne torpeāt sui. h Amice. amicꝰ q̄ ad nuptias ūitatꝰ. quō īpudētie arguit.
i Ligat⁊ m. ⁊ pe. ligāt pēa q̄ b a malo noluerīt ligari. i. cohiberi. Manꝰ q̄ nō exīt̄se ad elemosynaz. Pedes tardi ad bonum.
Ibi singla mēbra pēis sūpciēt: q̄ hic singlis vitijs fuierūt.
k Exterio. ⁊c. qz ꝑ interiores hñt tenebras corpis. l Mlti āt. repulso vno ī q̄ oē corpꝰ malox exprimit: generaliſnia ī ferē. Multi aūt sūt vocati. quasi ⁊ si ꝺ vno dixi: de mltis est intelligendum.
m Cū herodianis dicentes. Tā q̄s ignotis: vt facilius deciperēt. qz timebant turbas: quod per se nō audent: presidis manibꝰ attētant. Cū herodianis. i. militibꝰ herodis. Sub cesare augusto qñ descriptio facta ē: iudea facta est tributaria. His tributis

et abierunt alius in villam suam: alius vo ad negociationē
a ſ alij nō solū cōtēnūt: sed et psequunt.
b ſ de mortibꝰ disciploz̄ dicit: q̄ supra in alia parabola de morte sua dixit.
suaz. †Reliqui vo tenuerūt ser uos eius et contumelijs affe
a ſ vocem sanguinis.
ctos occiderūt Rex āt cū audisz
a ſ ramen cū trāquillitate iudicans. b ſ romanis sub tito et vespasiano.
irāt⁊ ē. Et missis exercitibꝰ suis
a ſ iudeos interemit. b ſ hierusalem.
pdidit hōmicidas illos ⁊ ciui
a ſ adhuc alios inuitat: qz sermo dei cessat alicui laborat alibi requiescit.
tatem illox succēdit. Tunc ait
seruis suis: Nuptie quidē para
a ſ iudei. b ſ p legem et pphetas.
te sunt: sed qui inuitati erant
non fuerūt digni. Ite ergo ad
a ſ vie sunt errores gentium. b ſ cuiuscunqz conditionis.
exitus viarū: et quoscunqz i
ſ ad fidem.
ueneritis vocate ad nuptias.
a ſ de iudea. b ſ sectas gentium.
Et egressi serui eius in vias cō
ſ sicut ecclesia inter celum et infernum est: i discrete malos et bonos colligit.
gregauerunt omnes quos in
ſ crediderunt q̄tquot pordinati erant ad vitam.
uenerunt malos et bonos: et
impletę sunt nuptię discumbē
ſ ad iudicium veniens illuminabit cōsciētias.
tium. Intrauit autez rex vt vi
a ſ in fide requiescentes.
deret discumbētes: et vidit ibi
a ſ omnes qui in malo sunt vnum. b ſ. i. fidem habentem non opera charitat⁊ per quā dñs ad sociande sibi ecclesie nuptias venit.
hominem non vestitum veste
a ſ impudentie arguit.
nuptiali: et ait illi: Amice quō
ſ per fidem non per operationem.
modo huc intrasti non habēs
a ſ noui hominis sed veteris. b ſ quia non locus negandi ibi est.
vestem nuptialem? At ille ob
mutuit. Tunc dixit rex mini
a ſ liganter pena qui ligati fuerunt culpa a bonis operibus.
stris. †Ligatis manibus et pe
dibus eius mittite eum in te
a ſ inferni. qz hic interiores habēt tenebras: b ſ oculox invanis vagorum. ſ qui de edacitate gauisi sunt.
nebras exteriores: ibi erit flē
tus et stridor dentiuz. †Multi
ſ ad nuptias. ſ fide ſ ad regnū.
aūt sūt vocati: pauci vo electi.
ſ vt aliquid quasi eo ignorante exprocurēt ab eo in quo argui posset.
†Tunc abeuntes pharisei con
silium inierunt vt caperent eū
in sermone. Et mittunt ei di
a ſ quasi minus noros: a quibus minus caueret: et reprehensi minus erubescerent. b ſ eo tpe herodes erat hierosolymis.
scipulos suos cum herodia

a Et abierī alicꝰ in vineā suā. alicꝰ in negociationē suā. Per laborē vinee itelligīt oīs occupatio corporalis circa terrena ipediēs diuīa. p negotiationē vo occupatio mētal⁊ circa tlia.
b Reliq̄ vo tenuerūt seruos eiꝰ ⁊ cōtumelijs affectos occiderūt: qz iohānes baptista ab eis est incarceratꝰ ⁊ occisus. sī militer iacobus frāt iohānis ⁊ stephanꝰ ⁊ alij discipuli xp̄i ⁊ similiter pphete multi in testamēto veteri. c Rex aūt cū audisset iratus est. qz a deo merito p talibꝰ sunt puniti.
d Et missis exercitibꝰ suis. s. exercitu romanoz̄ sub pncipibus tyto ⁊ vespasiano qui ex diuina ordinatione venerunt cōtra hierlm. xlij. anno post christi passionē. e Perdidit homicidas illos. qz ī vltionē sāguinis christi ⁊ suoz̄ discipuloz̄ ab exercitu romāoz̄ sūt trucidati ⁊ captiuati ꝺ iudeis vsq̄ ad decies centū milia: vt dicit Joseph⁊ i libro de iudaico bello. f Et ciuitatē illoz̄ succēdit: qz tūc hierlm successa ē ⁊ templū in ea. g Tunc ait seruis suis. Hic ꝓfr describitur vocatio gētiū benigna: qz iudeis repellēribꝰ fidē xp̄i ab apostolis predicatā: apli de mādato dñi trāsierūt ad p̄dicā dū gentibꝰ p totū mundū: ⁊ ipsi deuote susceperūt fidē christi ad p̄dicationē aplox. ⁊ hoc est qđ dr Act. xiij. vbi Paulus loquēs iudeis induratis. dixit sic: Vobis oportebat p̄mū loqui verbū dei: sed qñ repellitis illud ⁊ indignos vos iudicatis eterne vite: ecce cōuertimur ad gētes: sic enim pcepit nobis deus: ⁊ hoc est quod dicitur: Tūc ait seruis suis. i. apostolis suis ⁊ alijs discipulis p diuinā reuelationē.
h Nuptie quidem parate sunt. i. mysteria christi īpleta sūt.
i Sed qui inuitati erant. s. iudei vt visum est. k Nō fuerunt digni. ꝓpter suā incredulitatē. l Ite ergo ad exitus viarū. i. ad dispsionē gentiū. m Et quoscunqz inueneritis vocate ad nuptias. qz nullꝰ volēs fidē catholicaz recipe repellendꝰ est. n Et egressi serui eiꝰ in vias cōgregauerunt oēs quos inuenerūt bonos ⁊ malos: qz in ecclia militante admixti sūt boni cū malis. o Et impletę sūt nuptie discūbentiū. qz fides catholica diffusa est p orbē vniuersū.
p Intrauit aūt rex vt videret discūbētes. discernēdo. s. merita et demerita credentiū. Intrat aūt dupliciter: generaliter intrabit in futuro iudicio. specialiter in morte cuiuslibet hominis. q Et vidit ibi hominem nō vestitū veste nuptiali. Ista vestis nuptial⁊ ē charitas q̄ diuidit inē filios regni ⁊ p ditionis: vt dicit Aug⁊. Dicit autē vestis nuptialis ſm Hiergo. quia ea indutus christꝰ ad nuptias vēit quando ex charitate incarnari voluit. Sequit: r Amice quomodo huc intrasti. vocatur autem amicus peccatoz̄ ꝓpter naturam: que ad imaginem dei facta est. ⁊ ꝓpter fidem informem q̄ dei donum est: licet non sufficit ad salutē.
s At ille obmutuit. quia nullus potest respōdere deo: sed ꝓpria arguente conscientia conuincitur ⁊ mutus efficitur.
t Tūc dixit rex mini. i. angelis executorib⁊ diuine iusticie.
v Ligatis manibus ⁊ pedibus. qz post mortem non potest peccator bonū operari nec ad salutem reuerti. x Mittite eū in tenebras exteriores. Tenebre enī interiores sūt tenebre mētales quas solū habent modo peccatores. tenebre vo exteriores sunt tenebre corporales quas cū predictis habebunt post mortē: qū in infernū detrudent⁊ p diuinā sentētiā.
y Ibi erit fletꝰ ⁊ stridor dentiū. hoc. ſ. expositū est ca. xiij.
z Multi autem sunt vocati. s. ad fidē catholicā. a Pauci vo electi. s. ad gl̄iam: qz pauci sūt. s. cōparatiue respectu illoz̄ qui sunt vocati ad fidē. b Tunc abeuntes pharisei. Hic ostendūtur iudei cōtradictores diuine veritat⁊ ipsam impugnādo. ⁊ diuidit in tres ptes: qz primo impugnauerūt xp̄m de veritate iusticie. scōo de veritate doctrine. ibi: In illa die. tertio de veritate vite. ibi: Pharisei aūt audiē. Dīa in duas. qz primo ponit phariseoz̄ fallax interrogatio. secūdo ipsius christi vera rñsio. ibi: Cognita aūt iesus nequicia eorum. Circa primū aduertendum q̄ pharisei maliciose cō spirabant contra christum: quoꝝ malicia ꝓmo ostendit. ⁊ b q̄druplicit. ꝓmo in b qō ꝺr: c Cōsiliū inierūt. vt ex colloquio eōi melioꝰ ppenderēt q̄liter possent eū decipere. scōo cuz dicitur: d Vt caperēt eū in sermone. qz non poterant eū capere in malo opere: et qz facilioꝰ capit hō in verbis q̄ in factis. tertio cum subditur: e Et mittūt ei discipulos. s. i. homines xp̄o īcognitos ſm estimationē eoz̄: vt cōa ipis audaciꝰ loqueret: ⁊ laxaret linguā ad aliq̄d dicēdū vñ posset capi. q̄rto cū subdit: f Cū herodianis. Isti enī herodiani erāt milites herodis: qz ista q̄stio fuit facta christo feria quarta añ passionē suā. ⁊ de herode legit⁊ q̄ ipse erat in hierusalem cū exercitu suo in die passiōis: qz venerat ī hierlm ꝓpt solēnitatē paschalē. sic ꝙ milites herodis missi sūt cū discipulis phariseorum vt

† ū. 21. d

† ū. 20. b.

† ū. 15. c

† Mar. 12. d Luce. 20. c

tribut' ꝓpositus est herodes antipatr' filꝰ alienigena ⁊ ꝓselitus rex iudeis ab augusto ꝟsti tutꝰ. Erat ꝑ sedition in pplo alijs dicētibꝰ debere dari tributa ꝓ securitate ⁊ q̄ete cū romāi ꝓ omnibus militent. phariseis ꝟ nitētibꝰ non debere pplm dei q̄ decimas soluit: ⁊ cetera q̄ lex dicit humanis legibꝰ subiacere. Mittunt igit pharisei si possent decipere a Non est tibi cura ⁊c. Illuc ꝓ uocāt vt deū magis timeat q̄ cesarē. Et iō nō debere solui tributa dicat: vt herodiani quasi auctorem seditiōis teneāt. b Hypocrite. Quia aliud sunt ⁊ aliud simulāt.

c Reddite ꝑ. vt sicut cesar exigit ipsiꝰ effigiē sue imagīs: sic ⁊ deꝰ alaz lumine sui vultꝰ signatā.

d Saducei ⁊c. due erāt hereses iudeis. Pharisei oꝝ q̄ ꝓferebāt iusticiā traditionū ⁊ obſuatiōnū ⁊ saduceoꝝ q̄ ⁊ ipsi vendicabāt sibi q̄ nōdū erāt. i. iusti. Saducei nāq̄ iusti iterp̄tāt q̄ resurrectionē corpoꝝ nō credūt: ⁊ animas iterire putāt cū corpe. turpitudinē fabule fingūt q̄ delirameti eos ſarguat q̄ resurrectionē asserūt. p̄tāt fieri vt ī gēte eorū ꝟ aliqn accidrit

Christice. Mysti. hi oēs septē reprobi sē q̄ tota hac vita q̄ septez diebꝰ ē: sterilꝰ a bono operē sē: q̄bꝰ miserē mortuis. ad vltimū mūdana ꝟsatio que sine fructu ē trāsibit

e Errat'. iō q̄ nesciēt' scripturas. Vñ sequit vt nesciāt virtutē dei.

f In resurrectione enim neq̄ nubent neq̄ nubentur: sed erunt sicut angeli dei in celo.

g Exurgent enim mortui et non resurgent: uxores ducent et non uxores ducentur.

h Sed neq̄ mori ultra poterunt: equales enim angelis sunt et filii sunt dei: cum filii sint resurrectionis.

i Quod autem mortui resurgant: et moyses ostendit super rubum: sicut dixit illi deus dicens: Ego sum deus abraham et deus ysaac et deus iacob.

k Non est autem deus mortuorum: sed viuentium. Vos ergo multum erratis.

l Et audientes turbe mirabantur in doctrina eius.

m Pharisei autem audientes quia silentium imposuisset sadducеis: conuenerunt in unum.

n Et interrogauit unus ex eis legis doctor: tentans eum et dicens:

o Magister quod est mandatum magnum in lege?

p Ihesus autem dixit illi: Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo: et in tota anima tua: et in tota mente tua.

q Hoc est maximum et primum mandatum.

r Secundum autem simile huic: Diliges proximum tuum sicut teipsum.

s In his duobus mandatis uniuersa lex pendet et prophete.

t Congregatis autem pharisеis interrogauit eos ihesus:

u Dicens: Quid uobis uidetur de christo? cuius filius est? Dicunt illi: dauid.

v Ait illis: Quomodo ergo dauid in spiritu uocat eum dominum dicens:

w Dixit dominus domino meo: sede a dextris meis:

x Donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum?

y Si ergo dauid uocat eum dominum: quomodo filius eius est?

z Et nemo poterat ei respondere uerbum: neque ausus fuit quisquam ex illa die amplius interrogare eum.

a ſ quasi laudat' mꝑteriū sui cordis simplici/ citer eis apiat: eosq̄ velit habere discipulos'.

nis dicentes: Magister scimꝰ a
q̄ verax es: ⁊ viam dei in veri b
ſ nō times ꝓclarā ꝑsonā.
tate doces: ⁊ nō est tibi cura ꝺ c
a ſ indiscrete dicis veritatem maioribꝰ et minoribus.

a aliquo. Nō enī respicis ꝑsonā hominū. Dic ergo nobis q̄d tibi videtur: Licet censum dari d
cesari an non? Cognita autez e
a ſ dolositate. b ſ nō ſm verba eoꝝ blāde: ſ ſm cōscientias eoꝝ aspere.
iesus neq̄tia eoꝝ ait: †Quid f
ſ q̄ aliud est in corde: et aliꝺ simulāt oze.

b me tentatis hypocrite? Ostē/ g
a ſ denariū q̄ ꝑ censu soluit: q̄ ⁊ habet imaginem cesaris q̄ ꝑ decē numis cōputabat.
dite mihi numisma census. At
a ſ gen⁹ numi q̄ ꝑ decē numis cōputabat.
illi obtulerunt ei denarium. h
a ſ satis patet q̄ non de ignorantia interro/gat: sed vt ad verba eoꝝ cōperentur rādeat.
Et ait illis iesus: Cuius ē ima i
go hec et superscriptio? Dicūt
ſ tiberij ꝓuigni augusti sub quo passus ē dominus.

c ei: Cesaris. Tūc ait illis †Red/ k+
ſ triburum pecuniam.
dite ergo que sunt cesaris cesa
ſ decimas: victimas. ſ qui credere debuerunt mirantur q̄ non habeant tentandi locū.
ri: et que sunt dei deo. Et audi
entes mirati sunt: et relicto eo
a ſ infidelitatem reportantes. ſ quo pharisei abierunt.
abierūt. †In illo die accesserūt l
a ſ qui interpretantur iusti. ſ vt per frequētiam vincerent.

d ad iesum saducei qui dicūt nō
ſ pharisei credebant es anime et corporis resurrectionem: sed saducei etiam animas interrire cum corporibus.
esse resurrectionem: et interro
gauerunt eū dicentes: Magister: moyses dixit: si quis mortuus fuerit non habens filiū: vt ducat frater eius uxorez illius: vt suscitet semē fratri suo. †Erant autez apud nos septē † fratres ⁊ primus uxore ducta defūctus est: et non habens semen reliquit uxorem suaz fratri suo: similiter secundus et tertius usq̄ ad septimum. Novissime autem omnium et mulier defuncta est. In resurrecti m
a ſ opinabantur q̄ ſi resurgerent q̄ ita tunc sicut nunc in hoc seculo viuerent.
one ergo cūius erit de septem uxor? Omnes enim habue/ n
runt eam. Respondens autez o
iesus ait illis: Erratis: nescien p q
ſ que resurrectionem asserunt. a ſ qua potest corpora suscitare.
tes scripturas neq̄ virtūtē dei. r

ozum vt discipuli possent eū capere in sermone: ⁊ milites statim raperent eum vt punirēt in corpore. Sic ergo pat et qualit malicioſe agebant cōtra eū verbo: q̄ primo cōmēdāt eū verbis: vt facilī⁹ iducāt eū ad dicendū aliq̄d ꝺ ptātē cesaris: de q̄ volebāt sibi facere q̄stionē vt videbīt. dicūt ꝙ sic: a Magister scimꝰ q̄ verax es. in vita. b Et viā dei in ve. do. in sana doctria. c Et nō est ti. cu. de aliq̄. in q̄ apparet tua iusticia: ⁊ sic eū cōmē dāt: licet fallacit de veritate vite doctrine ⁊ iusticie. q. d. non dimittes timore cuiuscūq̄ hoīs ēt imperatoris dicere veritatē: ⁊ tūc ꝓponūt q̄stionē ḥrigosā apꝺ eos dicētes: d Licet cē. da. ce. an nō. Ista q̄stio habuit oꝛtū a tpe natiuitat' xp̄i: q̄ ꝑ put hr̄ Luce. ij. Cesar Augustus ꝑcepit vt describerēt vniuersus orb̄ ⁊ hr̄ descriptio primo facta est in iudea: q̄ est in medio terre habitabilis: ⁊ in ista descriptione oēs ibāt ad ciuitates de quib⁹ erant oziūdi: vt ꝑ iterent se reddituros tributū cesari: tūc surrexit q̄ dā nomīe iudas natiōe galile⁹: q̄ dicebat hr̄ ē iudeis illicitū. q̄ † Dar. 12. b
.s. recognoscerēt aliquē dñm in terris: ſz solū deū q̄ in celis est: ⁊ multos traxit ad se: vt hr̄ Act. v. ⁊ Joseph⁹ idē refert. xx. lib. antiq̄tatū: ⁊ ex tūc aliq̄ huic opinioni adherebant: q̄ ista opinio erat ꝑ libertate ꝑpl'i: ⁊ ꝑ honore ipsi⁹ dei videbatur: ecōtrario alij asserebāt q̄ erat licitū dare tributū romanis: q̄ ꝑ defensione patrie militabāt: ⁊ ab hostib⁹ ⁊ a latronib⁹ defēdebāt: ⁊ pacē inter hoies ꝟseruabāt ⁊ iusticiā: hāc aūt q̄stionē malicioſe ꝓposuerūt xp̄o: vt si diceret nō esse licitū statim caperet tāq̄ ꝙri⁹ imperatori: si aūt diceret ee licitū videret ee ꝙri⁹ libertati ppli ⁊ diuino honori: ⁊ sic incurreret malivolētiā ppli. e Cognita āt iesus neq̄cia. Hic ponit' xp̄i rūsio. Primo rādet ad eoꝝ itētionē. L

f Quid me tēptat' hypocrite: q. d. nō q̄ritis vitatē addiscere: ſz me in verb̄ capere. ⁊ ꝓpt hr̄ vocat eos hypocritas: q̄ aliꝺ ptē debāt ⁊ aliꝺ intēdebāt. Cōſeq̄nt rādet ad q̄stionē: g Ostē/ † 25. q. fi. c. Quemor. ce. dite mihi numisma cen. i. numū q̄ dat annue ꝑ cēsu imperatori.

b At illi obtu. ei. dena. q̄ iste num⁹ q̄ debat ꝑ annuo censu a q̄libet capitaneo dom⁹ valebat. x. nūmos vsuales. ⁊ ideo vocabat denari⁹ et erat de argēto. i Cuius est imago? ⁊c. q̄ imago cesaris erat impꝛssa in illo denario ⁊ nomē ei⁹ in circūitu.

k Tūc ait illis red. ⁊c. q̄ reddere debitū oīb⁹ ē bonū ⁊ iustum nō est aūt incōueniēs nec ꝓtradictio q̄ hō sit subdit⁹ homi in tē poralib⁹ ⁊ deo imediate in spūalib⁹: ⁊ maxime q̄ iuranerāt iudei seruare fidelitatē ⁊ reddere tributuz romanis a tpe pōpei q̄ indeā fecit tributariā romanis: ⁊ audiētes mirati sūt: ⁊ relicto eo abierūt sic ꝓfusi. l In illo die. Hic ꝟñr ostendit quō impugnauerunt xp̄m indei in veritate doctrine ad quā pertinet resurrectio mortuoꝝ que est de articulis fidei. ⁊ primo circa hoc ponitur iudeoꝝ interrogatio. Secūdo christi rūsio. ibi: Respōdens aūt iesus. Circa primū aduertendū q̄ inter iudeos qui dā erant qui vocabantur saducei: qui recipiebāt tm̄ quinq̄ libros moysi: ⁊ dicebant animā homis mortalē: ⁊ ꝑ ꝟsequēs negabāt resurrectionē ſm q̄ Josephus refert de istis. xx. libro antiquitatum: ⁊ magister in historijs vbi plenius tangitur diuersitas que erat in sectis iudeoꝝ: quod ꝓpter brevitatez omitto. Isti ergo mouerunt questionē que videbāt eis insolubilis: ⁊ ꝑpter hoc videbatur eis resurrectio mortuoꝝ impossibilis. Et ponitur casus de muliere que desponsata est septem fratribus successiue: quia quando aliquis moriebāt sine filio: frater eius tenebatur accipere vxorē ad suscitandū semē fratri suo: ita q̄ primus filius natus non ascribebāt generanti sed mortuo fratri: † Dar. 12. b
ſz q̄ scribit Deut. xxv. ista ergo mulier sine prole susceptа mortua est post omnes fratres. ⁊ ideo ꝓponūt questionez christo.

m In resurrectione ergo cuius erit vxor de septem. q. d. ipossibile est q̄ detur alicui eoꝝ determinate. cuius causa subdit:

n Omnes enim habuerunt eam: ⁊ per cōsequēs eadē ratione si debeat assignari vni: ⁊ alteri. Item nō videtur possibile q̄ detur septē fratribus simul: quia est contra legez moysi q̄ duo fratres simul coniūguntur vni mulieri matrimōialiter: ⁊ ex hoc intendūt ꝟcludere q̄ ipossibile sit animā imortalē ee ⁊ hoiez resurgere. o Respōdēs aūt iesus. Hic pōit' xp̄i rūsio. vbi tria facit ꝑ ordinē: q̄ primo oñdit eoꝝ errorē: ⁊ erroris cām dicēs:

p Erratis. in hoc supple q̄ resurrectionē negat'. q Nesciētes scripturas. Ipi enī nō recipiebāt scripturas ꝓphetarum in quib⁹ fit expꝛssa mētio de resurrectiōe mortuoꝝ: vt hr̄ Dan. xij. Multi qui dormiūt in puluere terre euigilabūt ⁊c. ⁊ Ezech. xxxvij. Facta est sup me man⁹ dñi ⁊c. Et ex ignorantia istarum scripturarum procedebat error eorum. Secunda causa tangit cum subditur: r Neq̄ virtutem dei. si enim bene considerassent virtutem dei: que potest aliquid ex nihilo facere: q̄ ipi habebāt necesse ꝟcedere ex q̄ recipiebāt libros moysi vbi fit expꝛssa mētio de creatiōe mūdi: nō negarēt q̄n posset resuscitare mortuos. Secundo soluit argumentum eoꝝ. dicens:

In resurre.

a In resurrectiõe. Resurgent quidẽ corpora que possent nubere ⁊ nubi qõ ỹ bis ỹz qui habẽt mẽbra genitalia: ℔ alia rõne nõ nubet. b De resurrectione ⁊c. hoc quidem de resurrectiõis ỹditionib⁹ que/stioni ꝓposite reddidit. De ipsa ℟o resurrectiõe cõtra

† 31.q.1.c.fi. infidelitatẽ eoꝝ ita ait: De resurrectione aũt mortuorũ. Ita testimoniũ ponit: quo videt ambiguũ: vel non satis ad resurrectionis ꝑtinet veritatem: qz illi ꝓphas (vbi apta sũt testimonia) non recipiunt: sed tñ ąnq̃ libros moysi. Et hic de resurrectione: ⁊ alibi de diuinitate quedam cõa cõtẽ ꝓtribus inuenit

D Matth.7. dñs dixisse: non vt daret scim canib⁹: ⁊ mitteret margaritas ante porcos: sed quia inter eos qui tentabãt erãt aliqui q̃ vtilit audebant: q̃s ꝓ alio rum immundicia negligi non opoz/tebat. c Nõ legistis. In moyse quẽ recipitis: alio ąn posset aptiora de resurrectiõe testimonia ꝓphetarum dare: sed ꝓphetas saduceꝝ nõ recipiũt. d Deꝰ abraã ⁊c. q̃ iã mortui erãt qñ hec dicebat. ergo ꝓ ℔ animas ꝓbat permanere post mortẽ: nõ enim diceret deꝰ nõ existẽtiũ. Et sic introducit et corpoꝝ resurrectio q̃ cũ animabꝰ bona vel mala gesserũt.

Luc.20.g Deꝰ abraã ⁊ isaac ⁊ iacob. ꝓ ℔ ꝓbat eternitatẽ animarꝝ. ⁊ statiz infert: Nõ est deꝰ mortuorũ sz viuentiũ. vt cũ ꝓbauerit animas ꝑmanere post mortẽ: consequẽter introduceret etiã corpoꝝ resurrectio que cum animabus bõa vel mala gesserunt e Silentiũ. Nota venena inuidie supari posse: sed difficile conꝺescere.

f Cõuenerũt. vt ml'titudie vicerent quẽ nõ poterãt rõne. In tẽtãdo cõueniũt q̃ i doctrina ꝓtrarij sunt. Jã cõfutati erant in ostensione denarij: iã viderãt etiã saduceos obmutescere: sz tñ malinolẽtia ⁊ liuor

Mar.12.c nutrit ipudẽtiã. g Tẽtãs eũ ⁊c. Mar. ait: q̃ ei sapiẽt rñdẽt dñs dixerit: nõ lõge es a regno dei. ꝑtuit eũ fieri vt q̃ tẽtãs venit respõso domico conuersus sit. Vel tentatio non est mala quasi volẽs decipere: sed cauta volentis amplius experiri ignotum. h Diliges dominum deum tuũ. Fictã conscientiã interrogantis dñs ꝓtimo responso percutit. Deꝰ tuꝰ vn⁹ ẽ. Nõ assumes nomẽ dei tui i vanũ. Obserua diez sabbati. hec tria ad dilectionẽ dei ꝑtinẽt. Cuꝰ cogites vnitatẽ: veritatẽ: volũtatẽ.

i Ex toto corde. Integritas fidei exꝑimitur. In tota aĩa ꝓfecta obedientia exigit. In tota mẽte ꝓfecta obedientia ostendit.

℔ In his

a In resurrectione enĩ neq̃ nubent. i. viri non accipient vxores. b Neq̃ nubent. i. mulleres nõ accipient a viris: qz homies nõ resurgent ad vitã carnalẽ ci/bis ⁊ venereis vtentẽ. c Sed erunt sicut angeli dei. viuẽtes visione ⁊ fruitiõe dei: ⁊ sic patet eorum argumentum nihil concludere: qz illa incõuenientia ad que deducebant non sequuntur nisi ex suppositione q̃ actꝰ carnales venereorum sint i

ℑ viri ꝓducent.

a †In resurrectiõe enĩ neq̃ nubent a†
ℑ semine ꝓducentur. ℑ ecce spũalis cõuersatio. i. sine labe corruptiõis visiõe dei fruẽt q̃ ibi erũt.
neq̃ nubentur: sed erunt sicut an b c
geli dei in cẽlo. De resurrectione
ℑ in moyse quẽ recepistis
c autem mortuorũ non legistĩ qõ
dictum est a domino dicente vo/
b bis: † Ego sũ deus abraam: ⁊ de b
us isaac: ⁊ deus iacob? Non est
deus mortuorum sed viuentiũ.
ℑ simpliciẽ gradiẽtes miracla venerantes sequũtur doctrinam.
Et audientes turbe mirabantur
in doctrina eius. ℙharisei autez e
ℑ sapienti responsione.
e audientes q̃ silentium iesus im/
a ℑ non habentibus quid dicerent.
f posuisset saducẽis: conuenerunt f
a ℑ vnus ꝓ omnib⁹ legis doctor: vt si vincat: oẽs victores habeantur: vl si vincit sol⁹ erubescat.
in vnũ: ⁊ interrogauit eũ vnus ex g
a ℑ nõ scire desideras. b ℑ cui⁹ nõ vult eẽ discipu.
g eis legis doctor tẽtans eũ. Ma/ b
a ℑ egregium. i+
gister quod est mandatum mã/
ℑ id est diligere debes.
b gnum in lege? Ait illi iesus: † Dili k
i ges dominum deum tuum ex to l
a ℑ ex toto intellectu: vt nullũ i cõfessiõe diuinat re liqs error locũ. b ℑ. i. volũtati: vt nihil ei ꝓriũ vel
tõ corde tuo et i tota anima tua:

† Exo.3.b Mar.12.c

† Deu.6.d

mas ꝓbat permanere post mortẽ: nõ enim diceret deꝰ nõ existẽtiũ. Et sic introducit et corpoꝝ resurrectio q̃ cũ animabꝰ bona vel mala gesserũt. Deꝰ abraã ⁊ isaac ⁊ iacob. ꝓ ℔ ꝓbat eternitatẽ animarꝝ. ⁊ statiz infert: Nõ est deꝰ mortuorũ sz viuentiũ. vt cũ ꝓbauerit animas ꝑmanere post mortẽ: consequẽter introduceret etiã corpoꝝ resurrectio que cum animabus bõa vel mala gesserunt e Silentiũ. Nota venena inuidie supari posse: sed difficile conꝺescere.

f Cõuenerũt. vt ml'titudie vicerent quẽ nõ poterãt rõne. In tẽtãdo cõueniũt q̃ i doctrina ꝓtrarij sunt. Jã cõfutati erant in ostensione denarij: iã viderãt etiã saduceos obmutescere: sz tñ malinolẽtia ⁊ liuor nutrit ipudẽtiã. g Tẽtãs eũ ⁊c. Mar. ait: q̃ ei sapiẽt rñdẽt dñs dixerit: nõ lõge es a regno dei. ꝑtuit eĩ fieri vt q̃ tẽtãs venit respõso domico conuersus sit. Vel tentatio non est mala quasi volẽs decipere: sed cauta volentis amplius experiri ignotum. h Diliges dominum deum tuũ. Fictã conscientiã interrogantis dñs ꝓtimo responso percutit. Deꝰ tuꝰ vn⁹ ẽ. Nõ assumes nomẽ dei tui i vanũ. Obserua diez sabbati. hec tria ad dilectionẽ dei ꝑtinẽt. Cuꝰ cogites vnitatẽ: veritatẽ: volũtatẽ.

i Ex toto corde. Integritas fidei exꝑimitur. In tota aĩa ꝓfecta obedientia exigit. In tota mẽte ꝓfecta obedientia ostendit.

℔ In his autem audientes christi predicationem penituerunt: et sic ad principes redierunt: et cum quererent ab eis quare non adduxissent eũ. responderunt: nunq̃ locutus est sic homo. consequenter ꝓponitur questio: i Magister quod est mandatuz magnum in lege? credebat enim q̃ statim responderet de mãdato primo prime tabule: Non habebis deos alienos. ⁊ tunc habuisset argumentũ ꝓtra eum de ꝑcepto charitatis qõ est maius: sicut et charitas est maior virtus ipsa fide.

k Ait illi iesus. Hic ponitur christi responsio. l Diliges dominum deum tuum ⁊c. hoc est primum et maximum mandatum. hic tria sunt videnda de ipso ꝑcepto charitatis. primum est qualiter sit intelligendũ. secundo qualiter sit primum. tertio qualiter implendũ. Circa primũ sciendũ q̃ istud ꝑceptũ in quattuor locis traditur in scriptura. s. Deut. vj. vbi ponuntur tria: Diliges dominũ deum tuum ex toto corde tuo ⁊ ex tota aĩa tua: ⁊ ex tota fortitudine tua. ⁊ ℔ Mar. xxij. vbi dimittit fortitudo: ⁊ duobꝰ aliꝭ additꝭ vnũ q̃ deꝰ diligaẽ ex toto corde ⁊ ex tota aĩa ⁊ ex tota mẽte. Marc. ãt. xij. ponũt ista tria ⁊ addit q̃rtũ. s. ex tota virtute: qđ est idẽ cũ eo qđ ỹz Deut. vj. ⁊ ex tota fortitudie. ⁊ eodẽ mõ Luc. x. hr: nisi q̃ ỹz ibi ex oĩb⁹ viribꝰ tuis. qđ idẽ ẽ cũ eo qđ ỹz: ex virtute vl ex fortitudie: ⁊ sic ptz q̃ q̃rtus ista sũt de rõe isti⁹ ꝑcepti. s. diligere deũ ex toto corde: ex tota mẽte: ex tota aĩa ⁊ ex tota fortitudie. cuⁱ⁹ rõ est: qz diligere ẽ actꝰ volũtat. Duplex ẽ aũt actꝰ ipsi⁹. vn⁹ ẽ elicitꝰ ⁊ alt imperatꝰ. Actꝰ aũt elicitꝰ est q̃ ĩmediate egredit ab ipsa volũtate: ⁊ iste actꝰ tãgit cũ ỹz: Diliges dñm de. tu. ex toto corde tuo. i. ex tota volũtate: qz sic ex corde oritꝰ mot⁹ ad alias ꝑtes corꝑis: ita volũtas mouet alias potẽtias aie. Actꝰ ãt imperatꝰ volũtatis est actꝰ alteriꝰ potẽtie mote ad suũ actũ ꝓ ipam volũtatẽ. ꝓ volũtatẽ ãt informatã charitate mouet intellectꝰ ad assentiẽdũ his q̃ sũt fidei ⁊ ad meditãdũ ỹ deo dilecto: ⁊ iste actꝰ significat. cũ ỹdit: In tota mẽte. ibi enĩ accipit mẽs ꝓ ipso intellectu: vlteriꝰ ꝓ volũtatẽ mouet appetitꝰ sensitiuꝰ vt ꝓ formet suꝑiori pti: qz sic sphera suꝑior mouet inferiores suo motu: ita volũtas appetitũ sensitiuũ: vt hr. ĩ. de aĩa. ⁊ iste actꝰ notat cũ ỹz: Et in tota aĩa. ꝓ aĩam ei ℔ intelligit ꝓs sensitiua: ℑm qđ scribit Sen. j. Fact⁹ ẽ hõ in aĩam viuẽtẽ. i. vitã aĩalẽ ⁊ sensibilẽ corꝑi dãtẽ: vt dicit glo. vlteriꝰ ꝓ voluntatẽ mouet potẽtie motiue ⁊ executiue ad operandũ ex dilectione. ⁊ hoc notat cũ subdit: Ex tota fortitudine tua: vl ex oĩb⁹ viribꝰ tuis: qđ idem est. patet ergo primũ. Circa secundũ cõsiderãdũ q̃ aliq̃d dicit primum dupliciter.

Exo.20.a Deut. 5.a Exo.20. b

a Jn his duo.nã ideo due tabule legis date sunt in qb⁹ erãt x.p̃cepta legꝭ q̃ sũt decachordũ psalteriũ. Tria in vna q̃ sũt ad deũ.vij.in altera q̃ sũt ad ꝓximũ. Jn ꝓma ꝑmũ est: Ego sum dñs de⁹ tu⁹ q̃ eduxi te ɔ terra egypti. Nõ hẽbis deos alienos: qz xp̃s cũ patre ⁊ filio ⁊ spũsctõ vn⁹ ẽ de⁹. Secũdum: nõ assumes nomẽ dei tui inuanũ. i. nomẽ xp̃i nõ ɔz in vanũ accipit: vt putem⁹ eũ factum per quẽ oĩa facta sũt. ℣Quia xo vn⁹ de⁹ est pat̃ ⁊ filius⁹ et spũsctus. Jn spũsctõ. i. in domo dei reqes nob ꝓmittit. vñ tertiũ sequit: Memento vt diẽ sabbati sctifices: i eo ñ facies oĩe op⁹. Jn altera tabula. Honora patrez ⁊ matrẽ: ⁊ nõ occides: nõ mechaberis nõ furaberis: nõ falsũ testimonium dices: nõ ɔcupisces vxorẽ ꝓximi tui: nõ ɔcupisces rẽ ꝓximi tui. b De xp̃o. sive venit sive vẽturꝰ credit: quẽ puruz hominẽ asserit. c Dixit. Jstud dicere est equalẽ sibi filiũ generare.

d Dño. Nõ fm q̃ de eo nat⁹: sz q̃ de patre sp̃ fuit. e Quõ. Repugnãtia sũt hec fm vr̃m intellectũ. f Et nemo ⁊c. Mota venena iuidie supari possunt: sz difficile cõq̃escere.

Tunc lo

Nico.de lyra

pliciter. Ano mõ ozigine: ⁊ sic illa que sunt ip̃fectioza ꝓza sũt in illis q̃ ꝑcedũt de potẽtia ad actũ: vt ɔz. ix. Metaphysice. Alio mõ ɔz aliq̃d ꝑmũ diꝯnitate seu ꝑfectiõe. b ergo scõo mõ ꝓmittatis mãdatũ de dilectiõe dei ɔz ꝓmũ: qz ozigine dilectio ꝓximi ꝓioz est fm qõ dicit beat⁹ Joh. j. canonica ca. iij. Qui nõ diligit fratrẽ suũ quez videt: deũ quẽ nõ videt quõ ꝑt diligere. ⁊ sic patet secũdũ. Circa tertiũ cõsiderãdũ q̃ totũ ⁊ ꝑfectũ idẽ sũt: vt habẽt. iij. physico ꝛ. ⁊ ideo dilligere deuz ex toto corde ⁊ ex tota aĩa: ⁊ sic de aliis ẽ diligere ex ꝑfecto corde vel ex ꝑfecta aĩa: ⁊ sic de alijs. Perfectũ aũt dicit aliq̃d duplicit. Ano mõ qñ nihil sibi deest de ꝑfectiõe sibi possibili. Alio mõ qñ nihil sibi deest de ꝑfectiõe sibi debita vel cõpetenti: sicut bõ medio / cris stature ɔz ꝑfecte q̃titatis: licet nõ habeat q̃titatẽ gigãtis. sic ergo acciꝑẽdo ꝑfectũ ꝓmo mõ: sic implẽt ꝓceptũ dilectiõis i patria: qz mẽs ibi ferꝭ in deũ totaliter ⁊ ꝑfecte q̃tum sibi possibile est ⁊ sine aliqua interruptione: ⁊ fm b dicit Aug⁹. libro ɔ ꝑfectione iusticie q̃ mãdatũ charitat̃ solũ ip̃lebit in patria: vbi erit charitas ꝑfecta. Si aũt accipiat̃ ꝑfectũ: secũdo mõ sic implẽt in via: qñ nihil diligit contra deũ. Jsta ei ẽ ꝑfectio q̃ debet inesse ex debito necessitatis: ⁊ b sufficit ad salutẽ. Diligere ergo deũ ex toto corde b mõ est sic diligere deũ q̃ nihil diligat ɔtra ip̃m. Sequit: a Secundũ ãt simile est huic: Diliges ꝓximũ tuũ sic̃ teip̃m. i. ad eãdẽ beatitudinẽ ad quã diligis te. b Jn his duob⁹ mãdat̃ vniuersa lex pendet ⁊ ꝓphete. Sicut ei in speculatiuis oẽs ꝯclusiões dependent ex hoc ꝓncipio: de quolibet affirmatio vel negatio: sic in ogabilib⁹ oĩa dependẽt ex dilectione dei principaliter: et ꝯsequẽter ex dilectiõe ꝓximi. ꝓpter hoc oĩa mãdata legꝭ ⁊ monitiones nõ sũt nisi quedã explicationes istoꝝ duoꝝ mãdatorũ: qz omnia ordinant̃ ad dilectionẽ dei ⁊ ꝓximi: vt patet ꝛtuenti. ⁊ similiter doctrina ꝓphetarũ ad hoc ordinat̃. c Cõgregatis aũt phariseis. Dic ꝯr ostendit̃ phariseos esse ɔtradicto res diuine veritatis errozi ɔtrario adherẽdo. Ad cui⁹ euidẽtiam ꝯsiderãdũ q̃ licet pharisei ⁊ legisperiti cognouerũt in principio iesum esse verũ xp̃m: ⁊ ꝑ consequens deum ⁊ hominem: vt. ꝛ. dictũ est ca. ꝓcedenti sup illud: Dic est heres: qz tũ ꝓceperũt cõtra eũ odiũ ⁊ rãcorẽ. ió hec vera estimatio corrupta est in eis aliq̃ mõ: vt supra dictũ est. ⁊ ideo inceperũt eũ negare et ꝑsequi tanq̃ blasphemum: qz dicebat se esse filiũ dei: ⁊ ꝑ cõsequens incipiebant corrumpere scripturas ⁊ deprauare que loquebant de eiꝰ diuitate. ꝓpter qõ xp̃s fecit eis istam q̃stionez de christo. d Cuius filius est? Dicunt ei dauid. solũ. s. diuinitatẽ negando. e Ait illis. arguendo. s. in cõtrarium.

f Quõ ergo dauid in spiritu: id est spiritusancto inꝑpirat⁹.

g Vocat eũ dñm dicens: Dixit dñs dño meo ⁊c. Qz enim ista scriptura intelligat̃ de christo: patet: quia ipsi pharisei non negauerunt ꝫ: immo concesserũt. b Sede a dextris meis ⁊c. Sedere autem a dextris̃ vno modo accipit̃ ꝓ equalitate: ⁊ sic christus fm q̃ deus: sedet ad dextrã. Alio mõ est esse in potiorib⁹ bonis: ⁊ hoc mõ conuenit christo fm humanitatẽ: quia vt sic in gloria ꝓest angelis. † Leui.19. c

i Donec ponã inimicos tuos scabellum pedũ tuoꝝ. Jstud cõplebit in iudicio quando omnia perfecte subiciẽtur homini christo. k Si ergo dauid vocat eũ dominũ quõ est filius⁹ ei⁹? q. d. cũ fm naturã humanã sit filius⁹ dauid: ⁊ ꝓ consequens eo inferioꝛ oporteat ponere in eo aliã naturã ꝓ quam sit dominus eius et eo superioꝛ. ℞ autem est diuina: ⁊ sic in christo due sunt nature: diuina ⁊ humana. l Et nemo poterat ei respondere: quia non poterant scripturam negare. Considerandum tamen q̃ iudei moderni diuinitatẽ christi negantes dicũt ꝓdictã auctoritatem dictã esse ad litterã de abraam: ⁊ q̃ elieçer dispẽsatoꝛ dom⁹ abrae fecit hunc psalmũ: agens deo gratias de victoria quam habuit abraã de q̃nq̃ regib⁹: vt habet̃ Genẽ. xiiij. p⁹ quã victoriam apparuit dñs abrae. dicẽs: Noli timere abraam ego ꝓtector tuus sum: et merces tua magna nimis. Dicunt ergo q̃ elieçer loquit̃ sic: Dixit dñs. i. deus celi qui est dñs omnium. Domino meo: abraã. Sede a dextris meis ⁊c. qz cõfortauit eũ: vt visũ est ꝓmittendo ei auxilium ⁊ ꝓmiũ: sz ista expositio patet falsa. ꝑmo ꝑ titulũ ps. vbi ponit̃ ps. dauid etiã in hebreo qõ ponit̃ in ps. factis ab alijs. Jtẽ ꝑ illos qõ subdit̃ in ps. eodem. Ex vtero ante lucifer genui te. qõ nõ põt dici de abraã q̃ sit genit⁹ ex vtero dei vt sub stãtia. ⁊ ante luciferũ. i. ante mũdi creationẽ: sz solũ põt verificari de filio dei: ⁊ itez i fine ps. ɔz: Tu es sacerdos ⁊c. qõ nõ põt verificari de abraã q̃ nõ fuit sacerdos: ⁊ dato q̃ fuisset: tñ sacerdotiũ ei⁹ nõ potuisset fuisse eternũ: sz solũ xp̃i sacerdotiũ est eternũ. Ca. XXII

a ℣ .i. in memoria nil reminiscẽs quo min⁹ de eo

⁊ in tõta mẽte tua. Hoc est maxi

sentias. b ℣ dignitate. c ℣ ordine.

mũm et ꝓmũm mandatum. Se a

a ℣ er si in executione sit primum. b ℣ non par. ℣ quia de dilectione.

cũndum autẽ similẽ est huic. †Di

a ℣ in ꝓximo quod dei bonitate factus est.

b ℣ id est ruam substantiam.

liges ꝓximũm tuuz sicut teip̃z.

a ℣ .i. ad hec duo referrur totus decalogꝰ ⁊ monita ꝓphetarum ibi habent finem.

a Jn his duobus mandatis vni / b+

a ℣ pẽder: qz illo ferꝭ vbi ɔz finẽ. b ℣ q̃ ad tẽrãdũ venerãr: occasionẽ dederẽt sue cõfutatiõis.

uersa lex pẽdet et ꝓphetę. Cõ c

gregatis autem phariseis inter / †

rogauit eos iesus dicens: Quid

b vobis videtur de christo: cuius d

a ℣ fm carnem. b ℣ nõ reprehendunt q̃ dauid filiũ dicũt: sz qz filiũ dei esse nõ credũt.

filiũs est? Dicunt ei: Dauid. Ait il e

℣ si purus est homo.

lis: Quomodo ergo dauid in spi f

a ℣ nõ de corde suo sz i spũsctõ. b ℣ q̃ nõ añ eũ

ritũ vocat eum dominũm dicẽs: g

fm vos. ℣ pater. ℣ filio.

c d †Dixit domin⁹ domino meo se/ b

℣ non ad horam.

de a dextris meis. Donec ponaz i

℣ inobedientes ℣ subiectã tibi volentes vt nolentes

inimicos tuos scabellum peduz

tuoꝝ. Sic ergo dauid vocat eũ k

a ℣ qõ est fm deitatem. b ℣ qõ est fm carnẽ.

e dominũm: quomodo filius eius

f est? †Et nemo poterat ei respõde/ l

a ℣ quia confutari sunt verbis.

re verbũ: neq; ausus fuit qũisq̃

℣ sed aperte cõphensũ tradũt romane potestati

ex illa die eũ amplius iterrogare.

Moraliter.

b† Sile est reg. ce. ho. re. q̃ fe. nup. Jstud nuptiale cõuiuiũ est euchariste sacramẽtũ ad qõ xp̃s inuitauit iudeos Joh. vj. dicẽs: Nõ moyses dedit vobis panẽ de celo: sz pat̃ me⁹ dat vob panẽ verũ de celo. Et istud cuiuiũ in cena dñi fuit paratũ. Per tauros ⁊ altilia significant̃ spũscti dona q̃ ɔferunt in huiusmodi sacramẽti ꝓceptiõe deuota. d† Et misit ser. s. aplos alios q̃ discipulos. † Dicere inui. i. iudeis a xp̃o iã inuitat̃. quoꝝ aliqui renuerũt vẽire ꝑ negligẽtiã: ⁊ alii ꝑ occupationẽ terrenã: ⁊ alii q̃ ꝑ inimicitiã: qz xp̃i seruos occiderũt. s. stephanuz: iacobum fratrẽ iobis ⁊ iacobũ instũ: vt habet̃ i actib⁹ Aplox. d† Et missis exer. s. i. romãis q̃ dicũt exercit⁹ dei: qz venerũt ei⁹ istinctu in vltionẽ mortis xp̃i. e† Perdidit homi. il. ꝓtim occidẽdo: ꝓtim captiuãdo. Tunc ait finis su. Sequit: l† Jte ɔ ad exit⁹ viaꝝ ⁊c. hoc fuit ip̃letũ Act. xiij. cũ Paul⁹ ⁊ Barnabas ɔstãter dixerũt iudeis: Vobis oportebat ꝓmũ loq̃ verbũ dei: sz qñ repellit̃ illos: ⁊ indignos vos iudicat̃ vite eterne. ecce cõuertimur ad gẽtes. sic enim nobis ꝓcepit dn⁹. Sed q̃ veniũt ad cõuiuiũ carẽtes charitate q̃ est nuptiale vestimẽtum mittunt̃ i tenebras exteriores ligatis manib⁹ ⁊ pedib⁹. ꝑ qõ i possibil exit⁹ ɔsignat. Tũc abeũ. pha. ⁊c. seq̃t: a† Mgr sci m⁹ qz v. es ⁊c. Chryſ. Hec ẽ hypocrita ꝓma simulatio: qz laudãt q̃s ꝑderevolũt. k† Reddite q̃ sũt cesa. ce. ⁊c. Oriz. Mũdi ꝓnceps

di ꝓncepſ diabol⁹ ceſar dici ꝑt.ñ ei ꝺo redd̄ poſſum⁹ q̄ ſua ſẽ: niſi pri⁹ ꝓncipi mūdi reddiderim⁹ q̄ ſ̄t ſua.i.niſi depoſuerim⁹ malicią vniuerſã. Jn illa die acceſſerũt ad eũ ſadu.ꝛc.Sequit: † Erãt apud nos ſeptẽ fratres. p iſtos; ſeptẽ q̄ nõ reliq̄runt ſemẽ deſignaꝝ vniuerſitas deſidẽtiũ q̄ ex ſuis oꝓib⁹ non relin/ quũt aliq̄d memoria dignũ. a† Jn reſurrectiõe ei ꝛc.reſur/ rectio ſpũalis ẽ a morte culpe ad vitã gr̃e q̄ eſt arra glie: ꝛ iõo qũ hec reſurrectio firmata ẽ p ꝓpoſitũ cauẽdi recidiuũ firma/ tũ ꝓfeſſione religiõis: ꝛ etiã obſeruatũ: tũc eſt ſilitudo ad an/ gelicã vitã: q̄ p caſtitatẽ fit ꝺformitas ãgelice puritati.angeli ſimilit nihil ꝓpriũ poſſident in hoc mũdo ꝛ obediunt ꝓtinne ipſi deo. i† Magiſter qõ ẽ mãdatũ magnũ in lege.Ebry ſ. De magno mãdato ĩterrogat q̄ minimũ nõ obſeruat. Et iſtis ſũt ſũtes multi ſtudẽtes q̄ q̄rũt alta ꝛ ſubtilia cũ tñ adhuc ĩgno rẽt cõmunẽ doctrinã ꝛ ꝑma rudimẽta. volẽtes volare anteq̄ alas habeãt: ꝛ ſic ĩ vanũ laborãt. b† Jn his duob⁹ mã.ꝛc. q̄ tota ſacra ſcẽptura ad dilectionẽ dei ꝛ ꝓximi ordinat.

† Quid videt vo.de xp̃o ꝛc.Ep̃s grece ꝺr vnct⁹ latine: qõ cõperit epiſcopis ꝛ regibus: ꝓpt qõ ꝺñt imitari ꝺõ tanq̄ boni filij ĩ mãſuetudie ꝛ iuſticia ipſi⁹. ꝺr ei de ipo.ij.Reg.xxiij.Jpe

Glo.or

La. XXIII

A t Anc lo cut⁹ ẽ.

Illis cõ futatis q̄ dolo ſi ſũt: iſtruit e/ os q̄ idonei ſ̄t. Mihi ominus hortãs eos ſ̃/ ñci illi ꝓpt ſa/ cerdotũ ꝛ no/ minis dignita tẽ. Nõ opa ſed doctrinã ꝓſide rãtes. b One ra gra. Legis mandata pmi/ xtis ſuis tradi tionib⁹ ſm ea ſuadentes vi/ uere: ꝛ nõ veni re ad facilez et ꝺlectabilẽ gra tiaz xp̃i.vñ.ſ. ſ.11.d Venite ad me oẽs q̄ laborat⁹ ꝛ onerati eſt⁹.

c Dia xo.di xit tales docto res audiẽdos eſſe: non imitãdos. nunc oſtẽ dit cãm ꝓpter q̃d nõ ꝑñt cre/ dere xp̃o.i.ꝺa oĩa faciũt vt vi deanť ab hõi/ bus. Nõ ꝑt ei xp̃o celeſtia p̃/ dicãti credere qui gloriam terrenã cupit. ꝺ Dila/ tãt.nõ vt faciẽdo ſũt iuſti: ſ̃ vt ꝺicẽdo apparcant iuſti. Dilatãt enĩ phyla teria.datis mãdatis p moyſen intulit ꝺñs: ligabis ea in manu tua ꝛ erũt im mota añ oc̃los tuos.i. ſint tibi in ope ꝛ meditatiõe. Et phariſei male interp̃/ tãtes ſcribebãt decalogũ ĩ mẽbranaꝝ ꝛ ligabãt in frõte p qõ religioſi vide/ renť pplis. Juſſerat etiã moyſes vt in quattuoꝛ angulis pallioꝝ facerẽt fim briaz vt p hoc eſſent diſcreti iſraeliti/ ci ppli. Jili xo faciebant grãdes fim/ briaz: ꝛ in eis ligabãt acutas ſpinas vt eundo ꝛ ſedendo interdũ pungerẽ tur: quaſi ſic commonit retraherenť

ℭ ad offi

† 19. di. ſe cundum.3. q.7. ſacer/ dotes.

† 3.q.1.oĩa.c ſignificaſti ca. nõ qua les.26.q.7 c.alligant.

a ℭ vt cõfuſio illoꝝ iſtť ſit diſciplia.. cõfucať malꝰ vt corrigať bonꝰ: ꝺc/ quid facit malꝰ ꝓpter bonos fit.

t

a Anc locu tus eſt ieſus ad turbas ꝛ ad diſcipulos ſuos ꝺicẽs: † Su ℭ doctrinam quã docuit moyſes.

per cathedrã moyſi ſederũt ſcri/ a ℭ ꝓpt cathedrã nõ virã. ℭ ad cathedrã ptinẽ

bę et phariſei. Oĩa ergo q̃cunq̄ tia. ℭ in corde. ℭ in opere.

ꝺixerint vobis ſeruate ꝛ facite: ℭ doctrinam tenere non vitam.

ſm opera vero eorum nolite fa/ ℭ q̄ non cõcoꝛdat vita cũ doctrina.

cere. † Dicũt enĩ ꝛ non faciũt. † Al a ℭ vñcũq̄ traditiões colligãt q̄ cõſciẽtiã nõ le/ uãt.ſed grauãt q̃s ſuis virib⁹ iplere nõ ꝑñt.

b ligãt enĩ onera grauia ꝛ impoꝛ/ ℭ quaſi ad hoc fortes ſint.

tabilia ꝛ imponũt in humeros a ℭ.i.nec in minimis ꝑficiũt: que ſine gratia im plenda ꝺocere preſumunt.

hoĩm: digito autez ſuo nolũt ea ℭ ex b p pes oſtendit: dilatãt ꝛc.

c mouere. † Oĩa xo opa ſua faciũt a ℭ eo fine vt veneńt gliam ꝛ iõ non ꝑñt credere xp̃o celeſtia p̃dicanti. b ℭ p pres oñdit.

ꝺ vt videãť ab hoib⁹. Dilatãt eñ phylateria ſua: ꝛ magnificãt ſim a ℭ quaſi mercedẽ ſue religiõis gulã ſequunť: et in publico gliam querunt.

bzias. † Amãnt ãt pꝛios recubit⁹

Nico.de lyra

a t Anc ieſus locutus eſt ad tur.ꝛc.Hic La. XXIII oſtendit tertio iudeos eſſe iuſte reprobatos: q: fuerũt fictores bonitatis. ꝛ diuidit in duas ptes: q: ſaluator primo ponit huius fictionis motiuũ. ſecũdo ꝛcludit hui⁹ motiui multiplicẽ effectũ. ibi: Ve añt vobis ſcribe. Prima ĩ duas: q: p̃ño ſaluator huiuſmodi motiuũ oñdit. ſecũdo ꝺ motium a ſuis diſcipulis excludit. ibi: Vos añt. Motiuũ añt fuit ſup bia phariſeoꝝ ꝛ legiſperitoꝝ: ꝛ hec ſupbia oſtẽdit ex tri bus. primo ex abuſu ſue prãtis. ſcõ ex ſimulatione ſctitat⁹. ibi: Omnia ergo. tertio ex ambitiõe dignitatis. ibi: Amãt ãt primos recubit⁹ in cenis. Circa ꝓmũ ꝓſiderãdum q̄ a tpe moyſi fuerunt ꝓſtituti a deo. lxx. ſenes etate ꝛ ſciẽtia. ꝑpecti: q̄ cũ moyſe haberẽt curã populi: ꝛ ꝺicebãť iudices ordinarij: q: ad ipos fiebat recurſus in dubijs cauſis: magne etiã cau/ ſe nõ tractabanť ſine eis: ꝛ iſtud fuit obſeruatum apud iude/ os q̄ꝺiu fuerũt in poteſtate: ꝛ hoc ẽ qõ ꝺicit hic ſaluator:

b Sup cathedrã moyſi. i. in auctoritate iudicãdi ꝓpm.

c Sederũt ſcribe et phariſei: q: illi qui videbant in pplo eẽ magis periti ad hoc eligebanť. ꝺ Oĩa ergo q̃cunq̄ ꝺixe/ rint vobis facite: q: ꝓlat⁹ etiã malis eſt obediendu; ĩmiſi in his que ſũt mãlfeſte ꝓtra deũ: ꝛ ſũt habẽti ĩ reuerẽtia q̃diu tolerant in officio ſuo: qõ patet p exemplũ dauid q̄ veneraba tur ſaulẽ regẽ: licet ſciret eũ eſſe malũ ꝛ a deo reprobatũ.

e Opa añt eoꝝ nolite facere: q: nõ ſũt imitãdi in malis: im/ mo tñ in bonis. f Alligant enĩ onera grauia ꝛ ĩportabi/ lia ꝛc.q:.ſ.legis p̃cepta cõſtituerant multa ex ſuis traditiõi/ bus. ſicut. ſ. patuit ca. xv. q̄ erãt ſubditis grauia ꝛ ĩportabi/ lia. g Digito añt ſuo nolũt ea mouere. i. modicũ conatũ ad agendũ talia nolũt apponere. Ex hoc patet q̄ ille q̄ conſti tuit legẽ aliquã: licet nõ ſit ſubditus legi q̃tum ad hoc q̄ pu niatur p hominem ſi contrarium faciat: tamen obligatus eſt ad legem implendam: et grauius punietur a deo ſi faciat con trarium: quia tranſgreſſio eius grauioꝛ eſt ꝓpter ſcandalu: ꝓpter quod ꝺicit ſapiens: Patere legem quã ipſe tuleriſ: ꝛ ex tra de conſtitutionibus. ca. Cũ oẽs. ꝺr: Qõ q̃ſq̃ iure in alte ro ſtatuit ipe eoꝺẽ iure vti debet. Paret etiã ex predictis q̄ il li qui ſtatũ eccleſie in generali: ſeu aliquẽ ſtatũ eccle in ſpecia li onerãt grauibus ſtatutis ſine magna ꝛ euidenti neceſſitate abutuntur ſua poteſtate: ſicut faciebant phariſei ꝛ ſcribe. Un de ꝺicit Aug⁹. ad inquiſitiões ianuarij loquens de religione chriſtiana: ĩpaz religionẽ nr̃am quã ꝺñs noſter ieſus xp̃s in pauciſſimis ſacramento/ rũ celebratiõib⁹ voluit eſſe liberã q̃ꝺã ſeruilib⁹ p̃emũt onerib⁹ adeo vt tolerabilioꝛ ſit cõditio iudeoꝝ: q̄ nõ hũanis p̃ſũptionib⁹ ĩ ꝺiuis ſubijciũť inſtitut⁹. b Om nia xo. Hic oſtendit ſupbia phariſeoꝝ ex ſimulatione ſanctitatis: q: hoc faciebãt vt eſſent in reuerentia ꝛ honoze in populo. ꝛ hoc eſt qõ ꝺicit: Oĩa xo opa ſua faciũt vt videanť ab hominib⁹. i. ꝓpter gliaz humanã: q: videri in bonis ꝓpter gliam ꝺiminã nõ eſt malũ ſed magis meritoriũ. vt. ſ. ꝺictum eſt. v. ca. i Dilatãt phylateria ſua. phylateria ſm qõ ꝺicit Ihiero. erãt quedã charte in quib⁹ ſcribebať decalog⁹ mãda/ toꝛ: ꝛ ponebãt illa charta in capite ad modũ cozõe. p̃ ſignificabať q̄ debebãt leges in memoria habere: ſm qõ habeť Deut. vj. ꝺicebanť añt phylateria a phĩlare qõ eſt ſeruare: ꝛ toza qõ eſt lex: q: erãt quedã ſigna ſeruande legis. Phariſei igiť vt videre tur p̃ ceteris religioſi faciebãt ſibi phylateria mag⁹ lata: ꝛ ſcribebãt ĩ eis decalogũ de groſſioꝛi lr̃a: ꝛ eadẽ rõe faciebãt fimbrias maioꝛes in pallijs ſuis: q̄ añt eſſent iſte fim briе ꝺictũ eſt. ſ. ix. ca. ſup illꝰ xbũ: Tetigit fim. veſtimẽ. ei⁹. k Amãt añt. Hic oñr oſtendit ſupbia eoꝝ ex ambitiõe ꝺignitat⁹. cũ ꝺicit: Amãt añt ꝓmos recu. ĩ ce. ꝛ ꝺ du/ plici ꝺ cã. ſ. rõe gule: q: ibi ponũť fercla meliora. ꝛ rõe ſugbie: q: ẽ loc⁹ honozabilioꝛ.

Et ꝓmos

† Mat.23. Luc.20.

¶ ad officia dei. Huiusmodi faciunt hodie
celo dei: sed non ꝑ scientiam mulierculę in paruis euangelijs ⁊ ligno crucis et
in huiusmodi rebus quod superstitio est.
Phylateria hebraicum nomen est: et
sonat seruatoria:
phyla enim Sua-
re: toraz lex inter-
pretat. a Vos
autem. Duplici ra
tione ab his attē-
dere iubet: ne eo-
rum simulatiōe se-
ducamur: vel ne
emulatione inflā-
memur. b Unꝰ
est. Qui illuminat
hominē: qō nō ali
us homo: ꝫ tm̄ ex
ercet docendo: nō
intellectum p̄stat.
c Pater vester q̄
in celis ⁊c. Deus
dicit pater et ma-
gister natura: ho-
mo indulgentia.
Pater: vt honor
etati deferatur: nō
vt auctor vite ha-
beatur. Magister
ex ꝓfessione veri ma
gistri tanq̄ eiꝰ nū
cius ⁊ pro reuerē-
tia eius a quo mit
titur honoratur.
d Qui maior ē.
Certantibꝰ de pri-
oratu discipul (vt
Lucas ait) christꝰ
non eos inite con
tentionis arguit:
sed formā humili-
tatis ostēdit. Qui
maior est. i. maio-
ris meriti. vel qui
prefertur alijs de
bet eos preuenire
obsequendo nō su
perbe dominādo.
Bene agentibus
per humilitatē sit
socius. contra de-
linquētes zelo iu-
sticie sit erectus.
Mōnūq̄ grauius
delinquit si inter
puersos plꝰ equa-
litas q̄ disciplina
custodit. Rectorē
et matrē exhibeat
pietas: et patrem
disciplina. Cauen
dūq̄ est ne aut di
strictio rigida aut
pietas sit remissa.
e Clauditis. Vel malo exemplo. vl' my
steria scripturarum tollendo. Exemplo
enim et doctrina eorum qui magistri sūt
alij quidem christum non recipiunt.
f Circūitis. In toto orbe euangelio de-
trahitis. ⁊ si quis vobis adheret: duple
pene filius est: quia neq̄ remissionē pec-
catorum accipit ⁊ in eorum societatē inci
dit qui christum sunt persecuti: quisq̄ eiꝰ
filius dicitur cuiꝰ opera agit. g Pro
selytum. proselyti sūt de gētibus in syna
gogam recepti quorum raritas p vnum
significatur: qz vix aliqs post christum.

¶ Quicūq̄

a Et primas cathedras in synagogis. vbi cōueniebant homines ad audiendū ver
bum dei. Et salutationes in foro. i. in loco parēti. b Et vocari ab hominib⁹ rab
bi. desiderare enī scientiam et actum docendi non est malū sed meritorium: sed desi
derare nomen tm̄: hoc est malum ⁊ superbie peccatum: si tamē desideretur nomē ⁊
auctoritas magisterij ad hoc q̄ scientia iam habita aliquis melius posset vti: non
est malū sed est bonum: quia bonus doctor debet querere
illa que faciunt ad efficaciam sue doctrine. Verūtū qz ho
mo non est magister principalis sed solꝰ deus. ideo dicit:
c Unus ē enim magister vester. quia solꝰ deus potest in
terius docere intellectū illuminando: seu speciem intelli-
gibilem infundēdo. homo autem docet tm̄ exterius aliq̄
ꝓponendo ex q̄bus formant fantasmata debita a quib⁹
intellectus agens facilius abstrahit speciē intelligibilez:
sicut in sanatione hominis natura agit tm̄ principaliter:
medicus aūt aliqua administrat ex q̄bus natura iuuat.
d Omnes aūt vos fratres estis. qz filij dei p̄ creationē et
adoptionē gratie. e Et patrez nolite vocare ⁊c. Licet
enī aliquis possit vocari pater i terra ratiōe generatiōis
doctrine siue etatis: tū solꝰ deus ē pater principalis quia
ab eo solo habemus animā intellectiuā que est forma ho
minis. pater aūt est ille q̄ dat formaz. f Nec vocemini
magistri ⁊c. sicut iā supra expositū ē. g Qui maior ē
vestrū. i. vult esse ꝑm veritatē. g Erit minister vester. i. †Jaco.3.a
paratus ad officia humilitatis ꝑm decentiā sui stat⁹: ꝓ
pter hoc papa vocat se seruū seruoꝝ. i Qui aūt se ex-
alta. in p̄senti p superbiam. k Humiliabit. in futuro
p gehenne penā. l Ve aūt vobis scribe ⁊c. Postq̄ sal B
uator ostēdit hypocrisis motiuū qō est superbia: hic ostē
dit eius multiplicē effectū. ⁊ diuidit i duas ptes. qz ꝑmo
describit ex multiplici effectu hypocrisis culpā. scdo sub
iungit penā. ibi: Serpētes genimina. Circa primū aduer
tendum q̄ hypocrisis ē simulatio falsa. ⁊ ideo opponitur
veritati. Veritas aūt triplex ē: doctrine: iusticie: ⁊ vite. et †
ideo diuidit in tres ptes. qz ꝑmo ostendit q̄liter pharisei Luc.14.c
cozrūpebāt p hypocrisim veritatē doctrine. scdo idē ostē- biz ventas
ditur de veritate iusticie. ibi: Ve vobis scribe et pharisei †
hypocrite q̄ decimatis. tertio idē ostendit de veritate vi- Luc.11.g
te. Ve vobis scri. ⁊ phari. hypo. q̄ mūda. Circa ꝑmū cō
siderandū q̄ doctrina legis ad tria ordinabat: videlicet
ad cognitionē xp̄i in lege ꝓmissi. scdo ad salutis ꝓsecuti-
onē p mandatoꝝ impletionē. vñ supra dictū ē. xix. ca. Si
vis ad vitā ingredi serua mandata. tertio ad cultū vni⁹
dei obseruandū. ⁊ ideo diuidit i tres ptes ꝑm q̄ ista tria
p hypocrisim cozrūpebāt pharisei. scdo ibi: Ve vob scri.
et phari. hypo. qui circūi. tertia ibi: Ve vob duces ceci.
Considerandū aūt q̄ in oibus istis effectib⁹ hypocrisis
ꝓponit hāc dictionē ve: q̄ maledictionē significat. Cuius
ratio ē: qz sicut in lege veter testamēti ponunt bñdictio
nes obseruantib⁹ legē ⁊ maledictiones trāsgredientibus
eam: vt habet Deutero. xxviij. ita in euāgelio ponunt be
atitudines vt habitū ē. v. ca. et hoc respectu iustoꝝ: ⁊ hic
cōtrarie ponunt maledictiones ꝓtra hypocritas falso iu
sticiam simulātes. dicit ergo: Ve aūt vobis scribe et pha
risei qui clauditis regnū celoꝝ ⁊c. regnū celoꝝ hic accipi
tur p beatitudine eterna: ostiū p q̄ intrat ad ipaz chri-
stus: est ꝑm q̄ ipsemet dicit Job. x. Ego sū ostium per me
si q̄s introierit saluabit. Clauis autē qua aperit ꝫ ostiuz
vel claudit ē doctrina: ꝓpter qō auctoritas docendi vo-
cat clauis sciētie: vt habet Luce. xj. ⁊ ideo p sanā doctri-
nam aperit hoc ostiū ⁊ p fallā doctrinam claudit. Ergo
qz pharisei ⁊ scribe auctoritates que sunt in lege ⁊ ꝓphe-
tis de xp̄o corrūpebant vt visum ē ꝓcedenti ca. ideo clau
debant regnuz celoꝝ ante hoīes: eos a fide ⁊ noticia xp̄i
veri auertēdo. ideo sequit: m Vos enī nō itratis. qz a
cognitione quā habuerūt de xp̄o per odium et rancorem
cōuersi sunt in errorē vt visum ē ca. ꝓcedenti. ⁊ ca. xxj. n Nec introeuntes. i. in-
trare volentes: quales erāt simplices populi. o Sinitis itrare. qz p̄ istos pha-
riseos fuerūt decepti ⁊ a fide xp̄i p maiori pte auersi. p Ve vobis scri. Hic ostē-
dit q̄liter cozrūpebāt veritatē doctrine in his q̄ ptinēt ad salutē. dicebāt enī q̄ ob-
seruare legē erat necessariū oibus ad salutē qō est falsum: qz multi gentiles sūt sal-
uati vt Job ⁊ plures alij. Ex suppositiōe aūt hui⁹ falsi discurrebant aliq̄ doctores
hebrei p diuersas ciuitates ⁊ castra vt possent ꝓuertere aliqs de gentilitate ad iu-
daismū: ⁊ bē qō dr hic. q ¶ Qui circūitis mare ⁊ aridā vt faciat vnū ꝓselytū le
gis. Proselytꝰ enī legis dicebat ille qui de gentilitate ad iudaismū ꝓuertebat.
r Et cū fuerit factus: facitis eū filiū gehenne: qz p malā vitā suam ipm in mozib⁹
cozrūpebant: sed addit: s Duplo q̄ vos. qz ille sic in mozib⁹ deprauatus ad gē
tilē ritū reuertebat: ⁊ sic erat apostata a lege quā obseruare ꝓmiserat: ⁊ sic in mozi
bus ⁊ fide peccabat. Similiter aūt faciūt illi q̄ multum laborant ad hoc vt possint

l aliquē

a ¶ magistros primos sedere nō verat: ꝫ vos ar-
guit q̄ hec habita vl' nō habita: indebite appetūt.
in cenis: ⁊ ꝓmās cathedras in sy a
nagogis: ⁊ salutatiōes i foro: vo b
a ¶. i. ne qō deo debet vobis ꝑsumatis: nec alios
rabbi voceris: ne diuinū honoꝝ honorē deferatis.
¶ magister.
a cari ab hoib⁹ rabbi. Vos aūt no
b lite vocari rabbi: vnus ē enī ma- c
gister vester. Omnes autez vos d
¶ ab vno facti vnius nature.
fratres estis ⁊ patrem nolite vo- e†
c care vob super terraz: vnus ē enī
¶ auctor nature: qz ex ipo sunt omnia.
patervester q̄ i celis est.† Nec vo f
a ¶ ne appetatis vocari. b ¶ reperit ꝓpter filiū
p quē sūt oīa vel p quē reconciliari sumus.
cēmini magistri: qz magister ve-
a ¶ cui quicquid scitis attribuendū est.
b ¶ de primatu nō sit cōtentio inter vos.
d ster vnus est christus. Qui ma g
ior est vestrū erit minister vester. h
a ¶ incaute eleuauerit. b ¶ a domino: ⁊ si ñ coraz
hominibus. ¶ de benefactis proinde. ¶ a deo.
† Qui autē se exaltauerit humili- i k
abitur: et qui se humiliauerit ex-
a ¶ q̄ habet noticiā legi ⁊ ꝓpheraz.
altabit.† Ve autē vobis scribe ⁊ l+
a ¶ qui aduentū christi doctrine simulatione ab-
sconditis: q̄ aperit regnum celorum.
e phariſei hypocrite q̄ clauditis
regnum celorum ante homines.
a ¶ nō creditis. b ¶ credere volētes.
Vos enī nō intrāt: nec introeū- m
a ¶ qui vestra superstitione nihil intenditis nisi vt
p̄dam de subiecta plebe faciatis. n
tes sinitis intrare. Ve vobis scri o†
be ⁊ phariſei hypocrite: q̄ come-
a ¶ quasi seruus dñi voluntatē sciens ⁊ nō facies
vapulabit plagis multis.
gas orātes: ꝓpter hoc ampli⁹ p†
accipietis iudiciū. Ve vobis scri
f be ⁊ phariſei hypocrite: q̄ circūit q
¶ rorum orbem.
mare ⁊ aridam: vt faciatis vnuz
a ¶ ad legē cōuertatis vnum aduenā de gentib⁹.
s proſelytum: et cum fuerit factus r
¶ dū videns vitia vīa reuertit gentilis factus: ⁊
p̄ puaricatione maiori pena dignus.
facitis eū filiū gehenne duplo q̄ s

¶ a Quicūq; iurauerit. Pharisei qui oīa fecerunt ꝓpter lucrum dicebant esse etiaꝫ sanctioza oblata ꝯ templum vel altare: vt homies ꝓmptiozes essent ad offerēda dona ꝯ ad ꝓeces fundēdas in templo: vt iusticias faciēdas. In quo non dei timorez sed suam cupiditatez attendebāt. Ihō arguit eos dominꝰ stulticie et fraudulentie.

Templuz vel altare ad gloziam dei pertinet et ad hoīm salutem. Aurum vel donum altarꝫ. ꝛ ipa ad gloziaz dei pertinēt. et tamē magis ad delectationē hominuz: et vtilitatem sacerdotum. Et ideo aurū q̄ delectantur et dona quibus pascunt sanctioza dicūtur vt homines ꝓmptiores sint ad illa offerēda.

Typice ℄ Typice. Templuz et altare est chr̄istus. Aurum ꝛ donū: laudes et sacrificia que deo offeruntur: non enim ille per hec: sed hec per illum sanctificātur. b Jn celo. † Per creaturam: vbi non putatis periuri/um esse. iurauit in celo: id est per subiectā creaturam iurat et ꝓ diuinitatem ꝑsidentem creature.

De iureiu. et si xp̄s.

c Ue vobis ꝛc. Et hic arguit eos auaricie: quia nihil ꝓtermittunt de his q̄ ad cōmodum suum sūt.

d Qui decimatis. Quia deus ꝓcepe/rat omnium rerū decimas offerri ꝓpter alimoniā sacerdotū.

Nota q̄ ꝑ elemosynam aliqua impunitas nō emīt in iniq̄tate manentibus.

e Hec oportuit facere. Ue elemosynas fructuum terre videretur respuere: ℔ addidit. f Duces ceci. Opinione religionis in minimis que lucrū habēt diligētiam ostēditis: ℑ magna ꝓcepta de iudicio fide et misc̄ia denoratis ꝛ negligitis. g Excolātes. Mystice. Culicis noīe sedictoℑus homicida barrabas signatur: qz ℔ animal strepēdo inquietat ꝛ ſ̄guine delectaꝫ. Cameli noīe ꝓpt̄ humilitatē ad subeunda onera: dn̄s intelligiꝫ. Colāt ꝯ

Mystice.

F.17.b iudei culicem. i. minima obseruāt: qz barbā q̄ nō soluerat sabbatū dimiserūt: ꝛ camelū glutiūt. i. maiora cōtinunt: qz xp̄m spiritualiter sabbatū insinuātem ꝓ iudiciū ꝛ misericordiā ꝛ fidē (q̄ illi ꝓtenūt) occiderunt. h Ue vobis. Diuersis similitudinibus simulationis ꝛ mendacij arguit pharisęus q̄

ℑ aliud aliquem ad statum religionis adducere ꝛ cum adductus fuerit per mala exempla faciunt ipm apostatare et sic fiunt nouissima eius peiora ꝓrioꝝ. a Ue vobis duces ceci. Hic ꝓsequēter ostendit q̄liter corrūpebant veritatem doctrine in his q̄ ꝓtinent ad actum latrie: cuius actus est iurare modo debito ꝛ iuramentum obseruare. Pharisei enī et scribe ex cupiditate moti dicebant q̄ illi q̄ iurabāt ꝓ tēplū dei nec ꝓccabāt nec erāt in aliq̄ obligati: ℑ illi qui iurabāt per aurū templi erāt obligati ad soluēdum sacerdotibus certam portionē auri: ꝛ iste error ꝓcedebat ex cupiditate vt dictuz est. Jn rebꝰ enī materialibus non est aliqua sanctitas nisi inq̄ntum ordinatur ad cultum diuinū: ad hoc aūt directe ordinabaꝫ templum. Aurū autē quo operiebāt parietes tēpli interiꝰ magis ordinabaꝫ ad templi decorē: ꝓpter hoc dicitur: Duces ceci: qz erant in erroze et alios in errozem inducebant. b Quid enī maius est: aurū an templū ꝛc. q. d. nulli dubiū q̄ templū ē maius: ratione predicta. c Et q̄cunq; iurauerit in altari nihil est. i. non peccat nec est in aliquo obligatꝰ. d Quicunq; autē iurauerit i dono qđ ē super illud: debet. i. obligatus ē ad soluendum tantū quātuz valet illud donum. Et iste error similiter ꝓcedebat ex cupiditate: ꝓpter qđ subditur: e Ceci. qđ enī maiꝰ ē: donum an altare qđ significat donū. q. d. ipm altare: qz si quis fecisset tūc oblationez deo alibi ꝯ in hierusalē et ꝯ in altari qđ erat in tēplo nō erat acceptabilis deo. imo in ℔ incurrebat crimē sacrilegij. Addit etiā scdam rōnez ad ℔. f Qui ℑ iurat in ꝛc. Ex quo ꝓz q̄ iuramētū qđ fit in altari includit illud qđ fit in dono qđ ē sup altare et nō econuerso: et sic se habet ad illud sicut totū ad ꝑtem. Addit etiaꝫ tertiā rationē ad hoc dicēs: g Et q̄cunq; iurauerit i tē. ꝛc. qz enī templū erat ordinatū ad diuinū cultū. ihō deꝰ speciali mō habitabat i tēplo. ihō iurās ꝑ tēplū iurat ꝑ deum q̄ colit in tēplo: ꝛ ℔ ē maius ꝯ iurare i dono qđ sibi offerꝝ. Confirmat autē vltimū dictū per exemplum. b Et q̄ iurat in celo ꝛc. qz sicut dictū ē supra ca. v. qui iurat per celū iurat quodāmodo ꝑ ipsum deū inq̄ntū virtꝰ diuina relucet speciali modo in celo. i. Ue vobis scribe ꝛ pharisei hypocrite q̄ decimatis. Hic ostenditur qualiter pharisei corrūpebant veritatē iusticie per hypocrisim: quia illa que erant parui ponderis multum reputabant ad simulationē sanctitatis. et illa que erant maioris necessitatis ad salutem cōtemnebant: ꝛ hoc ē quod dicit: k Decimatis mētam et anethū et cyminum. Hoc pōt intelligi dupliciter: Uno modo respectu sui: qz lz ministri templi acciperent decimas a ꝓlo: tū de illis acceptis a ꝓlo ꝛ de his q̄ habebāt ex labore suo decimas reddebant sūmo sacerdoti: vt habet Nu. xviij. et ideo ad simulationem sanctitatis reddebāt eis decimas de minimis. hoc etiā faciebant rōne cupiditatis vt ꝑ exēplū sui inducerēt populuz ad reddendū sibi decimas ō oīb⁹ vsq; ad minima: Aliter pōt intelligi respectu alioꝝ q̄ ꝑ doctrinā suam inducebāt ad decimas stricte soluēdū sibi: vt sit sensus: Qui decimatis ꝛc. ℔ ē decimare docetis. l Et reliq̄stis q̄ grauioza sūt legis: ℔ similiter intelligiꝫ dupliciter: Uno modo respectu sui: qz q̄ erāt magne necessitatis facere omittebāt. Alio modo respectu alioꝝ qz alios ad talia obseruāda inducere negligebant. Similiter faciūt sacerdotes eccl̄ie ꝛ ꝓlati q̄ sollicite arguūt ꝛ argui ꝓcurant subiectos de redditiōe decimarū ꝛ ꝓsimiliū q̄ eis debētur ꝛ parū curāt si in maioꝝb⁹ criminib⁹ inuoluant: q̄ aūt sint illa maioza a phariseis neglecta. subdit:

m Judiciū ꝛ misc̄iaz ꝛ fidē. fides importat debitum ordinē hoīs ad deū. iudiciū aūt importat debitū ordinē hoīs ad ꝓximū i his q̄ habēt rōnem debiti. misc̄ia aūt i his q̄ habēt rōnez doni: ꝛ etiā in istis tribꝰ intelligunt oīa illa q̄ sūt multū necessaria ad salutē. Sequit: n Hec oportuit facere. tanq̄ magis necessaria. o Et illa nō omittere. tā ꝯ minoza bona. ℔ aūt dicit ne forte ex xp̄is ꝓdictis crederet aliq̄s q̄ nō eēt bonū soluere decimas de minimis. p Duces ceci. vocat eos duces q̄ habebāt regere populū: ꝛ cecos: qz puertebāt ītellectū scripturarū dicētes eē multū curādū de minimis et parū de magnis: ꝓpter qđ subdit: q Excolātes culicē. i. minima cū diligētia ꝓquirētes ꝛ tractātes. r Camelū aūt glutiētes. i. illa q̄ sūt maioris pōderꝰ, nihilo reputātes: qz camelꝰ aīal ē magnū ꝛ ponderosū. s Ue vobis scribe. Hic consequēter ostēdit q̄liter corrūpebāt veritatē vite: ꝛ ponit tria exēpla. primuz erat in rebꝰ exteriozib⁹. pharisei enī ad ostentationē mūdicie qđ debebāt ascēdere in tēplū ad orandū primū lauabāt vtensilia domꝰ ꝛ vestimēta ꝛ cōsimilia ꝛ parū curabāt de interiori mūdicia: ꝛ hoc est qđ dicit: Qui mūdatis qđ deforis est ꝛc.

Sequit:

℣ aliud hoīb⁹ ostēdūt: aliud domi agūt. a Qui mundat'. Frustra sāctitatē exterius ptēdit': sīc ſi qs calicē mūdet exteri⁹: intus aūt relinquat sordes: cuz ei⁹ vsus sit iterior. Lucas ita: Stulte: q̄ fecit qō deforis ē etiaz id qō intus ē fecit. i. q̄ vtrāq; naturā hoīs fecit vtrāq; mūdari voluit. Nemo igit̄ putet fornicationez ⁊ hmōi corporalia vitia solūmō gravia eē: ⁊ auariciā: ⁊ supbiā: ⁊ irā: ⁊ cetera spūalia levia esse. b Calic'. Per silitudinē: nō q̄ in calice ⁊ parapſide sit eoz̄ superfluitio.

c Qui edifi. Extruitis memoriā occisoz̄ ꝓp̄ fauorem vulgi: vt iusti videamini arguitis etiaz facinora patrū vroz̄. d Itaq;. Quia scelera patrū detestamini pro specie q̄dē sāctitatis. Dum xp̄m ꝓsequēdo et aplos eadem facit': facto ꝓbat' vos esse filios: nō solū carne ſz imitatiōe iniqua: et ptz eos sciētes peccare: Id est ℣ vos loq̄mini dū patres dānatis: siliter enim facitis.

e Et vos. Probato q̄ filij sūt homicidaz: ponit id ad qō tendebat: ⁊ vos im. mē. ſcz qō illis defuit implete. Illi ꝓphetas: vos dūm pro phetaz occidite. Nō iubet: sed q̄ facturi sunt ostendit.

f Quō fu. Hiero. Sepulchra sanctoz̄ edificando antiq⁹ corda a malicia mūdādo: Liberabūt vos sancti: q̄z sepulchra ornat'? nō certe. Sancti nō sūt amici inimicis dei: frustra sāctos honorāt q̄ sāctitatē spernunt.

g Sapientes. Qui sciunt quē ꝓferāt sermonē. Scribas: i lege peritos. h Ut ve. su. vos. Nō hos tm̄ presentes dicit: ſ oēz generationē malorū p̄cedentē ⁊ futurā: q̄z oēs vna ciuitas sunt vnū corp⁹ diaboli. i Abel iusti ⁊c. Justicia abel ꝓpter oblata est p munerū acceptionem. k Usq; ad ⁊c. Cur vſq; ad hunc: cū multi post hūc occisi aī natalez xp̄i: et xp̄o nato mox pueri ab hac generatiōe sūt ꝓempti. Sed q̄z abel pastor ouiū fuit: nec catus vſq; in agro: Zacharias sacerdos necatus ē in atrio tēpli. vtriusq; grad⁹ martyres ⁊ laicos ⁊ officio altar' mūciparos: ſb eoz̄ voluit i timare vocabulis. Zacharias q̄ occisus ē a rege Joas iter tēplū ⁊ altare: vt historia regū narrat: filiꝰ fuit iojade: ⁊ in euāgelio q̄ vtunq; naçarei: ꝓ filio barachie legit filiꝰ ioiade. Sed vt iustīcia ioiade sacerdot' ꝓdiceret ipse barachias vocat'. i. bñdict⁹ dñi. Iste çacharias

℣ oīa fallaciter faciūt. ℣ illud

a te q̄ mūdat'. qō deforis ē calicl ⁊ b
a ℣ vas quadratū ē. b ℣ in conſcientia.

parapſidis: intus aūt pleni estis a
a ℣ auaricia. b ℣ sordib⁹ viciorum.

rapina ⁊ imūditiā. Pharisee ecce b
a ℣ q̄ intus non vides. b ℣ cor ⁊ conſcientiam a fraude ⁊ malis desideriis.

mūdā ꝓius qō intus ē calicis et
a ℣ vt possis foris veracit̄ ostendere sanctitatē p

parapſidis: vt fiāt et id quod de
opa. a ℣ nō ē mūdū qō intus est sordidum.
b ℣ item alia ſimilitudine eos arguit.

foris ē mundū. † Ve vob scribe et c†
pharisei hypocrite: q̄z sīles estis d
a ℣ id quod supra ſimilitudo calicis. ℣ vos enim estis sepulchra quibus alios mortificatis.

sepulchris dealbat': q̄ a foris pa
℣ sic pueri magistri q̄ alia docēt ⁊ alia faciūt.

rēt hoīb⁹ speciosa: intus vo plena
sunt ossib⁹ mortuoz̄ ⁊ omni spur
℣ purredine ⁊ fetore. b ℣ oēs ſupiores ſimilitudines bzeuiter hic exponit.

citiā. Sic et vos a foris quidem
a ℣ habitu vestis: phylacteria lōga oratione.

pāretis hoīb⁹ iusti: intus aūt ple
℣ amore vane laudis. ℣ odio veritat'.

ni estis hypocrisi ⁊ iniquitate. † Ve e
vobis scribe ⁊ pharisei hypocrite
℣ hypocrite omnia fallaciter faciunt ꝓpter opinionem vulgi.

q̄ edificatis sepulchra ꝓphaz et
℣ aliorum si non verbis: oge ambitiose ornando monumenta iustorū quos a patribus nō negant occisos esse.

ornat' monumēta iustoz̄: ⁊ dici
tis: Si fuissem⁹ ī dieb⁹ patrū nro
℣ effundendo.

rū: nō essem⁹ socij eorū in sāguine
pphetaz. † Ita q̄z testimōo estis f†
vobismetipis: q̄z filij estis eoruz
q̄ pphas occiderūt. Et vos imple g
℣ a patribus ceptā.

te mensuram patrum vestroruz. h
℣ dolosi homicide. ℣ de homicidis nati.

Serpētes genimia viperaz quō i
℣ nō enim edificando sepulchra.

fugietis a iudicio gehēne? Ideo k
℣ vt impleatis qō patrū⁹ desinit de me et meis.

dico vob: † Ecce ego mitto ad vos l
a ℣ qui ventura dicant. b ℣ quia ſcripturas. exponunt. c ℣ moralium latores

ꝓphās et sapiētes: ⁊ scribās: et m†
a ℣ vt paulum. b ℣ vt petrum.

ex illis occidētis et crucifigētis: n
a ℣ vt aplos in actibus aplorū.

et ex eis flagellabitis in synago o
gis vestris: ⁊ persequimini de ci p
℣ de iudea ad gentes.

uitate in ciuitatez: vt veniat sup q
℣ debita virio p effusione ſanguinis iusti.

vos omnis sanguis iustus q̄ ef r
fusus ē sup terrā † a sanguie abel
℣ cuiuſliber laici. ℣ sacerdotis.

iusti vſq; ad sanguinē çacharie fi s†
℣ barachie benedicti domini. ℣ quē occidit vra generatio in atriis tempti sub diuo.

lij barachie: quē occidistis iter tē t
a ℣ ne meremini sup his que dico.

plū et altare. Amēn dico vobis u
Seq̄t: a Int⁹ aūt ⁊c. ⁊ hec erat magna cecitas q̄z mūdicia exterioz̄ nō ē deo accepta nisi ꝓp̄ mundiciā iteriorē: ꝓp̄ ꝫ dicit: b Pharisee ecce ⁊c. p iterioza enim calicl ⁊ parapſidis intelligit metaphorice iterioza mēt': ex cui⁹ mūdicia depēdet bonitas exterioris mūdicie: ꝓp̄ qō seq̄t: Ut fiat q̄ deforis ē mūdū. c Ve vob. Hic ponit' sēm exemplū qō erat ī ꝓphetis actib⁹: q̄z exteriorē quersationē habebāt honestā vt cooperirent malicia occultam. ꝫ est qō dicit: d Quia siles est' sepulchris dealbatis ⁊c. et ptz lra. e Ve vob. Hic ponit tertiū exēplū qō respicit act⁹ p̄decessoz̄ suoz̄. isti enī pharisei vt viderēt iusti respectu p̄cedētiū patrū ornabāt ⁊ edificabāt sepulchra ꝓphaz a p̄ decessorib⁹ iterfectoz̄: ⁊ ꝫ ē qō dicit: Qui edificatis sepulchra ꝓphaz. ⁊ sequit'. f Itaq; testimonio ⁊c. Hoc enī ipi dicebāt vt ptz ex lra immediate p̄cedēti vbi dr: Si fuissem⁹ ī dieb⁹ patrū nroz̄ ⁊c. sed q̄z nō solū erāt filij p̄decessoz̄ suoz̄ q̄tū ad naturā ꝫ etiā q̄tū ad mores. subdit: g Implete. i. implebitis. h Mēsurā pa. ve. qō factū ē qñ occiderūt xp̄m: cui⁹ serui fuerūt ꝓphe q̄ fuerāt a patrib⁹ iudeoz̄ occisi: ⁊ iō pharisei ipleuerūt mensurā patrū suoz̄ eos ī malicia excedēdo. i Serpētes ge. Postq̄ ī pharisēis arguit hypocrisis culpā: hic oñdit ꝓsequētē penā. ⁊ primo penā eternā. scdo tpalē. ibi. Hierlm hierlm. dicit q̄: Serpētes. venenū inuidie habētes. k Genimina vipe. q̄z venenū malicie a parētib⁹ traxerāt. l Quō fugietis a iudicio gehēne, q. d. nullo mō: q̄z erāt ī malicia obstinati: nō solū aūt hāc penā meruerūt, ꝓpter mortē xp̄i: ꝫ etiaz ꝓpter occisionē aplorū ⁊ discipuloz̄ ei⁹: ꝓp̄ qō sequit': m Ecce ego mitto ⁊c. q̄z in discipulis xp̄i multi habuerūt spiritū ꝓphetice: sicut Jobes euāgelista: vt ptz ī Apoc'. et agab⁹ et multi alij vt ptz in actib⁹ aplorū. Aliqui etiā fuerūt scribe sīc euāgeliste q̄ scripserūt euāgelia ad īstructionē p̄fi xp̄iani. Fuēr̄t etiā sapiētes: q̄z de diuinis ⁊ celestib⁹ a deo illuminati. n Et ex illis oc. q̄z iacob⁹ frater iobis ab eis occisus ē. Act'. xij. ⁊ stephan⁹ Act'. vij. ⁊ multi alij. o Et crucifiget'. vt petrū ⁊ andreā fratrē ei⁹: ⁊ multos alios. p Flagellabit'. ꝫ ptz etiā ī actib⁹ aplorū. xvj. ca. vbi dr q̄ paul⁹ ⁊ sylas flagellis cesi sūt. er. ij. Cor'. xj. dicit paul⁹: Ter virgis cesus sū ⁊c. q Et pseq̄mini de ciuitate ī ciui. ꝫ ptz Act'. xiij. vbi dr q̄ iudei paulū ⁊ barnabā eiecerūt d finib⁹ suis. r Ut veniat sup vos oīs san. iu. q̄ effu. est sup ter. a sā. abel ⁊c. de isto abel nulla ē ambiguitas q̄n fuerit ille quē Cain frat ei⁹ occidit. De çacharia aūt sūt opiniones. vna ē q̄ ipe fuerit p̄ iohānis baptiste: ⁊ hec fuit opinio Origenis dicēt̄ q̄ ꝓp̄ ꝫ occisus ē ī templo dñi: q̄z beata xp̄o post partū filij sui venit adorare ī hierlm et stetit ī illa pte vbi xp̄ines cōsueuerāt stare ī oratiōe: ī q̄ loco nō erat licitū mulierib⁹ cognitā viro orare. ⁊ iō ministri tēpli voluerāt eaz repellere. at çacharias p̄ iobis q̄ eā xp̄inē sciebat oppsuit se eis dicēs: q̄ erat digna stare ī loco illo. ⁊ iō ſ̄pm çachariā tāq̄ legi⁹ traditēt̄ iterfecerūt. ꝫ aūt reprobat Hiero. tanq̄ apocryphū: ⁊ dicit q̄ iste çacharias fuit filiꝰ ioiade sacerdotis q̄ iterfect' ē ī tēplo: vt hr̄. ij. Paral'. xxiiij. Sz ℣ ꝫ videt q̄ iste dr ꝫ barachie filiꝰ: ille aūt dr filiꝰ ioiade. ad qō rñdet Hiero. q̄ saluator voluit ꝫ exp̄mere sāctitatē ioiade sacerdotis. iō vocauit eū barachiā. i. bñdictū dñi: sicut aliqñ ꝓtingit q̄ aliquem liberalē hoīez vocamus alexādrū: ad exp̄imēdū liberalitatē ei⁹ q̄tus hoc nō sit. ꝓp̄ nomē ei⁹. Alij possum⁹ dicere q̄ ioiada fuit binomi⁹: sicut p̄ dauid vocatus est iesse ⁊ isai: ⁊ multi alij ī sacra scptura: saluator: ꝫ exp̄mit vnū nomē ei⁹: aliud exp̄imit. ij. Paral'. xxiij. Sequit': s Amē. i. fidelit'. t Dico vob ⁊c. i. sup populū iudaicū: q̄z ꝓ istis punit⁹ ē multiplicit̄ diuersis tpib⁹. Cōsiderā dū etiā q̄ abel fuit simplex bō pastor ouiū ⁊ illitterat⁹: Zacharias aūt fuit sacerdos ⁊ legisperit⁹. ꝓ hos ꝫ duos itelligunt oēs iusti ab eis occisi: ⁊ est sensus: Ut veniat sup vos

† Luc. xi. f

† Luc. xi. g

† Luc. xi. g

† Gen. 4. b Heb. xi. a Pa. 24. f

de duodecim ꝓphis vn⁹ erat: sic̄ pr̄ Jobis de ꝓphis vn⁹ erat.
a Sup gene. Que a ꝑmo parricida vsq; ad vltimū ꝑditiōis filiū cōputaꝝ. Quasi similes erūt ī pena: sicut fūt et ī culpa.
b Hierl'm tc̄. Quasi rei estis sāguinis ꝛ merito: qz multoties misi ad vos ꝓgregādos ꝛ noluistis.
c Quoties. Ac si dicat: Ego volui ꝛ tu noluisti: et q̄tq̄t ꝓgregauī mea volūtate semp efficaci: te nolēte feci: qz semp ī grata fuisti.
d Gallina. Hoc aḷs magnū affectū habet in filios: ita vt eoz infirmitate affecta infirmet: ꝛ eos alis ꝓtegens ꝫ miluū pugnet. Sic dei sapia p carnē infirmata ꝓtegit nos ꝛ defendit a diabolo.
e Relinquet. Ciuitas auxilio dei nudata sue ditioni relinquet q̄ bene derelicta ē cū a deo derelinaꝝ.
f Būdict⁹ q̄ ve. tc̄. Hoc turbe dixer̄t dño venienti hierl'm: qđ aūt his transactis hic dīs dicit: cogit mystice ītelligi de aduentu claritatis sue vbi ꝓfitebuntur filium quem crucifixer̄t.

℣ Et egressus

Nico.de lyra

oīs sanguis iustus q̄ effusus ē a sāguine iusti abel vsq; ad sanguinē ꝯacharie. i. a sāguine iusti minimi vsq; ad sāguinē maximi iusti. a Hierl'm hierusalē. Hic ꝑdicit eis ꝓnter penā tēporalē. s. destructionē ciuitatis ꝛ tēpli q̄ facta ē p Titū ꝛ Uespasianū in vindictā mortis xp̄i. xlij. anno a ꝑdicta passione. dicens g̃: Hierl'm hierl'm. allo/quit hic populū iudaicū sub nomīe ciuitatis metropolitane: ꝛ ꝫ est cōis modus loquēdi. ꝫ enī dicit⁹ ciuitas facere qđ popul⁹ habitās in ea fecit. b Que occidis ꝓphas. i. ꝓsecuisti occidere.
c Et lapidas eos tc̄. i. ad instructionē tuā: sicut ptz in ꝓphetis antiqs ꝛ ī Johāne baptista q̄ fuer̄t a iudeis occisi. vnde iij. Reg'. xxi. dr̄ q̄ tpe manasse effusus ē sanguis īnoxius in hierl'm donec repleret vsq; ad os.
d Quoties volui congregare. ſ̄ cultu vn⁹ dei p fidē ꝛ charitatem.
e Filios tuos. i. iudeos.
f Quēadmodū gallina tc̄. Ponit exēplum de gallina ad ostendēdū affectū suū ad populū iudaicum: qz īter alias aues gallina videt magis affici ad ꝓseruatiōem et nutritionē pullox.
g Et noluisti. qz ꝑmo ꝓphas a deo miss os: postea Jobez baptistā ꝛ vltimo dīm nostrū iesū xp̄m cōtēpserūt: ꝓpter qđ ſubdit pena:
h Ecce relinquet vob domus. i. ipm tēplū qđ p romanos fuit destructū: nec reedificabit ampli⁹: qz ſm q̄ dr̄ Dan. ix. vsq; ī finem mūdi ꝓseuerabit desolatio.
i Dico enī vob tc̄. i. a tpe passionis xp̄i q̄ de ꝓximo iminebat futura qū xp̄s dixit ista.
k Donec dicatis: Būdict⁹ q̄ venit ī nōie dīi. Hoc erit qū apparebūt signa euidentia aduent⁹ ei⁹ ad iudicīū: tūc enī iudei q̄ crediturī fūt in xp̄m in fine mūdi laudabūt ꝛ ꝓfitebūt ipm. Ca. XXIII

Mozaliter.

d† Dia ꝫ q̄cūq; dixer̄t vob seruate ꝛ facite: ſm opa aūt eoz nolite facere. Hoc generaliē ītelligēdū ē de oīb⁹ bn̄ docētib⁹ ꝛ male viuētib⁹: nā eoz doctrina debet acceptari ꝛ vita repudiari.
f† Alligant enī onera tc̄. Hiero. Hoc generaliē dr̄ aduersus oēs magistros q̄ grādia iubēt ꝛ minora nō faciūt. Chryſ. Tales aūt fūt q̄ gue pōdus ve niētib⁹ ad pniaz imponūt: ꝛ sic dū p̄sens pena fugit ꝓtenitur futura. Si enī falcē sup humeros adolescētis quā nō pōt portare posueris: necesse habet vt aut falcē reꝛciat aut ſ̄ pōdere ꝓfringaꝝ. Sic ꝛ homini cui gue pōdus pniē imponis: necesse ē vt aut pniaz reꝛciat aut suscipiēs dū ferre nō pōt scādaliça tus ampli⁹ peccet. deinde si erram⁹ modicā pniaz imponēdo: nōne meli⁹ ē xp̄i miscōiaz reddere rōnez q̄ꝫ xp̄i crudelitatē: vbi paterfamilias larg⁹ ē: dispēsator non debet esse tenax.
h† Dia vo opa sua fa. tc̄. Chryſ. In oī re nascit qđ eā exterminat. sic in ligno vermis ꝛ ī vestimēto tinea. vñ sacerdotum ministeriū q̄ positi fūt ad edificationē sāctitatis: corrūpe diabol⁹ nitit: vt ꝫ ipm bonū dum ꝓpter homines fit fiat malū.
k† Amāt ꝓmos recubit⁹ ī ce. tc̄. ista recipe cū exhibēt ordinate nō ē malū: ſ̄ ipa ꝓcupiscere.
l† Et patrē nolite vo. tc̄. nō excludit exhibitionē honoris debiti ſ̄ indebiti. s. vt ꝓpter adulationē vel aliq̄d hmōi nō fiat.
m† Ue vob scribe ꝛ pharisei hypocrite q̄ clauditis regnū celox añ hoīes tc̄. ꝫ faciūt illi q̄ neq̄ter repellūt ꝑdicatores ꝛ ꝓfessores viam salut⁹ aperire peccatorib⁹ volētes: ꝛ aliter illi q̄ fulmināt indiscrete sentētias excōicationis: suspēsionis aut īterdicti.
† Ue vobis scribe et pharisei hypo. q̄ co. do. vi. tc̄. Isti sunt begardi sanctitatem simulātes ꝓpr̄ q̄stū nō ꝓpr̄ salutē aīax.
p† Ue vob scribe ꝛ pharisei hypo. q̄ circuit⁹ ma. ꝛ ari. tc̄. Isti fūt silles aliq religiosi q̄ cū magna diligētia īducūt seculares ad religionis īgressū ꝛ post ea male nutriūt et sic peiozes fiūt ꝯ ī seculo ꝓpr̄ exēpla mala q̄ videt et freqūeter reūrūt ad seculū.
a† Ue vob duces ceci q̄ dicit⁹ q̄cūq; iu. p tē. nihil tc̄. Chryſ. Multi aūt xp̄iani sic insipiēter ītelligunt: ecce enī si aliq̄ causa fuerit modicū videt facere q̄ iurat p deū: q̄vo iurat p euāgeliū mal⁹ aliq̄d fecisse videt: q̄b⁹ siliter rnēdum ē. Sēptuare ꝓpr̄ deū fūt: ꝛ non deus ꝓpr̄ scripturas. maior ē ꝫ de⁹ q̄ sanctificat euāgelīū ꝯ euāgelīū quod sāctificat a deo.
Aug⁹. Tēplū aūt ꝛ altare ipm xp̄m ītelligim⁹: aurū ꝛ donū laudes ꝛ sacrificia q̄ p eū offerīm⁹: non enī ille p ꝫ ꝫ ista p illū sāctificank.
i† Ue vob scribe pharisie hypocrite: q̄ decimat⁹ mētā tc̄. p ꝫ arguit illos qui modica diligēter obſuāt ꝛ negligūt maiora: sicut aliq̄ religiosi pl⁹ pōderāt ꝛ puniūt silētij fractionē vel iclinatiōis omissionē ꝯ ɔfraudatiōez ꝓximi vl aliq̄d hmōi ꝓ monasteriꝫ sui vtilitate temporali.
s† Ue vob scribe ꝛ pha. hypo. q̄ mū. qđ deforis ē tc̄. Chryſ. Calix est vas ad pōtū ꝛ parapsis ad cibū. sermo ꝫ p quē spūaliter potamur ꝛ oīs narratio p quā nutrimur vasa sunt potus ꝛ cibi. q̄ ꝫ studet sermonē cōpositū ꝓferre: magis ꝯ sensu salutari repletuz: calix ei⁹ a foris ē mūdat⁹ ītus aūt vanitatis sordib⁹ ē repleꝯ.
c† Ue vo. scri. ꝛ pha. hy. q̄ si. tc̄. Chryſ. Ut q̄d vis apparē qđ ſ̄ vis eē: nā qđ turpe ē apparē turpi⁹ ē eē: ꝛ qđ formosū ē apparē formosi⁹ ē eē: aut ꝫ esto qđ appareſ aut appare qđ es.
Ue vob scribe et pharisei hypocrite q̄ edificatis sepulchra ꝓphax tc̄. Sequitur:
f† Itaq; testimonio estis vobismetipis qz filij tc̄. Illi se filios malox testant q̄ moztes eox sequūt ꝫ tūc implent eox mensurā qū excedūt eox malicia: ꝛ sic fecerūt iudei q̄x patres occiderūt ꝓphas ꝛ ipsi dīm ꝓphetax.
m† Jō dico vobis: ecce ego mitto ad vos ꝓphas tc̄. Multi de xp̄i discipulis istas grās habuerūt q̄ tñ a iudeis psecutiōez passi sunt. Ut veniat sup vos oīs sanguis tc̄. Sequit:
† Usq; ad sāguinē ꝯacharie tc̄. Origē. Zacharias īterptat memoria dei. oīs ꝫ q̄ memoriā dei pdere festinat in eis q̄s scandalizat: ꝯacharie sanguinem effundere videt. Abel aūt luct⁹ interptat: qui ꝫ nō recipit qđ scriptū ē: beati q̄ lugent: sāguinē abel effūdit.
h† Ecce relinquet vob dom⁹ vr̄a deserta tc̄. Chryſ. Sicut enī corpus aīa recedente ꝑmo q̄dē frigescit deinde putrescit ꝛ soluit: sic et templū nostrū dei spūsancto recedente ꝓius seductionib⁹ ꝛ indisciplinatiōib⁹ repleꝯ: deinde veniet ad ruinā. Ca. XXIII

Jn ca. xxiij. vbi dr̄ in postil. i. a sanguine iusti minimi vsq; ad

Additio.

sanguinem iusti maximi.
Qđ abel sit minim⁹ iust⁹ ꝛ ꝯacharias maxim⁹ siue ītelligaꝝ simpliciē sine respectu occiso⁹ tū ex scriptuꝛis nō habet auctoritatē: vñ ſm Hiero. eadē facilitate cōtēnit ꝫ approbaꝝ. Hec etiā ex ꝫ qđ supponit abel fuisse simpliciē pastorē ꝛ illitteratū: ꝛ q̄ ꝯacharias fuit sacerdotes ꝛ legisperit⁹ seq̄t q̄ abel fuit minim⁹ iust⁹: ꝛ ꝯacharias maxim⁹. Nō enī excellētia iusticie seq̄t litteraturā: qđ ptz ī plurib⁹ ꝑsertim cū antiqui pres lz nō legāt lras didicisse fuerūt tū in diuinis maxie illustrati: qđ ptz de adā ꝛ ꝑriarchis ꝛ forte ex his q̄ legunt de vtroq;. i. de abel ꝛ ꝯacha. plura ad rōnez iusticie ptinētia legūtur de abel ꝯ de ꝯacha. ī ꝫ enī q̄ fuerūt ambo sine culpa occisi: eq̄les videt: ꝫ de abel sup ꝫ legit q̄ tā ipe ꝯ munera ei⁹ fuerūt deo accepta Heñ. iij. ca. qđ ē maximū testimoniū sue iusticie. vñ Hiero. ī ꝫ loco de abel dicit: Just⁹ aūt nō ex hoīm ſnīa: ſ̄ ex Heñ. testimonio comprobaꝝ vbi accepta ei⁹ a deo narrant munera. vñ planior ꝑōt rō assignari circa notationē istox duox rū. s. loquēdo de tpib⁹ ꝑtinēt⁹ añ passionē xp̄i qñ ista dicebāt a xp̄o. abel fuit ꝓm⁹ iust⁹ q̄ sine culpa legit occisus: ꝯacharias ꝛo vltim⁹

Xo vltim⁹: vñ ꝓueniēter noīat extrema ad ꝺ vt oēs itermedij includāt. q̄cūq; enī fuerit iste ça̅charias ſm diuerſitatē opinātium ipe tñ fuit vltim⁹ iuſtus occiſus: de q̄ in ſcripturis exꝓſſa mētio habeat. Si aūt obijciat de iohāne bap. rñdet q̄ ille nō fuit occiſus a iudeis ſ ab hero de alienigena: ꝺ aūt agit de occiſionib⁹ factis ꝑ hebreos ⁊ eoꝝ ꝓdeceſſores inter quas occiſio abel debet cōputari cum tunc tpis omnes fideles erāt ſub vna lege naturali cui ſucceſſit lex ſcripta qꝺ patz in ꝺ q̄ dicit: Hieruſalē hierūm que occidis ꝓphas ⁊c.

Replica. In ca. xxiij. vbi poſtillator reddit rōnem nominationis illorum ſcz abel ⁊ ça̅cha. q̄ vt inquit ꝑ eos ſignificant omnes iuſti a quibuſcunq; occiſi: ſiue magni ſiue parui: ſic q̄ magni ſignificant ꝑ ça̅chariam magnū ſacerdotē ⁊ doctorem. ꝑ abel autez parui ⁊ illitterati. Burgē. nolēs intelligere poſtil. putat q̄ velit dixiſſe iuſticiam ſequi litteraturā qꝺ non eſt verū. Raz q̄ cōparat puos iuſtos abel ꝺ eſt ꝑ quādā ſilitudinē nō ꝓpꝛietatē: non igit̄ ſe quitur eum ergo fuiſſe parū iuſtū ſicut xp̄s comparat⁹ oūi leoni ⁊c. nō iꝺo ꝺr ouis vel leo. Iſta aūt trāſlatio pōt habere rōnez q̄ nūer⁹ q̄cūq; incipit a minimo: numer⁹ igit̄ ſcꝺm̄ incipit ab abel: recte igit̄ minimi denoīant ab illo. Rō ät aſſignata ꝑ Burgē. ad idē nō ē obiectiōis expers ſed tranſeat.

Glo. ordi.

a e Wyſtice

Egreſſus ie/ ſus. Non relin. la. ſ. la. Wyſtice. recedēte dño ꝺ tēplo oīa legis edificia ⁊ cōpoſitio mandato⁹ ita deſtructa ē: vt nihil poſſit a iudeis impleri. Diuinit⁹ aūt ꝓuiſū ē vt creſcēte eūāgelij grā: tēplū illud cum ſuis ceremonijs tolleret: ne q̄s infirm⁹ in fide illis ſtantib⁹ iudaiſmi occaſionē habe/ret. Idē q̄ cōminat⁹ ē ꝺbo: oſtendit ſigno: dū egredit̄ ab illis facta cōmi/natione. b Sedēte aute. Ubi marcus ait ꝫ tēplū. Sedet ꝫ tēplū cuz deruina ei⁹ ⁊ excidio gētis diſputat: vt ⁊ coꝛporis ſitus verbis ſuis cōgruat.

Mar. 13. a

Wyſtice

Wyſtice. Sedet i monte oliueti. i. in eccl̄ia quiet⁹ manēs: ſuppoꝛt detestāt arrogātiā. c Dic nobis ⁊c. Quia dixit oīa deſtruenda tēpus ⁊ ſigna deſtructiōis querūt. Tria querunt: q̄ tpe deſtruēda hierūm ſit: quo ventur⁹ xp̄s: q̄ ꝓſūmatio ſeculi ventura ſit.

b Videte ne. Cū hec fient ne putem⁹ inſtare diem dñi cui⁹ ſignū ꝓſpicue ponit in ſequentib⁹. Prēmunit ne turbent̄: vel deficiāt ꝑ deceptionē: vt per ſimonē magū vel ꝑ tribulatiōez ⁊ pſecutionē: vt ꝑ neronē. Nota hec veniēntia ante excidiū hierūm: ſimilia ſunt et eaꝺē vere his q̄ fient i ꝓſūmatiōe ſeculi: ⁊ loquit̄ ita de vno q̄ſi de alio.

e Multi enī ve. Imminēte hierūm excidio multi fuerūt ꝓncipes qui ſe dicerēt eē chriſtos ⁊ tp̄s libertatis ꝓpe eē. Multi in eccl̄ia tpibus apl̄oꝝ q̄ ꝓeter alia falſa dicerēt inſtare diem dñi.

f Auduturi. Hec in iudea a paſſione dñi abundauerunt: q̄ꝺ⁹ ne territi apl̄i hieruſalem et iudeā deſerāt ammonētur: quia nō ſtatim finis: ſed poſt. xlij. annos.

(Cōſurget

Nico. de lyra

a e

Egreſſus ie/ ſus. Poſtq̄ poſita ē legis euāgelice ꝓmulgatio ⁊ cōfirmatio ꝑ miracula. Hic ꝓnter ponit iudiciū ſm legē illā: ⁊ qz lex euāgelica ē ꝓfectiſſima et extrema. ideo ſibi coꝛreſpōdet iudiciū extremū qꝺ erit ꝓfectiſſimū: ⁊ diuidit̄ in duas ꝑtes. q̄ ꝓmo ponunt q̄ꝺā antecedētia ipm iudiciuz. ſecꝺo ipm iudiciū deſcribit̄. ca. ſequēti. Prima i duas. q̄ ꝓmo circa hoc ab aplis ꝓponitur queſtio. et ſecꝺo ponit̄ q̄ſtionis ſolutio. ibi: Et reſpōdēs ieſus. Prima i duas. q̄ ꝓmo ponit̄ q̄ſtionis occaſio. ſecꝺo habita occaſione formāt queſtio. ibi: Sedēte autez eo ſup montē oliueti. Circa ꝓmū cōſiderandū q̄ xp̄s in fine ca. ꝓcedētis dixerat q̄ dom⁹ tēpli relinqueret deſerta. ideo in ꝓncipio hui⁹ ca. ꝺr q̄ ieſus egreſſus de tēplo ibat. in ꝺ oſtendebat ꝑ factū q̄ tēplū eēt a diuina ꝓtectione relinquendum.

b Et acceſſerūt diſcipuli eius vt oſtē. ei edi. tēpli. nō q̄ oſtenderēt ſibi aliq̄ꝺ incognitū cū frequēter in tēplo fuiſſet. vt patz ex p̄cedentib⁹. ſz vt ex nobilitate edificio⁹ q̄ erāt facta ad diuinū cultū ꝓuocarēt eū ad miſcōiaz ⁊ ꝑ ꝓſequēs mitigaret penā p̄dictā. c Ihe aūt rñdēs ait illis. videtis hec oīa. q. ꝺ. (ꝫ tū/cūq; ſunt magna ⁊ fortia. ꝺ Amen. i. fideliter. e Dico vobis nō relin. ꝺ la. ſup lapidē ⁊c. nō ē ſic itelligēdū q̄n remaneret lapis ſup lapidē ſaltē in fundamētis. ſ ē modus loquendi ad

Nico. de lyra

a e

†Egreſſus Ca. XXIIII ieſus ꝺ tēplo ibat. Et acceſſerunt diſcipuli ei⁹: vt

a ſ nō ignotas: ſed rāꝫ admirādas: q̄ videbāt q̄ nunq; deſtrueretur tale opus ⁊ frustra eſſet cōminatio chriſti.

oſtēderēt ei ędificātiōes templi.

a ſ videtis tam firmā edificationem.

Ihe aūt rñdēs ait illis: Uidētis

c

ſ qꝺ. xlij. āno poſt paſſionē dñi factū ē a romānis.

hęc oīa? Amen dico vobis: nō relinquet hic lapis ſuper lapidē q̄

d e†

a ſ quaſi cōtrarius ciuitatis.

non deſtruatur. Sedēnte autem

f+

a ſ. i. ſup fructiferā eccleſie celſitudinem.

eo ſuper mōtē oliueti: acceſſerūt

ſ marc⁹ ait: petr⁹ ⁊ iacob⁹: ⁊ iohānes: ⁊ andreas.

ad eū diſcipuli ei⁹ ſecreto dicētes:

g ꝺ

Dic nobis q̄n ꝺ erūt: et qꝺ ſignū

i k

aduent⁹ tui ⁊ ꝓſūmatiōis ſeculi?

Et reſpōdēs ieſus dixit eis:† Uide

l+

a ſ ne q̄s pſuadeat q̄ſi hec oīa mox ſint futura. b ſ antichriſti. ꝑ xp̄o: q̄z primus ſimon mag⁹ cui oēs in ſamaria auſcultabant dicētes: hec vir⁹ dei

e

dēte ne quis vos ſeducat. Multi

l+

magna eſt. a ſ anre horum complerionez.

enī vēniēt i nomie meo dicētes:

m

ſ hic tentatio.

Ego ſum chriſtus: et mł̄os ſedu

n

ſ añ excidiū. ſ q̄ ad hoſtes. ſ expectatiōes vt rumores. ſ in luca: ſeditiones q̄ ad ciues.

cēt. Auduturi enī eſtis p̄lia ⁊ opi/niones p̄eliorum. Uidete ne tur

f o p

a ſ iudeam deſeratis. ſ ꝫtum ad p̄elia. b ſ cōſtat hec oīa cōtigiſſe tpe iudaice ſeditiōis: ante vltimā ꝓuincie euerſionem.

bēmini. Oꝑtet enim hec fieri:

q

Nico. de lyra

A

† Mar. 13. a Luc. 21. b

di ad exprimēdū magnitudinē deſtructionis q̄ cōpleta ē ſub tito ⁊ veſpaſiano: vt dictū ē p̄cedēti ca. f Sedēte aūt eo. Ex p̄dictis formāt duplex queſtio. q̄: enī audierāt a xp̄o euerſionē illā. credebāt ꝓpinquā eē mūdi ꝓſumationē. iꝺo q̄ſierūt ꝓmo. g Dic nob⁹ q̄n ꝺ erūt. i. deſtructio ciuitat⁹ ⁊ tēpli. ſecꝺo q̄ſierūt: h Et qꝺ ſignū ⁊c. ſcz et ꝓſūmatiōis ſeculi. vtrūq; enī ſimul fiet. ⁊ ꝓpt̄ ꝺ eſt q̄ſtio vna. Notandum etiam q̄ iſte queſtiones fuerūt ſibi facte ſup montē olineti: ⁊ ꝺ rōnabiliter q̄: loc⁹ iſte diſtat ſolū a ciuitate ꝑ vnū miliare. ⁊ ſic ciuitas illa ⁊ tēplū ex illo loco clariſſime videnť ⁊ occaſiōe hui⁹ de tpe deſtructiōis illi⁹ ibi q̄rit. ſiliter etiā iudiciū extremū futurū ē circa illū locū: vt habeť Joheł. iij. iꝺo ꝓueni enter fit ibi q̄ſtio de futuro iudicio.

i Et rñdens. Hic ponit̄ vtriuſq; q̄ſtionis ſolutio. Et primo p̄me. ſecꝺo ſcōe. ibi: Orate aūt. Circa ꝓmū duo facit. q̄: circa ea q̄ ꝑtinēt ad deſtructiōez ciuitatis ⁊ tēpli ꝓmo deſcribit initiū. et ſecꝺo finalē exituz. ibi: Cū ergo videritis. Circa q̄ꝺ ꝓſiderādū q̄ inchoatio ⁊ ſignū deſtructiōis future fuerūt cla/des ⁊ peſtilētie q̄ fuerūt i iudea añ bellū romano⁹ ꝫ eos: vt dicit Joſephus libro de iudaico bello. Diuidit̄ ergo i duas ꝑtes. q̄: ꝓmo tanguntť mala que ꝓtigerunt iudeis in generali. ſecundo mala que ꝓtigerunt xp̄i diſcipulis in ſpeciali. ibi: Tunc tradent vos. Circa ꝓmū q̄ttuoꝛ tanguntť. Primū eſt ſeductio erroꝛis: qꝺ notat cum dicitur:

† Mar. 13. a Luc. 21. b Eph. 5. b 1. Cor. 3. b Coloſ. 2. b

k Videte ne q̄s vos ſeducat. Iſta aūt ꝓdixit: q̄ mīn⁹ iacula ferūt que p̄euidenť. l Multi enī veniēt in nomie meo. i. aſcribētes ſibi nomē meum: qꝺ ꝑtz ꝑ ꝺ qꝺ ſubdit: m Dicētes: ego ſū xp̄s ⁊c. de talib⁹ fuit ſimon magus q̄ ꝑ hoc ſeducebat ſamaritanos: de q̄ habeť Act. viij. q̄ ſamaritani dicebāt de illo. Hic ē virt⁹ dei q̄ ꝺr magna. Hieronym⁹ etiā dicit ſup locū illum q̄ añ deſtructionē ciuitatis plures apparuerūt q̄ dicebāt ſe eſſe chriſtos.

n Auduturi enī eſtis. Hic ponit ſcꝺm qꝺ ē cōſultio timoris. cū dicit: Auduturi enī eſtis p̄lia. ſm enī q̄ refert Joſephus libro antiquitatū. xx. poſt paſſionem xp̄i añ deſtructionem ciuitatis multe ſeditiones et multa p̄elia fuerunt apud iudeos q̄: ſamaritani q̄ partim tenebāt ritum gētilē inſurgebāt ꝫ iudeos ⁊ ecōuerſo. Itē in xp̄o iudeoꝝ erāt plurimi q̄ incitabāt populū ad rebellandū ꝫ romanos: alij aūt ꝓtrariū. Sequit:

o Et opiniōes p̄lioꝝ. q̄: añ deſtructiōez ciuitatis multa ſigna apparuerūt que interp̄tabanť ab aliquib⁹ in bonū ⁊ pacē ciuitatis: ab alijs aūt in cōtrariū ⁊ deſtructionē: ⁊ inter alia ponit vnū ſcz q̄ ſidus ſtetit ſup ciuitatē p annum ſimile gladio: quā apparitionē quidā dicebant ſignificare auxiliū ſibi affuturū ꝓtra inimicos. Aliqui ecōtrario dicebāt ſignificare vindictam dei contra mala habitantiū in ciuitate: ⁊ ꝑ hoc erant diuerſe opiniōes de p̄lijs iter eos. p Videte ne turbemini. recedēdo de iudea ꝓpt̄ talia: voluit enim xp̄s q̄ diſcipuli ſui manerēt aliq̄tulū i iudea poſt mortē ſuā ad p̄dicā dū fidez catholicā. q Oꝑtet enī hec fieri. qz ſūt a deo ꝓdinata.

l 3 Sz nōdū

¶ a Cõsurget enĩ gens in rẽ. Mystice. Regnũ surget in regnũ: ꝛ pestilẽtia eorum q̃ꝫ sermo vt cãcer serpit. Et fames: verbi dei: commotio terre: et a fide sepatio. Ultima enim tribulatio multꝫ ꝓuenit: et per cre
a Sed nõdũ ẽ finis. qz post auditionẽ talĩ stetit adhuc ciuitas p longũ tps̃ sez xl. ãnis post passionẽ xp̃i. b Cõsurget enĩ gens. Hic ponit tertiũ videlz distur
bra mala iudicãt mala ꝑpetua. Et tõo post bella ꝛ seditiões nõ statim finis: qz mlta mala debẽt p̃currere vt nũcient mala sine fine. Eoꝫ aurez alia e celo: alia e tra: alia ab elemẽtis: alia ab hominib⁹. Surget gẽs Ecce perturbatio hoiz. Terremotꝫ: Ecce respectus ire desuper. Pestilẽtia: Ecce ineqlitas corpoũ. Fames: Ecce sterilitas terre. Terrores de celo ꝛ tempestates.
Luce. 21. c fm Lucã: Ecce in eqlitas aeris. Omnia g̃ ꝓsũmãda cõ
†1. q. 3. saluatoꝛ. turbant: vt q̃ i oĩbus deliquim⁹ in oĩb⁹ feriamur.
Sap. 5. d Ãũ pugnabit ꝓ eo orbis terre ꝓ insensatos.
¶ b Hec autẽ initia sunt. Hec autẽ oĩa sũt initia non ꝓsũmatio q̃ũ p̃co
†7. q. 1. sug gestum. De pe. di. 2 nõ reuerte banꝭ. cr. c. apostolus. nta antixp̃i: vel excidij vbis. Hec ptim ad euersionez iudeorum: partim ad die iudicij pti
nẽt: qz ita apli interrogauerant de vtroq̃. c Tũc tradẽt. Quo merito b̃ iudeis eueniant subdit: qz post occisionẽ xp̃i noĩs et fidei ei⁹ p̃cones persecuti sunt.
d Et multi pseu. Quidã b̃ ad euersionẽ iudeoꝛ referũt. Sz tũc inter eos qz null⁹ erat fidelis: ad quẽ fieret exhortatio: melꝰ b̃ accipit õ hereticis: q̃ꝫ ꝓim⁹ simon mag⁹ fuit. Extremus maioꝛ oĩb⁹ antixp̃s ẽ. Diligẽter intuẽdum ẽ qõ signoꝛ ad excidiuz vbis qõ ad die dñi referat: Rũdit enĩ dñs q̃ ex illo tẽpoze erãt secutura: siue de excidio hierlm: siue de aduentu suo. e Et p̃dicabit rẽ. Quia nouerat dñs corda discipuloꝛ õ excidio et ꝑditione sue gẽtis ꝓristanda. hec solatio releuat: vt scirẽt multo plures socios gaudij eterni de toto orbe colligẽdos.
Adhuc tenete b̃ signuz q̃ nõ instet dies dñi vel desolatio hierlm añq̃ apli toto orbe dispersi sint ꝓter duos Jacobos: q̃ ꝓi⁹ in iudea interfecti sũt. Dispersi inquã vt si voleret de ꝑditione sue gẽtis: solatiũ habeant plures socios de oĩ gente collectos.
f Abominationẽ rẽ. Vel si de excidio vrbis: abominatio. i. idolũ. Pilatus enĩ posuit imaginem cesaris i templo desolato. Vel hoc dicit de statua Adriani sequestrt
a ¶ audituri estis p̃re. ꝛ opt. rẽ. cõsurget enĩ gẽs.
a sed nondum est finis. Cõsurget a
b enim gens i gẽtem ꝛ regnũ in re/ c
¶ hi sunt parces pluꝛum.
gnum: ꝛ erũt pestilentię ꝛ fames d
b ꝛ terremotꝰ per loca: hec aũt oĩa e
¶ futuroꝛ. ¶ ministris exercẽdos.
c initia sunt doloꝛ. †Tunc tradent ¶ f †
vos in tribulationem ꝛ occident b
¶ ꝑ aplos oĩm credentiũ persona signat.
vos: ꝛ eritis odio omnibus gen i
a ¶ i fine mũdi silẽs aplis tribulatiõib⁹ sũt ꝑbãdi
b ¶ ꝓpter assertionẽ veritatis. ¶ discedẽt a
tibus ꝓpter nomen meum. Et k l
fide timore: vel ꝓ terrꝛe: vel inanitate tormẽtoꝛ.
tunc scandaliçabuntur multi: et
a ¶ gladio dñi ab inuicẽ separãte eos: qõ i principio ꝑdicatiõis facti ẽ: maxie ꝛpe antichristi ẽ futurũ. b ¶ frater infidelis fratrẽ fidelem.
inũicem tradẽt: ꝛ odio habebũt
d inuicem †Et mlti pseudo ꝓphe m †
¶ vt miraculis seducant. ¶ hoc tempore iudaice vastitatis plene rempore antichristi.
tę surgent et seducent multos: et
a ¶ vñ apls: Eſt hoies amãtes se. b ¶ infidelitas.
qm̃ abũndabit iniq̃tas refrige n
¶ ꝓ tribulatione que ante tribulationẽ videbatur calere: vel calebat vtcunq̃ in pace.
scet charitas multoꝛ. †Qui autẽ o †
¶ in fide ꝛ charitate. ¶ quocũq̃ tẽpoze inciptat.
¶ vsq̃ in finẽ psentis vite.
perseuerauerit vsq̃ in finem hic
e saluus erit. Et ꝓdicabitur hoc p
¶ edificatoꝛium ecclesie ante finem mundi: sicut ante destructionẽ hierlm per apostolos.
euãgeliuz regni in vniuerso orbe q
¶ sue dãnationis. ¶ nõ credẽtib⁹.
in testimoniũ omnibus gẽtibus r
¶ post hec oĩa. ¶ nũc ſtarim: sed non ꝓius.
ꝛ tũc veniet ꝓsũmatio †Cũ g̃ vide s †
a ¶ hoiez pcti q̃ aduersak. ꝛ. e. ſ. o. qõ õz: de⁹ q̃ destruet ꝛ ad solitudinẽ rediget ſuſcepturos se.
f ritis abominationẽ desolatiõis

b Et erũt pestilẽtie. Hic põit q̃rũ. ſ. ꝑturbatio orbis seu elemẽtoꝛ ex q̃b⁹ ꝓsurgũt pestilẽtie i aere ꝛ mari ꝛ p ꝓsequẽs sterilitas ꝛ fames i terra: q̃ aũt hoc acciderit illo tpe ptz Actꝰ. xj. vbi õz q̃ ꝑ agab⁹ predixit famẽ magna futurã q̃ facta ẽ ꝑ Claudio: ꝑ q̃õ fideles q̃ erãt antiochie miserũt auxiliũ de facultatib⁹ suis fidelib⁹ q̃ erãt in iudea ꝛ hierlm p man⁹ barnabe et sauli. Seq̃t: c Hec aũt oĩa. i. q̃ttuoꝛ ꝑdicta. f Initia sũt doloꝛ. q̃ q̃dẽ doꝛes fuerũt ꝓsũmati i destructione ciuitatis ꝛ repti p romanos. g Tũc tradẽt. Hic ponit mala q̃ ꝓtigerũt xp̃i discipulis i spãlt: vbi ponũt q̃ttuoꝛ. Primũ ẽ violẽtia afflictiõis duplicit sez ab intra ꝛ ab extra: illa q̃ fuit ab extra fuit a iudeis fideles psequẽtib⁹: õ q̃ habẽt Actꝰ. viij. vbi õz q̃ post mortem beati stephani facta ẽ psecutio magna i ecclia q̃ erat hierosolymis: ꝛ ibidẽ subdit q̃ paul⁹ deuastabat ecclias rẽ. h Et occidẽt vos. qz illo tpe occisus ẽ stephan⁹ a iudeis: vt ptz Actꝰ. vij. et iacob⁹ fili⁹ zebedei. Actꝰ. xij. iacob⁹ frater dñi vt dicit Josephus libro xxij. antiq̃tatũ. i Et erit⁹ odio rẽ. i. aliq̃b⁹ oĩm gẽtiũ.
k Propter nomẽ meũ. b̃ addit ad eoꝛ ꝓsolationem qz ad b̃ seq̃t magnũ ꝑmiũ: vt habitũ ẽ. s. v. ca. l Et tunc scãdaliçabunt multi ꝛ inuicẽ tradent rẽ. Hic ponit affli/ctio ab itra. ſ. a falsis fratrib⁹: qz mlti q̃ receperãt fidẽ xp̃i videtes psecutionẽ oriri ꝛ eos scãdaliçabãt cadentes ꝓpter b̃ a fide suscepta: ꝛ sic habebant odio veros discipulos xp̃i q̃s ad mortẽ tradebãt. m Et mlti pseudo ꝓ. Hic ponit scdm sez vehemẽtia seductiõis: qz multi ꝓphete falsi denũciabãt ꝓtraria ꝑdicatiõi aploꝛ. n Et qm̃ abũdabit iniq̃tas. Hic ponit tertiũ. ſ. abũdãtia iniq̃tatis q̃ erat in falsis xp̃ianis: ꝛ ꝓter b̃ refrigescebat charitas in multis aliꝭ. Iz nõ caderet totaliter: ꝓpter qõ ꝑcludit:
o Qui aũt ꝑseuerauerit vsq̃ in finem. in fide. ſ. formata charitate: Hic saluꝰ erit. p Et ꝑdicabit. Hic ponitur quartum q̃ũ ad ꝓsolationẽ ꝑdictoꝛ qõ est euidentia credulitatis: ꝛ b̃ ẽ qõ subdit: Et ꝑdicabit hoc euangeliũ rẽgni. i. euãgeliũ xp̃i qõ itroducit ad regnũ celeste qõ nõ faciebat lex: ꝓpter qõ erat imꝑfecta respectu euãgelij vt supra dictũ ẽ i ꝓncipio bui⁹ libri. q In vniuerso mũdo. q̃ enĩ ante destructionẽ ciuitat⁹ p totum ꝛ vespasianuz in trib⁹ ptib⁹ orbis. ſ. asia: africa ꝛ europa ꝑdicatũ sit euãgelium xp̃i: ptz sic: viuẽte enĩ petro fides ꝑdicata ẽ i italia: ꝛ nõ solũ i italia b̃ etiã i gallia: qz sanct⁹ Sauinian⁹ q̃ fuit vn⁹ ð. Lxx. missus a beato petro i galliã cũ plurib⁹ aliꝭ: ciuitatẽ Senonẽsẽ q̃ tũc erat metropol gallie: ꝛ vocabat ciuitas aurea ꝓuertit ad xp̃m ꝛ ibi trib⁹ ecclijs edificat: vna sez i honoze beate ẋginis: alia i honoze bti stephani ꝓthomartyris: ꝛ alia i honoze sãcti iohis baptiste: q̃rtaz edificauit i honoze aploꝛ: q̃ qz viuẽte petro ꝓstructa est. Iõo ecclia beati petri vini adhuc noiata ẽ vsq̃ i hodiernũ die. Ex loco aũt illo anct⁹ Sauinianus socios suos circa alias ptes gallie misit ad ꝑdicãdũ. Ex q̃ ptz q̃ viuẽte petro fidei ꝑdicatio puenit xp̃us mare occidẽtis vbi terminat vltimũ clima nr̃e terre habitabilis: qõ aũt ẽ vltra fm auctores astronomie ponit ex climata. Hierlm aũt de q̃ exierũt apli ꝛ alij xp̃i discipuli ad ꝑdicãdũ ẽ i medio tre habitabilis: qz ẽ i q̃rto climate vbi ꝓmo publicata ẽ fides catholica: ꝛ iõo sicut a hierlm vsq̃ ad fines terre habitabilis ex pte gallie vbi ꝑdicata est fides p sãctũ Sauinianũ ꝛ socios ei⁹: sik̃r ex pte hyspanie vbi paul⁹ ꝑdicauit: eadẽ rõne. pbabile ẽ q̃ a hierlz vsq̃ ad alios termios tre habitabilis puenit ꝑdicatio fidei p alios aplos ꝛ discipulos ad b̃ missos: ꝛ sic ptz q̃ viuẽte petro fides xp̃i ꝑdicata ẽ i vniuerso mũdo: qz cognitio fidei puenit ad oẽs ptes orbis. Petr⁹ xo martyriçat⁹ ẽ sub Nerone: post imperiũ aũt neronis destructa ẽ ciuitas hierosolymitana scdo ãno imperij vespasiani: vt habeẽ libro de iudaico bello in fine.
r In testimoniũ oĩb⁹ gẽ. q. d. ad b̃ ꝑdicãda ẽ fides in vniuerso orbe vt testimoniũ xp̃i audiret in oĩ gẽte: fm q̃ dictũ fuit aplis Actꝰ. j. Eritis mihi testes i hierusalẽ ꝛ iudea ꝛ samaria ꝛ vsq̃ ad vltimũ terre. s Et tunc veniet ꝓsũ. q: post ꝑdicationẽ euãgelij ꝑdictã facta ẽ ꝓsũmatio destructiõis ciuitat⁹ a xp̃o ꝑdicta. Cõsiderãduz aũt q̃ alia ẽ ꝑdicatio euangelij futura in oĩb⁹ gẽtibus q̃tũ ad effectã sic q̃ oẽs gẽtes recipiẽt fidẽ xp̃i: ꝛ hoc erit in cõsũmatiõe seculi. t Cũ g̃ videritis. Hic describit excidiũ ciuitatis q̃tũ ad eius terminũ. Et ponuntur ibi duo. Primum ẽ ꝓphetie impletio q̃ habeẽ Dañ. ix. vbi õz q̃ destructa ciuitate ꝛ tẽplo ponet abominatio in desolationẽ. i. idolũ qõ nomĩe abominatiõis intelligit in veteri testamẽto debebat poni i tẽplo desolato. hoc autez impletum est q̃n̄ helius adrianus imaginem suaz fecit statui vbi steterat arca testamenti vt scribitur in scholastica historia, ꝛ hoc est qõ dicit: Cum ergo videritis rẽ. Sequitur:
Qui legit

† Mar. 13. b Luce. 21. b Job. 15. c
† Mar. 13. b Dañ. 9. b

¶ que in ipso sanctoꝝ loco longo tpe stetit. a Tunc qui in iudea. Hec ad lram facta sunt cum appropinquante exterminio iudeorum oraculo moniti omnes
Mystice. christiani fugerunt in regnum agrippe q̄ parebat romanis. Mystice. Tūc. i. cum hereses ⁊ flagicia regnare ceperint iter sanctos et pacem eorū distrahere: quāto plures vidēt seq̄ prauа: tanto altiꝰ ꝛtutes petāt. b Ue ät prægnā. ꝛc. Quia sarcina ḡuate fugere nō poterūt. In isto q̄ i iudea sūt fugiāt ad mōtes cō
Luc.21.d corde Lucas. cetera videtur aliꝫ dicere: ita et q̄ i medio eiꝰ discedāt. Sz quō cum p̄dixit euangelista circūdari hierlm ab exercitu q̄ in medio sunt. i. cū ita vrgebit periculū vt exadi nō possit: discedāt. i. nō capiāt desiderio huiꝰ seculi i aliā vitā migrare parati. Idez qō alīq dixerūt in tecto ē: nō descēdat. t. a. d. d. s. b est nullo affectu inclinenť ad carnem. Et b
Luc.21.d qō Lucas ait: et q̄ in regionibus nō intrent in eā. i. q̄ iā bono ꝓposito cordis extra illaz facti sūt: nō eā rursus carnali cupiditate desiderēt. Hoc alij et q̄ in agro nō. r. t. t. s. hoc est iterū inuolui curis q̄bus exutus erat. Graues anime peccatis: ⁊ q̄ nutriunt. i. imperite antichristū effugere non porūt. Uᵛe illis qui sua germina non ꝓduxerunt in virū p̄fectum. c Orate aūt. Si ꝺ captiuitate: orēt nc fuga eorū sit hyeme vel sabbato. Quia in altero ꝓhibet duricia frigorū ad solitudines fugere: ⁊ in
Luc.21.f deserť latitare. In altero trāsgressio legꝭ ē si fugere volūt: vel moꝛs: si remanēt. Spūaliter aūt ꝓcipit vt non frigescat fides in deuz ⁊ charitas: neq̄ otiosi in ope torpeamus Xtū tū sabbato. Hāc sniaz Lucas illustrat. Dicit enī attēdite vobis ne grauenť corda vestra i crapula et ebrietate ⁊ curꝰ huius vite: et supueniat in vos dies illa repentina. Uigilate itaq̄ omni tpe vt digni habeamini fugere ista oīa que futura sunt. Ad hyemē ꝓtinent cure que tristes sūt: vt hyems crapula et ebrietas. ad sabbatum: q̄ in eis delitijs affluere mos erat iudeis ignaris veri sabbati. d Et nisi ꝛc. Que ergo spes electis nisi gra dei: que dat patientiā pīs vt citꝰ demat potentiā impīs. Quāto enī erit hec tribulatio grauior: tāto erit breuitate moderatior. Uel dicꝝ nomic: ipsa mala significantur. e Breuiati. Nō mēsura: sz numero: ne moza tēporū fides concutiat credentiū. Erunt enī hec mala tribus annis et dimidio tm̄. f Ecce hic christꝰ. Habet vna quecūq̄ heresis vel certas mūdi ptes. vñ ꝺr: ecce hic: ecce illic: vel in occultis aut in obscuris q̄uticulis: curiositatem hominū decipit. vñ dicit: Ecce in cubilibꝰ: ecce in deserto. Multi erunt qui non credūt christum esse cōmunem salutē omniū sed quoꝛūdam. vnde dicitur: hic aut illic. g Si fieri potest. Id est si aliq̄ modo fieri posset: vt dei p̄finitio mutaretur: et ideo non de veris intelligi pōt electis. h Electi. Non q̄ diuina electio frustretur: sed qui iudicio humano

¶ videnť

¶ predicta.

q̄ dicta ē a daniele ꝓpha stantez
a ¶ i tēplo dei: vel vbi nō debet ꝛm marcū qō idē signat. ¶ illā ꝓphetā vel sequēta. ¶ in cōfessione fidei. ¶ vel dimissa occidente lra ⁊ iudaica prauitate eternis appropient montibus.
a i lōco sācto: q̄ legit itelligat. † Tūc a b
a ¶ virtutū culmen altius ascendant.
qui i iudea sūt fugiāt ad mōtes:
a ¶ qui excedit carnem animo nō redeat ad aliꝰs actus pristine conuersationis.
⁊ q̄i i tecto nō descendat tollere et
a ¶ carne vel mundo. b ¶ qui operatur in ecclesia. ¶ qui exierit ciuitatē huius mūdi non reuertat.
aliq̄d de dōmo sua: ⁊ q̄ i agrō nō †
a ¶. i. rē secularē qua se exuerit vt nudus xp̄m sequatur. b ¶ ve ambitiosis parituroꝝ.
b reuertať tollere tūnicā suam. † Uē dt
a ¶ diuitias q̄s adepti sunt fouentibus: q̄ sarcina grauari fugere non poterunt. ¶ q̄ intus fidei habent ⁊ egent nutrimento magistroꝝ.
aūt prægnātibus ⁊ nūtrientibus
a ¶ no tūc primo incipiatis declinare a malo cuꝰ morte puenīere iudicij dei nō poterītis effugere.
c in illis diebus. Orate autē vt nō c
a ¶ q̄ hec tēpora nō sunt itineri conuenientia.
fiat fuga vra hyēme vel sabba/ f
a ¶ hoc ꝓprie temporibus anrichristi.
¶ cuius nō cōcutiat fides cum persecutor pierat/is erit operator virtutum.
to. Erit enī tūc tribulatio magna g† b
qualis non fuit ab initio mundi
vsq̄ modo neq̄ fiet. Et nisi breui d e i k
ati fuissent dies illi: non fieret sal l
ua oīs caro: sed ꝓpter electos m
¶ ne desperent. ¶ in illa pssura.
breuiabunť dies illi. † Tunc si q̄s n† o
¶ vestris imitatoribus. ¶ apud arrianos.
¶ apud donatistas vel huiuscemodi.
f vobis dixerit: ecce hic christꝰ aut
¶ membra eiꝰ qui se efferet sup oē qō dicit deus
illic: nolite credere. † Surgēt enim † p
aut quod colitur.
pseudo christi et pseudo prophe/
¶ aliquid magni significātis.
te: et dabunt signa magna ⁊ pro q
digia: ita vt in errorem inducan/ r
tur si fieri potest etiam electi. Ec/ g b s
¶ vt precij vigileris. ¶ q: ꝓmoniti estis.
ce p̄dixi vobis. † Si ergo dixerint t

exponiť ab aliquibꝰ de tpe qō fuit añ destructionē ciuitatis ymediate: q̄ fideles q̄ erāt in hierlm admoniti sunt ꝓ angelum vt fugerēt i regnū agrippe vltra iordanez: q̄ rex agrippa erat ꝓfederatꝰ romanis: ⁊ ideo ibi fideles saluati sunt vt scribiť in ecclīastica hīstoria. Sequiť: c Et q̄ i tecto nō descēdat. alī. tol. de do. † Mar.13.a
sua ꝛc. q. d. Uelꝰ ē q̄ saluet vitā suā q̄s rē possessam. d Ue ät prægnātes ꝛc. Luc.21.b
q̄ prægnātes nō possūt bñ fugere aggrauate pōdere: nec siliter nutriētes ꝓpter curā circa puulos. e Orate aūt. Hic icipit soluere se cūdā q̄stionē de ꝓsūmatiōe seculi. Et diuidit
i tres ptes. q̄ circa ꝓsūmationez seculi. primo ostēdit tribulatiōis magnitudinē. scōo tpis i certitudinē. ibi: De die autē illa ⁊ hora. tertio excitat nrāz sollicitudinē. ibi: Uigilate itaq̄. Prima adhuc i duas. q̄ ꝑmo tāgit tribulati † Ma..15.b
onē futurā tpe antixp̄i. ⁊ scōo aduentuz ipiꝰ Luc.17.g
xp̄i ad iudiciū. ibi: Stati aūt. Prima i duas ꝑm q̄ tribulationez futurā tpe antixp̄i describit ex duob⁹. Primū ē violēcia afflictionis. scōm ē vehemētia seductionis: q̄ō tangiť ibi: Tūc si q̄s vobis dixerit. Circa primū aduertēdū q̄ q̄ ꝓdixerat tribulationē iudeoꝝ ex destructiōe ciuitatis hierosolymitane: vt ptz ex ꝓdictis: ⁊ nūc ꝓdicit tribulationē fidelium futurā sub antixp̄o maiorē. ideo ꝓuertit se ad discipulos suos in q̄bus admonet fideles. ꝓ illo tpe futuros dicēs: Orate aūt vt nō fiat fu. ve. hyeme. i. tpe incōpetēti ex aeris importunitate. f Uel sabbato. i. tpe incomperēti ad fugā ex quacūq̄ alia causa: q̄ tūc nō erit sabbatū obseruandū in q̄ non erat licitū iudeis ambulare vltra mille passus. ꝓ sabbatū q̄ intelligit tps incōueniēs ad fugam modo ꝓdicto: ⁊ subiungiť ratio. cū ꝺr: g Erit enī tūc. i. tpe antixp̄i. h Tribulatio magna ꝛc. de preterito. i Neq̄ fiet. de futuro. Ex q̄ ptz q̄ loquiť b ꝺ tribulatiōe antixp̄i: q̄ ab oīb⁹ docto/ † Mar.13.e
rib⁹ ꝺr maxia. k Et nisi breui. fu. dies illi. Luc.17.e
non ē intelligendū q̄ dies sint breuiores tpe antixp̄i q̄s sint modo: q̄ quātitas diei causať ex motu solis qui ē vniformis: sed dies hic accipiūtur ꝓ tēpore: q̄ tps illiꝰ tribulatiōis erit † 1.q.3.saluabreue: q̄ non durabit vltra tres annos cū dimidio: vt habeť Dañ. vij. vbi ꝺr q̄ durabit p tēpus et tēpora ⁊ dimidiū tpis. Causa autem huiꝰ breuitatis subdiť cū dicit: l Nō fiet. omnis caro. Caro aūt hic accipiť ꝓ homine ꝑm q̄ habeť Deu. vij. Nō ꝑmanebit spūs meus in homine in eternuz q̄ caro est. Sensus ergo ē iste: Oīs caro nō fieret salua. i. nullus homo fieret saluꝰ si esset longū predicte tribulationis tēpus. Negatio enī ꝓpposita huic † Luc.17.e
signo vniuersali omnis: facit ipsum equipollere signo vniuersali negatiuo: q̄ omnis nō: valet nullus: ꝓpter qō subdiť: m Sz pro
pter electos breuiabunť: ne ex tribulationis magnitudine cadāt a veritate. n Tunc. Hic ꝓsequitur ostendiť magnitudo tribulationis ex vehemētia seductiōis: q̄ multi discipuli antixp̄i veniēt ad seducēdū populū dicēdo q̄ ipe sit vere xp̄s i lege ⁊ i ꝓphis ꝓmissus. ⁊ ideo b ꝓdicit ne fideles tūc decipiant. d. Tūc. i. tpe antixp̄i. o Si q̄s vo. di. ꝛc. et q̄ nō solūmō habebūt Xba ad decipiēdū b etiā signa: q̄ ē difficilꝰ ad euadēdū. ideo subdit: p Surgēt enī ꝛc. p b itelligit antixp̄m ⁊ discipulos eiꝰ q̄ sūt mēbra ipiꝰ. q Et da. signa. ꝛc. q̄ Xtute demonū possūt multa mirabilia fieri q̄s ꝑmittūť a deo. r Jta vt i erro. indu. si fieri pōt etiā electi. b dicit q̄ ꝓdestinatio lz sit certa tamē nō tollit libertatē arbitrij. ista enī ꝓpositio: ꝓdestinatꝰ pōt dānari: falsa ē in sensu cōpposito: tñ i sensu diuiso vera ē: sicut diffusꝰ declarat ꝑmo sniaz. s Ecce ꝓdixi vobis. q. d. ad b ista ꝓdico nūc vt caueatť. ꝓ tūc: q̄ minꝰ iacula feriunt q̄ ꝓuidenť. scōm q̄ dicit beatꝰ Gregoriꝰ. t Si ḡ dixerint vob ecce in deserto ē. xp̄s supple tanq̄ homo religiosus in loco desero existens.

videnť electi. a Ecce i deserto ꝛc̃. Multi etiaꝫ
credũt nõ venire in publicũ: ꝑ i deserto. Multi cre
dunt xp̃m dedisse secretioꝛa p̃cepta fidei alijs non
oĩb⁹. Ad̃ dicit: in penetralibus. Molite credere
q xp̃s i deserto vel in penetralibus: ꝑ q fides ei⁹
ab oꝛiẽte i occidẽtem i ca/
tholicis fulget clara ꝛ ma
nifesta. Me g̃ credatur scis
maticis. Momie oꝛiẽtis et
occidẽtis totũ oꝛbem desi
gnat. b Sicut fulgur.
Pꝛo mãifestatiõe et clari
tate iter nubila vel noctẽ
hui⁹ seculi. Stultũ ẽ ergo
eũ g̃rere i paruo loco: vel
in absc̃dito q̃ toti⁹ mũdi
lumen ẽ. Et ne loci in q̃ fu
tur⁹ ẽ essemus ignari ait:
Ubicũq; fuerit coꝛp⁹. id ẽ
in celũ q̃ hinc leuauit coꝛ
pus suscepti: quia rapie/
mur obuiã xp̃o in aera: et
sic semp cum dño erimus.
We naturali exemplo xp̃i
astruit sacramẽtũ: Aq̃le ꝛ
vultures dicũť trãsmari/
na sentire cadauera ibiq;
ꝯgregari. Mõne g̃ nos ra
tionales congregabimur
ad eũ q̃ vt fulgur erit. Vꝛ
p coꝛpus q̃ significanti⁹
dicit cadauer q̃ morte ca/
dat: passionẽ xp̃i itelliget:
ad quam pꝛouocamur vt
vbicũq; legit ꝯgregemur
ꝛ p illã venire possim⁹ ad
verbũ dei. Vel sãcti sũt
aq̃le qui ĩouanť ꝯsũpta
vetustate ad petrã qui est
xp̃s. c Sol obscu. ꝛc̃.
Mystice Mystice. Ecclia speciosa
vt luna electa vt sol: et q̃
noctẽ illuminat vt stelle:
tũc non apparebit: impijs
vltra modũ seuiẽtib⁹. Et
cadent multi q̃ fulgere vi
debãť: ꝛ firmissimi turba/
bunť. Vel sol ꝛ luna et
stelle ad tẽpus suo lumie
pꝛiuabunť: vt vicinũ indi
cent aduentũ dñi. Sed p/
acto die iudicij mũdo ĩno
uato maĩ⁹ lumẽ recipiẽt.
Vel supueniẽte clarita/
te veri luminis: videbũť
obscurari ꝛ nulli⁹ eẽ lumi
nis: ꝛ angeli i tenebꝛas re
Job.26.c putabũť. Job dixit: Co
lumne celi ꝯtremiscunt: ꝛ
pauẽt aduẽtũ ei⁹. d In
nubib⁹. Vel in nubib⁹. i. i
sanctis: sicut q̃tidie facit
dum p̃dicatoꝛes ꝛ angelos mittit. e Cum vir
tute. Secũdus aduẽtus nõ i humilitate vt pꝛio::
sed in glia demonstrabiť. f A sũmis celoꝛ. Me
q̃s putaret a quattuoꝛ plagis terre ꝛ non a cũctis
finibus eius simul: ꝛ mediterraneis regionib⁹ ele
ctos eẽ ꝯgregãdos: subdit: A sũmo terre vsq; ad
sũmũ celi. i. ab extremis terre finibus p directũ vs/
q; ad vltimos terminos ei⁹: vbi longe aspiciẽtib⁹
circulus celi terre videť insidere. g Ab arbo/
Mystice re ꝛc̃. Mystice. A populo isrł in q̃ cecitas ex par/
te cõtigit: ꝛ fuit fic⁹ dãnata. Sz cũ de arido ligno
ramus fidei ꝛ charitatis in eo viruerit: et folia. i.
verba p̃dicatiõis exoꝛta fuerint: ꝑpe ẽ estas q̃ ex/
pectať. i. eterna serenitas: ꝛ renascentiũ desidera/
ta nouitas. Cum enĩ tandẽ ablata perfidia isrł
omnis saluus fiet pꝛope esse diem iudicij nõ dubi/
tandũ

a ſ xp̃s mozak ĩ dogmate gẽtiliũ philosophoꝛ.

a vobis eccẽ in deserto est: nolite a
a ſ a fide ad doctrinam eoꝛum. ſ hereticoꝛum q̃
se iactant arcana dei nosse.
exirẽ ecce i penetralib⁹: nolite cre b c
a ſ contra hoc q̃ dixit: Ecce in penetralibus.
dere ꝛSicut enĩ fulgur exĩt ab oꝛi d
a ſ cũctis videtib⁹ nõ in secreto. b ſ cõtra q̃ di
xit: ecce hic: ecce illic. c ſ nec vno loco nec occulte⁹
erit aduẽt⁹ xp̃i: ſz i toto oꝛbe manifestabiť.
ẽnte ꝛ paret vsq; i occidẽtem: ita
a ſ verus xp̃s nõ est ficticius.
erit aduent⁹ filij hois. ꝛUbicũq; e ꝛ
ſ eo festinat intentio sanctoꝛ qui in viri splendo
re solis suos possunt figere intuitus.
fuerit coꝛp⁹ illuc ꝯgregabũť ꝛ aq̃ f
ſ non q̃ tota trãsacta: sed quia p̃cedet tribulatio
vt sequatur quoꝛundaꝫ defectio.
lꝛ Statim aũt post tribulationẽ g ꝛ h
diem illoꝛ sol obscurabiť: et luna i ꝛ k ꝛ
a ſ. i. lumine carebũt.
non dabit lumen suũ: et stẽlle ca/ l ꝛ
a ſ rimebũt angeli: quãromagis homines.
dent de celo: ꝛ virtutes celoꝛum m ꝛ
ſ et venient ad vos.
cõmouebunť. Et tunc parebit si/ n o
a ſ thau impressum frõtib⁹ fideliũ. ſ vel signum
crucis vt videãt i quẽ trãsfixerũt: vel vexillum si/
gnum victoꝛie triumphantis.
gnũm filij hominis in celo: ꝛ tũc p
ſ sero: accusante conscientia.
plãgẽt oẽs trib⁹ terre: et videbũt q ꝛ
ſ ad iudicandum.
filium hominis venientem in nu r
a ſ sic veniet q̃ẽadmodũ vidistis eũ eũtẽ i celũ.
ſ qui quasi humilis ꝛ infirmus iudicaťest.
bibus celi cum virtũte multa et s t v ꝛ
maiestate. ꝛEt mittet angelos su
a ſ de qua aplꝰ loquiť. b ſ ram aperta ꝛ ram
intrẽa voce q̃ vbiq; a mortuis audiatur.
os cũ tũba ꝛ voce magna: ꝛ con/ x y
a ſ ad iudiciũ. b ſ. i. a quattuoꝛ mũdi climati/
bus oꝛiente: occidente: aquilone: austro.
gregabũť electos eiꝰ a q̃ttuoꝛ vẽ z a
tis a sũmis celoꝛũ vsq; ad termi/ b ꝛ
a ſ sub exemplo arboris docet de aduẽtu cõsum/
mationis.
nos eoꝛ ꝛAb arboꝛe aũt fici disci c ꝛ
te pabolã. Cũ iã ramus eiꝰ tener

a Molite exire. ad videndũ. s. eũ: ne seducamini. Et si dixerit. b Ecce
i penetralib⁹. i. in locis occultis. c Molite credere. ratio aũt subdit:
d Sicut enĩ fulgur ꝛc̃. q ꝛ ſz aduẽt⁹ xp̃i in carne fuerit occult⁹ tũ aduent⁹
ei⁹ ad iudiciũ erit ita manifest⁹ q̃ nõ poterit aliquẽ latere. ꝙpẽ q̃ subdit ꝛ
e Ubicũq; fuerit coꝛp⁹. i. xp̃s i humanitate: q ꝛ sicut. s. frequẽter dictum
est iudicabit i forma humana: gloꝛiosa tamen.
f Illuc ꝯgregabũť ꝛ aq̃le. i. sancti occurrẽtes ob
uiã xp̃o veniẽti ad iudiciũ. ſm q̃ ꝛz. i. ad Thessal.
iij. g Statim autem. Descripta tribulatione q̃
futura ẽ p antixp̃m describit aduentũ xp̃i ad iudi/
ciũ. et diuidiť i duas ptes. q ꝛ pmo describit q̃dã p
signa p̃cedẽtia iudiciũ. secõ describit iudiciũ aduẽ
tũ. ibi: Et tũc apparebit. Circa pmũ adũtẽdũ q. p
ut dicũt doctoꝛes ꝛ sancti: post tribulationẽ anti/
xp̃i anteq; appareant manifesta signa iudicij erit
tẽpus bꝛeue i q̃ poterunt illi q̃ fuerũt decepti p an
tichꝛistũ pentere: ꝛ b signať Apoc. viij. Factus ẽ
silentiũ i celo q̃si media hoꝛa: istud enĩ tẽpus non
durabit vt dicũt nisi p. xl. dies vel circiter ꝛ hoc ẽ
q ꝛz bic. h Statim aũt post tribulatiões dierũ
illoꝛ. i. paruo tpe elapso post tribulatiões antixp̃i
apparebunt signa manifesta ꝙpinqui iudicij: et h
est q̃ subdit: i Sol obscurabiť. nõ p priuatio/
nẽ sui luminis cũ sit ei naturalis. coꝛpoꝛa aũt cele
stia tũc manebũt in sua natura integra: ſz ista ob/
scuritas erit respectu nr̃i p interpositionez alicuius
coꝛpis opaci q̃ẽadmodũ fit i eclypsi. k Et lu/
na nõ dabit lumẽ suũ. q̃ pũt dupliciť itelligi. vno
modo q ꝛ erit ĩterposita ĩter terrã ꝛ solẽ: ꝛ sic ps lu
ne q̃ est versus terrã obscurabiť: cũ nõ habeat lu/
mẽ nisi a sole. alio modo p interpositionẽ nubium
obscuraꝝ. l Et stelle cadẽt de celo. nõ q̃ꝛuz ad
eaꝝ subsantiã cũ sint incoꝛruptibiles ꝑ ſm appa/
rentiam: q ꝛ vere stelle absc̃denť per nubiũ densi
tatem: ꝛ de nubibus versus terrã descẽdẽt exala/
tiones ignite q̃ dicunť stelle cadẽtes. m Et vir
tutes celoꝛ cõmouebunť. Virtutes hic accipiun/
tur angeli q̃ sũt ꝺ medio ordine secũde hierarchie
ad quoꝛ officium spectat cooperari aliquo modo
ad miracula ſm q̃ dicit beatus Dionysius: et ipsi
tunc frequẽti⁹ solito mouebunt ex diuina volũta/
te ad faciẽdum miraculosas trãsmutationes ĩ ele/
mentis ad incutiendum hominibus terroꝛem iu/
dicis venientis. n Et tunc. Hic describit iudi/
cis aduentũ: ꝛ circa ꝑ duo facit. q ꝛ primo facit q̃
dictũ ẽ. secõ inducit exemplũ ab arboꝛe fici. dicit
ergo. Tũc. i. imediate post signa p̃dicta. o Pa
rebit signum filij hominis in celo. i. cruꝛ claui ꝛ lan
cea: q̃ sunt passionis xp̃i instrumẽta. Vel aliter:
Signũ. i. cicatrices q̃ apparebunt in xp̃i coꝛpoꝛe.
Ista autẽ apparebunt in celo. i. in aere q̃ aliq̃ vo
cať celum i scriptura. p Et tunc plãgẽt oẽs tri/
bus terre. i. aliq̃ de oĩb⁹ tribub⁹ ꝛ nationib⁹ ꝛ i q̃b⁹
sũt aliq̃ mali q̃b⁹ aduent⁹ iudicis erit tristabilis.
q Et videbũt filiũ hois. q ꝛ sicut dictũ ẽ i forma
hois iudicabit. r Veniẽtẽ i nubib⁹ celi. sicut i
nube ascẽdit i celuꝫ ab aplis: xp̃e q̃ dicit Act. i.
Jesus q̃ assũpt⁹ ẽ a vobis sic veniet. s Cũ vir
tute multa. q ꝛ primo ei⁹ aduẽt⁹ fuit in infirmitate. se/
cũdo erit i virtute. t Et maiesta. q ꝛ venier vt dñs
q̃ primo venit vt seru⁹. v Et mit. ange. suos. q ꝛ
ministerio angeloꝛ colligẽť cineres moꝛtuoꝝ.
x Cũ tuba. sicut enĩ datiõe legis audit⁹ est sonit⁹ terribilis: vt habetur
Exo. xix. ita audieť tunc sonit⁹ cõsilis virtute angeloꝛ factus in elemẽtis.
y Et voce magna. illa voꝛ erit voꝛ xp̃i vocãtis moꝛtuos ad iudiciuꝫ ex
cui⁹ virtute suscitabunť. z Et ꝯgregabunt ele. ſz enĩ oẽs adducẽťad iu
diciũ: tñ electi spãliter adducẽť ministerio sãctoꝛ angeloꝛ q ꝛ erũt ꝯciues
eoꝛ. a A q̃ttuoꝛ vẽtis. i. a q̃ttuoꝛ ptib⁹ mũdi vñ oꝛiunť pncipales vẽ
ti: ꝛ p b itelligunť alie ptes oꝺbis min⁹ pncipales. b A sũmis celoꝛ vs
q; ad terminos eoꝛ. Iste modus loquẽdi est ſm apparentiã: q ꝛ sũmũ celi
videť eẽ sup cenith capitis nr̃i. termin⁹ autez celi videť vbi terminať aspe/
ctus noster q ꝛ ibi videť celũ ꝯiũgi terre: ſz ſm veritatẽ eq̃liter distat a tra
vndiq;. ẽ g̃ sensus: A sũmis celoꝛ ꝛc̃. i. ab omni loco q̃ sub celo ẽ adducent
electi ad locum iudicij. c Ab arboꝛe. Hic ad declarationẽ predictoꝝ ꝛz
adducit exemplum: q ꝛ sicut viriditas arboris incipiens est signum estať
ꝙpinque: ita signa predicta erunt signa ipsius iudicij imediate venientis:
et hoc est quod dicit: Ab arboꝛe fici discite parabolam: id ẽ similitudinez
ad ꝙpositum congruam. et patet littera. Sequitur:

Amen

tandū ē. a Celū ⁊ terra. Innouabūt̄ deposita p̄ioꝛi foꝛma pmanēte ād substātia. Ād dicit: Terra ī eternū stabit.
b De die. Ne forte auditis signis ꝯcrēt etiā illi⁹ diei certū terminū ait: De die nouissima. p⁹ q̄t ānos vel dies vētura sit: nolite esse solliciti. Nulli diffinitū ē q̄ vel in die vel in nocte iudiciū futuꝝ sit. Sed p̄o manifestatiōe ꝺꝛ dies: vel p occultatiōe noꝝ. c Nemo scit neq; angeli celoꝝ ⁊c. In quibusdam codicibus additur: neq; fil⁹: qui quidem oīa scit cū patre: ꝙ nō facit homines scire: sicut Aplꝰ ait: ī eo esse absconditos thesauros sapiētie et scie. Nō facit scire: qꝛ iutilit̄ scirēt. Sꝫ semp sim⁹ incerti de aduentu iudicis: vt sic q̄tidie viuam⁹ q̄si ī alia die iudicādi sim⁹. Neq; electi angeli quēq̄ scire fecerūt. Vel nulli sanctoꝝ ād̄geloꝝ p̄cessit de⁹ noticiā diei huiꝰ: neq; filio adoptiuo: id ē neq; vlli sanctorum hominum.

d Sicut autem in die. Subitum aduētus sui diē plurimis affirmat exēplis: nā ⁊ fulguri cito oīa transuolāti cōparat ⁊ dieb⁹ noe: vl loth ſm aliū euāgelistā eāparat. Mystice. Noe arcam edificauit: cum dñs ecclīaz ꝑstruit quā ꝑsumatā ingredit̄: cū eā in die iudicij p̄sentia visionis sue etern⁹ habitato: illustrat. Sꝫ cū edificaꝝ arca: iniq̄ luxuriāt̄: cū intraꝝ intereūt: qꝛ q̄ b factis certantib⁹ insultāt: illis coꝛonatis punientur. e Comedētes ⁊ bibentes: nubentes et nuptā tra. Nō alimēta ⁊ nuptie: ꝙ moderat⁹ licitoꝝ vsus arguit̄. Post bella fames: ter remot⁹ ⁊c. tunc breuis sequeꝝ pax: vt fidelis ꝓbeꝝ: an trāsactis malis speret iudicē vētuꝝ. vñ ꝺꝛ: Cū dixerint pax ⁊ securitas tūc repēte iteritus supueniet. f Tūc erūt. Lucas ī illa nocte. i. illa ī tribulatione q̄ ꝓbanꝝ: in q̄ alij pmanēt: alij cadunt. g Duo erunt in agro vn⁹ assumetur et vnus ⁊c. Due differētie p̄dictoꝝ sūt ī ecclia q̄si ī agro laboꝛātiū: eoꝝ q̄ sincere xp̄m annūciāt: ⁊ eoꝝ q̄ verbuz dei adulterāt. h Due molentes in mola: vna assumetur: et altera. Due differētie sequentiū oꝛdē rerū mobiliū: q̄ femino genere designāt. qꝛ maioꝛ ꝑsilio regunt̄ femie a viris. i Duo ī lecto. Qui ociū eligūt ⁊ quietē: q̄ significanꝝ nolle lecti: nec secularibus nec ecclīasticis negocijs occupari. Unꝰ assumeꝝ: q̄ ꝓpter deū ꝓtinere studet: vt sine sollicitudine viuens cogitet que dei sunt. Qui autem humana laude: vel aliqua vitiozum coꝛruptione monasticam vitam elegerit: relinqueꝝ a deo. Non sunt alia genera hominum q̄ hec tria in ecclesia. Unde Ezechiel tres viros liberatos vidit: noe: daniel: et iob: id est rectoꝛes vt noe: conti/nentes vt daniel: ꝓiugatos vt iob. Et ſm hec tria genera hominum: tres supponit parabolas. In p̄ma agit de laboꝛantibus in agro: quod est vbi dicit: vigilate ergo. In secūda agit de existentibus in lecto: quod ē vbi dicit: Simile est regnum celoꝝ decem virginibus. In tertia agit de molentibus in mola quod est vbi dicit: Sicut enim homo peregre p̄ocis. ⁊c. k Si sciret paterfamilias qua hoꝛa fur ⁊c. Nesciente patrefamilias: fur domū perfodit: quia dum a sui custodia spiritus dormit: impꝛouisa moꝛs carnis habitaculum irrumpit: et ad suppliciuz

a Amē dico vobis: qꝛ nō ꝓteribit generatio ꝺ. i. ꝙgregatio fideliū. b Donec oīa fiāt. quia q̄tūcūq; fideles oppimāt tpe antichꝛisti: tñ aliq̄ pmanebūt ī fide stabiles vsq; ad finē mundi.
c Celū ⁊ ter. ⁊c. nō qꝛ coꝛrūpāt ſm suā substātiaz: ſ qꝛ cessabit mot⁹ celi ⁊ trāsmutatio ī elemētis. ista enī oꝛdinata sūt ad cōplēdū numeꝝ electoꝝ. ⁊ isto ipso cōpleto in iudicio cessabūt sicut ea q̄ sūt ad finē habito fine. d Verba aūt mea nō ꝓteribūt. p Xp̄o enī xp̄i fact⁹ ē mūdus: ⁊ isto verbū et⁹ ē ipo mūdo stabili⁹. e De die aūt illa ⁊ hoza. Hic circa iudiciū ostēdit tpis icertitudinē. posset enī aliqs credere q̄ ex signis p̄dictis posset aliqs tps iudicij determiatū certitudinaliꝝ cognoscere. ideo hoc excludit dicēs: De die āt illa ⁊ hoza nemo scit: qꝛ p rōnem naturalem homo nō pōt tps illud certitudinaliter cognoscere: qꝛ dependet ex simplici volūtate dei. sil'r nec p reuelationez cognoscit: qꝛ si hoc reuelasset aliquib⁹: ꝓ fuisset factū aplis q̄ fuerūt maxie illuminati: ⁊ tñ ipsis de hoc querētib⁹ Act. j. respondit: Nō ē vestrū nosse tēpoza vl'mo menta q̄ pater posuit in p̄tate sua: qō ex ponēs Aug⁹. xviij. de ciuitate dei. dicit: Omniū calculantiū digitos resoluit ille q̄ hoc dixit: p digitos potentiā numerādi itelligit. f Neq; angeli celoꝝ. sicut enī p̄ncipiū mūdi a solo deo fuit p̄cognitū: qꝛ mūdus imediate ē ab ipso factus: ita et finis mūdi soli deo ē cognit⁹ ⁊ homini xp̄o reuelat⁹ ad quem ptinet iudicare de oībus. g Nisi pater sol⁹. p hoc nō excludit̄ fili⁹ vel spūssanct⁹: ſz magꝛ i cludunt̄: qꝛ vna ē noticia triū p̄sonarū. Dictio enī exclusiua addita vni p̄sone ī diuinis respectu termini essentialis non excludit aliā: vt diffusius tractaꝝ primo sniaꝝ. sic aūt ē ī ꝓposito: qꝛ illa q̄ ꝓoꝛtāt respectū ad creaturā sūt cōia trib⁹: hmōi aūt ē noticia dei iudicij. Cōfirmat autez p̄dicta p exemplū veteris testamēti. ꝺ.
h Sicut fuit in dieb⁹ noe. qū diluuium erat occultū. i Ita erit aduē. fi. hois: id ē xp̄i: venientis ad iudiciū. k Sicut enī erāt ⁊c. i. in magna securitate existentes. l Donec ve. dilu. ⁊ tu. oēs. i. p̄dixit excepto noe ⁊ his q̄ cū eo erāt ī arca.
m Ita erit aduē. fi. hois. qꝛ hoīb⁹ in securitate existētib⁹ ⁊ de nullo timētibus: subito veniet tribulatio antixp̄i. vel ſm alios istud referꝝ ad tēpus post moꝛtem antixp̄i: qꝛ ipso moꝛtuo et p ꝓfs hoīb⁹ ī securitate existētib⁹: subito apparebunt signa iudicij ⁊ iudex aduenietl. n Tūc duo erunt ⁊c. p existētes in agro intelligūt p̄lati quoꝝ officiū ē laboꝛare ī agro militātis ecclie: p molētes in mola vbi ē magnus laboꝛ coꝛpalis. intelligūt actiui. p existentes ī lecto itelligunt ꝓtplatiui q̄ sunt ī reqe ꝓtplatiōis. de istis tribus ꝺꝛ: Unꝰ assumeꝝ et alter relinqueꝝ: qꝛ istoꝝ triū statuū aliq̄ stabūt in fide in p̄secutione antixp̄i ⁊ aliq̄ cadēt: ⁊ sil'r ad veniēte iudicio aliq̄ assumenꝝ ad gl'iam aliqui relinqueꝝ ad penā. o Vigilate g. Hic ex p̄dictis excitat nāz sollicitudinē: qꝛ enī tps iudicij ē incertū ideo semp debem⁹ esse parati ad ip̄m expectandū: qꝛ ī tali statu in quo aliquis capietur in

Ecc⁹.1.a

Coloſ.2.a

Mystice

Ecc⁹.5.a

Ier.14.e

Ibidem

Ibidem

§ intelligitis estatis aduentū.

fuerit et folia nata scitis qꝛ ꝓpe est estas. Ita et vos cum videritis
a § que scripta sunt: que dixi supra. b § ne putetis iā esse cōsūmationē mūdi: sed p̄cursiones quasdam que ostendunt q̄ ꝓpe sit in ianuis.
hec oīa scitote qꝛ ꝓpe ē ī ianuis.
a § credite q̄ dixi. b § de moꝛte ad imoꝛtalitatē:
†Amen dico vobis quia nō p̄teribit
donec veniat dies dñi. § vel oē genus hoīm: vel gēs iudeoꝝ q̄ nō deficiet: donec veniet dies dñi.
ribit hec generatio donec oīa fiant. †Celuz et terra transibunt:
§ aerū nō etherū. § innouabunt̄.
§ sed sicut dicūt sine vlla imunitiōe implebūtur.
verba aūt mea non p̄teribunt.
§ ne apostoli querēt certā hoza aduent⁹ xp̄i q̄ intelligitur etiam in moꝛte vnuscuiusq;.
De die autem illa et hoza nemo
a § in quo filius ⁊ spūssanc⁹ intelligit.
scit: neq; angeli celoꝝ nisi pa/
a § sic repētinus interitus incredulis supueniet: cum dixerit: pax ⁊c.
ter solus. †Sicut autez in diebus
noe: ita erit et aduent⁹ filij hois
Sicut enim erant in diebus an/
§ gule dediti. § ebrietati de/
te diluuium cōmedētes et biben
diti. § ⁊ his tot deditis ⁊ iudicia dei cōtēnentes
tes: nubentes et nuptui traden/
§ cognoscere noluerūt q̄us noe ꝑdicte.
uit in arcā noe: et nō cognouerunt donec venit diluuiū et tulit
§ rāq; fur cōprehendit filios noctis.
omnes: ita erit ⁊ aduent⁹ filij ho
a § in illa cōsūmatione. § ꝑdicatores. § iuenēt
minis †Tūc duo erunt in agro:
in semente pares: sed nō eque merentes fructus.
vnus assumet et vn⁹ relinquet.
§ occupati secularib⁹. § q̄ habuerūt rāq;
Due molentes in mola: vna as/
nō habētes. a § q̄ i ecerto diuitiarū sperauerūt.
b § cōtinētes nō occupari ecclīastic⁹ vl' secularib⁹.
sumet: ⁊ altera relinquet. Duo in
lecto: vnus assumet: ⁊ alter relin
§ ecce quo tēdāt q̄ dixit. § solliciti estote: hec enī causa cur nescire vult nos diē aduētus sui.
quetur. †Vigilate ergo qꝛ nescitis
§ ꝓbat q̄ debēt vigilare ⁊ sobꝛij esse.
qua hoza dominus vester ventu
§ spiritus.
rus sit. Illud autem scitote: qm
si sciret paterfamilias qua hoza

moꝛte que etiam nobis incerta est: ita etiam in tali statu p̄sentabitur in iudicio. Ad hoc etiā adducit duplex exemplū. Primū ē de patrefamilias q̄ sollicit⁹ est de custodia dom⁹: et multo fortius nos debem⁹ esse solliciti ne p dam⁹ vitā eternam: qō erit si inueniamur ꝑparati p carētiā gr'e ī moꝛte: ⁊ hꝰ ē qō dicit: p Illud autē ⁊c. et ptz ira. Scōm exēplū ponit. ibi: Quis putas. de fuo patris familias q̄ sollicitus est regere domum sibi cōmissaz: non solū in p̄sentia dñi sed etiā in absentia: vt sic veniens domin⁹ eum remu/

† Dar.13.a Luc.21.f

† 35.q.10. fraternitatis.

† Gen.6. Luc.17.f

† Luc.17.a

† Dar.13.b Luc.12.c

trabit. Furi aũt resisteret si vigilaret: quia aduentum iudicis occulte venientem pcauens occurreret penitendo.

a Quis putas est fidelis seruus. Trib⁹ silitudinib⁹ fulguris furis ⁊ submersionis petapolis terroꝛe iudicij introduxit cõiter ad oẽs vt vigilarẽt et parati essent. Hũc specialiter ad plãtos loquit q̃ humiles prudentes nõ appetẽtes bonũ ꝓpter lucrũ tẽporale: sed xpo et exemplo et ope debẽt pascere oues. Quis putas ẽ fi. ⁊c. Quasi diceret: Admonẽdi estis: naz q̃ rarus ẽ dño ꝓpter dñm seruiens: oues xpi non ad lucrũ: sed amoꝛe xpi pascẽs: prudẽs: i futuro sibi ꝓuidẽs.

b Quem ꝓstituit ⁊c. Q̃ rarus q̃ sit vocatus a deo tanq̃ aaron et nõ magis se ingesserit: et q̃ non magis se pascat q̃ oues.

c Beat⁹ ille ⁊c. Eterna aũt beatitudine gloificãdus ẽ q̃ dño veniẽte ad iudiciũ repert⁹ fuerit fidelit anno nam xpi ministrans ⁊ in cura gregis vigilãs. Rarus iuenitur fidelis vel prudẽs: ſ q̃ talis inuenitur beat⁹ est.

d Sup oĩa: Jd est sup oĩa celestẽ regni gaudia. cereros: id est bonos auditoꝛes faciet discũbere: ⁊ transiens ministrabit eis.

e Percutere ꝓseruos. Jniurijs affligere vel infirmoꝛum ꝓscientias prauo verbo vel exemplo vitiare. Unde Lucas ait: pueros vt ancillas q̃z quãta infirmioꝛ ẽ etas vel sexus: tãto facilioꝛ est ruina.

Luce.12.f

f Cuz hypocritis ⁊c. Cũ illis. s. q̃ erãt i agro: et q̃ molebãt: et nihilomin⁹ derelicti sũt. Qui dicũtur hypocrite et i agro et in mola. i. q̃ bona videbãt facere: ſ exit⁹ diuerse volũtatis apparuit.

g Flet⁹. Per silitudinẽ mẽbroꝛ magnitudo ostendit tormentoꝛũ. ſ Tũc sile

Nico.de lyra

neret. si aũt i ꝓtrarijs actib⁹ ipm inueniat eternalit puniat. Jste aũt seru⁹ ẽ q̃libet xpian⁹ qui ẽ dispẽsatoꝛ dñi sui: qõ põt intelligi tripliciter. vno mõ in dispẽsatiõe spũalium qõ ꝓprie ptinet ad plãtos. alio modo i regimine tẽporaliũ qõ ptinet ad pncipes seculares ⁊ iudices. tertio mõ in bono vsu gratiarũ sibi a deo collatarum ⁊ ꝑ ptinet ad oẽs. ꝑ q̃ ẽ qõ dicit: Quis putas ẽ fidelis seruus ⁊c. a Quẽ cõstituit dñs sup fami. suaz. ⁊ põt respõderi vt ptz ex pdictis. Dic ẽ bon⁹ plat⁹ vl bonus iudex vel etiã bon⁹ simplex christianus: qz vt ꝺr in Ecclĩastico. Cuilibet mãdauit deus de ꝓximo suo.

b Ut det illis cibum in tpe. i. auxiliuz. i. in tpe necessitatis: ad qõ q̃libet pdictoꝛ tenet: vt visũ ẽ.

c Beat⁹ ille seruus quẽ cũ venerit dñs ei⁹. q̃rens in morte rõnem seruitij sui: iuenerit sic facientẽ. i. in actibus charitatis se exercentẽ: qz p talia mereb̃ beatitudinẽ: ꝓpter qõ subdit:

d Amẽ dico vob qm̃ sup oĩa bona sua ꝓstituet eũ. qz beatitudo ẽ stat⁹ oĩm boꝛ ꝓgregatiõe pfect⁹: vt ꝺr. iij. de ꝓsolatiõe.

e Si aũt dixerit malus seruus ille i coꝛ. suo mo. fa. dñs meus. hoc dicũt illi q̃ nõ cogitãt de morte.

f Et cepit ꝑcutere ꝓser. suos. i. occupare se i actib⁹ malis ⁊ charitati ꝓtrarijs.

g Veniet dñs sui illi⁹ in die q̃ nõ sperat: qz nihil ẽ incertⁿ⁹ hora mortⁿ.

h Et diuidet eũ. separãdo aĩam a corpe in morte.

i Par/temq̃ ei⁹ ponet cũ hypocritis. i. cũ falsis christianis separando ipm a beatis ⁊ ꝓiungendo ꝺemnatis.

k Jllic erit fletus ⁊ stridoꝛ dentium. hoc supra expositũ ẽ ca. xiij.

Moraliter. Et egressus iesus de templo ⁊c. Sequit: et Non relinquet hic lapis sup lapidẽ ⁊c. Origen. Dis hõ q̃ suscipiẽs in e xpũ dei tẽplũ ẽ: si post pctm̃ adhuc saluat ex pte: vestigia fidei ⁊ religiõis tẽplũ ẽ: ex pte destructũ et ex pte ꝓsistẽs: qui aũt postq̃ peccauit curã sui nõ habet paulatim minuit donec ad plenũ recedet a deo viuente: et sic non relinquet lapis sup lapidem mandatoꝛ dei q̃ non destruat.

f† Sedente autẽ eo sup montẽ oliueti ⁊c. cõtra templũ sedens de ruina iudaice gẽtis disputat vt etiã ipso situ corpis monstret q̃ quietus in ecclesia manẽs impioꝛ supbiã ꝓdẽnat.

l† Multi veniẽt i nõie meo dicẽtes ego sum xp̃s ⁊c. multi videntur plus dicere facto: qz sua statuta districtus faciũt obseruari q̃ ꝓcepta dei.

b† Cõsurget enĩ gẽs ꝓ gentem ⁊c. Hiero. Mystice autẽ videt regnũ ꝓ regnũ ꝓsurgere. ⁊ pestilẽtia eoꝝ q̃ fmo serpit vt cãcer ⁊ fames audiendi verbum dei: et cõmotio vnineꝛse terre in hereticis magis itelligi q̃ contra scinuicẽ dimicãtes ecclie: victoriã faciũt.

g† Tũc tradẽt vos i tribulationẽ ⁊c. qõ nũc implet mystice: quia pauꝑes religiosi p hoĩes malos ⁊ specialiter p clericos puersos tribulãtur ⁊ p detractiones eoꝝ linguaꝝ gladijs occidunt: et plures infirmi scãdaliz̃ãtur odientes statũ suũ: et fratres suos neqter accusant ab ordine recedẽtes.

† Luc.12.d

† Apo.16.f 2.Cor.5.b

m† Et multi pseudo ꝓphete surgent ⁊c. i. pdicatoꝛes q̃ sua sunt tm̃ q̃rẽtes. surgũt et multos simplices seduẽt et sic frigescẽte charitate abũdat iniquitas.

o† Qui aũt pseuerauerit vsq; i finẽ. scz in doctrina xpi. ⁊ a talib⁹ verbo ⁊ facto: pdicab̃ euangelium regni.

t† Cum ꝑ videritis abominationem desolatiõis ⁊c. abominatio stans i loco sãcto ẽ plat⁹ malus in ecclia: de q̃ ꝺr Zach. xj. O pastoꝛ ⁊ idolũ derelinquens gregẽ.

b† Tũc q̃ i iudea sũt: id ẽ in ꝓfessione xpitatis.

† Fugiant ad mõtes. i. querãt auxiliũ a deo vt ꝓ uideat de pastoꝛe bono.

c† Et q̃ i templo ⁊c. ꝓ cto est ⁊c. ꝓ quẽ significat bon⁹ ꝓtemplatiuus.

† Et q̃ in agro ⁊c. id ẽ bonus actiu⁹. q. d. isti nõ dimittant occupationẽ suã bonã ꝓpter plati malicĩã.

d† Ue aũt pregnantib⁹ ⁊c. i. quilibet debet optare vt nõ impediat fuga tãti mali ecclie.

g† Erit enĩ tunc tribulatio ⁊c. s. figuratiue qz malus plat⁹ est antichristi figura qui sedebit in tẽplo dei vt dicit. ij. Thessal. ij. ꝺo dicit j. Jo. ij. Jam antichristi multi sunt. tñ dies talium aliqñ breuiant ꝓ bonoꝝ oratiões.

n† Tunc si quis vobis dixerit: ecce hic est xp̃s ⁊c. Nunc aũt fit hoc mystice. nam adulatoꝛes mlti laudant malos prelatos ⁊ pncipes tãq̃ sint christi boni: christ⁹ enim grece dicitur vnctus latine. episcopi xp̃i et reges saltem aliqui sunt vncti.

† Multe credere. scz talibus adulatoꝛibus: quia pphere sunt antichristi.

e† Ubicunq̃ fuerit corpus ⁊c. id est vbi est bonus plat⁹ vbi cõgreganꝫ bone persone.

g† Statim aũt post tribulationem solis ⁊c. Hiero. Mystice aũt ista tribulatio. t† Sol obscurabit. qõ sit moraliter quando malus pficitur.

k† Et luna non dabit lumen suum: id est ecclesia que lumen habet a bono pastoꝛe sicut luna a sole: ꝓpter quod ipso subtracto deficit lumẽ ecclesie.

l† Et stelle cadent de celo: id est religiosi de contẽplationis excelso.

m† Et virtutes celoꝝ mouebuntur. nam pfecti de dei patientia in permissione mali plati mirantur.

q† Et videbunt filium hominis ⁊c. id est christum qui in tali tribulatione venit aliquã, do ꝓ consolatiõe bonoꝝ deijciens malum plãtum et substituens bonum.

v† Et mittet angelos suos ⁊c. tunc enĩ mittũt angelici virt⁹ cuz tuba pdicatiõis ad ꝓgregandũ electos hinc ⁊ inde in vnitate charitatis.

b† A sũmis celoꝝ ⁊c. i. a maioribus vsq; ad minoꝛes: qz pdicatio debet esse cõmunis.

c† Ab arboꝛe fici discite parabolam ⁊c. ꝓ ficum cuius dulcis est fructus significat bonus plat⁹ qui in institutione sua incipit viresceꝛe per opera bona. et hoc est signum fructificatiõis boꝛ ne in se et in alijs de ꝓximo future.

d† De die aũtez illa ⁊c.

Jstud ad

Istud ad lram exponit de die iudicij generaliter. Moraliter aũt pot exponi d die iudicij pticularis q ẽ dies mortis cuiuslibet hois. die aũt mortis sue nullꝰ scit nisi deꝰ sibi reuelauerit. ió sbdit: h† Sic ãt fuit i diebꝰ noe ꝛc. Erãt enim tũc comedentes ꝛ bibẽtes i securitate: diluniũ nõ timẽtes. Sic etiaz multi de morte sua nõ cogitãt q̃uis certitudinaliter sint morituri. ió subdit: i† Ita erit aduentꝰ filij hois. ad pticulare iudiciũ venietis. nã aliqui moriũt repẽte in prãdijs et festiuitatibꝰ magnis: ꝛ de opantibꝰ in agro vnus aliq̃s fulguraf ꝛ alij relinquunt: ꝛ sic ẽ i alijs sequẽtibꝰ exẽplis. ꝛ ido pcludit: o† Vigilate g. vos ad mortẽ sollicite ꝓparãdo. † Quisputas ẽ fidelis seruꝰ ꝛc. h ẽ bonꝰ plat q̃ subditos suos pascit pabulo sacre scripture ꝛ eucharistie: quẽ si dñs inuenerit vigilãtẽ sup pssone sue gregisq̃ sui custodiã. † Sup oĩa bona sua ꝛc. dãdo ei seipm ꝛ p pseqũs oẽ bonũ. e† Si aũt dixerit ma. ꝛc. de aduẽtu ei⁹ i morte nihil cogitãdo. f† Et cepit pcutẽ ꝛc. i. viuere iniuriose ꝛ gulose. g† Veniet dñs serui illiꝰ ꝛc. repentes mortis debitũ repẽtine sicut frequenter accidere cõsueuit.

In ca. xxiiij. vbi dr i postil. Dmõi aũt ẽ noticia diei iudicij.

Additio. Quecũq̃ noticia deo attributa etiã si non importaret respectũ ad creaturã necessariũ ẽ q̃ sit cõis tribꝰ pssonis: eadem ei est cuz essentia diuina.

Replica. In ca. xxiij. vbi dicit de noticia diei iudicij q̃ pater solꝰ ꝛc. dicit postil. q̃ p ꝟ nõ excludit filiꝰ ꝛ spũssanctꝰ: qz oĩs respectꝰ dei a dextera ẽ cõis tribus: talis aũt ẽ noticia diei iudicij. Burgẽ. dicit q̃cũq̃ noticia deo attribuit etiã si nõ importaret respectuz ad extra: necesse ẽ vt sit cõis tribꝰ pssonis: eadẽ enim est cũ essentia diuina. Sz si ratio Burgẽ. valet paternitas erit cõis tribus pssonis: qz ẽ eadẽ essentia diuina. Sz dictũ i se non videt scholasticũ: q̃ p noticiã generatur verbũ. si igit illa est cõis tribus: tres pssone generãt verbũ. Itẽ verbũ ẽ noticia p paternũ itelligere exꝑssa ꝛ ido dr sapiẽtia. Si igit illa noticia ẽ cõis tribꝰ: pater vnigꝰ erit sapiẽs sapientia genita qđ negat beatꝰ Augꝰ. j. retrac. ca. xxv.

Glo. ordi.

a Tunc sile. Decẽ Ca. XXV

t xpinib⁹. Virgines sũt oẽs q̃ se a luxu seculi ꝓtinẽt. Quinq̃: qz quinq̃ partita ẽ ꝓtinentia i carnalibus illecebris: videz vt i quinq̃ sensib⁹ ꝓtineãt se a voluptatibus.

b Et sponse ꝛc. Oẽs simul sũt sponsa q̃ modo desponsata ẽ xpo a corruptione seculi. Aubet: cũ mortalis immortali ꝓiungef. c Moza aũt ꝛc. Quia nõ est parũ tpis iter priozem et scdm aduentũ xpi. Dormitauerunt et dormierũt: qz postea suscitandi.

d Media aũt nocte: Jd ẽ nullo sciente vl sperãte. Uñ: Dies dñi sicut fur i nocte ita veniet. ☞ Date

Nico. de lyra

a Tunc sile erit Ca. XXV

t regnũ celoz. Data lege euangelica: postq̃ saluator ostẽdit q̃dam antecedẽtia iudiciũ extremũ: b describit ipm iudiciuz. Et qz vniuersitas iudicãda distinguit in tres statꝰ: videz actiozũ: cõtẽplatiuoz: ꝛ etiaz platozũ. ideo dicit in tres ptes ſm tres parabolas q̃s hic ponit ad istos tres status ptinentes. pma ptinet ad contẽplatiuos. scda ad platos. ibi: Sicut enim homo pegre ꝛc. tertia ad actiuos. ibi: Cum autem venerit filiꝰ hominis. Prima i duas. quia primo circa vitam cõtemplatiuã ponit meritũ. et secũdo ponit circa hoc examinationis iudiciũ. ibi: Media autem nocte. Dicit ergo pmo: Simile erit regnũ celozũ: id est ecclesia militans q̃tum ad statum ꝓtemplatiuũ. b Decem virginibꝰ. p quas signaf vniuersitas cõtemplatiuozũ. Numerus enim denariꝰ est primus digitus vel primꝰ limes numerozũ. vnde ꝛ numeri sequẽtes componunt ex denario pluries sumpto vl aliqua pte eius: sicut ptz. xx. bis decẽ. xxx. ter decem. ꝛ sic ꝓsequẽter. Siliter. xj. vnum ꝛ decẽ. ꝛ xij. duo et decẽ: ꝛ sic ꝓsequẽter. ꝓpter qđ dixerũt aliqui philosophi q̃ numeri nõ ꝓcedunt in infinituz solũ ß vsq̃ ad decẽ: vt habef. iij. Phisicoz. ꝛ ideo denarꝰ numerus bene significat vniuersitatẽ. Virginitas aũt q̃ tenet supremũ gradũ in ẽtute castitatis significat vitã cotemplatiuaz: quia castitas eleuat mentẽ a carnalibꝰ: ꝛ sicut disponit intellectũ ad ꝓtẽplationẽ veritatis: sic ecõtrario luxuria deprimit mentẽ ꝛ causat hebitudinẽ itellect⁹: ꝛ sic reddit hoiez q̃si bestialẽ: ꝓpt qđ. j. Ethi. coz vita voluptuosa vocaf vita pecudũ. c Que accipientes lãpades. lãpades iste sunt opa vite cõtẽplatiue q̃ sunt bona de genere. d Exierũt obuiã spõso ꝛ sponse. Ad hoc debet ordinari exercitiũ vite contẽplatiue vt homo possit secure ꝛ decenter obuiare christo venienti ad iudicium qui tunc coniunget sibi ecclesiam totaliter mundatã non habentẽ maculam

§ hec parabola tam ad subiectos q̃s ad platos referf. § aliud de eodẽ ex/

a † Tunc sile erit Ca. XXV a†

emplũ. § ecclia permixta rã oibꝰ

regnuz celoz decem vir b

religiose q̃s superstitiose continentibus.

ginibus: que accipientes lampa c

a § opa q̃ ſm cõtinẽtiã fiũt. b § cõcordauerunt voluntati sponsi ꝛ matris ecclesie.

des suas exierunt obuiam spon/ d

a § qz veritati seruiunt ꝓ laudibus hominũ.

b so ꝛ sponse. Quinq̃ autez ex eis e†

§ qz veritati seruiũt ꝓ eternis. s. pmijs.

erant fatue: ꝛ quinq̃ prudentes. †

§ accepta ostensiõe bonoz operũ.

Sed quinq̃ fatue acceptis lam/ f

a § gloriam intra conscientiaz vel oleum ẽ oleum

padibus non sumpserunt oleum

mẽtis quã habet qui intus deo placet,

secum. Prudentes vo acceperũt g

a § nitorem glie. c § ostẽsione bonoz operũ. b § i. in conscientijs suis.

oleum in vasis suis cuz lampadi

§ iudiciũ differẽte extremũ.

c bus. Moram autem faciẽte spõ/ h

§ aũ mortẽ lãguorib⁹. § electi ꝛ reprobi. § sono

so: dormitauerunt omnes ꝛ dor/

mierũt. § securis oibus. § in inspirato.

mierũt. Media aũt nocte clamor i

a § in voce archangeli ꝛ in tuba dei.

b § ad sociandã sibi perpetuo virginem.

factus ẽ: ecce spõsus venit: exite k

§ occurrite ei i aera. § a sono mortẽ. § boni ꝛ

obuiam ei. Tũc surrexerunt om/ l

mali. § cõtinentes. § numerauerunt secũ opa sua ꝓ qbus remuneratiõnẽ expectant.

nes virgines ille: ꝛ ornauerũt lã m

a § sua fiducia decepte int⁹ vacue dicũr ꝓmisse.

pades suas. Fatue autem sapiẽ/ n

Nico. de lyra

culam neq̃ rugã. e Quinq̃ ex eis erant fatue et quinq̃ prudẽtes. Prudentia autem est virtus directiua operum humanozũ in finem debitum: ꝓpter qđ a philosophis et a sanctis dicit auriga virtutũ. Virgines aũt prudentes sunt cõtemplatiui seu religiosi opera sua bona de genere ad finẽ debitum ordinantes: videlicet ad gliaz dei ꝓncipaliter: ad pfectionem sui et p edificationẽ ꝓximi cõsequenter: et qz fatuitas ẽ priuatio prudẽtie cõtraria: ideo fatue virgines dicunt cõtẽplatiui a pdicto fine deuiantes: ꝓpriã gloriam ꝛ fauorẽ hoim vl questũ ꝓncipaliter intendẽtes. ꝛ merito dicũt virgines fatue: qz bonũ opꝰ d genere pdũt ꝓpter defectum intentionis recte.

f Sz q̃nq̃ fatue acce. lampa. nõ sup. oleũ secũ. Oleũ istud ẽ spũale gaudiũ qđ oritf ex opibus bonis factis ꝓpter deũ: de quo dicit Apls ad Phil. iiij. Gaudete in dño semp. Hoc aũt oleum non habent virgines fatue ꝓpter defectũ intentiõis recte: iz habeãt lãpades. i. opa bona de genere. g Prudẽtes vo acceperũt oleũ ꝛc. qz ꝓpter rectitudinẽ intẽtionis gaudẽt in dño de suis opibus bonis. Dicit aũt gaudium istud oleum quia nutrit ꝛ fouet ignẽ charitatis. ex hoc enim q̃ aliqs delectaf in ope: fortius ꝛ melius operaf ſm pbm et p pseqũs disponitur vt ei maioz charitas infundat. Moram autẽ faciẽte spõso: dormitauerũt omnes et dormierũt. Moza ista est decursus temporis ab ascensione christi vsq̃ ad diem iudicij: quod tempus ꝓpter longitudinem vocatur hic moza: iam enim duraut p mille ducentos et septuagintaquinq̃ annos: et residuũ est nobis incertum. In hoc autez tempoze interuallo moziuntur omnes tã boni q̃s mali: que q̃dez moz signatur hic p dormitionem: qz ita faciliter excitabũf a morte p xpm ad iudiciũ venientẽ: sicut homo purus excitat aliũ dormientem.

h Media aũt nocte. Hic ponit examinatiõis iudiciũ circa p̃dicta opa ꝓtẽplatiũ. dicit g: Media aũt nocte. nõ ẽ intelligendũ per hoc q̃ iudiciũ extremum sit celebrandũ de nocte sed de die ꝓut dicit Apls. j. Cor. iij. Dies dñi declarabit ꝛc. Sz quia tempus iudicij est nobis occultũ vt ptz ex p̃cedẽti ca. ideo hoc signaf p hoc qđ dr: Media aũt nocte: qz illa q̃ fiunt media nocte sũt hoib⁹ occulta. i Clamor aũt factꝰ ẽ. i. vox xpi vel angeloz ad vocãdũ mortuos ad iudiciũ: vt dicet infra eo. ca.

k Tũc surrexerũt oẽs xpines ille. qz oẽs resurgẽt boni ꝛ mali vt appareãt in iudicio xpi. l Et ornauerũ lãpades suas. iste ornatꝰ non ẽ aliud q̃ recursus ad mortẽ cogitando de iusticia suoꝝ operũ ꝛ bonitatẽ circũstantiarũ. m Fatue autez sapiẽtes dixerũt. Ista petitio vana ꝛ respõsio negatiua significat q̃ nullus ad aliũ

A

† 1. q. 1. qđ qdam. ꝛ. ecce. ibi: sicut oẽs. 32. q. 7. si paulus. De sacra vñ. c. 1. ꝛ. prudentes

a Date nob de oleo ꝛc. Quoꝝ facta aliena fulciũt laude: eadem ſubtracta deficiũt: ⁊ de ꝓſuetudie id ſemper inquirũt vnde gaudere anim⁹ ſolet. Itaq; hoim q̃ corda nõ videt: teſtimoniũ volũt habere apud deũ: q̃ cordis inſpector eſt.
b Extinguũt ꝛc. Jd ẽ aducẽtu iudicis intus obſcurant: ⁊ a deo nõ habẽt mercedẽ: qz receperunt laudem.
c Ne forte ꝛc. Quia q̃ſq; p ſe rõnez reddet: nec alieno teſtimonio innixꝰ q̃s apꝰ deum: cui ſecreta patent ⁊ vir ſibi q̃ſq; ſufficit vt ei phibeat teſtimoniũ cõſcientia ſua.
Ne forte. Unuſq̃ſq; p ſuis opibus mercedẽ ſuſcipiet: nec pñt in die iudicij alioꝝ Ꝝrutes: alioꝝ vitia ſublenare.
d Ad vẽdẽtes ꝛc. Uendẽtes ſũt adulatores: qui dant laudẽ ⁊ accipiũt aliquã mercedẽ.
e Dũ aũt irẽt ꝛc. Jncliná tib⁹ ſe illis in ea q̃ foris ſũt ⁊ ſolita gaudia reꝙrentib⁹ cum interna nõ nouerunt: venit ille q̃ iudicat.
† 1.q.1.p heraut 39. di. dia/ cõm ſunt.
f Et clauſa ẽ ia. ꝛc. Poſt iudiciũ magna ẽ eiꝰ ſeueritas cui⁹ ẽ aũ ineffabilis miſcõia.
g Nouiſſime ꝺo ꝛc. Per veram pniaz. p infructuoſas lachꝛymas pulſant foris relicte. Nõ ꝺz q̃ emerunt oleũ: qz nullo iã remanẽte gaudio de alienis laudibus: i anguſtijs redeũt ad implorationẽ dei.
h Vigilate. Videlz vt teſtioniũ bone ꝓſcie noꝭ p̃parem⁹: ne cũ fatuis Ꝝgini bus foris remaneam⁹. Et qz paratos nos iuenire deſiderat: ſubiẽcit aliã de eadem re parabolã. Pere gre. Loc⁹ carnis terra ẽ: ergo chriſtus carnẽ noſtram ad peregrina duxit quando celum aſcendit.
i Neſcitis diem neq; horã. Nõ ſolum diem iudicij: ſed diem mortis cuiuſq; vel horam in qua q̃ paratus inuenitur: ⁊ tunc paratꝰ inuenietur.
k Et pfectus eſt ſtatim. Non locum mutans: ſed libertatem eis poteſtatem operandi permittens.
l Operatus eſt i eis ꝛc. A viſibilibus ſe cuſtodiendo: alios pro poſſe exhoꝛtando: vt de viſibilibus ad inuiſibilia trãſeãt. Vel vtriq; ſexui p̃dicando ⁊ ꝺ bonis moꝛibus infoꝛmãdo: geminauit accepta talenta.
m Poſuit rõnez ꝛc. Cepit ſinguloꝝ actꝰ diſcutere accuſante ꝓſcia vnũ quẽq; vel excuſãte.
n Ecce alia q̃q;. Quotq̃t ab erroꝛe ꝓtit: tot dño obtulit: teſtioniũ ſibi dante ꝓſcia q̃ p gr̃am ſibi datã nõ tm̃ ſibi pꝛo fuit: ſ etiã q̃s potuit lucrifecit.
o Sup pauca. Pauca ſunt bona p̃ſentis vite q̃uis multa videantur: qz nõ ſine alicuius moleſtie admixtione ſunt. Multa autẽ bona eterna que ſũt ſine omni coꝛruptiõis moleſtia.
p Intra i gaudium domini ꝛc. Admixtus choris angelorum ſic intus letare de munere vt iam non ſit q̃ exterius doleas ꝺ coꝛruptione.
q Qui duo talenta acceperat. Jſte viribus ſuis quicquid in lege dei dicerat in euangelio duplicauit. ſiue ꝓſciaz ⁊ opera p̃ſentis vite future beatitudinis typos ĩtellexit.

a ſ teſtimoniũ laudũ: dicẽdo ꝺ opib⁹ nr̃is q̃ vidiſtẽ
a tib⁹ dixerunt: Date nobis de oleo
a ſ opa nr̃a que hoibus clara videbant.
b vr̃o: qz lãpades nr̃e extinguũt.
a ſ nõ de auaricia ſz timoꝛe: qz i illo die teſtimoniũ cuiuſq; vir ſufficiet ſibi nedũ ſibi ⁊ ꝓximo.
Reſpõderũt pꝛudentes dicẽtes:
c Ne forte non ſufficiat nobis ⁊ vo/
a ſ nerepãdo. ſ ite. i. modo videam⁹ quid vos aduuẽt qui vobis laudes vẽdere cõſueuerãt.
b ſ quibus cõſcientia dabat bonum teſtimoniũ.
ſ venamini laudes vr̃o moꝛe. ſ nõ dãt cõſiliũ: ſz ex obliquo cõmemoꝛant crimen earum.
d bis: itẽ poti⁹ ad vendẽtes ⁊ ẽmite
e vobis. Dũ aũt irent emere: venit
a ſ quibus cõſcientia dabat bonum teſtimoniũ.
ſpõſus: ⁊ q̃ pꝛãtę erãt itrauerunt
a ſ vbi munda anima verbo dei copulatur.
f cũ eo ad nuptiãſ: ⁊ clauſa ẽ ianua.
ſ aditus regni celeſtis: qz pcibus poſtea nullis: patebit aditus poſt iudicium.
g Nouiſſime ꝺo veniũt ⁊ reliq̃e vir
ſ doloꝛe repulſionis cõpulſe appellationem inge/minam dominationis.
gines dicẽtes: † Dñe dñe aperi nobis. At ille reſpondens ait: Amen
a ſ ideo vos deſero: qz p vite meritũ ñ recognoſco.
b ſ ecce quo parabola tendit.
h dicõ vobis neſcio vos. Uigilãte
i itaq; qz neſcitis diẽ neq; horã. Si
cut eni hõ peregre pꝛoficiſcens vo
a ſ dedit dona hominib⁹ naturalia et gratuita.
cauit ſeruos ſuos et trãdidit illis
ſ exteriozũ ſcientiã quinq; ſenſibus acquiſitam.
bona ſua. Et vni dedit q̃nq; talen
a ſ intellectũ ⁊ opationẽ. ſ intellectũ.
ta: alĩ autem duo: alĩ ꝺo vnum:
ſ non p largiteare vel parcitate: alĩ plus: alĩ min⁹ ſed p viribus accipientium.
k vnicuiq; ſm ꝓpriam virtutẽ: ⁊ p/
ſ pmouit. ſ ſciam exteriozẽ ⁊ ſi mꝑtica nõ penefect⁹ ẽ ſtatim. Abĳt aũt q̃ q̃nq; ta
trer. ſ dum ſe a viſibilium voluptate cuſtodit abhis etiam alios amouendo compeſcit.
l lẽta accepat ⁊ opatus eſt in eis: ⁊
lucratus eſt alia q̃nq;. Similiter q̃
a ſ intellectũ ⁊ opationẽ. b ſ pdicãdo ⁊ mira operãdo: tales inſtruit q̃ itidẽ flozẽt ſcientia ⁊ opere.
duo accepat lucrãtus eſt alia duo.
a ſ intellectũ. b ſ abiẽs p ſe: ſz nõ redies p ſe.
Qui aũt vnũz accepat abiẽs fo/
a ſ terrenis actibus ſe applicauit nec lucrum ſpirituale queſiuit.
dit i terrã: ⁊ ãbſcõdit pecuniã dñi
a ſ q̃ ẽ ab aſcenſione dñi vſq; ad ſecũdũ aduẽtũ.
ſui. Poſt multuz ꝺo tpis venit do
ſ ad iudicandum.
m min⁹ ſeruoꝝ illoꝝ: ⁊ poſuit rationẽ
ſ pꝛeparans ſe ad reddendã rõnem.
cuz eis. Et accedẽs qui quinq; talẽta accepat: obtulit alia q̃nq; talẽta dicens: Dñe q̃nq; talenta tra
n didiſti mihi: ecce alia quinq; ſuplu
a ſ non tua queres ſed que ieſu chriſti.
crat⁹ ſũ. Ait illi dñs eiꝰ: Euge bue
o bone et fidelis: qz ſupꝛa pauca fui
ſti fidelis: ſupꝛa multa te cõſtituã
a ſ gaudẽs dñs in gaudiũ intrare iubet.
p intrã in gaudium dñi tui. Acceſſit
q aũt ⁊ q̃ duo talenta accepat: ⁊ ait:

lus ad aliũ q̃tũcũq; iuſtũ poterit recurre re ꝓ auxilio habẽdo: nec aliq̃s q̃tũcũq; iuſt⁹ poterit aliũ iuuare ſ ſibi ſoli ſufficiet iuſticia ſua. ⁊ ꝺ est qꝺ ſubdit: a Ne forte ñ ſuf. ꝛc. exꝓbratio ẽ ꝓterite fatuitatis i ꝺ q̃ bona opa de genere vederunt ꝓpr̃ fauoꝛẽ laudis humane: qz vẽditoꝛes olei ſũt adulatoꝛes ſm Aug⁹. q. d. cõſiderate q̃d valuit vob ꝓ tali fauoꝛe ꝓtinẽter viuere.
b Dũ aũt irẽt emere. p ꝺ inſinuat remoꝛſus ꝓpr̃ie ꝓſcie dicentis teſtimoniũ de p̃dictis ꝓ ſe.
c Uenit ſpõſus. i. xp̃s ad remunerationẽ bonoꝝm.
d Et q̃ parate erant. p opa charitate foꝛmata.
e Intrauerũt cum eo ad nuptias. i. ad gl̃iaz celeſtem alĳs relictis ad penã.
f Et clauſa ẽ ianua. qz poſt iudiciũ nõ erit alicui aditus poſſibilis ad gl̃iaz: pr̃ie qꝺ ſubdit:
g Nouiſſime. i. nimis tarde.
b Ueniunt ⁊ reliq̃ Ꝝgi. di. dñe dñe aperi nob. p ꝺ q̃ vocãt eũ dñm ſignatur q̃ crediderũt in xp̃m: ſ qz fides earũ fuit informis. ſꝺo ſubditur: i At ille reſpõdẽs ait: Amẽ dico vobis: neſcio vos. noticia. ſ. approbatiõis q̃ ſoli electi a deo cognoſcũt. Et in fine huius parabole ad noſtraz inſtructionẽ ꝓcludit.
k Uigilate itaq; ad habendã ſcz fidẽ formatam charitate.
l Quia ne. diẽ neq; horã. ſ. mozt⁹: nec p ꝓſeq̃ns ſtat⁹ p die iudicij: qz ſicut dictũ ẽ in tali ſtatu p̃ſentabit q̃libet in iudicio in quo inuenier in morte.
m Sicut eni homo pegre. Hic ponit ſecunda pabola que ptinet ad p̃latos. Et primo circa ſtatum eoꝝm deſcribit meritum et demeritum ꝓpr̃ie actionis. ſecũdo iudicium diſcretionis. ibi: Poſt multum Ꝝo temꝓis. dicit ergo primo: Sicut homo peregre. pficiſcẽs. hõ iſte ẽ ieſus xp̃s qui ſz ſm diuinitatẽ nõ poſſit pficiſci de loco ad locũ: qz ſic eſt vbiq; ſemp ⁊ de neceſſitate: ſm tñ naturã humanã pegre. p/fectus ẽ q̃n aſcẽdit in celũ: qz locꝰ pr̃ius oĩm compoſitoꝝ ex elemẽtis vbi naturaliter quieſcunt eſt terra: vt habeẽ ſcõo de generatiõe. qz elemẽta grauia excedũt in eis ſm q̃ãtitatem molis.
n Uocauit ſer. ſu. i. p̃latos eccl̃ie q̃ ſpeciali modo ſũt eius ſerui.
o Et tradidit il. bo. ſua. bona. ſ. nature: bona gr̃e gratis date: bona ſcie: bona potentie: ⁊ bona opulẽtie: ⁊ dicunt talenta qz p bonuz vſũ taliũ põt hõ ſibi acquirere celeſte pmium.
p Et vni dedit q̃nq; ta. ꝛc. qz aliqui habẽt oĩa iſta a deo ſibi collata: alĳ plura iſtoꝝm ⁊ alĳ vnũ tm̃.
q Abĳt autẽ ꝛc. qz aliqui ſũt qui iſta talenta multiplicant et geminãt dũ vtẽdo p̃dictis ad ſui pfectionẽ ⁊ pximi edificationem. Alĳ autem abſcõdunt in terra q̃ p̃dictis vtunt ad mundi gl̃iam ⁊ tẽpoꝛale lucrum ſeu queſtũ.
r Poſt multũ Ꝝo tem. Hic ponit circa p̃dicta examinatiõis iudicium. Poſt multũ Ꝝo tẽꝓoꝛis venit dñs ſeruoꝝ illoꝝ: qz magnuz temp⁹ eſt ab aſcẽſiõe xp̃i in celum vſq; ad aduentũ eius ad iudiciũ vt p̃dictum eſt.
s Et poſuit rõnem cum ꝛc. quia tũc diſtricte exiget rationẽ de bonis ab eo collatis: bene operãtes remunerando. ꝓpter quod ſequit:
t Euge. ĩteriectio ẽ gaudentis.
v Serue bone et fidelis. querens in ſuis actibus gloziã dñi nõ ſuam.
x Quia ſuper pauca fuiſti fidelis. bona enim in hac vita collata homini pua ſunt reſpectu bonoꝝm gl̃ie: qz ibi conferẽ homini bonũ infinitum: ꝓpter hoc ſequit:
y Sup multa te ꝓſtituam ꝛc. et patet.
z Acceſſit aũt ⁊ q̃ vnũ talẽtũ accepat. qz mali

a Durus. Quia ardua est via q̄ ducit ad vitā.ꝛ qz quāto ḡdus altitudo:tāto casus ḡuior. b Et timēs ꝛc.Et timēs aggredi altioris vite gradū:ne alteri⁹ salutē ḡrens ipse periclitaret:absc̄odit: non p̄dicauit q̄ te donāte itelleri. In terra :i carnali vita subsistēs :sicut habuisti tenui nō augēs vł minuēs .Nota q̄ piger seru⁹ inertiā nō excusat ꝟ supbit calūniād̄o dn̄m :ꝛ dicit se p̄udērer fecisse:ne dn̄ lucra querit periclitēr etiā de sorte :ꝛ vocat euz durū cui tn̄ nō fuit ad lucrū. Qui silēs sūt in ecclia qui melioris vite vias aggredi metuūt ꝛ tacere i ignauia nō verenť :ꝛ cum se pctōres p̄siderāt:fācitat̄ viam arripere timēt:ꝛ tn̄ i iniq̄tat⁹ remanere nō timēt. Quoꝝ petr⁹ adhuc infirm⁹ specie tenuit cū viso piscīū miraculo dixit:Exi a me dn̄e: qz hō pecca tor sū. Immo si pctōr es:deus a te nō repellas: qđ faciūt hi q̄ videntes se infirmos nolunt ad meliora p̄gredi.pctōres q̄dē se fatēť ꝛ dn̄z repellunt: et velut in p̄turbatione consiliū non habēt .Dn̄ moriūtur ꝛ vitā timēt:hac sibi blādientes p uersitate:q̄si dicerēt:Sufficit mihi de me rōnem reddere q̄d opus est alijs ministrare:vt ꝺ eis quoꝝ cogar rōnez reddere? Cū etiā bi inexcusabiles sint q̄ nō audita lege vel euāgelio dormierūt: cū p creaturā deum cognoscere potuerūt. Cū dicit:Meto vbi non semino ꝛc.

c Sciebas q̄. Quare ista cogitatio nō incussit tibi timorē:vt scires me mea diligenti⁹ quesiturū . Qđ dixit p excusatiōe vertit̄ i culpā.

d Mumularijs. Al̄ ceteris doctoribus vt apłis ꝛ epīs : vel cunctis credentib⁹ qui possūt pecuniā duplicare. e Et date ei ꝛc.Hoc in ecclesia fieri plerūq̄ videm⁹ :quia plerīq̄ dn̄i bn̄ ministrant exteriora q̄ accipiūt p adiūctā grām:ad itelectū quoq̄ mysticū p̄ducuntur.

f Omni enī. Multi enī natura lz sapiētes ꝛ acuti si sint desides perdunt bonum nature ꝛ premiū qđ erat eis p̄missum videtur trāsire ad alios qui qđ habēt minus per naturam acquirūt per industriā: vel qui habet fidem ꝛ bonaz volūtatem etiaz si min⁹ habet in opere dabit̄ ei a bono iudice.Sed qui fidem non habet etiam virtutes q̄s naturaliter habet perdit :sine qua non sunt virtutes. Vel qui habet amorem verbi datur ei sensus itelligendi. Qui x̄o non habet etiaz si naturali studio callet deficit. Al̄ qui non habet charitatem amittit omne bonum quod habet. Nota q̄ hoc qđ cuiq̄ datur in reb⁹ mundanis vel spiritualibus ,p talento imputatur de quo est rationē redditurus. g Cum autez. Tradēdus in proximo cruci p̄misit gloriam triūphantis vt secutura scandala hac p̄missione cōpensaret.

Post parabolas de fine mundi nunc exequitur dominus modum futuri iudicij. h Omnes ange. ꝛc. Qui testes sūt hūanoꝝ actuū ꝟ q̄ custodia bn̄ vł male egerūt.

Ques

Dn̄e duo talenta mihi tradidisti: ecce alia duo lucratus sum.

a ſ nō tua querēs:sed q̄ iesu xp̄i.

Ait illi dn̄s ei⁹ :Euge bone ꝛ fidelis:qz supza pauca fuisti fidelis supza multa te p̄stituā

ſ accipe qđ oculꝰ nō vidit nec auris audiuit.

intra in gaudium dn̄i tui .Acce

ſ infelicissimum habens a sua conscientia testimonium.

dens aūt ꝛ q̄ vnū talentū acceperat ait: Domine: scio qz ho/

a ſ nō parcis: ſz p̄cidis falce iudicij rui eos q̄bus legē nō cōmisisti. ſ vel austerus.

a mo durus es: metis vbi non se

b a ſ in regno tuo bonos etiā ex gētib⁹:ꝛ ex eorum cōparatiōe q̄ naturalē legē seruant:dānas eos qui negligunt scripturas.

minasti: et congregas vbi non

ſ per liberum arbitriū.

b sparsisti:et timens abij ꝛ absc̄o c

di talentum tuum in terra. Ec/ d

ce habes quod tuuz est. Respō e

dens autem dominus eius di/

a ſ superbe qui calumniam facis dn̄o.

b ſ qui lucrum facere neglexisti.

c rit ei:Serue male et piger sci/ f

bas:quia meto vbi non semino: et congrego vbi nō sparsi.

ſ quia etiaz ab his exigo quib⁹ non cōmisi ad erogandum. ſ diuinū sermonē.

Oportuit eni te pecuniā meaz

a ſ numularij sunt qui p̄dicationem auditaz valent verbis ꝛ opere exercere. b ſ id est merita discutiens quod meum ē cuz vsuris ꝛ re p gratiā bene dispensatā ꝛ p te acquisitos.

b cōmittere numulārijs ꝛ veniēs ego recepissem vtiq̄ quod meum est cum vsura. Tollite itaq̄ g

ſ intellectū. ſ qui exteriora bene amministrauit sed intellectu adhuc vacuus fuit.

c ab eo talentū et date ei qui ha/ b

f bet decez talenta.†Omni enim

ſ studium verbi erogandi dabitur gratia super gratiam.

habenti dabitur et abūdabit. i

ſ hoc studium vel charitatē.

Ei autem qui non habet et qđ k

ſ vel naturali ingenio vel litterali studio : qz nulla dulcedine interne sapientie gaudebit.

videtur habere auferet ab eo:ꝛ

a ſ infructuosū q̄ sponte ꝛ negligentia sua corruit in interiores tenebras.

inutilē seruū eijcite i tenebras l

ſ non dilectatio vt in istis fuit.

exteriores:illic erat fletus ꝛ stri/ m

ſ in scō aduētu. ſ q̄ est ꝛ filꝰ dei.

g dor dētiū. Cū autē venerit filij/ n†

a ſ in diuinitate qua iudicabit qui prius venit in humilitate.

us hominis in mājestate sua:ꝛ o p

b omnes angeli cum eo: tunc se/ q

a ſ regnabit. b ſ ecclesiam in qua tūc apparebit omnis potentia eius.

debit sup sedē maiestatis sue: ꝛ p̄gregabuntur ante eum om/ r

ſ omnis temporis ois cōditionis:omnis sexꝰ: omnis etatis.

nes gētes:†ꝛ sepabit eos ab in s

quia mali licz inuiti apparebunt in extremo iudicio diuino conspectui. a Ait:domine scio qz hō durꝰ ꝛc.tū qz de⁹ a fuis suis req̄rit opa ardua.ſ.opa x̄turis: tū qz in iudicio durꝰ erit q̄ modo ē pius ꝛ māsuetꝰ. b Metis vbi no se.ꝛc.ꝟ intelligiť dupliciter. Uno mō qz nō solū req̄rit i p̄latis ecclie bona in p/pria p̄sona:ꝟ etiā in aliena: qz eorū officiū est inducere alios ad bonum. Alio mō qz req̄rit ab hoīe opa meritoria vite eťne ꝛ tn̄ nō seminauit in natura hois p̄ncipiū sufficiens huiꝰ opis. Nō enī ex puris naturalib⁹ non pōt mereri vitā eternā:imo p̄trariū dicere ē hereſis pelagiana. non tn̄ de⁹ iniuste req̄rit opa meritoria vite eťne: q: si hō faciat qđ in se ē de⁹ infundit sibi graz p quā pōt p̄dictū op⁹ exercere. c Et timuit ꝛ absc̄o.ta.qz ex pusillanimitate aliq̄ refugiūt aggredi opa x̄turū ꝛ declināt ad vitia ꝛ ad sola terrena ḡrēda: curātes tn̄ de corpe ꝛ nullo mō de aīa : p̄pter qđ sequit̄: d Ecce habes qđ tuuz est. qz aliq̄ ad tantā insaniā deueniūt q̄ dicunt: deus fecit aīam curet de ea si voluerit. Alij aūt p̄sumētes credūt habere gliaz sine merito dicentes:de⁹ nō fecit aīam,p dānatiōe:ipam saluabit ꝛ trahet ad se. e Rndens aūt dn̄s eius dixit ei:Fue male ꝛ piger ꝛc. Ex x̄bo enī sue eū p̄dēnat qz in iudicio p̄fitia vniuscuiusq̄ testificabiť p̄tra se. f Sciebas qz meto ꝛc. q.d.ex q̄ sciebas me ē durū i reperēdo multiplicationē talēto⁹ tibi traditoꝝ p exercitiū bonoꝝ operū:ex ꝺ ostēdis te iuste p̄dēnādū. p̄pter qđ sequit̄: g Tollite itaq̄ ab eo talentū.qz bona diuinitus collata nō cedēt ad gloriā male operātib⁹ vel ociosis ſz magť ad penā. h Et date ei q̄ habet decē talēta. qz dānatio reprobo⁹ cedet in gliaz electoꝝ :ſm q̄ scribiť in ps̄ .Letabiť iustus cum viderit vindictā ꝛc. p̄pter qđ etiā sequit̄. i Habēti dabiť ꝛ abundabit. qz ei q̄ reperieť in grā dabitur gloria :ꝛ abundabit non solū de sua et aliorum glorificatione:sed etiam de impletione diuine iusticie in malo⁹ reprobatione. k Ei autem qui nō habet et quod videtur habere auferetur ab eo: quia ei qui non inuētus fuerit in gratia in morte: bona nature et gratie que habuit credent ei ad penam.

l Et inutilē ꝛc. Pctōres enī nō solū habēt tenebras iferiores q̄ sūt tenebre mētis:i infer no aūt habebūt cū hoc tenebras corporales que sūt tenebre exteriores. m Illic erit fletus et stridor dentium:id est dolor mentis et corporis:et ad ista reducitur omnis pena infernalis. n Cum autem venerit filius hominis . Micponiť tertia parabola que pertinet ad actiuos:ad quos pertinet se exercere i actibus misericordie p̄ quo exercitio remunerabuntur. desistentes autem a talib⁹ condemnabuntur. Dicit ergo:Cum autem venerit filius hominis. Iz enim idem sit filius dei et hominis:facit tamen mentionē de filio hominis :quia in forma humana veniet ad iudicium. o In maiestate sua.quia tunc apparebit in forma hominis gloriosa:qui i p̄mo aduentu apparuit in forma passibili ꝛ infirma. p Et oēs angeli eius cum eo.tū p̄pter honorem iudicis:tum p̄propter executionem iudicij:quia ministerio sācto⁹m angelorum deducentur electi ad celuz :per malos angelos reprobi trahentur ad infernum.

q Tunc sedebit super sedez maiestatis sue. per hoc signat potestatem iudiciariam q̄ data est christo homini. r Et congregabuntur ante eum omnes gentes.quia nullus tūc poterit latere. s Et separabit eos abinuicem.quia iusticia cuiuslibet et malicia apparebit oīb⁹ manifeste et talis distinctio vocať sepatio.ꝛ cū ꝟ forte distinguēť ſm sitū.

Sicut

† ō.13.b Dar.4.c Luc.8.c

† 24.q.1.qſ quis.

a ¶ Oues ab he. Duo ordines erant in iudicio: electoꝝ scz ⁊ reproboꝝ. Sed electoꝝ alij iudicabunt: q̄b⁹ dicit:

J.19.d Sedebitis et vos super xij. thronos iudicantes xij. tribus israel. Alij iudicabūt: q̄bus dicitur: Esuriui ⁊ dedistis mihi manducare. Item reproborum: alij qui extra ecclesiā sunt non iudicabūtur: alij qui iudicabuntur qui-

† 42.di.in prin. 12.q.2 sup er.ca. si illi. bus dicitur: Esuriui ⁊ non dedistis mihi māducare ⁊c. b Hedos. Hedus ē animal peculium et olidū: qui

D ꝑ peccatis offerebat ī lege. ⁊ significat peccatores: nec dicit capras que possunt habere fetus. c Būdicti patris mei. Beneficio patris mei ꝓmoti ad obtinendaz gl̄iaz ī q̄ sine corrupti one regnet: ad quā ꝑdestinati est ⁊ ꝓstituti one mūdi. Ad l̄raz.

Mystice nota opa misericordie. Mystice: charitat̄ pfectionē. Qui esurientē ⁊ sitientē iusticiā pane verbi reficit: vel potu sapientie refrigerat: charitis agit opa: et q̄ errātē in domū mr̄is ecclie reuocat: ⁊ q̄ infirmuz ī fide assumit: et qui tribulatione alīq̄ seu carcere tristicie oppresso subuenit compatiēdo vel consolando: veraz dilectionē adimplet.

d Tunc respōdebūt. Mō diffidētes d̄o x̄bis domini: sed vel stupentes pro magnitudine maiestatis regis. Vel quia parum videtur illis omne bonuz quod

Rom.8.d fecerunt. Uñ dr: Non sūt cōdigne passiones huius t. ad fu. glo. ⁊c.

e Ex his fratribus. Fratres mei ⁊ mat̄ sūt q̄ faciunt volūtatē patris mei. f Non dedistis ⁊c. Quid meret q̄ aliena rapuit: si eternaliter damnatur qui de suo non dedit?

g Uñe q̄ñ. Excusare se satagūt q̄si deū falle re possint: qui homies fallebāt. Sz nō babēt excusationem q̄ cōuerti a malis et agere elemosynas noluerūt. vnde subdit: Q̄diu non fecistis vni ⁊c.

h In supplicium ⁊c. Frustra g̃. Origenes spondet liberationem post mltos annos malis hominibus ⁊ ipsis demonibus.

¶ Et factū

a ¶ q̄ posuit aīaz ꝓ ouib⁹ suis. ¶ bonos.

a uicem: sicut pastor segregat oues a ¶ a malis. ¶ cōfirmabit ī beatitudine bonos.

ab hedis. Et statuet oues quidem b a dextris: hedos autē a sinistris. Tunc dicet rex his qui a dextris eius erunt. Uenite benedicti patris mei: possidete paratuz vobis regnū a constitutione mūdi. † Esuriui enim ⁊ dedistis mihi māducare. Sitiui: ⁊ dedistis mihi bibere. Hospes eram: et collegistis me. Nudus: et cooperuistis me. † Infirm⁹: ⁊ visitastis me. In carcere erā: ⁊ venistis ad me.

c ¶ in miseria eterna. ¶ regū. ¶ ad beatitu

d Tunc respondebunt ei iusti dicētes: Domine quando vidimus te esurientem: et pauimus: sitientem: ⁊ dedimus tibi potū? Quādo autem te vidimus hospitem et collegimus te? Aut nudum et cooperuimus te? Aut quando te vidimus infirmū: aut in carcere: ⁊ venimus ad te? Et respondēs rex dicet illis: Amen dico vobis.

¶ innuit se nō dixisse generaliter ō oibus pauperib⁹: sed de his qui pauperes sunt spiritu.

e Q̄diu fecistis vni de his fratribus meis minimis mihi fecistis.

¶ mihi capiti in mēbris.

a ¶ a sinistris sunt qui sinistra. i. ꝑsentia q̃diu verunt ardenter amauerunt.

Tunc dicet et his qui a sinistris

a ¶ vt rollat impius ne vi. g. dei. b ¶ q: visi sūt esse cum eo dum ꝓmixti sūt bonis mali.

erunt. † Discedite a me maledicti

a ¶ iudiciū fiet ei sine misēdia q̄ nō fecit misēdiaz. b ¶ pozdiat⁹ a cōstitutiōe mūdi: vt bonis regnū.

in ignē eternum qui paratus est diabolo ⁊ angelis eius. Esuri f ui enī et non dedistis mihi manducare: sitiui: et non dedisti mihi potum: hospes eram: et nō collegistis me. Nudus: ⁊ nō cooperuistis me. Infirm⁹ et ī carcere: ⁊ nō visitastis me. Tūc respōdebūt ei g ⁊ ipsi dicētes: Domine quādo te vidimus esurientē: aut sitientez: aut hospitem: aut nudum: aut infirmum: vel in carcere: ⁊ non ministrauimus tibi? Tunc respondebit illis dicēs: Amen dico vobis: q̃diu non fecistis vni de minoribus his nec mihi fecistis. Et † ibūt hi in suppliciū eternuz. Justi autem in vitam eternam.

¶ solatium charitatis.

¶ humilibus spiritu. ¶ nec mihi capiti vos exhibuisse gaudearis.

a Sicut pastor segregat oues ab hedis. p oues itel ligunt iusti ꝓpter eozum innocētiā. per hedos repro bi ꝓpter eozum nequiciam. hedus enī quādo crescit est animal fetidū ⁊ luxuriosū vnde ⁊ in lege hyre⁹ oferebat̄ ꝓ peccato principis: vt habetur Leuit. iij.

b Et statuet oues quidem a dextris: id est in portionibus bonis: quia sancti transferent ad gloriam.

c Hedos autē a sinistris. quia mali dimittent ad penam: vel quia forte sic erunt dispositi ꝑm situz in iudicio: quia dextera est locus honorabilior. ⁊ ideo cōuenit electis. d Tunc dicet rex his q̄ a dextris eius erūt: venite benedicti patris mei: id est a patre meo.

e Possidete: id ē eternaliter tenete. f Paratuz vobis regnum a constitutione mundi. qz a principio mūdi factum est celū empyreū quod ē loc⁹ beatoꝝ. † Esa. 11.d Ecclesi. 1.b

g Esuriui enī ⁊ dedistis mihi māducare ⁊c. Hic tanguntur sex opera misericordie q̄ sunt necessaria ex pte corporis. ⁊ intelligit̄ p ꝑ septimū qō ē sepelire mortuos. Sufficientia aūt istoꝝ hoc modo accipit̄: quia homo in vita ꝑsenti primo indiget ex parte corporis alimento sine quo non potest esse. ⁊ hoc alimētuz duplex est. † Eccl. 7.d vnum est calidum et siccum: ⁊ hoc vocat̄ cibus: et sic vnum opus misericordie ē pascere esurientē. vnde dicit pbs. ij. de anima: q̄ esuries est appetit⁹ calidi ⁊ sici. et aliud ē alimentū corporis frigidū ⁊ humidū: et illud vocat̄ potus. et sic scōm opus misericordie ē potare sitientē. et sic dicit̄. ij. de anima: q̄ sitis ē appetit⁹ frigidi ⁊ humidi. Scōo indiget aliquo sine quo non pōt bñ esse: videlicet indumento ⁊ domicilio in q̄ possit requiescere. et sic est duplex opus misericordie: scz vestire nudū et colligere vel recipere hospitē. Tertio indiget post vitam istā sepultura. ⁊ sic ponit quintuz opus misericordie. s. sepelire mortuū. ista autē quinq̄ ꝑdicta sunt oibus cōmunia. Alia sunt duo opa misericordie q̄ impēdūt alicui ex aliquo accidente superueniente: vt si aliq̄s incurrit infirmitatez vel capiat̄ ab hostib⁹. ⁊ sic accipiūt duo opa q̄ sūt visitare infirmū: ⁊ redimere captiuū. ⁊ ī noie redēptiōis itelligit̄ oīe beneficiū eis impensū. Ista aūt septē opa misēdie habent̄ in vno versu: Uisito: poto: cibo: redimo: rego: colligo: cōdo. et ptz sīa ex ꝑdictis. Ista autem septē impensa christifidelib⁹ ꝓpter xp̄m sibi reputat totuz factū: q: fideles sunt mēbra ei⁹. et ecōtrario fidelib⁹ denegata sibi reputat denegari: ꝓpter quod facientibus opera misericordie reddit vitam eternam: denegantibus autē penam. Ex istis ptz lra. Aducrtendū tñ: quādo dicit: b Uñe q̄ñ vidim⁹ te esurientē ⁊c. † 2.c.2 Luc.16.d nō ē questio ꝓcedens ex ignorātia quia iusti certificaliter cognoscent q̄ opera misēdie facta membris xp̄i christus sibi reputat fieri ⁊ ꝓ talib⁹ certitudinaliter se saluari. Et siliter mali scient se dānari ꝓ contrario: ꝛ̄ ē questio admirationis ꝓ magnitudine gr̄e q̄ fiet electis ⁊ magnitudie miserie q̄ infliget reprobis. Cōsiderādū etiā q̄ ꝑ nō fit mētio de opib⁹ misēdie ex pte aīe: q: illa ptinent ꝓ maiori pte ad ꝓlatos ad q̄s ptinet alios instruere ⁊ dirigere in salutē. hic autem agitur de iudicio circa statum actiuorum: vt visū est Cetera patent ex dictis. La. XXV

Moraliter. a† Tūc silē erit regnū celoꝝ decē x̄ginibus. Per q̄s itelligi pōt vniuersitas fideliū q̄ ꝓpter itegritatē fidei x̄gines noiant̄: ꝑm illud. ij. Cor. xj. Despondi vos vni viro virginē castā exhibere xp̄o. e† Quinq̄ aūt ex eis erant fatue. i. bonis operib⁹ vacue: q: fides sine opibus mortua est. † Et q̄nq̄ prudētes. i. opa bona habentes: ⁊ sic acceperūt oleū ad ornatuz suarū lampadaz: ꝓpter qō a xp̄o dicunt̄ recepte alie x̄o excluse. m† Sicut bō peregre ꝓficiscēs ⁊c. hoc cōiter exponit̄ de xp̄o qui ascēdens in celū suis fidelibus bona sua dedit de q̄bus rōnem exiget in iudicio finali. Pōt etiā exponi de xp̄o nobiscum existente in huius mundi peregrinatiōe sicut ipe dicit in fine bui⁹ euāgelij: Ecce ego vobiscum sum omnib⁹ diebus vsq̄ ad cōsūmationē seculi. ipe etiaz dat nobis bona sua inequaliter tñ ꝑm sapiētie sue ordinē. † Et ꝓfectus est statim. p ꝑ nō itelligit ei⁹ recessus ab ecclesia: sed q: dimittit nos agere pro libertate nostra. Illi x̄o duplicāt talēta: q̄ ex eis faciunt opa bona. Illi x̄o ab

scondūt

scōdūt q̄ viuunt ociose vel ex eis tpalia tm̄ lucra q̄runt. venit aūt dns rōnez q̄rere i cuiuslibet hois morte ⁊ duplicātes talē ta remunerat: alios xo dānat. m† Cū āt venerit ⁊c. ꝑ etiam pōt exponi d̄ aduētu xp̄i ad iudiciū pticulare siē ē ps p̄cedēs. nā a tpe ascēsiōis sedet i maiestate ad dexterā dei p̄ris ⁊ angeli sūt cū eo: oēs etiā gētes ꝯgregate sūt añ eū: q: nuda ⁊ aperta sūt oculi ei⁹ oīa. Heb. iiij. ipe etiā segregat oues ab hedis oīm merita ⁊ demerita discernēdo: ⁊ ponit bonos ad dexterā dando eis grām q̄ ē arra glie: ⁊ p oppositū malos ad sinistrā arrā glie denegando: ⁊ sic dic̄ bonis: e† Possidete patū vo. reg. ꝑm qđ d̄: Luc. xvij. Regnū dei ē intra vos g† Esuriui. in mē bris meis desiderātib⁹ eucharistiā. † Et dedist̄ mihi. vos sacerdotes bñ mīstrādo. † Sitiui. potū sapie salutar⁹. † Et dedistis mihi bi. vos doctores ⁊ predicatores ecclie. † Hospes eram. exclusus a cōmunitate ecclesie. † Et collegistis me vos pij iudices absoluētes me. † Nudus. operimento xtutū. † Et opuist̄ me. reducēdo me ad xtutis bonum. † Infirm⁹. ifirmitate passiōis ioordinate. † Et visitastis me. suppoztādo charitatiue. † In carcere erā. ligat⁹ prauo consuetudine. † Et venist̄ ad me. soluēdū a tali ligamīe. Ecōtrario xo dic̄ mal: † Esuriui ⁊ nō dedistis mihi mādūcare ⁊c. expositio ptz ex dictis ꝑ negationē collatiōis dictoz bñficiozū. ⁊ sicut ꝑfectes digni sunt ꝑmiatione: ita denegantes ⁊ dare potētes punitiōe. iō ꝑcludit i fine: Et ibūt hi i ⁊c.

Glo. ordi.

Et fa Ca. XXVI
ctū ⁊c. De ꝑsūmatiōe seculi ⁊ discretione iudicij: vel ab initio euāgelij vsq̄ ad passionez oīa faciēdo ⁊ p̄dicādo cōpleuerat. Post ꝑmonez q̄ se vēturū i claritate p̄dixit: passurū se oñdit: vt sacramētū crucis admixtū eē glie edocet admoneat.

Job. 12. a b Scitis q: ⁊c. Sicut ex Jobis narratiōe colligit: Añ sex dies pasce venit iesus bethaniā: ibiq̄ factū ē illd conuiuiū i q̄ ō vnguēto pretioso fit cōmemoratio. Inde venit hierlm sedens sup asellū: postea gerūt ea q̄ narrāt: post hūc aduētū hierosolymis acta vt gesta. Ex illo q̄ die quo venit iesus bethaniā vsq̄ ad diē q̄ oīa ista gesta ⁊ dicta sūt itelligim⁹ eē ꝑsummatū q̄triduū: vt occurret dies quē añ biduū pasce matthe⁹ et marc⁹ diffinierūt. Mystice. Post duos dies clari luminis veteris ⁊ noui testamēti veruz pasca p mūdum celebrāt.

Mystice

Exo. 12. b Pasca q̄ hebraice dicit phase ñ a passiōe: ꝑ a trāsitu noīat. Quia exterminator viso sāguīe i foribꝰ isrl trāsiuit eos: ⁊ deus auxiliū ꝑbet eis desup ambulauit.

Mystice

Mystice. Quia i ea festiuitate agnus dei de hoc mūdo erat trāsitur⁹: vel nos salubri transitu q̄si de egypto huius mūdi educim⁹. Pasca ꝓprie sol⁹ dies d̄: q̄ agn⁹ ad vesperā occidebat: id ē. xiiij. luna primi mēsis. Decimaq̄nta luna q̄ egressi sūt de egypto erāt azyma septē dieb⁹. Sz indifferēter ⁊ pasca ꝑ dieb⁹ azymoz ⁊ dies azymoz ꝑ pasca ait marcus. Erat pasca ⁊ azyma post biduū. Lucas: dies fest⁹ azymoz qui d̄ pasca. Mystice. Uno die agno īmolato: septē dies azymoz sequūt: quia xp̄s semel passo p totū tp̄s seculi viuēdū ē i azymis sinceritat⁹ ⁊ vitat⁹. c Cū aūt ⁊c. Habito ꝑsilio ordo narratiōis illuc trāsit. Tūc abijt vn⁹ ex duodecim: vt factū inde ꝑlungat ad ꝑsiliū sacerdotū. Redit aūt ad euz diē q̄ erat añ sex dies pasce dicēs: Cū aūt ⁊c. d Simōis ⁊c. Permanet p̄stinū nomē vt virt⁹ curātis appareat. Per eā domū accipe illā ptē ꝓpli q̄ credidit dño ⁊ curata est. Simon: id est obediens. e Accessit. Hiero. Diligenter obserua: que de duab⁹ super caput. Siquidē peccatrix sup pedes: et ea q̄ dicit non fuisse peccatrix super caput. f Mulier habens ⁊c. Maria magdalena sozor Lazari mo

Job. 11. a Luc. 7. a do iusta et familiaris: que quondā peccatrix venit et pedes lachrymis lauit: nunc caput et pedes vnxit: pedes nunc: vt Johannes dicit.

Ioh. 12. a g Unguenti p̄cioſi. Marcus: nardi spicati: id est de spicis ⁊ foliis cōfecti quod pretiosius est.

Johānes

Et factū ē cū Ca. XXVI
cōsūmasset iesus p̄mōes hos oēs: dixit discipulis
suis: † Scitis q: post biduū pasca
fit: ⁊ filiꝰ hois tradetur vt crucifigat. Tūnc congregati sūt p̄nci-
pes sacerdotum ⁊ seniores populi in atrium p̄incipis sacerdotū qui dicebatur cayphas: ⁊ consilium fecerūt vt iesum dolo tenerent ⁊ occiderēt. Dicebāt autem: † Nō in die festo. Ne forte tumult⁹ fieret in populo. † Cum autē eēt iesus in bethania i domo simonis
leprosi accessit ad eum mulier habens alabastrū vnguenti pretiosi:

a ꝯ nouit ⁊ non declinauit: sed etiā ceteris ire nolentibus pergit intrepidus.

a ꝯ qui debuerāt se parare ad pascā: contra verū agnum se armant.

a ꝯ nam si palam: timebāt ne eis tolleret.

a ꝯ nō timentes seditionem: sed ne auxilio populi de suis manibus tolleretur.

a ꝯ modū redēpturus morat: in domo obediēte.

a ꝯ olim: sed postea a christo mundati.

a ꝯ genus marmoris in quo bene seruant vnguenta sine detrimento.

Nico. de lyra

Et factū ē. Postq̄z matthe⁹ euāgelista i p̄ncipio sui euāgelij declarauit p̄sonā mediatoris ⁊ vteri⁹ legē euāgelicā a deo datā ad instructiōez hoīs trāsgressoris hic ꝑ hoc describit ipī⁹ mediatoris passionē p quaz solutū ē p̄cium nr̄e redēptionis. ⁊ diuidit in duas ptes: q: ꝑmo ostēdit maligna xp̄i cōphēsio p exploratiōnē iudeoz. secōo ei⁹ iniusta ordinatio p executionē gētiliū. ca. seq. Prima diuidit i q̄ttuor ptes. q: ꝑmo describit xp̄i vēditio facta nō ex ei⁹ ignorātia: ꝑ mag⁹ ex p̄sciētia ⁊ volūtate. secōo ipse⁹ vēditi traditio nō ex displicentia ꝑ ex charitate. ibi: Prima aūt die azymoz. tertio ipī⁹ traditi cōphēsio nō ex ipī⁹ impotentia ꝑ ex sua mititate. ibi: Adhuc eo loquēte. q̄rto cōphēsi illusio nō ex ei⁹ iniusticia ꝑ ex ei⁹ hūilitate. ibi: Prīceps ās sacerdotū. Circa ꝑmū q̄ttuor p ordinē ponūt. ꝑmū ē ipī⁹ vēditiōis p̄nūciatio. secm̄ vēditiōis ꝑsultatio. ibi: Tūc ꝯgregati sūt. tertiū venditiōis occasio. ibi: Cū āt eēt iesus. q̄rtū vēditiōis mod⁹ ⁊ ordo. ibi: Tūc abijt vn⁹ ex duodecim. Circa ꝑmū ꝑsiderādū q̄ ea q̄ dicta sūt. ca. p̄cedēti. p̄dicauit xp̄s feria tertia añ passionē suam. ⁊ eadem die p† dixit discipulis suis passionē suā futurā p⁹ duos Mar. 14. b dies: sic postea fuit cōpletū. Ex q̄ ptz q⁹ nō fuit ex ignorātia traditi⁹: ꝑ ex sua p̄scientia ⁊ voluntate: vt dictū ē: ꝑ est q̄ qđ d̄ hic: Et factū ē cū ꝑsumasset iesus sermones hos oēs: q̄ ptinēt ca. p̄cedēti.

A † Mar. 14. a Luc. 22. a Job. 11. a

b Dixit. eadē die. s. c Discipulis. in secreto ⁊ nō cozā turbis. d Scitis q: post biduū pasca fiet. i. īmolabit⁹ agn⁹ paschalis q̄ debebat īmolari vespere ferie q̄nte a q̄ incipiebat solēnitas sequētis diei. e Et filiꝰ hois tradet. q: cadez nocte f Ut crucifigat. q: vteri⁹ iudei tradiderūt ipm g Tūc ꝯgre. sūt. Hic ponit ipī⁹ vēditionis ꝑsultatio q̄ facta ē feria q̄rta añ passionē. ⁊ tūc iesus nō venit in hierlm sicut fecerat alijs trib⁹ diebꝰ p̄cedētib⁹: ꝑ māsit i bethania vt daret iudeis locuz tractādi liberi⁹ de morte sua. ⁊ ꝑ ē qđ d̄ hic. Tūc. i. sequenti die postq̄z dixit iesus aplis xba p̄missa. h Cōgregati sūt p̄nci. sa. qui ꝓcesserāt ergā xp̄m rācoze ⁊ odiū: vt ptz ex p̄missis. i Et seniores ꝑpli. isti erāt iudices ordinarij de qb⁹. s. dictū est. xv. ca. in p̄ncipio. k In atriū p̄ncipis ⁊c. iste est q̄ p̄mus dederat iudeis ꝑsiliū de morte xp̄i: vt habet Job. xj. l Et ꝑsiliū fecerūt vt iesū ⁊c. ꝓlius enī determinauerāt ipm interficere ꝑ ꝑsilium q̄rebāt de mō faciēdi q̄liter possent facere occulte ⁊ sine ꝓpli seditione: ⁊ hoc ē qđ subdit: m Dicebāt aūt nō in die festo. i. in solēnitate pascali imineret die. primo: vt visū est. n Ne forte tumultus fieret i ꝑplo. multi enī ꝓpter solēnitatē pasce venerāt in hierlm: ⁊ q: aliq̄ reputabāt iesum eē verū xp̄m: alij aūt seducti a sacerdotib⁹ reputabāt eū magū. ⁊ iō si occiderēt durāte solēnitate paschali timebāt periculosā seditionē ꝓpli: ꝓpē qđ ꝑsulebant morte ei⁹ vsq̄ post festū differri. tū istud ꝑsiliū postea mutauerūt: q: inuenerūt opoztunitatē eum capiendo p iudam: vt dicet infra.

o Cū aūt eēt iesus. Hic ponit vēditiōis xp̄i occasio: iudas enī cupidus mot⁹ fuit ad xp̄i venditionē vt posset recupare p ꝑ valorē vnguenti super caput ei⁹ effusi. ⁊ hoc ē qđ d̄: Cū autē esset iesus in bethania, illud fuit factū sexto die añ passionē xp̄i: vt habet Job. xij. ꝑ hic recolit a matthēo: q: fuit occasio venditiōis xp̄i: vt dictū est iam. p In domo simonis leprosi. iste enī tunc nō erat leprosus: q: iā fuerat curat⁹ a xp̄o: retinuerat tū nomē leprosi: sicut matthe⁹ post vocationē ad statū ap̄licū adhuc vocabatur publican⁹: vt dictū est. ꝑ. x. ca. q Accessit ad eū mulier. ista fuit maria sozor Lazari: vt d̄ Joh. xij. r Habēs alabastrū. i. vasculū factū de alabastro qđ ē gen⁹ marmoris cādidi: q: tale vasculū optime ꝑseruat vnguēta in terra illa. ⁊ hoc ē qđ d̄: s Unguēti p̄cioſi. i. contentiui vnguenti. Aduertēdū tū q⁹ vnguētū hic vocat lachryma fluens de arboribus que ē multum p̄cioſa in terra illa q: valet ad multa medicinalia.

Et effudit

Mar.14.a Joh.12.a Luc.7.f Joh.12.a †r.q.1.eos qui.11.q.3. abijt iudas

Jobes nardipistici.i. fidelis non adulterati alijs herbis:pist' grece:fides latine.
Mystice Mysti.Nec deuotio marie fidē significat ecclie q̄ dū deitatē xp̄i predicat:caput vngit:dū humanitatē pedes. De ꝟ vnguēto i domo simōis leprosi i bethania dicunt et matthe⁹ et marc⁹ et iobes.
Luc.Lucas ꝛo aliud dic̄ simile huic factum aſ in domo alterius simonis pharisei nō leprosi:neq; i bethania sed de eadē mulie re que tūc accessit peccatrix.
a Discipuli idi.
Jobes dicit ꝟ iudam locutu.et ꝟ gr̄a cupiditatis: alij potuer̄ x̄bis eius ꝓsentire:vel etiā idez dicere:ſz x̄pc̄ curaz pauperū. b Op⁹ eni bo. Sic maria pie deuotiōis adepta ē gl̄iaz: ita ecōtra iudas cōtradices pfidie infamiam. Sed dñs q̄ bona laudat tacendo ꝟ pteriit. c We autē nō semp ha.

ꝟ Corpali p̄sentia. Alioq̄n dicit alibi:oib⁹ dieb⁹ vite vobiscū sum vsq; ad ꝓsūmatiōez seculi. d Mittēs eni.Officiū est sepulture q̄ vos p ditionē ē putat'. Nec mirū si mihi dat fidei odorē:p qua mox fusurus sū sanguinem.
e Tūc abijt vn⁹ tē.Premissa ē cā q̄ cōpulit iudā ad vendendū dñz. Cū eni fur esset ꝛ loculos haberet et vidisset vnguentuz sup caput ꝛ pedes dñi effusū q̄ putauerat eē vendendū ꝛ p̄ciū sibi eē trad̄dū vt aliq̄d inde furaret' : q̄ pdiderat i effusiōe vnguēti voluit recōpēsare i venditiōe magistri. Q̄ ꝓgregati sunt p̄ncipes. Ubi patz q̄ nō inuitus neq; coact⁹:ꝟ spōte inijt ꝓsiliū sceleratoꝝ. Quarta feria ꝓgregati sūt p̄ncipes sacerdotum tē. Judas accessit vt vēderet magistruz.
Esa.40.c Et ꝟ ostendit ꝓphetia Esaie:que legitur q̄rta feria:vbi dr:Ecce merces ei⁹ cū eo.
f Quid vultis tē. Quasi vile mācipiū tradēs:ponit in prāte ementiū quātū velint dare. g Et exinde querebat opor. Multi hodie sunt q̄ factum iude execrantur ꝛ idem faciūt. Mā cum ꝓ munere falsum testimoniū dicunt :q; veritatē negāt deum q̄ veritas est vendunt : dū charitatem violant:deum q̄ charitas est ꝓdunt: p̄sertim cuz non ignorantia sed opportunitate faciendi quelita hoc faciūt h Prima autē die tē.id est q̄rtadecima die pmi mēsis:qñ abiecto fermēto agnum immolār ad vesperā:qđ exponit apls: Etenim pasca no.im.ē chr̄ist⁹. Qui lz die sequēti

a Et effudit sup caput ip̄i⁹.sicut effundit aq̄ rosacea ꝓpter refrigeriū ꝛ odorem.
b Recūbentis.i.residentis i mēsa.q; faciebāt magnuz festū x̄po ꝛ discipulis ei⁹. et Lazar⁹ q̄ fuerat resuscitat⁹ ab eo erat vn⁹ de recūbentib⁹ .sic habet Joh.xij.
c Videtes aūt discipuli ei⁹ indignati sūt.Hic ponit plurale ꝓ singulari ſm cōmunē modū loquēdi.q; qđ vnus de aliq̄ societate facit:tota societas dr facere. solus eni iudas murmurauit:vt habet express⁹ Joh.xij. Uel si forte aliq̄ cū eo murmurauerūt fuerunt ab eo incitati.
d Dicētes:vt q̄d p̄ditio hec.putabat eni iudas vnguentū p̄ditū ꝓpter ꝟ q; nō habebat apud se p̄cium. e Potuit eni istō venūdari multo:ꝛ dari pauperibus.Sciēs autem ihesus ait illis† Quid molesti estis huic mulieri:Opus eni bo.
ſ devotionis ꝛ pietatis.
num operata est in me.Maz semper pauperes habet' vobiscum:
f me autem nō semper habebitis.
g Mittens eni hec vnguentū hoc in corpus meū ad sepeliendū me
a ſ .i.quocūq; se dilatauerit eccl̄ia.
fecit† Amē dico vob vbicūq; p̄dicatū fuerit hoc euāgeliū i toto
a ſ .i.eccl̄esia. b ſ .i.obsequiū quod mihi pie exhibuit.
mūdo dicet' q; ꝟ fecit i memoriā
a ſ marie. b ſ damnum de effusione vnguenti vult magistri p̄cio compensare.
ei⁹.† Tūc abijt vn⁹ d duodecim q̄
ſ memoria mortis.
dicebat iudas scarioth ad p̄ncipes sacerdotuz:ꝛ ait illis: Quid vultis mihi dare ꝛ ego vobis eū tradā? At illi ꝓstituerūt ei trigin/
a ſ idē p̄cii quo ioseph venditus ē a frr̄ibus.
tā argēteos. Et exinde querebat
ſ q; sine turbis eū tradere posset q̄d lucas ſapte
opportunitatem vt eum traderet.
ait. a ſ ecce opportunitas. b ſ pasce.
h Prima autez die azymoꝝ accesserunt

Mar.14.b Joh.12.b † Mar.14.b

† Mar.14.b Luc.22.b

tuit eucharistie sacramētū ad fidelīū refectionē.ibi:Cenātib⁹ autez.tertio p̄dicit discipulorꝝ scandalū ad ipsoꝝ ꝑmunitionē.ibi:Tunc dixit illis.quarto subiungit xp̄i desiderīū ad nostrā redēptionez.ibi:Tunc venit iesus.Dicit ergo sic:Prima aūt die azymoꝝ. ista dies fuit feria q̄nta q̄ erat vigilia pasce i qua imolabat agn⁹ paschalis ad vesperā illi⁹ diei:que erat dies quartadecima p̄mi mensis:ꝛ tunc tenebant vesci panib⁹ azymis vsq; ad vesperā vigesimep̄me diei eiusdē mēsis.vt habetur Exo.xij.Aduertendū th est q; greci dicūt x̄p̄m cenasse cuz discipulis suis ante passionem suā tertiadecima die p̄mi mensis:ita q; anticipauit imolationē agni paschalis per vnam diem:q; p̄uidebat se passurum in crastinū qñ debebant agnus immolari ſm legē.hoc autē ꝓbant ex euāgelio Joh.xviij.vbi dicitur q; iudei ducētes ad x̄p̄m ad pilatū non intrauerūt in p̄torīū vt non cōtaminarent' ſ vt mandu carent pasca.ex quo concludit q; eadē die passus est in qua imolabant agnum paschalē:ſz quartadecima die mensis p̄mi.ꝛ p consequēs die.xiij.cenauit cuz aplis. ex quo vlterius cōcludunt q; x̄ps confecit cor⁹ suum in pane fermentato:quia iudei nō vescebant azymis aſ vesperā quartadecime diei ex quo vlterius in tāta in sanitā ꝓrumpūt q; dicūt Matthēū Marcū ꝛ Lucam falsū scripsisse:q; describunt x̄p̄m cenasse cū aplis p̄ma die azymoꝝ in q̄ agn⁹ paschalis imolabatur:ꝓpter q̄d cunt vlteri⁹ q; iohānes q̄ scripsit posterior in ꝟ correxit eos.xij.ca.dicens: Aū die festū pasce tē.vbi ꝓpter agit' quō lauit pedes discipulorꝝ suoꝝ.ꝛ eadem nocte tradit⁹ est.Sed ista sūt falsa ꝛ erronea.dicere eni q; in scriptura canonica sit aliquid falsū ē erroneū:cū sit tradita a spūsancto.ꝛ itez si concedāt esse falsa in aliquo loco.ꝓ ꝓsequens non pōt habere aliq̄d firmitatis in alijs locis: vt arguit Aug⁹.in epla ad Hieronymū. Itē q; dicunt x̄p̄m cōfecisse in fermētato.ꝟ est cōtra Chrysostomū qui fuit doctor grecus qui dicit sup Matth̄.Apertissime dñs demonstrauit: quia a p̄ncipio circūcisionis sue vsq; ad die pasce extremū non erat contrari⁹ diuinarū legū. In lege aūt p̄cipiebat q; carnes agni paschalis comederēt cum panibus azymis.ergo in illa cena vltima in qua cōfecit corpus suū erant panes azymi.ꝛ ꝓpter

1 Cor.5.c

hoc bene

¶ id est.xv.luna sit crucifixus: tñ ea nocte passionis sue tentus a iudeis celebrauit exordiū. a Ubi vis ꝛc. Mō erat eis certa dom⁹: in q̄ improbat edificatio supstuo⁹. b Ad quēdā. Eundē significat quem Marcus ꝛ Lucas dicūt patrēfamilias. Qui ¶ ait ad quēdā tanq̄ ex psona sua (ꝛ nō dñi) studio brevitatis illū cōpēdio insinuauit. Ad quendaz. Non ad quēliber: sz ad alīquē certū quē ex psona sua loq̄ns recte posuisset. Modo aūt cū verba dñi posuit: ite in ciuitatē: interpōit ipe ad quendā: nō q̄ dūs b dixerit: sed vt ipe nobis insinuaret tacito nole ꝓpio fuisse ibi quendā ad quē mitterent. c Et fecerūt discipuli sicut ꝛc. Jn alio euāgelio scribit: Jnuenerūt cenaculū grande strā. Cenaculū lex spiritualis est: que de angustijs littere egrediens in sublimi loco recipit saluatorem. Nam q̄ litterā sequitur in imo pasca facit. Sed qui aque baiulum. i. preconem gratie in domū ecclesie sequitur: hic per spiritū litteram transcendens in alto mentis christo refectionem parat. d Quia vnus. Qui predixit de passione: predicit de proditore: vt videns se nō latere peniteret facti. Mittit crimen i numero: vt agat conscius penitentiā. Mō tamē designat specialiter: ne impudentior fieret. e Ceperūt singuli. Quia plus credūt magistro q̄z sibi: ꝛ timētes etiam fragilitatē suaz querunt de peccato cuius nō habēt cōscientiaz. f Qui intingit. Alijs ꝓtristat⁹ ꝛ a cibo manū retrahentib⁹: ea impudentia qua tradidit: manū cum magistro mittit: vt audacia bonā ꝓsciam metiret. Ecce būilitas ꝛ patiētia: qua ꝓditorē ad mensam admittit. g Jn para. ꝛc. Marc⁹ in catino. Parapsis est vas escaz q̄drangulū a parib⁹ absidibus. i. ab equis latorib⁹ dictū. Catinū vas fictile aptū admittendū liquorē: ꝛ potuit fieri vt mēsa fictile vas ꝛ quadrangulū cōtineret. Pena prędicitur: vt quē pudor nō vicerat corrigāt denūcia ta supplicia. h Bonuz erat ei ꝛc. Multo melⁱ esset oīno nō esse: q̄z male esse: vsitate ꝛ simplr b dicit. Non pōt enī ei bene esse q̄ non est. An diabolo dicit nō nasci ad pctm̄: an etiā bonū illi erat vt christo nō nasceret ꝑ vocationē: vt nō esset apostata p proditionē. Vel solemus dicere simplr melius esset nō esse q̄z male esse. i Rabbi. Alij dicūt dñe. iste rabbi. Quasi minus pctm̄ habens ꝓdere magistrū q̄z dñm: vel blandiēdo. k Tu dixisti. Nec hic aptē dr an ipe esset. Pōt enī intelligi. q. d. non ego dixi. l Cenātib⁹ aūt ꝛc. Finitis solēnibus gaudijs veteris pasce q̄ in liberatiōis memoriam ꝑpli dei de egypto agebant: trāsit ad nouū q̄ i sui memoriā eccliaz frequētare volebat. Ut videlicet ꝑ carne agni ac sanguine sui corꝑis: ad sanguinis sacramentuz substitueret: ipsumq̄ esse monstraret: cui turault dominus ꝛ non penitebit eum: tu es sacerdos ꝛc. m Accepit. Diero. Postq̄z typicuz pasca fuerat impletum: ꝛ agni carnes cum apostolis comederat: assumit panem.

serūt discipuli ad iesum dicētes:
a Ubi vis paremus tibi comedere a
pasca? At iesus dixit: Jte in ciui/ b
b tatem ad quendam: et dicite ei: c†
Magister dicit: temp⁹ meuz ꝓ d
pe est: apud te facio pasca cuz di
c scipulis meis. Et fecerūt discipu
li sicut constituit illis iesus: ꝛ pa/
a ℔ qñ verus sol ad occasum ꝓperabat.
rauerunt pasca. † Uespere autem e
a ℔ qz eis eternā requiē ꝓparabat: ꝛ ꝑ eos alijs.
facto: discūbebat cū duodecim f
discipulis suis. Et edentib⁹ illis g†
d dixit: Amen dico vobis: qz vn⁹ h
a ℔ qz non erant sibi huius reatus conscij.
vr̄m me tradit⁹ ē. Et cōtrista i
e ti valde cęperunt singuli dicere: k
Nunqd ego sum dñe? At ille re/ l
a ℔ qui latenter notatus non resipisceꝛ manifesti⁹ arguitur non ramen ex nomine.
f spōdens ait: † Qui intingit mecū
g manū i parapside: hic me tradet. m
Fili⁹ quidē hois vadit: sicut scri/ n
℔ homo pacis mee: q̄ e. p. m. mag. ſ. m. ſu.
ptū est de illo † Uę aūt homini illi o
h ꝑ quē filius hois tradet. Bonuz p
erat ei si natus nō fuisset homo il
a ℔ ne tacēdo videreꝛ se ꝓdere alijs inērogātib⁹.
le. Respōdens aūt iudas q̄ tradi q
i dit eum dixit: Nunqd ego sum
a ℔ tu prodidisti non ego. b ℔ finito veteri pa/sca transit ad nouum.
k rabbi? At illi: Tu dixisti † Cenan/ r s†
m tib⁹ autē eis: accipit iesus panē t

hoc bene scribit. Matthe⁹ q̄ scribit: Prima dies azymoꝝ ꝛc. Qz aūt arguūt de Jobe q̄ dicit q̄ iudei nō introierāt ptoziū ne impedirent a manducatiōe pasce. Dicendū q̄ pasca accipit nō ꝑ agno pascali q̄ fuerat i/molat⁹ nocte p̄cedēti: sz ꝑ azymis panib⁹ q̄b⁹ vtebant̄ septez dieb⁹: ad q̄z comestionē req̄rebat q̄ hō esset mūdus. Ad scōm q̄ō arguūt de euāgelio Joh. xij. Ante diē festū ꝛc. dicēdū q̄ q̄nta decima die mēsis p̄mi illa erat dies festiuitat⁹ pascalis: q̄ tū festiuitas incipiebat a vespe diei p̄cedentis. ꝛ ꝓpter hoc illa eadē die incipiebāt comedere azymos panes in vespe: vt ptz ex p̄dictis. ex q̄ ptz q̄ iohānes nō ꝓtradicit alijs sed magis ꝓuenit cū eis. Sequit: a Ubi vis parem⁹ tibi comedere pasca. i. agnū pascalem. b At ille ait: ite in ciuitatē ad quēdā. Matthe⁹ hic loq̄tur generaliter q̄z christ⁹ nō expressit illis nomen illi⁹ ad quē debebāt ire: tū dedit eis signuz ꝑ q̄ō poterant determinate cognoscere ꝑm q̄ hr Marci. xiij. vbi dr sic: Occurrit vobis hō lagenā ꝑq̄ue baiulans seq̄mini eū. ꝛ q̄cunq̄z introierit dicite dño domus ꝛc. c Tempus meū. s. patiendi. d Ꝓpe ē apud te facio pasca cū discipulis meis. q. d., quide mihi de loco ꝛ cibo. vñ credit q̄ ille erat discipulus xp̄i occultus tñ: ptz etiā q̄ xp̄s ita paup erat q̄ nec domicilū habebat: nec vnde posset cibū pascalē emere. Seq̄/tur: e Uespere aūt facto. q̄z illa erat hora comedēdi agnū pascalē. f Discūbebat cū duodecim discipulis suis. Ex quo ptz q̄ q̄ntuz erat in se revocabat proditorē amore primo cum esset vn⁹ ex duodecim: ꝛ tū illū repulit a cōuiuio agni pascalis: licet eⁱ⁹ ꝓditio nō lateret eū. g Et edentib⁹ illis. Hic secūdo revocat proditorē dolore predicendo cozā eo passionē suaz q̄ debebat esse discipul⁹ suis materia doloris: ꝛ ℔ est q̄ō dr: h Amen dico vo. q̄z vn⁹ vestrū. i. xij. discipulorū principaliū: i Me traditur⁹ est. ꝛ ꝓtristati valde ꝛc. Mō solū ꝓpter mortē magistri sui futurā ꝓtristati sunt: sed q̄z q̄libet timebat de se ne esset ille q̄ debebat eū tradere. ꝑpl q̄ō: k Cęperūt singuli dicere: nunqd ego sū dñe? q̄z quilibet debet sibi timere de pctō futuro q̄ntūcūq̄z sit sanctus. l At ipe rūdens ait: Qui intin. me. in pa. hic me tradet. p ℔ nō poterāt ꝓpendere q̄s esset determinate: q̄z oēs comedebāt in eodē vase in q̄ erāt carnes agni pascalis posite. m Filius q̄dē ho. va. ad passionē. ſ. n Sicut scri. est de il. Esa. liij. vbi dr sic: tanq̄ ouis ad occisionē ducet⁹ ꝛc. ꝛ Dañ. ix. Post hebdomadas. lxxij. occidet xp̄s: ꝛ in plīb⁹ alijs silē habetur. o Ue aūt. Hic tertio revocat ꝓditorez timore ꝓdicendo ei penā dānatiōis sue dicens: Ue autē homini illi ꝑ quē filius hois tradet. p Bonū erat ei si na. nō fuisset hō ille. min⁹ enī malū accipit hic ꝑ bono. min⁹ aūt malū ē nō esse simplr q̄z esse dānatū: q̄z ꝛ si nō sit min⁹ malū rōne pene adiūcte q̄ nō ꝓuat totū esse creatū: min⁹ tū malū est rōne culpe mortal⁹ q̄ inseparabiliter adheret dānatis: ꝛ ipa nō solū ꝓuat quoddā cē creatū sic pena: ℔ etiā ꝓuat bonū infinitū. ſ. diuinū. ꝓpter q̄ō eē miserū miseria culpe mortalis eternaliter. ℔ est pei⁹ q̄z sit nō eē simplr. q Numqd aūt iudas. Hic q̄rto revocat ꝓditorē pudore: q̄z illi oñdit se suā ꝓditionez cognoscere: ꝛ ℔ est q̄ō dr: Nūs aūt iudas q̄ tra. eū dixit: Numqd ego sum rabbi? Si eī iudas alijs de ℔ q̄rētib⁹ tacuisset reddidisset se eis suspectū. r At il. tu dix. ꝛ in ℔ delictū suū alijs nō publicauit: sz ꝓscie inde significauit se eⁱ⁹ delictū scire. poterat enī q̄ ℔ xp̄m mētē inde sic mouere q̄ alios latebat. s Cenātib⁹. Hic īstituit eucharistie sacrm ad dñice passiōis recordationē: ꝛ dividit in tres ptes. q̄z ꝓio describit huiⁱ⁹ sacri īstitutio. scōo p̄dicat immortalis vite ichoatio. ibi: Dico aūt vob. tertio pro vtroq̄ reddit grāz actio. ibi: Et hymno dicto. Circa p̄mū aduertenduz q̄ istud sacrm sub duplici specie īstitutū ē. ſ. panis ꝛ vini: q̄z panis ꝓuertit i corꝑ xp̄i: ꝛ vinū i sanguinē. ꝛ iste ꝓuersiones fiūt separatim: q̄z christi sanguis fuit separat⁹ a corꝑe vel a carne i passione. ℔ aūt sacrm vt dictū est īstitutū ē ꝓpter quoddā memoriale illi⁹ passiōis: ꝛ iō ꝓsecratio carnis ꝛ sanguis fit sub specieb⁹ distinctis. Cōsiderādū etiā q̄ sub vtraq̄ specie ē tot⁹ christ⁹: q̄z sub specie panis ē tm̄ corꝑ ex vi ꝓuersiōis vt sacri. sanguis aūt ꝛ aīa ꝛ dīnitas sunt ibi ex cōcomitātia naturali ꝛ iseparabili. Silr sub specie vini sanguis tm̄ ē ibi ex vi sacri. ceca aūt ex cōcomitātia vt diffusi⁹ tractaf. iiij. sniaz. dicē q̄: Cenātib⁹ aūt illi. i. postq̄z comederāt carnes agni pascal⁹ añq̄z surgerēt de cena. t Accepit ie. p. ꝛc. q̄z vbi cmiaf figura: ibi dz incipe xp̄itas. agn⁹ aūt pascal⁹ erat figura huiⁱ⁹ sacri: ꝛ iō īstitutū ē post comestionē agni.

¶ Et benedixit

m Et bene

† Mar. 14. b Joh. 13. c
† 2. q. 1. vn⁹ Mar. 19. b Luce. 22. c Joh. 13. c
† De conse. di. 2. cū oē.
† De conse. di. 2. sepru ra. c. primo rem. c. da cor⁹. De cele. miſ. c. cū marthe Mar. 14. c Luc. 22. b Joh. 6. c
† Mar. 14. c Luce. 22. c

Ca Et bñdixit ⁊ fregit. Quia hoiem assumptuꝝ ita morti subdidit: vt ei imortalitatis potentiã ineſſe: ⁊ iõ cito reſurrecturũ eſſe mõſtraret. Fregit. vt oñdat corpis sui fractionẽ nõ ſine sua ſpõte fore. Bñdixit pr̃i⁹: qz naturã quã assumpſit cũ pr̃e ⁊ ſpũſctõ gr̃a diuĩe ẋtutis impleuit. Jõ post cenã corp⁹ suũ dedit: qz neceſſe erat pascha typicũ p⁹us ꝛſũmari: ⁊ sic veri pasce sacr̃a poſt ſbſtitui. Nos vero p reuerẽtia tanti sacramenti p⁹us reficimur dũice passionis sacr̃is q̃ corpalibus escis.

† De cele. missa. cum marthe De reli. c. vni/ co.

b Gratias egit. Oſtẽdit q̃ q̃sq̃ facere dz in flagello culpe ꝓpue cũ ipe equanimiter tulit aliene: qz panis corp⁹ ꝛfirmat: vinũ sanguinẽ opat. Mystice. Mystice. Hoc ad corpus: illud ad sanguinẽ xpi refertur. Verũ nec panis ſine aqua cõficit: nec vinũ ſine aqua offertur. Per aquã ppls signat: q̃ nec ſine christi passiõe saluat: nec ſine ei⁹ amore christ⁹ passus eſt. Oportet q̃ vt nos ei vniamur: vt ipe in nobis maneat: ⁊ nos i ipo. c Mõ bibã. Non delectabor cerimonijs hui⁹ ꝓpli: in q̃b⁹ sacra paſcal' agni p̃cipua sunt. Poſt passionẽ nõ assumã carnẽ: donec assumã eam nouã q̃ modo mortal' eſt. d De hoc geni. vit'. Vitis ẽ bũana natura: genimina ei⁹ mortalitas: ⁊ legis vetuſtas. Mortalitatem bibit xp̃s ⁊ legis vetuſtatẽ dũ ipi placuit: ⁊ ipe obſeruando impleuit. De genimine vitis eiusdẽ bibit in reſurrectione fact⁹ imortalis: qz immortalitas eſt genimen illius vit' quã in reſurrectiõe bibent sui. Jõ dixit vobiscũ. Jmmortalitate enĩ reſurrectiõis eadẽ remanebit substãtia: ⁊ ſi q̃litas sit mutata. Si ãt vitẽ de cui⁹ vetuſtate nũc passiõis calicez bibit: iudeos accipis. ſigt etiã gentẽ ad corpus xp̃i p nouitatem vite acceſſurã: cũ poſt gentes ingreſſas oĩs iſrael saluus fiet.

† 44. di. c. quando. i. De. conſe. di. 1. ca. de hymnis.

† 1. q. 1. fertur 2. vulnera rato.

† 6. q. 1. c. imitare.

Vinea dñi ſabaoth dom⁹ iſrael eſt de qua ſp bibit: qz nõ defuerunt aliqui quoꝝ pietate delectaretur: ſed paſſo dño tp̃s erat vt illa legalis obſeruãtia ceſſaret ⁊ in ſpũ transiret. e Nouũ in regno pa. Diecs illud nouũ, b verſ⁹ oñdit corp⁹. ſ. de veteri adã q̃ l/ mortalitate imutabil'. Bibam cum p b ⁊ suis imortalitas ꝓmittit': et si nõ eodez tpe. De b genimine: qz eadez corp⁹ a reſurrectura. Erit aũt dies mee reſurrectiõis: cũ in regno dei. i. imortalitat' glia sublimat⁹: de salute eiusdẽ ppli ſpũali gratia regenerati: nouo vobiſcũ gaudio p̃fundar. f Et hymno ⁊c.

† 50. di. da ſcriptas. i fi.

Ps. 21. Job. 18. a

Hoc eſt q̃ ps̃ dicit: Edẽt pauper̃ ⁊ saturabunt ⁊c. Et hymnũ ſm Job. patri gr̃as agens cantabat: in q̃ pro se ⁊ discipulis ⁊ creditur' precabatur. Exierũt in montẽ olivarũ: vt p sacramentoꝝ p̃ceptionẽ ⁊ suã intercessionez ad altiora carismata q̃bus corde pungamur nos ꝛſcendere doceat: vbi laboris refectio doloris solatiũ. g Oĩs vos. Predicit illis q̃d passuri sunt: vt poſt euẽtũ non desperent: ſed pnĩa liberent'. h Poſtq̃ ãũt. Sic p̃dixit locũ reſurrectiõis: ic p̃dicit locũ reſurrectiõis: vt sic̃ sunt tristes ex passiõe: sic letent' gl̃ficati reſurrectiõe vel viſione.

War. 14. b

i Precedã vos ⁊c. Ut infirmitatẽ eoꝝ spõſiõe redit⁹ sui ꝛſolaret. k Et si oẽs. Mõ eſt mẽdaciũ nec temeritas: ſed fides ⁊ ardens dilectio: intantũ vt imbecillitatẽ suã ⁊ fidẽ verboꝝ dei nõ cõtueret. l Anteq̃ gal. Tres ita simplr̃. Sol⁹ Marc⁹: añq̃ gall⁹ bis vocẽ dederit. Tertia negatio petri si tota p⁹ ꝓmũ gallicãtũ inciperet: mẽtiri videret tres q̃ dicũt: Añq̃ g. c. Itẽ si tota añ. supflue diceret

Marcus:

a Et bñ. in hoc dedit nob̃ exẽplũ q̃ añ sũptionẽ hui⁹ sacr̃i debet mens eleuari i deũ. b Ac fre. de. diſ. inẽ q̃s erat iudas: vt sctĩ cõiter: licz Hylari⁹ dicat ⁊trariũ. rõ ãũt q̃re xp̃s dedit ei corp⁹ suũ fuit: qz pctĩm ei⁹ erat diſcipul' alĩs occultũ: ⁊ ꝓpt̃ b in eccl̃ia obſeruar̃ q̃ pctõr occulto eucharistia ñ negar̃. c Et ait: acci. ⁊ co. b̃ eſt cor. m. ſi enĩ xp̃ũ xp̃i tante ẽ ẋtutis q̃ fecit de nihilo oẽz creaturã: nõ ẽ mirũ si vnã creaturã ꝙuertit i aliã. d Erac. call. ſepari ꝙſecrabat sanguinẽ a corpe rõne p̃dicta. e Bras egit. eadẽ rõe sic̃ i ꝙſecratiõe corpis dictũ ẽ. Sedẽt: f Hic ẽ san. m. no. te. i. ad ꝙfirmationẽ no. teſt. qz sicut ve. teſt. ꝙfirmatũ ẽ in sanguie aialiũ ĩmolator̃: vt hr̃ Exo. xxiiij. ita no. teſta. sanguie xp̃i cõfirmatũ ẽ: in q̃ apparet excellentia no. teſta. reſpectu veteris: vt argu̇it apls ad Heb. ix. g Qui p mul. ex. in re. pec. dicit ãũt p mult': qz sanguis xp̃i, p oĩb⁹ effusus fuit q̃tũ ad ſufficiẽtiã q̃tũ ãũt ad efficaciã nõ fuit effusus p oĩbus. h Dico ãũt. b ꝓũr p̃dict' et nevi te inchoatio: qz p̃ceptio hui⁹ sacr̃i dat vitã eternam. ſm q̃ dicit ſaluator Joh. vi. Qui mãducat meã carnez ⁊ bibit meum sanguinẽ bz vitã eternã. dicit g: Dico ãt vobis nõ bibã amodo. b eſt ab hora q̃ inſtituit b sacr̃m. i De b geni. vi. hoc ẽ de vino qõ generat̃ in vite. k Usq̃ in diẽ il. cũ illud bi. vo. nouũ. i. nouo mõ. b fuit impletũ qũ poſt reſurrectionẽ suã comedit ⁊ bibit cũ apls suis ad declarationẽ sue reſurrectiõis: vt hr̃ Lu. vlt'. ⁊ tũc bibit nouo mõ: qz corp⁹ suũ nõ erat tunc passibile ⁊ mortale: ſed gl̃ioſum non indigens cibo vel potu: ſz ſolũ comedit ad declarandũ veritatẽ sue reſurrectiõis vt dictũ eſt. l Jn regno pa. mei. i. ego tũc exiſtens i regno patr' mei bibã tũc vobiſcũ mõ p̃dicto: licz enĩ xp̃s fuerit beatus ex pte aie ab inſtãti ꝙceptionis. ex pte tñ corpis erat viator̃ ⁊ passibil' añ reſurrectionẽ suã: ſed cõpleta reſurrectiõe fuit beatus in aĩa ⁊ in corpe. m Et hymno dicto. Hic ꝓũr ponit' ,p predict' grãe actio. dicit g: Et hymno. i. cantico dine laudis. Dicto. p sacr̃i inſtitutiõe ⁊ noue vite denũciatiõe. ſ. in loco vbi iſta erãt facta.

† Mar. 14. a Joh. 18. b

† Mar. 14. a Zach. 13. c

† Mar. 14. a Joh. 16. d

† Mar. 14. a Luce. 22. e

n Exierũt i mon. olivet'. b ẽ xp̃us montẽ olivet': qz loc⁹ ad quez xp̃s exijt ⁊ in q̃ fuit capt⁹ erat ſitus i pede mõtis olivet': vt dictũ ẽ. o Tunc dicit il. Hic p̃dicit discipulor̃ ſcãdalũ ad corp̃ ꝓmunitionẽ. ⁊ ꝓmo p̃dicit' i generali reſpectu omniũ. ſcdo in ſpeciali reſpectu petri. ibi: Reſpõdens ãũt. Dicit igit̃: p Oẽs vos ſcãdalũ patiemini. i. ruinã in petrũ. q Jn me. i. recedẽtes a me ,pter timorẽ humanũ. r Jn iſta nocte. futura enĩ cõtingentia p̃dicit eis certitudinaliter ⁊ determinato tpe vt cognoſcãt ipm esse deũ q̃ põt talia cognoſcere ,pria ẋtute. s Scriptuz ẽ enĩ. Zach. xiij. r Percutiã pa. i. xp̃m. v Et diſp. ones. i. discipuli ex timore fugiẽtes. Aduertẽdũ tñ q Zach. xiij. mutant verba: licz sit eadẽ ſnĩa: qz ibi ponit' ,phetia ac si ,pba loq̃t ad dñm dicẽs: Percute pastorẽ ⁊c. hic autem ponitur ac si dñs loquat̃ dicens: Percutiã pastorẽ ⁊c. qz idẽ eſt ẋbũ dñi ⁊ ,pbe licz diuersimode q̃ ipi⁹ dñi p̃ncipal' ⁊ ipi⁹ ,pbe inſtrumẽtal'. t Poſtq̃ ãũt resur. b addit ad ꝙſolationez coꝝ: vt q̃ audita ei⁹ morte erant desolati. audita ei⁹ futura reſurrectiõe eſſent aliqualit̃ conſolati. v Precedã v. i ga. nõ ſolũ ,pmittit eis viſionẽ suã in beatitudine ⁊ in loco multũ distãti: ſz in ,pinqua regiõe. ſ. in galilea. x Respondens ãũt. Dic specialr̃ p̃dicit ſcandalũ petri. Rñdens ãũt petrus: qz erat ceteris feruẽtior. a Ait illi: ⁊ si oẽs ſcan. fue. i ⁊c. in hoc nõ mentiebat̃ qz sic habebat in mẽte: ſz p̃ſũptuose loq̃batur nõ ꝙſiderãs debilitatẽ fragilitat' sue: ,pter q̃ grauit⁹ ceteris pmiſſus eſt cadere: ⁊ itez qz futur⁹ erat pastor ecclie vt ex suo casu sciret alĩs ꝙdeſcẽdere. b Ait illi iesus: amẽ dico tibi: qz ãteq̃ gallus cantet: ter me negabis. Marci. xiij. ꝛ expreſſius: Anteq̃ gallus bis vocẽ dederit ter me negaturꝝ. Aug⁹. in libro de con

cordia

mar. 14.b Marc⁹ anteq̄ bis cantet. Sed q̄ aū p̄mū cepta: attē derūt illi tres nō q̄n cōpletur⁹ esset eā: sed ūnta futura esset q̄nq̄ incepta. Vel tota in aīo timentis petri pacta est aū p̄mū cantū: q̄uis x̄bis aū primū cepta: ante sc̄ōm pacta sit. Tant⁹ enī timor mentē ei⁹ invasérat q̄ ter negare faceret. Matthe⁹ t Marc⁹ negationē petri subnectūt: postq̄ ihesus egressus est de domo vbi māducauit pasca. Lucas t Jobes: anteq̄ egressus inde esset ihesus. Sz facile intelligim⁹ illos recapitulasse: vel istos preoccupasse: nisi magis moueret q̄ tā diuersa nō mō verba: sz etiā sñias dñi p̄mittūt: q̄b⁹ p̄mot⁹ petr⁹ istā p̄sūptionē p̄referret moriēdi: vt magr̄ cogant intelligi ter illū expressisse p̄sūptionē suā diuersis locr̄ ad sermones x̄pi: t ter illa a dño rūsuz q̄ eū aū gallicantū esset negatur⁹: sicut post resurrectionez an se amaret ter inīroganit: t ter de pascēdis ouib⁹ p̄cepit.

luce.22.d Joh.18.a Ante gallicantū. i. crescēti bus tenebris negat: post galliciniū. i. luce vicina culpaz lachrymis lauat. a Jn villā que dr̄ gethsemani. Lucas: in montez oliuaz. Jobes: transtorrentē cedron: q̄s idē est: q̄ gethsemani locꝰ i q̄ orauit est ad radicē mōtr̄ olivueti vbi est hortꝰ. Bethsemani interp̄tat vallis p̄guiū t loca t tpa plena sūt figurr̄. Cū i mōte orat: sursuz nos hr̄e cor̄ oratōne docet. Cū in valle. t b i valle pinguiū: docet i oratōne hūilitatē t interne pinguedinē dilectiōis esse seruādaz. b Et orem. P̄ro prima morte apte orat in valle pinguedinis: q̄ p hūilitatē t charitatis pinguedinē p̄ nobis subijt mortē. c Cepit p̄tristari. Nō timore passiōnis q̄ ad b venerat: sz p scandalo aplorꝰ t p̄ditione impiorū. Hiero. Cepit cōtristari vt veritatē assumpti hois p̄baret. Vere p̄tristat⁹ ē: sed nō passio ei⁹ aīo dñāt: verus p̄passio ē. vñ ait: cepit p̄tristari. Cōtristat aūt nō timore patiendi q̄ ad b venerat: sz ꝓpter infelicē iudā t scādaluz aplorꝰ t electionē iudeorꝰ: t euersionē hierlm. d Tristis. Aīa est q̄ timet t tristat. Petr⁹ inferior nō timet dicēs: aīam meā ponā p te: q̄r vt bō vim mortr̄ ignorat. X̄ps timet: q̄r vt dē in corpe p̄stitut⁹ fragilitatem carnis exponit: q̄ corp⁹ suscepit oīa debuit subire que corpis sunt. e Vsq; ad mortē. Hyr. Nō ꝓpter mortē sed donec aplos sua liberet passiōe. Nō mors sz tps mortis in metu est: q̄r post x̄tutē resurrectiōis fides ē firmāda credentiū. f Si possibile est. Hoc nō p timore sz p miseria: ne iudei q̄ excusationē ignorātie nō hñt: me occidant. vñ ait: iste. i. populi iudeorꝰ: non simpliciter calix. Si possibile est. vt sine interitu iudeorū credāt gētiles: passionē recuso. Sinaūt: illi execrādi sunt: vt gentes intrent: fiat non mea sed tua voluntas. g Nō sicut ego volo. Aug⁹. Transfigurat in 8.25.c se suos: qui nihil aliud vult q̄ pater. vt ibi: Esurini et de. m. m. Et quid me p̄sequeris? Docet aūt eos prima tam voluntatem corrigere t dirigere iuxta diuinam.

Ambro. Hominem quem veritate corporis demonstrabat: equabat affectu. vt diceret: Sed nō si. ego vo. sed sicut tu. Suscepit voluntatē meam: suscepit tristiciam meā. Confidenter tristiciā nomino q̄ crucē p̄dico.

negabis.† Ait illi petrus: Etiā si a
ſ ireiterat ei q̄ tiore mortr̄ p̄diceret eū negaturꝝ.
oportuerit me mori tecū nō te ne
ſ ex amore t ardore eodem.
gabo. Similiter et oēs discipuli
dixerunt.† Tunc venit ihesus cum b+
illis in villam q̄e dicitur geth/ c
semani. Et dixit discipul⁹ suis: Se d†
ſ nō moueamini sicut nec loco ita nec mente.
dete hic: donec vadam illuc et e
a ſ cui⁹ oratio omniū redēptio. b ſ ꝓgressus parum. c ſ quibus secretiora manifestarer.
orē̄. Et ās̄umpto petro et duo/ e
ſ ne pureꝫ irrationalis aīa christi. aialia merēt sed non norunt cur t quousq; tristentur.
bus filijs zebedei cepit contrista f
ri t mestus eē. Tūc ait illis:† Tri g
ſ pro iuda damnando.
stis est ania mea vsq; ad mortez.
a ſ pondus tribulatiōis. b ſ a somno infidelitat t torpor mēris: ne ingrauāte diabolus obrepat.
Sustinēte hic et vigilāte mecuz. h
a ſ vt humiliitatē mēris habitu corpis ostendat.
Et progressus pusillum: p̄ocidit i
in faciē suā orans t dicens: P̄a/
a ſ. s. vt me non morientē mors moriatur.
ter mi si p̄ossibile est trāseat a me †
a ſ quasi in se reuersus hoc dicit. b ſ hūano af/
calix iste. Verūtamen nō sicut
fectu. a ſ docet hūanevolūtatiuolūtatē dr̄ ꝓponi
ego volo: sed sicut tu.† Et venit
ad discipulos suos et iuenit eos
a ſ p̄ tristicia somnū vincere nō p̄nr. b ſ q̄ p̄ ceteris erat gloriatr̄: p̄ ceteris erat increpandus.
dormientes. Et dicit petro: Sic k
non potuistis vna hora vigilare
a ſ nō: ne rētemini: ſz ne tentatiōe superamini.
mecum? Vigilate t orate vt nō l
ſ ideo orandum.
intretis in tētationē. Spūs q̄dē m

coꝛdia euāgelistaꝝ dicit q̄ tertia negatio petri fuit inchoata etiaz ante primū cantū galli: aūq̄ tū esset ꝓsūmata gall⁹ cantauit: q̄z negatio ſm totalitatē suā accepta hz aliquē tractum tpis. in ꝙ enī includitur verbū illoꝝ q̄ dicebāt petro: Tu ex illis es. t argumentū q̄ adducebant ex loq̄la ei⁹: t negatio petri sequēs: t sic ptz q̄ hū potuit inchoari illa negatio anteq̄ gallus p̄mo cantaret et post termiari. Matthe⁹ ꝙ Lucas t Jobes q̄ dicūt petruz ter negasse x̄pm ante p̄muz gallicantū: loquunt̄ hūdo respectū ad negationis inchoationē. Marc⁹ aūt q̄ dicit tertiā negatiōnē petri esse post primū gallicantū t aū secundū: loquit̄ hūdo respectū ad negatiōis ꝓsummationē. a Ait illi petr⁹: t si opor. me t̄. petrus t alij discipuli hoc dicēdo nō dixerunt mēdaciū: q̄r sic cogitabāt fore. dixerunt tū falsum: q̄r ꝓtrariū accidit. b Tūc vēit ihesus. Hic ꝓnr oñdit x̄pi desideriū ad nr̄am redemptionē. q̄d oñdit triplr x̄ps. primo anxiando. secūdo orādo. ibi: Et ꝓgressus pusillū. tertio ꝓditoꝝ occurrēdo. ibi: Ecce appropinq̄bit. Circa p̄mū aduertēdū q̄ anxietas animi ē passio causata ex apprehensione magni mali de ꝓximo iminētis impossibil⁹ ad euadendū. x̄ps aūt videbat mortē acerbissimā sibi de ꝓximo imminentē t nō euasibilē: q̄r sciebat hoc esse dēterminatū a deo p̄r̄a: a cui⁹ determinatiōe non poterat declinare cū nō posset peccare. ista tū necessitas libertatē arbitrij nō tollebat. igit̄ ex tali morte sic iminēte christ⁹ habebat materiā maxime anxietatis. Item pars sensitiua nō alleuiabat a tali anxietate ex ꝓtēplatiōe diuīe essentie seu ꝓmptitudine voluntar⁹ q̄ erat i superiori parte aīe. q̄z diuīa virtute fiebat vt ex superiori parte aīe nō fieret influētia in inferiorem: vt sic esset ibi dolor partis sensitiue maximus ad nr̄am redēptionē. exq̄ ꝙ ex tali anxietate x̄ps nō fugiebat sed magr̄ venit ad locuz vbi ꝓditorē ventuꝝ sciebat: oñdit desideriuz ad nr̄am redēptionē. t b est q̄ dr̄ hic: Tūc venit ihesus cū illis. i. discipul⁹ suis. c Jn villā que dr̄ gethsemani. illa enī villa erat sita in pede montis olivueti. t ꝓpter hoc dr̄ Luc. xxij. q̄ venit in montē oliuaz. Jn fine etiā illius ville erat quidā hortr̄ ꝓtēplationi aptus t illuc introuit ihesus: vt dr̄ Job. xviij. t est vltra torrentem cedron: vt dr̄ ibidē. q̄z vallis iosaphat est intermedia inter montē olivueti t ciuitatē hierusalē. torrens aūt cedron currit p mediū illi⁹ vallis: t sic ptz q̄ euāgeliste ꝓcordant de loco licet ipm diuersimode nominent. d Et dixit discipul⁹ suis: sedete hic. hoc dixit octo apostolis: q̄r iudas nō erat ibi: t tres secuz duxit. vñ sequit̄: e Et assumpto petro t duob⁹ filijs zebedei. isti enī tres erāt magr̄ familiares ipsi x̄po t ad ei⁹ secreta magr̄ admittebant̄ q̄z alij. ratio aūt tacta est. s. xvij. f Cepit ꝓtristari t mest⁹ esse. hoc fuit ad ostendendū veritatē humane nature: t q̄ ista tristicia fuerit maxima. subdit: g Tristis est aīa mea vsq; ad mortē. t pōt liv sq; accipi dupliciter. Uno modo intensiue: q̄r tantū intensa erat quantum poterat esse vt visum est. Alio mō extensiue: q̄z durauit vsq; ad horaz mortis. h Sustinete hic t vigilate mecū. tanq̄z amici speciales q̄ debent in angustijs amicis assistere. i Et ꝓgressus. Hic ostendit christi desideriū ad nostrā redemptionē: q̄z p orationē offerebat spiritum deo patri p nobis: que quidē oratio ostendit pfecta q̄z solitaria. cum dr̄: Et ꝓgressus pusillum. recedens aliquantulū a predictis tribus apostolis: quia oratio est eleuatio mentis in deum: quod melius fit q̄n homo est sequestratus ab alijs. secūdo q̄z humilis. quod notatur cum dr̄: Procidit in faciem suā. tertio quia deuota. cū dicit: Pater mi. quarto quia recta: quia noluit contraire predestinationi diuine. quod notatur cum dr̄: Si possibile est transeat a me t̄. sed voluntatem suam supponit voluntati diuine dicens: Verūtamen nō sicut ego volo: sed sicut tu. Quinto charitatiua: quia in agonia mortr̄ positus dulciter suos discipulos visitabat. vnde sequitur: Et venit ad discipulos suos t̄. k Et dicit petro. Sic. q. d. nō ostendis tantuz feruoreꝫ facto quantū verbo. sequit̄: l Vigilate t orate vt non intretis in tentationem. i. vt non superemini a tentatione de ꝓximo iminente: sicut fuerunt postea superati. m Spūs quidē ꝓmptus est. ad dicendū. s. q̄ estis parati p me mori: vt ptz ex precedentibus.

a Caro aũt. Mõ de se vtiq; b dicit: sed de his q̃ dixerunt se nunq; negaturos. b Itez scõo tẽ. Scõo orat. i. si nõ põt ninive saluari alit: nisi aruerit cucurbita, i. ppls iudeoꝝ qui prius fuit eĩ tabernaculũ: vt me occidat. c Orauit tertio. Trib⁹ vicib⁹ orauit: vt ꝛ nos a pterit pctis veniã ꝛ a p/

a ſ ad confitendũ. b ſ ad tolerandũ. ſ qz non/dum induti virtute ex alto.

sentib⁹ malis tutelã ꝛ a futur. periculis cautelã orem⁹: ꝛ vt oẽm orõnẽ ad patrẽ filiũ ꝛ spũsctũ dirigam⁹. Item sicut ẽ trina tẽratio cupidita/tis: ita ꝛ timor. Est enĩ ꝯcupiscẽtia cărnis: ꝯcupiscentia oculoꝝ ꝛ ambitio seculi. Est ꝛ timor mortis ꝛ timor vilitat. ꝛ timor doloris. Contra que oĩa docet nos debere muniri orõne. Vñ ꝛ ꝓpter trinã tentationẽ passionis: pot intelligi dñs ter orasse.

d Dormite. Prio reuertẽs obiurgat. scõo silet et tertio q̃sc̃ere iubet. Quia ꝑmo post resurrectionẽ diffidẽtes reꝓbẽdit. Scõo misso spũ graŭatos ad ꝓtuẽdã euãgelij libertatẽ oculos visitauit. Tertio claritat' sue reditu secure q̃nti eos restituit. Dormite iam ꝛ q̃sc̃ite. Hinc vidẽt repugnare qõ connectit. Ecce appropin.

E Sz sciẽdũ post illa ꝛba siluisse dñm vt fieret quod ꝑmiserat. Et post ẽm

Mar.14.e Marcũ itulit sufficit q̃ iã req̃uist. Addiditq;. Ecce ap. Surgite eam⁹. Ultro nos offeram⁹ nõ timẽtes ĩueniãt vt ꝓfidẽtiã ꝛ gaudiũ passuri videãt. Postq; in hortũ dñm cũ discipul' ingressuz dixit Johes: non cõmemorat q̃d illic egerit donec traditor venit. e Cũ gla. ꝛ fu. Factũ cõgruit mutate mẽti. Jã enim venit cũ fustib⁹: q̃ q;du cũ pace fuit trãq̃lli⁹ se egit. f Dedit eis sig. Putabat signa q̃ viderat nõ diuinit⁹ ſ magice facta: ꝛ quẽ ĩ mõte trãsformatuz audierat: fiebat ne tali mõ nũc de mãibus eoꝝ laberet: ꝛ iõ dabat signuz.

Joh.18.a

g Quẽcũq; oscu. Habebat adhuc aliq̃d õverecũdia discipli cũ ñ eũ palam trãdidit ꝓsecutoriz⁹: ſz p signuz oscul. h Et oscu. est. Suscepit dom⁹ oscũlũ: nõ q̃ nos simulare doceat: sed ne ꝑditionẽ fugere videak.

Ps.119. vñ: Cũ his q̃ o. pa. e. pa. i Seruũ

Mystice ꝑn. sa. Mystice. Seru⁹ est ꝓp's iude orũ ꝑncipib⁹ sacerdotũ indebite mãcipatus q̃ in dñi possiõe dexteraz aré. i. spũalẽ intelligentiã ꝑdidit. Sinistra. i. vilitate lre ꝓtent⁹: nõ petro tollente: ſz diuio iudicio ablatã pandente: q̃ auris ĩ his q̃ credere malue rũt pietate dei restituit. Vel aur. amputata ꝛ sanata: significat auditum ablata vetustate innouatum vt sit in nouitate spiritus: et non in vetustate littere: quod cui datur a chri/

† 23.q.1. sto: datur ꝛ regnare cum eo. Vñ be/

4.1. ne malchus ỏz: q̃ ẽ rex vel regnatu rus. Oz seru⁹ inuent⁹ est: ptinet ad vetustatẽ q̃ in seruiturẽ generat. Sz cũ accessit sanitas figurata est liber/

Luc.22.e tas. Lucas addit q̃ dñs tangens aurẽ sanauit: qui nec hostib⁹ pietat. obliuiscit. k Gladio peribunt. Gladio illo q̃ igne⁹ vertit añ paradisũ .i. dine vidicte: ꝛ gladio spũs. i. ẽbi dei.

a Caro aũt infirma. ad sustinendũ imminentez tentationem. Hoc aũt dixit christ⁹: q̃ apli dixerãt ex magno spũ pus moztez subire q̃ ipm negare: cui⁹ tñ ꝓtrariũ fecerũt impulsu carnali.

b Itez se. ab. ꝛ orauit tẽ. vbi iterat orõnẽ: ostẽdens q̃ oratio debet eẽ ꝓtinua. sili⁹ iterat visitationem discipuloꝝ suoꝝ: q̃ opa charitat' debẽt esse conĩucta orõni.

c Et relic. il. iteruz abiit ꝛ ora. tẽ. ter orõnẽ replicat sicut ter fuerat tẽtat⁹: vt ſ. patuit. iiij. ca. vt liberet nos primo a malis ꝓterit' p veniã. secõo a pñtibus p tutelã. tertio a futur' p cautelam. † mar. 14.e

d Tũc venit ad disci. su. ter discipl'os visitat sic̃ ter orat: rõne p̃dicta. e Et dicit illis. q̃sl cõpatiẽs eis ꝓpter tẽtationẽ de ꝓximo eis imminẽtẽ. f Dormite iã ꝛ req̃escite. q. d. paz poterit' ꝑ facere. g Ecce appropinq̃bit. Hic tertio oñdit xp̃i desideriũ ad nr̃am redẽptionẽ: q̃ nõ solũ ꝑditorẽ cũ turba veniẽtẽ expectauit: ſz etiã occurrit eis: vt habetur Joh. xviij. ꝛ ꝑ est q̃ ỏz hic: Ecce appropinq̃bit hora. Postq; ei dixerat discipulis suis: Dormite iã ꝛ req̃escite: vt dictũ est. dimisit eos aliquãtulũ q̃escere: postea cũ sciebat iudã appropinquantẽ dixit eis: sufficit. vt hr Marci xiij. ꝛ tunc euigilauit eos dicens: Ecce appropinquabit hora tẽ. † mar. 14.e Joh.18.c

b Surgite eam⁹ obuiã. s. iude ꝑditori. i Ad huc eo loquẽte. Hec est tertia ꝑs ꝓn/cipalis hui⁹ ca. vbi describit ipse christ⁹ traditi cõprehẽsio: vbi tria describũtur ꝓ ordinẽ. Primũ est ipsi⁹ iude fraudulentia. scõm est xp̃i patientia. ibi: Et ecce vn⁹. tertiũ discipuloꝝ ignauia. ibi: Tunc discipuli. Circa primũ ỏz sic: Ad huc eo loquẽte. scz christo cũ discipulis suis. k Ecce iudas vn⁹ de duodecim. i. de principalib⁹ christi discipulis. l Venit ꝛ cũ eo tur. mul. cũ gladijs. talẽ aũt turbã adduxit ne forte alij crẽdentes in christũ ipm vellẽt eripe. Sequit: m Qui aũt tradi. eum dedit eis signũ tẽ. ꝑ autẽ fecit ne loco xp̃i caperẽt iacobũ minorẽ q̃ erat silis xpo in facie. ꝓpter qõ dicebat specialr frater dñi. Seq̃tur: n Et oscu. est eũ. in q̃ apparet maxia xp̃i mãsuetudo q̃ nõ negauit oscũlũ ꝑditori suo. o Dixit/q; illi iesus. Amice ad q̃d venisti? q. d. tu oñdis amicitiã signo: ꝛ agis ꝑditionẽ de facto: qõ ptz ex ꝑ qõ seq̃tur: † mar. 14.e Luc. 22.d Joh.18.d

p Tũc accesserũt illi. s. q̃ erãt ĩ comitiua iude. q Et ma. inie. i iesuz. violẽtas q̃tuz erat ex ꝑte ipoꝝ. r Et tenuerũt eũ. qũ enĩ voluit tenẽ ꝛ nõ añ. s Et ecce vn⁹. Hic describit ipius xp̃i patiẽtia: ꝛ ꝑ dupl'r. prio facto. scõo ẽbo ibi: In illa hora. patiẽtia aũt xp̃i facto oñdit in ꝑ q̃ discipl'os suos ꝓhibuit a defensione ei⁹. ꝛ ꝑ est qõ ỏz: Et ecce vn⁹ ex his q̃ erãt cũ iesu. iste fuit petr⁹: vt hr Joh. xviij. t Exten. ma. exemit gla. suũ. habebat enim duoꝝ gladios: vt hr Lu. xij. q̃s credo fuisse duos cultellos magnos q̃b⁹ vsi fuerãt in decisiõe agni paschalis. v Et p. ser. ꝑn. sa. am. auri. ei⁹. quez tũ sanauit xp̃s tactu suo: vt hr Lu. xxij. ꝛ in ꝑ adipleuit xp̃s qõ ꝓce dixerat Mat. v. Bñfacite his q̃ oderũt vos. x Tũc ait il. ie. cõ. gla. tu. ĩ lo. su. ꝓhibẽdo defensionem armoꝝ: ꝛ ad ꝑ inducit multiplicẽ rõnẽ. ꝓma rõ tãgit ibi: Gen.9.d Apoc.13.c

y Oẽs enĩ q̃ acce. gla. gla. pibũt. gladiũ enĩ accipit q̃ eo vtit ad vindictã. ꝓpa aũtẽ: ꝛ ꝑ ẽ illicitũ. gladio aũt vtit sibi tradito q̃ eo vtit ad pũitionẽ maloꝝ ẓelo iusticie. sic̃ ꝓncipes q̃ aũtẽ hñt a deo: qz in ꝑ ꝓnceps mĩster dei ẽ: vt dic̃ paul⁹ apls. ꝛ sili⁹ ministri ad ꝑ a ꝓncipib⁹ ꝓstituti. scõam rõnẽ assignat cũ dicit:

z An pu. q̃ ñ pol. r. p. m. q. d. ꝑ aliã viã possem euadẽ si vellẽ.

Et exbi

k Gladio illo q̃ igne⁹ vertit añ paradisũ .i. dine vidicte: ꝛ gladio spũs. i. ẽbi dei. l An putas. q. d. nõ indigeo auxilio aploꝝ duodecim qui possum hr duodecim legiones angeloꝝ: in q̃bus sunt. lxxij. milia. quib⁹ omniũ gentiũ lingua exprimit. Innuit aũt nõ esse verendum si ꝓtra iesum oẽs natiões insurgãt: cũ multo fortiores ipe habeat exercit⁹ angeloꝝ. Aliter: Hic numer⁹ significat omne genus hoim cũ romano impio ꝓtra iudeos certaturũ. hi sunt angeli dei q̃ post resurrectionez anno quadragesimo secũdo

ſ cũ Tyto et

& cum Tito⁊ Uespasiano p̄diderūt homicidas illos:⁊ ciuitatē illo⁊ succenderūt.
a Existis cū gla. Stultū est cū gladijs ⁊ fustib⁹ q̄rē eū q̄ vltro se tradit:⁊ i nocte p̄.p̄ditorē.q.latitātē inuestigare:q̄ q̄tidie i tēplo docebat. Sz in tenebris cōgregamī: qz potestas vestra in tenebris est. b Tūc discipuli om.re.⁊c. Sicut petrus qui negationē lachrymis abluit:⁊ p̄fessione dei funditus extirpauit:recuperationē eorū signi ficat qui in martyrio labunt. Jta ceteri q̄ fugerūt cautelam fugiendi docent eos qui min⁹ idonei sunt ferendis aduersis:quibus tutius est latere q̄m se discrimini cōmittere. Jta etiā adolescēs qui ℈m Marcū relicto syndone nudus ꝓfugit: illorum opus ⁊ animū designat q̄vt securiores sint oīa q̄ in mūdo habent abiciunt: et deo potius famulari nudi q̄m herendo mundi rebus: materiaz tentandi ⁊ a deo reuocandi dare didicer⁊. Justa exemplum Joseph q̄ relicto adultere pallio:maluit nudus deo q̄m idutus meretricis cupiditatibus seruire. c Ad cayphā. Conuenit nomen actioni. Cayphas.i. inuestigator⁊ sagax ad implendaz.s. doli sui nequiciā. Uel vomens oze:qz impudens ad ꝓferēduz mēdaciū:⁊ ad pretendū homicidiū. d Alonge ⁊c. Merito a lōge:q̄ i ꝓmo fuerat negaturus. Significat ecclesiā imitatūrā passionez x̄pi longe differenť:qz ecclia patiť ꝓ se:ℨ christ⁹ ꝓ ecclesia. e Duo falsi testes ⁊c. Quia nō eo sensu q̄ dñs q̄ dixit de tēplo corꝑis sui:sed in verbis quibusdā additis vel mutatis q̄si iniustā calumniā facīūt. Dñs dixerat: Soluite tēplū hoc.cōmutant. Ego dissoluam templū hoc manufactū. Uos inquit soluite:nō ego:qz nō est licitū vt nob⁹ mortem inferam⁹. Jtē dñs dixerat: Et ego suscitabo:qđ de alali tēplo dicit. Illi inuertunt. Aliud manufactū edificabo:vt ꝓ ꝑte de templo iudaico dictum videatur. ℨ Tu dixisti

a Et exhibi.mi.mo.pl⁹ q̄ duo.lc.angelo⁊. Legio aūt vna ꝓtiet sex milia sexcētos seraginta sex. Aduertēdū tñ q̄ christ⁹ nō dicit ℈ ꝓpter ℈ q̄ indigeret auxilio angelo⁊:ℨ magis ecōuerso ipi indigēt suo auxilio:sed vt oñdat q̄ plurib⁹ modis poterat euadere.tertiā rōnē assignat cū dicit: b Quō ℨ imple.scripture. scripture eni diuinit⁹ reuelate loquunt exp̄sse de passiōe x̄pi: vt ptz Esa.liij.⁊ Dañ.ix.et in plurib⁹ alijs loc⁹ q̄ nō implerent nisi christ⁹ pateret:qđ ē incōueniens cū sint deriuate a ꝓma veritate. ꝓpter quod subdit: c Quia sic oportet fieri.qz exp̄ aliqđ est ℈m p̄ destinationez a deo p̄dictū oportet illud impleri.ibi eni ē necessitas ꝓsequētie:nō tñ ꝓsequētis:qz diuina ꝓordinatio nō tollit ꝓringentiā a rebus. d In illa hora.Hic oñdit christi patiēria x̄bo:qz nō impatient sed rōnabiliter allocut⁹ est turbā ipm cōprehēdentē. e Tanq̄ ad la.ex.cum gla.⁊ fu.cōpre.me.q.d.sine causa fecistis hoc. cui⁹ rōnē assignat dicens: f Quotidie.i.frequēter. g Apud vos.i.in loco in q̄ habetis potestatē. h Sedebā pacifice ⁊ sine armis.q.d.tunc potuist⁊ me cōprehēdere. Sequit: i Hoc aūt to.fa.est vt ad.scri.ꝓbarū. qz scriptuz erat de eo q̄ tractarent sicut malefactor⁊ latro. Esa.liij.Cum sceleratis reputat⁹ est. k Tunc discipuli.Hic describit discipulo⁊ christi ignauia. Primo omnium in generali.cum dr:Tunc discipuli oēs relicto eo.i. christo magistro suo. l Fugierūt.timore p̄territi:⁊ dimiserunt magistrū suū sicut latronē deduci. ꝓpter qđ seq̄tur: m At illi tenētes iesum duxerūt eū ad cayphā. licet enim primo fuerit duct⁹ ad Annā:vt dr Joh.xviij. tñ Matthe⁹ de hoc nō facit mentionē:qz nō fuit ibi ductus nisi ꝓpter quandā reuerentiā:qz erat socer cayphe: vt ibidē dr. n Ubi scribe.i.legisperiti. o Et senio/res.i.iudices ordinarij:vt visum est.ℨ.ca.xv. p Conuenerant.ad examinandū ⁊ iudicandū christū. q Petrus aūt. Hic ponit ignauia petri in speciali.cum dicit: r Sequebat eū a longe:qz timebat ne p̄ciperet eius eē discipulus.Sequit: s Et ingressus intro: q̄liter autē ingressus fuerit dicit Joh.xviij.ſ.p impetrationē alteri⁹ discipuli q̄ erat not⁹ pontifici. t Ut videret finē.licet aūt nō auderet christū ꝓfiteri seu defendere:tñ volebat videre q̄d finaliter fieret de eo. v Principes. Hec ē q̄rta pars principalis hui⁹ca.in qua describit ipsius christi apprehensi illusio:vbi quattuor tanguntq̄ p ordinez.primū est ei⁹ accusatio maligna p falsos testes.ſcōm accusati iniusta ꝓdēnatio p malos iudices.ibi:Et surgens.tertium ꝓdēnati vituperatio p malignos apparitores.ibi: Tunc expuerūt.quartum petri negatio p tres vices.ibi: Petrus autē sedebat.Circa primuz dicit sic: Principes autē sacerdotū ⁊ oñe ꝓsiliū querebāt falsum testimoniū: qz verū non poterant inuenire. x Ut eum morti traderent.p pilatū p̄sidem:qz ipsi nō habebant altā iusticiā. y Et nō inuenerūt.vnde possent cū accusare tanq̄ dignum morte cora pilato. z Cum multi falsi testes accessissent.ad id.qđ quod dictū est ꝓcurandū. a Nouissime autez venerūt duo falsi testes ⁊ dixerūt:hic dixit: Possum destruere templū dei.Sed querit quomō isti dicuntur falsi testes:qz Job.ij. scribit q̄ christus dixit iudeis:Soluite templū hoc ⁊ in tribus diebus excitabo illud.quod videť idem esse cū eo quod hic dicit. Dicendū q̄ illa verba que dixit christ⁹ Joh.ij.intelligunt de tēplo corꝑis sui:vt ibidē dicit.⁊ hoc sonant verba ibidē posita.qz dixit ibi: Soluite templū hoc:nō p̄cipiendo eis sed p̄dicendo eis q̄d essent facturi dissoluendo corꝑ⁹ eius: quod erat templū ſpirituale dei. vnde sensus est: Soluite.i.soluetis corpus meū p mortē quā mihi inferetis. vnde sequit ibidē:Et in tribus dieb⁹ excitabo illud.Excitare ei est a somno mortis reuocare:qđ nō cōpetit tēplo materiali sed templo ſpūali.ſ.suo corꝑi.isti aūt testes loq̄bantur ac si de templo materiali christus ītellexisset cum dicebat:in tribus diebus reedificabo illud: quia reedificare ꝓprie respicit templum materiale. Item non dixit destruam: vel possum destruere vt ipsi ꝓponūt.sed dixit:Soluite.i.soluet⁹ mortē mihi inferēdo:predicēs mortem suā ⁊ resurrectionē:vt ptz ex p̄dictis.⁊ sic patet q̄ isti testes mutauerunt verba eius ⁊ sententiaz in quo apparet falsitas eorum.dato etiam q̄ bene repetissent verba eius ⁊ sententiā:tamen possunt dici falsi testes alia ratiōe.ſ.ex falsa intentione:quia intendebant procurare mortē innocētis. b Et surgens.Hic cōsequenter ostenditur qualiter christus condēnatus est p malos iudices. dicit ergo sic:Et surgens princeps sacerdotuz.ex impatientia surrexit de tribunali:quia non inueniebat vnde posset iuste christus condemnari. c Ait illi: Nihil respōdes ad ea que isti aduersum te testificantur?quia ea que contra christum dicebantur erant falsa ⁊ responsione indigna:ideo nolebat respondere. Item quia volebat adim

et exhibebit mihi modo plus q̄ duodecī legiōes angelo⁊?Quō a
a ℨ quibus dicrū est:tanq̄ ouis ad occisionē ducetus est ⁊c. b
ergo iplebunť scriptūre?Quia sic oportet fieri. In illa hora dixit iesus turbis:†Tanq̄ ad latronē existis cū gladijs ⁊ fustib⁹ cōp hēdere me.Quotidie apud vos sedebā i tēplo docēs:⁊ nō me te/ c d e f g h
a ℨ promptum animū ostēdit ad patiendū vt sua passione asserat prophetarū dicta.
nuistis.Hōc aūt totū factū est vt i
a ℨ tanq̄ ouis ad oc.duc.est.
adiplerenť scriptūre ꝓphetaruz. k+l
ℨ timorem mortis ostendentes.
b †Tūc discipli oēs relicto eo fugerūt.†At illi tenētes iesū duxerūt m
ℨ qui pontificarū illius anni precio sibi acquisierat ab herode romanorum principe: prius ramen ad annam: vt iohannes air.
c ad cayphā ꝓncipē sacerdotū vbi n
a ℨ in hoc diuersus a ceteris.
scribę seniores ꝓuenerāt.†Pet⁹ o p
a ℨ hoc est deuotiōis. b ℨ hoc timoris nature ē. q
q̄ negat:obreptiōis est.q̄ penitet:fidei est.
d aūt seq̄uebať eū a lōge vsq̄ ad r
a ℨ p discipulum notū pontifici.
atriū ꝓncipis sacerdotū. Et igrēſ s
ℨ expectās vl amore discipli vl hūana curiositate.
sus intro sedebat cū ministris:vt t
ℨ quid iudicaret pontifex de iesu.
videret finē.†Pricipes sāt sacerdotū ⁊ oñe cōciliū querebāt falsum testimoniū ꝓtra iesuz: vt eū mor v
a ℨ qz nō erāt vt marc⁹ air:cōueniētia testimōia.
ti traderēt.Et nōn inuenerūt:cū z
multi falsi testes accessissent.No a
uissime autez venerunt duo falsi e
testes et dixerūt:Hic dixit:† Possuz destruere tēplū dei:⁊ post tri †
a ℨ motu corporis indicat insaniam mentis.
duū reedificare illud.Et surgēns b
a ℨ iratus:qz non inueniebat calumnie locum.
princeps sacerdotū ait illi: Nihil c
respōdes ad ea quę isti aduersuz
ℨ scies vt dē ḧcḋ rñdisset rōnēdū i calūniaz.
te testificantur?Jesus autē tacebat.Et pr̄ceps sacerdotū ait illi: †

Mar.15.a a Tu dixisti ⁊c. Marcus: ego sum: qō idē est: ⁊ ē simi/lis ꝓtra pilatū ⁊ cayphā reſpōſio. vt a ꝓpria ſnia ꝓdemnent. b Filiū hois ⁊c. De in forma quā iudicat ex/altatū ⁊ habentē nomē qō est sup oīne nomē. c Sci/dit vestimēta sua ⁊c. Furor q̄ fecit de solio surgere facit

† Adiuro te p deū viuū vt dicas a
nobis si tu es christus filiꝰ dei. Di
a ℣ didiciſti in lege. b ℣ quis vt hominem cōdemnaris: tamen dico.

cit illi iesus: Tū dixisti. † Uerūnta b
men dico vobis: Amodo vide/c
bitis filium hominis sedentem a
a ℣ ad iudiciū i nube vel mirabiliē opantē i scis.

dextris virtutis dei ⁊ vēnientez
in nubibꝰ celi. † Tunc princeps sa d
cerdotū scidit vestimenta sua di/e
cens: Blaſphēauit. Quid adhuc
egemꝰ testibꝰ? Ecce nūc audistis
blaſphemiā. Quid vobis videt?
a ℣ qz eū blaſphemū putauerūt tō morti addixerūt

At illi reſpōdētes dixerūt: Reūs
a ℣ significat cos q̄ gratie eius pūriā reſpuunt.

d est mortis. † Tunc expuerūt in fa f+
a ℣ colaphis cedunt q̄ honores suos preferunt.

ciem eius: ⁊ cōlaphis eum cede/g
℣ significat eos qui eum venisse negant. tanq̄ p sentiā eius a se repellēres. ℣ vel alpas.

runt. Alij aūt palmas i faciē eius
e dederunt dicentes: Prophetiça h
nobis christe: Quis est q̄ te per/
a ℣ non appropinquabat iesu: ne ministrē aliqua suſpicio oriretur.

cussit? † Petrus vo sedēbat foris i
f in atrio: et accessit ad eū vna an/k
cilla dicens: Et tu cū iesu galileo
a ℣ qz mānifestare se expauit q̄ adhuc nolebat mori

eras? At ille nēgauit coram om/ †
nibus dicēs: Neſcio quid dicis.
g Exeūte autē illo ianuā: vidit euz
℣ cum quibus calefaciebat se petrus.

alia ancilla: ⁊ ait his qui erāt ibi:
Et hic erat cum iesu naçareno.
a ℣ ab illis inquisitus q̄bus ancilla ꝓpalauerat.

Et itez negaui cū iūramento: qz
a ℣ Lucas ait: q̄si facto interuallo vnius hore.

h non noui hominem. Et pōst pu/
i fillū accesserūt qui stabāt: et dixe
rūt petro: Uere ⁊ tu ex illꝰ es? Nā l
℣ hierosolymite ⁊ galilei eque sunt hebrei vnius lingue: sed q̄q̄ puincia habet suum sonum.

⁊ loq̄la tua mānifestū te facit. Tūc m
cepit detestari ⁊ iurare: qz nō no
k uisset hoiem: Et ꝓtinuo gallꝰ cā/

bat adimplere illud quod de ipo scriptum erat Esa.liij. Quasi agnꝰ coā tondente se obmutescet ⁊ nō aperuit os suū. Sequit: a Ad iuro te p deum viuū. ad hoc autē reſpōdet christus ꝓpter reuerenti am diuini nomis inuocati dicens: b Tu dixisti. supple verita/tem. qō patet ex sequētibus. c Ueruntamen dico vobis amodo videbitis filium homis sedentē a dextrꝭ virtutis dei ⁊c. quia in iudicio extremo sic vi/debitur ab illis qui eum iniuste condemna uerūt. dicit igit: amodo: qz a tēpore sue paſ/sionis eum vlteriꝰ nō viderunt. d Tūc princeps sacerdotum scidit vestimenta. iste erat mos iudeoū scindere vestimenta in si/gnum doloris quādo audiebāt blaſphemi/am diuini nomis. hoc autē imponebat prin/ceps sacerdotū christo. ꝓpter quod subdit: e Blaſphemauit. ꝓpter qō ipse ⁊ alij aſſi/stentes iudicauerunt eum dignuz morte: cū tamen diceret veritatem: vt patet multipli/citer ex predictis in hoc euangelio.

f Tunc expuerunt. Hic conſequēter oſten/ditur qualiter christus fuit turpiter vitupe/ratus p malignos apparitores: ⁊ hoc dupli/citer. primo facto. cum dicit: Expuerunt in faciem eius: tanq̄ in hominē peſtiferum et dignum morte. mos enim erat iudeorum si/per tales spuere in contēptum. g Et co/laphis eum ceciderunt. sine causa peutien/do ⁊ vituperando eum. secūdo verbo dicen/tes: b Prophetiça nobis christe ⁊c. q/d. tu es falsus prophera. i Petrꝰ vero. hic oſtenditur qualiter christus fuit negatꝰ a suo diſcipulo p tres vices. primo ſimplici/ verbo. ſcōo cum iuramēto. tertio p deteſta/tionem cum iuramēto. i. p execrationem qō est qñ aliquis nō solum iurat p deum ſi etiā imprecat ſibimet aliquod malum niſi id qō dicit sit verum. dicit igit: Petrus vero sede/bat foris i atrio. Nō enī petrus erat simpli/citer extra domū: vt iam dictum est: sed erat extra locū vbi christus illudebat in quodā atrio in quo erat ignis accensus in medio, ſm q̄ dr Luce. xxij. k Et accessit ad eū vna ancilla. de iſtis negatiōibꝰ petri viden/tur euangeliſte diuerſimode ſcribere maxie de secunda ⁊ tertia: quia de secūda dr hic q̄ fuit ad vocem ancille. Lucas autem dicit q̄ fuit ad vocē homis. Johānes autez dicit q̄ fuit ad vocē pluriū. illr de tertia dicit Johā/nes q̄ fuit ad vocem vnius qui erat cogna/tus illius cuius petrus abſcidit auriculaz. Matthеus autē hic dicit q̄ fuit ad vocē il/lorū qui aſtabāt. Dicendū igit q̄ principalis intentio euangeliſtaꝝ erat negationē trinā petri exprimere: ⁊ in hoc conuenūt omnes euangeliſte. Exprimere autem psonas accu/ſantes petrum non erat principalis intētio eorum: ſed tm ex accidenti: tamē non cōtra/riantur in hoc: qz veriſimile ē q̄ multi ad il/la verba ꝓcurrebant circa petrum: ⁊ cōſimi/lia verba ꝓferebant ipſum accuſando: et ſic vnus euangeliſta vnam personā nominat. alius aliam vnam vel plures: nec est ibi fal/ſitas ratione dicta. videtur autē ſm verita/tem hiſtorie q̄ prima negatio sit facta ad vo/cem oſtiarie principaliter. Secunda ad vocē illorum qui ſtabant ad ignem: fuerūt tamē excitati ab alia ancilla. propter quod Mat/theꝰ illā exprimit hic: ⁊ de alijs tacet. qō autē hic dr q̄ facta est petro exeūte ianuā: intelligēdū ē ſic. i. ſe diſponēte ad exitū: qz adhuc erat ꝓpe ignē: vt dicit Iobes: ß timēs ne ꝓcipeꝭ volebat exire. Tertia aūt negatio facta ē multꝭ eū accuſantibꝰ: inꝰ q̄s pncipal erat cognatus illiꝰ cuiꝰ petrꝰ abſcidit auriculā. ꝓpter qō exprimit illū Iobes de alijs tacēdo. his dictꝭ ira ptz vsq̄ ad illū locū: l Mā ⁊ lo. t. ma. te fac/liz ei lingua hebrea sit vna: tū aliq̄ mō variabat ſm diuerſitatē p/uinciaꝝ: ⁊ iō illi de galilea aliē loq̄bant aliq̄ mō q̄ illi q̄ erāt de hie/rusalē. siē lingua gallica ē vna: ⁊ tū aliē loquunt illi q̄ sunt de picar/dia q̄ illi q̄ habitāt pariſiꝰ: ⁊ p talē varietatē pōt ꝓcipi vñ aliqs sit oriūdus. Sequit: m Tunc cepit detestari ⁊ iurare. In hoc signi/ficatur iura-

Mar.14.f Luce.22.f

Mar.14.f Luce.22.f Job.6.ii

mar.14.g

†Esa.50.c mar.14.g Luce.22.g Job.18.a

mar.14.g Luce.22.g Job.18.a

Act.14.b

Mar.14.g

Ibidem

Luce.22.f

Job.18.e Luce.22.f

¶ corexit: ⁊ eiusdē vere lucis pūtia plene q̄cq̄d mutauerat ere/
xit. Mystice. Gallus alicȝs doctor est q̄ somnolentos increpans ait: Euigilate iusti ⁊ nolite peccare. Q̄ Ipetr⁹ aū p̄muȝ gallicantū negat: eos significat q̄ xp̄m aū resurrectionē deuȝ nō putauerūt esse morti ei⁹ turbati. Q̄ bis aū ƒm gallicantū negat: illos significat q̄ nūc in illo ƒm
boiem vel ƒm deuȝ in vtraq̄ ſuba er/
rant: ⁊ iō veritatē negāt. Prim⁹ gal/
licant⁹ est dñi resurrectio in seipo. Se/
cūdus est eiusdē in corpe ecclesie.

a tauit. †Et recordat⁹ est p̄tr⁹ ꝟbi a
iesu q̄d dixerat: priusq̄ gall⁹ can/
a ſ vt haberet liberet locum flendi.
b tet: ter me negabis. †Et ēgressus b
foras fleuit amare.

a Recor. est. In alio euāgelio dr: re/
spexit dñs petrū: ⁊ intuitu ꝓuocauit ad lachrymas. q. in mentē ei reducēs q̄tiens negauerat ⁊ q̄ ei p̄dixerat: nec potuit ī tenebr' p̄manere: quē lux mū
di respexit. b Et egref. Ab impio ꝓ
filio seclusus culpā lauat: qđ nō intus. Ob b̄ hesitare p̄mis/
sus est: vt in ecclie p̄cipe remediū penitentie conderet: ⁊ ne/
mo auderet de sua virtute ꝓfidere.

¶ Mane aūt

Nico. de lyra

ficaƈ iuramētū p execrationē. a Et recor. est petrus. dñs
eni respexit petrū: vt dr Lu. xxij. ⁊ ex b̄ petr⁹ recordat⁹ est de verbo christi q̄ dixerat eū negaturꝝ ⁊ ad pniam reductus est. vñ sequit: b Et egressus foras fleuit amare. ⁊ ex tūc petr⁹ traxit in ꝓsuetudinē vt a p̄mo gallox cantu vsq̄ ad horā matutinam staret in oratione flens p̄o ista negatione: vt habeƈ in itinerario clementis.

Ca. XXVI

Moraliter. Et factū est ⁊c. Seq̄tur: d† Sci/
tis q̄ post biduū pasca fiet ⁊c. Moraliter exponēdo xp̄s post biduum mortis sue die tertia trāsijt ad gl'iam corpis: ⁊ nos ei⁹ mēbra post biduū ꝓfessiōis ⁊ satisfactionis trāsimus ad gloriā patris. Tunc congregati sunt ⁊c. Sequit: m† Dicebāt aūt: nō in die festo ⁊c. Sic hereti/
ci de p̄ditiōe verbi dei tractant in occultis timētes cōtra se fieri tumultū a christianis. q† Accessit ad eū mu. ⁊c. j. Cor. xj. dr caput xp̄i de⁹. itaq̄ xp̄i caput vngit q̄ ad honorem dei ofa opa sua facit. ƒm illud. j. Cor. x. Omia in gl'iam dei facite. c† Videntes aūt discipuli indignati sūt ⁊c. p b̄ designātur detractores bonox opa denigrātes. o† Tūc abijt vn⁹. p istū significaƈ hereticarcha: q̄ verbū dei. p̄mittit tradere ī cōclaui. Pria aūt die azymox ⁊c. Seq̄tur: c† Tēp⁹ meū. p/
pe est. apud te fa. pasca ⁊c. Per b̄ aūt q̄ xp̄s morti ꝓpinqu⁹ nō solū agnū typicū: ſz etiā corp⁹ suū vex sacramentaliƈ cum aplis māducauit: oñdit q̄ q̄libet xp̄ian⁹ piculo mort' iminēte dz si pōt sacramētaliƈ cōicare: ⁊ si nō pt cōicet saltē fide. ƒm verbū Aug'. Crede ⁊ māducasti. Uespe autē facto. Seq̄t: g† Et edentib⁹ illis dixit: amē dico vo. q̄ vn⁹ ve. me tra. est. p b̄ q̄ in cena pūtiā ꝓditoris denūciauit: significauit q̄ p̄di/
tiones innocētiū frequēter fiūt in cōiuijs. ſ. p venenū. Cenā tibus āt illis accepit iesus panē ⁊c. Aug'. De vno pane petr⁹ accepit ⁊ iudas: ſz petrus ad vitā: iudas ad mortē. † Et ac/
cipiens calicē ⁊c. ad significandū pfectā aīe refectionē: sic ex cibo ⁊ potu fit pfecta corpis refectio. seperatim tū fecit corporis ⁊ sanguinis ꝓsecrationē: qz sanguis ei⁹ erat in cruce a corpore separādus. m† Et hymno dicto ⁊c. merito de tanto cō
uiuio gr̄e reddende erāt deo. o† Tūc dixit illis iesus: oēs vos scan. patie. ⁊c. Remigi⁹. Q̄ō ille p̄dixit p̄uidēdo: ipe de
negat amando. vbi moraliƈ instruimur vt q̄tū ꝓfidimus de fidei feruore: tantū timeam⁹ de humana fragilitate: videƈ tū petr⁹ accusabil: qz ꝓtradixit. ⁊ q̄ñ alijs se ꝓposuit. d. a† Et
si oēs scandaliçati fuerint ⁊c. ⁊ tertio q̄ñ totū sibi attribuit. sez q̄ esset fortiƈ pseueraturus. vt hoc igiƈ in eo sanaret p̄misit fieri casum ei⁹ nō impellēs ad negandū: ſz eū sibi deserens et humanā naturā de fragilitate cōuincens. b† Tunc vēit ie
sus cū illis in vil. q̄ dr gethsemani ⁊c. q̄ interp̄taƈ vallis pinguedinis. Remigi⁹. Pulchre appropinquās passioni in valle pinguedinis orasse dr: vt demōstraret q̄ p vallē humilitat' et pinguedinē charitatis mortē p nobis suscepit. Moraliƈ etiā nos instruxit vt nō gestem⁹ cor aridū a pinguedie charitat'. d† Sedete b̄ donec vadā illuc ⁊ orē. Chrys. Cōsuetudo illi erat sine discipul' orare. b̄ aūt faciebat eruditens nos ī orōnibus quietē ꝓstituere ⁊ solitudinē q̄rere. † Transeat a me calix iste. Hylari⁹. Pro his orat q̄ post se passuri erāt. d. Trā
seat a me calix iste. i. quō a me bibiƈ: ita ab eis bibaƈ sine differentia spei metuq̄ mortis. † Ueruntū nō sicut ego volo ⁊c. Leo papa. Hec vox oēs fideles instruxit: oēs ꝓfessores accē/
dit: omēs martyres coronauit. nā mūdi odia tentationū turbines. pſecutores: errores q̄s posset supare nisi xp̄s ī oib⁹ ⁊ p oib⁹ p̄ri diceret: Fiat volūtas tua. m† Spūs q̄dē ꝓmpt⁹ est ⁊c. Hylari⁹. Itaq̄ q̄tū de ardore fidei ꝓfidimus: tantū de carnis fragilitate timeam⁹. g† Ecce ap. b. ⁊ fi. bo. tra. ī ma.
pet̄ox ⁊c. Origē. Sed ⁊ nūc in man⁹ petr̄ox iesus tradiƈ q̄ñ hi q̄ videnƈ in xp̄m credere b̄ūt eū in ma/
nib⁹ suis cū sint pet̄ores: ſz ⁊ q̄tienscūq̄ iust⁹ b̄ūs in se iesum ī ptāte traditē pet̄ox. † Quēcūq̄ oscu. fu. ⁊c. Dic/
ro. Dic sacerdos dic clerice quō eiscē labijs deoscularis filiū ꝟginis q̄bus deoscular⁹ es filiaȝ meretric'. o iuda: oscu/
lo filiū hois tradis. Et eccevn⁹ ⁊c. Seq̄t: v† Et pcutiēs seruū p̄ncipis sacerdotū ⁊c. Hiero. Populus in/
deox fuus fact⁹ est impietat' ⁊ deuoratiōis sacerdotū: dextrāq̄ p̄didit auriculā: vt ire veritatē audiat in sinistrā. † Conuerte gla. tu. in lo. su. ⁊c. Rabanus. Oportuit vt actor gr̄e fideles patientiā suo doceret exēplo: et
poti⁹ ad sustinēdū aduersa fortiƈ instrueret q̄s ad vindicandū ꝓuocaret. k† Tūc disci. o. relic. eo fugerunt. sicut p̄dixerat eos scādalū passuros. † Hic dixit: possum destrue. tē. dei ⁊c. Hiero. Falsus testis est q̄ nō eodē sensu dicta. p̄onit. Saluator dixerat: soluite tēplū h̄. Isti cōmutāt ⁊ aiūt: Possum destrue/
re tēplū dei. Itē dixerat: ⁊ excitabo illud qđ ē viuētis corpis ⁊ nō lapidei. † Jesus āt tacebat. Aug'. Ex b̄ aūt loco discim⁹ calūniantiū ⁊ falsox testium voces: vt nec rūsione dignas habeam⁹: marie vbi mat⁹ est libere fortiterq̄ sustinere q̄s defendere sine vllo ꝓfectu. f† Tūc expue. in fa. ei⁹. Aug⁹. Per b̄ significauit eos q̄ p̄tiā gr̄e ei⁹ respuunt: ⁊ tanq̄s colaphis eux cedunt: q̄ ei suos honores p̄ferūt. ⁊ palmas in faciē ei⁹ dant: q̄ superbia cecati cū nō venisse affirmāt. † At ille nega. co. oībus ⁊c. Raban⁹. In hac aūt negatiōe petri discim⁹ nō solū negare xp̄m q̄ dic eū xp̄m ñ ee: sed q̄ cū sit: se negat ee xp̄ianū.

Jn. c. xxvj. vbi dr ī po. Pria āt die azy. ista dies fuit feria. v.

Additio. Ad declarationē tpis cene dñi circa qđ nō solū inf grecos ⁊ latios: b̄ et inf scos doctores diūsitas ñ modica iueniƈ: oli q̄ndā formaui q̄stionē quā ī b̄ loco supaddere decreui: cui⁹ tenor talis ē: Utr̄ q̄nta feria ī q̄ xp̄s cū discipul' pasca mā ducauit fuit. xiij. lūa p̄mi mēsis ī q̄ agn⁹ pascal' ƒz legē īmolari debuit. Et videƈ p̄tio q̄ sic Mat. xxvj. legiƈ q̄ p̄ria die azymox accesserūt discipli ad iesū dicētes: Ubi vis pare. tibi pa. ⁊c. Sz p̄ria dies azymox vl' ē. xiij. lūa ī cui⁹ scōis vesp̄is īmolaƈ agn⁹ q̄ cū azymis comedebaƈ. vl'. xv. lūa q̄ erat p̄ria die solēnitat' azymox. Sz ī ꝓposito ñ ē. xv. lūa. nā si sic nec xp̄s pasca cōedisset ī tpe debito nec ī tpe a lege p̄figurato fuisset pass⁹: q̄ xp̄ vtiq̄ valde ī cōueniēs ī ꝓposito. p̄z. p̄ūtia: qz sic cōedisset pasca ī. xv. ⁊ fuiſz pass⁹ ī. xvj. g̃ p̄ria die azymorū p̄dicta ē: xiij. lūa. Precēa Mar. xiij. p̄ima die azymox q̄ñ pasca īmolaƈ dicūt ei discī. ⁊c. vbi exp̄sse h̄r q̄ ī p̄ria die īmolatiōis agni xp̄s pasca cōedit: qđ ē ꝓpositū: nā illa solum ē. xiij. Precēa Lu. xxij. Uēit āt dies azy. ī q̄ necesse erat occidi pasca: ⁊ misit petr̄ox ⁊ iob. ⁊c. ƒ nlla dies ē ī q̄ ncce sit occidi pasca nisi xiij. luna: vt ptz Exo. xij. ⁊ Nu. ix. ⁊ ī alijs q̄plūrimis loc'. g̃ p
positū. Idē ptz p Chrys. sup Mat. dicēt̄ q̄ vsq̄ ad vltimū diem ñ fuit xp̄s ōri⁹ legi: qđ fuisset si pasca cōedisset nō tpe debito ƒm legē. Idē ptz p Hiero. d. exp̄sse q̄ xp̄s cenā fecit. xiij. luna. Sz ad oppositū arguiƈ sic: Sexta feria in q̄ xp̄s fuit passus erat luna. xiij. g̃ feria q̄nta īmediate p̄cedēs erat lūa. xiij. Cōsequntia ptz de se: ⁊ añcedēs hr̄ Job. xviij. vbi dr q̄ iudei ñ itroierūt p̄toriū pilati vt ñ cōtamiarent̄ ƒ māducarēt pasca. Sz cū pasca māducari nō possit legitie nisi. xiij. luna. ſ. vesp̄is scōis: vt Exo. xij. g̃ dies passiōis xp̄i fuit. xiij. luna qđ fuit assūptuz. Nec ꝓsonū videƈ q̄ māducare pasca ī loco euāgeliū allegato itelligaƈ de cibis pascalib⁹. ſ. de azymis: vt videƈ sentire Chrys. quē seq̄tur scūs Tho. ⁊ etiā aliq̄ moderni glosatores: tū qz ſz postea cū azymis hēbat comedi: nusq̄ tū legiƈ q̄ azyma nec aggrestia dicāt pasca nec eo: tū qz azyma poterāt cōedi etiaz ab īmūdis: cui⁹ ōriū ñ legiƈ ī aliq̄ loco vbi agaƈ de hac mā in saƈ scp̄tura qđ etiā ꝓsuetudo hebreox hodierna testaƈ: qz ſz p
fitenƈ se ee īmūdos ⁊ otamiatos isto tpe cū careāt legitia aſp/
sione ciner' vitule rufe de q̄ Nu. xix. cōedūt tū hodie azyma et aggrestia ī pascat' tpe ñ curātes ꝺ otamiatiōe. Job. xix. exp̄sse diē: Erat āt para. pasce ⁊c. Cū ei parasceue alicui⁹ festi: idē est quod p̄patio ad illā die: ⁊ ñ dicit parasceue sabbati sed pasce: mālfeste oñdit q̄ ī illa die pasca parabaƈ: qđ ē ꝓpositū. Itē si sexta feria ī q̄ xp̄s fuit passus fuisset. xv. seq̄reƈ q̄ res ñ cozrūderent ꝓprie figure: qđ ē valde incōueniens ī hac mā. Mā cū agn⁹

paſcalis nihil aliud figurabat niſi paſſionē xp̃i: ad cui⁹ agni
immolationē ſola. xiiij. luna erat tp̃s dēmiatuz intm̃ q̃ ipediti
a comeſtiōe agni ꝓp̃ eucētū ꝯtamiatiōis nō poterāt defectuz
ſuplere i. xv. ſeq̃nti nec i alia q̃cūq; ſz i. xiiij. luna mēſis ſeōi:
vt hꝫ Au. ix. ḡ nullo mō dicēdū videt q̃ res p̃cipal⁹ figura
ta eſſet in. xv. luna. vñ ⁊ idē Chryſ. exp̃ſſe dicit xp̃m reſuaſſe
ſuā occiſionez ſexte ferie qñ vet⁹ paſca fiebat. Nec videt rōni
conſonū q̃ Remigi⁹ ⁊ alij doctores dicūt. ſ. q̃ xp̃s fuit ligat⁹ ⁊
tent⁹ in. xiiij. in veſpis: ⁊ q̃ tūc ceperūt paſſiōis exordia. Nā
immolatio xp̃i ꝓpria nō fuit niſi in ara crucis vt cōis doctrīa ec
cleſie teſtat. Itē feria ſexta in q̃ xp̃s fuit paſſus nō fuit celebr̄
nec ſolēnis in obſeruātia hebreoꝝ. ḡ nec. xv. luna mēſis primi.
ꝯtia tenet. nā Exo. xij. de eadē die. ſ. xv. legit: Dies p̃ria erit
ſcrā ac ſolēnis: nihil opis faciet⁹ in ea excepta bis q̃ ad veſcen
dū ptinēt: ex q̃b⁹ ꝟbis manifeſte elicit q̃ q̃cūq; opis ꝓhibeē
in ſabbato ē ꝓhibitū in. xv. luna p̃mi mēſis excepta bis q̃ ad
veſcēdū ptinēt: ſz aſſūptū ꝓhaē. nā multa fecerūt hebrei i ea
dē ſexta feria: q̃ nullo mō licebāt fieri in ſabbato: nec i tali ſo
lēnitate vicz accuſare: flagellare: teſtes p̃tarer examiare: ſen
tentiā diffinitiuā ferre: q̃ oīa exercuerūt circa p̃ſonam xp̃i: vt
euāgeliſte teſtant. Que q̃dē iudicialia etiā apud nos i ſolēni
bus dieb⁹ feſtiuis ſūt illicita: mlto mag⁹ apud eos q̃ lr̄aliçāt.
Itē angariauerūt p̃rez alexādri ⁊ rufi. Mar. xv. qđ ē manife
ſte ꝓhibitū i dieb⁹ feſtiuis ꝓſerti extra ciuitatē. Hiere. xvij. q̃
licz de ſabbato dicat: idē tñ ē de p̃ria die ſolēnitatis paſcal⁹ vt
dictū ē. Nec ē dicēdū q̃ ꝟ cōmiſiſſent ex odio xp̃i. nā ipi nite
bant⁹ iuſtificare facta ſua ⁊ p̃ legē moſaicaz ea velare. d. Nos
legē hēm⁹ ⁊c. Preterea ꝟitas aſſūpta ptz exp̃ſſe in ſepultura
xp̃i. fuit. n. ſepult⁹ p ioſeph ab arimathia ⁊ nicodemuz q̃ iuſti
erāt: ⁊ nllo mō q̃ ñ liceret i tpe ſolēni feciſſet. vñ ſup illō Job.
xix. ibi: Ꝓpe paraſceue iudeoꝝ: q̃z iux̃ erat monumētuz ⁊c.
Aug⁹. acceleratā vult intelligi ſepulturā ne aduesparet: qm̃
iā facē aliq̃d nō liceret. Sz ꝟſtat q̃ ſi feria ſexta fuiſſet. xv. lu
na ſic erat illicitū in eadē ſepelire ſic erat i ſabbato. ꝟ idē ptz
Au. xxiij. q̃z dies erat paraſceue ⁊ ſabbatū illuceſcebat. Ex q̃
videt q̃ ſepultura illa licita erat i ſexta feria nō tñ in die ſab
bati. Ex q̃ ptz q̃ feria ſexta illa nō erat ꝑma dies ſolēnitat⁹ pa
ſcalis apud hebreos qđ fuit aſſumptū ⁊c. Nec valet dicere q̃
ioſeph ab arimathia ex deuotiōe xp̃i feſtuz violaſſet de ei⁹ ſe
pultura. nā de magdalena q̃ xp̃m ſeruēti⁹ diligebat: ⁊ de cete
ris mlierib⁹ ip̃m ſeq̃ntib⁹ legit Mar. xvj. Et cū trāſiſſet ſab
batū emerūt aromata: vbi manifeſte ap̃paret q̃ ab emptione
aromatū ꝑ ſepultura dñi ptinētiū: qđ ē valde leui⁹ opus q̃
ſepultura: mlieres deuote ꝓp̃ obſeruātiā ſabbati abſtinuer̄t.
Idē Hiero. ſup illud Mat. xxviij. Uēit maria magdalena ⁊c.
Sepulto nāq; feria ſexta dño mlieres ꝑparauerunt aromata
⁊ vnguēta q̃diu licuit opari. ſ. vſq; ad occaſuz ſol⁹. Sabbato
ſiluerūt. i. q̃euerūt ab opando ſm leg⁹ mādatū: vt Lucas ait:
Hec Hiero. Ex q̃ ſeq̃tur q̃ feria ſexta illa nō erat celebris ſolē
nitas aç̃ymoꝝ. Nā ſi ſic oīa p̃dicta fuiſſent illicita ſic i ſabba
to: vt dictuz ē. Preterea Job. xix. Erat dies illa magna dies
ſabbati: ḡ in illa die ſabbati ꝯcurrebāt due feſtiuitates. ſ. ſab
batina ⁊ paſcal⁹: ⁊ p̃ dies ſabbati erat. xv. luna apud eos:
ꝯtia tenet: q̃z tota celebritas hebdomade aç̃ymoꝝ erat ſolū
in ꝑma die. ⁊. vij. vt ptz Leuit. xxiij. Cōcordat Beda di. Erat
magna dies illa ſab. i. ꝓpter ſolēnitatē paſcalē. Ad cui⁹ diffi
cultat⁹ declarationē aliq̃ ſūt circa feſtiuitates leg⁹ antiq̃ pre
ſuponēda: q̃ꝝ quedā ſumunt⁹ ex ſacra ſcriptura: vl̄ in ea hñt
aliqđ fundamētū. q̃dā ex regul⁹ kalēdarij hebreoꝝ apud eos
diuulgat⁹: ⁊ vſq; in hodiernū diē infallibil⁹ obſuatis. Pri
mū p̃ſuponēdū eſt q̃ dies naturalis apud hebreos incipit ab
occaſu ſolis diei ſabbati ⁊ termiat⁹ in occaſuz ſolis diei dñice:
⁊ ſic de aliis. ⁊ ſic intelligit illud: A veſpe vſq; ad veſpam ce
lebrabit⁹ ſabbata vr̄a Leui. xxiij. Scōm ē q̃ mēſis apud eos
eſt lunar⁹ ⁊ pficit ex. xxx. dieb⁹ ⁊. xij. horis naturalib⁹ ⁊ duab⁹
tertijs vnius hore cū trib⁹ minut⁹: q̃ qđē cōputatio cōcordat
cū ptolemeo ⁊ aliis aſtronomis ſm curſuz mediū lune q̃ eſt i
uariabilis. Tertiū eſt q̃ ann⁹ hebraic⁹ incipit a kalendis ſeu
nouilunio: qđ ē ꝓpe eq̃noctiū vernale. vñ Exo. xij. menſis iſte
vobis p̃ncipiū meſiū p̃m⁹ erit i mēſib⁹ anni: ⁊. j. Exo. xiij. No
die ingredientini in mēſe nouarū frugū. Quartū q̃ oīa feſta
hebreoꝝ ꝑter ſabbatū exordiū cōputatiōis: ⁊ p̃ ꝯs mobilita
tē p diuerſas ferias hebdomade ſumūt a neomenia p̃mi men
ſis p̃dicti. ꝟbi gr̄a. Sit p̃dicta neomenia q̃nta feria tunc dies
ſolēnitatis aç̃ymoꝝ erit ſilr̄ q̃nta feria: q̃z in. xv. luna ⁊ dies i
molatōis agni ſolēnitatis paſcal⁹ iuxta illud Au. xxiij. Nume
rabitis ḡ ab altero die ſabbati ⁊c. Septez hebdomadas ple
nas: ⁊ feſtū tubaꝝ erit in die ſabbati. Nā ſex mēſes lunares q̃
cōputabant⁹ a neomenia p̃mi mēſis vſq; ad neomeniā ſeptimi
ſunt cētū. lxx. ⁊ ſeptē dies integri reuoluti p hebdomadaſ i ſe
xta feria finiunt⁹: ⁊ ſic neomenia menſis ſeptimi ſeq̃ntis erit in
ſabbato. Cōſeq̃nt feſtū expiatiōis erit feria ſcōa. naz ē in decia
die a feſto tubaꝝ. Cōſeq̃nt feſtū ſcenophegie ſeu tabernaculo
rū erit i ſabbato: qz in. xv. feſto tubaꝝ: ⁊ ſic de ſilib⁹: q̃ oīa Le
uit⁹. xxiij. ⁊ i alijs loc⁹ hñt. Quintū ē q̃ in q̃cūq; die ꝯuctio lu
minariū ſm mediū curſuz ſupradictū ꝓpe equinoctiū vernale
occurrerit: in eadē die ē kalendas ſeu neomenia mēſis p̃mi p̃
dicta niſi in cert⁹ caſib⁹ in q̃b⁹ repellēda eſt ſeu trāſferenda ad
ſeq̃ntē diē ⁊ q̃nq; ad ſubſeq̃ntē. q̃ qđē caſus duo ſūt. Primus
qñ talis ꝯuctio trāſcēdit. xviij. horā eiuſdē diei in q̃ eſt. cui⁹ re
pulſiōis rō eſt: q̃z tūc mag⁹ declinat talis ꝯuctio ad diē ſeq̃ntē
q̃ ad illā in q̃ eſt: cū iā trāſit tres q̃rtas ptes illi⁹ diei: et attin
git q̃rtā vltimā: ⁊ tal⁹ ꝯuctio vocat⁹ apud eos nouilunū ver⁹
ſeu ātiquū. ꝟbi gr̄a. Si nouilunū eq̃noctij vernal⁹ eēt i. xviij.
hora ſabbati vt infra: tūc kalendis ſeu neomenia eēt fienda in
eadē die ſabbati: ⁊ p̃ ꝯs p̃ncipiū cōputatiōis feſtiuitatū to
tius āni eēt ab eadē die ſabbati. Si āt ꝯuctio eēt vltra. xviij.
horā: tūc tal⁹ neomenia eſſet trāſferēda ſeu repellenda ad diem
dñicā imediate ſeq̃ntē: ⁊ p̃ ꝯs paſcalia feſta ⁊ alie feſtiuitat⁹ eſ
ſent⁹ anni trāſerent⁹ ad ferias correſpōdentes diei dñice ⁊ non
occurrit i ſcōa feria vt ſexta. In his ei trib⁹ ferijs ñ pōt figi ka
lendis ſeu neomenia eq̃noctij vernal⁹. cui⁹ rō ptz infra. Sexto
p̃ſuponēdū eſt q̃ qñq; oportet q̃ fiāt due repulſe de eadē neo
menia. Hoc ptz ex duob⁹ caſib⁹ ſupradict⁹. nā ſi nouilunū ver
nale occurrat i dñica vltra. xviij. horā: tūc in eadē die nō ē neo
menia figēda ꝓpt̃ antiq̃tatē ſeu vetuſtatē nouilunij ſm primū
caſuz: nec i ſcōa feria ſeq̃nti ꝓpt̃ b̄ q̃ eſt vna de trib⁹ ferijs in
terdict⁹ in xta ſcōm caſū: ⁊ ſic oportet q̃ tranſferat⁹ ad tertiā fe
riā: ⁊ b̄ ꝯtigit apud eos ſat⁹ freq̃nt⁹: nec ſentiēdū ē erroneū ſeu
ꝰ mentē leg⁹ loq̃ntis ſimplr̄ de ꝑma die mēſis. nā cōputatio mē
ſium q̃tū ſpectat ad cultū feſtiuitatū ſufficit q̃ ſit vnifoꝛmit̄ re
gulata ⁊ apō oēs cōiter ſuſcepta ⁊ aliq̃lit⁹ veritati ꝓpinq̃: put
gratioſi⁹ ⁊ remoti⁹ ꝯtingit i cōputo nro circa feſtiuitatē paſca
lem ⁊ alia feſta mobilia ipam ſeq̃ntia. Nō autē q̃re p̃dicte tres
ferie. ſ. ſcōa: q̃rta ⁊ ſexta repellunt⁹ ne i aliq̃ eaꝝ neomenia p̃mi
menſis figat⁹ q̃tū ad ſcōam ⁊ q̃rtā feriā vna eſt ⁊ tal⁹: Nā cū fe
ſtū expiatiōis ſit celeberrimū ſicut dies ſabbati intantū q̃ ci
baria nō p̃mittunt⁹ in eadē die parari: ſicut nec in ſabbato: vt
ex ſacra lr̄a pōt hr̄i: inde eſt q̃ ex eoꝝ traditiōe antiq̃ ſeu cōſue
tudine imutabili q̃ vſq; hodie durat habeē q̃ dies expiatiōis
nunq̃ ꝯcurreret i die veneris nec in die dñica. Nā ſi dies ſab
bati a ꝑte ante vel a ꝑte poſt ꝯtinuareē cū feſto expiatiōis: tūc
eſſent duo dies naturales ꝯtinui celeberrimi in q̃b⁹ nullo mo
do liceret parare cibaria: qđ eſſet graue ⁊ valde oneroſum to
ti pplo. Ex q̃ ſeq̃tur q̃ neomenia predicta p̃mi menſis non pōt
eſſe in ſcōa feria. nā ſi ſic feſtū expiatiōis occurreret in ſexta fe
ria ⁊ ꝯtinuareē cū die ſabbati a ꝑte ante: qđ eſt ꝯtra predicta.
Similiter nec neomenia p̃mi mēſis habet eſſe in q̃rta feria. nā
ſi ſic feſtū expiatiōis eſſet in dñica: ⁊ p̃ ꝯs ꝯtinuareē cum ſab
bato a ꝑte poſt: qđ eſt ꝯtra predicta: vñ ptz rō repulſe ſecunde
eadem neomenia p̃mi mēſis nō figatur apud eos tal⁹ eſt: Nā
in feſto tabernaculoꝝ ſeu ſcenophegie qđ ſm eos ⁊ etiam ſm
doctores noſtros p̃ceptum fuit ad cōmemorandum benefici
um diuine ꝓtectionis ⁊ deductionis: quod habuerunt per de
ſertū vbi in tabernacul⁹ habitauerūt in q̃ habebāt letari p ſe
ptē dies cozā dño ſumētes fructū arboris puleberrime ſpatu
laſq; palmaꝝ ⁊c. put legit Leuit. xxiij. ad ſignificā dū q̃ p art
dā terrā deſerti deduxit eos de⁹ ad t̄rā delitioſaz: put ſanct⁹
Tho. ꝑma ſcōe. q. cij. ar. iiij. in rñſiōe ad. ꝛ. ar. pōit in q̃ leticia
put tradit⁹ i eoꝝ codicib⁹ apud eos auctēticis circūibat alta
re ſoleniter cū hmōi ſpatul⁹ ⁊ ramis ſemel in ꝑma die ⁊ in alijs
dieb⁹ vſq; ad ſextā incluſiue. In ſeptia aūt circūibāt ſpecies i
mēoriā captiōis hiericho q̃ fuit ꝑma ciuitas t̄re ꝓmiſſiōis ab
eis capta p hmōi circūitiones ſeptenarias: vt habet Joſue. vi.
Et in illa ſeptima die ꝓcedebāt in hmōi leticia intantū q̃ que
dam ibi facta nō licebat fieri in die ſabbati: cui⁹ circūtriones
memoria hodie fit inē eos in gyro rotuli legis cū altare nō ha
beant. Sed ſi neomenia p̃mi mēſis fuiſſet i ſexta feria: ſeq̃retur
q̃ feſtū tabernaculoꝝ cōcurreret in die dñica: vt ptz cōputan
ti: ⁊ ſic ſeptima dies tabernaculoꝝ eſſet in die ſabbati vñ ceſſa
rent illa q̃ dicta ſūt. Ex q̃b⁹ oīb⁹ elicit q̃dā regla i kalēdarijs
eoꝝ vbiq; ⁊ apud oēs diuulgata ⁊ vſq; i hodiernū diē infallibi
liter obſuata q̃ ꝑma dies ſolēnitat⁹ paſcal⁹ nūq̃ ē feria ſcōa: q̃r
ta nec ſexta. Septimū eſt q̃ āno q̃ chriſt⁹ paſſus fuit concurrit

coniunctio

ꝓiūctio luminariū .ꝑpe cāpnoctiū vernale iuxta verā cōputati
onē hebreoꝝ q̄ ē ꝑm mediū cursuꝫ solis ꝛ lune vt dictū ē in fe
ria q̄nta post. xix. horā cū cert⁹ minut⁹: ꝫ ē certissime calcula/
tū ꝑ me ꝛ cū perit⁹ hebreoꝝ diligētissime reptū ꝛ ꝓcordatum.
Quib⁹ ꝑsuppos⁹ ptz solutio dubij ꝓdicti. nā in āno passiōis
xpi lz ꝓiūctio lumiariū vt dictū ē fuit feria q̄nta nō potuit in
ea neomenia figi .ꝑpe ipsi⁹ vetustatē: qz fuit vltra. xiij. horā
vt ptz i septio ꝑsuppos⁹to: ꝛ ꝑ ꝓns occurrit ꝑm⁹ casus repellē
di supradict⁹. habuit ꝫ trāsferri ad seq̄ntez diē: ꝫ qz sequens
erat sexta feria: nec i ea poterat neomenia assignari: vt dictū est.
nā est scōs casus repulsiōis iā dict⁹. habuit ꝫ repelli seu trās/
ferri neomenia ad diē sabbati: ꝛ ꝑ ꝓns. xv. luna fuit eodē an/
no ꝑm hebraicā cōputationē legitimā ꝛ assuetā in die sabbati
in q̄ ꝓcurrūt due festiuitates solēnes apud eos sabbatina: et
pascalis q̄ est ꝓma solēnitas açymoꝝ: ꝛ sic erat magna dies il
la sabbati ꝑm Job. ꝛ in feria sexta ūmediate precedēti fuit ꝑm
eos. xiij. luna in q̄ legitīe erat pasca īmolandū. Ā in eadem
sexta feria fuit ūmolat⁹ ver⁹ agn⁹ pascalis ab eis: sil⁹ ꝛ typic⁹:
.ꝑ cui⁹ typici māducatiōe vt nō ꝓcraminarent nō intrauerunt
pretoriū ꝑm Joh. Christ⁹ aūt i hmōi neomenia ꝓmā repulsaz
tm̄ tennit ꝛ nō scdam. Ꝓdia enī est rōnabil⁹ i se ꝛ sine respectu
ad festa futura: sed solū .ꝑpe vetustatē ꝓiunctiōis. vñ neome/
nia illi⁹ anni apud ipsuꝫ fuit trāslata ad sextā feriā: sed de se/
xta ad septimā nullaten⁹ debuit trāsferri apud eū. naz rō illi⁹
repulse ex festis futur⁹ in mēse septimo dependebat vt ptz ex
iā dictis: q̄ festa. s. futura cū xp̄s scinisset ꝑ passionē suā de .ꝑ/
pinquo ūminentē cessari sic ꝛ cetera leg⁹ cerimonialia nullam
vim habebāt trāsferendi seu repellēdi ꝑsertim neomeniā vt
ptz intuēti. nā cessante cā ꝑsertim finali cessare hz effect⁹. Fu/
it ꝫ iuxta verissimā ꝛ infallibilē noticiā xpi neomenia tpe sue
passionis i sexta feria. Sil⁹ ꝛ ꝓma dies pascalis solēnitatis ꝫ
est. xv. luna apud eum. vñ ꝛ in feria q̄nta precedenti fuit vera
xiij. luna in q̄ pasca cū discipulis tpe determīato ꝑm leg⁹ ve/
ritatē māducauit. Jn hoc etiā videt ꝓcordare mgr̄ historia/
rū. d. Qz si tabulā cōputi diligenter retro pcurram⁹ inuenie/
mus q̄ tpe passiōis xpi feria sexta fuit. xv. luna: ꝛ hoc est ver
um licet tabula nr̄i cōputi sit grossior ꝙ hebraica in hac materia.
Ex qb⁹ habet q̄ tpe passiōis xpi duplex fuit. xiij. luna sicut ꝛ
neomenia primi mēsis vna. s. vera sil⁹ ꝛ legitima ꝑm veraz cō/
putationē christi cūcta leg⁹ mysteria tā pūtia ꝙ futura sciēt⁹.
Alia vero legitima tm̄ ꝑm cōem ꝛ assuetā cōputationē aliorū
oim̄ preter christū: ꝛ i vtraq̄. xiij. vteraz agn⁹ fuit īmolat⁹ ve
rus ꝛ typic⁹. Jn. xiij. enī vera ꝛ legitīa q̄ fuit feria q̄nta chri/
stus māducauit agnū typicū: ꝛ ꝓinter vesp agnū sub sacro di/
scipulis tradidit. Jn. xiij. vero legitima tm̄ q̄ fuit sexta feria
agn⁹ ver⁹ fuit īmolat⁹: ꝓnr aūt typic⁹: ꝛ sic reddēdo singula
singul⁹ oia veracit̄ ꝓcordant. Ā Mat. Mar. ꝛ Lu. q̄ de cena
dñi notabilē mentionē fecerūt exp̄mēdo in illa agnū pascalē
solū innuūt christū cū discipul⁹ māducasse: ꝛ in eadē sacrm eu
charistie instituisse: vt ptz ex eoꝝ dict⁹. q̄libet enī eoꝝ ipam fe
riā q̄ntā notat tanq̄ .ꝑriā ad īmolationē agni: ꝛ ꝑ ꝓns. xiij.
lunā ꝑm verā cōputationē xpi predictā ꝑm quā auctes Chry
so. ꝛ Hiero. ad partē affirmatiuaz supra inducte ꝛ sikes obti/
nent veritatē. Sz Jobes q̄ de cena dñi breuissime se expedivit
solū. d. cena facta ꝛc. Joh. xiij. nihil exp̄mens de agni mādu/
catione. nec de sacri institutiōe: cū iā de hoc sacro plus ceter⁹
tradiderat: fecit potius mentionē de scda. xiij. s. legitima tm̄:
que fuit que fuit sexta feria vt dictū est. Ad excludendū errorē qui sur
gere posset ex hoc q̄ principale figuratū nō correspōderet figu
re in tpe tam districte p legē determinato: vñ ꝛ vocat eū para/
sceue pasce. i. vigiliā. Et dicit q̄ hebrei nondū mandcauerāt
pasca tpe passionis christi: qđ habet veritatē ꝑm legitimaz cō/
putationē hebreoꝝ ꝛ ceteroꝝ mysteria passionis .ptūc ignoꝛā/
tium. Et ideo in illa sexta feria licuit eis iudicialia exercere: se
pelire: angariare ꝛ hmōi. ꝛ sanct⁹ mulierib⁹ in eadē sexta feria
aromata preparare tanq̄ in die nō festiuo. Ex quo clari⁹ patet
errorꝝ grecoꝝ dicentium q̄ Johānes correxit alios euāgelistas
asserentes quintā feriā .ptunc. xiij. lunam. Nam vt ex tam di/
ctis ptz: Johānes non correxit alios: sicut nec ipsi falsum ali/
quod asseruerunt: sed pot⁹ vt de more euangelistarū est illud
quod alij pretermiserūt ipse declaranit. s. xiij. lunā .ptūc etiaz
fuisse feria sexta ꝑm cōputationē aliā legitimā: cui concordāt
historie hebre. dicentium manifeste q̄ in vigilia pasce christus
fuit patibulo suspensus: ꝛ q̄ a seculis nunq̄ fuit inter eos pri
ma dies pascalis feria sexta. Et attendendū q̄ ex verbis euan
gelij predicta differentia duplicis neomenie seu. xiij. lune ali/
qualiter posset notari. Nam Matth. xxvj. legit: Magister di/
cit: tempus meū prope est: apud te facio pasca cū discipul⁹ me/
is. vnde si li temp⁹ meū .ꝑpe est diligēter intelligat: non habet
referri ad temp⁹ passionis: sicut cōiter exponit. Nā licet sit ve
rū q̄ temp⁹ passiōis erat .ꝑpe: nō tñ consonat cū lra sequēti. da/
to enī q̄ temp⁹ passiōis esset .ptunc remoti⁹: adhuc christ⁹ ha
bebat pasca māducare cū discipulis suis vt legē adimpleret: ꝫ
ver⁹ intellect⁹ iuxta predicta videt talis: Magister dicit: tem/
pus meū. i. temp⁹ māducandi pasca ꝑm verā meā cōputatio/
nē .ꝑpe est. i. bodie feria q̄nta: liez alioꝝ temp⁹ iuxta ipsorū as/
suetā cōputationē fuisset remoti⁹. s. in feria sexta. et iō sequit⁹:
Apud te facio ꝛc. Et notādū etiā q̄ in māducatiōe pasce eum
christo nō fit mentio de alijs discūbentib⁹ vt cōuersētibus nisi
de christi discipul⁹ tm̄: sicut ꝛ illis tm̄ secrete passionē futurā de
nūciauit. Matth. xv. ꝓcordat predict⁹. Nam ex passiōe futura
quā solis aplis secreto expresse prenosticauit diuersitas huius
pascalis tpis dependebat vt dictū est. Et iō nimirū si sētē mu/
lieres ꝛ ioseph ab aramathia ꝛ hmōi pot⁹ seq̄rent hebraicam
cōputationē cōmunē ꝙ christi verā cōputationē. Nā mysteria
passionis ꝛ precipue legaliū euacuatio abscōdita fuit etiā apo
stolis post resurrectionē vsq̄ ad temp⁹. Et sic iuxta sniam p̄bi
ꝓmo ethi. oia vera ꝓsonāt vero. Diuina igit̄ .ꝑuidentia circa
hoc deuote attendēda est que pascalia festa sic in antiqs ꝓor/
dinauit vt tpe passiōis christi duplex. xiij. luna occurreret ad
agni immolationē ꝓsignata: vt in ꝓma christus sacrificiū ad
impleret legale ꝛ nouum institueret: ꝛ in secunda sedeo i sacri
ficium offerret vespertinū: vt vtrūq̄ tpe ꝓsignato .ꝑ huma/
na salute .ꝑficeret. quam nobis concedat ꝛc̄.

Replica. Jn ca. xxvj. cum postillator soluisset oēs difficultates circa cenam domini et esum agni pascalis moueri consuetas ꝑsertim a grecis. Burgēs. facit vnam longam singularem computationem in qua multa ponit multis dubia: cui placet videat. ꝛ finaliter in eodem ca. dicit quis fuerit ille hymnus de quo dicitur: Et hymno dicto ꝛc̄. Et dicit q̄ fuit magnū alleluia quod incipit a psalmo Lau date pueri vsq̄ ad Beati immaculati exclusiue. Idez dicit cir ca psalmum laudate pueri: si verum est placet. auctoritatez au tem ad id sacri canonis non habemus.

Glo. ordi.

Ir. 14. Mane aūt facto. Mat/theus ꝛ Marc⁹ ꝓtexuerūt nar/rationē de his q̄ cum dño acta sūt vsq̄ ad mane: ꝫ postea redeūt vsq̄ ad negationē petri narrādā: q̄ termi/nata redeūt iterū ad mane vt inde cetera ꝓterexent.

¶ Peccaui

Nico. de lyra

Mane aūt facto. Ca. XXVII Ostenso q̄liē passio xpi fuit p iu deoꝝ inchoata. hic oñdit q̄liter fuit p gētiles ꝓsumata. ꝛ diuidit i duas partes. quia primo describit ipsius christi crudelis occisio. secundo eius fidelis et deuota tumula tio. ibi: Cum sero factum esset. Prima adhuc in duas: qz pri/mo describitur ipsi⁹ christi iniqua ꝛdēnatio. secūdo ipsius sen tentie inique executio. ibi: Et postq̄ illuserūt ei. Jprima in q̄/tuor: qz primo describit ipsi⁹ christi coram ꝓside pūtatio. secūdo ipsius pre

§ vide q̄ solliciti i malo tota nocte vigilauerūt vt facerēt homicidiū.

a Mane aūt fa Ca. XXVII
b cto ꝓsiliū inierūt oēs ꝑn
cipes sacerdotum ꝛ seniores po/
puli aduersus iesum: vt eū morti
a ꝫ quem vinxerant in horto: vt Johānes ait:
c traderēt. † Et vinctū ꝙ adduxerūt
a ꝫ mos erat vt quem morti adiudicasient liga/rum iudici traderent.
d eum ꝛ trādiderūt pontio pilato

Nico. de lyra

ipsius pūtati diligens inꝛrogatio. ibi: Jesus aūt steriit. tertio innocentie eius declaratio. ibi: Per diē aūt solennem. q̄rto innocētis cōdēnatio. ibi: Videns aūt pilatus. Prima adhuc in duas: qz primo describitur ipsi⁹ christi presentatio: vt dictum est. secundo incidentaliē subditur iude desperatio. ibi: Tunc vi/dens. Circa ꝑmum ꝛ sic: Mane autez facto: qz a media nocte vsq̄ ad illaz ho/ram illuserunt eū cōspuendo ꝛ palmis cedendo: vt visum est. b Consilium inierunt ꝛc̄. nō enī ex testimonijs ꝓbabilibus habebāt aliq̄d vñ posset accusari coram pilato sicut reus mortis: ꝛ ideo vlterius ꝓsulebāt qualiter eū sicut dignū morte accusarent: vt patebit. j. Sequitur:
c Et vinctū adduxerūt. illi enī qui reputabant digni morte ducebāt coz iudice ligati. d Et tra. pō. pi. ꝑsi. Aliq̄ dicūt q̄ pilat⁹ erat .ꝑuū nomē ei⁹ cōpositum ex nomie matris que dicebat

A

† Mar. 15. a
Luce. 23. c
Job. 18. c

¶ a Peccaui tra.rē. Quasi in prāte sua esset mutare pse/curoꝛ sniam: licz aūt mutauerit volūtatē: tū p̄me voluntatis exitū nō mutauit. b Quid ad nos. Quid ad nos pertinet de hoc: tu videris: tu scias q̄d fecisti. vel q̄d videris pertinere ad nos? Quid ad nos pertinet p̄ciū acceptū. i. tu illud pbaueras. tu inde fac q̄d vis. Qui ad mortē peccāt tantā habēt ignorantiā ⁊ cecitatē: vt nec turbentur in scelerib⁹ suis: nec pnie dolore crucient. c Et piect' rē. Sicut pnia ei⁹ fuit ifructuosa: sic ⁊ ¶ oblatio in tēplo ē execrabilis. d Et abiēs. Hiero. Nihil pfuit inde egisse pniam p quā scel⁹ corrigere non potuit. Sed q̄ frater sic peccat in fratrē vt emēdare valeat q̄ peccauit pōt ei dimitti. Sinautē pmanet opa frustra voce assumit⁹ pnia. hoc est q̄d de eo dr: Et oro ei⁹ fiat i peccatū vt non solū emēdare neq̄erit pditiōis nephas: sed ꝓprij homicidij scelus addiderit. Leo papa. Sceleratioꝛ oīb⁹ o iuda ⁊ infelicioꝛ extitisti quem nō pnia revocauit ad dñm: sz desperatio traxit ad laqueū. Expectasses ꝓsolationez criminis tui: ⁊ donec sanguis xp̄i proīb⁹ effunderet infoꝛmis leti suspēdiū distulisses. e Nō licet eos. Vere colātes culicē ⁊ camelū gluti entes. si enī iō nō mittūt pecuniā i corbonā. i. in gaçophylatiū. i. inter dona dei: q̄ p̄ciuz sanguis ē: cur ¶ ipe sāguis effundit? ⁊ q̄d p̄mij ei⁹ si inde ager emit in sepulturā pauperū. f Emerūt ex illis. Alleg. Magnū mysteriū est i facto iniqtat'. Figulus est de⁹ in cui⁹ manu est ex eo dē luto facere aliud vas i honoꝛē: aliud in ꝓtumeliā. Ager ei⁹ seculū q̄d vniuersuz p̄cio ei⁹ emit vt ei cō moꝛtui sepelianē pegrini: non vtiq; isrl sz alieni q̄ in p̄cio sanguis xp̄i sepulti eternā requiē sortientur.

Illi quidē fecerūt alia volūtate vt eternū relinq̄rēt sue neq̄cie monimētū. Sz nos q̄ pegrini eramus a lege ⁊ ꝓphis: ꝓtaua coꝛ studia suscepim⁹ in salutē: ⁊ in p̄cio sanguis xp̄i reqescim⁹. g ¶ Per hieremiā. Hiero. Hoc nō i Hieremia: sz i Zacharia legit: tū alijs xbis. Legi nuper Hieremie apocriphū in q̄ ¶ verba scripta repperi. Sed tū magis mihi videt hoc sumptū de Zacharia moꝛe aplox q̄ xboꝛ oꝛdine p̄termisso: sensus tū de veteri testamēto pferunt.

¶ Per Hiere. ꝓphe. Sed ¶ in Hiere. nō inuenit: ¶ in Zacharia fere fm sensuz: nō fm verba. Ūñ quidā codices nō būt p Hieremiā sed tū p ꝓphetā. Tū secreto dei ꝓsilio factū est vt alo Matthei p Zacharia occurreret Hieremias: q̄ oēs ꝓphe vno spū sūt locuti: ita vt singla sint oīa ⁊ oīa singuloꝛ. Quare ¶ Matthe⁹ hoc emēdaret q̄ spū regente fecerat: vt p hoc āmoneremur tantā inter ꝓphetas esse ꝯcordiā: vt vni deputet ꝓgrue quod ab alio dr: Vel apud Hieremiā inuenit de empto agro: sed nō sub hoc nole p̄cij. Apud Zachariā de. xxx. argēteis ⁊ nihil de emptiōe agri. Utrūq; ¶ interp̄tat euāgelista ad ¶ q̄ de dño cōpletū est: ⁊ ꝓfert in vnū. xxx. argēteos: q̄ est in çacharia: ⁊ agꝛ emptū q̄ est in hieremia. Dr subdit: quem appreciauerūt rē. apud neutrū inuenit: sz ex ꝑsona euāgeliste accipiendū est: q̄ hoc ex reuelatiōe dñi cognouit ad hāc rē q̄ de p̄cio christi facta est hmōi ptinere ꝓphetiā. Liber q̄ppe empti agri apud hieremiā iubet mitti in vas fictile: ⁊ hic emit ager figuli de p̄cio dñi i sepulturā pegrinoꝛ. i. ad pmāsionē quietis coꝛ q̄ pegrinant cū dño ⁊ ꝑsepeliunt ei⁹ p baptismum. Mā ⁊ illā emptionē agri hoc significare Hieremie dñs dicit: q̄ erit pmāsio ō captiuitate liberatoꝛ i illa ēra. h A fi. if. rē. A quib⁹ min⁹ opoꝛtuerat: q̄ magnificare debuerāt.

¶ Tu es rex

†De.pe.di. 6.c.1.et.di. inter ¶ hir cū. i. añ fi.

†23. q.5. si nō licet in pn̄. De pe. di.3. iudas et.c.sceleratioꝛ.

Allego.

¶

†Zach.11.c

p̄sidi. Tūc videns iudas q̄ euz a
¶ magnitudinē anarticie ipierat' pōd⁹ excludit.
tradidit q̄ damnatus esset: pnia b
ductus retulit triginta argēteos c
p̄incipib⁹ sacerdotū ⁊ seniorib⁹
¶ quanto magis qui emerunt.
a dicens: † Peccaui tradens sanguinem iustum. At illi dixerunt: d
¶ emisse se audiunt: ⁊ tamen extra reatum se credunt: ⁊ in vendente scelus constituunt.
b c Quid ad nos? Tu videris. † Et p e
iectis argēteis in templo recessit:
¶ vt ostenderet se perosum celi ⁊ terre.
d ⁊ abiēs laqueo se suspēdit. Prin- f
cipes aūt sacerdotū acceptis argē
a ¶ oblatio impioꝛ abominabilis est dño que offertur ex scelere.
e teis dixerūt: Non licz eos mitte- g
¶ corbanā interp̄tat oblatio. ¶ in gazophylatiū.
re in corbonan: q̄ p̄ciuz sanguis
f est. Concilio aūt inito emerūt ex b †
illis agrū figuli in sepulturā pe- i †
¶ huius seculi.
grinoꝛum: propter hoc vocatus k
est ager ille acheldemach: † hoc ē
ager sanguinis vsq; in hodiernū
diē. Tunc impletum ē q̄d dictuz l
g est p hieremiā ꝓphetā dicētē: † Et m
¶ q̄ i zacharia: appēderūt. i. alij rei cōpauerūt.
acceperūt triginta argētos pre/
a ¶ b. l. b ¶ illi⁹ christi. c ¶. l. me. d ¶. i. nō pluris p̄cij me facientes q̄s vile mancipium.
cium appreciati q̄s appreciauerūt a filijs israel: ⁊ dederunt eos n
b o
¶ cōstituti mihi reuelauit.
in agrū figuli sicut cōstituit mihi p
dñs. † Jesus aūt stetit añ p̄sidē: q
⁊ interrogauit eū p̄ses dicens:

dicebat pila: ⁊ patr' q̄ dicebat atus. Pontius aūt cognomē ei⁹: qz fuerat iudex missus a romanis ad insulā pontianā. ¶ aūt diffuse hr̄ in q̄dā legēda q̄ vocat aurea: sz qz ibi multa dicunt de ¶ que vident prima facie falsa: q̄. ꝓpter pli⁹itatē omitto. ideo aliter dicendū q̄ pōtius erat ꝓpriū nomē ei⁹. q̄ pt⁹ ex duob⁹. ꝑmo qz postponit cognomē ⁊ nō ꝓponit ꝓprio nomini saltē de cursu cōi. Scōo qz ¶ nomen satis cōe est in burgundia vnde iste pilat⁹ erat oriūdus. erat ei natiōe lugdunensis: vt dicit magister i hist oꝛijs. ⁊ idē dicit Josephus libꝛo antiq̄tatū. pilat⁹ autē erat ei⁹ cognomē. preses aūt erat nomē officij sui: ⁊ dr a p̄sidēdo: qz p̄sidebat iudeis ibidē missus a romanis. a Tūc videns. Hic incidentalit subdit inde desperatio cū dr: Tunc videns iudas q̄ eū tradidit q̄ dānat⁹ esset. hec aūt desperatio ꝓcessit ex duob⁹. Primo ex magnitudine sceleris: tradendo ad mortē illū cuius tātā sanctitatē expert⁹ fuerat. Scōo qz dānationē suā audierat a xp̄o: vt dictū est ca. prece. quē sciebat ꝓpham verissimū. b Penitētia ductus. infructuosa tū: qz erat sine spe venie: sicut de bis q̄ sunt in inferno dr Sap. v. Vicētes intra se pniam agentes. c Retulit triginta argenteos pn̄. sacer. rē. ex q̄ pt⁹ q̄ cupiditas sua nihil valuit sibi. Sequitur:

d At illi dixerūt: q̄d ad nos. q. d. non curam⁹ si peccasti vel nō. e Tu videris. i. ad te ptinet videre factū tuum.

f Et abiēs laqueo se suspēdit. ex desperatione: ⁊ in ¶ plus peccauit q̄s in tradēdo christū: vt dicit Hiero. cui⁹ rō est: qz i traditione christi peccauit ꝓtra ei⁹ būnitatē directe: sed in desperatiōe illa peccauit directe ꝓtra eius diuinitatē: qz contra infinitatē diuie miseꝛie. Sequitur:

g Non licet eos mittere in coꝛbonā. coꝛbon hebꝛaice idem est q̄d oblatio. coꝛbonan aūt erat locus ad ponendū oblationes factas in tēplo ꝓ reparatiōe templi ⁊ alijs necessarijs. magna igit apparet sacerdotū excecatio q̄ occisionē christi reputabat sibi licitā: imo tanq̄ sacrificiū deo facerēt: ⁊ tū p̄ciū venditiōis ei⁹ reputabāt nepharium ⁊ indignū applicari ad vsus templi. h Cōsilio aūt inito eme. ex eo agruz figuli. q̄ ille cui⁹ ille ager erat figulus fuit: ideo sic vocabat: vel forte qz ibi erat terra apta ad faciendū vasa fictilia. i Jn sepulturā pegrinoꝛū. q̄ nō habebāt ꝓpriū sepulchꝛum.

k Propter ¶ vocat⁹ est ager ille acheldemach rē. hoc ex dei ordinatiōe factum est ad memoriam perditionis iude ⁊ passionis christi. l Tūc impletū est quod dictum est p Hiere. qz fm q̄ dicit Hiero. licet auctoꝛitas sequēs nō sit in libꝛo Hieremie q̄ habem⁹: tamē Hiero. vidit auctoꝛitatē istam de verbo ad verbuz in quodam libello hebꝛaico qui dicebatur esse Hieremie prophete. multi enim libri prophetaruz non habent. vel aliter li Hieremiam non est de textu: vt dicit Hiero. nec etiā in antiquis libris est: ⁊ tunc q̄d dr per prophetam intelligere debemus Zachariam: quia Zach. xi. habetur ista sententia licet verba aliquantulum sint mutata. m Et accepe. tri. argen. pre. appreciati. i. ipsius christi. n Quē appreciauerūt a filijs israel. qz istud p̄ciū fuit constitutū inter iudā et sacerdotes qui erant de filijs israel. o Et dederūt eos in agrum figuli. hoc est pro agro figuli. p Sicut ꝓstituit mihi dñs. hoc est additum ab euangelista. quia ista predicta erant a deo p̄ordinata. q Jesus autē stetit. Hic ponit ipsius p̄tati interrogatio. Ad cuius euidentiā considerandū q̄ iudei accusauerūt christū coꝛā pilato de trib⁹: vt habet Lu. xxiij. Primum fuit q̄ subuertebat gentē iudeoꝛ a cultu legis. Scōm q̄ auertebat populum a redditione tributi imperatoꝛi romano. Tertiū q̄ dicebat se esse regē: ⁊ sic volebat sibi vsurpare regnū. We primo nō curauit pilatus: quia erat homo gentilis: ⁊ ideo non curabat de obseruatione seu violatione iudaice legis. Secundū sciebat esse falsum: quia audiuerat a christo responsuz fuisse iudeis: Reddite q̄ sunt cesaris

Luce.23.a a Tu es rex iu. Scdm Lucā duo obiecerāt. scz q̄ phibebat dari censuz cesari: ⁊ q̄ diceret se regē. De regno ergo pilat⁹ qr nescit interro/
ibi. 20. d gat. de tributis qr audierat eū respōdisse: Reddite que sunt cesar̄ cesari. q. apertū mendaciuz
Dar.15.a inuidiox negligit. vnō Marc⁹: Et nō erāt cōuenientia testimōia eorū. In hoc q̄ pilat⁹ nihil aliud criminis inrogat nisi an sit rex iudeox: arguunt impietatis iudei q̄ nec falso inuenire potuerūt qō obijcerent saluatori.

b Tu dicis. Sacerdoti. q. de preterit⁹ respōdit: qr lex oīs vēturū christū p̄dicauerat. Tu dixisti. q. venturū xp̄m ex lege ipse dixisset: Huic legis ignaro dr: Tu dic⁹. qr p fidē p̄sent⁹ confessiōis sal⁹ gentiū ē. Nota q̄ pilato aliq̄ ex pte rndet q̄ inuitus ferebat sniaz. pharisēos xo idignos suo sermone iudicauit.

c Qui di. bar. Barrabas i euāgelio fz beōs filⁱ pris vl mgr eox interp̄tat. Ipe est
Joh.8.f antixp̄s quē illi xpo p̄ferunt. qb⁹ dr: Vos ex pre diabolo estis. Pilat⁹ q̄ os malleator⁹ interp̄tat: diabolū significat: q̄ ē malle⁹ vniuerse terre p quē dns vasa sua p̄mittit. pbari ⁊ ad vltimū p̄terit qū in extrema dānatiōe p̄fringet. d Quē vul. ⁊c. Populo volēs satisfacere dat optionē: q̄uis nō dubitet christū eligendū sciēs p̄ inuidiā traditum. e Qui dr christ⁹. Idē qd Marc⁹ ait regē iudeox q̄z rex christ⁹ vocabatur.

f Pro tribunali ⁊c. Tribunal sedes iudicū: vt solū regū: cathedra doctox. g Uxor eius. Uxor viri gentil⁹ hoc in visione ītelligit: qō iudei vigilātes intelligere noluerūt.

h Nihil tibi ⁊c. Mūdemū diabol⁹ ītelligēs p christū se spolia amissuz: sicut p̄mū p mulierē mortē itulit: ita mō p mulierē vult christū de manib⁹ iudeox liberare: ne p mortem eius mort⁹ amittat impiuz.

i Barrabā ⁊c. Filiū diaboli elegerunt pro filio dei: vt saluatorē cū sua salute pderēt ⁊ p/ditorē liberarēt q̄ sua petitio bodie etiaz heret eis amissa gēte ⁊ loco ⁊ libtate: qz datorē libertatis pdere volnerūt. k Quid faciam ⁊c. Multas q̄rebat occasiōel vt eū cū beniuolētia ppli liberaret. Pdo latronē iustō pferēs. Deinde: Quid q̄ faciaz de iesu q̄ dr christ⁹? Et cū

a Tu es rex iudeoruz? Dicit illi ie/ a
⁊ sic rgat vt p̄mo ei⁹ calūnie non pareat: ⁊ tū verum dicat.
b sus: Tu dicis. †Et cū accusarē⁊ a b
p̄ncipib⁹ sacerdotū ⁊ seniorib⁹:
⁊ verū pariētie der exemplū: sicut flagellatus ante ira modo silet accusatus.
nihil respōdit. Tūc dicit illi pila/ c
a ⁊ ethnicus est qui cōdemnat iesum: sed causam refert in populū iudeorū. d
tus: Nō audis quāta aduersuz te
a ⁊ ne crimen diluens dimitteret⁊ a p̄/side: ⁊ crucis vtilitas differretur.
dicūt testimōia? Et nō respondit †
ei ad vllū verbū: ita vt miraretur e
p̄ses vehemen⁊? †Per diē aūt so f
a ⁊ non imperiali sanctione: sed ductus populi cō suetudine cui placere volebat.
lennē cōsuēuerat p̄ses dimittere g
pp̄lo vnū vinctū quē voluissent.
a ⁊ ꝓpter seditionē ⁊ homicidiū.
† Habebat autem tunc vinctum h
a ⁊ vulgatū in malicia. b ⁊ barrabas filⁱ magistri: vel barrabas filⁱ patris: qō rectius.
c insignez q̄ dicebaⁿ barrabas. Cō
gregat⁹ g illis dixit pilat⁹: Quē i
vultis dimittā vobis: barrabaz:
an iesum q̄ dicit christ⁹? Sciebat k
⁊ timentes: ne omnes crederent in eum.
enī q̄ p inuidiā tradidissent euz.
⁊ in pilato ⁊ vroze ei⁹ christū iustū cōfitentibus gentilis populi testimoniū est. ⁊ vel in.
f Sedente autez illo p tribunali: l
g misit ad eū vxor ei⁹ dicēs: Nihil m
tibi ⁊ iusto illi? Multa enī passa n
suz hodie p visuz ꝓpter eū †Prin o
a ⁊ egressa est inimicias a senioribus ⁊ iudicib⁹.
cipes aūt sacerdotū ⁊ seniores p/
i suaserūt populis vt peterēt bar/ p
rabam: iesuz vero pderēt. Respō
dens aūt p̄ses ait illis: Quē vul
tis vobis ō duob⁹ dimitti? At il
li dixerūt: Barrabā. †Dic ill⁹ pila/
k tus: Quid igit faciam de iesu q̄
⁊ qui rex vester est.
dr christ⁹? Dicūt oēs: Crucifiga/
a ⁊ vt vxor mādauerat: nihil tibi ⁊ iusto illi.
tur. Ait illis p̄ses: Quid enī ma q
⁊ ignro pl⁹ audiebāt q̄ pilat⁹ veller eū liberare.
li fecit? At illi magis clamabant r
dicentes: Crucifigat. Uidēs aūt s
a ⁊ i. rebellionis crimē ei cōtra cesarē impingeret. t
pilat⁹ qr nihil ꝓficeret sēd magⁿ v

sunt cesar̄ cesa. ⁊c. vt. ⁊. habitū est. xxij. De tertio aūt inrogauit ipm christū: qr ⁊tra imperatorē videbaⁿ eē directe q̄ aliqs diceret se esse regē iudeorū q̄ fuiebāt imperatori romano sub tributo. ꝓpē qō romani abstulerāt a iudeis nomē regū a tpe pōpei. ⁊ ꝟ est qō dr hic: Et inrogauit eum p̄ses di. Tu es rex iudeox? a Dixit illi iesus: tu dic⁹. s. veritatē: qr nō negauit se esse regē: ⁊ magⁿ ꝓsensit. verūtū exposuit dictū suū dicens: Regnum meum nō ē de ꝟ mūdo: vt hr̄ Joh. xviij. et in ꝟ satisfecit pilato: qr regnū imperatoris nō pōt eē nisi in hoc mūdo: ⁊ sic regnū christi nō erat ꝓtrariū imperatori. b Et cū accu. a p̄n. sacer. ⁊ senio. de aliis⁹ q̄ dicta sunt q̄ exp̄ssius tanguntⁿ Lu. xxiij. c Nihil rndit. tū qr manifeste falsa erāt ⁊ rnsione indigna. tum qr volebat implere illud qō erat scptū de eo Esa. liij. Sicut agn⁹ coram tondēte se obmutescet ⁊ nō aperiet os suū. d Tūc dicit il. pi. ⁊c. eadē rōne nō rndit ei ⁊ iterq̄ nolebat impedire passionē suā. Seq̄tur: e Ita vt mi. p̄. vehe. de christi patiētia sic tacēdo: cū oīa q̄ ꝓtra eū dicebaⁿ posset exuflare vno verbo.
† Mar.15.a Joh.19.b
f Per diē aūt solēnē. Dic ꝓfr ponit⁹ innocētie christi declaratio: ⁊ prio oñdit ei⁹ innocētia. scdo iudeorū resistētia. ibi: Principes aūt. Pria i duas: qr innocentia christi ꝑmo declarat⁹ de xpo iudic⁹. scdo ex testimonio sue vroxis. ibi: Sedēte aūt. Ad euidētiā pri me part⁹ aduertēdū q̄ in fauorē iudeox ꝓcessum erat a romanis vt in solēnitate pascali dimitteret vn⁹ incarcerat⁹ ⁊m volūtatē eox in memoriā liberatiōis eorū de egypto: qr in solēnitate pascali fiebat mēoria illius bñficij. pilat⁹ aūt sciebat eos cupidos de obtēnēda illa ꝓsuetudie. ex altera pte volebat christū liberare: iō ꝓposuit eis optionē dicēs: q̄ liberaret eis iesuz vel barrabā: ⁊ nullū aliū. p ꝟ subtilit⁹ credēs liberare christū de ꝓsensu eox: qr nō credebat aliq̄ mō q̄ peterēt liberationē barrabe: qr erat hōicida ⁊ seditiosus ⁊ pessim⁹: vt hr̄ Lu. xxiij. ⁊ iō credebat q̄ p̄eligerent liberationē iesu: ⁊ ꝟ est qō dr: Per diē aūt solēnē: nō quēcūq̄z ꝭz in solēnitate pascali: vt dictū ē. g Cōsueuerat p. po. di. vnū victū. rō dicta ē. h Habebat au. tūc vin. insignē. dr aūt ꝟ insignis nō nobilitate generⁿ ꝭz ex famositate sui criminis: qr etiā bonū ad mala trāfferim⁹: vt dr. v. metaph. sicut aliqs dr bon⁹ latro. ita pōt dici insignis. Sequit: i Quē vult. di. vo. bar. an ie. ⁊c. q. d. nullū aliū habebit⁹: ⁊ p ꝟ credebat liberare iesuz: vt dictū ē. cui⁹ rō subdit: k Sciebat enī q̄ p inui. tra. eū. qr publice arguebat vitia sacerdotū ⁊ phariseox. l Sedente. Hic declarat⁹ innocētia christi p testimoniū vroxis pilati. Ad cui⁹ euidentiā sciendū q̄ diabol⁹ q̄ captionē christi p̄curauerat p iudeos p aliq̄ signa ꝑpendit q̄ ip̄e esset xp̄s christus: ⁊ p ꝓfs q̄ p eius mortē spoliaret infern⁹. ꝟ aūt ꝑpendit p ei⁹ patientiā: ⁊ p scripturaz impletionē: et forte p scōz patrū i limbo existētiū exultationē: ⁊ iō mortē christi ipedire volebat p vroxē pilati: cui⁹ ꝑces efficaces credebat in ꝓspectu viri sui. ⁊ ꝟ est qō dr ꝟ: Sedēte aūt eo p tribunali: iudicādo. s. xp̄m. m Misit ad eū vx. di. Nihil tibi ⁊ iusto illi. q. d. nullo mō cōdēnes eū ꝭz magⁿ eū dimitte. n Multa enī pas. suz hodie p vi. p. eū. qr diabol⁹ apparuerat ei monēs eā terroriz⁹ ad liberationē christi. vtrū aūt talis apparitio fuerit ei facta i somno vl vigilia exp̄sse nō habet hic. videt tū q̄ fuerit in somno p ꝟ q̄ ꝟ dr p visum. christ⁹ enī fuit p̄sentat⁹ pilato valde mane: vt dictū est i p̄ncipio huius ca. ⁊ ideo probabile est q̄ vroz eius iacebat adhuc in lecto: quia dñe non solent ita mane surgere sicut viri sui. o Principes. Descripta christi innocentia: hic subiungit iudeox resistentia. intantum enim odiebant eū q̄ p̄elegerunt liberare hoiem pestiferū ne christus liberaret. ⁊ hoc est qō subditur hic: Principes sacerdotū ⁊ seniores psuaserunt populo: falsas rōnes inducendo. p Ut peterent barrabā ⁊c. ⁊ ptz vsq̄ ibi: q Quid enī mali fecit. q. d. nō allegat⁹ eām sufficiētē sue mort⁹. r At illi magis clamabant. p clamorē aūt ⁊ tumultū ppli voluerūt obtinere qō nō poterāt p rōnes hr̄e dicētes: s Crucifigat. i. morte turpissima ⁊ acerbissima moriat. t Uidēs aūt. Declarata christi innocētia: vt visū ē: ꝟ ponit ip⁹ innocēt⁹ iniusta ꝺdēnatio q̄. p̄cessit ex pte iudic⁹ ex timore ne si dimitteret eū ꝓtra clamorē ppli accusaret⁹ postea ad cesarē. ⁊ ꝟ est qō dr hic: Uidēs aūt pilatus q̄ nihil ꝓficeret: ofendendo christi innocētiā ad ei⁹ liberationē. v Sz magis tumult⁹ fieret ppli. s. clamātis ad ꝓtrariū p seductionē sacerdotū: vt visuz est.

L
† Mar.15.a Luce.23.c
† Mar.15.a Luce.23.c
† Mar.15.a Ibid6.18.g
† Mar.15.a Luce.23.c Joh.18.g Act.3.c
† Mar.15.a Luce.23.c

Accepta

dicerent: crucifigat: nō statim accępit: sed iuxta suggestiōne vxoris ait: qd enī mali fecit? Quo dicto pilat⁹ absoluit christū. a Lauit man⁹. Gentilē ꝓpm ab impietate iudeoꝝ alienū designās: q̄ clamauerūt: crucifige crucifige eū. b Sanguis ei⁹ su. ꝛc. Perseuerat vsq; hodie impīcatio: ꝛ sanguis christi nō auferꝫ ab eis. c Tūc dimi. il. bar. Barrabas latro seditiosus ꝛ homicidioꝝ auctor dimissus est ꝓpter iudeoꝝ. Ysido. diabol⁹ q̄ iā olim ob superbiā a patria luc⁹ expulsus: ꝛ in tenebrarū carcere fuerat missus. Et iō iudei pacē hr̄e nō p̄nt: qz seditionū p̄ncipē eligere maluerūt. Uel barrabas typus gerebat antichristi. d Jesum xo flagel. Jdeo credēdus ē pilat⁹ iesum flagellasse ꝛ militib⁹ ad illudendum dedisse: vt satiati penis ei⁹ ꝛ oppꝛobrijs iudei mortē ei⁹ vltra non sitirent. Jesus xo. Seruiēs romanis legib⁹ q̄ crucifigēdos pri⁹ iubent flagellari. e Chlamydem coccī. Quecunq; fecerūt licet alia mēte: tñ nobis sacra dederūt. Chlamydē idē est qd Marc⁹ dicit purpuraz in q̄ christi caro passionibus obiectis insinuat. vñ ꝓpha: Quare ḡ rubꝝ ē indu. ꝛ. Jn spinea corona nr̄oꝝ susceptio pctōꝝ: q̄ p spinas notāt. Jn calamo venenata occidit aialia. Juxta Lucā apud herodē alba veste induit: in q̄ innocētia ꝛ castitas assūpte hūanitatis exp̄mit: ꝛ glia regni imortalis quā p passionē accepit. Ul induit purpura. i. sctis martyrib⁹: alba veste alijs sctis. Quia vero solet calamo scꝛptura fieri: caput christi peutiūt calamo q̄ dīnitati illi⁹ cōtradicētes: errorē suū aucte scꝛpturę sctē ꝛ firmare conant. Jn faciē spuūt q̄ iesus i carnē venisse denegāt. Ut illi falso adorabāt: ita hodie q̄ credūt ꝑ puersis actib⁹ xba ei⁹ ꝛ ꝓmissa regni despiciūt q̄si fabulosa. Hiero. Jn chlamyde coccinea opa gētium cruēta sustētat. Jn corona spīea maledictū soluit ātiquū. Jn calamo venenata occidit aialia. Ul calamū tenet i māu vt sacrilegiū scriberet iudeorum.

Jn suis vestib⁹ nō illudit: sed i his q̄ ꝓpter pctā nr̄a portauit. Cū crucifigereꝫ suū recipit ornamētū statim: qz elemēta turbant: ꝛ creatoꝛi testimoniū dat creatura.

f Exeūtes aūt. Primo dns crucē suā portauit: qđ Iobes refert anteq̄ iste veniret obuius cui imposita ē. Et ꝑ ꝓpno ordie mysterij: qz christ⁹ passus est ꝓ nob no. re. exē. vt sc. ve. e. Et qz simon de cyrenis ē: q̄ ē i lybia: ꝓ eū gētes signāntur q̄ ꝓmo pegrini a testamēto dei: nūc obediendo cines sunt ꝛ domestici dei ꝛ heredes. Simon enī obedīēs. cyrene heres interꝓtat. Qui bñ de villa venit. i. de gētilitate. Villa grece pag⁹: vñ pagani: q̄ a ciuitate dei sunt alieni: q̄ relict⁹ paganis ritib⁹ passiōis vestigia imitant. Uel in dño figurant: q̄ spōte portāt crucē dñi. i simone q̄ inuiti.

g Cyreneū. Ecce nō hebre⁹: ꝑ alienigena oppꝛobrio christi subdit: vt plenitudo sacꝛoꝝ trāsire a circūcisiōe ad p̄putiū oñdat. h Golgatha. Syrū ē: ꝛ iterꝓtat caluarie: nō ad calnitiū ade quē mētiūt ibi sepultū: ꝑ ob decollati onē dānatoꝝ. Ad q̄ iuxta ebron i libro iesu legit⁹ sepult⁹.

Loca sunt fozis portaz in quibus capita truncabantur dānatozum. Et caluarie: hoc est decollatoꝝ sumpsere nomen. Quasi ergo noxius inter noxios.

a ꝟ q̄dām cōrestās: ego innocēte volui liberare.

a tumult⁹ fieret: accꝑta aqua lauit man⁹ coꝝ populo dicēs: Jn ꝟ nō in hoc deū fallit: particeps est: sed innocentior illis qui dicit: Crucifige crucifige. † nocens ego suz a sanguie huius a ꝟ ego mister sum legū: vra vox sanguinē fudit. iusti: vos videritis. Et respōdēs ꝟ culpa ꝛ pena.

b vniuersus ppls dixit: † Sanguis ꝟ vñ p Esaiā: Si leuaueritis man⁹ ad me: non exaudiā: man⁹ enī vre sanguine plene sunt. eius sup nos: ꝛ super filios nr̄os. c d † Tunc dimisit illis barrabam: ie b+ ꝟ a pilato vt Johānes ait. ꝟ ideo flagellarum vt nos a flagellis liberemur. sum xo flagellatū tradidit eis vt crucifigeretur. † Tūc milites prę d+ sidis suscipiētes iesū i prętorio cō e ꝟ qz obijciebatur ei ꝙ vsurpasset imperiū in populo iudeoꝝ illusionibus hoc ostendunt. gregauerūt ad eū vniūsā cohortē. a ꝟ proprijs vestimētis. b ꝟ pro purpura qua reges vrebantur. e Et exuētes eū: chlāmydē coccieā f g circūdederūt ei. Et plectētes coro h ꝟ pro diademate. nā de spinis posuerūt sup caput k ꝟ pro sceptro. eius: ꝛ arundinē in dextra eius: l ꝟ adorant vt regem. ꝛ genuflexo ante eū illudebāt ei m dicētes: † Aue rex iudeoꝝ. Et expu n o entes in eū: acceperūt arūdinē: p et percutiebant caput eius. Et q postq̄ illuserunt ei exuerunt eū r chlamydem: ꝛ induerunt eum ve s stimentis eius: ꝛ duxerūt eū vt † f crucifigerent. † Exeūtes aūt inue t+ s nerunt hominē cyreneū nomine simonē: hunc angariauerunt vt tolleret crucē ei⁹. † Et venerūt in v ꝟ vbi erat area dānatoꝝ ibi sunt vexilla martyrum. h locū qui dicit golgatha qđ ē cal ꝟ decollatoꝝ. ꝟ q̄ oēs cōuersi sē ei i amaritudies. uarię loc⁹. † Et dederūt ei vinū bi r+

a Accepta aq̄ la. ma. co. ꝓ ho ad hoc vt iudei totū pctm̄ super se accipent ꝛ ipe imunis esset a pctō: sed ꝑ nō sufficit ad oīmodaz ei⁹ excusationē: qz cū esset iudex tenebaꝫ ex officio suare iusticiā: ꝛ iō grauit peccauit faciēdo ꝓtra eā ad hūdū ꝓpli feruozē: min⁹ tñ pcecauit q̄ iudei: qz ei⁹ motiuū fuit minus malū. iudei enī ad occidendum christū moti sunt ꝙ rancozē ꝛ odiū. pilat⁹ aūt ꝓpter timozē cesaris ꝛ fauozes iudeoꝝ habendū. b Tunc dimisit illis barrabā. facta rōsione a iudeis q̄ totum pctm̄ recipent sup se ꝛ filios suos.

c Jesum aūt flagellatū tradi. eis ꝛc. licet ista flagellatio christi ponaꝫ hic post sniam iudicis: tñ fuit añ facta: vt habet Job. xix. qz ad hanc intentionē eū ꝑcepit pilatus flagellari ꝛ illudi vt iudei essent satiati sanguine ei⁹ videtes eū sic punitū etiā vltra ꝓdignū. ꝛ iō ponit hic ōsp̄ recapitulationē. d Tūc milites. i. post flagellationē imediate ꝛ añ sententiam.

e Suscipiētes ie. in ꝓto. ꝛc. vt mag⁹ illi illuderēt in loco patēti ꝛ coā multitudine. f Et exuētes eū. s. vestimētis suis.

g Chlamydē coccineā. i. rubeā in similitudinē purpure q̄ vtunt reges. h Circūdederūt illi. ipm vestiēdo. i Et plectentes coronā de spinis. i. de iunc⁹ maris ad modū spinaꝝ acutis: ꝛ ego q̄ hec scripsi audiui a quodā q̄ fuerat vltra mare cū sctō Ludouico rege francie ꝙ illi⁹oze maris senserat puncturas iuncoꝝ ꝑ sotulares ītes medios. k Posuerūt sup caput eius. ꝑ similitudinē cozone regie. l Et arundinē in dextera eius. ꝑ sceptro regio. m Et genufle. añ eū il. ei. facto silr ꝛ verbo. vñ sequit: n Ue cētes: aue rex iudeoꝝ. q. d. voluisti regnare ꝛ nō potuisti: ꝛ sic eoꝝ illusio accusat⁹ oni iudeoꝝ cozespōdebat. o Et expuentes in eū. tanq̄ in psonā ꝓteptibilem ꝛ vilem. p Acceperūt arundinem. de manu ei⁹. q Et pcutiebāt caput eius. ꝛ rōne ꝓtempt⁹ ꝛ rōne doloris infligēdi: qz ex tali pcussione aculei cozone ītrabāt caput ei⁹. r Et postq̄. Postq̄ deseripta est ipius christi ꝓdēnatio iniusta. ibi: ꝓpter ponit inique sententie executio. ꝛ primo ponit ipius christi iudicati crucifixio. secūdo crucifixi illusio. ibi: Pretereuntes. tertio illi⁹ expiratio. ibi. A sexta aūt hora. Circa christi crucifixionē q̄ttuoꝝ tanguntur: loci vtilitas: iudeoꝝ crudelitas. ibi: Et dederunt. militum cupiditas. ibi: Postq̄ aūt. latronum societas. ibi: Tūc crucifixi sunt. Circa ꝓmum dicit sic: Et postq̄ illuserūt ei exuerūt eū chlamydē: qz chlamydē illā coccineā imposuerāt sibi solū ad deridendū eū sicut regē falsū.

s Et induerūt eū vestib⁹ ei⁹. qb⁹ spoliauerūt eū: vt p dictū est: ꝛ ꝑ fecerunt vt ducetus ad mortē mag⁹ cognosceret in ꝓria veste q̄s in aliena. t Exeūtes aūt inuenerūt hoīem ꝛc. ꝑ nō est ꝓtra id qđ dicit Job. xix. Et bajulās sibi crucē ꝛc. ipe enī ꝓmo portauit crucē suā qñ exiuit ꝺ domo pilati: vt dic Johānes: ſz qz erat fatigat⁹ ex pꝛecedēti labore ieiunijs ꝛ vigilijs: ideo milites coegerūt simonē ad portandū ei⁹ crucem vt citius posset puenire ad locū crucifixionis. vt dicitur hic.

v Et venerūt in locū q̄ dicit golgatha: qđ est caluarie locus. Ille locus nō est sic noiatus a caluaria ade ibi sepulti: vt dicūt alīq̄: qz adam fuit sepultus in ebron: vt habet Josue. xiiij. ꝓpter qđ ebron dicebat antiq̄tus cariatharbe. i. ciuitas quattuoꝝ: qz q̄ttuoꝝ magni patriarche sunt ibi sepulti cū vxoꝛib⁹ suis. s. adam ꝛ eua: abraam ꝛ sara: isaac ꝛ rebecca: iacob ꝛ lya. Dicit ergo caluarie loc⁹: qz locus ille erat plenus capitibus mortuoꝝ q̄ ibi decollabant: quia ibi malefactoꝛes puniebant: ꝛ sic ptz loci vilitas in quo christ⁹ crucifixus est. x Et dederūt. Hic ꝓnter ponit iudeoꝝ crudelitas cum dicit: Et dederunt ei vinū cū felle mixtū. Johānes aūt dicit q̄ dederunt ei acetum. Ad euidentiā aūt huius considerandū q̄ aliqui

a Cum felle mixtū. Ali⁹ euāgelista dicit myrrhatū: id ē amarissimū. et potuit vtraq; esse cōmixtio fellis ⁊ myrrhe. b Et cū gust. nō. Hoc marc⁹ tacet: noluit bibere. ℞ est qđ marc⁹ ait: nō accepit. s. vt biberet. c Diuiserūt. Hoc iohānes distinct⁹ vestimēta in q̄ttuor ptes: vt ecclesia in quattuor ptib⁹ mūdi signet. Tunica sortita significat oīm partiū vnitatē vincula charitatis q̄ sorte. i. grā dei ꝓueuit nō humano arbitrio. d Causā. Ꝓro q̄ eū iudei pilato tradiderūt. Rex p crucē nō ꝑdidit: ſ ꝓfirmauit ip̄erīū velīt nolint iudei. e Un⁹ a dextris nō. Un⁹ a dextris: p quē significat̄ mortificatio carnis pro celesti glia: vn⁹ a sinistr⁹: p quē itez significat̄ mortificatio carnis ꝑ aliq̄ mūdi cā. f Blasphemabāt e. Ꝓdictum erat in libro sapie: Morte turpissima ꝓdemnemus eū. Erit enī respectus in sermōibus illi⁹. Si enī vere fili⁹ dei est suscipiet illū de manu ꝓtrariox suox liberabit illū. Quia ergo crucifigebat ⁊ nō liberabat: credebāt illū nō esse dei filiū. ꝓterea pendēti in ligno insultant ⁊ caput agitant. g Si fili⁹ dei es. Si insultantib⁹ cedēs descēderes ꝺ cruce: virtutē patiētie ſ demōstraret. h Et credimus ei. Fraudulēta, ꝓmissio. Maius facit surgens de sepulchro ⁊ nō creditis: si ergo de cruce descenderet non credere tis. Sed ℞ demones imiserūt: statim enī sēfellit virtutē crucis: et suas vires fractas: ⁊ ℞ agūt vt de cruce descēdat. ſ sciēs ℞ dñs ꝑmanet vt diabolū destruat. i Idipsuz. Hiero. Ꝓrius vteraq; blasphemauit: deinde visis signis vnus credit. Ita vteraq; ꝓpls deū pri⁹ blasphemauit: ſ alter signis territus penituit: ⁊ nūc iudeos arguit. Usitate ꝺ: ⁊ rustici insultant mihi: si vn⁹ hoc facit. Ita ⁊ hic. Lucas enī ait vnū fideliter dixisse: Memēto mei do. dū nē.

Moralē sctē crucis figurā describit ꝑaul⁹ vbi ait: In charitate radicati et fundati: vt possitis cōprehendere cum omnibus sanctis: que sit longitudo: latitudo: sublimitas et ꝓfundū. Cognoscere etiā supeminētē scientie charitatē xp̄i. In latitudine q̄ppe opa charitatis significat. In lōgitudine ꝑseuerātiā ꝓuersatiōis sancte vsq; in finē. In altitudine specie celestiū ꝓmiox. In ꝓfundo inscrutabilia indicia dei. Quādo ista grā inter homines venit: ⁊ hec coaptant sacramēto crucis: vt in latitudine accipiat̄ transuersū lignū quo extendunt manus. ꝓter operū significationem. In longitudine ab ipso vs q̄ in terrā vbi totū corpus erat significat̄ ꝑsistere. i. longanimiter ꝑmanere. In altitudine ab ipso transuerso ligno sursum versus vbi caput erat: ꝓter spectationē supernox ne illa bona opa: et in eis ꝑseuerantia ꝓp̄ bñficia dei terrena ad tēporalia facienda credat̄: sed ꝓp̄ illud sempiternū qđ desup speret fides q̄ p dilectionē operatur. In ꝓfundo autē pars illa que in terra abdita de fossa latet: sed inde cōsurgit omne illud qđ eminet. Sic ex occulta dei volūtate vocat̄ hō ad participationē tante gratie. alius sic: ali⁹ aūt sic: sup eminētē xo scientie charitatē christi eā. ꝑfecto vbi pax illa ē que ꝑcellit omnem intellectū. k A sexta aūt hora. Nota sole a cētro mūdi recessuro crucifigit̄ dñs: qz ꝓp̄ pcā mortl⁹: ⁊ adaz p⁹ meridiē cū peccasset voce dñi audiuit: ⁊ ordo est rōnis: vt quo tpe ꝑuaricāti ade clausit: eo tpe penitēti latroni

ſ tanuam

Par.15.b

ꝑb.19.d

Sap.2.d

ſ vl'ꝑ amaritudine. ſ gustauit quidē morte ad hora: sed tertia die resurrexit.

a b bere cū felle mixtū. Et cū gustas/ a
set noluit bibere. Postq; āt cru/ b
c cifixerūt eū: diuiserūt vestimēta c†
ei⁹ sortē mittentes: vt adiplerē d
q̄ dictū ē ꝑ ꝓphetā†. Diuiserūt e

ſ tunicā inconsutilem.

sibi vestimēta mea: ⁊ sup vestē
a ſ diligentia hec nobis ꝓfecit vt aptior virg re
meā miserūt sortē. Et sedētes sēr/ f
surrectiōis appareat. b ſ pilat⁹ ⁊ ministri.
uabāt eū. †Et ipōsuerūt sup caput g
d eius causam ipsius scriptā. Ihc ē
iesus rex iudeoz̄. Tunc crucifi/ b†
xi sunt cū eo duo latrones: vn⁹ a

a ſ nō in via veritatis pedē ponēres.

e dextris et vn⁹ a sinistr⁹. †Pret̄r i†
a ſ sicut mobiles gressu corpox ita ⁊ mente ita
f eūtes aūt blasphemabāt eū mō k
ſmōe ſ vatu⁹ ppl's cōcordat voci falsox restiū
uētes capita ⁊ dicētes: Uah q̄
destruis tēplū dei ⁊ in triduo il/ l
g lud reędificas. † Salua teipz: Si ł
fili⁹ dei es descēde ꝺ cruce. †Simi/ m
liter et ⁊ ꝓncipes sacerdotū illudē
tes cū scribis ⁊ seniozib⁹ dicebāt: n
o

ſ nolētes vex dicūt: ⁊ qui hoc potuit posse vti
qz: sed min⁹ volebat vt faceret maius.

Alios saluos feē: seipz nō potest p
saluū facere. †Si rex israel est de/ q
b scēdat nūc de cruce ⁊ credim⁹ ei. r
Cōfidit in deū liberet eū nunc si
i vult. Dixit enī: qz fili⁹ dei sū. †Id s

ſ plurale ꝓ singulari.

ipm aūt ⁊ latrones qui crucifixi t
a ſ cōpatiunt elementa cōditori suo.
k erāt cū eo ip̄ropabāt ei. A sexta† v†

aliqui dicunt hoc esse factū vt citius morerē⁹: ⁊ sic milites de ei⁹ custodia citius expedirēt: qz debebāt eū custodire quousq; expirass: dicūt enī q̄ existētes in tormēto ſ potent̄ aceto citi⁹ moriunt: ſ hoc nō videt multū ꝓbabile: qz acetū est frigidū: ⁊ ꝓ ꝓsequēs videt magis morē taliū differre. ꝓpter qđ aliter dicendū est. scribit enī in q̄dam libro hebraico qui apud eos intitulat̄ liber iudicū ordinariox: q̄ quia salomō dixerat: ℙrouer. xxxj. Date sicerā. i. potū inebriatiuū merentib⁹ et vinū his q̄ amaro sunt animo vt bibant ⁊ obliuiscat̄ egestatis sue ⁊ doloris sui nō recordent ampli⁹. iō ex occasione huius verbi seniores iudeox statuerāt vt condemnat̄ ad morte darent vinū aromaticū ad bibendū vt facili⁹ tolerarēt passionē. Jn hierusalē aūt erāt matrone deute ⁊ cōpassiue q̄ hoc vinū dabāt ex deuotiōe: iudei ergo ex nimia crudelitate moti tale vinū datū ꝑ christo ⁊ aliꝭ duob⁹ cū eo crucifixis acceperūt sibi: ſ qđ dictū erat Amos. ij. Uinū dānatox bibebāt: ⁊ loco ei⁹ posuerūt acetū cū felle mixtū. †

a Et cū gustasset noluit. Marc⁹ dic̄: Et nō Mar.15.c
accepit: qz nō accepit ad bibendū: sed solū ad Luce.23.c
gustandū modicū: vt sic ip̄leret in eo qđ scrip/ Joh.19.d
tū est in ℙs. Dederūt in escaz meā fel: ⁊ in
siti mea potauerunt me aceto. b Postq;
aūt crucifixerūt eū. Hic ponit militū crucifi/ †
gentiū cupiditas in hoc q̄ abstulerūt sibi ve/ Mar.15.c
stimēta sua oīa: cū tñ dānat̄ ad morte dimittat̄ aliq̄ vestimentū ad carnis sue optimētū. ⁊ hoc est qđ ꝺ: c Diuiserūt sibi vesti. ei⁹ i q̄ttuor ptes: ſm qđ Job. xix. qz q̄ttuor erant milites ip̄m crucifigētes. d Sortē mitten. ista sors fuit missa sup tunicā dñi incōsutilez q̄ erat facta quasi retinculato ope. ⁊ iō nō potest bene diuidi cū nō haberet aliquā futurā †Sap.2.d
⁊ iō miserūt sortes quis haberet eā integrā. †
e Ut adimpleret qđ dictū est ꝑ ꝓphaz: Di Mar.15.c
uiserūt sibi nē. ſm Hiero. istud nō est de textu Luce. 23.c
Matthei: nec est in antiq̄s libris: ſ tm̄ in euāgelio iohānis expositio: tñ huius auctoritas ꝑ ꝺict̄. k Et sedētes seruabāt eū. ne aliq̄s rapet eū de cruce anteq̄ esset mortuus.
g Et ipōsue. sup ca. ei⁹ cām ipsius scrip. iste †
erat mod⁹ iudeox q̄ sup capita crucifixoz̄ Mar.15.c
ponebāt cā ꝺēnatiōis ip̄ox: ip̄e aūt accusatus fuerat q̄ sibi volebat vsurpare regnū iudeox vt visū est. h Tūc crucifixi sunt cum
eo nē. Hic describit̄ latronū societas. ad ℞ ei †
crucifixi fūt cū christo ex intētiōe iudeoz̄ vt Mar.15.c
christus videret particeps ⁊ magister in ma/ Luce.22.c
lefactis eox: ſ ex intētiōe dei ℞ ꝓmittētis factū est vt impleretur qđ de christo scriptum erat: Esa. liij. Et cū sceleratis reputat⁹ est.
i ℙretereūtes. hic describit ipsius xp̄i crucifixi derisio: qz ꝓmo fuit derisus a ꝑtereuntibus: hoc est a vulgarib⁹ hominib⁹ circa locū crucis cōcurrētib⁹. ꝺicentib⁹: k Uah. interiectio est insultātis seu deridētis. Qui destruis templū dei nē. iponebāt enī sibi q̄ hoc dixerat: sed hoc falsuz erat: vt visū est ca. ꝑce. l Salua temetip̄m. q. ꝺ. non potes: ex q̄ patet falsitas tua. secūdo fuit derisus a sacerdotib⁹. ⁊ hoc est qđ ꝺicitur: m Similit ⁊ ꝓin. sa. illu. cū scri. i. legisperitis. n Et senioribus. i. iudicib⁹ ordinarijs. o Dicebāt: alios saluos fecit. q. ꝺ. non est verū: quia si posset facere talia saluaret semetip̄m.
p Si rex israel est. nō q̄ rex sed messias ꝓmissus in lege. q Descendat nūc de cruce. qz alij reges nō pūt talia facere. r Et credimus ei. falsū dixerunt qz maiora fecit qui laçarū suscitauit: ⁊ qui post morte de sepulchro surrexit: ⁊ tñ nō crediderūt ei. tertio fuit derisus a latronib⁹. ⁊ hoc est qđ dicit: s Idipm. i. verba ꝓmissa.
t Et latrones ip̄roperabāt ei. cōtrarius videt Luc. xxiij. vbi dicit q̄ vnus increpabat eū: alter aut̄ rogabat eū. dicēs: Dñe memento mei dū veneris in regnū tuū. Dicendū q̄ Matthe⁹ loquit̄ ſm illuz modum loquendi quo socieras dicit̄ aliq̄d facere qđ vn⁹ de societate hoc facit. Uel aliter dicendū q̄ vteraq; ip̄roperauit ꝓmo christo: sed alter videns postea patientiam christi penituit et misericordiam petijt: et sic inuenit. v A sexta autem hora. Hic consequenter describitur ipsius christi crucifixi et derisi expiratio: vbi ꝓmo notat̄ perturbatio elementoz̄ quasi christo morienti cōpatientium. Secūdo confessio assistentium. ibi: Centurio aut̄. Prima in duas: qz ꝑ/

n mo deseri.

Mar.15.c ianuã reseret paradisi. Qz marc⁹ ait hora tertia crucifixisse dñm. ideo est vt iudeos q̃ se excusant magt crucifixisse ostendat linguis q̃ milites quoz manibus factũ est q̃ hora tertia vt crucifigeret inclamauerũt: qũ enĩ crucifixus est: hora erat quasi sexta. i. non adhuc plene sexta.

a Circa horã no. tẽ. Cũ inclinata est dies ad vesperaz ꝛ repefact⁹ est sol a feruore: passionẽ cõsũmat: ostẽdens se mori ꝓpter pctã nr̃a q̃busa diuina luce ꝛ dilectiõe in hãc noctẽ cecidim⁹. Mane surrexit dñs docẽs resuscitatos in aĩa se esse pducturus in lucẽ eterne felicitat⁹.

b Eli eli lãma. tẽ. Quoz suscipit naturã eozũdẽ ploz rat miserã. In q̃ ostẽdit ĩnãtã ipi flere debẽt q̃ peccant. Ne mireris verboz̃ humilitatẽ: ꝛ q̃rimoias derelicti: cũ formã serui sciẽs scãdalũ crucis videas. c Quidã autẽ tẽ. Nõ oẽs: forsitã romani hebrei ꝑmõis ignorãtes ꝓprietatẽ. Vl aliq̃ iudei xp̃m minozẽ helia reputãtes vt ei⁹ auxiliũ depcet⁹.

d Et ꝯtinuo cur. tẽ. Quare acetũ sit ei datum Jobes ostendit ci dicẽs: Sciens iesus q̃ oĩa alia ꝯsũmata sũt ꝑs.68. vt hoc ipleret: Et ĩ siti mea potauerũt me aceto. dic: Sitio. Judei erãt acetũ ogenerantes a vino patriarchaz de pleno vase de iniq̃tate butus scũ ipleti: coz habẽtes vt spongiã cauernosis ꝛ toztuosis latibulis fraudulentũ vt spõgia. Spõgea herba ẽ vacua ꝛ cauernosa. Hisop⁹ hũilis herba et purgãs pect⁹: hũilitatẽ xp̃i significat. Spongiã ergo hisopo circũponũt: qz hũilitatez xp̃i circũdederũt: et se circũuenisse putauerũt. harũdo significat scripturã q̃ hoc facto ĩplebat. Imponũt q̃ spõgiã arundini. i. euẽtũ rei pmisse ꝓphetie adiũgũt.

e Sine: videam⁹ tẽ. qz vocẽ dñi male intelligebãt: frustra helie expectabãt aduẽtũ.

f Et ecce ve. tẽ. tẽ. Ut arca testamẽti ꝛ omnia sacramẽta legis q̃ tegebanť appareãt: ꝛ ad gẽtes trãseant. Josephus ait virtutes angelicas pśides quõdã tẽpli tũc paritẽ cõclamasse: trãseam⁹ de his sedib⁹.

g Velũ qđ dicebať exteri⁹: qz nũc ex pte videm⁹. Cũ autẽ venerit qđ pfectũ ẽ tũc velũ interi⁹ disrũpeť.

g Terra mota est. Oĩa elemẽta suũ dñm crucifixũ demõstrãt: terra mouet dñm suũ pẽdẽtẽ ferre ñ sustinẽs.

b Petre. i. corda gẽtiliũ: vl vaticinia ꝓphetarũ q̃ petre dicunť a petra xp̃o vt q̃cquid ĩ eis duro leg⁹ velamĩe clausũ erat: scissũ pateret gẽtib⁹. Mysti. Corda terrenoz p passionẽ christi cõmutanť.

Mystice

Petre scisse sũt: qz duricia iudaica ex pte erat emolliẽda.

i Et monumẽta. ꝛ tũ cũ monumẽta apta sũt nõ añ surrexerũt q̃ dñs resurgeret vt esset ꝑmogenit⁹ ex multis fratrib⁹.

k Corpa sctõrũ. Vl credẽdi sũt cũ dño ascẽdẽte sil' ascẽdisse cum corpe.

l In scãm ci. tẽ. Hiersm q̃ sctã ỏz ꝓpt templũ ꝛ sctãsctoz q nulla alia.

m Centurio autẽ. Vbi in scãdalo crucis ꝓfitenť filiũ dei. Arri⁹ in ecclesia predicat creaturam quẽ ceci iudei nec tot miracul⁹

§ ne sol pendẽtẽ dñm videret vl ne ipi sua fruerent luce.

a aũt hora tenebre factę sũt super a

§ ne pureť cõsueta eclypsis q̃ tres horas tenebre facte sunt.

vniũsã terrã vsq̃ ad horã nonã. b

Et circa horã nonã clamauit ie/ c

a § suscepte nature in primis parẽtib⁹ corrupte deplorat miseriam.

b sus voce magna dicens: Eli eli

lãma açabtani. ẖ est: † De⁹ me⁹: †

a § hũana natura erat derelicta: sz nõ dei filius.

de⁹ meus: vt qđ dereliqsti me?

c Quidã aũt illic stãtes ꝛ audien d

§ ex eo q̃ dixit heli.

d tes dicebãt: heliã vocat iste. † Et e

ꝓtinuo currẽs vn⁹ ex eis acceptã

spõgiã impleuit aceto: ꝛ impo/

suit arundini: ꝛ dabat ei bibere.

e †Ceteri vo dicebãt: Sine: videa

mus an veniat helias liberans

a § qđ dixerit lucas apit: Pať in manꝰ tuas cõ

eum. Jesus aũt iteruz clamans f+

mẽdo spũm meũ § nõ alius extorsit.

f voce magna emisit spm̃ † Et ecce g+

§ in nouũ et verus testamẽtũ.

velũ tẽpli scissuz est ĩ duas ptes

§ ab initio mũdi qũ hõ cõdit⁹ ẽ vsq̃ ad cõsummationem seculi.

g a summo vsq̃ deorsum. Et terra b

mota est: ꝛ petrę scissę sũt: ꝛ mo/ i

§ in typum future resurrectionis.

k numẽta aperta sũt. Et mlta coz l

poza sanctoz q̃ dormierãt surre

§ quo ordie hoc er qñ cõsiderandũ est. a § ad testimoniũ dñice resurrectionis.

xerũt. Et exeũtes de mõnumẽtis m

l post resurrectionẽ ei⁹ venerũt in n

§ pro antiquo nomie vt matthe⁹ publicanus.

sanctã ciuitatem ꝛ apparuerũt

§ i. idoneis. § nõ oib⁹: qz ñ general' resurrectio o

m multis. † Ceturio aũt ꝛ qui cũ eo p

turbatio elementoz inferiozũ: qz ad motũ terre ꝛ aeris velũ tẽpli scissuz est. Illud autẽ velum erat § aliquos in introitu tẽpli, phibẽs aspectus eozum que erant intra templũ. ꝛ ideo p talem scissionẽ declarata est impletio ỹstat' ĩ morte xp̃i q̃ latebat ĩ figur' veter' testa. § alios ỹo ñ fuit velũ qđ erat ĩ introitu tẽpli: ẖ velũ qđ erat ĩtra tẽplũ iter sanctũ ꝛ sãctum sanctorum: et scissio eius idem significat quod ꝓius dictum est. ꝛ hoc dicunt communius doctoꝛes: de vtroq̃ ỹo velo dictũ fuit plenius: Exo. xxvj.

b Et terra mota est. quasi non potens sustinere mortem christi.

i Et petre scisse sunt. in signuz huius q̃ corda gẽtiliũ q̃ dura deberẽt christo morienti cõpati.

k Et monumenta aperta sunt. ex terremotu ad denotandũ q̃ resurrectio christi ꝓpinqua erat ꝛ alioz cũ ipso resurgentium.

l Et multa coꝛpora sanctorum qui dormierant surrexerũt. non tunc quando monumenta operta sunt. s. hora mortis christi: sed postea quando resurrexit: quia cum eo surrexerunt tanq̃ testes sue resurrectionis. ꝛ hoc est quod subditur:

m Et exeũtes de monumẽtis post resurrectionẽ eius: id est christi.

n Venerunt in sanctã ciuitatẽ. i. hierusalẽ que dicebatur sancta ꝓpter templũ diuino cultui deputatũ quod erat ibi.

o Et apparuerunt multis. ad declarationẽ dominice resurrectionis.

p Centurio autẽ. Hic ponitur assistentium confessio. et ꝓmo centurionis ꝛ sue societatis qui videntes signa predicta in morte christi

raculis credunt. In centurione fides ecclesie designat: q̄ velo celestiū mysteriorū p mortē dñi reserato: iesū filiū dei tacente synagoga cōfirmat.

Luce.23.d a Mulieres mul. Matthe⁹ & Lucas dicunt mariā magdalenā a lōge stetisse. Johannes vo iuxta crucē: qr tāto inter uallo aberat vt & iuxta diceret: qr p̄sto erat i cōspectu ei⁹: & lōge cōparatione tube ppior. Possumus etiā dicere q̄ ille q̄ erat cū matre dñi post cā eā cōmēdauit discipulo abire ceperant iā: vt a densitate turbe exuerent se: & cetera q̄ facta fūt lōgius intuerent. b Ministrātes ei. Cōsuetudis hebraice erat vt mulieres de substātia sua p̄cepto ribus suis ministrarēt: qđ & dñs accepit vt exēplū daret aplis. c Jacobi. Jacob⁹ alphei minor dicit ad differētiā iacobi q̄ inter p̄mos aplos vocat⁹ est & elect⁹ a dño. d Jhō dines. qr ad p̄sidē nisi dines accedere fi poterat: non q̄ diuitias cōmendet euā gelista. Dictus est & decurio: qr fuit de ordine curie et officiū curie ministrabat: p hoc potuit habere facultatē: p ꝟ q̄ discipul⁹ hoc ministerio dignus fuit.

e Discipul⁹. Et si occultus: vitāſ p̄i⁹ iniquitias iudeorū: in hoc extremo officio nihil curat ꝟ illis.

Mistice f In syn.mū. Mystice. Syndōe mūda iesū inuolvit q̄ pura mēte eū suscipit. Hinc etiā mos ecclie habet vt sacrificiū altar non serico: nō pāno tinctо: sed puro lineo celebretur. g In monumēto. qr si i monumēto vbi alius positus esset ponere: ali⁹ fortasse resurrisse fingeret. In petra: ne si ex multis lapidibus edificatus esset: suffossis tumuli fundamentis ablatus futuro diceretur. h Erant autē ibi. Aliis notis iesu ad sua redeuntibus sole mulieres q̄ artius amabant obsequiū funeris inspiciebant: expectātes qđ ꝑmiserat iesus. & ideo p̄ie resurrectionem vident. i Post parasceuen. Parasceue. i. p̄paratio: hoc nomīe dicit sexta sabbati. i. in qua p̄parabant necessaria sabbato: vt ꝟ mā dictū est: sexta die colligetis duplū: qr sexta die hō factus est: & in septima requieuit dñs. Jōsexta die iesus ꝑ hoīe morīt. vñ & dixit: Cōsummatū est. i. sexta die ꝑ redēptiōe mūdi opus expletū est: et sabbato quieuit in sepulchro. Jta et nos in hac sexta etate ꝑ dño pati debem⁹: & i septima (q̄ ē mortuoꝝ) in secreta pace q̄scere: donec octana resurrectiōis vēiat. In Heb. vij. dies vespaz hēre si legit: qr i illo scto reqes alaz nllo uteroze ꝓsumit: ꝟ gaudio future resurrectiōis augeā. Nostrū pasca ē imolatio xp̄i. i. parasceue. i. p̄paratio ei⁹ ab hora captiōis. k Post tres di. Apte totū: ps sexti diei q̄ crucifix⁹ ē cum sua

Luce.23.d Jo.16.b Jo.19.f

christi cōfessi sunt veritatē sue diuinitatis dicētes: a Vere filius dei erat iste. & ꝑ ꝟ ei⁹dē nature cū eo. Secūdo ponit ꝓfessio mulierū deuotaruꝫ q̄ cōfitebant eū facto inq̄stū assistebāt ipi mortēti: qđ nō audebāt facere apostoli: qr solus iohannes legit ibi stetisse. & hoc est quod dicit: b Erāt aūt ibi mulieres multe a lōge. Cōtrariū videt Joh. xix. vbi dicit q̄ stabāt iuxta crucem. Dicendū q̄ erāt lōge respectu militū xp̄m crucifigentiū & custodientiū: ſz ꝑpe erant respectu aliorū astantiū: nō erāt ei⁹ita lōge q̄n posset eū loquētē audire qñ dixit matri sue: Mulier ecce filius tu⁹ &c. c Que secu. e. ie. a galilea. ex deuotione quā habebāt ad audiendū verbū ei⁹.

† Dur.15.d d Ministrātes ei. necessarie vite sue de facultatibus suis. iste enī erat mos iudeorū q̄ necessaria vite administrabāt doctorib⁹. e Juter q̄s erat maria magdalene: sic nominata a magdalo castello.

f Et maria iacobi & ioseph ma. ista erat sororꝫ marie matris christi. Et mater filiorū ꝯedei. ſ. iacobi & iohānis. g Cū aūt sero factū esset. Hic describitur ipsi⁹ christi mortui denota tumulatio vbi duo ponunt. primū est sepelientiū deuotio. secundū iudeorū malignantiū machinatio. ibi: Altera autem die Circa primū aduertendum q̄ licet mors christi fuerit ignominiosa: vt patet ex p̄dictis: sepultura tñ eius fuit nobilis & sumptuosa. cuius ratio ē: qr passibilitatē et humanitatē assumpsit xp̄s ꝑpter nostrā redemptionē. & ideo ipa cōpleta in sua morte p̄dicta debuerunt cessare: & ea q̄ sequebant q̄dā modo ad gl̄iam sue resurrectiōis ptinere: vtrūq̄ aūt fuerat p̄dictū p Esaiā ꝑphetā de turpitudine mortis eius: Esa. liij. Tāq̄ ouis ad occisionē ducet &c. & sequit ibidē: Cū sceleratis reputat⁹ est. de nobilitate sepulture ei⁹ dicit Esaie. xj. Radix iesse q̄ stat i signū pplorū: ipm gētes dep̄cabūt: & erit sepulchrū eius gloriosū: hoc ē ergo qđ dicit h: Cū sero factuꝫ eēt. qr circa vesperā ferie sexte deposit⁹ est de cruce.

† Dur.15.d Luce.23.g Joh.19.g

† Dur.15.d Luce.23.g Joh.19.g

h Venit q̄dā hō dines. ꝑpter ꝟ potuit de facili accedere ad pilatū: & qr erat nobilis & vn⁹ de curia: vt habet Luc. xxiij. i Ab arimathia. ista est civitas que. j. Reg. ꝺr ramatha. de q̄ fuit oriūdus samuel. k Nomīe ioseph. nomē aūt ei⁹ exp̄mit qr erat hō famosus. l Qui & ipe discipul⁹ erat iesu. occulte tñ ne expelleret de synagoga: qr ꝼm qđ ꝺr Joh. xij. ex p̄cipib⁹ multi crediderūt in iesū: sed ꝑpter phariseos nō ꝓfitebant ne de synagoga ei⁹ cerent. m Hic accessit ad pilatū. deposito enī timore: ꝓfidenter. n Petijt corpus iesu. ad sepeliendū honorifice. o Tūc pilat⁹ iussit reddi corpus. tum qr ioseph erat hō valēs & nobilis: ꝑpt qđ pilat⁹ petitioni ei⁹ voluit acq̄escere: tum qr sciebat christum crucifixum iniuste. p Et accepto corpore ioseph innoluit illud in syndone munda hoc est in panno lineo mundo: ꝑpter quod corp⁹ christi nō cōsecrāt in altari sup pannū sericū sed lineū: qr corp⁹ christi in sepulchro tali panno fuerat inuolutū. q Et posuit illud in monumēto suo. quod erat sumptuose factum. r Mouo. qr & si aliquis fuisset ibi ante sepultus: calumniari posset a indeis q̄ ille surrexisset et nō christus. s Quod excidat in petra. eadē rōne factum est hoc ne si christus fuisset sepultus in terra. diceretur a iudeis q̄ disc

nocte ꝓ vno die. Sabbatū integere. Tertiꝰ dies a ꝓte ꝑma. i. nocte totꝰ cū suo diurno: ⁊ sic est triduū. a Muniert se ⁊c. Diligētia eoꝝ nr̄e ꝓfuit fidei. Mā ḡnto amplꝰ seruabāt: tāto

Mar.16.a Luce.24.a Joh.20.a

b magis virt̄ resurrectiōis ostendit. Ca. XXXVIII

v Esperaūt ⁊c. Marcꝰ ait: Valde mane. in q̄ nō discordat a Luca ⁊ Johāne. Matthęus a ꝑma ꝓte noctis. i. a vespa noctē signi/ficat: cuiꝰ fine venerūt ad monumētū. Ideo āt sic notat: qz ab eo tpe licebat facere qđ vellēt trāsacto sabbato. Ue spere āt sabbati. i. nocte diei sabbati. Uespe q̄dē ceperūt vēire. i. aromata ꝑ/parare: ſz lucescēte mane puenerūt: qđ matthęꝰ cā brevitat' pōit obscuriꝰ: alij apti⁹. Uespe solet tenebrescere: ſz my/stice dicit lucere ꝓ glia resurrectiōis. Uucusq̄ die nox p̄cedē dicebāt: nunc ordo mutat' ⁊ nox qua resurrexit: diei q̄ se oñdit adiūcta ē. Cōgrue pri⁹ diez nox seq̄bat': qz hō a luce i tenebras ce/ciderat. Nūc dies seq̄t nocte: qz pꝰ re/surrectionē a petri ad vitā reducimur.

A Uespe. i. nocte q̄ lucescit. i. q̄ termi/natur luce: qđ nō ꝑma ps noctis ē: ſz extre/ma ps noctis diluculū q̄ venert. Hie/ro. Qz diuersa tpa ista muliez i euā/gelijs describūt: nō mēdacij signū ē: ſz sedule visitatiōis officiū. dū crebro abeūt ⁊ recurrūt: ⁊ nō patiūt a sepul/chro dñi diu abesse vt lōgi⁹. Septo dño ꝙdiu licuit eis operari. i. vsq̄ ad oc casū sol' vngūenta parabant: ⁊ qz p̄ an/gustia tpis opꝰ explere nō potuerūt trāsacto sabbato. i. occidē te sole vbi licētia opādi redijt emerūt aromata. Et qz nocte p̄/occupāte sepulchrū adire nō potuert mane adeūt. c Ma/ria mag. ⁊c. due vni⁹ nois ⁊ duotiōis mlieres: duas significāt plebes pari duotiōe xp̄i passionē ⁊ resurrectionē amplectētes.

custodiri sepulchrū vsq̄ i diē ter/tiū: ne forte veniāt discipli ei⁹ ⁊ furent eū ⁊ dicāt plebi surrexit a

§ ignoranter verū dicūt: qz peior est cōcepꝯ pe/nitētie ꝙ error ignorātie.

mortuis: et erit nouissim⁹ error †

a § qđ dicerent: sufficit vobis q̄ i nece consensi in/nocentis vobiscum pmaneat error.

peior priore. Ait illis pilat⁹: Hã/betis custodiā. Ite ⁊ custodite sic a

a § ꝓ to diligēti⁹ seruat' cātomagis virt⁹ resurre/ctionis ostenditur.

a scitis. Illi āt abeūtes mūierūt sepul b/chrꝝ signātes lapidē cū custodib⁹ c

b † Esperare Ca. XXVIII d

§ quādo primum licuit operari.

v aūt sabbati q̄ lucescit i e

c ꝑma sabbati vēit maria f

magdalenę ⁊ altera maria vide

Nico.de lyra

§ Terremo

a Ait illis pila. habe. cus. i. ꝓcedo q̄ accipiat' milites ad cu/stodiēdū eū ꝑ volūtate vr̄a. b Illi aūt abeūtes muni. se. militib⁹ armatis. c Signātes lapidez. sigillo suo ne aliq̄s

Morali.

possit ingredi sine scitu eoꝝ. Ca. XXVII

a† Mane aūt facto ⁊c. Sequit': Tūc vi/dēs iudas q̄ dānat⁹ esset ⁊c. Orig'. Si aūt locū pēitētie req̄/sisset ⁊ ꝑs pēitētie obseruasset: forsitā iuenisset eū q̄ dic: Mo/lo morē petōris: ſz magis vt ꝙuertat' ⁊ viuat. † Emerūt ex illis agrū figuli in sepul. pe. Aug⁹. Peregrinis inḡ q̄ sine domo: patria ⁊ toto orbe exules iactāt reḡes xp̄i sāḡuie ꝙui/dem. Istos aūt peregrinos dicim⁹ eē devotissimos xp̄ianos q̄ renūciātes sęlo ⁊ nihil possidētes in mūdo in xp̄i sāḡuie reḡe/scūt. Jesus aūt stetit añ ꝑsi. ⁊c. Seq̄t: † Et nō rndit il. ⁊c. rō dicta ē ca. p̄ce. ſm Aug'. Hiero. Ul' iō nihil rndit ne crimen diluēs dimitteret a ꝑside ⁊ crucē vtilitas differret. o† Pri/cipes aūt sacer. ⁊c. Orig'. Est ⁊ nūc videre quō ppls iudeoꝝ a/seniorib⁹ suis: ⁊ iudaice culture doctoribus suadet ⁊ excitat' adūsus iesū vt pdāt eū ⁊ hodie in loc' plib⁹ fit idē adūsus mē bra eiꝰ. † Innocēs ego sum ⁊c. Leo papa. Excessit q̄ pilati culpā facin⁹ iudeoꝝ: ſz nec ipe euasit reatū q̄ reliq̄t ꝓpriū iudi/cū ⁊ in crimē trāsit alienū. b† Tūc dimisit eis bar. ⁊c. Hy/larius. In quo archanū ifidelitat' future ostēdit. s. antixp̄z chri/sto ꝑferēdū. d† Tūc milit. p̄si. su. ie. ⁊c. Chrys. Que igit erit nob cura de cetero: si ꝓtumelias ab aliq̄ patiamur postq̄ xp̄s hec passus ē: eternā qđ fiebat in xp̄o vltimꝰ ꝓtumelie terminꝰ e/rat: nec vna ꝓticula tm̄ ſz vniuersū coꝝ⁹ patiebāt iniurias. ca/put p corona ⁊ arundine ⁊ collaphas. facies qz cōspuebāt' ge/ne ⁊ alapis cedebāt'. coꝝ⁹ totū p flagella denudat': ⁊ circūda/derūt ei ꝑ sceptro. ac si timerēt ne ꝑtermitterēt aliq̄d grauissi/me pūnitiōis. Moza. Baba. Caput xp̄i deꝰ. igit calamo xp̄i caput ꝓcutiūt q̄ dīnitati ei⁹ ꝺdicētes errorē suū auctoritate sa/cre scripture q̄ calamo scribit firmare conāt'. spuūt i faciē ei⁹ q̄ pūnitā gr̄e sue ꝟbis execrādis respuūt: ⁊ deū in carne vēisse denegāt. falso aūt illū adorāt q̄ eū credūt: ſz pūnis actib⁹ despi/ciunt. † Et duxe. eū vt cru. extra ciuitatē vt ꝑ ostēderet q̄ ꝑ totiꝰ mūdi salute patiebāt'. Heb. xiij. Jesus vt sctificaret po/pulū suū extra portā passus est. ⁊† Exeūtes āt inue. ho. cy. ⁊c. Hiero. Mystice crucē suscipiūt natiōes ⁊ pegrinꝰ obediēs portat

portat ignominiā saluatoris. ꝓ† Et dederūt ei biberevinū cū fel. mi. ⁊c. Ꝑ moralit faciūt q̄ mēbra eiꝰ amaritudinib⁹ affli/gūt. c† Diuiserūt vestimē. eiꝰ ⁊c. hoc nequit attēdi q̄ ec/clesias spoliāt. b† Tūc crucifixi sūt cū eoꝝ ⁊c. Remigi⁹. Per istos duos latrōes designāt oēs q̄ artiorꝝ vite cōtinētiā app̄/hēdūt. q̄cūq̄ enī ītētiōe placēdi deo ꝑ facit designant ꝓ illum q̄ a dextr' xp̄i crucifixꝰ ē. q̄ Xo ꝓ appetitu laudis hu/mane, vl' aliq̄ min⁹ digna ītētiōe. ꝓ illū q̄ a sinistr'. i† Prętereūtes āt blas/phema. ⁊c. Sic ⁊ mō q̄ viā ptergredi/tur iustitie nō cessāt ipꝝ blasphemare. † Si filiꝰ dei es descē. ꝺ cru. Ra. Si āt tūc de cruce descēderet virtutē patiētie nō demōstraret: ſz expectauit paulū/ irrisionē ſustinuit: ⁊ q̄ de cruce descēde/re noluit de sepulchro resurrexit.

v† A sexta aūt ho. ⁊c. Orig'. Sicut moyse extēdēte manꝰ in celū: facte sunt tenebre sup egyptios: sic ⁊ xp̄o hora. vi. manꝰ extēdēte in cruce ad celū sup po/pulū q̄ clamauerat: crucifige eu⁊. facte fūt tenebre: ⁊ omni lumie ꝙuati sūt i ſi/gnū futurarū tenebrarū q̄ apprehensu/re erāt iudaicā gentē. † Deꝰ me⁹ deꝰ me⁹ vt q̄d dereli. me. Hiosa. Subtraxit ꝓtectionē ſz nō soluit vnionē. sic mar/tyres in manib⁹ carnificū dereliq̄t: q̄s tū charitate firmissima sibi iunxit.

Mar.16.a Luce.24.a Joh.20.a

f† Jesus aūt ite⁊ clamās vo. ma. emi/sit spi. ostēdēs ex clamore supnaturali q̄ ex maxia charitate tradidit nr̄e salu/tis p̄ciū. g† Et ecce velū tē. ⁊c. dei tēpluz ē fidel aīa. j. Coꝝ. iij. Tēplū dei sctū ē q̄s est' vos. Cuiꝰ velū scidit q̄n velamē hypocrisis dissipat': terra mouet': q̄n terrenū desideriū i amo/rē celestiū cōmutat'. ⁊ petre scidūt q̄n duricia cordis ꝑ pietatē emollit'. et mortui resurgūt q̄n somnꝰ pigricie ad bōa opis ex/ercitiū excitat'. g† Cū sero āt sa. ⁊c. Seq̄t: Et petijt cor. ie/su. Ille coꝝ⁹ iesu postulat q̄ ꝓ digna receptiōe eucharistie de/um supplicit exorat. ⁊ innoluit syndōe mūda: q̄n recipit mēte pura: ⁊ pōit in monumēto nouo. i. i corde ꝑ grāz renouato: ⁊ aduoluit saxū magnū ad ostiū q̄n pōit diligēt obstaculū ꝓtra/rī passiōis xp̄i mysteriū. Altera āt die. Seq̄t: † Jube ḡ cu/stodiri se. ⁊c. Notādū q̄ volētes ꝑpedire dīnā ꝓuidētiā ꝺ su/am ītētionē ꝓmouēt illā. Sic fres ioseph vendiderūt ipm ne adorarēt eū: ⁊ ꝑ b cōpulī sūt eū adorare ſm ordinē ꝓuidētie diuine. sic ꝓncipes iudeoꝝ volētes ꝑpedire celebritatē nomis xp̄i fuerūt valde diligētes ꝺ custodia sepulchri: ⁊ ꝑ b celebri/ta ē fama de xitate sue resurrectiōis: ⁊ ꝑ ꝓfs sui nominis.

† Et erit nouiſſi. er. ⁊c. xitatē iḡrāt dixert: sic ⁊ cayphas. nā error eoꝝ q̄ milites pecunia corrupert vt furatū coꝝ⁹ xp̄i mētirēt: peior fuit erroꝝ q̄ petiuerūt custodiā sepulchri ne di/scipuli coꝝ⁹ xp̄i furarent. Ca. XXVIII

v Esperaūt. Postq̄ euāgelista descripsit xp̄i passionē et sepulturā. hic ꝓnr̄ describit ipsiꝰ resurrectionē. ⁊ ꝓ/pio/ describit dñice resurrectiōis mānifestatio. Scdo ipi⁹ mānifestate diuulgatio. ibi: Undecī aūt. Prīa in tres: qz ꝑmo mānifestata ē resurrectio ꝑ descēdētē angelū. scdo ꝑ apparētē dñm. ibi: Et exierūt. tertio ꝑ testimoniū militū custodiētiū. ibi: Que cum abissent. Circa ꝑmū tria notant'. mlieꝝ devotio. ibi: Uespe rā. angeli apparitio. ibi: Et ecce terremotꝰ. ⁊ resurrectiōis mānifestatio. ibi: Scio enī. Ad euidētiā ꝑmi ꝓsiderādū q̄ de/nomiatio fit a nobiliori. iō apd iudeos oēs dies hebdomade denomiabāt' a sabbato: ita q̄ dies imediate sequēs sabbatuꝝ dicebat' ꝓma sabbati. i. ꝑma a sabbato: alia scda sabbati. et sic ꝓnr̄. Ab illa aūt hora q̄ xp̄s fuerat sepultꝰ nō poterāt mu/lieres emere aromata ad inungēdū xp̄m vsq̄ ad vespam diei sequēt': qz solēnitas sabbati ⁊cepta erat ab hora sepulture: in q̄ nō licebat aliq̄d emere vsq̄ ad vespā seq̄nt' diei. s. sabbati: ⁊ tūc. s. vespe sabbati emerūt aromata ⁊ ꝑparauerūt se ad ve/niendū: nō tm̄ venerūt ꝓpter noctē de ꝓpio imminentē: ſz in mane sequēti venerūt in ꝓma hora diei sequētis q̄ dicebat' ꝑma sabbati. Sic ergo cōstruēda est lra: Uespe āt sabbati. q̄. s. vespa. e Lucescit in ꝑma sab. i. incipit illucescere in ꝑnci/pio diei sequētis. f Uenit maria ⁊c. ꝓmittit aūt ibi vespe aūt sabbati: nō qz illa hora venerūt ad monumentū: vt dictū est, ſz qz tūc se ꝑparauerūt ad veniēdū videre sepulchrū. i. q̄/liter pos

a Et ecce terremo. sicut in passione ⁊ in resurrectione fit mot⁹ ter re: significat aūt corda terrenoꝝ p fidē passiōis ⁊ resurrectiōis ad penitentiā mouēda. b Reuoluit lapidē. Clauso potuit exire sepulchro qui clauso nat⁹ est virginis vtero. Reuolutio lapidis si gnificat reserationē sacramētoꝝ christi: q̄ velo lr̄e tegebant: q̄ ab / lato resurrectio: mortis abolitio: vita eter na cepit toto orbe p̄dicari. c Sedebat. Regnantē indicās q̄ in natiuitate stādo bellatum ⁊ significauerat. Sup lapidē quo monumentū claudebat: vt claustra infer norū superata doceret. Marc⁹ dicit: In / troeuntes mulieres in monumentū iuue nē vidisse in dextris coopertū stola cādi / da: qō pōt mouere: nisi itelligam⁹ vl mat theū tacuisse de illo angelo quē ītrātes vi derāt. vl marcū de illo quē foris sup lapi dē viderūt vt duos viderint: ⁊ vt a duo / bus singulatim eadē audierint. Aut cer / te intrātes in monumentū: hoc in aliq̄ se pta macerie debem⁹ accipe: qz locū tūc fu isse munitū credibile ē. s. in aliq̄ spacio aīi petraz: q̄ excisa loc⁹ fact⁹ est sepulture vt ip̄m viderint in eodē spacio sedentē a de / tris: quē dicit matthe⁹ sedētē sup lapidē. d Sicut fulgur. In cādore vestis: signi ficat blādū iustis: in terrore fulgur̄ signi ficat terribilem futuꝝ reprob. e Nolī / te timere. Que vestros cōcines videtis. Illi timeant qui ad eorum societatē nō p tinēt. f Et cito cūtes. Nec cōcessuꝝ est nobis hoc gaudiū occlto cordis tenere: ſz silr amantib⁹ pandere. g Et ecce p. qz tā a morte ad vitā trāsmigrauerat: cu / ius resurrectiōis gloriā post leti videbi / mus: si modo a vitijs ad ✠tutes transimi / gramus. Exierūt cito currētes nūcia / re. Lucas idē dicit: Regresse nunciauer̄t oia illis. xj. ⁊ ceteris omnib⁹. Sed marc⁹ ait: fugerunt exeuntes. Inuaserat enī eos timor: ⁊ nemini quicq̄ dixerūt. Memini. s. nō aplos sed angelos q̄b⁹ nō fuerūt au se aliq̄d rndere. Vel certe ipsis custodib⁹ quos iacentes viderunt. b Cū timo. ⁊ gau. Duplex est affectus in eis timoris ⁊ gaudij. Alter de magnitudie miraculi: alter ex desiderio resurgētis: ⁊ vteraq; gra dū femineū ꝓcitabat. i Ecce iesus oc / cur. il. di. Sic omnibus iter virtutū ic̄ho / antib⁹ adiuuando occurrit christus.

k Et tenuerunt. Superi⁹ dictū est clau so exisse monumento: vt immortale corp⁹ intelligeres. Hic tenentur pedes vt verā carnē cōprobes. Et qz tanta visiōe treme / bāt primū pellit timor: Nolite timere. vt mēte placida possint audire q̄ dicunt.

Iste tenēt pedes q̄ adorāt resuscitatū: ſz illa q̄ nesciebat ad hec resurrexisse filiū dei audit merito: noli me tāgere: nōdū ei ascēdi ad patrē meū. l Nūciate. vt mu / lier mortifera serpēt̄ verba narrauit: ita modo verba viuificatoris: vt a qua tunc mors mō ab ea vita. m Fratrib⁹ me. Aūt etiā seruos vocauit: mō ffes: vt ⁊ p⁹ resurrectiōez eā dē hūanitatē resūpsisse: ⁊ illos idē sperare doceat. n Vt eāt i ga / li. Nō tn ibi solū nec̄ ibi p̄mū visus est a discipulis. Lucas enīz et Johannes satis apte dicūt ipo die resurrectionis dn̄m visū esse in hierlm: p̄mo marie magdalene: qui dictum est ei: Noli me tāgere. Deinde eidē ⁊ alij marie currētib⁹ nūciare aplis: qui ⁊ pedes ei⁹ te / nuerūt. Visus est etiā ipso die duobus discipulis in via. Visus est etiā ⁊ petro. Quod quō factū sit euā gelista nō declarat. Visus est etiā ⁊ discipul⁹ sil cū loquerent reuersis illis q̄ cognouerūt eū i fra / ctiōe panis: qui stās i medio coꝝ dixit: Pax vobis. Tamē speciali ter matthe⁹ ⁊ marc⁹ scribūt dixisse angelū vel ip̄m dn̄m q̄ in gali / lea vidēd⁹ esset. Mystice quidē: qz galilea ō: trāsmigratio. Pre / cedet ꝙ vos i galileā. i. gr̄a dei trāsmigratura a iudeis ad gētes p̄ cedet vos viā in cordib⁹ eoꝝ p̄parādo: ⁊ ibi videbit̄ eū. i. mēbra ei⁹ ⁊ viuū corp⁹ ei⁹ ibi inuenietis. Vl galilea ō: reuelatio: nō i fo / ma ser. lik possent ingredi ad vngendū xp̄m. a Et ecce terre / mot⁹. Hic describit angelica apparitio: nō ad ✠ q̄ angel⁹ p̄pararet exitū de sepl'chro dño resurgēti: qz xp̄s exijt clau so sepulchro sicut intrauit ad discipulos ianuis clausis: ſz vt ostēderet sepulchrū vacuū ⁊ resurrexisse dn̄m. ✠ er / go q̄ ō: Et ecce terremot⁹ factus est magnus, cuius cā subdit:

a sepulchr̄. Et ecce terremot⁹ fact⁹ a†
ſ prebens obsequium dño suo.
ē magn⁹. Angel⁹ enī dn̄i descen / b+
a ſ nō vt egressuro ianuas aprat: ſz vt egressuꝝ eius pandat iam factum.
b dit ō celo: ⁊ accedēs reuolūit la / c†
pidē ⁊ sedebat sup eū. Erat autē d†
ſ ipso habitu terribilē futuꝝ reprobis: ⁊ blan / dum significat iustis.
d aspect⁹ ei⁹ sicut fulgur: ⁊ vestimē e†
ſ qz terribilis impijs.
tū ei⁹ sicut nix: ✠re timore aūt f+
eius exterriti sunt custodes: ⁊ fa
ſ qz vitā viuere desperabāt. ſ qz blād⁹ iustis.
cti sūt velut mortui. Rndēs au / g
tem angel⁹ dixit mulierib⁹: † Mo †
lite timere vos. Scio enim q̄ ie / g
ſ qz multi hoc nōle dicebāt: determiat q̄ cru. ē.
sum q̄ crucifix⁹ est q̄rit̄. Non est h
ſ p̄ pēnā carnis. ſ ipossibile est nō fieri q̄ dixit
hic: surrexit enīz sicut dixit. Ve / k
ſ et si verbis non creditis.
nite ⁊ videte locū vbi posit⁹ erat l
f dn̄s. Et cito eūtes dicite discipu †
s lis eius: quia surrexit: ⁊ ecce p̄ce m†
cedet vos in galileam ibi eū vi / †
debit̄: ecce p̄dixi vob. † Et exie n
b rūt cito ō monumēto cū timore o
⁊ gaudio magno currētes nūcia p
q
ſ qz sic intrent.
re discipul⁹ suis. Et ecce iesus oc r†
a ſ vt maledictū eue in mulierib⁹ solueret.
curr̄it illis dicēs: Aūete. Ille āt s
k accesserūt ⁊ tenuerūt pedes ei⁹: t
⁊ adorauerūt eū. Tunc ait illis v
l iesus: Nolite timere. Ite nuncia x
te fratrib⁹ meis vt eāt in galileā: y
m
ſ non in iudea sed in gentib⁹.
ibi me videbūt. Que cū abijssēt z
ecce q̄dā de custodib⁹ venerūt i a
ſ indocta simplicitas faretur veritatē.
ciuitatē ⁊ nūciauerūt p̄ncipib⁹ b
ſ miracula que viderant.
sacerdotū oia q̄ fcā fuerāt. Et cō c
ſ astura duplicitas modū q̄rie quō astruat fal / sitatem.
gregati cū seniorib⁹ ꝓcilio acce / go q̄ ō: Et ecce terremot⁹ factus est magnus, cuius cā subdit:

b Angel⁹ aūt dn̄i descēdit de ce / lo. i. virtute ei⁹ fact⁹ est ille terremo tus. qz corporalia obediūt angelis ad nutū ꝑtū ad motū localē.

c Et acce. reuol. lapi. vt ostēderet xp̄i resurrectionē cōpletā. d Erat aūt aspectus ei⁹ sicut fulgur. ad in cutiendū terrorē custodib⁹.

e Vestimētū eius sicut nix. ad dā / dū cōsolationē mulierib⁹. ,,pter q̄ subdit: f Pre timore aūt ei⁹ ex territi sūt custodes ⁊c. ⁊ illud q̄ se quit: Rndēs aūt angel⁹ dixit mu / lierib⁹: nolite timere ⁊c. g Scio enī. Hic ponit dn̄ice resurrectionis manifestatio: q̄ quidē resurrectio p̄ mo manifestat mulierib⁹ ip̄m deuo / te querentib⁹. ⁊ B est q̄ ō: Scio ei Mar.16.b q̄ iesū q̄ crucifixus est. B addit ad Luce.20.a differētiā alioꝝ: qz multi erāt q̄ vo / cabant nōle iesu. b Queritꝭ. i sepulchro sicut mortuū. i Non est hic. surrexit enī sicut dixit. B aūt addidit āgel⁹: vt reduceret ad me / moriā verba christi dicta aū passio / nē suā: vt sic magis crederēt resur / rectionē ei⁹ factā. k Venite ⁊ vi / dete locū. vacuū. s. l Ubi posi / tus erat. ⁊ patet lr̄a. Sequitur: B

m Precedet vos in ga. ibi eū vi / debitis. nō solū in beatitudie: ſz in xp̄inā tpe ⁊ xp̄inā regione anteq̄ † ascēdat i celū. n Et exierūt. Hic Mar.16.b ponit manifestatio dn̄ice resurrecti Luce.24.a onis p ip̄m dn̄m apparētē mulieri / bus de sepulchro reuertentib⁹: ⁊ B est q̄ ō: Exierūt cito. ad denūcia / dū bonos rumores christi discipul⁹.

o Cū timore. ex insolita angeli vi / sione. p Et gaudio magno. ex christi resurrectione. q Currē / tes nūci. discipulis: Mar. xvj. dici tur q̄ fugierūt de monumēto timē / tes ⁊ nemini quicq̄ dixerūt. Nicē / dū q̄ verbū marci intelligēdū ē de militib⁹ q̄ iacebāt p timore siē mor / tui: ⁊ nemini illoꝝ mlieres aliq̄d di / xerūt: ſz xba angeli cū eis loquētis aplis dixerūt: r Et ecce iesus oc. illis. reuertētibus. s. de monumēto anteq̄ venirēt ad aplos. s Di / cēs: Auete. verbū ē ꝓsolatorū. C

t Ille āt accel. ⁊ tenue. pedes ei⁹. ex deuotiōe. v Et ado. eū. ado / ratiōe latrie. x Tūc ait illis: no li. timere. hoc dicit ad ea⁹ pfectam cōsolationē: qz timor q̄ iuaserat eas ex aspectu angeli: adhuc non tota / liter recesserat ab eis. y Ite ⁊ nūciate fratrib⁹ m. ⁊c. discipulos suos vocat fratres eos amicabilius nominās solito: vt securius accedāt ad eū ⁊ nō timeāt accedere. p / pter hoc q̄ reliquerāt eū in sua captiōe. z Que cum abijssent. Hic declarat resurrectio christi p testimoniū cu stodū. q̄ vt dicit hic: a Venerūt in ciuitatē. de sepul / chro christi: qō erat aliquātulū extra hierlm: vt dicit Jo han. xix. b Et nūci. p̄nci. sa. a q̄b⁹ erāt positi ad custo diēdū sepulchrū xp̄i. c Oia q̄ facta fuerāt. s. xp̄i resur / rectionē: ⁊ angeli terribilē apparitionē. d Et cōgrega ti cū seniorib⁹ ꝓsilio accepto pecu. co. de. mi. ⁊c. istud men daciū militum emerunt care: quod adhuc tenet iudeos i erroꝛe, vnde sequitur postea:

n 3 Et diuul

ma serui sed in ea in qua patri est equalis. Illic nos pces/sit: cū similes ei erimus. ibi videbim⁹ eū sicuti est. Et hec ē beata reuelatio vel transmigratio de isto seculo ad eternitatem. a Pecuniā co. Hiero. Qui reb⁹ ecclie abutuntur in alijs rebus quib⁹ sua expleāt voluntatē: similes sūt scribarū ⁊ phariseoꝝ ⁊ sacerdotū redimentiuꝝ mendaciū ⁊ sāguinē saluatoris. b Furati sūt eū nodoz. Aug⁹. Si dormierūt quō vidērūt: si non viderūt quō testes esse potuerūt? Auaricia q̄ captiuauit discipulū comitez dñi: decepit ⁊ milites custodes sepulchri: ⁊ sic indoeos seduxit. vnō subdit: Et diuulgatū est ⁊c. c Abierunt ⁊c. A hierusalē in ga. In montez: qz corp⁹ de cōmuni terra susceptū tā sup oīa terrena erat eleuatū. Et monet nos vt si eū videre volum⁹: ad supna de infimis eleuemur.

d Preceſſit xp̄s p̄mitte dormiētū: sequūtur alij in suo ordine: et videtes eū adorāt. i. sine fine laudāt. e Quidā aūt. Dubitaue
Luce.24. f rūt vt Lucas ait: existimantes se spūm videre quē moriendo tradi/
D dit. f Et accedēs ⁊c. Et iō pius magister ⁊ illos ad fidē cōfortat: ⁊ dubios ad fidē vocat: intimans ad quātā puenerit gllaz. g Data ē ⁊c. Hoc nō de coeterna patris diuinitate: sed de assūpta die būanitate: in q̄ minoz angel⁹: in q̄ etiaz gl̄ia ⁊ honoze coronat⁹ ē ⁊ omnibus suppositꝰ. b Euntes ⁊c. qz
† lā in lucē venit quod bacten⁹ qui
De conse. di. 4. c. p. o busdā de causis dubiū hominib⁹
pne. c. pria aū fi. si de fuerat. i Docete. Cōgru⁹ ordo.
Pdpter. c. Primo enī docēd⁹ ē auditoꝝ. De/
multi. 19. inde fidei sacramentis imbuendus: tunc ad seruanda mandata
di. c. ita do instruendus. Quia nisi prius anmin⁹ i pn. ma fidem recipiāt: non est dand⁹
56. di. ca. q̄ baptismus: nec valet mundari: si
ecclasticis post non insistat bonis operibus
k Et ecce ego vobiscum sum ⁊c. Que autem merces pie conuersationis: quodue pignus future beatitudinis etiam in presenti sit fidelibus subdit: Ecce ego vobiscū sum ⁊c. Q̄ apostolis: p successiones vniuersali ecclie p̄mittit. Nota q̄ vsq̄ in finē seculi nō sunt desituri qui diuina māsione sunt digni. Aug⁹. Prima sabbati diluculo (sicut omnes euāgeliste cōsentiūt) ventuꝝ est ad monumentū. Jā factū erat quod solus matthe⁹ ait de terremotu ⁊ reuoluto lapide: et territis custodibus. Venit autem maria magdalena ceteris feruentioꝝ. Aū iohannes de ea cōmemorat tacitis alijs que cum ea fuerant: videnſq̄ lapidem sublatū anteq̄ diligenti⁹ inspiceret credens sublatum corpus: cucurrit nuncians petro et iohanni: qui etiam cucurrerunt ad monumentū: ⁊ nō inuēto corpore crediderunt q̄ maria dixerat: ablatū: abierūtq̄. Maria autem stetit foras plorans: in hoꝛto. s. vbi ingresse fuerant. Tunc viderunt angelum sedentem sup lapidē reuolutū: de quo matthe⁹ et marcus dicūt. Qui dicit illis: Molite ti. scio enī q̄ ihesū q̄ cru. ē q̄. Quibus similia marc⁹ nō ta
Joh.20.c cuit. Ad hec verba maria dū fleret inclinauit se ⁊ p̄spexit in monumēto ⁊ vidit duos angelos: vnū ad caput ⁊ vnū ad pedes sedentes in albis. Dicunt illi: Mulier q̄d plo/ras? Quia tulerūt dñm meū: ⁊ nescio vbi posuerūt eum. Hic intelligendū est angelos surrexisse: vt et stātes vide/
Lu.24. a rent sicut Lucas ait: q̄ ⁊ eos dixisse refert. Quid queritis viuentem cum mortuis ⁊c. Post hec conuersa ē maria retro: ⁊ vidit ihesum stantem (vt iobes ait) et nesciebat quia ihesus esset putans hoꝛtolanum: vbi ⁊ nominata agnouit eū: cui et dictū est. Noli me tangere. Tūc egressa ē de monumēto: id est de loco aū lapidē effossū: ⁊ cū ea alie q̄s (vt
Mar.16.b Mar. ait) timoꝛ tuaserat: ⁊ nemi q̄cq̄ dicebāt. Tūc iā ℔ mat. ecce

℔ de templo acceptā. sicut p⁹. xxx. argenteos.

a pro pecuniā copiosā dederūt mi/
litib⁹ dicētes: Dicite q⁹ discipuli
b ei⁹ nocte venerūt: ⁊ furati sūt eū
℔ furtim eum sublatum.
nobis dormiētib⁹. Et si hoc audi
℔ ne quicq̄ a vobis exigat.
tū fuerit a p̄side nos suadebimus
℔ absq̄ periculo.
ei ⁊ securos vos faciem⁹. At illi ac
cepta pecunia: fecerūt sicut erant
℔ errore empti mēdacij p̄seuerat ne in xp̄m credāt
edocti. Et diuulgatuꝝ est verbuꝝ a
istud apud iudeos vsq̄ in hodier
c nū die. †Undecī āt discipli abierūt b†
in galileā i mōtē vbi cōstituerat c
℔ credētes se añ eū humiliauerūt.
illis iesus. Et videtes eū adora/ e
a ℔ dubitatio coꝝ nostrā auget fidē.
uerūt: quidaꝝ āt dubitaūerūt. Et d ℔
accedens iesus locutus est eis di
℔ vt q̄ ante regnabat in celo p fidē regnet i terr̄.
f cēs: Data est mihi oīs potestas b
a ℔. i. p̄mū cathezizare: qz sine fide ipossibile ē pla
℔ in celo et in terra. †Euntes ergo do k† ℔
cere deo. a ℔ nisi q̄a renat⁹ fuerit ex aqua ⁊ spiritusctō nō p̄t intrare in regnū celoꝝ.
cete oēs gētes bāptiçantes eos i l
℔ in iuocatiōe nois. ℔ in p̄fessiōe trinitatis
nomie patris ⁊ filij ⁊ spiritussancti: n
℔ q̄ fides sine operib⁹ mortua est. ℔ que quidez non sunt pauca vel leuia.
docētes eos seruare omnia quę/ o
i cūq̄ mādaui vobis. Et ecce ego p†

a Et diuulgatū est verbū. tanq̄ veꝝ q⁹ tñ erat falsū apud iudeos vsq̄ in hodiernū die. b Undecim autē discipuli. Hic ponitur resurrectionis manifestatio diuulgatio. ⁊ primo q̄tuz ad christi discipulos. secūdo q̄tū ad oēs pp̄los. ibi: Euntes ergo. In p̄ia ergo pte dicit sic: Undeciz autē discipuli. qz iudas erat mortuus. vt visū est ca. p̄ce. c Abierūt in galileā ℔ mandatū christi ⁊ angeli. d In monte. s. thabor in quo trāsfigurat⁹ fuit coraz iacobo petro ⁊ iohāne: vt habitū ē. ℔. ca. xvij. ibi enī paucis ostēderat gl̄iam sue resurrectionis: vt ibidē dictū est. ⁊ ideo ibi resurrectionē cōpletā manifestauit omnibus discipulis suis. vnde. pbabiliter creditur q⁹ illa fuit manifestatio de qua scribit aplus. j. Coꝛ. xv. Deide visus ē plus q̄ quingentis fratrib⁹ simul. hic tñ nō exp̄imunt nisi vndecim aplī q̄ erāt p̄ncipales xp̄i discipli. p̄imo tñ visus est septies p̄sonis spūalibus. p̄imo marie magdalene manēti iuxta sepulchrū alijs recedentibus: vt dicit Job. xx. ⁊ Mar. xvj. secūdo ipsi marie magdalene cū alijs mulierib⁹ a sepulchro reuertentib⁹. qz post q̄ erāt xp̄m secuta est alias ⁊ inuenit eas in itine
† Dan. re. ⁊ tūc apparuit eis xp̄s. tertio ℔ petro q⁹ habetur Luc vltimo: licet non habeat exp̄sse ex euangelio q̄ facta ē ei ista apparitio. pbabile tamē ē q⁹ hoc fuit ip̄e ⁊ iohannes cucurrerūt ad monumentū: ⁊ non inuento coꝛpoze christi abijt petr⁹ mirans secū quod factum fuerat: vt dicitur Luc. vl. ⁊ ideo dū esset in tali admiratione solitari⁹ credit xp̄s sibi apparuisse. quarto apparuit duobus discipulis euntibus in emaus: vt habetur Luce vl. qui to apparuit decē apostolis absente Thoma: vt habetur Jobis. xx. ⁊ iste quinq̄s apparitiones facte sunt ipsa die resurrectionis: vt patet euangelia intuenti. sexto apparuit vndecī apostolis existente ibi thoma: vt habetur Job. xx. et fuit octaua die post resurrectionem: vt habeē ibidē. septimo apparuit ℔ petro ⁊ socijs suis ad mare tiberiadis: vt habeē Jobis vl. ⁊ octauo in monte thabor. vt hic dicitur apparuit apostolis et multis alijs. Et iterum bis apparuit discipulis in die ascensionis semel in hierusalē ipsis conuescentib⁹. et semel in monte oliueti hoza sue ascensionis: vt habetur Marc. vltimo: ⁊ Luc. vt
e Et videntes eum adorauerunt. adoratione latrie. f Quidam autē dubitauerunt. ex quo patet q⁹ ibi erant alij q̄ℨ apostoli qui iam erāt certificati de eius resurrectione. etiam thomas qui inter alios fuit magis incredulus. ⁊ hec patent ex precedentibus. g Et accedens iesus locutus est eis. ad certificandū eos q̄ dubitabāt de sua resurrectiōe. dicens:
b Data est mihi omnis potestas ⁊c. qz licet xp̄s q̄tū ad diuinitatē ab eterno haberet hāc potestatē. ⁊ inq̄tū homo ab instāti conceptionis haberet potestatem in celo ⁊ in terra auctoritatiue. tamen executiue nō habuit ante resurrectionē suaz: ſz voluit esse passibilitati subiectus p̄pter nostrā redemptionē. i Euntes ergo. Hic ponit diuulgatio dñice resurrectiōis q̄tū ad oēs pp̄los q̄ facta est p predicationē ap̄loꝝ p vniuersū oꝛbē. ⁊ hoc est q⁹ dicit:
k Docete oēs gētes. p⁹ enī dixerat eis q⁹ solū p̄dicarent iudeis vt supra dicitur. x. ca. qz ante christi resurrectionē fides xp̄i nō erat diuulganda per vniuersum oꝛbē. vt ibidē dictū est. l Baptiçātes eos. p̄posuit: docete. qz catheciſmus debet p̄cedere baptiſmū. vnde adulti p̄ius debent instrui de his que pertinent ad fidē. q⁹ baptiçent. n In nomine. xpter vnitatē substātie. m Patris et filij ⁊ spūssancti. xpter distinctionē p̄sonaꝝ. Ista ē forma baptiſmi instituta a christo: sed familiari cōsilio spūssancti q̄dāmodo mutata est in p̄mitiua ecclesia. q̄n apli baptiçabant in nomie christi: vt habeē Act. x. ⁊ xix. vt nomē xp̄i q⁹ tunc erat odiosū magnificaretur: ⁊ hoc diffusius tractatur in quarto sniarū. o Docentes eos seruare omnia quecunq̄ mandaui vobis. videlicet sacramenta a xp̄o instituta ⁊ alia ad fidē catholicam p̄tinentia. p Et ecce ego vobiscū sū om. die. ⁊ hoc dupliciter. Uno mō assistēdo eis in op⁹ miraculosis ad p̄firmationē doctrīe. Alio modo existendo in sacra

¶ Mat. Ecce ie. oc. c. di. Auete. Ille aūt ac. ⁊ te. pe. e. Sic colligimus et angelorū allocutionē bis eas habuisse venientes ad monumentū: ⁊ ipsius dñi semel: qū maria hortulanus putauit: et nūc cū eis iterꝝ occurrit: vt eas ipsa repetitio firmaret. Uenit ergo maria magdalene nūcias discipulis: ⁊ alie q̄ cum ea erāt
Lu. 24. b quas Lucas cōmemorat. Plures q̄/
Joh. 20. c dem fuerūt apparitiones qs̄ inuit paulus. dicēs: Uisus est iacobo: visus est
Ibi. c. plus q̄ ḡntis fratrib⁹ simul: ſz de/cē legim⁹ in euangelijs. Quinq̄es in
Lu. 24. b ipo resurrectiōis die. Primo apparu/
Joh. 21. d it marie magdalene flēti ad monumē
Ibi. f tū. Postea eidē ⁊ alij marie egredien
Ibi. 20. f tibus nunciare aplis. Tertio simoni. Quarto cleophe ⁊ socio ei⁹. Quinto reuersis illis ⁊ narrātib⁹ quō cognouerūt eū in fractiōe panis. apparuit ianuis clausis vbi Tho/
Ibi. 21. a mas aberat. Sexto post dies octo qñ cū eis erat Thomas. Septimo piscantibus ad mare tiberiadis. Octauo in mōte galilee qui nō lōge erat ab hierusalē. Nono recūbentib⁹ illis vn/
Act. 1. b decim die quo ascendit. Decimo viderūt eū iā nō in terra positum: sed eleuatū in aera: celos petentē. dicēte eis angelo: Sic veniet quēadmodū vidistis eū euntē in celū.

¶ Incipit

Nico. de lyra

do in sacramēto eucharistie vbi est tot⁹ christus: vt ptz ex p̄dictis ca. xxvj. a Usq; ad cōsummationē seculi. Ex quo patz q̄ fides catholica nō deficiet vsq; ad finē mūdi: q̄tūcūq; tribulationib⁹ agitet. Aduertēdū etiā q̄ licet de⁹ nō assistat continue doctorib⁹ ecclie p opationē miraculoꝝ: qz nō est necesse cū fides catholica sit sufficiēter confirmata p miracla facta in p̄mitiua eccla. tū aliqñ hoc mō assistit eccle faciēdo miracla aliqua ad cōsolationē fideliū. assistit etiam eccle semp ipam diri gēdo p occultos instinct⁹ spūsancti: vt sic nō dficiat fides Petri Ad laudēt glia dñi nr̄i iesu xp̄i: cui est honor ⁊ glia in secula seculorum Amen. Ca. XXVIII

Moraliter. Uespe aūt sab. Sequit: a† Et ecce terremotus ⁊c. Beda. Qz terremot⁹ resurgēte dño: sicut ⁊ ipo morīēte in cruce fact⁹ est magn⁹. significat terrena p̄ius corda p fidem passionis ac resurrectiōis eius ad penitētiā cōcutiendo salubri pauore cōmota. b† Angel⁹ enī dñi descēdit de celo. Angelus iste significat bonū p̄latū. de quo dicit Malach. ij. Angel⁹ dñi exercituū est q̄ descēdit de altitudie p̄stem/platiōis diuīe. p̄pter reuelationē necessitat⁹ fraterne. c† Et reuoluit lapidē. impedimētū tollēs accedēdi ad xp̄i monumētum: qz monet mentes subditorum ad cōsiderationē mort⁹ xp̄i p cōpassionem et resurrectionis eius per celestiū amorē.

d† Aspectus eius sicut fulgur. nam obstinatos terret.

e† Et vestimentum eius sicut nix. quia penitentes demulcet. in signum huius subditur: f† Pre timore autē eius exterriti sunt custodes ⁊ mulieribus dixit: Nolite timere vos. Uenite et videte locū ⁊c. per diligentē meditationē p̄dictoꝝ.

† Et cito euntes. i. alios inducentes ad simile bonū.

m† Precedet vos in galileā ⁊c. que trāsmigratio interp̄tat⁹ qz christus trāsmigrās ad celestia p̄cessit ad p̄parandū electis suis loca. † Ibi eū videbitis. facie ad faciē in glia.

r† Et ecce ie. occur. illis. Ra. Per hoc ost̄dit oīb⁹ iter virtutū inchoantib⁹ vt ad salutē p̄petuā puenire queāt adiuuādo se occurrere. † Pecuniā copiosā dederūt mili. dicētes. Mylar⁹. Emit ergo resurrectiōis silētiū ⁊ furti mēdaciū argēto: qz honore seculi q̄ in pecunia est ⁊ cupiditate christi glia denegat. Itē istis iudeis sil'es sūt q̄ cū magnis sūptib⁹ ⁊ laboribus conant ad subuersionē veritat⁹ in speculabilib⁹ vl' agibilibus cuiusmodi sūt aduocati dolosi ⁊ doctores gl'iosi: ⁊ illi q̄ eos ad hoc induxit. b† Undecī discipuli abierūt i ga. in mō. ⁊c. Rab. In mōte q̄dē apparuit eis dñs vt significaret q̄ corpus qd de cōmuni generis humani terra nascendo susceperat: iā sup omnia terrena subleuabat: ⁊ vt admoneret fideles si illic celsitudinem resurrectionis eius cupiūt videre. hic ab infimis voluptatibus studēt ad supna desideria trāsire. i† Euntes ergo docete oēs gētes baptizātes ⁊c. ex hoc ptz q̄ predicatores euāgelij debēt oīb⁹ magnis ⁊ parvis sine acceptiōe p̄dicare et ministrare sacramēta: p̄ gr̄am ⁊ ptātē imediate a dño vl' per ministros suos sibi datā: quibus p̄mittitur assistentia dñi. cū dicitur: Et ecce vobiscū sum ⁊c. scz dirigēdo sermonē ad salutem audientiū et meritū vestrū.

Explicit postilla Nicolai de lyra sup Mattheum.

Incipit Proemiū Nicolai de lyra i euāge. Marci.

Facies leonis a dextr⁹ ip̄oꝝ q̄ttuor: Ezech. j. p̄m qd̄ dictū fuit in p̄ncipio euāgelij p̄m Matthēū p q̄ttuor facies qs̄ vidit Ezechiel p̄pheta in aīali vno: designāt quattuor euāgeliste seu q̄ttuor euangelia ab eis scripta de dño nr̄o iesu xp̄o. ⁊ sic in facie hoīs designat euangeliū Matth. sic in facie leōis designatur euāgelium Marci. de quo dicit verbū p̄positus: Facies leonis ⁊c. In quo quidē ꝛbo circa Marci euāgeliū possum⁹ quattuor notare: videlicet p̄cedēdi modū. cū dicit: Facies. speciale subiectū. cū dicitur: leonis. ordinē vel sitū. cum dr̄a de xtris ipsi⁹ cū alijs certū numer⁹. cū dicitur: ipsoꝝ quattuor. Circa primum ꝛsiderandū q̄ licet facies sit breuis ps corpis: tū in ea cōtinētur oēs sensus videlicet visus audit⁹ ⁊c. sic in euāgelio Marci licet sit breue respectu alioꝝ: tū in eo breuit cōtinent sentētie alioꝝ triū euāgelioꝝ: p̄m qd̄ dicit Hiero. sup Ezech. Si q̄ras q̄d Marc⁹ de incarnatione dñi senserit. hoc nimirum q̄d Matthe⁹ Lucas ⁊ Johānes. ⁊ ideo talis mod⁹ p̄cedēdi in q̄ sub quodā cōpēdio continēt alioꝝ sñie cōpetent p faciē designāt: de q̄ pōt accipi illud qd̄ dr̄ Hester xv. Facies tua plena gratiarum: qz modus p̄cedēdi ipsi⁹ sancti Marci euāgeliste: licet sit breuis vt dictū est: t̄ plen⁹ est sñiaꝝ gratiosaꝝ: ⁊ sic patet p̄imū. Circa p̄m cōsiderandū q̄ licet Marc⁹ de oīb⁹ xp̄i fact⁹ scribat. sicut ⁊ alij: tū specialit̄ xp̄i fact⁹ designat in noīe leonis: ⁊ hoc p̄pter tria q̄ in resurrectiōe xp̄i reperiunt̄ ⁊ p̄rietatib⁹ leonis assimilant. p̄imū est resurrectiōis efficies p̄ncipiū qd̄ in alijs hominib⁹ est extrinsecū: sz in xp̄o fuit intrinsecū: p̄m qd̄ ipse dicit Job. x. Potestatē habeo ponēdi aīmā meā: ⁊ potestatē habeo iterꝝ sumēdi eā: qz p̄ria virtute resurrexit: ⁊ similē hui⁹ in p̄rietate leonis reperit. dormit enī oculꝰ apert⁹ p̄m qd̄ dicit Isi. vbi. ſ. Licet aūt caro xp̄i in sepulchro dormierit p verā mortē ⁊ aie separationē: tū diuinitas vtriq; p̄ii cta vigilabat: p̄m qd̄ dicit Cant. v. Ego dormio ⁊ cor meū vigilat. ⁊ virtute hui⁹ deitatis sic vigilāt⁹ surrexit a somno mortis. vñ p̄t exponi de eo qd̄ dicit Hiere. xlij. Ascēdit leo de cubili suo: qz xp̄s q̄ est leo de tribu iuda de sepulchro ascēdit virtute p̄ria. scdo assimilat leoni p̄pter tp̄s ⁊ modū: qz resurrectio xp̄i facta est post triduū: qd̄ tū accipit p synecdochen: ita simili⁹ leo nat⁹ de nouo trib⁹ diebus dicit dormire p̄m Isi. do. vbi. ſ. ⁊ postea fremitu ⁊ rugitu patris excitat: sic xp̄s p triduū dormitiōis in sepulchro virtute dei patris fuit excitat⁹ a mortis somno: p̄m qd̄ dicit Act. iij. Hunc de⁹ suscitauit a mortuis ⁊c. ⁊ ideo de q̄ pōt exponi illud Hen. xlix. Catul⁹ leonis iuda. ⁊ subdit: Requieuisces accubuisti vt leo. ſ. i sepulchro ⁊ subdit: Quis suscitabit eū. ſ. de somno mortis post triduū? ad qd̄ pōt rūderi: deus pater: vt patet ex p̄dictis. Nec istū distrahat⁹ ei qd̄ p̄missū ē. ſ. q̄ xp̄s resurrexit virtute p̄ria: qz vna ⁊ eadē simplicit̄ est ptās patris ⁊ filij. tertio assimilat resurrectio leōi p̄pē assecutū imperiū: qz licet xp̄s ante resurrectionē suā humilis ⁊ abiectus apparuerit: tū in resurrectione dominiū obtinuit: p̄m qd̄ dicit Aplus ad Philip. ij. Humiliauit semetip̄m fact⁹ obediēs vsq; ad mortē: mortē aūt crucis. Propter qd̄ ⁊ de⁹ exaltauit illū ⁊ donauit illi nomē qd̄ est sup omne nomen: vt in nomine iesu omne genu flectat⁹ celestiū terrestriū ⁊ infernoꝝ ⁊c. ⁊ in leone inuenit huiusmodi simili/tudo inq̄tū est rex animaliū: vt predictū est: ⁊ ideo nomē leonis dicit⁹ a leon grece quod signat regē latine. ⁊ de hoc dicit Apocal. v. Ecce vicit leo de tribu iuda: qz p suā bñdictā passionē ⁊ resurrectionē subiecit sibi omnē creaturā: ⁊ sic patet secundū. Tertio in verbo p̄assumpto notat⁹ huius euāgelij sit⁹ vel ordo. cum dicit: A dextris. In illa enī visione imaginaria Ezechieli p̄phete ostensa sic apparebat animal hās quattuor facies: q̄ facies hominis erat in directo aspectu p̄phete. facies aūt leonis in dextera parte: ⁊ bouis in sinistra: ⁊ ideo sicut euangelium Matthei quod designat per faciē hoīs ponitur p̄imū: ita euāgeliū Marci rationabiliter ponit⁹ secundum: quia dextera pars p̄ior est sinistra: ⁊ de hoc pōt exponi qd̄ dicit Deut. xxiij. In dextera ei⁹ ignea lex. i. lex euāgelica

Incipit quedã introductio circa hũc Jeronymũ. Quattuor ſũt qualitates de quib⁹ ſcripturã euangelia ꝓtexunt. Precepta: mãdata: teſtimõia: exempla. In p̃cepto iuſticia: in mandatis charitas: in teſtimõijs fides: in exemplis pfectio. Precepta hmõi: Jnvidiam gẽtiũ ne abieritis: hoc eſt: divertere a malo. Mãdata vt hoc: Mãdatũ nouũ do vobis vt diligatis inuicẽ: hoc eſt facere bonum et charitatẽ ipleſ. Teſtimõia q̃ in ore duoꝝ vel triũ teſtiũ. vt hoc: Johãnes teſtimoniũm phibet de me: ſz habeo teſtimoniũ maius iohanne: eſt enim pater q̃ teſtimoniũm phibet de me. Exempla vt hoc: Diſcite a me: qz mitis ſũ et humil corde. et eſtote perfecti ſic et pater veſter cẽ. et alibi: Exẽplũ enim dedi vob vt vos ita faci. De his enim dauid. Preceptuz dñi lucidũ illu. Hiſtoriã maxie p̃cepta cõtinẽt. Et alibi: Latũ mãdatũ tuum nimis: qz q̃ diligit ꝑxim totã legẽ implet. Jtem: Teſtimõia tua iteller. et alibi: Teſtimoniũ dñi fidele: qz plus fide anima q̃ oculis carnis teſtimoniũ idiget. Quarto Judicia dñi v.i.i.ſ.i. Ut ſic. ſ. ſint iudicioꝝ nroꝝ exempla iuſtificata: ſicut in iudicijs dei cõparata habem⁹. Unde idẽ alibi: A iudicijs enim tuis timui. Jn quo enim iudicio iudicaverimus iudicabitur de nobis. Jn his quatuor qualitatib⁹ ſunt: timor: fides: ſpes: charitas. Timore nanq incipim⁹: fide ſeruamus q̃ incipim⁹: ſpe erigimur: charitate ꝓſummamur. Finis enim p̃cepti eſt charitas. Hi ſunt q̃ttuor mẽſes q̃s xp̃s ante meſſez p̃dixit dicẽs: Nõne q̃ttuor menſes ſũt vſq ad menſem: Et et nos p̃ p̃cepta domini atq mãdata ac teſtimonia et exẽpla maturos p⁹ iudiciũ metamus fruct⁹ cũ gaudio: q̃ in lachrymis timoris ſemina pẽitẽtie iactauim⁹ in terrã nr̃a portãtes charitatis manipulos cũ gaudio metam⁹ in celo. Hiero. Marcus euãgeliſta dei: petri diſcipul⁹: leuiticus genere: et ſacerdos: in italia hoc ſcripſit euangeliũ: prim⁹ alexandrie epũs: cuius p ſingl̃a op⁹ euãgelij dicta ſcire: a in ſe diſponere: et diſciplinã in ſe legis agnoſcere: et divinã dñi in carne intelligere naturã. Qui ſemiar p⁹ mattheũ: q̃ fremit vt leo: q̃ volat vt aq̃la: q̃ diſcit vt homo: q̃ ũmolat vt ſacerdos: qui irrigat vt flumẽ: q̃ flozeſcit vt ager: q̃ feruet vt vinũ. Chriſtus enim de quo loquit: vt hõ naſcendo: vitul⁹ moriẽdo: leo reſurgẽdo: aq̃

Matt.10.a
Joh.13.d
Matt.12.c
Joh.1.b
Matt.11.d
Ibid.5.g
Joh.13.b
Ps.18.
Ibid.118.
Ibidem
Ibidem
Ibi.18.
Ibidem
1.Tim.1.a

Jncipit plogus beati Hieronymi in Marcũ euãgeliſtã.

Marcus euangeliſta dei electus: et petri in baptiſmate filius: atq in diuio ſmõe diſcipul⁹: ſacerdotiũ in iſrael agens: ſm carnem leuita conuerſus ad fidem chriſti: euãgelium in italia ſcripſit: oſtendẽs in eo q̃d et generi ſuo debebat. ſ confirmationem. Nam initiũ p̃ncipij in ſ q̃ eſt de iohãne baptiſta q̃ eſt de genere marci qz de tribu leuitica: et ita oñdit marc⁹ q̃d debebat voce prophetice exclamatiõis in ſ .i. dignitatis. ordinẽ leuitice electionis: ſ .i. ſola gratia dei creatũ. Ut predicas predeſtinatum iohãnẽ filiuz ſacharie in ſ .i. ad hoc emiſſũ vt eſſet vox et angel⁹ annũcians q̃ notanf in ill' duab⁹ auctoritatib⁹ vox clamantis: et ecce ego mitto an. voce angeli annũciatis emiſſũ: non ſolum verbum carnem ſa-

a
b
c
d
e
f
g
h
i
k
l
m
n

Eadem Nicolai expoſitio ſup plogum Marci.

a Marcus euãgeliſta. Euangelio Marci beat⁹ Hieronymus premittit prologum iſtum qui diuiditur in tres partes: quia primo Hieronym⁹ oſtendit ſcriptoris auctoritatẽ. ſecundo ſcribendi modum et ordinem. ibi: Nam initium p̃incipij. tertio ordinis rationem. ibi: Deniq. Circa primũ oſtenditur auctoritas beati Marci ſcriptoris huius euãgelij. primo q̃tũ ad officiũ poſt eius converſionem ad fidez catholicam. cum dicitur: Marcus euangeliſta dei electus. ad officiuz enim ſcribendi euangeliũ fuit a deo electus et aſſumptus. ſecũdo q̃tũ ad eruditionẽ et fide catholica pleniorem. cum dicitur: b Et petri in baptiſmate filius. atq in diuio ſermone diſcipulus. Ex hoc enim q̃ fuit filius ſpiritualis beati petri fuit ei magis familiaris: et p conſequẽs ſpecialiꝰ ab eo eruditus de factis et doctrina chriſti ſm q̃ petr⁹ viderat in xp̃o et audierat ab ipo: ꝓpter quod certius poterat ſcribere euangeliũ a petro auditũ: q̃ ceteri diſcipuli ei⁹. tertio oſtendit eius auctoritas ex ſtatu quez habuit ante cõuerſionẽ. cum ſubdit: c Sacerdotiũ in iſrael agẽs ſm carnẽ leuita: qz ad ſacerdotes et leuitas ptinebat ſcire p̃ ceteris ſcripturas veteris teſtamẽti q̃ de chriſto teſtimoniũ perhibent. d Jn italia ſcripſit. vbi tunc vigebat ſtudiũ quod a grecia fuerat romã translatũ: et in eadem ciuitate marcus rogatus a fratribus ſcripſit iſtud euangeliũ: vt dicit Hiero. in libro illuſtriũ viroꝝ: et ex ſolennitate loci ſcriptoris oſtenditur auctoritas: quia in talibus locis nõ ſolẽt ſcribere niſi homines autentici. e Oſtendens in eo quid et generi ſuo deberet. ſacerdotes enim leuitici generis qui debent intelligere ſcripturas ꝓphetarũ teſtimoniũ de chriſto perhibenti: ex hoc redduntur magis idonei ad ſcribendum euangeliuz. f Et chriſto. q: licet breviter ſcripſerit euangelium: tamen ſufficienter chriſto reddidit debituz euangelium complete ſcribendo. g Nam initiũ. Hic conſequenter oſtendit Hieronymus ſcripture ipſius marci ordinem Circa quod ſciendum q̃ marcus in p̃ncipio ſui euangelij ponit quandã prefationem vſq ad illũ locum: Fuit in deſerto iohannes. vbi premiſſa prefatione incipit narrationem. primo ergo oſtendit Hieronymus ordinem ſcripture marci q̃tum ad p̃fationem ſeu ꝓlogum. ſecundo q̃tum ad narrationẽ ſcu tractatũ. ibi: Deniq cum pfecti. Circa primũ ſciendum q̃ marc⁹ in p̃fatione ſui euangelij ponit duas ꝓphetias. prima habetur Malach. iij. Ecce ego mitto angelum meũ. et loquitur de aduentu chriſti in mundo: ad quem denuncian dum premiſſus eſt iohannes baptiſta in hac ꝓphetia deſignatus per angelum. angelus enim interpretatur nuncius. ſecunda habetur Eſa. xl. Vox clamãtis in deſerto parate viam domini. et loquitur de aduentu chriſti in corde humano p fidẽ et devotionem: et de iſtis duobus oſtendit hic Hieronymus: licet obſcure q̃ contineant in prefatione ipſius marci euangeliſte. cum dicit: Nam initiũ p̃ncipij: id eſt initiale principium: ſeu prologum a quo incipit ſuum euangelium. b Jn voce prophetice exclamationis inſtituens: quia prologuz ſuũ inchoat a prophetijs: vt dictũ eſt. i Ordinem leuitice electionis oſtendit. i. ſue electionis ad ſcribẽdũ euangeliũ oſtendit ordinem per hoc q̃ a principio ſui operis allegat prophetias quarum intellectũ ſacerdotes leuitici generis de quibus fuerat debebant habere. k Ut predicas iohannem predeſtinatũ. i. a deo preordinatum. l Emiſſum in voce angeli. i. ſignificatũ nomine angeli: vt dictũ eſt. m Annũciantis. ſ. iohãnis. n Nõ ſolum verbum, carnem, ſa. i. aduentũ xp̃i in carnẽ. p quã in mũdo viſibilis apparuit.

gendo:aquila ascendēdo.Ihiero.Marcū pene intactū.maiores nr̄i p̄terēūt:q; pene eadē q̄ matthe⁹ narrat:licet q̄busdam distinctis testimonijs:vt alteri⁹ ala alā alteri⁹ tangat aīalis: ⁊ rota rotā eadē via sequat:⁊ versis ad inuicē vultib⁹ sese animalia contineant. In p̄imo canone marc⁹ cū matthęo lucaq; comitat ⁊ iohāne. In secūdo cū matthęo ⁊ luca. In quarto cū matthęo et iohanne. In sexto canone comitat sp̄ cū matthęo:vt duo anuli i vno veete: id est in quadraginta nouē capitulis.

℣ In octauo

Nico.de lyra

a Sed ⁊ corpus dñi.i.ecclīaz seu cōgregationē fideliū:q̄ est corp⁹ xp̄i mysticū. b In oīa p̄ ver.diuīe vocis animatū.i.viuificatū:q; sicut aīa viuificat corp⁹ vita nature:ita verbū diuinū q̄ est dei fili⁹ venies in mētib⁹ hominū viuificat eos vita gr̄e:⁊ vtrūq; aduentū xp̄i.s.in carnē ⁊ in mentē denūciauit iohānes baptista p̄ suā p̄dicationē.⁊ q; ista p̄dicatio iohānis fuit ordinata ad eruditionē fideliū.ideo subdit: c Ut q̄ hec legens sciret.i. animaduerteret. d Cui initiū carnis in deo.i.in xp̄o:cuius caro nō habuit p̄ncipiū ex viro:q; nō de semīe viri⁊ nat⁹ est:sed virtute sp̄ūsancti illa caro sanctissima fuit formata. e Et iesu aduenientis habi.i. mentē humanā q̄ est habitaculū ipsi⁹ iesu venientis in mentē:vt dictū est. f Caro debe. agnoscere.i.homo q̄ in sacra scriptura vocat caro:Esa.xl.Omnis caro fenū: ⁊ omnis gloria ei⁹ quasi flos agri:q; p̄ plogū marci euāgeliste hō legēs debet cognoscere vtrunq; aduentū christi.s.in carnē ⁊ in mentē. g Atq; in se verbū vocis.i.dei filiū p̄ iohannē q̄ vocat vox̄ Xbi:Fz q̄ dr̄ iobis.j.Ego vox̄ clamātis in deserto annūciatū.

h Q̄ in cōsonātib⁹ p̄diderat.i. in p̄imis parentib⁹ suasioni serpētis cōsentientib⁹ in quib⁹ gen⁹ humanū p̄didit verbū dei mētes viuificās vita gratie. i Inueniret.p fidē Xbi incarnati quā p̄dicauit iobes.put traditur in euāgelio marci. Alit expōit ab aliquibus ab illo loco: Caro deberet agnoscere.i. pat carnalis iohānis baptiste.s.zacharias deberet agnoscere q̄ angelus ei apparēs verū sibi annūciauerat:q; p̄ter dubiū verbi ei⁹ fact⁹ est mutus. Atq; in se verbū voc.i.loquelā articulatā. Q̄ in p̄sonātib⁹ p̄diderat:q; licz muti possint sonare vocales saltē aliq̄s:ñ tñ cū eis p̄t sonare cōsonantes. Inueniret: q; zacharias in natiuitate filij firmit credēdo recuperauit loquelā quaz p̄diderat Xbis angeli discredēdo. k Deniq; cū p̄fecti euāgelij ⁊c. Hic p̄ñr oñdit ordiez scripture marci q̄tū ad narrationē seu tractatū sui euāgelij:ostēdēs eū ordiate scripsisse per hoc q̄ aliqua omisit eo q̄ sufficiēt erāt a matthęo exp̄ssa:aliq; ēt ab eodē matthęo dicta breuit tetigit:vt vitaret ꝓlixitatē ⁊ Xbor̄ matthei ostēderet firmitatē:q; i ore duor̄ vel triū testiū stat oē Xbū.⁊ in b etiam q̄ aliq̄ addidit matthei dicta ad p̄fectā euāgelij descriptionē.⁊ b ē q̄ dr̄:Deniq; cū p̄fecti euāgelij op⁹ itrās.i.narrationē euāgelij ic̄piēs.⁊ dicit p̄fecti euāgelij:q; lex mosaica licz esset bona:tñ fuit imp̄fecta:q; pp̄ko rudi ⁊ ip̄fecto fuit data. ī dr̄ Deu.vij. Nihil ad p̄fectū adduxit lex:fz euāgeliū ip̄fectionem legis suppleuit. vl aliter dr̄: P̄fecti euāgelij:vt ꝓtinuek lra cū b q̄ seq̄t: l Et a ba.dñi p̄di.deū ichoās.q; xp̄s tpe p̄dicationis sue ic̄eperat.xxx.sue etatis annū:vt hr̄ Luc.iij. q̄ ē tp̄s erat⁊ p̄fecte:⁊ fm b p̄t dici. P̄fecti euāgelij op⁹ itrās ⁊c. eo q̄ incipit narrationē euāgelij fuit a baptismo xp̄i q̄ tpe in etate fuit p̄fecta. m Mō laboza.nati.car.s.xp̄i. n Quā in p̄iozib⁹ vi.s.dictis matthei ad vitā dū supfluitatē. o Sed toti⁹ exp̄zi.expo.deserti.i.quō post baptismū imediate intrauit desertū ibi habitādo. p Ieiunū nu.s.xl.diez:q; numerus est mystic⁹:eo q̄ ꝓsurgit ex denario p̄ ēternariū ducto:in q̄ significat q̄ ipletio decalogi in fide Xbi incarnati in ēternario euāgelio q̄ descripti:ducit ad vitā beatā: Fz q̄ dicit salnator Matth.xix.Si vis ad vitā ingredi serua mādata. q Tētationē diaboli. q̄ plenī⁹ describit Matth.iiij. r Cōgregationē bestiar̄ ⁊c.vt ostēderet q̄ aīalia irrationabilia ⁊ creature intellectuales celestes obediāt ei. s Ut institutēs nos ⁊c.ad b̄ p̄dicta breuiter tetigit:vt instrueret nos. t Ad intelligendum q̄ eadē lati⁹ dicta a matthęo vera essent.ideo subdit: v Hec auctozitatē facte rei.i. euāgelij descripti a matthęo. x Demeret.sed magis adderet ⁊ ꝓfirmaret. y Et p̄ficiendi opis ⁊c.addendo aliqua bis q̄ a matthęo fuerāt p̄dicta. z Deni⁊q; amputasse.Hic ꝓñr ostendit p̄dicti ordinis rōnē. licet enī spūsctūs p̄ncipalit causa fuerit buiⁿ ordinate descriptionis:Marc⁹ tñ fuit cā instrumētalis ⁊ ex pte ei⁹ hic assignat dicti ordis cā:⁊ p̄mo ex ei⁹ hūilitate.scōo ex stu/dio sitate.ibi:Cui⁹ p singl'a.Circa p̄imū sciendū q̄ sapiētis est ordiare seu ordinate scribere.Humilitas aūt maxime dispōit ad sapiētiā diuinā:Fz q̄ dr̄ Ꝓuerb.xj. Ubi humilitas ibi ⁊ sapientia.⁊ iō ostēdit marci humilitas cū dr̄:Deniq; amputasse sibi post fidē pol. dicit:vt sacer.repzo.habereť.ex hūilitate enī reputabat sese indignū:⁊ iō refozmidabat ascēdere tātū grādū.

a Sed tātū ꝓsen.fidei p̄de.po.ele.i. diuīa ordiatio q̄ ita potēs est q̄ ei nullus p̄t resistere. b Cōsentiēs fidei.i. ꝓdescēdēs denotioni fideliū:q̄ deside rabāt eū habere episcopū: fecit aliter ip̄m ꝓmonēdo:licet ex humilitate refugeret.ideo subdit: c Ut nec sic in opere verbi perderet.i.in predicationē quod est opus episcopi.vnde Act. vij. Apostoli quozum successozes sunt episcopi: vt habetur in decretis distin.xxj.ca.in nouo testamento:administrationem temporaliū septem diaconibus cōmiserunt:vt operi predicationis liberius vacarent.

d Quod p̄ius meruerat in genere. fuit enī de tribu leui ad quam spectabat sacerdotiū. e Nam alexandrie episcopus fuit.non obstante q̄ amputasset sibi pollicem .non enim dicit q̄ amputauerit sibi totum pollicem: sed forte aliquā partē per quam nō impediebatur a consecrando.⁊ simile legitur factum in libzo qui dicitur paradisus de anthonio anachozita: quem cum quidā ciues vellent rapere et constituere sibi episcopum ferro secuit sibi aurem sinistrā.dicens:Lex diuina iubet nullum aure p̄cisa optari in episcopū:quod cum theophilo episcopo hoc dictū fuisset:respōdit:a iudeis lex ista seruat:Ego aurem si dederitis mihi aliquem auribus truncatum: sed moribus probum:nō dubito eum episcopum facere: hoc tamen modo non obseruatur. f Cuius per singula opus.Hic cō sequenter redditur ratio ex studiositate.homines enī studiosi magis possūt cogitata ordinare ⁊ ordinati⁹ scribere.Marcus aūt fuit valde studiosus:fm q̄ dicit hic:Cuius p singula op⁹ scire.s.ꝓphetias de xp̄o p̄nūciatas. g Et euāgelij in se dicta disponere,nō solū intelligēdo:sz etiā opando.

ecclesiam.

a b ctū: sz ⁊ corp⁹ dñi in omnia per
a ℣.i. p̄dicatione filij dei. b ℣ q̄ oñdit ibi ante facie ruā:⁊ añ re.i.horiz:⁊ hoc ē q̄ xp̄o debet.
℣ iohānis.c ℣.i.charismatū ipleti⁹ donis.
verbū diuine vocis animatū in
℣ hoc ibi:q̄ p̄parabit viā tuā.⁊ ibi: Parate viā dñi:rectas facite semitas.⁊ hoc icez debet xp̄o.
c d initio euāgelice p̄dicatiōis oste
deret:vt q̄ hec legēs sciret cui in
℣.s.iobi cui p̄ncipiū carnis in virtute dñi ⁊ ope
e itium carnis in domio:⁊ iesu ad
ratione. ℣ se esse habitaculū.
f uenientis habitaculum caro de
a ℣ vt in se inueniret illa caro. ℣ filiū dei.
g beret agnoscere:ātq; in se verbū
℣ iohannis. ℣.i.in adā ⁊ eua ⁊ diabolo.
h vocis quod in cōsonantib⁹ per
℣ illa caro. ℣.i.recuperet in christo.
i k diderat iueniret. Deniq; cū p̄fecti euāgelij opus intrās:⁊ a baptismo domini p̄dicare deū in
l choans:non laborauit natiuita m
a ℣.i.in matthęo pluralis p̄ singulari: vel q; plures ante eum scripserunt.
tem carnis quam in p̄iōrib⁹ vi/ n
derat dicere:sed toti⁹ exp̄rimens o
a ℣ non numer̄ ieiunij:sz ieiunij numerū q̄ q̄si subest numero p̄ mysterio numeri.
expositionem deserti:ieiunium p q
numeri:tentationē diaboli:con r
gregationem bestiarum ⁊ mini
sterium,p̄tulit angelorū:vt instis
tuēs nos ad intelligendū singu t
a ℣.i.matthei dicta destituerer.
la in breui cōpingens:nec aucto v x
ritatē facte rei demeret:et p̄fici/ y
℣.i.p̄rermissum ab eo suppleret.
endi operis plenitudinez nō negaret. Deniq; amputasse sibi p⁹ 5
fidem pollicem dicitur:vt sacer/
dotio reprobus haberet. Sed tā a
℣ fidelibus volentib⁹ ipm pastorem.
tum p̄sentiēs fidei p̄destiata po b
tuit electio:vt nec sic in ope ver c
bi p̄deret q̄ p̄riusq; meruerat i ge d
nere. Nam alexādrie epūs fuit: e
cui⁹ p singl'a op⁹ fuit scire et euā/ f g

¶ In octauo canone cū Luca comitatur in tredecim capitulis. In prophetis xo q̄ maxime vtcunq; explanare dispono decem ⁊ octo incedit spaciatim capitulis: que simul omnia ducēta triginta sūt capitula. Marcus: excelsus mādato. Lucas: iste ꝓsurgens vel ipse eleuans. Beda. Marcus Petri discipul⁹ rogatu romano⁊ euangeliu⁊ scripsit: vt quod petrus verbo ꝓdicauerat: cō seruaretur in ꝑpetuū litterarū memo/
ꝙ.5.a ria. Primo expulsio demōis in sy/
Mar. 8. a nagoga ab homie. Secūdo liberatio
Ibidem socrus simonis a febre. Tertio lepro/
ꝙ.3.a sum mundauit. Quarto paralyticu⁊
ꝙ.5.a curauit. Quinto in synagoga manu⁊ aridam curauit. Sexto demoniacū a
Mar. 9. c legiōe possessū liberauit. Septimo flu xum sanguinis tact⁹ a mulere restrin
Luce.8.f xit. Octauo filiā iairi in domo susci/
ꝙ.6.c tauit. Nouo q̄nq; panib⁹ q̄nq; milia
ꝙ.7.c hominum satiauit. Decimo a filia sy/ rophenisse demoniū expulit. Undeci/
mo surdi et muti hominis aures ⁊ lin
Ibidem.d guā aperit. Duodecimo cecū extra vi/
ꝙ.8.c. cū bethsaide illuminauit. Tredecimo
Mar.15.d quattuor milia septē pāib⁹ saturauit.
ꝙ.9.c Quartodecimo hominem a surdo ⁊ muto spū quod discipuli nequibant liberauit. Finit ꝓlog⁹.

gelij in se dicta disponere: et di/ a
sciplinam in se legi agnoscere ⁊ a
diuinā in carne domini itellige/ b
re naturam. Q̄ę in nos primū c
oportet reqri: debinc inquisita d
volum⁹ agnosci: hūtes mercedē e
¶ bene exhortatiōis. ¶ tm̄.
exhortatiōis: qm̄ q̄ plantat et q̄ f g
rigat vnū sunt: q̄ aūt incremētū
prestat deus est.

Finit prologus.

Nico.de lyra

¶ Initū euā.

a Et disciplinā in se legis agnoscere: nō solū litteraliter intelligendo: sed etiā spiritualiter. b Et diuinā in car.do. ī telligere nā. q̄tū ad distinctionē naturarū: vt suppositi vnitatem: ⁊ qm̄ vitā ⁊ doctrinā beati marci debemus imitari. iō cō/cludit Piero. c Que in nos primū oportet requiri. doctri nā beati Marci imitando. d Debinc inquisita volumus agnosci. simple ab alijs: q̄ ꝑfectionē quā aliquis habet debet alijs tradere: ¶m illud. j. Pe. iiij. Unusquisq; ꝓut accepit gratiā in alterutrū illam administrantes sicut boni dispensatores multiformis gratie dei: quia hoc cedit ad magnū meritū. vnō subdit: e Habentes mercedē ⁊c. sed quia iste labor sine dei adiutorio nō ꝓficit. ideo subdit: f Qui plantat. ꝓpo eruditēdo. g Et qui rigat ⁊c. illā eruditionē fouēdo ⁊ nutriēdo. vnde dicit Aplus. j. Cor. iij. Ego plantaui: appollo rigauit: deus autem incrementū dedit: qui ē benedict⁹ in secula seculo⁊ Amen. Occasione cuiusdā dicti in hoc prologo potest queri: vtrū licitū sit alicui seipm̄ mutilare: ⁊ arguit̄ q̄ sic: quia beatus marcus amputauit sibi pollicem: vt dictu⁊ est: nec tū ex hoc reprobatur. Itē occidere seipm̄ pei⁹ est q̄ mutilare. Sā pson autē seipm̄ iterfecit: vt habet Judic. xvj. ⁊ tū numerat̄ inter sanctos: vt habet Heb. xj. Itē raçias seipm̄ iterfecit: vt habetur. ij. Machab. xliij. ⁊ tū scriptura videt ex hoc ipm̄ cōmēdare: q̄ ibidē dicit eligēs nobilit̄ poti⁹ mori q̄ subditus fieri peccatorib⁹. Itē min⁹ bonū est cōtenendū ꝓpt̄ ꝓseruationē maioris boni: sicut ad conseruationē vite alijs ꝓficit merces in mari: sz virtus castitatis est magis bonū q̄ mēbrū corporale: ergo licite pōt sibi q̄s abscidere virilia ꝓpter conseruationem castitatis. Contrarū arguit̄ per illud qđ habet̄ in decret⁹: di. lv. ca. Si q̄s amputauerit sibi virilia cleric⁹ nō fiat: q̄ homicida sui est. Respōsio: q̄libet ps corpis ordinat̄ ad totū. ⁊ ideo de ipso ordinandū est: ꝓut respicit bonū totius corporis: ⁊ vlterius ꝓut respicit bonū hominis ⁊ cōmunitatis: q̄ sicut ps corporis ordinat̄ ad totū corp⁹: sic corp⁹ ad hominē cuius est pars. ⁊ vnus homo ad totam cōmunitatem. Ergo si mēbrum aliqđ sit noxiū corpori: vtpote q̄ ꝓpter aliquā egritudinē est alio⁊ mēbro⁊ corruptiū: licite potest abscindi ne inficiat alia mēbra: ⁊ hoc ab eo cui⁹ est si habeat artē medicādi vl ab alio de volūtate ei⁹: q̄ cuilibet cōmissa est cura salutis sui corpis: sicut etiā homicida vl raptor ꝓ iudicē licite occidit: ⁊ a cōmunitate hominū abscindit in q̄tū ei⁹ vita esset in nocumētū cōlratis: q̄ iudicib⁹ cōmittit̄ cura salutis cōmunitatis: si aūt mēbrū sit sanū tūc regl̄iter nō est licitū alicui seipz mutilare. ꝑmo q̄ homo naturaliter amat seipm̄: ⁊ p cōsequēs ola q̄ sūt de integritate ipsius. ⁊ ideo mutilare seipm̄ est agere ꝓtra charitatē: quā q̄libet tenet habere ad seipm̄. Itē hō singularis ē ps cōitatis: ⁊ ideo inferre sibi nocumentū ꝙ mutilationē est agere ꝓtra cōmune bonū. Itē de⁹ ē institutor nature: instituēdo mēbra in corpore: ⁊ ideo mutilās seipsum agit contra deū: in casu tū licitū est: videlicet ex ꝓcepto dei occulto: qđ alio mō vocatur instinctus spūssancti: q̄ deus est auctor nature et dñs vite ⁊ mortis humane: ⁊ p consequēs omniū membroꝝ: ⁊ ideo si ꝑcipiat homini auferri sibi vitā vel mēbroꝝ aliquod: nō solū licitū: sed etiā debitū ē hoc fieri: ⁊ hoc mō dicit Aug⁹. j. de ci/
uitate dei q̄ sampson interfecit seipm̄ cū philisteis: qđ ꝓbat ex hoc q̄ dñs ad hoc agendū restituit sibi miraculose prīsti/
nam fortitudinē. vnde dicit ibidē Augusti. q̄ ille hoc latenter iusserat fieri: q̄ ꝓ ipsum miracula faciebat: ⁊ hoc etiā modo dicit Aug⁹. de quibusdaz sācte mulierib⁹: que tpe ꝓsecutiōis seipsas occiderunt: de quibus ecclesia memoriam facit. Judei xo ⁊ aliqui christiani in hoc ipsos sequentes dicunt q̄ etiam sine tali ꝓcepto diuino vel instinctu licitū est alicui se occidere vel mutilare in casu. ſ. q̄n videt ratione sue vite vel alicuius membri imminere sibi ludibrium in contemptū dei: quia debet negligere vitaz ꝓpriam: multoforcius aliquā partē sui corporis: sed ad ꝓcauendū contemptū honoris diuini: ⁊ hoc modo dicūt q̄ sampson interfecit seipsum: cōsideras q̄ philistei exercebāt in eo ludibriū ad laudē idolorū suoꝝ: ⁊ in diuinuz ꝓtēptū. ⁊ raçias vt habet̄. ij. machab. xliij. ⁊ eodem modo q̄dā mulieres sancte legunt̄ sibi nares amputasse: ne ab infidelib⁹ exercerent̄ luxuria in corporib⁹ eaꝝ in contēptū diuinū. Sed istud dictum videtur esse expresse contra dictū saluatoris Joh. vl. dicentis Petro: Cum esses iunior cingebas te ⁊ ambulabas vbi volebas: cū aūt senueris extēdes man⁹ tuas ⁊ alius te cinget ⁊ ducet quo tu non vis. ⁊ subdit̄: Hoc aūt dixit significās q̄ mortе clarificatur⁹ esset deū. sup quē locū dicit Aug⁹. ꝙ hic satisfecit nō a seipo sz ab alio debere occidi q̄ vestigia sequitur xpi: ⁊ eodē mō dicēdū est de mutilatiōe. rō etiā q̄ inducit̄ pro opposito nō valet: q̄ licet intētio ifideliū sit exercere ludibrium in sctis ad dei ꝓtemptū: tū ex diuīa ordiatiōe q̄ ex malis elicit bona: ordinatur ad dei gloriam ⁊ meritū electoꝝ: qđ patet in martyribus: qui quanto maiora ludibria ⁊ magis exquisita tormenta sustinuerunt: tanto gloriosius de tyrannis triumphauerūt ad tyrannoꝝ confusionē ⁊ ꝓpriū meritū: ⁊ dei gloriā qui in martyrib⁹ triūphabat. Ex dictis patet ad primū argumentū q̄ Marc⁹ amputasse credit̄ sibi pollicē istinctu spiritussancti. Et eodē mō dicēdū ad scm̄ ⁊ tertiū. Ad q̄rtū dicendū q̄ nō est licitū amputare sibi virilia ꝓpt̄ obseruātiā castitatis: tū q⁊ hoc nō est efficax remediū: tū q⁊ ꝙ hoc nō abscindūtur cōcupiscentie interiores: tū q⁊ ꝙ aliā viā habet melius remediū: videlicet ꝙ conatū liberi arbitrij resistēdo tētatiōib⁹ cū adiutorio dei: ¶m illō. j. Cor. x. Fidelis de⁹ ē q̄ nō patietur vos tētari sup illud qđ potestis: sz faciet cū tētatiōe ꝓuētum vt possitis sustinere.

Marci in ꝓlogo sēdo vbi dicit̄ in postil. Ratio etiaz que inducitur pro opposito.

Additio. Hec ratio est valida ⁊ cōsona auctoritatibus eā reiicere videat̄. j. Reg. xxxj. vbi videt̄ tenere cū hebreis ⁊ aliqs min⁹ bñ sentientib⁹: q̄ asserūt q̄ saul posset excusari ab occisione sui: eo q̄ timebat ne in ipm̄ q̄ erat principalis i ꝓpho fieret ludibria in cōtēptū dei. quā assertionē seu opinionē ibidē recitat tāq̄ veram vel saltē tolerabilē: qđ manifeste ꝓtrariatur his q̄ in b loco tenet q̄ manifeste sūt vera ꝓut ptz legenti ea que hic ⁊ alibi a postillatore ponūt ⁊c.

Replica In ꝓlogo circa euangelium sancti Marci postillator mouet q̄stionē: an sit licitū quē/
quā seipsū mutilare. Et rñdet q̄ nō nisi iteruenit istinct⁹ diuin⁹: ⁊ addit q̄ iudei ⁊ q̄dā xpiani i b eos sequētes dicūt q̄ licitū sit nō solū se mutilare verū etiā occidere sine tali istinctu ad ꝑcauēdū ludibriū ⁊ cōtēptū honoris diuini: sz illū modum dicēdi reprobat postilla. ⁊ excludit rōnē ei⁹: q⁊ ludibria ⁊ tales cōtēpt⁹ de⁹ sit ꝓuertere i bonū patiēt̄ ⁊c. Hic putat Bur. postil. velle iuoluere i ꝓdictoꝝ cōmēdās illū modū dicēdi b. Sz dicit eū sentire oppositū illi⁹ ꝑmi Reg. vl. b diligēter ꝓlegēti q̄ postil. sentit b saul ⁊ alijs se iterficiētib⁹: ptz q̄ Bur. ei falsū ꝓponit. postil. ei opinionē hebreoꝝ ⁊ aliqrū latinoꝝ ibi recitat: b finalit̄ i b residet q̄ btūs Aug⁹. j. de ciuitate nullā ꝓsonā excusat sese occidētē: nisi iterueneri⁹ diuinus istinct⁹: ita q̄ saul dici pōt si vie alie nō sufficiūt. vñ ptz Bur. frustra postillatoreꝝ notasse.

Incipit euā.

Glo. ordi. Marci Ca. I Nico. de lyra

Incipit postilla euāgelij ſm Marū. Ca. I

Initiū euāgelij ꝛc. Euangeliū ſm Marcū i duas partes diuiditur: scilicet in prologum ⁊ tractatum, secunda ibi: Fuit in deserto iohānes. Sicut patet ex predictis marcus breuitati studuit in scribendo: ⁊ ego similiter intendo breuitati studere ipm exponēdo ea q̄ repetit dicta in matthēo omittendo: ⁊ ad expositionē ibi posita remittēdo: maxime vbi esset immorandū. dicit ergo: Initiū euāgelij. Euangeliū idē est q̄ bona annūciatio: qz ibi annūciat ineffabile bonū qđ ab antiq̄s patrib⁹ fuit sūme desideratum: ſm qđ dicit saluator Luc. x. Multi ꝓphete ⁊ reges voluerunt videre que vos videtis ⁊ non viderunt: ⁊ audire que vos auditis ⁊ non audierūt. b Jesu. i. saluatoris. c Christi. i. vncti: qz est rex ⁊ sacerdos quibus in lege debebatur vnctio. d Filij dei. Matheus aūt in principio sui euangelij dic: Filij dauid filij abraam: qz ei⁹ genealogiā ſm humanā naturā enarrare volebat: vt patet i principio euāgelij sui. Marcus vero illam tanq̄ sufficienter enarratā dimittēs vocat eū filiū dei. s. naturalē non adoptiuū: diuinā naturā in qua est idē patri ostendēs. Sciendū etiā q̄ marc⁹ ante cōuersionē ad fidē erat instructus in lege ⁊ ꝓphetis de christo testimoniū phibētibus. ⁊ ideo a ꝓphetijs de christo incipit suū euangeliū: sub vno ꝛtu duas ꝓphetias ꝓpōgēs: quarū prima scribit Malach. iij. secunda Esa. xl. quaꝝ intellectus patet ex p̄dictis in ꝓlogo: verūtamen marc⁹ hic solum exprimit Esaiam prophetam dicens:

Dat. 1. a

Mala. 2. b

Ibi. 3.

Dat. 3. a

Beñ. 2. a

Dat. 10. a

Eph. 2. a

Mala. 3. a
Dat. 11. b
Lu. 7. d
Esa. 40. a
Dat. 3. a
Joh. 3. a

Mala. 3. a
Dat. 3. a
Luce. 3. a
Joh. 3. c

Incipit euāgeliū ſm Marcū.

a Initiū euā/ Ca. I
ſ saluatoris. ſ vncti.
gelij iesu christi fi/ b c d e
lij dei sicut scriptū
i est in esaia ꝓphe/
ſ spūs ad patrē de filio p malachiā. vl vox patrē ad filiū ō iohānē. ſ āgel⁹ nūci⁹ q̄ nūciat de ꝓpo: p⁹ me vēt q̄ a. m. f. ſ iohānē.
e ta† Ecce mitto ām̄ meū ante
ſ penitentiam.
faciē tuā: qui p̄parabit viā tuā
ſ ante filiū: vl añ penitentiā: aut incarnationē. ſ iohānes de q̄ clamat dñs ad iudeos: Inē nos multi. ñ sur. ma. to. ba. ꝛc. ſ ad surdos obturātes aures voci. ſ xpi. ſ iudea.
f g h i k l ante te. Vox clamātis in deser/
to: Parate viā dñi: rectas facite
ſ qs icuruastē declinādo ad dexterā vl ad sini.
f+ semitas ei⁹. Fuit iohānes in de/
a ſ Be. Vt ita baptismū pnīe q̄ petā soluēt suo
baptismate q̄ petā solui nō posset p̄currere.
m g serto baptiçās ⁊ p̄dicāns ba/
ptismū p̄nitētie: in remissionez
ſ ideo.
peccatoꝝ. † Et egrediebat ad illū b

Sicut scriptum est in Esaia ꝓpheta: Ecce mitto ange/
e lum meum ante fa. tu. quia licet ambo ꝓphete vno spū ꝓminatur: et quia auctoritas vltima est ipsius Esaie: res autem denominat a fine. Itē qz marc⁹ breuitati studebat: vt dictū est in ꝓlogo. f Fuit in deserto iohānes. Hic ponitur tractatus siue narratio. Circa quod considerandū q̄ intentio euangeliste est ostendere reductionē peccatoris in deum per opus mediatoris. ⁊ ideo primo ostendit personam mediatoris. secundo reductionem peccatoris. ibi: Et statim spiritus expulit. Circa primum mediator ostenditur dupliciter. primo verbo precursoris. secūdo facto ⁊ verbo dei patris. ibi: Et factum est in diebus. Circa primū describitur locus vbi iohannes predicabat, cum dicitur: Fuit in deserto iohannes: quia predicabat penitentiā agēdam: vt homines essent dispositi ad christi de proximo venturi receptionem: et sic loci conditio congruebat sue predicationi. Asperitas ei deserti austeritatē pēnitētie designat.
g Et predicans baptismum penitentie in remissionē peccatorum. Hoc expōitur dupliciter. Uno modo de baptismo christi: virtute cuius dimittuntur peccata: et quia tale baptismum iohannes dare non poterat: ideo ipsum predicabat dandum per christum in proximo venturum: ⁊ ſm hoc baptiçans: refertur ad baptismum iohannis. ⁊ quod seq̄tur: Predicans baptismum penitentie in remissionem peccatorum, ad baptismum christi futurum. Alio modo exponitur de baptismo iohānis: et sic baptiçans et predicās referuntur ad predicationem iohannis et baptismū eius: quia licet baptismo iohannis non dimitterentur peccata: susceptio tamen illius baptismi erat quedā protestatio agēdi veram penitentiam de peccato: per quā dimittuntur peccata. b Et egrediebatur ad illū omnis iudee regio ꝛc. id est multi de illa regiōe ⁊ de hierosolymis. ⁊ est hyperbolica locutio: sic in cōmuni modo loquēdi dicit de aliq̄ spectaculo: tota ciuitas vadit ad tale spectaculū: licet aliquādo maior pars populi non vadat.

Et baptiça

Ibi. 3. a
Beñ. 2. a. c. r. c. quia in die septima requieuit deus ab omnibus operibus suis. Necesse est enim nobis septem vitia tanq̄ septem gentes delere per penitentiam: vt possideamus quieti terraz desiderabilē.
l Viam domini. Hiero. Via domini qua ad omnes ingreditur penitentia est per quam ad nos deus descendit: et nos ad illum ascendimus. Unde angeli ascendentes descendentesq̄ memorātur sup filiū homis. k Rectas fa. Isid. Precipit vt regia via eūtes: ꝓximos diligam⁹ vt nos: ⁊ nos vt ꝓximos. Qui se diligit et nō ꝓximū: ad dexterā declinat. Qui ꝓximū nō se ad sinistram. Multi bñ agūt ⁊ ñ corrigūt: vt beli. Alij corrigūt sz nō bñ agūt: vt scribe ⁊ pharisei q̄ sedebāt sup cathedrā moysi. Hic ostenditur ad ascellas in lege retorq̄ri iubet: vt nō separetur os ab ope: nec opus ab ore. Semite post viam: qz mādata moralia post penitentiā ſm marcū vl matthēū explanant: paraf via p fidem ⁊ baptismū ⁊ penitentiā. Recte semite per austera indicia vestē: ꝛo/
ne: cibi: potꝰ: vocis humilime. vnde fuit iohā. ꝛc. l Johannes. Isid. Gratia dei: A gratia dei incipit. vñ sequit baptiçās p baptismū petā dimittunt. Unī: Qđ gratis accepistis grat⁹ date. Et Apl's: Hra saluati est. m Baptiçās ꝛc. Baptismū pnīe dicit: baptismū i remissionē petoꝝ p̄dicauit: tñ ñ dedit. Sic p̄dicatiōe sua xpi p̄dicatiōez p̄cucurrit: sic baptismo pnīe baptismū remissionis.

ſ Qđ ꝓsumat

Quod cōsummat p sponsū initiat p paranymphū. Ad cathecumini. i. instruendi incipiūt p sacerdotē: crismant p epm: Mūc p amicū spōsi ducit spōsa: vt rebecca isaac: p pueꝝ pallio albo velata. a In iordane flu. Hiero. Jordanis aliena descensio: vbi peccata absoluunt. Arca enī p eū in terrā alienā trāsiuit ꝛ media p te in mari fluēte: altera ad mōtis formā erigit. Sic nos olim alienati a deo p baptismū humiliati erigimur ad alta. Quia qui se humiliat exaltabit: pars q̄ fuit in mare amarica: quia arca dei. i. corpus christi nō mundatis nō ꝓficit: sed in deteri⁹ mutat. b Confitētes peccata sua. Hiero. Cōfessio ꝛ pulchritudo in cōspe. e. i. spōsi. Ad desilit spōsa de camelo cū se humiliat eccl̄ia christo. Qui figurat p isaac: in cui⁹ natiuitate risū fecit deus sare: sicut ad mariā dicit: q̄ ē prīceps cum deo: Benedicta tu in mulieribus. Beda. Cōfitentes peccata sua baptizant. Debent enī melioris vite nouitatem ꝓmittere: qui baptismū desiderant accipere. Unde predicante paulo dicit: Multi veniebāt cōfitētes ꝛ annūciantes actus suos. Et petro dicit: Macta ꝛ mā ca: quasi occide mala que in eis erāt: ꝛ sic mūdatos christianā religionē ꝓmittētes in ecclesie mēbra cōmuta.

c Et erat iohānes ve. pi. ca. Hiero. Uestis ꝓphete ꝛ cibus et potus: totā austerā vitā p̄dicantiuꝫ significant: et gentes ad gratiā dei que est iohannes: intus ꝛ foris esse iungendas. Pili cameli: diuites gentiū: Zona pellicea: pauperes mundo mortui. Locuste: sapientes buī⁹ mūdi: qui stipulas aridas relinquētes iudeis frumēta mystica trahunt: ꝛ in calore fidei salt⁹ habitāt. Melli siluestri: fideles de inculta silua ꝓparati cōparant: q: oia a gra euā gelij dei: i q̄ nō ē distinctio iudei ꝛ greci. Beda. Moza. Uestit⁹ pi. ca. Quia petā nō fouit: sz aspere increpauit. dicēs: Genimina viperax ꝛc. Zona pellicea circa lūbos: qz carnē suā crucifixerūt cū vitijs ꝛc. Locustas ꝛ mel sil. e. ꝛ p̄di. qz p̄dicatio ei⁹ adeo dulcis fuit vt etiā xp̄s putaretur. Sed cito hec opinio decidit: qz eū nō christū: ꝑ christi p̄cursorē esse innotuit. In melle enī dulcedo: in locusta alacer volatus: sed cito decidu⁹. d Fortior me. Hiero. Quis fortior est gratia qua abluunt petā? Ille qui septies ꝛ vsq̄ ad septuagiessepties petā dimittit. Hgratia q̄dē ꝓior ē: sz semel remittit petā p baptismū: misebia xo i miseros ab adā vsq̄ ad xp̄m: p septuaginta septē genera-tiones: ꝛ vsq̄ ad centū q̄draginta q̄ttuor milia pueni-t.

e Soluere corrigiā cal. Beda. Mod⁹ fuit apd veteres vt si q̄s cā q̄ sibi cōpeteret accipe vxorē nolleꝛ: ille ei calciamēta solueret: q̄ ad hāc spōsus iure ꝓpinq̄tatis veniret. Christus aūt spōsus est eccl̄ie. de q̄ dicit idē iohā. Qui habet sponsā spōsus est. Quia ergo boles iohānē xp̄m esse putabāt: recte se indignū soluere corrigiā dicit: quasi ego redēptoris vestigia nudare nō valeo: q̄a spōsi nomē mihi nō vsurpo. Hiero. Corrigia calciamentoꝝ mysteriū. s. incarnationis quō verbū caro factū est. vñ caro xp̄i: vñ aīa: vñ spūs sumit exordiū: vt verbō fiat p oia absq̄ petō: vt ver⁹ de⁹ in deo vero sine ꝓncipio. i. filius bois q̄ est in celo: ꝛ quō tanq̄ spōsus ꝓcedēs de thalamo suo. i. de virginali vtero clausū relinquens. vñ aduenīēte vero spōso: dom⁹ iohānis dom⁹ discalciati dr. Ad in spē colūbe spūsctūs descēdit. De spōsa dr: Spōsa mea: amica mea: ꝓxīa mea: dilecta mea: colūba mea. Spōsa in patriarchis: amica in ꝓphetis: ꝓxima in maria ꝛ ioseph: dilecta in iohāne baptista: colūba in christo ꝛ aplis. quib⁹ dicit: Estote prudētes sicut serpētes ꝛc. Calx extrema ps corpis. In fine enī ad iustitiā est saluator incarnatus. vñ: In idumeā extēdā calciamētū meū: qz nisi iungat scia spūs nemo p gratiam remissionis inuestigat incarnatiōis mysterium. f Ego bap. vos aqua. Beda. Mōdū iohānes dicit deū aut dei filiū esse apte: qz rudes erāt auditores: sz paulatim p humanitatē glorificatā ad fidē diuinitatis ducit dicēs: Ille xo baptizabit spūsctō: Sed postea xo cū capaciores iā videret: dei filiū iā apte p̄dicat dicēs: Testimoniū phibui: qz hic est dei filius. Ysid. Ego baptizo vos aq̄: ille ꝛc. Dei fluui⁹ sp plen⁹: semp equal⁹ de q̄: Flumis ipet⁹ leti. ci. dei. Multū distat inē spūm q̄ ferē sup aq̄s nō subter: ꝛ aquā q̄tū inter aīam q̄ regit: ꝛ corp⁹ qđ regit. Sed mā sit sup eū spūs hec est vnctio xp̄i fm carnē. de q̄: Unxit te de⁹ de⁹ t. o. l. p̄ cō. t. Oleum nō potest esse sub aqua: nec creator sub creatura. Oleū de amaritudine radicis surgit in pabulum luminis: medicinā vulneris: refectionē esuriēt. Unde fit q̄ vnctio xp̄i de amaritudine passionis: quenit ad gliam resurrectiōis. Ad Apls: Hoc sentite in vobis qđ et in christo iesu ꝛc. vsq̄ ꝓpter: qđ ꝛ de⁹ illū exaltauit. g Et baptizatus est in ior. Tribus causis vt iusticiā ꝛ būilitatē ipleret: vt baptismū iohannis cōprobaret: vt iordanis aquas sctificās p descēsionē colūbe spūmsctū in baptismo adesse mōstraret. Hiero. Marcus: Sicut ceru⁹ desiderans ad fontes aquarū salt⁹: dat culmia ꝓatoꝝ carpit: palmas in vertice portat: velut apis melli flua flores agri (cui odor veri isaac similat) sumatim gustat. vñ a nazareth galilee venientem iesum ad baptismum in iordane acceptum a iohanne enarrat: ꝛ statim de aqua ascendisse: aptos celos vidisse: spūm vt colūbā descendisse in ipso mansisse: voce de cel fctā p̄ri i dilecto filio cōplacuisse: ꝛ spūm eū i desertū expulisse: tēta-tū a sathana. quadraginta diebus ꝛ quadraginta noctibus: cum bestijs angelis ministrātibus cōmoratū. Quē ordinē nobis sequēdum ad cōfortia angelica festinantibus ꝓius opere q̄ voce ostendit christus. Debem⁹ enī de volubilitate mūdi

oīs iudee regioꝝ hierosolymite
vniuersi ꝛ baptizabātur ab illo a
a ꝑ aliter non valet baptismus.
a b in iordane flumie ꝓfitētes ꝑ pecca
ꝑ merito egrediebāt ꝛ baptizabāt a iobe: quia iobes erat vestit⁹ ꝛc. ꝑ pueris vestit pdicatoꝝ.
c ta sua. †Et erat iohānes vestitus b
ꝑ diuites gentiū. ꝑ pauperes.
pil camelox: ꝛ zona pellicea circa
a ꝑ hirtatores solitudis nō decet ciboꝝ delitiaꝫ q̄rere: sz tm nēcitarē supplere. ꝑ sapientes. ꝑ fideles
lumbos eius: ꝛ locustas et mel c
siluestre edebat: ꝛ p̄dicabat di/ d
ꝑ miscēta. ꝑ gratia. ꝑ p gram remissiōis.
d cēs: †Uenit fortior me p⁹ me: cui⁹ et
ꝑ explicare.
e nō sū dign⁹ procumbēs soluere
ꝑ quā fecē sibi de nra mortalitate. ꝑ .i. mysteriū
corrigiam calciamentoꝝ ei⁹.
icarnatōis dei. ꝑ qz. ꝑ hō pur⁹. ꝑ ū spū. ꝑ de⁹
f †Ego baptizaui vos aq̄: ille ꝛo f g
ꝑ Bed. Nō solū i die baptismi. sz q̄tidie cuꝫ p
baptizabit vos spūsācto. †Et fa h
gram spūs ꝓficim⁹. ꝑ ꝑ q̄ sup aquas.
ꝑ cū iohānes baptizaret.
ctū ē in dieb⁹ illis: venit iesus a i k
ꝑ flos. ꝑ rora.
g naçareth galileę ꝛ baptizat⁹ ē i l

a Et baptizabantur ab illo in iordanis flumine. p illud enī flumē filij isrl trāsierāt ad tertā ꝓmissiōis: ꝛ tō baptism⁹ iohannis ꝓuenienē factus est in iordane flumine: qz erat quedā ꝓtestatio penitētie agēde p quā est trāsire ad terrā viuentiū: fm qđ dr Mat. iij. Pēnitētiā agite appropinquabit enī regnū celoꝝ. Et ꝺa pdicatorē decet austeritas vite: fz qđ dic Paul⁹ apls. i. Co. ix. Castigo cor pus meū ꝛ in seruitutē redigo: ne forte cū alijs pdicauerim ipe reprob⁹ efficiar. ꝛ ideo subdit:

b Et erat iobes vestit⁹ pil camelorum ꝛc. in quo ostendit austeritas vestit⁹: ꝛ ēt qz iobes vēebat in spū ꝛ virtute helie: vt hēt Luc. i. iō describit in cōsimili habitu: put habetur. iiij. Reg. i.

c Et locut⁹ est mel sil. ede. in quo ostēdit austeritas vict⁹. iste est enī cib⁹ paupex in terra illa.

d Et predicabat dicens: venit fortior me ꝛc. hoc autez dicebat iohānes ad remouendū falsam opinionez populi: qz credebant ipm eē christū. e Cui⁹ nō sum dig. pcūbēs sol. corri. cal. ei⁹. Mat. iij. dr: Cuius nō sum dignus portare calciamēta. potuit enī iohānes vtrūq̄ dicere. matthe⁹ tū expressit deportationez. marcus aut ē solutionē: tū p vtrūq̄ idem intelligit. q. d. iohānes: tante excellētie ē christus respectu mei q̄ nō sū dign⁹ ei exhibere etiā minimū obsequiū. nō enī xp̄s habebat calciamēta portāda vt solueēda: qz scribit Act. j. Cepit iesus facere ꝛ docere. ipse aūt discipulis ad predicādū missis imposuit sine calciamentis incedere: vt habet Luc. x. ꝛ ideo nō est credibile q̄ calciamēt⁹ vteret.

f Ego baptizo vos aqua. qz baptismus iohannis lauabat tm corpora.

g Ille xo baptizabit vos spiritusancto. qz in baptismo christi cōfertur gratia spūssancti.

h Et factū est. Hic ꝓr ostendit mediatoris ꝓsona testimōio dei patris: cū baptizaretur a iohanne. et hoc est quod dicit:

i In diebus illis. s. in quibus iohānes baptizabat et p̄dicabat anteq̄ in carcere clauderet.

k Uenit iesus a nazareth galilee. i. illa enī ciuitate fuit nutritus: vt habet Luc. ij.

l Et baptizat⁹ est a iohanne in iorda. q̄uis enī non īdigeret aliq̄ baptisma te: venit tū ad baptismū iohānis. pmo vt illū approbaret ꝛ ipm a deo ordiatū ostēderet ꝓtra malicia aliq̄x iudeoꝝ qui dicebāt ipm hūana fictiōe adinuentū. Ideo vt iohānes ipm eē xp̄m i lege ꝛ ꝓphet. ꝓmiss⁹ pplis denūciaret: fm qđ dr Joh. j. Sz vt manifestet in isrl: ꝓterea veni ego in aq̄ baptizans. ꝛ tō dixit de eo: Ecce agn⁹ dei ecce q̄ tollit petā mundi.

Et statim

¶ pendulū voluptatis odore floris mūdicia tracicum adolescentib⁹ post spōsum curreret: ⁊ sic per baptismi sacramēta de duob⁹ fontib⁹ dilectiōis dei ⁊ primi grā remissionis absoluumur: ⁊ ascēdētes spe: celestia secreta mūdis cordis oculis i-

a Et statim ascē. de aqua vidit aptos celos ⁊ spūm sct̄m tāq̄ colūbā ⁊c. In baptismo enī christi apparuit tota trinitas: pater in voce: spūssanct⁹ in colūbe specie: ⁊ filius in carne. verūtm caro vnita erat filio in vnitate suppositi vox aūt ⁊ colūba nō habebāt vnitatē suppositi cū patre ⁊ spūsancto: sed tm̄ in rep̄sentatiōe signi. ⁊ cum p talē apparitionē trinitatis baptiçato christo significatū fuit q̄ baptismus christi deberet cōferri in nomine patris ⁊ filij ⁊ spūssancti: tm̄ in primitiua ecclesia ad tp̄s collatus fuit in nomīe christi: vt habe-

† Mat.4.a Luce.4.a

tuemur. Deinde spūm sanctū spū cōtrito ⁊ humiliato: cū simplici corde descendentē ad mā suetos: ⁊ cū charitate nunq̄ cadente manentē suscipimus: ⁊ vox a deo ad nos dilectos dirigit. Vt̄ pacifici: qm̄ filii dei vo. Et tūc in nob cōplacet p̄ri cū filio et spūsctō: q̄ efficiemur vnus spūs cū deo. vñ: Vt sint vnū sicut ⁊ nos vnū sumus. Tūc spūs nos expellit in desertū quadraginta dierū numero tētādos a sathana: vt patiētia ꝓbationē: ꝓbatio spē: spes āt charitatē generet. cum nobis non sit collucta tio aduersus carnē ⁊ sāguinez: sed a. p. r. t. Et tunc bestie erunt pacate nobis: cū in arca aīe nr̄e mūda cū īmundis mansuefacimus: ⁊ cuz leonib⁹ sic̄ daniel cubam⁹: cū spūs nō sit aduersus carnē: nec caro aduersus spūm. Post h̄ angeli ministri q̄ vidēt sp̄ faciē patris in cel̄ mittuntur in solatiū dicētes: Exaudita est ozō tua: ⁊ nolite timē iesū gr̄ētes naçarenū: ⁊ ego q̄s amo arguo ⁊c. ⁊ vincēti dabo edere de ligno vite: q̄d ē in p. d. m. a Vidit ap. Be. Mysteriū trinitatis in baptismo demōstrat: filio baptiçat: spūs ē in colūba: pat in voce sonat: apiunt celi nō reseratiōe elemēto rū: sz spūalib⁹ ocul. Sedit colūba sup iesū ne putaret⁹ vox ad iohānem facta nō ad eū. Pulchre aūt addidit: ⁊ manētē in ipo. Hoc enī ꝓpriū ē christo vt semel eū iplēs spūs: sp in illo māeat. Fidelib⁹ vo aliq̄n ꝓferr⁹ ad miracla faciēda: aliq̄n tollit. Quib⁹ tm̄ ad opationē instīcie ad amorē dei ⁊ ꝓximi cōseruādū nunq̄ abest. Vñ apō nos manebit ⁊ in nob erit iuxta mēsurā fidei spūs. de xpo aūt ōz: Plenū gr̄e ⁊ veritat⁹. b Manētē in ipo ⁊c. Manet in eo spūs nō ex q̄ baptiçat⁹: sz ex q̄ ꝓcept⁹. Qr̄ āt in baptismo descēdit: significat nob gr̄az spūalē in baptismo dari: q̄b⁹ ī remissionē pctōz ex aqua ⁊ spū regenerat⁹ solet amplior spūs gr̄a p ipositionē manus cp̄i celit⁹ dari. c Tu es filius m. di. Beda. Mō q̄d nesciebat docet: sz nob q̄d credere debeamus ostēdit: ipm. s. q̄ q̄si hō cum aliis ad baptiçādū venit: vez esse dei filiū. ⁊ ideo de spū baptiçari posse: nos quoq̄ p aquā absolutiōis ⁊ spiritū sāctificatiōis dei filios effici. Quotq̄t enim recepert eū d. e. p. f. d. fieri. Bn aūt in specie colūbe descēdit spūs: q̄ simplex aīal ⁊ sine felle: quia simplices q̄rit: nec habitat in mētib⁹ ipur⁹.

d Spiritus. Beda. We dubiuz q̄s spūs: lucas cōsulte premittit. Jesus plen⁹ spūsctō regressus est a iordane. deinde intulit: ⁊ agebat a spū i desertū ne putet⁹ īmund⁹ spūs quicq̄ ꝓtra eu⁹ potuisse. e Quadraginta di. Be. Totū tp̄s significat quo mēbra eius diabolus tentat. Quadriptitus enim mundus per obseruantiā decem preceptorū contra diabolū certando dño famulatur. Quater vo decē quadraginta faciūt, vbi q̄ ⁊ semper adest aduersarius: qui iter nostrum impedire nō cessat. f Eratq̄ cū ⁊c. Nos q̄z si ī heremo sctē cōuersatiōis bestiales hominū mores impolluta mēte toleram⁹: ministeriū āgelor

¶ meremur

§ gratis. § post baptismū.

iordane a iohāne. † Et statiz ascē a†
§ q̄ apiūt baptizat⁹: clausi ade interposito cherubin ⁊ flāmineo gladio q̄ extinguit ī aq̄ baptismi.
a dens de aqua vidit apertos cē/
los: ⁊ spūsctm̄ tanq̄ colūbā de/
b scēdentē ⁊ manentez in ipso. Et
c vox facta est de celis: Tu es fili⁹ b
§ non iohannes.
meus dilectus: in te complacui. c
§ post baptismum. § sanctus.
d Et statī spūs expulit eū in deser d†
a § vt ⁊ nos mūdi illecebras fugiamus.
e tum. Et erat in deserto q̄dragin e
§ in prosperis. § in aduersis.
ta diebus ⁊ quadragita noctib⁹
§ vt nos post baptismum non solū ad bona agēda: sz etiā ad mala tolerēda accigamur. § vt hō
f ⁊ tentabatur a sathana. Eratq̄ f §†
§ vt deo.
cū bestijs: ⁊ āgeli mīstrabāt illi. b†

Et statim ascē. de aqua vidit aptos celos ⁊ spūm sct̄m tāq̄ colūbā ⁊c. In baptismo enī christi apparuit tota trinitas: pater in voce: spūssanct⁹ in colūbe specie: ⁊ filius in carne. verūtm caro vnita erat filio in vnitate suppositi vox aūt ⁊ colūba nō habebāt vnitatē suppositi cū patre ⁊ spūsancto: sed tm̄ in rep̄sentatiōe signi. ⁊ cum p talē apparitionē trinitatis baptiçato christo significatū fuit q̄ baptismus christi deberet cōferri in nomine patris ⁊ filij ⁊ spūssancti: tm̄ in primitiua ecclesia ad tp̄s collatus fuit in nomīe christi: vt habetur Act̄. ij. ⁊. xix. vt nomē christi ī maiori reuerētia haberet⁹. Et ad excludendū errorē illoz qui virtutez baptismi attribuebant ministris: sz q̄b habet⁹. j. Coz. j. dicentes: Ego sum Pauli: ego aūt apollo: ego xo cephe ⁊c. sed cessantib⁹ illis causis redit ecclesia ad formā predictā. b Tu es filius meus dilect⁹. p̄ ceteras: q̄z es filius naturalis: alij aūt adoptiui. c Jn te cō placui. ad pficiendū in te opus redēptionis humane. Ad maiorē intellectū dictoz pōt queri hic vtrū ꝺ ueniens fuit celū apiri christo baptiçato ⁊ vocē patris audiri. Arguit⁹ q̄ nō: q̄z talis aptio nō fuit ſm veritatē: cū cozpora celestia sint incorruptibilia: nec ſm apparētiā tm̄: quia falsitas fuisset in opibus diuinis q̄b nō cōuenit. Jtē christo baptiçato nō fuit apta ianua celestis: ſ in passiōe. cū ergo talis aptio celi significaret apertionem beatitudinis: videt⁹ q̄ nō debuit fieri christo baptiçato: sed ipso passo. Jtē vox patris sup christū erat quedā approbatio sue p̄dicationis. vñ Mat. xvij. vbi silis vox facta est sup ipz in trāsfiguratione. additur: Jpm audite. sz nō p̄dicauit ī mediate post baptismuz: sed post ī carceratiōnē iohānis: vt ōz. j. eo. ca. ergo ⁊c. Rñsio: dicendū q̄ christus baptiçat⁹ fuit a iohāne nō vt baptismo indigeret: sz vt virtutē regenerandi aq̄s ꝓferret: ⁊ vt testimonio iohannis manifestaret⁹: vt dictū est. ⁊ ꝓpter vtrunq̄ cōuenies fuit celū apiri ⁊ vocē patris audiri: q̄z cū testimonio iohānis q̄b erat hūanū fuit testimonium dei p̄ris ⁊ spūssct̄i apparētiū in voce ⁊ colūba. ⁊ silr creature irrōnabil⁹ ⁊ isē sibil⁹ testimōiū p illā aptionē celestē. Jtē cōuenies fuit ad significandū virtutē baptismi dandi p xp̄m: p quē ē introit⁹ in regnū dei: ſm q̄b ōz Joh. iij. Nisi q̄s renat⁹ fuerit ex aqua ⁊ spūsctō nō p̄t introire in regnū dei. Ad p̄mū dicēdū q̄ illa aptio nō fuit in cozpe celesti ſz in aere: sic̄ solet fieri in coruscatiōe in q̄ videt celum apiri: ⁊ sic dicūt holes vulgares. celū aperiī in coruscatiōe: scriptura aūt sacra cōiter tenet modū loquēdi vulgarē: nec fuit ibi falsitas aliq̄: q̄z sufficiēs erat ad significādū aptoez ianue p baptismū: sicut ſm aliq̄s doctores colūba illa nō fuit vera colūba: ⁊ tm̄ nō fuit ibi falsitas aliq̄: rōne dicta: q̄z sufficiebat ad rep̄sentādū vel significandū spūmsctū. Ad secundū dicendū q̄ licet p passionē christi ianua celi sit apta: q̄ntuz ad remotionē impedimēti general: q̄b erat ex pctō ade: tm̄ applicat⁹ virt⁹ passionis q̄tū ad singlares p̄sonas beatitudinē intrātes p baptismū: p quē in cozpaⁿ xp̄oz efficiunt⁹ p̄ticipes redēptiōis facte p passionē: ⁊ iō ꝺ ueniēti⁹ fuit celū aperiri in baptismo q̄ in passiōe: q̄z p baptismū ē imediate ingressus ad beatitudinē: vt visū est. Ad tertiū dicēdū q̄ licet christ⁹ inceperit p̄dicare publice ⁊ cōiter post ī carcerationē iohānis: vt dicit. j. eo. ca. tm̄ ante incarcerationē dictā docuit ⁊ miracula aliq̄ fecit ⁊ discipulos habuit: vt habet Joh. iij. ⁊. iij. licet nō ita publice p̄dicauerit sicut post. d Et statī spirit⁹. Hic ꝑr describit reductio pctōris in deū p op⁹ mediatoris: ⁊ p̀mo per ipsius p̄dicationē. scdo p passiōis redēptionē. ca. xiij. tertio p resurrectiōis glificationē. ca. xvj. Circa p̀mū pōit p̄dicatio xp̄i p viā timor⁹ terroꝛ futuri iudicij incutiēdo. ca. xiij. Adhuc circa p̀mū p̄mittit xp̄i p̄dicatio p seip̄m tm̄. scdo cum b̄ p discipulos. scda ps incipit circa mediū. iij. ca. ibi: Et ascēdēs in mōtem. Adhuc circa p̀mū p̄mittit xp̄i p̄dicatio. scdo ex b̄ ponit⁹ iudeoz emulatio. sequē. ca. Adhuc circa p̀mū p̄mittit p̄dicatoris debita dispositio. scdo p̄dicationis executio. ibi: Post q̄b aūt tradit⁹ est iohānes. tertio sequēs aliquoz cōuersio. ibi: Et p̄terīēs sec⁹ mare. qrto cōuersoz ꝓfirmatio. ibi: Et ingrediunt capharnaū. Circa p̀mū sciēdū q̄ debita dispositio p̄dicatoris ē mortificatio carnis: vt sit subdita spū: ſm q̄ Paul⁹ dicit. j. Coz. ix. Castigo cozpus meū ⁊ in seruitutē rediго: ne forte cū aliis p̄dicauerim ipse reprobus efficiar. Et solitudo cōtēplatiōis vt ibi hauriatur q̄b postea pplo p doctrinā effūdat: ⁊ licet xp̄s talib⁹ non idigeret cū ī carne ei⁹ nulla fuerit rebellio: ⁊ ab instāti sue ꝺceptiōis fuerit replet⁹ gr̄a virtutib⁹ ⁊ sciētijs: verūtm egit tm̄ia p̄bēs alijs formā et exemplū. ⁊ iō p̀mo p̀mittit solitudo deserti. cū ōz: Et statī spi. expu. eū ī deser. q̄ est loc⁹ apt⁹ cōtēplatiōi ꝓpt segregationez a tumultu sclarū. spūs aūt iste a q̄ ōz expulsus in desertū: intelligit spūs diuinus ⁊ etiā hūanus: q̄z xp̄i volūtas erat oīno ꝓfectis volūtati diuīe. ⁊ sequit⁹ maceratio carnis. cū ōz: Et erat in deser. xl. die. in q̄b⁹ ieiunauit: vt h̄ Matthei. iiij. f Et tentabat⁹ a sathana. Modus aūt ⁊ ordo huj⁹ tētationis hic tacet⁹: sed exprimitur Matth. iiij. g Eratq̄ cū bestijs. nō tm̄ nocebāt ei sed magis applaudebant. h Et angeli ministrabāt illi. p hoc ostēdebatur dūs terrestrium et celestium.

Postq̄ aūtē

meremur:a quib⁹ corpe absoluti in celū trāsferamur. a Postq̄ au-
tē. Isido. Accepim⁹ gr̄am ꝑ gr̄a:carnalia decollant:spūalia viuificān
tur. Cessāte vmbra adest veritas. Johānes i carcere:lex in iudea:iesus
in galilea:salus in gētib⁹. Beda. Memo putet traditū iohannē stati
Job.2.b. p⁹ tērationē.xl.diex ⁊ ieiuniū dñi. Inmēit eī in euāgelio iohānis dñm
aū multa docuisse et miracula fecisse: ⁊ ꝑ fecit
Luce.22.d initiū signor.i.in chana.ga. Et iter:Necdū
erat missus i carcerē iohānes. Fert aūt qz cū
alior legisset iobes euāgelia ⁊ ꝑhasset eos ve
re historiā texuisse:sz vnl⁹ anni tm̄ in q̄ ⁊ pas
sus est post carcerez iohānis:ꝑtermisso anno
cuius acta a trib⁹ exposita fuerāt: superior tē
poris antecq̄ traderet iohānes gesta narra
uit. b Predicās euā. Hiero. Beati pau
peres spū:q.i.e.r.ce. Regno terreno succedit
pauptas:pauptati christianor regnuz sempi
Job.18.g ternū. vñ: Regnū meū nō ē de ꝑ mūdo:ois ei
honor terren⁹:spuma:fum⁹:somn⁹. c Pe
nitemi. Hiero. Amaritudinē radicis dulcedo
pomi cōpēsat:picula mar⁹ spes port⁹ delectat:
dolorē medicine spes salut⁹ mitigat:q̄ deside
rat nucleū:nucē frāgat:pniam agat:q̄ vult e
terno adherere bono:ꝑconia xp̄i narrare pos
sūt q̄ ad palmā indulgētie puenire meruerūt:
vñ p⁹pniam ꝑdicatores eligūt. d Vidit si
mo. Hiero. Simō obediēs:andreas virilis:ia
cob⁹ supplātator:iobes gr̄a. Dis noib⁹ in ima
ginē dei ꝙuertimur. Obediētia vt obediam⁹:
virilitate vt pugnem⁹:supplātatiōe: vt pseue
rem⁹:gr̄a vt cōseruem⁹. Nisi ei dñs edifica. do
mū in vanū laborauerūt q̄ edi.eā. He q̄ttuor
vtutes cardiales dicūt.p prudētiā obedim⁹:
p iusticiā viriliter agim⁹:p tēperātiā serpētes
calcam⁹:p fortitudiem dei gr̄az meremur.

Hiero. Quē nō iebriat eloq̄ntia scr⁹? Dif
ficile hoies potētes ⁊ nobiles:⁊ diuites:⁊ mꝝ
to his difficili⁹ eloq̄ntes credūt deo. Obceca
tur mēs eor diuitijs ⁊ opibus atq̄ luxuria:⁊
circūdati vitijs ñ pñt videre vtutes:simplici
tatēq̄ scripture scte:ñ ex maiestate sēsuū:ꝑ ex
bor iudicāt vilitate. Hiero. Vocāt q̄ttuor
piscatores.simō:āndreas:iacob⁹ ⁊ iobes. Reli
ctis oīb⁹ sequūt:hac q̄driga vehimur ad ethe
ra vt helias his q̄ttuor āgul⁹ structi ꝑma ec
clesia:his q̄ttuor lris hebraic⁹ tetragrāmaton
nomē dei cognoscit a nob. Quib⁹ ēt silr ꝑcipit
vt audiam⁹ dñm vocātē:⁊ obliuiscamur ꝓpz
vitior:⁊ domū patre traditiōis q̄ ē stulticia
dor:⁊ rete arāe ar:q̄ nos pene lapsos velut cu
lices tenebat aer ianis. Nauē pstine ꝙuersati
onis fugiam⁹. Pellib⁹ enī mortuis tegit adā
pr̄ nr̄ ꝑm carnē:q̄ depositо cū actib⁹ suis no
uum seq̄ntes:pellib⁹ salomonis tegimur:q̄b⁹
spōsa se gl̄iat formosā. Bed. Querit quō p
mū petr ⁊ ādreā ⁊ p⁹ pusillū iacobū ⁊ iobem
vocauerit:sic narrat matthe⁹ ⁊ marc⁹:cū dicat lucas in magna captura
pisciū socios petri fuisse iacobū ⁊ iohānē:⁊ tesū dixisse petro. Ex ꝺ iā cr̄
hoies capies ⁊ sic eū secutos fuisse:ꝺducī ad terrā nauib⁹. Sz qd dic
lucas ꝑmo factū ē ⁊ petro ꝑdictū ē q̄ hoies esset captur⁹:nō q̄ extūc nō
cēt piscatur⁹. Ad capturā enī pisciū redierī:⁊ postea sic matthe⁹ ⁊ mar
cus narrāt:bini vocati sūt. Ꝑmo petr⁹ ⁊ andreas:deide ⁊ alij. Tūc eīm
nō ꝺducī ad terrā nauib⁹ tāq̄ cura redeūdi:sz tāq̄ vocātē ⁊ iubētē se
cuti sc̄. e Et igrediūt ⁊c. Hiero. Marc⁹ dicta euāgelij in semetipo di
sponēs:ordinē historie nō secut⁹:mysterior ordinē fuat. Ūñ i sabbatis
ꝑmā vtutē narrat dicēs: Et ingrediūt ⁊c. f Capharnaū. Hiero. Ca
pharnaū villa ꝙsolatiōis:sabbatū requies. Mō in spū īmūdo gen⁹ hūanū
in q̄ īmūdicia regnauit ab adā vsq̄ ad moysen. Mā q̄ sine lege peccaue
runt sine lege peribunt. Qui sciēs sanctū dei obmutescere iubet. Dum
scientes quidē deum non sicut deum glorificauerunt aut gratias ege
runt:sed euanuerūt in cogitationibus suis. Spiritus discrepans homi
nē exiit ab eo:quia approp̄inquante salute approp̄iquat tētatio. Pha
rao dimissus ab israel psequitur eū diabolus contemptus surgit in scā
dala. Beda. Q̄ sabbato maxime curat et docet:ostēdit se nō sub lege
esse:sed supra:et docet nos verū sabbatū: vt sez saluti animarū studen
tes ab omnū seruili opere:id est ab omnibus illicitis abstineamus.

g Erat enī. Be. Scribe dicebāt:q̄ scpta erāt i moyse ⁊ ꝓphet. Jesus
vt de⁹ ⁊ dñs ipse⁹ moysi libere q̄ decrāt legi addebat vt cōmutabat. vñ
in matthe o: Audistī qz dictū ē antiqs ⁊c. Ego autem dico vobis:

Quid no

a Postq̄ aūt traditus est. Hic ꝙr describit chri
sti ꝑdicatio. ⁊ primo q̄tū ad tps. cū dr: Postq̄ tra
ditus est iohānes ⁊c. sicut enī iohānes erat christi ꝑ
cursor:ita ꝑdicatio ipsius erat ꝓxima ꝑdicatiōi christi.
⁊ iō christus nō ꝑdicauit cōmuniter ⁊ publice ante
q̄ icarceraret⁹ iobes finita ei⁹
ꝑdicatiōe. scdo q̄tū ad locū.
cū subdit: b Venit iesus in galileā ꝑdicās euāgelium ⁊c. q̄re autē in ꝓmo ꝑdicaue
rit loq̄ndo de publica ⁊ cōi ꝑ
dicatiōe Matthe⁹ exp̄ssit. iij.
ca. circa mediū: ⁊ ibi exposita
c Implet⁹ est tps. s. redem
ptiōis humane p ꝓphetas ꝑ
dicte. d Et approp̄inquit
regnū dei. qz p christū apta ē
ianua celi. e Penitemini
⁊ credite euangelio. qz sine pe
nitentia preteriti delicti ⁊ fide
christi nō habet⁹ vita beata.
f Et ꝑteries. Hic ꝙr descri
bit ꝑdicationis christi fruct⁹.
s. aliquor cōuersio ad ip̄m: vi
delicet petri andree ⁊ iacobi ⁊
iohānis. patet littera vsq̄ ibi:
g Et relicto patre suo zebe.
in nauicū mercēnarijs. dicun
tur aūt hic mercēnarij aliqui
homies qui in piscatiōe inua
bāt zebedeū ꝑ mercede. Sci
endū aūt q̄ ista vocatio de q̄
loquit hic marc⁹ fuit illa qua
vocati sc̄ ꝑdicti ad discipulatū
christi vlteri⁹ ad ꝓpria nego
cia nō reuersuri. ꝓius enī vo
cati fuerāt saltē tres illor ad
quādā christi familiaritatem:
postea tñ reuersi sūt ad ꝓpria
negocia. de q̄ loq̄t Job. j. ca.
dicēs q̄ duo discipuli ioban
nis baptiste audiētes eū di.ō
xp̄o: Ecce agn⁹ dei. secuti sunt
eum. ⁊ ibidē subdit q̄ andre
as erat vnus ex illis duobus.
⁊ de altero dicunt doctores q̄
fuit iohannes euangelista: et
de vocatione petri ibidē sub
dit: ista tñ vocatio iohānis et
andree fuit instrumētaliter ver
bo iohannis baptiste: ꝓinci
paliter aūt christi inspiratio
ne. Si aūt querāt quō homi
nes secularib⁹ implicati ad so
lum christi verbū relictis om
nibus sequebant eum. Dicēdum q̄ humanitas chri
sti instrumentum erat diuinitatis coniunctū: sic ma
nus est instrumētum artificis. ⁊ ideo sicut verbū xp̄i
inc̄tum vox mouebat aurē: ita inc̄tum instrumen
tum diuinitat⁹ mouebat mētē. b Et in. caphar
naum. Hic ꝙr ponit cōuersor cōfirmatio ꝑ opa mi
raculosa. Et describunt hic tria miracula. Primum
est de demoniaco curato. secundus est de socru petri
sanata. ibi: Et ꝓtin⁹ egredientes. tertiū āt de leproso
mūdato. ibi: Et vēit ad eū. Circa primū dicit: Et
ingrediebant capharnaum. in illa enī ciuitate in ꝓn
cipio sue ꝑdicatiōis pluries christus ꝑdicauit ⁊ mul
ta miracula fecit: ꝓpter qd Luce. x. Exprobrabat il
li ciuitati: qz ꝑ ea nō fuerunt ad deū vere ꝙuersi.
i Et stati sab. igref. in sy. do. e. synagoga enī est lo
cus in q̄ ꝙueniebāt legisperiti: ⁊ cōis ppls ad audi
endū doctrinā legis: maxime die⁹ sabbator: in q̄
bus diuinis erat vacandū. ⁊ ideo tali loco et tpe do
cebat xp̄s: qz erant ꝙuentientia doctrine ei⁹. k Et
stupebāt sup do. ei⁹: i. admirabāt: tū qz legē ⁊ ꝓphas
non didicerat: ⁊ tñ clarissime docebat: tum qz doctri
nam suam diuinis operibus ꝙfirmabat. vñ subdit:
l Erat ei do. e. ꝙsi ꝑtē ha. s. fa ciēdi miracla: qd sta
ti oñdit ꝙ factū. cū subdit

Et erat

a Quid nobis ⁊c. Beda. Mō est hic volūtatis cōfessio: sed necessitatis extorsio: sicut seruꝰ fugitiuus vsū dñm timet: ⁊ de verberibꝰ depcaꝝ. Demones enī in terris dñm cernētes: se cōtinuo iudicādos credebant esse. b Obmutesce. Beō. Congruo ordine lingua serpētina que ꝓmo virus sparsit ne vltra spargat ꝓmo obcludit: deinde femina q̄ ꝓma seducta est a carnalis ꝓcupiscētie febre curatur. tertio vir qui male cōiugi obediuit: ab erroris lepra mundaꝝ: vt sit idē ordo restaurationis in dño: q̄ pditionis in ꝓthoplasto.

c Discerpēs. Beō. Alī cōnexās: sicut q̄dā codices hūt. Lucas aūt dicit q̄ nihil ei nocuit: Sed q̄ⁿ marcus ait: discerpēs idē ē q̄ lucas cum ꝓciecisset eū in medium. Aū xo addidit nihilq̄ nocuit intelligēdū est: q̄ illa iactatio nō eum debilitauit sīc exeūt demones amputatis vl aualsis aliquibꝰ mēbris. Beō. Mozalit. Aix a demonio liberatū: animū ab immūda cogitatiōe purgatū intelligim⁹. Femina xo a febribꝰ ꝓsequēter curatam: carnē a concupiscētie feruorē p continentie ꝓcepta frenatā. d Quidnaz est hoc ⁊c. Per ea q̄ videt ad inquisitionē eoꝝ q̄ audierant excitanꝫ. Ad hoc ei ⁊ ipse dñs signa facit et discipul⁹ facer dōdit: vt p hūeuāgelio certiꝰ credaꝫ: dū q̄ celestia ꝓmittunt terrenis: celestia ⁊ diuina opera operenꝫ in terris.

e Et statim dicūt ei ⁊c. Be. Lucas dicit q̄ rogauerūt ꝓ illa. Mō ei saluator rogatꝰ: mō vltro curat vt ꝓtra vitioꝝ q̄z passiōes ꝛse pcibꝰ fidelīū sp adesse: ⁊ q̄ nō intelliguntē: vel intelligēda dare: vel nō intellecta dimittere pie petētibꝰ ostendat. vñ: Delicta q̄s itelligit: ab occlt⁹ meis mūda me. f Et apphē sa. Socrꝰ ꝑetri febricitās apphēsa manu leuaꝝ. Febris ītēperātia est: de qua nos filij synagoge per manū discipline ⁊ leuationez desiderij sanamur: ⁊ hui⁹ qui sanat nos ad vesperū declinantis a nobis ministram⁹ volūtati. g Ministrabat eis. Be. Tropo. Id est mēbra q̄ seruierāt i mūdicie seruiāt iusticie.

h Uespe aūt. Be. Occasus solis mos christi. Afferebant ad eū omnes male habentes. ꝑlures enī per apostolos post morꝫ tem suam sanauit: q̄ cum in carne viuens indeis predicauit. i Ad ianuam ⁊c. Hierony. Janua regni. Mozalit: penitentia est cuz fide que operatur salutem languoribus varijs. Uaria enim sunt vitia quibus langueſcit ciuitas mundi.

Ꝙm scie.

a Et erat in synagoga eoꝝ homo in spū īmundo. i. obsessus a demone.
b Et exclamauit. dolēs de christi doctria que erat animaꝝ sal⁹ ⁊ medicina. Et q̄z de salute hominū torqueꝫ diabol⁹ inuidia motus. ideo subdit:
c Uenisti ante tps pdere nos. i. diminuere ⁊ auferre potestatē nostram nocendi hominibus.
d Scio q̄ sis sanctꝰ dei. i. christus ad salutē hominū missus. p ꝓphetias enī de xpo dictas q̄ determinauerāt tps locū ⁊ modū veniendi ipsiꝰ xpi ſm q̄ⁿ pleniꝰ declarauī in quadā q̄stione de aduētu messie cōpletas in eo ⁊ p alias circūstātias sciebant ipm esse xpm in lege ꝓmissuz. vñ. j. eo. ca. ōz q̄ nō sinebat eos loq̄: q̄m sciebāt eū. i. esse xpm: ſz q̄ exīsse ōz Luc. iiij. verūtū nesciebāt ipm esse deum: nec p tētationē xpi in deserto diabolꝰ potuit scire de xpo vtrū esset dei filiꝰ p naturā: hūs eandē naturā numero cū patre: licet ad hūc finem triplīciter eū tētauerit vt dictū fuit pleniꝰ Mat. iiij. Si enī cognouissent demones ipm esse deū: nunq̄ induxissent iudeos ad ipm crucifigendū: ſz q̄ⁿ ōz. j. Coꝝ. ij. ca. Si cognouissent nunq̄ dñm glie crucifixissent. Aliqui aūt doctores dicūt q̄ nō solū nō cognouerūt demones ipm esse deū: vt dictū est: sed nec etiā cognouerūt certitudinaliter ipsuz esse christum in lege ꝓmissum: sed tm̄ hoc cognouerunt quadā cōiectura ꝓbabili multuz que in hūloco et alijs locis euāgelij plurib⁹ nomine sciētie exprimitur: sed primuz dictū magis videt cōsonū textui ⁊ dictis sanctoꝝ.
e Obmutesce. cōpellebat enī christus demones ad tacēdū de ipso: ne veris falsa miscerēt: ⁊ ne videret querere testimoniū ab ipsis: maxime quia pharisei dicebāt ipm in beelzebub principe demoniorꝫ eijcere demōia: vt habet Matth. xij. vbi dictū phariseoꝝ pleniꝰ excludit: sicut ibidē exposui.
f Et discerpēs eum spūs immundꝰ. contrariū videt haberi: Luc. iiij. vbi dicit de isto demone q̄ exiuit ab illo ⁊ nihil ei nocuit. Dicendū q̄ demones ab obsessis corporibus solent exire: nō solū cū afflictione corporis: ſz etiā cū mutilatione alicuius mēbri: per hoc q̄ Lucas dicit q̄ nihil ei nocuit: intelligendū est cātum ad mutilationē: quia exiuit absq̄ mutilatione mēbri. q̄ aūt dicit Marcꝰ. discerpēs eū. intelligēdū est cātū ad afflictionē: q̄z licet in exitu non mutilauerit eū tamen multū afflixit. ⁊ hoc idē habetur Luce. iiij. vbi dicit: Et cū ꝓiecisset illud demonium in mediū. p quod intelligit obsessi afflictio. ibi dē subdit: Exiuit ab eo nihilq̄ ei nocuit. p qd̄ excluditur mutilatio.
g Que naz doctrina hec noua. quia preceptis veteris legis addebat noutatem consiliorum: ⁊ etiam quia nouo modo ꝓfirmabat doctrinam suā: scz per operationē miraculorum. ⁊ ideo subditur:
h Quia in potestate spiritibus immundis imperat ⁊c. Et protinꝰ egredientes. Dicponitur secundū miraculū: ⁊ diuidi tur in duas partes: in principalem ⁊ incidentalē. secundum ibi: Uespere autem facto. Circa primum dicitur:
i Et protinus egredientes de synagoga: scilicet post christi predicationem ⁊ eius confirmationem per expulsionem demonis.
k Uenerunt in domum simōis. vt ibi acciperēt refectionem post laborem.
l Recumbebat autem socrus simonis febricitans: licet enim virtute nature febris possit curari: non tamē instanti. christus autez sanauit eā hic subito ⁊ ita pfecte q̄ illa mulier ministrabat eis: ex quo ostenditur ista curatio miraculosa ad discipulorum cōfirmationē.
m Uespere autē facto. Dicponitur pars incidēs talis: occasione enim huius sanationis illi q̄ habebant infirmos in illa villa adduxerunt eos ad christum querentes remediū. ⁊ hoc est quod dicitur: Uespere autē facto. dicit aūt Theophilꝰ expositor q̄ ita tarde adduxerūt eos ad xpm: q̄z illa dies erat dies sabbati: ⁊ credebāt curationes nō esse licitas durāte die sabbati: q̄ finiebat in vespe illiꝰ diei.
n Et erat ois ciuitas congregata ad ianuā. i. multi de ciuitate: ⁊ est modꝰ loquēdi hyperboli cus sīc. s. dictū ē.
o Et curauit mul. i. oēs q̄ fuerī ibi adducti q̄ erāt multi. aliē expōit: Multos. i. ples de adducti: q̄z fides ⁊ deuotio curationez merebaꝫ.
p Et demonia mul. eijcie. eodē mō duplicit exponit. i. oīa vl plura.
q Et nō sinebat ea loqui, ex causis pdictis.

Ꝙm scie

§ substātialē et ꝓpriā.
† docēs eos quasi ptātē hūs: ⁊ nō
§ cum docerer.
sicut scribe. Et erat in synagoga a†
eoꝝ hō i spū imūdo: et exclama/ b
§ cōmune.
a uit dicēs: Quid nob ⁊ tibi iesu
a § ꝓsentia iesu: tormenta sunt demonum.
nazarene? Uēnisti āte tps pdere c
nos? Scio q̄ sis sctūs dei. Et cō d
b minatꝰ est ei iesus dicēs: Obmu e
c tesce: ⁊ exi de hoie: ⁊ discerpens f+
eū spūs imūdꝰ ⁊ exclamās voce
§ q̄ exiens ei non plus nocuisset.
magna exīt ab eo. Et mirati sūt
oēs: ita vt q̄rerēt inter se dicē/
d tes: Quid nā ē hoc? Que naz do/ g
§ ꝓpria alij inaccepta.
ctrina hec noua? Quia in ptāte h
§ etiam. § vt deus.
spiritibus imundis iperat ⁊ obe
§ q̄ tanta faciebat.
diunt ei. Et processit rumor eiꝰ
statim in omnē regionē galileę.
§ iesus et discipuli.
† Et protinꝰ egredientes de syna i
a § circūcisionem petro commissam.
goga venerunt in domūm simo k
nis et andreę cum iacobo ⁊ io/
a § Alle. Synagoga q̄dāmō mr ecclie cōmisse
hanne. Recūbebat autem socrꝰ l+
petro. a § iuidie estibꝰ laborās ⁊ ecclīaz ꝓcurꝰ
simōis febricitās: et stati dicunt
e a § in spirituale sensū erexit carnalia eius opa.
ei de illa. Et accedēs eleuauit eā:
o § nō remanēte molestia egritudinis vt soleꝫ saniras q̄ daꝫ impio dūt tota simul redit.
f apprehēsa manu eius: ⁊ ꝓtinūo
g dimisit eā febris: ⁊ ministrabat
h eis. † Uespere autē facto cū occi m+
§ Beda. Bocte. § Beō. Christꝰ q̄ dicit: ꝓdiu
in mūdo sū lux sū mundi
disset sol: afferebant ad euz oēs
male habētes † ⁊ demonia habē
tes. et erat ois ciuitas ꝓgrega/ n
§ penitentiam.
i ta ad ianuam. Et curauit mul/ o
§ vicijs.
tos qui vexabantur varijs lan/
guoribus. Et demonia multa p
§ Be. Persōn dixit: Quare tu enarras iusti. me. ⁊c. ne q̄s dū audit ꝓdicātē sequaꝫ errantē et falsa veris miscentem.
eijciebat: ⁊ nō sinebat ea loqui q†

† Mar. 5. b Luce. 4. f

† Lu. 4. g

† F. 5. b

Luce.4.f a Qñ sci,eũ.Be.Lucas dic̃ apti⁹:exibãt demõia a mlt⁹ clamãtia ⁊ di
cẽtia:qz tu es fili⁹ dei: ⁊ increpans non sinebat ea loq̃:qz sciebãt eu⁹ esse
xp̃m.Demõia ergo christũ esse sciũt:⁊ filiũ dei esse ꝓfitenť. Jn ieiunio eĩ
fatigatũ hominẽ diabol⁹ putauit nec tẽtãdo potuit eũ experiri an esset
fili⁹ dei.Sed postea ꝑ signoꝝ potentiã:vel pori⁹ suspicat⁹ est:vł intelle/
xit.Non igit̃ eũ:qz ignorauerat crucifigi psuasit:ꝙ
qz morte illi⁹ dãnandũ se eẽ nõ ꝓuidit.vñ ꝓau/
1.Coꝝ.2.b lus:Nemo ꝓncipũ hui⁹ scĩ cognouit. Si eĩ co/
Jbidem gnouissent nũq̃ dñm glie crucifixissent. b Et
diluculo ⁊c.Be.sicut ꝑ occasũ solis mozs:sic per
diluculũ resurrectio christi:cuius manifesta luce
abijt in desertũ gentiũ:⁊ infidelib⁹ oꝛabat:qz eo
rũ coꝛda ad oꝛationẽ excitabat. c Et erat ꝓdi
cãs in syna.Be.Jn hac ꝓdicatiõe intelligit̃ etiaꝫ
sermo ille habit⁹ in monte quẽ refert Matthe⁹.
nã marc⁹ adiũgit:Et venit ad eũ le. de quo talia
dicit.Quib⁹ intelligit̃ ille esse quẽ Matthe⁹ dic̃
sanatũ postq̃ dñs descẽdit de mõte.Sic eĩ Mat/
Mat.8.a thc⁹ ait:Cũ aũt descẽdisset iesus de mõte.s.s.e.t.
m.⁊ ecce leꝛosus veniẽs adoꝛabat eũ.dicẽs:Do
mine:si vis potes me mundare. d Et genufle
xo.Be.Jhumilis pudibund⁹.Vebet enĩ ąsq̃ de
maculis vite sue erubescere:sed ꝓfessionẽ verecũ/
dia nõ repꝛimat:ostẽdat vuln⁹:remediũ poscat.
Hiero.Leꝛosus genuflexo dñi volũtatẽ depꝛ/
cãs mũdať q̃ nõ vult mortẽ pctoꝛis:sed vt cõuer
tatur ⁊ viuat.Lepꝛa nostra peccatũ primi parẽť
que a capite icepit:qñ regna mũdi desiderauit ra
4.reg.5.g dix omniũ maloꝝ cupiditas.vñ Hieꝛi auariciam
secut⁹:lepꝛa suffundiť.Nec ꝺo sacerdoti ꝑz ordi/
nẽ melchisedech ostẽsa:oblatiõe mũdať.dicenti:
Luc'.11.f Date elemosynã:et ecce omnia mũda sũt. Be.
Roꝝ.3.c Leꝛosus gen⁹ humanũ significat:q̃ ꝟm Lucam
lepꝛa plenus fuisse phibeť.Oẽs enĩ peccauerunt
et egent illa glia dei.s.vt extẽta manu saluatoꝛis
.i.incarnato verbo:humanãq̃ cõtingẽte naturã
a varietate pꝛisci errozis mundenť:et q̃ diu a po/
pulo dei secreti erãt tẽplo dei reddanť:⁊ vero sa
cerdoti offerre(qui est in eternum ꝟm ordinẽ mel
Roꝝ.12.a chisedech)eoꝛpoꝛa sua hostiã viuentẽ.s.o.p.pos/
sint. e Si vis.Be.Jn volũtate tribuit potesta/
tem:nec dubitat vt incredul⁹ de volũtate dñi:ꝙ
colluuionis sue ꝺscius nõ ꝓsumit. Be.Qui ex
clusus a lege dñi se potestate curari postulat:su/
pꝛa legẽ iudicat gratiã esse.Ut enĩ in dño potesta
tis auctoꝛitas:sic in illo fidei ꝓstantia.
f Extendit manum.Be.Leꝛosum tangi lex ꝑ
hiber:sed qz dñs legis est nõ obsequiť legi:ꝙ le/
gem facit.Non ideo tangit:quia sine tactu cura/
re non poterat:sed sic ꝓbat: quia legi subiectus
non erat. g Volo mũdare ⁊c.Be.Jllud mi/
rabile quo rogať:eo sanat genere. Beda.Volo
mũdare.⁊ cũ ꝺ dixiſſ.statiꝫ discef.ab eo le.Nihil
Pš.32. mediũ inť op⁹ ⁊ ꝓceptũ.Dixit et fetã sť.Vides qz
volũtas potestas est.Jtaq̃ tanq̃ potestatẽ dñs
sanandi:et auctoꝛitatẽ iubendi:non refugit testi
monlũ operandi.Volo eniꝫ.dicit ꝓpter Fotinũ:
imperat ꝓpter Arriũ:tãgit ꝓter Manicheũ.
h Vide nemini dixeꝛis ⁊c. Beda.Nõ qz voluit
Pš.113. quod nõ potuit:quia oñia quecũq̃ voluit fecit.
Sed docet nꝛa beneficia repꝛimi non tñ a merce
de pecunie:sed etiam gratie. i Ostende te ꝓn
cipi sacerdotũ.Beda.Ut intelligat non legis oꝛ/
dine:sed gratia que super legem est esse curatum.Offerre iubet: vt osten
dat qz nõ legẽ soluit ꝙ iplet:dũ ꝟm legẽ gradiẽs supꝛa legẽ sanat q̃s re/
cũ nõdũ significatũ ꝺfirmatũ erat ꝺstitutiõe aplꝝ ⁊ fide credẽtiũ.
k Et egressus.⁊c.Be.Unus saluatio multos ad dñm cogit. Nõ põt
tacere beneficiũ:etiam iussus ab eo qui dedit. Precepit dñs abscondi.
Vult enĩ vt in bonis q̃ agim⁹ latere velim⁹:quod est humilitatis:⁊ in/
uiti ꝓdamur vt alijs ꝓsimus:quod magne est sublimitať:cũ etiã si ipi
velim⁹:opa nõ põt taceri. l Jta vt iã nõ ⁊c.Hiero.Non omnib⁹ ma
nifestatus est Jesus:qui latis atq̃ plataneis seruiunt laudibus ⁊ ꝓpꝛi/
is voluptatibus:sed his q̃ foꝛis cũ Petro exeunt ⁊ ĩ desertis locis sũt:
que elegit dominus adoꝛandũ et reficiendũ ꝑplm q̃ deserunt delectatio
Pš.118. nes mundi ⁊ omnia que possident:vt dicant:Poꝛtio mea domin⁹. Glo
ria vero domini manifestať his qui conueniunt vndiq̃:id est per plana
⁊ ardua:quos nihil potest ꝺparare a charitate dei.

a Qñ sciebãt eũ.iã dictũ est qualiť hoc sit intelli
gendũ. b Et dilu culo valde surgẽs ⁊c.in ꝺ dãs
exemplũ:vt predicatoꝛ ⁊ mirabiliũ diuinoꝝ opera
toꝛ debeat fugere populi applausũ.verũtamẽ qz nõ
debet omittere saluẽ animarũ.ideo subdit̃:Eam⁹

ꝟ a morte.

a b qñ sciebant eũ.Et diluculo val/ a b+
ꝟ gentes.
de surgẽs:egressus abijt in deser
ꝟ Beda:in suis.
tũ locũ:ibiq̃ oꝛabat.Et ꝑsecut⁹
ꝟ obediens.
est eũ simõ:⁊ q̃ cũ eo erãt. Et cũ
inuenissent eũ dixerũt ei:qz oẽs
a ꝟ iam facto sermone. b ꝟ nõ decet otiosũ esse
ꝑdicatoꝛem.
q̃rũt te.Et ait illis:Eam⁹ in ꝓxi †
mos vicos ⁊ ciuitates:vt ibi ꝑ/
c dicẽ.Ad hoc enĩ veni. Et erat ꝓdi
cãs in synagogis eoꝝ:⁊ in oĩ ga
lilea:⁊ demõia eijciẽs.†Et venit c
d ad eũ leꝛosus depcãs eũ:⁊ ge/
ꝟ ostẽdit vł⁹ remediũ postulat.
e nuflexo dixit:Si vis potes me d
mũdare.Jesus aũt misert⁹ eius e
ꝟ miscõie affectũ. ꝟ in hoc hũilitas. ꝟ gra su
perat legẽ nõ timet cõtaminari q̃ alios liberat.
ꝟ nullũ spernam⁹:⁊ si maculosũ videam⁹.
f extẽdit manũ suã:⁊ tãgẽs eum: f
ꝟ in hoc pietas. ꝟ in hoc potestas. ꝟ Be. Ni
hil medium inter ꝑceptũ et op⁹.
g ait illi:Volo.Mũdare.Et cũ di/ g
ꝟ volo mundare.
xisset:statiꝫ discessit ab eo lepꝛa:
et mũdat⁹ est.Et cõminatus est h
ei.Statimq̃ eiecit illũ ⁊ dixit ei:
i Vide nemini dixeris:† sed vade i
ostende te ꝓncipi sacerdotũ ⁊ of
fer pꝛo emũdatione tua:q̃ pꝛece
ꝟ ꝟm legẽ offerri. ꝟ si deo credar:si impietať le
pꝛa discedat. ꝟ salutis.
pit moyses in testimoniuꝫ illis.
ꝟ sed nec ad horam potuit abscondi. ꝟ phibi
tus est dicere.
k Et egressus cepit pꝛedicare et i
l diffamare ꝟmonem:ita vt iã nõ k
possꝫ manifeste in ciuitatẽ itroi
ꝟ tumultuosas carnaliũ mentes fugit. ꝟ fecere
tos a mũdanis curis visitat. ꝟ Allego. Vi sũt
quos nihil põt separe a charitate xpi.
re:sed foꝛis in desertis locĩ esse:
et cõueniebãt ad eũ vndiq̃.

ꝟ Et iterũ

a Qñ sciebãt eũ.iã dictũ est qualiť hoc sit intelli
gendũ. b Et dilu culo valde surgẽs ⁊c.in ꝺ dãs
exemplũ:vt predicatoꝛ ⁊ mirabiliũ diuinoꝝ opera
toꝛ debeat fugere populi applausũ.verũtamẽ qz nõ
debet omittere saluẽ animarũ.ideo subdit̃:Eam⁹
in pꝛimos vicos et ciuita/
tes:vt ibi ꝑdicem.cetera pa
tent. c Et venit ad eum
leꝛosus. Hic ponit̃ tertius
miraculũ de leꝛoso mũda/
to.cui⁹ fides expꝛimit̃.cum
dicit: d Si vis potes me
mũdare. cõfitendo enim in
christo diuinã potentiã me/
ruit curationẽ.ideo subdit̃:
e Jesus aũt misert⁹ ei⁹ ex/
tẽdit manũ suã tãgẽs eũ.li/
cet enĩ ꝟm determinationeꝫ
legis ex tactu leꝛosi cõtra/
heret̃ immũdicia: tamẽ hoc
in christo locũ ñ habuit: qz
ex tactu lepꝛã curauit.
f Ait illi volo.Hic est pũ/ †
ctus.⁊ quod subditur: Mat.8.a
g Mũdare. imperatiuuꝫ Luce.5.d
est:vt ostẽdat se ꝑ modũ im
perti lepꝛã curare tanq̃ do/
min⁹ creature. h Et cõ/
minatus est ei.ꝓhibẽdo ne
hanc curationẽ diuulgaret
donec ostendisset se sacerdo
tibus:et sacrificiũ in lege ꝑ
ceptũ ꝑ sua emũdatiõe ob/
tulisset.legalia enĩ habuerť
cursũ suũ ⁊ obligationẽ vſ/
q̃ ad xpi passionẽ:i qua ob
latũ est vnũ pfectũ sacrifici/
um euacuatiuũ legaliũ.⁊ tõ
vsq̃ tunc xp̃s legalia serua
uit sic̃ declaratũ fuit Mat.
v.sup illud verbũ: Nõ vẽi
soluere legẽ ſz adimplere.et
similiter alijs seruãda man/
dauit.vt hic patet: i Et Mat.8.a
egressus cepit pꝛedicare et Luce.5.d
diffamare sermonẽ.s.post fa
ctã oblationẽ ꝑdictã.
k Ut iã nõ posset manife/
ste introire in ciuitatẽ.ꝑ
pressurã hominũ sibi occur/
rentiũ ad querendũ sanita/
tes et videndum miracula.

Ca. I

Hozali. a† Jni
tiũ euãgelij iesu xpi filij dei
sicut scriptũ est in Esaia ⁊c.
Per hoc q̃ marcus euãge/
lium a verbis ꝓpheticis in
choauit.ꝑdicatoꝛẽ euãgelij
sermonẽ incipe a sacra scri/
ptura debere nõ a poeticis
verbis aut philosophic̃ de/
mõstrauit. f† Fuit iohã/
nes in deserto ⁊c.Hiero. Testis aũt iohãnis:ctb⁹
⁊ pot⁹:austerã vitã ꝑdicãtiũ designat. † Veni/
et foꝛtioꝛ me post me ⁊c.Per hoc aũt ostẽdit iohã/
nes q̃ ꝑdicatoꝛ veritatis se iactare nõ debet:ꝙ ma/
gis alios veraciter tũ cõmẽdare. k† Venit iesus
a naçareth ⁊c.s.vt baptismũ iohannis ⁊ eĩ⁹ doctri/
nã approbaret:in hoc dãs exẽplũ maioꝛib⁹ vt ap/
probẽt bona opera subditoꝝ. a† Et statim ascen
dens de aqua vidit celos aptos ⁊c.ꝑ hoc designa/
tũ fuit q̃ baptisatus baptismo christi recipit spũm
sanctũ ⁊ efficiť dei fili⁹ adoptiu⁹. d† Et statim spꝛ
ritus expulit eũ in desertũ ⁊c.Per hoc insinuať q̃
illi qui sunt dei filij adoptiui sequuntur instinctuꝫ
spiritussancti:Roma.viij. Qui spiritu dei aguntur
bi filij dei sunt. g† Eratq̃ cum bestijs.s. pacifi

cc. Et ange

te. ·b† Et angeli ministrabāt illi. Per ꝫ moraliter insinuat q̄ illi quoꝝ sensualitas sub rōne pacifice teneꝫ p angelos mi/nisteriū ad celestia trāfferent. b† Venit iesus i galileā p̄dicās &c. Per ꝫ insinuans q̄ p̄dicatoꝛ euāgelij pr̄ debet trās migrare de carnalib⁹ ad spūalia ⁊ de terrenis ad meditandū celestia: qꝛ galilea trāsmigratio interp̄tat. f† Et p̄teriens se/cus mare galilee vidit simonē ⁊ andreā &c. Per hoc aūt q̄ pe trus ⁊ andreas relictis retib⁹ ⁊ iacob⁹ ⁊ iobānes relicto pa/tre vocantem dn̄m statim secuti fūt: nobis ostendit q̄ nō cupi ditas tpalis: nec affectio carnalis retrabere nos debēt a seq̄/la christi. k† Et stupebāt sup doctrina ei⁹. erat em̄ docēs q̄ si potestatē habēs. i. suā doctrinā cōfirmās operib⁹ miraculo/rū. † Et nō sicut scribe. q̄ suā doctrinā affirmabāt iactantia verboꝝ. p ꝫ ostendit q̄ p̄dicatoꝛ euāgelij nō debet doctrinam suā ostētare verboꝝ affluentia sed eā firmare p opa sancta.

a† Et erat in synagoga eoꝝ hō in spū īmūdo. p quē significa tur hō pollutus carnis vicio. de quo dicit: f† Et diserpens eū &c. qꝛ vitiū carnale nō curat nisi carnis afflictione: vt p q̄ peccat quis p hec ⁊ toꝛqueat. l† Recūbebat aūt socr⁹ simo/nis febricitās. p quā significat mulier caloꝛe luxurie laboꝛās q̄ manu ei⁹ apphensa sanat: qꝛ talis mulier ei⁹ repressa liber/tate curat Ecci. xxvj. In filia nō aduertēte se firma custodiā. m† Uespere aūt facto cū occidisset sol afferebāt ad eū oēs ma le habētes &c. Beda. Mystice solis occubit⁹ passionē moꝛtēq̄ significat illi⁹ q̄ dicit: Q̄diu suꝫ in mūdo lux sum mūdi: ⁊ sole occidente plures q̄ ante demoniaci ⁊ egroti sanant: qꝛ q̄ tpa liter in carne viuēs paucos iudeoꝝ docuit: oībus p oꝛbē gen/tib⁹ fidei salutisq̄ dona trāsmittit. q† Et nō sinebat ea loq̄ &c. Theophilus i ꝫ docēs nos nō credere demonib⁹ etiā si ve ra dicāt: qꝛ si aliquos credētes sibi inuenerint veritatib⁹ men dacia miscēt. Aūn in collatione moysi abbatis dꝛ q̄ q̄dā ana/chorita decept⁹ fuit a demone in angelū lucis se trāsformāte: q̄ post plura vera q̄ sibi dixerit ꝓiecit seipsū in puteū ad eius verbū. nā ei dixit q̄ tāti meriti erat apud deū q̄ ex ꝫ nullū pa tereꝫ malū qđ fuit falsū: nā ex ꝫ letaliter fuit vulnerat⁹ ⁊ cito post moꝛtu⁹. b† Et diluculo valde surgēs abijt in desertū lo cū ibiq̄ oꝛabat. p hoc ostēdēs q̄ p̄dicatoꝛ euāgelij redire de/bet ad oꝛationis secretū: vt ibi hauriat qđ postea pplis effun/dat. ideo sequit: † Eam⁹ i ꝓximos vicos ⁊ ciuitates vt ibi p̄dicē &c. ⁊ venit ad eū leprosus &c. p lepꝛā q̄ moꝛib⁹ est cōta/giosus oꝛiginalis culpa significat: q̄ p carnalē generationem ad posteros deriuat: q̄ manu xp̄i tact⁹ sanat: qꝛ virtute ei⁹ p baptismū emundat: p oblationē aūt muneris et diuulgatio/nē opis significat q̄ baptiz̄at⁹ teneꝫ deo fideliter seruire: ⁊ eū iugiter collaudare.

In ca. j. vbi dicitur in postilla: ideo nō est credibile q̄ cal/ciamentis vteret.

Additio. j. Uti calciamēt' manifestū ē eē ꝺ cōi hoīz ꝓsuetudine: nō solū rudiū seu ip̄fectoꝝ ꝫ etiā sc̄toꝝ vt ptz de moyse Exo. iij. ca. cui i reuerētiā ꝛre sācte dꝛ p angelū: Solue calciamēta ꝺ pedib⁹ tuis. Silr ꝺ Josue le git Jos. v. Aūn nō ē credibile q̄ xp̄s q̄ nō solitariā duxit vitā: sz cū hoīb⁹ ꝓuersat⁹ ē vt Baruch. iij. calciamēt' vteret. Con uenientissimū ei ē vt q̄s cū eis q̄b⁹ ꝓuersaꝫ saltē i licit' ⁊ bone/stis ꝓuerset. vñ. j. ad Coꝛ. ix. Oīb⁹ oīa fact⁹ sū. Nec obstat il/ludqđ postil. allegat q̄ xp̄s iposuit discipul' ad p̄dicādū mis/sis sine calciamēt' ire. primo qꝛ nō oīa q̄ ipis discipul' ad p̄/dicādū missis iposuit xp̄s ipe fuauit. p̄cepit ei eis i ciuitates samaritanoꝝ si itrauerit' Matth. x. qđ tū ipe xp̄s nō fuauit: vt hr̄ Joh. iiij. silr Matth. x. In uiā gētiū ne abieritis. xp̄s āt abijt i uiā gētiū. vt ptz Matth. xv. vbi legit. Secessit i ptib⁹ tyri et sidonis. vñ illud qđ legit Act. j. Cepit iesus facere ⁊ docere i/telligit ꝺ his q̄ simplr sunt bona fm legē naturalē vel diuinā: seu ꝺ his q̄ ptinēt ad p̄fectionē vite. Usus aūt calciamētoꝝ de se nec ē bon⁹ nec mal⁹ fm vtrāq̄ legē p̄dictā. vñ fm Aug'. de doctrina xp̄iana: In oīb⁹ nō vius rex: sz libido vtētis i culpa ē. sc̄do qꝛ illud qđ dicit Luc. x. Nolite poꝛtare perā nec calcia mēta: a doctoꝛib⁹ intelligit: nō vt lr̄a sonat: sz fignratiue: vñ i glo. ibidē: vtrūq̄ ꝺ moꝛtui aīal' coꝛio fit. vñ nihil moꝛtale vult eē i illꝫ q̄s ad p̄dicādū mittit. hec in glo. q̄ qđē glo. nō mystica cēsenda ē: sz poti⁹ lr̄al'. Nā cetera q̄ xp̄s p̄hibuit discipul' ad p̄/dicationē missis ad lr̄az itellecta sūt ipeditiua officij p̄dicatio nis in q̄tū aliquā sollicitudinē supfluū secū trahūt: sic ē possi/dere aur⁹ ⁊ argētū: sz poꝛtare sacculū vel perā ⁊ hmōi. s. calcia/mēta: manifestū ē aūt q̄ nō ipediūt ad itinerādū: sz poti⁹ expe diūt. vñ dns q̄ israeliticis exeūtib⁹ ꝺ egypto ad festinationē ex eundi ⁊ ābulādi hoꝛtabaꝫ i esu agni pascal: p̄cipiebat eos hr̄e calciamēta i pedib⁹: vt ptz Exo. xij. Cui⁹ rō ē: nec nudis pedi/bus an/

b⁹ ābulādo p offensionē lapidis vel hmōi ipediret ab itinere: ex q̄b⁹ videt seq̄ q̄ xp̄s nō p̄hibuit p̄dicatoꝛib⁹ materialiter cal ciamēta: sz itelligendū ē. put i glo. allegata. ꝫ ei ptz. j. vj. ca. ma nifeste vbi xp̄s discipul' ad p̄dicandū missis iubet calciari san/dalijs. vñ Aug⁹. ꝺ ꝓsensu euāgelistaꝝ dicit q̄ Marc⁹ dicēdo calciari aliqđ ꝫ calciamētū mystice significatiōis amouet. ⁊ iō nullā ꝓdictionē icludit si vno loco calciamēta discipul' p̄hibe anr̄ ⁊ i alio eisdē p̄cipiāt: cū fm mysticā expositionē vtrūq̄ sit verū. Si q̄s āt i tm̄ voluerit ꝓteruire q̄ nullo mō calciamēta i telligāt nisi materialr: tūc ex dict' apli hēbit ꝓcordare q̄ p̄di catoꝛes euāgelij debēt haberi calciamēta dic̄ Eph. vl. State ꝫ succincti &c. ⁊ seq̄t. ⁊ calciati pedes i ꝓparatiōe euāgelij pacis. oportet ꝫ dicere q̄ tā i dict' xp̄i q̄ p̄hibēt' calciamēta discipulis ꝫ i dict' apli p̄cipiēt' p̄dicatoꝛib⁹ calciari vtrobiq̄ itelligāt calciamēta nō naturaliter: sz spūaliter. ⁊tio nā ꝓsuetudo ecclie vni uersalis maxima hz auctē. ipa ei doctrina catholicoꝝ doctoꝝ ab ecclia auctē hz. dicit ei Aug⁹. i libro de vtilitate credendi: Mō crederē euāgelio: nisi eccl'ia illud mihi traderet. Cōstat āt q̄ ex ꝓsuetudie ecclie vniuersal' p̄dicatores diuini xbi materi alib⁹ vtūr calciamēt': nec ex ꝫ reꝑhendūt nisi forte illi q̄ ex re gula vl ꝓstitutiōe ad ꝫ restringūt. cetera aūt nullo mō tā gene raliter ⁊ irreꝑhēsibilit ꝫ fecissent si ex ꝓcepto xp̄i ꝫ fuisset iter/dictū p̄dicatoꝛib⁹: vt postil. videt sentire. q̄rto qꝛ ex his xbis tobis baptiste Aug⁹. itellexit ad lr̄az qꝛ xp̄s calciamēta mate/rialiter poꝛtabat: vñ dicit i li. ꝺ xbis dñi: Me his calciamēt' q̄ b⁹ calciati sum⁹ ꝓfoꝛtat me dns iesus: qꝛ nisi calciat⁹ fuisset de eo Jobes nō dixisset cui⁹ nō sū dign⁹ coꝛrigia calciamēti solue re: subꝛepat ꝫ hūana p̄suptio d. Ego euāgeliū seruo: qꝛ nudo pede ābulo hec ille: Est etiā alia rō ad ꝓpositū: vide. j. ca. vj. i additiōe sc̄da. In eo. ca. vbi ꝺ i postil. dicēdū q̄ illa nō fiūt

Additio. ij. Meli⁹ dicē (i coꝛpe celesti: sz i aere. dū ē fm Hiero. sup Matth. dicēte q̄ si reseratiōe elemētoꝝ sz spūalib⁹ ocul' celi apti sūt: sic̄ Ezech. i p mo sui volumis aptos eē cōmemoꝛat: fm quā sniaz: nec i coꝛ/poꝛe celesti nec i aere aptio illa fuit facta: sz tm̄ respectu ipius xp̄i hāc aptionē spūalē ꝓsiderātis: q̄ etiā mod⁹ loquēdi euā gelistaꝝ testat: ꝺ ei Matth. iij. Et ecce apti sūt ei celi. vbi Chry so. Q̄ ꝺ coꝛpalē apit' oīb⁹ aptū ē. silr ⁊ Mar. dicit ꝺ xp̄o tm̄: Uidit aptos celos: q̄si ipa aptio celoꝝ ad visionē xp̄i referat. sz itellectualē: put xp̄s baptismo iā sactificato vidit aptū eē celū hoīb⁹ qđ tm̄ ātea viderat fiēdū: vñ i hac aptiōe fm Tho. i. iij. pte. q. xxix. ar. v. i coꝛpe q̄stionis. Tria sūt ꝓsiderāda q̄ p tinēt ad efficaciā nr̄i baptismi. primo q̄dā p̄ncipalis Xt⁹ ex q̄ ba ptism⁹ efficaciā hz: q̄ qđē ē Xt⁹ celestis. s. diuina: qđ recte signi/ficat ꝫ aptionē celoꝝ. sc̄do ad efficaciā baptismi opat fides ec clesie ⁊ ei⁹ q̄ baptiz̄at. Baptism⁹ ei ē fidei sacr̄m: p fidē aūt co/gnoscim⁹ celestia q̄ sensū ⁊ hūanā rōnē excedūt: ad qđ signifi/cādū apti sūt celi. tertio qꝛ p baptismū apit' nobis itroitus re/gni celestis: put in postilla. In eo. ca. vbi ꝺ i postil. Si em̄ cognouissent demones ipm eē deū nūq̄ induxissent.

Additio. iij. Mō videt rō q̄re demōes nō induxis/sent indeos ad crucifigēdū xp̄m etiā si cognouissent ipsū esse deū. Demones em̄ cuz sint in termino damnationis quāto ad maioꝛa peccata boīes trahere possūt tm̄ ad illud magis conant': ⁊ ideo Beda in hoc loco loquens ꝺ diabolo sic dicit: Mō igit' ideo iudeis eū crucifigere p̄suasit: quia dei filiū nō putauit. Ex quo ptz q̄ etiā si filium dei ipsum esse putasset adhuc p̄suasisset vt crucifigeret: dictū aūt apli. j. ad Coꝛ. ij. dicentis. Si em̄ cognouissent nūq̄ dñm gloꝛie cru cifixissent &c. nō facit ad ꝓpositū. loquit' em̄ de hoīb⁹ q̄ tāq̄ viatoꝛes q̄tūcūq̄ viles sint nōdū tm̄ cōmuniter attingunt ad terminū damnationis.

Replica. In primo ca. vbi dicit': Mō sum dign⁹ sol/uere coꝛrigiā calciamenti &c. postillatoꝛ ꝫ exponēs dicit q̄ hoc significari vile obsequiū. q. ꝺ. non sum di gn⁹ ei in minimo obsequiū p̄stare. nō em̄ ad litterā xp̄s calcia mēta soluēda habuit q̄ apostolis ne poꝛtarēt interdixit: qꝛ ce/pit iesus facere ⁊ docere &c. Bur. hoc dictū egreferēs fortasse ꝓter postillatorē nudipedē calciamentoꝝ vsū grādipendit: nō attendens q̄ sanct⁹ Dionysi⁹ ca. xv. angelice hierarchie sin gulari mysterio describit āgelos discalciatos: vt ostēderet ad diuinas illuminationes suscipiēdas et cōmunicādas nudipe des esse aptioꝛes. Attēdat Bur. primū ecclie electū ⁊ deputa/tū rectoꝛē moysen: nō nisi nudipedem ad diuina cōtēplāda ac cedere potuisse: Exo. iij. Et ꝓphetarū disertissimū Esaiā ad dei p̄ceptū nudipedē incessisse. Esa. xx. Et magistrū vnicū nudipe dem sedisse: vt ptz ex Marie penitētia q̄ pedes ei⁹ lauit Luce vij. Apostolosq̄ calciatos nō fuisse. ⁊ q̄uis oīm illaꝝ rex sint

o rōnes

rōnes mystice p doctores ꝛ glosam assignate: verū est tñ ad
Iam illā cōtigisse ꝛ moysi ꝛ Esaie ꝛ aplis p̄cepta fuisse: eccle/
sie catholice vsus est in picturis ꝛ imaginib⁹ aliquoū sancto/
rū de pictis cū calceis: imagines tñ aplorum ꝛ xp̄i nudipedes
apparēt: q̄ picture libri laicoꝝ dicūt ꝛ rerū gestarū rememora/
tiue. vñ Bur. se inanter fatigat in cōmēdatione calciamētoꝝ
in sigillationē postillatoris: quasi dixerit vel senserit euāgeli/
cos p̄dicatores sub p̄cepto xp̄i astrictos ad abiectionē calcio/
rū: q̄ tñ nō intendit: iꝫ dicit aplos ꝓhibitos. cōstat aūt p̄di/
catores ꝟbi dei multa licēter facere q̄ facere aplis nō licebat.
cōstat em̄ aplos reliquisse oia q̄ eoꝝ successores nō relinquūt:
sed quidā thesauriçant. cōstat etiā aplos vota emisisse: q̄ suc/
cessores eoꝝ nō emiserūt. Cōstat aplos in illatis contumelijs
fuisse gaudētes: successores eoꝝ iniurias acriter vindicātes: ꝛ
sic de multis alijs: frustra etiā Bur. se fatigat ad psuadenduꝫ
xp̄m successisse calciatū: q̄ vt dicit cōuenientissimū fuit se con
formare cū bis cū q̄bus cōuersabat in licitis ꝛ honestis. alle/
gat ad ꝟ aplm. j. Coꝝ. ix. Oib⁹ oia fact⁹ sū: Et sicut Bur. sub
sumit de calciamētis: ita ego subsumo de diuitijs ꝛ possessio/
nib⁹ q̄ sunt honeste ꝛ licite: igit cōueniebat xp̄m fuisse diuitē
ꝛ ꝓctarū sicut Bur. arguit eū calciatū: sed cōsequēs ē ꝓtra
xp̄i ꝓfessionē. dixit em̄: Vulpes foueas habent ꝛc. fili⁹ autez
hois nō habet vbi caput suū reclinet: ita subsumi p̄t de nu/
ptijs ꝛ multis alijs licitis ꝛ honestis, ptz igit principiū Bur.
modicū veritatis habere. Itē si ꝓpter cōuersari cū hoibus p
ut allegat Burg. Baruch, tertio. xp̄s debuit esse calciat⁹: igit
fuit calciatus anteꝫ incarnatus, tenet consequētia: q̄ illa cō
uersatio cū hoibus allegata exponit ad lr̄am de cōuersatione
cū iudeis in deserto: Aplis etiā p Bur. allegatus p totū capi
tulū ꝓbat oppositū intētionis sue: q̄ ꝓbat ibi auctoritatib⁹
ꝛ rōnib⁹ a licitis abstinēdū veris p̄dicatoribus: sicut accipere
sumpt⁹ necessarios ab bis q̄bus p̄dicāt: vide Boū. in apolo/
gis. Nec valet rūsum Bur. ad argumētū postillatoris: q̄ fa/
cit glosam nouā illius dicti. Cepit iesus facere ꝛ docere: ꝛ pu/
to suā glosam fore errori ꝓpinquā: illud. s. dictū intelligendū
esse solū de his q̄ simpliciter sūt bona ꝟm legē naturalē ꝛ divi
nā: q̄ ꝟm illā glosā xp̄s nō fecisset nec docuisset opa supero/
gationis neq̄ cōdescēsionis neq̄ cōsilia: que nō sunt simplici
ter bona ad legē naturalē ꝛ diuinā ptinētia: alias em̄ nō pos/
sent omitti sine peccato q̄ falsū est: vt ptz Matth̄. xix. Melⁱ⁹
aūt glosāt illud dictū q̄ cepit iesus facere ꝛ docere. i. quicād
ad virtutē ꝛ austeritatē vite ptinet q̄ xp̄s docuit ipse primo fe
cit: ꝛ q̄ nudipeditio austeritatis est ꝛ aplis p̄cepit: ideo fecit
q̄ est argumētū postillatoris: sed huic rōni Bur. dat instan/
tiā dicēs: christus p̄cepit aplis: In viam gentiū ne abieritis
Matth̄. x. ꝛ tñ ipse trāsijt p mediā samariā ꝛc. Hic dico q̄ in/
stantia nō valet: q̄ nō dicit Act. j. q̄ xp̄s docuit q̄cād fecit: iꝫ
ōz quicād docuit hoc primū fecit: ꝛ fecit q̄ nō docuit faciendā
ꝓut Aug⁹ dicit. Nō em̄ christus dixit discite a me mortuos su/
scitare: sup aquas siccis pedib⁹ ambulare nō hoc dixit: sed q̄d
ait: Discite a me q̄ mitis sum ꝛ humilis: p̄t etiaꝫ dici q̄ cum
xp̄s trāsiret p mediā samariā. ibant etiā cū eo aplī q̄ p eū ꝓ/
biti erant ad p̄dicandū gētib⁹ ꝓpter causas assignatas i glo.
auctoritat⁹ allegate: ꝛ sic xp̄s etiā seruauit q̄ occasionalis fuit
eius trāsitus p samariā nō principaliter intentus ad ibi p̄di/
cādū. ſ Matth̄. xv. dixit mulieri: Nō sum⁹ missus nisi ad oues
q̄ perierūt dom⁹ isrl. ꝛ sequit: Nō ē bonū sumere panē filioꝝ
ꝛ dare canib⁹. Jn eodē ca. vbi dicit: Celi apti sunt po/
stil. exponit de signo visibili sensibili vel imaginaria visione cō
siderato. Bur. aūt nō vult aliq̄d fuisse reale signū in aere: sed
sol⁹ christi spūalē intuitū significare celū aptū: sed doctores p
eū alligati nō loquunt cū p̄cisione restringentes se ad solā spi
ritualē visionē christi: cui⁹ signū rep̄sentatiū in aere apparu
it etiā iohāni baptiste. ꝓpter id q̄d ōz Johis. j. Ipse baptiçās
accepisse de deo signū agnoscēdi baptiçatū. Nam si p̄cise de
xp̄o intelligeret visio spūalis illi⁹ aptionis celi: mirū videret
ad quē finē: cū aīa xp̄i viderit omnia in verbo q̄ verbuꝫ. sicut
igit nō oportuit dici aperiri celū vt celū videat: q̄ p̄fectior est
visio oīm in verbo q̄ in specie ꝓpria. intelligibili⁹ igit videt
dici q̄ Johannes viderit imaginaria vel sensuali visione sicut
Ezechiel sup xp̄m celū aperiri: sicut vidit spm̄ descēdere ad p/
bibēdū testimoniū de efficacia baptismi christi p q̄d aperit la/
nua celi: vidit inq̄ in hoc sicut in signo rep̄sentante. Jn ca.
ca. postil. p̄ponderat opinionē dicentiū demones non sciuisse
christuꝫ esse deū: ꝓpter q̄d dicit. j. Coꝝ. ij. Si em̄ cognouissent
nūq̄ dominū glorie crucifixissent. i. induxissent iudeos ad cru
cifigendum. Burgeū. aūt obijcit rationē dicens q̄ non videt
ratio etiā si nouissent euꝫ esse deum quare non induxissent: q̄
conāt hoies trahere ad peccata maiora libēter: iꝫ Bur. potuit
vidēre rōnē multiplicē cur ad crucifigēdū nō induxissent.
Nā diabolus sciuit p mortē christi suū perire iperiū ꝛ hoiem
saluari et regnū christi exaltari ꝛc. que q̄ diabolo ꝓiudicant
scienter ad sui p̄iudiciū nō conat. vñ et si trahit libēter hoies
ad vicia: nō tñ i sue ptātis destructionē: ꝛ sic allegatū de apo
stolo est magis ad ꝓpositū q̄ de hoibus malis de q̄bus Bur
geū. exponit: q̄ nemo vtens rōne sibiipsi nocere cupit.

A Glo. ordi.

a T iterū intrauit. Ca. II
e Jta vt nō ꝛc. Beda. Prędi
cāte dño i domo nō capiūt
neq̄ ad ianuā: q̄ p̄dicāte in iudea
christo gētiles ad audiēdū nōdum
intrare voluerūt ad quos tñ ꝛ si fo
ris positos doctrine sue verba dire
xit p p̄dicatores suos. b Para
lyticū. Idem. Paralysis typus est
torporis q̄ piger iacet i mollicie car
nis: habēs desiderū salutis: ſ tur/
bis ignauis ꝛ duplis cogitationi/
b⁹ ac si eneruatis mēbris offendit.
Quē portāt quattuor quas supra/
dixim⁹ ꝟrutes ad tegulas diuini/
tatis ꝛ sapie i domo carnis xp̄i pa/
tefactas. Cui vice muneris ōz por/
tare carnē q̄ se portabat: vt p aliam
viā cū magis i suā regionē redeat.
c A quattuor ꝛc. Be. Quia q̄ttu/
or ꝟrutib⁹ ad dñm fiducia mentis
erigit. De q̄bus ōz in libro Sapie:
Sap.8. b Sobrietatē ꝛ sapiam docet ꝛ sciam
ꝛ virtutē quas alij prudētiā: fortj
tudinē: tēperantiā: ꝛ iusticiā nūcu/
Ps.118. pant. d Nudauerunt tectū vbi erat. Tectuꝫ dom⁹
in qua christus docet: sublimitas est scripture: in qua
Luc.5.d corrigit adolescentior viam suā in c. ser. tuos.
Beda. Domus iesu ꝟm aliū euangelistaꝫ tegulis te
cta dicitur: q̄ vilitate littere sensus spiritualis tegit.
Cum grabato ante iesum deponit: quia cognoscere ie
sum debet etiam in carne hac constitutus.

ℭ Cū vidisset.

ſ Be. post desertū. ſ sed q̄ nec car
nalis deserit: iterū intrauit i caphar
T iterum intra La. II a+
naum. ſ Be. ciuitatem.
uit capharnaū post di/
a ſ Beda. in iudea.
es octo: ꝛ auditū est q̄ in dōmo
ſ ideo.
esset: ꝛ ꝟuenerūt multi: ita vt nō
ſ. s. dom⁹. ſ Beda. tñ. a ſ Be. per apostolos.
caperent neq̄ ad ianuam: ꝛ lō/
ſ doctores.
quebatur eis verbum †Et vene/ †
a ſ Beda. alle. aiam mollicie carnis torpētē.
b runt ferētes ad eum p̄alyticū:
a ſ q̄ ꝟtuor libris euāgelij ois doctrina firmat.
c qui ā quattuor portabantur. Et b
ſ cogitationum.
cum nō possent offerre eū illi p̄ę
ſ domus.
d turba: nudauerunt tectum vbi

Nico. de lyra

a T iterū intrauit in ca La. II
e pharnaum post dies octo. Post
q̄ descripta est christi p̄dicatio.
hic cōsequēter describit insurgens ex ea
iudeorū emulatio: ꝛ hoc in quattuor casi
bus. s. in paralytici curatiōe. in Matthei
vocatione. in discipulorum christi argui/
tione: ꝛ in manus aride sanatione. secun/
da pars incipit ibi: Et cū preteriret vidit
Leui. tertia ibi: Et erant discipuli iohā/
nis. quarta in principio se. ca. Circa pri/
mum p̄mittit emulationis occasio. secun
do emulorum puersa cogitatio. ibi: Erāt
autem illic quidam de scribis. tertio ipso
rum cōfutatio. ibi: Quo statim cognito
iesus. Iste tres ptcule exponit sūt Mat
thei. ix. in principio capituli. hoc excepto
q̄ ibi tacet modus offerendi paralyticus
ipsi christo qui hic exprimit. cū dicit:
b Et cū non possent efferre eum illi pre
turba nudauerūt tectū. s. domus in qua
erat christus. Ad cui⁹ intellectū sciendū
q̄ domus in terra illa habet plana tecta
ꝛ ibi ascendunt homines causa recreatio
nis ad habendum aerem et confabulan/
dū adinuicē: q̄ de tecto vni⁹ dom⁹ p̄t de facili trāsiri ad tectū alte/
rius dom⁹. ꝛ ꝓpter hoc dicit saluator Matth̄. x. Q̄d in aure auditis
. i. i secreto p̄dicate sup tecta. i. in publico vbi ꝟenīunt hoies: ꝛ i quo
libet tecto ē vna clausura: q̄ aprit q̄n hoies de domo ascēdūt sup tectū
ꝛ claudit q̄n descēdūt: illi igit q̄ portabāt istū p̄alyticū: nō potēres i
gredi domū i q̄ xp̄s erat ꝓpter turbā q̄ nō solū erat ītra domū: iꝫ eti/
am ad ostiū: p aliā domū cōtiguā portauerūt illū p̄alyticū sup tectuꝫ
dom⁹ in qua erat xp̄s ꝛ aperientes clausurā tecti p̄dictā.

Subuisse.

a Cū vidisset ⁊c. Be. Multū valet apud deū fides ꝓpria vbi tm̄ valuit aliena: vt hō interi⁹ ⁊ exteri⁹ sanat⁹ repēte exurgeret. Aliorūq; meritis sua ei relaxārēt errata. b Fili. Mira humilitas despectū ab oīb⁹: dissolutū tot⁊ artub⁹ filiū vocat. Aut certe iō: qz dimittunt ei pcta. c Dimittūtur. Ostēdit ꝓpt pcta fuisse morbo pcussum: ⁊ iō nō posse sanari: nisi pri⁹ his dimissis. Sicut paralytico ad piscinā: Ecce san⁹ fact⁹ es: iā noli pec. ne deteri⁹ tibi con.

Beda. Quinq; de causis afficiunt hoīes molestijs carnis. Aut ꝓpter merita augenda vt Job et martyres. aut ꝓpter humilitatez cōseruādā vt ꝓaulus ab angelo sathane. aut ob pcta intelligenda ⁊ corrigenda: vt maria sozor moysi. Et ꝑ palytic⁹ q̄ nō nisi dimissis pctis potuit curari. aut ad gliaz dei: sicut cec⁹: de quo. We hic peccauit neq; parētes ei⁹ ⁊c. ⁊ Laçarus cui⁹ infirmitas nō fuit ad mortē: sz ꝓ glia dei: aut ad initiū eterne dānatiōis vt herodes.

Job. 5. c
Job. 1. c
Cor. 12. c
Nu. 12. c
Job. 9. a
Job. 11. b

b Quis pōt dimit. Be. Uer⁹ dicūt solus de⁹ ꝑ pōt: solus etiā peros dimittit q̄b⁹ ptāez dimittendi pctā tribuit: ideo vere de⁹. Uerū testant: sz pſonā xp̄i negando fallunt. Errāt igit: qz vt deū esse: ⁊ pctā dimittere credunt: xp̄m tm̄ cū ee nō credūt. Sz demēti⁹ arriani: qui ⁊ xp̄m esse ⁊ peccata dimittere negare nō audēt: deū esse negare nō timēt. c Quid ē. Bed. Quasi q̄ potentia cordis occulta intuetur eadē pctā dimitto. Quasi ex vobis intelligite: q̄d cōsequatur paralyticus. f Fili⁹ hois. Bed. Solus de⁹ dimittit pctā: et fili⁹ hois habet ptātē dimittendi pctā: ꝙ idē de⁹ ⁊ fili⁹ hois est. Ita hō xp̄s ꝓ diuinitatē dimittit pctā ꝓ humanitatē ꝓ peccatorib⁹ pōt mori. g Vade in do. Be. Qui languerat grabatū domū reportat cū aīa pctōz remissione curata se ad diuturnā sui custodiā cū ipso corpe refert: ne q̄d iterū vī feriaī admittat. h Et egressus. Be. Post curationē paralytici i capharnauz ad mare egredit: qz nō solū ciues sz ⁊ maris habitatores instruit: ⁊ fluctuagos mūdi mot⁹ fidei firmitate cōtēnere docet: Ibi turbaz multā erudit: ibi publicanū apl̄m facit: tibi pctōres per pniam correctos: suo dignos reddidit cōuiuio ⁊ auditu suozz arcanoz: ⁊ ab vndis cupiditatuz separatos: ad solitudinē quiete cōuersatiōis q̄ ē in spe celestiū ptrahit. Mā seq̄t: Et cū ꝓteriret vidit leui ⁊c. i Leui. Piero. Leui ad ditus: qz a teloneo negocioz seculariū sequit solū xp̄ū q̄ dicit: qz q̄ nō renūciat oīb⁹ q̄ possidet non pōt. m. e. d. Be. Marcus ⁊ lucas verecūdie cā ⁊ honore euāgeliste nomē vulgatū nō ponūt: Ipse (cum hoc q̄ scriptū est: Iust⁹ i primis accusator ē sui) Matthēū se ⁊ publicanū noīat: vt ostendat nullū cōuersū debere de salute diffidere

Luc. 5. g
Mat. 9. b
Luc. 5. f
Ioh. 12. c

a ſ scripturarū mysteria. ſ carnē.

erat ⁊ patēfaciētes ſubmiſerūt grabatū a
ſ corpens.
a in quo paralyticus iacebat. Cū aūt vidiſſ
ſ quia.
b c set ieſus fidē illoz: ait paralytico: Fili dimittunt tibi peccata tua. Erāt aūt illic q̄
a ſ ideo inuident qz dixit: dimittunt tibi peccata. b ſ incredulitare nō surgentes ad fidē.
dā dē scribis sedēntes ⁊ cogitātes in cor
ſ non dei. ſ despecciue. ſ tam alte.
dibus suis. Quid hic sic loquit⁊: Blaſphe
ſ enim.
d mat. † Quis pōt dimittere pctā nisi solus
a ſ qz pfidos saluare desiderat: occultorū cognitione et operū virtute se deū esse manifestat.
de⁹: Quo statim cognito Jesus spū suo:
ſ hoc. s. cognito.
qz sic cogitarent ītra se: dixit illis: Quid
ſ Piero. quasi eiusdē potentie est aīam sanare et corpus.
ſ mihi. ſ dixit et facta sunt.
e ista cogitatis ī cordib⁹ vr̄is: † Quid ē fa/
a ſ qđ spirituale qđ solus deus nouit qui facit.
cil⁹ dicere paralytico dimittunt tibi pec
a ſ quod corporeis oculis videri potest.
cata: an dicere: surgē tolle grabatū tuum
a ſ vt visibile miraculum ꝑ ber inuisibile.
⁊ ambula: Ut aūtē sciatis qz potestatem
f habet filius hois in terra dimittendi pec
a ſ Be. a carnalib⁹ desiderijs. ſ Be. carnē p cōtinētiā spe celestium a terrenis segrega.
cata: ait paralytico: † Tibi dico surgē tol
a ſ paradisum que prima domus hois fuit.
g le grabatū tuū et vade in dom̄ tuā. Et
a ſ mira dñi virtus sine mora salus in iussu est.
stati surrexit ille: ⁊ sublāto grabato abijt
a ſ dānata blasphemia ad laudē vertunt.
ide cora oīb⁹: ita vt mirarēt oēs ⁊ hōnori
b ficarēt deū dicētes: qz nūq; sic vidimus. Et
ſ p⁹ curatū paralyticū. ſ capharnaū. ſ vr maritimos colligat
egressus ē rursus ad mare: omnisq; turba veniebat ad eū ⁊ docebat eos. Et cuz b+
ſ oculis misericordie. ſ additus. a ſ ad curā vectigalū: telos em̄ grece: latine vectigal.
ī ꝓteriret vidit leui alphei sedētē ad tēlonē
ſ imitare.
k um: ⁊ ait illi: Sequere me. Et surgens: se
ſ paup pauperē. ſ Be. et fecit ei cōuiuiū qđ lucas dicit.
l cutus est eum. Et factum est dum accū/
m beret in domo illius: multi publicani et
peccatores simul discūbebant cū ieſu et
ſ penitentes.
discipulis eius. Erāt em̄ multi qui sequebant eum. Et scribe ⁊ pharisei videntes:
quia manducaret cum publicanis ⁊ peccatorib⁹: dicebāt discipulis eius. † Quare cū publicanis et pctōrib⁹ māducat et
ſ cum peccatoribus iustus. ſ magister ꝓ discipulis respondit.
bibit magister vester: Hoc audito Jesus
ſ superbi.
ait illi. Nō necesse habēt sani medico: sz q̄
ſ humiles. ſ ideo vos declino.
male habent. † Non enim veni vocare iu
a ſ vos qui rancq̄ iusti fugitis peccatores qui vestram iusticiam staruentes: iusticie dei non estis subiecti.
b ſ qui se peccatores agnoscunt non per legem iustificari se videntes christi gratie colla submittunt ideo ad peccatores declino.
stos: sed peccatōres. Et erant discipuli

fidere cū apls ⁊ euāgelista ō publicano sit fact⁹ repente.

k Secutus ē ⁊c. Be. Lucas plen⁹. ⁊ relict⁊ oīb⁹. s. est. e. Sequit q̄ vt pauperē xp̄m nō tam corpis gressu q̄ mentis affectu posset seq̄. oīa relinquit: sic̄ matheus q̄ nō solū lucra vectigalium: sz etiā periculū qđ ꝓpter impfectas rōnes accidere poterat a prīcipib⁹ seculi cōtēnit cupid⁹ sequēdi. Qui em̄ exteri⁹ vocauit: vt mox sequeret: int⁹ accendit ⁊ modū docuit. Merito ꝙ q̄ obediēdo hūana cōtēpsit nego/cia: diuinoz dispēsatoz fact⁹ est talentoz. l Et fa. Be. Lucas fecit eis cōuiuiū magnū leui in domo. s. Qui em̄ xp̄s ītus recipit. voluptatū delectat⁊ vberta/te: ⁊ dñs libēter ingredit: ⁊ ī ei⁹ recūbit affectu. Hoc ē spūale cōuiuiū bonoz paupez: quo dines eget: paup epulat⁊. m Publicani. Qui publica vectigalia exigunt: vel seculi lucra sectantes: qui exemplo publicani conuersi iā de salute pſumūt: nec vt pharisei calūniant in vitijs permanētes sz penitētes. Uñ ei ⁊c.

Luc. 5. b

Bed. Moraliter. Ad cōuiuiū pctōz vadit: vt docēdi occasionē habeat: ⁊ spūales cibos imparciat. Eundo ad pctōres dñi humilitas oñdit: i cōuersiōe penitētiū ptz doctrine ei⁹ potētia.

Moralit

Mat. 9. a
Luc. 5. c
Job. 5. b

Be. Per vocationē matthei fides gētiū q̄ relictis lucris seculi: epulis charitatis et operū bonoz cū dño q̄uiuāt. Per phariseoz supciliū: de salute gētiū indeoz inuidia designat. q̄b⁹ dr: Publicani ⁊ meretrices pcedēt vos in regno dei. n Non necesse. ⁊c. Be. De medicū dicit q̄ miro medicādi genere vulnera/ t⁹ est ꝓpter iniquitates nostras ⁊ liuoze eius saniat sum⁹.

Mat. 21. c
Esa. 53. b

o Et erāt dis. Be. Alij euangeliste dicūt phariseos ⁊ discipulos iohānis ꝑ quesisse. hic videtur dicere q̄ alij quesierūt quos eiusdē rei cura mouisset. Unde colligit ꝑ a plurib⁹ fuisse obiectū a phariseis: a discipulis iohānis: a cōuiuis vl̄ quibuslibet alijs. ſ Be. My/

Nico. de lyra

a Submiserūt. palyticū ī lecto ante xp̄m. cetera exponūt sicut exposita sūt: Matth. ix. b Et cum ptē. Hic describit emulatio iudeoz ⁊tra xp̄m in matthei vocatione: ⁊ primo ponit emuloz murmuratio, sc̄o eoz confutatio. ibi: Hoc audito iesus. Circa primū dr: c Uidit leui al. Matthe⁹ em̄ ante vocationē leui vocabat et erat fili⁹ alphei. ceteri exponant sic. s. exposita sunt: Matth. ix. d Et erant di scipuli iohānis. Hic describitur emulatio iudeoz ⁊tra xp̄m in discipuloz xp̄i arguitione voluntū retorquere apparentem defectū: sz nō existētē discipuloz xp̄i in magistrū. ⁊ ponit duplex ca/

Mat. 9. b
Luc. 5. f
1. Tio. 1. c

Beda. Mystice. Discipuli iohānis ⁊ pharisęoꝝ ieiunāt: qꝝ ā operib⁹ legis gloriank: vel qꝫ peius ē traditiones sequunk hoim: vel etiā xp̄i p̄coniū tū aure nō cordis amore petpiūt: a spūalib⁹ bonis ieiuni corde tabescūt. Discipuli xp̄i nō ieiunāt qꝛ ā fideliter mēbrū xp̄i est corpe ip̄i⁹ epulak ⁊ sanguine alik. Dñs cū peccatorib⁹ māducat ⁊ bibit: ſz ideo qꝛ illi abstinētia meritū auget cui nulla potētia nature est. Dñs aūt ā delicta naturaliter delere pōt: manducātes ieiunātib⁹ pōt facere puriores. Ieiunauit tū xp̄s vt ieiunares: māducauit cū pctōrib⁹ vt gr̄am cernēs ptātē agnosceres. a Nunqd possunt ⁊c. Matthe⁹ ita: Nūqd possunt filij spōsi lugere q̄diu cū illis est sponsus ⁊c. Spōsus xp̄s spōsa eccle/sia: de quo spūali cōnubio apli creati sunt ā lugere ⁊ ieiunare non possunt: q̄diu spōsū cū spōsa vidēt. Cū transierint nuptie ac passionis ⁊ resurrectiōis t̄p̄s aduenerit tūc ieiunabūt.

Mat. 9. b

Moralit

Beda. Moraliter. Q̄diu sponsus nobiscū est ī leticia sum⁹: nec ieiunare possum⁹: nec lugere: cū vero ꝑ petrō recedit ⁊ auolat: tūc ieiuniū idicēdū: tūc luctus multiplicādus. b Nemo assumētū ⁊c. Bed. Discipulos vestimēta vetera dicit. i. adhuc carnales necdū inouatos fidei firmitate. Quibus si nou⁹ pān⁹. i. ps doctrine q̄ ad nouā vitā ptinet assuak: ⁊ ipsa quodāmō scindik: cui⁹ ps importune tradik: q̄ ad ieiuniū valet ciborū: cū illa doceat generale: nō a cibis tm̄: sed ab omni voluptate carnis. Cauendū est doctoꝛi ne aīe nōdū innouate: ſz in malicie vetustate pduranti nouoꝝ mysterioꝝ secreta cōmittat. Be. Allegorice. Este foris tegimur: vino intus reficimur. Estis bona opa q̄b⁹ boibus foris lucem⁹. Vinū feruoꝛ fidei: spei: ⁊ charitat̄: q̄ in cōspectu dei intus sensus nouitate reformank.

Allego.

c Sed vinū no. ⁊c. Erāt aūt noui cū post ascēsionē desiderio cōsolationis ei⁹ sperādo ⁊ orādo innouabanк: tūc spūſanctū acceperūt: quo quasi nouo musto noui vtres repleti sunt.

† De ꝓse. di. ſ discipulos.

d Cū sabbatis. Beda. Nota primo aplos litterā sabbati destruere cōtra hebionitas: q̄ cū alios discipulos recipiāt Paulū quasi trāsgressorē legꝭ repudiant. e Et vel. spi. Esuriūt vt boies p̄ turba māducādi spaciū non habētes. Sed exēplū austerioris vite p̄bēt: nō p̄paratas epulas: sed simplices querūt. Beda. Mystice. Discipuli p̄ sata trāseūt: cū p̄lati subditos pia sollicitudine circūspiciūt: ⁊ q̄liter quēq; ad fidē trahāt sedule ꝑpendūt quoꝝ salutē esuriunt. Cū Petro inter p̄ces esurienti: oblatis q̄s esurientibus dapib⁹ dictū est: Surge petre occide ⁊ māduca. Et mira sacramēti cōcordia. ibi: mactari ⁊ māducari inbētur aīalia: hic spicas cōuellūt discipuli: ⁊ ſm alios euāgelistas manib⁹ confricantes māducāti. Unde: Mortificate mēbra vestra: ⁊ exuite veterē hominē. Aliter em̄ nō trāseūt in corpus xp̄i: aliter doctoꝛē sui ꝓfect⁹ fruct⁹ nō pascūt. Vellere itaq; spicas: est ab omni intētione terrena radicē mētis eruere. Fricare manib⁹: exēplis virtutū a cōcupiscētia carnis quasi aristaꝝ folliculis mētē exuere. Frana māducare est purgatū quēq; p p̄dicatoꝝ oꝛa ecclesie incoꝛporare. Hoc discipuli ante dñm faciūt: qꝛ p̄cedit sermo doctoꝛis: subsequit gratia supne visitationis. Et dñ sabbatis qꝛ p̄dicatoꝛes ꝓ spe quietis laborāt: ⁊ auditoꝛes ammonēt vt a cu-

Wystice.

Act. 10. b

Col. 3. a

ris seculi feriantes: ꝑ eterna requie laboꝛēt. Beda. Moraliter. Per sata cū dño ambulāt: q̄ eloquia sacra dño obtēperātes meditank. In satis esuriūt: cū in eis illa inuenire desiderāt q̄bus amplⁱ accēsi amore dei quasi pane pascank: ⁊ ꝑ sabbatis. Cū: Sustate ⁊ vi. qm̄ su. e. d. b. Uelūt spicas ⁊ cōterūt: qꝛ testimonia scripturarū assumūt ⁊ pscrutank: donec medullā dilectionis extrahāt: q̄ sub vilitate lr̄e q̄si sub aristarū horroꝛe velak. Hoc dñs sabbati ꝓbat: stulti defensoꝛes sabbati improbāt: q̄ solā lr̄e superficiē diligūt mētis refectionē nesciūt: requiē aiarū nō norūt. Cū ⁊ ait illis: Nūq̄ legistⁱ ⁊c. f Sub abiathar. Nō te turbet q̄ alij dicūt achimelech: ambo em̄ tūc illic aderāt: achimelech pater: ⁊ abiathar filⁱ⁹: q̄ occiso patre a saule comeꝛ exilij dauid factⁱ⁹ est ⁊ eo regnāte sum⁹ pontifex maioris nois q̄ pater: et iō dign⁹ cui⁹ dñs mētionē faceret q̄si summi sacerdotis etiā patre viuēte.

† Luc. 5. f

† Mat. 9. b 1. Reg. 21.

g Panes ꝓpositionis. Bed. Quasi si dauid ⁊ achimelech a nobis nō rep̄hēdunk: sed ꝓ fame excusank cur in his causam improbatis: quā in ceteris ꝓbatis: q̄uis sit magna distātia: bi spicas cōfricant: illi panes leniticos comedūt: ⁊ accedebat sabbato neomeniarū dies: qñ in cōuiuio requisitⁱ⁹ fugit ex aula regis. Beda. Figurate q̄ dauid ⁊ pueri ei⁹ panes sanctificatos comedūt: significat sacerdotalē cibū ī vsū trāsiturū ppl̄oꝝ: qꝛ oēs filij ecclesie sacerdotes sūt: inuneri in sacerdotiū sāctū offerētes seipsos spirituales hostias deo. h Et dedit eis ⁊c. Hoc secut⁹: misericoꝛdiā volo ⁊ nō sacrificiū meli⁹ iudicauit ⁊ famis periculo hoīes liberare q̄s sacrificiuz offerre. Hostia deo placabilis hoim⁹ salus.

Deut. 9. b

Allego.

Homo. ꝓ

Nico. de lyra

† Mat. 12. b Luc. 6. b

† 1. reg. 21. b Mat. 12. b Luc. 6. b

sus. scōs ponit ibi: Et factū est iterū. primⁱ⁹ casus est de hoc q̄ arguebāt discipulos xp̄i eo q̄ nō ieiunabāt sicut discipuli Iohānis ⁊ pharisei: sed xp̄s eos cōfutat discipulos suos rōnabiliter excusando: ⁊ expositio lr̄e ptz ex his q̄ dicta sunt Matth. ix. paruz ante mediū capituli. a Et factū ē iterū. Hic ponit secūdus casus qꝛ arguebāt xp̄i discipulos eo q̄ euellebant spicas ⁊ comedebāt in die sabbati: ſz xp̄s cōfutat eos excusando ꝑ scripturas veteris testamēti: ⁊ ptz expositio hui⁹ lr̄e ex dictis Matth. xij. in principio hoc excepto q̄ hic addit:

b Sub abiathar pncipe sacerdotū. ⁊ videt̄ ꝑ falsū: qꝛ pncipe sacerdotū tūc erat achimelech. vt habet. i. Reg. xxij. Dicēdū q̄ abiathar erat filⁱ⁹ achimelech: ⁊ tūc agebat sacerdotiuz sub patre. verūtm̄ magis hic exprimit abiathar q̄ pat⁹ ei⁹ achimelech: qꝛ interfecto achimelech a saule abiathar filⁱ⁹ ei⁹ fugit ad dauid vt ibidē dr̄: ⁊ fugit socius itineris ⁊ laboris ipsi⁹: ⁊ ꝑ ꝓsequēs maioris nois ⁊ auctoritatis q̄s fuerat pater eius: ꝓpter quod hic exprimitur tacito patre.

Moraliter.

† Et iterū intrauit in capharnaum: Sequit: † Et venerūt ad eū ferētes paralyticū. ꝑ quē significat turpi marcēs otio. lect⁹ in q̄ iacet est prauaꝛ cōsuetudo: portatoꝛes ei⁹ vt sanek a xp̄o. sunt quattuoꝛ sue salutis ꝓcuratoꝛes. s. monēs secrete: p̄dicās publice: oꝛās ꝑ eo ⁊ inuitans exēplo: ⁊ sic ante deū locat̄: ⁊ dictoꝛum

iohānis ⁊ pharisei ieiunantes: ⁊
ſ causam questionis sequētis premittit.
veniūt ⁊ dicūt illi: † Quare discipuli iohānis ⁊ pharisęoꝝ ieiunāt
ſ ideo.
tui aūt discipuli nō ieiunāt? Et ait
ſ .i. debēt. ſ apostoli.
a illis ihesus: † Nūqd possūt filij nu/
a ſ christi ⁊ eccle. ſ xp̄s. ſ corpis pncia. ſ nō.
ptiaꝝ q̄diu spōsus ē cū illis ieiu
ſ qꝛ. a ſ cui⁹ pl̄. pncie q̄s corꝑal' abstinētia
nare? Quāto tpe habēt spōsū sē/
cū nō possunt ieiunare. Veniēt
ſ ascensionis. ſ passionis. ſ corporaliter.
aūt dies cū auferet ab eis spon/
ſ Beda. tam a cibis q̄s a mundi amore.
sus: ⁊ tunc ieiunabūt in illis die/
ſ iō nō ieiunāt: qꝛ ſ seueriora p̄cepta noue vite.
b bus. Nemo assumētū pāni rudis
ſ aplis veteri cōsuetudini deditis. ſ si assuit.
assuit vestimēto veteri: alioquin
ſ repugnat nona vita veteri.
aufert supplemētū nouū a vete/
ſ qꝛ si q̄d boni inerat: nimio q̄si pōdere pressum
ri: et māioꝛ scissura fit. Et nemo
perit. ſ spiritualia p̄cepta. ſ apostolos.
mittit vinū nouū in vtres vete/
ſ non possunt pati: qꝛ carnales adhuc.
res: alioq̄n dirūpit vinū vtres
ſ doctrina spūalis memorie nō cōmendak.
ſ ⁊ qui habent ꝑdunt.
⁊ vinū effundet: ⁊ vtres ꝑibunt.
ſ spiritualis doctrina. ſ spirituales.
c Sed vinū nouū in vtres nouos
d mitti debet. † Et factū est iterū cū a †
dñs sabbat̄ labularet p sata ⁊ di/
e scipuli ei⁹ cępert p̄gredi ⁊ vellere
spicas. Pharisei aūt dicebāt ei:
Ecce q̄d faciūt discipuli tui sab/
ſ vetęrem hist oriā obiecit.
bat̄ q̄ nō licet. Et ait illis: † Nū
ſ in nobe. ſ fugiens saulem.
q̄s legist̄ q̄d fecerit dauid q̄n ne/
cessitatē habuit ⁊ esurijt ipse ⁊ q̄
cū eo erāt: quō introiuit ī domū
f dei sub abiathar p̄cipe sacerdo b
g tū ⁊ panes ꝓpositiōis māduca/
uit quos nō licebat māducare ni
ſ et leuiticis ſ achimelech.
b si sacerdotib⁹ ⁊ dedit eis q̄ cū eo
a ſ aliter ꝓbat idē. ſ Beda. ideo salus hoīs
p̄ma custodia sabbati ꝓut hoīs vtilitas exigit.
erant? Et dicebat eis: Sabbatū

a Homo ꝓpter. Beđ. Ita sabbatū custodiri ꝑceptū est: vt si necessitas fuerit nō sit reus q̄ violauerit. Sabbato circūcidi nō est ꝓhibitū: qz necessariū. Josue muros hiericho septē diebꝰ circuit. Machabei in sabbato pugnāt: qđ nō est licitū in lege: necessitas licitū facit. Sic ⁊ hodie in ieiunijs: si q̄s ieiuniū fregerit egrotus: reus non tenetur. b Itaq̄ dīs. Quasi si dauid rex ⁊ sacerdotes (ſm aliū euāgelistā) ꝓpter tēpli ministeriū sabbatū violātes crimine carēt: ꝯtomagis filiꝰ hois verꝰ rex ⁊ sacerdos: ⁊ iō dīs sabbati i sabbato vulsaruz spicarū crimine nō tenetur reus. La. III

c Et introiuit. Manū aridā. Beđ. Que ad fructuz veritū extēsa est: a bono opꝫ aruit: ꝙ manꝰ xꝑi in cruce extēsas bonozum operū sucis restituta ē. Hiero. Homo iste significat auaros: q̄ nolētes dare: volūt accipere: ꝑdari: ⁊ nō largiri: q̄bꝰ ꝺz vt extēdāt manꝰ suas ad q̄ furabāt iam nō furet: magis aūt laborēt operās manibꝰ suis qđ bonuz est vt habeat vñ tribuat necessitatē patiēti. d Si obseruābāt. Beđ. Quia discipulos ꝓbabiliter excusauerat ipm obseruāt: vt si in sabbato curet trāsgressionis: si nō curet crudelitatis aut imbecillitatꝫ arguant. e Licet sab. nō. Beđ. Arguit q̄ legis ꝑcepta ꝓzua interꝓtatione violāt estimātes in sabbato a bono feriādum: cuz lex dicat: Omne opꝰ seruile nō fa. in eo. i. ꝑtīm. Hoc ꝑcepto figurāt: qz q̄ p sex seculi etates bona fecerint: in septima a malis tm̄ feriabūt. Nō em̄ erit ociosus boni opis fructꝰ in laude dei quiescere. Matheus dicit illos interrogasse marcus ⁊ lucas interrogatos fuisse. Sz illi ꝓiꝰ interrogauerūt: ⁊ iesus cognita nequicia eoꝝ stat mit in medio eoꝝ sanādū: ⁊ interroganit q̄ marcus ⁊ lucas dicūt: ⁊ tūc illis tacētibꝰ silitudinē ꝓposuit de oue: ⁊ cōcluſit q̄ lz sabbato bñfacere. Et sic circūspiciens nō. f Animā. Beđ. Hominē totū p ꝑtē significat. Uel qz ꝓpter aīam ꝑ faciebat. Uel q̄ hec manꝰ sanatio aīe salutē significat. g Perdere. Beđ. Nō q̄ sūme piꝰ quēq̄ ꝑ posſit ꝑdere: sed eiꝰ non saluare est ꝑdere. Sicut ꝺz induratꝫ est cor pharaonis: nō q̄ obduranit: sed obduratū non emolliuit. h Extēde ma. Beđ. Moraliter. In fructuosa debilitas aīe nō meliꝰ curat q̄ ꝑ elemosynę largitione. Aū: Qui hz duas tunicas det vnā nō habēti: ⁊ q̄ habet escas silr faciat. Et i ecclesiastico: Fili nō sit manꝰ tua porrecta ad capiendū ⁊ ad dādū collecta. Frustra em̄ manꝰ i oratione ad dīm expādit: q̄ eas ad rogantē viduā nō extēdit. i Et resti. nō. Magnū studiū neq̄cie in crimē reputāt: q̄ ad xꝑi illiꝰ sanata ē manꝰ. Neq̄ i sabbato pōt cōuinci laborasse: q̄ dixit ⁊ facta sūt: cū ipi i sabbatis cibos porrēt: calices porrigāt: ⁊ cetera victui necessaria. k Exeuntes. Qui ꝑ se nō possūt socios iniq̄tatis querūt. l Cū herodianis nō. Ministri herodis ꝓpter inimicitias quas ipse aduersus iohannē exercebat: iesum insidijs et odijs persequebant quem iohannes predicabat.

a ꝓpter hoīem factū ē: ⁊ nō homo
b ꝓpter sabbatū. † Itaq̄ dīs ē filius hominis etiā sabbati.

a† Et introiuit ite La. III
ſ vbi maius donū scientie ibi maꝰ perciculū culpe.
rū synagogā: ⁊ erat ibi
ſ genus humanū.
homo habens manū aridam: † et
d obseruabāt eū si sabbatis curaſ calūniā ꝓuenit.
retvt accusarēt illū. Et ait hoi ha
ſ vt ab oibus videatur.
e bēti manū aridā: Surge i mediū.
ſ hoīem curare an nō.
Et dicit eis: † Licet sabbatꝫ bene b
f facere an male? Anima saluā fa/ c
ſ nō audentes respondere.
g cere an ꝑdere? At illi tacebāt. Et d
ſ quasi incredulitati illorū irascens. e
circūſpiciēs eos cū ira: cōtristaꝰ
sup cecitatē cordis eoꝝ dicit ho/
ſ ilico.
h mini: Extēde manū tuā. Et extē
i dit: ⁊ restituta ē manū illi. † Exeū f†
k tes aūt statim pharisei cū hero/ g

ctorū meritis si tñ obicē nō ponat: sz magis cōsensum sanat: ⁊ tollit lectum male cōsuetudinis p exercitiū boni opis ⁊ sic ꝓcedēs de virtute in virtutē vadit ad domū suā celestē. illi vero q̄ inde murmurāt significāt demones q̄ inde valde dolēt. b† Et cū ꝑteriret vidit xc. ibi sedēt aliq̄ cupiditate lucri p artē cāpsoriā ⁊ aliq̄ p artē deceptoriā in ludo taxillorꝫ: ⁊ aliq̄s tales vocant a dño nō solū ad penitētiā agendū sz etiā ad ꝓdicādū sicut hic vocauit Matheū: ⁊ cū talibꝰ voluit discūbere: ostēdēs q̄ nullꝰ debet eos despicere ignorās q̄d deꝰ de ipsis disposuit ordinare. d† Et erāt discipuli iohānis xc. p istos aūt q̄ ꝓpe sunt ieiuniū se discipulis xꝑi ꝑferebant: significant hypocrite ꝓpter apparentiā sue religiositatis alios cōtēnētes. di. illud Luc. xviij. Nō ium sicut ceteri hoīm raptores: adulteri xc. Sequit ibidē: Jeiuno bis i sabbato xc. a† Et factū ē iterū. cuz dīs xc. p sata significant sacri libri in q̄bꝰ sunt semina verbi dei. Luce. viij. Semen est verbū dei. Jgit p sata discipuli cū xꝑo ambulāt cū sacras scripturas deuote studēt: ⁊ ꝓ fit sabbatis q̄: studiū ꝓ quietē exigit mentis. Spicas aūt euellūt cū ibidē vite panē inueniūt: sed tūc mādūcāt cū sibi p implētionē operis incorpant ⁊ hec refectio a malignantibꝰ reprobat sed a xꝑo veraciter approbat. La. III

g Et introiuit iterū. Uic ponit quartꝰ casus de sanatione habētis manū aridā. Ubi primo ponit iudeoꝝ insidiatio. scdo eoꝝ confutatio. ibi: Et ait hoi. tertio eoꝝ obstinatio. ibi: Exeuntes aūt. Expositio primarū duarū partiū pz ex dictis Matth. xij. vbi casus iste plenꝰ ponit. Ꝑ excepto q̄ subdit hic: b Licet sab. bñfa. xc. Circa q̄ sciēdū q̄ aliq̄ sūt actꝰ boni i genere entis: q̄ tñ ex se nō habēt bonitatē i genere moris: sicut edificare domū vel hmōi: ⁊ talia nō erant licita in die sabbati. Aliq̄ aūt sūt actꝰ boni i genere moris ſm se. sicut sūt opa xtutū: ⁊ talia licita sunt in die sabbati: de q̄bꝰ erat sanatio manꝰ aride: qz erat opus pietatis: ⁊ cū ꝑ erat ad gl̄iaz dei manifestādū in q̄ꝫ tñ fiebat miraculose: ⁊ ideo de talibꝰ nulli debet eē dubiū quin possint fieri in die sabbati: nō solū licite: sz etiā laudabiliter. ⁊ ꝑ ē q̄ ꝺz: Licet sabbatis bñfacere xc. q. d. certū ē oībꝰ q̄ sic. c Animā saluā facere xc. i. hoīem curare. ⁊ accipit hic aīa ꝓ ipso hoīe: qz ē principalioz ps hoīs: ⁊ ꝓ talē modū loquēdi ꝺz: Exo. j. Oēs aīe q̄ egresſe sūt de femore iacob xc. d At illi tacebāt. nō potētes ꝓtradicere verbis eiꝰ nec tñ volētes cōfiteri veritatē.

e Et circūſpiciēs eos cū ira. ꝓpter eoꝝ cecitatē ⁊ malicią. Ad maiorē intellectū huiꝰ dicti querit vtrū ira fuerit i xꝑo. Arguit primo q̄ nō: qz nō ē nisi duplex ira ſm doctores catholicos: sz ira p vitiū ⁊ ira p zelū: sed neutra fuit i xꝑo. ꝙ xc. ꝓbatio minoris. qz Grego. dicit. v. moral. q̄ ira p vitiuz excecat oculū mētis. ira p zelum ipm turbat: sz oculus mētis in xꝑo nō fuit excecatus nec turbatꝰ. ergo xc. Item ira opponit māsuetudini. vt habet iij. Ethicoz. sed xꝑs fuit maxime māsuetꝰ. ꝙ ira in ipso nō habuit locū. Cōtrariū ꝺz in lra. Circūſpiciēs eos cū ira xc. Dicendū q̄ ira est appetitꝰ vindicte ꝓpter illatā iniuriā sibi vel alteri: vt hr. ij. Rhetorice: talis aūt vindicta pōt appeti ꝑ ordinē rōnis: ⁊ sic est vitiosa ⁊ vocāt ira p vitiū. de qua dicit Jacobi. j. Ira viri iusticiā dei nō operat. Alio mō pōt appeti ſm ordinē recte rationis: ⁊ hoc est laudabile ſm q̄ ꝺz Pſ. lvij. Letabit̄ iustus cuz viderit vindictā xc. Illud em̄ laudabiliter appetit de quo quis iuste letat ⁊ talis est ira p zelū. ſm q̄ dicit Aug⁹. sup Job. ij. Zelo domꝰ dei comedit q̄ oīa quersa q̄ videt emendare cupit: ⁊ si emendare nō potest tolerat et gemit: ⁊ talis ira fuit in xꝑo. vñ Job. ij. illud Pſ. lxviij. Zelus domꝰ tue comedit me. introducit tanq̄ dictū de xꝑo. Ad primū dicēdū q̄ ira p zelū i nobis aliqualiter bene turbat oculū mētis: qz potēte aīe sic se habēt q̄ vna intensa in actu suo alia remittit: ⁊ iō morꝰ ire q̄ est in irascibili pte q̄uis sit moderatꝰ rōne: impedit intellectū a cōtēplatione veritatis: ⁊ sic ꝺz turbare oculū mētis. talis tñ turbatio nō est pctm̄. verūtñ in xꝑo nō habuit locū: quia xtute diuina quelibet potētia pmittebat agere illud qđ erat sibi ꝓpriū: ita q̄ vna nō impediebat aliā in actu suo: ⁊ iō sicut gaudiū fruitiōis in aīa xꝑi nō impediebat doloꝝ passiōis i pte inferiori: sic ecōuerso morꝰ ire in pte inferiori i nullo impediebat actū mētis siue rōnis. Ad scām dicēdū q̄ ira q̄ est ꝑter rōnē opponit māsuetudini: nō aūt illa q̄ est moderata rōne: qz de rōne mansuetudinis est q̄ faciat talē moderationē. f Exeuntes aūt pha. Hic describit iudeoꝝ obstinatio: qz nec verbis xꝑi nec factis resilierunt a malo suo: sed magis obstinati sunt incipientes machinari in mortē christi.

g Cū herodianis. Ꝑ exponit dupliciter: qz dicūt aliq̄ q̄ isti herodiani fuerūt q̄dā iudei fingētes quādā sectā nouā dicētes de herode ascalonita q̄ erat messias: motu ex falso itellectu illiꝰ qđ ꝺz Heñ. xlix. Nō auferet sceptrū de iuda: vbi ꝺz q̄ ablatio regni ꝙ tribu iude erat signū aduentꝰ messie. Iste aūt herodes obtinuit regnū illud cū tñ eēt alienigena: qz pater eiꝰ fuit idu

a Secessit. Fugit vt hō: qz nōdū venerat hora ei⁹: ꝛ passiōis ei⁹ extra hierim nō erat locus. Beō. Allego. Allego. De synagoga secessit: a. m. ꝛc. Judeā relinquit: ad gētes venit cū discipulis seꝝ ꝓdicātib⁹ aplis corda gētiū adūit: ꝛ sic multos ad se venientes suscepit: ꝛ desideratā salutē dedit. Cū apte subdit: ꝛ dixit dis. suis. b Et mul. tur. Beō. Magistri plebis ꝛ ministri regis odio pse quūt: vulg⁹ indoctū dilectione sequitur: ꝛ plurimi sanari merent.

c Nauicula. Eccl̄ia de gētib⁹ cōgregata fluct⁹ seculi mēte trāsgressa: q̄ ꝯ to sinū cordis gr̄e recipiende dilatat: tāto fluct⁹ seculi securi⁹ calcat.

d Ne cōpzi. Cōpzimūt q̄ eccl̄ie pacē turbāt. Tāgūt q̄ fidē vero corde ꝛ dilectione suscipiūt: q̄ retigere sanati eē phibent: fugiēs cōpzimētes nauiculā ascēdit. e Et spūs īmu. Beō. Uteꝛ ꝛ plagas habētes ꝛ īmūdi spūs: ꝑ infirmi pia intētione salutis: demoniaci: vel poti⁹ ī eis demones nō solū timore coacti ad ꝓcidēdū: verūetiā ad cōfitendū maiestatē ei⁹. Pūtia eūm ei⁹ pterriti: quē filiū dei esse tāiāꝫ nouerāt celare nō poterāt: Sanioꝛes arrianis q̄ etiā bodie negāt filiū dei esse.

B f Ne manifestarēt. Be. Mō solū demones q̄ inuiti: vel ab eo sanati q̄ spō te cōfitenť: sz ꝛ apl̄i toto orbe post passionē ꝓdicaturi: ante passionē tacere iubent: ne diuina maiestate ꝓdicata passio differēt: ꝛ sic salus mūdi.

g Et ascēdēs. Be. Postꝫ īmūdos spūs se ꝓdicare ꝓhibuit: ꝛ cōs elegit q̄ eū ꝓdicarēt ꝛ nephandos spūs eijcerent. Mons iste significat altitudinē instīcie q̄ instruēdi: ꝛ quā ꝓdicaturi erāt ꝓ locū admonet ad celestia erigi: sic ꝛ legē ī mōte dedit. Hiero. Cōsuetudo diuine scripture est allegorice loq̄: sz nos sic excelsa sensib⁹ nostris applicem⁹: vt historie veritatem cernam⁹. Christ⁹ eūm solus spūaliter mōs ē celestiū rerū q̄litate copiosus: ex q̄ fluūt aque viue: ꝛ q̄cq̄d sūme bonū credit in hoc fundat q̄ ē mōs oīm mōtiū: ꝛ sctūssancto ꝛ q̄s quotidie ad se inuitat. Jn montē vocanť excelsi et merito ꝛ verbo: vt locus cōgruat meritis altis. b Et essent. xij. ꝛc. Speciē iacob dilexit de⁹: cū videret excelsus gētes: ꝛ separaret filios adā: statuit terminos pplo ꝛ iuxta numerū filioꝝ isr̄l: vt sint sup thronos. xij. iudicātes. xij. trib⁹ isr̄l. Quib⁹ data ē potestas quā filiꝰ accepit a pr̄e ꝑm carnē: vt op̄a q̄ ipe fecit ꝛ ipsi faciant: et maiora horū faciāt. Beda. Dedit etiā ptātē mortuos suscitādi: sic Matthe⁹ dicit: vt Xtus ostensa fidē verbo daret ꝛ noua facerēt: q̄ noua ꝓdicabāt. nūc aūt qz nūer⁹ fideliū creuit: multi vitā Xrtū tenēt ꝛ signa Xrtū nō habēt: qz frustra foras miraculuz ostēdit: si deest q̄ int⁹ opeť qz lingue ī signū sūt nō fidelib⁹: sed infidelib⁹.

i Et ipositum. Beō. Mō mō primū: ꝑ cū adducto ab andrea dixit: Tu vocaberis cephas qđ iterp̄tať petr⁹. Sz hic euāgelista te attētū reddit dicēs: q̄ eū dñs sic cognominauerit. Aliter ei putares sic vocari casu nō ꝓuidentia dei. Voluit aūt eū de⁹ pr̄i⁹ alio nōie vocari: vt ex mutatiōe nois viuacitas sacrī notaret. Jd est: grece vel latine petrus: qđ syriace cephas: ꝛ in vtraꝫ lingua a petra dictū: de q̄ petra aūt erat xp̄s. Sicut eūm a xp̄o luce lux mūdi vocanť apl̄i: sic a petra petr⁹. Simon ponēs meroꝛē negationis. s. viso dño post resurrectionē. Vel audiēs tristiciā mortis. s. cū ei dr: Ali⁹ ꝛ te cinget ꝛ ducet q̄ tu nō vis. Hiero. Et ipositum simoni nomē petr⁹: ꝺ obedientia ascēdit ad agnitionē. Qui ei hz vadit ei ꝛ abun. Et iacobū: q̄ supplātata hz desideria carnis. Et iohānē: q̄ gr̄a accepit qđ alij ꝓ laboꝛē. Et impositum eis nomia Boanerges. qđ filij tonitrui: q̄ꝝ suble meritū in mōte meruerē dire tonitruū patris ꝓ nubē ꝺ filio testātis. Hic ē fili⁹ me⁹ dilect⁹: vt ꝓ nubē carnis ꝛ ipi xp̄i ignē ac fulgura in pluuiā spargerēt ī terris: qm̄ dñs in pluuiā fulgura fecit: vt extinguat mi sericordia qđ iudiciū erurit. Cū: Mi sericordiā ꝛ iudiciū cātabo tibi dñe.

k Jacobum. Qui curā carnis dño vocāre supplātauit: ꝛ ipam carnē berode trucidāte cōtēpsit. l Johānē. Beō. Jn q̄ ē gratia: vel dñi gr̄a: q̄ob amoꝛis ꝓcipui gr̄am quā Xginali gloria ꝓmeruit: supza redēptoꝛis sui pect⁹ in cena recubuit. m Filij tonitrui. Be. Quoꝝ vn⁹ intonās: vocez theologā quā nemo pri⁹ edere nouerat: emisit: Jn ꝓncipio erat Xbū ꝛc. Quā tāto pondere grauidā reliq̄t: vt si aliquāto pl⁹ itonare voluisset: nec ipse mūdus capere potuisset. n Et andream. Hiero. Qui viriliť vim facit ꝓdi tionis sue: vt rūsum mortis semp in se habeat: ꝛ animā semp ī manib⁹ suis.

Et philippū

Nico. de lyra

me⁹ ꝑm q̄ dicit Josephus ꝛ alij historiographi: ꝛ q̄z messiā ꝓmissū illi irelligebāt regnare tpaliter: nec videbāt alū regnare tūc i Judea nisi herodē. tō dixerūt eū cē messiā: cū tū ꝓphia iacob ꝓdicta eēt ꝑm veritatē intelligenda de xp̄o: q̄ nat⁹ fuit tpe dicti herodis. vt hr̄ Matth. ij. Jsti igitur habebāt occasionē pseq̄ndi xp̄m: eo q̄ ipsū cē xp̄m sicut erat ꝑm Xrtē erat ꝺriū secte sue. Alij aūt dicūt q̄ isti herodiani erāt milites herodis antipe q̄ fuit fili⁹ ꝓdicti herodis: ꝛ dñabat i galilea: non sic rex sz vt tetrarcha: vt hr̄ Lu. iij. Et iste incarcerauit iohānē ex q̄ habebāt aliquā occasionē pseq̄ndi xp̄m quez ꝓdicauerat iohes: s. ex his ptz malicia phariseoꝝ q̄ cū puerbis hoib⁹ tractabāt ꝓsiliū ad pdēdū xp̄m. a Jesus aūt cū dr̄. s. ē expositū ē Matth. xij. b Et dix. le. dis. ꝛc. ostēdēs in se infirmitatē carnis.

c Quoꝛt ba. pla. i. ifirmitates varias. d Et spūs īmū. ꝛc. ꝛ ꝺ ostendebat Xrtē sue deitatis. vtrūq̄ enī necesse ē ꝓfiteri fuisse ī xp̄o. s. ifirmitatē carnis ꝛ potētiā deitatis. ꝛ ō vtrūq̄ ꝙ manifestabat xp̄s in opib⁹ suis.

e Tu es fi. dei. cōlecturaliter loq̄batur. f Et vehe. cōmi. eis. cui⁹ causa assignata ē. s. i. j. ca. g Et ascen. in mō. Postꝫ descripta ē xp̄i ꝓdicatio p scipm tm̄. hic ꝙsr̄ describit ei⁹ ꝓdicatio etiā p apl̄os. ꝛ primo describit ptātis collatio. scꝺo dicte collationis executio. vj. ca. ibi: Et vocauit duodecim. Circa ꝑmū ꝑmo ptās cōferť. secūdo dubiū remouet. ibi: Et veniūt ad domū. Circa primū describit electio apl̄oꝝ ꝛ nūer⁹ ꝛ noia eoꝝ ꝛ ptās eis collata. ꝛ ptz ſnia ex his q̄ dicta sunt.

Matth. x. hoc excepto. b Boanerges qđ ē filij tonitrui: sic ei vocati sūt a xp̄o: qz ī trāsfiguratione xp̄i audierūt verbū dei patris dicētis de xp̄o: Hic ē fili⁹ me⁹ dilect⁹ ꝛc. qđ q̄dē verbū vocať tonitruū ꝑm illū modū loquēdi Job. xxvj. Cū vix paruā stillā sermonis ei⁹ audierim⁹: tonitruū magnitudinis illius quis poterit intueri.

Et ve/

Job. 14. b
Mar. 10. a
Job. 1. f
Job. 12. f

Ca Et philippū. Hiero. Qui os lāpadis est: q̄ illuminat ore q̄ accepit: cui datū est opus oris illuminati: hoc locutiōis genus sepe scriptura cōmemorat qñ noīa ꝓpter mysteria sunt posita: q̄ nūc euāgelista ex dei ꝑsona vehemēter affectās interserit. b Et bartholomeū. Hiero. Qui ē filiꝰ suspēdētis aq̄s: illiꝰ. s. q̄ dixit: Mādabo nubibꝰ meis ne pluāt. Nomē vero filij dei p pacē ⁊ dilectionē acq̄rit. Beati eñ pacifici qñ fi. d. v. Et diligite inimicos vestros: vt sitis filij dei. c Et matthēum. Qui ē donatꝰ: cui nō solū remissio pctōꝝ: sz etiā i aplox nūero eē datur: vt leo ⁊ bos simul comedāt: ⁊ lupus cū agno. Nota q̄ alij euāgeliste Matthēū ꝑponūt: ⁊ publicanum nō dicūt. Ipse post Thomā se ponit ⁊ publicanū se dicit: d Et thomaz. Hiero. Qui est abyssus. Multi ei ꝑfunda sciūt: sz nō ꝓferunt. Añ: Scio hoīem i xp̄o ānos: q̄ nō licet hoi loqui. Bed. Thomas abyssus: q̄ altitudinē virtutis in resurrectione penetrauit. Vel geminꝰ q̄s dr grece didymꝰ. i. dubiꝰ ꝓpter dubiū cor: q̄ resurrectionē vix credidit. e Et iacobū: Jd est docti vel millesimi: cuiꝰ latere cadent mille: ⁊ decem milia a dextris tuis. Hiero. Jacobum alphei: cui nō est colluctatio aduersus carnē ⁊ sanguinē: sz aduersus principes po. te. tē. Bed. Jacobū alphei q̄ ⁊ frater dñi dr: q̄ maria alphei fuit sorox matris dñi: quā iohānes mariā cleophe dicit fortasse: q̄ idē alpheus ⁊ cleophas. Vel defūcto alpheo post natū iacobū cleophe nupsit. q̄ merito filiꝰ alphei. i. docti. Jnde eni post resurrectionē: statim hierosolymox ordinat epūs tāq̄ doctꝰ vel docti filiꝰ.

f Thadeū. Custos cordis: hūc lucas i euāgelio ⁊ i actib⁹ aplox iudā iacobi noīat: q̄ frater iacobi fratris dñi. Añ dr filius marie mris iacobi ⁊ ioseph ⁊ inde ⁊ simonis. Hiero. Et thadeū q̄ est corculus. i. cordis cultor q̄ seruat cor suū omni custodia. mundicia nāq̄ cordis videt deꝰ vt p vitrū mūdū. g Et simonē. Bed. Simon chananeꝰ a chana vico galilee: q̄ ⁊ simon çelotes. i. emulator. Chana çelus: chananeꝰ çelotes. Et simonē chananeū: q̄ ⁊ çelotes. Simō: ponēs vel habēs tristiciā. Beati nāq̄ q̄ lugēt qm. i. c. Trinū luctū implet qui cōsolationē q̄rit futurā: deflet ꝓxia pctā cū dauid ⁊ maria: cū paulo flet cū flētib⁹: ⁊ flet multū cū iohāne q̄ dicebat: Et ego flebā multū q̄ nemo dignꝰ inuētꝰ est. q̄. a. l. et. s. s. eiꝰ. Zelotes añ dr quē comedit çelꝰ dom⁹ dei vt Phynees: ⁊ cessauit quassatio.

h Et iudā sca. Qui nō delet petrū suū p pniam: nec illud deleꝰ p memoriā. Añ ⁊ petrū matris eiꝰ nō deleat: fiat ꝓtra. d. semp. Judas cōfitens vel gloriosus: scarioth memoria mortis. Cōfessores multi sūt in ecclesia sp̄bi et gloriosi: quox ꝓmꝰ simon magꝰ: ⁊ alij heretici: quorū memoria mortalis in ecclesia celebrat vt deleat. Hiero. Judas scarioth a vico in q̄ boꝛtus: aut a tribu isachar. Jsachar merces: p̄ciū. s. p ditiōis: scarioth memoria mortis: q̄ nō repete: sz ꝓmeditat deū tradidit. Hic ꝓuide iter aplos eligit: q̄ magna vis veritatis quā nec aduersarius minister infirmat. Voluit dñs ꝓdi a discipulo vt tu a socio ꝓdiꝰ modeste feras tuū errasse iudiciū: tuū perisse bñficiū. Hiero. Hi ei aplī circa tabernaculū dñi p q̄drū terni excubāt: ⁊ sancta dñi verba ꝓxijs operū bñeris portāt: vt tabernaculū vnū mansiōibus multis ad terrā ꝓmissiōis portēt. Quos vnꝰ exēplū ad timorem humiliat: vt angelos luciferi casus: vt nō glieꝰ sapiens in sapientia sua: sz q̄ gloriat in dño glorieꝰ. i Et veniunt. tē. Bed. Qui aliox curā suscepērūt sollicite custodire debēt cōscientie domū: vt se ꝓꝰ: inde alios regāt. Hiero. Dom⁹ i qua cōuenit ꝓmitiua ecclesia est. Turbe q̄ impediūt panē manducare: peccata ⁊ vitia sunt: q̄ q̄ māducat corpus dñi indigne iudiciū sibi māducat ⁊ bi. nō di. c. d. Añ dñs in furorē vertit cū dicit: Nisi māducaueritꝭ carnē filij hoīs ⁊ bi. e. s. n. h. v. k Et cū audisset tē. Turba frequētat eū: sui tāq̄ furiosū despiciūt. Jn quo salus gentiū notat: ⁊ inuidia iudeozū reprobat. De quibus: Jn ꝓꝓria venit: ⁊ sui eū nō receperunt. l Et scribe. Beda. Si qui tarditate mentis nō intelligunt verbū dei: remanet tū spes salutis si forte intelligant. Qui aūt intelligere nolūt: ⁊ inuertūt q̄ intelligunt: nulla spes est. Añ scribe. i. sapientes tē. m Ab bierosoly. Q̄ significat eū a cinib⁹ suis eē ꝑsequēdū vsq̄ ad mortē. Legim⁹. .s. q̄ secuta ē cū turba a galilea ⁊ iudea ⁊ hierosolymis ⁊ trās iordanē et circa tyrū ⁊ sidonē q̄ sūt ciuitates gētiliū. Et scribe ab hierosolymis blasphemabāt: q̄ turba ꝓpli iudeoꝝ illū cū palmis ⁊ laudib⁹ ꝓduxit: gētiles desiderabāt. Scribe ⁊ seniores ꝓpli ꝙ nece eiꝰ tractabāt. n Beelçebub. Vir muscaꝝ sine habēs muscas: q̄ nomine ꝓncipē demoniox cognoscabāt ꝓpter sordes immolaticij cruoris.

o Quō pōt. Be. Eligāt q̄s volūt. Si sathanas sathanā nō pōt eijcere: nihil ꝙ dñm dicūt. Si āt pōt recedāt a regno eiꝰ q̄s diuisū stare nō pōt.

Et tunc

a Et ve. ad do. Hic ꝓꝓr remouet dubiū. ex hoc ei q̄ cōtulerat ptātē ꝓdicandi aplis: posset aliqs credere q̄ in ꝓsona ꝓxia vellet a ꝓdicatiōe cessare: q̄s remouet p hoc q̄ ferueni ꝓdicauit q̄ ꝓꝓr: ⁊ iste feruoꝛ primo ostēdit in generali. scdo in spāli se. ca. Adhuc circa primū dicit feruoꝛ primo ostendit. scdo irrōnabilis locutio: ex hoc insurgens repellit ibi: Et cū audissent sui. Circa pmū dr: b Et cōuenit iterū tur. ad audiēdū verbū dei ab ipso ⁊ ipse ita feruēter intēdebat ꝓdicationi q̄ ipe ⁊ discipuli eiꝰ nō habebāt tēpus māducādi. c Et cū audis. Hic irrōnabilis locutio insurgēs ex ꝓdicto feruoꝛe repellit: ⁊ b i trib⁹ casib⁹. scds ponit. ibi: Et scribe. ētꝰ. ibi: Et venit mater eiꝰ. Circa primū sciēdū q̄ illi q̄ erāt de cognatione sua ex pte matris videres insolitū feruoꝛē in eo: q̄ sicut dictū ē ꝓpter feruoꝛē ꝓdicādi omittebat doꝛa comedendi: videbāt etiā i vultu eiꝰ insolitā claritatē ex virture diuinitatis ꝓcedētē. Jtē audiebāt eū loquētē de diuinis arduā ⁊ insolita: ⁊ p ꝓis eis nō intelligibilia. iō credebāt eum loq̄ sicut arreptitiū vel furiosū. iō voluerunt eū tenere ⁊ ligare ne sibi vel alijs posset nocere: ⁊ isti mouebāt pietate. Circa casū secūdū q̄ ponit. cū dr: d Et scribe. cōsiderādū q̄ isti moti ꝙ xp̄m iuidia ⁊ malignitate dicebāt ipm xp̄m habere quēdā demonē ꝓnatū alijs demonib⁹ supioꝛē: p cuiꝰ virtutē expellebat demones inferiores a coꝛib⁹ obsessis ab eis. ⁊ iō xp̄s illoꝛū ⁊ istoꝛū irrōnabilia verba repellit. cū dr: e Et cōuocatis illis tē. q̄ rōnabilit loquēdo oñdit se nō eē furiosū. ⁊ ꝛa ⁊ sctā docēdo: oñdit se nō hre demonē ꝓnatū cū sit pr̄ mēdacij. vt hr Job. viij. cetera patēt ex his q̄ dicta sūt Matth. xij.

o 4 Et ve/

a ℔ os lāpadis vel lāpadaꝝ. b ℔ filiꝰ suspēdētis aquas ꝓdicatoꝛes ad celestia: vñ vberiꝰ inebriēt corda terrenoꝝ. ℔ syrum est.

a b c ⁊ philippum et bartholomeuz et

a ℔ donatꝰ. b ℔ abyssus vt geminꝰ: grece didymꝰ.

d e mattheū et thomā et iacobū al/

a ℔ ad differētiā iacobi zebedei. ℔ docti vel millesimi. b ℔ corculus. i. cordis custos. c ℔ ponēs tristiciā. d ℔ ad differentiā simonis petri.

f g phēi ⁊ thadeū ⁊ simonē chananę

a ℔ huiꝰ casus cōfirmat alios in humiliare. b ℔ memoria mortis.

h um ⁊ iudā scarioth: q̄ ⁊ tradidit il

℔ felix occupatio saluatoris: felix studiū turbe

i lū. Et veniūt ad domū: ⁊ cōuenit a b+

cōfluētes. b ℔ idiote mirꝰ eruditi.

itex turbā ita vt nō possent neq̄

℔ etiam.

k panē māducare. Et cū audissent c+

b ℔ quē faciūt alij magnū sui despiciūr: q̄ nō est ꝓpha sine honoꝛe nisi i patria sua. a ℔ discipuli c ℔ rāq̄ furiosū. ℔ q̄ sapientie eiꝰ altitudinē capere nō poterāt: alieno sensu locutū putabant.

sui: exierūt tenere eū. Dicēbāt ei

℔ ex hoc errabant discipuli. ℔ sapientes.

l qñ in furoꝛē versus est† Et scribe d

℔ hoc.

m q̄ ab hierosolymis descēderāt di

℔ Hiero. patrē ipse q̄s nos pati docuit: dices. bri eritis cū maledixerint vobis ho. ℔ vir muscarū.

cebant. Añ beelçebub habet: ⁊

q̄ in ꝓncipe demoniox eijcit de/

a ℔ vt ꝓbet rōne q̄ neq̄ mere caprus est neq̄ in beelzebub eijcit demones. b ℔ vt nō intelligant donec capiant.

monia. Et cōuocat eos: i parabolis e

a ℔ sic dicit me i beelzebub eijcere demonia. ℔ hoc

dicebat illis: Quōmō potest sa† †

℔ nullo modo q̄. ℔ cā ꝓmissa

thanas sathanā eijcere? Et si re† †

a ℔ vt demones pugnēt cōtra se. b ℔ discordia maxime res dilabunt.

gnū in se diuidāt: nō pōtest stare

℔ aliter ꝓbat idē. ℔ contra

regnum illud. Et si domus super †

℔ pugnando.

semetipsaz dispartiatur: non pōt

℔ ergo. ℔ de cuiꝰ regno estis.

domꝰ illa stare. Et si sathanas cō

℔ contra.

surrexerit i semetipsum diſptitus

est ⁊ nō poterit stare: sed finē ha

℔ vos dicit: q̄ i beelzebub eijcio demonia ſs nemo pōt tē. ℔ hoies a diabolo decepros. ℔ diaboli

bet. Nemo potest vasa fortis in† †

solita: ⁊ ꝓ ꝓis eis nō intelligibilia. iō credebāt eum loq̄ sicut arreptitiū vel furiosū. iō voluerunt eū tenere ⁊ ligare ne sibi vel alijs posset nocere: ⁊ isti mouebāt pietate. Circa casū secūdū q̄ ponit. cū dr: d Et scribe. cōsiderādū q̄ isti moti ꝙ xp̄m iuidia ⁊ malignitate dicebāt ipm xp̄m habere quēdā demonē ꝓnatū alijs demonib⁹ supioꝛē: p cuiꝰ virtutē expellebat demones inferiores a coꝛib⁹ obsessis ab eis. ⁊ iō xp̄s illoꝛū ⁊ istoꝛū irrōnabilia verba repellit. cū dr: e Et cōuocatis illis tē. q̄ rōnabilit loquēdo oñdit se nō eē furiosū. ⁊ ꝛa ⁊ sctā docēdo: oñdit se nō hre demonē ꝓnatū cū sit pr̄ mēdacij. vt hr Job. viij. cetera patēt ex his q̄ dicta sūt Matth. xij.

Ecclus. 16. b

Esa. 5. b.

Dan. 5. a

ibidem. g

1. Cor. 11. g

Joh. 6. k

Joh. 1. a

1. Cor. 11. a

Ps. 90.

Eph. 6. b

Joh. 19. c

Luc. 6. c

Act. 1. b

Mat. 4. b

Ps. 18.

Mat. 12. b

Luc. 11. b

a Et tūc domū ꝛc. Be. Domū diripuit: qz oēs mundi ptes a diabolo possessas aplīs et eorū successoribꝰ q̄si diuisas ꝓuincias vt ꝑplos ad fidē ꝓuerterēt distribuit. b Qui aūt blasphe. Hiero. Quia nō merēt pniam agere vt recipiatur a xp̄o intelligēs principē demoniorꝫ eē dicebat: qz nūq̄ soluit a carcere q̄ quadrātē verbi nouissimū non soluerit ante finē vite. Quattuor nāq̄ partibꝰ fundat denariꝰ eterne vite: vt qđ corde credis: ore confitearis. et qđ cōfiteris: ope cōpleas. ꝛ qđ cōple

Mat.5. c ueris: docere nō cessaueris. Qui eñ fecerit ꝛ docuerit: hic magnꝰ vocabit in regno celorū. Beda. Matthęus

Mat.12.c dicit: Qui blasphemauerit i spīm scīm vel verbū dixerit ꝫ spīm scīm: nō habebit remissionē neq̄ in hoc seculo neq̄ i futuro. Ubi ostēdit quedā relaxari i futuro: qđ de minimis intelligendū ē: vt de sermone ocioso: de risu nimio: quorū etiā hec vita veniā ꝓmeruit. c In spīm scīm. Bed. Nō quia spīm nō esse vel qz eē: ſz nō deū esse. vel

† 25.di. qualis. deū esse: ſz minorē patre ꝛ filio: qz ꝑ nō inuidia diabolica: ſz hūana ignorātia: ſz qñ dicebāt ꝛc. d In eternū. Hoc ꝫ Origenē q̄ oībus pcētibꝰ veniā ꝓmittit post iudiciū trāsactis i numeris seculis. e Fratres. Hiero. Nō filij marie semp virginis: vt mentit Helindius: vel ioseph ex alia vxore sicut alij garriūt: sed cognati.

Mystice Bed. Mystice. Mater ꝛ frēs ppls iudeorū ex q̄bus xp̄s ſm carnē: foris stant i lr̄ali sensu. Turba i domo: gētes in spūali mysterio. Foris volunt iudei videre xp̄m: qz spūalē intelligētiā nō quērētes: potiꝰ ad carnalia docenda eū exire cogūt vel querūt.

f Que ē mater. Bed. Non refutat

Exo.20.b obsequi matri q̄ dicit: Honora patrē ꝛ matrē. ſz oñdit se plus debere patris mysterijs: q̄ maternis affectibꝰ idē exemplo mōstrauit qđ verbo ait:

Ma.10.b Qui amat patrē aut matrē plꝰ q̄ me nō est me dignꝰ. Nec fratres iniuriose cōtēnit: ſz opꝰ spūale ꝑfecit cognationi: docēs meliorē esse copulā cordium q̄ corpoꝝ. g Ecce ma. Hiero. Ut sciamꝰ nos eē ꝛ frēs eiꝰ ꝛ matrē si volūtatē pris eiꝰ fecerimꝰ: vt cohęredes simꝰ: qz nō i sexibꝰ: ſz in factis discernit. Soror ꝛ frater credēdo mr̄ pdicādo dū p pdicationē amoꝫ xp̄i q̄ si ipe xp̄s i corde auditoris generaꝝ.

§ a Iterū ce. ꝛc. Bed. La. IIII

A § c Exiēs de domo vbi demoniū habere dr̄: docet ad mare: vt ostēderet se ob pfidie culpā indeā relicturū ꝛ ad gētes trāsiturū. Ut apte ꝓmittitur: qz pdicante eo in domo: mat ꝛ frēs foris steterūt. Hiero. Cepit docere ad mare: vt locꝰ indicet auditores amaros ꝛ ĩstabiles: ꝛ iō i pabol loqr̄: vt q̄ ñ itelligerēt ab aplīs q̄s cōtēnebāt: inq̄rētes discerēt mysteriū regni q̄ carebāt. Mare mūdus ē: q̄ gustatus amarus est ꝛ vitioꝝ fluctibꝰ inquietꝰ: Sed ab ipso dño eripi unt pdestinati q̄ amara dulcificat: tristia conuertit in gaudiū: egritudines in salutem. b Nauim. Beda. Ecclesiam que est in mari inter infideles: quaꝫ deus gratia sue visitationis illustrat: ꝛ dilectā sibi mansionē cōsecrat. i Et oīs tur. Hiero. Hi sūt q̄ nup ad audiēdū verbū venerūt: ꝛ inde pietate aī ab amaritudine reprobꝝ tāq̄ a mari secuti sūt: ſ nōdū cū dño i naui sūt: qz nōdū celestibꝰ mysterijs vel sacris q̄ desiderāt ibuti sūt. k In pabo. Parabola ē rerū natura discrepātiū sibi ſ aliq̄ similitudie facta ꝓpatiōe. Moze sue prudētie loqr̄: vt q̄ cele

§ stia cape

a Et veniūt ma. Hic ꝓr̄ ponit tertiꝰ casus. ipso eñ pdicā te nūciatū fuit sibi insidiose q̄ mater eiꝰ ꝛ frēs stabant foris ad tentandū si ex affectu carnali ad matrē dimitteret vel interrūperet pdicationē: ꝛ ipse hoc verbū malignū repulit rōnabiliter: vt ptz ex his q̄ dicta sunt Matth. xij.

Moraliter.

a† Et intro init iesus ite

rū in synagogā et erat ibi hō ꝛc. Per manū q̄ ē organū organoū vt dicit tertio de aīa. cōueniēter intelligit opꝰ meritoriū: ꝛ ideo manꝰ est arida: q̄ est ad hoc opus inualida. sed cū ad verbū xp̄i surgit p gratiā: tūc manū extēdit ad sanctā operationē. †† Exeūtes aūt pharisei statim cū hero. ꝛc. p

† Mat. 22.a pharisēos q̄ diuisi iterptant discoli q̄ dissensiones faciūt significant. p herodianos aūt supbi: qz gliosi in pellibꝰ interptant. isti vero cōsiliū faciūt ꝓtra iesuꝫ q̄ cū humilibꝰ ꝛ charitatē habētibꝰ cōmorat: ꝛ ideo recedit ab eis se elōgādo et humiles eū sequūt ꝛ a deo salutē cōsequūt. g† Et ascēdēs in mōtē vocauit ad se quos voluit ꝛc. p ꝑ aūt q̄ aplos instituit in mōte significauit q̄ epi q̄ sunt aplorꝫ successores in superiori gradu sūt ecclie vñ dicūt ab epi qđ ē supra ꝛ scopos i tentio qz supra gregē dñicū debēt intendere vt eū dirigere valeāt ad supna

† Mat. 10.a† Et fecit vt eēnt duodeci. ad signi ficanduꝫ q̄ q̄libet eorꝫ p q̄ttuor ptes sue diocesis fidē trinitatis debet pdicare: duodecim eñ cōsurgūt ex ductu q̄ternarij p ternariū. † Et dedit illis ptātē curādi infirmitates pctorꝫ. † Et eijciēdi demonia. i. excōicādi iustos ꝛ rebelles de eccl'ia. b† Et conuenit iterū turba vt non possent neq̄ panē māducare. ꝫ est ꝓtra illos q̄ dimittūt opꝰ pdicatiōis ꝓpter saturitatē cōmestionis. c† Et cum audissent ꝛc. Similiter illi q̄ sunt feruidi ad se quēdū xp̄m a mūdanis hoibꝰ insani reputant ꝛ ab eis quātū possunt retinent. † Quō pōt satanas satanā eijcere. hoc aūt moraliter fit quādo vitiū vnū aliud expellit: vt ꝓdigalitas: a uaricia vel ecōtrario. † Et si regnū in se diuidat ꝛc. regnū aīe diuidit: qñ sensualitas rōni cōtrariat.

† Et si domꝰ sup semetipsam diuisa fuerit ꝛc. ꝫ cōtingit quādo in eodē hoie habitus malus ad aliq̄d declinat cui cōscientia recalcitrat. † Nemo pōt

† Mat. 12.b vasa fort. ꝛc. Iste fortis ē fomes q̄ fortiter inclinat ad malū: ſ p rōnē fortiter alligat qñ virtutis habitꝰ in irascibili ꝛ cōcupiscibili p bonū exercitiū firmat ꝛ tūc eiꝰ vasa. i. opa dissipātur. a† Et veniūt ma. ꝛc. Christi mater et eius frēs possūt dici synagoga ꝛ iudei q̄ fortis stare dicūt xp̄o pdicāte: qz gētibꝰ xp̄o credētibꝰ synagoga cū iudeis ex fidē māsit. p maiori pte.

b Iterꝫ ce. Hic ꝓr̄ La. IIII

§ c oñdit feruoꝝ pdicādi i spāli. ꝛ ꝓmo describit feruoꝝ pdicationis. scdo ex ꝫ insurgēs linoꝝ emulationis. i principio vj. ca. Circa ꝓmū euā

gelista ꝓmo describit pdicatiōis typū. scdo pdicatiōis fructū ibi: Et dicebat sic ē regnū dei. tertio ꝛ firmans miraculū. ibi: Et ait i illa die. Circa ꝓmū ꝓmo describit pdicatiōis xp̄i rpis ꝛ modꝰ. scdo pdicatiōis pabola siue typus. ibi: Ecce exijt seminās. tertio huiꝰ pabole aptā itellectꝰ. ibi: Et cū eēt singularis. Et ista ps diuidit i duas: qz ꝓmo aptā itellectꝰ pabole aplīs spālit. scdo pdicit apiendꝰ p aplos oibꝰ generaliter. ibi: Nūqd venit lucerna. tres ꝓme ptes exponit sic Matth. xiij.

stia capeñ poterãt: p silitudinẽ ꝛrenaz auditã p cipe potuissẽt. Grece silitudo dr qñ qđ intelligi volum⁹ p aliqs cõparationes indicam⁹: vt ferꝛ alique durũ: velocẽ vẽt⁷ cõpam⁹ ꝛ auib⁹. Idẽ fit in tricesimo sexagesimo et cẽtesimo fructu. i. lege pphetia: ꝛ euãgelio q in ore triũ testiũ mysteriuz regni i mõte oñsũ. i. moysi ꝛ helie ꝛ iesu cõsistit.

a Aliud ce. ꝛc. Lucas: Et cõculcatũ ẽ: ꝛ volucres celi comederẽt. Ala mẽs: meatu carnaliũ cogitationum trita. Añ semen perit: nec fructũ affert: ꝛ a volucrib⁹ rapit: id est a demonib⁹ q̃ volucres celi dicunt: siue qr celestis ꝛ spũalis nature: vel qr in aere habitant.

b Hi aũt sũt. Differentias ponit eoꝝ q̃ audiũt verbũ. Sũt aũt q̃dã vt gentiles q̃ nec audiũt.

c Reliqua cõcupiscen. Qr p̃ceptũ ẽ. p̃cipit eñ: Cõcupisces sapiaz: fuamãdata ꝛc. ꝛ alibi: Beatus vir q̃ timet dñm: in mãdat⁹ ei⁹ volet nimis. Ne cõcupiscẽtie bone: q̃ reliqua cõcupiscit: aberrat. d Lucerna vt ꝛc. Hiero. Lucerna verbuz dei. Modi⁹ aut lect⁹: audit⁹ inobediẽtiũ. Candelabrũ apli q̃s illuminauit ẋbũ dei. Abscondiũ ꝛ occultũ qđ palaz fit cũ a dño tractaꝛ.

Be. Modus vita nostra diuina p̃sciẽtia mensurata. Lect⁹ caro: in q̃ q̃scit aĩa. Lucerna: verbũ qđ illuminat. Qui ꝑ amore p̃sentis vite ꝛ carnalis illecebre occultat: verbũ dei: quasi sub modio vel lecto lucernam operit: qr ei carnis cõcupiscentias p̃ponit.

e Mõne vt sup. Bed. Ut dominẽ p̃dicatio veritaꝛ: subsit seruit⁹ corporis: p quã tñ excelsior appareat doctrina tãꝗ p candelabrũ lucerna.

f Non est eñ. Quasi nolite erubescere euãgeliũ: qr nihil occultũ modo qđ nõ fiat palam i iudicio. quando illuminabit deus abscondita tenebrarũ: ꝛ manifestabit cõsilia cordiũ vbi vobis a deo laus: illis autem pena eterna.

g Jn qua men. Hiero. Etem ꝑm mensurã fidei vnicuiq; diuidit ꝛ itelligẽtia mysteriorum: ꝛ adijciet nob donũ sciẽtie etiã ad ꝛsiet ẋtutes. b Qui ꝑ cẽ ba.

a ꝑ christus. b ꝑ de sinu patris in mũdũ: vel de iudea ad gẽtes. vñ Abacuk egressus es in salutem. p. t. ꝛc.

i doctria sua. Audite: †Ecce ẽxijt seminãs ad seminãdũ. Et dũ

a ꝑ verbũ p se vel p suos. ꝑ circa.

a semiãt: aliũ cecidit secꝰ viã ꝛ venerũt volucres celi ꝛ comederũt illũ. Aliud vo cecidit sup petrosa vbi nõ habuit terrã mul

a ꝑ Beda. duriciã ꝓrue mẽtis. b ꝑ Be. lenitate animi obedientis.

a ꝑ Beda. qr audito verbo ad horã delectanꝫ. b ꝑ pbitatẽ animi celesti disciplina exercitati ꝛ ad obediendũ regulariter instituti.

tã: ꝛ stãti exortũ ẽ qñ nõ habet altitudinẽ ẽre: ꝛ qñ exortꝰ est

a ꝑ feruor psecutiõis. b ꝑ firmi desiderij: qr hmõi ad horã tm̃ audito sermone delectanꝫ.

sol exẽstuauit: ꝛ eo q nõ habebat rãdicẽ exaruit. Et aliud cecidit

a ꝑ corda diuitiarũ cura sollicitata. b ꝑ multiplicate sũt diuitie. c ꝑ nec põt fructificare verbum. ꝑ ideo.

dit i spinas: ꝛ ascẽderũt spinẽ ꝛ suffocauerũt illud: ꝛ fructũ nõ

a ꝑ fidelem mentem.

dedit. Et aliud cecidit i terrã bonã ꝛ dabat fructũ ascẽdẽtẽ et

a ꝑ fidẽ sancte trinitatis. b ꝑ in cõiugatis qđ significat indeꝛ ꝛ pollex ad significãdũ trinariũ quasi blãdo osculo iũcti. c ꝑ in viduis.

crescẽtẽ: †ꝛ afferebat vnũz tricesimũ: ꝛ vnũz sexagesimũ: ꝛ vnũ

a ꝑ in virginib⁹. b ꝑ significat se alta dixisse. ꝑ cordis. ꝑ intelligat.

cẽtesimũ. Et dicebat: Qui habet aures audiẽdi audiat. Et cũ a

a ꝑ secretus a turba. b ꝑ discipuli.

eẽt singularis: iterrogauerũt eũ hi q̃ cũ eo erãt duodẽci parabolã exponere: ꝛ dicebat eis: †Vobis datũ ẽ nosse mysteriũ re

a ꝑ qui nolũt accedere. ꝑ nõ in nauí mecũ. b ꝑ nõ mõ verba: sed et facta: qr nõ poterant capere spiritualia que in eis regebanꝫ.

gni dei: illis aũt qui foris sũt: omnia in parabolis fiũt: vt vi-

a ꝑ exteri⁹. b ꝑ exte riora. c ꝑ corde. d ꝑ exterius. ꝑ corde.

dentes videãt ꝛ nõ videãt: ꝛ audientes audiãt ꝛ nõ intelligãt:

a ꝑ. i. vt non. b ꝑ quasi ideo nõ cõuertunꝫ nec remittunꝫ eis peccata.

ne quãdo cõuertantꝫ ꝛ dimittantꝫ eis peccata. Et ait illis: Ne

ꝑ excitat attentionem.

scitis parabolã hãc: Et quõ oẽs parabolas cognoscetis: †Qui se

ꝑ in quibus.

b minat: ẋbũ seminat. Hi aũt sũt q̃ circa viã vbi seminat ẋbũ: ꝛ

a ꝑ qr nulla fide nullo intellectu: vel rẽptãde vtilitatis occasione ꝓcipiũt.

cũ audierint: cõfestim venit sathanas ꝛ aufert verbũ qđ semi

ꝑ Bed. hi vtilitatẽ ꝓbant: desideriũ gustant: sed aduersa impediunt que formidant.

natũ ẽ in cordib⁹ eoꝝ. Et hi sũt silr q̃ sup petrosa seminãt: q̃ cũ audierit ẋbũ: statim cũ gaudio accipiũt illud: ꝛ habẽt ra

ꝑ fidem firmã. a ꝑ ad tẽpus credũt. ꝑ ergo. ꝑ interiori. ꝑ de loco in locum.

dicẽ in se: sed tẽporales sũt: deinde orta tribulatione ꝛ psecu

ꝑ diuitijs que diuersis curis pungũt: qr pmultis idigẽt q̃ pmulta possident.

tione ꝓpter verbũ: cõfestim scãdalizanꝫ. Et alij sũt q̃ in spinis

a ꝑ curarum. b ꝑ appetitus deficiens.

seminãt. Hi sũt q̃ ẋbũ audiũt: ꝛ erũne ꝛcũli: ꝛ dẽceptio diui

a ꝑ acquirẽdi. b ꝑ. i. strãgulãt guttur mẽtis nec bonũ desiderũ ad cor trãsire sinunt.

c uitiarũ: ꝛ circa reliqua cõcupiscẽtie itroeũtes suffocãt verbũ: ꝑ fidelẽ cõscientiã.

ꝛ sine fructu efficit. Et hi sũt q̃ sup terrã bonã seminati sũt: q̃

a ꝑ Be. hi excipiũt: cõseruãt ꝛ fructificãt. b ꝑ fidẽ trinitatis in electorũ cordibus. c ꝑ psecutionẽ bone operationis: qr sex diebus ornatus mundi expletus est.

audiũt ẋbũ ꝛ sũscipiũt: ꝛ fructificãt vnũz tricesimũ: vnũ sexã

a ꝑ Be. ꝓpterũ beatitudinẽ: qr cẽtenari⁹ a leua trãsferꝫ in dexterã digitali cõputatione.
b ꝑ Quasi vobis datũ est. n. m. r. sed ceteris p vos idẽ mysteriũ reuelandũ: et ideo carnali rimore non abscondatis. ꝑ verbi dei.

d gesimũ ꝛ vnũ cẽtesimũ. Et dicebat illi: Nũqđ venit lucerna vt

a ꝑ vita vestra. b ꝑ carne. c ꝑ corpus. ꝑ vt dominet.

e sub mõdio ponaꝫ aut sub lecto: †Mõne vt sup candelabꝛ pona

ꝑ vel reuelet.

f tur: Nõ ẽ eni aliqđ absconditũ qđ non manifestet: nec factum

a ꝑ intelligendi verbum dei.

est occultũ qđ nõ veniat in palã. Si quis habet aures audiẽ-

a ꝑ memorie mandet. ꝑ nõ se subtrahat: nõ auditũ fabulas cõuertat. b ꝑ quasi oia q̃ portis sollerter facere. q. in qua mẽsura mẽsi fueritis: remetiet vobis.

g di audiat. Et dicebat illis: Videte qđ audiatis. †Jn q̃ mẽsura g

a ꝑ in ꝑsenti sensus intelligendi: et effectus operãdi: ꝛ in futuro dona eterne retributionis adiucientur. b ꝑ quasi verbo qđ auditis operã date: qui eñ habet ꝛc.

b mẽsi fueri tis: rẽmetiet vobis ꝛ adijciet vobis. †Qui enim ha i

pacis exceptis.

a Et cũ cẽt sin gu. i. ex ꝑssuraz turbarũ tũc exposuit pabolaz aplis. b Nũqđ. Hic ostẽdit doctrina euãgelica p aplos publicãda: qđ factũ ẽ post ascensionẽ xpi ad celos. tũc ei disp/si sunt p orbem vt in oẽm terrã exiret son⁹ p̃dicationis eoꝝ: et etiã ante passionẽ xpi missi sũt ad p̃dicandũ: nõ tñ ita diffuse ꝛ ꝑ ẽ qđ dr: Nũqđ venit lucerna. i. doctrina euãgelica sm illud Ps. Lucerna pedibus meis ẋbũ tuũ ꝛc. c Ut sub mo. po. ꝛc. i. occulte i latebris doceaꝫ sicut doctrie suspecte hereticorum ꝛ hominũ maloꝝ. q. d. nõ. d Mõne vt sup cãdela. po. ꝑ ei palã ꝛ publice doceatur. q. d. sic.

e Mõ ẽ ei aliabsco ꝛc. qr illa que xps docuit aplos secrete: voluit p aplos p̃dicari publice ꝛ manifeste: ꝑm qꝝ dr eis Matthei. x. Quod i aure auditis p̃dicate sup tecta.

f Si qs habet au. audiẽ. i. desideriũ intelligẽdi doctrinã xpi g Audiat. q. d. talis põt psicere nõ solũ sibi itelligẽdo: ꝑ etiam aliis ipsos docẽdo. iõ subdik: h Jn q̃ men. ꝛc. qđ exponit sic Bed. Si solerter oia q̃ valetis bona facere ac p̃mis ẽtimare studet⁹: aderit diuina pietas q̃ vob i p̃ni sensu altioza capẽdi cõferet ꝛ i futuro retributionẽ ekñ adijcier. et iõ sbdit: Et adijciet vobis.

i Qui eñ ha. da. illi

Mat. 13. a Luce. 8. a
Deut. 18. a
Luce. 8. a
Sap. 6. c
Pro. 7. a
Ps. 110.
De conse. distin. 4. nec quenq̃. vltra mediũ.
Ps. 118.
Mat. 13. b Luce. 8. b
Job. 12. k
Mat. 13. c Luce. 8. b
Mat. 7. a Luce. 6. k
Mat. 13. b er. 25. c.

Q esñ habet dabit ei.s.q̄ fidē habet habe
bit xtutē:t q̄ habet op⁹ verbi habebit
intelligētiā mysterij. Et ecōtra q̄ nō ha
bet fidē deficit xtute:t q̄ nō habet op⁹
vbi:ei⁹ itelligētia caret: t q̄ nō intelli/
git iā auditū pdit ac si nō audisset.
a Sic ē regnū.Hiero. Scriptura di/
uina p terrenas similitudines mōstrat ce
†De pe.di. 2.dū scrāz lestia sacramēta: sicut totū euāgelioz
corp⁹ cōstat. Regnū dei ē ecclia q̄ regit
a deo:t ipsa regit hoīes t vitia calcat:
vt cēturio habēs sub se milites. Hō ia/
cies semē filij⁹ hois est. Semen ē verbū
Terra corda hūana. Dormitio hois:
moꝛs est saluatoꝛis. Exurget semē no/
cte t die:post somnū xpi numer⁹ credē
tiū p pspera t aduersa magis magisq̄
germinauit t creuit i ope dum nescit.
Tropica est ista locutio t i diuinis cre
berrima: nescit.i. scire nos facit quis
Mat.10.c fructū in finē afferat.cū dicit:Qui pse
uerauerit i finē:hic salu⁹ erit. Ultro ei
terra fructificat:dū volūtatem nostrā
Mat.19.c deus expectat dicens: Si vis puenire
ad vitā serua mādata. Primū herbā:
Pro.1.a id est timoꝛē. Initiū sapiētie timoꝛ dñi.
Deinde spicā.i.penitentiā lachrymosā
Rom.13.c deīde.p.f.s.charitatē. Plenitudo ei le
gis est charitas.t cū pro.f.m.f. Falx ē
moꝛs vel iudiciū q̄ secat oīa. Cūm ad
est messis.i. cōsūmatio seculi: in q̄ iusti
gaudebūt q̄ i lachrymis seminauerūt.
b Sicut gra.Hiero.Hoc semē iteruꝛ
cōparat grano sinapis q̄ minimū in
timoꝛe ē:magnū i charitate q̄ maioꝛ est
1.Joh.4.b oībus olerib⁹:qꝛ de⁹ charitas ē:t oīs
Esa.40. caro fenū:t q̄ infirm⁹ est olera mādu/
Ro.14.a cet. Et facit ramos misericoꝛdie:t com
passionis:cui⁹ sub vmbꝛa q̄ sūt celi alia
lia delectanť habitare. c Seminatū
tē. A christo siue ab hoīe i terra: vel i
agro.i.i coꝛde suo. Hic hō est sensus no
ster t anim⁹ q̄ fouens granū pdicatio/
nis humoꝛe fidei:facit pullulare i agro
peccatoꝛis sui. d Min⁹ est tē. Qua
si cōtēptibilia pdicās. t primo nō cre/
dit:qꝛ pdicat deū hoīem moꝛtuū cru/
cifixū:p eloquētie t sapie phoꝛ cōpa/
ratū min⁹ inuenit. e Ascēdit in ar/
boꝛē. Que altitudīe:amplitudine: an
nositate trāscēdit herbarū naturā. Al
D ta est qꝛ ad celestia sustollit. Ampla:qꝛ
totū mūdū occupauit: Annosa: qꝛ nō
poterat finiri. f Olerib⁹.Bed. Philo
sophicis disciplinis:q̄ quāto aptius
excrescūt:viliores fiunt:qꝛ sicut olera
herbaꝛ cito decidēt. g Sine para/
bola.Bed.Nō q̄ nullū sermonem tur
bis aptū faceret:sꝛ qꝛ null⁹ sermo eius
inuenit i q̄ aliq̄d pabole nō inueniať.
h Seoꝛsū aūt dic.Hiero. Illi ei digni
erāt audire mysteria i intimo penetra/
li sapie:q̄ remotis cogitationū tumul/
tib⁹ in solitudine virtutū pmanebant.
Sapia eñ est in tpe ocij discenda.
Allego. i Jn naui.Bed.Allegoꝛi. Mare se/
culi:estus. Nauicula:cruꝛ q̄ mūdi flu
ct⁹ ascēdim⁹: t ad lit⁹ patrie celestis p
uenim⁹. Alie naues q̄ cum dño fuisse:
nec in altū ducte:nec tēpestatē ptulisse
dicūť:eos significāt q̄ ita fide dñice cru
cis imbuūť:vt tāq̄ rudes nōdū tribu
latiōe pulsati:susceptā fidei mysteria i
pace cōseruēt. Vel eos q̄ post tribulati
onū crebras ꝓcellas ad tps pacis sere
nitate vtūť:erāt ei forsitā ille naues nu
p facte:t in portū trā deducte:vel post
maris picula ad portū reducte.

Q Jn pup.

q amoꝛem verbi. q sensus intelligendi qō amat. q amoꝛem.

bet dabit illi: t q̄ non habet a
a q naturali ingenio vel litterarū exercitio.
b q Beda.i.nulla vere sapientie dulcedine gaudebit.

etiaz qō habet auferet ab eo. b
q ecclesia.

a Et dicebat:†Sic est regnū dei c †
q filius hominis.

quēadmodū si homo iaciat se
q verbum. q corda. q moꝛtuꝛ.

mentem in terrā t dormiat: t
q aduersis. q t prosperis.

exurgat nocte:t die et semen
q in opere. q nescire facit.

germinet t increscat:dum ne/
q quia in arbitrio hois est.

scit ille:vltro ei tra fructificat:
q timoꝛe. q penitētiā lachrymosā.

primū herbā:deinde spicā:de d
q charitatem.

inde plenū frumentū in spica.
Et cū ex se pduxerit fruct⁹ sta e
q moꝛtē vel iudiciū. q finis seculi.

tim mittit falcē:qm̄ adest mes f
sis:Et dicebat: Cui assimila/ g †
q Bed. predicatio euāgelij:q̄ ducit ad regnū dei de qua dicit: Auferet a vobis regnū.tē.

bim⁹ regnū dei:aut cui para/
bole cōparabimus illud:† Si b †
cut granū sinapis qō cū semi/ c
q Bed. in coꝛde credentis: vel inmundo.
q in timoꝛe.

natū fuerit in terra minus est d
oībus seminibus q̄ sunt in ter
ra: et cū natum fuerit ascēdit e
q primo parua. q charitate.

in arboꝛē t fit maius omnib⁹
a q omnis caro fenum.

oleribus:et facit magnos ra/ f
a q pdicatores ex ipsa pdicatione nesciētes.
q ramos misericordie t cōpassionis.
b q prectione dei: de qua sub vmbꝛa illius quā desiderauerā sedi tē.

mos:ita vt possint sub vmbꝛā
q sancti.

eius aues celi habitare†Et ta h
libus multis parabolis loque
q Lac potū dedi vobis:nō escā.

bat eis verbum ꝓut poterāt
audire: sine parabola autem g
q a turba.

nō loquebatur eis. Seoꝛsum i
a q spiritualib⁹ spūalia dignis intelligere.
q aperte.

aūt discipulis suis disserebat
a q appꝛopinquāte occasu veri solis.

omnia† Et ait illis:i die illā cū k
sero esset factum: Trāseamus
contra. Et dimittentes turbā
assumunt eum ita vt erat in l
naui:et alie naues erant cum
q vel cū eo dei a q pfectoꝛū vel demonioꝛ.

illo. Et facta est ꝓcella ma/ †
gna venti:t fluct⁹ mittebat i
q ecclesiam.

nauim:ita vt impleret nauis.

da.il.tē.fidē t gratiā ex vsu tal grē merē
tur q̄ iterū sibi detur gratia ad augmen/
tum precedentis. a Et qui nō habet
.s.fidem t grām quales erāt scribe t pha
risei. b Etiam quod habet auferetur.
ab eo:qꝛ noticia legis quā habebāt abla
ta fuit ab eis inq̄tū nō valuit eis ad sa/
lutē:sꝛ magis fuit eis in augmētū sue dā
natiōis:sm dictum saluatoꝛis Luce.xij.
Seru⁹ q̄ sciuit volūtatē dñi sui t nō fecit
vapulabit multis. c Et dicebat: sic est
regnū dei.Hic ꝓfr describit xpi pdica/
tionis fruct⁹.primo in vno hoīe. secō in
cōitate ecclesie.ibi. Et dicebat cui assimi/
labim⁹. Circa primū sciēdū q̄ p semen in
telligit pdicatio sicut ptz i parabola pce
dēti. Ex semine aūt isto recepto i aliq̄ ho
mine fit talis ꝓcessus:qꝛ primo concipit
timoꝛ diuinoꝛ iudicioꝛ t significat p ber/
bā q̄ ē q̄d ipfectū.cū dicit: Fructificat p
mū herbā:t qꝛ ex timoꝛe cessat hō a ma/
lis:t incipit se exercere in bonis. ideo se/
cūdo concipit spes diuinoꝛ beneficioꝛ
que signat perspicam: in qua iam ē spes
grani futuri. cum dicit:Deinde spicam.
tertio ex hoc dať charitatiuus amoꝛ qui
habet opus pfectum. t ideo significat p
plenum frumētum.cum dicit: d Dein
de plenū frumētū.qꝛ vt dicit ad Roma.
xiij. Plenitudo legis est dilectio. t tunc
est hō dispositꝰ: vt de statu gratie trāseat
ad gloriā.iō subdit: e Et cū ex se pdu
xerit fruct⁹ statim mittit falcē.s. ipse dūs †Mat.13.
abscindēdo iustos de ꝓsenti vita vt trās/ †Luc.13.
ferat ad gloriā.iō subdit: f Qm̄ adest
messis.i.collectio iustoꝛ in patria.
g Et dicebat:cui assimilabim⁹. Hic cō/
sequēter describit fruct⁹ pdicatiōis xpi
q̄tū ad cōmunitatem ecclesie q̄ de paruo
statu creuit ad magnū:sicut sinapis gra
nū. t ptz snīa ex dictis:Matth.xiij. exce/
pto quod hic subditur: g Et talibus
multis parabolis loque.eis ver. ꝓut po
terāt audire.qō exponit Theophilus si
cens:Quoniā turbe erāt indocte a con/
suetis noibus instruit eas p similitudinē
rerū sensibiliū que erāt eis cognite. Sed
hoc videť contradicere ei quod.s. dixit
christus apostolis eodē ca. Vobis datū
est nosse mysteriū regni dei.illis autem q̄
foris sunt in parabolis vt videntes vide/
ant t nō videant t Matth.xiij. Jn para †Mat.13.
bolis loquoꝛ eis:qꝛ videntes nō vident
tē. Dicendū q̄ sacra scriptura hoc habet
ꝓpriū q̄ sub vna lra habet plures sensus
quoꝛum aliqui sunt potētioꝛes t aliq̄ ma/
gis latētes: t ideo i parabolis xpi turbe
capiebant sensum magis patentē:nō aūt
latentē:sed de tali intellectu docebat chri
stus apostolos ad partē.ideo subdit:
i Seoꝛsuz aūt discipulis suis disserebat
omnia.de turbis autē pdictum est vt vi/
dentes videant et nō videant.i. capiant
sensum magis patentē:nō aūt latentē.
k Et ait illis in illa die. Hic cōsequēter
describunť miracula doctrine christi con/
firmatiua: t primo describit miraculū fa
ctū in mari.secūdo in terra. in principio
sequentis ca.sententia prime partis patet
ex his que dicta sunt.Matth. viij.

Caplm.IIII

Et iterū cepit

Moralíter. iesus docere ad
mare tē.Sequit: † Ecce exijt seminās
tē.Sicut docet qs verbo sic etiā exēplo.
Matth.xiij.parabolā istā exposuit ō ver/
bo doctrine. Hic aūt exponi pōt ō exēplo
vite:quod semen dici potest. Videntes
autem

a In puppi. Hiero. puppis mortuis pellib⁹ viuos cōtinet ⁊ fluct⁹ arcet: ⁊ ligno solidat. i. cruce ⁊ morte domini saluat ecclia. Hiero.
Ps.118. Puppis initiū ē sācte ecclesie i qua dñs dormit morte corpali qua nū q̄ dormiet: q̄ cu. is. Cōminat vēto ⁊ mari. de quo dr: Tu dñaris potestati maris. Ventus ⁊ mare demones ⁊ psecutores sūt q̄bus dicit: tace: quādo cōpescit edicta iniquorū regū vt volunt: ⁊ quia nō est hois vt dirigat gressus suos. Tranquillitas magna: pax ecclesie post pressuras: siue theorica post actiuā vitā. b Dormiens. Beda. Discipulis nauigātib⁹ xp̄s obdormit: qz fidelib⁹ regni futuri quietē meditātib⁹: ⁊ spūssancti sc̄o flatu vel remigio ꝓpriū conat⁹: mūdi fluct⁹ post terga iactātib⁹ subito xp̄i passio aduenit: q̄ ascendente puppim crucis vt somnū mortis caperet: fluctus blasphemātiū demoniacis excitatt ꝓcellis assurgūt: q̄b⁹ tū nō turbat ei⁹ patientia: sed discipuli turbant: trepidāt: periclitāt. Moralit. Cū
Moralit signo crucis imbuti: mūdū relinquere dispo-
Ps.120. nim⁹: nauē cū iesu cōscendim⁹: mare trāsire conamur. Sed q̄ nō dormitabit neq̄ dormiet custodies isr̄l: nobis nauigātib⁹ dormit: qz intermedios virtutū nisus. Vel demonū vel hoim prauorū vel nr̄arū cogitationum impetu fidei splēdor obtenebrescit: spei celsitudo tabescit: amoris flāma refrigescit. Sed ad gubernatorē recurram⁹: illū sedulo excitem⁹: q̄ nō seruit sed imperat vētis: qui oīa sedabit: q̄ portū salutis indulgebit. c Tace obtumesce. Nota. q̄ omnis creatura sentit imperium creatoris. Non q̄ omnia animata: vt mentiunt hereti: sed maiestate cōditoris p nobis insensibilia illi sunt sensibilia.
d Quid timidi estis. Beda. Quasi quid me ꝓsente timetis. Cui simile est q̄ post resurrectionē exprobrauit incredulitatē illoꝝ: ⁊ duriciā cordis: quia his qui viderūt eū resurge-
u.24. d re nō crediderunt. Et itē: O stulti ⁊ tardi corde ad credēdū: in oībus q̄ locuti sunt ꝓphete. Nōne oportuit sic pati christum: ⁊ intrare in
ar.8. d gloriā suā? e Et timuerūt. Matthe⁹. Porro hoies mirati sunt dicētes: Qualis est hic ⁊c. Nō ergo discipuli: sed alij qui in naui erāt mirabant: de eo dubitantes: cui mare ⁊ venti obedirent. Vel etiā ipsi discipuli recte homines dicti: quia necdū nouerāt potentiā saluatoris. La.V

f ET venerūt. Gerasenorū. Beda. Gerasa vrbs insignis arabie trāstordanem iuxta mōti galaad i tribu manasse: nō lōge a stagno tyberiadis in quo porci ꝑcipitati sūt: significat gētes quas post resurrectionē suā dñs missis ꝑdicatorib⁹ visitare dignat⁹ ē. Vñ bene gerasa siue gergesi: colonū ejciens siue aduena appropinquās interꝑtat: qz gentiū ppls colonū. s. diabolum a quo diu incolebat expulit: ⁊ q̄ erat lōge factus est ꝓpe in sāguine christi. g Homo in spiritu. Isi. Ho-
Dio.3.a mo iste desperatissim⁹ est ppls gētiū quē enumerat apls. Elat⁹: superbus: immūdus: lāguinari⁹: idolatra: ignominiosus: nec lege nature: nec dei: nec humano timore ligatus. cui legio nomē est. i. decē milia q̄ cadūt a dextera prīs q̄ est christus: huic grex porcorū creditur: ibi sine respectu misericordie simul in inferno per
o.19. d imperiū immature mortis suffocant. Ab his multi fugiunt qui pascebant eos: Flagellato enim stulto: sapiens sapientior fit vel prudentior. h Et neq̄ catenis iam quisq̄ poterat ⁊c. Beda. Catenis et cōpedibus graues et dure leges gentium signant: quibus pec-
ec.8. e cata in re eorum publica cohibebant. Ruptis catenis (vt lucas scribit (subito agebatur a demonio in deserto: quia etiam transgressis illis legibus ad ea scelera cupiditate raptabantur que iam vulgarem excederent consuetudinem.
i Torqueas. Dicebat enim illi. Beda. Magnum tormentum ei a lesiōe hois cessare: et tāto dimittit grauⁱ quāto possidet diuti⁹.
§ Quod tibi,

a § corp⁹ cui diuinitas sic caput iclinata recūbit. § vel naui.

a Et erat ipe in puppi sup ceruical § corpalit vt hō. § B. ne diuti⁹ resurrectiōe dilata pirēt oino § discipli turbari pcāt resurrectōz
b dormiēs et excitāt eū: ⁊ dicūt illi: § quasi nō est mihi cure.
Magister: non ad te ptinet qz
a § a morte: p morte destruxit eū q̄ habebat mortis imperiū.
perim⁹? Et ex̄urgēs cōminat⁹ est
c § Be. iudeoz rabiē p resurrectionē repssit: q̄ capur gentes clamauit: Si fili⁹ dei ē descēdat nūc de cruce. § ipar vt de⁹. a § diabolo. b § psecutorib⁹
c vēto: ⁊ dixit mari: Tace obtumesce: Et cessauit vent⁹: ⁊ facta ē trā
a § pax i ecclesia post pressuras: vel theorica post
d quillitas magna: ⁊ ait illi: Quid actiuā. § ideo timidi: qz necdū ⁊c.
timidi estis? Necdū habetis fidē.
e Et timuerūt timore magno: ⁊ di § vere mirabilis.
cebāt ad alterutrū. † Quis putas ē iste: qz ⁊ vēt⁹ ⁊ mare obediūt ei?

f ET venerūt trās La.V a
fretū maris i regionē gerasenorū. Et exeunti ei de naui statim occurrit ō monu- b†
a § Be. gētes q̄ demoniacis illuse doctrinis idola colūt. b § qz gētes mortuis opib⁹. i. petris delectāt
g mēti hōmo i spū imūdo: q̄ domi
a § Be. pfidoꝝ corpa aie peccatis mortue sūt sepulchra.
b ciliū habebat i mōnumētis: Et ne § legib⁹ dīnis qz nō erat dign⁹ § vel de⁹ vel hō.
q̄ catenis iam q̄sq̄ poterat eū ligare: qm̄ sepe cōpedib⁹ ⁊ catenis vinct⁹ dirupisset catenas et cōpedes cōminuisset: ⁊ nemo potes § ꝓteris. § aduersis
rat eū domare. Et semp die ac no § in sedirare operū. § fastub⁹ superbie.
cte i monumētis ⁊ i mōtib⁹ erat
§ Be. p verba durissime ifidelitatē. § Be. idolis
a § qm̄ arreptiscātib⁹ seipos furibūdi ꝓcidebāt.
clamās ⁊ cōcidēs se lāpidib⁹. Videns aūt iesum a longe cucurrit ⁊ adorauit eū. Et clamās voce ma
a § Be. quasi nihil cōe nobis. § hoc cōtra iudeos qui dicūt: in beelzebub ejcit demonia.
gna dixit: Quid mihi ⁊ tibi iesu
§ hoc cōtra arriū q̄ negat filiū dei. § credunt ⁊ cōtremiscūt filiū dei. § vel summi
fili dei altissimi? Adiuro te p deū
i ne me torqueas. Dicebat enī illi:

a Et venerūt trās fretū. c Hic ꝓpter describunt christi miracula facta in terra ad doctrine sue cōfirmationē. ⁊ primo describit de moniaci curatio. secōo filie archisynagogi resuscitatio. ibi: Et cū ascēdisset iesus i nauim. prima in duas: qz ꝓmo describit curatio demoniaci. secōo devotio ipi⁹ curati. ibi: Cūq̄ ascēderet. expositio prime partis ptz ex dictis. Matth. viij. paucis exceptis q̄ discurrent.
b Occurrit ei de monumentis homo in spiritu imundo. i. obsessus a demone Matth. viij. dicitur q̄ erant duo. Ad quod dicendū q̄ ꝑm veritatē duo erāt demoniaci. vt dicit Matthe⁹. sed vnus erat senior altero in quo erat legio demonum. vt dicitur. j. ⁊ iste solus nominatur hic a marco et alius tacetur: quia non erat ita famosus in malo.
c Et semp die ac nocte i monumētis. s. gentiliū dānatorū sup quorū alas demones iam habebāt potestatem. ⁊ ideo habitabant vbi corpora eorū erant sepulta tanq̄ habituri

¶ a Quod tibi no.Bed.Mō quasi nesciō interrogat: sz vt cōfessa publica peste quā tolerauerat: virtus curantis gratioz appareat. Sz etiā sacerdotes nostri tpis q̄ p exorcismū demones eijciūt solēt dicere: nō aliter patientes posse curari nisi quātū sape possūt oē; qō a demonib⁹ visu: auditu: vel quolibet sensu corporis aut animi vigilātes dormiētesue ptulerūt patēter cōfiteanť. †De pe. di 3. fūt ples.

b Legio ꝛc.Be.Significat ppl'm gētilē inumeris idolatrie cultib⁹ mācipatū. cui ꝓtra ē: Multitudinis cre.e. cor vnū ꝛ aīa vna. Unde bñ in babylonis cōstructione linguarū vnitas p spm̄ supbie scissa: in hier'm p gratiaz spūssancti linguarū varietas ē adunata: ꝛ illa cōfusio et hec pacis visio dicit: qz electos ī plurib⁹ linguis ꝛ gentib⁹ vna fides ꝛ pietas toto orbe pacificādo confirmat. reprobos aut plures secte q̄ ligue dissociādo cōfūdūt. Acti.4.f

¶ c Mitte nos.Bed.Lucas: Et rogabāt eū ne imperaret illis vt in abyssum irēt. Sciebāt q̄ aliqū futurū vt p aduentū eius mitterenť in abyssum: nō futura p̄diuinātes: sed ꝓphetaz in se dicta recolentes: ideoq; gliam xpi quā intrabanť: ad suā tēdere timebāt dānationē. Luce.8.e

d In porcos.Beda.Porci significāt homines īmūdos q̄ vocis ꝛ rōnis expres in mōte supbie pascunť: ꝛ lutulētis actib⁹ oblectanť: q̄b⁹ p cultū idoloz possunt demones dominari. Mā nisi q̄s porci more vixerit: in eū diabolus ptātē nō accipit: nisi forte ad ꝓbandū: nō aūt ad pdendū. e Exp̄ci.Bed.Quia iā clarificata ecclesia ꝛ liberato ppl'o gentiū a demonū dominatione in abditis agūt sacrilegos ritus qui christo credere nolnerūt ceca ꝛ ꝓfunda curiositate submersi. f Ad duo milia. Bed.erubescat manicheus si de eadē substantia ꝛ ex eo dē auctore hoīm bestiarūq; sunt anime: qm̄ ob vni⁹ hominis salutē duo.mi.porcoz̄ suffocanť. g Qui aūt. Quia quidā primates impioz q̄uis xp̄iānā legē fugiant: potentiā tñ eius stupendo et mirando per gentes p dicant. h Et videt illū.Bed.Lucas sedētē ad pedes ei⁹.qō signat eos q̄ a pctis cozecti sunt fixa mētis intentione vestigia saluatoris q̄ sequāť intueri. i Uestitū. Luce.8.e

Uirtutū studio.qō vesana mēte p̄diderat. Uñ fili⁹ ꝓdigus ad patrē rediēs: mox stola prima cū ānulo induit: qz q̄s vero corde penituerit pōt donāte xp̄i gratia pristina iusticie opa de q̄bus ceciderat cū annulo inuiolate fidei recuperare. k Et timue. Multi eñ antiqua sua uitate delectati honozare se sed pati nolle xp̄iānā legē dicūt: qz eā implere nō possūt admirātes tñ fidelē pp̄m a pristina ꝓuersatione sanatū. l Et rogare. Rab. Ut petrus. Exi a me dñe: qz hō pctōr sum ꝛc. Me tāgant arcam dei: vt Oza. m Uade Bed. Sic quisq; post resurrectionē pctoz in cōscientiā bonā redeat ꝛ ꝓpter alioz salutē euāgelio seruiat: vt post cū xpo quiescat: nedū prepropere vult iā esse cū xpo: negligat p̄dicationis mysteriū fraīne redēptioni accōmodatū. Hiero. Nō sanat⁹ mittit in domū suā. i. in spūalē legis obseruantiā: ꝛ p̄dicat ī decapoli. i. obseruat decalogū dñi a romano nūc regno cōuertunť iudei. i. sunt de eccl'ia: q̄ etiā in īra tm̄ pēdent decalogi: qz moralia ad īram obseruanda sunt. Luce.5.b 2.Re.6.b

Bed. Matthеus duos. Marcus ꝛ Lucas vnū a demone curatū dicūt: qz vnus eoz̄ clarioris nominis ꝛ famosioz. Allego. Duo gētes significant de duob⁹ filijs Noe. Cū eñ Noe tres filios genuerit: vnus assūptus est in possessionē dei: duo idolis dediti. n Et venit quidam. Hiero. Post hec. Iayrus archisynagogus venit: qz cū intrauerit plenitūc. o. if. s. fi. Iayrus illuminās vel illuminat⁹. i. iudaicus ppl's vmbra lr̄e deposita spū illustratus ꝛ illuminatus: pcidēs ad pedes. i. ad incarnationē iesu se humiliāns: rogat p filia qui sibi viuit alios viuere facit. Mat.9.c Luc.10.g Allego. Rom.11.a

Abraā ꝛ moyses ꝛ samuel rogāt p plebe mortua. et sequit iesus p̄ces eoz̄. Beda. Iayrus illuminās vel illuminatus qz verbis vite populū illuminauit. ꝛ vt hic posset a spiritusancto illuminar⁹ est. o Uñ filia m. Beda. Lucas: qz filia vnica erat illi fere ānoz. xij. ꝛ hic moziebat. Filia archisynagogi est synagoga sola legali institutione composita quasi vnica moysi nata. Hec. xij. anno. i. tēpore pubertatis appropinquante moziebatur: quia nobiliter a prophetis educata postq̄ ad intelligibiles annos peruenit: ꝛ spiritualē deo sobolē generare debuit. subito erroz languore cōsternata: spirituales vias desperabiliter omisit. Luce.8.f

¶ Et cōpti, Exi spiritus immunde ab hoīe isto. Et interrogabat eū. Quod a tibi nomen est? †Et dicit ei: Legio mihi nomē est: qz multi sumus. Et deprecabať eum multū c ne se expellēret extra regionē. d Erat autē ibi circa montē grex porcoz̄ magnus pascens in agris. Et deprecabanť eum spūs c dicētes: † Mitte nos in porcos vt in eos introeāmus. Et cōcessit eis statim iesus. Et exeūtes spiritus īmūdi introierūt ī porcos: ꝛ magno impetu grex precipitatus est ī mari ad duo milia: ꝛ suffocati sūt in mari. Qui autem pascebant eos fugerunt et nunciauerunt in ciuitatem ꝛ in agros. Et egressi sunt videre quid eēt factum. Et venerūt ad b iesum: et vident illum qui a demonio vexabatur sedentē vestitum ꝛ sanę mentis: ꝛ timuerunt. Et narrauerūt illis qui viderant qualiter factum esset ei qui demonium habuerat ꝛ de i porcis. Et rogare cęperunt eum vt discederet de finibus eoz̄. †Cumq; ascenderet nauim cępit e illum deprecari qui a demonio vexatus fuerat vt esset cum illo: et non admisit eum: sed ait illi: Uade in domū tuā ad tuos ꝛ ānūcia illis quāta tibi fecerit dñs ꝛ misertus sit tibi. Et abijt f g ꝛ cepit p̄dicare i decapoli quāta sibi fecisse iesus ꝛ oēs mirabanť. Et cū ascendisset iesus in b nauim rursus trās frętū conuenit turba multa ad eum: ꝛ erat circa mare: ꝛ venit quidā de archisynagogis noīe iayrus. Et n † videns eū, pcidit ad pedes eius: ꝛ deprecabať eum multū dicens: i o Uñ filia mea in extremis est:

a ¶ sed mitteret in gregē porcoz̄ et hoc est: erat enim ꝛc.

b ¶ dissolui' et esse cū christo multo melius est.

c ¶ quia manere in carne propter alios necessarium est.

d ¶ cōscij fragilitatis sue adhuc infirmi pōdus sapientie ei⁹ sustinere nō poterant.

e ¶ he humiliat se. ¶ caput christi deus: pedes incarnatio est. ¶ incarnationē.

f ¶ plebs iudaica,

g ¶ in desperatione. ¶ in canem.

habituri potestatem sup ea post finale iudiciū. a Et iterogabat eū qō tibi nomē ē. iterrogauit aūt xp̄s: nō q̄si ignoraret sed vt multitudo demonū ī illo hoīe habitātiū ex cōfessione eoz apperet. vñ subdit: b Legio mihi nomē est: qz multi sum⁹. Legio aūt ꝓprie dr numer⁹ determinat⁹ armatoz ī exercitu: ꝛ cōtinet sex milia sexcētos sexaginta sex. ꝛ inde dr legio in demonib⁹ q̄ militāt ō nos. c Et deprecabať eū. s. legio demonū. d Me se expel. extra regionē. i. extra hoīm habitationem. vñ et Luce. viij. dr: in abyssū. locus eī inferni debeť demonib⁹. ꝓmittunt tñ inter hoies habitare vsq; ad iudiciū vt glioz sit electorū victoria ī demonū tentātiū supatione. e Cūq; ascenderet. Hic describit curati deuotio: qz gratus ō bñficio sibi collato voluit seq̄ xp̄m. Jesus aūt f nō admisit eū. i. nō recepit eū ad apostolatū vel discipulatum ꝓpter horoz̄ p̄cedēť passionis. Itē ne asciberet demoni q̄ iste faceret si esset discipulus xp̄i. Ex hoc loco accipiť q̄ demoniaci ꝛ furiosi post curatio nē nō ꝓmouenť in ecclesia dei. g Et abijt ꝛ cepit p̄dicare in decapoli. nomē ē regionis: ꝛ dr ꝛa decapolis q̄ ē decē ꝛ polis q̄ est ciuitas. †Luce.8.

h Et cū ascendisset iesus ī nauiz. Hic cō sequēter describit resuscitatio filie archisynagogi: ꝛ ꝓprio describit hui⁹ facti incoatio. sc̄do interponit mulieris sanguiflue curatio ibi: Et mulier q̄ erat ī ꝓfluuio sāguinis. tertio describit p̄dicti facti ꝓsummatio. ibi: Ad huc eo loquēte: sniam istarū triū ptiuz ptz ex his que dicta sūt Matth. ix. exceptis aliqbus q̄ exponenť Oētū ad primā ptez dr hic: i Deprecabať eū mul. di. qm̄ filia ꝛc. Matth. ix. dr archi-

a Et cõprimebãt. Dñ ad puellã sanãdaz vadit: a turba cõpmit: qz iudeis salut monita p̃bẽs q̃b⁹ egrã eoz ꝓsciaz erigeret noxia carnaliũ ꝓlox ꝓsuetudie ḡuat⁹ ẽ.
b Et mulier ꝛc. Pergẽte dño ad filiã archisynagogi morbosa mulier annis. xij. ꝓteripit sanitatẽ. ꝛ post filia sanata ẽ: ꝛ suscitata ẽ: qz sic dispensata ẽ salus humani generis: vt ꝓmo aliqui ex isrl: deinde plenitudo gẽtiũ: ꝛ sic oĩs isrl salu⁹ fieret. Be. Notãdũ q puella duodẽnis ꝛ mulier. xij. ãnis sanguine fluxit: id ẽ q̃ hec nata fuit illa infirmari cepit. Una enim pene eadẽq̃ seculi etate ꝛ synagoga ĩ patriarchis nasci ꝛ gentes ceperunt idolatria sedari. Be. Mulier sãguinaria a dño curata ecclia est de gentib⁹ in genti carnaliũ delectationum fluxu polluta. ꝛ iã a cetu fidelũ segregata. Nec dñ christus iudeam sanare discerneret: iã paratã alijsq̃ ꝓmissam salutẽ spe certa ꝓuenit.
c Medicis. Be. Falsis theologis: philosophis legũ secularium doctoribꝫ: qui se vtilia viuẽdi ꝓcepta dare ꝓmittebãt: demones q̃z q̃si hominib⁹ ꝓsulẽdo se ꝓ deo colendos ingerebãt: q̃bus audiẽdis: quãto magis naturalis industrie vires expẽdebãt: tãtomin⁹ sanari poterãt. Sed cũ audissent populũ indeozũ egrotasse: ꝛ verũ medicũ de celo venisse: ceperunt languoris sui et sperare et inquirere remedium.
d Venit in turba retro. Be. Si q̃s mihi ministrat me sequat. Et alibi: Post dñm deuz ambulabis. Vel qz deum ꝓsentẽ in carne nõ videt: sed post ad fidei agnitionis gram ꝓuenit. ꝛ tactu: id est participatiõe sacramentoꝝ ei⁹ meruit sanari a pctis. Fons q̃ppe sãguinis origo peccati: primordiũ immũde cogitatiõis: ex q̃ omne peccatũ oritꝫ. Sed dñs non solũ opa sz ꝛ ẏba mala ꝛ cogitationũ radicẽ sacramẽtis euãgelicis q̃si suis vestimẽtis: fontes obsceni sãguinis emundat.
e Tetigit. Be. Sola fidel⁹ mlier dñm tãgit: quẽ passim comitãs turba cõprimit. Quia qui diuersis inordinate gloriantiũ hereticis: vel puersis moribus grauat: solo fideli ecclesie corde tangitur. vnde: Noli me tãgere: nõ dũ enim ascendi ad pa. meum. Quia veraciter tangere est eum equalem patri credere.
Hiero. Septima virtute suscitat mortua sed inter viam tangit fimbriã mulier sanguinaria: que cũ salute substantiam in medicos nihil ꝓficientes ꝓdiderat. Septima die requieuit de⁹ ab oĩ opere. Quãdo suscitat mortua intus ꝛ semiuiua foris cum turbis fluxus sanguinis. sterilitatẽ facit. Unde ad ecclesiã gentium: Letare sterilis q̃ nõ paris. Petro accedit. i. post resurrectionẽ fimbriam tãgit: ac si cymbala ꝛ malapunica q̃ pendẽt in extremis oris sũmi sacerdotis tunice. Cymbalũ ꝓfessionem. malũpunicum martyrij voluntatẽ significat et virtutum candorem.
f Mulier autẽ. Be. Ecce q̃ tendebat interrogatio: vt mulier sz ꝓfiteat veritatẽ diuturne infirmitat⁹: ꝛ subiecte credulitatis et sanatiõis: et ita ipsa ꝓfirmaret ĩ fide: et alijs ꝓberet exemplũ.
g Adhuc eo lo. Be. Muliere sanata statim nunciat puella mortua: qz eccl'ia gẽtium a labe vitiozũ curata. ꝛ ob fidei meritum filia nominata: continuo synagoga perfidie leto resoluta ẽ: qz in christũ non credidit. ꝛ inuidie: quia ecclesiam credere doluit.
h Quia filia tua. Be. Multi enĩ bodie statũ synagoge videntes. restaurari posse nõ credũt: et ꝓ restauratiõe ei⁹ supplicandũ eẽ nõ estimãt: Sz quod hoibus ẽ impossibile: deo ẽ possibile. vñ sequit: Jesus autem ꝛc.
i Archisynagogo. Archisynagog⁹ cer⁹ ẽ doctoꝝ legis. ꝺ q̃b⁹: Sup ca. mo. s. scri. et pba. Qui si credere noluerit etiã subiecta eis synagoga salua erit.
k Et non admisit. Beda. blasphemis et irrisoribꝫ non sunt reuelanda mysteria: sed fidelibus q̃ honorent. Vñ alibi: Justificata ẽ sa. ab om. fi. s. l
l Flẽtes ꝛ vlulãtes Beda. Letent omnes qui sperant in domino: ꝛ in eternum exultabunt ꝛ ba. in e. Hanc leticiam merito infidelitatis synagoga amisit: et ideo inter flentes et vlulantes mortua iacet. Sed Iesus eam fundit⁹ interire nõ patitur. vnde sequitur:
Et ingressus ꝛc.
m Non ẽ mortua. Mihi in cuius dispositione et anima recepta viuit: et caro suscitanda quiescit. Hinc mos est christianis vt mortui qui resurrecturi non dubitantur dormiẽtes vocentur. vnde: Nolumus vos ignoꝝ fratres de dor.
Beda. Cũ anima que peccauerit moriat: ea tñ quaz dñs ad vitam eternam ꝓuidet nobis q̃dem mortua fuisse sed et obdormisse non incongrue dici potest.

Electis

ꝑ in carnẽ. ꝑ misericordie.
veni pone manũ tuã sup eã vt
ꝑ a viriꝰ. ꝑ in virturibus.
salua sit ꝛ viuat. Et abijt cuz illo ꝛ sequebat eũ turba multa:
ꝑ emoꝛroissa.
a b ꝛ cõprimebãt eũ. † Et mulier q̃ † erat in pfluuio sãguinis annis
duodecim ꝛ fuerat multa ppessa a
c ꝑ naturalẽ industriam.
a cõplurib⁹ medicis: ꝛ eroguerat oia sua nec quicq̃ ꝓfecerat: sz magis deteri⁹ habebat:
ꝑ per fidem.
d cũ audisset de iesu venit in turba retro: ꝛ tetigit vestimentuz eius. Dicebat enim: quia si vel vestimentum eius tetigero salua ero. Et confestim siccatus ẽ
ꝑ radix immunde cogitationis.
fons sãguinis eius: ꝛ sensit corpore qz sanata eẽt a plaga. Et b
statim iesus ĩ semetipo cognoscens virtutem que exierat de illo: puersus ad turbaz aiebat:
ꝑ Be. interrogat vt salus qua mulieri dederat declarata ꝛ agnita fidei virtute mulct ꝓficiat.
e Quis tetigit vestimẽta mea? c
Et dicebant ei discipuli sui. Ui d
ꝑ in ordinatos. ꝑ heresibus: prauis moribus.
des turbã cõprimẽtẽ te: ꝛ dicis a ꝑ Be. oculi do. sup iust. ꝛ a. e. i pre. e. iste pauper clamauit ꝛ dñs exaudiuit eum.
quis me tetigit? Et circũspiciẽ
f bat videre eã q̃ ꝺ fecerat. Mulier autẽ timẽs et tremẽs sciẽs qõ factũ esset in se venit: ꝛ ꝓcidit ante eũ ꝛ dixit ei omnez veritatẽ. Jesus autez dixit ei: † Fi

a ꝑ ideo qz fidelis b ꝑ Be. nõ dicit faciet in eo enĩ q̃ credidit tam salua facta est.
lia fides tua te saluã fẽcit: va
ꝑ Be. perseuerando in eadem fide qui enim ꝓ seuerauerit ꝛc.
de in pace et esto sana a plaga
g tua. Adhuc eo loquente veniunt nũcij ad archisynagogũ dicentes: qz filia tua mortua est.
h Quid vltra vexas magistrũ? e
Jesus aũt audito ẏbo qõ dicebaꝛ ait archisynagogo: Noli ti
i k mere tantũmodo crede. Et nõ f
admisit quenq̃ sequi se: nisi petrũ ꝛ iacobũ ꝛ ioh̃em frẽz iacobi ꝛ veniũt ĩ domũ archisyna-
l gogi: ꝛ vidit tumultũ: ꝛ flẽtes ꝛ eiulantes multum: et ingressus ait illis: Quid turbamini
m ꝛ plozatis? † Puella non ẽ mortua sed dormit. Et irridebant

q̃ archisynagog⁹ dixit ꝛpõ: filia mea mõ defũcta est. Ad qõ dicendũ q̃ euãgeliste repetendo dicta alicui⁹ vl aliquoꝝ aliq̃ repetũt eadẽ verba: aliq̃ ꝛo sniam per alia ẏba. filia aũt archi synagogi laborabat in extremis: fm q̃ dicit ꝟ marcus. verũtñ erat ita ꝛpinqua morti q̃ reputabaꝛ mortua. vñ etiaz fm cõmunẽ modum loquẽdi de aliquo q̃ sic ẽ morti ꝛpinqu⁹ dicit q̃ mortu⁹ ẽ: qz qõ modicũ distat q̃si nihil reputaꝛ et ꝟ mõ loquẽdi vsus ẽ matthe⁹. Circa secũdaz ptem ꝺr: a Et fuerat multa ppessa. s. nõ solũ ĩ facultatib⁹ ꝟ etiam in corpe: vt patz ꝓ lram se quẽtẽ. b Et statim iesus in semetipso ꝛẽ. nõ ẽ intelligendum q̃ aliq̃ virt⁹ existens ĩ ꝛpo mirauerit extra ipm: sed talis exit⁹ intelligiꝫ per modũ cause ꝓducentis effectuz. in quẽ ꝺr exire inq̃ntũ causa relucet ĩ effectu: ꝛ ꝓ talẽ modũ loquẽdi ꝺr Sapie. vij. de sapiẽtia increata q̃ per natiões in alias sãctas se trãsfert: ꝛ amicos dei et ꝛphetas cõstituit: q̃ trãslatio nõ põtitelligi q̃ sapia increata sit alicubi vbi ꝓius non erat cũ de necessitate sit vbiq̃ ꝓsens: ꝟ qz causat ibi nouũ effectũ. vtrũ autẽ talis virt⁹ in ꝛpo fuerit virt⁹ diuina tm: vel cuz ꝟ humana: dicẽt in fine
D
huiꝰ ca. c Quis tetigit nõ querit ex ignoraãtia. ꝟ vt ꝓ ꝓfessionẽ mulieris sãcte appareat fides ei⁹ ꝛ a ꝛpo cõmẽdetur. et qz manifestatio miraculi dicte sanationis cedebat ad gloriaz dei ꝛ archisynagogi assecurationẽ: vt ꝓ ꝟ certificareꝭ de futura suscitatione filie sue.
d Turbã cõprimẽtem te. lz ĩ tali ꝓssura eũ tangerẽt corporaliter: non tñ tãgebãt eũ cũ tali devotione ꝛ fide sicut illa mulier tetigerat. et de tali tactu singulariter q̃rebat. Circa tertiã ptez ꝺr sic: e Quid vl. vema. lz enĩ crederẽt ipm posse eã sanare: nõ tñ a mortuis suscitare: ex q̃ ptz q̃ eoꝝ fides erat imꝑfecta.
f Et non admisit ꝛẽ. ostendẽs q̃ in opib⁹ miraculoꝝ nõ debet faciẽs q̃rere ostẽtationẽ: ĩ ꝟ dãs exemplũ
p ei⁹ disci-

† 5. di. ad eius. Mat. 9. c Luc. 8. f

† Mat. 9. c Luc. 7. g

† Mat. 9. c

Iob. 12. d Sec. 11. d

Sap. 28. b

Sen. 2. a

Gal. 4. b

Mat. 19. d

Mat. 23. a

Ece. 7. c Ps. 5.

Ef. 4. c

¶a Iectis oīb⁹. Be. Mora. turba eīcīt vt puella suscitet. qz nisi secularīū curaꝝ multitudo a corde eīciat: aīa q̄ intus iacet mortua ñ suscitat. Dū enī se p vniuersas cogitatiōes spargit: ad ꝓsiderationē sui sese nullaten⁹ colligit. b Thabita cumi. Jn syro ꝑmōe quē euāgelista ponit surge. Sz forte ad vim dīuīce iussionis exprimēdā ꝑ addidit: tibi dico surge. ⁊ magis sensū loquētis q̄ verba intimare curauit. Sic sepe apli ⁊ euāgeliste cū aliq̄ testimoniū assumunt: magis sensū q̄ ꝛba ponūt. Hiero. Ad puellam dr thabita cumi. i. puella surge. Archisynagogo dr: filia tua mortua ē. Jesus: nō est mortua: ꝑ dormit. vtrūq; ē mortua vobis: sed mihi dormit. Annoꝝ. xij. erat puella. et annis xij. mulier ꝓpessa. peccata incredētiuꝫ apparēt i initio fidei credentiū vñ dr:

Bal.5. a Credidit abra. deo ⁊ repu. ē ei ad iu.

M. Moralit Beda. Moraliter. Qz xp̄s tres mortuos suscitauit: tria genera aīaꝝ signi

Luc.9.c ficat. Puellā suscitat adhuc in domo

Luc.7.c clausā. i. aīaꝫ ꝓsensū tm̄ non actū dolentiū ꝓcationi male ꝑbentē. Juuenē suscitat iā extra portā delatū. i. peccatorē q̄ cō

Joh.11.c sensū iā ꝓduxit ad actū. Suscitat Lazarū iā fetētē ⁊ longa ꝓsuetudine peccandi aīam male olentē ⁊ alios fama corrūpētez. Puellā paucis alloquit: qz eā facile resuscitat quā ⁊ mortuam negat ⁊ aīam sīkem cito resuscitari demōstrat. Juuenē plīb⁹ corroborat cū dicit: Tibi dico surge: qz tales aīe aliq̄ difficili⁹ reuiniscūt. Ad monumētū Lazari fremit: turbat: lachrymat: magna voce clamat: Lazare: veni foras. Sīl lōga ꝓsuetudine peccādi pssus: vix ⁊ q̄si cū labore suscitatur. Notandū q̄z q̄ publica noxa publico eget remedio. leuia aūt ⁊ secreta possunt deleri penitentia eui ⁊ secreta. Puella i domo iacens paucis arbitris surgit: ⁊ eis p̄cipit vt nemini dicāt. Juuenis extra portā turba multa comitante et videte. Lazar⁹ de monumēto vocat⁹ intantū innotuit: vt p̄pter ꝑ turbe cū palmis dño occurrerēt: ⁊ multi abierūt ex iudeis: et crediderūt in iesū. Quartū mortuū annunciāte discipulo audiuit. Sz qz viui q̄ p eo p̄carēt defuerūt: Dimitte inq̄t

Luc.9. g mortuos sepelire mortuos suos. ¶ Unde

Nico.de lyra

ei⁹ discipulis q̄ erāt facturi miracula. verūtm̄ qz i opib⁹ miraculosis manifestaī dei glia. ideo aliq̄n faciebat miracula valde publice: sicut ptz i Lazari suscitatiōe: ⁊ ceci nati illuminatione: ostēdēs exēplū discipulis vt i talib⁹ q̄rerēt dei gloriam tm̄ ⁊ nō ꝓpriā. a Thabita cumi. due sūt dictiōes hebraice q̄ꝝ ꝑma ē nomē. ⁊ sēda ꝛbū vt ptz p interpretationē. Scienduꝫ aūt q̄ thabita nō est nomē cōmune Sz ē ꝓpriū nomē illi⁹ puelle q̄ fuit suscitata: ⁊ ꝑ ptz p sīle Actꝝ. ix. vbi dr: Jn ioppe autē fuit q̄dā discipula noīe thabita. et ideo marc⁹ ꝓ noīe ꝓprio posuit cōmune īterpretādo. s. puella. Sciēdū etiā q̄ illud q̄ ibi īterponīt. s. tibi dico: nō ē de significato sermonis hebraici hic positi: ꝑ additū fuit ab euāgelista ad maiorē exp̄ssionē q̄ ad verbū xp̄i illa puella suscitabaī. b Et p̄cepit illis vehemēter ⁊c. causa iā ē expressa: p ꝑ volēs dare exemplum aliꝫ vt nō quererēt ostētationē i opib⁹ miraculosis. c Et iussit dare illi māducare. ad ꝓbationem vere resurrectiōis: sicut et xp̄s post resurrectionē suā māducauit cū aplis: vt habet Luce. xxiij. Ad maiorē euidētiā eoꝝ q̄ dicta sūt hic ⁊ alibi de miraculis xp̄i: q̄rit vtrū xp̄s fecerit miracula sola diuina virtute. ⁊ arguit ꝓmo q̄ sic: Dicit enī Leo papa in epla ad Flauianū: Cū i xp̄o sint due nature: vna eaꝝ ē Sz diuīa q̄ fulget miraculis. altera Sz humana que succūbit iniurijs. q̄ sicut se habet humana natura ad succūbēdū iniurijs: sic se habet diuīa ad agēdū i opib⁹ miraculosis: Sz sola natura hūana iniurijs succūbit: qz talia pati repugnat deitati: q̄ sola natura diuina agit in opib⁹ miraculosis. Et ꝓfirmat auctoritate ps. cxxxv. Qui facit mirabilia magna sol⁹. q̄ sole diuinitas ē p̄ncipium agēdi miraculū. Jtē opa miraculosa excedūt totā xtutem nature create. natura autē humana i xp̄o creata ē: q̄ vt videt in nullo attingit opa miraculosa. Contra qz xp̄s p tactū corpis sanabat miraculose: vt dictū ē de muliere patēte fluxū sāguinis. ⁊ infra. vj. ca. Quotq̄t aūt tangebāt eū salui fiebant. si q̄ talis

§ irrisoribus.

a eū. Jp̄e ꝙo eiectis oībus assumit

§ qui miraculum venerentur.

patrez ⁊ matrē puellę: ⁊ q̄ secum erāt: et ingrediīt vbi puella erat

§ Be. prius mūdat manus tudeorū que sāguine plene sunt: aliter puella non resurgeret.

iacēs: ⁊ tenens manuz puellę ait

Be. i. puella surge.

b illi: Thabita cumi: quod est iterpretatum: puella tibi dico surge. a

§ Be. a virijs.

† Et ꝓfestim surrexit puella: ⁊ ambulabat. Erat aūt annoꝝ duodecim. Et obstupuerūt stupore magno. Et p̄cepit illꝭ vehementer: vt b nemo id sciret. Et iussit dari illi c manducare.

§ Be. in bonis operibus.

talis tact⁹ nihil ageret in sanatione p̄dicta: frustra adhiberet: qđ non ꝙuenit ipsi xp̄o. s. aliq̄d frustra agere. q̄ ille tact⁹ aliq̄d faciebat: ⁊ certū ē q̄ ptinebat ad humanitatē. q̄ ⁊c. Respōsio. in hac q̄stione sic ē ꝓcedendū: qz ꝓmo videndū ē q̄liter viri sācti viui vel defuncti q̄ꝝ miracula scripta sunt in illis opati fuerunt. scōo q̄liter xp̄s inq̄ntū hō operatus fuerit. Circa ꝓmū aliq̄d est certū: videlz q̄ miracula nō possūt fieri aliq̄ xtute tanq̄ ꝓncipaliter agēte nisi virtute diuina: qz sicut dictū ē: opatio miraculosa excedit totā facultatē virtutis create. sīliter certū est q̄ sancti viri ad miracula possunt opari meritorie: qz frequēter exp̄tū est miracula facta fuisse a deo ad p̄ces sanctoꝝ. Sed dubium ē vtrū viri sācti i miraculis aliq̄n opati sūt p aliquā virtutem in eis existentē: nō qz illa sit ꝓncipalis ratio agēdi sed tm̄ instrumētalis: vt sic de tā q̄ ꝓncipaliter agēs fecerit miracula p sanctos tanq̄ p q̄dā instrumēta. Et hāc q̄stionē relinq̄t Aug⁹. xxij. li. de ciuitate dei insolutā: vbi enarratis multis miraculis martyꝝ dicit sic: Si tue enī deus p seipm miro modo q̄ res tēporales opatur eternus: siue per suos ministros ista faciat: ⁊ eadē ipsa q̄ p ministros facit: siue q̄dā faciat etiā p martyrū spūs: siue p homines adhuc i corpe ꝓstitutos: siue de⁹ ista p āgelos q̄b⁹ inuisibiliter imutabiliter incorporaliter imperat opet: vt q̄ p martyres fieri dicunt eis ostantibus tm̄ ⁊ impetratib⁹: nō etiā opantib⁹ fiant sine alia istis: siue aliis modis: q̄ nullo modo comp̄hēdi a mortalib⁹ possūt: ei tm̄ attestaī fides hec in q̄ carnis i eternū resurrectio p̄dicat. Beatus tm̄ Greg⁹. hāc q̄stionez determinare videt. ꝙ. li. dialogorū: vbi dicit sic: Qui deuota mēte deo adherent cū rex necessitas exposcit: exhibere signa mōvtroq; solēt vt mira queq; aliq̄n ex p̄ce faciāt. aliq̄n ex ptāte ꝓcessa illa deo: ⁊ hoc ꝓbat ꝓsequenter rōne ⁊ exēplo. Ratio aūt talis ē: Qui ꝓcedit illud qđ ē maius nō ē mirū si aliq̄n ꝓcedaī qđ est minus: sed maior ē ptās filios dei fieri etiā p adoptionē: cū hoc solum sanctis ꝓcedaī q̄ miracula opari qđ etiā aliq̄n malis ꝓcedit: vt habet Matth. vij. sed primū ꝓcedit hoib⁹ sāctis. ꝼm q̄ dr Joh. j. Quotquot aūt receperūt eū dedit eis ptātez filios dei fieri. Jtē ꝓbat hoc exēplo: qz petr⁹ suscitauit thabitaz orando: vt habet Actꝝ. ix. ananiā xp̄o ⁊ saphyrā mortī tradidit subito absq; orōne. ꝑ solum culpā eoꝝ increpādo Actꝝ. v. ⁊ sic videt illud factū fecisse ex aliqua ptāte sibi ꝓcessa a deo tā q̄ instrumentū diuine istitie. Jtē ad ꝑ videt facere q̄ gra dei diuidit p gram gratis data et p gram gratū faciente. et Sz aliq̄n ab aliquib⁹ dictū fuerit q̄ gra gratū faciens nihil ponit in aīa: tm̄ de gra gratis data ab hoib⁹ ꝓcedit q̄ aliq̄d ponit in aīa. ⁊ ꝑ patz manifeste de gratijs gratis datis q̄ vocāt ꝓmo sapiētie ⁊ ꝓmo sciētie. i. Cor. xij. qz significāt q̄ldā eminētes cognitiōes diuinoꝝ ⁊ humanorū q̄ ponūt aliq̄d i aīa. sīliter fides: ꝓphetia: genera linguaꝝ: ⁊ īterptatio sermonū: ⁊ eadē rōne videt q̄ gra sanitatū ⁊ operatio virtutū. i. miraculoꝝ q̄ ponūt gre gratis date: dicāt aliquaꝝ xtutē in aīa existētē. Dicit tm̄ aliq̄ q̄ ista virtus opantis miracula nō ē aliq̄ virt⁹ māsiua p modū habit⁹: Sz p modū passiōis trāseuntis: sicut ⁊ ꝓphetia: ꝓpter qđ tales nō possūt facere miracula quotiēscūq; volūt nec ꝓphetare. Sed q̄cq̄d sit de conclusione. rō tm̄ nō valet: qz sicut dictū ē talis virt⁹ opandi miracula nō ē p̄ncipalis: ꝑ tm̄ instrumētalis. instrumētū aūt opari nō pōt q̄uis sit pfectū p formā suā nisi moueaī actualiꝫ p manū artificis: sicut ptz q̄ securis nō pōt secare nisi p manū artificis moueaī. ⁊ ideo dato q̄ talis virt⁹ sit māsiua nō pōt tm̄ opari ad miracula absq; motiōe diuine xtutis p̄ncipalit agētis. si tm̄ talis xtus sit māsiua vel p modū passiōis trāseuntis soluꝫ: sicut ē motio instrumēti cū moueī ab agente p̄ncipali: nihil dico modo. Jtē ad ꝛclusionē inducit illud qđ a sāctis ⁊ doctoribus catholicis dr de sacramētis noue legis: videlz q̄ efficiunt qđ figurāt ita q̄ tā q̄ q̄dā instrumēta diuine miseōie agūt ad inductionē gre ipam instrumētaliter attingendo: vel saltē aliquā dispositionē ad ipsā: vt caracterē vel aliq̄d sīle correspondens i sacramētis q̄ nō imprimūt caracterē: ita q̄ in sacramēt ē aliq̄ virt⁹ ad efficiēdū mō p̄dicto: ⁊ tm̄ sacramēta ꝓstitut in q̄busdā reb⁹ sensibilib⁹: et ideo multo forti⁹ videt q̄ in aīabus sanctoꝝ

a Ñ huic hec ꝛc. Mira cecitas. In factis ꝛ dictis xp̃m cognoscere possunt: ob solã generis noticiaꝫ contenunt.

b Faber. Be. Qui opaꝫ igni et spũ. Ñ

Joh.1.c Ipe baptiçabit vos i igne et spũ. Faber ẽ q̃ fabricat⁹ ẽ auroꝫ et solẽ. Hiero. Filⁱ fabri vocaꝫ. et ꝑ mysticũ. ſ. fabri q̃ fabricat⁹ ẽ auroꝫ ꝛ solez: ecclam primam et sequẽtem in q̃ꝫ figura mulier ꝛ puella sanãtur. c Mõ ẽ ꝓpha ꝛc. Proprie natura/le ẽ cines ciuib⁹ inidere: qz nõ opa ꝑ infantiã quã videre recordanꝫ. Ysido. Comitatur sepe vilitas ori

Ps.121. d ginẽ. Ut ꝗs ẽ filius Ibi. 137. isai: Sz humilia domin⁹ respicit: ꝛ alia a lõge cognoscit.

d Et nõ poterat ibi virtutem vllã. Me ciues icredulos penis ꝺdẽnaret: faciẽs multas ✠tutes. Vel qz i patria sua despicit: paucas ibi ✠tutes fẽ ꝛ signa: ne penit⁹ excusabiles sint. Maiora q̃tidie in gẽtib⁹ signa facit nõ tã in corpoꝝ sanatiõe q̃ aiarũ. e Et mirabaꝫ. Be. Mõ q̃si ꝺ improuiso: ſz q̃si miranduz ostẽdit: qz nec ꝓphetis credunt: nec ipsi quẽ p̃sentẽ cernunt.

f Et conuocauit duodecim: ꝛ ce. ꝛc. Hiero. Mittũt. xij. apli: et daꝫ eis ptãs p̃ceptа docẽdi vt cõmittaꝫ verbũ simul et factũ: ꝛ cũ ꝓmissis tuisibilib⁹ ✠tutes misceantur: ꝛ sic cũ vngũt egros oleo infirmitatẽ fidei virtute corroborãt. g Et dabat illis potestatem spirituum. Benignus dominus ꝛ magister nõ inidet discipulis ꝛ seruis potestatem suam. Sed ipse potestate sua agit: illi sua infirmitate si quid agunt et domini virtutem confitentur dicẽtes:

Act.3.a In iesu nomĩe surge et ambula. h We quid tollerent in via nisi ꝛc. Tanta sit in domino fiducia: vt nihil deesse certissime sciant ne dum sibi ꝓuidẽt temporalia: minus alijs ꝓuideãt eterna. Beda.

Mat.10.b Mar.10.a Matthеus ꝛ Lucas memorant dominũ discipulis dixisse: vt nec virgam ferrent: Marcus ne quid tollerent nisi virgam. Sed illi realiter virgam accipiunt. Marcus per virgam potestatez accipiendi necessaria a subditis intelligit. i Calcia tos sãdalijs. Beda. Ut pes neq̃ tectus sit neq̃ nudas ad terram: id est nec euangelium occultetur: nec terrenis commodis inuitatur. k We induerẽtur duabus tunicl̃. Beda. Q̃ ẽ est vt simpliciter ambulent non dupliciter.

Et egressus inde La. VI

a ꝑ nazareth vbi natus fuit.

e abijt i pãtriã suam: et sequebãꝫ eũ discipuli sui.

ꝑ male sabbatũ celebrat q̃ vacat a bonis op⁹.

Et facto sabbato cepit i synago/

ꝑ vt pluribus ꝓficiat.

ga docere: ꝛ multi audientes admirabãꝫ i doctrina ei⁹ dicentes:

ꝑ .i. doctrina.

a Unde huic hec oia? Et q̃ ẽ sapia ꝑ vel huic ꝑ Be. sanitates. ꝑ miracula.

q̃ data ẽ illi: et virtutes tales q̃ p

b man⁹ ei⁹ efficiũt? † Mõne ꝺ ẽ faber ꝑ cognatus.

filⁱ marie: frater iacobi et ioseph ꝛ iude ꝛ simõis? Mõne et sorores eius hic nobiscum sunt? Et scãdaliçabãꝫ in illo. † Et dicebat illis ie

ꝑ ꝓpheta suscitabit vobis deus.

c sus: qz nõ ẽ ꝓpha sine honore ni/si i patria sua ꝛ i cognatiõe sua: ꝛ

d i domo sua: ꝛ non poterat ibi virtutẽ vllã facere nisi paucos infir/

e mos impositis manib⁹ curauit: et mirabaꝫ ꝓpter incredulitatẽ illorũ. Et circũibit castella i circũitu

f docẽs. † Et ꝓuocauit duodeci: ꝛ cę ꝑ charitate cõcordes.

g pit eos mittere binos: dabit illis ptãtem spirituũ imũdoꝝ: et p̃ †

h cepit eis ne q̃d tollerẽt in via nisi a ꝑ protestarẽ viuendi de euangelio.

ꝑ onus seculi. ꝑ delitias.

virgaꝫ tm̃: nõ perã: nõ panẽ: neq̃

ꝑ occultam sapientiam.

i i çona ęs: ꝓ calciatos sãdalijs: ꝛ ꝑ ne alia induti alia i futuro reseruẽr: non q̃ vna tunica i locis glacialib⁹ cõrenti esse debeamus.

k ne induerẽt duab⁹ tunicl̃. † Et di

sanctoꝝ viroꝝ defunctoꝝ vel viuentiũ possit poni aliq̃ virtus diuinit⁹ eis ꝓcessa in optib⁹ miraculosis p̃ modũ p̃dictũ. Ex dictis ptz q̃d dicẽduz sit de humanitatẽ xp̃i q̃ ẽ organũ seu instrumẽtũ ꝓiunctũ ipi⁹ deitatis: sicut man⁹ ẽ instrumẽtũ artificis. Moles aũt alij q̃tucũq̃ sancti nõ sũt sic ꝓiuncti. ꝛ ideo sũt q̃si q̃dã instrumẽta deitatis sepata ꝛ adhuc plus sepata sũt ecclie sacramẽta. instrumẽtũ aũt ꝓiunctuz magis participat efficaciã agẽtis p̃ncipalis q̃ separatũ: et ido talis virt⁹ operãdi miracula efficacioꝝ inuenit ĩ humanitatẽ xp̃i q̃ q̃busc̃q̃ alijs. Mis dictis potest respõderi ad argumẽta. Ad p̃mũ dicẽdum q̃ simile tenet q̃tũ ad ꝺ q̃ sicut humanitas i xp̃o fuit ratio patiẽdi: sic deitas ẽ ratio ꝛ p̃ncipiũ faciẽdi miracula p̃ncipaliter: nõ tñ tenet q̃tũ ad scõm: qz non repugnat humanitati xp̃i opari ad miracula p̃ modũ instrumẽti: repugnat aũt deitati q̃litercũq̃ pati. Verũtñ rõne idẽtitatis suppositi idiomata cõmunicãt: qz sicut hec ẽ vera: de⁹ passus ẽ: ita hec est vera demõstrato xp̃o: iste puer creauit stellas. Ad illud qđ inducit de psal. dicẽdũ q̃ li sol⁹ nõ excludit humanitatẽ tã q̃ instrumẽtalit agentẽ: sz tã q̃ p̃ncipaliter. ꝛ sic ĩtelligendũ ẽ respectu alioꝝ sãctoꝝ q̃ sol⁹ de⁹ facit miracula. ſ. tã q̃ p̃ncipale agẽs. Ad scõz dicendũ q̃ instrumẽtũ i ✠tute p̃ncipalis agẽtis bñ attingit ad aliq̃d qđ excedit facultatẽ ꝓpriã cõ

† Mat.13.g Luc.4.d Joh.6.c ueniẽtẽ ei ꝑm se sicut calor naturalis i virtute aĩe generat carnẽ: vt habet⁹ ij. de aĩa. Argumẽta aũt i ꝺtrariũ ꝺcludũt tñ q̃ bũanitas xp̃i agebat ad miracula sicut agẽs instrumẽtale ꝛ secũdariũ: qđ ꝺcedit. La. V

Moraliter. Et venert trãs fretuz. Seq̃t: de monumẽtis ꝛc. Per istũ demoniacũ diabol⁹ significat q̃ i monumẽtis ꝛ i mõtib⁹. i. in sedis ꝛ superbis hominib⁹ habitat: ꝛ ꝺcidit se lapidib⁹. i. hoĩb⁹ in fide stabilib⁹: q̃s acriter tẽtat. Sz ꝺcidit nã ab eis deuincit. Nomẽ ei⁹ legio qz multis i malũ sociaꝫ. Eius aũt electio xp̃m significauit demonũ multitudinẽ deuincẽdã p ipm. Qz aũt demones electi porcos ĩtrauerũt: ſignificat q̃ ĩtrãt ducẽtes vitã porcinã: ꝛ eos p̃cipitant ĩ gehẽnã. † Et venit q̃dã de archisynagogis. p quẽ intelligi põt vn⁹ de sacerdotib⁹ curatꝰ: q̃ si habeat aliquã p̃sonã i periculo mortis spũalis cui non põt aut nescit succurrere debet ad iesũ venire. i. ad illũ q̃ habet q̃ salutis aĩaꝫ: ꝛ scit et põt remediũ adhibere. Et si aliq̃

† Mat.19.a Luc.9.a velit impedire dicẽtes: † Q̃m filia ꝛc. i. q̃ impossibile sit remediũ: ꝓpter ꝗ dimittere nõ debet qz de nullo desperãdũ ẽ vita p̃senti durãte. † Et mulier q̃ erat i ꝓfluuio sãguinis ꝛc. humanitas xp̃i ꝺ ei⁹ vestimentũ. Phil. ij. In ſiñitudinẽ hoĩm fact⁹ ẽ ꝛ habitu inuentus vt hõ. Cui⁹ fimbria sũt pedes tã q̃ extremitates. Mulier. xij. ãnis sanguinis fluxa fuit. magdalena multo tpe peccaꝫ polluta: sed tãgendo xp̃i pedes fuit simpliciter emundata. La. VI

Et egressus ꝛc. Postq̃ descript⁹ est feruoꝝ p̃dicationis in xp̃o: hic ꝓnter describit liuoꝝ emulationis ꝓtra ipm ꝓpter doctrinã ꝛ miracula ipius: et ptz ſnia ex dictis Matth. xiij. exceptis q̃ sequuntur:

† Mat.10.b Luc.10.a b Mõne hic est faber ꝛc. in Matthеo dicit fabri filⁱ. credebãꝫ enĩ isti q̃ esset eiusdẽ artis cũ patre suo putatiuo Joseph q̃ dicit fuisse faber lignari⁹. Et probabile videt q̃ xp̃s eãdẽ artẽ exercuit: qz nõ fuit occupat⁹ in doctrina et miraculis vsq̃ ad triceſimũ etatis annuz: nec ante fuit intent⁹ studio ſm q̃ ꝺ Joh. vij. quõ hic lras scit cũ nõ didicerit: nec ẽ verisimile q̃ tãto tpe fuerit ociosus: magis aũt verisimile ẽ q̃ fuerit occupat⁹ in arte p̃ris sui putatiui q̃ ĩ alia. ꝛ ꝺ videt⁹ xp̃m istoꝝ q̃ erãt de naçareth: q̃ modũ suũ viuẽdi cognoscebant ꝛ fabrũ eũ vocabãt. c Et nõ poterat ꝛc. Istud nõ posse: nõ referꝛ ad potẽtiam ei⁹ absolutã ꝺ cõgruitatis ꝛ decẽtie: qz nõ erat ꝓgruũ q̃ ibi faceret multa miracula. cui⁹ causa subdit cũ ꝺ: d Et mirabaꝫ xp̃i ꝛc. fides enĩ credẽtiũ ẽ meritoria de cõgruo q̃ eis fiãt miracula sicut ptz ca. p̃cedẽti de muliere sãguiflua cui dictũ ẽ a xp̃o. Fides tua saluã te fecit: ꝛ in multis alijs locis in euãgelio ſile habetur.

e Et circũibat castel. ꝛc. qz sui doctrinã ei⁹ repulerãt: quenienter ad alios docendos trãſiuit et ita fecerũt apli: ſm q̃ ꝺ Act. xiij. Vobis oportebat p̃muz loq̃ sez iudeis verbũ dei: ꝺ qz repellitis illud ꝛ indignos vos iudicatⁱ eterne vite: ecce cõuertimur ad gẽtes: sic enĩ p̃cepit nobis de⁹. f Et ꝓuocauit. xij. supius. ij. ca. descripta ẽ collatio ptãtis p̃dicandi facta apl̃is. hic describit executio dicte potestatis. ꝛ p̃mo describit apl̃oꝝ missio ad p̃dicandũ. secõdo eoꝝ reuersio ad christuz. ibi: Et ꝙueniẽtes apli ad iesũ. Prima in duas. qz primo describit dicta missio. secũdo ex hoc surgens herodis opinio. ibi: Et audiuit rex her odes. Expositio prime partis ptz ex dictis Matth. x. exceptis que sequunt:

g Sed calciatos sandaliꝭ. Matth. x. dicit q̃ nõ portarẽt calciamenta. Ex quo ptz q̃ sandalia non dicunt calciamenta ꝓprie: qz illis poterant vti apostoli: vt hic dicitur.

a Excutite pul. Be. Puluis excutitur de pedibus i testimoniū laboris sui q ingressi sunt ciuitatē: q ꝓdicatio vsq ad illos peruenerit. Uel q nihil ab eis acceperit ad victum necessariū q̄ euāgelū spreuerunt.

Jaco.5.c b Et vngebāt. Be. Jacobus dicit: Infirmatur q̄s in vobis: indu .p. cc.t.o. sup e. vn.e.o.nē. Uñ ptz ab aplis hūc morem esse traditū vt energumini t alij egroti vngāt oleo a pōtifice ꝟsecrato. c Et audiuit.

Luc..9.a Be. Lucas: Audiuit hero. tetrarcha oīa q̄ fiebāt ab eo: t hesitabat eo q dicebat a q̄busdā q iohes resurrexit a mortuis: a q̄busdā ꝟo q helias apparuit. Uñ ītelligēdū aut cōfirmatū eu3 ex aliorū verbis credēdo dixisse: aut adhuc hesitādo: quē ego decollaui nē. d Quia iohānes bap. nē. Be. Mira ꝟtra dñm inuidia iudeorum iohannē de quo dictū ē: q nullū signū fecit: potuisse resurgere nullo attestante credūt. Jesum signis et virtutib⁹ approbatū cui⁹ morte elemēta tremuerūt: t resurrectionez t ascensionē angeli t apli: viri t femine p̄dicauerūt nō resurrexisse: sed subleuatum esse furtim credere maluerūt. e Philippi fratris sui. Be. Uer⁹ historia narrat philippū maioris herodis fuisse filiū: t fratrē herodis sub q̄ passus ē dñs: t duxisse herodiadē filiā arethe: t postea arethā oītis simultatib⁹ filiā suam tulisse: t herodi inimico philippi i doloꝛē ipi⁹ nuptijs copulasse. Egisippus vel iosephus tamē lōge aliter.

f Nō licet tibi nē. Be. Qui venerat i spū et virtute helie herodez arguit t herodia-

3.Re.18.c dem: sicut helias Achab et Jeçabel ma-

cr.21.f lēs apud regē periclitari q̄ īmemoꝛ esse p̄cepti dei. Be. Soli herodes t pharao legunt natalis sui diē celebrasse et vterq̄ solēnitatē sanguine fedasse. Sed herodes tāto nequi⁹: quāto sanctū t veritatis doctorem et regis celestis p̄conē occidit: et pro voto saltatricis caput occisi aū cōuiuas inferre non puduit. Pharao peccantē eunuchum occidit. Utriusq tū exemplo meli⁹ ē et vtili⁹ nobis diē mortis semp cōmemoꝛādo timere: q̄ diem natiuitatis luxuriādo

Job.5.b celebꝛare. Homo enī ad laboꝛem nascit: et sancti p mortem transeunt ad requiem.

g Et iurauit. Be. Non excusatur a periurio per iuramentū. Jdeo enī forte iurauit: vt occasionem inueniret occidendi. Et si illa patris aut matris interitu3 postulasset: nonvtiq̄ cōcessisset herodes. h Et contristatus. Be. Consueto moꝛe scripture cōtristatus: nō re ꝟ multoꝛ opinione. Sicut et ipe ioseph ab ipsa quoq̄ maria dicit pater iesu: sic cōtristatus herodes: q̄ hoc discūbētes putabāt. Dissimulatoꝛ mētis sue tristiciā p̄ferebat i facie: leticiaz celabat in mente. Scelus iuramēto excusabat: vt sub occasione pietatis impius fieret. i Caput eius in disco. Be. Hiero. Caput legis q̄ est christus: ab coꝛpoꝛe absciditur: pꝛoꝛpꝛio: id est a iudaico populo: et datur puel-

† 22.q.4.ē etiam.cc.c. vnusq̄sq le de gentibus: id est romane ecclesie: t puella dat matri sue adultere: id ē synagoge i fine crediture. Coꝛpus iohānis sepelitur: caput in disco locat: littera humo tegitur: spiritus in altari honoꝛatur ac sumitur.

Beda. Johānes capite minoꝛat: id ē fama illius qua christ⁹ a populo credebatur minoꝛari ostendit. Christus in cruce exaltatur. q̄ qui ꝓpheta tm̄ credebat deus: et dñs ꝓpheta⁹ est cognit⁹. Unde t ipe io-

Joh.3.b hānes: Illū oꝛtet crescere me autem minui. Johes aūt quē oꝛtebat minui cum dies decrescere incipiūt natus ē. Christus aūt q̄ ē lux mūdi cū incipiūt crescere dies.

Et tulerūt

ſ alienum est a predicatoꝛe per domos cursitare: t hoſpitij iura murare.

cebat eis: † Quocunq̄ introieritis domū: illic manete donec exeatis inde: et q̄cūq̄ nō receperint nec vos audierint: exeūtes inde excutite puluerē ꝺ pedibus vestris in testimonium illis:

a ſ accepta prāte t auditis ꝓceptis a dño.

ſ que ē ꝓxima via salutis.

† Et exeūtes ꝓdicabāt vt pniaz ageret b t dęmonia mlta eijciebāt: t vngebāt a

ſ sic.

c oleo multos egros t sanabāt. † Et au- b+

ſ qz ror signa fiebant. ſ pellicens.

ſ Hiero. non ē fas lucernā absc̄di sub modio.

diuit rex herodes: manifestū enī factū

ſ xpi. a ſ Be. hū sentit de resurrectiōe q̄ scz maioris potētie sūt sancti futuri post resurrectionē.

ꝺ ē nomē ei⁹ t dicebat. Quia iohēs baptista resurrexit a mortuis: t ꝓpterea virtutes opantur in illo. Alij aūt dicebant quia helias est: alij ꝟo dicebāt:

ſ esset. ſ nō dñs ꝓpheraꝝ

quia ꝓpha ē quasi vnus ex ꝓphetis.

a ſ Be. hec p̄nūciatio vel affirmatiua vel dubitatiua.

Quo audito herodes ait: Quē m ego

a ſ Hiero. non p ironiā exp̄ssse p̄nunciat.

decollaui iohem hic a mortuis resurrexit. Jpe enī herodes misit ac tenuit c iohez: t vinxit eū in carcerē ꝓpter he

a ſ Be. tetrarche ꝓturee t traconitidis regionis.

e rodiadē vxorē philippi frātris sui: q̄

f duxerat eā. Dicebat enī iohannes herodi: Non licet tibi habere vxorē fra-

ſ adhuc viuentis.

tris tui. Herodias aūt insidiabat ei t ꝺ volebat eū occidere nec poterat. He- e

ſ ideo. ſ vel enim.

rodes aūt metuebat iohānē sciēs eū virū iustū t sanctū et custodiebat eū: et audito eo mlta faciebat: et libēter f eū audiebat. Et cū dies opoꝛtun⁹ accidisset: herodes in natali suo cenā fecit pncipib⁹ t tribunis t primis galileę. Cunq̄ itroisset filia ipi⁹ herodiadis et saltasset et placuisset herodi: simulq̄ recūbētib⁹ rex ait puellę. Pete

g a me q̄ vis: t dabo tibi. Et iurauit illi: q̄ q̄cq̄d petieris dabo tibi: ꝟ dimidium regni mei. Quę cū exisset dixit mri sue. Quid petā? At illa dixit: La-

ſ Be. timebat ne herodes aliquādo resipisceret vel fratri amicus fieret.

put iobis baptiste. † Cūq̄ itroisset statim cū festinatiōe ad regē: petiuit di-

ſ in altari.

cēs: Uolo: vt ptin⁹ des mihi i disco

ſ dignū saltatiōe sanguinis pmiū. ſ opinione: nō re.

b caput iobis baptiste. Et cōtristat⁹ est g+

a ſ Be. vult oēs simul sceleris sui esse consortes vt in luxurioso cōuiuio cruentre epule differrentur.

rex ꝓp iusiurādū t ꝓpter simul recūbētes: noluit eā ꝓtristari: ſ misso spicu-

ſ altari.

i latoꝛe ꝓcepit afferri caput ei⁹ i disco:

a Et vngebant oleo multos egros. Ex ꝟ loco patet q̄ vnctio extrema q̄ ē infirmoꝝ fuit instituta a xpo. Mar.6.b Luc.9.a

b Et audiuit rex herodes. Hic ꝓpter describit opinio herodis de iesu. t diuidit i duas ptes. scz pncipales t icidētales. scōa ibi: Ipse enī herodes. Circa primū sciē- † Mat.14.a Luc.9.a dū q̄ aplis ꝓdicantib⁹ ad-uētū xpi et ei⁹ miracula: q̄ nō solū erāt ꝓdicātes: sed etiam faciētes miracula in † Mat.14.a Luc.9.a noīe ei⁹: herodes audiuit famā de iesu et credidit: ꝟ falso q̄ ipe eēt iohes baptista quē ipe decollauerat et q̄ a mortuis surrexisset. Ex q̄ patz q̄ iste herodes non fuit de secta saduceoꝝ q̄ ea ne gabāt resurrectionē: sed de secta phariseoꝝ q̄ ea ꝓfitebāt: vt habet Act. xxiij. Cetera patēt ex dictis Mat. xiij. c Jpe enī herodes. Hic ponit ꝓs icidētalis. in tertio enī pncipalis euāgeliste erat describere gesta xpi: t qz ꝓpter opinionem herodis de xpo fecerat mētionē de decollatiōe iohis baptiste. ideo incidēraliter hic describit modum dicte decollatiōis. t ꝑmo describit ei⁹ incarceratio. secūdo incarcerati decollatio. ibi: Herodias aūt. tertio decollati tumulatio. ibi: Quo audito discipuli ei⁹ venerūt nē. Sentētia aūt istaꝝ triū partiū ptz ex dictis Mat. xiij. exceptis q̄ sequūt circa ptem scōam. ꝺ Herodias aūt insidiabatur illi. ipa enī timebat ne herodes ad p̄dicationē iohis ꝺ peccato suo peniteret: t ea marito suo redderet: t ideo q̄rebat mortē iohis. e Herodes aūt metuebat iohānē. solo enim metu tenebat ab iterfectiōe iohis: qz ꝓpter sanctitatē ei⁹ q̄ erat nota toti ꝓꝛo timebat si iohānē interficeret ne tot⁹ populus insurgeret cōtra eū: vt pleni⁹ ptz Matth. xiij.

f Et libēter eū audiebat. nē. totum istud erat simulatorijs: vt ex tali auditu iohānis: et obtēperatiōe dictis ei⁹ i aliq̄b⁹ retineret populū a rebellione ꝓtra ipm: t sitr q̄ postea iurauit dare puelle saltāti q̄cq̄d peteret fuit maliciose factū: vt ratione iuramēti t multitudie magnoꝝ cū eo comedentiū haberet occasionē decapitādi iohānē absq̄ rebellione populi q̄ habuit eum excusatū saltez i pte. Ad istam t hāc sniaz tenet Beda supꝛa. per locū istū: et qō subdit:

g Et cōtristat⁹ ē rex. dicit Beda q̄ ꝟ tristaret i facie: letabāt tamen in coꝛde.

Et q̄uenīē-

Josephus 2da. anti. libro 18. ca. 14.

a Et tulerũt corp⁹. Be. Joseph⁹ narrat iohãnẽ vinctũ in castellũ macheronta ãdductũ: ibiq; trucidatũ. Ecclesiastica narrat historia in sebaste vbe palestine q̃ dicta ẽ quondã samaria. Tẽpore xo iuliani paganos inuidẽtes xpianis q̃ sepulchrũ ei⁹ sollicitudine frequẽtabãt: monumentũ inuasisse ⁊ ossa ei⁹ p cãpos dispersisse: ⁊ rursus collecta igni cremasse: ac denuo p agros sparsisse. Affuisse tũ ibi de hierosolymis monachos q̃ ũmixti paganis ossa legentib⁹ maximã eoꝝ partẽ ꝯgregauerũt: ⁊ ad philippũ hierosolymã detulerũt: ⁊ ille misit ea Athanasio alexãdrie vbi ẽpo: et ibi postea seruata theophil⁹ iubente theodosio omnibus gentiũ phanis destructis: expurgato a sordib⁹ templo serapis ossa eadem ibi posuit: et basilicã in honore sancti Johãnis ꝺsecrauit. b Et ꝙueniẽtes ⁊c. Hieronym⁹. Ad locum vnde exeunt flumina redeunt: deo gratias semper referunt super his que acceperunt.

Eccl. 1. b

c Omnia que. Non solum que ipsi egerãt et docuerant apli dño renunciant: sed etiaꝫ q̃ iohãnes eis docentibus passus sit. Vel sui vel eiusdẽ iohãnis discipuli sicut matthe⁹ scribit. vnde sequit: Et ait illis: d Venite seorsum. Be. Nõ solum requietiõis causa: sed mystice significat ꝙ relicta iudea q̃ sibi ꝓphetie caput abstulerat non credendo in deserto ecclesie que virũ non habuerat: verbi cibaria. q. panem et piscẽ epulas esset largiturus. Ibi enĩ p̃dicatores sancti q̃ apud iudeã non credentem sed cõtradicentẽ diu graui tribulatiõe premebant: requiem adepti sunt de gentib⁹ gr̃a fidei collata. Venite seorsum. Seorsũ ducit quos elegit vt inter male viuentes mala nõ attendant: vt loth in sodomis: et iob in terra hus: et abdias in domo achab. Et ait illis: Requiescite pusillum vt aues in ramis sinapis. Pusilla hic reqes sãctis: lõgus labor: ꝫ post dr illis: vt reqescãt a laboribus suis. e Erãt enĩ ⁊c. Hiero. In arca Noe aialia que intus erãt foras mittebãt: ⁊ q̃ foris erãt intrũ ꝑebant. Sic in ecclesia iudas discessit: latro accessit. Qdiu recedit a fide: nec ecclie requies ẽ sine meroꝛe. Rachel plorans filios suos ⁊c. Non ẽ hic cõuiuiũ in quo bibãt vinum nouũ: cuꝫ cantabitur canticũ nouũ in celo nouo: et in terra noua ab hoibus nouis: cũ q̃nq; panibus et duob⁹ piscibus quinq; milia hominũ vespere vite pascent cũ rij. cophini octaua virtute fragmentis pleni colligunt: cuꝫ sunt sup throno. rij. iu. rij. tri. isr. que sunt fragmenta abraã isaac ⁊ ia. q̃ reliquie israel. sal. fi. q̃ facie ad faciẽ deum videbim⁹: qõ l lege moysi et ꝓphetis ⁊ psalmis de xpo legim⁹. Unde post q̃rtã vigiliã noctis cõpescit xps iesus tumorem maris ambulãs sup illud: et dicit: Confidite ego sũ: qz eũ videbim⁹ sicuti ẽ: tũc cessabit vent⁹ ⁊ ꝓcella iesu sedẽte et regnãte in nani q̃ ẽ vniuersalis eccl̃ia. f Abierũt in desertũ. Be. Petẽdo solitudinẽ fidem turbaꝝ an sequaẽ explorat: ⁊ exploratã digna mercede remunerat. Turbe aũt nõ iumẽtis nõ vehiculis: ꝫ ꝓpio labore pedũ iter deserti arripiũt ⁊ salutis desideriũ ostẽdũt. Rursus ipse excipiẽdo fatigatos: docẽdo inscios: sanãdo egrotos: recreando ieiunos: quãtũ deuotiõe credẽtiũ delectet insinuat. g Et pedestres. Nota qz nõ i aliã maris ripã sine iordanis nauigio puenerũt. Sz transito aliquo frero vel stagno ꝓxios eiusdẽ regiõis locos adierũt: quo etiã pedestres i digene puenire potuerunt. b Et miser ⁊c. Be.

Dar. 6. g
Job. 5. a

at. 9. b

Quõ miser⁹ sit matthe⁹ pleni⁹ exponit hoc modo: Et miser⁹ est eis: ⁊ curauit languoꝛe eoꝝ. Hoc ẽ enĩ pauperũ et nõ habentiũ pastorẽ veraciter misereri: et viã veritatis aperire: ⁊ languidos curare: ⁊ ieiunos reficiẽdo ad laudem supne largitatis ãare: que sequẽtia eũ fecisse declarant.

i Et cũ iam hora. Hic declinata saluatoꝛ turbas reficit: qz vel fine seculi ꝓpinquãte: vl cũ sol iusticie ꝓ nobis occubuit a diutina spiritalis inedie

llego. ium⁹ liberati fame. Be. Allego. Christũ deserta gentiũ petẽtem multe

s. 75. fidelium caterue relictis menibus ꝓsce cõuersationis: neglectoq; vario rũ dogmatũ ꝓsidio sequunt: et (cum primum notus in iudea deus) tunc exaltatus est sup celos et super. o. ter. g. eius. k Date illis. Prouocat apostolos ad fractionem panis: vt illis se nõ habere testantib⁹: magnitudo signi notesceret ⁊ insinuans: qz quotidie p eos ieiuna corda sũt pascenda cum eoꝝ exemplis vel verbis ad amãda celestia suscitamur. Notã

8. 6. g dum q̃ hoc panũ miraculũ iohãnes scriptur⁹ p̃misit q̃ primũ esset pasca

a Et ꝙueniẽtes. Hic describit reuersio aplorꝝ ad xpm: vbi primo describit cõdescẽsio xpi ad aplos redeuntes. scdo ad populũ ipm sequẽtẽ. ibi: Et viderũt. Circa primũ dr: Et ꝙueniẽtes apli ad iesũ: de p̃dicatione redeuntes ad ipm. b Renunciauerunt ei oĩa q̃ egerãt: miracula faciendo. c Et docuerãt. p̃dicãdo ostẽdẽtes q̃ mandatũ ei⁹ executi fuerãt fideliter. d Et ait illis. cõpatiendo eis de laboꝛib⁹ suis. e Venite seoꝛsum ⁊c. vt scz post laboꝛem q̃escerẽt aliquãtulũ. i hoc ostẽdit xps q̃ p̃dicatoꝛes verbi diuini post laboꝛẽ possũt recipe recreatiõẽ cõpetentem. f Et ascẽdentes i na. vt segregati a turbis posset q̃escere. g Et viderũt eos. Hic ꝓsequit describit condescẽsio ipi⁹ xpi ad populũ ipm sequẽtẽ. Et ꝓmo describit dicta ꝙdescẽsio. scdo pharisęoꝝ ꝓsultatio. ca. sequenti. Circa primũ ꝓmo describitur ꝙdescẽsio xpi ad populos ipos pascẽdo. scdo ad discipulos eos de piculo liberãdo. ibi: Et coegit discipulos suos. tertio ad ꝉfirmos ipos curãdo. ibi: Et cũ transfretassent. Sniaũt istaꝝ triũ ptiũ patz ex his q̃ dicta sunt. Matth. xiiij. vsq; ad finem illi⁹ ca. exceptis q̃ sequũt. Qẽtuz ad ꝓmã ptẽ dr: h Erãt sicut oues nõ habẽtes pastorẽ. Sacerdotes enĩ illius tẽporis ⁊ ꝓncipes erãt sicut lupi rapaces spoliantes populum bonis tẽporalib⁹ et p malũ exemplũ spũalibus: sed christ⁹ tanq̃ bonus pastoꝛ pascebat eos spiritualiter continue verbo doctrine sue: et aliquãdo coꝛporaliter sm q̃ dicitur consequenter:

Dar. 9. E

i Euntes emam⁹ ducentis denarijs panes et dabimus illis manducare. Job. vj. dicit ꝙ iesus quesiuit a philippo: Uñ emę/mus panes vt manducẽt hi. et ibidem subdit: Hoc autẽ dixit tentans eũ. ipse enĩ sciebat quid eẽt facturus: et tunc philippus respõdit vt ibidẽ dicit: Ducentoꝝ denariorũ panes non sufficiunt eis ⁊c. q. d. tãtũ p̃ciũ nõ habem⁹ cũ pauperes sim⁹: ⁊ ꝫ mare⁹ dicit discipulos generaliter ꝫ respõdisse ꝫ aliquo modo sub alijs verbis. Euntes emam⁹ ducẽtis denarijs. q. d. si vellem⁹ eis dare ad mãducãdũ oporteret nos ire ad emendũ panes p̃cij ducentoꝝ denariorꝝ. et tũ ꝫ p̃ciũ nõ habem⁹: et sic se excusabãt p impotẽtiã. Dicũt aũt hic discipuli respondisse illud q̃ sol⁹ philippus rñdit: tũ qz nõ solũ ex ꝓsona sua sed etiã aliorꝝ loquebat: tum qz illud qđ facit aliqs de aliq̃ cõitate vel dicit: dicit cõmunitas ꝫ fecisse vel dixisse: ⁊ tũc discipulis se excusantib⁹ de ratione cibor⁹ populis xpm sequentib⁹ dixit xps qđ ꝫ habeẽ. k Quot panes ha. ⁊c. Joh. vj. dicitur sol⁹ andreas hoc respõdisse: p alia tñ verba

Dar. 14. b
Luc. 9. b

Dar. 14. b

¶ Matthe⁹ et marcus ꝓ iterfecto iohāne ꝓtinuo eē factū dicūt:
Ma.14.b vñ colligit iohānē iminēte pasca fuisse decollatū: ꝛ alio sequē
Allego. te pasca crucifixum dñm. a Quinq. Be. Allego. Quinq panes q̄nq; mosaice legis libꝛi: q̄bus diuine eternitat⁊ cognitio: mūdi creatio: cursus labētis seculi: ꝛ vera deo seruiēdi religio humano generi ꝓnotuit. Duo pisces: psalmi ꝛ ꝓphete: q̄ eruditū i lege dei populū de ꝓmissione dñice incarnatiōis noue gr̄e dulcedine pascebāt q̄b⁹ tota veteris te. series cōpendiť.

Jte ꝛ videte. Et cū cognouissent:
¶ libros moysi. ¶ ꝓpheras et psalmos.

a Dicūt q̄nq; ꝛ duos pisces: ꝛ p̄ce
pit illis vt accūbere facerēt oēs
¶ diuersos ordines. ¶ continentē carnē.
b ſm ꝓtubernia sup viride fenū. Et
¶ pfectam requiem.
discubuerūt in ptes p̄ cētenos et
¶ requiem.
c quinq̄genos. Et acceptis q̄nq;
panibus et duobus piscibus: in
¶ sursum dirigēdā aciem mētis significat ad lucē
b tuens in celuz benedixit ꝛ fregit
scientie querendā. ¶ q̄ sūt dispēsatores ꝓbi.
panes et dedit discipulis suis vt
¶ aperirent.
ponerēt ante eos: ꝛ duos pisces
diuisit oībus. Et māducauerunt
e oēs ꝛ saturati sunt. Et sustulerūt
reliquias fragmētoꝝ duodecim
copbinos plenos: ꝛ de piscibus.
f Erāt autē q̄ māducauerūt q̄nq;
a ¶ qz sicut iohānes post hāc refectionē statim cōtinuat vēturi erāt vt caperēt ꝛ facerēt eum regē.
g milia viroꝝ. †Et statim coegit di
scipulos suos ascēdere nauim vt
b p̄cederent eum trans fretū ad
bethsaidam: dum ipe dimitteret
populum. Et cum ipse dimisisset
c† a ¶ Be. nō ꝓ se obsecrat: sed ꝓ me ꝓimpetrat.
i eos abiit in montē orāre. Et cuz
¶ sic eccha i fluctib⁹ seculi rēdēs ad litꝛ patrie ce-
sero eēt erat nauis i medio mari: †
lestis. a ¶ pietatis aspectu scz corroborat.
k et ipse solus in terra. Et videns
eos laborantes i remigādo: erat
¶ flatus demonum.
l eni vēt⁹ ꝓtrari⁹ eis. Et circa quar
tam vigiliā noctis venit ad eos
¶ comꝓimens omnia pericula mundi.
m ambulās supra mare: et volebat b

Ps.
Ps.
Job.

Ysa.

Luc.

Luc.24.f Añ: Oportebat oīa impleri q̄ scripta
sūt i lege moysi et ꝓphis ꝛ psalmis de
me. Et cū aperuisset illis sensū vt itelligerēt scripturas et itellectas fideliť
auditorib⁹ traderēt. q. bñdicēs apliť
panib⁹ ꝛ piscib⁹: ꝛ eos iterne suauitatis dono multiplicās turbis disꝑtiri
¶ Job.6.a ꝓcepit. Et bñ ſm iobez panes hordei dicūt: q̄ cib⁹ ē iumētoꝝ maxīe: rusticoꝝq; ac seruoꝝ: qz ꝛcipiēt⁹ auditorib⁹ asperiora ꝛ q̄si grossiora sūt cō-
1.Cor.2.b mittēda ꝓcepta. Aialis ℞o hō nō ꝑcipit ea q̄ sūt spūs dei. ꝛ ideo dñs cuiqz
ꝓ virib⁹ tribuēs dona: ꝛ semp ad pfe-
Luc.9.b ctiora ꝓuocās. ꝓmo q̄nq; panib⁹ q̄nq; milia. scdo septē panib⁹ q̄ttuoꝝ milia reficit. tertio discipulis sue carnis ꝛ sāguinis mysteria credidit. ad vltimū ℞o magno munere dat electis vt edant ꝛ bibāt sup mēsam suā i regno suo. b Scōm cōtu. Be. Diuersi discubit⁹ distinct⁹ ordies ecclias q̄ vnaz catholicā faciūt. Per q̄nq̄genos ꝛ cētenos. p. l. iubilei reḡes. q̄nq̄genari⁹ aūt bis duct⁹. c. facit. et ideo vtriusqz q̄etis pfectionez significat. s. corꝑis ꝛ mētis. Qui eni q̄escit ab actibus prauis: requiē habet corꝑis. Qui autē a cogitationib⁹ etiā puersis: requiē habet mētis. Bñ aūt sup viride fenū discūbētes dei pascunť alimētis: q̄ ꝓ studiū abstinētie calcatis illecebris carnis audiēdis ꝑlēdisqz ℞bis dei operam impēdūt. Jdeo alij q̄nquageni alij cēteni: qz reḡescit⁊ pri⁹ a malo ope vt post sit etiā reḡes in mente. c Et acceptis q̄nq;. Non noua cibaria creat: qz incarnat⁹ nō alia q̄ que scripta erāt ꝓdicat: ſ legē ꝛ ꝓphas mysteriis grauida esse demōstrat. d Fregit. Et añ turbas ponēda distribuit discipulis suis: qz sacra sāctis doctorib⁹ q̄ hec toto orbe ꝓdicēt patefecit. e Et sustulerūt re. Bed. Secretiora mysteria q̄ rudes capere nequeunt pfectiores diligēter inq̄runt. Nam p copbinos xp̄i. apli: ꝛ p apl̄os sequētes doctores figuranť: fortis despecti: intus salutaris cibi reliquijs ad alēda humilium corda cumulati. In copbinis eni seruilia gerūt opa: ſ ille eos panis fragmētoꝝ impleuit: q̄ infirma mundi vt fortia frāgat vel ꝓfundat elegit. f Quinq; mi. Bed. Propter q̄nq; sensus corꝑis. Vel dñm secuti significāt eos q̄ i seculari adhuc habitu positi: exterioꝝ q̄ possidēt bñ vti nouerunt. Qui recte q̄nq; panib⁹ alunť: qz necesse ē vt tales legalib⁹ adhuc ꝓceptis instruanť. Qui aūt mūdo oīno renūciant: ꝛ q̄ttuoꝝ sūt milia et septē panib⁹ refecti: hoc ē euāgelica pfectione sublimes: ꝛ spirituali gr̄a intus eruditi. g Et sta. co. Exemplū dat nob⁹ vt in oīb⁹ bonis q̄ agim⁹ hūani fauoris retributionē vitem⁹: ne
Job.6.b nos opatio virtutū ad ꝓcupiscentiā flectat tēporaliū. Q̄ ipe dñs nob⁹ insinuās: cū bi q̄ ℞tutes ei⁹ admirabāť regē eū facere vellēt: fugit in mōtez orare: crucifixoꝝ⁹, pmptus occurrit: vt scz parati simus ad aduersa tolerāda: cauti ad blādimēta si arriserint: ꝛ ne nos si affluāt emolliēdo decipiant crebris a dño p̄cib⁹ implorem⁹. h Ad bethsaidā. Be. Bethsaida ciuitas ē i galilea andree ꝛ petri et philippi ꝓpe stagnū geneçareth. Sz marc⁹ dicit pacta refectiōe veniſſe trās fretū ad beth-
Luc.9.b saidā. Lucas: q̄ i locis bethsaide factū fuerit miraculuz. Ait ¶ enim:

enim: assumptis illis secef. seor. in locū desertum q̄ est bethsai
de. Q̄ cū cognouissent turbe: secute sūt illum: ꝛ excepit eos
ꝛc. vsqz ad refectionē illā. Sz fortitā Lucas desertū locū q̄ ē
bethsaide nō ipi⁹ vicinia ciuitatis dixit: sz loca deserti ad eam
ptinētes. Marcus eni dicit apte q̄ p̄cederēt eū ad bethsaidā Luc.9.b
vbi ipi⁹ fines ciuitatis notat. Lucas
℞o q̄ nō dicit in desertū locū q̄ ē bethsaida: sz q̄ est bethsaide: forte nō ipaz
ciuitatē ſ locū desertū ad ipam ptinētē ꝛelligi voluit. Jobes dicit turbas
manducasse panē iuxta tyberiadem ꝛ
ascendētes nauim discipulos venisse
in capharnaū trans mare: q̄ ambe sūt
ciuitates in galilea iuxta stagnū gene
çareth: qō etiaz tyberiadis a tyberia-
de ciuitate sic vocat. i Abiit i mōtem orare. Be. Bene orat q̄ deū orando ꝛrit: a terrenis ad superiora ꝓgre
diēs: verticē curie sublimioris ascendit. Qui de diuitijs aut honore seculi aut de morte inimici orat: in imo iacens viles ad deū p̄ces mittit: orat autem dñs nō ꝓ se sꝛ ꝓ me. Maz ꝛ si oīa posuerit pater in manu filij: filius tñ vt formā homis impleret obsecrat pa
trē pro nobis: q̄ aduocatus est nobis. 1.Joh.2
Añ: Aduocatū habem⁹ apud patrem
iesum xp̄m. Si aduocat⁹ ē: debet pro
nostris ꝛteruenire peccatis. Mō ergo
quasi infirmus obsecrat: sed q̄si plus
impetrat. Oīa que vult pōt: qz aduocatus et iudex noster est: alteꝝ pictat⁊
officiū: alterū potestatis insigne.
k Et ipe sol⁹ ꝛc. Qui aliq̄n omnino † Ps.
in periculis ecclesiā deseruisse videť. Ps.
Unde: Ut q̄d do. re. lon. ꝛc. Sz quia Job.6.b
differt auxiliū: non aufert subsidium.
Unde sequiť: Et circa quartam ꝛc.
l Et circa quartā. Be. Stationes ꝛvigilie militares horarū spacio diuidun
tur: patz ergo eos tota nocte laborasse: ꝛ diluculo approꝑinquāte auxiliū
habuisse: qz cū pressuris obsita humana fragilitas paruitatē virtū suaꝝ cōsiderat: in se nihil nisi tenebras angustiarum: et ostium insurgentiuz estus
cernit. Cum ℞o mentem ad superni p̄
sidij lumen: et ad perpetue retributionis dona erigit. Quasi inter vmbras
noctis repente ortum luciferi conspicit: qui diem ꝓmum: id est christum
nunciet. Lucifer nanq; tres horas no
ctis: id est totam vigiliam maturinaz
illuminare dicit: m Et volebat p̄.
ꝛc. Be. At ad horam scz conturbati:
sed cōtinuo liberati plus liberatiōis
sue miraculū stuperent: ꝛ ereptori suo
maiores gratias referrēt. Sic sepe diuina pietas in tribulatiōe videť fideles deseruisse quasi laborantes in mari discipulos putetur⁊ Ps.43
sus voluisse ꝑterire. Añ: Quare me de. ꝛ qua. cōtri. in. dñ af. Ps.43
m. ini. Sed continuo dñs adest: quasi diceret: Cum trāsieris Esa.43
per aquas tecum ero: et flumina non operient te: cum ambulaueris in igne: non cōbureris: ꝛ flāma non ardebit in te. vnde sequitur: Et statim locutus est ꝛc.

¶ Durauerūt

Nico. de lyra

dicens: Est puer hic vn⁹ q̄ habet q̄nq; panes ꝛc. dicūť tamē hic discipuli hoc respondisse in generali qō dixit andreas eo
modo sicut dictū ē de philippo. Circa secdam ptem dicitur:
a Et statim coegit discipulos suos ascēdere nauim. qz nō libenter recedebāt absq; magistro suo: cui⁹ societate ꝛ doctrina
delectati. b Ad bethsaidā. loc⁹ erat vnde recedebant.
c Et cū dimi. ꝛc. p ℞ostēdēs q⁹ ꝓdicator verbi diuini debet
post sermonē suum ad deū in oratione redire vt q̄quid boni
ibi fecerit: glie dei ascribat. d Et volebat ꝓterire eos. eo
modo sicut post resurrectionē suaz ambulans cum duob⁹ discipulis suis euntib⁹ in emaus finxit se lōgi⁹ ire: vt haberur

Luce vii.

¶ a Putauerũt fan. Be. Adhuc heretici putãt fantasma esse: nec verã carnẽ de virgine assũpsisse. Theodorus enĩ pharanitanus episcopus scripsit põdus corporale ſm carnẽ nõ habuisse dñm ſz absq; pondere ⁊ carne supra mare ambulasse. Fides aũt catholica ⁊ põdus ſm carnem eũ habuisse p̃dicat: ⁊ onus corporeũ ⁊ cũ põdere ⁊ onere corporali incedere supra aq̃s non infusis pedibus. Añ Dionysi⁹ in opusculis de diuinis nominib⁹ ita ait: Ignoram⁹ q̃liter ō virgineis sanguinib⁹ alia lege p̃ter naturalẽ formabat: ⁊ q̃liter non infusis pedib⁹ corporale põd⁹ habẽtib⁹ et materiale onus deambulabat i humidam ⁊ instabilẽ substantiã. b Nolite timere. Prima subuẽtio ẽ pellere timorẽ. scĩa tẽpestatẽ p̃sentie sue x̃te cõpescere. Nec mirũ si dño ascẽdẽte in nauim cessat vent⁹: qr in q̃cũq; corde p gr̃am sui amoris adest: mox vniuersa vitiorũ ⁊ aduersãtis mũdi ⁊ malignorũ spirituũ bella quiescunt.

c Nõ eni ⁊c. Be. Miraculo panũ q̃ eẽt rerũ ꝓditor ostẽdit. Ambulãdo super vndas: q̃ totũ corpus habebat liberũ ab oĩi grauedine peccati. Placãdo vẽtos ⁊ vndas: q̃ elementis dominarẽ ostẽdit. Sz carnales adhuc discipuli magnitudine q̃dẽ virtutum stupebãt: ſ diuine maiestatis veritatẽ nõ cognoscebãt. d Cognouerunt. Rumore nõ facie vel magnitudine signorũ: etiã vultu plurimis not⁹ erat. e Fimbriã. Be. Minimũ mandatũ: q̃ ō q̃ trãsgressus fuerit: minimus vocabit⁹ i regno celoꝝ: vel assumptionez carnis per quã venimus ad verbum dei.

¶ Et ꝓue.

Nico.de lyra

Luce vlt⁹. nec tũ fuit ibi aliq̃ duplicitas seu falsitas: ſm q̃ dicit beat⁹ Hiero. Ideo eni fecit vt sic ostẽderet se eis exteri⁹ q̃lis apud eos erat i mẽtib⁹ eorũ interi⁹. erãt eni dubij in fide resurrectiõis x̃pi ⁊ tardi ad credendum: vt ibidẽ dr: ⁊ ꝓpt̃ dubiũ erãt aliquãtulũ elõgati a veritate. et ideo apparuit eis i peregrina effigie: ⁊ finxit se longi⁹ ire: qr tales apparitiões fiũt cõiter ſm dispositiõez iteriorẽ ip̃oꝝ q̃b⁹ fiũt: ⁊ eodẽ mõ dr ō q̃ volebat p̃terire eos: qr erãt pue fidei ſm q̃ dr in textu: qr putabãt fantasma eẽ ⁊ thã viderãt tãta miracula eũ fecisse q̃ credere debebãt ip̃m supaq̃s posse ambulare. Circa tertiã ptẽ dicit: a Cũq; egressi eẽnt de naui ꝓtinuo cognouerũt eũ. s. illi de terra genaçareth. qr p famã quã audierãt ⁊ miracula q̃ aliq̃ eorũ viderãt cognouerũt q̃ ille erat q̃ infirmos curabat ⁊ mirabilia alia faciebat. ⁊ ideo subdit: b Et pcurrẽtes vni. regi. illã. qr gerasseni miserũt p̃ cinitates ad ō q̃ adducerẽt infirmi ad p̃sentiã x̃pi: vt fimbriam vestimẽti ei tãgerẽt. Judei eni erãt distincti ab aliis gẽtib⁹ nõ solũ in lege ō etiã i habitu: qr Mume. xv. p̃cipit q̃ facerent fimbrias i angulis pallioꝝ: ⁊ talem habitum portabat x̃ps sicut ⁊ legem seruauit: et ad tactum hmõi fimbriarũ curabantur infirmi.

Moraliter.

Ca. VI

¶ Et egressus inde abĩt in patriã suam ⁊c. † Añ huic ō oĩa: Isti silẽs sunt rusticо ꝙ crucifixũ adorare nolebat eo q̃ lignũ creuerat i horto suo. ſt Et vocauit. xij. Seq̃t: † Et pcepit ne q̃d tollerẽt ⁊c. Be. Per perã onera seculi. p panẽ delitie corporales. p es in çona sapientie occultatio signat: qr q̃squis officiũ doctoris accipit neq; onerib⁹ seculariũ negocioꝝ deprimi neq; delitijs carnalib⁹ resolui: neq; cõmissũ talẽtũ x̃bi ſ ocio lẽti corpis debet abscõdere. † Quo cũq; itroieritis i domũ ⁊c. Theophil⁹ ne de gula ꝓtigeret eos reprehẽdi ab aliis i alios trãsẽũtes. b† Et audiuit rex hero. ⁊c. Seq̃t postea: g† Et ꝓtristat⁹ ẽ rex ꝓpt̃ iusiurãdũ ⁊c. Be. Dissimulator mẽtis sue tristiciã p̃fert i facie: cũ leticiã haberet i mẽte: sceluscz excusat iuramẽto: vt ſ occasiõe pietatis magi impi⁹ fieret. ⁊ ideo q̃ ip̃m signãt illi q̃ sub specie religiositatis machinãt op⁹ facere malignãtis. Per herodiadẽ x̃o signat luxuria. Per saltatricẽ dissolutio libidinosa. Per q̃s Johannis. i. bois gratiosi frequẽter ꝓcurat moꝝ spũalis: et aliq̃s corpalis. d† Et ait illi venite se. ⁊c. Theophil⁹. quiescere facit x̃ps discipulos suos vt discãt p̃positi q̃ q̃ laborant in opere ⁊ sermone requiẽ ꝓmerẽt: ⁊ q̃ non debẽt ꝓtinue laborare. † Et pedestres de oĩb⁹ ciuitatib⁹ cucurrerũt illuc ⁊c: Adhuc tẽpozib⁹ istis paupes ⁊ mediocres ipsone magis currũt ad fmões q̃ magne. † Et cũ iã hora multa fieret ⁊c. Beda mystice declarat die. turbas saluator reficit: qr cũ sol iusticie p nobis occubuit a spũalis inedie tabesum⁹ saluari. Prouocat apostos ad fractionẽ panis: insinuãs q̃ q̃tidie q̃ eos sint corda nra pascẽda: eoꝝ scz lris et exemplis. Per q̃nq; panes q̃nq; libri moysi. per duos pisces ꝓphe ⁊ psalmi figurãt. Duodecim cophini sũt duodecim fruct⁹ spũsãcti: q̃b⁹ reficimur i eucharistie sacramẽto. e† Et cuz dimisisset eos abĩt i mõ. ⁊c. p ō ostẽdẽs q̃ ozãs nõ debet i terrenis desiderijs iacere. † Erat nauis in medio mari ⁊c. nauis ẽ corp⁹ humanũ i q̃ ſm platonicos aĩa ẽ sicut nauta i naui: q̃ fluctib⁹ passionũ ire ⁊ ꝓcupiscẽtie: q̃ sũt i organis corpalib⁹ frequẽter ipellit: ⁊ aliq̃n pcitat. nã mot⁹ passionis aliq̃s subuertit iudiciũ rõnis. Sed q̃rta vigilia q̃ termiat i luce matutina x̃ps venit: qr dũ mens ad supni luminis claritatẽ oculos erigit passionũ impetus cõquiescit: ⁊ tũc fit applicatio ad terrã genaçareth. i. generãtis aurã p quã significat spũs aure lenis vbi est dñs. iij. Reg. xix. ⁊ sanantur infirmi a languore peccati.

In ca. vj. vbi dr i postil. Nec ẽ veri simile q̃ tãto tpe fuerit ociosus.

Additio. j.

Cũ x̃ps etiaz in hac vita sũmum gradũ ꝓfectiõis attigit nllo mõ dici potuerit ociosus etiã si aliq̃s ab oĩ actione seu exercito corpali cessasset: ō eni ptinet ad ꝓfectiua vitã ab exteriori actiõe q̃escere ſm Hzegl. i. vj. moral. et ido irrationabile est attribuere x̃po occupationẽ in artib⁹ mechanicis ad remouendũ ab eo ociositatẽ: nec ex hoc q̃ illi de naçareth ip̃m fabrum vocabãt: ꝓcludit ip̃m fuisse fabrũ: sicut nec ip̃m habuisse sorores sz ip̃i dixissent. Non ne sorores ei⁹ ō nobiscũ sũt: sz fabrũ ip̃m dicebãt ad vilipẽdendam doctrinã x̃pi. frequẽter eni hi q̃ occupant i actiõib⁹ corpalib⁹ deficiũt ab itellectualib⁹. Vel dicendũ ſm Aug̃l. q̃ eoipso fabrũ x̃pm credebãt q̃ fabri filiũ: qr cõiter filij dicunt habere artẽ patr⁹.

In eodẽ ca. vbi dr in postil. Ex quo patz q̃ sandalia non dicuntur calciamenta.

Additio. ij.

Manifestũ ẽ ex cõmuni mõ loquendi q̃ sandalia sũt q̃da species calciamenti. Calciamentũ eni se habet vt gen⁹ ad oĩa q̃b⁹ induimur. vñ si aplũ ꝓhibebãt ne aliq̃ mõ portarẽt calciamẽta ꝓut itelligit postillator: ex ꝓsequẽti nõ possent portare sandalia cum sint q̃da species calciamẽti: ⁊ sic eẽnt eis iniũcta cõtraria p̃cepta: q̃s ẽ manifeste ꝺ rõnem. vñ aliter dicẽdũ ẽ. Ad q̃s sciẽdũz q̃ calciamẽta seu sandalia possũt duplicit portari. Uno mõ i pedib⁹ ꝓut cõmuni⁹ fit. Alio mõ ligata sub cingulo vl recõdita i sacculo vel i pera ⁊ hmõi: ꝓut paupes itinerãtes q̃cz faciunt vt cũ corrũpũt vel deficiũt calciamẽta seu sandalia q̃ habẽt i pedib⁹. ꝓidẽt sibi de alijs: ⁊ q̃ secũ portãt mõ p̃dicto. ꝓmo nõnũq; fuit ꝓhibitũ aplis vti sandalijs nec calciamentis sz in pedib⁹: qr ō ptinet ad velociꝝ seu expeditiõ inceden-dũ. Añ israeliticis vt citi⁹ exirẽt de egypto ⁊ nõ desidiose ambularẽt: p̃cipiebat a dño vt haberẽt calciamẽta i pedib⁹: ꝓut ipemet postillator dicit Exo. xij. scõo x̃o modo ꝓhibitũ ẽ aplis euntib⁹ ad p̃dicãdũ sz portare calciamẽta i sacculo vl hmõi: qr ō ẽ impedimẽtũ itinerãti sicut ⁊ alia supflua vel du-

plicia q̄ ꝓhibebāt aplis eūtib⁹ ad p̄dicādum: vt i p̄senti ca. Veritas hui⁹ distinctiōis. s. de duplici mō portādi calciamenta: ptz ex mō loquēdi sacre scripture. Maz Mat. x. vbi calciamēta eis ꝓhibebāt nō ꝓhibet eis portare i pedib⁹. dicit enī: Nec calciamēta: nec virgā. Similer Luc. x. dic: Nec perā nec calciamēta nō exp̄mēs i pedib⁹. ℈m Marcū i ℔ caplo non p/mittit aplis portare sandalia simpliciter: qz ℔ est ꝺ aliud p̄ceptū de directo ℈ pmittitur eis calciari sandalijs qō ē portare sandalia p̄mo mō: vñ expresse dicit: Sed calciatos sandalijs. Silr apls ad Ephe. vj. i eadē materia dicit: Calciati pedes i p̄paratiōe euāgelij. Nō enī dicit q̄ portēt calciamēta qō pōt itelligi scdo mō portādi: ℈ q̄ portēt i pedib⁹. ⁊ sic i his duob⁹ p̄cept' nulla ē ꝓtradictio: etiā si sandalia ⁊ calciamēta ꝓ eodē sumāt. ⁊ de hac materia vide supra ca. j. in additiōe scda.

Replica. In ca. vj. vbi dr: Nōne ℔ ē faber. dic postillator q̄ nō ē verisimile xp̄m a iuuētute vsq̄ ad tricesimū ānū fuisse ociosū. Burg. dicit xp̄m nō debuisse opari opa mechanica: qz ipediuisset opa intellectualia in qb⁹ xp̄m sūmū gradū tenuit: isto ociosus dici nō potuit: ℔ dico q̄ ad factū q̄ et si xp̄s nihil opando corpalit ociosus nō fuit: p̄buisset tñ exemplū ociosis q̄ ab eo sumerēt velamē excusatiōis: laborauit igit sicut ⁊ orauit: nō ad suffragiū sz ad exemplū. Nec talis labor in xp̄o potuit remittere sūmū graduz intellectualis ꝓtēplatiōis vt Burg. arguit: sicut nec dolor: ſi mus in passione potuit remittere summā fruitionē. de q̄ alibi.

In eodē ca. vbi ꝓcedūt aplis sandalia: postillator volēs saluare lr̄am. Matth. x. vbi ꝓhibent calciamenta dicit sandalia ꝓprie nō esse nec dici calciamenta. Burg. vult q̄ sandalia sint ꝓtenta vt species sub genere calciamētoꝝ. Et solvit eā ꝓrarietatem quā mouit postillator de Matth. x. ⁊ hic ꝑ portare i pedib⁹ vel in sacculo ⁊c. Sz nō videt maturū de ℔ oportere fieri mandatū q̄ raro ⁊ ꝑ viles psonas fieri ꝓsueuit sz portare calciamēta in dorso ligata. Ridiculosa igit videt distinctio Burgen. Satis enī dictū arbitror de vsu calciamentorū in pedib⁹ xp̄i ⁊ aplorꝝ sup Matth. x. De sandalijs aūt hic ꝓcessis sec⁹ ē: qz non ptinent ad gen⁹ calciamētoꝝ: gen⁹ dico logicū: ℈ ꝓpter similitudinē vsus respectu pedū modū habēt calciamēti: que alio nōie dicunt caligine: iuxta illud Act. xij. vbi dr Petro: Calciate caligas tuas. grecus sermo habet sandalia vbi nos caligas: et vt q̄dam volunt sandalia sūt in soleis integra superius aperta. ⁊ sic cum nō sint calciamēta habent tamē aliquid simile: quia pedum cōtra asperitatē vie sunt munimenta. ⁊ sic ꝓhibitis calciamentis cōcedunt sandalia sine contrarietate. Ad plenā enim calciationē requirunt multa sz caligē ligature ⁊c. ab huiusmodi curiositate sunt aplī ꝓhibiti ⁊ ceteris que in lr̄a enumerantur sandalijs cōcessis.

Glo. ordi.

A

a Et ꝓueniūt. Be. ꝓaret Ca. VII
e q̄ ℔ vera sit ꝓfessio dñi ad patrē q̄ dr: Quia abscōdisti ℔ a sapientib⁹ Mat. xi. d
⁊ prudētib⁹: ⁊ reuelasti ea paulis. Indocti veniūt: infirmos adducūt: vt vel fimbriā ei⁹ ꝓtingāt. ⁊ ideo cupita salute potiūtur. ꝓpharisei x̄o ⁊ scribe q̄ doctores populi cē debebāt: nō ad x̄bū audiēdū: nō q̄si ad medicū: sed ad q̄stionū pugnas cucurrūt. b Cōmunib⁹. ꝓhiero. Immundie: vel cōmunib⁹ manib⁹ cōmunionē gētium significat. Mūdicia phariseoꝝ steriles est: cōmunio aplorꝝ non lota extendit palmites suos vsq̄ ad mare. c Mō lotis. We non lotis corpis manib⁹ vitupērāt: cū in eoꝝ operib⁹ nihil īmūdicie inueniatur. Ꝑ q̄ exteri⁹ loti ꝓscie liuore intus sūt polluti. d ꝓpharisei ⁊c. Bed. Superstitiosa hoīm traditio crebr⁹ lauari ob māducādū ⁊ hmōi. Sz necessaria doctrina x̄pitatis eos iubet q̄ panē vite q̄ de celo descēdit māducare desiderāt: crebro elemosynarū aliozūq̄ iusticie fructū lomento sua opa purgare. e Baptismata calicū. Frustra vasorū baptismata seruāt: q̄ cordiū suoꝝ ⁊ corpoꝝ sordes negligūt. Non enī ℔ de materialib⁹ manib⁹ dictum ē: sz ꝑ mentiū emundatione ⁊ operum castigatione et animarum sanctimonia et salute. f Quare discipuli. Mira stulticia filiū dei arguūt: qz non fuat p̄cepta hominū. Manus autem: id ē opera non corporis sed anime lauāde sunt vt fiat in illis verbū dei. g Bene ꝓphetauit. Hiero. Latratum phariseorum reprimit furca rationis: id est moysi ⁊ esaie increpatione: vt et nos hereticos verbis scripture vincere possimus. h Bene irritum fecistis. Falsam calumniā vera ratione confutat quasi vos ꝓpter traditionem hominū p̄cepta dei contemnitis et negligitis: quare ergo meos discipulos arguitis qui iussa seniorum paruipēdūt vt custodiant mādata dei. i Vos autem dicitis. Beda. Consulens dominus imbecillitati: vel etatum vel penurie parentū: ꝓcepit vt filij honorarent patres etiam in necessarijs huius vite. Hāc aūt legem scribe et pharisei subuertentes vt impietatē sub nomīe pietatis inducerent docuerūt filios suos: vt si quis ea q̄ parētibus offerēda sūt deo vouere voluerit: q̄ verus pater ē: oblatio dñi ꝓponat.

℈ Tibi ꝓde

B

† 35. di. c. ceterū. 22. q. 4. c inter cetera ibi sacrū scrīm euāgelium

a Et ꝓueniūt ad eū ꝓha Ca. VII
c risei ⁊ q̄dā de scribis venientes
℈ aperit quare venissent.
ab hierosolymis. Et cū vidissēt
b q̄sdā ex discipulis eius cōmunib⁹ manibus id ē nō lotis māducare panes: vitu
℈ ideo.
d perauerūt. ꝓpharisei enī ⁊ oēs iudei nisi
℈ panem.
crebro lauerit man⁹ suas māducāt: tenētes
℈ nō dei. ℈ redeuntes. ℈ lauenk. ℈ frustra baptizantur sic: dū in nōie saluatoris nō abluuntur.
traditionez seniorꝝ. Et a foro nisi bapti c
çenk nō comedūt: ⁊ alia mlta sunt q̄ tra
e dita sūt illi seruare baptismata calicū et
vrceoꝝ: ⁊ eramētoꝝ ⁊ electoꝝ. † Et iterro
f gabāt eū pharisei ⁊ scribe. Quare discipuli tui nō ambulāt iuxta traditionē se
℈ immundis.
niorū: sz cōmunib⁹ manib⁹ manducant
g panē? At ille rndēs dixit eis: Bñ ꝓphauit esaias de vobis hypocritis sicut scri
℈ extrinsecus.
ptū est: † Popul⁹ hic labijs me honorat:
℈ ⁊ qz longe est cor: inuanū ⁊c.
cor aūt eoꝝ lōge ē a me. Inuanū ātem
℈ quia. ℈ non dei.
colūt docētes doctria et p̄cepta hoīm.
℈ necessaria.
Vel relinquentes mādata dei tenētes
℈ vanas. ℈ non dei. ℈ sz.
traditiones hoīm: baptismata vrceorū
℈ superstitiosa ⁊ inutilia factis.
⁊ calicū: ⁊ alia similia his facitis mlta.
b Et dicebat illi: Bñ irritū fecistis p̄ceptū †
dei: vt traditionē vr̄am seruetis. Moy/
a ℈ nō tñ saluatione ⁊ officio deferendo: sed munere: sicut illud est: Honora viduas. i. tribue necessaria.
ses enī dixit. † Honōra patrē tuum ⁊ matrē tuā: et qui maledixerit patri vl ma/
℈ q. bene pōt dicere.
i tri morte moriat. Vos autē dicitis: Si
℈ filius.
dixerit homo patri aut matri corban: c

Nico. de lyra

a† Et ꝓue Ca. VII
b niunt. Postq̄ de/
a scripta ē erga discipulos x̄pi ꝓdescensio. hic
c ꝓsr describit phariseoꝝ
cōfutatio: ⁊ ℔ q̄druplicit.
Primo i eoꝝ obseruātijs.
Scdo in miraculis x̄pi. se.
ca. ibi: Et exierūt pharisei
Tertio in lege pmissis. x.
ca. Quarto i parabolis.
xij. ca. Circa p̄mū p̄mo describit phariseoꝝ confutatio. scdo pplōr cōsolatio.
ibi: Et inde surgēs. Circa
p̄mū p̄mo describit phari
seoꝝ obseruatio vana. se/
cūdo eoꝝ iterrogatio ma/ † Dicit
ligna. ibi: Et iterrogabāt
pharisei. tertio eoꝝ ꝓfutatio vera. ibi: At ille rndēs.
q̄rto dicte ꝓfurationis expositio plana. ibi: Et cū introisset i domū. Sn̄ia x̄o
istaꝝ partiū patz ex dictis
Mat. xv. exceptis que se/
quunt: b ꝓpharisei enī † Elucida Dicit
⁊ oēs ⁊c. volētes p mūdiciā exteriorē ptēdere q̄ haberēt iteriorē: cū tñ essent
pleni iniq̄tate ⁊ īmūdicia.
℈m q̄ dr Matth. xvij.
c Et a foro. nisi ba. non co.
q̄si enī exibant ad negocia
exteriora i pblico reputabāt se īmūdiciā aliquā cōtrahere ab alijs: q̄ tñ erāt
meliores ipis. ⁊ ideo redeūtes a talib⁹ negocijs lauabāt se aliq̄ comederēt q̄si
purgātes īmundiciam ab
alijs ꝓtractam. d Moy
ses ei dixit: Honō. pa. ⁊c. † Exo.
dñs autē dixit ℔: vt habeāt xx. ℈ moysi explanauit q̄liter eēt itelligēdū: ꝑ
quē itellectū sacerdotes ⁊ † Exo. xx. Deu. xxi. Leuitic.
pharisei docebāt. e Cor
ban q̄s ē do. corban nō significat donū generaliter
acceptū: ℈ donū deo oblatū vel offerēdū: pharisei ⁊
sacerdotes auaricia moti
dicebāt

a Tibi ꝓderit ꝛc. Jsiõ. in tuos vsus ꝓsumit: qõ sacrilegiũ ẽ. Vel iterrogatiue: q̃si ꝓderit tibi: ita debet: ꝑ metuẽtes ꝓces afficiebãt inedia.
b Nihil ẽ ex. Be. Nec idoloticũ in q̃tũ cib⁹ ẽ: in q̃tũ dei creatura est: ꝑ demonioꝝ inuocatio ꝑ facit imũdũ. Aũ: Nõ potestis bibere calicẽ dñi ꝛ calicẽ demonioꝝ. Judei se partẽ dei iactãt: cõmunes cibos vocãt q̃b⁹ oẽs hoies vtunt: vt ostrea: lepores: ꝛ hmõi alia q̃ vngulã non fin dũt nec ruminãt nec squamosa in piscib⁹ sunt.
c Et vos im. Corripiunt: qz q̃ ꝓ se patẽt: mysti ca putant. Ex q̃ aduertim⁹ vitiosũ eẽ auditorem q̃ obscura manifeste aut manifeste dicta obscure vult itelligere. d Et i secessũ. Be. Hinc cauẽt q̃dã heretici q̃ dñs ꝓhice ignar⁹ putet oẽs cibos i ventrẽ ire ꝛ i secessũ digeri: cum statim infuse esce ꝓ artus ꝛ venas ꝛ medullas neruosq̃ fundant. Aũ ꝛ multos q̃ vitio stomachi ꝓpterẽ vomitũ sustinẽt: post cenas ꝛ prandia statim euomere dicũt. ꝛ tũ corpulẽtos eẽ: qz ad primũ tactũ liquidioz cib⁹ ꝛ pot⁹ ꝓ mẽbra fundit. Sz q̃uis tenuissimus humoz ꝛ liquẽs esca cuz in venis ꝛ artub⁹ cocta fuerit et digesta: per occultos meat⁹ (q̃s greci poros vocãt) ad inferioza dilabit: ꝛ in secessũ vadit. Aug⁹. Quedã sic accedũt vt etiã mutẽt ꝛ mutent: sicut ꝛ ipe ei bus amittẽs speciẽ suã in corꝓ⁹ nostrũ vertit et nos refecti i robur mutamur.
e De corde hominũ. Be. Alie loc⁹ ꝑncipalis nõ iuxta platonẽ in cerebro: q̃ iuxta xp̃m i corde ẽ. Arguũt etiã ex hac snĩa q̃ cogitatiões a diabolo immitti putant: nõ ex ꝓpria nasci voluntate. Diabol⁹ incẽtoz ꝛ adiutoz malaꝝ cogitationum esse põt: auctoz esse nõ põt. Si aũt in insidijs semp positus leuẽ cogitationũ nostrarũ scintillam suis fomitibus inflãmauerit: nõ debem⁹ opinari eum q̃z cordis occulta rimari: ꝑ ex corꝓis habitu et gestibus extimare quid versemus intrinsecus: vt si pulchram mulierẽ nos crebro viderit inspicere: itelligit nos amare.
f Et inde surgẽs ꝛc. Relictis scribis ꝛ phariseis calũniatoribus: in ptes tyri et sidonis secessit: vt tyrios sidonios q̃ curaret.
g Neminem voluit scire. Beda. Quis latere nõ potuerit: non tamẽ factũ ẽ q̃ voluit: sed exemplũ eis dabat quib⁹ sanandi in firmos gr̃az ꝓferebat: vt in miraculis humani fauoris gl̃iam q̃tũ possent declinarẽt: nec tñ a pio ope virtutũ cessarẽt: cum hoc fieri vel fides bonoꝝ iuste expeteret: vel incredulitas prauoꝝ necessario cogeret. Ob hãc enĩ causam tyri ꝛ sidonis fines intrabat: vt filiã syrophenisse a demonio liberaret ꝛ p fidẽ gentilis femine scribarũ ꝛ phariseoꝝ pfidiam argueret.
h Mulier enim. Marcus dicit dñm fuisse in domo cuz venit ad euz mulier. Matthe⁹ dicit q̃ clamat post nos. Per q̃ innuit q̃ post ambulantẽ p̃ces emiserit. Venit ergo ad eũ mulier in domũ: sed quia Matthe⁹ ait: Nõ respõdit ei verbum: dedit intelligere q̃ ambo tacuerũt: ꝛ cum silentio ingressi sunt: ꝛ ita cetera cõtexuntur q̃ i nullo dissentiunt. Hiero. Allegorice. Mulier est mater nostra romana ecclesia. Nota demonia-
i ca occidentalis barbaries: cuius fides fecit de cane ouem. Micas intellectus querit: non panem infractum littere cupit. Beda. Allego. Mulier gentilis sed cum fide ad dñm veniens: ecclesiam signific̃at de gentib⁹ collectam: que ꝓ filia demoniaca dominum rogat: id est ꝓ suis populis nondũ credentibus: vt et ipsi a diabo li fraudibus absoluantur. Que bene ẽm Matheum de finibus suis egressa: ẽm Marcum in gressa ad dominum atq̃ ad pedes procidisse dicitur: vt ex vtroq̃ colligatur: quia illi soli fideliter et recte ꝓ errantibus orant: qui ꝑfidie mansiones relinquunt atq̃ in domum dei: id est ecclesiam pia se deuotione transferũt.
i Sine ꝓius saturari filios. Quasi futurum est vt et vos gentes salutem consequamini: sed

ꝑ ꝓius

ꝑ quod deo voui.

a qõ ẽ donũ quodcunq̃ ex me tibi ꝑderit: et vltra nõ dimittit
ꝑ als ꝓfuerit. ꝑ et sic.
euz q̃cq̃ facere ꝓhibeat suo aut mri:
ꝑ boni. ꝑ q debet sustẽtari necessarijs hui⁹ vi te. ꝑ quasi in hoc rescinditis. ꝑ de parentibus.
rescindẽtes verbũ dei per traditionem vestram quam tradidistis. Et similia huiusmodi mlta facitis.
ꝑ vestre auaricie. ꝑ nõ deus. ꝑ contra mãdatũ dei. ꝑ cõfuratis supbis: hũiles aduocat ꝛ docet.
Et aduocans iterũ turbas dicebat illis: Audite me oẽs et itelligite.
b Nihil est extra hoiem introiens in euz qõ possit eũ coinquinare: sed q̃ de homine
a ꝑ de corde hominis.
minẽ ꝓcedunt illa sunt que coinquinãt hominẽ. Si quis habet aures audiendi audiat. Et
ꝑ relicta.
cum introisset in domum a turba interrogabant eum discipuli eius parabolam. Et ait illis:
ꝑ exponere.
c † Sic et vos imprudẽtes estis? Nõ intelligitis: quia omne extrinsecus introiens in hominẽ
ꝑ vel cõmunicare.
nõ potest eum coinquinare: qz nõ itrat in corꝺ ei⁹ sed i vẽtrẽ vadit: ꝛ in secessũ exit purgãs oẽs escas? Dicebat autẽ: quoniam que de homine exeunt illa coinquinãt hominẽ. † Ab int⁹ enim
ꝑ in quo est sedes anime.
d de corde hominuz cogitatiões malę ꝓcedũt. Adulteria: fornicationes: homicidia: furta: auaricię: neqcię: dolus: ipudicicia:
ꝑ inuidia.
oculꝰ malus: blasphemia: superbia: stulticia. Omnia mala hec ab intus procedunt ꝛ coinquinant hominẽ. Et inde surgens
a abijt i fines tyri et sidonis. Et introgressus domum neminem voluit scire: ꝛ ñ potuit latere † Abu
ꝑ ideo. ꝑ i. romana ecclesia. ꝑ in auditu auris obe. mihi.
lier enĩ statim vt audiuit de eo
ꝑ occidentalis ecclesia. ꝑ causa cuius vene rat mater ad iesum. ꝑ ad humanitatem.
cuius filia habebat spiritũ imundum intrauit: ꝛ ꝓcidit ad pedes eius. Erat enim mulier gẽtilis
a syrophenissa genere. Et rogabat euz vt demoniũ eiceret de filia eius. Qui dixit illi: Sine

dicebãt q̃ melius erat filijs offerre deo bona sua q̃ ꝑ uidere parẽtib⁹ i necessitate positis: ꝛ sic euacuabãt ꝓceptũ dei de honore parẽtũ: vt plenius dictũ fuit Mat. xv.
a Si q̃s ha. ꝛc. i. si q̃s habet voluntatẽ audiẽdi verã doctrinã: audiat meã et ꝑ phariseoꝝ.
b In secessũ ꝛc. Natura ei q̃ ẽ sagax ipuritatẽ q̃ ẽ i alimẽto suscepto emittit ꝓ secessũ: retinẽs illo q̃ ẽ ibi purũ ad corꝓis nutrimẽtum: ꝛ sic purgat esca corꝓis nutritiua.
c De corde ho. ꝛc. i. consensus deliberatiui ad mala agẽda: q̃ explicat magr̃ i particulari: cuz subdit: d Adulteria. i q̃b⁹ ẽ violatio thori alieni. e Fornicatiões. i. illiciti ꝓcubit⁹ ꝓsonarũ a matrimonio solutarũ.
f Homicidia. q̃b⁹ inferr̃ nocumẽtũ i ꝑsonas ꝓximorum.
g Furta. quib⁹ res aliene subtrahunt. h Auaricie. inquã tũ aliq̃ iniuste retinẽt. i Nequicie. q̃ ꝓsistunt in calumnijs ꝓximoꝝ. k Dolus. in decepcione eoꝝ. l Impudicitie. q̃tum ad tactus et aspectus i⁹mundos. m Oculus mal⁹. q̃tum ad odium ꝛ inuidiaz: qz non ꝑmittunt videre recto oculo bonum ꝓximi. n Blasphemie. i. iniurie in deum.
o Superbia. dei vel ꝓximi cõtemptus. p Stulticia. i. q̃libet iniuria i ꝓximo. q Et inde surgẽs. Hic ꝓsiter describit consolatio populoꝝ ꝛ ꝑmo gẽtilium. secũdo galileoꝝ. ibi: Et iterum exiens. Circa ꝑmũ dicitur: Et inde surgens abijt in fines tyri a sidonis: vbi habitant gentiles ad quos transijt xp̃s ad benefaciendum eis: relinquens iudeam ꝓpter malitiã phariseoꝝ ꝛ ingratitudinẽ.
r Et ingressus domũ neminẽ voluit scire. i. noluit manifestari aduentum ei⁹ per discipulos suos: ostendẽs q̃ predicatoꝛ et opatoꝛ miraculoꝝ nõ debet q̃rere ꝓpriam ostentationem.
s Et nõ potuit latere. illud nõ posse nõ referr̃ ad ei⁹ potentiã absolutam sed ad ꝓgruentiaz. non enĩ erat congruũ q̃ aduẽtus medici lateret ifirmos: nec fuit decens q̃ manifestarer̃ per suos discipulos: vt dictũ est. et ideo manifestatus fuit ꝑ alios
† q̃ famã eius audierãt et aliqui eũ viderãt: qz nõ solũ de iudea sed etiã de nationib⁹ alijs multi veniebant ad euz ꝓpter miracula et sanitates q̃ opabatur: vt habeẽt. ꝑ. iij. ca.
t Mulier enĩ statim vt au. ꝛc. non ẽ intelligendũ q̃ curauerit familiam ei⁹ existens in domo: qz tũc noluit facere sed magis in via euz ipa clamaret post eos: vt habetur Matth. xv.
v Erat enim mulier gẽtilis syrophenissa genere. i. ꝺ syria phenicis. Est enĩ syria nomen generale ꝓincie: phenis autẽ nomen cuiusdam

ꝑ ꝑ specialis

Mar. 15. c
Ibidem
Allego.
Allego.
Mar. 15. b
Mar. 15. b
18. q. 6. c. 1. 22. q. 5. c. 4
Mar. 15. b

Ꝑ prius oportet iudeos ꝙ antiq̃ electiõe filij dei nominanꝫ panem celesti reficiꝫ: ⁊ sic tãdẽ gẽtibꝫ vite pabula ministrari. a Filiox ⁊ mit. ca. Be. Mira ꝓuersio: nã isrl quondã filiꝫ: nos canes. Ꝓ diuersitate fidei ordo nominũ mutatur. de illis ōr:

Ps. 21. Circũdederũt me canes multi. ō nobis: Alias ones habeo q̃
Job. 10. c nõ sũt ex hoc ouili. b De mic. Mõ itegros cibos digna sum recipere: reliquijs catelloꝝ ꝓtenta sũ: vt sic veniaz
Allego. ad panẽ itegrũ. Be. Allego. De mi-
Ps. 22. cis ⁊c. Mẽsa scriptura, vñ: Parasti i
D cõ. m. m. ⁊c. Mice puerox iterna my-
steria q̃bꝫ humiliũ corda reficiũt. ſm
Ps. 147. illũd: Ex adipe fru. sa. te. Cõuersi enĩ ad finẽ catelli. i. qui in gẽtibꝫ erant despecti: nõ ire supficiẽ ꝫ spiritualiũ sensuũ inquirũt medullã. Et ꝫ sub mẽsa dñox suox. i. dñi verbis dei humiliter subditi: adimplẽda q̃ scripta sunt cuncta cordis et corpis officio supponũt: vt ad sperãda supna q̃ a dño ꝓmissa sunt ꝑmia in celo merito se humiliatꝫ erigant. c Propter hunc ser. Be. Hinc datur exemplũ catheciçãdi ⁊ baptiçãdi infantes: qz ꝑ fidẽ ⁊ ꝓfessionẽ parentũ in baptismo liberanꝫ a demonio paruuli q̃ necdũ ꝑ se sapere vel aliquid agere boni possunt aut mali.

d Tyri. Hiero. Tyr⁹ ãgustia: signifi-
Es. 23. c cãs iudeã: cui dñs: Coangustatũ ẽ. nstratũ: breue ẽ pallũ tuũ: vtrũq; operire nõ põt vt trãsferat se ad alias gentes. e Sidonem. Hiero. Sidon venatio: fera indomita: nã regio vl na-
† De pe. di 3. c. sũt plures. in ỳn. tio ẽ. f Decapoleos. Be. Regio decẽ vbiũ trans iordanẽ ad orientẽ. Qz ãt dicit: Venit ad ma. ga. i me. fi. de. non ipos cum intrasse significat: neq; enim mare trãsnauigasse dr: sz vsq; ad mare venisse: atq; ad locuz q̃ medios fines decapoleos lõge trãs mare positos respiciebat. Hiero. Saluator ad saluandas gẽtes ab aplis deducit: et docet qđ adolescẽti iterrogãti respon-
Luc. 18. d dit: Nosti mãdata hec fac ⁊ vives.

g Surdũ ⁊ mu. Be. Qui sz nec aures verbis dei audiẽdis: nec os ꝑ loquẽdis aperit. Quales necesse est vt hi q̃ audire ⁊ loq̃ verbũ dei longo vsu didicerũt dño sanandos offerant: vt eos q̃s humana fragilitas neq̃t: gre dextera saluet. Hiero. Genus humanũ tãq̃ vn⁹ hõ varia peste absumptꝫ
† De cõse. di. 4. c. posita rangũtur. in ꝓthoplasto cecaꝫ dũ videt. surdus fit dũ audit. dũ odorat. emungit. obmutescit dũ loquit. mancus fit dum manꝫ erigit. incuruaꝫ dũ erigit. idropicus fit dũ ꝓcupiscit. claudus dũ ꝑgredit. lepra suffundit dum mundat. demone implet dũ diuinitatẽ appetit. mozit mozte dum audacter excusat.

b Et deprecabant eũ ⁊c. Incarnationẽ dñi ꝙphete ⁊ patriarche cupiebãt.

i Et ap. eũ ⁊c. Seorsũ a turbulẽt cogitatiõibꝫ ⁊ actibꝫ inordinatꝫ ſmõibꝫ q̃s incõpositis educit q̃ sanari meret. Digiti q̃ i aures mittun-
Exo. 8. c tur: ỳba spũssãcti. de q̃ ōr: Digitꝫ dei ẽ hic: ⁊ opa digitoꝝ tuoPs. 8. rũ sũt celi. Tetigit linguã ⁊c. Spuma ō carne dñi diuia sapientia: q̃ soluit ignorantiã humani generis: vt dicat: Credo in deũ patrẽ oipotẽtẽ ⁊c. k Seorsũ de tur. Be. Pruma salutis via est de turba educi. De turba educit dñs infirmũ cũ mẽtez peccatis lãguidã visitãdo illustrat: ⁊ a ꝓsuete ꝓuersatiõis morib⁹ aduocat: ⁊ ad sequẽda ꝑcepta sua ꝓuocat. Digitos autez i auriculas mittit: cũ ꝑ dona spũssãcti aures cordis ad intelligẽda ⁊ suscipiẽda ỳba salutis aperit. Et qz cognitionẽ ỳitatꝫ debet seq̃ ꝓfessio. Seq̃t: Et expuẽs te. l. ei⁹. cũ. s. ad ꝓfessionẽ fidei ora catheciçatox instruit. Sputuz nãq; dñi ẽ sapor sapie-
Eccl. 24. a ãq̃ dicit: Ego ex ore altissimi pdij primogenita. Vñ sputo eius terre cõmixto cecꝫ illumiaꝫ. Sputũ enĩ qđ ex capite dñi descendit: diuinã eiꝫ naturã exꝑmit q̃ ex deo ẽ. Portio terre cui sputũ imixtũ ẽ: hũanã significat naturã. Sic ꝙ ex sputo ac terra cõposito medicamẽto oculos ceci nati aperit: qz genꝰ humanũ ꝑ ꝓfessionẽ vtriusq; sue nature ab ingenitꝫ errozum tenebris eruit. Expuẽs ꝙ linguã muti vt loq̃ valeat tãgit: cum ora diu-

prius saturari filios. † Non est ei
a bonũ sumere panẽ filiorũ et mit-
ſ gentilibꝰ. ſ hic patiẽtia: q̃ rotiens contẽpta vt matthеus dicit ꝓseuerat.
tere canibꝰ. At illa respõdit ⁊ di-
a ſ ỳ hũilitas. q̃ se nõ canibꝰ ſz catellis cõparat.
xit illi: Utiq; dñe: Nã ⁊ catelli co
ſ Mystice. loquit mulier gẽtilis. ſ intellectus.
ſ nõ ad mẽsam. ſ vel dñox.
b medũt de micis sub mẽsa puero-
c rum. Et ait illi: Propter hunc ser-
a ſ Be. humilẽ fidelẽ. ſ Hiero. prudens humilis meretur quod poscit.
monem vade: exijt demoniũ a fi
b lia tua. Et cũ abisset domũ inue-
nit puellã iacentem supra lectuz
ſ ab ea.
et demoniũ exijsse. Et iteruz exi-
c ſ angustia. ſ venatio.
d ens de finibꝰ tyri venit per sido-
ſ fluctuosã volubilitatẽ. ſ vel contra.
nẽ ad mare galileę inter medios
b ſ mandata decalogi.
f fines decapoleos. † Et adducũt ei
e† a ſ qz audiunt. ſ genꝰ humanuz. b ſ qz locutũ. c. ſ patriarche vel ꝓphe incarnationẽ dñi desiderãtes. ſ misericordie.
g surdũ et mũtũ et deprecabantur
b
i eũ vt imponat illi manuz. Et ap-
ſ vel illũ ſ de strepitu mũdi.
k prehendens eum seorsum de tur-
ſ Jsiõ. verba spũs.
ba: misit digitos suos in auricu-
f ſ sapiaz. ſ vt dicat: Credo i deũ patrẽ ⁊c.
las ei⁹. Et expuẽs tetigit linguã
ſ qz hõ. ſ qz inde ỳba muris: audiẽ surdis: medela cũctis infirmis. ſ docẽs eos ad dñm dirigi. l
l eius: et suspiciens in celum inge-
g ſ gemere nos docuit: vl ꝑ nris vel ꝑ nrox precatibus supplicãtes. ſ vno ſmone curauit: qz deus.
m muit et ait illi: Effeta: quod ẽ ad-
b ſ ad hymnos ⁊ cãtica ⁊ psalmos.
aperire. Et statim apte sunt aures
ſ vt erucet verbũ bonum.
eius: ⁊ solutũ ẽ vinculum linguę
a ſ qz nõ ẽ i alcis gloriãdũ: sz i cruce ⁊ hũiliare.
n ei⁹: ⁊ loquebat recte. Et precepit
i+ ſ humilitas ꝑcedit gloriã.
o illis ne cui dicerẽt. Quãto ãt eis
k precipiebat: tãto magis plꝰ pre-

dit: diuinã eiꝫ naturã exꝑmit q̃ ex deo ẽ. Portio terre cui sputũ imixtũ ẽ: hũanã significat naturã. Sic ꝙ ex sputo ac terra cõposito medicamẽto oculos ceci nati aperit: qz genꝰ humanũ ꝑ ꝓfessionẽ vtriusq; sue nature ab ingenitꝫ errozum tenebris eruit. Expuẽs ꝙ linguã muti vt loq̃ valeat tãgit: cum ora diu-
† De. 11. c bruta ad ỳba sapie ꝑferenda ꝓtactu sue pietatꝫ ifoꝛmat. l Et suspi. i ⁊c. Hiero. Ingemuit. gemere nos docuit ⁊ i celũ thesauꝝ nrũ cordis erigẽ qđ ꝑ cõpulsionẽ cordis a friuola carnis le-
Ps. 17. ticia purgaꝫ. vt dr: Rugiebã a ge. c. mei. Vñe ante te o. d. m. ⁊c. Et ait illi:
Re. 10. Effeta: qđ est ad. Corde credit ad iu. ⁊c. Et statim ap. sũt ⁊c. Aures apte sũt ad hymnos ⁊ cantica ⁊ psalmos. Solui⁹ lingua: vt eructet ỳbũ bonũ: qđ ſ
Eph. 5. c pñt nec mine nec ỳba cohibere vl ꝓhibere. vñ paul⁹: Ego vincꝰ sũ. ſ ỳbũ dei nõ ẽ alligatũ i me. Et ꝑcepit ill⁹ ne
Ps. 9. cui dicerẽt. Mõ i ỳtutib⁹ gloriã dũ cẽ docuit ſ i cruce ⁊ i hũiliatiõe. Quãto enĩ eis ꝑci. ⁊c. Ciuitas i monte posita vndiq; circũspecta abscõdi non põt: hũilitas semp ꝑcedit gliaz. m Ada perire. Ad aures ꝓprie. Aures enim ad audiẽdũ aperiẽde ligua vt loq̃ possit erat soluẽda. vñ seq̃t: Statim ⁊c.

n Et loq̃. re. Be. Ille solꝰ loq̃tur vel dñm ꝓfitẽdo: vl aliꝭ ꝑdicãdo: cuius auditũ vt celestibꝰ possit auscultare et obsecũdare mũdatꝫ diuia gra referat: cuiꝰ linguã dñs tactu sapie q̃ ipe ẽ ad
Ps. 5. loquendũ instruit: ſ talis dicere põt: Vñe labia mea aperies ⁊c. o Quãto aũt ⁊c. Sciebat ille q̃ oĩa nouit anteq̃ fiant: q̃ magis ꝑdicarent et hoc ꝑcipiẽdo pigris voluit ostendere quãto studiosius quãtoq; frequẽtius vel feruentius predicare debeãt quibus iubet vt ꝑdicerent: qñ illi q̃ ꝓhibent tacere non poterãt.

ℒ In illis

Nico. de lyra

specialis ꝓtrate in illa ꝓuincia. Et inde cõponitur syrophenissa. i. ō tali cõtrata oriunda. a Propter hũc sermo. id est ꝓpter tue fidei cõfessionem.

b Exijt demoniũ de filia tua. qz confessio fidei de cõgruo est meritoria miraculi. Cetera patent ex dictis Mar. xv. c Et iterũ exiens. Hic ꝓiter describit ꝓsolatio galileox. ⁊ ꝓmo in curatione demoniaci. secũdo in ministratione alimenti. in principio sequentis ca. Circa primã ptez determinat locꝰ vbi xps fecit sequẽtẽ curationez: cum ox: d Inter medios fines decapoleos. Decapoln ẽ nomen regiõis: vt dicũ ẽ. s. ca. v. et hmõi regiõis vna ps ẽ vltra iordanẽ: alia citra: vt patz i descriptiõe terre sãcte. Igitur mare galilee qđ ẽ q̃dã lacꝰ ꝑ quẽ trãsit iordanis fluuiꝰ respicit terminos vtriusq; ptis regionis ꝓdicte. e Et adducunt ei surdũ et mutũ. non erat talis a natiuitate: nec ab infirmitate supueniẽte: sz a demone ipm obsidẽte eiꝰ auditũ impediẽte et loquelã. f Misit digitos suos in auriculas eiꝰ. xps aliqñ sanauit infirmos tãgẽdo corpaliter vt ostẽderet humanitatẽ suã eẽ diuinitatis instrumẽtũ mõ supradicto ca. v. g Et suspicies in celũ ingemuit. vt ostẽderet se verũ hominem a deo querens auxilium. h Et ait illi. Effeta quod est adaperire ostendens se verum deum curando per imperium.

i Et precepit eis ne cui dicerent. ostendẽs q̃ benefactoꝛ de suis beneficijs propriam laudem non debet querere.

k Quanto autem eis precipiebat tanto magis plus predicabant: quia beneficiatus de beneficijs acceptis debet se gratum ostendere: et benefactorem laudare: cuius hoc beneficioꝛ non querit.

Et eo am-

F a In illo dieb⁹. Miserco⁹ sup turbã. Quia ver⁹ hõ miserek Ca.VIII
t cõpatik affectu hũane fragilitat⁹. Q⁹ de septẽ panib⁹ t paucis pisci
culis q̃ttuor milia hoim satiauit: diuine potẽtie op⁹ ẽ ꝫ cuticet⁹ erro
Dar.4.d rẽ. b Triduo su. Quare triduo sustinerẽt matthe⁹ dic̃ sic: Et ascẽdẽs i mõ
tẽ sedebat ibi: t accesserũt ad eũ turbe mlte: hũtes secũ mutos: cecos: clau/
dos: debiles: t alios mltos: t, piecerũt eos ad pedes
Dyslice el⁹ t curauit eos. Turba triduo dñz sustinet, ꝑt sana
tionẽ ifirmoꝝ suoꝝ cũ electi q̃ꝫ fide sãcte trinitat⁹ in
cidi: dño ꝑ suis suoꝝq; pctis aie peccãt⁹. s. lãguori
bus instãter supplicãt. Itẽ turba mlta triduo dñz
sustinet: cũ multitudo fideliũ pctã sua p pniaz decli/
nãs ad dñm se i ope: i locutiõe t cogitatiõe ꝙuertit.
Dyslice Be. Mystice. Hoc miraculo designat: q; viã pñtis
secli: alit icolumes trãsire nequim⁹: nisi alimẽto x̃bi
sui xp̃s nos reficiat. Hoc xo typice inẽ hãc refectio/
nẽ t illã q̃ꝫ panũ t duoꝝ pisciũ vistat: q; ibi ifa ve
teris testi spũali gr̃a plene designat: h̃ nouũ testi veri
tas t gr̃a mistrãda mõstrat. Utraq; ãt refectio i mõ
te celebrata ẽ: vt aliox euãgelistaꝝ narratio declarat
q; vtraq; scẽptura recta itellecta p̃dicat altitudiẽz cele
stiũ ꝑceptoꝝ t pmioꝝ: t altitudinẽ xp̃i: q̃ ẽ mõs i x̃ti
ce mõtiũ. Ipe enĩ edificatã sup se citatẽ. i. ecclĩaz i al
ta bonoꝝ opeꝝ extollit: t cũctis manifestat. Ipse ab
Dozalik infimis delectatiõib⁹ abstractã pane celi refecit: atq;
ad appetitũ supne suauitat⁹ cibi spũalis dato pigno/
re accẽdit. c Si dimi. eos. Quia ꝙuersi pctores in
pñtis vite via deficiũt: si i sua ꝙscia sine doctrine pa/
Dozalik bulis dimittãt. d De lõge. Mora. q̃ nihil carnalis
corruptiõis exp⁹. ad futurẽ dei festinat ꝺ lõginq; ñ
venit: q̃ etiã nlla ipudicitia nullis flagitijs inq̃nat⁹:
solũ ãt ꝙiugiũ exp⁹: nec iste de lõginq̃. Alij p⁹ mlta
flagitia veniũt: t iõ de lõginq̃. e Septẽ. Be. My/
Job.6.a sterũ ẽ nouũ testamẽti: i q̃ septiformis spũs gr̃a plen⁹
credit t dar. Nec sũt panes hordeacei sic̃ illi q̃ꝫ ꝺ
q̃ꝺ⁹ q̃ꝫ milia hoim saciata sũt: ne sic̃ in lege vitalis
aie alimẽtũ corpalib⁹ sacramẽt⁹ tegerek. Hordei enĩ
medulla renacissima tegit palea. Hiero. Septẽ pa/
nes: septẽ dona spũsc̃ti. Quattuor milia: ann⁹ no.
t. cũ q̃ttuor rpib⁹. Septẽ sporte: septem ꝑme ecclesie.
Fragmẽta panũ mystici itellect⁹ ꝑme septimane sũt.
Piscicli bũdicti: libri nouĩ testamẽti: quõ pisc⁹ assi
ptẽ relurgẽs postulat: t piscẽ suppositũ p̃unis discipu/
lis captura piscĩũ porrigit. f Sup. Be. In refecti
one q̃ꝫ panũ turba supra fenũ discubuit: q̃ ãt septẽ
Ysa.40. panib⁹ reficiẽda ẽ: sup ẽrã discũbere ꝺcipit: q; ꝑ fenũ
legẽ carnis ꝺsiderũ calcare iubemur: q̃ ẽ fenũ: Omis
caro fenũ. In nouo ãt testõ ipaz q̃ꝫ t faculates tpa
les relinq̃re iubemur. Uel q; mõs i q̃ fit refectio: xp̃i
altitudinẽ significat: ibi supra fenũ: ꝺ supra ẽraz refi/
cit: q; xp̃i celsitudo ibi, ꝺ carnales hoies t hierlm
ẽrenã carnali spe t desiderio r̃git. b ãt remota oĩ cu/
piditate carnali ꝙuinaz nouĩ testĩ spei pmanẽt⁹ firma
mẽtũ tãq; ipi⁹ mõris soliditas nllo feno iterposito cõ
tinet. g Discipulos. Be. Sãctos illi⁹ tpis ꝑ q̃s ea/
dẽ ꝺdi a ẽ scẽptura: vel q̃ꝫ ipa scẽptura: fidem: vitaz t
passiões ꝙtinet: q̃ de fluctib⁹ seculi erepti: t diuia bñ
dictiõe ꝙsecrati refectionẽ nob⁹ ne i huj⁹ mũdi excur/
su deficiam⁹: vite sue t mortis sue exemplo ꝓbuere.
h Mãducauerũt. Be. Sũt multi q̃ cuius oĩa sua re
linq̃re: t altioza hui⁹ mõi nequeãt iplere: tñ esuriẽtes
t sitiẽtes iusticiã saturãt: cũ audiẽtes mãdata dei ad
vitã puenĩũt eternã. i Ꝺ supa. Be. Altioza ꝑce
ar.19.c pta vel exhortamẽta t ꝙsilia q̃ generalis fideliũ mul
titudo neq̃t attingere sic̃ hic. Si vis ꝑfect⁹ eẽ: vade t
vende oĩa q̃ habes rẽ. k Septẽ spoz. Septẽ sporte:
spũsc̃ti gr̃a septiformi repleti. Fiũt enĩ sporte ꝺ iũco
t palmaꝝ folijs. Junc⁹ nascit sup aq̃s: palma victo/
rem coronat. Sancti quoq; ne ab humore eternitat⁹
arescant: in ipso vite fonte se collocant: et eterne retri
at.15.d butionis palmã expectãt. l Et statim. Pro hoc in matthẽo habemus.
Ascẽdit i nauiculã: t venit i fines magedan. Sz nõ ẽ dubitãdũ eũdẽ locuz
esse sub vtroq; nole. Mã plerisq; codices habẽt magedan: etiã fm marcũ.
m Querentes ab. Quasi ea que viderant non fuissent signa: sz q̃d q̃rant
per hoc determinat: de celo: vel in motem helie ignem de sublimi: vel ad si/
militudinem samuelis estiuo tempore mugire tonitrua: vel fulgura vel im/
bres: quasi non possent et hec calumniari qui ea calũniabantur que oculis
viderant: manu tangebant: vtilitati sentiebant. Uel signa de celo manna
vt qui paucis panibus multa hominum milia satiauit: nunc sicut M. oyses

ꝺ manna

dicabãt: et eo ampli⁹ admirabãt a
ꝺ hoc. s.
dicẽtes: Bñ oĩa fecit: t surdos fe b
cit audire: t mutos loqui.

a Illis dieb⁹ Ca.VIII c
i iterũ cũ turba multa eẽt
cũ iesu: nec haberent qõ
ꝺ materiã miraculi ꝓmittit. ꝺ. s. suis.
mãducarẽt: cõuocatis discipulis
ait illi: † Miserco⁹ sup turbã: q; ec †
b ce iam triduo sustinẽt me nec ha
c bẽt qõ mãducent. Et si dimisero
eos ieiunos i domũ suã deficiẽt i
a ꝺ iudei de ꝓpe lege: t ꝓphetis edocti: gẽtes de
longe veniunt ad xp̃m: nullis doctoribus de eius
fide ꝓmonite.
d via. Quida enĩ eis delõge vene/
rũt. Et respõdert ei discipuli sui.
Uñ istos q̃s poterit hic saturare
panib⁹ i solitudie? Et ir̃rogabat
eos: Quot panes habet⁹? Qui
e dixerunt: Septẽ. Et p̃cepit turbę
f discũbere sup terrã. Et accipiens
a ꝺ Hiero. septẽ dona spũsc̃ti. b ꝺ ostẽdit quã/
tũ gaudeat de salute nr̃a t nos docet gr̃as agere
de carnali t spũali resurrectiõe. ꝺ sacramẽta ape
septẽm panes grãtias agens fre
git. ruit. ꝺ q; spũalẽ sciaz tradidit eis: t ꝑ eos alijs.
git: t dabat discipulis suis vt ap
ponerent: t apposuerunt turbę.
ꝺ libros nouĩ testamenti.
s Et habebãt pisciculos paucos t
ꝺ attente audiẽdo.
ipsos bñdixit et iussit apponi. Et
ꝺ ederẽt pauperes t saturabũt. ꝺ plene ꝓficiẽdo.
b mãducauerũt t saturati sũt: et su
ꝺ Mystícus intellectus.
i stulerunt q̃ superauerat de fra/
ꝺ primas ecclesias.
k gmentis septẽ portas. Erãt ãũt
ꝺ annus nouĩ testa.
qui mãducauerant quasi quattu
ꝺ vt in ipo numero se doceant pastores esse cuan
gelij ꝓceptis.
l or milia: t dimisit eos. Et statim
ascendens nauim cuz discipulis
suis: venit in ptes dalmanutha. b
† Et exierũt pharisei t cęperũt cõ
m quirere cum eo: quirẽtes ab illo
signum de cęlo tentantes eum:

Dozali. A
a† Et ꝙuenĩũt ad eũz
pharisei rẽ. Spũaliter
illotis manib⁹ mandu
care ẽ ĩmũdũ viuẽtem †
euchariſtiam tractare. Mat.15.b
† Popul⁹ h̃ rẽ. labijs
t nõ corde deũ honora
re ẽ bñ loq̃ t maleviuẽ.
† Bñ irritũ feciſtis p̃
ceptũ rẽ. hoc autẽ faci
unt p̃ncipes et prelati
faciẽtes statuta sua sb̃
graui pena diligenter
obseruari et paruz aut
nihil curãt de obserua
tione mãdatoꝝ dei.
† Et aduocãs iterq; tur
bã rẽ. hoc ẽ ita mora/
le q; non indiget alia
moralitate. Et ide sur/
gens rẽ. Sequitur:
t† Mulier enĩ statim
vt audi. rẽ. peccatrix
anima bñ mulier dicit
fragilis t infirma: cui⁹
filia ẽ opatio a demõe
possessa. peccatores di
cunt catelli ꝓpter qõ
non sunt digni recipe
panẽ dei: b cũ humilit⁹
ꝙfitent⁹ pctã: de q̃ꝫ nu/
mero ẽ mulier ista: ei⁹
filia sanat: naz opatio
praua deleꝯ. et† Et ad
ducũt ei surdũ t mutũ
rẽ. Spũalit⁹ surd⁹ ẽ in/
obediẽs: mut⁹ laudes
dei debitas omittẽs: b
tactu xp̃i vtrũq; tollit
ipedimentũ: q; cũ xp̃s B
sua gr̃a tãgit cor hois
fit humiliter obediẽs t
deuote deũ laudãs. q;
ãũt xp̃s surdũ aspiciẽs
ingemuit: fuit ad ostẽ
denduz q; omne reme/
diũ ẽ inde cũ deuotiõe
gr̃anduz. i† Et p̃cepit †
eis rẽ. ad ostẽdẽdũ q; Mat.16.a
et hõ de suis bonis actu/ Job.6.d
bus ñ debet q̃rere lau/
des hoim. Ca.VIII
c Illis dieb⁹ il. Hic
l ꝙnter ponit cõ
solatio galileo
rum in alimẽti datiõe. et ptz snia ex his q̃ dicta
sunt Matth. xv. b excepto. d Uenit in ptes
dalmanutha. Mat. xv. ꝺz: Et venit i fines ma/
gedan. Dicendũ ẽ q; eadez regio dupliciter vo/
cata. e Et exierunt pharisei et cepe. rẽ. Hic
ꝙnter describit ꝙfutatio phariseoꝝ i miraculis.
Et primo ponit dicta ꝙfutatio. secõ discipuloꝝ
repbensio. ibi: Et p̃cipiebat eis. Snia ꝑme partis
patet ex dictis Matth. xvj. hoc excepto.

Si habẽt

mãna celit⁹ misso ꝓphm oẽm passim re
ficiat. Aũ iobes p⁹ eduliũ panũ tur/
Iudi. 6. b bas q̃sisse dicit: Quid oparl? Pres
nñi mãducauerũt mãna i deserto ⁊c.
a Si dabit. Aug. de ꝯcordia euan
gelioꝝ. In marco ita sẽptũ. eẽ edicit:
⁊ signũ nõ dabit ei. Be. Henerati/
oni isti. i. tẽtationũ deũ ⁊ tradicẽtiũ
Xbis ei⁹ nõ dabit signũ ꝺ celo qꝺ tẽ
tates gerũt: qꝺ⁹ tũ mlta celestia signa
dabat i era. Heneratiõi aũt querẽtiũ
Act. 1. b dñm signũ ꝺ celo oñdit: q̃ cernẽtiꝺ⁹
aplis i celũ ascẽdit spũ misit: ad ipo
sitionẽ manuũ apl'oꝝ gr̃az sãcti spũs
ꝺ celo plurimis credẽtiꝺ⁹ infudit.
b Ascẽdẽs nauim. Be. Septẽ spoꝛ/
tis mõ ipletis statĩ ascẽderũt in naui
culã: ⁊ venerũt i fines magedã: ⁊ ibi
nauigãtiꝺ⁹ dictum ẽ: q⁹ cauerẽt a fer
mẽto phariseoꝝ ⁊ saduceoꝝ. Sꝫ scri
ptura dicit: q⁹ obliti sũt panes tolle
re. i. q̃ ostẽdit q̃s modicã curã carnis
haberẽt itẽri dñi ꝑsentie. c Quid
cogi. Be. Accepta occasiõe docet q̃d
significẽt q̃nq̃ panes: ⁊ septẽ: ⁊ pau
ci piscic̃uli: q̃nq̃ milia hoĩm aut q̃t
tuoꝝ. Si enĩ fermẽtũ phariseoꝝ ⁊ he
rodis traditiões q̃uersas et heretica
significat dogmata: q̃re cibi q̃ꝺ⁹ nu
triꝝ ẽ ꝑlis dei nõ verã doctrinã ite
gr̃aq̃ significat? ꝺ Et expuẽs ⁊c.
Be. Sputũ ab itus a capite dñi ꝓce
dit. Manꝰ Xo membra corꝑis exteriꝰ
posita. Expuẽs g̃ i oculos ceci: manꝰ
suas iponit vt videat: q⁹ cecitatẽ hu
mani generis ⁊ ꝑ iuisibilia diuĩe pie
tatis dona: ⁊ ꝑ ostẽsa a foris sacra as
sũpte hũanitatis abstersit. Quem
vno Xbo totũ simul curare poterat:
paulatim curat: vt magnitudinẽ hu
manę cecitatĩ ostendat: ⁊ q̃ vir et q̃si
ꝑ gꝺus ad lucẽ redeat: ⁊ gr̃am suam
noũ indicat: ꝑ quã singla pfectiõis i
cremẽta adiuuat. e Uideo hoies.
C Hiero. Omnes estimat sibi supioꝛes
se indignũ iudicãs: vt dauid se voca
1. Re. 24. c ri hoĩes: ꝗ canẽ mortuum ⁊ pulicem
vnuꝫ. Primo aũt videt hoies q̃si ar
boꝛes ambulãtes. i. formã corꝑoꝝ:
ita vt nõ sit facile an hõ sit an arbor
discerni: q⁹ ꝑm⁹ pfect⁹ virtutĩ ẽ cete
roꝝ vires vitaꝫ mores inspicere: bo
nũ imitari: maluꝫ cauere. Sꝫ q⁹ lõga
obscuritate desipuit: ⁊ iter bonum ⁊
malũ fidẽ ⁊ pfidiã: sinceritatẽ ⁊ simu
latiõeꝫ adhuc discernere nesc̃it: hoĩes
cernit ambulantes sic̃ arboꝛes: q⁹ fa
cta eoꝝ absq̃ luce discretiõis videt.
Huic dñs sc̃a ipostitiõe manuũ lucẽ
oĩa clare videndi restituit: scz q̃d cre
dẽdũ: quõ viuẽdũ: q̃ ꝑmia sint sperã
da. f Deinde iteruꝫ ⁊c. Hiero. Ut
clare videret oĩa. i. ꝑ opa visibilia i
uisibilia itelligeret: ⁊ q̃ ocul⁹ non vi
dit: ⁊ clauꝫ aĩe sue statũ post rubiginẽ
Mat. 5. a petr̃i mũdi coꝛdis oculo ꝓtẽpleꝝ. Bti
enĩ mũdo coꝛde q̃m ipi deũ videbũt.
g Et misit il. Hiero. Ut videret in se
q⁹ añ nõ vidit. ñ enĩ putat desperãs
hõ ꝺ salute: oĩno posse se q⁹ facere il
Mystice luminat⁹ ꝑ spem põt ꝑficere. My/
stice. Admonet dñs omnes q̃ agniti
one veritatis illustrantur: vt ad coꝛ
redeant: ⁊ q̃tum sibi donatũ fuerat
sollicita mente perpendant: ⁊ benefi
cijs dei digna operatiõe respõdeãt.
h Nemini dixe. ⁊c. Beda. Oꝛ sana/
tionem silere iubere: exemplũ ẽ suis:
ne si

ꝯ ꝑ infidelitate coꝛũ. ꝯ vt ver⁹ homo.
⁊ igemiscẽs spũ ait: Quid genera/
ꝯ incredula.
tio ista signũ q̃rit? Amẽ dico vob:
a ꝯ. i. nõ dabit: sicut illud ẽ: si dauid meritꝰ. ꝯ apo
siopesis. ꝯ vt infideles.
a si dabit generatiõi isti signũ. Et di a
b mittẽs eos ascẽdit iterũ nauim: ⁊ b
ꝯ discipuli.
abũt trãs fretũ: ⁊ obliti sũt sumere
ꝯ Mystice: Christũ panẽ vite: cui q̃ reficiunt: amo
re minus curant de terreno pane.
panes: ⁊ nisi vnũ panẽ nõ habebãt
secũ i naui. † Et ꝑcipiebat eis dicẽs: b
a ꝯ. i. legẽ dei traditionib⁹ hoĩm ꝓstponere verbis
predicare: factis impugnare: dñm tentare: doctrine
eius vel operibus non credere.
Uidete et cauete a fermẽtõ pha/ c†
a ꝯ qꝺ est adulterium: homicidium: temeritas iurã/
di simulatio religionis.
riseoꝝ ⁊ fermẽtõ herodis. Et cogi/ d
ꝯ quasi hoc ideo dicit q⁹ pa.
tabãt ad alterutꝝ dicẽtes: q⁹ pães
nõ habemus. Quo cognito ihesus
ꝯ me ideo hoc dixisse q⁹ pa.
c ait illꝭ: Quid cogitatĩ q⁹ panes nõ
habetis? Nondũ cognoscitis nec
ꝯ spũalem sensũ. ꝯ post tot miracula.
itelligitis? Adhuc cęcatũ habetis
coꝛ vestrũ. † Oculos habẽtes nõ vi
ꝯ interius.
detis: et aures habẽtes nõ auditĩ.
Nec recoꝛdamini: quãdo q̃nq̃ pa/
nes fregi in q̃nq̃ milia: ⁊ q̃t cophi/
nos fragmẽtoꝝ plenos sustulistĩ?
Dicũt ei: Duodecim: Q̃ñ ⁊ septeꝫ
panes in q̃ttuoꝛ milia: q̃t sportas
fragmẽtoꝛuꝫ tulistis? Et dicũt ei:
Septẽ. Et dicebat eis: Quõ nõdũ
ꝯ post tot miracula. a ꝯ Hiero. domus vallis:
id ẽ mũdus q̃ est domus lachrymarum.
itelligitis? Et veniũt bẽthsaida: ⁊ e†
ꝯ qui nõ videt: quod fuit qꝺ est
adducũt ei cęcũ ⁊ rogabãt eũ vt tã
qꝺ erit. ꝯ vt lamentatione de cecitate coꝛdis agat
fiẽs cũ hieremia subuersione ciuitatĩ dei. i. qie sue.
ꝯ tangitur qui compungitur.
ꝯ vt ad bonum opus conforꝛet.
geret illũ. Et apꝑhensa manu cęci
ꝯ ciuitatẽ maloꝝ: Coꝛrũpũt bonos moꝛes. col. ma.
d eduxit euꝫ extra vicum: ⁊ expuens in d
a ꝯ vt videãt volũtatẽ dñi ꝑ flarum spũssanci.
ꝯ misericordie.
oculos ei⁹ iposuitq̃ manib⁹ suis iter/ f
a ꝯ maiestatem a magnitudine enĩ creature cogno/
scitur creator.
rogauit eũ si aliq̃d videret. Et aspi
e ciens ait: Uideo hoies velut arbo e
f res ambulãtes. Deinde iteꝝ impo f
ꝯ mũdo coꝛde.
suit manꝰ sup oc̃los ei⁹ ⁊ cępit vide/
re et restitutꝰ ẽ: ita vt clare videret g
ꝯ coꝛ.
g oĩa. Et misit illũ i domũ suã dicẽs:
Uade in domũ tuam: ⁊ si i vicũ in
ꝯ Hiero. i. cecitatẽ tui coꝛdis ꝓdica: nõ ꝛrutem: vũ
paul⁹: Blasphem⁹ fui ⁊ ꝑsecut⁹ sum ecc̃lesiã dei.
b troierĩ nemini dixerĩ. † Et igressus b

a Si dabit ⁊c. i. nõ dabit: q⁹ accipit
si ꝑ nõ: sicut psal. Quib⁹ iurau i ira
mea si introibũt i requiẽ meã. b Et ꝑ
cipiebat. Hic ponit discipuloꝝ xpi re/
prehensio: ⁊ ꝑmo i eis arguit ignoꝛã/
tia. scõo ostẽdit coꝝ impotẽtia sequẽ/
ti ca. ibi: Et veniẽs ad discipulos. ter/
tio reꝑmit eoꝛũ ambitio vel superbia.
ibi: Et inde ꝑfecti. Circa ꝑmũ describit ꝑmo reꝑhẽsio discipuloꝝ genera/
liter. scõo ipsi⁹ petri spãliter. ibi: Et in
gressus est Iesus. Adhuc aũt ꝑmo ar/
guit ignoꝛãtia discipulorum verboꝝ: ⁊ Mat. 16. Luc. 9.
scõo facto. ibi: Et veniunt bethsaida.
Circa ꝑmũ ꝺ: c Cauete a fer. pha/
riseoꝝ. i. a doctrina coꝝ puersa qua ꝑ/
ponebãt traditiões suas diuinis ꝓce/
ptis: vt dictũ ẽ ca. vij. ꝺ Et fer. he/
rodis. i. a secta erronea herodianoꝝ
de q̃ dictũ ẽ. Ś. ca. iij. Hoc aũt dictum
ꝑ discipuli intellexerũt de fermento
vel pane materiali: i q̃ apparet eoꝝm
ignoãtia: tũ q⁹ xps frequẽter fuerat
eis locut⁹ i parabolis: et eas eis expo
suerat: vt dictũ est. Ś. iij. ca. et ideo bñ
intellexisse debuissent Ꝺ Xbũ xpi dictũ
parabolice: tũ q⁹ ipis videntib⁹ xps
satiauerat q̃nq̃ milia hoĩm de quinq̃
panibus et duob⁹ piscibus: vt dictum
est. Ś. vj. ca. Itez quattuoꝛ milia hoĩm
de septẽ panib⁹: vt dictũ est in hoc ca. † Matt. 15. Joh. 6.
et ideo bene debuissent intellexisse q⁹
christus nõ erat sollicitus de materia/
li pane: nec de ipso loquebat. Cetera
patẽt ex dictis Mat. xvj. e Et ve.
bethsaida. Ꝺ arguit ignoãtia discipu
loꝝ facta ꝑ Ꝺ q⁹ ipis ꝑsentib⁹ illumina
uit cecũ: ꝑmo impfecte: qꝺ notat cum
ꝺ: f Interrogauit eum si qꝺ vi. et
aspi. ait: vi. ho. ve. ar. ambulãtes. non
enĩ distinguebat lineamenta hũanoꝝ
coꝛpoꝝ: videbat tñ obscure coꝛpa coꝝ
moueri de loco ad locuꝫ ⁊ postea illu/
minauit eũ pfecte: qꝺ notat cũ ꝺ: Ite
rũ imposuit manꝰ sup oculos eius. et
subdit: g Et resti. ẽ ita vt clare vi.
oĩa. Certũ ẽ autem q⁹ xps poterat euꝫ
statim pfecte illuminare: sꝫ ꝑ talẽ mo/
dum fecit vt designaret discipulos ad
huc in ꝑte obscuratos caligine igno/
rãtie ⁊ ad clare intelligẽdũ indigebãt
maioꝛi illuminatione. vnde et post re/
surrectionẽ suã aperuit illis sensũ vt i/
telligerent scripturas: vt habet Luc.
xxiiij. Et ꝑ talẽ modũ xps maledixit
ficũ habentẽ tñ folia: vt habet infra
xj. ca. ad significãdũ q⁹ sacerdotes iu/
deoꝝm erãt maledicẽdi et puniẽdi a
deo eo q⁹ nõ hẽbãt fructũ iusticie: sed
tñ folia verboꝝ: ꝺm q⁹ dicit Aug⁹. in
homel. ⁊ sili mõ Hieremias. Ꝿba qui
denũciauerat captiuitatẽ babylonicã
Ꝺ idẽ significauit sensibili signo ꝑ Ꝺ q⁹
de mãdato dñi posuit catenas i collo
suo: vt bñ Hiere. xxvij. ꝑ Ꝺ designans
q⁹ sic catenati ducerent iudei in baby
lonẽ captiui. Alij aũt exponũt illumi/
nationẽ huiꝰ ceci successiue facta ꝓ
paruitatẽ fidei ipi⁹ ceci: ⁊ offerentiuꝫ
ipm xpo: ⁊ potest esse q⁹ ista causa ⁊ ꝑ/
dicta ꝯcurrerũt ad istum effectum.
h Et ingressus ẽ ⁊c. Hic ꝓfter defec/
bitur increpatio petri spãliter. ⁊ ꝺm:
ponit increpatio petri. scõo icitatio ad
palmã martyrij. ibi: Et cõuocata tur/
ba. Circa ꝑmuꝫ ꝑmittit de xpo hoĩm † Matt. 16. Luc. 9.
falsa opinio. secũdo subdit discipulo/
rũ vera cognitio. ibi: Tunc dixit illis.

Eos xo

ne si mirāda faciāt fauorē grāt: ꝟ diuinis aspectib⁹ sint placere ꝛcēti. Be. Philippus frater herodis tetrarcha ituree: et traconitidis regionis i honore Tiberij cesar: cesareā Philippi (q̄ nūc paneas ōr) appellauit: imitat⁹ herodē patrē suū q̄ i honore Augusti cesar appellauit cesareā: q̄ pri⁹ turris stratōis vocabat. Cesarea philippi est: vbi iordanis oritad radices libani: ⁊ habet duos fōtes: vnū ior: alterus dan: q̄ simul mixti iordanis nomē efficiūt. a Quē me di. ⁊c. Pulchre p̄mo sniaz hoim iterrogat: ne cōfessio eoz vulgi opinione: ꝟ veritat⁹ agnitiōe videat firmata: ne sicut herodes de audit⁹ hesitare putent. at.16.c Ad̄ petro ꝟm matthēū dicit: Caro ⁊ sāguis nō reuelauit tibi. i. doctrina hoim. b Hoies. Pulchre q̄ hoim more diuersā de dño sniaz ferūt hoies dicūt: Hā q̄ veritatē potētie ei⁹ pia mēte cognoscunt: non hoies ꝟ diū appellari merēt: vñ dic̄ illi: Vos x̄o ⁊c. Quasi illi hoies hūana opinātes: ꝟ vos diū quē me esse dicitis? c Tu es x̄ps ⁊c. Be. Sia cōplectit q̄ ⁊ naturā ⁊ nomē exprimit: i q̄ sūma virtutū. Paul⁹ ep.2.a dicit: Nihil iudicaui me scire iter vos: nisi ihesū x̄pm: ⁊ hūc crucifixū. Petr⁹ nihil ampli⁹ q̄ dei filiū putauit ꝟfitendū. Nos ⁊ q̄n ⁊ quō nat⁹ sit ⁊ quātus sit: humane infirmitat⁹ ꝛcēplatiōe rimamur. Finis ꝑ fidei mee x̄ps ē: finis fidei mee dei fili⁹ ē. Hō licet mihi scire generatiōis seriē. Hō licet tū nescire generationis fidē. d Et cōminat⁹ ē. Be. Voluit se ante passionē ⁊ resurrectionē p̄dicari: q̄ cōpleto sangui- at.28.d nis sacramēto aplis oportuni⁹ dicit: Euntes docete gētes: baptizātes eos i noīe p̄ris ⁊ filij ⁊ spūssācti. q̄: nō ꝓdesset eū publice p̄dicari quē flagellatū fūt visuri: et crucifixū multa pati. e Am oport. ⁊c. Hiero. Sicut gubernator: perit⁹ tēpestatē in trāq̄lli- at.16.d tate p̄cauēs: nautas patos vult esse suos: sic̄ alibi: Si q̄s vult venire post me a. s. i. f Et apprehē. Be. Amāris affectu dicēs: Absit a te dñe. Vel vt meli⁹ i greco habet: Propiti⁹ esto dñe: nō erit istud. i. nō pōt fieri: nec recipiūt aures mee: vt dei fili⁹ occidendus sit. Be. Et apprehēdēs eū petr⁹. Quia nimis mar.16.c amat dñm: ⁊ q̄ ꝟfitendo dixit: Tu es x̄ps ⁊ p̄mium suū audinit ꝟm matthēū. Beat⁹ es simon b. ⁊c. non vult destrui ꝟfessionē suam: nec putat posse fieri: vt dei fili⁹ occidat: apprehēditq̄ eū in affectuz suū: vel separatim ducit: ne p̄sentib⁹ ceteris magistrū videatur arguere. g Vade retro me. Be. Multi putāt q̄ non petrus sed aduersari⁹ spūs sit correct⁹: q̄ suggerēte hoc aplo ꝺ icebat: Sed mihi error apli ꝺ pietatis affectu veniens: nunq̄ incentiuū videbit diaboli. Diabolo dicit: Vade retro sa. Petro: vade retro me. i. sequere sententiā meam. h Qui dei sūt ⁊c. Mea est volūtas et patris: vt ꝑ salute hominuz moriar: tu nō vis granū frumenti in terrā cadere vt multum fructum afferat. i Si quis vult ⁊c. Be. Post q̄ mysteriū sue passiōis ⁊ resurrectiōis oñdit: hortat⁹ oēs ad imitandū passionis exemplū: ⁊ omnibus salutē ꝓmittit animaz. Sed pfectioribus: quāta passurus: q̄ a mortuis resurrectur⁹ esset aperuit: formam tribuens p̄dicandi: vt scz ꝑ suo quisq̄ mō instruatur: neq̄ infirmis altiora cōmittant.

k Deneget. Non valet apprehendere quod vltra tp̄m est si nescierit mactare qđ est. Misi q̄s a semet ipo deficiat ad deū qui supra tp̄m est non appropinquat. l Tollat crucē suam. Vel ꝑ abstinētiā macerando corpus: vel ꝑ compassionez animū. Be. coz.9.e poze dicit Paul⁹: Castigo corp⁹ meum: ⁊ in s. r. ⁊c. co.11.g Idem de compassione anim: Quis infirmat: ⁊ ego non infirmor? m Qui enī voluerit. Beda. Duo tēpora eccle signific̄at aliud p̄secutionis: q̄ ponenda est aīa: aliud pacis: q̄ frangenda sunt desideria terrena. vñ sequit: Quid enī ꝓderit homini ⁊c.

n Qui enī me. Quia multi auaricia vincūt: labēria despiciūt: ꝫ fidei rectitudinē quā habēt verecūdia impediti ñ exprimūt voce. addit: Qui enī me ⁊c. o Amē di. ⁊c. Be. Cū ō futura vita loq̄ret ideo necessarium fuit vt ꝟ ꝓmitteret de p̄nti vita: vt rudes adhuc discipuli hac ꝓsolatione ꝓfortarent: sicut de 104. Iudaico ꝓp̄o ꝺr: Vedit illis regiones gentiū ⁊ la. po. pos. vt custodiant iustificatiōes eius: ⁊ legē ei⁹ req.

ꝟ Regnū ē iesus ⁊ discipuli ei⁹ i castella ce- ꝟ nec in cundo docere cessat.
sareę philippi: ⁊ i via interrogabat †
a discipulos suos dicēs eis: Quē
b me dicūt ēe hoies? Qui ñderūt
ei dicētes: Alij iobem baptistā:
ꝟ nō dūm ꝓphetaz opinārent.
alij heliā: alij ꝟo q̄si vnū ō ꝓphe-
ꝟ vos qui diū.
tis. Tūc dicit illi: Vos ꝟo quē me
ꝟ Be. vn⁹ p oib⁹: oēs enī idē sciebāt.
esse dicitis? Rndens petr⁹ ait ei:
c Tu es christus: Et cōminatus ē
a ꝟ p̄munit ne passiōe deficiāt. ꝟ causa ḡre nō dicant. ꝟ enim filium dei esse.
eis: ne cui dicerent de illo. † Et cē-
e pit docere illos quoniā oportet
ꝟ Nota q̄ cū quē tot parti oporteat filium hois appellar: q̄ passo in carne x̄po diminuras impassibilis mansit.
filiū hois multa pati: et reprobari a seniorib⁹ ⁊ a summis sacerdotib⁹ ⁊ scribis: ⁊ occidi: ⁊ post tres
ꝟ spe resurrectionis confortat.
dies resurgere. Et palam verbū
ꝟ de morte resurrectione. ꝟ seorsum.
f loquebatur: et apprehēdens eum
petrus cēpit increpare eum. Qui
ꝟ ad discipulos.
conuersus et videns discipulos
suos: cōminatus est petro dicēs:
ꝟ nō ꝛ. ꝟ aduersari⁹ siue ꝓrari⁹ q̄: contraria loqueris voluntati mee.
g † Vade retro me sathana: q̄m nō †
ꝟ vt p salute hoim moriar.
h sapis quę dei sunt: sed quę sunt
ꝟ prius solis discipulis loq̄bat altiora arcana.
hominum. † Et ꝙocata turba cū a
ꝟ siue discipulus siue alius.
i discipulis suis: dixit eis: Si q̄s †
ꝟ alter facrus ē ex altero.
a ꝟ vetere hoiem exuat: nouū induat. vñ paul⁹: Viuo ego iam nō ego v. a. i. m. christus.
k vult me sequi deneget semēti̊pm
l ⁊ tollat crucē suam ⁊ sequat me.
ꝟ ac si dicat agricole: frumentū si seruas pdis.
m † Qui enim voluerit animaz suā
saluam facere perdet eaz: qui au
ꝟ si seminas renouas.
tem perdiderit animā suā ꝓpter
me et euangeliū: saluā eā faciet.
a ꝟ in aduersitate pdenda ē anima: in pace aūt cor muniendū omni custodia. b ꝟ tpe pacis: q̄ licet viuere: licet ambire.
Quid enī ꝓdērit homini si lucre
tur mūdū totū: ⁊ detrimētū faciat aīę suę? Aut q̄d dabit hō com
n mutatiōis ꝑ aīa sua? † Qui ei me b
ꝟ corde: ore: opere.
ꝓfessus fuerit ⁊ verba mea in ge- c
neratiōe ista adultera ⁊ peccatri- d
ce: ⁊ filius hominis cōfitebit̄ eū e
cū venerit in gloria patris sui cū
angelis sanctis. Et dicebat illis: †
ꝟ cōsolatoria ꝓmissio.
o Amen dico vobis: q̄ sunt q̄daz Vos x̄o ⁊c. q̄ petr⁹ ꝑ se ⁊ alijs aplis ñdit. tertio ponit̄ x̄pi passiōis p̄nūciatio. ibi: Et cepit eos docere. ōrto describit̄ petri increpatio. ibi: Et apprehē dēs petr⁹ eum. Petr⁹ enī ex zelo x̄pi volebat impedire ei⁹ passionē: ⁊ q̄ iste zelus erat indiscret⁹: q̄ passio x̄pi erat ordinata ad salutē generis hūani: iō meruit durā reprehēsionē. Snia aūt ꝓtiū istaz patz ex dictis Matth. xvj.

D
† Mat.16.c Luc.9.c
a Et ꝙocata turba. q̄ x̄ps increpauerat petrum volētē impedire passionem ei⁹: ideo ꝟ p̄nter inuitat fideles ad tolerātiā passionis: et p̄mo facit ꝟ x̄bo. secō facto in principio sequētis ca. Snia p̄me partis ptz ex dict⁹ Mat. xvj. ꝟ excepto q̄ subditur:
b Qui enim me ꝓfessus ⁊c. ꝟ est vera lra: q̄ sic habent antiq̄ libri ⁊ correcti ⁊ etiā greci: ⁊ ꝟ ptz per illud q̄ habetur Luc. ix. vbi eadez snia ponit̄ per alia x̄ba sic: Qui me erubuerit ⁊ meos sermones.
c Jn generatiōe ista ad. q̄: iudei descēderāt a patrib⁹ q̄ ad idolatriam declinauerāt dimisso deo q̄ eos despōsauerat i datione legis in mōte synai: et † Mat.16.b
ideo filij ab eis descēdentes adultera generatio
vocant̄. d Et peccatrice. q̄ sicut p̄res eoz ꝑsecuti fuerāt ꝓphetas eos occidēdo: ita ipi ꝑsequebant x̄pm mortē ei⁹ q̄rendo. e Et fili⁹ hois ⁊c. ꝟ ē vera lra: q̄ sic habēt greci ⁊ antiq̄: ⁊ ptz p istō quod habet Luc. ix. vbi ꝺr: Et fili⁹ hois erubescet eū. i. nō recognoscet eum † Mat.16.b
de suis: sicut hō nō liben- Luc.17.b
ter recognoscit illuz de q̄ erubescit: ⁊ p talē modum loquendi dicit Hiero. de q̄dā sācta: Quia nō ē cōfusa x̄pm: x̄ps nō ꝓfudet eā: nec ē curādū si ē ipoꝑta locutio ꝟm regulas grāmatice q̄b⁹ ñ subiacet theologia. Ca. VIII

Moraliter.

In illo die. Seq̄t: † Mi- † Mat.10.b
serioz sup turbā q̄ ecce iā Luc.12.b
triduo x̄o dūm sustinent: q̄ otriti ꝓfessi: ⁊ satisfacientes p suo posse dei bonitatē expectāt: q̄z miserek ⁊ pascit eos septem panibus. i. septē donis spūssācti: ne deficiāt i via hui⁹ mūdi. Per septē sportas remanentes significāt septem votes que reseruantur dande post hanc vitā

a Regnū dei ꝛc̄. i. eccliaz contra mūdi hui⁹ gliaz erectā. Uel futurā in celis beatitudinē: quā ī mōte viderūt. Q̄ ō pia ꝓuisiōe factū ē: vt eīnuz gaudiū: tametsi ad breue momentū ꝓlibatū: ad aduersa ferenda fortius animaret.

La. IX

b c T post dies ꝛc̄. Hiero. Post cōminationem crucis: resurrectiōis gliā ostendit. Ūñ seq̄t: Et post di. ꝛc̄. vt nō timerēt opprobria crucis: q̄ oculis suis viderāt gliaz future resurrectiōis. Be. Et p⁹ dies ser.
Luc. 9. d Lucas. Factū ē aūt post hec ẋba fere dies octo ꝛc̄. Octauo die resurrectiōis gliam manifestat: vt ostēsa celestis vite dulcedine: cūctoꝝ corda q̄ ꝑ audire possunt refoueat: ꝛ octonario numero vex tpe resurrectiōis gaudiū doceat eē vēturū.
Q Ipse enī post sextā sabbati q̄ crucē ascendit: ꝛ septimā q̄ ī sepulchro q̄uit a mortuis resurrexit: ꝛ nos post sex hui⁹ secli etates ī q̄b⁹ ꝓ dño patigaudem⁹: ꝛ septimam aiaz q̄ interim ī alia vita
Mat. 17. a agit: octaua etate resurgem⁹. Q̄z aūt matthe⁹ et marc⁹ dūm post sex dies trāsfiguratū dicit: nec tēpore nec mysterio discrepant. Illi enī medios dies tm̄ ponūt. Ūñ ꝛ absolute p⁹ sex dies dicit factū. Dic ꝓmū q̄ ꝑ dñs ꝓmisit ꝛ vltimū q̄ compleuit adiūgit: ꝛ ideo tpantius ponit: fere dies
Mystice octo. Et mystice. Illi post sex mūdi etates sctis ab oī labore q̄escendū: hic ẋo tpe octauo significat eē resurgēdū. Ūñ sext⁹ psalmus ꝓ octauo inscribit: Dñe ne ī furore tuo ꝛc̄. qz sex etates q̄b⁹
Ps. 6. opari licet: ꝑcib⁹ ē insistēdū: ne ī octauo retributionis tpe ab irato iudice corripiamur. c In
Luc. 9. d mōtē excel. Be. In mōtē vt orare: ſm Lucam. In mōte oratur⁹: ꝛ sic trāsfigurād⁹ ascendit: docēs eos q̄ fructū resurrectiōis expectāt: q̄ regē ī decore suo videre desiderāt: mōtē in excelsis habere: ꝛ ꝓtinus ꝑcib⁹ incūbere. Tres solūmō discipulos secū ducit. vl qz multi vocati pauci ẋo electi. vel qz q̄ fidem sācte trinitatis incorrupta mēte seruauerint: tūc eterna ei⁹ visione merebūt letari.
Ibidem d Trāsfigurat⁹. Be. Mō verā substātiā carnis amisit: ꝑ gloriam future sue vel nr̄e resurrectiōis ostēdit. Talis post iudiciū cūct⁹ apparebit electis. Ih iudicio ī forma fui ꝛ bonis ꝛ malis: vt impij quē spreuere: quē iudei negauere: milites quem crucifixere: pilatus herodes q̄ quē iudicauere queāt iudicē agnoscere.
Gal. 3. d e Et vestimē. Uestimēta oñi sācti. Ūñ: Qui in xp̄o b. e. r. in. Hec dū ī mūdo manēte videbāt despecta: ꝑ ipo mōtem petēte nouo cā doze refulget. Quia nūc q̄dē filij sum⁹ dei: ſz nōdū appa-
1. Joh. 3. a ruit qō erimus. Cum ergo apparuerit similes ei erimus: quia videbim⁹ eū sicuti ē. vñ subditur:
Deu. 34. b Qualia fullo. f Et apparuit il. ꝛc̄. Moyses sā-
4. Re. 2. b ctus mortu⁹: helias viu⁹ ī celū rapt⁹: visi ī maie-
Luc. 9. d state cū dño (vt Lucas dicit) futurā in illo oīm sanctoꝝ gloriā significāt: q̄ tpe iudicij vel viui in carne reperiēt vel mortui. g Helias cū mo. Be. Legislator ꝛ eximius ꝓphaꝝ apparent: loquunt cū dño ī carne viuēte ostēdētes ipm esse quē lex ꝛ ꝓphete promiserūt nō ī infimis sed in mōte cū illo: qz q̄ terrena desideria mēte transeunt solui maiestatē scripture sancte q̄ in dño impleta est ꝓspiciunt.
b Rab. ꝛc̄. Q̄uis stupefact⁹ insitum tamē affectū sibi indicat: oblitus sanctis regnum ꝓmitti: nō in terris sed in celis: et se ꝛ coapostolos mortali carne indutos īmortalis vite statum subire non posse: ꝛ domuz manufactā necessariaz non esse: Legi quoq̄ et ꝓphetis ꝛ euāgelio tria tabernacula facere cupit: cum non possint separari: vnū habentia tabernaculum. i. ecclesiam dei. i Bonum est nos hic esse. Multo ergo melius choris sanctoꝝ interesse: deitatis perfrui visione: si sic delectat humanitas christi transfigurata: ꝛ duoꝝ societas ad punctum ostensa.
k Nubes obumbrās. Unde quia quesiuit materiale tabernaculū: nubis accepit vmbraculū: vt discat in resurrectione non tegmine domoꝝ: sed spiritussancti sanctos esse ꝓtegendos. l Hic ē filius me⁹. Quasi ꝑ vere ē ille quē moyses iste vobis ꝓmisit. hunc auscultate: ꝛ oēs auscultare iubete. Nota q̄ sicut in baptismo sic in mōte mysterium trinitatis declarat: qz gloriā eius quā in baptismo credētes ꝓfitemur: in resurrectione videtes collaudabim⁹. Hic spūs in nube lucida: illic in colūba: quia quā ꝓcipit fidē q̄sq̄ simplici corde seruat: tūc luce apte visiōis quā crediderat ꝓfitebit: ipsaq̄ illustrabit gra et in ꝑpetuū ꝓtegēt. m Et
Job. 3. a statī cir. Be. Cū fieret vox sup filiū hois iuēt⁹ ē ipe sol⁹. Quia cū manifestau erit seipm elect⁹: erit de⁹ oīa ī oīb⁹: imo ipe cū suis vn⁹ ꝑ oīa xp̄s. i. caput cū corpe splēdebit. vñ: Remo ascē. i. ce. nisi q̄ descē. d. c. f. b. q̄ ē i. c.

ſ discipulis.

de hic stantibus qui non gusta/
ſ ad horā habitaturi vitā eternā. ſ corpalem.
a bunt mortem: donec videant re/
ſ ecclīam. ſ alis veneris vel viueris.
gnū dei veniens in virtute.

b † T post dies sex La. IX a†
ſ multi vocati: pauci ẋo electi.
c assūpsit iesus petrū ꝛ iacobū ꝛ iohem: ꝛ ducit illos in montem excelsuz solos: et
a ſ nō substāciam verā carnis amisit. ſ gliam resurrectionis ostēdit. ſ sanctī.
d e trāsfigurat⁹ ē coram ipis ꝛ vestimēta ei⁹ facta sūt splēdētia ꝛ cādida
a ſ de q̄: Ample⁹ lauа me ab iniqtа. me. b ſ nō pōt in terra claritatē dare fidelibus suis quā eis conseruat in celis.
nimis velut nix: qualia fullo sup terrā non potest candida facere.
f g Et apparuit illis helias cū moyse: et erant loquentes cum iesu.
ſ stupefactus tanta claritate.
b Et respōdens petr⁹ ait iesu: Rab
ſ q̄uis stupefact⁹: insitū tā sibi affectū indicat.
i bi bonū ē nos ꝺ ē: ꝛ faciam⁹ tria tabnacla: tibi vnū: ꝛ moysi vnū:
ſ quasi stupefactus.
ꝛ helię vnū. Nō enī sciebat q̄d diceret. Erant enī timore exterriti.
k Et facta ē nubes obūbrās eos: ꝛ c
ſ patris ꝓ filio respōdentis.
l venit vox ꝺ nube dicēs: Hic ē filius
ſ moyses ꝛ helias fuit: huic faciēdum rabernaculū: huic sermōdū: nō illis. ſ ꝛ moyses tanq̄m me ipm audietis. ſ vbi cepit filius⁹ designari: mox serui discesserūt: ne ad illos vox sacra putaret.
m us me⁹ charissim⁹: audite illū. Et

vitā q̄ sūt clara dei visio: fruitio: tertio: q̄tū ad aiaz. Impassibilitas: subtilitas: agilitas: ꝛ claritas: q̄tū ad corp⁹ ī resurrectiōe. et Et exierūt pha. ꝛc̄. Iste signū ꝺ celo q̄rētib⁹ xp̄s nō dedit: qm̄ irrisores erāt ꝛ indigni, apl̄is aūt dedit qñ ipsis videtib⁹ ascēdit ī celū. et Uidete ꝛ cauete a fer. ꝛc̄. Theophil⁹. Fermētū vocat doctrinā corruptiuā. herodiani em̄ doctores erāt q̄ herodē christum esse dicebāt. pharisei ẋo traditiões hoim dei ꝓcept⁹ ꝓponebāt. et Et veniunt bethsaidā et ad. ꝛc̄. ꝓ aūt q̄ istū cecū illuminauit successiue significauit & aliq̄n deus dat suaz gram augmētādo ꝓmā datam. † Interrogabat discipulos suos dicens ꝛc̄. ꝓ hoc ostēdēs q̄ doctores debent inq̄rere de sua fama: vt si bona sit bonis opib⁹ augeat. si ẋo mala occasio tollat. nam bona fama doctoris multuz facit ad doctrine fructum. ꝛ mala ad detrimētuz. Greg⁹. Cui⁹ vita despicit: restat vt ei⁹ ꝺdicatio cōtēnat. † Et cepit docere eos qm̄ oporet filiuz hois pati ꝛc̄. Sequit: † Uade retro me ꝛc̄. ꝓ hoc ostēdit q̄ illi q̄ detinent affectu carnali adhuc apti non sūt eū seq̄: q̄t qō petēti q̄ ꝓ mitteret eū ꝓmo sepelire patrē suū dixit: Dimitte mortuos sepelire mortuos suos. Mat. viij. † Si quis vult me seq̄ ꝛc̄. Beda. Persecutionis tpe ponēda ē aia: paciaūt tpe frāgenda sūt desideria terrena. † Et dicebat illis ꝛc̄. Hustare mortē est incurrere culpam mortalē: qō nō faciunt illi qui regnū dei semp attēdūt vel q̄ seuerita-
tem veniētis iudicis ꝓtremiscunt. La. IX

a † T p⁹ di. Hic ponit̄ i citatio ad martyriū facto. Illō enī qō maxie excitat ad tolerātiā martyrij ē magnitudo ꝓmij: que mag-

mouet visa q̄ audita: iō xp̄s oñdit trib⁹ ꝓncipalib⁹ suis discipulis gliaz resurrectiōis ī trāsfiguratiōe: i q̄ oñdit se eis ī claritate gloze: ꝛ ꝓmo describit ista ostēsio. scdo ex ꝺ mouet q̄stio. ibi: Et iterrogabant eū. Snia istaꝝ ptiū ptz ex dict⁹ Mat. xvij. excerptis q̄ sequūt. b Et trāsfigu. ꝛc̄. nō ē intelligēdū q̄ figura corpis xp̄i fuerit mutata: ꝑ qz figura ē in extremitatib⁹ corpis: ꝛ sil̄r claritas glie quā tūc ī corpe suo habuit ē ī extremitate corpis: ꝛ iō vocat trāsfiguratio: ꝛ ꝓ talē modū loquēdi dic apl̄s Phil. iij. Saluatorē expectam⁹ dñz nr̄m iesum xp̄m q̄ reformabit corp⁹ hūilitatis nr̄e ꝓfiguratū corpi claritatis sue.
c Et venit ꝛc̄. sicut ī baptismo xp̄i auditū ē testimoniū p̄ris de filio ei⁹ naturali: sic ꝛ ī trāsfiguratione: cui⁹ rō ē qz hoies fiūt filij dei adoptiui ꝑ assimilatiōez naturalē ipi⁹ xp̄i: q̄ q̄dez assimilatio fit duplicit⁹. vno mō ī pñti ꝑ graz. alio mō ī futuro ꝑfect⁹ ꝑ gliaz: ſm illō. j. Joh. iij. Nūc filij dei sum⁹ ꝛ nōdū apparuit q̄d erim⁹. Scimus qm̄ cū apparuerit sim̄les ei erim⁹: qm̄ videbim⁹ eū sicuti ē, i baptismo ẋo xp̄i data ē aq̄s ẋtus regenerādi ꝑ graz. In trāsfiguratiōe ẋo ostēsa ē claritas glie ī corpe xp̄i. Et qz ī isti duob⁹ vt dictū ē assimilāt hoies filio dei naturali: iō q̄uenīēs fuit vt ī baptismo xp̄i ꝛ ei⁹ trāsfiguratiōe audiret testioniū p̄ris ꝺ ei⁹ naturali filiatiōe

Et ẋbū

atiõe. a Precepit illꝭ. Nõ vult gliaz regni futuri ⁊ triũphi quã ĩ mõte oñderat publice p̃dicari: ne ⁊ icredibile cẽt ꝓ magnitudie: ⁊ pꝰ tãtã gliaz apõ rudes aĩos sequẽs crux scã dalũ faceret. b Verbũ cõ. Hiero. i. cũ absorpta mors fuerit in victoria: nõ erũt ĩ memoria prioza: cũ abstulerit dñs sozdẽ filie sion: auferẽs oẽm lachrymã ab oculis sãctoꝝ. c Quid g̃. Tradũt scribe ꝑm malachiã q̃ helias veniat añ aduẽtũ saluatoris ⁊ reducat corda patrũ ad filios ⁊ filioꝝ ad pres eorũ: ⁊ restituat oĩa ĩ antiquũ statũ. Existimãt g̃ discipuli hãc aduẽꝰ gliaz cẽ quã viderãt ĩ mõte: ⁊ dicunt: Si iã veniſti ĩ glia q̃ re p̃cursoz tuꝰ nõ apparet: maxie q̃ videt recessisse heliam. d Restituet oĩa ⁊c. Secz nuertet cor patꝝ ad filios: ⁊ cor filioꝝ ad pres. Restituet enĩ morti q̃ debet ⁊ diu viuendo sustulit: vñ addit: Et quõ scriptũ ẽ. Quasi sic̃ de xpi passione ꝙphe multipharie scripserũt: sic ⁊ helias multa passurꝰ ẽ. Restituet g̃ oĩa. ꝑmo corda hoĩm illi⁹ tpis ad credẽdũ in xp̃o. resistẽ dũ antixp̃o: deinde ponet aĩam ꝓ xp̃o.

e Turbã magnã. Hiero. Nõ ẽ reges ſb sole. semp occidit paruulos invidia. magnos pcutiũt fulgura. mõtes: alij discentes cũ fide. alij invidentes cũ fastu ad ecclesiã veniũt. f Conq̃rẽtes. Be. Quid ꝙquirerẽt euãgelista nõ dicit: Sz põt intelligi de ꝺ q̃stionẽ motã fuisse ꝛre discipuli demoniacũ: q̃ in medio erat non posſent liberare: Hoc enĩ ex sequẽtiꝰ ꝙcipi põt. Et interrogauit eos ⁊c. Be. Nota q̃ loca reb⁹ cõgruũt. In mõte orat. trãſformat: discipulis arcana sue maiestatis aperit. ĩmo a turba excipit: miseroꝝ fletu pulsat. Surſũ discipulis mysteria regni reserat. deorſũ turbis peccata infidelitatis exprobrat. Surſũ vocẽ patris bis q̃ audire poterãt pãdit: deorſum malos ſpũs expellit. Nũc ꝓ meritoꝝ qualitate alijs ascẽdere: alijs nõ desistit descẽdere.

g Et iterro. Hiero. Scit ⁊ interrogat: vt ꝓfessio pariat salutem et murmur cordis nñi sermonib⁹ soluat pt⁹ vt est: Dic iniq̃tates tuas pt⁹ vt iustificeris. h Et dixi disci. tuis. Laterer culpã obliquat ĩ discipulos: cũ sepe curatio nõ curãtiũ ꝺ curãdoꝝ impediat vitio. i O generatio incre. Nõ homini irascit ꝺ vitio. Non te dilo affect⁹ ꝺ dicit: ꝺ vt medic⁹ egro cõtra p̃cepta agẽti. Et arguit ꝙ vnũ iudeos incredulitatis. k Statim spũs contur. Quia dũ post petrũ ad dñm conuerti volum⁹: magis a diabolo impugnamur: vt vel exercitiat virtutẽ: vel vindicet suaz expulsionem. l Ab infantia ⁊c. Hiero. Significat gentilem populum cui a natiuitate increuit cultus idolozuz: vt stulte immolaret filios suos demonijs. vnde ſe quitur: Et frequenter eum ⁊ in ignẽ et in aquas misit. Alij enim ignem: alij aquaz venerabant. m Adiuua incredulitatem meã. Hiero. Credulitas nostra vt rostrata lingua infirma est nisi innixa auditorio dei. Fides cũ lachrymis optata vota capit: vt est: Fiat tibi ꝑm fidem tuam. n Surde et mute spiritus. Spiritui imputat quod homini p̃stat dum ille audiret neq̃ loqueretur quod peccatoz penitens audit ⁊ loquitur. Exi ab eo ⁊ amplius ne introeas ⁊c. Exiens ab homine nũq̃ reuertitur: si cor suum seruauerit clauis humilitatis: ⁊ ostiuz obtinuerit hõ mansuetudinis. vnde: Esto mihi in deũ ꝓtectorẽ ⁊ in locum mu. ⁊ sal. me facias.

Discerpẽs

stati circũſpiciẽtes neminẽ ampliꝰ viderũt
ſ post transfiguracionem.
nisi ieſũ tm̃ secũ †Et descẽdentib⁹ illis ꝺ mõ
te p̃cepit illis ne cuiq̃ qđ vidissent narra/
rent: nisi cum filius hominis a mortuis re
ſ nemini dicentes.
surrexerit. Et verbũ cõtinuerũt apud ſe: cõ
ſ hoc.
quirẽtes quid esset cũ a mortuis resurrexe/
ſ quasi si iã apparuiſti in gloria.
rit. † Et interrogabãt euz dicẽtes: Quid er
ſ quid ergo.
go dicũt phariſei ⁊ scribe quia heliaz opor/
ſ nõ aliter ẽ secũdus aduẽtus: nisi, ille p̃cedat.
teat venire primũ? Qui respõdẽs ait illis:
ſ quasi non est hic aduẽtus quem putatis quem p̃ceder helias: helias enim cum venerit ⁊c.
Helias cuz venerit primo restituet oĩa. Et
quõ scriptũ est in filium hois: vt multa pa/
ſ sic ⁊ helias. ſ quasi ventur⁹ est helias ipse in corpore: sed etiã venit in spiritu ⁊ virtute sc̃z iohannes.
tiaꝝ ⁊ pt̃enaꝝ. Sed dico vobis: q⁹ et helias
a ſ spreuerunt decollauerũt.
venit: ⁊ fecerũt illi quicũq̃ voluerunt si/
ſ de monte.
cut scriptũ est de eo. Et veniens ad discipu
los suos vidit turbam magnã circa eos: et
ſ disputantes.
scribas conquirẽtes cum illis. Et cõfestim
a ſ indocti nõ scribe sapiẽtes. b ſ q̃si stulti⁹. ſ timoz nõ ẽ ĩ chari
omnis põpul⁹ videns iesum stupefactus ẽ:
rate. ſ quasi serui.
⁊ expauerunt: ⁊ accurrẽtes salutabãt eum.
Et interrogauit eos. Quid iter vos cõqui
a ſ dẽcãdo p cõquestionẽ exponit incõmoda filij.
ritis? † Et rñdẽs vn⁹ de turba dixit: Mãgi
ſter attuli filiũ meũ ad te habentẽ spiritum
mutũ: q̃ vbicũq̃ eũ apphẽderit: allidit eũ:
ſ iracũdia.
ſ Hiero. alleg. perõrez spumat stultricia. ſ ignauia
⁊ spumat ⁊ stridet dentib⁹ ⁊ arescit. Et dixi
discipulis tuis vt eijcerẽt illũ ⁊ nõ potuerũt.
ſ quasi incredulitas vestra impedit salutem.
Qui rñdẽs eis dixit: † O generatio icredu
la: q̃diu apõ vos ero? q̃diu vos patiar?
ſ puerũ non demonẽ: vt ostendat illum demonio traditum ꝓ/
pter peccatum suum vel parentum.
Afferte illũ ad me: ⁊ attulerũt eũ. Et cũ vi
disset eũ: statim spiritꝰ ꝓturbauit illũ: ⁊ eli/
sus in terra volutabaꝝ spumãs. Et interro
a ſ nõ quasi ignorans interrogauit: sed vt diuturnitas infirmitatis ostẽsa curationẽ gratiozem faciat.
gauit patrẽ ei⁹. Qrũ tẽpoꝛis est ex quo ei
ſ D oraliter. ire vel libidinis. ſ cupiditatis.
hoc accidit? At ille ait: Ab infantia. Et frequẽ
ter eũ in ignẽ ⁊ in aquã misit vt eũ pderet.
Sed si q̃d potes: adiuua nos: misert⁹ nr̃i.
ſ liberare arbitriũ indicat.
Jesus autez ait illi: Si potes credere oĩa
ſ que in nomine iesu postulantur.
possibilia sunt credenti. Et continuo excla
mãs pr̃ pueri cũ lachrymis aiebat: Credo
ſ vel sine in.
dñe. Adiuua incredulitatẽ meã. Et cum vi
ſ vel credentẽ. ſ cõminatio potẽtia est.
disset iesus concurrentem turbã: cõminat⁹
ẽ spiritui imũdo dicens illi: Surde et mu/

a Et ꝙbũ cõtinuerũt apõ se. ſm p̃ceptũ xp̃i. B
b Conq̃rẽtes q̃d ⁊c. † Videbaꝝ enĩ eis inconueniẽs q⁹ xp̃s mozeret ⁊ resurgeret a mortuis: postq̃ viderãt cũ ĩ claritate gliosa ad quam alij veniẽt post resurrectionẽ: ideo termin⁹ resurrectiõis vel finis iã videbaꝝ eis complet⁹ in xp̃o. c Et veniẽs ad discipulos. ꝺ oñdit discipulorꝝ xp̃i impotẽtia ĩ ꝺ q⁹ nõ poterãt curare demoniacũ eis oblatum. Ubi sic̃ p̃cedit: q⁹ circa hãc curationẽ. ꝑmo ostendit discipulorum impotẽtia. scõ xp̃i efficacia. ibi: Qui rñdens eis dixit: o generatio ⁊c. tetio vtriusq̃ causa. ibi: Et cũ itro isset ĩ domũ. Snĩa istarũ partiũ ptz ex dictis Matth̃ .xvij. exceptis q̃ sequunt: Et veniens ad discipulos suos sc̃z q̃s dimiserat: assũptis tm̃ secũ trib⁹ corazq̃b⁹ trãsfiguratus fuit. C
d Vidit tur. magnaz circa eos ⁊ scribas conquirẽtes. q⁹ deridebãt eos eo q⁹ tẽtauerãt curare demoniacũ eis oblatũ: et nõ potuerãt: vt ptz ĩ lr̃a sequenti. †
e Allidit cũ. i. ad terram p̃cit. f Et spumat ⁊ stridet dẽtibus. ad ostendendum vehementiam passionis.
g Et cum vidisset eum statim spũs ꝓturbauit illũ. videns enĩ se cito eijciendũ faciebat pei⁹ q̃ poterat. h Et interrogauit patrẽ eius. nõ ex ignorãtia: sed vt ex respõsiõe pr̃is appareret oĩb⁹ diuturnitas passionis ⁊ difficultas curatiõis: vt ex his miraculũ esset euidens.
i Si quid potes. Ex quo patz q⁹ pater erat dubi⁹ in fide dubitans de xp̃i potestate.
k Dia possibilia sunt credẽti. fides enim credentis mereꝝ ꝺ ꝓgruo vt ei deꝛ bñficium p oĩ potẽtiã dei. l Credo dñe adiu. incre. meam. D q̃ dixit credo: non erat oĩno incredul⁹: ꝺ vocauit incredulitatẽ suam fidei sue imperfectionez: quã petebat a xp̃o supleri et perfici.
m Surde et mute spiritus. non formaliter ꝺ effectiue: q⁹ in puero obsesso auditus impediebat et loquelam.

Et fact⁹

Ca Discerpēs ꝛc. Hiero. Discerpit diabol⁹ appropinquantes ad salutē: qō ē ei esca dilecta: ḋs ī vētrē suū trahere desiderat ꝓ terrores ꝛ dāna: vt Iob. b Facꝫ ē ꝛc. Isi. Ba. Colo.3.a ꝛc. Sanat⁹ enī ōz: Mortui enī est⁹: ꝛ vita vr̄a a.ē cū xp̄o. i. d. Ās infirmitas xp̄iano ꝛ nō ē mors: ꝑ mortis silitudo.

c Hoc gen⁹. Hiero. Stulticia adluxuriaz carnis ptinet ꝛ ieiunio sanāt. Ira ꝛ ignauia oro̅ne depellit. Medicina cuiuscꝫ vulneꝛ adhibēda ē ei: nō sanat oculū qō calcaneū ieiunio passiões corpis: oro̅ne sanātur pestes mētis. d Occidēt eū ꝛc. Prosperꝫ miscet tristia: vt cū venerīt: nō ī pmeditatꝫ ferāt animis. Si ꝓtristat eos: q: occidēd⁹ est: debet letificare: q: die tertia resurget⁹ ē. e Ignorabāt. Nō tā ignīj tarditate qꝫ amore: q: deū verū cognouerāt: moriturū credere neq̄ bāt. Et q̄ eis ī figurꝫ loq̄ ꝓsueuerat horrētes ei⁹ mortē: in his ḋs eū loq̄ figurate putabāt. f Capharnaū. Hiero. Illa cōsolatiōis: Cōgruit ꝑdicte ſnie: occisus die tertia resurget. Granū frumēti morīt: vt multiplici⁹ colligat⁹: si non morīt solū manet. g Quid ī ꝛc. Hiero. In via tractabāt de ꝓncipatu: silis tractatio loco. Principat⁹ enī vi ingredīt sic deserīt: ꝛ dū teneꝫ labī: ꝛ incertū ī q̄ māsione. i. in q̄ die finiat⁹: vñ dic̄: Qui vult eē ꝓm⁹ ꝛc. Beda. Hinc exorta videꝫ disputatio: q: viderāt petrū ꝛ iacobū ꝛ iohēz seoꝛsū ductos ī mōtē: ꝛ aliq̄ō secretuz ibi Mat.16.c esse creditū eis: ꝑ et petro sic Matheus dic̄: claues regni celoꝝ ꝓmisas: ꝛ ecclīaz sup petrā fidei a q̄ ipe nomē accepit edificādā: Putabāt ꝙ vt illos tres ceteꝛ: vt oīb⁹ petrū eē ꝓlatū. h Et residēs ꝛc. Illi eū tes disputabāt ꝺ ꝓncipatu: ꝛ ipe sedens docet humilitatē. Principes enī laborāt: hūiles q̄scūt. Deside rū gr̄ie vult hūilitate sanare: ꝛ primo simplici monet ipio: moꝝ inocētie puerilis exēplo. i Cōplexus. Significat hūiles dignos eē suo cōplexu: q̄ iure possūt gr̄iari ꝛ dicere: Caū.2.b Leua ei⁹ ſb capite meo: ꝛ dextera illius am.me. k Quisꝫ vnū ex. Vel simplicit⁹ pauper xp̄i ab his q̄ velint eē maioreſ: ꝓ ei⁹ honoꝛe oste dit eē recipiēdos. Et ipsos malicia puulos eē suadet: vt tā qꝫ paruuli simplices sint. l Et q̄cūqꝫ. Quia ī puerꝫ se recipi docebat: vt caput ī mēbris: ne putareꝫ ꝑ solū eē qō vi debaꝫ: adiūxit: Et quicūqꝫ ꝛc.

m Rñdit illi. Quia dixerat. q̄sꝫ vnū ex hmōi pu. recepit me recipit: itelligit iohēs q̄ ī noīe ei⁹ eos non recipiāt: qui nō sincere ambulant. vñ ait: Magister vidim⁹ quēdā ꝛc. Quasi ꝑ ī noīe tuo nō debet fusci pi. n Et ꝓhibuim⁹ euz. Putauit eū excludēdū a būficio q̄ nō vtiꝫ officio: Sz docet⁹ neminē a bono qō ex pte habet arcendū: ꝑ ad ꝑ potiꝫ qō nō habet ꝓuocādū. vñ. Nolite ꝓhibere eū ꝛc. o Nolite ꝓhibere. ꝛc. We. Hic Phil.1.c aplūs: Sz siue occasiōe siue veritate xp̄s ānūcieꝫ: ꝛ ī ꝑ gaudeo semꝫ ꝛ gaudebo. Tales q̄uis signa faciāt: ꝛ ob alioꝝ salutē cēseāt esse nō ꝓhibēdi: nō tñ eis secura ꝓscia. Immo Dat.7.d cum dixerint: Jn noīe tuo ꝓphetauim⁹ ꝛ demonia eiecim⁹ ꝛc. dicet⁹ eis: q: nunqꝫ noui vos: discedite a me q̄ operamini iniquitatē. Itaqꝫ hereticis ꝛ scismaticis et malis catholicꝫ non sacramenta cōmunia in quib⁹ nobiscū sunt: nō ꝓtra: ꝑ divisionem pacī veritatiꝫ ꝓtrariā q̄ aduersum nos sunt: ꝛ

a Et fa. ē sic mortu⁹. vt ꝑ ꝑ magꝫ declarareꝫ xp̄i virt⁹: q: ad tactū xp̄i surrexit ꝓfecte curat⁹. b Hoc ge. i nul. pōt exi. nisi ī oratione et ieiunio. Demones enī nō sūt eqles ī ꝛtute naturali: ꝛ isto vn⁹ alio pōt difficili⁹ expelli. Ad expulsionē aūt isti⁹ reqrebat ī expellēte subiectio carnis ad spiritū q̄ fit ꝑ ieiuniū: ꝛ magna eleuatio spūs in deū q̄ fit ꝑ oratione. talia aūt ad huc nō erāt ī aplīs: q: ꝑ tpe illo nō cōpetebat eis ieiunare: vt dictū ē. s. ca. ij. nec erāt adhuc ī deū ꝓfecte eleuati: q: fuerūt rudes ꝛ ipfecti vsqꝫquo receperūt p⁹ pasionē xp̄i plenioꝝ grām spūſācti. Mat. xvij. dixit illis xp̄s q̄ nō potuerāt illum ejicere ꝙt ī credulitatē suā: q̄ causa ibi ē exposita. Et tenēdū q̄ ꝛtraq̄ causa. s. illa q̄ ꝑ exp̄mīt: ꝛ illa que ī matheo ponīt simul ꝙcurrerūt ī discipulis: ꝙt q̄s illum demonē expellere nō potuerī. c Et ide ꝓfecti. ꝑ ꝙr exp̄mīt discipulo⁹ xp̄i superbia: vbi ꝓmo exp̄mīt ipsi⁹ xp̄i hūiliatio. scdo repīmīt discipulorum ambitio. ibi: Qui cū domi eēnt. Circa ꝓmū describīt hūiliatio xp̄i ꝑ ꝑ q̄ dixit eis ignominiam sue passiōis quā volūtarie erat passurus: ꝛ ꝑ debebat discipulis exēplū eē humiliatiōis. verūtñ tā q̄ adhuc rudes nō captebāt ad plenū ꝛbuz ei⁹. ideo sequit: d At illi ignoꝛ. ꝛbū. q: frequēter loquebaꝫ eis ī pabolis: ꝙt q̄ dubitabāt ꝑ ꝛbū eēt pabolicū. e Qui cum domi eēnt. ꝑ repīmīt ambitio discipulo⁹. Et dicit in ptē ꝓncipalē ꝛ incidēt alem. scdā ibi: Et rñdit illi iohēs. et ꝓme ptis patet ſnia ex dictis Matth. xvij. exceptis que sequūt. f Jnterrogabat eos. nō ex ignorātia ꝑ vt ex doctrina sequēti appareret xp̄m nō ignorare ꝛba q̄ dixerunt iter se ipso absente. g At illi tace. verecundia ducti: cui⁹ cā ſbdit cūor: h Siqdē ī via inter se disputauerāt ꝛc. q̄ in eis erat vecūdū ꝛ repbēsibile: cū magister eorum eēt humilim⁹: ꝛ imediate eis ꝓdixerat hūiliationē sue passionis. i Rñdit illi io. ꝑ ē ꝓs icidētalis. ex ꝑ enī q̄ xp̄s dixerat puulos reciptēdos ī nomīe ei⁹ suis sint parue reputatiōis: ideo iohēs mouit q̄ſtionē de q̄daz ejiciēte demonia in noīe xp̄i q̄ tñ nō erat de societate ei⁹ quē ꝓhibuerāt discipuli: vtrū bene vel male fecīt sent ad sciēdū. si eēnt ꝑ als facturi ī casu ꝙsili: ꝛ circa ꝑ ꝓmo ponīt rīsio xp̄i. scdo ꝓhibitio scādali. ibi: Et q̄sꝫ vnū de pullis ꝛc. tertio declaratio cuiusdaz dicti. ibi: Oīs enī igne saliet. Circa ꝓmū ē duplex mod⁹ dicēdi. dicūt enī aliq̄ q̄ iste ꝺ q̄ſſuit iohēs non erat fideꝫ. aliq̄ enī infideles videtes ꝑ expientiā nomē xp̄i virtuosū in noīe ei⁹ ejiciebant demones: vt habetur Actꝫ. xix. dicit tñ xp̄s q̄ ille qui sic facit non est ꝓhibendus: q: talis ejectio demonis facit ad declarationē ꝛtutis christi: nec etiā talis lz sit ifidelis habet frontē loquēdi cōtra fidem xp̄i cum gloriaꝫ de signis in noīe eius factis: et ꝑ eſt q̄ ſubdit: k Nemo ē enī qui facit virtutē in nomīe meo ꝛc. infideles enim aliq̄ bñ in aliquib⁹ ꝙsuenīūt cuz fidelib⁹: vt q̄ de⁹ sit vnus: ꝛ hmōi: ꝛ in talib⁹ sūt cū eis: lz nō in aliis. Alij ꝛo dicūt q̄ iste de quo iohānes q̄ſuit erat fidelis credēs in xp̄m: ꝛ ꝑ dicit Chr⁹ so. verūtñ nō erat tāte ꝓfectiōis q̄ vellet sequi xp̄m ꝛ discipulos ei⁹ in mō viuēdi: sicut nec mō oēs fideles volunt seq̄ christū ꝑ religionis ingressū: ꝛ talis etiā nō ē ꝓhibēdus: q: beneficia diuina nō solū danꝫ ꝑ maiores sed etiā aliq̄n ꝑ minores ꝛ ipfectos: vt ꝑ etiā declareꝫ virt⁹ xp̄i q̄ ꝑ magnos ꝛ paruos indifferēter pōt opari ꝛ q: tales impfecti aliq̄n ad xp̄s credūt: ꝛ in tpe tentationis a fide recedūt. ideo subdīt: Nemo ē enī q̄ facit ꝛtutes in noīe meo ꝛc. q: si aliquis imperfectus fecerit miracula in nomine christi: ꝛ postea recedet a fide nō habet frontem loquendi cōtra christū.

§ cuius ꝑcipe est facere.
te spūs: ego tibi ꝑcipio exi ab eo ‡
ꝛ ampli⁹ ne itroeas ī eū. Et exclamans ꝛ multū discerpēs eū: exijt a
ab eo: et factꝫ est sicut mortu⁹ ita a
§ mundo.
vt multi dicerēt q: mortu⁹ ē. Jesus aūt tenēs manū ei⁹ eleuauit † b
eū ꝛ surrexit. Et cū itroisset in domū: discipuli ei⁹ secreto iterrogabāt eū: † Quare nos nō potuim⁹ c
ejcere euz? Et dixit illis: Hoc genus ī nllo pōt exire nisi ī oro̅ne ꝛ b
ieiunio. Et inde ꝓfecti: ꝑtergrediebāt galileā: nec volebat quenq̄ c
§ se ibi esse.
scire. † Docebat aūt discipulos suos: et dicebat illis: Qm̄ fili⁹ homīnis tradet⁹ in man⁹ hoim et occidēt eū: ꝛ occisus tertia die resur †
get. At illi ignorabāt ꝛbū: ꝛ timebāt eū iterrogare. Et venerūt ca/ e
§ villa pulcherrima. f
pharnaū. Qui cū domi eēnt iter g
rogabat eos: Quid in via tracta
§ pre verecundia. § quia
batis? † At illi tacebāt. Siqdem ī g
via iter se disputauerāt: q̄s eoꝝ b+
maior eēt. Et residēs vocauit duodecim ꝛ ait illi: † Si q̄s vult ꝓm⁹ b
eē: erit oim nouissim⁹ ꝛ oim minister. † Et accipiēs puer⁹ statuit eū †
ī medio eoꝝ. Quē cū cōplex⁹ eēt: i
a § quasi forma virtutis seruent propter me rationis auxilio: quam paruuli eratis beneficio.
ait illis: † Quisqs vnum ex hmōi k
puerꝫ recepit ī noīe meo: me recipit. Et q̄cūqꝫ me suscepit: nō me l
§ solum. § suscepit. § quia inter euz ꝛ me nihil distat.
suscipit sz eū q̄ me misit. † Respon i
dit illi iohēs dicēs: Magister vidim⁹ quēdā ī noīe tuo ejiciētē de/ †
monia q̄ nō sequitur nos: ꝛ prohibuim⁹ eū. Jesus aūt ait: Nolite ꝓhibere eū. Nemo est enī q̄ facit k

ꝯ dñm nō sequunt nobiscū: detestari ⁊ prohibere debemus. a Frigide ⁊c. Re pauptate ⁊ penuria lignorū aliqs se excuset. Sic dicit Apls ad Hal. Cō municet autez is qui catheçiçat verbo. et qui. s. c. in oibus bōis. Et ne quis se pauptate excuset ait: Nolite errā. deus nō irr. Que enī semlauerit homo: hec ⁊ metet. b Et quisqs scan. Q̄ ꝯ hoc generale sit: pōt tñ ꝺm ꝓsequētiā sermonis ꝓra aplos dici: q̄ de primatu disputabant: et eos quos ad fidē vocabant exemplo suo ꝓdere poterant. Beda. Nota q̄ in bono ope nro aliqn cauendum est scandalū ꝓprimi: aliqñ ꝓ nihilo habendum inquantū sine pctō possum⁹: vitare ꝓprimoꝝ scandalum debem⁹. Si autē ꝓ veritate scandalū sumit: vtilius nasci ꝓmittit ꝯ veritas relinquat. c Mola asinaria. Hiero. Scōm morē ꝓincie. Hec enī pena maioꝝ criminū erat. Et reuera est meli⁹ innoxū pena atrocissima ⁊ quali tm finire vitā corporeā ꝯ ledendo fratrē mortē aie mereri ꝑpetuā. Per molā asinariā secularis vite circuitus ⁊ labor. ꝓ ꝓfundū maris: extrema dānatio. Melius est vt solus pereat sub habitu exteriori: nō simulādo se bonū: ꝯ simulando se bonū corrūpere alios. Leuius ergo est si sub exteriori habitu ad mortē terrena acta ꝓstringāt: ꝯ si sacra officia culpā ceteris imitabilē demonstret: q̄ si solus caderet tolerabilioꝝ vtcūqꝫ cū iferni pena cruciaret. d Et si scandali. ⁊c. Quia. s. docuit ne scandaliçem⁹ eos q̄ credūt in eū: āmonet quantū debem⁹ eos cauere q̄ scandaliçāt. Scandalon grece: offendiculū vel ruina vel impactio pedis. Vel vt alij scripulus. Ille ḡ scandaliçat fratrez: q̄ ei dicto vel facto occasionē ruine ꝓbet. e Man⁹ tua ⁊c. Amicus: cui⁹ ope ⁊ ꝯsilio indigem⁹ q̄tidie. Sed si hic ledere incausa aie voluerit: excludēdus est a nra societate: ne si cū perdito in hac vita partē habere volum⁹: simul cū illo pereamus. f Q̄ duas m. Hiero. Due manus ꝓncipatus: humilitas ⁊ superbia. Abscide superbiam: tene humilē ꝓncipatū. g Ubi vermis ⁊c. Beda. Fetor vermiū de corruptione carnis et sanguis. Idcoqꝫ caro recens sale cōditur: vt exiccato humore sanguineo: vermis esse neqat. Caro ḡ ⁊ sanguis vermes creant: q̄ delectatio carnalis cui ꝓdimētū ꝓtinētie ſ resistit: penā luxuriosi generat eternā. Debem⁹ ḡ corp⁹ ꝓtinētie sale ⁊ mētē ꝓdimēto sapiētie ab erroꝝ ⁊ vitioꝝ labe castigare. h Vis ei igne ⁊c. Quia tertio mentionē fecit ignis ⁊ vermis: ostēdit quomō vtrūqꝫ valeamus vitare. Omnis enī igne. Mire dictū est. Q̄ enī sale salitur: vermis putredinez arcet. Q̄ vero igne. i. in igne aſperso sale carnē quoqꝫ consumit. Hec ꝺm legem in hostijs fiebant que in altari cremabant: vbi in oñi victima ⁊ sacrificio sal offerri ꝓceptū est. Sal dulcedo sapiētie. ignis sancti spiritus gratia. Omnis enī igne saliet: q̄ omnis electus sapiētia condit: vt digna victima dei efficiat altaribus. Unō bene addit: Et oīs victima sale saliet. Ille enim vere dñi victima est: qui corpus ⁊ aniam a vitijs emūdādo ꝓ amorē spūssancti deo ꝓsecrat: Nec solum sale aspergitur: sed igne consumit. qñ non pecati tm contagio pellit: sed etiā pūtis vite delectatio tollitur: ⁊ future vite cōuersatio tota mente suspirat.

vñ: Nostra cōuersatio in celis est. Et obsecro ꝓ misericordiaz dei vt exhibeatis corpora vestra hostiā sanctam ⁊c. Aliter: Altare dei cor: bonorū hostie ⁊ sacrificia bona opera fidelium. In oīmbus sacrificijs salquia nullū opus bonum sine sapientia. Ignis sacrificia in altari cōsumit. de quo: Ipse vos baptiçabit in spiritusancto ⁊ igne. Vel ignis tribulationes. Respicit hoc ad superiora vbi scandaliçantia membra euelli ꝓcepta sunt: q̄ hoc est igne saliti: ⁊ tentationibus exerceri ob xpi amorē dilectos ⁊ primos nō abnegare. i Ois victima. Hiero. Victima gen⁹ hūanū qō hic sapie sale vel rōne salit: dū corruptio sanguis: custodia putredinis ⁊ mater vermiū ꝟ ꝓsumit: ⁊ post purgatorio igne examinabit. k Q̄ si sal: Jd est si quis semel condimētis veritatis refectus ad apostasiam redierit: quo alio doctore corrigitur qui eam quam gustauit sapientiam: vel aduersis territus: vel ꝓsperis illectus respuit. Unde quis medetur incantatori a serpente pcusso. In hoc iudam ⁊ socios ei⁹ significare creditur qui phylargiria corruptus: ⁊ apostolatū perdere: ⁊ dñm tradere nō dubitauit. Quia autem sunt multi quos dum maior scientia erigit: ab alioꝝ societate disiungit. Et quo plus sapiunt: eo plus a ꝓcordie virtute desipiūt. sub ꝯiungit

Bal.6.b Ibidem

10.12.a

ce.3.c

Ja.1.c

virtutē in noie meo: ⁊ possit cito male loq̄ de me. Qui enī nō ē aduersuz vos: pro vobis est. Quis a
ꝺ quasi dico: quisqs vnū ex hmōi p. sed ne pauptatis excusationē prendatis. quisquis enim.
qs enī potuz dederit vobis calia ꝺ leuissimo precepto excusationē diluit.
cē aq̄ frigidę in noie meo: q̄ christi estis: amē dico vobis: nō pdet
mercedē suā. Et quisqs scādaliça b †
a ꝺ magni nllo mō mouent: pusilli occasioēt q̄rūt.
uerit vnū ex his pusillis credētibus i me: bonū ē ei magl si circū
daret mola asinaria collo ei⁹: et i
mare mitteret. † Et si scādaliçaue †
rit te man⁹ tua abscide illā. Bo
ꝺ quia. ꝺ sine cupito principatu.
nū ē tibi debilē introire i vitā q̄ duas manus habentez ire in ge
a ꝺ inferni penas enumerat vt exterreat.
hennā i ignez inextinguibilē vbi
ꝺ putredo gehēne. ꝺ ꝓscia fera. i. dolor interi⁹ ac
vermis eorum non morit̄: et
cusans eos. a ꝺ Hiero. pena exteri⁹ seuiēs incon
supta. vñ ꝓpba: Ambulare i lumie ignis vr̄i: i flā
mis q̄s succēdistis vobis. b ꝺ amic⁹ necessarius
cuius tibi quotidianis vsibus seruit discursus.
ignis nō extinguit̄. Et si pes tu
a ꝺ cū corrigere nequeat ampura a societate tua.
us te scandaliçat: āmputa illum.
ꝺ quia.
Bonū ē tibi clauduz in vitā eternā itroire: q̄ duos pedes habentē mitti in gehēnā ignis inextin
guibilis: † vbi vermis eoz nō mo c
a ꝺ qui tibi prouider. ꝺ in oculo: nostri carnaliter
amici. spiritaliter aduersarij significantur.
rit̄ ⁊ ignis nō extinguit̄. Q̄ si ocu
lus tu⁹ scandaliçat te: eīce eum.
ꝺ quia
† Bonū ē tibi luscum itroire in regnuz dei: q̄ duos oculos hūtem
mitti i gehennā ignis: vbi vmis
eoz nō morit̄: ⁊ ignis nō extingui
ꝺ grā spūsseri vel tribulatiōe. ꝺ aspso sale sicut i
hostijs fiebat. ꝺ humanū genus.
tur. Ois enī igne saliet: ⁊ oīs vi b d† i e†
ꝺ purgatorio igne. ꝺ sapia. ꝺ Hiero. Bonū ē
verbū dei audire: sale sapie cor cōdire: imo cū apostolis sal esse. i. alijs sapientiam ministrare.
ctia sale saliet. † Bonū ē sal. Q̄ si k f† g†
a ꝺ Hiero. Sal insulsuz ē q̄ amat ꝓncipatū: q̄ increpare nō audet nec cōtineri ne de synagoga eij
ciatur: diligens gloriā hominis magis q̄ dei.
sal insulsū fuerit: in q̄ illud ꝓdie

virtutē in noie meo: ⁊ possit cito male loq̄ de me. Qui enī nō ē adversuz vos: pro vobis est. Quis
ꝺ quasi dico: quisqs vnū ex hmōi p. sed ne pauptatis excusationē prendatis. quisquis enim.
qs enī potuz dederit vobis cali
a ꝺ leuissimo precepto excusationē diluit.
cē aq̄ frigidę in noie meo: q̄ chri
sti estis: amē dico vobis: nō pdet
mercedē suā. Et quisqs scādaliça b †
a ꝺ magni nllo mō mouent: pusilli occasioēt q̄rūt.
uerit vnū ex his pusillis credēti
bus i me: bonū ē ei magl si circū
daret mola asinaria collo ei⁹: et i
mare mitteret. † Et si scādaliçaue †
rit te man⁹ tua abscide illā. Bo
ꝺ quia. ꝺ sine cupito principatu.
nū ē tibi debilē introire i vitā q̄ duas manus habentez ire in ge
a ꝺ inferni penas enumerat vt exterreat.
hennā i ignez inextinguibilē vbi
ꝺ putredo gehēne. ꝺ ꝓscia fera. i. dolor interi⁹ ac
vermis eorum non morit̄: et
cusans eos. a ꝺ Hiero. pena exteri⁹ seuiēs incon
supta. vñ ꝓpba: Ambulare i lumie ignis vr̄i: i flā
mis q̄s succēdistis vobis. b ꝺ amic⁹ necessarius
cuius tibi quotidianis vsibus seruit discursus.
ignis nō extinguit̄. Et si pes tu
a ꝺ cū corrigere nequeat ampura a societate tua.
us te scandaliçat: āmputa illum.
ꝺ quia.
Bonū ē tibi clauduz in vitā eternā itroire: q̄ duos pedes habentē mitti in gehēnā ignis inextin
guibilis: † vbi vermis eoz nō mo c
a ꝺ qui tibi prouider. ꝺ in oculo: nostri carnaliter
amici. spiritaliter aduersarij significantur.
rit̄ ⁊ ignis nō extinguit̄. Q̄ si ocu
lus tu⁹ scandaliçat te: eīce eum.
ꝺ quia
† Bonū ē tibi luscum itroire in regnuz dei: q̄ duos oculos hūtem
mitti i gehennā ignis: vbi vmis
eoz nō morit̄: ⁊ ignis nō extingui
ꝺ grā spūsseri vel tribulatiōe. ꝺ aspso sale sicut i
hostijs fiebat. ꝺ humanū genus.
tur. Ois enī igne saliet: ⁊ oīs vi b d† i e†
ꝺ purgatorio igne. ꝺ sapia. ꝺ Hiero. Bonū ē
verbū dei audire: sale sapie cor cōdire: imo cū apostolis sal esse. i. alijs sapientiam ministrare.
ctia sale saliet. † Bonū ē sal. Q̄ si k f† g†
a ꝺ Hiero. Sal insulsuz ē q̄ amat ꝓncipatū: q̄ increpare nō audet nec cōtineri ne de synagoga eij
ciatur: diligens gloriā hominis magis q̄ dei.
sal insulsū fuerit: in q̄ illud ꝓdie

a frigide ⁊c. Re pauptate ⁊ penuria lignorū aliqs se excuset. Sic dicit Apls ad Hal. Cō municet autez is qui catheçiçat verbo. et qui. s. c. in oibus bōis. Et ne quis se pauptate excuset ait: Nolite errā. deus nō irr. Que enī semlauerit homo: hec ⁊ metet. b Et quisqs scan. Q̄ ꝯ hoc generale sit: pōt tñ ꝺm ꝓsequētiā sermonis ꝓra aplos dici: q̄ de primatu disputabant: et eos quos ad fidē vocabant exemplo suo ꝓdere poterant. Beda. Nota q̄ in bono ope nro aliqn cauendum est scandalū ꝓprimi: aliqñ ꝓ nihilo habendum inquantū sine pctō possum⁹: vitare ꝓprimoꝝ scandalum debem⁹. Si autē ꝓ veritate scandalū sumit: vtilius nasci ꝓmittit ꝯ veritas relinquat. c Mola asinaria. Hiero. Scōm morē ꝓincie. Hec enī pena maioꝝ criminū erat. Et reuera est meli⁹ innoxū pena atrocissima ⁊ quali tm finire vitā corporeā ꝯ ledendo fratrē mortē aie mereri ꝑpetuā. Per molā asinariā secularis vite circuitus ⁊ labor. ꝓ ꝓfundū maris: extrema dānatio. Melius est vt solus pereat sub habitu exteriori: nō simulādo se bonū: ꝯ simulando se bonū corrūpere alios. Leuius ergo est si sub exteriori habitu ad mortē terrena acta ꝓstringāt: ꝯ si sacra officia culpā ceteris imitabilē demonstret: q̄ si solus caderet tolerabilioꝝ vtcūqꝫ cū iferni pena cruciaret. d Et si scandali. ⁊c. Quia. s. docuit ne scandaliçem⁹ eos q̄ credūt in eū: āmonet quantū debem⁹ eos cauere q̄ scandaliçāt. Scandalon grece: offendiculū vel ruina vel impactio pedis. Vel vt alij scripulus. Ille ḡ scandaliçat fratrez: q̄ ei dicto vel facto occasionē ruine ꝓbet. e Man⁹ tua ⁊c. Amicus: cui⁹ ope ⁊ ꝯsilio indigem⁹ q̄tidie. Sed si hic ledere incausa aie voluerit: excludēdus est a nra societate: ne si cū perdito in hac vita partē habere volum⁹: simul cū illo pereamus. f Q̄ duas m. Hiero. Due manus ꝓncipatus: humilitas ⁊ superbia. Abscide superbiam: tene humilē ꝓncipatū. g Ubi vermis ⁊c. Beda. Fetor vermiū de corruptione carnis et sanguis. Idcoqꝫ caro recens sale cōditur: vt exiccato humore sanguineo: vermis esse neqat. Caro ḡ ⁊ sanguis vermes creant: q̄ delectatio carnalis cui ꝓdimētū ꝓtinētie ſ resistit: penā luxuriosi generat eternā. Debem⁹ ḡ corp⁹ ꝓtinētie sale ⁊ mētē ꝓdimēto sapiētie ab erroꝝ ⁊ vitioꝝ labe castigare. h Vis ei igne ⁊c. Quia tertio mentionē fecit ignis ⁊ vermis: ostēdit quomō vtrūqꝫ valeamus vitare. Omnis enī igne. Mire dictū est. Q̄ enī sale salitur: vermis putredinez arcet. Q̄ vero igne. i. in igne aſperso sale carnē quoqꝫ consumit. Hec ꝺm legem in hostijs fiebant que in altari cremabant: vbi in oīmbus sacrificijs salquia nullū opus bonum sine sapientia. Ignis sacrificia in altari cōsumit. de quo: Ipse vos baptiçabit in spiritusancto ⁊ igne. Vel ignis tribulationes. Respicit hoc ad superiora vbi scandaliçantia membra euelli ꝓcepta sunt: q̄ hoc est igne saliti: ⁊ tentationibus exerceri ob xpi amorē dilectos ⁊ primos nō abnegare. i Ois victima. Hiero. Victima gen⁹ hūanū qō hic sapie sale vel rōne salit: dū corruptio sanguis: custodia putredinis ⁊ mater vermiū ꝟ ꝓsumit: ⁊ post purgatorio igne examinabit. k Q̄ si sal: Jd est si quis semel condimētis veritatis refectus ad apostasiam redierit: quo alio doctore corrigitur qui eam quam gustauit sapientiam: vel aduersis territus: vel ꝓsperis illectus respuit. Unde quis medetur incantatori a serpente pcusso. In hoc iudam ⁊ socios ei⁹ significare creditur qui phylargiria corruptus: ⁊ apostolatū perdere: ⁊ dñm tradere nō dubitauit. Quia autem sunt multi quos dum maior scientia erigit: ab alioꝝ societate disiungit. Et quo plus sapiunt: eo plus a ꝓcordie virtute desipiūt. sub

Bal.6.b Ibidem

10.12.a

ce.3.c

Ja.1.c

ꝯiungit

dixit apostolis qui ceteros ꝓcellere debebant sapientia: Vos estis sal terre. Mat. v. Dicit ergo salnator: Q̄ si sal insulsum ⁊c. q̄ si ille qui debet alios dirigere ꝓ eminentiā sue discretionis ⁊ sapientie fuerit insulsus ꝓ defectū discretionis: iste defectus redundat in alios.

Mat.18.a Luce.17.a

Esa. 66.g Ezech.20.g

Mat.18.b

Mat.5.b Luce.14.g

¶iungit:habete in vobis sal:⁊ habete pacē inᵗ vos. a Habete ī vo.sal ⁊c̄.Be.Nō re sal sine pace nō virtutᶻ ē donū:ꝑ dānatiōis argumētū.q̄ enī q̄cq̄ melⁱⁱ sapit:eo deteriꝰ delinquit.

b Inde ex.⁊c̄.Ducusq̄ ea q̄ ī galilea fecit ⁊ docuit: X hinc narrat q̄ ī iudea fecit ⁊ docuit ⁊ passus ē.Et ꝓ q̄ trās iordanē ad oriētē:deinde q̄ cis iordanē q̄n venit hiericho et bethaniā ⁊ hierlm.Cū enī oēs iudeozuꝫ ꝓuincia generaliᵗ ad distinctionē aliarū gentiuꝫ iudea dicta sit. specialiꝰ tn̄ meridiana plaga ꝺr iudea ad distinctionē galilee:decapolis ⁊ ceteraꝝ in eadē ꝓuincia regionū. c Pharisei inter.Magna distātia inᵗ turbas ⁊ phariseos.Ide ꝙueniūt vt doceanᶻ et infirmi curenᵗ. Sicut Matthe⁹ apte dicit:Illi vt tētando decipiāt.Hos eī deuotio pietatᶻ:illos adducit stimulꝰ liuoris. d Si licet vi.⁊c̄.Be.Cōrrupto syllogismo tētant:⁊ q̄cq̄d rūdeat cape putār.Si dicit dimittēdā ⁊ aliā ducēdā:pudicicie p̄dicatoꝝ sibi videᵗ ꝓtraire.Si nō dimittēdā: reus sacrilegij:⁊ ꝓtra doctrinā moysi:et per moysen ꝓtra doctrinā dei facere. Igitur dñs rīsuꝫ sic tpauit vt trāseat deci pulā:scripturā sane intellectā in testimoniū adducēs ⁊ naturalē legez:primāq̄ dei sniam scōe oꝑponēs q̄ nō voluntate dei sed peccātiū necessitate cōcessa est.

Mar.19.a

a ¶ iusticiā. ¶ Hiero.sal correctiōis amor ꝓrimi ꝑt:⁊ dilectionē sal iusticie cōdiat. ¶ dilectiōez.

a tis:†Habete in vobis sāl:et pa/ a
¶ qui sapienter loquitur magno opere metuat ne eius eloquio vnitas rumpatur. b

cem habete inter vos. Ca. X

b †Inde exurgēs venit c
c in fines iudeę vltra ioꝛ danē:⁊ ꝙuēiūt itez turbę ad eū:⁊ sicut ꝙsueuerat iterū docebat illos.Et accedētes ¶ pha hoc.
d risei interrogabāt euz: si licet vi † ro vxorē dimittere:tētātes euz. At ille rūdens dixit eis: Quid d vobis pręcepit moyses:Qui dixerūt:†Moyses p̄misit libellū re e

¶ Ad duriciā

Nico.de lyra

a Habete ī vo.sal.i.discretionē. b Et pa.ha.in.vos.q.d. ꝓ sapiam paꝫ inter hoīes acq̄rit ⁊ etiā ꝓseruat. Ca. IX

Moraliter. a† Et post sex dies assumpsit iesus petrū ⁊c̄.sex dieb⁹ factꝰ est mundus Hen.l. ꝙpter qđ ꝓ sex dies figurari pōt totus mūdi decursus quo cōpleto christus suos vere discipulos.i.electos ducet in montē excelsum.i.in celū empyreū gloriosos in aīa ⁊ corpe videntes eiꝰ gloriā singularē. † Et moyses ⁊ helias cū eo loquentes.i.legem ⁊ ꝓphas cū euāgelio ꝓcordātes.q̄ autē petrus dixit:faciamꝰ hic tria tabernacula: nesciuit q̄d diceret. nā omniū erit vna glia:sicut vnꝰ denariꝰ diurnꝰ:licet in illa sint diuersi gradus. † Precepit illis ne cuiq̄ qđ vidissent narrarent.ꝓ b oīdens q̄ secreta diuina nō nisi debito tempe publicanda. Helias cū venerit ⁊c̄.Sequit: † Dico vobis q̄ helias iā venit ⁊c̄.ꝓ b oīdit dupliceᵗ heliā:sicut ⁊ aduentū christi dupliceᵗ.officiū ꝓme helie facit bō monens fratrē charitatiue:sicut ⁊ ꝓmus aduentꝰ fuit in māsuetudine.officiū vero scōi facit ꝓlatꝰ corripiens ex auctoritate:q̄ secūdus aduētus erit in potētia ⁊ maiestate. † Magister:attuli filiū meū ad te.ꝓ istū ab infantia vexatū a demone significat petōr ab infantia nutritꝰ puerse:sicut refert beatꝰ Grego.de puero q̄nquenni:quē cū teneret pater in sinu suo vidit demones in specie mauroꝝ veniētes ad rapiēdū ipz:⁊ tūc deū blasphemauit ⁊ statī expirauit.⁊ q̄n ī tali etate crescēte crescit malicia subditur: † Habentē spm̄ mutū.q: talis nō audit correctionez ad bonū. e† Qui vbicūq̄ apphenderit eū allidet eū.q: cedit cuilibet tentatiōi demonū. f† Et spumat.ꝓ castrimargiaz. † Et stridet dentibꝰ.ꝓ iracundiā. † Et arescit.ꝓ ignauiam. † Hunc discipuli curare nō pōt.qz ꝓtemnit monitiōes hominū:sed solus deꝰ aliq̄n de gra spūali curat eū.ideo subditur: † Ego tibi precipio.⁊ nō aliꝰ. † Exi ab eo ⁊ amplⁱ ne ītreas in eū.qđ fit qñ ex dei aduentio nō patit recidiuuꝫ.ad qđ designādū subdit: † Jesus aūt tenens manū eius ⁊c̄.Docebat aūt discipłos suos ⁊c̄.Sequit: † Et occisus tertia die resurget. Theophilus.Postq̄ ꝛo dixerat qđ erat triste:adiunxit qđ debet letificare:vt discerem⁹ ex hoc q̄ post angustias leticie subsequenᵗ. b† Siquidē inter se in via disputauerant q̄s eoꝝ maioꝛ esset ⁊c̄.Hiero. Ubi notandū q̄ illi euntes disputabāt de principatu.ipe vero sedens docet humilitatē: qz p̄ncipes laborāt ⁊ humiles reꝑescunt. † Et accipiēs puerū ⁊c̄.Beda. Jn q̄ malicia paruulos esse suadet:vt simplicitatem sine arrogātia:charitatē sine inuidia:deuotionē sine iracundia ꝓseruent. † Magister: vidimꝰ quendaz in noīe tuo eiᵗcientē demonia ⁊c̄.ꝓ istū q̄ nō erat de societate aploꝝ significat laicus bonꝰ qui nō hz pdicandi officiū:tn̄ bonis verbis ⁊ exemplis agit ad expulsionē demonis de cordibꝰ ꝓmotū: q̄nis nō sequat ꝛpm ꝓ statū religionis ⁊ clericatum. b† Et q̄ḡs scandaliçauerit vnū exhis pusillis credētibus in me ⁊c̄. Grego. Per molā asinariā secularis vite circuitus ⁊ labor ꝓmitt.ꝓ ꝓfundū maris extrema dānatio designat.q̄ ergo ad secularitatis speciē deductꝰ.verbo ceteros destruit vel exēplo. melius ꝓfecto erat vt hūc ad mortē sub exteriori habitu terrena acta ꝓstringant:q̄ sacra officia in culpa ceteris imitabiles demōstrarēt:qz nimirū ⁊ si solus caderet vtcūq̄ hunc tolerabiliꝰ iferni pena cruciaret. † Et si scādaliçauerit te manꝰ tua ⁊c̄.Sanctꝰ Job.exix.dicit.Oculus fui ceco et pes claudo.i. ꝓsiliariꝰ ignorantiū ⁊ adiutoꝛ impotentium. Ergo manū abscindere ⁊ oculuꝫ eruere ne scandaliçent: est hoīem q̄ntūcūq̄ sibi vtilē in tpalibꝰ a sua societate expellere:si sibi sit ad piculuꝫ ruine in spūalibꝰ. d† Omnis enim igne saliet.ꝓ igne intelligere possum⁹ spūs sancti virtutē:q̄ datꝰ fuit aplis in specie ignis ꝓ quē oīs saliet:qz ei⁹ discretione ad bonū dirigit:qz sicut dicitur Sap.xiij.incerte sunt ꝓuidentie nre. et† Et oīs victima saliet sale.i.opus deo acceptū condit spūssancti directione. g† Oz si sal insulsuꝫ fuerit ⁊c̄.i. si humana discretio careat spūsctō: nō ꝓficit:sz aliqñ magꝰ officit:qz fat hoīez nimis ꝓfidē de seipo.

Jn ca.ix.vbi ꝺr in postil.Et silr claritas glie quā tūc in corpore suo habuit est in extremitate corporis.

Additio. Oz figura sit in extremitatibꝰ corpis ptz ex diffinitiōe. Figura enī est q̄ termio vl termīnis cōprehēdit:vt ait Geometra.sed q̄ silr se habeat claritas glie:vr.s.sit tn̄ in extremitatibꝰ corpis b non est.Claritas enī glie nō solū extremitates ꝓtinet:sz oportet q̄ corpꝰ totū sit gloriosum sīc ⁊ totū agile.⁊ iō in trāsfiguratiōe le.resplēduit facies eiꝰ sicut sol.Sz ꝓstat q̄ claritas solis nō ē tn̄ in extremitatibus eiꝰ:sz etiā in oībꝰ partibꝰ suis intrinsecᶻ.Nō aūt q̄re assūptio claritatᶻ trāsfiguratio ꝺr:sz figura nō mutatᶻ:est:qz sīc colorat q̄ participat claritatē ipfecte in supficie corpis colorati attendit:sic ⁊ claritas q̄ est pfecte lucida ī eiꝰ supficie attēdit pr.

Replica. Jn ca.ix.vbi ꝺr de trāsfiguratiōe postilla dicit claritatē trāsfiguratī fuisse in forma ⁊ figura corpis:ꝓ oīs ī extremitate. Burg. aūt dicit b nō esse vez:qz vt inąt claritas glie nō solū extremitates ꝓtinet sz totū corpꝰ penetrat:cū totū corpꝰ sit gliosuꝫ sicut ⁊ totū agile. Sz Burg.b.vnū supponit satᶻ dubiū:q̄ vicz corpꝰ xpi ī trāsfiguratiōe fuerit gliosuꝫ.nā fuit vere passibile ⁊ formaliᵗ:qđ eū gliosō corpe sīl stare nō pōt:qz oīe corpꝰ gliosuꝫ ipassibile est. Cū enī xpi trāsfiguratio fuit facta ad oīndendū gloriā resurrectionis ipis aplis q̄z oculi ꝓfundū corpis videre nō potuerūt:sz solū supficiē corpis ⁊ figurā sufficere debuit claritas extremitatū.Et dato q̄ redundātia glie ī corpꝰ passibile ex singulari dispēsatiōe fuerit penetratiua:ab oculᵗ tn̄ nō gloificatᶻ videri nō potuit nisi supficieten⁹:nisi Bur.aliud ponat miraculū circa miraculū qđ cōiter ponit ī amotiōe obicis redūdātie glie.s.q̄ oculi aploꝝ fuissent miraculose eleuati ad videndū claritatē existētē ī ꝓfundo corpis:nec rō Bur.cōcludit q̄ vult ex lra q̄ resplēduit facies eiꝰ sīc sol.sol aūt hz claritatē nō modo ī supficie:sz etiā in ꝓfundo.nā ſm Burg.in multᶻ loᶜ silitudo nō est recipienda oīmode:qz alꝰ ecᵗ idētitas nō silitudo:q̄ curat q̄tuoꝛ pedibꝰ.argumētū aūt a silī nō valet generaliter:qz stat facie xpi sīc solē resplēduisse:⁊ tn̄ claritatē tm̄ supficieten⁹ habuisse.

c Inde ex.Dic ponit ꝓfutatio Ca.X pharisęoꝝ de aliq̄bꝰ ī lege p̄missis.⁊ ꝓtio describit ꝓfutatio pbiseoꝝ.scōo sacerdotū.se.ca. Prīa in duas: qz primo describit pbiseoꝝ ꝓfutatio.scōo discipłoꝝ instructio.ibi. Et offerebāt illi puulos.snīa prīe ptꝫ ptz ex dictᶻ Mat.xix.licz enī matthe⁹ idē fetm̄ ſ b alio referat ordie:n̄ tn̄ differt q̄tuz ad vitatē:vt dicit Aug⁹.⁊ ſ b iueniᵗ frequenᵗ in ve.test. vtpote libris Reg.⁊ Paral.q̄ eadē dicta ⁊ facta expꝛimunt ſ ⁊ ibi:sub alio tn̄ ordie. d Quid v.p̄.mo.Mat.xix.dicit q̄ pbisei ſ dixerūt xpo q̄si ei obuiciēdo.Et dicēduz q̄ xps prio q̄siuit ſ ab eis vt ſ ꝺr:qz aliq̄s diceret suā snīaz volebat q̄ audiret eoꝝ falsa opinio q̄ credebāt ſ eē licitū:⁊ iō ꝛc̄ q̄ obuiciēdo dixerī. e Moyses ꝑmisit

a Ad duriciã cor. Beda. Nunq̃d de⁹ ꝓtrarius sibi est: vt aliq̃d ante iusserit: ꝛ idē post nouo fregerit imperio? Nō: Sed Moyses videns ꝓpter desiderium secundaꝝ nuptiaꝝ vxores ꝑmas interfici: aut in malã vitã duci: maluit indulgere discidiũ ꝓpter discordiã q̃ p odia ꝛ homicidia ꝑseuerare nuptiaꝝ copulam.

b Et erunt duo ꝛc. Premiuꝝ nuptiaꝝ est e duobus vnã carnẽ fieri. Castitas inncta spiritui vn⁹ spũs efficitur.

c Nō nō separet. Desiderio sc̃e vxoris. Deus separat q̃ ꝑiungit: qñ ex ꝑsensu vtriusq̃ ꝓpter seruitutẽ dei: eo q̃ tps breue sit: sic habẽt vxores q̃si nō habentes.

d Et in domo iterꝝ ꝛc. Hiero. Nō discipuli interrogauerũt ꝓius: sed pharisei. Sed sc̃a interrogatio ab alijs. i. ab aplis iterꝝ dicta ẽ: q̃ de eadẽ re de qua pharisei. Hiero. Iterata snĩa verbi non fastidiũ sed esuriem ꝛ sitim ꝓstat. vñ: Qui me comedunt adhuc esuriũt: ꝛ qui me bibunt adhuc sitiunt. Melliflua sapiẽtie eloquia gustata diligentib⁹ multimodũ sapozẽ reddũt. Nō significatiõ est q̃s dominus pluit manna ad manducãdũ sub sole liquescẽs: vt est hoc: Fulgebunt iusti sicut sol in regno patr⁹ e. Ad ignem durat: vt panis corpomis confirmet: vt est: Si quis vult post me venire ꝛc.

e Quicunq̃ di. Beda. Matthe⁹ pleni⁹: Quicũq̃ dimiserit vxorẽ suam: nisi ob fornicationẽ ꝛ aliã duxerit: mechatur. Una ergo solũmodo causa est carnal⁹ fornicatio: vna spũalis: timor dei: vt vxor dimittatur: sicut multi religionis causa fecisse legunt. Nulla autez causa est dei lege ꝓscripta vt alia ducat viuente ea que est relicta.

f Discipuli autem. Non quia nollent eis et manu ꝛ voce saluatoris benedici: sed nõdũ plenaꝝ fidem habentes putabant eũ more hominũ offerentiũ importunitate lassari.

g Taliũ enĩ est ꝛc. Taliũ significanter dicit: nõ istozũ. Quasi dicat: mozes regnant: non etas. His ꝓmittit regnũ celoꝝ qui similem habent simplicitatẽ ꝛ innocentiã q̃bus congruit illud apostoli. Nolite effici paruuli sensib⁹: sed malicia paruuli estote.

h Quisq̃s nõ. Qui nõ ꝑseuerat in ira non Iesus meminit videns pulchrã mulierẽ nõ concupiscit: nõ aliud habet in oze: aliud in corde: quasi si tales nõ fueritis: nõ intrabitis in regnũ celorũ.

i Regnũ dei ꝛc. i. doctrinã euangelij sic̃ paruuli accipe iubemur. i. sicut paruulus doctozib⁹ non ꝓtradicit: rõnes aduersus eos nõ cõponit: sed fideliter suscipit: cũ meru obtẽperat ꝛ q̃escit: ita ꝛ nos obediendo simpliciter ꝛ sine oñi ꝓtradictiõe verba dñi debemus suscipe.

k Procurrẽs q̃dez ge. Beda. Audierat credo iste a dño tm̃ eos q̃ volunt paruulis esse similes introitu regni celestis esse dignos: ꝛ ideo certioz esse desiderat: nõ p parabolas sed apte quib⁹ operũ meritis vitã eternã ꝓsequi possit.

l Quid me dicis b. Beda. Quia magistrũ vocauerat bonuꝝ ꝛ nõ deũ vel dei filiũ: discit quẽuis sc̃m̃ boiem: cõparatione dei nõ esse bonũ. de quo: Cõfitemini dño qm̃ bonus. Annus aũt de⁹ bon⁹: nõ pater solus sed ꝛ filius. q̃ dicit: Ego sum pasto ꝛ bon⁹. Et spũssc̃us bon⁹ est. de q̃: Pater de celo dabit spm̃ bonũ petentib⁹ se. Una sc̃z ꝛ individua trinitas: pater ꝛ fili⁹ ꝛ spũssanctus solus ꝛ vn⁹ de⁹ bon⁹ est. Non igit̃ bonuꝝ se negat: sed deũ esse significat.

m Nec se magistrũ bonũ nõ esse: sed absq̃ deo nullũ bonũ esse testatur.

m Ne adulteres. Be. Hec est puerilis innocentie castitas q̃ nobis imitãda ꝓponit̃ si regnũ dei intrare velimus. Notandũ sane q̃ iusticia legis suo tpe custodita: nõ solũ bona tpalia: sed etiã vitã ꝛferebat eternã.

n Magister. oña hec cõ. ꝛc. Beda. Mõ putãdus est voto tentant⁹ (vt quidã putant) dñm interrogasse: ꝛ de sua vita mentitũ eẽ: cũ se legis mãdata custodisse dixerit: sed simplicit̃ ꝛfessus. Si enĩ mentiret nunq̃ intuitus arcana cordis eius eum diligere diceret ihesus. Diligit enĩ eos qui mandata legis etiaꝝ minoza custodiunt: ꝛ quod in lege minus fuerat his qui pfecti esse desiderant: ostendit: quia non venit soluere legem sed adimplere. vnde addit: Vade: quecunq̃ habes vende ꝛ da pau. ꝛc.

o Et veni seq̃re me. Beda. Quasi diceret: post ꝓptas diuitias saluatorem imitare. i. relictis malis fac bona. Facilius sacculus ꝓtemnitur q̃ concupiscentia vel voluptas.

¶ Q̃ difficile pudẽ scribere ꝛ dimittere. Qui/

a bus respõdens Iesus ait: Ad du/

a ¶ Moyses q̃si hois est cõsiliũ nõ dei imperiũ.

ricia cordis vr̃i scripsit vobis pr̃ ceptũ istud. Ab initio aũt creatu

¶ nõ femias: in q̃ oñdit sc̃a et vitãda cõiugia.

re masculũ ꝛ femina fecit eos de us. † Propter hoc reliquet homo patrẽ suum ꝛ matrẽ: ꝛ adherebit

¶ non ad vxores. ¶ non tres.

b ad vxorẽ suã: † ꝛ erũt duo i carne vna: itaq̃ iã nõ sũt duo: sed vna ca/

a ¶ faciendo vnam carnem viri ꝛ femine.

c ro. Q̃ ergo de⁹ cõiunxit: hõ non

d separet. Et in domo iterꝝ discipu

¶ de quo pharisei.

li ei⁹ de eodẽ interrogauerũt eũ.

e Et ait illis: † Quicunq̃ dimiserit vxorẽ suã ꝛ aliã duxerit: adultẽriũ cõmittit sup eã. Et si vxor dimiserit virũ suum ꝛ alij nupserit

a ¶ forsan quia paruulum stauerat in medio discipulorum. ꝛ complexatus fuerat.

mẽchat̃. † Et offerẽbãt illi paruu/ a†

f los vt tãgeret eos. Discipuli aũt cõminabant̃ offerentib⁹. Quos cũ videret Iesus: idigne tulit. Et ait illis: † Sinite paruulos venire

g ad me ꝛ ne ꝓhibueritis eos. Tali †

a ¶ vere talium: quia amen dico vobis.

um enĩ ẽ regnũ dei. Amẽ dicõ vo

h bis: Quisq̃s nõ receperit regnũ † i

dei velut paruulus nõ intrabit

¶ vt significet tales sua dilectione ꝛ gratia ꝛ benedictione esse dignos.

in illud. Et cõplexãs eos et imponens manus super illos benedicebat eos. Et cũ egressus esset in b

k via procurrẽs q̃dã genuflexo añ † eũ rogabat eũ dicẽs: † Magister bone: quid faciã vt vitã eternam

percipiam? Jesus autez dixit ei: c

¶ cõparatione dei.

l Quid me dicis bonũ? Nemo bo †

¶ qui solus bonus ex se: alij p ipsum boni.

nus nisi vnus deus. † Pr̃cepta †

m nosti: ne adulteres: ne occidas: ne fureris: ne falsum testimoniũ dixeris: ne fraudẽ feceris: † honora patrem tuum ꝛ matrez. At ille

n rñdens ait illi: Magister: omnia hec conseruaui a iuuentute mea.

¶ arcana cordis eius.

† Jesus autem intuitus eum dile

¶ ad pfectionẽ.

xit eum: et dixit ei: † Vnũ tibi de †

¶ oia oino: non partem sicut ananias

est. Vade: quecũq̃ habes vende

¶ Beatus q̃ intelligit sup ege. ꝛ pau.

ꝛ da pauperibus ꝛ habebis the ‡

a ¶ quẽ nec erugo nec tinea demolitur.

b ¶ quia hoc solum non sufficit. ¶ imitando: sicut ego ambulo ambulando.

o saurum in celo: ẽt veni sequere

ses pmisit libel. ꝛc. Et in domo iterꝝ discipuli ꝛc. qz discipuli adhuc rudes ad plenũ nõ intelexerũt verbum xp̃i. iõ cũ venissent ad domuꝝ iterũ interrogauerunt eum: ꝛ ipe idẽ repetijt qõ ꝓius dixerat in p/ †Gen.1.d
sentia phariseozum. Mar.19.a

a Et offerebant. Hic ꝓpter describit̃ instru/
ctio discipulozꝝ: ꝛ pmo †Eph.5.d
ponit̃ dicta instructio. 1.Cor.6.d
sc̃o instructiõis cõfirmatio. ibi: Et ꝓficiscẽte eo de hiericho. Prima in tres: qz pmo instruit discipulos de humilitate: que est fundamẽtũ aliaꝝ virtutũ. se/ B
cũdo de volũtaria pau †Mat.5.c
ptate. ibi: Et cũ egre/ er.19.b
ssus eẽt. tertio de tolerã Luce. 16.c
da aduersitate. ibi: Et assumẽs iterꝝ duodecim. Primũ autẽ docet p q̃ dicit nullũ intrare i †
regnũ celoꝝ nisi puer: Mar.16.b
id est humilẽ: eo modo Luce.18.c
loquendi q̃ dz. i. Reg. xv. Cũ esses paruulus in oculis tuis ꝛc. ꝛ pater
snĩa ex dict̃ Mat. xix. †
mar.19.b
b Et cũ egressus eẽt. Luce.18.c
Hic ꝓpter docet discipulos de voluntaria pauptate. Circa q̃ pmo mouet̃ q̃stio. sc̃o ponit̃ q̃stiõis solutio. ibi: Jesus aũt dixit ei. in q̃ solutiõe xp̃s pmo oñdit q̃d sit necessariũ ad salutẽ: vicz observatio mãdatozũ. sc̃o q̃d reqrit̃ ad maiozẽ pfectionẽ q̃ ꝓsistit i observatione ꝓsiliozꝝ in q̃ p †
fectiõe pmũ est abrenũ mar. . b
ciatio tpaliũ vt q̃s libe Luce.10.e
re possit seq̃ xp̃m. et b Exo.2 . b
ponit̃ ibi: Jesus ãt intuit⁹ eũ ꝛc. snĩa duarũ partiũ pmaꝝ ptz ex dictis Mat. xix. c Jesus aũt intuit⁹. hic docet volũtaria pauptas: † Ro.8.a
ꝛ pmo q̃tũ ad ei⁹ pfectionẽ. sc̃o quantũ ad eius difficultatem. ibi: Qui contristatus. ter† Ecc.3.b
tio quantũ ad eius remunerationem. ibi: Et post hec cepit ei petrus dicere. snĩa istaꝝ partium ptz ex dictis Mat. †
xix. excepto q̃ sequunt: Mar.19.c
Jesus aũt intuitus est Luce.18.d
eũ ꝛ dilexit eũ: ꝓpter bo †14.q.1.in
nã ꝓuersationẽ suã ꝓte pun.
ritã oñdit sibi vultum amicabilẽ. veruntã ad pfectionẽ maiozez non potuit ascẽdere ꝓpter impedimẽtũ diuitiaꝝ. Alioq̃ ei sc̃ apti ad bñ viuẽdũ i iferiozi statu: nã tũ i maiozi ꝛ pfectiozi.

a ¶ Difficile q̄. Beda. Qui multiplicādis diuitijs incumbunt: ptz. qz vite alteri⁹ gaudia q̄rere cōtemnunt. Sed aliud est pecuniam habere: aliud amare. Multi habent ⁊ nō amant: ⁊ multi nō habent ⁊ amāt. Item alij et habent ⁊ amāt. Alij vero non habere nec amare se gaGal.6.d dent: q̄ tutiores sunt. ⁊ quidē cū aplo dicere possūt. MiEccl.5.a hi mūdus crucifixus ⁊ ego mūdo. Vñ et Salomon nō ait: q̄ habz: sed q̄ amat diuitias fruet⁹ nō capiet ex eis. Et ipse dñs in his verbis discipulis obstupentib⁹ dicēs: Filioli ⁊c. Non ait: impossibile. Qđ ei impossibile est oīno fieri nō potest. qđ difficile cū labore pōt fieri: sed cū magno labore iuuāte dei grā: vt pecunias habētes: vl etiā in eis ꝓfidentes exutis phylargirie retinaculis intrare possint regnuz dei. b Facili⁹ est came. Beda. Quō ḡ in euāgelio Mattheus ⁊ zacheus ⁊ ioseph: ⁊ in veteri testamento q̄plurimi diuites intrauere. Forte qz diuitias ꝑ nihilo habuere: vel ex toto ꝓtēnere didicerūt. vñ
Ps.24. Dauid: Unicus ⁊ pauꝑ sum ego. Et idē: Diuitie si afIbid.61. luant: nolite suscipere. Allego. Facilius est
Allego. christū pati ꝑ dilectorib⁹ seculi: q̄ eos ad xp̄m posse cōuerti. Camelus enī christ⁹ est: q̄ sponte humiliatus infirmitatis nr̄e onera sustulit. In quo enī meli⁹ intelligitur.
Eccl.3.c Quanto maior es: humilia te in omnib⁹. Acus: punctiones. i. dolores: passiones. Foramen acus: angustia passionis qua velut scissa vestimenta nr̄e nature quodāmodo resartire. i. reparare dignat⁹ est. Uñ post lapsum melius induti gaudeamus. Ad hoc testimonium apostoli:
Gal.3.d Quicunq̄ baptizati estis in christo: christū induistis.
c Et quis potest. Cū plures sint paupes q̄ diuites. nō hoc dixissent: nisi in diuitū numero intellexissent cūctos qui diuitias adipisci vellēt. d Apud deū ⁊c. Qui a
† cupiditate terrenorum ad charitatem eternorum cōuer29.q.1.§.1. §.item ois q. tere potest: ⁊ supbos facere humiles. e Ecce nos dimisi. Grandis fiducia. Piscator erat. dives nō erat: victū mān⁹ arte q̄rebat. ⁊ tñ ꝓfidēt dic̄: Ecce nos relicta⁹ omia ⁊c. f Et secuti sum⁹. Quia nō sufficit sic dimittere: nūgit qđ ꝓfectū est. ⁊ secuti sum⁹ te. Quasi: fecimus qđ iussisti. qđ ergo dabis nobis premij? g Centies tm̄. Beda. Hac occasione quidā iudaicā mille annoꝝ fabulam post resurrectionem iustorum dogmatizant: qñ omnia que ꝓpter deū dimisimus: multiplici nobis fenore sunt reddēda: insup ⁊ vita eterna. Hec vident q̄ sint inepti: saltem in centenis vxorib⁹ ꝑm alios euāgelistas:
Luc.20.f ꝑsertim cū dñs dicat: nec nubent neq̄ nubentur: ⁊ ea reddenda in hoc tempore cū ꝓsecutionib⁹ q̄ post resurrectionem oīno iustis nulle erunt. Sensus ergo est: Qui
E ꝓpter euangeliū christi carnalia reliquerit: spūalia bona recipiet que sui merito ⁊ cōparatione ita erunt quasi paruo numero centenari⁹ cōparat⁹: qz a fratrib⁹ ⁊ sororib⁹ q̄bus spūali glutino colligat: multo gratioꝝ etiam
Act.4.f in hac vita recipiet charitatē. vnde: Multitudinis creIbidem. erat cor vnū ⁊ aīa vna. Et erāt illis oīa cōmunia. Alit: Centenari⁹ a leua translat⁹ in dexterā: licet candē in flexu digitoꝝ videat̄ tenere significationē vel figurā quaz denarius in leua: numerū tñ quātitatis magnitudie superuadit: qz oēs q̄ ꝓpter regnū dei ꝑfalia spernūt: etiaz in hac vita ꝓsecutionib⁹ plena regni gaudium fide certa ꝓgustāt: ⁊ in expectatiōe patrie celestis q̄ p dexterā significat: omniū pariē electoꝝ verissima dilectiōe fruūt.
h Multi aūt. Quia multi incipiūt sed nō ꝑficiūt. Terribilis snīa subdit: Multi aūt ⁊c. Latro in cruce ꝓfessor eodez die q̄ p peccatis suis crucifix⁹ est: grā fidei cū christo i paradiso gaudet. Quotidie q̄z videm⁹ multos laicos magnis vite meritis excellere: ⁊ alios a ꝓma etate spūali studio feruētes ad extremū ocio torpescere.
i Et stupebāt. Ideo. s. qz meminerāt q̄ se passurū multa a summis sacerdotib⁹ ⁊ scribis ꝓdixerat ⁊ occidēdū. Metuebāt ḡ ne vel ipi cū eis occiderent: vel ille cui⁹ vita ⁊ magisterio gaudebant occideretur. k Et assumens. Beda. Prenidens discipulorū animos ex passione sua ꝑturbandos longe ante ⁊ passionis penā ⁊ resurrectionis gloriā predicit: vt cum morientem viderēt: resurrecturū non dubitarent. Paganoꝝ quoq̄ dementiam q̄ eius crucem irrident aperte cōfutat: cū ⁊ passiōis temp⁹ q̄si futuroꝝ ꝑscius oīdit: ⁊ locū mortis q̄si intrepidus adit: l Et accedunt ⁊c. Audita resurrectione immemores secundi aduentus: putant eum more hominum regnare. Matthеus dicit matrem postulasse: sed

me. † Qui cōtristat⁹ in verbo: abijt † a ¶ causa tristicie. b ¶ Hiero. quasi spinas nascentes ⁊ tribulos: q̄ sementē dñicā suffocauerunt.
mgrēs. Erāt enī hīs mltas pōssessiones. Et circūspiciēs ihesus: ait discipulis suis: Q̄ difficile q̄ pecuni a † as hīt in regnū dei introibūt. Di
a ¶ quia non poterant intelligere.
scipuli autē ōbstupescebāt in verb⁹ ei⁹. At ihesus rursus rīdens ait illis:
a ¶ non dicit habentes: sed in eis cōfidentes.
Filioli: q̄ difficile ē ꝓfidētes in pe
a ¶ vere difficile: qz
b cunijs i regnū dei itroire. † Facili⁹ ¶ christum. ¶ angustias passionis.
est camelū p foramen acus trāsire
¶ diuitias amantē. ¶ quod est pauperum.
q̄ diuitē itroire i regnū dei. Qui
¶ Q̄ ante: qz idem reperendo confirmauit.
magl admirabāt dicētes ad semet
¶ cū pene oēs cupiunt fieri diuites.
c ipos: Et q̄s pōt salu⁹ fieri? Et intuens illos ihesus ait: † Apud hoies i
d possibile ē: ꝫ ñ apō deū: oia ei possibilia sūt apō deuz. † Et p⁹ hęc cēpit
a ¶ qz audiuit diuites ñ posse irrare i regnū celoꝝ.
e ei petr⁹ dicere: Ecce nos dimisim⁹ † f oia: ⁊ secuti sumus te. Rīdens ihesus ait: † Amē dico vobis: nemo ē qui relīqrit domū aut frēs aut sorores aut ꝑem aut matrem aut filios aut agros ꝓpter me ⁊ p/ a b pter euāgelium: qui non accipiat c
¶ oēs sancti: ⁊ quecūq̄ habēt cōmunicanē ei.
g centies tantuz nūc in tpe hoc do
¶ spūales.
mos ⁊ frēs ⁊ sorores ⁊ mtes ⁊ filios ⁊ agros cū pſecutiōib⁹ ⁊ in se
a ¶ hoc enim persecutionibus plenum est tempus.
culo futuro vitā eternā. † Multi āt † b
¶ iudas de apostolo apostata. ¶ vt Iatro.
erunt primi nouissimi: ⁊ nouissimi d
primi. Erāt aūt in via ascēdentes e
a ¶ quasi caput: vnus moriturus pro omnibus.
¶ ad mortem imperterritus.
hierosolymam: ⁊ pcēdebat illos ie
i sus. Et stupebāt: ⁊ sequētes timebāt. † Et assumēs iterū duodecim ce f g k
¶ quia videbat eos timere.
pit illis dicere q̄ essent ei ventura.
¶ hec. s.
Quia ecce ascēdim⁹ hierosolymā: †
¶ ad quē prīet pari: qz nō pt diuitas pati vel ledi.
⁊ fili⁹ hois tradet principib⁹ sacerdotū ⁊ scribis ⁊ seniorib⁹: ⁊ dāna
bunt eū morte. Et tradēt eū gentibus ⁊ illudēt ei: ⁊ cōspuent eum ⁊
flagellabunt eum: et interficient
l euz: ⁊ tertia die resurget. † Et accedunt ad eū iacob⁹ ⁊ iohannes filij b i
zebedei dicentes: Magister: volumus vt quodcunq̄ petierimus facias nobis. At ille dixit eis: Quid
¶ assuete sine nomine munus.

a Propter me. i: ꝓpter amorē mei. † Dar.
b Et ꝓpter euangeliū. i. doctrinaz xp̄i. c Qui nō acci. cen. qz ꝓpria lib⁹ accipit in pūti bona spūalia q̄ tñ excedūt tpalia q̄ntū centenarius vnitatē. Alit aūt pōt exponi de religiosis q̄ ꝓ vno patre carnali vel fratre dimisso habēt spūales pr̄es ⁊ fratres multos: ⁊ ꝓ sessiones ⁊ agros inq̄ntū ex possessionib⁹ oīm fidelū sufficient sustētantur: ꝑm illud apli ij. Corinth. vj. ca. Quasi nihil habētes ⁊ oīa possidentes. d Et nouissimi ꝑmi ⁊c. qz reprobat̄ iudeis q̄ bus data fuit lex tanq̄ ꝓpria a deo ꝓ electo gētiles sunt vocati. Pōt etiaz expōi alit: qz alicq̄ tarde veniētes ad fidē vt religiones aliq̄s ita ferunde opanē q̄ ꝓcedunt meritē illos q̄ vene rūt in iuuentute.
e Erāt aūt in via ascē. hieros. b ꝓpr xp̄s instruit discipulos de tolerāda adūsitate: ⁊ primo pōit eoꝝ ifirmitio. scdo repmit ipoꝝ ambitio. ibi: Et accedūt. Primū docet xp̄m exēplo sui: qz ꝓpter hilarit ascēdebat i hierlm vbi erat passurus morte: ꝑm q̄ discipulis ꝓdixerat: et adhuc replicat: ⁊ ptz snīa ex dictis Mat.xx. hoc exceꝓto. f Et stupebāt. ex b q̄ vta ꝓpter ⁊ hilariter ibat ad locum passiōis.
g Et sequētes. qz nōdū erāt ꝓfecti vsq̄ ad tolerātiā martyrij. qđ patuit p effectū: qz petr⁹ int alios feruētior post ea tiore mortē negauit xp̄m. h Et accē. b ꝓpr repmit discipl⁹ oīm duoꝝ ābitio: ⁊ p mo duoꝝ in spūali. scdo oīm in gnāli. ibi: Audientes decem. Snīa ꝓprie ꝓpria ex dict⁹ Mat. xx. excepto qđ sequēs:
i Filij zebedei dicentes

¶ Marcus dicit ipos: desideriū eoꝝ volens aperire: quoꝝ ꝓsilio mater petebat. Et in vtroq; euāgelista dns non matri sed ipis rūdit. a Aut baptismo. Idē qđ calix. Unde alibi de passione sua dicit: Baptisma habeo baptiçari: ⁊ quō coartor vsq; dū pficiaꝫ? b Calicē quidē. Beda. Jacob⁹ ab hero/ de capite truncat⁹. Johes in feruent⁹ olei dolio missus. inde ad coronā martyrij athleta christi pcessit: statimq; in pathmos relegat⁹. Itaq; et martyrio nō defuit: ⁊ calicē ꝓfessionis bibit quē biberūt in camino tres pueri: licz psecutor sanguinē nō fuderit. c Sedere aūt ⁊c. M. vultis vt ꝙ tribuā vobis? Sed regnū celoꝝ nō est dantis sed accipientis. nō enī psonaꝝ acceptio est apud deum: sed q̄cunq; dignus fuerit accipiet qđ nō psone sed vite paratus est. d Nobis ⁊c. Adhuc supbis. quasi: si vultis accipe nolite esse quod estis. alijs paratus est: ⁊ vos alij estote. ⁊ vobis parat̄ est: qđ est. pi⁹ humiliamini q̄ iā vultis exaltari. e Indignati sunt. nō de matre sed de filijs: qui ignorantes mensurā suā in modica cupiditate ardebant. f Jesus autē vocatos. Humilis magister et pi⁹ ⁊ mitis: nec cupiditatis immodice duos arguit: nec decē indignatiōis increpat ⁊ iuuoꝝ: sed docet maiorē esse qui minor fuerit: ⁊ dñm q̄ seruus sit. Frustra igit̄ aut illa ad maiora suspirāt: aut hi sup desiderio eoꝝ dolent cū ad summitatem virtutū nō potentia sed humilitas ducat. Suis deniq; ꝓponit exemplum: vt si dicta parui pendent: ad opera erubescerent. Nam ⁊ filius homis ⁊c. g Et veniūt hiericho. Hiero. Hiericho luna vel anathema: quod cōgruit appropinquāti passioni. Defectus carnis christi ꝓparatio est celestis hierūm. vñ hiericho deserentes. hierusalē. i. visioni pacis appropinquāt. h Et pficiscēte eo de hie. ⁊c. Beda. Quia ascendēte ad celos dñō: ⁊ fidelib⁹ sequentib⁹: cunctis ecclesijs ab initio mūdi cum illo regnum celeste ingredientib⁹: mox gentium ppls diu perfidia cecus audito christi aduentu cepit lumen salutis sperare. Juxta viaꝫ sedens mendicat: qr nondū veritatis iter agnoscens: sedula desiderij inq̄sitōe ad hoc venire cōtendit: vt Cornelius qui deū quē colebat crebris precibus vt se illuminare dignaret orabat. Transeundo audit: stando illuminat: qr ꝓ humanitatem miseret in qua natus: passus: resurrexit: ascendit: que est actio tpalis ⁊ trāsitoria. Et stans cecū illuminat: qr ✠bi eternitas nō transit: que in se manens oīa renouat. Stare dei est incōmutabili dispensatiōe mutabilia cūcta disponere. Quare ergo trāsiens audit: stans illuminat: quia qui ꝓpter nos temporalia ptulit: inde nobis lumen tribuit vnde transitū mutabilitat⁹ habere nescit. Beda. Matthēus in ꝑ loco dicit duos cecos secus viā sedentes illuminatos. Lucas: cum appropinquaret hiericho vnū illuminatum pari ordie: sed Lucas scribit qđ Matheus omisit. Qr autē hoc loco Matheus duos dicit: Marcus dicit vnū: alterū non negat. Sciendum est vnū eoꝝ fuisse notissimū: vnde nomē eius ⁊ patris cōmemorat Marcus: quod in alijs nō facit nisi cū ꝓprium expressit nomie: qr ⁊ ille nobilis fuit: ita ⁊ iste ex aliqua felicitate delectus notissime ⁊ famosissime miserie fuit. Qui nō solū cecus verūetiā mendic⁹ sedebat. huj⁹ ergo illuminationez Marcus describit: qr hoc miraculo maiorē famā cōparauit.

Beda. Appropinquās ꝙ hiericho cecū vnū illuminauit: qr in carne veniēs ⁊ passioni ꝓpinquās nō multos ad fidē addūxit. Mō enī ꝓmo: sed paucis antecē patere lumē verbi exhibuit. Sed de hiericho pficiscēs cecos illuminauit: qr resurgens a mortuis atq; ascēdēs in celum spūm sctm aplis misit: eosq; ad illuminationē oīm ꝓpoꝝ in mūdū disperſit.

Typice. Unū appropinquās hiericho illumiat: qr ante passionē suā vnitū in deo ꝓpo ꝑdicauit. Et pficiscēs de hiericho duos: qr post resurrectionē p aplos ⁊ iudeis et gentib⁹ ꝑdicauit: ⁊ eterne diuitat⁹ assūpte hūanitatis arcana patefecit. Marcus vnuꝫ scribit: qr ad gētes qb⁹ scribebat respicit: q̄ oīno a luce erāt alieni: quoꝝ cecitas q̄nto famosioꝝ tanto illuminatio gratiosioꝝ. Matthe⁹ duos: qr hebreis credētib⁹ scribebat euāgeliū qō ad gētiū q̄z noticiā erat puenturū: vt ad easdē vnam fidei grām ptinere doceret. Hinc etiā ē qꝙ Matthe⁹ asinā ⁊ pullū refert. alij tres q̄ gētib⁹ scribūt cōuersis: asinū tm̄ ad dñm duct̄ū dicunt.

Cecis q̄s dns illumiauit: homes sūt supne lucis (q̄ christus est) nescij: sed ipo donante ad pfitendā cecitatem et petendā veritatis lucē sunt cōpuncti. Hiericho luna q̄ defectū nre mutabilitatis significat. Ex: Nō q̄dam descendebat ab hierusalē in hiericho ⁊c.

i Barthime⁹ cecus. Hiero. Cecitas iudeoꝝ que illustrabit̄ in fine in aduē helie ⁊ enoch. k Qui cum au. ⁊c. Populus gentiū audita fama christi cui⁹ particeps q̄rebat fieri: ꝓtradicebāt multi. ꝓmo iudei: post etiā gentiles ne illumiandus sanāduscq; mūdus christū inuocaret: nec tm̄ ad vitaꝫ ꝓordinatos eternā poterat impugnātiuꝫ furoꝝ ꝓhibere. l Fili da. Hiero. Per merita ꝓtharcharuꝫ illuminat̄ iudaicus ppls: cui adest misericors deꝰ ⁊ miserator: illuminās cecos ⁊ erigēs elisos. m At ille multo magis. Ingraueſcente bello vitioꝝ man⁹ leuande sunt ad lapidē adiutorij cū clamore. i. ad iesum. Hiero. Cōueniens ordo salutis. Audim⁹ primo: deinde clamamus p fidē. vocamur p aplos: surgim⁹ p pniam: exuimur p baptismuꝫ: interrogamur p voluntatez. vñ: Qui ꝓiecto vestimento suo: exilire nudus veteri hoie dicit̄ vt hynnulus saliēs sup montes segniciem deponens ꝓpatriarchas ⁊ ꝓphetas apostolos in aptis ꝓsiderans. ¶ Et vocāt

Nico. de lyra

centes ⁊c. Matth. xx. Dr q̄ mater eoꝝ formauit istā petitionē: sed qr fuit inducta ad hoc p filios: ideo dicuntur hic eam fecisse: quia quod per amicos facimus quodāmodo per nosipos facimus. a Aut baptismo quo ego baptiçor. Tincturam enim sanguinis sui in sua benedicta passiōe vocat hic baptismum. b Et audientes decem. Hic reprimitur ambitio discipulorum in generali: et patet sentencia ex dictis Matth. xx.

c Et proficiscente eo. Hic ponitur instructionis precedentis confirmatio per illuminationem cecī: et patet sentencia ex dictis Matth. xx. excepto quod sequitur:

d Cecus sedebat. Matth. xx. dicitur qꝙ erant duo cecī: sed qr vnus erat magis notus et clamabat altero fortius: ideo hic solus exprimitur.

¶ interrogat: vt stulticiam confessis corrigat.

vultis vt faciā vobis? Et dixerūt: Da nobis vt vn⁹ ad dexterā tuā ⁊ alius ad sinistrā tuā sedeam⁹ in gloria tua. Jesus autem ait eis: ¶ regnare vultis q̄ si meruistis culmē honoris sine exercitio laboris. a ¶ passionē. vñ appropinquante passione sua: ꝑ si vis transfer calicē hunc a me.

Nescitis quid petatis. Potestis † a bibere calicē quem ego bibo aut a ¶ .i. rincrura passionis.

baptismo q̄ ego baptiçor baptiçari? At illi dixerūt ei: Possum⁹. b Jesus āt ait eis: Calicē qdē quē ego bibo bibetis: ⁊ baptismo quo c ego baptiçor baptiçabimini. Sedere aūt ad dexteraz meā vel ad sinistrā non est meū dare vobis: d sed quibus paratum est. † Et audientes decez indignati sunt de e iacobo ⁊ iohāne. Jesus autē vocans eos ait illis: † Scitis quia hi qui videntur principari gētibus: dominant eis: ⁊ ꝓncipes eoꝝ potestatē habēt ipsoꝝ? Non ita est autē in vobis: sed quicunq; voluerit fieri maior erit vester minister. Et quicūq; voluerit i vobis f primus esse: erit omniū seru⁹. † Nā

¶ in celo. ¶ in terra. ¶ .i. ¶ quod debetis amplecti.

¶ nota eū q̄ mistrat hoīs filiū appellari. ¶ i carne ⁊ filius homis nō venit vt ministraret ei: sz vt ministraret: et daret animā suaz redemptionē ꝓ multis. † Et veniūt hiericho. Et ꝓficiscente eo de hiericho et discipulis ei⁹: ⁊ plūa multitudie: filius thimei barthime⁹ cecus sedebat iuxta viā mēdicans. Qui cū audisset qr iesus naçarenus est: cepit clamare ⁊ dicē: Jesu fili da

¶ inārū vt etiā aiam darer. ¶ nō ꝓ oibus: sed ꝓ his qui credere voluerunt. g b c i † k † l

a ¶ peccatoris. b ¶ demones cū peiorē clamorē paupis quē exaudiuit dominus.

miserere mei: ⁊ cōminabāt m illi multi vt taceret. At ille multo

¶ Marcus

magis clamabat: fili dauid mi/
§ qui transiens audiuit.
serere mei. Et stās iesus precepit
§ per apostolos.
a illū vocari. Et vocant cecum di/
§ .i. pcuera in oōne. § per pniam.
centes ei: Aniequior esto: surge
§ per baptismum. § nudus veteri homine.
vocat te. Qui piecto vestimento b
§ vt hinnulus super montes.
suo exiliēs venit ad eū. Et rndēs c
iesus dixit illi: Quid tibi vis fa/
§ magister.
ciam? Cec⁹ aūt dixit ei: Rabbōi: c
a § Vnā petij a dño hanc requirā vt vi. vo. do.
vt videam. Jēsus autem ait illi:
§ vide.
Fides tua te saluū fecit. † Et d
cōfestim vidit ꝛ seḡbat eu in via.
e
Et cū appropinq; C. XI
§ visioni pacis in q̄ immobilis felici/
tas que est mater omniū nostrum.
rēt hierosolymę ꝛ betha f
nię ad mōtē oliuarum: mittit du †
§ charitate iūcos. § ppē dilectiōez dei ꝛ pxim.
os ex discipulis suis: et ait illis:
Jte in castellū quod contra vos †
g est. Et statim introeūtes illuc in/ e†
§ gentes. § peccatis.
b uenietis pullū ligatū super quez †

Moraliter.

licet viro vxorē dimittere. Vxor ista pt intelligi sapia philosophica: ꝛ hec nō ē a doctorib⁹ theolog⁹ simplr repellēda. nā in multis valet ad fidei cōfirmatiōnē: ꝛ disputādo cū hereticis ad eⁱ defensionē. ℔ si fornicet ē repudiāda: ꝛ ℔ fit qñ ꝓpter rōnes philosophicas incipit ds dubitare de fide q̄ ē supra rōnē. a† Et offerebant illi par. ꝛc. paruuli pñt dici paupes ꝛ generis infimi. p discipulos aūt impediētes ne offerant xpō significant ecclie rectores vel religiosi q̄ ꝓpter paupertatē vel generis infirmitatē repellūt eos a debita ꝓmotione vel receptiōe ad religionē: cū tñ alis sint apti. ꝓpter qđ ipe dicētes arguunt oze xpi. ibi subditur:

† Talis ē reg. dei. Mat. v. Bri paupes spū: qm ipoz ē reg. ce. † Quisqs nō recepit regnū dei velut paruul⁹. i. sine superbia ꝛ dolo. † Non intrabit ꝛc. Mgr bone qđ fa. ꝛc. ipm introgabat. qz licet crederet eū hoiem puz: tñ eū reputabat i lege peritū. ꝓpter qđ rndit dicēs: † Quid me dicis bonū. exq̄ ere dis me hoiem purū. † Precepta nosti ꝛc. q. d. eoz observatio sufficit ad salutē: ℔ nō ad euāgelicā pfectionē. ideo subdit: † Unū tibi deest: vade q̄cūq; habes. ven. ꝛc. Beda. Non partē tm sibi ananias ꝛ saphira Actu. v. † Et da paupib⁹. nō amicis carnalib⁹ nisi fuerit indigētes. † Et habe. thesau. in celo. Chrys. Ostendit q̄ plus reddit q̄nto maius ē celū q̄ terra. † Qui ꝛ tristat⁹ abijt merēs. impedit⁹ a pfectiōe quā q̄ rebat possessionū amore. Beda. Jnē pecunias hre ꝛ amare multa distātia est. Unde Salomon nō ait: q̄ hz ℔ q̄ amat vitias fructū nō capiet ex eis. ꝛ accipit amare. p finē in diuitijs ponere. ꝛ de ea

a Aniequior esto. i. magis q̄et⁹ alo. ac si dicant, appropinquat tua illuminatio. b Qui pie. vesti. suo. in q̄ mēdicabat vt celerius veniret ad xpm. c Rabboni. i. magister mi.

Et inde exurgens ꝛc. Sequit: † Si licet viro vxorē dimittere. Vxor ista pt intelligi sapia philosophica: ꝛ hec nō ē a doctorib⁹ theolog⁹ simplr repellēda. nā in multis valet ad fidei ꝓsolationē: ꝛ disputādo cū hereticis ad eⁱ defensionē. ℔ si fornicet ē repudiāda: ꝛ ℔ fit qñ ꝓpter rōnes philosophicas incipit ds dubitare de fide q̄ ē supra rōnē. a† Et offerebant illi par. ꝛc. paruuli pñt dici paupes ꝛ generis infimi. p discipulos aūt impediētes ne offerant xpō significant ecclie rectores vel religiosi q̄ ꝓpter paupertatē vel generis infirmitatē repellūt eos a debita ꝓmotione vel receptiōe ad religionē: cū tñ alis sint apti. ꝓpter qđ ipe dicētes arguunt oze xpi. ibi subditur:

† Talis ē reg. dei. Mat. v. Bri paupes spū: qm ipoz ē reg. ce. † Quisqs nō recepit regnū dei velut paruul⁹. i. sine superbia ꝛ dolo. † Non intrabit ꝛc. Mgr bone qđ fa. ꝛc. ipm introgabat. qz licet crederet eū hoiem puz: tñ eū reputabat i lege peritū. ꝓpter qđ rndit dicēs: † Quid me dicis bonū. exq̄ ere dis me hoiem purū. † Precepta nosti ꝛc. q. d. eoz observatio sufficit ad salutē: ℔ nō ad euāgelicā pfectionē. ideo subdit: † Unū tibi deest: vade q̄cūq; habes. ven. ꝛc. Beda. Non partē tm sibi ananias ꝛ saphira Actu. v. † Et da paupib⁹. nō amicis carnalib⁹ nisi fuerit indigētes. † Et habe. thesau. in celo. Chrys. Ostendit q̄ plus reddit q̄nto maius ē celū q̄ terra. † Qui ꝛ tristat⁹ abijt merēs. impedit⁹ a pfectiōe quā q̄ rebat possessionū amore. Beda. Jnē pecunias hre ꝛ amare multa distātia est. Unde Salomon nō ait: q̄ hz ℔ q̄ amat vitias fructū nō capiet ex eis. ꝛ accipit amare. p finē in diuitijs ponere. ꝛ de ea

Mat. 6. b

Moralit a

Joh. 12. d

Ibi. 14. a

Ecclī. 4. c

Allego

Mat. 21. a

Joh. 10. b

Luce. 19. c

Allego a Et vocāt ce. ꝛc. Beda. Allego. Cecū clamantē dns vocat: dū ppl⁹ gentiū scientiā veritat⁹ desiderāti p sctos predicatores verbū fidei cōmittit. Qui vocantes cecū animequiozem esse ꝛ surgere: ad eū q̄s venire precipiunt cū predicādo spem salutis haberet. de vitio ꝛ torpore surgere: atq; ad virtutū studia q̄b⁹ illumiari mereatur

Ps. 33. accīgi iubēt. q. d. Accedite ad eū ꝛ il. ꝛ
Eph. 5. b surge q̄ dor. ꝛc. Qui ꝓiecto vestimēto suo. i. abiectis mūdi curis expedito mētis gressu ad datorē lucis propera/rat. b Exiliēs. Promptā volūtatē cōpletiōe desideriꝫ remunerat.
Mat. 11. c vñ: Quodcūq; petieritis in oōne credentes accipietis. c Quid tibi vis ꝛc. Scit quid velit: sed peti vult qđ ꝛ se dare et nos petere ꝓnoscit: q̄ importune admonet ad orandū. ꝛ tñ dic: Scit nāq; pater vester q̄d op⁹ sit anteq̄ petat⁹ eū. Ad hoc ergo requirit vt petat: ꝛ coz ad oōnem excitat. vñ cec⁹. Rabboni: vt videā. Mō aurū q̄rit: ꝫ lumen. Cecus enī diuitias hr̄e pōt: ꝫ nō videre qđ habet. Exēplo hui⁹ nō falsas diuitias q̄ram⁹ ℔ lucē quā cū solis angel⁹ videre possumus: ad quā viaz fides est. Aī illuminato ceco dr: Fade: fides tua saluū te fecit. d Vidit ꝛ se. Be. Moralit. Videt ꝛ sequit q̄ qđ bñ intelligitur opaꝛ sequi imitari. vñ: Si q̄s mihi ministrat me sequat⁹. Jn via. Cōsiderem⁹ q̄ via gradit: ꝛ seq̄mur p humilitatez: p labores. Via: q̄ dicit:
Ibi. 14. a Ego sum via ℣itas ꝛ vita. Hec ē via angusta q̄ ducit ad ardua hierosolymā ꝛ bethanie: ad montē oliuaꝝ q̄ est mons lumis ꝛ ꝓsolatiōis. Ca. XI
e Et cū ap. ꝛc. bethanie. Be. Bethania villa vel ciuitas i latere mont⁹ olivet⁹: q̄ stadijs. xij. ab hierlm vbi laçar⁹ suscitat⁹ est: domus obedientie interp̄tat. Et bñ hierusalē venturꝰ ꝛ mūdū sanguie redēptur⁹. ꝓmo bethaniam venit: ꝛ ibi a deuota muliere vnct⁹ est: qz multos aī passionē docēdo: domū sibi obedientie fecit: q̄z pia actiōe q̄si odorifero vnguēto delectat. Hinc ciuitas etiā hec in monte oliueti posita dr: vt ecclia p gram dei eē saluāda signet: quā vnctiōe spūalīū carismatū: ꝛ scient pietat⁹ luce fouet. Mons enī oliueti spūalīū distributoz grāz. Me aūt abscōderet ciuitas sup hūc montē posita: mittit duos de discipul⁹ suis in castellū qđ ꝛtra eos est: doctores. s. q̄ indocta vel barbara orbis loca: q̄si oppositi castelli menia p̄dicatiōe diruerēt. Duos: ꝓpter veritat⁹ scientiā: ꝛ opis mūdicią. f Duos ex dis. ꝛc. Hiero. Bini vocant⁹: bini mittunt⁹: qz charitas nō in vno ꝓsistit. vñ: Ue soli. Duo eduxit hebreos de egypto. duo portāt botrū de terra ferā: vt sp p̄positi ꝓiungāt opi sciam: duo māndata de duab⁹ tabulis ꝓferāt: in duob⁹ fontib⁹ abluant⁹ ꝛ abluāt: ꝛ duobus vectib⁹ arcā dñi portāt: ꝛ int duo cherubin dñm cognoscāt spū ꝛ mēte psallētes. g Et statim. Be. Alle. Introeuntes mūdū p̄dicatores inuenerūt ꝓlin nationū pctoꝝ fumiculis alligatū: ꝛ etiā iudeoꝝ. Oēs enī peccauerūt. Unde
Mat. 21. a apud Matthēū asina q̄z cū pullo alligata repit: q̄ subiugat⁹ ꝛ domita significat synagogā q̄ iugū legis trahebat. Pullus lasciu⁹ ꝛ liber gētes: sup quē nemo adhuc sedit: qz nemo rōnabilīū doctoꝝ ei frenū correctiōis ꝓposuit: q̄ vel linguam a malo cohiberet: vel i artā viā vite ire cogeret. Duo discipli ad aīalia missi duo ordies p̄dicatoꝝ: vn⁹ in gētes: al⁹ in circūcisionez missus. Et abeūtes inue. pul. ꝛc. Bñ pullus añ iannā foris inuenit i biuio. Janua enī ē ille q̄ ait: Ego sū ianua
Joh. 10. b ouiū. p me si q̄s introierit egrediet ꝛ ingredietur: et pas. inue. q̄b⁹ pascuis ꝓpis gētiū carebat cū adhuc extra ianuā in biuio ligat⁹ erat. Bñ i biuio: qz nō adhuc vnā vite fideiq; viā cert⁹ tenebat: ℔ p̄les sectas. Aī Lucas ait: qz dixerunt dñi
Luce. 19. c ei⁹ ad illos: Quid solvit⁹ pullū? Mō vni q̄pe superstitiōi dedit⁹ erat: ℔ p libitu īmūdoꝝ spirituū raptabat⁹ variis errorib⁹. Cōmūnis enī ē q̄ īmūdus ē. q̄ aūt mūdus ꝛ certus ē: solius dei est. b Pullū li. Hiero. Pullus ligat⁹ ꝛ indomit⁹ § quē soluūt

¶ quē solutū ⁊ domāt: ꝓlꝰ gētilis est. Ante ianuā fidei cū vinculis pctōꝝ suoꝝ in diuio ītat: in libertate arbitrij dubitat interq̄ mortē ⁊ vitā. a Et dimi. Be. Alle. Qui i soluēdo cōtradicebāt: audito noīe dñi dimiserunt. Quia nḡri erroꝝ q̄ Allego
Pri doctoriꝫ ⁊ tradicebāt: postq̄ꝫ p miracula virt⁹ fidei dñi
ce apparuit ap̄li⁹ resistere nō valebāt:
⁊ sic liber credētiū ꝓlꝰ ad dñm ducebaī. Et ipo. illi ve. sua. doctrinā. s. virtutū: vel scripturaꝝ discretionē vl ecclesiasticoꝝ dogmatū varietates: q̄b⁹ boim corda nuda aī ⁊ frigida: q̄ xp̄o sessore fiāt digna operiūt. b Et sedit. Hiero. Cepit regnare vt ū regnet pctm̄ in mortali vl lasciua carne: sꝫ in iusticia ⁊ pace ⁊ gaudiū in spūsancto.

c Multi aūt stra. v. ⁊c. Quia multi martyres se ꝓpie carnes amictu exuentes: simpliciorib⁹ viā suo sanguine parāt: vt i offensi ad supnā ciuitatem Mozalit
q̄d quā ducit iesus incedāt. Mozaliter. Saluator nr̄ asino sedēs hierlm tē dit: q̄n aīaz cuiusq̄ fidel regēs. q̄si in mētū suū ad pacē ecne visionez dirigit. In pullo etiā sedet: cū ecclie vniūsaliē p̄sidet: eāq̄ in supne pacis desiderium accendit. Hiero. Multi ⁊c. Pedes sūt extremi q̄s ad iungēdum cōstituit apls. q̄ ⁊ si nō sūt dorsuz i q̄ sedit dñs: tñ cū militib⁹ a iobe instruunt.

Pā. 91. d Alij autē ⁊c. Hiero. Justi vt palma florebūt: angusti i radicib⁹: lati i floribus ⁊ fructib⁹: q̄n bon⁹ odor xp̄i sūt et
Cor. 2. d sternūt viā mādatoꝝ dei bona fama.
Allego. Be. Alle. Alij āt frōdes vl ramos de arboribus cedūt: q̄ i doctrīa xitatis
xba ⁊ sniās patrū de eo q̄ excerpūt libris. Et hec in via dei ad aīm auditoris venient⁹ hūili p̄dicatione submittūt. Et q̄ p̄cibāt ⁊ q̄ seq̄bant clamabāt: Precessit iudaic⁹ ꝓlꝰ: secut⁹ est gentil. ⁊ qz oēs q̄ fideles sūt vl fuerūt in xp̄m crediderūt ⁊ credūt: ⁊ q̄ p̄cūt
⁊ q̄ sequunt osanna clamant: qđ salua nos latine dr. ab ipo enī oēs prio
res etiā salutē ḡstērūt. Bñdict⁹ q̄ vēit
in noīe dñi. Un̄ vna fides: vna spes
oīm. Illi expectabāt ⁊ ventuꝝ credebāt: ⁊ nos venisse credim⁹. e Et q̄
p̄cibāt. Hiero. Precēūt xp̄be: sequunt
Ps. 41. apli. Abyssus abyssuz inuocat. i. lex legē alterā. f Bñdictū. fm iobem: cū
turbe cū rape vellēt ⁊ facere regez fugit: ⁊ regnuz adhuc victurus noluit.
Nūc aūt iā passur⁹ regē nō refugit sedici. Non hymnos filio dei ⁊ rege dignos. nō eos repmit q̄ regnū dauid i
eo restaurādū ⁊ pasce bñdictiōis donū cōcinūt: qz. s. nō tpal ⁊ terrent: sed
eterni in cel regē ēt impij. ad qđ p xp̄m
ptū mortē ⁊ gllaz resurrectiōis ⁊ triū
Dar. 28. d phū ascēsiōis quenīret. Aī discipulis
post resurrectionē ait: Data ē mihi oīs
ptās in celo ⁊ in ēra. g Regnū p. n.
Be. Per b qđ iugiť: osanna in excelsis: qđ ē salus: significat q̄ aduentus
xp̄i nō solū boim salus b totiꝰ mūdi: terrena iūgens celestib⁹:
vt ei oīe genu flectaī: celestiū: terrestriū ⁊ infernoꝝ. Hie
Luce. 1. e ro. Hoc gabrieli ꝓsonat. q̄ ait: Hic erit magn⁹ et filiꝰ altissimi
vocabit. ⁊: Dabit illi dñs de sedē dauid p̄ris sui. Ut. s. gentem quā dauid ꝓpaliē rexit ⁊ exēpla iusticie p̄buit: ⁊ spūalib⁹
hymnis ad fidē ⁊ dei amoꝛ accēdit. ip̄e facť: xbis: donis et
pmissis regnū celeste regeret: ⁊ ad visionē dei introduceret.
b Osanna i excel. Hiero. Saluifica vt iusti edificenť in ruinā angeloꝝ: ⁊ terreni saluenť ab eo bñdicto vincēte ⁊ venien
te in noīe dñi. i. p̄ris sui: q̄n filiꝰ de p̄re nomē suscepit: ⁊ p̄ de
filio. Osanna. verbū hebreū ⁊ cōpositū ex integro ⁊ corrupto. Osi enī salua vl saluifica. āna interiectio deprecantis. Deniq̄ i psalmo vbi. Lxx. iterp̄tes trāstulerūt: O dñe saluū me
¶ fac. Jn hebreo hr̄ anna adonay osanna: qđ nr̄ Hiero. ita transtulit: Obsecro dñe: salua, obsecro. Jdez ḡ est: o dñe p interiectionē obsecrant⁹ qđ obsecro dñe p ipm verbū obsecratiōis.
i Jntroiuit. Hiero. Jā appropinq̄nte passiōe in loco passiōi ꝓfinito añ secla vult eē: vt q̄ cū cape vellēt ibi iuenire possent:
vt oīderet q̄ nō inuit⁹ ⁊ sponte mortē subiret. Jntroiuit aūt ante q̄nq̄ dies
Joh. 12. a pasce. Dicit ei iobes q̄ añ sex dies pascē venit bethaniā vbi cena ei facta: ⁊
maria sozor laçariv̄ guēto cū pfudit:
⁊ in crastino asino sedēs obuiante cū
palmis turba hierlm vēit. Jn lege ei
† dictum est: q̄ decima die mēsis tollat
Mat. 21. a vnusq̄sq̄ agnū ⁊ seruet cū vsq̄ ad decimū q̄rtū diē mēsis: ⁊ moletq̄ꝫ cū multitudo filiorū ist̄l ad vescendū. Unde
dñs decima die mēsis. i. ante q̄nq̄ dies pasce ciuitatē in q̄ pateret ingressus
est: ⁊ certū sue ymolatiōis diē ꝓspiran
te ꝓtra eū oī ꝓcilio ꝓncipū ⁊ seniorū
expectauit. Agn⁹ ymolabaī. xiiij. die
primi mēsis ad vesp̄e: ⁊ dñs eadē hora agnū cū discipulis suis manducās
vbi legalis pasce decreta complebat: egressus est cū eis ad locū oronis: vbi
cōprehensus a iudeis ⁊ ligaī iam sacramētū beate ymolatiōis inchoauit.
k Jn tēplū. Exemplū dedit nob⁹ vt
q̄cūq̄ venirem⁹ pmū ad domū oronis
si ibi sit diuertam⁹: ⁊ cū nos p oronis
studiū do cōmēdauerim⁹: ad ea ꝓpter
† q̄ venim⁹ agēda recedamus. l Et
Mat. 21. a circūspe. om. Nō semel hoc fecit: ꝑ p oēs
Luce. 19. f q̄nq̄ dies. Per diē in tēplo docebat:
Joh. 12. b noctib⁹ exiēs i mōte oliueti morabaī:
sicut Lucas ait: Docendo eī incredu
Luc. 19. a lis officiū correctiōis sedulius impēdebat: manēdo apud fideles gr̄am beni
B gnitat⁹ xpiti⁹ exhibebat. Mozaliť. Mozalit
Circūspec. ⁊c. Jnspicit oīa corda: ⁊ in
ꝺicētib⁹ veritati nō inuenit vbi caput
reclinet. Secessit ad fideles: ⁊ in eis q̄
obediūt māsionē facit. Bethania nāq̄ dom⁹ obediētie interp̄tať. m Cū
q̄ vidisset. Be. Sicut p parabolas loquiť ita facit. Jdeo esuriēs in ficu fructū querit cuius nōdū tp̄s esse nouit.
Eam tū ꝓpetua sterilitate dānauit: vt
ostenderet plebem quaz docebūt propter folia. i. verba iusticie q̄ habebat
sine fructu. i. bono ope nō posse salvari: sed excidi ⁊ in ignē mitti. Esuriens
ergo dñs vidit ficū folia habentez: et
fructum in ea quesiuit ⁊ nō inuenit: qz
salutem humani generis desideraī vidit in deā habentē eloquia legis ⁊ ꝓphetarū: quesiuit in eo fructum boni
operis docendo: corripiendo: miracula faciendo: ⁊ non inuenit: ideo damnauit. ¶ Jam non

Nico. de lyra

† Mat. 21. b libet euāgelista referanť: ⁊ qz ꝓncipaliter ḡrebaī pullus ad obsequiū christi. a Benedictū qđ ve. reg. patris
nostri dauid. credebant enī ip̄m cito regnare in regno dauid:
⁊ restituere regnū tempale qđ a romanis erat vsurpatum: cuius ꝓtrariū dixit christ⁹ corā pilato Joh. xviij. Regnū meum
nō est ō hoc mūdo: sed supple de celo: ⁊ ꝑ ꝺiuina ordinatiōe signabatur xbis laudātiū. cū dicebāt: b Osanna in excelsis licet nō itelligerēt: sīc ⁊ cayphas dixit mortē xp̄i futurā ꝓ salute mūdi. Joh. xj. licet ꝑ nō intelligeret. c Et cir. oīb⁹ cū iā
vesp. eēt ho. i. ex. betha. lz fuisset honorifice receptus a cōi populo ⁊ p̄dicasset p totā diē vsq̄ ad vesperā: null⁹ tū inuitauit eum
ad hospitiū in domū suam: ⁊ ideo cū discipulis redīt in bethaniā vbi manebant Martha: Maria ⁊ laçarus. d Et alia
die. ꝑ ꝓr describiť ꝓfutatio sacerdotū: ⁊ p̄cio signo sensibili.
scdo facto mirabili, ibi: Et cū introisset, tertio verbo rōnabi-

¶ rationabilium doctorū corrigendo.
nemo adhuc hominū sedit. Solui/ †
te illum ⁊ adducite: ⁊ si q̄s vo/ †
bis dixerit q̄d facitis: dicite q̄
dño necessarius ē: ⁊ ꝓtinuo illum
dimittet huc. † Et abeūtes iuenerť
¶ fidei.
pullum ligatum ante ianuam foris in biuio ⁊ soluūt eum. Et quidam de illic stātibus dicebant illis: Quid facitis soluētes pullū?
¶ q̄si: quis possit dimittere peccata.
¶ q̄ dño necessarius est.
Qui dixerūt eis sicut p̄ceperat
¶ pullum.
a illis iesus. Et dimiserunt eis. Et
duxerunt pullum ad iesum. Et †
¶ q̄ baptismū. ¶ i. primā stolā immortalitatis.
b imponūt illi vestimēta sua et se/ †
a ¶ hi sunt q̄ corpa sua p abstinētiā domār: vt mēti iter parēt: vel bona exēpla sequētibus pbeant.
c dit sup eū. † Multi aūt strauerunt †
¶ vt inoffenso pede pullus transiret.
d vestimēta sua in via. Alij autem †
¶ sententias. ¶ de libris.
frondes cedebāt de arboribus ⁊
¶ prophete: patriarche.
e sternebant in via. Et qui p̄cibāt
¶ apostoli.
et q̄ sequebanť clamabant dicentes: Osanna benedict⁹ q̄ vēit in
¶ saluifica.
f nomie domini: benedictuz quod a
g venit regnū patris nostri dauid:
¶ mane venit ad iudeos xp̄s.
h i osanna in excelsis. Et introiuit hie †
a ¶ si quis cum hospitio susciperet: rarre eni pauperratis fuit: ⁊ ita nulli adulatus: vt in tanta vibe nullum hospitium inueniret.
k l rosolymā in templū: et circūspe/ ct
¶ in vespera mundi visitat nos.
ctis oibus cum iam vespera esset
¶ vt qui in vibe non inuenebat: in agro paruulo apud lazarum ⁊ sorores eius haberet hospitiū.
hora: exijt i bethaniā cū duodeci. †
Et alia die cuz exirēt a bethania b
a ¶ veritatē humane carnis ostendit. ¶ salutē hominū ectuans ad ꝓcredulitatem israelis.
m ¶ surijt. † Lunch vidisset a longe †
¶ fac

Mozalit a Jã nõ am.Be.Mo. Tu q̃z si nõ vis audire i iudicio a xp̃o: Vise.a me ma.in ig.eter.qz esu.ꝛ nõ de.m.mã.arboz sterilꝭ esse caueto:ꝫ potꝰ xp̃o paupi ꝛ esuriẽti fructũ pietatꝭ q̃ indiget offer. b Cepit eijce. Jn ipa re oñdit qꝺ p figurã in ficu fecit. Ficus enĩ non peccauit si añ tp̃s fructũ nõ habuit ꝫ sacerdotes. c Et men.nu.Be.Ea.ſ.q̃ q̃ de lõginq̃ venerãt ab indigentis offerẽda emebãt. Si g̃ b̃ p hibet:q̃to magꝭ risuz ꝛ vaniloquium et hmõi. d Et cathe.vẽ.Be.Al.Colũbas vẽdũt q̃ de positiõe manuũ nunꝰ accipiunt p quã spũs dat q̃ p colũbã significatur q̃ in specie colũbe sup xp̃m apparuit. Noz cathedras euertit:qz sacerdotiũ taliũ dñs deseruit. Hinc canones tales a sacerdotio ꝓuari p̃cipiũt. Oẽs enĩ tales vt añ dei oculos vꝭ añ hũanos sp ꝓuant sacerdotio. e Et nõ ſi. Futuri iudicij exẽplũ p̃mittit:qñ oẽs reprobos ab eccliа repellit:ꝛ ne vltra ad eã turbãdã intrẽt ẽno verbere cõpescit. f Domꝰ m.Mozalit. Jn pñti domꝰ dñi coz est. Electio:cordis purificatio:vt nõ tm̃ pctã que inerãt tollat cõpunctio diuiꝰ imissa:ꝫ ne vltra repetant adiuuet dna gra pseuerans.

De custo. cucha.c.fi. Mozalit

g Vos aũt fe.Ad b̃ enĩ in tẽplo erãt vt vel nõ dãtes corpalit pseq̃rent vꝭ dãtes spũalit necarẽt. Templũ ꝛ domꝰ dei mẽs est ꝛ ꝓscia fideliũ:q̃ ſi in lesione ꝓmi p/uersas cogitatiões ꝓfert:q̃ſi in spelunca latrones residẽt:ꝛ simpliciter gradiẽtes interficiunt:et sic mens iã nõ domus dei sed spelunca est latronũ. b Aridã fa/ctam.Beda. Allego.A radicib⁹ arefacta est ficus vt oñderet gens impia:ſi ad tp̃s vel ex parte corripiẽda externoꝝ incursib⁹:ꝛ p penitentiã liberãda: sicut sepe factũ est:sed oĩ ꝛ eterna dãnatiõe ferienda. Aliter: Arefacta est a radicib⁹ vt ostendat nõ solũ humano extrinsecus:ꝫ diuino intus fauoze fundit⁹ destituẽda. nam ꝛ vitã qdidit in celis:ꝛ patriã i terris. i Recozdat⁹ pe. Petr⁹ agnoscit aridã ꝛ abscisam radicẽ cui succedit oliua pulcherrima fructifera vocata a dño. vñ sequit:Amẽ dico vobis. k Quicũ q̃z dixe.huic mõ.Be.Solẽt q̃dã dicere q nr̃i nõdũ plenã fidẽ habuerũt:q̃ montes transferre nõ potuerunt. Quib⁹ dñs q nec oĩa facta xp̃i sunt scripta:ꝛ b̃ tñ legimus factuz p̃cib⁹ Gregoꝛij neocesarie ponti epi. Sed mons diabolus ꝓpter superbiã q̃ se ꝓtra deũ ereꝛit dicens:Sibi similis ero altissimo. b ad preceptũ ꝓdicatoꝛ ab electis expulsus i mare.i.in ifidelitũ amaras ꝛ turbulẽtas mẽtes vesaniã suã exercere pmittit:q̃ tanto acriꝰ i eos q̃s possidet seuit:q̃nto a pioꝛ lesiõe se expulsũ gemit. Hiero. Sz b̃ factũ est qñ dixerunt apli:Digne trãsferimur ad gẽtes:qz vos indignos iudicat⁹. Beda. Notãda est distinctio depcantiũ:q̃ pfectã fidẽ habet ozãdo vel inbẽdo etiã põt trãsferre vꝭ cozporales mõtes vꝭ etiã spũales: vt Paul⁹ de elyma mago quez oculis ꝛ arte nefanda ꝓuauit.ꝛ de phytonissa in philippis. Qui aũt ad fastigiũ tante pfectiõis ascẽdere nequeũt:petant sibi peccata dimitti q̃ ad vitã mereanꝝ intrare ppetuã:ꝛ sine dubio ipetrabũt:si tñ in se peccãtib⁹ primo dimittũt. l Et cũ stabitis ꝛc.Hiero. Marcus suo moze septẽ versus ozationis dominice vnã ozatione comprehendit. His nanq̃ cui dimissa sunt omĩa q̃d amplius rogabit nisi q̃ perseueret in eo quod obtinuit?

Esa.14.b Act.13.g Jbiꝺ.13.b

In qua po

a ſ .i.synagogã vestirã mãdat hoim ꝛ supstitiõib⁹ scopatã:cui denegat fructũ i eũ vñ tẽplũ igredi/ens ejicit vẽdẽtes ꝛ emẽtes ꝛc. b ſ ꝺba. c ſ homo fact⁹ ſ boni operis.

ficũm hñtẽ foliã: vẽnit si q̃d forte inueniret in ea. Et cũ venisset ad

a ſ reliquie in fine fructificabunt.

eã:nihil iuenit ꝑter folia. Nõn enĩ erat tempꝰ ficoꝝ.Et rñdens dixit ei:Jam nõ amplꝰ in ẽternuz q̃sq̃ ex te fructuz manducet.Et audiebãt discipli ei⁹:ꝛ veniũt itez hierosolymã.† Et cũ itroisset in templũ a† cepit eijcere vendẽtes ꝛ ementes b

ſ quod soli oratoni dedicatur.

c de templo:ꝛ mẽsas numulariozꝝ: †

ſ qui honores vendunt:ꝛ gradus emunt.

d ꝛ cathedras vendentiuz colũbas † e euertit.†Et nõ sinebat vt q̃sq̃ trãs b

a ſ cõe ĩmũdũ mercãdi gra nõ deo dedicatũ.

ferret vas ꝑ templum: ꝛ docebat

ſ in Esaia.

f dicẽs eis:Nõne scriptũ est:†qz domus mea domꝰ oratiõis vocabit

ſ nõ in iudea vel hierlm tm̃. ſ in Hieremia.

g oib⁹ gẽtib⁹?:Vos aũt fecistꝭ eam spelũcã latronũ.†Quo audito ꝑn † cipes sacerdotuz ꝛ scribe q̃rebant quõ eũ ꝑderẽt:timebãt enĩ eũ qñ vniũsa turba admirabat sup doctrina ei⁹. Et cũ vesꝑa eẽt facta e/ c

ſ qz cũ iudeis renebras relicte sol egredies.

ſ ad aliã beniuolã ꝛ obediẽtrem.

grediebat ꝺ ciuitate.†Et cũ mane

ſ cum sol occidit iudeis:oritur apostolis.

ſ ipse cum apostolis. ſ synagogam.

b trãsirent viderunt ficũ aridã factã

ſ Cain vt ceteris a quibus omnis sanguis iustus requiritur ab abel vsq̃ ad zachariam.

i a radicib⁹.Et recordatus petr⁹ dixit ei:Rabbi:ecce ficꝰ cui maledixisti aruit.Et rñdẽs iesus ait illis: Habete fidẽ ꝺi.†Amẽ dico vob:qz

a ſ .i.christo q̃ est mons crescẽs de lapide

k q̃cũq̃z dixerit huic mõnti tollere:ꝛ abscisо sine manibus. ſ gentes.

mittere i mare:ꝛ nõ hesitauerit in corde suo ſz crediderit: qz qꝺcũq̃z dixerit fiat: fiet ei.†Propꝛea dico v vob:oia q̃cũq̃z ozãtes petitꝭ:credi e

a ſ recte fidei. ſ vos q̃ tante pfectionis nõ estis.

l te qz accipietꝭ:ꝛ eueniẽt vobꝭ†Et cũ f

ſ querimonie.

stabitꝭ ad ozãdũ dimittite si q̃d ha

ſ q̃ vos lesit. ſ magna fiducia. ſ nõvnⁱ:om

betꝭ adũsus aliquẽ:vt ꝛ pr̃vr̃ q̃ in nes enim fratres estis. ſ .i.iustis.

celis est dimittat vobis pctã vra.

ſ tremenda sententia.

†Q si vos nõ dimiserit:nec pr̃vr̃ q̃ in cel̃ est dimittet vobis pecca/

ſ a bethania.

ta vra.Et veniũt rursum hierosolymaz.Et cũ ambularet in tẽplo: accedunt ad eum summi sacerdo/ g

li.ibi:Et veniũt rursum.sñia ꝓme part⁹ ptz ex dictis Matth.xxi.cap.

a Et cũ introisset in templum. Hic ponit cõfutatio sacerdotũ facto mirabili.ꝛ primo describit/ dicta cõfutatio.secõ incidẽter ponitur discipulozũ instructio.ibi: Et cũ vesꝑa esset. Circa primuz sciendũ q̃ satis mirabile factuz fuit q̃ vnⁱ hõ paup oẽs vendẽtes ꝛ emẽtes eijceret de tẽplo:ꝛ null⁹ ei resisteret. ſm enĩ q̃ dicũt sancti q̃dã fulgoꝛ mirabilꝭ egrediebat de vultu ei⁹ ꝛ ocul⁹: q̃ territi sacerdotes ꝛ etiã alij nõ valebãt resistere ei.ꝛ ista electio fuit signum q̃ sacerdotes eẽnt ejiciẽdi de tẽplo ꝛ officio tanq̃z indigni. b Et non sinebat vt q̃sq̃ trãsferret vas p tẽplũ: ꝛ loquit̃ de vasis hũanis vsibus applicandis:qz vasa diuio cultui deputata ibi debebant esse ꝛ non alia.cetera patent ex dictis Mat. xxi. c Et cũ vesꝑa esset.Hic inciderit describit discipulozũ instructio:eo q̃ petrus fecit mentionẽ de arefactione ficus subita ad maledictionẽ christi:ꝛ ideo instruit eos occasione huius de efficacia fidei. Secõ de efficacia orationis. ibi:Propterea dico vobis.sentẽtia prime partis ptz ex dictꝭ Mat. xxi. d Propterea dico vobis. Hic instruit discipulos de efficacia orationis:que ꝓcedit ex duobus:videlicet ex fidei certitudine. quod notat cũ dicit: e Que cunq̃z ozãtes petitis:credite quia accipietis ꝛc.ꝛ hoc est intelligendum qñ quis ozat pie ꝓ se et pseueranter:nisi enĩ q̃s pie ozet.i.de ptinentib⁹ ad salutẽ:ozatio eius nõ est exaudibilis. Jtem si ozet ꝓ alio de ptinẽtib⁹ ad salutẽ:põt carere effectu ex demerito illi⁹ pro q̃ ozat. Jtem si ozat pie ꝓ se non tm̃ pseueranter põt carere effectu:qz deus nõ statim dat beneficiũ petitũ:sed differt aliqñ vt cõgruo tpe detur:ꝛ vt ex dilatione carius habeatur. Secõ ex q̃ ozatio hz efficaciã est dispositio ozãtis.ſ.qñ nõ retinet irã vel rancoꝛẽ ꝓxa illum q̃ sibi iniuriã fecit. vñ ꝺr Ecci.xxviij. Homo homini seruat irã et a deo querit medelam.q.ꝺ. frustra.ꝛ ꝓpter hoc subditur: f Et cũ stabitis ad ozandum: dimittite si q̃d habetis aduersus aliquẽ ꝛc. Sciendum tamen q̃ hoc intelligit̃ de remissione offense:quia homo remittit̃ esse in charitate:sed remissio iniurie non est de necessitate. Potest enĩ aliquis petere ſm ordinem iusticie recõpensationem ꝓ iniuria sibi facta. g Et veniunt rursum hierosolymaz. Hic ponitur confutatio sacerdotuz: scribarum ꝛ seniorum verbo rationabili:ꝛ patet sentẽtia ex dictꝭ Matthei. xxi. Ad euidentiam dictorum et dicendoꝝ querit vtrum christus in predicationibus suis debuit vitare offensionem vꝭ scandalũ sacerdotũ:scribaꝝ ꝛ phariseoꝝ.et arguitur primo q̃ sic.ſ.ad Timoth.v.dicitur: Seniorẽ ne increpaueris:sed obsecra vt patrẽ.

prediceri autem

predicti aũt erãt seniores ppli ⁊ pfes. ergo ⁊c. Itẽ. j. ad Corinth. x. dr: Sine offensiõ e estote iudeis ⁊ gentib⁹ ⁊ ecclie dei. cũ igit facta christi ⁊ dicta fuerint nobis data pro exemplari: videt q debuit cauere ab offensione p dictor. Contra Esa. viij. fuerat p/phetatũ q christ⁹ foret in lapidẽ offensionis ⁊ petraz scandali duab⁹ domib⁹ israel. Responsio: duplex est scandalũ: actiuũ ⁊ passiuũ. Actiuũ nõ habuit in xpo locuz: qz tale scandalũ est dictũ vel factũ alicuius minus rectũ prebẽs alteri occasionẽ ruine: vt habet ex xbis Hiero. sup Matth. Omnia aũt facta ⁊ dicta christi fuerunt rectissima: ⁊ ideo questio ista intelligit de scãdalo passiuo: qõ est qñ aliqs ex dicto vel facto alteri⁹ bono scandaliçat ex impfectione sua: ⁊ istud scandalũ aliqñ ꝓcedit ex ignorãtia vel infirmitate illius qui scandaliçat: ⁊ tũc dicta vel facta bona occultanda sunt vl differenda q̃sq; infirmi vel ignorates instruant: nisi sint talia bona q̃ sint de necessitate salutis: que nõ sunt omittenda ꝓpter scandalũ alteri⁹. si aũt infirmi vel ignorates post instructionẽ debitã in scandalo pmaneãt: iam tale scandalũ nõ p/cedit ex infirmitate vel ignorantia sed malicia: ⁊ tale scandalum est ꝓtenendũ maxime qñ est ꝓra bonũ cõmune: qz bonũ cõmune semp est preferendũ vtilitati ⁊ paci quorũcũq; hominũ singulariũ. tale aũt fuit scandalũ sacerdotũ. scribaz ⁊ phariseoz: qz sua malicia nitebant impedire doctrinaz christi in qua ꝓsistebat salus populi. Item suis malis exemplis ⁊ moribus trahebat populus ad peccandũ. Item p doctrinã suã malã euacuabãt dei mandata ꝓpter suas traditiones: vt dictum est. s. ⁊ ideo christ⁹ in publico debuit vitia eoz reprehendere: nec ab hoc cessare ꝓpter eoz scandalũ. ꝓpter qõ Mat. xv. cũ discipuli dixissent christo. Scis qz iudei audito hoc verbo scandalizati sunt. respõdit: Sinite illos: ceci sunt ⁊ duces cecoz. Si cecus ceco ducatũ prestet: ambo in foueam cadũt. Ad primũ dicendũ q loquit de senib⁹ honestate ⁊ moribus: nõ de senib⁹ etate malicia corrupt⁹: qz tales sũt acrit arguendi: sic̃ Daniel dure increpauit illos senes ipudicos: Dan. xiij. Ad scdm dicẽdũ q hõ dz eẽ sine offensiõe iudeis ⁊ gẽtibus: ita q dicto suo vl facto min⁹ recto nõ ꝓbeat alicui occasionẽ ruine: sz si de xbitate scãdaluz sumit recti⁹ oziri ꝓmittit q̃ q xbitas relinq̃t: sm q dicit be. Greg. sup Ezechielẽ. Ca. XI

Moraliter. Et cum appropinquauit hierosolymis. Sequit: † Mittit duos ex discipulis ⁊c. Per binariũ insinuans q discipuli sui habere debent geminã charitatẽ scz dei ⁊ pximi. † Ite in castellũ ⁊c. id est in mundũ ad ꝓdicandũ. et† Illic inuenietis pullũ ligatũ ⁊c. i. hoiem dissolutũ prauo ꝓsuetudine ligatũ. † Super quẽ nemo sedit. qz nulli voluit obedire. † Soluite. monit⁹ vris extrahẽtes eũ de sua prauo ꝓsuetudine. † Et adducite illũ. ad ꝓfessionẽ fidei christiane. Sequit: † Et imposuerũt illi vestimẽta sua. i. virtutũ opa. † Et sedit sup eum. q obedientie actũ. † Multi aũt strauerũt vestimẽta ⁊c. Mazq; aliqs insolens pfecte ꝓuerit ad deũ. alij plures animari solent ad silẽ faciendũ. † Alij frondes ⁊c. p qs significat leticia. ꝓpter qõ p istos significant illi q gaudẽt ⁊ deum laudant de mutatiõe tali. † Et introuit hierosolymã in templũ. Beda. formã nobis religiõis quã seqmur demonstrat: vt cũ q̃libet loca in q̃b⁹ sit dom⁹ orõnis intram⁹ ad hãc ꝓmodi uertam⁹. c† Et circũspectis oĩb⁹ ⁊c. qz nullus recepit eũ in domũ suã. † Abiit in bethania. cuius gaudiose receptionis verbũ: sed nõ faciũt fructũ. † Cũq; vidisset ficũ a longe hãtez folia tm. iõ p ipm significat hypocrita bñs tm apparẽtiã scribat⁹ ⁊ nõ opa. ꝓpter qõ dei maledictionẽ incurrit a† Et cũ intro. i tẽ. ce. esset. ven. ⁊c. Isti sũt adulatores q laudes falsas vẽdũt flat⁹: ⁊ ipi eas emũt ecclesiastic⁹ bñficijs idebite collat⁹. † Et mẽ. nu. ⁊c. isti sũt mali flati ⁊ curati q malis gis studẽt pecũijs leuã dis q̃ aiab⁹ saluãdis. † Et ca. ven. co. ⁊c. i. ecclesiastica sacra in q̃b⁹ dat gra. sic igit dom⁹ dei spelũca latronũ efficit: qz latrocinũ ẽ q̃q dict⁹ modis acq̃rit. † Quo au. ꝓn. sacer. ⁊c. adhuc durat ista psecutio ꝑ detestãtes vitia eorũ. Baptism⁹ Io. ⁊c. Sequit: † Mẽq; ego dico vo. ⁊c. Beda. q̃si di. Nõ dico vobis qõ scio: qz nõ vult⁹ dicere qõ scit⁹. Quab⁹ ãt causis maxie scia xbitat⁹ ẽ occultãda q̃rẽtib⁹: cũ. s. is q q̃rit aut ñ ẽ capax ad itelligẽdũ qõ q̃rit: aut idign⁹ ẽt ei debeat apiri: ⁊

a ¶ Et ce. il. in pa. loq. Hic ꝑ ponit ꝓfutatio Ca. XII (hic vtq; ꝓcurrebat. sacerdotũ ⁊ sentoz i parabol. Et ꝓ ponit ꝓfutatio sacerdotũ. scdo phariseo rũ ⁊ herodianoz. ibi: Et mittũt ad eũ. tertio saduceoz. ibi: Et venerũt ad eũ ducei. q̃rto scribaz. ibi: Quũ q dicũt scribe. Sententia pme pt⁹ ex dictis Mat. xxi. excepta q sequunt. b Vineã pasti. hõ. i. coluit. ⁊ dr a pastus pasta pastum: ⁊ est ꝓprie modus colẽdi quo ponit fimus vel pinguedo terre circa radicẽ vinee vl arbor⁹, radices enim sm phm. ij. de aĩa sunt ozi silẽs. qz sicut in aĩalib⁹ p os sumit alimentuz vnde animalia nutriunt: sic p radices trahitur alimentũ terrenascentiũ. c Et fodit lacum. Lacus ꝓprie dicitur locus vbi recipiunt aque a riuulo ⁊ ibi colligũtur: ⁊ dit lacum. Lacus ꝓprie dicitur locus vbi recipit vinũ fluens a torcular. ꝑ hic lacus.

Hic est here-

a Si dixerim⁹ de celo: dicet nob: Quare ḡ non credidistis ei: Si dixerim⁹ ex hominibus: timemus populũ. Omnes enim habebãt iohannẽ: qz vere ꝓpheta esset. Et rñdentes dicunt iesu: Nescimus. Et rñdens iesus ait illis: Neq; ego dico vobis in qua ptate hec faciã. Ca. XII

a Et cepit illis in parabol. Vineam plantauit homo: et circũmdedit sepẽm et fodit lacum: et ędificauit turrim: et locauit eã agricolis: et peregre pfect⁹ ẽ. Et misit ad agricolas in tpe seruũ: vt ab agricolis acciperet de fructu vinee. Qui apprehensum eũ cẽciderunt et dimiserunt vacuum. Et itez misit aliũ seruũ

a Et cepit illis ⁊c. Lacus. Siue torcular aut altare: aut illa torcularia quoz titulo qnidã psalmi ꝓnotant⁹.

b Peregre ꝓfe. Dans liberũ arbitriũ operãdi: nõ mutatiõe loci: qz vbiq; de⁹: ⁊ oia cõplet. i Seruũ. Primo missus est moyses: q fructuz legis quã dederat a cultoribus inq̃rebat: sed cẽsum dimiserũt ⁊ vacuum. vñ: Irritauerũt moysen in c. ⁊ a. s. dñi: ⁊ vexat⁹ est moyses ꝓpter eos ⁊c. k Et itez m. a. s. Dauid ⁊ alios psalmistas q missi sunt post moysen vt cultores vinee ad exercitiũ boni opis excitarẽt. Sed ipm quoq; dauid q caput psalmodie ⁊ fons in spũsctõ clarueraz: abiecerũt dicentes: Que nobis pars in dauid: aut que hereditas in filio isai?

¶ Et rursum

Ca Et rursum aliū. Prophetax chox cū suis socijs: q̄ suis attestatiōib⁹ populū ꝓuenerūt: t mala huic vinceventura p̄dixerūt. Et rursum a.m.tē. His trib⁹ seruox gradib⁹ oēs doctores q̄ sub lege t ꝓphet' fuerāt intelligimus. vnō alibi: Necesse est impleri oīa que scripta sunt in lege Moysi et ꝓphet' t psalmis de me. b Quia verebun. Nō hoc ignorando dixit: qz oīa nouit: sed semp ambigere ōz de⁹: vt libera volūtas homini reseruet.

Beda. Interrogem⁹ Arriū t eunomiū: ecce pater dicit ignorare t sentētiā temperat: t q̄ntū in nobis est dicitur esse mentit⁹: q̄d̄ q̄d p̄ p̄re responderint B intelligāt p filio q̄ se dicit ignorare ꝓsummationis diē. c Coloni aūt. Beda. Probat iudeox ꝓncipes nō p ignorantiā xp̄m crucifixisse: qz in tellexerūt eū esse de quo ōz: Postula a me t da. tibi gē. here. tuā tē. Unde sibi ꝓsulētes dicebāt: Ecce mūd⁹ tot⁹ post eū a.t si dimittim⁹ eū sic: oēs credent in eū. Hereditas ḡ filij dei ecclesia est de cūctis gentib⁹ ei data quam sanguīe acq̄sinit: resurgēdo possedit. Hanc mali coloni p̄ripere moliebant: cū eū crucifigentes fidē ei⁹ extingue re: t suā iusticiā q̄ ex lege est p̄ferre nitebant. d Et eie. Beda. Notat pertinaciā eox: q̄ nec crucifixo ac resuscitato dño ad p̄dicationē apl̄ox credere voluerūt. sed q̄si ville cadauer ꝓicerunt. qz q̄ntū in se erat a suis finib⁹ excludētes gentib⁹ suscipiendū dederunt. e Veniet tē. Beda. Auferetur a vobis regnuz dei: t dabit genti facienti fructū ei⁹. Hoc aūt diuinit⁹ fuisse ꝓcuratū ꝓphetico testimonio vel exēplo ꝓbat dicēs: Nec scripturā hāc legistis tē. Hiero. Vinea dat alijs ab oriente t occidente t austro t aq̄lone venientib⁹: t recūbentib⁹ cū abrāā: isaac t iacob i regno celox. Beda. Moraliter. Cuicūq̄ fideliū mysteriū baptismi q̄ operādo exerceat cōmittitur: quasi vinea quā excolat ei locat. Mittitur seru⁹ vn⁹ t alter t tertius: q̄ de fructu accipiāt: cū lex: psalmodia: ꝓphetia: quax āmonitionē ad bñ agēdum pplus sequat legit. Sed missus seruus ꝓtumelijs affect⁹ vel cesus eijcitur: cū sermo audit⁹ ve cōtemnitur vel blasphemat. Missum heredē ḡntum in se est occidit: q̄ t filiū dei cōculcat: t spiritui gr̄e quo sanctificatus est ꝓtumeliā facit. Perdito malo cultore vinea dat alij: cuz dono gr̄e q̄s superbus spernit humilis ditat. Manū mittere in ieſum: timore turbe retinentur cū quilibet solo noīe sup eam quā nō diligit ecclesiastice fidei t pac' vnitatem ꝓpter cohabitantiū multitudinē aut erubescit: aut timet impugnare. Cū autē tps fuerit p̄sequēdo ecclesiā quasi dñm crucifigere t ostentatui habere gaudebit. f Lapidē quez re. Hiero. Lapis reprobus quē gessit angulus ꝓiūgens in cena agnuz cum pane. Finiens vet⁹: nouū inchoās. te. hic p̄stat mira in oculis nr̄is. g Et mittūt ad tē. Be. Turbā timebāt: at q̄ qō p se nō poterāt: terrene potestatis manib⁹ efficere tētabāt: vel vt ipi a morte eius viderent̄ imunes. Rup eni iudea sub augusto cesare q̄n i toto orbe celebrata ē descriptio stipēdiaria

Luce. 14. f

Ꝑs. 20.

Joh. 12. c

Ibid. 21. f

Moraliē B

†23. q. 1. c. militare.

ad illos: t illū i capite vulnerauerūt: t ꝓtumelijs affecerūt. Et rursū aliū misit t illū occiderūt: t plures alios q̄sdā cedētes: alios vo occidentes. Adhuc vo vnū hūs filiū † charissimū: t illū misit ad eos novissimū dicēs: qz reuerebunt filiū meū. Coloni āt dixerūt ad inuicē: Hic ē heres. † Uēite occidam⁹ eū: t nr̄a erit hereditas. Et apphēdētes eū occiderūt: t ei⁹ cecidit extra vineaz. Quid g̃ faciet dñs vineę: Veniet t pdet colonos t dabit vineā alijs.

a ℣ per ironiā. a ℣ christum. a ℣ quasi: que alio modo implebitur hec scriptura.

f † Nec scripturā hāc legistis: Lapidē quē reprobauerunt ędificātes: hic factus ē in cāput anguli: a dño factū ē istud: t ē mirabile in oculis nr̄is.

a ℣ mgri q̄ se t alios deo dignā domū edificare debent. a ℣ duos condens in semetipso ex vtroq̄ populo vnā ciuitatē t vnū templū sibi edificans.

Et q̄rebāt eū tenere: t timuerūt turbā. Cognouerūt enī qm̄ ad illos

a ℣ ꝗsi mentieū cōtra se: in q̄ ꝓbant eū vera dixisse: ipe enī ē heres: illi mali coloni. b ℣ ad modicū tp̄s more retardant: qz nondū venerat hora eius. b+ ℣ christum. ℣ .i. ꝓpter.

parabolā hāc dixerit. Et relicto illo abierūt. † Et mittūt ad eū q̄sdaz ex phariseis t herodianis vt eū caperēt in vbo. Qui veniētes dicūt

a ℣ militib⁹ herodis q̄ hierosolymis erāt ilł⁹ diēb⁹. a ℣ mellitis sermonibus circundant sicut apes mel portantes in ore: aculeum in dorso.

ei: Magister: scimus qz verax es t nō curas quēq̄. Nec enī vides i facie hoīm: sz i vitate viā dei doces. Licz dari tributū cesari: an nō dabim⁹: Qui sciēs vsutiaz eox: ait illi:

a ℣ sapia sapienē agit: vt suis ꝓmonib⁹ capiant.

Quid me tētatis: Afferte mihi denariū vt videā. At illi obtulerūt ei. Et ait illi: Cui⁹ ē imago hec t inscriptio: Dicūt ei: Cesaris. Rndēs aūt

℣ q̄ necessitatis.

ieſus ait illis: † Reddite ergo q̄ sūt

a ℣ numum: tributū: pecuniā. b ℣ q̄ voluntatis. ℣ vos t decimas: primitias.

cesaris cesari: et q̄e sunt dei deo.

a ℣ q̄ insidiax calliditate p̄ualere nō poterant. b ℣ .i. sup sapientia eius.

Et mirabant sup eo. † Et venerūt ad eū saducei: q̄ dicūt resurrectionē nō ee: t interrogabāt eū dicētes: Magr: † moyses scripsit nob: vt si cui⁹ frat⁹ mortu⁹ fuerit t dimiserit vxorē: t filios nō reliq̄rit: accipiat frat⁹ ei⁹ vxorē ipi⁹ t resuscitet semen frī suo. † Septē q̄ frēs erāt: t ꝓm⁹ acce

facta erat. Ans seditio magna. Alij dicebāt romanis ꝓ oīb⁹ militantib⁹ debere tributa p̄solui. Pharisei nō debere ꝓplm dei q̄ decimas t q̄ in lege p̄cipiebant̄ solueret: subiacere eisdē trib⁹ humānis. Cui⁹ seditiōis fomes adeo inualuit: vt post resurrectiōem dñi patriā t gentē t regnū t oīa p̄de re maluerint: q̄s esse tributarij.

b Magr scim⁹. Be. Blanda et fraudulenta inrogatio ad b̄ ꝓuocat re/spōdentē vt mag' deū q̄s cesarē time at: t dicat ñ debere tributa solui: vt audiētes herodiani seditiōis cōtra romanos auctorē teneāt. i Qui sciēs ỹ. Qui putāt inrogatiōez sal/uatoris ignorationē ee nō dispēsatione: ex b̄ loco discāt q̄ potuit scire cuius imago eēt. Sz inrogat vt ad seruonē eox cōpetenter respōdeat.

k Denarij. Denari⁹ gen⁹ numi qui ꝓ.r.numis cōputat: t hz imaginez cesaris. l Reddite q̄ s.ce.ce. hoc ipe fecit ꝓ se t ꝓ petro solvendo tributa. Que sūt dei deo. Hoc q̄s fecit p̄ris implēs volūtatē. Aliē: Reddite q̄ sūt ce.ce. impōnē suę imagis: q̄ sunt dei deo ataq̄ lumīe vultꝰ ei⁹ illustratā. vñ: Signatū ē sup nos lumē vul. tē. m Saducei tē. Due hereses erāt i iudeis: pharisęox t saduceox. pharisei traditionū t observationum (quas illi deuteroſis vocant) iusticiā p̄ferebant: vñ t dixit q̄ t eox pplo. Saducei aut̄ .i. iustā t eox p̄is t anie resurrectionez negabāt. Beda. Saducei tē. Qui resurrectionē corpox esse negāt: vel nō credūt: aīas indicātes interire cum corpoꝛib⁹. Recte hmōi fabulam fingunt: q̄ deliramēti arguar eos q̄ asserunt resurrectionē corpoꝛū. Potuit aūt t in gēte eox aliq̄s hoc accidere. n Septē ḡ. Beda. Turpitudinē fabule opponūt: vt resurrectionem negent. Sed mystice septem frēs sine fi/lijs defuncti oīb⁹ reprobis ꝓgruūt: q̄ p totā vitā (q̄ septē dieb⁹ volui) a bono ope steriles sunt: q̄b⁹ viritim mortētib⁹ ad vltimū t ipa mūdana ꝓuersatio mort'. i. trāsit: q̄si vxor ifecūda: quā illi sine fructu bōi opis ex egerūt. Hiero. Mulier sterilis nec relinq̄ns semē ex septē frīb⁹: nouissime

(S moziens

Nico. de lyra

a Hic ē heres. ex B dicit Beda q̄ sacerdotes t legiperiti habuerūt cognitionē de ieſu q̄ ipe erat vere christus in lege ꝓmissus: sed ista cognitio postea ex inuidia fuit i eis obscurata: t hoc plenius fuit declaratum Matth. xxj. in questione quadaz de hoc mota in fine huius capituli.

b Et querebant eū tenere. ex quo ptz eox obstinatio in malo. c Et timuerunt turbā. ex quo patet q̄ ex solo timore ppli retardabant a morte eius. d Et mittunt ad eum. hic ꝓfr describit ꝓfutatio pharisęoꝛū t herodianoꝛū: t ptz snīa ex dict' Mat thei. xxij. e Et venerūt ad eū saducei. hic ꝓfr ponit ꝓfutatio saduceoꝛū: t diuidit in duas. in parte ꝓncipali t incidētali. secūa ibi: Et accessit vnus de scribis. sententia ꝓme pāt

Et accessit

¶ mortem synagogā significat relictā quasi mortuā a spū septiformi: q̄ septē pr̄iarchas impleuit: q̄ nō reliq̄rūt ei semē abrae qō christus est: licet enī iudeis nat⁹: tū gentib⁹ dat⁹. Nec mulier mortua christo: nulli de septē in resurrectiōe iungēd. septenario aūt p̄fecto ꝙ vniuersitas significat. Sicut versa vice per Esaiā dr: Apphendēt septē mulieres virū vnū. Septē sunt ecclesie quas dūs vn⁹ amat: arguit: castigat. adorant enī vna fide. Me sunt septē spōse fragmētis panū plene. Panes verba spūsancti. Spōse xo ecclie. Panes iesus bñdicens fregit: ꝛ discipuli ei⁹ diuiserūt turbe. cū die septimo bñdixit opa sua requieuit cēs in eis. Ān luce facta p̄mo die q̄ est sapie: ꝛ firmamento in scō: q̄ est intellect⁹: ꝛ arida tertio: q̄ est ꝑsilij. ꝛ luminib⁹ quarto: q̄ sunt xtutes. ꝛ volatilib⁹ ꝛ piscib⁹ q̄nto: q̄ sunt scie. aiatis ꝛ aīa viuēte sexto: id est hoie ad imaginē dei facto. qō est pietatis. septimo die spū timoris dñi q̄ p̄manet sctūs in seculū seculi. ꝛ replet orbē terrarū: sancta ecclia replet nō habēs maculā neq; rūgā. Ideoq; ecclia septiformi. i. p̄fecto timore replet: qr iustus vir saluabit. q̄ rogat: Nō intres in iudiciū cum seruo tuo. qr nō iust⁹. in ꝑspectu tuo oīs viuens. De his septez qualitatib⁹ spūs cōmemorat dauid: q̄d negligētia nostra peperit: q̄d diligentia quesierit: q̄d diuina ꝓuidētia contulerit: quid inimici instigatio fraudauerit: quid obliuio lubrica subtraxerit: quid būana fragilitas intulerit: quid ignorantia improuida fefellerit. Hos oēs affectus in psalmis inuenimus. Pr̄imus: Concepit dolorē ꝛ peperit iniquitatem. Secūdus: Preueni in maturitate ꝛ clamaui. Tertius: Incerta ꝛ occulta sapie tue manifestasti mihi. Quart⁹ est: Inimici mei aīam meam circūdederūt. Quint⁹: Obliuioni dat⁹ sum tanq̄ mortu⁹ a. c. Sextus: Ān lumbi mei impleti sunt illusiōib⁹. Septim⁹: Delicta iuuētutis mee ꝛ ignorancias meas ne me. dūe. Hos affectus spūs septiformis cneruat vel eliminat ꝛ illuminat. Ān: septez lucerne ab austro ardentes: ꝛ aq̄lonares tenebras in taberna culo dñi illuminātes. Spūs sapie in pigro negligentiaz repellit. Spūs intellect⁹ diligentiā rōnabilit̄ querit. Spūs consilij diuinam ꝓuidentiā prudēter inuit. Spūs virtutis instigationes fortit̄ retundit. Spūs sciētie obliuionē lubricā diu esse nō sinit. Spūs pietat⁹ humanā fragilitatē clemēter indulget. Spūs timoris improuidā ignorantiā ardent̄ ꝛ bñ decoquit et bene replet. Sapia domū edificat. Intellect⁹ gubernacula inuenit. Consiliū bona discreta facit. Virt⁹ in patiētia aīam possidet. Scientia diuitie fidei ꝛ salut⁹ munera acq̄runt. Pietate ꝓperitas pūtis vite ꝛ future ꝓsistit. Timore humilitas ꝓseuatur ꝛ oīe pctm̄ expellit: qr initiū sapientie timor dñi.

a Neq; nubēt neq; nu. tē. Beda. Greco idiomati latina cōsuetudo nō respōdet. Rubere enī ꝓprie mulieres dicunt: ꝛ viri ducere. Sed nos simpliciter dictū intelligam⁹: neq; nubent viri neq; nubent mulieres. b De mortuis au. q̄ re. nō legi. mo. su. tē. Hiero. In q̄ siliitudo vra: in q̄ ignis ardebat: sed nō ei⁹ spinas ꝓsumebat: sic vos eloquiū meū inflāmat: nec spinas sub maledicto germiatas assumit. Inquiēs: Deus abraam: ꝛ de⁹ isaac: ꝛ de⁹ iacob: ter deū nōando trinitatez significat. deū iterans vnā substātiā. Viuūt aūt q̄ vendicāt portionē suā quā elegerant. Mortui vero sunt q̄ q̄ vendicauerūt perdiderūt. Beda. Cū multa apertiora testimonia de resurrectione posset ꝓferre: hoc tū protulit q̄uis ambiguū: quia sadducei nec angelos nec spūm nec resurrectionē corporum confitentur: ꝛ aīaz interitū mentiunt̄. Tū q̄nq; libros moysi recipiunt: ꝓphetas respuūt. Stultū ergo erat eoz testimoniū ꝓferre: quoz auctoritatē nolebāt recipe. Porro ad eternitatez aīaz ꝓbandā ponit exemplū: Ego sum de⁹ abraam ꝛ de⁹ isaac ꝛ de⁹ iacob. ꝛ infert: De⁹ nō est mortuoz sed viuētiū: vt cū prohauerit animas manere post mortē. nō enī poterat de⁹ esse eoz q̄ nō subsisterēt. ꝓsequēter inducerēt corpoz resurrectio: q̄ cū animab⁹ vel bona vel mala gesserūt. c Interrogauit iesū. Hiero. Quid sibi vult hec q̄stio: cū ꝫ sciant oīs periti i lege? Sed diuerse in Exodo ꝛ Leuitico ꝛ Deut. ordinant̄ mādata. De his enī duob⁹ vberib⁹ sup pectora sponse leuatis alit̄ nra infantia. d Primū oīm tē. Maximū q̄ dā oīa debemus in corde: q̄si vnicū pietat⁹ fundamentū locare: hoc est. s. cognitio atq; ꝓfessio diuine vnitat⁹ cū execution diuīe opatiōis q̄ in dilectiōe dei ꝛ ꝓximi ꝓficit. hec ē fides q̄ p dilectionez operat. e Bñ magister. Be. Stūdit scriba in hac respōsione inter scribas ꝛ phariseos grauē questionē diu versatā esse: qō esset ꝓmū mandatū ꝛ maximū in lege. Alij hostias ꝛ sacrificia laudabāt. Alij fidei ꝛ dilectiōis opa ꝓferebāt: qr primi patrū ante legē absq; oī sacrificio ꝛ ꝓsuetudine ex fide tm̄ q̄ p dilectionē opat⁹ deo placuerāt. nemo aūt absq; fide ꝛ dilectione. In qua sententia scriba iste declarat se fuisse.

¶ Non longe

pit vxorez ꝛ mortu⁹ ē: nō relicto semine. Et secūdus accepit eam §ipse. ꝛ mortu⁹ ē: ꝛ nec iste reliquit semen. Et tertius sīr. Et acceperūt eā sīr septē: ꝛ nō reliq̄rūt semen. Nouissima oīm defuncta est et §mundana cōuersatio. mulier. In resurrectiōe ergo cū resurrexerint: cuius de his erit vxor? Septez enī habuerūt eaz vxorē. Et respōdēs iesus ait illi: §quia. Nōne ideo erratis non scientes §ideo. §christum. scripturas neq; virtutē dei? Cū a enī a mortuis resurrexerit: neq; §a §nemo ibi morit̄: nemo nascitur: nec infans nec senex ibi. nubent neq; nubent̄: sed sunt sicut angeli dei in celis. De mortuis autē q̄ resurgāt nō legistis §a §solura questione probat resurrectionem esse. in libro moysi sup rubū: quō illi §a §hic probat eternitatē aīaz. dixerit deus: inquiēs: †Egō sum deus abraam et de⁹ isaac ꝛ de §hic resurrectionem corporum. us iacob: non est deus mortuorum: sed viuoz. Vos ergo multum erratis. † Et accessit vn⁹ de scribis: q̄ audierat illos conquirentes: ꝛ videns quoniaz bene illis responderit: interrogauit §a §cū in diuersis libris diuerse ordinentur. eū quod primū esset oīm mādatū. Jesus autē rūdit ei: Quia primū omniū mādatū ē. † Audi §a §dij gentiū multi sunt. israel dūs de⁹ tuus deus vnus est. Et diliges dominū deum tuum ex toto corde tuo: ꝛ ex tota ania tua: ꝛ ex tota mente tua: ꝛ §i. maximū. ex tota virtute tua: hoc est p̄mū mandatum. Secundum autem simile est illi. † Diliges proximū tuum tanq̄ teipsum. Maius horum aliud mandatum non est. Et ait illi scriba: Bene magister in veritate dixisti: quia vnus ē deus: et non est alius p̄ter eū. Et vt diligatur ex toto corde ꝛ ex toto intellectu: et ex tota anima: et ex tota fortitudine: et diligere proximum tanq̄ seipsum: maius est omnibus holocaustomatibus ꝛ sacrificijs. Jesus autem videns q̄ sapienter re-

a Et accessit. Hec ē pars incidētal: qr ei xps cōfutauerat rōnabiliter pharisaeos ꝛ saduceos: ꝫ videl̄ q̄dā scriba q̄siuit ab eo: b Qō esset p̄mū ꝛ maximum mādatū: qr de ꝫ erāt tūc q̄stiones apud sapientes. c Jesus āt rei. et ptz ſnia ex dict⁹ Mat. xxij. excep⁹ q̄ sequit̄tur. d Bene mgr̄ in veri. dixisti. Ex dict⁹ videtur q̄ ille scriba interrogauerat christum nō ad capiēdū eū i xbo sicut alij p̄cedētes: sed ad audiēdū veritatē quā scire desiderabat p̄ varietatez opinionū. Vel alit̄ pōt dici q̄ a p̄ncipio maliciose quesiuit: ꝫ ex xpi rūsione cōtrit⁹ xpm commendauit ꝛ xps eum: videns ipm emēdatū. ꝛ hāc scām expositionem posuit Mat. xxij. Aug⁹. vero libro de ꝓsensu euāgelistaz ponit vtrūq; d. Nec mouet quēq; q̄ mat the⁹ dicit tentātē fuisse a q̄ dūs interrogat⁹ ē. fieri enī potuit vt q̄uis tētās accesserit: dūi tū rūsione correct⁹ sit: aut certe ipaz tētationē nō accipiam⁹ malā tanq̄ decipe volēt⁹ inimicū: ꝫ tanq̄ expiri volēt⁹ ampli⁹ ignotum. e Et dili. p. tāq̄ se. ma. est tē. circa ꝫ enī tunc erāt opiones doctoz: qr q̄dā docebāt sacrificia ꝛ oblatiōes magis esse acceptas deo q̄ exercitiū in opib⁹ charitatis. alij aūt dicebāt ꝛrūm: ꝛ but⁹ opinionis q̄ vera est videt fuisse iste scriba: et ꝑter hoc el⁹ dictuz approbat a xpo cū subdit:

Non es

† Exod. 3. b Deu. 22. b

† Deu. 6. a Mat. 22. b

† Leui. 19. c Luce. 10. b

a Non longe ꝛc. Isido. Quis ad tentādū venerit: longior nāq; ē ignorātia q̄ scia vt saducei dr: Errat nesciētes scripturas neq; virtutes dei. Beda. Matheꝰ dicit qz tentādo q̄rebat: cui sm Marcū dr: Non longe es a regno dei. cū scriptura dicat: In simplicitate cordis q̄rite illū: qm̄ inuenietur ab his q̄ nō tentāt eum. Sed forte audito respōso dñi mox ad pietatē gr̄am redūt: ꝛ quē prius tentādo decipiendū putauit: mox amplectēdo sequendū cognouit. Aut certe tentationē accipiam⁹: nō malam quasi decipe volentes inimicū: sz cautā q̄si experiri ampliꝰ volētes ignotū. sm illud:

Eccli.9.a Qui facile credit leuis corde immorabit. b Et nemo. qz in sermonibꝰ cōfutant: vltra nō interrogāt: sz apte cōprehensum romane ptāti tradūt. Ad̄ ptz venena inuidie supari posse: sed difficile quiescere.

c Sede a dextris. Non in ꝟ infirmitatē filij: sz qz alter i altero operat oñdit. Mā ꝛ filiꝰ subijcit inimicos p̄ri: ꝛ deum p̄rem glorificat sup terrā.

d Cauete. Beda. Nota qz ñ vetat eos q̄ huiꝰ officij sunt in foro salutari. p̄mo sedere: sed qz ꝟ amante q̄si improbos docet esse cauēdos. animū. s. nō gradū redarguēs. Quis ꝛ ꝟ nō culpa careat eū in foro litibus interesse: q̄ in cathedra moysi magister vult appellari. Duabꝰ de causis vane glorie cupidos cauere iubemur: ne eorum simulatione seducamur: vt emulatiōe ad idez inflāmemur. e Qui deuorāt domos. Quasi patroni in iudicio futuri: ab infirmis ꝛ peccatoꝝ pscia turbat. pecuniaz accipe nō dubitāt: cū cōmendet deo orationē manꝰ porrecta ad dandu: nō collecta ad accipiendū q̄bus illud cōgruit.

Ps.108. Oratio eius fiat in peccatu. f Gaçophylatiū. Be. Phylaxe grece: seruare latine. Gaça pstice: diuitie. Gaçophylatium locus quo diuitie seuant: ꝛ arca. s. in qua ppli donaria pgregabant ad vsus templi.

4.reg.12.b Ad̄ in libro Regū. Tulit ioiada pontifex gaçophylatium vnū: aperuitq; foramē desup xp̄m. ꝛ portis⁹ in q̄bus seruabant. Ad̄ hec x̄ba locutꝰ ē iesus in gaçophylatio: docēs in templo. g Aspiciebat quō. Sicut appetitores primatꝰ ꝛ vane glie cauendos esse dixit: ꝛ simulatiōe oratibꝰ plurimū iudiciū pdixit: sic etiā offerētes iusto examine discernit: vt retribuat singulis sm cor ꝛ opa: qō ꝛ hodie facit in ecclesia.

Allgo. h Diuites. Be. Allego. Diuites: iudei de iusticia legis elati. Uidua paup: ecclia q̄ spm superbie ꝛ tpales rerū pcupiscētias q̄si mūdi diuitias abiecit. Uidua qz eius vir p ea mortuꝰ est: ꝛ ab eiꝰ oculis occultꝰ in celo est. Hec duo minuta offert: qz i pspectu diuīe maiestatis q̄ oblatiōes deuote nr̄e opationis q̄si certo numero pscripte ꝛ psignate seruant: vel dilectionē dei vt primi: vel fidei orōnisq; munera deo offert. Que respectu fragilitatē minuta: sed merito pie intentionis accepta: cūctis supbox iudeox operibus prestant.

i Uidua paup. Hiero. Hec paupcula me ꝛ siles sīgt: q̄ mitto qō possum: ꝛ desidero qō nō possum vobis exoptare. Nō q̄ntū sz ex q̄nto desiderat deꝰ. Unusq̄sq; ꝟ quadrantē

a Non es lōge a regno dei. i. a veritate euāgelij q̄ in plībꝰ locꝭ vocatur regnū dei: ꝛ inde credēdū est q̄ iste puersus fuit ad xp̄m. b Et rādens iesus. Hic describit pfutatio scribaꝝ: ꝛ p̄mo ponit dicta cōfutatio. secōo discipuloꝝ instructio. ibi: Et sedens iesus pōtra gaçophylatiū. sentētia p̄me partis ptz ex dictis Matth. xxiij. excepto qō subdit:

c Qui deuo. do. viduarū. bona eaꝝ sibi attrahēdo fallacit̄ p simulationē scītatis.

d Ibi acci. pli. iudiciū: qz simulata scītas duplex est iniq̄tas. sm q̄ dicit Hiero. e Et sedens iesus pōtra gaço. Hic ponit discipulorū instructio, sacerdotes eī q̄ erāt auari docebāt q̄ ille q̄ plus offerebat in tēplo absolute loq̄ndo plus hēbat de merito: qō ē falsuz. qz q̄ntitas meriti nō accipit sm q̄ntitatē doni absolute: sz p cōparationē ad facultatē dantis ꝛ pportionē siue volūtatis ꝛ deuotiōis: ꝛ hāc sententiā docet xp̄s cū dr: Et sedēs iesus pōtra gaçophylatiū. locꝰ erat vbi ponebatur pecunia oblata p necessarijs tēpli ꝛ sacerdotū ꝛ ministroꝝ. f Et multi di. iacta. multa. sm doctrinā illoꝝ sacerdotū. Seqtur snīa xp̄i: g Aduna hec pau. p. oī. mi. nō absolute loq̄ndo sed pōsiderata facultate sua. plus est enī vni puero ferre. v. q̄ viro forti ferre. xx. ꝛ eodē mō plus ē: paupi dat modicū q̄ diuiti multū mō p̄dicto.

Moraliter.

a† Et ce- pit illis parabolice loqui. Uineaz pastinauit homo. i. christꝰ plantauit ecclesiam sanguine suo. † Et circūdedit sepem. i. euangelicam doctrinā. c† Et fodit lacum. i. abundantie spiritussancti desuper. † Et edificauit turrem. i. spiritualem angelorum custodiam. † Et locauit eā agricolis. i. christianis. † Et peregre profectus est. Beda. Non loci mutatione: sed abire dicitur a vinea: quia vinitoribus liberum operandi arbitrium dereliquit. † Et misit seruos suos ad agricolas. i. bonos episcopos ad magros christianos arguendum. ꝛ aliquos cecidere vt iobannem Damascenum: cui abscinderunt manum: ꝛ sanctum Bricium cōtumelijs afflictum: ꝛ sanctum Thomam cantuariensem occisum: ꝛ de pluribus alijs similia leguntur. † Adhuc ergo vnum habens filium ꝛc. Hic est christꝰ qui mittitur inuisibiliter a patre q̄n aliquem instigat ad bonum: sed aliqui sūt ingrati eius instinctum non solū repellentes: sed et pessime agentes. propter quod quantum in eis est occidunt eum. de quibus dicitur Heb. vj. Rursus crucifigentes filium dei. Et sic dei iusticia mali perduntur et vinea locatur alijs cum eorum loco boni subrogātur. b† Et q̄rebant eum tenere ꝛc. Rabanꝰ. Hoc quotidie geritur in ecclesia: cum quilibet solo nomine fidei ꝛ pacis per eam quam diligit ecclesiastice fidei ꝛ pacis vnitatem propter cohabitantiū fratrum bonorum multitudinem aut erubescit aut timet impugnare. † Magister scimꝰ quia verax ꝛc. cōmuniter dicit: qui bene scit vngere bene scit pungere. pter quod minutores vngunt oleo oliue lanceolas suas: vt melius possint venam pungere: ꝛ sic fecerunt isti ꝛ similiter alij p̄ditores. † Reddite ergo que sunt cesarꝭ cesari ꝛc. per herodianos qui gloriantes in pellibus interpretantur: prelati bene fotrati significantur. per phariseos qui interpretantur diuisi: significantur religiosi habitu ꝛ vita ab alijs diuisi: ꝛ isti reddere debent deo deuotionem: ꝛ mundo vitam exemplarē. † Magister: moyses scripsit nobis ꝛc. exponatur vt. s. Matth. v. b† Interrogauit eum quod esset primū omnium mandatum ꝛc. Iste querebat de primitate dignitatis: vt patet ex sequentibus. pter quod sibi similes sunt nouicij qui statim ardua religionis volunt facere ꝛ non potentes recedunt a religione. † Quomodo ergo dicunt scribe christum esse filium dauid ꝛc. Per christum qui vnctus interpretatur rex. per vnctionem institutus sicut est rex francie significatur: qui filius est episcopi parisiensis in spiritualibus ꝛ eius dominus in temporalibus. sic christus est filius dauid sm carnem: ꝛ eius dominus sm deitatem. † Cauete a scribis ꝛc. ꝛ in fine concluditur: d† Ibi accipient prolixius iudicium: id est condemnationē: quia sicut dicit Hiero. simulata sanctitas duplex est iniquitas. e† Et sedens iesus contra gaçophylatium aspiciebat quō turba iactaret

§ qz noui testameti sententie ꝛ euangelice pfectioni consentit.

§ tm̄ ꝛ non deus.

§ nō error: non ppria voluntate.

§ hoiem simplicem.

§ cū ꝛ primis.

§ ecclesia. § spū. a § dilectionē dei ꝛ p̄rimi.

§ qz mirabiliter.

§ diuitiarum custodiam.

§ cū q̄ amāt in angulis stantes orare. hi enī non solū laudes hoim: verū etiā pecuniā querunt.

§ Hiero. Qui proferunt de thesauro cordis sui noua et vetera q̄ sūt incerta ꝛ occulta verrutq; te

quadrantē pōt offerre: ꝫ est torta panis in leuitico: q̄ est volūtas prompta. Quadrans: qz ex trib⁹ ꝓsistit: cogitatu: verbo ⁊ facto. Quadrās tē. Quadrātē vocant calculatores q̄rtā partē cuiuscz rei. s. loci: temp⁹: pecunie. Forsitan g̃ ꝫ q̄rtā partē sicli. i. q̄nq; obolos significat.

b Vidua hec paup plus tē.

Moralit Moralit intimat q̄ sit accepta bile deo: qđ offert bono aīo: q̄ nō offerentiū subaz sed pensat ꝓsciam. Nec ꝓpendit q̄ntū offeras in ei⁹ sacrificio ꝫ ex quāto.

Allego c Oēs enī ex eo. Be. Allego. Judeus ex abūdanti mittit in munera: qz de iusticia sua pūmit ⁊ dicit: De⁹ gr̃as tibi ago: qz nō sum sic ceteri homies tē. Omnē victū suū in dei munera mittit eccl'ia: qz omne qđ vicit:

ucc.19. a dicit non sui esse meriti ꝫ diuini muneris. dicēs: De⁹ ꝓpiti⁹ esto

Pō.58. mihi pctōri. Et item: Fortitudinē meā ad te custodiā: qz tu deus susceptor me⁹: de⁹ me⁹ misericordia ei⁹ ꝓueniet me.

d ✠ Cū egre. Ca. XIII

Beda. Recedēte de templo dño oīa legis edificia ⁊ cōpositio mādator⁹ ita destructa est: vt nihil a iudeis impleri possit: et capite sublato: vniuersa inter se mēbra compugnēt. Apte post laudataz in paupcula mliere ecclie deuotionē de tēplo egredit: qz fundata in gētib⁹ xpi ecclia iudea sue p fidie penas erat luitura: ⁊ edificia ruitura. e Vides tē. Diuinit⁹ aūt ꝓcuratum est: vt patefacta p orbē fidei euangelice gr̃a ipm tēplū cū cerimonijs tolleret: ne forte alīqs paru⁹ adhuc: ac lactēs in fide: si videret mancre illa a ꝓphetis facta a dño institura: admirādo sanctū secular: paulat̄ ad iudaismū relaberet. Auferē g̃ymbra ⁊ palmā tenet veritas p orbem declarata. Hiero. Prenūciat cladem nouissimi tpis. i. destructiōez tēpli cum plebe lr̃a sua.

Da.24.a De q̄: Lapis sup lapidē nō relinquet. i. testimonia ꝓphetarum sup eos in qs iudei retorq̄bant ea vt in esdrā: in zorobabel: in machabeos. f Et cū sederet.

Mystice. Beda. Mystice. in scīs q̄etus manet: dum sup hoz detestatur amentiā. Mons enī oliuaz fructiferā ecclesie celsitudinē significat. mons ille non infructuosas arbozes sed olineta gignit: quibus lumē alitur: vmbra fugat̄: requies lassis tribuit: infirmitas soluitur.

g Et respōdens: Beda. A tpe dñice passiōis in populo iudeoz q̄ latronē seditiosuz elegerūt: christū saluatorē abiecerūt: nec bella ostiū: nec seditiōes ciuiū cessauerūt. Sed apli ne bis adnētantib⁹ terreant̄: ⁊ ne hierosolymā iudeāqz deserāt ām̄onentur: quia nō statim finis. In quadragesimū enim annū desolatio ꝓuincie et vltimū vobis ac templi excidiū ꝓtelatuz est. b Multi enī ve. Imminēte excidio: multi venerūt q̄ se eē christos ⁊ iā temp⁹ libertat̄ adesse mentirent̄. Multi etiā i ecclesia temporib⁹ apostoloz inter cetera diē dñi iusta remanati sunt. Multi in noīe christi venere antichristi: quoz̄

ct.8.b primus simon magus: cui auscultabāt oēs qui erāt in samaria a minimo vsqz ad maximū dicentes: Hic est virtus dei que vocat̄ magna: eo q̄ multo tpe magicis artibus dementasset eos. i Exurget enim. Beda. Hec omnia ante vltimos ⁊ acerbissimos dolores: quib⁹ oīs

ꝫ vastata

a qđ est q̄drans. Et cōuocans discipulos suos ait illis: ✠ Amē dico

b vobis: quoniaz vidua hec paup plus omnibus misit qui miserūt

c in gaçophylatiū. Omnes enī ex eo qđ abūdabat ill' miserūt: hec vero de penuria sua oīa que habuit misit totū victū suum.

a ꝫ Hiero. qz tota voluptas corporis in victu cōsistit. vnde: Totus labor hoies in ore suo est.

d ✠ Et cū egrederetur de tēplo: ait illi

e vnus ex discipulis suis: ꝫ Hiero. q̄ enūerat porti⁹ spernēda sē ꝙ tractāda Magister: aspice q̄les lapides et q̄les structurę. Et rīdens ihesus ait illi: Vides has oēs magnas edificatiōes? Nō relinquetur lapis super lapidē qui non destru-

ꝫ de ruina templi ⁊ excidio gentis dispurans.

f atur. Et cū sederet in mōte oliua- ✠

ꝫ ipse situs corpis cōgruit verbis. ꝫ qz ꝓdixerat oīa esse destruenda: discipuli secreto tempus ⁊ signa destructionis querunt: ⁊ cū se. i. m.

rum ꝓtra templuz: interrogabāt

euz separatim petrus ⁊ iacobus

⁊ iohānes ⁊ andreas. Dic nobis b

quādo ista fient: et qđ signuz erit c

quando hec oīa incipient cōsummari? Et respōdēs ihesus cepit illis dicere: ✠ Videte ne quis vos se-

b ducat. Multi enim venient in no- ✠

mine meo dicētes: qz ego sum: ⁊ multos seducēt. ✠ Cū audieritis aūt ✠

ꝫ hostium. ꝫ seditianes ciuium.

bella: ⁊ opiniones bellorum: ne timueritis. Oportet enī hec fieri: sz ✠

i nonduz finis. Exurget enī gens super gentem: ⁊ regnuz super regnum: ⁊ terremotus per loca: ⁊ fames erunt. Hec autem

Moralit. turba iactaret es in gaçophylatium. magis ponderans quantitatē deuotionis q̄ muneris. vnde consequenter vidua pauper ponens duo minuta plus laudatur ab eo q̄ diuites ponentes munera magna. Moraliter hec vidua pauper dici potest persona simplex carens diuitijs ⁊ scripturarū noticia: que tamen apud deum plus meretur oratonib⁹ ⁊ bona vita q̄ potentes in temporalibus ⁊ scientia magna. Unde Augustinus cū legisset vitam pauli simplicis dixit: Simplices ⁊ illitterati rapiunt celum: ⁊ nos cū litteris nr̄is trahimur ad infernū. ✠

24.q.1.odi. i fi. De pe. di.5.c.1.aū fi.

In ca. xij. vbi dicitur in postilla: q̄ quantitas meriti non accipitur ſm quantitatem doni.

Additio. De quantitate meriti q̄modo accipi debet ꝓprie habeē in prima parte. q. xcv. arti. iij. in cor. q. vbi sic quantitas meriti ex duob⁹ potest pensari. Uno modo ex radice charitat̄ ⁊ gratie. ⁊ talis quantitas meriti respondet premio essentiali qđ consistit in dei fruitiōe: qui enim ex maiori charitate aliquid facit: ✠ fruetur deo pfect⁹. Alio modo potest pensari quantitas meriti ex quantitate operis: que quidē est duplex. s. absoluta ⁊ ꝓportionabilis. Uidua enim q̄ misit duo era minuta in gaçophylatiuz minus opus fecit q̄ntitate absoluta q̄ illi qui magna posuerunt: sed quantitate ꝓportionabili vidua plus fecit ſm sententiā dominī: quia magis ei⁹ facultatem supabundat: vtraqz tamen quātitas meriti respondet premio accidentali qđ est gaudiuz de bono creato. Hec scīus Thomas. Quib⁹ bene consideratis ⁊ ad propositum applicatis patet q̄ hec vidua cōmēdatur a xpo: ⁊ hoc solū q̄ quantitate ꝓportionabili plus fecit q̄ alij qui maiora obtulerunt: nō aūt de quantitate meriti essential' que consistit in radice charitatis. que quidē charitas est causa proxima deuotionis. Unde non dixit christus: hec vidua plus meruit: sed dixit: plus oībus misit.

A ✠ Ma.24.a Luce.19.g

Replica. In ca. xij. vbi postillator dicit q̄ q̄ntitas meriti nō accipit ſm quātitatē doni. ibi Burgen. dicit satis bene ⁊ ꝓfoꝛmiter cum sancto Tho. ⁊ postil. sed addit de suo q̄ christ⁹ nō ✠ cōmendauit viduam de quantitate meriti Luce.21.b essentialis quod consistit in radice charitatis que est causa proxima deuotiōis: sed sic dicendo videtur christum non directe reprobasse errorem sacerdotum dicentium q̄ pl⁹ meretur qui plus offert. Hoc autem probat christus esse falsum de vidua que obtulit minuta duo: quia maioris meriti est ex magna deuotione offerre modicum q̄ remissa denotione multum: quia deus plus pensat affectum q̄ censum ſm Grego. Si igitur vidua cōmendatur ex deuotione que ſm Burgen. causatur ex charitate: sequitur q̄ eius commendatio pertinet ad quantitatem meriti essentialis: cuius oppositum dicit Burgensis. Ca. XIII

✠ Epł. 5.b Luce.21.d

a ✠ Et cum egrederetur de templo. Superius a primo capi. vsqz huc docuit christus per viam amoris miracula faciendo et beneficia conferendo. Hic incipit docere per viā timoris terrorem futuri iudicij incutiendo. et circa hoc primo duplex questio proponitur. secundo soluitur. ibi: Et respondens ihesus. Circa p̄mū ꝓponit questionis occasio: q hoc q̄ christus templum p̄dixit destruendum: ⁊ ideo discipuli quesierunt ab ipo primo de tempore huius destructionis. quod notatur cum dicit: b Dic nobis quando hec fient. ⁊ quia post destructionem templi credebant de propinquo vltimum iudicium fieri. ideo de hoc quesierunt secundo. quod notatur cum dicitur: c Et quod signū erit quando hec omia incipient consummari: tunc enim erit ꝓsummatio huj⁹ mundi.

d Et respōdēs ihesus. Hic ponit dicte questionis duplicis solutio. ⁊ primo primo. secōo scōe. ibi: Orate q̄. Circa primū p̄mittit destructionis tēpli inchoatio. ⁊ secōo ꝓsūmatio. ibi: Cū aūt videritis. Adhuc circa primū p̄dicit quid eueniendū sit omnibus generalit. secōo quid discipulis christi specialit. ibi: Videte aūt vosmetipsos.

r Circa primū

vastata est ꝓuincia tpe iudaice seditionis ꝓstat ad litterā ꝓtigisse. Pōt vero regnū sup regnū ⁊ pestilētie eorū quoꝝ sermo serpit vt cancer: et fames audiendi verbū dei: ⁊ cōmotio vniuerse terre: ⁊ a xa fide separatio: in hereticis magᶻ intelligi: q̄ ꝓtra se tnuicē dimicātes: eccle victoriā faciunt. a Videte aūt. Beda. Quare hec oīa inferanᵗ dicit: Videte ⁊c. Ea enī vel sola vel maxia cā est excidij: qz post occisionez dñi nois quoq; ac fidei p̄cones: simul ⁊ confessores impia crudelitate vexabāt. b Et in oēs gen. Beda. Quia nouerat dñs cozda discipulox de pditiōe sue gentis tristanda. b̄ modo ꝓsolaᵗ vt sciāt amissis iudeis se socios regni celestᵗ ex toto orbe habituros. Sicut enim ecclastice historie testant: multo añ excidiū iudee: oēs apli ad p̄dicā dū euangeliū p totū orbē sunt dispersi: excepto iacobo çebedei ⁊ iacobo fratre dñi q̄ prius in iudea ꝑ xpo euāgelij sanguinē fuderūt. c Cū autē videri. ⁊c. Be. Pōt abomiatio intelligi vel antichristᵒ: vel imago cesaris: quā pilatᵘs in templo posuit: vl statua adriani equestrᵗ: q̄ in ipo sanctosctōx loco multo tpe stetit. Abominatio q̄z ꝑm scripturā idolū nuncupaᵗ. ⁊ iō addit: desolationis: quia in desolato tēplo atq; deserto idoluz positū est. Beda. Juxta spiritualē sensum: cū viderimᵘ abominationez desolatiōis stare vbi nō debet. i. hereses ⁊ flagitia regnare in eis q̄ celestibus mysterijs sūt ꝓsecrati: cū operantibᵘ iniquitatē: loquētes mendacium: viros sanguinū ⁊ dolosos: pacem fideliū turbare ꝓpendimᵘ. Tūc qui in iudea. i. in ꝓfessione vere fidei p̄sistimus. ad mōtes fugiamus. i. ad culmina virtutū. Tūc q̄ sup tectuz: q̄. s. excedit anio carnalia. ⁊ tanq̄ in aura libera spūaliter viuit: nō descēdat in domū ad infimos. s. actus pristine ꝓuersatiōis: vt ea que reliquerat mundi desideria carnisve repetat. Domᵘ enī nostra vel hic mūdus vel caro in q̄ degimᵘ. d Tunc q̄ in iudea ⁊c. Beda. Hec facta sunt cū approꝑinquante romano bello et in dee exterminio q̄ in ꝓuīcia erāt christiani āmoniti oraculo (vt ecclastica narrat historia) trans iordanez secedentes sub agrippe regno manebāt ad tp̄s in pella ciuitate qui cum ea q̄ sibi obtēperare voluit parte iudeoꝝ semp parebat impio romanorum.

e Ve autē prēgnantibᵘ. Quia vel vteri ponderē: vel filioꝝ sarcina graue fugere ñ poterūt. Añ i libro historiarū legiᵗ vxorez ionathe turbatam fuga. filiū sinu suo lapsum recepisse ꝑpetuo claudū. f Orate autē. Hiero. Ut non fiat fuga vr̄a hyeme vel sabbato. Ysido. ne finiaᵗ fructus opis vr̄i cum fine tpis. Hyeme enim finiᵗ fructus: sabbato tempus.

Beda. Orate autē ⁊c. Si de captiuitate a Tito et Vespasiano facta b̄ accipimus: orare debēt ne fiat fuga eoꝝ hyeme vl sabbato. Hyeme enim ꝓhibet frigus fugere ad solitudinē ⁊ in montibᵘ desertis latere. In sabbato autē aut trāsgressio legis si fugiunt: aut moꝝs si remanēt. Si de cōsummatione

a ℣ Lu. ⁊remorᵘ magni erūe p loca ⁊ pestilētie ⁊ fagnum: et erūt terremotᵘ p loca et
a fames. Initiuz doloꝝ hec. Videte aūt vosmetipos. Tradēt enī vos i
cilijs: ⁊ in synagogis vapulabitis:
a ℣ constantes animos eam bona cā dabit.
⁊ ante reges ⁊ p̄sides stabitis ꝓpter
a ℣ Hiero. vt clamet ecclia a finib⁹ terre ad te d.c.
b me in testimoniū illis. Et i ōmnes
℣ quasi ne de perditione vestre gentis tristemini q̄ socios de omnibus gentibus estis habituri.
gentes primū oportet p̄dicari euā
℣ ante p̄sides.
geliū. Et cū duxerint vos tradētes: a
a volūtatez eīs offerte: ego loq̄r q̄ sum in vobis ⁊ gratia spūssancti i rndēdo aderit. b ℣ ante p̄sides.
nolite p̄cogitare q̄d loquamini: ſz
℣ a spiritu.
q̄ datuz fuerit vob in illa hora id
loquamini. Nō enī vos estis loq̄n-
℣ quod cōtinet omīa sciam habet vocis. b ℣ hoc i persecutionibus frequēter visum est.
tes: sed spūssctūs. Trādet autē fra †
a ℣ nō est eoꝝ fide affectus quoꝝ diuersa est fides.
ter frēm in mortē: et pāter filiū: et
ꝓsurgēt filij in parētes ⁊ morte affi
a ℣ tā bona cōstārer cā tuēda fuit. ℣ nō enī martyrem facit pena sed causa.
ciēt eos. Et eritis odio oīb⁹ ꝓpter
nomē meū † Qui aūt sustinuerit in
a ℣ finis nō pugna coronat.
c finēm: hic salu⁹ erit. Cū aūt videritis b †
a ℣ antichristū: vel imaginē adriani: vel cesaris.
b ℣ Matthe⁹: i loco scto q̄ idē est: q̄ i loco sctō ab-
abōminationē desolotiōis stantē
omiatio stare nō dz. a ℣ pphetas q̄ b̄ p̄dixerūt.
d vbi nō debet: q̄ lēgit itelligat. Tūc †
q̄ in iudea sūt fugiāt in mōtes: ⁊ q̄ ‡
sup tectū: ne descēdāt i domū: nec
introeāt vt tollāt q̄d de domo sua:
et q̄ in agro erit nō reuertaᵗ retro †
e tollere vestimētū suū † Ve aūt prę- †
gnātib⁹ ⁊ nutriētib⁹ in illis dieb⁹. †
a ℣ Matthe⁹ āt. Orate āt vt nō fiat fuga vr̄a hyeme vl sabbato. b ℣ Nec ꝓprie ad antixp̄m q̄n crebriora ⁊ acerbiora roīēra iferent fidelib⁹: ⁊ q̄ grauiꝰ est: signa quoq; comitabunt. ℣ ideo orandū erūt.
f Orate ⁊o vt hyeme nō fiāt. Erūnt c†
enī dies illi tribulatiōis tales q̄les
nō fuerᵗ ab initio creature quā cō-
g didit de⁹ vsq; nūc: neq; fiēt † Et nisi
breuiasset dñs dies: nō fuisset salua
℣ Hiero. ne malicia moueret intellectū eoꝝ.
oīs caro. Sed ꝓpter electos quos
h elegit breuiauit dies † Et tunc si q̄s †
vobis dixerit: Ecce hic ē christus:
ecce illic: ne crediderit is. Exurgent
enim pseudo christi ⁊ pseudo prophete: ⁊ dabunt signa et portenta
ad seducendos si fieri potest etiam
electos. Vos ergo videte: Ecce p̄
i dixi vobis omnia. Sed in illis die
bus post tribulationē illā † sol cōte
℣ ad gelida coꝛda.
nebrabitur: ⁊ luna nō dabit splen-
k rē suū. Et stellę cęli erūt decidētes:

summatione mūdi intelligiᵗ: p̄cipiᵗ vt fides ⁊ charitas nr̄a in xp̄m nō refrigescat: neq; vt ociosi in ope dei tempeamus virtutū sabbato. Hec enī domini locutio partim ad captiuitatez iudaicā: partim ad diem iudicij pertinet. vnde Matth⁹. Nic nobis q̄n hec erūt ⁊ signū aduētus tui: ⁊ cōsummationis seculi? g Et nisi breuiaſ. q̄s: q̄ i tanᵗ malis refugiū? Que spes electis? Hoc solū. s. vt deᵘ q̄ dat virtutē patiendi breui ⁊ potentiam p̄sequēdi. Et b̄ est: Et nisi breuiasset ⁊c.

Beda. Et nisi bre. d. o. Hec tribulatio quāto ceteris grauior: tāto breuitate moderatior. Trib⁹ annis. s. et dimidio quantū ex Daniele ⁊ Apocalypsi Jobis cōnci pōt ecclia p orbem impugnatura eē. b Et tūc si q̄s. Beda. Quidā hoc ad captiuitatē iudaicam referūt q̄n multi christos se esse dicētes: ꝓsim post se decē ptum trahebāt. Sed ibi nullus erat fidelis: quē deᵘ exhortaret ne puerꝰ magistros sequeret. Omnes ⁊ ob sidentes et obsessi: alieni a xpo obdurabāt. vñ: Melius de hereticis accipiendū q̄ ꝓtra eccleſiā veniētes: se christos esse mentiunᵗ: quoꝝ ꝓmus simon magus: extremᵘ antichristᵘ.

i Sed in illis dieb⁹. Beda. Sidera in iudicio videbunᵗ obscura non lucis sue diminutiōe: sed supueniēte veri luminis claritate. i. summi iudicis: cū venerit in maiestate sua ⁊ patris ⁊ sanctoꝝ angeloꝝ. Cuis nubi phibeat vere intelligi: tūc solē et lunā cū alijs siderib⁹ ad tempᵘ suo lumine ꝓluari: sicut sol in passiōe dñi. Luna enī tunc tpis cū eēt plena sub terra latebat. vñ illud Jobel adhuc impfectū ē. q̄ cū dixisset: Sol ꝓuertet in tenebras. addit: ⁊ luna in sanguinē. anteq̄ veniat dies dñi magnᵘ et manifestᵘ. et qđ de die iudicij Esaias dicit: Erubescet luna ⁊ cōfundet sol ⁊c. Sed pacto die iudicij ⁊ clarescente future glia vite cū fuerit celuz nouū ⁊ terra noua. tunc fiet qđ ide ꝓpheta alibi dicit: Et erit lux lune sicut lux solis. ⁊ lux solis erit septēplicit sicut lux septē dieꝝ. k Decidētes. Bumine q̄n pene deerit semen arbꝛe cui assimilate sunt stelle. ℣ Et virtu

Nico. de lyra

Circa primū p̄dicunᵗ piscula. s. sedu-
ctio erroꝛis. ibi: Videte ne quis vos
seducat. incussio timoris. ibi: Cū audieritis. cōmotio plebis. ibi: Surget
gens ⁊c. turbatio orbis. ibi: Et erūt
terremotus. ⁊ ptz snīa istaꝝ partiuz
ex dictis Matth⁹. xxiiij. vsq; ibi:
a Et cū duxerint vos tradētes ⁊c.
cui⁹ snīa ptz ex dictᵒ Mat. r. b Cū
autē videritis abominationē. hic pre
dicit ꝓsūmatio desolationis tēpli. ⁊
patet snīa ex dictis Mat. xxiiij.
c Orate vero. Hic soluit secūda q̄-
stio: in cuⁱ⁹ solutiōe saluato: ꝓmo excitat discipuloꝝ deuotionē q̄ est necessaria tpe magne tribulatiōis. scōo
p̄dicit tribulationē futurā añ iudicium. ibi: Erūt autē dies illi tribulationis. tertio p̄dicit iudicij aduētū. ibi:
Et tūc videbūt filiū hoīs. q̄rto excitat attentionē credētiuz. ibi: Videte
vigilate ⁊c. ⁊ ideo ꝓcludit in fine.

Quod autē

Et virtutes. Beda. Quid mirū tremere hoīes: cum aspectu iudicij tremant angelice ptātes. vñ Job: Colūne celi ⁊tremiscūt ⁊ panēt ad nutū ei⁹. Et q̄d patit virgula deserti: vbi ⁊cutit cedrus paradisi? Hiero. Ad trā vindicte q̄s mittent in nubib⁹ celi cū virtute q̄ prius

a Et virtutes. Beda. Quid mirū tremere hoīes: cum aspectu iudicij tremant angelice ptātes. vñ Job: Colūne celi ⁊tremiscūt ⁊ panēt ad nutū ei⁹. Et q̄d patit virgula deserti: vbi ⁊cutit cedrus paradisi? b Mouebunt. Hiero. Ad trā vindicte q̄s mittent a filio hoīs veniente in nubib⁹ celi cū virtute q̄ prius

sicut pluuia in vellus descēdit in hūilitate. c A q̄ttuor vē. Ab oriente ⁊ occidēte: austro: aquilone: ⁊ nō tm̄ ab his: ß a sūmo terre vsq̄ a. s. c. id est: ab extremis finibus terre p directū vsq̄ ad vltimos terminos ei⁹: vbi longe aspicientib⁹ circulus celi terre videt insidere. d A ficu. Quasi quō cū fuerint in ficu teneri cauliculi: ⁊ gēma in florē erūpit: intelligit aduentū estat⁹ ⁊ veris ⁊ fauonij. sic cū hec scripta sunt videritis: nō puteris iā adesse finē mundi: sed q̄si p̄cursores venire: q̄ oīdāt propē esse. Beda. Mystice. Ficus synagoga q̄ qr ad se veniente dño fructū in ficie non habuit: eterna sterilitate dānata est. Sed qr cecitas ex parte ⁊rigit in israel do. p. g. i. ⁊ sic omis israel saluus fieret: diu sterilis arbor fici fructū red/det quē negauit. vñ Job: Lignū si p̄ci. fu. rur. vi. tē. Hoc vt factū videris: scito in ꝓximo esse diē in dict: ⁊ estatē vere lucis ⁊ pacis.

Hiero. Fici parabola. i. ꝓphetia. Folia nata: verba sunt p̄tia. Estas vero ꝓxima dies ē iudicij: in quo vnaquęq arbor manifestabit q̄ intus habuit an ariduz ad cōburendū: an viride ad plantā/dū in eden cū ligno vite: cui⁹ folia in salutē gentiū. i. x̄ba quib⁹ dicetur: Venite bñdi. pa. mei tē.

e Cę. ⁊ ter. Celū aereū a q̄ aues celi ⁊ nubila celi. vñ Petr⁹: Celū aūt q̄ nunc sunt ⁊ terra eodē x̄bo repositi sunt et igni reseruati: apte docens qr nō alij celi sunt igne perituri q̄s aqua pditi. i. inania ⁊ nebulosa. Aqua enī diluuij q̄ tm̄ xv. cubitis cacumina montiū trāscendit: vltra aeris etherisq̄ cōfinia nō quenit. Ecclesiastes. Generatio ꝓterit: ⁊ generatio aduēit: terra vero in eternū stat. Sic ergo celum ⁊ terra trāseunt fm imaginē: manent in eternū fm essentiā.

f Neq̄ filius. Jn eo enī sūt omnes thesauri sapie ⁊ scie abscondi ti. Jdeo abscōditi: qr nobis scire nō expedit. vñ ait: Nō est vestrū nosse tē. vel mo. q. p. p. in. s. p. Jn quo ostēdit q̄ sciat: sed nosse apostolis nō expediat: vt semp incerti de aduentu iudicis sic quotidie viuant quasi alia die iudicandi. Sed ergo filius sibi sed non nobis: vt semper simus solliciti. vnde: Videte: vigilate tē. Hylarius. Filius et spiritussanctus: quia non sunt a se de die illa nesciunt a se. pater autez quia a se est: scit a se. g Et ianitori tē. Hiero. Et. s. qui p̄dicat. Cui dicit: Si non annunciaueris iniquo iniq̄tatem suaz: sanguinē eius de manu tua requirā. h Vigilate tē. Premisso p̄rifamilias exemplo: cur ꝓsummatiōis diē retice/at dicit: Vigilate tē. Qui dormit: nō corpa sed fantasias videt: cum cuigilat nihil habet de his que viderat. Sic sunt quos mundi amor rapit in vita: deserit post vitam.

i Quod autem dico vobis. Non soluz rectores ecclie: sed ⁊ oēs vigilare p̄cipimur: ianuas cordiū custodientes: ne antiq̄ hostis mala suggestio subīret: ne nos dñs dormientes inueniat. vñ Paul⁹: Vigilate iusti ⁊ no. pec.

Dyalice. Ezech. 11. c Ose. 14. b Dan. 25. c Ecclī. 6. c. Eccli. 1. a Eccl. 1. a Ezech. 16. c

b Mouebunt. Hiero. Ad trā vindicte q̄s mittent a filio hoīs veniente in nubib⁹ celi cū virtute q̄ prius sicut pluuia in vellus descēdit in hūilitate. c A q̄ttuor vē. Ab oriente ⁊ occidēte: austro: aquilone: ⁊ nō tm̄ ab his: ß a sūmo terre vsq̄ a. s. c. id est: ab extremis finibus terre p directū vsq̄ ad vltimos terminos ei⁹: vbi longe aspicientib⁹ circulus celi terre videt insidere. d A ficu. Quasi quō cū fuerint in ficu teneri cauliculi: ⁊ gēma in florē erūpit: intelligit aduentū estat⁹ ⁊ veris ⁊ fauonij. sic cū hec scripta sunt videritis: nō puteris iā adesse finē mundi: sed q̄si p̄cursores venire: q̄ oīdāt prope esse. Beda. Mystice. Ficus synagoga q̄ qr ad se veniente dño fructū in ficie non habuit: eterna sterilitate dānata est. Sed qr cecitas ex parte ⁊rigit in israel do. p. g. i. ⁊ sic omis israel saluus fieret: diu sterilis arbor fici fructū reddet quē negauit. vñ Job: Lignū si p̄ci. fu. rur. vi. tē. Hoc vt factū videris: scito in ꝓximo esse diē in dict: ⁊ estatē vere lucis ⁊ pacis.

Hiero. Fici parabola. i. ꝓphetia. Folia nata: verba sunt p̄tia. Estas vero ꝓxima dies ē iudicij: in quo vnaquęq arbor manifestabit q̄ intus habuit an ariduz ad cōburendū: an viride ad plantādū in eden cū ligno vite: cui⁹ folia in salutē gentiū. i. x̄ba quib⁹ dicetur: Venite bñdi. pa. mei tē.

e Cę. ⁊ ter. Celū aereū a q̄ aues celi ⁊ nubila celi. vñ Petr⁹: Celū aūt q̄ nunc sunt ⁊ terra eodē x̄bo repositi sunt et igni reseruati: apte docens qr nō alij celi sunt igne perituri q̄s aqua pditi. i. inania ⁊ nebulosa. Aqua enī diluuij q̄ tm̄ xv. cubitis cacumina montiū trāscendit: vltra aeris etherisq̄ cōfinia nō quenit. Ecclesiastes. Generatio ꝓterit: ⁊ generatio aduēit: terra vero in eternū stat. Sic ergo celum ⁊ terra trāseunt fm imaginē: manent in eternū fm essentiā.

f Neq̄ filius. Jn eo enī sūt omnes thesauri sapie ⁊ scie abscondi ti. Jdeo abscōditi: qr nobis scire nō expedit. vñ ait: Nō est vestrū nosse tē. vel mo. q. p. p. in. s. p. Jn quo ostēdit q̄ sciat: sed nosse apostolis nō expediat: vt semp incerti de aduentu iudicis sic quotidie viuant quasi alia die iudicandi. Sed ergo filius sibi sed non nobis: vt semper simus solliciti. vnde: Videte: vigilate tē. Hylarius. Filius et spiritussanctus: quia non sunt a se de die illa nesciunt a se. pater autez quia a se est: scit a se. g Et ianitori tē. Hiero. Et. s. qui p̄dicat. Cui dicit: Si non annunciaueris iniquo iniq̄tatem suaz: sanguinē eius de manu tua requirā. h Vigilate tē. Premisso p̄rifamilias exemplo: cur ꝓsummatiōis diē retice/at dicit: Vigilate tē. Qui dormit: nō corpa sed fantasias videt: cum cuigilat nihil habet de his que viderat. Sic sunt quos mundi amor rapit in vita: deserit post vitam.

i Quod autem dico vobis. Non soluz rectores ecclie: sed ⁊ oēs vigilare p̄cipimur: ianuas cordiū custodientes: ne antiq̄ hostis mala suggestio subīret: ne nos dñs dormientes inueniat. vñ Paul⁹: Vigilate iusti ⁊ no. pec.

Ezech. 11. c Ose. 14. b Dan. 25. c Ecclī. 6. c. Eccli. 1. a Eccl. 1. a Ezech. 16. c

a et virtutes q̄ sunt in celis moue/ † bunt. † Et tūc videbūt filiū homi † nis venientē in nubib⁹ cū virtute multa ⁊ glia. Et tūc mittet an/

a ſ vt triticum ventilarum de area tot⁹ terre.

gelos suos: ⁊ cōgrēgabit electos c suos a q̄ttuor ventis a sūmo terre

ſ ppheria.

d vsq̄ ad summū celi. † A ficu autē † discite parabolā. Cū iā ram⁹ eius

ſ verba.

tener fuerit: ⁊ nata fuerint folia: cognoscitis qr i ꝓximo sit estas. Sic ⁊ vos cū videritis hec fieri: scitote qr i ꝓximo sit i ostijs. Amē dico vobis: quoniā non trāsibit

a ſ vel oīe gen⁹ hoīm: vel specialiter iudeox.

generatio hec: donec omnia ista e fiāt. † Celū ⁊ terra trāsibunt: x̄ba

a ſ q̄si signa illi⁹ diei p̄nūcia. dixi. de die aūt illa.

aūt mea nō trāsibūt. De die autē illoꝝ hora nemo scit: neq̄ āgeli i

ſ Hiero. i. corp⁹ eius i terra positū q̄ est ecclia.

ſ nobis. ſ in quo ⁊ filius.

f celo neq̄ fili⁹: nisi pater. Videte:

ſ Hiero. vigilia op⁹ ē mētis ante mortē corpis.

vigilate ⁊ orate: nescitis enim q̄n

ſ iudicij. a ſ Hiero. corpus christi in celū delatum relinquens domū. i. ecclesiam.

tempus sit. † Sicut hō̄o q̄ pegre † f locus carnis proprie terra est.

profectus reliquit domū suam: ⁊ † dedit fuis suis potestatē cuiusq̄

a ſ Hiero. octo talenta fm Matthęum: decem mnas fm Lucam. a ſ q̄ ducit in domū celi.

g operis: ⁊ ianitori p̄cepit vt vigi/ † h let. † Vigilate ergo: nescitis ei q̄n

a ſ q̄n occisi sunt primogenita egypti.

dñs veniat: sero an mēdia no/ † cte: an gallicātu: an mane: ne cū venerit repente inueniat vos dor

a ſ Hiero. hoc fine cōcludit sermonē vt cōmune omniū preceptū nonissimi p primos audiant.

b ſ generale bonū nō singulare.

i mientes. Quod aūt vobis dico: a omnibus dico: vigilate.

Ezech. 16. c

Moraliter. a † Et cū egre deretur de templo. Templū dei q̄libet religio pōt dici. q̄ sic destruitur q̄ nō remanet lapis sup lapidem quando nō remanet ibi conformitas aliqua ad primū fundatorez. † Et cū sederet in monte oliuaꝝ ꝓtra templū. p hoc significauit q̄ cultus noui testamēti abūceret cerimonias iudeoꝝ. † Multi enī venient in nomīe meo dicentes tē. Athanasius. Jn vnaquaq̄ hęresi diabolus figurat⁹ dicit: ego sum christ⁹: ⁊ apud me veritas est. † Cum autē audieritis bella tē. Ambro. Sunt autē ⁊ alia bella que vir sentit christian⁹. s. diuersaꝝ ꝓlia cupiditatū: studioꝝ cōflictus. multo etiā grauiores sunt hostes domestici q̄s extranei. † Oportet hec fieri: sed nōdū est finis. magnitudo malorū precedētiū generale iudiciū est figura sequentiū incōparabiliter grauioꝝ. † Tradet autē frater fratrē in mortē tē. spūaliē aūt vnusq̄sq̄ tradit ꝓpinquū suū. i. mortē: q̄n ipm ducit in culpā mortalē. † Cū aūt videritis abomīatiōnē desolatiōis tē. p quā pōt intelligi simonie vitiū q̄ est deo abominabile: est etiā desolatiuū ecclie: qr p ß indigni ꝓmouent: ⁊ digni repellunt. q̄ q̄dē abomīatio stat vbi nō dz q̄n in ecclie prelatis locū habet. † Tūc q̄ in iudea sunt. i. in ꝓfessione veritatis: eo q̄ iudea ꝓfessio interpretat. † Fugiāt ad montes. i. recurrant ad eines celestes p orationē deuotā vt de⁹ amoueat pestem istam. † Et q̄ supra tectū tē. i. bon⁹ ꝓtēplatiu⁹. † Et q̄ in agro. i. bon⁹ actiuus. neuter istoꝝ q̄rat sed mag⁹ fugiat talē ꝓmotionē: vel potius dānationē. ideo sequit: † Ve aūt pregnātib⁹. i. illis q̄ ꝓcurrunt in anio taliter ꝓmoueri. † Et nutrientib⁹. i. ꝓmotis simoniace se laute nutrientibus de bonis ecclie. et Orate ergo vt hyeme nō fiant. i. vt dicte ꝓmotiones simoniace nō fugiant tepide sed in charitat⁹ feruore. † Erūt aūt dies illi tribulatiōis. seq̄

Matt. 24. b Luce. 21. c

† Luce. 21. c

† Da. 24. c Luce. 21. c

† Luce. 16. b 35. q. 1. c. fraternitatis.

† Dan. 25. c Luce. 19. a

† Da. 24. b Luce. 21. c

maiores q̄ tpīb⁹ tyrānoꝝ. de qua beat⁹ Bern̄. exponit illud Esa. xxxviij. Ecce in pace amaritudo mea amarissima: dicēs q̄ ꝑ dicere pōt modernis tpīb⁹ eccl̄ia: q̄ maiora mala spūaliter patit sub pace p̄ncipū xp̄ianoꝝ xp̄ simonias ⁊ alia mala cleri coꝝ q̄ ꝑ pateret ex psecutiōe tyrānoꝝ: ⁊ dn̄s p suā gr̄am breuiet ista mala. † Tunc si q̄s vobis dixerit: ecce hic est xp̄s. de episcopo vel sacerdote male ꝓmoto. q̄ xp̄s. i. vnct⁹ dici pōt: eo q̄ p vnctionē est instit⁹. † Ne credideritis. q̄ sic cōmēdantes eos de scia vel vita sunt mēdaces. Sequit̄: † Sol cōtenebrabit̄. i. xp̄s ſm apparētiā hoīm: vñ dicūt q̄ſ fiunt tales p̄uerse ꝓmotiōes q̄ xp̄s dormit eo q̄ talia mala ꝑmittit. † Et stelle celi erūt cadētes. nā hoīes boni ⁊ litterati p dicta deprauātē in eccl̄ia dei. † Et v̄tutes q̄ sunt i cel̄ mouebunt̄. naz hoīes ꝓtēplatiui mirant̄ aliq̄n ꝓpter p̄dicta de patientia dei. † Et tūc videbūt filiū hoīs ⁊c. q̄ recogitant q̄ christ⁹ bonis viris hic delectis reseruat bona maiora. † A ficu aūt discite parabolā ⁊c. cū enī incipit ramos ⁊ folia ꝓducere signū ē fructificatiōis future: sicut bona indoles iuuenis signū ē boni ꝓfect⁹ sequētis. † Sicut bō q̄ pegre ꝓfect⁹ ⁊c. b̄ de deo dicitur eo q̄ a nobis in p̄senti nō videt. † Et dedit suis suis potestatem cuiusc̄ operis. hoc ōr q̄ dimittit hoīes agere ſm libertatem sue volūtatis. † Et tanitori p̄cepit vt vigilet. i. rationi que debet esse vigil ad claudendum ostium cōsensus diabolo: ⁊ ad aperiendum christo qui ad ostium pulsat quando ad bonum nos inuitat. † Sero an media nocte: an gallicantu ⁊c. per mane significatur iuuentus. per gallicantum virilis status. per mediam noctē senect⁹. per sero senium. Et q̄ domini aduentus est nobis incertus: ideo vigilandum est omnibus etatibus vt in morte venientem eū recipiamus p bonā voluntatem.

Glo. ordi.

a Erat aūt pasca. Die Ca. XIIII
e ro. Pasca transitus interp̄tat̄. pascin vero īmolatio. In īmolatione agni ⁊ trāsitu p mare vel egyptū figurat̄ scz passio xp̄i: redemptio ppli de inferno q̄ post biduum nos visitat. i. plenissima luna etate xp̄i pfecta vt parte nulla tenebrosa carnes agni īmaculati q̄ tollit peccata mūdi in vna domo q̄ est vna eccl̄ia catholica calciati charitate: ⁊ armati virtute comedam⁹ dicentes: Etenī pasca nostrū īmolat⁹ est christ⁹. Beda. Pasca q̄ hebraice phase a trāsitu nō a passiōe: eo q̄ exterminator videns sanguinē in foribus israelitarum trāsierit: nec p̄cusserit eos vel dn̄s auxiliū dans eis desup ambulauerit: cui⁹ mysteriū Jobes aperuit. Ante diē festū pasce sciens ihesus q̄ venit hora eius vt trāseat de hoc mūdo ad patrem: vbi ostendit sic mystice notatum q̄ agnus dei q̄ peccata mūdi tollit de b̄ mūdo esset trāsitur⁹. Vel nos salubri transitu de egyptiaca seruitute redēptur⁹ est vt eductur⁹. Beda. Pasca solus dies q̄ agnus occidebat̄ ad vesperū quartadecima luna primi mēsis. Azyma q̄ndecima luna q̄ſ filij israel egressi sunt de egypto q̄ septē celebrabant̄ dieb⁹. i. vsq̄ ad vicesimū p̄mū eiusdē mēsis diē ad vesperꝝ. Sed indifferēter alterꝝ ꝑ altero ponitur: q̄ ⁊ dies pasce i azymis celebrabat̄: ⁊ nos q̄ſi ꝑpetuū pasca faciētes: sp ex b̄ mōo trāsire p̄cipimur. Uno q̄ppe die agno īmaculato īmolato ad vesperū septē ex ordine dies sequunt̄ azymoꝝ: quia christus ꝑ nobis semel in fine seculoꝝ vel tempoꝝ passus: p totuz huius seculi temp⁹ q̄ septē dieb⁹ agit̄: in azymis sinceritat̄ ⁊ veritatis nobis p̄cepit esse viuendū: ⁊ oīni nisu desideria terrena q̄ſt egypti retinacula fugere: ⁊ velut a mūdana p̄uersatione secretam solitudinē: iter scz admonet subire virtutū. b Et q̄rebāt sūmi sa. Hiero. A p̄ncipib⁹ egressa est iniq̄tas q̄ tēplū parare: ⁊ vasa et se purificare ſm legē ad esum agni debuerāt. c Mō in die festo. Hiero. Uitant diē festū: q̄ō p̄uenit illis. Non est festiuitas eis qui vitā ⁊ misericordiā p̄diderūt. d Et cū esset. Hiero. Hymnulus ceruoꝝ semp ad lectulū suū redit. i. fili⁹ obediēs patri vsq̄ ad mortē obediētiā a nobis petit. Simon enī obediens ōr. e Simonis le. Hiero. Simon leprosus: mundū infidelē primo: postea fidelem significat. f Et recūberet ⁊c. Hiero. Recūbente scilꝫ. i. humiliante se vt eū tangeret: fides peccatrix q̄ de pedibus ascendit ad caput: a capite descēdit ꝑ fidē. i. a christo ad mēbra eius.

g Mulier. Beda. Maria magdalena sororꝝ lazari quē suscitauit dn̄s. Hoc Jobānes dicit esse factū ante sex dies pasce p̄die q̄ſ assino sedens venerit hierusalē. Ipsa est enim non alia q̄ quondā adhuc peccatrix (vt Lucas scribit) pedes dn̄i rigauit: ⁊ vnguēto vnxit: nūc iustificata ⁊ familiaris facta: nō tm̄ pedes vt Jobānes dicit: sed ⁊ caput vt Matthe⁹ ⁊ Marcus ꝓhibēt: oleo sancto pfudit. h Alabastrum ⁊c. Alabastrum marmoꝝ candidus varijs guttis distinctum: vnguenta incorrupta seruat. i Nardi pisti. Pistica nardus ōr mixta: quia nō solū de radice sed de spicis ⁊ de foliis cōpositum erat quod est preciosius. k Et fracto alabastro. Hiero. Domus impleta odore: celum ⁊ terra est. Fractum alabastrum: carnale est desiderium: quod frangitur ad caput ex q̄ Mystice omne corpus compaginatum est. Beda. Mystice. Deuotio mariē fidē ⁊ pietatē designat eccl̄ie. que dicit: Dum esset rex in accubitu suo: nar. m. d. o. suum. Quod ad litteram marie manib⁹ com

ꝓpleuit

Glo.

a † Rat aūt Ca. XIIII
ſ transit⁹: q̄ō hebraice phase.
e pasca ⁊ azyma p⁹ biduum. Et q̄rebāt summi sa
b † cerdotes ⁊ scribe quomō eū dolo tenerēt ⁊ occiderēt. Dicebant
ſ non seditionē timebant: sed ne auxilio populi de manibus eorum tolleretur.
c enim: Mō in die festo: ne forte tu
d mult⁹ fieret i populo. † Et cū eēt †
a ſ simon enim obediens ōr. ſ nomen
e bethanie i domo simonis lepro/
p̄fistinū manet vt vir⁹ curant̄ appareat. lepr⁹/sus enī fuerat: ſz a dn̄o curat⁹ erat. a ſ Hiero. ec/clesia hās fidem q̄ dicit: nardus me. de. o. s.
f si ⁊ recumberet: venit mūlier ha/ †
g ſ carnale desiderium.
h bens alabastruz vnguēti nardi/ h
i ſ carnali desiderio.
k piscati p̄ciosi: et fracto alabastro

Nico. de lyra

a+a Erat aūt pa/ Ca. XIIII
e sca. Postq̄ descripta est reductio petōris in deū p̄ mediatoris p̄dicationē. hic ꝓfiter describit eadem reductio p passiōis sue redēptionē. Et q̄ superi⁹ p̄dixit passionē suā p iudeos inchoandam: ⁊ p gentiles ꝓsummandam: ad quos tunc ptinebat iudicium sanguinis in hierusalē. ideo primo describit eius passio p iudeos inchoata. secūdo p gentiles cōsummata. ca. sequenti. Circa primum quattuor p ordinē describunt̄. primū est ipius xp̄i venditio nō ex ei⁹ ignorantia sed ex ei⁹ pscientia ⁊ voluntate. secō venditi traditio non ex ei⁹ displicētia sed charitate. ibi: Et prima die azymoꝝ. tertio traditi cōprehensio nō ex sua impotētia ſ mititate. ibi: Et adhuc eo loquēte. quarto cōprehensi cōdemnatio nō ex sua iustitia sed humilitate. ibi: Summi vero sacerdotes. Circa p̄mum Dn. 12. Luce. 22. Joh. 11. Dn. 12. Luce. 22. Joh. 11. Dn. 12. Luce. 22. Joh. 11.

pleuit: ⁊ quotidie spualiter in mẽbris suis implere nõ desinit: que in toto mũdo gloriando dicit. Deo autẽ gratias ago qui semp triũphat nos in christo iesu. Et odorẽ noticie sue manifestat ꝓ nos in oĩ loco: quoniã christi bon⁹ odor sumus deo: cũ potentiã diuinitatis ei⁹ que illi vna uerentia ꝓficiẽ laudat ⁊ predicat. Caput eius vnguento pfundit ꝓcioso: cũ humanitatẽ digna reuerẽtia suscipit. In pedes vnguentũ pisticũ. i. fidele ⁊ verũ pfundit: qz illã naturã eius qua terrã ꝓtingere. i. inter boies uersari dignat⁹ est: pia predicatiõe ⁊ deuotis venerat obsequijs. a Erant autez ꝗdã. Beda. Per synecdochen plurale⁹ ꝓ singulari posuit. Johãnes iudaz hoc dixisse dicit: qz fuerat fur: ⁊ loculos habens ea ꝙ mitte. poz. Fozsitan⁊ alij discipuli aut senserũt hoc aut dixerunt aut iuda dicẽte psuasi sunt: ⁊ omniũ voluntatẽ Matthe⁹ ⁊ Marc⁹ verbis expzesserunt. Sed iudas qz fur: et alij ꝓpter curã paupez. Johãnes aũt illũ solũ cõmemozare uolnit cui⁹ hac de causa furandi ꝓsuetudinẽ intimare curauit. b Ut ꝗd pditio. Hiero. Perdit⁹ de salute pditionez inuenit: vt in ficu fructifera mozt⁹ laqueũ nanciscer̃et. c Poterat ⁊c. Hiero. Sub ptextu auaricie mysteriũ loq̃tur fidei. Eteni nr̃a fides trecẽtis emitur denarijs. i. decẽ sensib⁹ p corpus ⁊ aiam ⁊ spm triplicatis: vt ⁊ nos sicut Hedeon trecentoz viroz numeruz assumentes: allophilozũ castra paupes spũ fract⁹ lagũculis nr̃is cum tubis ⁊ lucernis destruam⁹. Et sicut abzaã cũ trecẽtis viris spolia diuidam⁹ ad vesperã. d Bonũ op⁹. Hiero. Qui credit in deũ reputat̃ ei in opus iusticie. aliud eni est credere ei: aliud ẽ credere in eũ. i. totũ se inijcere in illum.

e We aũt nõ. Beda. Corpali pñtia ⁊ familiaritate cõiunctũ sicut nũc. vñ Apls: Et si nouerim⁹ xp̃m ſm carnẽ: sed nũc iã nõ nouim⁹. Spualiter autẽ semp est nobiscuz. vñ: Ecce ego vobiscum sum vsq; ad ꝓsum. seculi o. di.

Hiero. Ita intelligendũ est: me aũt nõ semp habebitis in corpali pñtia vt prius in cõuictu ⁊ familiaritate. Aũ ⁊ per Apl̃m: Si nouerim⁹ christum ſm carnẽ: sed nũc iam nõ nouim⁹.

f Qđ habuit hec fe. Qđ putat̃ pditionem esse vnguenti officiuz sepulture est. Nec mirũ si mihi dedit odorẽ fidei bonum: cũ eo ꝙ ea fusurus sum sanguinem meũ. g Amen dico vobis. Beda. Nota in christo noticiã futuroruz. Passuros post paucos dies ꝓscit euangeliũ suũ toto orbe prędicandũ. Beda. Notandũ q; sicut maria toto orbe quo est ecclia diffusa gloriam meruit de pio obsequio qđ dño deuote exhibuit. sic ⁊ iudas qui ei detraxit pfidie nota longe lateq; ifamatur. Sed dñs bonum pia laude remunerat: futuras impij ꝓtumelias tacet. h Unus de. xij. ⁊c. Hiero. Unus numero nõ merito. nomĩe non numine. corpore nõ aĩo. Aũ sponsus ad sponsam: Vulnerasti cor meum sozor mea in vno oculoz: ⁊ i vno crine colli tui. Oculus ⁊ crinis sapiẽtia est ⁊ virtus: quoniã inde cũ ceteris dicit: Uob⁹ datum est nosse mysteriũ regni dei: et dedi vobis potestatẽ cal. ⁊c. i Abijt ad. Ille abijt ad principes: ⁊ postq; exiuit introit in eos sathanas. Hic noz nocti indicat scientiã. Nũquodq; animal ad sibi simile iungit. Maria currit ad apl̃os ꝙ vt dies

a ſ Hiero. ꝙ synecdochen dicitur

a effudit sup caput eius. Erãt autẽ vnus pro multis: ⁊ multi pro vno.

tem quidã indigne ferẽtes intra b semetipsos ⁊ dicẽtes † Ut qđ perc ditio ista vnguẽti facta ẽ? Poterat enim vngnẽtũ istud venũdari plus q; trecẽtis denarijs: ⁊ dari pauperib⁹. Et fremebant in eaz.

ſ Be. hoc de solo iuda: synecdochicos.

Jesus autem dixit: Sinite eam. † d †Quid illi molesti estis? Bonuz op⁹ opata ẽ i me. Semp enim pauperes habetis vobiscum: et cum volueritis potestis illis benefacere: me aũt nõ semp habebitis. e

a ſ Hiero. nõ aliũde ꝙrã⁹ qõ i nobis habem⁹.
b ſ. i. anteq; veniret ꝙ excluderet.

f Quod habuit hęc fẽcit: pręuenit vngere corpus meũ i sepulturaz. g Amẽ dico vobis: vbicũq; prędicatũ fuerit euãgeliũ istud in vniuerso mũdo: ⁊ quod fecit hęc narrabit̃ i memoriã ei⁹. Et iũdas scariothis vn⁹ de duodecim ãbijt ad summos sacerdotes: vt proderet eũ illis. Qui audiẽtes gauisi sũt: ⁊ pmiserũt ei pecuniã se daturos. k Et ꝙrebat quõ illũ ꝏportune traderet. Et primo die azymoruz qñ pasca imolabant: dicunt ei discipuli: Quo vis eam⁹ ⁊ parem⁹ tibi cõmedere pasca. Et mittit duos ex discipulis suis: ⁊ dicit eis: l m †Ite i ciuitatẽ: ⁊ occurret vobis homo lagenã aquę baiulãs. Seqmini eũ: ⁊ qcũq; introierit dicite dño dom⁹: qz magister dic: Ubi est refectio mea: vbi pasca cuz discipulis meis mãducẽ? Et ipe vobis demõstrabit cenaculũ grãde

a ſ nõ iuuat⁹: nõ coact⁹ pciũ q̃z i volũtate emẽtũ posuit: ãſi vilis mãcipũ. qđ vultis mihi dare ⁊c.
b
a ſ amiserunt virã: quam pecuniã ipse recipit cum vitam amittit.
a ſ oportunitas doli nunq; inuenitur: indicatur enim hic vel illic.
a
a ſ Hiero. vt cum voluntate dei dirigam⁹ gressus nr̃os. a ſ vel vt mãducem. ſ charitas non est sola.
b
a ſ primitiuus ppls. b ſ legẽ lr̃e.
n
o
c
ſ diuersoꝝ nr̃oꝝ.

vt dies diei eructet verbum. Judas ad iudeos: vt nox nocti indicet scientiam. k Et querebat ⁊c. Hiero. Promittit se tradere vt magister eius ante dicebat: Tibi dabo hãc potestatem vniuersam. Beda. Multi hodie scelus iude exhorrent: nec tamen cauent. Cũ enim ꝓ muneribus falsum ꝓ alterius quẽlibet testimoniũ dicũt: qz veritatẽ pro pecunia negant: deũ ꝓ pecunia vendunt: qui dicit: Ego sum veritas ⁊ vita. Cũ societatez fraternitatis aliq; discordia cõmaculãt: deũ prodũt: qz deus charitas est. Et qõ peius est: nõ infirmitate: nõ ignozãtia: sed sicut iudas ꝙrũt opportunitatẽ: vt amotis arbitris mendacio veritatẽ: crimine mutent virtutem. l Et prima die azymoz. Beda. Quartadecima luna: qñ abiecto fermento agn⁹ occidebat̃ ad vespez: qõ exponens Apls ait: Eteni pasca nostruz imolat⁹ est xp̃s. Quis eni in sequẽti die quindecima luna sit crucifixus, hac tñ nocte qua agnus imolabatur: ⁊ discipulis suis corp⁹ sanguinemq; suũ dedit: ⁊ a iudeis tent⁹ ⁊ ligatus ipius imolatiõis. i. sue passiõis exordiũ sacrauit. Jsido. Cũ amaritudine comedunt̃ azyma q̃ est redemptio nr̃a. amaritudo eni est passio domini. m Ite in ciui. Beda. Jndiciũ est pscientie diuinitatis q; ⁊ cũ discipulis suis loquens qõ alibi fit noiuit. Pulchre aũt paraturis pasca hõ lagenã vel amphozã (ſm aliũ euãgelistam) aque baiulãs occurrit: vt ostẽdatur hui⁹ pasce mysteriũ ꝓ ablutiõe mũdi esse celebrandũ. Aqua eni lauacrũ gr̃e: lagena fragilitatẽ eoruz designat p quos hec gr̃a mũdo erat ministranda. Aũ: Habem⁹ thesaurũ istum in vasis fictilib⁹. Parãt pasca discipuli vbi aque inferr̃et lagena: vt adesse tẽpus insinuẽt: q̃ cultozib⁹ veter̃ pasce typic⁹ de limine ac postib⁹ cruoz aufer̃at: ⁊ ad tollẽda mũdi crimia viuifici font⁹ baptisma ꝓsecr̃et. Hiero. Ciuitas est ecclia q̃ muro fidei cingitur: hõ occurrẽs primitiuus ppls est: amphoza aque lex l̃re. n Homo lagenã aque. Beda. Cõsulte ⁊ aque baiuli: ⁊ dñi dom⁹ tacita sunt vocabula: vt oibus veruz pasca celebrare volẽtib⁹: id est sacramentis xp̃i imbui: eũq; sue mẽtis hospitio suscipe q̃rentib⁹ facultas danda signet̃. o Seqmini ⁊c. Hiero. Qui ducit in altũ vbi refectio xp̃i. Aũ raab exploratoribus mãdat vt nõ p ima sed p excelsa irent.

p Cenaculum grande. Hiero. Ecclesia magna que narrat nomen dñi strata varietate virtutũ ⁊ linguaz. vnde: Circũamicta varietate virtutum. in q̃ paraꝝ dño pasca. Domin⁹ dom⁹ petr⁹ apls: cui dominus domũ suã credidit vt sit vna fides sub vno pastore.

ꝙ Beda.

Nico. de lyra

a Et primo die azymoz. de ista die ẽ cõtrouersia inter grecos et latinos: q̃ plenius tractata est Matth. xxvj. et Joh. xiij. b Occurret vobis homo lagenã aque baiulãs. istud signũ dedit eis ad inueniendũ locũ ꝓ cena: ⁊ creditur q; dñs illius domus eẽt discipulus christi occultus. c Ubi ẽ refectio mea. i. agnus paschalis: quia dominus illius dom⁹ nõ solum prouidit de loco: sed etiam de agno. d Vobis demonstrabit cenaculum. in illo cenaculo pasca comederunt: et in illo post resurrectionem latuerunt discipuli propter metum iudeoꝝ

Beda. Cenaculū: lex spūalis q̄ de angustijs lre egrediēs: in sublimi loco recipit saluatorē. Mā q̄ adhuc occidentē lram seruauerit: q̄ in agno nō aliud q̄z pec̄ intellexerit: in uno pascha facit: qz matestatē spūs nō cōphēdit in xp̄is dei. Qui autē bainlū aq̄.i. gr̄e p̄conē in domū eccl̄ie fuerit secut̄: p spūm scie illustrantē supficiē lr̄e trāsceden do in alto mētis solio parat refectiōez xp̄o: qz cuncta pasce sacr̄a t cetera legis decreta esse ei⁹ sacr̄a cognoscit.

a Uespe aūt. Hiero. Uespera dicit ve spērā indicat mūdi. Circa undecimaz nāq̄z horā veniūt nouissimi q̄ p̄mi denariū accipiūt vite eterne: qz añ crucē abraam erat ī inferno: t post crucē latro in paradiso. b Amē dico vob. Sicut de passiōe p̄dixerat: ita de p̄ditore p̄dicit dans locuz penitēdi: vt cū intellexisset cogitatiōes suas p̄sciri a deo peniteret euz facti sui. Non tñ expnoie designat: ne apte redargut⁹ ip̄udentior fiat. Mittit crimē in numerū: vt p̄scius p̄niam agat. c Unus ex vob̄ tc̄. Nū falsitas cōprobat t implet. Qui edebat pa.me. ma. sup me sup. Oēs tangunt vt fiat armonia ī citbara. Omēs nerui bū suspensi p̄sona voce rūdēt: Munq̄d ego sum dñe? An⁹ remissus t pecūie amore affect⁹ dixit: Nūq̄d ego suz rabbi? d Cōtristari. Sciunt undecī qz nihil mali ꝯ dñm cogitauerāt: s pl⁹ credūt magro q̄z sibi: t timētes fragilitatē suā tristes de pctō suo ītrogāt: cui⁹ non habebāt p̄sciam. e An⁹ ex.xij. Hiero. Separat seorsuz ouē lup⁹ quaz capit. Quis q̄ de ouili egredit lupi ptz morsib⁹. f Qui intingit tc̄. Beda. Mira dñi patiētia. P̄r⁹ dixit: vn⁹ ex vob̄ tradet me: pseuerat p̄ditor ī malo. Aperti⁹ arguit: t tū nō p̄prie designat. Iudas alijs ꝯtristat t manū retrahēt⁹ a cibis temeritate t ip̄udentia q̄ dñm tradit: etiā manuz cū mgro in cathino mittit: vt audacia bonā cōscientiā mentiret. g Ue aūt tc̄. Beda. In sempiternū ve hoī illi q̄ ad mēsam dñi indigne accedit. Ille enī ī exemplū inde filiū hois tradidit nō iudeis q̄dē petōrib⁹: sed tñ petōrib⁹ mēbris. s. suis q̄ accipe dñici corpis sacramētū temerarie p̄sumit. Ille dñm vēdit q̄ ei⁹ timore t amore neglecto terrena p illo t caduca īmo t criminosa diligere t curare nō metuit. Beda. Ue aūt. Nec p̄mo nec scōo correct⁹ penitet: sed patiētia dñi nutrit impudentiā suā t thesaurizat sibi irā. Pena p̄dicit: vt q̄ pudore non vincit: timore corrigat. b Manducātib⁹. Beda. Finito veteri pasca qđ in cōmemoratiōe liberatiōis p̄pli dei ab egypto agebat: transit ad nouū: qđ in sue redēptiōis memoriā eccl̄iam freq̄ntare volebat: vt. s. p carne agni ac sanguine sui corpis ac sanguis sacr̄m substitueret: t se esse mōstraret cui iurauit dñs t nō peeū: tu es sa. in eter. tc̄. Frangit ip̄e panē quē discipulis porrigit: qz fractio sui corpis sponte sua t pcuratiōe venit. Unde: Potestatē habeo ponēdi a.me. tc̄. P̄rinsq̄z frāgeret benedixit: qz naturā hūanā quā passur⁹ assūpsit: vna cū p̄re t spiritusctō gr̄a diuie virtut⁹ ipleuit. Bñdixit panē t fregit: qz hominē assumptū ita morti subdidit: vt ei diuie īmortalitat⁹ veraciter ineſſe potētiā demōstraret. ideoq̄z velociꝰ a morte resuscitādū. ī Accepit panē. Hiero. Figurās corp⁹ suuz in pane qđ est eccl̄ia p̄s: q̄ accipit in fide: bñdicit in numero: frāgitur in passiōib⁹: dat exēplis: sumit doctrinis. Formās sanguinē suū in calice vino t aqua mixtum: vt alio purgemur a culpis: alio redimamur a penis. Sanguine nāq̄z agni dom⁹ seruant a pcussiōib⁹ angeli. Et aqua maris rubri extinguun-

Mystice tur inimici: q̄ sunt mysteria eccl̄ie xp̄i. Beda. Mystice. Panis q̄z confirmat cor hois referr̄ ad corp⁹, vinū qđ sanguinē operatur ad sanguinē. Sed qz nos in xp̄o t xp̄m in nob̄ manere oportet: vinū cū aqua miscet: qz teste Johe aque pp̄li sunt: ne aq̄z aquā solā neq̄z vinū soluz: sicut nec solū granū siue aq̄ spheretiōe ī panē cuiq̄z lz offerre: ne videat a mēbr⁹ capur secernere: vel xp̄m sine nr̄e redēptiōis amore pati potuisse: vel nos sine illius passione saluari. k Gratias agens. Hr̄as egit t bñdixit iam prorsus passioni q̄ penā aliene iniquitat⁹ suscipit: q̄ nihil dignū passiōe egit: vt ostendat q̄z equanimiter vnusq̄sq̄ p̄prie culpe flagella sustinere debeat.

l Biberūt ex eo oēs. Hiero. Ebrietas felix: salutar⁹ satietas: q̄ quāto copiosius sumit⁹ tanto sobrietatē mentib⁹ dignat donare. Et iudas bibit: s̄ non saturat⁹: nec sitim extinguit ignis eterni: quia q̄ indigne sumit mysteria xp̄i: hic macula in luna oñdit q̄z nunq̄z deleť. Luna ecclesie cōparat meritō q̄ a se nō habet splēdorez: sed a sole certis modis suscipit lumē. i. a christo: qui pmanet in eternū. Sūt enī quidā in eccl̄ia q̄s sacrificiū nullū emūdat: sed insipiens cogitatio pducit ad cul/pas: q̄ se crudelitatis ceno miscuerūt. Sanguis enī noui testamēti q̄z p multis effundit nō oēs emundat.

m Jam nō bibaz. Hiero. Hic mutat sacrificiū: sed nō mutat rēpus: vt nos nunq̄z cenā iesu ante q̄rtādecimaz lunam faciam⁹. Qui facit in q̄rtadecima resurrectionē: in undecima cenam dñi facit: qđ nunq̄z inuētū est nec ī novo nec in veteri testamēto. n Uitis tc̄. Beda. Uitis vl vinea dñi syna/goga. Añ Esaias: Uinea dñi sabaoth dom⁹ israel est. de hac dñs multo tpe bibit: q̄uis plurib⁹ ramis ī amaritudinē p̄uersis: p̄ns tñ q̄rundā cogitationib⁹ sūmiscz virtutib⁹ delectabatur. Sed post passionē dñi figuralia in spiritualē sensum trāslata sunt. Jtur⁹ ergo ad passionē ait: Jā nō bibā de genimine vitis vsq̄z in d.il.cuz il.bi.no.in re.dei. Qđ est nō vltra carnalib⁹ cerimoniis synagoge delectabor: in q̄b⁹ erat ex palis agni sacramētū qđ p̄cipuz est. Aderit rp̄s cū in regno dei posit⁹ immortali glia sublimat⁹ de salute eiusdē pp̄li baptismo regenerati nouo vocabulo gaudio p̄fundar. o Et hymno dicto. Beda. Potest intelligi hymnus quem ſm Jobem p̄ri grās agens decantabat: in q̄ t p se t p suis discipulis: t p his q̄ p verbū eoz̄ credituri erant eleuatis sursum oculis precatur: t pulchre discipulos sacramento sui corporis t sanguinis imbuto: t hymno dicto patri cōmēdatos educit in montē oliuaruz: vt doceret nos p acceptionē sacramētoz: t p opem intercessiōis sue ad altioza virtutū dona et charismata sanctisp̄us q̄bus in corde pungamur debere p̄scendere. p Jn montē oli. Hiero. Jn monte oliueti tenet iesus: t inde ascēdit ad celos: vt sciamus quia inde ascendimus ad celos. Unde vigilamus et oramus t ligamur nec repugnamus in terra.

q Oēs scandaliça. Beda. P̄redicit q̄d passuri sunt: vt cū passi fuerint nō desperēt: sed penitēat. Jn nocte ista qui ebrij sunt nocte ebrij sunt: t qui scandaliçantur nocte scandaliçantur. i. mente obscurati. Hiero. Omnes cadunt: sed non omnes iacent. Munquid qui dormit nō adijciet vt resurgat? Caret p̄cipitium nale est cadere. diabolicum est iacere. Percutiam

Nico. de lyra

iudeorum: et in illo spiritum sanctum receperunt in die pentecostes: vt habetur Actu.ij. a Qui intingit mecum manum in cathino. vas est fictile ad refrigerandum vinum: et in illo erat ius lactucarum agrestiuz cum quo carnes agni debebant comedi: vt dicitur Exo.xij.

Abbas patet

a Percutiã pastorẽ. Hiero. Percute pastorẽ. Prophetа postulat passionẽ dñi: pater rñdet. Percutiaz pastorẽ. Precib⁹ sctõrũ fili⁹ a pr̃e mittit̃.i. incarnat̃ & peutit̃ & patit̃. dispergunt̃ oues pastore capto. Resurrectio prõmittit̃ vt spes nõ extinguat̃. b Petrus aũt. Hiero. Auis sine pennis in altũ volare nitit̃: sed corp⁹ aggrauat aiam vt timore hũane mort̃ timor dñi superet̃. c Bis gallus vocẽ. Beda. Alij simpliciter: pusq̃ gallus cantet ter me negabis. Marc⁹: Priusq̃ gal. bis vo. de. ter. me ne. qõ nõ est cõtrarium. Tota enĩ petri negatio trina negatio est: & in eo ꝓposito animi remansit vsq; quo amare fleuit. Hec tota si post primũ gallicantuz inciperet: falsum tres dixisse viderent̃ q̃ dixerũt dñm dixisse: Priusq̃ gal. can. ter me nega. Item si totã ante pegisset q̃ gallus cantare inciperet: supflue dixisset Marc⁹ ex pson̄a dñi: priusq̃ gal. bis vo. de. ter me es ne. Sed qz ante pmũ gallicantũ incepta est: attẽderũt tres nõ qñ eã impletur⁹ esset: sed qñ futura: qñ ceptura: qz trina. s. cepit aũ gallicantũ. Potest etiaz intelligi qz ante primũ gallicantũ tota in aõ eius fuerit: q̃uis enĩ verbis ante primũ galli cantũ sit cepta: & aũ secundũ cõpleta: tñ in affectiõe & timore animi petri ante primũ gallicantuz tota cepta est: sicut & illud: Qui viderit mu. ad cõ. etiam me. est eã rc̃. Hiero. Gall⁹ cantat: petrus negat ter. Gallus nũcius lucis spũssctũs est: cui⁹ voce in ꝓphetis & aplis nos de trina negatiõe qua dñm negauim⁹ nosse: voce ancille exterrit exhortamur ad amarissimos fletus post lapsum: q̃ male cogitauimus de deo: male locuti sum⁹ ad ꝓximuz: & male fecim⁹ ad nosmetipos. Hiero. Nota q̃ petrus negat: & tertio negat: sed postq̃ gallus cecinit & discedentibus tenebris vicina lux nuncia ta est: q̃uersus amare fleuit: & trine negationis sordes lauit lachrymis.

d Gethsemani. Hiero. Id est vallis pinguium: vbi tauri pingues obsederũt eũ: & vituli multi circũdederũt eũ.

e Sedete hic. Isido. Separantur in oratione q̃ separaret̃ in passiõe: quia ille orat: illi dormiũt pinguedie cordis oppressi. f Donec orẽ. Beda. Cũ domin⁹ in mõte orat: admonet & nos vt oratõ sublimia. i. celestia petam⁹. Sz cũ in valle: & ꝑ in valle pinguium vel pinguedinis: monet nos hũilitatẽ in orationib⁹ hr̃e: & pinguedine dilectiõis interne. Et pulchre appropiãs morti i valle pinguiũ orat: qz ꝑ vallẽ hũilitatis & pinguedinẽ charitatis ꝓ nobis subijt mortem. Vñ: Humiliauit seipm f. o. vsq; ad m. Et maiorem hac dilectionem hz vt po. q̃s a. s. p a. s. g Et cepit pa. rc̃. Hiero. Pauere & tristari docemur ante indiciũ mort̃: q̃ nõ possumus ꝓ nos dicere nisi ꝓ illũ: Venit ꝓnceps hui⁹ mũdi & in me nõ hz q̃cq̃.

h Tristis est aĩa. Beda. Nõ ꝓpter mortẽ tristis est: qz eũ ꝺditio corpalis affectus: nõ formido mẽtis offendit. Nã q̃ corp⁹ suscepit oĩa debuit subire q̃ sunt corporis: vt esuriret & sitiret angerẽt & tristaret. Diuinitas aũt nescit cõmutari ꝓ hos affectus. Beda. Tristis est aĩa rc̃. Timet xp̃s: petr⁹ nõ timet: imo

a † Percutiã pastorẽ & dispergẽtur ꝑ aplõ. ꝑ Hiero. ꝓmittit resurrectio ne desperẽt. oues. Sed postq̃ resurrexero przcedam vos in galileaz. † Petrus b † ꝑ nõ est temeritas nec mendaciũ: sed fides & ardens effectus. autẽ ait illi: Et si omnes scãdalizati fuerint: sed nõ ego. Et ait illi iesus: Amẽ dico tibi: qz tu hodie c † a ꝑ Petrus ex ardore fidei ꝓmittebat: sed christus vt deus futura prenouerat. in hac nocte pusq̃ bis gallus vocẽ dederit: ter me es negaturus. At ille ãpli⁹ loquebat̃. † Et si oportuerit me simul cõmori tibi: non te negabo. Similiter autẽ & oẽs dicebãt. Et veniũt in prędiũ cui nomẽ gethsemani: et ait discipulis suis: † Sedete hic donec orez. d e f Et assumit petrũ & iacobũ & iohãnez secũ: & cepit pauere & tedere. g h † Et ait illis: Tristis est aĩa mea i vsq; ad mortem. Sustinete hic & vigilate. † Et cuz processisset pau a ꝑ Hiero. Hebraice & grece: quia non est distincto iudei & greci. lulũ: pcidit sup terram & orabat: vt si fieri posset trãsiret ab eo hora: & dixit: † Abbã pater omia possibilia sunt tibi: trãsfer calicẽ hũc k l a me. Sed non qõ ego volo: sed qõ tu. Et venit & inuenit eos dormientes. m ꝑ Hiero. sicut dormiũt mẽte: ita dormiũt corpe. Et ait petro: Simon dormis? Non potuisti vna hora vigilare? n Vigilate & orate vt nõ intretis in tentationez. † Spiritus quidẽ prompt⁹ est: caro vo infirma. Et iterum abiens eundez sermonem orauit dicens: Et reuersus denuo inuenit eos dormien o p ꝑ languescunt oculi apostolorũ negatiõe vicina. tes. Erant enim oculi eoz grauati: & ignorabãt quid respõderent ei. Et venit tertõ & ait illis: † Dormite iam & requiescite. Sufficit: Venit hora: ecce filius hominis tradet̃ in manus peccatoz. Surgite eam⁹. Ecce qui me tradet ꝓpe ẽ. † Et adhuc eo loquẽte: vẽit iudas scarioth vn⁹ de duodeciz: q r ꝑ Hiero. confidit de virtute seculi qui desperat de auxilio dei. & cum eo turba multa cũ gladijs & lignis missi a sũmis sacerdotibus et scribis et senioribus.Ederat aũt traditor eis signũ dicẽs: † Quẽcũq; osculat⁹ fuero ipse est: b tenete eum & ducite caute. Et cũ venisset statim accedẽs ad eum:

met: imo dicit: Aiam meã ꝓ te ponã. Job. 15. d
Christ⁹ dicit: Aĩa mea turbata ẽ vsq; † Zach. 13. e
ad mortẽ. Petrus. q. hõ vim mortis ignorat. Christ⁹: qz de⁹ in corpe cõstitutus exponit fragilitatẽ carnis vt hõ † Mat. 26. e
ver⁹ appareat: tristis̃ est aĩa mea. Su- Au. 22. d
scepit tristiciã bois & voluntatẽ bois sicut & dolorẽ bois: q̃ ꝓ se q̃ doleret ñ habuit: semota delectatiõe eterne diuinitatis afficit̃ tedio hũane infirmitatis. i Susti. rc̃. Be. nõ a dormitiõe ꝑcipit abstinere cui⁹ nõ ẽ tps iminẽte discrimin̄: sz a summo ifidelitat̃ & torpore mentis. k Et ora. vt si. Be. Hec vox ẽ son⁹ infirmitat̃ nr̃e. Multi tristant̃ morte futura: sz hñt rectũ cor vt vitẽt mortẽ q̃ntũ pñt. Sz si nõ pñt: dicant qõ ipe xp̃s. Pr̃ si fi. po. trã. a me ca. iste. Ecce bẽs volũtatẽ hũanaz expressam. Vide rectũ cor: sz nõ qõ ego volo: sz qõ tu vis. vñ: Nõ veni facere Job. 4. b
volũtatẽ meã. s. quã tpalit̃ supsi ex virgine: sz vo. el⁹ q̃ mi. me. quaz. s. habui † Mat. 26. b
etern⁹ cũ pr̃e. Orat trãsire calicem: qz hõ: sz ꝓpter qõ missus ẽ remiscẽs: pficit dispẽsationẽ. & dicit: nõ qõ ego vo. † Mat. 26. b
sz qõ tu. q. si mort̃ mors me nõ mordente: sm carnẽ transeat calix: sz qz alit̃ Job. 11. b
nõ fiet. nõ qõ ego volo: sed quod tu. †
Hiero. Hoc ꝓ cuticianos q̃ dicunt Ma. 26. b
vnã tñ i xp̃o opationẽ: vnã volũtatẽ. Luce. 22. b
Nic aũt oñdit hũanã q̃ ꝓ infirmitatez Job. 6. c
carnis recusat passionẽ: & diuinã que ꝓmpta ẽ pficere dispẽsationẽ.
l Sz nõ qõ. Hiero. Vsq; i finẽ nõ cessat docere nos pr̃ib⁹ obedire: & volũ- †
tatẽ eoz volũtati nostre ꝓponere. Luce. 22. c
m Et ait petro rc̃. Qui dixerat: Et si Job. 6. c
opor. me m. t. nõ te ne. & si oñs scã. fu. Ma. 26. b
sz nõ ego. nunc tristicie magnitudine somnũ vincere nõ põt. n Et nõ intrẽtis. Nõ ait: vt nõ tentemini: sz vt nõ intret̃ in tẽtationẽ. i. vt tẽtatio vos nõ superet: nõ teneat itra suas cassez. Hiero. In tẽtationẽ intrat q̃ orare negligit. Ter discipuli dormiũt: ter dñs orans suscitat: trina dormitio tres mortuos quos † Ma. 26. b
dñs suscitauit significat. Prim⁹ i do- Job. 6. g
mo. scõus ad sepulchrũ. tertius de sepulchro. Trina dñi vigilia tres personas nos hr̃e in orãdo docet: & de ptеritis & de pñtib⁹ & futur̃ veniã rogare. o Spũs q̃dẽ. Temerarios repmit q̃ q̃cq̃ crediderint putãt se posse ꝓsequi: sz q̃ntũ ex mẽt̃ ardore ꝓfidim⁹: tantuz ex fragilitate carnis timeam⁹: E
sz tñ sm Aplm spũ facta carnis mortificem⁹. p Dormite iã. Nota q̃ ꝑ † Ma. 26. b
dicto aliq̃ntulũ siluit & reꝙeuerũt. vñ dr: Sufficit. q. reꝙeuisti. deide itulit: Ecce venit hora rc̃. q Surgite ea. Postq̃ tertio orauit & aplos timorez pnĩa corrigẽdũ docuit: secur⁹ ad passionẽ pgit. dicẽs: Sur. ea. q. nos nõ in- †
ueniãt timẽtes: sed vltro eam⁹ obuiã Mat. 26. c
vt passuri gaudiũ & ꝓfidentiã videãt. Luce. 22. c
r Signũ. Hiero. Dat signum osculi Job. 18. a
cũ veneno diaboli: sicut cain obtulit Gen. 4. a
sacrificiũ subdolũ & reprobatũ. vñ vinũ cũ aceto i cruce ponũt. ℣ Rabbi

Nico. delyra

a Abba pater. idem significant. tamen vnum est grecum: & aliud latinũ. In tertia parte principali dicitur:
b Et ducite eum caute. ne forte rapiatur de manibus vestris: qz populus cõis habebat deuotionẽ ad eum.

a Rabbi.Beda.Impudēs ⁊ scelerata ꝓfidētia mgrm voçat ⁊ osculū ingerit ei quē tradit.Aliq̄d tñ hz de verecūdia discipuli:qz nō palā eū psecutorib⁹ tradit: sz signo osculi.Suscipit osculū dñs:non vt doceret nos simulare ꝫ ne ꝓditiōez vi
Ps.119. deaī fugere.Illud etiā cōplet. Cū his q̄ o.pa.⁊c. b An⁹ aūt.Be.Petrus ꝫm Joh.eodē ardore mēt⁊ q̄ ceīa.Sciebat ei qm̄ phinees puniēdo sacrilegos mercedē iusticie ⁊ sacerdotij ꝑennis accipet. Lu-
Luce.22.f cas ait:qz dñs tan.au.sa.eā.Ipe enī pietatis nunc̄ obliuiscīt:hostes etiaz suos
Mystice vulnerari nō patīt. Mystice.Docens eos q̄ in sue mort⁊ sensiōe vuln⁹ aīe contraxerūt:si digne penituerint salutē posse mereri. c Tanc̄ ad la.Be. Quasi stultū ē cū gladijs ⁊ fustib⁹ cōphendere q̄ vltro se vobis tradit:⁊ in nocte q̄si latitantē inuestigare ꝑ ꝓditorē:cū q̄tidie i tēplo doceat.Sed iō aduersum me ꝙgregamini in tenebr⁊:qz ptās vīa in tenebr⁊ est. d Tūc dīsci.Be.Impleī qđ dixit: q̄ oēs scā daliçarenī in ipo in illa nocte. Mā ⁊ si turba ꝓmittēte ad petitionē dñi fugerūt ꝫm Joh.pauorē tñ mētis ostēdebant ⁊ ad fugā ꝓmptiores erāt c̄ ad patiendi fiduciā. Beda.Tūc discipli ⁊c. Sicut petr⁹ q̄ negationē lachrymis abluit:⁊ cōfessiōe dñici amoris trina fundit⁹ extirpauit:recupationem eoz oñdit q̄ in martyrio labunī:sic discipuli alij q̄ articulū cōprehēsiōis fugiēdo ꝑuenerūt:cautelā fugiendi docēt eos q̄ se ad supplicia minus sentiūt idoneos: q̄b⁹ tuti⁹ est latere c̄ se discrimini opponere. Ita etiam adolescēs q̄ relicta syndone nudus ꝓfugit ab impijs:illoz opus designat ⁊ animā:q̄ vt securiores sint oīa mūdana abijciūt:⁊ nudi poti⁹ dño famulari c̄ mundo adherēdo materiā tētandi:⁊ a deo reuocandi aduersarijs dare didicerunt.
e Adolescēs aūt. Quis iste fuerit euāgelista nō dicit:qz vero pl⁹ ceter⁊ dñm amauerit res ipa indicauit:alijs fugiēti-
bus ipe donec ab hoste cōprehēderetur charitas vinclo astrict⁹ dñm seq̄ nō omisit. Mōdū tñ pfectā charitatez habuit:q̄ vel tent⁹ fugere potuit. Possum⁹ tñ būc Joh̄em fuisse intelligere ꝑ ceter⁊ dilectū a mgro:quē eo tpe fuisse adolescentē lōga post vita ei⁹ acta indicio est. Potuit aūt ꝫ fieri vt ad horā elapsus mox sūpto vestimēto redierit:⁊ sub dubia noctis luce se turbis ducētiū iesum q̄si vn⁹ ex ipīs immiscuerit:q̄ad ꝓueniret ad atriū pontificis cui erat not⁹ sicut ipe dicit. f At ille re.Sicut ioseph relicto pallio nudus de mānib⁹ impudice dñe effugit. Qui autē vult effugere man⁹ iniq̄rū relinquens mente q̄ mūdi sunt:post iesum fugiat.
g Ab eis.Quoz ⁊ pñtiā detestabaī ⁊ facta:nō a dño cui⁹ amorē etiam absens corpe fixū seruauit in mēte. h Sūmū sacer.Caypham scz qui ꝫm Joh̄em erat pontifex anni illi⁹.de q̄ ꝙsentaneum scribit Joseph⁹ q̄ pontificiū sibi absq̄ merito dignitatis emerat a ꝓncipe romano. Quid ergo mirū si iniquus pōtifex iniq̄ iudicat? i A longe ⁊c.Beda.Quia negatiōi ꝓrim⁹.si xp̄o ꝓrim⁹ fuisset nō negasset.In ꝫ tñ admirādus est q̄ dñm nō reliq̄t etiā si timeat.Oz timeat nature est.q̄ sequit deuotiōis est.q̄ negat obze-
Allego. ptiōis est.q̄ penitet fidei est. Allego. Oz ad passionē eundē petrus a lōge seq̄tur:significat ecclīam quidē ꝙsecuturaz dñi passionē.Sed longe differenī.Eccl-
e sia enim sia ei ꝑ se patīt.ille ꝑ ecclīa. k Atrium secularis circūitus est.Ministri demonia sunt.Ignis desiderium carnale:cū quibus qui manet flere peccata nō valet. l Et calle.se ad ⁊ c̄.Beda.Est ignis charitas. Luce.12.i
de quo dicīt:Ignē veni mittere in terraz:⁊ quid volo nisi vt ardeat?Est etiā Osee.7.b
cupiditatis.de quo dz:Omnes adulterantes velut clybanus corda eoz. Hic † Mat.26.f
supcredentes varijs linguis eos dñm Luce.22.f
laudare docebat. Ille in atrio cayphe Joh.18.b
instinctu maligni spīritus accēsus:ad negandum ac blasphemandū dominū pfidorum līguas armabat. Quod enī intus in domo maligna synodus gerebat:hoc ignis in atrio inter frigora noctis accensus figurabat. Qui huius ignis in pretorio flāmā extinxit.dicat: Factus sum sicut vter in pruina ⁊c. In Ps.118.
quibus autē flāmam charitatis vitio- † Mat.26.f
rum flumina obruerunt:a domino audiant:quoniaz abundat iniquitas:refrigescit charitas multorū. Hoc frigore torpens ad horam petrus: quasi pu-
nis ministrorū cayphe calefieri cupiebat:quia tempalis cōmodi solatiū perfidorum societate querebat.Sed respectus a dño tum ignem perfidorū corpore:tum infidelitatez reliquit mente.Et † Mat.26.f
post resurrectionez domini sancto igne Luce.22.f
recreatus funditus excessum trine negationis trina dilectionis confessione purgauit.Tūc enim completa illa memorabili captura piscium cum veniret ad dominū vidit cū discipulis suis prunas positas:⁊ piscem suppositum:⁊ panem:mox q̄ sui cordis arcana prunis inflammauit amoris. m Falsum testimonium. Beda. Falsus est qui non † Mat.26.f
in eodem sensu dicta intelligit quo dicuntur.Dominus enim dixerat de tem- Luce.22.f
plo corporis sui:sed in ipsis verbis ca- Joh.18.b
lumniantur paucis additis vel mutatis. Mos hereticorum est vmbraz de veritate trahere. Ille non dixit quod illi dicunt:sed simile verbum:vt de templo corporis sui quod post triduū resciteret.Dominus dixit:Soluite vos: sed non ego:quia nullus debz sibi morte inferre.Hoc addunt vt propie de tēplo iudaico videaī dixisse. n Exurgens ãt summ⁹ sa.⁊c.Frat⁹ qz nō inuenit locū calūnie:motu corpis insaniaz mentis demōstrat. ☞ Non respon-

Nico.de lyra

a Adolescens autem quidam.qz iste nō nominaī hic.ideo dicūt aliqui q̄ fuit Jacobus frater domini. Alij autem q̄ fuit Johannes euangelista qui iuniorz erat inter apostolos. Alij autem dicunt q̄ fuit iuuenis de illa domo i qua comederant pasca. b Amict⁹ syndone.i. veste linea. c Super nudo. scz corpore:qz non habebat aliā vestez. In quarta parte pricipali dz. d Audiuimus eum dicentē.Ego dissoluam templū hoc manufactū ⁊c. falsuz enim imposuerūt ei:qz hoc nō dixerat:vt habetur Joh̄.ij.sed sic dixerat.Soluite tēplum hoc ⁊c.predicens mortem suā in qua corpus eius qđ erat templū deitatis solutū est:⁊ si de materiali tēplo intelligatur adhuc falsum imposuerunt ꝙsi absolute dixerit:qđ tñ dixeraī cōditionate.⁊ ideo bñ subditur: Et nō erat conueniens testimoniū illorum.

Jesus autem

E a Non rñdes quicq̃. Ad reſpõſum ꝓuocat: vt ex q̃libet occaſiõe ſermonis locũ accuſandi inueniat. Jeſus aũt nõ rñdit: qz ꝓuidit quicq̃d rñderet in calũniam verti. b Tu es xp̃s fi. t̃. Hiero. Quẽ expectabat a longe non videbat ꝓpe: ſicut iſaac caligãtib⁹ oculis iacob ſub manib⁹ nõ agnoſcebat: ſz longe poſt de eo futura canit. c Et videbit⁹ t̃. Sacerdos interrogat filiũ dei. Jeſus rñdit filiũ hoĩs: vt intelligam⁹ eundz filiũ dei eſſe t filiũ homĩs: ne quaternitatẽ faciam⁹ in trinitate: t hõ in deo t deus in hoĩe ſit. d A dextris ſe. Phil. 2. a vit. Quia humiliauit ſeip̃m factus obediens vſq̃ ad mortẽ: ꝓpter qõ t de⁹ exaltauit illũ: t dedit illi nomẽ qõ eſt ſup oĩe nomẽ. e Cũ nu. ce. Hiero. Aſcẽdit in nube cũ nube veniet. i. cũ corpe ſolo ſuo qõ aſſũpſit a virgine aſcendit: t cũ multiformi eccl̃ia q̃ eſt corpus ip̃i⁹ t plenitudo ad iudiciũ ventur⁹ ẽ. ſicut dicit Mat Da. 24. c theus: Cũ aũt venerit fili⁹ hoĩs t oẽs angeli cũ eo t̃. f Summ⁹ aũt ſa. ſcin. Be. Eadẽ rabies q̃ ꝓ⁹ de ſede excuſſerat: ad ſciſſionẽ veſtiũ ꝓuocat: vt oĩdat iudeos ſacerdotalẽ gloriã ꝓdidiſſe: t ſedẽ vacuam eſſe.

Mos indeor erat cũ aliq̃d blaſphemie t q̃ſi ꝺ deũ audiũt: ſcindere veſtimẽta: qõ etiaz Paul⁹ t barnabas cũ in lichonia q̃ſi ꝺij honorarent: fecerũt.

g Veſtimẽta t̃. Hiero. Hoc eſt ephot in q̃ iudei habebãt honorẽ: amiſerũt. Hic adeſt Samuel ſciſſo pallio de manu ſaul. i. regno. Milites gẽtiles nõ ſcindũt tunicã xp̃i: ſz ſacerdos ſcidit ſacerdotij ſui dignitatẽ.

Magno myſterio factũ ẽ vt in paſſiõe dñi pontifex ſua veſtimẽta ſcinderet: cũ dñi tunica nec a crucifigentib⁹ militib⁹ ſcindi potuit. Figurabat enĩ q̃ ſacerdotiũ iudeor ꝓ ſcelerib⁹ pontificũ eẽt ſcindendũ. Solliditas vero eccl̃ie q̃ veſtis ẽ redẽptoris ſui nunq̃ valet dirũpi. Quis enĩ iudei gẽtiles heretici mali catholici humilitatẽ dñi ꝺtinãt: ei⁹ tũ inuiolata ꝓmanet caſtitas vſq̃ ad ꝓſũmationẽ ſeculi in illis q̃s ſors electionis inuenerit. b Qui oẽs t̃. Hiero. Quo reatu ſuo nr̃m reatũ ſolueret: t velamẽ facici ſue velamẽ corꝺiũ nr̃or auferret: t ſputis ſuſcept⁹ faciẽ aĩe nr̃e lauaret: t colaphis q̃b⁹ in caput ꝓcuſſus ẽ: caput humani gener⁹ q̃ ẽ adã ſanaret: t alapis q̃b⁹ expalmat⁹ ẽ maxima laus ei⁹ a nr̃is manibus t labijs plauderet. vñ: Pſa. 46. Oẽs gẽtes plau. ma. Et cruce ſua cruciatũ nr̃m ſolueret: t morte ſua nr̃am necaret: qz ſerpẽte de x̃po facto Hier. 15. d alij abſorpti ſũt ſerpẽtes. vñ: Ero mors tua o mors: et morſus tu⁹ ero inferne. Opprobria ei⁹ nr̃m obſtruxerũt opprobriũ: vincula ei⁹ nos liberos fecerũt. Corona ſpinea capit⁹ ei⁹ ꝺyadema regni adepti ſum⁹. Aul nerib⁹ eius ſanati ſum⁹: ſepultura ei⁹ reſurgim⁹: deſcẽſu ei⁹ ad iferos aſcẽdim⁹ ad celos. Hic inueniẽ mel in Pſ. 113. ore leonis mortui. Hinc ꝓba: Quid retri. ꝺo. ꝓ om. q̃ retri. mihi. i Aclare fa. t̃. Mõ vt ſcelera eorũ nõ videat: ſz vt ip̃i q̃ndã moyſi fecerũt a ſe gr̃am cogniti Mat. 27. onis eius abſcõdãt. Hoc velamẽtũ vſq̃ hodie manet ſup corꝺ cor: qõ in xp̃m credẽtib⁹ ẽ ablatũ. Aũ eo moriente velũ tẽpli ſciſſum eſt: t ſtãſctõr arcana patefacta. k Prophetiça. fm alios. Quis te percuſſit: Hoc faciũt in ꝺtumeliã eius q̃ ſe ꝓphã voluit haberi. Sed diſpẽſauit b: vt nos ad tolerandã ꝓ ei⁹ noĩe irriſionẽ ꝓpararet: q̃ ꝓ nobis ſuſtinebat. l Alapis eũ ce. Be. Qui tũc ceſus eſt alapis: t nũc cedit blaſphemijs falſor xp̃ianor. Qui ꝺſput⁹ ſalluis infideli um: nũc veſanis fideliũ opprobrijs exhonorat⁹.

m Et cũ eẽt pe. t̃. Ancilla primũ petrũ ꝓdit: cũ viri magis poſſent eũ cognoſcere: vt t iſte ſecus in morte dñi videat peccaſſe: t ꝓ paſſionẽ dñi redimeret. Et tõ mulier ꝓma reſurrectiõis accepit myſteriũ: t mãdata cuſtodit: vt veterẽ ꝓuaricatiõis aboleret errorem.

n At ille negauit. Nota q̃ negat xp̃m q̃ ſe negat ei⁹ eſſe diſcipulũ. Dñs enĩ nõ dixit: Negabis te diſcipulũ meũ: ſed me negabis. Negauit⁹ q̃ eũ cũ ſe negauit eius eſſe diſcipulũ. o Et exĩt fo. t̃. Hiero. Petr⁹ ſine ſpũ voci ancille ceſſit: cũ ſpũ nec regib⁹ nec ꝓncipibus terre cedit. Prima ancilla titubatio. ſcõa ꝺſenſio. tertius vir: act⁹. Hec trina negatio quã ablut ꝓ fletus xp̃i recordatio. Tũc aũt nob gallus cãtat: cũ ꝓdicator⁹ ad cõpunctionẽ corꝺa nr̃a revocat. Tũc incipim⁹ flere: cũ ignimur intus ꝓ ſcintillaz ſcie: t foras exim⁹ extra q̃ ſumus.

p Sal. can. De hoc gallicantu alij tacẽt: non tñ negant: ſicut t alia multa q̃ alij dicũt: alij ꝓtereũt. q Mã t gal. t̃. Be. Eadẽ lingua galileis t hieroſolymitis ẽ: ſed tñ q̃cũq̃ ꝓuincia t regio hz ꝓpriũ loq̃ndi ſonũ quẽ mutare non poſſit. Aũ cũ apli oĩb⁹ linguis loq̃rent⁹. int̃ alios etiã q̃ hirabãt iudeã dixiſſe Act. 2. b

a interrogauit ieſum dicẽs: Mõ reſpondes quicq̃ ad ea q̃ tibi obij/
a ſ ſicut ouis ad occiſionẽ ducit: t obmutuit t ſi/luit bõis. ſ taciturnitas xp̃i apologiã ade ſoluit
ciunt⁹ ab his? Ille aũt tacebat et nihil rñdit. † Rurſuz ſumm⁹ ſacer
b dos interrogauit eũ t dixit ei: Tu es chriſt⁹ fili⁹ dei bñdicti? Jeſus
a ſ Hiero. vt inexcuſabiles ſint. ſ Be. Marc⁹: ego ſum. Matheus: tu dixiſti: quod idem eſt.
c aũt dixit illi: † Ego ſũ: t videbit⁹
ſ Hiero. i vita regnãtẽ ſempiterna t virtute diuina.
ꝺ filiũ hoĩs a dextris ſedentẽ virtu
e tis dei: t venientẽ cũ nubib⁹ cęli.
f Summ⁹ autẽ ſacerdos ſcindens †
g veſtimẽta ſua ait: † Quid adhuc deſideram⁹ teſtes? Audiſti⁹ blaſ/
h phemiã. Quid vob videt? Qui oẽs ꝓdẽnauerũt eũ eſſe reũ mor/
a ſ iõ. ſ facie mea nõ auerti a cõſpuẽtib⁹ in me. ſ vt nos lauaret.
tis. † Et cęperũt quidã conſpuere †
a ſ vt velamẽta cordiũ auferret. b ſ vt caput noſtrum quod adam eſt ſanaret.
i eũ t vẽlare faciez ei⁹: t cõlaphis †
a ſ opprobrijs exhonorat. ſ vt applaudamus ei manibus.
k cũ cedere: t dicere ei: Prõpheti/
ſ dedi maxillã meã alapis.
l ça. Et miſtri alapis euz cedebãt. †
m Et cũ eẽt petr⁹ in atrio deorſum:
ſ ſtrubatio.
venit vna ex ancillis ſũmi ſacerdotis. Et cũ vidiſſet petrũ calefa
ciẽtẽ ſe aſpiciẽs illũ ait: Et tu cũ
n ieſu naçareno eras? At ille negauit dicẽs: Nec q̃ ſcio nec q̃ noui q̃d
o dicas. † Et exĩt foras ante atriũ:
a ſ ꝓdicator⁹ q̃ dicit: vigilare inſtit: t nolite peccare
p t gall⁹ cãtauit. Rurſus aũt cũ vi
a ſ conſenſus. ſ non que prius. vñ Mat/theus: vidit eum alia ancilla.
diſſet illũ ãncilla cępit dicere cir/
cũſtantibus: qz hic ex illis eſt. At ille iterũ negauit. Et poſt puſillũ
ſ actus.
rurſus qui aſtabãt dicebant pe/
q tro: Vere ex illis es: naz t galile b
us es? Ille autẽ cępit anathema c
tiçare t iurare: quia neſcio homi
nem iſtum quẽ dicitis. Et ſtatim †

b Jeſus aũt dixit illi: ego ſum. interrogat⁹ de veritate diuinor rñdet q̃ prius in alijs tacuerat: qz de diuinis nõ ꝺz ita taceri veritas ſi interrogeẽ ſicut de bũanis. In q̃rta pte minus ꝓncipali ꝺr ſic:

b Mã t galileus es. licet enim eẽt vna lingua oim hebraeor: tñ fm varias partes in dee variabãt in aliq̃ ꝓferate: ſic lingua gallica i picardia t i normãdia ꝓ qua peꝓ⁹ in logĩa de q̃ nationẽ ſit aliquis. † Da. 29. b Luce. 22. g

c Cepit anathematiçare. i. maledicere ſibi ꝓpt ſi cognouiſſet ieſum. vñ anathematiçatio ſigt iurationẽ † Mat. 26. f q̃ ẽ ꝓ execrationez. ſ. Luce. 22. g qñ aliqs impẽcat ſibi Job. 6. g metip̃i maluz pene ſi ita ſit ſicut imponit ei. Ca. XIIII

Morali.

† Mat. 26. g Luce. 22. g

a † Erat ãt paſca t̃. Theophilus. Voluit ei dñs i paſcate crucifigi: qz ip̃e erat vera paſca. † Et ꝯre. ſũ. ſac. t̃. adhuc aliq̃ de † Job. 18. d iſtis xp̃m pſequunt in mẽbris ſuis. † Et cũ eẽt in do. ſi. le. p b̃ oĩdit q̃ ꝓdicatores nõ debent abhorrere pctõres. b † Venit mlier habala. t̃. mulier iſta rõnal⁹ eſt aĩa q̃ frangit alabaſtrũ: cum rõnabilr domat corp⁹ ꝓpriuz: t qñ b̃ cedit ad honorez dei effundit ſuper caput xp̃i. j. Cor. ij. Caput xp̃i de⁹. † Erãt aũt q̃. indi. fe. Iſtis ſunt ſiles illi q̃ grani⁹ poꝛtãt expẽſas. x. ſolidorũ ꝓ xpo q̃s q̃ndq̃ginta vl. c. p mũdo. io ſe † Mat. 26. g q̃tur: † Sinite illã. Luce. 22. f ei⁹ approbãdo opati Job. 18. e onẽ. † Et iu. ſca. t̃. Beda. Multi hodie ſcelus iude. ſ. q̃ dñm ac mgrm deũq̃ ſuuz pecunia vendiderit: velut immane ac neꝓ⁹ pharium abhorrent: nec tñ cauẽt. nã cũ ꝓ munerib⁹ charitatis ac veritat⁹ vitã ſpernũt: deũ q̃ xitas t vita ẽ ſpernũt. Et ꝓmodie açymorũ. Seq̃: † Et mit. du. ex di. ſ. t̃. ſez petr⁹ t iobem: vt ꝺr Au. rxij. ꝓ petr⁹ ſignificat actio bõa. ꝓ iobez ꝺtẽplatio deuota. q̃ ꝓpant paſca. i. diſponũt ad xp̃i corp⁹ debite ſumẽdũ. ꝓpant ãt in cenaculo. i. in hoĩe ꝓ orõnẽ in deũ elenato grandi longitudine longanimitat⁹. lato latitudine charitat⁹. ſtrato varietate virtutis.

† Veſpe aũt ſa. t̃. ꝓ b̃ aũt q̃ xp̃s i mẽſa denunciauit ſuũ proditorẽ: deſignauit q̃ multi

Act.2.b referunt. Mõne ecce oĩs isti q̃ loquunt galilei sũt: t q̃ a.v.l.n. in q̃ nati sum⁹? Et Petr⁹ loquẽs frib⁹
Mat.27.a ihierlm ait: Notũ factũ est oĩb⁹ habitãtib⁹ ihieru/salẽ: ita vt appellaret ager ille lingua eoꝝ achelde/mach. qđ lõ dr: qr nomẽ illud alit hierosolymite ali/ter galilei sonabãt. a Et re/cor. est tc. Be. Petr⁹ nocte ne/gat: ad gallicantũ penitet. In die quẽ tertio negauerat se ter/tio amare pfessus est. Qr enĩ in tenebris obliuiõis errauit: sperate iã lucẽ remẽoratiõe cor/rexit: t ei⁹ iã adepta pñtia ple/ne totum qcqđ nutrauerat ere/xit. b Et cepit fle. Be. Qñ/no ria prauoꝝ colloq̃a inẽ fide/les: horez se negauit nosse quẽ inẽ cõdiscipulos iã filiũ dei fu/
Ma.27.g erat pfessus. Sed in atrio cay/
Luce.22.g phe pniam agere nõ põt: egre/ditur foras (vt alij euãgeliste/ narrãt) vt ab impijs secretus/ negatiõis culpã liber⁹ abluat/ fletibus. Ca. XV

c Et pfestim tc. Vincien/tes iesum tc. Mos erat iudeis vt quẽ morti ad/iudicassent: vinctũ iudici tra/derẽt. Et notãdũ q̃ nõ tũc pri/mũ ligauerãt: sed mox cõpre/
Job.19.a hensuz nocte i horto vt Johã/nes dicit: t sic adduxerũt euz/ ad annã primũ. Hiero. Ad/est. Samson vinct⁹ a Dalila. Samson interptat sol eoꝝ q̃/bus occubuit sol in meridie. Dalila situla interptat .i. sy/nagoga q̃ situle more limpidũ/ liquoꝝ nõ tenet: t q̃squilias/ imũdas colligit. Samson no/ster maxilla verbi sui inume/ras cateruas iudeoꝝ t demo/nũ hic sternit: et fonte pennis/ vite stricẽtib⁹ nobiss. i. corpi suo/ aperit. d Tu es rex iude. Cũ pilat⁹ nihil crimis iterro/gat nisi an sit rex iudeoꝝ: ar/guitur impietas eoꝝ: q̃ nec fal/so quidez qđ obiciãt inuenĩt.
e Tu dicis. Sic temperat re/spõsũ: vt verũ dicat: nec tñ calũ/nie pateat. Et nota q̃ pilato q̃/ inuit⁹ fert sniam: aliq̃ in parte/ rñderit. Sacerdotib⁹ãt t pnci/pib⁹ rñdere noluerit: idignoꝝ/ sermone suo iudicauerit.
f Uide in q̃ntis tc. Ethnie⁹/ odẽnat iesuz: ß cãm refert i po/pulũ iudeoꝝ. Uide in q̃nt⁹ te/ accusant tc. g Ut magis/
B pe. Be. Adheret iudeis vsq̃/ hodie petitio sua quã toto la/boze ipetrauerũt. Data enim/ optiõe sibi: p iesu latronez: p/ saluatore interfectorem elege/rũt. Merito g̃ salutẽ t vitã p/diderũt: t latrocinijs ac sedi/tiõib⁹ intãtũ se subdiderũt vt regnũ t patriaz pde/rẽt: t libertatẽ corpis t aĩe nũq̃ recipient. b Pila/tus ve. Multas occasiões dedit pilat⁹ liberãdi salua/torẽ. pmo iusto pferẽs latronẽ: deinde iferẽs. Quid g̃ vul. fa. re. in. Cũq̃ rñdissent: crucifigat: ñ stati ac/q̃euit: sz ẽm suggestiõez vxor⁹ que mãdauerat ei (vt
Ma.27.b Mat. dic) nihil tibi t iusto illi. rñdẽs ait: Quid enĩ
-Ps.11. mali feci? qđ dicẽdo iesũ absoluit. i At illi m. Da/
Esaie.5.b uid. Circũdederũt me ca. m. tc. Esa. Expectaui vt fa/
Die.3.b ciũ. fecẽ. at inia. t iniquitates. t cla. Hiere. Facta ẽ hereditas/ mea mihi sicẽ leo in silijs: dederũt sup me vocẽ suã.

Barrabam

a gallus iterũ cãtauit. Et recorda/tus est petr⁹ vbi qđ dixerat ei ie/sus: priusq̃ gallus cãtet bis: ter

§ cõpungi.

b me negabis: t cepit flere. XV

§ vide q̃ sint solliciti in malo: tota nocte vigilauerũt vt facerẽt hõicidiũ

c c †T pfestiz mane psiliũ fa/cientes sũmi sacerdotes cũ seniorib⁹ t scribis et vniuerso

a § non solũ ad pilatum sed etiã ad herodem du/cus est vt illuderet ei vter q̃.

pcilio: vinciẽtes iesuz dixerũt et tradiderũt pilato. † Et inrogauit †
d eũ pilat⁹: Tu es rex iudeorũ? At
e ille rñdẽs ait illi: Tu dicis. Et ac/cusabãt euz summi sacerdotes in multis. Pilat⁹ aũt rursum inro/gauit eum dicẽs: Nõ respondes
f quicq̃? Uide in quantis te accu

§ ne crimen diluens a preside dimitteretur: et crucis vtilitas differretur.

sant. Jesus autẽ ampli⁹ nihil re/spondit: ita vt mirarẽt pilatus. †
†Per diẽ ãt festũ solebat dimitte re ill⁹ vnũ ex vinctis quẽcũq̃ petis/sent. † Erat autẽ q̃ dicebat barra/bas qui cũ seditiosis vinct⁹ erat: qui in seditiõe fecerat homicidi/um. Et cũ ascẽdisset turba: cepit rogare sicut semp faciebat illis. Pilat⁹ aũt rñdit eis: t dixit: Ul/tis dimittã vobis regẽ iudeoꝝ? Sciebat enĩ q̃ p inuidiam tradi/dissent eũ sũmi sacerdotes. † Põ/ † tifices autẽ concitauerũt turbaz

§ hircum emissarium.

g vt magis barrabã dimitteret eis. Pilatus autem iterũ respondẽs ait illis: Quid ergo vultis faciã/ regi iudeoꝝ? At illi iteruz clama
h uerunt: Crucifige eum. Pilatus

a § quod dicendo iesum absoluit.

vero dicebat illis: Quid enĩ ma

a § insanie sue satisfacerẽtes nõ interrogationi re/spondentes presidis.

i li fecit? At illi magis clamabãt:

pditozie venĩt ad mẽsaz suã. Hiero. Dic sacerdos die clerice quõ eisdẽ labijs deosculaꝛis filiũ xp̃ginis q̃b⁹ deosculat⁹ es filiã meretricis. o iu/da osculo filiũ hois tradis? † Et mãducantib⁹ illis acce. ie. pa. tc. p ie/sum q̃ salus interptat intelligiẽ bon⁹ pilat⁹ xp̃i vicari⁹: t de sua subdito/rũq̃ suoꝝ salute sollicit⁹. ß accipit panẽ cũ diligẽt studet sacrã scriptu/rã. t bñdicit qñ deo attribuit ei⁹ intelligẽtiã. frangit aũt t dat denote predicãdo. ecõtra de/ ignozãte dr Treñ. iiij. Parnuli petierũt panẽ t nõ fuit q̃ frãgeret eis. † Et acce. calice tc. p quẽ psecutio designat i scptura. bic calix su/mit patiẽt tolerãdo t dat alijs ad sitẽ exbor/tãdo. † Et hymno dic. exie. i montẽ. p ẽ ostẽ/dit q̃ ascẽdens ad vitã artiozẽ pñio dz implo/rare clemẽtiã diuinã. † Et ait il. ie. oẽs vos/ scanda. tc. Chrysso. Carnale est cadere: sz dia/bolicuz est iacere. † Petrus aũt ait illi: et si/ oẽs scãdaliçati fuerint tc. cõiter accidit q̃ illi/ qui alijs i virtute se pferũt turpi⁹ alijs cadũt. ideo subdit: † Amẽ dico tibi tc. Et veniunt/ in prediũ qđ dr gethsemani. qđ interptat val/lis pinguedis: iõ significat humilitatẽ gratio/sam. p hoc igit q̃ xp̃s orauit ibi hũiliter: signi/ficat q̃ oratio hũiliant⁹ se veraciter deo est ac/cepta. Eccle. xxxv. Oratio hũiliant⁹ se nubes/ penetrat tc. Per ß aũt q̃ dr dñs hic ter oraꝛ/se: docuit nos orare pfecte: qr pfectio psistit in/ trib⁹. s. pncipio: medio et fine. † Quẽcũq̃/ oscu. fu. tc. amicitie signis. pditozes vrunt vt/ eoꝝ dolus latenti⁹ pagat. † Et ampu. il. au/ri. tc. hoc signũ fuit de mẽtis aure indeoꝝ am/putãda: sicut ptz p effectũ: qr nihil audire vo/lũt de salute sua. † At ille relu. syn. nu. pfu. ab eis. Beda. Qui vult fugere mal⁹ iniq̃tã/ relinquẽs mẽte q̃ mũdi sunt fugiat post xp̃m:/ sicut ioseph relicto pallio fugit de dñe manib⁹/ ipudice. † Petr⁹ aũt a lon. secu. est tc. Be/da. Merito a longe seq̃bat q̃ erat de. p̃rio ne/gatur⁹. nõ enĩ negare posset si xp̃s. p̃rim⁹ ad/hesisset. † Et sedebat cũ milit. Hiero. Atri/um sacerdot⁹ est circũitus seclaris. ministri de/ monia: cũ q̃bus q̃ sedet nõ põt flere petã. ignis/ aũt desideriũ est carnis. † Sũmi vero sacer/dotes t oĩe ꝯcilium tc. aduer. iesuz testimoniũ. modus aũt iudicij iniq̃tatis est aduersus innocẽ/tes q̃rere testimonia t recipe falsa. † Sum/mus aũt sacer. scin. vesti. tc. p ß fuit significa/tũ q̃ pscindendũ erat sacerdotiũ iudeoꝝ: sicut t stabilitas sacerdotij xp̃i: p hoc q̃ eius tuni/ca etiã a crucifigẽtib⁹ eũ nõ fuit scissa. † Et/ ceperũt quidã ospuere eũ tc. Hiero. Ut sputa/ minib⁹ susceptis. faciẽ aĩe nr̃e lauaret: t vela/mine faciei sue velamẽ cordiũ nr̃oꝝ auferret. † Et colaphis. q̃bus i capite pcussus est ca/put hũani generis qđ est adã sanarer. † Et alapis. q̃bus expalmat⁹ est laus ei⁹ maxia ma/nibus nris labijsq̃ plauderet. vt dr: Oẽs gen/tes plaudite manib⁹. † Et stati iterq̃ gal. can/tauit tc. Hiero. Gallus lucẽ nũcius qđ est nisi spũssctũs: cuius voce in xp̃bis t aplis nos de/ trina negatione excitamur ad amarissimos p⁹/ lapsuz fler⁹ q̃ male de deo cogitauim⁹ et male/ locuti sum⁹. p̃rio t malefecim⁹ ad nosipos.

In capi. xiiij. vbi dr in postil. Abba pater: idem significant tc.

Additio.

Abba pr̃ est. p̃rie nomẽ cy/rũ. i. chaldaicũ: t frequen/ter habet⁹ in trãslatiõe chaldaica. Ca. XV

a Et pfestim mane facto. Hic p̃ur describit xp̃i passio p gẽtiles cõ/
c summata. Et pmo describit ipius xp̃i crudelis occisio. scdo eius/ fidelis t deuota tumulatio. ibi: Et cũ iã sero eẽt factũ. Prima in/ duas. q̃ pmo describit xp̃i iniq̃ odemnatio. scdo iniq̃ sniẽ executio. ibi:/ Et postq̃ illuserũt ei. Prima in q̃ttuoꝛ. qr pmo xp̃s gẽtili iudici pntatur./ scdo ab eo examinat. ibi: Et interrogauit eũ pilatus. tertio ei⁹ innocen/tia declarat. ibi: Per diẽ autẽ festũ. quarto inique odemnat. ibi: Pilat⁹/ autẽ volens satisfacere populo. Sentẽtia istarũ partium patet ex dictis/ Matth. xxvij. vbi ista ponunt eodem ordine a pncipio illius ca. vsq̃/ prope mediũ: tamen aliqua sunt ibi interposita que hic omittunt: quia/ Marcus brevitati studebat: vt dictũ fuit a pncipio libri huius.

Postq̃ illu

E a Barrabam ⁊ tra.ieſum. Hiero. Hi ſunt duo hirci. vnus ſpompeius. i. emiſſari⁹ cū petō ppli in deſertū inferni abſolutus dimittit. alter p peccat⁹ abſoluto⁹ vt agnus occiditur. Pars dñi ſemp mactat. pars diaboli q̄ eſt mgr eo⁹ effrenata in tartara p̄cipitat. b Jeſum fla.ce. Ut nos a flagellis liberaret. vñ: Flagellū non appo.ratu. Cum p̄ius dicerēt: multa flagella petōis. Beda. Jeſum fla.ce. Ceſus eſt ab ipo pilato. vñ Jobes: Apprehē dit pilat⁹ ieſum et flagellauit. Et poſt ſubiūxit: Et milites plectētes coronā de ſpinis ⁊c. ⁊ militib⁹ illudēdū p̄buit. Q̄ō ideo fecit: vt ei⁹ penis ⁊ oppro briis ſaturati vltra mortē nō ſitirent.

c Et induūt eū pur. Be. Matheus ita: Et ex. eū chla. coc. cir. ei: q̄ō idē ē. Pro regia ei purpura data eſt et chlamys ab illudētib⁹: ⁊ eſt quedā rubra purpura cocco ſiſſima. Poſt etiā videri q̄ Marc⁹ purpuram cōmemorauit quā chlamys hēbat q̄ſi eēt coccinea.

Et indu. Eſtimētis ſuis nudat. i. iudeis purpura induit. i. gētili eccliā de amaris pplis collecta. Jtē ea ſcandaliçante exut⁹: in fine iudaica rurſū induit plebe. Cū enī plenitudo gētiū ſubintrauerit: tūc oīs iſrl ſaluus erit.

Quia rex dicebat: ⁊ b ſacerdotes ⁊ ſcribe imponebāt: q̄ impiū in populo vſurparet: illudēdo induunt purpura q̄ reges vtunt. Pro diademate ſpinea coronā. p ſceptro regali calamus donāt. ſicut Mattheus dicit: Et adorant q̄ſi regē ⁊c. Sicut cayphas neſciens dixit: Oportet enī vnū hoiem mori. p pplo. ſic milites oīa myſtice neſcientes faciūt. Purpura: caro ei⁹ rubra paſſiōib⁹. vñ: Quare rubrū eſt indumētū tuū: ⁊ ve. r. ſi cal. in tor. Spineā coronā portat: q̄ pro nob factus mortal⁹ nr̄a ſuſcepit delicta. vnō: Ecce agnus dei ecce q̄ tol. peccata. mū. Q̄ aūt ſpine pctā ſignificēt dñs ſic oſtendit: Terra tua ſpinas ⁊ tri. ger. tibi. i. conſcientia tua pūctiones tibi ⁊ aculeos vitio⁹ p̄creare nō ceſſabit. Q̄ vero ſm Lucā apud herodē alba veſte induitur: ⁊ ſm alios a militib⁹ pilati cocci/neo vel purpureo habitu induitur: in vno innocētia ⁊ hūanitat⁹ caſtitas. in altero exp̄mit⁹ veritas paſſiōis p quā venit ad gl̄iam regni īmortalis. Purpura enī ⁊ paſſionē ⁊ regnū ſignificat. Sz quia vt ait Apls: Quotq̄ baptizati eſtis xp̄m induiſtis. ⁊ Eſa. Vis velut ornamēto induer⁹. pōt i vtroq; habitu. p̄broſa q̄dē inimico⁹ iudicio: ſz dñi electiōe gl̄oſiſſima multitudo electo⁹ deſignari q̄ in martyres ceteroſq; fideles diſtinguit. Alba veſte induit: cū mūda confeſſiōe iuſto⁹ circūdat. Purpura vel cocco veſtit: cū triumpho gl̄ioſo⁹ martyrū gloriatur. d Et ceu. ca. e. Caput xp̄i de⁹ eſt. Caput q̄ xp̄i p cutiūt: q̄ eū denegāt eſſe deū: ⁊ qui ſcripture aūcte erroꝛē ſuū defendūt. Quia ſcriptura arūdine ſolet fieri. q. arūdine caput ei⁹ ferīūt. Jn facie ei⁹ ſpuūt q̄ p̄ſentiā gr̄e ei⁹ execrādis x̄bis ex interna cece mentis inſania p̄ceptis reſpuūt ⁊ eū in carne veniſſe negāt. e Adora. eu. Quaſi falſo ſe dixiſſet deū. Sed hodie q̄ō eſt grauioris inſanie q̄dā eū certa fide vt deū vex adorāt: ſ̄ p̄uerſis actib⁹ mox verba ei⁹. q. fabuloſa deſpiciunt: ac p̄miſſa regni illi⁹ p̄alib⁹ illecebris poſtponūt. f Et educūt. Hiero. Hic educit Abel in agrū a frē vt perimat. Hic adeſt iſaac cū lignis: et abraam cū ariete inē vep̄res berēte. Hic adeſt Joſeph cū thalari tunica lita ſanguīe. Hic adeſt moyſes cū virga ſerpēte ſuſpēſo in ligno. Hic botr⁹ in ligno portat. Hic adeſt helyſeus cū ligno ad q̄rendū ſecurim q̄ in imo demerſa eſt: ⁊ natauit ad lignū: id eſt gen⁹ hūanū q̄ō a ligno vetito ī infernū cecidit: p lignū crucis x̄pi ⁊ p baptiſmū aque ad paradiſū natauit. Hic adeſt ionas de ligno nauis foris ⁊ in mare ventrēq; ceti triduo miſſus. g Et cru. eū. Hiero. Jſta cruc⁹ ſpecies q̄d ē niſi forma q̄drati mūdi? Oriens de virtute fulget, arcton dextra tenet: auſter leua ꝓſiſtit: occidēs ſub plantis firmat. Aū Apls: Ut ſciam⁹ q̄ ſit latitudo: lōgitudo: ſublimitas ⁊ profundum. Aues in forma cruc⁹ ad ethera volāt: hō adorat ⁊ natat i forma cruc⁹: nauis p maria antēna cruci aſſimilata ſufflat. Tau littera ſignū ſalut⁹ ⁊ crucis demonſtrat. h Et anga. Beda. Jſte dñs p̄ro cruce ſuā p̄ōtauit ſicut Job. dic. poſt iſte Simon. de q̄ ⁊ alij dicūt: ⁊ b ſatis congruo ordīe myſterij. Chriſt⁹ eni paſſus p nob no. re. ex. vt ſe. ve. e. Et q̄ ſū hieroſolymita: ſ̄ cyrene⁹ a ciuitate lybie recte p eu⁹ gentes ſignāt: q̄ ānda pegrini ⁊ hoſpites teſtāmēto⁹: nūc obediēdo ciues ſūt et domeſtici dei. ſic alibi: Heredes q̄dē dei: coheredes aūt xp̄i. vñ: Simon obediens: cyrene⁹ heres iterp̄tat. Et nota q̄ de villa vēire dr. Villa enī grece: pagos. vñ paganos appellam⁹: q̄s a ciuitate dei alienos ⁊ q̄ſi vrbane p̄ſuſatiōnis videm⁹ exptes. Sz de pago ſimō egrediēs crucē ieſu portat: cū pp̄ls nationū paganis ritibus relict⁹ veſtigia dñice paſſiōis obedient⁹ ap̄lectit. Hiero. Simon q̄ portat crucē ī angaria: ſ̄ eſt q̄ laborat p laude hūana. Cogunt eū boīes huic labori quē non cogit timor vl̄ dilectio dei. i Patrez alex. Magne opiniōis ſimō iſte videt⁹ eſſe: cū ⁊ filij ei⁹ tā q̄ nori oīb⁹ ex noīe deſignant. Hiero. Alij p merita patr⁹ ſuo⁹ cōmēorāt: alij p merita filio⁹. Hic aūt ſimon q̄ crucē i angaria portat filio⁹ ſuo⁹ merit⁹ q̄ erāt diſcipuli cōmorat. Per ſ̄ monent⁹ i p̄ſti vita patres adiuuari p merita filio⁹ ſuo⁹: vt pp̄ls iudaic⁹ p p̄triarcharum: p̄phar⁹ ⁊ ap̄lo⁹ merita ſepe cōmēorāt. Ve amaritudīe. n. radic⁹ ſurgit dulcedo oliue. Aū Hiero. Oliuam vbrē fructiferaz ſpecioſaz vocauit dñs nomē tuum.

k Calua. lo. Hiero. Tradūt iudei q̄ in ſ̄ loco mōt⁹ īmolat⁹ fuerit aries p iſaac: vt ibi decalueſ xp̄s. i. carne ſua ſez iudea carnali ſepareſ. Ve. Extra portā truncabanſ capita dānato⁹: et calvarie decollato⁹ loca dicūt. Jō ibi crucifix⁹ dñs: vt vbi erat area dānatorū: ibi erigant⁹ vexilla martyr⁹. Et q̄m p nob factū ē maledictū crucis ⁊ flagellat⁹ ⁊ crucifix⁹ p ſalute oīm. q. noxius inē noxios voluit crucifigi.

l Et da. ei bi. m. v. We. Matthe⁹: cū felle mixtū: q̄ō idē eſt. Fel ei p amaritudie poſuit. Myrrhatū ei vinū ē amariſſimū: q̄ q̄ fieri poſſit vt ⁊ felle ⁊ myrrha amariſſimū redderēt vinū. Hiero. Et de. ⁊c. Hoc aceto ſucc⁹ lex alis pomi abſtergit. Et ſ̄ accepit id. p q̄ patit. Aū de eo q̄ō ſ̄ rapui tūc exoluebā. m Et ſ̄ ac. Matthe⁹: Et cū guſtaſſet noluit bibere. Jndicat Matthe⁹ q̄ p nob amaritudinē mortis guſtauerit: ſz die tertia reſurrexerit. n Et cru. ⁊c. Hiero. Hic figit ſal⁹ i ligno. p̄ro ifixa ē mors i ligno: lignū p̄mū ſcie boni ⁊ mali. Scōm boni ⁊rm: ⁊ vite nob lignū ē. Extenſio p̄me man⁹ ad lignū mortē app̄hēdit: extēſio ſcde vitā q̄ pericerat inuenit. Ligno hoc vehimur p mare vndoſum ad terrā viuentiū.

Nico. de lyra

a Poſtq̄ il. ſ̄ o⁹ deſcribit iniq̄ ſnie late ī xp̄m executio: vbi p̄ro p̄ōit ip̄i⁹ xp̄i iudicati crucifixio. ſcdo crucifixi illuſio. ibi: Et p̄tere. blalphemabāt. tertio illuſi expiratio. ibi: Et fct̄a hora ſexta. ſnia iſtaz p̄riū ptz ex dict⁹ Mat. xxvij. excepto⁹ q̄ ſequūt. b Pfem alex. ⁊ ru. hic dicit Hiero. q̄ nomē iſti⁹ ſimonis hic exp̄mit rōe filio⁹ ſuo⁹ q̄ erāt diſcipli xp̄i. c Et da. ei. bi. ⁊c. dicūt alīq̄ q̄ iſtō vinū dr myrrhatū ex p̄petate myrrhe q̄ eſt de amara. iſta tñ amaritudo cauſabat ex ad. mixtōe felis. alij āt dicūt q̄ ſ̄ ſolū fuit ibi mixtio felis ſ̄ eētā myrrhe. d Et ſ̄ acce. Cōtrariū tñ videt Job. xix. vbi dr: Cū acce. te. ace. ⁊c. Ad q̄d dicēdū q̄ aliq̄d accepit ad guſtādū: modicū tñ. xp̄s ioletioneꝫ p̄phetie dicēt: Jn ſiti mea potauerūt me aceto. ⁊ q̄ illō q̄ō modicū ē q̄ſi nihil p̄utat. ſō b dr: q̄ ſ̄ non accepit. ſ. ad gſecte bibēdū.

Erat quīta

Pſ. 90. Jbi. 31. Joh. 19. a Dat. 27. c Joh. 19. c Joh. 11. d Dat. 27. c Joh. 11. f Eſa. 61. a Joh. 1. d Geñ. 3. d Luce. 23. b Gal. 3. d Eſa. 49. c Geñ. 4. b Ybis. 22. c Ybis. 37. c Ju. 21. b Ybis. 13. b Re. 6. a Jone. 1. et 2. Dat. 27. e Joh. 19. a Roꝫ. 8. c Dat. 27. e Joh. 19. a Dat. 17. b Joh. 19. a Hic. 11. b Geñ. 22. b Dat. 27. a Pſ. 68. Dat. 27. a

a Estimēta sua ꝛc. Beda. Quadripartita vestē xpi ꝑm numerū militū significat ecclām ūtuor partiū orbis eālit. i. cōcordit distributā. Hiero. Estimēta dñi mādata sunt q̄b⁹ tegit corp⁹ ei⁹ qđ est ecclia: qz diuidunt inē milites gētiū vt sint ūtuor ordines cū sit vna fides. i. ꝓiugati: viduati: ꝓpositi: seꝑati. Sortiti sunt tunicā indiuisam q̄ est pax ꝛ veritas in cūctis in modū regal' amict⁹ vel anuli. b Mit. sor. Hiero. Sup tunicā. s. q̄ erat incōsutilis. Hec sortita oīm partium significat vnitatē q̄ vno vinculo charitat' cōtinet: qz q̄ supeminet oī scie: et sup oīa p̄cepta est. q. desup ꝓtexta est. In sorte gr̄a dei cōmendat. sic enī in vno ad oēs puenit: cū sors oīb⁹ placeat: qz si gr̄a in vnit⁹ te ad oēs puenit: ꝛ sors sola⁹ dei iudicio venit vl' credit. c Erat aūt hora ter. Hiero. Hoc ꝓprie Marcus. nā sexta hora tenebre suffuderūt terrā vt nō q̄s posset mouere caput. A tricesimo nāq̄ fructu Marc⁹ ascendit ad cēteslimū. i. a ꝛtia hora cruc' vsq̄ ad tertiā resurrectiōis q̄ post tres dies fuit. Tricesim⁹ fruct⁹ in cruce. sexagesimus i inferno. centesim⁹ in paradiso.

Quasi dico. q̄ milites crucifixerūt eū: qđ factuz ē hora q̄si sexta ꝑm Joh. sed ꝑi⁹ iudei hora tertia crucifixerūt eū q̄ magis dicendi sunt eū crucifixisse: q̄uis nitank̄ b dissimulare: q̄ milites q̄ ꝑm officiū suū duci suo paruere.

d Et c. ti. Be. Titulus oīdit q̄ nec occidēdo potuerūt efficere q̄ nō esset eis rex. vī: Ego aūt ꝓstitut⁹ sum. r. ab e. ꝛc. Bene ei simul est rex ꝛ pontifex: cū eximiā p̄ri sue carnis hostiā offerret in altari cruc': ꝛ regi dignitatē titulo p̄tenderet: vt cūctis insinuaret q̄ p crucis patibulū nō pdiderit: ꝫ ꝑfir mauerit imperiū. Hiero. Q̄ in titulis psalmoꝝ p̄notat'. In finē ne corrūpas ꝛ cū trib⁹ linguis malchus iudeorū: basileos exomolisson rex ꝓfessoꝝ: be tres lingue in cruc' patibulo ꝓiuncte sūt: vt oīs lingua cōmemoraret pfidiā iudeoꝝ. e Et cū eo crucifi. Be.

Roz. 6. a Sic dicit Apls: Aet⁹ hō nr̄ sil' cū illo crucifix⁹ est vt destruat corp⁹ peccati: vt vltra nō dñe sup nos potīs. Q̄diu g̃ id agūt opa nr̄a vt euacuet' corpus peti: q̄diu exterior hō corrūpit vt interior renouet': tps est cruc'. Hec q̄dē etiā sūt bona opa tñ adhuc laboriosa: q̄ꝝ merces reḡes ei⁹. Sz iō ōr spe gaudētes vt reḡem futuraz cū hilaritate expectem⁹ i laborib⁹. Hāc hilaritatē signat crucis latitudo in trāsuerso ligno vbi figunt man⁹. Per man⁹ enī opa: p latitudinē hilaritatē opantis intelligim⁹: qz tristicia facit angustias. Per altitudinē cui caput adlūgit expectationē retributiōis de sublimi iusticia dei. Per lōgitudinē q̄ totū corpus extēdit tolerātiaz: vñ lōganimes dicunt. Per ꝓfundū qđ terre ē infixū ipm sacri secretuz. Ait Apls: Ut in charitate radicati ꝛ fūdati possitis cōprehendere Eph. 3. d cū oīb⁹ scīs q̄ sit latitudo: lōgitudo: sublimitas: ꝛ ꝓfundū.

f Duos la. Be. Latrones q̄ cū dño crucifixi sunt: signāt eos q̄ fide ꝛ ofessiōe xpi: vel agone sui martyrij: vl' quālibet arctā ꝓtinētiā subeūt. Et q̄ b ꝓ eterna gsla gerūt: dextri latrōis merito ꝛ fide signantur. Qui aūt ꝓ būane glie vl' q̄libet min⁹ di gna intentiōe sinistri latronis mentē imitat' ꝛ actus. Hiero. Cū iniqs Xitas deputata: vnū relinq̄t sinistruz: alteꝝ assumit dextrū: sic faciet in die iudicij: ex sili crimīe dissiles sortiunt' vi as. Alter p̄cepit petrū i paradisuz: alter iudā i infernū. Cōfessio breuis vitā acq̄rit longā: ꝛ blasphemia finita pena plectit eterna. Hic pullus iude ligat' ad vitē. anabologiū. i. palliū tingit in sanguīe vue. hic lacerāt bedi vinēā. g Mouētes. ca

a ℔ in ūtuor ordies. ℔ in ūtuor ptes ꝑm Job.
b ℔ mādara. ℔ ꝛ alia ꝑter tunicā. ℔ alis sua.

a gētes eū diuiserūt vestimēta ei⁹
b mittētes sortē sup eis quis qui d
c tolleret. Erat aūt hora tertia ꝛ cru
d cifixerūt eū †Et erat titulus causę
℔ hebraice: grece: latine.
e ei⁹ inscriptus: Rex iudeoꝝ. Et cū
f eo crucifigunt duos latrones:
a ℔ ouce a dextris. ℔ hic assumit. b ℔ hedos a sinistris. ℔ hic relinquitur.
vnūm a dextris: et aliūm a sinistris ei⁹ †Et impleta ē scriptura q̄
℔ latronibus.
dicit: Et cū iniqs reputat⁹ est. Et ‡
p̄tereūtes blasphemabāt eum:
g mouentes capita sua ꝛ dicētes:
†Vah q̄ destruis tēplū dei: ꝛ i trib⁹
a ℔ insultant nepharij salutē quā inchoauerat.
dieb⁹ reedificas. Sāluū fac temet
ipm descendens de cruce †Similr et
summi sacerdotes illudentes ad
alterutruz cum scribis dicebant:
h Alios saluos fecit: seipsuz nō po
test saluū facere. Christus rex isra
i el descendat nunc de cruce: vt vi
℔ fraudulenta promissio.
k deamus ꝛ credam⁹ †Et qui cū eo
℔ plurale ꝓ singulari.
crucifixi erāt conuitiabantur ei.
℔ sol refugit: q̄ ñ ꝑt videre mortē xpi ꝛ collaborat laborāti: vl' ne ipū blasphemātes sua luce fruerentur.
l Et facta hora sexta tenebre factę
m sūt ꝙ totā trāvsq̄ i horā nonā †Et
hora nona exclamauit voce ma
℔ Beda. vt homo loquit': vt homo fleret: vt homo crucifigitur: vt homo turbatur.
gna iesus dicens: Eli ēli lamma
a ℔ Hiero. ꝓncipiū ē vicesimi⁹mi psalmi. qđ enī i medio ponit': respice in me. in hebreo nō habet'.
n deus me⁹ de⁹ me⁹: vt qđ dereliq
o sti me: Et quidā de circūstantib⁹
audientes dicebant: Ecce heliaz
p vocat. Currēs aūt vn⁹ ꝛ implēs

capi. s. Hiero. Emittit' moꝛs iniq̄ꝛ qñ excitank̄ vincula inferni vsq̄ ad ceruicē q̄ est ceruix būani generis. b Alios sal. fe. Hiero. Etiā nolētes ꝓfitenk̄ q̄ alios fecit saluos: ꝛ se ꝓpria damnant sñia: qz alios saluos fecit: ꝛ se sī vellet saluare potuit. i Descen. n. d. s. Plus est de sepulchro surgere: et tñ nō crediderūt. Hi oēs declinauerūt simul inutiles facti sunt. k Et q̄ cū eo cru. ꝛc. Beda. Scōm Lucā vn⁹ latro blasphemabat dicēs: Si tu es chr̄s tus saluū fac te ꝛ nos. Alter eum redarguit ꝛ dicit: Dñe: memēto mei cū veneris in regnū tuū. Sic bodie q̄ficto corde ꝛ ficta mente dñice passiōis sacramēta gestant: ad mūdi gaudia liberari a dño cupiūt: ꝛ iō a dño cōremunerāt: nec vlla rōnis digni iudicant. Qui aūt cū ap'lo in cruce xpi gloriantur: ita poti⁹ a p̄ssib⁹ erūnis optant exui vt spiritū sctm̄ suū in man⁹ dei cōmendent: vnaq̄ cū xpo regni celestis participes ee desiderēt. Aī dñs ꝑces ei⁹ q̄ salutē pie q̄rebat audiuit: qz qui in tribulatiōib⁹ positi a dño rm̄ tpalia solatia querūt: ꝛ a tpalib⁹ separant' ꝛ eternis p̄uank̄. Qui celestia petunt ad ea sine dubio xpo mediante ꝛ miserāte pueniūt. l Et facta hora. Beda. Notandū qz hora sexta. i. sole recessuro a cētro mūdi crucifix⁹ sit: ꝛ diculo oriente resurrexit: qz mortuus est ꝓpter pctā nr̄a ꝛ re. ꝓp. iust. no. We adam enī peccāte dictuz est: q audierit vocē dñi i paradiso deambulantis ad aurā post meridiē inclinata lā luce fidei. Ad aurā refrigescēte feruoꝛe charitatis. Deambulās aūt deambulabatur: qz ab hoīe peccante recesserat. Ratiōis ergo īmo diuine pietatis ordo poscebat vt codez tpis articulo quo ade p̄uaricanti obtulerat. latro ni penitenti ianuā reseraret paradisi. Et qua hora p̄mus adā peccādo mundo mortē intulit: eadē hora secundus adā mortē moriendo destrueret.

m Tenebre facte sunt. Hiero. Hic adest Noe inebriat⁹ ac nudatus: celo ac terra tenebroso pallio tectus: et abhoīe irrisus: hic stillauit de ligno sanguis. n De⁹ meus. Hiero. Inde inscribit' psalmus iste ꝓ assumptione matutina: qua xps ad crucem ducit'. Verba filij hoīs i ꝓpha. Aī etiā ducit' iuxta Lucā: In man⁹ tuas cōmendo spm̄ meū. Nona hora iuenit' cūsa domo decia dragma q̄ pierat. o Qui dā. Nō oēs. Sortitā milites romani ñ itelligētes ꝓpterē hebrei ꝑm̄ols: ex eo q̄ dr̄ eli. putauer̄t heliā ab eo vocari. Aī iudei solito sibi ꝑmone ꝓpha oñi deprauātes: ibecillitatē ifamabāt eū: q̄ helie vocaret auxiliū. p Cur. aūt. Be. Jobes plenī⁹ dicit, Postea scies iesus q̄ tā oia ꝓsūmata sūt vt ꝓsūmaret scīptura dicit: Sitio. Aas ꝙ positū erat aceto ple. ꝛc. Quasi b min⁹ feciſtis: date qđ estis. Erant enī acetū degenerantes a vino ꝓpha ꝛ pr̄iarcha ꝛ tanq̄ de pleno vase de iniq̄tate hui⁹ mūdi pleni: coz habētes sticē spongiā cauernosis ꝛ tortuosis latibulis fraudulentū. Hsopo circūposuerūt spongiā aceto plenā. isopus herba būilis pectus pūrgans: xpi significat humilitatem quā circūdederūt ꝛ circūueniſſe putauerūt. vñ: Asperges me dñe isopo ꝛ mū. Christi enī būilitate mundamur: qz nisi humiliasset semetip̄m factus ℔ obedies

Nico. de lyra

a Erat aūtē hora tertia ꝛ crucifixerūt eum. Joh. xix. dr̄: Erat aūtē hora quasi sexta. ꝑm veritatē erat hora media inter sextā ꝛ tertiā. medium vero denoiatur ab vtroq̄ extremoꝝ. ꝛ ideo ab euangelistis aliq̄n denominatur tertia: aliq̄n sexta.

Videns

obediens vsq; ad mortē: mortē aūt crucis. sanguis ei⁹ in mū/
dationē nostrā fusus nō esset. ℣Per arundinē cui imposita est
spongia scriptura significat: q̄ b̄ facto impletur: qz arundine
scribit: sicut locutio q̄ p linguā formaf lingua dicit: Aū lin/
guam grecā ⁊ latinā dicim⁹. Hiero. Currens aūt. Inuenit
ſ ipsos cauos igni aptos. ſ dolo malicia.
ſpongiam aceto circumponēſq;
ſ amaritudinem. ſ dulcedini.
calamo: potū dabat ei dicēs: Si
nite videamus si veniat helias
ſ qui de celo.
a ad deponendum eum. Jesus au
ſ nos cum nulla vel cum vna que de terra.
ſ pater in manꝰ tuas com. spiritum meum.
tē emissa voce magna expirauit.
ſ celum aperitur.
b † Et velū templi scissum ē i duo: †
a ſ nouissimi primi generis confitef plebs: iudai/
ca cecata negat: vt fiat eius error pcior priore.
c a summo vsq; deorsum. Videns a†
autem cēturio qui ex aduerso sta
bat: qz sic clamās expirasset ait:
ſ Beda. hoiem ⁊ deū confiterur.
b Vere hic hō filiꝰ dei erat. † Erant
aūt ⁊ mulieres de lōge aspicien/
tes iter quas erat maria magda
a ſ ad differentiā iacobi zebedei qui inter primos
apostolos vocatus est ⁊ electus a dño.
e lenę ⁊ maria iacobi mīoris: et io/
seph mater ⁊ salomę. Et cū essent b
in galilea sequebātur eum et mi/
ſ Beda. mos erat vt mulieres preceptoribus de
sua substantia ministrarent.
nistrabāt ei: ⁊ alię multę q̄ simul
ascēderant cum eo hierosolymā.
ſ in fine.
f † Et cuz iam sero esset factū: quia c
erat parasceue: quod est ante sab
a ſ deponēs. ſ Alle. iudaicꝰ ppls deponēs de/
speratiōē. b ſ q̄z ramathya citas helcane ⁊ samuel
g batū: vēnit ioseph ab arimathia d†
ſ fide. e†
b nobilis decurio: qui ⁊ ipe erat ex f
pectās regnuz dei: ⁊ audacter in g
ſ ad christianos. ſ mallicator. ſ viaticum.
troiuit ad pilatuz: ⁊ petijt corpꝰ †
iesu. Pilatus autez mirabatur si
iam obijsset. Et accersito cēturio
ne: interrogauit eum si iā moztu
us esset. Et cum cognouisset a cē
turione: donauit corpus ioseph.
a ſ cor mundū ⁊ peccatis mortuum.
i † Joseph aūt mercatus syndōnē:
⁊ deponēs eū inuoluit syndone:
ſ in munimine fidei.
k ⁊ posuit eū i monūmēto qđ erat
nit sero parasceue ab arimathia q̄ inter pretaf deponēs: ad de
ponendū corpꝰ xpi in monumēto. Mobilis decurio expectās
redēptionē dei. Intrauit ad pilatuz ⁊ petijt corpꝰ iesu. Joseph
inuoluit syndōe: i syndōe inuolutū corpꝰ posuit i monumētū qō
excisū eratō petra: ⁊ aduoluit lapidē ad ostiū monūmēti marie
aspiciūt vbi poneret. Hec oīa ꝓgruūt
ad populū iudaicū in fine credentez:
q̄ nobilitaf fide vt abrae sit filiꝰ: ꝺ depo
nit desperationē: expectat regnū dei: D
intrat ad christianos vt baptiçet: qđ
significat nomē pilati. i. os malleato/
ris. i. q̄ domat gentes feras vt regat
eas in virga ferrea: ⁊ petit sacrificiuz
qđ donaf penitēribꝰ in fine. i. viaticū:
⁊ mūdo corde ⁊ peccatꝰ mortuo inuol
uit in munimine fidei stabilitū opercu
lo fidei p opa charitatis ꝓcludit. Fi/ 1. Tio. 1. a
nis enī p̄cepti est charitas. Aspicienti
bus a longe electis q̄ sunt stelle marꝭ: †
qñ si fieri pōt scandaliçabunf etiā ele Mat. 27. f
cti. b Decurio. Officiū curie ad/ Luce. 23. g
ministrās magne dignitatis apud se/
culū: maioris apud deū fuisse legitur.
Talē enī fuisse decebat q̄ corpꝰ dñi se/
peliret: qui ⁊ p iusticiā dignus esset: ⁊
p nobilitatē secularꝭ potentie facilita/
tē obtineret. Nō enī ignorꝰ aut medio
cris ad p̄sidē accedere: ⁊ crucifixi cor/ † Mar. 27. f
pus posset impetrare. i Joseph aūt
⁊c. Beda. Ex simplici sepultura domi
ni ambitio diuitū ꝓdēnat: q̄ nec in tu/
mulis pñt carere diuitijs. Allego. Allego.
Corpus xpi nō auro nō gēmis aut se/
rico: sed lineo puro obuoluenduz est.
Moraliter aūt ille in syndone mun/ Moralit.
da iesum inuoluit: q̄ eū pura mente su/
scipit. Hinc eccl̄ia sacrificiū altaris nō
serico neq; panno tincto: sed lineo ter/
reno celebrat: sicut corpꝰ dñi in syndo
ne mūda sepultū est. sic a papa Silue/
stro statutū est. k Qđ erat excisū
de petra ⁊c. Beda. Dicit q̄ monumē/ †
tum dñi domꝰ rotūda fuit de subiacē/ Mat. 27. g
te rupe excisa: tante altitudinis vt hō Luce. 23. g
rectus cōsistēs vix extenta manu cul/ Job. 19. g
mē possit attingere. Et hz introitū ab
oriente: cui lapis ille magn⁹ aduolutꝰ
atq; impositꝰ est. In eiꝰ pte aḋlonari
ipm sepulchꝝ. i. locꝰ dñici corpis de ea/
dē petra factꝰ est septē hūs pedes lon/
gitudinis: triū palmoꝝ mēsura a pau
mento altiꝰ eminēs. Qui. s. locꝰ non
desup ſz a latere meridiano p totū pa/
tet vñ corpꝰ inferebaf. Color aūt mo/
numēti ⁊ loculi albo ⁊ rubeo dicit es/
se pmixtus. ſ Maria autem

Nico. delyra

a Videns aūt centurio q̄ ex aduer/
sa. qz sic cla. expi. ait ⁊c. videbat enī
q̄ illa vox nō poterat naturaliter foz/
mari ab hoīe sic ꝓpinq̄ morti: ⁊ iō con
clusit q̄ esset formata xtute dei dicēs: †
Vere hic hō filiꝰ dei erat. b Et cū Mar. 27. g
tā sero factū cēt. Hic describit ipi⁹ xpi Luce. 23. g
deuota tumulatio: ⁊ ptz snīa ex dictis Joh. 19. g
Matth. xxvij. exceptis que sequunf.
ſ Quia erat parasceue. i. ꝓparatio:
quia tūc erat feria sexta in qua ꝓpara
banf ea q̄ debebāt comedi die seq̄nti.
d Venit ioseph. ad se
peliēdū xp̄m anteq̄ ītraret sabbatū in q̄ non erat licitū facere
talia. e Ab arimathia. q̄ antiq̄tus dicta est ramatha: de q̄
fuit Samuel: vt hz. j. Reg. f Decurio. i. vn⁹ de curialibꝰ.
decuriōes enī dicunf q̄ sunt de curia alicuiꝰ magni principis.
dicunf etiā decuriones q̄ accipiūt curā plebis. g Et auda/
cter introiuit ad pilatū ⁊c. ꝓpus enī erat discipulꝰ xp̄i occultus
ꝓter metū iudeoꝝ: sed exēplo mortis xp̄i aliquꝰ ondit se publi
ce esse christi discipulū petendo eiꝰ sepulturā ⁊ exequēdo.
Et aduoluit

Luce. 23. f
Joh. 19. f
Luce. 23. f
Psa. 11. 7
Psa. 37.
Ibi. 56.
Dat. 10. a
Ibi. 28. d
Joh. 19. e
Leui. 23. a

Maria aūt magdal. Be. Lucas dicit qz astabant oēs noti eiꝰ a lōge: ⁊ mulieres q̄ secute fuerāt eū. Sz aliꝰ de posito corpe eiꝰ ad sua remeantibꝰ sole mulieres q̄ artiꝰ amabant funus subsecute quō poneret suspicere curabāt: vt ei ꝓgruo tpe munꝰ deuotionis offerrēt. Beda. Mora. Sancte mulieres die parasceues. i. p̄parationis idē faciūt: cum aīe hūiles et q̄ maioris sibi cōscie frazilitatis eo maioze saluatoris amoze feruentes passiōis eiꝰ vestigijs in b̄ seclo (q̄ ꝓparanda reqes futura) diligēter obsequunt. Et si forte valeāt imutari pia curiositate q̄ ordie sit eiꝰ passio amplectēda ꝓpendunt. La. XVI

Moralit

a Et aduol. la. ad ostiū monu. circa enī sepulchꝝ erat q̄dā clausura: ⁊ ad ostiū illiꝰ clausure fuit positꝰ lapis magnꝰ nō a solo ioseph: sed etiaz ab aliꝰ q̄ fuerūt cū eo in sepultura xp̄i. b Maria aūt mag. ⁊ ma. ioseph. i. q̄ erat mater ioseph. c Aspiciebāt vbi poneret. ad b̄ vt transacto sabbato venirent ad vngendum corpus eius. La. XV.

Moraliter. † Et interrogauit eū pilatꝰ ⁊c. Justi traditi sunt romano exercitui q̄ saluatorē tradiderūt romanoꝝ p̄sidi. † Ita vt mira. pilatꝰ. scz de eiꝰ patiētia quē audierat peritū i lege ⁊ potentē ad oīa rūdere. † Pontifices aūt cōcitur. ⁊c. adhuc hodie aliq̄ magꝰ nitunt saluare ⁊ etiā p̄monere malos homies q̄ bonos. † Pilatꝰ aūt vo. satisfa. po. ⁊c. Sic faciunt mali iudices p fauore hūano iusticiā subuertentes. † Et cepe. eū sa. ⁊c. ita faciūt multi in eccl̄ia: deuote salutātes eū in apparētia: sz eum expoliāt bonis ⁊ affligūt ⁊ peciuūt in mēbris suis. † Et anga. quēplā ⁊c. sic multi pozāt hodie in angaria crucē p̄nie. c† Et dabāt ei bi. vinū mir. ⁊c. Silr hodie multi dant x̄po bibere potū amaꝝ: ⁊ diuidūt sibi vestimēta sua rapiētes bona simpliciū x̄pianoꝝ. † Et cum iniq̄s depu. ē. sic fit hodie ip̄ius mēbris p iusticie subuersionē i multꝫ loc̄. † Et p̄tere. blasphe. eū ⁊c. b̄ silr faciūt detractores bona facta mēbroꝝ x̄pi denigrātes. † De⁹ me. vt q̄d dereli. me. ꝓpter q̄s nō dz x̄pianꝰ mirari si a deo p̄mittit p malos tribulari: qz sic suo capiti cōformat. † Et velū tē. scil. ē. j. Coz. iij. dz templū dei sctm̄ ē q̄s estis vos. ⁊ iō velū huiꝰ templi scindit q̄n p cōpassionē mortꝫ x̄pi fidel̄ ab oī terrenoꝝ inordinato amore sep̄at. † Videns aūt cen. ⁊c. p b̄ q̄ iste gentil ꝓfitebat in x̄po veritatē deitatꝫ: significata fuit illumination futura gentiū ⁊ excecatio iudeoꝝ. o† Venit ioseph ab arimathia. Sequit: † Et petijt corpꝰ iesu ⁊c. Moralit ioseph q̄ interpretat accrescēs corpꝰ iesu petit. q̄n p̄sona crescēs i x̄o tutibꝰ eucharistiā sumit. ⁊ inuoluit i lindeo q̄n deuotionē suā absc̄odit ab būana laude. ⁊ ponit in monumēto q̄n iugit̄ cogitat de ipso: qz monumētū dz q̄si monens mentem. p b̄ aūt q̄ sctē mulieres aspiciebāt vbi poneret: significatū fuit q̄ religiose p̄sone que sunt mūdo mortue: debent cū eo p cōpassionē sepeliri vt resurrecti/onis eius participes fieri mereantur. La. XVI

Mystice

d Et cū trāsisset sabbatū. Postq̄ desepta ē reductio petōzis i deuz p xp̄i p̄dicationē ⁊ sue passiōis redēptiōez. hic p̄fr describit reducta reductio p suā resurrectionē ⁊ ascēsionē. ⁊ p̄io describit manifestatio sue resurrectiōis. scdo sublimatio sue ascēsiōis. ibi: Et dīs q̄dē iesus. Circa p̄ia in duas. qz p̄io describit mānifestatio resurrectiōis p denūciationē angeli. scdo p apparitionē ip̄i⁹ dīs. ibi: Surgēs iesus. Circa p̄mā partē describit aduēt⁹ mulier ex deuotiōe ad sepulchrū vbi audierūt ab angelo resurrexisse dīm. ⁊ b̄ est q̄d dz: Et cū trāsisset sabbatū ⁊c. q̄diu enī durauerat sabbatū nō erat eis licitū aliq̄d emere: sed in vespere eiusdē diei termīabāt solēnitas: ⁊ tūc emerūt aromata vt i crastino venirēt ad sepulchrū. iō subdit: e Et val. ma. vna sab. i. p̄ma diez illiꝰ hebdomade post sabbatū. sicut dz Beā. i. Et factū ē vespere ⁊ mane dies vnꝰ. i. p̄imꝰ. Sciendū etiā q̄ oēs dies illiꝰ hebdomade vocabant sabbata ꝓ tanto qz erant festiue: eo q̄ solēnitas paschalis durabat septē diebus. p̄ima tñ dies ⁊ septima erat celebriores intermedijs: ita q̄ in illis poterāt emi aromata illa. f Orto iā sole. i. ad ortū apparentē propinquante. sol enim potest intelligi oriri dupliciter. Uno modo p se cte q̄n primo egredit̄ ⁊ apparet sup terrā: ⁊ sic nō accipit hic. Alio mō q̄n lux eiꝰ incipit apparere. i. in aurora: ⁊ sic accipit hic ortꝰ solis. ⁊ ideo Job. xx. dz q̄ adhuc tenebre erāt: qz aurora media est inē tenebras noctis ⁊ lucē p̄fectā diei. ⁊ iō ab vtroq̄ pōt noīari sicut mediū ad extremū: qz participat naturā vtriusq̄ extremi. g Quis reuoluet nobis lapidē. q. d. nō possumꝰ reuoluere p nosip̄as: qz erat magnꝰ valde. ⁊ posteā subdit: h Uiderūt reuolutū lapidē. p angelū q̄ venerat ad manifestandū x̄pi resurrectionē factā. i Et introeūtes in monumētū. i. intra clausurā q̄ erat circa monumentū. Dicit aūt monumētū q̄si monēs mentem. i. illiꝰ q̄ aspicit vt ozet ꝓ aīa sepulti ⁊ p̄cogitet de morte ꝓpria. k Uiderūt iuuenē. Lu. xxiij. dz: Ecce duo viri astiterūt seeus illas in veste fulgenti. i. duo angeli in specie viroꝝ. ꝓpter hoc dicit Aug⁹. q̄ ibi apparuerūt tres angeli. vnꝰ extra monumētū intra tū p̄dictā clausuraz sedēs sup lapidē reuolutū. sz intra monumētū apparuerūt duo. vnꝰ ad caput ⁊ alius ad pedes vbi positū fuerat corpꝰ iesu. vt dz Job. xx. Dicit

a ℣ que est christus. b ℣ per opera charitatis. ℣ alꝫ in. c ℣ operculū fidei.

excisuz de pētra: ⁊ adūoluit lāpi a

a ℣ electi qui sunt stelle maris.

dē ad ostiuz monumēti. † Maria b

autē magdalenē ⁊ maria ioseph

a ℣ a lōge: qz scādalizabunt si fieri pōt etiā electi.

aspiciebant vbi poneret. c

℣ pꝰ cristia sabbata felix irradiat dies.

Et cū trāsiſ/ La. XVI d

set sabbatū maria mag/

℣ electi qui sunt stelle maris.

dalene et maria iacobi et salomē

emerūt aromata vt veniētes vn †

gerent iesū. † Et valde mane vna e

℣ .i. pria a sabbato: cadē pria sabbati dr̄: q̄ nunc dñica appellat. ℣ .i. rechetionū q̄ in sabbat̄ custodiebantur.

sabbatoꝝ veniūt ad monumen/

a ℣ post occasum corpis. b ℣ .i. christo.

tū ōrto iā solē. Et dicebāt ad in/ f

a ℣ legem mortis.

uicē. Quis reuoluet nob̄ lāpidez g

ab ostio monumēti? Et respicien

a ℣ originale peccatū. b ℣ legem mortis.

tes vidērūt reuolutum lapidē. b+

℣ .i. etiā infantes tangit in vtero gemitus omnium ⁊ omnibus grauis.

Erat q̄ppe magnꝰ valde. Et itro i

a ℣ Be. in domū. i. rotūdā q̄ erat excisa in petra.

eūtes i monumētū: viderūt iuuenē k

Beda. Mulieres angelos vidēt q̄ eū aromatib⁹ venerūt: qz ille mētes supnos ciues aspiciūt q̄ cū xrtib⁹ ad deū p̄ sancta desideria veniūt. a Sedentē in dex. Be. Ad meridiā partē loci illi⁹ vbi positū fuerat corpus iesu. Corp⁹ enī qđ supinū iacēs caput hēbat ad occasū: dexterā necesse erat hre ad austrū. Scribit aūt Matthe⁹ q̄ angelū q̄ reuoluit lapidē ab ostio monumēti: p̄mo viderūt sup ip̄m lapidē sedentē q̄ eas intrare in locū vbi posit⁹ erat dn̄s iusserat: t videre q̄ iā resurrexit a mortuis. Lucas aūt q̄ intrantes in monumētū duos angelos stantes ibi inuenerunt. Grego. Per sinistrā vita p̄sentis: p dexteraz vita eterna significat. iuxta illud: Leua ei⁹ sub capite meo: t dextera ei⁹ amplexabitur me. Quia xp̄s iā p̄fectis vite corruptionez trāsierat: recte q̄ ei⁹ vitā penitus nūciabat in dextera sedebat. Qui in stola candida apparuit: qz t sue t nre festiuitatis gaudia nūciauit. Illa enī dn̄i resurrectio t nos ad imortalitatez reduxit: t ad angelor̄ numerū restituēs: celestis patrie dāna reparauit.

b Nolite expauescere. Grego. Quasi paueāt illi q̄ si amāt aduētuz dn̄i vel supnor̄ ciuiū: q̄ vitijs p̄ssi de eor̄ sorte desperāt. Hos aūt qđ timeāt q̄ vros cōcives videt? Aū Matthe⁹ angelus apparuisse describens ait: Erat aspectus ei⁹ sicut ful. t ve. e. sicut nix.

c Jesum. Salutare. Sed qz multi ñ substātialiter sed nuncupatiue ihc̄ noīe dicēbāt: determiat p̄ locū naçarenū. t cām subdit: crucifixū. Vtq̄ addit: surrexit nō est hic. p̄ p̄fectā carnis: qui ñ nusq̄ deest p̄ p̄fectā maiestatis.

d Ecce lo. vbi po. Ostendit mortalitas mortalib⁹ ad actionē gr̄arū debita: vt intelligam⁹ q̄d simus t fuerim⁹: t sciam⁹ quid erimus.

e Et petro. Beda. Petr⁹ vocat ex noīe ne desperet ex negatione. Misi enī eū angelus noīatim exp̄imeret q̄ magistruz ter negauerat inter discipulos venire nō auderet. Et notādū cur eum quē ecclie sue omipotēs p̄ferre p̄posuit ad ancille vocez negare p̄misit. Hoc enī actū est magna pietatis dispensatiōe: vt qui futur⁹ erat pastor ecclie in sua culpa disceret quō alijs misereri deberet. Hiero. Et petro. Qui se indignū discipli nec dicit: cum ter mḡm negat. Sed pctā p̄terita non nocent: qñ nō placēt. Precedet vos in galileaz. Breuis snīa in syllogismis: sed ingens i q̄ntitate p̄missio. Ibi est gaudij nostri fons: eternitatis nr̄e origo p̄parata est. Ibi cōgregantur dispersiones israel: t sanant contriti corde. Ibi eum vi. sicut dix. vo. non sicut vidist̄.

f Precedet vos in ga. Bene de redemptore nostro dr: galilea nāç trāsmigratio facta interp̄tatur. Jam enī a passione ad resurrectionē: a morte ad vitaz: a pena ad gloriā trāsmigrauerat. Et bene post resurrectionez in galilea a discipulis videtur: qz resurrectionis eius gloriaz post leti videbimus: si modo a vitijs ad virtutū celsitudinez transmigremus. Qui ergo i sepulchro nunciat in trāsmigratione ostendit. Et q̄ in mortificatione carnis agnoscit: in trāsmigratione mētis videtur. Beda. Nota q̄ Marcus dicit: Prece. vos in ga. ibi e. vi. sicut d. vo. nec tamen ibi visum retulit. Matthe⁹ autē dicit discipulos in galileā abijsse in montem: ibiq̄ dn̄m vidisse t adorasse: t p̄ceptum ab eo accepisse eundi: docendi: baptiçandi oēs gentes in noīe. p. t. f. t. ss. Alij autē euāgeliste docent eum antea sepius discipulis visuz fuisse: maxime die resurrectiōis in hierlm: t ipo die in castello emaus. Quare ergo in galilea specialiter p̄cessurum t ibi videndū p̄dixit: cū neq̄ ibi solum nec primū visus sit? Quia vero specialiter hec vox nō euangeliste narrantis: sed angeli ex mādato dn̄i t ipius dn̄i est: p̄phetice dictū intelligendum est. Galilea nāç trāsmigratio vel revelatio dr. p̄ſ⁹ p̄m transmigrationis signationē. qđ dr: Prece. vos in ga. i. e. v. significat q̄ gratia xp̄i de ppło israel erat trāmigratura ad gentes a q̄bus apli nullo modo p̄dicantes suscipi enī: nisi eis dn̄s viam p̄parasset in eor̄ cordibus. t hoc est: prece. vos in ga. Qz autē gaudentes mirant victis oībus difficultatibus apiri sibi ostium in dn̄o p̄ illuminationē fideliū. hoc est: ibi euz videbitis. i. ibi mēbra eius inuenietis. ibi corp⁹ eius viuuz in eis q̄ vos suscepint cognoscetis. Scōm autē ihc̄ q̄ galilea reuelatio dr: nō intelligendū est in forma seruit: sed in q̄ est equalis patri q̄ dicit: Ego diligā eū t ostendā ei meip. nō fm hoc q̄ videbant eū: nō etiā fm ihc̄ q̄ cū cicatricib⁹ vidēdū t tangēdū post resurrectionē oñdit: sed fm ineffabilē lucē q̄ illu. o. ho. ve. in hunc m. fm q̄ lux lucet in tenebris: t tene. eū nō comp̄he. Illuc nos p̄cessit. vñ ad nos veniens nō recessit: t q̄ p̄cedēs nō deseruit. Illa ei⁹ reuelatio vera est galilea cū sitēs et erim⁹ t vi. e. si. est. Jp̄a etiā erit beatoz trāsmigratio ex isto seculo i illam eternitatē si ei⁹ p̄cepta sic amplectamur: vt ad ei⁹ dexteraz aggregari mereamur. Tunc enī ibūt in ignē eternū sinistri: iusti autē in vitā eternam. Hinc illuc trāsmigrabūt: t ibi euz videbūt quō nō videt impij. Tollet enī impi⁹ vt nō videat claritatē dei: et impij lumē nō videbūt. Nec est autē vita eterna vt cog. te ve. de. t q̄m mi. iesum xp̄m: sicut in illa eternitate cognoscetur: q̄ t nos p̄ducet ꝓpter formā serui vt liberi ꝓtēplemur formam dominī.

g Fugerunt. Hiero. De futura vita dr: Fugiet dolor et gemit⁹. Imitāt mulieres aū resurrectionē oīm qđ facūt post. i. q̄ facture sūt fugiūt mortē t pauorē. h Et nemi. Hiero. Quia illi soli mysteriū resurrectiōis vidēt q̄ meruerūt. vñ fm Job. Petr⁹ āt surgēs cucurrit ad monumētū vt videret q̄ audiuit. Be. Marc⁹. Et ne. q. d. Lucas: Et egre. a mo. nū. ihc̄ o. il. xj. Matthe⁹ t Marc⁹: Et exierūt ei. dr mo. cū ti. t gau. cur. nūtiāre. Sz possum⁹ itelligere: qz nemi ãgelor̄ q̄cq̄ dixerūt. i. ad ea q̄ ab illis audierāt nihil rñderūt: aut custodib⁹ q̄s iacētes viderūt. Illud āt gaudiū qđ Matthe⁹ dixit: nō repugnat timori. de quo Marc⁹ scribit: Utrūq̄ enim in eax anīo fuit: sed Mattheus timorē tacuit.

i Surgens autē. Mane surrexit. sero sepult⁹ est: vt ihc̄ adimpleret: ad vesperū demorte. t ad ma. le. Sepult⁹ ergo sexta sabbati cū sequēti nocte in monumēto posit⁹. die tertia. i. p̄mo mane prima sabbati surrexit. t bene vna die t duab⁹ noctib⁹ in sepulcho iacuit: qz lucē sue simple mortis nr̄e duple mort̄ tenebr̄ adiunxit. In morte enī aīe t spūs tenebramur vñ ad nos suā. i. carnis mortē attulit: t duas nr̄as soluit: simplā suā duple nostre ꝓtulit: t duplā nostrā moriens abstulit.

k Apparuit primo ma. m. Marie magda. p̄mo oñdit de qua ieserat septē demonia: qz meretrices t publicani p̄cedūt vos in regnum dei: vt latro p̄cessit apl̄os. Apli flent t lugēt: qz necdū viderūt: sed cito ꝓsolabunt. vñ: Et illi audiētes t̄c. Beda. In principio mulier auctor culpe viro fuit: executor vir erroris extitit: nunc q̄ p̄ia mortē gustauit: resurrectionē p̄ia videt. Et ne ꝓpetui reat⁹ apō viros opprobriū sustineret: q̄ viro culpā trāsmiserat: transfudit t gratiā. Unde hec q̄ lugentib⁹ leticiā resurrectiōis prima nunciauit a septē demonib⁹ curata memorat: vt vbi abundauit petrī: supabundasse t gr̄a monstraret. Septenari⁹ enī pro vniuersitate ponit. Que aūt a septē demonib⁹ ihc̄ est vniuersis scelerib⁹ liberata erat. p̄ma resurgentē dn̄m vidit ne q̄s digne penitēs de venia desperet: vi dēs eā q̄ndā tot vitijs subditā nec a deo dilectā: vt ipis euāgelist̄ t apl̄is resurrectionē euangeliçaret.

Et illi

Nico. de lyra

a Dicite dis. e. t pe. spāliē noīat petr⁹. aīr ñ fuisset ausus vēire ad p̄fectā dn̄i quē negauerat. b Jnua. e. e. p. er ysolita appitione ãgeli t exhibitōe custodū q̄ iacebāt ibi q̄si mortui. c Et ne. q̄c. dix. Cōtrariū videt Mat. xx viij. vbi dr. Currētes nūciare discipul. qđ soluit Aug. qz cū dr h: Remi q̄c. dixer̄t. s. de custodib⁹: nec etiā ãgelo loq̄nti rñderūt: sz cucurrer̄t nūciar apl̄is qđ audierāt t viderāt. d Sur. āt i. ihc̄ māifestat resurrectio p apparitionē dn̄i. t diuidit i tres ptes fm tres appitiones. scōa ibi: Post hec āt du. tertia ibi: Nouiss. āt. Circa p̄mū dr: Surgēs āt ie. t̄c. Sciēdū q̄ apō heb. diei hebdōade denoiant a sabbato: qz denoiatio fit a digniori: t iō dies illa q̄ immediate seq̄t sabbatū vocat p̄ia sabbati: t alia scōa sabbati. i. a sabbato: t sic de alijs.

a Et illi.Be.Qz discipli resurrectionē tarde credūt:nō tā est illoz infirmitas q̄ nr̄a firmitas.dubitantib⁹ enī resurrectio p multa argumēta mōstrata est q̄b⁹ ꝛ nos firmius solidamur. b Duob⁹ ex eis.Be.Hoc Lucas aptius:Oculi eoz te.ne.e. Luce.24.c ag.ꝛc.post cognouerūt eū in frac.pa.Et sicut Lu.ait: Ibidem. e Surgētes eadē ho.re. sunt in hieru.ꝛc. c Ambulātibus.Fides hic laborat agens actiuā vitā: illic contēplatiua secura visione regnat.Hic p speculū cōtuemur imaginē: illic facie ad faciē videbim⁹ x̄itatē. Aī post ℔ duob⁹ ex eis ꝛc.ābulātib⁹.i.laborātib⁹ ostēsus est ī alia ef.Et illis nūciātibus nō ē creditū: duz sicut moyses viderūt qđ nō sufficiebat eis.Aī Moyses dicit:Ōnde mihi teipm:oblitus carnis sue postulat in ista vita qđ post illā speramus ī futura. d Be.Lu. aūt dic:Jnue.āt ꝑgre.xj.et eos q̄ cū ipis erāt dicentes: Ibidem qz surr.d.ve.ꝛ ap.Sz notandū qz aliq̄ fuerūt q̄ nō crediderī.vñ Mar.nec illī ꝛc. e Nouissime aūt. Beda. Quadragesimo die qñ erat iā ab eis recessur⁹ ī celu.℔ eis maxie illo die exprobrare voluit: qz his q̄ viderāt eū resurgētez ñ crediderūt: †.36.di.c. qui eccleſiasticis ꝓpe finem. anteq̄ eum ipm viderent: cū post ascēsionē el⁹ p̄dicātibus illis euāgelīū gentes q̄ nō viderunt crediture essent.Aī stati adiūgit Marcus ꝛ dixit eis: Eūtes ī mū. vni.p̄.e.ꝛc. f Duriciam cordis.Hiero.At succedat cor carneū charitate plenū. Hinc est q̄ caterue martyrū mortē hui⁹ seculi libēter affectant:qz nouūt ꝑ tpali interitu ꝓpetuo se esse victuros. g Ōñi cre.Omni natiōi gentiū.aī enī dictuz Mat.10.a erat:Jn viā gētiū ne abieritis.i.apl̄oz pri⁹ a Judea repulsa p̄dicatio tūc gētibus in adiutoriuz fieret. Hiero.Ōñi generi hūano qđ habet aliq̄d cōe oī creature:angelis:pecoribus:lignis: lapidib⁹:igni ꝛ aq̄ calido ꝛ frigido: humido et arido: qz mior mūdus hō ōr: b Qui credi.Per alios paruuli creduntur:sicut ex aliis ea q̄ ī baptismo eis remittūt pctā cōtraxerūt. i Signa āt.Nūq̄d si sig̃ ñ faciam⁹:ñ credim⁹?:Sz ℔ in exordio necessaria fuerūt vt fides miracul nutriret.fide aūt ecclie iā confirmata nō sūt necessaria. k Demōia eijci.ꝛc. Hoc hodie spūal⁹ facit ecclia cum p exorcismi gr̄am manū credētib⁹ imponit:et malignos spūs expellit. l Linguis loq̄nt̄ no.ꝛc. Hoc fit dū fideles veteris vite seclarta verba relinquunt:ꝛ sctā mysteria insonāt:ꝛ dei laudes et potentiā quantū valent extollūt. m Et si mortiferū quid.Dū pestiferas psuasiones audiūt: nec ad operatiōes vsq̄ pducūt:q̄ inde eis nō nocet si mortiferū bibūt. n Sup egros ꝛc.Dū ꝓmos ī bono opere ꝓfirmatos roborant exemplo bone operationis:super egros manus imponunt:ꝛ bñ habebunt.Hec miracula tanto maioza quanto spiritualia.per hoc enim anime suscitant̄ nō corpora.

¶ Jn celū

a primo marię magdalenę de qua eiecerat septez demonia. Jlla vadens nūciauit his q̄ cū eo fuerāt a lugentib⁹ ꝛ flentibus: et illi audietes quia viueret ꝛ visus esset a ℣ quō factū sit Lucas exponit. ab ea nō crediderunt.† Post hec b+ ℣ laborantibus. autē duobus ex his ambulanti/ c ℣ non in natura sua. bus ostēsus ē in alia effigie eun/ tibus in villaz: et illi eūtes nun ℣ aliqui eorum. ciauerūt ceteris:nec illis credide d ℣ die ascensionis. ℣ vt oēs testes sint:ee oibus narrēt qđ cōiter viderūt ꝛ audierunt. rūt. Nouissime aūt recūbētibus e ℣ vt succedat crudelitas. illis vndecim appuit ꝛ exprobrauit incredulitatem illoz ꝛ duricia cordis:quia his qui viderant f eū resurrexisse non crediderunt. a ℣ Hiero. Nunc post acceptū spūsctū tanq̄ vasa limosa p ignem confirmata. Et dixit eis:†Eūntes in mundū d vniuersum p̄dicate euāgeliū oīni † a ℣ Be. fide q̄ p dilectionē operatur. creaturę. Qui crediderit ꝛ bapti e çatus fuerit salu⁹ erit:qui vo nō crediderit condemnabit. Signa f+ aūt eos q̄ crediderint hec sequen a ℣ Beda. bonis exhortatiōibus maliciā auferendo ab aliorum cordibus. tur. Jn nomie meo demonia eijci g ent:linguis loquentur nouis:ser h pentes tollēt.Et si mortiferū qđ i biberint:non eis nocebit.Super egros man⁹ imponēt:ꝛ bene ha/ ℣ qui de celo descendit. bebunt.†Et dominus quidem ie k sus postq̄ locut⁹ ē eis:assumpt⁹ ē l

alijs.Dixer̄t āt aliq̄ q̄ x̄p̄s resurrexit media nocte.ꝛ tūc ℔ dictio māe ñ referr̄ ad surgēs:℔ ad x̄bū qđ seq̄t:appuit.qz illa hora ꝑio appuit marie magdalene. Alij aūt dicūt q̄ resurrexit ī aurora:ꝛ tūc li mane referr̄ ad surgēs:ita q̄ determiat horā resurrectiōis.ꝛ hui⁹ opiniōis est Aug⁹,et cōit tenet. a De q̄ ejece.sep.demo. ex ℔ dicūt aliq̄ q̄ fuerūt due marie: ꝛ q̄libet fuit cognoīata magdalena, vna ea⁹ fuit soror laçari noīata a magdalo castro qđ cessit in partē el⁹ de hereditate prna.ꝛ ista nō legit fuisse demōiaca.alia que fuit nata de magdalo.nō tñ dña illi⁹ castri:ꝛ ista ōr fuisse peccatrix:ꝛ ꝓpter pctā sua possessa a demonijs.Grego.aūt dicit q̄ fuit eadē:ꝛ q̄ p septē demonia intelligunt oīa vitia:ꝛ vsus ecclie in officio hoc tenet.

b Post ℔ āt.Hic describit scda apparitio q̄ facta fuit duob⁹ discipul⁹ x̄p̄i eūtib⁹ ī emaus.quaz apparitiōez describit pleni⁹ Lu.xxiiij. Et qz erāt dubij ī fide:vt ibidē ōr.iō x̄p̄s appuit eis in alia effigie:vt p ℔ designaret q̄ tal erat apud eos in mēte. Dicit aūt aliq̄ q̄ ℔ factū ē p aliquā mutationē factā in facie x̄p̄i:sic ī trāsfiguratiōe p claritatē glie ad horā:vt dictū fuit.s.lx.ca. Alij vero dicūt q̄ ista mutatio fuit tñ ī oculī videntiū. ꝛ huic dicto ꝓcordat qđ ōr de ista apparitiōe Luce.xxiiij. Oculi aūt eoz tenebrant̄ ne eū agnoscer̄t:qliter cūq̄ tñ factū sit nō fuit ibi aliq̄ fallitas. cui⁹ rō est:qz sicut aliq̄d pōt fingi x̄bis:ita ꝛ factis.ꝑmū aūt fit sine falsitate:vt ptz in parabol nouī ac ve.test.qb⁹ aliq̄d fingit x̄bis ad x̄itatē aliquā ꝓuenięti⁹ designādā.ꝛ eodē mō ℔ x̄p̄s facto appuit ī effigie:vt ℔ ōr:Et finxit se lōgi⁹ ire: vt hr̄ Lu.xxiiij.vt p ℔ designaret q̄ erat qāmo alien⁹ ꝛ longinqu⁹ ab eoz cordib⁹ qb⁹ appebat ꝓpter dubiū ī fide.ꝛ ℔ ē qđ dicit Greg. Homel. xxiij.qz adhuc in eoz cordib⁹ pegrin⁹ erat eis a fide ire se lōgi⁹ finxit. c Nouissime aūt recū. ꝛc.Hic describit tertia appitio de q̄ dicunt aliq̄ q̄ nō fuit facta ī die ascēsiōis dñi:sz añ:qz ℔ subscribit:Et exprobrauit ĩcredulitatē illoz,añ enī die ascēsiōis resurrectio dñi tot argumēt̄ fuerat declarata q̄ iā tūc nō erāt increduli. Alij aūt dicūt q̄ facta fuit ī die ascēsiōis.ꝛ ad ℔ ꝓcordat textus.cū ōr:Nouissime aūt recūbētib⁹ ꝛc.sil⁹ qđ postea subdit:Et dñs qđē iesus postq̄ locut⁹ ē eis assūpt⁹ ē in celū. Ex q̄ videt q̄ ista appitio facta imediate añ ascēsionē sua. Ad argumentū ī oppositū pōt dici q̄ increpauit incredulitatē nō apl̄oz:sz aliq̄ alioz q̄ erāt cū eis q̄ de resurrectiōe x̄p̄i nō credebāt ad plenū aplis. Aliter etiā ōr q̄ increpauit incredulitatē apl̄oz:non q̄ tūc erat ī eis:sz q̄ fuerat añ:sic̄ ptz de Thoma q̄ non credidit alijs discipulis: Job.xx. ꝛ sil⁹ alij nō crediderūt marie magdalene:q̄ eū viderat et alijs mulieribus.Et cōuenienter x̄ps recedēs ab aplis increpauit bāc incredulitatē ad designandū q̄ gētes ad q̄s apli erāt mittēdi:vt ptz ex sequēntib⁹ eēnt merito increpāde a deo ꝛ cōdemnāde si nō crederēt aplis de his q̄ ipi viderāt i x̄po.vñ subdit: ꝛ Eūtes ī m.v.p̄.e.oī cre.i.oī hoī q̄ hz ꝓueniētiā cū oī creatura.p esse enī ꝓuenit cū ingenerabilib⁹ ꝛ incorruptibilib⁹.p viuere cū vegetalib⁹ ꝛ plātis.p sentire cū aīalib⁹.p itelligere cū angel.iō designat̄ nōie oīs creature. e Qui cre.ꝛ bap.fu.nō enī sufficit fides absq̄ baptismo.p quē aliq̄s incoꝛpaf x̄po si assit facultas recipiēdi baptismū.si aūt nō assit facultas sufficit baptism⁹ sanguis vt i martyrib⁹ q̄ ꝑ x̄po fuerūt ūterfecti añq̄ eēnt baptiçati: vl flamis sic ē i bonis fidē x̄p̄i q̄ desiderāt baptismū ℔ pūcūt̄ morte añq̄ ℔ possint adipisci. f Signa āt e.q̄ cre.℔ se. Jn ꝑmitiua eī ecclia fides erat nutrīda ꝛ firmāda miracul.iō gr̄a miraculoz nō solū dabat aplis ꝛ alijs maioribus sz etiā freq̄nt̄ alijs simplicib⁹ credētib⁹. g Linguis lo.no.Hoc factus est ī aplis ꝛ alijs credētib⁹ q̄ erāt cū eis:qñ p gr̄am spūsctī in die pentecostes receperūt donū ligu aꝛ. h Serpētes tol.℔ ptz de Paulo Act. xxviij.q̄ ꝓcussus a vipera ī nullo lesus fuit:sz viperā pēdētem ad manū el⁹ in ignē excussit. i Et si mor.q̄d bi.nō eis nocebit.qđ ptz de Jobe euāgelista:qui venenū mortifer̄ hausit ꝛ nihil ei nocuit. k Et dñs q̄ dē iesus.Hic ꝓfr describit ascēsiōis x̄p̄i sublimatio.cū ōr: l Assūptus est in celū.nō x̄tute aliena:sz ꝓpria.tū rōne deitatis q̄ pōt oīa.tū ratione hūanitat̄ glīose:qz corꝓs glīosuz obedit ad nutū aie q̄tū ad motū localē ꝑ dotez agilitatis q̄ erat in corꝓe x̄p̄i gloriosō.ꝛ iō nubes q̄ suscepit eū ab oculis apl̄oz.vt hr̄ Act.j.ꝛ angeli assistētes nō fuerūt ibi nisi ad ostendendū

a In celũ. Aug. Nota q̃ aliq̃ celos pluraliter: ⁊ aliq̃ celũ singulariter inuenis: ⁊ quodãmõ locutionis abusiue singularia plurali nũero dicim⁹ ⁊ pluralia singulari. Ad ozãtẽ vero q̃ psalmista dicit: euãgeliste tacent: significat hierlm q̃ est in ozãtis p tib⁹ collocata. Vñ aplis videntib⁹ ascẽdit: ⁊ terra multis plena miraculis vbi fideliũ credulitas plus actib⁹ q̃ locutionib⁹ erudiẽ: b Et sedet a dex. ⁊c. Beda. Et nũc oĩa iudicãs. in fine oĩm iudex vẽ-
Act. 7. g turus est. Stephan⁹ aũt vidit eũ stantem: q̃ in certamine habuit eũ adiutorẽ. c Illi autez. Beda. Nota q̃ marcus euãgeliũ suũ quãto inchoauit tardius: tãto in longinquiora tẽpora scribendo porrexit. Necq̃ em̃ de natiuitate ipsius domini aut puerilibus ei⁹: neq̃ de infantia: nec de puericia cuiuslibet horũ aliqua cõmemorans: nec de natiuitate saluatoris aliq̃d scribẽs: excepto q̃ in capite euãgelij sui filiũ dei noiat. Ab initio euãgelice p̃dicationis q̃ p iohanẽ factũ est narrãdo puenit quo apostoli idẽ euãgelij verbũ p totũ ozbẽ seminauerũt. ℣ Amen

Nico.de lyra

ostendendũ q̃ creatura corpalis ⁊ ſpualis subiecta est obsequio xp̃i. a Et sedet a dextris dei. si referaĩ ad xp̃m rõne deitatis: sic ista sessio ip̃ortat equalitatẽ cũ patre: q̃ fm diuinitatẽ fili⁹ est equalis patri. Si aũt referaĩ rõne humanitatis. hoc põt esse dupliciter. Uno modo in q̃tũ est vnita actualiter ipsi verbo: ⁊ sic ista sessio ip̃ortat quãdã associationẽ honoris: q̃ eadẽ veneratione veneraĩ humanitas in q̃tũ vnita verbo cũ ipsa deitate: sicut vestis regia cũ ipso rege q̃n est ea actualiter idut⁹. Alio mõ fm se: ⁊ sic sedere ad dexterã p̃is designat esse in potiorib⁹ ei⁹ bonis: sicut dextera est ps nobilior ⁊ potior corporis. Designat etiã quãdã iudiciariã ptãtẽ q̃ cõicata est ipsi xp̃o hoi: q̃ sicut fuit iudicat⁹ in forma humana: sic veniet ad iudicãdũ mũdũ: fm q̃ dr Act. j. Quẽadmodũ vidistis eũ ascendentẽ in celũ. s. in forma hũana cui cõpetit videri oculis corporalib⁹ ⁊ de loco ad locũ moueri: ita veniet in eadẽ forma ad iudicãdũ mũdũ: verũtñ iudicatus fuit in forma humana passibili: ascẽdit aũt in celũ ⁊ veniet ad iudiciũ in forma humana impassibili et gloriosa. b Illi aũt. s. apli ⁊ discipuli xp̃i. c Profecti fm mãdatũ xp̃i p̃dictũ. d Predicauerũt vbiq̃. fm q̃ dr Ps. xviij. In omnẽ terrã exiuit sonus eor. e Dño cooperãte. eos dirigẽdo ⁊ ptegẽdo.

f Et sermonẽ cõfirmãte sequẽtib⁹ signis: sicut em̃ veritas q̃ subiacet facultati naturali intellect⁹ declaraĩ ⁊ firmaĩ p reductionẽ ad pma principia p se nota: sic veritas q̃ trãscẽdit naturale lumẽ intellect⁹ cuiusmodi est doctrina fidei catholice. saltẽ q̃tũ ad principales articulos fidei declaraĩ ⁊ firmaĩ p opa miraculosa soli deo possibilia: cũ em̃ talia fiũt ad testimoniũ veritatis ip̃ius doctrine. declarata est veritas cũ deus nõ posset esse testis alicui⁹ falsitatis. ⁊ hoc mõ declarata est veritas euãgelica corã principib⁹ ⁊ potestatib⁹ ac sapientib⁹ hui⁹ mũdi. Ad laudẽ et gloriã domini nostri iesu xp̃i: cui est honor ⁊ gloria in secula seculor. Amen. Ca. XVI

Moraliter.

d† Et cũ transisset sabbatũ. Sequit: Uenientes vngerẽt iesum. Greg. Mos aũt in eũ q̃ mortuus est credentes si odore virtutũ referti cũ opinione bonor operũ deũ querim⁹ ad monumentũ ip̃ius cũ aromatib⁹ venim⁹. h† Uiderũt reuolutũ lapidem. p hoc aũt reseratio mysteriorũ xp̃i significaĩ q̃ velamine legis in lapide scripte tegebãt. † Precedet vos i galileã ⁊c. q̃ trãsmigratio interp̃taĩ. ꝓter q̃ q̃ vult deus videre debet de vitijs ad virtutes trãsmigrare. e† Et nemini q̃cq̃ dixerũt. Theophilus. Mulierib⁹ em̃ audire nõ loq̃ datũ est: discere nõ docere. d† Surgens autẽ iesus apparuit primo marie magdalene. Beda. Recte aũt hec mulier q̃ leticiã dominice resurrectionis primo nũciauit a. vij. demonib⁹ curata memoraĩ ne q̃sq̃ digne penitẽs de venia cõmissor desperaret: ⁊ vt vbi abũdauit petrñ supabũdare gra mõstraret. b† Post hec aũt duob⁹ ⁊c. p hoc significaĩ q̃ dubitãtib⁹ de fide veritas nõ reuelatur apte. † Predicate euãgeliũ oĩ creature. i. oi hoi indifferenter sine acceptiõe. f† Signa aũt eos q̃ credide. ⁊c. In nomine em̃ ei⁹ demonia eiciũt: q̃ demonũ tẽptationes fide ⁊ signo crucis repellũt sicut legiĩ de sãcta Justina: linguis loquũt nouis q̃ verba sacra habẽt in ore: dimissis friuolis ⁊ imũdis: serpẽtes tollũt q̃ detractores efficaciter reprehendunt. mortiferũ bibũt: sed eos non nocet. q̃ psuasiones mortiferas audiũt ⁊ nõ cõsentiũt: sup egros man⁹ ponũt ⁊ bñ habent. q̃ p bona verba ⁊ opa alios a peccatis retrahunt ⁊ in bono cõfirmãt: ⁊ hec signa spualia sunt corpalib⁹ meliora: q̃to q̃ sũt aie corpalib⁹ pferunt.

Explicit postilla fratris Nicolai de lyra super Marcum.

Incipit prooemium eiusdem super Lucam.

f Facies bouis a sinistris ipsor q̃ttuor. Sicut fuit dictũ i pricipio euãgelij fm Mattheũ: Ezechiel xp̃e i visione aialis q̃t tuor facies habẽt⁹ designatũ fuit xp̃i euãgeliũ fore q̃dripharie describẽdũ. videl⁹ a mattheo in facie humana: a marco i facie leonina: a luca i facie bouina: a iohe i facie aq̃lina. ⁊ ideo in verbo ꝓposito circa euãgelium luce q̃ttuor designãt. primũ ẽ elegãtia stili. cũ dr: Facies. materia libri. cũ subdit: Bouis. ordo euãgelij. cũ dr: A sinistris. p̃fatio nũeri. cũ addit: Ipsor q̃ttuor. Circa primũ cõsiderãdũ q̃ facies ẽ elegantior ⁊ nobilior ps corpis: ⁊ iõ cõueniẽter p faciẽ noticia ⁊ elegãtia scripture designaĩ q̃ in euãgelio luce spãliter repit: vt ptz intuẽti. ꝓpter q̃ dic btus Hiero. Sermo aũt Luce tã i euãgelio q̃ in actib⁹ aplor cõptior ẽ ⁊ seculari redolet eloquẽtia: ꝓpt q̃ de b põt dici illud q̃ scribit Apo. j. Facies ei⁹ sic sol lucet i xtute sua: q̃ sicut claritate solis refulget tota mũdi machia: sic ex descriptiõe euãgelij fm lucã tã elegãter tradita refulget ⁊ relucet tota vniuersal⁹ eccl̃ia. Circa secũdũ cõsiderãdũ q̃ ix Lucas euãgelista describat totũ decursũ euãgelij: incipiẽs a xp̃i miraculosa cõceptiõe: p trãsiẽs p ei⁹ natiuitatẽ: p uersationẽ: mortẽ ⁊ resurrectionẽ: ciminãs ei⁹ euãgeliũ i ei⁹ ascẽsiõe: vt sic ab eodẽ incipet act⁹ aplor i q̃ ciminabat xp̃i euãgeliũ: tũ ei⁹ pncipal⁹ intẽtio ẽ circa xp̃i mortẽ ⁊ passionẽ describẽdã: ꝓpt q̃ ipe lucas designaĩ i facie bouis q̃ ẽ aial imolaticiũ fm traditionẽ leg⁹: ꝓpt q̃ suũ euãgeliũ incepit a sacerdotio çacharie: ad q̃ officiũ spectat imolare: et iõ materia pncipalis hui⁹ libri designaĩ i facie bouis: q̃ sic dictũ ẽ: Lucas pncipaliter describit iesũ xp̃m. p nobis imolatũ: ꝓpt q̃ de b põt exponi q̃ scribit Prou. xiij. Ubi plurime sũt segetes: ibi mãifesta ẽ fortitudo bouis. In euãgelio ei luce cõtinẽt segetes plurime. videl⁹ dñi nr̃i iesu xp̃i Xba q̃ sũt aiar pabula: ibi etiã manifesta ẽ fortitudo bouis. virt⁹ ei fortitudinis ẽ circa terribilia bone mort⁹: fort⁹ ei ipauidus ẽ circa bonã mortẽ. vt dr. iij. Ethi. mors aũt xp̃i nõ solũ fuit bona ꝑ etiã pciosissima. fuit etiã circa maxie tribilia. ⁊ iõ Xtus fortitudinis xp̃i hois maxie apparuit i ipa. Et q̃ lucas p ceteris describit hãc mortẽ ⁊ passionẽ: vt dictũ ẽ. iõ de ei⁹ euangelij descriptiõe cõueniẽter dr q̃ ibi ẽ manifesta fortitudo bouis: q̃ ibi maxie relucet fortitudo xp̃i hois ꝓ nobis imolati ad modũ bouis. Circa tertiũ ꝓsiderandũ q̃ facies bouis erat tertia i situ illi⁹ aiaĩ habẽt⁹ q̃ttuor facies. Facies ei hominis erat pma: q̃ i recto aspectu ꝓbete sita: ⁊ p ꝓs facies leonis scda q̃ erat i dextera: q̃ ps dextera pior est ⁊ potior si nistra: ⁊ sic facies bouis q̃ describit i sinistra pte erat tertia. ꝓpt i pncipio Matthei pleni⁹ fuit õclaratũ: ⁊ sic iter q̃ttuor euãgelia euãgeliũ luce tenet tertiũ locũ: q̃ notaĩ cũ dr: A sinistris. In figurã hui⁹ dr Judic. vij. q̃ gedeõ hẽbat i dextera tubã ⁊ i sinistra lãpadẽ. Per gedeõ xo matthe⁹ euãgelista põt itelligi: q̃ gedeõ iterp̃taĩ circũcẽs i vtero: ⁊ matthe⁹ describit xp̃m natũ ex vtero xginali. p tubã xo i ei⁹ dextera existẽtẽ itelligiĩ euãgeliũ marci q̃ ẽ q̃si q̃dã rugit⁹ leonis q̃ assimilaĩ sono tube terribilis. p lãpadẽ i sinistra existẽtẽ itelligiĩ euãgeliũ luce q̃ ꝓcedit lucide ⁊ clare: ⁊ iõ ex hac sinistra põt exponi q̃ scribit Prou. iij. In sinistra illi⁹ diuitie ⁊ gloria. In euãgelio em̃ luce xtutũ diuitie ostẽdũt actualiter ⁊ gl̃ia xtualiter: q̃ p exercitiũ xtutũ acq̃rit gl̃ia beator. Circa q̃rtũ cõsiderãdũ q̃ ix plures scripserint euãgelia: tñ q̃ttuor sũt approbata: vt dr i ꝓlogo sup mattheũ: ⁊ b ꝓpter figurã sacrã meti ostẽsi ezechieli ꝓbe i aiali habẽte q̃ttuor facies: ⁊ i rota q̃ttuor facies habẽre: Ezech. j. ⁊ iste q̃ternari⁹ figuraĩ est in multis quaternarijs: vt declaratũ fuit diffusius in pncipio euãgelij fm Marcũ. ⁊ vltimo designaĩ manifeste Apoc. iij. i q̃ttuor aialib⁹ oculatis ante ⁊ retro: q̃ euãgeliste respiciũt ad tps ꝑteritũ ⁊ futurũ. d quib⁹ aialib⁹ ibidẽ subdit q̃ requiẽ nõ habebãt die ac nocte dicẽtia: Sanct⁹ sanct⁹ sanct⁹ s domin⁹

dñs deꝰ oīpotens: cui est honoꝛ ⁊ gloria ī secula seculoꝝ. Amen.

Incipit postilla eiusdē sup ꝓlogū Hieronymi in idem euangelium.

Lucas syrꝰ natiōe. Euāgelio ſm Lucā beatꝰ Hieronymus ꝓlogum p̄mittit. in quo primo exp̄imit beati Luce cōmēdationē. ſecūdo ſuā excuſationē. ibi: Q̄d ⁊ legētibꝰ. Circa primū p̄mittit cōmēdatio beati Luce q̄tū ad euangelium ab eo deſcriptū. ſecūdo q̄tū ad deſcriptionē actuū apl̄oꝝ. ibi: Cui luce nō īmerito ⁊c. Pꝛia diuidit ī tres ptes: qꝛ p̄mo oñdit luce ſēptoris auctoꝛitas. ſecūdo ſcribēdi neceſſitas ſiue vtilitas ibi: Qui cū iā eſſent ſcripta. tertio ſcribendi modꝰ ſeu q̄litas. ibi: Cui ī̄o poſt baptiſmū. Circa primum declaraſ luce auctoꝛitas ex patria. cū dꝛ: Lucas ſyrus natiōe. Fuit eī antiq̄tus ſyria valde nobilis ꝓuincia: ⁊ a ciuitate ꝓpꝛia cū ſubdit: b Antiochenſis. Fuit enī antiochia valde nobilis ciuitas a ſeleuco rege aſie edificata: ⁊ nole antiochi pr̄is ſui denoīata. c Arte medicus. vt ex medicina coꝛpali deſignaret futurꝰ medicꝰ ſpiritualis aiaꝝ. d Diſcipulꝰ apoſ. qꝛ ab ipſis didicit euangeliū. ſm q̄ ipſe dicit in ꝓlogo ſui euangelij: vt patebit. ī. e Paulū ſecutus: qꝛ fuit comes indiuiduꝰ ſue pegrinationis.

f Uſq; ad cōſūmationē eiꝰ. p martyriū ī vrbe roma. g Seruiēs dño. fuit q̄tū ad exercitiū boni. h Sine crimine. q̄tū ad euitationē mali: qꝛ vixit ſine pct̄o notabili ſaltez poſt ſuā conuerſionē: qđ declaraſ p b̄ qđ ſubdit: i Mā neq; vxoꝛē vnq; habēs. ex q̄ pz eiꝰ cōtinētia. k Septuaginta ⁊ q̄ttuoꝛ annoꝝ obijt. In ꝓlogo ſup Actꝰ apl̄oꝝ dꝛ: Octogintaq̄ttuoꝛ ānos etaſ agēs ⁊c. Et dicūt aliqui q̄ iſtud contigit vitio ſcriptoꝝ a p̄ncipio: ex q̄ alij libri ſequētes ī b̄ ſūt deficiētes. Alij dicūt q̄ in ꝓlogo ſup actꝰ apl̄oꝝ cōputāt oēs anni ſue etatis. hic x̄o cōputanť tm̄ anni cōuerſionis ſue ad fidē catholicā. Sz b̄ non videť ꝓbabiliter dicꝛ: qꝛ hic dꝛ q̄ ante q̄uerſionē fuit arte medicꝰ. puer aūt decē ānoꝝ tm̄ nō p̄t illā artē ſcire: ⁊ multo minꝰ exercere: qđ tm̄ oportet dicere ſm iſtos. l Plenꝰ ſpūſācto. ex q̄ pꝛz eiꝰ felix cōſūmatio.

m Qui cū iā eēnt ſcri. Hic q̄r oſtēdit ſue ſcꝛpture vtilitas: ac etiā neceſſitas: q̄ fuit duplex. Una ꝓpter veros euāgeliſtas: q̄ lz vera ſcripſiſſent: tm̄ aliq̄ de x̄po omiſerāt: q̄rū noticia eſt valde vtilis. imo neceſſaria: vt de cōceptiōe ⁊ natiuitate nr̄i ſaluatoꝛis. et etiā ſui p̄curſoꝛis q̄ p lucā fuerūt ſupleta. vt patebit. ī. vt ſic q̄ttuoꝛ euangeliſte ī deſcribēdo veritatē euāgelij cōcoꝛdarēt. ⁊ tm̄ ſinguli aliq̄ ꝓpꝛia dicerēt. ſecūda fuit neceſſitas ꝓpꝛ pſeudo euāgeliſtas. q̄ ſub nole diſcipuloꝝ x̄pi: vtpote thome ⁊ matthie ſcripſerūt euāgelia inſerētes hereſes: vt ſub nole diſcipuloꝝ x̄pi facilī ſeducerēt ſimplices quoꝝ falſitas ex deſcriptione euāgelij luce depēndit: ſicut ⁊ p alia euāgelia a matthęo marco ⁊ iohāne deſcripta. Hāc igiť ſniam ponit hic Hieronymꝰ ſatis inuolute p̄mittens

Prologus ſancti Hieronymi in euāgeliū ſm Lucam incipit.

Lucas ſyrus natione ſ vel antiochen⁹. ⁊ antiochenſis: arte medicus: diſcipulus apl̄oꝝ: poſtea paulū a ſ Petri et pauli: ſz maxime pauli. ſ cōmēdat a cōtrario. b ſ mortē vel fidei: qꝛ idē p̄dicauit. ſecūꝰ vſq; ad cōſūmationē eius a ſ mortali quod ex continētia ꝓz. ſeruiēs dño ſine crimine. Mā neq; vxoꝛē vnq; habēs neq; filios: ſ exiſtens. ſeptuagīta ⁊ q̄ttuoꝛ annoꝝ obijt in bithinia plenꝰ ſpūſācto. Qui ſ a pſeudo ⁊ a veris. cū iā eſſent ſcripta euāgelia: per ſ hebraice. matthęū q̄dē in iudea: ꝓ marcuꝝ ſ inſpirante. aūt ī italia: ſct̄ō inſtigāte ſpū in ſ grecie. ſ grece. achaię ꝓtibus hoc ſcripſit euangelium: ſignificans etiaꝝ ipſe in ſ ī ꝓlogo ſuo. ſ ad differētiā p̄dict̄i q̄ ē hieronymi ꝓncipio ante ſuū: alia eē deſcripta. Cui extra ea q̄ ordo euange/ biſtorie. licę diſpoſitiōis expoſcit: ea maxime neceſſitas laboꝛis fuit: vt ſ neceſſaria cauſa. ſ er maxime. p̄mū grecis fidelibꝰ: oī ꝓpheta ſ ab oibꝰ ꝓpheť p̄dicti. ſ quātū ad ꝓpheras. tione venturi in carnē dei chriſti ſ er vt. māifeſtata hūanitate ne iudaicis fabulis attēti: ī ſolo legis deſiderio tenerenť: vel ne hęreticis fabulis ⁊ ſtultis ſollicitationibꝰ ſeducti excideręt a veritate elaboꝛaret: dehinc vt in ꝓncipio ſ ſui. ſ baptiſte. ſ. ſ p̄miſſa. euāgelij iohānis natiuitate ꝝſū/ ſ ad honoꝛem cuius. pta: cui euāgeliū ſcriberet: ⁊ in q̄ a ſ verbo in ꝓlogo ſuo et in ipſo opere. electus ſcriberet indicaret: cōtē/ ſ plene ſcripta. ſ euangeliſtis. ſtās ī ſe cōpleta eē q̄ ab aliꝭ eēnt ſ luce. inchoata. Cui ideo poſt baptiſmū filij dei a pfectiōe generatio a ſ quia matheus iam ſcripſerat. nis in x̄po implete repętende a ſ ſed. ſ principio x̄po vel ioſeph q̄ fuit initiū natiuitat̄ x̄pi: vñ genealogia incipit a ioſeph. ī ꝓncipio natiuitatis hūanę po/ ſ a ſpirituſancto. ſ ſcire volentibus. teſtas p̄miſſa eſt: vt requieſcēti/ ſ .i. ꝓ quē. ſ. ꝓ x̄pm. ſ ipſe vel quilibet deum. bꝰ demōſtraret in q̄ apprehēdēs ſ dauid. ſ .i. in ꝓncipio. erat ꝓ nathan filiū dauid ītroitu

tens q̄ lucas ſcripſit poſt matthęū et marcū. cū dꝛ: Qui cū iā eſſent ſcripta ⁊c. n In achaie ꝓtibus. hoc eſt in grecia. o Significās ⁊ ipſe in ꝓncipio. i. ī ꝓlogo euāgelij ab eo deſcripti. vt patebit. ī. Conſequēter ponit cauſam ſcōam q̄re ſcripſit. ſ. ad excludendū hereſes. cū dꝛ: p Cui extra: id eſt ꝓter q Ea q̄ ordo euāgelice ⁊c. i. ꝓter illā cām ſcribēdi illud euangeliū q̄ fuit vt veritas euāgelij in q̄ttuoꝛ euāgelijs ordinaret. ꝓpter myſteriū ī ſcriptura ſacra multipliciter deſignaſ. r Ea maxime neceſſitas laboꝛis. ſ. luce ſcribētis. s Fuit vt elaboꝛaret q̄liter manifeſta eſſet hūanitas xp̄i dei: qꝛ eſt verus hō ⁊ verus deus. t Omni ꝓphetatione vētuꝝ in carnē: qꝛ oēs ꝓphete de eiꝰ aduētu ꝓpheтauerūt: ſm q̄ dꝛ Actꝰ. x. Huic oēs ꝓphete teſtimoniū pbibēt. v Primū grecis fidelibꝰ. ſ. eēt manifeſta dicta xp̄i hūanitas. x Me iudaicis fabulis attēti in ſolo legis deſiderio tenerēť credētes eē ſalutē ī legis obſeruatione. y Me hereticis fabulis ⁊ſtultis ſollicitationibꝰ ſeducti p pſeudo euāgeliſtas vel alios hereticos. z Excideręt a veritate. qꝛ primi credētes de grecia erāt in fide tenerī: ⁊ iō indigebāt p euāgeliū luce (q̄ greca lingua ſcꝛpſit) ī fide ſolidari. Cōſequēter Hiero. ponit cām primā ſcribēdi euangelium. ſ. vt ea q̄ omiſſa erāt ab aliꝭ cōpleręnt. ⁊ b̄ eſt qđ dꝛ: a De hinc vt in principio euangelij iohānis. ſ. baptiſte p̄curſoꝛis dñi. b Natiuitate p̄ſupta. i. in principio euangelij luce poſita. c Indicaret cui euāgelium ſcriberet. ſ. theophilo epiſcopo in b̄ q euāgeliū ſuū incepit a ſacerdotio. d Et in q̄ electꝰ ſcriberet. i. in q̄ aīali electꝰ eſſet ad ſcribēdū euāgeliū. ſ. i figura bouis quod ē animal īmolaticiū. e Cōtēſtās in ſe. i. in euāgelio ab eo deſcripto. ⁊ b̄ dicit in ſe: ⁊ nō a ſe. p hoc inſinuās q̄ ſcriptura ſui euāgelij eēt deo attribuenda tāq̄ principali ſcriptori.

f Cōpleta eē q̄ ab aliꝭ eſſent inchoata. lz enī matthęꝰ de natiuitate ſaluatoꝛis ſcripſerit: non tm̄ ita pfecte ſicut lucas. matthęꝰ etiā ⁊ marcꝰ cōceptionē ⁊ natiuitatez p̄curſoꝛis tacuerant quā lucas exp̄ſſit: ⁊ ī multis aliꝭ dicta eoꝝ cōpleuit. g Cui ī̄o. Hic cōſequēter deſcribit modꝰ ſcribēdi euāgeliū luce ſeu q̄litas. Jn deſcribendo ei x̄pi genealogiā. matthęꝰ inchoauit ab abꝛaā vſq; ad x̄pm deſcēdēdo. Lucas aūt ordine retrogrado inchoauit a x̄po aſcēdēdo: nō ſolū vſq; ad abꝛaam: ſ etiā ad deū. vt patebit. ī. ij. ca. cui⁹ rō fuit: qꝛ ſicut matthęꝰ oñdebat modū q̄liter deꝰ venit in mūdū carnē aſſumēdo a p̄rib⁹ deſcēdētib⁹: ita lucas oñderet quō p b̄dictā x̄pi incarnationē reducimur ī deū p verā fidē. q̄ etiā fuit ī p̄rib⁹ vete. teſta. lz nō ita explicita ſicut ē in fidelib⁹ noui teſta. Hanc aūt ſniam ponit btūs Hieronymꝰ multū intricate: ſ ego accipiā verba eiꝰ nō ſm ordinē ſcripture ſed ſentētie: Cui. ſ. luce: Poteſtas p̄miſſa ē: id eſt cōceſſa: A pfectiōe generatiōis in x̄po implere. i. ſcribere pfecte genealogiā ī x̄po impletā: qꝛ ibi terminat deſcēdēdo. Et repetēde a p̄ncipio natiuitatis

Quoniãquidẽ. Bed. Lucas de oĩbus qui fecit ie/ sus ⁊ docuit vsq; ĩ diẽ q̃ assũpt⁹ est sermonẽ fa cturus: ꝑmo eox q̃ de eo falsa scripserũt redar guit audaciã. Scribit aũt hĩstorico stilo. Ma/gis ei in describẽdis reb⁹ q̃ exprimẽdis ꝓceptꝭ studiũ habuit: ⁊ hĩstorico more ō nar ratione sũpsit exordiũ: ⁊ eã hĩstoriam plena digestione ꝓsequit. Beda. Mora ea cã maxime scꝑsisse euãgeliũ ne pseudo euãgelistis esset facultas ꝑdicãdi: q̃ sub noĩe xꝑi apl̃oxq; co/nati sũt sectas pfidie inducere.

b Multi. Bed. Mō tã numerositate q̃ bereſũ diuersitate. Qui nō sꝑũsſan cti munere donati: ſz vacuo labore co nati: magis ordinarẽt narrationẽ q̃ hĩstorie texerẽt veritatẽ. c Cona/ti. Amb. Conaꝭ q̃ incipit nec pficit: q̃ suis viribꝰ nō gr̃e dei q̃ irrigat cõfidit q̃ qō ab alijs dictũ videt abolere intẽ dit. Non conaꝭ q̃ diuino spũ res ⁊ di/cta ministrãre cepta cõplet. d Cõ/plete. Amb. Redũdant ꝓ vniuersum mũdũ: mẽtes fidelĩũ rigãt ⁊ ꝓfirmãt.

Ambro. Nō redũdat in nullo defi cit: ⁊ de cõpleto nemo dubitat: cũ fi/dem affectus astruit: exitus ꝓbat.

℣ Nobis

Nico.de lyra

tiuitat⁹ humane. i. retrogrado mō scri bere genealogiã ꝑdictã. in qua inci/pit ab bũanitate xꝑi. Post baptismũ filij dei: q̃ post baptismũ xꝑi ĩmedia/te scripsit genealogiã ꝑdictã. vt habe tur. ſ. iij. ca. Ideo. i. ꝓpter cãm q̃ sta/tum dicek ꝑdicto mō descripsit genea/logiã: Ut requirẽtib⁹. i. scire desiderã tib⁹. Demõstraret in quo apꝑhendẽs erat. i. ipm deũ ĩ quo terminat genea/logiã. in cui⁹ apꝑhensione ꝓ aptã vi/sionem consistit beatitudo. Introitu admisso generatiõis indispabilis dei id est ipsius xꝑi q̃ ſm deitatẽ est indis/par a patre: q̃ sic est ei equalis. Quẽ xꝑm. Ponit in introitu. id est in prin cipio. Generationis. i. genealogie ab eo descripte: Recurrẽtis in deũ: q̃ ad ipm terminaꝭ. vt dictum est: Per na/than filiũ. Sicut eñ matthẽus ponit salomonẽ filiuz dauid in genealogia christi ab eo descripta: ita lucas ponit nathan filiuz dauid duplici de causa. vna est quia nathan dicit fuisse filius dauid adoptiu⁹: nos aũt reducimur in deum per hoc q̃ efficimur filij dei adoptiui: ⁊ ideo lucas qui scribit ge/nealogiã ascendẽdo in deũ descripsit eam ꝓ nathan filiũ adoptiuuz. Alia causa est: q̃ nathã interꝑtaꝭ donũ. et ideo figurat christũ qui est dei filꝰ na turalis: ⁊ per hoc q̃ fuit nobis datus a patre efficimur filij dei adoptiui: q̃ ꝓ eũ tanq̃ ꝓ mediatorẽ reducimur in deũ patrẽ. ideo subdit: Ut ꝑdicãs. ſ. ipse lucas. Hominib⁹ xꝑm suũ: q̃ da/tus est hominib⁹ a patre ꝓ eorũ salu/te. Opus pfecti hominis. i. cõditione nature humane in statu innocentie q̃ fuit pfecta virtutib⁹ ⁊ sciẽtijs. Recur rere in se. i. redire in dignitatem pristi nã a qua ceciderat. Faceret ꝓ filium id est ꝓ nathan figuratiue ratione ꝑ/dicta: sed ꝓ xꝑm effectiue qui est dei filius ſm naturã diuinaz ⁊ filius dauid ſm carnem. Qui ꝓ dauid patrẽ venientib⁹ in christo. i. descendentib⁹ vsq; ad christũ ꝓ generationes. Iter ꝑbebat in christo. i. viam et modum veniendi vsq; ad christũ.

a Cui luce. Posita cõmendatione beate luce in scribendo euãgeliũ recurrentis in deuz generatiõis ſ. i. deducto. ſ alis inſepabilis. admisso: indiſpabilis dei vt pre ſ. i. hoĩem in quo pfecta sũt ꝑa sex dierũ. dicãs hoib⁹ xꝑm suũ: opus pfecti a ſ ad statũ vnde ceciderat. ſ ſ vel, ꝓpter quẽ omnia sunt perfecta. hois redirẽ in se ꝓ filiũ faceret: q̃ ſ xꝑi vel nathã. ſ ad deũ. ſ. i. ꝑberi ostẽdebat ꝓ dauid patrẽ venientib⁹ iter ꝓbe bat in xꝑo. Cui luce non imerito a etiã scribẽdo ꝓ actuũ apl̃oxq; pote b ſ bene in ministerio: q̃ bene scripsit. stas ĩ ministerio daꝭ: vt deo ĩ de/ c ſ dicta ascẽsione in qua plen⁹ deꝰ esse cõparuit. ſ iuda. um pleno ⁊ filio ꝓditionis extin/ d cto oratione ab apostolis facta e sorte dñice electiõis nũerus com pleretꝭ. Sicq; paulus consumma f tionẽ apl̃icis actibus daret: quẽ g diu ꝓtra stimulũ recalcitrãtẽ do/ min⁹ elegisset. Qō ⁊ legẽtib⁹ ac h ſ pro q̃uis. req̃rẽtib⁹ deũ: ⁊ si ꝓ singula expe i diri a nobis vtile fuerat: sciens k tũ q̃ opãtẽ agricolã oporteat pri l mũ de fructib⁹ suis edere: vitaui n ſ laudem humanã. ſ ꝓtour. m⁹ publicam curiositatẽ: ne non tã volentib⁹ deũ monstrasse vi/deremur q̃ fastidiẽtib⁹ ꝓdidisse.

Lectorẽ obsecro studiose pagi nas recensentẽ hui⁹ libri ea q̃ in/caute ꝓtra eas stili p̃currentis de signata vestigio sũt: nō mō cõiũ/gat errorꝭ: ſz peto meę ignosce/re ignorãtię: ⁊ q̃ obstinatio legẽ/tis ampliata virtus exercitat ad purũ dociles: mẽtis meę fauori/b⁹ meiq; memor benigne.

Prohemiuz beati Luce in euã gelium suũ incipit.

a ſ vt basilides et appelles ⁊ q̃ sub noĩe Thome vel matthie vꝭ aliorũ apl̃orũ falsa scripserũt.

a Quoniãquidez multi o
b conati sunt ordinare p
c ſ nō nos: sed ĩ nobis deꝰ fecit. narratiões q̃ ĩ nobis q
ſ vel redũdãr. ſ euangelij.
d cõpletę sũt rerũ sicut tradiderũt r

Quoniãquidez nẽ. Hic icipit btus Lucas scri bere. Et primo suo euã gelio p̃mittit p̃fatiõez. ſcõo subiũgit euãgelij narrationẽ. ibi: Fuit in diebus hero/dis. In p̃fatione sua ponit duplicem cãm ꝛre scripsit euãgeliũ. ſ. ad cõplẽ dũ aliq̃ q̃ a matthẽo et marco fuerãt omissa vel minꝰ plene dicta: ⁊ ad ex/cludendũ falsa q̃ ab hereticis sub no mine discipulox xꝑi scripta fuerãt: ſi/cut plenꝰ dictũ est in ꝓlogo Hiero/nymi. ⁊ hoc est qō dr: Quoniãquidẽ .i. certe. ꝓ Multi co. sũt ordi. nar. rerũ. i. gestorũ euangelicox: q̃ sicut dictũ est aliqui scripserãt vere: ſz tñ aliq̃ omittẽdo: aliq̃ autẽ false hereses inserẽdo. q Que in no. cõ. i. e euãgelio a no bis scripto: q̃ cõpleuit dicta eox q̃ vera scripserãt: ⁊ exclusit dicta eox q̃ falsa inseruerãt. r Sicut tra. no. q̃ ab initio ipsi viderũt. ſ. ipsi apli a q̃b⁹ didicit veritatẽ euãgelij.

Ca Nobis. Beda. Nō solū marcus ⁊ lucas audītu didicerūt q̄ scriberent: sed etiā matthe⁹ ⁊ iohānes multa de infantia: pueritia: genealogia saluatoris aliis narrantib⁹ didicerūt. b Vide rut ⁊ nō. ⁊c. Ambro. Hemina virt⁹ est in hoīe pfecto: intentio et actio virāq; notat in aplis fuisse. ⁊ visionē. i. intētionē: ⁊ ministerū. i. actionē: vt p id q̄ viderint dīne cognitionis intelligat intētio: p id q̄ ministri fuerūt eoꝝ actio declaret.

Ambro. Hoc verbū non platiuū: sed substātiuū interiori mente videt. Unde
Exo.20.c moyses dicit: qz ppls videbat vocē: que nō solet videri sed audiri. Audiuit pe/
Mat. 4.c trus verbū quādo dictū ē ei: Veni post me faciam te pis. bo. Ministrat q̄n tollit crucē ⁊ sequit̄ xp̄m. c Omnia. Beda. Nō oīa q̄ assecut⁹: sed de oībus q̄ ad fidē legētiū cōfirmādā credit idonea. Ex cōsulto ei multa pterit q̄ alij dicūt vt diuersa in euāgelio gratia refulgeret: ⁊ p pr̄is quibusdā libri singuli mysteriozuꝫ geitoziq; miraculis eminerent. Ambro. Prolixiozē notat hūc euangelij li/
2.Co.5.b brū alioꝝ q̄ euāgelistarū. Uñ ⁊ a paulo laudat̄: qz oīa assecut⁹ est: nō q̄ oīa scripserit: q̄ nec mūdus capit. d Theophile. Beda. Theophilus amans deū: vel amatus a deo. Qui amat deū vel a deo vult amari: ad se putet euāgelīū scribi: ⁊ vt bonū depositū sibi cōmendari. Nō noua theophilo ꝓmittunt̄: sed eadē q̄/ bus est eruditꝰ: vt quo q̄d ordine a dño gestū dictū ve sit agnoscat: qz pfectꝰ nō solū in ihesuꝫ credere sed ⁊ fidē ppetue diuinitatis ⁊ tēporanee dispēsationis illi⁹ debet ordinē nosse. Ca. I

c Uit in dieb⁹. Ambro. Uitulus sacerdotal̄ hostia. Per f vitulū g̃ hoc euāgelīū figurat̄: in quo a sacerdotib⁹ inchoat̄: ⁊ in vitulo ꝓsūmat̄: id est in xp̄o q̄ p mūdi vita immolat̄.

f Sacerdos q̄dā ⁊c. Impleuit ordinē: dixit regē ⁊ regionē in q̄ fuit: sacerdotē et gentē eius et vxorē illius indicat. Beda. Ambro. Nō soluꝫ a parentibus: sed etiā a pgenitoribus nobilitas baptiste mōstratur, nō seculari potestate sublimis: sed religione. Tales enī parentes p̄nūcius habere debuit: vt quasi iure nature infusam fidē aduētus xp̄i p̄dicaret. Ambro. Docet diuina scriptura in bis quos cōmēdare volum⁹: non solū mores: sed etiā parentes oportere laudari: vt quasi hereditario iure puritatē habere videanē illi quos laudam⁹. Nobilitat itaq; iohānes baptista parentibus: miraculis: moribus: munere: passione: sic samuel sic isaac a parentibus nobilitatē pietatis accepit: quā posteris reliquit. g Zacharias. Zacharias: memor dñi: cui apparet angelus a dextris altaris: qz ei qui memor dñi est demonstrat̄ mysterium. h De vice abia. Bed. Abia: pater dñs. Et aptū fuit vt in tēpore officij patris dñi cōceptus esset iste qui patrē dominū p̄dicaret. Cū dauid cultū domus dñi ampliaret: ministeria sacerdotū in. xxiij. sortib⁹ diuisit. In quib⁹ familiā abia de quo zacharias sors octaua cōtigit: vt p̄co noui testamenti in octaue sortis vice nascat̄: qz p octo nouū: sicut p septē testm̄ declarat̄ vetus. i Heliçabet. Heliçabet dei mei saturitas. Signat mariam q̄ plena deo fuit. k Erāt aūt. Be. Ambr. Plena laudatio q̄ gen⁹ ī malozib⁹: mores ī equitate: officiū in sacerdotio: factuꝫ in mādatis: iudiciū ī iustificationib⁹ cōphēdit. l Justi ante deum ⁊c. Ambro. Nō em̄ oīs q̄ iustus est ante hoīes: iustus ē ante deū. Aliter em̄ videt hoīes: aliter de⁹. hoīes in facie: de⁹ in corde. Jdeoq; fieri potest vt aliqs affectata bonitate populari iustus videat̄ mihi: iustus tū nō sit ante deū: si iusticia nō ex mētis simplicitate fozmet̄: sed adulatione simulet̄. m Mandatis ⁊ iusti. ⁊c. Ambro. Beꝺ. Prius mādatū. scōa est iustificatio. cuꝫ em̄ mādatis celestib⁹ obedim⁹ in mādatis dei incedim⁹. Luꝫ rete ⁊ cōgrue iudicam⁹: tenere dñi iustificationē videmur.

n Sine querela ⁊c. Ecce tēperata iusticia. Plerūq; durior iusti/
2.Co.8.d cia hoim querelā ꝓuocat. Unde aplus: Prouidētes bona nō tātū coꝝ deo: sed etiā coram oībus hominibus. Et ecclesiastes:
Eccle.7.c Ne sis multū iustus. Uel incedentes in omnib⁹ mādatis ⁊ iustificatiōib⁹ dñi sine q̄rela.

a ℣ non solū corporali: sed potius mētis intuitu.
b nobis qui ab initio ipsi vidērūt:
℣ hui⁹ verbi q̄s caro facerū est. ℣ ⁊ q̄m hoc est.
⁊ ministri fuerunt sermonis: vi/ a
℣ non humana volūtate: sed spūsancto intus instigante cui⁹ gratia gerē: vt id q̄s bonū est nobis etiam bonum videat.
sum est ⁊ mihi assecuto a princi/ b
pio omnia: diligenter ex ordine c
tibi scribere optime theophile: d
vt cognoscas eoꝝ verborū de q̄ f
bus eruditus es veritatem. e

Euāgeliū ꝼm Lucā incipit Caiptu. I

e Uit in dieb⁹ hero ℣ iā alienigena regnabat. s†
f dis regis iudee sa b
cerdos q̄daꝫ noie
g çacharias de vice i
h abia: ⁊ uxor illi⁹ ō k
i filiab⁹ aaron: ⁊ nomē ei⁹ heliça/ l
k bet. Erant aūt ambo iusti ante m†
℣ non coꝝ hoīb⁹: qz oīs sterilis in lege maledicta fuit. ℣ qui nō fallitur vt homines. †
l deū: incedētes in omnib⁹ māda n
℣ nō q̄ non peccauerint: sed qz per gratiā dei ablati peccare desierint.
n ⁊ iustificatiōib⁹ dñi sine q̄rela. o p

Postilla Nicolai de lyra super euāgeliū beati Luce incipit.

Capitulum: I

g Uit in dieb⁹. Hic incipit Lucas narra/ f
tionē euāgelij: ⁊ dividit ī q̄tuor ptes. qz primo describitur

saluatoris ingressus in mūdū p suam incarnationē. secōo eius ꝓgressus p suā ꝓdicationē. iij. ca. tertio ei⁹ egressus de mundo p suā passionē. xxij. ca. quarto ei⁹ regressus ad patrē p suā resurrectionē et ascēsionē. xxiiij. ca. Prima ī duas: qz primo describit̄ p̄cursoris ⁊ saluatoris cōcept⁹. secūdo vtriusq; ortus. circa mediū hui⁹ ca. ibi: Exurgens aūt maria. Prima adhuc ī duas: qz primo describit̄ cōcept⁹ p̄cursoris. secūdo ipsi⁹ saluatoris. ibi: In mēse aūt sexto. Circa primū primo describit̄ cōcept⁹ p̄cursoris ostendit̄ mirabilis ex trib⁹. primo ex parentū cōditione. secōo ex angelica nūciatione. ibi: Factū ē aūt cū sacerdotio. tertio ex patris incredulitate punitione. ibi: Et dixit çacharias. Circa primū in describēdo cōditionem parētū beati iohānis ꝓmittit̄ tēpus regis sub quo fuerūt cū ō: Fuit in dieb⁹ herodis regis iudee ⁊c. qz iacob patriarcha spū ꝓphetico dixit Genē. xlix. Signū aduētus xp̄i qñ regnū iudee esset trāslatū ad alienigenā: ℣ q̄ dicit ibi dem. Nō auferet̄ sceptrū de iuda ⁊ dux de femore eius donec veniat q̄ mittēdus est ⁊c. Iste aūt herodes fuit alienigena. qz pater suus fuit idume⁹. b Sacerdos q̄dam nomine çacharias: per expressionē nominis intelligit̄ q̄ iste fuit famosus in vita ⁊ doctrina. i De vice abia. ℣ q̄ ō: j. Paral. xxiiij. Dauid volens ampliare cultū dei ordinauit de vigintiquattuor generationib⁹: vigintiquattuor sacerdotes q̄ successiue seruirent per hebdomadas in templo dñi: ⁊ octaua sors cecidit super abiam. vt ibi dicit̄: de quo descendit iste çacharias. k Et vxor illius de filiabus aaron. hoc exprimitur: qz propter dignitatem sacerdotalem. filie de tribu aaron diligentius et honestius seruabantur. l Et nomen eius heliçabet. quod nomen exprimit̄ ꝓter ei⁹ bonā famā ⁊ vitam: sicut dictū est de çacharia. vñ subdit̄: m Erāt aūt iusti ambo ante deum. Et dicit̄ ad excludendū hypocrisis fictionē. n Incedentes in om. man. Ctū ad obseruantiā moraliū ꝓceptorum.
o Et iustificationibus dñi. Ctum ad obseruantiam cerimonialiū. p Sine querela. Ctū ad obseruantiā iudiciaꝝ: quia pacifice ad ꝓximos se habebāt.

℣ Et non

¶ a Et nō erat illis. Bed. Diuinit⁹ p curatū fuit vt de puectis diuq fructu cōiugij priuatis iohānes nasceret: vt inopinato ortu plis ⁊ ipsos donū dei grati⁹ afficeret: et ceteros stupor miraculi pararet auditui futuri prophete. Aū postea subditur:

¶ due cause nō habendi memorāt vt maior appareat virtus.

a Et nō erat illis fil⁹: eo q esset helizabet sterilis ⁊ ambo pcessissent i
b dieb⁹ suis. Factū ē āt cū sacerdo/
c tio fūgeret çacharias ī ordine vi
cis suę ante deū: ¶m cōsuetudinē
d sacerdotij † sorte exijt vt īcēsū po/
¶ hic notatur summus.
e neret. Ingressus i tēplū dñi: ⁊ ois
f multitudo ppli erat foris orans
f hora incēsi. Apparuit aūt illi an
g gelus dñi: stans a dextris altar⁊
g incensi. Et çacharias turbatus
est videns: et timor irruit super eum. Dix aut ad eum angelus:

Posuerūt oēs q audierāt i corde suo dicētes: Quis putas puer iste erit?

b Factū ē aūt cū. Cum exp̄cepto moysi vno sacerdote decedēte: vn⁹ succedere iubeat: tēpore dauid statutū est vt vicissim ministrātes p octonos dies a sabbato vsq ad sabbatū tpe vicis sue singuli castimōie studerent: nec interea domū tāgerent. c In ordine vicis. Amb. Zacharias designat̄ sūmus sacerdos: q vno tm anni tpe solus intrat tēplū cū sāguine quē offert p populo. Qui tūc sorte querebat: cū ver⁹ sacerdos adhuc ignorabat q i eternū pmaneret: ⁊ tūc vices erāt: nūc ppetuitas. Solus intrat: qz illū significat cuius sacrificiū nō esset cōmune cū ceteris. d Sorte. Bed. Nō nona tūc sorte elect⁹ qui incēsū erat adolēdū: sz prisca sorte p̄electi⁹: cū primū ex ordine sui pōtificat⁹ in vicē abia succederet. Hec solennitas septio mēse celebrabat: ⁊ dies expiatiōis siue ppiationis vocabat qui sol⁹ pōtifex introibat in secūdū tabernaculū cū sanguine. In quo significat Jesus sacerdos q impleta dispēsatione carnis celi secreta subijt: vt pticiū faceret nobis patrē ⁊ interpellaret p peccat⁊ eox qui adhuc p fozib⁹ expectāt orantes ⁊ diligūt aduentū eius. Pulchre igit ea die desciscio ei⁹ p angelū nūciat: qua ei⁹ p legē ascensio figurabat: Quia q descēdit ipse ē qui ascēdit. q q dāmō pdicit dū ille pmittit pcursur⁹. e Ingressus ⁊c. Ambro. Ingreditur çacharias tēplū. i. xp̄s in mariā: populus orat libertatē ō captiuitate. Apparuit. nō dixit: venit: quia ante ibi erat. Zacharias turbat. i. iudei aduenīente xp̄o. f Apparuit. Ambro. Bed. De deo vel de angelis oz apparere q non possūt puideri: sz repētino aspectu vident nec in ptāte nra est illos videre: sz in potestate illox est apparere ⁊ videri q̄n volūt. Et dñ in tēplo iuxta altare ⁊ a dextris apparet: qz veri sacerdotis aduētū ⁊ ministeriū sacrificij vniuersalis et celestis doni gaudiū qō p dexterā significat pdicat. g Et çacharias. Ambro. Solem⁹ turbari ⁊ a nostro affectu alienari: q̄n pstringimur supioris potestatis occursu. Sed sicut hūani defectus est terreri: ita angelice benignitatis est pauentē de suo aspectu blandiendo cōsolari. Cōtra demōes: si quos sua p̄sentia territos senserint: ampliore horore concutiunt.

¶ Q̄n

a Et nō erat eis fil⁹. cui⁹ duplex causa subdit̄: Una special mulieri. s. sterilitas. alia cōis viro ⁊ mulieri. s. senectus. ⁊ hoc est qō dicit: b Eo q esset heliçabet sterilis ⁊ ambo pcessissent in dieb⁹ suis: ita q transierant tps generādi in patre ⁊ cōcipiendi in matre ¶m cursum cōem nature. Ex quo apparet cōceptio p̄cursoris mirabilosa: qz nō fuit p naturā tm̄: sed p naturā gratia diuina adiutā. c Factū ē aūt. Hic describit̄ cōceptio p̄cursoris mirabilis ex denūciatione angelica. ⁊ primo describit̄ loci cōditio. scōo denūciatio angeli. ibi: Apparuit aūt. Circa primū oz: Factū est aūt cū sacerdotio fūgeret ⁊c. Patri ei existēti i loco sancto. s. in templo ⁊ in diuino officio occupato: facta ē diuina denūciatio de ple habēda. ad denotādū sanctitatē futurā. plis.

d Sorte exijt. qz distributiōes hebdomadarū in q̄bus succedebant viginti quattuor sacerdotes ministrare: vt pdictū ē: fuerit distribuere p sortē. vt habet. j. Paral. xxiij. e Ut incensum poneret ⁊c. Ex hoc loco dixerūt alij q çacharias fuit pōtifex vel sūmus sacerdos: qz incēsum ponere semel in anno intra sanctū sāctox. s. in festo expiationis solit sūmo sacerdoti erat licitū. ⁊ ꝑ videt dicere beat⁹ Ambrosi⁹ ⁊ Beda sup locū istū ⁊ tps cōceptionis p̄cursoris videt concordare: qz festū expiatōis celebrabat decima die septēbris: ⁊ post illud fuit cōceptio beati iohānis circa finē etiusdē mēsis reuerso çacharia ad domū suā post cōpletionē sui officij: ⁊ sic ab illo tpe vsq ad natiuitatē beati iohis fluxerunt. ix. mēses q cōtinēt periodū a cōceptu pueri vsq ad natiuitatē. Sz qualiter ille çacharias fuerit sūm⁹ sacerdos nō legit. iō ad declarationē hui⁹ dixerūt alij q viginti q̄ttuor sacerdotes p̄dicti erāt equales in ordine ⁊ i dignitate: nō tū simul ¶ successiue: qz ille in cui⁹ hebdomada festū expiationis cadebat: erat sūm⁹ sacerdos toto illo anno. Et ad hoc cōfirmandū inducūt illud qō oz Joh. xj. q cayphas erat pōtifex anni illi⁹. Dicūt ¶ q çacharias fuit sūm⁹ sacerdos anno illo: eo q p̄dictū festū cecidit i hebdomada ipsius: sz qz nulla scriptura autētica neq Joseph⁹ neq alij historiographi describētes sacerdotiū iudeox aliquā mētionē faciūt de sūmo sacerdotio hui⁹ çacharie. iō saluo meliori iudicio videt melius dicēdū cū fuisse simplicē sacerdotē. Hec ex his q inducta sūt oñdit fuisse sūm⁹ sacerdos: ꝑ magis oppositū vt videt: tū qz oz hic q ingressus fuit tēplū ad ponēdū incensū tm̄: ꝑ aūt licitū erat minorib⁹ sacerdotibus. ¶m q oz Heb. ix. In primo q̄dē tabernaculo q̄tidie intrabāt sacerdotes sacrificiox ministeria cōsūmātes: qz pacto sacrificio in altari holocaustox qō erat i atrio vbi ministrabāt minores sacerdotes: sacerdos q ibi ministrauerat lotis pri⁹ manib⁹ ⁊ pedib⁹ accipiebat primas de altari holocaustox: ⁊ intrās primā ptē tēpli q vocabat sctm̄ vel sancta cōcremabat i illa sup altare incensi thymiama: ⁊ tūc erat sacrificiū p̄sūmatū. In illā xo ptē tēpli q dicebat sctm̄ sctox sol⁹ sūmus sacerdos intrabat cū sanguine birci ⁊ vituli imolati p pctō ppli: vt ex illo aspgeret cōtra ppiatoriū. q aūt çacharias intrauerit cū sāguine tali. nō oz hic: ꝑ solū ad ponēdū incēsū. Si ei intrasset tēplū ad inferēdū sāguinē ītra sctm̄ sctox: nō ē verisile q euāgelista tacuisset cuz ꝑ sit maximū iter oia q ad officiū sūmi sacerdotⁱ ptinebāt. vt hr̄ Heb. ix. et Leui. xvj. et iō nō videt q intrauerit sctm̄ sctox qō erat de officio sūmi sacerdotis: sz solā primax ptē tēpli ad quā simplices sacerdotes poterāt ingredi: vt dictū ē. Itē angelus apparuit ipi occupato i solēnioi pte sui officij ꝓpter solēnitatē nūcij qō nūciare venerat. Hic aūt oz q apparuit ei stās a dextris altaris incēsi. illud aūt altare nō erat ītra sāctūsctox. ¶m q dicit Hiero. ⁊ oēs doctores hebrei ⁊ catholici: excepto Augustino. cui⁹ dictū nō videt i ꝑ tenendū: tū qz ꝓtrariat dictis oīm aliox: quox aliq fuerunt valde expti i scriptura vete. testamēti: tū qz text⁹ sacre scripture videt cōtrariū dicere Exo. vl. et. xxx. vt ibidē pleni⁹ declarauī. Qz aūt oz soli sūmo sacerdoti licituz esse ponere incēsū intra sanctūsctox i die expiationis. dicēdū q verū est: sz illud incēsuz nō ponebat ad offerēdū: sz vt nebula inde cōsurgēs operiret oraculum q̄ pontifex aspergebat sāguinē birci ⁊ vituli ꝫ oraculū. vt hr̄ Leui. xvj. nō aūt habet ex ꝑ loco q çacharias posuerit incensū ꝑ mō vt ptz ex dictis: ¶ solū q posuerit incēsū offerēs ipm sup altare incensi ad cōsūmationē sacrificij. Qz aūt oz q expiatiōis dies cecidit in hebdomada sua: ꝑ nō ꝓbat vt ptz ex dictis. ⁊ dato q verū fuerit: non tū ex hoc cōcludit q intrauerit sctm̄ sctox ad ponēdū incēsū: qz ꝓter illū ingressū q ptinebat ad sūmū pōtificē tm̄ q̄tidie intrabāt sacerdotes minores ad offerēdū incēsū in altari incēsi: vt p̄dictū ē: ⁊ ꝑ mō ingressus ē çacharias i hebdomada sui ministerij. Qō aūt vlteri⁹ oz q de viginti q̄ttuor sacerdotib⁹ ille erat sūm⁹ sacerdos vel pōtifex per annū: i cui⁹ hebdomada cadebat expiatiōis festū: videt esse ficticiū: tū qz ꝑ in nulla scriptura autētica hr̄: tū qz vt hr̄ in libris Regū et Paral. post ordinationē vigiti q̄ttuor sacerdotū vn⁹ erat sūm⁹ sacerdos sup eos: nō solū vno anno sz p totā vitā suā: ⁊ ita cōiter factū est vsq ad tps machabeox: in q greci sup iudeos obtinuerūt dñium: ⁊ tūc ex cupiditate grecox ⁊ ambitione iudeox aliq sūt amoti de sacerdotio ante mortē: ⁊ alij instituti: sicut ptz. ij. Machab. iij. de Jasone ⁊ Menelao ⁊ lisimacho et. xiij. ca. de alchimo. ⁊ eodēmō postea factū est q̄n romani ceperūt iudeis dominari: qz tūc erat venale sacerdotiū. vñ dicit Joseph⁹ q cayphas emit sacerdotiū vni⁹ anni. potuit etiā eē q iudei inter se ordinauerūt ꝓpter istas cōtētiones ⁊ ambitiones q sacerdotiū vni⁹ duraret tm̄ p annū. Ad dictū xo Ambrosij et Bede dicendū q nō loquūt assertiue. f Et ois mul. ⁊c. qz nō erat licitū pplo ingredi tēplū: ꝑ tm̄ atriū. g Apparuit. Hic ꝓm describit ā gli denūciatio: ⁊ ꝓmittit çacharie stupefactio. cū oz: b Et çacharias ⁊c. s. ex visione angeli insolita ⁊ ex fragilitate humana iuxta angelicā ptātē: sicut de daniele legit: Dañ. x. ꝓpter qō angel⁹ cōsolat⁹

Sacerdotiū Venale

a Qñ exau. Exaudita est: magis q̃ petisti. Rogasti ꝓ liberatione plebis: ⁊ donat⁹ ẽ tibi ꝑcursor. Amb. Multa diuina bñficia hic sũt cõgesta. Primũ depcatõis fruct⁹: deinde sterilꝫ vxor⁹ part⁹. tũ letitia plurimoꝝ ⁊ magnitudo virtutis: altissimi etiam ꝓpheta ꝓmittit. Quinetiã ne q̃ esset dubitatio: futuri nomẽ designat. Tantis igit supra votũ fluẽtib⁹: nõ imerito diffidẽtie pena plectit silẽtij.

b Johãnẽ. Bed. Singularis meriti ẽ indiciũ quoties hoĩb⁹ a deo vel imponitur nomẽ vel mutat: vt abraam q̃ pater multarũ gẽtiũ erat futur⁹ abraã est vocat⁹. Jacob q̃ deũ vidit: isrl est appellatus. Johes q̃ interptat in q̃ est gra vel dñi gra. Primo gra sterilib⁹ parẽtib⁹ donat. deinde ipũ iohãni q̃ magn⁹ cozã dño futur⁹: ⁊ spũsctõ ex vtero mris replẽdus. Postremo filijs isrl q̃s ad dñz erat ꝓcursuros. c Gaudiũ. Bed. Merito gaudet pater ꝙ i senectute natũ ⁊ ꝙ talis gre accepit filiũ. gaudẽt alij q̃bus regni celestis euãgeliçaret ingressũ. Mato ꝑcursore multi gaudẽt. Mato dño gaudiũ magnũ nunciat: qõ erit oi pplo. qz hic salutẽ multis ꝑdicat: ille xo oĩbus dat. Ambro. Gaudiũ ⁊ exultatio. Monent parẽtes nõ min⁹ gras agere ꝓ ortu sctoꝝ filioꝝ q̃ ꝓ meritis. Nõ em̃ par uũ mun⁹ dei est: dare liberos ꝓpagatores generis: successiõis heredes. Jacob in generatione. xij. filioꝝ gaudet, abrae fili⁹ dat. çacharias exaudit. Diuinũ igitur mun⁹: est fecũditas parẽtis. Agant igit patres gras qz genuerũt: filij qz generati. mres qz honorant ꝑmijs cõiugij. d Vinũ ⁊ sicerã. Bed. Magne corã deo xtutis ẽ ꝑdicare in deserto gaudia celestia. terrenas delitias spernere: obludũ lasciuientis puelle capite trucari. Cui⁹ ordinẽ magnitudinis subiũgit: Vinũ ⁊ sicerã nõ bibet. Sicera interpt̃atur ebrietas: q̃ noie signat oẽ poculum dei q̃cũq; materia factum qõ inebriare possit. Decet aũt vas celesti glorie mãcipatũ a seculi illecebris abstinere.

e Et spũsctõ. Bed. Cũ intrãte btã maria in vtero genitricis exultauit: ⁊ ꝑcursiõis sue officiũ quo ad potuit impleuit. Necdũ erat illi spũs vite: ⁊ iã erat spũs gre. f Et mul. Be. Cũ iohãnes xpo testimoniũ phibẽs: i fide xpi baptiçãs: docak filios isrl ad deũ cõuertisse: ptz xpm esse dñm deũ isrl. g Precedet ante. Bed. Sicut helias ꝑco iudicis: sic iohãnes ꝑco redẽptoris. Ambo in deserto: ambo victu parci: vestitu inculti. Ambo regũ isaniã tolerãt. Ille iordanẽ diuisit çelũ petitur⁹: hic ad lauacrũ salutare q̃ çelũ petit cõuertit. Hic cũ dño cõuersat i terris: ille cũ eo mãifestat i glia. h Jn spũ. Amb. Bñ iũgũt spũ ⁊ xtute. Nõ ei sine xtute spũs: nec sine spũ virt⁹ ẽ. Helias xtutẽ habuit abstinẽtie ⁊ patiẽtie ⁊ cõuertendi aĩos pplox a pfidia ad fidẽ. spm aũt ꝓphetãdi habuit. i Cõuertat cor. Be. Corda patrũ i filios ꝙuertit. dũ spualẽ sctoꝝ antiq̃rũ sciam ꝓpls ꝑdicãdo infudit. Prudẽtia vero iustoꝝ ẽ: nõ de leg⁹ opib⁹ iusticiã ꝑsumere: ꝫ ex fide salutẽ q̃rere: vt q̃uis i lege positi legis iussa ꝓficiãt: gra tñ dei se saluãdos ꝓ xpm itelligãt: Just⁹ ei ex fide viuit. Una snia qz diuti⁹ incredulit: ⁊ ꝓ iobem ibuti: ⁊ ꝓ heliã sũt imbuẽdi. fere eadẽ xba q̃ angel⁹ de iohe: Malachias ꝑdixit de helia. k Añ ꝫ sciam. Be. Si hõ eẽt q̃ ꝓmittebat ipune liceret q̃rere signũ: ꝫ cũ angel⁹ sit q̃ ꝓmittit nõ decet dubitare.

Bed. Propter altitudinẽ ꝓmissoꝝ dubitat signũ inq̃rẽs quõ credere valeat cui angeli visio ⁊ allocutio ꝓ signo sufficere debuerat. Añ tacẽdo merito diffidẽtie penã luit: cui eadẽ tacitur̃nitas: ⁊ signũ fidei qõ q̃sulit: ⁊ infidelitatis esset pena quã meruit. l Ante deũ. Bed. Cũ ad nos veniũt angeli: sic exterius ipleẽt ministerũ: vt tũ añ deũ iteri⁹ ꝑ cõtẽplationẽ assistãt. Quia ⁊ si angel⁹ ẽ spũs circũscript⁹: sũm spũs q̃ de⁹ ẽ incircũscript⁹ ẽ. Allego, intra quẽ currit angel⁹ q̃cũq; mouet vl mittat. Bed. Allego rice. Per çachariã sacerdotẽ sacerdotiũ iudeoꝝ. ꝓ beliçabet lex

a Me timeas çacharia: qm̃ exaudi a ꝫ facta ꝓ populi redẽptione nõ ꝓ sobole quã desperabat se posse habere. ꝫ vel oratio. a† b
ta ẽ depcatio tua. Et vxor tua c ꝫ Bed. ecce ordo salutis exprimit cũ illius natiuitas ꝑdicit q̃ ꝑcnãdo redẽptori sit iter factur⁹ ꝑdicãdo penitentiã ⁊ fidẽ christi.
beliçabet pariet tibi filiũ: ⁊ voca d
b bis nomẽ ei⁹ iohãnẽ: et erit tibi e a ꝫ qz p ei⁹ ꝑdicationẽ gaudebũt in vitã eternã. f
c gaudiuz ⁊ exultatio: ẽt multi in g† natiuitate eius gaudebunt. Erit h ꝫ Amb. nõ vrute corporis: sed ai magnitudine.
d ei magn⁹ corã dño: et vinũ et si i
e ceram non bibet: ⁊ spiritusctõ re k ꝫ manens in vtero.
plebiꝫ adhuc ex vtero mris sue:
f ⁊ multos filioꝝ israel conuertet m a ꝫ primus natus: pri⁹ ꝑdicat: primus morik ꝑcurrit
ad dominũ deum ipsoꝝ †Et ipsẽ n ꝑco iudicem. ꝫ sancto.
g p̃cedet ante illũ in spiritu ⁊ vir o ꝫ signorum.
h tute helie: vt conuertat corda pa p
trum in filios: et incredulos ad q ꝫ preceder.
prudentiam iustorũ: parare dño r
plebem perfectaz. Et dixit çacha s
k rias ad angelũ: Unde hoc sciaz: t†
Ego enĩ sũ senex: ⁊ vxor mea ꝓ v
cessit in diebus suis. Et respon- x
dẽs angelus dixit ei: Ego suz ga y ꝫ fortitudo dei. ꝫ vel assisto.
l briel qui asto ante deũ: ⁊ missus z
suz loqui ad te: ⁊ hec tibi euange a
a ꝫ Beda. dat signũ qõ rogaꝫ vt qui discredẽdo locutus est: iam tacendo credere discat.
liçare. Et ecce ẽris tacẽs ⁊ nõ po b
teris loqui vsq; in diem quo hec

fuit eũ dicẽs: a Ne timeas çacaria. q. d. veni ad cõsolationẽ tuã. iõ subdit: b Qñ exaudita ẽ depca. tua fr̃e/ quẽter enĩ deũ depcat⁹ fuerat de aduentu messie ⁊ de babẽda ꝑle. Et ideo angelus vtrũq; sibi denũciat. dicẽs:
c Et vxor tua heliçabet pariet tibi filiũ. ⁊ dicit: Tibi: ꝫ est ex te: tñ cuz virtute nature fuit ibi virt⁹ gratie: vt ꝑdictũ est. Angel⁹ aũt loquẽs ioseph ꝺ parru maꝛie nõ dixit: pariet tibi: ꝫ pariet absolute: qz ioseph nihil cooperatus ẽ. ibi: d Et vo. no. ei⁹ iobem. ꝓ minaꝛ ab angelo ꝓpter sanctitatẽ ei⁹ futurã ⁊ officiũ ꝓphetatẽ. Johãnes enĩ interptat: i quo est gra: qz iohãnes xpm manifestauit ꝑ quem gratia ⁊ veritas facta est. vt habet Joh. j. e Et erit tibi gaudiũ. in mẽte interi⁹. f Et exultatio. exteri⁹. ꝺz em̃ exultatio: quasi extra saltatio. ⁊ hoc est ꝓpie qñ gaudiũ est tm̃ interi⁹ q̃ nõ põt bñ cõtineri q̃n appareat exteri⁹. g Et multi in natiuitate ei⁹ gaudebũt. sm q̃ ꝺz. j. q̃ in ortu ei⁹ congratulabant vicini. ⁊ nũc etiã videm⁹ impleꝛi q̃ dies sue natiuitatis nõ solũ festiuaꝛ ab oĩb⁹ christianis: sed etiã a saracenis et aliquib⁹ alijs.
h Erit em̃ magn⁹ corã dño. Ande dicit saluato. Matth. xj. Inter natos mulierũ nõ surrexit maioꝛ iohãne baptista. i Et vinuz ⁊ sicerã. i. quẽcunq; potũ inebriaꝛi nũ. k Nõ bibet. erat em̃ naçareus. i. cõsecrat⁹ dño ꝓ tota vitã suã. ⁊ iõ ab omni ebriatiuo abstinuit. sicut naçarei in veteri lege tpe sepationis sue: vt habet Nu. vj.
l Et spũsancto replebiꝫ. q̃tuz ad purgationem originalis peccati. ⁊ ad opationẽ boni meritoꝝ.
m Et multos fi. isrl cõ. ad dñm. i. ad xpm ꝓ suã ꝑdicationẽ. n Et ipse ꝑcedet ante illũ i spiritu ⁊ virtute helie. Primo ꝓpter siltudinẽ vite: qz vteꝛq; virit in austeritate vict⁹ ⁊ vestit⁹. Scõo ꝓpter siltudinẽ i veritate doctrine: qz vteꝛq; cõstanter vitia redaꝛguit etiã ꝓnaꝛentũ xpi secũdũ: ita iohãnes ꝓmũ ꝑcessit. o Ut cõuertat corda patrũ i filios. s. patrũ veteris testamẽti ad discipulos xpi: qz plures de sacerdotib⁹ ⁊ seniozib⁹ iudeoꝝ q̃ dicebãt pres ppli: cõuerſũ fuerũt ꝓ aplos ad fidẽ xpi. p Et icredulos. s. illos q̃ pi⁹ fuerãt icreduli. q Ad pru. iu. q̃ prudẽtia nõ cõsistit i opib⁹ legis ex q̃b⁹ nõ iustificaꝛ hõ: vt hr̃ Ro. iij. ꝫ in opib⁹ fidei charitate formate ⁊ deuotiõis. r Parare domino ꝛc. ꝓ euãgelij susceptionẽ: qz neminẽ ad pfectus aduxerat lex. vt hr̃ Heb. vij. ⁊ ꝓpr̃ ꝫ illa lex ꝺz lex timoris: qz ipfectoꝝ ẽ timoꝛe pene retrahi a malis. Lex aũt euãgelica ꝺz lex amoꝛis: qz pfectoꝝ ẽ retrahi a malis amoꝛe boni. s Et dixit çacha. Hic oñdit ꝺceptio ꝑcursoꝛis miraꝛbilis ex punitiõe incredulitatis i ꝑe: ⁊ ꝓmo ponit dictã punitio. scõo sequẽs ꝺsolatio. ibi: Et factũ ẽ. Circa ꝓmũ sciendũ q̃ çacharias xbis ãgeli nõ credidit: qõ oñdit xba ei⁹. cũ ꝺz: t Unde ꝫ sciã: ⁊ eã incredulitatẽ subdit:
v Ego sũ senex ꝛc. q. d. tps generãdi i me trãsijt: ⁊ ea tẽpus cõcipiẽdi. x Et respõ. an. arguẽdo ei⁹ icredulitatẽ.
y Ego sũ ga. angel⁹ sãct⁹ çelãs ꝓ salute isrl: vt hr̃ Mat. ix. z Qui asto añ deũ. lz ei angeli mittãt i ministeriũ ꝓ salute hoĩm. vt hr̃ Heb. j. tñ nõ recedũt a cõtẽplatiõe diuina: ⁊ sic dicũt deo astare ꝓ iugẽ cõtẽplationẽ. a Et misum loq̃ ad te ⁊ hec tibi euangeliçare. ex pte dei cui⁹ xbas nõ põt ipediri. b Et ecce eris ta. ꝓpter icredulitatẽ tuã: qz angel⁹ dedit sibi signũ respectu futuri implẽdi: ⁊ pe-

ꝫ signaꝫ

signat: q̄ sacerdotū doctrinis exercitata quasi virili auxilio spi
rituales filios deo gignere debebat. Sz q̄si sterilis erat: q; ne
minē ad pfectū ducebat nec tanq̄ celi aperiebat. Ambo erant
iusti: q; lex bona ⁊ mādatū iustū ⁊ sanctū: ⁊ sacerdotium legale
ꝑm dispēsationē illi⁹ tp̄is: bonū sctm̄ ⁊ iustū. Ambo ꝓcesserāt
i dieb⁹ suis: q; legal' deuotio tpe moysi
q̄si i adolescētia fuit: ⁊ effloruit: sz ad
uenīēte xp̄o iā incuruat' ad senīū cū et
sacerdotū ordo p ambitiōes ⁊ cōtētio
nes pōtificū cōfundit: ⁊ ipsa lex p tra
ditiones phariseox discissa min⁹ habilis
est ad generādū. Ingredit' ẓacharias
tēplū: q; sacerdotū ē intrare i sāctuari
um: ⁊ intelligere nouissima mysteriox
celestiū. Foris orat multitudo: q; dum
mystica penetrare nequit necesse est vt
humiliter intēdat doctox monit'. Dū
altari thymiama ꝑponit: nascituꝝ iohā
nē agnoscit: q; dū doctores altioꝝ sīā
ma diuine lectiōis arderēt: gratiā dei
ꝑ iesū xp̄m vēturā de interioꝝ sīaꝝ me
dulla q̄si de vulua beliçabet ꝓdituraz
reperiūt. Et ꝺ p angelū: q; lex p ange
los ordinata i manu mediatoris. Non
credēs mut⁹ fit: q; mut⁹ ē q̄ spūalē sen
sum i sīa nō intelligit. ⁊ talis magister
q̄si ꝺbi ⁊ rōnis expers pplm nō docet:
ꝺ q̄si tacitis nutib⁹ innuit: q; nec rōnē
attēdit sacrificioꝝ nec curat scire dicta
ꝓphārū. Muto ꝑmanēte ẓacharia cō
cipit beliçabet iohānē: q; lz pontifices
⁊ pharisei: nec ipi ītrēt: nec auditores
i interioꝝ legis ītrare ꝑmittāt. interio
ra tn̄ legis sacramētis xp̄i abūdāt. Cō
ceptū beliçabet q̄nq̄ mēsib⁹ occultat:
siue q; moyses legifer q̄nq̄ libris my
steria xp̄i paboları̅ designat: seu q;
ipsa lex xp̄i dispēsationē in q̄nq̄ mūdi
etatib⁹ p sctox facta vel dicta figurat.
Et iō q; incarnatio xp̄i vel sexta seculi
etate futura: vel ad ipletionē leḡ erat ꝓfutura: recte sexto men
se cōcepti iohānis xp̄i incarnatio nūciat'. a Et ipe erat. Sine
voce coꝛpales act⁹ indicare molīēs nec exprimēs volūtatē. Cui
filiis ppls indeox: actuū suox ipotēs reddere rōnē. b Ut im
pleti sūt. Quia vicis sue tpe pōtifices tēpli tn̄ officiis mācipari
nō solū a cōplexu vxoꝝ: ꝺ etiā a domox ingressu abstinebāt. Mo
stris aūt sacerdotib⁹ q̄b⁹ nō carnalis successio: ꝺ spūalis pfectio
q̄rit: q̄ q̄tidie pōto debēt esse altari: ꝓpetua castitas indicit'.
c Occultabat. Amb. Occultabat: q; part⁹ sui erubescit etatē:
ne i senectute libidini vacasse videat' q̄ etiā in iuuētute nō debet
exerceri: nisi cā sobolis. Et tū letat' carere opꝓbrio sterilitat':
q; opꝓbriū ē mulierib⁹ nō habere filios: nō habere ꝑmia nu
ptiarū. Propterea ipse nuptie celebrane: ⁊ coit⁹ carnalis in tpe
cōgruo generationi excusat'. Hinc dat' intelligi q; iā nō cōuenie
bāt iter se cōiugali cōcubitu: neq; ei ea q̄ senilē nō erubesceret co
itū: erubesceret partū. Bed. Erubescit on⁹ parētis q̄ditu ne
scit mysteriū religiōis: ꝺ q̄ occultat se q; genuit filiū: veniēte bea
ta maria exultat: q; genuit ꝓphetā q̄ ante erubescebat būdicit:
⁊ q̄ dubitauerat firmat': ⁊ clamat: Ecce vt facta est vox sa. tue i.

Amb. Occultat se ꝓpter pudicitiā. vt ꝑbaret si verū eēt q; cō
ceperat. Mēsib⁹ q̄nq̄: ꝺ ē q̄nq̄ milib⁹ seculi siue q̄nq̄ libris moy
si auferre opꝓbriū sterilitatis: ⁊ cōceptiōis i senectute iter ho
mines: q̄ nō fuit opꝓbriū apud deū. d Quia sic fecit. Be.
Hesta sūt ꝺ inq̄t iobes Chrysostom⁹ mēse septēbr. viij. kalēdas
octob. luna. xj. q̄ celebrabat' ieiunīū scenophegie i eq̄noctio q̄
Ios.3.d icipit nox crescere: q; ille cōcipiebat' q̄ dixit: Me oportet minui.
illū aūt cre. Minorata ei fuerat lux a tenebris: cū ꝺm legē deo sa
crificia offerrēt' q̄ iā cessare debēt cū baptista ꝓcipit'. Et iō pr̄ ei⁹
mut⁹ fit: q; oportet sacerdotalia sacrificia cessare veniente sacer
dote q̄ ꝑ pctis oīm se offerret. In die ieiuniox ꝓceptio iobis ꝑdi
cit: q; ꝑ ipm affrictio pnīe erat ꝑdicanda. e In mē. au. Hiero.
Sic sexto mēse mis. ē g. an. a d. i ciuitatē galilee: ita sexto mille
nario missus ē xp̄s. f Gabriel. Be. Ideo āgeli ex noīe aliq̄n si
gnāt: vt ex ipo noīe q̄d mīstraturi veniāt demōstret'. Gabriel fo
titudo dei: q; illū nūciat q̄ ad debellādū diabolū venīebat.
g Ad vir. Mulier a diabolo seducta mortē itulit: eō: mulier ab
angelo edocta salutem edidit. Beda. Desp̄sata voluit nasci.
vt per ioseph texeretur ordo generatiōis: et ne quasi adultera
(g lapidaret

fient ꝓ eo q; nō credidisti verbis
meis q̄e implebunt' in tempore
suo. Et erat plebs expectans ẓa- a
charīā ⁊ mirabāt' q; tardaret ipe b
in tēplo. Egressus aūt nō pote-
ꝺ per hoc. ſ.
rat loq̄ ad illos: ⁊ cognouerunt c
q; visionem vidisset in tēplo. Et d
ipse erat innuens illis: ⁊ perman
sit mut⁹. Et factum est vt imple- e
ti sunt dies officij ei⁹: abiit in do-
ꝺ officij zacharie.
mum suam. Post hos autē dies
c ꝓcepit beliçabet vxor ei⁹: ⁊ occul f
tabat se mēsibus quinq̄ dicens:
ꝺ illis.
d Quia sic fecit mihi dñs in dieb⁹
quibus respexit auferre oppro-
ꝺ q̄b nō opꝓbriū domini. ꝺ vicesimoqn
to die martij dñs cōceptus est et passus.
e briū meū inter homes. In mense g
f autem sexto: missus est angelus b+
gabriel a deo in ciuitatez galileę
a ꝺ q; nazare⁹. i. sctūs sctox nūciabat' futurus.
g cui nomē nāçareth ad virginem i
k

nā rōne incredulitatis ꝑterite: tot enī signa veritatis cōcur
rebāt q; ẓacharias nō potuit discredere absq; petō: q; ange
lus apparuit ei in sacro loco ⁊ existēti in ministerio diuino:
nūciabat etiā ea q̄ ꝑtinebāt ad oīm hoīm salutem ⁊ ad dei
glorīā: ex q̄bus debebat ẓacharie cōstare q; erat bon⁹ ange
lus: ⁊ ꝑ ons q; erat verū dictū eius
cū mēriri nō possit: ⁊ in ꝺ peccauit ẓa
charias: q; credēs ipm bonū ange
lū ex ꝓdictis circūstātijs: q̄b⁹ cōcur
rētib⁹ nō ꝑmittit' angelo sathane vt
trāsfiguret se i angelū lucis: ⁊ tn̄ nō
credidit verbo ei⁹: ⁊ in ꝺ peccauit: ꝑ
pter quod punitus fuit. a Et erat
plebs expectās. q; nō erat eis licitū
intrare tēplū: sed arctiz tn̄. b Et
mirabāt' q; tardaret: q; oblatio incē
si nō req̄rebāt tantū tps. c Et co
gnouerūt q; visionē vidisset. tn̄ nesci
ebāt qualē. ex ꝺ enī q; videbāt faciē
ei⁹ mirabiliter mutatā ex collocutio
ne cū angelo. ⁊ ipm loq̄ nō potentē:
cōiecturabāt ipm habuisse visionez.
d Et ipse erat illis innuēs. ſ. signis
visibilib⁹: q; audibilib⁹ nō poterat.
e Et factū ē. Hic ꝑr ponit' ẓacha
rie cōsolatio nō q̄tū ad loḡle restitu
tionē: ꝺ q̄tū ad filij sibi ꝓmissi cōce
ptionē. cū ör: Et factū ē vt ipleti sūt
dies officij ei⁹ abiit i domū suā: q; to
ta hebdomada q̄ in tēplo ministra
bat sacerdos ad ꝺ deputat⁹ in tēplo
manebat ⁊ nō exibat ad ꝓpria nego
cia inter⁹ ad diuina. Et ex ꝺ inoleuit
cōsuetudo apud aliq̄s religiosos sā
cta ⁊ honesta. ſ. q; ille q̄ est hebdoma
dari⁹ p totā hebdomadā manet itra
claustrū nō exiēs ad exteriora nego
cia: inter⁹ ad diuina: q; illo tpe medi
us est ⁊ sequester iter cōuētū ⁊ deū.
f Cōcepit beliçabet vxor ei⁹: ⁊ oc

cul. ⁊c. duplici de cā. Una q; lz de cōceptu, ple gauderet: tn̄
verecūdabat' aliq̄ntulū eo q; iā trāsierat tps vacādi am
plexib⁹ cā, plis generā de: sicut sara dixit: Heū, xvij. Post
q̄ cōsenui ⁊ dñs me⁹ vetul⁹ ē voluptati operā dabo. q. d.
nō decet. Alia cā ē q; magis voluit certificari de euētu rei
anteq̄ ꝓpalaret. g In mēse aūt sexto. Descripto conce
ptu p̄cursoris, hic cōsequēter describibit' cōcept⁹ saluato
ris. Circa q; primo ponit' angelica salutatio. scōo marie cō
solatio. ibi: Que cū audisset. tertio filij ꝓceptio. ibi: Dixit
aūt maria. Circa primū ꝑmittit' tēpus salutationis. cū ör:
In mēse aūt sexto. ſ. a cōceptu p̄cursoris: q; fuit cōcept⁹ in
septēbri circa finē mēsis, saluator aūt circa finē martij.
h Missus ē an. ga. Q; aūt hic ponunt' tot noīa ꝓpria. ſ.
angeli missi: virginis ad quā mittebat' spōsi sui ⁊ loci. ꝺ fu
it ad ostēdendū certitudinē historie. i Cui nomē naça.
hoc fuit vt adimpleret' ꝓphetia Esa. xj. vbi ör: Egredie
t̄ virga de radice iesse ⁊ flos de radice ei⁹ ascēdet. Ubi ꝺm ve
ritatē hebraicā habet': Et naçare⁹ de radice ei⁹ ascēdet.
k Ad virginē despōsatā. ⁊ ꝺ divina ordinatiōe multipli
ci rōne factū ē vt despōsaret' a liq̄ ipregnaret'. Et accipiūt'
aliq̄ cause ex pte pueri aliq̄ ex parte matris: ⁊ aliq̄ ex par
te nostra. Ex pte aūt pueri fuit cōueniēs ipm ꝺ virgine de
ſ pōsata nasci: ne ab infidelib⁹ tanq̄ illegitime nat⁹ ab
ijceret'. vnde dicit Amb. sup Lucā: Quid herodi: q̄d iu
deis posset asciri si natū ex adulterio videret' pscē? Scōo
vt mō cōsueto scriptura genealogia xp̄i describeret' p vi
rū. Tertio vt part⁹ virginis diabolo celaret'. Quarto vt
puer nat⁹ a ioseph nutriret'. vñ ⁊ pater ei⁹ dict⁹ est: q; nu
tritius ei⁹ fuit. Ex pte vero matris accipiūt' alique cause.
Primo q; ꝑ despōsationē fuit imunis a pena lapidatiōis
ne tanq̄ adultera calūniaret' a iudeis. Secundo vt p hoc
ab infamia liberaret'. vnde dicit Ambrosius sup Lucā q;
despōnsata est ne temerate virginitatis aduerteret' infa
mia: cui grauis aluus corruptele videret' insigne ꝓferre.
Tertio vt virgini a ioseph exhiberet' ministerium. vt dicit
Hieronymus. Item ex parte nostra accipiunt' quinq̄ cau
se. Primo quia ex testimonio ioseph cōprobatū est certius
se. Primo quia ex testimonio ioseph cōprobatū est certius
christū ex virgine natū. vnde dicit Ambrosi⁹ sup Lucam

lapidaret. In quo t impudicis virginibus occasio tollit ne dicant matrē dñi fuisse infamatā. Et vt virgo solatiū viri: t testē virginitatis haberet: t vt diabol⁹ mysteriū ignoraret. Fides etiā marie verbis maior ascribit: t mendacij causa remouet. Videret enī culpam obumbrasse voluisse mēdacio innupta virgo. Maluit dñs aliquos de suo ortu q̄ de matris pudore dubitare. Sciebat ei lubricam famā pudoris: nec voluit ort⁹ sui fidem matris iniurijs astruere. Ambro.

Mystice Mystice. Maria despōsata: iz virgo: typus est ecclie q̄ est immaculata: iz nupta. Cōcipit nos de spū virgo: parit nos sine gemitu virgo. Et iō fortasse maria alij nupta: ab alio repleta: q: singule ecclesie spiritu quidē replent: tñ ad specie tēpora sacerdotis.

a Ave gratia ple. Greg. Vere grā plena: q̄ prima inter feminas virginitatis gloriosuz mun⁹ deo obtulit: q̄ etiā iō angelico visu t alloquio meruit pfrui q̄ grē totius auctorē mūdo edidit. Dñs tecū: quā nouo castitatis amore ad celestia sustulit: t post mediatē hūana natura: oi plenitudine diuinitatis cōsecrauit. Bñdicta tu in mulierib⁹. q̄ sine exemplo mulieb⁹ cōditionis t virgo t mater est: t deū genuit. b Turbata est. tc. q: nesciebat si pteritū an futurū esset qđ angelus dixit: Bed. Trepidare virginū ē: t ad oēs viri ingressus pauere: et oēs affat⁹ vereri. Hinc discāt mulieres ppositū pudoris imitari. Solā sine comite angelus repperit: ne quo genere ō bois deprauaret affatu.

c Qualis eēt. Ambro. Ex verecundia patuet: ex pudētia nouā bñdictionis formulaz mirat. Erubuit helisabet de culpa: maria de verecūdia. In muliere enī modus adhibet: i virgine gratia pudoris auget. d Et ait. Turbatā insolita salutatiōe q̄si familiarius notā vocat ex noīe. Ne timeat iubet: t quare grām plenā vocauerit: pleni⁹ explicat.

e Jesum. Jesus saluator: siue salutaris dicit: Ipse enī saluū faciet nō populū israel: s suū ppm: siue ex pputio: siue ex circūcisione in vnū ouile sub vno pastore cōgregatū.

f Hic erit ma. Bed. Amb. Nō q̄ ante partū xp̄ginis magn⁹ nō fuerit: s q: potētia quā fili⁹ dei naturaliter habet: hō ex tēpore erat accepturus vt sit vna psona: homo t deus.

Bed. Johānes magnus vt hō cozā dño. Hic magn⁹ vt de⁹ et dei fili⁹. Johānes magn⁹ merito abstinētie: q: vinū t sicerā nō bibit: hic magn⁹ potētia nature: q: cū pctōrib⁹ comedit. g Sedē. Bed. i. israeliticā plebē: cui dauid t filij ei⁹ tpalis regni gubernacula pbuerūt. Hui⁹ regnū spūale datū ē xp̄o qñ dispositū est a deo vt de semine dauid incarnaret: q̄ illā gentē in ppetuū vocaret regnū. Et nō solū in vna gente iudeoz: sed regnabit i domo iacob i eternū: hoc est in tota ecclia q̄ p fidē et confessionem christi ad patriarchārū

desponsatā viro cui nomen erat
a ſ Ioseph saluator: q: saluauit egyptū a fame sic iste mariā ab infamia. b ſ nō solū ad ioseph ſz ad mariā hoc referendum est.
ioseph: de domo dauid: t nomē a ‡
a ſ Beda maria: maris stella vel dña: q̄ luce fluctuantib⁹ in seculo genuit et dñm tot⁹ mūdi.
virginis māria. Et ingressus angb+
gel⁹ ad eā dixit: Aue gratia plec+
na: dñs tecū: bñdicta tu i mulied
a ſ more humane fragilitatis: de angelica visione er de insolita salutatione.
rib⁹. Que cū audisset: tūrbata ē f+g
c in sermone ei⁹: t cogitabat q̄lis b
d esset ista salutatio. Et ait angel⁹
ei: Ne timeas maria: inuenisti enī i+
a ſ hic verū hominē de substantia materne carnis angelus asserit.
gratiā apud deū. †Ecce cōcipies i+
vtero t paries filium: t vocabis m
n
ſ hic verū deum: de deo patre.
e
f nomē ei⁹ iesum. Hic erit magn⁹: o
t fili⁹ altissimi vocabit. Et dabit p
q
s illi dñs deus sedē dauid patris

Locupletior testis pudoris marit⁹ adhibet q̄ posset dolere iniuriā t vindicare opprobriū si nō agnosceret sacramētū. Secūdo q: p b verba virginis virginitatē suā asserentis magis credibilia reddunt. vnde dicit: Ambrosius sup Lucā: Fides marie verbis magis ascribit t mēdacij causa remouet: culpam eīn obumbrare voluisse mēdacio videret innupta pregnās. Causam aūt mendēdi despōsata nō habuit cum cōiugij pmiū t gratia nuptiarū part⁹ sit feminarū: q̄ quidē duo ptinent ad nre fidei firmitatē. Tertio vt tolleret excusatio virginib⁹ q̄ ꝓpter incautelā suā incurrūt infamiā. vñ Ambrosius sup Lucā: Nō occuit virginib⁹ sinistra opinione viuētib⁹ velamē excusationis relinqui: q: inf⁹mata quoq⁹ mater dñi videret. Quarto p hoc desponsata virgo: despōsata tñ est vni viro: vt dicit Aug⁹. libro de sancta virginitate. Quinto quia eo q̄ mater dñi fuit despōsata t virgo: in psona ipius simul virginitas t inf⁹monij honorant ꝓ hereticos alteri istorū detrahētes. a De domo dauid. hoc expmit ad ostēdendū q̄ xp̄s descēdit de semine dauid sicut fuerat p ꝓphetas pdictū. Iz eīn ioseph nō fuerit pater saluatoris. tñ virgo maria de qua xp̄s carnem assūpsit. fuit de eadē tribu cū ioseph: qđ ꝓbat p hoc q̄ mulieres in hereditate pateꝛna succedētes nō poterāt cōtrahere matrimoniū nisi cū viris sue trib⁹ ne fieret cōfusio sortiū: vt habet ex dñi sentētia Nu. xxxvj. Beata virgo maria fuit vnica ioachim patri suo: succedens ei in hereditate. ex quo sequit q̄ ipsa t ioseph cui despōsata fuit erāt de eadē tribu. s. dauid.

b Et ingressus angelus ad eam. Bernardus super Missus est: dicit q̄ ingressus est in secreto cubiculo: vbi clauso sup se ostio orabat pātrē in abscōdito. Si eīn cōceptio p̄cursoris fuit denūciata patri occupato in sacro officio vt pdictū est: multo ꝓbabil⁹ est q̄ cōceptio saluatoris denūciata fuit virgini in deuotione t oratione actualiter existēti. c Ave gratia plena. qđ exponit Hiero. in sermone d assūptione: t bñ plena. q: ceteris p ptes pstat grā. marie xo tota simul se infudit plenitudo grē. Jtē ista gratia non solū implenit eius mentē: sed etiā ventrē. incētū singulari gratia dei factū est vt cōciperet saluatorē. d Dñs tecū. nō tñ p essentiā potētiā t p̄sentiā qualiter ē in oīb⁹ reb⁹: nec solū p grām eo mō quo ē in sanctis hoīb⁹ sed etiā p carnis assūptionē: q: corpus diuinitati vnitū fuit formatū de beate virginis purissimis sanguinib⁹: t intra viscera virginis latuit nouē mēsib⁹. e Bñdicta tu in mulierib⁹. i. p oīb⁹ mulierib⁹. i. oēs mulieres bñdicent in te. sicut t viri in filio.

f Que cū audisset. Hic ꝓfr ponit xp̄ginis cōsolatio de duob⁹: primo de cōceptione filij, scdo de mō cōcipiēdi. ibi: Dixit aūt maria ad angelū. Circa primū sciēdū q̄ beata xp̄go solita erat videre angelos: t iō de apparitiōe angeli nō fuit admirata t turbata: sed de salutatione insolita: q: nihil mirabili⁹ ē vere humili q̄ sua exaltatio. t iō cū beata virgo esset humilima: audiens salutationē tāte excellētie turbata fuit nō turbatione incredulitatis sicut zacharias. vt. s. dictū est: sed turbatione admiratiōis. ideo bñ dicit: g Turbata est in sermone ei⁹. s. angeli: non aūt in visione. h Et cogitabat qualis esset ista salutatio: q̄ eīn turbata fuit: virginalē verecūdā humilē ostēdit: q̄ autez cogitauit de ista salutatione: declarat pudentiā maximā marie: t ideo angelus eā cōsolat dicēs: i Ne timeas maria. de salutatione insolita. cui⁹ causa subdit: k Jnuenisti enī gratiā apud deum. nō solum pro te sed ꝓ toto humano genere. ideo subdit: l Ecce cōcipies in vtero. quia hec conceptio non est facta per apertionē claustri virginalis: sed per virtutem spiritussancti intra vterū virginis corpus filij formantis. m Et paries filiū. virgo pmanēs in partu sicut et in conceptu. n Et vocabis nomē eius iesum. nō dicit imponens: quia hoc nomen fuit impositum a deo patre: ſm q̄ fuerat pdictū per Ysaiā ꝓphetā. lxij. Vocabitur tibi nomen nouū quod os domini nominauit: sed istud nomen fuit diuulgatum p angelum ipsi marie t ioseph: t per eos alijs. Nomē etiā impositū est ſm ꝓpietatē futurā: quia salus humani generis futura erat per iesum: t hoc est quod dixit angelus ipsi ioseph Matth. j. Vocabis nomen eius iesum: ipse enim saluum faciet populum suum a peccatis corū. Jesus enim salus interꝓtatur. o Hic erit magnus. semper enim fuit magnus deus. sed futurus erat magnus homo et magnus ꝓpheta. ſm q̄ dicit Luce. vij. Prophēta magnus surrexit in nobis.

p Et filius altissimi vocabitur: id est ipsius dei qui solus est altissimus. homo enī altus est inter creaturas corporales: sed angelus altior: deus autem solus altissimus. Jsta etiam filiatio dei accipit hic per naturam: in omnibus autem alijs quātūcunq̄ sanctis est tñ filiatio dei per adoptionem.

q Et dabit illi dñs deus sedem dauid. Contrariū videt per hoc q̄ habet Hiere. xxij. de iechonia rege iuda: Scribe virū istum sterilem: nec erit de semine eius qui sedeat super thronū dauid. Beata autem virgo maria de qua natus est iesus descēdit de iechonia: vt ꝓz Matth. j. quia ponitur in christi genealogia. Dicēdū q̄ hieremias loquit de regno tēporali ipsius dauid in quo nullus postea regnauit de semine iechonie: q: iohānes bircan⁹ t alij aliq̄ qui resūpserunt

Et triarcharū ptinet sortē. Siue in illis q̄ d̄ patriarcharū sorte nati: siue in his q̄ de oleastro inciſi in oliuaz bona sunt inſerti. a Quō fiet. Ambro. Cuz sarā. b Beā. 19. riſit de ꝓmiſſione dei. ⁊ maria dixit: Quō fiet iſtud qm̄ virū nō cognoſco: Cur nō fuerūt mute ſic̄ ꝯacharias? Sed sara ⁊ maria nō dubitāt faciēdū qđ ꝓmittit ſed modū req̄rūt. Zacharias qui negat ſe ſcire: negat ſe credere: ⁊ aliū auctorē ſue fidei q̄rit: ⁊ iō accepit ſignū tacēdi: qz ſigna nō fidelib⁹ ſed in infidelib⁹ danť. Beda. Legerat maria virginē pariturā non dubitabat. ſciebat em̄ qz impleri oportebat qđ ab angelo nūciabať. Sz qz quō fieret nō legerat: nec ab angelo audierat quo ordine impleri debeat: req̄rit: qz ꝑ myſteriū a ſeculis abſcōditū: a ꝓphet⁹ nō p̄dictū: angelo eſt reſeruatū. b Spūſſanct⁹. Spūs ſupueniēs in virginē ⁊ mētez illi⁹ a ſorde vitioz̄ caſtificauit vt celeſti eſſet digna partui: ⁊ in vtero ei⁹ redēptoris corp⁹ ſua opatione nō virili ſemine creauit ꝑ carne virginis. Ūñ etiā idē ſpūs noiať virt⁹ altiſſimi. Spūs nomē ē oīs gratie q̄ a deo inſpirať. Virt⁹ altiſſimi obūbrabit tibi. abſcōdite in egyptū fugiendo.

Vel virt⁹ al. ob. tibi ¶Poteſt vtraq; ſaluatoris natura intelligi: qz vmbra a lumine et corpe obiecto ſolet formari. Et virgo ſicut purus hō plenitudinē diuinitatis cape ne quibat: ſed virt⁹ altiſſimi obumbrat: dū incorporea lux diuinitatis corpus ſuſcepit humanitatis: vt ſic poſſet deum pati. c Sanctū. Jeſus naſciť ſctūs: q̄ cōditionē nature corruptibilis viceret: ⁊ cōmixtiōe copule carnal' cōcept⁹ nō ē. Nos cōditione corruptibil' nature cōſtricti: p gr̄am poſſum⁹ ſāctificari. Et cōgruit vt q̄ ꝺ mozem Xp̄o ꝓcepit: ſupza mozē būane cōſuetudinis dei filiū generet.

d Et ecce. Be. Ne Xp̄o deſperet de partu: accipit exēplū ſterilis anus parture: vt diſcat oīa deo poſſibilia q̄ ordini nature videť ꝺ̄rij. Vel nō q̄ſi incredulā exēplis bozať ad fidem: ꝑ credēti q̄ audierat amplioza replicat myſteria: vt q̄ deū Xp̄o erat pariturā: p̄curſozē q̄z ꝺ anu ſterili naſciturꝫ agnoſceret.

e Cognata ⁊. Quia de tribu leui. i. de tribu dei.

Beď. Legim⁹ q̄ aarō q̄ de tribu leui erat: accepit vxorē de tribu iuda beliçabet ſozorē naaſon. Et in poſteris dō legim⁹ q̄ ioiada pōtifex vxorē habuit de tribu regali ioſabeth filiā ioz̄: vñ vtraq; trib⁹ regalis ⁊ ſacerdotal' erāt cōiūcte. Hinc maria ⁊ beliçabet cognate. Et cōgruit: vt ꝺ vtraq; tribu media noz naſcať: q̄ regnat i eternū: ⁊ eſt ſacerdos i eternū ſm ordinē melchiſedech. Et cōuenit vt cū altera de ſpū ꝓcepit: altera ſpū repleta ꝓphauerit. ſm carnē q̄z videāť fuiſſe cognate: q̄ ſm deū ſpūalis cognatio nis cōſortio nō carebāt. f Ecce an. do. nē. Nō de ſingularitate meriti ſe extollit: ꝑ ſue ꝺditiōis ⁊ diuine dignatiōis p oīa memoz ſe ancillā illi⁹ eſſe fateť: cui⁹ mať eligiť: ⁊ cū magna deuotiōe ꝓmiſſionē angeli optat ipleri. g Et diſceſſit nē. Accepto Xp̄i gnis cōſenſu: celeſtia petit angel⁹ quē Xp̄o ſeq̄ť q̄ in mōtana ꝓgrediť. ſic aīa q̄ Xp̄m dei ꝓcepit Xp̄tum cacumina greſſu amoris ꝓcēdit: vt ciuitatē iuda. i. ꝓfeſſiōis ⁊ laudis arcē penetret: ⁊ vſq; ad pfectionē fidei: ſpei: ⁊ charitať: q̄ſi trib⁹ mēſib⁹ i ea cōmoreť.

h Exurgēs. Ambr. Nō icredula ꝺ oraculo. nō icer

¶ta de reſūpſerūt regiū nomē i iudea ante herodē aſcalonitā: nō fuerūt ꝺ tribu regia ſz de tribu ſacerdotali: xp̄s etiā q̄ deſcēdit de iechonia ſm carnē ꝑ virginē maria nō ſedit ſup thronū dauid loquēdo de tpali regno: imo iſtud negauit coram pilato. dicēs: Regnū meū nō eſt de hoc mūdo: Job. xvij. tū in reſurrectione ſua accepit ptātē etiā inquantū hō ſuper oēm creaturā: ſm q̄ ipe dicit: Matth. xxviij. Data ē mihi oīs p̄ās i celo ⁊ i terra. inquātū ſcil. deꝰ nō accepit aliquā ptātē de nouo ſiue i tpe. Angel⁹ aūt hic loquit de regno ſpūali et celeſti qđ figuratū fuit ꝑ regnū dauid tpale ſicut ⁊ celeſtis hierlm ꝑ tpalē. vñ ⁊ ſubdiť:

a Et reg. i domo iacob in eternū. i. ſup electos: de domo ei abrāā ⁊ iſaac aliq̄ fuerūt reprobati ſicut iſmael et eſau: ſz i domo iacob oēs ei⁹ filij a ſctis doctoribꝰ inter electos ſunt cōputati: qz ⁊ ſi aliq̄ peccauerunt pniam egerūt. b Et regni ei⁹ nō erit finis. xp̄s enī nō ſolū inquātū deꝰ: ſz etiā inq̄ntū hō regnabit i eternū: nō ſolū ſup hoīes: ſz etiā ſup āgelos.

c Dixit aūt ma. ad an. Hic ꝙr ponit cōſolatio marie quātū ad modū cōcipiendi: Isa. 6. ꝺ iz enī crederet firmiter verbū angeli ſplēdū de conceptiōe filij ꝓmiſſi: qz tū angel⁹ ad plenū nō exp̄ſſerat modū cōcipiendi. iō de hoc queſiuit beata virgo dicēs: ꝺ Quō fiet iſtud. tanq̄ enī certa de facto: querit de modo fiendi. cui⁹ cā ſubdiť: e Quū virū nō cognoſco. i. non cognoſcere ꝓpono. ſm eū q̄ dicūt doctores catholici btā virgo anteq̄ deſpōſareť ioſeph habuit obſeruātiā caſtitať Xp̄ginalis i deſiderio nō tū ſic vouit exp̄ſſe: ſz cū poſtea deo ordinā te eēt ei deſponſata q̄ erat in ſil. ꝓpoſito ſimul emiſerūt votū. f Et rūdens angel⁹. ad declarandū modū cōcipiēdi. g Dixit ei. ſpūs ſctūs ſupueniet i te. i. nō cōcipies hūano mō ꝑ diuīo: qz nō Xp̄tute ſeminis virili: ꝑ Xp̄tute ſpiritus ſācti. Et bñ dixit: ſupueniet i te. qz ꝑ⁹ venerat ſpūſſāct⁹ ſup Xp̄ginē adhuc i vtero mr̄is exiſtētē eā ab originali purgādo vt cōi⁹ ꝺ̄z. Vel ſm alios a petō originali pſeruādo: ſz i cōceptione filij dei ſupuenit ſpūſſctūs. i. iterū venit ad cōferendū maiorē gr̄e plenitudinē q̄ nō ſolū ſctificauit mētē ſz etiā vētrē. b Et Xp̄⁹ al. i. dei filiꝰ q̄ ē dei p̄ris ſapia ⁊ Xp̄tus. vt ꝺ̄z. j. ad Cor. j. i Obūbrabit tibi: qz i btā Xp̄gine ſub vmbra carnis latuit virtus deitať. k Jdeoq; ⁊ qđ naſ. nē. dicit ſanctū. abſolute abſq; determinatione: qz ſi dixiſſet ſctūs deꝰ vel ſanctꝰ hō: vel aliq̄d cōſile nō exp̄ſſiſſet ſctitatē ei⁹ cōplete: qz i eo eſt ſctitas diuina ⁊ hūana: ⁊ q̄cq̄d ſctitať pōt cogitari i q̄cūq; creatura: eminēti⁹ ē i xp̄o. iō dicit ſctm abſq; determinatiōe: ſic etiā dns dixit moyſi Exo. iij. Ego ſū q̄ ſū: ſic dices filijs iſrl: Qui ē miſit me ad vos. vt p ꝺ̄ oñde reť q̄ plenitudo eſſendi: imo ifinitas ē ꝓpria ipi⁹ dei. l Vocabiť filius dei. nō adoptiu⁹ ſic̄ alij: ſz naturalis. Et ad maiorē aſſertionē declarat angel⁹ dictū ſuū p exēplū. cū ſubdiť: m Et ecce heli. cog. tua nē. vt q̄ ſupza naturā cōceptū dederat ſterili: daturus crederet et virgini.

n Et hic mēſis eſt ſext⁹ illi. ſ. mēſi i quo ipa cōcepit. o Que vocatur ſterilis. ei⁹ eñ ſterilitas a tāto tpe tā erat nota q̄ ſic vocabať. verū tū qz iſtud exēplū nō eſt vſq; quaq; pfectū: qz maꝰ eſt virginē cōcipere q̄ ſterilē: iō angelus inducit rōnis efficaciā ex dei oīpotētia. cū ꝺ̄:

p Quia nō erit ipoſſibile apud deū nē. i. factū: qz dicere dei eſt facere. ſm illud Pſ. cxlviij. Dixit ⁊ facta ſūt. quicq̄d enī cōtradictionē nō implicat totū ē deo poſſibile: cuiuſmodi ē virginē cōcipere. q Dixit aūt maria. Hic ꝙr ponit filij dei cōceptio: qz maria certificata de facto ⁊ de mō fiēdi aſſenſit fide ⁊ deuotiōe dicēs humiliter: r Ecce an. do. ſup qđ Xp̄ū dicit Bernardus: Que eſt tā ſublimis humilitas q̄ cedere neſcit bonozibꝰ: inſoleſcere gr̄ie neſcit: mater dei eligiť ⁊ ancillam ſe noiať. s Fiat mihi ſm ver. tuū. qđ ſtatim factū ē: qz Xp̄tute diuina cōcepit filiū. t Et diſceſſit ab illa an. pacto nūcio ⁊ filio dei cōcepto.

v Jn dieb⁹ illis. ¶Poſtq̄ deſcriptꝰ ē p̄curſoris ⁊ ſaluatoris cōceptus. Hic ꝙr deſcribiť vtriuſq; ort⁹. ⁊ primo p̄curſoris. ſc̄o ſaluatoris. ſequēti ca. Circa ortū p̄curſoris p̄mittunť alia q̄ p̄cedentia. Sc̄o aliqua ortū cōcomitātia. ibi: Mānſit aūt. Tertia quedā ortū conſequentia. ibi: Et factū eſt die octaua. Circa primū tria ponūť. Primū eſt exultatio naſcituri infantis. Sc̄m eſt inſpiratio matris. ibi: Et repleta eſt. Tertiū decātatio virginis. ibi: Et ait maria. Mirabilis aūt exultatio pueri naſcituri fuit ꝓpter p̄ſentiā dñi ſui in vtero virginali: ⁊ iō p̄mittiť aduētus marie. cū ꝺ̄: x Exurgēs aūt maria a quiete deuotionis ⁊ oratiōis q̄ erat p̄ua oīb⁹ operibus ſuis.

Abijt

ta de nũcio: nõ dubitãs de exẽplo: ß leta ꝓ voto religiosa ꝓ offi/
cio: festina ꝓ gaudio: visitat beliçabet: ⁊ eãdẽ bũilitatẽ quã an/
gelo exhibuit: hoĩb⁹ ꝗz exhibere curat. Et ß etiã minozib⁹ supe/
rioz vt minoz adiuuet: vñ cito bñficia aduẽt⁹ marie ⁊ dñice ꝑsen
tie declarãt dũ subdit: Et factũ est vt au.ſ.m. a Et intrauit.
Hinc discãt sãcte mulieres quã sedulita
tẽ ꝓgnantib⁹ debeant exhibere cogna/
tis. b Et salutauit beli. Beõ. Prioz
salutat: quia decet vt quanto castioz: tã
to humilioz sit. c Ut audiuit saluta.
tẽ. Beõ. Ambro. Ordine nature prioz
beliçabet audit vocẽ ß rõne mysteriũ pri/
oz iohãnes exultat: qz prioz sentit gr̃am:
qz sicut illa marie: sic iste dñi sentit aduẽ
tũ. d Exultauit tẽ. Quia lingua nõ
poterat: ideo exultãte salutat ⁊ sue ꝑcursi
onis officiũ ichoat. Ecce apparet qõ an/
gelus dixerat spiritusancto replebit ad
huc ex vtero mris sue. e Et repleta.
Ambro. Beõ. Mõ pri⁹ repleta mater ꝙ̃
filij⁹: ſz filij⁹ replet⁹ replet ⁊ matrẽ. Ma
ria añ cõceptũ: beliçabet post cõceptum
replet⁹. f Bñdicta tu. Be. Amb. Cõ
ueniũt verba euãgelij. cũ verbis psalmi
ps.131. in q̃ ꝓmittit dauid: De fru. vẽ. tui po.
ſ.ſ.tu. Et eadem voce maria bñdicit ab
beliçabet q̃ a gabriel: vt ⁊ angelis ⁊ hoĩ
b⁹ venerãda: ⁊ cũctis feminis ꝓferenda
mõstret. g Et vñ hoc. Beõ. Amb.
Non ignorat spũssancti esse opationẽ q̃
mat ꝓphete a mrẽ dñi ad ꝓfectũ sui pi/
gnoris saluter: ß nõ sui meriti ß ſz diui/
ni fatet esse muneris: qz idẽ spũs q̃ ꝓphe
tie donũ dedit: pariter humilitatẽ ꝑsti/
E tit. h Mater do. Sẽtio miraculũ: my/
sterĩũ cognosco mr̃ dñi: verbo feta deo
plena est. i Ut facta. Ipso momẽto q̃
vox intrat ad aures corpis xr⁹ spũalis
cor intrat audit⁹: ⁊ nõ solũ matrẽ ſz etiaz
sobolẽ amore aduentis accẽdit.
k Exultauit. Be. Reuelãte spũ q̃ imple
ta erat: intelligit quid exultatio infan/
tis significet. ſ. venisse matrem illi⁹ cuius
ꝑcursor erat futur⁹. Et q̃ ante onus pa/
rentis erubescebat: dũ nesciret mysteriũ
religiõis. iã bñ dicit: Et q̃ se occultabat
qz cõcepat filiũ: iactat se qz genuit ꝓphe
tã. Et q̃ in occulto cognouerat: his q̃ si/
mul aderãt ⁊ audiebãt palã euãgeliçat
dicẽs: Beata q̃ credidisti. Credidit vir/
go vbi sacerdos negauit. l Et bea.
Apparet mariã nõ dubitasse: ſz credidiſ
se: ⁊ iõ fructũ cõsecutã ee. Apparet etiã
beliçabet ipa verba angeli ad mariã di
cta ꝑ spm̃ intellexisse. Ambro. Be. Cõ
grue ante iohãnẽ beliçabet ⁊ añ dñi ge/
nerationem ꝓphetat maria: vt sicut petm̃ i initiũ a muliere cepit:
ita i initio salut⁹ bona a muliere ichoarẽt. m Magnificat aia.
Be. Primo dona sibi spiritaliter cõcessa confitet: deinde bñficia
dei q̃b⁹ generaliter hũano generi i eternũ cõsulere nõ desistit enu/
merat. Quasi rãto mũere me dñs sublimauit: vt nullo ligue offi/
cio explicare possim: ß totũ aĩ iteriozis affectũ magnis grarũ lau
dib⁹ offero. Totũ qõ viuo: totũ qõ sentio: totũ qõ discerno: i ei⁹
Moraliꝫ magnitudine cõtẽplãda: i ei⁹ ꝓcept⁹ obꝛuãdis ipẽdo. Be. Mo
raliter. Quecũq; aĩa credit: cõcipit ⁊ generat xp̃m dei: ⁊ opa dei
agnoscit. Sit g̃ i singul⁹ aĩa marie vt deũ magnificet. Sit i singul⁹
spũs marie vt exulter in deo. Et si fm carnẽ vna ẽ mater xp̃i. fm
spm̃ oĩm fruct⁹ est xp̃s. Magnificat dñs nõ q̃ ei aliquid hũana
vox adiũgat: ſz qz magnificat i nobis: dũ aĩa nr̃a q̃ ad imaginẽ
dei creata est: p iusticiã se xp̃o cõformat q̃ ẽ imago p̃ris. Et sic duz
ipm xp̃m imitãdo magnificat: quadã participatione magnitudi/
nis ei⁹ fit sublimioz: vt illã imaginẽ splẽdido bonoꝝ coloze facto
rũ: ⁊ quadã emulatiõe virtutis i se videat exprimere. n Et ex
ultat. Be. Quia terrena nõ curo: ꝓsperitas nõ emollit me: aduer
sitas nõ frãgit: ß sola illi⁹ memoria delectat a q̃ sal⁹ sperat eterna:
illi⁹ diuinitate letoz cui⁹ tpali ꝓceptiõe mea caro fetat. o Quia
re. Beõ. Ecce q̃ vilia de se sentit: ⁊ totũ gr̃e attribuit: suo iudicio
se humilẽ sentit. Sed respectu gr̃e sic sublimataz: vt voce cuncta/

a Abyit in mõtana. qz loc⁹ vbi manebat ꝯacharias erat
altioz galilea a q̃ recessit maria. b Cũ festinatiõe. vt oñ
deret q̃ virgo nõ debet mozari in loco publico: nec ibi cõ
trahere colloquia. c Et salutauit beliçabet. tũ qz erat bu
millima: tũ qz erat iunioz. ideo pri⁹ eã salutauit: ⁊ qz ad ei⁹
obsequiũ venerat. d Et fa. ẽ vt
au. salu. marie beliçabet exultauit
infans in vtero ei⁹: cõgaudẽs ad
ꝑsentiã dñi. ß añ duob⁹ modis po
tuit fieri: fm q̃ dicit Aug⁹, Uno
mõ sic q̃ iohãnes nõdũ natus co/
gnosceret ꝑ spm̃sanctũ dñm pñtẽ i
vtero virginis: ⁊ fm ß oportet di/
cere q̃ in eo fuit accelerat⁹ vsus rõ
nis. Alio mõ sic q̃ iohãnes nõ co/
gnosceret pñtiã saluatoris: ß mat
ei⁹ q̃ habebat vsum rõnis. Illa tñ
motio pueri ⁊ exultatio facta est a
deo ad declarationẽ sanctitatis ꝯ/
ginis ⁊ ꝑlis in ea existẽtis: sicut ꝺ
btõ Frãcisco legit q̃ aues rõne ca
rẽtes ꝓdicationẽ ei⁹ attẽte audie/
bãt: ac si verba ei⁹ intelligerẽt: qõ
factũ est a deo ad approbationẽ ß
dicatiõis viri sãcti: neutrũ tñ mo/
dũ determinate asserit Aug⁹, ß di/
cit q̃ siue ß mõ siue illo facta fue/
rit dicta exultatio: attribuẽda tñ ẽ
diuino miraculo: ⁊ hoc saltẽ ꝑz qz
nõ poterat fieri ꝑ naturã. Aliq; at
alij expositores dicũt determinate
q̃ facta fuit dicta exultatio. primo
mõ. vñ dicit grec⁹ expositor: Mzo/
pheta parẽte acutꝰ vider: ⁊ audit
salutatq; ꝓpheratum. ⁊ subdit ibi/
dẽ: Et insinuauit gr̃a q̃ nature ig/
nota extiterãt: reclusus ventre mi/
les agnouit dñm ac regẽ morituꝝ:
vẽtris tegmine nõ obstãte mystice
visioni. inspexit eñ nõ palpebris
ſz spũ. e Et replera est. Hic ꝓr
describit inspiratio mris q̃ oñdit
cũ subdit: f Exclamauit vo. ma
gna. ista magnitudo magis intelli/
gẽda est rõne deuotiõis interioris
q̃ soni exterioris. g Bñdicta tu
inter mulieres. i. super omnes mu/
lieres. cui⁹ rõ subdit: h Et bñdi
ct⁹ fru. tẽ. p ß ei q̃ cõcepat dei fi/
liũ contraxerat quodãmõ infinita
tẽ bonitatis inquãtũ mater est filij
bonitatis infinite. Angelus aurẽ
salutãs virginẽ. ſ. nõ dixit bñdict⁹
fruct⁹ vẽtris tui: qz virgo nõdũ cõ
cepat filiũ dei: ſz postea cũ cõsensit
tũc concepit. vt. ſ. dictũ ẽ. i Et
vñ ß mi. Ista ei nõ poterat scire beliçabet nisi ꝑ reuelatio
nẽ spũssãcti. k Exultauit i gau. tẽ. Ipa ei beliçabet ꝑ
spm̃sctm̃ cognouit q̃ illa exultatio fuit ꝓpẽ pñtiã dñi in
vtero virgina'i. l Et btã q̃ cre. qz p alcẽsiaz fidei cõce/
pit. m Perficient ea q̃ di. sũt ti. a dño. p angelũ nũ/
ciantẽ et etiã p spm̃sctm̃ mẽtẽ virginis illustrãtẽ ⁊ eã im
mediate docẽtẽ. n Et ait maria. hic ꝓr describit de/
cãtatio ꝯginis: ⁊ ꝓmittit titul⁹ cantici. cũ dr: Et ait ma/
ria. ß ei cãticũ sic intitulat: qz cãticũ marie noiat. ⁊ sub/
dit ipz cãticũ: o Magnificat tẽ. q. d. maria: Q beliça
bet tu me magnificas: ß ego totũ deo attribuẽ ipm ma
gnifico i ß cãtico: vbi ꝓmo ponit mod⁹ cãtici. scdo sub/
dit cã catandi. ibi: Quia respexit. Circa ꝓmũ declarat
laus ꝯginis tã q̃ magna. cũ dr: Magnificat. scdo vt de
uota. ibi: p Aĩa m. nõ tm̃ labia mea. tertia vt debita.
cũ dr: q Dñm. cui debet laus ⁊ bonoꝝ. qrto vt iocun/
da. ibi: Et exultauit spũs me⁹. qnta vt recta. ibi: In deo
salu. tẽ. et dicit. r In deo. rõne creatiõis. s Saluta
ri. rõne recreatiõis. t Meo. rõne assũpte hũanitat⁹: qz
sic fuit ipius ꝯginis ⁊ nõ alteri⁹. v Quia re. tẽ. Hic
ꝓr describit cã cãtãdi. ſ. diuina bñficia collata. ⁊ ꝓmo
ꝯgo recolit bñficia sibi collata singulariter. Secũdo be/
neficia

a ſ non retardat asperitas itineris. b ſ nõ gau
det diu in publico videri.
a ſ vt grãdeue ꝓgnãti iuuẽcula deseruirer.
a ſ quasi cõgratulans de dono qõ eam accepisse
dicerat.
b ſ qz senserat aduentum dñi.
c ſ non solũ inter mulieres bñdicta: sed in/
ter benedictas maioꝝ benedictione insignis.
a ſ nõ sicut alij hoies bñdicti: ſz sic aplsait: q̃ sup
oia de⁹ bñdict⁹ i secla ⁊ ꝑ quẽ bñdictio venit alijs
b ſ Amb. q̃si quãtũ bonũ mihi accidit q̃ mat dñi
mei venit ad me: ſz q̃ mea iusticia: qb⁹ meis meritis
ſ ſ magna do/
na dei cognouit. ſ ꝓphetãt matres spũ paruu/
lozũ. ſ nõ solũ inter mulieres bñdicta: sed in/
ter benedictas maioꝝ benedictione insignis.
a ſ audita rñsiõe helisaber q̃ beatã ꝓdicauit mr̃ez
dñi appellauit fide fortẽ laudauit nõ ampli⁹ race
re põt dona q̃ ꝓcepat: ⁊ q̃ virginali pudore acce/
ptũ oraculũ regebat silẽtio: tã cõgruo tpe pare/
filio saluatore.
ſ Ambro. aĩa ⁊ spũ deo patri devota et
filio vnũ deũ ex quo oĩa: ⁊ vnum dñm ꝑ quẽ oĩa
pio venerat affectu. ſ patrem.
ſ vt vnus deus.
ſ ſ ſ

rũ gentiũ beatitudo eiꝰ ꝓcipua dicat: vt sicut p superbiã ẽue mors intrauit i mũdũ: sic p humilitatem marie vite introitꝰ pandat. Ideo etiã magnificat aĩa mea dñm: qz mihi magna dignatꝰ est facere: nihil meis meritis tribuo: ſz magnitudinẽ ad illũ refero: q essentiali ter potens est: t de paruis t infirmis magnos facit t fortes.

a Quia fecit mihi mag. Quia in me carnẽ sũpsit: t me a pctis mũdauit t dona spũssãcti mihi contulit.

b Et sanctũ. Bed. In greco agyon: qđ sonat extra terrã: qz noi eiꝰ ꝓfecrati: nõ i terrã cõuersionẽ: ſz i celis debẽt habere. c Et misericordia. Bed. A spãlibꝰ donis ad generalia dei iudicia se cõuertit: t totiꝰ humani generis statũ describẽs: qđ supi qđ humiles mereant: qđ filij ade p liberũ arbitriũ: qđ filij dei sint p gr̃am explicat q. nõ mihi soli fecit magna ſz etiã oibꝰ timẽtibꝰ eũ i oi ꝓgenie iudeoꝝ t gentium. Sel in oẽs ꝓgenies totius mundi qs creaturas pulchrit. Cõmẽdata misericordia in timẽtibꝰ: subdit qđ cõtemptores mereant. d Fecit potentiam. tc. Be. i. ipso dei filio p quẽ oia facta sũt: per quẽ oia põr. Per qđ brachiũ dispsit supbos mente cordis sui. Initiũ totiꝰ mali supbia: p quã primus bõ erat factꝰ est: in qua pseuerãtibꝰ grauior vindicta future dispsionis reseruat. e Deposuit po. tc. Be. Paulus p supbia de sede legalis doctrine deposit: ob humilitatẽ ad euãgeliçandã fidez sublimat. Sic etiã fit sepe i aliis. Supbi q supra mensurã se extollũt idẽ potẽtes: qz nõ in dei sed in sua virtute cõfidũt: q deponũt. Quia ois q se exaltat humiliabit t q se humiliat exaltabit. f Esurientes imple. Be. Qui eterna toto studio desiderãt: saturabunt cum xps apparuerit in gloria. Sed q terrenis gaudent in vltimo inanes totiꝰ beatitudinis dimittunt. In psenti etiã videmꝰ humiles diuina gr̃a impleri: supbos lumine veritatis priuari. g Suscepit. Post generalẽ diuine pietatis t iusticie cõmemorationez: ad singularem noue incarnationis dispensationem cõuertit verba. Suscepit: q̃si medicus egrũ. Visibilis iter boies factꝰ vt faceret isrl. i. videtes deũ: puerũ suũ sibi odientẽ t humilẽ: qz nõ nisi p humilitatẽ saluãdi sũt. Memorari m. s. qz q boiem redemit: nõ meritũ est bois: sed donũ diuine pietatis. h Sicut lo. est. Memoriã patrũ q̃bus hec salus reuelata est faciẽs: abrãã notatim exprimit: cui primo ipsa incarnatio manifestata est. Et semini: nõ tã carne genitis q̃ fidei vestigia secutis: q̃bꝰ aduẽtꝰ saluatoris i secula est ꝓmissus: qz ipsa ꝓmissio hereditatis nullo fine claudet. Mã t vsq; in fine seculi credẽtes nõ deerũt: t beatitudinis erit gl̃ia phẽnis.

i Mansit autem maria. Beda. Tãdiu mansit: donec videret precursoris natiuitatem: propter quam maxime venerat. Hec causa sola familiaritatẽ tam diu mansit: sed vt tanto tẽpore t beliçabet et iohannes crescer et pfectus. Nam si in primo aduentu marie spiritusancto sunt repleti multum est illis superaddita tanta mora mansionis. Mystice. Anima casta que spiritualis verbi desiderium concipit: necesse est vt alta exercitus celestis iuga subeat: et quasi triũ mensium dies ibidem demorata: quousq; fidei: spei et charitatis luce radietur: perseuerare non desistat.

¶ Impletũ

neficia collata toti mũdo generaliter. ibi: Et misericordia eiꝰ. Tertio bneficia collata ppło iudeoꝝ specialiter. ibi: Suscepit isrl. Circa primũ dicit: Quia respexit humilitatẽ ancille sue: quasi diceret virgo beata. dñs debeo magnificare t laudare dñz: Quia respexit humilitatẽ ãcille sue: qz ꝛz ex omnibꝰ virtutibꝰ fuerit dispsita ad cõceptionẽ filij dei: speciali ter tamẽ hoc fuit ex humilitate.

le sue. Ecce ei ex hoc beatã me di a
a ¶ iudeorũ et gentiũ. ¶ vel oẽs gentes. ¶ et
cẽt omnes generationes. Quia b†
fecit mihi magna qui potẽs est: c
¶ quia singularis potẽtie culmine omnia q̃ fecit transcẽdit longe: t inuocatio huiꝰ nois sanctificatis facit participes. ¶ in me incepta dilatat.
b t sanctũ nomen eius. Et miseri d
c cordia eiꝰ a progenie in proge e†
¶ i oĩ gẽte q timet deũ acceptꝰ ẽ illi. ¶ t p filiũ f
nies: timentibꝰ eũ. Fecit potenti g
am i brachio suo: dispsit supbos h
¶ .i. voluntate. ¶ .i. deponet.
e mẽte cordis sui. Deposuit poten i†
tes de sede: t exaltauit humiles. k
f Esurientes impleuit bonis: t di l
¶ Be. sicut medicus egrũ.
g uites dimisit inanes. Suscepit isra m†
¶ .i. vt memor esset
el puerũ suum: recordatus miseri n
cordie suę. Sicut locutus est ad o†
patres nostros: abrãã et semini p
i eiꝰ in secula. Mansit autẽ maria q†
¶ post partũ eius. r
cũ illa quasi mẽsibꝰ tribꝰ: t reuer s
sa est i domũ suã. Heliçabet autẽ t

a Deposuit potentes de sede. Hoc fit cum deiecta superbia humilitas exaltatur. Vnde Ysa. xxxvij. Ego habito excelsum et sanctum et cum humili et contrito spiritu. Et Ysa. lvij. Excelsus et sublimis habitans eternitatem cuius nomen sanctum. Et Ysa. lxvj. Super quem requiescet spiritus meus nisi super humilem et quietum et trementem sermones meos. Et Ysa. xxxiij. Ecce dominus exercituum confringet ramos cum terrore: excelsi statura succidetur et sublimes humiliabuntur. Et Ysa. xxxvij. Ego sedeo in monte testamenti in lateribus aquilonis. Et Ysa. xiv. Ascendam super altitudinem nubium similis ero altissimo. Et Ysa. xxxvij. Ego habito excelsum et sanctum et cum humili et contrito spiritu. Et Ysa. lvij. Excelsus et sublimis habitans eternitatem cuius nomen sanctum. Et Ysa. lxvj. Super quem requiescet spiritus meus nisi super humilem et quietum et trementem sermones meos. Et Ysa. xxxiij. Ecce dominus exercituum confringet ramos cum terrore: excelsi statura succidetur et sublimes humiliabuntur. Et Ysa. xxxvij. Ego sedeo in monte testamenti in lateribus aquilonis. Et Ysa. xiv. Ascendam super altitudinem nubium similis ero altissimo.

b Et misericordia eius. Hic recolit beata virgo beneficia exhibita toti mũdo. cũ dicit: Et misericordia eiꝰ. i. bñficiũ incarnatiõis qđ ex misẽõia dei factũ est. vnde petebat dauid: Ostẽde nobis dñe misericordiam tuã. q. d. ostendisti potentiã tuã in creatione mũdi de nihilo: t sapientiã tuã in mundi gubernatione sic ordinata: t iusticiã tuam in peccatorũ punitione: sicut in diluuio t subuersione sodome et gomore: re: t ideo ostende nobis dñe misericordiã tuã in filij tui incarnatione. f A progenie. s. iudeoꝝ: qz sicut dr Joh. iij. Salus ex iudeis est: qz incarnatio facta est in virgine iudea natione: sed quia beneficiũ incarnationis ad totum mundũ diffundit. ideo subdit: g In ꝓgenies. s. oĩm gentiũ. Verũtã qz licet beneficiũ incarnationis se extendat ad oẽs quantum ad sufficientiã: nõ tamẽ quantũ ad efficaciã sed tm ad instos. ideo subdit: b Timentibus eum: ſz timore filiali t casto. i Fecit potentiam in brachio suo. i. in filio suo qui vocat brachium dñi: Esa. iij. Brachium dñi cui reuelatũ est.

k Dispersit supbos. i. legisperitos t phariseos qui fuerũt supbi.

l Mente cordis sui. spernentes cõsiliũ dei. vt dicit. j. vij. ca. Et ipsi cũ ceteris iudeis. xlij. anno a passiõe xpi fuerũt capti t captiuati p Titũ t Vespasianũ: t p orbẽ dispsi. Et loquit hic virgo de futuro p modũ p teriti ꝓpter certitudinẽ euentus sue ꝓphetie.

m Deposuit po. de se de. i. iudeos qui erant potentes in lege t ꝓpheris: dimittẽs eos ex suo demerito in ꝓfundo errozis: ſm q̃ dicit Ro. xj. Cecitas ex parte cõtingit in israel.

n Et exaltauit humiles. i. gentiles humiliter t deuote p̃dicationẽ apostoloꝝ suscipientes. t ideo subdit: o Esurientes impleuit bonis, quia gẽtiles cũ magno desiderio qđ p esurientẽ designatur verbum dei receperunt.

p Et diuites dimisit inanes. i. legisperitos diuitꝰ scripturarũ ꝓprius repletos: dimisit inanes p execrationez eorũ et falsum intellectũ scripturarũ.

q Suscepit israel puerũ suum. Hic recolit beata v̄go beneficia exhibita populo iudeoꝝ specialiter. cũ dicit: Suscepit isrl puerũ suũ: quia deꝰ accepit carnẽ puerilẽ de populo israel quod fuit beneficiũ illi populo collatũ: maxime quantũ ad credentes de populo illo.

r Recordatus misericordie sue. Ad modum eĩ recordantis se habuit quãdo filiũ suũ patribus antiquis ꝓmissuz in carnez misit. ideo subdit: s Sicut locutus est ad patres nostros: id est ad patriarchas t ꝓphetas.

t Abrãã t semini eius. ſm q̃ dicit Heñ. xxij. In semine tuo benedicent oẽs gentes terre.

v In secula. qz caro humana ꝓmanebit eternaliter deitati vnita.

x Mansit aũt maria. Hic ꝓfr describunt cõcomitantia ortũ ꝓcursoris quoꝝ primũ respicit virginẽ. qđ notat cũ dicit: y Mansit autem maria cum illa: id est cum eliçabeth pro cuiꝰ consolatione et obsequio venerat.

z Quasi mensibus tribus. t sic ptz q̃ mãsit vsq; ad tempus partus belisabet: quia in fine sexti mensis nunciauit sibi angelus conceptionem beliçabet.

a Et reuersa est in domum suã. cõpleto tamen ꝓprius ortu ꝓcursoris vt cõmuniter dicit. vnde dicunt aliqui q̃ ipsa recepit ꝓcursorem et tenuit. Aliqui tamen doctores vt Theophilus t grecus dicunt q̃ iminente partu beliçabet recessit: tuz qz virgines in partu mulierũ nõ solent adesse: tum quia alie mulieres iã venerant ad partũ belisabet: t ideo obsequium marie nõ erat vltra sibi necessarium quod per alias mulieres poterat fieri. Secm respicit matrem ꝓcursoris. qđ notat. cũ dicit: b Heliçabet aũt impletũ est tempus pariendi. s. nouem mensium.

Et peperit

ti. 10. b

ystice

¶ a Impletū est. Be. Verba impletionis sacra scriptura in bonoꝝ tā ortu vel obitu: vel actu ponere cōsuenit: q̄ rū vitā plenitudinē p̄fectiōis habere significat: vt impleti sunt dies marie vt pareret. Implevit salomon edificare
Bal. 4.a domū. Defunct⁹ est abraā plenus dierū. Cū venit plenitudo tp̄is: misit de⁹ filiū suū. Sed ꝓtra dies impioꝝ inanes ⁊ vacui.
b Et audierūt. Ambro. Be. Habet sāctoꝝ editio leticiā plurimorū: q̄ cōe bonū est. Justicia enim cōis virtus est: ⁊ ideo in ortu iusti futuri vite insigne p̄mittit: et gr̄a future virtutis exultatiōe vicinoꝝ p̄figurante signat.
c Die octauo ve. p circūcisionez resurrectio dñi figurat: q̄ ⁊ octauo die. i. post sabbatū facta est: et sicut illa a reatu mortis absolvere solebat: sic ista immortalis vite natiuitatē ⁊ in auctore nostro exhibuit: ⁊ in nobis monstrauit sperandā. d Et vocabāt eū. Beda. Johānis celebrata natiuitas est noui testamenti inchoata gr̄a: cui iudei q̄ legis obseruatione q̄si affinitate iūcti erant: nomē patris volūt ponere: q̄ magis iusticiā q̄ ex lege est volūt suscipere cū gratiā que ex fide. Qui pueri noīe patris vocāt eos figurāt: q̄ dño noua gr̄e munera declarāte: cuperēt eū poti⁹ p̄ ꝓsueta veteris sacerdotij edicta p̄dicare. Aliī cacharias memoz dñi iterp̄tat q̄ memoriā antiq̄ obseruatiōis a dño date figurāt. Mater q̄ Xbis ⁊ pater q̄ scriptis q̄ johānes vocē astruūt: significat q̄ ip̄a legis doctrina de suscipiēda gra xp̄i vua voce instruit: dicēdo p legislatorē: Prophetā suscitabit vo. do
Deu. 18.b Act. 7.c de. f. v. ip̄m audite: ⁊ ip̄m sacerdotiū legale cerimoniarū typis cū mutis ⁊ax figuris gr̄am euāgelij si recte intelligāt exprimit.
e Innuebant. Qui innuūt p̄ri de noīe pueri: significāt illos q̄ testimonio legis intēdūt astruere gratiā fidei. f Aptū est aūt ⁊c. Q̄ declarato ⁊ cōfirmato noīe iohānis aperīt os cacharie ⁊ bñdicit: ꝓz q̄ manifestata ē p aplos gratia noui testa. multa etiā turba sacerdotū relicta taciturnitate nocua: obedit fidei: ⁊ p̄dicat dona redēptoris: ⁊ q̄ ꝓius occultabāt in sacerdotio legali: rōnabiliter ī tellecta soluunt. Q̄ in die circūcisionis iohānis factus est timoz sup vicinos: significat q̄ tp̄e dñice resurrectiōis aplis dato spū et p̄dicata gloria christi: salubris timoz nō solū iudeoꝝ q̄ erāt vicini vel situ loci: vel scia legis: ſz etiaz exterarū gentium corda cōcussit. Nec tm̄ mōtana iudee: ſz oīa mūdani regni mūdaneq̄ sapie culmina xp̄i fama trāscēdit. Percurrētia signa p̄bēt iter p̄cursoꝝ veritatis: Et futurus ꝓpha p̄missis cōmēdat auspitijs. g Et ꝓphauit. Be. Magna largitas diuine pietat⁹. Ecce loq̄la q̄ sola ablata ē diffidēti cū spū ꝓphie restituta est credēti. Ambro. Elisabeth paucis: cacharias mult⁹ ꝓphetat. Uteroq̄ sctōspū repler⁹ loq̄bat: ſ disciplina seruat: vt mulier mag⁹ discere q̄ diuīa sūt studeat q̄ docere. h Bñdict⁹. Quia dñ bonitatē dei rogauit ꝓ liberatiōe p̄cursoꝝ donat⁹ est. i Uisitauit. Q̄d ꝓprie faciendū cognouerat ꝓphetico more quasi iā factū narrat.

a Et peperit filiū. sicut p angelū fuerat p̄dictū. b Et audierūt vicini. i. illi q̄ erāt cohabitātes. c Et cognati. q̄ erāt ex ei⁹ cōsanguinitate ⁊ affinitate. d Quia magnificauit dñs misericordiā suā cū illa. i. magnā misericordiā ei fecit auferēdo sterilitatis opprobriū: ⁊ dādo tm̄ ac talē filiū sic nūciatū mirabiliter ⁊ conceptū supnaturaliter. e Et cōgratulabāt ei. ſm q̄ dixerat angelus cacharie: Multi in natiuitate eius gaudebūt. f Et factū est. Hic ponit cōsequētia ortū p̄cursoris quoꝝ primū est pueri nati nōiatio. Secūdū ppli admiratio. ibi: Et mirati sūt vniuersi. Tertium p̄ris inspiratio. ibi: Et cacharias. Circa primū d⁊: g In die octauo. s. a natiuitate p̄cursoris. h Uenerūt circūcidere puerū. sicut p̄cipit Heuxp̄ū. de rōne hui⁹ p̄cepti ⁊ modo intelligēdi dictū fuit. ibi: Et q̄ in circūcisione imponebāt: tūc nomē puero sicut mō imponit in baptismo. iō subdit: i Et vocabāt eū noīe p̄ris sui cacharią: q̄ istud antiquit⁹ fuit satis cōiter obseruatū ⁊ ad huc obseruat frequenter: maxime in magnis p̄sonis q̄ primogenit⁹ filij⁹ noīatur noīe p̄ris. k Et rndens ⁊c. s. vocabit cacharias: l Sz vo. ⁊c. hoc em̄ fuit sibi a deo reuelatū: q̄ a marito nō didicit, cū esset factus mut⁹ anteq̄ rediret ad eā de tēplo. vt ptz ex p̄dictis. m Nemo ē in cognatione tua q̄ voceť hoc noīe: non est intelligēdū q̄ nullus iudeus vocat⁹ fuisset p̄⁹ iohānes: q̄ alij iudei fuerunt ante sic noīati. vt ptz. j. Mach. ij. de iohanne fratre iude machabei ⁊ de iohāne cognomēto polemij: ſ cognatio hic accipit ꝓpinquitas generis: q̄ nullus fuerat sic vocatus de cognatiōe elisabeth aut mariti eius.
n Innuebant aūt p̄ri ei⁹. p signa visibilia: ex quo ptz q̄ nō tm̄ erat mutus sed etiaz surdus. Si em̄ potuisset intelligere verba q̄ meli⁹ et breui⁹ exprimūt mentis cōceptū quesiuissent ab eo p verba ⁊ non p alia signa. o Johānes est nomē ei⁹. i. hoc nomē nō ꝓpono ſ ipositū est a deo.
p Et mirati sunt. Hic ꝓfr describit populi admiratio ex mirabili⁹ q̄ videbāt circa puerū natū ⁊ parētes ei⁹: videlicet ex mirabili cōuenientia p̄ris ⁊ matris in noīe pueri: ⁊ in loq̄la reddita patri. ideo subdit: q Aptū est aūt ⁊c. os ei⁹. p cōfessionē ei fidei in scripto quā verbo facere nō poterat meruit liberari: sicut ꝓpter verbū dubitatiōis demeruerat ligari. r Et fa. ē ti. ma. su. oēs vi. coz. i. admiratio magna vel timoz dñi q̄ sic mirabiliter puniterat cacharią ⁊ liberauerat.
s Et sup oīa ⁊c. q̄ facta insolita ⁊ mirabilia libēti⁹ narrant. t Et posuē. oēs q̄ audi. in coz. suo. q̄ talia magis memorie cōmēdant. v Dicētes q̄s putas puer virt⁹ dei op atiua miraculoꝝ ī el⁹ annūciatione: cōceptione: natiuitate ostēsoꝝ: ex q̄b⁹ rōnabiliter cōcludebat magnitudo pueri futura cozā deo: sic erat p̄dictus cacharie: Erit ei magn⁹ cozā dño. y Et cacharias. Hic ꝓfr describit p̄ris inspiratio cū d⁊: Et cacharias pater ei⁹ ipleť est spūsctō: ⁊ subdit ei⁹ ꝓphia p modū cātici seu diuine laudis ex p̄ssa. cū d⁊: z Bñdict⁹ ⁊c. in q̄ cātico p̄mo ptinētia ad redēptorē. scdo ptinētia ad ip̄m p̄cursorē. ibi: Et tu puer. Circa p̄mū d⁊: Bñdict⁹ dñs. oīm p generalē gubernationē. a De⁹. p creationē. b Isrl. p spāle cultū ⁊ deuotionē ⁊ bñficio⁊ spāliū ꝓ to isrl exhibitionē. c Quia visitabit. loq̄t ei de futuro p modū p̄teriti ꝓphetie certitudinē. Hec aūt visitatio facta ē ī xp̄i natiuitate q̄ erat adhuc futura: ⁊ cōuersatione q̄ visitauit nos sic medic⁹ infirmū: sicut d⁊ Luc. vi. Virt⁹ de illo exibat ⁊ sanabat oēs. d Et fecit redemptionē. in sua be-

¶ a Cornu. Be. Per cornu qđ carnē excedit cū ossa carne teganť: regnū xpi significať: q̄ mundo & gaudia carnis supanť. In cuius figurā dauid & salomon cornu olei fūt in regni gliam ꝓsecrati: vt prius saul lenticula. Cornu. i. xpm: qz cornu nec caro est nec os. Sic xps nec caro tm̄: nec os tm̄ diuinitatis.

b Qui a seculo &c. Be. Tota veteris testamenti scriptura đ xpo processit: & a tpe ade sancti patres suis quiq; factis ei⁹ dispensationis testimonium reddunt.

c Salutem. Erexit nobis salutem ex inimicis. Et est explanatio suplosis versicu/li: i quo breuiter idē ꝓmiserat. Erexit cornu salutis nobis.

d Omniū. Be. q. diceret: vel hominuz puerorū & spirituum immūdorū: de quorū manu & interi spe salui facti sumus: & i futuro reipsa saluādi.

e Ad faciēdā. Locutus est: & erexit nobis salutē ad faciēdā misericordiā: vt misericordiā quā patrib⁹ ꝓmisit impleat in nobis: & iuramentū qđ fecit patrib⁹ de liberatione nostra: in nobis per christū cōpleatur. f Et tu puer &c. Be. Mō mirum si alloquit̄ ifantē octo dierū: qz qui in vtero matris salutationem marie audiuit tā natus patr⁹ vocē agnouit. Vt ꝑpter illos i/struendos q̄ aderāt: futura filij munera q̄ p̄ agelū dicerat dicit. Be. Cū de dño loqueret: repente ad ꝓpham x̄ba cōuertit: vt p̄ q̄z bñficium esse dñi designaret: ne cū publica numeraret q̄si ingratus sua bñficia tacuisse videret: q̄ agnoscebat se in filios suscepisse.

g Scientiā salutis. Beda. Momē iesu. i. saluatoris exponere: et diligenti⁹ cōmēdare volēs: salutis frequentat mentionē: cū cornu salut⁹ erigendū: salutē ex inimicis futurā scientiā salutis plebi dā dā cōmemorat. Et ne tm̄ salutē ꝓmitti putares. addit: in remissionem peccatoꝝ eoꝝ.

g Illuminare bis. Be. In lōga peccatorū & ignorātie cecitate deprehensis: qz exclusis errorum tenebris attulit verā cognitionis sue lucē: & certū iter patrie celestis aperuit.

b Ad dirigēdos pedes nostros in vi. pa. Vt p omnia gressus nostroꝝ opeꝝ illuminatoris nostri gratie cōcordent: donec ad mansionē ꝓpetue pacis intremus.

i Et erat i deserto. Be. Predicator penitentie futurus aspera solitudinis eligit: vbi primeuam exigit etatem: vt iuuenis liberius ab amore mūdi auditores suos reuocaret.

¶ Exijt edi.

§ .i. firmā celsitudinē salutis.

a Et erexit cornu salutis nobis: i a† b†
§ qz de iudeis nascēť a § de femore dauid nat⁹
dōmo dauid pueri sui. Sicut lo c†
cut⁹ est p os sc̄to⁹: q̄ a sc̄o sūt ꝓ
phetaꝝ ei⁹. Salutez ex inimicis d†
nr̄is: & de manu oim q̄ oderunt
nos. Ad faciēdā miscōiaz cū pr̄i/ e†
§ memorē se ostēdit. vl memores nō faceret.
bus nr̄is: & memorari testamēti f†
§ et ad faciēdū. § Be. in te benedicentur oēs cognatiōes terre.
sui sācti. † Jusiurādū qđ iurauit g†
§ .s. § per carnem vel per fidem.
ad abraā patrē nr̄m daturum se b
nobis. Vt sine timore de manu i†
inimicorum nostrorum liberati
a § in intellectu. b § operatione.
seruiam⁹ illi. In sanctitāte & iū/ †
§ nō in cōspectu hominū. § non ad horam.
sticia coram ipso: omnibus die/
bus nostris. Et tu puer ꝓpheta k†
altissimi vocaberis: p̄ibis enim l
ante faciez domini parare vias m
eius. Ad dandā scientiā salutis n
plebi ei⁹: i remissionē peccatorū o†
§ non hominum meritis.
eorum. Per viscera misericordie p†
§ p que viscera. § assumpta carne.
dei nostri: i quib⁹ visitauit nos
§ verbum patris ortum vere lucis aperiens.
§ visitauit vt illuminaret.
oriēs ex alto. † Illuminare bis q̄ q†
in tenebris et vmbra mortis se/ r†
§ Be. pr⁹ illumināt corda: postea opa dirigūť s
b dēt. Ad dirigēndos pedes nr̄os †
§ corpore
in viam pacis. † Puer autem cre t†
scebat & cōfortabatur spiritu: & v
erat in desertis vsq; in diē ostē/ x
sionis sue ad israel. y

§ a Et erexit cornu salutis nobis: i sua benedicta passione p quā redēpti sum⁹. a Et erexit cornu salutis no. i. virutē ꝓsequēdi salutē eternaz. & hoc fecit in sua resurrectiōe qua resurrexit ad vitā immortalē educēs patres scōs de limbo inferni deteros ibi: et sua ascēsione q̄ illos ad celestia introduxit. b In domo da. pueri sut. qz ista adimpleuit xps in carne assūpta de domo dauid. c Sicut locutus est per os sancto. p. q̄ sunt a seculo. hoc est a mūdi principio: qui ista predixerūt. ſm q̄ dicit Act. x. Huic omnes ꝓphete testimoniū p/hibēt &c. Et sicut ꝓmiserat p ꝓphetas ita fideliter adi pleuit. d Salutē ex inimicis nostris. supple consecuti sumus p christū videlicet de mundo: carne & diabolo. e Ad faciendā misericordiā cū patribus nostris. quia mysteriū incarnationis impleuit: nō ꝓpter nostram iusticiā: sed ꝓpter suam misericordiam adiplē dā quā patribus ꝓmisit. f Et memorari testamenti sui sancti. i. pacti firmissimi qđ habuit cū patrib⁹ veteris testamenti de christo venturo. de quo testamento ad modū rememorantis seu recordantis se habuit quādo pactū impleuit. g Jusiurandū qđ iu. ad abra. p. nr̄m. de quo đ: Heb. xpij. Per memetipsum iurauit &c. quod iuramentū impleuit deus pater mittendo filiū. h Daturum se nobis. quia deus pater dedit etiam se nobis in filio qui est eiusdē substātie cū patre. † Scū. 22. c i Vt sine timore &c. quia p hoc euacuať timor seruilis q̄ non est in charitate. k Et tu puer altissi. Hic ꝓr expримit in cantico que pertinent ad precursorē: dirigēs ad ipsum sermonē. Si autē quera. quare ad ipm sermonē dirigeret cū puer adhuc non intelligeret. dicūt alij q̄ virtute supnaturali intelligebat patrē loquentē: sicut intelligit christum in vtero matris existentē: vt predictum est. Alij autem dicūt q̄ sic loquebať puero: nō ꝓpter eius intellectionē sed ꝓpter aliorum instructionez de mysterio incarnationis qui habebant vsū rōnis.

l Propheta altissimi vocaberis. Cōtra hoc videtur illud Joh. j. q̄ iohannes baptista negauit se esse ꝓphetam. Ad quod dicendum q̄ verum respōdit ſm intentionem querentiū: quia querebant si esset vnus de antiquis prophetis: vt helias vel heliseus vel huiusmodi: vt patet ibidem & ſm veritatem non erat vnus de illis. Aliter etiā dicitur q̄ negauit se esse ꝓphetaz tm̄: quia fuit propheta et plus q̄ ꝓpheta ſm testimonium saluatoris: Matth. xj. m Preibis enim ante faciem dñi. i. ante filiū dei qui ē similitudo vl facies dei patris. per faciem enim designatur noticia ſm Grego. super Ezechielem. Ea autem que ad noticiā pertinent in diuinis filio appropriantur. n Parare vias eius. per predicationem christum annunciando: et p baptismum assuefaciendo: quia homines per baptismum iohannis disponebanť ad facilius recipiendū baptismū christi. † Dc. pe. di. 5. c. adhuc pficit vitra medium. o Ad dandā scientiā salutis plebi eius: id est ad predicandum salutem fiendam per christum.

p Per viscera misericordie dei nostri. i. p intimam & occultam dei misericordiam facta sunt hec. q Oriens ex alto. i. ex sinu patris in mundo. † 1. Reg. 2. c r Illuminare bis qui in tenebris. i. patribus in limbo existentib⁹ quos christus illuminauit: q̄n post passionē suā ad illos descendit. s Et vmbra mortis. i. viuētibus adhuc in hoc mundo qui est quedā vmbra mortis quos illuminauit christus per seipsum predicando & apostolos per orbem ad predicandum mittendo: vt habetur Mar. vlti. t Puer autē crescebat. Hic consequenť describiť precursoris nati ꝓfectus & cōuersatio. cū dicit: Puer aūt crescebat. q̄tū ad augmētū corpis. v Et confortabatur spiritu. q̄tū ad augmentū gratie & virtutis. x Et erat in desertis. q̄tum ad ꝓfectionē ꝙuersationis: ibi enim habitauit vsq; ad tps sue p̄dicatiōis: vt contēplationi liberius vacaret diuinā sapientiā hauriendo: quam postea effudit predicādo: & vt viuēs i deserto vitā austerā duceret: & ne ex cohabitatione cum peccatoribus in tumultu populi maculā aliquam in fama vel vita cōtraheret. y Usq; in diem ostensionis sue ad israel. qđ factū est anno xv. imperij tiberij cesaris. tunc enim exijt de desertis ad predicandū populis: vt habetur infra. iij. ca.

Moraliter. g† Fuit in diebus herodis regis iude sacerdos quidam &c. Inter euāgelistas Lucas significať p mysticū vitulū vultū qui ē animal immolaticiū: qz p̄dicat christum pro nobis immolatū. Immolare x̄o pertinet ad sacerdotis officiū. ꝓpter qđ a sacerdotio euāgelium incepit. m† Erāt aūt ambo iusti. bene ex instis accepit originē q̄ nūciare venerat iusticiā cōsummatam. † Ante deum. non sicut hypocrite q̄ fingūt iusticiā ante mundū. c† Factum est autem cū sacerdotio fungerēť ꝛacharias &c. Per ꝛacharias q̄ dñi memor interpretať: bonus p̄lat⁹ significať: q̄ semp in suo pectore debet gerere dei me

rere dei memoriã ꝓ sua et suoꝝ subditoꝝ salute. Hic aũt tẽplũ ingredit ꝑ diligentẽ diuini cultus sollicitudinẽ et offert incẽsum ꝑ feruentẽ oratiõnẽ: et ꝑplus orat ꝑ eius informationẽ: et angelus apparet ei per diuinã cõsolationẽ ideo subdit:

a† Ne timeas çacharia ꝛc. ⁊ filius ei nascit⁹ nunciat. i. de bono successore aliq̃ certificat sicut factũ fuit beato martino de successione beati bricij: ⁊ beato amatori de successione beati germani. g† Et multi in natiuitate eius gaudebũt. magnum enĩ gaudiuꝫ debet esse de boni pastoris creatione q̃ est quedã natiuitas. t† Vñ hoc sciã ꝛc. ꝙer hoc aũt q̃ dubitans factus est mutus: ⁊ fidẽ calamo confitẽs apertũ ẽ os ei⁹ ⁊ loquebat benedicẽs dñm. significat q̃ lingua dubitãtis i fide facta est muta: qm̃ ei⁹ oratio nõ est deo accepta: sed homis in fide firmi est deo grata. ideo dicit Jacob. j. Si q̃s vr̃m indiget sapientia postulet eã a deo: qui dat omnib⁹ affluenẽ. postulet aũt in fide nihil hesitãs: qui enĩ hesitat similis ẽ fluctui maris ꝛc. Sequit: Non ergo estimet homo ille q̃ accipiat aliq̃d a domino. b† In mense aũt sexto missus est angel⁹ gabriel ꝛc. Piero. Et bene angelus ad virginẽ mittit: qz sp est angelis cognata virginitas. † Et nomẽ virginis maria. q̃ interpretatur maris stel. Bern. O quisq̃s te intelligis in hui⁹ seculi ꝓfluuio inter turbies ⁊ ꝓcellas magis fluctuare q̃ sup terrã ambulare: respice stellã voca mariã. b† Et ingressus angelus ad eã. Bern. Quo ingressus. in secreto cubiculo vbi orabat patrẽ in abscõdito. Item Ambro. Discе virginẽ moribus que sola in intimis penetralib⁹ quã nemo viroꝝ videt sol⁹ angelus reperiret. c† Aue gratia plena. Piero. Et bñ plena: qz ceteris ꝑ partes ꝓstatur gratia. marie x̃o simul totã se infudit plenitudo gratie. f† Que cũ audisset turbata est ꝛc. q turbata fuit virginalis fuit verecũdie. q nõ ꝓturbata cõstãtie q cogitauit qualis esset ista salutatio ꝓdẽtie. Vñ canit ecclesia: Virgo ꝓdẽtissima quo ꝓgredier̃: quasi aurora valde rutilans ꝛc. i† Ne timeas maria ꝛc. Bern. Solẽt virgies q̃ vere virgines sunt semp esse pauide ⁊ nunq̃ secure: ⁊ vt timẽda caueãt etiã tuta ptimescere. dicit enim. q̃. Reg. xiij. q tha/mar cũ fratre suo credẽs esse secura fuit ab eodẽ violenter deflorata. l† Ecce cõcipies in vtero ꝛc. iã ei eũ ꝑ fidẽ ⁊ deuotionẽ cõcepat in corde suo. ⁊ hoc mõ debem⁹ eũ ꝙcipe ꝑ fidẽ et deuotionẽ: ⁊ parere ꝑ sanctã operationẽ. a† Et regnabit in domo iacob ꝛc. q̃ interꝑtatur supplãtator. in illis enĩ q̃ supplantãt passiões inordinatas: ⁊ vitia regnat christus. In illã aũt q̃ supplantanꝫ ab eis diabolus. g† Spũssanct⁹ supueniet in te ꝛc. ꝓius enĩ in eã venerat in sua sanctificatione: ⁊ sic supuenit in filij cõceptiõe. m† Et ecce beliçabet ꝛc. q̃ senex erat ⁊ sterilis: ⁊ tñ ex dei dono cõcepit et pepit filiũ maximi valoris. ⁊ ꝑ hoc significat q aliq̃n ꝓsone ꝓuecte etatis ⁊ bonis operibus steriles ex donis spũssancti faciũt magnũ fructũ i ecclesia dei. sicut patet de sãctis dionysio ⁊ augustino: q̃ ꝓuecte etat̃ vocati fuerũt ad fidẽ christi. r† Ecce ancilla do. Ber. Que est tã sublimis humilitas que cedere nescit honorib⁹: insolescere gĩa nescit: mater dei eligit: ⁊ ancillã se nomiat.

x† Exurgẽs aũt maria in diebus illis abijt in mon. ꝛc. Ambrosius. Quo iã deo plena nisi ad mõtana cõscẽderet cũ festinatione. Ambro. Discite virgines nõ circũcursitare ꝑ alienas edes: nõ demorari in plateis. nõ aliq̃s in publico ĩmiscere sermones. ecce maria in domo sera: festinat in publico.

† Et intrauit domũ çacharie ꝛc. Ambro. Discite vos sãcte mulieres sedulitatẽ quã debeatis pregnãtib⁹ exhibere cognatis. maria q̃ ante in intimis penetralib⁹ versebat: nõ eã a publico virginitatis pudor: nõ a studio asperitas montiũ: nõ ab officio ꝓlixitas itineris retardauit. Discite etiaꝫ virgines humilitatẽ marie: venit ꝓpinqua ad ꝓximã: iunior ad seniorem: nec solũ venit sed etiã ꝓior salutauit. decet eniz vt q̃to castior virgo tãto sit humilior. nouerit deferre senioribꝫ: sit magistra hũilitatis in q̃ est ꝓfessio castitatis: qz superior venit ad inferiorem vt ĩferior adiuuet. maria ad beliçabet: christ⁹ ad iohãnẽ. e† Et repleta est spũsctõ beliçabet. s. audita salutatiõe marie: qz q̃cunq̃ ipa respicit oculo clemẽtie vl affat: recipit a deo donum gratie ⁊ in laudẽ ꝓrumpit marie. ideo subdit: f† Et exclamauit ꝛc. Et ait maria. Orige. Si aũt dñs nec augmẽtũ nec detrimentũ recipe põt q̃d est q maria loquit: Magnificat anima mea dñm. Sed si cõsiderẽ dñm saluatorẽ imaginẽ eẽ invisibilis dei: ⁊ animã meã factã ad eius imaginẽ: vt sit imago imaginis: tũc videbo qm̃ in exemplo eoꝝ q̃ solẽt imagies pingere qñ magnificauero animã meã ope: cogitatiõe: fimõe. tũc imago dei grãdis efficit ⁊ ipe dñs cui⁹ imago ẽ in anima mea magnificat. q† Et exultauit spũs me⁹ ĩ de. ꝛc. Theophil⁹. Ille aũt deũ magnificat qui digne sequit christũ: ⁊ dũ christianus vocat

nus vocat xp̃i nõ minuit dignitatẽ: magna ⁊ celestia opãdo ⁊ tũc spũs eius. i. spi rituale carnisma exultabit ⁊ nõ mortifica/bit. v† Quia respexit humilitatẽ ancille sue ꝛc. Aug⁹. O vera humilitas que deũ hominib⁹ pepit: vitã mortalib⁹ edidit: celos innouauit: mũdũ purificauit: paradisũ apuit: ⁊ homĩnũ aĩas liberauit. facta est marie humilitas scala celestis per quã deus descẽdit ad terras. b† Quia fecit mihi do/minus magna qui potẽs est. Chryſ. Dicit aũt qui potẽs ẽ: vt si q̃s diffidat in cõceptiõis negocio. dũ virgo manens ꝓcepit: retorqueat miraculũ ad potentiã opantis. c† Et misericordia ei⁹ a ꝓgenie ꝛc. Beda. A specialib⁹ se donis ad generalia cõuertẽs. totius humani generis statũ describit. dicens: Et miscõia ei⁹ a ꝓgenie in ꝓgẽies timẽtib⁹ eũ. q. d. nõ mihi soli fecit magna: sed ⁊ in omni gente qui timet deũ accẽptus est illi. i† Fecit potẽtiã in brachio suo. Orige. Timẽtib⁹ aũt se fecit potentiã in brachio suo. qz licet infirm⁹ ad deum accesseris: si timueris eũ ꝓmissã virtutẽ conseq̃ris.

m† Deposuit potẽtes ꝛc. Cyrill⁹. Magna sapiebãt demones gentiliũ et sapiẽtes pharisei et scribe indeoꝝ: hos ũ deposuit: erexitq̃ humiliantes se sub potẽti manu ei⁹: dãs illis virtutẽ calcandi sup serpẽtes ⁊ scorpiões omnẽq̃ potestatem inimici. o† Esurientes ipleuit bonis ꝛc. Hiosa. Qui etena toto studio quasi esuriẽtes desiderãt saturabũt cũ christ⁹ apparuerit in gloria: sed qui terrenis gaudẽt in fine totꝰ beatitudinis inanes dimittenꝫ. q† Suscepit isra. pue. s. ꝛc. Beda. Puerꝝ suũ obedientẽ. s. ⁊ humilẽ. nã q̃ cõtẽnit bũllari nõ poterit saluari. s† Sicut locut⁹ ẽ ad patres nostros abraã ⁊ semini ei⁹. Beda. Semini ei⁹ dicit nõ tã carne ꝓgenitis q̃ fidei eius vestigia secutis quib⁹ aduent⁹ saluatoris in secula est ꝓmissus. t† Mãsit aũt maria cũ illa ꝛc. Moraliter aũt maria dici potest quelibet ꝑsona sibi deuota: sicut ⁊ diligẽs deũ deus dicit ꝑ Aug. Dicit enĩ sic: Si terrã diligis terra es. si aurũ diligis aurꝫ es: ⁊ si diligis deũ deꝰ es. i. ꝑ charitatis vnionẽ. Nec igit̃ maria exurgens ascendit ĩmõtanã. exurgit accidie tepori exercitiẽdo. ascẽdit in mõtana diuina meditando. in ciuitatẽ iude cõfessionẽ diuine laudis exercendo. intrat domũ çacharie ecclesiã deuote frequẽtãdo. et salutat beliçabet. i. mariã ad quã babet specialẽ deuotionẽ. Beliçabet enĩ interꝑtat dei abscõsio. ⁊ hoc cõperit marie in q̃ deus nouẽ mẽlib⁹ fuit abscõditꝰ. Esa. xl. Vere tu es deus abscondit⁹ saluator israel. Et ab beliçabet. i. maria resalutat: qz sui memoꝝ nequaq̃ immemor existit ⁊ manet cũ tali ꝑsona si bi deuota trib⁹ mensib⁹. i. tribus tẽporibus. s. iuuẽtute: senectute ⁊ medio tpe. b† Beliçabet aũt impletũ est tps pariendi. Beda. Allegorice aũt iohannis celebrata natiuitas. gratia noui testamẽti est inchoata sublimitas: cui vicini ⁊ cognati patris nomen magis q̃ iohannis imponere volebant. qz iudei q̃ ei legis obseruatione quasi affinitate tũcti erãt. magis iusticiã que ex lege est sectari q̃ fidei gratiã suscipe cupiebant: sed iohãnis hoc est gratie dei vocabulũ mater verbis ⁊ pater litter̃ ꝓnunciare satagunt: qz ⁊ lex ipsa psalmiq̃s ac ꝓphete aptis sententiaꝝ vocib⁹ gratiã christi ꝑdicant. r† Et factus est timoꝝ sup omnes vicinos eoꝝ ꝛc. Grego. Mystice aũt tpe dñice resurrectiõis ꝑdicata gratia christi: salubris timoꝝ nõ solã indeoꝝ qui erãt vicini vel situ loci vl sciẽtia legis: sed etiã exterarũ gentiũ corda cõcussit: nec tñ mõtana iudee sed oĩa mũdani regni: mũdaneq̃s sapiẽtie culmina xp̃i fama trãscẽdit. y† Et çacharias pater ei⁹ iplet⁹ est spũsan. ꝛc. ꝑ çachariã sacerdotẽ designat bon⁹ episcop⁹ q̃ spũsancto debet esse plenus ⁊ pater spũalis. Job. j. Homis gratiosi coraz deo ⁊ hominib⁹ bonis. debet etiã deũ de suis bñficijs collaudare. ideo subdit d. z† Benedict⁹ dñs deus. i. omniũ fideliũ. c† Quia visitauit. in sua natiuitate in qua visitauit nos oriens ex alto. vt dicit infra: d† Et fecit redemptionẽ plebis sue. in sua passione. a† Et erexit nobis cornu salutis. in sua resurrectione ⁊ ascẽsione. b† In domo dauid. qz de illa domo natus fuit. c† Sicut locut⁹ ẽ ꝛc. Act. x. Huic oẽs ꝓphete testimoniũ ꝓbibẽt. d† Salutem ex inimicis nr̃is. i. demonibus et tyrannis. e† Ad faciẽdã misericordiã cũ patrib⁹ nostris. in limbo ꝓius derentis. f† Et memorari testamenti sui. ⁊ quid sit illud testamentuꝫ subditur: g† Jusiurandũ qđ iurauit ad abraã patrẽ nostrũ. Gen. xxij. Benedicent̃ in semie tuo oẽs gẽtes terre. Qđ impletũ est in xp̃o. i† Ut sine timore ꝛc. i. sernili.

† Seruiam⁹ illi in sanctitate ꝛc. qz ipse est sanctus sanctorũ. k† Et tu puer ꝓpheta ꝛc. Grego. Quisq̃s aũt ꝓdicãdo a sordibus vitioꝝ audientiũ corda mundat. domini venientis ad coꝝ viã ꝓparat: ⁊ sic patet q̃ per iohannẽ ꝑdicatoꝝ eusgeliꝫ

designatur

designat. o† Ad dandā scientiā salutis.ꝛ nō curiositatis. † In remissionē peccatoꝝ.q̄ fit p dñm opantē:ꝛ p p̄dicatorē disponētē.iō subdik: p† Per viscera misericordie dei no.i quib⁹ visitauit nos ꝛc.in sua natiuitate:vt dictū est:ꝛ adhuc quotidie visitat illustratiōe sue gr̄e.iō subdik: r† Illumīare bis q̄ in tenebris ꝛ in vmbra mortis sedēt.i.in culpa mortali:q̄ est vmbra pene inferni. † Ad dirigēdos pedes nr̄os in viā pacis.s.interne:fraterne ꝛ supne in qua dirigunt̄ liberati a peccato mortali p donū gratie diuine. t† Puer autē crescebat ꝛc.Be.Predicatoꝝ penitētie futur⁹:vt liberi⁹ audi toꝝ suos a mūdi illecebris erudiēdo sustollat in desertis pr̄menā trāsiuit vitā.

Luce.in.ca.j.vbi dicit in postilla.Jdeo saluo meliori iudicio videtur meli⁹ dicēdū eū fuisse simplicē sacerdotē.

Additio.j. Sētētia Ambro.ꝛ Bede videt ꝓbabili oꝝ:nō obstantib⁹ his q̄ p postillatorē obticiunt̄.Ex bis enī q̄ ab euāgelista traduntur in b̄ loco sat̄ ostenditur çachariā fuisse summū sacerdotē.Ad cui⁹ euidētiā sciendū q̄ incensū de quo euāgelista hic facit mētionē: nō debet intelligi de cōmuni incēso:q̄ in q̄libet die bis ꝓcremabat in altari incensi:vt habet Exo.xxx.q̄ q̄dē incēsū etiā p simplicem sacerdotē administrabat:ꝛz intelligēdū est de incenso illo q̄ semel in anno.s.i festo expiatiōis tm̄ p sūmū sacerdotē sctāsāctoꝝ administrabat:q̄ q̄dē incēsū licet esset eiusdē speciei cuz alio cōi:tm̄ q̄tū ad ei⁹ administrationē in tēplo a cōi incēso differebat in multis:ꝛ specialit̄ in tribus.Primo. s. in hoc q̄ q̄n summ⁹ sacerdos in p̄dicta die illud incensū ministrabat nulli erat licitū esse in tabernaculo:donec sūm⁹ sacerdos inde egrederet:vt habet expresse Leuit.xvij.vbi tractās quō sūm⁹ sacerdos intrare deberet in sctā:ꝛ exponere sup ignē aromata:ꝛ aspergere sanguinē.ꝛ hmōi subdit:Null⁹ hoim sit in tabernaculo q̄n pōtifex ingredit sctuariū ꝛc.donec egrediat:q̄ de alio incēso quotidiano minime legit. Et ideo euangelista notāter dixit q̄ ois multitudo ppli erat oraās foris hora incēsi. Jn q̄ ostendit q̄ hora istius incensi:ois multitudo debebat esse foris.s.extra tabernaculū seu templū:q̄ p tinebat in incenso diei expiationis tm̄.Scdo q̄ in incēso isti⁹ festiuitat̄ erat singulare q̄ nullus administraret rite nisi cū igne ab altari holocausti accepto:alioq̄n pōtifex erat rei⁹ morte tempali:put de filijs aaron:nadab ꝛ abiu:Leuit.x.legit:ꝛ inde est q̄ Leuit.ca.p̄ allegato:vbi de solēnitate festi expiatiōis agit̄ p̄mittit ibidē: Locut⁹ est dñs ad moysen post mortē duoꝝ filioꝝ aarō:quando offerētes ignē alienū interfecti sūt ꝛc.q.d.cōminatorie q̄ illa q̄ ibi p̄scribat oportebat seruari ne ꝓtingeret ipsi aaro sic ꝛ filijs suis supradictis in administratiōe incensi.ꝛ infra declarans q̄ istud periculū specialit̄ erat referendū ad officiū ꝓximum incensi illi⁹ festi subiūgit:Assūptoꝝ thuribulo q̄ de prunis altaris impleuerat:ꝛ hauriēs manu thymiama in incensū ꝛc.vapor oriat oraculū q̄ est sup testimoniū.i.sup arcā:ꝛ nō moriatur. Ex quo patet q̄ summ⁹ sacerdos in officio huius incensi in die expiatiōis erat maxime astrictus ad cerimonialia eius rite celebrāda sub pena subite mort̄ tpal̄:sicut de nadab ꝛ abiu.Et iō hora in qua istud incēsū administrabat pp̄s attētē aspiciebat oraādo deū ꝓ summo sacerdote ne piclitaret̄ i illo officio:vt ꝛ ipsi cū eis expiarent.vñ notant̄ dicit euāgelista: Et omnis multitudo ppli erat oraās foris hora incensi.Nō enī in ceteris diebus q̄n bis in die incensū cōcremabat p simplicē sacerdotē.credendū est q̄ omnis multitudo ppli ꝓuenisset ad oraādū:esset enī valde onerosum.Similit̄ notant̄ dicit euāgelista:hora incēsi.nō facies mētionē de immolatiōib⁹ ꝛ distillationib⁹ ꝛ ceteris officijs in illo celebrādis ꝓpter rōnē p̄dictā: qz in illo officio incensi p̄cipue cōsistebat p̄dictū periculū sacerdotale.hoc idez patet ex eo q̄ dicit infra eo.ca. Et erat plebs spectās çachariā ꝛ mirabant̄ q̄ tardaret. Nō enī verisīle videt q̄ plebs spectasset simplicē sacerdotē in officio incensi q̄tidiani:q̄ bis qualibet die administrabat. Tertio qz sicut dicit postillator:hoc incensū.s.festi expiatiōis nō exponebat p modū oblatiōis seu ad adolendū sicut quotidianū:ꝛz solū vt nebula cōsurgēs operiret oraculuz:vt patet Leuit.ca.al̄.quod denotat euangelista.cū dicit:Ut incēsū poneret. nō enī dixit: incensū offerret.sicut.s.eo.ca.Sacerdotes dei incēsū offerrēt. nec etiā dixit:Ut adoleret:sicut Exo.xxx.loquēs de quotidiano incenso dicit:Et adolebit incensuz sup eo:aaron suaue flagrans ꝛc.ꝛz tm̄ dixit:vt incensū poneret:vt denotaret q̄ b incēsū nō administrabat̄ p modū oblatiōis seu ad adolendū:ꝛz tm̄ ponebat̄ rōne p̄dicta.Jtē notant̄ dixit euāgelista vt incensū poneret ingressus in tēplū dñi ꝛc.in quo ostenditur q̄ positio bui⁹ incensi erat sibi debita ex ingressu templi dñi:nō rōne ꝓsūptiōis sacrificij:sed ad tuitionē sacerdotis sanguinem intra sanctūsctoꝝ aspergētis hoc incēsū ponebat̄:q̄ est singulare in summo sacerdote ꝛ in festo expiatiōis:vt dictū est.Ex q̄bus mānifeste patet q̄ officiū hui⁹ incēsi de q̄ euāgelista loquitur ptinebat tm̄ ad summū sacerdotē:ad quē solū officiū festi expiatiōis ptinebat:vt Leuit.ca.allegato. Jtē patet p b̄ q̄ habet̄ eodē ca.vbi sic:Et factū est vt ipleti sūt dies officij ei⁹ abijt in domū suā.Singlare enī erat in summis sacerdotib⁹: vt p septē dies ante festū expiationis separarent̄ a ꝓpꝛijs domibus:ꝛ habitarēt in certis cenaculis tēpli:vt deo deuotius mācipārent̄:vt habet̄ expresse in Thalmud in libro q̄ intitulat̄:Jozaa.i.dies expiatiōis.s.vbi tractat̄ p̄cipalit̄ de b̄ festo:que quidē separatio fm eos habet fundamentū Leuit.xxj.vbi de sūmo sacerdote ad lr̄am tractās dicit: Et nō egrediatur de sāctis. vbi hebraica veritas habet:De sctuario:q̄ intelligit de tpe celebratiōis hui⁹ festi.De ceteris aūt sacerdotibus non legit̄ sīle:ꝛ sic manifeste patet q̄ çacharias erat sūmus sacerdos:eo q̄ incēsū ponebat in festo expiatiōis:q̄ positio soli sūmo sacerdoti ptinebat:ꝛ sic sētētia sctoꝝ.s. Ambro sj ꝛ Bede sūt valide:cui ꝓcordat magister historiarū:ꝛ null⁹ sanctoꝝ doctoꝝ oppositū asserere videt.Jtē ꝛ in ecclesijs huius regiōis in officio matutinali natiuitatis beati Johannis baptiste expresse legit̄ q̄ hec positio incensi fuit in die expiationis.Est etiā maxime cōsonū ratiōi q̄ cōceptio p̄cursoris xp̄i q̄ ad dandā sciētiā salutis plebi in remissionē pctoꝝ venerat: in die exceptiōis q̄ in memoriā remissionis pcti vituli ageb̄atur fuisset ānūciat⁹.ꝛ ꝑ ꝓceptio xp̄i die īmolatiōis agni pascalis:q̄n etiā xp̄s passus est annunciata fuisset. Cum enim annūciatio p̄cursoris fuit in die expiatiōis.s.x.luna mēsis septimi:cuius conceptio fuit p aliq̄s paucos dies post q̄n.s.çacharias reuersus fuit ad domū suā:sequit̄ q̄ sext⁹ mēsis a dicta cōceptiōe finirēt in.xiij.luna p̄mi mēsis fere q̄n agn⁹ immolabat̄.Utrū enī hec.xiij.luna cōcurrisset cū viij.kalēdas Aprilis:put magister historiaꝝ dicit vl̄ nō:nō est multū curandū.Nā cōputatio festiuitatū in lege antiqua solū respiciebat menses lunares.Ad illud aūt q̄ obijcit postillator de b̄ q̄ nō fuit facta mētio q̄ ingressus esset çacharias nisi ad imponendū tm̄ incensū ꝛc.dicendū q̄ qz in administratiōe incēsi p̄cipue cōsistebat.periculū sumi sacerdotis in illo festo:q̄ ratione ꝛ multitudo ppli in illa hora specialiter oraabat vt dictū est. Jdcirco de illo officio tm̄modo fecit mētionē.nō aūt de aspersiōe sāguis in q̄ nō cōsistebat eodē mō periculū tale:licet ēt credēdū ē q̄ celebrasset aspsionē sanguis ꝛ fec̄ oia alia ad hu officiū ptinētia:q̄ tm̄ euāgelista ꝓtermisit:nō curans tractare nisi de incēso:in quo tpe ppl⁹ oraabat ꝛ angel⁹ apparuit. Ad aliō q̄ obijcit de hoc q̄ dr:Apparuit ei angel⁹ stās a dextr̄ altaris incensi ꝛc.dicendū q̄ posito q̄ illud altare nō sit intra sctāsctoꝝ sed intra sctā tm̄:ex hoc nō sequit̄ q̄ çacharias non ītrasset sctāsctoꝝ:ꝛz q̄ angel⁹ apparuit ei intra sctā.Ad aliud aūt q̄ dicit q̄ illud incensū.s.festi expiatiōis nō ponebat̄ ad offerendū:sed vt nebula cōsurgēs operiret oraculū ꝛc.dicendū q̄ hoc est verū sed magis facit cōtra eū:vt dictū est.Ad b̄ aūt q̄ dicit vlteri⁹ q̄ p̄ter illū ingressū q̄ ptinebat ad sūmū sacerdotē tm̄ quotidie intrabāt sacerdotes miores ꝛc.dicendū q̄ vez est:sed çacharias intrauit vt sūm⁹ sacerdos ad ponendū incensū:ptinēs ad diē expiatiōis vt iā dictū est. Ad aliud quod dicit q̄ videt esse fictitiū vt sūmus sacerdos cēt ille in cuius hebdomada cadebat expiatiōis festū ꝛc. dicendū q̄ vez est hoc nō esse auctēticū:sed veritas hui⁹ nō requirit ad veritatē snie Ambrosij et Bede supradicte:ꝛz tm̄ requirit q̄ essent plures sacerdotes simul ꝛ nō vn⁹ tm̄:q̄ etiā in templo ꝑmo posset cōcedi. Nā in illa ordinatiōe quā fecit david de sacerdotib⁹:vt videt.j.Paral.xxiij.satis patet q̄ sadoch erat summ⁹ sacerdos inē filios eleaçar.ꝛ achimelech inē filios ithamar.ꝛ sic erāt duo summi sacerdotes ꝛ pōtifices: licz postillator videt dissentire huic. Sed q̄cq̄d sit de templo ꝑmo saltē in tēplo scdo:p̄sertim versus finē manifeste patet q̄ erāt plures summi sacerdotes simul. Nam in passiōe xp̄i: Marc. ca.xiij dr q̄ illi q̄ venerāt ad capiendū xp̄m fuerāt missi a sūmis sacerdotibus:ꝛ sic patet q̄ simul cōcurrebant plures sacerdotes in vnū: quoz quilibet poterat celebrare in festo expiationis.Sed ad eligendū quis eoz ministraret ꝓuidebat̄ p sorte:qz forte q̄libet retrahebat se a celebratiōe illius diei timore periculi supradicti.vñ euāgelista dicit:Sorte exijt vt incensū poneret.Nō enī dixit vt sacrificaret vl̄ hmōi: licet esset p̄ncipalia in illo officio:sed positionē incensi cōmemorat:vt ꝛnueret periculū quo ab officio retrahebāt.posset etiā illō verbū sorte exijt.vt q̄dā dicūt referri ad p̄mā electionē çacha-

tie in pontificatū que forte p sortē fuerat tē.

In eo.ca.vbi dicit in postil.qz fuit ꝯcepꝯ in septēbr' mēse.

Additio.ij. Ut dictū est p̄cedēti additiōe: p̄cursor cōcepꝯ fuit circa mediū mēsis septimi: t p ꝯsequēs saluator circa mediū mēsis p̄mi: loquēdo de mensibus lunaribꝰ: quibus tunc festa regulabanꝫ.

In eodē ca.vbi ꝺr in postil. Licet ei ioseph nō fue.sal.paꝫ.

Additio.iij. De hac materia fuit large tractatū supra i additiōe Mat.j.vbi agit de genealogia xp̄i. vide ibi.

In eo.ca.vbi ꝺr in postil. Mulieres benedicenꝫ in te.

Additio.iiij. Melius videt dici ꝑm Brego. i glo. vbi sic: Utriq; i utrisq; būdicūt. vel ut eni p vnū t vnā feminā t matrē peccatuz simul t tristiciaz sic t nūc p vnā t vnū būdictio revocata est: t letitia ad singu

In eo.ca.vbi ꝺr i postil. Qm̄ virꝫ nō cogno. (los ē ꝓfusa.

Additio.v. Licet eni q̄ nr̄i doctores tradūt de p positō beate virginis circa virginitatē similit t de eiꝰ voto sint tenēda tanq̄ vera. verba tn̄ beate virginis dicentis: Qm̄ virū nō cognosco. nō videnꝫ hoc dicere: nec ex eisdē verbis videt hoc sequi. possibile eni est q aliqua virgo nō cognoscat virū cōiter loquēdo seu intelligēdo de viri cognitiōe: que tn̄ nō habeat ꝓpositū nec votū virginitatis. Sed p̄dicta virginis verba pamplius videnꝫ enucliāda. Ad qd̄ sciendū q ꝑm Aug'. in libro de moꝛib' eccle: t etiā ātiq̄s philosophos virtutes multipliciter ꝯsideraꝝ: Uno.s.mō ꝓut sūt exēplares: et sic ptinēt ad deū in q̄ p̄existūt oim̄ rex rōes. Alio modo ꝓut sunt politice. t sic ptinēt ad hominē in q̄tū recte se habet in rebus humanis gerēdis. de quibꝰ virtutibꝰ. s. politicis p̄bi cōiter tractāt: inter quas virtutes. s. politicas t exemplares: quedā medie interponunt. s. virtutes purgatorie: que pertinēt ad illos qui virtutes politicas trāscēdētes in diuinā similitudinē conanꝫ tēdere. Sūt etiā sup hoc virtutes purgati animi: que dicunt virtutes iā q̄dāmodo assequētiū diuinaz similitudinē q̄tū in hac vita possibile est: q̄ a pbo in. viij. Ethi. virtutes heroyce dicunt. i. diuine: ꝑm quā ꝯsiderationē dicūt q tēperātia purgati animi attingiꝫ: cū iā q̄s tn̄ assequiꝫ diuinā similitudinē vt terrenas cupiditates nesciat. t ꝑm hūc modū virginitas videt attribuenda beate virgini: sic. s. vt terrenas cupiditates cōcupiscētis nedū nō habeat seu ꝓponat vel voueat nō habere: sed etiā vt eas penitus nesciat: qd̄ est altꝰ t pfectꝰ q̄s virginitatis ꝓpositū habere seu vouere. t hāc sētētiā ꝓprie sonāt ipsi' verba. cū dicit: Uirꝫ nō cognosco. q̄ ꝓprie ptinet ad virginitatē purgati animi. s. heroycā: q̄ quidē distinctio virtutū quadriptita tractaꝫ ad plenū in ꝓma scōe. q. lxj. arti. v. in corꝑe questionis.

In eo.ca.j. vbi ꝺr i pos'. Uerūtū qz istō exēplū ñ ē vsq; q̄q;.

Additio.vj. Hoc exēplū ē sat' ꝓpositū ex interrogatiōis virginis marie: ipa ei vt dictū ē nō q̄rebat ꝺ facto: sz de mō fiēdi. s. vtrū ordie naturali ꝯceptura erat vel supnaturali. t iō cū angelus ei inducit exemplū de cōceptione sterilis q̄ est supnaturalis sufficienter erat virgo edocta ꝺ modo fiendi qd̄ erat. s. miraculosū p omnipotētiā diuinā. t iō subdit: qz nō est ipossibile tē.

In eo.ca.vbi ꝺr in postil. Sz postea cū assensit tūc cōce. tē.

Additio.vij. Uidetur postillator sentire q conceptio filij dei fuit facta statim cū beata virgo dixit: Fiat mihi ꝑm verbū tuū. t nō antea. t est vera t cōis opinio doctoꝝ. vñ magr' in. iij. di. iij. dic: Post ꝯcessū sensū virgis sctē: spūsctūs puēit in ipam ꝑm verbū dñi. t infra: potētiā dei ꝝbi receptiuā ꝓparās sil' aūt t generatiuā. Similit scrūs Tho. in. iij. pte. q. xxx. arti. j. in corꝑe. q. in' alias rōnes quas assignat q̄re fuit ꝯueniēs virginē ānūciari p angelū. Una est vt ostēderet esse q̄ddā spūale matrimoniū inter filiū dei t humanā naturā. vñ p annūciationē spectabaꝫ ꝯsensus virginis quē exp̄ssit: dicēdo: Ecce ancilla do. tē. q̄ reqreba tur ad illud spūale matrimoniū. s. incarnatiōis inē filiū dei t humanā naturā. Bern. etiā sup missus est. Nome. iij. ostēdēs q consensus ꝝginis reqrebat ex diuīa ordinatiōe ad incarnatiōnē. verbi diuini q̄si alloquēs virginē in ꝑsona būani generis sic ait: Statim liberabimur si ꝑsentis: t infra eā alloquēs dicit: Ñde traq; citꝰ angelo: imo p angelū dño rñde. ꝝbū ꝓfer tuum t ꝯcipe diuinū: Emitte trāsitoriū: t aplectere sēpiternū. Ex q̄ patet q ex mēte Bernardi est q dum beata virgo ꝓtulit ꝝbū suū: vt saltē in vltimo instanti platiōis concepit verbū eternuz. Sz fuerit q̄dā ab huiꝰ ꝝitate deuātes q̄ videntur asseruisse q incarnatio ꝝbi diuini p̄cessit salutationē angelicā. Uñ in q̄busdā ecclesijs etiā cathedralibꝰ t alijs nō modice au

ctoritatis

ctoritatis in quadā lectiōe de ānūciatiōe virginis hec ꝝba cōtinenꝫ: Missus fuit gabriel ad virginē t anteq̄ ad virginem puenisset inuenit deū virgineis illapsū viscerib': t diuinā maiestatē virginalis vētris breuitate ꝯclusā. t. j. post pauca subdit: Veniq; t archangel' nō ait: Aue gra replēda ꝺ plēa: nec vēiet in te: sed dñs tecū. Nec in p̄cedēti lectiōe. q̄ q̄dē assertio veritati euāgelice mālfeste repugnat. Testat' ei euāgelista angelū post salutationē ꝝgini dixisse: Ecce ꝯcipies in vtero. ex quo patet q ꝯceptio xp̄i in vtero etiā post salutationē fuit futura: nō q̄ añ p̄dictā salutationē i vtero ꝯcepit cū tal' ꝯceptio fuit nisi semel. Legit' et. j. Re. iij. ꝺ xp̄o: q vocatū ē nomē eiꝰ iel' qꝺvocatū ē ab āgelo p̄iusq; i vtō ꝯciperet. Ex q̄ ptz mālfeste q q̄ āgelꝰ dixit beate virgini: Uocabis nomē eius iesū. nōdum cōceptꝰ erat in vtero xp̄s: sed ꝯstat q salutatio p̄cessit predictā vocationē: ergo q̄ virgo fuit salutata nōdū ꝯceptꝰ erat xp̄s i vtero: qꝺ mālfeste euacuat p̄dictā assertionē. Pro bationes aūt quas p̄dicta lectio inducit nihil faciūt ad ꝓpositū suū ostendēdū: qz cū dicit: Gratia plena. intelligit' de gratia iustificatiōis seu sctificatiōis q̄ sp fuit in virgine. sicꝫ cū dicit. Dñs tecū. s. cū ꝺ ꝯstat q erat replēdo p ꝯceptionē ꝝbi incarnati. t iō angelꝰ ad eā post salutationē querentē quō fiet istō ait: Spūsctūs supueniet in te. qꝺ sonat de futuro. sicꝫ: Et virtꝰ altissimi obūbrabit tibi. qꝺ sicꝫ de futuro sonat. vñ si in dictis antiquoꝝ doctoꝝ inueniaꝝ verba q̄ ꝑma facie sonant q deus erat cū beata virgine añ missionē angeli seu añ salutationē: t hmōi intelligēda sūt ꝑm gratiā habitualē seu sāctificationē mētis virgis nō aūt ꝑm ꝝbi diuini incarnationez. aliter eni ꝺicerēt euāgelice veritati vt dictū est. quā quidez lectionē tanq̄ erroneā et euāgelice veritati incōsonā inecclesia Bur. cui ad ꝑsens indignꝰ t imeritꝰ diuina tn̄ ꝑmissiōe ꝑsum correxi. t ad ꝓformitatē euāgelice veritat' et sne sctōꝝ doctoꝝ sub verbis ad ꝺ ptinētibꝰ reduxi: submittēs tn̄ me t q̄cūq; mea sacrosctē sedis aplice determinationi t correctiōi t cuiuscūq; veriꝰ sentientis tē.

In eo.ca.j. vbi dicit in postil. Quia licet exoīꝰ fuerit dispositus ad cōceptionē filij dei: specialit̄ tn̄ ꝺ fuit ex hūilitat' magr'.

Additio.viij. Ratio quare virꝰ hūilitat' magr' fuit dispositiua ad cōceptionez q̄ alie virtutes. Be. declarat dicēs: Dicebat eni vt sicut p superbiā ꝑme parētis moꝛs itrauit in mūdū: ita p hūilitatē marie vite itroiꝰ pāderet. Et nota ꝑm Brego. sup illō: Beataz me dicēt. nō aūt beatā se appellat inani vexata gloria: ꝺ sacro tacta spū q̄ futura sūt ꝓpetauit tē.

In eo.ca. vbi ꝺr i pos. Alik ēt ꝺr q negauit se eē ꝓphaz tn̄.

Additio.ix. Alik etiā possz dici q negauit se esse ꝓpham. s. illū de q̄ Deut. xviij. ca. legit': Prophetā suscitabo eis tē. qꝺ intelligit' ad lr̄az de xp̄o. de q̄ ꝑncipalit̄ q̄rebāt sacerdotes t leuite: vt Job. j. pōt bēri.

Replica. In ꝑmo ca. euāgelij Luce postillatoꝝ dicit quoꝺā etiā setōꝝ sniam eē q̄ cacharias pater Johānis fuerit summꝰ sacerdos: cui sniē adhereꝫ Bur. ꝓtra postillatoꝝ q̄ tenet cōtrariū. t ꝙuis hec ꝝitas optimē de sacerdotio çacharie nō videt multū facere ad sensū litere: qz siue çacharias posuerit incēsū vt sūmꝰ sacerdos: siue vt simplex: sufficit boza incēsi fuisse iohānē annūciatū per angelū: tn̄ verisile ē çacharią nō fuisse summū sacerdotē. maxime iō: qz tpe dominij grecoꝝ t romanoꝝ sup iudeos: sūmi sacerdotiū vēdebat'. iō dicit Joseph' cayphā sūmū sacerdotū emisse. nō aūt verisile q çacharias cū esset iust' hmōi contract' simoniacos fecerit vel approbauerit. Ea aūt que Bur. ꝑ ꝓfirmatione sui opinionis narrat videnꝫ ficta: qz ex scriptura fundamentū nō habēt. primū qꝺ dicit q tpe incēsi in die expiatiōis tn̄ ppls foris orabat: nō ꝓbat: qz poterāt singuli die bus tpe incēsi foras orare: nec scōm dictū Bur. fūdat' in lr̄a per eū allegata: dicit ei q filij aaron fuerūt puniti ꝙt excessū factū p eos in festo expiatiōis: nā ex lr̄a pōt haberi oppositū q peccatū illoꝝ nō fuit factū in die expiatiōis: qz ponere incēsū illa die veriꝰ ptinebat ad sūmū sacerdotē: qz sol' illo die ītrauit i sctāsctoꝝ. filij aūt aarō nō fuerūt sūmi sacerdotes: sz simplices: vt ptz ex eoꝝ ꝯsecratione t vestitiōe: Leuit. viij. Ō nihil ad eos de positiōe incēsi illiꝰ fuit: igit' error eoꝝ quotidiana positione incensi p simplices sacerdotes fiendi: in q̄ qz ꝓtra p̄ceptū dñi fuerūt ebrij t vsi igne alieno ꝓhibito punit sūt: vt colligit' Leuit. x. nec illud periculū mortis cōminatū ē ipi aarō t filijs ei' residuis t eoꝝ successoꝝ. ꝑ solo festo expiatiōis: sz in omni ministerio qꝺ cotā dño facere debuerunt ideo ꝺr ꝙr vbi supra hoc est q locut' est dñs: Sāctificator in bis qui appropinquant mihi. i. qui in tabernaculo factūr alicui

qꝺ officiū

qđ officiū sacerdotale.ad obiurgādū aūt vitia punitor subdi tur ꝓfr: Vinū ⁊ omne qđ inebriare pōt nō bibetis tu⁊ filij tui qñ intrabitis tabernaculū testimonij:ne forte moriamini: sub intelligit sicut filij tui puniti sūt ob ebrietatē ⁊ ignē alienū.iō sequit: Ut habeatis scientiā discernēdi inter sanctū ⁊ ꝓphanū .s.ignē offerendū.Cōstat igit illū ingressū tabernaculi nō so / lū fieri in die expiatiōis:nec scientiā discernēdi esse necessariā solū die illo.patet igit q ea que Bur. ꝓ sua opinioe adducit ex plana lra nō habent:sed potius oppositū.Et q dicit Bur. plures simul fuisse sūmos sacerdotes nō habet ex lra p eū al / legata:ſz potiꝰ oppositū:nec valet qđ allegat ex euāgelio plu / res fuisse sūmos sacerdotes:qz put dictū ē hoc ꝓcessit ex aua ricia romanoꝝ ⁊ iudeoꝝ ambitione q emerūt sūmū sacerdoti / um a romanis:⁊ romani vt ampliꝰ reciperent pluries ⁊ pluri / bus vēdiderūt:q ꝛcr in çacharia nō putat verisimil.

In ca.eodē vbi ꝛceptionis virginis ponitur exemplū cōce ptio sterilis nō vsq; quaq; simile vt inqnit postil.Burgē.autez dicit ipm exemplū sufficere ad virginis ſterrogationē:que nō de facto:sed de modo fiendi q̄siuit:hoc tñ nō videt vez:qz vir go ꝓius de facto ⁊ de mō fuit sufficienter instructa qñ angelꝰ dixit:Spūssanctus supueniet in te ⁊c.Exemplū igit non fuit positū ad docendū virginē de aliquo:nec virgo supsit exem / plū illud ꝓ doctrina:sed ꝓ solatio: qz alſ sequeret q virgo visitās heliçabet iuisset ad ꝓbandū exēpli dati veritatē: qđ falsū est ⁊ ꝓtra beatū Ambro.sup Luçā q dicit virginē vitaſ se nō quasi incertā de nuncio:nec quasi dubitantē de exēplo: sed quasi letā ꝓ voto:religiosā ꝓ officio nec vt verbū angeli mulieris in attestatione ꝓbaret.

In eodē ca.vbi dicitur de Johanne:Tu puer ꝓpheta ⁊c. Postillator obijcit:quia iohānes dixit se nō esse ꝓphetā.i.ꝓ cul fātē sicut antiquit:quia quod dixit digito mōstrauit. vt aliter negauit se ꝓpheta tm:quia fuit plus q̄ ꝓpheta.Bur gensis autē aliter soluit dicens q negauit se illū ꝓphetā: de quo dicit Deut.xviij.qđ ad lram de xpo exponit.Sed vide / tur q iuxta Burgen.solutionē nō satisfeciſſet querentib⁹ ne / cꝫ questioni:quia cū ꝓius dixisset:Mō sū ego xps.de quo vt dicit Bur.exponitur illud Deut.allegatū de hoc nō quesierūt amplius:sed cū audirēt q nō esset xps neqꝫ helias: q̄sierunt quid ergo saltem ꝓpheta es tu?non igitur quesierunt de ꝓ / pheta ꝓmisso in Deut.,put Bur.vult.

Glo.ordi.

Capitulum. II

a Exijt edictū a ce.augu.Beda.Augu stus.xij.annis circa nativitatē christi in pace regnauit:vt etiā ad lram cōpletū vi deatur illud ꝓpheticū:Conflabūt gla.ſ. in v.⁊ l.in f.nec leuabit g.c.g.gl.Paca / tissimo aūt tpe voluit xps nasci: qz pacē magnope q̄siuit ⁊ amauit: qz pacē ama / tores semp inuisit.Voluit etiā vt discipu li quos ad ꝓdicandū missurus erat:q / cunqꝫ vellent secure trāsire possent: ⁊ ab imminentiū seditionū feruore tremenda romani nominis vmbra ꝓtegerentur.

Nascituro domio describit mūd⁹: qz ille apparebat in carne qui electos suos ascriberet in eternitate:in quo nomē au / gusti vere implet qui suos augere suffici ens:censozib⁹ siue ꝓfessionis nō pecunie: sed fidei oblatione signare pcepit: qz dū ꝓfessio secularis obtēdit:ipūalis iplet.

Abolito aūt cēsu synagoge vetusto:no / tus cēsus eccle parat q tormēta fi exigit ſz aufert:q fi vno numiſ mate:ſz vna signat fide. Quietissimū ⁊ pacatissimū erat regnū qz vna descriptione totū mūdū cōclusit. Propterea cēsus da / tus est vt sciret rex numez dominū ⁊ magnitudinē.Hic ꝓmū iu / dea facta est stipēdiaria romanis. b Uniuersus oz.Be.Am bro.Multe gētes erāt q̄b⁹ nō ꝛperabat august⁹. Sed his xbis regnū xpi exꝓmit:q omnib⁹ erat imperatur⁹:q̄s enī posset toti⁹ orbis ꝓfessionē exigere:nisi q toti⁹ orbis habeat ꝛperiū.

c Prima.Be.Jā diuersis tpib⁹ plerecꝫ ptes terrarū leguntur descripte:sed hec est ꝓma eaꝝ q totū orbē ꝛcluserūt:q ꝓfessio est mentiū:qz null⁹ excludit. Uel certe tūc primū cepit qñ cyrin⁹ a cesare i syriā missus est:cēso:patrimonioꝝ futur⁹. d Syrie. Syria in qua iudea est media:⁊ quasi vmbilicus est toti⁹ terre. Cēsus g ꝓmū in medio terre exigit:vt inde postea vsq; ad fines terre exigeret ⁊ redderet. e Cyrino.Ambro.Historico more scribēs vt seriē tpis designet:nomē ꝓsidis tanq̄ cōsul:signi gra / tia huic libro ascribit.Mā si cōsules ascribunt tabulis emptiōis: q̄tomagis redēptoꝝ omniū debuit tps ascribi?Habem⁹ hic om nia q in ꝓtractib⁹ esse solēt.Vocabulū sūmā potestatē gerent di em, locū:causā:testes etiā q adhiberi solēt.Hos q̄z natiuitati sue ⁊ generationi christus adhibuit:qui signarent euāgeliū. dicēs: Vos eritis mihi testes in hierusalē. Be.Sic ꝛperāte augusto: ⁊ p̄sidente cyrino:ibāt singuli in suā ciuitatē vt ꝓfiterent cēsuz: sic mō imperāte christo:p doctores eccle p̄sides ꝓfiteri debem⁹ censum iusticie.Subeam⁹ iugū qđ leue est:veniam⁹ ad requiem animarū q̄ est patria nostra.Et sicut cesari soluebat denari⁹ qui decē nūmos habebat:qui etiā nomīe cesaris intitulabat:sic offe ramus regi nostro decalogū legis:in quo vultū nr̄i regis.i.agni tionē volūtatis ei⁹ inueniem⁹.Quē denariū q̄si sacculo inclusū portam⁹ in via:cū in occulta ꝓsciētie meditatiōe seruam⁹.Pro / feremus aūt cū regē in decore suo ꝓtuebimur:vel etiā ꝓferimus cū ea q̄ in tenebꝛis discim⁹ in lumine dicim⁹:⁊ qđ in aure audiui mus predicamus in tectis. f Nazareth.Be.Quotidie dñs i nazareth cōcipitur:in bethleem nascit:cū aliās floze verbi suſce pto se domū eterni panis operādo efficit. Quasi i aluo virginali

q̄ cōcipit

Nico.de lyra

Actū est aūt.De / scripto ortu p̄curozis: hic ꝓr describit salvator⁹ ort⁹. secūdo debit⁹ rit⁹.ibi:Et postq̄ cō ſumati sūt.tertio pueri ꝓfect⁹.ibi: Puer aūt crescebat. Circa ortuꝫ saluatoris primo ꝺscribit xps.secū / do loc⁹.ibi:Et ibāt oēs.tertio vir / ginis partus.ibi:Factū ē aūt.quar to angeloꝝ cant⁹.ibi: Et pastores erāt. Circa ꝓmū ꝛr: b Exijt edi ctū a cesare augusto .Hic ostēdit tē pus natiuitatis xpi:q natus est an no.xlij. augusti cesaris q notatus fuerat augustus ab augēdo:qz no / tabiliter aurit imperiū romanū: et ꝓpter hoc in diebus suis alijs gen tibus imperio romano subiect⁹ fuit in orbe pax vniuersalis.ideo man / dauit: c Ut describeretur vniū / sus orbis.vt per hoc sciretur quali / ter terre diuerse essent populate:⁊ quanta tributa singule possent reddere:vt sic tributis indebitis nō grauarent: et sciret per quē modū singule terre sub imperio romano me lius regerentur.Ex hoc etiā patet q christus nat⁹ fuit tem pore maxime pacis:sicut fuerat ꝓnūciatū a ꝓphetis.Ysa. lxij.Orietur in diebus eius iusticia ⁊ abundantia pacis. Itē Esa.ij.Non leuabit gens ꝓtra gentē gladiū.⁊.ix. Vocabitur nomen eius admirabilis cōsiliari⁹:deus fortis:pa ter futuri seculi:princeps pacis. d Hec descriptio prima. Dicitur aūt prima q̄tū ad generales descriptiones orbis: quia ante istā bene fuerunt alie descriptiones partiales si / cut patet.ij.Reg.xviij.⁊.j.Paral.xxj.de numeratiōe po / puli ⁊ descriptiōe quā fecit Ioab de mādato dō.Dicit etiaꝫ prima ſm alios q̄tū ad alias ptes ciusdē descriptiōis: q̄a syria est in medio terre habitabilis.⁊ ideo ibi fuit inchoa / ta ista descriptio: vt inde denūciaret fieri in alijs ꝓincijs circulariter. e A ꝓside syrie cyrino.hūc enī cyrinū ce / sar augustus ꝓfecerat syrie ad ipsam regēdā. f Et ibāt omnes vt ꝓfiterent singuli in suā ciuitatē.Hic describitur natiuitas saluatoris q̄tū ad locū:quia ista descriptio pre / cepta erat fieri in principalibus ciuitatibus:⁊ ibi cōuenie / bant qui ibi habuerant originē: vt sic descriptio fieret non solum ſm numerum personarū:sed etiā ſm determinatio / nem genealogiarū:vt sciretur numerus determinatus no / bilium ⁊ ignobilium.⁊ hoc est qđ dicit:Et ibant omnes vt ꝓfiterentur singuli in ciuitatem suam.ꝓfitebantur au / tē dupliciter se esse subiectos romano ꝛperio:scilicet scripto quia eorum nomina scribebātur de mandato imperatoꝛ: et etiam facto: quia soluebant censum imperatoꝛi ꝓpter quod in numiſmate census erat imago imperatoris: vt ha betur Matth.xxij.ca.. g Ascendit autē ⁊ ioseph a ga / lilea in qua manebat. h In iudeam ciuitatem dauid. Judeam hic accipitur adiective:quia bethleem est quedā ciuitas in regno iudee et vocatur ciuitas dauid:quia inde ortumdus fuit:vt habetur.j.Reg.xvj.

¶ concipiꝫ in corde credētis p fidē: generaꝫ p baptiſma. Quotidie dei genitrix eccl̃ia ſuū comitata doctorē de rota mūdi in ciuitatē ꝓfeſſiōis ⁊ laudis aſcēdes cēſū ſue deuotiōis regi eterno ꝓſoluit. Que quaſi alij deſpōſata: ſz ab alio fecundaꝫ: dū ꝓpoſito ſibi pōtifici viſibiliꝫ iūgitur: ſz iuiſibili ſpiritus virtute cumulaꝫ. Uñ ioſeph auctus iterp̄taꝫ: idcāſ ipſo nomīe q̄ ſtantia loquēt̄ magiſtri nihil valet niſi augmentū ſuperni iuuamis vt audiatur acceperit.

a ¶ Factū eſt aūt. Alibi cōcipi: alibi naſci dñs voluit: vt inſidiātis herodis furorē faciliuſ euaderet. Humilitas chriſti cōmēdatur: qz nō ſoluz incarnari: ſz etiam illo tpe naſci voluit: quo mox natus cenſui ceſaris ꝑtinēz ſubderetur.

b Pānis eū inuol. Filibus idu̇itur pannis: vt ſtolam īmortalitatis reciperemus. Manus ⁊ pedes ſtringunt: vt manꝰ noſtre ad bene operā dū: pedes in viam pacis dirigantur. Paruul⁹ factus: vt nos ꝓfecti ām⁹

† De conſe. di. 1. nocte

c Locꝰ in diuerſo. ¶ Diuerſoriuz eſt domꝰ inter duos muros duas ianuas habens. Figurat eccl̃iam īt̄ paradiſū ⁊ mūdū.

Bed. In diuerſorio: vt in via naſcī: q̄ ait: Ego ſuz via qua ad patriā veritatis ⁊ vite veniam⁹. d Et paſto. Bed. Mato ſūmo paſtore: paſtores ab inſidijs noctꝭ gētiū greges more pecudū ꝓꝰ viuētes vigilādo defēdūt: ⁊ i aulā dei ꝙgregāt. Quibus bñ vigilātibꝰ angelꝰ apparet: ⁊ eos claritas circūfulget: qz ille p̄ ceteris ſublimia videre merenī: q̄ fidelibus ſollicite p̄ſunt: ſup q̄s diuina gratia largiꝰ cozuſcat. e Et ecce angelꝰ. Be. Et cōcipiendū: et ꝙceptū: ⁊ natū dñm celi ciues teſtātur: vt ⁊ mortales ſufficienī ibuāt: ⁊ ſuuz auctoꝛ ſeruitiū ꝑpendant. f Circūfulſit. Bed. i. ex oīi pte illoꝛ fulſit: radios ſui lumīs aſpſit: q̄ in tota veteris teſtamēti ſerie nō iueīt. Cōſonat āt q̄ ait: Mox p̄ceſſit dies āt appro. Ergo abij. o. te. ⁊ in. ar. lu. g Hodie. Cū nox eēt. nō ait: hac nocte ſi hodie: qz. ſ. gaudiū venerat nūciare. Ubi triſticia gerūt: noctꝭ mētio ſolet fieri, vt ſcā dalū patiemī i me nocte iſta.

¶ Inſātē

¶ qui gerat typū chriſti.

deam ciuitatem dauid que vo/
¶ domus panis: qz ibi natus eſt qui ſuos reficit eterno pane. ¶ quod eſſet in preconium futuri.
catur bethleez: eo q̄ eſſet de do/ a
a ¶ vbi ꝓfiterenī iuſt⁹ ⁊ virgo niſi vbi x̄ps natuſcīt. i. in pacato corde: ꝓpe ē verbū in corde tuo et in ore tuo.
mo ⁊ familia dauid: vt pr̄ōfite/ b
reꝰ cū maria deſpōſata ſibi vxo/
a re p̄gnante. Factuz eſt autē cuz c
eſſent ibi: ipleti ſūt dies vt pare
¶ nō i domo parētū ſz i via naſcīt: qz p hūanitatē ūſi i alieno naſcebaī: nō ꝛz p̄tē ſz ꝛz naturā
a ¶ Be. Nō pꝰ quē alij: ſz añ quē nullꝰ.
ret. †Et peperit filiū ſuū p̄mōge/ d†
b nitū: et pānis eū inuoluit: et re/ e
a ¶ pōīt i p̄ſepio. i. corpꝰ x̄pi ſup altare. ¶ Be. Ut ſancta aialia carnis ſue frumēto reficiat: q̄ panis ē angeloꝝ. b ¶ Be. Loco eget vt nos plures in celis habeam⁹ māſiones.
clinauit eum in p̄ſepiō: q̄ia nō g
c erat ei locꝰ in diuerſorio. Et pa/ d†
ſtores erāt in regione eadē vigi
lātes et cuſtodiētes vigilias no
a ¶ Ambro. Grex pplus. noꝛ ſcīum: paſtores ſacerdotes: vel etiam angeli.
e ctis ſuper gregē ſuuz. Et ecce i
angelꝰ domini ſtetit iuxta illos
¶ vt nō ſolū voce ſermonis: ſed etiā diuine lucis claritate oꝛtus veri luminis aſtruatur.
f ⁊ claritas dei circumfulſit illos: k
et timueſt timoꝛe magno. Et di l
xit illis angelus: nolite timere.
† Ecce ei euangeliço vobis gau m
a ¶ Be. Fideliū de cūctis diuerſitatibꝰ gentiuz cōgregando: eternū gaudiū nunciatur.
dium magnum quod erit ōmni
g pplo. Quia natꝰ ē nobis hodie n†
¶ homo et deus.
ſaluatoꝛ: qui eſt chriſtꝰ dominuſ o
a ¶ in bethleem: vñ dauid natꝰ. b ¶ ſignū ſalutꝭ fidelibꝰ hūilitas ſaluatoꝛis q̄ ē oppoſita ſuperbie. p̄ quā moꝛs i mūdū intrauit.
in ciuitate dauid. Et hoc vobis p

a Eo q̄ eſſet de domo ⁊ familia dauid. vt patet p genealogiā deſcriptam ca. ſe. ⁊ Mat. j. b Ut ꝓfiteret cū maria ſibi deſpōſata vxore p̄gnāte. ipſa enī erat de eadē tribu cū ioſeph et ſucceſſerat in hereditate paterna: ideo iuit ad ꝓfitendū cū eo: licet eſſet partui ꝓpinqua. hoc etiā diuina diſpenſatiōe factū eſt vt ſic chriſtꝰ naſceret in bethleem ſicut erat predictū: Michee. v. Et tu bethleem ephrata paruulus es in milibꝰ iuda: ex te mihi egredieī q̄ ſit dominator in iſrael: ⁊ egreſſus eius ab initio a diebus eternitatis.

c Factum eſt autem cum eſſent ibi: impleti ſunt dies vt pareret. Hic cōſequēter deſcribitur virginis partꝰ. cū dicitur: d Et peperit filiū ſuū primogenitū. ⁊ dicīt primogenitus: nō q̄ poſt illū maria alios filios habuerit: vt dicit Heluidꝰ hereticꝰ: ſed q̄ ante illū aliū nō habuit. vnde ⁊ in lege filius vnigenitus offerebatur dño ⁊ redimebatur tanq̄ ꝓmogenitꝰ: q̄ ab vno mēſe redimebaī: vt habetur Nu. iij. ⁊ tunc ꝓmogenitꝰ dicebaī: dato q̄ nullus ſequeretur. e Et pannis eū inuoluit. p ſeipam. Ex hoc patet falſitas que ſcribitur libro de infantia ſaluatoris. ſ. ipſā obſtetrices habuiſſe in partu que non requirunī niſi ꝓpter afflictionē matris in partu que non habuit locuz in virgine: q̄ peperit ſine doloꝛe: immo cū maximo gaudio ⁊ delectatione: ⁊ ideo p ſeipam puerū natū recepit inuoluit ⁊ reclinauit: vt hic dicīt. f Et reclinauit eū in ꝓſepio. Joſeph eī in illo itinere adduxerat ſecū aſinū ad portandū vxorē p̄gnantē: ⁊ bouē ad vēdēdū in bethleē vbi erat cōgregatio populi magna: vt de ꝓcio ſolueret expenſas in via: ⁊ illis duobꝰ animalibꝰ fecit p̄ſepiū iuxta ſe. i quo beata virgo reclinauit filiū natum: ſm q̄ fuerat p̄dictū Habacuck. iij. ꝛz trāſlationē. lxx. quā ſequīt officiū eccleſiaſticū: Domine audiui auditū tuū ⁊ timui: conſideraui opera tua ⁊ expaui in medio duum animaliū. Fuit enī ꝓphete admirationis pauoꝛ q̄ in loco tā humili reclinaretur ſaluatoꝛ. vnde ſubditur: g ¶ Quia nō erat ei locꝰ i diuerſorio. Eſt enī diuerſoriū hoſpitalaria ad quā diuertunt veniētes ab extra ad hoſpitandū. ciuitas autē bethleem tunc erat plena populo qui venerat ad p̄dictā ꝓfeſſionē: ⁊ illi q̄ erāt poſſeſſiones occupauerāt loca maioꝛa: et ideo licet ioſeph erat de nobili genere vt predictū eſt: nō tamen erat de diuitibus: ⁊ ideo ita paruum locū habuit q̄ ſaluatoꝛ natus in p̄ſepio reclinatus fuit: ad impletionē ꝓphetie predicte: ⁊ ad dandū exemplū hūilitatis ꝓfecte a qua ſaluatoꝛ īcepit a natiuitate: ⁊ eā cōtinuauit vſq̄ ad moꝛtē: in qua humiliauit ſemetipſuz factus obediēs vſq̄ ad moꝛtē: moꝛtem autē crucis. ſm q̄ dicitur Philꝭ. ij.

b ¶ Et paſtores. Hic conſequenter deſcribitur angelorum exultantiū in natiuitate ſaluatoꝛis: vbi primo deſcribitur natiuitatis huius denunciatio. ſecundo angelorum exultatio. ibi: Et ſubito facta eſt cum angelo. tertio paſtoꝛum deuotio. ibi: Et factum eſt. ¶ Circa primum p̄mittitur quibus facta eſt dicta denunciatio cum dicitur: Et paſtores erant in regione eadem vigilantes. Erant ei ſimplices ⁊ abſq̄ cautelis malicie: ⁊ occupati in officio ſuo. ctoꝝ patriarcharum: qui dicuntur fuiſſe paſtores Heñ. xlvij. talibus autem ſolent fieri diuine illuminationes et conſolationes: ⁊ non hominibꝰ in ſapientia huius mundi: que ſtulticia eſt apud deum occupatis: ſm quod dicit ſaluatoꝛ Matth. xj. Cōfiteboꝛ tibi pater domine celi ⁊ terre: quia abſcondiſti hec a ſapientibus et p̄udentibꝰ et reuelaſti ea paruulis. ideo ſubdit: i ¶ Et ecce angelꝰ dñi ſte. iu. il. parat⁹ ad reuelādū eis diuina. k ¶ Et claritas dei circūfulſit eos. nō tm̄ exterius in coꝛpoꝛe: ſed etiā iteriꝰ in mēte. l ¶ Et timuerunt. ex inſolita viſione: ſed angelꝰ eos conſolat. dicēs: Nolite timere. cuius cauſa ſubditur cū dicīt: m ¶ Ecce enī euāgeliço vobis gaudiū magnū q̄ erit omni populo. nō ſolū iudeoꝝ ſed etiā gentiliū. n ¶ Quia natus eſt nobis hodie ſaluatoꝛ. ⁊ dicit hodie: qz q̄ius eſſet noꝛ erat tñ pars diei naturalis: vel alit⁹ ⁊ melius vt videt: qz noꝛ illa ex claritate diuina predicta fuit ita illuminata ac ſi eſſet dies clariſſima: ſm q̄ fuerat p̄dictū Pſ. cxxxviij. Et noꝛ ſicut dies illuminabit.

o ¶ Qui eſt x̄ps dñs. Chriſtus grece idē eſt q̄ vnctꝰ latine. Antiquitꝰ aūt in vetri lege vngebanī tm̄ reges ⁊ pōtifices. Chriſtus aūt reꝛ eſt ⁊ pōtifex. ⁊ iō bñ dicitur chriſtus. i. vnctus nō vnctione humana ſed diuīa: qz in humanitate ꝓ nobis aſſumpta fuit vnctus a deo patre: imo a tota trinitate plēitudīe gratie: ſm q̄ dīt Pſ. xliij. Unxit te deus deus tuus oleo leticie p̄ conſoꝛtibus tuis. ꝓpter q̄ dicitur Joh. iij. q̄ datus eſt ei ſpiritus nō ad menſurā. ſ. aliozū hominū: ſed ſm omnē plenitudinem non ſolū ſufficientie: ſed etiā redundantie in omnes alios x̄ſtuz ad ſufficientiā: ſm q̄ dicitur Joh. j. Et de plenitudine eius omnes nos accepimus.

p ¶ Et hoc vobis ſignum ꝛc. Per hoc enim q̄ angelus dedit eis ſignū magne humilitatis et paupertatis ſignificatū fuit paſtoꝛibus q̄ non venerat ad regnandū temꝓaliter: vt ſcribe iudeoꝝ credebant chriſtum venturum. Poteſt aūt alit⁹ dici q̄ illud fuit ꝓprium ſignum ſaluatoꝛis nati, Ad cuius intellectū conſiderāduz q̄ illa que

Roꝛ. 13. d

a Infantē pannis.in.Be.Erebris infantia salvatoris et angelox testimonijs:r euāgelistax ēinculcata: vt mētib⁹ nostris altiꝰ figak q̄d p nobis sit factus. In quo humilitas notatur:qz cū esset dnus paup p nobis factus est: vt inopia sua nos ditaret. b Multitudo milicie.cc.rē. Ambro. Bene angelox nominat exercit⁹ q̄ seq̄bāt militie ducē:q̄ otra malignos spūs ad turelā nrāz angelox ordinat exercit⁹.

Beda. Uno euāgelicāte multitudo cōsonā in laudē pūpit: vt r officiū suū deo impēdat r nos istruat: vt q̄ties sacrā eruditionē ex fratris ore audimus: deo laudes corde: ore opere reddamus. Quia Xo deus r homo nascitur hominib⁹ pax cū ipsis angel deo canit gloria: q̄ ab angel p nrā redēptiōe glificat. c Et in terra pax.qū peccādo eram⁹ a deo extranei: extraneos nos ageli deputabāt. Sz qz cognouim⁹ regē nrz: recognouerūt nos ageli ciues suos. Et timet angel⁹ adorari ab hūanā natura quā i suo rege ꝑsiderat. d Hoib⁹ bonolū. Bed. Qui suscipiunt natū xpm. Nō bis q̄ audita ei⁹ natiuitate sunt turbati r cū psecuti. Nō ē pax ipijs: dic dns. e Pastores loq̄. Ambro. Nō sit vil ꝑsōa pastox.qz q̄ vilioz ad prudēti/am:eo pcioꝛ ad fidez. A pastorib⁹ fidem maria colligit. A pastorib⁹ xpls ad dei reuerentiā ꝛgregak.mirati sūt enī de his q̄ dicebank a pastorib⁹ ad illos. f Trāseam⁹. Moza. Sic nos abiectis carnalib⁹ ꝛcupiscētijs: cogitatiōe r desiderio mētis supernā domū viui panis debem⁹ trāsir e:illū amādo q̄ p nob caro fact⁹ est: vt ad ei⁹ visionē pueniam⁹.

g Et venerūt festi.Be. Nō cū desidia christi q̄rēda est ꝑsentia. ō pastores sine moza inueniūt:qz nō ficta fide currūt videre q̄ audierāt. Nox exēplū pastoꝛ ecclie imo cūcti fideles imitari debēt vt fide r virtute ꝓficiāt:r celesti oza culo erecti precedētiū patrū vitā:in q̄ panis vite sēp r seruak r reficit:quasi bethleē pozras cōtēplando subeāt. Ibi catholice ecclesie pulchritudinē q̄si mariā:r doctox cetū quasi ioseph:r humilē mediatoris aduentū scripture paginis insertū quasi in pesepio inueniēt. h Videtes aūt. Visio dei cognitio dei est:r hec ē sola vita hominū vt cognoscāt verū patrē:r quē misit iesum christum esse vnum deū. i Mirati sūt. Mirank r de mysterio icarnatiōis: r de tanta pastox attestatione: qui fingere audita nescirent:sed simplici facundia vera p̄dicarēt. Sic dns nō rhetores:sz piscatores ad euāgeliçādū destinauit. Sic r in veteri testamento sue dispēsatiōis nūcios pastores ordinauit. Ideo nō est paruipēdēda pastox attestatio. k Maria autē. Maria nō minus ore pudica q̄ corpe secreta q̄ nouerat nulli diuulgat:sed tacito corde scrutans congruū tps q̄ hec de⁹ vulgari velit reuerēter expectat: cōferēs ea q̄ viderat circa se acta:r q̄ legerat in scriptur agēda. Ei dictū erat ab angelo: Ecce ꝛcipies in vte. et pa.filiū. Ꝓdixit Esa. Ecce virgo ꝛci.r pa.fi. Videbat se de stirpe dauid ortā in nazareth de spūsctō

Ꝑ cōcepisse

a signū. Inuenietis infantez pannis inuolutū et positum in ꝑsepio. Et subito facta ē cū angelo b+
Ꝑ ne parua vnius angeli videatur auctoritas. Ꝑ que christum ducem sequitur.
b multitudo milicie celestꝭ: laudā c
tium deū r dicētium:†Gloria in e
Ꝑ Pax mīra diligentib⁹ legē tuā dne:r non est illis scandalum.
c altissimis deo:r in terra pax ho f
minib⁹ bone volūtatꝭ. Et factū g
est vt discesserūt angeli ab eis i
Ꝑ credentes verbis angeli pastores dant testimonium vero agno.
e celū:pastores loquebank ad in/ †
f uicem:Transeam⁹ vsq̄ bethleē: b+
Ꝑ nō aspiciam⁹ retro:nec ad dexterā vl sinistrā: nisi in solū xpm. Ꝑ Be. Qō in ꝓncipio apō patrē facū est caro:r sic ostēsū nobis:qō in deitate nō poterat videri. Ꝑ Ambro. Cū caro dñi videtur verbum videk qō ē filius.
r videamus hoc verbum quod †
Ꝑ caro. Ꝑ qō dns parer r filꝰ r spūsctūs fecit .i.incarnari cōstituit:r sic factū ostendit'
factum est:quod fecit dominꝰ:r i
g ostēdit nobis: r venerunt festi/ k+
Ꝑ ministros natiuitatis.
nātes. Et inuenerūt mariam et l+
Ꝑ hominem natum. Ꝑ in carne
ioseph:r infantem positū in ꝑse/ †
Ꝑ carnem. Ꝑ recto ordine per cognitionem natiuitatis venerunt ad cognitionē verbi.
b pio. Uidētes ergo cognouerūt m
Ꝑ quod erat in principio.
de verbo quod dictuꝫ erat illis
de puero hoc:r oēs q̄ audierūt n
i mirati sunt:r de his q̄ dicta erāt o
k a pastoribus ad ipos. Maria āt p

q̄ illa que fuerūt in veteri testamento fuerunt figure noui: vt dicitur. j. Eoz.r. In veteri autē testamento duo saluatores iudeox:imperfecti tamen ꝑcesserant tanq̄ figure saluatoris perfecti iesu christi. Primus fuit moyses qui liberauit eos de seruitute egyptiaca: vt habet Exo.xiij. Secundus fuit cyrus qui liberauit eos de captiuitate babylonica: vt habetur. j. Esdre. j. et vterq̄ de nouo narr⁹ fuit inuēt⁹ in magna pauptate: sicut patet de moyse Exo. ij. quē inuenit filia pharaonis positū in flumie i fiscella iuncea. Sil⁹ de cyro dicit i ecclesiastica historia sup Danielē q̄ Astyages rex medox r psarū vidit in somnis vitē nascentē de vtero filie sue totā asiā occupantē:r a cōiectorib⁹ fuit sibi respōsū q̄ visio ista significabat ex ea puerū nascitux q̄ occuparet regnū medox r psarum: ꝓpter q̄ timens ne ipse vl filꝰ suus p hoc regno priuaret: dedit filiā suā militi pauperi:r cū hoc etiā cū filia sua facta fuisset ꝓgnās fecit tps partꝰ sui exploratꝰ r puex natū sibi apportari: quē tradidit cuidā militi vt secreto iterficeret:q̄ cōpatiēs puero ipm nō interfecit:sed in quodā nemoze puerū fortune dimisit:ad quē quedā canicula pastoris regis que erat iuxta nemus frequēter veniebat et ipm lactabat:r pastox ꝑdictus volēs scire vbi canicula declinabat:inuenit puerux ita in pauptate iacentē:quem accepit et tradidit vxori sue nutriendū. r postea factus est rex persax atq̄ medox ad liberationē iudeox. Cū igit figura r figuratū debeāt habere corrspōdētiā:r ꝑdicti duo q̄ fuerūt figure xpi in maxima pauptate inuēti fuerūt in sua natiuitate. signū cōueniēs r corrspōdēs figure dedit angelus pastorib⁹ de christi nati inuētione. a Inuenietꝭ infā. panninuo. r positū in ꝑsepio. Et credēdū est q̄ pastores hoc intellexerunt illuminati a deo. b Et subito facta ē. Hic ꝓphr ponit angelox exultatio cū dicit: Et subito facta est cū angelo q̄ tā q̄ ꝓncipalis inter alios nūciauerat christi natiuitatē. c Multitudo militie celestꝭ .i. angelox q̄ nomine militie designank: qz p salute hominū cū demonib⁹ prelijāk: sm qō dr Apoc.xij. Michael r angeli ei⁹ preliabank cū draconе rē. d Laudātiū deū. de christi natiuitate: eo q̄ p ipm sciebāt deduci homines ad salutē quā desiderāt: ad ruinam angelox p hoc reparādā. e Et dicētiū: gloria in altissi. deo. quia licet ei⁹ glia vbiq̄ reluceat: maxime tū in celo empyreo vbi est angelox r beatox habitatio. f Et in terra pax hominibus bone voluntatis. i. hominib⁹ bonis. p bonitatē enī volūtatis dicit hō simplicit bonus magis q̄ per bonitatem aliarū potentiarū animex: quia volūtas mouet alias potētias ad actꝰ suos:r ideo bonitas eius vl malicia i oēs alias potentias redūdat: sicut influētie cause mouētis in motis ab ipsa. malis aūt hominib⁹ nō est pax: sm qō dr Esa.xlviij. Nō est pax impijs dicit dominus. Ex hoc etiā verbo angeli patet q̄ ista pax que ꝓncipalit p xphetas p̄dicta fuit futura in aduētu christi. erat pax interioꝛ bone volūtat: qz sm qō dr Ꝓuō.xij. Nō ꝓtristabit iustū q̄cq̄d ei acciderit. pax aūt tēporalis que fuit in aduētu xpi pacatis olim⁹ gētib⁹ sub impio romano fuit figura huiꝰ pacis ꝓncipalit itēte. g Et factū ē. Hic ꝓphr describit pastoꝛ deuotio: qz statī post visionē istā dimisso grege iuerūt ad videndū puerū natū. dicētes: h Trāseam⁹ vsq̄ bethle. r videam⁹ ꝟbum. i. puerū natū p verba angeli nobis significatū. i Qō fecit dñs. hoc nō est de textu. greci enī r antiq̄ nō hūt: fecit:sz tm: qō dñs ostēdit nob. k Et venerūt festi. ex desiderio videndi xpm ꝓncipalit r sedulo vt citiꝰ rediret ad gregē quē sine custodia dimiserāt. l Et inuenerūt. sic angelꝰ eis dixerat. m Uidētes aūt cogno. de ꝟbo. qz nō solū fuerāt illuminati exterꝰ ꝑ et iterius de cognitiōe ꝟbi incarnati vt p̄dictū ē. n Et oēs q̄ audierūt mirati sūt. r materia admiratiōis subdit. cū dr: o Et de his. r accipit hic p.i. de his: q̄ dicta erāt a pastorib⁹ ad ipos. sic supi⁹ ē expressū. p Maria aūt cōseruabat oīa ver. ꝟ ꝑfe. in cor. suo. qz prudēter attendebat quo modo prophetie implebantur in puero nato. r ista collatio erat ei valde delectabilis et toti ecclesie valde vtilis: quia sm qō dicit Hieronymus in sermone de assumptione beate virginis. Ipsa post ascensionez filij sui remansit ad tēpus in terris cum apostolis vt eos plenius instrueret de verbo incarnato: de quo erat plenius edocta per spiritumsanctum: r omnia familiarius viderat et tractauerat: propter quod melius exprimere poterat: sm quod dicit Hieronymus: Quod melius nouimus melius et proferimus.

† Deconse. di. i. nocte

L

ysaie xlviij. non est pax impijs dicit dns

puex xij. Nam gens habuit impiū q̄ deus audierit

cõcepisse:in bethleẽ pepisse. Quoꝝ olim testimõia in diuersis ꝓphetis legerat. Cõpat ꝙ ẏba ꝓphaꝝ factis: ⁊ i oĩb⁹ hz argumẽta fidei. Si maria a pastoribꝰ discit: debemus a sacerdotibꝰ discere. Si maria añ apli ꝓceptum tacet: debemꝰ pꝰ apli ꝓceptũ magis doceri ꝙ docere.

a Et reuersi. Be. Sic spũales pastores mõ dormiẽtibꝰ alijs cõtẽplãdo celestia subuebũt: mõ castra fideliũ lustrãt: ⁊ ꝓbitatẽ exempla ꝙrẽdo circueũt: mõ ad publicũ pastoralis officij rede/unt docẽdo: vt qđ i priuato gustauerãt: alijs ꝓdicãdo eructẽt.

b Sic dictũ. Be. Et in ꝑ gñi cãt: ꝙ nõ aliꝫ inueniũt ꝙ dictũ erat. vel sicut dictũ est ad illos † 23.q.1.ca. ideo. ab angelis: refert laudes ⁊ gloriã deo. Mõ ꝙ angeli ꝑerasset laudare: hz ipsi laudãdo offerebãt formã deuotiõis sue dũ dicunt: Gl̃ia in altissimis deo: ⁊ in terra pax hoĩbꝰ bone voluntatis. c

D Alt circũcide. Be. Bitus circũcisiõis ab abrahã sũpsit exordiũ: quãdo ⁊ nomis amplificationẽ accepit: ad quã imitationẽ nomẽ ꝑponebaꝫ puerꝰ in die eoꝝ circũcisionis. Sic etiaꝫ factũ ẽ ipsi iesu. Octaua die circũcidiꝫ iesus: qz vtraq; nr̃a ĩnouatio ⁊ ĩ pñti spũs p baptismũ: ⁊ in futuro carnis: ⁊ i sua resurrectione est ꝓfigurata: ⁊ in nr̃a qñq; est pficiẽda. Christꝰ autez die octaua surrexit: ⁊ post sex seculi huius etatis: ⁊ septimã sabbati ꝙ nũc interiz in alia vita geriẽ ꝙsi octauo tpe resurgem⁹: tũc verissime ab omni corruptiõe circũcisi: vbi vex ꝓpuciũ auferẽ: qz ibi neq; nubẽt neq; nubent. Luce. 20.f Grego. Qui in silitudie carnis pcĩ venerat: remediũ ꝙ caro pcĩ mũdari ꝙsueuerat nõ respuit: sicut baptisma nouę gr̃e: nõ necessitatis: hz exẽpli cã subiit. Et nota ꝙ idẽ auxiliũ curatiõis in lege circũcisio ꝓstitit: qđ nũc baptisma ꝙfert tpe gr̃e: nisi ꝙ ĩtroitus in regnũ nõdũ patebat. Significat aũt hec circũcisio carnal̃ illã circũcisionẽ in die iudicij: cui omnibꝰ aĩe ⁊ carnis corruptionibꝰ exuti: ad faciẽ creatoris vidẽdã ingrediemur. Significat etiã ꝑsentẽ circũcisionẽ. i. abluti/onẽ vitioꝝ p baptismũ. Significabat etiã illũ de abrahaꝫ nasciturꝝ ꝙ ⁊ in pñti p baptismũ: ⁊ in futuro p resurrectionẽ ab oĩ sorde suos purgaret. erat etiã in abrahã signaculuꝫ iusticie. Be. Sicut a xp̃o christiani: sic ⁊ vtraq; nr̃a circũsiõe a iesu. i. a saluatore saluati vocamur. Ad nomẽ nõ solũ anteq; cõcipiamur in vtero ecclie p fidẽ: ꝑ etiã ante tpa sclaria a deo nob̃ vocatũ est. d Tulerũt illũ. Paruuli ꝙ de toto regno iudeoꝝ ad tẽplũ portabãtur. si erãt de tribu leui: in ministeriũ domꝰ ppetuo detinebanꝫ. Si de alia tribu ꝑcio dato a parentibꝰ ꝑmogẽti redimebãt ad ꝓpria referendi. e Sic scriptũ ẽ. Be. Exo.13.a Leui. 12.a Scriptũ est in lege: Mulier q̃ suscepto semĩe pepit mas. in e. s. d. Ad distinctionẽ illiꝰ q̃ virgo pepit. Nõ ꝙ filius: nõ mater hostijs ĩdigebat purgari hz vt nos saluaremur a timore legis. Decretũ aũt erat puerꝝ post triceſimũ tertiũ circũcisionis diẽ ad tẽplũ deferri: ⁊ ꝑ eo hostiã dari: ꝑmogenitũ sctũ dño fieri. Per qđ significaꝫ nullũ nisi circũcisis vitijs dignũ esse ꝙspectu dñi: nullũ nisi mortalitatis nexibꝰ absolutũ: supne ciuitatis gaudia subitur̃. Vera enĩ circũcisiõe purgatꝰ: tẽplũ hierl̃m cũ mũeribus ingrediẽ ꝙ glia resurrectiõis ab omni labe exoctꝰ: cũ bonoꝝ operꝫ fructibꝰ supne beatitudis gaudia subit.

f Omne masculinũ. Be. Omne tã hoĩs ꝙ pecoris qđ deo sanctificari: ⁊ sacerdotis esse iubebaꝫ: vt sacerdos ꝑmogẽtũ hoĩs redimi faceret: sic ⁊ oĩe aĩal ĩmũdũ. ꝙ ꝑmogenita illũ significãt ꝙ vnigenitꝰ dei dignatꝰ est fieri ꝑmogenitꝰ oĩs creature: ꝙ vere est sctũs dño: qz sine pecato. Qui ad generãdos sibi ꝑplos secretũ genitale sanctẽ ecclie sibi apuit. Alt moralit. Primogenita significant bõa initia nr̃e actiõis: ꝙ ꝙsi corde gerimꝰ: ꝙ dei gr̃e deputare debemꝰ. Male gesta redimere fructibꝰ penitẽ, Moralit

cõseruabat omnia verba hec: cõ
ferẽs in corde suo. Et reuersi sũt a†
pastores glorificantes ⁊ laudã/ b
tes deum in omnibus que au/
ꝙ ab angelis. ꝙ in bethleem.
dierant ⁊ viderãt: sicut dictũ ẽ b
ad illos. † Et postq̃ consummati c†
sunt dies octo vt circũcideretur
puer: vocatum est nomen eiꝰ ie/ d†
ꝙ non decuit eam gloriosum nomẽ primum ab hominibus appellari sed excellẽtiori natura: ne homo videat machinator huius nominis.
sus. Quod vocatuꝫ est ab angelo priusq̃ in vtero conciperetur.
† Et postq̃ impleti sũt dies pur/ e†
ꝙ marie vel domini.
gationis eius ꝙm legẽ moysi: tu f
ꝙ offerrent ⁊ cõsecrarent.
lerũt illum in hierusalem vt sisterent eum domino: sicut scriptũ ẽ e
i lege domi: † Quia oĩe masculus f

a Et reuersi sunt pastores. redeũdo ad gregẽ suũ. b Glorificantes ⁊ laudãtes deum. de beneficio toti mũdo collato generaliꝫ ⁊ eis ostenso specialiter. ideo subdiꝫ: In omnibꝰ ꝙ audierãt ⁊ viderant.
c Et postq̃. Hic ponitur debitus ritus circa puerꝝ natũ: qz ꝙm ritũ veteris legis debebat circũcidi ⁊ in tẽplo offerri. ⁊ ideo ꝓio agitur de eiꝰ circũcisiõe, secũdo de oblatiõe, ibi: Et postq̃ ipleti sũt dies. Circa primuꝫ dr: Et postq̃ ꝙsumati sũt dies octo, hoc erat tps determinatũ circũcisiõi: put habeꝫ Gen. xvij. Voluit aũt xp̃s circũcidi ꝙuis non esset legi subiectꝰ. Primo vt ostẽderet in se xp̃itatẽ carnis hũane: cõtra Manicheũ ꝙ dixit ipm deũ habuisse corꝰ fantasticũ: ⁊ contra Valentinũ dicentẽ xp̃m corpus de celo attulisse. Secũdo vt approbaret circũcisionẽ quã deꝰ oli instituerat. tertio vt ostenderet se esse de genere abrahe: ꝙ circũcisiõis mandatum accepit: Gen. xvij. Et facta est repromissio de christo. quarto vt iudeis excusationẽ tolleret de nõ recipiendo eũ si esset incircũcisus. Quinto vt obedientie virtutẽ nobis suo cõmẽdaret exẽplo: ꝑceptum legis obseruãs: cui tñ nõ erat subiectus. Sexto vt qui in similitudinẽ carnis peccati venerat: remediũ ꝙ caro pcĩ cõsueuerat mũdari nõ renueret. Septimo vt legis onus in se sustinẽs alios a legis onere liberaret: hz illud Bar. iij. Misit deꝰ filiũ suũ factũ sub lege vt eos ꝙ sub lege erãt redimeret. d Tot catũ est nomẽ eiꝰ ie. nõ dicit ꝑpositũ: qz a deo fuit ꝑpositũ hoc nomẽ: sed p angelũ denũciatũ marie ⁊ ioseph ⁊ p ipsos alijs diuulgatuꝫ. Et qz aliqs infidelis potissime iudeꝰ: qꝰ nõ mẽ nõ fuisset cõuenienter ꝑpositũ posset arguere. tũ qz Esa. lxij. dicit: Vocabiꝫ tibi nomen nouũ qđ os dñi noiauit. Hoc aũt nomẽ iesus nõ erat nouũ tũc: qz añ alij fuerãt nomiati hoc noĩe: vt ptz de iesu filio ioiedech: ⁊ de iesu naue: ⁊ i genealogia xp̃i ꝙ describit ca. se. vbi idẽ hr̃. Itẽ qz Esa. vij. dr: Vocabiꝫ nomẽ eiꝰ emanuel. ⁊ viij. dr: Vocabis nomẽ eiꝰ: accelera: spolia ꝺtrahe. ⁊c. ⁊. ix. Vocabiꝫ nomẽ eiꝰ admirabil: ꝙsiliariꝰ: deꝰ fortis ⁊c. ꝙ noia sũt alia a noie iesu: ⁊ filia possũt induci de alijs locꝭ scripture. Iõ dicẽdũ ꝙ ꝑ nomẽ fuit ꝓprietatiꝰ regis ꝑ patris ei. Noia ei si bñ ꝑponãt ꝑponi debẽt a ꝓprietatiꝰ rez: ⁊ ꝑ de noibꝰ genez ⁊ speciez. de qbꝰ dr. iij. Metaꝑ. Bõ quã significat nomẽ ẽ diffinitio ꝙ designat ꝓpriã rei naturã. Noia aũt singulorũ hoĩm si bñ ꝑponãt ꝑponi debẽt ab aliq̃ ꝓprietate eiꝰ cui ipsũ nomẽ, aliq̃n a tpe: sic noia aliqz sanctoꝝ ꝑponunt pueris natis in festo/rũ vel a cognatione: sicut cũ filio ꝑponit nomẽ patris vl alicuiꝰ de cognatiõe eiꝰ. Aliq̃n ab euẽtu: sicut moyses vocauit filios suos: vt habeꝫ Exo. ij. Aliq̃n aũt ex aliq̃ qlitate eiꝰ cui nomẽ ipsũ dat: sic Gen. xxv. Primogenitꝰ isaac vocatꝰ est Esau qđ interpretat rubeus vl ruꝛ: qz de vtero matrꝭ exiuit rufus ⁊ tot ꝙ morẽ pellis hispidꝰ. Aliq̃n ex aliq̃ dono dei gratuito: sic Mat. xvj. dictũ ẽ Petro: Tu es petr̃ ⁊ super hãc petrã. ⁊c. ⁊ Joh. j. Tu vocaberis cephas. igit qz hominꝭ ꝓpriũ est nomẽ eiꝰ iesus. i. saluator vl salꝰ. ⁊ hãc rõnẽ assignauit ãgel⁹ ioseph: Mat. j. Vocabis nomẽ eiꝰ iesũ. ipe enĩ saluũ faciet ppl̃m suũ a peccatis eoꝝ. Ad ꝓmũ dicẽdũ ꝙ ꝑ nomẽ fuit nouũ in xp̃o in qtũ fuit ei ꝓpositũ ab hac ꝓprietate: qz est oĩm saluator: ꝙ nõ fuit in aliq̃ ꝑcedẽti: licet fecerint salutẽ in aliq̃ facto ꝑticulari: sic iesus naue saluauit populũ israel hostes eiꝰ debellãdo: vt legit in libro Josue: ⁊ ita pot dici de alijs. Ratio aũt huiꝰ nomis emanuel qđ interpꝝ nobiscũ deus: includit in nomĩe iesu. Per hoc enĩ ꝙ fuit nobiscũ per suã incarnationẽ fecit nobis salutẽ. ⁊ eodẽ mõ pot dici de alio: qz saluauit nos infernũ spoliando: ⁊ sic de tertio ⁊ ꝙsimilibꝰ. e Et postq̃ ipleti sunt. Hic ꝙr agit de pueri oblatiõe: vbi ꝓmo describit hui⁹ oblationis ꝑfẽtatio. secũdo ꝑsentati receptio. ibi: Et ecce hõ. tertio recepti cõmẽdatio. ibi: Et erat anna. Circa primũ sciẽdũ ꝙ in lege veteri circa pueros natos duo fiebãt in tẽplo: vnũ erat generale oĩbꝰ: ꝙ ꝑ filio nato vel filia cõpletis diebꝰ purificatiõis matris offerebaꝫ sacrificiũ: vt habeꝫ Leui. xij. Aliud erat speciale circa ꝓmogẽitos: filios iſr̃ quia erãt ꝙsecrati dño eo ꝙ ꝑcussit ꝓmogẽitos egyptioꝝ: filios iſr̃ saluos: ⁊ ideo offerebantur in templo ⁊ redimebantur: vt habetur Exo. xiij. Christus autẽ fuit primogenitꝰ: vt dictum est supra. ⁊ ideo vtrunq; fuit factũ circa euꝫ vt hic dicit. ⁊ primo qtum ad id quod erat speciale primogenitis. cum dicitur: f Tulerunt illuz in hierusalem vt sisterent eum. i. offerrent domino. cuius causa subditur:
g Quia omne masculinum adaperiens vulũ. i. primo nascens: cuiusmodi erant primogeniti, secundo qtum ad illud quod erat generale.

tie iubemur. a Par turturū. Be. Hec oblatio paupex erat qui non sufficerent offerre agnū vt per omnia humilitas dñi pateat.

Moralit Moralit. Siue qs fortia opa que masculi nomie: siue infirma q femine significank: creauerit vt hec dño legitime consecrenk: necesse est vt lachrymas cōpunctionis offerat: que per gemitus illarum auiū significanē: q: lachrymis etiā in bonis indigemus: quia quo fine cōsūmandi simus nescimus. Qui nō inuenit agnū. i. diuitias innocue vite ad lachrymas recurrat. Sunt aūt duo genera cōpunctionis: dū vel malox recolētes supplicia timem⁹. Vel dū desiderio celestiū ardētes de dilatione gemim⁹. Ū duo pulli offerri inbentur. vn⁹ in holocaustū: qū amore celestiuz inflammamur. alter p peccato: dū de malis ppetratis gemimus. Beda. Amb. Columba que in grege conuersaē actiuā. turtur soliuagus cōtēplatiuaz vitā significat que paucorum. Et quia vtraq hostia accepta est deo: cōsulte vtraq auis oblata est p dño. Qui clauso ostio patrē orat i abscondito: turturem offert. Qui cōparet operis querit: columbā ad altare portat.

Turtur in desertis habitat: non multis diuulgatur: pullos nocte pascit: moriens nō pascitur. Sic ecclesia deserta ē a peccatis: nec christus in mult⁹ locis diuulgatur nisi in fide trinitatis ꝛ vnitatis. In nocte mūdi sctōs pascit: heresim non susceptit. Beda. Puer primo circūciditur: ꝛ post interpositis dieb⁹ cū hostijs hierusalē deferē: q: ꝛ ipse inuenis resurgēdo corruptionē carnis calcauit: ꝛ inēposit⁹ dieb⁹ cū carne quā hostiā fecerat ad celū ascendit. Sic ꝛ nos p̄lus in baptismo circūcidimur a peccatis: ꝛ pficiente gratia ad altare ingredimur: consecrandi hostia corporis et sanguinis dñi nostri: sed in fine omnis ecclesia corruptionē exuet: et cū victimis bonorum operū in eternam hierusalem transferetur. b Et ecce homo ꝛc. Hō solum angeli sed omnis etas et sexus testimonium nato reddunt puero. Et sicut ab omnium seculox fidelibus p̄sagiebaē: ita veniens omniū sanctox laude p̄dicatur.

c Justus et timoratus. Difficile iusticia sine timore custoditur: nō penali: sed q̄ p manet in seculum seculi: quo iustus quanto plus deum diligit: tanto solertius offere cauet. Et bene iustus q̄ nō suā sed populi gratiam querebat: cupiēs ipse dissolui: sed expectans videre p̄missum auctorē salutis: vt qui ab herode p̄ssū fuerāt: ad uentu saluatoris liberati acciperent psolationem. d Puerum ꝛc. Cum pueritia post septem annos infantie incipiat. ie sus frequenter puer dicitur: non tam petate q̄ p̄o seruitio. Unde propheta: Ecce puer meus. Quia filius hominis nō venit ministrari: sed ministrare.

Dat.10.d

Moralit e Et ipse accepit. Beda. Moraliter. Ueteramus accipit infātem: docens vt eruentes veterē hominē qui corrumpit̄ : induamur eū q̄ fm deū creatus est. Justus fm legē accipit puerū in vlnas: vt innuat iusticiam legis gratia euangelice fidei mutandā. Accipit etiam senior mundus innocentiā christiane infantie: vt renoueē sicut aquila. Beda. Qz symeon ꝛ anna ꝓuecti iesum excipiunt ꝛ laudant: significat fidelē synagogā: que post longā expectationē p̄missionum: fide nō ficta cum recepit qui prenunciabatur.

f Nunc dimittis seruū tuū do. Ambro. Qui vult dimitti veniat in hierusalem: conuersationem habens in celestibus: veniat in templū: imitēē exempla illox in quib⁹ deus habitat. Expectet dominum: accipiat in manibus verbum dei: brachijs fidei spei ꝛ charitatis amplectaē: tunc dimittē vt non videat mortē: q: viderat vitam. g Quia viderunt oculi m. ꝛc. Sciebat q beati oculi qui christū essent visuri. ꝛ ideo donec illū videret nolebat morte dissolui: quē tamē vt vidit mox optauit in pace dimitti. b Ō parasti ꝛc. Et in p̄mo aduētu xp̄s aīa faciē ip̄lox a deo paraē: vt credāt ꝛ diligāt: ꝛ i secōdo aduētu parabit vt videat eū ois ip̄s: ꝛ reddat vnicuiq fm opa sua.

§ Adre-

§ Beda. Consueto natiuitatis more loquit̄ : nō q̄ dominus venerit hoc tūc in ingrediens vel egrediens deuirginasset.

linū adaperiens vuluā sanctuz domino vocabitur. Et vt darēt a
hostiaz fm q̄ dictum est in lege
§ turtur castitatē: colūba simplicitatē significat: et casta et simplex iustorum conuersatio gratum deo offert sacrificium.
a domini: par turturuz: aut duos
b pullos colūbarū. Et ecce homo b+
erat in hierusalem cui nomē sy- c
§ id est signum.
c meon. Et hō iste iust⁹ ꝛ timora- d e
tus expectans cōsolationē isrl: f
ꝛ spiritussanct⁹ erat in eo. Et re- g h
§ mente.
sponsum accepit a spiritusācto
§ experturum. § carnis.
nō visurū se mortem: nisi prius
§ oculis carnis: alis cordis. § messiam. § messias hebraice: christus grece: unctus latine.
videret christum dñi. Et venit i
§ Beda. Eadem gratia qua venturum p̄nouerat: venientem cognouit.
in spiritu in templū. Et cum idu k+
cerent puerum iesū parētes ei⁹ :
vt facerent fm consuetudinem
legis p̄o eo: ꝛ ipse accepit eū in l
§ Beda. Magna humilitas saluatoris: qui loco non capitur: grandeui hominis vlnis gesta- tur. § viso redemptore.
vlnas suas: et būdixit deū ꝛ di- m n
§ quasi dimittere. § ad mortem carnis.
xit: Nunc dimittis seruū tuū do
a § qz responsum acceperat a spiritusancto: nō visurum se mortem nisi prius videret christū domini. § in sinu abrae requieturum.
mine fm verbum tuum in pace.
§ Beati qui vident qō symeon vidit. § beati q̄ non viderunt et crediderunt. a § ꝛ carnis hominē: et cordis deum. § christum.
g Quia viderē oculi mei salutare o
§ quē postmodū omnib⁹ populis querēduz di lectione: et conspiciendū fide p̄dixit: tam carnis ꝛ mentis oculis saluatorem contēplor.
b tuū. Quod parasti añ faciē om- p
tum videret anteqū vitam p̄sentem finiret.

i Et venit in spiritu in templum: id est per reuelationez spiritussancti vt videret christum sicut erat ei promissum.

k Et cum inducerent puerum iesum parentes eius fm consuetudinem legis. ad faciendum que predicta sunt fm legem. l Et ipse accepit eum in vlnas suas. cum marmo cordis gaudio: fm quod dicitur ꝓuerb. xiij. Desiderium si cōpleatur delectat aīmā. secundo ponitur gratiarumactio. cum dicitur:

m Et benedixit deum. gratias agendo p̄o tanto beneficio. n Et dixit: Nunc dimittis seruum tuum domine fm verbum tuum in pace. i. decetero dimittes me de hac vita transire in cordis quiete.

o Quia viderunt oculi mei salutare tuum. letanter eīs volebat descendere ad limbum patrum: ex quo sciebat saluatorem natum. p Quod parasti ante faciem omnium po. id est coram omnib⁹ ꝑsonis quib⁹ mysteriū incarnatiōnis ꝛ redēptionis p̄dicatum est q̄ aplos: fm qō dicitur

a Ad reuelationē gentiū. Ut reueletur cecis oculis gentilium nulla spe dñici aduēt' erector. ⁊ vt ipse israel gloriet: excipiens suū ꝓmissū et desideratū: ⁊ ꝑfertur reuelatio gētiū gloie israel:
Ro.11.d Quia cū plenitudo gentiū intrauerit: tūc oīs israel saluus erit.
b Symeō. qui interpretat audiēs tristiciā. figura est ꝓphetar: q̄ vindictā sibi a deo dictā sup ppl'm audiebāt. Anna q̄ gratia dicit: figura ē ecclesie. c Posit' est b'ī ru. ⁊c. In ruinā illor q̄ steterāt: ⁊ resurrectionē illor q̄ ceciderant. Al'i in ruinā vitior: ⁊ in resurrectionē virtutū. Nō in se tm̄: sed in suis q̄z ꝑdicatoribus posit' ē in ruinā ⁊ in resurrectionē. Unde Apl's: Christi bon' odor sumus deo: in bis q̄ saluī fiunt: ⁊ in bis q̄ pereūt. Bono ei odore alij saluāt: alij pereūt. d In signū cui ꝓtra. ⁊c. Qia q̄ d̄ christo narrāt signū sūt: q̄ nat' de virgine: q̄ surrexit: q̄ clausis ianuis ūtrat: cui signo cōtradicit ab infidelib'. Spūalit signū est in fide dñice crucis q̄d vbiq̄ ꝓtradicit. e Gladi'. Be. Dolor dñice passionis: q̄ nō potuit videre crucifigi sine affectu materni doloris: ⁊ si speraret resurrecturū: ⁊ mortē deuicturū. Usq̄ ad finez scli aīam ecclie gladi' tribulatiōis ptransit: cū signo fidei ab impijs ꝓtradicit: cū multos ruere videt: cū reuelatis cordium cogitationibus vbi bonū semē semīa/uerat: ꝯcania germinare ꝓspicit.
f Ut reuelent'. Ante erat incertū: q̄ in deor christi gratiā reciperent qui conspuerēt. Sed audita natiuitate reuelāt cogitationes: ⁊ herodes ⁊ alij turbantur: q̄dā ad christi magisteriū accedūt. g Et erat anna ⁊c. Quia p virū ⁊ mulierē vita toti' mūdi pdita est: in testimonio vite p xp̄m redeuntis anna cōiūgit symeoni.
Cōuenit mysterijs ecclesie q̄ anna grā interptat: q̄ est filia phanuel: q̄ facies dei
Ps.4. dr. vū ps. Signatū est sup nos lumē vultus tui dñe. De tribu aser. i. beati. Descēdit qui inter duodecim patriarchas ordine nascendi octauus est ꝓpter mysteriuz resurrectionis. § Quinq̄ fūt anne. Prima mater samuel. secūda vxor raguel. tertia mater tobie. quarta filia phanuel. q̄nta mater marie. h Processerat in die. Beda. Juxta historiā anna ⁊ deuote conuersationis ⁊ venerāde etat' digna describit q̄ dño testimōiū phibebat. Signat āt ecclīam q̄ in p̄ti quasi spōsi dñiq̄ sui morte esti viduata. Septies. xij. octuagita q̄tuor faciūt. Septē ad cursū hui' tp̄is: duodecim ad pfectionē aplice doctrine ptinēt. Quisq̄s ergo totū vite tp̄s aplic' mā
§ cipat institutis: quasi octuaginta q̄ttuor annis celest' limina tēpli seruare: ⁊ dñi p/stolari aduentū laudatur. dum a domio peregrinatur. Septem anni quibus cuz viro vixit: significat perfectionem illius temporis: quo a domio conuersante in carne edocetur. Qui anni postea per duodecim inultiplicantur propter apostolicam doctrinam. i Que non discedebat ⁊c. Quia circa templū frequēs erat: eā nō discedere dicit: nō q̄ ad horā nō discesserit. Sic sancta ecclesia ⁊ in ꝑsperis
Moraliť ⁊ in aduersis deo seruiēs a celo nō recedit. Uel moraliter. Anima a templo non recedit: cum semper studet et castū ⁊ immaculatum custodire templum corporis sui. Hinc precipitur sacerdotibus veteris testamenti vt tpe ministratiōis iugiter maneāt in sāctis: quatenus anima que deo ministrare cupit: nō quiescat a bonis operibus suis. k Et hec ipsa ⁊c. Prophetauerat symeon: ꝓphetauerat copulata coniugio: ꝓphetauerat virgo: ꝓphetauerat et vidua: ne qua aut ꝓfessio deesset aut sexus. ⁊ ideo talis anna inducit' ⁊ stipendijs viduitatis ⁊ moribus: que digna sit nūciare redemptorē omniū venisse. Cōgruus ordo: nō venit añ virū mulier cuius verba nō sunt digesta: sed generalit dictū est q̄ ꝓfessa sit dño: ⁊ locuta de eo: que longa castitate: longiscz ieiunijs ad hoc culmē puenerat vt spiritū ꝓphetie acciperet: sed auctoritatem docendi mulier non accepit.

a § ipse saluator: ipse lux illuminās.
a nium populorū. Lūmē ad reue/ a
§ ad glām fidei. § ad.
lationez gentiū: ⁊ gloriā plebis b
§ ioseph ad conseruandam famam marie pater est ab homibus depuratus: et quia erat nutrit'
tue israel. Et erat pater ei' ⁊ ma c d
a § ab angelis: a pastoribus: a symeone.
ter ei' mirātes sup bis q̄ dicēbā e
§ deo et marie.
b tur de eo. Et bñdixit illis syme/ f
on: et dixit ad mariā matrē ei' :
§ quia lapis offensionis. § non credentiū.
c †Ecce positus ē hic in ruinā ⁊ in g
§ quia lumen: q̄ gloria. § credentiū.
resurrectionē multorūz in isr'l: et
§ .i. in euangelio in quo dicit: Beni hominē se parare aduersus matrem. et reliqua. b
d in signū cui contradicet. Et tuā i k
e ipsius aīmā pertransibit gladi
§ vt male cogitationes que prius occultabant ꝓferantur in publicum et destruantur in deo. q̄diu enim occultantur non possunt sanari.
f us: vt reuelent' ex multi cordib' l
a § anna que gratia dicitur: figura est ecclesie.
§ gratia eius.
g cogitatiōes. Et erat ānna ꝓphe m†
§ persona dei. § aula dei.
tissa filia phanuel de tribu aser.
§ prouecte etatis erat.
h Hec processerat in dieb' multis
§ similiter synagoga cum heprarico ante occasum diem noui testamenti a virginitate: id est a lege nature.
⁊ vixerat cum viro suo annis se
§ a tempore amisse virginitatis.
ptem a virgitate sua. Et hecvi/
dua erat vsq̄ ad ānos octogita
§ hoc exemplū viduis ꝓponit q̄ sūt in ecclesia.
i q̄ttuor: q̄ nō discedebat a tēplo n
§ als orationibus.
ieiunijs ⁊ obsecratiōib' seruiēs o p
§ qua symon accepit. q
k nocte ac die. Et h̄ ipsa hora sup r
§ laudabat.
ueniēs cōfitebat' dño: ⁊ loq̄bat' s t

Zach.ult.

a Lumen ad reuelationē gentiū. que pri' error tenebris tenebant.
b Et gl'iam plebis tue isr'l. magna ē eni gl'ia iudeis ad fidē christi ꝓuersis: q̄ christus §m carnē nat' est de ipsis. tertio ponitur parentū benedictio. cū dicit: c Et erat pater eius. i. ioseph q̄ meruit vocari pater christi: eo q̄ nutriti' eius fuit.
d Et mater. s. maria q̄ fuit mat' ei' vera. e Mirātes sup his q̄ dicebant de illo. tūc a symeone ⁊ pri' a mag'. ⁊ pastorib' ⁊ çacharia ⁊ eli çabet f Et benedixit illis symeon. Cuius enī maria ⁊ ioseph essent maiores symeone in sācitate: ille tū erat maior q̄tū ad sacerdotij officiū: ad quē spectabat bñdicere populū: ⁊ nō solū benedixit: sed etiam futura ꝑdixit. § Ecce posit' ē hic in ruinā ⁊ in resurrectionē multorū in israel. quia in passione christi que futura erat multi in dei fue/rant excecati a veritate cadentes: ⁊ multi fuerunt illumiati q̄ pri' erāt simplices ⁊ ignorātes: vt pater de apostolis quib' post passionē christi data est itelligentia scripturaz: §m q̄d dr Luc. vlti. Et tūc aperuit illis sensū vt itelligerēt scripturas.
h Et in signū. s. federis inter homines et deū. i Cui ꝓtradicet. a sacerdotib' ⁊ legisperitis ⁊ multis alijs. k Et tuā ipsius aiam pertransibit gladi'. i. dolor passionis ei' ꝓtrāsibit animā tuā p cōpassionez. Ex hoc dicit Hiero. in sermōe de assumptiōe beate virginis: q̄ quia in parte impassibili passa est: plus q̄ martyr fuit. l Ut reuelentur ex multis cordibus cogitationes. licet nō tenetur hic causaliter: sed comitatiue. Licet enī beata virgo ex passione filij marie afflicta fuerit: tamen in fide immobilis et firmiter steterit. alij autez dubitasse. ⁊ circa hoc mutationes diuersarū cogitationū habuisse quousq̄ viderunt ipm a mortuis resurrexisse. Aliter expōit Origenes de reuelatione occultoz peccatoz in confessione: que per effectum passionis in sacramento penitentie operantis sananť. m Et erat anna. Hic consequenter describit christi recepti cōfessio seu cōmēdatio: vbi primo describitur persona confitēs ex nomine. cum dicitur: Et erat anna. secundo ex mentis eleuatione. cū dicit: Prophetissa. et ex cognatione. cum dicitur: Filia phanuel de tribu aser. et ex pri' matre ⁊ tribus: ad declarandum certitudinem historie: et forte ad distinctionem huius anne ab alijs que vocabātur hoc nomine. describitur etiam ab etatis maturitate. cū dicitur: Hec processerat in diebus multis. ⁊ a castitate i matrimonio ⁊ ante et post. cum dicitur: Et vixerat cum vi. ⁊c. cōmendatur etiam ab orationis sedulitate. cum dicit:
n Que non discedebat de templo. nō q̄ ibi semper esset: sed frequenter: sicut de homine bene frequentante ecclesiā dicitur cōmuni modo loquendi: talis semper est i ecclesia.
o Jeiunijs. quibus incentiuum carnis reprimitur.
p Et obsecratiōib' : id est sacris orationibus quib' mēs in deum eleuatur. q Seruiens nocte et die: id est valde frequenter: vel quia non erat ibi interruptio per peccatum mortale auferēs meritū ꝑdictoz. r Et hec ipa hora. s. nō a casu vl' hūana dispositiōe: sz spūsancti reuelatione: sicut dictū est de symeone. s Cōfitebat dño. grās agēs de tāto bñficio adipleto. t Et loquebant' de illo oib' q̄ exped. redēptionē isr'l. annūciās eis natū esse redēptorē.

§ Omnibus

Et vt ꝑfe

a Omnibus qui expectabant redemptionē israel. Omnibus fidelibus qui iugo herodis alienigene grauati liberationē ciuitat' ⁊ populi expectabant: ꝓmittebat per aduentū christi in proximo redēptionem a tyrannide alieni. b Reuersi sunt in galileam in ciuitatem samariā. Pretermittit hoc loco lucas que a matthēo plenius posita sunt: scz puerū ob metū herodis delatū esse in egyptū: ⁊ mortuo herode inde relatū: ⁊ habitasse in nazareth. Solent enī singuli euangeliste sic quedā omittere q̄ ab aliis cōmemorata viderint: vel ab aliis cōmorāda spū ꝓuiderint: vt cōtinuata sue narrationis serie: quasi nulla ꝓtermisisse videātur. c Puer autē. Beda. In eo q̄ puer erat. i. homo fragilis poterat crescere ⁊ proficere: nō in eo q̄ verbū: ꝑm q̄s plen⁹ sapiētia ⁊ gratia phibet. Sapiētia: q̄ in ipso habitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter. Gratia: q̄ eidē homini xp̄o magna gra donata est: vt ex quo hō fieri cepisset: p fect⁹ esset vt deus. d Et ibāt pa. ⁊c. Be. Merito lucas inter quattuor aialia vitulo cōparat: q̄ quasi aial hostijs deputatū circa tēplum: maxīe ⁊ hierm narratiōis sue versat incessu. In ꝓncipio sacerdotē collocat ad arā orātē pplo foris stante. Mariā ꝓcepto dño hierusalē mittit ad domū pōtificis: ibi baptistā natū refert: illuc dñm natū cū hostia transfert. Illuc ipm cū parentib⁹ singulis annis ducit: duodecēnē in tēplo choris doctoꝝ inerserit: et post cetera talia discipulos dñi in tēplo laudātes in fine euāgelij sui cōcludit.

e ¶ Et cū fact⁹ esset ⁊c. Utraq; natura christi hic aperit: ⁊ que iuxta maiestatē patri: et que iuxta fragilitatē decebat matri. Ascendit bō cū hominibus ad offerēda sacrificia: seruat legē quā seruādā impauerat: vt nos ad seruandū instrueret. Duodecēnis audit seniores ⁊ interrogat: vt eoꝝ reprimat audaciā: qui indocti nō ad discēdū: sed ad docendū voluit ſmitti. Moꝝ maiestatē suā apit. Cōgrue duodecimo anno ꝓma fidei rudimenta reuelat: q̄ p duodecim aplos p totū mūdū erāt ꝓpagāda. Beda. Cū duodecarius multiplicatis inter se septenarij partibus ꝓfert: iure p ipm rerū ⁊ tēpoꝝ vniuersitas ⁊ p fecto designat. Et ideo recte a duodecimo anno iubar sumit exordiū: quo omnia loca vel tpa decet occupari. Non ergo ociose immemoꝝ phibet carnaliū parētū: ꝛz vt oñdat: q̄ anteq̄ ipi parētes essent: ipe in ciuitate ⁊ tēplo dei paterno iure residebat.

f Et nō cognouerūt. Be. Si querit quō potuit a parētib⁹ obliuiscēdo relinqui: q̄ tāta parētū ꝓuidētia nutriebatur? Respōdēduz est: q̄ filijs ifirk ad festa cōsuētib⁹ vl ad ꝓpria redeuntib⁹: mos erat seoꝛsū viros: seoꝛsū femias choros ducētes icedere: pueri cuz quolibet parente indifferenē ire poterāt: iō mariā ⁊ ioseph vicissim putasse puerum iesū quē secū nō cernebāt: cū altero parēte reuersū. g Requirebāt eū. Metuebant ne q̄s herodes in infātia eius patrare q̄sierat: tūc iam in puericia positum: inuenta oportunitate alij interficeret: ⁊ ipi ꝓditores illius inuenirentur. h Post triduū ⁊c. Una die reuersi sunt ab hierusalē. secūda die querunt inter cognatos: ⁊ nō inuenientes. tertia die regressi hierusalē inueniūt. Post triduū reperit in templo: vt esset indicio: q̄ post triduū illius triūphalis passiōis ē sede celesti ⁊ honoꝛe diuino fidei nostre se resurgens ostenderet qui moꝛtuus credebatur. Quesitus aduentus christi a patriarchis ante legem: non est inuentus. Quesitus a prophetis ⁊ iustis sub lege nō est inuentus. Quesitus sub gratia a gentilibus inuenitur.

Pater: id est ecclesia. Mater: id est synagoga. per tres legesque runt christum: ⁊ non inueniunt nisi per euangelium.

i In medio doctoꝝ audientem illos et interrogantem. Beda. Quasi fons medius doctoꝝ sedet: sed quasi exemplar humilitatis ꝓius interrogat et audit q̄s instruat: ne paruuli a senioꝛibus docēri erubescant: ne infirmus docere audeat.

k Stupebāt ār. Ecce signū diuinitatis. Apparet q̄ nō ob ꝛperitie ne cessitatē au

a Et vt pfecerunt ola ꝑm legē dñi. s. maria ⁊ ioseph nihil omittentes: q̄uis non tenerentur. b Reuersi sūt in galileā ciuitatē suā nazareth. hic accipit galilea actiue: q̄ nazareth est in terra galilee. sicut supra dictuz ē de bethleem q̄ vocat ciuitas iudea. c Puer autem crescebat ⁊ confortabat' ⁊c. Hic consequenter describitur pueri oblati ꝓfectus q̄tū ad coꝛp⁹. cū dicitur: Crescebat. ⁊ q̄tū ad animam. cū dicit: Et confortabat'. Aduertendū tamē q̄ in coꝛpoze christi fuit augmentū reale quātitatis: sed in alia ei⁹ non fuit augmentū reale gratie ⁊ virtutis: q̄ totā plenitudinē gratie habuit ab instanti sue cōceptionis: ꝛz q̄tū ad ostensionē in effectu magis apparebat ꝑm q̄ ille crescebat: ⁊ ꝛz q̄ volebat. d Et ibāt parētes eius. tanq̄ deuoti ⁊ religiosi. e In die solēni pasce. Ter in āno debebāt oēs masculi apparere i hirlm coꝛā dño: ꝛz q̄s habet Exo. xxiij. s. in pasca: pentecoste: ⁊ festo tabernaculorū. sed cū illis q̄ erāt longe a hierusalē: cuiusmodi erāt galilei dispēsabat' de duob⁹ vltimis festis. f Remānsit puer iesus in hierusalē. nō a casu vel obliuiōe: ꝛz sua voluntate ⁊ ordinatiōe: vt a puericia ostēderet celū sibi circa spiritualia. g Et non cognouerunt parentes eius ⁊c. Ad solēnitatem xp̄o pasce viri ibāt seoꝛsum a mulieribus in vno comitatu: ⁊ mulieres in alio. ⁊ similiter reuertebant' vt magis religiose solēnizārēt festū ab vꝛoꝛib⁹ continentes: sicut ⁊ in datione legis p̄ceptū fuit q̄ cōtinerent p tres dies ab vꝛoꝛibus suis: ꝓut habetur Exo. xix. Pueri autē idif ferenter poterant ire in comitatu viroꝝ aut mulierū: ⁊ ideo ioseph quādo nō vidit puerū iesū in comitatu virozum: existimauit eum esse cum maria in comitatu mulierum: ⁊ eodem modo maria credidit eum esse in comitatu virozum. b Venerunt iter diei. ⁊ cum die sequenti quereretur in ista comitiua ⁊ in illa: non inuenerunt eum: ideo tertia die redierūt in hierusalem a qua recesserant per vnam dietam: et sic quarta die inuenerunt eū: ⁊ ꝛz est quod subdit: i Post triduum inuenerunt illum in templo. non in theatro vel in foro vl in ludo sicut solent pueri inueniri: sed in loco oratioꝛi ⁊ doctrīe sacre deputato. k In medio doctoꝝ audientez illos et interrogantem. vt melius posset omnes audire et melius cum eis conferre.

l Stupebant: id est valde mirabantur:

m Super ꝓudentia ⁊ responsis eius. quia ads inaudituꝝ fuerat q̄ puer talis eratis tam sapiēter loqueretur.

n Et dixit mater eius ad illum: fili quid feciſti nobis sic? Ioseph aūt licet pater ei⁹ dicere: ⁊n nō fuit ausus illū arguere: cū firmiē crederet ipm esse dei filiū: ꝛz maē exmaria dilectiōe quā habebat ad illū ꝑ fecit: q̄ amoꝛ excellēs dominū nescit. o Dolētes q̄reba. te. i. dolētes de absētia tua: cui⁹ p̄sentia ē nobis dulcissima. p ꝑ moꝛaliter designat q̄ xp̄s in doloꝛe ꝛtritiōis q̄rend⁹ ē: ⁊ sic inuenit: nisi p petm a nob absenteē. p Et ait ad illos: Quid est q̄ me q̄rebatis? s. inē ꝛsq̄guineos. q. d. magis q̄rendus sum in occupatiōe circa spūalia, iō subditur:

Nesciebatis

† 36. di. c. q ecclīasticis. ⁊. ecce circa me.

† Dat. 7. d Marci. 1. c

Ter in anno apparebat masculos in templo exō. xxiij cap°

cessitatē audiebat: sed ad ostendendū q̄ homo erat homines magistros humiliter audit. Ad probandū q̄ deus eisdē loq̄n/tibus subliminter respondet: diuina lingua sapientiā ꝓdebat sed etas humanā infirmitatē pretēdebat. Unde mirant iudei
Esaie. 9.a et turbant: sed nō miratur fidelis: q̄ cū unulus natus ē nobis f.d.ē n. Paruulus factus: vt inter paruulos crescendo ⁊ ꝓficiendo paulatim eos ad capienda sue virtutis arcana ꝓueheret.

a Quid est q̄ me q̄. Bed. Nō q̄ eū quasi filiū querunt vitupat: sed q̄s sit sibi verus pater insinuat: et quid potius debeat ei cui est eternus filius mētis oculos attollere cogit. Quia enīz deus et homo est: nūc excelsa deitat̄: nunc infirma prefert hūanitat̄: Quasi filiꝰ dei in tēplo cōmorat̄: quasi filiꝰ homīs cum parentibꝰ quo iubent regreditur. b Nesciebatis. Inuentus in templo dicit: In his que patris mei sunt oportet me esse. ostēdēs temꝑplū nō minus ad se q̄ ad patrē ꝑtinere: q̄ quoꝝ est vna maiestas: hoꝝ etiā vna fides: ⁊ vna domus: nō solū materialis sed etiā spiritualis. Alibi euz ad mysteriū mater impellit: hic mater arguit: q̄ adhuc q̄ humana sunt exigit. Sed cū b duodecim describatur annorum: ibi discipulos habere docet: Uides matrez didicisse de filio: vt exigeret a validioze mysteriū: que stupebat in iunioze miraculuz. Ambꝝ. Magister veritatis officiū implet pietatis: Et miramur si defert honorē patri qui subditꝰ est matri? Ista subiectio nō ē necessitatis sed pietatis. Ecce q̄d parentibꝰ debeamus ostendit.

c Et mater cōseruabat. Omnia q̄ de dño vel a dño facta cognouit siue q̄ intellexit: siue q̄ nōdū ꝛelligere potuit: omnia in memoria recōdebat: vt cū dño ꝑs ꝑdicāde seu scribēde incarnationis eius aduenīret: sufficienter vniuersa ꝓut essent gesta posset explicare querentibꝰ. Sic nos creb̄a factoꝝ et doctoꝝ dūi meditatione impoꝛtunos cogitatus repellamus: ⁊ alios ꝛstruere laboremus. d Proficiebat. Beda. Sicut est carnis etate ꝓficere: sic est anime rationalis sapientia et gratia ꝓficere: nō q̄ hoc eguerit suscepto deus: ꝑsertim cū supra plenꝰ fuisse sapientia dꝛscribit̄: sed q̄ hoc ꝓ remedio nostre salutis suscipere elegit: vt cū caro ⁊ anima rationalis a deo suscipitur vtraq; pariꝛ saluaret. Grego. Juxta hoīs naturā ꝓficiebat sapientia: nō q̄ ipse sapiētioꝛ tpe: q̄ a p̄ma ꝓceptionis hora spūs sapientie plenꝰ pmanebat: ſz eandē q̄ plenꝰ erat sapientiā cetꝛis ex tpe paulatim demōstrabat. Juxta hoīs naturā ꝓficiebat etate: de infātia ad iuuentutē. Juxta hoīs naturā ꝓficiebat gratia: nō q̄ ipse nō habebat p accessū tpis accipiendo: ſz pandēdo donū gratie q̄ habebat apud deū ⁊ hoīes: Quia q̄tum ꝓficiente etate patefaciebat dona gratie hominibꝰ q̄ si/bi inerāt ⁊ sapiētie: tantū eos ad laudē dei excitabat p cōsideratiōnē ipsius sapiētie ⁊ gratie q̄s deus ipsi ꝓtulerat: sic ⁊ deo patri ad laudē ⁊ hominibus ad salutē ꝓficiebat. Ecclesia/stes ait: Sapiētia mea stetit mihi. Hiero. Stetisse sapiētiā est q̄ etiam in carne posito sibi permansit sapiētia: Nō habet ꝓfectū in sapientia non stat ei sapientia: qui autem non recipit ꝓfectum: nec per momenta succrescit: sed semper in plenitudine est. iste dicere potest: stetit mihi sapiētia. Beda sup Exodū. Portat verbo virtutis sue christus omnia: ⁊ est agnus dei q̄ tollit peccata mundi: et sacerdos in eternū: omnis sanctitatis ornatu preclarus: nō quē natus in carne per exercitiū laboris accepit: sed qui in vtero virginis incarnatus: preueniente gratia spiritus totum simul habuit. ✠ Anno ār

Nico.de lyra

a Nesciebatis q̄ ī his ⁊c. magis enī afficiebatur ad patrem naturalem ⁊ eternū q̄ ad matrē naturalē ⁊ p̄rem putatiuum. b Et ipsi nō intel. x̄bū. q̄ nō erāt adhuc assueti audire talia ab eo. c Et descen. cū eis. ad eoꝝ cōsolationē. d Et erat subditꝰ illis. ad nr̄am instructionē ⁊ superbie nostre cōfusionē. e Et mater ei⁹ cōseruabat oīa verba hec. exponaf sicut. ſ. f Et iesus ꝓficiebat etate. ⁊ iste ꝓfectus erat realis inq̄tū erat a pte coꝛporis vt p̄dictū est. g Et sapiētia. in christo duplex ponit sapiētia: vna diuina: ⁊ hec nō potuit augeri vel diminui cū necessario sit infinita. alia humana: et hec ponit duplex in christo: vna habitualis: ⁊ ista in christo non fuit augmentata: quia ab instāti cōceptiōis habuit tantā plenitudinē sapiētie quāta pōt ꝓferri nature hūane. alia experimētal̄ q̄ accipit p opationē sensuū. Et fm b dicūt aliq̄ q̄ in xp̄o fuit sapiētia vl sciētia acq̄sita: q̄ intellect⁹ agēs in xp̄o fuit ciusdē nature cū alijs hominib⁹: ⁊ iō cū nō sit ponēd⁹ ociosus in eo habuit opationē abstrahēdi spēs itelligibiles a fātasmatib⁹: ⁊ iste species recipiebāt in intellectu possibili ipsi⁹: ⁊ sic ꝓficit in tali sapiētia seu scientia accepta a sensibilib⁹. Alij x̄o dicūt q̄ nō ꝓfecit i tali sciētia q̄tū ad habitū: q̄ duo habitus eiusdē rōnis nō pūt esse sīl in eodez intellectu. talis aūt sciētia acquisita nō videt esse alteri⁹ rōnis q̄ ifusa circa idē obiectū: sicut ocul⁹ miraculose dat⁹ est eiusdē ratiōis omnino cū oculo dato vt generato per naturā: nec tn̄ ꝓpt̄ hoc intellect⁹ agēs in xp̄o fuit ociosus: q̄ nō solū in abstractiōe speciez intelligibilium necessaria est opatio intellect⁹ agētis: fm b etiā in ꝓsideratiōe fm habitū sciētie iā pri⁹ acq̄site: in q̄ cōsideratiōe non abstrahit de nouo species. Si aūt ꝓsideret sapia xp̄i q̄tū ad ostensionē in effectu sic fuit ibi ꝓfectus q̄dāmodo iq̄tū sapiētiā suā nō tm̄ hūanā: sed etiā diuinā magis oñdebat fm suū bn̄placitū: ⁊ ꝓut nr̄e saluti expediebat: sicut dictū est. ſ. de ꝓfectu ipsius in gratia ⁊ virtute.

Moraliter

Factum est autez ⁊c. Sequitur:

g† Ascendit aūt ⁊ io. ⁊c. Per mariā ecclia designat̄. ⁊ p ioseph spōsū ei⁹. epus ꝓpt̄ q̄d anulū habet sic spōsus: ⁊ sic maria fecūdata fuit: nō tn̄ a ioseph spōso: fm a spūsctō: sic ⁊ ecclia fecūditatē gr̄e habet a deo. Ascēdit aūt in bethleē ciuitatem suā. ſ. celestē. bethleem enī dom⁹ panis interp̄tat: ⁊ in celesti ciuitate panis viuus in ꝓria specie degustatur ⁊ ꝓfruēt oīm impatoꝛi se seruire. d† Et pepit filiū suū ⁊c. Ecclia x̄o filiū parit in q̄libet bōa ꝓsona: q̄n bonū ꝓpo⁹ ꝓceptū ꝓducit ad effectū. ⁊ pānis inuoluit q̄n ab hūanis laudib⁹ fm abscōdit. et in p̄sepio reclinat: q̄n ex ope bono nō elevaf ſz se magis hūiliat. b† Et pastores erāt in re. ea. ⁊c. hi sūt boni plati ⁊ curati q̄ vigilāt sup ꝓria vitā ne delinquāt ⁊ custodiūt vigilias noctis sup gregē suū ne lupoꝛ infernalis morsib⁹ pereāt. ⁊ iuxta illos stat angel⁹ ad eoꝝ custodiā: et claritas dei circūfulget illos ad suā et subditoꝝ directionē ⁊ timēt timoze filiali. ꝓpter q̄ eis dr̄: n† Natus ē vobis ho. sal. q̄ timēti/b⁹ deū spūaliter nascit̄ p gratie sue ifluxū: Malach. iij. Orietur vobis timentibus nomen meū sol iusticie. b† Et subito facta est cū angelo multitudo ⁊c. Beda. Uno angelo enūciante natum in carne deum: moꝛ multitudo militie celestis in laudem ꝓrumpit creatoris: vt et christo deuotionē impendāt: ⁊ suo nos instruāt exemplo quotiens aliquis fratrū sacre eruditionis verbū insonuerit. vel ipsi que pietatis sunt ad mentem reduxerimus ꝓ statim laudes: coꝛde: oꝛe ⁊ opere reddamus. † Pastores loquebantur ad inuicem. nā de reuelationibus angelicis loqui debent pastores ecclesie: q̄ continentur in sacra scriptura. ꝓpter quod subditur:

b† Transeamus vsq; bethleem ⁊c. que domus panis interpretatur: ideo per eā sacra scriptura significatur. nā in ea dei verba que sunt panes vite cōtinenf: ⁊ sic in bethleem transire est sacram scripturā diligenf studere. † Et videam⁹ hoc verbū ⁊c. nam in ea videf x̄bū caro factū. k† Et venerūt festinātes. i. cū desiderio studēdi. l† Et inuenerūt mariā ⁊ ioseph. Per mariā que interpretatur amarū mare. significat amaritudo penitētie: ⁊ per ioseph qui interpretat accrescens. significat augmētū virtutis et gratie. ⁊ ad hec duo inducit studiū sacre scripture. † Et infantē positū in p̄sepio. quod est maximum mirabile. cū dicat Hiere. xxiij. Celum et terrā ego impleo. n† Et omnes qui audierunt ⁊c. Pastoꝛes enī ecclesie et doctoꝛes debent alijs cōmunicare que didicerūt ab angelis: id est per studium sacre scripture per sanctos angelos reuelate. a† Et reuersi sunt pastores ⁊c. nam doctoꝛes ecclesie post alioꝝ doctrinā debēt ad ꝓsiderandū ꝓriam cōscientiā reuerti ⁊ laudare bonitatē dei. c† Et postq̄ ꝓpositi sūt dies ⁊c. puer. cui debem⁹ ꝓformari nō circūcisiōe carnis fm mētis: Ro. ij. Nō q̄ in manifesto inde⁹ ē neq; q̄ in manifesto in carne ē circūcisio: sed q̄ in abscōdito inde⁹ ē ⁊ circūcisio coꝛdis in spū nō littera: cui⁹ laus nō ex hoīb⁹ fm ex deo est.

Vocatū ē

d† Vocatū est nomen eius ihesus.i.salus:qz fecit salutē ī medio terre.ideo dicit Bern.ō hoc nomine:qō est mel in ore:melos in aure:iubil⁹ in corde. e† Et postq̄ impleti sunt dies purgationis marie vt pa.tē.Beda.Post triceſimū aūt ⁊ tertium circumcisiōis diē domino sistitur insinuans mystice nemīnem nisi circūcisum vitijs domini dignum esse cōspectib⁹. neminē nisi mortalitatis nexib⁹ absolutū supne ciuitatis gaudia pfecte posse subire.per hoc etiā ostendit q̄ christianus debet a vitijs circumcidi:⁊ tūc per deuotionē apparere in ꝓspectu dei ⁊ offerre par turturū.i.castitatē mentis ⁊ corporis.⁊ duos pullos columbarū.i.multiplicationem opez bonorum:eo q̄ colū be sunt aues in prole fecunde. d† Et ecce homo erat in hierusalem tē.Symeon qui obediens interpretatur bonum religiosum significat:⁊ hic manet in hierusalem: que interpretat pacifica:quia manet in pace interna ⁊ fraterna:⁊ bene dicitur iustus.ſ.ad prōximū:et timoratus ad deum.expectans consolationem israel.i.diuine visionis:eo q̄ israel interpretatur videns deum:et spiritussanctus est in eo per sue gratie beneficiū m † Et cum inducerent puerum iesum parentes eius.pater eniz auctoritatiue:et mater impetratiue inducunt iesum vt detur deuotis dulciter amplexandum:⁊ sic cū symeone de tanto beneficio benedicunt dñm ⁊ desiderant exire de mundo vt eis detur ad perfecte fruendum:sicut ⁊ Paulus dicebat Phīl.j. desiderium habens dissolui et esse cum christo. l† Et erat anna ꝓphetissa tē. Ista mox est exemplar nō solum viduis :ſz etiam mulieribus alijs. Primo q̄tum ad castitatem ante matrimonium ⁊ in matrimonio ⁊ post per tempus longū. Secundo q̄tum ad deuotionem:nam in obsecrationibus ⁊ ieiunijs dicitur hic seruiens die ac nocte. Tertio q̄tū ad loquendi modestiam:quia non de fabulis:sed de christi mysterijs loquebatur: ꝓpter que ⁊ alia bona dono ꝓphetice replebat. a† Puer autē crescebat tē.ſ.ſm corpus.nā ſm animā ab instanti cōceptionis fuit totaliter pfectus.sed hanc perfectionē nō ostendebat nisi ꝑ tpis oportunitatē. † Et cum factus esset ie/sus annorum duodecim tē.per hoc ostendit q̄ a puericia debent assuefieri homines ad diuīa.⁊ ad idem facit q̄ alijs recedentib⁹ in loco diuini cult⁹ remāsit. † Et requirebāt eum inter cognatos ⁊ notos:⁊ non inuenientes tē. ꝓ hoc ostendit q̄ spiritualiter non iuenit ī carnali societate :sed in templo q̄ō est locus orationis et sacre doctrine.per hoc aūt q̄ inuent⁹ fuit post triduum:significatur q̄ post triduū cōtritionis:cōfessionis et satisfactionis a fidelibus spiritualiter inuenit.

b† Et descendit cum eis et venit nazareth ⁊ erat subdit⁹ illis. ex hoc arguit humana supbia que frequēter renuit subijci superioribus suis. e† Et iesus ꝓficiebat etate ⁊ sapiē. tē.expo,nat vt supra.

In ca.ij. vbi dicitur in postilla: Quia duo habitus eiusdez rationis non possent esse simul tē.

Additio. Habit⁹ sciētie infuse non est idem specie habitui scientie acquisite : licet sint de eodē et circa idē obiectū. cui⁹ ratio est: Mā habit⁹ nō solū distinguuntur ſm naturā aut obiecta:ſz etiā ſm p̄ncipia actiua taliū habituū seu dispositionū: put habetur in ꝓma scōe.q.liij.arti. ij.in cor.q̄stionis. Et inde est q̄ habit⁹ scientiarū diuersificantur nō solū ſm diuersitatem obiecto⁹:sed etiā ſm diuersa media quibus demonstrant cōclusiones ipsarū scientiarū: sic habitus sciētie astrologie de rotunditate terre:qui demōstrat ꝑ media mathematica est alius ab habitu sciētie naturalis:⁊ ō ea dē rotūditate terre q̄ demonstrat ꝑ mediū naturale. Ita licet cōclusio demōstrata ꝑ vtrāq; p̄dictaꝝ sciētiaꝝ circa ī sit eadē. habit⁹ tñ scientie talis cōclusionis diuersificant specie ſm diū sitatē harū scientiaꝝ ,put habet⁹ pte.ij.q.allegata. Cū igit̄ p̄ncipiū actiuū habit⁹ sciētie acq̄site sit lumē naturale intellectus agentis:p̄ncipiū ꝛo actiuū habit⁹ scientie infuse sit lumē supnaturale.sequit̄ q̄ tales duo habit⁹ sunt diuersarū rationū:et sic possunt esse simul in eodē intellectu. Hec est similis de oculo miraculose facto tē. put dicit postillator. Mā res naturales distinguuntur specie ſm p̄ncipia intrinseca tm̄:p̄cipue ſz formā nō aūt ſm p̄ncipia extrinseca:sicut ē p̄ncipiū efficiēs. Ignis eī generat⁹ ex alio igne idē est specie igni generato ex reflectione solarū radioꝝ:eo q̄ forma specifica vtrinq; ignis ē eadē specie:licet eā efficiēs sit diuersa. In habitib⁹ aūt diuersitas specifica accipit etiā ſz p̄ncipiū extrinsecū vt est p̄ncipiū efficiēs: sicut etiā diuersificatur ſm obiectū qō est extrinsecū. vñ credēdum est q̄ christus profecit in scientia acquisita:scilicet experimētali: mentali :non solum q̄tum ad actū sed etiam q̄tum ad habitum: ſz hec est opinio quā sctūs Tho. verioreꝝ esse asserit in hac materia tertia pte.q.xij.arti.ij.in cor.q. Que quidē opinio magis cōsonat lre:testatur enī euāgelista q̄ xp̄s ,pfecit ī sapiētia. Cū igit̄ quelibet sapientia ppīe dicta est habit⁹ :seq̄tur q̄ pfecit in habitu sapientiali. Similiter p̄dicta opinio ē magis cōsona rationi. Mā nō solū est incōueniēs dicere q̄ intellect⁹ agēs in xp̄o esset ociosus:ſz etiā si xp̄o deesset aliq̄ naturalis actio intelligibilis humāe nature ptinēs:sicut ē actio abstractionis intellectualis que maxime pertinet ad humanum intellectum.

Replica. Jn ca.ij. vbi Iesus ꝺz pfecisse sapiētia.postil.excludit vnā opinionē dicētē q̄ nō ꝓfecit ſm habitū infusū:sed experimētalē ⁊ acquisitū. Et arguit postillator:qz habit⁹ vterq; est eiusdē ratiōis circa idē obiectū. duo aūt accidētia eiusdē speciei in vno subiecto esse nō p̄nt:q̄lit̄ igit̄ illi habit⁹ eēnt in eodē ītellctū:ħ Bur.sumit certamē ꝓ sctō Tho.dicēs q̄ illi habit⁹ ſi st eiusdē spēi:q:habit⁹ ſi solū distiguunt̄ p obiecta ħ ēt ſz p̄ncipia actiua taliū habituū.Sz ħ Bur.īuolutio est cōtra cōmunē philosophoꝝ scholā.secant̄ eī sciētie quēadmodū secant̄ ⁊ res:vt ꝺz.ij.de aīa. Nihil enī ꝓtinēs ad cām effectinā pōit distictionē in sciētijs: qz alias sciētia a diuersis ꝑceptorib⁹ tradita caperet distinctionem quod falsum est:nec valet quod de sācto thoma adducit q̄ habitus diuersificant diuersitate mediorum.nā ħ ipse dicit Aristo.j.poste. Mā demōstratio non variat ꝑ media ħ in post vel latis subsumendo:vt dicitur ibidem in ca. Augent autē demōstrationes. Nec valet quod adducit de medijs mathematico ⁊ naturali.nā si eadē cōclusio ,pbat ꝑ diuersa media:ex hoc non variatur scientia :quia manet eadem conclusio:q̄nis diuersimode ꝓbata:sicut si eadem conclusio .ſ.deus est vnus ,pbaretur ratione ⁊ auctoritate.ſ.sacre scripture: vnum esset p̄ncipium creditum:aliud autē ratiocinatiuuz : eadem tamen esset scientia illius conclusionis q̄uis nō idem p̄ncipium:ideo in talibus bene diuersificatur intellect⁹:sed non scientia: Quia intellectus est habitus p̄ncipiorum :scientia ꝛo conclusionum ex p̄mo posteriorum.p̄ncipijs eniz existentibus pluribus manet vna conclusio: per consequens vna scientia. Nec verum est quod Burgen⁹ adducit q̄ principium actiuum scientie acquisite est lumen naturale intellect⁹ agentis:⁊ scientie infuse lumē supernaturale:qz huiusmodi lumina et si sint p̄ncipia manuductiua actuū non tamen habituum. vnde ⁊ si habitus acquisiti sint ab actibus frequentatis:hoc solum est materialiter non efficienter. ideo Aristotel. circūloquendo genus cause materialis dicit habitum ex actibus non ab actibus:quia actinuz respectu actus ⁊ habit⁹ est potentia cum obiecto tanq̄ due cause partiales cōcurrentes ad actū eliciendū: ex cuius actus multiplicatione habit⁹ fit non tanq̄ a p̄ncipio actiuo sed materiali:quia actus nō mouet potētiā:sed producitur a potentia ⁊ obiecto cōcurrentib⁹ ſm Burgen.igitur fieret circulario in causis eiusdē gener⁊ ꝓhibita philosophis.lumina igit̄ dicta cōcurrūt ī ꝓductione actuum:non vt p̄ncipia actiua:sed vt obiecti ostēsiua :sicut lumen concurrit ad visionem coloris:visionem tñ nō efficit ħ solum visibile in potentia:vt visio fiat ostendit:⁊ sic pertinet ad actum si quā causalitatē habet. Ex quo igitur act⁹ nō habet causalitatē actiuā sed materialē respectu habit⁹:vt dictū est:nec lumina illa efficiunt habitum. Nec valet quod Burgen.ad ,pbandum inducit:q̄ videlicet p̄ncipium effectuū. extrinsecum aliquid faciat ad specificandum habitū:quia vt dicit obiectū distinguit ⁊ specificat habitum:⁊ tamen est p̄ncipium habitus extrinsecuz. Ad hoc dico q̄ obiectum se solo non est principium actuum respectu habitus:sed est materiale:quia materia circa quā habitus versat:⁊ sic distinguit et specificat:sed astiuū et motiuū est nō respectu habit⁹ sed potentie:⁊ cum cōcursu potentie est actuum respectu act⁹ eliciēdi. Ex istis igitur dictis falsis non bene infert Burgensis q̄ habitus infusus et acquisitus circa idem obiectuz sint diuersi ꝓpter agens naturale et supernaturale. Nam supernaturaliter illuminatus naturaliter videt:ita et supernaturaliter instructus naturaliter intelligit. Nec autem opinio Burgensis et sancti Thome est contra beatum Augustinū.ij.de trinitate ca.ix.et beatum Ambrosium de incarnatiōe verbi:q̄rum sententia est q̄ differentia originis non diuersificat speciem:et ponūt exemplum de homīe creato et generato qui sūt eiusdem speciei. Volens videre huius opinionis pulchrā deductionem videat Scotum circa.iij.distin.xliij.vbi soluuntur omnia argumenta opinionis contrarie.

Ca. III

a Anno aũt. Herodes ⁊ philippus ⁊ lysanias qui cum pilato romano p̃side regunt iudeaz: filij fuerunt maioris herodis sub quo natus est dñs: Inter quos ⁊ ip̃m archelaus decẽ annis regnauit: quo ꝓpter superbiã remoto regnũ in quat

A tuor tetrarchias diuisũ est: vt sic minueretur superbia iudeorũ. Annas ⁊ cayphas erãt p̃n cipes sacerdotũ qñ iohãnes cepit p̃dicare: sed annas illũ annũ quo iohãnes inchoat p̃dicare. cayphas illũ q̃ dñs crucifixus ẽ administrabat: qz tũc p̃otificat⁹ nõ virtute vl̃ generis merito: sed romana potestate p̃stabaꝫ. Multos legim⁹ p̃otifices tũc fuisse: q̃s subticet euangelista: ponẽs tm̃ illos q̃ ad dñi p̃tinẽt passionẽ. Quia ẽ iohãnes illũ vẽiebat p̃dicare: que ex iudea quosdam: ⁊ multos ex gẽtib⁹ redẽpturus erat. p regẽ gentiũ ⁊ p̃ncipes iudeoꝝ p̃dicatiõis ei⁹ tpa desi gnanꝫ. Et qz gẽtilitas p fidez colligenda: iudea p p̃fidia dispergenda erat: vn⁹ gẽtiũ: multi iudeoꝝ p̃ncipes discribunt: qz ad finẽ regni venerat: q̃ tot regib⁹ subiacebat. Sacerdotũ etiaz facta est memoria: qz ille nunciaꝫ: q̃ simꝫ rex ⁊ sacerdos erat. b Factuz est ver. ⁊c. Be. Cõgregatur⁹ ecclias dei filius primũ opaꝫ in seruulo: vt ecclam nõ ab homĩe ceperit: ſz a verbo vt appareat maioꝝ auctoritas iohãnis nouum baptismi ritũ instituentis factuz est verbũ dñi sup iohãnẽ. i. ad iohannẽ. Quod quidẽ est desuper: sola dei gratia: pri⁹ operatur verbũ int⁹: ⁊ declarat iohanni q̃ velit ab ipo ꝓferri: postea ꝓfert iohãnes: sequit verbũ interi⁹ operãs son⁹ vocis: exterius sonans. In deserto. i. in ecclesia q̃ prius deserta: modo plures habet filios. Factũ est ergo verbũ i deserto: vt q̃ tũc erat deserta fructũ nobis terra generaret. factũ est verbũ vt iohãnes penitentiam p̃dicaret: nõ remissionẽ daret. Unde iohannes est figura legis que peccatũ nũciat: nõ cõdonat. Johãnes p̃nuncius christi: ita lex p̃nũciat gratiã ecclesie. Mat/ Mat. 3. a
Ma. 1. a thẽs ⁊ Marc⁹ cõmendãt Johãnẽ ex vestitu: ⁊ cibo: ⁊ victu. sufficit Luce Johãnẽ cõmẽdare sola cõmemoratiõe ꝓphetie. Nullo enĩ indicio sui eget: qui verbo dei abũdat. Unũ itaq̃ dixit: ⁊ omnia declarauit.

c Predicans baptismum penitentie in re. pec. Be. Johannes baptismum penitentie predicauit: et quibusdam etiam dedit: sed remissionẽ peccatoꝝ dare nõ potuit. Non ergo ait: Dans baptismũ penitẽtie in re. pec. sed predicans: Quia eĩ dare nõ potuit baptismũ quo peccata soluerentur. predicabat: vt sicut verbo p̃dicationis verbũ patris p̃cucurrit: ita baptis. pe. q̃ peccata soluuntur p̃cucurreret suo baptismate quo peccata solui non possũt. d Uox clamãtis. Uox qz p̃nũcius verbi. In deserto. qz deserte ⁊ destitute iudee solatiũ redẽptiõis annũciat: Nullũ verbũ sine voce audiꝫ: nec vox sine verbi intelligẽtia valet. e Parate viã ⁊c. Qui fidẽ ⁊ bona opa p̃dicat: q̃d aliud q̃z veniẽti dño ad corda audiẽtiũ viã parat: vt ꝫ vis gre illustret: vt rectas deo semitas faciat: dñ mũdas cogitationes ĩ aĩo p sermonẽ p̃dicatiõis formet. f Dis val. In aduẽtu dñi hũl̃ gẽtilitas ip̃leta ẽ ⁊ crescit plenitudinẽ gre accipiendo. Et iudea supba p errorẽ p fidie ꝫ vñ sup biebat p̃didit. g Et erũt pra. Be. Praua. i. malorum corda: p iniusticiã distorta: ad regulam iusticie dirigẽtur. Et aspera. i. immites: ⁊ iracũde mẽtes p ifusioz gre ad mãsuetudiez redibũt: vt ibi p̃dicato

(g planã viã

Ca. III

a Anno aũt qntodecimo. Post q̃z descriptus ẽ salvator⁹ ꝓnostozis ortus per suã incarnationẽ: hic p̃ descriptiõ ei⁹ ꝓgressus per suã p̃dicationẽ. Et circa hoc primo describit p̃dicatio p̃cursoris. secũdo ipsius saluatoris. sequẽti ca. Circa primũ ꝑmittit p̃dicatiõis iohãnis tempus. secũdo subditur p̃dicatiõis iohãnis actus. ibi: Et venit in oẽm regionẽ. tertio p̃dicatiõis fructus. ibi: Et interrogabãt eũ. Circa primuz cõsiderãdũ q̃ tps p̃dicatiõis iohãnis describitur p nomĩa: ⁊ tẽpus impatozis tũc regnãtis ⁊ p̃sidis iudee ⁊ tetrarcharũ ⁊ sacerdotuz: ad ostendendũ certitudinẽ histozie ⁊ auctozitatẽ p̃dicatiõis iohãnis baptiste: sic in scriptis autenticis solet fieri. cũ dicit: Anno aũt. xv. imperij tiberij cesaris. iste tiberius successit octauiano augusto: sub quo natus ẽ christus. s. xl. ij. anno ip̃erij eius. ⁊ similiter iohãnes baptista per dimidiũ annũ ante. Augustus aũt imperauit. lvij. annis: ex quo patet q̃ anno. xv. tiberij iohãnes fuit. xxx. annoz̃: ⁊ hoc est tẽpus debitũ p̃dicationi: qz tũc viget eras virtutis. vñ ioseph. xx. anno erat q̃ stetit coram pharaone: Gen. xli. ⁊ Ezechiel quãdo incepit ꝓphetare: Ezech. j. b Procuratẽ pontio pilato iudeã. Pilat⁹ iste nõ fuit iudeus: ſz gẽtil de territozio lugdunẽsi oriundus ꝑm Josephũ ⁊ a romano impatoze fuit missus ad regẽdam iudeã tunc romãis subiectã. c Tetrarcha aũt gali. he. ⁊c. Romani volẽtes frãgere iudeoꝝ superbiã et auferre ab eis rebellandi occasionẽ: abstulerũt ab eis nomẽ regiũ diuidẽtes regnũ in plures partes q̃ tetrarchie dicebãt. d Et lysania abiline tetrarcha. Gloſa Bede dicit q̃ isti tres hic nomĩati. s. herodes: philippus: ⁊ lysanias fuerũt filij herodis sub q̃ natus est christus: ⁊ ipso mortuo archelaus eius filius: ⁊ fraẽ p̃dicto⁹ successit ei in regno decẽ annis: quo accusato apũd cesarẽ ⁊ misso in exiliũ apud vienn̄ impato: regnũ tribus fratribus p̃dictis diuisit p tetrarchias. Sed q̃ iste lysanias fuerit filius herodis ex historijs antenatis fuerit filius herodis ex historijs antenatis fuerit filius herodis ex historijs antenatis

& plana vlã inueniat: vbi pri⁹ p asperitate gressũ ponere nõ potẽrat. a Et videbit. Be. In hac vita oĩs hõ christũ videre nõ potuit: sed in die iudicij in sede maiestatis ⁊ electi ⁊ reprobi pariter videbũt: vt iusti remunerẽt: ⁊ mali in eternũ gemãt. Ad̃ ⁊ subdit: Dicebat ergo a.t.q̃ ex v.b.a.e. Geniminav.q.o.v.ꝛc. Hẽ tura enĩ ira est animaduersio vltiõis extreme: quã tũc fugere pctõr nõ valet: qui nunc ad lamẽta penitẽtie nõ recurrit.

b Quis oñdit. Ambro. Quis ostẽdit in prudentia miseratiõe dei infusa: vt pẽtentiã delictor agẽtes: terrore iudicij p nide deuotiõe meruatis? Ad generatiõnẽ ergo nõ ad successionẽ referẽda est cõparatio viperarũ. Vel ideo serpẽtib⁹ cõparat: vt ostẽdat eos habere naturalem prudentiã ꝓuidendi futura. vñ: Estote prudentes sicut serpẽtes: Ideoq̃ monẽtur operis poti⁹ q̃ generis claritatẽ q̃rere: q̃ nõ gen⁹: sed sola fides valet: quaz ad gẽtes trãsferẽdam ꝓphetat. c Dignos. Be. Mõ debet esse par fruct⁹ boni operis eius qui nihil vel min⁹ peccauit ⁊ eius qui grauis cecidit. d Et ne cepe. Be. Ideo se pctõres cognoscere nolebãt: q̃ de stirpe abrae descẽderãt. Ad̃ dicit: Me ceperitis dicere: q̃ nõ q̃ filij carnis: hi sunt in semĩe: sz q̃ fidei. Unde subdit: Potẽs est d. de la. istis su. fi. abrae.

e Dico enĩ vobis. Ambro. Qui amisso sensu rõnis: lapidibus putãt inesse alicuius rationẽ diuinitatis: ipsi in naturã lapidũ: nõ vsu corpis sed mentis habitu verunt. Quos aũt lapidib⁹ cõparauerat: q̃ ante deformes ad vsũ: nudi ad ornatũ: steriles ad fructuz: irrationabiles ad ꝓfectũ: iã arboribus cõparat: q̃ pcessu rationis iã itelligit in illis aliquẽ clementioꝛ ꝓfectũ q̃ rationabili q̃dã munere nature iã sẽ decori ad vsũ venusti ad aspectũ: optimi ad fructũ: surgũt cacuminibus: fundunt brachijs: replent fructib⁹: vestiunt frondib⁹. f Jam enĩ. Beda. Jdeo agite pẽitentiã: ⁊ n.d .p.b. a. Jam enĩz securis a.r.a.p.est. Faciet ergo fructũ q̃ potest gratie: q̃ debet penitẽtie. Bed. Arbor humanũ gen⁹. securi redemptor: q̃ velut ex mãubrio tenet ex humanitate: sed ferro incidit. i. ex diuinitate: qui ⁊ si expectet p patiẽtiã: videt tñ q̃d factur⁹ sit p iusticiã. Nec ad ramos ꝙ ad radicẽ posita dicit securim: Cũ enĩ filij malor tollunt: q̃d alijs q̃z rami infructuose arboris abscindunt. Cũ tota progenies cũ parẽte tollit: arbor radicit⁹ abscidit: ne q̃d remãeat vnde iteꝛ aliquid germis oriat. g Qui habet du. t. Be. Tunica plus vsui necessaria q̃z palliũ ad dignũ penitẽtie fructũ ptinet vt nõ exterioꝛa minus necessaria: sed etiã ipsa valde necessaria cũ ꝓxis diuidam⁹: vt escaz qua viuim⁹: ⁊ tunicam q̃ vestimur. Ecce quãtũ valẽt opa misericordie q̃ ad dignũ fructũ penitẽtie p ceteris ꝓcipiunt. Ad̃: Date elemosynã: ⁊ ecce oĩa m. s. v. De duabus tunicis diuidẽdis dat ꝓceptũ: q̃ si vna diuidat: nemo vestit. In dimidia tunica ⁊ nud⁹ remanet q̃ accipit ⁊ q̃ dedit. Misericordie enĩ ipsius ꝓ possibilitate hũane cõditiõis seruat mẽsura: vt nõ sibi vnusq̃sq̃ totũ eripiat: sz q̃d habet cũ paupe partiat. b Publicani. Bed. Qui vectigalia publica exigũt: siue q̃ conductores sũt vectigaliũ fisci: vel rex publicarũ. Nec nõ ⁊ hi q̃ hui⁹ scli lucra p negocia sectant: quos parit vnũquẽq̃ in suo gradu ab agẽda iniuria coercet. vt dũ primo ab alienoꝛ se tẽperarẽt appetitu: tãdẽ ad ꝓpria cũ primis cõicãda ptingerẽt. i Magister q̃d fa. ꝛc. Beda. Magna vis in sermõe Iohãnis q̃ etiã publicanos ⁊ milites ad cõsiliũ salut⁹ sue cogit: q̃d⁹ ꝓcepit ne vltra pscptũ exigant. k Neminẽ cõ. Be. Justo moderamine eos ꝓmouet: ne ab eis calũniãdo pdã reqrãt: q̃d⁹ militãdo ꝓdesse dñuerãt. Docẽs idcir-

& eo stipẽ

a Et aspera in vias planas. i. corda cõtra xpm indurata mollificabunt: sicut patet de Paulo q̃ xpi psequẽs a xpo illustrat⁹ statĩ ad mãsuetudinẽ obediẽtie fuit cõuersus. dicẽs: Dñe q̃d me vis facere? Act. ix. b Et videbit oĩis caro sa. dei. i. xpm. ⁊ accipit p oĩs caro. i. oĩs hõ: q̃z aliq̃ de omnib⁹ hominib⁹ viderũt eũ inter homines ꝓuersantẽ. Diuidebat ei tũc cõitas hominũ in duas ptes. s. in iudeos ⁊ gẽtiles: ⁊ multi de istis ⁊ de illis viderunt eũ in mũdo conuersantẽ. Potest etiã hoc verbũ intelligi de visu spũali quo videt eus ꝓuersi ad fidẽ catholicã ex omnib⁹ gentib⁹ toti⁹ mũdi: videbũt etiã eũ generalik oẽs in forma humana in die iudicij. c Dicebat ergo. Hic ꝓfr describit act⁹ pdicatiõis q̃tus ad reprehensionẽ mali: et patet sentẽtia ex dictis Mat. iij. exceptis q̃ sequunt. Dicebat ergo ad turbas. Hic accipit totũ p pte: q̃z illud q̃d sequit ñ dixit nisi phariseis ⁊ saduceis q̃ cũ alijs veniebãt ad iohannẽ: nõ ex deuotiõe sz magis ex malignitate. vñ subdit: d Genimina viperarũ. genimen est neutri generis: ⁊ dr a gigno is. ⁊ ideo filij nati ab aliquo dicunt ei⁹ genimia. vñ Matth. iij. dr ꝓgenies viperarũ. e Et interrogabãt. Hic ꝓfr põit pdicatiõis Johãnis fruct⁹: Erat ei pdicatio iohãnis ordinata ad hoc q̃ ppls ad susceptionẽ xpi ppararetur: ⁊ vt xps manifestaret. Ꝓdo q̃ põit fruct⁹ pdicatiõis ei⁹ q̃z tũ ad pmũ. scõm q̃z tũ ad scõz. ibi: Existimãte ãt po. Circa pmũ sciendũ q̃ populus pparabat ad christi susceptionẽ per verã penitentiã que apparet quando homo paratus est corrigere vitam suam: ⁊ hoc ostendit hic esse factũ ad predicationẽ iohãnis: primo in vulgaribus hominibus. cum dicitur: Et interrogabãt eum turbe dicentes: Quid ergo faciemus? q. d. vitam nostrã corrigere parati sumus. f Respõdens autẽ dicebat illis: Qui habet duas tunicas. i. vestimentũ supfluum.

g Det nõ habenti. illa enim terra in qua erat iohannes calida est et de cõi cursu sufficit vna tunica vel vnũ vestimentũ: ⁊ ita intelligendũ est de alijs rebus quibuscunq̃ que supfluunt cõsiderata conuenienti necessitate status et persone. Secũdo hoc ostenditur in pedagogiorũ ⁊ tributor collectoribus. cũ dicit: h Venerunt autem ⁊ publicani. tales enĩ dicunt publicani: quia intromittunt se de negocijs ptinentibus ad publicũz. i At ille dixit ad eos: nihil amplius ꝛc. hoc autẽ dixit: quia collectores taliũ solent esse proni ad plus colligendũ q̃z sit eis mãdatũ. vt q̃ẽ ampli⁹ ei remaneat. tertio ostendit in militib⁹. cũ dicit: k Interrogabãt autẽ ⁊ eũ milites. parati cõsilio eius vti. l Et ait illis: Neminẽ ꝓcutiatis. s. oppmẽdo paupes ⁊ eos despiciẽdo. m Neq̃ calũniã faciatis. i. nõ iponatis falsũ crimẽ diuitib⁹ ⁊ potẽtib⁹ vt occasionẽ extorq̃ndi bona eoꝛ habeatis: q̃ p aliã viã a talib⁹ bona rapere nõ pñt.

n Contenti estote stipendijs vestris. que dabantur eis ab ꝑatoꝛib⁹ p laboꝛe militũ quẽ habẽt sustinere i defensione patrie. reddit⁹ aũt quos habẽt multi milites sup homines sibi subditos habẽt locũ stipẽdioꝛ: ⁊ iõ debent eis esse contẽti. Ad tria aũt dicta inducebat beat⁹ iohannes milites: q̃ solẽt esse proni ad vitia cõtraria.

Existimante

† Mat. 3. b

† De pe. di. 5 Quis ali⁹ quando. ꝓmissis in fi. itẽ q̃ domũ. di. 5. c. consideret in fine.

† Mat. 3. c. et. 7. c.

† 23. q. 1. ca. parat⁹ i fi. c. quid cul parur milit are.

co stipēdia cōstituta militie: necdū sūpt⁹ ḡrīt predo grassef: nullū officiū: nullū genus: nulla etas ab agenda miserecordia excludit: oēs in cōmune monent vt cōferant nō habenti. Misericordia enī plenitudo virtutū est. a Estimāte aūt. Beda. Mō solū cogitabāt: sed sicut alius euāgelista declarat: missis ad eūz sacerdotibus t leuitis an esset christus requirebāt. Ūñ t iohānes subdit rūdisse. Patet iudeis fuisse notū ꝑm scripturas dñice incarnatiōis tp̄s adesse: sed mira cecitas: quod in iohāne spōte credebāt: ꝑ in salutore tātis signis t virtutib⁹ approbato: t ipo ēt iohāne attestante nō credūt: quē p̄ mulierē credebāt vēturū: p virginē vēisse nō credūt. Ambro. Videbat iohānes cordis occulta: ꝑ dei reuelantis gratia: q̄ prophetis palā facit occulta cordis. b Ego quidē. Beda. Ambro. Cito ꝓbauit se nō esse christū: q̄ visibili tñ opaf officio. Aqua nō sūpt⁹ baptiçat: qđ solius est christi: nec verbo sed ope christū se nō esse declarat. Ut sicut natiuitatē christi: ita baptismū quoq; ei⁹ suo ꝑcurreret: imitatiōe sacramēti: nō virtute. c Veniet autē. Jdeo baptiço aqua: qz ille venit q̄ baptiçabit spū: t oportet vt illi via ꝑpareſ. d Cui⁹ nō sū dign⁹. Bē. Mō sū dign⁹ mysteriū incarnatiōis inuestigare. Uel nomē spōsi mihi nō vsurpo: nec spōsus credi: sz amic⁹ spōsi volo. vel nō sū dign⁹ portare p̄ totū mundū ꝑdicādo calciamēta. i. mysteriū incarnationis. Hoc enī nō est iohānis ꝑcurrētis officiū: sz apl̄oꝝ sequētiū. Calciamētū nuptiale: euāgelica ꝑdicatio q̄ calciati sūt apli. e Purgabit. Bē. Purgat: dū vl in pūti ob manifesta petā puersus de eccl̄ia ejcit: vl post mortē dānat.

f Paleas. Palee sūt q̄ fidei sacramēt⁹ ibuunt: sz solidi nō sūt. Zizania q̄ et ope t ꝓfessiōe ab electis secernunt: q̄ ꝑ vētilabzo nō remouent: qz iā iudicati sunt: sed palee ventilant.

g Herodes aūt. Anteq̄ Lucas aliquid narret de actibus iesu: dicit iohannē ab herode captū: vt ostēdat se solūmodo ea facta descripturū: que eo anno gesta sūt: quo iohānes vel captus est vel punit⁹. Beda. Herodes aūt tetrarcha. Mō bis diebus captus est iohānes: sed iuxta euāgeliū iohannis post aliqua signa gesta a dño t post eius baptismū diffamatū. Sed a luca ad exaggerandā herodis maliciā ꝓoccupatū est: qui cū videret ad ꝑdicationē iohannis multos cōfluere: milites credere. publicanos penitere: t totū vulgus baptismum suscipere: ipse ecōtrario nō solū iohannē cōtemnit: sed t vinculat t occidit. Beda. Notandū q̄ iohānes euāgelista q̄ de diuinitate christi scribere suscepit: restat qz iesus iohanne baptista qui figura legis est adhuc ꝑdicāte t baptiçāte: plures faceret discipulos t baptiçaret mystice docens iesum anteq̄ in carne nasceretur eternū p̄ secula deū: t fideliū p̄ legē doctorē fuisse ꝓpl̄oꝝ. Alij euāgeliste qui humanitatē christi describūt ab incarceratiōe iohānis sumūt exordiū dominice ꝑdicationis: quoꝝ officiū est: post corruptam a iudeis legē: et quasi tenebris carceris ignorantia cecaq; traditione fedatā dñi in carne apparentis t ꝑ carnē opantis quasi aduenientis in galileam celestē pādere doctrinā. b Et iesu baptiçato. Beda. Baptiçat dñs nō mūdari indigēs: sed tactu mūde carnis aq̄s mūdās: vt vim abluēdi habeant. Et ideo qui ad lauacrū xp̄i venerit: pctā deponit: qz (qđ innumera sub lege baptismata nō poterāt) ꝑtra ꝑuaricatiōis malū: vim regenerative sanctificatiōis aque cōcipiūt. Ūñ cum baptiçatū ꝓplm diceret: nihil magnū addidit: sed baptiçato iesu t orante dicit apertū celū: qz dū ille aq̄s iordanis subijt: nobis celi ianuā pandit: t dū caro innoxia aq̄s frigentibus tingit: oppositā quondā noxijs rōphea ignea restringitur: nec ibi christo celū cepit aperiri: sed his verbis ostendit virtus baptismi. Orat aūt: vt nos adorandus informet: vt post baptismum precibus t ieunijs t elemosynis t aljs bonis celū nobis aperiat. Quia t si peccata i baptismo sūt lauata: non adhuc caro est solidata: sed in deserto mūdane conuersationis hostes occurrūt: qui sudore nr̄o vincunt ꝑ gratiā christi: donec tandē inducamur in aulam pacis. Multi iter natos mulierū secūdus est iohānes: cui se christus credit baptiçandū se videndū in colūbā exhibet spūsctūs. de celo pater cōmendat filiū. Non enī filio quod ignorabat: sed iohanni: et ceteris qui aderant qđ ignorabāt indicabat. vñ t iohannes quem ꝓius virū fortiorē t christū euāgeliçabat: iā edoctus dei filium aperte predicat. i Sicut colū. in ipm. Beda. Post diluuiū nō corn⁹: sz colūbam̄ q̄ pacē redditā nūciaret detulit: docēs qz solis in simplicitate cordis baptiçatis: vnctio scīspūs assit. Et dñs nō ꝓimū post baptismū spūsctō ē vnct⁹: sz ideo mōstrat colūba vt intelligam⁹ q̄ i corpe ei⁹. i. ecclia: baptiçati ꝓcipue accipiūt spūmsctū. Et q̄ ad exēplū simōis in felle amaritudis iniq̄tatis obligatiōe p̄durāt: sortem in spūsancto t parrē nullaten⁹ habere pñt. Ūñ cū mūdi crimia quōdā in figura baptismi diluuio purgarent: nō corui sz colūbe oze delat⁹ oliue ram⁹ pacē redditā seculo nūciauit. k Jn te cō. Mō aliena i filio: sz sua laudat. q. di. Quecunq; habes tu mea sunt.

a Existimante autē ꝓplo. Hic describit fruct⁹ ꝓdicatiōis iohānis q̄tūm ad xp̄i manifestationē. Et ꝓmo manifestat iohānis testimōio. secūdo dei patr̄ signo. ibi: Factū est aūt. tertio euangeliste scripto ibi: Et ipe iesus erat incipiēs.

a† Circa ꝓmuz
b ostēdit in iohāne doctrie veritas in xp̄i mānifestatiōe. scdo mētis stabilitas in herodis repheſiōe. ibi: Hero/des aūt tetrar/cha. Snia ꝑme/ptis patet ex di/ctis: Mat. iij. ex/ceptis q̄ sequūtur: Existimāte aūt ꝓplo. qz alij q̄ eoꝝ viderāt t alij fama publica audierāt mirabilē ei⁹ concep/tū ortuz t vite sancte meritū q̄ supi⁹ sūt decla/rata: t ex his opinabant ipsuz esse xp̄m. b Et cogitātib⁹ oib⁹ tē. nō solū cogitauerūt sz etiā ō hierl'z q̄ erat metropolis mūdi: iudei nūcios solēnes ad iohannē vt quererent ab eo si ipe esset christus: vt ha/beſ Job. j.

c Multa q̄dē t alia tē. ex q̄ patet q̄ ꝑ nū oia scrā t octā iobis scripta sūt ꝑ pauca respectiue sīc et de xpo dr̄ Job. vl. Multa q̄dez t alia tē.

d Herodes autē. Hic describitur stabilitas mētis in iohāne q̄ nō timuit facinꝰ herodis tetrarche arguere: et sīnia hui⁹ ptz ex dictis: Matth. xiiij. t Mar. vj. vbi factuz istud plenī⁹ ꝓtinet.

e Factū ē autē. Hic describitur mānifestatio xp̄i ꝑ signū ꝓ/tū de celo a deo patre cū baptiçaret a iohāne: t patet sētia ex dictis: Mar. iij. t Marci. j. exceꝑto qđ hic additur: f Et orāte. in quo dedit christ⁹ exemplum q̄ i receptiōe sacramentorum debet mēs hominis elevari in deum. g Et ipse iesus. Hic consequenter describitur manifestatio christi euāgeliste scripto: q̄ hic describit eius genealogiā: vt sicut natiuitas ei⁹ eterna fuerat manifestata.

19. di. c. secundū. v. b est q. bap.

De cōse di. 3. ca. si.

78. di. c. ꝑ/spter.

Annoꝝ

a Anno x. xxx. Be. Q tricēnalis baptiçaf: nobis etiā ꝓuenit ꝓpter mysterīū trinitatis ⁊ oratiōnē decalogi: qz decalogus p fidē ⁊ meli⁹ intelligif et implef. Beda. Tricesimo anno baptiçaf: facit miracula: docet vt reꝓmat temerarios q̄ oēm etatē ad hec officia idoneā credūt: qō nō est: nisi aliq̄ miraculo dei ꝓtingat: vt i hieremia ⁊ daniele. b Joseph. Be. Mō p mariā q̄ vere genuit: sz p ioseph q̄ alienus a generatiōe texit ordo generatiōis: qz nō ē mos scripturax vt generatio texaf p noīa mulierum: ⁊ ex vna tribu erāt maria et ioseph: vñ ⁊ simul cesenf: ⁊ sic p ioseph ordo marie declaratur. Dat. 3. d Generationē carnis dicitur⁹: ꝑmisit testimoniū patris: Tu es fi. m. d. vt appareat verū deū ⁊ hoīs esse filiuz. Ambro. In generatiōib⁹ viri nomē ⁊ ꝑsona q̄rif: q̄ etiam i senatu ⁊ in relīq̄s curijs ciuitatuz generis asserit dignitatē. c Qui fuit. Dat. 1. b Matthe⁹ ponit: genuit: qz carnis solas successiōes numerat. Lucas: nō genuit: sz q̄ fuit: in q̄ designat se etiā adoptiuos i terponere filios. Et Matth. a dauid ad xp̄m pancioꝛes. Lucas ponit plures generatiōes: qz cū p alias ꝑsonas generatio texaf: pōt fieri vt alij longeuā: alij breuiorē trāsegerint vitā cū videam⁹ plures senes cū suis nepotib⁹ viuere: mꝛtos statim suscep tis filijs obire. Qui ioseph fuit filius heli: q̄ heli fuit fili⁹ mathat. Aug⁹. Xo de veteris ⁊ noui testamenti q̄stionibus q̄ xp̄s fuit fili⁹ mathat. Qui fuit mathat. Be. Mathan q̄ p salomonē descēdit: de vxore sua Jacob filiū genuit: ⁊ defunct⁹ ē. Tūc mathat q̄ de nathan: de eadē vxore suscitat semē defuncto fratri: ⁊ generat heli: et sūt vterini frēs: iacob ⁊ heli. Et heli accepta vxore mozīf sine semine: cui⁹ vxorē accepit iacob: ⁊ generat ioseph. Et merito lucas adoptiōis ordinē suscipit ⁊ vsq̄ ad deū trāsit: qz p adoptionez efficimur filij dei: credendo i filiū dei: q̄ p carnalē generationē ostendit factus fili⁹ homis. Beda. Si intelligim⁹ matthеū q̄draginta duas generatiōes posuisse: vt vnū iechonie nomē bis numeref: p patre ⁊ filio: b numer⁹ ꝑsens ecclie tp̄s designat: quo dño coopante i spem futuri sabbati laborat. Septies enī seni q̄draginta duo. Sex ad opa: septē ad requiem ptinēt. Afi populi de egypto liberat⁹: q̄draginta ānis i deserto mozaf: sed qz sub spe intrādi in requiē exercef: septies sena. i. q̄draginta duo castra metaf. Quoꝛ vltimo iesu duce aperto iordane: victis hostib⁹: ꝓmissas olim sedes ingredif. Sic dñs q̄dragesimā secūa generatiōe: ex q̄ mundus ꝓfice cecitatis tenebras abdicā credēte discussit: venies i carne p baptismū celi tanuas pādit: ⁊ nos ꝑfecto vite cursu sub eiusdē numeri sacrāmēto: post siccatum xp̄o duce leti fluuiū ꝓmissa regna intramus.

Be. Matthe⁹ q̄ regiā instituit in xp̄o insinuare ꝑsonā: ꝑter ip̄m xp̄m. xl. hoīes in generationis serie noīauit: q̄ numero signaf istud tp̄s: q̄ in hac terra regi nos oportet a xp̄o p laboriosā disciplinā. Neqꝛ enī q̄draginta duo q̄ faciūt ter. xiij. sed ꝓpter vnū iechoniā bis numeratū. xl. vna generatiōes fiūt: si ip̄m xp̄m annumeram⁹. q̄ tpali vite regēde tāq̄ q̄dragenario numero p̄sidet regaliter. Quattuoꝛ ad mūdi ptes: vel tēpoꝛa referunf. Decē ad legis decalogū: q̄ ꝛ vitia pugnam⁹. Añ ⁊ ieiunīū ecclesie spacio. xl. dierū cōsecraf. Et qz ad istam mozalitatē nobiscū ꝓticipandā descendentē xp̄m significare voluit. ideo istas generatiōes descēdēdo cōmemoꝛat: ab initio euāgelij sui: in q̄ significaf susceptio pctoꝛ nr̄oꝛ a domo xp̄o. Lucas q̄ vitul⁹ tanq̄ sacerdot⁹ in expiādis peccaf assignans: a baptismo in q̄ hoīm incipit ascēsus generatiōis seriem ascēdēdo disponit: a quo abolitio pctoꝛ nr̄oꝛ significaf a dño xp̄o. Proinde matthe⁹ a dauid p salomonē descendit: i cui⁹ matrē ille peccauit. Lucas ad dauid p nathan ascendit: p cui⁹ noīs ꝓphetā de⁹ pctm illi⁹ expiauit. Lucas septuagin/taseptē generatiōes ponit: q̄ numero remissio oīm pctoꝛ significaf: qō ꝓsiderandū ē in ptib⁹ i q̄b⁹ multiplicaf. i. vndecim ⁊ septē. Per vndecim trāsgressio denarij (q̄ in vineā xp̄i cōducti sūt remunerādi). i. pfectionis significaf. Et multiplicant vndecim p septē: vt significef illa transgressio ex motu hoīs fieri. Septē enī e trib⁹ et qttuoꝛ ꝓgregāf: tria ad naturaz būane aīe: ꝓpf triplicē vim referunf. Quattuoꝛ ad coꝛp⁹ qō qttuoꝛ ꝓstat elemētis. Añ hō nō incongrue p septenariū numeꝛ significaf. Per septē vndecim multiplicāf: qz p motū hoīs trāsgressio ꝑpetraf. Hoc q̄ numero oīm pctm̄ itelligif: b ipo numero oīm pctoꝛ remissio accipif: expiāte nos carne sacerdotis: a quo nunc iste numer⁹ incipit: ⁊ recōciliante nos deo: ad quē nūc iste numer⁹ puenit: p spiritūsāctū: q̄ in colūbe specie i baptismo vbi iste numer⁹ cōmemoraf apparuit. d Qui fuit leui ꝛc. Mō autem hi qttuoꝛ q̄ b loco inserunf iacob filij fuerūt: sed q̄ eoꝛ noīb⁹ participabāt. Beda: quasi noīb⁹ alludēs qō i illis figuratū est hoc istis adaptat. Quattuoꝛ genera virtutū cognoscimus fuisse in qttuoꝛ filijs iacob: q̄ isti posteri sūt. In iuda: p figurā ofice passiōis mysteriū ꝓbaꝛ. In ioseph ꝓcessit castitatis exēplū. In simeone vindictā leui pudoris. In leui: officium sacerdotis. Mō q̄ noīa tantoꝛ patriarchaꝛ. Lucas p̄termittēda putauit: vt qz vnus oīa xp̄s ie/sus i singulis q̄z maioꝛib⁹ genera xp̄tum diuersa ꝓcederent. e Nathan. Be. Q̄ matthe⁹ p salomonē: Lucas p nathan texit generationez: ille regalē: iste vt vitul⁹ sacerdotalē erat manifesta xp̄o patris dicēf: Tu es fili⁹ meus sz naturalis: ita natiuitas ei⁹ temꝑoꝛalis manifestaref per descriptionē genealogie. Jn q̄ descriptione ꝓsiderādū q̄ sicut. s. dictū ē in ꝓlogo. Matthеus ostendit q̄liter christ⁹ venit ad nos. iō describit genealogiā descēdēdo. Lucas xp̄o q̄liter p xp̄m reducimur i deū: iō eā describit ascēdēdo: ꝓpter qō eā terminat in ip̄o deo. dic ergo: Et ipse iesus erat incipiens q̄si annoꝛ xxx. s̄m Aug⁹. ⁊ Chrysо. christus tunc habebat. xxx. ānos cōpletos ⁊ inceperat. xxxj. et s̄m B̄ sic intelligēda ē hec lra: Erat aūt iesus annoꝛ. xxx. incipiēs. i. inceperat. xxxj. et s̄m B̄ xp̄m predicauit duob⁹ ānis cū dimidio. s̄m alios xp̄o doctores q̄z opinio cōmuni⁹ tenef: iesus tūc habebat. xxix. ānos completos ⁊ inceperat. xxx. et s̄m B̄ ē sic intelligenda hec lra: Erat iesus inciꝑs annoꝛum xxx. id ē tricesimū ānū ꝺ quo habebat. xij. dies: ⁊ s̄m hoc xp̄s predicauit ij. ānis ⁊ dimidio vsq̄ ad passionē suā. xviij. anno tyberij.

a Ut putabatur filij Io. qui erat spōsus marie: cuius causes. s. expresse sunt ca. j. b Qui fuit be. Jn matheo dicif q̄ ioseph fuit filius iacob ⁊ ibi ista ꝓtroversia soluta ē. c Qui fuit neri. Matth. j. ꝺ q̄ ille salathiel fuit filius iechonie. Ad q̄d dicendū q̄ verū ē q̄ salathiel fuit fili⁹ naturalis iechonie: sed fuit fili⁹ neri adoptiu⁹: qz mozuo iechonia nerus adoptauit eū in filiū. ⁊ ideo Matthe⁹ q̄ describit genealogiā xp̄i carnalē posuit iechoniā. Lucas q̄ magis describit genealogias spūales ponit istū neri. d Qui fuit nathan: qui fuit dauid. ꝺ isto nathan dicūt aliqui q̄ fuit fili⁹ dauid naturalis de bethsabee vt videf dici. j. Paral. iij. sed B̄ videf esse contra illud q̄d

v dicit

a annoꝛuz triginta: vt putåbatur a ſ auctus. ſ fm legem ioseph filius est heli: sz fm carnē iacob. b ſ deus me⁹ vel scādēs.

fili⁹ ioſeph: qui fuit hēli: qui fu/ b+ a ſ donans peccata. b ſ additus.

it måthat: qui fuit lēui: qui fuit ſ rex meus. ſ dexter.

melchi: qui fuit iamne: qui fuit a ſ auctus: alius iste ioseph. b ſ donum dei: vel aliqñ.

b c ioſeph: q̄ fuit mathåthię: qui fu/ a ſ onerans vel onerauit. b ſ consolatio vt consolator.

it amos: qui fuit naum: qui fuit a ſ adiuua me. b ſ meridies vel meridianū c ſ desiderium.

hęſli: qui fuit nągge: qui fuit må ſ donū dei vel aliqñ.

ath: qui fuit mathathię: qui fuit ſ obediens. ſ augmentum. ſ confitens.

semei: qui fuit ioseph: qui fuit iu a ſ dñs gratie eius vel dñs misericors. b ſ misericors.

da: qui fuit iồhanna: qui fuit rē/ a ſ ꝓceps vel magister babylōis. b ſ petitio

ſa: qui fuit ço: obabel: qui fuit ſa mea deus. ſ lucerna mea. ſ regnū meū.

lathiel: qui fuit neri: qui fuit mel c ſ robustus vel violētus. ſ diuinās.

chi: q̄ fuit addi: q̄ fuit thosan: q̄ ſ dei mēsura. ſ vigilās vel vigilia: vel pellice⁹.

fuit helmadan: qui fuit her: qui ſ saluator. ſ deus me⁹ adiutor.

fuit iesu: qui fuit elięçer: qui fuit ſ dñs exaltās: vel ē exaltus. ſ vt supra.

d iozim: qui fuit mathat: q̄ fuit le/ a ſ additus. b ſ audiui triſticiam: vel signū. c ſ cōfitens.

ůi: qui fuit simeồn: qui fuit iůda ſ augmētū. ſ colūba vel

qui fuit ioseph: qui fuit iona: q̄ dolēs. ſ dei resurrectio. ſ rex eius.

fuit heliachim: qui fuit melcha: ſ viscera mea. ſ donum.

qui fuit mēna: q̄ fuit mathatha ſ Be. p nathan ꝓphetie dignitatē expſſā adꝛuertim⁹. ſ dedit vel dāris. ſ manu fortis.

e qui fuit nathan: qui dauid: fuit d

ſ cerdotalē

Sacerdotalē oñdit familiā. Quia xp̄s rex ex regib⁹:ꝛ sacerdos ex sacerdotib⁹:ſm carnē ex regali ꝛ sacerdotali familia est ex/
ortus:q̄ celestis rex in dei virtute letat: ꝛ cui iudiciū a deo re
ps.109. ge deferī:ꝛ sacerdos ē in eternū ſm ordinē melchisedech.
a Qui fuit sale. Al' sela. Beda. Generatio cainan nō de he
braica veritate:ſz habet ō septuagita
Gen.10.d interp̄tū editiōe In Gen. arphaxat se/
la p̄ sale.filiū nullo interposito phibet
B genuisse. Porro arphaxat vixit trigi
1.Pa.1.b ta annos:ꝛ genuit sale. Itē in parali/
pomenō. Arphaxat aūt genuit sela q̄
ꝛ ipe genuit heber. Sed apud septugi
ta ita scribit q̄ arphaxat centū trigin
taquinq; annoꝝ genuit cainan:ꝛ ipse
cainan cum centū triginta annoꝝ eēt:
genuit sela. Quoꝝ q̄d verius sit deus
nouit. b Hoe. Hoe iustus:edifica/
tor arce:p̄figurat edificationē ecclie.
c Marhusalā. Ambro. Anni marhu
sale vltra diluuiū numerāt significat
xp̄m:cui⁹ vita etatē nescit. d Qui
fuit enoch. Be. A baptizato dei filio
vsq; ad deū patrē ascendēs:septuage/
simo gradu enoch ponit:q̄ dilata mor
te translat⁹ in paradisū ē: vt significet
eos q̄ in gr̄am electiōis filioꝝ ex aq̄ et
spiritusācto regenerāt:iterim post cor
poris absolutionē eternā suscipiēdos
in requiē. Septuagenari⁹ enī ꝓpter se
ptimā sabbati illoꝝ requiē significat:
q̄ inuāre dei gr̄a decalogū leg' iplēt:
quos ī resurrectiōe imutabili dei sapi/
entie ꝓtēplande p̄ secula mōstrat esse
iungēdos. e Seth. Seth posterioꝝ
ade fili⁹ non silet: vt cum duo populi
sint generatiōes: significet xp̄m in po
steriore poti⁹ q̄s in p̄riore generatione
numerandū. f Qui fuit dei. A fi/
lio dei generatio incipit: terminat ī fi
liū dei: p̄cedit creatus in figura: vt se/
quat natus ī veritate. Preit fact⁹ ad
imaginem: vt p̄propter eum imago de/
scendat. Jesus aūt

Nico.de lyra

dicit Salomō Prou.iiij. Ego fui vni/
genitus et tenellus coraz matre mea.
Ille enī fili⁹ quē habuit bethsabee de
dauid aū salomonē nō cōputat: quia
fuit mortu⁹ incircūcisus. Per ꝟ q̄ ꝓ
salomon dicit se vnigenitū matris sue
videt q̄ nathan nō fuit natus ō beth
sabee et dauid. ꝛ ideo dicit aliq̄ q̄ iste nathan fuit nathan p/
pheta quē ꝓpter eminentiā sanctitatis dauid adoptauit in fi
liū mortuo ei⁹ patre naturali: ꝛ ſm ꝟ pōt dici q̄ fuit fili⁹ ad/
optiu⁹ bethsabee vroris dauid: ꝛ ſm ꝟ cōnumerat inē filios
bethsabee. j. Paral. iij. de aliꝭ aūt trib⁹ ibidē noīatis dicen
dū q̄ fuerūt filij vle naturales ꝛ adoptiui filij dauid q̄s ac/
cepit marrē eoꝝ ꝛ sic salomon fuit vnigenitus matri sue respe
ctu dauid: vt ōr Prouer. iiij. Causa aūt q̄re Lucas describit
xp̄m descēdere a dauid p̄ nathan vna fuit: q̄ ꝫ oēs sapiētes
hebreoꝝ ꝓcoditer tenerēt xp̄m debere descendere de dauid:
aliq̄ tñ eoꝝ opinabant ipm descēdere ab eo p̄ nathan ꝓpter
excellentiā sue sanctitatis ꝛ ꝓphetie. Alij ꝟo p̄ salomonē ꝓ/
pter dignitatē regiā ꝛ sue excellentiā sapiētie. ſm veritatē aūt
descēdit p̄ vtrūq;. aliter tñ: q̄ p̄ salomonē descendit ſm lineā
naturalis generatiōis. p̄ nathan ꝟo ſm lineam legalis gene
ratiōis: q̄ nathan fuit fili⁹ dauid adoptiu⁹: vt p̄dictum ē: et
ioseph q̄ ponit ī mediate post xp̄m ascēdēdo fuit fili⁹ heli ad/
optiu⁹ seu legalis: put pleni⁹ fuit declaratum Matth.j. Alia
causa ē q̄ Lucas describit xp̄i genealogiā put in deū reduci
mur vt p̄dictū ē. Reducimur aūt in deū p̄ xp̄m inq̄tuq; effici
mur filij dei adoptiui. a Qui fuit booz. tres fuerunt ime/
diate se/quentes hui⁹ nomis. s. fili⁹: pater: ꝛ auus: vt pleni⁹
declaratū fuit Matth.j. b Qui fuit cainan. ſm Piero. et
ſm trāslationē q̄ vtimur nō ponit aliqs medius inter sale et
arphaxat: vt ptz Gen.x. Septuaginta aūt interpretes ponūt
istū cainan mediū. Et ad ꝓcordiam hui⁹ pōt dici q̄ iste cai/
nā fuit pater sale legalis siue adoptiu⁹. arphaxat ꝟo pater na
turalis ipi⁹: ꝛ vterq; pater hic ponit ꝛ maxime q̄ Lucas de/
scribēdo sequit trāslationē. Lxx. q̄ suo tpe erat valde autenti/
ca. c Qui fuit dei. nō p̄ generationē sicut alij: sed p̄ forma/
tionē de limo terre et infusionē aīe: vt habet Gen.j. Ca.III

Moraliter.

a† Anno au
tē q̄ntodeci/
mo imperij ꝛc. Q aūt p̄dicatio iohan
nis tā soleniter describit. s. p̄ tpa impe
ratoris ꝛ pontificū ꝛ principū: ē ad de
signandū illi⁹ excellentiaz quē nūciare
veniebat: vtpote q̄ sūm⁹ impator et pō/
tifex ꝛ gubernator omnium existebat.
f† Factū ē ꝟbū dñi sup̄ iobem. p̄ quē
significat p̄dicator euāgelij: ꝓpter qō
sup̄ eū debet esse verbum dñi vt ei⁹ in/
stinctū viuēdo et docēdo sequat ꝛ nō
ecōuerso sicut factū p̄dicantes ꝓpter
q̄stū q̄ p̄ libito suo formāt verbū put
estimāt ꝓfq̄ tale lucrū. t† In defer
to. talib⁹ enī fiunt reuelatiōes diuine.
psal. lxij. In terra deserta ꝛ inuia ꝛ in/
aquosa: sic ī sācto apparui tibi: vt vide
rem ꝟtutē tuā ꝛ gl̄iaz tuā. g† Et ve/
nit ī oēm regionē iordanis ꝛc. i. ad lo/
ca populosa in qb⁹ poterat mag'. pfice
re. ꝛ in ꝟ dedit exemplū p̄dicatoribus
euāgelij q̄ nō debēt q̄rere loca recreati
onis sed fructificatiōis verbi diuini.
† Vox clamātis ī deserto. Ambros⁹:
id ē i gentiū ꝓlo q̄ desertū dicit eo q̄
pcto⁹ ꝓfq̄ impleī. † Parate viaz
dñi ꝛc. p̄ p̄dicationē enī boim corda p̄
parant vt ipsa de⁹ p̄ gr̄am ingrediat.
i† Vis vallis iplebit ꝛc. quod fit q̄n
peccato⁹ lapsus ī pfundum pctoꝝ ad
spem sue salutis erigit. † Et mons ꝛ
collis humiliabit. q̄n sup̄bus obedie/
tie dei subijcit. k† Et pꝛava fiunt in
directa. q̄n distortio iusticie ad rectitu
dinē repat. a† Et aspera ī vias pla/
nā p̄ exercitiū bonū efficit leue q̄ p̄
erat durū: et sic disponit auditor⁹ ꝟbi
diuini ad videndū salutare dei. c† Di
cebat ḡ ad turbas. Hoc ſm sensū litte/
ralē dicebat ꝓpter phariseos ꝛ sadu/
ceos ī malū obstinatos vt patz Mat.
iij. de q̄bus subdit: d† Semimina vi
perarū q̄s ostēdet vobis fugere a ven/
tura ira: q. d. null⁹. q̄ supī erit inder
ira⁹: inferi⁹ horrēdū chaos inferni: a
dexteris peccata accusantia: a sinistris
demonia ad interitū trahētia: foris mūdus ardēs: intus ꝓsiē
tia vrens. peccatoꝝ sic repbēsus q̄ fugere poterit latere erit im
possibile: apparere aūt intolerabile. ideo subdit: † Facite er
go fructū dignū penitētie. hec ē enī via euadēdi mala p̄dicta.
† Et ne cepitis dicere patrē habem⁹ abraā. nā sine fructu peni
tētie null⁹ sanctoꝝ per sua merita poterit peccatores saluare.
† Jam enī securis ad radicē arboris posita ē. ista securis dici
pōt caloꝝ naturalis: q̄ ꝓtinue ꝓsumit humidū radicale: q̄ ꝓsū/
pto arboꝝ mala per quam significat peccatoꝝ exciditur p̄ mor/
tē: ꝛ ḡstū ad aiam mittit in gehēnā. g† Qui habet duas tu
nicas det vnā nō habēti. p̄ q̄s possūt ꝟtutes q̄ sunt aie vestes
intelligi. nā habēs eas debet eas applicare ad bonum ꝓximi.
† Et q̄ habet escas siliter faciat. spūales esce sunt sacre scriptu
re q̄s habēs debet ꝓmū spūaliter pascere. h† Venerūt aūt
ꝛ publicani ꝛc. p̄ q̄s possūt itelligi officiales ꝛ ꝓpositi q̄ nō de/
bēt a ꝓlo exigere nisi q̄ ꝓstitutū ē ſm ordinē iusticie. k† In
terrogabāt aūt eū ꝛ milites ꝛc. p̄ q̄s possūt itelligi p̄dicatores
q̄s armat ap̄s Ephe. vj. dicēs: Accipite armaturā dei ꝛc. et i
fine dicit: ꝛ gladiū spūs q̄ ē ꝟbū dei. istis ōr: † Neminē cō/
cutiat'. nimis aspe p̄dicādo: ꝛ sic ad desperatiōes inducendo.
m† Nec q̄ calūniā faciat'. p̄dicationē subtrahēdo: reputātes
eos īdignos exhortatiōis ꝟbo. n† Et ꝓtenti estote sti. vīs.
q̄ stipēdia sūt reddit⁹ assignati p̄dicatorib⁹ possessiōes habenti
bus. ꝛ elemosyne date mēdicātib⁹. a† Existimante aūt ꝓlo
de iohāne ne forte ipe eēt xp̄s rñdit ꝛc. p̄ ei⁹ respōsionē q̄ se hu/
miliauit et xp̄m exaltauit informat p̄dicatoꝝ euangelij vt de
bonis opib⁹

Ca.IIII

Esus aũt ꝛc. Et agebaꝫ. Ambro. Agebaꝫ in deser/ tũ ꝑ ꝓsilio: vt diabolũ ꝓuocaret. Nã nisi ille certasset: iste mi/ hi nõ vicisset. Mysterio: vt adã de exilio liberaret. Exemplo: vt ostẽderet nobis diabolũ ad meliora tẽdentib⁹ inuidere. Be. Ne cui in dubiũ veniret a q̃ spũ duct⁹ iesus in desertũ diceret: ꝓponit qz plen⁹ spũsancto: cui⁹ volũtate locũ certaminis quo aduersariũ sternat de victoria cert⁹ ingredit. Sic nos accepta in baptismo remissiõe: ꝛ spũ sancto illuminati: ꝓtra insidias diaboli accin gi: et seculũ debem⁹ deserere: vt ꝗsi manna de sertissola eterna esuriam⁹. b Jn deserto ꝛc. Historialiter in illo deserto qs̃ ẽ inter hierlm ꝛ hiericho: vbi figuraliter dixerat adam a di/ abolo victũ fuisse. Beda. Tria sunt q̃ ꝓficiunt ad vsũ salutis. Sacramentũ baptismi: de sertũ: ieiunium. Memo enĩ coronabit nisi legiti/ me certauerit. Memo ad certamẽ admittitur ꝟtutis: nisi ꝑius ablut⁹ a maculis gr̃e celestis munere ꝓsecret. c Diebus. xl. ꝛc. Quadra ginta dieb⁹ ieiunauit legislator ꝛ ꝓpha: vt ie/ iunium xp̃i testimoniũ habeat a lege ꝛ ꝓphet. Hoc numero significaꝫ excursus hui⁹ seculi i his q̃ vocanꝫ p gr̃am ad eũ q̃ venit legẽ non soluere: sed adimplere. Decẽ sũt ꝓcepta legis ꝛ q̃ttuor ptes mũdi: ꝛ q̃ter decem fiunt q̃dra/ ginta: ꝛ p gr̃am dei: ad impletionez decalogi vocãt de qttuor ptib⁹ mũdi. Jeiunat xp̃s añ mortez carnis q̃si clamet: Abstinete a deside/ rijs seculi dũ estis i agone. Comedit post re/ surrectionẽ: q̃si dicat: ꝛ si nõdũ habetis corp⁹ mortale: spe imortalitatis iã pascimini: qz dũ viã dñi capim⁹: ꝛ a vanitate seculi ieiunare et refici debem⁹ futuri ꝓmissione. Quadragi ta dieb⁹: decẽ ad decalogũ: q̃ deũ ꝛ ꝓximũ di ligere iubemur refert. Sz qz motu corpis qõ de q̃ttuor elemẽtis ꝓstat: charitas dei ꝛ ꝓximi violaꝫ: ad diluẽda pctã: in. xl. tp̃s pnie surgit. Cõgrue exercet ieiuniũ i illa anni pte q̃ ꝓtigua ẽ passiõi dñice: qz i ea significaꝫ b̃ vita laboriosa: cui op⁹ ẽ ꝓtinẽtia: vt ieiunet a mũ di amicitia. Be. Nisi ieiunasset diabolo occasio tẽtãdi nõ adesset: ꝟm illud: Fili accedẽs ad seruitutẽ dei ꝑpa. anĩ. tu. ad tẽ. Quia quãtoma/ gis diabol⁹ sibi rebellare ꝓspicit: tãto ampli⁹ expugnare cõtendit.

d Esurijt. Be. Nõ ẽ scriptũ ꝺ moyse vel helia q̃ post ieiunia esurierit. Non q̃ holes illi fortiores q̃ hic de⁹. Sed ideo factũ ẽ: ne ab eo tentã/ do pauẽs hostis aufugeret: q̃ multa celestia signa viderat in eo. Esurit q̃ humilis de⁹ hõ: ne inimico inotescat sublimis hõ de⁹. Fames dñi pia fraus ẽ: ne caueat diabol⁹ tentare. Esurit aũt nõ tam cibũ corpis: q̃ salutẽ aĩe. e Si fili⁹ dei. Ambro. Nouerat dei filiũ venturũ: ꝺ venisse ꝑ infirmitatẽ corpis nõ putabat. Nã fastuosus i deo bũllia nõ põt credere. Aliud itaq; explorãtis: aliud tẽtantis ẽ: ꝛ deo ꝓsitet se credere: ꝛ hoi conaꝫ illudere. Sz cũ ille tẽtat vt exploret: sic explorat vt tentet. Dñs ecõtra sic fallit vt vincat: sic vincit vt fallat. Si enĩ cõuerteret natura: ꝑderet creatorẽ. Ergo sic hõ cõmune sibi accersit auxiliũ: vt diui/ ne lectiõis pabulo intẽtus famẽ corpis negligat. Jdis armis dñs holez aduersus irritamẽta gule munit. Huic pani intenti moyses ꝛ helias fa/ mẽ ꝓlixioris nõ senserũt ieiunij: q̃ b̃ xbo nõ vescit: nõ viuit. Hreg⁹. Trib⁹ modis fit tentatio: suggestione: delectatiõe: cõsensu. Christo aũt suggestione sola: qz delectatio peccati mẽtẽ ei⁹ nõ momordit. Hec illuz indignũ ẽ tentari q̃ occidi venerat: vt sua tentatiõe nr̃as vinceret: sicut sua morte nr̃a tulit peccata. f Scriptũ est: Docet magis doctrina q̃ miraculis pugnare: bũllitate q̃ potentia: nihil ꝓ diaboli arbitrio: nec declarãde virtutis ꝓsideratione faciendũ. g Et duxit. Lucas: sicut res gesta est exequit: mediã ponẽs auariciã vltimã superbiã: ꝟm mozes ꝓsentis tpis: qz superbia post oẽs ꝟtutes seuit. Matthe⁹ nõ sequit ordi/ nẽ historie: sed tentationẽ ade. h Ostẽdit. Nõ q̃ visũ eius q̃ oĩa vi/ det amplificauerit: sz vanitatẽ hũane pompe quã amabat q̃si speciosã ostendẽs: facere amari volebat. Vel sciens diabol⁹ q̃ xp̃s sibi regnum tolleret: ostẽdit ei oĩa regna mũdi: nõ psas: nõ indos: sed quõ i oĩbus terrenis regnaret vel p gulã: vel p superbiã: aut p alia: vt suadẽs q̃ volebat eũ sibi subjceret. i Jn momento. Ambro. Be. Non tã celeritas ꝓspectus: q̃ caduce fragilitas ptãtis expzimit. Jn momẽto enĩ cuncta ptereunt. k Tibi da. hec de arrogãtia dicit: nõ q̃ tot⁹ mũdus sit suus: sunt enĩ aliqui boni. l Mihi tradita. Nõ a diabolo est ptãs: sz obnoxia tũ insidijs diaboli. Hec ideo mala ordinatio potestatũ: qz malo sunt obnoxie potestatis. Ambro. Docemur b̃ oẽm ambitionẽ despi cere: qz oĩs dignitas seculi diabolice subiacet ptãti. Ad vsũ fragilis: et inanis ad fructũ. Nota aũt qz oĩs ptãs a deo: qz ordinatio potestatum

a Esus aũt plen⁹ spũsãcto egressus ẽ a Ior dane. Et agebaꝫ in spũ

a ꝟ in q̃ adã exulauerat: nec quõ redire posset habebat. dux ergo ad erroneũ accedit. ꝟ als desertũ.

b in deserto dieb⁹ q̃dragita: ꝛ tẽtabaꝫ a diabolo. Et nihil mãduca uit i dieb⁹ illis: ꝛ cõsummatis illis esurijt. Dixit aũt illi diabol⁹:

ꝟ tẽtario a gula. ꝟ viui. ꝟ ouricia significat diaboli. ꝟ qz sciuit scriptũ: Ipe dixit ꝛ facta sũt.

c Si fili⁹ dei es: dic lapidi huic vt panis fiat. Et respondit ad illum

ꝟ in deuteronomio. ꝟ quasi psuasio tua tentatio est: qz agis de cibo corporis: ꝛ nõ cibo mẽtis.

f iesus: Scriptum ẽ: qz non in pane solo viuit hõ: sz i omni verbo

g dei. Et adduxit illũ diabol⁹ i mõ

ꝟ tentario de ambitione.

b tem excelsuz: ꝛ ostẽdit illi omnia

i regna orbis terre in momẽto tẽ/

ꝟ non q̃ hoc possit.

k poris: et ait illi: Tibi dabo potestatẽ hanc vniuersam ꝛ gloriã illoꝝ: quia mihi tradita sunt: ꝛ cui

l cumq; egredit ei regni celestis ianua apit. † Et descẽdit spũs sanct⁹ ꝛc. ꝑ apparitiõez sãcte trinitat⁹ i baptismo xp̃i significatũ fuit q̃ ei⁹ fideles deberet i sanctissime trinitat⁹ noie bapti/ çari. g† Et ipe iesus erat incipiẽs q̃si ꝛc. p b̃ insinuans q̃ officiũ ꝓdicãdi si debet aliq̃s exequi añ pfectã etatẽ sic nõ legit christus antea ꝓdicasse. b† Qui fuit beli. ꝛc. B nõ occurrit aliq̃ notabil⁹ moralitas nisi q̃ p generatiõez spũalez q̃ designaꝫ p banc genealogiaz hõ recurrit i suũ creatorẽ sic b̃ genealogia i deũ termiaꝫ cum dr: † Qui fuit adam: q̃ ꝛc. nã p generatiõez spũalẽ efficimur dei filij adoptiui.

Mat.4.a Mar.1.b Mat.4.a Deu.3.a

a Esus aũt. Ca.IIII

Descripta ꝓdicatiõe p cursoris. b ꝓfr descriptio ꝓdicatio saluatoris: ꝛ primo describit⁹ ei⁹ ꝓdicatio p modũ amoris miracula facietdo: ꝛ bñficia ꝓferẽdo. scdo p viã timoris terroꝝ futuri iudicij incutiendo ca. xxj. Adhuc circa ꝑmuz describit⁹ ꝑmo ꝓdicatio saluatoris p seipm tm. scdo cũ b̃ p missionẽ discipuloꝝ. ix. ca.

Circa ꝑmuz ꝑmittit xp̃i ꝓdicatio. scdo ex b̃ sequens aliq̃z ꝙuersio. ca. seq. Prima adhuc i duas: qz ꝑmo describit idoneitas ꝓdicatoris. scdo executio ꝓdicatiõis. ibi: Et egressus ẽ iesus. Jdonea xo dispositio ꝓdicatoris ẽ macerario carnis p ieiuniũ p qõ carnis incẽtiuũ repmit: ꝟm q̃ dic⁹ paul⁹. j. ad Coꝝ. ix. Castigo corp⁹ meũ ꝛ i seruitutẽ redigo ne forte cũ aliis ꝓdicauerim ipe reprob⁹ efficiar: ꝛ scdo feruoz ozonis i loco solitudinis vbi diuina sapia haurit q̃ postea ꝑ ꝓdicatiõe effundit. vñ: Paul⁹ añ q̃ mitteret ad ꝓdicãdũ: in oratiõe fuit illustrat⁹: ꝟm q̃ hr Act. ix. Ecce enĩ orat. ꝛ postea subdit: Vas electiõis ẽ mihi iste vt portet nomẽ meũ ꝛc. tertiũ ẽ victoria tẽtatiõis: nõ enĩ ẽ ad ꝓdicãdũ idone⁹ q̃ succũbit tẽtatiõib⁹. Jsta aũt tria ostẽdit de xp̃o p b̃ q̃ añ ꝓdicatiõe itrault i desertũ oratiõi solitarie aptum: ꝛ q̃ ibi ieiunauit et triplicẽ demonis tentationẽ deuicit: nõ qz istis indigeret ꝑ se ſz ꝑ nobis ad dandũ exẽplũ ꝓdicatoribus aliis: ꝛ patz ſnia ꝓdictoꝝ ex dictis Mat. iiij. vbi ista sũt expsita exceptis paucis q̃ sequunt. b Et nihil mãducauit ꝛc. Nic accipiũt dies naturales qz nihil manducauit de die nec de nocte. c Dic lapidi huic vt panis fiat. Nic accipit singulare ꝓ plurali eo mõ loquendi q̃ dr. Exo. viij. Venit nusca grauissima. i. multitudo muscarũ. vñ Mat. iiij. dr: Dic vt lapides isti panes fiãt. d Et duxit illũ diabolus in ꝛc. Jsta tentatio q̃ ponit b̃ scda: Matth. iiij. ponitur tertia. q̃ istaꝝ fuit scda ꝛ q̃ tertia certũ nobis nõ est: vt dicit Aug⁹. neq; refert ad veritatẽ: qz nõ oportet q̃ facta semp eodẽ ordine referant q̃ facta sũt: vt frequẽter dictũ ẽ. Sz q̃ duo euãgeliste varie narrãt ordinẽ põt rõ assignari: qz vna tẽtatio ẽ de cupiditate ꝑncipaliter: alia de elatiõe. Et frequẽter ꝓtingit q̃ vnũ vitiũ ex alio nascit ꝛ ecõuerso. ideo Matthe⁹ vnã ꝑponit: Lucas xo aliã. e Quia mihi tra. ꝛc. Vẽtit b̃ diabol⁹: neq; mirũ: qz mẽdax ẽ ꝛ ꝑ mẽdacij: vt habeat Job. viij. Non enĩ ptãtẽ habet sup creaturas ad libitũ suũ: sz solũ inq̃tũ de⁹ ꝑmittit ꝟm occultum

a deo: ſz a malo ambitio ptãtis. Licet ℊ diabol⁹ ſe dicat dare ptãtem: oĩa tñ illa ad tẽpus pmiſſa nõ abnnit. Itaq; ille q̃ pmiſit ordinauit: nec ptãs mala: ſed ts q̃ male vtiť ptãte qui ambit. a Tu ℊ ſi ado. Be. Dicẽs diabol⁹ ſaluatori: ſi ꝓcidens adorueris me. ecõtrario audit: q̃ ipſe magis adorare eũ debeat dñm ꝛ deũ ſuũ. b Et illi ſoli ſer. Be. Sxecē latria ðr ſeruit⁹ q̃ ſoli deo debetur. Vulia q̃ etiã hoib⁹ inuicẽ exhibeť. Jubemur ℊ p charitatẽ ſeruire inuicẽ: qð grece dulíũ ðr. Jubemur deo ſuire: ſm q̃ grece latriũ ðr. vñ hic: ꝛ illi ſoli ſer.

Deu.6.b

c Et duxit. Nec indignũ videať dñm ab illo deferri q̃ crucifigiť a mẽbris diaboli. d Supra pl. tẽ. Jn ℬ q̃ xp̃s in altũ tolli ſe pmittit: ſz monẽti cadere nõ obedit. oſtẽdit q̃ cuiq; bona ꝛ alta impanti obediam⁹: ſz precipitare volenti ꝓtra eamus. Supra p. r. Jta eſt iactãtia: vt dũ putat vnuſq;q; ad altiora aſcẽdere ſub limiũ vſurpatione ad inferiora trudať: q̃ ℞o diabol⁹ fortẽ ſentit: iactãtiã ꝓtẽdit: q̃ etiã fortes decipit.

ℬ

e Si filí⁹ dei. Jn oib⁹ tentatiõib⁹ ℬ agit: vt irelligat ſi filí⁹ dei ſit. Sz xp̃s ſic reſponſũ tẽperat: vt ambigũ relinquat. f Mitte te de. Quẽ nec gula nec auaricia vicit: tentat vana gl̃ia ſi forte illũ vel ipſa victorie ſue iactãtia valeat deiicere. Mitte. Nec vox ei cõuenit q̃ oẽs ꝓcipitare ſatagit. Jn q̃ infirm⁹ oſtendiť qui nulli poſſit nocere: niſi pr⁹ ille ſe deorſũ miſerit.

g Scriptũ ẽ. Quia ſcripturaꝝ exẽplũ ꝓtulerat: ſcripturaꝝ vinciť exẽplis. Utiť aũt diabol⁹ p hereticos teſtimonijs ſcripturaꝝ: nõ vt doceat: ſed vt fallat.

h Angelis ſuis. Be. Nec ꝓphetia non de christo ẽ: ſ de ſancto viro. Que etiã ſi de christo eẽt: illud etiaꝫ qð ſequiť debuerat meminiſſe. Sup aſpidẽ ꝛ baſiliſcũ ambulabis: ꝛ ꝓculcabis leonẽ ꝛ draconẽ. Sed de angelorꝫ auxilio quaſi ad infirmũ loquiť: de ſua concultatione quaſi tergiuerſatoꝛ tacet. i Nõ tentabis. Be. Suggerebať enim quaſi homini vt ſigno aliq̃ explorꝛet: cẽtũ apud deũ valeret. Sed ꝓtinet ad ſanaꝫ doctrinã: qñ habet q̃d faciat bõ: nõ tentare deũ. Uñ

Ps.90.

Mat.10.c

ꝓcipit: Si vos pſecuti fuerint i ciuitate vna fugite in aliã. Qñ ℞o deficit bũana ꝓuidẽtia: ſi bõ ſe totũ diuine cõmittit potẽtie: nõ ẽ dicenda tentatio. Nũc aũt poterat xp̃s aliter deſcendere de templo cẽ per iactan

1.Re.17.f

tiam ſe ꝓcipitare. Dauid goliã tribus lapidibus de torrente ꝓſtrauit: xp̃s diabolũ tribus teſtimonijs de lege. Notandũ q̃ exẽpla de deuteronomio tñ ꝓtulerit vt ſecũde legis ſacramenta confirmet. k Et

ℒ

ꝓſũmata ꝛc. Be. Trib⁹ tentationib⁹ victis oẽm tentationẽ dicit ꝓſũmatã: qꝛ i his oĩm vitiorꝫ origo ꝓtinet:

1.Joh.2.c

Quia oẽ qð in mũdo eſt: ꝓcupiſcentia carnis ẽ: ꝛ concupiſcẽtia oculoꝝ ꝛ ſupbia vite. q̃ aliꝫ noib⁹: curioſitas: gula: vana gl̃ia noiant. Cum tentať bõ ꝓcupiſcẽtia carnis: dicat: Mõ in ſolo pane viuit bõ: ſz i oĩ ver-

Deute.6.a

Coloſ.3.a

bo de i. Cũ tẽtať auaricia quã Apl's ſeruitutẽ ſimulacrorũ noiat: deum adoret: ꝓ ſolis eternis illi ſeruiat. Si tentať vana gl̃ia: q̃ etiã de ꝓcedentib⁹ victorijs ſolet creſcere: non tentet dñm: qð facit q̃ de ſuis viribꝰ ꝓſumit q̃ſi ampli⁹ peccare nõ poſſit. Nota diabolũ in his vinci: in q̃bus vicit adam. Quẽ ℥ gula tentauit: dum de ligno vetito guſtare rogauit. De vana gloria

Gen.3.b

dñs dixit: Eritis ſicut dij. De auaricia: dñs dixit: Scientes bonum et malũ. Nota diabolũ non eſſe ptinacem in ſtadio: ſed cedere vere virtuti: ꝛ ſi nõ deſinit in uidere: tñ formidat inſtare: ne frequẽti⁹ triũphetur.

l Et fama exijt. Non tñ a ꝓſentib⁹ ꝓpter viſa miracula bonoraꝝ: ſz apud abſentes fama diuulgabatur.

a ſ q̃ diabolũ adorat ante corruit.

a volo do illa. Tu ℊ ꝓcidẽs ſi adõ raueris coraꝫ me: erunt tua oĩa. Et reſpõdẽs ieſus dixit illi: Scri/

ſ Deuterono. ſ qui ſolus remunerat fructu amplissimo.

ptum ẽ †Dñm deũ tuũ adorabiſ:

ſ caret ambitione deuota religio.

b et illi ſoli ſeruies. Et duxit illũ in †

c hieruſalem: et ſtatuit eum ſupra

d pinnaculũ tẽpli: ꝛ dixit illi †Si fi/

f li⁹ dei es mitte te ℎ deorſũ. † Scri

g ptũ eſt eni q̃ angelis ſuis mãdadauit de te: vt cõſeruẽt te: ꝛ qꝛ in

h manib⁹ tollẽt te: ne forte offẽdas ad lapidẽ pedẽ tuũ. Et reſpõdẽs

i ieſus ait illi: Dictũ eſt: † Non ten

ſ o bõ. ſ patrẽ ꝛ filiũ: qꝛ ego ꝛ pater vnũ ſum⁹.

k tabis dominum deum tuum. Et a

conſummata omni tentatione: diabolus receſſit ab illo vſq; ad b

ſ paſſionis: qñ nõ tm̃ dolis: ſz apte impugnauit: ſic etiã nos ille antiquus hoſtis aliq̃n tẽcare iterm̃it: vt quaſi ſecuros repentꝫ rediens facilius irrũpat. ſ cum tã tradiť⁹ eſſet iohãnes: itꝫ venit in galileã: de primo aduentu tacet.

tempus † Et regreſſus eſt ieſus in c d

ſ ſignis miraculorum.

l virtute ſpiritus in galileam: ꝛ fa e

ma exijt per vniuerſam regionẽ

m de illo. Et ipſe docebat i ſynago/ f

gis eorũ: et magnificabať ab oi/

ſ eccleſiã in qua fit hõ nõ obliuiſcit.

bus † Et venit naçareth vbi erat st †

ſ vnde illis vileſcebat.

n nutriť: ꝛ intrauit ſm cõſuetudi/ h

a ſ q̃n oẽs cõſuetudẽ ad legis monita quitro corde mediteãda: ad publicos aũt cõuẽt⁹ accedit: vbi doctrina illius a multis audiatur.

nem ſuã die sabbati i ſynagogã:

a ſ ſi minori reuelarẽ fuerit: ſenior tacebat.

b ſ ab illis q̃ xp̃i aduẽtum deſideranres etiã ipi⁹ aduẽtus manifeſta indicia reliquerunt.

o et ſurrexit legere. Et trãditus eſt i

illi liber eſaię prophete. Et vt re/

p uoluit libꝝ: iuenit locũ vbi ſcri/ k

Be. Me q̃s putet ea q̃ p ordinẽ ſunt exponẽda: poſt ieiunĩ confeſtim facta: ſed poſt aliquot a dño miracula vel in iudea vel in galilea patrata: q̃ apud iohãnẽ legunť primo aduentu facta. m Docebat ꝛc. Poſt miracula ecce ſapia qua docet: q̃ doctrina p miracula p̃cedentia magnificať. n Et intrauit ꝛc. Intrauit christus die ſabbati in ſynagogã: vt ritum legis moſaice cumulo celeſtis gratie adimpleret. o Et ſurrexit legere. Be.

Mat.2.b

Qui non venerat miniſtrari: ſz miniſtrare: lectoris officiũ nõ dedignať ſuſcipere. Et prouide lucas geſta dñi ſcripturus: ab explicatione ꝓphie inchoauit: qꝛ oẽs ꝓphetie ad ipm̃ ptinent: ꝛ in ipſo complenť: ꝛ p ipſũ nobis aperiunť. Surrexit igiť legere: vt quos noua ſignoꝝ opatione nõ ꝓuerterat: vel ꝓphetice lectionis atteſtatiõe corrigeret. p Et vt reuoluit. Libꝝm ꝓphetie clauſum ꝛcepit: ſed reuolutũ legit: qꝛ myſterium incarnatiõis ſue in ꝓphetis obſcurum: et ꝓtius ſuſcepit impledũ: ꝛ poſt mortalibus aperuit intelligẽdum.

Accipit libꝝm: vt oſtẽdat ſe eſſe qui locut⁹ eſt in prophetis: ꝛ remouet ſacrilega pfidoꝝ teſtimonia: qui alium veteris dicunt: alium deũ eſſe noui teſtamenti. Vel qui dicunt initium christi eſſe ex virgine. Quomodo enim cepit ex

ℭ virgine

ludiciũ ſuũ ad exercitiũ patientie electoꝝ: ſicut data ẽ ei poteſtas affligẽdi Job i vaſtatione bonoꝝ ſuoꝝ: ꝛ in morte ꝓlis ꝛ in infirmitate ſui corꝑis: vt habeť Job. j. a Et cõſummata oĩ tentatione diabolus receſſit ab illo tanq̃ victꝰ. b Ad/ q̃ ad tẽpus. qꝛ apto pinquãte tpe paſſiõis ſuſcitauit ei pſecutiõnẽ p ꝓncipes ſacerdotũ. c Et regreſſus ẽ ieſus. Deſcripta idoneitate p̃dicatoris: b ꝓnter deſcribiť execu- Deu.
tio p̃dicationis: ꝛ primo q̃tum ad eius doctrinã. ſecũdo q̃tum ad doctrine ꝓfirmati/ †
onẽ. ibi: Et in ſynago- Dem.
ga erat homo habens Ps.90.
demoniũ. Anima in duas. qꝛ primo deſcribitur docuiſſe in galilea generaliter. ſecundo in ciuitate ſua nazareth ſpecialiť. ibi: † Et venit in naçareth. Circa primũ dicitur: Deu.
Et regreſſ⁹ ẽ ieſus. ſ. a deſerto qð intrauerat poſt baptiſmuz vt doceret populum.

d In virtute ſpũs. i. in x̃trute ſigna ꝛ miracula faciendi: de quo ſpiritu ðr. iij. Regl'. † Dat.
iij. Spirit⁹ helie requieuit ſuper heliſeũ qñ Dat.
diuiſit aquas miraculoſe: verũtamen virtꝰ Jos.
faciendi miracula nõ erat in heliſeo ſed in deo q̃ faciebat miracula ad pces heliſei: † Dñs.
ſed iſta virtus erat in chriſto cum ſit deus ꝛ homo. e Jn galileam. ibi enim primo predicauit vt impleretur prophetia Eſa. ix. Primo tempore alleuiata eſt ꝛra ſabulon et terra neptalim ꝛc. vt hr̃ Mat. iiij. dicẽs:
f Et magnificabať ab omnibus. propter excellentiaꝫ doctrine ꝛ miraculi. g Et venit naçareth. Hic cõſequenter deſcribitur eius doctrina in naçareth ciuitate ſua: circa qð ei⁹ doctrina pre/

mittitur. ſecũdo contra eum emulatio excitatur. ibi: Et dicebant: nonne hic eſt ꝛc. Circa primũ dicitur: Et venit naçareth vbi erat nutritus. hoc autem dicitur ad deſignandus q̃ alibi fuerat natus. ſ. in bethleem: vt ſupra dictum eſt ca. ij. h Et intrauit ſm conſuetudinem ſuaz die ſabbati in ſynagogam: q̃ erat locus oratiõis et doctrine legis quib⁹ iudei ſm preceptum legis vacare debebant in die ſabbati. chriſtus aũt legem obſeruare voluit: vt dictuz eſt ſupra ca. ij. i Et ſurrexit legere. vt non predicaret ſeipm̃ verbo ſuo tñ ſed etiaz teſtimonio ſacre ſcripture. k Jn

uenit locum vbi ſcriptũ erat. nõ a caſu ſz a ꝓpoſito: qꝛ ſciebat paſſus ſcripture loquentis

de eo.

virgine qui ante virginem loquebatur? In superioribus ꝑphetie saluatoꝛ de gentiū vocatione: ⁊ eccl/ Esa.60.b sie confirmatione loquens: dicebat: Ego dñs in tpe eius subito faciā illud. ꝓfestimq; intulit: Spūs dñi sup me. ſm q hō. Unde Ps.44. in psal. Unxit te deus oleo leticie pre ꝯsoꝛtibus tuis. Pre ceteris sanctis vnctus est spirituali vnctione: qñ i Iordane super baptizatū spūs in specie columbe descendit: et mansit cum illo. Unct9 ē igit virtute celesti: vt pauptatē cōditiōis hūane thesauro resurrectionis rigaret eterno: captiuitatem mentis auferret: cecitatem illuminaret animarum: confractis et cōtritis corde mederetur: alligando contritiones eoꝝ: ⁊ remittendo peccata: vel vt eos qui legis pondere deprimebanť reuelaret: et in remissionem gratie spiritualis admitteret ꝑdicare annū dñi acceptuꝫ. Ann9 iubilei et vere libertatis: tēpus gratie: quo ecclesia in corpoꝛe versata pegrinatur a dño. Añ apostolus: Ecce nunc tē/ 2.Co.6.a pus accep.e.n.d.s. Et post āñū accepta bilem ꝑdicare diem retributionis qñ filius homis veniet in gloria cum angelis reddere vnicuiq; ſm opera sua. Ad hec cuncta euangeliçanda vel agenda. ideo se dicit missum: quia spūs dñi ē super eum. b Et cum plicuisset. Bed. Audientib9 illis q̄ aderant legit: sed letum ministro reddit: qꝛ cum eēt in mūdo: palam locut9 est mundo: docens in synagogis ⁊ in templo: ſz ad celestia regressurus: bis q̄ ab initio ipm viderāt et ministri sermonis fuerant euāgeliçādi officiuꝫ tradidit. Stans legit: qꝛ dñ nobis scripturas que de ipo erant apit in carne dignar9 est opari. Sed reddito libꝛo reſidet: qꝛ pacto dispēsationis officio: discipulos doctrine sue sequaces elegit: seq; supne quietis solio restituit. Sic predicatoꝛ verbi surgat: legat: id ē operet et ꝑdicet. Et resideat: id ē ꝑmia quietis expectet. Beda. Reuolutū legit: quia ecclesiam misso spiritu omnez veritatem docuit. plicatū ministro reddidit: quia non omnia omnibus dicenda: sed ꝓ capacitate audientiū cōmittit doctoꝛi dispensanduꝫ verbum. c Testimoniū da. Testabanť vt ipe dixerat eū eē de q̄ ꝓphete cecinerant. vere spiritussācti gratia perunctū. vere se pauperes cecos: captiuos: cōfractos: illi9 supoīa indigere munerib9. d Medice. Sicut fabri filiū: ita eadē erroꝛis demētia medicū vocāt: sed in erroꝛe illoꝝ veritas latet. Uere enim erat filius fabri: qui per ipm in principio omnia fecit: qui operať in spiritusancto ⁊ igni: qui i magna domo huius mundi facit vasa diuersi generis. Est et medic9: quia ꝓ ipm oīa que in celis ⁊ q̄ in terra sunt restaurata. Qui de se dicit: Non est opus valentibus medicus: sed male habentibus. e Cura teipsum. Quia in capharnaum plures te curasse audiuimus: cura etiam teipsum: et fac similiter in tua ciuitate: vbi cōceptus es et nutritus. Q̄ꝫ quare dominus non fecerit. ali9 euāgelista ostendit: et excusat dominuꝫ dicens: Quia non poterat ibi vllam virtutez facere nisi q̄ paucos infirmos curabat: ⁊ mirabať ꝓpter incredulitatez eoꝝ. Non ergo viluerat domino patria: qui amabat ciues: sed incredulitas eoꝝ hoc non merebatur: et patria se charitate priuabant despicientes christū quasi notum. f Amen dico vobis ⁊c. Beda. Non solum domin9 et caput ꝓphetarum: quia a moyse ꝓpheta nominať: sed et beli as et ceteri minoꝛes ꝓphete minus in patria cꝫ in ceteris ciuitatibus sunt honoꝛati: qꝛ ꝓpe modum naturale est ciues ciuib9 inuidere: nec enim cōsideraṅ p̄sentia viri opa: non ꝛutem: ſ fragilem recoꝛdanť infantiā: qñ non ⁊ ipi per eosdē etatis gradus ad maturam etatem puenerint. Hinc declarať q̄ frustra opem misericoꝛdie celestis expectes: si aliene virtut9 fructib9 inuides. Aspernatoꝛ enim dominus est inuidoꝛ: et ab his qui diuina beneficia in alios persequūť: miracula sue virtutis auertit.

℣ In dieb9

a Spiritus. Beda. de eo. a Spūs domini sup me ⁊c. Hoc scribit Esa. lxj. ſ tamen in translatiōe nostra mutantur aliqualiter verba: lz sit eadem snīa. Lucas autē hic allegat scripturā ꝓut habetur in translatiōe. Lxx. Circa qō sciendū q̄ iudei expectāt illa q̄ ꝓmittunť eis: Esa. ca. ꝑdicto: impleri p messiā quem expectant futurū ⁊ dominatuꝝ totimūdo tpaliter: ⁊ educturū iudeos de captiuitate et positurū eos i maxima glia ⁊ honoꝛe sup oēs gentes: sed quia tempus aduētus xp̄i iam transijt. ideo christus hunc locum ꝓuenienť de seipso exposuit. dicēs: Spūs dñi super me ⁊c. i. me deducens: qꝛ humanitas xp̄i oꝛganū est ipius diuinitatis ꝓiunctū. ⁊ tōo in oībus monebatur ſm diuinitatis instinctum. b Eo q̄ unxit me. ab instanti ꝯceptionis plenitudine gr̄e. Ex hoc enī q̄ humanitas xp̄i deitati ꝓiungit plenitudine gr̄e repleť: ſm q̄ dꝛ Joh. j. Uidim9 eū q̄si unigenitū a patre plenū gr̄e ⁊ veritať. c Euāgeliçare pauperibus misit me. i. humilib9 q̄b9 sua doctrina ꝓficit: nō ſuphis. d Sanare cōtri. corde. ꝓtritis p pnāz datur gr̄a sanās vulnera pctoꝝ. e Predicare captiuis re. i. detēť in lymbo ad q̄s descēdit ⁊ eos inde eripuit. f Et cecis visū. i. gētilib9 excecatis p errorē verā dei cognitiōez: ſm q̄ dixit Symeon s. ij. de xp̄o: Lumē ad reuelationē gētium ⁊c. g Di mittere ꝓfra. ⁊c. a pondere legis relaxādo. de q̄ dꝛ Actꝝ. xv. Cur tentatis imponere iugū sup ceruices discipulorum q̄ neq; nos nec patres nri portare potuim9? h Predicare an. do. acce. iste ē ann9 passionis xp̄i q̄ deb9 placar9 ē hūano generi soluta cmēda ꝑmi peccati. i Et diē retri. i. diē iudicij: in q̄ vnicuiq; retribuer ſm opa sua. k Et cū pli. li. Hoc fecit ad ostēdēdū q̄ libꝛi sacre scripture sūt reuerēter tractādi: vū ⁊ iudei hāc reuerētiam faciūt libꝛis veteris testamēti q̄ nullo mō sederēt iuxta illos: sedēdo ita altesic illi sūt positi. ex q̄ patz q̄ illi christiani sūt valde reꝑhēdēdi q̄ nō solū libꝛos veteꝝ testamēti ſ etiā noui: etiā sacre euāgelia ita irreuerēť tractāt ⁊ irreuerēti? cꝫ libꝛos gentiū dānatoꝝ. Aliq; etiā theologi dicta eoꝝ cū maiori pōdere ⁊ certiori quotatione allegāt i ſmonib9 suis ⁊ in scholis cꝫ dicta xp̄i ⁊ apl̄oꝝ. l Et sedit. vt exponeret mature qō stando legerat reuerēter ⁊ deuote. m Et oīm in syna. ocu. erāt intē. in eū. qꝛ i facie ei9 q̄dā fulgoꝛ diuine gr̄e relucebat aīos intuentiū attrahebat. n Cepit autē dicere ad illos: qꝛ hodie ipleta ē hec scriptura ⁊c. ſcz in ipo: vt ptz ex ꝑdictis. o Et oēs testimoniū illi dabāt. videlz q̄ illa scriptura i eo eēt impleta. p Et mirabāť in ẋbis gr̄e. i. gratiosis. q Et dicebāt. Hic ꝓfiter describit emulatio ꝓtra eū. Licet enī illi de naçareth ꝑmo recepissent ẋba ci9 reuerēter ⁊ gratiose: vt dictū ē. tñ postea moti sūt ꝓtra eū ex inuidia despiciētes eū ꝓpter pauptatē parentuꝫ: qꝛ lz essent nobiles: vt supꝛa dictū ē ca. ij. tñ erant paupes: vñ dicebāt despective. r Nōne hic est fili9 ioseph. vt patz Matth. xiij. et Marc. vj. ꝓpter qō pauca miracula fecit ibi: qꝛ erant indigni: vt ibi dꝛ. Unde et eoꝝ inuidia intantū ꝓcessit q̄ miracula ei9 dicebāt esse falsa. ⁊ hoc est qō subdit: s Utiq; dicet mihi hāc sisitudinē. i. obiectionē a sisitudine sumptam. t Medice cura teipm. Sicut enī medic9 ver9 citi9 et liberti9 seipm curat ⁊ alios ad se pertinētes cꝫ extraneos: ita dicebāt ei: si tu faceres vera miracula citi9 faceres ea iter ꝓximquos tuos ⁊ in ciuitate tua cꝫ iter extraneos. Sz ipe conseqūeter rñdit q̄ nō dimittebat inter eos facere miracula ex

v 3 impotētia

† Esa. 61. a De sacra vn. e vnico cira me/ dium.

† Mar. 6. a Job. 4. f

† Mar. 13. g Job. 6. c

† Mar. 13. g Mar. 6. a Deuteru. c. et si xps ⁊. angel9

a In dieb⁹ helie. Be. Quasi non ē ptrarū exemplo ꝓphetarū q vobis meis ciuibus fastidiosis diuina beneficia subtrabo: qz sicut tpe famis nemo in iudea ē dign⁹ repert⁹ hospitio helie: ꝟ extere gentis vidua ē quesita: q a tāto ꝓpheta visitarē. Et sicut multis leprosis ibidē extītib⁹ sol⁹ naaman syrus q deuote q̄siuit est curat⁹: sic ⁊ vos modo q̄ me ex inuidia spernitis supno munere estis ꝑuati: nō causa mee ipotētie vel inuidie. In dieb⁹ helie. In q̄bus helias est opatus. Vel qz dīē faciebat illis q̄ in el⁹ opib⁹ lucē videbāt gr̄e spūalis: ⁊ ꝓuertebant ad dn̄m. Et ideo aperiebat celū videntib⁹ diuina mysteria, claudebat q̄ fames erat: qz nīl erat cognoscēde diuinitatis vbertas. b Vidua. Be. Vidua ad quā helias mittit: gentiū figurat ecclīam: q a suo ꝓditore diuti⁹ deserta populū recte fidei nescivit q̄si pauperem filiū egena stipe nutriebat. i. xpo secularis scientie absq; humilitatis fructu docebat: q̄ bñ in sarepta sidonioꝝ fuisse dr. Sidonia enī venatio inutilis. Sarepta incendiū vl angustia panis interpretat. Quib⁹ oib⁹ gētilitas exprimit: q̄ inutili venatiōi deditа. i. lucris ⁊ negocijs seculi seruiēs: incendiū carnaliū cupiditatū panisq; spūalis angustias patiebat: donec helias. i. ꝓpheticus sermo mittit ad eū q̄ i iudea fame periclitabat. clausa celi ianua: tā ē cessante scripturarū intelligētia ꝑ pfidia iudeoꝝ. Venit ergo ꝓpheticus sm̄o ad ecclīam: vt receptus pasceret ⁊ reficeret corda credentiū. Ubi ꝑus panis spiritualis erat in angustia: ibi farina⁊ oleū ore ꝓphetico benedicit. i. fructus et hilaritas charitatis vel gr̄a dominici corporis ⁊ vnctio chrismatis indefectiuo verbi celest⁹ munere fecundat: ⁊ bacten⁹ hec munera apud ecclīam nō deficiunt. Hec mulier mysticū panez factura duo ligna colligit: in q̄ figurā crucis exprimit: in q̄ nobis vite eterne ꝓparat panis. c Naaman syrus. Be. Naaman q̄ decor iterpt̄at populus significat nationū: olim pfidie sceleriq; lepra maculosus: sed sacramento baptismi ab omni mētis ⁊ corporis feditate purgatum: qui capte consilio puelle: id ē supne inspiratiōis gratia quā iudeis seruare non valentib⁹ rapuere gentiles: cōmonitus: septies lauari iubet: quia illud baptisma saluat qō septiformi spiritu regenerat. Unde caro ei⁹ post lauacrū sicut pueri apparuit: qz mater gratia omnes in vnā parit infātiā. Vel factus ē vt puer: id est exuto veteri homīe cōformat⁹ est christo, de quo dicit: Puer natus est nobis: ⁊ filius dat⁹ est nobis, Partē sancte terre secū tulisse dicit: qz oportet baptizatos dominici corporis ꝓticipatiōe cōfirmari. d Et eiecerunt. Be. Qz dn̄s de eis supradixerat: hoc ipe de se verum esse facto ostendērūt: qz eiciunt extra ciuitatē nec salutē merent qui saluatorē pellunt de suis finibus. e Et duxerūt ꝛc. Be. Peiores iudei discipuli: diabolo magistro. Ille verbo ait: Mitte te deorsū. isti facto mittere conant. Sed illoꝝ mente mutata subito vel obstupefacta descendit: qz adhuc illis locū penitentie reseruat: ⁊ quia nōdū venerat hora passionis: nec elegerat hoc genus mortis. Qz capit⁹ a populo ⁊ tenetur volūtatis ē: q a populo non teneꝫ trāsit: maiestatis est. A paucis voluit crucifigi vt nō multoꝝ esset sacrilegiū: sed in actores crucis inuidia retorq̄ret ⁊ a paucis affigeret ꝑ olb⁹ moritur⁹. Beda. Dicit q̄ cuz dn̄s de manib⁹ illoꝝ elapsus p mediū illoꝝ de rupis vertice descēderet: atq; sub ipsa rupe lateret: subito ad tactū vestis illi⁹ sacū illud subterfugit: ⁊ ad instar cere resolutum quēdā sinū q̄ dominicū corp⁹ recipeꝫ effecit, tante vtiq; capacitatis: quante ipm corp⁹ extirit quātitatis. in q̄ vsq; hodie vniuersa liniamēta ⁊ ruge vestis que a tergo dn̄i fuerāt: veluti diuini sculptoris exp̄ssa manu seruāt. f Et descēdit ꝛc. Be. Nec indignatiōe cōmot⁹: nec scelere offensus: nec iniuria violat⁹: iudeā deserit. sz memor clemētie: nūc docēdo: nūc liberādo: nūc sanando: in fide plebis corda demulcet. Qz sabbatis maxime sanat ⁊ docet: se nō sub lege: sed supra legē esse docet: nec soluit lex si fit renouatio hominis iam labentis. g Sabbatis. Be. Sabbatis dn̄ice medicine opa cepta significant ibi nouam creaturā incipere vbi vetus creatura ante desinit: i quo etiā se creatorē ostēdit: q̄ opa opibus interit: ⁊ prosequit opus qō iam ceperat. Incipit aūt a minorib⁹ vt ad maiora pueniat. liberare a demone etiā hoies possunt: sz in dei xpo resurrectionē mortuis imperare solius diuine ē potestatis. h Quia in ptāte. Be. Sermo doctoris in ptāte fit: cū cūcta q̄ docet operat. Qui enim facto destruit qō p̄dicat: cōtemnit. Vel sm̄ alium euangelistā erat docens illos sicut potestatē habens: ⁊ nō sicut scribe qui de p̄ceptis legis alios docebāt. sed iesus quasi auctor ⁊ impletor legis vel mutabat vel augebat. i Et in synagoga. Be. In synagoga ē hō habēs spiritū imūdum: qz spiritūs ā ctū amiserat. Introierat enī diabol⁹ vñ xp̄s spūaliter exierat. Mystice. Homo in synagoga habens demoniū: popul⁹ est iudeoꝝ q̄ adeo improbi vt negent quem diabolus cōfitetur. k Et exclamauit ꝛc. Moraliter. Omnis amaritudo ⁊ ira ⁊ clamor: īmundi spūs furor ē. Fornicatio: immūdicia: ꝓcupiscentia mala: auaricia: febris illecebrose carnis est. l Sine. Beda. Paululū a me vexando quiesce cui nulla ē societas cū nr̄a fraude. m Quid nobis ꝛc. Be. Extorta ꝓfessio nō habet meritū. sz ē veluti fugitiui fuit: q̄ post multū tp̄s videt dn̄m suū: nihil aliud nisi de xpo deprecat. Sic demones ad se vindicādos dn̄m venisse credēres: p̄sentia illi⁹ tormentant. n Jesu nazarene ꝛc. Bona natura q̄ deum cōfitet: mala operatio diabolī q̄ deo aduersatur. Nota q̄ nomē iesu nazareni ab euāgelista diabolus primus dixisse inducitur: qz est huius impudentie: vt

est i patria sua. † In veritate dico
a vobis: multe vidue erāt in dieb⁹
helie in isrl̄ q̄n clausū ē celuz ānis
tribus ⁊ mēsibus sex: cū facta eēt
fames magna in omni terra: et
ad nullā illaꝝ missus ē helias: ni/
b si i sarepta sidonie: ad mulierē vi/
duā. † Et multi leprosi erāt i israel
c sub heliseo ꝓpheta: ⁊ nemo eorū
d mundat⁹ est nisi naaman syr⁹. Et
repleti sūt oēs i synagoga ira hec
b audiētes. Et surrexerunt: et eiece
e rūt illū extra ciuitatē: et duxerūt
illum vsq; ad supcilium montis
supra quem ciuitas illorum erat
ędificata: vt p̄cipitarēt eum. Jp̄e
f autem transiens per mediuz illo
rum ibat. Et descendit in caphar
g naū ciuitatem galileę: ibiq; doce
b bat illos sabbatis. Et stupebāt i
i doctrina eius: qz in ptāte erat ser
i mo ipsius. Et i synagoga erat hō
k habēs dem̄oniū imūdū: et excla
l mauit voce magna dicēs: Sine:

a ꝟ que cōmunicatio xpi ad belial? ꝟ nobis roꝛ menta et tibi gloria.

m
n q̄uid nobis ⁊ tibi iesu naçarene?

impotētia vel falsitate aliq̄ : ꝟ eorum malicia: ⁊ ad ꝟ inducit sacre scripture exēpla. cū subdit: a In xpo ita dico vob̄. Multe vidue erāt in dieb⁹ helie i isrl̄ q̄ clausū ē celum orationib⁹ helie: vt habetur iij. Reg⁹. xvij. vbi ista historia diffuse tractat. q̄ hic breuiter ponit. b Et ad nullā illarū missus ē helias. qz non erant ita deuote sicut illa mulier gentilis sarepteana: et qz helias ꝓsecutionē patiebat i terra isrl̄ q̄ debuisset sibi esse grata. e Et multi leprosi erant in isrl̄. ⁊ nemo illoꝝ mūdat⁹ est ꝓpter eorum ingratitudinē erga deum: qz regnū israel declinauerat ad idolatriā colēdo vitulos aureos sicut quos fecerat hieroboā. d Nili naaman syr⁹. cuius historia ponit. iij. Reg⁹. v. vbi describit bonitas el⁹ ante curationez. cuius dr: Per illū enī dedit dn̄s salutē syrie ⁊ post curationez fuit adhuc melior ⁊ valde grat⁹ deo ⁊ heliseo: vt habetur ibidē. e Et repleti sūt oēs i synagoga ira. qz ꝓponebat eis gentiles q̄s abominabant sicut canes. f Et eiecerūt illū extra ciuitatē. tāq̄ dignum morte vt illū interficerēt: vt ptz i ira. g Jp̄e aūt transiēs ꝛc. virtute diuinitatis qua poterat sic se seruare illesum q̄n volebat. Dicit aūt Beda q̄ cū dom̄in⁹ de manib⁹ eoꝝ elapsus de vertice mōtis descenderet ⁊ sub rupe latere veller: subito ad tactum dn̄ice vestis saxū illud subterfugit: ⁊ instar cere solutū quēdā sinum effecit. i. cōcauitatē: in quo dn̄icū corpus reciperet: in quo loco oīa lineamenta ⁊ ruge vestis ⁊ vestigia pedū in rupe apparent adhuc ꝛ. h Et dicit testant⁹ qui viderūt. h Et docebat in capharnaū. vt impenderet aliqs doctrinā sacram qua illi de naçareth erant indigni. i Et stupebant in doctrina eius: qz in ptāte erat sermo ipius. s. miracula faciēdi vt ptz ex sequentibus. k Et i synagoga erat ꝛc. Hic ꝓnter describit doctrine xpi cōfirmatio ꝑ miracula xpi. sic enī illa q̄ cognitio subest naturali facultati intellectus ꝓfirmant eē vera ꝑ reductionem ad ꝑma principia: sic xpi miracula illoꝝ que trāscēdūt naturalē facultatez intellect⁹ de q̄b⁹ erat doctrina xpi: ꝓfirmat per

ogationes

ꝟ inter hoies

inter hoīes aliq̄d p̄ius vsurpet ⁊ ad homines quasi nouū defe
rat: quo errore sue potentie incutiat. Jn Geneſi etiā diabol⁹ pri
mus deum noīauit. a Scio te qz ⁊c. Per opa potuit ꝓbari
filj⁹ dei. Sed nōne dixit ap̄lis: Maiora faciet⁊? Solutio p ope
ra. i. modū opationis. Alij dicebāt: Jn noīe ihesu xp̄i ⁊c. Jp̄e di
cebat: tibi dico ⁊c. b Obmutesce.
Be. Quia p̄ linguā serpētinā p̄mo i
trauit mor⁊ i mūdū: p̄z⁹ lingua serpē
tina obeludik: ne vir⁹ vltra spargat.
Deinde femīa q̄ p̄ma seducta ē a car
nalis ꝓcupiscētie febre ē curata. Ter
tio vir q̄ dicta ꝓlug⁹ audiuit a lepra
curat. c Et cum p̄cisset. Be. Curan
dus p̄mittit a demone i mediū, p̄fici:
vt virt⁹ patefacta plures ad salutem
iuuet. Beda. Marc⁹ ait: Et discer
pēs eū spūs īmūdus: ⁊ exclamās vo
ce magna exijt ab eo. Et ꝑ ē quod lu
cas ait: Et cū p̄cisset cū in mediū.
Sz nihil nocuit illa iactatio: nec eū
debilitauit: sicut solēt exire demones
q̄busdā mēbris amputat⁊ vt eunlsis.
Unde etiā p̄ tā integra restauratiōe
etiā nō credētes āmirant. Beda.
Moralit. Homo a demonio liberat:
cum anim⁹ ab īmūda cogitatiōe pur
gat. femina a febrib⁹ curat: cū caro
a cōcupiscentie feruore refrenatur.
d Et virtute. Non vt homīes q̄ in
verbo dei demonia eijciunt: ꝑ xp̄ia
potestate x̄tutes operatur. e Jn
domū simonis ⁊c. Domus puri: cir
cūcisio ē eius apostolatui commissa.
Socrus ē synagoga: que quodā mo
do mater ē eccl̄ie petro cōmisse. Nec
febricitat: quia inuidie estibus labo
rabat p̄sequens eccl̄iā. Sed iesus
stans sup eam sanat: quia vbi timor
dei incipit esse: talis estuatio solet re
cedere. f Et rogauerūt. Be. Mo
do saluator rogatus: modo non ro
gatus curat. ostendēs se cōtra vitio
rum quoq̄ passiones ⁊ p̄cib⁹ fidelīū
semp̄ annuere: et ea nōnūq̄ que ipsi
nō in se intelligunt: vel intelligenda
dare: vel pie petētib⁹ etiaz nō intelle
cta dimittē: Ut delicta q̄s ītelligit:
ab occultis meis mūda me dñe.
g Surgēs. Be. Naturale est febrici
tātib⁹ incipiente sanitate lassescere: ⁊
molestiā egritudinis sentire. Sed sa
nitas q̄ dñi dat imperio: tota simul
redit: ⁊ etiā eo roboze firmat vt suis
adiutorib⁹ ꝓtinuo ministrare suffici
at: ⁊ iuxta leges tropologie mēbra q̄
seruierāt īmūdicie: seruiant iusticie.
h Cū aūt sol occi. Be. Solis occu
bit⁹ passio xp̄i p quā plures sanant
demoniaci q̄ ante viuens in carne
egrotos sanauerat: quia in carne vi
uens paucos iudeoz docuit: post re
surrectionē gētib⁹ apparuit. i Tu
es filj⁹ dei. Be. Cum ieiuno fatigatū
diabol⁹ videret verū hoīem intelle
xit: sz qz tentādo nō ꝑualuit vtrum etiam dei filius esse dubita
bat. Nunc ergo per signorum potētiam iam certioz effect⁹: filj
um dei arbitrabatur. Non ergo eum ideo crucifigit: vt filium
dei ignoret: sed quia eius morte se damnandum non preuider.
Hoc enim mysteriū a seculis est absc̄ditum: Quia si cognouis
sent dominū glozie nunq̄ crucifixissent. k Et increpans nō
sinebat. Beda. Jdeo p̄hibet loqui: ne dum aliquis audit ve
ra predicantem sequatur errantē. Jmprobus enim magister ve
ris falsa p̄miscet: vt specie x̄tatis testimoniū fraudis obtegat.
l Facta autem die. Mystice. Manifestata luce resurrectiōis:
a credentiū turmis requiritur: et in gentium deserto inuentus
ne abeat retinetur. Ca. V
m. f Actū ē aūt. Nec tpe nec loco turba a studio sanādi co
bibet: vesper incūbit: ⁊ tamē sequitur: stagnū occurrit
ℭ ⁊ turba

ℭ vehementer opinor.
a Venisti p̄dere nos. Scio te qz sis
sanct⁹ dei. Et increpauit illum ie
b sus dicēs: Obmutesce: ⁊ exi ab il
c lo. Et cū p̄iecisset illū demoniū i
ℭ nullū membrum amputauit.
mediū: exijt ab illo nihilq̄ illū no
cuit. Et factus est pauor in omni
bus: et colloquebātur ad inuicē
ℭ res digna verbo.
dicentes: Quod est hoc verbum
d quia in potestate ⁊ virtute impe
rat īmundis spiritibus et exeūt?
Et diuulgabatur⁹ fama de illo in
omnem locuz regionis. Surgēs
autē iesus ō synagoga: introiuit
e in domū simonis. † Socrus autē †
simonis tenebatur magnis febri
a ℭ alij euangeliste non dicunt q̄ rogassent.
f bus: et rogauerunt illuz ꝓ ea. Et
stans super illaz imperauit febri:
g et dimisit illam. Et continuo sur
h gens ministrabat illis. Cū sol au †
tem occidisset oēs qui habebāt
infirmos varijs languoribus du
cebant illos ad euz. At ille singu
ℭ misericordie.
lis man⁹ imponēs curabat eos.
† Exibāt autē dēmonia a multis:
i clamātia ⁊ dicentia: qz tu es filj⁹
k dei. Et increpās nō sinebat ea lo
l qui: qz sciebaut ip̄m esse xp̄m. Fa †
cta aūt die egressus ibat in deser
tū locū ⁊ turbe req̄rebāt eū ⁊ ve
nerūt vsq̄ ad ip̄m: ⁊ detinebāt il
lū ne discederet ab eis. Quib⁹ ille
ait: Quia ⁊ alijs ciuitatib⁹ opoz
tet me euangelizare regnuz dei:
quia ideo missus sum. Et erat pre
dicans in synagogis galileę.

Capm: V
m f † Actum est autez cū tur a

opationē miraculoz q̄ a solo deo possūt fieri. ⁊ ideo cū indu
cūt ad ꝓfirmatiōez alicuj⁹ doctrine ostēdūt eē vera cū de⁹ re
stis eē nō possit alicuj⁹ falsitat⁊. igit ad ꝑ inducūt ꝑ duo mi
racula i speciali. Primū ē de demoniaco curato. Secūz de so
cru petri a febrib⁹ curata. ibi: Surgēs aūt de synagoga. ter
tio multa ponūt i generali. ibi: Cū enī
sol occubuisset oēs q̄ habebāt infirmos
⁊c. Et ptz sīa ista⁊ ptiū vsq̄ ad finem
ca. ex dictis Marc⁹. j. vbi ista posita sūt
eodē ordine q̄ hic exposita. Ca. IIII

Moraliter. Jesus aūt ple
nus spiritu sā.
⁊c. Seq̄t. † Et agebat i spū i deserto. p
ꝑ significās q̄ hoīes spūales cuiusmo
di sūt religiosi debēt i aspritate nutriri.
nā acri⁹ solēt a demone tentari. Eccl̄i. ij.
Fili accedēs ad seruitutē dei sta i iusti
cia ⁊ timore dei: ⁊ ꝑpara aiaz tuā ad tē
tationē. Et ꝑ significat cū ōr ꝑ de xp̄o.
† Et tētabat a dia. Per ꝑ aūt q̄ ꝑ pri
mo ponit tētatio de gula cum dicitur:
c † Dic lapidi huic ⁊c. designat q̄ hec
tētatio occurrit homini. p̄mo q̄n ab in
fantia. Secōo xo ponit tētatio de cupi
ditate terrenoz cū ōr: d † Et duxit il
lū diabol⁹ i mō. ex. ⁊c. qz tētationē gu
le seq̄t tētatio cupiditatis terrene. Ter
tio xo ponit tētatio de p̄sūptione cum
ōr: † Et duxit illū in hierl̄m ⁊c. nā tē
tatio q̄ quis de meritis suis p̄sumēs ex
ponit se piculis non ē nisi post plurima
tpa. g† Et venit naçareth vbi erat nu
trit⁹ ⁊ intrauit ſm ꝓsuetudinē suaz die
sabbati in synagogā ⁊c. Per ꝑ ostēdit
q̄ p̄dicator⁹ euāgelij debet dieb⁹ p̄nicis
et festiuis pp̄lo p̄dicare ⁊ xp̄i mysteria
nūciare. m† Et oīm i synagoga oculi
erāt intēdētes ⁊c. nā illi q̄ sūt merito ō
numero fidelīū: audiūt deuote x̄bum
diuinū. ſ de indeuotis subdit: q† Et
dicebāt: nōne hic ē filj⁹ ioseph: ꝑ aūt di
cebāt ꝓtēptibiliter p q̄s significant illi
q̄ sermonē audiūt vt lectiōez nō ad suā
edificationē ſ ad p̄dicatoris vel lecto
ris derisionē. Xp̄t qō arguunt a xpo q
duas historias veteris testamēti quaz
sensus moralis posit⁹ ē. iij. ⁊. iiij. Regl.
in locis suis. e† Et repleti sūt oēs i sy
nagoga ira ⁊c. p istos significant illi q̄
p̄dicatores x̄tat⁊ p̄sequūt: eo q̄ dicūt
eis displicētia. g† Jp̄e aūt trāsiens p
mediū illoz ibat. nō pcutiēs illos aut
impellēs: nec ꝑ aliquo modo se vindicās.
in ꝑ docēs p̄dicatores euangelij vt nō
querāt vindictā de iniurijs factis sibi.
k† Et i synagoga erat homo habens
demonium ⁊c. p ꝑ aūt q̄ xp̄s increpauit
demonē q̄ suā ptātem confitebat ⁊ san
ctitatem ei silētiū imponēs: docuit nos
fugere laudē turpiū ꝑsonaz: qz sicut di
cit Seneca libro de x̄tutib⁹: Tā triste
tibi sit laudari a turpib⁹ q̄s si laudaris
ob turpia. † Socrus autē simonis te
nebat magnis fe. ⁊c. p quam significat
persona iracundie caloze aut concupiscentie labozās: super
quam stat iesus cum istas passiones mitigat ⁊ tunc ei deuo
te ministrat. † Cum aūt sol occidisset omnes ⁊c. per hoc si
gnificauit q̄ passio sua in qua iusticie sol occidit futura erat
medicina omnis spūalis infirmitatis. † Facta autem die
egressus ibat in desertum locū. dans in hoc exempluz p̄dica
torib⁹ reuertēdi ad solitudinem contemplationis post labo
rem predicationis: et vt gratias deo agant de profectu prete
rito ⁊ se disponant pro futuro.

Ca. V
a f Actum est autem cum. Descripta predi
catione christi ⁊ eius confirmatione: hic cōsequenter
describitur conuersio aliquorum ad ipsum. et primo
describitur eorum vocatio ad discipulatum christi. secundo
eorum promotio ad apostolatum, sequenti capło. ibi: Factū

† De pe. di. j. c. voluit, sent. ꝑ xpm et. di. c. j. ꝑ quid cū

† Mar. j. b

† Mar. 4. e

¶ & turba vrget: & ideo ascendit in nauim petri. a Sec⁹ stagnū. Be. Stagnū pēns seculū designat. Dñs aūt iā nō in stagno quasi iā nō in carne passibili: sed sec⁹ stagnū: qz in ea carne in q̄ passus ē stabilitatē ppetue quietis adēpt.

b Geneçareth. A ꝓpietate loci q̄si generās aurā: qz crispantib⁹ aquis de se auram emittit. c Vidit duas na. Bed. Due naues: circūcisio & ꝓpucio q̄s

videt: qz i vtroq; ꝓpio nouit q̄ sunt ei⁹: quoz corda a fluctib⁹ seculi ad future vite tranquillitatē: quasi ad litⁿ miserico:diter vidēdo ꝓuehit. d Piscatores. Doctores ecclesie retib⁹ fidei cōphēsos: & de ꝓfundo ad lumē elatos: terre viuentium q̄si litori pisces ingerūt. e Lauabāt retia. Tota retia plicat q̄ intermisso p̄dicādi officio q̄ō alios docuit ipe ꝓplere satagit.

f Que erat si. Nauis simonis: primitiua ecclesia circūcisionis: de cui⁹ auctoritate docet gētes vsq; hodie.

Act. 4. f Que bū vna: qz multitudinis credētiū erat cor vnuz & aīa vna. Nec nauis apud matthēū fluctuat: in q̄ attēdit principiū ecclie: qñ trepidantib⁹ discipulis xp̄s adhuc dormit: qñ petr⁹ suis meritis firm⁹. alienis turbat qñ iudas ꝓditor adhuc est imixt⁹. Lucas dicit: piscib⁹ repleri: qz ad finem ecclie respexit: vbi fructus exuberat: vbi ꝓfectis i fide xp̄s vigilat: vbi pfidia ꝓditoris cessat: vbi ꝓfecta dilectio. g Rogauit euz. Be. Qz primo rogat nauim a ēra reduci pusillū: signi

† 24. q. 1. nō turbatur in fi. ficat vel tēperate vtendū verbo ad turbas vt nec tentena eis ꝓcipiant nec a terrenis i ꝓfunda sacramentoz recedāt: vt ea penit⁹ non itelligant. Vel prius in ꝓximis regionibus gentibus p̄dicandum. Sed dum dicitur petro: duc in altum ad remotiores gentes quibus postea predicatum est pertinet. h Duc in altum &c. Ambro. Et si alijs imperatur vt laxent retia: soli petro dicitur: Duc in altum: id est in profundum disputationum: vt quādo de eterna verbi generatio-

B ne disserit: q̄ nō visu: sz sola fide attingit: vl quando de xp̄tute resurrectiōis: vel de spiritusācti ꝓ fluētib⁹ donis instruit ecclesia & armatur. i Laxate retia. Be. Retia sunt xp̄oz cōplexiones: & quasi q̄dā oratio nis sin⁹ & disputationū recessus: q̄ q̄s capiūt nō amittunt. Unde & retia q̄si retinēcia sunt vocata: q̄ captos nō perimūt sz reseruāt. k In xp̄o aūt tuo. Beda. Nisi in xp̄o gr̄e laxata fuerint instrumēta disputationū: frustra p̄dicatoz vocis sue iaculū mittit. Quia fides populoz nō in sapiētia xp̄i cōpositi: sed diuine vocationis munere ꝓuenit. O vacua ꝓsumptio: o humilitas fructuosa. Qui nihil añ ceperant: magnā in verbo concludunt multitudinē. Rumpit rete ꝓ multitudine pisciū: qz modo cum electis tot reprobi intrant: q̄ ipam ecclesiam hereticis scindant. Rumpitur rete: sed nō labitur piscis: qz dñs suos seruat: etiā inter ꝓsequentiū scandala. l Rumpebat. In ecclia circūcisionis rumpit rete: qz non tot intrant de indeis q̄t apud deū ad vitā erant p̄ordinati. Alia ergo nauis: id ē ecclia de gētib⁹ succedit: q̄ electos ad salutē colligit: qui nō intrant nisi rupto rete: qz ante iudas ꝓditor: ante simon magus: ante ananias & saphyra: ante multi quos iohes antichristos vocat: abierūt retrorsū: q̄b⁹ paulo vel barnabe cōmittat apostolat⁹ gētium.

m Et impleuerūt. Be. Hec impletio vsq; i finē seculi crescit. Sz implete mergunt. i. in submersione ꝓmunt nō tñ periclitant sic vt mergāt. Mergi enī ē hoies ad p̄cauitatē seculi de q̄ elati fuerāt redire. Quales etiaz petr⁹ adhuc i infirmitate posit⁹ b̄ loco demōstrat. Vñ sequit: Nō cū vidisset si. pe. &c. qz carnales in ecclia spūalib⁹ rectoribꝰ in q̄b⁹ psona xp̄i eminet honorē q̄dem exteri⁹ deferūt & speciem tenus humiliāt sub illis:

C sz tñ moribꝰ nō voce ꝓtradicūt & nolūt ab illis gubernari: q̄ꝝ vita & p̄dicatio ipoz cōtraria ē voluntati.

n Stupor enī circūdederat euz &c. Excusat petrum: nō studio malicie: sed ex humano defectu hoc dixisse. Admirabatur autem diuina dona: et quo plus meruerat hoc ꝓsumebat minus. Et talis humilitas meretur piam domini consolationem. o Noli timere &c. Beda. Non recedit: sed ad litus producit: et viuificandi potestatem tribuit. In quo significatur q̄ spirituales viri & si peccatis turbarum commoti: non tamen debent habere voluntatem dimittendi ecclesiasticum munus vt securius et tranquillius viuant. Nemo de sue conscientia culpe tremens: vel de aliorum innocentia stupens: sanctitatis iter formidet aggredi.

p Ex hoc iam homines eris capiens. Beda. hoc ad ipsum petrum specialiter pertinet: cui exponitur: quid captura significet piscium. Sed sicut tunc ꝓ retia pisces sic ꝓ verba aliq̄s capiet: in quo petro est typus totius ecclesie.

¶ Relictis

¶ cōuent⁹ turbarum: fidē designat populoz.

bę irruerent in eum vt audirent

§ q̄ magna fecit i terra: trāsit ad mare: vt & ibi faciat: & dñs maris terreq; appareat. § legē.

a verbū dei & ipe stabat sec⁹ stagnū a

c geneçareth. Et vidit duas nauef † c

§ legem.

b stātes sec⁹ stagnuz: piscatores au b

§ a naui in litus.

e tē descenderāt & lauabant retia.

Ascendens autē in vnam nauim c

f g quę erat simonis: rogauit eum a f g

§ ab amore terrenorum.

terra reducere pusillū. Et sedens docebat de nauicula turbas. Ut cessauit aūt loqui: dixit ad simo-

§ ad christū ascendēdē in altum. § q;

h i nem: † Duc in altū: et laxate retia d †

boni & gentiles parati erant accipere legem.

vestra in captura. Et respondēs

§ sicut humilis.

simon dixit illi: Præceptor per to e

§ p veterem legem laborantes nullum duximus ad vitam.

tam noctem laborantes nihil cę

k pim⁹: in verbo aūt tuo laxabo re f

tę. Et cum hoc fecissent: concluse

§ pisces sunt q̄ hanc vitam enauigant.

rūt pisciū multitudinē copiosaz.

§ Mora. Rūpitur qui diuitias et paupertates non sustinet.

l Rūpebat aūt retę eoz et annue- g

runt socijs q̄ erāt in alia naui: vt venirēt & adiuuarēt eos. Et vene

§ qz ecclesiam et synagogā cōuenit.

m rūt & ipleuerūt ambas nauiculas: ita vt pene mergerēt. Q̄ cū vide b

ret simon petr⁹ ꝓcidit ad genua iesu dicens: Exi a me dñe: qz hō i †

n peccator sū. Stupor enim circū- k

dederat eum & omnes qui cū illo erant: in captura piscium quā cę-

§ circūdederat stupor.

perant. Similiter autem iacobū & iohānē filios zebedei: qui erāt

socij simonis. † Et ait ad simonez l

o p iesus: Noli timere. Ex hoc iā ho- m †

§ nondū eligitur in apostolatum: sed p̄dicitur: q̄ aliquando sit eligendus.

mines eris capiens. Et subductis n †

o

est autem in dieb⁹ illis. Prima i duas. quia ꝓmo describit vocatio petri cū alijs adiūctis ibi. scōo vocatio matthei. ibi: Et p⁹ hęc vidit iesus publicanū. Circa ꝓmū ꝓmo describit discipuloz vocatio seu cōuersio, scōo cōuersoz ꝓfirmatio. ibi: Et factū ē cū eēt i vna ciuitatum. Circa ꝓmū dr sic: Factū est aūt cū turba irrueret i eū: p nimia deuotione audiēdi ipm.

a Et ipe sta. &c. lac⁹ magn⁹ est p quē trāsit iordanis fluui⁹: et qz ibi extendūt aque in latitudie magna: alii qñ vocat stagnū alii qñ lac⁹: & aliqñ mare fm modū loquēdi hebraicū q̄ ois congregatio magna aquaz vocatur mare: fm illud Gen. j. Congregatiōes aquaz appellauit maria. b Piscatores aūt descen. & lauabant retia, amouētes imūdicias vt retia plicarēt: qz nullos pisces ceperāt: vt ptz ex sequentib⁹. c Ascendēs aūt i vnam nauim, vt ꝓpli plausum declinaret: & de naui ꝓpm sedentē i litore ꝓuenientib⁹ docuerat. d Duc i altū. B ē ad locuz aq̄ mag⁹. pfundū q̄ ē conuenientior ad piscādū.

e Præceptor per totam. Huius diligētiam magnā adhibuimus.

f Jn ver. aūt tuo laxabo rete. i. cōfidēs in virtute xp̄i tui. g Rūpebat aūt re. eo. Ex q̄ ptz duplex miraculi: qz nō solū ceperāt magnā multitudinē piscium sup̄a modū solitū & possibilē p viā humanā: sed etiā illa multitudo tenebat i rete rupto. ideo subdit:

h Nō cū vi. simon pe. pci. ad ge. iesu. ꝓpter p̄dicta miracula facta dicēs: i Exi a me dñe qz hō peccatoz sū. reputabat enī se indignū ꝓsentia tā sācte ꝓsone. k Stupor enī circū. eū. i. admiratio magna ꝓpter facta xp̄i insolita.

l Et ait ad si. ipm cō

† Dauid Dan.

solādo. m Noli ti. ex B. i. decetero. n Jā enī hoies capiens. p sanā doctrinaz trahēdo ad vitā beatā. Verbū enim dei hamo piscatoris compat: qz sic ham⁹ nō capit piscē nisi ab ipo capiat: sic nec xp̄i dei capit hoies ad vitā eternā nisi ipm xp̄m mēte ipius capiatur.

o Et subdu. ad ter. na. relic. om. se. sunt eus. sz simon petrus et alij q̄ erant cum eo. Et ꝛ andreas b̄ ñ noiēt: tū itelligit ibi fuisse fm q̄ dicit Aug. vt hr ex xp̄is Mat. iiij. & Mar. j.

dicūt

a Relictis oib⁹. Be. Mystice finem seculi significat quo ab
huj⁹ mūdi salo q̄ xp̄o inheserint: penitus sunt recessuri.
b In vna ciui. Hic duo aduent⁹ in capharnaū notanⁿ. Pri
mus incarcerato iohāne qñ fecit continue illa tria miracula.
Secūdus qñ descēdit ō mōte electis aplis: qñ fit istud mira/
culū de leprosо. c Vir plen⁹. Am/
bro. Be. Quarto signo ex q̄ i caphar/
naum venit iste sanaⁿ. Nā sicut q̄rtus
die sole illumiauit: t clariozē ceteⁿ fe/
cit die⁹ cū illuscerēt elemēta mundi:
sic t hoc clarius opus debet estimari.
Scōm mattheū post nouū testm i mō
te datū: ꝟ primꝰ a dño sanat⁹ inducit:
vt ille q̄ excludebaⁿ a lege: purgari se
dñi ptāte p̄sumēs: non ex lege ſ supza
legē esse gr̄am indicaret: q̄ leprosi ma
culā posset abluere. d Et pcidēs.
Sicut hūilis t vite sue maculas eru/
bescēs: t p fessionē verecūdia nō repri
mens ſz de tecto vulnere remediū q̄/
rens. e Si vis potes. Amb. Bed.
Sicut in dño potestatis auctas: ita i
isto fidei cōstantia declaraⁿ. f Teti/
git. Propter hūilitatem: vt nos doce
ret nullum spernere p aliq̄ corpis ma
culatiōe. Tāgit nō dedignat⁹: impat
nō diffisus: adhibet opis testimoniū:
volo dicit p̄ fotinū: impat p̄ arri/
um: tangit ꝓpter manicheū. Bed.
Tetigit nō quin sine tactu sanare pos/
set: ſz vt indicet se nō subiectū legi eē:
ſz dñm legis ostendēs: q̄ non timet cō
tagiū. g Et cōfestim le. t̄c. Amb.
sup hūc locū. Vides q̄ dubitari non
pōt q: volūtas dei ptās ē. Be. Ubi
leprosus mūdaⁿ non exp̄imiⁿ loc⁹: vt
ostēdaⁿ nō vn⁹ popul⁹ alicui⁹ ciuitaⁿ
specialis: sed olim populos fuisse sana
tos. Be. Typice Leprosus genus
humanū significat plenū lepza: qō ex
tēta manu. i. xp̄o dei humanā p̄tingē
te naturam: a p̄isci erroris varietate
mūdaⁿ: vt diu abominabiles t seque/
strati: iā queāt templo reddi. Tēpluz
dei sācrū est qō estis vos. Et sacerdoti
offerri. De q̄ ōr: Tu es sa. i eter. fm or
dinē melchi. Et offerāt p emūdatiōe
corpa sua: hostiā vinē. sanctā deo pla
centē. b Precepit illi vt. Be. Ta/
ceri iubet nec taceri pōt. Nō q̄ aliq̄d
voluerit t nō potuerit: ſz dat exēpluz
vt sui i magnis q̄ faciūt latere velint.
Sed vt p̄sint alijs: pdāⁿ inuiti. Hy
lari⁹. Docet nō vulgāda nr̄a būficia:
ſ pmēda vt nō solum a mercede absti
neamus pecunie: ſ etiaz gr̄e. Jactan/
tia vitata facit ne lepza possit trāsire i
medicū. Jdeo etiaz imperaⁿ silentiū:
quia meliozes putabat q̄ fide magis
spōtanea q̄ qui sperat⁹ būficijs credi
disseⁿt. i Ostende te sa. Be. Ut in/
telligeret sacerdos nō legis ordine: ſz
gr̄a dei curatū. Offer: nō soluit legem
ſ implet: q̄ fm legē gradiēs: supza le/
gē sanare eos q̄s remedia legis nō sanauerāt videⁿ. Sicut p̄
cepit Moyses. Lex spūalis ē ideo videⁿ sacrificiū spūale mā
dasse: vt sit in testimoniū illis: si deo credāt: si impietat⁹ lepza
discedat. k Et q̄uenie bant turbe t̄c. Be. Sanatio vnius
multas ad dñm cogit turbas. Ut enī ipe interⁿ t exterius se
sanatū doceret: p̄ceptū būficiū etiam iussus non tacet. Sz vt
marc⁹ ait: euāgelico funct⁹ officio mox egressus cepit p̄dicare
t diffamare sermonē: ita vt nō posset manifeste in ciuitatē in/
troire: sed foris i desertis loc⁹ esse: t q̄uenieb ant ad eū vndiq;.
l Et orabat t̄c. Nā orat theorica vitā: qñ sanat actiuā infoz
mat. Beda. Sanat vt de⁹: orat vt homo. Jn vbe miracu/
la facit: in deserto orat: vt t actiue t cōtemplatiue documēta
monstret: ne quis p cura p̄rimi amoreꝫ dei: vel p amore dei
q̄uis sit supio: curā dimittat p̄rimi. Jn desertū secedit et orat

ſ q: adhuc habent voluntatem redeundi.
a ad terrā nauib⁹: relictis oib⁹ secu
ſ vel venisset in vnā ciuitatem.
b ti sūt eū. †Et factū ē cū eēt i vna ci a
c uitatū: et ecce vir plen⁹ lepza: vi/
d dēs iesū: t p cidens in faciē suā:
a Be. Ambro. volūtati potestatem tribuit: nec
quasi incredulus dubitat: sed sue collusionis cō/
scius non p̄sumit.
e rogauit eū dicēs: Dñe si vis po
tes me mūdare. Et extēdens ma
a ſ eo genere sanat q̄ obsecraⁿ: Si vis po. m. m.
ſ Be. nō q̄ sine tactu sanare nō posset:
sed vt indicet se nō subiectū esse legi.
ſ in hoc hūiliras. ſ in hoc pietas.
f nū: tetigit eū iesus dicēs †Vōlo.
a ſ in hoc maiestatis potētia. b ſ q: dixit t fa/
cta sunt. c ſ Ambro. Nihil medium inter p̄ceptū
et opus: q: in p̄cepto est opus.
g Mūdāre. Et cōfestim lēpza dis/
b cessit ab illo. Et ipse p̄cepit illi
a ſ nō erat necesse vt ꝓmone iacrarer q̄ corpe p̄/
ferebar. b ſ mittit ad sacerdotes ꝓpter hūilita/
tē: t vt videres credāt ei: vel nō credēres iexcusa
i vt nēmini diceret: sed vade ostē/
biles sint. a ſ nō debēt auferri signa p̄inq̄ p̄ve/
niante significata.
de te sacerdoti: t ōffer p̄o emun/
a ſ p̄o emundatione offerebāt tortaz panis: tur
tures duos: t ſextarium olei.
dātiōe tua sicut p̄cepit moyses i
testimoniū illis †Perambulabat
ſ samaritis t doctrine.
k aūt magⁿ sermo de illo: t q̄uenie
bāt turbe multe vt audirēt: t cu/
rarenⁿ ab infirmitatib⁹ suis †Ipe b
l aūt secedebat i desertū t orabat. c
m Et factum ē in vna dierum: t ipe
n sedebat docens. Et erant phari/
sei sedentes: et legis doctores q̄
venerāt ex omni castello galileę
t iudeę et hierlm: t virt⁹ dñi erat
o ad sanādū eos. †Et ecce viri poz/ †
tātes in lecto hominez q̄ erat pa
p ralytic⁹: t querebāt eū inferre et
ponere ante eum. Et nō inueniē/
tes qua parte illum inferrēt p̄e
turba: ascenderunt supza tectū:

orat: q̄ exurgentē strepitū vitioz p̄mit: t quodda sibi cum dño
intra se desertuz querit: vt cum illo exterioze tumultu cessante
p interna desideria silenter loquaⁿ. m Et factū est t̄c. Bed.
Ubi sedēs docuerit Lucas breuiandi gr̄a p̄teriit. Sed Mat Mat.4. c
theus in ciuitate sua: Marc⁹ in capharnaū hoc eū feciss e testa Mar.1. b
tur. Sz ciuitas xp̄i ōr galilea: in qua
erat naçareth t capharnaū: ad distin/
ctionē regiōis transmarine geraçeno/ †
rū: de q̄ trāsfretādo venerat galileā: Mar.3. a
sicut matth⁹ scribit: Uel ipa caphar Mar.1. b
naū ciuitas xp̄i ē: quā nō nascēdo: ſz
virtutib⁹ illustrādo suaz fecerat.
n Et erāt pha. t̄c. Amb. Inter cete/
rorū remedia debiliū: q̄uenientibus ex
oī p̄te doctoribus hec paralytici sana
tio describiⁿ: vt magna t magne rei si
gnificatiua. Unde ozasse p̄mittiⁿ: nō
ꝓter suffragiū: ſ p̄ dandū exēplū.
Jn q̄ docet vnuſq;sq; eger petēde salu
tis p̄catores adhibere: p q̄s vite nr̄e
cōpago resoluta: actuūq; nr̄oz clau/
da vestigia xbi celest⁹ remedio refoz/
menⁿ. o Uiri portātes in t̄c. Alle Allego.
go. Jd est erigētes ad supioza animū †
hoz: q̄uis exterior⁹ hois debilitate De pe. di. 1
toz pētē: q̄z rursus adminiculis t ar/ c. porro. 9.
tollere t humiliare se facil⁹ aū iesū lo hoc idē. ✳.
cetur: dñico dign⁹ videri aspectu. Mu hinc etiam
militatez eni respicit de⁹. p Et gre leprosi.
bāt eū t̄c. Be. Desiderant offerre: sed
turba iterposita recluduntur: q: sepe
alia post infirmi cozpis desidia ad deū
respiciēs: t diuina gr̄a innouari desi/
derās: p̄stine cōuersatiōis obstaculo
retardaⁿ. Sepe dū cuz deo i oratiōib⁹
colloquiⁿ: turba cogitationū interue
niēs: acie mentis ne xp̄s videaⁿ inter
cludit. Sz nō ē exteri⁹ in infimis vbi †
turbe tumultuāⁿ remanēdū: ſ tectum Mat.4. d
dom⁹ in q̄ xp̄s docet ascēdēdū. i. sacre Mar.3. a
scripture sublimitas ē appetēda t lex Job.6. a
dei nocte dieq; meditāda: q: in custo/
diēdo sermōes dei corrigit iuniorꝫ viā
suā. Et patefacto tecto. i. reseratis scri †
pturis eger submittiⁿ: q: ad xp̄i humi Mat.14. e
litatē fidei pietate descendiⁿ: t ad xp̄i Mar.6. f
noticiā veniⁿ. ℣ Et p tegu.

Nico. de lyra

dicūt tamē aliqui q̄ isti nō secuti fue/
rūt xp̄m tūc ei totaliⁿ inherēdo: ſ cau
sa reuerētie aliquātulū secuti sūt eū as
sociādo ad ꝓpria tū reuersuri: ſ post/
ea vocati sūt ñ reuersuri ampli⁹ ad p/ †
pria: de q̄ vocatione loquiⁿ matth⁹ t Mat.9. a
marc⁹. Alij xo dicunt q̄ ista vocatio Mar.2. a
de q̄ hic loq̄t⁹ lucas est eadē cū illa de Job.5. a
q̄ loquiⁿ matth⁹ et marc⁹: q: vocati
sunt simpliciter ad societatem xp̄i: t ſ
videⁿ veri⁹ q: hic dicit: relictis oībus
secuti sunt eū: q̄ modus loquēdi ꝓprie
nō q̄uenit nisi adherēribus xp̄o tota/
liter. Jtē q: hic dicit petro a xp̄o: Ex
ſ iā eris hoīes capiēs. i. de cetero va/
cabis p̄dicatiōi: t tali mō loquēdi vtunⁿ matth⁹ t marc⁹ qui
fm alios describūt vocatiōez eoz simpliciⁿ adherēdo xp̄o abs
q̄ reuersiōe ad ꝓpria. a Et factū ē. Hic ꝓter describiⁿ voca
torū ꝓfirmatio p opa miraculoz, t describūⁿ hic duo miracu/
la. Primum est de leprosо sanato. scōm de paralytico curato.
ibi: Et factū ē in vna dierū. Sententia p̄me partis ptz ex dictis
Matth. viij. et Marc. j. excepto quod sequitur: b Ipe aūt
secedebat in desertū locū ad ostēdēdū q̄ p̄dicator xbi diuini
debet fugere populi applausū: et retrahere aliq̄s a multitu/
ne vt vacet orationi. c Et factū ē. Hic describiⁿ de paralyti
co curato miraculum q̄ factū fuit in capharnaū: vt habetur
Marc. ij. Et ptz snia huj⁹ ptis q̄tū ad curatiōez paralytici ex
dictis Matth. ix. et q̄tum ad p̄sentationem dicti paralytici
Marc. ij. q̄ omittunⁿ in matthęo et a marco suppletur.

Et post hec

¶ a Et p tegulas. Be. Dom⁹ iesu regulis tecta describit: qz sub ꝓtẽptibili litera⁊ velaie si assit doctor ꝙ referat diuina spũalis gr̃e x̃tus iuenit. Qz cuz lecto deponit significat ab homie adhuc in ista carne ꝓstituto x̃m debere cognosci. b Quo⁊ fidẽ. Be. Multũ valet fides ꝓpria cuiusq; cũ p alienam fidẽ homo interi⁹ ꝛ exteri⁹ sit saluatus. Beda. Hec curatio paralyti/ei significat saluationẽ aie suspirantis ad deũ de diuturna illecebra carnalis inercie: q̃ indiget bonis op⁹ ꝙ eam subleuẽt: ꝛ x̃po offerãt: ꝛ p ea interce-
Dar. 2. a dant. Qui apud marcu⁊ q̃ttuor fuisse legunt: ꝓp̃ q̃ttuor euãgeliorũ libros seu ꝓpter q̃ttuor x̃tutes: q̃b⁹ ad ꝓmerendã sospitatem mẽtis fiducia erigi/
¶ tur q̃ sunt prudẽtia: fortitudo: tẽperãtia: iusticia. c Homo remittunt ꝛc. Tu homo peccato: ego de⁹ ꝙ peccata remitto: qui alio⁊ merito tibi pctã relaxo. Qui ḡ peccatis grauat: adhibe at ecclesiã q̃ p eo p̃cẽ. Quia p culpa aie etiã corp⁹ infirmabat: ideo sanatur⁹ corp⁹ pri⁹ sanat aiaz. d Quis põt dimittere ꝛc. Nemo dimittit peccata nisi de⁹: q̃ p eos quoq; dimittit: q̃bus ptãtem dimittẽdi dedit. Cum ḡ x̃ps dimittat: vere de⁹ ꝓbat. Verum testimoniũ deo reddũt: ß psonam x̃pi negãdo fallunt. Perfidia enĩ ꝓfiteri põt: credere nõ põt. Itaq; testimoniũ nõ deest diuinitati: fides deest saluti. Deus ãt volẽs saluos facere pctõres:
¶ ꝛ occulto⁊ cognitiõe se deũ esse demõstrat: ꝛ ãmiratione facto⁊ illis respõdens: Quid cogitat⁊ mala ĩ cordib⁹ vr̃is? Eadẽ maiestate ꝛ potẽtia q̃ cogitationes vr̃as intueor: possũ hoĩb⁹ delicta dimittere. Ex vobis intelligit q̃d paliticus cõsequat. Sz qz spũalẽ gratiã nõ cognoscitis: nec creditis qõ interi⁹ factuz ẽ: ꝓbẽ signo visibili: qõ nõ minoris ꝓsteẽ potẽtie: vt in filio hois latentẽ cognoscatis potẽtiã maiestatis: q̃ potest peccata dimittere vt deus. e Ut autez cog. ꝛc. Ambro.
Leui. 13. b Magn⁹ sacerdos lepr̃ã videbat ĩ cordib⁹ iudeo⁊ ꝛ peiores ostẽdit illo leproso: cui purgato iussit se offerre sacerdoti. Sed hos sũm⁹ sacerdos repudiat: ne alios q̃s eo⁊ lepra cõtaminet.
f Tibi dico sur. Be. Surgere ẽ aiam a carnalib⁹ desideriis abstrahere. Le ctũ tollere: carnẽ a terrenis desideriis ad volũtatez spũs attollere. Domum ire: ad paradisũ redire: vel ad internam sui custodiã ne iterꝫ peccet. Ecce per remissionẽ pene culpe ĩtellige. g Et stupo⁊. Ambro. Spectãt surgẽtem increduli: mirãt abeuntẽ: ꝛ diuini operis miracula malũt timere q̃ credere. Mã si crederẽt non timerent: sz dilige
1 Joh. 4. d rẽt. Perfecta enĩ dilectio foras mittit
† 23. q. 4. c timorẽ. b Leui. Be. Idẽ leui qui ꝛ
in fideles. matthe⁹. Sz lucas ꝛ marcus ꝓpter honorẽ euãgeliste nomen vulgatũ tacent. Matthe⁹ ãt ĩ ꝑmonis ꝓncipio accusato⁊ sui fact⁹: matthẽũ seu publicanũ noĩat: ne q̃s a salute desperet p ĩmanitate pctõr cũ ipe de publicano in aplm: de teloneario in euangelistã sit mutat⁹. Be. Ambro. Reliquit p pria: q̃ rapiebat aliena. Nec solum lucra reliq̃t vectigaliũ: ß x̃piculũ ꝓtemnit: qõ poterat venire a ꝓncipib⁹ seculi: qz rõnes vectigaliũ incõpositas reliquerit

ꝟ diuinitatẽ cognitam.

a ꝛ p tegulas submiserũt eũ cum le/
a ꝟ non paralytici: q̃ sensu carebant.
b cto in medium ante iesũ. Quoz̃ũ
c fidẽ vt vidit dixit: Homo remittũ
tur tibi pctã tua. Et cꝑerũt cogitare scribe⁊ pharisei dicẽtes: Quis
d ẽ ḧ q̃ loquit blasphemias? Quis põt dimittere pctã nisi solus de⁹?
Ut ãt cognouit iesus cogitatiões eoz̃ũ: rñdẽs dixit ad illos: Quid
a ꝟ dicto facere. ꝟ qõ solus nouit: qui dimitto.
cogitatis mala ĩ cordib⁹ vestris?
Quid ẽ facili⁹: dicere dimittũt ti/
bi pctã: an dicere surgẽ et ãbula?
nẽ oĩm. ꝟ qz idem est filius hominis ꝛ deus.
e †Ut aũt sciatis qz fili⁹ hois habet
a ꝟ vt qõ fuit testioniũ ifirmarẽt sit ꝓbatio sanitatẽ
f palytico: †Tibi dico surge: tolle lẽ
a ꝟ ne x̃piana fide curat⁹ moueris ĩ pfidia iudeoz̃.
ctũ tuũ: et vãde ĩ domũ tuam. Et
a ꝟ Be. magna viri⁹ vbi sine mora sal⁹ impertiũ comitat: vñ merito qui uderant relictis blasphemijs stupẽtes ad laudẽ cõuertunt tante maiestatis.
ꝓfẽstim surgẽs coz̃ã ill' tulit lectuz
in q̃ iacebat: ꝛ abiit in domũ suaz
g magnificãs deũ. Et stupoz̃ appre
hẽdit oẽs ꝛ magnificabãt deum.
Et repleti sunt timoze dicẽtes: qz
vidim⁹ mirabilia hodie. Et post ḧ
a ꝟ non tam coz̃poreo q̃m miserantis intuitu.
exiit ꝛ vidit iesus pũblicanũ noie

ꝟ leui additus vel assumptus: qz diuina eũ electio assumpsit: et in numero apostoloz̃ addidit.
ꝟ prinaciter lucris inhiãtem. ꝟ theolos grece vel
leui sedẽtem ad teloneum: ꝛ ait il/
cerigal. ꝟ Ambro. nõ gressu coz̃pis: sz mẽtis affectu. ꝟ amodo. ꝟ nõ lucra.
li: Sequere me. Et relict⁊ omnib⁹
a ꝟ nõ leuitare duce⁹: sed virtute operũ ꝛ diuia poteria intus operãte sequit: ram coz̃pe q̃m mente.
surgẽs secũt⁹ ẽ eũ: ꝛ fecit ei conui/ †
b uium magnũ leui ĩ domo sua. Et
a ꝟ Be. viperãt publicanũ de peccatis ad meliora cõuersum locum inuenisse penitẽtie: et ob id etiam ipsi non desperant salutem.
erãt turba mlta publicanoz̃ ꝛ alioz̃ũ: qui cũ illis erãt discũbentes.
ꝟ dupliciter errãt: qz ꝛ se iustos putãt cũ sint supbi et illos reos cũ iam penitẽãt. ꝟ de ieiunio gloriantes. ꝟ vel uerunt.
Et murmurabãt pharisei ꝛ scribe b
eoz̃ dicentes ad discipulos eius:
i †Quare cũ publicanis ꝛ pctõrib⁹
mãducat⁊ bibit⁊? Et rñdens ie/
ꝟ ideo vos declino: qz puratis vos nõ egere.
sus dixit ad illos: Nõ egent q̃ sani
ꝟ qui gratiam non querunt.
ꝟ hos iuuo: qui penitẽdo dant locũ gratie.
k sũt medico ß q̃ male hũt. Nõ enĩ
a ꝟ q̃ iusticie sue confidunt. ꝟ cõuerti volentes.
l veni vocare iustos: ß pctõres ad
m pniaz. At illi dixer̃t ad eũ: Quare †
discipli iobis ieiunãt frequẽt ꝛ obsecratiões faciũt: silr̃ ꝛ pharisẽoz̃:

liquerit. Et qz ĩ nullo prorsus hui⁹vite respectũ vel cogitationez sibi reseruauit: dñico⁊ talẽtoz̃ fidelis dispensator esse meruit. Be. Per manibet electionẽ fides gentiũ q̃ pri⁹ mundanis inhiabãt: sz nũc corp⁹ x̃pi sedula deuotiõe reficiũt exꝑmit. Per superbiã phariseoz̃ insinuat iudeozũ inuidia: q̃ de gẽtiũ salute torquetur.
i Quare cũ pub. Amb. Quis q̃stio ex lege q̃ tenaꝫ iusticie: nõ habet misericordiã. Oẽs ḡ declinauerũt: sed ei⁹ austeritatẽ missus filij dei gratia euangelica tpauit. Prouocat ergo ad pniaz peccatores: cui⁹ cib⁹ ꝛ potus et ambulatio: et oĩa que gessit saluti seruiũt. Ambro. Beda. Qui domicilio x̃pm recipit ĩterno: maximis exuberantiũ pascit delectatioib⁹ voluptatũ. Itaq; dñs ingredit: et in ei⁹ q̃ credidit recũbit affectu. Sed rursus accẽdit iuidia pfidoz̃ ꝛ future pene
† spẽs pfigurat. Epulãtib⁹ enĩ fidelib⁹ ꝛ ĩ regno celoz̃ recũbẽtib⁹: pfidia ieiuna torq̃bit. Ostẽdit etiã q̃tuz in/
† tersit iter emulos legis ꝛ gr̃e: qz q̃ leꝗ gẽ sequunt: mẽtis famẽ patient ferenã. Qui x̃o ĩ interioꝛib⁹ x̃pũ recepe
rint: alimẽti celestis ꝛ fontẽ vberrate
recreati esuriri ꝛ sitire nõ põt. Et ideo q̃ animo ieiunãt murmurãt dicẽtes: q̃re cũ pub ꝛc. Filij diaboli venenuz serpẽt⁹ diffudũt. Serpens ꝑmã vocẽ emisit dicens eue: q̃d vtiq; de⁹ dixit:
Nolite mãducare ex oĩni ligno. hũc Gen. 3. a
unitãt isti. k Medico. Christ⁹ medic⁹: q̃ miro medicãdi genere vulnerat⁹ ẽ ꝓpter iniq̃tates nr̃as. Hoc medicamine serpẽtis venenũ excludit.
Aut hoc medicamẽto vtit: nõ remanet ieiunus. l Vocare iustos. Beda. Justos vocat eos: q̃ dei iusticias
ignorãtes: ꝛ suã volentes ꝓstituere:
iusticie dei non sũt subiecti: ꝛ de lege
ꝑsumẽtes grãm euãgelij nõ querũt. Peccatores q̃ sua mala attẽdentes:
nec p legẽ posse iustificari se putãtes: x̃pi se gratie penitendo submittunt.
m Quare dis. Be. Matthe⁹ dicit
ipos discipl'os ß q̃sisse. Sz sciẽdũ qz
vtriq; q̃sierũt. Be. Spũalit discipu
li iobis ꝛ phariseoz̃ ieiunant: qz qui
opa legis vl' traditiones hoĩm seq̃t:
vl' q̃ etiã vocẽ x̃pi tñ aure pcipit: ab
stinẽs a bonis ieiuno corde tabescit.
Sz qui x̃po adheret reficit: qz carne
ei⁹ epulat ꝛ sãguĩe. Jobes vinũ ꝛ sicerã ñ bibit: qz abstinẽtia meritũ auget: cui nulla est potẽtia nature. dñs
autẽ q̃ pctã põt ꝓdonare: cur a potẽ
rib⁹ declinaret q̃s abstinentib⁹ potẽ
rat facere iustiores. Jeiunat et x̃ps:
ne p̃ceptũ declines. Manducat enim
peccatorib⁹: vt gratiã ꝛ potestatẽ in/ Matth. 9. b
telligas. Aug. de
Nico. de lyra
a Et post hec exiit. Hic ꝓnter descriꝺ
bit vocatio matthei. ꝛ ꝑmo describit
ista vocatio. secõ describit murmurantiũ confutatio. ibi: Et murmurabãt. sentẽtia ꝑme partis ptz ex dictis
Matth. ix. b Et murmurabant.
Hic ꝓsequenter describitur maligna
tium confutatio: ꝛ hoc in tribus casibus. Secundus ponitur. ibi: At illi
dixerũt. Tertius in ꝓncipio sequẽtis
ca. Primus casus ẽ q̃ pharisei murmurabant

oralit a Mūqd po.Be.Mora. Qdiu spōsus nobiscū ē ↄ ī leticia sum⁹ nec ieiunare possum⁹: nec lugere. Cū autē ꝑpter pctā ille recedit: tūc indicēdū ē ieiuniū: ↄ recipiendus est luct⁹. b Filios spōsi. Be. Spōsus xp̄s spōsa ecclia. Be ß sācto ꝓnubio apli sūt creati p lauacrū regenerationis.

ar.2.c Ān marc⁹ filios nuptiaꝝ eos appellat: q̄ lugere ↄ ieiunare nō pūt q̄diu sponsū ī thalamo vident. ↄ sciūt eē cū spōsa: ß qñ trāsierit nuptie ↄ passiōis ↄ resurrectiōis tps aduenerit: tunc filij sponsi ieiunabūt: desiderātes iudicⁱ aduentū.

c Veniēt āt. Be. Quasi: facturi est: vt lugētes ieiunēt: qz est⁹ spōsū occisuri. Hic luct⁹ absentie spōsi: nō tm̄ p⁹ mortē sponsi: ß ↄ añ incarnationē illi⁹ p totuz hui⁹ seculi tps ē celebrat⁹: qñ desiderabāt sācti ī carnatiōez. ꝓst ascēsionem xo desiderāt sācti aduētū iudicⁱ. Hec ß luctus reqeuit: nisi q̄diu cū discipulis dñs ī carne ꝟersatus ē. d Tūc iein. Be vtroq; ieiunio qđ ē ī tribulatione vel ¦ gaudio rūdet: Cū ablat⁹ erit sponsus tūc erūt ī meroze ↄ luctu: donec p spiritūsācti ꝓsolatio tribuat. q̄ dono pcepto ↄ ieiuniū qđ fit p leticiā iā renouati i vitā spūalez celebrabūt. Et ß prius agit ō ieiunio qđ ptinet ad hūilitatē tribulationis. Illō āt qđ ad gaudiū mētis ptinet (qñ mēs ad spūalia suspendit⁹: ↄ tō a cibis corporeis alienatur) sequētib⁹ similitudinib⁹ significat: ostēdēs q̄ carnalib⁹: et ob ß adhuc veterē sensū trahētib⁹ ß genus ieiunij nō cōgruit. e Jn vestimētū Be. Veteri vestimēto cōparat discipuli: q̄ adhuc sūt vet⁹ hō. Quib⁹ nou⁹ pānus. i. aliq̄ pticula noue vite nō debet immitti. Qđ si fit: etiā ipa noua vestⁱ. i. doctrina noue vite quodāmō scindit⁹: cui⁹ pticula q̄ ad ieiuniū cibo rū valet: ipozrune tradit: cuz illa doceat generale ieiuniū: nō a ꝟcupiscētia ciboꝝ tm̄: ß ab oi leticia tpalīū delectationū. Cui⁹ generalis ieiunij illa ps q̄ ad cibos ptinet: nō dz ipartiri hoīb⁹ adhuc veteri consuetudini dedit⁹: qz illic videt q̄si scissio fieri. Et ipi vetustati nō ꝟenit: qz timēdū ē ne p nimiā austeritatē etiā fidē quā habebāt amittāt: qz nō deberet misceri act⁹ veteris ↄ noui hoīs. Mō enī placet sponso discolor vestis. vñ

op.5.b apls: Exuite veterē hoīez cū actib⁹ suis: ↄ induite no. cⁱ.

f Vinū nouū. Vino int⁹ reficimur: veste foris tegimur. Vestis ḡ sūt bona opa q̄ foris agim⁹: q̄b⁹ cozā hoīb⁹ lucemus. Vinū feruoz fidei: spei ↄ charitat⁹: q̄ in ꝟspectu dei ī nouitate sensus intus reformamur. g Jn vtres vetere. Be. Ceterib⁹ etiā vtrib⁹ cōparāt q̄ nouo vino. i. spūalib⁹ p̄cept⁹ faciliꝰ dirūpunt q̄ ꝓtinēat. Erūt āt noui vtres cū p⁹ ascēsionē accepto spū desiderio ꝓsolatiōis ei⁹ ozādo ↄ sperādo inouabūt. Aliᵗ. Vie nōdū inouate: ß i vetustate malicie ꝑseuerāti: nouoꝝ mysterioꝝ sacramenta nō debēt cōmitti. Aliᵗ: Veteres vtres sē scribe ↄ pharisei. Mo

Gal.2. uus pān⁹ ↄ nouū vinū p̄cepta euāgelij: q̄ nō possunt sustinere iudei: ne maioꝝ scissura fiat: cū q̄b⁹ galathe p̄cepta legis miscebāt ī vtres veteres nouū vinū. Cōueniūt autez aplis nō bis q̄ traditiōib⁹ maioꝝ deprauati sinceritatē p̄ceptoꝝ xp̄i nequeūt custodire. Unde subdit: Et nemo b. ve.sta.v.qz iudeis veteris vite saliuis imbutis noue gr̄e p̄cepta ꝟordebant: quia maioꝝ traditionib⁹ accumulati: dulcedinē spūaliū verboꝝ percipere non valebant.

b Sed vinum nouum. Fragilitas humane cōditionis apitur: cum corpa nr̄a exuijs defunctoꝝ animaliū cōparantur. Sed renouatis vtribus noua vina condūtur: cū sacramenta que accepimus iuiolata seruam⁹. Hos vtres si pleni sunt: gratia seruat. si vacui: tinea et erugo consumit. Semper ergo sint pleni.

murabāt de cōiecatiōe xp̄i cū pctoꝛib⁹ in cibo ↄ ī potu: quā murmurationē xp̄s ostēdit irrōnabilē: ↄ patz ex dict⁰ Matth. ix. Scōs ē sus ē q̄ arguebāt discipulos xp̄i eo q̄ nō ieiunabāt sicut pharisei ↄ iohis discipuli: ſz xp̄s eos excusabat rōnabiliᵗ. et ptz ſnia ex dictis Mat. ix. hoc excepto:

a Quia nemo cō. cⁱ. cōmissura idem ē qđ iūctura: ↄ dz a con qđ est simul ↄ mitto is. q̄si simul mittere. Illa enī q̄ ꝓiūgūt simul mittūt. b Et nemo cⁱ. scz cōsuetudinarie. c Stati vult nouū. i. repēte. d Melius enī vet⁹ mcli⁹ ē. qz magis sapit sibi ꝓpr ꝓsuetudinē bibēdi: eo q̄ ꝓsuetudo ē q̄dam natura: ß paulatine assuefaciēdo ad bibendū nouū tādē efficit sibi sapidū ↄ eo modo hoīb⁹ ꝟersis de nouo ad vitaꝝ p fectionis opa incōsueta sūt eis difficilia: ſz paulatine assuefaciendo efficiuntur eis facilia ↄ delectabilia. Ca. V

Moraliter.

Factū ē aūt cum turbe irrueret cⁱ. Seqt: † Et vidit duas naꝛ. cⁱ. Be. Due naues mystice circūcisiōez ↄ ꝑpuciū significāt: ꝟs videt dñs. nā ī vtro q̄ ꝑlo nouit q̄ sūt ei⁹: ↄ ad future vite trā q̄llitatē q̄si ad lit⁹ videndo ß ē misericordit visitādo ꝓuebit. d† Duc ī altū ↄ laxate re. ve. cⁱ. Ambro. Mystice aūt nauis petri ſm matthēū fluctuat. ſm lucā repletur piscib⁹: vt ↄ p̄ncipia fluctuātis ecclie ↄ posteriora exuberātis agnoscas. nō turbaᵗ ista q̄ petrū habet. turbaᵗ illa q̄ iudā habet. in vtroq; tū petr⁰: sed q̄ suis meritis firm⁹ est turbaᵗ alienis. cauea⁹ ḡ ꝓdit⁰ ne p cū plurimi fluctuem⁹. e† Exi a me dñe cⁱ. p petrū q̄ cū socijs p totā noctē laborans nihil cepat: ↄ in xbo xp̄i cepit multitudinem piscīū copiosā: ↄ tū sibi ñ attribuit nisi culpam. d. Exi a me dñe qz hō peccator⁹ sū: significaᵗ p̄dicator⁰ euāgelij: q̄ ꝓte initens xtuti nihil ꝓficit: ß initēs diuine xtuti facit magnū ꝓfectuz: tū nō debet attribuere sibi nisi defectum. ↄ tūc a deo ꝟsortatur. d. m† Noli timere. ↄ maioꝛ ꝓfect⁰ sibi ꝓmittiᵗ cū subdit: n† Ex ß iā homīes eris capiēs. Et factū ē cū ī vna eāt ciuitatū et ecce vir plen⁹ lepra cⁱ. Be. Typice āt leprosus humanū gen⁰: lāguidū pctīs designat plenū lepra: qñ oēs peccauerūt ↄ egēt gratia dei: vt. s. extēta manu. i. xbo dei humanā ꝓtingēte naturā: a p̄stini erroꝛis varietate mūdent: ↄ offerāt ꝑ sua emūdatiōe corpa sua hostiam deo viuā. † Et ecce viri portātes ī lecto hoīem cⁱ. Moraliter palitic⁹ ē peccator⁰ q̄ib⁹ meritoꝛijs ꝓuat⁰: ſz iacet in lecto: qñ tenet eū peccati ꝓsuetudo. iꝑm aūt portātes: sunt iusti ꝑ eo deprecantes: ↄ sic ponūt eū añ iesū q̄ eū respicit: qñ p̄ces eoꝝ exaudit: ↄ tunc lectum suū tollit qñ a peccatoꝝ ꝓsuetudine recedit: et vadit in domū suā qñ bonis actibus festinat ad patriā celestē: et popul⁹ deuz magnificat ō tali mutatiōe: qñ est dextere excelsi. Et post hec exijt ↄ vidit iesus publicanū cⁱ. Sequit: † Et fecit ei magnū cōuiuiū leui cⁱ. Chryſ. Christus quodlibet gen⁰ remedij exhibebat: ↄ non solum disputando ↄ p̄stando sanitatum remedia: vel etiam redarguendo emulos: sed etiam cōmedendo nonnullos errantiū dirigebat: inde nos instruens q̄ quodlibet opus ↄ tempus potest nobis vtilitatem afferre: et publicanoꝝ participationē non vitauit: ꝑ vtilitatem sequentē: more boni medici q̄ nisi sanē tangeret a morbo nō liberaret. † Quare discipuli iohānis ieiunant frequenter cⁱ. p pharisēos q̄ diuisi interp̄tant⁰: heretici ab ecclia p̄cisi significant⁰ p discipulos ḡ iohānis q̄ se ꝓtulerunt pharisēis: significant⁰ simplices christiani qui cum hereticis familiaritatē contrahunt ex aliqua occasione: et ex hoc aliqū trahunt ad eoꝝ mala. † Numquid potestis filios sponsi: dū cum illis ē sponsus facere ieiunare? q. d. non. ꝑpter qđ apud ꝓbatissimos egypti monachos statutum fuit vt null⁰ ieiunaret a pascate vsq; ad ascensionē: ꝑpter gaudium resurrectionis xp̄i: quo tpe frequēter discipulis apparuit et cū eis comedit: vt dz in collationib⁹ patrū collatiōe p̄ma Theone abbatis. a† Nemo cōmissuram a vestimento nouo cⁱ. p istas similitudines significaᵗ q̄ doctrina noui testamēti non ꝟenichat actiue: nisi hoīb⁹ renouatis p donū spiritussanct⁰: tūc enī data fuit eis intelligentia perfecta scripturaꝝ: et eloquentia omnium linguarum. b† Et nemo bibens vetus statim vult nouum cⁱ. Sic imbuti legalib⁹ obseruantijs nolebant eas dimittere vt habetur Actⁱ. xv.

Factuz

Ca. VI

A † De cõse. di. 5. discipulos.

Actũ ẽ aũt. In sabbato scõo ꝑmo. Be. Dicẽdũ sab bati lra solui ceperat deuteron. ꝓteron. i. scõo ꝑmũ sabbatũ vocat: ꝙ ꝑ inuẽs obseruãtiã legalis sabbati cessaturã: ⁊ naturalis sabbati libertatẽ: q̃ vsq; ad moysi tpa ceteroꝝ dierum silis erat restituẽda q̃ credẽtes per gr̃am septiformis spũs a malis opib⁹ vacãt. Sabbatũ ĝ gr̃e ad distinctiõem legalis sabbati. scõo ꝑmũ dr. i. ꝑmũ scõo ꝓlatũ. i. supl⁹ ⁊ digni⁹ inferiori legali: vl ordie tpis: qz ⁊ añ legẽ ꝑ sabbatũ a patrib⁹ ita agebaꝫ sicut nunc agiꝫ a nob. Vel scõo ꝑmũ dici põt: vt vnũ idẽq; noui testamẽti sabbatũ: ⁊ scõm sit: qz post legale a nobis obseruaꝫ ⁊ ꝑmũ: qz añ decreta legis a iustis obseruabaꝫ antiq̃s. Scõo ꝑmo. Ad lraz ī altero sabbato qđ post illũ fuit ꝑmi⁹ scõm: vel qđ occurrit pri⁹ post scõz ab

Mystice eo q̃ ꝓcedẽtia sunt dicta vel facta. b Per sata ⁊c. Mysti. Ager mũdus. Agri seges hũani generis fecũditas. spice fruct⁹ ecclie: q̃bus saturãꝫ apli nr̃o se alẽtes ꝓfectu. c Vellebãt discipuli ⁊c. Nõ habẽtes discipuli spaciũ mãducãdi ꝓꝑ importunitatẽ turbarũ esuriebãt vt hoies: ꝑ vellẽtes spicas inediã ꝓlaꝫ: qđ ẽ indiciũ austeritatis vite: nõ ꝓparatas escas: ꝑ cibos simplices querere. Et nota q̃ apli lraz sabbati tã destruũt aduersus hebionitas q̃ alios

Mystice aplos recipiũt: Paulũ q̃si legis trãsgressorẽ repudiãt. Be. Mysti. Discipuli esuriẽtes salutẽ hoim trãseũt ꝑ sata. i. ꝑ regiões que albe sũt ad messem. Spicas ꝓfricãt: qz ī illis q̃s in corp⁹ xp̃i volũt trahere mortificabãt veterẽ hominẽ cum actibus suis: a terrena intentiõe extrahẽdo: exempla operũ ꝓponendo: aristarũ in tegumenta remouẽdo: ⁊ grana mundata per ora ꝓdicantium mẽbris ecclesie incorporãdo. Apud marcum discipuli p̃gredientes dñm hoc egisse referunt: qz necesse est vt doctoris sermo p̃cedat: ⁊ sic corauditoris gr̃a supne institutiõis illustret. Sz hoc putãt iudei sabbato non licere. Christ⁹ ꝝo noue gratie munere designat esse ociũ legis opus gratie arguens doctores legis nescire legẽ. d Dicebant il. ⁊c. Alij dicũt ipi dño ꝑ fuisse obiecta. Sz a diuersis ⁊ ipi dño ⁊ discipulis potuerũt obiici: ⁊ cuicunq; obiectũ sit ad ipm maxime respicit: e In sabbatis ⁊c. Sabbata significãt feriatiões: vel que ī ꝑ seculo agunt a vacantib⁹ superstitionib⁹ iudeoꝝ: vel q̃ ī futuro agent qũ in ꝓpetua solẽnitate mãducabim⁹ bona terre.

B f Nec ꝑ legistis ⁊c. Be. Quõ dño ad crimen obiicit qđ in seruo ꝓ crimine nõ tenet? Ver⁹ rex ⁊ sacerdos. ⁊ ideo dñs sabbati eunt sarũ sabbato spicaꝝ nora non tenet. g Dauid cum esu. ⁊c. Be.

1. Re. 21. a Allego. Si dauid ⁊ achimelech excusatiõe famis mãdatũ legis trãsgrediẽtes nõ reprehẽdũt: cur eãdẽ in aplis famẽ non ꝓbatis? Allego. Dauid q̃ cũ sociis fugit a facie saul: significat xp̃m q̃ cũ discipulis latet ꝓncipẽ mũdi. Dauid obseruator legis panes ꝓsecratos manducat: ⁊ dat illis q̃ cũ illo sũt: significãs sacerdotalẽ cibũ adsumtũrũ populoz̃: siue qz oẽs filij ecclie sũt sacerdotes vncti spũ sancto vt seipos offerãt. b Intrauit in domũ ⁊c. Magna hospitalitatis gra: ꝓposito mortis piculo: nõ declinat hospitẽ anim⁹ sacerdotis. Et sic nos debem⁹ aliena picula in nos trãsferre. Sed et verũ dauid hospitio mẽtis nec ꝓ piculo mortis veri excludunt sa

Mystice cerdotes. i Homo ⁊ ma. Be. Mystice. Nõ iste hũanũ gen⁹ significat ī fecũditate boni operis arefactũ ꝑ manu in ꝓmo parẽte ad lignũ extẽsa: quã sanat man⁹ inocẽs ī cruce extẽsa. Et bñ man⁹ ī synagoga erat arida: qz vbi man⁹ donũ scientie ibi maiori transgressor subiacet culpe. k Obseruabãt aũt. Be. Quia destructionẽ sabbati quã ī discipulis arguebant ꝓbabili magistri excusauit exemplo: nũc ipm obfuãdo magistrũ calũniari volũt: vt si ñ curet: crudelitat⁹ vl imbecillitat⁹: si curet: trãsgressiõis arguãt. l Interrogo vos. Be. Preueniens calũniã quã sibi parabant: arguit eos q̃ ꝓcepta legis male iterꝑtãdo etiã a bonis opib⁹ sabbato feriãdũ estimabãt: cũ lex a fuisi ope. i. a mal⁹ abstinere ꝓcipiat ī sabbato. In q̃ significaꝫ ī septia q̃re illos q̃ ī sex etatib⁹ hui⁹ secli bona fecerũt: nõ a bonis ꝑ a malis feriãs habituros. m Aliaz sal. Be. Corp⁹ curatur⁹ de aĩe salutiõe iterrogat: qz illa miracula ꝓpter aĩe salutẽ faciebat: ⁊ ipa sanatio man⁹: salutem aĩe significabat. Vel noĩe aĩe tot⁹ hõ significaꝫ. n An ꝓdere. Be. Nõ ẽ auctor mali de⁹: sz q̃s nõ saluat: ꝓdere dicit. o Extẽde. Be. Infirmitose debilitas aĩe nullo meli⁹ ordine curaꝫ: q̃ elemosynaꝝ largitate. vñ dr: Nõ sit man⁹ tua ad accipiẽdũ porrecta: ⁊ ad dãdũ collecta. Quia frustra ꝓ peccatis rogatur⁹ man⁹ ad deũ extẽdit: quibus ad paupes ꝓ posse nõ extẽdit. p Insipiẽtia. Quia solo lucre ꝓmoti sũt: nõ enī culpa fuit vel hois manũ extẽdere: vel iesũ sanare. Magna insipiẽtia erat ꝑ nece ei⁹ tractare: cui⁹ bñficijs plurimũ indigebãt. q Exijt ī mõtẽ orare. Mons in q̃ aplos eligit ⁊ docet altitudinẽ significat iusticie: qz instituẽdi erãt ⁊ ꝓdicaturi ne ī infimis remaneãt: ꝑ ad supna erigant. Sic ⁊ lex ī monte data fuit. Aplos ꝑeminẽti⁹ abducit: vt a mõte pri⁹ mõtes suscipiãt pacẽ ꝓ lo annũciãdã. Sic ⁊ moyses sol⁹ legẽ spualiter itelligẽs: mõtis verticẽ ī q̃ de⁹ erat ascẽdit. Mora. Qui deum orando q̃rit ad supiora ꝓgredit: vticẽ curie sublimis ascẽdit. Orat aũt dñs: non

Ecclĩ. 4. d

†2. q. 7. plerũq; ℣ his iraq;

Exo. 10. d Moralit

℣ ꝓ se q̃si

Ca. VI

a † Actũ ẽ aũt. Ca. VI

℣ vna dictio ẽ: vel due sunt dictiones.

in sabbato scõo ꝓ/

b mo cum trãsiret ꝑ sata: velle/

c bant discipuli eius spicas: et manducabãt ꝓfricantes manibus. Quidam autem pharisęoꝝ dicebãt illis: Quid fa

℣ fm ꝓceptum legis.

c citis quod non licet in sabbatis? Et respondens iesus ad

f eos dixit: † Nec hoc legistis qđ † fecit dauid: cũ esuriret ipse ⁊

g qui cũ eo erant quomodo in

h trauit domũ dei ⁊ panes ꝓpositionis sũpsit ⁊ manducauit: ⁊ dedit his q̃ cuz eo erãt: quos non licebat mãducare nisi tm̃ sacerdotib⁹? Et dice/

℣ ꝓcest non subest veteri obseruantie: et ideo non peccat qui fm eius obseruationes obseruat.

bat illis: Quia dominus est filius hominis etiã sabbati. Factum est autem et in alio †

℣ Be. sabbatis maxime curat ⁊ docet: non solũ ꝓpter ĩsinuãdũ spũale sabbatũ: sz etiã ꝓpter celebritatẽ populi cõuentum.

sabbato: vt intraret in synagogaz ⁊ doceret. † Et erat ibi

i hõ ⁊ man⁹ ei⁹ dextera erat ari

k da. Obseruabãt aũt scribę et pharisei si ī sabbato curaret vt inuenirẽt vnde accusarẽt il

℣ Dñs nouit cogitationes hoim quoniam vane sunt.

lũ. Jpe ꝝo sciebat cogitatiões eoꝝ: ⁊ ait homini qui ha

b bebat manũ aridã. Surge: ⁊ sta ī mediũ. Et surgẽs stetit.

l Ait aũt ad illos iesus: Interrogo vos si licet sabbato

℣ exponit. ℣ .i. hoiez curare.

m bñ facere an male: aiaz saluã

a ℣ id ẽ a ꝑditione saluam nõ facere.

b ℣ quasi iratus illis obmutescẽtibus.

n facere an ꝑdere? Et circũspẽ/

o ctis oib⁹ dixit homini. Extẽ/

℣ ad pauperẽ vt ꝓmum tunes: vidue ꝑsidium feras: extende ad deũ ꝑ peccatis tuis orando.

tẽde manũ tuã. Et extẽdit: et

℣ que crimine aruerat: succis bonoꝝ operũ salutaribus irrigaꝫ. ℣ qz statim dei imperium sequitur miraculũ.

restituta est man⁹ ei⁹. Jpsi au c

℣ .i. inuidia.

p tem repleti sunt insipiẽtia: et d

colloquebantur ad inuicem:

℣ quomodo eũ ꝑderent.

quid naz facerẽt de iesu. † Factum est autem in illis dieb⁹ et

℣ forma ꝓscribit: quã debeas emulari.

q exijt ī mõtẽ orare: ⁊ erat pno/ †

Lapin. VI

a † Actus est ät. Hic ponit tertius casus: qz scribe ⁊ pharisei arguebant xp̃m ⁊ discipulos ei⁹ de violatione sabbati. ⁊ ꝑ in duplici casu. secũdus ponit. ibi: Factũ ẽ aũt in alio sabbato. Sntia aute ista rum duaꝝ partiũ patet ex dictis Mat. ꝛc. vbi isti duo casus ponunt eodem ordine ꝙ hic: et exponũtur eodem modo excepto qđ sequit: ꝑ Et ait hoi qui ⁊c. Hoc aute fecit xp̃s vt miraculũ eẽt euidẽs ⁊ vt manifesti⁹ argueret⁹ cecitas malignantium. c Jpsi aũt repleti sũt ĩsi. i. irrationabili iracũdia: cum magis deberent esse gra ti de bñficio diuino. d Et collo. ad inuq̃d naz f. dele. tam eni tractabant de morte ipi⁹: sz xp̃s non luit mori ante tp̃s ꝓfinitus a ꝓphetis vt ꝓplerent scripturas ꝓphaꝝ ꝙ ignominiosa eius morte.

e Factũ ẽ aũt in ⁊c. Postq̃ descripta ẽ vocatio plurium ad xp̃i discipulatũ. hic ꝓponit descriptiõ ꝓmo tio aliquoꝝ ex illis ad apostolatum. et ꝓmo describitur dicta ꝓmotio. secundo ꝓmoto rum istructio. ibi: Et descendens iesus de mõte. Circa ꝓmum dicit: Factum est autem ⁊c. ꝓ hoc ostendit xp̃s q̃ ꝓmotiõi aliquorũ ad statum dignitat⁹ ī eccle/sia dei debent ozõnes ꝑmitti

Matt. Dauid

1. Reg. Dauid

¶ p se q̄si impotēs: sz p me sicut clemēs. Añ stati subdit: Et cū dies fa. esset vo. dis. s. oēs q̄ ei⁹ magisterio discūt iter regni. a Discipulos. De qb⁹ elegit. xij. ques aplos. i. suo loco missos no minauit. vñ: Sic̄ misit me pater: ꝛ ego m. v. Jn

Job. 20. c

monte ascēdens ad se vocat. eligit q̄s vult qz nō illoz est studij: ꝑ diuine gratie vt i apostolatū vocarent. vñ:

Ibi. 15. c

Non vos me elegistis sed ego elegi vos.

Mō sapientes: nō diuites: nō nobiles elegit: ne diuisse p prudētia: ne redemisse diuitijs: ne potētie nobilitatisq; auctoritate aliq̄s ad gr̄am traxisse videret. b Cognominauit. Mō mō primuz ꝑ longe pri⁹ cū ab andrea adduct⁹ ō: Tu vocaberis cephas q̄ interp̄tat petr⁹. Sz volens lucas nota. xij. aplos nōiare: cū necesse haberet petrū dicere. breuiter voluit innuere q nō hoc antea vocaret: sz ita dns cognominauit: vt nō casu facto putet: ꝑ ex cōmutatione sacramētū petre audiētib⁹ cōmendaret. c Matthēū. ꝛ thomā. Matthe⁹ cōpari suo thome in ordine cā humilitat̄ se supponit: cū a ceteris euāgelistis p̄latus sit.

d Et descēdens. Electurus aplos dns in mōtana subijt. turbas docturus ad cāpestria redit: qz nō nisi in humili turbe xp̄m videre sufficiunt: ꝛ raro inuenit vel q turba dñm ad altiora sequat: vel quispiā debilis in mōte curet: sed extincta febre libidinū ꝛ succensa luce sciētie: pe detentim quisq; subit culmē virtutū. e Mari tima. Mō a ꝓmo mari galilee: qz hoc nō miraculi loco ponūt: sz a mari magno cognoiat. Jn q̄ etiā tyrus ꝛ sidon cōphēdi poterāt. Sz qz sūt ciuitates gētiū: cōsulte nōiatim ponūt: vt quāta sit xtus xp̄i intimet: q̄ etiā exteras ciuitates excitat. f Ut audirēt. Si dicam⁹ duos eē sermones ascēdit i montē ꝛ habuit ibi discipulos ꝛ post descēdit ꝛ fecit istū ad turbā. Si dicimus vnū fuisse: ita intelligendū ē: q ascēdit in mōtē ꝛ post aliquātulū descēdit ꝛ ibi fecit sermonem vbi erat planicies. g Eū tan. Tāgit xp̄m q̄ fideliter credit i eū. tangit a xp̄o q firmat in illo. Qui sic tāgit ꝛ tāgit: spūs ipius xtute sanat.

h Et ipse ele. ꝛc. Et si generaliter oīb⁹ loquit: spāliter in discipulos oculos leuat: vt q̄ intenta cordis aure verbū dei p̄cipiūt: lati⁹ saporis intimi lumē accipiāt: q̄bus os i mōte sedēs aperit: vt magna ꝓferret in eos: stās in cāpo oculos dirigit: vt audita patēter intelligant. i Beati paupes. Qui nōdū cōsūmate xtutis arcē cōscēdere possūt: generalis interim pfectiōis sūt beatitudine pfouēdi: vt paulatim ad meliora ꝓgressi: dū dño i planicie stāte libēter auscultant: ad hūc q̄q; in mōtē sedētē sublimiter ascēdāt. Mā quoz cordib⁹ adhuc edomādis insistit: hos q̄si stans affat. Quos lōgo studio exercitatos et iā dociles inuenit: his q̄si quiet⁹ residēs mystica intimat. Bēa. Mō apud matthēū plenarie p

§ octo

p̄mitti. iō subdit: a Et elegit duodecim ex ipsis quos ꝛ aplos noiauit: qb⁹ succedūt epi in ecclesia dei. b Simonē quē cognominit petrū. Añ cōuersionē eñ vocat⁹ est simon: sed postea mutatū est nomē ei⁹. Et ex hoc inoleuit cōsuetudo q; q̄ aliq̄s creat in papā mutat nomē ei⁹. c Jacobū alphei. i. filiū alphei: ꝛ iste vocatus est iacobus iustus ꝛ frater dñi: qz erat ei valde silis in facie: ꝛ in lineamētis corporis.

d Judā iacobi. i. fratrē iacobi. e Et descēdēs ꝛc. † Hic q̄r post electionē aplor⁹ ponit instructio ō operibus pfectionis: qz ꝓmoti ad gradū maiorē debēt habere maiorē cognitionem. Licet aūt sermo xp̄i sequēs fact⁹ fuerit magni multitudini: tū xp̄s sermonē suū ad aplos principaliter dirigebat. Dubitat̄ tū † hic vtrū iste sermo fuerit idē cū illo q̄ a matthēo describit. v. ca. Et dicūt alij q̄ sic: tū qz hic ꝛ ibi eodem mō incipit. cū ō: Beati paupes ꝛc. ꝛ eodē mō terminat. cum ō: Omnis q̄ audit sermones meos ꝛ facit versus finē hui⁹ ca. ꝛ Matth. vij. in fine. Jtē qz illa que ponunt hic fere ibi ponunt. Alijs aūt videt oppositum: tum quia hic dicitur: Et descendens iesus Matth. v. dicit: Videns iesus turbas ascēdit in mōtem. Jtem hic dicit: Stetit in loco cāpestri ꝛc. ibi autem dicit: Et cum sedisset accesserūt ad eū discipuli eius. Et aperiēs os suū docebat eos ꝛc. Et ideo iste sermo ꝛ ille vident differre q̄ntum ad locū: quia iste † 2.q.7.c. sermo videt esse fact⁹ in terra plana ꝛ campestri. Alius autē in monte. Jtem q̄ntum ad faciendi modū: qz iste videt esse factus a christo stando: alius autem sedēdo. Jtem qz multa in illo ponunt que hic omittūtur. vt patet intuenti. Qui vult tenere primā opinionem potest dicere ad ista que vident cōtrariari: dicēdo q̄ christus primo ascendit cacumen mōtis ad eligendū apostolos ꝛ ibi docuit eos de aliquibus sedēdo ſm q̄ dicit Matthe⁹: sed postea descēdit ad aliquā ptē montis planiorē q̄ hic dicit cāpestris. vt ibi cōuenienti⁹ doceret multitudinē ꝛ hoc stando: ſm q̄ hic dicit. Qz aūt dicit q̄ hic multa omittunt que in alio ponunt nō obstat: quia euāgeliste nō semp vniformiter referūt idem factū christi vel dictū: ꝛ quod vnus omittit alius supplet: vt sic cōueniāt: ꝛ cū hoc specialia ꝛ singularia dicant. Qui aūt vult tenere secundā opinionē potest dicere ad primū alterius opinionis nō esse inconueniens q̄ duo sermones a christo facti diuersis tēporibus eodem mō incipiant et terminent et eādem materiā saltē pro magna ptē cōtineant. His p̄missis procedendum est ad diuisionē: quia primo describit instructio christi directa principaliter apostolis. secūdo cōmuniter facta turbis ca. vij. Adhuc primo ponit dicta instructio. secundo eius cōfirmatio. ca. sequēti. Prima in tres: quia primo in sermone premittit quasi quedam prefatio. secūdo subditur ipsa instructio. ibi: Et ipse eleuatis oculis. tertio infertur intenta conclusio. ibi: Omnis qui venit ad me. Circa primū describitur locus. cum dicitur: Et descendēs cum illis ꝛc. ꝛ faciēdi modus. cuz dicit: Stetit in loco. ꝛ expositio patet ex dictis ſm duplicem opinionem: ꝛ assistens populus cum dicitur: Et turba discipulorum ꝛc. et cause aduentus. cum dicit: Qui venerant vt audirent eū ꝛ sanarentur: quātū ad illos qui erant infirmi. f Quia virtus de illo exibat et sanabat omnes: non est intelligendum q̄ aliqua virtus existens in christo trans̄iret ad alios eadem numero: sed iste exitus intelligit inquantū effectus exit a causa: quia virtus diuina existens in christo faciebat sanitates i infirmis. Qualiter autē hūanitas christi ad hoc operabat. dictū fuit Marci. v. g Et ipse eleuatis oculis. Hic cōsequenter describit ipsa instructio: ꝛ primo de actibus beatitudinum. secūdo de actibus virtutū. ibi: Sed vobis dico. Prima in duas. quia primo inducit ad actus beatitudinū. secō retrahit ab actib⁹ vitioz cōtrarioz. ibi: Verūtū ve vobis. Secōm opinionē illā que dicit eūdem sermonē hic descriptū. et Matth. v. tres prime beatitudines hic posite exponant sic̄ exposite sūt ibidē. hoc addito q̄ secunda beatitudo hic posita intelligenda est de esurie iusticie: sicut ibi ponitur: Beati qui esuriūt ꝛ sitiūt iusticiam ꝛc. Quarta aūt beatitudo hic posita que ibi ponit octaua: non est ꝓprie beatitudo dicenda: sed cōfirmatio precedentiū. vt ibi dictum fuit. Secōm opinionē aliā que dicit istum sermonē alium ab illo. dicēdū q̄ saluator hic inducit ad quattuor virtutes q̄ vident opposita terrene seu mūdane beatitudini quā Boetius in libro de cōsolatione vocat falsam vel mendacem felicitatez: ꝓ quas quidem virtutes deuenit ad verā beatitudinē. Beatitudo enī terrena primo cōsistit in abundantia temporaliū bonoz: que frequenter est occasio multoz malorum: et ideo saluator inducit ad oppositum. cū dicit: b Beati pauperes. ꝛ accipitur hic paupertas voluntaria per quā quis contemnit et abijcit a se bona temporalia quantū potest fieri bono modo: vt homo liberius vacet operibus vite contemplatiue.

ꝛ Quia

ctans i oratione dei. †Et cū dies
a fact⁹ esset vocauit discipulos su/
§ vt quadratū orbē fide trinitatis insigniret.
os: † et elegit duodecim ex ipsis a
quos ꝛ aplos noiauit. Simonē b
§ cet. s. vocauit.
b quē cognominauit petrū: ꝛ an/
dreā fratrē ei⁹. Jacobū ꝛ iohānē:
c philippū ꝛ bartholomeuz: mat/
theū: ꝛ thomā: iacobū alphei: et c
simonem qui vocat̄ ꝯelotes: et d
iudam iacobi: ꝛ iudam scarioth:
d qui fuit prodito⁹. †Et descēdens e
cum illis: stetit in loco campestri
ꝛ turba discipulorum ei⁹: et mul/
titudo copiosa plebis ab omni
e iudea ꝛ hierusalem et maritima
ꝛ tyri ꝛ sidonis: qui venerant vt
f audirent eum: ꝛ sanarentur a lā
guoribus suis. Et qui vexaban/
tur a spiritib⁹ imūdis curabant̄.
g Et ois turba ḡrebat eū tangere: †
b qz virt⁹ de illo exibat ꝛ sanabat f
oēs. Et ipe eleuat̄ oculis i disci/ g†
§ hi a peccato abstinēr: seculū calcār: illecebro/
a sa nō querunt. § spiritu.
i pulos suos dicebat: †Beati pau b

Mat. 10. c
Mar. 3. b
Act. 1. b
3. q. 6. c. vo
dum.
Mat. 5. a

Octo beatitudines ꝺr ī sermone pfectionis ad aplos ī sūmo mōtis: ꝫ apud lucā tēperāti⁹ p quattuor cardinales virtutes cōphendit in leniore sermone ad turbas ī imo. Dicit ḡ: Beati pau. spū. Ecce tēperantia: q̄ etiā facit cordis mūdiciā. Beati q̄ nūc esurit: q̄ cōpatiūt alijs ꝛ miserent: ꝛ tribuūt sua: nō querētes aliena. Ecce iusticia: q̄ etiam facit misericordiā. Beati q̄ nūc fletis. Ecce prudētia: q̄ attendit ꝯ miseram hec terrena: ꝯ beata celestia: q̄ etiā pacē facit. Beati erit⁊ c. v. o. Ecce fortitudo q̄ facit etiā māsuetudinē: fortis ē q̄ vincit irā ꝛ alios mot⁹ animi. Connexe ẋtutes: vt q̄ vnaz habeat plures habere videat: ſz ei⁹ q̄ fuerit vberior: et vberi⁹ p̄miū. Hospitalitas: ꝛ humilitas: ꝛ sāctitas abrae cōmēdātur: sed qz fide pstitit: fide p̄ ceteris meruit principatū. a Qui nūc esu. Qui esurit esurīēti cōpatit: cōpatiēdo largit: largiēdo fit iust⁹: equalē se inferiorib⁹ p̄stat: dolū excludit: veritatē requirit.

b Qui nūc fle. Qui ꝓpter diuitias hereditatis xp̄i: ꝓpter panez vite eterne: ꝓpter spem celestium gaudioꝝ: flet⁹ esurit: pauptatēq̄ desiderat: beat⁹ est: multo beatior q̄ has virtutes inter aduersa seruare nō trepidat. c Gaudete ꝛ exul. Inter odia cordiū: inter p̄bra linguarū: inter man⁹ psequētiū letiori corde versamini: intuitu supne mercedis. d Secūdū hec ꝛc. Exemplo ꝓphetarū cōfortat illos: qz vera dicētes psecutionē solent pati. e Verūtū ve ꝛc.

Mat. 5. a Matthaeus: in mōte beatitudines solūmō ꝓbozū. Lucas vero ī cāpo etiā ve describit imprecatoꝝ: qz rudes adhuc auditores minis et terroꝛib⁹ ad bona sūt cōpellēdi: pfectos satis est p̄mijs inuitari.

Verūtū ve vo. d. Cum supra regnū celoꝝ pauper cē dicat ex opposito apparet: q̄ ab hoc regno

23. q. 4. hec aūt. §. ex his oibus ꝛ. c. nō pōt §. pcepta. se alienat q̄ cōsolationē q̄rit in tēporalib⁹. Nec tā diuitie q̄ amor diuitiarū in culpa est. Mystice Diues ppls iudaicus: vel hereticus vel pbus mundi: q̄ vbertate verboꝝ ꝛ facūdie patrocinio delectati: simplicitatē vere fidei suppresserit: thesauros inutiles cōdiderūt: ꝑm vsum seculi ꝺ generatiōe xp̄i disputātes: q̄ in futuro egestatē fidei sue recognoscēt: cibūq̄ pfidie q̄ in p̄nti ructāt eterno macerati letiunio cām tāti supplicij esse scient. Eritq̄ tēpus cū risus

Luc. 6. d suos lugeāt. q̄bus bñ dicit: Ve cū benedixerint vo. bo. qz dū hic placēt potētib⁹: maledicto ꝓpetuo se subdūt: qz sicut paupes esurientes flentes: in ꝓbitatē maloꝝ ꝓbant: sic diuitijs epulis risuiq̄ vacātes: mala obsequētiū clientela: maloꝝ fouent ad penā. f Qui saturati. Qui ī

Ps. 16. c ter diuites ampli⁹ abūdatis: sicut dines q̄ induebat. p. et b. et epul. qui de digito laçari querit guttā aque.

Eccl. 7. a g Ve vobis. Salomō: Cor sapiētis vbi est tristicia: cor stultoꝝ vbi est leticia. docēs stulticiā ridentibus: prudentiā flentibus ascribendā. b Benedixerint vobis ꝛc. Magna pars pene est peccatorū sua scelera nō modo nō arguūt: sed insup quasi bene gesta laudari.

i Diligite inimicos ꝛc. Dicto q̄d ab inimicis possint pati: supponit qualiter ad ipsos se debeāt habere inimicos ꝛ hic ecclesia nō lacte imbuit: sed validioꝛe charitatis cibo roboraī. Nō sufficit nō odisse: sed q̄ vltra humanam naturā est p̄cipit diligere: et cū lex vicissitudinē imperet vltionis: euangelū inimicitijs charitatē: odijs benignitatē: maledictis vota: psequentibus patientiā: esurientibus etiā gratiā remunerationis impartit.

peres: qz vestrū ē regnū dei. Bea a
§ iusticiam. b
ti q̄ nūc esuritis: qz saturabimi/ c
a § de p̄senti miseria: de dilatione bonorū.
ni. † Beati q̄ nūc fletis: qz ridebi/ d
§ corde.
tis. † Beati eritis cū vos oderint e
§ pellēdo de synagogis. § nomē crucifixi.
hoies: ꝛ cū sepauerint vos et ex/
§ quātū ad iudeos ꝛ gēiles: nomē xp̄ianū sepe
a memoria abrasum ꝛ electū est ab hoibus.
prob̄rauerint: ꝛ eiecerint nomen
§ nulla alia cā. § cui⁹ nomē vꝝ facit⁊ cognomē
vestrū tāq̄ malū ꝓpter filiū ho/
minis. † Gaudete ī illa die ꝛ exul/ f
§ multa patiētib⁹ ī terr⁊ mīra merces erit ī celis.
tate: ecce ei merces vra multa ē
in celo. Scōm hec enī faciebāt p f
a § q̄ timore nō deiciebāt a veritate. b § nūc q̄/
dē possūt exprobrare ꝛ deijcere: ſz inde eis ve.
phetis patrēs eorum. † Verūnta/ g
a § qz pdecis vsū rēporalū quē nūc diligitis.
b § cōtra necessarias tēporis miserias.
men vę vōbis diuitibus q̄i ha/ h
§ quā q̄rit. § q̄ i desideriis vobis placētes: nullā
betis consolationē vestram. Vę i
veri boni famē patimini. a § .s. epicuris.
vōbis q̄ saturati estis: qz esurie/ l
tis. Vę vobis qui nunc ridetis: m
q̄ lugebitis ꝛ flebitis. Vę cū bñ n
dixerint vobis oēs hoies. Secū o
§ .i. bñdicebāt pseudo ꝓphetis: q̄ ob captandū
vulgi fauorē de corde suo ꝓpherabant.
dum hec faciebant pseudo pro
phetis patres eorū. Sed vobis p
§ hoc pfectū: nō impossibile.
dico qui auditis: † Diligite inimi q
§ homines nō vitia. § ministrādo cibū mentis
vel etiā corporis.
cos vros: benefacite his qui ode r

a Quia vestrū est regnū dei. s. hic in spe: et postea erit vestrū in re. scdo cōsistit in hoc q̄ bñ sit hoī ꝯtū ad corp⁹, videlicet in cibis ꝛ potib⁹: ꝛ hmōi carnis delectabilib⁹. ꝛ iō saluator inducit ad oppositū dicēs: b Beati q̄ nūc esuritis. abstinētes a p̄dictis delectabilib⁹ ꝯtū bono mō potest fieri vt caro redigat in seruitutem anime: vt sic pcipiant cōsolationes diuine. ideo subdit: c Quia saturabimini. inchoatiue in p̄senti vita pcipiendo p̄dictas consolationes: sed pfecte in patria: scōm q̄ dr Ps. xvj. Satiabor cū apparuerit gloria tua. tertio consistit in tēporali iocūditate inepta: ad cui⁹ oppositū inducit dicens: d Beati qui nūc fletis. considerando q̄ tempus p̄sentis vite non est nisi luctus ꝛ tristicie: tum rōne culpe sine cui⁹ cōmissione vita p̄sens nō potest trāsire saltē ꝯtū ad culpā venialē: tū rōne dilationis glorie. scōm q̄ dr Cant. v. Vnguentum meum. c. Quiescite dilecto qz amore lāgueo. quarto cōsistit in fauore hoīm et laude: ex quibus frequēter hoies supbiūt ꝛ in alia vitia eadunt. ideo inducit ad cōtrariū. e Beati eritis cū vos ꝛc. nō q̄ aliqs debeat odium hoīm querere et affectare: ſz qz rimore hui⁹ odij nō debet veritatē vite iusticie ꝛ doctrine dimittere. f Scōm hec enī faciebāt ꝓphetis. s. veris: vt ptz de illorum quē ꝓpter veritatē ab eo dictā repetrauerūt ꝓditorē ꝛ eū incarcerauerūt: et tādē lapidauerūt: vt dicūt alīq. ꝛ de Esaia quē cū serra secauerūt. ꝛ de multis alijs. g Verūtū. Hic p̄nr retrahit ab actibus vitioꝝ dicēs: h Ve vobis diuitib⁹. diuitijs abutētib⁹ verūtū qz multi bñ vtūtur diuitijs: ꝑm q̄ dr Eccl. xxxj. Beat⁹ vir divites q̄ inuēt⁹ est sine macula ꝛc. ꝛ beatus Ambros⁹ dicit: Sicut diuitie impedimenta sunt reprobis: ita ꝓbis sūt adiumēta virtutis. iō subdit: i Qui habet⁊ ꝛc. abutētes diuitijs ad vite voluptatē. k Ve vo. q̄ satu. est⁊. i p̄senti. l Quia esu. in futuro. m Ve vo. q̄ nūc ridet⁊. q̄ ineptā leticiā ad petīn mortale declinātem: ꝑm q̄ dr Prou. xiij. Qui letāt cū malefecerint ꝛ exultāt in rebus pessimis.

n Ve cū bñdix. vo. ꝛc. p applausuz talē nutriētes vos in malis: ꝑm q̄ dr Ps. ix. Laudat pctōr in desideriis aie sue: ꝛ iniqu⁹ benedicit⁊. o Scōm hec enī fa. p. phetis. s. falsis q̄ ad habēdā populi applausum ꝓphetabāt falsum. sicut ptz. iij. Reg. xxij. de sedechia q̄ fecit sibi cornua ferrea ad ꝓphetādū falsa nō solū xbis ꝛ factis: sicut et ꝓphetiam veri xbis ꝛ factis: sicut et ꝓpheta dū falsa nō solū

a Orate p calū. Q̄ phete videnť impcari: nō vota sūt oportantiū: sed pnūciatiōes futuroꝝ: ipsi enī p inimicis orabant. b Et q̄ te pcusserit tē. Cū charitas patiēs sit: debet patiens verberantis sustinere: cū benigna sit: nō debet respōdere maledictis: si nō querit q̄ sua sūt: nō debet resistere rapienti: si nō emulat: nō debet odisse inimicū.

c Phebe illi. Medicus aīaꝝ quos ad curādos primos instruit: oīa q̄ ad salutē primoꝝ valere possūt tolerare pcipit. Et ptinet ad misericordiā vt tā q̄ a filijs egrotantibꝫ ⁊ freneticis si sal⁹ illoꝝ hoc exigat multa patiāť: donec infirmitas trāseat. Quid tā mirū q̄ pcutiēti maxillā phere: immo oīs indignātis impet⁹ frāgit: trasedať: ⁊ p patientiam ille inuitať ad penitētiā. d Vestimētū tē. Q̄ de vestimēto ⁊ tunica ōr: ⁊ in alijs ē faciēdū q̄ aliq̄ iure tēporaliter nr̄a esse dicim⁹. Si enī de necessarijs ꝟ imperať: multomagis sup flua cōtēnere pcipiť. e Ne repetas tē. Quia charitas est patiēs: benigna est. nō tm̄ in iurias inimici fortiter sustinet: sed etiam amici quoq̄ gratia benigne pūnit: vt būficijs alijs trahanť: Ān latius instruit subdēdo. Et si dili. eos. f Et put vult. Ne videať legē dissoluere i būficijs vicē seruat: quā negligit in iurijs. Nec ait put faciūt: sed put vultis vt. f. vo. ho. ⁊ vos fa. illis. vt vicissitudo sit cumulatio: cū votis act⁹ equať. Et non tm̄ iā ad amicos opa charitatis extēdite: ꝫ etiam ad inimicos vt amici esse icipiāt: ⁊ prius affectū dilectionis: ⁊ postmodū opera extēdite charitatis.

g Et si diligitis. Quātū vobis gradus pfessionis eximioꝝ: ita necesse ē vt cura virtutis sit vberioꝝ: vt etiam nō amātes: charitatis sinu amplectamini. Duo sūt genera būficij: vel cuz beniuole donam⁹ q̄ dam⁹: vel cum redditurꝰ cōmodam⁹. b Verūtū diligite. Post q̄ dilectionē: ⁊ mutuū būficium peccatoꝝ quasi infructuosa redarguit: nūc qualiter hic a fidelibꝫ fructuose fieri debeāt ostēdit: ḡ si q̄uis peccatoꝝ nō pſit talis dilectio ⁊ mutuū būficiū: tū vos diligite: non tm̄ ductu nature sicut illi amicos: sed altioꝛi gradu virtutis inimicos.

Philosophi i tres ptes diuidūt iusticiā. vnā in deū q̄ pietas ōr. Alterā in parētes vl reliquū humanū gen⁹. Tertiā in mortuos: vt bis exequiarū iusta soluanť. Ꝫ dñs legis oraculū: ⁊ pbie fastigiū sup gressus: i eos q̄ꝫ q̄ leserint: pietatis porrexit officiū.

i Nihil inde sperātes. Nō in hoīem spem mercedis figētes: q̄ siue reddat q̄ cōmodastis: reddat tū ⁊ de⁹ quo iubēte fecistis: siue nō reddat: hereditas vr̄a i eternū erit. k Estote ergo tē. Pluit sup malos ꝓuentus: terra nō negat: idē sol bonos ⁊ malos illuminat. Mystice pplm iudeoꝝ phe/ticis pluuijs irrigat: ⁊ nō merentibꝫ radi⁹ eterni solis refulsit. Si q̄ illi crediderint: estote eis misericordes: docendo ⁊ extollendo: et nolite temere iudicare ne quis sui cōscius delicti: in alterum cogať ferre sententiam.

l Nolite iudicare ⁊ nō iudicabimini. Sunt quedam media ⁊ incerta quo animo fiant: quia bene et male possunt fieri. Nescim⁹ etiam qualis futurus est qui nūc apparet malus: de cuius correctione desperare eūq̄ quasi abiectum reprehēdere temerarium est. De apertis que bono animo fieri non possunt: permittitur nobis iudicare.

a Benedicite maledicētibꝫ vobis. imp̄cādo eis bona gr̄e ⁊ glie. b Et orate p calūniantibꝫ vos. optādo eis dicta bona. c Et q̄ pcutit te i maxillā phe illi ⁊ alterā. istud nō est intelligēdū semp̄ ḡrūm ad effectū exteriorē. vñ ⁊ xps in maxilla pcussus. vt hr̄ Joh. xviij. nō obtulit aliā: ſ magis pcutiēti se charitatiue correxit dicēs: Si male locut⁹ sū: testimoniū phibe ō malo. si aūt bene cur me cedis? ſ ē intelligēdū ſm p̄parationē animi ſm q̄ dicit Aug⁹. li. de sermone dñi in mōte: q̄ nō debet habere animū p̄paratū ad sustinēdū pcussionē in illa maxilla ante q̄ꝫ suscitaret scādalū vel aliq̄d aliud ō charitatē. d Qui aufert tibi vestimentū aut tunicā: noli phibere. eo mō itelligēdū ē ſm p̄parationē aī in casu cōsūi. nō aūt i casu i quo ex tali pmissione nutriret rapiēs i malicia sua: imo in tali casu nō esset bonū sustinere nisi ꝓpter scandalū vel aliq̄d aliud maⁱ malū euitādū. e Omni aūt pe. te. tri. ſ. donū vel verbū: ſm q̄ dicit Aug⁹. q̄ si irrōnabiliť petat tribuēdū ē ei xp̄ū ostēdēdo q̄ irrōnabiliter petat: ⁊ tūc sic dicit Aug⁹. Melius enī ei aliq̄d dabis cū iniuste petēte correxeris. si aūt rōnabiliter petat tribuēdū est ei donū q̄ petit. ⁊ si sit i necessitate extrema posit⁹: talis datio cadit sub p̄cepto. vñ dicit beat⁹ Ambro. Pasce fame morientē: si nō pauisti occidisti: als ē superogatiōis.

f Et q̄ au. q̄ tua sūt ne repetas. ſ. in iudicio: ⁊ p intelligēdū est ſm p̄parationē animi sicut dictū est de auferēte vestimētū. g Et put vul. tē. p itelligiť de velle rōnabili ⁊ ordinato tm̄. h Et vos fa. illis silr. Istud facere i casu necessitatis ē p̄cepti: in alijs superogatiōis. i Et si di. illos q̄ vos diligūt. tātūmō. k Que vo. ē gr̄a. i. merces a deo reddēda in eterna vita q. d. nulla: q̄ talis dilectio nō p̄cedit a charitate q̄ se extēdit ad oēs hoīes: ⁊ iō nō est meritoria. l Et si būfeceritis tē. eodē mō exponēdū ē: q̄ būficentia est effect⁹ dilectiōis. vt p̄dictū est. m Et si mutuū dederitis. eodē mō exponēdū ē. n Nā ⁊ petōres peccatoribꝫ feneranť. i. dāt mutuū: q̄ꝫ ptz ex hoc q̄ subdit: o Ut recipiāt eq̄lia. nō vltra sortē ſz mutuuz equale si voluerint petere. p Verūtū diligite inimicos vr̄os. ſ est iā expositū. ſ. q Et mu. date nihil inde spe. i. nihil extra sortē nec seruitiū nec aliud: ſ ex charitate q̄ est p̄cipiū et rō merēdi apud deū. ideo subdit: r Et erit merces tē. q̄ sola charitas diuidit inter filios regni ⁊ p̄ditiōis. s Estote misericordes sicut ⁊ pater vester tē. deus ei relevat miserias nostras nō expectādo aliq̄d a nobis: ſz ꝓpter suam bonitatē. sic homo debet moueri ad reuelanduz miseriam ꝓximi ꝓpter amorem bonitatis diuine. t Nolite iudicare. qualiter autē iudicium sit peccatū dictū fuit Matth. vij. v Date et dabitur vobis. ſ. bonum nature fortune gratie et glorie: dum tm̄ datio fiat ex charitate. ⁊ iō subdit: x Mensuram bonā. quātū ad bona fortune que aliq̄s cōferunť ꝓpter opera pietatis. y Et cōfertā. quātū ad bona nature: sicut sanitas et huiusmodi que etiā aliq̄s conferunť ꝓpter opera pietatis. z Et cogitatam. quātū ad bona gratie.
a Et supefluentē. quātum ad bona glorie: ⁊ ideo dicit apostolus. j. ad Timot⁹. iiij. Pietas ad omnia valet: ꝓmissionē vite q̄ nunc est habens et future.

ſ bona optare. ſ hinc apls: Maledicimur ⁊ benedicimus blasphemamur ⁊ obsecramus.

runt vos. Benedicite maledicen a
tib⁹ vobis: ⁊ orate p calūnian/ b
tibus vos. † Et q̄ te percusserit in c
maxillā vnā: phe illi ⁊ alterā. Et
ſ exterius.
ab eo q̄ aufert tibi vestimētum: d
ſ interi⁹. ſ qz parū est nō nocere: addit de
etiā tunicā noli phibere. Omni e
beneficijs. ſ rem vel correctionē.
aūt petēti te tribue: ⁊ q̄ aufert q̄ f
a ſ domū: fūdū: ⁊ generaliter quācūq̄ pecuniā.
ſ cū lite ⁊ cōtentione.
tuā sunt ne repetas. † Et put vul g
tis vt faciāt vobis hoīes: ⁊ vos b
facite illis silr. † Et si diligitis il i
ſ ideo quia.
los q̄vos diligūt: q̄ vobis ē gr̄a? k
ſ ethnici ⁊ publicani. ſ natura duce.
Nam ⁊ pctōres diligētes se dili/
ſ ideo qz. ſ vel vobis būfaciūt.
gūt. Et si būfeceritis his q̄ vos di l
ligunt q̄ vobis gratia est? Siqui
dem ⁊ peccatores hoc faciūt. Et m
si mutuū dederitis his a quib⁹
a ſ ex ꝟ solo qō speraris recipe nō ꝓ deo daris.
sperať recipere: q̄ grātia est vo/
ſ commodāt.
bis? Nā ⁊ peccatores fenerātur n
peccatoribꝫ: vt recipiāt equalia. o
Verūtū diligite inimicos vr̄os: p
benefacite ⁊ mutuū date: nihil q
ſ vltra sortem. ſ in celo.
inde sperātes: ⁊ erit merces vr̄a r
a ſ dedit eis prātem filios dei fieri. ſ cohere/des christi.
multa ⁊ erit⁊ filij altissimi: qz ipe
benign⁹ est sup ingratos ⁊ ma/
los. † Estote ergo misericordes si/ s
cut ⁊ pat⁹ vester misericors ē. † Mo t
ſ nō tm̄ in largitate beneficiorum sitis misericordes: sed etiā in iudicando.
litē iudicare ⁊ nō iudicabimini.
ſ a deo.
Nolite cōdēnare ⁊ nō cōdēnabi/
ſ iniurias. ſ et quedā apta. ſ petm̄ vestrū.
mini. Dimittite ⁊ dimittēť vob:
ſ beneficia. ſ vita eterna. ſ vtilem.
date: ⁊ dabiť vobis. Mēsurā bo v
ſ i. plenā. ſ cōquassatā. x
nā et cōfertā ⁊ coagitatā ⁊ supef/ y
nā et cōfertā ⁊ coagitatā ⁊ supef/ z
Mystice

† 23. q. 1. §. ibi siquis te per cus.

† Tob. 4. c Mat. 7. b

† Mat. 5. g

† De re. iu. ca. 2.

† Mat. 7. a 23. q. 1. §. 1 Jrē cū in euāgelio.

a Eadē quippe mēsura ꝛc. Generaliter de oībus potest accipi: quo mente: manu: lingua agunt: qz ſm opera singulo ꝙ reddet deus. Eadē quippe mē. Ambrosius. Mō iniqua mēsura rependet deus: sed est ac si dicat: ipsa temeritas iudicādi ꝛ iniqua mēsura tibi nocet: te punit: ꝛ sepe nō illū de quo hoc agis. vel si recte iudicas ꝛ metiris tibi ꝓdest: te saluat. ꝛ si aliquādo nō illā cui hec impē/

a ſ erūt eā vt deꝰ det: qz occasio ꝓmerēdi fuerūt.

a fluentē dabūt in sinū vestrū. †Eadem quippe mēsura qua mēsi fueritis remetietē vobis. Dicebat

b aūt illis ꝛ similitudinē. †Mūquid

c ſ stultus stultū docere.

potest cec⁹ cecū ducere: Nonne

d ſ in perditionē.

ambo in foueā cadunt: †Non est

e ſ apls hō fragilis. ſ xp̄m deū oīporentem.

discipulus sup magistrū: perfectus aūt oīs erit: si sit sicut magi

a ſ leuꝰ crimē: vel quicqd turbat oculū mētis.

ster ei⁹. Quid aūt vides festucā

ſ grauius crimen.

in oculo fratris tui: trabem autē

ſ intentione.

quę i oculo tuo est nō cōsideras:

ſ nō porrex mināꝰ vt ira i fratre emendare donec maius vt odiū: vl iudiū pepuleris de corde tuo.

Aut quomō potes dicere fratri tuo: frater sine eiciā festucam de oculo tuo: ipse i oculo tuo trabē

a ſ nō enī est prius docto: alij idoneus mederi: qui nōdum se sanauerit.

nō vides: Hypocrita eijce ꝓmū trabem de oculo tuo: ꝛt tunc perspicies vt educas festucā de oculo fratris tui. †Mō est enim arbor

ſ voluntas. ſ opera.

bona quę facit fructꝰ malos. Neq; arbor malā faciens fructum

ſ voluntas. ſ opera.

bonum. Unaquęq; enī arbor ex fructu suo cognoscit. Neq; enim de spinis colligūt ficus: neq; de

ſ sed.

rubo vindemiant vuā. Bonus

ſ intentionie cogitationis.

homo de bono thesauro cōrdis

ſ puentum operis.

sui profert bonū: ꝛ malus homo

ſ thesaurus cordis idē est qō radix arboris: qō de corde ꝓferf idē est qō arboris fructus.

de malo thesauro profert malū.

ſ quasi ex thesauro. ſ deo ꝛ si nō dominibus.

o †Ex abūdātia enī cordis os loqt̄.

† 37. di. 1. d ipſi. De pe di. 1. c. quē penitet. di. 6. in prin.

† 6. q. 1. c. sacerdotes et. c. oues.

Esa. 59. b

Luce Ca. VI

b Dicebat aūt il. ꝛc. Similitudinē ꝙ quā inuitat ad elemosynā dandā ꝛ ad dimittēdā iniuriā.

c Mūquid pōt cecus ce. Si cōtra violentū ira te ceca/ uerit. si cōtra perentē auarus eris: nunqd vitiata mente tua vitiū eiꝰ curare poteris? Hec solū qui tibi iniuriā fecit: sed etiā tu q̄ ferre nescis reus eris. Sed si improbitas illius te trāquillū inuenit: ꝛ ille penitebit: ꝛ tu de patientia cozonaberi: qz cecū videte oculo. i. sereno corde ad lumen ducere curasti. d Sicut magister. Deus nō suas vlciscitur iniurias: sed tolerādo ꝓsecutores mitiores reddere voluit: discipuli qui boies sūt banc regulā perfectionis debent imitari. e Quid aūt vides. Here pēcās peccantē castigare nō valet: qz q̄ supbia vel odio vel alio vitio p̄uēti: leuia hec vel nulla iudicātes: grauiter increpant illos quos a statu mētis vident: vel ira vel aliquo leui peccato ꝓturbatos. bi tales amāt magis vituparе ꝛ cōdēnare q̄ corrigere ꝛ emendare. f Mō cōsideras. Apertus oculus male videt. s. iactātiam sui dū alij vult mederi: sed cecus se nō valet intueri dū in hoc deteri⁹ cadit. g Hypocrita ꝛc. Si quē vis reprēdere ꝓmū vide si simil ei sis. Q: si es: pariter ingemisce. ꝛ noli eū tibi obtēperare: sed pariter conari mone. Q: si nō es similis: tū qz olim fuisti: vel esse potuisti. cōdescēde ꝛ nō ex odio sed misericordia argue. Baro g̃ nō sine magna necessitate sunt obiurgationes adhibēde: ꝛ nō nisi respectu dei: remota ab oculo trabe. Di em odio vel liuore oīa accusare suscipiūt: ꝛ volūt videri cōsultores: sine exemplo sue emēdationis. Sed ꝓius debēt auferre trabē inuidie. vel malicie vel simulationis de occulto sui cordis: vt valeāt eijcere festucā ire vel alicuius liuoris culpe de oculo fratris. b Mō est em ar. Arbor bona vel mala: nō natura q̄ a deo in oīb⁹ bona creata est: sed bona vel mala voluntas fructꝰ: opa: q̄ nec bona male volūtatis possunt esse: nec mala bone volūtatis. i Neq; arbor ma. Si veram vis habere iusticiā ꝛ nō fictā: q̄ verbis ostēdis factis imple vt sis bona arbor: ꝛ bonis fructib⁹ oneris. qz ꝛ si fingat hypocrita nō est bonꝰ q̄ facit opa mala: ꝛ si reprēdit insontē nō ideo malus est qui facit opera bona. Et nota q̄ de manifestis hic agit. k Unaquęq; ar. Mali suo fructu noscunt dū bonos oppugnāt ꝛ deū: si non verbis blasphemāt factis: ꝛ maxime ꝓ ipatientiā dinoscunt in tēpore aduersitat⁹. Jeunia eīs ꝛ oratio. ꝛ hmōi sūt simulatis vt ꝛ bonis. Sed nō debēt oues pelles suas deponere etiā si aliqñ lupi eis se cōtegāt. l Cognoscit. Non a veste: sed ab opib⁹ q̄ fiūt ab eis cognoscūt. Quia vt spina nō facit vuā: sic bona arbor bonū: mala malū: ꝛ non ecōuerso. m Neq; em de spi. Mō de spinis. i. sollicitudinib⁹ mūdi. ficus. i. dulcedo resurrectionis neq; de rubo. i. punctione vitioꝝ. Uua. i. fructꝰ aīe q̄ sicut vua ꝓma terrenis corrūpit i supplicijs maturat. vel de carne q̄ generat spinas ꝛ tribulos: non vindemiam⁹ xp̄m q̄ sicut vua pepēdit in ligno. Spina et rubus heretici a q̄bus nullus sapientiū sanctitatē vel virtutē poterit inuenire: sed cōscindūt et cruentāt approximātes. Uel spine ꝛ rubi cure seculi ꝛ p̄uctiones vitioꝝ. Uua et ficus dulcedo noue cōuersationis quā xp̄s in nobis esurit: ꝛ feruor dilectiōis q̄ letificat cor bois. Mō de spinis ꝛ rubis vua vl ficus: qz mēs adhuc bois veteris pressa cōsuetudine. pōt q̄de simulare sed nō ferre fructū noui bois. Mō si q̄ñ facta vel dicta malorum ꝓsunt bonis: nō hoc faciunt mali: sed fit de illis cōsilio dei. n Profert bonum. Diligit inimicū: omni petēti tribuit et huiusmodi. Profert malū: odit amicum: aufert aliena: nō dat sua et huiusmodi que deꝰ iudicat ſm intentionem cordis: ꝛ vere: qz de bono vel malo corde procedit: bonus vel malus debet iudicari fructus: quia ex abundantia cordis qō interius latet loquit̄ os. i. ꝓcedit exterius effectus: tā in verbis q̄ in factis. hoc est quātum ad diuinū examen cui loquit̄ os cordis. Quia ex qua intentione verba ꝓcedunt nō ignorat: qui etiam verba que exterius bona videt̄: quia ex mala radice procedunt: non bona esse iudicat. Unde subdit: Quid autem vocatis me domine dñe. Quasi: quid folia recte confessionis vos germinare iactatis: qui nullos boni operis fructus ostenditis.

o Ex abundantia cordis os loquit̄ ꝛc. Per oris locutionē vniuersa que actu vel cogitatu de corde ꝓferunt̄: domin⁹ significat. nam et verbum pro facto solet poni. Unde: Non fuit verbum qō non ostenderet eis.

Nico.de lyra

a Eadē quippe mēsura ꝛc. qz ſm q̄ operis pietatis sunt maiora: et retributio diuina. Ista tū maioritas nō est attēdēda semp ſm magnitudinē operis exterioris: sed magis ſm magnitudinē interioris affectus. Unde et Marci. xij. vidua que misit duo minuta i gazophylatiū ſm te Mar. 7. Mar. 4. stimoniū saluatoris dr plꝰ misisse q̄ ſ mīri diuites q̄ magna dona miserāt. b Dicebat aūt illis. Hic ꝓr inducit salutoz exēplū ad virtutes perficiētes intellectū: q̄ sunt sapia de diuinis ꝛ scia d̄ humanis inquantū ordinātur i deū: ꝛ istevirtutes potissime requirunt in plat et rectoribus aliorū cuiusmodi futuri erant apostoli ꝛ alij xp̄i discipuli et eoꝝ successores. s. episcopi ꝛ sacerdotes curati: hoc est quod dicitur:

c Mūqd pōt cecus. i. carens scia ꝛ sapientia.

d Cecum ducere. i. ignorātē dirigere. q. d. nō. iō subdit: e Mō ne ambo in foueam cadunt. i. in trāsgressionem et peccātū. q. d. sic: Aū. Greg. i pastorali. Cū pastor ꝓ abrupta gradit: ꝓñs est vt grex ad ꝓcipitiū sequatur. iō sequitur:

f Mō est discipulus super magi. ꝛc. ꝛ iō nō est mirꝝ si ipm sequat̄. vn de sequitur:

g Perfectus autem ois erit si sit sicut ma. ꝛc. qz si assimiletur bono magistro erit ꝓfectus ſm veritatē Si autem malo erit perfectus ſm quādam trāsumptionem: eo modo loquendi: vt dicit̄. v. metaph. Sic aūt transferentes ꝛ ad mala dicimus calūniatorem ꝓfectū ꝛ latronē ꝓfectū: quoniam ꝛ bonos dicim⁹ ipos ꝛ latronē bonū: ꝛ calūniatorē bonū. Et qz plat⁹ ꝛ rector malꝰ nō habēt frōtē corrigēdi. iō subdit: h Quid aūt ꝛc. hoc expositū ē Matth. vij. i Bonꝰ hō ꝛc. q̄ thesaurus est scia ꝛ virt⁹. k Profert bonū. p doctrinā sanā ꝛ vitā exemplarem.

l Ex abūdātia ei cor. ꝛc. qz ſm q̄ dr. j. Pe Mar. 7. riarmenias. Docet sūt note. i. signa eaꝝ passionū q̄ sūt i aīa. Et qz malꝰ rectores dicunt se esse vicarios xp̄i. iō subdit:

Quid

a Quid aũt. Nec vocatio videt fructꝰ boni arboris: sed qz non ꝓcedit de pinguedine charitatis: deꝰ nõ bonũ iudicat. Que autẽ bonoꝝ malorũ ve fructuũ vera discretio sit: sub alia figura suppo nit. Dis q̃ venit ad me. b Omnis q̃ ꝛc. Postq̃ de apte malis de vere ꝛ simulatis bonis diu disputauit: bonos auditores verbi sibi ipsis: malos diabolo assimilat. Quia si cut xp̃s varijs hoĩm ꝓsonis vnã ecclesiam cõstruit: erudit: gubernat: in vitã eternã ꝓ/ ducturꝰ. Sic bonꝰ auditor varijs virtutibꝰ supnã sibi mãsionẽ edificat ĩ futuro cũ xp̃o de dedicatione letaturꝰ. Et sicut diabolus obediẽtes sibi de celis ad terrena ꝛ ad pec/ cata trahit vbi nõ est fundamẽtũ: qz malũ est sine substãtia: et semp in deterioza ꝓcipi/ tat: sic malus auditor siue sit initiatꝰ myste/ rijs xp̃i: siue ex toto alienꝰ: quasi in puteũ si ne fundo ꝓcipitatꝰ nõ inuenit vbi se retine/ at: sed cũ venerit in ꝓfundũ malorũ cõtem nit. c Fodit ĩ altũ. Fodit in altum q̃ ꝓce ptis humilitatis terrena oĩa de suozũ cordi bus funditus eruit: ne ꝓpter aliqꝰ fluxibi/ le deo seruiat: vt incõcussam in eis habeat mãsionẽ. d Posuit fundamẽta. Funda/ mẽta pluraliter doctores: singulariter fun/ damẽtũ: doctor doctoꝝ xp̃s. Moraliter. Fundamẽta domꝰ. intẽtiones bone ꝙuersa tionis: quas ꝓ humilitatẽ xp̃ianą exbau/ stis supuacuarũ cogitationũ ruderibꝰ ꝓfe/ ctus auditor in se inserit: hoc in se spũaliter agẽs: qõ xp̃s in vniuersa ecclia generaliter agit. e Inundatiõe aũt. Hãc inundatio nẽ alibi poztas inferi appellat: Et pozte in/ feri nõ ꝓt. ad. eũ. Hec inundatio tribꝰ mo/ dis fit: qz temptaꝝ quisq̃ a ꝓpria cõcupiscẽ tia: vel falsorũ fratrũ ip̃zobitate: vel aperta exteriozũ impugnatione. f Illisũ est ꝛc. Potest ꝓ ipetũ fluminis extremi iudicij dis crimen intelligi: qñ ecclia vtraq̃ est cõsum/ mata: Dis q̃ se exaltat humiliabiꝝ: ꝛ qui se humiliat exaltabiꝝ. g Domui illi. Sin/ gule nostre domꝰ quotidie: vel ĩmũdoꝝ spi rituũ vel ip̃zoboꝝ hoĩm: vel sue ipsius men tis vel carnis inquietudie pulsanꝫ. Et quã ꝛ ꝓpijs viribꝰ fidũt inclinanꝫ: quãtũ in/ uictissime petre adherẽt: labefacturi neque unt. h Supza terrã ꝛc. diabolus mũdũ q̃ in maligno positꝰ est sup terrã edificat: qz ad terrenoꝝ amoꝛẽ trahit. Sine fũdamen/ to edificat: qz peccatũ in ꝓpria natura non subsistit: qz malũ substãtia nõ est: qõ tũ vbi/ cũq; fit ĩ bona natura coalescit: vel sine fũ/ damento. i. sine fundo. Sicut g̃ q̃ in puteo mergiꝫ putei fũdo retinef: sic aĩa lapsa qua si in quodã loco fũdi cõsistit: si in aliq̃ pec/ cati mẽsura se retinet. Sz cũ pctõ in quo la/ biꝫ nõ põt esse cõtẽta: dũ ad deteriora quo/ tidie ducit quasi ĩ puteo quo cõcidit fundũ quo figaꝫ nõ inuenit. i Cõcidit. Dis cõ/ scientia q̃ spe fixa in deũ nõ ꝑmanet ĩ tẽtati/ onibꝰ nõ valet ꝓsistere: ꝛ tãto plꝰ agiꝫ: q̃to plus in illis q̃ mũdi sũt a supioribꝰ diuiũgi/ tur. Et vere oẽs mali vel ficte boni ingruen te qualibet tẽtatiõe: peiozes fiũt. Ca. VII

k Cum aũt implesset. Pulchre vbi ꝓcepta cõpleuit: formam c docet suozũ exequẽdi ꝓceptoꝝ. Mã statim gẽtilis cẽturio/ nis seruꝰ dño seruãdus offerꝫ: i quo gẽtiles q̃ mũdana ser uitute egri tenebanꝫ: bñficio dei saluãdi expimunꝫ. l Intra/ uit. Nõ ante intrauit q̃ verba terminasset: ꝛ si statim post hec ver ba nõ intrauit. Pdiuq̃ eũ intraret: in ipso interuallo mũdatꝰ ẽ leprosus: vt matthꝰ ponit. m Misit ad eũ. Diuina ꝓuidentia seniozis iudeoꝝ mittunt ꝛ eis ꝑsentibꝰ languidus sanaꝫ: vt inex cusabiles sint si credere noluerint. Centurio amicos mittit: ne ꝑ sentia sua verecũdiã dñi grauare videreꝫ: ꝛ officiũ officio ꝓuocas/ se. Significat aũt: qz nos q̃ de gẽtibꝰ credim9 ad deũ nõ ipsi veni re possum9: quẽ ĩ carne videre nõ possum9 sed ad residẽtẽ in dexte ra patris. Hẽtilis ppls quasi cẽturio stipaꝫ milite virtutũ ꝛ spũa/ liũ pfectiõe q̃ in cẽtũ significaꝫ. Sublimis: nihil terrenũ a dño si/ bi suisq̃ requirẽs: sz sola eterne salutis gaudia: ꝛ bi ꝓ seruis. i. ꝓ

a Quid autez vocatis me dñe ꝛc. q. d. talis auctoritas nõ cedet vobis ad vtilitatẽ: sed magis ad dãnationẽ.
b Omnis qui venit ad me. Postq̃ saluator ꝓmisit suã instructionem. hic cõsequẽter inducit ad eius cõseruatio nẽ. ꝛ patet lr̃a ex dictis Matth. vij. Ca. VI

Moraliter. a† Fa est aũt in sabbato ꝛc. Per spicas con/ uenienter intelligi possũt figu/ re veteris testamẽti cõtinentes sub velamine lr̃e grana spũa/ lia noui: vt sub ꝓcepto carna/ lis circũcisiõis mũdicię circũci siõis mẽtalis. Sic g̃ spicas vel/ lere est lr̃am occidentẽ tollere: ꝛ spũalẽ sensũ retinere. Mõ fe/ cerũt apli alijq̃ discipuli: ꝛ sic mãducabãt incorpando credẽ/ tes ecclie mystico corpori.
† Nec hoc legistis qõ fecit dõ ꝛc. Moralitas aũt hui9 ponit̃ j. Reg. loco suo. † Factũ ẽ aũ tẽ in alio sabbato ꝛc. manꝰ ari/ da ad opandũ est inualida: g̃ ꝓ hoiem manũ aridã habentẽ si/ gnificaꝫ piger ꝛ ociosus. ß cum ad verbũ xp̃i stat in medio vir/ turis manꝰ eiꝰ sanaꝫ ꝛ in bonis operibꝰ exerceꝫ. e† Factũ est aũt in dieb9 illis ꝛc. xp̃s apl̃os electurus ozauit ꝓlixe. vñ subdiꝫ: † Et erat pnoctãs i oro ne dei. ꝓ hoc ostẽdẽs q̃ episco/ pi q̃ sunt successores apl̃oꝝ non sũt eligẽdi ꝓ inductiones ꝛ per falsas ꝓmissiones: sed ꝓ deuo/ tas ozationes. † Et oĩs tur/ ba que. ꝛc. Beda. Tactꝰ saluatoris est opus salutis: quẽ tãge re est in eũ fideliter credere: et ab eo tãgi est ab eiꝰ vulnere sa/ nari. g† Et ipse elevatis ocu/ lis ꝛc. Illa q̃ sũt ab hoc loco vsq; ad finẽ huiꝰ capituli sũt ꝺ se mozalia ꝓpter qõ nũc ꝓ trãseo: ꝛ qz supza Matth. v. vj. et. vij. ea tetigi breuiter mystice expo/ nendo. Ca. VII

c Cum aũt iplesset. Post/ q̃ descripta ẽ xp̃i instruc/ tio. hic ꝓsũr ponit eius/ dẽ instructiõis ꝓfirmatio. ꝛ pri mo signo sensibili. scõo facto in uisibili. ibi: Rogabat aũt illũ. Prima ĩ duas. qz primo deseri bunt quedã miracula facta coram turbis. scõo coram discipulis iobãnis ibi: Et nũciauerũt io/ hãni. Circa primũ ponunt duo miracula. primũ ẽ de seruo cen/ turiõis sanato. scõm de filio vi/ due resuscitato. ibi: Et factũ est deinceps. Snia prime partis pa

a † Quid aũt vocatis me dñe dñe a
b ꝛ nõ facitis q̃ dico? † Omnis qui b
ß per fidem. ß cũ deuotione.
venit ad me: ꝛ audit sermões meos ꝛ facit eos: ostẽdã vobis cui
ß ipi xp̃o mediatori.
similis sit. Similis est hoĩ ędificãti
ß ecclię ĩ q̃ ꝑpetuo manet.
c domũ q̃ fodit in altũ: ꝛ posuit fũ c
a ß petra erat xp̃s: cui9 fidei ꝛ dilectioni eccle/ sia fancta nihil ꝓponit. ß nõ in terrenis.
e damentum supza pẽtram. Inun e
ß persecutione insurgente.
f datione aũt facta: illisum est flu/ f
a ß vniuersę ipulsiones. ß edificatiõe virtutũ.
ß flumis impet9 lenificat. c. dei s. r. ß. a. deꝰ in m. e. nõ cõmouebiꝫ. ß põt irruere sz nõ diruere.
g men domũi illi: et nõ potuit eaz g
ß q̃ stat nõ sibi: sed deo tribuiꝫ.
mouere: fundata eñ erat supza
ß que ergo cadit: nõ edificat in christo. ß exteri9 er ideo nõ habet excusationẽ.
petram. Qui aũt audit ꝛ non fa
ß de quo dicit. Inimicus hõ ß fecit.
cit: sili9 ẽ hoĩ qui ędificat domũ h
suã supza terrã sine fũdamẽto: in i
qua illisus est fluui9: ꝛ cõtinuo ce
ß q̃ monita salutis cõtẽpsit. ß vt i ignẽ eternũ.
cidit: ꝛ facta est ruina dom9 illi9
magna. Ca. VII
a ß stans in loco campestri.
k † Um aũt iplesset oĩa vẽr/ c
a ß ad quã descẽderat. ß de cacu mine montis.
l ba sua ĩ aures plẽbis: in
trauit capharnaũ. Centurionis †
aũt cuiusdã seruus male habens
ß nisi fide ꝓcitis deũ ꝛ miserẽtis xp̃i pietate fu/ isset vite redditus. in quo notaꝫ q̃ sic inimicos di lexit: vt morti eriperet: ꝛ spẽ salutẽ ꝑpetuę daret.
erat moriturꝰ: q̃ illi erat ꝓciosus. d e
m Et cum audisset de iesu: misit ad f
eũ seniozes iudeoꝝ: rogãs eũ vt g
veniret ꝛ saluaret seruũ eiꝰ. At il
li cũ venissent ad iesum rogabãt
eũ sollicite dicẽtes ei: Quia di/
gn9 ẽ vt hoc illi ꝓstes. Diligit eñ b

tet ex dictis Matth. viij. exceptis q̃ sequunt. d Erat moriturus. ex illa infirmitate nisi ꝓ xp̃m fuisset sanatꝰ.
e Qui erat illi ꝓciosus. i. charus ꝛ dilectꝰ ꝛ ꝓpter hoc vocat eiꝰ filiꝰ: Job. iij. fm Chrysostomũ. Alij tñ dicunt q̃ fuit aliud miraculũ ab isto: ꝛ etiam alia ꝑsona curata hic ꝛ ibi: vt ibidẽ pleniꝰ dicaꝫ. f Misit ad eũ seniores iudeoꝝ. Matth. viij. dz q̃ ipsemet accessit ad iesũ: sz non est intelligẽdũ ĩ ꝑsona ꝓpria: sz qz accessit ꝓ amicos ꝛ nũ cios: qõ eñ ꝓ amicos facimꝰ: facimꝰ quodãmodo ꝓ nos/ ipsos. f Ut veniret ꝛ sanaret. centurio nõ rogabat vt veniret ad sanãdũ: vt ptz ex lr̃a sequenti: sed seniores iu/ deoꝝ missi hoc petierũt ꝓter cẽturionis intẽtionẽ credẽ/ tis q̃ solo verbo posset eũ curare absq; ꝑsentia corꝑali.
b Diligit ei gẽ. ꝛc. i. iudeos: ex quo ptz q̃ erat gentilis. positꝰ ibi ad custodiã terre a ꝓncipibꝰ romanis.

Mat.8.a

Mystice

†23.q.1.no li. De cõse. di.2.quor/ ridie.

Mar.8.a

Mar.8.b

†De pe.di 2.sic tribus et di.3.ad/ huc pfidi. §. sui nũc et di.6.c.1

Mat.8.a

Mar.8.a

Mar.8.b

Mar.8.b

Mar.5.d

Mar.5.d

Mar.5.f

Mar.5.f

Joh.11.f

†23.q.1.

Mat.8.a

Mat.8.b

Mat.8.b

Mat.8.b

a Uisitauit. Dñs ꝛ verbū semel in/corpari cōstituit: ꝛ quotidie spūsctū in corda hoīm vt suscitenꝫ mittit.
b Et nūciauerūt. Ambro. Nō simplici corde: sz inuidia stimulāte. Unde
Joh. 3 c alibi querūt dicētes: Rabbi q̄ erat te
a cū trās iordanē cui testimoniū phibebas: ec. ꝟ ba. ꝛ oēs ve. ad eū. Quidꝰ tūc rndit iohes: Quia nō pōt hō accipere quicq̄ nisi. fu. e. d. de celo: q̄ꝰ verbis se purū hoiem ꝛ iesum dei filium declarabat. Ambro. Sz qz inuidia adhuc expelli nequibat: mittit eos ad iesū vt hac occasione videant signa: ꝛ correcti credāt in iesū: ꝛ magistro interrogante sibi dicāt: Tu es q̄ vēturus es? Beda. Grego. Non ait q̄ venisti: q̄si. Cū ab herode interficiēdus ꝛ ad inferna sū descēsurus: debeo te nūciare inferis q̄ nūciauī superis? An conueniat filio dei mori: an aliū ad hec sacramēta missurꝰ es? Potuit em̄ phates pius quē vēturū pdixerat: nō credidisse moriturū: nec fide sed pietate dubitauit: qz lapsus amoris fidē nō impedit. Talis em̄ la
Allego. psus est religiosus. Allego. Johānes figura est legis: q̄ pnūcia xpi pectoribꝰ pfidox q̄si carceribꝰ luce vacuatis inclusa tenebat: ne plenū testimoniū dñice dispēsatiōis sine euāgelij attestatiōe pferret. Mittit g̈ discipulos ad xpm: vt supplemētū scientie assequāt: qz plenitudo legis est xps: vt qz plerūq̄ nutabāt dicta sine facti eo fides plenior gestox testificationibus q̄ xbox spōsionibꝰ exhiberet: ꝛ q̄ tūc i pectoribꝰ iudeox velut obscurata lege nutabat eo ipso spectaculo dñice crucis: ꝛ pleno resurrectionis testimonio panderet. Qz g̈ lex dubie xpm vēturū nūciat: euāgeliū vbi tot miraculox exhibitionē venisse certissime confirmat. c Et rndens dixit: Scies iesus neminē sine euāgelio plene posse credere qz sicut fides a veteri incipit testamēto: ita implet in nouo: interrogatꝰ de se: nō verbo aliquo sz factis se esse signauit: nō rndēs ad ea q̄ interrogabant: sed ad scandalū nūciorum. d Ceci vidēt. Ecce plenuz
Tob. 11. c testimoniū q̄ sit filiꝰ dei. hec em̄ ante euāgeliū vel rara vel nulla. Ut Tobias oculos recepit: et ꝟ fuit angeli:
Re. 17. d nō hois medicina. Helias mortuū su
Re. 5. d scitauit: ipse tū rogauit ꝛ fleuit. Helyseus leprosū mūdari fecit: non tū ibi valuit pcepti auctoritas: sed mysterij figura. Sz qz adhuc ista sūt dñice testificationis parua exēpla: addit post supradicta de cruce ꝛ obitu ꝛ sepultura: qꝺ est plenitudo fidei. Nullū enim
Joh. 1. d mali divine psone est testimoniuz: q̄ toto se vnū obtulisse p mūdo: ꝟ solo: plene dñs declarat: sicut etiā a iohāne declaratꝰ est: Ecce agnꝰ dei: ecce q̄ tollit pctā mudi. e Beatus est ꝛc. Quasi mira q̄dē facio: sed abiecta pati nō dedignox: ꝛ cauēdū est hoibus: ne in me despiciant mortē: q̄ signa venerant. f Qui non fuerit. Grego. Qui de potētia diuinitatis nō dubitauerit ꝟ nō ꝺ iohānē: quē mox adeo cōmēdat: ꝟ nō credētes a pfidia reuocat: ꝛ iohāni exponit qꝺ q̄rebat: quia
Ps. 67. deꝰ saluos faciendi: ꝛ d. d. e. m. Uisis tot signis ꝛ virtutibꝰ fidelis nō potuit de morte eius dubitare sed ammirari: sed ꝺ quārō despatio mortis aīe ad vitā reuocat tārō plures eodē corrigūt ꝛ pietas dñi maiox itelligit.

Accepit aūt oēs timor: ꝛ magnificabāt deū dicētes: Quia ꝓphe a
ta magnꝰ surrexit in nobis: ꝛ qz b
deꝰ visitauit plebē suam. Et exiit hic sermo i vniuersaz iudeā ꝺ eo: ꝛ oēm circa regionem. Et nūcia/ c
uerūt iohāni discipuli eiꝰ de oībus his. † Et cōuocauit duos de discipulis suis iohannes: ꝛ misit
ꝺ hoc dicite.
ad iesū dicēs: Tu es qui venturꝰ es: an aliū expectamꝰ? Cū autē venissent ad eum viri. dixerunt: Johānes baptista misit nos ad te dicēs: † Tu es qui vēturus es an aliū expectamus? In ipsa aūt d
hora curauit multos a lāguoribꝰ ꝛ plagis: ꝛ spiritibꝰ malis: et cecis multis donauit visū. Et respō c
dēs dixit illis: Euntes renūciate †
iohanni: quę vidistis ꝛ audistis. Quia ceci vidēt: claudi ambulāt d
leprosi mūdant: surdi audiunt:
a ꝺ spiritu vel operibꝰ illuminant vt in ꝓdicatione nulla sit distantia inter pauperes ꝛ diuites.
mortui resurgūt: pauperes euā/ e
geliçant: ꝛ beatꝰ est qcūq̄ nō fue f
ꝺ in hoc nuncios querit.
rit scandaliçatus in me. † Et cum e†
discessissent nūcij iohannis: cepit
ꝺ ne turbe iohānē liuore mortū suspicarent: ꝛ vt sciant eū quesisse nō sibi sed discipulis.
a ꝺ q̄ nesciebāt mysteriū interrogatiōis eius.
dicere de iohanne ad turbas.
Quid existis in desertuz videre g
ꝺ qui omni vento agitat vt leuitate mentis de me ambigat quem ꝓdicauit.
arundinem vento agitatā? Sed b
a ꝺ i vana gl̄ia ducꝰ lucra q̄rit ꝓ dapibꝰ vel vestibꝰ: q̄ locustis viuit: ꝛ pilis camelorū induit.
quid existis videre? hominem i
mollibus vestimētis indutū? Ec k
ꝺ qui ponūt puluinaria sub cubitu qui viram peccantiū palpant nō pungunt.
ce qui in veste preciosa sunt ꝛ de
ꝺ vbi aliquid venentur.
litijs: in domibus regum sunt. Sed quid existis videre prophe/
a ꝺ qui me venturum nō tm̄ predixit: sed etiā digito demonstrauit.
tā? Utiq̄ dico vobis: et plus q̄ l
ꝺ in malachia.
prophetā. Hic est de quo scriptū
ꝺ nuncium.
est: † Ecce mitto angelū meuz an
a ꝺ manifestationē. b ꝺ quia reddat tibi corda auditorū ꝓ penitētiā ꝓdicādo ꝛ baptizando.
te faciem tuā: qui prepārabit viā
a ꝺ vt summā virtutū eius cōprehendam.
tuam ante te. Dico enim vobis m
a ꝺ non virginis. nulla eni collatio cū filio dei
maior inter natos mulierum ꝓ/
pheta iohanne baptista nemo ē.

ri: sed infidelium mens scandalū in illo ptulit: cū ꝛ post miracula mozientem vidit. g Quid existis ꝛc. Ubi monuit discipulos iohānis in crucē dominicā esse credēdū: cōuersus ad turbas: ad virtutem paupes ꝓuocat: ne exaltari corde: mēte istabiles: cōsilio infirmi: speciosa vtilibus: eternis caduca pferrēt: sz crucē potiꝰ q̄ mundi faleras tollāt. Et iō laudat psonā iohānis: q̄ post habito amore vite etiā
† Dat. 11. e iusticie formā nec mortis timore mutauit. Deserto mūdus cōparat: qz ad huc inculꝯ ꝛ sterilis: in quē nō est ita ꝓdeundū vt hoies mēte carnis inflatos ꝛ virtutis vacuos: et de fragilis mūdi gl̄ia iactātes: putemus esse imitandos. b Arundinē. Beda. Per arundinē carnalis animꝰ: q̄ cū fauore vel detractione tāgit: in qualibet ptē inclinat. Sz iohānes nō ē arūdo vē/
† Dat. 11. e to agitata: qz illum nec gr̄a blandū: nec cuiuslibet ira faciebat asperū: nec pspera erigebāt: nec aduersa inclinabāt. i Quid existis vi. Be. Quō in deserto iohānē videre cupiebāt q̄ erat clausus i carcere? Totꝰ ergo hic sermo spiritualiter est intelligēdus. D
k Mollibꝰ ve. Per vestē corꝰ humanū itelligit. Prophetico g̈ exēplo ad virtutē subeūde xtuꝫ hortat: Ecce q̄ in veste p̄ciosa. Quibꝰ fluida diuitijs mēbra soluūt: exteros celestis regni: sub iure diabolox: q̄ sūt reges tenebrarū: intra habitacula huiꝰ mūdi cōsenescūt. Allego. Johānes nō Allego.
fuit mollibꝰ indut: q̄ vitā peccātium nō blādimēt fouit: sz aspe increpauit.
† Dat. 11. e Hre. Mota rigida vita ꝛ ꝓdicatio debet palacia molliū declare: q̄ frequētāt mollibꝰ induti adulātes. Memo putet i fluxu ꝛ studio vestiū ptm̄ desse. Alioq̄n de aspitate vestiū nō laudaret. Officiū ꝓphete ē vētura ꝓdicere: nō etiā demōstrare. Maior ꝓ pheta in q̄ finis ꝓphārū. l Plus q̄ꝫ ꝓphe. Quia angelus nō natura: sed officio: q̄ supnū iudicē nūciare mittitur. m Dico aūt. In hoc nō pfert patriarchis ꝛ cūctis hoibus: sz equalis ceteris sanctis oīdit. ℔ Qui

Nico. de lyra

a Quia ꝓpheta magnꝰ surrexit in nobis. i. ille magnus ꝓpheta de quo dicit Deutero. xviij. Prophetā suscitabo eis de medio fratrū suox ꝛc. qꝺ intelligit de xpo in lege ꝛ ꝓphet promisso. ꝛ iō subdit: m Et quia deus visitauit plebem suā. mittendo eis saluatorem. c Et nūciauerūt iohāni. Hic consequenter ad confirmationem doctrine christi ponunt miracula coram discipulis iohannis facta: cum subditur: d In ipsa autē hora curauit multos ꝛc. ꝛ per hoc respōdit questioni iohannis ostendens q
† Mal. 3. e ipse esset verus christus per miracula soli diuine virtuti possibilia. ideo subditur: Et respondens dixit illis ꝛc. Consequenter ponit iohannis cōmendatio. cum dicit: e Et cum discessissent. magis eni voluit iohānē commendare in absentia discipulox eius q̄ in p̄sentia: vt eius cōmendatio nō ex fauore humano: sed amore veritatis ꝓcedere videret. Cetera aūt patēt ex dictis Matth. xj. vsq̄ ibi:

a Qui aūt minor. Dis sāct⁹ q̄ iā est cū deo maior est eo q̄ adhuc est in mūdo. Vel ego: quē minorē facit multor opinio in eccl̄ia sanctor illi plar⁹ sum. Vel nouissim⁹ angel⁹ celi meliorē est quouis hoīe. b Et oīs po. Si b a dño dictū cē intelligit: audiēs iohānē pp̄s intelligit esse designat⁹: si ab euāgelista ō: interpositū. Audiēs ip̄m dīm de iohānis magnitudine disputantē restat intelligi.

a Et oīs pp̄s. Vbi post iohānis cōmendationē ponit cuāgelista pharisеorū: t lēgisperitor confutationē: t primo verbis pp̄li. scdo verbis xp̄i. ibi: Cui ḡ. Circa p/mū ō: Et oīs pp̄s, i. simplices t vulgares. b Et publicani .i. mūdanis t publicis negociationib⁹ occupati. c Justificauerūt deū baptiçati baptismo iohannis. Pharisei aūt t legisperiti consilīū dei spreuerūt in semētipos nō baptiçati ab eo. Ait autē dominus: Cui ergo siles dicaz hoies generatiōis huius: t cui siles sūt: Siles sūt pueris sedētib⁹ i foro: et loquētib⁹ ad iuicē t dicētib⁹. Cātauimus vobis tibijs t nō saltastis: lamētauimus t nō plorastis. Venit enim iohānes baptista nēc̄ mādūcās panē nec̄ bibēs vinū et dicitis: demoniū habet. Venit filius hois mādūcās t bibēs: t dicitis: Ecce hō deuorator t bibens vinū: amicus publicanorū t peccator. Et iustificata est sapiētia ab omnib⁹ filijs suis. Rogabat aūt illum quidā de pharisеis vt māducaret cū illo. Et ingressus domum pharisei discubuit: Et ecce mulier q̄ erat in ciuitate peccatrix: vt cognouit q̄ iesus accubuit in domo pharisei: attulit alabastrum vnguenti: et stans retro secus pedes eius: lachrymis

Ps.50. Ps.10. Ps.80. Ro.14. Mystice Ps.79. Dan.5. Mozalit 2.Cor.2.

E xpta pctā cōfitēdo se iustificāt. sicut scriptū ē: Dic tu iniq̄tates t. vt iusti. Et iustificāt i eo: q̄ nō p cōtumaciā cōfutāt: s̄ p iusticiā dei mun⁹ agnoscit. Justus em̄ dīs t. i. d. In eo ḡ iustificatio dei ē: si nō ad indignos t noxios: sed ad inocētes p ablutionē factos etiā ad iustos videat sua munera cōtulisse. Qui ḡ cōfiteť deo pctm̄: iustificat deū: cedēs ei vincēti: t ab eo gratiā sperās i baptismate: ḡ iustificāt de⁹: i quo ē cōfessio t venia pctor. d Cui ḡ tc. Laudato iohāne: trāsit ad īrepādū illos q̄ nec p̄dicatione iohānis moti sūt: vel ip̄ius xp̄i p̄dicationē despiciūt. e Similes sūt pueris. Pueri: doctores sunt spū humiles. Fori synagoga vel ipsa hierlm in qua iura p̄ceptor dei cōdebanť: qr cōtribulibus solebāt exprobrare q̄ nec psalmis allecti ad laudes dei assurrexerūt corde deuoto: mēbror agilitate: qō notat saltus: nec tm̄enis. i. lamētationib⁹ p̄phetar p exēdijs iā factis vel faciēdis ad penitentiā sūt cōuersi. f Cātauim⁹ tc. Nuptiale carmē vbi x̄bo aīa: spūi caro nubit. In his nuptijs dauid nos voluit ludere dicēs: Exultate deo a. n. i. d. i. s. p. et. d. t. Quasi in ipso actu nuptiarū posit⁹ p̄pheta q̄daz leticia saltat: Sz nō audiuit pp̄lus meus vocē m. t nō int. m. g Venit fi. tc. Venit sicut tūc ita t nūc: vtrāq̄ viā salutis respuitis. Iamētauim⁹ ad iohānē: cātauim⁹ ad x̄pm. h Justificata est sapia. Ostēdit filios sapie intelligere: nec in abstinēdo nec i mādūcādo esse iusticiā: sed in equanimitate tolerādi inopiā t tēperātiā: nō se corrūpendi p abūdātiā. Nō est regnū dei esca t pot⁹ quorū nō vsus: sz cōcupiscētia repbendit. i Justificata tc. Quicqd meputetis: ego tñ dei virt⁹ t dei sapiētia iuste facere intelligor ab aplis: q̄bus pater reuelauit q̄ prudētibus abscondit. l Rogabat. Sicut p̄posuerat verbis: ita factis etiam astruit iustificatā sapientiā ab oīb⁹ filijs: qr etiaz a maria penitēte post culpam. k Quidā pha. Mystice Pharise⁹ de falsa iusticia p̄sumēs iudaicū pplm signat: q̄ dīm ad cōuiuiū inuitat: qr quē venientē nō credidit vēturū sperare nō desijt. Sz adhuc cū voto dicit: Excita potētiā t. et. v. Dom⁹ pharisei: lex t p̄phete in q̄bus ille populus māsionē hr̄e gloriabať. Quā domū in carne assumens ingrediť: qr nō venit legē soluere sz ad implere. Discūbit: qr in maiestate sua nō intellect⁹ p formā serui visibilis est factus. Cognoscit aūt gētilitas īmūdis actib⁹ dedita p famā aplici sermonis q̄ misit de⁹ fi. s. in. c. f. s. l. nō vt pharise⁹ q̄ tm̄ lr̄am attēdit iustificēť. Sed dom⁹. i. nos q̄ gr̄am spūs in lege sequimur: q̄ nō vituperam⁹ q̄ peccatores recipit: sed laudam⁹ q̄ pctōres iustificat.

†1.q.7.c.2 in.v. scio meretrices

l Jn domo pha. Jn cuiuscūq̄ domo interiore cognoueris sapiam et iusticiā recūbētē: recurre ad pedes. i. ad extremā sapie partē: inquire lachrymis cōfiteri pctā: expande capillos. i. sterne ante eū cūctas corporis tui dignitates: osculare. i. nihil nisi sapientiā loquaris. m Attulit. Quot habuit in se oblectamēta: tot de se inuenit bolocausta. Moraliter. Affert vnguentum: qr bona opa agit: q̄b⁹ eccl̄iā odore bone opinionis respgit. vñ dicit: Christi bonus odor sū deo i o. l. Hiero. Alabastrū vnguēti. i. corpus cū fide: stans retro. i. post ascēsionē dīni: secus pedes. i. apostolos: lachrymis rigabat. i. charitate interna i deo capillis tergebat. i. superfluos cibos t vestimēta dat: osculat: cū oīb⁹ pacē habet. Debebat denarios quingentos: hec sunt pctā gentiū quīq̄ sensib⁹ cōmissa: ali⁹ q̄nquaginta. i. pctā indeor. n Secus pe. Contra pedes stat q̄ in pctis posit⁹ itinerib⁹ dīni renitiť. Sz q̄ ad pniam post pctā cōuertiť: iā retro secus pedes stat dī vestigia dīni q̄ impugnabat sequiť: Lachrymis pedes rigat: q̄ sanctor tribulationibus cōpatiť: q̄ tristiciā illor putat esse suā: q̄ vltimis mēbris x̄pi inclinat p affectū cōpassiōis. Capillis q̄ corpi superfluunt: pedes quos rigauerat tergit: q̄ de terrena substātia q̄ superfluit sanctis q̄b⁹ ex charitate cōpatiť incipit misereri. Pedes osculat: q̄ studiose diligit illos q̄b⁹ sua largiť: ne sit grauis tribuēti necessitas p̄rimi. Vngnēto vngit: q̄ dī operādo bone opinionis odore alios respgit: t ad dī operādū exēplo suo inducit. Vel pōt p pedes caro x̄pi significari quā osculamur dū mysteria incarnatiōis ei⁹ diligim⁹. Vngim⁹: dū ip̄i⁹ hūanitatis potētiaz facri eloquij bona opinione p̄dicam⁹. Sz pharise⁹ b videns iuidet: qr cū iudei gētiles videt p̄dicare deū: sua malicia tabescit. Quib⁹ dīs bona gētilitatis enume

§ tempore. § dignitate.

a †Qui aūt minor ē i regno dei: maior est illo. Et omnis popul⁹ audiens t publicani iustificauerūt deū: baptiçati baptismo iohannis. Pharisei aūt t legisperiti consilīū dei spreuerūt in semētipos nō baptiçati ab eo. Ait autē dom⁹: †Cui ergo siles dicaz hoies generatiōis huius: t cui siles sūt:

§ quo mundū p passionē x̄pi saluare decreuit.

a § vel cōtra: qr q̄ gratiā dei respuit cōtra seipsū facit vel ad seipsos missum dei cōsiliū stulti et ingrati respuerunt.

§ monitorib⁹. § vbi lex t iura p̄munt.

b § ror monita salutis respuētes. § iudaice.

c Siles sūt pueris sedētib⁹ i foro: et

§ ad illos quos monēt.

f loquētib⁹ ad iuicē t dicētib⁹. Cātauim⁹ vobis tibijs t nō saltastis: lamētauim⁹ t nō plorastis. †Venit enim iohānes baptista nēc̄ mādūcās panē nec̄ bibēs vinū et

§ Vt cōuerteremini in toto corde vr̄o in. i. et. f. tc. sed stultus populus me nō cognouit.

a § exemplo abstinērie sue penitērīā vobis indicens et noluistis humiliari cū illo.

§ cibo t potu leticiā futuri seculi p̄signās: t noluistis cū illo gaudere: sz calūniari estis.

g dicitis: demoniū habet. Venit filius hois mādūcās t bibēs: t dicitis: Ecce hō deuorator t bibens vinū: amicus publicanorū t peccatorum. Et iustificata est sapiētia

§ .i. iustis: t post iniusticiam penitentibus.

i ab omnib⁹ filijs suis. †Rogabat aūt illum quidā de pharisеis vt māducaret cū illo. Et ingressus domum pharisei discubuit: †et ecce mulier q̄ erat in ciuitate peccatrix: vt cognouit q̄ iesus accubuit in domo pharisei: attulit alabastrum vnguenti: et stans retro secus pedes eius: lachrymis

§ iam penitens.

a § in domo pharisei peccatrix meret veniā qr cognitio peccati p legē: sic lex mittit ad gratiā.

§ prendit p̄ripere gratiā hospitis.

§ gen⁹ ē marmoris: i q̄ ic̄orrupta seruāť vngūenta

a § oculos q̄bus terrena cōcupierat iam p penitentiam cōterēs plorat.

b

i

Et stans retro secus pedes eius: lachrymis rigabat: q̄ sanctor tribulationibus cōpatiť: q̄ tristiciā illor putat esse suā: q̄ vltimis mēbris x̄pi inclinat p affectū cōpassiōis. Capillis q̄ corpi superfluunt: pedes quos rigauerat tergit: q̄ de terrena substātia q̄ superfluit sanctis q̄b⁹ ex charitate cōpatiť incipit misereri. Pedes osculat: q̄ studiose diligit illos q̄b⁹ sua largiť: ne sit grauis tribuēti necessitas p̄rimi. Vngnēto vngit: q̄ dī operādo bone opinionis odore alios respgit: t ad dī operādū exēplo suo inducit. Vel pōt p pedes caro x̄pi significari quā osculamur dū mysteria incarnatiōis ei⁹ diligim⁹. Vngim⁹: dū ip̄i⁹ hūanitatis potētiaz facri eloquij bona opinione p̄dicam⁹. Sz pharise⁹ b videns iuidet: qr cū iudei gētiles videt p̄dicare deū: sua malicia tabescit. Quib⁹ dīs bona gētilitatis enume

§ rat vt

opiā suppleret: vt hr̄ Joh. ij. de nuptijs vbi deficiēte vino x̄ps aquā vertit in vinū. Jtē cū phariseis supbiētib⁹ vt eos sua pbiā cōfutaret: put hic hr̄ vt videbit p sequēdo. g Et ecce mu. tc. de pctis suis plene t p̄fecte cōtrita. b Et stās retro qr p verecūdia sui pcti nō audebat se anteponere. i Lachrymis cepit ri. tc. ex quo ptz magnitudo cōtritiōis ex q̄ tantū fleuit q̄ poterāt lauari pedes vni⁹ hois nudis

rat vt cognoscãt ĩ qb⁹ malis ipsi iace/ant. a Cepit ri.rc̃.Maria sozor Laçari bis eodẽ fũcta est officio:semel in galilea:cũ primo accedit cũ humilitate ⁊ lachrymis vbi ⁊ remissionẽ pctoꝝ
Joh.11.a accepit.Scõo in bethania nõ iã pec/catrix nominata:sed casta:⁊ ideo de/uota.Ibi pedes:hic caput ũngit.
Mozalitẽ Mozaliter. Sic quoq; fidelis aĩa prius ad pedes dñi humiliata a pec/catis absoluenda incuruaẽ: post cre/scentib⁹ meritis fragrãtia lete fidei: do/mino q̃si caput odore pfundit aromatũ. Sic etiã vniuersalis ecclia in pũti christi incarnationis:q̃ pedũ noie si/gnaẽ:mysteria celebrãdo: deuota re/dẽptori reddit obsequia. Jn futuro etiã bũanitatis ei⁹ gloriã ⁊ diuinitatis eternitatẽ:qz caput xp̃i est de⁹: si/mul intuẽdo:ppetuis cõfessionũ lau/dib⁹ quasi pistica nardo glorificabit.
Wystice Wystice. Duo debitores duo ppli sũt:q̃ deo creatori debẽt numũ.i.aĩaz suã:regis imagine insignitã:⁊ ad ser/uãdũ sibi cõmissam. Utriusq; debitũ ppli p quinariũ multiplicaẽ: qz q̃nq; sensus sũt qb⁹ ĩ hac vita vtimur: qb⁹ imaginẽ cõditoris quã accepimus ex tollere debem⁹. Sz min⁹ debet iude⁹ cui decalogus legis p seruũ daẽ: pl⁹ debet xp̃ian⁹: cui p filiũ gr̃a vite com mittit. Jdeo iudei p denariũ: christiani p cẽtenariũ numerũ fen⁹ accumulant. Sz qz neuter suis viribꝰ ꝫ gr̃a
Luc.7.f dei p fi.saluaẽ.recte õr: Nõ ha.il. vñ r.d.v. Plus q̃ diligit ecclia gentiũ q̃z iudeus:qz ⁊ si ꝑm p̃sentẽ statũ maioꝝ ei gr̃a cõferẽ:⁊ ꝑm p̃teritũ de maioꝝ feditate extrahit:pl⁹ debet q̃ pl⁹ accepit. Nullus põt tãtũ diligere quãtuz ea q̃ in plurib⁹ diligit. b Js cui pl⁹. Secm hoies pl⁹ fortasse offendit:qui plus debuerit:Sz p misericordiã dñi cã mutaẽ: vt ampli⁹ diligat q̃ ampli⁹ debuit:si tñ gr̃az ꝓsequaẽ. c Recte iudi. Sua snia pharise⁹ cõuincit:qz si cut frenetic⁹ funẽ portat ex quo ligeẽ. d Jntraui ĩ do. Intraui carne assũpta in ꝓm iudeoꝝ. Aquã pedibus meis. Aqua extra nos est: humoꝝ lachrymarũ ĩtra nos. Jnfidelis aũt populꝰ: nec exterioza p dño icarnato tributi. Cõuersa gẽtilitaẽ nõ solũ substãtiã:ꝫ ⁊ sãguinẽ p dño fudit. Osculũ dilectiõis ẽ signũ ⁊ ifidelis ꝓ⁹ ex dilectiõe ei seruire noluit:cui tñ ex timore seruiuit. Sz gẽtilitas vestigia osculari nõ cessat:qz ĩ ei⁹ amore cõtinue suspirat. Oleo caput meũ nõ vnxisti. Et si ppⁱs ille ĩ deũ se credere ⁊ nõ in hominẽ fatebaẽ:tũ ipam potẽtiã diuinitatis q̃ p miracula apparebat digna laude p̃dicare neglexit. Sz gentilitas dñi mysteriũ icarnatiõis credit: sũma laude etiã infima ei⁹ p̃dicat.
e Aquã pe. Enumeraẽ bona peccatricis:⁊ mala falsi iusti. f Remittũt ei pctã. Jn domo pharisei.i. ĩ custodia leg⁹ ⁊ ꝓphete:nõ pharise⁹ icredulus:ꝫ peccatrix penitẽs glorificaẽ qz ardoꝝ charitatẽ:ĩ ea rubiginẽ delictoꝝ cõbussit. g Et ceperunt q̃ simul. Sanata egra:de salute eius alij egrotant. h Fides tua te saluam fecit. Fides saluam facit:quia quod petijt: posse accipere non dubitauit: qz tam spem ab illo acceperat: a quo salutem querebat.

Et factũ

a ꝯ quos ad cõpositionẽ vultus exhibuerat.

a cepit rigare pedes ei⁹: ⁊ cãpil/ a
ꝯ lachrymis. ꝯ ore quo supba dixerat.
lis capitis sui tergebat: ⁊ oscu/ b
ꝯ qõ sibi ꝑ odore sue carnis adhibuerat.
labaẽ pedes eius: ⁊ vnguento c

a ꝯ de falsa iusticia supb⁹ nulla cõpassione nature morus:sue fragilitatis oblit⁹.

vngebat. Videns aũt phariseus qui vocauerat eũ: ait intra d†
e
ꝯ medicum reprehendit quia subuenit.
se dicens: Hic si esset ꝓpheta sciret vtiq; que et qualis est f
a ꝯ vnguentũ eius vitare deberet.
mulier que tangit eũ:quia pec
ꝯ egrã reprehendit de egritudine.
catrix est. Et respondens iesus. g

ꝯ cõuincens superbum et sub specie mulieris commẽdans ecclesie meritum.

dixit ad illum: Simon habeo tibi aliquid dicere. At ille ait: b
Magister dic. Duo debitores erant cuidam feneratori: vn⁹ debebat denarios quingẽtos: et alius quinquaginta. Non habentibus illis vnde reddere nt: donauit vtriq;. Quis ergo eum plus diligit? Respon/ i
dens simon dixit: Estimo:quia
b is cui plus donauit. At ille di/
ꝯ per misericordiã.
xit ei: Recte iudicasti. Et con/ c
uersus ad mulierem: dixit si/
ꝯ corporaliter quidem vides:sed mysterium non vides.
moni: Vides hanc mulierem?
ꝯ tam olim intrauit cũ legẽ dedit.
d Jntraui in domum tuaz: aquã k+
pedibus meis nõ dedisti. Hec autem lachrymis rigauit pedes meos:⁊ capillis suis tersit. Osculum mihi non dedisti:hec autem ex quo intraui nõ cessauit osculari pedes meos. Oleo caput meum non vnxisti: hec autem vnguento vnxit pedes meos.† Propter quod dico ti/
f bi remittunt ei peccata multa m
quoniã dilexit multuz. Cui autem minus dimittitur minus diligit. Dixit autẽ ad illam: Re n†
g mittuntur tibi peccata. Et ce/perũt qui simul accũbebant di

ꝯ quia intelligunt hoc opus esse solius dei.

cere intra se: Quis est hic qui o
etiã peccata dimittit? Dixit au
ꝯ confortans sanatam per pietatis sentẽtiã.
b tẽ ad mulierez: Fides tua te sal p
a ꝯ ne a via veritatis in viam scãdali vlterius labaris.
uam fecit: vade in pãce.

nudis pedib⁹ incedentis. a Et capillis capitis sui tergebat. qb⁹ ante ad cõpositionẽ vult⁹ sui fuerat abusa.
b Et osculabaẽ pedes ei⁹. vt totũ deo seruiret in pnia: q̃d ex se deũ cõtẽpserat in culpa:ꝑm q̃ dicit Grego.
c Et vnguẽto vngebat.ad refrigeriuz caloris ⁊ mitigationẽ doloris ex laboze itineris. d Videns aũt. Hic ꝓnr ponitur pharisei indignatio.vñ subdiẽ:
e Ait intra se dicẽs: hic si esset ꝓpheta verus sciẽs occulta. f Sciret vtiq; q̃ ⁊ qualis eẽt mulier:⁊ p ꝓns nõ pmitteret se tãgi ab ea. g Et rñdẽs iesus. ad confutationẽ illi⁹. p b̃ eni q̃ rñdit ad ei⁹ cogitationẽ q̃ soli deo nota est: ostendit se plus q̃ ꝓphetã. h Duo debitores rc̃.parabola est vt cõueniẽti⁹ cõcludaẽ ꝓtra phariseũ de sua rñsione.q̃ subdiẽ cũ õr: i Respõdẽs si.rc̃.qz amoz in bũanis plerũq; causaẽ ex p̃cedẽtib⁹ donis:⁊ p ꝓns maioꝝ amoz ex maioꝝib⁹ donis.Cõsequẽter cũ xp̃s redarguit ex triplici defectu pietatis.cũ õr: k Jntraui in domũ tuã.aquã pedib⁹ meis nõ dedisti:q̃ tñ erãt fessi ⁊ dolentes ex laboze itineris:⁊ lutosi seu puluerizati: eo q̃ sine calciamẽt' incedebat.scõo ex defectu charitatis.cũ õr: l Osculũ mi.nõ dedit:q̃ est amicitie signum.tertio ex defectu hilaritat'seu leticie q̃ noie olei designaẽ: vt õr Ps̃.xliij. Propterea vnxit te deꝰ deus tuus rc̃. Tria aũt dicta requirũt in hospitalitate gratiosa. Et ecõtra laudat mulierẽ de triplici pfectiõe opposita vt ptz ĩ lra:⁊ iõ cõcludit: m Remittũtur ei pec. mul.rc̃. Videt autẽ q̃ deberet dici ꝓtrariũ:qz ꝑmo p̃dixerat donũ esse causaz amoris.hic aũt ecõtrario infert amoꝛẽ esse causam doni. Dicẽdũ ad b̃ q̃ primo ĩ parabola loquebaẽ mõ humano vbi amoz ex dono causaẽ. ꝫ in applicatione pabole ad ꝓpositũ cõuertit se ad loquẽdũ de amoze dei erga nos:q̃ nõ ꝓcedit ex bonis meritis nostris: ꝫ magis causat bonũ ĩ nobis.⁊ iõ cõueniẽter cõcludit dicto mõ. Vel aliter põt dici q̃ in pctõ sũt duo remittẽda.s. culpa ⁊ pena. Culpa aũt ex dei liberalitate remittitur:cũ nullũ bonũ meritoriũ possit esse ĩ nobis sine gratia: quã nõ habem⁹ ante culpe remissionẽ: ꝫ habita gr̃a: ⁊ culpa dimissa:adhuc remanet pena remittẽda ad cui⁹ remissionẽ facit bonũ op⁹ nostrũ charitate informatũ:⁊ de hac remissione loquiẽ dñs.vñ sequiẽ: Cui aũt min⁹ dimittiẽ min⁹ diligit. Remissio aũt culpe aut nulla ẽ aut totalis simul: ꝫ remissio pene fit p ptes ⁊ nõ tota simul de cõmuni cursu:ꝫ aliq̃ fiat tota simul ꝓpẽ fer/uoꝛẽ penitentis ⁊ ex liberalitate dei: ⁊ ꝫ fuit in ꝓposito in hac muliere.iõ sequiẽ: n Remittunt tibi peccata.non solum q̃tum ad culpam sed etiam q̃tuz ad penam ex vehementi amoze dei et horroze peccati p̃teriti. o Quis est hic qui rc̃.hoc dicebant quia videbant tñ humanitatem exteri⁹ apparentẽ: sed ignorabant deitatẽ interi⁹ latentem:que potest peccata dimittere. p Fides tua saluam te fecit.qz ista fides fuit formata charitate:⁊ iõ fecit habentẽ dignã vitã eternã. De ista muliere peccatrice dubitabãt aliqui doctoꝛes vtrũ fuerit maria sozor Laçari vel alia:de quo dictum est quid sentiant doctoꝛes: Job.xij.ibi enĩ hoc posui:quia ꝓius scripsi super Jobã nem q̃ super Lucam.

†De pe.di.3.c. leprices er.c. aliud m fi

Et factũ

Moraliter. Cū aūt ipleuisset ꝛc. Ca. VII. Sequitur: † Centurionis autem cuiusdam seruus male habens. Per istum cēturionem signi/ficaꝫ ratio vel intellectus cui⁹ seruus est appetitus sensitiuus qui debet obediri rationi: vt dicit .j. Ethicoꝝ. ꝫ ex corruptio ne nature infirm⁹ ē ad obediēdū: ꝑ qđ bō p rōnē cognoscēs hāc infirmitatē in suo appetitu sensitiuo: p se ꝛ p alios rogare debet deū vt sanet seruū suum. ꝛ qm̄ humilitas rogātis ꝑ se pl⁹ aliq̄ placet deo q̄ ꝑces alioꝝ. lō subdit: † Mō inueni tā/tā fidē ꝛc. ꝛ sic puer ei⁹ sanaꝫ. Et factū ē deinceps ꝛc. Seq̄ꝫ: † Ecce fili⁹ defūct⁹ efferebaꝫ ꝛc. ꝑ istū defunctum significaꝫ mortu⁹ p mortale pctm̄. ei⁹ mater ē ecclia. poztitōres hui⁹ fu neris sūt facto vel verbo fouētes hoiem i peccatis. porta per quā efferꝫ mortu⁹ est exterioz sensus pctī manifestatiuus Esa. lij. Peccatū suū quasi sodoma ꝓdicauerūt nec absconderūt. Talis tū mortu⁹ p pctm̄ mortale suscitaꝫ misericorditer a deo p ꝑces ecclie. c† Et nūciauerūt iohāni di. ei⁹ ꝛc. p iohānē q̄ supza. iij. ca. dixit de xp̄o: veniet foztioz me post me: significaꝫ vet⁹ testamētū qđ in ꝓphetis denūcianit xp̄i aduentū. p xp̄m aūt significaꝫ nouū qđ ē veteris implettiū. De xp̄o .xo dicit Esa. lxj. Spūs dñi sup me eo q̄ vnxerit me. Sequit: Ut mede rer cōtritos corde ꝛc. Et hec oñdit xp̄s discipulis iohānis eē cōpleta dicēs: † Eūtes renūciate iohāni q̄ au ꝛc. In hoc eti am infozmauit ꝓdicatozes euāgelij ꝛ doctozes vt nō solū ver/bis doceāt sz etiā factis. c† Et cū discessissent nūcij iohānis ꝛc. p hoc docuit nos fugere notā adulationis i cōmēdatione alioꝝ ꝛ maxime magnoꝝ i eoꝝ pūria: talis erat iobes baptista sicut ōz postea. † Maioz iter natos mulierū ꝓpheta iohāne baptista nemo ē ꝛc. Et ois ꝓ⁹ audiens ꝛc. Ita mō cōtingit frequēter q̄ simplices ꝛ illitterati gratiā dei cōsequenꝫ. a qua mūdi sapiētes ꝛ supi dei iudicio priuanꝫ. † Ait aūt dñs ꝛc. Cūtauim⁹ vobis tibijs ꝛc. p istos significaꝫ inuidi q̄ nō gau/dēt de ꝓsperitate bonoꝝ: nec tristanꝫ de aduersitatib⁹ eoꝝ. c† Rogabat aūt illū q̄dā phariseꝰ ꝛc. p mulierē peccatricem ad dñi pedes accedētē significaꝫ quelibet ꝑsona vere de pec/catis penitēs ꝛ cōtrita: ad qđ requirit q̄ sicut deū offendit p culpā ita seruiat ei p penitētiā Ro. vj. Sicut exhibuistis mem/bra vra seruire īmūdicie ꝛ iniq̄tati ad iniquitatē: ita exhibete nūc seruire iusticie i sāctificationē. Et sic fecit mulier ista. Vñ dicit Greg. Homel. xxv. Liquet fratres q̄ illicitis actib⁹ pri⁹ mulier intēta. vnguētū sibi. p odoze sue carnis adhibuit. Qđ ergo sibi turpiter exhibuerat. hoc iā deo laudabiliter offere/bat. Oculis terrena cōcupierat sz hos iā p penitētiā cōterēs flebat. Capillos ad cōpositionē vult⁹ exhibuerat: ꝫ iam cū ca pillis maculas tergebat. Ore superba dixerat sz pedes dñi oscu lans hoc in redēptoris sui vestigia figebat. Quot ergo in se habuit oblectamēta tot de se inuenit holocausta. Cōuertit ad virtutū munera numerū criminū vt totū seruiret deo in peni/tentia quicq̄d ex se deū cōtēpserat i culpa. d† Videṡ autem phariseus ꝛc. p istū q̄ xp̄m notauit de ignoātia ꝛ mulierē de īmūdicia significaꝫ hypocrita de sua falsa iusticia p̄sumens et alios cōtēnēs. qz sicut dicit iohānes os aureū: Vera iusticia cōpassionē habet: falsa vero indignationē. ꝓpter qđ iste pha/riseus arguit: de pietatis omissione in modicis respectiue: et mulier cōmēdaꝫ de maioꝝ⁹ valde cū ōz: k† Intrauī in do mū tuā: aquā pedib⁹ meis nō dediſti. hec aūt lachrymis ꝛc. p ꝓpter qđ sibi ōz: n† Remittunt tibi pctā tua.

In ca. vij. vbi dicit in postilla: videt autē q̄ deberet dici ꝫ rium: quia primo dixerat donum esse causam amoris.

Additio. Stant simul q̄ donum sit causa amoris et amoz causa doni etiā loquendo de amici/tia modo humano: qđ sic ptz. Nā amicitia humana ſm philo sophū in viij. ethicoꝝ. triplex est: sz vtilis: delectabilis et ho/nesta. Sz constat q̄ amoz in amicitia vtili causaꝫ ex dono seu vtilitate ab amato habita seu spectata. In amicitia vero ho/nesta causaꝫ amoz ex virtute amantis q̄ amatū diligit: nō ꝓ/pter donuz vel vtilitatem habitā vel consequendā: sed ꝓpter virtutē ipius amati: ex quo amoze causaꝫ q̄ vult amato bo/nū ꝛ bonū operaꝫ ei quātum in se est: vt verus amicus: ꝛ sic i amicitia honesta amoz est causa doni. Unde nulla contrarie/tas in hac parabola: nec in eius applicatione sane intellectis reperiꝫ: etiā loquēdo vtrobiq̄ ſm modum humanum. Nam primo in parabola christus loquiꝫ modo humano ſm amici/tiam vtilem vbi amoz ex dono causaꝫ. Unde rectificat iudici/um simonis dicentis q̄ is cui plus donauit plus diligit. Secū do vero in applicatione loquiꝫ etiam modo humano ſm ami/citiam honestam que procedit ex virtute seu meritis amātis ꝛ amati: scōm quā amans: certificatus ō amicitia quā amatus vbi habet erga amantez. que quidem amicitia ſm philosophum vbi supra est virtus vel nō sine virtute ꝓuocaꝫ ad amoze sui amati: ꝛ p consequens ad impendendum ei bona. et de hac amicitia loquitur. cū dicit: Remittunt ei peccata multa ꝛc. Qđ aūt sequiꝫ: Cui aūt minus dimittit minus diligit. Pro test vno modo intelligi ſm amicitiā vtilem: ꝛ sic cozrespōdet principio hui⁹ altercationis vbi dicebaꝫ q̄ is cui plus dona uit plus diligit ꝛc. Alio mō pōt intelligi de amicitia honesta de qua vltimo loquiꝫ: vt sit sensus. Causa autē quare alicui minus dimittit est quia minus diligit: ꝛ sic ē amoz causa do/ni. Unde nulla ꝓtrarietas in hmōi reperiꝫ cum de diuersis amicitie speciebus loquaꝫ ꝛ vtrobiq̄ ſm modum humanū. Mō em̄ est verisimile: q̄ christ⁹ loqueret illi phariseo de amo re diuino qui pertinet ad predestinationem vel de remissione culpe et pene quorum scientia pertinet ad eos qui iam pfecti sunt in fidei rudimentis. Iste em̄ phariseus adhuc erat infi/delis ꝛ satis ignarus vt satis patet. Et notanduz q̄ ꝓcessus christi circa informationē pharisei de his amicitijs est cōna/turalis homini: incipit enī ab impfecto ꝛ de magis noto ꝛ tē dit ad perfectum et minus notum. Amicitia em̄ vtilis est ho minibus magis nota: vt est impfecta tanq̄ deficiens a ratio ne vere amicitie ſm philosophū vbi supra. Unde istā amici/tiam tātūmodo rudis cognoscebat. christus vero tradidit si bi noticiā perfectioris amicitie scz honeste que habet veram rōnem amicitie ſm pḥm. Item notandū q̄ scōm vtraq̄ ami/citiā xp̄s pharisēū cōuincit: ostendēdo ei q̄ illa mulier erat dignioz ad recipienda beneficia christi q̄ ipse phariseus. Nā scōm primam. s. amicitiā vtilem sibi ostendit q̄ plures vtili/tates seu obsequia habuit ab illa muliere q̄ a phariseo: ꝛ b cū dicit: Intrauī in domum tuā ꝛc. Scōm vero amicitiā ho/nestam: similiter ostendit ei q̄ erat dignioz: ꝛ hoc cū dicit: q̄ dilexit multum. In quibus bene consideratis: nos docet q̄ verus penitens debet habere exterioza opera pia ꝛ deuota ꝛ interioza amoze feruentia ſm doctores.

Replica. In ca. vij. vbi in parabola christi innui/tur q̄ moze humano loquendo amoz ori tur ex dono cum dicit: quis plus diligit? responsum est: Esti mo cui plus donauit. Et sequitur verbum christi: Recte iudi casti. Postillatoz exponit hoc de humano amoze i quo amoz oritur ex dono: sed in applicatione parabole christus cōuer/tit stilum ad loquendum de amoze dei erga nos: qui non est ex meritis nostris sed magis causat bonum in nobis ꝛ est do natiuus: ideo dixit remittuntur ei peccata multa: quoniam dilexit multum: vt sic amoz nō sit ex dono: sed donuz ex amo re. Sed Burgeñ. hic vult absoluere cōtrarietatem que videt in littera: p amoze vtile ꝛ honestū vtrobiq̄ dicendo moze hu mano. Scōm primū dictū rectificatur iudiciū simonis vt ex vtili surgat amoz. Juxta scōm fit applicatio quia dilectione ex meritis ꝛ virtute impenduntꝫ ei bona. Nec antē applicatio Burgeñ. laboraꝫ in equiuocis: quia amoz concupiscentie et amoz amicitie sunt equiuoce amoz: quia diuersis rationibus nō est aūt verisimile christū amozem equiuocasse: nec est ne/cessarium amozem honestū esse causam doni: put Burgeñ. vult: quia stat illum amozem esse rectum sine omni dono va/to vel sperato: alias esset amoz mercēnarius per consequens non honestus. Virtus enī diligitur ꝓpter se p cōsequens vir tuose sine respectu ad donum. Qz autem Burgeñ. dicit non esse verisimile q̄ christus sit locutus phariseo de amoze pri/nente ante predestinationem et remissionē pene et culpe: hoc est contra beatum Augusti. in sermone de maria Magdale/na sic exponentem hūc passum: et contra beatū Bernardum super Cañ. ser. xxij. ante medium. Et vide de hac materia sā/ctum Thomā prima scōe. q. xxvj. arti. iij. Ratio autē Bur/geñ. ad sic dicendum nō valet: quia ꝓpter ruditatem vel in/fidelitatem pharisei christus nō voluit pretermittere ea que fidelibus ad instructionem poterant valere. Sepe enim di/xit coram perfidis que ipsi non intellexerunt: tamen ecclesie prodesse non cessat: cui datum est nosse mysterium regni dei ceteris autem in parabolis: vt videntes non videāt: intelli/gentes non intelligant. Quis enim phariseus modo non intellexit. immo impugnauit veritatem dicendo intra se. Quis est hic qui etiam peccata dimittit? nihilominus chri/stus dixit coram eo de remissione peccatozum quo ad culpā et quo ad penam quantum ad liberalitatem dei p̄cedentem mulieris dilectionem que in peccato existens diligere nō po/terat: et quo ad penam debitam: ꝓpter mulieris primam di/lectionem. vnde dixit: Remittuntur ei peccata multa: quia dilexit multum.

Et factū

a ET factū est. Moze aquile puocātis ad volādū pullos su os paulatim dñs discipulos suos ī nido fidei plumis virtutū indnit: q̄bus postea sublimi⁹ volare ⁊ alios instruere valeāt. ℣ri⁹ docet in synagogis: miracula facit: famā vbiq; dispgit: turbas suscipit: curat: instruit. hinc discipulos facit: ex q̄b⁹, xp̄ō, elegit: quos primo p̄sente turba docet: ⁊ mi

Ps.60. seris solita p̄stat bñficia. iā vero solos ipos secū retinet: vt eū familiari⁹ audiant: solis illis occultiora exponit mysteria. ⁊ sic demū virtutū suarū ostēsione quasi alaris ꝓtectione firmatis: dat ipsis ptātem curandi: ⁊ mittit p̄dicare regnū dei. b Maria que vo. mag. Cū maria iter faceret cū dño: ⁊ ei ministrare cōmemorat: celebri eā vocabulo magdalenā vocat: vbi eādē peccatricē describit: reuerēter eā generali noīe mulierē dicit: ne nomē tāte fame q̄ hodie veneramur: psci erroris nota fuscaret. Maria: amarū mare: ꝓpter instū penitētie rugitū: quo ipsa vel nos singula mala deflemus: magdalene, i. turrēsis: a magdalo. i. turri. de q̄ ō: Tu es spes m. turris f. a. fa. i. c Demonia se. Eādē ecclesiā de gentib⁹ a sordib⁹ vitioꝝ mūdatā: quā maria significat: significat ⁊ iohāna p̄ius cultib⁹ idoloꝝ deditā: sed iam xp̄i pietate redemptā: ⁊ gr̄a impletam: q̄ quasi vxor erat p̄ius diaboli. d Et iohāna ⁊c. Johāna dñs gratia eius vel dñs misericors: cui⁹ est omne quod viuimus. e Procuratoris herodis. Cū quilibet malignus spūs ꝓ regno diaboli ad decipiendū laborat: quasi herodis impijssimi ꝓcurator existit.

f De facultatibus ⁊c. Antiquus mos erat iudeoꝝ nec ducebāt in culpā vt mulieres sua substātia pascerent ⁊ vestirēt doctores. hic q̄ hoc in gentib⁹ scādalū poterat facere: ℣aul⁹ se memorat abstinuisse:

Cor.9.a Ministrabāt ergo dño carnalia: cuius meritū erāt spiritualia: vt formā daret p̄dicatorib⁹ q̄ victu ⁊ vestitu deberēt esse cōtenti: accipiēdo a plebibus.

g Cū aūt tur. ⁊c. Quotiēs in euāgelio turbe vocabulū interserit: sicut diuersitas hoīm: ita etiā diuersitas intimat volūtatū. Nō enīz omnes eadem volūtate: sed diuersis ex causis xp̄m sequebant: quidam pro bono: quidam pro malo: omnibus tamen dominus beneficia prestat. docendo: alendo: sanando.

h Exīt qui seminat ⁊c. Exīt filius dei de sinu patris: quo creature nō erat accessus: vt seminaret semen suum venit in mundum vt testimonium phiberet veritati. Unde ꝑm alios euāgelistas hanc parabolam dicturus ō domo exīsse: mare adīsse: nauim cōscendisse memorat: idipsum situ coꝝ p̄cessu sermonis insinuās. i Secus viam. Via est coꝝ sedulo malarū cogitationū trāsitu attritum: ⁊ arefactū: ne semē verbi possit accipere vel germinare: sed a pessimis cogitationibus cōculcat: et a demonibus rapit. Qui ideo volucres celi dicunt: q̄ celestis et spiritualis sunt nature: vel quia per aerez discurrūt.

k Supra petram. Petra indomitū coꝝ nullo vere fidei fomere penetratum: in quo nō est verus amoꝝ ⁊ pseuerantie virtus. l Centuplum ⁊c. Cū denarius ꝓ pfectiōe soleat accipi: q̄ in decē legis p̄cepti custodia cōtinet, cētenari⁹ q̄ per multiplicatū denariū surgit: ꝓ magna pfectione ponit. Coꝝ igit cētuplū facit factū: q̄ō p amoꝝ ꝓximi actiuā: ⁊ p amoꝝ dei cōtēplatiuā adipiscit vitā ⁊ spiritualiū ornat pfectiōe virtutū. m Qui habet au. ⁊c. Ubicūq; hec ammonitio interponit: mysticū esse q̄ō ō: ⁊ attētius querēdū ostēdit. n Interrogabāt. Nō mox finita

Mar.4.b parabola (sed vt marcus ait:) cū esset singularis interrogauerūt eū bi qui cū eo erāt duodecim parabolā: ī quo moraliter instruimur: vt si intelligētiā diuinoꝝ ℣boꝝ assequi volum⁹: sepositis terrenoꝝ tumultū curis domū dei. i. occulta scripture penetralia: oād: ⁊ meditādo intremus dicentes: Reuela oculos meos ⁊c. o Hec para. Nota hanc eē primā parabolā q̄ cū interp̄tatiōe sua posita sit: ⁊ cauēdū ē vbiq; dñs rogat⁹ a discipulis ītrinsecus sermōes suos disserit: ne vel aliud vel plus vel min⁹ ītelligere velim⁹ q̄ ab eo expositū est. Ideo aūt hāc parabolā p̄ceps dignat ostēdere vt se figurate loq̄ innotesceret: ⁊ rerū significatiōes etiā in his q̄ exponere noluit: querēdas esse doceret. p Videtes. Doctores iudeoꝝ q̄ cū merito quesitatis sue excecati sūt mēdaciter se videtes putāt.

q Quod autem secus ⁊c. Secus viā seminant: qui nulla fide: nullo intellectu: nulla salti tēptāte vtilitatis occasione p̄cipere dignāt. Porro super petram et

a ET factū est deinceps. De scripta instructiōe xp̄i facta aplis principaliter. hic ꝓr ponit eiusdē instructio facta aplis ⁊ turbis cōiter: ⁊ primo ponit: tit quasi quedā ꝓfatio, scdo subdit dicta instructio. ibi: Cū autem plurima turba. Circa primum ō: b Ipse iter faciebat p ciuitates. i. quo apparet xp̄i diligētia in ope p̄dicationis. c Et duodecim cū illo. i. duodecim aplī: de quoꝝ electiōe dictū. est. ℣. vj. ca. non tñ ibāt cū illo ad p̄dicandū ℣ magis ad audiēdū: vt possent cōuenient⁹ p̄dicare ad q̄s missi sūt postea: vt patebit ca. se. d Et mulieres alique q̄ erāt curate ⁊c. Iō sequebant eū: e Maria q̄ vocat magdalena. sic nominata a magdalo castro: ⁊ ista est de q̄ est sermo fact⁹ ca. p̄cedenti. rō rñ sui cognominis diuersimode assignat a doctoribus diuersis. Illi enī q̄ dicūt q̄ ista fuit soror laçari dicūt q̄ nobilata est magdalena: eo q̄ magdalū castrū cecidit ī ptez suā de hereditate patna. fuit em̄ pater eius magnus hō ⁊ nobilis habēs dñium ī pluribus locis iter q̄ erat dictū castrū. Alij vero q̄ dicūt q̄ ista nō fuit soror laçari: sed alia eiusdē nois: dicūt q̄ nobilata ē magdalene a magdalo castro: eo q̄ erat inde oriunda.

f Que mi. ⁊c. Apud iudeos erat cōsuetū q̄ mulieres sācte ⁊ deuote ministrabāt doctoribus necessaria ex deuotione. ⁊ iō q̄ xp̄s docebat ⁊ p̄dicabat iter iudeos: ℣ mō accipiebat necessaria ab eis. Paul⁹ aūt q̄ p̄dicabat gētib⁹ iter q̄s nō erat tal ꝓsuetudo: nō habebat mulieres sequētes ipz ⁊ ei ministrātes: vt hr̄. j. Cor. ix. ne forte ex ℣ gētiles scādaliçarēt.

g Cū aūt. Dic ꝓr de describit ipius xp̄i doctrina seu istructio. Et p̄mo describit dicta instructio. scdo istructionis confirmatio. ibi: Factū ē aūt. Prīa in duas: q̄ prīo describit ꝓpabola sue p̄dicatiōis scdo fernoz predicātis. ibi: Venerūt aūt ad illuz. Prima adhuc in duas: q̄ primo parabola ponit. secūdo exponit. ibi: Interrogabāt aūt. Sententia autē istarū duaꝝ partiū patet ex dictis Matth. xiij. excepto quod sequitur in parte secunda.

Mar.13.a Mar.4.a

Mar.15.b Mar.4.b

Esa.6.c Rom.11.f Act.28.f

Regno

trã ⁊ in spinis seminant: q̃ audiũt quidẽ ⁊ vtilitatẽ verbi ꝓbant ⁊ desideriũ gustant: sed ne ꝓueniãt ad id qđ gestant: vel ꝑ aduersa terrendo vel ꝓspera blandiendo retardãt. his trib⁹ generib⁹ quicunq; verbũ auditũ nõ faciũt de signant. a Ad tẽpus credũt. Multi audiẽtes disputationẽ ꝓtra auariciã vel luxuriã: dicũt contẽptores seculi ⁊ castos hoies esse beatos: sed vbi spẽs cõcupiscibiles eoꝝ obtutib⁹ ꝓsentant: mox recedũt ab eis quicq̃d recte cogitauerant. b Et diuitijs. Diuitie ⁊ si delectare videnť: tñ possessorib⁹ suis spine sũt cũ aculeis curarũ mẽtes eoꝝ cõfodiũt: q̃ audequerunť: sollicite seruanť. Unde ab alio euãgelista fallaces diuitie vocanť: q̃ mentis inopiã nõ implent nec diu manent. Et nota q̃ diuitijs duo iũgit: sollicitudinẽ ⁊ voluptatẽ: q̃ ⁊ ꝑ curam mẽtes oppriműt ⁊ ꝑ affluentiã resoluũt. c Suffocanť. Quia voluptates ⁊ diuitie suis importunis cogitationib⁹ guttur mentis: ne bonũ desideriũ ad coꝝ possit intrare ąũ aditũ vitalis strãgulant flatus. d In terrã bonã ⁊c. In bonos auditores q̃ verbũ audire satagunt: ⁊ i vẽtrẽ memorie recõdũt: ⁊ sic oportuno tpe fructũ opationis ꝓferũt: inter ꝓspera ⁊ aduersa seculi patiẽtes. Et bona ꝛa cũ patiẽtia fructũ reddit. q̃ bona agit: ⁊ mala ꝓximoꝝ equanimiter tolerat: ⁊ dũ humiliter flagella suscipiũt: post flagella in requiem suscipiunť. e Memo aũt ⁊c. Nec verba ponunť ſm similitudinẽ humane cõsuetudinis. Mystice aũt docẽt fiduciã ꝑdicãdi vel patiendi.

f Supra cãde. ⁊c. Quia dixerat apostolis: Vobis datũ est nosse myste. reg. dei. c. a. in. p. Nũc ostẽdit ꝙ eosdẽ aplos aliqñ ⁊ ceteris idẽ mysteriũ esse reuelãdũ: ⁊ oẽs qui domũ dei essent intraturi flamine fidei illustrãdos: Quasi vob pando mysteria: i vobis accendo lumẽ fidei. vos aũt banc eandẽ lucẽ alijs pãdite: nec timore carnaliũ incõmodorum abscondite. Uasis noie vel lecti designať caro in qua aĩa cõtinetur ⁊ quiescit. ꝑ lucernã: verbũ dei. Qui aũt metu carnali occultat verbũ dei: ipam carnem ꝓponit manifestationi veritatis: ⁊ ille quasi occultat verbũ qui ꝑdicare trepidat. Sup candelabrũ ponit verbũ: qui corpus ministerio dei subijcit: vt superior sit predicatio veritatis: ⁊ inferior seruitus corporis: ꝙ ipsam tñ corporis seruitutez excelsior luceat doctrina: q̃ officio lingue ⁊ ceteroꝝ mẽbroꝝ insinuatur.

g Non eni ⁊c. Quasi timor carnaliũ nõ vos retardet: sed nec mala opinio que de vobis modo habeť apud incredulos. q̃ ⁊ si viles apparetis: q̃q; claritas vestra apparebit: cũ domin⁹ illuminabit abscondita tenebrarũ: tũc ⁊ vos coronabimini: et punienť vestri aduersarij. h Qui eñ ha. ⁊c. Hec spãliter aplis: q̃b⁹ ex charitate nosse mysteria dať: ⁊ ꝓdis iudeis q̃ ꝓ parabolas qđ nõ intelligũt audiũt: dicta videnť. Potest ⁊ generaliter accipi: q̃ ⁊ ingeniosius negligẽdo sapientia vera se priuat: ⁊ simplex studiosus laborãdo degustat. Quia qui amorẽ verbi habet habiť: ⁊ sensus intelligẽdi qđ amat: sed q̃ nõ habet amorẽ audiẽdi: etiã si naturali ingenio vt laboze studioso se intelligere putat: nullã tñ vere scie dulcedinẽ gustabit. i Et quicũq; nõ ⁊c. Ideo desidiosus ingeniũ accipit sepe: vt de negligẽtia iustius puniať: q̃ scire cõtẽpsit qđ sine laboze assequi potuit: ⁊ aliqñ studiosus tarditate itelligẽtie ꝑmiť: vt eo maioza ꝑmia ꝓueniat: q̃ studiosi⁹ elaborat. k Uenerũt. Qđ dixerat i ꝙbo: oñdit i mystico facto. s. q̃ in dei solã ĩam sequẽtes: etiã qđ videť habere pdũt. Mã mat synagoga ⁊ frẽs ꝙñ iudeoꝝ ꝙb⁹ est xp̃s ſm carnẽ: ipo iteri⁹ docẽte nequeũt ĩtrare: q̃ ei⁹ dicta spũaliter negligũt itelligere: ß ꝓoccupans turba domũ ingrediť: q̃ tardante iudea confluit ad xp̃m gẽtilitas ⁊ illuminať. l Foris stãt. Foris stãtes volũt deũ videre q̃ spũalẽ sensum in lege nõ querẽtes ad custodiã ĩe sese fixerũt: ⁊ ąñ xp̃m ad carnalia docẽda potⁱ⁹ cogũt exire: ꝯ se ad discẽda spũalia cõsentiãt intrare. merito ꝯ nõ agnoscunť. Quo exẽplo ⁊ nos informamur q̃ nõ agnoscemur si foris steterim⁹. Mã aũt iniuriose negligit matrẽ: nec mater negať: que etiã de cruce agnoscitur. Sed religiosiores copule mentiũ monstranť ꝯ corporũ: ⁊ corporali necessitudini ꝓscriptoꝝ celestium forma ꝓferť. figurat etiam iudeis de q̃ bus ſm carnem ecclesiam de gentibus que credidit anteferendam.

Moraliter. Magister p̃ceptorus alijs: Qui nõ reliquerit patrem et matem non est me dignus. Sententie sue ipse primus se subijcit: nõ refutãs officium materne pietatis: sed paternis se ministerijs amplius ꝯ maternis affectibus ꝯ

hi sũt q̃ audiũt: deinde venit diabolus ⁊ tollit verbũ de coꝛde eorũ: ne credẽtes salui fiant. Mã qđ supra petrã: q̃ cuz audierint cum gaudio suscipiũt ꝙbũ. Et hi radices nõ habẽt: q̃ ad tẽpⁱ⁹ credũt: ⁊ in tẽpoze tentationis recedũt. † Qđ aũt in spinas cecidit: hi sũt q̃ audierũt: ⁊ a sollicitudinib⁹ ⁊ diuitijs ⁊ voluptatib⁹ vitę euntes suffocãť: ⁊ nõ referũt fructũ. Qđ aũt in terrã bonã: hi sũt qui in coꝛde bono ⁊ optimo audientes verbũ retinent: ⁊ fructũ affeꝛũt in patiẽtia. † Memo aũt lucernam accendens: operit eaz vaſę aut subtus lectũ ponit: sed supza cãdelabrũ ponit: vt intrãtes lumen videãt. † Nõ enim est occultum quod nõ manifesteť: nec absconditũ quod non cognoscať: ⁊ in palam veniat. Uidete ergo quid ąudiatis. † Qui ei habet dabitur illi: ⁊ quicunq; non habet: etiam qđ putat se habere auferetur ab illo. † Uenerũt aũt ad illũ mater ⁊ fratres eius: ⁊ nõ poterant adire euz pꝛę turbã: et nũciatum est illi: Mater tua et fratres tui foris stant: volentes te videre. Qui respõdens dixit ad eos: Mater mea ⁊ fratres mei hi sunt: qui verbũ dei audiũt ⁊ faciũt. † Factuz est autẽ in vna dierum: ⁊ ipse ascendit in nauiculaz ⁊ discipuli eius. Et ait ad illos:

a Memo aũt lucernã accẽdens opit eã vase. ꝑ lucernã saluator: hic intelligit doctrinaz euãgelicã q̃ nõ est occultanda nec in latebris tñ docẽda: sicut doctrine suspecte ⁊ male: sed in palã coꝛã oib⁹. b Non est eni occultũ qđ nõ manifesteť. q̃ licet xp̃s aliqñ docuerit discipulos secreto: voluit tñ q̃ ꝓ eos talia publice docereť. vñ dicit Matth. x. Qđ i aure auditⁱ ꝓdicate sup tecta. io subdit: c Ui dete quõ au. vt cõstanter p orbẽ ꝓdicetis. d Qui ei ha. ⁊c. Hoc subdit ad oñdẽdũ premiũ ꝓdicatiõis aplox q̃ ei ꝓdicãt ex fide formata charitate merẽť vt sibi deť augmentũ gr̃e i pñti: ⁊ ꝓmiũ glie i futuro. e Et q̃cũq; nõ ha. videlicet fidem charitate formatã. f Etiã qđ pu. se habe. ⁊c. q̃ gratie gratis data te nõ valebũt ei ad salutẽ: ß magis cedẽt ad dãnatiõis sue augmẽtũ: inquãtũ abusus sumerit eis. Aliter exponitur ꝺ legisperit⁹ ⁊ sacerdotib⁹ indeoꝝ q̃ fidez xp̃i nõ habuerũt: ⁊ iõ notitia legis ⁊ ꝓphaꝝ nõ valuit eis ad salutẽ ß magis nocuit eis ad augmẽtũ sue dãnationis. ſm ꝙ ꝺ. j. xij. ca. Seruⁱ⁹ q̃ sciuit voluntatẽ dñi sui ⁊ nõ fecit vapulabit multⁱ. g Denerũt aũt ad il. Hic cõsequẽter describiť ferꝛor xp̃i ꝓdicatis ex ß q̃ ꝓpter aduẽtũ mãis sue etiã expectatis foras nõ iterrupit ꝓdicationẽ. Iz eaz sume diligeret ⁊ honozaret: sed rũdẽs nũciãti sibi aduẽtũ dixit: h Mat mea ⁊ fra. mei ⁊c. q. d. ille est mihi ꝓximus q̃ spũalib⁹ operib⁹ est magis intent⁹. In hac etiã rñsione christⁱ cõfutauit illũ qui ei nunciauit aduẽtũ matris sue: quia ſm doctores nostros malicioſe hoc fecit: vt si ex hoc prędidicatione dimitteret: argueret ipm esse hominẽ puꝛ carnali affectiõe motũ. Aduertẽdũ tñ q̃ fratres xp̃i hic dicunť cognati sui germani: eo mõ loquẽdi q̃ apud hebꝛeos: frẽs dicũť illi q̃ sũt de eadẽ cognatiõe: ⁊ ß mõ vocauit Abꝛaã Loth nepotẽ fratrẽ suũ. vt hr̃ Gen. xiij. i Factũ ẽ ⁊c. Hic ꝓfr̃ describiť doctrie xp̃i cõfirmatio q̃ ꝓprie fit ꝑ miracula. ſm ꝙ ꝺ: Marci vl. Sermonẽ cõfirmãte sequẽtib⁹ ſignis. Et ꝓximo describiť miraculũ factũ i mari. sedo factũ i terra. ibi: Et cũ de naui egressus esset ad terrã. Snĩa prime partis ptz ex dictis Matth. viij. hoc excepto.

Trãsfre-

ctibus

ctibus debere cognoscit. Itaq; q̄ se intelligit ꝓpter diuinum
Mozalit mysteriū in terras venisse: ⁊ ꝓpter cōuētū ecclesie relictis pa/
rētib⁹ ascēdit in nauē. a Et ascēderūt. Mozaliter. Cū iesu
nauim ascēdit: q̄ signo dominici crucis imbut⁹: seculū relinq̄/
re disponit. b Obdormiuit. In hoc facto ver⁹ hō mōstrat
qui dormit: ⁊ verus deus qui furorē
coercet maris. c Et cōpellebant.
Merito turbat nauis in qua ꝓditor
est cū bonis: ⁊ q̄ suis meritis firmi fu
erāt: turbant alienis. d Suscita/
nerūt. Aduerte neminē sine tēptatio/
ne de hac vita trāsmigrare: cū etiam
apl̄os quibus dñs adest tēptationuz
secularū sepe ꝓcella ꝓturbet. Sz cū
famus subiecti ꝓcellis spiritualis ne
quicie: excitemus gubernatorē q̄ im/
perat ventis: qui imperat mari. qui ⁊
si iaz nō dormiat corporis sui somno:
caueamus tū ne nostri corporis som/
no dormiat et quiescat. e Et cessa
uit ⁊c. Nora q̄ oīs creatura sentit cre
atorē. Impat: increpat: sentiūt impe/
rātē: nō q̄ fm heresim quorūdā sint
animātia: sed malestati cōditoris sūt
sensibilia: q̄ apud nos sunt insensibi/
lia. Allego. Mare vel stagnū: tene
brosus est ⁊ amarus mūdi estus. Ra
uicula arbor crucis: cui⁹ bñficio fide
les adiuti: emersis fluctib⁹ mūdi: ob/
tinēt litus patrie celestis. Ascendunt
discipuli ammoniti cū eo. vñ ipse ait:
Si q̄s vult post me venire: abneget
semetip̄m: ⁊ tollat crucē suā ⁊ sequat
me. Discipulis naugantib⁹. i. seculū
fidelib⁹ calcātib⁹: ⁊ futuri seculi quie
tē aīo meditantib⁹ ⁊ p sanctisp̄us fla/
tū vel etiā p ꝓpij regiminis conatū
infidos mūdi fastus certatiz post ter/
ga iactātib⁹: subito obdormit dñs. i.
aduenit tp̄s dñice passiōis. Cū ⁊ mar
cus: nocte hoc factū memorat vt veri
solis occubitū significaret. Descēdit
ꝓcella: q̄ dño somnū mortis in cruce
subeunte: fluct⁹ ꝓsecutionū demonia
cis flatib⁹ excitati assurgūt: q̄bus nō
ip̄ius patia: fz discipulor ibecillitas
concutit ⁊ trepidat. Suscitant: ne eo
dormiente pereant: q̄ cui⁹ mortē vi/
derāt: resurrectionē optāt: q̄ si differe
tur: ipsi in ꝑpetuū periclitarent. Cū
Surgēs increpauit. q̄: celeri resurrecti/
one p mortē destruit superbiā diaboli:
q̄ habebat iperiū mortis. Tēpestatez
etiā aque facit cessare: q̄ rabiē iudeo
rū morti ei⁹ insultātiū resurgēs labe/
facit. Arguit eos q̄ se pūte timebant:
eū perire nō possit q̄ firmiter adheret
ei: Quasi ipso gesto nauigationis di/
ceret: qō post resurrectionē etiā voce
dixit. O stulti et tardi corde ad cre
dēdū. i. o. q. i. s. p. Nōne oportuit pa
ti xp̄m. Sopozari vndis nauē in qua
quiescebat hincinde vexantib⁹: ⁊ sic
ex tēplo tumidis gurgitib⁹ sedant: pa
tefacere cūctis potētiā sue diuinitat.
f Mirati sūt. Nō discipuli: sed nau
te ⁊ alij q̄ in nauī erāt mirant. Unde
matthe⁹: Pozro hoīes illi mirati
sūt dicētes: Qualis est hic: Qz si di/
scipulos dicim⁹ miratos fuisse: meri/
to ⁊ ipsi hoīes sūt appellati.

g Ad regionē gera. Gerasa ciuitas arabie iuxta montē ga/
laad: in tribu manasse: nō lōge a stagno tyberiadis. Signifi/
cat gētes quas post passionē ⁊ resurrectionem dñs p ꝑdicato
res visitauit. Cū gerasa siue gergesi colonū eiciēs. i. diabolū
a quo pri⁹ incolebat: vel aduena ꝓpinquās: q̄ longe erat i tē
poze. b Occurrit illi vir. Cū lucas vnū: Mar. duos occur
risse memorat: in figurā eiusdem gētilis populi est: qz cū Noe
tres filios genuerit: ⁊ familia solius Sem in possessionē dei
abscisa est: ex duob⁹ alijs diuersarū nationū populi pullula
rūt: qui idolis seruierunt. Et nota hūc vnū fuisse celebriozis
psone ⁊ maioris insanie: de quo regio illa maxime dolebat.

Occurrit ergo vir. i. ipse gētilis ppls: q̄ multis tēpozibus:
id ē ab ipso pene mūdi exordio vexa
bat a demonio: nec vtebat veste na
ture sue. i. virtutib⁹ fide ⁊ charitate
q̄b⁹ primi parētes post culpā nudati
legunt hec stola redeūti filio offert.
Neq; i domo cōsciētie q̄escebat: ꝫ in
mortuis opib⁹ corporis q̄si in sepul/
chris manebat. i Jn monumēt. Quid aliud sūt ꝓfidoz corpa nisi q̄
dā defunctoz sepulchra in q̄bus nō
habitāt dei verba. k Jesu fili dei.
arrius cōtēdit esse creaturā: quē de/
mon cōfitet esse filium dei. Judei di
cūt: Jn principe de. e. de. quē demo
nia negāt aliq̄d secū cōmune habe/
re. Tormētū ē diaboli ab hoīs lesio/
ne cessare: ⁊ q̄ntum diutius possede/
rat: tātū difficili⁹ dimittit. Caueat g̃
aliquis lesus a diabolo: vt cito eius
iugū dirūpat. Quia tāto facili⁹ q̄n/
to citius ei⁹ oīnium euitat. l Un/
ciebat catenis. Catene ⁊ compedes
dure ⁊ graues sunt gētiū leges qui/
bus ⁊ in coz republica cohibebant
peccata. His rūpt⁹: ad ea
scelera cupiditate ducebant q̄ vulga
rem cōsuetudinē excedebāt.
m Quia intra. ⁊c. Multa demo/
nia q̄ vnū ꝓmūt: signāt multos cul/
tus idolatrie in vno gentium ppło.
Ecōtra ꝺ: Multitudinis cre. e. c. v.
et. a. vna. Cū bene in babylone vni/
tas linguarū scissa: in hierlm ē adu/
nata. n Et rogabāt illū. Sciebāt
demones p aduētum dñi se aliq̄n in
abyssum mergēdos: nō ipsi futura p̄
diuinātes sed ꝓbetaz de se dicta re
colētes. o Grex porcoz. Porci
sunt hoīes: vocis et rationis exper/
tes luxulentis actibus dediti: i mon
te superbie pascentes: ⁊ nisi quis more
porci vixerit: diabolus in eo potesta
rem nō accipit: vel ad ꝓbandū tm̄:
nō aūt ad pdendū accipit.
p Et rogabāt eū. Aduerte clemen
tiā dñi. Nullū prius ipse cōdēnat: fz
vnusquisq; ipse sibi mali auctor est.
Nō mittūt in porcos demones: sed
ipsi petūt: q̄ celestis luminis claritā
tē ferre nō poterāt. Cū ⁊ ante tēpus
debita sibi tormēta formidāt.
q Et ꝓmisit illis. Permittit: vt p
interfectionē porcoz dek occasio sa/
tis hoīb⁹. Pastores aūt videtes sta
tum nūciāt. Jn q̄ notādū: q̄ nec poz/
cis nisi

a Trāsfretem⁹ ⁊c. Matth⁹. viij. vo
cat mare mō loquēdi hebraico q̄ oīs
congregatio aq̄rum i notabili q̄titate
vocat mare. fm illud Hesa. j. Cōgre/
gatioesq; aq̄z vocauit maria. fm ve
ritatē aq̄ iordanis fluuij extēdūt ibi
magna latitudine. tō frequēt vocat
mare: ⁊ aliq̄n lac⁹ ⁊ aliq̄n stagnū: sic

Nico. de lyra

hic. b Et cū ⁊c. Hic describit miraculū factū i ꝑa: ⁊ ꝓmo ꝺ
curatiōe ꝺmoniaci. scdo ꝺ suscitatiōe filie archisynagogi. ibi:
Factū ē aūt cū rediss et. Snia aūt ꝓme pt̄ptz ex dict⁹ Matth⁹.
viij. ⁊ Marci. v. ꝺ excepto: qō sequit: c Et vesti. ⁊c. Amē/
tes em̄ ⁊ demoniaci multa possūt sustinere q̄ nō possunt als
sustinere: sicut ptz de nabuchodonosoz Dañ. iiij. q̄ p septē an
nos habitauit cū feris fenū q̄si bos comedēs.

Ipse

¶ Allego.

Exierunt ergo demonia ab hoīe a ⁊ intrauerūt i porcos: ⁊ ipetu abijt grex p preceps in stagnū: ⁊ suffocat⁹ ē. †Qđ vt viderūt factū q̄ pascebāt fugerūt ⁊ nūciauerūt in ciuitate ⁊ i villis. Exierūt aūt videre qđ factū est: ⁊ venerunt ad iesum: ⁊ inuenerūt hominē sedētē a quo demonia exierāt: vestituz ac sana mēte ad pedes eius: ⁊ timuerūt. Nunciauerunt autem illis ⁊ qui viderant quomō sanus factꝰ esset a legiōe. Et rogauerūt illum omnis multitudo regiōis gerasenoꝝ vt discederet ab ipis: quia timore magno tenebanť.

b

c

d

¶ Ro.6.b

e †Ipse autē ascendens nauim: reuersus est. Et rogabat illum vir a quo demonia exierāt: vt cū eo esset. Dimisit autē eum iesus dicens: Redi in domum tuā ⁊ narra quāta tibi fecit deus. Et abijt per vniuersam ciuitatē prędicās quanta illi fecisset iesus. †Factuz est autē cum redisset iesus: excepit illum turba. Erant enim omnes expectantes eū. Et ecce ve-

a

f

g

b†

c

d

¶ Allego.

¶ Phili.1.d † 5.di.ad ei⁹ de pe.di.3 inter hec hircū pmū

¶ Osee.3.d

¶ Ro.11.d

a ⁊ yt iactātie cā vitet: ⁊ infidelib⁹ sit; exēplū.

nit vir cui nomen iayrus: et ipse princeps synagogę erat: ⁊ cecidit ad pedes iesu rogās eū vt intraret in domū suā quia filiā vnica erat illi fere annorū duodecim: ⁊ hęc moriebať. Et contigit dum iret: a turbis comprimebatur. †Et mulier quedā erat in fluxu sāguinis ab annis duodecim quę in medicos erogauerat oēm substātiā suā nec ab vllo potuit curari: accessit retro ⁊ tetigit fimbriam vestimēti eiꝰ: ⁊ cōfestim stetit

a ⁊ synagoge a lege erpphetis instructa.

Si cōsideremus quāta sit fides nostra: ⁊ intelligamus quantꝰ sit filius dei: videmus qz comparatione eius fimbriam tūmodo tāgimus superiorem vestimēti eius partē nequimꝰ attingere. k Et cōfestim ⁊c. Sustinuit turus mortuā: rediit ad fidem faciendam: prius curat emoroydā. Sic hęc liçabet sterilis paritura ídicať: vt cōceptura virgo credať.

¶ Quis

Nico. de lyra

a Ipse aūt ascē. na. ⁊c. ⁊ rogabat illū vir a quo demonia exierāt vt cū eo esset: dimisit aūt eū iesus. i. noluit q ipm sequeret. cui⁹ rō ē: qz discipulis sequētib⁹ xpm data ē ptās faciēdi miracula: vt patebit ca. ix. et. x. Si autē iste q fuerat demoniacus talia faceret: posset a simplicib⁹ et etiā a malicios hoīb⁹ imputari q talia faceret i virtute demonis: qđ xps excludere tendebat. Et ex hoc cōsuetū est in ecclesia q demoniaci et furiosi si curentur: non tamen ad ecclesiastica officia ꝓmouenť. b Factū est aūt. Hic cōsequēter describit miraculū ỏ resuscitatione filie archisynagogi. Circa qđ primo ponit dicti miraculi ichoatio. secđo iterponit mulieris patientis fluxum sanguinis curatio. ibi: Et cōtigit dū iret. tertio dicte suscitationis consūmatio. ibi: Adhuc illo loquēte. Sententia istaruz partiū patet ex dictis Matth. ix. et Marci. v. excepto qđ sequit in prima parte. c Excepit illum turba. Licet ei sacerdotes et legisperiti ex odio ipm despicerēt ⁊ doctrinā eiꝰ: tñ cōis populus deuote audiebat verbū eiꝰ. d Et ecce venit vir iayrus. istud nomē nō exprimit Matth. ix. et Marci. v. ⁊ iō hic supplek. Sciendū tñ q ille vocať iayr in idiomate hebreo: ß nomina ꝓpria hebraica qñ trāsferūť ad latinū frequēter accipiūt hāc syllabā us in fine: sicut iacob in hebreo: iacobus in latino: ⁊ saul saulus: ⁊ eodē mō iayr iayrus.

Cōuocatis

Ca Quis ē q̄ ⁊c. Mō querit vt doceat q̄ nesciat: sed vt fi
des mulieris appareat. b Turbe te cō. Quē turbe di
uersis heresib⁹ affligūt sola catholica ecclia fidei corde tā
8.10. b gīt, nā alij tangētes nō tāgūt: sicut vidētes nō vidēt: au/
dientes nō audiūt. Ām ⁊ marie dr: Noli me tāgere: nōdū
ei ascēdi ad patrē meū. c Mā et
ego no. Mō latet q̄cūq; tāgit. De
us non indiget oculis vt videat:
nec corpaliter sentit: sz in se habet
cognitionē oīm. Etiā virt⁹ q̄ ppi
ciat oībus iniq̄tatib⁹ nostris: et
sanat oēs infirmitates nostras: nō
ex nobis sed ex deo exit. d Vi
dēs au. Hec mulier verecūda fim
briā tāgit: fideles accessit: religio
sa credidit: sapiēs se esse sanatam
cognoscit. Sic plebs gētiū q̄ deo
credidit: petrū erubuit vt defere/
ret: fidē detulit vt crederet: deuo/
tionē exhibuit vt rogaret: sapiaz
induit vt sanitatē suā ⁊ ipsa senti/
ret: fiduciā sūpsit vt fatereť qđ p/
ripiebat altenā. e Adhuc illo
lo. ⁊c. Mūdata ecclesia gētiū a p
fluuio vitiorū: ⁊ cognominata fi/
lia ob fidei meritū: nūciať synā/
goga leto pfidie ⁊ inuidie soluta:
q̄ in xpm nō credidit ⁊ ecclesiam
credere doluit. Hūc⁹ iste est: qui
cūq; credit statū synagoge a deo
destitutū vt restaurari nō possit.
Jdeoq; p restitutiōe illi⁹ suppli/
cādū esse nō credidit: sz q̄ ipossibi
lia sūt apud hoīes possibilia sunt
apud deū. Ām sequit: Jesus aut̄
audito ꝟbo verbo. f Mō pmisit.
⁊c. Paucos arbitros resurrectio
nis acciuit: q̄ nō a mult⁹ otinno
8.7.b credita ē resurrectio. Fili⁹ vi/
due publice suscitať: ꝟ pauci ad/
mittunť: in quo moraliter pietas
dñi notať: q̄ vidua maī vnici nō
patiebaī mozas: ⁊ iō ne ampli⁹ af
ficereť maturitas addit. Signifi/
caī etiā in filio vidue ecclesia cito
creditura. In archisynagogi filia
iudei q̄ creditura: sed ex pluribus
pauci. g Patrē puelle. Pater
puelle: cert⁹ doctor legis. s. scribe
⁊ pharisei: q̄ si credere noluerint
etiā subiecta synagoga salua erit.
h Flebāt aūt. Flent q̄ synago/
gā a deo q̄ vita est vidēt alienā et
dolēt: nec ampli⁹ posse viuificari
putāt: ⁊ illa q̄ spōsi pūtiā q̄ viue/
re debet amisit q̄si inter plāgētes
mortua tacēs: nec ꝟ ipm q̄dē q̄re
plāgaī intelligat. i Nolite fle/
re. Fleāt mortuos suos q̄ putant
mortuos: vbi est fides resurrecti/
onis nō ē mortis spes sed quiet⁹.
k Mō ē mortua ⁊c. Mortua est
puella hoīb⁹ qui suscitare nō pos/
sūt. nō deo: cui aīa viuit: ⁊ caro suscitādo quiescit.
Allego. l Sz dormit ⁊c. Allego. Cū aīa peccans moriaī: si tū a
xpo suscitari mereť: nobis q̄dē mortua fuisse: sed deo dici
pōt obdormisse. m Deridebāt ⁊c. Merito excluī sunt
q̄ deridere q̄z credere malebāt: idigni videre resurrectio/
nis miraculū. n Tenēs ma. Tenet manū: q̄ nisi man⁹
iudeoꝝ q̄ sāguine plene pr⁹ fuerit mūdate: synagoga nō
surget. o Puel. sur. Quisq̄s a morte aīe a xpo manū
10.b sibi cōfortāte resipiscit: a sordib⁹ vitioꝝ debet exurgere:
(⁊ sicut marcus ait) in bonis opibus ambulare: ⁊ celesti
pane necesse est vt mox sacieť. i. verbi dei ⁊ altaris.
p Quib⁹ pce. ⁊c. Sicut publica noxa publico eget re/
medio: ita leuia petā leuiori: ⁊ secreta queūt deleri penitē
tia. Ām puella in domo iacens paucis arbitris exurgit:
eisdēq; ne miraculū vulgarent interdicit.

¶ Cōuocatis

fluxus sāguinis ei⁹. Et ait iesus:
a Quis est qui me tetigit? Negāti
b⁹ aūt oīb⁹ dixit petr⁹ ⁊ q̄ cū illo
b erant: Preceptor: turbe te cōpri/
ſ quasi multi sunt qui te tetigerūt.
mūt ⁊ affligūt: ⁊ dicis q̄s me teti
a ſ q̄si nō q̄ro de tactu corpis: sz de tactu fidei.
git? Et dixit iesus: Tetigit me ali
c quis. Mā ⁊ ego noui ꝟtutē ō me
d exisse. Vidēs aūt mulier q̄ nō la
tuit: tremēs venit ⁊ pcidit ante
pedes illi⁹: ⁊ ob quā cām tetige/
rit eū indicauit corā omni pplo:
⁊ quēadmodū cōfesti sanata sit.
ſ per fidem.
† At ipse dixit ei: Filia fides tua †
a ſ nō factura est: sed fecit. in eo enī iam saluata
es q̄ credidisti.
e te saluā fēcit: vade ī pace. Adhuc
illo loquēte: venit q̄dā ad prīci/
pē synagoge dicēs ei: Quia mor
tua ē filia tua noli vexare illū. Je
sus aūt audito hoc ꝟbo: rūdit pa
tri puelle: Noli timere: Crede tā
tū: ⁊ salua erit. Et cū venisset do
f mū: nō pmisit ītrare secū quēq;:
a ſ petr⁹ iacob⁹ ⁊ iohānes fides spes ⁊ charitas
nisi pētrū ⁊ iohānē ⁊ iacobum: ⁊
ſ pater epūs. ſ mater ecclesia.
g patrē ⁊ matrē puelle. Flebāt aūt
h oēs: ⁊ plāgebāt illā. At ille dixit:
i Nolite flere. † Mō ē mortua puel/
k ſ qui nō credit deridet.
la ſz dormit: Et deridebāt eū: sci
l m entes q̄ mortua esset. Ipse aūt
n tenēs manū ei⁹ clamauit dicēs:
o † Puella surge. Et reuersus ē spūs
a ſ ad testimoniū vite vt nō fantasma ſz veritas
crederetur.
ei⁹: et cōtinuo surrexit: ⁊ iussit il/
li dare māducare. Et stupuerunt
p parētes ei⁹: quib⁹ p̄cepit ne ali/
cui dicerēt qđ factū erat.

Moraliter. Et factū est deinceps. Seq̄ť: Ca. VIII
d† Et mulieres aliq̄ ⁊c. Mō ministrabāt ei
necessaria de facultatib⁹ suis tāq̄ grate de suis curatiōib⁹ ⁊ facte
sibi deuote. ꝟ etiā cōsuetū erat fieri pdicatorib⁹ iudeoꝝ. † Exijt
q̄ seminat ⁊c. Semē istud pōt dici elemosyna de cui⁹ semīatione
dr. ij. Coꝝ. ix. Qui parce seminat parce ⁊
meret ⁊c. Hui⁹ aūt semis cadit ps sec⁹ vitā
et diabol⁹ tollit illud: ⁊ ꝟ ē q̄s recipiens
elemosynā ī illicit⁹ cōsumit eā. ⁊ aliud su/
pza petrā: qđ fit q̄n recipiēs de bēficio nō
ē grat⁹ hoī neq; deo: ⁊ alīs cadit ī spinas
p q̄s significāť sollicitudies vite pūtis: et B
hec, p qte sūt bona ecclie data clericis ⁊ re
ligiosis q̄ de illis viuūt carnaliter ⁊ pōpa/
tice ⁊ implicāť secularib⁹ negocijs: cū tñ il
la bona sint data ad seruiēdū deo deuote:
⁊ ad ministrādū pauplib⁹ ī sua necessitate.
Et alīs cecidit ī terrā bonā ⁊c. iste sūt ele/
mosyne recepte ad victū ⁊ vestitū necessa/
riū: deo seruiētiū ⁊ intēdētiū studio sacre
scripture. a† Memo accen. lu. ⁊c. Hec lu/
cerna dr sacra scptura Ps. cxviij. Lucer/
na pedib⁹ meis ꝟbū tuū ⁊ lumē semit⁹ me
is. Hāc aūt lucernā optt vase q̄ ꝟbis curio †
sis ⁊ extraneis exponit eā ad iactantiā sue
fame. ille ꝟo subt⁹ lectū ponit q̄ ignē here Mat. 9.c
sis ex sua expositiōe puersa accēdit: sic lu/ Mar. 5.b
cerna sub lecto posita accēdit straminā. Et
de hac accessiōe dicit Hiero. ⁊ hr ī decretis
xxiij. q. iij. secā de. Arri⁹ ī alexādria vna
scintilla fuit: ꝟ q̄ nō statī fuit opprssus ei⁹
flāma: totū orbē depopulata ē. Illi āt po/
nūt sup cā delabrū q̄ p bonā vitā faciūt ef
ficaī ꝟbū suū: sicut ecōuerso illi vase ope/
riūt q̄ p malā vitā doctrinā suā ptēptibi/
lē reddūt. † Et nūciatū ē ei ⁊c. fm sen/
sū lr̄alē maliciose fuit ei nūciatū: vt si p ad
uētū mr̄is et fratrū pdicationē dimitteret
argueret bō ꝑpur⁹ vtpote effectiōe carnali
mor⁹: ꝓpter qđ rōnabiliter iposuit nūcian
ti silētiū dicēs: b† Mater mea ⁊ fratres †
⁊c. ⁊ in hoc docuit pdicatorē euāgelij rō/
nabiliter reprimere volentes eū maliciose
ipedire. i† Et factū ē in vna dierū ⁊c. p †
quā significaī corpus humanum in q̄ fm
platonicos aīa est sicut nauta in nauī. In Mar. 9.c
hac aūt nauicula aīa gubernat fm ptē rō/ Mat. 5.b
lem: irascibilis aūt et cōcupiscibilis ⁊ sen/
sus interiores ⁊ exteriores sūt in corpabili
bus organis ⁊ sic debēt p rōnē q̄ nō ē vir/
tus organica gubernari: de⁹ tñ principa/
lis est gubernator. Turbaī aūt nauis ista †
corpis infirmitatib⁹ ⁊ mēs interior demo Mat. 9.c
nū tētationib⁹: ⁊ de⁹ qui principalis ē gu
bernator dormire dr dū ab eo talia pmit/
tunť: excitaī aūt deuotis pcib⁹ ptis rōna
lis q̄ ad optima deprecaī: ⁊ tūc iubēte do/
mino turbatio quietaī. † Enauigaue/ †
rūt aūt ad regionē gerasenoꝝ ⁊c. p hoiem
obsessū a demone significaī populus gen/
tilis lōgo tpe seruiēs demonib⁹ ī idolis. ⁊
vestib⁹ nō vtebaī: q̄z nudat⁹ erat ꝟtutū or
namēt⁹: rupat etiā catenas ⁊ vincula legī
natural: ꝟ dño iubēte p pdicationē aplōꝝ demones sūt ab eis ej/
ecti: ⁊ ad sanā mētē sūt reducti: ⁊ ꝟtutū vestib⁹ sūt ornati. Per ꝟ
aūt q̄ demōes porcos ītrauerūt ⁊ ī mare demerserūt: significaī q̄
demōes ītrāt detractores q̄ tāq̄ porci pascūť imundicijs aliorꝝ ⁊
grinniūt cōtra vitā bonoꝝ: ꝓpter qđ cū demonib⁹ demergunť in
infernū. b† Et factū ē cū rediisset iesus ⁊c. p archisynagogū sa/
cerdos curat⁹ ⁊ p filiā ei⁹ vnicaz sua parochia designaī. igit̄ ar/
chisynagogi vnica filia moriť cū sacerdot⁹ parochia male disponi
tur: ꝟ p ei⁹ sanitate iesū rogat cū pdicatorē ⁊ cōfessorem p salute
aiarū q̄lantē ī auritū suū vocat: ⁊ tūc ei⁹ filia sanaī: ⁊ ei cib⁹ ver
bi dei ⁊ eucharistie sacramti ministraī. † Et mu. q̄dā. ⁊c. p quā †
significaī psona peccatrix a lōgo tpe q̄ tñ remediuz q̄rit a dño. d.
Libera me ō sāguinib⁹ ⁊c. ⁊ illa sola dr xpm tetigisse. s. spūalit p
fidē: sz multi eū cōprimerēt p tactū corpalē: ꝓpter qđ ei singularit
dicit: † Filia, fides tua te saluam fecit.

Conuocat⁹

a Conuocatis aũt xĩ. Cõcessa primũ ptãte signoꝝ mittũt Ca.IX
c pdicare regnũ dei: vt magnitudini ꝓmissoꝝ attestet etiã magni-
tudo factoꝝ: ꝛ fidẽ verbis daret virt⁹ ostẽsa: ꝛ noua facerent q̃ no
Mar.6.b ua pdicarẽt. b Nihil tule. xĩ. In marco legit: vt nihil tollerẽt in via:
nisi virgã tñ. Sed sciẽdũ ẽ: qz vtrũq; ꝓceptũ est a dño vt nihil nisi virgaz
ferrẽt: ꝛ vt nec virgã ferrẽt. Nõ ferre virgã ẽ non
esse sollicitũ de his q̃ necessaria sũt humane sustẽ-
† 21.di.4.i tationi: qz hec debent pdicatoribꝰ ab his quibꝰ
pdicãt: qñ sine scãdalo possũt accipi. Nihil ferre
nisi virgã est vti illa ptãte accipiẽdi necessaria q̃
data est pdicatoribus. c Duas tunicas. Sim
plex vestimẽtũ est quicq̃d est necessariũ alicui ꝟm
qualitatẽ loci vel tpis: duplex est qđ vltra necessi
Allego. tatẽ est. Allego. in duabꝰ tunicis duplicitatẽ ꝓ-
hibet. d Ibi manete. Ne excursetis ꝓ domos
Mat.10.b ꝛ inuiolabilis hospitij iura mutetis: Vñ ꝟm mat
† thei dom⁹ in qua manere debeãt pri⁹ eligẽda ẽ
11.q.3.c. vt mutãdi hospitij necessitas auferat. e Pul
tra fepe. uerẽ pedũ xĩ. Puluis excutit in testimoniũ labo
ris sui: q̃ ingressi sũt i ciuitatẽ: ꝛ vsq; ad illos pdi
catio puenit: Vel excutit vt nihil ab eis accipiãt
q̃ euãgeliũ spreuerũt: nec etiã necessaria vite.
Allego. Allego. Ne cõmunicetis inanibꝰ verbis ꝛ ge-
† 24.q.1.q̃ stis pfidoꝝ q̃ puleri cõparãda sũt: ne caste men
dignior. tis vestigiũ polluat. Puluerẽ xo fidelis populi
q̃ hũana fragilitate colligit: debet pdicator euã-
gelij abolere: ꝛ quasi suũ i se suscipere. Vñ apls:
2.Cor.11.g Quis infirmat ꝛ ego nõ ifirmor? Quis scãdali
çat: ꝛ ego nõ vror. f Egressi aũt. In marco le
Mar.6.b git: Exeũtes pdicabãt vt pniam agerẽt ꝛ demo-
nia multa eiciebãt: ꝛ vngebãt oleo mltos egros
ꝛ sanabãt. g Audiuit aũt. Notãdũ q; herodes
ꝓpter dissonos ppli rumores pri⁹ hesitauit: sz po
Mat.14.a stea confirmato amino dixit pueris suis: vt apud
Mar.9.b matthei ꝛ apud marcũ legit: Hic est iohanes ba
ptista: ꝛ ipe surrexit a mortuis: ꝛ ideo ꝟtutes ope
rant in eo. h Johanes surrexit. Qui iohannẽ
cui⁹ nullũ signũ viderãt surrexisse dicebãt. p sum
mã maliciã ihesũ surrexisse negabãt. cui⁹ multa mi
rabilia opera viderãt: in cui⁹ passione multa mi-
randa cõtigerãt. i Narrauerunt. Narrãt apli
B dño q̃ fecerint: ꝛ quõ docuerint: quõ iohanes dũ
ipsi docerẽt passus sit. Vñ sequit: ꝛ assũptis illis.
k Et assũ. il. Nõ ociosis: nõ i ciuitate synagoge
.i. secularis dignitatis residẽtibꝰ: sz inter deserta
xpm querẽtibus celestis gre alimonia impartit:
Qui enĩ nõ fastidiũt a xpo suscipiũt: ꝛ spualiter
ꝛ corporaliter: etiã si indigẽt curant. Et nota: qz
postq̃ pfecta est mẽtio passionis iohanis: xps re-
ficit: qz post defectũ legis euãgelicus cibus inci-
pit. Deniq; postq̃ curata est mulier q̃ gestat figu-
rã ecclesie: ꝛ postq̃ apli ad pdicãdũ sũt missi: fit
mẽtio refectiõis: qz ꝑ aplos in ecclia vera refectio
fit. l Secessit scor. Decollato iohãne secedit in
desertũ: qz relicta iudea q̃ ꝓphetie sibi nõ creden-
do caput abstulerat: In desertũ eccle q̃ virũ non
habebat verbi pabula largit. Vñ ꝛ bethsaida do
mꝰ fructuũ iterꝑtat. Et trãseũtẽ ad gẽtes: multe
caterue fideliũ relictis menibus prisce ꝓuersatio
nis: neglecto varioꝝ dogmatũ munimine. sequũ
tur: vt q̃ prius in iudea tñ erat not⁹: iã sup oẽm
terrã exaltaret. Secessit. Cũ turbe q̃dẽ volũta
tẽ eũdi: sed pueniẽdi vires nõ haberẽt: iõ egredit
dñs de loco suo: ꝛ pgit obuiã: ꝛ visa turba misere
tur ꝛ curat lãguores: vt fides plena statim ꝓmiũ
cõsequat. m Secute sũt. Nõ inmẽtis: nõ vehi-
culis: ꝫ ꝓpio labore pedũ vt ardorẽ mẽtis osten
derẽt. n Sanabat. Nemo cibũ xpi accipit nisi
antea sanatus fuerit: qz post remissionẽ peccatoꝝ
tribuit alimonia celestis. o Dies aũt ce. Decli
nata die reficit: qz vel fine seculoꝝ appropinquã-
te vel cũ sol iusticie occubuit: a spuali fame sum⁹
saluati. Et nota ordinẽ mysterij: prius ꝑ remissionẽ petoꝝ vulnerib⁹ me-
dicina tribuit: postea alimonia mẽse celestis expendit. p Nõ sunt no.
Nota qz dñs cuiq; ꝓ viribꝰ dona tribues: ꝛ ad pfectioza semp ꝓuocans
ne aut infirmũ validioz cib⁹ oppримat: aut validũ exilia alimenta nõ sati-
Joh.6.b ent. Primo quiq; panibꝰ hordeaceis quinq; milia. secũdo septẽ panibus
Mar.8.b quattuoꝝ milia hominũ refecit. tertio discipulis mysteriũ sue carnis ꝛ sã-
Joh.6.f

Ca.IX
a Conuocat aũt ihs duodeci. De-
c scripta pdicatiõe xpi ꝑ seipsũ. hic ꝟtr de-
scribit pdicatio facta ꝑ missionẽ discipu-
loꝝ: ꝛ qz pdicatoꝝ verbi diuini post descensũ ꝑ pdi
catione ad primũ debet ꝑ oratione ascẽdere i de
um: sic et in scala iacob an
geli descẽdebant ꝛ ascen- Dur.
debãt: vt hr Hesũ. xxviij. Dur.
iõ saluato: primo mittit di-
scipulos pdicare. secõdo do
cet eos orare. xj. ca. Ad-
huc circa primuz ꝓmittit
missio aploꝝ. secõdo subdit Dur.
missio. lxxij. discipuloꝝ. se Dur.
quẽti ca. Prima i duas:
qz primo describit aploꝝ
missio. secõdo eozum reuer-
sio. ibi: Et reũsi apostoli.
Prima adhuc i duas: in
ptẽ principalẽ ꝛ incidẽta-
lẽ: q̃ incipit ibi: Audiuit
aũt herodes. Circa primã Dur.
partẽ dat auctoritas apo Dur.
stolis pdicãdi: ꝛ ptãs mi-
racula faciẽdi ad cõfirma
tionem sue doctrine: ꝛ sic
mittunt pdicare. Et ptz Dur.
snia hui⁹ partis ex dictis
Matth.x. b Audiuit Dur.
aũt herodes. Hec ẽ ps in-
cidentalis: qz ꝑ pdicatio-
nẽ aploꝝ facta xpi pdicã- Dur.
tiũ: herodes audiuit fa-
mã de miraculis xpi: ꝛ de
siderabat videre ipm: ma
gis duct⁹ curiositate vidẽ Dur.
di miracula q̃ deuotione
ꝓpter qđ xps noluit in p
sentia ei⁹ aliqđ miraculi
facere. vt hr. j. xxiij. Nõ-
nes vero q̃re aliqui crede Dur.
bãt xpm esse iohanẽ de q̃
bus fuit iste herodes: alij
heliã: alij hieremiam: alij
vnũ ex ꝓpheꝛantiqs: ta-
cte fuerũt bzeuiꝫ Matth. Dur.
xvj. c Et reuersi apli. b
describit reuersio aploꝝ
de pdicatione. circa quod Dur.
ostendit benignitas xpi
ad aplos. primo oẽs beni
gne recipiendo. secõdo eos
ad maioza incitando. ibi:
Et factũ ẽ cuz solus esset.
Prima i duas: qz primo
describit benignitas xpi
ad aplos. secõdo ad pplos. Dur.
ibi: Q̃ cũ cognouissent Joh.
turbe. Circa primũ q̃r: Et
reuersi apli narrauerũt il
li quecũq; fecerũt. Iz enim
nõ indigeret tali narratio
ne cũ oĩa sciret ꝑ seipm: ꝛ
hoc etiã aplis esset notuz
tñ retulerũt ei ꝑ modum
amicabilẽ collatiõis disci-
puloꝝ cũ magistro.
d Et assũptis il. xĩ. vt re Dur.
quiesceret segregati a tu- Dur.
multu ꝓploꝝ: ꝛ vt se recol Dur.
ligerẽt i oratiõe: sicut fue- Joh.
rũt dispsi in pdicatione.

e Q̃ cum cog.tur. Hic q̃r describit benigni
tas xpi erga pplos. primo recipiẽdo eos curiali-
ter: qđ notat cũ q̃r: Et excepit illos. secõdo qz panit
eos spiritualiter. iõ subdit: Et loquebat eis ꝺ re
gno dei. tertio qz curauit lãguidos generaliter:
cũ subdit: Et eos q̃ cura idigebãt sanabat. quar-
to quia

guinis tradidit: ad vltimū magno munere dat electis: vt edāt
& bibant sup mēsam suā in regno. Notandū erāt aplis nisi
q̄nq; panes mosaice legis: et duo pisces. i. ille due psone q̄ in
Israelitico pplo vngebant: ad regēdū populū: reges & sacer-
Exo.34.g dotes in q̄b⁹ nulla plenaria refectio poterat inueniri. Q̄diu
enī legīt moyses: velamē positū ē sup
corda eoꝝ. a Misi forte. Mōdū in-
tellexerant aplī fidē pplī credētis nō
esse venalē: ꝙ nouerāt nos potiꝰ eē re-
dimēdos p suas escas gratuitas.
b Quinq; milia. Per q̄nq; milia si-
gnificant q̄ i seculari adhuc habitu p
q̄nq; sensus corpis exteriozib⁹: q̄ pos-
sidēt bene vti nouerūt. Qui q̄nq; pa-
nib⁹ alunt: qz tales necesse ē legalib⁹
adhuc p̄ceptis instrui: & legali timo-
re cōpzimi. Nā q̄ mūdo integre renūci-
ant: & q̄ttuoz sūt milia xp̄i euāgelicaz
doctrinā: & septē panib⁹. i. septiformi
spūs reficiūt gra. c Per quinq.
Diuersi quinq̄tiū discubit⁹: diuersos
p ordē ecclīe designāt quēq⁹. Quin-
quageni discūbūt q̄ adhuc i pnīa pec
cato positi: aut ditū xp̄i pcipiūt. Nā
Dar. 6. f q̄nquagesimus ē pnīe psalm⁹. Scōm
aliū euāgelistā centeni discūbūt: q̄ p̄
sumpta venie spe solo vite eterne desi
derio suspirant: qz centenarij⁹ de leua
trāsit ad dexteram. d Et discu. &c.
Da. 14. c Scōm aliū euāgelistā q̄nq; milia sup
senū discūbunt: qz illi q̄b⁹ adhuc sunt
corpales sensus molliorib⁹ delectāt:
Isa. 40. b ois ei caro fenū. q̄ttuoz milia sup trā
recūbūt: pl⁹ ē enī terrā p̄mere q̄ sup
feno iacere. e Accepit ā. Nō noua
creat cibaria: ꝙ his q̄ habēt discipuli
bñdixit: qz veniēs i carne nō alia q̄ q̄
p̄dicta sūt p̄dicat: sed ꝓphie dicta my
sterijs gr̄e grauida demonstrat. Aspi
cit i celū vt illic dirigat mentis acies
vbi lux est scie. Frāgit & discipulis tri
buit: vt ponerēt añ turbas: qz clausa
legis & ꝓphaꝝ sacra eis q̄ p mūdū p̄di-
cāt patefecit. Qꝰ supest turbis disci-
puli tollūt: qz secretiora sacra q̄ rudes
nō capiūt p̄fecti inq̄rūt. Nā p. xij. co-
phinos apli & eoꝝ seq̄ces figurant: fo
ris hoib⁹ despecti: intus saturāt cibi
reliquijs ad alēda humiliū corda cu-
Exo. 1. d mulati. Elegit enī deꝰ infirma mundi
vt confundat fortia. Et manꝰ q̄ pīs i co
phino fuerat: tiā p crucē xp̄i vite cele
stis opā alimoniā: & eo cibū fidei cō-
gerit: vbi añ erat cenū pfidie gētilis.
f Et fregit. Frāgēdo multiplicati sūt
panes: vt plurimos pascant. lex enim
moysi dū exponit mīstos libros facit.
Exo. 20. b In lege ōz: Nō mechaberis. Nūc panē
Mat. 5. d frāgit xp̄s. diuidit ꝺ Xp̄us nō aliunde
adducies: ꝙ de suo partiēs. Qui videt
Ibidem inq̄t mu. ad. c. e. tā. m. est eam. Habes
fragmētū. de suo addit: Si oculꝰ tuus
dex. scan. te e. eum. Habes aliud. Et si
dextera tua &c. abscide eā: & qui dimissaz a viro ducit mecha-
tur. Vides ex vno q̄ multa fragmēta. g Distribuit disci.
Pronocat aplos ad fractionē panis: vt illis nō habere testā
tibus magnitudo signi notioz fiat. Insinuat q̄ p eoꝝ doctri-
nā ieiuna corda quotidie sūt pascēda. h Et saturati sunt.
Qz mādūcās ppls satiat: significat famē i ppetū ab electis
repellēdaz: qz nō esuriet q̄ accepit xp̄i cibū. Qz apli ministrāt
futurā diuisionē dñici corpis & sāguinis ꝓnunciat. i Co-
phini duodeci. Cur q̄nq; milibus hoīm plus redūdat q̄ttuoz
milib⁹ minus? Quia q̄ttuoz milia triduo cum xp̄o fuerūt: et
ideo ampliꝰ celestis pabuli receperūt. k Et factum est &c.
Ios.6.b Post miraculū cū turbe vellent eum facere regē: dimissa tur
ba fugit & ascēdit i montē solus orare: & anteq̄ discipuli ascē
derent in nauiculā aderant cū ipo. Ipse autem solus orat pa
trē. Possunt enī sancti fide & amoze dño ꝓiūgi: & eū hoīb⁹

bis plus q̄ q̄nq; panes & duo pi
a sces: nisi forte nos eamꝰ & emamꝰ
in oēm turbā hāc escas. Erāt au-
b tē fere viri q̄nq; milia. Ait autez
ad discipulos suos: Facite illos
c discūbere p ꝓuinia q̄nquagenos:
d & ita fecerūt. Et discubuerūt oēs.
e Acceptis aūt q̄nq; panib⁹ & duo
bus piscib⁹: respexit i celū & bñdi
f xit illos & fregit: & distribuit disci
pulis suis: vt ponerēt añ turbas.
g Et māducauerūt oēs: et saturati
sūt. Et sublatū ē qō supfuit illi fra
i gmentoꝝ cophini duodecim.
k †Et factū ē cū solus esset oraꝝ: a
erant cū illo & discipuli: & interro †
l gauit illos dicēs: Quē me dicūt
eē turbe? At illi rñderunt et dixe
m rūt: Alij iohānē baptistā: alij aūt
heliaz: alij ꝙ qz ꝓpheta vnus
de priorib⁹ surrexit. Dixit aūt illi:
n †Vos aūt quē me esse dicitis? Re
ſ nō populi sententiā expectat: sed suā ꝓmit.
ſ vnus ꝓ omnibus.
o spōdēs simō petrꝰ dixit: Christū
p dei. At ille increpans eos: p̄cepit
ne cui dicerēt: hoc dicens: Quia b†
oportet filiū hoīs multa pati: & re
probari a seniorib⁹ & pncipib⁹ sa-
cerdotū & scribis: & occidi: & tertia
q die resurgere. Dicebat autem ad
oēs. Si quis vult post me venire †
a ſ nō tm̄ sua: ſz etiā ipm̄ ſm q̄ fuerat hō vetus.
r s abneget semētipm̄: & tollat crucē
suam quotidie: et sequatur me.
ſ q̄ rpe ꝓsecutiōis vult pīcrē vitā custodire.
Qui enī voluerit aiaz suā saluaz
a ſ in futuro. b ſ vitā eternā. c ſ ecōrario.
facere pdēt illā. Nām q̄ pdiderit
ſ vitam pīsentem.
aiaz suā ꝓpter me: saluam faciet

excellētioꝝ intueri: & ꝙuersationē eiꝰ i carne passibꝰ humilita-
tis subsequi: ꝙ incōphēsibilia paterne positiōis arcana solus
penetrat & solꝰ qō ozā dū nouit orat. Cū discipulis aūt nō repe
rit ozasse: ꝙ solꝰ obsecrat: qz dei ꝓsiliū hūana corda nō capiūt:
nec q̄sq̄ pōt interioꝝ pticeps esse cū xp̄o. l Quē me di. &c.
Exploraturꝰ: fidē discipuloꝝ pīꝰ vul-
gi sniaz inq̄rit: ne aplōꝝ fides firma-
ta videat vulgari opinione: ꝙ Xpitatis
agnitiōe. Merito turbe noiānt que
diuersas de dño ferūt sniās: q̄x sermo
& sensus instabilis est & vagꝰa q̄b⁹ su-
os distinguēs ait: Vos aūt quē me eē
dicit? m Johez ba. Opinio ō iohe
isō forte erat: qz in vtero mris positꝰ:
dūi p̄sentiā sentiebat. De hella: qz ra- 2. Re. 2. b
ptus ē i celū: & venturꝰ credit. De hie Hiere. 1. b
remia: qz i matris vtero sāctificatꝰ est.
n Vos aūt. Qui fractar debet audi
entiū ꝓsiderare psonas: ne prꝰ irridea
tur q̄ audiat. o Christum dei &c.
Cōplexus ē oīa: q̄ & naturam & nomē
exp̄sit. In noīe enī xp̄i: & diuinitatē &
incarnatiōis ē exp̄ssio: & fides passio-
nis. Hereticꝰ et si nomē xp̄i nō negat:
christū th negat q̄ non oīa q̄ xp̄i sunt L
ꝓfitet. p Precepit ne. Jubet tacere †
discipulos vt fallat pncipem mūdi: et Ma. 16. b
vt declinet iactātiaz: doceat humilita Mar. 8. c
tē. Simul ne adhuc rudes & impfecti
discipuli maioris p̄dicatiōis mole op-
primerenꝰ. Cōpleto aūt passionis sa-
cramēto: oportunꝰ ōr aplis: Euntes Mat. 28. d
docete oēs gētes: baptizātes eos i no
mine patris & filij & spiritus sācti. Tūc
non ꝓdesset eoꝝ publice predicari dei
filium: quem mox erant visuri flagel- †
latum & crucifixum. Prohibentur er- Mar. 16. d
go eum euāgelizare dei filiū vt euāge Mar. 8. d
lizarent postea crucifixum. q Vi-
debat autem. Que ad fidez dominice
natiuitatis vel passiōis ptinent solis
seorsum discipulis aperuit: sed hec ad
omnes. r Abneget semetipsū. Ni- b†
si quis a seipso deficiat: ad eum qui su
per se est nō appropinquat: & nouitatē
ad quā vocatur non apprehendit: ni-
si mactet vetustatez in qua natꝰ fuit:
et cum cessat a vitijs exquirat etiā vir
tutes. Unde subiungit: Et tollat cru-
cem suam &c. s Et tollat crucē &c.
Crux tollit quādo p abstinentiā cor-
pus afficit: vel per cōpassionē ꝓximi
affligitur animus quod etiam aliqui
philosophi fecerūt. Et sequat: hoc so-
lus christianus. ſ Nam q̄

Nico. de lyra

to quia famelicos pauit corporaliter:
vt patet in littera sequēti. cuius expo-
sitio patet ex dictis Matth. xiij.
a Et factū ē cū solꝰ eēt &c. Hic ꝓfiter
ostenditur beniuolentia christi ad di-
scipulos incitando eos ad meliora: vi
delicet ad martyrium q̄ est p̄cipuus actus charitatis: ſm q̄
dicit saluator Joh. xv. Maiorē hac dilectionē nemo habet q̄
vt aiaz suā ponat q̄s p amicis suis. primo igit inuitat eos ad
martyriū Xbo. secōo facto. ibi: Factū est aūt dū cōplerēt. Pri
ma in duas. qz primo incitat eos verbo ad martyriū. secōo osté
dit martyrij premiū. ibi: Dico autē vobis. Circa primū ꝓmitti
tur christi duplex interrogatio. et duplex discipuloꝝ respōsio:
videlicet quid vulgares ō christo dicerēt: & q̄d apostoli de hoc
sentirent: & ptz snīa ex dictis Matth. xvj. Sciendū tamen q̄ i-
terrogatio christi nō p̄cedebat ex ignorantia: sed vt ex respon
sione discipuloꝝ qui credebant ipsū esse veraciter christuz dei
filium: efficacius incitaret eos ad martyrium exemplo eiusdez
animati: q̄ cum esset tante dignitatis voluit ꝓ nobis mortem
pati. ideo subdit: b Hoc dicens qz oportet filium hominis
multa pati &c. ptz snīa ex dictis Mat. xvj. excepto qō subdit:

Nam q̄

a Mã q̃ me eru. Sicut psecutionis tpe ponenda est anima: ita in pace frã genda sũt desideria terrena: vt quãto videt homo securior tanto sit ad sui custodiã sollicitior. b Quid enĩ ꝓficit. Quia aliq̃n tpalia despicimus: ſz humana verecũdia ꝓpediti: rectitudinẽ quã habem⁹ in mẽte non audem⁹ voce exprimere ꝫ gruũ medicamẽtũ sub lũgit: q̃ erubuerit. Persecutiõis tpe poterant erubescere fideles: substãtijs nudari: bonorib⁹ deiect: verberibus affligi. Pacẽ tpe sepe veremur a ꝓximis despici: iniurias ꝟbo ꝙ pati: ꝓius satisfacere illis q̃bus fuim⁹ irati. Habet ergo christianus etiaz in pace: vbi in confessione xp̃i veraciter possit ꝓbari. ſ. si imitat humilitatẽ sui capitis. c Hunc filius homis. Non sufficit ad ꝓbationẽ fidei vox ꝓfessionis quã defendit a verecũdia prꝺfessio generalitatis. d Aliqui stantes. Qui stat cũ christo non gustat mortẽ: quia nec tenuem mortis eterne sensuz habebit: q̃ xp̃i cõsortia meruerit: cui nec in morte interrumpitur ordo viuendi. e Donec videãt regnum. Quia arduum erat animaz periculis corpus morti offerre: sustentat infirmitatẽ humane mẽtis remuneratione p̃sentiũ: ne frãgatur desperatiõe vel tedio. Visa enĩ eterna gloria: et si i trãsitu t ad breue momentũ: fortiores tñ ꝓtra mundi aduersa reddunt. Promittit itaq̃ futurã gloriã in transitu videndã in terra vt certi⁹ in celo speretur eterna. Vel ꝓmittit aliqs de discipulis visuros dilatationẽ ecclesie anteq̃ꝫ p mortẽ recedant de mũdo: vt in p̃senti ꝓtra mundi gloriã erecti: certius credant in celo regnaturi. f Post dies octo. Alij qui sex dies tñ numerant: post sex etates seculi sanctis a laboze quiescẽdum signant. Lucas q̃ t primũ quo ꝓmittit: et vltimũ quo ꝓmissio implet cõnumerat: octaua inuit resurgendum. Nam sicut christ⁹ post sextam sabbati qua crucẽ ascendit: t post septimã sabbati qua in sepulchro quieuit: octaua die resurrexit: Sic nos post sex seculi etates q̃bus ꝙ dño patimur t laboramus: t post septimã quietis aĩaꝝ que iterim in alia vita gerit octaua etate resurgem⁹. g Assũpsit petrũ. Tres tñ ducit: q̃ multi vocati: pauci electi: t q̃ fidẽ trinitatis inuiolatã seruant: ceẽna merent visione letari. Scit merito ꝙ cognitor perfectiores fuisse ceteris tres apl̃os. Signãt illos q̃ habẽt fidẽ: spem: charitatem. Vel ꝙ petrũ prepositi siue ꝓiugati: ꝙ iacobũ penitẽtes vel actuales: ꝙ iohãnẽ ꝟgines vel theorici. h Ascendit in mon. In montem oratur⁹ ascẽdit vt inuat: q̃ q̃ resurrectionẽ expectant: mentẽ in excelsis eleuare: t ꝓtinuis p̃cibus debẽt insistere. Propossibilitate cuiusq̃ minuit verbum: aut crescit t nisi altioris prudẽtie cacumẽ ascẽdas: non tibi apparet sapia: nõ apparet mysteriorũ cognitio: nõ apparet quãta sit glia: quãta sit spes in dei verbo: sed apparet sermo nat⁹ ex virgine: litterarũ operꝰ inuolutionib⁹. Sed ascende: crede natũ de virgine: natũ de spũ: triũphantẽ in cruce: mortuos suscitantẽ: iã pfecta est verbi facies altera. i Et facta est. Transfiguratus non substantiã vere carnis amisit: sed gloriã vel sue vel nostre resurrectionis ostendit: qui qualis tunc aplis: talis post iudiciũ cũct⁹ apparebit electis. Nã in ipo iudicio t bonis t malis in forma sui apparebit: vt videãt in quẽ pupugerũt. k Et vestit⁹ ei⁹ ꝛc. Vestes dñi: sancti sunt q̃ xp̃m induerũt: q̃ vestis dño in terris ꝓsistente despicabilis t alioꝝ sillis visa est: sed dño montẽ ascẽdẽte fulget: q̃ nõdũ apparuit q̃d erim⁹: sed tandẽ siles ei erimus: q̃ videbim⁹ eum sicuti ẽ. Vel vestimẽta verbi sermones sũt scripturaꝝ: t q̃dã indumẽta diuini ĩtellect⁹: q̃ sicut illis aplis i altera specie apparuit: ipe t vestis ei⁹ refulsit: ita t oculis mẽtis tue iam diuinaꝝ sensus albescit lectionũ. l Ecce duo viri. Notandum est: non corpora vel aĩas helie vel moysi apparuisse: ſ ex aliqua subiecta creatura illa corpora formata fuisse. Potest etiam credi angelico ministerio illud factũ esse: vt angeli eorũ psonas assumerent. Mortu⁹ et viuus apparẽt: vt significẽt christum moriturũ et post victurum: t vt viuamus christo t moriamur mũdo. Etiã apostolis dat signũ de celo: vt fides eorũ augeat: sed scribis tentantibus dare noluit: vt indurarentur. m Erant autẽ mo. Per moysen infernales: per heliam celestes: ꝙ apostolos terrestres ad iudiciũ venturi significant. n Dicebant excessũ. Moyses id ẽ legislator: t helias ꝓphetarũ eximius apparẽt cuz verbo vt ostendãt ipsum esse qui locutus eñ in lege t ꝓphetis: t quẽ lex et ꝓphete ꝓmiserũt: q̃ nõ in infimis: sed in monte visi sunt: q̃ soli mente excelsi maiestatẽ scripture q̃ in dño impleta est pspiciunt. Dicebãt excelsũ ei⁹ quẽ cõpletur⁹ erat in hierlm: q̃ lex t ꝓphete quoscũq̃ in cui ne fidei inueniũt: dispẽsationis sue mysteriũ docent. Per moysen mortuũ signantur sancti q̃ ab initio mũdi vsq̃ ad diẽ iudicij defuncti in ipo iudicio sunt resuscitandi. Per heliam viuentẽ qui viui inuenient: q̃ in maiestate videnẽt: q̃ cum christo regnabunt glorioſi: qui excessum eius dicunt: q̃ tunc sancti misericordiã dñi laudabunt: qui ꝓ salute eoꝝ dignatus est mori. Tres testes habem⁹ de terra: tres de celo: moysen t heliam t ipm patrem. Septim⁹ in medio eorũ est dei filius: cum soleat sufficere testimoniũ triũ: t hic est testimoniũ plurimorũ. o Granati erant somno. Somno grauant: quia splendore incõprehẽsibilis deitatis premitur sensus humani corporis. Vel somno grauãt: vt resurrectionis gloriã post corporis quietẽ videret: t sancti eo verius maiestatem dñi videbunt: quo carnis sue in qua mortẽ vicerãt immortalitate gaudebũt. Tũc moysen t heliam speculabunt in gloria: q̃ melꝰ intelligent quõ

a illã. † Quid ei ꝓficit homini si lucret vniuersũ mũdũ: se autẽ ipm perdat t detrimẽtum sui faciat?
ſ i. erubescibilia de me confiteri voluerit.
b Nam q̃ me erubuerit t meos ser/ a
ſ abijcier.
c mones: hunc filiꝰ hois erubescet b
cũ venerit i maiestate sua et pris
t sanctoꝝ angeloꝝ. † Dico autem c
d vobis: vere sũt aliq̃ hic stantes:
ſ temporaliter.
e qui nõ gustabũt mortem donec
a ſ glorificationem corporis in transfiguratiõe.
ſ imaginariã repsentatiõez future beatitudinis.
videant rẽgnuz dei. † Factum au †
f tẽ post hec ꝟba fere dies octo: t
a ſ vt trib⁹ idoneis testib⁹: vt mũdus crederet.
ſ q̃ claues celoꝝ accepit. ſ cui mater cõmittit.
g assumpsit pẽtrum et iohannez et
ſ qui primus solium sacerdotale ascendit.
h iacobũ: t ascẽdit i mõtem vt ora
i ret. Et facta ẽ dũ oraret spes vul d
ſ sicut sol.
k tus ei⁹ altera: et vestit⁹ ei⁹ albus e
l t refulgẽs. Et ecce duo viri loq̃/
m bãtur cũ illo. Erant autẽ moyses f
n t helias visi in maiestate: et dice s
bant excessuz eius quem comple
turus erat i hierusalem. Petrus b
o ꝟo et qui cum illo erant: grauati
a ſ nemo niſi vigilans videt gloriam dei.
erãt somno. Et euigilãtes vide

a Mã q̃ me eru. ꝛc. nõ audẽs ꝓfiteri xp̃m et veritatẽ euãgelij. b Hũc filius hois erubescet. nõ reputãs eum de suis. Rõ aũt hui⁹ ẽ: q̃ nõ solũ credere ẽ necessariũ ad salutẽ. ſz ẽt ꝓfiteri oze: ſm q̃ dr Ro. x. † Corde enĩ creditur ad iusticiaz: oze ãt fit ꝓfessio ad salutẽ. Nec tñ ꝓfessio ptinet ad ꝓceptuz affirmatiuũ: qõ lz obliget semp: non tñ ad semp ſ pro loco t tpe occurrẽte casu in quo ex omissiõe ꝓfessionis fidei subtraheret honor deus deo. vt si ꝙs interrogat⁹ ꝓfide taceret qñ ex sua taciturnitate crederetur ab aliꝭ ipm fidẽ non habere vel ipam fidẽ falsaz esse vel ob ei⁹ taciturnitatẽ alios auerti contingeret a fide: t sic peccaret mortaliter: t per cõsequens inter dei filios nõ eet computandus. c Dico aũt vobis. Hic ꝓsequẽter ostendit martyrij premiuz: vt magnitudo prꝺmij auferat terꝛorẽ suppliciꝰ. et primo describit illa ostẽsio. ſcdo emulatiõis discipulo⁹ repressio. ibi: Et factũ ẽ in sequenti die. Circa primũ sciendũ q̃ in hoc ostendit premiũ martyrij in quãtũ ostendit se tribus discipulis suis i forma gloriosa qñ trãsfiguraꝝ fuit coraz eis: q̃ ad ꝓsimilem gloriã resurgẽt corpora martyrum: Phus q̃ dicit apostolus ad Phil. iij. Salvatorem expectamus ihesum christum qui reformabit corpus humilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue: t pater sententia huius partis ex dictis Matth. xvij. exceptis que sequuntur. d Et facta est dum oraret ꝛc. non est intelligendũ q̃ quãtitas vel figura faciei christi fuerit mutata: sed a gloria anime tunc redundauit in corpus ipsius claritas que est prꝺprietas ipi⁹ corꝑis glorioſi. e Et vestimẽta eius alba ꝓris glorioſi. f Erant autẽ moyses ꝛc. ſz ipi⁹ christi qui tũc apparuit in claritate gloriosa: vt dictum est. g Et dicebant excessum eius. i. passionem eius futuram quã sustinuit ex maxia charitate: q̃ dicit hic excessiua: nõ q̃ excesserit modũ iustis: sed q̃ excellentissimũ eius gradum attingebat. h Petr⁹ ꝟo et q̃ cũ illo erãt gra. erant sõno. nã in pũcta maiestat⁊ opprimit fragilitas hũana.

Et neml.

gent quomodo vnū iota aut vnus apex nō ꝓteribit a lege: et quomodo dñs legē ⁊ ꝓphetas nō soluerit: sed adimpleuerit.
a Bonū est. Qui ad montana ꝓscēderat nō vult ad terrena descendere: sed semp in sublimi pseuerare: ⁊ est petrus in pso na ingredientiū regnum dei. Bonum ē nos hic esse: bonū est in regno dei esse: q̄si nos soli hac luce fruemur: nō iudei inuidi. Tria taber/nacula. i. verba: cogitationes: opera.
b Unuz moysi. Quomodo noscunt quos antea nō viderūt? Per maiestatem sup eos veniētē: sicut in futura resurrectione vnusquisq; alterū cognoscet ⁊ desiderata in altero alter p charitatē intelliget. c Nesciēs q̄d. Et si petr⁹ ex humana infirmitate nescit quid dicat insiti: tū dat ardoris indicium: dū eos quos videre delectabat etiaz officio sistere q̄rit. Errabat: q̄ terra ⁊ i hac mortali carne sibi ⁊ coapostolis suis dari cupiebat regnū: qđ in celis ⁊ carne mortali expoliatis est ꝓmissum. Sic errat q̄ tria tabernacula legi ⁊ ꝓphetis ⁊ euāgelio facere desiderat: cū hec ab inuicē nō discrepent: nō tria sz vnū habētia tabernaculū. i. ecclesiā dei. d Facta ē nu. Et si petrus ex infirmitate ignorat: placet tū obsequij denotio. Ūñ et nubes obumbrat diuini spūs ē ista obumbratio q̄ nō caligat affectū hoīm: sed reuelat occulta: cuius ꝓfect⁹ ostendit audita voce dicētis: Hic est fi. Quia materiale q̄siuit tabernaculum nubis accepit obumbraculū: vt discat in resurrectione non tegmine domoz: ꝑ spiritus sancti glia sactos esse ꝓtegendos.
e Et timuerunt. Timēt: q̄ humana fragilitas cōspectū maioris glie ferre nō sustinet: ⁊ quāto quis amplioza q̄rierit: tanto magis ad inferioza collabit: si mēsurā suam ignorauerit.
f Facta ē voz. Voz patris petrū sublato terroze docet veritatē. Et nota q̄ sicut dño baptizato sic ⁊ trāsfigurato mysterium trinitatis declarat: q̄ gloriam quā in baptismate cōfitemur in resurrectione videbim⁹. Spūs in colūba: hic in nube lucida: q̄ qui nunc simplici corde fidez seruat: tūc aperta luce visiōis ꝓtemplabit qđ credidit: ipsaq; qua illustrabit gratia ꝓtegēt.
g Inuēt⁹ ē ie. Non helias: non moyses: sed quē solum videtis huic figendū est tabernaculū in corde. Recedūt q̄ illi vbi dominus cepit designari: ne ad seruos voz patris missa putetur.
Typice Typice ablata nube: euanescentibus moyse ⁊ helia sol⁹ cernit: q̄ legis ⁊ ꝓphetaz vmbra discedēte: verū lumen coruscante euāgelij gratia reperitur.
ūñ. 12. b Tres in principio videnť: vn⁹ in fine: q̄ in fide pfecta vnū sūt. Oēs enī in corpe xp̄i vnū sumus. Vel fortasse: q̄ lex et ꝓphete ex xbo: q̄ autē ex verbo ceperūt in xbo desinūt. Finis enī legis est xp̄s ad iusticiā oī credēti.
Ro. 10. a
b Et ipi tacuerūt. Dño iubēte tacēt: donec filiꝰ hoīs a mortuis resurgat: ne incredibile sit ꝓ rei magnitudie et post tantā glīaz apud rudes sequens crucis scādalū faciat. ι Factū ē aūt ꝛc. Pro q̄litate meritorū quotidie dñs alijs ascēdit: dū pfectos q̄z ꝓuersatio i celis ē sublimius extollēdo glorificat: ⁊ de eternis instruit ⁊ docet q̄ a turba nō audiri valeāt. Alijs descēdit: dū terrenos ⁊ incipientes ꝓfortat ⁊ docet ⁊ castigat. k Occurrit illi turba. In mōte ozat: docet: maiestatē suā demōstrat: patris vocē aplis aperit: descēdēs a turba excipit: miseroz fletu pulsat: infidelitatis peccata exprobat: malos spūs expellit. l Et ecce spirit⁹. Matthē⁹ ritus. Matthē⁹ lunāticū. Marcus surduz ⁊ mutum describit. Mar. 17. c
significat aūt illos q̄ vt luna mutant: nunq̄z in eodē statu manentes sed ꝓ diuersa vitia crescūt ⁊ decrescūt: qui nec fidē cōtenť nec ipi⁹ fidei audire volūt sermonez. m Rogauī discipulos ꝛc. Latēter discipulos accusat impossibilitatis: cū impossibilitas aliquando non ad curatorem: sed ad curandū referať. Unde dominus: Fiat tibi ꝓm verbum tuum. n Usq̄quo ero apud vos ⁊ patiar ꝛc. Non est tedio affect⁹ dñs: nec iratus hominī sed vitio: sicut medic⁹ qñ videt egrotum cōtra sua ꝓcepta agentez increpat illum. Cur artis sue faciat industriam perire: se aliud iubente illo aliud ꝓpetrante: ⁊ per istum vnum iudei arguūtur infidelitatis. Ūñ ⁊ addit: Adduc huc filium tuū. o Et cū accederet. Dum puer ad dñm accedit eliditur: q̄ conuersi ad dñm plerunq̄ a demonio grauius pulsanť: vt vel ad vitia reduanť: vl de sua expulsione diabolus se vindicet: sicut in ꝓncipio nascentis ecclesie multa ⁊ grauia opposuit certami na illis quos suo regno subtrahi videbat. p Et increpauit. Nō puer vim patiens: sed diabol⁹ vim inferēs increpatur: q̄ qui peccantē vult sanare: vitium debet arguere ⁊ depellere sed hominē amando refouere: donec sanatuz spiritualibus reddat patribus ecclie.
q Ponite vos. Nos qui meo discipulatui adheretis quib⁹ arcana mea manifestius aperui: ꝓcios sanguinis quo mūdus redimendus est eu entū mente recondite: dum ceteri mirantur tanta facta diuine altitudinis. r Futurū est vt. Inter magnalia potentie diuine sepius replicat abiecta passiōis humane: ne subito veniens terreat: sed leni⁹ feratur ꝓcogitata. s At illi ignorabant. Hec ignorantia nō tam de tarditate q̄s de amore nascit: quia adhuc carnales ⁊ mysteriū crucis ignari: quē deum cognouerunt: moriturū credere nequeūt: sed sicut per figuras loquentem audire solebāt. sic etiam qđ de sua traditione loquebať: figuraliter aliud significare putabāt. ℣ Intrauit Mat. 17. c Mar. 9. c

rūt maiestatem eius: ⁊ duos viros q̄ stabant cum illo. Et factuz est cum discederēt ab illo: ait pe/
a ℣ vñ apo. Cupio dissolui ⁊ esse cum christo.
a tr⁹ ad iesum: Ꝓceptor bonum est nos hic esse: et faciamus tria
b tabernacula. Unum tibi: ⁊ vnuz
c moysi: ⁊ vnum helie: nesciens q̄d
d diceret: Hec autez illo loquēte fa
℣ quia maioꝛi luce suffudit.
cta ē nubes et obumbrauit eos:
e ⁊ timuerūt itrantib⁹ illis i nubē:
f ⁊ facta ē voz de nube dicēs: Hic est filius me⁹ dilectus: ipm audite. Et dū fieret vox: inuēt⁹ ē iesus
g solus: ⁊ ipsi tacuerūt ⁊ nemini di
h xerunt in illis diebus quicq̄ ex
i his q̄ viderāt. † Factū ē aūt in sequenti die descendētibus illis
k de mōte: occurrit illis turba multa. Et ecce vir de turba exclama/
l uit dicens: Magister obsecro te: respice in filiū meū q̄ vnicus est mihi. Et ecce spirit⁹ apprehendit
m eū: ⁊ subito clamat: ⁊ elidit ⁊ dissipat eum cū spuma: et vix discedit dilaniās eū: ⁊ rogaui discipulos tuos vt eijcerēt illū: ⁊ non po
n tuerūt. Ñndens aūt iesus dixit:
o † O generatō infidelis ⁊ peruersa vsq̄quo ero apud vos et patiar vos? Adduc huc filiū tuū ⁊ cū accederet elisit illū dem̄oniū ⁊ dissi
p pauit. Et ĩcrepauit iesus spirituz ĩmundū ⁊ sanauit puerū: ⁊ reddidit illū patri ei⁹. Stupebāt autez oēs i magnitudine dei. Ombusq̄ mirantibus in omnibus q̄ faciebat: dixit ad discipulos suos:
q Ponite vos ĩ cordib⁹ vr̄is sermones istos. † Fili⁹ ei hois futurū est
r vt tradať in manus hominum.
s At illi ignorabāt verbū istud: et erat velatū añ eos vt nō sentirēt

Nico. de lyra

a Et nemini dixerunt ꝛc. et hoc ex p̄cepto domini: vt ptz Matth. xvij. vbi precepit eis dicens: Nemini dixeritis visionem donec filius hominis a morte resurgat. b Factum est autem i. hic cōsequenter repzimitur discipulorum emulatio. et primo facto. secundo verbo. ibi: Intranit autem cogitatio. Circa primū sciendū q̄ eo q̄ christus duxit petrum iacobum ⁊ iohannē seorsum ab alijs ad videndū gloriam sue maiestatis: vt predictum est: alij discipuli qui nondū erant in bono cōfirmati aliquid humanum passi moti fuerūt quodam zelo inuidie contra tres predictos: et ideo potestas eijciendi demones fuit eis subtracta. et ideo non potuerunt curare demoniacum eis oblatum: vt patet in littera: vt hoc aduertētes resilirent a tali emulatione: ⁊ ideo
c Ponite vos in cordibus vestris sermones istos. scilicet ad imitandum.
d Filius enim hominis futurum est vt tradatur in manib⁹ hominum: ad sui humiliationem: ℣m illud Phil. ij. Humiliauit semetipsum factus obediens vsq̄ ad mortem ꝛc. quasi diceret: non debetis per ambitionem inuicem emulari: sed magis in vobis humiliari. Cetera que in hac parte exponenda sunt: patent ex dictis Matth. xvij.
Mat. 17. c Mar. 9. c
Mat. 5. b Mar. 1. b
Mat. 17. c Mar. 9. c
Mat. 17. c Mar. 9. c
Mat. 17. b Mar. 9. c

¶ a Intrauit aũt co.rc. Quia viderant petrũ ꝛ iacobũ ꝛ iohãez in montem seorsum ductos: secretũq; aliqd eis esse traditum: sed et petro supius claues regni celoꝝ esse ꝓmissas: ecclesiamq; sup eum esse edificandã rati sunt. Vel istos tres ceteris: vt olim aplis petrum esse prelatum. Vel qꝛ in tributi solutione petrus ipsi domino

a Intrauit autem cogitatio rc. et non solum cogitatio interior sed etiam contentio exterior: ſm q̃ habet Marc. ix. vbi dicitur: Disiquidem inter se in via disputauerãt quis eorum maior esset. quod reprimit saluator verbo et exemplo pueri positi in medio: ꝛ patet sententia ex dictis Mat. xviij. et Marc. ix. b Respondens aũt iohannes. Idic ex incidẽti respondet sibi facte questioni: ꝛ patet sententia ex dictis Marc. ix. c Factum est autẽ dum complerentur rc. Superius saluator excitauit discipulos ad martyrium verbo: hic hoc idez facit facto. Et diuiditur in duas. quia primo facit quod dictum est. secũdo removet aliqua a suis sequacibus. ibi: Factum est autem. Circa primum dicitur. Factus est autem dum ẽs plerentur dies assumptiõis eius: id est passionis per quam transitus erat et assumendus ad gliam patris: ſm q̃ habetur infra. xxiij. Oportuit pati christũ et ita intrare in gloriam suam. d Et ipe firmauit faciem suam: id est firmiter disposuit. e Ut iret in hierusalem. constanter et ꝓmpte ad sustinendum mortem: vt suo exemplo discipulos animaret. f Et misit nuncios ante conspectum suum vt aduẽtus eius non lateret. h Ut prepararent illi. scilicz hospitium. h Et non receperunt eum rc. ex modo incedendi apparebat vt iter eius esset in hierusalẽ ad festum pascale: in quo et christus passus est. samaritanis autez displicebat q̃ aliqui irent in solennitatibus hierusalem causa orationis: quia dicebãt q̃ locus orationis erat apud eos in monte garizim: vt habet Joh. iiij. Item qꝛ ex vestimẽtis xpi ꝛ discipulorꝝ eius cognouerũt samaritani q̃ erãt iudei: qꝛ iudei erãt distincti ab aliis gentilib⁹ in vestib⁹: vt habet Mat. xv. Judei aũt erant samaritanis odiosi eo q̃ ꝓtenebãt eos: nolentes comedere ꝛ bibere eum eis: ſm q̃ habet Joh. iiij. Non enim coutunt iudei samaritanis. i Dñe vis dicimus vt ignis descendat de celo ꝛ cõsumat illos: ꝓpter malicia suam: ſm Ambro. bono celo dixerunt: Iz indiscrete: ꝛ allegauerunt simile de helia. vii. sequit: Sicut helias fecit: vt habetur. iiij. Reg. j. Beda xo dicit q̃ dixerãt impartiẽtes: sicut adhuc carnales volẽtes vindicari. et ideo reꝓhendunt a xpo de indiscretione ſm Ambrosiũ. ꝛ ō impartiẽtia ſm Bedam. cũ subdit: k Nescitis cuius spũs estis. q: in nouo testamẽto qō est lex amoris nō timoris sicut vetus testamẽtũ: ꝓcedẽdũ est suauiter ꝛ benigne. vñ subditur: l Filius hois nō venit aias ꝑdere. statim inferẽdo penã mortis sicut

vos vultis. Et in hoc dat exemplum plaris vt nō statim cũ impetu pctã puniãt: sed magis tẽpus ꝛ locũ expectẽt. m Factũ ẽ aũt. Postq̃ xps incitauit discipulos ad quendũ ipm etiam vsq; ad martyriũ: hic ꝓuter remouet aliqua a volentibus sequi ipm. Primũ ẽ cupiditas terrenorũ. cum dicit: Vulpes foueas habẽt rc. scdm est carnalitas ꝓpinquorũ. cum dicit: Sine vt mortui sepeliant mortuos suos. Et ptz snia istoꝝ duoꝝ ex dictis Mat. viij. Et ad

illud: ꝛ timebãt eũ iterrogare de
a hoc ꝝbo† Intrauit aũt cogitatio a†
a ſ intelligẽs causas errorũ vult desiderii gloie humilitatis conrentione sanare.
ieos: qs eoꝝ maior eẽt. At iẽsus videns cogitatiões cordis illoꝝ apprehendit puerũ: ꝛ statuit illũ
b secũ se ꝛ ait illis: Quicunq; suscepit pueruz istũ in nomine meo
b ſ pauperem.
ſ nõ solũ ſm q̃ hõ extra videor: ſz etiam ſm deitatem qua sum patri equalis.
c me recipit: Et quicũq; me recipit
c ſ qz idem sum cum illo.
recipit eũ qui me misit. Nam qui minor est inter oẽs vos: hic ma/
b ior est. Respondens autem iohãnes dixit: † Preceptor: vidimus †
quẽdam in nomine tuo eijcientẽ demonia et prohibuim⁹ eum: qz
nõ sequitur nobiscum. Et ait ad
e illos iesus: Nolite phibere. Qui enim non est aduersum vos: pro
vobis est. Factum ẽ autem dum c
c ſ imminente tpe quo pati debuerat. ſ passiõis.
complerentur dies assumptiõis eius: et ipse faciem suaz firmauit b
b ſ obstinata ꝛ impterrerita mente locum quo pati decreuerat petit.
vt iret in hierusalem. Et misit nũ e f+
cios ante conspectũ suum: ꝛ euntes intrauerunt in ciuitatẽ sama
f hospitium.
ritanorũ vt ꝑpararẽt illi. Et non g h
g samaritani: qz cõspiciũt eũ ire hierlm: non receperũt: qz nõ coeunt iudei samaritanis.
receperũt eũ: qz facies eius erat eũtis hierlm. Luz vidissent autẽ di/
scipuli eius iacobus ꝛ iohãnes di/
xerunt: † Dñe vis dicim⁹ vt ignis i
f g
b descẽdat ō cẽlo: ꝛ cõsumat illos?
Et conuersus increpauit illos: di
i cens † Nescitis cui⁹ spiritus estis. k
k Filius homis nõ venit aias ꝑde l
re sed saluare. Et abierũt i aliud
castellũ. † Factũ ẽ aũt ambulãtib⁹ m
l illis i via: dixit qdã ad illum: Se † quar te quocunq; ieris. Et ait illi

Act. 5. a
War. 3. b
4. Re. 1. c
¶
123. q. 4. c. q̃ xps et. c qd facier.
Nu. 25. c

¶ Vulpes

a Vulpes foueas habent ꝛc. Bed. Vulpis animal fallax: insidijs intentum rapinas fraudis exercens: etiam inter ipa hominum hospitia habitãs in foueis. Ita hereticus domum fidei non habẽs: alios in suam fraudem trahit et a fide seducit.

b Vbi caput suum. Reclinatio capitis humilitatem christi significat que in illo simulatore et superbo non habebat locum. Debet autẽ circũspectus esse fidei hospitium: ne dum infidelibus nostre domus interna reseramus in allene perfidie cassas impronida credulitate labamur. c Ait autez ad altez. Attende dominum nõ culpas aspernatum sed fraudes: quia q̃ repudianit fraudulẽtũ elegit innocentem: sed eum cuius patrẽ sciebat mortuum: illuz patrẽ de quo dicitur: Ob liuiscere domũ patris tui ꝛc. d Dñe ꝓmitte ꝛc. Quem miserat dñs imprudentẽ vocat. q̃ discipulatũ nõ respuit dignus est in quo diuinitas quiescit: sed ꝓius pietate funeris expleta liberior sequi desiderat. Sz dñs docet mi noza bona ꝓ vtilitate maioꝝ esse prętermittẽda. Maius enim est animas mortuorum predicando suscitare: q̃ corpus mortui terra abscondere.

Mystice. e Sine vt mor. Be. Mystice. Nõ renocat ab officio patris filius: sz fidelis secernit a cõmunione perfidorum: quorũ guttur ẽ sepulchrũ patẽs qualis etiaz hereticus erat quẽ supza vulpibus comparauit et auibus. Est enim ꝓpria iustoꝝ sepultura: de qua dicit:

Dat.26.a Hec enim mittens hoc vnguentuz in. c. m. ad. f. m. f. Et ideo qui bona in se fide sepelit christum vt cuz eo resurgat: diaboli perfidias in se sepelire non debet. f Renunciare his ꝛc. Si discipulus deum secuturus arguitur q̃ renunciare domui velit: quid fiet illis qui nulla vtilitate sepe visitãt domos suorum quas dereliquerũt. g Nemo mittẽs ma. ꝛc. Manũ ad aratruz mittit: q̃ quasi quodã instrumento cõpũctiõis ligno ꝛ ferro dñice passiõis duriciam sui cordis euertit: et ad bonos fructꝰ aperit. Qui si ad relicta vtia desiderio rapitur: a regno dei cum vxore Loth excludit. Moza. Omis arans si retro respiciat: aut inutilem aut tortuosũ faciet sulcũ: aut arãtium boũ snoꝝ vestigia vulnerabit: ita ꝛ q̃ directo tramite ac spũali vomere vitia mundana ꝓsulcans incedit ad regnũ dei. Si ãt aspectũ suũ ad impia ꝛ vana conuertit: binigos suos ꝑ ẽ corpꝰ atq; aiam vulnerabit ꝛ optimi itinerꝯ piculosũ nimis incurrit errorem.

Post hec

a Et ait alter: sequar te dñe: ꝑ primũ ꝓmitte mihi ꝛc. sic facitũ q̃ inutiliter ingressum religiõis vel executionẽ melioris vite differũt: ꝛ ꝑ remouet exẽplo ꝓueniẽti. cũ sibi dicit:

b Nemo mit. ma. suã ad ꝛc. Arator enĩ retro aspiciẽs facit sulcũ tortuosũ aut inutilem: sic accipiẽs melioris vite statũ ꝛ habẽs affectũ redeũdi ad pristinũ statuz: ꝛ pdicator verbi diuini retardãs opus pdicatiõis ꝓ amicis carnalibus vel terrenis negocijs: ineptus ẽ regnũ dei adipiscẽdo vel possidendo.

Moraliter. a† Cõuocatꝯ ãt iesus. xij. Ca. IX apls ꝛc. Hoc aũt facit pdicatorib⁹ euãgelij si faciãt qđ in se ẽ: eis dando ptãtez eijciendi demones spũaliter de cordibus hoĩm ꝛ sanãdi lãguores vitiorũ. † Nihil tuleritis i via ꝛc. hoc faciunt q̃ se diuine ꝓuidẽtie cõmittũt: rationabiliter tñ ne deũ tẽptent. † Et q̃cũq; nõ receperint vos exeuntes ꝺ ciuitate illa: excutite puluerem. ꝓ quẽ significanꝯ leues motꝰ impatiẽtie q̃ solẽt etiã in virꝯ pfectis ex ꝑ subito surgere: q̃ stati sũt executiẽdi ꝓ ꝛtutẽ patiẽtie. b† Audiuit ãt herodes tetrarcha ꝛc. p istũ significatꝯ curiosi q̃ facta mirabilia bonoꝝ videre q̃rũt ꝛ audire ꝑ non imitari. c† Et reuersi apli ꝛc. p ꝑ oĩdit q̃ pdicatores post pdicatiõis discursũ redire debẽt ad ꝓplatiõis secretum: ꝛ opa sua cozã deo discutere: vt de bonis grãs agãt: ꝛ ꝺ defectib⁹ venĩã petãt. † Et logbat illꝰ de regno dei. ostẽdes q̃ iter religiosos nõ debet eẽ locutio de fabulis sz ꝺ sacris scripturis. † Et eos q̃ cura indigebãt sanabat. ꝛ sicut fecit corporaliter sic debẽt pdicatores ꝛ ꝓfessores facere spũaliter. ꝛ ꝑ ẽ ꝓtra illos q̃ multũ occupãtꝯ circa vnã psonã ꝓsilio spũali nõ multũ indigẽtẽ ꝛ circa peccatores multũ idigẽtes paruã aut nullã adhibẽt curã. † Et accedẽtes. xij. dixerũt illi: dimitte turbas ꝛc. p q̃nq; panes q̃nq; libri moysi. p duos pisces ꝓphete ꝛ agyographa. p. xij. cophinos noui testamẽti doctrina. p aplos scripta ꝛ pdicata designãtꝯ: quibꝰ fideles spũaliter nutriũtꝯ. † Et iterrogauit illos di. quẽ me dicũt esse turbe ꝛc. ꝑ aũt q̃stuit vt falsas opiniones a suis discipulis remoueret. ꝛ de Xpitate melioꝰ informaret. Sic doctor euãgelicꝰ debet errores destruẽ vt melioꝰ possit astruere Xpitatẽ. b† Quia oportet filiũ hoĩs multa ꝛc. ꝓdixit suã passionẽ ꝛ ꝓsequẽs induxit ad ipi⁹ imitationem di. † Si q̃s vult post me venire ꝛc. ꝓsiliter boni ꝓlati inducũt subditos ad bonũ p exẽplũ sui. † Factũ ẽ ãt post ꝟba ꝛc. p petꝯ in fide feruentissimũ significatꝯ fidei feruoꝝ. p iacobũ iter aplos ꝓmo martyrizatũ ꝓstantie vigoꝝ. ꝛ p iobem Xpginẽ mũdicie decoꝝ. Jsta tria ꝓcẽdere faciũt cũ xpo mõtẽ ꝓplatiõis ꝛ ibi videre speciẽ future beatitudinis: ꝛ moysen ꝛ heliã cũ iesu loquẽtes. i. pcordiã legis ꝛ ꝓphetaꝝ cũ euangelio. ꝛ audire Xpũ illud mẽtꝯ auditu: Hic ẽ filiꝰ me⁹ dilect⁹ ꝛc. et dicere p expientiã dulcedinis diuine: bonũ ẽ nos ꝟ esse. † Magister obsecro te: respice i filiũ meũ ꝛc. Jste nõ plene credebat. ideo dictũ ẽ ei: † Ø generatio infidel ꝛc. Et p eiꝰ filiũ demoniacũ significatꝯ peccatoꝝ a puericia male nutritꝰ ꝓpẽ qđ difficilioꝝ ẽ cura eiꝰ. ideo ꝺz q̃ apli nõ potuerũt eũ curare. Et cũ adduceret ad xpm demon allisit euz ꝛ ꝗuiter afflixit: p qđ significatꝯ q̃ q̃n pctoꝝ marie diuturnꝰ vult reuerti ad deũ diabolꝰ sibi suscitat ꝗues afflictiones ad ipm impediẽdũ. Per ꝟ aũt q̃ xps icrepauit demonẽ affligẽtẽ: ꝛ nõ afflictũ hoĩez significatꝯ q̃ medicꝰ aiaꝝ debet fouere naturã ꝛ vitiũ increpare. a† Jntrauit aũt in eos cogitatio q̃s eoꝝ eẽt maioꝝ ꝛc. p puez quẽ iesus accipiens statuit in ꝛta se: significatꝯ inocẽs secularis: quẽ xps vocat ad obseruãtiã vite regularis. ꝛ dc isto ꝺz q̃ sz sit minoꝝ in mũdo tñ est de maioribꝰ in celo. † Preceptor vidimꝰ quẽdã demonia eijcientẽ in noĩe tuo ꝛc. p hãc electionẽ sz aliq̃s fiat a malis hoĩbꝰ vt dicit Matth. vij. significatꝯ opꝰ bonũ de genere nõ tñ ꝓhibendi sũt ꝟ facere. Prouer. iij. Noli ꝓhibere eũ q̃ bñ facit: si vales ꝛ ipe bñ fac. Nicz enĩ opus tale nõ sit meritorium sine charitate tñ est dispositiuũ ad emendationẽ vite. f† Et misit nuncios ante ꝓspectũ suũ ꝛc. p iacobũ et iohannẽ qui adhuc impfecti erant significantꝯ hoĩes impfecti querẽtes nimis dure vindicari: sed magister pfectiõis ꝓhibuit hoc fieri. † Dixit q̃daz ad illũ sequar te quocũq; ieris ꝛc. Jste nõ veraciter loquebatꝯ. ideo sibi dicit: † Vulpes foueas habẽt. i. dolosi habẽt cautelas ad q̃s refugiunt ne in suis malicijs cõprehendãtur. † Et volucres celi nidos. i. supbi q̃runt in altis eleuari. † Filius aũtẽ hoĩs nõ habet. i. ille qui ſm dictamẽ rationis viuit talia non querit. † Sine vt mortui sepeliãt mortuos suos. Moraliter mortui sepeliunt mortuos quãdo peccatores i peccatis suis mutuo se celant ꝛ operiũt semetipos. b† Nemo mittẽs manũ suã ad aratrũ ꝛc. Beda. Si aũt secutur⁹ dñm discipulus qz domi renũciare velit arguitꝯ: q̃d fiet illis q̃ nulla vtilitatis gratia visitant sepius domos illoꝝ q̃s in mũdo reliquerũt.

In ca. ix. vbi ꝺz in postilla. Sicut ꝛ in scala iacob angeli descẽdebãt ꝛ ascẽdebant.

Additio. Ø inducit de scala iacob non facit ad ꝓpositũ suũ. Nã ibi ꝓ ositũ legitꝯ. s. q̃ angeli ascẽdebãt ꝛ descẽdebãt ꝓ eã: ſm quã cõsideratiõnẽ pdicatoꝝ ꝑpus debet ozare: ꝛ sic i deũ ascẽdere q̃ ꝑ pdicationẽ ad ꝓmum descẽdat. ꝛ ꝑ ẽ modus rationabilioꝝ. Nã oratio portꝰ respicit futurum q̃ ꝓteritũ. Jxta illud Matth. vij. Petite ꝛ accipietis qđ ꝓsonat vniuersalis ecclie ꝓsuetudini ſm quã pdicatores Xpi diuini ꝛ etiã auditores ꝑpus ozãt: vñ nõ ẽ necessariũ q̃ ꝟ visio scale iacob aplicẽ distinctiõi postill. ꝑ portꝰ applicãda ẽ pdicatiõis ꝓcessui debito.

Replica. In ca. ix. vbi postillatoꝝ facit aggressũ ꝛ diuisionem huiꝰ capli dicẽs: Christꝰ ꝓmũ mittit aplos ad pdicãdũ. scõo docet eos ad ozãdũ: vt pdicatoꝝ Xpi dei. ꝓmo p pdicationẽ descẽdat ad ꝓmũ. scõo p orationẽ ascẽdat ad deũ: sicut i scala iacob vidit angelos descẽdẽtes ꝛ ascẽdẽtes ꝛc. Jstud exẽplũ Burgẽ. egreferẽs dicit scribi p oppositũ Genẽ. xxviij. Sz vide ibi coꝛrectũ ꝛ etiã dicit

Ps. 44.

Mar. 8. c

† De pe. di 2. pẽnara. De voro. c. magne. ✱. fane. De eleẽ. c. quo rũdã. li. vi.

ordinem illum esse rationabilem q̄ p̄dicator primū ascendat p oratiōē q̄ descendat per p̄dicationē. Sed non videtur cōueniens talis ordo: naz qui constituit p̄dicator debet primū exercere officium ad qđ institutus est. et sic primo alijs profi/cere iuxta materiam institutionis ꝛ cōsequenter ad deum instituentem ꝓuerti in oratione. ꝛ quia facit iuxta institutionez. suum debitum orare debet post vt sortiat effectum. Quilibet enim non solum p̄dicator prius debet se exercere in cāpo actionis q̄ ad ꝓtēplationē accedat: nisi enim prius cum lya contraxerit ad amplexus rachaelis q̄uenire nō mereť: cui nō obstat vsus ecclesie qui predicationi premittit orationem: nam talis oratio est petitio suffragij: illa autem que est poztio cōtemplationis est sursum actio desiderij: sicut predicationi premittitur studium vt repzimať p̄sumptio: sic ꝛ oratio p adiutorio: que ad contemplationē non ptinent que est ascensus scale ꝛ. Cōtemplatio enī oratp gratia sursū actionis: sed actio oratp remotione impedimēti frustrationis: cōtemplatio in solo deo quietatur: actio p se ꝛ alijs sollicitatur.

A Glo. ordi.

a p Ost hec ꝛc. Sicut in aplis ē forma eꝑoz: sic i. Lxxij. forma est p̄sbzoz. Scdi ordinis Lxxij. mittit: q̄ totidē linguaz gētibus euāgeliū p̄dicarēt: vt sicut ꝑmo. xij. apli ꝑť. xij. trib⁹ isrl: ita ꝛ hi ꝑť exteras gētes destinenť imbuendas. Vel cū xp̄s se dīē: aplos horas hui⁹ diei noīet. p hunc numerū p̄dicātiū signū dat se fidē sācte trinitať mūdo annūciaturū: sicut sol triduanū sue lucis ambitū: p septuaginta/duas horas efficere solet. b Misit il. ꝛc. Per hoc q̄ binos mittit innuit: q̄ nemo p̄dicatiōis officiū debet suscipe: q̄ erga alīū charitatē nō habet. Vel bini mittunť: ꝑm q̄ bina aīalia missa sūt i arcā: id ē mascul⁹ ꝛ femīa. imūda p̄us i carnali generatiōe: ꝑ mūdata eccīe sacro per spūalē grāz i discipulos p̄dicatione.

† 21. di. c. in nouo. De here. c. cū eximun cro.

c Messis q̄dē ꝛc. Messis turba credentiū: oparij apli ꝛ seqces eoz: ꝛ lz messis xbo dei sit sata: tñ culture laborē ꝛ solicitū mun⁹ oparij req̄rit: ne aues celi sparsa semina dissipēt. d Sicut agnos. Sicut lup⁹ ouib⁹: sic heretic⁹ insidiať fidelib⁹. ꝛ sicut lup⁹ ouile circūit nocte non audēs itrare: canis somnū: pastoris absentiā vel desidiā explorans: sic heretic⁹ nocte sue interp̄tatiōis fideles decipere conať: eccīaz nō intrās: pastores eccīe: vel vitare: vel necare: vel in exiliū mittere ꝓtēdit. Lup⁹ natura corpis rigidus:

† 11. q. 3. ad mensam. se inflectere facile nō pōt: sic heretic⁹ intētionē duri cordis nō solet ab erroze reuocare. vñ Apls: Hereticū hoīez post pmā

Titū. 3. c ꝛ scdam correctionem deuita ꝛc. Lupus xo suo ipetu ferť: ꝛ tōo sepe illudiť. sic heretic⁹ impetū facit ꝑ se pe remanet inanis ne nocere possit. Lup⁹ si ꝑus aliq̄ē viderit: vocē illi⁹ q̄dā nature vi eripit: si hō illū ꝑus viderit eū exagitat. Sic q̄ē versuta disputatiōe heretic⁹ ꝓuenit: mutū reddit ne cōfiteať xbū dei: ꝑ si q̄s cōmēta fraudis ei⁹ agnouerit: nō patiť iactantiā vocis. Sicut lupus sic ꝛ heretic⁹ guttur inuadit: vitalibus vuln⁹ affligit. Qualiť aūt bos effugere possim⁹: supponit di

Mat. 10 a cēs: Nolite ḡ portare sacculū neq̄ ꝛc. Inde Matthe⁹: Nolite possidere aurū neq̄ argētū: nō perā neq̄ calciamēta. Utrūq̄ de corpo mortui aīalis fit: id ē nihil mortale vult esse ī illis q̄s ad p̄dicandū mittit: ne mortis timore retardenť ab iniuncto itinere.

e Nolite ḡ ꝛc. Tāta p̄dicatoi debet eē fiducia ī deo: vt p̄sentē vite sūptus: ꝛ si nō p̄uideat: tñ sibi nō defecturos certissime sciat

Allego. ne dū occupať mens ad tpalia: minus p̄dicet eterna. Allego. Pecunia i sacco clausa sapīcia ē occulta: q̄ primo non erogať. Per perā: opa secī. Per calciamēta mortuoz opez exēpla figuranť: vt p̄dicator on⁹ secularīū negociōz non portet: nec stultorū operū exempla cōspiciat: ne sua opa q̄si ex mortuis pellibus credat munire. Qui nō amore eterne patrie: ꝑ pmioz ambitu salutē p̄dicat audiētib⁹: q̄si in itinere salutat: qz hac ex occasiōe nō ex intētiōe salutē audiētib⁹ exoptat. Dis enī q̄ in via salutat: ex occasiōe itineris salutat: nō ex intētiōe habēde eiusdē salutis.

f Neminē p viā sa. Festinate iubet ꝓtēdere: ne alicui⁹ obuij cōfabulatiōe reflectāť ab iniūcto itinere. Nec simplicit ait: Neminē salutaueritˀ cū sit vsus humanitaˀ alios salutare: ꝑ addidit ī via: qz nō salutatiōis sedulitas auferť: ꝑ obstaculū ipedīēde notiōis aboleť: vt q̄si diuīa mādāť: paulisper seq̄streť hūana.

g Jn eadē āt. Si pax vra recipiť: dignū ē vt ī ea maneaˀ carnalia stipēdia ab eis accipiētes: qb⁹ celestia offertˀ: Ecce q̄ saccū et perā ꝓhibuit: sup⁹ ex p̄dicatione ꝓcedit: sic tū vt oblato cibo et potu sint ꝓtēti. b Mane. Nō ē de domo ī domū vaga facili/

Glo. ordi.

a p Ost hec aūt desi/gnauit dñs ꝛ alios septuaginta duos: ꝛ misit illos

a ꝑ vbi verba p̄dicationis p̄currūt venit dñs ad mentis habitaculum.

binos añ faciē suā: i ōem ciuitatē ꝛ locū q̄ erat ipe venturus. Et dicebat illi: † Messis q̄dez mlta operij autē pauci. Rogate ergo dñm messis vt mittat operios i messē

ꝑ Lxxij.

suam. † Jte: Ecce ego mitto vos

a ꝑ fm ꝓphetiā Lupi ꝛ agni simul pascenť. b Lupi scribe ꝛ pharisei: qui sunt clerici iudeoz.

sicut agnos inter lupos. Nolite portare sacculum neq̄ perā neq̄

a ꝑ in via nō saluetis sed in domo.

calciamēta: ꝛ neminē p viaz salutaueritis. † Jn quācunq̄ domum

a ꝑ offerte pacem. v. ipse ingressus pacis benedictione celebretur.

intraueritis: primuz dicitē: Pax

a ꝑ destinať ad vitā: sequeť celeste xbū qđ audit

huic domui. Et si ibi fuerit filius pacis req̄escet sup illum pax ve/

ꝑ si audire noluerit. ꝑ laboris vestri fructu nō priuabimini.

stra. Sinaute ad vos reuertetur.

b † Jn eadem autez domo manete

sis q̄dem multa. quia multitudo gentiū ad suscipiendū verbum xp̄i p p̄dicationez aplōz erat parata: vt dicit aplis ad Roma. xj. ꝛ patet p effectū in actibus aplōz. b Operarij autez pauci. qz apli et xp̄i discipuli erant pauci respectu tāte multitudinis ꝓuertende. Et adhuc est ita ꝑm qđ exponit Gzeg⁹. quia lz ī eccīesia sint multi curati ꝛ eccīesie ministri: tñ pauci inueniunť apti ad p̄dicandū rōne vite sancte et sane doctrine. Vñ dicit Gzeg⁹. sup locum istū: Ecce mundus sacerdotib⁹ plen⁹ ē: ꝛ tñ in messe dei rarus valde inuenitur operari⁹: qz officiū q̄dē sacerdotale suscipim⁹: ꝑ op⁹ officij nō implemus. i Rogate ergo dominuz messis vt mittat operarios in messem suam: qz nullus fit aptus ad p̄dicationē verbi diuini nisi ꝑ gratiā dei: ꝛ nisi ab eo missus mediate vel īmediate. k Jte ecce ego mitto vos. Hic cō sequēter describitur discipulorum missio ad predicandū: et patet littera ex dictis Matth⁹. x. vbi ea que hic ponunť posita sunt: lz non eodem ordine: exceptis que sequuntur.

l Neminē p viam salutaueritˀ. i. saluū dixeritis in hac vita: in qua quilibet est incertus de salute futura nisi sup hoc certificatus fuerit reuelatione diuina. Sed quia hec expositio lz cōmunis sit: tamen videtur spiritualis seu mystica. ideo aliter potest exponi magis ad litterā: dicēdo q̄ hoc ostendit quāta diligentia ꝛ festinatiōe predicator verbi diuini debeat officium sibi iniunctum exercere: qz per hoc intelligitur q̄ non debeat ab officio sibi iniūcto retardari ꝓpter familiaritatem cum aliquo: ꝛ tali modo loquēdi vsus est heliseus mittens festinanter famulū suum ad suscitationem pueri defuncti: vt habeť. iiij. Reg⁹. iiij. Accinge lumbos tuos ꝛc. et subdit: Si occurrerit tibi homo nō saluteś eum: et si saluauerit te quispiam non respōdeas ei: ꝑ hoc enī intēdebat excludere xba cū alijs retardātia cū ab itinere.

Edētes

Nico. de lyra

a p Ost hec aūt. Postq̄ descripta est publicatio doctrine christi p p̄dicationez aplōz. b ꝓinde describit eiusdez publicatio p p̄dicationē septuagintaduozum discipulōz. Circa q̄ ꝑmo describit eoz electio. scdo ad predicādum missio. ibi: Jte ecce ego mitto vos. tertio eoz reuersio. ibi: Reuersi sūt aūt. Circa ꝑmuz dz: Post hec aūt. i. post missionē aplōz ad p̄dicā/dū. b Designauit dñs. ie⁹us. i. signāť elegit. Vť dz designauit: q̄ ꝙs ab eēno p̄destinauit ad hoc op⁹: tpaliter ad hoc instituit ꝛ applicauit.

c Septuagintaduos. i signum q̄ post xp̄i resurrectionē ꝛ ascēsionem ī celū p̄dicaturi erāt fidem xp̄i gētibus septuagintaduaz linguaz.

d Et misit illos binos: tū ꝓpter tuā ꝓsolationē ꝛ ꝑť mutuam ꝓsolationē: vt vn⁹ eēt custos castitať alteri⁹ ꝛ alioz bonoz: tū ꝓpter confirmationē xbi tať: p̄dicā de ab ipis: vt in oze duoz testiū staret xbū: tū in signū charitatis q̄ debet eē i p̄dicatoze: ꝑm q̄ exponit beať Gzeg⁹. dicēs: Binos ḡ discipulos i p̄dicationē mittit: vt p nobis tacit⁹ innuat q̄ ḡ erga alterꝫ charitatem nō habet: p̄dicatiōis officiū nullaten⁹ suscipe debet. e Vñ faciem suā. vt aduētus xp̄i nō lateret. f Jn oēz ciuitatē ꝛ locū. qz indifferenter xp̄s ꝛ apli p̄dicabant in ciuitatib⁹ ꝛ locis magnis ꝛ paruis. g Messis q̄dem multa. quia multitudo gentiū ad suscipiendū verbum xp̄i p p̄dicationez aplōz erat parata: vt dicit aplis ad Roma. xj. ꝛ patet p effectū in actibus aplōz. b Operarij autez pauci. qz apli et xp̄i discipuli erant pauci respectu tāte multitudinis ꝓuertende. Et adhuc est ita ꝑm qđ exponit Gzeg⁹. quia lz ī eccīesia sint multi curati ꝛ eccīesie ministri: tñ pauci inueniunť apti ad p̄dicandū rōne vite sancte et sane doctrine. Vñ dicit Gzeg⁹. sup locum istū: Ecce mundus sacerdotib⁹ plen⁹ ē: ꝛ tñ in messe dei rarus valde inuenitur operari⁹: qz officiū q̄dē sacerdotale suscipim⁹: ꝑ op⁹ officij nō implemus. i Rogate ergo dominuz messis vt mittat operarios in messem suam: qz nullus fit aptus ad p̄dicationē verbi diuini nisi ꝑ gratiā dei: ꝛ nisi ab eo missus mediate vel īmediate. k Jte ecce ego mitto vos. Hic cō sequēter describitur discipulorum missio ad predicandū: et patet littera ex dictis Matth⁹. x. vbi ea que hic ponunť posita sunt: lz non eodem ordine: exceptis que sequuntur.

l Neminē p viam salutaueritˀ. i. saluū dixeritis in hac vita: in qua quilibet est incertus de salute futura nisi sup hoc certificatus fuerit reuelatione diuina. Sed quia hec exposito lz cōmunis sit: tamen videtur spiritualis seu mystica. ideo aliter potest exponi magis ad litterā: dicēdo q̄ hoc ostendit quāta diligentia ꝛ festinatiōe predicator verbi diuini debeat officium sibi iniunctum exercere: qz per hoc intelligitur q̄ non debeat ab officio sibi iniūcto retardari ꝓpter familiaritatem cum aliquo: ꝛ tali modo loquēdi vsus est heliseus mittens festinanter famulū suum ad suscitationem pueri defuncti: vt habeť. iiij. Reg⁹. iiij. Accinge lumbos tuos ꝛc. et subdit: Si occurrerit tibi homo nō saluteś eum: et si saluauerit te quispiam non respōdeas ei: ꝑ hoc enī intēdebat excludere xba cū alijs retardātia cū ab itinere.

Edētes

tate demigrandū: vt in hospitali amore seruēt constantia: ne coalita amicitie necessitudo facile resoluatur. a Dignus ē enim. Nota q̄ vni operi p̄ dicatorum due mercedes debentur: vna in via que nos in labore sustentat: alia in patria que nos in resurrectiōe remunerat. b Et in quācūq; ciui. Descripto diuerso domus hospitio: quid etiaz in ciuitatibus agere debeāt docet: pijs scz in oībus cōmunicare: ab impioruz p̄ omnia societate secerni. c Etiaz puluerē. Puluerem excutere iubet: vel ad p̄testationem terreni laboris quē p illis inaniter susceperūt. vel vt ostēdant vsq; adeo se ab ipīs nihil terrenum querere: vt etiam puluerē de terra eorū non sibi patiant adherere. Aliter: Per pedes: ipm opus t incessus p̄ dicationis significat: per puluerē quo aspergunt: leuitas terrene cogitatiōis a qua ipi doctores immunes esse nequeūt: cū p auditoribus solliciti salubribus curis intendunt: et quasi p itinera mundi vix calcaneo terre puluerē legūt. Qui ergo recipit verbum: ipe afflictiones t curas doctoz quas p se tolerabāt: in argumentū vertit humilitatis. Ab hoc puluere p bonos auditores iubent pedes euāgeli starū ablui: t p ipm saluatorē narrant abluti. Sz q̄ spernit doctrinā p̄dicatoris: ipe labores et pericula: tediūq; solitudinū ad testimoniū dānationis sibi inflectit. Hic g̃ puluis in p̄temptores euāgelij iubet extergi. d Quia sodomis. Sodomite et si in vitijs exardebāt: t inhospitales erāt: tñ apud illos nulli hospites tales quales apud ideos p̄phete quales apli reperti sunt. Loth inter eos: et si iustus: nō tñ aliquid docuit: nulla signa fecit. Et ideo cui multū donatū est multū ab eo queritur: et potētes potenter tormēta patient. e Ue tibi corozaim. Corozaim: bethsaida: capharnaū t tiberias: ciuitates sunt galilee in litore laci genesareth. Has plāgit dñs: q̄ post tāta miracula et virtutes nō penituerūt: t sūt peiores gētilib⁹ naturale solūmodo ius dissipantib⁹: q̄ post descripte legis p̄ceptum: filiū quoq; dei p̄culcare: gratiamq; ingrati spernere nō timuerūt. f In cilicio. Aspera peccati pungentis memoria qua in die iudicij sinistra ps induenda est significat. In cinere mortis p̄sideratio: p quā tota humana generis massa in puluerem ē redigēda: figurat. In sessione: humilitas p̄cie cōscientie. Unde p̄pheta: Surgite post q̄ sederitis. i. humiliamini sub potenti manu dei: vt v. e. in. i. visitationis. g Et in cinerere. Impleta videmus Xba saluatoris: q̄ cum ille ciuitates predicte dño p̄sente credere noluerūt: tyr⁹ t sidon olim fuerunt amice dauid t salomoni: t postea euāgeli q̄ntib⁹ rp̄i discipulis: deuote fidem susceperunt. Quare aūt sit predicatū nō credituris: t nō p̄dicatum credituris: nouit ille q̄ oīa nouit. h Et tu capharnaum vsq; tē. Uel exaltata es superbe resistēdo mee predicationi. Uel exaltata es meo hospitio et meis signis t virtutibus. et ideo malozi pleterē supplicio: quia bis credere noluisti. Et ne aliquis putaret illis tm̄ ciuitatibus vel personis que dominū in carne non receperunt cōuenire hec verba. addit: Qui vos audit me audit. In audiendo vel spernendo euangelij predicatorem: quisq; sciat se non viles personas: sed ipm saluatorem sperne re vel audire: q̄ i discipulo magister audit: t in filio p̄ honozatur. i Dñe etiam. Bene p̄fitentur deferentes honorē nomini christi: sed quia infirma adhuc fide gaudent in virtutibus t de signoz operatione efferuntur: exemplo terrentur: t ad humilitatem reuocant. Quia si diabolus p̄pter supbiam de celo est p̄cipitatus: multo magis isti ō terra editi: si superbierūt humiliabūt. k Supra ser. Serpentes sunt mali homines vel diaboli: qui inchoandis virtutibus venena p̄aue persuasionis obiciunt. Scozpiones: qui consūmandas Xrtutes ad finem vitiare contendunt. l Et super omnē virtutē. Oēs imundos spūs potestis ejcere de obsessis corporibus. Uel ad litteraz. Sicut vipera non nocuit manui pauli: t haustum venenum nō nocuit iohāni. vnde et ipe dominus: Et si m. quid b. non. e. n. m Nolite gaudere. Malos spūs ejcere t alias virtutes facere: aliquando non ē meritum illius qui illa operatur: sed inuocatio nominis christi hoc agit ad cōdēnationē eoz qui inuocant: vel ad vtilitatem eoz qui vidēt t audiūt: vbi

a Edentes et bibētes que apud illos sunt. nihil interrogantes p̄pter ꝛscientiam: sicut t paulus postea docuit. j. Cor. x. b Et curate infirmos. quia simplicibus hominibus t litteratis q̄les erant discipuli christi p̄mittentibus regnum dei non credereī nisi haberent potestatem miracula faciendi ad confirmationem sue doctrine.

a edentes et bibentes que apud illos sunt. † Dignus est enim operarius mercede sua. Nolite transire
a ſ cibo suo.
b de domo i domū. Et i quācūq; ciuitatē intraueritis et suscepe-
rint vos: māducate q̄ apponūt vob.
b Et curate infirmos q̄ i illa sūt: et
dicite ill': appropinquabit i vos
† regnū dei. Jn quācunq; aūt ciui
tatem intraueritis et nō suscepe
rint vos exeuntes in plateas eī
c dicite: Etiaz puluerem qui adhe
rit nobis de ciuitate vra extergi
mus i vos. Tñ ſ scitote q̄ appro
† pinquabit regnū dei. Dico vob:
d q̄ sodomis i die illi⁹ remissi⁹ erit
e q̄ illi ciuitati. † Ue tibi corozaim
c† ve tibi bethsaida: q̄ si i tyro et si
done factę fuissent virtutes q̄ factę
f ſ sunt in vobis: olim in cilicio et ci
nere sedētes pēniterent. Uerūtñ
tyro t sidoni remissius erit i iudi
b cio q̄ vobis. Et tu capharnaum
vsq; ad cęluz exaltata: vsq; ad in
fernum demergeris. † Qui vos au
d a ſ non faciendo misericordiā vni de fratrib⁹ mi
nimis nec mihi fecit. ſ nolens
dit me audit: et q̄ vos spernit me
credere in filium dei.
spernit. † Qui aūt me spernit: sper
ſ q̄ ego t pater vnum sumus.
e nit eū qui me misit. Reuersi sunt
f autem septuagintaduo cuz gau
i dio dicentes: Domine etiam de
ſ quod in lege non fuit.
monia subijciuntur nobis in no
a ſ tūc q̄ corruit ꝑsens eram.
b mine tuo. Et ait illis: Uidēbā sa
ſ ira p̄cipitem de sugnis ad ima lapsū.
ſ vel sicut fulgur: q̄ deiectus adhuc trāsformat
thanā sicut fulgur de cęlo caden
se in angelum lucis.
i tē. Ecce dedi vobis ptātem calcā
ſ qui denre apte ledunt. ſ qui cauda
k di supra serpentes t scozpiōes: t
clam insidiantur.
l super omnem virtutez inimici: t
nihil vobis nocebit. Uerūtamē
k
m i hoc nolite gaudere: q̄ spūs vo

B Mat. 10 b

c Ue tibi corozaim. sententia huius partis ꝑz ex dictis Matth. xj.

d Qui vos audit me audit. B addit saluator i fine ad ostendendum q̄ doctrina discipulorum ci⁹ est deuote t reuerēter audienda saltem ꝓpter reuerentiam dei: cuius p̄n cipaliter ē doctrina hec.

e Reuersi sunt autem septuagintaduo. Hic cōsequenter describit septuagintaduorū discipulorū reuersio: et diuiditur in partem principalē t inci dētalem: que incipit ibi: Et ecce quidam legisperitus. Circa primam partē ostēdit benignitas christi erga discipulos reuersos in duobus: videlicet eos benigne cozripiēdo. scōo de illorum illumination deo patri gr̃as agēdo. ibi: Jn ipa hora. Circa primū dicitur: Reuersi sūt aūt septuagītaduo ministerio sue legatiōis completo.

† Mat. 11. c

C

f Luz gaudio. tum de sua p̄dicatione p̄ quā populū edificauerāt: tum de miraculoz operatione: q̄ demōes ejcerant. vñ subdit: Dicentes: g Dñe etiā demonia subijciunt nob. Uerūtñ q̄ ex hoc nimis gloriabanť tanq̄ adhuc infirmi t impfecti. ideo hec gloria repzimit. cū subditur: h Et ait illis: vi. sa. sicut ful. ō ce. cadētē. Fulgur enī cadit celeriter manifeste t cum feroze t inflāmatione: sic demones de celo empyreo ceciderunt in instanti: et videtib⁹ sanctis angelis t cū fetoze peccati ꝓpzi: t ad inflāmādū hoies p tentationē parati. t causa hui⁹ ruine fuit elatio sine supbia de sua excellētia. q. d. saluator discipulis: cauere diligenter debetis ne ex elatiōe de potestate vob ꝓcessa sup demones nimis eleuemini t sic corruatis. i Ecce dedi vob potestatez cal. tē. et sic in aduentu christi videtur impletum illud Esa. xj. quod dicitur de serpentibus: Non nocebunt et non occident in vniuerso monte sancto meo: q̄ repleta est terra scientia domini. videlicet per predicationem christi t discipulorū eius. k Uerūtamen in B nolite gaudere. quia signa facere in hoc mundo

† Mat. 10 b Joh. 15. c

† 2. q. 1. qui vos spernit xl. vi. i no.

Sap. 6. a

Ps. 126. 1. Pet. 5. b

Is. 28. a Mar. 16. b

¶ lz hoīes despiciant signa facientes: deū tū honorēt. Ad cuius inuocationem miracula fiunt. Prohibet gaudere de humiliatione diaboli: qui ꝑpter superbiam cecidit: sed gaudeant de sua sublimatione: vt vñ illi ceciderint subleuati isti ascendāt humiliati. a Gaudete autē. Si ꝗs celestia siue terrestria opera gesserit: ꝓ hec quasi litteris adnotat⁹: apud dei memoriā eternaliter ē affixus.

b In ipsa hora. Cum de subiectione īmundoꝝ spirituum de nominib⁹ scriptis in celo loquerer ostēdit ꝓ quid hec tanta celsitudo data sit hominib⁹. s. ꝓ humilitatē fidei christiane. c Confiteor. Gratias ago qz aplis aduentus mei apuisti sacramenta q̄ ignorant scribe ⁊ pharisei: qui sibi sapientes videnť. d Reuelasti ea puulis. Non ait insipientib⁹ et hebetibus: sed puulis. i. humilib⁹: vt ꝑbet se tumorē dānasse nō acumen. e Quia sic. Hō ratiōez reddit cur hos elegit: illos reꝓbauerit: s̄z sic deo placitū dicit. In quo accipimus exemplum humilitatis: ne temere discutiam⁹ de supernis ꝓilijs. f Omnia mihi ⁊c. Cōmendata humilitate: ꝓ quam ad fidē venit pulchre de ipa fide locus ꝓnectit: cum oīa sibi tradita dicit: non elemēta que ipe creauit: sed illos paruulos quib⁹ pater sacramenta filij reuelauit. Cum audis oīa agnoscis omnipotentē: nō decolorē: nō degenerē patris. Cū audis tradita: ꝓfiteris filiuz: cui ꝓ naturā vnius substantie oīa iure sunt ꝓpria: non dono collata ꝓ gratiam.

g Qz multi ꝓphete. Prophete ⁊ iusti a lōge dñi gloriam viderūt ꝓ speculum in enigmate. s̄z apli p̄sentem dñm habentes: ⁊ ab ipo q̄ volebant iterrogātes: non ꝓ angelos vel varias visionū species docebantur.

h Legisperit⁹ sur. Legis doctor qui sine fide in lege iacebat: surgit vt stet: stat dū magistrū vocat: sed ⁊ stādo tentat deum: tacendo qō erat. i Tentans illū. Legisperitus occasionē tētādi accipit ex verbis dñi: vbi ait: Gaudete qz noīa vestra scripta sunt in celis: ꝑ ipe in tentatiōe mōstrat q̄ vera sit ꝓfessio dñi q̄ patrē laudans dicit: Abscondisti hec a sapientib⁹ ⁊ potentibus ⁊ reuelasti ea paruulis. k Ille respondēs. Dixit qō legerat: sed nō impleuit qō scriptū erat: quia in presentia habebat dominū quem diligere debebat: s̄z hunc magistrū non deum vocat. l Recte respondisti. Perfectum iter vite celestis ostendit: dum legisperito de dilectione dei ⁊ primi scripta ꝓponenti respōdit. Recte respōdisti: hoc fac ⁊ vives. ⁊ finita parabola adiecit: Vade ⁊ tu. f. s. in quo ostendit q̄ ꝓ solā dilectionem venit ad vitam eternam: sed ille ꝓmū non habebat q̄ nunq̄ forsitan miscōiaz fecerat: ⁊ ideo ignorabat. m Hoc fac et ⁊c. Ex ꝓmo legis capto docet legis ignaꝝ: ꝓbans q̄ lex in ꝓncipio statim patrem ⁊ filium ꝓdicauerit: ⁊ incarnationē filij annūciauerit dicens: Diliges dñm deū tuū: ⁊ diliges ꝓximum tuum sicut teipm. Añ et addit: Hoc fac ⁊ vi. Sed ille qui cū nesciret ꝓmū: quia non credebat in xp̄m. respōdit: Quis est meus ꝓximus? Ita qui christum nescit: ⁊ legem nescit. Quō enī potest scire legem cum veritatem ignoret: cum lex annunciet veritatem. n Ille autē volens. Legisperitus vt sapiēter respōdisse dicat: ꝓmū se legis fateť ignorare mandatuz: quia humiliari recusans ⁊ seipm iustificare volens: arcana nō potest videre que reuelantur paruulis christi: cui christ⁹ ita responsum tēperat: vt et omnis qui misericordiā facit ꝓximus intelligatur: ⁊ specialiter ipe dei filius q̄ nobis per humanitatē ꝓximus factus est designetur. o Quis est me⁹ ⁊c. Memo ꝓmior homini q̄ de⁹ q̄ intrinsecus ⁊ extrinsecus nouit: et oīa curare pōt. sed omnis incredulus vel tentator nec deū nec hominem ꝓmum habet. p Homo q̄dez ⁊c. Homo iste adā intelligit in genere humano: qui a beatitudine celestť hierusalem ꝑuaricationis ꝓlapsione ad miserias ⁊ defectum huius vite mutabilis et erronee descendit cuz intumescere cepit. Et ꝓ hoc etiam incidit in latrones: id est in ptātem angeloꝝ noctis qui se transfigurant in angelos lucis: ꝑ ꝓsequi nō possunt. In quos non incideret: nisi eius mādati celestis deuius se fecisset obnoxium. Qui etiam indumenta gratie spūalis: īmortalitatis scilicet et innocentie auferunt: ⁊ sic vulnera inferunt. i. peccata: quibus humane nature integritas violať: ⁊ mors quasi fossis visceribus inducit. Qui seruat interamerata que sūpsit indumēta: nō pōt sentire latronū plagas. Abierūt non cessando ab insidijs: sed occultādo insidias. Seminuo relicto: qz īmortalitatem eruere: sed rationis sensum abolere nō possunt: quin homo sapere ⁊ deū possit cognoscere. Sacerdos ⁊ leuita qui trāseunt: sacerdotium ⁊ ministeriū veteris

† i.q.1.recitamus.

Dat.11.a

Deu.6.a

a bis subjciuntur. † Gaudete autē b
§ que mūdo vilescūt. § ꝓ humilitatē fidei vestre.
ꝗ nomina vestra scripta sūt in cē
§ de salute humiliū q̄bus loquebat.
b lis. In ipsa hora exultauit in spū b+
c sancto ⁊ dixit: † Cōfiteor tibi dñe
§ meus cōsubstātialis. § nō pater: sed creator.
pater celi ⁊ terrę q̄ abscōdisti hec
d a sapientib⁹ ⁊ prudentib⁹: ⁊ reue
§ qui se exaltare non norunt.
e lasti ea puulis. Etiaz pater qm̄ sic
§ iniustū esse non pōt quod iusto placuit.
f placuit añ te. † Oīa mihi tradita
sūt a patre meo. Et nemo scit q̄s
sit filiꝰ nisi pr̄: ⁊ q̄s sit pater nisi filius et cui filius voluerit reuelare. Et conuersus ad discipulos su
a § interiores nō exteriores pharisēorū qui corpus meū viderunt. b § agno-
os dixit: † Beati oculi qui vidēt c+
scunt illa sacramenta que reuelantur paruulis.
a § quibus me ⁊ patrē reuelaui.
q̄ vos videtis. Dico enim vo-
§ vētura ꝑdicādo. § se ⁊ alios regēdo.
g bis ꝗ multi prophetę ⁊ reges voluerūt videre q̄ vos videtis et nō
a § verba legis tenēs: vim legis ignorans.
viderūt: ⁊ audire q̄ auditis ⁊ nō
b audierūt. † Et ecce quidā lēgisperi d+
i tus surrexit: tēptans illū et dicēs:
Magister: quid faciendo vitam eternam possidebo? At ille dixit
a § interrogat qō scriptū ē: vt ex suis responsis iustificet vel damnetur.
ad eum. In lēge quid scriptuz ē?
k Quō legis? Ille respōdēs dixit:
† Diliges dñz deū tuū ex toto cor de tuo: ⁊ ex tota aīa tua: et ex oībus viribꝰ tuis: ⁊ ex oī mēte tua:
⁊ ꝓximū tuū sicut teipm. Dixitq̄
§ laudat respōsione: nō laudat factū.
l m illi: Recte respondisti: hoc fac et
a § qz putabat nō añ deū ꝑ aīa hoiez se stare. nec ipm q̄ magistrū vocat ꝓximū cognoscit.
n vives. Ille autem volens iustifi e
o care seipsum dixit ad iesum. Et
q̄s est meus ꝓximus? Suspici-
p ens autē iesus dixit: Homo quidam descendebat ab hierusalem f+

aliquando cōcessū est etiam malis hominib⁹ vt habetur Matth. vij. non ꝓpter ipsos ꝑ ad confirmationem fidei christi ꝓdicate ꝓ ipos.
a Gaudete autē quia nomina vestra scripta sunt in celis: id ē in libro vite: in quo aliquorum nomia dicuntur; scribi dupliciter. vno modo ꝑm presentez iustitiam. alio modo ꝑm eternam predestinationem: ⁊ vtroq̄ modo nomina eozum erant scripta in celis: qz erāt ꝓdestinati excepto iuda proditore: ⁊ cum ꝑ habebant gratiaz dei qua illa gloriatio quā habuerunt de electione demonuz: vt predictum est non fuit mortale peccatum. Sequitur: b In ipsa hora exultauit in spiritu sā. ⁊c. et pater sentētia ex dictť Matth. xj. vs̄q̄ ibi: c Beati oculi qui vident que vos vi. ⁊c. ⁊ similiter pater sentētia huius partis ex dictis Matth. xiij. d Et ecce quidam legisperitus. Hec est ps incidētalis in qua ponitur duplex incides. Primum est christi respōsio ad legis doctorem. Secundum est excusatio marie erga sororem. ibi: Factum est autem. Prime partis sententia pater ex dictis Mat. xxij. ⁊ Marci. xij. vs̄q̄ ibi:
e Ille autem volens iustificare seipsum. qō exponitur dupliciter. Uno modo q̄ veller se iustificare ꝑm apparētiam. Alio modo ꝑm veritatem querens a christo intellectuz ꝓcepti qui⁹ vt operē ad impleret. Et causa huius duplicis expositionis est: quia sicut dictuz fuit Matth. xxij. iste videtur primo venisse ad christum mala intentiōe: ⁊ ꝑm hoc ꝓcedit prima expositio: sed postea christi verbis cōpunctus fuit: et ideo dixit ei christus. Non longe es a regno dei Marci. xij. et ꝑm hoc ꝓcedit secunda expositio: quia nō apparet clare ex textu vtrum questiones de ꝓmo fecerit ante cōpunctionem vl̄ post.
f Homo quidam descendebat de hierusalē in hiericho: ꝑm aliquos hec ē parabola: ꝑm alios est res gesta: quia inter hierusalē ⁊ hiericho erat q̄dā solitudo vbi frequēter hoīes transeuntes spoliabantur a latronib⁹ ⁊ occidebantur: in qua solitudine captus fuit sedechias fugiēs ab exercitu nabuchodonosoꝝ vt bꝝ Iere. vlti. Moraliť tū exponit ō peccatoze descē.

¶ figurāt

figurāt testamēti: vbi vulnera languētis mūdi monstrant: sed nō curant.
Phili.2.a Samaritanus qui custos interptat dñs est: qui ꝓpter nos homo fact⁹: vi
te ꝑsentis iter arripuit: ⁊ venit secus vulneratus. In sūma dinē hoīm fact⁹
⁊ h.i.v.h. cōpassionis nr̄e susceptione finitimus: et misericordie collatione
Dat.3.a vicin⁹. Alligauit vul.e.peccata redarguēdo cohibuit. Infundit oleum dū
penitentibus tribuit spem dicens: Penitentiā agi
te: quia appꝛopinquabit regnum celorum. Infun
Ibi.3.c dit vinū dū peccātibus terrorem pene incutit dns
dicēs: Dis arbor que nō facit fructū bonū excide
Pe.2.d tur ⁊ in ignem mittet. Jumentū caro ihūs est: in q̄
ad nos venit: in quā saucium imponit: quia pecca
ta nostra portauit in corꝓore suo. Imponitur ꝛ̄o q̄
ipam incarnationem credit. Stabulum est presentis
ecclesia: vbi reficiunt viatores in eternam patriaz
redeuntes. Impositus iumento in stabulum duci
tur: quia nemo nisi baptiçatus nisi corꝓori christi
adunatus ecclesiā intrabit. Et curā egit ne eger ꝑ
cepta que acceperat dimitteret. Sed nō vacat sama
ritano diu in terris degere redeundū erat vnde de
scenderat. Itaq; altero die.i. post resurrectiōez suā
q̄ amplioꝛ eterne lucis splendoꝛ ꝙ ante passionez
effulsit in mūdo: ꝓtulit duos denarios: duo testa
menta: in q̄bus eterni regis nomen ⁊ imago ꝓtine
tur: stabulario.i.apl̄is dedit: qꝛ tunc illis sensū ape
ruit vt itelligerēt scripturas ad regendū populū.
Cor.7.e Nōcūq; superogauerit. Superogat apl̄s cū dicit:
De virginib⁹ ꝑceptū dñi nō habeo: cōsiliū aūt do.
Dat.25.b Superogat cū nō vtit ptāte accipiendi necessaria.
Redīes i iudicio reddet dicēs: qꝛ sup pauca fuisti
fidelis sup multa te ꝓstituā: itra i gaudiuz dñi tui.
Quis hoꝛ. Juxta ikam ptz q̄ alienigena hieroso
lymite cui misēriaz impēdēs: primioꝛ fuit q̄ sacer
dos vel leuita einsdē gētis. a Accidit autē vt.
Sacerdos dei legē ānūciat. descendit q̄dez lex per
moysen i mūdū: ⁊ nullā sanitatem ꝓtulit homini.
Descēdit leuita q̄ typū ostēdit ꝙ haꝛ: ꝙ ⁊ b nulluz
sanat: qꝛ lex pctā arguit ꝙ ptāsit: qꝛ indulgētiam
nō largit. b Misēriam mot⁹. Hoc de sacerdote ⁊
leuita nō ē dictū: qꝛ lex nō habet misēdiam: ꝙ iudi
ciū ⁊ vindictā. c Duxit i stabulū. Hō domū ſz
stabulū vocat: quo nole miserias ⁊ fetores hui⁹ vi
te signat ne hō in hoc exilia tā q̄ i patria gaudeat.
d Qui fecit. Cognatio non facit ꝓximū ꝙ miseri
cordiā: q̄ misēriam ē fm naturā. Nihil enī tā fm na
Allego. turaz q̄ nature iuuare consortē. Allego. Nemo
ꝓximioꝛ q̄ nr̄a vulnera curauit: q̄ynū ē caput
cū mēbris. Diligamus ꝙ eū vt deū ⁊ dñm. Diliga
mus q̄si ꝓximū: diligam⁹ etiā eū q̄ imitatoꝛ xp̄i est.
Unde sequit: Fac siliter. i. vt vere te ꝓximuz sicut
teipm diligere manifestes: q̄quid vales in ei⁹ coꝛ
poꝛali vel spūali necessitate subleuāda deuoꝛ ope
rare. e Factum est dū. Habito sermone de dile
ctione dei ⁊ ꝓximi: supponit exemplū vtriusq; dile
ctionis non tam in solo verbo q̄ in operis exhibiti
one. Per istas enim duas soꝛores due significan
tur vite spirituales. Per martham operibus actuo
sa deuotio qua ꝓximo in charitate sociamur. Per
mariam religiosa mentis intētio in dei verbo qua
in dei amoꝛe suspiramus. Actiua panem vel coꝛpo
poꝛalem esurienti: vel doctrine ignoranti tribuit:
errantē coꝛrigit: superbum ad humilitatem reuo
cat: que singulis expediant dispensat. Contemplatiua charitatē dei ⁊ ꝓxi
mi retinet: sed ab exteriori actione quiescit: soli conditoris desiderio inhe
ret: et calcatis omnib⁹ curis ad videndū faciem creatoris inardescit: ⁊ desi
derat misceri supernis ciuibus de eterna incōspectu domini incoꝛruptione
gaudentib⁹. f Jn domū suā ⁊c. Intrante ihesu in domū vita intq̄ ⁊ si ali
q̄n fuerat aufugit: remanēt due vite innocētes: laboꝛiosa et ociosa iter eas
medius est ipe fons vite. g Sedens secus. Quāto humili⁹ sedet: tāto
amplius capit. aqua confluit ad conuallem ꝙ tumoꝛibus collis. Maria
sedet: quia contemplatiua pacatis vitioꝛum tumultib⁹: optata iam in chri
sto mentis quiete fruitur. Martha stat: quia actiua laboꝛiosa desudat i cer
tamine. h Martha aūt. Intenta erat maria quō pasceret a dño: intēta
erat martha quō pasceret dñm. ꝙ quiuū parat dño: i cōuiuio dñi illa tā io
cundat. i Dñe nō ē tibi cu. ex illoꝛ ꝑsona loquit q̄ adhuc diuine ꝓtepla
tionis ignari: solū qꝺ didicere fraterne dilectiōis opus deo placitū dicūt:
ideoq; cūctos q̄ xp̄o deuoti eē velint: huic mācipādos aurumant. k Et
rñdens. Maria nō respōdet: ꝙ causam suā tanq̄ ociosa cōmittit iudici. Si
enim pararet respōdendi sermonē remitteret audiendi intentionem.

¶ Martha

in hiericho et incidat i latrones:
qui etiā despoliauerūt eū: ⁊ pla
gis impositis abierunt semiuuo
a relicto. Accidit aūtvt sacerdos q̄
dam descēderet eadē via: et viso
illo ꝓteriuit. Siliter ⁊ leuita: cum
eēt sec⁹ locū ⁊ videret eū ptrāsijt.
†Samaritan⁹ aūt q̄dā iter faciēs
b venit sec⁹ eū: ⁊ vidēs euz miscōia
ſ in baptismo.
mot⁹ ē: Et appꝛopriās alligauit a
a ſ christma sacrispūs. b ſ ca
vulnera ei⁹ infundēs olēū ⁊ vinūz:
licem sue passionis.
c et ꝙponēs illū i iumentū suū: du: b
ſ spūalem.
xit i stabulū: ⁊ curā ei⁹ egit. Et al c†
tera die ꝓtulit duos denarios: ⁊ e
dedit stabulario: et ait: Curā illi⁹ d†
habe: ⁊ quodcūq; supererogaue- †
ris: ego cuz rediero reddam tibi. †
Quis hoꝛ triū videt tibi ꝓxi
mus fuisse illi q̄ icidit i latrones?
d At ille dixit: Qui fecit misēriaz i
illum. Et ait illi ihesus: Uade ⁊ tu f
e fac similiter. Factuz ē aūt dū irēt g
⁊ ipe intrauit i quoddā castellū: d+
†⁊ mulier q̄dā martha noie exce- i
f pit illū in domū suā. Et huic erat
soꝛoꝛ noie maria. Que etiā sedēs k
sec⁹ pedes dñi audiebat verbū il
a ſ ministrās necessaria mortali carni: qua indu
tus erat dei filius.
g lius. Martha autē satagebat cir l+
ca frequens ministeriū. Que ste m
ſ cōquerens de sororꝛ.
i tit ⁊ ait: Domine: nō est tibi curę n
q̄ soꝛoꝛ mea reliquit me solā mi
nistrare? Dic ergo illi vt me adiu
k uet. Et respōdens dixit illi dñs: o

a Alligauit vul. ei⁹ in
fundēs oleū. miscōie cū
vino iustitie. b Du
xit in stabulū. i. in domū
ecclesie vbi simplices re
ficiuntur. c Et altera
die. i. post resurrectionē
suam. d Dedit stabu
lario. i. cuilibet apl̄o. ſ †
e Duos denarios: id ē 45.di. disciplina. De pe. ⁊ remiſ. oīs vtriusq;
intelligentiaz noui ⁊ ve
teris testamenti: qꝛ ape
ruit illis sensum vt itelli
gerent scripturas: vt ha
betur infra. xxiiij. ca. Et
eis curā penitētiū cōmē
dauit: ꝓmittens ꝑ salā
rio vitā eternā. f Va
de ⁊ tu fac similiter. ex re
spōsione ꝛ̄cludēs q̄ ꝓ
pinquitas gener⁹ nō fa
cit ꝓximū ꝙ op⁹ miseōie † 41.di. par
impensū. g Factū est fimonie.
autem. Dic ponit secun
dum incidens quod ē ex
cusatio marie erga soꝛo
rem suā vbi ꝓmittit loc⁹
cuz dicitur: h Et ipe
intrauit in quoddam ca
stellū. s. bethaniam.
i Et mulier q̄daz noīe
Martha excepit illuz in S
domū suā. ad illā enī do
mū xp̄s frequēter diuer
tebat ⁊ secure: tū ꝓpter
deuotionez ibi habitan
tium: tum qꝛ plura bēfi
cia eis ꝛ̄tulerat: qꝛ ipaz † De regula
martham a ꝓfluuio sāgu licet in fi.
nis sanauerat fm Am
broꝛ. ⁊ mariaz a septē de
monib⁹ liberauerat: fm
illos doctores q̄ dicūt il
lā fuisse soꝛoꝛē laçari: sic
supra dictū ē. vij. ca.
k Que etiā sedēs sec⁹
pedes dñi ⁊c. intēta ope
ribus vite ꝓtemplatiue.
l Martha autē satage
bat circa frequens mini
sterū occupata i opib⁹
vite actiue. m Que
stetit. qꝛ fessa laboꝛe mi
nisterij discurrēdo ꝑ do
mū vt xp̄s ⁊ ei⁹ discipuli
essent cōueniēter recepti
⁊ refecti. n Et ait: dñe nō est tibi cure ⁊c. con
querēs de ociositate soꝛoꝛis sue ⁊ de xp̄i negligē
tia hoc permittentis. o Et respondens dixit
illi dñs. excusādo mariā. Jnuenit aūt maria ac
cusata tripliciter. s.a phariseo de ꝑsuptiōe seu te
meritate eo q̄ christū tetigit recūbentē: vt dictū
est supra. vij. ca. et ꝙ fm illos q̄ dicunt illā fuisse
soꝛoꝛē laçari ⁊ marthe. Jtē a iuda de ꝓdigalita
te eo q̄ ꝓciosū vnguentū effudit ⁊ pedes iesu vn
xit: vt habet Joh. xij. Tertio a soꝛoꝛe de ociosita
te: vt ꝙ habet: ⁊ vbiq; maria tacuit: ⁊ christum
eam excusauit. ostendens phariseo q̄ factuz ma
rie nō erat ꝑsuptiōis sed deuotiōis. Jtem osten
dēs inde ⁊ alijs discipulis q̄ illa effusio vnguē
ti nō erat ꝓdigalitat⁹ ſ pietat⁹. Jtē quia ostēdit
soꝛoꝛi q̄ sessio marie nō erat ociosa sed meliorib⁹
actibus applicata. ideo sequitur:

Martha

a Martha martha. Repetio indicium ē dilectiōis: vel forte monēde intētionis: vt audiret attēti⁹. b Porro vnū ē nē. Preponit vnum multis. Non enim a multis vnum ꝙ multa ab vno: nec ꝙ multa sūt necessaria tendētib⁹ ad vnū. c Maria optimā nē. Non reprehendit ps marthe qz nec ipa bona: sed laudat pars marie. Que quare sit optima subinferē q nō auferet ab ea: qz ꝓtemplatiua hic incipit nec in celesti patria pficiet: qz amoris ignis q̄ hic ardere inchoat: cū ipz quē amat viderit in amore ampli⁹ ignescet. Nō ergo auferet ꝓtēplatiua q̄ subtracta luce presentis seculi pficit. Activa cū corpore deficit: qz i eterna patria panē nō porrigit esurienti: qz nemo esuriet: nec cetera pietatis opa aget qz nō erunt necessaria. Cū ꝑsenti q̄ seculo auferetur activa. Merito igit cōtēplationi oīa iustificationū merita īmēsa virtutum studia postponūt. d Que nō auferet nē. Exposito ītellige q̄ martha auferet ps quaz elegit: qz transit labor multitudinis: remanet charitas vnitatis. Ca. XI

†De renū. c. nisi. añ fi

a Martha martha sollicita es et turbaris erga plurima. b Porro vnū

a ℣ deo iugiter inherere. b ℣ marie factus ē advocatus q̄ iudex fuerat interpellarus.

c ē necessariū. Maria optima ptez d elegit q̄ nō auferet ab ea. Ca. XI

e T factū ē cuz eēt in loco ℣ orare.

f e quodā orās: vt cessauit dixit vnus ex discipulis ei⁹ ad euz: Dñe doce nos orare: sicut iohes docuit discipulos su/

T factū ē. Post historiam sororū q̄ duas vitas significant: inducit dñm orasse et discipulos ad orādū informasse: qz et oratio quā docuit vtriusq; vite in se ꝓtinet mysteriū: et ipsaꝝ pfectio vitaꝝ nō nīs viri⁹ ℣ pcib⁹ ē obtinēda. f Ut cessauit nē. Ideo sepe saluator orās inducit vt discipulos ad orationis studiū inducat. vñ finita oratiōe a discipulis scisciteret vt doceat q̄liter debeāt orare. ℣ Cū oratis

Nico.de lyra

a Martha martha sollicita es et turbaris erga plurima. qz opa active vite sollicitudinē et distractionē mētis incurrit et frequēt perturbationē ingerūt. b Porro vnū ē necessariū. scz ipe de⁹ q̄ vn⁹ ē et p̄ oibus q̄rēdus. vel vnū. i. vnitas mētis ad deū: et istud respicit vitā ꝓtēplatiuā p quā mens adheret deo q̄ ē simpliciter vnus: ℣m q̄ dicit apls. j. Cor. vj. Qui adheret deo vn⁹ ē spūs: sicut ecōuerso p vitā actiuam intēdēdo creaturis q̄ multe sūt aīa diuidit. c Maria optimā partē elegit. q. d. non tu malā: ℣ illa meliorē. Distinguit enī duplex actio a doctoribꝰ. Una q̄ ꝓsistit in exercitio virtutū moraliū: et ista disponit ad ꝓtemplationē: ℣m q̄ dicit beat⁹ Greg⁹. vj. moral. Qui ꝓtēplatiōis arcē tenere desiderāt: necesse ē vt prius in cāpo actiōis se ꝓbent. Cui⁹ ratio ē qz ℣m pbm. vij. phy sicoꝝ sedēdo et q̄escēdo fit aīa sciēs et prudēs. sedat⁹ enī passionib⁹ et tumultib⁹ passionū p exercitiū virtutū moraliū disponit aīa vt libere possit elevari i ꝓtēplationē veritatis. Ex quo ptz q̄ talis act⁹ ordinat⁹ ad ꝓtēplationē sicut ad finem. Finis aūt melioz ē his q̄ sūt ad finē. et ideo de tali actione cōcedunt oēs q̄ ꝓtēplatio ē melioz. Alia aūt ē actio q̄ sequit ꝓtēplationem ꝓcedēs ex plenitudine ꝓtēplatiōis sicut ē docere et in regimine aīaꝝ laborare et hmōi. De tali actiōe dicūt aliqui q̄ ē melior ipa ꝓtēplatiōe. et de ista actiōe nō loquitur hic xp̄s vt ptz intuēti. Alij vo dicūt q̄ etiā ista actiōe ꝓtēplatio melior est: qz illud qđ simpliciter p̄eligit videt ee meli⁹ absolute q̄ illud qđ p̄eligit tūc i casu: sicut philosophari meli⁹ ē simplicit q̄ ditari: licz ditari sit magis eligibile i casu magne pauptat⁹. ꝓtēplatio aūt ē p se eligenda. cura aūt et regimen aīaꝝ ad qđ spectat populū docere et dirigere in salutē ē eligēda vel poti⁹ suscipiēda i casu necessitatis fraterne. Unde dicit Aug⁹. xix. de ciuitate dei: Otium sanctū q̄rit charitas: negociū iustū suscipit necessitas charitat⁹: quā sarcinā si null⁹ imponit intuēde veritati vacādū ē. si aūt imponit suscipiēda ē ꝓpter charitat⁹ necessitatē. d Que nō auferet ab ea. Opa enī vite active nō habēt locū nisi i pñti vita. et ideo aduenīēte futura auferēt: ℣ ꝓtēplatio p̄me veritatis nō tollit nisi q̄tū ad illud qđ ē impfectiōis: qz videm⁹ nūc p speculū in enigmate: tūc aūt facie ad faciē: ℣m q̄ habet. j. Cor. xiij. Ca. X

Moraliter. a† Post hec designauit dñs ihesus et alios septuagīta duos nē. Septuaginta ꝓsurgūt ex ductu denarij p septenariū: ideo significant implet̄ionē decalogi cū septē donis spūssancti: p binariū superadditū significat gemina charitas dei scz et ꝓximi: q̄ debent esse i p̄dicatorib⁹ euāgelij. d† Et misit illos binos. i signum mutue charitatis. f† In oēz ciuitatē et locū q̄ erat ipe vēturus. Greg⁹. Predicatio p̄uenit et sic ad habitaculum mentis dñs

dñs venit. g† Messis q̄dem multa. i. credētium multitudo. h† Operarij aūt pauci. qz ls sint multi p̄dicatores q̄stuarij: tñ q̄rētes tm̄ aīaꝝ salutē sūt pauci: ꝓpē qđ rogād⁹ ē dñs vt tales multiplicet atq; mittat. k† Ego mitto vos sic agnos. i. mānsuetos etiā inē crudeles. psal. cxix. Cū his q̄ oderūt pacē eram pacific⁹. † Nolite portare sacculū. i. p̄dicare ꝓpē q̄stū. † Neq; calciamenta. i. exēpla dare mortifera. naz calciamēta fiūt ō pellib⁹ mortuoꝝ. l† Et neminē p viā salu. i. nullū existētē i via p̄sentis vite saluū dixerit: ℣ aliq̄ ꝓpter questū aliqs assecurāt de sua salute futura: cū tū sit valde dubia. † Dicite pax huic domui. i. inducite habitātēi ad pacē internā et fraternam. † Et si ibi fuerit fili⁹ pacis. i. p̄destinat⁹ ad pacē eternā. † Veniet sup illum pax vestra. i. a vob nunciata. † Sinautē reuertet ad vos. i. nō erit q̄uati meritoꝝ. † In ea ãt domo ma. nē. nō mutātes hospitiū ꝓpē lauti⁹ p̄dium habēdū. † In q̄cūq; ciuitatē itraueritis et nō nē. ostēdētes q̄ ipos q̄rebatis et nō sua. † Dico ãt vob q̄ sodo. nē. qz indei xp̄itatē agnitā de xp̄o nequiter ipugnauerūt: qđ ē ꝑspecies peccati i spiritū sanctū. et ¡Ve tibi corozaim nē. duab⁹ ciuitatib⁹ fecerat xp̄s sanitates et miracula multa: qb⁹ ingrati fuerūt: ꝓpē qđ talit iterpt̄at. i† Ecce dedi vob p̄tātē nē. calcare serpētē ē subijcere rōni sensualitatē: q̄ ℣m Aug⁹. signi/ficat p serpētē: calcare scorpionē ē detestari detractorē. et calcare oēm xp̄utē inimici: ē abijcere oēm occasionē mortalis peccati. b† In ipa aūt hora exultauit nē. p̄ q̄ xp̄s hō exultauit i spū de simpliciū illuminatiōe et supbox excecatione significat q̄ libet xp̄ianus debet gaudere de similib⁹ vt xp̄o cōformet⁹. c† Beati oculi q̄ videt q̄ vos vi. nē. videtes enī xp̄m p fidem charitate formatā beati sūt i spe: et si pseuerēt beati erūt in re. d Et ecce q̄dā legisperit⁹ nē. Beda sup locū istū dic: q̄ iste tēptādo q̄siuit ō vita eternā si forte xp̄s diceret aliq̄d ꝫ moysen. et ideo xp̄s p xp̄a moysi respōdēdo ꝓfudit eū. p ꝰ ostēdēs q̄ derisores fidei catholice sūt ꝓfutādi ab illo q̄ scit et possūt p illud qđ tenēt indiscusse. s. in dei p scripturas hebreoꝝ et saraceni p legē machometi. f Homo q̄dā descēdebat ab hierlm nē. per hierlm stat⁹ xp̄tus designat. et ideo p hoiez descēdētē ab hierusalē in hiericho petōr designat: q̄ incidit i latrones. i. demones spoliātes eū gtuit: et i naturalib⁹ vulnerātes. Sacerdos ãt et leuita ptrāseuntes absq; miscōia: sūt eccle mali ministri curātes tm̄ ō lenatiōe pecunie et nō de sanatiōe culpe. Samaritan⁹ autē ē p̄dicator et cōfessor motus ex charitate: alligans vulnera sauciati p sanū ꝓsiliū: infūdēs oleū misc̄ie et iusticie vinu. et imponēs illū i iumētū: qz nō solū mēte p̄bet auxiliū: ℣ etiam ꝓput p̄t corpe: qđ ē aīe iumētū. et ducit i stabulū scz eccle vbi dat pabulum xp̄i dei: et sacramēti eucharistie. c† Et altera die ꝓtulit duos denarios nē. p q̄s significat gra i p̄senti et glo ria i futuro. dāde bono curato faciēti debitū suū erga peccatorem sibi subditū. d† Et dedit stabulario. i. dādos denunciauit. † Et q̄cūq; superogaueris. faciēdo circa subditū bonus ad qđ nō tenet curat⁹. † Reddā tibi. i. reddendū denuncio. a† Et ipe ītrauit i quoddā castellū nē. p qđ et etiā p domū intelligit qua receptus fuit xp̄s significat eccl̄ia: in q̄ dicit Can. v. Terribilis vt castroꝝ acies ordinata. Et illud Job. ij. Nolite facere domū patris mei domū negociatiōis. In hac autem domo sunt tres stat⁹ scz activoꝝ q̄ status significat p martham de q̄ dicit: a Quia satagebat circa frequēs ministeriū. et ꝓtemplativoꝝ: q̄ p mariā. de q̄ dicit: k Que sedebat secus pedes dñi: et audiebat verbum illius. et tertius status est militum ad vtrumq; defensionem: et significat per Lazarum militem.

e T factū ē. Post q̄ xp̄s misit discipulos suos p̄dicare. Hic consequenter docet eos orare. Et primo inducit eos ad orationis instantiaz. secūdo ad fidei cōstantiam ca. sequenti. et tertio inducit populos ad penitentiam. ca. xij. Circa primū sciendum q̄ ad orationē debitam duo requirunt: scz affectio pura: et intentio recta. Primo igit inducit ad primū. secūdo ad secundū. ibi: Nemo lucernam accēdit. Circa primuz p̄mittit instructio discipuloꝝ. scīlo confutatio emuloꝝ. ibi: Et erat ejciēs demoniū. Adhuc circa p̄mū p̄mo docet modū orādi. scīdo orationē cōtinuādi. ibi: Et ait ad illos. Circa p̄mū p̄mittit xp̄i oratio: qz cepit facere et docere: vt ꝺr Act. j. et ideo ei⁹ orōnez p̄mittit cū ꝺr: f Cū eēt nē.

Sciendū

Scendum tamen q̄ christus non orauit in/q̄tū deus: quia sic non cōpetit et orare. Oratio enim est explicatio ꝓprie voluntatis apd̄ deum vt eam implear. Voluntas autem diuina per seipam est effectiua eoꝝ que vult. ſm illud psal. Oīa quecūq̄ voluit dñs fecit. ſz q̄ xp̄s in q̄tuꝝ hō habuit voluntatē humanā q̄ non ē p seipsā efficax ad implendū ea q̄ vult nisi p ꝝtutē diuinā. ideo xp̄o ſm q̄ hō cōpetebat orare. Orauit igit vt p nob impetraret ⁊ vt exēplū nob orandi daret. Orauit etiā p seipo ad obtinēdū quod sibi decrat. s. gloriā corporis. Joh. xvij. Clarifica me tu pr̄. Cōsequenter docet discipulos orare cum dr: a Cuz oratis ⁊c. ptz ſnia ex dict̄ Mat. vj. Sciendū q̄ Lucas hic omittit duas petitiones oratiōis dñice: ſz tertiam ⁊ septimā: q̄ tertia implicite continetur in duabus precedentibus. Si enim gloriam dei principaliter querimus et participationem regni eius que continent in duabus primis petitiōib̄ bene voluntatē ei⁹ facimus ⁊ eius volūtas impletur in nobis: qđ cōtinetur in tertia petitione que ē: Fiat volūtas tua ⁊c. Similiter septima que est. Sz libera nos a malo. cōtinet in tentationē non inducimur ei succūbēdo: sed magis prevalemus resistendo: bene liberamur a malo. b Et ait ad illos. Hic consequēter inducit ad orationis ꝓtinuationem. Primo per exemplum eius qui non solū ab amico impetrat illud qđ est sibi necessariū. ꝓpter amicitiā sed etiam ꝓpter petendi continuationē. Mozaliter autem iste amicus intelligitur ipse deus a quo prouenit nobis omne bonum: tamē aliquādo differt dare illud quod dare intendit: vt quod est nobis necessarium impetrem⁹ a deo p orationis instantiā: ⁊ tale ē qđ ptinet ad salutem: quādo tamen ista tria concurrunt videlicet q̄ aliās petit pie. i. de pertinentibus ad salutem et p se ⁊ perseueranter seu continue: semper impetratur quod petit a deo: non tamen semper statim datur sed aliquando differtur vt congruo tempore detur. Si autez aliquis petat de impertinentibus ad salutē nō semp exaudit̄ur: quia frequenter sibi non expedit exaudiri. similiter si petat de ptinentibus ad salutem ꝓ alio aliquādo non exaudit̄ ꝓpter defectum illius pro quo petit. Item si petat pie ⁊ ꝓ se: non tamen pseueranter impedit effectus ꝓpter defectū orationis. ideo subdit:

c Petite. perseueranter. d Et dabit̄ vobis. tribus predictis concurrentibus. ⁊ ptz sententia ex dictis Matth. vij.

Et erat

Dat. 6. b

a Cū oratis dicite ⁊c. Matthe⁹ septē petitiōes ponit. In trib⁹ eterna poscūt: in q̄tuoꝝ tpalia q̄ tñ ꝓpter eterna ꝓsequenda sunt necessaria. Qꝝ enī dicimus: Sanctificet nomē tuū: adueniat regnū tuū. Fiat volūtas tua sicut in celo et in terra. Hic inchoat quātūcūq̄ ꝓficimus augent in nobis: et pfecte sine fine in alia vita possidebunt. Qꝝ xo dicim⁹: Panē nostrū quotidianū da nobis hodie. Et dimitte nobis debita nr̄a sicut et nos dimittimus debitorib⁹ nr̄is. Et ne nos inducas in tentatiōnē: sed libera nos a malo. Ad pīentis vite indigētiā ptinēt: qꝝ hic ⁊ panis tā corporalis q̄ spūalis est necessarius: tā aīe q̄ corpori. Hic etiā fit remissio petiꝝ q̄ hic cōmittunt. Hic fūt tentatiōes: hic etiam fit malum vñ cupim⁹ liberari. In alia vita nihil horuꝝ est. Lucas non septē sed q̄nq̄ ponit: ⁊ hoc causa brevitatis. In q̄nq̄ q̄ ponit: septē illa intelligit ꝓtineri. Nomen quippe dei sāctificat in spū. Regnū xo dei i carnis resurrectiōe vēturū est. Ostēdēs ꝑ Lucas tertiā petitionē duaꝝ superioꝝ quodāmō ee repetitionē: magis eā intermittēdo fecit intelligi. Deinde tres illas adiūgit: de pane quotidiano: de remissiōe petiꝝ: de tēratiōe vitāda. At xo qđ matthеus i vltimo posuit: Sz libera nos a malo. iste nō posuit vt intelligeremus ad id qđ de tētatione dictuz est ptinere. Ideo enī matthe⁹ nō ait: Et libera nos a malo. tā q̄ diuersā petitionē ponēt. ꝑ ait: Sz libera nos a malo. vnaz petitionē ee demōstrās vt sciat vnuſq̄sq̄ i eo se a malo liberari: qđ nō inferet in tentationē. b Panem nr̄m q̄tidianū. Panis q̄tidian⁹ dr q̄ ꝑ ē necessarius quār⁹ aīe carniq̄ ē tribuēdus: siue corpaliter siue spiritualiter siue vtroq̄ mō ītelligat. Nota legisperitus se iustificare volēs dñz tēraturus adijt ꝑ ꝓfusus abscessit. At maria pedib⁹ accliuis optimam ptē philosophie celest̄ elegit. Jrē paruuli xp̄i nō de sua iustitia: ꝑ de redēptoris gr̄ia ꝑsumētes: qđ⁹ orationū modis eādē gr̄am aduocare debeāt inquirūt audiūtoꝝ: ⁊ qđ⁹ verbis orare ⁊ q̄ instātia pseuerare: ⁊ p qđus maxime reb⁹ supplicare debeāt. s. fide: spe et charitate: quodoꝝ pfecte petētes earūdē largitorem a patre spiritū bonū pcipiāt. Cōtra ꝑ xo sicut in lectione de demoniaco legit: sapiētes ⁊ prudētes: q: spiritū grē nō petere q̄rere ⁊ pulsare: ſz blasphemare satagūt: irremissibiles ⁊ ꝑ ⁊ in futuro sue ptinacie penas luūt.

c Quis vestrū habet amicū. Postq̄ formā oratiōnis rogātib⁹ ꝓposuit: instātiā etiā ⁊ frequētiā orādi illis iniūgit: vt nō solū dieb⁹ ꝑ etiā noctib⁹ oratio deferat: q̄ enī media nocte panes ab amico petit ⁊ in pētēdi intentione pſistit nō fraudat orans. Mystice. Amic⁹ ad quē nocte venit de⁹ ē: q̄ corpus suū tradidit ꝓ nobis. Cui in nocte tribulatiōis supplicare: et tres panes. i. intelligentiā sācte trinitatis: q̄ in pīentis vite laborib⁹ viuamus: efflagitare debem⁹. Nos panes si dñm deū tuū diligas nō solū tibi ꝑ etiā alijs poteris emereri. amic⁹ q̄ de via venit ipe ē nr̄ anim⁹ q̄ quotiēs ad tpalia petēda euagat: totiēs a nobis recedit. Redit cum supna meditat: ⁊ celesti alimonta refici desiderat. Cui qđ ꝓponat nō habet: quia aīe post tenebras ad deū suſpirāti: nil ꝓter ipm cogitare vel loqui vł itueri libet: ꝑ solū trinitatis gaudiū qđ recognouit amplī intueri ⁊ ꝑ q̄uenire satagat.

d Noli mihi ⁊c. Nō aufert spem ipetrādi: ꝑ vehemēti⁹ accēdit desideriū orādi: ostēsa difficultate ꝓsequēdi. e Jā ostiū. Ostium qđ paul⁹ sibi aperiri petit ad loquēdā mysteriū xp̄i: ⁊ qđ iobes sibi aptū vidit: itelligētia ē diuini sermonis: qđ est clausum tpe famis verbi dei cum intelligētia nō dat. Et pueri: id est illi q̄ euangelicā sapientiā tanq̄ panē erogātes p orbem terrarū p̄dicauerunt: iam cū dño sunt in eterna quiete: ⁊ tñ orādo efficitur vt orans accipiat intellectum ab ipo dño: etiam si hō desit per quem sapientia predicetur.

f Nō possū surgere. Ambro. Memo timet ne excitet dormiētē quem scit semper orare vigilantē. g Propter improbitatē. Multe sunt insidie ⁊ grauis corporis somnus: qz si dormire mens incipit: vigorem sue ꝛrutis amittit. Excita ergo somnuz tuum vt pulses christi ostiū: vt cum intraueris aperiant̄ tibi thesauri absconditi ⁊ tenebrosi in christo iesu. h Petite ⁊ dabitur vob. Si amic⁹ homo surgit et dat non amicitia sed tedio compulsus: quātomagis dat de⁹ q̄ sine tedio largissime donat qđ petit. Me ergo animus ab errorib⁹ vanitate ꝓuersus spūalis inopia diuti⁹ tabescat: petamus epulas verbi: q̄ram⁹ amicū q̄ det: pulsem⁹ hostiū vbi seruant̄ absc̄dita. Magnā enī spem tribuit: q̄ ꝓmittendo nō decipit. Qis enī q̄ p. a. opus ē pseuerātia vt ꝓsequamur. Qꝝ si petenti dat ⁊ q̄rens inuenit: ⁊ pulsanti aperit: cui ergo non dat ⁊ q̄ non iuenit ⁊ cui non apiť: apparet q̄ nō bene quesierit: petierit et pulsauerit.

i Querite ⁊ inuenietis. Prope ē dñs oīb⁹ inuocātib⁹ eum in veritate ⁊ voluntatē timētiuz se faciet. Alios qui non ita petunt redarguit iacob⁹ dicens: Petitis ⁊ non accipitis eo q̄ male petatis: quia pseueratis in peccatis.

Quis aūt

Ecclesiastici. 144.

Ecclesiastici. 4. a

Ecclesiastici. 4. a

Ecclesiastici. 3. b

Ecclesiastici. 4. a

Ecclesiastici. 3. b

Ecclesiastici. 4. a

Ecclesiastici. 3. b

§ a Quis aũt ex vo. Be. Mystice. Panis signat charitatem ꝓpter maiorẽ appetitũ ⁊ necessariũ vsum: qz sicut sine pane mẽsa videt inops: ita sine charitate alie ⁊tutes nihil sũt: q̃ in sola charitate pficiunt. huic ⁊traria duricia cordis quã lapidi cõparauit. Piscis fides ẽ inuisibiliũ. Sicut enĩ piscis sub tegumẽto aquarũ nascit viuit ⁊ alitur: sic fides q̃ in deũ ẽ. inuisibiliter in corde gignit: inuisibili gr̃a spũs p aquaz baptismi ꝓsecrat: inuisibili auxilio diuine ꝓtectionis ne deficiat nutrit: inuisibiliũ ꝑmiorũ intuitu queq; valet bona opat. Vel etiã iõ fides pisci cõparat: qz sicut ille crebris fluctib⁹ maris tũdit nec perimit: ita fides aduersitatib⁹ nõ frãgit cui ⁊trarius est serpẽs: ꝓpter venenũ infidelitat. Per ouũ spei nr̃e certitudo figurat: quia i ouo nõdũ fet⁹ pfect⁹ cernit: ß fouẽdo sperat. Contra spem scorpionẽ ponit: cui⁹ aculeus venenat⁹ retro est timendus: sicut spei ⁊trariũ ẽ retro respicere cũ spes futuroꝝ i ea q̃ antea sunt se extendat. b Cũ sitis mali. Malos vocat seculi amatores: q̃ dãt illa que ꝑm suũ sensũ iudicãt bona: que etiam in sua natura sũt bona ⁊ ad vsũ infirme vite pertinẽtia. Vel aplũ q̃ merito electiõis bonitatẽ humani generis excesserãt intuitu supne bonitatis adhuc sũt mali: qz nondũ ĩmunes a delictis: maxie i ꝟbis ⁊ i cogitatu q̃ qtidianis oratiõib⁹ iubẽt curari. Vel malos vocat: qz oĩs creatura in ꝓspectu diuine bonitatis ẽ mala: qz nemo bon⁹ nisi deus: ⁊ tñ diuine bonitatis participatiõe rationalis creatura bona fieri potest: dño ita ꝓmittẽte: dabit spm̃ bo. pe. s. vt p pticipatiõez spũs fiãt boni q̃ erãt mali dũ p gr̃az spũs: fidẽ: spẽ ⁊ charitatẽ ⁊ cetas ⁊tutes ꝓsequẽt. Aũ matthe⁹ nõ dixit: dabit spiritũ. b. p. s. sed dabit bona petẽtib⁹ se. ostendẽs spiritũsanctũ plenitudinẽ esse oĩm bonorũ: qz p cũ oĩa bona ministrantur.

c Quãto magis pa. Apte cõpatio. Si eĩ homo petõr adhuc fragili carne grauat: petẽtib⁹ filijs tpalia dare nõ abnegat: multo magis pr̃ celestis filijs suo timore ⁊ amore pditis: nõ deficiẽtia bona largit in celis. d Et erat ejiciẽs. Post pdicatiõis ꝟba q̃ humilib⁹ ꝓposuit etiã miracula opat: vt q̃ predicãti nõ crederent: visis miraculis credãt. Matth. hũc demoniacũ etiaz cecũ fuisse dicit: i q̃ tria miracula a dño fiũt: videt: loquitur: a demone liberat. Q̃ õ aũt tũc i vno carnaliter factũ est quotidie fit in ꝟuersione gẽtiũ: vt ꝑmũ expulso demone ⁊ oĩ spurcitia idolatrie: fidei lumẽ videãt: deinde tacẽtia prius ora ad laudẽ dei laxarent. e Jn beelçe. Min⁹ rex ꝓdito⁹ ninive: belo pr̃i suo statuã ꝓsecrauit: eiq; diuinos honores instituit: cui⁹ simulacri similitudinẽ suscipiẽtes chaldei bel vocabãt: palestini suscipiẽtes: baal dicebãt: moabite beelphegor. Judei aũt vni⁹ dei cultores xp̃i ꝟerisionẽ gentiliũ beelçebub appellabãt. Baal enim vir dr: çebub musca: inde beelçebub. i. vir muscaꝝ siue babẽs muscas: xp̃i sordes cruoris q̃ i tẽplo eius imolabat. Asserebãt etiã iudei i ß simulacro ꝓncipẽ demoniorũ hitare p cui⁹ ptatẽ dicebãt ihesũ demõia pellẽ. f Signũ. Ut vel igne de celo descẽdere faceret: sicut tpe Helie duo ãn quagenarij igne ɔ celo sũt pempti. Vel vt ɔ ꝓsuetudinẽ terre isti⁹ estiuo tpe tonitrua audirẽt imbres ruerent: fulgura discurrerẽt: sicut sub Samuele actũ ẽ. Vel q̃sierũt mãna de celo. Que signa iõ a xp̃o tũc nõ sũt exhibita: qz silr ⁊ illa calũniarent dicẽtes ex varijs aeris passiõib⁹ ꝓtigisse. Aũ subditur: Jp̃e aũt vt vidit co. eo. Hoc sibi ꝓpriũ dũs reseruauit vt cogitatiões intueat ⁊ iudicet. Proprium est iudeoꝝ q̃rere signa. Aũ paul⁹: Judei signa petũt: gẽtes sapiẽtiã. g Jp̃e autẽ vt vidit: non ad ꝟba ß ad cogitata rñdet. Jn q̃ dat certũ potẽtie sue signũ: q̃ secreta cordiũ rimat. Juxta traz ptz q̃ ossie

§ si quis.

a riet. Quis aũt ex vobis patrẽ petit panem: nunquid lapidem dabit illi? Aut piscez: nunquid pro

§ rigorem odiorũ.

§ infidelitatẽ quã serpẽs primo hoi inspirauit.

piscẽ serpẽtẽ dabit illi? Aut si pe-

§ spem.

tierit ouum: nũquid porriget illi

§ desperationem.

b scorpionem? Si ergo vos cum sitis mali nostis bona data dare filijs vestris: quanto magis pr̃ vr̃

§ qz non vestra datis.

c çelestis de çelo dabit spiritũ bonũ

d petẽtibus se. † Et erat ejiciens demoniũ ⁊ illud erat mutũ: et cum

§ muros faciens.

eiecisset demoniũ locutus ẽ mutus: ⁊ admirate sunt turbe. Quidam aũt ex eis dixerũt: † Jn beelçebub ꝓncipe demoniorũ ejicit de-

§ scribe ⁊ pharisei: non simplex turba.

e monia † Et alij tẽtantes: signũ de

f çelo querebant ab eo. Jp̃e aũt vt

g vidit cogitatiões eorũ dixit eis:

h † Omne regnũ in seipsum diuisũ desolabit: ⁊ dom⁹ supra domus

i cadet. Si autez ⁊ sathanas in seipsum diuisus est: quomodo stabit regnũ eius? quia dicitis: i beelçebub me ejicere demonia. † Si aũt ego i beelçebub ejicio demonia: filij vr̃i in quo ejiciunt? Jdeo

k ipsi iudices vestri erunt. Porro si i digito dei ejicio demonia:

regnũ solidũ ⁊ firmũ si p ptes diuidit i solitudinẽ redigit: vacuatũ ab habitatoribus ⁊ domũ supra domũ cadet cũ habitatoribus vni⁹ dom⁹ ab alteri⁹ dom⁹ familia: vel oppugnãt vel punit. Quo aũt hec spũaliter tẽdãt: exponit cũ adiũgit: Si aũt ⁊ sathanas in seipm diuisus ẽ. Si ego vt vos dicitis i principe demoniorũ ejcio demonia: q̃ regnũ diaboli ẽ diuisum ꝫ se: ⁊ ita ptãs malicie ei⁹ stare nõ põt. Si aũt demõ demonẽ nõ põt expellere: falso dicit me in pncipe demoniorũ demonia ejcere. Si ꝟo põt sicut dicitis: pspicite vobis vt de regno ei⁹ qõ diuisũ ẽ exeatis ne in ruina eius pariter inuoluamini. Jn q̃ aũt dñs ejciat demões ne demoniorũ pncipẽ existimẽt: attẽdant qõ sequit. Si aũt ego in beel. ejcio de. filij vestri in q̃ ejiciunt? Filios iudeoꝝ apl̃os vocat q̃ inter alia miracula q̃ a dño acceperã etiã demones pellebãt. Quã expulsionẽ: nõ diabolo sed deo assignabãt: q̃ sibi ꝓsij crãt nihil malaꝝ artiũ a dño didicisse. Jõo ipi ignobilia ⁊ cõtẽptibilia mũdi eligẽtes: in q̃b⁹ nulla malicia artificiosa fuit sedebãt sup sedes duodecĩ iudicãtes duodecim tribus isr̃l. Vel filij. i. ꝓcociste illi⁹ gẽtis q̃ iuocato nomĩe dñi demões expellebãt. Quasi dicat: Si expulsio demonũ i illi nõ diabolo ß deo deputat: cur idẽ op⁹ in me nõ habeat eãdẽ causaz? Jdeo ipi iudices vr̃i erũt: nõ ptãte iz cõparatiõe: dũ illi expulsionẽ non diabolo ß deo assignãt. b Omne regnũ ⁊c. Si oĩe regnũ diuisũ desolatur: q̃ regnũ patris ⁊ filij ⁊ spũs̃acti: quod nulla ꝓtradictiõe: nllo impulso est desolatũ nõ ẽ diuisũ: ⁊ ideo ẽ eternũ. Vel ß regno rñdit pilato: Regnũ meũ nõ ẽ de ß mũdo. ⁊ ideo q̃ in xp̃o spem nõ gerũt: ß in pncipe demonioꝝ ejci demones opinãt eos regni negat esse ꝑpetui. Nã quõ põt manere diuisũ regnũ cũ fides scindat: cũ popul⁹ iudeorũ sit ex lege: xp̃s q̃z ꝫm carnẽ ex lege sit generat⁹. Quõ põt regnũ illud esse ppetuũ qõ ex lege est cum popul⁹ ille diuidat legem: cuz a populo legis negatur xp̃s q̃ ex lege debet. Sz manet regnũ ecclie: i qua vnus dñs: vna fides: vnum baptisma. i Si autẽ. Quasi regnũ diuisũ stare nõ põt: sed regnũ sathane est diuisũ: ⁊ vos dicit q̃ sathanas sathanã expellit: ergo ⁊c. k Porro si in digito ⁊c. Filius dicit man⁹ vel brachiũ patris. Spũssanctus dicit digitus ꝓpter differentiã variorũ donoꝝ que p spiritũsanctũ hominib⁹ dantur: sicut digiti inter se discreti sũt nec nocet inequalitas mẽbroꝝ. Licet enĩ

Nico. de lyra

a Et erat ejiciẽs. Posita instructiõe discipuloꝝ de sãcta affectione in orãdo. Hic ꝓter describit ꝓfutatio emulorũ ɔ praua affectiõe facta xp̃i puerse deprauãdo. Et primo describit eoꝝ emulatio. Secũdo eorum confutatio. ibi: Jp̃e autem vt vidit. Circa primum sciendũ q̃ aliqui malignãtes miraculis christi detrahebant dupliciter. Uno modo attribuẽdo virtuti demonis. et hic modus dictus est Matth. ix. ⁊. xij. Alio modo miracula xp̃i reputando parua eo q̃ erant circa inferioza: vt cõmuniter. vtpote circa sanitates corpoꝝ ⁊ huiusmodi. Et iõo q̃ rebant ab eo signa fieri circa corpora celestia: sicut tẽpore Josue. Sol stetit imobilis ad spacium vnius diei: vt habet Josue. x. et tẽpore eçechie retrocessit sol decem gradibus: vt habetur Esa. xxxviij. et hoc notat cum dicitur: Et alij tentantes ⁊c.

b Jp̃e autem vt vidit. Hic cõsequenter describit confutatio malignantiũ p̃dictorũ. Et primo illoꝝ que opa christi demoni attribuebant. secõ illoꝝ q̃ signum de celo querebãt. ibi: Turbis aũt ꝟo currẽtib⁹. Primo in duas. qz primo ꝓfutant xbo xp̃i eoꝝ malicĩã arguẽtis. secõ xbo mulieris deuote ⁊tute xp̃i cõfitẽtis. ibi: Factum ẽ aũt. Sn̄ia aũt prime partis ptz ex dictis

Matth. xij.

¶ Licet enim brachiū maius sit digito: tamen brachiū cū digito vnū est corpus. Hoc digito scripta est lex in tabulis. Hunc digitū magi confessi sunt in egypto. a Profecto puenit. Regnum. i. iudiciaria potestas dei qua bonos a malis secernet in die iudicij, vel regnū. i. supna beatitudo. Quasi dicat: Si in spiritu dei ejcio demonia: sine dubio sciatis aditū regni celestis patefactum credentib⁹. b Cū fortis armat⁹ &c. Quasi dicat: Si ego in beelçebub sicut dicit' ejcerez demonia: tunc in aliq̄ opibus diaboli ꝓsentirē. Sed nullo modo cū illo cōsentio: sed potius illū superarez ejcere a meis fidelibus festino. Cū diabolus fort' ad nocendū: armat⁹ multis spūalib⁹ nequicijs custodit in sua seruitute atriū suū: id est mundū q̄ in maligno posit⁹ est: in quo vsq; ad aduentum filij dei diabolus sine ꝓtradictiõe ꝓncipabatur: & male pacato vtebat imperio in cordib⁹ infideliū. c Stant fortiores illo &c. Fortiorē se vocat: q̄ nō concordi pace & opatione sicut calūniabātur: sed fortiori potentia ipm strauit: mundūq; ab ipius dñatiõe liberauit. Arma diaboli q̄ abstulit callidissime sunt versutie spūalis nequicie. Spolia sunt aīe ab eo decepte: q̄ victor christus distribuit qō est insigniuz triumphantis: qz captiuā ducens captiuitatem: dedit dona hoībus: quosdā q̄dē aplos: alios euāgelistas: alios pa. et do. d Qui nō est mecū &c. Et vere opa mea non ꝓueniunt cū opib⁹ sathane: qz ego ipe in nullo ꝓuenio cum illo: sed oīno ꝓtrarij sum⁹: qz ego bumilis: benign⁹ aīas volens saluare. Ille sup⁹b⁹: inuidus cupit pdere. Ego pdicatiõe mea ☧tutes congrego. ille spargit & sepat ab vnitate ecclie.

c Et q̄ nō colligit &c. Hec de oībus hereticis vel scismatic' ex supfluo pñt intelligi: q̄ oēs excluduntur a regno dei. f Cū immūdus spūs. Quia subtrahitis vos a meo regno attribuentes opa mea diabolo. iō diabol⁹ habitat in vobis sicut in suo regno gratuius q̄ in ꝓncipio. g Exierit. Exiuit diabolus a iudeis qñ legē et cultum vni⁹ dei ppl's iste suscepit: & transiuit ad gentes q̄ erant a pinguedine spūssancti & dilectiõe ꝓximi aride & steriles. In q̄bus iā nō inuenit requiem: qz iā a cordib⁹ gentiū suscepta fide xpi expellit qñ dicit: Repetā iudeos q̄s añ dimisi. Et inuenit scopis mūdatā illā plebē. i. supfluis obseruationib⁹ phariseoꝝ & cerimoñijs legis q̄ iā nihil valent post aduētū xpi. Et vt firmius possideat assumit vniuersitatē demonū. Et modo deteriores israelite sunt: blasphemantes xp̄m in suis ꝓuēticulis q̄s olim fuissent in egypto ante p̄ceptā legē: qz maior infidelitas est venientē nō suscipe q̄s venturū nō credere. ¶ Pñt hec ad vnūquēq; bapticatū referri, qui post acceptā gram negligit opari bona: sed poti⁹ originalibus peccata actualia adiicit. Diabolus exūt ab hoīe: cū in baptismo pompis illi⁹ hō abrenūciat: & p̄cedentiū petōz illecebris quē deserens ambulat p loca inaquosa: qz corda scōz ab oī mollicie ſluxaz cogitationū & humore libidinis ꝛmunia callidus tētato⁹ explorat: si q̄s ibi sue neq̄cie gressus figere possit. Añ subdik: Querens requiē & nō inuenies: qz q̄ in prauis cogitatiõib⁹ & actibus pascik: in mētib⁹ fideliū oīa sua tentamēta cessare ppendit. Tūc dicit: Reuertar in domū meā vnde ex. Reuertar ad illius ꝓsciam vnde in baptismo eiect⁹ fuerā: & pristinā possessionē ꝓsueto dominio mihi subjciaz. Et cū venerit inue. eam ¶ scopis mun. qz cū hmōi reprobū delictis cogentib⁹ repetierit: inuenit ꝓscientiā pcōris a vitijs in baptismo mundatā: & nullo bono ope cumulatā. Tunc assumit plenitudinē oīm vitioz. Qui. s. tales spūs neq̄ores diabolo dicunt: qz cū diabol⁹ malus sit: illi tñ qui suis meritis impellētib⁹ vitijs mācipantur: nō solū mali sunt: & etiā speciē bonitatis affectatis ☧tutibus p hypocrisim ostentare nituntˢ: & fiūt no. h. il. pe. p. Meli⁹ erat viam veritat' ignorare q̄ post agnitionē ꝓuerti retrorsum. 2. Pe. 2. b

b Beat⁹, Hic maria laudat' que dñm portauit. Et prauat' tā pñtiū iudeoꝝ q̄ futuroꝝ hereticoꝝ q̄ verā xp̄i hūanitatē negāt: ꝓfutat. qz vez dei filiuz aduersus blasphemos iudeos ꝓfitet: & vez hoīs filiū testat matri ꝓsubstantialē. Nisi enī essetvna caro cū matre: frustra venter ille ☧ginis & vbera beatificarent. i Et vbera. sm physicos ex eodē fonte & lacte nutriēdis et semē ꝓcreandis pueris emanat. q̄ de semine ☧ginis potuit ꝓcipi: q̄ eius lacte potuit nutriri. k Quinimo. q. d. nō solū laudāda maria: qz ☧bum dei portauit in vtero: & maxīe beata ē qz p̄cepta dei seruauit in ope. Sic etiā oēs beati sunt q̄ verbuz dei auditu fidei ꝓcipiunt: & boni opis custodia in suo vel ꝓmoꝝ corde parūt & nutriunt. l Qui audi. &c. In laude ecclesie. ecōtrario dānant' phariseī: q̄ ☧bū dei nec audire nec implere & blasphemare q̄rebant. m Cepit dicere &c. Quidā calūniabant' opa eius: q̄bus hucusq; rñdit: Alij tētates signū q̄rebāt de celo: & illi rñdet: n Signū q̄rit. discipul' signū dedit diuinitat': & prius trā figuratus in mōte: & postea ipis vidētib⁹ subleuat⁹ in celū: sed incredulis de inferiori hūanitat' passione. o Regina austri. b ꝓdēnata plebe iudeoꝝ: ecclie mysteriū exprmit: q̄ ī nininitis p pniam q̄ petrū abolet: ī regina austri studiuz ꝓcipiende sapie q̄ petrū cauet: de totis finib⁹ orbis ꝓgredat': vt veri pacifici verba cognoscat. Ex duob⁹ enī ꝓstat ecclia: vt aut peccare desistas: aut peccare nescias.

p Jn iudicio &c. Nō mille annis añ iudiciū sicut iudei fingūt: & in ipo iudicio surget. q Cū viris. Ecce cōis oñdit resurrectio tam bonoꝝ q̄ malorum. ¶ Condēnabūt Dar. 12. c Dar. 8. b

Nico. de lyra

Matth. xij. ca. a Factū est añt. hic ponit ꝓfutatio p̄dictoꝝ ☧bo mulier' virtutē xp̄i ꝓfitētis cū ōr: Factū ē añt. cū hec diceret. s. xp̄s rñdet blasphemijs iudeoꝝ. b Extollēs vocē. i. ex corde & ostanť alte, pferens laudē xp̄i ꝓtra vituperiū iudeoꝝ. c Quedaz mulier. Ista a sanct' doctorib⁹ ōr fuisse sctā Marcella famula beate marthe sororis laçari. d Beat⁹ venter q̄ te portauit. matrē beatificat & laudat ex filio: & nō econuerso. quia ab illo ꝓuenit gratia & gloria principaliter ratione deitatis: & instrumē taliter rōne humanitatis: qz humanitas christi est organū conjunctum ipius deitatis. e At ille dixit. cōmendādo fidem & constantiā mulieris & aliox similiū. f Quinimo: beati q̄ audiunt &c. Istud quinimo nō dicit aduersatiue sed cōcomitatiue. q. d. nō solū illa que me portauit beata est: sed etiā qui audiunt verbū dei corde credentes & opere adimplentes. Añ dicit beatus Aug⁹. libro de virginitate q̄ beata maria felicius concepit deum mente p fidem q̄ corpore p carnis assumptionē. g Turbis aūt. hic ꝓnter ponit ꝓfutatio illoz q̄ signū de celo querebant. & patet sentētia ex dictis Matth. xij. 1. Re. 10. a 2. Pa. 9. a s. q. 1. Arest. Bonc. 5. b Dar. 12. b

§ a Condēnabūt. Non ptāte iudicij sed cōparatione melioris facti: qz relicto imperio: venit ī iudeam audire boiem sapīa famosuz: sed iudei veram dei sapīam cū ipis quersantē nō audiūt sed blasphemant. b In p̄dicatiōe. Jonas pau/cis diebꝫ: christus lōgo tpe p̄dicauit. Ille pegrinis: christꝰ suis ciuibꝫ. Ille signū nō fecit: christus mīta fecit. c Memo. Qui in figura regine ꝛ ninuitarū ecclesiaz ptulit synagoge. nunc hortaꝫ nos vt fidē nr̄am potius ad ecclesiā trās/feramus. Quasi dicat: Quis dixerim nullū signū nequaz generationi danduz nisi ione signū: tñ fidelibꝫ meis non occultabo lucē mee claritatē: sed testā hūane nature flamīe mee diuinitatis implebo. i. fide mea illuminabo. ꝛ hanc fidez nō ponā sub vmbra veteris legis: sed in claritate noui testamenti. Neq; sub mēsura ipi⁹ legis et ītra terminos iudee gentis cohibebo: sed ꝓstituaz sup ecclesiā in q̄ septiformis gr̄a spūs relucet. In cuius rei signū solet ī frontibus credētibꝫ signū fidei affigi: vt q̄ ecclesiam voluerit ingredi: lumen veritatis palā queat intueri. Hinc cōdēnantur iudei q̄ signa exteri⁹ q̄rendo: apertā lucis ianuam nolūt ingredi credēdo. d Videte ergo ne ꝛc. Post institutionē recte fidei: etiā de bonis opibus ꝛ bona intentiōe instruit: vt nō tñ opa sed etiā cogitatiōes ꝛ cordis intentiōes mundent. q̄si: Ego lucernā fidei ī vestris sensibꝫ accēdo: ꝛ in ecclesiā pono. vos autē q̄ntū ex vobis est. Lucernas vr̄as accēdite. i. intentiōes cordis vr̄i mundate vt ex intentiōe mūda placeāt etiam opera.

Hec cōtra hypocrisim phariseoz sub dolo signa q̄rētiuz specialr dicta: nos iuxta moralē sensum generalr instruunt.

e Et cū lo. Non ait: cū loq̄ret hec: sz cū loq̄ret. In q̄ innuit: nō statim finitis his x̄bis: sz aliis interpositis ad phariseū diuertisse. Quia finito ꝑmone adhuc eo loq̄nte: ecce mr̄ ꝛ frēs q̄rebāt loq̄ ei. De qb⁹ postq̄ nūciāti sibi rūdit: Qui fecit vo. p. m. b frat m. ꝛ so. ꝛ mr̄ est. postea ītrauit ad cōuiniū pharisei. f Quare nō bap. Judei frequēter lauāt man⁹ anteq̄ māducent: tenētes traditionē senioz: ꝛ a foro reuertētes nisi baptiçent nō comedūt. g Calicis. Marc⁹ refert: indeos baptismata calic⁹ ꝛ vrceoz lectoz̄q; ꝛ eramētorū solitos obseruare. Calix vas vitreū. catin⁹ fictile de terra. ꝙ hoc figurat fragilitas humani corpis: in q̄ exteri⁹ ꝓtendūt sanctitatē ꝛ simulāt iusticiā: qō foris erat laudabant intus nequissimi. h Qd aūt. Memo putet fornicationez ꝛ hmōi corpalia vitia solūmō grauia esse: et spūalia vitia esse lenia: sicut auariciaz: irā: superbiā ꝛc.

§ sicut pba

a Memo lu. ac. qz sic dictū ē ī deuota oratione reḡrit affectio scta ꝛ intētio recta. Jō postq̄ saluator docuit discipulos de scta affectiōe. h q̄r instruit eos ō recta itētiōe: ꝛ qz recta itētio q̄ dirigit oīa ad gl̄iaz dī corrūpit ꝙ hypocrisim q̄ ordiat oīa ad ꝓpriā laudē. iō saluator ꝑmo discipulos de recta intentiōe istruit. scdo de hypocrisi emulos arguit. ibi: Et cū loq̄ret. Circa ꝑmū sciēdū q̄ intētio recta est act⁹ volūtat⁹ tendētis in finē debitū ꝙ aliquid ad finē debito modo ordinatū. sicut cū aliquis dat elemosynā ꝓpter deum per hoc tēdens in ipm deū: ꝛ ideo ꝑexigit actū charitatis in deū tendent⁹ sicut in finē ꝓpter quē elegit illud quod est ad finē. ꝑexigit etiā actū fidei vel cognitionis cuius est ordinare hoc in illud. Lucerna autē hic accipitur ꝙ intentione recta vt videbit⁹ ꝛ ideo dicit saluator: Memo accendit lucernā. i. quia intentio est recta includit lumen fidei ꝛ ardorē charitatis ad modū lucerne ardentis. b Et in abscondito ponit neq; sub modio. qz intentio recta dirigit ad supna. ideo seq̄tur: c Sed supra cādelabrū: vt qui ingrediunt⁹ lumen videant. Sicut enī lucerna in alto posita illuminat ea q̄ sunt in domo materiali: sic intentio recta ea que fiunt ꝛ disponūtur in domo ecclie ꝛ etiā in domo cōscientie. iō subditur: d Lucerna corpis tui est oculus tuus. Hec est locutio metaphorica: qz corp⁹ accipit hic ꝙ cōgerie operationū. sicut corpus materiale est q̄dā aggregatio membroz ꝛ diuersoz. ꝛ ideo sicut oculus dirigit membra ad operandū: vt pedē ad ambulandū: manū ad scribenduz: sic intentio recta ꝓ̄ includit fidem ꝛ charitatē vt predictū est dirigit varias operatiōes in finē debitū. ideo subdit: e Si oculus tuus fuerit simplex: id est intētio tua recta sine plica falsē simulationis. f Totū corp⁹ tuum: id est cōgeries operationū tuarū. g Lucidum erit: id est meritoriū vite eterne: dū tñ opationes sint bone de genere vel saltē indifferētes. aliter nō caderent sub recta intentiōe. h Si autē nequā fuerit: id est intētio puersa. i Etiā corp⁹ tuum tenebrosum erit. i. ꝯgeries opationū mala erit: qz opus bonū de genere malū efficitur ex peruersa intentione: sicut cū aliquis dat elemosynā mulieri paupercule intentiōe trahendi eā ad peccatū luxurie. ideo subdit: k Vide ergo ꝛc. i. diligenē attende ne intentio tua sit puersa: qz ꝙ hoc corrūperent omīa bona. l Si ḡ corpus tuū. i. cōgeries operationū. m Totū lucidū fuerit. tum ex bonitate intentiōis. tum ex bonitate opis de genere. n Erit lucidū totū. qz omīa cedent ad vite eterne meritū. o Et sicut lucerna fulgoris illu. ꝛc. in pūti ꝙ gratiā ꝛ in futuro ꝙ gloriam. p Et cum loqueretur. Hic ꝓsequēter arguit emulos de hypocrisi que est corruptiua recte intentionis. Et primo ponitur christi arguitio. scdo reprehensoz obstinatio. ibi: Cum aūt hec ad illos diceret. Prima in duas: quia primo arguit phariseos. ꝛ scdo legisperitos. ibi: Respōdens autē. Circa primū dicitur:

q Rogauit illū quidā phariseus ꝛc. Utrū autez ex deuotione seu emulatione ipm inuitauerit: h nō dicitur: videt⁹ tñ ex fine hui⁹ ca. q̄ maliciose eū inuitauerit vt inter epulas aliquid calūniabile de verbis christi auditur.

r Jesus autem ingressus recubuit. Sed hoc videtur esse cōtra doctrinaz eius: quia mittens discipulos suos ad predicandū dixit: In quācunq; ciuitatem aut castellū intraueritis interrogate quis in ea dignus sit et ibi manete: vt habeat Matth. x. Jste autē phariseus erat indignus: vt videt ex sequentibus. Dicendū q̄ nō est simile de christo ꝛ de discipulis eius: qz ex co habitatione cū peccatoribꝫ nō poterat peiorari sicut discipuli q̄n erāt ab eo segregati ad exequendū actū predicandi: ꝛ maxime qz tunc nōdū erant cōfirmati: ꝛ ideo christus domū phariseī intrauit vt haberet occasionē arguendi vitia phariseoz. s Phariseus aūt ce. in. se repu. di. quare nō esset baptiçatus. i. lotus ꝑm traditiones iudeoz. t Et ait dñs ad illum. ꝙ aūt q̄ rūdit cogitationi eius ostendit se esse deū cui nuda ꝛ aperta sunt secreta cordiū. v Munc vos pharisei qō deforis est mundatis: qz de mundicia exteriori in vasis ꝛ corporibus suis erant multū solliciti: ꝛ de mundicia interiori ipius mētis negligentes: cum tñ deberet esse ecōtrario: qz interioz mūdicia necessitatis est: exterioz aūt solūmodo honestatis q̄ pōt omitti sine peccato. ꝛ iō christꝰ predictā lotionē omisit vt haberet occasionē arguendi phariseos de exterioz mūdicia tñ curātes ꝛ interiorē negligentes: ꝛ ideo sequit: x Qd aūt intus est vestrū plenū est rapina, aliozz bona violenter accipiendo ꝛ iniquitate ꝛ fraudibus eos decipiendo.

Ueruntamen

Mat. 12. g

¶ sicut phariſei putabãt. a Ueruntñ qđ ſu pereſt. Jã bon⁹ doctor quõ ꝓtagium corpis mũdari debeat docet. Et hic latius explicat qđ. ſ. breuiter dixerat de mundando cordis oculo. Tot⁹ enĩ hic loc⁹ ad hoc dirigitur: vt nos ad ſtudiũ ſimplicitat⁊ inuitet: et ſuperflua iudeoꝝ ⁊ terrena ꝺẽner. q̃ ſm corp⁹ intelligendo legẽ vitro ⁊ catino ꝓpter fragilitatez cõparanť. In q̃ ⁊ ſi grauiter peccãt: ipſis tñ abſolutio peccati ꝓmittit⁊: ſi miſcꝺiaz facere nitanť. Qđ neceſſario victui ⁊ veſtimẽto ſupereſt date paupib⁹. vel ꝺo ꝓſiliuz: qđ reſtat ſolũmodo poſt tãta ſcelera date elemoſynã. Prima elemoſyna eſt: mederi alĩab⁹ vñs credendo in me q̃ corꝺa mũdo: ⁊ p fidẽ mũdat⁊ cordib⁹ oĩa etiã exteriora erũt mũda. Qui ordinate vult dare elemoſynã: a ſemetipo incipit: ⁊ eã ſibi primuz dat. Eſt enĩ elemoſyna
:xcii.30. d op⁹ miſcꝺie. Uñ ꝺr: Miſerere aĩe tue placẽs deo. b Ue vobis. Cũ ad elemoſynã hortarent phariſeos: q̃ corpaliter q̃tidie elemoſynas faciebãt: q̃ qz ſine fide erãt deo nõ placebant. dicit ſe elemoſynas eoꝝ nõ ignorare: vt oñdat cuiuſmodi elemoſynas ab iſtis requirat. q. ꝺ. Cõmonui vos ad dandã elemoſynã p quã oĩa ſunt mũda: ſed ſciat⁊ qz elemoſyne quas facitis ad hoc nõ valẽt: nec ꝺe hmõi elemoſynis me ãmonere credat⁊: ſed de iudicio ⁊ charitate vt ꝺe vra miſeria iudicãtes: et dei charitatẽ quã vobis ꝺonauit diligẽtes: pie viuat⁊: iuſtũ iudiciũ dei ꝓfitẽtes: qz miſeri effecti eſtis ⁊ grãs referẽtes charitati q̃ liberati eſtis. c Preteritis iudiciũ ⁊c. Breuiter multa eoꝝ vitia pſtrinxit: q̃ ad vilia decimãda intendẽtes: futuri iudicij metũ ⁊ dei charitatẽ nõ hũt. ꝓtereũt iudiciũ: qz nõ oĩa q̃ agũt in iudiciũ referũt. Charitatẽ ꝓtercunt: qz nõ ex affectu deũ diligũt. Sed rurſus ne fi dei vos ſtudioſos faciat opeꝝ negligẽtes: perfectionẽ fidelis viri ſupponit vt poſt fidẽ opereť. ꝺ Qui eſt⁊ vt. Hic ſupſtitionẽ ipoꝝ doctoꝝ redarguit: q̃ foris ſpeciẽ recte doctrine ꝓtendũt: fideitatẽ vero quã int⁹ gerũt occultant. e Rñdens aũt. Audito xpo dei phariſeus ex mala ꝓſcia ſibi ꝓtumeliam fieri putat: ⁊ cõmemorata pena pfidoꝝ: intelligit ſe dãnandũ. f Ue vobis q̃ ⁊c. Nõ arguuntur q̃ exornãt monumẽta ꝓphetaꝝ: ſed qz interfectores ꝓphetarũ imitanť edificando ſepulchra accuſant paterna facinora. Sz pſequẽdo xpm ⁊ apłos imitanť ſcelera patrũ: ⁊ ſniam dãnatiõis quã in prẽs ꝓferebãt in ſeipos retorquẽt. g Profecto. Propẽ vulgi fauorẽ captãdũ edificat⁊: q̃ſi exhorreat⁊ ſcelera eoꝝ: ſz ipo ope oñdit⁊ q̃ pfidie eoꝝ ꝓſentitis: qz ꝺ bonũ nõ bene facitis ſed pro vana gl̃ia. h Vos aũt edi. ⁊c. Propterea quia eſtis imitatores illoꝝ vt impleat⁊ qđ pñbus defuit. ſ. vt me ⁊ meos pſequamini quẽ illi pſecuti ſunt in ꝓphetis. i Prophetas et apo. Mentiunť hereticiq̃ aliũ veteris aliuz noui teſtamẽti dicũt inſtitutorẽ. k A generatiõe. Oñes mali vna generatio ſũt: vna ciuitas: vnũ corp⁹ diaboli. Sicut oñs boni vna generatio ⁊ vnũ corp⁹ ſunt dicti.
l Uſq; ad san. ça. Cur vſq; ad hũc: cũ poſt hunc multi occiſi ante natale xpi: ⁊ nato xpo mox pueri ab hac generatiõe ſũt pempti. Sz quia abel paſtor oniuz fuit necatuſq; i agro. Zacharias ſacerdos necat⁹ in atrio templi. duos ordines martyrũ ſignant: laicos ⁊ eos q̃ altaris officio mancipanť. m Qui perijt ⁊c. Duo erant altaria in templo. Anũ incenſi interius: alterũ holocauſtoꝝ exterius. inter quod et templum çacharie eſt occiſus. vel inter a. ⁊ e. hoc eſt inter conſenſum populi ⁊ ſacerdotum: quorum alij per templũ: alij per altare ſignificantur.

¶ Qui tuliſtis

ſ anime turpitudinẽ retinetis.

plenũ eſt rapina ⁊ iniquitate.

ſ ſed. ſ q. ꝺ. qui facit vtrãq; naturã vtrã, qz mundari voluit.

Stulti: nonne q̃ fecit qđ deforis eſt: etiã id qđ deint⁊ẽ feć: †Uerũ a
tamen qđ ſupeſt date elemoſynã: ⁊ ecce oĩa mũda ſunt vobis. b
b †Sed vę vobis phariſeis q̃ de- c†
a ſ iuſtum iudicium dei cõtinentes.
b ſ nõ triticum ſolũmodo ⁊ vinum.
cimãtis mẽntã ⁊ rutam ⁊ omne
c olus: ⁊ ꝑteritis iudiciũ ⁊ chari- d e
ſ iudiciũ ⁊ charitatẽ. ſ vel rer.
tatem dei. Hęc autẽ oportuit fa
ſ primo loco. ſ elemoſynas fructuũ.
cere ⁊ illa nõ omittere. †Uę vob †
a ſ arrogãtiã redarguit: qua primat⁹ appetũt.
phariſeis qui diligit⁊ primas cathedras in ſynagogis: ⁊ ſaluta-
ſ arguit de hypocriſi.
d tiones i foro. Uę vobis q̃ eſtis f+ g+
ſ qz ſupficiem terre cõis oſtendũt. ſ vt rem.
vt monumẽta que nõ patent: ⁊ h
homines ambulantes ſupra ne
e ſciunt. Reſpondens autez qui- i
dam ex legiſperitis ait illi: Ma
giſter: hęc dicens etiam nobis
contumeliam facis. At ille ait:
ſ ſicut phariſei.
†Et vobiſ legiſperitis vę: qz one k+
a ſ legis. ſ ſm q̃ intelligitis ⁊ imponitis.
ratis hoies onẽribus q̃ portare
ſ. i. nec in minimis pficitis: qz gratiã meã nõ queritis ⁊ iugum leue repellitis: ſed lex ſine gratia nequit impleri.
nõ poſſunt: ⁊ ipi vno digito ve
ſ ⁊ hoc legis.
f ſtro non tangitis ſarcinas. Uę l+
ſ ambitioſe ornando ⁊ ſeruando.
vobis qui ędificatis monumẽta prophetarũ: patres autez ve
g ſtri occiderunt illos. Profecto m
teſtificamini q̃ conſentitis operib⁹ patrũ veſtroꝝ: quoniã qui-
h ſ ambitioſe ornando.
dem ipi eos occiderũt: vos autem ędificatis eoꝝ ſepulchra.
ſ ab eterno diſpoſuit.
Propterea ⁊ ſapientia ei dixit: n
a ſ Mar. Ecce ego mitto advos. b ſ q̃ prius ꝓpheras poſt apoſtolos miſit.
i †Mittaz ad illos prophetas et o
ſ vt iacobum.
apoſtolos: et ex illis occident: ⁊
ſ vt nec recepti ab eis iuſte ad gẽtes migrent.
perſequẽtur: vt inquiratur ſanguis omnium prophetarũ qui
effuſus eſt a conſtitutione mun
ſ. i. malorum.
k di a generatiõe iſta a ſanguine
l abel vſq; ad ſanguinem çacha-
ſ occiſus a veſtra generatione.
m rię qui perijt iter altare ⁊ edera.
Jta dico vobis: requiretur ab

a Ueruntamen qđ ſupeſt date elemoſynã. qz ꝑmo ꝺz fieri reſtitutio: ⁊ de eo qđ remanet elemoſynarũ largitio. b Et ecce oĩa † 12.q.1.quia tua.q.1.decimas. De pe.di.1. medicamẽtus
mũda ſunt vobis. qz elemoſyna magnã habet virtutẽ ad pctõꝝ remiſſionẽ. vt hĩ Dañ. iiij. Peccata tua elemoſynis redime ⁊c. †
ſed q̃ phariſei ex hypocriſi nõ ſolũ querebãt exteriorẽ mundiciã ſed etiã apparentẽ iuſticiã. iõ ſubditur: c Sed ve vobis pha. q̃ deci. men. ⁊ rutã ⁊c. vt p hĩ apparerent iuſti q̃ſi volẽtes implere mãdatuz ꝺe decimis reddendũ etiã circa minima: vt p hĩ crederenť multũ voluntarij ad implendũ ꝺiuina mãꝺata: cũ tamẽ eſſent trãſgreſſores in maioꝝ. Mar.23.c
iõ ſubꝺit: d Et ꝓterit⁊ iudiciũ. iuſticiã ſubuertẽꝺo. e Et charitatẽ dei. opa miſcꝺie omittendo. Et qz honor eſt pñiũ virtutis ſm pbm: ⁊ ex appetitu apparent⁊ iuſticie ſequit⁊ appetitus indebit⁹ honoris. iõ ſequit⁊: Ue vobis phariſeis q̃ diligit⁊ pmas cathedras ⁊c. Et qz vitia occulta a deo punienť grauiꝝ q̃ manifeſta q̃to pctõres tales volunt hic alĩs pferri i honoꝝ. ideo ſequit: f Ue vobis. in hoc ẽ cõminatio pene eẽne. g Quia eſtis vt monumẽta. i. ſepulchra. Et ꝺicit⁊ monumentũ q̃ſi monẽs mentẽ: qz viuẽtes p hoc monentur ꝺe ſua morte cogitare. †
h Que nõ apparẽt. ſ. exterius qualia ſunt interi⁹: qz aliq̃n monumẽta pinguntur ⁊ ornanť exterius ⁊ ferotib⁹ replenť interius. Mar.23.a
i Reſpondẽs aũt. Hic ꝓſequẽter xp̃s arguit legiſpitos. peccata enĩ eoꝝ erant publica ⁊ manifeſta. ⁊ ideo xp̃s ꝓtumeliam eis
nõ faciebat publice arguẽꝺo. p. ut iſte legiſperit⁹ imponebat ei: ⁊ ideo chriſtus eos arguit ꝺe tribus. Primo ꝺe ĩmoꝺerata ꝺiſtatione cũ ꝺicit⁊: k Et vob legiſperit⁊ ve: qz oneratis homiel. Et ptz ſnia ex ꝺict⁊ Matth. xxiij. Secꝺo arguit eos ꝺe falſa religione cũ ꝺr: l Ue vobis q̃ edificatis. ⁊ ptz ſnia ex ꝺict⁊ Mat. xxiij. excepto quod ſubditur:
m Profecto teſti. q̃ ꝓſen. opi. pa. veſtroꝝ. videl⁊ magis ſeq̃ cõtrariũ. ad hoc enĩ ordinabãt ſepulturas ꝓphetarũ vt viderentur iuſtiores patrib⁹ ſuis q̃ occiderunt illos: vt habeť expreſſe Matth. xxiij. Et ideo dicendum Mar.23.d
q̃ illud teſtificamini referť ad hĩ q̃ ipſi pſequebantur chriſtũ qui erat prophęta magnus eis promiſſus ⁊ ꝺicipulos eius. ⁊ iõ ſubditur: n Propterea ⁊ ſapientia ꝺei ꝺixit. i. chriſtus q̃ eſt ſapienia patris. o Mittaz ad illos ꝓphetas. q̃ aũt hoc ſit ꝺictum a chriſto ptz Matth. xxiij. vbi ꝺicit: Ecce ego mitto advos ꝓphetas ⁊ ſapiẽtes ⁊ ſcribas: et ex illis crucifigetis et occidetis ⁊c. tertio arguit eos ꝺe peruerſa expoſitione ſacre ſcripture cũ ꝺicitur:

a Qui tulistis cla. Clauis: humilitas xpi quā q̄ hūt scīptu/ras intelligūt. Hāc legisperiti: nec ipi in lege ꝛ xpbis intelli/gunt: nec ab alijs intelligi volūt. Intrare clauē eīt nō eē ꝓten tū sup ficie lr̄e: sed vsq; ad arcana intelligēda penetrare. Vel doctor si illos q̄s verbo edificat: exēplo scandaliçat: nec ipse regnū dei intrat: ꝛ illos q̄ intrare po/terāt excludit. b Cū autē hec. Q̄ vera pfidie: simulatiōis ꝛ impietatis sue crimīa audierint ipi testanť: q̄ tan to intonāte turbine nō resipiscūt: sed doctorē veritat̄ aggrediunť. XII

c Ultis aūt ꝛc. Attēdite ꝛc. Ad m̄ hō fermētū ptinēt oīa q̄ supi⁹ in domo pharisei disputauit. Hñ

1.Cor.5. c ꝛ Apls: Mō in fer. v. neq; i f.m. ꝛ ne.

Attēdite a fer. Pulcher loc⁹ tenē/de simpliciratis ꝛ emulande fidei: ne more iudeox aliud ꝓmam⁹ affectu: aliud voce simulem⁹: cū sciam⁹ i die iu dicij nō posse esse latebram fraudis.

A Neq; absco.

Nico.de lyra

a Ve vobis legispe. q̄ tuli. cla. scīe. Clauis scīe est auctoritas docēdi per quā dz intellect⁹ ver⁹ latens interius aperiri: ꝛ ipi ecōtrario claudebāt quer se interptando: vt ptz circa pceptū de honore parentū: qđ euacuabant p do ctrinā suā: put dictū fuit Mat. xv. et etiā de plurib⁹ alijs pceptis: vt dictū fuit Mat. v. b Ipi nō introisť. ad intellectū veritat̄. c Et eos qui in troibāt. i. intrare desiderabant.

d Prohibuistis. quersitate doctrine vr̄e. e Cū autē hec ad il. diceret. Hic ꝓfr describit̄ phariseox ꝛ legisperitox ob/stinatio q̄ ex xbis xpi nō fuerūt emēdati sz mag⁹ peiorati. iō subdit̄: f Ceperūt pha. ꝛ legispe. gra. insistere: vt eū turba rent ꝛ stupefacerēt: qz ꝓturbati min⁹ puidēt. g Et os ei⁹ oppzimere de mult⁹: vt sic ex varijs q̄stis ꝛ obiect̄ extraherēt aliq̄d calūniabile de ore eius. h Ut accusarent eum. sicut postea fecerūt coz̄ pilato. vt hr̄. j. ca. xxiij. Ca. XI

Moraliter ·rans ꝛc. Sequit̄: a† Cū oratis di cite: pr̄ sanctificet nomē tuū. Aug⁹. Sanctificet ꝛc. s. in nob vt ad nos possit ei⁹ sctificatio puenire. † Aduenīat regnū tuū. Aug⁹. Tūc enī venit regnū dei: qñ sum⁹ ei⁹ grām ꝓsecu/ti. † Panē no. q̄ti. da no. hodie. Aug⁹. Accipe q̄tidie qđ q̄tidie tibi ꝓsit. sic vive vt q̄tidie merearis accipe. † Et di/mitte no. de. no. ꝛc. Titus. Hoc aūt necessario additū est. p eo q̄ nullus sine pctō inuenīt: ne impediamur in sacra cōione. p pter humana pctā. † Et ne nos indu. in tentationē. Mari mus. i. nō ptmittas nos voluptuosax tentationū experientiā pati vel mori. † Quis vr̄m hz amicū ꝛc. p istū q̄ media no cte recurrit ad amicū panib⁹ abundātē vt reficere possit ami cū famelicū ad ipm venientē: significat̄ doctor vel ꝓfessor ad quē alīs recurrit. p sua ꝓscīa serenāda. ꝛ frequēter cōtingit q̄ talis doctor vel ꝓfessor dubius est in casu sibi ꝓposito. pro/pter qđ debet recurrere ad magis intelligentē vel ad deum p oratiōnē q̄ pōt omnē supplere defectū. Per excusationē q̄ po/nitur hic: † Noli mihi molest⁹ eē ꝛc. significat̄ dilatio q̄ de us nō statim donat qđ petit vt ei⁹ domū cari⁹ cōseruet. Nō aūt subdit̄: † Et si nō dabit illi surgēs eo q̄ amic⁹ ei⁹ sit. p/pter improbitatē tū ꝛc. nō hz locū in deo q̄ nihil dat ex tedio sed ex amicitia. tū est hic argumētū q̄ si hō ꝓseuerāt petenti dat ex tedio. multo mag⁹ de⁹ ꝓseuerāt petenti dat ex amici/tia. ideo subdit̄: d† Petite ꝛ dabit̄ vobis ꝛc. Et erat iesus eiciens demoniū ꝛ illud erat mutū. s. effectiue tm̄: eo q̄ obsel sum ab eo fecerat mutū. Hāc aūt fit spūaliter: qñ gratiā hūs pre dicandi vel ecclīam officiādi cessat ab istis instigāte diabolo q̄si mutus. sed cū grā dei visitat̄: eijcit̄ demon. ꝛ os ei⁹ ad pdi candū ꝛ laudandū deū aperit̄. Per illos aūt q̄ dicebāt: † In beelçebub pncipe demoniox ꝛc. significant̄ maledici q̄ quer/tunt alox bona: † Et alij tentātes signū de celo q̄rebāt. p istos significant̄ doctores ꝛ studētes nimis curiose scrutātes diuina: ꝓpter qđ oppzimunť a glia. † Oīe regnū in se di uisum ꝛc. p qđ significat̄ oīs congregatio carens concordia. in q̄ sunt duo sathane: q̄x q̄libet nitit̄ partē suā augmentare vt sic possit alteri possit alteri ꝓualere. † Cū fortis armat⁹ custo. atriū su. ꝛc. Hoc lr̄alit̄ exponit̄ de diabolo. Moralit̄ pōt exponi de pecca/tore obstinato q̄ defendit pctū suū ꝓtra reꝓhendentem. sicut saul ꝓtra samuelem. j. Reg. sed aliq̄n talis cum dei adiutorio vincit̄. qui aufert arma sua. i. rōnes q̄bus defendit pctā. ꝛ spo lia distribuit qñ ei⁹ actus ꝛ mēbra ad bonū ꝓuertit. † Cū īmūdus spūs. i. peccati carnal⁹ appetit⁹. † Exierit ab hoīe. p virtutez pnie. † Ambulat p loca arida ꝛc. i. p corda hūane molli/ciei carētia in q̄b⁹ fornicatiōis spirit⁹ requiē nō inuenit: ꝛ tūc ad pristinū lo/cū redit qñ penitēs parū recidiuum. † Et tūc fiūt ei⁹ nouissima pcio. prio rib⁹. qz ꝓpter ingratitudinē doni pe/nitentie pcedent̄ aggrauāt peccatū. b† Extollēs vo. q̄dā mlier ꝛc. p quā significat̄ q̄libet pson̄a beate virgini deuota. c† At il. dixit q̄dām ꝛc. p qđ significauit xps beatā xpginē se co cepisse felicius p fidē ꝛ deuotionē spi/ritualit̄ q̄z corpalit̄. ꝛ b dicit Aug⁹. li/bro de sctā virginitate. † Regia au stri ꝛc. p quā significat̄ rōnal⁹ aia: q̄ si bene regat vires inferiores ſm dicta/men legis nature dr̄ regina. sed si cū b faciat ex charitat̄ feruore tunc dr̄ re/gina austri: eo q̄ ab austro ꝓuenit fer uor calozis significans feruorē chari/tatis. ꝛ hec regina venit ad verū Sa/lomonē iesum xpm p deuotionē offe/rens ei aurū sapie: gēmas virtutum ꝛ aromata bone fame: istis vtendo ad honorē diuinū. † Viri niniuite ꝛc. niniuite q̄ interptanť germina pulchritudinis. iō significant iuuenes existētes i statu potissimo inuētut̄: q̄ solēt de facili ad vitia declinare ꝛ ad bonā monitionē de facili penitere. ꝓpter qđ subdit̄: † Quia ege. pe. ad p. ione. q̄ colūba interptat̄: pt qđ p eū simplr admonēs significat̄. Ex facto q̄ iuuenū p dicto rū oñdunť ꝓdēnabiles obstinati senes significari p generatio nē iudeox. a† Nemo ac. lu. ꝛc. ſm sensū lr̄alē b accipit lucer na ꝓ intentiōe: q̄ ē act⁹ volūtat̄: ꝓsupposito tñ actu rōnis. ꝛ iō ad b q̄ intētio sit recta req̄rit fidei lumē in rōne: ꝛ feruor charl tatis i volūtate: ꝛ sic lucerna nō absc̄dit p falsaz simulatiōez: nec restringit̄ sub modio. i. p carnalē affectionē: sed in alto po nit̄ p debitā in deū elevationē: ꝛ sic totū corp⁹. i. ꝓgeries opa/tionū lucidū ē. i. deo gratū. b† Si aūt nequā fu. ꝛc. qz si intē tio fuerit q̄uersa: tota ꝓgeries opationuz erit mala. f† Et cū lo. ro. il. q̄dā pha. vt ꝓpan. apud se ꝛc. Spūale prandiuz est eu charistia: nā cui⁹ celebrationē vel sumptionē req̄rit̄ baptism⁹ spūalis q̄ est ꝓfessio pura: ꝛ nō exterior mūdicia q̄ est hypocri/taz ꝓpria. c† Sed ve vo. pha. q̄ deci. mentā ꝛc. p b argunť illi q̄ de mīozib⁹ magnā vim faciūt ꝛ de maiozib⁹ parū curant: sicut aliq̄ religiosi plus ponderāt fractionē silentij q̄z iniustum grauamē ꝓximi. † Ve vo. pha. q̄ dili. pri. ca. ꝛc. p b repmit oīs indebit⁹ honozis appetit⁹. f† Ve vo. qui estis vt mo. ꝛc. hic repmit̄ q̄libet sctitatis simulatio falsa. k† Et vo. legis. ve qz onerat̄ ꝛc. p istos significant̄ ꝓlati alijs imponētes magna ꝛ grauia pauca faciētes aut nulla. l† Ve vo. q̄ edi. monu. ꝛc. ſm lr̄alē sensuz b faciebāt vt viderent̄ horrere crudelitatē pa/trū suox. Cōsilr̄ faciūt q̄ vitia xbis detestanť vt immunes ab eis ignorantib⁹ videant̄. a† Ve vo. legisperi. q̄ tuli. cla. scīe. sikes sunt doctores eccl̄ie: qui xbis ꝛ opinionib⁹ extraneis et curiosis ipediūt intelligētiā xpitat̄ necessarie ad salutē. XII

i Ultis aūt. Postq̄ xps indurit discipl̄s ad oz̄onis in m̄ stantiā: hic ꝓfter inducit eos ad fidei ꝓstantiaz: ꝛ b tri/pliciter. Primo dissuadendo q̄dā in fide stabilitia. ibi: Nolite timere. ter/tio oñendo ad fidē attrahētia. ibi: Dicebat aūt. Retrahētia aūt a fide sūt q̄ttuor. s. astutia seductox: seu itia psecutox: anari cia cupidox: cura nimia necessariox: ꝛ ſm b pria ps diuidit i q̄ttuor. scda incipit ibi: Dico aūt vob. tertia ibi: Alt aūt ei. q̄r/ta ibi: Dixit q̄z ad discipl̄os suos. Circa pmū sciendū q̄ hereti/ci moderni p simulationē sctitatis freq̄nť corrūpūt fidē simpli/ciū. ꝛ b modo pharisei faciebāt q̄ erāt hypocrite: vt ptz ex pdi ctis: ꝛ p b auertebāt multos a fide xpi. qđ xps docet cauere di cēs: k Atten. a fer. pha. ne. s. p eox hypocrisim auertami⁹ a fidei xpitate. l Nihil enī oper. ē qđ nō reueleť. qz eozū falsi/tas in iudicio

a Neq; absçon. Ideo ne emulemini simulatores: q; p; fecto veniet ꝑs in die iudicij: in q̃ t vestra virt⁹ t illoꝝ hypocrisis oīb⁹ revelabit. Ūñ sequit: Qm̃ q̃ in te. dix. Non solū in futuro oīa patebūt: sed etiam in p̃nti tpe in tota eccl̃ia p ozbē terre publice p̃dicabunt q̃ in tenebr⁹: id est in vmbra pressura; t carceꝝ locuti estis q̃ actus vr̃i legēti excelsis. b Qm̃ q̃ i te. Amb. Q̃ i tenebr⁹: id est in timoze dixist⁹: dicet in lumīe. i. in fiducia veritatis: accepto spūsctō. Et q̃ i aure. i. secreto locuti sup tecta. i. calcato carnis domicilio p̃dicabit. c Dico aūt vo. Amb. Cū gemina sit cā pfidieq; vel ex inolita malicia: vel ex accidēti metu nascit: ne q̃s deū quē ozde cognoscit metu negare cogat: dicit mortē corpis nō esse timendā. p̃clare aūt t fidē acuēdo interuit: t ip̃i fidei virtutū fundamēta subiecit. Mā sicut fortitudis incētiuꝝ est fides: ita fidei fundamētū ē fortitudo. d Ostēdaꝝ a. v. q; duo sūt genera ꝓsecutoꝝ. vnū apte pseq̃ntiū: alterū fraudulent blādiētiū. Sicut. s. cōtra hypocrisim: ita b armat ꝓtra carnifices. Tot⁹ b loc⁹ ad subeundā ꝑ ꝓfessiōe dñi passionē: vel ꝓtēptu mort⁹: vel spe p̃mij: vel mās̄uros ī denūciatiōe supplicij instruit. e Mōne q̃nq; passeres. Amb. Quicq; passeres: q̃nq; corpis sensus: vel duo fm Mat. corp⁹ t aīa: q̃b⁹ dedit natura grāz ad ecl̃a subuolādi: q; etiā caro si ꝓsentiat legi dei: in naturā spūalē trās̄it. Sz dū ex inoccult⁹ t feridis loc⁹. s. cibū q̃rūt: delictoꝝ laqs capti: ad supnoꝝ opeꝝ fruct⁹ revolare nequeunt: sz dipōdio. i. vili terrene cupiditat⁹ ꝓcio venūdant sub pctō: ita vt etiā aīa maloꝝ escis grauata: inclinet in corpis naturā. Sz si de⁹ etiā ifidelib⁹ hoīb⁹ vl̃ in oziundo sole t re fecūditate ꝑspexerit: t miscōie mun⁹ ipartit: nō dubiū fideliū ꝓtēplatiōnē apud illū valituram.

f Veneūt dipō. tē. Dipondi⁹ ē pōdus ex duob⁹ assib⁹ cōpositū. Q̃ aūt i numer⁹ est vnū: b in pōderib⁹ as. q̃ duo: b dipondi⁹ est. g Et vn⁹ ex. Simplicitat⁹ affectū inspirauerat: t tutē mētis ereꝛat: sola fides mutabat: hanc de vilioꝛib⁹ roborat. Quō dicit Apl̃s: Munḋ de bob⁹ cura ē deo: sz aliud ē cura: aliud est scia. h Sz t cā. tē. Non actu cōputatiōis: s facultate cognitiōis: a sīlitudine pecunie q̃ numerat vt seruetur. Ubi magna ꝑ uidentia dei: q; nec parua nec ociosa dicta eum lateant. i Ois q̃cūq; tē. Me q̃s tpe ꝓsecutiōis sufficere sibi putaret fidē cordis. dicit: Ois quicūq; ꝓfessus. k Cō. fessus fuerit tē. Confitet q̃s iesum ea charitate q̃ ꝑ dilectionē opatur: negat q̃ ꝓceptis nō obedit. l Fil⁹ hominis. Confitet fil⁹ apud patrē illū q̃ ꝑ filiū hz accessū ad p̃rem. Negat a filio apud patrē: cui nō manifestatur in diuitatis potētia fil⁹ t pr̃. Et ne puteꝛ vna conditio oīm t eoꝝ q̃ studio t eoꝝ q̃ ifirmitate vl̃ ignoꝛātia negāt. Subdit: Et oīs q̃ dicit ver. in fi. ho. re. tē. m Cozaꝝ angelis. q; dixerat apta t abscōdita esse revelāda. hanc revelationē nō in vili cōciliabulo: sed in ꝓspectu angelorū dicit agendā. n Et ois q̃ di. tē. Spūsctī blasphemia est. Cū q̃s manifeste opa dei intelligit: t cū de Xto negare nō possit stimulat⁹ inuidia calūniat⁹: t dicit talia esse beelzebub. huic nō dimittet: nō q; ei neget remissio si peniteat: sed q; hic blasphem⁹ exigentib⁹ malis meritis sicut nunq̃ ad remissionē: ita nec ad penitentiaz p̃ueniunt⁹ est. Ūñ Johes euāgelista: Propterea non poterant credere. q; itez dixit Esa. Excecauit oculos eoꝝ: et indurauit coꝛ eoꝝ vt nō videant oculis t nō intelligant ozde t ꝓuertant t sanē eos. Qui spūsctū hūana ignorantia minoꝛe patre credūt vel dicūt: irremissibili crimine nō tenent: q; nō diabolica inuidia ꝑ agūt. Sed q̃ silitudine diaboli ꝓtra suā ꝓscientiā dei maiestatem oppugnat: nō hz remissionē in eternū. sic Mar. apte declarat: q̃ posito ꝑ testimonio dñi subiūgit: qm̃ dicebāt: spm̃ immūdū habet. o Et aūt q̃. Et etiā q̃ scādaliçat⁹ in ifirmitate carnis me purū hoīem vel voꝛatoꝛē suspicat⁹ fuerit remissibile erit. Sed q̃ grāz spūsctī qua pnia inspiratur t ad ꝓgregationē redit nō cognoscēs impenitēti coꝛ de pmanserit: cū hoc iā nō sit humanū sed diabolicū irremissibile erit. p Cū aūt indu. Terroꝛ taliū ꝓuentū solet auferre libertatē loquēdi. q Nolite solliciti. Voluntatē vr̃am ꝑ xp̃o offerte. Christ⁹ vero loquet ꝑ se. r Magister. Cōmēdanti grām supne pacis et vnitat⁹ vult iste ingerere molestiā terrene diuisiōis. vñ t hō ꝺz. i. terren⁹. Inter q̃s eni hmōi çelus t ꝓtētio est: homines sunt: t fm hoīes ambulāt. Int̃ frēs patrimoniuꝝ

Ⓢ non iudex

a Ⓢ nequicia discooperietur: t vestra intentio soli deo modo cognita: ab omnibus sciet̃ur.

a est quod nō reuelet⁹: neq; abscō/

b ditū q̃ nō sciatur. † Qm̃ quę in a

Ⓢ in mysterio. Ⓢ aperte.

tenebris dixistis: in lumie dicen

Ⓢ priuatim.

tur: t quod in aure locuti estis

in cubiculis: p̃dicabitur in te/ b

Ⓢ publice. Ⓢ qui nil terrenū cupitis.

c ctis. Dico aūt vobis amicꝛ me/ c†

Ⓢ pter multitudinē vel ferocitatem eoꝝ.

is ne terreamini ab his qui oc/

a Ⓢ non possunt effi

cere quin animam deus reddat corpori: quin et ipsum corpus resuscitet.

cidunt corpus: et pōst hęc non

habent amplius quid faciant.

d † Ostendaꝝ autem vobis quem

Ⓢ ei seruite in timore.

timeatis. Timete eū qui postq̃

a Ⓢ mittendo in eternā supplicia.

occiderit: habet ptātem mittere

a Ⓢ nolite timere mortē corporis: q̃ morī nō potestis sine nutu dei: quod in minoribus liquet.

in gehēnā. Ita dico vobis hūnc

c timete. Mōne q̃nq; passeres ve/ d

a Ⓢ sed sunt omnia sub prouidentia dei: quanto magis vos ad imaginem dei facti.

g neunt dipondio: t vnūs ex illis e

non est in obliuione coraꝝ deo:

Ⓢ vt de massa corporis taceam: nam et minime particule dei prouidentia conseruantur.

h Sed t capilli capitis vestri oīs

Ⓢ omnem curam in eum proȝcite: apud quem capillus non peribit.

numerati sūt. Nolite ergo time/

a Ⓢ maioris precij: q; rationales q; eterni.

re: multis passeribus plurꝛ estis

i vos: † Dico aūt vobis: Omnis

Ⓢ ore fit confessio ad salutem.

k quicunq; confessus fuerit me co

l ram hominibus: t filius homis

Ⓢ Venite benedicti patris mei.

m confitebitur eum coraꝝ angelis

a Ⓢ timore. b Ⓢ deū vel hoiem esse. c Ⓢ vbi ꝑdesse debet mei nois confessio.

dei. † Qui aūt negāuerit mē cō

Ⓢ nō pducetur ad visionem patris: qua pfruuntur sancti.

ram hominibus: denegabit⁹ co/

n raꝝ angelis dei. Et oīs qui di f

cit verbum in filiū hominis re/ g

o mittetur illi: ei aūt qui in spiri/

tum sanctuꝝ blasphemauerit nō

a Ⓢ cōtra terrores cōsolatio. Ⓢ vr me neget.

p remittetur. † Cum aūt inducent h

Ⓢ publicos cōuent⁹. Ⓢ principes synagoge.

vos i synagogas t ad magistra

Ⓢ regiā potestatē. Ⓢ de modo ꝓferendi.

q tus t ptātes: nolite solliciti esse

Ⓢ interrogantib⁹. Ⓢ de mō inueniendi.

q̃liter aut q̃d rñdeat⁹ aut q̃d di

a Ⓢ discere volentib⁹. Ⓢ q; nō ex ingenio vl̃ arte vr̃a verba ꝓcedent: sed ex spūaneti gratia.

catis. Spirit⁹ enim sanctus do

cebit vos i ipsa hoꝛa quid opoꝛ

teat vos dicere. Ait aūt ei qui i

r dam de turba: Magister dic fra k

tas in iudicio dei manifestabit. a Qm̃ q̃ in te. dixist⁹. b refertur ad seductoꝛes. mō dus eni seductoꝛ est in tenebris t occult⁹ docere: sz talia veniēt in palā in iudicio extremo. t b notat⁹ cum ō: b Predicabit⁹ in tectis. dom⁹ ei in cra illa būt plana tecta vbi ꝓgreganꝫ boues ad spaciādū et ꝓfabulandū. t ō illa q̃ dicunt ibi publice dicunt. t b mō exponit Theophilus. Beda aūt exponit b referendo ad discipulos xp̃i: q; ea q̃ passi sūt in tenebris carcerū t p̃ssurarū declarata sūt p ozbē ad gl̃az eoꝝ: s p̃ma expositio magꝛ ꝓcedat ire p̃cedenti. c Dico autē vob. b describit scōm retrahens a fide: q̃ est seuitia ꝓsecutoꝝ quam christ⁹ docet nō timere: t ptz sententia ex dictis Matth. x. exceptis q̃ sequuntur. d Mōne q̃nq; passeres veneūt. i. vendun⁹ tur. e Dipondio. Dipondiū est species monete et valet duplex as. t ō q̃nq; passeres vendebāt⁹ dipondio: vt b habeꝛ. et duo asse vt habeꝛ Matth. x. q; quint⁹ passer nō poterat dividi: et ideo remanebat vendēti: sicut q̃ dant quinq; ova ꝓ vno denario nō dantur nisi duo ꝑ obolo. f Et oīs q̃ dicit verbū in filiū hois. i. cōtra xp̃i humanitatē. g Remittetur illi. i. nō est ita graue ad remittendū sicut Xbi⁹ blasphemie dictū cōtra deitatē: t hoc fuit expositum diffuse Matth. xij. h Cū aūt indu. vos. Istud fuit expositū Matth. xij. i Ait aūt ei q̃ dam. Hic xp̃s dissuadet tertiū retrahēs a fide: q̃ ē imoderata ꝓcupiscētia terreno; vbi p̃mittit cuiusdaꝫ cupidi petitio dicentis xp̃o. k Magister dic fratri meo vt me. diui. hereditatē. incōueniēt petebat q; nō erat locus neq; tp̃s: nec xp̃s erat tpalib⁹ intēt⁹: imo ea ꝓtē nerr docebat. et ideo christus rñdit ei:

non iudex medi⁹:sed pietas dz sequestra diuidere cuius ⁊mortalitat⁊ p̄monitū nō sit pecunia hominib⁹ petēdū. a Quis me ꝓsti. Nō suz dissensiōis de⁹:sed pac⁊ ⁊ vnitatis q̄ veni hoīes pacificare cū angelis:vt multi vnū cor ⁊ vnā aiam habeāt:nō vt diuidant⁊ ꝙ vt habeāt oīa cōia:nec sit aliqs egēs int⁊ eos. Ille q̄ nō colligit mecū est diuisor fraternitat⁊ ⁊ dissensiōis auctor. Quia auaricia plerūq; solet tētare ꝛtutē patiētie quā cōmēdabat:⁊ exēplū ⁊ p̄ceptū huius abolende subiūcit.dicēte dño:Quis.m.c.i.Nō dignat⁹ iudex esse litiū:nec arbiter facultatū: q̄ viuorum ⁊ mortuor⁹ bz iudiciū ⁊ meritor⁹ arbitriū. b Ab oī auaricia.nemo putaret crimē esse hereditatez diuidere:fruct⁹ in horrea ꝓgregare:sed ⁊ ꝑ auariciā indicat supn⁹ iudex.vñ ⁊ subiūgit:Hoīs cuiusdā diuit⁊. Sicut.s.ꝓtra pharisēos ⁊ hypocritas:ita ꝑ occasione stulte petitiōis ꝓ auariciā disputat. c Nō in abundātia.Nō in solo pane viuit hō:ꝫ in verbo dei:sed nec tpalis vita multitudine diuitiar⁹ ꝓtendit. d Dixit aūt ꝛc.post p̄ceptū subdit exēplū ad declinādā auariciā tpaliū. e Hoīs cuiusdā ꝛc.Nō reꝑhēditur dives q̄ terrā coluerit:vel fruct⁹ ꝓdiderit in horrea:sed q̄ fiduciam vite posuerit in illis:nec paupib⁹ erogauerit:vt ab eis recipe⁊ in eternis tabernaculis. f Quid faciā.Fructus suos:⁊ sua bona esse cōputās:nō erogat paupib⁹ q̄ sup/sunt sed sue luxurie reseruare in futurū studet: ignar⁹ q̄s ꝓgregatis sit vsur⁹. g Bona mea ꝛc.Ambro. Non sunt hoīs bona q̄ secū auferre nō pōt. Sola enī miseria comes est defunctorū. h Requiesce. Ecce cū peste auaricie lūgit⁊ pestis desidie vt nec ꝑ tpalib⁹ deū interpellaret. i Dixit aūt.Dicere dei est ad hoiem p̄nuas ei⁹ machinatiōes subita aniaduersiōe cōpescere. k Stulte. Quia longa tibi tpa diuitiar⁹ p̄mittebas:hac nocte p̄ereptus alijs ꝓgregata relinques. l Repetūt aiam ꝛc. In nocte auferē aia que obscuritate cordis q̄ poterat pati p̄uidere noluit. m Et nō est. In deū dives est q̄ transtoria ꝓtēnens paupib⁹ distribuit: cui⁹ expectatio dūs:cui⁹ substātia.i. ꝓscientie possessio q̄ sustentat⁊ ⁊ pascit⁊ est apud deū:nō in sacculi terre. n Dixit ad ꝛc. Aplos ꝑ fidē in spe eternor⁹ cōfirmat:q; plures sunt q̄s tor̄pētes facit amor p̄sentiū ⁊ desperatio futuror⁹. o Nolite solliciti. Perfecti⁹ esset paupib⁹ oīa dare: ⁊ de māmona inq̄tatis amicos facere:sed q; plerūq; deuotio fidei infirmitate reuocat:nō ꝓhibet p̄uidentiā ꝑ quā in sudore vultus panis ꝑparat⁊:ꝫ vetat sollicitudinē q̄ mentē ꝑturbat⁊ ab eternis reuocat. p Quid mādu. Indecor⁹ est hoī curare de cibo vel veste:q̄ militat in dei regno. Monuit rex quēadmodū familiā suā pascat:alat:vestiat. Moza. Ad fidē instruit oīa credentibus a deo posse ꝓferri qui ipos ex aīa ⁊ corꝑe cōposuit. Cū enī aīa indumēto corꝑis vestiat⁊:⁊ vigore aīe sine nr̄o labore corp⁹ animet⁊: absurdū est vt victus copiā nobis defecturā putemus:q̄ vidēdi ingē substantiā a deo ꝓsequimur. q Cōsiderate.Sancti merito auib⁹ cōparant⁊:qui nihil in mūdo bñtes nec laborātes:sola ꝓtēplatione eterna petunt:iā silēs angelis. r Quanto magis.Si volatilib⁹ nō laborantib⁹ nec cōmunes fructus aliquo sibi dñatu speciali⁹ vendicātibus ꝓuidētia dei necessaria largiunt⁊:verū est cansam inopie nostre auaricia indicare.q̄ cōmunia quasi ꝓpria vendicam⁹ ⁊ alijs inuidemus. s Si ergo neq;.Si nec in augmētatiōe corꝑis vr̄i opari potest⁊:q̄ opatio ēēo mīma ad cōparationē spūalis creature:quid solliciti estis de ceteris maiorib⁹.i.de aīe ꝓseruatiōe. t Cōsiderate lilia ꝛc.Apta cōparatio.Lilia non sicut ceteri fructus aliquē agricolarū cultū requirūt.Solet etiā ꝑ liliū celestis beatitudo significari:ad quā nos imitat dñs.Lilia nō in siluis ꝫ in hortis nascunt⁊:sic ⁊ nos i hortis virtutū nascere debem⁹.

Nec salo

tri meo vt diuidat mecū hereditatez.At ille dixit ei: Homo q̄s
ꝫ litium. ꝫ facultatum.
me cōstituit iudicē aut diuisorē
a ꝫ tam ad turbas q̄m ad discipulos.
sup vos? Dixitq; ad illos: Vi/
ꝫ rōnē p̄uidere:ꝓ quā si caro suggerit:cauete.
dete⁊ cauete ab omni auaricia:
quia nō in abundantia cuiusq;
ꝫ.s.
vita eius est ex his q̄ possidet.
Dixit aūt similitudinē ad illos
dicens:Homis cuiusdā diuitis
ꝫ plus solito.
vberes fruct⁹ ager attulit:et co
a ꝫ ecce nimia sollicitudo ex auaricia.
gitabat ītra se dicēs:Quid faciam q; nō habeo quo ꝓgregē fructus meos?
ꝫ ex sollicitudine deliberatio.
Et dixit:Hoc făciā. Destruā horrea mea ⁊ faciā maiora:⁊ illuc congregabo omnia
ꝫ meo labore:vel ꝑter me solū.
que nata sūt mihi ⁊ bona mea:
⁊ dicā aīe mee:Ania habes multa bona posita in annos plurimos:
ꝫ a labore. ꝫ esuriem ⁊ sitim pelle.
requiesce:comede:bibe ⁊
ꝫ magno paratu.
epulare.Dixit aūt illi de⁹:Stul
ꝫ exactores.
te hac nocte repetūt aiam tuā a te.Que aūt parasti cuius erūt?
ꝫ stultus ⁊ in nocte rapiendus.
Sic est qui sibi thesauriçat ⁊ nō
est in deū dives.Dixitq; ad di/
a ꝫ q̄s specialiē ad p̄ceptū mūdi iuitat. b ꝫ iō temporaliū sollicitudinē vero:ne cū diuitib⁹ seculi vobis thesaurizare conuincamini.
scipulos suos:†Idēo dico vobis.
a ꝫ vite que cibo sustentatur.
Nolite solliciti esse ānimę vestrę
quid manducetis:neq; corꝑi vr̄o q̄d induamini.Ania plus ē q̄m esca:⁊ corpus plus q̄m vestimentum.
ꝫ hoc ad escam. ꝫ Matthe⁹:volatilia: hic ergo species ꝑ genere. b ꝫ q̄z aia mortal.
Moralit⁊ stiat.
mentum. †Cōsiderate corꝑuos quia non seminant neq; metūt. Quibus non est celarium neq; horreum: et deus pascit illos.
ꝫ propter rationem propter immortalitatē que vobis promittitur plus valetis.
Quanto magis vos pluris est⁊
a ꝫ hoc de vestimento. b ꝫ sua sollicitudine cessagacitate.
illis. Quis autez vestrum cogi
ꝫ illi ergo curā regēdi corpus relinquite qui illud ad hanc mensurā fecit puenire.
tando potest adūcere ad staturam suam cubituz vnum?Si ergo neq; quod minimū est potestis:quid de ceteris solliciti est⁊?
ꝫ non sunt allegoriça ista:sed vt de minoribus persuadeantur maiora.
Cōsiderate lilia quō crescunt.

a Homo.carnalis ⁊ rudis ⁊ terren⁹. b Quis me cō stituit ꝛc.Sibi aplī vt possent vacare verbo dei curā tpaliū a se abiecerūt dicentes Act⁊. vi.Nō est equū nos derelinquere verbū dei ⁊ ministrare mēsis.et iō ex hoc xps ꝓuiter docuit cauere auaricia que a deo separat.vñ subditur:
c Quia nō in abūdātia cuiusq; vita ei⁹ est.s. spūalis ꝑ quā cōiungit deo:nec etiam corꝑalis:q; ꝓpter abūdātiā ⁊ superfluitatē mors plurīū accelerat.multo enī plures morīunt ex repletiōe q̄m ex attenuatiōe. vite etiā pauperum nullus insidiat⁊. Dinites aūt in nullo loco sunt securi:⁊ in oī cibo ⁊ potu timēt intoxicari. d Dixit autē ad illos similitudinē.ad suū ꝓpositū declaranduz. e Hoīs cuiusdā diuitis vberes fructus ager attulit.i.multo plures solito cursu. f Et cogitabat:q; abundātia diuitiarū iducit magnā sollicitudinē: ⁊ ꝑ q̄s ani⁹ anxietatē: q; nō supplēt idigētiā:vt declarat Boeti⁹.ij.li. de ꝓsolatiōe.vñ seq̄t: g Quid fa.q; ñ h.q̄ ꝓgre.fru.meos.ecce abūdātia fructuū faciebat eu⁹ horreis indigētē. h Illuc cō gregabo.cū ecōtrario deberet dicere dispēsā paupibus. i Et dicā aīe mee.i. mihimet ipsi:ſm q; tor̄ hō denoiat⁊ a ꝑte digniori. k Requiesce.h exꝑmūt q̄ttuor mala q̄ solēt ex abūdantia diuitiar⁹ euenire.s.ociositas que notat ibi: Requiesce.gulositas cū dicit⁊: Comede. ebrietas.ibi: Bibe. comessatiōis celebritas.ibi:
l Epulare.vñ.j.xvj.de diuite epulone ōr q; epulabat q̄tidi esplēdide. m Dixit aūt illi deus.i. contrariū sue cogitatiōis fecit.dicere ei dī facere est.ſm illud Psal.Dixit ⁊ facta sunt. n Stulte. qui nō cogitas de dei ꝓuidētia ⁊ iusticia. o Hac nocte animā tuā repetent a te.s.demones quibus obligata est per peccata. p Que autem parasti cuius erunt:quasi diceret:nō erunt tua:quia non portabis recum: hoc autem potissime potest queri a personis ecclesiasticis q̄ non possunt relinquere bona ecclesie heredib⁹ suis. q Sic est:id est similiter stult⁹ ⁊ ad similem finem veniet.
r Qui sibi thesauriçat.bona temporalia. s Et non est in deum dives.i. vacuus est bonis spiritualibus.
t Dixitq; ad discipulos. Hic ꝓiter saluator dissuadet quartuz retrahens a fide q̄ est cura nimia ⁊ superflua respectu necessarior⁹:⁊ ꝓz sua er dictis Matth. vj.

Nolite timere

Dat. 6.d

a Nec salomon. Ambro. Salomon ⁊ hic vestit⁹ ⁊ alibi cooperi⁹ glia ō: q̄ infirmitatē corporee nature veluti quadā xtute mētis ad opertā opex glia vestiebat. b Uestiebat sicut vnū. Que purpura regū: q̄ pictura texturicū pōt floribꝰ cōparari? Ipe color ō: vestimentū floris. sicut ō: Operuit istū rubor.

Deū. 30.e

c Cras in scripturis p futuro ponit. dicente Jacob: Exaudiet me cras iusticia mea.

d Nolite q̄rere. Nō ait: Nolite q̄rere vel solliciti esse de cibo vel vestimēto: sed expssius: quid māducetis aut q̄d bibetis. In q̄ vident argui hi q̄ spreto victu vel vestitu cōmuni: lautiora vel austeriora pre his cū quibus viuunt alimenta vel indumēta req̄rūt.

e Nolite in sub. Prohibita sollicitudine victus vel vestit⁹ q̄ sunt ad necessitatē: phibet etiā supbiam que solet de istis supabundantib⁹ ꝓsequi. Jdeo hec ne req̄ratis: q̄ talis sollicitudo facit infidelibus similes.

f Et hec omīa. Qui oīa sunt filioꝝ. iō hec omīa adijcient vobis etiā nō querentibus: vt nec in pīti nec in futuro desit aliqua gratia fidelib⁹: quib⁹ si hec subtrahunt ad probationē est. Si dant ad gratiarūactionē: q̄ omnia cooperant in bonū bonis. g Nolite timere. Regnū querite: ⁊ de regno ne diffidat: q̄ pater cōplacita bonitate dabit vobis regnū: nō vris meritis. h Pusillus. Uel ob cōparationē maioris numeri reprobōz. vel poti⁹ ob humilitatis deuotionez: p quā humilitatē crescit ecclesia: p quā punitur ad regnū. i Uendite. Non tm̄ nō timeatis: ne ꝓpter regnū militantibus vite necessaria desint: sed etiā possessa vendite ꝓpter elemosynā: que est via ad regnū: duz p eam peccata redimunt. Nō tm̄ cibos vestros cōicate pauperib⁹: sed etiaz vēdite vras possessiones: vt oībus vestris semel p dño sp̄retis postea labore manuū vestrarū operemini vnde viuat⁹ vel elemosynā faciatis.

k Date elemosynā ⁊c. Qui p celo omīa mundana spernit vendat q̄ habet et distribuat: q̄ nō est tante virtutis: de bis q̄ habet elemosynaz. Non ꝓhibet vt nil pecunie ad vsus necessarios a sanctis reseruet: cum ipe dñs loculos habuisse legat: sed ne deo ꝓpter ista seruiat: ⁊ ne timore inopie iusticia deserat. l Non defi. Tpalia vel ex sua fragilitate deficiūt: vel si q̄d solidū sup/est vt lapides p̄cios a furib⁹ possunt tolli. Sed data p xp̄o eternū fructū conferūt in celis. m Quo fur. Fures sunt heretici ⁊ demones q̄ ad hoc intenti sunt vt spūalib⁹ nos spolient. Tinea que latenter vestes rodit: inuidia est que studium vel fructum bonum lacerat: ⁊ cōpactionē vnitatis dissipat.

n Ubi enī. Uniuersaliter ⁊ de pecunia ⁊ de oīb⁹ voluptatib⁹ gulosi thesaur⁹ est venter vbi habet cor. sic ⁊ de alijs. Nam si in terra cor est deorsum. si in celestibus est in christo fixū. Necesse est enim vt q̄ precesserit dilectionis thesaurus illic ⁊ cogitatiōis sequat affectus. Mysti. Si thesaurus boni operis causa tpalis cōmodi cōgerat facile corrūit: q̄ si exterius fit ad fauorē hominū diabol⁹ rapit. vñ: Receperunt mercedē suā. Si int⁹ fit ad inanē gloriā. tinea scindit: cū in se cōfidentē ⁊ sibi placentem fragilitas humane conditiōis deserit. o Sint lumbi ⁊c. Deo nō placet vnū sine altero: cū q̄s vel bona agit nō dū refrenata luxuria. vel caste viuit nō exercēs se p bona opa. Et vt ab amore tpaliū possitis remoueri: ⁊ bona q̄ agitis simplici intentiōe eternoꝝ agat⁹. cingite lūbos. i. mor⁹ carnaliū desideriorꝝ refrenate: ⁊ habete lucernas ardētes vt ī opatiōe vra solo dei amore ardeat⁹: ⁊ alijs exēplū p̄beatis. p Expectātib⁹. Siue vitat⁹ mala: siue facitis bona: nihil mū damini: sed solū aduētū redēptoris expectetis. q Nō reuer. Ad nuptias dñs iuit cū post resurrectionē nou⁹ hō angelorum multitudinē sibi copulauit. A q̄b⁹ reuertit: eū nobis p iudiciū manifestat. Uñ ⁊ bene de expectantib⁹ subdit: Ut cum ve.

a Nolite timere. Hic ꝓpr saluator suadet in fide stabilientia: ⁊ sunt q̄ttuor. s. prestolatio premij: expectatio iudicij: exigentia officij ⁊ magnitudo beneficij. Et ꝓm hec ista pars diuidit in q̄ttuor. scōa incipit ibi: Sint lumbi vr̄i p̄cincti. tertia ibi: Ait aūt. quarta ibi: Omni aūt cui multū datū est. Circa pmū sciendū q̄ spes vite eterne maxīe stabilit in fide. lō dicit saluator ip̄is fidelib⁹: Nolite timere: p/secutiones p̄tis vite. b Pusillus grex. ⁊ dicit pusillus: q̄ pauci erant fideles respectu infideliū: ⁊ q̄ pauci sunt electi respectu reprobōz. c Quia cōplacuit patri vr̄o dare vobis regnū. ex mera eni liberalitate diuīa aliquos elegit ad regnū celeste alijs dimisit: ⁊ quos ab eterno sic elegit in tpe vocauit ad fidem ⁊ iustificauit p gratiam vt sic digni efficerent vita beata: ꝯm q̄ dicit ap̄ls ad Ro. viij. Quos aūt predestinauit: hos ⁊ vocauit. quos aūt vocauit: hos ⁊ iusticauit. quos autē iustificauit: illos et magnificauit. d Uendite q̄ possidetis. q. d. exquo vobis paratum est regnū celoꝝ parū debetis curare de terrenis. Sciendum tm̄ q̄ vendere possessa ad dandum elemosynā nō est necessitatis ut si in casu extreme necessitatis. alⁱs est superogatiōis. ꝓpter ꝟ dicit Matth. xix. Si vis pfect⁹ esse vade ⁊ vende oīa q̄ habes ⁊ da pauperibus. nō dicit: si vis saluari: sed si vis pfectus esse. † Mat. 6.b

e Facite vobis sacculos. i. repositoria bonoꝝ. f Qui non veterascunt. ⁊ que sint illa ostendit dicēs: g Thesaurū nō deficientē in celis. ibi enī nō pōt esse corruptio ab utrinseco nec p ꝓpās inueteratio: q̄ q̄d antiquat⁹ ⁊ senescit ꝓpe interitū est: vt habet Heb. viij. Similiter nō pōt ibi violentia fieri ab extrinseco. ideo subdit: † Mat. 10.c † Mat. 6.a

h Quo fur nō appropiat ⁊c. Iste aūt thesaur⁹ acquirit⁹ per predictā elemosynaz largitionē. vñ Matth. xix. cum dixisset saluator: Uende omīa que habes ⁊ da pauperib⁹. subiunxit: ⁊ habebis thesaurū in celo. † Mat. 6.e

i Ubi enī est thesaurus tu⁹. i. E/res a te amata ⁊ desiderata.

k Ibi ⁊ cor tuū. q̄ ꝯm Aug. aīa verius est vbi amat q̄ vbi animat. l Sint lūbi vr̄i p̄cincti. Hic ponit scōm stabilitēs in fide q̄ō est expectatio iudicij futuri: vbi fideles q̄ nūc ꝓculcantur deprimunt ⁊ honorabunt. ⁊ ideo ex tali expectatione solidantur in fide disponētes se vt possint secure illud iudiciū expectare. ⁊ ad ꝟ inducit saluator. d. Sint lūbi vestri p̄cincti. Lūbi mētis sunt volūtas ⁊ intellect⁹ ex q̄b⁹ ꝓcedūt cogitatiōes male. Lūbi xo carnis sūt in q̄b⁹ viget mor⁹ luxurie: ⁊ vtriq̄ lūbi sunt p̄cingēdi. i. coartādi ab illicitis cogitatiōib⁹ ⁊ opib⁹.

m Et lucerne ardētes. i. doctrina clara ꝓcedens ex charitate. n Jn manibus vr̄is. implendo ope. o Et vos siles hoibus ⁊c. i. sitis dissolūti vigiles ⁊ solliciti de vestra custodia expectando dominū venturū ad iudiciū. sicut antiqui patres expectabant eū venturū in carne: ⁊ tūc eritis similes illis.

a Colorib⁹ se ornādo. b ſ vt faciant sibi indumenta.

Mō lāborant neq̄ nēt. Dico au
a tē vobis: nec salomon in omi glo
b ria sua vestiebatur sicut vnuz ex
ſ si ista q̄ ad vsum cm̄ corpis sunt ⁊ cito decidua igne cremabunt de⁹ rā venuste adornat. q. m.
istis. Si aūt fenū qđ hodie i agro
a ſ. i. in aceruū: qui habet speciem clibani.
c est ⁊ cras in clibanū mittit: deus
ſ. i. vestiet. a ſ qui ad imaginem dei facti estis ad eterna vocati.
sic vestit: q̄ātomagꝫ vos pusillę
a ſ ergo. ſ si enī de his diffidit⁹ quō eēna speret
d fidei? Et vōs nolite q̄rere qđ mā
a ſ ⁊ si hec abundauerint: ne inde superbiatis.
e ducetis: aut qđ bibatis: et nolite
in sublime tolli. Hec enim omnia
a ſ quib⁹ nulla cura ē de futuris: sed filioꝝ ē q̄rere regnū dei. b ſ ne dubitres de volūtate patris.
gēntes mundi querūt. Pāter au
a ſ puidet hec oīa in sua via nobis ēē necessaria.
tē vester scit q̄oniaz his indige/
a ſ sed ēē nō est in his finis ponēdus: ſ i regno: ꝓpter quod ⁊ ista. b ſ oīb⁹ preponite: i hoc sit finis: propter hoc omnia agite.
tis. † Clēruntamē q̄erite primuz
ſ bona eterna.
f regnū dei ⁊ iusticiā ei⁹: et hec oīa
ſ non dabuntur quasi ꝓpter se sed supaddun/tur quasi necessaria ad aliud.
g adijcientur vobis. Nolite timere a†
a ſ qui etiā ꝓpter regnū adiecit temporalia.
h pusillus grex: q̄ cōplacuit pātri h
i vestro dare vobis regnū. † Clēdi i
a ſ operando elemosynas.
k te q̄ possidet⁹: ⁊ date elemosynā. k
a ſ repositiones quarum merces durat in eternū.
† Facite vobis saccūlos q̄ nō vete e
l rascunt: thesaurū nō deficientem l
ſ in spūalibus ⁊ eternis. a ſ q̄ ibi aduersus electos dei nulla fraus diaboli prevalebit.
m in celis. Quo fur nō appropiat: m
ſ q̄ diuitie scōz future incorruptibiles sunt.
n neq̄ tinea corrūpit. † Ubi enī the i
saur⁹ vester est: ibi ⁊ cor vestrum k
o erit. Sint lūbi vestri p̄cincti: ⁊ lu/ l+
ſ contra nocem huius vite. m†
cernę ardentes in manibus ve/ n
ſ stris.
stris: et vos similes hominibus o†
p expectantibus dominum suum
q quando reuertatur a nuptijs:

a Cōfestim ape. Non vult aperire iudici pulsanti q̄ timens videre iratū quē contēpsit: de corpe exire metuit. Aperit: qui iudicē leꝝ et securꝝ sustinet: ꝛ de ꝓpinqua morte gaudet. Ūñ subdit: Beati serui illi q̄s cū vene. ꝛc.

b Vigilantes ꝛc. Vigilat q̄ oculos aptos in vero lumine tenet: vt tenebras negligētie euitet: qui etiā q̄ credidit operat: q̄ sollicitus est in cura gregis sibi cōmissi. Quid vero vigilantibꝫ debeat. subdit: Ymē dico vobis. c Trāsiens. Trāsiens ministrat cū de iudicio ad regnū rediens sua claritate fideles satiabit. Vel post iudiciū transibit: cū a cognitione humanitatis q̄ in iudicio videbitur ad cognitionē diuinitatis post iudiciū suos illuminabit. d Et si vene. Vigilias vocat a silitudine excubantiū. In nocte huiꝰ mundi semp debemꝰ esse ꝓta hostē solliciti: ꝛ expectare lucē venturā. i. aduentū iudicis. Prima ergo vigilia custodia puericie est. secunda iuuētutis. tertia senectutis. Si q̄s vero in puericia vigilare neglexit: nō tū desperet: sed etiā in iuuētute: vel saltim tandē i senectute resipiscat: qꝝ pius iudex moras nr̄as patienter expectat. Qui ad exercendā mentis desidiā exterioꝝ dānoꝝ silitudines induxit: vt p̄ hoc animꝰ ad custodiā sui suscitetur. Ūñ B. a. s. e Quoniā si sci. Nesciente patrefamilias fur domū pfodit: qꝝ dum a sui custodia spiritꝰ dormit: improuisa mors carnis habitaculum irrumpit ꝛ ad supplicia trahit. Furi autē resisteret si vigilaret: qꝝ aduentum iudicis occulte venientē ꝑcauens penitendo occurreret. f Qua hora nō pu. Ultimaꝝ horā semp ignorari voluit dñs: vt semper sit suspecta: ꝛ ad eam semp preparet. g Ait aūt ei. Cum dñs duo ꝓposuerit. s. ꝛ se subito venturū: ꝛ illos expectādo paratos eē debere: querit petrꝰ si illa sublimia instituta celestis vite que sunt necessaria se preparantibꝫ ad apostolos solū ꝛ similes eorum: an ad omnes saluandos ptineant. h Dixit autez do. Respōdens ad interrogata dñs. primū ꝛ secundū iudiciū cunctis afuturū: et singlos ꝓ meritis vel remunerādos vel damnādos dicit. Deinde q̄ maxime quesierat supponit scz gratiā virtutū quā mūdo attulerat: a singulis quantū pōt esse sectandā. quod est ibi: Ignē veni mit. in ter. i Quis pu. Q. d. Vobis q̄ dispensatores estis instituti: ꝫ speciali ꝓuni ꝛ de custodia ꝛ ꝑparatione: vt et vos ꝛ alios ꝑparetis in aduentū iudicis: qꝝ pauci sunt q̄ cōmissam sibi bene āministrant dispensationē. k Et prudēs. Qꝫ rarꝰ est dño ꝓpter dñm seruiēs: oues xp̄i nō ad lucꝝ sed amore xp̄i pascens prudēs in futuro sibi ꝓuidens: quē ꝓstituit. i. q̄ꝫ rarus q̄ sit vocatus a deo tanq̄ aaron ꝛ nō magis se ingesserit: ꝛ qui nō magis se pascat q̄ꝫ oues. l Beatus. Quasi dicat: Pauci sunt fideles. Ille aūt q̄ repertꝰ fuerit fideliter annonam verbi ministrans: ꝛ in curā gregis vigilās: eterna beatitudine glorificabit. m Supra oīa. Quanto inter bonos auditores ꝛ bonos doctores est distātia meritoꝝ: tanta ꝛ ꝓmioꝝ. Auditores bonos facit discūbere ꝛ trāsiens ministrat: dispensatores cōstituit supra oīa q̄ possidet: nō vt soli: sed vt p̄ ceteꝝ habeāt eterna. tū. p̄ sua vita. tū. p̄ gregꝫ custodia.

n Qꝫ si di. ser. Nota ink vitia fuit aſcptū q̄ tardū putat dñi reditū. In vtutibꝰ boni nō annumeraꝫ q̄ huc cito spauerit ſ tm q̄ fidelit mīstrauit. Nihil q̄ē melioꝰ q̄ꝫ vt patienē sustineam? ignorare q̄ scīri nō pōt: sed tū laborem? vt idonei iueniamur. o Et edere. Id est cūctis sceleribꝫ ꝛ illecebris seculi: q̄ mentē errare faciūt occupari. vel ad lr̄am: si sit deditus gule ꝛ ebrietati. p Partēq̄. Malit ſ cū infi

a ſ ꝓperando ad iudiciū. b ſ per egritudines: mortem propinquā designando.

a vt cū vēnerit ꝛ pulsauerit confe/ a†
ſ leti cum suscipiendo.
stim aperiāt ei. † Beati sui illi: q̄s b
cū venerit dñs inuenerit vigilā/ c
ſ vere beati qꝝ ſ ꝑparās se ad retributionē.
tes. Amen dico vob̄ q̄ ꝑcinget se d
a ſ in eterna beatitudine refoueri. ſ nostrū recū/
bere est in regno quiescere. e
c ꝛ faciet illos discūbere: ꝛ tran/
d siens ministrabit illis. Et si vene f+
ſ adolescentia. ſ senectute. ſ. i. nō in
vna sola: sed in q̄cū q̄ etate possumus ꝓmereri.
rit in secunda vigilia: ꝛ si in tertia
ſ saltim tunc
vigilia venerit: ꝛ ita iuenerit: be
a ſ ꝑ simile ꝓbat q̄ debent vigilare.
ati sūt serui illi. † Hoc aūt scitōte: e
quoniam si sciret paterfamilias
a ſ illa hora que sibi suspecta esse.
qua hora fur veniret: vigilāret
vtiq̄: ꝛ nō sineret pfodi domum
ſ ergo. ſ posit silitudinē supponit exhortationē.
ſ sine macula ꝛ ruga.
f suā. Et vos estote parati: qꝝ qua
hora non putatis filiꝰ hois veni
g et. Ait autem ei petrus: Domine g
a ſ vēdite. facite sacculos. q. nō v. sint lumbi vestri precincti: ꝛ lucerne ardentes vigilate.
ad nos dicis hanc parabolam:
h an ꝛ ad omnes? Dixit autem do
a ſ difficultatē notat: ꝑ q̄ ds ꝛc. nō impossibilitatem vtutis. b ſ pecuniā dñi sui bñ erogando.
i minꝰ: † Quis putas ē fidelis dis b+
ſ discernens capacitatē singulorꝫ.
k pensator ꝛ prudens: quem cōsti/
ſ christus. ſ ecclesiam.
tuit dominus sup familiam suaz
ſ ꝓ qualitate auditorum mensuratū cibum
diuini verbi vel exempli.
vt det illis in tempore tritici mē i
l suram? Beatus ille seruus quez k
cum venerit dominꝰ iuenerit ita l
facientez. Vere dico vobis q̄niā m
ſ celestis regni gaudia.
m supra omnia q̄ꝫ possidet cōstituet n
ſ econtra si dissimulauerit iudicium in p/
rimo venturum securitatem sibi faciens.
n illum. Qꝫ si dixerit seruus ille in o†
corde suo: moraz facit dñs meus †
a ſ ad vitia incitare: vel cōscientias infirmorum
prauo verbo vel exemplo laniare. ſ quoꝫ crasvt
sexus quāto infirmior tanto ē ad ruinā facilior.
venire: et cepit pcūtere seruos: ꝛ p
o ancillas: ꝛ edere ꝛ biberez inebri
a ſ in quo oēs mali prepositi intelliguntur.
ari: veniet dñs serui illius in die q
ſ iudicij vel mortis.
qua nō sperat ꝛ hora qua nescit:
a ſ a cōsortio fidelium segregando: ꝛ eis q̄ nec fidē habuerant sociando: qꝝ qui nō habet curā suoruꝫ negat fidem: et est infideli deterior.
p et diuidēt illum: partemq̄ eius r
cum infidelibus ponet. † Ille aūt s
seruus qui cognouit voluntatez t†
domini sui: ꝛ non se preparauit ꝛ
nō fecit ſm volūtatē eiꝰ: vapula/ v

a Ut cū venerit ꝛ pulsauerit. venit aūt dñs ad iudiciū ꝓmo
in morte cuiuslibet: qꝝ talis pre † Da. 14.
sentabit in iudicio q̄lis inuenitur in morte q̄ꝫtū ad grām vel
culpaz. iō sequit: b Beati
serui illi q̄s cuz venerit dñs. in
coꝝ morte. c Inuenerit vigilantes. i. in statu gratie et nō
in peccat? dormientes. d Amen dico vobis. i. fideliꝫ asserо
q̄. e Precinget se ꝛc. id est
prompte ꝛ sine retardatiōe ministrabit illis vitā beatam.
f Et si venerit in secūda vigilia. ſm beatū Hegꝫ. ꝓma vigilia est custodia puericie maxie
postq̄ incipit vlus rōnis i pue † Da. 24.
ris. secūda vigilia ē custodia iuuē Dar. 18.
tutis. tertia stat? virilis. q̄rta senectutis: qꝝ in q̄libet statu aliq̄
moriunt? ꝛ iō in q̄libet statu fideles debēt esse parati p̄ insti/
tiā ad recipiēdū mortē. Consequēter ad ꝫ inducit exemplū.
Hoc aūt scitote ꝛc. ꝛ ptz ex lra.
g Ait aūt ei petrꝰ. Nic. ōnr ponit tertiū stabiliēs in fide q̄ ē
exigētia officij: qꝝ ꝓlati qui debent alios in fide firmare: debēt esse i fide magꝫ solidi: et iō
debēt vigilare nō solū sup se ſ
etiā sup gregē sibi cōmissuz: ne
insurgat aliq̄d fidei ꝛ moribus
ꝓtrariū. ꝛ ꝫ est qđ dr̄ rūdendo
ad q̄stionem petri. h Quis
putas est fideꝰ dis. ꝛc. q. d. licet † Mat. 24.
q̄libet debeat vigilare sup cu/
stodiā sui: tū ꝫ ꝓcipue ꝓlatꝫ in/
cūbit q̄ sūt dispensatores dei. ꝛ
iō debent esse vigiles ꝛ solliciti
vt mīstrent subditꝫ bona spūalia. ꝛ ꝫ designat cū dr̄: i At
det illis i tpe tritici. tps tritici
vocat tps euāgelij. vñ ꝛ xp̄s se
grano tritici cōparauit Jo. xij.
k Mensurā. qꝝ boni ꝓlati debēt admīstrare spūalia subditꝫ
ſm coꝝ ꝓportionē ꝛ capacitatem. l Beatꝰ ille seruꝰ ꝛc. in
morte ip̄i?. m Inuene. ita facientē. i. bona spūalia fideliter
dispēsantē. n Supra oīa ꝛc.
qꝝ in btitudine eterna ꝓsequet
bonū ifinitū qđ ꝛcludit oīa bona. o Qꝫ si dixerit ꝛc. non
cogitādo de aduētu dñi i mor/
te: ꝛ p̄ ꝫ malis opibꝰ se occupauerit q̄ sūt cā ruine subditꝫ. qđ
notat cū dr̄: p Et cepit ꝛc.
tūc enī ꝓlatꝰ pueros pcutit qñ
subditos suos malo exēplo peccare facit. q Veni. do. ser. illius. ex insperato repetēs debitū mortꝫ. r Et diuidet eum
a pūtis vite bonis. vl: Diuidet
eū sepando aīam a corpore.
s Partēq̄ eiꝰ ponet cū infidelibꝰ. i. cū damnatis. ꝛ subdit
cām q̄re tales magꝫ dānāt subditis malis. d. t Ille āt ser.
q̄ cogno. vo. do. sui. cuiusmodi
sūt ꝓlati q̄ sciūt vl debent scire
scripturas sacras in q̄bꝰ volūtas dñi exꝑmit. v Vapulabit multis. i. ꝛberabit vl punietur multū: qꝝ tal nō peccat ex
ignorātia sed ex certa malicia.

Qui aūt

cum infidelibus punient:sed differenter. Illi enī qui scienter peccāt grauius punīēt.minus grauiter q̄ peccant ex ignorātia. Et inter iniustos tanto quisq; tolerabiliorē habebit damnationē:quanto minorē habuit iniquitatē.

a Paucis. Aug⁹. Mitissima oīm pena est eorū q̄ preter originale nullū insuper addiderūt delictū. Ambro. Multi existimantes se min⁹ vapulaturos si nesciāt q̄d opari debeāt:auertūt ne audiāt veritatez. Sed cū possent scire si vellent studiū adhibere:nō nescientes:sed ꝓēptores iudicant. b Omī aūt. Merito malus cognoscēs:plus:ꝛ nō cognoscēs:min⁹ vapulat:qz illi plus:illi min⁹ cōmissuz est:ꝛ ab omni cui plus cōmittīt:plus exigīt. Utrūq; ordinē ꝛ platoꝛ ꝛ subditoꝛ innuit:multis subiectis sepe dat cognitio dīnice volūtatis ꝛ facultas implēdi. Prelatis cōmittitur cū sua salute cura pascēde gregis. c Ignē veni mit.in ter. Quasi dicat:Tu q̄rebas:an oēs moneam accingeris lūbis. Ardētib⁹ lucernis aduentū dīni ꝓstolari:sed ego q̄ tū ob hoc veni in mundū:vt a cupiditatib⁹ mūdi ad celestia hoīes accenderē:nil aliud volo:nisi vt incēdij hui⁹ iubar vsq; ad finē seculi cūctas mundi partes illustret:ꝛ vt ī cordib⁹ fideliū ita ignescat:ne aliquo impetu fluctuum vel flatuū extinguatur. Ignem. Quasi dicat:Inuito vos ad ꝓparationem vestri ꝛ ad custodiā gregis:incutiens timorez ex aduentu iudicis q̄ malos seruos dānabit. Sed quia exiguus est pfectus:ꝛ parua meritoꝛ gra metu suppleri ab erroze reuocari:vos ex amoze charitatis ad promerendā gratiā studiū vestrū acuite:ꝛ dū aliquid facitis:illo igne accēdamini. quē veni mittere in terrā.i. in oēs credētes. Ideo dīs forasse in igne venturus est:vt in resurrectiōis tpe vitia vniuersa cōsumat:sinoq; ꝓspectu desideria cōpleat singulorū:meritoꝛūq; ꝛ mysterioꝛ lumen accendat. d Baptisma tē. Et vt ignis iste in fideliū cordib⁹ queat accēdi:ita vt oia tpalia pfecte ꝛ seipos possint despicere:pri⁹ habeo baptisma.b.hoc est vnctiōe ꝓpriq; sanguinis pfundi.non enī dareē spūs:nisi iesus primū glorificareē. e Et quō. Tanta est dignatio dīni:vt infundēde nobis deuotionis ꝛ ꝓsūmāde pfectiōis in nobis:ꝛ maturande ꝓ nobis studiū passiōis sibi inesse testeē:qui cū in se nil haberet vnde doleret:nr̄is tū angebaē erumnis:ꝛ tpe mortis mestitiā ꝓtendebat:quā nō ex metu mortis sue:sed moza redēptiōis nostre assumpserat.

f Usq;dum per. Qui vsq; ad pfectionē angit:de pfectione est securus:nec de ipsa angitur:sed potius moꝛs corꝛis absolutio est anxietatis non coaceruatio doloris. g Putatis quia. Quomō post baptisma passionis ꝛ post aduentum ignis terra sit arsura dicit:Quia ad fidem christi totus orbis contra se est diuisus:vnaquaq; domus habuit fideles ꝛ infideles.bis contra fidem:illis pro fide pugnantibus.

h In domo vna. Unusquisq; homo domus vna est:vel dei vel diaboli. Itaq; homo spiritualis:dom⁹ spiritualis ē. i Diuisi. Prima causa est religionis ad deum.secunda pietatis ad proximum.oportet enim vt diuinis humana post habeas:non est ergo pignoribus renunciandum:sed deus omnibus preferendus.etenim nature pignoza sunt dei beneficia:nec debet plus amari beneficium quod accipitur q̄ deus a quo beneficium acceptum seruatur.

k Tres in duo. Id est filius ꝛ filia ꝛ nurus in patrem et matrem.et duo in tres:id est pater ꝛ mater:vbi etiam socrus intelligitur in filium ꝛ filiam ꝛ nurum. Allego. Allego. Per tres significantur:qui fidem trinitatis habent.per duo infideles qui in terra remanent. Boni ergo contraria malis:ꝛ mala cōtraria bonis sentiendo atq; agendo:ab inuicem diuidentur.

l Pater in filium:ꝛ filius in patrem. Quomodo quinq; cum sex personas numeret:patris et filij:matris et filie:et socrus et nurus? Sed que mater est filij ipsa est et socrus vxoris ipsius filij.et sic eadem et in filiam suam et in nurum dicitur diuisa. Pater in filium. Pater noster erat diabolus:quia cuz imitabamur:sed venit ignis qui nos ab illo separauit:et ostendit alterum patrem qui est in celis. Mater synagoga:cuius filia primitiua ecclesia:que eā de qua genus duxit pro fide contradicentem et psecutricē sustinuit:ꝛ ipa ei cōtradicit. Socrus synagoga. Nurus ecclesia de gentibus:quia christus ecclesie sponsus:ex carnem synagoge filius est. Synagoga ergo in nurum et ecclesie sponsus:ex carnem synagoge filius est. Synagoga ergo in nurum et filiam est diuisa:quia credentes de vtroq; populo persequitur. Sed et ille in matrem et socrum sunt diuise.quia nolunt carnalem circumcisionem suscipere.

m Dicebat autem ꝛ ad turbas. Cum apostolos etiam de suo primo aduentu informasset:insinuans quid in eo factum sit:ꝛ de futuro qualiter eum expectare debeant ammonuisset:vertit sermonem ad turbas:in quibus pharisei erant:vt Matthens indicat. Quia nec primum aduentum factum credētes: nec secundum recte expectantes: signum de celo querebant tentantes. Hos ergo arguit:quia si vellent attendere possent ex verbis prophetarum certuz vtriusq; aduentus habere indicium. Dt.16.a

Cum videritis

a ℣ non cognoscere dicendus est qui apprehendere vult:sed nō valet.

bit multū:qui autē nō cognouit a
et fecit digna: plagis vapulabit b
a paucis. Omni aūt cui multū da/ c
b tuz est:multū ꝙrētur ab eo:ꝛ cui d
℣.s.diuina iudicia. e
cōmendauerūt multum:plus pe
a ℣ feruorē spūssancti:q̄ corda illuminās ad supiora ꝓuocat:vitia cōsumit:vasa dom⁹ ꝓbat:q̄ etiā accēdit lucernas ꝙs supius ardere monebat.
c tent ab eo. Ignēm veni mittere i f+
℣ aliud. ℣ in cordib⁹ fideliū.
terrā:ꝛ quid volo nisi vt accēda/ g+
℣ vel mo.
d tur? Baptisma aūt habeo bapti b+
℣ quasi multū. ℣ vel angor.
e ℣ari:et quomō coarto:ꝛ vsq;dum i
f ℣ ipa passio.
g perficiatur? †Putatis quia pacē k+
veni mittere i terrā? Nō dico vo
bis:sed separationē. †Erūt enī ex †
b i hoc quinq; in domo vna diuisi:
℣ econtra.
k tres in duos ꝛ duo i tres diuidē
l tur. Pater in filiū:ꝛ filius in patrē
suū:mater in filiā:ꝛ filia i mr̄em:
socrus in nurū suā:ꝛ nurus in so
m crū suam. Dicebat aūt ad turbas:

a Qui aūt nō cognouit. cuiusmodi sūt subditi q̄ vt ī plib⁹ sūt illitterati. b Sapu. paucis.i.min⁹ punīēt:qz talē peccat ex ignorātia q̄ diminuit de pctō:nisi fuerit affectata:sicut cū aliqs vult ignorare illud qō tenēt facere vel vitare vt licēti⁹ peccet. Ex magna enī libidine peccādi ꝓuēit cū aliqs vult ignorare illud cui⁹ scīa posset eū a pctō ipedire vel retrahere. ꝛ ī psona talium ꝺr Job. xxj. Qui dixerūt deo:recede a nob: sciaz viaz tuaz nolum⁹. c Omī aūt. Hic ꝓnr ponīt ꝙrtū stabilitatem ens i fide qō ē magnitudo beneficij collati: qz nō solū plati debēt eē stabiliores alijs i fide sed etiā illi q̄ pl⁹ ceteris acceperūt a deo de gratijs ꝙr̄ dant. q̄ dantur ad vtilitatē ecclie ꝛ ꝓmotionē fidei:cuiusmodi ē noticia scripturaz:gra miraculorum:ꝛ ꝓfitia. ꝛ hō ē qō ꝺr:Oi aūt cui multū datū ē.s.de ꝓdictis gratijs. d Multū ꝙre. ab eo.n solū sibi sed etiā alijs ꝓficiēdo. e Et cui cō.mul. differt cōmēdatū a dato. ꝛ iō ꝓ cōmēdatū nō itelligitur hō noticia scripturaz sed magr̄ docēdi officiū qō ē regimini ānexuz. vñ ꝛ subditi dicunt eē cōmēdati seu accōmodati cure pastorali:ℓz q̄ dicē apls. j. Timoth. vj. Depositū custodi ꝛ a talib⁹ pl⁹ recēdit:vt.s.dictuz ē. Et qz gr̄e grat⁹ date sū valēt ad salutē nisi sint cū charitate.iō subdit: f Ignē v.m.i t.s.charitatē dī ꝛ ꝓximi. g Et q̄d v.n. vt ac.i.augmēteē:qz charitas merēt augeri vt aucta mereat ꝓfici. Et qz passio xp̄i quā ex maria charitate ꝓ nobis sustinuit ē maximū charitat⁹ incētiuū. iō subdit: h Bap. ātē h. bap. baptismū appellat sui sanguis effusionē ex q̄ baptism⁹ ꝛ alia sacra eccl̄ie hñt efficaciā. i Et q. eo. vs. ꝓfi. qō dupl̄r expōit. Uno mō vt ꝑ ītelligat magnū desideriū ei⁹ ꝓficiēdi nr̄az salutē ꝓ suaz passionē. Alio mō vt ꝑ ītelligat tristicia et anxietas aī q̄ fuerūt i eo imīnēte passiōe vt ꝓ ꝑ oīderet xitatē hūane nature. Et qz p⁹ passionē xp̄i ad ꝓdicationē euāgelij multi crediderūt alijs ꝓnis sibi iūctis i infidelitate remanētib⁹ ꝛ pseqntib⁹ eos vsq; ad mortez: vt ptz de sctō Chrysanto et pr̄e ei⁹. iō sequitur: k Putatis qz p. v. d. tē. ꝛ ptz sn̄ia ex dictis Mat. x. l Dicebat ātē. ꝑ ꝓnr ponūt attrahētia ad fidē. ꝛ ꝓio ostēdit ꝓposituz. scīo remouet dubiū. ibi: Cū aūt vadis. Circa ꝓmuz sciēdū q̄ duo sūt valde attractiua ad fidē xp̄i inē alia. Primū ē oracula ꝓphaz q̄ exp̄sse loquunt de aduētu xp̄i ī mūdū q̄rtū ad ꝓditionē psone venīēt⁹ ꝛ q̄rtū ad declarationē tpis ꝛ aliaz circūstātiaz:sic plenē declarauī in q̄dā q̄stiōe ꝺ q̄libz ꝺ aduētu xp̄i q̄ ꝓphetia tē omitto. Et qz indei saltē legispti in oracul ꝓphaz erāt edocti. iō arguit eos saluator ꝺ ꝑ q̄ ꝑ attractiuū ad fidē n̄ cognoscebāt:ꝛ tū ꝺ dispositiōe aer⁹ futura p sig̃ indicabāt q̄ tū sē fallibilia;oracla aūt ꝓphaz sūt certa:ꝛ hō ē q̄ ꝺr:

Mat.10.b ℣ † 28.q.1.§.fs econtra.

Mystice. a Cum vi.nu. Mystice. Nubes ab occasu orient carnē xpi a morte resurgentē signt. Ex quo tpe imber euāgelice p̄dicationis oibus terris est infusus. Auster flans ante estū leuiores tribulationes ante iudiciuz significat. b Nimbus ve. Adīram manifestus est sensus. Qui ex elementoz mutatiōe aurarū statū possunt p̄enoscere: possent etiā tempꝰ vtriusq; aduentꝰ scire. tum ex dictis ꝓphetaz. tum ex magnificentia operū. c Hypocrite. Et ne aliqui rudes in turba de imperitia sua sibi blandiētes se excusarēt dicentes se legē ⁊ ꝓphetas ignorare: supponit eos p naturalē rationem posse discernere: vel eū qui opera facit q̄ nullus aliꝰ fecerat: supza hoīem ⁊ deū esse: vel post tot seculi iniusticias: iustū creatorē iudiciū esse venturū. Cū aūt vadis. Cū in hac vita p̄paras te ad placatā faciem iudicꝭ videndā: Quis sermo dei sit contrarius tue carni: tā eo vtere sicut custodia data tibi in ꝑ itinere: ne

Dat. 5. d ꝓtēptꝰ te accuset. Hoc ⁊ Matthe⁹ ponit: sed ille specialiē de recōciliāda pace: Dissidentiū fratrū. Hic generaliter ⁊ de penitētia oīm ⁊ de emēdatiōe delictoz. d Cū aduersario. Aduersarꝰ noster in via est sermo dei ꝓtrariꝰ nostris carnalibꝰ desideriis i p̄nti vita: a quo liberaꝝ qui p̄ceptꝭ eiꝰ humiliē subdit: Alioquin ex ꝑmonis cōtemptu reus: in examine iudicis tenebit peccator: quē iudex exactori. i. diabolo tradet: qz p̄mittet vt diabolꝰ animā eius ad penā trahat: ⁊ ipe exactor q̄ penā exigit ꝓ reatu quem suggessit: eam retrudet in gehēnā.

A e Da operā ⁊c. Nec etiā ad calcandas mūdi illecebras ⁊ ad iudicis aduentū p̄stolādū ptinēt. Quasi dicat: Quādoquidē ꝓstat districtū iudicez esse venturū. ergo hic ita viuite: ne in illo iudicio dānemini. f Reddas. Reddit semp penas ꝓ peccatis patiēdo: sed nunq̄ veniā cōsequendo. Ca. XIII

g Erant autē. Dum magister veritatis p̄sentes instrueret: qualiter se p̄parare deberent ad aduentū iudicis: ⁊ qualiter qui se nō p̄parant sunt dānandi: nunciaꝭ el de galileis: q quasi iuste ideo perierūt: q nō bene se p̄parauerunt: ⁊ respōdet dñs: ⁊ illos vere esse peccatores ⁊ iuste p̄risse: ⁊ sīr alios peccatores perituros: si se peccatores nō attendunt. ℣ Nunciantes

Nico. de lyra

a Cū videritis nubē ⁊c. ⁊ cludit: b Hoc aūt tps. s. aduentꝰ christi. c Quō nō ꝓbatis. p scripturas ꝓphārū q̄s habetis. vñ ⁊ Matt. ix. tempꝰ aduentꝰ xpi determinaꝭ ꝑm certum numerū hebdomadarū annoz. Scōm attractiuū ad fidem est ꝓditio euangelice doctrine: que si ꝓponeret alicui sapienti qui tū nō esset imbutꝰ aliqua lege: ⁊ cū hoc alie leges diuinitus ⁊ humanitus tradite: naturali iudicio rōnis iudicaret legē euangelicā puriozē: sanctiozē ⁊ pfectiozē lege veteri: ⁊ multo plus alijs legibꝰ hūanitus confictis: sicut est lex machometi ⁊ ꝓphetes. ⁊ hoc est q̄ dicit saluator: d Quid aūt ⁊ a vobismetipsis. i. naturali iudicio rōnis. e Nō iudicatꝭ q̄ iustū est. recipiendo doctrinā euāgelicā tanq̄ pfectissimā. f Cū aūt vadis cū aduersario. Hic remouet dubiū: qz. s. diceret saluator: Nō veni pacez mittere: posset aliq̄s credere q intellexisset de oīi pace: quod nō est verū: sed solū de pace illa in qua aliqui ꝓcordant in malo. ideo dicit: Cum autem vadis ⁊c. Hic accipit aduersariꝰ frater vel proximus ab alio iniuste lesus qui habet causam trahendi ad iudicem illum qui lesit eum: ⁊ talis est reconciliandus per satisfactionem debitam: ꝓout fuit expositum plenius Matth. v. alioquin sequeretur maioꝝ punitio a deo. Ca. XII

Moraliter.

Multis autem turbis ⁊c. Sequit: k† Attendite a fermento pharisеozum quod est hypocrisis, eam simpliciter deuitando. ⁊ subditur ratio cum dicitur: l† Nihil opertum ⁊c. quasi di. Hypocritarum

a † Cum videritis nubem orientez a†
b ab occasu: statim dicitis nimbus
venit. Et ita fit. Et cum austrum
flantem dicitis quia estus erit: ⁊
c fit. Hypocrite faciē cęli ⁊ terrę no
ſ mei aduentus.
stis probare. Hoc autez tempus b
ſ certis argumentis scripturarū ⁊ operū.
quomodo non probatis? Quid c d
a ſ ex naturali rōne. b ſ me esse deū: ⁊ iudicium venturum
autem ⁊ a vobisipsis nō iudicatꝭ e
b quod iustum est? † Cum autez va f†
dis cum aduersario tuo ad prin-
e cipem in via: da operam liberari
ſ deū,
ab illo: ne forte trahat te ad iudi-
a ſ diabolo q̄ penā exigit ꝓ reatu quē suggessit.
cem ⁊ iudex trahat te exactori: et
ſ inferni.
exactor mittat te i carcerē. † Dico
a ſ. i. nunq̄ sicut donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuoꝝm.
tibi: nō exies inde dōnec etiā no-
ſ. i. ꝓ̄o minimis peccatis punīaris.
f uissimū minutū reddas.

g † Erant Ca. XIII g†
a autem quidaz ipso tem-
poritarum falsitas manifestabitur: ⁊ similiter fidei veritas q̄ temporibus ecclesie primitiue ꝓpter multitudinem infidelium docebatur occulte. c† Dico autem vobis amicis meis ⁊c. hoc de se morale est. ꝓpter quod pertranseo vsq; ibi:
l† Nit autem ei quidam de turba ⁊c. per hoc autem q̄ christus noluit se intromittere de diuisione hereditatis inter fratres: ostendit q̄ predicatores euangelij non se debēt intromittere de negocijs secularibus determinandis. e† Hominis cuiusdam diuitis ⁊c. per istum intelligitur omnis homo congregans et conseruans bona temporalia vt inde viuat ociose. ideo sequitur: i† Et dicam anime mee quiesce. ⁊ etiā gulose ⁊ deliciose. ideo subditur: † Comede: bibe: epulare. ⁊ frequenter contingit q̄ tales subito moriuntur: ⁊ sic a proposito defraudantur. ꝓpter quod concluditur: q† Sic est qui sibi thesaurizat ⁊ non est in deum diues. quia sole diuitie virtutum portant de hoc seculo cum habēte. † Nolite esse solliciti ⁊c. sez sollicitudine superflua: quia deus dat animam et corpus que sunt maioza sine sollicitudine humana: ⁊ similiter pascit cozuos ⁊ crescere facit lilia: et hec omnia dicunt hic ad litteram: ad rollendum a predicatoribus euangelij sollicitudines superfluam de necessarijs q̄tum ad vitaz p̄sentem. Moraliter autem virgines lilia dici possunt qui per augmentum virtutum in deo crescunt ⁊ induuntur gratie vestibus in p̄senti et glozie in futuro. a† Nolite timere pusillus grex. i. congregatio humiliū quibꝰ pater celestis ꝓparauit regnū. i† Sint lumbi vestri precincti. cingulo castitatis. m† Et lucerne ardentes in manibus vestris. ꝓ quas significant opera bona ō genere ⁊ ex charitate facta: aliter essent extincte. o† Et vos ſsimiles hominibꝰ expectātibus dominū suū. parati suscipere ipm. a† Ut cum venerit ⁊ pulsauerit. pulsat dñs hominis animuz: cum eum inducit ad melius propositum: cui confestim aperit p bonum consensum ⁊ sequentē effectum: ⁊ tali seruo ministrat dñs gratiā in p̄senti ⁊ gloriā in futuro. f† Et si venerit in secunda vigilia ⁊c. per istas tres vigilias possunt intelligi tria tpa. s. iuuentutis: senectutis ⁊ etatis medie: in q̄bus p̄seuerantes in bono beati sunt in spe ⁊ postea erūt in re. h† Quisputas est fidelis seruꝰ ⁊c. Ihrysо. Maioz statꝰ fit maioris pene occasio. sacerdos enī eadem peccans cū ꝓ̄o multo grauioza patiet. f† Ignem veni mittere in terrā. i. del verbū. Mitere, ij. Factus est sermo dei q̄si ignis exestuans. g† Et q̄d volo nisi vt accēdat. s. ꝓ sui diffusionē in cozdibꝰ fideliū. † Baptismo aūt ba. baptiçari. s. i mē bzis meis q̄s desidero baptiçari spūsctō. qō impletū fuit vt habet Actꝭ. ij. k† Putatis qz pacē veni mittere. q. d. nō: ⁊ loquitur de pace q̄ mali ꝓueniūt ad facili⁹ agendū puerse. † Erūt enim ex ꝑ q̄nq; in vna domo diuisi. tres in duo: ⁊ duo in tres: id est cōtra tres ⁊ ecōuerso. ⁊ hoc frequēter fiebat in ecclia p̄mitiua. nā simul manētes ⁊ ꝓpinqui diuidebant in fide: ⁊ non credentes credētibꝰ aduersabant intantū q̄ aliq̄n ad mortem pseq̄bant. a† Cū videritis nubē ⁊c. hoc dr ꝓtra illos q̄ soliciti sunt qualitatē futurā aeris ꝓsiderare: ⁊ de tpe siue mortis vel futuri iudicij nolūt cogitare. f† Cū aūt vadis cū aduersario tuo ad principem ⁊c. aduersarius iste pōt dici synderesis remurmurans malo. ⁊ sic aduersaꝭ peccatori: qui si non cōsentiat synderesi resiliens a malo condemnabiē per omnium iudicem ⁊ mittetur in gehennam. Ca. XIII

g Erāt. Postq̄ saluator iduxit discipulos suos ad fidei
a ꝓfectiā, b iduxit petozes ad pniaz. Et ꝓ̄o pōit xpi monitio, sedo

a Nunciantes. Quasi dicāt: Apparet istos fuisse pctōres ꝛ dānandos in eternū: q̄ tam scelerata morte ab impio pside
iter sua sacrificia occisi sunt. b De ga. Galilei ipias sce/
lerata morte scelez suoz penas soluūt: q̄bus tū non ipa mors
obfuit vt in secundā mortē mitterent: sed improba vita. Pu/
niti sunt aūt ad correctionē viuentiū:
vt flagellato pstilēte: stult⁹ sapiētior
fiat: vel ad exēplū corrigi nolentium:
Allego. iōq̄ pessime periturox. c Quoꝝ sangui. ꝛc. Allego. Corpalis mors ga
lileox q̄rū sanguis sacrificijs ē mixt⁹:
significat spiritualē mortē eox qui nō
pure offerūt sacrificiū: q̄z oratio fit in
pctō: sicut de iuda ē scriptū: qui inter
sacrificia dñici sanguinis ,pditiōez co
gitabat. Pilat⁹ ḡ sanguinē galileorū
cū sacrificijs miscet: qñ diabol⁹ elemo
synā vel aliud bonū inuidia vel ambi
tione laudis vel q̄libet alia peste com
maculat: vt offerētib⁹ nihil ,pficiat.
d Oēs sīlr ꝛc. Hoc impletū est post
passionē dñi qñ romani impenitentes
iudeos incipiēdo a galilea adeo deua
stauerūt: vt non solū atria templi: sed
etiā interioza dom⁹: quo galileox ac/
cessus nō erat humano sanguine feda
rentur. e Sicut illi decem ꝛ octo.
Isti hierosolymite sicut ꝛ galilei: non
soli pctōres fuerūt sed in terroꝛē reliq̄/
rū puniti sunt: q̄ ruina turris pressi si/
gnificant iudeos q̄ penitere noluerīt:
cū suis menib⁹ esse perituros. Nec fru
stra decē ꝛ octo: qui numer⁹ apud gre
cos ex. i. ꝛ h. vel iotha ꝛ etha exprimit:
hoc est ex eisdē litteris q̄bus nomē ie/
sus incipit. Significat autem iudeos
hinc maxime perituros q̄ nomē salua
toris recipe noluerint. Illa turris si/
gnificat illū qui est turr⁹ fortitudinis:
que merito in siloa: q̄ siloa qō interp
tatur missus significat euz qui missus
a patre venit in mundū: qui omēs su/
per quos ceciderit cōteret. f Dicebat aūt ꝛc. Similitudo
infructuose arboris: cui isti similes nisi peniteāt cito sunt pe/
rituri ꝛ eradicādi. Cū ergo ficulnea alibi generaliter oīm hic
synagoge specialiē gestat typū. Sicut sterilis ficus foliis exu
berans: spe fruct⁹ possessoꝛē deserit: sic doctores synagoge o/
peribus infecūdis: iam in vmbra legis gloriantes: subiectis
nullum operis boni exemplum ministrāt. In ficu loco florīs
quidā fruct⁹ crescūt: q̄ alijs succrescētib⁹ decidūt: remanent
tū quedā de illis q̄ clemētioꝛi aura siluestrē animū ptoris su/
ci exercites: ceteris specie ꝛ maturitate pferunt. Sic antiquus
synagoge corruit pplus: cui⁹ loco de antique religiōis pigue
dine nouus ecclie emergit pplus: remāserūt tū ex pplo isrl apli
q̄ ceteris pstiterūt. g Arboꝛē fici. In origine hūani gene/
ris adā ꝛ eua cū peccassent de foliis ficulnee succinctoria sibi
fecerūt. Per folia ḡ ficulnee intelliguntᵉ pcā. Erāt aūt sub
arboꝛe fici tanq̄ sub vmbra mortis. de q̄b⁹ dictū ē: Qui sede/
bāt sub vmbra mortis lumē ortū ē eis. Q̄ adā ꝛ eua fici fo/
liis se tegētes: pnām dñi vocant⁹ declinabāt trāsgressionis
consci: significat q̄ pplus iudeox in aduentu saluatoris q̄ eos
vocatur⁹ venerat erurū se virtutib⁹ cognoscens: probra ,sci
entie formidās a dño recessur⁹: erat cōfusus verboꝛ fluentiū
velut foliox velaminib⁹ adopert⁹. h Querens fructus.
Vinea dñi sabaoth: dom⁹ isrl est: in qua domo synagoga cō/
dita est sicut ficus in vinea. Sed q̄ in vinea peccantē a viato/
rib⁹ pmisit diripi: hanc etiaz ficū iussit excidi: in q̄ querit fru/
ctū: nō q̄ deesse nesciret: sz oūdit i figura: q̄ synagoga iā fru
ctū bñe deberet. Nec ante tps q̄rit q̄ p triennīū venit. Qui p
moysen synagogā instituit: ipe in carne aparēs in synagoga
crebrīs docet: fructū fidei q̄rit sed in phariseis nō reperit.
i Dixit aūt ad cul. Cultoꝛ vinee: doctores sunt ꝛ apli quoꝝ
precib⁹ ꝛ monitis assidua plebi dei cura suggerit: q̄b⁹ dūs se/
pe de infructuosa gente iudeox ,querit q̄ p tres annos sue
visitatiōis. i. in legalib⁹ edictis ,pphēticis ,testatiōib⁹: euan
gelij gratia negligens extiterit. k Ecce anni tres. Null⁹
in synagoga per tres annos futurus esse potuit: quia neq̄ tē/
poꝛe circūcisionis purificari poterāt: q̄ circūcisionē animi nō

a b poze nunciantes illi de galileis:
c quoꝝ sanguinem pilatus mi/
scuit cum sacrificijs eoꝝ. Et re
spondens dixit illis: Putatis q̄ a
§ qui non ita sunt puniti.
hi galilei pre omib⁹ galileis pec/
catores fuerit: q̄ talia passi sūt?
§ hic agre notat illos esse pctōres.
Non dico vobis: sed nisi pēniten b
tiam habueritis: omēs similiter
d peribitis sicut illi decē ꝛ octo: su/ c
pra quos cecidit turris in siloe: ꝛ
occidit eos. Putatis quia et ipsi
§ peccatores.
debitores fuerint: preter omnes
homies habitātes in hierusalē?
§ sed vos etiā.
Non dico vobis: sed si non pēni
tentiam habueritis: omnes simi
f liter peribitis. Dicebat aūt ꝛ hāc d
g similitudinē. Arboꝛem fici habe/ e†
bat quidaz plātatā in vinea sua: f
§ carne natus. a § operū: nō vmbrā verborum. g
h et venit querēs frūctū in illa: et b
i nō inuenit. Dixit aūt ad cultoꝛē i
k vineę. Ecce anni tres sūt ex quo

nitio. secūdo pctoꝝ ,uersio ca. xv. Prima in duas: q̄ primo po
nit⁹ informatio penitentiū. secōo ,furatio impenitētiū. sequenti
ca. Circa pmū primo ponit penitētie motiuū. secōo penitēdi mo/
dū. ibi: Ait aūt illi quidā. Prima in duas. q̄ primo describit
motiuū penitētie. secōo ex hoc sequētez fructū ecclie. ibi: Dice/
bat ergo. Prima in duas. q̄ circa mo
tiuū penitentie. primo ponit xp̄i instru/
ctio. secōo instructiōis cōfirmatio. ibi:
Erat aūt docēs. Circa pmum inducit
xp̄s ad pniam. primo p exēpla. secōo p
rationē sumptā ex parabola. ibi: Dice
bat aūt. Circa primū sciēdū q̄ motiuū
ad pniam frequēter cōtingit ex morte
repentina ꝛ horrida alioꝝ. de quo po/
nunt hic duo exēpla. Primum est de
galileis a pilato interfectis: dum actu
essent occupati in sacrificijs. de q̄bus
est duplex opinio. Dicit enī Cyrillus
q̄ isti fuerūt sequaces iude galilei. de
q̄ ,i. Act⁹. v. q̄ aduertit pplm in die ,p
fessionis: q̄ dū iudei ,pturerent se esse
subditos romano impio: vt dictuz est
,i. ca. iste iudas galileus dicebat q̄
hoc erat eis illicituz: sez recognoscere
aliquē dñm pter deum qui eos eduxe/
rat de egypto: ꝛ fecerat sibi pplm pe/
culiarē: ꝛ multi ,senserūt ei: intantuz
q̄ postea ,phibebāt oblatiōes fieri ,p
salute imperij romani. de q̄ pilat⁹ in/
dignatus repente cū multitudine ro/
manoꝝ venit sup eos sacrificātes ſm
ritū suū: ꝛ iterfecit eos ita q̄ sanguis
interfectoꝝ fuit mixtus cū sanguīe sa
crificioꝝ. In scholastica vero hīstoria
dr q̄ fuit quidā magus de galilea qui
dicebat se esse filiū dei. ꝛ dum multos
seduxisset ꝛ secū duxisset in montē ga/
rizim: ,pmittens inde se ascēsurū in ce
lū: ꝛ dum illi sacrificarent ei sicut filio
dei. pilat⁹ supueniēs eos cū armis in/
terfecit ne maior seductio fieret. ꝛ hoc
est qd dr hic: Aderāt aūt quidam ipo
in tpe nunciātes illi de galileis pdictis duplici de causa. Una
erat q̄ aliqui eoꝝ volebāt notare xp̄m de ,sisti seductiōe. Alia
causa erat q̄ alij illā occisionē subitā ꝛ horridaz horribilibus
peccatis ipoꝝ occisoꝝ imputabāt. ꝛ ſm hoc dicit saluator:
a Putatis q̄ galilei hi p oībus galileis pctōres fuerint. q.
d. nō est argumētū sufficiēs. vñ subdit: b Mō dico vobis.
nō negat eos pctōres fuisse ꝛ ,pter h̄ periisse: sed asserit duo. ſ.
q̄ talis mors nō est argumētū sufficiēs q̄ grauⁱ peccassent oī
bus alijs: q̄ frequēter dūs peccata minus grauia in pnti vita
punit ꝛ grauioza post vitā pūtē differt grauⁱ puniēda. Asse/
rit etiā q̄ nisi de peccat⁹ ,prijs penituerint sīlr pibūt: qd adim
pletū fuit p Titū ꝛ vespasianū in destructiōe ciuitatis hieruſa
lem ꝛ occisione pplī iudaici qui nō penituerat de occisione xp̄i
ꝛ alijs peccatis suis. Fideles enī qui tūc crediderūt xp̄o ante
aduentū Titi ꝛ Uespasiani p angelū fuerūt admoniti vt rece/
derent de iudea: ꝛ tunc transierūt ad regnū agrippe qui tunc
erat ,federatus romanis. Secundū aūt exemplū ponit cū dr:
c Sicut illi decē ꝛ octo ꝛc. Isti erant hierosolymitani: ꝛ duz
edificarēt quandā turrim in loco dicto subito cecidit sup eos
ꝛ oppressit: quā ruinā alioꝝ imputabāt enormitati pctoꝝ suoꝝ.
de q̄ silem sniam dicit xp̄s sicut ꝛ de pmo exēplo. d Dice/
bat aūt ꝛ silitudinē. Hic inducit saluator ad pniam rōne sum/
pta ex silitudine arboris q̄ pscindit nisi faciat fructū: ex h̄ con
cludēs q̄ sīlr eēnt pscindēdi de pnti vita ꝛ puniēdi nisi facerēt
fructū pnie ꝛ bonoꝝ operū. ꝛ hoc est qd dr: e Arboꝛē fici:
id est gentē iudaicā. f Habebat quidā. i. ipe de⁹: cui⁹ pfe/
ctio ꝛ ,pfectas nō pōt a nobis exprimi aliq̄ determinato nosse:
ſm q̄ dr sexta ,ppositiōe de causis. Causa prima supioꝝ est om
ni narratiōe. ideo dr quidā indeterminate. g Plantatam
in vinea sua. i. in iudea que speciali modo dicebatur hereditas dei. h Dixit aūt ad cultoꝛē vinee. i. ad angelum custo
dem ꝛ ,ppositū illi genti q̄ tūc erat michael: vt habet Dan. x.
i Ecce anni tres sūt. i. tria tpa. ſ. tps legis: tps ,phaꝝ: ꝛ tps
pdicatiōis xp̄i: in quib⁹ de⁹ quesiuit fructū bonoꝝ operum a
iudeis: ꝛ nō inuenit nisi in paucis valde: qui quasi nihil cōpu
tant respectu tante multitudis: vt ptz pdicta tpa ,sideranti.

Succide

querebant

querebant:nec p legez sanctificabanť:q̄ carnalia in lege tm̄ seq̄bant:neq̄ in gratia iustificabanť:qui de peccatis penitere nolebāt. Cū ergo merito essent excidēdi:qđ q̄dē factū est p romanos:iubeť illis q̄ in circūcisione laborabāt: vt succisiōis cladē annūciando pniam suggerāt. Sed apli intelligētes etiam aliq̄s de pplo iudeoꝝ sua vocatiōe posse saluari:orant vt differať vltio dñice

venio grens fructum in ficulnea
a ℣ annuncia q̄ p̄diturī sint locū ⁊ gentem p quo seruando christum occiderunt ⁊ suos.
hac:⁊ nō inuenio. Succide ℣ illaz. a
℣ cur etiam temporali copia vtitur.

crucis. a Ut quid etiā ⁊c. Potest p terraz sterilis ficu occupatā iudaica plebs signari:que noxia ꝓpositoꝝ vmbra premiť :ne lumen veritatis videat ⁊ exemplis eoꝝ ipediť:ne sole dilectiōis calescat. Vñ:De vobis.s.⁊.p.qui.c.r.c.ante hoies. Terrā occupat qui locū quē tenet bonis opibus nō exercet:q̄ exemplo prauitatis impedimētū prestet ceteř. b Usq̄ dum. Donec radicē infructuose mētis humilē:⁊ presentiū pressuraꝝ ⁊ eterne dānatiōis incutiēdo metū: fossa quippe in imo est:⁊ increpatio dū mentē sibi demonstrat hūliat. Nouit cultor terrā excolere qui nouit vitia depbendere. Intellexit duriciā ⁊ supbiaz in deoꝝ causam esse sterilitatis. Pollicet itaq̄ dura corda aplicis ligonib⁹ esse fodienda:⁊ superbientia ad humilitatē reuocanda. c Mittaz stercora ⁊c. Id est malorū q̄ fecit abominationē ad animū reducam:⁊ cōpunctionis gratiaz cū fructib⁹ boni operis quasi de pinguedie stercora exuscitem. Peccata enī carnis stercora dicuntur:que immittuntur ad radicē arboris:qñ prauitatis conscientia tangitur cogitationis memoria:⁊ dum inde penitet:quasi per tactum stercoris redit ad fecunditatē operis. d Et si quidem. Cū penitentie ordo exigeret vt apponeret,reseruabitur vel aliquid tale: nihil tamen subiunxit:sed suspendit sententiā. Cum vero adheret:sinautē.s.nō

fecerit fructum:continue iudicium venture damnationis aduexit: quia prochiniores ad negandum q̄m ad credendum videbat. e Erat autē. Hanc similitudinem de ficulnea dicit dñs docuisse in synagoga vt intimeť ad ipam synagogā ptinuisse parabolam. Q̄ enim fructū querit in ficulnea nec inuenit:significat q̄ verbū cōmodat synagoge nec illa recipit:quaz tamen nō ex toto extirpandaz:sed reliquias p fidem saluandas intelligens:mox ibidē primitiue eccl̄ie sanatio:sub specie incurue mulieris subsequit. Idem enim significat ficulnea reseruata qđ mulier erecta.

f Sabbatis. Sabbatis docet:⁊ curuā erigit:quia per verbū predicatiōis a tpalibus ad eterna erectos ad quietem resurrectionis pducit. g Ecce mulier. Hec mulier nō nisi post decem ⁊ octo annos erigi potuit. quia humana natura hanc corruptionem deponere ⁊ ad induendā incorruptionē eterne beatitudinis erigi nō poterit:nisi prius impleuerit legē:que in decē p̄cept̄ ꝓtineť:⁊ graz i q̄ xp̄i resurrectio facta est ⁊ nra expectať. h Annis decē ⁊ octo. Senarius in q̄ mūdi creatura pfecta est opeꝝ pfectionē signat:qui p tres multiplicatus.xviij.reddit:⁊ signat eos q̄ in trib⁹ tpib⁹ dñice visitatiōis.s.ante legē ⁊ sub lege ⁊ sub gratia:pfectionez opeꝝ bñt. Hoc ergo tpe iudea a sue montis rectitudine curuata fuit:q̄ magis terrena q̄m celestia nouerat operatur. i Vocauit. Quos āt p̄destinauit hos ⁊ vocauit:⁊ q̄s vocauit: hos iustificauit. Quos āt iustificauit:illos ⁊ magnificauit. k Quia sabbato. Deus ab opib⁹ mūdi sabbato requieuit. Vñ ⁊ moyses sabbato a seruili et noxia actione feriandus p̄cepit. Prefigurans tps q̄ nostra secularia opa:nō vero religiosa.i. laudādi deum cessabūt. In signū huj⁹ rei etiā sabbato dñs curat. Hoc aūt nō intelligēs archisynagogus fallit ⁊ fallit:qz lex in sabbato nō hoiem curare sed seruilia opa facere.i.peccatis grauari ꝓhibuit. l Hypocrite ⁊c. Merito hypocritas.i.simulatores vocat:q̄ cū magistri plebiū videri appetāt:sanationē hois

Mystice non reuerenť postponere cure pecoris. m Nō soluit bouē. Mystice. Bos qui cognouit possessoꝝ suū:⁊ asin⁹ q̄ nouit p̄sepe dñi sui:iudaicū ⁊ gentiles pplm significant:q̄ vteraq̄ peccati vincul̄ absolutur⁹:sitim estūq̄ huj⁹ mundi p haustū dñici fontis deposuit. In his ergo duob⁹ aīalib⁹ vocationē duoꝝ populoꝝ:aduersantib⁹ iudeis pnunciat dñs. n Hanc aūt ⁊c. Filia abrae queq̄ fidelis aīa:filia abrae eccl̄ia de vtroq̄ pplo ad fidē collecta:que tpe legis ⁊ dñice resurrectionis impleto.p septiformē gratiā spūssancti vincula longe captiuitatis erupit:⁊ sic idē est bouē vel asinū a p̄sepio solutos ad potum agi:quod est filiam abrae a vinculo noxie inclinationis erigi.

o Erubescebant omnes. Qui de dictis saluatoris erubescunt:ficulnee sterili se similes ostendunt. Qui ergo gaudent de miraculis: pertinent ad filiam abrae:id est ecclesiam,deum de sua erectione glorificantem.

℣ Aduersarij

a Succide ℣ illā. Jn q̄ oñdit q̄ meruerant occidi ⁊ de terra illa eijci:qđ factū est postea p Titū ⁊ Uespasianuz q̄ multos de illis occiderūt ⁊ alios captiuos de terra eiecerūt.

b Dñe dimitte illaz.qz angeli p illis q̄s custodiūt interpellant diuinā clemētiā. vñ ⁊ destructio ciuitatis ⁊ ꝑpli dilata est p.xlij.annos post passionē christi.

c Usq̄dū fodiaz circa illā.immittēdo eis terroꝝ diuinoꝝ iudicioꝝ.

d Et mittā stercora. oñendo eis feditatē ⁊ abominationē peccato rū suoꝝ p que solēt homines penitere de peccatis suis. e Et si q̄dē fecerit fructū.qz i illis.xlij.annis dicte dilationis multi de iudeis penituerūt:⁊ q̄uerū ad fidē fructū bonoꝝ operū fecerūt:vt patet Act̄.ij.⁊ in ꝑlib⁹ aliꝝ locis. f Sinaūt i futurū succides eā.qz im penitētes ⁊ i sua ꝑdita remanētes fuerūt occisi ⁊ captiuati p Titū ⁊ Uespasianū:vt ꝑdictū est. g Erat aūt. Hic ꝓnūr pontiť doctrie xp̄i ꝓfirmatio p sequēs miraculū:vbi ꝓmo notať locus cū dr: Erat autē docēs in synagoga eorū:in loco cōi vbi q̄ueniebant in dei.⁊ tps cū dr: b Sabbatis.i q̄ bus hoies debebāt intendere diuino cultui et ad audiendū xp̄m dei. i Et ecce mulier q̄ habebat spm̄ infirmitat̄:id est infirmitatē a spū maligno inflictā vt causatā:qđ ptz ex ℣ qđ.j. subdiť: Hanc aūt filiā abrae quā alligauit satha nas.s.vinculo infirmitatis. k Annis xviij.ex q̄ ptz infirmitatis diuturnitas. l Et erat inclinata nec ⁊c. Jn q̄ apparet infirmitatis grauitas ⁊ deformitas:⁊ ista exprimuntur vt miraculū segns maius ⁊ euidentiꝰ oltē datur. vñ subditur:

m Et ꝓtinus erecta ē.licet enī p naturā possent aliq̄ infirmitates curari:nō tū in instanti.

n Ñdens aūt archisynagog⁹.i.ꝓnceps synagoge.⁊ dr ab archos qđ ē ꝓnceps ⁊ synagoga. o Sex dies sūt in q̄b⁹ opor. opari. ℣ intelligiť de opib⁹ seruilib⁹:sed opatio miraculoꝝ que ordinať ad gloriā dei ⁊ videntiū deuotionē excitandā poterat fieri i die sabbati: ⁊ q̄uenienti⁹ illa die q̄m in alijs:eo q̄ illa dies erat ordiata cultui diuino ⁊ deuotioi ꝑpli:et ℣ oñdit xp̄s exemplo sensibili.cū dr: Hypocrite vnus.ue.⁊c.⁊ ptz lra. p Et cū hec.⁊c.ꝓfusi sua rōnabili rnsiōe cui nō poterāt ꝓdicere. Circa qđ osiderādū q̄ xp̄s ꝓfundebat adūsarios suos aliq̄n exēplis:sic ℣.aliq̄n miracul⁹:sic.ℊ. v.ca. Aut aūt sciatis qz filiꝰ hois habz ptātez dimittendi

Ga Aduersarij. Scribe ꝛ pharisei q̄ nec apte veritati contradicere pñt: nec ꝓpter inuidiā credere volūt. b Omnis ppls gau. Simplices: humiles verba veritat⁹ ꝛ miracula amantes: ꝛ isti sunt figura gentiū: q̄ excecatis in deis ꝯgregande sunt ad fidē p humilitatē. Unde ꝛ saluator fidem eoꝝ cōmendat sub cōparatiōe grani sinapis. c Dicebat ergo. Quando quidē aderāt gaudētes ꝛ glorificātes: dicebat ad cōmendationē ꝛ instructionē illoꝝ q̄ p humilitatē ꝛ fidei feruorē exaltandi sunt in ecclesia. d Simile est grano ꝛc. Granum sinapis: res vilis ꝛ simplex: sed si terit̄: vim suā fundit. Regnū ergo celoꝝ. i. fides p quaz venit̄ ad regnū: cōparat̄ grano sinapis: qz ꝓmo humilis ꝛ q̄si abiecta ꝛ amari saporis: ꝓpter infirmitatē xp̄i ꝛ scandalū crucis: sed trita aduersis: gratiā siue virtutis effundit: ꝛ odore suo circūstātes ad imple: dū gloriā resurrectiōis ꝛ ascensiōis etiaz post mortē p̄dicauit toto orbe terrarū. Uel corpus xp̄i granū sinapis: qđ accipiēs ioseph ī hort̄ sepeliuit: qđ postea in resurrectiōe ꝛ ascēsione creuit. Expandit ramos: p̄dicatores p totū mūdum mittens in q̄z dictis ꝛ ꝓsolatiōib⁹ fideles a fatigatiōe mūdi respirāt. Qđ acceptū: qz christi dona q̄ ex diuinitate nobis cuz patre tribuit: Ps. 67. ex humanitate nobiscū accepit. Unde: Accepisti dona in hoīb⁹. e Et creuit. Creuit in toto mūdo: vel in alio cuiuscz fidelis: qz nemo repēte fit pfectus. Creuit ergo p̄dicatio: qz mentib⁹ hoīm quāte xp̄tus esset innotuit. f In arborē magnā. Crescit nō sicut herbe q̄ cito arescūt ꝛ corruunt: sed sicut arbor q̄ longa annositate et opima fertilitate gaudet. g Qđ acceptū ꝛc. Mulier ecclia: cui⁹ farina sum⁹ q̄tūt timoris ꝛ spei exercitio q̄si mola supioze ꝛ inferioze cōterimur vt vnus panis multi sim⁹ in xp̄o. Abscondit q̄ ecclesia fermentū dilectiōis in farine sata tria: qz p̄cipit vt diligam⁹ deū toto corde: to. aīa: to. ꝛtute. Uel farine sata tria: vt spūs: aīa ꝛ corp⁹ ī vnū redacta: nō discrepēt inter se. Uel tres aīe virtutes in vnū rediganꝯ: vt in rōne possideam⁹ ꝓuidentiā: in ira odiū vitioꝝ: in cupiditate desiderium virtutū. Uel ecclia fidē hoīs farine sata tria miscet. i. credulitate p̄ris ꝛ filij ꝛ spūssancti. Cūq̄s in vnū fuerit fermētatū: nō nos ad triplicē deum: sed ad vni⁹ deitatis noticiā p ducit. b Sata tria ꝛc. Satū gen⁹ est mēsure iusta mozē palestine: modiū ꝛ dimidiū capiēs. Possunt in tribus satis illi dñici seminis fruct⁹ intelligi: tricesimus scz sexagesim⁹ ꝛ centesim⁹. i. ꝓiugatoꝝ cōtinentiū ꝛ virginū. Uel sata tria: tria genera hominū. Noe Daniel Job. i Donec fermētaretur ꝛc. Tādiu charitas recōdita dz crescere: donec tota mentē in sui pfectionē cōmuter: vt nihil ꝓter deū diligat: ꝛ recolat q̄ hic accipit: in alia vita pficiē. k Et ibat ꝛc. Ubiq̄z indifferent̄ p̄dicabat: nō psonas discernēs: sed salutē credētibus q̄rens. l Contēdite ꝛc. Quasi diceret: Uere pauci: ꝛ illi cū magnis laboꝝ⁹: qz nisi mētis intentio ferueat: vnda mundi nō vincitur: p quā aīa ad ima sp reuocaꝝ. m Cū āt intrauerit paterfa. Paterfamilias christ⁹ cū vbiq̄z ex diuinitate sit: illis iā intus esse dz: q̄s in celo p̄sens sua visiōe letificat: sed q̄si foris est his q̄s in hac pegrinatione certātes occult⁹ adiuuat. Intrabit ergo cū tota ecclia ad sui ꝓtēplationem p ducet. Claudet ostiū: cū reprobis locū pnie tollet q̄ foris stantes pulsabunt. i. a iustis segregati: miscōiam quā ꝓtēpserūt frustra implorabūt. n Incipietis fo. sta. ꝛc. Modo tempe misericordie ꝓtendite: quia tempore iudicij reprobis tollitur loc⁹ penitētie: qui nunc aperitur cūctis pie querentibus. o Nescio vos ꝛc. Non nouit lux tenebras. i. nō aspicit: quia si aspiceret: tenebre nō essent. p Manducauimus coram te ꝛ bibimus. Non festiuitatum epulatio iuuat: quem fidei pietas nō commendat. Nō scia scripturarū notū deo facit: quē opez iniq̄tas indignuz ostendit. Uel de iudeis simpliciter intelligendū est: qui respuentes mysteria fidei: gratos se deo arbitrantur: q̄ in templo victimis oblatis corā dño epulanꝯ: ꝛ lectionē ꝓphaz auscultāt. Al'mystice. Māducat coram dño ꝛ bibit: q̄ xp̄i pabulū auide suscipit. Uñ q̄si exponēdo subiūgit: In plateis no. do. ꝛc. Scriptura ī obscurioꝝ⁹ cib⁹ est: qz q̄si exponēdo dimittendi in terra petā ait paralytico: tibi dico surge ꝛc. Aliq̄n scripturis: sicut Matth. xxj. Nunq̄ legistis: qz ex ore infantiū ꝛ lactentium pfecisti laudē ꝓpter ꝛc. Aliq̄n rōnib⁹ certis, sicut Matth. xxij. Cui⁹ est imago hec ꝛ supscriptio ꝛc. Aliq̄n testimoniis: vt Joh. v. Uos misistis ad Joānez ꝛ testimoniū phibuit veritati ꝛc.

a Dicebat ergo. Postq̄z saluator posuit pnie mortuū: hic ꝓñr oñdit sequentē ex hoc ecclie fructuz. Circa qđ ꝓsiderandū q̄ licet pententes ꝛ quersi ad fidez catholicā primo fuerūt pauci ꝛ abiecti tpib⁹ psecutionis tyrannoꝝ ꝛ hereticoꝝ: tñ dñs postea induxit aliquos penitentes ad fidē q̄ fuerūt magni hoīes scia ꝛ vita: sic fuit Ambrosius Augustinus ꝛ cōsiles: p q̄s ecclesia fuit exaltata valde ꝓut hic ꝓtinet̄ in duab⁹ parabolis q̄ exponite sunt Mat. xiij. † Mat. 13. b Mat. 4. c

b Ait aūt illi. Postq̄z saluator. s. posuit pnie mortuū ꝛ sequentē fructū: b ꝓñr ostendit penitēdi modum. Circa qđ sciendū q̄ in penitentibus triplex est difficultas ad opa virtutū. Una ē ex corruptiōe nature p peccatū primoꝝ parentuz ex q̄ causata est in humana natura prōnitas ad malū ꝛ difficultas ad bonū: ſm q̄ dicitur Heñ. viij. Sensus ꝛ cogitatio hūani cordis prona sunt ad malū ab adolescentia sua. Scda est q̄ ex peccatis ꝓteritis causatus est in ipis peccātib⁹ q̄daz habit⁹ vel saltez dispositio iclinās ad petā filia. Tertia ē ex difficultate opis xp̄uosi: qz virtus est circa bonū arduū et difficile: ꝛ iō modus penitē di ad hoc q̄ sit efficax debz cū magno conatu fieri: et b est qđ dr: c Contendite intrare p angustaz portā. ꝛ p hoc etiā soluit q̄stio ꝓpposita de paucitate saluā doꝝ: qz pauci respective ueniunt ita feruide penitētes q̄ nō impediant̄ ꝓpter dictas difficultates. ideo subdit: d Multi dico vob q̄rent intrare et nō poterūt: et isti sunt tepidi p̄dictis difficultatib⁹ impediti: ꝛ qz non sp durat tps penitēdi. iō sequitur: e Cū aūt in. pfa. iste pfamilias ē xp̄s qui p passionē suā intrauit gl̄iaz: vt habet̄. j. xxiij. Oportuit pati christū ꝛ ita intrare in gloriā suā. Ex q̄ etiaz ostendit̄ q̄ alij nō habebūt ingressuz facilē. f Et clauserit ostiū. in morte peccatoꝝ clauditur ostiū pnie. g Incipiet⁹ foris stare ꝛ pulsare ꝛc. in quo oñdit penitētia post mortē sed infructuosa: ſm q̄ dicitur Sap. v. Dicentes intra se penitentiā agentes ꝛc. b Tunc incipietis dicere ꝛc. b potissime refertur ad iudeos inter quos christus conuersatus fuit: et in plateis eoꝝ docuit. i Nescio vos vnde sitis: quia nesciet eos scientia approbationis sed reprobationis.

a b oēs aduersarij ei⁹: ꝛ omnis ppls gaudebat in vniuersis q̄ gloriose c fiebant ab eo. Dicebat ḡ: Cui si/ a† ſ fides p quā venit̄ ad regnū.
mile est regnum dei: et cui simile
a ſ. s. pro feruore fidei: vel q̄ venena dicitur expellere. i. omnia dogmata prauitatis.
d estimabo illud? † Sile est grano si † a ſ acceptabile habēs. b ſ deus in iusto vel iustus vir in corde suo granū predicatiōis fouet.
napis: qđ acceptū hom̄o misit in
ſ vbi crescunt germina virtutum.
e f hortū suū ꝛ creuit: ꝛ factū ē in ar/
ſ vbi folia cū fructu: ꝛ i cui⁹ diuersis sentētijs spirituales ꝺscēūr: q̄ pēnis ꝓtuū in alta ꝓscendunt.
borem magnā: ꝛ volucres cęli re
a ſ vt p̄ varietate morboꝝ varia sit medicina.
quieuerūt in ramis ei⁹. Et itēruz
dixit: Cui sile estimabo regnum
a ſ charitas p feruore vel sancta doctrina. b ſ a gratia dei vel sapiētia dei.
g dei? † Similē est fermēto qđ ācce
a ſ sancta mater ecclesia. b ſ. i. cōmendat hominibus de tribus hoc filijs originem ducentib⁹ quos ecclesia ad fidei vnitatem colligit.
h ptū mulier ābscōdit in farinę sa/
i ta tria donec fermentaret̄ totū.
k † Et ibat p ciuitates ꝛ castella do † Mat. 9. b
cens: ꝛ iter faciens in hierusalez.
Ait aūt illi quidaz: Dñe: si pauci b
sunt qui saluanꝯ? Ipe autē dixit
ſ qz ille vnus p oībus q̄sierat. ſ ad virā.
k ad illos: † Contēdite intrare p an c†
a ſ labores ꝛ tesumia: rē amāribus tugū suaue ē.
b ſ salutis ꝛ amore premiorū prouocari.
gustam portā: qz mūlti dico vob b
a ſ itineris asperitate perterriti.
m querēt intrare ꝛ nō poterūt. Cū c†
autē intrauerit paterfamilias et
clauserit ostium: incipietis foris f
stare ꝛ pulsare ad ostiū dicētes:
domine aperi nobis: et rūdens †
a ſ apud vos fidei ꝛ dilectionis mee caracterem non approbo.
o dicet vobis: Nescio vos vnde si/ †
n p tis. Tunc incipiet⁊ dicere: Aban/ b†
ducauimus cozaz te ꝛ bibimus: †
ꝛ in plateis nris docuisti. Et di/ †
ſ quasi hoc non sufficit.
cet vobis. Nescio vos vnde sitis. i†

Ibi erit

frangiť: ⁊ manducã do glutiť. Potus enī i aper/tiozib⁹ vbi ita absozbeť sicut inueniť. Et occulta ergo ⁊ apta se intellexisse testanť: q̄ reprobante iudice q̄ mãducauerũt ꝓquerũť. a Ibi erit fle/tus ⁊ stridoꝛ ⁊c. Fletus de ardoꝛe. stridoꝛ dentiũ ō frigoꝛe solet excitari: qz ibi transibũt ab aq̄s niui/um ad caloꝛẽ nimiuz. Vel stridoꝛ prodit indignãtis affectũ q̄ sero penitet: qō deliquit pertinaciter. Vel stridebũt dentib⁹ q̄ hic de edacitate gaudebãt. Fle/bunt oculi q̄ hic p ꝓcupi/scentias vagabanť. Et no ta p fletũ qui est oculoꝝ ⁊ stridoꝛẽ dentiũ verã im/pioꝝ resurrectionẽ.

Job. 24. c

† 35. dic. ec delie.

b Et venient ab ozi. ⁊c. Multi pri⁹ feruẽtes post/ea toꝛpent. Multi pri⁹ fri gidi: subito ardescunt. Multi in seculo despecti: in futuro sũt glorificãdi. Alij apud hoĩes glorioſi: in futuro sunt dãnãdi. Al gentiles q̄ diu sine fidevi/xerant: ad fidẽ sunt vocã/di: iudei execrandi.

c Dicite vulpi illi ⁊c. Vulpes aĩal doloſuz: i fo/nea ad ĩsidias latẽs: odo/re fetens: nũq̄ rect⁹ itine/rib⁹ incedẽs. Hec oĩa he/reticis q̄z typũ tenet hero/des: ꝓgruũt: q̄ xp̃m. i. bu/militatẽ xp̃iane fidei i cre/dentib⁹ conanť extingue/re. d Ecce eĳcio demo/nia ⁊ sani. Qua. diceret. Nec herodes nec heretici quoꝛ ipe figura ẽ poterũt pturbare qō intẽdo face/re. Intendo aũt eĳcere de monia de coꝛdib⁹ hoĩm: vt relictis vanitatib⁹ i me credãt: ⁊ p ficere ſanitatem vt ſm mea p̄cepta viuãt: postea cõsumoꝛ i meo coꝛ/poꝛe: qō est eccl̃ia: quã in die resurrectiõis glorifica tã ad consoꝛtiũ angeloꝝ p ducã. Q̃ũ vero patiar: nõ sub herode ſz sub pila/to q̄ in iudea dñať patiar.

e Ueruntã opoꝛ. m. Nõ poterit pturbare herodes q̄n ita agam ⁊ ita ꝓsumar: sed nec moꝛtez coꝛpis mei poterit opari: quã in hierusalem opoꝛtet fieri: vbi nõ ipe sed pilatus dominať. f Hodie ⁊c. Pri ma dies est: p dei gratiaz abrenũciare vanitatib⁹. Secunda ꝓcoꝛdare veritati moꝛibus ⁊ vita. Ter tia est vltima glorificatio. g Hierusalẽ hieru/salẽ que. Vbi ꝓphete mei: ibi ego caput ꝓphetarũ debeo ĩmolari: p quo pctõ iuste ipa destruet: cui destructioni eoꝛ sicut pi⁹ pr ꝓdoleo. h Quoti ens volui cõ. ⁊c. Ac si dicat. Ego volui ⁊ tu noluiſti: ⁊ q̄tq̄t ꝓgregaui mea voluntate semp efficaci: te nolente feci: qz ingrata semp fuiſti. i Filios tuos ⁊c. In h̄ qō dicit: Quotiẽs volui congrega re filios tuos ⁊c. oĩes retro ꝓphas a se missos te stať. k Queadmodũ auis ⁊c. Pulchre q̄ he/rodẽ de sua nece tractãtẽ vulpẽ vocauerat: se aui cõparat: qz fraudulenta vulpes semp auib⁹ insi/dias tendit. l Domus vr̃a descr. ⁊c. Templũ vel ciuitas: quia occiſo domino: romani quaſi va cuum nidũ diripientes: tulerunt locũ ⁊ gentem.

Non vide

†Discedite a me oĩes operarij iniq̄ta/tis.† Ibi erit fletꝰ ⁊ stridoꝛ dẽtiũ: a

cũ videritꝭ abzaam ĩsaac iacob ⁊ b+

a ſ a q̄bus successionẽ carnis nõ fidei trahitis.

ſ quiescentes.

oĩes ꝓphetas in regno dei: vos aũt expelli foꝛas. †Et venient ab b e+

oriẽte ⁊ occidente ⁊ aq̄lone ⁊ au/stro: ⁊ accũbẽt in regno dĩ. †Et ec d+

ſ vt iudas.

ce sunt nouiſſimi qui erãt p̀mi: et

ſ vt latro.

sunt p̀mi qui erãt nouiſſimi. In e+

ipsa die accesserũt quidaz phari/

a ſ de galilea vbi dñatur he/rodes: ⁊ trãſi in locũ vbi nõ habet potestatem.

seoꝝ dicentes illi: Exi ẽt vade f

hinc qz herodes vult te occidere:

Et ait illis: Jte ⁊ dicite vulpi illi: g

a ſ vt hoĩes sua pctã ⁊ erroꝛes dãnẽt i q̄b⁹ vixerũt

b ſ vt viuãt ſm p̄cepta mea q̄ sũt vera sanitas.

Ecce ẽĳcio demonia ẽt sanitates h

a ſ ⁊ sic ꝓparos i resurrectiõe mecũ glorificabo.

pficio hodie et cras: ẽt tertia die

consũmoꝛ. Uerũtamen opoꝛtet e

ſ hec am/bulatio ad l̃ram intelligiť qua ibat in hierusalez.

me hodie ⁊ cras ⁊ sequẽti die am f

ſ absolute. i. nõ cõuenit: vel nõ capit herodes.

bulare: qz nõ capit ꝓphetã peri/ k

a ſ hoĩes nõ sapa plangie affectu p̃ris.

re extra hierusalem. †Hierũsalem l+

a ſ dñm ꝓpheraz nunciantes.

hierusalẽ que occidis ꝓphẽtas:

a ſ duricia coꝛdis a re repellis vel coꝛpaliter vt stephanum. b ſ hacrenus ad re missi sunt.

⁊ lãpidas eos qui mittũť ad te.

ſ in vnitate fidei. ſ p̃fiarchaz heredes.

Quotiẽs volui cõgregare filios b i

tuos que admoduz auis nidum k

ſ in primo.

suum sub pẽnis: et noluiſti. Ecce

relinquetur vobis dom⁹ vestra l

a Ibi erit flet⁹. in fletu enī duo sunt. s. tristicia animi ex q̄ ꝓcedit fletus coꝛpalis: ⁊ ſm h̄ fletus erit in dãnatis generaliť tã demonib⁹ q̄ hoĩbus. Aliud ex pte coꝛpis. s. resolutio lachrymaz: turbatio cerebri ⁊ oculoꝝ: et q̄tũ ad hoc flet⁹ nõ põt esse in demonib⁹ neq̄ aĩabus sepatis: sed post re surrectionẽ in hoĩbus dãnatis erit turbatio cerebri ⁊ oculoꝝ: nõ tñ fluꝝ seu resolutio lachrymarum: qz cessante motu celi tũc cessabit omis generatio ⁊ coꝛruptio. Stridoꝛ autẽ dentiũ nõ ĩportat aliquã coꝛruptionẽ: ⁊ iõ † Pa. 6 Dar. 7 poterit ibi esse. b Cũ videritis abzaaz ⁊c. Hoc ꝓpie erit in extremo iudicio q̄n reprobi videbũt electos resurrexisse in coꝛpib⁹ glorioſis ⁊ audiẽt vocẽ iudicis eos vocantꝭ ad regnũ celeste: ⁊ con/dẽnantis reprobos ad penaz gehẽne: ſm q̄ dicit † Dar. 6 Matth. xxv. Tũc enī videbũt se expelli p demo/nes executores diuĩe iusticie. c Et venient ab oriente ⁊ occidẽte ⁊c. qz ab vniuersis mũdi parti/bus gẽtiles ꝓuersi sunt ad fidẽ q̄ tũc recipiẽt glo/riã in aĩa ⁊ coꝛpe. d Et ecce sunt nouiſſimi qui erant p̀mi. s. iudei q̄ erant primi ad recipiẽdũ be/neficia dei: erũt posteriores gẽtilib⁹ ꝓpter suã in credulitatez: ⁊ h̄ est qō dicit aplꝰ Ro. xj. Cecitas ex parte ꝓtingit in iſrl: donec plenitudo gẽtiũ in/traret ⁊c. e Jn ipa die. Nec est pars incidẽtal. aliq̄ enī phariseoꝝ nõ potẽtes doctrine xp̃i ꝓtra/dicere p cautelã voluerũt terrere eũ: ⁊ sic eius do/ctrinã impedire dicẽtes: f Exi ⁊ vade hinc qz herodes vult te occidere. We q̄ videť q̄ tũc erat in terra herodi subiecta: verũtñ videť q̄ isti dixe/runt falſuz ex h̄ qō habeť. j. xxiij. Herodes autez viſo ieſu gauiſus est valde. erat aũt ex multo tpe cupiẽs videre eũ ⁊c. xp̃s tñ in sua rñsione ostẽdit se talib⁹ nõ terreri nec a bonis opib⁹ impediri. d. g Dicite vulpi illi. i. herodi. Vulpes enī est aĩal doloſum rapax toꝛtuoſe incedẽs ⁊ fetidũ: sic p̃n ceps malus qualis erat iſte herodes est doloſus p machinatiões mali: rapax eris alieni: toꝛtuoſe in cedens p querisitatẽ iudicij. fetidus p infamiã no minis sui. h Ecce eĳcio demonia. ⁊ nõ pũt mihi resiſtere: cũ tñ sint maioris ptãtis q̃ herodes. q. d. nõ habeo timere eũ. i Et sanitates pficio ho die ⁊ cras. qz xp̃s duob⁹ annis p̃dicauit ista bñfi cia ꝓferẽdo: ⁊ in tertio ãno sue p̃dicatiõis passus † Dar. 7 est. vel: Hodie ⁊ cras. i. paucis dieb⁹ vsq̄ ad tps passionis mee in hierl̃m. k Quia nõ capit ꝓ/phetã pire extra hierl̃m. Quia ꝓueniẽs fuit xp̃m pati in loco passiõis ꝓphaz q̄ est hierl̃m: vt ptz ex decursu veteris testamẽti: vñ ⁊ de manasse rege iu/da. ij. Reg. xxj. q̄ impleuit hierl̃m sanguine ꝓphaz vsq̄ ad os: ⁊ iõ ꝓueniens fuit xp̃m ibidez pati. tum qz est caput oĩm ꝓphaz. tum qz oĩes ꝓ/phete de eo scripserũt: ſm q̄ dr Actꝭ. x. Huic oĩes ꝓphete testimoniũ phibẽt: ⁊ ꝓpter dictã occasio/nẽ exprobrat ꝓsequẽter ciuitati hierusalem. d. l Hierusalem hierusalem ⁊c. patet sententia ex dictis Matth. xxiij.

La. XIII

Moraliter. gt Aderãt aũt q̃dam ipo tpe nunciãtes illi de galileis quoꝝ sanguinẽ miscuit pilatꝰ ⁊c. Per pi latũ intelligi põt diabolꝰ cuiꝰ est mẽbrũ: sicut dic Brego. Homel. x. An nõ mẽbrũ diaboli pilatꝰ. Per sanguinẽ galileoꝝ pctũ simpliciũ. p sacrificia opa de genere bona significanť. Jgiť diabolꝰ miscet sanguinẽ simpliciũ in suis sacrificijs: cũ eoꝝ opa de genere bona fe/dat pctis adiũctis. Per turrẽ cadentẽ sup decẽ ⁊ octo iudeos significatur fuit futura eoꝝ destructio per Romanos. et Arborem fici habuit q̃dã plantatã ⁊c. p arboꝛe fici significať q̃libet psona in eccl̃ia dei planta ta vt fructificet ibi. p tres ãnos in q̄b⁹ nõ facit fructũ: significanť inuẽtus: etas media ⁊ senect⁹. ꝓpter qō meruit succidi p moꝛtez de vita pñti. p cul/toꝛẽ aũt angelus custos hui⁹ hoĩs significať q̄ rogat vt adhuc vno ãno. i. in senio viuere dimittať vt p ei⁹ diligẽtiã circa talẽ hoĩem fructificet: aliť succidať ⁊ ignẽ mittať. it Et ecce mlier q̄ ha. spi. ifir. decẽ oc. ãnis ⁊c. p quã significať peccatrix psona q̄ lõgo tpe diabolo ꝓcurãte sic ad ino/dinatũ amoꝛẽ terrestriũ fuit incuruata: q̄ xp̃s lõgã ꝓsuetudinẽ aſpicere ñ põt supna: ſz ieſus eã tãgit i sabbato: q̄n ꝓsilio p̃dicatoꝛis vl ꝓfessoꝛis sa/lutẽ aĩaz desiderantꝭ q̄escit a pctõ: ⁊ sic erigiť surſuz p celestiũ appetitus. archisynagogꝰ ãt ĩdignãs de tali curatiõe malũ curatũ significat murmu rantẽ de p̃dicatoꝛe vl ꝓfessoꝛe. xp̃s q̄ merito arguiť de murmure tali: q̄z cura maioꝛ circa hũanã naturã q̃ circa anialia b: uta dr hñi. at Cui ſiſe esti, re. dei. Sile ẽ fer, ⁊c. lz fermẽtũ i scꝑtura freq̄nti⁹ accipiať i malo. ñ b accipitur

a Nō videbitis me. Nisi prīam egeritis ⁊ ꝓfessi fueritꝫ me filiū oīpotētis prīs in scdo aduētu faciē meā nō videbitꝫ. b Cū dicerꝫ: benedict⁹. Hoc quidē turbe dixerūt dño veniente hierlm. Sed qz Lucas nō dicit dīm ad galileos postea reuersū vt ab illis ꝑ ei decātaret: cogit mystice hoc de aduentu claritatꝫ intelligi.

Ca. XIIII

c Et factū est ⁊c. Hydropic⁹. e. Hydroz aq̄: ide hydropis: morbus aquosus subcutaneus: de vitio vesice natus cū inflatione turgēte ⁊ anhelitu fetido: ⁊ est ꝓpriū hydropici. quāto pl⁹ bibit tanto pl⁹ sitit: et iō cōparat ei quē fluxus carnaliū voluptatum exuberans aggranat: cōparatq; diuiti auaro. d Si licet sabbato ⁊c. Sabbatis ꝑcipue docet ⁊ opatur ie/sus: nō solū ꝓpter spūale sabbatū: sz ⁊ ꝓpt ꝓpīi celebri ozē cōuentuz: que rēs salutē omniū. e At illi tac. ⁊c. Merito tacēt q̄ cōtra se dicturuz q̄d dixerat vidēt. Si enī licz: cur obseruāt? Si non licet: cur pecoza curant. f Ipe vero apl̄s. Idco ante phariseos hydropicū sanat: et mox ꝓtra auariciā disputat: vt ipos auaricie arguat p quā sabbatū violant ⁊ legē male interpretant. In sabbato enī nō a bonis: sed a malis op/bus feriandū est. Nā ōz: Oīne op⁹ seruile nō facietis in eo. l. pctīm. sic in eterna reqe a malis tm̄ feriabīr: nō a bonis. Vltimum qō iste in cozpe: pharisei gestabāt in mēte. ⁊ iō cozā ipis curat cozpaliter: vt ꝑ exēplo discāt spūalib⁹ curari. g Cui⁹ vestr⁹ ⁊c. Cōpetenti exēplo soluit questionē: vt ostendat eos sabbatū violare in ope cupiditatꝫ qui eū violare arguūt in ope charitatis.

b Bos in puteū. Cōgrue aīali qō decidit in puteū hydropicū cōparat: qz noxio hūore pībat: ⁊ bū bouē ⁊ asinū noīat: vt vl sapientes vl hebetes vel vtrūq; ꝑtm sigt: scz iudeū ꝓssum iugo legꝫ: ⁊ gentilē nulla rōne domitū: sz stolidū ⁊ brutū: q̄s oēs a puteo ꝺcupiscētie diuersos extrahit. Omnes enī peccauerūt ⁊ egēt grā dei. i Dicebat aūt. Postq; cōuicerat illos de auaricia ⁊ violatione sabbati: incipit docere de euāgelica grā illos q̄ aderant idoneos: inuitās illos ad hūilitatē ꝛ tumorē quē hēbāt in lege pharisei: vel intēdēs in doctrīa sua quō debeāt accubit⁹ i ecclīa eligē. k Cū inui. fu. Cū p grāz fidei vocat⁹ a p̄dicatore: ſ membris

a deserta. Dico aūt vobis: qz non
a ſ post passionē. b ſ hora qua cōsiteamini filiū omnipotentis quē benedicetis. i. a peccato immunem: misit pater ad glorificandū suū nomen.
b vidēbitis me donec vēniat cum dicetis: benedictus qui venit in nomine domini. La. XIIII
a ſ pharisei. b ſ si sabbatū solueret.
c Et ecce hō quidā hydropic⁹ erat
ſ insidiosis obseruatoribus.
ante illū. Et respondens iesus di
a ſ a legisperitis: legis iudicium querit.
xit ad legisperitos et phariseos
ſ opa charitatꝫ facere: vt nō soluat sabbatū.
d dicēs: † Si licet sabbato curare?
e f At illi tacuerūt. Ipse vero appre
a ſ abire corporaliter sanatum: vt se transferret ad salutem animarū.
hensum sanauit eum: ac dimisit.
g Et respōdens ad illos dixit: † Cu
ſ omnes in hac auaricia similes estis.
h ius vestrū asinus aut bos in pu/
a ſ nō animali sed sue auaricie cōsulens.
teuz cadet: ⁊ nō ꝓtinuo extrahet
ſ nō intelligens in hoc violationē sabbati.
illum die sabbati? Et nō poterāt
i k ad hec rndere illi. Dicebat aūt ē ⁊
a ſ ab ipo principe. b ſ aliud mystice significantem. c ſ intelliges quō illi de primis accubitib⁹ laborarent vnde reprimunt.
l ad inuitatos parabolā: intēdēs
m quomō primos accubitus elige/
k rent: dicēs ad illos: Cū inuitat⁹

ca primum sciendū q̄ inuidia excecat intellectum. ⁊ ideo pharisei ⁊ legisperiti ex inuidia contra christū excecati dicebant eum legis transgressorem: eo q̄ curabat in sabbato: quod tū est falsum vt dictū est ca. p̄cedenti. ⁊ hoc iteruz ostendit ad maiorē confirmationē in curatiōe hydropici. cū dicit: Et factū est cum introisset in domū cuiusdā principis phariseoꝝ ⁊c. Iste inuitauit christū vt ptz ex sequentibus. ⁊ videt q̄ ꝑ fecit maliciose ⁊ nō ex deuotione. vnde subdit: b Et ipsi obseruabant eū. attēdētes si inter epulas aliquid diceret aut faceret vñ possent eū accusare. c Et ecce hō quidā hydropicus: ⁊ ōz ab hydor quod est aqua: qz hydropic⁹ hz aquā inter carnē ⁊ cutē. d Erat ante illum. Dicit Cyrillus q̄ iste non petebat a christo sanari timore phariseoꝝ: sed solum se ostendebat vt christus eū videns ei⁹ miserereꝫ. e Et rndens iesus nō ad verba: qz q̄stio sibi nō ꝓponebat: sed ad cogitatiōes phariseoꝝ ⁊ legisperitoꝝ q̄m cogitabant curationem in sabbato esse illicitam. f At illi tacuerunt. qz si dixissent non: timebant ab eo rōne cōfutari. si aūt dixissent sic: nō haberent frontē ipsuz de hoc accusandi. g Ipe vero apprehensum sanauit eū ac dimisit. qz ꝑ impositionem manus ipm curauit: ⁊ postea manū retraxit. h Et respōdens. cogitationib⁹ eoꝝ quib⁹ cogitabāt illud factū illicitū. i Dixit. ostendendo illud eē licituz ⁊ bonū ꝑ exemplū aīalis bruti: cui⁹ piculo licitū erat succurrere in sabbato etiā ſm ipsos: ⁊ multo fortius succurrendū est homī ꝓpter quē facta sunt aīalia bruta: ⁊ qui factus est ad imaginē dei. k Et nō poterāt ad hec respōdere: tanq; cōfusi euidenti rōne. l Dicebat aūt. Hic ꝓfutat ꝓpter eos de supbia ⁊ ambitione indebita bonoꝝ. quod notat cū dicit: m Intēdens quō ꝓmos accubitus eligerēt. i. primas sedes in cōuiuijs solēnib⁹. n Cū inuitat⁹ fueris ad nuptias nō discūbas in ꝓmo loco. Per ꝓmū locū nō solū intelligitur hic honorabilioz sessio in conuiuijs solēnib⁹: sed etiā q̄libet electio vel postulatio seu promotio ad aliquam dignitatē: ⁊ hoc ptz ex hoc qō ꝓmittitur: Dicebat autem ⁊ ad

a Et factū est. Posita informatiōe Ca. XIIII
c penitentiū. hic ꝓpter ponit cōfutatio impenitētiū. Dicunt aūt impenitētes ꝓprie q̄ ad verbū xpi nō cōterebant sed potiꝰ indurabant in malis suis: et insup christo insidiabant: quales erant pharisei et legisperiti. Primo ergo ponit istoꝝ ꝓfutatio. secūdo simpliciū informatio. ibi: Ibant aūt turbe. Prima diuidit in q̄ttuor: qz primo ꝓfutat eos de ignorātia. scdo de supbia. ibi: Dicebat autez ad inuitatos. tertio de cupiditate. ibi: Dicebat autem ⁊ ei. quarto de ingratitudine. ibi: At ipe dixit. Circa primum sciendū q̄ inuidia excecat intellectum. ⁊ ideo pharisei ⁊ legisperiti ex

A

Mar.12.a
Mar.3.a

† 3.13.b

B

mẽbris ecclie te iũxeris: nõ te de merit' gloriãdo: q̃si ceteris sublimior extollas. a Ne forte bo. ꝛc. Honoratiori post inuitato locũ dat: q̃ de sue psumptiõis ꝓfidentia securior factus: cita illozũ qui se in xpo secuti sunt agilitate ꝓtur: ꝛ cũ ruboze nouissimũ locũ tenete ꝛc. cũ de alijs meliora cogĩscẽs: q̃cq̃d de sua opatiõe altũ senserat humiliat. dicẽs cũ ꝓpha: Exaltat⁹ aũt hũiliat⁹ sum ꝛ ꝓfusus. b Et tũc inci. cũ ru. Et tũc erubescẽs qd de te aliq̃ maiora ꝓsumpsisti incipies ad pniam hũiliari: ꝛ te mĩozis cognoscere meriti. Ne nũc incipias q̃rere qd tibi fuat i fine: q: hereditas ad quã festinat in ꝓncipio: in nouissima bñdictiõe defitiet. c Tũc erit ti. glo. co. ꝛc. Quotidie dñs dũ ꝓuiuas suos visitat ꝛ diiudicat: tanta spũs sui hũilib⁹ dona ꝓstat: vt eos cet⁹ fideli um cũ ãmiratiõe glificet: stupensq̃ i auctozis sui laudẽ ꝓsiliat dicẽs: Mi bi aũt nimis honorificati sunt amici tui de⁹ ꝛc. d Dicebat aũt. Scõm ordinẽ lre. Postq̃ monuit iuitatos q̃lit debeãt accũbere: monet ꝛ inuitatozẽ q̃s debeat iuitare: ne tpalis expensio bonoꝝ quã facit: cedat in vacuũ: vl' forsitan augmẽtet petm̃: ꝑ ita expendat tpalia: vt ꝑ hec pateat via ad eterna. e Ei q̃. Principi pharisecoꝝ loquit' q̃ forsitan supbire poterat: q: tot ad puiuiz q̃si ex miscõia vocauerat: vl' sic ex xbis oñi pot⁹ oci pi. ĩo poti⁹ inuitauerat vt ab illi⁹ itez iuitaret: ꝛ sic nlla special' retributio seq̃ret. f Noli vo. Frẽs amicos ꝛ diuites alterutrũ cõuiuia celebrare: nõ q̃si scelus iterdicit: sed oñdit non valere ad pmia vite. Sũt aũt ꝛ q̃daz taliũ diuitũ puiuia: q̃ nõ solũ in pñti retributiões: ꝑ etiã dãnationẽ ꝓcipiunt i futuro. Añ Apls: Nõ in cõme satiõlb⁹ ꝛ ebrietatib⁹. i. in luxuriosis puiuijs: q̃ aut collatiõe oĩm celebrãtur: aut vicib⁹ ꝓtubernalib⁹ solẽt exhiberi: vbi neminẽ pudeat aliq̃d inhoneste facere vel dicere. g Ne fo. Q. d. Si intẽdis inuitare vt iuiteris: ibi potes falli: sed si distribueris paupib⁹ de mercede nõ falleris. h Voca paupes. Qui paupes vocat in futuro pmiũ ꝓcipiet: q̃ amicos ꝛ frẽs ꝛ diuites vocat: recepit mercedẽ suã. Sed si ꝑ ꝓpter deũ facit: in exemplũ filioꝝ Job: sicut cetera fraterne dilectiõis officia: ipe q̃ iussit remunerat. Qui luxuriosos ꝓpter lasciuiam vocat: pena non carebit. i In resur. Cũ oẽs resurrecturi sint: tamẽ singularit' ꝛ q̃si ꝓria ꝺr resurrectio iustoꝝ q̃ in ea sunt immutandi.

k Hec cũ au. Illect⁹ dulcedine audite resurrectiõis in laude ei⁹ ꝓrumpit: ꝛ ĩ ea vere beatos fore asserit: et si nõ bũ intelligat q̃b⁹ meritis ad illam beatitudinẽ possit attingi.

l Bea. qui mã. ꝛc. Si q̃s mãducauerit ex ꝑ pane: viuet in eternuz. Si q̃s incarnatiõis sacrõ pfecte incorporatus: diuĩe maiestatis visione frui meruerit: ꝑ eterna beatitudie gaudebit. Sz q: multi fidetenus q̃si ozãdo ꝓcipiũt. dulcedinẽ ꝺo ei⁹ veracit' attingere fastidiũt: to: ꝓz eoꝝ redarguit'. Añ sequit: Homo quidã ꝛc.

m Homo q̃dã. Verbũ incarnatũ satietatẽ interne dulcedinis multis ꝓparauit: ꝑ pauci ventũt: q: mlti q̃ fidẽ ei subijciunt: male viuẽdo ei ꝓtinuo ꝓtradicunt.

n Cenã mag. Hoc conuiuiũm: nõ prandiũ sed cena dicit': q: post prandiũ de quo Matthe⁹ agit: cena restat. post cenã nullũ cõuiuiũ restat, de prandio multi: de cena nullus ejicitur.

¶ Et misit

a ¶ nuptie christi ꝛ ecclesie cõiunctio.

fueris ad nuptias nõn discũbas

a ¶ q: põt cõtingere. b ¶ gratiosior in uitatori: ꝛ si alijs occultus.

a in ꝓmo loco: nẽ forte honoratior

a ¶ per gratiã suã te ꝛ illum ostendens.

te sit inuitatus ab eo: et veniens

¶ deus qui corda singuloꝝ nouit.

is q̃ te ꝛ illuz vocauit: dicat tibi

¶ intellige te minorem.

b da huic locũ: et tunc incipies cũ ruboze nouissimũ locum tenere.

a ¶ quãto maior es humilia te in oĩbus.

Sz cũ vocat⁹ fuer̃ vade rẽcũbe

a ¶ ad iudiciũ vel ꝙdie augendo humilibus gratiã quã aufere a superbis.

in nouissimo loco: vt cũ vẽnerit

a ¶ ex humilitate te amicũ recognoscat: qui ex psumptione postponebaris.

qui te iuitauit dicat tibi: Amicẽ

a ¶ ad maius premiũ eterne glorie vel hic ad maiora dona sancti spiritus recipiendum.

c ascende supius. Tũc erit tibi glo

¶ in eadẽ beatitudie vel i eadẽ fide ꝺescendentibus.

ria coã sil' discũbẽtib⁹: †quia oĩs

a ¶ incãute de merit' alleuiat. b ¶ a deoꝝ si nõ coq̃ se exaltat humiliabit': et qui se rã holb⁹. a ¶ puide de bñficijs. b ¶ a deo.

d hũmiliat exaltabit'. Dicebat aũt

e ꝛ ei q̃ se inuitauerat. Cũ facẽ prã/

a ¶ quacũq̃ hora dici. b ¶ vespere. c ¶ carnali affectu: vel cognatione coniunctos.

f diũm aut cenaz: noli vocare ãmi

cos tuos neq̃ frẽs tuos: neq̃ co

a ¶ propter hoc q̃ diuites.

gnatos: neq̃ vicinos: neq̃ diui/

g tes: ne forte ꝛ ipi te reinuitent: ꝛ

¶ nõ air. ꝛ fiat tibi pcm̃: sed fiat tibi retributio.

fiat tibi retributio. †Sz cũ facẽ cõ

a ¶ a ꝺbus nihil in ꝑsenti pores expectare.

h uiuiz voca paupes debiles cẽ/

cos ꝛ claudos: ꝛ beat⁹ eris: q: nõ

¶ vnde possint. ¶ a deo. ſ.

hñt retribuere tibi. Retribuet ei

¶ vel retributione. a ¶ q̃ in resurrectione essent beatificandi pauperũ susceptores.

i k tibi ĩ resurrectione iustoꝝ. Hẽc cũ

audisset q̃dã de simul discũbenti

l bus dixit illi: Beatus q̃ mãducat

a ¶ ego sum panis viuus qui de celo descendit.

bit pãnem i regno dei. At ipse di

a ¶ q̃si ꝺe beati q̃ comedẽt: ꝙ dediti ĕrenis vt curiosi tati vt voluptatib⁹ huiꝰ mũdi nõ comedent.

m n xit ei: †Homo quidaz fecit cenaz

Homo quidã ꝛc. Hic ꝓpter christus arguit eos de ingratitudine: q: iudei ꝑ ceteris gentib⁹ fuerũt inuitati ad beatitudinẽ celestem. ꝺmo q̃ ꝓphetas. ſcꝺo q̃ ipm̃ xp̃m eis ꝑdicantes in ꝓsona ꝓria. tertio ꝑ apl̃os: ꝛ tñ renuerũt venire ꝑ fidẽ: ꝛ ĩo vocati sũt gẽtiles ꝺm q̃ ꝺr Act'. xiij. Vobis oportebat ꝓmũ loq̃ xbũ ꝺei. ꝙ q̃m repellit' illud ꝛ idignos vos iudicat' etne vite: ecce ꝙuertimur ad gẽtes. sic enĩ nob ꝑcepit de⁹. ꝛ ꝺ est q̃ ꝺr nobis parabolice. ꝓ Hõ q̃dã ꝛc. i. xp̃s ver⁹ hõ ꝛ ver⁹ de⁹. v Fec̃ ce/

refugiẽs sicut faciebãt pres antiqui: vt Grego. ꝛ Amb. ꝛ ꝓlixe: tandẽ ex obedientia suscepit ꝛ ex charitate fraterna ea bñ vsus fuerit: tandẽ celestez gl̃iam obtinebit. ĩo subdit': Et erit ti. glo. ꝛc. Cui⁹ rõ subdit' cũ ꝺr: a Quia oĩs q̃ se exaltat. ꝑsũptuose se dignitatib⁹ ingerẽdo. b hũiliabit'. mõ predicto. c Et q̃ se hũiliat. nõ fallacit' ꝛ ficte: ꝺm q̃ ꝺr Eccli. xix. Est q̃ nequit' se hũiliat: ꝛ interiora ei⁹ plena sũt dolo: ꝙz q̃ veraciter ꝛ ex corde. d Exaltabit'. ꝺm q̃ scribit' Prou. xxix. Hũilẽ spũ suscipiet gloria. e Dicebat. Dic ꝙñr arguit pharisẽos de cupiditate: q: factebãt̃ q̃uia nõ moti pietate sed magz cupiditate intendẽtes per hoc cõsequi aliquam vtilitatẽ sen honorẽ ꝑ adiutoriuz illoꝝ q̃s vocabãt ad puiuia: ꝛ ꝺ est q̃ ꝺr: Dicebat aũt ꝛ ei q̃ se inuitauerat vt ꝑ reflectione corꝑali repẽderet ei spũalẽ. ſ. doctrinã cumẽtũ pietat'. Sciẽdũ tñ q̃ ly dirigeret xbũ ad ipm̃: tñ ꝑ ꝺ alios assistẽtes qui erant in ꝺ culpabiles arguebat.

f Cũ facis pran. aut ce. noli vo. amicos. i. ꝓpter amicitiã secularẽ. g Ne q̃ fra. tuos. i. ꝓpter ꝙsanguinitatem. h Neq̃ cognatos. i. ꝓpter affinitatẽ. i Neq̃ vicinos. ꝓpter familiaritatẽ: k Neq̃ diuites. i. ꝓpter aliquã vtilitatẽ ꝙsequendã. ĩo subdit': l Ne forte ipi reinuitent te. Ista reinuitatio intelligit' cuiuscũq̃ boni tpalis recõpẽsatio. Notandũ tñ q̃ si vocent ꝑdicti ad conuiuia ꝓpter charitatẽ mutuã nutriẽdã meritoriũ est. si aũt ad lasciuiã aut gulam exercendã pcm̃ est. si aũt ꝓpter liberalitatẽ q̃ndã sen vbanitatẽ indifferens ẽ: ꝛ pot bñ fieri ꝛ male. put ad finẽ vlteriozẽ ordinat' q̃ pot esse bon⁹ vel malus. m Sed cũ facis cõuiuiuz: motus pietate. n Voca pau. carentes censu. o Debiles. carẽtes corpore tu. p Claudos. carentes gressu. q Cecos. carẽtes visu. r Et be. e. qz de⁹ retribuet tibi. Pietas ei ad oĩa vtilis est ꝓmissionẽ hñs vite q̃ nunc ẽ ꝛ future. ſ. Timor'. iij. ĩo subdit': Beati buek enĩ tibi in resurrectiõe iustoꝝ. Sequit: s Hec cum au. quidaz. xp̃m loquentẽ de resurrectiõe: mor⁹ xbo xpi ꝓpit in hec xba: t Beat⁹ q̃ manducabit panem in re. dei. Dicũt aliq̃ q̃ panem iste intelligebat bẽtudinẽ verã q̃ ꝓsistit in visiõe ꝛ fruitiõe deitat' xpi ꝓncipaliter ꝛ hũanitatis secũdario: q vocat se panẽ vite Job. vj. Aliꝫ aũt dicunt q̃ iste erat rudis ꝛ carnalis credẽs q̃ resurrectio futura eẽt ad vitã cibis corꝑalib⁹ indigentẽ: sic credunt saraceni ꝛ iudei moderni. Et istud videt verꝫ: q: stati xps rñdẽs ꝓposuit parabolã de his qui ꝑ ꝓpter suã ineptitudinez excludendi sunt a cõuinio celesti. v At ipe dixit ei.

1. Co.10.c a Et misit seruū suū ꝛc. Hora cene. finis seculi. vnde Aplūs: Nos sum⁹ in ꝗs fines seculoꝝ deuenerūt. In hoc fine mittit seruus. i. ordo p̄dicatoꝝ ad inuitatos p legē ꝛ ꝓphas: vt repulso fastidio ad gustādā cenā se ꝓparēt: qz oīa iā sūt parata. Christo enī immolato: introit⁹ regni patet. b Et cepe. ꝛc. ideo excusāt qz nemi ni intercludit regnū: nisi quē sue vocis ꝓfessio excluserit. Excusat aūt se omnis ꝗ plus terrena ꝙ celestia diligit: etiā si ad celestia se tendere dicat. c Villam emi. villa. i. terrena substātia. Exit ergo videre villā: qui sola exteriora cogitat ꝓpter substantiā: ꝛ hoc est qđ ab amatoribꝰ mūdi ꝓh⁹ queritꝰ. s. substantia corpis. Aug⁹. In empta villa dñatio notat et superbia. Habere enī villā possidere: homīes sibi subdere: vitiū malū. vitiū primū. Prim⁹ enī hō dñari voluit ꝗ hre dūm noluit. Prim⁹ ꝙ. inuenta superbia: venire noluit. Secūdus oñdit ānq̄ iuga. i. quinq̄ sensus corpis: qz nihil i uestigandū intelligit: nisi qđ ꝙ hos amministrat. ꝛ iō inuitātes ad cenā eternoꝝ nō sequit. Hec iuga boum dicūtur: qz ꝙ hos terrena requirunt: boues enī versant terrā. Et bene iuga dicunt. Due enim sūt aures: duo oculi: duo nares. In gustu enī duo instrumēta: lingua ꝛ palatū. In tactu gemina voluntas carnis: interius ꝛ exteri⁹. Terti⁹ vxorē ducit: quia volūtas carnis multos ꝓpedit. Amoꝝ rerū terrenaꝝ: viscus est spūalū pennaꝝ. d Rogo te. Hū dicit: Rogo te habe me excu. humilitas sonat in voce dū venire ꝓtēnit: superbia in actiōe. e Iuga bo. Quīq̄ iuga boū: quinq̄ corporis sensus qui recte iuga dicunt ꝗ in vtroq̄ sexu geminant: qui qđ nō interna: sed sola exteriora cognoscūt ꝛ tāgūt recte ꝙ eos curiositas designat: ꝗ dū exterius inuestigat vitā ꝓpriā sua intima nescit. Et curiosi anim⁹ ꝗto ē pit⁹ alteni: tāto ignar⁹ sui. Nec discrepant ꝟba excusant: a significatiōe sui vitiū dū dicit: Eo ꝙ bare illa. qz ꝓbatio ad curiositatē solet ꝓtinere. f Uxorē duxi. Quia multi nō ꝓpter fecūditatē: sz ꝓpter desideria carnis vxores ducūt. iō ꝙ rē iustā carnis voluptas designat: ꝓpter quā ad cenā dei fastidiosus venire recusat.

Tria genera hominum a magna cena vident excludi. Debiles ꝓpter īmoderatū affectū tēporalū. Judei ꝗ ꝓpm respuētes: iugū legis ceruicib⁹ suis īponūt. Ubi sūt ānq̄ inga decē ꝟbox: vl ānq̄ libri veteꝛ legꝛ. Heretici ꝗ velut femineo affectu tētant rigorē fidei: ꝛ lubrica facilitate plabētes: lenocinia falsi decoris affectāt: ītemeratā negligētes pulchritudinē ꝟitatꝛ. Itaq̄ post diuitū fastidia: ꝓfert se dñs ad gētes. Introducit bonos ꝛ malos: vt bonos augeat: maloꝝ affect⁹ in melⁱ⁹ mutet. Inuitat pauperes ac debiles: cecos ꝛ claudos. ostēdēs ꝙ debilitas corporis nullū excludit a regno: rariusq̄ delinquat: cui deest illecebra peccādi: ꝛ citⁱ⁹ ad dūm ꝓuertat: ꝗ nō habet in mūdo vnde delectet. g Exi cito ꝛc. Moralit. Mittat ad plateas cū pctōres de latioribꝰ vijs vocat ad angustā ꝗ ducit ad vitā. Mittit ad vicos: cū illos vocat ꝗs tpaliū rex coartat copia. Mittit ad vias: cū illos vocat: ꝗ iā in quodā done voluptatis tramite ꝓstituti sunt nullis cupiditatibꝰ tpaliū occupati. Mittit ad sepes cū eos vocat: ꝗ culta ab incultis secernūt: ꝛ incursus arcēt bestiarū. i. bona a malis distinguūt: ꝛ munimēta fidei aduersus diaboli tēptamenta obtendūt. Cū de vicis ꝛ plateis vocat: in deos signat: ꝗ tenere legē suburbana cōuersatiōe nouerāt. Cū de vijs ꝛ sepibꝰ vocat: agrestē pplm gētiū signat. h Factū est. Multos tales ex iudeis ad cenā tuā collegim⁹: sed isti illo cū cōuiuij tui nō iplēt. supest loc⁹ vbi gētiū numerositas suscipiat. vñ subdit: Exi in vi. ꝛ se. ꝛc. i Exi i vias ꝛ sepes. ꝛ cō. Nota ꝙ in hac tertia inuitatiōe nō dr inuita ꝑ cōpelle intrare. Qui enī huⁱ⁹ mūdi aduersitatibꝰ fracti: ad dei amorē redeūt: atq̄ a pūtis vite desideriis corrigunt: illi nō nisi cōpulsi intrāt. Quidā aūt vocant ꝛ cōtēnūt: ꝗ donū intellect⁹ accipiūt: sz opere nō implēt. Quidā vocant ꝛ veniūt ꝗ acceptā itelligētiā ope adiplēt. Notandi sicut pctōres fuerūt ꝗ venire noluerūt: ita peccatores sūt ꝗ veniunt: sed superbi dū sicut pctōres fuerūt ꝗ venire noluerūt: ita peccatores sūt ꝗ veniunt: sed superbi dū peccatores respuunt: hūiles eligunt. k Ibāt aūt turbe ꝛc. Turbe ꝙ sequunt ie su iter facientē in hierm: signāt eos ꝗ ad cenā inuitati vl cōpulsi veniūt ꝛ tota itēti one iesū imitant: ꝓcedentē ad eterne pacis visionē. Nos ergo īstruit ꝗ sincero amore patriā illā debeāt appetere: ꝛ ꝓ ea carnalis pietatis affectib⁹ renūciare.

l Si ꝗs ꝛc Simul ꝛ odisse ꝛ diligere possum⁹: vt ꝛ cognatiōe ꝓiūctos ex diuino ꝙ cepto diligam⁹: ꝛ ꝗs aduersarios in via dei patimur: odiēdo ꝛ fugiēdo nesciam⁹. Et vt ꝑ odiū nō de affectiōe: sz de charitate videat ꝓcedere. addit: Adhuc ꝛ a. s. Tūc hñ aīaz odim⁹: cum ei⁹ carnalib⁹ desideriis nō acq̄escim⁹ ꝑ reluctamur ꝛ frāgim⁹. Hoc odiū ꝗlē exhiberi debeat. subdit: Et ꝗ ñ baiulat cru. s. Crux duob⁹ modis baiulat cū vl ꝙ abstinētiā caro afficit. Vl ꝙ cōpassionē ꝓximi affligit anim⁹. Et venit p⁹ me. Aliꝗs enī carnē lacerat ꝙ inani gla vl ꝓprio carnalit cōpatit: vt culpe faueat: hic crucē ferre videt: sed deum non sequitur.

a magnā ꝛ vocauit mltos. Et mi/ a† b†
§ ordinē p̄dicatoꝝ. § in fine seculi.
sit seruū suū hora cene dicere in/
uitatis vt venirēt: qz iā parata
§ qui venire noluerunt.
b sūt oīa. Et ceperūt sil oēs excusa c†
a § magno labore acquisiui: vl precio fidei quaz in deo habeo hec recepi.
c re. Primus dixit ei: Villaz emi d
§ ab interna cōtēplatiōe. § rorū studiū ad eaz
ꝛ necesse habeo exire ꝛ videre il/
aplicare. § ora ꝙ me qz petōr sū.
d lā. Rogo te habe me excusatuz.
e Et alter dixit: Juga boum emi e
quinq̄: ꝛ eo ꝓbare illa. Rogo te
habe me excusatū. Et alⁱ⁹ dixit:
a § cōiugium non reprehendit: sz integritas ad maiorem honorem vocatur.
f Uxorē duxi: ꝛ ideo non possum f
venire. Et reuersus seruus nūci
auit hⁱ dño suo. Tūc iratⁱ⁹ pater/ † †
g milias dixit seruo suo. †Exi cito i g†
a § qui pauprare superbiunt.
plateas ꝛ vicos ciuitatꝰ: ꝛ pau/
a § ꝗ suo iudicio apud se infirmi sūt. b § qui lumen ingenij nō habēt. c § qui rectos gressus nō
peres ac debiles: ꝛ cecos ꝛ clau/
habēt in ope. § ordo p̄dicatorū.
dos ītroduc huc. Et ait seruus:
b Dñe. Factū ē vt ipasti: ꝛ adhuc b†
i locⁿ ē. Et ait dñs seruo: Exi in vi/ i
as ꝛ sepes ꝛ cōpelle ītrare: vt im
§ numero p̄destin atoꝝ fideliū qui numer⁹ iex/
plerus non remanebit.
pleatur dom⁹ mea. Dico autem k
§ excusantium.
vobis ꝙ nemo virorum illorū ꝗ
a § si p̄ penitentiā aliqñ ītrare q̄rāt. vñ ōr fatuis virginib⁹: Amē dico vobis: nescio vos. nemo ergo vocatus excuset se.
vocati sunt gustabit cenaz meā.
a § capte dulcedine p̄dicatiōis ꝛ miraculorum.
b § discedente a domo conuiuij.
k Ibant aūt turbe mltē cū eō. Et l†
l cōuersus dixit ad illos: †Si quis m†
a § diligam⁹ ꝙ sunt: odio habeam⁹ q̄ in dei iri/
nere nobis obsistunt.
venit ad me ꝛ nō odit patrē suū n

a Et vo. mul. qz vult oēs homines saluos fieri. j. Timoth. ij. b Et misit ser s. i. seruos accipiēdo singulare ꝓ plurari. sicut Exo. viij. Venit musca grauissima. i. multitudo muscarū. c Et ceperūt sil oēs ex. i. ꝙ mala opa se retrahere: ꝛ accipitur hic oēs ꝓ maiori parte: qz pauci saluant respectiue vt dictū ē ca. p̄ce. d Villā emi ꝛc. Hic notant superbi ꝙ dominium velle emptum: qz superbi volūt alijs dñari. e Juga boū emi ānq̄. Per ꝑ autē intelligunt cupidi terrenis nimis intēti finē suū ibi cōstituētes. f Uxorē duxi. Per ꝑ intelliguntur carnales ꝛ lasciui. Ad ista ꝟba tria vitia reducūt oīa excludentia a beatitudine celesti: ꝛ qđ dicit Johānes ꝓma canōica. ij. ca. Dē qđ est i mūdo aut ē cōcupiscētia carnis: aut ocupiscētia oculoꝝ: aut superbia vite. g Exi cito in plateas et vicos ciuitatꝰ ꝛc. qz ꝓncipes iudeorū ꝛ sacerdotes et legisperiti ꝛ maiores illi⁹ ppli ꝓpter sua petā sūt dimissi a deo. Paupes autē ꝛ simplices ꝛ publicani illi⁹ populi sūt vocati: vt ptz in aplis ꝛ i pluribꝰ alijs ex decursu euāgelij. h Et adhuc locⁿ ē. qz nō solū de iudeis: sed et de gētibꝰ ꝙ diuīsas ptes orbis multi sūt vocati ad fidez ꝛ ad glāz: vt p̄dictū ē. ꝛ ꝑ notat cū ōr: i Exi i vi. ꝛc. i. ex iudea discurrēdo ad pplm gētilē: sic fecerūt apli vt p̄dictū ē. k Dico aūt vo. ꝛc. Mō ē itelligēdū ꝙ ꝑ q̄ null⁹ de iudeis sit saluat⁹: sz qz pauci cōparatiu⁹: sic cōi mō loq̄ndi ōr: Nemo est i eccl̄ia vl i foro qñ sc̄i ibi pauci. l Ibāt āt. Posita ꝓstitutiōe ipēt tētū: ꝑ ꝓr pōit īstructio seq̄ntiū ꝟbm: ꝛ ꝓmo simplici ꝟbo. scōo parabolico. ibi: Quis ex vo. ꝛc. Circa ꝓmū ōr: m Si ꝗs vēit ad m. i. vult venire ꝙ fidē credendo sic sūt sclares. vl statū ꝓfectionis assūmēdo: cuiusmodi sūt religiosi. n Et nō odit patrez su. Hic accipit odiū large in q̄ctū ꝓpt pturbationē parētū ꝛ amicoruz nō dimittit venire ad fidē catholicaz: sic patet de sancto chrysanto ꝛ multis alijs: vel de seculo ad religionē.

D

E

† 23.q.4.ipa pietas. p⁹ prin.

† 20.q.1.§.1 ꝛ.item qui odit.

Moralit

Et qui nō

A Adhuc aūt

a Et qui nō ba.rē. Ita debetis odisse crucē baiulare veni re post me: qz ita cōsummabit edificiū p qō venit ad regnū. b Quis enī ex vo. Postq̄ dns sequētib⁹ se in hierlm dedit sublimia p̄cepta de p̄ceptu mūdi ꝛ de abiectione corpis. supp̄it p̄ceptū de p̄seuerātia: ad quā necessaria est cū būili/

tate patiētia: ꝛ hoc p simile edificat̄.

c Turrim edi.rē. Quia sublimia p̄cepta dedit: edificāde sublimitat̄ cōparatiōez subiūgit. d Cōputat. Ille cōputat sumpt⁹ q̄ discernit esse ero gandā tēporalē pecuniā: ꝛ cor auertē dū a cupiditatib⁹ mūdi: ꝛ aīam p̄para/ randā contra aduersa mundi.

e Omnes qui vi. Sicut ait Aplus Facti sumus spectaculū mundo an/ gelis ꝛ hominibus: ꝛ in omni qō agimus p̄siderare occultos aduersarios debemus: qui nostris operib⁹ insidi/ antur: ꝛ nisi cōtra eos vigilem⁹ pati/ mur irrisores quos habem⁹ ad malū suasores. f Aut quis rex. Post similitudinem de turre edificāda sup ponit similitudinez maioris rei: de re ge pugnaturo. In quo ostendit p im pletionē p̄cedentiū mandator nullū ad gloriā posse p̄tingere: nisi seueri iudicis sententia tēperet p misericordiā. In cōspectu enī dei ois hō ip̄fectus. Ergo sicut in supiori p̄meditatio erat necessaria ad cauendū inimici ōrisiōnē: sic est ꝛ ad ip̄etrādā iudic̄ miseri/ cordiā. g Si possit. Quasi cū decē milib⁹ occurrit deo: q̄ offert opa decē mādator que exteri⁹ gessit: sz de⁹ q̄si cum dublicato numero cōtraxerit: cū vix illū p̄paratū in solo ope: discutit sic̄ de ope ꝛ cogitatiōe. Et iō dū ad huc lōge ē p dilationem iudicij: nos

6 fragilitatis nostre insufficientiā attē/ dentes: ad impetrandā seueri iudic̄ pacem debem⁹ p̄mittere legatiōem lachrymarū bonor operū: pior affe/ ctuū. b Sic ergo rē. Infert a p̄missis similitudinib⁹: qñ q̄dē nō bñ p̄t edificare q̄ nō cōputat sumpt⁹: nec secure p̄t occurrere q̄ nō p̄mittit legatiōnē: q̄ nec me⁹ p̄t esse discipul⁹ q̄ nō renūciat oīb⁹. Hoc igit̄ cōclusiōe ostendit q̄ edificare turrim: facere pacē cū fortiore: nihil aliō est q̄ esse discipulū xp̄i. Preparare ꝛo sumpt⁹ vl̄ mittere legationē ad faciēdā pacē: nihil aliō ē q̄ renūciare oīb⁹ q̄ possidem⁹. Hoc tū distat inter renūciare omnib⁹ ꝛ relinquere omnia: qr renūciare p̄uenit omnib⁹ q̄ ita licite vtunt̄ oīb⁹ mūdanis q̄ possidēt vt tū mēte tēdāt ad eterna. Relinq̄re est tātūmodo p̄fectōrū: q̄ oīa tpalia postponūt ꝛ sol̄ eternis inhiant. i Bonū est sal. Vere q̄ vult me⁹ eē discipul⁹: oportet vt renūciet omnib⁹: qz ita erit bonū sal. i. dign⁹ p̄stitui in numero aplor ad cōdiēda corda auditorum spūali sapia. Si aūt p̄dimēto Xpitat̄ semel illūiat⁹ itez p amorē tpaliū ad apostasiā redierit: q̄ alio doctore corrigef: q̄ dulce/ dinē sapīe quā gustauit: vl̄ adūsis territ⁹: vl̄ p̄sper⁹ illect⁹ abiecit. k Neq̄ in terrā. Sal sterilez facit terrā. Aū ira victor destructas vrbes sale seminabat: ne in eis germē oriref. Ita apli destructo pcti regno: germē vitior cōpescūt. Sal cibos cōdit: carnes siccat. Predicatio a vermib⁹ ꝛ putredine vitior illesā seruat suo creatori hūanā naturā. Si aūt sal euanuerit rē. i. si apli p q̄s alij cōdiēdi sūt p̄speris vl̄ aduersis cesserit: p quos eis error auferef: cū eos de⁹ elegit tollere alijs: neq̄ in terrā neq̄ ī sterq̄linū: qz q̄ retro vadit: neq̄ ip̄e fructū ferre: neq̄ excolere valet: sed ejicit. Aū vtil̄ exhortatio subdit: Qui hz aures audiē. au.

Erant aūt

a Adhuc aūt ꝛ aīam suā. i. vitā corporalē eā p̄tēnēdo ꝓpī de/ um: parat⁹ vitā suā exponere p̄ fide: casu necessitatis occurren/ te. b Nō p̄t me⁹ eē disci. Discipulat⁹ aūt xp̄i duplicit̄ pōt in/ telligi. Uno modo generaliē ꝼm statū cōem fidelīū: ꝛ ad ꝫ suffi/ cit fides cū obseruatiōe mādator. Alio mō cū hoc p obseruāti/ am cōsilior: in vtroq̄ tñ statu requirit repressio cōcupiscentiar carnaliū: magꝭ tñ in secūdo mō discipular⁹ q̄ ꝓmo. ideo sequit̄: c Et qui nō baiulet crucē su/ am. p carnis macerationē ꝛ ꝓcupiscētia rū repressionē. d Quis enī ex vob. Adducit ꝫ ꝓpr duas parabolas ad sti/ um ꝓpositū de aggressu stat⁹ pfectiōis q̄ ꝓsistit in obseruātia ꝓsiliorum. ꝛ p̄mo ostendit q̄d requirit̄ in tali aggressu. secundo q̄d in debito vsu. ibi: Bonum est sal. Circa p̄mū dr: Quis enī ex vob volēs turrim edificare. i. aggredi pfecti onē euāgelicā: e Nōne p̄us sedēs. i. quietat⁹ a tumultu passionū deliberās. f Cōputat sū. i. ꝓsiderat si habebat illis q̄ ad hoc requirit̄: quod est p̄mptitu/ do ad relinquēdū oīa p̄pter deū: vt pa/ tebit postea. g Ne postea q̄ posuerit fundamētū. q̄ cōsistit in obseruātia mā datoruz. b Et nō potuerit pficere: qz nō habet p̄mptitudinē animi ad relin/ quendū omnia: q̄ est p̄mū in statu p/ fectionis acquirēde: talis fuit ille iuue/ nis de quo dicit Matth. xix. qui obser/ uauerat mādata. cui dixit chr̄us: Si vis pfectus esse vade ꝛ vende oīa q̄ habes ꝛ da paupib⁹. Et sequit̄ ibidē q̄ abiit tri/ stis: eo q̄ multas habebat possessiōes: quarū amore fuit impedit⁹ a statu pfecti onis. ꝛ iō nō habuit sumpt⁹ ad pficiendū turrim cuius posuerat fūdamentū.

i Aut q̄s rex. Hic p̄mittit sēa parabo/ la ad idē. cū dicit: Quis rex itur⁹ cōmittere bellū. hic accipit rex quicunq̄ vult aggredi pfectionis statū: qz debet bñ re gere operationes ꝛ cogitationes suas: ꝛ habet cōmittere bellū. ad rapiendū sibi celeste regnū: ꝼm q̄ dr Mat. xj. Regnū celor vim patit: ꝛ violēti rapiūt illud. k Si possit cū decē milib⁹ rē. i. cū obseruātia decē mādator: sed qz non sufficit ad pfectionis statū acq̄rendū: vt p̄dictū est: qz rex celestis. l Venit cū vigin. mi. ad se. qz duplā obseruantiā ex igit ab eo. s. mādator ꝛ p̄siliorū. iō subdi/ tur. m Rogat ea q̄ pa. sūt. assentiēdo regi celesti in obseruātia ꝓsiliorū q̄ incipit ab euāgelica pauptate. iō cōcludit:

n Sic ergo ois ex vo. q̄ rē. Ex hac con/ clusione patet q̄ ista parabola ꝛ p̄cedēs vadūt ad istā intentionē: o Bonū est sal. Ostēso q̄d requirit̄ ī pfectiōis aggressu: b ꝓr oñdit q̄d requirit̄ in eius debito vsu. s. discretio q̄ requirit̄ in omnib⁹ opi/ bus bōis: ꝼm q̄ dic̄ aplus ad Ro. xij. Ra/ tionabile obsequiū vr̄m. ꝛ b est q̄ discretiō bonū est sal. i. discretio que est ꝓdimētū bo/ nor operū: sicut sal est cōdimentū ciboꝝ.

p Si aūt sal euanuerit. i. discretio defuerit.

q In quo cōdiet. qz op⁹ bonū de gene/ re insipidū est ꝛ inutile si careat discreti/ one. r Sed foras mittetur. Boc

est a perfectione cadet. vnde ꝛ in collationibus patrum colla/ tione secunda moysi abbatis declarat̄ p rōnes ꝛ exempla: q̄ il/ li q̄ ceciderūt a statu pfectiōis. b fuit cōit ꝓpr ōfectū discretiōis.

Moraliter. Seq̄t: b† Et ecce hō q̄dā hydropicus rē. Per hydropicū q̄ cū plus bibit plus sitit: significat cupid⁹ ꝛ auarus: q̄ cū plus acq̄rit ad acq̄rēdū ampli⁹ inardescit. Juuenalis. Crescit amor numi q̄tū pecunia crescit. Et iste stat ante iesum cum conuertit̄ ad deū: paratus acquisita dispēsare ad honorē diuinū. ꝛ sic recuperat sanitatē: qz de cupiditate mu/

tat in li

taꝫ in liberalitatē. m† Cū inuitatus fueris ad nuptias ꝛc. oēs catholici sūt ad xp̄i ꝛ ecclīe nuptias inuitati: sed illi in primo loco recūbūt qui dignitatib⁹ ecclīe se ingerūt: ꝯs spōsus ecclesie xp̄s deiꝫcit ab ecclīa triūphāte: ꝛ aliqū etiā a militante. humiles vero recūbūt in nouissimo loco vt spōsus eos exaltet in celo. f† Cū facis p̄ādiū ꝛc. p̄dicator verbi diuini facit cōuiuiū spirituale: sed si faciat hoc ꝓpter honoris vl̄ lucri temporalis cōsecutionem: nō habebit a deo mercedē. si vero faciat ꝓpter animarū salutē: recipiet cū iustis vitā eternā. x† Homo quidā fecit cenā magnā ꝛc. Homo xp̄s fecit magnū conuiuium: qui instituit eucharistie sacramentū. a† Et vocauit multos. Nā oēs catholici ad h̄ generaliter sūt vocati: sed illi vocati sunt specialiter: quib⁹ deꝰ dat specialia dona quasi ex speciali amicitia: vtpote donū corporalis decentie: vel donum ꝛpalis abundantie: vl̄ mūdialis excellētie: quib⁹ debēt ad bonū vtl: vt sint ad dictū cōuiuiū specialiter p̄parati. b† Et misit seruum suū ꝛc. s. p̄dicatorē euangelicū. c† Et ceperūt se oēs excusare. excusatio ista est indispositio volūtaria: qꝛ corpore decētes frequēter ex hoc cadūt in luxuriā. diuites in auriciā. excellentes in supbiā. primi significanꝫ p vxorē ducētes. secūdi p iuga boū emētes. tertij p villā emptā videtes. ꝛ oēs isti ad cenā dñicā sunt inepti. † Tūc iratꝰ paterfamilias. ꝓtra ꝓceptores sue cene. † Dixit seruo suo. i. p̄dicatori euāgelico. g† Exi cito in pla. ꝛc. ꝙ pauper ītelliguꝫ vere humiles q̄ sūt pauper spū: vt expōit Augꝰ. Beati pauper spū. i. nō habētes inflātē spūm. ꝙ debiles: nihil sibi virtutis attribuentes. ꝙ cecos visū ab illicitis reprimentes. ꝙ claudos: defectꝰ ꝓpalos ꝓsiderātes. omnes isti sunt ad cenā dñicā introducendi b† Et adhuc loc⁹ ē. hoc dicit eo q ecclīa plures recipere semp est parata. m† Si q̄s venit ad me ꝛc. Grego. Homel. xxxv. Quasi p odiū diligit q̄ carnalit sapiēs dū prava nobis ingerit nō audit. Et sic odiēdi sūt nō solū domestici: ꝫ etiā aliā ꝓpria dū ꝙs sēsibil nob ingerit ihonesta. c† Et q̄ nō bajulat cru. su. ꝛc. Chryſ. Nō vt trabē sup humeros apponam⁹: ſ vt sp̄ xp̄i mortē p̄ oculis habeam⁹. d† Quis aūt ex vo. volēs tur. edificare ꝛc. Turris hec est ecclīa q̄ Cant. iij. dicitur turris dauitica: quā edificāt boni doctores ꝛ p̄dicatores. sumptꝰ aūt huiꝰ edificatiōis sūt scripturaꝫ sanctaꝫ intelligētia: ꝛ exemplaris vita: quibꝰ carētes sūt ad hoc edificiū ipotentes. i† Aut q̄s rex ituꝰ cōmit. bel. ꝛc. Rex veniēs cōtra nos cū. xx. milibꝰ est dñs nr̄ ihesus xp̄s veniēs ad iudiciuꝫ cū angel' et potestatibꝰ: cuius potestati resistere nō valemꝰ. et ideo dū adhuc est longe mittamꝰ ad eū legationē lachrymaꝫ ꝛ bonoꝫ operū vt eū placare possimꝰ. o† Bonū est sal. i. discretio q̄ cōdit opa nostra. p† Si aūt sal euā. ꝛc. i. si discretio ab operibꝰ nr̄is bonis de genere defuerit. nō erūt deo accepta. in cuius figura sal in omni sacrificio ponebāt.

In ca. xliij. vbi dr in postil. Sicut credūt saraceni ꝛ iu. mo.

Additio. j.

Ex traditiōibꝰ iudeoꝝ thalmudicꝫ ꝛ alis apd eos autenticꝫ nullo modo habetur q̄ in futuro seculo homines cibis corporalibus indigeāt. ꝛ ideo si forte sint aliqui moderni qui hoc credant: hoc cōtingit ex fatuitate eoꝝ. vnde apud p̄cipuos doctores eoꝝ: ꝛ ꝫ thalmudicas traditiones: put habetur carhedrū ca. vlti. in futuro seculo non est cibꝰ nec potus: nec vsus venereoꝝ: ꝫ iusti ibidem in capitibus eoꝝ coronati delectanꝫ in visione diuine habitatiōis. qd̄ si recte intelligeret bene adaptareꝫ fruitione diuine in q̄ sancti cū aureolis fruuntur visione xp̄i: in quo est vera habitatio diuina. vñ magis redarguendi sunt q̄ non receperūt doctrinā xp̄i q̄ traditionibꝰ eoꝝ bū intellectis maxime cōsonat. In eo. ca. vbi dr: Juga boū emi quinq̄.

Additio. ij.

Prop̄ius videt hec parabola p Augustinū expōi i libro de xbis dñi vbi dr: Villā emi. applicat ad supbiā: put postil. dic: vbi aūt dr: Quinq̄ iuga boū. ad q̄nq̄ sensus carnis q̄ gemiati sūt: put ipe declarat: vbi notabilit expōit illa verba excusatiōis. s. Et eo ꝓbare illa. Nō eni dixit: eo pascere illa: qꝛ ad necessitatez naturalē bonū est vti sensibus: nō aūt ad curiositatē ꝛ superfluitatē. qd̄ aūt sequit: Uxorē duxi. exponitur ex carnalitate: in quo etiā postil. concordat.

Glo. ordi.

a Rant aūt ꝛc. Quia nō solū iustꝰ Ca. XV
c per inertiā peccare: sed et peccatoꝝ per solertiam p̄ resipiscere. Post electionē infatuati sacerdotes penitentiū intus admissa describit: qui ad audiendū verbū dei ꝓpinquātes nō solū ad colloquēdū: sed etiā ad ꝓuescendū recepti sunt. Nā dedignātur pharisei: qꝛ falsa iusticia nō cōpassionem sed dedignationē habet. Sed qꝛ egri erāt: ita vt se esse egros nescirēt: quatenꝰ qd̄ erāt agnoscerēt: celestis medicꝰ paradigma obiecit: quo in eoꝝ corde vulneris tumorē premit. dicens: Quis ex vobis hō. b Quis ex vo. Didiceras in supiorib⁹ abnegare negligentiā: vitare arrogantiā: deuotionē sumere: sec'larib⁹ occupationib⁹ nō teneri. caduca nō p̄ferre ꝑpetuis. Sed qꝛ fragilitas humana firmū neq̄t in tāto sēcli lubrico tenere: vestigiū etiā aduersus errorē remediū tibi medicꝰ demōstrat. s. iudex spem venie nō negat. Nā sānctus Lucas tres ex ordine parabolas ponit. Quis: dragme: filij. c Centū oues ꝛc. Quia centenariꝰ numerꝰ ꝑfectus est. deus cētū oues. i. ꝑfectū numerum habuit: cū angeloꝝ ꝛ hominū substantiā creauit. Sꝫ vna periit: qñ homo pascua vite peccando dereliqt. Ergo: qꝛ rationalis creature numerꝰ pereūte homie erat diminutꝰ: querit i terra hominē vt sūma integretur. d Nōne dimit. Quasi dicat: Murmurat' qꝛ peccatores recipio: sed ego nō veni nisi vt aberrātes colligā sicut vnusquisq̄ vestrū aberrantē ouē reducere laboraꝛ. e Impōit in hu. Ouē in humeꝝ posuit: qꝛ humanā naturā suscipiēs: pctā nr̄a ipe portauit Nā: Humeri xp̄i crucis brachia sūt. Illic pctā nr̄a deposuit: i illa nobilis patibuli cerulee requiemit.

f Et veniēs. Reparato hoīe ad celuꝫ redit pastor. ibi angeloꝝ choros inuenit. Qui amici: qꝛ instabilitate sua volūtatē eiꝰ ꝓtinue custodiūt. q̄ ꝛ vicini: qꝛ claritate visionis eiꝰ fruunt. Et nota q̄ nō dicit: Congratulamini oui inuēte: ſ mihi: qꝛ gaudiū eiꝰ ē vita nr̄a.

ſ Dico eni vo. In nonagītanouē: iustoꝝ numerꝰ ītelligit: i vna oue pctoꝝ. vñ alibi: Nō vēi vo. iu. ſ pec. Dic ē g: Maꝰ gaudiū erit in ce. sup vno pec. pe. a. q̄ sup no. no. iu. q̄ nō i. p. qꝛ vt q̄tidie exprimur: q̄ illicita nō cōmiserūt: i reb⁹ licit' sepe sibi vsū p̄bēt: ad celestia anxie nō anhelāt. Et qꝛ securi sūt. ad bōa agēda pigri remanēt. Ecōtra aūt pctoꝝ

Glo. ordi.

a Rant autē Ca. XV
c autē appropinquātes. Supꝰ descripta est peccātiuꝫ monitio ad penitētiam hic ꝓpr describit eoꝝ conuersio ad iusticiaꝫ. ꝛ ꝑmo in generali. scōo in speciali. ca. xix. Prima in tres. qꝛ ꝑmo ostēdit q̄ pctōres redeūtes sūt benigne recipiendi. scōo caute nutriēdi. ca. xvij. tertio deuote instruendi. ca. xviij. Pria in duas: qꝛ ꝑmo describit pctōꝝ receptio benigna. scōo docet eoꝝ satisfactio ꝓdigna. ca. se. Circa ꝑmū ostēdit ꝓuersio pctōꝝ. cū dr: Erāt aūt appropin. ꝛc. ex ꝓposito emēdatiōis vite. b Ut au. il. para. ei obe. scōo subdit iiusta murmuratio malignātiū. cū dr:

c Et murmu. pha. ꝛc. Notātes xp̄m de mala vita: eo q̄ talib⁹ amicabilē se p̄bebat. ꝛ sequit xp̄i rñsio. cū dr: d Ait ad il. In rñsiōe ostēdit q̄ pctōres redeūtes sūt dulcit recipiēdi. ꝛ ad B inducūt tres parabole. scōa incipit ibi: Aut q̄ mulier. tertia ibi: ꝛ hō. q̄dā habuit duos filꝫ.

e Quis ex vo. Hic pōit ꝑma pabola de oue pdita ꝛ būeris pastorē cū gaudio reportata. ꝛ ꝓz ſnia ex dictis: Matth. xviij. ca.

¶ Ecōtra aūt pctōr plerūq; facit. Malus ꝙ gaudiū de eo q̄ de stāte iusto: vti dux in p̄lio: pl⁹ eū militē diligit: q̄ p⁹ fugā reuersus hoste fortiē p̄mit: q̄ eū q̄ nō fugit: nec vnq̄ fortiē legit. Sz ꝛ sūt q̄dā iusti: de q̄b⁹ tātū gaudiū ē: vt eis null⁹ penitēs p̄poni possit: q̄ ꝛ si nō sint sibi malox cōscij: tū licita respuunt: in oīb⁹ se hūiliāt. Quātū ꝙ gaudiū ē si hūiliter plāgit iust⁹: cū gaudiū sit: si qō male gessit plāgit iniust⁹. a Gaudiū erit. Angeli: qz rōnales gaudent de recōciliato sibi hoīe qō incēdit nos ad ꝓbitatē: vt agam⁹ qō ill' gratum sit: quox ꝛ affectare patrociniū ꝛ offēsā timere debemus. b Ex sup nona. tē. Si in nonagitanouē iustis q̄ ñ errauer̄t nec idiget pēitētia: āgeli ūelligūt: mal⁹ videl̄ ipios iustificare q̄ iustos creare ꝛ ꝓseruare: qz ꝛ si vtrūq; eq̄lis potēt⁹ ꝫ maioris misēr̄i maioris gaudij. c Aut q̄ mu. Mulier. i. dei sapia .x. dragmas habuit cū hoīes ꝛ āgelos ad imaginez suā creauit. Sz vnā p̄didit: cū hō a sūitudīe creatoris recessit. Sz dei sapia lucernā ad q̄rēdū accēdit: cū in carne apparuit: qz lucerna est lux i testa. i. verbū i carne: qō vbi inē hoīes claruit: domuz euertit: qz ꝓscientias hoīm de reatu suo ꝑturbauit: ꝛ sic dragma reperit: dū in hoīe sūitudo ꝓditor⁷ reparat.

d Nūs drag. tē. Angelox ꝛ hoīm naturaz quā ad eternitatē dn̄s ꝓsistere voluit: ad suā sūitudinē creauit. Decē ꝙ dragmas mulier habuit. cū nouē ordini b⁹ āgelox abdit⁹ ē hō vt cōpleret decim⁹ electox numer⁹. Qui nec p⁹ culpā a creatore pīt: qz eum sapia dei p carnē miraculū cozuscās ex lumīe teste repauit.

e Cōuocat ami. Amice ꝛ vicine supne ptātes q̄ tā to deo iuxta sūt ḡto eū vicini⁹ conrēplāt: q̄s vocat dū p exhibitionē gr̄e hoīb⁹ ipēse ad amoz̄ sui vehemēti⁹ accēdit. Tres pabole ñ ociose ꝓponūt. ouis: dragme: filij vt triplici remedio prouocati: vulnera nr̄a curem⁹. Xp̄s pastor ouē reuehit cui⁹ pctā i suo corpe suscepit. Mulier. i. eccl̄ia q̄si mat̄ dragmā reḡrit ꝛ suffragat̄. De⁹ pater recōciliatōr recipit ꝛ vestit. Eadē diuini opis miscēia: sz diuersa p meritis nr̄is gr̄a. Quis a pastore lapsa ꝛuocat: dragma q̄ perat inuenit: fili⁹ ad p̄ez ꝓpijs vestigijs redit ꝛ a p̄re bonoz̄at. ouis sum⁹: petam⁹ pascua. dragma sum⁹: habeam⁹ p̄ciū. filij sum⁹: festinem⁹ ad patrē. f Hō q̄dā. Duab⁹ p̄missis pabol': q̄stū ipe cū angel' gaudeat de pēitētiū salute insinuat. In hac tertia. nō solū gaudiū oñdit: ꝫ et murmur iuidētiū repḡdit. Hō iste de⁹ p̄ habuit duos filios: qz auctox ꝛ creatox est duax stirpiū hūani gener̄. i. indeox ꝛ gētiliū. Maior fili⁹ q̄ in cultu vni⁹ dei pmānsit. Minoz q̄ vsq; ad colēda idola deū deseruit. Substātia est oē qō viuimus: sapim⁹: cogitam⁹: loq̄mur. Hec de⁹ dedit eque
Job.1.a oīb⁹, vñ: Erat lux v. q. i. o. h. ve. tē. Hui⁹ ꝙ substātie portionē mīoz sibi petit dari: cū hō ronal' suo sēsu delectat⁹: p libez arbitriū se regere ꝛ a dñio creator⁷ q̄ fuit exire. g Et dixit ad. Sic de⁹ ñ hz aliū a q̄ fore mek: a q̄ regat̄: sic iste vult sua ptātevti: vt nullo fore māte nullo regēte viuat. h Pater da. Dimidiū p̄monīū petētib⁹ dat̄: nec est culpa patr⁷ q̄ dat adolescētioi. Illa i regno oī ifirma etat⁷: nec fides grauat̄ ānis: nisi ipe certe se iudicauerit inidoneū q̄ poscit. Si iste ñ recessisset a p̄re ipedimētū nescisset etatis: ꝫ pegre ꝓfect⁹: merito patrimonīū vastat.

i Et diuisit. Fidelib⁹ sue gr̄e ꝓtectionē quā desiderāt ꝑtiēdo. ifidelib⁹ vo naturalib⁹ solū igenij q̄ ꝓtēti erāt būficiuz ꝓcedēdo. k Nō p⁹ mul. di. Nō multo p⁹ istitutionē hūani gener̄ placuit aīe libez arbitriū ferre secū: q̄si quandā potētiā nature sue: ꝛ deserere eū a quo cōdita est ꝓfidēs virib⁹ suis. Et bas vires tāto citi⁹ ꝓsūmat: quāto datorē deserit. Hec est ꝓdiga vita q̄ amat fūdere ꝛ spaciari in pōpis exteriozibus: relinq̄ēs eū q̄ sibi est interioz. l Peregre ꝓfect⁹. Nō locum mutādo sed animū. Quāto q̄s in prauo ope plus delinqt: tāto ab eo gratia longi⁹ recedit. Quid longi⁹ q̄ a deo recedere. Qui a deo recedit exul est patrie: ciuis mūdi. Regio longinqua est vmbra mortis. m Et ipe cepit ege. Quia nihil satis est ꝓdige voluptati: qz voluptas sp habet famem sui. Merito ergo eget: qui thesauros sapientie diuitiarumq; celestium altitudinē reliquit. n Uni ciuium. Unus ciuiū ille est q̄ ꝓcupiscentijs terrenis merito prauitat⁷ sue ꝓpos⁹ ꝓnceps mundi vocat⁷. Qui in villam mittit: quia cupiditati mūdialis substātie subiugat. Porcos pasci: cuz ea quibus immundi spiritus gaudent operatur. o Ut pasceret por. Porcus immūdū aīal qō sordib⁹ delectat⁷. Sic diabol⁹ q̄ in idolis cruore pecudū pascit⁷ ꝛ morte ips⁹ hoīs. Misit ergo in villā, i. suū fecit famulū. Ut pasceret porcos immolās ei animā suā.

a Aut q̄ mu. Hic pōt⁷ scda parabola de dragma pdita ꝛ reinuēta. Ubi or: Que mulier hūs dragmas decē. Mulier ista est sapia diuina hūs nouē ordines angelox q̄si dragmas nouē. ꝛ decima dragma ē hūana natura ad imagiez dei ferā.

ꝫ coram angelis dei.

a ita gaudium erit in celo supvno
ꝫ penitētā agere ē: ꝛ ppetrata mala plāgere ꝛ plangenda non perperrare.
b pctōre penitētiā agēte: q̄s super † nonaginta nouē iustis: qui nō i
c digēt penitētia. Aut que mulier a† ꝫ dragma ē num⁹ certe quātitat⁷ hūs imaginē regis.
d hūs dragmas decez: si pdiderit † dragmā vnā: nōne accēdit lucer b† nā ꝛ euertit domū: ꝛ querit dili c
e gēter donec iuēiat eā? Et cū iue d
nerit: vocat amicas ꝛ vicinas
dicēs: Cōgratulamini mihi: qz iueni dragmā quā pdideraī. Ita
dico vobis: gaudiū erit cozā āge
lis dei supvno peccatore penitē
a ꝫ b pabola de iudeo ꝛ gētili: generalit̄ at̄ ō penitēte ꝛ iusto: vl̄ q̄ sibi iustus accipi potest.
f tiā agēte. Ait autez: Hōmo qui/ e† f
s dam habuit duos filios: ꝛ dixit ꝫ†
b adolescētior ex ill' patri: Pater: † g
da mihi portionē substātie que
i me ꝓtigit. Et diuisit illis substā/ b†
k tiā. Et nō post mltos dies ꝓgre/ i
l gatis oibus adolescētior fili⁹ pe i†
ꝫ vsq; ad oblionē dei.
gre ꝓfectus est in regionē lōgin
ꝫ luxuria cōsumit oia bona nature.
quā: ꝛ ibi dissipauit substātiam k† ‡
suā viuēdo luxurioſe. Et postq̄
a ꝫ ornamenta nature. b ꝫ bonoz̄ op eruz arcq̄ virtutū. ꝫ verbi dei: nā indigentia verbi veritatis: est in oblionē creatoris.
ōmnia consummasset: facta ē fā m
a ꝫ omnis locus absēre patre penurie est.
m mes valida i rēgiōe illa: ꝛ ipe eg/ n† ꝫ spōre. ꝫ iam illaqueatus.
n pit egere. Et abijt ꝛ adhesit vni o† ciuiū regionis illi⁹: et misit illū p†
o in villaz suā vt pasceret porcos. q†

corpali nō solū q̄stū ad gētile: ꝫ et q̄stū ad catorē informē fidē būtē. m Facta ē fames va. p defectū ꝛbi diuī ꝛ sacre scpture: qz gentilib⁹ nō ē data lex vet⁹ neq; oracula ꝓphar: ꝫm illud Ps. cxlvij. Nō fec̄ taliē oi nationi: ꝛ iu. ſ. nō ma. eis. pctōrib⁹ et iudeis i tali statu lex ꝛ ꝓphe nō valebāt ad salutez. iō subdit: n Et ipe cepit egere. spūalib⁹ hōis. o Et adhesit vni ci. re. illi⁹. ſ. diabolo q̄ ē ciuis i regiōe vmbre mortis. p Et misit il. ivil. i. occupauit eū circa cupiditatē mūdanā cui⁹ ville diabol⁹ or dns: Job. xliij. Uenit ꝓnceps mūdi hui⁹ ꝛ in me nō hz q̄q̄. q Ut pasceret porcos. i. vitia q̄ fetida sūt ꝛ immūda. vñ. j. Timoth. vj. ca. Radix oīm malox ē cupiditas: qz sic radix ministrat nutrimentū omnibus ramis arboris. sic abūdātia tpalium circa quā versat̄ mūdana cupiditas administrat materiā ꝛ fomētū omnibus vitijs. Et cupie-

ꝫ Cupiebat

a Et cupiebat. Cuius demonū ē ebrietas fornicatio ⁊ hmōi: q̄ blāda sē ⁊ ad sui vsū ꝓuocāt. Hec̄ alia cura est luxuriosis: nisi vt ventrē suū impleāt: quoꝝ deꝰ vēter est. Sed eis nō pōt saturari: qz voluptas sp habz famē sui. Et silīq̄ cuius demonū sūt: carmīa poetaꝝ ⁊ doctrie sc̄lares: sterili suauitate resonātes: q̄ cū delectāt: in eis nihil est qđ ad vitā ꝓficiat: sed est sonitꝰ et strepitus verboꝝ: nulla refectio vbi studiosi eoꝝ fame veritatis ⁊ virtutū pereant. Et ideo nemo illi dabat: qui aliquod solidū ⁊ rectū q̄rebat. Cū iste iā ab eis q̄ fozisec⁹ illiciunt ⁊ seducunt: in conscīētie interioza reducere faciens intentionē suā dicit. Quanti mercennarij ⁊c.

b Nemo illi dabat ⁊c. Quia diabolus cum aliquem suum facit vltra ad vitiozum abundantiam non ꝓcurat: sciens esse iam mortuuꝫ.

c Quanti mercennarij ⁊c. Qui future mercedis intuitu digna operari satagūt: quotidianis superne gratie reficiuntur alimentis. Sed fame perit: qui extra domū patrī: id est sine fine viuens: vitaꝫ beatam in inani philosophia inquirit. d Pater pec. Et si deꝰ omnia nouit: vocē tamē expectat confessionis. Sine periculo ꝓdas quod scis iam esse cognitum. bades causam vt ꝓ te interueniat chriſtꝰ: nec ꝓ te gratis moztuus sit: habet et causā ignoscēdi pater: quia quod vult filius vult ⁊ pater. Pater peccaui in celū ⁊ coz̄ā te. Peccato anime celestia significanē dona sanctiſpiritus ꝫminuta.

e Fac me sicut ⁊c. Ad filij affectū qui omnia que patris sunt sua esse non ambigit: aspirare non ꝓsumit: sed mercēnarij statum iam ꝓ mercede seruitutis desiderat: sed nec hunc etiā nisi paterna dignatione se ꝓmereri posse testatur.

Ambro. Distat inter seruum: mercennariuꝫ ⁊ filium. Seruus est qui timoze pene presentis vel future temperat a vitijs. Mercennarius est qui spe ⁊ desiderio regni celoꝝ. Filius ē q̄ amore ipsius boni ⁊ virtutū succēsus: quicquid est eis contrariū toto odio detestatur. Unde ꝓdigus cum in se reuersus famis supplicia formidaret: tiam seruus factus: statim mercennarij iā de mercede cogitāt cupiebat. Sed pater occurrens non contentus minoza concedere. vtroq̄ gradu citius transcurso: pristine filioꝝ dignitati restituit. Hec iam de mercede conductozis: ꝫ de hereditate facit cogitare parētis. Unde iste non addit quod dispoſuerat se dicturum. Fac me sicut vnū de mercennarijs tuis: cū panē nō haberet vel mercennarius esse cupiebat: quod post oſculuꝫ patris generoſiſſime dedignatur.

f Cum autem adhuc longe esset. Anteq̄ intelligeret deum: sed tamen cum iam pie eum q̄reret: tamen nondum dignus operibꝰ rediret: per verbum incarnatum anticipat filij reditū. Ante ad terras venit q̄ ille ad domum cōfessionis ipsum verbum non deserens: sed in verbo vsq̄ ad peregrinationē nostram condescendens. Brachiū. i. filiū in amplexū reuertentis humiliauit. Pater super filij collū cecidit duz leue iugum sue dilectiōis sibi imposuit: ⁊ oscu-
Can. 1. a latus est eum vt ostenderetur q̄ alibi dicitur: Osculetur me oscło oris sui. Rediens osculum charitatis a patre accipit: dum ꝓ gratiā certificatur de indulgentia. g Cito ꝓferte stolaꝫ primam. Stola prima vestis inocētie in qua ꝑmus homo cōditus: sed post culpā se nudū nouit ⁊ pelliciū. i. mortale sūpsit indumētū. Anulū. i. signaculū fidei q̄ signanē ꝓmissa in cordibus credentiū. In manu. i. opatiōe: vt ꝓ opa fides clareſcat: ⁊ ꝓ fidē opera firmēt. Et date calciamenta. i. exempla ꝓzoꝝ munite in officio ꝓ dicandi: vt ⁊ opus ornetur bene viuēdo: ⁊ cursus ad eterna ꝓparando. Adducite vitulum predicate chriſtum ⁊ mortem eius insinuate: vt et corde credat occisum imitando: ⁊ oze percipiat passionis sacramentum ad emundationem.

b Et calciamenta. Hec coluber inuadat: vt super scꝛiptiōes eat: vt e
Ro. 1. c ꝫueniat. Qz̄ speciosi pedes e. Perdiderat enī dignitatē sponsi ⁊ nudis pedibus pascha celebrare non poterat.

a Et cupiebat implere vēt̄rē suū a†
ſ siliqua genus ligumīs: fonoꝛis follib⁹ ⁊ vacuis: qđ ventrē magis onerat q̄ reficit.
de siliquis quas porci māducabāt: ⁊ nemo illi dabat. In se aūt b† c†
ſ bñ in se reuertit: qz a se recessit: a ſ. i. quāri ex iudeis ob ꝓsentia bona tm̄ legē custodiūt: nō ex dilectione.
c reuersus dixit: Quanti mercenarij in domo patr̄ mei abūdāt d† e† f†
a ſ in idolatria omni veritati destruoꝛ.
panib⁹: ego aūt hic fame pereo. g†
ſ qz me iacere cognouit: ibo ꝺ lōge recessi: ad patrē ꝺ sub ꝓncipe peccoꝝ mirabili egestate tabesco h† i† k†
Surgā ⁊ ibo ad patrē meū: ⁊ dicam ei: Pater peccaui in celū ⁊ coram te: iam non sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut vnū de mercēnarijs tuis. Et surgēs l†
a ſ coꝛā angelicis spiritib⁹ sanctisq̄ animabus in quibus deus sedet.
venit ad patrē suum. Cū aūt adhuc longe esset. m†
a ſ añ oculos haberi nō nisi ꝺ diligunē dici solēt: impios enī ⁊ supbos deꝰ nō videre dicitur.
vidit illum pater: ⁊ misericordia motꝰ est: ⁊ n†
ſ ne quis impediat veniētem: in occursu ꝑsētia in amplexu clementia.
accurrēs cecidit sup colluz eius: ⁊ osculatus est eum. Dixitq̄ ei o†
ſ in eccl̄ia cōstitues icipit petr̄m cōfiteri.
filius: Pater peccaui in celū ⁊ coram te. Jām non sum dignus vocari filius tuus. Dixit autem p†
ſ quia celestē hierusalē reliqui.
pater ex natura ex substātia quā aliq̄n dedit ſi ergo pater iustis tm̄. ſ coad iutozes inepto / lenda ac vinea. b ſ certificare de hereditate moz
pater ad seruos suos. Cito pro- q† r†
ferte stolā primā: ⁊ induite illū: ⁊ date anulum in manu eius: et calciamēta i pedes ei. Et addu- s† t†
a ſ. i. signaculū similitudinis chriſti: ⁊ expressio veritatis. ſ. i. operibus.
cite vitulum saginatū ⁊ occidite: et māducem⁹ ⁊ epulemur: quia hic filius meus mortuus fuit ⁊ reuixit: v
ſ gaudiū ē coram deo sup vno pecōre pñiam agente ſ p infidelitatē. ſ per fidē.

a Et cupiebat implere vē. su. ⁊c. qz intēt⁹ congregationi tpaliū q̄rit in talib⁹ sufficiētiā: intēdēs eā habere p talia: sed nō assequit intētū: qz talia nō minuūt cupiditatē: sed magʳ eā augēt. q̄nto enī aliq̄s plus habet de bonis tpalib⁹: tāto plus ad habenda maiora anhelat: ſm qđ dicit beat⁹ Hzego. Et hoc de cōmuni cursu accidere videm⁹. et iō bñ subditur: b Et nemo illi dabat. qz nō assequit qđ intēdebat: ⁊ qz ꝓsideratio hui⁹ defectus inducit aliq̄n ad penitētiā. iō subdit: c Jn se aūt reuersus dixit: Qđ enī peccādo ex se egredit: qz limites rctē rationis trāsgredit: ⁊ iō penitendo ad se reuertit. d Quā ti mercennarij. i. seruientes ꝓ mercede eterna. e Jn domo patris mei. i. in eccl̄ia seu congregatiōe iustoꝝ. f Abūdant panib⁹. s. pane sacre scripture p eruditionē ⁊ pane eucharistie p sacramenti receptionē. g Ego aūt hic fame pereo. qz si ad populū gentilē referat hoc dictū. ptz q̄ ei talia nō administrant. Si autē ad catholicū peccatoꝛē: ptz q̄ talia nō ꝓficiūt boi q̄diu manet in mortali pctō. h Surgā. ꝓ infidelitatis vel pcti derelictionē. i Et ibo ad patrē meū ⁊c. ꝓ vere fidei cōfessionē. q̄tum ad pplm gentilē: ſm illd Ro. x. Corde creditꝰ ad iusticiam: oze autē cōfessio fit ad salutē. q̄tū ad catholicū petōrē ꝓ integrā petōꝝ ꝓtritionē ⁊ purā confessionē. l Cū aūt adhuc lōge esset. i. motꝰ ad pēitētiā: nō tū pfecte ꝓtrit⁹. ad quā requirit gra diuina pueniēs. iō subdit: m Vidit illū pat ipsius. oculo clementie. sequitur: n Dixit autē pater ad seruos suos. i. ad apostolos ⁊ ecclesie ministros q̄bus precepit predicare nō solū iudeis: sed etiā gentilibus. ⁊ etiā non solum iustis: sed etiam peccatoꝛibus. o Cito ꝓferte stolam primam. i. ꝓferendā innocentiā ⁊ restituendam nunciate vere conuersis ⁊ penitētib⁹. p Et date anulū i manu eius. i. ꝓdicate dandū anulū fidei ꝓ charitatē opantis. q Et calciamēta in pedes. i. sanctoꝝ p̄cedentiū exempla: qz calciamēta fluūt de pellibus aliū moztuoꝝ. r Et adducite vitulū sagiatū ⁊c. i. sacramētū eucharistie fidelibꝰ administrate. in quo ꝛmolat chriſtus q̄ est vitulꝰ saginatꝰ ꝓpter gratie pinguedinē. s Et manducem⁹. qz in primitiua eccl̄esia nō solum ministri eccl̄esie sumebāt hoc sacramentū: sed etiā totus ppl̄s q̄ti die: vt hr̄ Act. ij. Et adhuc semel in anno q̄libz chriſtian⁹ tenet refici ꝺ sacramēto. reficit etiā q̄tidie: qz sacerdotes nō solū sumūt ꝺ sacramētū ꝓ se: ſ et ꝓ pplo. t Quia hic filius meus mortuus erat. morte culpe. v Et reuixit. vita gratie.

† 37. di. ca. legimus. 9. hinc etiam D

† De. pe. di. 5 c. quō reuocuari.

E

Et ceperūt

¶ a Et ceperũt. Nõ solũ filiꝰ ꝓ quo vitulꝰ occisus est reficiẽ: ſz ꝛ pater et serui eius: qz refectio dei ꝛ ſcrõꝝ est salꝰ pcõꝝ. Et nota q post datã ſtolã: anulũ: calciamẽtũ: vitulꝰ immolaꝫ: qz nisi q̃s spem pme imortalitatis induerit: nisi anulo fidei opa ꝓmunierit: nisi ipam fidẽ ꝓfitẽdo ꝓdicauerit: celestibꝰ nõ põt intereſſe ſacramentis.

b Erat aũt fi. Filiꝰ. i. ppls iſrael q̃ nec ad colẽda idola elõgauerat: neq̃ ĩ domo erat: qz interioꝛa legis nõ penetrabat: litterali sẽ su cõtẽtus: terrena opãs: terrena expectãs. Hic est qui agrũ emit: ꝛ q̃nq̃ iuga boũ legi onere preſſus: terrenis ſenſibus fruitur: et vꝛozẽ ducit in affectu carnis. c Et cum ve. ꝛc. Appropinquat filiꝰ domũ: cũ aliq̃s ĩ ipſo illo ſpiritualiꝫ legẽ intelligẽs: laboꝛes ſeruilis opis ipꝛobat ꝛ eccleſie libertatẽ cõſiderat. Audit ſymphoniã ꝛ choꝛ. i. ſpũ plenos: vocibus ꝓſonis enãgeliũ ꝓdicare. Vocat vnũ de ſeruis: cũ ſumit ad legendum aliquẽ de ꝓphetis. Et cũ interrogat: dũ in eo ſcrutaꝫ q̃ ſint hec feſta eccleie: in quibꝰ ſe eſſe nõ videt. Interrogauit que hec eſſẽt: ꝛ nũc q̃rit iſrl̃ cur deꝰ letel̃ in aſſũptiõe gẽtiũ ꝛ ꝓpter iuidiã neſcit patr̃ volũtatẽ ꝛ fozis stat: q̃nis ꝑ ꝑcones rogeꝫ. d Audiuit. Symphonia est diuerſarũ etatũ ꝛ virtutuz velut varijq̃ choꝛdarũ idiſereta ꝓcoꝛdia. Vñ: Multitudinis credentiũ erat coꝛ vnũ ꝛ aĩa vna. e Indignatus est. Indignabanꝫ iudei et cõquerebanꝫ: qz ieſus cũ gentibꝰ epularet. Et adhuc de gẽtiũ ſalute indignanꝫ: nec volunt introire. Sed cũ plenitudo gentiũ itroierit: egredieꝫ pater ad rogãdũ iſrael: quando manifeſta erit vocatio iudeoꝛ. f Ecce tot annis. Miero. Juſticiã legis ſecutꝰ: iuſticie dei nõ est ſubiect. Que enĩ maioꝛ ẽ iuſticia dei q̃ ignoſcere penitentibꝰ. g Mãdatũ tuũ nũq̃ ꝓteriui. quaſi nõ ſit ꝓterire: ſalute alterius inuidere: vel de iuſticia ſe iactare. Nunq̃ ꝓteriui: cõuerſatus ſine querela: vel iactãtia est: nõ veritas: cui pater non cõſentit: ſed alia rõne cõpeſcit. Mecũ es: lege qua ſtringeris: nõ quin peccauerit: ſz qz deꝰ caſtigãdo ſp retraxit. Vñ: Si aũt dereliq̃rit filij eiꝰ legẽ meã: ꝛ in iudi. meis nõ ambulauerint. Viſitabo ꝛc. Nec mirũ ſi pr̃i mẽtiꝫ: q̃ fr̃i inuidet: cũ ꝛ in iudicio impudẽ eiꝰ mentiatur. Nõne in noĩe tuo d. c. Nũq̃ dediſti mihi ꝛc. Nullius ſãguis ꝓphete vel ſacerdotꝫ a romano imperio nos liberauit: ꝛ ꝓ gẽtibꝰ gloꝛioſus ſanguis fundiꝫ. Cum amicꝫ epulatur patre abſente: qz ſp in agro. i. in fine ſcli bedũ. i. antichriſtũ imolabit. Et cũ amicꝫ de monibꝰ ſaturabiꝫ. Vñ ꝺr: Tu cõfregiſti capita dꝛa. d. e. e. p. etbio. i. nolẽtibꝰ ꝓuerti. dediſti eũ in quo delectenꝫ. Occidiſti il. vi. ſa. Cõfitenꝫ veniſſe xp̃m: ſed inuidia non vult ſaluari. Sic de iudeo ꝛ gentili. Generaliꝫ ãt de iuſto ꝛ pctõꝛe põt accipi: Sed quõ iuſtꝰ inuidet fratri: nec vincitur coꝛrectiõe patris. Sed oĩs iuſticia in cõparatiõe dei nõ est iuſticia. Vñ Paulꝰ: Quotq̃t pfecti eſtis. Et alibi: Miſer ego quis m. l. de c. m. huius. In ſctos aũt cadit inuidia: vt apli indignati sũt ꝓ petitiõe matris filioꝛ zebedei. Nec mirũ cũ hoc etiam de angel̃ puteꝫ. Sidera q̃ppe nõ sũt mũda in cõſpectu eiꝰ: ꝛ circa angelos ſuos peruersum q̃d intellexit. Oĩa mea tua ſunt. Oĩa: nõ ſp ad totuz: ſed adptẽ maxĩmã referꝫ. Ut oẽs declĩauerũt. ſi. iu. fa. ſunt. Oẽs q̃ ſua sũt. q. Omnia mea tua sũt: nõ angeli ſed lex ꝛ ꝓphete: q̃q̃ illi nil negauerit quem ad eſum hoꝛtatur vituli. b Nunq̃ mandatum tuũ ꝓteriui. ꝛc. Hoc non de omnibus: ſz de his tm̃ q̃ ad idolatriã nunq̃ verſi sunt. q̃ ꝛ ſi tempoꝛalia querebãt: ab vno deo tñ ea deſiderabant. i Deuoꝛauit ſubſtantiã ꝛc. Meretrices sũt ſupſtitiões gẽtiliũ: cũ quibꝰ ſubſtãtiam diſſipat: q̃ relicto cõnubio x̃bi dei: cũ demõe feda cupiditate foꝛnicaꝫ. k Fili tu ſp ꝛc. Nõ q̃ſi mẽtiẽtẽ redarguit: ſz ſecũ pſeuerãti am eiꝰ approbãs ꝛ ad pfruitionẽ potioꝛis exultatiõis inuitãs. l Omnia mea tua ſunt. In eterna beatitudine ꝛ oĩa ſingula ꝛ ſingulozum oĩanr̃a ſunt ſupioꝛa ad videndũ: nr̃a erũt equalia ad cõtuendũ: nr̃a erũt inferioꝛa ad dñandũ. Sic enĩ cupiditas nihil ſine angustia: ita nihil cũ angustia charitas tenet.

¶ Dicebat ãt

a Erat aũt filiꝰ eiꝰ ſenioꝛ in agro. qz iudaeꝰ ꝓpls in cultu vniꝰ dei erat occupatꝰ. b Et cũ veni. ꝛ ap. do. ſ. eccleſie. c Audiuit ſymphoniã ꝛ choꝛ. qz cũ ſpũſſctũs deſcẽdiſſet ſup apłos altoſq̃ diſcipulos in die pẽtecoſtes ceperũt laudare deũ varijs linguis: vt habet Act. ij. Et tũc iudei qui erãt in hieruſalẽ audiẽtes voces eoꝝ admirari sũt: et ceperunt querere vnde eſſet tanta gratia ꝛ exultatio. ideo ſubditur: d Et vocauit vnũ de ſeruis. ꝛ interrogauit quid hec eſſent: qz Petrus ꝓ o alijs rũdit: oſtendens q̃ erat ex dono ſpũſſanctꝰ qõ iuſtificat venientes ad fidẽ catholicam ſiue ſint iudei: ſiue ſint gẽtiles. vñ ꝛ ſimilis gratia ſpiritusſancti data fuit gentilibus credentibus: ſicut et diſcipulis chriſti in die pentecoſtes data fuerat: vt habet Act. x. de Cornelio ꝛ alijs gentilibus qui erant cum eo. e Et indignatus nolebat introire. qz iudei etiã ad fidẽ cõuerſi fuerũt admirati q̃ gentiles q̃s pr̃ deſperare quarenꝫ eis i gra dei: vt habetur Actꝫ. x. vñ cũ Petrꝰ redũſſz hierl̃m illi q̃ erãt cõuerſi ad fidem catholicam de iudaiſmo diſceptabãt aduerſus illuz: eo q̃ cõicauerat cũ illis: vt habet Actꝫ. xj. f Pater ergo illius egreſſus cepit rogare ꝛc. qz deꝰ ꝑ apłos ꝛ ſpecialiꝫ ꝑ Paulũ oſtẽdit rationabiliter ꝛ ꝑ ſcripturas q̃ erãt gẽtiles nõ cõtẽnẽdi: ſz gaudenꝫ ad cõmunionẽ fideliũ reciptẽdi. g Ecce tot ãnis ſuio tibi: ſub lege moyſi. h Et nunq̃ mãdatũ tuũ ꝓteriui. ſ. mãdatũ de cultu vniꝰ dei: Licet enĩ multi de iudeis fuerant idolatre: tñ aliq̃ ſp remaſerũt i fide ꝛ cultu vniꝰ dei. ꝛ illi poſſunt dici ppls iudaicꝰ: ſicut ꝛ frequẽter pars nomiaꝫ nomine totius. i Et nunq̃ dediſti mihi he. qz toto tpe legis moſaice nũq̃ tãtũ beneficiũ datũ fuit ꝓpło iudaico: q̃m tũ datũ est tpe enãgelij gẽtili populo ad fidẽ cõuerſo. ideo oĩa bñficia illiꝰ tpis modica sũt ꝛ q̃ſi nulla reputatiõis reſpectu bñficiorũ noue legis. k Fili tu ſemp mecũ es. qz ſp aliq̃ de iudeis adheſerũt deo ꝑ fidẽ. ꝛ multi ex eis receperũt fidẽ catholicã: q̃ sũt pticipes beneficioꝝ noue legis. ideo ſubdit: l Et oĩa mea tua sũt. Si aũt referaꝫ iſta parabola ad iuſtũ ꝛ pctõꝛe reuertẽtẽ: ſic filiꝰ ſenioꝛ exiſtẽs in agro eſt hõ a iuuẽtute in opibꝰ virtuoſis exercitatꝰ. Junioꝛ aũt filiꝰ ẽ pctõꝛ pẽitẽs q̃ diu male vixit: ꝛ aliq̃n ſibi daꝫ a deo maioꝛ gr̃a: ꝛ ꝑ ꝓs maioꝛ glia q̃q̃ illi q̃ bñ vixit a iuuẽtute: ſic̃ pater de ſctõ Bonifacio martyre nõ põtifice: qui ſeruentus in ſtupꝛo penituit: ꝛ paſſus ẽ ſub diocleciano eius feſtũ colit eccleſia romana ſcõo idus maij. de quo iuſti aliq̃n admiranꝫ: q̃ q̃dẽ admiratio põt dici q̃dã indignatio: inq̃tũ talis nõ videꝫ dignꝰ tãto bono: ſed deus pater pacificat hãc indignationẽ q̃n oſtdit ꝑ renditionẽ vel inſpirationẽ q̃ b̃ nõ ꝓcuit ex pte pctõꝛis penitẽtis: ꝑ ex infinita bõitate dei ꝓferẽt. Sm vera ſua iudicia facultatẽ hũanã oĩno trãſcẽdẽtia. ꝛ ad hãc itẽtionẽ põt de ſa

cetera patẽt ex ꝓdictis. Si aũt referaꝫ iſta parabola ad iuſtũ ꝛ pctõꝛe reuertẽtẽ: ſic filiꝰ ſenioꝛ exiſtẽs in agro eſt hõ a iuuẽtute in opibꝰ virtuoſis exercitatꝰ. Junioꝛ aũt filiꝰ ẽ pctõꝛ pẽitẽs q̃ diu male vixit: ꝛ aliq̃n ſibi daꝫ a deo maioꝛ gr̃a: ꝛ ꝑ ꝓs maioꝛ glia q̃q̃ illi q̃ bñ vixit a iuuẽtute: ſic̃ pater de ſctõ Bonifacio martyre nõ põtifice: qui ſeruentus in ſtupꝛo penituit: ꝛ paſſus ẽ ſub diocleciano eius feſtũ colit eccleſia romana ſcõo idus maij. de quo iuſti aliq̃n admiranꝫ: q̃ q̃dẽ admiratio põt dici q̃dã indignatio: inq̃tũ talis nõ videꝫ dignꝰ tãto bono: ſed deus pater pacificat hãc indignationẽ q̃n oſtdit ꝑ renditionẽ vel inſpirationẽ q̃ b̃ nõ ꝓcuit ex pte pctõꝛis penitẽtis: ꝑ ex infinita bõitate dei ꝓferẽt. Sm vera ſua iudicia facultatẽ hũanã oĩno trãſcẽdẽtia. ꝛ ad hãc itẽtionẽ põt de ſa

cilt lr̃a applicari.

Moraliter.

Erant autez approꝑinquãtes ei publicani ꝛc. Sequiꝫ: et Quis ex vobis hõ q̃ habet centũ oues. Per hominẽ centũ oues habẽtẽ ſignificat ꝑſidẽs mõaſterio cẽtũ religioſos hũti in claustro qõ deſertũ ꝺr: eo q̃ aſpitas vite ibi ſeruaꝫ. ꝑ numeꝝ etiã cẽtenariũ ſtelligiꝫ q̃libet aliꝰ numerꝰ claustraliũ. nã i nouo ꝛ veteri

ꝛ veteri testamento frequēter ponit determinatꝰ numerꝰ pro indeterminato. † Et si pdiderit vnā. p apostasiam. † Nōne dimittit nonagintanouē in deserto. i. in obseruatione claustrali vbi sunt in tuto. † Et vadit ad illaz que perierat. vt ad bonū reducat. ꝛ gaudet nō de illius errore: sed de bona reductiōe. † Ex supra nonagintanouē iustis. nō qz plus diligat illū: sed qz speciālē rōnē gaudendi habet de reductiōe eiꝰ quā nō habet de nō errātib⁹. tū nō errātes sp sūt plus diligendi ceteris paribꝰ. a† Aut que mulier habēs dragmas. x. Per hāc mulierē pōt ītelligi p̄lozissa vl abbatissa habēs moniales in quocūq; numero rōe p̄dicta. † Et si pdiderit vnā. intra domū p infamiā. b† Nōne accēdit lucer. ꝛc. qz debet diligenter inquirere veritatē ẽ̄tū ad factū ꝛ circūstātias. ꝛ si inuenerit illā monialē innocentē vel veraciter penit̄ētē debet gaudere cū vicinis suis. i. cū monialib⁹ alīs. e† Nō qdaz habuit duos filios. homo ille xp̄s est. eius autez filij sunt oēs christiani p eius baptismū regenerati: quoz tū aliqui sūt iusti: ꝛ aliq; pctōres. g† Et dixit adolescētioz. Per quē significat quilibet peccator: qz iuuenis est moribus. † Pater da mihi portionē substātie ꝛc. Per hoc significat q; pctōr recedit a dei patris lege vt agat p libito volūtatis sue. b† Et diuisit illis substātiā. qz deꝰ dimittit quēlibet agere sm arbitriū libertatē. i† Adolescētioz filiꝰ pegre p̄fectꝰ ē. p multiplicationē pcti elōgās se a patria celesti. ideo subdit: k† Et ibi dissipauit sbstātiā suā. bona gratuita pdēdo: ꝛ naturalia pcurādo. m† Et postq̄ cōsūmasset oīa facta est fa. va. ī re. illa. nā i regiōe pcti fit magnꝰ defectꝰ pabuli diuini. n† Et ipe cepit egere. nā existēs in mortali pctō fit egēs oīm̄ spūali bono. o† Et adhesit vni ci. ꝛc. i. diabolo q̄ ciuis ē in regione vmbre mortis. p† Et misit il. in vil. su. i. in pctōz societatē in q̄ dominak sic in p̄dia villa. q† Ut pasceret porc. i. īmūdicie peccata. a† Et cupiebat im. vē. de cibo porcoz q̄ ē carnalitas b† Et nemo il. da. qz nullꝰ vtēs rōe p̄cedit carnaliē viuere. c† In se aūt reuer. i. ad p̄priā p̄scientiā p rōnis dictamen. a q̄ recesserat sequēdo sēsualitatē. d† Dixit quāti mer. i. deo seruientes. f† Abūdāt panibꝰ. vbi diuini ꝛ eucharistie sacramēti. g† Ego aūt hic fame pe. puat⁹ oīm̄ bono. h† Surgā. de luto culpe: i† Et ibo ad p̄rez. p conatū opādi bñ. k† Et dicā ei ꝛc. recognoscēdo culpā ꝛ petēdo veniā. l† Cū aūt adhuc lōge esset. i. attritꝰ ꝛ nō p̄fecte p̄nitus. ad qd requirit gr̄a dei p̄uenies. iō subdit: m† Vidit il. pa. ipiꝰ. oculo clemētie. † Et accurrēs ceci. sup col. eiꝰ ꝛc. in signum reconciliatiōis p̄fecte. n† Dixit ad ser. su. i. ecclie mīstros qb⁹ xp̄s p̄cepit benigne recipe penitētes ꝛ cōfitētes. o† Et to. p̄ferte stolā p̄mā ꝛc. administrādo sibi ecclie sacramēta: vt sic pri⁹ spūaliē adornet. r† Et adducite vitulū sa. i. eucharistie sacramētū. xp̄m cōtinēs īmolatū. t† Et epulemur ꝛc. qz pctōr vere penitēs de pctis ad mēsā xp̄i recipit cum aliis christianis. a† Erat aūt filius eius senior in agro ꝛc. per quē significatur christianus perseuerans in iusticia remissē tamen opando. ꝛ talis aliquando miratur q; deus magis respicit peccatorem conuersum dando ei virtutē fortius operandi: sicut dedit sancto Bonifacio martyri. ꝛ talis admiratio indignatio dici potest large loquēdo. quia parabola que est quedā similitudo non semp currit omni modo. pater autē amouet hāc admirationē seu īdignationē q̄n deꝰ p se vl p alium ostēdit iusto q; dcād opaē iuste fit: licet dominibus aliquando aliter videatur.

Glo. ordi.

a Jcebat autem ꝛc. Postq̄ tribus parabolis murmurātes de penitētium receptiōe redarguit: suppōit duas parabolas de danda elemosyna ꝛ seq̄da parsimōia. Et congruē pōnitētiā de elemosyna subdit: Juste enim a deo pēnitēs miscōiaz expectat: q̄ idigēti frimiscōiaz p̄stat. Monet ḡ aplos ad
a.6.f clemētiā. q. d. Dimittite ꝛ dimittet⁹ vob: date ꝛ dabit̄ tur vob. b Ad discī. qz pharisei supbi ꝛ auari: sic petētib⁹ veniā ita egētib⁹ pecuniā negabāt: iō saluator nūc ad illos: nūc ill⁹ audiētib⁹ ad discipl̄os de pietate x̄ba facit.

c Nō q̄dā. Villicꝰ p̄prie ville custos: sz pōit hic p iconomo. i. dispēsatore: q̄ vniuersā substātiā domꝰ dispēsat. In q̄ p̄sone dispēsatore nō oīa ad imitādū debemꝰ sumere. s. vt fraudulēter erga deū agamꝰ: sed ecōtrario iste silitudines dant: vt intelligamꝰ si laudari potuit a domīo cui fraudē faciebat: ẽ̄tomagis placet deo q̄ sm eiꝰ p̄ceptū opa illa facit. Nec repehēdit villicꝰ: in quo discimꝰ: nō ipi esse dñi: sed portꝰ alienarū dispēsatores facultatū. Et iō licet peccauerit: tamē qz sibi in posterū ex indulgētia rerū dñi quesiuit auxilia: p̄dicatur. Allegorice. Villicus est cui deus aliquas pecunias ad erogandū pauperibus commisit: qui si cogitat talem villicationem cum vita illa finienda: magis de amicis acquirendis ẽ̄ de congregandis diuitijs pertractat. Intelligens finita vita ista non esse ei locū: vt terram suam deuota cōp̄uctione fodiat ad ferendum fructum. Et ibi etiā p̄fusibile erit mēdicare: eo modo quo mēdicabūt fatue virgines.

Allego.

Nico. de lyra.

a Jcebat aūt. Postq̄ descripta est Ca. XVI penitentiū receptio benigna. hic p̄nr describitur eoz satisfactio cōdigna: q̄ potissime est p elemosynaz largitionē: sm illud Dan. iij. Pctā tua elemosynis redime: ꝛ iniq̄tates tuas in miserecordijs paupez. Et ad hoc saluator inducit p̄mo parabolā. secūdo rē gestā. scda ponit ibi: Nō q̄dā erat dines. Circa primū p̄mo ponitur xp̄i eruditio. scdo pharisecoz derisio. ibi: Audiebāt aūt. Prīa i duas. qz prima ponit parabole narratio. secūdo ipsi⁹ ad p̄positū applicatio. ibi: Et ego vobis dico. Circa p̄mū sciēdū q; ad x̄ inducit parabola: vt p hoc ītelligatur q; sicut dispēsatoz faciēs curialitatē de bonis domini sui recepit⁹ oz in domib⁹ illoz quib⁹ fecit: sic diuites huius mūdi si de bonis a deo sibi tradit̄ ad dispēsationē dēt paupib⁹: recipient in domo ipoz q̄ est celū: ex illō Mat. v. Beati pauperes spū qm̄ ipoz est regnū celoz. dicit ergo: b Nō q̄dā. i. ipe de⁹ p nobis humanat⁹. c Erat diues. sm qō oz. xxj. Propositiōe libri de causis. p̄mū est diues p semetipm̄ ꝛ nō diues maius. ꝛ ps̄. cxj. Gloria ꝛ diuitie ī domo eiꝰ. d Qui habebat villicū. i. dispēsatorē cui tradidit bona tēporalia ad dispensandū. e Et hic diffamatus est apud illū. qz nihil latet eum. f Quasi dissipasset bona illius. quia frequenter contingit q; diuites huius mundi ꝛ maxime ecclesie ministri q̄busdam tradita sunt bona tpalia ad exponēdum in p̄s operibus: frequenter consumunt ea in illicitis ꝛ superfluis cōtra voluntatē dñi tradētis talia eoz dispensationi. g Redde rationē. qz de omnib⁹ sibi traditis deus exiget rationē vsq; ad minimuz quadrātē. h Jā enim nō po. vil. qz oīa a te auferent̄ i morte. i Ait aūt vil. intra se q̄d fa. qz aliqñ ꝓtingit q; diuites huius mundi male consumentes bona sibi tradita: timore mortis ducuntur ad penitentiam ꝛ ad cogitandum de vita futura.

k Fodere non valeo. i. p̄prio labore et penitentia non possum satisfacere de peccatis et venire ad vitam beatam. l Mendicare erubesco. qz verecundum debet esse huius mundi diuitibus petere a pauperibus ꝛ religiosis suffragia spiritualia et nō repēdere eis in tēporalibus bonis.

m Scio quid faciam. qz bona tpalia eis distribuā. n Ut cū amot⁹ fuero a villicatione. s. in morte. o Recipiāt me in do. su. i. p eoz suffragia ꝛ merita recipiar in vita beata. p Conuocatis itaq; singulis debitoribꝰ dñi sui: qz religiosi et pauperes ꝗnūcunq; iusti sunt debitores dei. In hoc tamen tenet ista parabola q; sicut iste qui curialis fuit creditoribus de bonis domini sui: recepit ab illis curialitatē quibus fecerat: sic diuites huius mundi si bona eius tradita pauperibus dispensent. per hoc de offensis satisfacient. parabola enim similitudo est. Similitudo enim non semper currit

a Jcebat ātē Ca. XVI ad discipulos suos: Nō q̄dā erat diues q̄ habebat villicum: ꝛ hic diffamat⁹ est apud illū: quasi dissipasset bona illius: ꝛ vocauit illum: et ait illi: Quid hoc audio de te? Redde rationē villicationis tue. Jā enim nō poteris villicare. Ait ātē villicꝰ intra se: Quid faciā: qz dominus meus aufert a me villicationē? Fodere nō valeo: mēdicare erubesco. Scio q̄d faciā: vt cū amotus fuero a villicatiōe: recipiāt me in domos suas. Conuocatis itaq; singulis debitoribus dñi

a ℣ hec accusatio fit q̄n nō exercet opa pietatis erga illos quibus debuit.
b
c
d
e ℣ dissipatio ē vel q̄n male cōgregat: vl dū bñ expendit. a ℣ vocat q̄n incurrit timorē eterne dānationis.
f
g
a ℣ dū viuis cogita qualiter debeas opari.
h
i
k
l
a ℣ a tpe mortis.
m
n
a ℣ illis quib⁹ misericordiā hic impendero.
o
p

A

B

† De accusatione in p̄n.

a Centū cados. Cadus grece: amphora dicit latine: cōtinēs tres vnas. Chorus modijs. xxx. implet. Simpliciter sic pōt accipi. Quisqs indigētiā paupis vl ex dimidia vl ex ḡnta pte alleuiat. misericordie sue mercede donād est. Vel sic accipiat vt cū iudei decimas dederint sacerdotib⁹ ⁊ leuitis suis: sup iusticiā eorū abundet iusticia ecclie xpi. Et cū illi decimas: isti dent dimidias: sicut ḡcheus fecit de bonis suis: vel duplicent illox decimas dando quintas. b Et lauda. ⁊c. Si dispēsator iniquē māmone dñi vocē laudat: q de re iniqua sibi iusticiā pparauit: ⁊ passus dispēdiū: tñ laudat prudētiā eius: nō q aduersū dñm fraudulenter egerit: sz q p se prudent fecerit: ḡntomagz christus qui nullum damnū sustinere pōt et ꝓnus est ad clementiā laudabit discipulos: si in sibi creditos misericordes fuerint.

c Quia filij. Cuius quisqs opa agit eius et filij dicit. Unde: Filij huius seculi: id est tenebrarū: ⁊ filij lucis eterne vite. d Facite vobis. Mammona lingua syrorū diuitie iniquitatis: quia de iniq tate collecte sunt. Si ergo iniqtas bene dispensata vertit in iusticiā: ḡntomagis epse diuini sermonis in quo nulla est iniquitas: bonuz dispēsatorē leuāt in celū. Ūñ seq tur: Qui fidelis est in minori ⁊c.

e Qui fidelis est ⁊c. Qui fidel est in minimo. i. in pecūia cū paupere participanda: ⁊ in maiori fidelis est: adherens creatori: ⁊ cuz eo spūs vnus effectus. Sed q rē pozalia que possidet: nō bñ dispēsat: eternoz sibi gliam de qua tu-
1. Joh. 4. d met enacuat. Si enim non diligit fratrē quē videt: deū quem nō videt quō potest diligere? Et si bñs substantiā viderit fratrē egentez ⁊ clauserit viscera sua ab eo: quō charitas dei manet in eo? f Si ergo ⁊c. Qui non dat fratrib⁹ ad vtendum qō a deo ꝓ omnib⁹ est creatum iniquus erit in spirituali pecunia dimidenda: vt non ꝓ necessitate: sed ꝓ ꝓsonis doctrinam domini diuidat. g Et si i alieno. Si carnales diuitias q labuntur nō bñ dispēsatis veras ⁊ eternas diuitias quis dabit vobis?

h Nemo seruus ⁊c. Corripiens auariciaz dicit amatores pecunie deum amare nō posse. Qui ergo deū amat pecuniā ꝓtemnit. Non valet eñ sil trāsitoria et eterna diligere. Qui eternitatem diligit tē pozalia in vsu non in affectu possidet. Ideo debetis fideliter distribuere: vt domini tēporaliū: nō vt serui: q simul nō potestis seruire deo ⁊ pecunie. l Aut vni ad. Aug⁹. Non ḡdem diliget. Nemo enim diligit diabolū: ꝑ sua cupiditate implicit⁹ ei adheret: vt si ḡs aliene ancille cōiunct⁹ patrē seruitutē: ⁊ si nō diligit cū cui⁹ ancillā diligit. Et alterz ꝓtenet: nō q odio habeat. Nullū ei ꝓscia deū odisse pōt: sz ꝓtenit dū minas ei⁹ suis cupiditatib⁹ postponit: ⁊ de bonitate ei⁹ ⁊ impunitate sibi blanditur. k Nō potestis. Nō ait: habere diuitias: sz seruire. Seruit q custodit vt seruus: sz qui seruitutē excussit iugū distribuit vt dñs. Qui seruit māmone: illi vtiqz fuit. qui merito sue quersitatis reb⁹ istis ꝓpositꝰ: ꝓnceps mūdi a dño dicit. l Audiebant aūt. Monebat dñs scribas ⁊ phariseos ñ sup be sape: nō de sua iusticia ꝑsumere: sed peccatores penitentes suscipere: ⁊ sua q forte inciderent ḡttuor pedib⁹. immo si teneret in omnib⁹ iā nō esset siltitudo: sz magis idētitas. a Et laudauit dñs villicū iniqtatis. nō de fraude sed de prudentia. sic diuites huius mūdi nō sūt laudabiles de ꝓsumptione bonox in illicitis actib⁹: sed de hoc q prudēter sei ꝓuertūt ad distribuendū bona in pijs opib⁹: vt ꝑ hoc ꝓuideāt sibi in vita futura: q sola elemosyna est comes defūctorū: ꝯm qō dicit beat⁹ Aug⁹. b Quia filij huius seculi. i. homines tpalib⁹ intēti.

c Prudētiores. i. magis astuti sūt ⁊ fertiuidi in tpalib⁹ negocijs agēdis. d Filiis lucis. i. q homines spūalib⁹ deputati sint in negocijs spūalib⁹. ⁊ hoc videm⁹ ad sensū frequēter accidere. Cui⁹ vna rō ē corruptio nature: ꝓpter quā hō ꝓnior est ad ima lū q ad bonū. Alia ratio est: q bona terrena sūt sensibilia. ⁊ iō fortiꝰ mouēt animū: q bonū nō mouet nisi vt cognitum: ꝯm qō dicit Aug⁹. Inuisa diligere possum⁹: incognita aūt nequaq. sensibilia aūt bona sūt magis cognita q spūalia: q sensibilia sūt cognita ꝑ experiētiā sensus. illa aūt solū ꝑ fidē. e Et ego vobis dico. Hic ponit ꝑ dicte parabole applicatio. cū dicit: f Facite vobis amicos de māmona iniquitat. Māmon est nomē demōis tētāris de diuitijs male acqrēdis. ⁊ ideo nomē ei⁹ ad diuitias significandas derivat: ⁊ pōt esse ꝓme vel tertie declinationis. dicendo mammona māmone: vl māmon māmonis. Facere igit amicos de māmona iniquitat. est de diuitias pauplb⁹ q dicunt māmona iniquitatis: q frequēter ad iniquitatē iducit ⁊ implicāt: nō tñ p se sz ex abusu hominuz. vñ dicit btūs Amb⁹. Sicut diuitie impedimēta sūt reprobis: ita ꝓbis sūt adiumēta virtut. Aliter etiā pōt exponi de diuitijs iquo affectu vel malo actu acqsitis. de qb⁹ pōt tñ elemosyna fieri vt de acquisitis per meretriciū ⁊ hmōi. dare igit talia pauplb⁹ est facere sibi amicos de māmona iniqtat. i. de diuitijs iniq actu vl affectu acqsit. Si aūt iniusto titulo acquirant vl possideant diuitie de eis nō debet dari elemosyna: sed est restitutio facienda. g Et cū defecerit is. a ꝓsenti vita. h Recipiāt vos in eternā tabernacula. i. ꝓ sua merita ⁊ suffragia ipet̄rēt apud deū vos finaliter recipiant in btā vita. i Qui fidelis est in mini. ⁊ i maiori fidelis est. bōa minima sūt tpalia. similiter sūt aliena a nobis: q sūt extra nos. bōa aūt spūalia sūt bōa maiora. sūt etiā nra: q non pūt auferri a nob nobis nolentib⁹. dicit igit saluator: Qui fidel est in minimo ⁊ in maiori fidel est. q. d. qui bōa tpalia q sūt minima fideliter dispēsauit p elemosynarū largitionē: dign⁹ est vt sibi cōmittat dispensatio spūaliū q sūt maiora: q fidelitas dispēsatōis ꝓme est argumētū fidelitatis scde.

k Et qui in modico iniqu⁹. bona tpalia q modica sunt in illicitis cōsumēdo aut male retinēdo. l Et in maiori iniqu⁹ est. i. in dispēsatione bonorū spiritualiū que maiora sunt: quia infidelitas prima est argumētū infidelitatis secūde. iō sequit:

m Si ergo in iniquo māmona fideles non fuistis. tēporalia male dispensando que sunt magis bona ꝯm apparentiam q ꝯm veritatē. n Quod verū est. i. bona spūalia que sunt vera bona.

o Quis credet vobis ⁊c. i. tradet vobis ad ministrandum. q. d. nullus sapiens. ⁊ ideo tales si ꝓmoueātur in ecclesia nō est ex dei ordinatione: sed magis ꝓmissione. p Et si in alieno fideles non fuistis. i. in tpalib⁹ q sūt aliena a vobis: vt ꝓdictū est. q Quod vestrū est. i. bona spūalia q sunt habentib⁹ intrinseca: vt ꝓdictū est. r Quis dabit vobis. s. ad dispensandū. q. d. null⁹ sapiēs ꝑ faceret. s Nemo pōt duob⁹ do. serui. s. ꝓtrarijs. iō sequit:

t Nō potestis deo seruire ⁊ māmone. i. obedire deo ⁊ diabolo: tē tāti de diuitijs male acqrēdis ⁊ male dispēsādis. v Audie. aūt. Hic ꝓpr pōit phariseoz derisio irrōnabil. scdo eoz ꝓfutatio rōnabilis. ibi: Et ait illis. Primum ponitur. cum dicitur: Audiebant aūt hec

ꝯ petã elemosynis redimere. Sed illi ꝓceptorẽ misericordie: humilitatis ⁊ parsimonie. deridẽt quasi minꝰ vtilia ⁊ nũ ꝯ facienda noꝝ imparet: vel certe vtilia: sed a se tã pfecta supflu⁹ ingereret vnde eos redarguit. a Et ait: Dũ pctores ꝙ infirmos ⁊ desperatos cõrenit ⁊ vos pfectos ĩ oĩb⁹: cũcteq; fragilitatis exptes elemosynarũ remedio ñ egere creditis. Sed hec tumor ⁊ altitudo ꝯ iuste damnãda sit: videt ille q illuminat abscõdita tenebraꝝ ⁊ mãifestat ꝙsilia cordiũ. b Lex ⁊ ꝓ. Disputãtẽ ꝫ phylargiriam deridẽbãt ꝙ ꝫriũ legi ⁊ ꝓphet ⁊: cũ in lege multi diuites deo placuerũt: et cũ lex suis obseruatoꝛib⁹ bona terre ꝓmittat: ꝙb⁹ occurrit docẽs diuitiã esse inter legẽ ⁊ euãgelium. Quia ĩ lege carnalib⁹ ꝓpt̃ ẽrã ꝑcipiũt mioꝛa: ⁊ ĩ euãgelio spũalib⁹ ꝓpt̃ celũ ꝑcipiũt maioꝛa: ĩ ꝙ euãgelizãtiõe ẽgni addit: c Et ois ĩ il. Magna vis ẽ cũ de ẽra genit⁹ celũ ꝙrit possidere ꝑ virtutẽ: qõ ñ potuit tenere ꝑ naturã. cũ liguas etiã deridẽtiũ ꝓtemnit: sic dñs irrisus ẽ a phariseis. Ois q̃ vim facit vehemẽti studio ꝓperat. nõ toꝛpẽti lẽtescit affectu. Est ꝯ fidei religiosa violẽtia: segnicies criminosa. Faciam⁹ ꝯ vi nature: vt nõ ad terrena demergat: ꝫ ad supna se eriget. d Facili⁹ ẽ. Oĩs dicã lex ⁊ ꝓphe vsq; ad iohem: tũ nõ ꝑdico legis destructionẽ: qz facili⁹ est maxia mũdi elemẽta ꝯ minima legis ꝑcepta trãsire: qz etiã illa q̃ leuita vl̃ superstitiosa videnť: nõ vacãt a sacramẽtis spũalib⁹ q̃n oĩa ⁊ in euãgelio recapitulenť. Et tũ lex ⁊ ꝓphe vsq; ad iohem: qz nõ potuit vltra vẽtuꝝ ꝓphetari: quẽ claret venisse testimonio iobis.

e Ois q̃. Amb. Nõ oĩe cõiugiũ ẽ a deo. Nõ enĩ gẽtilib⁹ xp̃iane copulanť: cũ lex ꝓhibeat. Ubi ẽ impar cõiugiũ: lex dei nõ est. f Homo q̃dã erat. Cõtra derisoꝛes auaros qõ ꝓposuit: exẽplo astruit. s. q̃ dines apõ iferos toꝛq̃ť: q̃ laçaꝝ non fecit sibi amicũ: a q̃ posset recipi in eterna tabernacula. ⁊ magis videtur narratio ꝯ parabola.

g Qui induc. Hzego. Purpura colo: regũ habit⁹ est cõchis marinis ferro circũcisis emissa. Byssus gen⁹ lini cãdidissimi ⁊ mollissimi. Si cult⁹ ꝑciosaꝝ vestiũ culpa nõ esset: sermo dei nõ tã euigilanť exꝑmeret: q̃ dines purpura ⁊ bysso indut⁹: apud inferos irremediabiliter toꝛquet. Nec rẽ ꝑhendit dines q̃ aliena rapuerit: sed q̃ sua nõ erogauerit. Quid ergo illi erit q̃ aliena rapit: hoc etiã hũc iferno tradidit: qz in sua felicitate timid⁹ nõ fuit: qz ꝓcepta dona ad vsũ arrogãtie inflexerit: qz viscera pietatis ignorauit: qz ꝑcepta ꝑcio redimere noluit. b Et erat qui. Si q̃ rẽ pbensibilia in pauperib⁹ videm⁹: despicere nõ debem⁹: qz forasse ꝗs moꝛ ifirmitas vulnerat: medicia pauptat ⁊ curat. i Ulcerib⁹ plen⁹. Hui⁹ vlcera dines fastidiosus exhoꝛret: ne iter ꝑciosas epulas vnguẽtatosq; cõuiuas fetoꝛe vlceꝝ lãbẽtib⁹ canib⁹ sustineat. k Cupiens. Ju vna re duo indicia dei explenť. Ex visiõe paupis: diuiti ñ miserẽti cumul⁹ dãnatiõis inferť: ⁊ rursũ ex visiõe diuit ⁊: tẽptat⁹ quotidie paup ꝓbat: quẽ ad maioꝛẽ ipsi⁹ ꝓbationẽ: pauptas sumul ⁊ egritudo: ⁊ visa diuit ⁊ copia: ⁊ nulla sibi adhibita cõsolatio afficiũt. l Canes. Põt in lingua canũ: lingua significari adulãtium: qui vulnera lingunt: dum mala que in nobis reprehendimus ꝓbo fatoꝛe laudant. Allego. Dines q̃ induebaꝫ pur. ⁊ byss. ⁊ e. q. s. iudaicum populum significat: qui cultum vite exteri⁹ habuit: ⁊ accepte leg ⁊ olitiꝫ vsus ẽ ad nitoꝛẽ nõ advti

ꝯ litatem

oĩa hec phariseꝰ q̃ erant auari: ⁊ ꝫ irelligẽtes parabolã aduersus se dictã: ⁊ carnalia ꝑsentia spũalib⁹ futuꝝ ⁊ q̃si iceret ꝓponẽtes a
deridebant illũ. Et ait illꝭ: Uos b
estꝭ q̃ iustificatꝭ vos coã hoĩb⁹: c
deꝰ autẽ nouit corda vra: qz qđ d
a ꝫ vra altitudo displicet deo: ⁊ in ꝫ ne defẽdatis vos ꝑ legẽ. qz lex vra tã amisit statũ.
hominibus altũ ẽt: abõminatio e
ꝫ vbi tpalia dabantur.
b est ante deuz. ⁊ Lex ⁊ ꝓphe vsq; f
ꝫ q̃ penitentiã et vite austeritatẽ verbo ⁊ exemplo ꝓpter celestia docebat. ꝫ q̃ ẽ finis legꝭ ⁊ initiũ gratie. ꝫ a tpe eiꝰ.
ad iohãnẽ: ex eo regnũ dei euã/
ꝫ supple tendens.
c geliçat: ⁊ omnis in illud vim fa g
d cit. † Facilius ẽ aũt celũ ⁊ terrã ꝑ h
terire: ꝙ de lege vnũ apicẽ cade
ꝫ non soluo legẽ sicut in hoc vno apparet: sic ⁊ de alijs intelligite.
e re. † Oĩis q̃ dimittit vxorẽ suã i+
ꝫ Matthe⁹ excepta causa fornicationis.
⁊ ducit alterã: mẽchatur. Et qui
dimissã a viro ducit mẽchatur.
ꝫ quasi ignoꝛ⁹ apud deũ: nomine non designat.
ꝫ hoc nisi ad inanem gloriam.
f Homo q̃dã erat diues q̃ indue/ k+
ꝫ ecce voracitas. l
bat purpura ⁊ bysso: ⁊ epl̃abat m+
h quotidie splẽdide. Et erat q̃daꝫ n+
ꝫ paup humil ꝑ approbationẽ ex nomie scit. o+
mẽdicus noie laçarus: q̃ iacebat p+
i ad ianuã eiꝰ vlceribus plenus: †
k cupiẽs saturari de micis que ca q
debant de mẽsa diuitꝭ: et nemo r
a ꝫ hos nec a se remouere poterat: nec visitatoꝛ erat qui remoueret. s+
l illi dabat. Sꝫ ⁊ canes vẽiebãt: t+

aũt hec oĩa phariseꝰ q̃ erant auari ⁊ deridebãt eũ: q̃si irrationabiliter loquereť. tũ qz abꝛaã fuit diues valdeꝛ ut habeť Hesa. xix. et ⁊ multi alij qui deo seruierunt ⁊ placuerunt. tũ qz lex vet⁹ ⁊ ꝓphete inducebant ad seruitutẽ dei ꝓmittẽdo abũdãtiã tẽpoꝛaliuꝫ: vt patet in multis locis veteris testamenti. phariseꝰ tamẽ ista inducebãt ad defensionẽ sue auaricie: male etiam inducebãt: qz illi q̃ bene vtunť diuitijs nõ seruitũt eis: nec demoni de eis tẽtanti: sed magis ecõuerso diuitie eis seruiunt: qz sũt eis ĩstrumenta virtutis vt ꝓdictũ est. tales autẽ fuerunt abꝛaã ⁊ alij diuites q̃ deo seruieruñ ⁊ placuerũt. Similiter lex ⁊ ꝓphete seruientibus deo nõ ꝓmittebãt abũdantiã tpaliũ tanq; ꝓncipale premiũ: cum sint minoꝛa bona q̃ act⁹ meritoꝛij. premiũ aũt principale est maꝛ bonũ: cum sit finis act⁹ meritoꝛij: ⁊ finis sp ẽ potioꝛ his q̃ sũt ad finẽ oꝛdiata. ⁊ iõ vbicunq; in sacra scriptura ꝓactib⁹ virtutũ ꝓmittunť bõa tẽ/ † Mat. 11. b
poꝛalia: sub illis intelliguntť bona spiritualia ⁊ eterna: tanq; ꝓncipaliꝰ ꝓmissa: neq; tpalia sic ꝓmittunť ad malũ vsũ: sed ad bonũ. a Et ait illis. Hic q̃ꝛ põit phariseoꝝ cõfutatio. ⁊ ꝓmo dicta q̃futatio põitur. scõo dubiũ remouet. ibi: Facili⁹. pão igiť ponit phariseoꝝ cõfutatio. cũ dr: † Mat. 5. b
b Uos estis q̃ iustifi. vos co. ho. auaricie am vram ꝑdicto mõ colorãdo falsc.
c Deꝰ aũt no. coꝛ. vc. t. iniquitatẽ ibi latentẽ. d Quia q̃ hoĩ. al. est. i. apparẽs † Mat. 5. d
iusticia ⁊ nõ existẽs. e Abominatio est apõ deũ: qz ꝛz q̃ dicit dñs Hiero. Simulata sctitas duplex est iniq̃tas. f Lex ⁊ ꝓphete vsq; ad iohã. nõ q̃ lex vl̃ ꝓphetia defecerit: sed qz extũc ꝑfectio euãgelica ꝑdicari incepit: q̃ inducit ad ꝓfectũ tpaliuꝫ ꝓpter amoꝛẽ spũaliũ ⁊ celestiũ tanq; ꝓpt̃ maꝛ bonũ expediti⁹ ꝙsequendũ. vñ dr libꝛo de ecclesiasticis dogmatib⁹: Bonũ est facultates cũ dispẽsatione erogare. melius ẽ tñ intẽtiõe sequẽdi xp̃m. totũ sil̃ donare ⁊ absolutũ a sollicitudie cũ ꝛpo egere. Sed qz ad hoc requiriť magn⁹ conat⁹ liberi arbitrij. iõ sequiť: g Et ois in il. vim f. qz hõ nutriť⁹ ⁊ assueꝰ in amoꝛe bono ꝛ tpalium ñ ꝑ talia ꝓtẽnere ꝓpt̃ deũ: nisi sibi q̃n dã violẽtiã faciat: qz ꝙsuetudo q̃dã natura est. illa aũt q̃ ꝛ naturã sũt: sunt alią mõ violẽta. b Facili⁹ ẽ. Hic remouet dubiũ. qz dixeꝛat saluatoꝛ: Lex ꝓphe vsq; ad iopossẽt aliq̃ credere q̃ ista cẽnt ꝑ xp̃z ãnihilãda: qõ nõ est vex. imo ꝑ xp̃m fuerť ipleta ⁊ ipfectio eoꝝ amota: vt pleni⁹ declarat̃ fuit Mat. v. ⁊ ꝫ est qđ dicẽ saluatoꝛ: Fa/ E
cilius est aũt ce. rẽ. Et ad ꝫ inducit vnũ exẽplũ. dicẽs: i Ois qui di. vxo. rẽ. Lex enĩ ꝓmittebat repudiũ vxoꝛis. nõ tñ sic licitum: ꝫ ꝓpt̃ maꝛ malũ euitãdũ. vt declaratũ fuit Deut. xxiiij. ⁊ Matth. xix. Et ideo chriſt⁹ impfectionẽ legis amouit q̃n indissolubilitatẽ matrimonij ostẽdit. d. Omnis q̃ dimittit vxorẽ rẽ. ⁊ paret snĩa ex dictis: Mat. xix. k Homo quidã erat diues. Hic inducit exẽplum ad ꝓuocandũ homines ad opera misericordie ex diuite dãnato ꝓpter defectũ pietatis et misericordie: ⁊ nõ dicit hic q̃ sit parabola: qz ꝫm doctoꝛes est narratio rei geste. dicẽ ꝯ: Mõ quidã. ꝫm q̃ dicit Hzego. non exꝑimiť nomẽ eiꝰ: qz nõ erat a deo cognit⁹ per approbationẽ: ꝫm qđ dicit saluatoꝛ reꝓbatis Mat. vij. Nunq; noui vos discedite a me rẽ. l Erat diues. ecce supfluitas ĩ cẽsu. m Qui idue. pur. ecce excessus ĩ vestitu. n Et epulabať q̃ti. rẽ. excedẽs in victu. o Et erat q̃dã mẽdicꝰ no. la. exꝑimiť autem eius nomẽ: qz erat deo cognitus ꝑ approbationẽ. sicut ⁊ moysi dixit Exo. xxxiij. Noui te ex nomine. Et ex hoc dicit Ambro. hic q̃ ẽ magis narratio ꝯ parabola. p Qui iacebat ad ianuam eiꝰ. vt ex vicinitate magꝭ appareret duricia diuitꝭ: ⁊ pbareť patiẽtia paupis. q Cupiẽs saturari de mi. nõ dicit de ꝑciosis. r Que cadebãt de mẽsa di. in quo apparet maxima duricia: eo q̃ perire ꝑ mittebať vnde paup poterat subleuari. s Et nemo illi dabat. quia tali domino talis familia: ⁊ ideo sibi conformabatur in mentis duricia. t Sed et canes veniebãt ⁊ lingebãt vlcera eiꝰ. Ecce brutalis pietas in lingendo vlcera pauperis arguit duriciam diuitis

litatē. Laçar⁹ vlcerib⁹ plen⁹ gētilē ꝓpm significat: q̄ cōuersus ad deū dū pcā ꝓfitet vir⁹ qđ it⁹ latebat: q̄si rupta cute foras emittit. Et cupiebat sa. de mi. q̄ ca. de mē. di. ⁊ n. i. d. qz gētilē quē q̄ ad cognitionē legis admittere supb⁹ ille despiciebat. Quia ei nō ad charitatē: sed ad elationē doctrinā legis habuit: q̄si de acceptō opib⁹ tumuit. Et qz verba ei defluebāt de sciētia quasi mice cadebāt d̄ mēsa. Sz ecōtra pauperis vlcera canes lābūt: qz dū ꝑdicatores loq̄ndo a pctis eripiūt: q̄si tāgēdo vulnera ad sanitatē reducūt. sicut canis curat vulnera dū lingit. Uñ laçar⁹ adiut⁹ dñi interp̄tat: qz ipi hūc ad creptionē iuuāt: q̄ eius vulnera p lingue correctionē curāt.

a In sinū abrā. Sin⁹ abrae est reḡes beatoz paupez: quoz est regnū celoz: i quo p⁹hāc vitā recipiunt. Sepultura iferni penaz pfūditas ē: q̄ supbos ⁊ inmisericordes post hāc vitā vorat. Sin⁹ abrae reḡes ē patrl: in q̄ recūbūt venientes ab oriēte ⁊ occidēte cū abrāā isaac ⁊ iacob. sz filij regni purpura ⁊ byſſo induti: foras eiciuntur.

b Et sepult⁹. In lege nō tenacia: sz rapina damnat. In euāgelio dines q̄ sua nō dedit torquet. c Eleuās ⁊c. A lōge vident infideles: dū in imo positi añ diē iudicij fideles sup se in reḡe attēdūt: q̄z gaudia post cōtēplari nō pñt. Lōge ē qđ ꝓspiciūt: qz illuc p meritū nō attingūt. Refrigeret. l. m. Infidelis ppls ẏba legis i ore tenuit: q̄ in ope seruare ꝓtēpsit. Ibi ḡ amplius ardebat: vbi se oñdit scire qđ facere noluit. Ab extremo digito se tāgi desiderat: q̄ eternis supplicijs dat⁹: optat opationc iustoz vltima pticipare. Fili recordo. qz re. bo. in vi. t. qz offie tuū gaudiū felicitatē trāsitoriā putasti. Uñ ⁊ iusti in mundo bona: sz qz in recōpēsatiōe nō recipiūt sed ad eterna sctis desideriis estuāt q̄ assūt minime bona videt. Memēto fili. Ecce abrāam filiū vocat: quē tñ a tormēto nō liberat: qz p̄cedētes pres hui⁹ ppli mltos a sua fide duasse ꝓsiderāt. nec vlla cōpassiōe a tormētis eripiūt: q̄ fratres. Judaicus ppls iā ex magna pte dānat⁹: sequaces q̄s in terra reliq̄t q̄nq̄ libris moysi carnaliter intellectis: vel quinq̄ corporis sensib⁹ deditos nouit. q̄nq̄ sūt ergo fratres q̄s ad spūalē intelligentiā nō assurgere gemit. Si moysen ⁊ pphas nō audiunt. nisi q̄s ex m. r. c. ei. Ex mortuis dñs resurrexit: sed qz iudaic⁹ pplus moysi credere noluit: ei q̄ resurrexit credere contēpsit. Et cū moysi ẏba spiritualiter intelligere noluit: ad eū quē moyses p̄dixerat nō puenit. Unde veritas: Si crederet moysi: crederet⁹ vtiq̄ et mihi. d Vidit ab. Greg. i Home. Credendū est q̄ ante retributionē extremi iudicij iniusti in requie q̄sdā iustos ꝓspiciāt: vt eos videtes ⁊ ꝓspicientes in gaudio nō solū de suo supplicio: sz etiā de illoz bono crucient. Justi ẏo in tormētis sp iniustos intuent. vt hinc coz gaudiū crescat: qz malū cōspiciūt qđ misericorditer euaserūt: vt etiā pctōres in iudicio amplius puniant ⁊ eoz videt gliam q̄s ꝓtēpserūt: ⁊ de illoz pena torq̄ntur q̄s inutiliter amauerūt. e Ut intin. Qui micas cadētes de mēsa laçaro nō dedit. de extremo ei⁹ digito aquam distillari in ore suo cupit: ⁊ q̄ minima in vita nō dedit: in inferno minima querit. f Quia rece. Aug⁹. Nota q̄ dines iste aliq̄d boni habuit: ex q̄ bonū trāsitoriū in hac vita recepit: ⁊ laçarus aliq̄d mali habuit: q̄ ignis copia purgauit. g Et ī his o. Sic reprobi a pctis ad gliaz sctoz trāsire volūt: ita iusti p miscōiaz mēte ire volūt ad positos i tormēt⁹ vt eos liberēt: q̄ nō pñt: qz iustoz aīe ⁊ si i nature sue bōitate miscōiam hūt: iā tñ auctoris sui iusticie ꝓiūcte: tāta rectitudie cōstringunt: vt nulla ad reprobos cōpassiōe moueāt. Nota q̄ apd animū iustoz nō fuscat bītudinē aspecta pena reprobor: qz vt iā cōpassio miserie nō erit: minuere bonoz leticiā nō valebit. Et licz iust⁹ sua gaudia sufficiāt: ad maiorē tñ gliam videt penas malorū q̄s p gr̄az euaserit: qz q̄ claritatē dei videt: nihil i creatura agit qđ videre ñ possint. h Rogo q̄s te pa. Postq̄ ardēti de se spes tollit: anim⁹ ad ꝓpiās recurrit: qz reprobor mētē pena sua q̄q̄ intellit erudit ad charitatē vt iā tūc etiā suos spūalit diligāt: q̄ b dū pctā diligerēt: nec se amabāt. Seruat ḡ diuiti ad penā: ⁊ cognitio pauperis q̄ ꝓspexit: ⁊ memoria fratrū q̄s reliq̄t: vt de visa despecti gl̄ia: ⁊ de pena inutiliter amator⁹ amplius torquet. i Ut mit. Seru⁹ dñi iste mgr̄ icipit eē cū iā nec discēdi tps bēat nec docēdi. q Si

⁊ ligebāt vlcera ei⁹. Factū ē aūt a†
vt mozeret mendic⁹: ⁊ portaret b
a ab angel⁹ in sinū abrae. Mortu⁹ c
b ē aūt ⁊ dives: ⁊ sepult⁹ ē i infer/ d
no. Eleuās aūt oc̄los suos cū es/ e
set in tormētis: vidit abrāā a lō
ge ⁊ laçar⁹ i sinu ei⁹: ⁊ ipe clamās f
dixit: Pater abrāā miserere mei g†
e ⁊ mitte laçar⁹ vt itigat extremū b
digiti sui i aquā: vt refrigeret li/ i
q̄ ap̄l⁹ crucior: in hoc nota: q̄ sicut mos ē: etiā inter cōiuia loquacitati studuit. a q̄ torquet añ iudiciū: q̄ luxurioso carere delitijs pēa ē
guā meā: qz crūcior in hac flamma. Et dixit illi abraam† Fili re/ k
f cordare qz recepisti bōa in vita
tua: et laçarus silr mala. Nunc l
aūt hic cōsolatur: tu vo cruciarl. m
q̄ inter pauperem et diuitem chaos est: q̄ post mortem nequeunt merita mutari.
g Et in his omnibus inter nos ⁊ n
vos chaos magnum firmatū ē:
vt hi q̄ volūt hic trāsire ad vos o
h non possunt: neq̄ inde huc trās/ p
i meare. Et ait: Rogo ergo te pa/
ter vt mittas eū in domū patrl

diuitis: qz curialiores erāt canes paupi q̄ eoz dñs.

a Factū est aūt vt moreret mendicus. in patrīa q̄ ꝓpfectum habet ꝓbatus. b Et portaret ab angel⁹ ⁊c. id est ad limbū sanctoz patrū: vbi descendebāt iusti moriētes anteq̄ ipedimētū generale gloie per passionē xpi esset amotū. c Mortuus est autē ⁊ dives. qz diuitie nō pūt a morte saluare. d Et sepult⁹ ē in infer. sz damnator: q̄ erat diaboli parochian⁹ ei p̄mittas reddēs. bona tpalia in illicitis ꝓsumendo: ⁊ horas diei audiēdo: cātilenis dissolutis ⁊ malis verbis intēdēdo.

e Eleuās aūt oculos suos ⁊c. da ei⁹ oculi apti erāt p penā q̄ añ fuerāt clausi p culpā. f Vidit abraam a lōge. qz multū etiā ante aptionē tanue celestis distabat stat⁹ electoz a statu reproboz intātū q̄ impossibilis erat trāsit⁹ ab vno in alium. vt dr. j. Ex b aūt loco dic̄ Grego. sup Lucā. ⁊ ponit in. iij. sniaz in fine. q̄ infideles in imo. i. in infimo positi ante diē iudicij fideles in p se in requiē attendūt. quoz gaudia post cōtēplari ñ pñt. Qualiter aūt intelligendū sit dictum beati Grego. maioz discretiōi ⁊ iudicio dimitto: sed q̄ dānati vsq̄ i diē iudicij videāt gl̄iam brōz: vt vident ẏba ei⁹ sonare nō habet ex b loco sufficiēs argumētū: qz salnato: narrauit hic rē gestā: vt predictū est. et p ꝓfis factaz añ xpi passionē. Ex q̄ sequit q̄ abrāā ⁊ laçar⁹ nōdū erāt in gl̄ia celesti: sz in limbo sctoz patrū. g Pater abrāā. Hūc fallo ⁊ p nihilo vocat patrē: quē i opib⁹ minime voluit imitari. Uñ ⁊ saluator Joh. viij. dicit iudeis: Vos ex patre diabolo estis ⁊c. h Mitte laçarū. irrationabilit̄ petijt illuz ad se iuuandū mitti: cui micas panis noluit mittere esurīti. i Ut refrigeret liguā meaz. ibi plus cruciabat: quia per eaz plus peccauerat: sz duo officia nature in quib⁹ lingua deseruit. s. gustui ⁊ loq̄le: vt habetur. ij. de anima. q̄ aūt p linguā in officio gustus peccasset: pater per illud qđ. s. dictū est: Epulabat quotidie splendide. Similiter in officio loquele: qz iter epulas splēdidas magis relaxat lingua ad loquēdū inepta. Notandum tamen hic q̄ lingua ⁊ digitus metaphorice dicunt in animabus separatis: quales erant anime laçari et diuit. sicut in deo qui spiritus est: manus dicitur virtus ei⁹ operatiua. ⁊ similiter in laçaro hic per digitu⁹ intelligit virtus eius auxiliatiua. per linguam diuitis virtus concept⁹ mētis expressiua. k Fili recordare quia recepisti bona in vita tua. Hoc sibi dicitur ad augmentū sue pene: qz maximum infortunij genus est fuisse felicez: vt dicit Boeci⁹. ij. de consolatione. l Nunc aūt hic consolat. ꝓpter meritū patientie. m Tu vo cruciaris. ꝓpter defectū misericordie. n Et in his omnib⁹ inter nos ⁊ vos chaos magnuz firmatum est. i. distantia magna meritoz ⁊ statuum firmata est rigore iusticie diuine: vt impossibilis sit trāsitus ab vno statu in aliū. ideo subditur: o Ut hi q̄ volunt hinc transire ad vos non possint: neq̄ inde huc trāsmeare: qz anime separate sunt extra statum meriti ⁊ demeriti. Q⁹ autem damnati vellent venire ad locuz electoz si esset possibile: nō est dubiū: sz de electi q̄ vellēt ire ad locū damnator⁹ videt falsū. Ad qđ dicēdū q̄ nō vellent ire illuc ad manēdū: vellent tñ ire illuc si esset possibile ad ꝓlucendū. Istud tñ velle intelligit fm voluntatē naturalē. nō aūt fm voluntatem deliberatiuam in qua ꝓsonat simplicit̄ diuine iusticie. p Rogo ergo te pater vt mittas eū i do. pa. m. dixit b nō charitate ductus eū illā nō haberet: sed timore seruili: ne in ipsoz cōsortio eius pena augeretur: qz fuerat eis occasio peccādi. tum ratiōe diuitiarū quas eis dimiserat ad abusū. tū exēplo male viuendi: quod eis dederat ad sequendum.

Et ait il.

a Si moysen. Qui xpa legis d espli
unt: redēptor⁹ p̄cepta q̄ ex mortuis sur
rexit: q̄sto subtilioza sūt tāto hec difficil
li⁹ iplebūt: t cui⁹ dicta iplere renuūt ei
,peuldubio credere recusāt. Nota q̄
in villici illi⁹ supi
oze: t isti⁹ diuitis
p̄cetis cōpatiōe:
incētiuū fit mise
ricordie: t ibi fo
tasse scīs q̄s ami
cos dicit q̄h⁹ ta
bernacula tribu
it. hic xpo docet
paupib⁹ ꝓferen
dū. Ca. XVII
b Tad di
scipulos.
Scīduz
eū dūs de miseri
cordia loq̄retur:
pharisei auari in
irrisiōe pseuera
bāt: in q̄ infirmis
auditorib⁹ scāda
lū ne attēderēt fa
ciebāt. Hos q̄ in
crepat loquens
aplis. s. q̄ illi suo
virio faciebāt vt
euenirēt scādala
p se q̄ nō poterāt
nō euenire i mū
do erūnis t erro
rib⁹ plenissimo. q̄
si di. Vos ne tur
bemi si isti deriso
res scādala mo
uēt: qz ita neces
se est fieri: vt q̄ p
bati sūt mānifesti
fiāt in vob. Mo
ta q̄ iqntū potes
sine pctō vitare scādalū ,pxī debes: qō
si de veritate est ꝓ scandalo veritas
relīqui non debet.

c Si lapis molaris. Ex ritū ,puīcie vbi
erat ista cruīnū pena: vt alligato saxo
in ,pfūdū demergerent. Et vere vtiliuſ
ĩnoxiū pēa grauissima vitā finire: q̄ le
dēdo fratrē mortē mereri ppetuā. Vel
p lapidē molarē sclar⁹ vite circuīt⁹ t la
boz exp̄mit: p mare extrema dānatio.
Quicūq̄ q̄ spēz sctitat⁹ būs xpo vl ex
emplo ceteros destruit: meli⁹ esset ei vt
eū sub exteriozi habitu ad mortē terre
na acta ꝓstrigēt: qz si sol⁹ caderet: tole
rabilioz eū pena cruciaret. d Pusillī
ist⁹. Nō etate: sz fide t aīo q̄ occasiōes
q̄rūt quō scādaliçēt. iō ꝓsulere oportet
vos bis: ne occasiōe vr̄i recedāt a fide
t a salute. e Attēditevo. Quo ordi
ne scandala declinare t ve perpetuum
euitare possimus insinuat. Sz si nos
attendimus ne quem ledamus: si pe
nitentem ꝯelo iusticie corripimus: si
ex corde penitenti dimittimus. Hec iu
benur passim peccanti: sed penitentiaz
agenti dimittere. Primuz ergo est pec
cantē icrepare: vt postea penitenti pos
simus dimittere. Ita enim peccat q̄ pec
cantem videns tacet: sicut qui peniten
ti non indulget.

f Et si penitentiam egerit dimitte il
li. Aliter fratri penitenti: aliter inimi
co persequenti venīā dare p̄cipimur.
Fratri concessa remissione: socia chari
tate communicam⁹, ꝓsecutori malū no
ꝝ bisvo

a Et ait illi: habēt moysen. qui docuit moralia agēda. b Et ꝓphetas. q̄ docue
rūt mystica t credēda. t ista sufficiūt ad salutē. ideo sequit: c Audiāt illos. Ex q̄
patet q̄ iste diues t amici ei⁹ erāt de gēte iudeoz: qz gentiles nō habebāt doctrinam
moysi et ꝓphetarū. d Nō pater abraā tc. moti ex nūcio sic mirabilit eis apparē
te. e Si moysen t ,pphas nō au. tc. Hoc patuit per effectū: q̄ lazaro resurgēti et
christo testimoniū ꝓbibenti nō crediderūt: sed magis inter
ficere eū voluerūt: vt habet Job. xij. Similit nec xpo resur
genti: sed magis suaserunt fālso ipm nō resurrexisse: t corp⁹
ei⁹ a discipul⁹ suis furatū fuisse: vt habet Mat. vl. Ca. XVI

mei. Habeo enī quinq̄ fratres:
vt testetur illis ne t ipsi veniāt i
hūc locuz tormentoz. Et ait illi a
abraam: habēt moysen t ꝓphe b
tas: audiant illos. At ille dixit: c
ꝑ qui⁹ xpa dei despexerat: hoc audire non posse
suos sequaces estimabat.
Non pater abraam: sed si q̄s ex d
mortuis ierit ad eos: penitētiā
a gent. Ait aūt illi: Si moysen et e
prophetas nō audiūt: nec⁹ si q̄s
ex mortuis resurrexerit credēt.

b Et ait ad di Ca. XVII f+
e scipl⁹s suos: t Impossi
ꝑ offendicula.
bile ē vt nō vēiāt scāda
ꝑ meli⁹ ē ꝑ culpa breuē recipe penā q̄ eternis
seruare cruciatib⁹. nō enī iudicabit de⁹ bis in id
ipsum.
la: Vę aūt illi q̄ quē veniūt. Uti t
li⁹ est illi si lapis molaris impona
tur circa collū ei⁹: t p̄jciatur in
d mare q̄ vt scādaliçet vnū de pu
ꝑ magn⁹ ei moueri ñ pōt. ꝑ ē. ve quē ledat.
e sillis istis. Attendite vobis: t Si gt
peccauerit in te frater tuus: icre
f pa illū: t si pēnitentiā egerit: di

Dmoraliter. a† Dicebat aūt t ad disci. su. Hō
quidā tc. Parabolā istā lrālit ex
posui de mala dispensatiōe bonoz fortune: nūc aūt eā expo
nā de mala dispēsatiōe bonoz nature: q̄ sunt claritas intelli
gentie: capacitas memorie: viuacitas sensuū exterioz: t in
tegritas t sanitas membroz: quibus homo pōt bene t ma
le uti: t malus vsus est dispensatio mala. t tanto peioz alte
ra quāto bona naturalia bonis fortune sunt potioza. ,pter
qō a dño iuste reprehendit. dicens: † Quid hoc audio
de te tc. hoc aūt dūs ei dicit: qñ terroꝛem mortis immittit.
i† Ait aūt villicus intra se. Quid faciā tc. Ꝑ aūt dicit qñ
nō solū mortē timet corporalē: sed etiā eternā. m† Scio
quid faciā tc. i. p alios bonos ,peurabo mihi salutē.
p† Cōuocatis itaq̄ singulis debitoꝛib⁹ dñi sui tc. Oēs āt A
ĝtūcunq̄ iusti sūt debitores dei. bō vero dotat⁹ p̄dictis na †
turalib⁹ bonis de cursu cōmuni abūdās est in fortune diui- Mar.18.b
tijs: quaꝛ tñ nō est dūs: sed dispēsatoꝛ. t ideo qñ de illis dat Mar. 9.f
pauperibus donat de bonis dñi sui. t p eoꝛ merita acq̄rit sa
lutē sibi. ideo cōcludit: a† Et laudauit dñs vil. iniq̄. tc.
dicit aūt villic⁹ iniquitatis. ,pter dissipationē bonoz natu
re. sed laudat a dño: qz prudenter dispēsauit bona fortune.
,pter qō inducit alios ad simile dicēs: f† Facite vobis
amicos de mām̄ona iniquitat⁹. i. de tpalib⁹ diuitijs q̄ sic no
mināt: nō qz sint male ꝺm se: ꝺ qz frequēter sūt occasio mali.
j. Thimotꝺ. vj. qui volūt diuites fieri incidūt in tēptationē
t in laqueū diaboli t desideria multa inutilia t nociua: que
mergūt hominē in interitū t pditionē. v† Audiebāt āt †
hec oīa pha. tc. Auar⁹ enī liberalē dicit ,pdigum: vt hr̄. iij. Mat.18.b
Ethic. t p ꝓfis dicit eū deridēdū tā ꝓ stultū. ,ppt qō phari
sei q̄ erāt auari deridebāt xp̄m eo q̄ laudabat dispersionē bo
noz tpaliū. i† Dis q̄ dimittit vxoꝛē tc. vxoꝛ nullo mo
do dimittēda est sapiētia. Sap. viij. Et q̄stui spōsā mihi eam
assumere tc. k† Hō quidā erat diues tc. Hoc exposui lit
teralit de diuitijs fortune: qz ꝺm doctoꝛes catholicos nō po
nit hic parabola: sed narrat⁹ res gesta. nūc aūt exponi pōt de diuitijs nature ꝑdict⁹.
t qz talis cōmuniter est etiā diues in tēpoꝛalib⁹ t supbus. ideo subdit: m †Qui
induebat purpura t bysso. eccc pompa vestiū. n† Et epulabat quotidie splēdi
de. p excessū victualiū. o† Et erat q̄dā mēdic⁹. p quē significat hō simplex t igna
rus indigēs ꝓsilio ei⁹. † Ulcerib⁹ plen⁹. i. penitēs de suis facinorib⁹. qō signifi
catur p vlcera in quib⁹ putredo erūpit ad exteriora. q† Cupiens saturari de mi
cis. i. de consilij sui verbis q̄ ,pcedūt ex sciētia sic mice de mensa. s Et nemo illi da
bat. qz talis cōtēnit pauper⁹ t eos alloq̄ dedignat. t† Sed t canes veniebāt t li
gebāt vlcera eius. ,Per canes lupos a gregib⁹ arcētes. significant p̄dicatoꝛes t cō
fessoꝛes qui debēt tales dulcit cōsolari. a† Factū est aūt vt moꝛeret⁹ mendic⁹ tc.
qz frequēter cōtingit q̄ simplices t ignari saluant: t homines astuti t litterati dam
nant. Ūn Aug⁹. de ,Paulo simplice dixit: Simplices t illitterati rapiūt celū: t nos
cū litteris nr̄is trahimur ad infernū. g† ,Pater abraā miserere mei tc. ,Per hoc
significat q̄ damnati vellēt si fieri posset a beatis adiuuari: sed ꝺ impedit ꝑ dei sentē
tiā: que dicit hic magnū chaos impossibile ptransiri.

In ca. xvj. vbi dr in postil. Nec enī ꝑmittebat repudiū vxoris tc.

Additio.j. De hac ꝑmissione agit satis large in additiōe. s. Deut. xxiiij.
t Mat. xix. vide ibi. In eo. ca. vbi dr i postil. Qualit
aūt itelligēdū sit dictū Hrego, Maioꝛū discretioni dimitto tc.

Additio.ij. Uerba beati Hrego. vbi dicit ante diē iudicij. intelligēda sūt
ac si dicat: ante diē passionis xp̄i. In passione enī fuit q̄dāmo
do iudiciū mūdi. iuxta illud Job. xvj. Nūc iudiciū est mūdi.

Replica. Jn ca. xvj. tāgit postillator de matrimonij indissolubilitate. Sz
Bur. se opponit per ea q̄ posuit Deut. xxiiij. t Mat. xix. ꝺ vide
Et ait ad discij. Postq̄ saluator oñdit q̄ pctō (cor. Mat. xix. Ca. XVII
c res pētētes sūt benigne recipiēdi. hic ꝓm oñdit q̄ sūt caute nutriēdi. Circa
q̄ ꝑmo pōit ifōmatio xp̄i benigna. ,scdo subdit pharisecoꝛ interrogatio ma
ligna. ibi: Interrogat⁹ aūt a pha. Circa ꝑmū pōit xp̄i instructio. ,scdo istructiōis
ꝓfirmatio. ibi: Et factū ē. ,Pdia i duas. qz ꝑmo pōit dicta ifōmatio. ,scdo aplox po
stulatio. ibi: Et dixerūt apli. Circa ꝑmū sciēdū q̄ pctoꝛes cōuersi ad pētētiā. ,pio
caute nutriunt: qñ a ꝓbēdo eis occasionē reuertēdi ad vomitū diligēter cauet. t tal
occasio vocat scādalū. t dr a scādalon grece qō ē ipactio pedis q̄ facit hoīez ruere:
,put dictuz fuit Matth. xviij. vbi iste passus exponit. Secūdo nutrit cautē qñ defe
ci⁹ eoꝛ patient portāt t iiurie remittūt: qz de nouo ꝺuersi ad pētētiā. ,ppt ꝓsuetudi
nē pstinā hāt q̄ndā. ,pnitatē recidiuā di. iō dit saluator: g Si pecca. i te f. t. tc. dul
Si septies
citer t charitative.

bis volenti: vel si potest facienti: bona volum⁹ ⁊ facim⁹ qđ possum⁹.
a Septies. Solet vniūsitas septenario dsignari. Precipit ḡ vt oia petā dimittāt vl sp penitēti dimittat. b Adauge. Cū supra dixisset: q̄ fidel ē in minimo ⁊ in maiori fidelis est: ⁊ si in alieno fidelis nō fuistis: qđ v. est q.d. Apostoli q̄ in alieno ⁊ in minimo. i. in terreno ꝛ cōceptu fuerāt fideles: in suo et maiori fidē postulāt augeri: vt q̄ ex fide iā habent exordia virtutis: in eadē ꝓficiāt: donec ad pfectionē veniant. c Sicut granū sinapis. Fidem pfectam grano sinapis cōparat: q̄ in facie ē humilis ⁊ nullax viriū apparēs: sed pressuris trita quātū int⁹ ferueat ostendit. Si napis granū tritū et cribratū tepide pingui mulse admixtū: si ieiun⁹ cōtra solē vl in balneo gargarises: omnē noxiū humorē de capite purgat. ⁊ imminentiū inbecillitatum pericula vitari facit. Sic fides tēptatiōis pistillo ꝓbata ab omni leuium cogitationū superficie: cribro discretiōis castigata ⁊ pfecte dilectiōis melle dulcorata: oēs de corde vitiox sentinas: nō solū ad ꝓsens exhaurit: sed ⁊ in futux ne recolligi possint ꝓcauet.
d Arbori moro. Per mox coloze sanguineo cuius fruct⁹ ⁊ virgulta rubēt euāgeliū crucis exprimit: q̄ p fidē apostoloꝝ de gente iudeox (in q̄ velut i stirpe generis tenebax verbū ꝓdicatiōis) est eradicata: ⁊ in mare gentiū trāsplantata: cui etiā ꝓuenit subiecta parabola de ministris xp̄i.
Folia moꝛi serpēti subiecta necē inferūt: ⁊ verbū crucis vt cuncta salutaria cōfert cūcta noxia tollit. Fruct⁹ moꝛi in floze albet: format⁹ irritilat: maturitate nigrescit. Sic diabol⁹ floze angelice nature ⁊ potestate rutilātis ꝓuaricādo tetro inhoꝛruit odoze: qui p fidē excludit.
e Quis autē. Seruus arās aut pascēs doctor est ecclesie. de quo dr: Nemo mitt. ma. a. ara. ⁊ aspiciēs retro aptus est regno dei. ⁊ dns petro dicit: Pasce oues meas. Qui seru⁹ de agro regreditur: cū intermisso opere ꝓdicādi: quasi ad curiam ꝓscientie rediens sua dicta vel facta ptractat: cui dns nō statim iubet ab hac vita transire: ⁊ eterna quiete refoueri: sz domi parare q̄ cenet. i. post laboꝛē aperte locutionis: humilitatez xp̄ie conuersationis exhibere. in tali enī ꝓscientia deus cenat. Vñ: Cenabo cū illo ⁊ ipse mecū. ⁊ p̄cinge. i. fluctātiū cogitationū sin⁹ quib⁹ gressus opex impediri solet cōstringe. f Et ministra mihi. Ministrat cōditoꝛi q̄ ei⁹ naturā ꝓsiderās ⁊ ei⁹ iudicia ptimescēs de suis se virtutibus humiliat. Minister enī a minoꝛi statu dr.
g Sic et vos. Postq̄ ad pfectionē fidei exhortatus est p quā fiūt mirabilia opa: etiā ꝓtra rex naturā monet ne q̄s de suis opib⁹ gloriet: sz q̄nto fides est foꝛtis virtutib⁹ excellētioꝛ: tāto cōsciēntie intus sit humilioꝛ: qꝛ dño iure debem⁹ obseq̄um. b Serui inuti. Si homo ab homine seruo nō vniforme sed multiplex ministeriū exigit: nec gratiā habet: q̄ntomagꝛ vos q̄ sine me nihil potestis. nō vni⁹ vsuꝛ opis vel laboris exercere debetis: sed sp nouis studijs augere ꝓpoza: nec vos iactetis: qꝛ bene seruitis. i Debuim⁹ facere. Qui veni ministrare nō ministrari. nō debitoꝛes sibi fecit: ne nr̄is operib⁹ ꝓfidētes: sed eiui examen pauentes: omnibus impletis que precepta sūt: nos imperfectos esse recognoscam⁹ q̄diu peregrinamur a deo. k Et factū est cū. Post parabolā que inuitat ad humilitatē ⁊ pseuerātiā in diuersis officijs dei: reprehendunt ingrati de ipēsis bñficijs. l Occurrerūt ei. Leproſi sūt heretici q̄ quasi varios coloꝛes habētes i eodē coꝛe: varias sectas: nūc falsitatis: nūc veritatis pmiscēt in eadē ꝓdicatione. Vi aūt qꝛ vitant ⁊ ab eccl̄ia remouent lōge: necesse habēt vt magno clamoꝛe ītexpellāt. vñ sequitur: Qui steterunt a longe. Qui ꝓtra decalogū peccauerāt: nec amādo deū de quo male sēnt nec ꝓximū a quo diuidunt: sub denario ad deū clamāt ⁊ sanant: dū in ecclesie societate doctrinā integrā verāq̄ assequunt. ⁊ oia ſm catholice fidei regulā disserūt: ⁊ varietate mēdacioꝝ q̄si lepra carēt. Sed vn⁹ gratias agit. i. q̄ in vnitate eccl̄ie p humilitatē remanēt. Qui xp̄o p superbiā elati mūdatoi sūt ingrati. nouē sūt: qꝛ per vnitatē a pfectiōe denarij deficiūt. vñ Aplus: Qui cū deū cognouissēt nō sic deū glorificauerūt a. g. e. sed e. in. c. suis. m Et leuauerūt vo. qꝛ i verbis saluatoris se errasse cognoscūt: saluādi ꝓceptoꝛē vocāt: ⁊ p cognitionē ꝓceptoris redeūt ad formā salutis.

a Si septies i die ⁊c. i. totiēs quotiēs: sz q̄ expositū fuit Mat. xviij. vniuersitas ei numero septenario dsignat. b Et dixerūt. Hic ꝑr ponit apostoloꝝ postulatio. cauere enī a scādal ⁊ remittere iniuriās totiēs q̄tiens ꝓcedit ex magnitudie fidei q̄ alias credit ⁊ sperat ꝓ talibus ī vita futura remunerari. ⁊ iō apli q̄ erāt adhuc impfecti ⁊ ignari audita ꝓdicta xp̄i doctrīa petierūt augmētū fidei dicētes: c Dñe adauge nobis fidē. Augeꝛ autē fides dupliciter. Uno mō extēsiue. i. q̄n plura credibilia cognoscūt ⁊ credunt explicite: sicut fideles lsrāti cognoscūt et credunt explicite que simplices implicite credunt credendo de talib⁹ in quodā generali illud qđ re/net ecclesia. Alio modo augeꝛ intēsiue: videlicet quando credibilia clarius cognoscunt ⁊ firmius feruētiusq̄ tenent ⁊ vtrūq̄ augmentū fidei requirit i eccl̄ie plat. propter quod apostoli qui post christum fuerunt ꝓmi prelati in ecclesia dei. petierunt vtrunq̄ augmentū fidei quod christus dedit eis maxime post resurrectionē suam dando eis gratiā sp̄i/tus sancti. ⁊ ideo predicit eis virtutem fidei dicens:
d Si habueritis fidem sic granum sinapis. quod licet sit modicū quātitate: est tū maximū virtute. propter qđ fides ei comparatur.
e Dicetis huic arbori. moro: id est dicere poteritis.
f Eradicare ⁊ trāsplanta/re in mare. quo mira ꝓuēit .s. eradicationē subitā arboris ꝺ terra solida: ⁊ trāsplantationez ei⁹ in aqua fluida. vt per hoc magis appareat virtus fidei. sz q̄ de talib⁹ operib⁹ que nō fiunt principaliter virtute credentis: sed virtute dei operantis nullus debet eleuari: sed magis sub deo humiliari. ideo subdit:
g Quis aūt vr̄m ha. ser. aran. s. laboꝛantē in agro.
h Qui regresso. s. de labore. i Dicat illi: stati ⁊ recūbe. i. ꝺsce post laborē ⁊ refocillare. q. d. non ita dr ei a dño suo: ſ magis dicit ei: k Para q̄ cenē. ita q̄ post laboꝛē i agro requirit ab eo laboꝛ in domo. ⁊ si in oib⁹ fu⁹ obediat: ſ tñ ꝓpter ꝺ teneꝛ sibi regratiari dns: nec fu⁹ in superbia debet eleuari: qꝛ ad ꝺ tenebāt ex ꝓditione fuitutis. ⁊ ex ꝺ ocludit xp̄s q̄ apli de bonis opib⁹ nō debēt eleuari sz magis humiliari. ideo subdit:
l Dicite: serui inutiles sum⁹. qꝛ ſm veritatē nulla vtilitas ꝓuenit deo de humanis operib⁹: sed solū ipsis operantib⁹. m Et factū est. Hic ꝑr ponit doctrine christi ꝓdicte ꝓfirmatio ꝓpa mirabilibus christi. o Qui steterunt a longe. tum quia non debebāt ꝓpter christi reuerentiam. tum quia non erāt assueti familiaritatis. p Et leuauerunt vocem suam. ex magno desiderio sanitatis.

a ſ ne vel nimis difficilis venia: vel nimis remissa sit indulgentia.
a ſ si enim in deū: nō erit nostri arbiterij.
b ſ quasi diceret: dicis erogandā pecuniā: cōdonanda peccata: sed vt habeam⁹ pfectā noticiā: horuz faciendoꝝ: adauge nobis fidem.
c ſ species ꝓ genere: qꝛ fides cōsumata etiā electis imperare potest.
d ſ a labore.
e ſ ad mensam. f ſ potius.
f ſ postq̄ tua ꝓdicatione ⁊ cōpūctiōe refect⁹ ero tuc tandē eternis mee sapiētie epul' refici eris.
g ſ vel erit. a ſ quasi diceret qđ mirū si fecerit seruus qđ debet cuius est laborare ⁊ assidue seruire
h ſ qꝛ empti precio.
i ſ qꝛ bonoꝝ opex nō eget de⁹. vl qꝛ ū sūt cōdigne passiones hui⁹ tp̄is ad futurā glīaz q̄ re. in nobis.

Ro. 1. c

Apoc. 3. d

Joh. 21. e

Ite ostendite

a Jte ostēdite. Quisqs heretica prauitate vel gētili suptitione: vel iudaica pfidia: vl fraterno scismate p dei gratiā mūdat⁹ caruerit: necesse ē vt ad eccliam veniat colorē qs fidei verū alijs silez ostēdat. Ūñ paul⁹ ad ananiā: Corneli⁹ ad petrū mittit. Cetera vitia dūs ī pscia p seipm corrigit ⁊ sanat. b Un⁹ aūt ex il. Un⁹ aūt regressus significat vnī ecclie deuotā in xpo humilitatez. Qui cadēs ad pedes ei⁹ gratias agēs: qz repssis psūptiōis cogitationib⁹ qb sit infirmus videt: nihil xtutis sibi retribuit: bona q agit de misdia itelligit. Ūñ ⁊ samaritan⁹. i. custos cognoiat: q ita bona que accepit deo tribuit: vt cuz psalmista dicere possit: Fortitudinē meā ad te custodiā. c Et cecidit ī fa. Cadit ī faciem q de ppetratis malis erubescit. Ibi enī cadit homo: vbi pfūdit. Qui ī faciem cadit: videt q cadat. q retro cadit: nō videt. Boni g ī faciem cadūt: qz būiliant se ī bis visibilib⁹ vt ad inuisibilia eriganf. Mali retro cadunt: qz cadunt ī inuisibilib⁹ vt nō videt qd eos seqt. d Surge. Qui ifirmitatē suā agnoscēs būiliter añ deū iacuit: diuīa cōsolatione surgere ad fortiora opa: ⁊ tre crescendo vsqz ad pfectiora iubet. e Fides tua. Fides q ad agēdas grās inclinauit: ecōtra pfidia illos dānat: q de acceptī beneficijs sūt ingrati. f Te saluū fecit. Jn supiori pabola decernit fidē p humilitatē debere augeri. Jn ista reb⁹ ipis manifeste ondit: non fidei tñ agnitā rōnez: ꝫ fidei executā opationē esse: q saluū facit credentē. g Jnterrogat⁹. Jdeo iterrogauit: qz sicut lucas ī feri⁹ aperuit. Existimabāt q veniente dño hierosolymā pfestim regnū ei⁹ mānifestarez: ita vt ⁊ ipi apli hac opinione ducti: post resurrectionē ei⁹ iterrogarēt eū: Dñe si ī tpe hoc restitues. r. i. et alibi cleophas: Nos aūt sperabam⁹ q ipe eet redēptur⁹ isrl. b Cū observatione. Quia qñ veniet: nez ab angelis: nez ab hoīb⁹ pōt observari: sicut dñice ī carnatiōis tps: ⁊ ppbaz vaticinijs pfixum: et angelo⁹ ē pconsjs manifestatū adeo vt ꝓcept⁹ ē: nat⁹ baptiçat⁹: pdicās mortēs: resurgēs: ad celos ascēdēs: comitātib⁹ indesinēter vel angelo⁹ vel bominū: vel certe miraculo⁹ sit declarat⁹ indicijs. i Ecce enī regnū. Nō poterit obseruari: qz regnū meū nō ē corporale vt putat: ꝫ spūale qō fide iam incepit. k Regnū dei. Vel sic pōt accipi respōsio dñi. Regnuz dei intra vos ē q qñz vētur⁹ iudex oīm nūc etiā regnat in cordib⁹ fideliū. Sed cū hereticī turbāt eccleiā prauis dogmatib⁹ desiderāt fideles vt dñs vna die ad terras rediēs si fieri posset veritatē fidei intimaret. Sed nō videbūt: qz qō semel euāgelico fulgore ē exhibitū nō ē opus corporali visione dñi firmari. l Veniēt ⁊c. Voluit dicere qñ veniret: ſz venturū dixit: vt incuteret oīb⁹ terrorē iminētis iudicij: nec securitatē afferret dilatiōis: ⁊ ne videretur cōtristare aplos si eis aliqd denegaret. Fm aliū euāgelistā dicit: De die aūt ⁊ hora nemo scit: nez angeli nez filj⁹ nisi pater. m Desideretis ⁊c. Post meā ascēsionē qñ vos ī b exilio mūdi ingemiscētes desiderabit⁹ me videre in glia mea: q volūtas laudāda: nō tñ in b mūdo implēda. n Unuz die fi. Bñ vnū die: qz nulla glia de q ppba ait: Melior est dies vna ī atrijs tuis. su. m. Nulla ē tenebrarū iterruptō: nulla saltim memoria miserie vel doloris. Huj⁹ diei pscntiā bonū ē desiderare: nō tñ magnitudine desiderij nobis fingere somnia: qsi instet dies dñi: qō ab aliqb⁹ faciendū

Ꝓdicit.

a Dicētes: Iesu ꝓceptor miserē nr̄i. i. solo xbo potes curare nos.
b Jte ostēdite vos sacerdotibus. Lex enim ꝓcepit. Leuit. xiij. vt emūdati a lepra sacerdotib⁹ se offerrēt: ⁊ hoc duplici de causa: vna erat qz sacerdotes debebāt iudicare vtr talis eēt vere curat⁹. secūda erat qz p sua emūdatiōe tenebat⁹ offerre sacrificiū determinatū in lege. Legalia āt tūc cursū suū habuerūt. vñ ⁊ xps ea fuauit: vt ptz ī ei⁹ circūcisiōe ⁊ oblatiōe ī tēplo ⁊ imolatiōe agni pascal'. ⁊ isto illos qs a lepra sanauit ad sacerdotes misit. c Et factū ē dū irent mūdati sūt. ex fide ⁊ obedientia ad xpm meritorie de cōgruo: ꝫ diuina xtute effectiue.

d Un⁹ aūt ex ill' vt vidit qz mūdat⁹ ē, suā sanationē xtuti xpi imputans. e Regressus ē. tāqz gratus grās deo agens.

f Et hic erat samaritan⁹. i. de gētib⁹ illis q misse fuerūt a rege assyrioꝝ ī samariā et alias ciuitates terre illi⁹: captiuatis inde iudeis ⁊ translatis in assyrios: vt habetur iij. Reg. xvij. et isti samaritani partim colebant idola: ⁊ partim deum: ⁊ iudei non cōmunicabāt cū eis sicut nec cū alijs gentilibus: vt habet Joh. iiij. Et p hoc q dicitur: Et hic erat samaritan⁹: innuit q alij nouem erāt iudei nec reuersi sunt ad grās agendū: qz decepti a sacerdotalis quibus se repsentauerant qui doctrine christi ⁊ miraculis detrahebant fm eoꝝ informationem: attribuerunt suaz sanationem observantie legis ⁊ non xtuti christi: lz a principio fideliter et deuote petiissent ab eo sanari. ideo subdit: g Non est inuentus qui rediret ⁊ daret gloriam deo nisi ꝫ alienigena et in hoc figuratuz fuit q gentiles venturi erant deuote ad fidem christi: iudeis remanētibus in suo errore. h Jnterrogatus autem. Descripta instructione christi benigna. hic consequenter ponitur phariseoꝝ iterrogatio maligna. christus enim in suis sermonibus frequenter fecerat mentionē de aduentu regni dei: vt ptz ex predictis in hoc euangelio ⁊ in alijs. et isto pharisei q doctrinā christi deridebāt. vt dictum est ca. p̄cedenti: irrisorie ab eo q rebant. i Quando venit regnum dei. q. d. anteqz veniat regnum de quo loqueris occupabit te mors cruel': sed dominus tanqz vere patiens nō dedignatus est eis respōdere rationabiliter ⁊ māsuete. dicēs: k Non veniet regnū dei cū obseruatiōe. p aduētū aūt regni dei intelligit aduent⁹ xpi ad iudiciū: quia veniet tāqz rex ad iudicādū. Venit autē ad iudiciū dupliciter. Uno modo pticulariter. s. in morte cuiusli bet: qz qlis vnusqsqz in morte reperit: talis in iudicio extremo p̄sentabit. s. in pte electoꝝ vel damnatoꝝ. Alio mō vniuersaliter: ⁊ sic veniet ad iudiciū in fine mūdi. ⁊ neuter aduētus ē cū observatione tpis: qz nihil incerti⁹ ē hora mortis. de tpe etiā futuri iudicij dixit aplis Act. j. Mō ē vestrū nosse tpa vel momēta. ⁊ multo fortius illud tps ē incertū alijs fm q dicit Aug⁹. Illud xbū oīm calculantiū digitos q̄escere iubet. l Neqz dicēt ⁊c. i. non possūt dicere certitudinaliter ⁊ determiate tēpus aduētus xpi ad iudiciū. vnde ⁊ illi q volnerunt b determinate dicere: vt abbas ioachim: ⁊ q̄dam alij inuēti sūt falsum dixisse: qz tempora ab eis determinata transierunt. m Et ait ad discipulos. Hic ꝓnter ponit discipulorū informatio de aduētu christi ad iudicium: vt ꝓpter īmēsitatem psecutionum non credant cito christum venturum ad iudiciū: nec propter pacem credant de longe venturum: sed semper sint parati ad eum expectandum: ⁊ hoc est quod dicitur: n Uenient dies qñ desideretis videre vnuz die filj hoīs. i. diem extremi iudicij: q erit vnus ⁊ a iustis desiderādus: qz tūc a malis psentis vite liberabunt⁹ ⁊ ad requiem glorie trāsferēt. fm q dicitur infra. xxj. Dis autem fieri incipientibus respicite ⁊ leuate capita vestra quoniaz appropinquat redemptio vestra. qō exponens Hzeg⁹. dicens: Nolite capita vrā. i. exhilarate corda. o Et nō videbit⁹. nisi post multas tribulatiōes. p Et dicent vobis: ecce hic ⁊ ecce illic. qz ante aduentū xpi ad iudiciū surgent multi pseudo ꝓphete ⁊ multi pseudo xpi. q Nolite ire. assentiendo tali doctrine.

cem dicentes: Jesu ꝓceptor miserere nostri. Quos vt vidit dixit: a
a ꝫ q sunt figura sacerdotū futuri in ecclia. †
† Jte ostēdite vos sacerdotibus. b+
Et factū est dū irent: mūdati sūt. c
Unus autē ex illis vt vidit quia d+
mundat⁹ est: regressus est cuz ma e
gna voce magnificans deuz. Et c
cecidit in faciem ante pedes ei⁹: f+
gratias agēs. Et hic erat samari
tanus. Respondens aūt iesus di
ꝫ ingratos quasi ignoros vbi sint inquirit.
xit: Nōne decem mundati sunt: g
⁊ nouem vbi sunt? Non est inuētus
q rediret ⁊ daret gloriā deo: b
nisi ꝫ alienigena. Et ait illi: Sur c
ge vade: quia fides tua te saluū f
fecit. Jnterrogat⁹ aūt a phariseis g
ꝫ dies iudicij.
quando venit regnū dei: respon i
ꝫ dies iudicij.
dēs eis dixit: Non veniet regnū k+
ꝫ temporis.
dei cuz obseruatione: neqz dicēt: l
ꝫ neqz scietur determinatus locus.
ecce hic aut ecce illic. Ecce enī re/ †
a ꝫ regnū dei scipm dicit: intra scipos posituz et
in cordib⁹ eoꝝ qui crediderūt regnantem.
gnū dei intra vos ē. Et ait ad di m
ꝫ ꝺs etiā itelligim⁹ de aduētu ꝙ fuisse: ⁊ isti sūt petrus iacob⁹ andreas ⁊ iohānes: vt marc⁹ testat.
scipulos suos: Uenient dies qñ n+
desideretis videre vnum die filj m
ꝫ pseudo ꝓphete.
hois ⁊ non videbitis. Et dicent o+
ꝫ in hac psona: vel in b tpe ē xps. ꝫ iz vos. p+
vobis: † Ecce hic ecce illic. Nolite q

bet: qz qlis vnusqsqz in morte reperit: talis in iudicio extremo presentabit. s. in pte electoꝝ vel damnatoꝝ. Alio mō vniuersaliter: ⁊ sic veniet ad iudiciū in fine mūdi. ⁊ neuter aduētus ē cū observatione tpis: qz nihil incerti⁹ ē hora mortis. de tpe etiā futuri iudicij dixit aplis Act. j. Mō ē vestrū nosse tpa vel momēta. ⁊ multo fortius illud tps ē incertū alijs fm q dicit Aug⁹. Illud xbū oīm calculantiū digitos q̄escere iubet. l Neqz dicēt ⁊c. i. non possūt dicere certitudinaliter ⁊ determiate tēpus aduētus xpi ad iudiciū. vnde ⁊ illi q volnerunt b determinate dicere: vt abbas ioachim: ⁊ q̄dam alij inuēti sūt falsum dixisse: qz tempora ab eis determinata transierunt. m Et ait ad discipulos. Hic ꝓnter ponit discipulorū informatio de aduētu christi ad iudicium: vt ꝓpter īmēsitatem psecutionum non credant cito christum venturum ad iudiciū: nec propter pacem credant de longe venturum: sed semper sint parati ad eum expectandum: ⁊ hoc est quod dicitur: n Uenient dies qñ desideretis videre vnuz die filj hoīs. i. diem extremi iudicij: q erit vnus ⁊ a iustis desiderādus: qz tūc a malis psentis vite liberabunt⁹ ⁊ ad requiem glorie trāsferēt. fm q dicitur infra. xxj. Dis autem fieri incipientibus respicite ⁊ leuate capita vestra quoniaz appropinquat redemptio vestra. qō exponens Hzeg⁹. dicens: Nolite capita vrā. i. exhilarate corda. o Et nō videbit⁹. nisi post multas tribulatiōes. p Et dicent vobis: ecce hic ⁊ ecce illic. qz ante aduentū xpi ad iudiciū surgent multi pseudo ꝓphete ⁊ multi pseudo xpi. q Nolite ire. assentiendo tali doctrine.

† De pe. di 1. c. porro. ꝫ. ꝺ idē. ꝙ hinc etiā leprosi. et. c. quē penitet in ꝓn. et vltra mediū.

† Da. 24. b Dar. 13. c

predicit. Et dicēt vobis: Ecce hic ꝛc. Fuere q̄dam q̄ cōputantes curricula etarū ꝓsūmatiōis seculi certū annū: diem et horā se dicerēt inuenisse. Multi heretici fuerūt ꝛ futuri sunt q̄ se christos assererent: q̄ꝫ primus simon magus: vltim⁹: antichrist⁹. a Mā sicut. Nolite illis credere: q̄ secūdus aduētus repētinus erit: ꝛ ita manifestus: q̄ nullus poterit ignorare de sub celo: q̄ discrimē iudicij sub celo: hoc est: in
1.Tes.4.d aeris medio gerit. Unde: Rapiemur cū illis ī nubibus obuiā christo ī aera. b Primū aūt oportet. Loquēs de glia aduentus: inserit etiā de passione: vt cū morientē viderent: quē regnaturū audierant dolorē passionis: spe ꝓmisse claritatis mitigarent.
c Et sicut factū ē ī dieb⁹. Subitū aduētus sui diem
Scū.7.d plurib⁹ astruit exemplis: ꝛ quē fulguri (cito oīa trāsIbi.19.c nolāti) cōparauerat: dieb⁹ noe vel loth eḋparat q̄ repētin⁹ mortalib⁹ supuenit iterit⁹. d Et edebāt ꝛ bibe. Nō cōnubia vel alimēta damnantur: cum in his successionis: in illis nature posita sint subsidia: sed īmoderatus licitorū vsus arguitur. Quia enim
Allego. his se totos dando dei iudicia contēnebant: igne vt aqua perierunt. e Usq̄ in diē. Allego. Noe arcā edificat cuz domin⁹ fideles in ecclesia ꝓgregat: quā et cōsūmatam ingredit: cum hanc in die iudicij ꝓsentia sua illustrat. Sed dū arca edificat: iniqui luxurianꝫ: ꝛ dū intrat: eterna dānatione plectunt.
f Similiter sicut. Pretermisso maximo sodomitaꝝ scelere: sola ea cōmemorat: que vel leuia vel nulla eē putarentur: vt intelligas quali pena feriantur illicita: si licita ꝛ ea sine quibus vita non ducitur: īmoderatius acta: igne et sulphure puniunt. g Loth.
Allego. Allego. Loth qui interpretat declinans est populus electorum: qui dum in sodomis. i. inter reprobos (vt aduena) morat̄: q̄ꝫtum valet scelera eoꝝ declinat.
Exeunte loth: sodoma perit: quia in cōsūmatione se-
Mat.13.g culi: Exibūt angeli et separabunt malos de medio iustorū et mittent eos in caminū ignis. h Filius hominis. Qui interim apparens omnia videt: tūc apparens omnia iudicabit: quando cunctos iudicij ordinem suorum oblitos huic seculo ꝓspexerit mācipatos: vt merito debeant cuz ipo quē inhabitant orbe deleri. i In illa die. Hucusq̄ de hoc q̄ regnū. i. christus: non cum obseruatiōe: sed insperatus aduenīat: nunc a qualibet ipe aduentus expectari debeat. In tecto est qui carnalia excedens velut in aura libera spiritualiter viuit. Vasa eius in domo sūt cōcupiscentie carnales quas prius amauerat: ꝑ supna petens in mundo reliquerat quas īminente iudicio recesse est ne reperat. k Et qui in agro. Nō dixerat: Cum q̄ in agro est retro nō debere redire: ne de his tm̄ dictuz videretur qui aperte de agro redituri sunt. i. dūm palam negaturi: ostendit multos q̄ cum facie in anterioza videnꝫ tenere: animo tamen retro spiciunt. l Memores estote. Uxor loth: significat illos q̄ in tribulatione retrospiciūt: ꝛ se a spe diuine ꝓmissionis auertūt: et iō statua salis facta ē: q̄ admonēdo hoīes ne similia faciāt corda eorū cōdit ne sint fatui. m Quicunq̄. Qui vitam carnalem (negando christum) in mundo saluare voluerit in futuro perdet eam. Uel q̄ eternam salutez animē querit: nō dubitet eam dare ad mortem hui⁹ temporis. n In illa nocte: id ē in illa tā tenebrosa tribulatione: vt in errorē inducanꝫ si fieri potest: etiaz electi. Duo in lecto: illi scz qui ociū eligūt: neq̄ secularibus: neq̄ ecclesiasticis negocijs occupati. Unꝰ: id est q̄ ꝓpter deū ꝓtinentie studēs que dei sūt cogitat: assumet obuiā xpo in aera. Alter relinquet qui
1.Tes.4.d vel humana laude: vel q̄libet corruptione statū vite
Treñ.1.c qua imbut⁹ ē deserit. De q̄ Hieremias: Uiderūt eaz hostes ꝛ deriserūt sabbata ei⁹. o Due erunt molentes. Due differētie sequentiū orbē rerum mobiliū q̄ femineo genere designant: q̄ malox ꝓ illo regunt vt femine a viris que tm̄ in vnū molunt: inq̄ꝫtum de suis negocijs ecclie vsibus deseruiūt: ꝑ q̄dam tm̄ ꝓpter eterna: q̄ habent tanq̄ non habētes: q̄dam propter tpalia qui in incerto diuitiaruz sperant. p Qui dixit. Duo q̄rentib⁹ vnū respondet sanctos. s. secuz assumēdos: aliud subiiciendo innuit: malos scz a se repulsos

a ꝑ cum illis vt credatis que dicunt:
b ꝑ vitam eorum.

a ire: neq̄ sectemini. Maz sicut a†
fulgur coruscās ō ſb̄ celo i ea
a ꝑ lubit⁹ coruscō: vt null⁹ in sua mēte late-
re ꝓmittat: q̄n iudex fulgore penetretur.
q̄ ſb̄ celo sūt fulget: ita erit fili
a ꝑ ita clar⁹ veniet: ꝫ ad hāc claritatē oportet venire p passionē: ꝛ si diligens hanc gloriā ne ꝓ hac timeat̄ pati mortem.
b us hois in die sua. Primum b
aūt oportet illū mlta pati: ꝛ
a ꝑ nō tm̄ iudeoꝝ: sed oīm reprobo⁹ a q̄b⁹ quotidie patitur xps in suo corpore.
reprobari a generatiōe hac.
c † Et sicut factū ē ī dieb⁹ noe: c†
ꝑ sic fiet impijs.
ita erit ꝛ in diebus filij hois.
b Edebāt et bibebant: vxores
ducebāt: ꝛ dabant ad nupti-
e as vsq̄ in diem qua intrauit
noe ī arcam: ꝛ venit diluuiū
ꝑ sic fiet impijs.
f et pdidit oēs. Similiter sicut d
g factum ē in diebus loth: ede
bant et bibebant: emebāt et
vendebant: plantabāt ꝛ ędi
ficabant. Qua die autē exīt
ꝑ dns.
loth a sodomis pluit ignem
ꝛ sulphur ō celo: ꝛ oēs perdi-
ꝑ ita subitum ꝛ ineuitabile erit.
b dit. Scōm hec erit: qua die fi e
i lius hominis reuelabit. In f†
a ꝑ non qua iudex venit: sed qua vērurus ē postēḋ venerit: nō poterit quisq̄ velle vt descendat in mūdum aliquid rapere.
illā die qui fuerit in tecto: et
vasa eius in domo ne descē-
a ꝑ qui operatur in ecclesia plantans et rigans non respiciat spem seculares cui renūciauit.
k dat tollere illa: et qui in agro
l similiter non redeat retro. † Me g
ꝑ ergo.
m mores estote vxor loth. † Qui h
cunq̄ quesierit animam suā i
saluam facere perdet illam. i
a ꝑ qui hic ꝓpter christum perdiderit exurgente xpo illic liberam inuenier.
Et q̄cunq̄ perdiderit illā: k
viuificabit eaz. Dico vobis: l
a ꝑ Greg⁹. non de duobus hominibus: sed de duobus generibus affectionū dictū est.
n in illa nocte erunt duo in le- m†
cto vno: vnus assumetur ꝛ al
o ter relinquet. † Due erūt mo
lentes in vnum: vna assume
a ꝑ due differentie predicatorum ī ecclesia: quasi in agro laborantium eorum qui christum sincere annunciant ꝛ eoruz qui verbū dei adulterant.
tur et altera relinquet. Duo
i agro: vn⁹ assumet ꝛ alter re-
linquet. Respōdentes dicūt n
ꝑ assument vel relinquentur.
p illi: Ubi domine? Qui dixit o

a Maz sicut fulgur coruscās ꝛc. q. d. aduentus xpi ad iudicium nō erit ambigu⁹ quādo erit de facto: sed erit ita clar⁹ et manifestus q̄ null⁹ poterit dubitare. ideo subditur: Ita erit filius hominis i die sua.
b Primuz oportet illū multa pati. In primo enim aduentu venit in humilitate et paucis cognitus ꝛ a multis despectus et reprobatus: sed i secūdo aduentu veniet manifest⁹ et gloriosus in potestate orbē iudicaturus: ꝫ quia tempus illius aduentus est incertum: vt predictum est. ideo inducit ad hoc duplex exemplū. Primum est ō tempore diluuij: vt habetur Gen. vij. quod notatur cum dicitur: c Et sicut factuz est in diebus noe. quia homines illius temporis erāt in securitate: nihil timentes q̄ vsq̄ diluuium subito submersit omnes excepto noe: et his qui cum eo erant in arca. Secundum exemplum est de tempore subuersionis sodomoꝝ: vt habetur Gen. xix. quod notatur cum dicitur: d Simili ter sicut factuz est in diebus loth: edebant ꝛc. quia erāt in securitate vsq̄ ad illam horaz qua dominus per ignem ꝛ sulphur destruxit terram illam.
e Scōm hec erit qua die filius hominis reuelabitur: id ē homines erūt in securitate nihil timentes ō futura iudicio vsq̄ ad illū tempus quo christus in būanitate gloriosa: tamen manifeste videbitur venire ad iudicium. f In illa die qui fuerit in tecto et vasa ꝛc. id est tunc non vacabit alicui intendere negocijs temporalib⁹: quia opprimet subito eum conspectibus iudicis comparere. g Memores estote vxoris loth. que nec habuit spacium respiciendi retro: sed statim cōuersa fuit in statuam salis: vt habet Gen. xix. sic nec tunc homines habebunt spacium respiciēdi retro: id est spacium intendendi alicui negocio: sed oportebit eos statim comparere conspectibus iudicis. h Quicūq̄ quesierit animam suam saluam facere: id est timore mortis deficiet a fide in tribulatione antichristi que precedet iudicium. i Perdet illam. per eternam damnationem.
k Et quicunq̄ perdiderit illam. preeligens mori q̄ cadere a charitate fidei.
l Uiuificabit eam. merendo vitam eternam.
m In illa nocte erunt duo i lecto vno: vnus ꝛc. hoc exponitur est Matth. xxiij.
n Respōdētes dicūt illi vbi dñe. i. quo assumēt. o Qui dixit illis vbicunq̄ fuerit corpus. i. christus q̄ iudicabit in forma

repulsos cū diabolo dānādos. a Ubicūq; fuerit cr̃. Ubi cūq; fuerit dñs corpaliter illo ꝯgregabūt electi q̃ ei⁹ passiōez humiliter imitādo: tā q̃ de carne ei⁹ saturāt: q̃x p resurrectionē renouabit vt aq̃le iuuentus. Ca. XVIII

b d Jcebat āt cr̃. Sēp orare. Sēp canonic⁹ horis q̃tidie ꝑm more ecclie. vel qz iust⁹ ꝑm deū ola gerit. vel dicit: Semp orat q̃ semp agit bona: nec desinit orare nisi cū desinit iust⁹ esse. c Judex q̃das. Hec pabola ad orādū ꝛ credēdum: et ſ ō nob̄ ſ de deo ꝓsumēdū hortat. Et nota q̃ dñs pabolas ponit: vel ꝑm ſimilitudinē: vt de hoie q̃ habuit duos filios q̃ ꝓsonā dei gerit. Uel p ſilitudinē vt deū q̃ iudice q̃ ꝓsonā dei nullatenus tenet. ſ p hūc pōt cōijci q̃tuz de bon⁹ ꝛ iust⁹ eos curet depcātes se: cū nec hō iniust⁹ eos q̃ illum assiduis ꝓcibus tundūt: vel ꝑpt rediū deuitāduz pōt ꝓtēnere. Ꝫ eni subdendo addidit. Me iterū ꝛ iterum veniēs suggillet. i. strāgulet me tediosis clamoribus.

d Uidua aūt. Hec vidua pōt habere ſilitudinē ecclie q̃ desolata videt⁹ donec veniat dñs: q̃ tū i secreto etiā nūc curā ei⁹ gerit. e Uindica me. Cū iusti p ꝑsecutorib⁹ orare moneāt: tū de malis salua iusticia hāc vindictā exp̃etūr: vt pereant oēs mali vel ꝓuersi ad iusticiā: vel amissa p suppliciū ptāte q̃ nūc ꝯ bonos q̃diu ꝫ ipm bonis expedit vel ꝛpaliter aliq̃d pñr. Quē finem cū iusti venire desiderāt: q̃uis p inimicis orent: tū nō absurde vindictaz desiderare dicunt. ℣ Verūtn

Nico. de lyra

forma humana gliosa. a Cōgregabūt ꝛ aq̃le. i. sācti occurrentes xp̃o venienti ad iudiciū: ꝑm q̃ dr. j. Thessal. iiij. Simul rapiemur cū illis in nubib⁹ obuiā xp̃o in aera. Ca. XVII

Moraliter

f† Et ait ad discipulos suos ipossibile ē vt nō cr̃. i. difficile: sic enī vno mō dr ipossibile vt hr̃. v. metb̄. † Ue āt hoi illi p quē ve. cr̃. Chrys. Per scādaliçātis penā brauiū saluant⁹ addisce: nisi enī vni⁹ aie sal⁹ cēt sibi nimiū cure nō cōminarer scādaliçanti bus rātā penā. g† Si peccauerit frater tu⁹ cr̃. charitate mo nēdo. † Et si pniaz egerit dimitte illi. ſ. totiēs q̃tiēs: qđ p septies significat: eo q̃ p septenariū vniūsitas figurat. d† Si āt habuerit⁹ fidē sic cr̃. Cōpat aūt grano sinapis tāte x̄tutis ē q̃ crescit i arborē: ꝛ sic virt⁹ fidei charitate formate ē magna i opatiōe. iō seq̃t: e† Dicetis huic arbori moro cr̃. cui⁹ fruct⁹ liquorē sāguini silez emittit. Ysi dr. j. Mach. vj. Ostēderūt elephātib⁹ sāguinē vue et moz. Et ido arbor mor⁹ crucē significat cui⁹ fruct⁹ dr ipe xp̃s i ea suo sāguine rubricat⁹. Hāc aūt arborē trāstulerūt apli de Iudea ꝛ plātauerūt i mari. i. in latitudine gētiū q̃ pōt dici ſra iudee ꝛ plātauerūt i mari. i. in latitudine gētiū q̃ pōt dici mare eo q̃ ē aq̃x cōgregatio. ꝛ Apoc. xvij. dr: Aq̃ multe ꝓpli multi: q̃s fidē xp̃i crucifixi p̃dicauerūt gētib⁹: dimissis iudeis q̃b⁹ paul⁹ ꝛ barnabas ꝓstāter dixerūt Act. xiij. Quo oportebat p̃mū loq̃ xp̃m dei: ſ q̃m repellit⁹ illud ꝛ indignos vos iudicatis vite eē ne: ecce ꝓuertimur ad gētes. sic enī ꝓcepit nob̄ de⁹. g† Quis aūt vestrū babēs seruū arātē cr̃, seru⁹ reuertēs ō laboze significat p̃dicatorē vel doctorē reuertēs post laborē ad domū ꝑprie ꝓscie: cui nō statim dicit xp̃s: trāsi ꝛ recū de vocādo eū de p̃senti vita ad requiē patrie: ſ adhuc reḡit ab eo aliud bonū op⁹ i q̃ dñs delectāt: ꝛ cū b̄ fecerit reputet se pax aut nihil feciſſe p dño respectu mercedis quā expectat ab eo. sic dicebat beat⁹ Fr̃ancisc⁹ etiā post multos labores ꝛ magnos: Frēs ic̄ipiam⁹ ꝫuire dño: qz vsq; nūc pax ꝑfecimus. n† Occurrerūt ei decē viri le. denari⁹ numer⁹ vniuersitatē significat: eo q̃ ē ꝑfect⁹, numeri nāq; sequētes vsq; ad cētū sūt ipi⁹ ꝛ ptiū ei⁹ replicatiōes. nā. xj. sūt decē ꝛ vn⁹, et sic vsq; ad xx. q̃ sūt bis decē. xxx. ter decē. ꝛ sic ꝓsequēter. g p decē lepr̃os occurrētes xp̃o. significat vniūsitas pctōz penitētiū ꝛ cōfitētiū. † Quos vt vidit. p effectum remissiōis pctōz dixit: b† Jte ostendite vos sa. qz lz pctā remittāt i ꝓtritione: tū tenet ea bō ꝓfiteri. d† Un⁹ aūt ex ill⁹ vt vidit qz. ē cr̃. ſ aūt dr

ad signifi. ad significādū q̃ pauci sūt respectiue q̃ grati sūt de beneficijs largitat⁹ diuine. f† Et ſ erat samaritan⁹. q̃ custos iterptat⁹. nā illi sūt grati deo q̃ se custodiūt a peccati recidiuo. k† Nō veniet regnū dei cū obſuatiōe. Moralit⁹ regnū dei gra: q̃ ē arra glie. pōt dici. ipa xo nō venit cū obſuatiōe: qz nescit homo vtz amoze vel odio dign⁹ sit. Eccs. ix. iſō ſbdit: † Ecce enī regnū dei cr̃. qz donū gr̃e ē i mente. n† Veniēt dies q̃s cr̃. i. gliaz ei⁹ q̃ vna dies ōr: eo q̃ p nocte nō ſterrūpit. o† Et non vi. tūc ad libitū vr̃m: ſ tū poſtea videbit⁹ ꝑm libitū meū. p† Et dicēt cr̃. i. successoribus⁹ vr̃is antixp̃i tp̃e futuris. a† Vaz sic fulgur coruscans cr̃. i. aduent⁹ xp̃i ad iudiciū erit ita patens: q̃ null⁹ habebit dubiū. pōt etiā ſ exponi ō aduētu xp̃i i morte hoīs q̃ frequenter ita repētin⁹ ē sicut ict⁹ fulgur. c† Et sicut factū ē i diebus noe cr̃. i. q̃b⁹ nō timebāt hoies diluuiū. nec i diebus loth ic̄ēdiū: sic frequēter venit mors q̃n nullū timetur piculū. f† Jn illa die q̃ fuerit i tecto cr̃. i. tpe mortis nō cogiter aliq̃s ō aliq̃ re saluāda nisi ō aīa sua. m† Jn illa nocte. ſ. mortis. Erūt duo in lecto cr̃. i. q̃liber enī assocīatiōe frequentē cōtingit q̃ vnus moritur ꝛ alter vivit.

† Ubicunq; fuerit corpus illic ꝓgregabunt aquile. Ca. XVIII

b d Jcebat aūt ꝛ pabolā. Postq̃ saluator ostēdit q̃ pctōres penitētes sūt benigne recipiēdi et caute nutriēdi. Hic ꝫr ostēdit q̃ sunt denote instruēdi. ꝛ diuidit i duas. qz ꝑmo describit xp̃i instructio. scō instructionis ꝓfirmatio. ibi: Factū ē aūt. Circa ꝑmū sciēdū q̃ deuotio potissime cōsistit i oratiōe q̃ ē ascēsus mētis i deū: ꝑm Damascenu⁹: de q̃ saluator ꝫ instruit p̃sentes discipulos q̃ iā erāt ad deū ꝓuersi. ꝛ p ꝫs futuros ad eū p pniaz ꝓuertendi. Primo ſ saluator ostendit orōnis efficaciā. Scō inducit discipulos ad martyriū tolerātiā. ibi: Assūpsit āt. ꝛ ptz ordo: qz eleuatio mētis inducit ad ꝓfectū vite pñtis. Prima in duas: in ptē p̃ncipalē ꝛ incidētalem. Scō ibi: Et interrogauit. Circa ꝑmū sciēdū q̃ ad efficaciā orationis duo maxie faciunt: videlicet instātia ꝛ hūilitas. Primo ſ docet orare instanter. Scō humiliter. ibi: Dixit aūt ꝛ ad quosdā. Primū ostendit p ſilitudinē vidue q̃ importunitatē precū obtinuit effectuz. dicit ſ: Dicebat aūt ꝛ pabolā. i. silitudinez vidue: q̃ postea sequit⁹: e Q̃m oportet semp orare. li semp nō importat continuitatē tpis: qz oportet orationē interrūpi tpe dormitionis et aliquax aliax necessitatū: sz importat instātiaz orationis tpibus ꝛ horis ad b̄ ꝓgruis. vñ dicit glosa Bede sup istū locuz. Dicēdū est eū semp orare ꝛ nūq̃ deficere q̃ canonic⁹ horis rogare nō desistit. Cōsequēter inducit silitudinē dicēs: o Judex q̃dā. nō exp̃mit ei⁹ nomē: qz non erat deo cognit⁹ p approbationē. vñ subdit: e Qui deū nō timebat. sc̄z offendere. f Et hoies nō reuerebat. ſ. eos publice scādaliçare. ꝛ subdit depcatio vidue. g Uindica me de aduersario meo. faciendo iusticiā meā. h Et nolebat. ex sua malicia: qz bene poterat: et ex officio facere tenebat. i Per multum tp̃s. qz illa vidua frequēter suā petitionē repetebat. Ex quo ptz iniusticie diuturnitas i iudice. k Post hec aūt dixit intra se. victus precū importunitate: l Et si deū nō cr̃. i. si nō ꝑpt deū neq; ꝑpt hoies moueat ad faciēdū iusticiā illi vidue. m Ꝫi qz molesta est mihi hec vidua vindicabo illā. faciēdo ei iusticiā. n Me in nouissimo veniens suggillet me. i. suggerēdo offendāt sua importunitate: ex q̃ apparet mot⁹ ad faciēdū iusticiaz non ꝑpter amorē iusticie: sz ad vitationē sue molestie.

o De⁹ aūt nō faciet vindictā cr̃. i. si iudex iniquitatis ꝑpter precū instantiā fecit vindictā. De⁹ q̃ necessario ē iustissimus. Nō faciet vindictā electoz suoz: existentiū in p̃ssura ꝛ tribulatione. ꝓ Clamātiū die ac nocte. i. ozantiū instāter. p sua liberatiōe ꝛ declaratiōe divine iusticie. q. d. multo plus exaudiet taliū precū instantiā. ſ illud qđ dr hic de oratiōe electoz: videtur esse q̃si cōtra illud qđ dr Matth̄. v. Orate p psequentib⁹ ꝛ calūniantib⁹ vos. Ad qđ dicendu⁹ q̃ ad bonos ptinēt

a Verũ. Dico me facturũ vindictã iustox: ꝑ illi erũt valde pauci: qr cũ in die iudicij in forma filij hoīs apparuero: tãta erit raritas iustox vt nõ tã ob clamoꝛẽ fideliũ iniuste dãnatox q̃ ob eoꝝ torporẽ iuste dãnandox totꝰ iã mũdi sit accelerãda ruina. Putas in x̃bo increpat dubitatiõis infidelitas nõ opinat diuinitas. Scit enī oĩa p quẽ fũt oĩa: ſz dubitãdo increpat ifidelitꝫ corda. b Duo hoīes. Quia parabola q̃ ad orandũ iuitauit: ita ꝯclusit: vt diceret veniẽte iudice: difficile fidẽ in terra reperiendã: ne q̃s sibi ꝺ supuacua fidei cognitione: vel etiã ꝯfessione blãdiret. In hac parabola diligẽtꝰ ostendit a deo nõ fidei x̃ba ꝑ opa examinãda: iter q̃ maxie regnat humilitas: quã qr nõ habent supbi de sua iusticia ꝑsumẽtes et infirmos despiciẽtes ꝯſi vacui fide cũ orant nõ exaudiunt. c Deꝰ grãs. Quattuoꝛ fũt species tumoꝛis: cum vel q̃s bonũ qꝺ habet a se habere estimat aut si datũ a deo creditꝫ: p meritis datuꝫ putat: aut cũ iactat se habere qꝺ nõ habet: aut cum de spectis ceterꝫ appetit singulariter videri habere q̃ habet. Hac phariseꝰ peste laborabat q̃ ideo nõ iustificaꝝ descendit: qr merita bonoꝝ operũ sibi singulariter tribuens publicano se ꝓtulit. d Jeiuno bis. Ecce phariseus ad exhibendã abstinentiã: ad impetrãdam misericordiã: ad referẽdas deo grãs: oculũ habet: ad humilitatẽ custodiã nõ habet. Et q̃d ꝓdest si tota ciuitas custodiat: & vnum foꝛamẽ p qꝺ hostes intrent relinquat.

De pe. di. 1 c. qs aliqñ & quẽcunqꝫ

e Et publicanꝰ. Sicut humilis non audet appꝛopinq̃re vt ad eũ deꝰ appꝛopinquet: nõ aspicit vt aspiciat. Premit ꝯscientiã: ꝑ spem sublenat. Percutit pectꝰ: penas de se exigit vt deꝰ parcat. Cõfitet vt deꝰ ignoscat. Ignoscit deus qꝺ ille agnoscit. f Deꝰ ꝓpitꝰ. Publicanꝰ humiliter orans ad illos ꝑtinet de q̃bus ꝺr: Deꝰ nõ faciet vindictã electoꝝ ad se clamantiũ. Phariseus merita iactãs: ad illos de q̃bꝰ subdit. Filꝰ hoīs veniens: putas inueniet fidẽ i terra: g Quia. Posita phariseꝰ & publicani cõtrouersia ponit iudicꝫ sentẽtia vt caueat supbia. Typice. Phariseꝰ populũ iudeoꝝ designat: q̃ ex iustificationibꝰ legis extollit merita sua: & superbiẽdo recedit: humiliatꝰ publicanꝰ gẽtilẽ q̃ longe a deo positꝰ peccata ꝯfitet: & lamentãdo appꝛopinquat deo & exaltat. h Afferebãt aũt. Post dictã ꝯtrouersiã: post datam sentẽtiã: humili magistro offerũt infantes: vt ostendat q̃ inocẽs & simplex etas ad gr̃am ꝑtineat. Increpãt apli nõ q̃ nollẽt infantes manu et voce saluatoꝛis bñdici: sed qr nõdũ ꝑfecti in fide putabãt eũ in similitudinẽ hoīm lassari importunitate offerentiũ. i Increpauit illos. Hoc fortasse ideo quia pꝰ populũ iudeoꝝ ex quo ꝼm carnem erãt saluari volebãt: sed et ꝑ chananea muliere supplicauerunt. Sciebat ergo mysteriuꝫ q̃ vtriusq̃ populi vocatio deberet: ſz fortasse adhuc nesciebant ordinem. k Sinite pueros. Nemo ꝓhibebat lãguidos venire ad medicũ. Isti in ramo nihil adhuc cõmiserũt sed in radice perierunt. Qui ꝑ se agere non possunt causã suam maioꝛibꝰ cõmiserũt. Tãgat medicus & benedicat pusillis cũ maioꝛibus. l Talium est enī. Nõ ait istoꝝ: ꝑ q̃ habent ex studio innocentiam & simplicitatẽ quã isti habẽt p naturã: qr non etas regnat sed moꝛes. Nõ enī ẽ virtus nõ posse peccare ſz nolle. Sicut puer non p se erat in ira Iesus nõ meminit: nõ ꝓcupiscit mulierẽ: nõ cogitat vl loquit malũ: sic vos nisi talem innocentiam & animi puritatem habueritis non intrabitis in regnum celoꝝ. m Regnũ dei &c. id ẽ doctrinã euangelij sicut puer iubemur accipe. Puer in discẽdo nõ cõtradicit doctoꝛibus. Nõ rationes et verba cõponit ad resistẽdũ: ſz fideliter suscipit: obtẽperat & quiescit. n Et interrogauit eũ. Beda. Audierat hic ꝓnceps: similes puerozũ dignos esse regnoꝝ: vultq̃ certius instrui nõ per parabolas sed aperte exponi: quibꝰ meritis vitam possit consequi. Beda. Non putãdus est iste (vt q̃dã ꝯaiunt bona spũalia & eẽna: q̃ sunt simpliciter bona optare iustis ꝑsecutoꝛibꝰ: & ꝑ modo ꝓ eis ozare: ſz qr pene tpales substãdã medicine: qr valẽt ad emẽdationẽ vite & declaratiõnẽ diuine iusticie. ideo ad sanctos bñ ꝑtinet petere a deo ꝑ modo vindictã de suis ꝑsecutoꝛibꝰ: non ex motu ire sed ex ẑelo iusticie. a Dico aũtẽ vobis qr ci. fa. vin. illozũ. ſz enī aliq̃ tardare videat ꝼm humanũ iudiciũ: tñ ꝼm veritatẽ non tardat: qr oĩa opatur ꝼm dispositionẽ sue sapie infinite. b Verũtamẽ filiꝰ hoīs veniens. s. ad faciendũ vindictã. c Putas inueniet fidẽ i terra. q. d. pauca inueniet fidẽ i terra. q. d. paucissimi ꝑ verbo. scdo facto. ibi: Auferẽte. d Dixit aũt. Hic ꝓpter ostẽdit q̃ ẽ humiliter ozãdũ: ostẽdẽs q̃ humilitas ẽ deo grata. & ꝑmo ostẽdit ꝑ verbo. scdo facto. ibi: Auferẽte. Primũ facit ꝑ parabolã publicani & phariseꝰ dicens:

e Duo hoīes ascẽdebant in tẽplũ. qr ad lr̃am erat i alto situ. s. in mõte moria. vt habet. ij. Para. iij. f Unꝰ phariseꝰ. appares iustꝰ. g Alter publicanꝰ: id ẽ publicis negocijs intentꝰ q̃ de cõi cursu implicant ad peccatia: qr stabat vt ab alijs videret ozare: et irreuerẽtia cum in ozando deberet se ꝑsternere.

t Deus grãs ago tibi: quia nõ sum sicut ceteri hominuꝫ: rapto res &c. Iste nõ ꝓprie ozauit sed magis se iactauit de iusticia alios cõdẽnando & ozantẽ iuxta se publicanuꝫ despiciẽdo. k Jeiuno bis in sabbato. i. in hebdomada que sic denomiat a die dignioꝛi. l Decimas do oĩm q̃ possideo. phariseꝰ enim decimas minimoꝝ: vt rutẽ & mentẽ & cimini ad quas nõ tenebant: vt dicũt alĩ dabant vt ceteris iustiozes appareret: vt dictũ est supra. m Et publicanꝰ a lõge stãs. Ecce dei timoꝛ: q̃si nõ esset dignus appꝛopinquare.

n Nolebat nec oculos ad celũ leuare. ecce pudoꝛ quasi ꝓ peccatis ꝓteritꝫ non audẽs celũ respicere. o Sed percutiebat pectus suũ. ecce doloꝛ de peccatis cõmissis. p Deus ꝓpitius esto mihi peccatoꝛi. ecce vera et pura ꝯfessio. & ista faciũt ad peccatoꝝ remissionẽz. ideo sequit: q Amẽ. i. fideliter. Dico vobis.

r Descẽdit hic. de domo dei q̃ erat i mõte: vt supra dictum est: s Justificatꝰ ab illo. i. ꝑ illo remanẽte in fecibꝰ suis. cui? causa subdit cũ ꝺr: t Quia omis q̃ se exaltat. p supbiã. v Humiliabit. p penã. x Et q̃ se humiliat. p verã peccatoꝝ ꝯfessionẽ. y Exaltabit. in gl̃ia. p remuneratiõẽz. Sicut ei in statbera materiali vna ꝑte depssa. altera eleuatur: & ecõuerso. sic in statbera diuine iusticie decretũ ẽ: vt q̃ eleuanꝫ p superbiã i ꝑsenti vita: deprimant per penam ꝯfusibilem i futura: & ecõuerso: qui se humiliãt i ꝑsenti. ꝓpter deũ: i futuro ad gloriã eleuabunt. z Afferebãt aũt. Hic ꝓpter facto ostendit q̃ humilitas ẽ deo grata et accepta p hoc q̃ pueros x̃ps amicabiliter recepit. & patet sententia ex dictis Matth. xix. a Et interrogauit. Hec est pars incidẽtalis in qua ponunt duo incidentia. Scõm ponit ibi: Ait aũt petrus. Circa ꝓmum sciendũ

ℭ ainnt) vel deū tēptasse: vel de sua vita mētiꝰ esse: ℌ simpliciter vt dixit ꝓfessus est. Alioqn (vt marcꝰ ait) nō intus arcana cordis eiꝰ diligere eū diceret iesus. Diligit enī eos q̄ mādata legis custodiūt. Sed qō ibi minus est his qui pfecti esse volūt adiūgit: Oīa vende ⁊ da pauperibus.

a Magister bone. Quia bonū magistrū dixit ⁊ nō deū: vel dei filiū confessus est: dicit quēuis sanctū hominē comparatione dei bonum non esse. Christus autē nō rēnuit testimoniū bonitatis sed magistri absq̄ deo excludit bonitatem. b Dixit autē. Ambro. versuta interrogatio. ⁊ iō arguta respōsio. Tentator enī bonum magistrū dicit: qui deum bonū dicere debuisset. Quid me dicis bonū: quē negas deū? Quid bonū dicis: cū nemo bonus nisi solꝰ deꝰ? Non ergo bonū se negat: sed deū signat. Quid me bonū dicis: cū bonum sentire nō possis qui tentas. Bonꝰ ergo sed recte dicis corde. Deniq̄ gloriāti i lege q̄ oīa custodisset: vt inanem eius iactantiā exponeret ostēdit ei adhuc deesse q̄ est legis. Et ideo ad misericordie ꝓceptum tristis inducitur: ⁊ in eum quedam naturalis datur forma sentētie. Facilius est camelū p foramē acus trāsire q̄ diuitem intrare in regnū celoꝝ. Non debet se diuitē iactare i diuitijs suis: cum his x̄bis diffiniat ꝓtra naturā esse diues misericors.

c Mādata nosti. Hec est puerilis innocētie castitas: que nobis imitāda ꝓponit si regnum dei ingredi volumꝰ. Et nota q̄ iusticia legis suo tēpore custodita nō solū bonū terre: sed ⁊ vitaz confert eternam. d Dives erat. Nullus dives. i. ꝓfidens in diuitijs suis intrabit vt iesus ℌm matheū exponit. Nō q̄ diuites manētes sed q̄ eē desierūt intra
Mystice bunt. e Facilꝰ est. Mystice. Facilius est x̄pm pati q̄ dilectoribꝰ seculi q̄ dilectores seculi ad x̄pm cōuerti. Camelus dicit christꝰ: qz sponte humiliatꝰ infirmitatis nr̄e onera sustulit. Acus ē punctio p quā angustias passiōis significat: q̄ passione velut acu nature nr̄e q̄si scissa vestimenta resarcire dignatus ē. i. reparare post lapsū. Aliter. Facilius est gētilē populū gybbo peccatoꝝ deformē p angustā vite viā ingredi q̄ iudeū de meritis gloriātē: ⁊ ad subeun-
Ambro. dum leue onus x̄pi se humiliare nolentē. Vel ita. Facilius est gētilē populū superstitionis deformitate degenerātē: turpia onera ferētē itrare p āgustā viā: q̄ via x̄ps ē: q̄ x̄pū corporis passione mortis penetrans viā: velut acu reintegrauit: scissa vestimenta nr̄e nature: quā pplm iudeoꝝ qui dives est in lege: egenꝰ in fide. f Quis pōt. Intelligūt in numero diuitū deputādos oēs q̄ amant diuitias ⁊ si nō habent. Aliter enī cum sit turba maioꝝ pauperū non dicer̄t: Quis potes saluus fieri?
Da.10.d g Memo. Qui carnalia p domino dimiserit spūalia accipiet. Marcus ait: Centies tantū nūc in tempore ℌ cum persecutionibus fratres ⁊ sorores: et in futuro vitam eternaz: id est in hac vita persecutionibus plena gaudium regni degustant: et omnium electorum sincera dilectione fruuntur. h Recipiat multo plura in hoc tempore. Qui pro domīo omnes diuitias diuiserit: et carnis affectus cōtempserit: multo plura recipiet in presenti: ⁊ a fratribus ⁊ sororibus propositi sui glutino spirituali colligatis: multo gratiosiorem in hac vita recipiet charitatem. Copula enim qua filij et patres et coniuges: et cetera huiusmodi cōnectuntur fragilis et breuis
Acct.4.f ē. Sed soli illi perpetue conjunctionis retinent vnitatem: omnia que fratrū sunt: tanq̄ sua credētes: Quia multitudinis credentium erat coꝝ vnum et anima vna: nulluſq̄ e. e. i. e. et quaz aliquis vxorem in lasciuia possidebat: eandē in odore sanctificationis possidet. i Assumpsit autem. Preuidens ex passione sua discipulos perturbandos: predicit et passionis penam: et resurrectionis gloriam: vt cuz morientem cernerent: resurrecturum non dubitarent.

k Et consūmabuntur omnia que scripta sunt per prophetas. In hoc ostendit quicq̄d prophete predixerunt ad sue dispensationis mysterium intendisse. In quo percutit hereticos qui dicunt christum legi et prophetis cōtrarium predicasse: ⁊ alium veteris: alium noui esse deū testamēti. Cōfutat etiā paganoꝝ demētiā: q̄ eiꝰ crucē deridēt: cū x̄prime sue passionis ⁊ tps q̄si futuroꝝ ꝑscius ostendit: ⁊ locū q̄si morte nō timēs adijt. l Et ipi nihil. Discipuli sermonē dñice passionis totiēs replicatū. ideo intelligere nō valēt: qz quē maxīe videre desiderāt eiꝰ mortē audire nō possūt. Et quē nō solū bonem innocentē: ℌ etiā verū deū esse sciūt mori posse nō putāt. Et quotiēs aliq̄d de sua passiōe dicit: hoc allegoricū dictū putāt: sicut in alijs p pabolas loquē-
tem audire ꝓsueuerāt. Judei q̄ eiꝰ mortē parabāt: q̄cq̄d de
ℭ sua passiōe

a ℌ hic dives ⁊ superbus non voro discentis: sed reprantis interrogat.

a quidaz pr̄inceps dicens: † Magister bone: quid faciens vitā eternam possidebo? Dixit autez ei iesus: Quid me dicis bonuz? Nemo bonꝰ nisi solus deus. Mandata nosti? Nō occides. † Nō mechaberis. Non furtuz facies. Nō falsum testimonium dices. Honora patrē tuuz ⁊ matrē. Qui ait: Hec oīa custodiui a iuuētute mea. Quo audito iesus. Ait ei: Adhuc

b ℌ sicut in mandatis cōtinet.

c ℌ ad pfectionē. ℌ nō parrem.

vnum tibi deest. † Omnia quecūq̄ habes vende ⁊ da pauperibꝰ:

d ℌ sic dando.

et habebis thesaurum in celo: et veni sequere me. His ille auditis

a ℌ hec est tristicia q̄ mortem opatur: he sunt spine ⁊ tribuli: que semen dei suffocauerunt.

ℌ possidens cū amore.

b cōtristat̄ ē: qz diues erat valde.

a ℌ qui multiplicandis diuitijs incumbunt: alterius vite gaudia contemnunt.

Videns aūt iesus illum tristē factū: dixit: Quā difficile q̄ pecunias

a ℌ cū amore possident ⁊ in eis confidunt: nec impossibile: ſz difficile dixit: qz difficulter diuitie cōtemnuntur: de omnibus ergo rursus est: nec habere nec amare diuitias.

e habēt i regnū dei intrabūt. † Facilius ē enī camelū p foramē acus trāsire: q̄ diuitē itrare in regnuz

e ℌ ingentibus mēbris enormem.

f dei. Et dixer̄t q̄ audiebāt. Et q̄s potest saluꝰ fieri? Ait illis: Que

a ℌ vt p se a suis cupiditatibus conuertātur.

impossibilia sunt apud homies:

ℌ deus ab amore ad charitatem eternoꝝ conuertit non q̄ cupidi ⁊ superbi intrent.

possibilia sūt apud deum. Ait autem petrus: Ecce nos dimisimꝰ

b ℌ etiā voluntatem habendi. ℌ q̄ pfectiꝰ est.

omia: ⁊ secuti sumus te. † Qui di

a ℌ non tm̄ de vobis apostolis: sed et de q̄buscunq̄ fidelibus.

g xit eis: Amē dico vobis: † nēmo ē

ℌ oēs affectꝰ carnis mee charitati postposuerit.

qui reliquit domum aut parētes aut fratres aut vxorez aut filios

h propter regnū dei: et nō recipiat multo plura in hoc tēpore: ⁊ i se-

i culo futuro vitaz eternā. † Assumpsit autē iesus duodecim: ⁊ ait illis: Ecce ascēdimꝰ hierosolymaz:

k ⁊ cōsūmabuntur oīa que scripta

b sūt p ꝓphetas de filio hois. † Tradet enī gētibꝰ ⁊ illudet ⁊ flagellabit: et cōspuet: et postq̄ flagellauerint: occidēt eū: ⁊ die tertia re-

l surget. Et ipi nihil hoꝝ intellexerūt. † Et erat āt x̄bū istud abscōdi

sciēdū q̄ qz iesus immediate dixerat de pueris: taliuz ē regnū celoꝝ. et i ℌ parabolice loquebat p pueritiā intelligēs humilitatē ⁊ inocētiā. Jōo q̄dam legisperitꝰ q̄ vocat̄ hic ꝓnceps eo q̄ erat diues: vt ptz ex sequentibꝰ petit ab eo q̄d faciendo haberet regnū celoꝝ. q. d. dicat mihi plane et apte absq̄ parabola: quid debeo facere ad cō-
† 14.q.1. in ꝑn. sequēdū regnuz celeste. ⁊ hoc mō x̄ps ei respōdit. ⁊ ptz sntia ex dictis Matth. xix. vsq̄ ibi: q Que impossibilia sunt apud homes possibilia sunt apud deū. qz ad regnū celoꝝ nō possunt homes ptingere
E q̄dia x̄rute: ſz p auxilium diuine gr̄e. b Ait aūt petrꝰ. Hic ponit scōm incidēs: qz petrꝰ a x̄po immediate audierat:
† Mat.19.c Mar.10.c q̄ difficile qui pecunias habēt regnū dei itrabūt. ideo q̄siuit a x̄po q̄ eēt sui ⁊ aliozū remuneratio: qz oīa terrena reliq̄rant ꝓpt̄ x̄pm. et ptz x̄pi responsio ex dict̄ Matth. xix. c Assūpsit iesus. Postq̄ saluator ostēdit orationis efficaciaz. hic ꝓfiter indu-
† cit discipulos suos ad martyriū
Mat.19.d Ma.10.d roleratiā exēplo sui. ⁊ patz sntia ex dict̄ Mat. xx. exceptis q̄ sequūt. d Cōsūmabūt oīa q̄ scripta sūt tē. qz ꝓphete scripserunt de passione christi futura:
† Mat.20.c Mar.10.c vt patet Esa. liij. ⁊ Dan. ix. ⁊ i multis alijs locis.

e Et ipi nihil horum intellexerūt. tum quia adhuc erant rudes ⁊ imperfecti: tū quia christus frequenter eis paraboli-
† 8.2.6 ce loquebatur. et ideo nescierunt si tunc parabolice

¶ sua passiõe loquerẽ intelligebant. Hoc enĩ loq̃bat. Qs ipi pfice/
re optabãt. a Cec⁹ q̃dã. Cec⁹ significat humanũ gen⁹: qõ a su/
perna claritate exclusũ dãnationis sue patiẽ tenebras: ꝑ a dño ap
ꝓpinquãte hiericho curat. Hiericho luna iterꝑtat: ꝙ quã defe/
ctus mortalitatis itelligit. Hũ ꝑ verbũ dei infirmitatẽ nre carnis
susceꝑit: hõ ad cognoscẽda diuina redit.
Cec⁹ sedet iuxta viã dũ incipit credere in
Job.14.a ipm q̃ dicit: Ego sũ via. Mendicat dũ ro
gat. Ad̃ loquit: Et clamabat. b Et q̃
ꝓcibãt. Qui iesũ ꝓeunt venientẽ: signifi
cant cecũ carnaliũ vitiorũ q̃ dissipant co/
gitationẽ hoĩs ⁊ ꝓturbãt vocẽ orationis
D ne iesus ad illuminãdũ venire possit cor
hoĩs ꝑ iã credẽs sentiẽs se grauari fantas/
mate ꝓnox vitiox: ⁊ vocẽ orõnis sue im/
pediri: ne ꝙ se exorari possit ardenti⁹ cla
mat. c Stans aũt. Transiẽs cecũ au/
dit. Stans illuminat: qz ꝙ humanitatem
suã nre cecitatis vocib⁹ cõpatit: ꝑ ꝙ potẽ
tiã diuinitatis lumẽ nobis gr̃e infundit.
d Adduci ad se ⁊c̃. Qui ꝓtereuntẽ ali/
quate⁹ sentiebat: dũ i orõe patit fan/
tasmatũ turbas vehementi⁹ insistẽs orati
oni ducit ad stantẽ ⁊ recipit lumẽ: qz de⁹
in corde firmo figit ⁊ sic lux amissa repa/
ratur. e Quid tibi vis ⁊c̃. Non ex ig
norãtia q̃rit sz ideo vt rogeẽ vt mẽtem ad
orationẽz excitet. Qõ itelligẽs cec⁹ subiũ/
¶ De pe.di. git: Dñe vt videã. Nõ petit cec⁹ aurũ vel
1.voluisset. aliq̃d tpale: sz tm̃ lumẽ. Imitemur ꝑ eũz
⁂ xps q̃q. quẽ mente ⁊ corpe audiuim⁹ sanatũ. Ipe
tam⁹ a dño lucẽ eterne visionis. Et dicet
nobis: Respice: fides tua saluũ te fecit.
f Et ꝓfestim vidit ⁊c̃. Videt ⁊ sequit̃: q̃
bonũ qõ itelligit opat̃: ⁊ iesũ ꝑsentẽ vl ꝑ
A tereuntẽ imitat̃: ⁊ b talis nõ solũ ꝑ impe
trato i deũ ꝓficit: ꝑ etiã alios ad laudem
dei accẽdit. Ad̃ sequit̃: Et oĩs plebs vt vi
dit: dedit laudẽ deo. g Et oĩs plebs.
Laudat plebs deũ: nõ solũ ꝑ impetrato
munere lucis: ꝑ ⁊ ꝑ merito fidei impetrã
tis: qz nõ solũ laudat q̃ potenter ⁊ miseri
corditer illuminat: sz qz clamozẽ fidei fir/
miter clamãtis exaudit. Ca.XIX
b Et ingressus. Ecce camel⁹ deposita
sarcina gibbi ꝑ fozamẽ ac⁹ trãsit:
dũ ꝓtẽpto censu fraudium angu/
stam portã q̃ ducit ad vitã ascendit: et qz
deuotione fidei ad videndũ saluatorẽ q̃
natura min⁹ habebat: ascẽsu arboris sup
pler: iuste qõrogare ñ audebat: dñice su/
sceptiõis bñdictiõez accipit quã deside/
Mystice rabat. Mystice. Zache⁹ q̃ iterꝑtat iusti
ficat⁹: significat credẽtes ex gẽtib⁹ q̃ per
occupationẽ tpaliũ depssi erãt ⁊ minimi: sz a dño sãctificati. Qui
intrãtẽ hiericho saluatorẽ videre volũt: dũ fidei quã in mũdo at/
tulit q̃ticipare q̃rũt. Sz turba. i. vitiox ꝙsuetudo q̃ cecũ clamãtez
increpabat: etiã hũc susceꝑientẽ tardat. sz sicut ampli⁹ clamãdo ce/
cus turbã vicit: ita pusill⁹ terrena relinq̃dẽo: arborẽ crucis ascẽ/
Gal.6.c dẽdo: turbã obstãtẽ trãscẽdit: clamãs cũ apl̃o: Mihi ãt absit glo/
riari nisi i cruce ⁊c̃. i Et ipe erat. Quis ꝺ se desperet: cũ venit iste
ad deũ cui cẽsus ex fraude? Per hunc apparet qz non oĩs diues
auarus. k Pre turba ⁊c̃. Que turba nisi iperite ꝙfusio mul/
titudinis q̃ verticẽ sapie videre neq̃t. Zache⁹ ꝑ nõ i turba ꝑ plebẽ
trãsgressus messiã quẽ desiderat aspicit. l Sycomor⁹. Arborẽ:
moro folijs silis: sz altitudine ꝑstãs: ⁊ iterꝑtat fic⁹ fatua. i. crux q̃
credẽtes vt fic⁹ pascit: ab ifidelib⁹ irrideꝝ vt fatua. Qz pusill⁹ ascẽ
dit dũ q̃libet humilis ⁊ ꝓprie infirmitatis ꝙscius i x̃tute crucẽ glo
riat̃: ⁊ ꝑ hãc laudabilẽ fatuitatẽ trãseũtẽ ꝓpe dñm cernit: qz si nõ
dũ ita solide vt ẽ iã: tñ rapti: ⁊ q̃si i trãsitu luci sapie celest̃ itẽdit.
m Quia inde erat. Jsiõ. Illa ꝑte vbi sycomorus vel vbi creditu
rus: vt ⁊ mysteriũ saluaret ⁊ gr̃az seminaret. Sic enĩ venerat: vt ꝑ
iudeos trãsiret ad gẽtes. Vidit itaq̃ Zacheus sursũ. Jã enĩ sublı/
mitate fidei iter fruct⁹ nouox opex: velut in fecũda altitudie opis
eminebat. n Et cuz venisset. Per premissos ꝑcones verbi sui:
in q̃bus erat iesus ⁊ loquebat̃ venit ad populũ nationũ: q̃ passio/
nis eius fide tam sublimis etiã diuinitatẽ eius agnoscere ardet: su
spiciens videt: qz ꝑ fidem a terrenis eleuatum eligit eligentẽ se et
¶ amat

tũ ab eis: ⁊ nõ itelligebãt q̃ dice/
bank̃. Factũ est aũt cũ appꝛopin a
q̃ret hiericho: cęc⁹ q̃dã sedebat se
cus viã mendicãs. Et cũ audiret
turbã ꝑtereuntẽ iterrogabat q̃d
hoc eẽt. Dixerũt ãt ei: q̃ iesus na
çarenus trãsiret. Et clamauit di
¶ homo ꝑ hoĩbus factũ: miserere hoĩs.
cẽs ⁊ Jesu fili dauid: miserere mei.
b Et q̃ ꝓcibãt increpabãt eũ vt ta
ceret. † Ipe ꝺo multomagꝛ clama
c bat: fili dauid miserere mei. Stãs
d autẽ iesus iussit illũ adduci ad se.
a ¶ interrogat vt credam⁹ nõ nisi confitẽtẽ posse
sanari.
Et cũ appꝛopinq̃sset: itẽrrogauit
e illũ dicẽs: Quid tibi vis faciaz?
At ille dixit: † Dñe vt videã. Et ie
sus dixit illi: Respice: fides tua te
f saluũ fecit. Et ꝓfesti vidit: ⁊ seque
g bat illũ magnificãs deuz. Et oĩs
plebs vt vidit dedit laudẽ deo.

b Et ingressus Ca.XIX b†
c pambulabat hiericho.
Et ecce vir noie çache⁹: c
i ⁊ hic ꝓnceps erat publicanoꝝ: ⁊ d
ipe diues. Et q̃rebat videre iesũ f
k q̃s eẽt: ⁊ non poterat ꝑ turba: qz g
¶ non malicia sed fide.
statura pusillus erat. Et ꝑcurrẽs
l ascẽdit in arboꝛẽ sycomoꝛ vt vi/
im deret eũ: qz inde erat transitur⁹.
n Et cum venisset ad locũ: suspici/ h
ens iesus vidit illũ: ⁊ dixit ad eũ:

loquerẽ. a Factũ ẽ. Postq̃ posita ẽ xpi instructio de
efficacia orõnis ⁊ de tolerãtia passiõis: hic ꝓcedit
tur dicte doctrine ꝓfirmatio ꝙ op⁹ miraculosũ: fm q̃ scri/
bit Marci vlt̃. Sermonẽ ꝓfirmãte sequẽtibus signis: et
ptz snĩa ex dictis Mat. xx. ⁊ Marc. x. ꝑ excepto. Factũ ẽ
aũt cũ appꝛopinquaret iesus hie/
richo. i. ꝑpe hiericho adhuc existe
ret: qz fm x̃itatẽ nõ accedebat ad
hiericho: sz inde recedebat: vt ptz
Mat. xx. ⁊ Marc. x. Ca.XVIII

Moraliter. b† Dicebat autẽ
⁊ pabolã. scz de pseuerãtia i orati/
one. ⁊ õ ei⁹ exauditiõe exẽplo quer
si iudicis viduã importune petẽtẽ
exaudiẽtis. ex q̃ ꝓcludit q̃ multo † Marc.10
fozti⁹ de⁹ q̃ ẽ iust⁹ exaudiet ꝑces sã
ctoꝝ suoꝝ ad se clamãtiũ. Aduer/
tẽdũ tñ q̃ sãcti viuẽtes i terra nõ
petũt a deo de aduersarijs vindi/
ctã ꝑ gehẽne penã ꝑ q̃ desinãt esse
mali. sicut ꝺr Proũ. xij. verte im/
pios ⁊ nõ erũt scz mali: vel q̃ desi/
nant esse potẽtes iustos persequi.
d† Dixit ãt ad q̃sdã q̃ in ⁊c̃. My
stice ꝑ pharisẽũ iudaic⁹ ꝓpꝛie signi
ficat̃ q̃ ex bñficio legꝭ ⁊ ꝓphaꝛ in/
sceꝑto de sua sãctitate plumẽs gẽ/
tiles aspernabat̃. ꝑ publicanũ ꝺo
ꝓpꝛie gẽtilis: q̃ peccata sua ꝓdican
tib⁹ apl̃is humiliter ꝓfitebat̃: pro
pter qõ iustificatus est ꝑ fidei xpi
receptionẽ ⁊ indaic⁹ ẽ dãnat⁹ per
suã obstinationẽ. Moraliꝫ autẽ
ꝑ phariseum significat̃ iust⁹ instin
ctu diaboli supbiens: ⁊ ꝑ publica
nũ pctoꝝ respectu spirituũ sãcti hu/
militer se emendans. sz † Affere/
bant aũt ad illũ infantes ⁊c̃. Seqũ
tur: † Taliũ enĩ ẽ regnũ celoꝝ.
Beda. Signãter dixit taliũ: ⁊ non
illoꝝ: vt ostẽderet nõ eatẽ regna/
re: sed mozes: et his qui similez ha
berent innocentiã et simplicitatez
põmiare ꝓmitti. † Magister bo/
ne q̃d faciẽdo vitã eternã possidẽ/
bo. exponat̃ vt supza Matth. xix.
et Marc. x. c† Assumpsit aũt ie
sus. xij. discipulos ⁊c̃. Sequitur:
c† Et nihil boꝝ intel. ꝑ ꝙ significa/
t̃ q̃ hoĩes carnales aspera no/
lũt audire. ꝑ ad delectabilia sunt i
tẽti. a† Factũ ẽ ãt cũ appꝛo. ⁊c̃.
exponat̃ vt. ꝑ. Mat. xx. ⁊ Mar. x.

b Et ingressus iesus. Postq̃ descri/ Ca.XIX
e pta est cõuersio peccatoꝝ in generali. hic ꝓsequẽ
ter describit̃ in ꝓticulari. s. in cõuersione Zachei.
Et diuiditur in duas. qz ꝓmo describit̃ conuersio çachei.
secundo remotio dubij. ibi: Hoc illis audientibus. Circa
primũ dicitur: Et ingressus iesus pambulabat hiericho.
Scõm ea que dicta sunt in fine ꝓcedentis ca. ista historia
çachei non sequit̃ imediate post illumiationẽ ceci que fa/
cta fuit in egressu iesu a hiericho: sed post egressu eius ab
hiericho ⁊ ꝓgressu per alia loca regressus fuit ibidẽ sicut
⁊ in multis alijs locis: in euangelio dicit̃ pluries venisse
ad eundẽ locum: ⁊ in isto regressu accidit historia isti⁹ ça/
chei. cũ dicit: c Et ecce vir noie çache⁹. Exꝑmit hic no
men ei⁹ qz dign⁹ erat notari ꝓpter ꝓuersionis facilitatez:
et ꝓpter cõuersi ꝓfectionem. d Princeps erat pu. i.
primus inter illos qui vacabãt publicis actib⁹. s. exactioni
bus ⁊ vectigalibus leuãdis ⁊ deferẽdis q̃ cõmuniter ad
peccatũ implicãt: ex quo in eius vocatiõe apparet maior
dei misẽdia. e Et ipe diues. qz auarus fuerat in acqui
rendo: sed post ꝓuersionẽ non fuit auarus in retinendo:
quia paratus fuit reddere quadruplũ defraudat̃ ab eo.
f Et querebat videre iesũ. ex deuotione. g Et nõ po/
terat ꝑ turba. ex q̃ ptz deuotio populariũ ad christũ. Se/
quit̃: h Suspiciẽs iesus. i. approbãs deuotiõem illi⁹.
Quia bodie

amat amantē se. a Descende. Qz descēdere de ſy
1.Cor.5.d comoro: ⁊ sic ī domo parare mansiones iubetur. hoc
Ibi.13.b est qđ apostolus ait: Et si cognouimus ſm carnem
christū: ſz iā nō nouim⁹. Si enī mortu⁹ ē ex infirmi/
tate: sed iam vivit ex ☧tute dei. b Manere. Ma/
nebat aliqñ dñs in domo p̄n/
cipis phariseoꝝ. i. in iudeorū
synagoga docebat: sed qz sab
bato curantē: peccatores reci
pientē: ꝯ auaros disputātē: ⁊
cetera digna deo gerentē: lin/
gua venenata capiebāt: pero
3.13.g sus facinora eorū discessit di/
cens: Relinquet vob̄ d.v.d.
hodie tamen in domo pusilli
çachei oportet illuminare: id
est noue lucis grā cōuiuante
in humili credentiū nationuꝝ
corde q̄escere. c Murmu/
rabāt. Manifestū est iudeos
semp gentium odisse: vel non
Act.11.a intellexisse salutē. Unde ⁊ ad
uersus petrū dicit: Quare in
troisti ad gētes p̄putium ha/
bentes. d Stans autē ⁊c.
Alijs calūniātib⁹: hoīez pec
catorē: ipe ⁊ çacheus stans. i.
in ea quā cepat fidei veritate
psistens: nō solum se ex pecca/
tore ꝑuersum: ꝟ etiam inter ī/
nocentes ꝓbat ꝑuersatū: cū
etiā ante ꝑuersationē innocē/
ter vixit: ⁊ q̄ ante ꝑuersionez
dimidiū: post cōuersionē pōt
dare ⁊ totū. Sz si quē defrau
dauī. Primū est ſm legē red/
dere: deinde qđ remanet pau
peribꝰ erogare. hunc fructum
vite publicanꝰ de sycomoro p
sapientem stulticiā legit q̄ ra/
pta reddit: ꝓinqua relinq̄t:
visibilia ꝓtēnit: eiꝰ quē nōdū
videt sequi vestigia concupi/
scit. e Filiꝰ. Mō carne sz fi
de: qz sicut abzaā iussu dei pa
triā ob spem future hereditā/
tis deseruit: sic ⁊ iste q̄ thesau/
rū in celis acq̄rit spe. f Eo
q̄ ⁊c. Mō solū q̄ iusti perseue/
rāt sz etiā q̄ de iniusticia ꝑcurrunt ad filios ꝓmissi/
onis ꝓtinent. g Venit enī ⁊c. Etiā murmurātibꝰ
sua mysteria nō dedignat exponere: q̄ ꝓpter pnīaz
peccatoꝝ suscipiendā maxime ipe ī terrā venerit vbi
⁊ se appellat filiū hoīs: vt insinuet nobis dispēsatio
nē sue pietatis. h Hec illis. Suscepta ⁊ cōmēda/
ta pnīa publicani dinit⁹ p pabolam docet sibi magꝫ
pnīaz pctōꝝ q̄ḡ iusticiā placē supboꝝ. Latiusq̄ ī gē/
tibus de ignorantia legis hūilibꝰ q̄ḡ in iudeis de iu/
sticia legis supbientibꝰ se esse regnaturū. Et qz disci
puli audita passione ⁊ resurrectiōe hierosolymis im
plēda: existimabāt regnū dei mox esse vēturū. Hanc
coꝝ ignorātiā illuminat: docēs se p̄mo regni sui fidē
toto orbe dispersurū: ⁊ in fine seculi iudicē oīm regē
q̄s vēturū. i Nobilis abijt. Hic ē nobilis cui ce/
Da.10.g eus clamabat: Miserere mei fili dauid. et cui turbe
Job.12.b clamabāt: Osāna filio da.bñ. q̄ venit ī noīe dñi. r. i.
q̄ ostituꝰ ē a pre rex: cui date sūt gentes in heredita
tē. k Longinquā. Excecatos iudeos relinquēs
trāsit ad illuminādas gētes q̄ lōge (qz a finibꝰ ēre)
clamāt ad dñm: vel qz lōge a peccatoribꝰ salꝰ. Deꝰ q̄
vbiq̄ ꝑsens: lōge ab his q̄ idola colūt: ꝟ ⁊ ipi ꝓpe fa
cti sūt i sāguine. l Vocat⁹ ār. Vocat. x. suos dū
eligit discipulos lra decalogi imbutos. dat. x. mnas
dū pꝰ resurrectiones surgit ⁊ apit sensū: vt spūaliter
itelligant legis dicta. Mna. x. dragmas appendit et
oīs sc̄pture sermo: qz vite celestis pfectionē suggerit
q̄si cētenarij numeri pondere fulget. m Negocia
mini. ☧ba legis mystica interp̄tatiōe discussa ꝓpis:

a ſ non inuitatus inuitat: qz si nondum audierat
vocem inuitantis: audierat affectum.

a çachee festinās descēde: qz hodie a
b ī domo tua oportet me manere. b
Et ꝓfestim descēdit: ⁊ excepit illū
c gaudēs. Et cū viderēt oēs mur/ c
murabāt dicētes: q̄ ad hoiez pec
d catorē diuertisset. † Stans aūt ça d
cheꝰ dixit ad iesū: Ecce dimidiuz e
bonoꝝ meoꝝ dñe do paupib⁹ † ⁊
si qđ aliquem defraudaui reddo f
q̄druplū. Ait iesus ad eu: Quia
e hodie salꝰ domui huic facta ē: eo g
a ſ nō veni vocare iustos sed peccatores.
g q̄ ⁊ ipe sit filiꝰ abzae. † Venit enī
ſ salus q̄ olim iudeoꝝ dom⁹ implebat: hodie po/
pulo gētū illuxit: eo q̄ ⁊ ipe ppls sit abzae filiꝰ.
filiꝰ hois q̄rere et saluū facere qđ
b pierat. Hec ill' audiētib⁹ adijciēs b
dixit parabolam: eo q̄ esset ꝓpe i
hierl'm: ⁊ qz existimarent q̄ confe k
stim regnū dei mānifestarē. Dixit
i ergo: † Homo q̄daz nobilis abijt m†
k ī regionē lōginquā accipe sibi re/ n†
ſ qñ in fine ſculi ois isrl saluus erit.
l gnū: ⁊ reuerti. Vocatis aūt decē o†
seruis suis dedit eis decē mnas. p†
m Et ait ad illos: Negociamini dū r
ſ .i. iudei ex dñ⁹ xp̄s ſm carnē non solū p̄sentem
vsq̄ ad mortē crucis oderāt: sed ⁊ post resurrecti
onem eius mīserunt p̄secutionem aplis ⁊ p̄dicati/
onem regni celestis sp̄reuerunt.
venio. Ciues aūt eiꝰ oderant eū: s†

a Quia hodie ī do. ⁊c. in domo materiali ꝓpter refectionē xp̄i ⁊ suoꝝ
discipuloꝝ. ⁊ ad ostendendū benignitatē peccatori reuertēti: ⁊ ī domo
spūali ꝓscie p gr̄e infusionē. b Et cū viderēt oēs. i. pharisei ⁊ alij ma
lignātes. c Murmurabāt. ⁊ ꝟ irrationabiliter: qz null⁹ rationabilit
pōt murmurare si medic⁹ visitet egrotū ad ip̄m sanādū. d Stās aūt
çacheus. ad obediēdū dño ꝓmptus. vñ subdi
tur: e Ecce dimidiuz bo. me. dñe do paupi/
bus. nō dicit dabo in futuro: qz erat parat⁹ sta
tim dare: ex hoc etiā patet q̄ non oīa bona sua
erāt male acq̄sita: qz de illis non posset elemo/
synaz facere. f Et si qđ aliquē defrau. red.
quadruplū. Lex enī in aliquib⁹ ꝓcepit restitue
re duplū: ⁊ in aliquib⁹ quadruplū: ⁊ in alīq̄b⁹
quintuplū: vt ptz Exo. xxij. ⁊ ideo p hoc qđ̄ nō
exprimit restitutio media: intelligunt alie due
extreme. Sequit: g Eo q̄ ⁊ ipe filiꝰ sit abzae. † 1.q.1.pa
dicit hic glo. Bede: Filiꝰ aūt abzae çacheꝰ dz: sto. ꝟ. vers
non qz de eiꝰ stirpe genit⁹: sed qz eiꝰ fidē imita † 12.q.2.in
tus: vt sic ille terrā domūq̄ paternā deseruit: antiqs. ⁊.c
ita iste bona sua partienda paupib⁹ reliq̄rat: si seculi.
⁊ sic videt dicere q̄ nō fuit iudeꝰ natiōe sz gen/
tilis: qz omēs iudei natione de stirpe abzae de
scenderāt. Idē videt dicere Ambro. dicens:
Zacheus exiguus meritis sicut popul⁹ natio/ †
nū ⁊c. Aliquib⁹ aūt alijs videt ꝟtrarium: qz Mat.15.c
supra dz q̄ murmurabant de xp̄o intrante do
mū çachei eo q̄ ad hominē peccatorē diuertis/
set: apud iudeos enī lōge abominabilius fuit
ingredi ad gentiles q̄ḡ ad iudeos peccatores:
ꝓpter qđ̄ petrus etiam post ascensionē xp̄i p re
uelationē fuit p̄monit⁹: vt absq̄ tali abomina
tione ingrederet domum cornelij: vt habetur
Act⁹. x. Et ideo si çacheꝰ fuisset gētilis magis
habuissent occasionē murmurādi eo q̄ ad ho/ †
minē gētilē diuertisset: ⁊ videt ꝓbabile q̄ hāc Mat.25.a
causā sue murmurationis exp̄essissent ad colo Mar.13.b
randū murmurationē suā tā q̄ḡ rationabilem.
Itē ex ☧ q̄ çacheus dixit: Si qđ aliquē defrau
dauī reddo q̄druplū. Illa enī lex fuit data iu
deis ⁊ nō gētilib⁹ ⁊ nec ad cā tenebant genti
les ī aliquo: sz solū ad simplū nisi forte in alīq̄
casu ex circūstātia facti: ⁊ ideo illā legē ignora
bant: ꝓpter qđ̄ çacheus q̄ illā sciuit ⁊ ſm eam
facere voluit videt fuisse iudeꝰ ad vocationez
suā: nec valet si ꝯ hoc arguat q̄ hic dz p̄nceps
publicanoꝝ: qz ⁊ matheꝰ publicanꝰ fuit: q̄ tñ
iudeꝰ fuit natiōe: vñ ⁊ euāgelīū suū scripsit he
braice: ſm q̄ dicit beat⁹ Hiero. in ꝓlogo super
Matth. b Hec illis audiētib⁹. Postq̄ḡ de
scripta ē vocatio çachei. Hic ꝓpter ponit remotio dubij qđ̄ ꝑmo remo/
uet verbo. sc̄do facto. ibi: Et his dictis p̄cedebat. Circa primū sciendū
q̄ iudei ⁊ etiā apli de regno xp̄i carnaliter sentiebāt ad quē ascensionez:
credentes eū in regno dauid t̄raliter regnaturū. vñ Act⁹. j. petierūt a
a christo: Dñe si in tpe hoc restitues regnū israel? vñ ⁊ filij çebedei cre/
dentes eū sic regnaturū petierūt q̄ vnus ad dexterā suaz: ⁊ alius ad si/
nistrā sederet. ⁊ ideo qz appropinquabat xp̄s versus hierusalem crede/
bant eū sublimandū cito in regē in regia ciuitate. ⁊ hoc ē qđ̄ dicitur:
i Eo q̄ esset ꝓpe hierl'm ⁊ qz existimarent. falso tū. k Qz confestim
regnum dei manifestarē. ⁊ vocat hic regnum dei regnuz ipius dauid.
vnde et. j. Paral'. xxix. Sedit salomō sup solium dñi in regem ꝑ dauid
patre suo ⁊c. et ideo ad hanc falsā estimationē remouēdā ꝓponit para/
bolam: ad ostendendū q̄ in primo aduentu non venerat ad regnāduz
tēporaliter: sed magis ad patiendū. ⁊ in secundo aduentu reuertet ad
iudicandū sicut rex excellentissimus tunc regnum suum omnib⁹ mani/
festaturus. ideo subditur: l Homo quidā nobilis. i. christus homo
natꝰ ſm carnē de semine dauid regis. m Abijt ī regionē lōginquā:
id est ad celū empyreū per suā ascensionē. n Accipe sibi regnū. sup
ordines angeloꝝ. o Et reuerti. s. in fine mundi ad iudiciū. tunc enim
manifestabit omnib⁹ regnū suū. p Vocatis aūt decem seruis suis:
id ē fidelibus vniuersis: quoꝝ vniuersitas numero denario designat:
quia est primus limes numeroꝝ: vnde ⁊ numeri sequētes sunt replica/
tiones ipius ⁊ partiū eius. viginti enim sunt bis decē: ⁊ triginta ter de
cem: ⁊ sic consequenter. q Dedit eis decem mnas. i. vniuersitatē bo
noꝝ suoꝝ: diuersimode tamē: quia dedit vnicuiq̄ plus vel minus ſm
ꝓpriā virtutem. r Negociamini dū venio. qz tempus meriti currit
vsq̄ ad diem iudicij: in quo tēpore deus dat dona sua ad hoc q̄ multi/
plicent p fructus bonoꝝ operū. s Ciues aūt eius oderāt illum. Ci/
ues isti sūt iudei q̄ ꝑ maiorē parte in odium christi sunt firmati.

☧ offerte:

offerte: ⁊ ab eis ꝓfessionē fidei morũꝫ ꝓbitatē recipite. a Et factũ est ⁊c. quotidie xp̃s accepto regno a patre redit: qz peregrinantis in terra ecclesie semp statũ cõspicit: huic seruo pecuniã negociaturo cõmodat: in altero modũ ꝓsumati opis examinat: hũc prudẽter laborantẽ ampliori gra donat illũ luxuriosa sectãtẽ: etiaz qđ dederat priuat. In iudicio xo multi q̃ ad docendũ idonei videbãt: ob negligẽtiã suaz iter indoctos reputabunt. Quidaz simpliciorũ obseruatiõis denotionẽ inter aplicos sũma p̃mia

Deu.10.d L pcipiẽt. Qui enĩ recipit ꝓphaz i noĩe ꝓphe: mercedem ꝓphete accipiet. b Venit autẽ ⁊c. Primꝰ seruꝰ ordo doctoꝝ in circũcisione missus: q̃ vnam mnam negociaturꝰ accepit: qz vnũ deũ: vnã fidẽ: vnũ baptisma missus est p̃dicare: ß decẽ acq̃rit dũ ꝑsm sub lege ꝓstitutũ: docẽdo sibimet associat.

c In modico ⁊c. Modicũ ẽ q̃qđ in p̃senti perci-

1.Cor.13.c pimꝰ donoꝝ ad cõparationẽ futuroꝝ: Ex pte enĩ cognoscimꝰ: ⁊ ex pte ꝓphetamus. d Decẽ ciui. Decẽ ciuitates sũt aĩe: p legis verba ad gr̃az euãgelij pueniẽtes: q̃bꝰ tunc glorificãdus ꝑponit q̃ eius pecuniã verbi digne deo commẽdauerit. Aũ-

1.Tes.2.b apls: Que ẽ spes nostra: aut gaudiũ aut corona gĩe? Nõne vos aũ dñm iesum. e Et alter venit. Bonus ordo vocatur gẽtes: ⁊ iudeos missurus interfici q̃ noluerũt sup se xp̃m regnare. hãc p̃mi sit cõparationẽ: ne diceret: nihil dederat populo iudeoꝝ vñ melioꝝ possit fieri: vt q̃d exigeret ab eo q̃ nihil recepit. Ex vna mna q̃nq̃ facit q̃ moralia habet ꝓpter quinq̃ sensus. f Quinq̃ mnas. Qui ad p̃pucũ missus ẽ cui dñs mnam vnã eandemq̃ fidẽ q̃ circũcisioni credita est p̃dicandum cõmisit: q̃ quinq̃ mnas facit: qz gentes q̃nq̃ sensibus coꝝporis mãcipatas ad gr̃am fidei euãgelice cõuertit. g In sudario. In sudario pecuniam reponit: q̃ ad p̃dicandũ idoneꝰ officiũ p̃dicãdi vl̃ suscipere rẽnuit: vel susceptũ nõ bene gerit: ß pcepta dona sub ocio tẽporis abscondit secũ dicens: Sufficit mihi vt de me rationẽ reddã cur alijs p̃dicem: vel de alijs cogar reddere rationẽ: cũ etiaz apud deũ illi sũt inexcusabiles q̃bꝰ lex data nõ ẽ: neq̃ audito euãgelio dormierũt: qz p creaturã poterãt creatorẽ cognoscere. b Metis qđ. Meritenĩ deus vbi non seminauit. i. etiã eos impietatis reos tenet: q̃bus legis verbũ vel euangelij nõ ministrauit. Timẽs g periculũ iudicij: requiescã ab ãministratione verbi. Mystice. Matth. Metis vbi nõ se. p̃cidis falce iudicij eos q̃bus legem nõ cõmisisti: ⁊ ꝓgregas vbi non sparsisti. ꝓgregas in regno tuo bonos: etiã de gentibꝰ ⁊ de coꝝ cõparatione q̃ naturalẽ legẽ seruãt: dãnas eos qui negli-

Mystice gunt etiã scriptã. Mystice. Per duos seruos fideles vtriusq̃ pl̃i doctores. Per seruũ negligentes malos catholicos. Per decẽ ⁊ q̃nq̃ mnas: credẽtes pl̃i. Per inimicos: qui verbũ dei vl̃ nunq̃ audire vel male interp̃tãdo coꝝrũpere malũt. Per messionẽ ruris non seminati q̃s verbũ dei nec audire cõtigit. Vbi q̃nq̃ psonis genus hoĩm in die iudicij discutiendum signat. i Sciebas. Aũ putauerat ꝓ excusatione dixisse vertit in culpã. Si mita durũ et crudelẽ nouerasquare ista cogitatio nõ incussit tibi timoꝝ vt scires me mea diligẽtius quesiturũ. k Pecuniã. i. euangelicã p̃dicationẽ: paratisq̃ fideliũ coꝝdibꝰ nõ intimasti. Meã nõ

1.Pe.4.c tuã. Aũ apls: Si q̃s loquit quasi sermones dei. l Cũ vsuris. Qui xbi pecuniam a doctore emit credẽdo: necesse ẽ vt cũ vsuris soluat operãdo. vl̃ de accepto verbi fenore vsuras soluit: qui ex eo quod audit: etiam alia studet intelligere.

m Auferte. Collatam gratiam amittit qui p̃dicando alijs cõmunicare neglexit. Augetur xo illi

E qui in ea laborauit. Sicut regiũ crisma quod sũpiendo saul amisit: dauid obediendo promeruit.

1.Re.18.c Spiritꝰ enim domini qui a saul recessit: direct⁹ est

Rom.11.c a die illa ⁊ deinceps in dauid. n Et abundauit. Mystice. Cum omnis israel saluus erit: tunc plenitudo spũalis gratie quã modo coꝝpenter exercemus: doctoribus illi⁹ tẽporis abundãter ꝓferet. o Et his dictis. Finita parabola vadit hierosolymã: vt ostenderet de eiusdem maxime ciuitatis euẽtu parabolã fuisse p̃missã: que non lõge post ⁊ ipsum occisura: ob odiũ regni eius hostili clade sit peritura.

a Et miserunt. legationem post illum dicentes: nolumus hunc regnare ⁊c. quia post ascensionem xpi ad celos iudei conati sunt destruere fidẽ catholicam in qua incipit regnuz xpi: quod completur ⁊ manifestabitur in fine mundi. b Et factum ẽ vt rediret. scz ad generale iudiciũ. c Iussit vocari seruos: quibus dedit pecuniã: quia oportebit oẽs comparere ante iudicem ad reddendũ de omnibꝰ receptis ab eo rationem. d Venit autez primus. quia tũc electi de suis meritis securi parati erunt astare iudici.

e In modico fuisti fidel. quia bona etiam spiritualia que habẽtur in vita p̃senti. modica sũt respectu bonoꝝ celestium que expectantur in vita futura. Dan.12.b

f Eris potestatez habẽs supza decem ciuitates: id est gaudebis de felicitate omniũ qui per tuã doctrinam vel exẽplum vite tue conuersi sunt ad bonum.

g Et tertius venit. qz ĩ mali reformidẽt venire ad ꝑspectũ iudicis: tñ oportebit eos ibidẽ rẽpsentari.

h Ecce mna tua quã habui repositam in sudario. Sudariũ autẽ ẽ pannꝰ q̃ ĩuoluunt corpora mortuorum. ⁊ ideo mna in sudario reposita signat donum dei a bonis opibꝰ ociosuz tãq̃ mortuum. i Timui enim. iste timoꝝ nõ est nisi pusillanimitas bñ agẽdi.

k Quia hõ austerꝰ es. Iz enĩ modo tẽpus sit miserẽdie: tẽpus rigoris iusticie.

l Tollis quod nõ posui. ⁊ metis quod nõ seminasti: qz a prelatis ecclesie nõ solũ requirunt bona ꝑsona ꝓpria: sed in subditis eoꝝ quos tenent ĩducere ad bonũ. ⁊ sententia buiꝰ ptz plenius ex dictis Matth. xxv. vsq̃ ibi:

m Verũtñ inimicos meos. i. iudeos q̃ post ascensionẽ xpi conati sũt fidem catholicã destruere: vt supza dictũ ẽ. n Adducite huc ⁊ interficite: qz quã dragesimo secũdo ãno passionem xpi ciuitas hierusalẽ fuit destructa: ⁊ populus iudeoꝝ occisus p Titũ ⁊ Vespasianũ. Jn ti ne etiam mundi oẽs repro bi generaliter q̃ sũt inimici xpi sn̄ia mortis ẽtne sũt interficiendi. o Et his dictis. Hic ꝓinter ostenditur facto qđ declarauerat verbo. Jn parabola autẽ ĩmediate precedenti duo declarauerat. vnum ptinẽs ad suam passionẽ: aliud ad ciuitates hierosolymitane destructionẽ. igitur primo facto ostendit primũ. secundo secũdũ. ibi: Et cum appropinquauit videns ciuitatem flevit. Prima diuiditur in tres: quia primo describitur

Ad bethphage

a Ad bethphage. Bethphage vicul⁹ sacerdotū in monte oliueti: ⁊ interpretat̄ domus buccę. Bethania villa vel ciuitas in latere eiusdē mōtis: ⁊ dicit̄ domus obedię tie. Quas dñs hierosolymā vēturus p̄sentia sua sublimauit: q⁹ multos ante passionē suā docendo pie ꝓfessionis donis ⁊ obedięt̄ie spūalis impleuit. Q̄ne bene in monte oliueti sūt posite. i. in ipo dño q̄ nos vnctiōe spūali⁹ crismatū: ⁊ ꝓscientie pietatisq; luce refouet: ⁊ q⁹ nō vult absc̄ōdi ciuitatē supra se positam: mittit discipulos in castellū qđ ē ꝓtra eos: vt p eos tot⁹ cōtrapositi orbis munitiones penetret. b Introeūtes iue. Introeuntes in mundū p̄dicatores inuenīūt populū nationum pfidie vinculis irretitū: libęq; ⁊ lasciuū: cui nemo vnq̄ homo. sc. id ē nullus rōnalis doctor frenū correctiōis posuit: q̄ vel linguā a malo ꝓhiberet: vel in artā viā vite ire cogeret. Nemo indumēta salutis q̄bus calefieret vtilia suadēdo cōtulit. Nemo scdit: q⁹ null⁹ stulticiā eius deprimēdo correxit.

Mat.21.a c Pullum asine. Tres euangeliste qui grece scripserūt pullum tm̄ cōmemorāt. Matthe⁹ q̄ hebraice scripsit: etiaz asinā solutā ⁊ adductam refert: vt hebree quoq; gētis si penituerit nō desperādā mōstrat esse salutē. d Alligatū. Alligatus vinculis pfidie in quo addict⁹ vel astrict⁹ dño erroꝛe famulabat: sed dominatū sibi vendicare nō poterat quem dominū fecerat: non natura sed culpa. ⁊ ideo cum dñs dicit vnus agnoscit. Nam ⁊ si multi dij ⁊ dñi: generaliter tamen vn⁹ de

Mar.11.a us ⁊ vnus dñs. Marcus ait: Ante ianuam ligatum quia extra christum quicūq; est foris ē in via: q̄ in christo ē foris nō est. Jn bino ergo ligatus stabat qui non vnam fidei viteq; viam tenebat: sed pluribus erroribus deseruiebat: de quib⁹ aperte subditur: Soluentibus autem. e Soluentib⁹ autem illis pullum. Non despicias hunc asellum: quia sicut in vestitu ouium sūt lupi rapaces: ita sub exuuijs corporis q̄ nobis est cōmune cum beluis: mens deo plena vegetatur.

f Dixerunt dñi eius. Multos habebat dños qui non vni superstitioni deditus: sed ꝓ libitu imundoꝛ spirituū raptabatur ad varios errores. g Quid soluitis. Qui soluendo pullo cōtradixerāt: audito nomine quiescūt: quia magistri erroꝛū qui doctoribus ad salutem gentiū venientibus obstunt: suas tenebras defendunt: donec miraculis attestantibus veri possessoris virtus emineat. Sed postq̄ dñice fidei potestas apparet: cedentibus aduersariorum querelis: cet⁹ qui deum corde portet adducitur. h Vestimenta sua. Vestimēta apostolorum doctrina virtutuz vel discretio scripturarum: ⁊ gratia spiritualis: quibus illi corda hominū prius nuda et frigida contegunt: vt mereant̄ habere sessorem christum. i Jmposuerunt iesum. Dum populus gentiū portat christum: discipuli in via vestimenta sternūt: quia corporis sui eruentes amictū: simplicib⁹ sāguine suo viam parāt: vt in offenso gressu mentis: hierosolymā quo christus ducit tendant. i. ad veram pacis visionem. k Substernebāt vestimēta. Juxta alios cuāgelistas nō discipuli sed turba substernebant q̄ martyrū exempla sequens carnem p abstinentiā edomat: vt dño iter ad mētē paret ⁊ sequētib⁹ bona p̄beat exēpla. l Ad descēsū mō. Descēdēte dño ō monte oliueti. i. hūiliante se ad infirmitatē nr̄e carnis illo q̄ erat i forma dei: cū eo descēdūt turbe. i. hūilianť ſb manu ei⁹ q̄ miscōia indigēt vt ab eo exaltenť. m Laudētes laudes. Frequēter ingressus ē ciuitatē hierlm: ſ nō cū his laudib⁹ nō rex vocatus q̄ semp fugerat: nisi mō cū ascēdit passur⁹. Q̄ ideo factū ē vt ampli⁹ eoꝛ aduersū se excitaret iuidiā: q⁹ iā tps pas-

Joh.12.b sionis instabat. n Sup oib⁹. Marie de resurrectiōe laçari q̄ nup facta erat. Mā ⁊ ꝓterea obuiā venit ei turba: q⁹ ſ

Ibi.7.a signū factū audierāt ab eo. Laudāt etiā de signis ⁊ doctrina q̄ fecit cū ascēdit ad diē scenophegie: q̄ iobes narrat.

o Būdict⁹. Turba post modicū crucifixura regē appellat: expectatum ſm carnem dauid filium venisse declarat: vt adtersum se testimoniū extoꝛqueatur inuitis. p Pax in ce-

Luc.2.b lo. Sicut nascente dño dominuz ⁊ angeloꝛ agmina celestia decantabant: Gloria in excelsis deo. Et in terra pax hoibus. Sic eidē moꝛ triūphaturo homines cōcinnūt. Pax in celo et gloria in excelsis. q Magister increpa. Mira inuidentiū demētia quem vera docentem nouerant cuz magistrū appellari audiunt: discipulos eius quasi melius edocti: redarguendos estimant: quos ille instituerat deum apparet eē

Mystice per miracula. r Lapides clamabūt. Crucifixo dño: aplis pre timore tacētibus: petre q̄ scisse sunt: apert⁹ monumētis: deū ⁊ mūdi dñm aperte clamabant. Mysti ce. Si cecitas ꝓtigerit in israel vt a laude dei ꝓticeat: popul⁹ gentium mollito corde lapideo creatoꝛē suum credet ⁊ annūciabit. s Et vt appꝛopinquauit ꝛc. Quod dñs ſm historiam semel fecit: hoc quotidie per electos suos in ecclesia agit: plangit reꝓbos qui nesciūt cur plangūť sed exultant in rebus pessimis: qui si dānationez suam p̄uiderent: seipos cum electoꝛ lachrymis plangerent: qui in peruersitate sua diem suum hic habēt in qua ⁊ pacem habent ex abundantia tēpoꝛalium: ⁊ supplicia nūc absconduntur ab oculis eoꝛuz qui refugiunt futura p̄uidere: q̄ tēpoꝛalē letitiā

Perturbent

hierosolymā. † Et fctm̄ ē cū appꝛo

a piquasset ad bethphage ⁊ betha

a ſ venit ad mōtē oliueti: vt nouellas oliuas i sub

nia ad montē q̄ vocat̄ oliuēti: mi

limi virtute plātaret. a ſ ꝓpter sciētiā veritatis ⁊ mūdicia opis vel gemine dilectiōis sacramentū roꝛo orbe p̄dicādū: vel ꝓpter duos ordines p̄dicatoꝛū: vnū in circūcisione: alterū in gentibus.

sit duōs discipulos suos dicens:

Jte in castellū qđ ꝟ vos ē. Jn qđ

b itroeūtes inuenietis pullum asine

c a ſ alieni alligāt vt possideāt: xp̄s soluit vt teneat

d alligātū: cui nemo vnq̄ hoim se-

ſ q̄cūq; solueritis in terra erūt soluta et in celo.

dit. Soluite illū et adducite. Et si q̄s vos interrogauerit: q̄re soluitis? sic dicetl ei: Quia dñs opaz ei⁹ desiderat. Abierūt aūt q̄ missi erāt: ⁊ inuenerūt sicut dixit illis

e stātē pullū. Soluentib⁹ autē illis

f pullū: dixerūt dñi eius ad illos:

g Quid soluitis pullū? At illi dixerūt: Quia dñs euz necessariū habet. Et duxerūt illū ad iesū: et iactātes vestimenta sua supra pul-

b lū imposuerunt iesū. † Eunte aūt a

i illo substernabāt vestimenta sua

k in via. Et cuz appꝛopinquaret iā †

l ad descensuz mōtis oliueti: cepe

runt omnes turbe descendentiū

m gaudētes laudare deū voce ma-

n gna sup omnibus quos viderāt b

a ſ ab oi pcō singulariter imunis ⁊ immunes fa

o virtutibus dicētes: Bēnedictus

ciens. a ſ ego veni in noīe patris mei.

qui venit rex in nomine domini:

p pax in cęlo: et gloria in excelsis.

Et q̄dam phariseoꝛ de turba di- c

a ſ turbas laudantes: vel aplos ad laudandum instituentes.

q xerūt ad illuz: Magister increpa d

r discipulos tuos. Quib⁹ ipse ait: e

r Dico vobis: q⁹ si hi tacuerit lapi f

s des clamabūt. Et vt appꝛopiqua g

Mat.21.a † Mat.11.a

Mat.11.a

hierosolymam vbi erat passur⁹: ſm q̄ predixerat facto: ostēdens q̄ erat paratissim⁹ se humiliare et obedire vsq; ad mortē ꝓptibilissimā ⁊ acerbissimā. ⁊ ideo humiliter voluit illuc venire sedēs super pullū asine: sicut fuerat p̄dictū Zach. ix. Cetera patēt ex dictis Mat. xxi.

a Eunte aūt illo. Hic ponitur xp̄i deuotio. et ptz sententia ex dictis Matth. xxi. excepto q̄ subdit: b Super oibus q̄s viderant virtutibus. ex suscitatione enim laçari quaz plures viderant fuerunt moti ad istā deuotionez: vt habet Joh. xii. et etiā ex alijs xp̄i miracul. c Et q̄dā phari. Hic ꝓfert describit phariseoꝛ malignatio. ex inuidia enī quam ꝟ xp̄m ꝓceperāt: deuotionez ipsi ad xp̄m videre nō poterāt. ideo dixerūt: d Magister increpa. ꝛc. q. d. talē falsum applausū nō debes sustinere. e Quibus ipe ait. rōnabiliter se excusādo ⁊ p phetādo ō futuro. f Dico vobis q⁹ sibi tacuit ꝛc. ⁊ ꝟ fuit ipsetū i sua passiōe q̄n discipulis p timoꝛe iudeoꝛū tacentib⁹ laudē xp̄i: lapides scissi sūt: vt hr̄ Mat. xxvij. q̄si phibētes testimoniū sāctitat⁹ ipius xp̄i moriēt⁹: xp̄i q̄ cēturio ⁊ alij gentiles q̄ erāt cū eo visis tot signis sanctitatē xp̄i ꝓfessi sunt dicētes: Vere filj⁹ dei erat iste: vt habeť ibidem. g Et vt appꝛopinquauit. Hic ꝓsequenter ostendit facto futurā ciuitatis hierosolymitane destructionē: in ꝟ q̄ fleuit ex cōpassiōe ꝓpter mala sup ciuitatē ⁊ populū futura: ⁊ q⁹ semp in deo cū misēia currit iusticia. ideo in christo primo ostenditur dulcoꝛ compassionis. secūdo rigoꝛ vltionis. tertio i ꝓncipib⁹ iudeoꝛ malū obstinatiōis

¶ perturbēt. Sz veniēt dies qñ alias exeuntes a corporib⁹ demones inimici circūdabūt vallo: trahētes eas ad societatē sue dānatiōis: ⁊ vndiq; circūdabūt ⁊ coangustabūt qñ nō solū opis ꝫ etiā locutiōis ⁊ cogitatiōis iniq; tates añ oculos eorū replicabunt ⁊ ad trā pſternent cū caro in puluerē redigent. Si lij etiā cadēt cū i illa die peribūt oēs cogitationes corū: q̄ cogitationes etiaz p lapides signāt: cū ſbdit: Et non relin. l. ſ. la.

† 16. q. 7. c. et hoc dixi mus. ¶. cū auctiſſet.

¶ Peruersus enim cuz puerse cogitationes abiecit qñ lapidē ſup ſtruit: ꝫ cū aia ad vltionē rapit: talis cogitationū ꝓstructio diſſipat. ⁊ ꝫ iō: qz nō cognoueris t. v. t. Peruersā eni aiam deꝰ vi sitat: aliqñ precepto: aliqñ flagello: aliqñ miraculo. Sz qz ſupbiēs ꝓtēnit nec ō malis ſuis erubeſcit: in extremo inimicis tradet cuz q̄b⁹ in eterno iudicio dānatiōis ſacietate colligat.

a Ad pacē ⁊c. Duz carnē das voluptatibus mala vētura nō ꝓſpiciens: habes bona p̄ſentia q̄ ad pacē poſſūt eē tpalē: ⁊ cur ꝫ: ſubdit. ſ. qz nō p̄uidet mala q̄ ei euentura ſunt. Si eni p̄uideret in p̄ſentib⁹ ꝓſperis leta non fuiſſet.

b Et nō relin. Cum hierlm mō ſit constructa extra portam vbi dñs crucifixus erat: apparet illā hierlm ex toto fuiſſe destructuz: cui vnde euerſo cōtigerit ſubdit: Eo q̄ non cognouiſti tē. vi. tue. i. aduentū filij dei in carne.

c Et ingreſſus. Poſt enumerata mala: ingreſſus tēplū eiecit vēdētes ⁊ emētes: p ꝫ inuēs q̄ ruina ꝓpīi maxīe ex ſacerdotuz culpa fuit: dū eni vēdētes ⁊ emētes p̄cutit: oſtendit vñ

Moralit̄ radix p̄ditiōis ꝓceſſit. Moza. Sicut i ciuitate ē tēplū: ſic in plebe fideli vita religioſorū. Sed multi dū ꝓ religionis habitu ſacrorū ordinū locum p̄cipiūt: religionis officiuz i mercimoniū terrene negociatiōis ꝓuertūt. In tēplo vēdit q̄ ꝫ qđ q̄buſdā iure competit ad p̄miū largit. Juſticiā vēdit: q̄ hāc pro p̄mij acceptiōe ſeruat. Emit i tēplo: qz dum ꝫ qđ proximo iure debet negat: dato patronis

Eſa. 56. c ꝓmio emit pctm. Quib⁹ ꝺz: Feciſtis do. m. ſ. l. Quia dū pueri locū tenēt religionis ibi p malicīā occidūt vbi p orationē vinificare debuerūt. Sz qz ꝓtra puerſa p ſacras paginas nos indeſinēter inſtruit. Recte ſubdit: Et e. do. i tē. Domꝰ dei ē ꝓſcīctia fideliū: quā facit ſpelūcā latronū q̄ relicta ſimplicitate ſāctitatis illō meditat agere vñ ꝓmū innocentez poſſit ledere. Sz ecōtra dñs mētes fidelium ad cauēda mala erudit.

d Querebāt il. Jdeo nō poterāt illum pdere: qz timebāt tumultum populi. vel ideo volebant pdere: qz neglecto ſuo magiſterio totū populum videbant ad eius doctrinam confluere.

¶ E factū

a ſ ruinā que imīnet. ſ ſubaudis fleuiſſes q̄ modo exultas.

uit: videſ ciuitatē fleuit ſup illaz a b

dicēs: †Quia ſi cognouiſſes ⁊ tu: c d

a Et qđē i hac die tua q̄ ad pacē ti/ e f

a ſ nō prudēter ſuputēture mīerie: nūc rpe letīcie.

bi: nūnc aūt abſcōdita ſūt ab ocu

ſ ecce pena quā iminērē ignorant.

lis tuis. Quia veniēt dies i te: et g

ſ romani principes.

circūdabūt te inimici tui vallo: ⁊ b

circūdabūt te: ⁊ coangustabūt te i

vndiq; ⁊ ad terrā pſternēt te: ⁊ filios tuos q̄ i te ſūt† Et nō reliquēt

b i te lapidē ſup lapidem: eo q̄ non k†

c cognouerīſ tp̄s viſitatiōis tue. Et l†

ingreſſus i tēplū cepit eijcere vendētes ⁊ emētes: dicēs ill': † Scriptū

eſt: qz domꝰ mea domꝰ orationis m

a ſ q̄ ad ꝫ i tēplo reſideris: vel vt nō dātes munera exoptaliter pſequamini: vel dāres ſpūaliter neceſſ.

ē: vos aūt feciſtis illā ſpelūcā la n

a ſ qz dñs nec indignis verba p̄dicatiōis ſubtrahit: poſt vigorē diſcipline iniecris pſeuerat in gratia docendi.

tronū. Et erāt docēs q̄tidie in tē/ o

plo. Principes aūt ſacerdotuz et p

a ſ qz quotidie docebat i templo ⁊ eijciebat latro

b ſcribe et principes plebis q̄rēbat q

nes recipiebat laudē turbarum.

illū perdere: et nō inueniebāt qđ r

facerent illi. Omnis eni populus ſuſpenſus erat audiens illum.

gnum. ſuper ordines angelorum. o† Et reuerti. ad generale iudicium ⁊ etiaz ad particulare quod ē in cuiuſlibet hominis morte. p† Vocatis ſeruis ſuis. id eſt chriſtianis. q† Dedit illis decem mnas. per quas itelligit vniuerſitas donorū dei. ꝓpter pfectionē denarij. s† Ciues autē oderant eum: id eſt mali chriſtiani qui dicūtur ciues abſolute: eo q̄ ſunt in numero maiori. Matth. xx. Multi ſunt vocati pauci vo electi. a† Et miſerūt legationem poſt illum dicētes: nolumus hunc regnare ſuper nos ⁊c. hec autem legatio eſt malorū operuz multiplicatio p quā dicūt facto mali chriſtiani nolle ſe chriſto ſubijci. b† Et factum eſt vt rediret. pticulariter in cuiuſlibet hominis morte. vel generaliter mūdi fine: ⁊ opantes bñ de donis ſuis remunerat: ꝫ torpētes a bonis opibus dānat vario tñ modo ſm quātitatem meriti vl delicti. m† Verūtū inimicos meos ⁊c. Seq̄: n† Adducite huc ⁊ interficite. p̄mo morte tpali ⁊ poſtea eternali. o† Et his dictis p̄cedebat aſcēdens hieroſo. ⁊c. exponat vt ſupra Mat. xxj. ⁊ Mar. xj. † Et cū approp̄inquauit videſ ciuitatē fleuit ⁊c. Sc̄m ſenſū allegoricū ciuitas hec ē eccl̄ia q̄ tpe antichriſti ſic angustiabit ⁊c. pſternet q̄ pauci audebūt ſe chriſtianos ꝓfiteri. k† Eo q̄ nō cognoueris tp̄s viſitationis tue. rp̄s eni eccl̄iam viſitat quādocūq; rp̄ianos ad bonū excitat: ſed eccl̄ia ꝓ maiori pte nō cognoſcit ꝫ cū effectu: ꝓpter qđ antichriſti pſecutio ſup eā veniet ad purgatiōez electoꝝ: ⁊ dānationez reproboꝝ. Sc̄m vo ſenſū moralem iſta ciuitas ē alia peccatorū q̄ vallat i morte. ⁊ angustiat a ſpiritib⁹ malignis. ⁊ eiꝰ filij ꝓſternūt. i. cogitationes eiꝰ q̄bꝰ ꝓmittebat ſibi longam vitam bonores diuitias ⁊ huiuſmodi fruſtranꝝ. eo q̄ nō cognouit tp̄s viſitationis ſue: cū dñs eam inuitaret ad emendationē vite. l† Et ingreſſus in templū cepit eijcere vendentes ⁊c. exponat ſicut ſupra Matth. xxj. ⁊ Mar. xj.

In ca. xlv. vbi dicitur in poſtilla. Et ſic videtur dicere q̄ non fuit iudeus natione ſed gentilis.

Additio. Quod aūt zacheus ſit natione hebreꝰ ſatis oſtēdit p rationes poſtillatoris: nec Beda ꝓtrariū videt dicere ſi bñ itelligaſ̄ ꝛba euāgelij. q̄bus ſententiaz ſuam adaptat. Nam chriſtus dixit q̄ ſalus facta eſſet buic domui: ſcz zacheo habitatori eo q̄ eſſet filiꝰ abrae. Conſtat autem q̄

Ca e T factū e ꝛc. Jn q̄ pote. De dei ptāte du/ bitant: ꝛ subintelligi volūt diaboli esse qđ facit. Ū addūt: Aut quis ē. q. d. t. ꝛc. in q̄ plane negāt dei fi/liū: quē nō suis viribꝫ ꝫ alienis signa facere credūt. b Jn/terrogabo. Poterat apta respōsiōe tentatoꝝ calūniā ꝓfutare: ꝫ prudēter iterrogat: vt vl suo silētio vel sua ſnia ꝓdēnēt. c Baptismū iohis. Quē ꝓfitemini de celo habuisse, ꝓphetiā mihi ꝓhibuit testimoniū ꝛ ab illo audistī: i q̄ ptāte ego faciā. Qđ illi itelligētes: dubitāt q̄d debeāt respōdere. d Neq; ego dico vo. Propter duas causas xp̄i tas q̄rentib⁹ ē absconde/da. Vel q̄ minꝰ capaces sūt ad audiēdū. vñ ꝺr: Multa habeo vob dicere: ꝫ nō p. p. mō. Vel q̄ ex odio ꝛ cōtēptu q̄rūt. vñ ꝺr: Nolite sāctū da. ca. e Cepit aūt. Principib⁹ sacerdotū ꝛ scribis de sua iterrogatiōe ꝓfutat: dñs q̄ cepat exequi: ꝛ illis audiētib⁹ plebē q̄ sua xp̄a libēt⁹ audiat alloquitur: inferēs parabolā q̄ ꝛ illos ipietat' arguat: ꝛ regnum dei ad gētes trāsferēdū ostēdat. f Vineam. Moza. Vinea dñi sabbaoth dom⁹ isrl. Coloni: oparij: q̄ ad excolēdū ꝑma hora tertia: sexta ꝛ nona sūt ꝓducti. Peregre fuit: q̄ vbiq; p̄sens ē cū imitatoꝝ liberū operādi arbitriuꝫ dereliq̄t. g Et ipse pe. Qui vbiq; ē: diligētib⁹ se p̄sentioꝛ ē: negligētib⁹ abest: ꝛ lōgo tpe abfuit: ne ppera videret exactio. Vā q̄ indulgētioꝛ liberalitas eo inexcusabilioꝛ pticacia. h Et in tpe. Primus seruꝰ q̄ mittit moyses legislatoꝛ: q̄ p. xl. an. fructū legis quā dederat a cultoꝛib⁹ inq̄rebat: ꝫ cesū dimittūt inanem: q̄ irritauerūt moysen i castris: ꝛ aaron sāctū dñi ꝛ vexatus est moyses ꝓpt̄ eos q. ꝛc. De q̄bus ipe ait: Vua eoꝝ vua fellis: ꝛ botꝝ vinū eoꝝ fel draconū. i Et addidit alterum. Alter seruus dauid ꝓpha: q̄ post moysen colonos vinee psalmodie modulamine ꝛ cithare dulcedine: ad exercitiū boni opis inuitauit: ꝫ ꝛ hūc ꝓtumelia affectū dimittūt inanē dicētes: Que nob⁹ ps i dauid aut q̄ here. in filio isai: q̄ tū. p hac vinea ne penit⁹ extirpet exorat: Vñe deꝰ xp̄tutū ꝓūte ꝛ respice ꝺ celo ꝛ vide ꝛ visita vineā istā. k Et addidit. Tertiꝰ seruꝰ choꝝ prophetaꝝ q̄ populū coꝛripiebāt: ꝛ mala q̄ vinee iminerēt ꝑdicabāt: ꝫ ꝛ illos psecuti sūt ꝛ occiderūt. Cui⁹ vinee sterilitatem Hiere. deplorat dicēs: Ego te plāraui vineā meā electā. Quō ꝺuersa es in prauū vinea aliena. l Quē cū vi. Apte ꝓbat iudeos nō p ignoratiā crucifixisse filiū dei: ꝫ p inuidiam. Intellexerunt enim hunc esse cui dictum est: Postula a me et dabo tibi gentes hereditatem tuam: possessionem tuaꝝ termios terre. Et ideo consulentes sibi dicunt: Ecce mundus totus post eum abꝫt: ꝛ si di. eū sic o. c. i. e. Hereditatem ergo ecclesie quā non moriēs pater reliquit: ꝫ ipe sua morte emptam resurgendo possedit, hanc iudei eripere volunt dū fidem q̄ per eū est extinguere conant: iusticie dei nō subiecti: sed suā ꝓstituere volentes. m Hic ē heres. Christus heres: q̄ morti prepue supuixit: ꝛ testamentoꝝ q̄ ipe condidit q̄si hereditaria in nostris ꝓfectibus emolumenta consequitur. n Et eiectuꝫ illū extra vi. ꝛc. Marc⁹ ordinē mutat. Occiderūt ꝛ eie. extra vi. Jn q̄ pnacia eoꝝ notat: q̄ post resurrectionē ꝑdicantib⁹ aplis credere noluerant: sed q̄si vile cadauer ꝓiscientes: gentibus suscipiendū dederūt. o Absit. Cōtradicūt snie quā ꝓra pfidiā suam dictaꝝ cognoscūt. Qđ enī in mēte gerebāt: in parabola contineri intelligunt. Negantib⁹ ergo iudeis iustam foꝛe diuine scientiā legis quā ipi spernebant ad gentes trāsferri: q̄d saluatoꝛ respōdeat attēde. Quid ē. p Quid est ergo. Quō implebit hec ꝓphetia? Nisi q̄ xp̄s a vobis reprobatus crediturꝰ gētib⁹ est ꝑdicādus: vt in se vno angulari lapide duos condat parietes. q Edificantes. Qui supra coloni: hic edificātes dicunt: q̄ q̄ plebē ad ferendos fructus excolere: hāc ipi dño in habitatoꝛe dignā q̄si domū constituere iubebant. r Qđ q̄ ceciderit. Qui credit ꝛ tū peccat: cadit sup lapidē ꝛ non ꝓteritur sed ꝓfringit: q̄ p patientiam ad salutē reseruat ꝫ cui lapis irruit. i. q̄ negat penitus conterit vt nec testa remaneat. Vel cadit sup eu: qui modo ꝓtemnit ꝛ iniurijs afficit necdū penitus iterit sed quassatur: vt non ambulet rect⁹. Cadit sup cū lapis quē veniēs in iudicio opprimit. Moza. Vinea locat: cū mysteriū baptismi fidelibus ad exercendū ope cōmittit. Mittuntur tres serui vt de fructu accipiāt. Cū lex: psalmodia: ꝓphetia ad bñ operandum hortant: sed contumelijs affecti vel cesi eijciunt cū ꝫmo audit⁹ vel cōtemnitur: vel etiaꝫ blasphematur. Missum heredem occidit: qui filium dei concu lcat: et spiritui quo sanctificatus est contumeliā facit. Vinea alteri dat cum gratia quā superbus abijcit humilis ditat. Scribe manū mittere q̄runt sed timoꝛe retinentur cum falsus fraternitatē ecclie ꝓpter bonoꝝ multitudinē: vel erubescit vel timet impugnare.

Et q̄rebāt

a† Ca. XX T factū ē in vna dieꝝ: docēte illo e populū i tēplo ꝛ euangelizāte: ꝓuenerūt ꝓncipes sacerdotū ꝛ scribe cū seniorib⁹ ꝛ aiūt dicētes ad illū: † Dic nob i q̄ ptāte hec facis? Aut qs ē q̄ dedit tibi hanc ptātez? Rndēs aūt iesus dixit ad b illos: Jnterrogabo vos ꝛ ego vnū c verbū. Respondete mihi: Baptisma iohānis de celo erat: an ex hominib⁹? At illi cogitabant intra se dicētes: Quia si dixerimus ꝫ sicut verū est. ꝫ mihi testimoniū ꝓhibēri. ꝺ celo: dicet: Quare ergo nō credidistis illi? Si aūt dixerim⁹ ex hominibus: plebs vniuersa lapidabit nos. Certi sūt enī iohannē a ꝫ timentes lapidationem: sed magis timētes veritatis confessionem. ꝓphetam esse. Et rēspōderunt se nescire vnde eēt. Et iesus ait illis: ꝫ non dico vobis qđ scio: quia non vultis fateri quod scitis. d Neq; ego dico vobis i q̄ potesta e te hec facio. † Cepit aūt dicere ad plebē parabolā hanc. Homo qui † f dam plātauit vineā et locauit eā g colonis: et ipse pegre fuit multis h temporib⁹. Et in tempore illo mi sit ad cultoꝛes seruū: vt de fructu vineę darēt illi. Qui cęsum dimi i serūt eū inanē. Et addidit alterū seruū mittere. Jlli aūt hūc quoq; cędētes ꝛ afficiētes ꝓtumelia: di k miserūt inanē. Et addidit tertiuꝫ mittere: q̄ ꝛ illū vulnerātes eiece ꝫ qđ ambigit non de ignoꝛantia: ꝫ vt reseruet ꝺei libera volūtas. rūt. Dixit autē dñs vineę. Quid faciā? Mittā filiū meū dilectum: forsitan cū hūc viderint verebūt. l Quē cū vidissent coloni cogita/ uerūt intra se dicētes: Hic est he/ m res: Occidamus illuꝫ: vt nra fiat a ꝫ q̄ dñs extra portā passus ē: vel q̄ pri⁹a cordi bus iudeoꝝ ē eiect⁹: ꝛ deinde cruci ē addictus. hereditas. Et eiectū illū extra vi n neā occiderūt. Quid ergo faciet illis dñs vineę? veniet ꝛ pdet colonos istos: ꝛ dabit vineaꝫ alijs o q̄ audito dixerunt illi: Absit. Jlle p aūt aspiciēs eos ait: Quid ē q̄ḃ q̄ sc̄ptū ē? † Lapidē quē reproba q uerūt ędificātes hic fact⁹ est in ca r put anguli. Ois q̄ ceciderit supra illū lapidem conquassabit: supra quē autē ceciderit cōminuet illū.

autem q̄ non fuit sal⁹ facta Zacheo eo q̄ ꝺ stirpe abrae genit⁹ eēt: ꝫ qz eius fidē ē imitatus. et sic re/ † ferēda sūt verba Bede ad causā salut'. s. çachei. nō aūt ad eius stirpē tm̄. sūt ex dictis Ambro. dicētis: çacheus exigu⁹ meritis sicut populus nationum ꝛc. nō videtur dicere q̄ sit de ꝓpo nationū: ꝫ q̄ sit de figura populi natiꝝ onum: nō ē autē incōueniēs vt aliqs de natione israelitica figuret nationem gētiliū. sicut Luc. xv. ꝺ filio ꝓdigo. B

Ca. XX

a T fa/ ctū ē. † Hic cō sequēter describitur iudeoꝝ obstiatio quātuz ad insidiationem exteriorem ꝓtra christum. et primo circa ꝫ describitur eoꝝ malicia insidiās. secūdo eoꝝ superbia ad hoc incitans. ibi: Audiente omni ppło. Prima i duas partes. quia ꝑmo eoꝝ malicia describit. secūdo confutatio concludit. ibi: Respondētes autē. Prima adhuc i duas. quia ꝑmo describit malicia principum insidiādo christo per seipos. secundo p ministros. ibi: Et obseruātes miserunt insidiatoꝛes. Circa ꝑmum premittitur maligna i/ † terrogatio. secundo subditur interrogātium confutatio. ibi: Respōdens autem. Et ista secūda ꝓs diui

Mat. 21. c Mar. 11. ꝺ

Mat. 21. d Mar. 12. a

Mat. 21. ꝺ Mar. 21. a

† Pſ. 117 Mat. 21. ꝺ Mar. 12. a Act. 4. b

Joh. 16. c

Mat. 7. a

Mozalit

Den. 32. e

4. Re. 12. ꝺ

Pſ. 79.

Hiere. 2. ꝺ

Ibidem

Pſ. 2

Joh. 12. c

Mozalit

Mar. 12. a

a Et q̃rebãt ꝛc. Quasi mẽtiẽtẽ que/
rũt interficere: in q̃ vera ꝓbauit q̃ dixe/
D rat. Jp̃e est enĩ heres illi ꝓui coloni q̃
solo humano terrore retardãt donec ve
niret hora eius. b Et obseruantes.
Qz̃ p̃ timore pl̃i p se nõ possunt: mani
bus ꝓsidis efficere volunt: velut ĩmu/
nes a morte ipi⁹ videãt. c Licet nob
ꝛc. Cum nup sub augusto iudea roma/
nis stipẽdiaria facta esset: phariseꝰ q̃ de
iusticia sibi applaudebant q̃ decimas ꝛ
p̃mitiua deo dabãt: tributa homini sol/
uenda negabãt: ꝓ q̃ seditiõe postea re/
gnũ ꝛ tota patria destructa sunt.
d Cui⁹ habet imagi. Alia imago dei:
alia mũdi. Si g̃ xp̃s non habuit imagi/
nẽ cesaris: cur censũ dedit. Non de suo
dedit: sz mũdo reddidit q̃ erãt mundi.
Et tu si non vis esse obnoxi⁹ cesari: noli
habere q̃ sũt mũdi. Si habes diuitias:
obnoxius es cesari. Si vis terreno regi
nihil debere: oĩa tua relinque ꝛ xp̃m se/
quere. Et bñ p̃ius q̃ cesaris sũt redden
da decernit. Nõ enĩ põt q̃s esse dñi: nisi
p̃ius mũdo renũciauerit. e Reddi/
te g̃. Sic cesar exigit ipẽssionẽ sue ima/
ginis: sic ꝛ de⁹ aiaz lumĩe vult⁹ sui signa
cula. f Accesserũt ꝛc. Due hereses erãt
i iudeis. Phariseoꝝ q̃ ꝓferebãt iusticiã
traditionũ ꝛ obseruationum vñ ꝛ diuisi
vocabãt a ꝓpio. Et saduceoꝝ q̃ ꝛ ipi vẽ/
dicabãt sibi qõ nõ erãt. i. iusti. g Ma
E gister moy. Qui resurrectionẽ corpoꝝ
nõ credũt: ꝛ aĩas putãt iterire cũ corpo
ribus: turpitudinẽ fabule fingũt q̃ deli
ramẽti arguit eos q̃ resurrectiõem asse/
runt. Põt aũt fieri: vt i gente eorũ hoc
Mystice aliq̃n acciderit. Mystice autẽ bi septem
oẽs reꝓbi sũt q̃ tota hac vita q̃ septez
dieb⁹ ẽ steriles a bono sũt: q̃bus misere
mortis: ad vltimũ mũdana ꝓuersatio q̃
sine fructu ẽ trãsibit. h Ut accipiat.
In lege lr̃e cogebaꝰ nubere inuita. Sz
in lege spũs: cõmendaꝰ castitas.
i Illi vo q̃ ꝛc. Cũ oẽs boni ꝛ mali sint
F resurrecturi ꝛ absq; nuptijs mãsuri: do/
min⁹ tñ vt ad glĩaz resurrectiõis incitet
de solis electis disserit. Si aũt i resurre/
ctione neq; du. vxo. resurgent g̃ corpa
q̃ possũt nubere ꝛ ducere. Qz̃ oẽs his
q̃ habent mẽbra genitalia: ꝓ nulla volu
ptate vl̃ necessitate nubẽdi mãcipabun
tur. Et nota q̃ cũ ĩsidiatoꝝ⁹ ꝛ ꝛculca/
toꝝ⁹ secreta mysteria loquat: nõ tñ sã/
ctũ dat canib⁹: sz aderant multi idonei
q̃s ꝓpter alioꝝ ĩmũdiciaz nõ oportebat
negligi. k Neq; nubẽt. Cũ cõnubia
ꝓpter filios: filij ꝓpter successionẽ: suc/
cessio ꝓpt̃ mortẽ: vbi ergo nõ ẽ mors ne
q; cõnubia. l Quia ve. Postq̃ ꝓ/
posite q̃stioni de resurrectiõis ꝛditoꝝ⁹ sa
tis fecit de ipa resurrectiõe ꝛtra coꝝ in/
fidelitatẽ agit. m Et ampli⁹. Confu
tati i sermonib⁹ nõ ampli⁹ interrogant:
sed apte cõpẽsum romane ptãti tra/
dunt: ex quo intelligimus venena inui
die posse q̃dem supari: sed difficile con/
quiescere. n Quomodo dicũt. Con
sumatur⁹ ꝓcepta dñs: in fine testamẽ/
ti sui fidem ꝛcludit vt dominũ iesũ ver
deum: ꝛ verũ hominẽ ad dexterã patr̃
sedere credamus. o Dixit domin⁹.
Istud dicere: est equalẽ sibi filium gene
rare domino: non ſm q̃ de eo natus: sz
ſm q̃ de patre fuit semper. p Do/
nec ponam. Qz a patre subjciuntur ini/
mici non infirmitatem filij: sed vnitatez
nature: i q̃ altero alter opaꝰ significat.
ℭ Nam ꝛ

a Et q̃rebant principes sacerdotũ et scribe mittere
in illũ man⁹ illa hora: ꝛ timuerũt populũ. Cogno
b uerũt ei q̃ ad ipos dixerit silitudinẽ hãc. † Et ob a
seruãtes miserũt insidiatores q̃ se iustos simula/ b
a ℭ vt aliquid velut eo ignorante extorquerẽt vnde argui posset.
rẽt vt cãparẽt eũ i sermone: ꝛ traderẽt eũ pũci/
a ℭ pilati qui in illis diebus erat hierosolymis.
patui et potestati pẽsidis. Et iterrogauerũt eũ
a ℭ q̃si laudarus mysteriũ cordis sui simpliciter eis aperiat eosq; velit ha
bere discipulos.
dicẽtes: † Magister: scim⁹ q̃ recte dicis ꝛ doces: ꝛ
a ℭ nõ times plam̃ psonã: sed indiscrete dicis veritatẽ matoribus ꝛ mino
ribus. b ℭ illic ꝓuocat vt deũ magis timeat q̃ cesarẽ ꝛ dicat nõ debere
solui tributa: vt inde seditionis auctor fiat.
nõ accipis psonaz: sed viã dei in veritate doces:
c Licet nobis tributũ dare cesari: an nõ? Conside
a ℭ respõdet nõ ſm verba coꝝ blãde: sed ſm cõscientias coꝝ aspere.
rãs aũt dolum illoꝝ dixit ad eos. Quid me tẽta
a ℭ qui ꝓ censu soluit: ꝛ habet imaginẽ cesaris. b ℭ non de ignorantia
interrogat: sed vt comperẽter ad coꝝ verba respondeat.
d tis? Ostendite mihi dẽnariũ. Cui⁹ habet imagi/
a ℭ Tiberij prenigni Augusti sub quo passus est dñs.
nẽ ꝛ inscriptionẽ? Rñdẽtes dixerũt: Cesaris. Et
ℭ triburum pecuniam.
e ait illis: Reddite g̃ q̃ sunt cesaris cesari: et q̃ sunt
ℭ decimas victimas.
dei deo. Et nõ potuerũt verbũ ei⁹ reprehendere co
a ℭ qui credere debuerãt mirant q̃ non habẽt locum tentandi.
ℭ vt vel per frequentiam vincerent.
f rã plebe: ꝛ miráti i respõso ei⁹ tacuerunt. Accẽsse/ c
ℭ qui interpretant iusti. ℭ pharisei cre
rũt aũt q̃dã saduceoꝝ: q̃ negãt eẽ resurrectiõez et
debãt corporis ꝛ aĩe resurrectionẽ: † saducei ꝛ aĩas interire cũ corpore.
g iterrogauerũt eũ dicẽtes: † Magr̃: moyses scripsit no
bis si frat alicui⁹ mortuus fuerit hñs vxorẽ: ꝛ p̃ si
h ne liber̃ fuerit: vt accipiat eã frat ei⁹ vxorẽ ꝛ suſci
tet semẽ frĩ suo. Septẽ g̃ frẽs erant: primꝰ accepit
vxorẽ ꝛ mortu⁹ ẽ sine filijs. Et sequẽs accepit illã
ꝛ ipe mortu⁹ ẽ sine filio. Et tertiꝰ accepit illã silr̃ ꝛ
oẽs septẽ ꝛ nõ reliq̃rũt semẽ ꝛ mortui sũt. Nouis/
sime oĩz mortua ẽ ꝛ mulier: In resurrectiõe g̃ cui⁹
eoꝝ erit vxor? Sicdẽ septẽ habuerũt eã vxorez.
Et ait illi iesus: Filij hui⁹ ſcli nubũt ꝛ tradũt ad
i nuptias: illi vo q̃ digni habebũt ſclo illo: ꝛ resur
k rectiõe ex mortuis: neq; nubẽt neq; ducẽt vxores:
ℭ ecce spũalis conuersatio.
neq; vltra mori poterũt. Equales enĩ ãgelis sũt
ℭ sine labe corruptionis visione dei fruuntur.
l ꝛ filij sũt dei: cũ sint filij resurrectiõis. Quia vo re
a ℭ moyses quẽ vos recipitis: alioquin poterat aperte ꝛa dare de resurre
ctione testimonia ꝓpheraꝝ sed ꝓpheras saducei non recipiunt.
surgãt mortui: † et moyses ostendit sec⁹ rubũ sicut di
a ℭ q̃ tũ mortui erãt qñ hec dicebat: ꝓbat ergo p hoc aĩas post mortẽ per
manere: non enĩ diceret deus non existẽtium: ꝛ sic introducit corpoꝝ re/
surrectio: q̃ cum aĩabus bene vel male gesserunt.
cit dñm dẽz abraã ꝛ deũ isaac ꝛ deũ iacob. De⁹
ℭ quoꝝ dñs ꝛ deus est.
ãt ñ ẽ mortuoꝝ sz viuoꝝ. Oẽs enĩ ei viuũt. Respõ d
dẽtes ãt q̃dã scribaꝝ dixerũt ei: Magr̃: bñ dixisti. e
m Et ãpli⁹ nõ audebãt eũ q̃q; interrogare. Dixit ãt
a ℭ nõ reprehendunt q̃ dauid filiũ dicit: sz qz dei filiũ nõ credunt.
n ad illos: Quo dicũt xp̃m filiũ ee dauid: et ipe dõ
ℭ pater. ℭ filio.
o dicit i libro psalmoꝝ † Dixit dñs dño meo: sede a
a ℭ nõ ad horã. b ℭ inobedientes. c ℭ subjicia tibi nolentes: ꝛ volentes.
p dextr̃ meis. Donec ponã inimicos tuo scabellũ pe/
a ℭ quo repugnãtia sue hec ſm nr̃m intellectũ. ℭ si pur⁹ homo est.
dũ tuoꝝ. Dauid g̃ dñm illuz vocat: ꝛ quo filiꝰ ei⁹

ps diuiditur i
duo: qz christ⁹
primo confutat
eos respõsione
caura. ꝛ secun/
do parabolica
ad hoc apta. se/
quida ibi: Cepit
autem dicere.
Sententia aũt
istarum partiũ
patet ex dictis
Matth. xxi.
a Et obseruã/
tes. Hic deseri/
bit̃ ysidiatio pn
cipũ iudeoꝝ ?
xp̃m p mistros
cuz oz: b Mi
serũt insidiato/
res q̃ se iustos
simularent: vt
sub specie iusti/
cie facili⁹ chri/
stũ deciperent:
ſ oz. Prouer. j.
Frustra iacẽ
rete añ oculos
pennatoz. et
ideo frustra in/
sidias tẽdebat
christo: cũ nulla
simulatio pos/
sit eum decipe:
quia omnia nu
da ꝛ aperta sũt
oculis ei⁹: ſm
q̃ dicit̃ Heb.
iij. Cetera patẽt
ex dictis Mat.
xxij. c Ac/
cesserũt autem.
Hic consequen
ter ponitur con
futatio saduce/
oꝝ: et patet
sententia ex di/
ctis Mat. xxij.
vsq; ibi:
d Oẽs enĩ
viuunt ei. quia
iusti licz sint de
fucti corpore vi
unt tamen in
anima resurre/
cturi ad plenaz
participationẽ
glorie: ꝛ iniusti
similiter ad de/
claratiõem di
uine iusticie.
e Responden
tes autem. Hic
ex predictis cõ/
cluditur confu
tatio insidiant
um christo: ꝛ p/
mo ex eoꝝ p/
pria confessiõe:
cuz dicitur: Bi
ne dixisti ꝛc.
secundo ex filẽ/
tũ impositione.
cum dicitur: Et
amplius nõ au
debant eũ q̃q;
interrogare. ter
tio ex ignoratie
eoꝝ

¶ Nā t filꝰ subiȝit inimicos patri: qz patrē clarificat sup terrā.
a Attēdite a scribis. Duplici rōne iubemur attendere a vane gloꝛie cupidis. Ne vel eoꝛ simulatione decipiamur: vel eoꝝ exemplo ad amoꝛē tēporaliū inflāmemur. b Et amāt sa. in fo. Nō salutari in foꝛo: nec primas sedes petat eis qbꝰ debeꝝ ex ordine officij: sz eis q indebite amant. Animū eni nō gradū redarguit. Nec ꝯo caret culpa: si bis foꝛi litibꝰ itereſſe velit: qui deſiderat ſedere in cathedra moyſi. c Qui deuoꝛāt do. Marcus. Sub obtētu ꝓlixe oꝛōnis: q vt religioſiores appareāt: ꝓlixiꝰ oꝛāt: vbi ab infirmis qbuſlibet: t pctōꝝ ſuoꝝ ꝗſcia turbatis: ꝛſi patroni laudes t pecunias accipiāt: q̄ꝝ oꝛatio fit i pctō: vt nō ſolum ꝓ aliꝭ non poſſint intercedere: ſz nec ſibi ad ſalutē ꝓficere: imo ꝓ ipis oꝛatiōibꝰ magis dānabunt. d Maioꝛē dānatio. Jn b inſinuat illos etiā q in angulis ſtātes oꝛant vt videanť ab hoibꝰ dānationē q̄dē mereri: ſed iſtos maioꝛem. La. XXI

e r Eſpiciēs aūt vi. Qui appetitores primatus: t vane gl̄ie cauē dos eſſe monuerat: etiā dona ferētes i domuz dñi certo examine diſcernit: vt retribuat ſingulꝭ ſm intentionē coꝛdis.

f Jn goꝯophylatiū tē. Saꝯa diuitie. phylaxe ſeruare. Jnde gaꝯophylatiū: arca habēs foꝛamē deſup in qua mittēt ſacerdotes donaria ꝓpli q̄ ꝓgregabanť ad neceſſarios vſus tēpli. Poꝛri eus etiā in qua arca ſeruabať gaꝯophylatiū dicebať. Ga ſi: Hec locutꝰ eſt ieſus in gaꝯophylatio docēs in tēplo. Allegoꝛice. Diuites q̄ i gaꝯophylatiū munera mittūt: ſunt iudei legis elati. Vidua: eccl̄ia: ꝓ q̄ vir ipi⁹ moꝛtē ptulit: t in celi penetralibꝰ ab oculis eius occultus: ꝛſi in pte alteriꝰ regiois viuit. Hec paup: qz ſupbiā t ꝓcupiſcētias mundi abiecit: q̄ i gaꝯophylatiuz minuta duo mittit. qz in ꝓſpectu diuine maieſtatis vbi nr̄i opis oblatiōes q̄ſi certo numero ꝓſignare ſeruāť: vel dilectionē dei t ꝓximi: vel fidei t opatiōis ſue munera defert q̄ ꝓſideratiōe ſue fragilitatis minuta: ſz merito pie intentiōis magis accepta q̄ꝝ cūcta ſupbiētiū iudeoꝝ opa.

g Ex abundātia. Judeꝰ ex abundantia mittit: q̄ de iuſticia pſumēs: ita oꝛat apud ſe: Deꝰ gr̄as ago tibi: qz non ſū ſicut ceteri hoies. Oēm victū eccl̄ia i munera dei mittit: q̄ oīne qō inuit: non ſui meriti: ſ diuini muneꝛis itelligit dicēs: Deꝰ ꝓpitꝰ eſto mihi pctōri. e Et qui buſdā tē. Poſt oblatiōez vidue i qua eccl̄ia de gētibꝰ ſignať: deſtructio tēpli ſuponit: vt velamēto lr̄e occultāť: recōdita ſacra eccl̄ie icipiāt pateſcere. Curauit eni deꝰ ciuitatē t tēplū t oīa figuralia ſubuertere: ne qs poſt aduētū xp̄i ad illa recurreret. i Jnꝛogauerūt. Quia laudātibꝰ edificatiōes tēpli p̄dixerat oīa deſtruenda: diſcipuli (ſic marcus ait) petꝰ iacobꝰ iohes et andreas ſeparatim q̄rūt tps t ſigna p̄dicte deſtructionis. k Multi eni. Jmminēte hieroſolymoꝝ excidio mlti fuere p̄ncipes q̄ ſe xp̄os eē: t tps libertatꝭ approꝑinq̄re diceret. Tēporibꝰ q̄ꝝ apl̄oꝝ here ſiarche mlti ꝓdierūt: q̄ inter ceteras falſitates die dñi inſtare p̄dicabāt: qs t apl̄s redarguit. l Preſa t ſedi. tē. Hec a paſſione dñi i iudea abundauerūt qbus ne territi apli hierlm t iudeam deſerant āmonenť: qz nō ſtatim finis: ſed poſt quadrageſimūſecūdū ānū. m Tūc dicebat il. tē. Noꝝ: alia e celo: alia e terra: alia ab elemētis: alia ab hominibus. Surget gens. Ecce turbatio hoim: terremotꝰ. Ecce reſpectꝰ ire deſup: peſtilētie. Jneq̄litas coꝛpoꝝ: fames. Ecce ſterilitas terre: terroꝛes ō celo. Ecce ineq̄litas aeris. Qui ¶ i oibꝰ deliq̄rūt: i oibꝰ feriūť. Myſtice.

eoꝝ declaratione. cum dicitur: Quomodo dicūt chriſtū filium dauid tē. et patet ſententia ex dictis Matth. xxij.

a Audiente autem omni tē. Poſtq̄ deſcripta eſt principium iudeoꝝ malicie. hic ſecūdo deſcribitur eoꝝ ſuperbia que fuit primuz motiuum in eis. Ex ſuperbia enim t pre ſumptiōe nō poterant coꝛrectionem chriſti ſuſtinere nec deuotionem ppli ad chriſtum videre: et pars ſententia ex dictis Matth. xxiij. excepto quod ſequitur: a Volunt ambulare in ſtolis: id eſt in cultioꝛibus veſtimentis in publicuz pꝛocedere vt per hoc honoꝛabiliꝛes videꝛentur.

b Qui deuoꝛāt domos viduarum. bona earum ad ſe trahentes t conſumentes ſub falſa ſpecie ſc̄itatis.

c Hi acciꝑient damnationem maioꝛem. quia ſm q̄ dicit Hieronymus. Simulata ſanctitas duplex ē iniquitas. et ideo plectenda eſt maioꝛi pena. La. XX

Moꝛaliter. a† Et factū eſt i vna dieꝝ tē. Exponať vt ſ. Mar. xxj. t Mar. xj. Cepit autē dicere. Sc̄ſt: † Homo q̄dā plātauit vineā. exponať vt ſupra Matth. xxj. t Mar. xij. vſq̄ ibi: c† Acceſſerūt aūt ad eum tē. exponať vt ſupra Matth. xxij. et Mar. xij. vſq̄ ibi: f† Audiēte oīni populo tē. exponatur ſicut Matth. xxiij. et Marc. xij.

d r Eſpiciens autem La. XXI vidit eos. Deſcripta doctrina chriſti per moduz amoꝛis benefica conferendo. hic conſequenter deſcribitur eius doctrina per modū terꝛoꝛis futuri iudicij hoꝛroꝛem incutiendo: et quia hoc fit per reſponſionem ſaluatoꝛis ad pꝛopoſitaz queſtionem. ideo primo ponitur queſtionis occaſio. ſecundo eiuſdez pꝛopoſitio. ibi: Jterꝛogauerunt autem illuz. tertio ſolutio. ibi: Qui dixit. Circa primum ponitur duplex occaſio. ſecunda ibi: Et quibuſdam dicentibus. Prima occaſio fuit ex hoc q̄ chriſtꝰ viduam mittentem duo minuta i gaꝯophylatium templi: eius oblationē pre ceteris commēdauit: t patet ſententia ex dictis Marci. xij.

e Et quibuſdam dicentibus de tēplo. Hic ponit ſecunda occaſio. Munera enim illa ponebantur in gaꝯophylatio pro ſuſtentatione edificioꝝ templi t aliꝭ que erant neceſſaria ad miniſterium. et ideo diſcipuli chriſti ceperunt loqui de ſtructura tēpli t aliꝭ q̄ ptinebant ad eius oꝛnatum: qbus ſaluatoꝛ dixit totum foꝛe deſtruendum: et patet littera.

f Jnterꝛogauerunt autem illum dicentes. Hic conſequenter ponitur queſtionis pꝛopoſitio: ex hoc eni q̄ chriſtus dixerat templuz foꝛe deſtruendum: queſierunt a chriſto diſcipuli de tempoꝛe huius deſtructionis et de pꝛecedentibus ſignis: et quia diſcipuli poſt deſtructionem ciuitatis t templi credebant cito futuram eſſe conſummationem ſeculi. ideo de hoc mouerunt ſecundam queſtionem cum pꝛecedente: vt patet Matth. xxiiij.

g Qui dixit. Hic conſequenter ponitur vtriuſq̄ queſtionis ſolutio. et primo pꝛime: ſecundo ſecunde. ibi: Et erunt ſigna. Prima in duos: quia circa deſtructionem ciuitatis primo pꝛemittuntur pꝛenoſtica ſigna. ſecundo deſtructio ipa. ibi: Cum autem viderit. Adhuc circa p̄mum pꝛenunciank mala futura populo iudeoꝝ in generali. ſcdo xp̄i diſcipulis i ſpāli. ibi: Sz añ b oīa. t pꝛz ſnia ſtaz ptiū ex dictis Mat. xxiiij. exceptis que ſequunť.

Terꝛoreſcz

stice. Regnū aduersus regnū: et pestilētia eoꝝ q̄ꝝ ꝓmo vt cācer serpit: ⁊ fames audiē di verbum dei: cōmotio terre: a vera fide separatio i hereticis intelligi debet q̄ ꝫ se inuicē dimicātes: ecclie victoriaz faciunt.

a Et signa magna erūt. Hec etiā eo tpe ipleta: apud iosephū inuenit q̄ narrat stellā gladio silēz p annū supra hierosolymā pedēsse: ⁊ curr⁹ eq̄tesq̄ armatos. xl. dieb⁹ in aere debellasse: ⁊ vitula inter man⁹ ꝺimolantiū agnā pepisse. Quo aūt merito hec cōtigerint: subinferꝝ. Sz aī hec oīa ⁊c.

b Cōtinget aūt vobis ⁊c. In testimoniū eoꝝ q̄ vel psequunt vel viuēdo nō mutātur. Moys enī iustoꝝ bonis est in adiutoriū: malis in testimoniū dānationis vt inde puersi sine excusatione pereant: vñ electi exemplum capiunt vt viuāt. Quia ꝛo tot terroꝛib⁹ auditis turbari poterāt cōsolationē supponit. Ponite ergo in coꝛ.

c A parētib⁹ ⁊ fra. Maius tormētum: cū aliq̄s ab illis patit ꝺ q̄bus psumebat: q̄ cum dāno coꝛporis mala cruciāt amisse charitatis. Et q̄ dura sūt q̄ ꝓdicunt de afflictiōe mortis: subdit ꝓsolatio de gaudio resurrectionis.

D d Et capil. Quasi dicēret: Cur timetis ne pereat q̄ꝺ incisū ꝺolet: q̄nquidē nec illud pōt pire in vob q̄ꝺ incisū nō ꝺolet? Caro enī incisa ꝺolet: capill⁹ nō ꝺolet. Et capill⁹. Mō solū ossa vīa. i. fortia gesta: vel dicta renumerabūt: ꝫ etiā capilli. i. cogitatiōes: q̄ de coꝛde q̄si ꝺ cerebꝛo exeūt: apꝺ iustū iudicē iusta mercede

Ps. 75. donabunt. vñ ꝓpha: Reliquie cogitationem diem festū agent tibi. e In patientia vestra. Patientia radix ⁊ custos ē oīm virtutum. In hac ergo aīas que coꝛp⁹ possident possidemus: cum ipas aīas ad patiendum ratione regimus. Vera autem patientia est: aliena mala equanimiter pperi contra eoꝝ qui mala irrogat: nullo ꝺoloꝛe moueri.

f Et qui in medio. Ecclesiastica historia narrat christianos qui in iudea erāt: iminēte excidio ab angelo monitos fuisse ⁊ trans iozdanē i ciuitate pella: ꝺonec desolatio iudee ipleret habitasse.

g Erat ei psal. ⁊c. Hec pssura ⁊ ira vsq̄ ꝺie ꝓlo illi p oēs gentes ꝺisperso ꝺurat: Mō tñ i eternū ꝺurabit. Aī p⁹ ordinē pssure ꝺe miscōia subdit: ꝺonec impleāt tpa

Rom. 11. d na. b Donec impleāt. i. ꝺonec plenitudo gētiū itrauerit: ⁊ sit oīs isrl salu⁹: ⁊ q̄si ad solitū ꝓrie natiuitatis gaudiū redeat. Quid enī implet⁹ trib⁹ nationuꝝ: ⁊ oī isrl saluato sequat? ꝺns ex ordine ponit. Naz

Da. 24. a ⁊ hec fm matthēū apli q̄sierūt: non solū tēpus euertēdi tēpli: ꝫ ⁊ signū aduēt⁹ ei⁹: et cōsūmatiōis seculi. Et erūt signa i so. ⁊ lu.

E i Et erūt. Hec de ipo aduētu. Cū oēs vir

Mat. 25. a gines prudentes et fatue: insolito clamoꝛe suscitare lāpades oīnant. i. opa secū numerāt: p q̄b⁹ maxio cū timoꝛe iā instātē eterni discrimis expectāt euentū. Mā bacten⁹ vniuersus oꝛbis absq̄ timoꝛe iudicī actu-

1. Tes. 5. a rus ē. vñ apl's: Cū ꝺixerīt pax et securitas supueniet et repētin⁹ interit⁹. Hec mirū si i expectatiōe diuini examinis q̄ i mūꝺo floruerūt exarescēt: si fides q̄ sine opib⁹ irrue rat emarcescet. nā virtutes celoꝝ mouebūt: angelice ptātes tremūt aduentū iudicis.

Job. 26. c Vñ Job: Colūne celi ꝓtremiscūt: et pauēt aduētū ei⁹. k Sonit⁹ma. Ꝙpropinquāte extremo iudicio: sonit⁹ maris ⁊ fluctuum ꝓfundit: terrarūq̄ oꝛbis ꝑmētib⁹ vnꝺiq̄ colonis inficit: maxia celi lumiaria nouo boꝛroꝛe pcussis radijs: turbatā facie vēlāt q̄: appropiquāte termio suo: elementa q̄si pauentia nutant ⁊ tremunt.

Et tūc

ſ cōstat hec oīa cōrigisse tpe iudaice seditionis

get gens ꝓ gētē ⁊ regnū aduer/ aū vltimā ꝓuincie euersionē.

sus regnum: ⁊ terremot⁹ magni erūt p loca ⁊ pestilētię ⁊ fames:

a terroꝛesq̄ ꝺ celo ⁊ signa magna a

ſ hec maxia causa fuit iudeis q̄ post occisionē dñi: nois etiā ei⁹ pcones: ⁊ cōfessoꝛes impia crꝺelitate vexabant.

erūt. †Sz aī hec oīa iniȝciēt vob b+

man⁹ suas: et psequēt tradētes c

i synagogas ⁊ custodias: trahētes ad reges ⁊ ꝓsides ꝓpter no

b mē meū. Cōtiget aūt vobis i te e

a ſ nolite terreri: vos ad certamen accedetis: ſz ego ꝓlio: vos verba ꝺitis: ſz ego sū q̄ loquoꝛ.

stimoniū. Ponite ergo in coꝛdi e+

bus vīs nō ꝑmeditari quēad/ modū respōdeatis. Ego enī ꝺabo vobis os ⁊ sapiaz: cui nō po f

terunt resistere ⁊ ꝓtradicere oēs aduersarij vī. Trademini autē g

c a parētib⁹ ⁊ fratrib⁹ et cognatis ⁊ amicis: ⁊ morte afficiēt ex vob. Et eritis odio oīb⁹ hoīb⁹ ꝓpter

nomē meū. Et capill⁹ de capite k

vīo nō peribit. In patiētia vīa e

a ſ hucusq̄ ea q̄ p quadraginta ānos nondū fine aduenière futura erāt hic finis ꝺesolatiōis q̄ a romanis facta est.

possidebit⁹ aīas vīas. † Cūz autem videritis circūdari ab exercitu hierusalez: tūc scitote q̄ ap l+

ꝓpinquauit desolatio eius. m

a ſ id ē ergo ꝓrio ante obsidionem dū adhuc fugere licebat: dū miles roman⁹ p galileā ⁊ samariam se ꝺiffundere ceperit.

b ſ qui extra sūt nō fugiāt in hierlm.

† Tūnc qui in iudea sūt fugiānt †

f ad montes: et qui in medio ei⁹ ꝺiscedant: ⁊ qui in regionibus:

ſ dominici sanguinis.

non intrent i eam: quia dies vltionis hi sunt: vt impleanť omnia q̄ę scripta sunt. Ꝫ autem

ſ quarum vteri vel manus filiozum sarcina ꝓgrauare: fuge necessitatem impediret.

ꝓgnantibus et nutrientibus in

g illis ꝺieb⁹. Erit enī pressura magna super terram et ira populo huic. Et cadent in oze gladij: et n+

captiui ducentur in omnes gē/ o+ p

tes. Et hierusalem calcabitur a q

h gentibus donec impleantur tē r+

i poꝛa nationum. † Et erūt signa s+

a Terroꝛesq̄ de celo. Dicit enī Iosephus libꝛo de iudaico bello q̄ ante destructionē ciuitat⁹ stella comata in siltitudinē gladij sup ciuitatē apparuit ⁊ p ānū durauit: ꝺesignans futuram populi occisionem.

b Sed ante hec omnia iniȝcient vobis manus: quia beatus stephanus: iacobus frater iohannis: petrus et paulus: et fere omnes alij apostoli et q̄si innumerabiles christiani fuerūt pro fide christi occisi.

c Tradentes in synagogas. vbi iudei habebant potestatem iudicāꝺi. ꝺ Trahētes ad reges ⁊ presides ꝓpter nomē meum. vbi gentiles habebant auctoritatē condemnandi ad mortem. e Contin/ get aut vobis in testimoniū. s. veritatis euangelice ibidem constanter .pfitende. e Ponite ergo incoꝛ ꝺibus vestris nō preme. ⁊c. per hoc non excluꝺitur meditatio respōꝺēꝺi si tempus assit et facultas scientie: sed ꝓmittitur securitas si ista ꝺeficiant. quod frequenter contingebat in primitiua ecclesia: quia tunc frequēter fideles subito trahebantur ad iudices: et cū hoc erāt illitterati ⁊ simplices: q̄z ꝺe⁹ pōt tales ꝺefect⁹ supplere. ideo seq̄t: f Ego enī ꝺabo vob os. i. loquēꝺi ꝓstantiaz.

g Et sapiaz. i. scripturaꝝ itelligētiā: sic factū ē i multis simplicib⁹. ⁊ si non ꝺabať sp talis itelligētia: ꝺabať tñ loquēꝺi ꝓstātia: q̄z tali casu sufficit ad salutē ꝓfiteri ꝓstāter fidē i generali: q̄ꝺ pōt facē simplex christian⁹. h Cui nō po. resistere ⁊c. sicut ptz ꝺe beato stephano: ꝺe quo scribit Actꝝ. vj. Nō poterāt resistere sapientie ⁊ spūi qui loquebatur.

i Trademini autez a parentibus et fratrib⁹ et cognat⁹ sicut legit⁹ a beato Chrysanto ⁊ multis alijs. k Et capil. ꝺe ca. vīo non pibit. ꝫ aūt addidit saluator ad ꝺeclarāꝺū xpi tarē future resurrectiōis p quā resurgēt in electi: nō solū illa q̄ sūt de necessitate nature hūane: ꝫ etiaz ea q̄ faciunt ad decorē cuiusmoꝺi sunt capilli: q̄z meditatio hui⁹ resurrectionis multū facit ad tolerātiaz martyrij: ꝺe q̄ saluatoꝛ loq̄bať. l Cū autem vi. b ꝓfiter ꝺescribit ꝺestructio ciuitatis hierlm: et patet snia ex ꝺictis Mat. xxiiij. excepti q̄ sequunt.

m Circūꝺari ab exer. hierlm. s. ab exercitu tyti ⁊ vespasiani: p q̄ ꝺestructa ē. n Et cadent ⁊c. Refert aūt iosephꝰ q̄ a ꝓncipio obsidionis vsq̄ ad finē cesa sūt ꝺecies centena milia. o Et captiui ꝺucēt. q̄z fm ip̄m ꝺucti sunt captiui iudeoꝝ vsq̄ ad nonagintaseptē milia. p In oēs gētes. q̄z ꝺestructio ciuitatis et pli facta est in vltionē mortis xpi: vt ꝺictū ē supra ca. xix. ⁊ p ꝫ aliq̄ ꝺe illo pl'o ꝺucti sūt captiui in oēs gētes: facta ē q̄ꝺā testificatio ignoātie xpi ⁊ pfidie iudeoꝝ. q Et hierusalē calcabiť a gentib⁹. i. calcāꝺabiť. r Donec imple. tē. nationum. tūc enim cū plenituꝺo gentiū intrauerit oīs isrl saluus fiet: vt habetur ad Ro. xi. s Et erūt signa. hic ponitur solutio secunde questionis ꝺe aduentu christi ad iudicium: vbi ꝓmo

¶ a Et tūc videbūt. Quē ī hūilitate positū audire noluerūt: vt virtutē eī⁹ tāto tūc districti⁹ sentiāt: quāto nūc corda ad eī⁹ patiētiam non inclinant. Quia ẋo ꝫ reprobos ꝫ dicta sūt: mox ad ꝓsolationē electoꝝ supponit. Dis aūt fieri, i. cū plage crescunt: cū terroꝝ iudicij cōmouent ẋtutib⁹ ostendit. Leuate capita vra. Exhilarate corda vra: q: dū finit mūd⁹ cui amici sī est: ꝑpe ē redēptio quā q̄sist. Ut ẋo mund⁹ despici debeat, puidā cōpatiōe manifestat: Videte ficulneā.

b Videte si. Regnū dei estati cōparat: q: tunc meroris nri nubila trāsibūt: ⁊ eterni dies vite ꝫ claritate solis fulgebunt. Sic enim ex fructu arboꝝ vicina estas cognoscit: ita ex ruina mūdi, ꝑpe eē cognoscit regnū dei. Ex his verbis ostēdit: q: fructꝰ mundi ruina est. Ad ꝫ enī crescit vt cadat: ad ꝫ germinat: vt q̄cūq; germinauerit: cladibus ꝓsumat.

c Celū ⁊ ra tr̄. Nihil in corpoꝝ natura celo et ra durabili⁹ est. Nihil trāsit velociꝰ q̄ ꝼmo. ẋba q̄l/q̄ ꝑfecta sūt: ẋba nō sūt. Si ꝑfecta sunt: iā oīno nō sunt: neq; enī perfici: nisi trāseundo pūt. Ait g̃: Celū ⁊ ra trāsibūt: q̄si oīne qđ apđ vos durabile ⁊ sine mutatiōe ē: ad eternitatē durabile non ē: ⁊ oē qđ apud me trāsire cernitur: fixū ⁊ sine transitu teneť: q: ꝼmo me⁹ q̄ transit: sentētias manentes exꝑmit.

d Verba aūt mea nō tr̄. Et cuꝝ ẋba mea ita absq; dubio sint ꝑfecta: videte ne ꝫ ꝓtestationē ẋborum meoꝝ sitis oditi crapule ⁊ ebrietati: ⁊ secularib⁹ curis: sīc q̄đ erūt tpe īminētis iudicij. De q̄b⁹ ꝫ: Cū dixerint: pax ⁊ securitas: supueniet repētin⁹ iterit⁹.

e Erat aūt tr̄. Qđ ẋbo docuit: exemplo astruit. Qui aī vniuersale iudiciū ⁊ singuloꝝ incertū exitū voluptatib⁹ ⁊ curis seculi renunciare ⁊ vigilare monuit ⁊ orare: ipe īminēte sua passiōe doctrine: vigilq; ꝓcibusq; instat: ⁊ eos ꝓ qb⁹ passurus erat ẋbo ꝓuocat: ⁊ oratione patri cōmēdat. Sic ⁊ nos cū inter ꝓspera iuste et pie conuersamur: inter aduersa de diuina misēria non desperemus. Diebus docem⁹ in templo: q: fidelibus boni opis formā ꝑbem⁹. Noctib⁹ in mōte olineti morамur: q: in tenebris angustiaꝝ gaudij spūalis ꝓsolatione respiram⁹: ⁊ ad nos audiēdos popul⁹ manicat cū vel obscurꝰ opib⁹ tenebrārū: vel dei grā victis nebulis ꝓssurarū: sicut in die honeste ambulantes: nos filios lucis imitamur.

a Ꝓpinquabat tr̄. Qui Ca. XXII dr pasca tr̄. Pasca nō a passiōe: ꝫ a trāsitu nominatur: q: illa die transiuit exterminator ꝑ egyptū: vel dñs liberās ꝑplm sūū: q̄ noīe significabatur agnuꝝ in hac die de mundo ad pa/

¶ trē trāsitu⁊

scētib⁹ hoib⁹ ꝓ timore ⁊ expectatione q̄ supueniēt vniūso orbi. Mā ẋtutes celoꝝ mouebunť: et tunc videbūt filiū hois veniētē i nube cū ptāte magna ⁊ maiestate. Dis aūt fieri incipiētib⁹: respicite ⁊ leuate capita vra qm̄ appropinq̄t redēptio vra. Et dixit illis similitudinē: † Videte ficulneaz ⁊ oēs arbores: cū pducūt iā ex se fructū: scitis q̄m ꝑpe ē estas: Ita ⁊ vos cū videritis ꝫ fieri: scitote qm̄ ꝑpe ē regnū dei. Amē dico vobis: q: nō

a ꝫ de mortalitate ad imortalitatem.
b ꝫ. i. omne humanuz gen⁹: vel gens iudeoꝝ que nō deficiet: donec veniat dies iudicij.

ꝓteribit generatio hec donec oia

a ꝫ aereū nō ethereū. b ꝫ inouabūť deposita pri ori forma: ꝑmanēte aūt substātia. vñ dr: Terra in eternum stat.

fiāt. Celū et ra trānsibūt verba aūt mea nō trāsibūt. † Attēdite aūt vob⁹ ne forte grauēť corda vra in crapula et ebrietate et curis hui⁹ vite: ⁊ supueniat ī vos repētina

a ꝫ insperate⁹: ⁊ ꝓpterea reginēs qō semel ceperit.

dies illa. Laqueꝰ enī supue/

ꝫ quibus placent illecebre huius mundi.

niet in oēs q̄ sedent sup faciē oīs

ꝫ non quibusdam certis diebus vel horis.

terre. Vigilate itaq; oī tpe orā/

ꝫ hec ē ſūma beatitudinis ī ꝑsentia iudicis sui securum consistere.

tes: vt digni habeamini fugere ista oia q̄ futura sunt: et stare ante filiū hois. † Erat aūt diebus docēs ī tēplo: noctib⁹ ẋo exiēs morabať in mōte qui vocať olineti.

a ꝫ. i. mane ire accelerabat.

Et omnis popul⁹ mānicabat ad eū in tēplo audire eum.

Ꝓpinquabat Ca. XXII quabat autez dies festꝰ

bus terrenis: ꝫ etiā eternā sub spiritib⁹ malignis. q† Et hierlm a gētib⁹ calcabiť. i. eccl̄ia q̄tuz ad populū cōmunē q̄ multum deprimiť a ꝓncipib⁹ ⁊ ꝑlatis. r† Donec impleant tēpora nationū. i. vsq; ad tps a dño prefinitum. s† Et erunt signa in sole tr̄. exponať sicut supra Matth. xxiij. ⁊ Mar. xiij. vsq; ibi: b† Attēdite aūt vobis ne forte grauenť corda vra ī crapula et ebrietate. Crapula ẋo spūalis ē ingurgitatio doctrine puerse. ⁊ ebrietas spūalis ē diuina curiose scrutari vltra debitā mēsurā. et talis īuestigans opprimiť a gloria: sicut bibens vinū vltra debitam mensurā opprimitur ab eo. † Erat aūt dieb⁹ docēs in tēplo. In ꝫ dedit exemplū doctoriz ⁊ ꝑdicatoriz⁹ euāgelij vt diebus doceāt et noctibus sint in oratiōe dei vt ibidē hauriāt qō auditoriz⁹ effundant in mane sequēti. ito subdit: m† Et oīs popul⁹ manicabat. i. ī mane festinabat ad ei⁹ doctrinā venire.

Ca. XXII

t ¶ Ꝓpinquabat. Post q̄ euāgelista descripsit xpi ꝑdicatiōez: hic ꝓpter describit ipi⁹ passionē ꝑ quaz solutum est precium nostre redēptionis

ꝫ. 5. a

Ps. 17. a

Da. 24. c
Mar. 13. c

Da. 24. c
Mar. 13. d
Ro. 13. d

† 35. di. cū.

† Joh. 8. a

trẽ transitu. Inter pasca ho & azyma b distat: q̃ pasca vocat sol⁹ dies i q̃ agn⁹ occidebat ad vesperã. i. xiiij. luna pmi mẽsis. Dies azymoꝝ erat a. xv. luna vsq; ad. xxj. diẽ eiusdẽ mẽsis. Sz euãgeliste idifferẽt ponũt: & die azymoꝝ p pasca: & pasca p die b⁹ azymoꝝ. vñ b lucas: Dies fest⁹ azymoꝝ: q̃ dr pasca: qz & pasce dies in azymis panib⁹ celebrari pcipie/bat. Et nos ãsi ppetuã pasca faciẽtes: semp ex b mũdo trãsire pcipimur: vno die imolato agno ad vesperã sequunt septẽ dies azymoꝝ: qz xps i plenitudie tẽpoꝝ semel p nob passus toto tpe seculi qd septẽ dieb⁹ agit in azymis sinceritat & vitat pcepit eẽ viuẽdũ. a Et q̃rebãt & Dec aũ biduũ pasce ꝓgregatis pncipib⁹ sacerdotũ & scribis i atriũ Mat.26.a cayphe: matthe⁹ gesta testat. b Jn/ Joh.13.a trauit. Dicit tobis q̃ post buccellam a dño traditã intrauit sathanas i iudã. Sed & ante inuaserat eum sathanas: & quẽ pius ĩtrauerat vt deciperet: postmodũ intrauit vt iã sibi traditũ pleni⁹ possideret. c Uenit autẽ dies. Licet sequẽti die. i. q̃ntadecima luna sit crucifixus: hac tñ nocte q̃ agn⁹ imolabat: & carnis sãgninisq; suis discipulis sacrã celebrãda tradidit: & a iudeis tentus & ligat⁹: ipi⁹ imolatiõis. i. passiõis sue sacrauit exordiũ. d Ecce introeũti. &. Sicut de⁹ cũctoꝝ pfci⁹ cũ discipulis loquit: de his q̃ alibi gerũt. Et bñ paraturis pasca amphorã aq̃ portãs occurrit: vt ostẽdat q̃ hui⁹ pasce mysteriũ p ablutiõe mundi p aquã baptismi sit celebrandũ: vbi vere pasce cultoꝝ ib⁹ typicus de limine cruoꝝ auferẽt & ad tollenda pctã viuifici fontis baptisma consecrat: amphora significat pfectã mensurã expleti tpis: q̃ dignũ erat b gerit. e Homo amphorã. Sine noie designatur: vt paup & ignobilis estimetur: q̃ a dño eligit. Cui⁹ sanctitas i b apparet: qõ i strato ei⁹ dñs cũ discipulis cũ sublimiũ & tutũ delectatiõe requieuit.

f Seq̃mini eũ. Cõsulte ptermittuntur nosa vel baiuli aq̃: vel dñi dom⁹: vt oĩ bus volẽtib⁹ imbui sacris christi: qõ ẽ pasca celebrare: xp̃m sue mentis hospitio suscipe q̃rentib⁹ facultas danda signetur. g Cenaculũ magnuz. Spiritualis ẽ lex q̃ & agustꝰ lre egredies in sublimi loco recipit saluatorẽ. Qui in lra remanet in imis pasca facit: sz q̃ aq̃ baiulũ. i. gr̃e pconẽ in domuz ecclie sequit trãscẽdẽs lre superficiẽ i mẽtis solio refectionẽ parat xpo: dũ cuncta vel pasce sacra vel cetera legis decreta: de eo itelligit scripta. b Desiderio. Desiderat pmo typicũ pasca mãducare: et sic passiõis sue mũdo mysteria declarare: vt & antiq̃ pasce ꝓbator existat: & b ad sue dispẽsatiõis figurã ptinuisse demõstrãs: tã aduenĩẽte veritate vmbra cessare debeat: in cui⁹ rei figura: defecit mãna: postq̃ comederũt filij isrl de frugibus terre: nec vsi sũt vltra cibo illo. i Non mãducabo. Non vltra mosai cũ pasca celebrabo donec in eccla qõ est regnũ dei spualiter itellectũ cõpleatur. Jn hoc regno vsq; hodie mãducat xps cum ea q̃ moyses rudi populo carnaliter obseruãda pcepit: in membris suis spualiter exercet. k Et accepto calice. Hic calix ad vet⁹ pasca cui finẽ imponebat ptinet: q̃ accepto gr̃as agit. ido sz qz vetera trãsterũt: & noua oĩa erãt ventura. l Gr̃as egit. Ostẽdit q̃d quisq; facere debet in flagello culpe ꝓprie cuz ipe equanimiter flagella tulit aliene. m Dico enĩ vobis. Sicut typicũ esum agni: sic & typicũ pasce potum negat se bibiturum: donec ostensa resurrectionis glia. regnum dei: idẽ

a ſ. i. prima dies azymoꝝ. post imolationẽ agni scz. xv. diẽs que erat solẽnis.

a agnoꝝ q̃ dicit pasca. † Et q̃rebãt a b c
pncipes sacerdotum & scribe quõ d
a ſ nõ metuentes seditionem: sz ne auxilio populi de suis manibus tolleretur.
ieſũ iterficerent: timẽbant ho plebẽ. † Jntrauit aũt sathanas i iudã e f+
q̃ cognominabat scarioth vnum
a ſ nõ a principib⁹ iuitat: nulla necessitate cõstrigit: sz ꝓpria spõte scelerare mẽtis inijt cõsilium.
de duodeci: † et abijt & locut⁹ ẽ cũ g+
pncipib⁹ sacerdotũ & magistratib⁹: quẽadmodum illũ traderet eis. Et gauisi sũt: & pacti sũt pecuniã illi dare. Et spopõdit. Et q̃re/ b
ſ sine turbis.
bat oportunitatez vt traderet il/
ſ xiiij. luna.
lũ sine turbis. Uenit aũt dies azy c i
ſ agnus paschalis.
moꝝ: i q̃ necesse erat occidi pasca. k
Et misit petrũ & iohez dicẽs: Eũtes parate nob pasca: vt mãducemus. At illi dixerũt: Ubi vis pare b l
mus? Et dixit ad eos: Ecce itro/ l
eũtib⁹ vob i citatẽ: occurrit vob m e
hõ q̃da amphorã aq̃ portãs: seq̃ f
mini eũ i domũ i quã itrat: & dicetis pfamilias dom⁹: Dicit tibi magister: Ubi est diuersoriũ: vbi pasca cũ discipulis meis manducẽ? Et ipe ostẽdet vob cenaculuz g
magnũ stratũ: & ibi parate. † Euntes aũt iuenerũt sicut dixit ill⁹: et
a ſ. i. quartadecima die primi mẽsis ad vesperã cũ. xv. luna iam tertis apparente iuxta legis edi/
parauerũt pasca. Et cũm facta eẽt
ta instabat pasca. ſ vel discipuli.
hora discubuit: & duodeci apli cũ h
eo. Et ait ill⁹: Desiderio desidera/ o+
a ſ agnũ mãducat qz in agno ipe figurabat.
ui hoc pasca manducare vobiscũ p
anteq̃ patiar. Dico enĩ vobis qz q
ſ tempore. ſ vetus pasca.
ex hoc nõ mãducabo illo: donec i
a ſ bis dicit accepisse calicẽ ꝓior vetus: secũdus nouus. ſ. i. ecclesia.
ipleat i regno dei. † Et accepto ca k
lice gr̃as egit & dixit: Accipite et l
diuidite iter vos. Dico enĩ vob: m

ſca manducare vobiscũ. qz tũc finiuit vetus testamẽtũ et inchoauit nouũ: qõ erat sibi in desiderium. q Dico enĩ vo. qz ex hoc nõ mã. illud donec impleat in reg. dei &. qz post illam cenam non comedit nec bibit donec post resurrectionem suam in qua impletũ ẽ regnũ dei: quia tunc apta est ianua & xps resurrexit ad vitã imortalẽ: & tunc christus cum multis comedit

demptionis: vbi primo describit maligna christi cõprehẽsio p explorationẽ iudeorũ. scdo eius ꝓdẽnatio iniusta p executionem gentiliũ. ca. sequẽti. Prima diuidit in quattuor partes: qz primo describit christi venditio facta non ex ei⁹ ignorantia sed magis ex pscientia & voluntate. secũdo ipius vẽditi traditio nõ ex ei⁹ displicentia sed ex charitate. tertio traditi cõphensio non ex xpi impotentia sz ex sua mititate. qrto cõphensi illusio nõ ex sua iniusticia sz humilitate. scda ibi: Denit aũt dies azymoꝝ. tertia ibi: Cum pphendẽres aũt eũ. qrta ibi: Et viri q̃ tenebãt eũ illudebãt ei. Circa primũ dr: Appropinq̃bat aũt dies festus. i. solẽnitas pascalis q̃ celebrabat pmo mense q̃ntadecima die mensis: vt habet Leuit. xxiij. incipiebat tñ a vespere pcedẽtis diei. a Azymoꝝ. qz fermẽtũ & fermẽtatũ nõ debebant apparere in domib⁹ iudeoꝝ septẽ diebus hui⁹ solennitat: vt habet Exo. xij. b Qui dr pasca. i. transit⁹: qz tũc trãsiuit ãgel⁹ dñi p egyptũ iterficiẽs pmogenita egyptioꝝ & hebreos saluans. c Et q̃rebãt pncipes sacerdotũ &. moti inuidia ꝺ xp̃m. d Quõ ieſũ interficerẽt. sz enĩ hoc sũme desiderarẽt: tñ erat eis difficile ꝓpter fauorẽ ꝓpl̃i ad xp̃m. ido subdit: e Timebãt ho plebẽ. ne cõtra eos insurgeret si in xp̃m man⁹ mitterent. f Jntrauit aũt sathanas i iudã. i. aĩam iude nõ p illapsũ: qz hoc ẽ deo ꝓprium sed p effectũ venditionem xpi ei suggerẽdo. g Et abijt et locut⁹ ẽ cũ pncipib⁹ sacerdotũ &. Motiuũ aũt iude hic tacet: ſ exprimitur Matth. xxvj. & Joh. xij. scz vt recuperaret valorẽ vnguẽti pcioſi effusi sup xp̃m a maria sorore laçari. h Et gauisi sũt. qz ille mod⁹ capiẽdi xp̃m per suũ discipulũ videbat magis possibilis & secret⁹. i Uenit aũt dies azymoꝝ. Hic ꝓiter describit ipi⁹ xpi vẽditi traditio. Et pmo ista traditio pnũciatur. scdo executioni daꝝ. ibi: Et egressus ibat. Prenũciatio dicte traditionis facta ẽ a xpo cũ cenaret cuz discipulis. & ideo primo describit pascale ꝓuium. scdo instituit eucharistie sacrm. ibi: Accepto pane. tertio ponit dicte traditionis ptenũciatio. ibi: Uerũtñ. qrto discipulorũ ifirmatio. ibi: Facta ẽ ꝺ rtio. Circa primũ dr: Uenit autẽ dies azymoꝝ ista erat q̃rtadecima dies mẽsis primi in cui⁹ vespere debebãt comedere agnuz pascalẽ cũ azymis panib⁹. ido sequit: k Jn q̃ necesse erat occidi pasca. et accepit hic pasca nõ ꝓ die solẽni sicut supra ſ ꝓ agno pascali q̃ illo vespere debebat occidi. Sequit: l Ecce intro. vo. in ciuitatẽ. s. hierlm. m Occurret vobis hõ &. in hoc dedit eis signũ directiuũ in ꝓparatiõe cõuiuij pascalis. n Et dicetis pfisa. dom⁹ &. hic aũt creditur fuisse xpi discipulus. & ido prouidit de loco et ꝺ agno & alijs necessarijs in celebratione cõuiuij pascalis: vt dictuz fuit plenius Marc. xiiij. o Desiderio desidera/ui. i. valde desiderani. p Hoc pa/

dei.i.fides mũdi aduenīat: vt p hoc duoꝝ īmutationē sacramẽto ꝝ: cetera legis sacramẽta vel iussa ad spiritualez obseruãtiã doceat trãsferẽda. Põt tñ simplicit accipi q ab hora cene vsq; ad tps resurrectiõis q̃ in regno dei erat venturꝰ vinũ nõ erat bibiturꝰ. Post resurrectionẽ enī cũ discipulꝭ mãducauit ⁊ bibit. a Et accepto. Finitis veteris pasce solennijs trãsit ad nouũ qđ i sue redẽptionis memoria ecclĩam frequentare desiderat: vt p carne ⁊ sãguĩe agni sue carnis ⁊ sãguinis sacramẽtũ in panis ⁊ vini figura sustituat: frãgit ⁊ porrigit vt ostẽdat sui corpis fractionem non sine sua sponte futurã: agit gras de veteribꝰ terminat: ⁊ nouis incipiẽdis. b Pane. ꝺa panis corꝑ ꝓfirmat: vinũ opaꝯ sanguinẽ. Mysti. Hoc ad corꝑ: illꝺ ad sanguinẽ xpi referꝯ. Nec nec panis sine aqua cõficit: nec vinuꝫ sine aq̃ offerꝯ. Per aquã ꝓ̃ls signaꝯ: qui nec xpi passiõe saluaꝯ: nec sine cuius amore xps passus. Oportꝫ ẜ vt nos ei vniamur: ⁊ ipe in nob maneat ⁊ nos i eo. c Uerũtñ ec. Sic de passiõe ꝑdixit: sic ꝑdixit ⁊ de ꝓditore: vt vidẽs se latere ñ posse: pẽiteat facti. Nec designat ex noĩe ne manifeste corrꝰ ipius dẽtioꝝ fiat. Mittit ẜ culpã i nũcro vt ꝓscꝰ pẽitẽtiã agat. Predicit ⁊ penã: vt quẽ pudoꝝ non iuicerat denunciata supplicia coerceãt. d Manꝰ tra. Exẽplo iude filiũ hois tradit: q̃ illꝺ iuiolabile dominici corꝑis sacramẽtũ violare ꝑsumit. Uẽdit: q̃ eꝰ timore et amore neglecto caduca amare ꝓuincitur ⁊ crimiosa. e Fctã ẽ ãt cõ. He. Cã cõtrariõis nob icognita: ẜ nõ ẽ icre/dibile. qz iuẽ ẜ qđ alibi ꝓcipit: Cõtẽdite itrare p angustã portã honore seinuicẽ ꝓuenietdo certarẽt: Sz q̃ libet ex eã cõtẽderint: nõ q̃d adhuc carnales gesserint: sz q̃d spũal ma/gister iusserit videam⁹. Amb. Cã ueam⁹ q̃ ipẽdio. i. sedulo ne q̃ inter nos de ꝓlatiõe possit e ꝓtẽtio. Si eĩ ꝓtẽdebãt apli: ñ excusatiõi obtẽdi/tur: sz cautiõi ꝓ̃ſit. Oib⁹ vna daꝯ forma sñe: vt nõ de ꝓlatiõe iactan/tia sit: ẜ de hũilitate ꝓtẽtio. f Di xit aũt. Pl⁹ mgr̃ nõ inite ꝓtẽtionis arguit: sz formã hũilitatis quaz se/quãꝯ describit. q. d. Uos more seculariũ p ꝓlationẽ quẽre vultꝫ ad regni possessionẽ. Sz ad sũma virtũ nõ potẽtia veniꝯ: ẜ hũilitate. Me cesse est aũt vt correctionẽ subditus ⁊ matrẽ pietas ⁊ patrez exhibeat discipliã: aut ne districtio rigida: aut pietas sit remissa. g Nam q̃s maioꝝ est. Ad xba exhortatiõis exꝑlẽde exꝑlũ de se põit. Hinc iobes scribit: Si ego laui pedes v. d. ⁊ m. ⁊ v. d. nẽ. Ipũ ⁊ in verbo mistrãdi oĩa q̃ dñs in carne gessit: nõ tñ ꝑdicãdo vl miraculꝭ mãmonẽdo: ẜ ẽt aliaz quã p nob accepit ponẽdo: vt ⁊ nos p iuicẽ põere aĩas discam⁹. h Ego aũt i me. He. Ego mistro vos ãt recũbitꝫ ⁊ ꝓpõit cãz: qz p mãsistꝫ mecũ i tẽtatiõe mea. Infirmitas mea nõ ꝓturbauit vos: sz i bono cepto pseueraſtꝫ. Sic ẜ mihi pseueratꝰ vsq; ad mortẽ dedit paꝯ nomẽ qđ ẽ sup oẽ nomẽ: sic ⁊ ego pseuerãtes vos mecũ ducã ad eternum regnum. Intelligendum ẽ iudã iã recessisse: ⁊ mltos alios iã retro abisse: auditꝫ verbis icõphẽsibilis sacri: qñ hec loqbaꝯ dñs. i Et sedea. sup thꝛo. Hec mutatio dextre excelsi: vt q̃ hũiles nũc gaudent mistrare ꝓseruis: tũc sublimes sup mẽsã dñi ꝑpetuis dapibus alan-

q nõ bibã de generatiõe vitꝫ do a
nec regnũ dei vẽiat. Et accepto b
pane gras egit ⁊ fregit ⁊ dedit c
ẜ quod sub specie panis apparet
eis dicẽs: Hoc ẽ corꝑ meũ: qđ p
vob daꝯ. Hoc facite i meã cõme d
ẜ Scies quia mãducabitꝫ panẽ hũc ⁊ calicẽ bibẽtis: mortẽ dñi annũcia: donec vẽiat. ẜ s. dedit eis
morationez. Silr ⁊ calicẽ postq̃
cenauit dicẽs: Hic ẽ calix nouũ
a ẜ ad distinctiõez veteris qđ sãguĩe hircoꝝ ⁊ vitulox dedicatũ ẽ. ẜ qz ipossibile ẽ sãguĩe hircoꝝ
testamẽtũ i sãguine meo: q̃ pro
pcta tolli. a ẜ vt mulcꝫ. b ẜ sz tñ vni de vob nõ pderit: p quẽ fũdeꝯ ipse sanguis.
c d vob fundeꝯ. Uerũtñ ecce manꝰ e f
tradẽtꝫ me mecũ ẽ i mẽsa Et qdẽ g
ẜ hõ pacꝫ mee i q̃ spabã: q c. p. in. m. a. m. s.
filiꝰ hois ẜ qđ definitũ ẽ vadit.
Uerũtñ ve hõi illi p quẽ tradeꝯ. h
ẜ nouerãt xi. q̃ nil rale cogitarat: sz plꝰ credũt mgrõ q̃ sibi: er rimẽtes fragilitatẽ suã an. xũ. q̃/rũt de perõ: cuiꝰ nõ habẽt cõscientiã.
Et ipi cẽperũt q̃rere inꝯ se q̃s es/ i k
set ex eis q̃ hoc factuꝰ esset. Fa/ l
cta est aũt ⁊ ꝓtẽtio inter eos: q̃s m
f eoꝝ videreꝯ esse maioꝝ. Dixit ãt
a ẜ p potentiã eos humiliãtes.
eis: Reges gẽtiũ dominãꝯ eo/
ẜ largiendi.
rũ: ⁊ qui potestatez hũt sup eos
ẜ qz nõ coꝝ q̃ distribuitis nõ auctores sed dispẽsatores estis.
benefici vocãꝯ. Uos aũt nõ sic.
ẜ in virtutibus. ẜ humili reputatione.
Sz q̃ maioꝝ ẽ i vob fiat sic mioꝝ: †
ẜ gradu dignitatis.
⁊ q̃ pcessor est sicut ministrator.
ẜ m iudicium seculi.
g Mã q̃s maioꝝ est: q̃ recũbit: an q̃ n
ministrat: Nõne qui recumbit:
Ego aũt in medio vestrum sum o
sicut q̃ ministrat. Uos ãt estꝫ q̃ p
pmãsistꝫ mecũ i tẽtatiõib⁹ meis. q
h Et ego dispono vobis sicut dis/ r
posuit mihi pater meꝰ regnum:
a ẜ beati qui esuriũt et sitiunt iusticiã: qm̃ ipi saturabũꝫ fruẽdo. s. desiderato olim ⁊ amaro gaudio veri boni. b ẜ mẽsa q̃ oibꝰ scis ẽ ad fruendũ ꝓposita est celestis vite gloria.
vt edatis ⁊ bibãtis sup mẽsaz s
i meã in regno meo: ⁊ sedeatis su t

comedit ⁊ bibit ad ꝓbãdũ sue re surrectiõis veritatẽ: vt habeꝯ. j. xxiij. ca. a Mõ bibã de generatiõe vitꝫ hu. generationez vitis vocat vinũ. qz exꝑimiꝯ de fructu vitis. b Et accepto pa. Hic ꝓ̃ instituiꝯ eucharistie sacramẽtũ pꝰ legale ꝓuisiũ. cũ ꝺr: Et accepto pane gras egit. Per ẜ ostẽdit q in cõsecratiõe huiꝰ sacramẽti ꝑexigiꝯ deuotio ⁊ oratio. c Et fregit ⁊ dedit eis. dicẽs: ẜ est corꝰ meũ nẽ. Nõ ẽ sic intelligẽdũ q priꝰ frãgeret ⁊ daret discipulꝭ ⁊ postea diceret xba ꝓsecratiõis: ẜ magis econuerso: qz xps dedit aplis suis corꝰ suũ cõsecratũ: ⁊ iõ priꝰ dixit xba cõsecratiõis q̃ sũt: Hoc est corꝰ meũ. qz verba ꝓsecratiõis efficiũt qđ figurãt. postea fregit ⁊ dedit. d Hoc facite in meã cõ De cõse. di. memorationẽ: qz eucharistie ꝓsecratio est 2. panis p q̃dã dñice passiõis rememoratio: ⁊ ꝑter totum. ⁊ de ẜ cõsecrat corꝰ separatim a sãguie: qz in reli. et ve/passiõe sanguis fuit separatꝰ a corꝑe. ideo ne. san. Clsubdiꝯ: Silr ⁊ calicẽ nẽ. Cetera aũt q̃ ad wen. si dñs istud sacramẽtũ ptinẽt tractãda sũt i. iiij. ꝺñiaz. e Uerũtñ. Hic ꝓ̃ xps ꝓnũciat traditionẽ sui. d. f Ecce manꝰ tra. me mecũ ẽ i men. Ex q̃ patet maxima in/gratitudo ⁊ ꝑditio iude: q̃ ingerebat se comestiõi cũ xpo quẽ nõ latebat sua ꝑditio g Et quidẽ filius hominis. quia licz sit deus ⁊ homo: non tñ tradebatur ⁊ patiebatur ẜ diuinitatẽ in qua ipassibilis est: sed tñ ẜm humanitatẽ: ẜm q̃ diffinitũ est in ꝓuidentia dei ꝑ salute mũdi.
h Uerũtamẽ ve homini illi p quem tradeꝯ nẽ. qz licet iudas post factum penituerit: hoc tñ fuit inutiliter: qz p desperatiõnẽ se sulspẽdit: vt habetur Mat. xxvij.
i Et ipi cepe. q̃re. inꝯ se. s. apli. k Quis/ †
esset ex eis q̃ ẜ fa. es. tñ nesciuerꝯ: qz ẜ xps Mat. 20. d
nõ reuelauit mãifeste: ẜ tñ Johãni secre/ Mar. 10. f
te: vt habeꝯ Johis. xiij. l Facta ẽ ꝓtẽtio. Hic ꝓ̃ ponit informatio discipulox. ⁊ primo ostendit qualis sit aptus ad officium prelationis. secũdo q̃d fozet eis licitum tpe psecutiõis. ibi: Et dixit eis. Ad/huc primo ponit informatio discipulouz in generali. secũdo ipsius petri i speciali. ibi: Ait aũt dñs simoni. Adhuc ꝓmo informat discipulos de prelationis aptitudine. secundo de premij magnitudie. ibi: Uos aũt. Circa primũ sciendũ q cum apli audierũt xpm̃ ꝓdicentẽ traditionem sui ad mortẽ: crediderũt firmiter hoc esse futurũ: ⁊ iõ ceperũt querere inter se q̃s inter aplos esset ꝓuenietior ad tenẽduz xpi locũ. ⁊ hoc est qđ dicit: Facta est aũt inꝯ eos cõtẽtio. i. disquisitio. m Quis eorũ videreꝯ esse maioꝝ. i. aptioꝝ ad ꝓsidendũ aliꝭ loco christi. ⁊ ideo christus de ẜ eos docuit: videlicet q̃ ille esset ad ẜ aptioꝝ qui esset vere humilioꝝ. p cõtrarium ad terrenã dominationẽ. Et ad ẜ iducit exẽplũ sui. d. n Quis maioꝝ ẽ q̃ re. an q̃ mini. Nõne q̃ re. q. d. sic ẜm iudiciũ hũanũ. ⁊ infert: o Ego ãt in me. vel. sũ sic q̃ mi. Hoc iã oñderat in lotiõe pedũ suoꝝ discipulorꝝ. Et ex ẜ itẽdit ꝓcludeꝯ q̃ ille ẽ aptꝰ ad succedẽdũ sibi in regimie ecclie q̃ ẽ fũdatꝰ i vera hũilitate. p Uos ãt. Post q̃ oñdit aptitudiez ꝓlati. ẜ ꝓ̃ oñdit magnitudinẽ ꝓmij. d. Uos aũt estis q̃ pmansistꝫ mecũ. iã enī iudas exierat de societate eoꝝ accepto pane intincto: vt habeꝯ Job. xiij. q In tentationib⁹ m. qz iminebat agonia sue passiõis. r Et ego dispono vo. qđ itelligiꝯ dupliꝯ. Uno mõ de regno militãtꝫ ecclie: cuiꝰ regimẽ xps tradidit aplis. Alio mõ de regno triũphãtꝫ ecclie ad qđ erãt apli assumẽdi post laborẽ vite ꝓsẽtis. s Ut edasꝫ ⁊ biba. ẜ filiter duplicit intelligiꝯ. Uno mõ de sacramẽto eucharistie: cuiꝰ ꝓsecrationẽ: acceptionẽ ⁊ dispẽsationẽ xps tradidit aplis. Alio mõ de fruitiõe glie ad quam apli erãt ꝑdestinati. t Et sedeatꝫ sup thꝛonos. qz in iudicio extremo erũt assessores christi iudicãtis.

℄ Ait aũt.

bus alāꝫ: ⁊ q̄ in tēratiōib⁹ iniuste iudicati cū dño pmanēt: illic cū eo sup tēratores suos iusti iudices veniāt. Quāto ei b despectio/res: tāto illic maiozi culmine potestatis excrescēt. a Judicātes duo. Per duodeci nō duodeci psone: sz mltitudo iudicātiū signi/ficaꝫ: ꝑ duas ptes septenarij q̄ vniuersitas significaꝫ. i. triat q̄t tuoz p q̄s. xij. multiplicent. b Ait aūt do. s. Me glorient. xij. qō soli de tot milib⁹ cū dño in tēratiōib⁹ pmāsisse dicerent: am monet eos eadē ꝓcella potuisse ꝓteri: nisi diuia gra fuissent ꝓtecti. Cū ꝟo sathanas expetit tērare: ⁊ velut q̄ triticū purgat vēti lādo concutere: doceꝫ null⁹ a diabolo nisi deo pmittēte tētari. c Ecce satha. Sa thanas bonos ad cribrādū petit: cū ad eo rū afflictionē estib⁹ anhelat malicie. Quo D eni inidēs eoz tēratione appetit: eo illoꝝ q̄si ꝓbationē dēpcās petit. d Ego aūt ro. Nō vt tēter⁹. sz ne deficiat fides tua: vt post lapsū negatiōis: ad pstinū statū pēitē do resurgas. Utile est eni sētis ⁊ tētationi b⁹ examiari: vt vl tētati q̄s fortes fuerit ap pareat: vl cognita p tēptationē sua infirmi/tate: fortiozes fieri discāt: ⁊ sic cū ꝓbati fu erint accipiāt coronā vite. e Qui dixit ei do. Quia dñs dixerat se ꝑ petro ozasse: ꝓsci⁹ ille pfectis affect⁹ ⁊ feruēt⁹ fidei: sz ne/sci⁹ casus futuri: nō credit se ab eo posse ōfi cere. Sz ille q̄ nouit q̄d sit i bole: ne q̄s de suo statu icaute ꝓfidat. vl de casu icautius diffidat: sic de⁹ modū: tps: numer⁹ negati/onis ei⁹ ꝑdicit: ⁊ sic mīcoz⁹ auxiliuz sue defectiōis ꝓmittit. f Ꝙ miśi. Nō eadē regula viuēdi ꝓsecutionis tpe q̄ pac⁹ disci pulos iformat. Missis siq̄dē discipul⁹ ad p̄dicādū ne q̄d tolleret i via ꝓcepit: ordinās .s. vt q̄ euāgeliū nūciat de euāgelio viuat. Instāte ꝟo mort⁹ articulo: ⁊ tota illa gen/te pastoꝛē sil⁹ ⁊ gregē ꝓsequente ꝓgruā tpi re/gulā ōcernit: ꝓmittēs necessaria victui: do nec sopita ꝓsecutoꝝ insania tps euāgelizā di redeat. g Sz nūc q̄. In ꝑ nob⁹ q̄s daꝫ exēplū: vt nōnūq̄ cā istāte q̄dā de nri ꝓpo suti rigore sine culpa possim⁹ intermittere: Verbi gra: Si p inhospitales regiōes iter agim⁹: plura victici cā licet portare q̄s do/mi habeam⁹. h Et q̄ nō hz. Gladiū vl ha bitū sumere: vl non habitū iubet emere: vt sciāt legētes nō facultatē resistendi deesse discipul⁹: sz amoꝛē magistro poti⁹ inesse pa/tiēdi: vbi ⁊ si nulla alia cā esset euaginan/di gladium: sufficere pōt illa: vt amputata serui auricula: tactu dñi sanareꝫ. In q̄ am monemur ne irā pcussi sustineamus: sz fi/dē resurgētes suscipiam⁹. Quare ꝟo sacculū ⁊ perā ⁊ gladiū tol lere iubeat subdit. s. q̄z ipe passur⁹: ⁊ cū iniq̄s erat deputād⁹. i. cū latronib⁹ in quoꝝ medio est crucifixus: vl cū iferis ad q̄s p moz tē erat ōscēsur⁹: vt educeret suos victos de lacu: vbi nō est aqua.

Mystice. Mysti. Est gladi⁹ spūalis: vt vēdas patrimoniū ⁊ emas ver/bū dei quo nuda mētis penetralia vestiunt. Est etiā gladi⁹ passi/onis: vt exuas corp⁹: ⁊ immolate carnis exuuijs: emaꝫ tibi coro/na martyrij. Deniq̄ vt scias q̄ de passiōe locut⁹ est: ne turbaret discipuloꝝ aīos. de se exēplū suppōit. Quō adhuc ꝑ q̄ scriptuz est: i Ecce gladij duo. Duo gladij ꝓmunt vn⁹ nouit: alt vete ris testamēti: q̄b⁹ aduersus diaboli munimur insidias. Et dicit: Satis est. q̄z nihil deest ei: quē vtriusq̄ testamēti doctria munie rit. k Satis est. Duo gladij sufficiūt ad testimoniū spōte pas si saluatoris: Unus q̄ ⁊ aplis audaciam certādi ꝓ dño: ⁊ euulsa ictu ensis auricula dño etiā moziturο pietatē virtutēq̄ medicā/di inesse doceret. Alter qui nequaq̄ exempt⁹ vagina: ostenderet eos: nō totū q̄ potuere ꝓ eius defensiōe facere pmissos.

l Et egressus ibat. Tradēdus a discipulo dñi: ꝓsuetū locū ad/dit: vbi facile posset inueniri: ne mortē putareꝫ timuisse. Et bñ di scipulos sāguis ⁊ corpis sui mysteriis iburos: i mōtē oliueti edu cit: vt oēs in morte ipsi⁹ baptiçatos designaret: altissimo sancti/spiritus chartismate confirmandos. m Orate ne intretis in tentationem. Impossibile est hominem non tētari. nec ait: vt nō tentemi: sed ne intretis in tentationē. Orate. i. ne tēratio vos su/peret: ⁊ intra casses suos teneat.

a p thronos iudicātes duodeci tri
b bus isrl. Ait ātē dñs simōi: Simō
c ecce sathanas expetiuit vos vt
d cribraret sic triticū. Ego ātē roga
ui p te vt non deficiat fides tua.
a ℣ sic q̄ orādo te ꝓtexi ne deficeres: sic tu ifirmi
ozes frēs exēplo tue pnie ꝓfotra: ne ō vēia ōsperēt
Et tu aliq̄n ꝓuersus ꝓfirmā frēs
e tuos: ⁊ Qui dixit ei: Dñe: tecū pa
rat⁹ sū ⁊ i carcerē ⁊ i mortez ire.
At ille dixit: Dico tibi petre: nō
f cātabit hodie gall⁹ dōec ter ab/
negef nosse me. Et dixit eis: Q̄n
g misi vos sine sacculo ⁊ pera ⁊ cal
ciamētis: nūq̄d aliq̄d defuit vo/
h bis? At illi dixerūt: Nihil. Dixit
ergo eis: Sz nūc q̄ hz sacculū tol
lat: sil⁹ ⁊ perā. Et q̄ nō hz: vēdat
tunicā suā ⁊ emat gladiuz. Dico
eni vobis: quoniam adhuc hoc
quod scriptū est oportet impleri
in me. † Et cū iniquis deputat⁹
q ℣ predicta.
est. Etenim ea q̄e sunt de me:
r ℣ implerionem.
finez habēt. At illi dixerūt: Dñe
i ecce gladij duo hic. At ille dixit
k eis: Satis ē. † Et egressus ibat ꝟz
l cōsuetudinē in montē oliuaruz.
Secuti sunt autē illū et discipu/
℣ fm alios in villā que dicit gethsemani.
li. † Et cum peruenissent ad locuz:
m dixit illis: Orate ne intretis in

a Ait aūt. Posita informatiōe discipuloꝝ i generali. hic ponit informatio petri in speciali de fragilitate hūana cōsi derāda: ⁊ de ꝓstātia ex dei adiutorio habēda. cū dicitur:
b Simon ecce sathanas. ex. vos. i. studiose q̄siuit p tētatiōes subuertere: qz multū nititꝫ ad subuersionē sctoꝝ. illos eniz pulsare negligit quos q̄si iure ꝺcto possidere se sentit: vt dicit Grego:⁷.
c Ut cribraret. i. tētationū ipulsu cōcuteret: ⁊ sic in tali ꝓcussiōe rema net palea ⁊ transit farina: sic indas remānsit diabolo ad penā eternā: a/
a† lij ꝟo apli trāslerūt ad gliam.
b
c†
d Ego ātē ro. ꝓ tevt nō defi. fi. t. s. finaliter. Nō eni rogauit q̄ petrus nō caderet: sed vt in casu nō remā ret. iō sequit: e Et tu aliq̄n con uersus. s. de petō ad grāz. f Cō firma frēs tu. b ōrei: qz ecclia erat sibi cōmittēda: vt hr Job. vlti. vbi ter dicitur ei a christo: pasce agnos meos. Ex hoc etiā patet fidē nō de/ficere vsq̄ ad finē mundi: potissime in ecclia romana q̄ a petro p ꝓm fundata est. g Dñe tecū para/r⁹ sū ⁊ in car. ⁊ i mor. ire. Hoc dixit ex fernoze ⁊ ꝓfidēs de sua ꝓstātia ⁊ virtute: iō ꝓsequēter p̄dicit sibi sua fragilitas. h Nō cātabit ho/die gal. dōec ter abneges nosse me. Ꝙ binā ātē negatiōz petri gall⁹ cā/tauit: ꝑ petr⁹ ñ adūtit: ꝑ ꝙ tertiā cū ite gall⁹ cātauit: put fuit expositū plēius: Mar. xiij. i Et dixit eis
† Dan. 6
† Dan. 6
† Job. 38
† Mat. 14
Dic ꝙñr ostēdit q̄d fozet aplis lici/tū tpe pfectiōis. Quia cum ꝓmo xp̄s misit eos ad p̄dicādū dedit eis formā incedēdi vt sine pecunia ⁊ p uisione alia necessariaꝝ incederēt: vt dictū fuit. s. p. ca. ⁊ iōo forte cre/derent q̄ tpe pfectiōis q̄ imineret nō liceret eis talia portare: qō remo uet dicēs: k Sed nūc q̄ habet sacculū. ad portandū pecuniam. ꝓ ꝓuisione necessariozum:
† Dan. 6
† Job. 38
l Tollat. i. portet. m Simili/ter et perā. i. repositoriū victualiū. Et qz nō solū erat eis licitū tlia por tare: sed etam seipsos a pfecutoꝝ⁹ moderate defendere: saltē ꝓtūc. iō subdit: n Et qui non habet. s. gladium. o Vendat tunicā su/am ⁊ emat. ꝓ hoc innuēs q̄ licita el/set eis defensio moderata tpe pfecu
† Mat. 14
tiōis. iō subdit: p Dico eiꝟob q̄n adhuc ꝑ q̄ scri. ⁊ c. q Et cū iniquis deputat⁹ est. hoc scribit Esa. liij. r Etenī ea que sunt de me scripta. supple ꝓ ꝓpheras. s Finem habēt. i. sunt ꝓpe complementū. t Dñe ecce duo gladij hic. non curauerūt apli loqui de sacculis vel pe/ris: sed tm de gladijs: qz erant animati ad defensionē sui ma/gistri: licet postea fugerūt timoze humano pcussi. Dicit autē Chrys. q̄ illi duo gladij erant duo magni cultelli ad scindē dum carnes agni. v Satis est. quia vnus euaginandus sufficienter ostendit licentiā se defendendi ⁊ audaciaz petri ad defendendū suū magistrū: ⁊ voluntariā passionē christi: q̄ cū haberet qui ꝓ eo pugnaret: ipse tamen hoc ꝓhibuit. Alius non euaginatus ostendit aplos nō fuisse pmissus fa cere quantū poterant ad defensionē sui ⁊ magistri: vt ꝓ hoc ostenderetur q̄ pfectio: est patientia q̄ defensio etiam lici/ta. x Et egressus ibat. Hic pōitur traditionis christi exe cutio. ⁊ primo ex parte christi se voluntarie offerentis. secū/do ex parte iude cum ꝓditozie tradentis. ibi: Adhuc eo lo/quente. Circa primū dicitur: Et egressus. de loco cene ꝑ/dicte. y Ibat fm cōsuetudinē. qz assuetus erat illuc eri re de nocte causa oꝛōnis. z In mōtē oliuaꝝ. vbi sciebat traditoꝛē vēturꝝ. a Orate ne intretis i tētationē. Ozō et fm Damascenū ē eleuatio mētis in deū. Quanto autē mēs eleuaꝫ in deū: tāto facili⁹ tētatio ab eo sepaꝫ.

a Et ipe anulsus ē. Dato aplis pcepto orādi: ꝛ ipse anulsus est ab eis. Solus orat ꝓ omnib⁹ q̄ sol⁹ ꝓ omnib⁹ passur⁹ erat: innuens orationē suā tantū quātū ꝛ passionē a nra distare.

b Factus ē lapi. In hoc mystice innuit: vt in idipm dirigāt lapidē. i. vsq; ad ipm pducāt intētionē legis: q̄ scripta erat lapide ꝛ vsq; ad illū enī pōt pducire ille lapis: qm̄ finis legis est christ⁹ oīi credenti ad iusticiā. c Orabat. Orat nō tā timore patiēdi q̄ mīficordia ꝓ nris ppli ne ab illo bibat calicē ꝓpinatū. Ali ꝛ signāter dicit: istuz. i. ppli iudeoꝝ: q̄ nō habēt excusationē ignorātie in mea morte: qz q̄tidie anūcior ill⁹ in lege ꝛ ꝓpheris. Si ergo fieri pōt vt sine iteritu iudeoꝝ credat multitudo gētiū: recuso passionē. Si vō illi excandi sunt vt alij videant: nō mea sed tua fiat voluntas. d Pater si vis. Amb. Pro me doluit: cum ꝓ se nihil habuit qd̄ doleret. Suscepit enī tristiciā meā: vt mihi largiret suā leticiaz. Cōfidenter g̃ tristiciā nomio: q̄ crucē p̄dico. e Verūtamē nō mea. Ap/ propinquās dns passiōi: ifirmātiū vocē ꝛ timorē vt abstraheret ī se suscepit: ꝛ rursus ꝓ obedientiā fortitudinē mētis ostendit: vt cū nobis iminet qd̄ fieri nolum⁹: sic ꝓ infirmitatē petam⁹ ne fiat: vt tū ꝓ fortitudinē parati sim⁹ ad implēdā ꝓditoꝝ volūtatē poti⁹ q̄ nostrā. f Et factus ē sudoz. Appropiquāte morte: certamē mentis nre in se expressit: qui merito quandā vim terroris patimur: cū post pusillū sum⁹ inuenturi quod in eternū duret.

g Sanguinis decurrentis in terrā. Per terrā sanguine irrigatā declarat⁹ q̄ effectuz sue precis iā obtineret: vt fidē. s. disciploꝝ quā terrēa adhuc fragilitas arguebat: suo sanguie purgaret: et quicq̄d illa scādali de morte eius ptulisset: hoc totū ipse moriendo deleret: sed ꝛ totum mundum peccat⁹ mortuum ad vitam resuscitaret.

b Vt oscularetur. Suscipit dom⁹ osculum: nō q̄ simulare nos docear: ꝫ vt nec ꝓditorē refugere videret: ꝛ pl⁹ afficeret ꝓditorē: cui amor⁹ officia nō negaret. vnde dicit: Cum bis q̄ oderūt pacē erā pa. i Dne si pcutim⁹ gladio. Ordo. Cū interrogassent dicētes: Dne si pcutim⁹ in gladio? Tūc respōdit: Sinite vsq; huc. i. nō vos moueat qd̄ futuꝝ ē. Permittēdi sūt buc usq; ꝓgredi: vt me apprehēdāt ꝛ iple ant⁹ que de me scripta sūt: Sed int⁹ moras verboꝝ interrogantiū ꝛ respōdētis: Petrus auiditate defensiōis: maioꝛe cōmotione ꝓ dño pcussit. Sed nō potuerunt simul dici que potuerunt simul fieri. Non ergo dicitur: Sinite vsq; huc: quasi domino placuerit factuz petri: cum apud Matthēū legatur dixisse: Conuerte gladium tuū in locuz suū. quod post factum apparet dixisse iesum. k Seruum principis sacerdo. Mystice. Seruus ē pop⁹ iudeorum: principibus scz indebite mācipatus qui in passione dñi dexterā aurē. i. spiritualē intelligentiā pdidit. Sinistra. i. vilitate littere cōtent⁹: nō petro tollente: sz diuino iudicio ablatā pendente. Que auris in his q̄ credere maluerunt: pietate domini restituitur. Vel auris amputata ꝛ sanata: signat auditum ablata vetustate innouatū: vt sit in nouitate spiritus: et non in vetustate littere. Qz seruus inuentus est pertinet ad illam vetustatem que generat in seruitutem q̄ ē agar. Sed cum accessit sanitas figurata est libertas. Unde et nomen serui malchus. i. rex vel regnaturus: quia regnabit cum christo: cui auditus innouatur.

a Et ipse anulsus est ab eis, qz orō debet esse solitaria.

b Et positis genib⁹ orabat, qz debet esse reuerēs ꝛ deuota

c Pater si vis trāsser ꝛc. qz debet esse discreta submittēdo ꝓriā volūtatē volūtati diuie. d Apparuit aūt illi angelus, visiōe corpali in spē humana. e Cōfortās eū, ꝓ modu seruiētis qō factū fuit ad cōfirmāduz fidē disciploꝝ: q̄ christus sit maioꝛ angelis rōne deitatis. ꝓ hoc etiā ostēdebaf q̄ in eo vera humanitas erat que cōfortabaf ꝓra tristiciā īsurgentē in parte sensitiua ex apphēsiōe mortis imminētis. f Et fact⁹ ī agonia. Erat ei ista agonia reluctatio sensualitatis mortē horrētis ꝛ rōnis ipam acceptātis: qz virtute diuina q̄libet ps pmittebaf agere ꝛ pati qō erat sibi ꝓpriū. g Prolixius orabat, ostendēs q̄ in maioꝛi necessitate magis debet hō orationi insistere. h Et factus est sudoꝛ eius sicut gut. san. Ex vehemēti ei anxietate sensualitat⁹ q̄ pmittebaf agere ꝛ pati qō erat sibi ꝓpriū vt dictū est fiebat vt nō solū humores exirēt ꝓ sudoꝛē: sed cū ꝫ aliq̄d de sanguine sudoꝛē tingēte. Sm Xo alios supnaturaliter factū est vt sanguis ꝓ sudoꝛe exiret: vt sic christus iā suū sanguinē pro salute nostra effūdere ēciperet.

i Inuenit eos dormiētes ꝓ tristicia. Tristicia enī est passio causata ex malo pīsenti qō nō pōt repelli: ꝛ sic causat aggrauationē animi quasi deꝑssi pondere mali pīsentis: qō nō pōt amoueri: ꝛ sic ꝓ ꝑns ipedit vlteri⁹ motū spiritum a coꝛde ad oꝛgana sensuū exteriorū. Sed quia hmōi spūs causāt opera vigilie: inde est q̄ tristicia ipediēs talē motū spirituū causat aggrauationē sensuū ꝛ cessationē ab actib⁹ ꝓpriis: sicut fit in somno ꝓprie dicto q̄ causāt ex vapoꝛatiōe humoꝝ ex cibis ꝛ potibus ascendēte versus cerebꝝ qui humores ibidem ingrossati ex frigidita/te cerebꝛ descēdūt versus oꝛgana sensuū opilantes meatus ꝓ quos spūs ꝓgrediētes a coꝛde debēt ad oꝛgana sensuum trāsire: ꝛ sic cessāt sensus ab actibus vigilie. k Adhuc eo loquente. Hic cōsequēter pōitur executio traditionis ex parte inde tradentis. cum dicitur: l Judas vnus de duodecim antecedebat eos. tanq̄ ductoꝛ illoꝛū q̄ volebant cōprehēdere iesū.

m Et approꝑnquauit iesu vt oscularetur eū, dederat enī iudas cōprehēsoꝛib⁹ istud signū: ne ꝓ iesu caperēt iacobū fratrez dñi q̄ fuit ei valde simil: vt dictuz fuit Mat. xxvj. n Juda osculo filiū hois tradis. i. signo charitatis, ꝓditionē homicidij facis: ex q̄ factū inde aggrauabaf valde. o Audētes aūt hi q̄ circa ipm erāt. i. xpi discipuli. p Qō futurū erat. s. captionē magistri sui vt ducerēt ad mortē. q Dixerūt ei. Dne si pcutim⁹ in gladio ꝛ pcussit vn⁹ ex ill⁹ ꝛc. alijs discipul⁹ licentiā petētib⁹ percutiendi ad magistri sui defensionē: petrus qui erat audacioꝛ ceteris et feruentioꝛ non petiuit licentiā nec expectauit responsionem: sed amputauit vnius auriculam intendēs eum interficere vel grauiter vulnerare. r Sinite vsq; huc. q. d. nō moueat vos qō est futurū: qz ꝓmittendi sūt vt me cōprehendāt vt ipleant ea q̄ de me scripta sunt. s Et cū tetigisset auriculā eius sanauit eū, in quo apparet maxima christi charitas sanando illū qui venerat ad cōprehendēdū ipz. t Dixit aūt iesus ad eos qui venerāt ad se ꝓncipes sacerdotum ꝛc. Contrariū videf Mat. xxvj. vbi dici videtur q̄ ꝓncipes sacerdotum nō fuerunt in captione iesu: sed ductꝝ fuit ad eos per

† Ma. 26. b mar. 14. b Joh. 6. b.

† Mat. 26. b Mar. 14. b

† Mat. 26. c Mar. 14. c Joh. 18. a

† Mat. 26. c Mar. 14. c Joh. 18. b

† 24. q. 1. ca. si petrus ā prin.

Mystice

Venerāt ad

a Venerāt ad se ꝓin. Juxta alios euāgelistas: nō venerāt ad iesū ꝓncipes sacerdotū et magistratꝰ. sed in atrio cayphe expectauerāt. Sed qz illi de nocte dñi ita agebāt vt quasi innoxij viderent. cū per discipulū traditꝰ: a tribuno ⁊ turbis cōprehensus: a ꝓside dānatꝰ: a romanis crucifixus: a ꝑplis etiā barrabas est electus: volēs euāgelista eos maxime esse reos: quoz cōsilio cūcta gerebant. dicit eos vēisse ad cōprehendendū saluatorē qui sue iussionis potestate venerūt.

b Quasi ad latronē. Stultū est cū gladijs ⁊ fustibus quere: qui vltro se eoz offert manib⁹: ⁊ in nocte quasi latitantē ⁊ vestros oculos declinantē inuestigare per ꝓditorez: q̄ quotidie in tēplo docet. Sed ideo aduersum me in tenebris congregamini: quia potestas vestra qua contra lucem arma mini in tenebris est. c Principis sacerdo. Cayphe q̄ pōtificatum vnius anni precio sibi emerat a romano ꝓncipe: ꝓius tamen ad annam vt Iohānes ait: d Sequebat a longe. Merito a longe qui ī ꝓximo fuerat negatur⁹. Significat ecclesiam imitaturam christi passionez longe differenter: quia ecclesia patitur pro se: christꝰ ꝓ ecclesia. e Igne in medio. Ignis cupiditatis: instinctu maligni spūs accensus: in atrio cayphe ad negandū ⁊ blasphemandū deū: linguas perfidozū armabat. Q̄ enī intꝰ in domo ꝓncipis sacerdotū maligna synodus gerebat: hoc ignis iter frigora noctis foris accessus typice demōstrabat: hoc frigore ad horaz torpēs petrus: quasi ꝓnus ministroz calefieri cupiebat: qz temporalis cōmodi solatiū ꝓfido⁹ societate querebat. Sed banc infidelitatē dño respiciente reliquit: et post resurrectionem in captura piscium. cum ꝓnas positas: ⁊ piscem suppositum vidisset: coz suū ꝓnis amoris inflammauit. f Ancilla quedam. Cur ꝓma ancilla ꝓdit: cū viri magis poterant cognoscere: nisi vt iste sexus ostēdat in nece dñi peccasse. per passionē redēpturus. Et ideo mulier ꝓma resurrectionis mysteriū accepit ⁊ mādata custodit: vt veterē ꝓuaricationis errorē aboleret. g At ille negauit. Mō in monte: non in tēplo: nō in domo sua petrus negat: sed in pretorio iudeoz: in domo ꝓncipis sacerdotū: vbi nō ē veritas: vbi xp̄s captus ⁊ ligatus. Quid nisi erraret quem ītromisit ostiaria iudeoz: Eua male induxit adam: Petrū male introduxit femina. h Mō nesc. q̄d di. ⁊c. Mō solū negat christū q̄ dicit illū ñ esse xp̄m: sz etiā q̄ cū sit negat se eē christianū: ⁊ ita ꝑle tur qō dicit dñs: Tu me negabis. i Galileus est ⁊c. Ihierosolymite ⁊ galilei eque sūt hebrei ⁊ vnꝰ lingue: sed vnaq̄ꝙ ꝓuincia habet suas ꝓprietates: vernaculū loquēdi sonū mutare nō pōt. k Et cōtinuo. Post tertiā negationē sequitur gallicātꝰ. Sacramēta rex ꝓ statū tempoz designāt: Media nocte negat: galli cantu pētet: ⁊ post resurrectionē quem sub luce tūc negauerat: tunc se amare ꝓfessus est: qz q̄ in tenebris oblitione errauit: sperate iā lucis rememoratione cozrexit: ⁊ eiusdem vere lucis presentia plene quicq̄d mutauerat erexit. Mystice. Sall⁹ aliqs doctoz est q̄ sōnolentos increpās ait: Euigilate iusti ⁊ n.p. Q̄z petrꝰ ante primū gallicantū negat: eos significat q̄ xp̄m añ resurrectionē domini esse nō putauerunt: morte eiꝰ turbati. Q̄z bis ante secūdū gallicantū negat illos significat qui vere in illo ꝑm hominē vel ꝑm deum in vtraq̄ substātia errāt: ⁊ ideo veritatē negant. Primus gallicantꝰ est dñi resurrectio in ipso. Secūdus eiusdem in corpore ecclesie. l Et cōuersus dñs. Intuitu ꝓuocauit ad lachrymas: quasi in mētē ei reducēs q̄ti ens negauerat: quod ei ꝓdixerat: nec potuit ī tenebris remanere: quem lux mūdi respexit. m Et egressus foras. Ab impioz cōcilio seclusus: culpā lauat q̄ nō intꝰ ob ꝑmissus est hesitare: vt in ecclesie principe cōderet remediū pētētie: ⁊ nemo auderet de sua virtute cōfidere. n Illudebāt ei cedē. Impleta est ꝓphetia: In virga percutietur maxilla iudicis israel. Et item: Dedi maxillā meā alapis. Sed qui tūc cedebatur colaphis iudeoz: nūc cedit blasphemijs falsorum christianoz. Velauerūt faciē: nō vt eoz scelera nō viderēt: ꝑ vt a se (sicut quondā moysi fecerūt) gram cognitiōis eiꝰ abscōdāt. Si enī crederēt moysi: crederēt ⁊ dño. Hoc velamen vsq̄ hodie manet sup corda eoz: sed credētibꝰ ē ablatū: cum illo mozīēte velū tēpli scissū ē. o Prophetica. Cōtumelia in eū q̄ se ꝓphetā dicebat. Sz ⁊ heretici ⁊ iudei q̄ vsq̄ hodie xp̄m negāt: ⁊ mali christiani q̄ reprobis actib⁹ exacerbāt: dū suas cogitatiōes ⁊ opa tenebraz ab illo videri nō putāt q̄si illudētes aiunt: Prophetica q̄s ē q̄ te p. p Si tu es xp̄s. Non veritatē desiderāt: sed calūniā parēt. Intelligebāt xp̄m purū hominem de dauid nasciturū. Scōm hoc ergo querunt: vt si diceret: Ego sum christꝰ calumniarēt q̄ sibi arrogaret regiam potestatem. q Si vobis dixero. Sepe dixerat se esse xp̄m. Interrogauerat etiā eos: quō dicerēt christū filiū dauid: cū eū dō dñm vocet: vt per hoc ad credendum deum prouocaret: sed illi nec dicenti credere: nec interrogāti respondere

Mystice 1.Co.15.d †De pe.di. 1. porro. 9. hoc idem. † De pe. di. 1 petrus

Esa.50.e

Pſ.109.

a ad eos q̄ venerāt ad se ꝓncipes sacerdotū ⁊ magistratꝰ tēpli ⁊ se
b niores † Quasi ad latronē existis a
cū gladijs ⁊ fustibꝰ † Cū quotidie
vobiscū fueri in tēplo: nō extēdi
ſ noctis nequicie vestre cōgrua
stis manꝰ ī me: sed hec ē hora ve b
stra: ⁊ potestas tenebraz † Cōpē c
dētes aūt eū: duxerūt ad domū d†
ſ in hoc diuersus a ceteris. ſ diuisus ab alijs.
c ꝓncipis sacerdotuz. Petrus vo e
ſ hoc est deuotionis. ſ hoc est timoris nature.
d seḡbat eū a lōge. † Accenso autē
e igne in medio atrij ⁊ circūsedentibus illis: erat petrus in medio
f eoz. Quē cū vidisset ancilla quę
dā sedentē ad lumē et eū fuisset i
g tuita dixit: Et ꝑ cuz illo erat. At
a ſ q̄ neger petrꝰ obreptiōis ē: q̄ pēteret fidei.
ille negauit eum dicēs: Mulier: non noui illū. Et post pusillū alius vidēs eum dixit: Et tu de illis es. Petrus vo ait: O homo non sum. Et interuallo facto q̄si hozę vnius: alius q̄dā affirmabat dicēs: Vere ⁊ ꝑ cū illo erat: h 1
nā ⁊ galileꝰ ē. Et ait petrꝰ: Homo: nescio q̄d dicis. Et continuo k
adhuc illo loq̄nte cātauit gallꝰ.
a ſ respexit dñs vt recordaret petrꝰ: qz miseri cordia ad penitentiā vocat.
l † Et cōuersus dominus rēspexit petrum † Et recordatus est petrꝰ verbi dñi sic dixerat: q̄z priusq̄z m
gallus cātet ter me negabis. Et egressus foras petrꝰ fleuit amare: Et viri q̄ tenebāt illū: illude- n f
bāt ei cędētes † Et velauerūt eū: ⁊ pcutiebāt facie eiꝰ ⁊ iterrogauerūt
o eū dicētes: Prophetica: Quis g
ē q̄ te pcussit: Et alia mlta blasphemātes dicebāt in eū: Et vt †
a ſ vide q̄ ꝑ sollicieri in malo: tota nocte vigilauerunt vt facerent homicidium.
factꝰ ē dies q̄uenerūt seniores plebis ⁊ ꝓncipes sacerdotuz ⁊ scribę: ⁊ duxerūt illū i cōciliū suū dicētes:
p † Si tu es xp̄s dic nobis: Et ait b+
q illis: Si vobis dixero nō credetis i

eos ꝓ cōprehēsores ad locū vbi cōuenerāt. Ad qō rñdet duplicit. Uno mō q̄ licet nō venerit ad cōprehēdendū ieſū in ꝓprijs ꝑsonis: venerūt tñ in virtute ī ministrꝰ ab eis missis. Alio mō q̄ aliq̄ de ꝓncipibꝰ sacerdotū venerūt cū ministrꝰ ad cōprehēdēdū ieſū vt diligēt⁹ ꝑsequerent negociū: ꝑles rñ expectabāt i domo: vt dicē Mat. a Quasi ad latronē existis cum gla. ⁊ fus. ⁊c. q̄si diceret: tūc non cepistis me: qz nolebā: nec mō capere⁹ nisi ꝑmitterē. ſ. q̄ sequit: b Sed hec est hora, vobis concessa ad me cōprehendendū.

c Et ptās tenebrarū, qz diabolus tenebrarum ꝓncepſ eos ad hoc icitabat. d Cōprehēdētes autē, hic ꝓpr pōit xp̄i traditi cōprehēsio ⁊ ſbdit petri negatio. cū dicit: e Petrꝰ vo. ō negatiōe eni petri varie loquuntur euāgeliste: cū varietas expositā fuit ⁊ cōcorda ta: Mat. xxvj.

f Et viri. ꝑ ꝓpr describit xp̄i cōprehēsi illusio. cuz dicit: g Prophetica ⁊c. Per ꝑ ei designabāt q̄ esset falsus ꝓpheta ⁊ q̄ ignoraret q̄s eū pcuteret: ⁊ non solū illudebāt: ſ et calūnioſe interrogabāt. h Si tu es xp̄s dic nobis. q̄z si rñdisset sic: statim ipsi⁹ſſet q̄ voluisset sibi vſurpasse dignitatē regiā ꝫ cessaris ordiationez q̄ dignitatē regiaz a iudeis abſtulerat: ſic dictū fuit ſ. iij. ca. Si ā dixisset nō: obiecisſet ꝫ eū de redargutiōe: q̄ plures es xp̄s ⁊ facit dixerat se eē xp̄s vñ Job. x. Dicē tibꝰ ei iudeis: Si loquor vob ⁊ nō creditis: opa q̄ ego facio in noīe ꝑris mei hec testimoniū phibēt de me. lō seq̄t: i Si vob dixe. ⁊c. tu es christꝰ dic no. pa. Rñdit eis ieſus: facts

Esa.50.e Pſ.109. Mat.26.a Job.18.a Mat.26.a Job.18.a Mat.26.a Job.18.a

sponderē:nec eū q̄ innoxiū erat dimittere volebant. a Ex hoc aūt ꝛc. Qui semē dauid calūniari q̄rebāt plus etiā audiūt: q̄ p cōceptū sit vētur⁹ ad gl̄iam. b Vos dicitis ꝛc. Ita tēpat respōsionē: vt ꝛ vex dicat: ꝛ sermo calūnie nō pateat: Maluit se christum filiū dei ꝓbare q̄m dicere: vt cōdēnādi cā tolleret: bis q̄ fatent̄ qđ obiciūt. c Ipsi eī audiuim⁹. Ubi dixit: Erit fili⁹ hoīs sedēs ad dexterā virtutis dei: ꝛ v.d.q̄ e.s. Sua se sn̄ia dānāt q̄ eū morti tradūt: quē ozis ꝛ opis sui testimōio deū esse cognoscūt.

Dar.14.f

d Duxerūt illū. Tradi/derūt romāe ptāti: vt eo mō iudei ab ei⁹ interfectiōe alienos se esse ostēderent: in q̄ nō eox īnocētia sed insania mōstrat̄.

Nico.dely.

Pilat⁹ factis. a Si aūt ꝛ interroga. nō resic cū als petierat ab eis de xp̄o quō fit fili⁹ dō nō rn̄derūt: ꝛ in plīb⁹ alijs el⁹ q̄stiōib⁹ sile inuenit. b Neq̄ dimittetis. q̄ obstinationē sciebat eox. c Ex hoc aūt. i. post passionē meā et resurrectionē. d Erit fili⁹ hoīs sedēs a de. vir. dei. qđ ipletū ē in ascēsione xp̄i: fm q̄ dr Mar. vl. Et dn̄s q̄dē iesus. post q̄ locut⁹ est eis assūpt⁹ ē in celū: ꝛ sedet a dextris dei. e Dixerūt aūt oēs ꝛc. Mat. xxvj. dr q̄ sūm⁹ sacerdos hoc dixit. dicēdū q̄ ille dixit p̄mo ꝛ p̄ncipaliē: ꝛ iō Matheꝰ ipm solū ex primit: alij aūt ꝑ ide dixerūt volentes ex hoc ꝓcludere ꝓdēnationē xp̄i fore iustā. g Tu ergo es fi. dei. h nō sequebat ex dicto p̄cedēti: q̄ dixerat: Erit fili⁹ hoīs. verūtn̄ q̄ hoc erat vex noluit negare nec etiā affirmare ne apiret locuz calūnie: sed rn̄dit: g Vos dicitis q̄ ego sū. qđ verbum erat vex ꝛ taliē ꝓbatū q̄ calūniā nō haberet fm veritatē: sz tm̄ fm iudeox malicia: ex qua ꝓcluserūt: h Quid adhuc desideramus testimoniū. q. d. cōuict⁹ ē ꝓpio verbo. vñ subdit: Ipi eī audiuimus de ore eius. Ca. XXII

Moraliter.

n† Approp̄inquabat autē dies festus azymox ꝛc. Exponaf sicut. s. Mat. xxvj. ꝛ Mar. xiiij.

f† Intrauit aūt sathanas in iudā ꝛc. ia ante intrauerat ipm f† Intrauit aūt sathanas in iudā ꝛc. ia ante intrauerat ipm cū esset fur ꝛ loculos hīs: vt dicit Job. xij. sz tunc intrauit ad ipm ampli⁹ possidēdū. Ex quo patet q̄ in oīi mortali pctō diabol⁹ intrat hominē vt ipm de nouo possideat vl ampli⁹ q̄m aūt. g† Et abiit ꝛ locutus est cū p̄n. sacer. ꝛc. exponaf sicut supra Mat. xxvj. ꝛ Mar. xiiij. o† Et ait illis: desiderio desidera/ui hoc pascha mā. vo. ꝛc. hoc est eucharistie sacramentū. q̄ nos p fidē spūaliter māducam⁹ ꝛ ipe māducat nobiscū: incorporādo nos sibi p istud sacramētū: qđ alloquēs Augustin⁹ dicit: Cib⁹ es grandiū nō mutaberis in me: sed tu me mutabis in te Cetera moraliter sūt exposita: Mat. xxvj. ꝛ Mar. xiiij. Facta est ꝛ cōtentio inter eos q̄s eox videref̄ ee maior ꝛc. Simil̄ contentio frequēter fit in ecclesia p dignitatib⁹ obtinēdis: ꝛ nō solū inter seculares: sed etiā inter regulares diuitias habētes: silū inter seculares: sed etiā inter regulares diuitias habētes: sicut canes cōtēdūt ad obtinendū os carnib⁹ ꝛ medullis repletum. ꝓpter qđ viliores canib⁹ videnf̄ religiosi mēdicātes: qui p officijs p̄sidendi ꝓtēdūt. cū nihil anne xū habeāt nisi miseriam ꝛ laborē. ꝓpter qđ ad repellēdū talē ambitionē subdit salvator: † Sed qui maior est in vobis ꝛc. Vos aūt estis q̄ p mānsistis mecū ꝛc. p manētib⁹ enī firmiter in tribulatiōib⁹ cum ipso disponit fruitionē beatā in celesti regno. g† Sit autez dn̄s simoni. Ecce sathanas expetiuit vos ꝛc. p hoc patet q̄ diabol⁹ fideles tētare nō pōt nisi ex dei licētia: sicut de sācto Job dicit Job. j. t† Et cribraret sicut triticū. ex hoc habeī q̄ diabolus homīes sctōs magis saragit ꝓcutere tētationib⁹ q̄m alios. Aū refert Grego. in dialogo: q̄ ille diabol⁹ q̄ p magnū tempus andreā episcopū tētā do de quadā muliere: ipm ad b iduxerat q̄ illius mulieris tergū blādiendo manu p cusserat. plus fuit a suo p̄incipe cōmēdat⁹ q̄m illi q̄ ꝓcurauerāt homicidia ꝛ alia multa mala. o† Ego aūt rogaui ꝓ te vt non deficiat fides. Chryſ. Non autem dixit: rogaui vt nō neges: sed vt fidem non deseras. nam ꝛ si paululum agitandus sis babes tamen reconditum semen fidei. e† Et tu aliquando conuersus confirma fratres tuos. nam illi qui consecuti sūt a deo donum misericordie: debent q̄tum possūt in bono ceteros roborare, Qui

mihi: si autem ꝛ interrogauero a
non respōdebitis mihi neq̄ di/ b
ꝫ ego quē vt hoīes despiciūt p suppliciū crucis ero exaltat⁹ ꝛ hīs nomē qđ ē sup oē nomē.
mittetis. Ex hoc autem erit fili⁹ c
ꝫ cum hic infirmus apparebam. d
hominis sedēs a dextris virtu/
tis dei. Dixerunt autez omnes: e
Tu ergo es filius dei? Qui ait: f
Vos dicitis: q̄ ego sum. At illi g
ꝫ q̄ se christum ꝛ filiū dei dicat.
dixerūt: † Quid adhuc desidera/ h
mus testimōiū? Ipi enī audiui/
mus de ore eius. Ca. XXIII

E † Surgēs oīs multi i
tudo eorum duxerunt k
illum ad pilatum. Cepe
ꝫ impū nihil verisile qđ obiicere posset iuēīūt. ꝛ iō sic marc⁹ ait: Nō erāt ꝓcientia eox testimōia
runt autem illum accusare dicē/

rare. g† Qui dixit ei: Domine tecum paratus sum ꝛc. exponatur vt supra Matth. xxvj. ꝛ Marc. xiiij. i† Et dixit eis: quando misi vos sine sacculo ꝛc. quādo misi fuerūt apostoli ad p̄dicandum sine prouisione aliqua necessariorum fuit diuinitus eis laute prouisum: quia nihil eis defuit vt dicitur in textu. quando vo relaxatum fuit illis sibi prouidere de necessarijs in via passi fuerunt penurias multas: vt patet in actibus apostolorum. ꝛ in legendis eorum. hoc autem fuit ad dandam fiduciam pauperibus p̄dicatoribus exequendi constanter officium p̄dicandi. o† Vendat tunicam suam ꝛ emat gladiuz. Gladius spūs est dei verbū in sacra scriptura cōtentū. pro quo emendo in sacre scripture studio vēdenda est tunica. i. exteriora bona sunt exponenda. Hec est illa margarita pro cuius emptione omnia sūt vendenda: vt dicitur Mat. xiij. ꝛ Sapien. viij. dicitur: Omne aurū in comparatione illius arena est exigua: ꝛ tā q̄m lutum estimabitur argentum in cō parationē illius. Sacra vo scriptura continetur in duobus testamentis. iō subdit: t† Ecce duo gladij hic. Et qm̄ sufficiunt ad omnē falsitatez fidei contrariam destruendam. sequitur: v† Satis est. Et egressus ibat ꝛc. s. ad locum vbi sciebat traditorem venturum: ꝛ obtulit primo spūm p feruorem orationis. ideo subditur: b† Et factus est sudor eius sicut gutte sanguinis decurrentis in terram. ex feruore orādi: ꝛ ex apprehensione iminēt⁹ tormēti. † Et cū surrexisset ab ora. ꝛc. exponaf sic Mat. xxvj. ꝛ Mar. xiiij. vsq̄ ibi: s† Et cū tetigisset auriculā ei⁹ sanauit eū. sicut p cisio auricule serui pōtificis significauit inobedientiā iudaici p̄li ad xp̄m. sic ei⁹ sanatio significat ei⁹ obedientiā circa filiū. d† Cōprehēdētes aūt e. ꝛc. exponaf sic Mat. xxvj. ꝛ Mar. xiiij. vsq̄ ibi: † Et vt facē ē dicit. ꝛc. exponaf sic Mat. xxvij. ꝛ Marci. xiij. t† Et ait il. si dixe. ꝛc. hoīes enī in malis obstinati veritatē dicētib⁹ nō credūt. nec interrogati de veritate respōdēt. nec ad bonā psuasionē a neḡcia sua cessant. ꝛ tales erant isti. Resīduū huius ea. exponaf sic Mat. xxvj. ꝛ Mar. xiij.

In ca. xxij. vbi dr in postil. Quia ille mod⁹ capiēdi xp̄m p suū discipulū videf̄ magis possibilis.

Additio. j.

Modus capiēdi xp̄m p suū discipulum nō solū videbaf̄ phariseis magis possibilis ꝛ secretꝰ: sz cuz hoc erat magis cōueniēs ad subuertēdū p̄pz quē phariseī maxīe timebāt in captiōe xp̄i: vt Mar. xiiij. Nō in die festo ne forte tumult⁹ fieret in p̄plo. vñ ex hoc q̄ discipul⁹ xp̄i associabat capientes erat p̄plo magis psuasibile q̄ xp̄s esset seductor seu malefactor ꝛ hmōi. In eo. ca. vbi dicit in postil. Et factus est sudor eius sicut gutte sanguinis.

Additio. ij.

Prout doctores dicūt ꝓtra naturaz ē sudare sanguinē: nec in libris medicorū q̄ de istis corporalib⁹ passionib⁹ tractāt vt credo hoc inuenit̄. vñ tenēdū est q̄ fuit supnaturale ꝛ figurativū. nā sicut Aug⁹. dic̄ significabat de corpore suo manatura martyria. Ca. XXIII

E † Surgēs oīs multitudo. Post hec descripta est xp̄i cō E † Surgēs oīs multitudo. Post hec descripta est xp̄i cōpbensio p malicia iudeox: hic q̄m describit̄ eī⁹ occisio p executionē gētiliū: vbi p̄mo describit̄ sollicita examinatio. secūdo iniqua cōdēnatio. ibi: Pilat⁹ aūt iterrogauit. tertio ipa occisio. ibi: Et cū duceret eū. quarto denota tumulatio. ibi: Et ecce vir noīe ioseph. Circa p̄imū primo describit̄ examinatio cora pilato p̄side. secdo cora herode. ibi: Pilatus aūt. Circa p̄mū dr: Et surgēs oīs multitudo eorum duxerūt illū ad pilatū q̄ erat ibi p̄ses loco romanox. k Cepe rūt aūt accusare illū. ꝛ hoc de trib⁹. Primo de auersiōe p̄pli a lege moysi seruāda. cū dr: Hūc inuenim⁹ subuertentē gentez nram. Secdo q̄ p doctrinā suā ipediret p̄plm suū reddere cesari tributū. ꝛ h notaf cū dr: Et phibētē. Tertio q̄ volebat sibi vsurpare regnū iudeox. iō sequit: Et dicētē se xp̄m regez esse. primū āt erat manifeste falsū: q̄ nō vēit soluere legē sz adiplere: vt habeī Mat. v. ꝛ legē moysi vsq̄ ad mortē seruauit: vt declaratū fuit ibidē. Silr secūdū: q̄ iudeis ꝛ gentib⁹: Licz

† Mar. 16.f
Mar. 14.f
A
Mar. 27.a
Mar. 15.a
Job. 18.f

a Pilat⁹ aūt. Cum duo obiecta fuerīt. s. q̄ tributa reddi phiberet: ꝛ se christū diceret: pilat⁹ potuit audire q̄ de
5.20.d tribut' dixerat: Reddite q̄ sūt cesaris cesari. Et inde ꝟ q̄si aptū mēdaciū nibilipēdēs: solū q̄ nesciebat q̄situit.
b Tu dicis. Eodē ꝟbo q̄ pncipibus sacerdotū rūdet ꝛ p/sidi: vt ppria snīa ambo ꝓdēnent.
c Nibil inuenio. Pridie q̄ pate/
Joh.14.d ret dūs. ait discipulis: Venit princeps mūdi hui⁹: ꝛ non babet in me quicq̄. Sed q̄ pnceps. i. pilat⁹ eū absoluit: in q̄ nibil dānatiōis inuenit. vide q̄d agāt iudei: qui nō eq̄/tatis amore vex inuestigāt: sz inuidie stimulo iustū dānare laborant.
d Cōmouit populū. Nō illū sz se accusāt: docuisse enī ppm ꝛ a pstīa to: poris ignauia docēdo cōmouisse: ꝛaliq̄ actu a galilea vsq̄ ad iudeam. i. totā ꝓmissiōis terrā: a fine vsq̄ ad finē ptransisse: nō criminis: ꝟ indiciū est virtutis. Veniq̄ pilat⁹: nec interrogandū saluatorē de ꝟ ratus: sed magis nacta occasione: liberū ab eo iudicando cupit reddere. vnde sequit: Pilatus aūtē.
e Et vt cognouit ꝛc. Me cōtra insontē ꝛ quē traditū p inuidiā nouerat: sententiā dare cogerēt: herodi mittit audiēdū: vt a suo tetrarcha: vel absolueret vel dānaret: sed ne q̄ iudeis excusatio remaneret. Herodes quoq̄ q̄ natu ꝛ religiōe iudeus erat: q̄d de christo senserit ostendere ꝓmissus est: vt vtraq̄ regio: ꝛ iudea in qua christus nat⁹: ꝛ galilea in qua nutrit⁹ erat: in eī⁹ necez cōspirasse mōstrentur.
B f At ipse nibil. Tacuit ꝛ nibil fecit: q̄ ꝛ herodis incredulitas nō merebat/ videre diuina: ꝛ dūs iactātiā declinabat. Significanť aūt in herode omnes impij: qui nō credūt legi ꝛ pro/phetis: ꝛ in euangelio christi opera videre nō possūt. Pncipib⁹ ergo sacerdotū accusātib⁹: apō pilatum pauca: apō herodē nulla respōdet: nec crimē diluēs dimissus a pncipe crucis vtilitatē differret. Et iō iustū erat vt pilato qui inuit⁹ snīam ferebat: ex aliq̄ pte respōderet. Herodi ꝟbo ꝛ ceteris q̄ cōtra legē innoxiuz dānabāt sicut indignis nibil dicit: Vbi ꝟbo tacet: quasi ꝓ grege agn⁹ īmolād⁹ patiētiā pstat: vbi rūdet: Quasi pastor ꝓ ouib⁹ cōtra lupos ꝛ latrones pugnat.
g Et illusit ī dutū ve. Q̄z in alba veste spernit ꝛ illuditur: significat q̄ pro totius mundi peccatis in carne casta īmolatus agnus est passus ꝛ sepultus. q̄ bic alba: iuxta alios euangelistas purpurea vel coccinea veste illuditur indut⁹: signat geminū martyrij genus: quo in passiōib⁹ ecclia adornat vt sit candidus actiōe: rubicūd⁹ sāguie. Jpe enī mēbroꝝ floscul⁹ ꝟbnans: in pace lilia gignit: bello rosas.
b Et remisit ad pilatū. Ad herodē mittit: ad pilatū remittit: ꝛ si vterq̄ reum nō ꝓnūciat: aliene tū iniq̄tatis stimulis obsequit.
i Et facti sūt ami. Nephādū fed⁹ q̄ herodes ꝛ pilat⁹ ī occidendo xp̄m pepigerunt: successores eoꝝ bereditario iure custodiūt: dū iudei ꝛ gētiles: sicut genere ꝛ religiōe: ita mēte quoq̄ dissidentes. in christianis tū psequēdis: ꝛ fide xp̄i perimēda cōsentiūt. Jn typo herodis ꝛ pilati q̄ p iesum amici facti sunt: iudeorū gentiumq̄ figura seruat: vt per passionem christi vtriusq̄ populi concordia sit ventura: ita tū vt gētilis pl⁹ capiat regnū dei: ꝛ ad iudeū fidei sue deuotionē trāsmittat: vt illi q̄z glia maiestatis sue corp⁹ vestiāt xp̄i: quē ante desperarāt.

tes: Hunc inuenim⁹ subuerten/ †
a ℣ cum ipse dixerat: Reddite que sunt cesaris cesari: et que sunt dei deo.
tem gentem nostram: ꝛ phibēntem tributa dari cesari: et dicen/
a tem se christuz regē esse. † Pilat⁹ autem interrogauit eū dicens: Tu es rex iudeoꝝ? At ille respō/
b dens ait: Tu dicis: Ait autē pilatus ad pncipes sacerdotuz ꝛ
c turbas: Nibil inuenio causę in ꝟ a† b†
homie. At illi inualescebāt dicē/ †
b tes: Commouit populū docens c
per vniuersam iudeam: incipiēs d
a galilea vsq̄ huc. Pilat⁹ aūt au e
diens galileā: interrogauit si ho/
e mo galileus esset. Et vt cognouit q̄ de herodis potestate esset remisit eum ad herodem: qui et f
ipse hierosolymis erat illis die/
bus. Herodes autez viso iesu gaudisus est valde. Erat enim cupiens ex mlto tempore videre eū: g† h
eo q̄ audierat multa de eo: ꝛ sperabat signuz aliquod videre ab i
eo fieri. Interrogabat autem eū k
a ℣ melior est causa que non defenditur ꝛ pbat: susanna tacuit et vicit.
f multis sermonib⁹. At ipse nibil l
℣ accusat et tacet que defensione nō indiget: amb/iunt defendi qui timēt vinci: nec accusationē cō firmat tacēdo: sz despicit nō refellendo.
illi respondebat. Stabant autē
℣ sed nec hīs aliquid dicit.
pncipes sacerdotū ꝛ scribę cō/
a ℣ vt spernit. ℣ Sprevit herodes ꝛ exercit⁹ vt omnes in eadē culpa pares monstrentur.
stanter accusātes eū. Sprevit āt m†
illū herodes cū exercitu suo: ꝛ il/ n
lusit indutū veste alba: ꝛ remisit o
ad pilatū. Et facti sūt amici he/ p†
rodes ꝛ pilat⁹ in ipa die: nā an/ q
tea inimici erāt ad iuicē. Pilat⁹ r

nobis censū dare cesari an nō? Rūdit: Reddite q̄ sūt cesaris cesari: vt habeť Mat. xxij. Similiť tertiū: q̄z cum iesus sciret turbas venturas vt eū raperēt et facerēt sup se regē: fugit: vt habeť Joban. vj. Pilatus autē de primo non curauit: q̄z gentilis erat. et ideo de lege moysi nō curabat. secm reputabat falsū: quia respō/sionē christi audierat p relationē de tribuno cesari reddēdo vt ꝓdictū ē. ℣ tio ī quisiuit: q̄z videbať eē ꝓ dūm suū. vnde ꝛ iudei coram eo dixerūt: Nō habemus regē nisi cesarem: Joban. xix. ꝛ ibidē dicit: Omnis enim qui se regem facit contradicit cesari: christus autē se regem es/se nō negauit neq̄ affirmauit: sed medio modo respōdit dicens: Tu dicis: Verū/ tamen expressit q̄ si esset rex: regnū ei⁹ nō erat de hoc mūdo: vt habeť Job. xvij. ꝛ q̄z pilatus ꝛ iperator dūs suus non curabāt nisi de regno terreno. ideo pilat⁹ habuit iesum excusatum. dicens:
† Da.13.d Dan.13.d Job.18.d
a Nibil inuenio cause. sz criminis vel mortis. b Jn hoc homie. At illi inualescebāt. vt clamoribus obtinerēt q̄ ratione nō poterant. c Cōmouit ꝓplm. quasi dicerent: turbauit pacē cōmunem. d Incipiens a galilea. volebant enim eum notare q̄ esset similis iude galileo: qui tpe nartiuitatis christi inducebat populum ad rebellandū imperatori romano: dicens esse illicitū iudeis ꝓfiteri aliquē dominū terrenū sed solū deū: vt habeť Act. v. Ante hos dies extitit iudas galileus qui auertit populū in die ꝓfessionis: sed pilatus hoc falsū reputauit eo q̄ audierat christum dixisse: Reddite q̄ sunt cesaris cesari: ꝛ que sunt dei deo. g hoc ostendēs q̄ poterāt esse subiecti nō solum deo sed etiā tpali dño. e Pilatus aūt. Hic ꝓsequēter ponit examiatio christi cozā herode. Pilat⁹ aūt audiens q̄ iesus esset de galilea: remisit eū ad herodē: tum vt herodi deferret: tum q̄z credebat q̄ libenter liberaret hominez qui esset de terra sua ꝛ maxime innocentem. Sciendū etiam q̄ licet christus fuerit in bethleem natus: vt dictū est. s. ij. ca. ra/men dicitur hic de galilea: q̄z fuit ibi nutritus ꝛ conuersatus. f Qui ꝛ ipse hierosolymis erat his diebus. s. pascali/bus ꝓpter solennitatem: q̄z iude⁹ erat. pater enī suus fecit se circūcidi transiens ad ritū iudaisimi: sz q̄d dicit Josephus. g Herodes āt viso iesu gaudisus est. nō ꝓpter deuotionē sed ꝓpter curiositatē. ideo subditur: b Eo q̄ audierat multa de eo. s. de miraculis ei⁹ ꝛ doctrina. i Et sperabat signū aliq̄d. i. mirabile factū: k Videre ab eo fieri. sperabat et audire quedā curiose ꝛ insolita. ideo subditur: l Interrogabat autē eū multis sermonib⁹. iesus aūt in ꝓspectu ei⁹ nō luit aliq̄d signuz facere: tum q̄z herodes erat indignus cū moueretur ex curiositate vt dictū est: tū q̄z iesus voluit ostendere q̄ ꝓdicator verbi diuini nō debet cozā ꝓncipib⁹ ostentationez suā querere: ꝛ eisdē rōnibus nō rūdit eius interrogationib⁹.
m Sprevit aūt illū herodes. reputās eū idiotā ꝛ fatuū.
n Et illusit indutū veste alba. sic enī illudebať tūc fatuū.
o Et remisit ad pilatuz. vt eum honorare sic ꝛ pilat⁹ ei detulerat. p Et facti sūt amici. ꝓpter mutuā reuerentiā factā vt dictū est. q Nā antea inimici erāt ad iuicē. ꝓpter galileos q̄s pilat⁹ occiderat: miscēs sanguinē eoꝝ cū sacrificiis: vt dictū ē. s. xiij. ca. r Pilat⁹ aūt. Hic ꝓfr describit xp̄i ꝓdēnatio iustaz vbi primo declarať xp̄i innocētia ex triplici cōfessiōe iudicis cuiā examinātis: ꝛ etiā ex allegatiōe herodis q̄ ipm non cōdēnauerat. Judei aūt ecōtrario cōtra verba iudicis ter reclamauerunt vt obtinerent per ipportunitatē clamoris quod non poterāt virationis. ꝓpter quod pilatus finaliter declinauit a iusticia condemnans ad mortem innocentē iesum: inclinatus ad hoc ex populi fauo

re q̄ ꝓdicator verbi diuini nō debet cozā ꝓncipib⁹ ostentationez

Ca Obtulistis. Quātū studiū dimittēdi iesū pilatus habeat attēde. Primo illis accusantib⁹ dicit se nihil cause in eo inuenisse: deinde tū in incepto psistētib⁹ mittit ad herodē: vt explozet an ille aliqd sceler̄ in eo inuenire possit: an dimittendū decernat. Deniq herodis agni/ta volūtate: nec inuēto in iesu facinoze: plebis sniam q̄rit: cui vnū i pa/sca opozet dimitti. Item etiā tertio volēs di/mittere: interrogat. Sed quanto curiosius di/mittere querit: tāto criminosiozes ad mortem eius inuenit. b Sed neq herodes. Ad ex/probrandā duriciā iudeoz vel gentiliū: fatet/ pilat⁹ nec se nec herodē aliqd i occidēdo xpo/ illudēdo inuenisse: sed aliene crudelitat̄ cla/moꝛib⁹ obtēperasse. c Emēdatū vobis. Pi/latus absoluit iesū quē pbat insontē: sz vt im/plerent̄ scripture: absoluit quidē iudicio: quē tū crucifigit mysterio. d Tolle hūc ⁊ di. Quia p iesu latronē p saluatoze interfecto/rem: pro datoze vite ademptoꝛē elegerūt: meri/to salutē pdiderūt: ⁊ vitā ⁊ latrocinijs ⁊ sedi/tionibus intantū se subdiderūt: vt ⁊ patriam regnū quod christo pretulerant perderent: ⁊ hactenus libertatē anime vel coꝛporis quam vendiderant nō reciperēt. e Barrabā ⁊c. Barrabas qui filⁱ magistri vel patris eoꝛ in/terpretat̄: ipse est antichristus quē illi xpo pre/ferent. quib⁹ dicit̄: Vos ex patre diabolo est̄. Joh.8.f Pilat⁹ os malleatoris interpretat̄. diabolū si/gnificat: qui ē malle⁹ vniuerse materie p quez deus vasa pbare pmittit: ⁊ tandē cōterit cū i extrema damnatiōe cōfringit. f Crucifige ⁊c. Magna crudelitas nō solū occidere: sz cru/cifigere querūt: vt manib⁹ ⁊ pedib⁹ ad lignuz cōfixis pducta morte necaret̄: ne doloꝛ citius finiretur: ⁊ vt in cruce diu videret̄. g Coꝛripiā ergo. Hanc coꝛreptionē deridendo ⁊ fla/gellando nephandoꝛ desideriꝭ exhibuit: ne vsq ad crucifigendū seuirēt: qđ ⁊ verba Iohānis euāgeliste: et ipsa columna testat̄ ad quā ligatus fuit dominus: que vsq hodie domini/ci sanguinis cernentibus certa signa demon/strat. Sed licet pilatus hoc agat, insaciabilis tamen sacrilegoꝛ furoꝛ nō cessat: sed magis in/stat: quia accusationem quā contra dñm detu/lerant: sollicita pilati interrogatione viderāt euacuatā. Tandez impudici ad solas pces se conuertunt: vt quod criminādo: vel quasi ra/tiocinando neq̄uerāt: tiā postulādo ⁊ vociferā/do et perficiendo perficiūt. b Dimisit aūt illis. Auctoꝛ seditionis ⁊ homicidioꝛ iudeis dimittit̄. i. diabol⁹ q̄ ob culpā a luce patria de/pulsus ⁊ in tenebrarū carcerē fuerat missus, ⁊ ideo pacē habere nō possūt: qz pacis auctoꝛez nō elegerūt. i Apprehenderūt si. ⁊c. Pēdo dñs crucē poꝛtauit: sed postea imposita est si/moni: quē exeuntes obuiā habuerūt: ⁊ ꝑ con/grue. Xps enī passus est p nob vt s. v. e. Qui vo eū vult seq̄ tollat crucē suam ⁊ seq̄t̄. Quia vo simō nō israelita: sz cyrenē⁹ erat: p eū gen/tiles designant̄, prius peregrini et hospites te/stamētoꝛ: sz nūc in fide ciues ⁊ domestici dei ⁊ coheredes xpi, vñ ⁊ simō obediēs: cyrene he/res interpretat̄. Sz simō veit de villa. i. de pago a q̄ pagani: q̄ a ciuitate dei alieni: vbiane sūt ꝓuersatiōis ignari. Sz simō pago egrediens: crucē poꝛtat post iesū: cū ppli gētiū paganis ri/tib⁹ derelict⁹ obediens āplectūt vestigia dñice passiōis. k Seqbat̄ ātē mul. tur. ꝑ nō eadē mēte crucē seq̄t̄. Mali sequūt̄ vt moriētē leti aspiciāt. Mlieres vt quē viuere desiderabāt: moꝛtuoꝛ moriētē ⁊ moꝛtuū plozarēt. Hec iō i/ducit̄ solus mulieꝛ plāct⁹: q̄n ⁊ multi viri do/lerēt: sed qz femine⁹ sex⁹ quasi cōpatribilioꝛ li/berius poterat ꝑsentib⁹ ꝓncipib⁹ sacerdotum q̄d cōtra eos senserit ostēdere. Quia vo nouit dñs q̄ sūt el⁹: ꝑmitti/sa furentis pplī turba: adamātes ⁊ plāgētes se femias: oculos ⁊ oꝛa conuertit. l Que plangebant ⁊ lamē. ⁊c. Tristabant̄ de vita moꝛ/tali que morte erat finienda: non de cecis qui medicū occidebāt. vnō subditur: Conuersus autem.

Ꝑ Filie hie.

pulī fauoꝛe quē querebat: ⁊ cesaris timoꝛe cui⁹ indigna/tionē formidabat: eo q̄ dixerant iudei in ꝓspectu suoꝛ: Si hūc dimittis nō es amic⁹ cesar̄: vt habet̄ Joh. xix. ⁊ ex dictis patet lra paucis exceptis q̄ exponent̄. Maz remisit illū ad nos. i. ad nostrū iudicium. libri antiq ⁊ coꝛrecti sic habent:

a Nam remisi vos ad illuz scilicet ad herodez: vt patz ex dictis. ⁊ littera sequens conso/nat. cum dicitur:

b Et ecce nihil dignum moꝛ/te actum est ei: scilicet coꝛā he/rode. c Emendatum er/go. id est verberatum.

d Illum dimittam. liberum ā moꝛte. Sed cōtra hoc vide/tur: quia pilatus sciebat ipsū esse innocentez: quomodo igi/tur volebat ipsum iniuste ver/berare? Dicendum q̄ volebat facere vt iudei videntes hanc flagellationem satiarētur hac pena ⁊ cessarent a moꝛte iesu queren da. e Necesse autē habebat dimittere eis per di/em festum vnum ⁊c. quia in nocte pasce angelus domini saluauit hebreos et percussit primogenita egyptioꝛ. ⁊ ideo in memoriam huius beneficij in solēnitate paschali saluabāt vnum propinquū moꝛti ⁊ alios condēnatos ad moꝛtez interficiebant ad repzesentan/dum saluationem hebreoꝛum ⁊ interfectionem egyptioꝛum. ⁊ istam consuetudinez eis ob/seruari impetrauerant ab im/peratoꝛe romanoꝛum: sicut fue/rat obseruata antequ iudea es/set romanis subiecta. ⁊ hoc ē quod dicitur: Necesse autem habebat ⁊c. quia tenebat̄ ob/seruare illud quod erat cōces/sum ab imperatoꝛe. Pilat⁹ sci/ens iesū innocentē volebat eū liberare p hanc viam, ꝓponēs q̄ non expediret eis dimittere nisi iesum aut barrabā: cui⁹ li/berationem credebat iudeos nullo modo preelegere ꝓpter nimiam ipsius maliciā: sz ipsi nimio odio moti contra xpm preelegerunt barrabā libera/ri: petentes iesum crucifigi eo q̄ erat modus moꝛtis asperi/oꝛ et durioꝛ. cetera patent.

f Et cum ducerent eū. Hic consequenter describitur chri/sti impia occisio. cum dicitur: Et cum ducerent eum ad cru/cifigendum apprehenderunt simonem ⁊c. quia coegerunt eum ad poꝛtandum crucez vt citius venirent ad locū cruci/fixionis: quia iesus videbat nimis debilitatus ex afflictio/ne precedenti. ⁊ ideo cuius ie/sus primo poꝛtasset crucez su/am: tamen illi qui eum duce/bant acceperunt eam ⁊ posue/runt supza simonez ratione ꝑ/dicta. Ille autem inuite poꝛta/bat: tū qz ꝑ erat turpe. tū qz forsitā erat discipul⁹ iesu occult⁹ tm. g Sequebat̄ aūt illū mul. tur. qz aliq seq̄/bant eū ad ipm crucifigendū: aliq ad deridēdū eū: ⁊c aliq ad videndū spectaculū: ⁊ aliq ad plāgēdū: speciali/ter mulieres deuote q̄bus dixit:

Joh.8.f Mar.27.b Mar.15.g Joh.18.g Act.3.e Mat.27.c Mar.15.b Joh.18.g Mat.27.b Mar.15.b

C 4 Filie hie.

a Filie hierlm ꝛc.qz nō solū aliq̄ de galilea secute fuerāt ipsū:sz etiā aliq̄ de hierusalē sibi adheserāt p deuotionē.
b Nolite flere ꝛc.nō,pbibet cōpassionē ꝑdicit aliā luctꝰ cām in obsidiōe hierusalē futura p titū ⁊ vespasianū. ꝛō subdit: c Mn ecce dies ve.s.xlij.āno post passionē xpi i q̄ fuit dicta obsidio. d Bte steriles.qz agiliores erāt ad fugiendum ꝛ grauide. f Et vētres q̄ nō genuerūt.qz milieres habētes pueros i obsidiōe fuerūt anxiate:nō solū ꝓ seipis sed etiā ꝓ pueris suis: ⁊ aliq̄ ꝑ famis anxietate ꝓpios pueros comedert: ꝓm qō dicit Josephus libro de iudaico bello.
f Tūc inci.dice. mō.ꝛc.qz aliq̄ prehozroze miserie q̄ tūc fuit in ppło iudeoꝝ dicebāt:vtinā mōtes caderēt sup nos.
g Quia si in viridi ligno hec faciunt,xps hic dr:ligni viride facies fructū:ꝛ ꝓ ꝯs ignū dignū absciſiōe p mortē,ppls ātē iudaicꝰ b dr lignum aridū infructifex: ꝛ p ꝯs dignū abscisione p mortē ⁊ cōbustionē gehenne q̄ est pena extrema ⁊ maxia.
h Pater dimit. il.qz nescīt q̄d faci.Erāt ei ibi aliq̄ simplices ⁊ illiterati a sacerdotib⁹ iudeoꝝ ꝺcepti ꝑ seq̄bāt xp̄z ꝯelo legis:ꝛ p istis orauit xps. Alij ātē erāt lrati q̄ ipz esse xp̄m ꝓbabiliē noluerant seu agnscere debuerant: sed ex odio ⁊ inidia fne/rūt excecati ⁊ ipm ꝑsecuti fūt vsq̄ ad mortē: ⁊ p ill non orauit. i Erat ātē ⁊ supscripti.ꝛē.qz iste erāt trel ligue ꝑncipales vt oēs possēt legere. k Neq̄ tu timef deū q̄ in eadē dānatiōe es.q.d. licet hoīes nō timueris tū deberes deum timere:maxime in articulo mortis. l Qui in eadē dānatione es.s.mortis. m Memēto mei dne. magna fides huius latronis q̄ nec ꝓpter acerbitatē pene quā sustinebat.nec ꝓpter firmitatē carnis quā in xpō videbat ꝓfessionē vere fidei omisit. n Cum veneris in regnū

a Filie hierlm nolite flere sup me:sed sup vosipsas flete:⁊ sup filios vestros. Qm ecce veniēt dies in q̄b⁹ dicēt:†Beate steriles:⁊ vētres qui nō genuerunt ⁊ vbera que nō lactauerūt. † Tūc icipiēt dicere mōtibus:cadite sup nos:⁊ collib⁹ opite nos. e Quia si i viridi ligno ℔ faciūt:i arido quid fiet? Ducebanť autē ⁊ alij duo neq̄ cū eo vt interficerentur. † Et postq̄ venerūt i locū qui vocať caluarie:ibi crucifixerūt eū ⁊ latrones:vnū a dextris: alterum a sinistris. Jesus autē dicebat:†Pater dimitte illis: nō eni sciūt q̄d faciūt.† Diuidentes vo vestimenta eius:miserūt sortes. Et stabat populus expectans:et deridebāt illū p̄nci/pes cum eis dicentes:Alios saluos fecit:se saluū faciat si hic est chriſtꝰ dei electꝰ† Illudebāt ātē ei ⁊ milites accedētes:⁊ acetū offerētes ei ⁊ dicētes:Si tu es rex iudeoꝝ saluū te fac.† Erat ātē ⁊ supscriptio scripta sup eū lr̄is grecis hebraicis ⁊ latinis. Hic est rex iudeoꝝ. Unꝰ aūt de his q̄ pēdebāt latronibꝰ blasphemabat eū dicens:Si tu es christus saluū fac

a ℣ fortē ⁊ ille cōuiciarꝰ pri⁹ est:sed repente conuersus:nec mirū si cōuerso cito ignoscit:q̄ etiam insultātibus veniam dabat.

teipsuz ⁊ nos. Respondens autem alter increpabat eū dicēs:

a ℣ saltem hic deberes querere liberationem.

Neq̄ tu times deū: qui in eadē dānatiōe es:Et nos q̄dez iuste: nā digna factis recipim⁹:ꝟ vo nihil mali gessit. Et dicebat ad ieſū:Dne memēto mei cū veneris i regnū tuum. Et dixit illi ieſus:

Amē dico

Ecce venient dies de bello iudaico.li.3.c 10.

† 35.q.1. paratus. 16.q 4.7. sic dñs

a Amē dico ti. Pulcherrimū affectā de cōuersiōis exemplū: q tā cito latroni venia relaxat: t vberior gra q̄ ꝓcatio. Semp enī dominus plus tribuit q̄ rogat. Ille rogabat. Me. m. c. t̄. Dūs ait: Hodie. m. e. t̄. Cito ignoscit dūs: q̄ ille cito cōuertit. b Et tenebre. Sol retraxit radios: ne aut pēdentē videret dūm: aut ne impijs blasphemātes sua luce fruerent. Et nota q̄ sexta hora. i. sole recessuro a cētro mūdi crucifigit. di. luculo. i. oriente sole resurgit: q̄ mortu⁹ est ꝓpter pctā nr̄a: t resur. p. i. n. Adā peccante p⁹ meridiē. i. inclinata luce fidei vox dñi auditur. Eodē igit̄ tpis articulo quo tūc peccāti adobcluserat: nūc latroni penitenti dūs paradisū reserat. c Velū tēpli scis. Hoc expirāte deo gestū est: sed lucas ꝓoccupat volēs miraculū solis cōiūgere miraculo veli. Scidit āt velū vt arca testamēti t oia sacramēta leg⁹ q̄ tegebant appareāt t ad gētes trāseāt. Josephus ait: Virtutes angelicas ꝓsides quōdā tēpli tūc parit cōclamasse. Fugiam⁹ ab his sedibus. d Pater in man⁹ t̄. Patrē iuocās: se filiū dei declarat. Spūz cōmēdās: non dēfectū xp̄i⁹ q̄ cōfidentiā eiusdē cū ꝑe ptātē insinuat. Amat enī dare gliaz p̄ri: in q̄ nos informat: vt gl̄iam dem⁹ creatori. Cōmēdat āt. Ps. 15. iuxta q̄ alibi legit: Letatū est cor meū t exultauit lingua mea. Isup. t ca. m. re. i spe. Mñ dereliques aiaz meā i iferno: nec dabis sanctū tuū videre corruptionē. e Vidēs āt cētu. Vidēs q̄ ita haberet ptātē mittēdi spūm: q̄ nō hz nisi cōdito: aiaz. ipe q̄ crucifixerat in ipo passiōis scādalo ꝓfitet dei filiū: quē in dei post tot miracula credere renuerūt. Ūn p cēturionē fides ecclie designat: q̄ velo mysterioz celestiū p mortē dūi reserato mox iustū t dei filiū tacēte synagoga cōfirmat. f Percutientes pectora. Qz percutiūt pectora in signū pēitētie t luct⁹ dupl̄r p̄t intelligi. Siue enī cuius vitā dilexerāt iniuste occisū dolebāt, siue cui⁹ mortē se impetrasse meminerāt: hūc i morte āpli⁹ glificatū tremebāt. Sz q̄cūq̄ cā percussōnis vocē glificāt. Judei pentientes solū pectora sibi tes domū redeūt. g Homie ioseph. Joseph p nobilitatē potētie sepult⁹ corp⁹ accipere: p iusticiā meritoz dign⁹ ē sepelire.

b Hic accessit t̄. Nō apli sz ioseph iustus t cōstās: t nicodem⁹ i q̄ erat dol⁹ sepelīt. Tal est etiā sepultura xp̄i q̄ fraudē iniq̄tatēq̄ non habz. in q̄ obstruit tergiuersatio iudeoz. Nā si apli sepeliss̄et: dicerēt nō sepultū quē dixer̄t raptū. i Syndone. Ex simplici sepultura dūi ambitio diuitū cōdēnat: q̄ nec mortui carere possunt diuitijs. Mystice. Jn syndone mūda iesū inuoluit: q̄ pura mēte eū suscipit. Hinc etiā mos ecclesie habet vt sacrificiū altaris nō serico: nō pāno tricto: sed puro lineo celebrat: k Jn monumēto excīso. Solus dūs tumulo includit: vt sepultura illi⁹ t resurrectio a nostre fragilitate nature dissimil̄ mōstret. Sepult⁹ ē sz q̄diu voluit: resurrexit: sz q̄n voluit. l Jn quo nō. Si in monumēto vbi alius positus fuisset poneret: alius resurrexisse fingeret. Jn petra excīso: ne si ex multis lapidibus edificatū esset fossis tumuli fūdamentis: furto ablatis diceretur.

m Et posuit eum. Bene ergo christus in monumento iusti conditur: vt habeat filius hominis vbi reclinet caput: t iusticie habitatione quiescat. bene nouo: vt in nouitate vite qui christum suscipit ambulet: non sepelit christum: nisi qui credit in christum.

n Et dies erat parasceues t sabbatum illucescebat. Sexta die factus homo: sabbato quieuit deus. Sexta ergo crucifixus: preparationis implet arcanū. Sabbato sepulchro quiescens resurrectionis expectat euentum. Sic nos in sexta mundi etate debemus pati ꝓ domino. Jn septima: id est quando morimur corp⁹ in tumulo: aīa cū dño post opa manet in q̄te: dōec i. viij. resurgāt corpa.

o Mulieres. alias not⁹: iesu p⁹ depositū corp⁹ recedētib⁹: sole mulieres q̄ arti⁹ amabāt officiū fuer̄t ꝓspiciebāt: vt ꝓgruo tpe mun⁹ de-

ꝯ uotionis

in regnum tuum: t dixit illi iesus. manifeste patet q̄ nō loquebatur de regno temporali sed eterno. ideo subditur: a Hodie mecū eris in paradiso. nō accipit̄ hic paradisus ꝓ horto voluptatis: nec ꝓ celo empyreo: sed ꝓ fruitione beata quā habuerūt sancti patres in morte christi qui erant in limbo detēti: statim cū eius anima descendit ad eos: t eadē die illuc descendit anima illius latrōis facta particeps beate fruitiōis. † 26. q. 6. ca. si presbyter. ipo rum. De cōse. di. 4. baptismi in prin.

b In man⁹ tuas cōmendo spiritū meum. ostendens q̄ in articulo mortis maxime debem⁹ recurrere ad deuz. c Vidēs autem centurio. qui erat constitutus ad custodiendū christū in cruce quousq̄ expirasset. † Mat. 27. c Mar. 15. c

d Mō factū fuerat. s. miracula in christi passione facta vtpote terremotus: petrarū scissio: obscuritas solis supnaturalis: t q̄ cū clamore magno expirasset: quod non poterat fieri virtute nature. e Hoc ificauit deuz. fidei confessione. dicens: † Pū 30. De cele mis in quadā.

f Vere hic homo iustus erat. Mat. xxvij. dicitur: Vere filius dei erat iste. dicendū q̄ vtrūq̄ dixit centurio: sed Matthe⁹ expressit vnū: Lucas aliud. de altero tacendo. g Percutiētes pectora sua. penitētes t dolentes de xp̄i ꝓsecutiōe. t isti fuerunt q̄ a peritis decepti fuerāt vt predictum est. h Stabant autē oēs noti ei⁹ a longe. Contrarium videt Job. xix. vbi dr: Stabant iuxta crucem iesu mater eius t sororis matris eius t̄. Respondet Aug⁹. q̄ non erant immediate iuxta illū ꝓpter turbā cōpatiētē: nec ita lōge quin possent eum videre: ideo possēt dici fuisse longe t ꝓpe diuersis respectibus. † Mat. 27. g Mar. 15. h Job. 19. g

i Et ecce vir. Hic describit deuota christi tumulatio q̄ fuit solēnis t ꝓciosa: licz moris fuerit ignominiosa ꝓ ut de vtroq̄ fuerat ꝓphetiçatū per Esa. sicut pleni⁹ fuit declaratū Mat. xxvij. k Decurio. i. existens de curia. s. pīdis vel imperatoris. l Hic nō cōsenserat cōsilio t actib⁹ eoz: scz alioz iudeoz̄ christū persequentium. m Ab arimathia. ista est ciuitas que vocata est ramatha: de qua fuit helcana pat̄ samuelis: vt habet. j. Reg. j.

n Qui expectabat t ipse regnū dei. nō tēporale t terrenū: sed celeste t eternū. o Hic accessit ad pilatū. erat ei de curia t ꝓpter hoc habebat maiorē accessum. p Et depositum in uol. t̄. i. in panno lineo. t ex hoc christi nō cōsecrat nisi sup pannuz lineum. q Et posuit eum in monumēto excīso. i. in vno lapide cōcauato ꝑm quātitatē hominis: ne si ex pluribus lapidib⁹ esset factū posset dici a iudeis q̄ suffossū fuisset sepulchrū t corpus inde sublatū. r Jn quo nondū q̄sqū positus fuerat: ne posset dici q̄ ille q̄ pri⁹ ibi fuisset sepult⁹ resurrexisset t nō christus. s Et dies erat parasceues. i. feria. vj. q̄ dr parasceues. i. preparatio: q̄ tūc ꝓparabāt t coquebāt illa q̄ debebāt comedi in sabbato: ꝑm q̄ ꝓcipitur Exod. xvj. t Et sabbatū illucescebat. q̄: solennitas sabbati incepit a vespere p̄cedētis diei. v Subsecute aūt mulieres. q̄ erāt xp̄o deuote: vt viderēt monumentū t q̄liter

a † Amē dico tibi: hodie mecū eris in paradiso. Erāt āt fere hora sexta: t tenebre factę sūt i vniuersa terrā vsq̄ in horā nonā † Et obscurat⁹ est sol: t velū tēpli scissū ē mediuz. Et clamās voce magna iesus ait † Pat: in man⁹ tuas cōmēdo spūm meuz. Et hec dicēs expirauit. Videns autē cēturio quod factū fuerat: glificauit deum dicens: † Vere hic homo iustus erat. Et omnis turba corū qui simul aderāt ad spectaculuz istud: t videbant quę fiebant: p cutientes pectora sua reuertebā/tur. Stabant autem omnes noti eius a longe: t mlieres q̄ secute erāt eū a galilea hec vidētes. g † Et ecce vir nomie ioseph q̄ erat decurio vir bon⁹ t iustus: hic nō cōsenserat consilio t actibus eo rū: ab arimathia ciuitate iudee: qui expectabat t ipse regnū dei. h Hic accessit ad pilatū t petijt corpus iesu: t ꝓpositū iuoluit i syndone: t posuit eū in monumēto excīso: in quo nōdū quisq̄ positus fuerat. i Et dies erat parasceues t sabbatus illucescebat. Secute aūt mlieres q̄ cum ipso venerāt de galilea viderūt monumentū: t quēadmodum positus

a ℔ vita ē esse cū xp̄o: q̄ vbi christus ibi regnū.

a ℔ quādo crucifixus est.

b ℔ tenebre effuse sunt oculis ꝓfidorum. vt fidei lumē resurgeret.

c ℔ cētur. ipse discipul⁹ iesu: ℔ occultus: vitās p⁹ inimicitias iudeoz̄: ℔ in hoc extreme officio: minꝰ curat de illis.

d ℔ ipsa est ramathan helchane t samuelis ciuitas in regione rhamitica: iuxta decapolim.

e ℔ si ignotus esset ad principē nō accederet: nec corpus impetraret.

f ℔ parasceue est sexta feria qua ꝓparabant necessaria sabbato.

uotiõis sue offerrẽt: expectantes qđ
ihesus ꝓmiserat: ⁊ ideo ꝓme viderũt.
a Et reũtẽtes. Inspecta dñi sepul/
tura reuertẽtes parãt aromata. ⁊ ve.
q̃ lecta audita: recordata passiõe do/
mini: ad opa
virtutũ q̃bus
xp̃s delectek se
ꝓcurrũt: ⁊ sab
bato silẽt. Ꝑ
sabbatuz cum
mũeribꝰ vẽtu/
ri ad dñm: cuz
finita p̃sentis
vite parasceue
ibtã q̃ete gau
dẽtes expectãt
tp̃s resurrecti/
onis q̃ xp̃o oc/
currãt cũ redo
lentibus actio
num aromati/
tibus. b Et
sab. ⁊c. Man/
datum erat vt
sabbati silenti
um a vespa vs
q̃ ad vesperaz
seruaret. Ihõ
mulieres sepulto dño q̃diu licebat
opari in vnguẽtis ꝑparãdis occupã
tur parasceue vsq̃ ad solis occasũ: ⁊
transacto sabbato occidente sole: vt
mane veniẽtes vngerẽt eũ: qz vespe/
re sabbati ꝓoccupante iã noctis arti
culo: monumẽtũ audire nõ poterãt.

c Ma aũt sabba La XXIIII
v ti ⁊c. Una sabbati: idez est q̃
ꝓma sabbati: id ẽ vna dies a
die sabbati vel sabbato oz q̃ nũc dñi/
ca dicit. Oz valde mane mlieres ad
monumentũ venerũt: magnꝰ feruoz
charitatis q̃rẽdi: ⁊ inueniẽdi dominũ
ostẽdit. Mysti. exemplũ dat: vt il/
luminata fide: decussisq̃z vitioz tene
bris ad sacrũ corꝑ dñi accedamus.
Mã sepulchz figura ẽ altar: i q̃ cele/
brat mysteriuz corꝑis ⁊ sãguis dñi.
Aromata q̃ defecrũt odorẽ virtutũ:
⁊ suauitatẽ orationũ cũ q̃bꝰ altari ꝑ
pinquare debemus significat.

d Lapidẽ reuo. Reuolutio lapidis
significat relationẽ sacramẽtorum
christi: q̃ velo lr̃e tegebant. Nez i la/
pide scripta est: cuius ablato tegmi/
ne dñi corpus mortuũ nõ inuenitur:
sz viuũ euãgeliçat: qz ⁊ si cognoui/
mus xp̃m ꝺm carnẽ: sed iã nõ noui/
mus. Potuit aũt clauso exire sepul/
chro: q̃ clauso exiuit vtero. e Mẽ
te ꝓster. Mẽte ꝓsternat qz ⁊ lapidez
immẽse magnitudis reuolutũ stupe
bat: ⁊ corꝑ tã venerabile ñ iuẽtũ do
lebat. Sic tẽtato in solitudie dño: ex
pleta victoria angeli mĩstrabant ei:
ita mõ pꝰ deuictã mortẽ venerẽt ãgeli
q̃ nõ solũ xbo: sz ẽt fulgenti habitu:
gliaz ãnũciãt triũphãtẽ. Et sic corꝑi
i sepulchro astiterũt: sic ẽt corꝑi ꝺse
crato i altari q̃tidie assistũt. f We/
cli. vul. Nota q̃ nec sctẽ mlieres i ter
rã cecidisse: nec aliqs scoz in resurre
ctiõe dñi ꝓstratꝰ i terrã adorare legi
tur. vñ mos cepit i ecclia: paschali tpe
nõ flecti genua i oõe: sz vultu i ꝛraz
decliato orare. Exẽplo mlierũ: cũ ap/
propinquam⁹ mysteriis celestibꝰ. cũ
gaudia iugnoz ciuiũ ꝓtẽplamur ad
cõspectũ an

a erat corpus eius: et reuertẽtes a
parauerũt aromara ⁊ vnguẽta: b
b et sabbato quidem siluerũt ꝑm c
mandatum. La. XXIIII d

d id est prima.
Una aũt sabbati valde e†
v diluculo venerunt ad f
monumentum portan
tes que parauerãt aromata: ⁊ i g
b uenerũt lapidẽ reuolutũ a monu h
mẽto: ⁊ igresse nõ inuenerũt corꝑ b
c dñi ihesu. Et factũ ẽ dũ mẽte con i
sternate essẽt de isto: ecce duo vi k
ri steterũt secus illas i veste ful/ l
f gẽti. †Cũ timerẽt aũt declinarẽt m
n

tũ: ⁊ q̃liter redire possent ad vngẽdũ corꝑ xp̃i ibi positũ. a Et reuertẽtes. s. a mo/
numẽto. b Parauerũt aromata. ꝺ fecerũt feria sexta anteqũ itraret solẽnitas sab
bati q̃diu erat eis licitũ aliq̃d emere ⁊ parare. c Et sabbato quidem siluerũt. i. ab
opibꝰ q̃euerũt. d Scõm mãdatũ. s. legẽ: qđ habet Exo. xx.

Moraliter.

Et surgẽs multitudo eoꝝ tẽ. Sequit: † Nũc La. XXIII
iuenimꝰ subuer. gẽ. no. Ista ꝓtra xp̃m ꝓposita erat simplr fla.
ꝓpter qđ pilatꝰ rñdit: a† Nihil inuento cau. i ꝺ ho. sz hic ẽ
modꝰ iniq̃z q̃ p mẽdacia q̃rũt ꝺdẽnationẽ iustoz. Ex ꝺ etiaz
patet q̃ aliq̃ iustius agit in curia laicali q̃ clericali. ꝓcipe
ei sacerdotũ xp̃z cõdẽnauert tã q̃ mortẽ reũ: quẽ pilatꝰ ꝓnũci
at inocẽtẽ ⁊ iustũ: ⁊ sic hodie fit in plꝺ locis q̃ homicide no
torie q̃ p sclarẽ iudicẽ suspẽderenꝰ: p ecclĩasticũ iudicẽ in ma
gnũ ppli scãdalũ liberanꝰ. † At illi inua. tẽ. sic faciũt ma
ligni q̃rẽtes obtinere p clamorẽ qđ nõ pñt p rõnẽ. g† We
rodes aũt tẽ. p hoc aũt q̃ xp̃s cozã herode icestuoso ⁊ homi/
cida noluit facere miraculũ: nec suis ĩterrogatiõibꝰ rñdere. si
gnificauit q̃ tales digni nõ sũt opa videre diuina nec eiꝰ habe
re relpõsa. m† Spreuit aũt illũ hero. tẽ. sic hodie sectato
res xp̃i a malꝺ hoibꝰ spernũt ⁊ ab eis fatui reputanꝰ. p† Et
facti sũt amici he. ⁊ pl. hoc fuit signũ q̃ iudeoz ꝓncipes ⁊ro/
manoz ꝓuenirẽt in psecutione xp̃ianoz. Cetera exponanꝰ siẽ
Mat. xxvij. ⁊ Mar. xv. vsq̃z ibi: a† Filie hierlm no. ple. sup
me tẽ. ꝺm sensũ lr̃alẽ flet⁹ ad quẽ induxit xp̃s mulieres fuit p
pter miseriã p romãos sup iudeos venturã. ⁊ illa miseria figu/
ra fuit miserie sup incredulos vẽture p spũs malignos. p cu/
ius cuasiõe flendũ est ⁊ ozãdũ aũ terminũ hui⁹ vite. † Du
cebanꝰ aũt ⁊ alij duo tẽ. ꝺ ad lr̃az ꝓcuratũ fuit p ꝓncipes in
deoz: vt a vulgaribꝰ xp̃s participasse videret i criminibꝰ eo/
rũ. ⁊ sic ipi viderenꝰ iuste mortẽ eiꝰ ꝓcurasse: ⁊ sic frequenter
facilt maligni q̃rẽtes opire sua neciã p infamiã iusti. † Et postq̃ venerũt in lo/
cũ q̃ vocat⁹ calvarie tẽ. exponat sic Mat. xxvij. ⁊ Mar. xv. b† Jesus aũt dicebat
tẽ. Be. Mecz putãdũ est eũ ꝺ frustra orasse: sed in eis q̃ post eiꝰ passionẽ crediderunt:
qđ orabat ipetrasse. Notãdũ sane q̃ nõ ꝓ eis orat q̃ quẽ filiũ dei intellexerũt cruci/
figere q̃ ꝓfiteri maluerũt: sz ꝓ eis q̃ nesciervt qđ fecerũt zelũ dei habẽtes: sz nõ sz sciẽ
tiã. vnde subdit: † Nõ ei sciũt q̃d fa. Cetera exponãt sic Mat. xxvij. ⁊ Mar. xv. vs
q̃z ibi: † Unꝰ aũt de bis q̃ pẽ. tẽ. p istos duos significat illi q̃ ꝓ pctis suis expian
dis cũ xp̃o crucifigunt ꝓ ꝓfessionẽ in religiõe factã: sz alĩ reuertũt actu ⁊ si nõ habi
tu. ad vitã secularẽ. de qbꝰ dicit Ro. ij. Romẽ dei p vos blasphemat ĩter gẽtes: quia
scãdaliçãt seculares. ⁊ isti significant p latronẽ blasphemãtẽ. alij xo ꝓfessi crucẽ peni
tentie p patiẽtiã devote sustinẽt. ⁊ isti significant p latronẽ xp̃m cõfitẽtẽ ⁊ eiꝰ gras po/
stulantẽ. ꝓpter qđ sibi dicit: b† Hodie mecũ eris i pa. qz tales iã cũ xp̃o sũt p gra
tiã ⁊ erũt p gliam in futuro. † Erat aũt fe. ho. sexta. expoãt sic Mat. xxvij. ⁊ Mar.
xv. c† Pater in manꝰ tuas cõ. spi. me. in ꝺ docuit nos semp deo cõmẽdare spiritꝰ
nros q̃z corꝑa q̃tidie tẽdũt ad mortẽ ⁊ horã penitꝰ ignoramꝰ. d† Videns aũt centu
rio qđ factũ fuerat tẽ. p hoc aũt q̃ iste gẽtilis ꝓfessus fuit xp̃m tã clare: significata fuit
gloriosa cõfessio gentiliũ in coz ꝓversiõe. ⁊ duricia iudeoz ⁊ in infidelitate. Ambros.
O durioza saxis pectoza iudeoz. iudex arguit: credit minister: ꝓditor scelus suũ moz/
te cõdẽnat: elemẽta fugiũt: terra ꝓcutit: monumẽta reserant. iudeoz tñ auaricia imo/
bilꝫ duricia manẽt orbe ꝓcusso. k† Et eccevir no. io. expoãt vt. s. Mat. xxvij. ⁊
Mar. xv. † Et dies erat pa. Be. Oz ãt dñs. vj. die crucifigit: septio i sepulchro q̃scit.
significat q̃ in sexta mũdi etate nos ꝓ dño pati. i. velut mundo crucifigi necesse est. in se
ptimo xo. i. post mortẽ corꝑa q̃dẽ in tumulis. anime xo cũ dño requiescũt. vsq̃nũc
etiã mulieres sancte. i. anime humiles dilectiõe fruẽtes passioni xp̃i diligẽt obsequũt.

e Ma autẽ sabbati. Postq̃ euãgelista descripsit ingressũ christi in La XXIIII
v mũdũ ꝓ suã incarnationẽ: ⁊ eiꝰ ꝓgressũ ꝓ suã ꝓdicationẽ. ⁊ egressũ de mundo
ꝓ suã passionẽ. hic vltimo describit eiꝰ regressũ ad patrẽ ꝓ suã resurrectionem ⁊
ascensionẽ. ⁊ primo describit eius resurrectio. secũdo eiꝰ ascẽsio. ibi: Uos aũt sedete in
ciuitate. Circa christi resurrectionẽ ꝑmo describit xp̃i resuscitati apparitio. secũ
surrectionis ꝓbatio. ibi: Cõturbati xo. Prima in tres. qz primo describit xp̃i appari
ritio facta mulierib⁹. secũdo discipulis itinerantibꝰ. tertio oibꝰ sil existentibꝰ ꝓter tho
mam. secũda ibi: Et ecce duo. tertia ibi: Dũ aũt hec loquerenꝰ. Circa primũ notatur
tp̃s apparitionis. cũ dicit: Una sabbati. i. prima die post sabbatũ: eo modo loquendi
quo dicit Ben. j. Factũ est vespe ⁊ mane dies vnꝰ. i. primus. vnde ibi ꝓsequẽter subdit
dies secũdus ⁊ tertius: ⁊ sic de alijs. f Valde diluculo. Cõtrariũ videtur Marci
xvj. vbi dicit: Orto iã sole. Dicendũ q̃ duplex ẽ ortꝰ solis. vnus qñ apparet ꝑmo lux
eius. s. auroza. alius quãdo apparet sol sup terrã. Marcus aũt loquit de primo ortu
non de secundo. vel potest dici q̃ qñ mulieres recesserũt de domo erat valde diluculo:
vt dicẽ hic Lucas. sed qñ venerunt ad sepulchrũ incipiebat apparere sol sup terrã. sic di
cit Marcus: qz locus sepulchri erat extra ciuitatẽ hierusalẽ: vt habet Job. xix.
g Et inuenerũt la. reuo. qz angelꝰ remouerat lapidẽ de ostio monumẽti: vt hz Mat.
xxviij. h Et ingresse. s. locũ monumẽti: qz custodes fugerãt timore angeli apparẽ/
tis. vl iacebãt sicut mortui. i Et fa. ẽ dũ mẽ. ꝓster. cẽnt. eo q̃ nõ inuenissent corꝑus
dñi in sepulchro. k Ecce duo viri. i. dno angeli apparẽtes in specie viroz.
l Steterũt se. il. Job. xx. ꝺz q̃ erãt sedẽtes: vnꝰ ad caput: aliꝰ ad pedes vbi positum
erat corpus iesu. Dicendũ q̃ qñ maria vidit sola erũt sedẽtes vt ibi dicit: sed qñ appa
ruerunt istis mulieribus plꝺ simul stabãt vt hic ꝺz: Facile enĩ est angelis sic apparẽ/
tibꝰ mutari de sessiõe in stationẽ: ⁊ ecõuerso. m Cũ timerẽt aũt. ex visiõe insolita.
n Et declinarẽt vul. in terram. ex verecundia.

Dixerũt ad

cōspectū angelox debem⁹ vultū in terrā humiliter declinare: nos terrā t puluerē cē recolētes. a Recordamini qua. Die tertia sicut ex hoc loco habem⁹ inter discipulos ēt feminis q̄ eū sequebanḳ dñs resurrecturū se ꝓdixit. Paraſceue hora. ix. expirauit. Mane prima sabbati resurrexit. Merito āt vna die t duabus noctib⁹ in sepulchro iacuit: qz lucē sue simple mortis q̄ tm̄ in carne erat: tenebris duple nr̄e mortis q̄ in corpe erat t animā opposuit: t vtrāq; nr̄az curauit. Si eī vtrāq; suscepisset: nos a neutra liberasset.

b Et recordate. Sicut mulieres in monumento dñi stātes: recordanē xbox q̄ de sua dispēsatiōe ꝓfat⁹ erat: sic nos inter dñice passionis mysteria celebrāda: nō solū passiōis: ſ t resurrectiōis debem⁹ recordari. c Rū ciauerūt. Sicut in ꝓncipio mlier auctor culpe viro fuit: vir executor fuit errozis: ita nūc que morte ꝓior gustauerat resurrectionē vidit: t ne ꝓpetui reat⁹ opprobriū apō viros sustineret: que culpā viro trāsfuderat: trāsfudit t grām. Et qz ostātiā p̄dicādi non habet inferior sexⁿ: t ad exequendū infirmior: mandat viris officiū euāgeliçādi. d Crediderūt. Qz discipuli tarde credūt: nō tā illozū infirmitas q̄ nr̄a futura firmitas fuit. Rā illis dubitātib⁹: resurrectio multis argumētis mōstrat: q̄ dū legētes agnoscim⁹: q̄d aliud q̄ de eox dubitatiōe solidamur.

e Petr⁹ aūt sur. Jobes cōmemorat: q̄ et ipse t petr⁹ sil cucurrerūt: t q̄ petro introeunte in monumētū: t videte linteamina t sudariū: ipe iohānes inclinās se vidit linteamina: nec introiuit. Sed intelligendū est petrū ꝓmo ꝓcūbentē vidisse: qō Lucas cōmemorat iohānes tacet. p⁹ xo igres sū vt diligēti⁹ interiora dinoscer et: igressum tn̄ añq; iobes itraret. f Stadiox seragīta. Stadiū est octaua ps miliarij: t iō sexaginta stadijs. vij. milia passuū t q̄ngētos significat: qō spaciū eis cōgruit: q̄ de morte t sepultura dñi certi gradiebanē: de resurrectiōe dubij. Rā resurrectionē q̄ p⁹ septimaz sabbati facta est octauo nūero cōtinere nullus ambigit. Discipli ḡ q̄ de deo loquētes ī cedūt. sextū miliarium cepti itinerē cōplenerāt: qz illū sine q̄rela viuētē vsq; ad mortem quā sexta sabbati subiit q̄uisse dolebāt. Cō pleuerāt t septimā: qz hūc in sepulchro q̄esse ñ dubitabāt. Sz ō octauo dimidiū tm̄ pegerūt: qz gliaz iā celebrate resurrectionis pfecte ñ credebāt. g Noīe emaus. Emaus ipa ē metropol ciuitas ilignis palestīe: q̄ ꝑ expugnationē iudee sub marco aurelio antonio ꝓncipe restaurata. cū statu mutauit t nomē. h Dū fabu. Loquētes de se dñs appropinquās comitat: vt t fidē resurrectionis eox mētib⁹ icēdat: t qō se ꝓmiserat factuꝝ ipleat. vbi sūt duo vl tres ꝓgregati in noīe meo: ibi sū ī medio eox. i Appropi quās āt tc. Appuit q̄dē in spē ꝓpa ꝑ spēm quā recognoscerēt ñ oñdit. Sic t ipi t it⁹ amabāt t tn̄ dubitabāt: sic ipe for t pūs ade: t q̄s sit ñ oñdit. De se ḡ loq̄ntib⁹ pūtā ex hibz: ſ ō se dubitātib⁹ spēz cognitionis aufert. k Peregri. es tc. peregrinū putāt quē ñ agn̄scūt. Et xe pegrin⁹ erat eis: a q̄z fragilitate p gliaz resurrectiōis iā lōge stabat: a q̄ rū fide resurrectiōis nescia exīe⁹ māebat.

l Vir .p. ꝓphetā t magnū fatēt: filiū ōi tacēt: vl qz nō dū pfecte credūt: vl si credūt timēt tradi ī mān⁹ iudeox nesciētes cū q̄ loquūt. m Nos aūt spe. tc. Quodāmō redarguūt seipos q̄ ī illā redēptiōez spauerūt: que mortuū viderāt: nec resurrectuꝝ credebāt: t maxime doleāt eū sine culpa occisū: quē inocētē nouerāt: t ex ꝑ tristeḳ iced ebāt.

ſ Terrue vultū in terrā: dixerūt ad illas: a

ſ iaz resuscitatū a mortuis. ſ .i. in monumēto: q̄ loc⁹ est ꝓprie mortuox.

Quid queritis: viuentē cum ſ presentia corporis.

mortuis? Nō est hic: sed surrexit. Recordamini qualiter locutus est vobis: cū adhuc ī galilea esset dicēs: Quia oportz filiū homis tradi in man⁹ hominū peccatox. Et crucifigi: t die tertia resurgere. † Et recordate sunt verboꝝ eius. Et regresse a monumēto nunciauerunt hec omnia illis vndeciz: et ceteris oībus. † Erat autē

a ſ ipsa est sozor lazari q̄ vnxit dñm vngūcto.
b ſ vxor chuse ꝓcuratoris herodis.

māria magdalenę t iobanna:

a ſ mater iacobi minoris: et ioseph: sozor matris domini. vñ iacob⁹ frater domini dicit.

et māria iacobi: t cętere q̄ cuz eis erāt: que dicebant ad apostolos hec. Et visa sunt ante illos sicut deliramentuz verba ista: et non crediderunt illis. Petrus autem surgens cucurrit ad monumentum: t procūbens vidit linteamina sola posita: et abiit secum mirans qō factum fuerat. Et ecce duo ex illis ibant ipsa die in castelluz quod erat in spacio stadiozuz sexaginta ab hierusalem nomine emaus: et ipsi loquebā/tur ad inuicem de his omnibus que acciderant. † Et factū est dum fabularentur t secum quererent: t ipse iesus appropinquans ibat cum illis. Oculi autem illozum tenebantur: ne eum agnoscerent. Et ait ad illos: Qui sunt hi sermones quos confertis ad inuicez ambulātes: et estis tristes? Et respondens vnus cui nomē cleophas dixit ei: Tu solus peregrinus es in hierusalem: t nō cognouisti que facta sunt in illa his diebus? Quibus ipse dixit: Que? Et dixerūt: De iesu naçareno qui fuit vir ꝓphēta potens in opere t sermone corā deo t omni populo. Et quomodo tradiderunt eum summi sacerdotes: et ꝓncipes nostri ī dānatiōez mortis: t crucifixerūt eū. Nos aūt sperabam⁹

a Dixerūt ad il. ꝓsolādo eas t īstruendo de xpi resurrectiōe: ſm q̄ xps eis pūtib⁹ ꝓdixerat. iō subdit: Et recordate sūt xboꝝ. ei⁹. b Mūciauerūt hec oīa il. vn. qz duodecim⁹. s. iudas se suspēderat: ſz adhuc videḳ q̄ ñ essēt vndeci apli ſz tm̄ decē: qz thomas erat absēs: vt videt Joh. xx. Dicēdū q̄ erat cuz alijs qñ iste mlieres nūciauerūt vt h̄ dr. t sil⁹ qñ duo discipli regressi de emaus narrabant q̄ viderāt: vt hr. ī. eo. ca. ſz tū thomas discredēs discessit ab alijs per aliqđ spaciū. t tūc vēit iesus t stetit in medio discipuloꝝ di. Paxvob. absente thoma: vt dr Joh. xx. c Et visa sūt ante illos q̄si deliramētū xba ista. i. fātastica t nō vera. d Petr⁹ autē surgēs cucurrit ad monumētū: t iohānes cucurrit cū eo: vt hr Joh. xx. vbi iste cursus pleni⁹ describit. e Et ꝓcūbēs. Joh. xx. dr q̄ ipe intrauit monumētū t vidit linteamina tc. Dicēdū q̄ venīes ad ostiū monumēti ꝓmo inclinauit se ad videndū: vt hic dr: postea intrauit ad certi⁹ cognoscendū veritatē. f Et abijt mirās. i. cogitās de xpi resurrectiōe.

g Et ecce duo. Hic ꝓfr describitur apparitio facta duobus discipul⁹ itinerantib⁹. t primo describit ista apparitio. sc̄do apparent⁹ cognitio. ibi: Et factū ē. tertio cognitiōis relatio. ibi: Et resurgētes. Circa ꝓmū dicitur: Et ecce duo ex illis. s. ex. lxx. discipulis: quoꝝ vnus vocabat cleophas: vt. ī. habeḳ. ali⁹ dicit fuisse lucas euāgelista: ꝓpter qō t nomē sūū tacuit. h Jbāt ipsa die. s. die resurrectiōis. i Jn castellum qō erat in spacio stadioꝝ. lx. ab hierusalē. sc̄decim stadia facit vnā leucam. ex q̄ patet q̄ nō distabat a hierusalē p q̄t tuoꝝ leucas integre: sed deficiunt q̄ttuoꝝ stadia. . k Et factū ē dū fabularēt. nō dicit⁹ fabulari a fabula sed a foꝝ faris: qz non loquebant⁹ de vanis: ſz de operib⁹ iesu t morte ei⁹. l Oculi aūt eox tenebanḳ. qz incredulitas eox t dubietas demerebaḳ q̄ xps cognitionez sui corpis ab eis retardaret. m Qui sūt hi sermones. nō querit ex ignorantia: ſz vt ex eox responsione incredulitas eozum cōuenient⁹ arguaḳ. n Tu solus peregrinus es in hierusalē tc. li sol⁹ non facit exclusionē aliorū peregrinozum: cū multi valde peregrini t ō diuersis ptibus venissent in hierusalē ad dictū festū pasce: vt habeḳ Joh. xij. sed notat exclusionē cognitionis ab isto sic apparēte. s. noticia mortis iesu: vt sit sensus: Cuz multi peregrini his diebus venerunt in hierusalē: mirū est q̄ tu solus inē alios peregrinos ignores ea q̄ sūt nota alijs ōmnibus. o Quib⁹ ille dixit: Que? nō q̄rit ex ignorātia sicut ꝓi⁹ dictuz est. p De iesu naçareno qui fuit vir ꝓpha potens in opere. s. miraculoꝝ. q Et ſmōe. p̄dicatiōis t doctrine. r Et quō tradiderūt eum tc. qz ꝓcurauerūt ei⁹ captionē: t p̄suaserunt pplis vt coram pilato peterent eius crucifixionē et barnabe dimissionem: vt habeḳ Mat. xxvij.

s Nos āt spe. tc. q. d. iā euanescit spes nr̄a, cui⁹ subdit cā:

Et nūc

Dar. 28. b
Dar. 16. b
†
ū. s. a
B
Dar. 16. b
L

a Et nūc sup hec oīa tertia dies est hodie. q̄ dixit se resurgere: ⁊ tū adhuc nō apparuit discipul: licet tertia dies sit ꝑe finē. sic dr. Aduesperascit ⁊ inclinata est iā dies. b Sz ⁊ mulie. qdaz ex no. ter. nos. nō de resurrectiōe xp̄i quā nūciabāt: sz de ablatiōe corpis ei⁹ quā discipuli timebāt. c Dicētes se etiā ⁊c. sed discipuli nō credebāt plene: timētes ne tā q̄ mulieres de facili fuissent delusē. d Et abierūt q̄dā ⁊c. s. petr⁹ ⁊ iohannes: vt supra dictum est. ⁊ ita inuenerūt sicut mulieres dixerūt: nō q̄tū ad visionē angelorū seu auditionē verboꝝ ab ipsis: sed q̄ inuenerūt sepulchrū vacuū corpe: ⁊ sola lintheamina remāsisse. ideo subdit: Ipm vo nō inuenerūt. e Et ipse dixit ad eos. ex rūsione eoꝝ arguēs eos. g O stulti. ꝑpter cecitatē intellect⁹. h Et tardi cor. ꝑpter tarditatē affect⁹. i Ad credendū in oīb⁹ ⁊c. de xp̄i morte ⁊ resurrectiōe: q̄s scripturas debāt itelligere: maxime q̄ fuerāt cū xp̄o qui discipulis de talib⁹ loquebat. k Nōne oportuit pati xp̄m ⁊c. ⁊ ꝑpter patris ordinationē. ⁊ etiā ꝑpter humanā redēptionē. ⁊ ꝑpter scripturarū impletionē. ideo subditur: l Et incipiēs a moyse ⁊ oīb⁹ p̄phe. ⁊c. nō q̄ oēs scripturas q̄ de xp̄o sūt explicaret: q̄ in tā breui tpe nō fieret: sed explicabat tantū quantū sufficiebat ad ꝓpositū ostendendū. ⁊ tō li omnib⁹ nō facit distributionē ꝑ singulis generū: sed ꝑ ge neribus singulorum. sicut dicit: Nōne animal fuit in arca noe. q̄ de qualibet specie animaliū fuerunt ibi aliqua individua. ⁊ sic xp̄s in ꝓposito de lege ⁊ ꝑphetis ⁊ agiographis induxit aliqua testimonia. m Et ipse finxit se longi⁹ ire. nō fuit ibi aliqua falsitas: quia fuit talis fictio ad de signandum veritatē. s. distantiam ei⁹ a cordibus eoꝝ ꝑpter fidei defectū. tales enim apparitiones vt cōmuniter fiunt sm̄ dispositionē interiorē illoꝝ q̄bus fiunt. n Et coegerunt illū. i. obnixe rogauerūt deside rātes adhuc audire illū. o Et intrauit cū illis. q̄ per dictū desideriū disponebā tur ad fidei cōplementū. p Et factum est. Hic ꝑ̄r describitur xp̄i apparētis cognitio. cū dicit: q Accepit panē ⁊ benedixit ac fregit ⁊ porrigebat gebat panē ac si scinderetur cū cultello. r Et aperti sunt oculi eoꝝ. quia voluntarie se eis ostendit in effigie qua erat cognoscibilis ab eis. ⁊ cū hoc cognouerunt eū per modum fractiōis panis. s Et ipse euanuit ex oculis eorum. ostendēs discipulis q̄ habebat corpus gloriosum. q̄ subito pōt disparere per dotē agilitatis. t Et surgentes eadē hora regressi sūt in hierusalem. Quis enī iā esset tarde: vt patet ex predictis: tamē ex fidei feruore: ⁊ remoto iudeorū timore stati regressi sunt in hierusalem ad illos discipulos qui erant excluſi propter metum iudeorum: vt habetur Joh. xx. ad nunciādū eis christi resurrectionē. ideo subdit. v Et inuenerūt cōgregatos vndecim. q̄ adhuc Thomas erat cū alijs. x Dicētes q̄ surrexit dominus vere ⁊ apparuit simoni. q̄ aūt ista apparitio fuerit nō legit expresse: sed rnne creditur fuisse facta q̄ Petr⁹ cucurrerat ad monumentum ⁊ viderat lintheamina posita: abijt mirās secū q̄ factum fuerat: vt dictū est supra. y Et ipsi narrabāt. apparitionem eis factā ꝑut descripta est per ordinē. tū nec istis nec alis Thomas credidit: sed p aliq̄s spatiū ab alijs discessit. ⁊ tūc ipse absente facta est ista apparitio q̄ sequit: z Dū aūt hec lo. Hic describit tertia apparitio facta oīb⁹ pter Thomā. cū d:: a Ste ianuis clausis intrauit: vt habetur Joh. xx.

Ego sum

a Terruerūt nos. Merito dicūt terruisse eos q̄b⁹ de nō ī uento corpe pl⁹ mestitiā addiderūt: q̄ denūciata resurrectiōe gaudiū: q̄ recrearent afferūt. b Abierūt q̄dam ⁊c. Cū supra dixerit ꝑ petrū cucurrisse ad monumētum: ⁊ mō dicat cleophas: Quidā ex nr̄is abierūt ad mo. ⁊c. intelligendū ē q̄ duo simul ierūt. Sz ꝑ petrū solū ꝓmo cōmemorauit: q̄ primitus illi nūciauit maria. c O stulti ⁊ tardi cor. Hic gemina humiliādi necessitas incūbit: q̄ nec in scripturis quātū oportet edocti: nec adimplēda q̄ nouim⁹: quātū decet sum⁹ itērti. Mā si moyses ⁊ ꝑphe de xp̄o locuti sūt: ⁊ eū ꝑ passionē ⁊ gloriā intraturū ꝓdixerāt: quō gl̄iat se esse christianū: q̄ nec in scripturis q̄liter ad xp̄m ptinent inuestigat: nec ad gl̄iam quā cū xp̄o habere cupit ꝑ passiones attingere desiderat. d Et ipse se fin. Talē se exhibuit in corpore: qualis apud illos erat ī mēte. Probādi erāt: si būc quē nondū vt deū diligebāt. saltē vt peregrinū diligerēt. Sed q̄ extranei a charitate esse nō possūt cū q̄bus veritas gradiebat: ad hospitium vocāt: imo cogūt. Quo exemplo colligit: q̄ peregrini nō soluz ad hospitiū sūt vocādi: ꝑ etiam trahendi. e Fregit ⁊ por. Quēī expositiōe scripture nō cognouerūt: in fractionē panis nouerunt: q̄ nō auditores legis: sz factores iustificabunt: ⁊ veritas meli⁹ operando q̄ audiēdo intelligit. f Aperti sunt oculi. Subtrahit carnalibus oculis species infirmitatis: vt mentib⁹ incipiat apparere gloria resurrectiōis. Unde subditur: Et dixerūt ad inuicē: Nōne cor nostrū ardens erat in nob ⁊c. Mystice. Jō ī christo ill⁹ ostēsa est alia effigies: ne eū nisi ī fractione panis cognoscerēt: vt oēs intelligāt se xp̄m nō agnoscere: nisi fiāt participes corpis ei⁹. i. ecclesie: cui⁹ vnitatē cōmēdat aplus in sacramēto panis dicēs: Un⁹ panis: vnū corpus multi sum⁹. Cuz ergo panē b̄ndictū porrigit: aperiuntur oculi vt eum cognoscant. ⁊ remouet ipedimētū q̄ a sathana in oculis erat: ne agnoscerēt iesus. Et hoc impedimētū ꝓmittit ī esse dīs: donec ad sacramētū panis vēiat. Sed participata vnitate corporis auferēt impedimentuz inimici: vt possit xp̄s agnosci. g Ardēs erat. Exaudito sermone: cor prius torpore incredulitatis ⁊ timoris frigidū igne sācti spiritus est accensū: vt iā supno desiderio ardeat: ⁊ ad credendā veritatē se extēdat. Quot p̄ceptis instruit hō: quasi tot facib⁹ inflāmatur. h Surrexit do. vere. Jā fama erat q̄ resurrexerat iesus ab illis mulierib⁹ facta: ⁊ a simone petro cui apparuerat: hec loquētes ī uenerāt isti duo: sed ⁊ ipsi pri⁹ audierāt q̄ resurrexerat: ꝑ timuerūt dicere in via: q̄n tātūmodo angelos dixerūt visos mulierib⁹. Ignorātes enī eū cū q̄ loquebāt: poterāt timere ne incideret ī man⁹ iudeoꝝ: si q̄d passum dicerēt de christi resurrectiōe. i Stetit iesus ī me. ⁊c. Hec ostēsio ē illa de q̄ iohānes ait: Cū sero esset die. il. vna sab. ⁊c. vēit iesus: ⁊ stetit in medio eoꝝ ⁊ dixit eis: Pax vobis. Q̄ nō dicit iohannes thomam non fuisse cum illis: cum Lucas dicat

qz ipe esset redēptur⁹ isrl. Et nunc a

ꝑ pmissam resurrectionem tacēt: timentes eū cui loquebantur.

sup ꝫ omnia tertia dies ē hodie: q̄ hec fctā sūt. Sed ⁊ mulieres q̄ b
dā ex nr̄is terruerūt nos: q̄ añ lucē fuerūt ad monumētū: ⁊ nō iuē
to corpe ei⁹ venerūt dicētes se ēt c
visionē angeloꝝ vidisse: q̄ dicūt
eū viuere. Et abierūt q̄dā ex no d
stris ad monumētū: ⁊ ita inuene e
runt sicut mulieres dixerūt: ipsuz
nō inuenerunt. Et ipse dixit ad f
eos: O stulti ⁊ tardi corde ad cre g h
dēdū ī oīb⁹ q̄ locuti sunt ꝑphetę. i
Nōne hec oportuit pati christuz k
⁊ ita intrare in gloriā suā? Et inci l
piēs a moyse ⁊ omnib⁹ prophetis: interpretabat illis in oībus
scripturis que de ipo erāt. Et ap
propiquauerūt castello quo ibāt m
⁊ ipse se finxit lōgius ire. Et coe n
gerunt illū dicentes: Mane no o
biscum dñe qm̄ aduesperascit et
inclinata est iam dies. Et intrauit
cum illis. Et factum est dum re p
cumberet cuz eis: accepit panez q
et bn̄dixit ac fregit: ⁊ porrigebat
illis. Et apti sunt oculi eoꝝ ⁊ co r ⁊
gnouerūt eū: ⁊ ipe euanuit ex oculis s

ꝑ iam certi de resurrectione.

eorum. Et dixerunt ad inuicem:
Nōne cor nostrum ardēs erat in
nobis dum loqueretur in via: et
aperiret nobis scripturas? Et sur t ⁊
gētes eadez hora regressi sunt in
hierusalem. Et inuenerunt cōgre v
gatos vndecim: ⁊ eos q̄ cū ipsis
erāt dicētes: q̄ surrexit dñs vere x

ꝑ mo oim viroꝝ apparuit petro: qō ⁊ si nō dicit euāgelista q̄ vl̄ vbi factū: tn̄ q̄ factū sit nō tacet

⁊ apparuit simoni. Et ipi narra y ⁊
bāt que gesta erāt in via: ⁊ quō
cognouerūt eū in fractiōe panis.
Dū aūt hec loquunt stetit iesus z
in medio eorum ⁊ dixit eis: Pax †

ad monumentum ⁊ viderat lintheamina posita: abijt mirās secuz

†36. di. q̄ ecclesiasticis ꝛ. estore.

Mystice

1. Cor. 10. d

Joh. 20. e

tas dicat istos duos inuenisse vndecim ꝓgregatos: ⁊ eos q̄ cū eis erant: intelligendū est q̄ Thomas inde exisset: ⁊ antecē dñs eis hoc loquentibus appareret. a Spiritū videre ⁊c. Mouerāt discipli fuisse vex homines: sed postq̄ mortuꝰ est: nō credūt tertio die potuisse veram carnē de sepulchro resurgere. Putant ḡ se videre spm̄: quē emisit in passione: sed hunc errorem aufert dñs. b Quid turbati estis. Credebant apli: sed tñ turbant. Prio q̄ pauco ꝓ opinionē sententia maioris partis excludit. Deniq̄ q̄ petrus ⁊ si crederet resuscitatuꝫ: turbari potuit q̄ clausis ianuis dñs cū corpore suo se improuisus infuderit. c Cogitatiões ascendūt. False nō desup descēdētes: sed sīc mala herba in corde ascēdentes fidē quaꝫ in vobis plantaui exigo: qđ ex vobis ortū est ꝺdēno si nō est veritas resurrectiōis: ꝓditus est fructꝰ passionis. d Palpate ⁊ vi. Multis documentis psuadet resurrectionē ꝓbēdo se: ⁊ oculis videndū: ⁊ māibꝰ ꝓtrectādū. Qui dum palpādo ossa carnēq̄ mōstrat: statū sue vel nr̄e resurrectionis signat in q̄ corpꝰ nostrū: ⁊ subtile erit ꝓ effectum spūalis potētie: ⁊ palpabile ꝓ veritatē nature.

Post resurrectionē dñs in corpe suo duo contraria oñdit: ⁊ palpabile einsdē nature vt infra met ad fidē: ⁊ incorruptibile alteriꝰ glorie: vt inuitet ad premiū. e Ostēdit eis ⁊c. Ut ostensa vulnerū cicatrice infidelitatis vulnꝰ sanaret: q̄s cicatrices ⁊ tūc seruauit: ⁊ ī iudicio seruatur ⁊c. Primo ad fidē resurrectiōis instruēdā. Deinde vt pr̄i ꝓ nobis supplicans: q̄le genus mortis ꝓ hoīe ptulerit sp oñdat. Tertio: vt sua morte redēptis q̄ misericordit sint adiuti: ꝓpositꝰ eiusdem mortꝭ insinuat iudicijs. Sed postremo: vt ī iudicio q̄ iuste dānent impij denuncietur: ostensa quā ab illis accepit cicatrice. Nō ergo ex impotentia curādi cicatrices seruauit: sed vt ꝓpetuū victorie sue circūferat triūphum. f Habetis hic aliq̄d. Ad insinuandā veritatē resurrectiōis: nō solū tangi sed cōuesci voluit: nō q̄ vel ipe vel nos post resurrectionē cibo debeam⁹ indigere: sed vt corpꝰ nō spm̄ esse manifestaret: manducauit ptāte: nō necessitate. Aliter absorbet aquam terra sitiens. aliter solis radius calēs. Illa indigentia. iste potētia. g Piscis assi. Piscis assus: ipe mediatoꝛ passus: in aq̄s hūani generis captꝰ laqueo mortꝭ: assatꝰ tp̄e passiōis. Ipe ⁊ fauus mellis nobis ē in resurrectiōe. Fauus mellis in cera. i. diuinitas in hūanitate. in huꝰ mellis comestione signatur: q̄ illos in corpe suo ad eternā quietē suscipit: q̄ cū tribulatiões ꝓ deo sentiūt: ab amore interne dulcedinis si recedūt. Qui hic assant illic vera dulcedine satiabūtur. h Et cū māducasset. Oēs ambages aufert: vt sus est: tactꝰ est. manducauit: ⁊ ne in aliq̄ sensus hūanos lucidificasse videret: mittit manus ad scripturas: vt et si magicꝰ artibꝰ videat ꝓbetare nō potuisse anteq̄ natꝰ fuit. i Tūc aperuit. Post visum: post cōtactū: post cōmemorata legē aperuit sensuꝫ: vt qđ videt ⁊ legūt intelligant. Deinde post sui corpis cōmēdatā veritatē cōmēdat ecclie vnitatē: ⁊ p̄dicari in noīe eiꝰ penitentiā ⁊c. Oportebat xp̄m pati. Oportebat vt ministri q̄ pniam ⁊ remissionē erāt p̄dicaturi in oēs gētes: incipent ab hierosolymis. Nō solū q̄ illis credita sunt eloq̄a dei: ⁊ q̄ eoꝝ ē adoptio filio ꝓ ⁊ gloria ⁊ testamēta ⁊ legislatio: sed iō etiā vt gentes varijs erroribus ⁊ facinoribꝰ implicite: ꝑ marie indicio dīne pietatꝭ ad spem venie ꝓuocent: q̄ eis qui filiū dei crucifixerūt: venia relaxat. k Vos aūt se. Postq̄ discipulos de xtute predicatiōis pfecte instruxit: cū repēte si vellet posset eos roborare. distulit dicēs: Vos aūt sedete ī ciuitate: vt exemplū seq̄ntibꝰ daret: ne impfecti predicare aū tps presumāt. In ciuitate sedet: q̄ intra mētis claustra se ꝛstringit: ne loq̄ndo exteriꝰ euageꝭ: vt cū diuina xtute pfecte fuerit indutꝰ tunc q̄si a seipo foras exeat: alios instruendo. l Eduxit aūt eos. Pretermissis oībꝰ q̄ ꝓ q̄draginta dies gesta sunt: ꝓmo resurrectiōis diei tacite ꝓiūgit nouissimū q̄ ascēdit in celū. Et pulchre būdictur discipulos: educit in bethaniā q̄ domꝰ obedientie dicit: qz q̄ ꝓpter inobedientiam ꝓsoꝝ descēdit: ꝓpter obedientiam cōuersoꝝ ascendit. Et qz cadez villa in latere mōtis oliueti est posita: qz obedientes eccle domus apostolico digna hospitio: nō alibi q̄ in latere

summi mon

a Ego sum. nō res fantastica seu illusio diabolica. b Cōturbati ꝙo. Hic ꝓ describit resurrectionis ꝓbatio: ꝙ ꝑ q̄ oñdit se vex hoiem ⁊ verum deū: ⁊ ꝑm būanitatē vere suscitatū: vt patebit. pscquēdo. c Existimabāt se spm̄ videre. dīna enī ꝓ nidētia ꝓmissi sunt dubitare ad maiorē certificationē fidei de dñica resurrectiōe. d Videte manꝰ m. ⁊ pe. meos. ꝓ cicatrices clauoꝝ ibi remanētes: ostendit q̄ erat idē corpꝰ nūero. e Palpate ⁊ videte. Per hoc enī oñdebat hīe corpꝰ verum ⁊ nō fantasticū. f Habetis ꝑ ali. q. manducet. ꝙ comestionē enī oñdit se hīe corpus viuū ania vegetatiua aīatū. g Hec sunt ꝛba. ꝙ ꝑ q̄ loq̄bat sensibilit ⁊ etiā rōnabilit: reducens ad memoriā q̄ eis dixerat añ mortē suā: oñdit se hīe corpus aīatū aīa sensitiua ⁊ intellectiua: ⁊ eadē qua ꝓius.

h Tūc aperuit illi sensū ⁊c. sicut ꝓ precedentia ꝓbauit veritatē sue resurrectionis q̄tū ad būanitatez: sic ꝓ ꝑ illā ꝓbauit q̄tū ad deitatē: q̄ illuminare mētes ignorantiū intellectū sacre scripture ⁊ subito ē ipi deitatꝭ ꝓpriū. et iō subdit: i Et sic opoz. xp̄m pa. ⁊ resur. qz sicut añ passionem declarauit se esse vex deū ⁊ hoiem. ita etiā post resurrectionez suā. Resurrectio enī xa est eiusdē i numero iterata surrectio. k Et p̄dicare in no. eiꝰ pe. ⁊ re. pec. in o. gē. inci. ab hierosolyma. Hierusalē enī est i medio terre habitabil: q̄ est in q̄rto climate. ⁊ iō ab illo loco ꝓuenient incepit p̄dicatio euāgelij: vt ꝓ aplos xp̄i alioscq̄ discipulos circūquaq̄ ꝓ orbem dispsos: in oēm terraz exiret sonꝰ p̄dicatiōis eoꝝ: ꝑm q̄ fuerat p̄dictū Psal. xviij. l Vos aūt testes estis hoꝝ. s. supiꝰ descriptorū q̄tū ad christi incarnationē: predicationē: passionē ⁊ resurrectionez. n Et ego mitto. i. mittā de ꝓpinquo. n Promissuꝫ patris mei in vos. s. spm̄sctm̄ in signo visibili ad p̄dicandū ꝓstanter vbiq̄ veritatē euāgelij. o Vos aūt sedete in ciuitate. Postq̄ euāgelista descripsit xp̄i resurrectionē: hic vltio describit eiꝰ ascēsionē. Circa qđ sciendū q̄ in die ascēsionis xp̄s bis apparuit discipulis suis. Prio in ciuitate hierusalē discipul' comedētib⁹. quā describit Lucas pleniꝰ Act'. j. c. ⁊ tūc dicit eis q̄ nō discederent ab hierosolymis: sz expectarēt ꝓmissuꝫ p̄ris. ⁊ ꝑ repetit breuit cū ōr: Vos aūt sedete in ciuitate q̄aduscq̄ induamini virtute ex alto. q. d. Non estis sufficientes ad p̄dicādū ꝓstāter xtitatē euāgelij: donec ꝓfirmati fueritis ꝙ donū spūssancti. ⁊ tūc precepit discipul' suis vt exirēt de ciuitate in montez oliueti vt inde viderēt eum ascēdentē in celū. ⁊ hoc est qđ ōr: p Eduxit aūt eos foras ī bethaniā. i. versus bethaniā: qz mons oliueti ad quē exierunt est extra bierūn in via eundi xp̄s bethaniā: ⁊ betha-

nia est

Act. 17.a

Act. 1.a

summi montis.i.christi:fundamēta fidei:spei ⁊ charitatis locauit.de quo latere sacramentū sanguinis ⁊ aque q̄b⁹ nascat ⁊ nutriatur gaudet emanasse.De cui⁹ vertice.i.de trate:spūalis vnctionis munera desiderat:lucis ⁊ pacis promissa expectat.Deinde:q; bethania iuxta hierusalē q̄si stadijs q̄ndecim erat.Iste numer⁹ ꝓpter septē et octo: q̄bus ꝓstat scriptura ꝓ mysterijs accō modus:vel vitā que nūc est ⁊ futurā: vel vet⁹ ⁊ nouū testamētū: vel sabbatum anīa ꝓ in futuro:⁊ carnis resurrectionē ꝓtinet. Et iō q̄bus vtriusq; testamēti sciam aperuit:q̄s oēm viuēdi ⁊ sperandi regulā edocuit:eos q̄ndecim stadijs in locū q̄ eis benediceret: ⁊ p̄cepta docēdi traderet eduxit. Recte q̄ndecim stadijs locū ascensiōis a loco passionis secreuit:vt offies ꝓ se vel mori vel viuere cupiētes: ⁊ pmuz quiescēdi post mortē:et in fine a mortuis resuscitādi:desiderio parīt ⁊ amore firmaret. a Jn templo ⁊c. Ut in loco oꝛōnis inter laudū deuotiōes:ꝓ missum sanctispūs aduentū paratis:ꝓ omnia cordib⁹ expectēt.Sic nos post celebrata in hierosolymis.i.visione pac:passionis ⁊ resurrectionis solēnia.dño duce petam⁹ bethaniā:vt mente quieta: corpis ⁊ sanguinis ei⁹ sacris imbuamur:et dom⁹ obedientie esse curem⁹:q; sicut quotidiana ei⁹ benedictiōe sublimamur: quotidie triūphalis ascēsionis memores:laudātes ⁊ benedicentes deū in hierlm.i.sperata pacis visione quiescimus:similes hoībus expectantib⁹ dñm suum:quādo reuertatur a nuptijs. b Laudātes ⁊ benedicētes deū.Lucas.qui sacerdotiū christi ceteris ampli⁹ exponendū suscepit:⁊ ideo euangeliū suū a ministerio templi ꝙ sacerdotiū çacharie cepit:pulchre hoc in templi deuotione cōpleuit:cū apostolos ibi ministros:scz noui sacerdotij futuros:nō in victimarū sanguine: sed in laude dei ⁊ bñdictiōe ꝓcludit. Finit expositio Luce.

Nico.de lyra

nia est ꝓpe montē olineti sita:⁊ ibi secūdo apparuit discipulis in die ascēsionis:q; postq̄ apparuerat illis in ciuitate ⁊ dixerat q̄ irent i montē olineti disparuit ab illis.⁊ cū venissent ad montē olineti iterum eis apparuit.Octo enim vicib⁹ aliis apparuerat post resurrectionē suā: vt declaratuz fuit Matth. xxviij. a Et eleuatis ocu.in ce.vbi volebat ascēdere. b Benedixit eis.i.discipulis suis. c Recessit ab eis.ꝑ sentia cōporali. d Et ferebat in celū.ꝙtio motu per dotem agilitatis.Nubes tamē ⁊ angeli apparuerunt ad ei⁹ obsequium:vt habet Act.j. e Et ipsi adorātes.xp̄m ascendentem q̄diu potuerunt videre eū. f Regressi sunt in hierusalem.postq̄ p̄diderūt eius aspectū. g Cū gaudio magno.q; omnia mysteria erant impleta in xpo. h Et erant semp in templo laudantes ⁊c.Theophilus expositor refert h̄ ad tempus q̄ fuit inter ascensionē dñi ⁊ pentecosten dicens: q; licet apli ⁊ alij christi discipuli ante ascensionē xp̄i starēt in clusi ꝓpter metū iudeoꝝ:ex ascensiōe th̄ eius cōfortati exibāt ad templū causa oꝛōnis:licet nōdū accepissent spūsctm̄ in signo visibili.Alij aūt expositores referūt hoc ad tp̄s post pentecosten.in quo apli spūsctō ꝓfortati abiecerūt a se metum indeoꝝ.Dicūt enim q; apli stabant in hierlm q̄si recluſi in oꝛatione posīt q̄libz recipent gr̄az spūssancti eis a xpo ꝓmissaz. ⁊ hoc videt magis ꝓcordare ei qđ dr Act.j.Tunc reuersi sūt in hierusalē a monte q̄ vocat olineti ⁊c.⁊ seq̄tur:Et cū introissent in cenaculuz ascēdebant in supioza:vbi manebāt petr⁹ ⁊ iohannes ⁊c.⁊ subdit post:Hi oēs erant pseuerātes vnanimiter in oꝛōne cū mulieribus ⁊ maria matre iesu ⁊ fratrib⁹ ei⁹. Jn eodē loco receperūt spūsctm̄ in die pentecostes:vt habet Act.ij.⁊ ex tunc relicto timoꝛe iudeoꝝ ꝓfitebantur ⁊ prediabant publice christū ⁊ ibant causa deuotionis ad templuz. Fm q; hic dr:Et erant semp.i.cōmuniter vel frequēter. i Jn templo laudantes ⁊ benedicētes deum.Cui est honoꝛ ⁊ gloria in secula seculoꝝ.Amen. Ca. XXIIII

ras in bethaniā:⁊ eleuatis manibus suis benedixit eis.† Et factū est dum benediceret illis recessit ab eis ⁊ ferebatur in celū. Et ipsi
a ℣ vbi ꝓmissionē patris iussi sunt expectare.
adorantes:regressi sunt in hieru
a ℣ quia dominum post triumphum resurrecti/onis etiam celos penetrare vident.
salem cū gaudio magno: et erāt semp in templo laudantes ⁊ benedicentes deum.

Finit euāgeliū fm Lucam:

sed instar syndonis qua eum Joseph inuoluit in linteo puro debent ꝓsecrari.vt sicut ipe veram terrene nature substantiā morti ꝓ nob⁹ obtulit:ita ⁊ nos i cōmemoratione ipius purum de terre germine candidūq; ⁊ multimodo quasi mortificationis genere castigatū linum apponamus. Aromata autē que mulieres deferunt significāt odorem virtutū ⁊ orationū suarum ⁊ auitatē quibus altari appꝛopinquare debemus. Reuolutio autē lapidis insinuat resē rationē sacramētoꝝ que tegebantur velamine littere legis q̄ in lapide scripta fuit:cui⁹ ablato tegmine corp⁹ domini mortuū nō inuenitur:sed viuum euāgeliçatur:qz ⁊ si cognouimus fm carnem christum:sed iam nunc nō nouimus.quō autez posito in sepulchro corpe dñi angeli astitisse leguntur:ita ⁊ tempore ꝓsecratiōis mysterij corpis christi assistere sunt credēdi.Nos ergo exemplo deuotaꝝ mulieruz q̄liens mysterijs celestibus appꝛopinquam⁹: ꝓpter euangelicā p̄sentiā seu propter reuerentiā sacre oblationis cum oīi humilitate vultum declinemus in terram:nos esse terrā ⁊ cinerē recolentes. g† Et ecce duo ex illis.ꝙ quos significat bon⁹ actiuus ⁊ ꝓplatiuus. h† Jbāt ipa die ⁊c.nam ipa die resurrectionis apta fuit via beatitudinis que ꝙ emaus significat:eo q; mater dulcedinis interꝑtatur.⁊ ex tunc christi discipuli ꝙ viam ꝓsequende beatitudinis gradiunt. † Et ipi loquebant ad inuicem de his oībus que acciderant.s.de iesu q̄uersatione ⁊ ei⁹ morte ꝓut ptz ex ifa se/quēti. † Et ipe iesus appꝛopinquās ibat cū illis.nā ipe dixit Matth.xviij.Ubi sunt duo vl tres ꝓgregati in noīe meo i medio eoꝝ sum. ꝓpter qō istoꝝ exēplo cū ꝙ viā incedim⁹ cōbinati de salutifer⁹ loq̄ debem⁹:vt xp̄m nobiscū ꝙgentez habeam⁹:⁊ nō solū ꝙgentē sz etiā nos docentē:sicut istis duob⁹ discipulis cum q̄bus ibat scripturas ꝓphetaꝝ aperiebat.Sed q̄n audītores legis nō iustificant sed factores.iō coꝝ oculi nō fuerunt aperti audiēdo scripturas:sed opa pietat⁹ faciēdo ipm in specie pegrini trahēdo ad hospitiū ⁊ apponēdo cibū.iō sequitur: r† Et apti sunt oculi coꝝ.s.cordis ⁊ corpis ad cognoscendum ipm. t† Et surgētes eadē hora ⁊c.nā ea q̄ sunt ad cōmunē salutē nō sunt tacēda sed reuelāda.Tob.xij. Opa aūt dei reuelare ⁊ ꝓfiteri honorificū est.iō subdit: r† Et ipi narrabant ⁊c.Dū hec loq̄rent⁹:iesus stetit in medio eoꝝ.q; ꝓgregati erāt in ei⁹ noīe vt p̄mittit:inuenerūt ꝓgregatos.rj. † Et dixit illis:pax vobis.ex quo ptz q; illi sunt pacifici q̄ vere sunt discipuli xp̄i. † Et dixit eis:q̄d turbati estis ⁊c.fm sensum l̄ale certificauit eos de sua resurrectiōe ꝙ tria.s.ꝙ visum d. o† Videte manū meas ⁊ pedes meos.Et ꝙ tactū dicēs: e† Palpate ⁊ videte qz spūs carnē ⁊ ossa nō habet.Et ꝙ gustū ibi cū dixit: f Habetis aliq̄d qō manducet ⁊c. Mystice vero xp̄m resurrexisse videt q̄ resurrectionis eius gloriā meditant.ipm vero tangunt ⁊ palpant:q̄ sibi charitate copulant.j.Joh.iij. Qui manet in charitate in deo manet ⁊ de⁹ in eo. piscē assum offerunt ei q̄ patientiā igne tribulatiōis decoctaz habet.ꝙ nomine christi:sed illi offerūt fauū mellis q̄ mēbris eius exhibet opa pietatis.de q̄bus dicit Matth.xxv. Esuriui ⁊ dedistis mihi manducare. h† Tunc aperuit illis sensum vt intelligerēt scripturas.ex q̄ ptz q; sacre scripture nō p̄nt sufficiēter intelligi nisi ille aperiat q̄ habet clauem dauid.q̄ aperit ⁊ nemo claudit. o† Vos aūt sedete in ciuitate ⁊c.licet ei dedisset eis scripturaꝝ intelligentiā ⁊ cōmisisset p̄dicatiōis officiū:tū distulit executionē p̄dicandi vsq; ad sancti spūs receptionē in signo visibili.ꝙ hoc insinuans q; predicās actu debet p̄us habere sufficientē sacre scripture noticiā ⁊ gr̄am spūssancti ꝙ electurā.i. q; nō sit cōscius sibi de pctō mortali. p† Et eduxit eos foras. vt viderēt eū ascendētē.ꝙ hoc significās q; ciuitas tumultuosa nō est loc⁹ aptus ad diuinoꝝ ꝓtemplationē. a† Et eleuatis manib⁹ suis:bñdixit eis ⁊c.ex hoc documentū bñt suplores ecclīa:vt benedictionem dent subditis q̄n recedunt ab ipis. b† Et erāt semp in tēplo.orantes deuote ꝙ recipiendo spūsancti dono sicut erat eis ꝓmissuz a xpo:⁊ sic debem⁹ orare vt possimus ipm recipe Matth.vij.Si vos cū sitis mali nostī bona data dare filijs vestris:q̄nto magis pater vester celestis dabit spiritum bonum petentibus se.

Finit postilla fratris Nicolai de lyra sup Lucam. Incipit

Moraliter

Una autem sabbati ⁊c. Beda. Juxta intellectum vero mysticum ꝙ hoc q; mulieres valde diluculo veniunt ad monumentū:datur nobis exemplum discussis vitioꝝ tenebris ad dñi corpus accedere.nam ⁊ sepulchrū illud figuram dñici habebat altaris in quo corporis mysteria nō in serico nō in panno tincto: sed instar

Incipit proemiū Nicolai ō lyra sup Jobez.

Facies aquile desuper ipōr quattuor: Eçech. j. Eçechiel ꝓpheta cui aperti sunt celi ⁊ vidit visiones dei. vidit ꝫttuor facies in vno animali. Quattuor inq̄t facies vni: videlicet facies hominis: facies leonis: facies bouis ⁊ facies aquile. in quo designaf vna noticia de verbo incarnato q̄drupliciter descripta: ꝑut diffusi⁹ dictuz est sup Matthеum. Descriptio enim Matthei designaf in facie homīs: qz ꝑncipaliter describit facta ipsius humanitatis. Descriptio Johānis designaf in facie aquile: qz ꝑncipaliter describit in christo excellentiā diuīe nature. Descriptio autez Marci designaf in facie leonis: qz ꝑncipaliter describit ipsi⁹ christi regnū. Descriptio autē Luce designaf in facie bouis: qui est animal immolaticiū: qz principaliter describit ipsi⁹ christi sacerdotiū. vnde ⁊ a sacerdotio inchoat suum euangeliuz dicens: Fuit in diebus herodis regis iude sacerdos quidam nomīe Zacharias. Aduertendū tamen q licet quilibet ꝫttuor euangelistaruz ꝑncipaliter consideret vnam predictarum quattuor ꝓditionum: tamē alias tres nō omittit: quia ſm q dicit beatus Hegorius sup Eçech. Quicquid in vno reperis hoc simul in quattuor recognosces. ꝓpter quod aliq̄ doctores visionē Eçechielis exponētes: dicūt q nō solum apparuit ei vnū animal habens quattuor facies predictas: sed apparuerunt ei ꝫttuor animalia in oībus ꝓsilia: In quo designatur vna noticia verbi incarnati a ꝫttuor euangelistis ꝓcediter: licet differēter descripta. Cōsiderādum tamē q Eçechiel ꝓpheta inter p̄dictas facies quattuor: vidit faciez aquile desuper eminentē: in quo designaf euāgelium Johānis respectu alioꝝ excellētia: ſm q dr in verbo passumpto: Facies aquile ⁊c. in quo designaf euāgeliū Johānis ceteris excellētius in tribus: qz scripsit ceteris sublimi⁹: subtilius: ⁊ etiā pfecti⁹. Sublimitatē designat supior situs. cum dr: Desup. subtilitatem acuties visus. cum dr: Aquile. pfectionē seu integritatez designat quaternarij typus. cum dr: Ipōr quattuor. Ad euidentiam ꝑmi aduertēdum q cōtemplatio sanctoruz ⁊ potissime euāgelistarū differt a cōtemplatione philosophoꝝ. Philosophi enī ex creaturis ꝓtemplati sunt ipsum deum. silr sancti: tamē differēti modo ⁊ quasi ꝓtrario. Cōtemplatio enī est actus egrediēs ab ipso cōtemplante: ⁊ in deū terminaf tanq̄ in obiectum: ⁊ ideo ꝓtēplationis actus ē medius inter ꝓtemplantem ⁊ rem cōtemplatam: ⁊ ideo potest ad vtrūq̄ referri. Si igitur actus diuīe ꝓtemplationis referaf ad ipm contemplantem: sic habeſ ꝓtemplatio philosophoꝝ. Querebant enim philosophi deum ꝓtemplari ex creaturis inq̄tum talis speculatio seu ꝓtemplatio est ipsius speculātis summa perfectio. Contemplationē enim ꝑmi ⁊ summi intelligibilis posuerūt felicitatē homīs: vt habeſ. x. Ethicoꝝ. Ex quo ptz q talis ꝓtemplatio erat pure speculatiua: qz querebāt talē speculationē ꝓpter seipsam: ⁊ nō ꝓpter aliam pfectionem. ꝓpter quod in tali cōtemplatione plus facit subtilitas intellect⁹ q̄ feruor affectus. Si autem referaf actus ꝓtemplatiōis diuine ad ipsam rem cōtemplatā: quod fit quādo talis cōtemplatio queritur ꝓpter amorē rei cōtemplate: vt ex tali cōtēplatiōe ipse cōtemplans inardescat in amorē diuinū. sic habeſ ꝓtemplatio sanctoꝝ ⁊ potissime euangelistarum. Ex quo ptz q talis cōtemplatio nō est pure speculatiua: qz nō queritur ꝓpter ipsum speculari: sed ꝓpter amorē ipsius obiecti cōtemplati. ⁊ ideo in tali cōtemplatione plus facit feruor affectus q̄ subtilitas intellectus. ꝓpter quod beatus Dionysius. vij. ca. celestis hierarchie dicit q in cōtemplatione diuinorum ꝓprium est amoris calidum superferuens ⁊ acutū: qz amans nō est contentus amati superficie: sed nititur q̄tum possibile est eius intima penetrare. ꝓpter quod dicit Hugo cōmētator ibidē: Ubi scientia foris stat dilectio intrat. igitur quia beat⁹ Johānes euāgelista ceteris euāgelistis xp̄m feruētius dilexit. ideo ei⁹ secreta intimius penetrauit. ꝓpter quod subtili⁹ scripsit: qđ notaf in facie aquile. que tantam pspicacitatez habet in visu q̄ solem in rota sua oculis irreuerberatis intueſ: vt dicit Aug⁹. in libro de morib⁹ eccle. ⁊ de hoc potest expōi illud quod scribiſ Job. xxxix. Munquid ad p̄ceptum tuū elevabiſ aquila: ⁊ in arduis ponet nidum suū: Hoc enī verbum dr de Job negative: sed de deo affirmative: sicut ptz ibidez. ⁊ merito: qz ad p̄ceptum dei humana aquila nostra videlicet beatus Johannes euāgelista elevata est de terrenis ad celestia: quia ad verbū xp̄i vocantis dimisit thoꝛū nuptialem: et elevatus est ad ꝓtinentiā virginalez: q̄ est vita celestis: sicut dicit beatus Hiero. in sermone de assumptiōe beate virginis. Profecto in carne ꝑter carnem viuere: nō terrena vita est sed celestis. vnde in terris angelicā gloriaz acq̄rere maioris ē meriti q̄ habere. Esse enī angelū felicitatis est: esse virginē xp̄tis. dum h̄ obtinere viribus nitiſ cū gratia qđ angelus habet a natura. Et talis elevatio fuit dispositio in Johāne ad subtilius contemplandū ⁊ describendū diuīa. Contrariorum enim ꝓtrarie sunt cause. Lasciuia autē carnalis inducit intellect⁹ hebetudinem: vt dicit beat⁹ Grego. xxx. moral. ergo p oppositum continentia virginalis disponit ad eius subtilitatē. Sed cōsummatio huius subtilitatis subdiſ in auctoritate ꝑmissa cum dr: In arduis ponet nidū suū. Nidus enī est locus vbi volucres se reclinant ⁊ quiescunt. Nidus igiſ Johānis fuit sinus saluatoris. q̄ sup pectus ei⁹ suauiter recubuit: ⁊ inde fluenta euāgelij ceteris vberius potauit. ⁊ ideo sequiſ: Oculi eius de longe ꝓspiciunt: qz ipsi adhuc manēti in terra: revelata sunt secreta celestia. ⁊ qz subtilius secreta celestia cognouit: p consequens ⁊ subtilius scripsit. Sedo dico q Johānes ceteris euāgelistis scripsit sublimi⁹: ⁊ differt hoc mēbrū a p̄cedenti: qz de infimis pōt fieri subtilis descriptio: sed sublimitas descriptiōis importat altitudinē materie. qđ q̄uenit Johāni euangeliste: qz aliis euāgelistis ad describendū xp̄i humanitatē intrētis: beat⁹ Johannes ad ꝓtemplādū ⁊ describendū eius diuinitatē ꝑncipaliſ ascēdit. ꝓpter qđ alij tres euāgeliste figurati sūt p aīalia in terra gradiētia: videlicet p hoiem: vitulū ⁊ leonē. Jobes autē figuraf⁹ est p aquilā in altū volantē: in q̄ designauit secūduz scz ei⁹ ꝓtemplationē ⁊ descriptionē sup alios trāscendentē. qđ notaf in xbo prassumpto cū dr: Desup. ⁊ iō de hoc pōt exponi illud Psal. xvij. Ascēdit sup cherubin ⁊ volauit. Cherubin dicunf a plenitudine sciētie: ⁊ ideo significant euāgelistas qui fuerūt repleti spū sapie diuine. ꝓterea vocantur aīalia plena oculis in circuitu ⁊ intus. Apoc. iiij. Sup ista cherubin ascēdit ⁊ volauit: qz ꝓtēplationē alioꝝ euāgelistaꝝ trāscēdit diuinitatē xp̄i pre ceteris speculādo: ⁊ q̄tū possibile est sublimi⁹ describendo. ꝓpter qđ dicit Aug⁹. q si altius intonuisset: totus mūdus capere nō potuisset. Tertio in xbo pōsumpto oñdit cōtemplatio ⁊ descriptio Jobis aliis pfectio: ⁊ h̄ in duob⁹ in q̄bus supleuit illud qđ ab aliis euāgelistis fuerat dimissū: ſm q dicit Hiero. libro illustriū viroꝝ. Primū est: qz a tpib⁹ Johānis surrexit error hebionitaꝝ q̄ dicebant xp̄m esse homiem purū: ⁊ p ꝓsequēs ante mariā nō fuisse. ꝓpter qđ beat⁹ Johānes rogat⁹ ab asie episcopis scripsit euāgeliū: i cui⁹ ꝓncipio oñdit diuinā xp̄i naturaz in qua eternaliter p̄cessit mariam. Secundū est q cum Johānes legisset Matthei: Marci ⁊ Luce euangelia: illa ꝓbauit: ⁊ eos vera dixisse firmauit: verūtamen tantūmodo historiā christi texuerant q̄tum ad illum annum in quo passus est: videlicet post Johānis baptiste incarcerationem. ꝓpter qđ ipe Johānes euāgelista in suo euāgelio narrauit gesta ꝑioris anni anteq̄ Jobes baptista in carcere clauderef. Ex q̄ ptz q pfecti⁹ alijs scripsit. que q̄dē pfectio in xbo passumpto in numero q̄ternario designaf. cum dicit: Ipsoꝝ ꝫttuor. Quaternarius enī numer⁹ est ꝑmus numerus quadrat⁹. Qz aūt p quadratū pfectio designetur: ptz p pbm j. Ethicoꝝ. vbi cōparat virtuosum corpi quadrate. qz sicut corpus quadratū bñ sedet in oī latere: sic virtuosus se bene habz in quacūq̄ fortuna ꝓtingēte. Quadratura ꝑus inueniſ in numeris q̄ in corpibus: sic ⁊ vnitas ꝓior est ipso puncto. ⁊ ideo pfectio ꝑmo ⁊ ꝑncipaliter designaf in numero q̄ternario. que quidē pfectio in euāgelio Johānis pre ceteris inueniſ: vt ptz ex dictis. ⁊ ideo de hoc pōt exponi illud Eçech. j. Cūq̄ aspicerē aīalia apparuit vna rota habens ꝫttuor facies. Intuēti enī diligenter ꝫttuor euāgelia apparet euangeliuz Johānis aliis pfectius: vt dictuz est: ⁊ hoc designaf cum dr: Apparuit vna rota: quia figura circularis est pfectissima: sed vlterius dicit q hec rota habet quattuor facies: quia euangeliū Johannis continet ꝫttuor partes ꝑncipales: qz primo describit ipsi⁹ dei eternalē ꝓcessionē dicēs: In ꝑncipio erat verbū. secundo per ipm generalē rerū ꝓductionē dicens: Omnia p ipm facta sūt. tertio describit eius temporalē incarnationē dicens: Et xbuz caro factū est. ⁊ ꝓsequēter describit opera que christ⁹ in carne humana assumpta peregit. quarto p ipsum filium dei incarnatum ostendit finalem generis humani glorificationem. ꝓpter quod in fine sui euangelij concludit: Hec autem scripta sunt vt credatis quoniam iesus est filius dei: ⁊ vt credētes vitam habeatis. Et patet ordo huius euangelij ad alia: quia prius est ordine perfectionis: licet sit posterius ordine temporis. patet etiam ordo partium huius euangelij in se. Et in hoc iste prologus terminatur.

Glo. ordi.

Hic est iohānes. Aug⁹. Oībus diuīe scripture paginis euāgelium excellit: qz qđ lex et ꝓphete futurū ꝑdixerūt: hō cōpletuz dicit euangeliū. Inter ipos aūt euāgeliozū scriptozes iohannes eminet i diuinoz mysterioz ꝓfunditate: q̄ a tpe dūice ascensiōis p annos. lxv. xbuz dei absq; āminiculo scribēdi vsq; ad vltima Domiciani pdicauit tēpora. Sed occiso domiciano cū pmittente nerua de exilio rediisset ephesum: cōpulsus ab epīs asie: de cocta patri diuitate xpī scripsit aduersus hereticos: qui eo absente irruperant in ei⁹ eccl'ias q̄ rōm ante mariā fuisse negabant. Uū merito in figura q̄ttuoz aīalium aquile volanti cōparaf q̄ volat altius ceteris aīalib⁹: et solis radios irreuerberatis aspicit luminib⁹. Ceteri q̄pe euāgeliste q̄ tpalē xpī natiuitatē et tpalia eius facta q̄ gessit i hoīe sufficienter exponunt: et de diuinitate pauca direxerūt q̄si aialia gressibilia cū dño ambulant in terra. Hic aūt pauca de tpalib⁹ ei⁹ gestis edisserēs: sed diuinitat' potentiā sublimi⁹ ꝓtēplās: cū dño ad celū volat. Qui enī supra pectus dñi in cena recubuit: celestis haustū sapie ceteris excellenti⁹ de ipso dñici pectoris fonte potauit. Legerat siq̄dē euāgelia triū euāgelistarū: et approbauerat fidem eoz et veritatē: in q̄b⁹ deesse vidit aliqua gestaz rex historie: et ea marie q̄ domin⁹ gessit ꝑmo pdicatiōis sue tpe. s. anteq̄ iohes baptista clauderef in carcere. Hec ergo q̄si dimissa ab illis scribit iohānes q̄ fecit iesus anteq̄ iohes traderef: iz maxime diuinitatē xpī et trinitatis mysteriū cōmēdare curauit. Tres siq̄dem alij euangeliste dicta et facta dñi tpalia: q̄ ad informādos mozes vite pītis marie valent copiosi⁹ ꝓsecuti: circa actiuā vitā fuit versati. In q̄ laboraf vt coz mūdef ad videndū deū. Iohānes vo pauca dñi facta dicit: xba vero dñi q̄ trinitat' vnitatez et vite eīne felicitatē insinuāt: diligenti⁹ cōscribit: et sic in ꝓtēplatiua vita virtute cōmēdāda: intētione suā et pdicationez tenuit. In q̄ ꝓtēplatiua vacaf vt de⁹ videatur. Iste siq̄dē est iohes quē dñs de fluctuaga nuptiaz tēpestate vocauit et cui matrē virginē xgini cōmēdauit. b Nuptiaz vinū ꝛc. Vinū aliud ē nuptiale: aliud spūale. Nuptiale vinū ad lram possumus dicere: qđ de aq̄ substitutū ē. Spūaliter p vinū qđ defecit i nuptijs: possum⁹

Job. 2. a
Job. 19. c

Prologus Nico. de lyra

Eiusdem Nicolai expositio prologi beati Hieronymi super Johannem.

a Hic est Johānes. Huic euāgelio qđ est ceteris pfecti⁹: vt ptz ex dict⁹ beatus Hiero. hūc prologū ꝑmittit: in q̄ ꝓncipaliē tria facit: qz ꝑmo describit scriptoris hui⁹ euāgelij cōmēdationē. secō ipsi⁹ euangelij ordinationē. ibi: Tū post oēs. tertio ponit Hiero. suā excusationē. ibi: Quoz tū. Primo dicit euangeliū. Inter ipos aūt euāgeliozū scriptozes iohannes eminet i diuinoz mysterioz ꝓfunditate: q̄ a tpe dūice ascensiōis p annos. lxv. xbuz dei absq; āminiculo scribēdi vsq; ad vltima Domiciani pdicauit tēpora. Sed occiso domiciano cū pmittente nerua de exilio rediisset ephesum: cōpulsus ab epīs asie: de cocta patri diuitate xpī scripsit aduersus hereticos: qui eo absente irruperant in ei⁹ eccl'ias q̄ rōm ante mariā fuisse negabant. Uū merito in figura q̄ttuoz aīalium aquile volanti cōparaf q̄ volat altius ceteris aīalib⁹: et solis radios irreuerberatis aspicit luminib⁹. Ceteri q̄pe euāgeliste q̄ tpalē xpī natiuitatē et tpalia eius facta q̄ gessit i hoīe sufficienter exponunt: et de diuinitate pauca direxerūt q̄si aialia gressibilia cū dño ambulant in terra. Hic aūt pauca de tpalib⁹ ei⁹ gestis edisserēs: sed diuinitat' potentiā sublimi⁹ ꝓtēplās: cū dño ad celū volat. Qui enī supra pectus dñi in cena recubuit: celestis haustū sapie ceteris excellenti⁹ de ipso dñici pectoris fonte potauit. Legerat siq̄dē euāgelia triū euāgelistarū: et approbauerat fidem eoz et veritatē: in q̄b⁹ deesse vidit aliqua gestaz rex historie: et ea marie q̄ domin⁹ gessit ꝑmo pdicatiōis sue tpe. s. anteq̄ iohes baptista clauderef in carcere. Hec ergo q̄si dimissa ab illis scribit iohānes q̄ fecit iesus anteq̄ iohes traderef: iz maxime diuinitatē xpī et trinitatis mysteriū cōmēdare curauit. Tres siq̄dem alij euangeliste dicta et facta dñi tpalia: q̄ ad informādos mozes vite pītis marie valent copiosi⁹ ꝓsecuti: circa actiuā vitā fuit versati. In q̄ laboraf vt coz mūdef ad videndū deū. Iohānes vo pauca dñi facta dicit: xba vero dñi q̄ trinitat' vnitatez et vite eīne felicitatē insinuāt: diligenti⁹ cōscribit: et sic in ꝓtēplatiua vita virtute cōmēdāda: intētione suā et pdicationez tenuit. In q̄ ꝓtēplatiua vacaf vt de⁹ videatur. Iste siq̄dē est iohes quē dñs de fluctuaga nuptiaz tēpestate vocauit et cui matrē virginē xgini cōmēdauit. b Nuptiaz vinū ꝛc. Vinū aliud ē nuptiale: aliud spūale. Nuptiale vinū ad lram possumus dicere: qđ de aq̄ substitutū ē. Spūaliter p vinū qđ defecit i nuptijs: possum⁹

Prolog⁹ sancti Hieronymi in euangeliū ſm Johannē incipit.

a Hic est iohānes euāgelista vnus ex discipulis dñi qui virgo electus a deo ē † quē de nuptijs volentē nubere vocauit de⁹. Cui xginitatī hoc duplex testimoniū i euāgelio daf: ſ ecce vnū. ſ hic aliud re.
q et ꝑ ceteri dilect⁹ a do dr: et huic matrē suā pendēs in cruce cōmēdauit dñs: vt virginē virgo seruaret. Deniq; mānifestās i euāgelio q erat ipe incoꝛruptilis verbi
ſ .s. iohannes vel deus.
op⁹ inchoās: † solus xbū cārnē factū esse: nec lumē a tenebris comprehensuz fuisse testaf. † Primū signuz ponens qđ in nuptijs fecit
a ſ deus vel iohannes. b ſ. s. inuitarus de vino nuptiarū in vinum nouum quo inebriatur de calice preclaro domino a se inuitato.
dñs oīdens q ipē erāt vt legēti bus demōstraret q vbi dñs inui
ſ lex coniugij.
b tatus sit deficere nuptiarū vinū debeat: vt et veterib⁹ immutatis:

a ſ verbū caro f.

ptz q verbū Matthei nō ꝓtrariaf xbo Hiero. f Cui xginitatis. Hic q̄r. probaf quoddā ꝓpositū in ꝓcedēti cōmēdatiōe. Cōmēdauerat enī Hiero. iohānē ex q̄ttuoz. s. ex noīe: ex officio: ex cōiunctu et ex virtut' actu. Tria aūt ꝑma erāt manifesta. nō sic aūt q̄rtū videlicz xginalis ꝓtinētia. iō istud ꝑbat Hiero. duplici testimonio. Primū ē special' dilectio xpī ad ipm q̄ erat sue xginitatis signuz: qz ſm q dr Eccl'i. xiij. Oīne aīal diligit sile sibi: volatilia ad silia sibi ꝓueniunt: sic oīs caro ad sibi silem ꝓiungef: et oīs hō sibi sili associabit. De xpo aūt nulli est dubiū q̄n fuerit xgo ꝛc. et ꝑ est qđ dr: Cui xginitatis in ꝑ duplex testimoniū daf in euangelio. primū aūt testimoniū tangit. cū dr: g Qz et ꝑ ceteris a deo dile. dr. sicut. j. xxi. Uidit illū discipulū quē diligebat iesus ꝛc. Scom aūt testimoniū virginitat' iohānis fuit recōmendatio matris xpī in cruce sibi facta: vt virgo virgini deseruiret: et esset adinuicē grata societas: et floríd⁹ aspect⁹: ſm q dicit Hiero. in ſmone de assūptione xginis marie. et ꝑ est qđ dr: h Et huic matrē suā pendēs in cruce commēdauit: vt xgo virginē seruaret. i Deniq;. Hic q̄r oīdit scribēdi mod⁹ quē tenuit iohānes in scribēdo istud euāgeliū: qz scribēdo xpī naturā incipit ab ema natiōe incoꝛruptibil' xbi. p ꝑ oīdit in xpo naturā dīnā: et taf modus incipiēdi debebaf iohāni ꝓpter incoꝛruptionē carnis sue. et ꝑ est qđ dr: Deniq; manifestās in euāgelio: incipiēdo euāgeliū. k Qz erat ipe. i. in coꝛruptionē carnis sue.

l Incoꝛruptibilis xbi opus inchoans. qz ab ꝑ suū euāgeliū incepit dicens: In ꝓncipio erat verbū ꝛc. m Solus verbū carnē factū esse. nec lumē a tenebris cō prehēsuz fuisse testaf: qz alij euāgeliste nō loquunf de ꝓprietatib⁹ verbi: sicut iste. silit̄ describendo facta xpī humanitus gesta incipit ab illo signo q̄ xps inuitat⁹ ad nuptias deficiēte vino aquā ꝛūtit i vinū: vt habef. j. ij. ca. q ꝑ designat q in illis q̄ inuitāt xpm ad nuptias spūales p aggressuz ꝓtinētie virginal. debz deficere delectatio carnal'. q p vinū designaf vt aqua ꝙuertaf nouo mō in vinum p xpm mutādo caruālē delectationē in spūalē. et ꝑ mō incipiēdo descriptionem opez xpi ostendit suam virginitatē. et hoc est quod dicit: n Primū signum ponens qđ in nuptijs fecit dñs. mutando aquā in vinum. o Oīdens q ipse erat. s. legregatus a delectatione carnali p ꝓtinentiam virginalem. p Ut legentib⁹. suum euangelium. q Demōstraret q vbi dñs inuitat⁹ sit. i. in nuptijs spiritualib⁹. r Deficere vinū nuptiarū debeat. i. delectatio carnalis. s Et veterib⁹ immutatis. i. delectatiōe carnali q̄ coꝛruptionē inducit mutata i spūalē q̄ renouat aīas.

legem ꝓiugij intelligere: q̄ ante aduētū christi fere ab oīb⁹ cu
stodiebaꝫ. qz tūc dicebaꝫ: Crescite ⁊ mltiplicamini: ⁊ steriles
que nō pariebāt: magno oprobrio custodiebanꝫ. Sed veni
ente xpo: iā in q̄busdā cepit vinū illud deficere: ⁊ aliud vinū
scz virginitaꝫ crescere: sicut in maria: iohāne: stephano: et in
plurib⁹ aljs. Jdeo aūt dr vinū ꝓiuga
le ipsa lex ꝓiugij: qz sicut vinū inebri
at hoīem: et a statu sue mētis alienat:
sic lex cōiugij alienat hoīem ab his q̄
dei sunt: ⁊ sollicitū eū facit circa mun
danas res q̄b⁹ se ⁊ ꝓiugē ⁊ prolē nu
trire queat. Castitas vero dr vinum
spūale: qz qđ istud facit secko: illud fa
cit deo: qz facit postponere mūdana:
et celestib⁹ inhiare. Et iō posuit ꝑ vt
demōstraret: q vbi dñs est inuitaꝫ. i.
in mētib⁹ illoꝝ ad quos inuitatus ve
nit vinū nuptiaꝝ. i. veteris ꝓsuetudi
nis debet deficere: ⁊ veterib⁹ immuta
tis. i. dimissis oīa appareāt noua que
a xpo nouo hoīe ꝓstituunt. a Et
hic iobes. Johānes interꝑtaꝫ gratia
dei sue in q̄ est grā: vel cui donatū ē.
Cui autē theologoꝝ donatum est ita
abscōdita summi boni mysteria pene
trare: ⁊ sic hūanis mētib⁹ intimare.

Finit expositio prologi.

Incipit

Nico.de lyra

a Noua oīa q̄ a xpo instituunt. i. re
parant: Appareant. b Hoc autē.
Hic ꝓr ostēdit tps ⁊ locꝰ in q̄ iobes
scripsit istud euangeliū. Locꝰ est asia
minoꝝ in q̄ metropolis est ephesus. in
qua plurimū iohānes fuit ꝗuersatus.
⁊ hoc est qđ dr: Hoc aūt euāgeliū scri
psit in asia: qz de ꝑ rogatꝰ fuit ab asie
xp̄is rōne p̄dicta. Tēpꝰ āt descriptiōis
hui⁹ euāgelij fuit postq̄ iobes redie
rat de relegatione exilij vbi Apocaly
psim scripserat i insula q̄ dr pathmos.
⁊ hoc est quod dr: c Postea q̄ in
pathmos insula apocalypsim scripse
rat. Sed qz posset aliq̄s q̄rere quare li
ber apocalypsis ponit vltimꝰ in cano
ne: eū fuerit descriptꝰ ante illud euangeliū. Jdeo ad ꝑ rndet
Hiero. dicēs: q hoc factū est vt finis canonice scripture ꝓnci
pio rnderet: qz scriptura canonica incipit a ꝓncipio incoꝛru
ptibili. cū dr: In ꝓncipio creauit deꝰ ⁊c. Et ideo ꝓueniens fu
it q finis ipsius incoꝛruptibilis ꝑ virginez describereꝝ. Ad
⁊ liber Apocalypsis in finali beatitudine terminaꝫ q̄ cōsistit
in reductiōe creature ad ipm: sicut ꝑ creationez egreditur ab
ipso. de qua creatiōe agit in canōis ꝓncipio. ⁊ hoc est qđ dr:
d Et cui in ꝓncipio canonis ⁊c. i. ipsi deo a q̄ creatura egre
ditur. e Et etiā incoꝛruptibil finis p̄ virginē. i. ꝑ iohānē.
f In apocalypsi redderet. qz ibi describit finis creature si
cut ⁊ ꝓncipiū. ꝓpter qđ subdit: g Dicēte xpo: Ego sum
alpha ⁊ o. Apoc. vltc. Alpha enī est ꝓma lra greci alphabe
ti: O vero vltia: ⁊ ꝑ hoc designaꝫ q ipe xp̄s ē ꝓncipiū ⁊ finis
sacre scꝑture: ac etiā totiꝰ scꝑture vere: qz ē vitas ꝓma: a qua
oīs alia vitas deriuaꝫ. h Hic est io. Hic ꝓr describit ipsi⁹
iohānis felix obitus quod oñdit de duob⁹. Primo qz ex di
uina reuelatione ꝓscinit se vocatū ad celeste regnū. ⁊ hoc est
qđ dr: Hic ē iohānes q̄ sciens supuenisse diē recessus sui de ꝑ
mundo. i Cōuocatis discipulis suis in epheso. q̄ erat me
tropolis illi⁹ terre. k Per multa signoꝝ experimenta. qz
sensibiliter viderat multa miracula virtute xpi facta.
l Promens xp̄m. qz talia sunt diuinitaꝫ xpi ostēsiua. Se
cūdo qz speciali modo obijt: nō sentiēs dolorē mortis. ⁊ ꝑ est
qđ dr: m Descēdens. ꝓpria voluntate. n In defossuꝫ
sue sepulture locū. vt hr̄ in legēda sua. o Facta oratiōne po
situs est ad ꝑres suos. i. ad sctos ꝑres veterꝫ testamēti: q̄ iam
erāt in glia celesti. p Tam extraneꝰ a dolore mortꝫ. nō di
cit a morte: qz mortuꝰ fuit ꝑ separationē aīe a corpe: qz q̄libet
hō debitor ē mortꝫ ex ꝓmi parētis trāsgressiōe: ꝑm q dr Heb.
ix. Statutū ē hoib⁹ semel mori: sz dolorē mortꝫ nō sensit ex ꝑ
uilegio speciali in signū integritatꝫ virginalis. ꝓpter qđ subdi
tur: Et a

f. i. virginitas appareat.

noua oīa q̄ a xpo instituunt ap/ a
pareāt. Hoc aūt euāgeliū scripsit b
in asia: postea q̄ in pathmos in/ c
sula apocalypsim scꝑserat: vt cui d
in ꝓncipio canonis incoꝛruptibi
le ꝓncipiū ꝓnotaꝫ i genesi: ei etiā e
incoꝛruptibil finis ꝑ virginez in f
apocalypsi redderet: dicēte xpo. g
†Ego suz alphaꝫ o. Et hic ē iohā h
nes: q̄ sciēs supuenisse diē eccles/ i
sus sui: puocatꝫ discipulis suis in
epheso: ꝑ mlta signoꝝ expimēta k
promens xp̄m descēdēs in defos l m
sum sepulture sue locū: facta ora/ n o
f angelos.
tione posit⁹ est ad p̄res suos: tam p
extraneꝰ a dolore mortꝫ q̄ a coꝛ/
ruptione carnis iuenit alienus.
Tū post oēs euangeliū scripsit: ⁊ q
b virgini debebaꝫ. Quoꝝ tū vel r s t v
scriptoꝝ tpis dispositio vl libroꝝ/ x
rū ordinatio: ideo a nobis ꝑ sin/
f per singla. f vl vt nescientib⁹ desideriū cevideꝫ
gula ñ expōit: vt sciēdi desiderio
collato ⁊ q̄rentib⁹ fructꝰ laboris: y z
⁊ deo magisterij doctria seruet.

Finit prologus.

Apoc. i. d

Postilla fratꝛis Nicolai de lyra sup Johannez euangelistam in/cipit.

Ca. I

In ꝓncipio erat verbum. Secōm q̄ ptz ex predict⁹ intentio beati Johānis est diuinitatez dñi nr̄i Iesu christi ꝓncipaliter declarare: ad extinguendū here/sim hebionitarum extūc insurgentez: qui dicūt christum purū hoīem: ⁊ ꝑ q̄s ante mariā nul/lo modo fuisse. Et iō in ꝑ euāgelio sic ꝓcedit: qz ꝓmo diuinitatē xpi ꝑ rōnē q̄tū possibile est ꝓbat. secōo ipam ꝑ miracula ab ipso facta manifestat in ꝓncipio sequentis ca. ibi: Tertia die. Prima in duas. qz ꝓmo diuinitatē xpi oñdit. secōo declarat q̄/liter hoc sibi innotuit. ibi: Et vidim⁹. Prima ī duas: qz ꝓmo declarat ipsi⁹ filij dei eternā generationē. secōo tpalē ipsius in/carnationē. ibi: Fuit hō. Prima in duas: qz ꝓmo determinat de ipso filio dei q̄tū ad ei⁹ esse seu generari. secōo q̄tū ad eius opari. ibi: Omnia ꝑ ipm. Circa ꝓmū q̄ttuoꝝ declarat. ꝓmuꝫ est filij a ꝑe eternā generationē. secōm est ipsoꝝ ꝑsonalē distinctionē. ibi: Et verbū erat apud deū. tertiū est ꝑis ⁊ filij ꝑsubstantialitatē. ibi: Et deꝰ erat verbū. quartū est ipsoꝝ coeternitatē. ibi: Hoc erat in ꝓncipio apud deū. Ad euidentiā istoꝝ cōsiderandū q̄ beatꝰ iobes in declaratione istoꝝ vtiq̄ noīe verbi: qđ nō inuenit nisi in creatura intellectuali: q̄ est ad imaginez dei facta. ⁊ ideo efficaciꝰ ducit in cognitionem creatoris q̄ cetere creature. Et iō ad intellectū dicēdoꝝ aliq̄ sunt hic ꝓmittenda. ꝓmū est qualit̄ verbū in nob inuenit. secōm qualit̄ in deo poñit. tertiū qualit̄ ꝓprietas filiatiōis in xpo diuīo repit: qz de/atus Jobes loquit de filio dei sub noīe verbi. Circa ꝓmū sciendū q̄ vox significatiua dr verbū: sed ꝑ est tūmodo large et denotatiue: in q̄tū significat interioris mētis cōceptum: sicut vrina dr sana in q̄tū est sanitatis indicatiua. ⁊ iō sicut ꝓprie dr sanitas quod ꝑ vrinā designaꝫ: ita illud ꝓprie dr verbū quod ꝑ vocē significaꝫ. hoc autem est interioꝝ mētis ꝓceptus: ꝑm q̄ dicit pbs. j. Periarmenias. Voces sunt note. i. signa eaꝝ pas/sionū q̄ sunt in aīa: ⁊ iō ꝓceptus mētis interioꝝ etiā anteq̄ per vocē designet ꝓprie verbū dr. ⁊ hoc est quod dicit Aug⁹. xv. de trinitate. Quisq̄s pōt intelligere verbū nō solū anteq̄ so/net: verūetiā anteq̄ sonoꝝ eius imagines cogitatiōe inuoluā/tur: pōt videre aliquā illi⁹ verbi sīlitudinē. de quo dictuꝫ est: In ꝓncipio erat verbū. Aduertendū tū q̄ in nobis est duplex

¶ Incipit euangeliū ſm Johem. La. I

In principio erat verbum ꝛc̄. Cōtra eos q̄ ꝓpter tpalem christi natiuitatē dicebant xpm non semp fuisse: incipit de eternitate verbi dicēs: In ꝑncipio erat x̄bū. verbū dr vel qđ ꝓferr̄ et transit: vt qñ dr de' vel aliq̄d hmōi: vl cogitatio seu ꝓceptio mētis q̄ ex mente nata cū ipsa mēte ꝑmanet: vt qñ cogitas vl diuinā ſubam vl aliā rē. Hac ſilitudine rō et ſapia dei q̄ ex deo nata oia cōphēdit verbū dr. Hoc dr esse in ꝑncipio ꝓtra eos: q̄ (qz ex tpe de nasci ex virgine) dicūt nō semp fuisse. In principio. i. pr̄e q̄ est ꝑncipiuz nō de principio: ipe cū eo ē ꝑncipiū de pr̄cipio. In q̄ solum notat' eternitas verbi q̄ oia p̄cedit. Sz qz alij dicebāt q̄ idē deus aliq̄n est pr̄: aliq̄n filius: vt alter noteť in ꝓsona. Hdit: et verbuz e. a. d. vt alius apud aliū. Sed qz alij ꝓcederēt: et sp aliū fuisse: sed nō deū esse. subdit: et de' erat verbū. Sz qz iterū alij etiā deū ꝓcederēt sed factū deū: vt ex hoibus fūt dij: ꝓtra eos addit: hoc. i. verbū erat apud deū. in pr̄cipio. i. ante oia nat' ex deo: in q̄ et cooipotens et ꝓsubstātialis et coetern' indicat'. Post q̄ aūt dixit de natura filij: de opatiōe ipsi' supponit: oia p ipsuz facta sunt. oia. i. q̄cq̄d est siue in ſuba siue in aliq̄ naturali ꝓprietate. Ecce auctor bono'. Et sine ip. f. est ni. qz ñ ab eo ē: qđ nō ē naturalit' q̄ qđ ē puersio nature: vt malū siue idolū. Ecce nō ē auctor malorum. Sed ne qz ista facta fūt mutabilia: ipa volūtas et rō et ſapia dei videret esse mutabil'. addit: qđ factū ē in tpe et est mutabile: erat viuēs et ꝑmanēs in ipo: vt arca facta in ope: mutat' et perijt. arca in mēte artificis ꝑmanet: ita vt ex ea alia et alia fieri possit illa ꝑus facta pereūte: et ita ꝓstat q̄ creatura nō ē coeterna creatori: sed ars et rō et ſapia ex q̄ fit ē coeterna deo. Dicto q̄ sit natura verbi: que etiaz ei' opatio: supponit qđ faciat hūane rōnali creature: et hec vita. i. ſapia dei in q̄ viuūt oia: erat lux x̄ti in se est: et si iniq̄ non ſentiūt. lux. i. illumiatio hoim: nō peco' vl aliaz rerū. Et hec qđē lux lucet x̄tuz in se est in tenebrosis: ſicut sol sup cecum: et tñ illi mali vt ceci nō ſentiūt solem. Si enī cōprehenderēt tenebre nō essent. Ut aūt et ipse tenebre possent cōprehendere p̄missus ē homo in testimoniū huius luc'. Et ipsa lux. i. verbū: factuz est caro: quasi mutaf in lac ꝓpter paruulos. In forma enim deitatis nō posset nosci a paruulis. Alij euangeliste describūt christū natū ex tempe. Johannes affirmat eum fuisse in pr̄e vt in principio. Hō fuit ante pater q̄ filij'. Ecce filij' alia ꝓsona a pr̄e: vna ſubstātia cū patre. b Erat. Sum verbū ſubstantiuū dupliceť hz significationē. aliq̄n enī tpales motus ſm analogiā alioꝝ verboꝝ declarat. aliq̄n substantiā vniuſcuiuſcq̄ rei de qua p̄dicaf nō vllo tpali motu designat. ideo et substantiuū vocaf. tale est qđ dr: In principio erat verbū: q̄ſi in pr̄e ſubſiſtit filius. Hō enī ꝑ tpe sed ꝑ ſubſtātia ponit' erat. Quare ponitur erat ſubſtātiuum verbum: vt intelligas omnia tempora p̄cessisse coeternum patri verbum.

c Verbum. Vel quia per eum pater mundo innotuit: vel quia ipſum dicendo: id est generando deus pater omnia creauit: verbum dicitur.

d Et verbum erat. Alij ſubito inter homines apparuisse. Johannes dicit apud deū ſemper fuisse. Alij verum hominem. Johannes verum deum asserit dicens: deus erat verbum. Alij hominem inter homines conuersatum. Johannes apud deum manentez dicit: hoc erat in principio apud deū. Alij dicunt miracula q̄ fecit hō in mūdo. Johānes ꝑ ipm oia facta testatur. Omnia ꝑ ipm facta sunt. Ecce auctor bonorū. Sine ipo f. est ni. Non est auctor malorū.

¶ Omnia ꝑ

¶ Incipit euāgeliū ſm Johannem. La. I

a ¶ in pr̄e q̄ ꝑncipiū sine ꝑncipio ē: vl i ꝑncipio oim creaturarū vel rēpoꝝ. i. cū incipe rent oīs creature vel tpa tā erat verbū. vel qz ab ipso habent oia principiū existendi. ¶ nō in maria incepit vt quidam volebāt. ¶ vt idem in ſubſtātia: et si alius in ꝓsona q̄ dđ negabant. b ¶ nota consubſtantialitatis.

a b In principiō erāt a†

a ¶ filius qui est principiū de principio. b ¶ filius. ¶ verbum nō ꝓlatū: sed semp apud euz manens. i. sapia: qua vl de creādis oia sciebat vel de se. c ¶ vt alia ꝓsona: nō tñ alia ſubstantia.

c b verbū: et verbū erāt apud deum: b†

interlocutiōnis ꝓcept'. vn' informis et imperfect': aliq̄ formal' et pfectus. Cui' rō est: qz cognitio nr̄a ꝓcedit de imperfecto ad pfectū. et iō de re primo habem' ꝓceptū ꝓfusum et imperfectū: vt hr̄. j. physicoꝝ: et tal' ꝓcept' nō dr ꝓprie x̄bū: sz cogitatio. Procedēdo aūt q̄ēm' ad hfidū ꝓceptū pfectū rei et determiatū: qui a phis vocaf diffinitio: a sanct' aūt dr, ꝓprie verbū. et hoc ē qđ dicit Aug'. ix. de trinitate. Diffinitio tpantiā: et ꝑ ē verbū ei': et sic ptz ꝑmū. s. qđ sit verbū in nobis. Circa scm ꝓsiderandū q̄ de' est intellectual' nature: vt ab oib' tam ſctis q̄ phis supponit' tanq̄ manifestū: et ideo in ipo ponit' verbū nō tñ ad ſilitudinem verbi large dicti: qđ est ipa vox ſignificatiua: vel ꝓcept' rei imperfect': qz in deo nihil est ſensibile nec etiā imperfectū: et ꝓpter hoc vox ſignificatiua q̄ ſensibil' est: et ipsa cogitatio q̄ licet sit intellectualis: tñ qz imperfectionē implicat: non hz ibi locū: ſed ibi ponit' verbū inq̄tū importat ꝓceptū rei pfectū: qz de' vnico actu intelligendi ſeipm: et oia alia ꝓcipit pfecte. Et q̄ ptz differentia verbi nr̄i ad verbū diuinū: qz x̄bū nr̄m in mēte multiplicat'. Quot enī fūt ibi cōceptus pfecti vl formati: tot sunt ibi verba. in deo aūt est verbū vnicū: qz nō pōt ibi esse nisi vnicus ꝓcept' pfectissim'. Itē verbū in nobis est accidēs et q̄d trāsiens: qz nō semp actu ītelligimus: ſed in deo idem est qđ ſuba diuina: qz nō patit' admixtionē alicui' accidētis seu cuiſcūq̄ nature extranee. Est etiā verbū semp actu ꝑmanēs et eternū: et ſic ptz aliq̄liter ſecūdū. s. qual' in diuinis ponat' verbū. Circa tertiū sciendū q̄ de rōne filiatiōis ꝓprie dicte est q̄ ibi fit ꝓcessus viuētis a viuente ſm rōnē ſilitudinis in idētitate nature ſaltē ſpecifica vl in ꝓpinq̄ genere. qđ ptz: qz in reb' inanimat' q̄ēnis vnū ꝓcedat ab alio: ſic ignis ab igne: nō tñ ignis ꝓductus ab alio igne dicit ei' fili'. Sitr si res non viua ꝓcedat a viuente: nō inuenit' ibi rō filiatiōis: ſicut artificiatus ꝓcedit ab artifice: nō tñ dicit' eius fili'. et ideo req̄rit' sicut dictū est ꝓcessus viuētis a viuēte. Itē hoc nō ſufficit nisi sit ꝓcessus ſm ſilitudinem nature: qz pediculus ꝓcedens ab hoīe nō dicit' ei' fili': ſed ille q̄ procedit ab eo ſilis in ſpecie. Aduertendū tñ q̄ nō est de pfecta rōne filiationis q̄ natura ſpecifica in patre et filio numero distinguatur: ſed hoc cōtingit ex imperfectione illius nature: que ꝓpter ſui limitationē in pluribꝰ ſuppositis esse nō potest vna numero existens. Si igit' in diuinis ponat' verbum distinctū ꝓsonaliter a principio a quo ꝓcedit: ſicut veritas rei se habet vt magis patebit. j. ꝓsequenter oportet dicere q̄ in ipso pfecte inueniatur ratio filiationis: qz deus nō ſolū est viuens: ſed vita p essentiam. et ideo verbū in diuinis necessario ꝓcedit ſicut viuens a viuente: et in idētitate nature: nō ſolum ſpecifica ſed numerali. Et ꝓcedit etiam ſm rationē ſilitudinis: quia de ratiōe verbi est q̄ ſit pfecta ſilitudo illi' cuius est verbum. et ideo verbū in diuinis et filius idem sunt q̄ omnem modum. ꝓpter quod dicit Aug'. vj. de trinitate. Verbum ſolus filius accipit': et eo dicit' verbū quo fili'. His ꝓlibatis ꝓcedendū est ad declarationē p̄me cōclusionis quā inducit Johānes ad ꝓbandū eternā filij generationē: vt predictū est: nec debet aliq̄s admirari q̄ tñ in ist' ſteti: qz verba beati Johānis ꝓtinent sententiā maximā: imo nobis incōprehensibilē. ideo nō potest paucis verbis etiā modicum declarari. In ratione autē ista beatus Johānes supponit vnum quod ab oibus ſupponitur tanq̄ manifestū. s. q̄ deus sit principiū ſimplicit' primū: et p cōſequens q̄ ſit intellectualis nature: aliter nō hr̄et noticiā ſui et aliorum: quod est incōuenies maximū. et iō quicq̄d est pfectioīs in natura intellectuali totū cōpetit ei: modo tñ ſupexcellēti. In natura autē intellectuali pfectionis est q̄ ibi ſit verbū: qz hoc cōpetit ei inq̄tū est in actu pfecto: vt ptz p p̄dicta: ergo in ipso deo ꝓprie et pfecte est verbum. Verbū autem de ſua ratione dicit qđ ꝓcedens ab eo cuius est verbum: ſicut cōceptus a ꝓcipiente. Cum igit' verbū et filius idē sint: seq̄tur q̄ ibi ſit generatio filij a patre: ex quo est ibi ꝓcessus verbi a dicēte. Qui' rationis Johānes ponit tñmodo ꝓclusionē omittens iſtā deductionē: ſicut frequēter faciūt ꝑ tangēdo ſolūmodo vnā ꝓpositionē ſue rōnis: et hoc modo dicit Johānes. a In principio erat verbū. i. in ipso deo qui ab oibus ſupponit' primū principium necessario est verbū ꝓprie dictū: vt ptz p p̄dicta. b Et verbū erat. Hic ꝓnr̄ ꝓbat patris et filij ꝓsonalem distinctionē. Ad cuius intellectū sciendum q̄ ꝓsona est intellectual nature incōmunicabilis existētia: vl potius ſubſiſtētia. Verbū aūt ex diuinis nō pōt esse accidēs: vt ptz ex p̄dictis. et ideo oportet q̄ ſit quid ſubſiſtēs in diuina natura. Est etiā incōmunicabile: qz nec intellect' nec natura capit q̄ ꝓcedēs ſit idē p oēm modū cū eo a quo ꝓcedit. et ideo qz verbū in diuinis ꝓcedit p actū realem: oportet q̄ inter ipsum et principiū a q̄ ꝓcedit ſit distinctio realis p ꝓprietates ſuas alteri incōmunicabiles. et iō cū vtrūq̄ ſit ſubſiſtēs incōmunicabile in natura diuina: q̄ ē in ſup̄mo intellectualitat': seq̄tur q̄ inter verbū et ꝓncipiū a q̄ est verbū, sit distinctio

† De cele. miſ. c. x.

† Dan. x. Luc. c. j.

a Omnia p ip. Aug⁹. Nō est creatura p quē oīs creatura facta est. Malū nō est factū p ipm: nec ipm idolū: q⁹ nihil sunt: nulla sua natura subsistūt. Ti q̄dā mēte ꝓcipiūt ōr esse: h̄ modo pctm̄ pōt esse. Ea q̄ sunt p ipm facta sunt. Illa autē sūt q̄ a natura ꝓpria nō recedūt. i. q̄ cōcordāt cunctipotētie diuinitatis. b Et sine ipso. Origenes ita distinguit. Et sine ipso factū est nihil qđ factū est. Ordo: nihil qđ factū est: factū est s. i. Aug⁹. Quod factū est erat vita in ipo. Jobes Chryso. Si ne ipso factū est nihil quod factuz est. Hylarius: sine ipso fa. ē ni. qđ factū ē in ipso. c Qđ factū est tē. Aug⁹. Si audis mutabilē creaturā p filium factā: nō tñ credas mutabilē eius voluntatē: q⁹ nō subito aliq̄d voluit facere: sed oīa ab eterno fecit. Quod factum est tpe: trāsit. qđ in sapiētia īmutabili est: trāsire nō pōt. Faber enī arcam prius facit in mente: post in ope qđ in mēte est vuit cū artifice: qđ fit mutatur cum tempore.

a ſ ipe filiꝰ erat deꝰ. ſ ne dicaſ eē cū deo ⁊ ñ deꝰ.
b ſ h̄ idē ẏbū nō est nouꝰ deꝰ ſz erat apud deū in ꝓncipio. i. in pre existēs ꝓncipiū oīm cū patre.
c ſ ita erat vnum cum patre: vt oīm principiū creaturaꝝ sua piret essentia.

a† b† **⁊ deꝰ erat verbū. Hoc erat in pn/**

a ſ. i. omnis creatura visibilis et inuisibilis: oīs forma: oīs cōpago: oīs concordia partium.

c† **a cipio apud deū. ⁊ Omniā p ipz fa**

a ſ nulla res subsistens sine ipso est facta.

d† **b cta sunt: ⁊ sinē ipo factū est nihil.**

ſ ⁊ oīne. a ſ in tpe. b ſ in spūali factoris rōne sp viuit ⁊ vivit. c ſ ⁊ hec vita. i. sapientia dei.

e† **c Qđ factū ē i ipō vita erat: ⁊ vitā**

† 26. q. 5. ca. episcopi in fine.

Fuit homo

Nico. de lyra

sit distinctio psonalis. Et hoc ē qđ breuiter tāgit Iohānes dicens: Et verbuz erat apud deum. Nulla enī res ōr ꝓprie esse apud semetipam: sicut nec aliqs est in seipo: vt ōr. iij. physicoꝝ. ⁊ iō inter ẏbum ⁊ principiū apud qđ est verbū. s. patrez est psonalis distinctio. Nō enī verbū ꝓcedit a patre p actionē transeuntē extra: sed manētē intra. ⁊ iō ẏbum manet intra illud cuiꝰ est ẏbum: tū ab eo distinctū: q̄ distinctio psonalis est: vt ptz per p̄dicta. a Et deꝰ. Hic ꝓfr ꝓbat patris ⁊ filij ꝓsubstantialitatē. verbū enī diuinū est q̄d subsistēs in natura diuīa: vt p̄dictū est. natura autē diuīa nō est multiplicabilis: q⁹ nullo mō pōt esse nisi vna ⁊ simplicissima. ⁊ iō oportet q⁹ verbū ⁊ principiū a q̄ est verbum sint idē penitꝰ in natura: q̄uis distingnaſ vt p̄dictū est in psona. ⁊ hoc est qđ dicit Jobānes: Et deꝰ erat verbū. ita q⁹ si deus ponaſ a parte p̄dicati. dicēdo sic: ẏbum est deꝰ. Nomīa enī ⁊ verba trāspositā idem significāt. q. d. Jobānes: Cuius ẏbum sit apud deū: nō tñ est aliq̄d extranee nature: sicut est ẏbum nostrū: sed ē nature diuīe q̄ indiuisibilis est. ideo ē eadē oīno in ipso ⁊ in patre. b Hoc erat in principio. Hic ꝓfr declaraſ quartū. s. tre. coeternitas patris ⁊ filij. Oꝛ enī ꝓcedens sit posterius durationē eo a q̄ ꝓcedit: hoc ꝓtingit multipliciter. Uno mō q⁹ ꝓducens nō habet a ꝓncipio sue durationis potentiā ꝓductiuā pfectā: sicut hō a ꝓncipio puericie nō habz potentiā generādi pfectā. ⁊ ideo eiꝰ filiꝰ necessario posterior ē duratiōe. Alio modo ꝓtingit ꝓpter modū ꝓducēdi: q⁹ q̄ aliq̄d ꝓducit p motū: q̄ motus est in tpe: oportet q⁹ ꝓductū sit posteriꝰ ꝓducente durationē: q⁹ ꝓductū ꝑmo hz esse in illo instāti in quo terminaſ ille motꝰ. Tertio modo ꝓtingit hoc q̄ aliq̄d ꝓducitur libere ⁊ nō de necessitate nature: q⁹ tale agens pōt expectare ad ꝓducendū suū effectū: sicut creature ꝓducunt a deo cuius potentia est pfectissima: ⁊ sine trāsmutatiōe ⁊ motu: tñ nō sunt ei coeterne: q⁹ ⁊ si ab eterno potuit ꝓducere creaturam: vt dicūt aliq̄: tū noluit. Nullo autē istoꝝ modoꝝ pt poni in diuinis: q⁹ filiꝰ siue verbū qđ est idē: vt ptz p predicta: sit posteriꝰ patre: q⁹ in diuinis nulla pōt esse potētia ꝓductiua impfecta: vt de se ptz: nec verbū in diuinis ꝓcedit p mutationē ⁊ motum: q⁹ in diuinis nō bñt locū: ſm q⁹ dicit beatus Jacobꝰ. Apud quē nō est trāsmutatio nec vicissitudinis obumbratio. Itē filiꝰ ꝓcedit a patre de necessitate nature: q⁹ deꝰ necessario intelligit se: ⁊ sic relinquit q⁹ filiꝰ sit equal patri in duratiōe: ⁊ hoc est qđ breuiter dicit beatꝰ Jobes: Hoc erat in ꝓncipio apud deū. hoc. s. verbū de quo locut⁹ fuerat: erat apud deū a ꝓncipio eternitatis. ⁊ sic ptz q̄rtum quod de verbo dei fuerat. s. positū. c Qia p ipm. Postq̄ euāgelista declarauit ipsiꝰ verbi esse seu generari: hic ꝓfr declarat suum agere seu opari. ⁊ diuidit i duas: q⁹ ꝑmo declarat h̄ q̄rtū ad oēs creaturas in generali. secō q̄rtū ad hoīes in speciali. ibi: Et vita erat lux hoīm. Prima in duas. q⁹ primo declarat ꝓpositū q̄rtū ad ꝓducēdi actū. secō q̄rtum ad ꝓducēdi modū. ibi: Qđ factū est. In pria parte oñdit q⁹ actus ꝓducendi ipiꝰ ẏbi se extēdit ad oēm creaturā i generali: q⁹ creature ꝓducūt a deo sic artificiata p artificē: Sap⁹. vij. Olim est enī artifex tē. cū deꝰ sit agēs p itellectū. qđ autē ꝓducit p artē seu intellectū itellectū ꝓducit p ꝓceptū artiꝰ seu itellectꝰ. sic dom⁹ in re extra ꝓducit a domo q̄ est in aīa. vij. metaphysice. Uerbū aūt in diuinis idē est qđ ꝓceptꝰ iutellectꝰ diuini: vt. s. dictū est. q̄ oīa p ipm ꝓducta sunt. ⁊ hoc ē qđ dicit Jobes: Oīa p ipm facta sunt. Et q⁹ posset aliqs credere q⁹ hoc signū oīa distribueret solum p creaturis coꝛpalibꝰ: eo q⁹ in pncipio Heū. vbi agit de ꝓma rez ꝓductione: nō fit mētio nisi de coꝛpalibus creaturis. iō ad hoc excludēdū addit: Et sine ipo factū est nihil: q⁹ etiā spūales creature sunt a deo sic ab efficiente. Cōsiderandus tñ q⁹ manicheꝰ dixit nihil hic tenerī affirmatiue: ⁊ per hoc ſm ipm intelligunt creature coꝛporales: q̄ paruz bñt de entitate: ⁊ ꝓpter h̄ significanꝫ hoc noīe nihil: eo mō loquendi q̄ dicit pbs. ij. physicoꝝ: q⁹ illud qđ est modicū nihil reputaſ. Sic igit exponit manicheꝰ dicens: Et sine ipso factū est nihil. i. sine verbo facta est coꝛpalis creatura: q⁹ dicit ipam eē factā a pncipio malo. Posuit ei duo pncipia. vnū simplr bonū. aliud simpliciter malū: ⁊ ab isto dixit coꝛpalē creaturā ꝓcedere: h̄ istud ptz esse falsum: q⁹ ens ⁊ bonū conuertunt. ⁊ iō q̄rtū hz coꝛpalis creatura de entitate: tantū de bonitate: ⁊ p ꝑns a pncipio bono ꝓcedit. hoc etiā ptz ex ordine rez ⁊ cōnexione eaꝝ: q⁹ vniuersi coꝛruptibiles creaturas ⁊ incoꝛruptibiles videmꝰ ad inuicē cōnecti ⁊ i vnū ordinari. ⁊ iō ꝓcedēdū est eas ab vno pncipio ꝓducī: ⁊ i vnū finē reduci. ꝓpter qđ phs. xij. metaphysice: ex cōnexione vniuersi. ꝓbat vnitatē ꝑmi pncipij dicēs: Entia nolūt male disponi: nec bona pluralitas pncipatuū. vnus ē princeps. Plurib⁹ etiā alijs modis erroꝛ manichei posset impugnari: sed omitto ꝓpter plixitatē vitādā: ⁊ diffusiꝰ hz tractari. ij. sniaꝝ. Alij aūt dixerunt q⁹ nihil intelligit diabolꝰ: quē dicūt esse sine verbo factū. Sed hoc ptz eē falsum. q⁹ diabolus nō ē natura malꝰ. si enī malū eēt integrū: seipm destrueret. ⁊ iō natura ipsiꝰ bona ē. ⁊ iō facta ē a ẏbo a q̄ oīa bona ꝓcedūt. Et iō exponēdū est li nihil sicut expositū est. s. d Qđ factū est in ipo. Ostenso q⁹ verbū sit cā ꝓductiua rez: hic ꝓfr oñditur p quē modū sit cā eaꝝ. Ad cuiꝰ intellectū sciendu⁹ q⁹ ſm pbm. ij. de aīa: q̄ttuoꝛ sunt gradus vite seu viuentiū: vegetatiuū: sensitiuū: motiuū ſm locū: ⁊ intellectiuū. Et inē istoſ gradus intellectiuū tenet summū locū. ⁊ ideo ea q̄ sunt in aliq̄ ſm modū intelligibilē sunt in eo ſm modū vitalē. Creature aūt ꝑexistunt in ẏbo sicut in ꝓceptu artiꝰ vel intellectꝰ: vt ptz ex ꝑdictis: ⁊ p ꝑns sunt in eo p modū vite intellectiue: q⁹ intelligere verbi est suū esse: ⁊ suū viuere: ⁊ hoc ē qđ dꝛ Quod factū ē in ipso vita erat: q⁹ qđ factū ē in re extra priꝰ erat in verbo per ideam: q̄ idē est qđ essentia diuīa ⁊ vita. Et sic ptz modus per quē creature ꝓcedūt a ẏbo: videliz sic artificiata ab artifice vel ab arte. ꝓpter qđ dic Boetiꝰ. iij. de ꝯsolatiōe. Tu cūcta superno ducis ab exēplo pulchrū pulcherrimꝰ ipse: Mundū mēte gerens: sibiq⁹ imagine formās. Alio mō exponit h̄ inq̄ntū creature ꝑexistūt i voluntate verbi. Ad cuiꝰ intellectū sciendu⁹ q⁹ ſm pbm. j. de aīa: illa dicunt viuētia q̄ mouēt seipsa. h̄ aūt maxime cōpetit voluntati q̄ mouet alias potētias ad agēdū. ⁊ iō ea q̄ sunt i voluntate verbi dicunt vita i ipso. Sic aūt ē de creaturis inq̄ntū dependent a voluntate dei: ⁊ sic exponitur illud: Qđ factū ē in ipso vita erat: q⁹ iste creature antēq̄ fierēt: erāt in volūtate ẏbi ad ꝓducēdū eas vl nō ꝓducēdū: ⁊ sic ptz modus p quē ē cā ꝓductiua creaturaꝝ: q⁹ ꝓducit eas oīno libere: p quod excludit erroꝛ aliquoꝝ pboꝝ dicentiū ipm deum eas de necessitate ꝓducere. qđ ptz falsuz: q⁹ voluntas nō vult aliq̄d de necessitate nisi illud bonū ad qđ hz necessariā habitudinē. Voluntas aūt diuīa cū sit infinita nō hz necessariā habitudinē nisi ad bonū infinitū: ⁊ nihil vult de necessitate nisi bonū ꝓpriū: ⁊ iō nullā creaturā vult de necessitate: sed tñ cōtingenter ⁊ libere: ⁊ sic eā ꝓducit. filiꝰ autē siue ẏbū in dīnis aliter ꝓcedit a ꝑre. s. naturali necessitate. e Et vita erat lux hoīm. Ostenso q̄liē verbuz se hz ad oēs creaturas in generali: hic ꝓfr oñdit qualiē se habet ad hoīes in speciali. Ad cuiꝰ intellectū sciēdū q⁹ aīalia q̄ sunt infra hoīes bñt aliq̄lē rez sensibiliū cognitionē: sic⁹ asin⁹ cognoscit stabulū suū ⁊ pabulum: et dūm ꝓpriū. ⁊ de silib⁹ ē sile iudiciū: ſ sola creatura itellectual pōt attingere ad coḡscēdū ipm deū. Eo enim ipo q⁹ facta ē ad imaginē dei: est capaꝝ ipsiꝰ p cognitionē ⁊ amoꝛē vt dicit Aug⁹. xiij. de trinitate. verūtū cognitio dei ⁊ amoꝛ pñt dupliꝛ accipi. Uno mō

a Fuit hō missus. Post ꝯ sublimi volatu vltra oēm naturā in altitudinē theologie ascēdit: qz Xbum apud patrē sp fuisse ꝛ ēplat⁹ est: mox ad humilitatē būane nature ꝛ specialiē p cursoris Xbi descēdit ꝛtra illos: q̄ dicebāt humanā naturā: in ꝑmo parente ex toto perditā ꝛ ad nihilum redactam.

b Hō missus. Hō: nō angelus vt heretici volunt missus a deo. Jō potuit dicere de deo. ꝯ Erat lux

Nico.de lyra

pi. Uno modo p cognitione ꝛ amore q̄ ꝑtinet hīi ex naturalib⁹. Alio mō ō cognitiōe ꝛ amore supnaturali: et fm B lra ista ꝑt dupliciter expanit. s. de cognitione naturali ꝛ supnaturali. Prīo igit exponit de cognitiōe naturali: sic enī ptz ex predictis: oēs creature sunt p Xbum ꝓducte: veruntū humana natura excellētior est in cognitione inc̄tum virtute intellect⁹ pōt ad dei cognitionē attingere: effectus in ipm reducendo. p quē modū phi habuerūt cognitionē de deo. Cōis autē cognitio fit in alīq lumīe: ꝛ iō natura būana sup alias creaturas inferiores est a Xbo specialiter illustrata. ꝛ hoc ē qō ōr: Et vita. i. ipsuz Xbum qō est vita: vt ptz ex predictis. a Erat lux hoīm. inc̄tū attingit p naturā sibi datā a verbo ad altiorē cognitiōis gradū. subdit autē modū dicēs: b Et lux ī tenebris lucet. Licet enī ipm verbū qō est lux p essentiā nō possit esse forma intellect⁹ nostri. tū intellect⁹ agens q̄ est potentia aīe: est q̄dā lux deriuata a diuīa luce. ꝛ ideo p ipsum pōt hō ad diuīa cognoscēda quodāmodo attingere: fm q ōr Ps. iiij. Multi dicūt: quis ondit nobis bona. Rñdet: Signatū est sup nos lumē vultus tui dñe. q. d. in lumīe intellect⁹ agentis impsso a te aīab⁹ humanis: pōt hīi cognitio tue bonitatis. Et B mō lux diuina in tenebris lucet inc̄tū natura humana de se est q̄dam tenebra: qz ex se lumē nō habet: sed a verbo illustrat: eo q luce ab ipo deriuata mō predicto informatur: veruntū qz talis cognitio dei q̄ habet ex naturalib⁹ est defectiua. iō seq̄tur: c Et tenebre eā nō cōprehēderūt. qz lux diuīa siue Xbus qō idē est cognitione naturali p essentiā nō videt: qz talis cognitio est tm̄modo per effect⁹ q̄ nō adequāt virtutē ꝑme cause: sed in infinitū distant ab ea. iō p talē cognitionē nō pōt videri diuina essentia. Alio mō exponit lra de cognitiōe supnaturali: hō enī ad q̄ndam finē supernaturalē ordinat: q̄ excedit lumē naturalis rōnis: fm q dicit apls. j. Cor. ij. Oculus nō vidit: ꝛ auris nō audiuit: nec in cor hois ascēdit q̄ preparasti diligētib⁹ te. Ad finē enī incognitū nō pōt hō mouerī: qz incognita nō possum⁹ diligere: fm Aug⁹. ꝛ ideo hō ad finē suū ꝓsequēdū indiget necessario illustratiōe supnaturali: vt in finē vltimū dirigatur. Deus autē paratus est hāc illustrationē hoibus dare: qz natura nō deficit in necessarijs: vt ōr. iij. de aīa. Et si hoc vez est de natura naturata: multo fortiꝰ vez est de auctore ipsius nature: q̄ est natura naturās. Et ideo si hō faciat qō in se est: ꝙuertendo se ad deū p cognitionē ꝛ amorē ꝑut pōt ex naturalib⁹ hīi: deus supplet reliquū addendo nature pfectionē gr̄e illustrans eū supernaturali illustratiōe. ꝛ B est qō ōr: Et vita erat lux hoīm. i. ipsuz Xbum nō deficit illustrādo hoies per gratiā in cognitiōe supnaturaliū. Et lux in tenebris lucet. i. ī peccatorib⁹: qz verbū ꝯtuz est in se illustrat eos luce gr̄e. Sed q̄ sunt tenebrosi. hoc est qz se subtrahūt ab influētia diuīe lucis siue verbi. ꝛ iō seq̄tur: Et tenebre eā nō cōprehēderūt: qz peccatores hanc lucē nō ꝙsequūt: nō ꝑter defectū lucis: vt dictū est: sed ꝑter ꝑuium defectū. d Fuit hō. Postq̄ euāgelista descripsit seu declarauit eternā verbi emanationē ꝛ ipsi⁹ operationē: hic ꝙr declarat ei⁹ tpalē incarnationem. Et diuidit in duas partes: qz ꝑmo agit de missione precursoris. scdo de aduētu redēptoris. ibi: Erat lux vera. Prīa in duas: qz ꝑmo ponit cōmendatio p̄cursoris. scdo tollit occasio erroris. ibi: Non erat ille lux. Circa ꝑmum cōmēdatio p̄cursoris ex q̄ttuor describit. Primo ex ꝓditione naturali. cū ōr: Fuit hō. i. viuens vita hois fm dictamē recte rōnis: ꝛ rōnabilit̄ p̄cursor saluatoris fuit hō ꝛ nō angelus: qz sapīa diuīa disponit oīa suauit̄: vt ōr Sap. viij. qz facit oīa fm modū ꝙuenientes ꝛ decentem

Mar. 3. a
Jo. 3. d

a ſ non aliarum rerum.

erat lux hoīm: ꝛ lux ī tenebris lu- a b+

a ſ tū a tenebris nō cernebat. b ſ aū incarnatio nē: sicut nec cec⁹ cōphēdit lucē sup se lucentem.

cet: ꝛ tenebre eā nō cōphēderūt. c

a ſ sed vt erā tenebre cōprehēderēt.

b ſ p cursor hūanati verbi. c ſ nō ab hoibus. d+

a b † Fuit homo missus a deo: cui no e f+

a ſ nō ab hoie impositū sed a deo ꝙsi substantialiter datū. b ſ. i. gr̄a q totū a gr̄a hz: ꝛ gr̄am pdicat. ſ cui missus. c ſ agēs libera volūtate. ſ hic missus est: hic venit in testimoniū.

mēn erat iōhannes. Hic vēnit in g+

ſ cuius rei. a ſ quicunq; contradiceret.

testimoniū vt testimoniū phibē

a ſ. i. xpo nato. ſ tā nomē verbi mutauit i lumē. b ſ quare. c ſ lumen xp̄m esse.

ret de lūmine: ut oēs crēderent h+

a ſ testificantē: qz deū nemo vidit vnq̄. b ſ magnus quidē erat iste: nō est tamen ex se lucens: sunt tamen sancti lux illuminata.

pēr illum. Nō erat ille lux: sed vt k+

ſ missus erat. ſ de quo.

testimonium phiberet de lumie.

centem mouēdo quālibet rē fm q̄ nata est moueri. Hoies aūt cōiter loq̄ndo magis sūt apti recipe doctrinā hois q̄ angelicā. tū ꝑter similitudinē nature. tū ꝑter ꝙsuetudinē locutionis ꝛ vite: q̄ reḡrunt inter discipulū ꝛ doctorē. Si aūt aliq̄ doceant cōuenienti⁹ ab angel: hoc est vez de excellentib⁹ viris ꝛ a cōmuni vita hoīm segregatis. Aduētus autem redēptoris annūciādus erat oīb⁹ cōiter nō solū excellentib⁹. ꝛ iō precursor aduentū xp̄i prenūcians magis idonee fuit hō q̄ angelus. verūtū licz iohānes fuerit hō ex ꝓditione naturali: fuit tm̄ angel⁹ ab officio ꝛ puritate virginali: fm q dicit saluator Matth. xj. Hic est de q̄ scriptuz est. s. Malach. iij. Ecce ego mitto angelū meū ꝛc. Sedo describit Jobis cōmendatio ex diuīa auctoritate. cū subdit: e Missus a deo. qz nō vēit ꝑprio capite. De hac missione iobis dicunt aliq̄ q fuit tm̄ p internā inspirationez: sed melius videt q cū hoc fuerit p expressam dei missionem ꝛ exteriorē apparitionē: qz ad ea q̄ sunt multū ardua solēt ꝑtinere ti: vt ptz ex decursu veteris testamenti. Mysteriū aūt xp̄i inc̄ oīa fuit maximū: qz ad ipsum fuit ordinatū totū vetus testamentū: vt declarauit diffuse super ep̄lam ad Hebreos. ꝛ ideo nō est verisile q̄n iohānes fuerit ad B missus per expressam missionē dei ꝛ apparitionez exteriorē: licet mod⁹ huius apparitionis nō sit scriptus. multa enī facta sūt circa mysteriū christi q̄ nō sūt scripta: vt habet in fine huius euāgelij. Hoc idē videt innuere qō ipse iohannes dixit: vt habet. j. eodē ca. Qui misit me baptizare in aqua ille mihi dixit: Sup quē videris spm̄ descēdentē ꝛc. Tertio describit cōmēdatio iobis ex noīe. cū ōr: f Cui nomen erat iobes. Illud nomē fuit sibi impositū nō ex humana dispositione: sed diuīa ordinatiōe: vt habet Lu. j. ꝛ ideo rūdebat ꝑtetati interne. s. plenitudini gratie. Johānes enī interpretatur. in q̄ gratia. ꝛ ideo fuit idoneus ad p̄currendū ante illuz q̄ est auctor gr̄e: fm q ōr. j. eodē ca. Gratia ꝛ veritas per iesum xp̄m facta est. Sicle inuenit in veteri testamēto: qz abraam: isaac ꝛ israel sic noīati sunt ex diuīa ordinatione: ad designandū eoꝝ ꝑtetatē. Quarto describit eius cōmēdatio ex officij nobilitate. cū subdit: g Hic venit vt testimoniū phiberet de lumine. i. de filio dei in mundū veniēte. hoc aūt testimoniū p̄bibuit predicādo ei⁹ excellentiā: vt habet. j. eodē ca. Ipse ē q̄ post me venturus est: cui⁹ nō sum dignus vt soluā corrigiā calceamenti eius. Sili testimoniū perhibuit baptizādo in aqua: vt per B designaret illū q̄ erat venturus baptizare i spūsctō. ꝑter q̄ forma baptismi iobis erat in noie venturi: vt habet Act. xix. Sicut enī ꝑphete antiqtus denūciabāt aliq̄ futura nō solum verbis sed etiā factis. Ō ptz de Hieremia q̄ posuit catenā in collo suo vt verbo ꝛ facto ꝓnunciaret captiuitatē futurā regis ꝛ ciuitat⁹: vt habet. xxvij. Sic iobes baptista predicādo ꝛ baptizando annūciauit aduētum redēptoris. Finis aūt sui officij tangit. cum subdit: h Ut oēs crederēt per illum. nō dicit in illuz: qz ad B finaliter ꝑdicabat: vt ꝑ illum crederet in christū venturū. Notandū etiā q illud qō ōr hic: Ut oēs crederēt ꝛc. refert ad illud quod. s. dictuz est: Fuit hō missus: qz hic loquebat generaliter oibus. nō sic aūt loq̄tur angelus: sed solum excellētib⁹: vt. s. dictū est. i Hō erat ille lux. Hic tollitur occasio erroris. Ex B enī q euāgelista dixerat de iohāne tot magnifica: posset aliq̄s credere q ei⁹ aduent⁹ sufficeret ad salutē generis humani. sicut ꝛ de ipso multi sunt opinati ipm esse xp̄m ꝑter excellentiā sue sanctitatis: ꝑpter qō sacerdotes iudeoꝝ miserunt ab hierosolymis interrogātes si ipse esset xp̄s: vt habet eodē ca. ꝛ ideo euāgelista oīdit q ei⁹ aduētus non erat sufficiēs ad saluādum humanuz genus dicēs: Hō erat ille lux: q̄ posset mētes hoīm luce gr̄e illustrare: sed tm̄ erat p̄cursoris. i. lucis. iō subdit: k Sed vt testimoniū phiberet de lumine. Modus autē testificādi iā predict⁹ est in parte imediate p̄cedēti. Sed ꝛtra B videt esse illud qō ōr Eph. v. Eratis aliq̄n tenebre: nunc aūt lux in dño. ꝛ sic rō lucē ꝙuenit cuilibet iusto: ꝛ per ꝙns iobāni. Dicendū q lux gr̄e dupliciter accipit in scriptura. Uno mō p essentiā: ꝛ sic soli deo ꝙuenit: ꝛ appropriatur filio in diuinis sicut ꝛ alia q̄ ptinēt ad noticiā. ꝛ ideo ꝓ-

prietas

a Erat lux vera. Quis hō dicit illa natura in hoīe q̄ ad imaginē t ad sillitudinē dei facta est. Alia oīa q̄ sunt in hoīe inferiores partes hois sunt: t quodāmodo extra hoīem sunt. In illa scz aīa velut in quodā mundo supiori vera lux lucet: t illum mūdū venientes t p gr̄am renascētes illuminat: qz q̄z vita t conuersatio in celis est: q̄si in alio mūdo sunt. b Et mūdus eū. Non q̄ creatura nō cognouerit: sed hō q̄ in mundū mente amādo descēdit. Uel mūdus ipsa creatura dicebat. Omis enī creatura suum creatorez recognoscit. hō vero minime. c Et sui eū. Ab initio mūdi nullū temp⁹ erat in q̄ receptores diuini verbi non essent. vñ addit: Quotq̄t aut receperūt.

d Filios dei. Mirabilis ptās vt q̄ filij diaboli erāt: t filij dei: fratres christi p eū liberati dicant: q̄ aūt ordine filij dei fiāt: t quō hec generatio distat a carnali. subdit: Qui nō ex sang.

Et verbum

Nico.de lyra

prietas huj⁹ lucis de iohāne negat: ß de christo affirmat: vt statim patebit. Alio modo accipit lux p participationem: t ß bene pōit iohānī t alijs sanctis: t sic loq̄tur apls in auctoritate p dicta. a Erat lux vera. Postq̄ euāgelista declarauit missionē p cursoris: hic p̄r agit de aduētu redēptor⁹. Et diuidit in tres: qz primo oñdit necessitas huj⁹ aduētus. scdo inde p̄s fructus. ibi: Quotq̄t aūt. tertio veniendi modus. ibi: Et verbū caro factū est. Circa p̄mū p̄siderandū q̄ rō naturalis est defectiua in cognitione diuinorū: qz nō attingit ad eox cognitionem nisi p effectus q̄ distāt a deo in infinitū. Item reuelatio de diuinis i veteri testamēto erat imp̄fecta: qz sub velaminib⁹ t figur⁹. propter q̄ ante xp̄i aduentū hoīes multipliciter errabant circa cognitionē diuinox: vt ptz inspicienti illi⁹ tpis decursum. et ideo aduent⁹ xp̄i in mundū fuit necessarius ad illuminandum hoīes in cognitiōe diuinox: p̄m q̄ ipemet dicit. j. xix. Ego in ß nat⁹ sum t ad ß veni in mūdū vt testimoniū phibeā veritati. tō videm⁹ q̄ post ei⁹ aduentū idolatria cessauit q̄si p totū mūdum: sicut fuerat p Zachariā ,pheta predictū ca. xiij. Et erit in die illa dicit dñs disperdā noīa idoloꝝ de terra. Qz autem xp̄s sit lux sufficiēs ad talē illuminationē oñdit triplici rōne. p̄ma ratio ,pcedit ex luc⁹ hui⁹ veritate. scda ex ipsi⁹ p̄sentialitate. tertia ex euidenti ei⁹ manifestatione. scda tangit ibi: In mūdo erat. tertia ibi: Mundus p ipm fact⁹ est. Circa primuz aduertēdū q̄ aliq̄d dr vex triplr. Uno mō q̄ distinguit ,otra falsum. scdo q̄ distinguit ,otra figurale in q̄tū figura recedit a pfecta rei veritate. tertio q̄ distinguit ,otra participans: qz illud q̄ est tale p participationē deficit a pfectiōe illi⁹ q̄ est tale p essentiā. Lumen g̃ rōnis naturalis in cognitiōe diuinox p̄mo deficit a rōne vere luc⁹: qz t si p eā pbi habuerāt de deo aliquā cognitionē: fuit tñ admixta errorib⁹ multis: ,pter q̄ dr ad Ro. j. Cū cognouissent deū nō sicut deū glorificauerūt aut gr̄as egerūt: sz euanuerūt in cogitatiōib⁹ suis: t obscurata est insipiens cor eox. Et ß ptz in Aristotele: q̄ inter alios pbos dicit veri⁹ scripsisse: t tñ in plurib⁹ deuiauit a veritate: sicut ptz de mūdi eternitate: de intelligētijs numero t eax felicitate: q̄z ,pecutionē cā brevitatis omitto. Lumē vero cognitionis diuinox q̄ fuit in veteri testamēto deficit a rōne vere lucis: qz licet habuerit veritatē absq̄ admixtiōe falsitatis: tñ ipsa erat figuralis t q̄si vmbra veritat⁹. Lumē vero cognitionis euangelice tertio modo deficit a p fecta lucis veritate: qz licz vera t apta sit: tñ est participata. Lux aūt diuīa ß modo dr vera. qz est lux p essentiā. Et ex ß seq̄tur q̄ ipsa sit sufficiens ad oīm illuminationē: qz q̄ est tale p essentiā: est causa oīm alioꝝ: sic ignis est cā caliditat⁹ in olio⁹ alijs: vt hr̄. ij. metaphysice. Talis aūt lux appropriat filio: vt dictū est: t sic ptz p̄ma rō sue efficacie ad illuminationē gr̄e. q̄ tangit cū dr: Erat lux vera: sine falsitate: sine vmbra t sine participatiōe: sed lux p essentiā, iō seq̄tur: b Que illuminat oēm hoīem, ēt̄ū in se est: se est tñ euidēs in suo effectu. s. in vniuersitate creaturax a deo ,ductarū: ex quax pulchritudine t ordine lux diuina etiā potest in naturali ratiōe cognosci: p̄m q̄ dicitur Sap̄. xiij. A magnitudine speciei creaturax poterit creator hox visibiliter cognosci: ad Ro. j. Inuisibilia dei a creatura mūdi. i. ab hoīe: p ea q̄ facta sunt intellecta ,spiciunt⁹ ꝛc. Et hec ratio tangitur cū dicit: Et mūdus p ipsum fact⁹ est: qz noīe mundi oīs creatura intelligit: vt dictū est: que ducit in cognitionē creatoris: sicut effect⁹ in cognitionem sue cause. f Et mūdus eū. Hic remouet q̄ndā obiectionē: qz cōtra p̄dicta posset obiici p ß q̄ videm⁹ multos hoīes nō hr̄e cognitionē dei. Et ipse rñdet q̄ ß nō est ex defectu luc⁹: sed magis ex malicia hoīm ab ea se auertentiū dicēs: Et mūdus eū nō cognouit. Hoīe mūdi intelligitur p̄tōres mundialiter viuētes: t ideo aliter accipit mūdus q̄ in parte p̄cedēti: qz ibi accipit ,p essentijs rex: hic p malicijs hoīm. g In ,pria venit. i. in mūdo quē ipe fecerat venit p carnis assumptionē: t sic fuit ibi nouo modo. Uel aliter: In ,pria venit. i. in in deā que dicebat terra dei: vt ptz in plurib⁹ locis veteris testamēti. h Et sui eū nō receperūt. i. iudei: qz in veteri testamēto dicunt⁹ xp̄s peculiaris ipsi⁹ dei: qz pauci de iudeis cōparatiue crediderūt xp̄o: p̄m q̄ fuerat p̄dictū Esa. viij. Qz esset furur⁹ in lapidē offensiōis t in petrā scādali duab⁹ domib⁹ Israel. i Quotq̄t aūt receperūt eū. Hic p̄r ponit aduent⁹ xp̄i vtilitas siue fruct⁹: t diuidit in duas. qz p̄mo oñdit ,positū. scdo remouet quoddam dubium. ibi: Qui nō ex sanguinib⁹. Circa p̄mū sciendū q̄ sicut verbū incarnatuz est vere fili⁹ dei natural: ita illi q̄ fiunt mēbra eius p fidem formataz efficiunt filij adoptiui: t in hoc apparet vtilitas nobis pueniēs ex suo aduētu. t hoc est q̄ dr: Quotq̄t autē receperūt eū. credēdo. k Dedit eis ptātē filios dei fieri. p regenerationē baptismi: q̄ nō dat nisi ,pfitentib⁹ fidez xp̄i q̄ se si sint adulti: vel p aliū si sint paruuli. l Qui nō ex sanguinibus. Hic p̄r remouet dubiū: qz posset forte aliquis credere q̄ hec generatio esset p modū generatiōis carnalis. ideo hoc remouet dicens: Qui nō ex sanguinib⁹ ꝛc. Licet enī sanguis in latino plurale nō habeat: hz tñ in greco. t ideo translator vt sequeret veritatē textus nō curauit de regul⁹ grāmatice trāsferens in plurali: Ex sanguīb⁹. Ad generationē enim

carnalem

a ſ aūt. b ſ xp̄s. c ſ qz est nō vera lux. s. q̄ nō ē ex se sed aliunde lucet. d ſ nō ꝑ oēm: sed qz null⁹ sine illo illuminat. e ſ vt etiā ipm iohannem.

a †Erat lux vera que illuminat oñez
a ſ. i. qui a deo recedens t cadens in mundū ceciderat est alioquin nō indigeret illuminari.

hoīem venientē in hūc mundum. c
a ſ t hec lux. ſ pūcta dicitur nō vt ps ei⁹: ſ vt factor oibus creaturis infusus: regens quas fecit.

b In mūdo erat: t mūdus p ipsum
a ſ dilectores mundi: qz oēm sensum t intellectū diuina lux excedit.

fact⁹ est: t mundus eū nō cogno/
a ſ in būanā naturā ſ. i. in mūdū q̄ suus est.
b ſ xp̄s p carnē. c ſ. i. q̄cūq̄ hoīes ,sertim iudei q̄s oibus penitr. ſ eius cognati. ſ sui nō q̄ nulli qz aliqui sed rari: t quotquot receperunt.

c uit. In ,pria venit: t sui eum nō
a ſ siue iudei siue gentiles. ſ p fidē.

receper̄t. † Quotquot aūt recepe
a ſ p spūsancti nō tñ reformati: sed b ſ adoptiuos. ſ vt sine frēs ei⁹ t coheredes p gr̄am sicut t ipe fili⁹ vnigenitus p naturā vt iā nō sit solus.

d runt eux: dedit eis ptātem filios
ſ. s. a ſ deū esse t hoīes. b ſ. i. iure ei⁹ noīa
c ſ. i. emanuel q̄ interp̄etat nobiscum deus.

dei fieri his qui crēdunt in nomi
a ſ pluraliter vt significet maris t femine materiam. ſ sunt nati de materia patris t mris. ſ hic misera conditio apponitur.

ne eius. † Qui nō ex sanguibus

De hereti. cum ex iuncto.

De pe. di. 4. c. hāc sanctitatem.

De. conse. di. 4. si q̄s.

a Et verbū. Ut aūt secure credam⁹ hoīes nasci ex deo: subdit deū nasci ex hoīe ex hac susceptione infirmitat⁹ sanat nr̄a infirmitas vt possim⁹ filij dei fieri. ⁊ hoc est: ⁊ verbū caro factū est. Quod supius erat: inferi⁹ descēdit. Quid mirū si qđ erat inferi⁹: in id quod superi⁹ est ascēdit. Nec mirū si hoīes nascunt ex deo: qz deus ex hoīe est natus. b Plenū gratia. Dō christ⁹ plen⁹ fuit gratia: qz null⁹ p̄cedentib⁹ meritis ex q̄ ꝓceptus est fuit deitas in eo implens hoīem illū oī plenitudīe redundāte in oēs sctōs. vñ ⁊ mr̄ eius non tñ dicit⁹ mater hoīs: sed ⁊ mater dei. nec mirū si dicit⁹ dō etiā deus: cū deus dicat⁹ etiā hō. hec aūt gratia dicitur ⁊ veritas: qz sic olim ꝓmissus ē: ⁊ modo exhibitus. s. vt deus sit in hoīe implens eū oīmi bono: ⁊ p eū suos.

B

a ℣ ꝓcupiscētia carnis. i. femie q̄ ē caro adeꝛ regit

neq; ex voluntate carnis neq; ex a

a ℣ vir dicit spūs q̄ regit. b ℣ opante p bapt̄ism̄. c ℣ hoies ex deo ⁊ deus ex homie.

volūtate uiri: ſz ex deo nāti sunt. b

℣. i. filij⁹ dei. ℣ homo. a ℣ habitu iuēt⁹ vt hō.

a †Et verbū caro factū ē: ⁊ hitauit i c†

℣ ⁊ p hoc sanati. ℣ nos ꝺs elegit.

a ℣. i. cognouim⁹ deū ee gloriosū. b ℣ manifestatē eius p hūanitatē in q̄ docuit ⁊ miracula fecit in q̄ trāsfiguraꝛ⁹ est in q̄ surrexit. ℣ vel altitudinem.

nobis. Et vidimus glōriā ei⁹ glo d†

a ℣ nō vt cuiuslibet scti. b ℣ vidim⁹ illū hoīem. e

riā q̄si vnigēniti a patre: plēnum f

Nico. de lyra

carnalem ꝓcurrit duplex sanguis: qz ex pte matr̄ reꝛrik sanguis mēstruus ꝑ materia: ex pte viri reꝛrik semē in q̄ ꝓsistit virt⁹ formatiua. hoc aūt semen est residuū alimēti sanguinei: qz nutritiua ministrat materiaz ipi generatiue. B tñ residuū qđ trāsit in semē dealbatū ē ꝓpter maiorē digestionē. Istos igit̄ sanguines excludit euāgelista generatiōe spūali di. Qui nō ex sanguib⁹ nati sūt. a Neq; ex volū. carnis. p carnē hic intelligit̄ femia q̄ pax̄ participat de rōne respectu viri: ꝓpter B notak caro Gen. ij. Hoc nūc os ex ossib⁹ meis: ⁊ caro de carne mea. copula aūt masculi et femine reꝛrik in carnali generatiōe: sic in oī alia actiōe naturali reꝛrik ꝓiūctio actiui ⁊ passiui: ⁊ hec copula mar̄ ⁊ femie excludit a generatiōe spūali. cū ꝺr: Neq; ex voluntate carnis neq; ex volūtate viri. Alit̄ pōt exponi: ita q̄ p volūtatez carnis itelligak ꝓcupia large loq̄ndo de volūtate: put accipit̄ p appetitu sensitiuo. p volūtatē viri intelligak appetit⁹ intellectiu⁹: qz vterq; appetit⁹ ꝓcurrit i generatiōe carnali hoīs. Appetit⁹ sensitiu⁹ vt mouēs: intellectiu⁹ vt ꝓsentiēs: et B remouet a generatiōe spūali. cū ꝺr: Neq; ex volūtate carnis ⁊c. q̄lit aūt fiat generatio ista oñdit. cū ꝺr: b Sed ex deo nati sūt. in q̄tū hoīes a deo recipiētes grāz trahunt quodāmō ad naturā dīnā: qz p donū grē efficiūtur ꝓsortes dīne nature: vt hr̄. ij. Pet. j. Per quē maxīa ⁊ p̄ciosa nobis ꝓmissa donauit: vt p hec efficiamini dīne ꝓsortes nature. Ex p̄dict̄ ptz q̄ filij carnales ꝓtrahūt q̄ndā maculā ⁊ feditatē ex mō sue generationis. nō sic aūt filij spūales: ℣ magⁿ nobilitatē. c Et verbū caro factū. ē. Hic ꝓpr oñdit modū verbi i mūdū veniētis: qz nō venit vbi ꝑ⁹ non erat: sed qz nouo mō ibi incepit ee: sicut rex q̄ prius ē in alia ciuitate p sui potētiā tm̄: qñ venit illuc ꝑsonaliter incipit ee nouo mō. s. p sui p̄nām: sic de⁹ filius q̄ prius erat in mūdo p potētiā: p̄nām ⁊ essentiā: vt ptz p p̄dicta. venit ibi nouo mō. s. p carnis assūptionē. ⁊ B est qđ ꝺr: Et verbum caro factū ē: ⁊ habitauit i nobis. Ex B verbo: verbū caro factū ē: Eucbites accepit occasionē errādi dicēs: q̄ ex verbo ⁊ carne facta ē vna natura sic̄ ⁊ vna ꝑsona: sed B mānifeste ptz falsum ⁊ impossibile: qz illa natura eet cōposita ex verbo ⁊ natura humana: ⁊ sic verbū veniret in cōpositionē alteri⁹. B aūt ē impossibile: qz oīe qđ cōponit alteri ē aliq̄ mō in potētia. potentia aūt nullo mō pōt ee in verbo cū sit actus pur⁹. ℣ ⁊c. Itē si eet possibile vnā naturā ex ābab⁹ fieri. illa tñ nō eet natura hūana nec diuīa: qz natura cōposita ex duab⁹ nō est aliq̄ illaꝝ: sed aliq̄d aliud resultās ex ipis: vt ptz de mixto ex elemētis: quia mixtū nō ē aliq̄ elemētoꝝ nec ipa sil̄ sūpta: qz tūc mixtū non eet aliq̄d vnū. ⁊ io si ex verbo ⁊ carne fieret vna natura: seqr̄tur q̄ xps nō eet hō neq; de⁹ ⁊tra scripturā nouī ⁊ veter⁹ testamēti. ꝓpter qđ Arri⁹ dixit q̄ ex carne ⁊ verbo nō ē facta vna natura: ſz ipm verbū carnē assūpsit: nō tñ aiam: qz verbū supplet locū aie ꝑm ipm: ſz istud dictū iplicat ꝓtradictionē: qz caro nō ē in specie carnis nisi p aiam: vt hr̄. iij. methauroꝝ. ⁊ io dicere q̄ verbū assūpsit carnē ⁊ nō aiam iplicat ꝓtradictionē. Nec valet q̄ dicit verbū supplere locū aie: qz caro illa etiā ꝑm ipm nō ē informata p verbū: ſz tm̄ assūpta. Et si diceret ipsam p verbū informari: B tñ ē impossibile. Itez seqr̄eꝛ q̄ xps non eet hō: vt ptz manifeste. ꝓpter qđ Apollinaris dixit q̄ verbū assūpsit carnē: qz ꝑm ipm assūpsit aiam sensitiuā q̄ dat ee carnis: nō tñ assūpsit aiam intellectiuā cū verbū sit maxīe intellectuū. ⁊ io in xpo solūmō ponebat intellectuz verbi: sed B ptz falsum: qz licz iste i xpo posset saluare carnē: nō tñ carnez būnā: qz caro nō ꝺr hūana nisi p aiaz intellectiuā: etiā ꝑm ponētes pluralitatē formaꝝ. Itē xps nō eet hō: cū hō in specie hūana reponak p aiam intellectiuā: ſz magⁿ eet aial brutuz: qz aia sensitiua nō reponit nisi i specie brutī: hec aūt oīa ꝛ fidē sunt ⁊ sacrā scripturā. ⁊ io sūt tanq̄ hereticā ⁊ reꝛobata: ⁊ licz plib⁹ aliꝝ viꝝ possent p̄dicta ip̄robari: tñ ꝓpter plitudīe tē vitandā omitto. ꝓpter qđ dicēdus q̄ cū ꝺr: Verbū caro factū ē: p carnez intelligit̄ natura hūana: sic̄ freq̄nt in sacra scriptura. vñ ꝺr Esa. xl. Omis caro fenū ⁊c. Et q̄ p carnē itelligat̄ natura hūana: ptz p illud qđ subditur: Vere fenū est ꝑpls. Caro igit̄ ista. i. natura hūana assūmpta ē a verbo nō in vnitate nature: ſz in vnitate suppositi vel ꝑsone. ⁊ io est sensus: Verbū caro factū ē. ac si diceret: de⁹ hō fact⁹ ē: qz licet fieri repugnet deo vt verbo absolute: p̄t tñ dici de eo rōne nature hūane adūcte: vt diffusi⁹ declarat. iij. sententiaꝝ. qz p tale fieri nō habeat q̄ de⁹ de nouo incipiat ee: qđ est ipossibile: ℣ q̄ incipiat ee hō: qđ est possibile: qz suppositū diuinū est infinite subsistētie. ⁊ io pōt natura in seipo sustētare: vt diffusi⁹ declarat. iij. sniaꝝ. Cōsiderādū tñ q̄ euāgelista ñ sine rōne dīe verbū esse carnē factū magⁿ q̄ hoīem: qz p B euitak error illoꝝ q̄ dixerūt naturā humanā hr̄e in xpo hypostasim ꝓpriā. si enim dixisset: verbū factū est hō: cū hō significet naturā humanā in supposito: dedisset occasionē cogitādi q̄ natura hūana in xpo subsisteret in ꝓpria hypostasi. Sik̄ magⁿ dixit verbū factū ē carnē q̄ aiam: ne daretur occasio cogitādi q̄ illa vnio eet tm̄ ꝑm actum aīe vt p cognitiōem ⁊ amoꝛē: nō tñ in vnitate suppositi. d Et vidim⁹. Postq̄ euāgelista declarauit verbi emanationē ⁊ ei⁹ incarnationē: hic ꝓpr oñdit q̄liter ipse ⁊ alij apli habuerūt de hoc cognitionē. Et diuidit in duas partes: qz primo ponit innotescēdi modum. scdo manifestat ipm. ibi: Et de plenitudīne. Prima in duas: ꝑm duplicē modū innotescendi q̄ ponit. scda ibi: Johānes testimoniū phibet. p̄m⁹ autem innotescēdi modus ē p visum. Sciēdū tñ q̄ videre aliq̄n accipitur nō solū ꝓ visiōe coꝛpali: sed etiā ꝓ cognitiōe intellectuali. p quē modū dicim⁹: vides tu hoc. i. intelligis: ⁊ B est qz visus est spūaliꝝ inf̄ alios sensus: ⁊ plures reꝝ differētias nob⁹ demōstrat: vt hr̄. j. metaphysice. et io noīe visus vtimur aliq̄n in his q̄ ptinēt ad intellectū: vtroq; mō videdi habuit iobes ⁊ alij apli noticiā x̄bi i carnati: qz cū ipo fuerūt coꝛpaliter conuersati: ⁊ sic viderūt sensibiliter opa virtutē toti⁹ creature excedentia: sic̄ ē suscitatio mortui: illuminatio ceci: ⁊ ꝓfitia. ex q̄bus visumētis ꝓceperūt ei⁹ diuinitatē in carne latentē. viderūt etiaz hoc mētaliter ꝑ internā inspirationē: q̄n aperuit eis sensuz vt intelligerēt scripturas. vt hr̄ Lu. vlt⁹. ⁊ B est qđ ꝺr: Et vidim⁹ gl̄iaz ei⁹. i. excellētiā oēm creaturā excedētē. ꝓpter qđ subdit̄ q̄si exponēdo p̄dictā gloriā: e Quasi vnige. a pre. i. naturaliter ab eo ꝓcedētis: ⁊ p ꝓphs eandē naturaz nūero cū ipo hūtis. B enim viderūt apli ꝑmo p p̄ris testimoniū in trāsfiguratiōe in q̄ fuit iobes cū petro ⁊ iacobo: vt hr̄ Mat. xvij. ⁊ io tūc audiuit vocē patr̄ dicētis de xpo: Hic est fili⁹ me⁹ dilect⁹ ⁊c. scdo viderunt hoc p angeloꝝ obsequiū: qz angeli mīstrabāt ei sicut supiori: vt hr̄ Mat. iiij. Supra naturā angelicā nihil ē nisi natura diuina. tertio viderūt B p B q̄ creature etiā visibiles obediebat ei ad nutum sicut dño ⁊ creatori. ꝓpter qđ dixerūt Mat. viij. Qualis ē hic qz venti ⁊ mare obediūt ei. q̄rto B viderūt p docendi ⁊ opandi modū. Moyses enī ⁊ alij ꝓphe nō dabāt ꝓceptа: ſz de ꝓcept⁹ ꝺi ipm istruebāt. ⁊ io dicebāt: hec dīc dīc. vel aliq̄d sil̄e. Sik̄ de moyse scriptū est: Locut⁹ ē dñs ad moysen ⁊c. Christ⁹ aūt tanq̄ de⁹ a ꝓpria auctoritate loq̄ns dabat doctrinā suā: vt ptz Mat. v. vbi freq̄nt ꝺr: Ego aūt dico vob. vñ in fine illi⁹ ꝑmonis ꝺr q̄ erat docēs sicut ptātē hās. Et sik̄ ꝓpenderūt p opandi modū: qz ⁊ si alij fecerūt miracula: B fuit tm̄ dependendo. Christ⁹ aūt ⁊ si in miracul̄ faciēdis aliq̄n oraue rit: vt i suscitatiōe laꝛi Joh. xj. tñ cōiter miracla faciebat imperādo: vt ptz ex decursu euāgelij. p q̄s oñdebat q̄ illa faciebat virtute ꝓpria sic̄ de⁹. ꝓpter qđ ꝺr Lu. vj q̄ virt⁹ exibat de illo ⁊ sanabat oēs. Seq̄t: f Plenū grē. ⁊ B p̄cio ꝓpter gratiā vniōis. ille enī pfectissime est plenus grā q̄ pfectissime deo coniungit̄. natura aūt humana in xpo nō solū ꝓiuncta est deo ꝑ cognitionē ⁊ amoꝛē sicut in alijs: sed ꝑ realez vnionē: ⁊ hec dicit̄ in xpo

a. Hic erat. Per demõstratiuũ ꝓnomẽ innuit christũ affuisse in illo loco. Sepe enĩ ipe dñs adhuc ignotꝰ anteq̃ baptiçaret & ꝓdicaret ad iobem solitus erat venire. b Qui post me. Qui post me nat⁹: post me ꝓdicatur⁹: baptiçatur⁹: moritur⁹. Mõ q̃ iã nõ esset natꝰ qñ hec dixit: qz etiã baptiçatus. Sed ventur⁹ in ꝓdicatiõe: in morte: sed nõ in resurrectiõe. c Ante me factꝰ est. Ex greco corã me factꝰ ẽ. i. apparuit mihi quidẽ. s. qz prior me erat. d Et de plenitudine. Exposito testimonio ꝓcursoris redit euangelista ad testimoniũ sue assertiõis: q̃si verbũ caro f. ẽ. vidimꝰ gl̃iaz eiꝰ plenũ gr̃a & veritate: & ꝺ plẽitudine eiꝰ n. o. a. gratiã vt ipm credamꝰ: & veritatẽ q̃ illuz intelligimꝰ. e Accepimꝰ. Augꝰ. Mõ solũ gratiã q̃ plane grat⁹ dat: nõ ꝓ merito vt fidez q̃ ꝓ dilectionẽ opat⁹ ex q̃ iustus viuit: ꝺ & ꝓ ista gr̃am. i. beatitudinẽ eternã q̃ & merces iusticie dicitur & etiã gr̃am: qz meritũ ex gratia. f Gratiã ꝓ gr̃a. Gr̃a in ꝓceptiõe boni ꝓ gr̃am dat. Gr̃a simplr q̃ nõ ẽ merit: si postea cũ illa opamur: in bonis ꝓsuescimꝰ: & tũc dat gr̃a ꝓ gr̃a prioꝛi. g Per moysen. Per moysen seruũ ꝓnũciatio: ꝓ dñm iesuz salutẽ ipletio. h Deũ nemo vidit &c. Id est nullus purus homo viuẽs in hoc corpore vidit deum vt est. vñ dictum est moysi: Non videbit me homo & viuet. i. nemo viuens in corpore videbit diuinitatẽ meã. vnde ista adiecit deꝰ moysi:

Sta in fo

a ſ fm humanitatẽ. b ſ fm deitatẽ. c ſ nõ solꝰ ego dico: sed etiã. ſ baptista. d ſ. ſ. q̃ verbũ caro f. ẽ: qz ipe ꝓmissus ei cessat idipsum. s. celsitudinem humanitatis & eternitatẽ diuinitatis.

a grãtiez veritatẽ. †Johes testimõ b+
a ſ. s. christo. b ſ apte nõ obscure vt lex.
nium phibet de ipõ: & clamat di/ c†
a ſ verbum substantiale. ſ ab eterno. b ſ vobis querentibus: an essem christus.
a d† b
cẽs: Hic erat quez dixi: q̃ post me e
a ſ. i. mihi ꝓpositꝰ est etiã i hũanitate: & qõ dixi iterũ dico. ſ cur. b ſ eternitate deitatis.
c ventur⁹ ẽ: ante me factꝰ ẽ: qz ꝓz f g
a ſ quia illis spiritus est datus nõ ad mensuraz: nobis ab eo fm mensuram.
ꝺ me erat. Et dẽ plenitudine eius b+
a ſ vt ipm credamꝰ & veritatẽ q̃ illũ intelligamꝰ.
e nos omẽs accepimꝰ: et grãtiam i+
f a ſ ꝓ bono bonũ. b ſ vere ab eo accepimꝰ qz lex q̃ mala nõ tollit ſz oñdit: & reos coũncit & humi/
g pz̃ gr̃a † q̃a lex ꝑ moysen data k+
liter se medico. a ſ que sit salus homini vt erat promissa. b ſ q̃ est dñs liberans.
b stuz factꝫ est. †Deuz nemo vidit l

a. Hic erat. Per demõstratiuũ ꝓnomẽ innuit christũ affuisse in illo loco. Sepe enĩ ipe dñs adhuc ignotꝰ anteq̃ baptiçaret & ꝓdicaret ad iobem solitus erat venire. b Qui post me. Qui post me natꝰ: post me ꝓdicatur⁹: baptiçatur⁹: moritur⁹. Mõ q̃ iã nõ esset natꝰ qñ hec dixit: qz etiã baptiçatus. Sed ventur⁹ in ꝓdicatiõe: in morte: sed nõ in resurrectiõe. c Ante me factꝰ est. Ex greco corã me factꝰ ẽ. i. apparuit mihi quidẽ. s. qz prior me erat. d Et de plenitudine. Exposito testimonio ꝓcursoris redit euangelista ad testimoniũ sue assertiõis: q̃si verbũ caro f. ẽ. vidimꝰ gl̃iaz eiꝰ plenũ gr̃a & veritate: & ꝺ plẽitudine eiꝰ n. o. a. gratiã vt ipm credamꝰ: & veritatẽ q̃ illuz intelligimꝰ. e Accepimꝰ. Augꝰ. Mõ solũ gratiã q̃ plane grat⁹ dat: nõ ꝓ merito vt fidez q̃ ꝓ dilectionẽ opat⁹ ex q̃ iustus viuit: ꝺ & ꝓ ista gr̃am. i. beatitudinẽ eternã q̃ & merces iusticie dicitur & etiã gr̃am: qz meritũ ex gratia. f Gratiã ꝓ gr̃a. Gr̃a in ꝓceptiõe boni ꝓ gr̃am dat. Gr̃a simplr q̃ nõ ẽ merit: si postea cũ illa opamur: in bonis ꝓsuescimꝰ: & tũc dat gr̃a ꝓ gr̃a prioꝛi. g Per moysen. Per moysen seruũ ꝓnũciatio: ꝓ dñm iesuz salutẽ ipletio. h Deũ nemo vidit &c. Id est nullus purus homo viuẽs in hoc corpore vidit deum vt est. vñ dictum est moysi: Non videbit me homo & viuet. i. nemo viuens in corpore videbit diuinitatẽ meã. vnde ista adiecit deꝰ moysi:

Exo.33.d

Nico.de lyra

Sta in xpo gr̃a vnionis: ꝓ quã hõ ẽt deꝰ: & ecõuerso ꝓ cõicationẽ idiomatũ. Dicit aũt talis vnio gr̃a incẽtũ diuina liberalitate & miseria facta est. secõ ꝓpter gr̃am habitualẽ: q̃ plenꝰ fuit in christo q̃z in alijs. ꝓpter ꝺ ẽt. j. iij. ca. q̃ datꝰ est ei spiritus nõ ad mẽsurã: qz nõ solũ habuit plẽitudinẽ sufficiẽtie: sed etiã redundãtie in alios: qz est caput nõ solũ hoĩm ꝺ etiã angelorũ. Qz aũt virgo maria & alĩ q̃ alĩ sancti legunt pleni gratia: vt ẽt de maria Lu. j. & de stephano Act⁹. vj. hec tamẽ est alia plenitudo. plenuz enĩ opponit vacuo: & iõ tot modis dicit plenũ ꝙt modis dicit vacuũ. Dicit aũt vacuitas gratie. vno mõ ꝓpt virtut⁹ defectũ circa ꝓriũ subiectũ: & tali vacuo opponit plẽitudo gr̃e sctõꝝ. alio mõ dicitur vacuitas gratie: eo q̃ nõ redũdat ad corpꝰ: & tali vacuo opponitur plenitudo marie incẽtum gratia eiꝰ aliq̃ modo redũdabat ad corpus supernaturaliter cõcipiendo. plenitudo tñ marie nõ se extendit ad alios: ita q̃ sit gr̃e datrix: sed solũ incẽtũ est gr̃e impetratrix. Christi aũt plenitudo ad alios se extendit: & sic opponit vacuo nõ solũ respectu sui: sed etiã alioꝝ: qz fuit in xpo plenitudo gr̃e nõ solũ respectu sui: sed etiã respectu alioꝝ. a Et veritatis. incẽtuz in ipo fuit veritas diuina siue increata per vnionẽ nature. Silr in alia christi fuit plenitudo veritatis incẽtum habuit noticiã oĩm que cognoscit deꝰ noticia visiõis. Silr fuit in christo plenitudo veritatis incẽtum impleuit omnes figuras & ꝓmissiones legis mosaice. b Johãnes testimonium phibet. Hic ponit secundũ modũ quo innotuit iohanni & apostolis alijs verbũ incarnatum: & hic modus fuit ꝓ auditum: quia audiuit a iohãne testimonium de christo qõ erat efficax ꝓpter iohãnis mirabilem natiuitatem: & ꝓpter excellentem vite sue sanctitatez, & hoc est quod dicit: Johãnes testimoniũ phibet de ipso, & bene dicit phibet: ad oñdendum q̃ eius testificatum fuit continuatum: qz nõ solũ semel sed pluries testificatus est de christo. & ideo dicit: phibet: ad denotandũ ꝓtinuationez huius testimoniꝫ. secũdo ostẽditur istud testimoniuz clarum, cum subditur: c Et clamat. qz Johãnes nõ loquebat̃ de christo in occulto: sicut faciunt illi qui habent doctrinã suspectam: sed in palam coram populo. Dicit autẽ hoc testimoniũ certũ & verum: qz eodẽ modo testificatus est ꝓprius de christo i absentia: & post in ꝓsentia: quod notatur cum dicitur: ꝺ Hic erat quem dixi. scz ante. & idẽ modo dico. Ulterius ostẽditur quod de christo dixit. cum dicitur: e Qui post me venturꝰ est. ptz q̃ Johãnes non loquit̃ de aduẽtu xpi in mũdũ: qz iã erat natꝰ & fere. xxx. annorum: sed loq̃tur de aduẽtu ad ꝓdicandũ: & mysteriũ nr̃e redẽptiõis cõplendũ. f Ante me factꝰ est. Ex ꝺ loco arguit Arrius: q̃ verbũ fm naturã verbi sit factũ: qz nõ est dubiũ q̃ iohãnes ꝓcessit xp̃m fm carnẽ. & ideo cũ dicit: Ante me factꝰ est: de natura verbi intelligẽdũ est: sed lr̃a seq̃ns hoc destruit per hoc q̃ subdit: Quia prior me erat: et ꝓ ꝺ̃s habuit esse ante iohãnẽ. ideo si de factione nature loq̃ret aliter ordinasset lr̃am. ꝺ. Prior me erat: qz ante me factꝰ est. & iõ sic ꝺz intelligi: Ds̃ me factꝰ est. i. mihi ꝓelatꝰ. cuiꝰ rõne assignat dicens: g Quia prior me e. nõ fm humanitatẽ sed fm diuinitatẽ in q̃ est ab eterno. Põt etiaz aliter exponi referẽdo hoc ad xp̃m fm humanã naturã. Ad cuiꝰ intellectũ sciendũ q̃ puer est in fieri fm cursum nature vsq̃ ad natiuitatẽ. Christus autez ab instanti ꝓceptiõis habuit corꝓ⁹ oĩbus lineamẽtis distinctũ: & aĩam oĩb⁹ viribus & scientijs ꝓfectã: q̃uis nõduz habuerit ꝓfectã corꝓis quãtitatẽ. & ꝺ fuerat ꝓdictũ Hiere. xxxj. Nouũ faciet dñs sup terrã: mulier circũdabit virũ. qz xp̃s ab instanti ꝓceptionis fuit vir ꝓfectus modo dicto. Cõstat autez q̃ xp̃s fuit ante ꝓcept⁹ q̃z iohãnes fuerit natꝰ: vt ptz Lu. j. et iõ hoc modo lr̃a ꝓdicta põt exponi: Ante me factꝰ est: vt ꝓ factuz esse intelligat ꝓfectio: qz hoc designat talis locutio: sicut fieri impfectionẽ designat: qz xp̃s etiam fm humanã naturã ante ꝓfectus fuit q̃z iohãnes: vt ptz ꝓ ꝓdicta. b Et de plenitudine. Posit⁹ duob⁹ modis q̃b⁹ verbũ incarnatũ eis innotuit: hic ꝓ̃r vtrũq̃ modũ manifestat: & ꝓmo manifestat primuz q̃ est ꝓ visuz: vt dictũ est. secõ secũdũ q̃ est ꝓ auditũ. ibi: Et ꝺ est testimoniũ. Ad intellectũ ꝓmi sciendũ q̃ hec verba q̃ sequunt nõ sunt x̃ba iohis baptiste. licet ꝺ dicat Origenes: sed sunt verba iohãnis euãgeliste declarant̃ modũ q̃ cognouerũt verbuz incarnatũ p visum: fm Augꝰ. & Chrysꝰ. dixerat enĩ. ꝺ. Vidimus cũ plenũ gr̃e & veritat̃: posset aliq̃s q̃rere qualit̃ ꝺ vidistis. iõ declarat q̃lit̃ hoc cognouerũt q̃si rudens tacite q̃stiõi. Et diuidit in duas: qz ꝓmo declarat qualit̃ cognouerunt cum plenũ gr̃e. secõ qualit̃ cognouerũt eũ plenũ veritatis. ibi: Deum nemo vidit. dicit igit̃ ꝓmo: ꝺ̃ dixi q̃ vidimꝰ eũ plenũ gr̃e: qz de plenitudie eiꝰ nos oẽs accepimꝰ. Hoc potissime apparuit in spũssancti missione supra aplos in die pentecostes: ex cuiꝰ plenitudine linguis oĩm loq̃bant̃ vt ꝺz Act⁹. ij. & iõ experientia quodãmodo cognoscebãt ipm xp̃m esse plenuz gratie: et ꝺ est qꝺ dicit: Et de plenitudine eiꝰ nos oẽs accepimus. Ista dictio copulatiua &: nõ ꝓtinuat̃ lr̃e imediate ꝓcedẽti: que cõtinet verba Johãnis baptiste: sed verba iohãnis euãgeliste q̃n. s. dixerat: Et vidimꝰ eũ quasi vnigenitũ a ꝑe: plenũ gr̃e & veritatis: qz hic declarat modũ ꝙ quẽ hoc cognouerũt vt dictum est scz ꝙ acceptionẽ spũssancti de eiꝰ plenitudine. ideo sequitur:

i Et gratiã ꝓ gratia. ꝓma enĩ gr̃a datꝰ sine meritis: qz ante gr̃az nõ põt hõ mereri: ſz habita ꝓria gr̃a põt hõ mereri ꝺ ꝺdigno augmẽtũ gr̃e. & iõ scõa gr̃a datꝰ quodãmõ ꝓ ꝓria: qz datꝰ ꝓ meritorio ope ꝓcedẽte ex ipsa. Aliter põt hoc exponi et magis ꝓprie ad litterã de lege noua & veteri: ita q̃ lex vet⁹ dicit gratia ꝓria. magna enĩ gratia fuit dare legẽ specialẽ ꝓpl̃o dure cerucis: & alia bñficia illi populo collata. ꝓpter qꝺ dicitur in ꝓ̃s. cxlvij. Mõ fecit taliter omni nationi &c. Quia tñ ista lex erat impfecta loco illi⁹ data est lex noua que est ꝓfecta & maioꝛ gratia. & sic exponit illud: Et gratiã ꝓ gratia. q. ꝺ. Mõ solum accepimꝰ de plenitudie xp̃i i receptiõe spũssancti: sed cũ ꝺ accepimus gratiã ꝓ gratia. i. legẽ nouã loco veter⁹. ꝓpter qꝺ subdit q̃si exponẽdo: k Quia lex ꝑ moy. da. est gra. & ve. &c. dicit aũt lex noua respectu veter⁹ veritas: qz illa fuit figura & vmbra illi⁹. dicit etiã gratia respectu eiꝰ: qz q̃uis lex vet⁹ ex liberalitate diuina fuerit illi ꝑpl̃o data: ꝓpter qꝺ põt dici gratia large: eo modo loquendi quo quodlibet donũ gratis datũ dicitur gratia: nõ tñ ꝓferebat gratiã iustificantem sicut facit lex noua. l Deũ nemo vidit. Hic declarat iohãnes qualit̃ cognouerũt xp̃m fuisse plenũ veritate: videlicz ꝓ doctrinã xp̃i q̃ docuit eos de secret⁹ diuinat⁹: q̃ compẽdi nõ pũt nisi ab eo in quo est

† Dat. 3. c Dar. 1. a Luce. 3. c

† De. pe. di. 1 libenẽ. De purga. pª partũ. c. vnico.

† Job. 4. c 1. Lim. 6. e

Exo. 33. d Sta in foramine petre: & cū ptransiero vi debis posteriora mea. Petra. i. christus: foramen: crucis patibulū ptrāsiero. i. trā siero de mundo ad pr̄em. Posteriora: or tus ei⁹ passio: resurrectio: ascēsio p q̄ cre/ dita ad ei⁹ bea/ titudinē & visio nē puenimus.

Qz legit deū apparuisse hoī/ bus siue visibili ter carnalib⁹ o/ culis siue inuisi bilit̄ ppheticis visiōib⁹ p subie ctā creaturā in/ telligēdū est. vi siones enī ppe tax quadā spūa li creatura facte sunt: q̄b⁹ deū vi disse phibent.

a Unigenit⁹ fi lius &c. Que sit s̄uma gr̄e & veri tat̄: breuit̄ sub/ dit. s. cognitio ipsius trinitat̄. vnō hec est vita

Exod. 33. c eēna: vt cogno/ scant te vnū ve/ rū deū: et quem mi. i. xp̄m: que ī hac vita nō ple/ ne est: qz nemo ī carne vidit deū vt est. vnde nec ipse moyses ne/ dū p eū data sit gr̄a: sicut etiam ipse post oīa visa ī typo dei dixit: Ostēde mihi te/ ipsum: sed filius q̄ est in secreto pa/ tris narrauit: qz nemo nouit patrē nisi fi/ lius: & cui v. fi. re. Ipse narrat suis q̄d de trinitate deitatis sentendum sit: quō ad eam pueniendū & ad ipm introducit.

b Et hoc. Et hec & cetera sequētia testi/ monia iohānis: exhibita sunt post bapti çatū xp̄m: cū iam iesus veniret ī uitare di scipulos q̄s iohānes suis testimoniis mit tit ad eū. Testimoniuz ꝓtra hoc q̄ oc/ cultus christ⁹: occult⁹ qz humilis: humil⁹ vt possit sperni & occidi vt redimeret mū/ dū. c Tu q̄s es? Putabant iudei io hannē esse christuz: q̄ in lege ꝓmittebat. Alij putabāt eū eē heliā ꝓpter nimiā ab/ stinētiā & castitatē & solitartā vitā: & asper rimā delictoꝝ reꝑhēsionē: & durissimā fu ture vindicte terrozē. Alij dicebāt euz eē vnū de ꝓphis resuscitatū: ꝓpter ꝓphetie gr̄am. d Cōfessus &c. Cōfessus est vt postea dicit q̄d nō erat xp̄s. non negauit q̄d erat. i. q̄ eēt p̄cursoz. vt post inꝛroga/ tus dicit: Ego voz &c. Qz do ꝟboꝝ: & cō/ fessus est & nō negauit q̄ miserūt.

e Helias es tu &c. Cum oēs scirent no/ men xp̄i: sciebant etiam q̄ helias preceſſu rus sit eum: sed ipse helias p̄cessurus in potestate iudicaturū. Johānes figurali/ ter: helias eundē iudicandū: vt sint duo preconꝛes sicut duo aduētus eiusdem. vn/ de nō sum helias. i. nō preco: potētiā indi cans: ſz in quā offendit⁹ oīdo būilitatē: q̄si suite būili: añq̄ excelsus iudicet. Ec ce nec ego xp̄s: nec a ꝑte potētie inder.

℣ Ego voz

quo est plenitudo veritat̄. & ꝟ est q̄s ōz: Deū nemo vidit vnq̄: nō accipit ꝟ nemo ꝑ nullo hoīe: qz in sacra scriptura aliq̄ accipit hō ꝑ oī creatura: eo q̄ hz aliquā ꝓuenientiā cū oī creatura. ꝓpter q̄d ōz Mar. vlt̄. Predicate euāgeliū oī creatu/ re. ita nemo aliq̄ accipit ꝑ nlla creatura. est igit̄ sensus: Deū nemo vidit vnq̄. i. nulla creatura pōt visiōe cōprehēsiōis videre diuinā essentiā. & subdit a q̄ cōphen datur. a Unigenit⁹ q̄ est in sinu p̄ris. i. in intrinseco diui nitatis ipse cōprehēdit eā: qz hz eandē noticiā cū p̄re: & ideo pōt de hoc alios pleni⁹ instruere. iō seqūtur: b Ipse enar rauit. sicut ptz ex decursu euāgelij q̄ aplos de secret⁹ diuini tatis docuit: vt de mysterio trinitatis: & de milt̄ aliis q̄ nō fuerūt ita explicite tradita in lege & ꝓphetis sicut xp̄s expli cauit. c Et ꝟ est testi. Post q̄ euāgelista declarauit mo dū q̄ habuerūt noticiā de plēitudie xp̄i ꝑ visuz. ꝟ ꝑ declā rat aliū modū q̄ idē cognouerūt ꝑ auditū. vicz ꝑ iohis testi moniū: & diuidit in duas ptes. qz ꝑmo mānifestat testimoniū iohis factū ī xp̄i absentia. scdo testioniū iohis de xp̄o in eo pūtia. ibi: Altera die. Prio testioniū dedit iohes interroga tus. & diuidit in duas. qz ꝑmo fuit interrogat⁹ de p̄sona. se cundo de officio. ibi: Et q̄ missi fuerāt. Prima adhuc in duas. qz ꝑmo ponit̄ testimoniū iohānis ꝑ modū negatiōis. se cūdo ꝑ modū affirmatiōis. ibi: Dixerūt ergo ei. Prima ad huc in tres ꝑs tres q̄stiones factas ipi iohānī: & tres rūsiones coꝛrespōdētes. scda ibi: Et inꝛrogauerūt. tertia ibi: Prophe ta. Circa ꝑmū aduertēdū q̄ tpe p̄dicatiōis iohānis erat fa/ mosa opinio: & maxime in hierl̄m vbi vigebat studiū legis & ꝓpheraꝝ: q̄ tp̄s aduent⁹ messie esset de ꝓximo. ꝑmo q̄ vide bant ab eis ablatū esse regnum: vt declarauit sup Matth. et Dan̄. & hoc fuerat eis datum ꝑ signo aduētus messie: Gen. xlix. Nō auferet sceptrū de iuda &c. Scdo q̄ videbāt cōple tas hebdomadas dictas a Daniele de aduētu sanctificato/ rū: q̄ cōplete fuerūt in natiuitate xp̄i: vt declarauit sup Dan̄. ix. vel ꝑm alios q̄ dicūt eas fuisse cōpletas. xviij. anno Ty berij cesaris: in passione xp̄i viderūt eas cito cōplēdas. ꝓ/ pter q̄d messiā de ꝓximo expectabāt: ex altera ꝑte iohannis baptiste mirabilē natiuitatē: & eiꝰ excellentē sc̄itatē: & ꝺ fue rūt moti ad opinādū ipm esse xp̄m. ꝓpter q̄d miserūt solem/ nes nūcios ad iohānē volētes sup hoc scire veritatē. verun/ tamē Chryso. dicit q̄ malicioſe venerūt. ſz Orige. dicit: sim/ plici aīo venerūt ad q̄rendū veritatē: & hoc videt verū: qz in modo q̄rēdi exhibuerūt iohāni maximā reuerētiā: & ex q̄ttuoꝛ: vt ptz in lr̄a. ꝑmo ex p̄sonis mittētib⁹ ad ipm nunci/ os. & hoc notat̄ cū ōz: d Q̄n miserūt iudei. i. illi de tribu inda q̄ erant nobiliores in ꝓplo. scdo ex loco missiōis. cū ōz:

e Ab hierosolymis. q̄ erat ciuitas sacerdotalis & regia: et q̄ studiū legis & ꝓpheraꝝ & cult⁹ diuin⁹ vigebāt ibi: sūr ipsa erat caput regni. tertio ex parte nunciaꝝ. cū subdit: f Sacerdotes & leuitas. que erāt solēnes p̄sone: & maxime q̄ illi sacerdotes & leuite q̄ fuerūt missi erāt de secta phariseoꝝ: vt ōz. ſ. eo. ca. & isti erant magi religiosi & famosi in toto ꝓplo illo. Quarto ex modo interrogādi. cū subdit: g Ut interrogarent eū: Tu q̄s es? q̄si volentes in ꝟ acq̄escere dictis ei⁹. & subdit iohānis rūsio: h Et ꝓfessus &c. veritatē. i Et nō neg. vsurpādo sibi diuinū officiū. ꝟ enī esset negare ipm chri stum q̄ est ipsa veritas. vñ sequit: k Et ꝓfessus est q̄z nō sum ego christ⁹. et in hoc respōdit intentiōi eoꝝ. Ad hoc enī querebāt: Tu q̄s es? vt rūderet eis si esset christus vel nō. l Et interrogauerūt. Hic ꝑtr ponit̄ secūda questio. Sicut enī aduent⁹ christi fuerat ꝓmissus iudeis: ita & aduētus helie: vt habet Malach. vl/ ti. Ecce ego mittā vobis heliā ꝓphetā &c. ideo audiētes q̄ nō esset christ⁹ inter/ rogauerunt ꝑtr si ipse esset helias. & subdit iohis rūsio cū ōz: m Et dixit: nō sum. Sed videt esse ꝓtra illud q̄d dicit saluator de iohe Mat. ꝟ. xi. Ipse ē helias: dicendū q̄ ipsi q̄rebāt de p̄sona helie. & iō ad coꝛ q̄stionē rūdit q̄ nō erat helias ī p̄sona: licz eēt helias ī spū: ꝓpter sūlitudinē vite ī austeritate et doctrine veritatis & ī officio: qz erat p̄cursoz p̄mi aduēt⁹ redēptoris: sic helias erit p̄cursoz scdi: & ꝟ mō saluatoꝛ vocat iohem heliā: & sic nō ē ꝓtradictio. n Prophetā. Hic ponit̄ tertia q̄stio. erat enī famosa opinio tūc tp̄is apud aliq̄s iudeos q̄ añ christū veni/ ret vn⁹ magn⁹ ꝓpheta ꝑ eo q̄ scriptū est Deut. xviij. Prophetā suscitabit domi/ nus de⁹ de fratrib⁹ vestris &c. que quidē auctoritas ꝑm veritatē intelligenda est de christo ad ir̄am: licet iudei intelligerent eā de alio ꝓpheta: & iō interrogauerūt eū si esset ille ꝓpheta de q̄ dicta est scriptura p̄dicta. vñ in greco hic nō ponit̄ pro/ pheta absolute: sed cū articulari dictiōe q̄ denotat ꝓphetā dictum antonomastice. subdit iohis rūsio: o Et rūdit: nō. Nō enī regnauit se eē ꝓphaz absolute: nec ꝓphetā missuz añ christū: qz negasset veritatē: sed negauit se esse illū ꝓphām de q̄ loq̄tur illa scriptura allegata: q̄ ad ir̄az ē de christo intelligēda: vt dictū est. Ali ter exponit ꝟ Grego. dicēs: q̄ negauit se eē ꝓphaz tm̄: qz erat pl⁹ q̄ ꝓpha: sed p̄ma exp̄sitio videt melior & ir̄e ꝓpinquior: qz min⁹ includit in maiori. si enī fuit plus q̄ ꝓpha: seq̄tur q̄ fuit ꝓpha. p Dixerūt ergo. Hic ponit̄ testimoniū iohānis ꝑ modū affirmatiōis: qz audiētes nuncij iudeoꝝ q̄ de oīb⁹ rūderet negatiue: vo/ luerūt aliq̄d affirmatiue dictū ab eo reportare. & ꝟ est q̄s ōz: Dixerunt ergo ei: q̄s es tu? vt rūsum de. his q̄ mi. nos: q̄d dicis de teipso. Affirmatiue subdit iohānis rūsio in qua dat testimoniū xp̄o: asserens se esse eius p̄cursorem dicens:

Ego voz

§ a Ego vox. Nō dicit ego sum hō: vel iohānes vel filiꝰ ꝯcharie. Nō ꝓsiderat hūanā substiētiā vel generationē: sed vltra hec oīa exaltatꝰ ꝓcursor verbi deserit oīa q̄ intra mūdū cōtinent. Ascēdit ī altū: factꝰ vox ẋbi nullā in se substātiā fatet ꝓter abūdātiā gr̄e q̄ excedit oēm creaturā vt sit vox verbi. Vox est interpres animi. Animus aūt. i. intellectꝰ omniū est filiꝰ dī. Johānes ergo vox est ⁊ interpres huiꝰ animi: qz ꝓmo mundo eū dēmōstrauit: ecce agnꝰ dei. b Esaias. doc de iohāne ꝓpheta- Esa. 40.a uit: Ego vox clamātis in deserto. in qua verbū sonat. i. ꝓphetia et ostēlio ⁊ lucerna verbi pñtis.

c Ex pharisēis. i. ex pncipibꝰ iudeoꝝ qui doctrinaz nō querūt: sed inuident: q̄ tñ ad iohānez lō veniūt qz audiūt eū predicasse cōem oīm resurrectionē quam ⁊ ipi credebant. vñ et ipi in multis xp̄o ꝓsentiūt. Paulū q̄z apl̄m in multꝰ audierūt.

d Quid g̃ baptiças. Audierāt pharisei in ꝓphetis xp̄m vēturū ⁊ baptizatuꝝ: scientes iordanē figurā baptismi gessisse: cūq; helia ⁊ heliseum siccis pedibus trāsisse: figurāq; baptismi ī helia ⁊ heliseo nō dubitabant precessisse. vñ ⁊ nūc eos surrexisse putabāt ⁊ baptizasse. vñ nec inrogāt es tu vnꝰ ꝓpheta ꝝ: ß solūmodo es tu ꝓpheta: ille videlicet q̄ ꝓfigurauit baptismū. e Ego baptizo ī a. Nō imputeꝝ audacie qđ ago: qz corpa abluo aqua nō aufero pctā: vt sicut nascēdo ⁊ p̄dicando p̄cursor sum: sic ⁊ baptizādo: sed iste medius inter vos est q̄ pctā tollit. f Cuius nō sum dignꝰ. Nō ait nō soluā. Soluit enī qñ ipm manifestauit ⁊ de diuinitate ⁊ humanitate ipsiꝰ multa aperuit: sz nō sum dignꝰ: qz indignū ad ß agendū se reputat: in q̄ simplr indicat hūilitas.

Mystice Mystice. ligaturā mysterij incarnati verbi nō sum dignꝰ penetrare vel nomē sponsi mihi vsurpare. g Hec in bethania. Due sūt bethanie. vna trāsiordanē: altera citra nō longe a hierusalē vbi laçarꝰ suscitatꝰ est. Illa q̄ trāsiordanez est significat humanā naturaz sub lege naturali ante fluēta gratie: que gr̄a post incarnationem xp̄i abūdās fuit: q̄ natura ad ß creata erat vt lege nature obediret: in q̄ iohānes baptizat: qz a pctō ñ liberat. Baptizat vltra fluēta dinoū donoꝝ q̄ nōdū ī xp̄o inchoauerāt ī hūanā naturā descēdere. Illa q̄ est citra iordanē significat eandē humanā naturā obedientē sub lege gr̄e q̄ est ꝓprima hierusalē. i. visioni pacis p charitatē: in qua christꝰ mortuū suscitat: qz a pctō liberat.

Typice. h Altera die. Typice. Johānes. i. pl̄s gr̄e: altera die. i. post legē cognoscit agnū q̄ redimitur.

i Venientē. Nō solū gressibꝰ corpis: sz etiā interioris sue contemplatiōis accessibus: quia dignatus est a iohanne cognosci ꝑm diuinitatem ⁊ humanitatem.

k Ecce agnus dei ⁊c. Tria ministrat agnus possidentibꝰ se: lac simplicis doctrine quo paruuli nutriuntur: lanam. i. incrementa virtutum, esum carnis sue.

§ Peccata

§ sum. a § verbi incarnati. b § in me. c § de/ serre iudee solatium annuncians. § quid

a †Ego vox clamātis in deserto: di a § parate in vobis. a § p fidem: per opera per q̄ vōs ingrediturꝝ.

b rigite viam dñi: sicut dixit esaias c ꝓpheta. Et q̄ missi fuerāt erāt ex b § ex invidia querebant.

pharisēis. Et interrogauerūt eū: a § ñ audacie est. § hic plane invidia ptz. b ⁊ dixerūt ei. Quid ergo bāptiçaſ † a § q̄ habet auctoritatē baptismi.

si tu ñ es christus neq; helias ne/ § helisē. a § etiā invidis ex bonitate ꝛ̄ratē dicit. q; ꝓpha. Rēspōdit eis iohannes § .i. lauo.

c dicēs: †Ego baptiço ī aqua: medi ‡ a § .i. pñs vobis apparet. b § corpe. c § q: humilis: ⁊ ideo ego lucerna preaccendor.

ūs aūt vr̄m stetit q̄ vos nescitis, e a § ante xpa diffinituz est quod post me venirer. b § sicut nascendo ita p̄dicando. c § mihi prepositus est dignitate.

Jp̄e ē q̄ post me venturꝰ ē: q̄ cui f añ me factꝰ ē: cuiꝰ ego ñ sum dignꝰ g ut soluam eiꝰ corrigiam calciamē § .i. in domo obedientie baptizat ut significet obedientiam conuenire baptizatis.

g ti. Hec i bethania facta sūt trans b† iordanē vbi erat iohes baptiçāſ. § altera cognitione. § intuitu mētis ⁊ corporis.

b Altera die vidit iohannes iesum k a § innocēs immolāḋ pfiguratꝰ in agno paschali.

i venientē ad se ⁊ ait: Ecce agnus l m n

ud huiusmodi: nec mirū si hoc Johānes dixit: qz hō q̄tūcūq; magnus deo cōparatus nihil est nisi puluis ⁊ cinis. Per hoc etiā ostēdit Johānes ipis pharisēis q̄ officiū alienū nō vsurpabat: sed tm̄ suū ꝓpriū officiū. sc̄z precursoris exercebat. h Hec in bethania. Hic ponit quedā ꝯclusio ad maiorem expressionez predictoꝝ: videlicet determinatio loci. forte enim adhuc viuebāt aliq̄ q̄ interfuerāt testimonio Johānis: ⁊ ideo ex ꝯditione locovoluit eos euangelista reducere ad memoriam facti. d. Hec in bethania facta sunt. Aduertendum tamen q̄ hec bethania non est illa que est ꝓpe hierusalē sita vbi laçarus fuit suscitatus: sed est alia villa eodem noie vocata supra iordanem: ex altera tamen parte fluminis: scilicet in sorte duarum tribuum ⁊ dimidie. ⁊ ideo ad hoc designanduz subditur: ī Trans iordanem vbi erat iohānes baptiçans. Origenes tamen dicit q̄ ibi dicit esse bethabora que erat villa vltra iordanem: sed vitio scriptoꝝ fuerit corruptuz.

k Altera die. Hic ꝓpter explicat testimoniū Johānis de christo in eius p̄sentia: ⁊ hoc dupliciter. primo generaliter coram aliq̄bus discipulis Johānis. ibi: Altera die stabat. Prima in tres. q̄ꝝ primo ponit Johis testificatio. secō excludit testificātis suspicio. ibi: Hic est de quo dixi. tertio subiūgit testimonij ꝓfirmatio. ibi: Et testimoniū phibuit. In ꝓma parte dr sic: Altera die. ex hoc ptz q̄ Johānes pluries testimoniū ferebat ipi xp̄o etiā q̄libet die: qz ad ß totū officiū eiꝰ ⁊ p̄dicatio ordinabat. l Vidit iohānes iesum. pticulariter: qz testimonium qđ est p visum est efficacissimū. m Venientē ad se. hoc nō est intelligendū de aduentu xp̄i ad baptismū sz post. qđ ptz ex ß qđ seq̄tur. ī. q̄ iohānes ante iā viderat spm̄ descēdentē sup eū qđ factū fuit in baptismo. ⁊ iō ptz q̄ xp̄s post baptismū venit ad iohānē vt testimoniū iohānis pluries latū ⁊ pticulariter esset efficacius. Subdit aūt testimoniū iohānis de xp̄o duplr. Primo q̄tum ad eius veram hūanitatem: in qua ꝓ nobis imolatꝰ est. cum dicitur:

n Ecce agnus dei: id est a deo missus: immolandus vt hostia acceptissima. Circa quod considerandum q̄ licet alia animalia immolarentur in lege vt bos: vitulus: capra ⁊ huiusmodi: tamē christus magis vocatur agnꝰ q̄z cetera immolaticia: duplici de causa. Prima ē: qz inter omnes figuras veteris testamenti agnꝰ paschalis exp̄ssiꝰ figurabat passionē xp̄i: qz ille agnꝰ erat sine

Esa. 40.a Matth.3.a Mar.1.a Luce.3.a

D

Mat.3.a Mar.1.a Luce.3.a Act.1.a cc.19.a

a Peccata mūdi. Pctm̄ mūdi dr originale pctm̄ qđ est cō mune totī mūdi: q̄ tota humana natura sūl r semel ꝺdita le ges diuinas p inobedientiā trāsgressa est i paradiso: qđ originale singulaq; supaddita gr̄a relaxat. b Post me ve. vir. Christ' est vir: in q̄ nobis ꝺgruit r p nobis soluit: r filī' dei in q̄ patri ꝺgruit r pctā dimittendo reconciliat nos ei. c Ut manifestetur. Hic ē agn' q̄ tollit pctā: qđ non ego quē etiā melī' mō nouī: ꝑ ꝓptea baptiço vt manifestet israeli. Me enī ꝓpter insolentiā min' baptiçarē tur a xp̄o in spū: vsu baptiçādi ei vtam parauit. vñ postm̄ ad ipm̄ q̄ via est ventuꝫ est: baptism' ei' cessat. In baptismo etiā iobānis manifestatur hūilitas xp̄i q̄ est impletio totī' iusticie: sicut enī opus ē xp̄m nasci r mori: sic r baptiçari. Si enī ip̄e q̄ ñ eget a seruo baptiçarī: nō dedignenī q̄tū cūq; sapiētes r scīa a dño baptiçari: sine q̄ pmanēt in pctis. d Baptiçans. Christ' a iobe baptiçar vt indicet' oīs hūilitas q̄ est oīs iusticia: sz nō sol': ne baptisma iobis sancti' r mai' in q̄ de' bō baptiçar' est videretur baptismo xp̄i in q̄ hoīes baptiçanī. Baptiçanī autē alīj a iobe: vt vsus baptiçādi p̄pararet viā baptismo xp̄i. e Et testimo. Sic dixit se venisse vt mānifestaret xp̄m: ita phibuit testimoniū. s. vidi spm̄: in q̄ didicit qđ p̄us nesciuit. venerat etiā p̄dicare pniam. i. facere prepationē p̄dicationis xp̄i: sed tm̄ de preparatiōe baptismi ponit singularīt̄: q̄ baptism' christi ē summū sacr̄m inter alia.

f Spm̄ descēdentez. Non q̄ modo primū descenderit: sed vt p hoc descē dere oñdatur r manere in baptiçat' aqua r nō aliter: r vt iobānes p euz de xp̄o excellenti' intelligeret.

a ſ qđ ꝺfert. ſ ñ de loco ad locū ſz vt oīno ñ sint.
b ſ q̄ nō cū traducē carnis nat'.
c ſ hic dem̄iat q̄s ille medi' de q̄ supra dixit sit.

a dei: ecce q̄ tollit pctā mūi. Hic ēst
ſ istud. a ſ p' ꝑconē iudex. ſ naritaret ceterī

b de q̄ dixi: Post me venit vir: qui
ſ dignitate. ſ detrate.

ante me fact' ē: q̄ prior me erat:
c r ego nesciebā eū. Sz vt manife/
ſ vsu baptizandi r ostensiōe hūilitatis xp̄i.

stetur in isr̄: ꝓpterea veni ego in
ſ nō in spū pcta tollens.

e aqua baptiçās. Et testimoniū p/
hibuit iobes dicens: †Quia vidi
a ſ corꝑali specie columbe. b ſ vt iobānes
p eum excellentius de christo intelligeret.

f spm̄ descēdētē q̄i cōlūbā de celo:
a ſ cōparatiōe hui' cognitiōis. nā experimento r audi tu licet corꝑali multū ꝓficiebat in cognitiōe maiestatis r potestatis: reuelatis oculis.

g r mansit sup eū: r ego nesciebam
eum. Sed q̄ misit me baptiçare
in aqua: ille mihi dixit: Sup quē
videris spiritū descendentē r ma
a ſ nō alius. b ſ quid. ſ ecce qđ didicit.

i nentē sup eum: hic ēst q̄i bapti/
ſ in q̄ est remissio: qđ nō ē iobes. ſ illū spiritū.

çat i spiritusancto. Et ego vidi r
k testimonium perhibui q̄ hic est

g Ego nesciebā. Aug'. Alīa colūba dicit se ꝑ eā didicisse qđ ꝓius nesciebat. Sciebat q̄dē q̄ erat dominus: q̄ agnus tollens peccata: q̄ ab eo deberet baptiçari sicut r confessus erat: sed nesciebat q̄ sibi eēt retentur' r nulli traditur' potestatē baptismi: r ministeriuꝫ p qđ ꝓstat vnitas eccl̄ie: ne sint tot baptismi q̄t baptiste. Potuit aūt dñs ptātē baptismi alicui seruo vice sua tradere: vt tanta eēt vis in serui baptismo quanta in dñi: sed voluit vt spes baptiçatorum tm̄ sit in dño nō i hoīe r vnianī in eo: vt sit vna colūba et nō diuidatur p hoīes. vñ nihil differt baptisma dñi siue p bonū siue p malū tradetur ministrū nec iterar̄: q̄ sp ē baptism' dñi. Baptism' iobānis iterar̄: q̄ nō dñi est: sed hoīs et si ex deo. Baptism' inde: nō inde sed dñi ē: nec iterar̄: vt aūt vnitas r fraternitatis pax sine laniatione in oībus baptiçatis seruar̄: quasi i vna colūba q̄ gemit in erūnis mundi: r ramū qui extra est si fructū habet fert ad arcam: iō spūs in q̄ baptiçar' p colūbaz oñditur. vt aūt habita vnitate r pace in se ferueāt ꝺtra mala: post in igne dat' ē aplis r in linguis diuersis ꝑm diuersitatem gentiū q̄ modo vninnī olim de vna diuise in tumidis edificatorib'. Nota q̄ in sacro baptismatis sicut et in alijs: solus xp̄s operat'. alī vero sunt ministri vnde aplis in labore r mente sunt differētes: in operatione indifferentes.

Ro.12.b

Hiero. Oñdit iobānē nō scire p baptismū xp̄i. i. munduz esse redēptū: nā sciebat eū filiū dei esse r natū in carne. Augustinus dicit iohannē ignorasse hoc tm̄ vtrum sibi retineat vim baptiçandi an alicui suoꝝ tribuat. b Et manentem sup eū. Aug'. Specialit̄ dr spm̄ manere in christo a q̄ nunq; p pctm̄ recessit: in quo semp mirabilit̄ vixit r mirabilit̄ operatus est: in sanctos venit r p peccata recedit: manet tamen semp in eis ad aliquid: vt christ' eis ꝓmisit. s. vt bonis semper insistant: ad aliquid non manet. i. vt ex eo ꝓphetent vel miracula faciant. r ideo hoc qđ dicit ē primū signum agnoscendi christum. i Qui baptiçat. Baptiçat xp̄s in spiritu: non solū remittendo peccata in aqua: sed r post purgando r amorem accendendo r donis implendo. k Hic ē filius. Hic testatur filium dei quē supius virum vocabat: vt ab eo habeatur testimonium vtriusq; nature.

ſ Altera

erat sine macula: r p ei' īmolationē filij isr̄l liberati sunt a seruitute egyptiaca: sic̄ p passionē xp̄i q̄ pctm̄ nō fecit sum' liberati a seruitute diaboli. Scōa cā est: qz iuge sacrificiū qđ figurabat p petuitatē brītudinis fiebat de agno: sicut r xp̄s ē nr̄a brītudo. Scō fert testimoniū iobes de xp̄o q̄tū ad ei' diuinitatē. cum subditur: a Qui tol. pec. mūdi. qz tollere pctm̄ ē ꝓpriū ip̄i' dei. dr aūt hic pctm̄ ponēdo singlare ꝑ pl̄ali fm modā idiomat' hebrei: vt ptz Exo. viij. Ele nit musca grauissima. i. multitudo muscaꝝ. vel alit̄ dr pctm̄ in singlari: licz ille agn' tulerit oīa pctā: tm̄ speciali modo ꝑ pctō oriḡinali occisus ē. b Hic est de q̄ dixi. Hic ꝓfr tollit suspicio testis. Jesus enī erat cognatus iobis ex parte mr̄is: r iō si ꝑ testimoniū dixisset tm̄ postm̄ Iesus fuit ei not': posset aliq̄ hr̄e testimoniū ei' suspectū: r iō testimonium iobis de xp̄o fuit aliq̄ mō anteq̄ noticiā determiatā hr̄et de ipo: qz ꝑo in generali fuit reuelat' aduent' xp̄i. ꝑ pinquus de futuro ipi iobānī: r fuit sī bi preceptū a dño vt baptiçaret i noie venturi: r p̄dicaret ei' aduētū r ꝓpararet pplm̄: r tūc incepit ferre testimoniū de xp̄o in generali: dicēs q̄ cito eēt venturꝰ: tū nesciebat q̄s eēt determiate: ſz tūc datū fuit sibi signū cognoscēdi ipm̄ scz p apparitionē spūsancti sup eū. r ꝑ hoc dr: Hic ē de q̄ dixi. q. d. non mō incipio ferre testimoniū de ipo: sed anteq̄ cognoscerē ipsuꝫ. c Post me ve. vir q̄ añ me fa. ē: qz ꝓr me erat. exponat' supra. s. d Et ego ne. eū. q̄tū ad pso nā determiatā. e Sz vt ma. in isr̄l. i. d est ipm israeli. f Propterea ve. ego in aq̄ bap. qz totū officiū iobis baptiçādo r predicādo erat ordinatuz ad manifestationē xp̄i. Sed ꝺ illud qđ dr hic: Et ego nesciebā eū. videt' ee illud qđ hr̄ Mat. iij. q̄ iobes ꝓhibebat iesū venientē ad baptismū dicēs: Ego a te debeo baptiçare. ergo vt videt' ante baptismū ipm cognouit. Dicendū q̄ in baptismo cognouit eū dupl'r. Primo p reuelationē diuinā qñ venit ad baptismū iobānis: et tūc dixit ei iobānes illud Mat. iij. Ego a te debeo baptiçari. Scō cognouit eū qñ spūsctūs descēdit super eū in signo visibili a deo ꝑus sibi dato vt dictū est. et iō eū dicit hic. Et ego nesciebā eū. referr̄ ad tps precedēs baptismuz q̄ iohannes nō cognoscebat iesum q̄tū ad psonā determinatā.

g Et testi. phi. io. di. Hic ponit̄ testimoniū iohānis ꝓfirmatio p signū sibi diuinit' datuz de xp̄o a ꝑncipio: qđ postea vidit in ipso. r hoc ē qđ dr: Et testimonium phibuit iohānes. ꝺ.

h Quia vidi spm̄ descēdentē q̄si colūbā de celo: r mansit sup eū. Hoc fuit qñ iobes baptiçauit iesum: vt hr̄ Mat. iij. i Et ego nesci. eū. istud referr̄ ad tps p̄cedēs baptisma: vt dictuz ē. Aug'. aūt refert nesciebā ad ptātē excellētie in baptismo quaz sibi xp̄s retinuit: q̄ ꝓsistit in q̄tuor. ꝑmū est q̄ ipe solus baptismū institueret. scōm ē q̄ effectū baptismi sine baptismo cōferre posset. tertiū ē q̄ meritū passionis eius in baptismo efficaciam haberet. quartū q̄ ab aliq̄ tpe baptismus ꝓferr̄ in noie ipi': sicut habet Act'. xix. q. d. ego nesciebā q̄ hanc excellentiā predictam in baptiçando sibi retineret. vnde subdit postea: Hic ē qui baptiçat: solus q̄tū ad istā excellentiā. prima tm̄ expositio magis videt' ꝓsonare litteree: ita q̄ illud: nesciebam eū: referat ad tempus precedēs baptismū xp̄i: qñ iohānes non cognoscebat xp̄m adhuc in psona determiata: vt predictuz est: sed tm̄ in generali: r cū hoc fuit sibi datum signū cognoscēdi eū determinate in futuro p apparitionē spūsancti in signo visibili. iō subditur: k Sed q̄ misit me. i. de' p expressam missionē r apparitionē: vt. s. dictū ē. l Baptiçare in aqua. qz baptismus iohannis gratiā non ꝓferebat: sed baptismum xp̄i significabat r ad ipsum disponebat. m Ille mihi dixit: sup quem videris spm̄ descendentē r manentem sup eum: in signo visibili columbe. n Hic ē qui baptiçat in spūsancto: quod est ꝓprium ipsi' dei. s. saluare animas p gratiam spūsancti. o Et ego vidi. p Et testimonium perhibui quia hic est filius dei. s. naturalr r p consequēs habens eandem virtutem cum patre.

Altera

Typice. a Altera die. Typice. Stat iohānes: cessat lex. tū testimoniū phibens xp̄o. Ambulat iesus. i. gr̄a hinc inde colligens: b Secuti sūt iesū. Secuti sūt vt eū iā poti⁹ ꝯ iobez audirent: nō tñ adhuc ei penit⁹ adherentes: sed vt videant vbi habitat: vt assidue ad eū veniāt ꝛ ab eo eruditi ank: et postea pfecti sunt secuti qñ eos de naui vocauit. Duo se quunk: qz q̄ sequunk gemina charitate debēt accēdi. c Conuersus. Quasi a tergo viderāt: ꝑ q̄si faciem p̄buit illis: dū de maiestate descēdit vt posset videri: duz p vmbra legē euāgeliū lucē exhibuit.

d Quid q̄ritis. Interrogat nō ignorās sed vt mercedē habeant rūdētes. q̄d rē ñ psonā. q̄d: nō quē: ne se videak oñdere: illi psonā rūdēt. e Ubi habitas. Mystice. Uolūt oñdi sibi in q̄bus xp̄s habitet vt se illis assimilēt: vl qui incarnationē vident pie q̄rūt oñdi sibi eā mānsionē quō sit apud p̄rem. f Uenite. Quasi simone nō p̄t explicari: sed opē demōstrak. vēite credēdo ꝛ opando ꝛ intelligetes. venite testimonio iobis ꝛ a lege recedite ꝛ gr̄am recipietis. g Die illo. Oñdit nouum testamētū siue p̄tē vitaz. h Hora āt e. Quia ex lege venerāt: decalog⁹ ad xp̄z misit. hora decima q̄rūt ab eo doceri: qz nō alī⁹ docet legez nisi q̄ dedit eā. Docet āt cū misericordia ꝛ iplenk q̄ ipleri nō poterāt: vel hora. x. vespaz mūdi indicat. i Frak si. Frater iunior: natu prior credit. si eī ē ordo fidei i ānis: forte ad dignitatē andreas dr eē frak petri: sup quem. i. sup cui⁹ fidē fundāda erat eccl̄ia. k Jnue. hic. Uera pietas stati iuētū thesaurizāciat frī: vt sic ē sāguīe sit ꝛ german⁹ i fide. l Jnue. mes. tē. Christ⁹ grece: messias hebraice: vnct⁹ latine. vere enī vnct⁹ ē a spūsctō specialr: a q̄ vnctiōe xp̄iani appellank. Q⁹ iacob erexit lapidē post visionē in titulū quē oleo supfuso vnxit. iā dīnit⁹ p illā petrā futurā petrā. s. xp̄m spūsctō vngendū figuraliē intellexit: in q̄ petra sic linitā fundari p̄figurabat tē. m Tu es si. filī⁹. Q⁹ dicit nomē q̄ dr a parentib⁹ vt significet mutatio: dū de simone petrū facit. Jn mutatiōe āt notak vtuacitas mysteriū: ſz nec p̄us nomē caret vtute. Est eī simon obediēs filī⁹ gr̄e vel colūbe: dū vēit ad iesū: seqns frēm. vñ a petra xp̄o dr petr⁹ firm⁹ i illo: in figura eccl̄ie q̄ in petra fundak. n Filius iohanna tē. Jona dicit ꝛ iohanna indifferēter. Jona colūba. Johāna gr̄a interpretak.

a Altera die. Hic explicat testimoniū iohānis de xp̄o factū cozā discipulis iohānis specialiē ꝛ diuidit in duas: qz primo ponit huiⁿ testimoniū. secdo testimonij fructum. ibi: Et audierūt. Jn p̄ma parte dr sic: Altera die iteruz stabat iohānes ꝛ ex discipulis eiⁿ duo. dicit altera die: ad denotandū q̄ iohānes pluries ꝛ frequēter ferebat testimoniū de christo: vt. s. dictū est. p q̄ subdit:

b Stabat. ostendit q̄ ipe paratⁿ erat ad exercendū suū officiū testificando de christo baptiçando ꝛ docēdo. vñ subdit: c Et respiciēs iesum ambulantē. s. ꝑpe locū vbi stabat iohannes: qz christ⁹ postꝯ baptiçatus est a iohāne ad tempⁿ morat⁹ est ꝑpe locū: ꝛ factus est iohāni familiaris: vt sic iohānes frequēter diceret testimoniū de christo i sua p̄tia: ꝛ sic ab alīs cognosceret. vñ subdit: d Ecce agn⁹ dei. breuiē repetit euāgelista testimoniū qđ fuerat supius dictū: iō omittit illud qđ. s. dictū est: Qui tollit peccata mundi. ꝛ exponatur sicut. s. expositū fuit. e Et audierūt. hic ponit fructⁿ predicti testimonij: ꝛ diuiditur in tres: qz p̄mo p̄mitur fructⁿ sequēs ex iohānis testificatione. secdo ex discipuli ꝟuersi p̄dicatiōe. ibi: Erat aut̄ andreas. tertio ex xp̄i vocatiōe. ibi: Jn crastinū. Fructus aūt p̄mus fuit ꝟuersio discipulorum iohānis ad xp̄m: q̄ fuit inchoata p iohānem inq̄tū discipuli testimoniū eiⁿ reuerent audierūt: ꝛ tanꝯ verissimū executi sunt i ope. ꝛ b est qđ dr: Et audierūt eū duo discipuli loquentē: ꝛ secuti sūt iesum: desiderātes et adherere ꝛ eiⁿ doctrinā audire: sed ista ꝟuersio ꝟsūmata est per ipm christū. vñ subdit: f Conuersus aūt iesus. ex sua benignitate ꝛ miscōia. g Uidens eos seq̄ntes se: dicit eis: Quid q̄ritis. q. d. paratⁿ sum ad voluntatē vestrā. nec petit b ex ignorātia vt aliq̄d addiscat: ſz vt ex cozⁿ rūsione ꝟueniēti⁹ eos dirigat. sicut Gen. iij. dixit dūs: Adam vbi es: vt ex sua rūsione ꝟuenienti⁹ argueret ipm. sequit: h Qui dixerūt ei: rabbi: qđ dr interpretatū magister. Istud qđ dr interptatū magister: nō est de xbis cozⁿ: sed est xbū euāgeliste interpretantis nomē hebraicuz: qđ est rabbi. vñ dixerunt: Rabbi vbi habitas? querētes domū eiⁿ tanꝯ studiosi discipuli vt possent frequēter cū eo ꝛ ab eo instrui. i Dicit eis ve. ꝛ videte. liberaliē ꝟdescēdens petitioni cozⁿ. Sed qz dictū est de domo xp̄i: hic videt cōtradicere ei qđ dr Mat. viij. Filī⁹ hois non hz vbi caput suū reclinet. Dicendū q̄ in Matthēo dr nō habuisse ꝑ ꝓpriū domicilliū: nō tū negak q̄n habuerit sicut hospes domū accōmodatū ꝑ tpe ad manēdū. Sic enī frequēter fuit in domo marthe: ꝛ eodē mō ad tp̄s māsit ꝑpe iohānē post baptismū suū rōnib⁹ ꝓdict⁹: tū in hospitio alieno. qđ ptz ex b q̄ nō erat de loco illo: ſz de nazareth. Seq̄tur: k Uenerūt ꝛ vi. vbi mane. sic hospes vt dictū est. l Et apud eū mā. die illo. audiētes verba vite ab eo. m Hora aūt erat q̄si decima. i. ꝑpe vesperā. ex q̄ ptz ardor cozⁿ ad audiēdū xp̄m: qz cū hora vesptina soleāt homines reuerti ad ꝓpria domicilia: tū oīb⁹ dimissis māserūt cū ipo vsq̄ in crastinū desiderio audiēdi ipm. n Erat aūt andreas. hic p̄mr ponit fructⁿ ꝟueniēs ex discipuli ꝟuersiōe: qz audita xp̄i doctrina statim iuit ad q̄rēdū frēm suū ad audiēdū iesuz

b Strabat. ostendit q̄ ipe paratⁿ erat ad exercendū suū officiū testificando de christo baptiçando ꝛ docēdo. vñ subdit: c Et respiciēs iesum ambulantē. s. ꝑpe locū vbi stabat iohannes: qz christ⁹ postꝯ baptiçatus est a iohāne ad tempⁿ morat⁹ est ꝑpe locū: ꝛ factus est iohāni familiaris: vt sic iohānes frequēter diceret testimoniū de christo i sua p̄tia: ꝛ sic ab alīs cognosceret. vñ subdit: d Ecce agn⁹ dei. breuiē repetit euāgelista testimoniū qđ fuerat supius dictū: iō omittit illud qđ. s. dictū est: Qui tollit peccata mundi. ꝛ exponatur sicut. s. expositū fuit. e Et audierūt. hic ponit fructⁿ predicti testimonij: ꝛ diuiditur in tres: qz p̄mo p̄mitur fructⁿ sequēs ex iohānis testificatione. secdo ex discipuli ꝟuersi p̄dicatiōe. ibi: Erat aut̄ andreas. tertio ex xp̄i vocatiōe. ibi: Jn crastinū. Fructus aūt p̄mus fuit ꝟuersio discipulorum iohānis ad xp̄m: q̄ fuit inchoata p iohānem inq̄tū discipuli testimoniū eiⁿ reuerent audierūt: ꝛ tanꝯ verissimū executi sunt i ope. ꝛ b est qđ dr: Et audierūt eū duo discipuli loquentē: ꝛ secuti sūt iesum: desiderātes et adherere ꝛ eiⁿ doctrinā audire: sed ista ꝟuersio ꝟsūmata est per ipm christū. vñ subdit: f Conuersus aūt iesus. ex sua benignitate ꝛ miscōia. g Uidens eos seq̄ntes se: dicit eis: Quid q̄ritis. q. d. paratⁿ sum ad voluntatē vestrā. nec petit b ex ignorātia vt aliq̄d addiscat: ſz vt ex cozⁿ rūsione ꝟueniēti⁹ eos dirigat. sicut Gen. iij. dixit dūs: Adam vbi es: vt ex sua rūsione ꝟuenienti⁹ argueret ipm. sequit: h Qui dixerūt ei: rabbi: qđ dr interpretatū magister. Istud qđ dr interptatū magister: nō est de xbis cozⁿ: sed est xbū euāgeliste interpretantis nomē hebraicuz: qđ est rabbi. vñ dixerunt: Rabbi vbi habitas? querētes domū eiⁿ tanꝯ studiosi discipuli vt possent frequēter cū eo ꝛ ab eo instrui. i Dicit eis ve. ꝛ videte. liberaliē ꝟdescēdens petitioni cozⁿ. Sed qz dictū est de domo xp̄i: hic videt cōtradicere ei qđ dr Mat. viij. Filī⁹ hois non hz vbi caput suū reclinet. Dicendū q̄ in Matthēo dr nō habuisse ꝑ ꝓpriū domicilliū: nō tū negak q̄n habuerit sicut hospes domū accōmodatū ꝑ tpe ad manēdū. Sic enī frequēter fuit in domo marthe: ꝛ eodē mō ad tp̄s māsit ꝑpe iohānē post baptismū suū rōnib⁹ ꝓdict⁹: tū in hospitio alieno. qđ ptz ex b q̄ nō erat de loco illo: ſz de nazareth. Seq̄tur: k Uenerūt ꝛ vi. vbi mane. sic hospes vt dictū est. l Et apud eū mā. die illo. audiētes verba vite ab eo. m Hora aūt erat q̄si decima. i. ꝑpe vesperā. ex q̄ ptz ardor cozⁿ ad audiēdū xp̄m: qz cū hora vesptina soleāt homines reuerti ad ꝓpria domicilia: tū oīb⁹ dimissis māserūt cū ipo vsq̄ in crastinū desiderio audiēdi ipm. n Erat aūt andreas. hic p̄mr ponit fructⁿ ꝟueniēs ex discipuli ꝟuersiōe: qz audita xp̄i doctrina statim iuit ad q̄rēdū frēm suū ad audiēdū iesuz

§ vnic⁹ vñ p̄r baptizare. a § imobil⁹ in culmīe p/

a fili⁹ dei. Altera die itez stābat io a† b
fectionis. § firmiter ei⁹ adherēres magisterio.

hānes ꝛ ex discipul⁹ ei⁹ duo: et re/ c†
§ ex dilectione. a § in carne ad nos venientē.

spiciens iesum ambūlantem di/ †
§ discipul⁹ oñdēdo a § ſi q̄si dē me seq̄min: illum seq̄mini q̄ ē agn⁹ dei p̄cīū mūdi. § irellexerūt.

xit: Ecce agn⁹ dei. Et audierūt eū d e†
a § sequentes euangeliū legem amiserūt vrētes eius testimonio. § imperto magistri.

b duo discipuli loq̄ntez: ꝛ secūti sūt f
c iesuz. Cōuersus aūt iesus ꝛ vidēs g
§ dat fiduciā interrogādi.

b eos sequētes se: dicit eis: Quid
§ mgr̄m. a § q̄cū q̄ vellēt. b § ñ noie fidē suā i/

q̄ritis? Qui dixerūt ei: Rabbi: qđ h
dicant: tā sequunk vt mgr̄m. a § latine. b § nolunt eo tranſitorie vti: sed scire locum quo frequēter veniant ꝛ secreto instrui.

c dr interptātū mgr̄: vbi habitas? i k
f Dicit eis: Uenite ꝛ videte. Uene l
rūt ꝛ videt vbi maneret: ꝛ apud
a § nō est nox vbi est lumē xp̄s ad quē post q̄s q̄uenitur ibi est manendum.

g eū māserūt die illo. Hora āt erat m
§ virilis q̄ cōstās ꝛ fortē. § obediens.

i q̄si decima. Erat āt andreas frater n
simonis petri: vnus ex duobus
qui audierat a iohanne: et secuti
k fuerant eum. Jnuenit hic primū o
a § hoc verbo innuit q̄ diu eū quesierant.

l frēm suū simonē: ꝛ dicit ei: Jnue p
§ hebraice.

nimus messiaz: qđ ē interptatuz
§ latine. § non dedignat maior sequi minorez.

est christ⁹. Et adduxit eum ad ie/ q
§ secreto cordis ex quo cognito murat nomen.

sum. Jntuitus autē eum iesus di r
a § p spm̄ obediēte. b § .i. colūbe. s. s. ex s
quo humilis dū maior sequitur minorem.

m n xit: Tu es simō filius iohanna. t

xp̄m. ꝛ b est qđ dr: Erat aūt andreas tē. secuti fuerāt eū. s. xp̄m. Nomē aūt alteri⁹ discipuli b tacet: qz mod⁹ scribentiū ē tacere ꝓprias laudes: vel saltē loq̄ de se sicut de alio. sicut. j. vlti. ca. dicit Jobes euāgelista de seipo: Hic ē discipulus ille tē. nō exprimēdo nomē suū: ꝛ eodē mō loquit hic: qz ꝑbabilr creditⁿ q̄ ipemet fuerit cū andrea: qz circūstātias loci ꝛ tpis describit q̄si ille q̄ presentialiter vidit. Potest etiā aliter dici q̄ solus andreas notatur eo q̄ antiq̄or ꝛ principalior erat. vñ ꝛ hanc ꝓgatiuā habuit q̄ fuit p̄mus xp̄i discipulus: qz de duob⁹ p̄mo adherētib⁹ christo tp̄e fuit p̄ncipalis ꝛ p̄m⁹: sicut ꝛ stephanus fuit p̄mus martyr. Sequit: o Jnuenit hic primū fratrē suū simonē. nō inuenit eū a casu: sed diligenter quesitū: desiderans eū hr̄e fratrē in religione fidei sicut ꝛ in ꝓpinquitate carnali: ꝛtra illos qui ꝓprios amicos retrahunt ab ingressu religionis. vnde seq̄tur: p Et dicit ei tē. christus. i. vnct⁹: qz christus est rex ꝛ sacerdos vnctus i būana natura plenitudine gr̄e: sicut reges et sacerdotes in veteri testamēto inungebank cozpali vnctione. ꝛ bene dicit: Jnuenimus: qz sufficiēter erat instruct⁹ a christo p testimonia legis ꝛ ꝓphetarū: q̄ ipse erat vere christ⁹: ꝛ qz ꝟsummatio boni opis est p christū. iō sequitur:

q Et adduxit eū ad iesum. tum qz nō ꝟfidebat de se q̄ posset eū sufficienter instruere. tum qz libenk ad mgr̄m redibat: habita occasiōe. r Intuit⁹ aūt eū iesus. nō solū exteri⁹ sed etiā interi⁹ videns ei⁹ deuotionē: qz intuetur cozⁿ.

s Dixit: tu es simon. i. vere obediēs. quasi dicat: nomē tuū est ꝓpriū tue consonum. t Filī⁹ iohāna. Matth. xvj. dr bariona. i. filī⁹ iona. Dicendū. q̄ idē est nomē patris petri iona ꝛ iohāna: aliqualiē tñ diuersificatū: sicut in

Jn galileam, latino nico

¶ a In galileā ꝛc. Galilea ꝺr trāſmigratio vl reuelatio. Trāſmigrat enī hō de vitijs ad virtutes: ⁊ post de ✠rute in ✠rutē: ⁊ ſic fit ei reuelatio vt videat deꝰ deꝝ in ſion. Vocatur ꝯ ꝺi ſcipulū ad ſeq̄ndū. i. ad imitandū: exit ī galileā: ipō loco inuens: vt ſicut ipe ꝓficiebat ſapia: ⁊ ſicut p paſſiōes intrauit in gloriā: ſic ⁊ ſeq̄ces. b A bethſaida ciui. Nō fruſtra notaꝛ ciuitas: nec fruſtra ꝺr philippi petri et andree. ſonat enī doms venatoꝝ: in q̄ notaꝛ animus ⁊ officiuꝫ iſtoꝝ: ſunt enī venatores in capiēdis aiabꝫ. vñ philipꝰ antecꝯ fiat apls ſponte vocat nathanaelem. c Inuenit philip. ꝛc. Nathanael peritiſſimꝰ ſcripturaꝝ intelligit: qꝺ nō alīj ſcz a naçareth exire ſingularē naçarenū. Quia aūt doctiſſimꝰ nō eſt in aplm electꝰ. oēs enī apli primuꝫ de idiotis: vt ꝓfundaꝛ ſapientes.

6 d Quē ſcripſit moy. Ut cautꝰ venator multis rōnibꝫ veritatē fratri aſtruit. ſ. q̄ ieſus eſt q̄ ꝓnunciaꝛ in lege ⁊ ꝓphetis. filius ioſeph q̄ eſt de domo ꝺa uiꝺ: vt p eum nō q̄ de eo natꝰ cū maria matre eiꝰ quaꝫ ſciebat ex ꝓphetis virginē peperiſſe: notet eſſe ex dauid. e Et dixit ei na. ꝛc. Vel ꝺubitādo interrogat: vel affirmat vt legiſperitꝰ: a ciuitate tanti noīs poſſe eſſe aliquem bonū vel eximiū doctorē vl ſummum ſaluatorē. Dicit enī naçareth: flos vl germen mūꝺicie vel ſcītas: vtriq; autē ꝓnunciationi ꝯgrue ſubꝺit: veni ⁊ vide ꝛc. ¶ Ecce vere

§ nondum ponit nomen ſed preſignat.

Tu vocaberl cephas: qꝺ interp̄/ a
§ .i. poſt reſurrectionē ad gētes.
tatur petrus. In craſtinū voluit b
§ iudea vbi erat iobes baptiſās. § os lāpadiſ
exire i galileā: ⁊ iuenit philippū. d
Et ꝺic ei ieſus: Seq̄re me. Erat āt e
§ venationis domus.
philipp̄ a bethſaida ciuitate an/ b
dreę ⁊ petri. Inuenit philipp̄ na/ c
§ fratrem ſuum.
thanael: et ꝺicit ei: †Quē ſcripſit d
moyſes i lege ⁊ ꝓphetę: iuenim̄ e
a § ⁊ ℔ nomē a ꝓphis: vt ⁊ maria q̄ nō ignorans ſe ꝯginē ꝺicit: Ego ⁊ pr̄ tu⁹. § .i. de ſemie dauid
b § patriū ponit vt notet eū de q̄ ꝓpha: nazare/
ieſum filiū ioſeph ā naçareth. Et f
us vocabit. § virgulrum.
ꝺixit ei nathanael: A naçareth g
p̄t aliq̄ꝺ bōi eē. Dicit ei philipp⁹: h
vēi ⁊ vide. Vidit ieſus nathanael i

manſiſſet ꝓpe iorꝺanē poſtꝯ fuit cognit⁹ a pl̄o: oēs ciucurriſſent ad eū ⁊ ꝺimiſiſſent iobem. qꝺ ptz ex effectu: q̄ ꝺuo ex ꝑncipaliorib⁹ ꝺiſcipulis iobis ſecuti ſunt iā eū: vt ꝺictū eſt: et iō volens ꝺeferre iohānī ⁊ ꝺare nobis exēplū fugiēꝺi applauſuꝫ ꝑſ̄ inde receſſit. ſequit: d Et inuenit philippuꝫ, nō a caſu vl q̄ſi ignotū: ſed ex ſua ꝓꝺinatiōe: vt eū vocaret ad fidē ⁊ illuminaret. vñ ſequit: e Et ꝺicit ei ieſus, ſequere me. Q̄ aūt philippus ſecut⁹ eſt eū ſtatim credens: nō eſt mirū: q̄ vox chriſti nō ſolū habebat vim mouenꝺi aꝺitū ſed etiā animū. Poteſt etiā ꝓbabiliter ꝺici q̄ philippus erat iam ꝺoctus ꝺe chriſto ab andrea ⁊ petro, vñ ſubꝺit: Erat aūt philippus a bethſaiꝺa ciuitate andree ⁊ petri: q̄ſi reꝺꝺat ratio quare ſtatim ſecut⁹ eſt xp̄m ex hō q̄ erat ꝺe villa andree ⁊ petri. ex quo ꝓbabile eſt q̄ ꝺocuerāt ipm. f Inuenit philippus. Hic ponit ꝓnter nathanaelis couerſio: q̄ oñꝺit primo inchoata p philippū. ⁊ ſcꝺo cōſūmata p chriſtū. ibi: Vidit ieſus. Circa primuꝫ conſtructus iuit aꝺ q̄rendū nathanaelem fratrē ſuū: ꝺeſiꝺerans eū hr̄e fratrem in fiꝺe ſicut in carne. ⁊ hoc eſt qꝺ ꝺicitur hic: Inuenit philippus nathanaelem: nō a caſu inuenit eū ſed ꝺiligēter queſitū: vt ꝺictum eſt. Iſte aūt nathanael erat hō litterat⁹ ⁊ eꝺoct⁹ in lege ⁊ ꝓphetis: ⁊ iō philippus q̄uis eſſet parū lr̄atus a p̄ncipio: tñ iam erat inſtruct⁹ a xp̄o in ſcripturis legis ⁊ ꝓphetarū loquentibus ꝺe ipō. iō annūciando xp̄m fratri ſuo quē ſciebat lr̄atuꝫ incepit a teſtimonio legis ⁊ ꝓphetaꝝ ꝺicēs: g Quē ſcripſit moyſes in lege. hoc habeꝫ Deu. penulť. Nō auferet ſceptruꝫ ꝺe iuꝺa ꝛc. ⁊ Deut. xviij. Prophetam ſuſcitabit vobis ꝺeus ꝺe fratribus vr̄is ꝛc. que aꝺ lr̄am ꝺe xp̄o ſunt intelligenꝺa: vt ptz p q̄ꝺicta. b Et ꝓphete. Omes enī ꝓphete ꝺe xp̄o loquunť: q̄ aꝺ xp̄m oēs eoꝝ ꝓphetie p̄ncipaliter ordinabanť. i Inuenimus ieſum. q. ꝺ. hoc nomē ꝯgruū eſt ꝓphetis: q̄ promittunt meſſiā ſaluatorē. hoc etiā nomē ponit expreſſe ꝺe chriſto: Abacuk vlti. Ego aūt in ꝺño gaꝺebo ⁊ exultabo in ꝺeo ieſu meo. ⁊ in apocripbis Eſdre: Et erit poſt annos hos et mouebo ieſus filius meus ⁊ ꝙuerteť ſeculū. k Filiū ioſeph. Philippus hic loquit ſm cōmunē moꝺū loquēꝺi: q̄ putabať eť filius: vt habeť Lu. iij. Hoc etiā ꝯſonat ſcripture quę clamat vbiq; xp̄m ꝺeſcēꝺere ꝺe ſtirpe ꝺauiꝺ: ꝺe cuiꝰ tribu erat ioſeph ꝓpter q̄ꝺ ⁊ xp̄i genealogia p ipm cōputať. vt ptz Matth. i. ⁊ Lu. iij. Q̄uis enī nō fuerit p̄ xp̄i: fuit tñ in mr̄imonio ꝑfect⁹ mr̄i eiꝰ q̄ erat eiuſꝺē tribꝰ: put ꝺiffuſꝰ ꝺeclaratur ſup Matth. l A naçareth. Hoc etiā iſte ꝯſonat ſcripture loq̄nti ꝺe xp̄o Eſa. xj. vbi ꝺr ſic ſm hebraicā veritatē: Egrꝺieť virga ꝺe radice ieſſe: ⁊ naçareꝰ ꝺe radice eiꝰ aſcēꝺet: ⁊ iō nathanael viꝺēs hanc ꝯſonantiā ſtatim rūꝺit: m A naçareth p̄t aliq̄ꝺ bonι eſſe. affirmatiue ſm Aug⁹. aliter exponiť ꝑ ſm Chryſo. negatiue ⁊ ꝺubitatiue. q̄ ſicut ꝺictū ē iſte nathanael erat legiſperitus: ⁊ iō vꝺit q̄ ꝺuo p̄ma nō habebāt calūniā. ſ. nomē, q̄ꝺ q̄ ē ieſus: ⁊ gen⁹. ſ. ꝺauiꝺ: ꝑ ꝺe loco viꝺebať eſſe ꝺ ſcripturaꝝ Michee. v. vbi exp̄ſſe ꝺr xp̄m naſcituꝝ in berhleez. Et tu berhleem ephrata paruul⁹ es ī milib⁹ iuꝺa: ex te mihi egrꝺieť qui ſit ꝺñator in iſrł. ⁊ egreſſus ei⁹ ab initio a ꝺieb⁹ eternitať. ꝓpter q̄ꝺ legł ſcribe rūꝺerūt herodi q̄renti vbi xp̄s naſceret: q̄ pter betbleem erat natiuitať ſue locꝰ: vt hr̄ Mat. ij. Et ꝺictū ſuum ꝓfirmauerūt p ſcripturā p̄ꝺictā Michee. v. ⁊ ꝓpter ꝑ nathanael ꝓceſſis ꝺuob⁹ p̄miſitanꝯ mātfeſte verł: q̄rit ꝺubitatiue ꝺe tertio ꝺicēs: A naçareth p̄t aliq̄ꝺ boni eſſe? ⁊ q̄ philipꝰ nō erat pfecte inſtructꝰ: iō ꝺuxit eū aꝺ ieſum: vt ab illo plenι⁹ auꝺiret. ꝓpter q̄ꝺ ſequit: n Dicit ei philippus: veni ⁊ vide. i. aꝺꝺiſce ab eo. Notāꝺū hic q̄ ſm veritatē euāgelι xp̄s natus fuit in bethleem: vt hr̄ Mat. ij. ⁊ Lu. ij. ſicut fuerat p̄ꝺictus p ꝓphetā: ſed ꝓceptus fuit ⁊ nutrit⁹ in naçareth: vt hr̄ Lu. ij. ⁊ ꝓpter ꝑ vocať a ꝓphis naçare⁹: ⁊ ſic ptz ꝯcorꝺia ꝓphaꝝ.

o Vidit ieſus. Hic ꝺeſcribiť ꝙuerſio nathanaelis cōſūmata p xp̄m: vbi xp̄s oñꝺit ſe vere eſſe meſſiā. ꝓmiſſū ex tribꝰ ſignis: q̄ legiſperiti ſigna q̄rēbāt: vt ꝺr. j. Cor. j. Juꝺei ſigna petūt. et in plurib⁹ locꝭ ī euāgelio petierūt ſigna a xp̄o, ſcꝺm ponit ibi:

Reſpondit

latino nicolaus ⁊ colinus. vel aliter ꝺicenꝺū q̄ p̄r petri erat binomius: ⁊ ſic iona ⁊ iohanna ſunt ꝺuo noīa: hoc viꝺeť ex eoꝝ interpretatiōe: q̄ iona interpretať colūba. iohanna: in q̄ gratia. ꝺicit ergo filius iohanna. q. ꝺ. hoc cognomen ꝯſonat tuo nomini: q̄ ille q̄ eſt vere obeꝺiens eſt filiꝰ gratie ſpūſſancti qui p columbā ꝺeſignať. a Tu vocaberis cephas. i. capitaneus. ⁊ iꝺem ſonat hoc nomē petrus: q̄ fuꝺamentuꝫ habet quoꝺāmoꝺo ꝓtectatē capitis. vnꝺe Matth. xvj. q̄ꝺ ꝺictū eſt ei a chriſto: Tu es petrus ꝛc. nō fuit nominis noua impoſitio: ſed nominis p̄ius impoſiti cōmemoratio vl confirmatio: q̄ hic ſibi fuit impoſituꝫ: ſm Aug⁹. Aliqui tamen alij ꝺicunt ecōuerſo: q̄ tunc fuit ſibi impoſitū: ſed hic p̄ꝺictū fuit ſibi imponenꝺū. ꝓpter q̄ꝺ ꝺicitur: Tu vocaberis: quaſi loquēs ꝺe futuri nomis impoſitione. Notāꝺū etiā q̄ mutatio nomis facta a ꝺeo ſemp facta eſt ex aliqua gr̄a ſpeciali quaꝫ a ꝺeo ꝯſecutꝰ eſt ille cuiꝰ nomē mutať. ſicut Jacob vocatꝰ eſt Iſrael: eo q̄ vicit ꝺūm Geñ. xxxij. Et abram vocatꝰ ē abraam q̄ñ facta fuit ſibi ꝓmiſſio ꝺe ſemine: in qua benediceńde erāt omnes gentes terre illi⁹ Geñ. xvij. ⁊ eoꝺē moꝺo hic ſimon vocatus eſt cephas ex hoc q̄ vocatꝰ fuit aꝺ chriſti fiꝺem et vocanꝺus ꝺe ꝓmo aꝺ apoſtolatū ⁊ p̄ncipatū apoſtolorū. et Matth. xvj. vocatus eſt petrus: qꝺ iꝺem eſt vt ꝺictū eſt ꝓpter fiꝺelem chriſti confeſſionē: qua ꝺixit: Tu es chriſtꝰ filiꝰ ꝺei viui. Sed cōtra illuꝺ qꝺ ꝺicit hic ꝺe vocatione petri ⁊ anꝺree: viꝺeť illuꝺ eſſe qꝺ habeť Matth. iiij. Ambulans ieſus iuxta mare galilee viꝺit ꝺuos fratres ſimonē qui vocaťr petrus: ⁊ anꝺream fratrē eius mittentes rete in mare ⁊ vocauit eos. ex quo patet q̄ fuerūt vocati ꝺe nauι. Dicenꝺū q̄ vocati fuerūt aꝺ fiꝺem ⁊ aꝺ chriſti aliqualē familiaritatem iuxta iorꝺanē ſm moꝺū qui hic ſcribiť: ſz poſtea ſup mare galilee fuerunt vocati aꝺ apoſtolatū: ⁊ iꝺeo tunc relictis retib⁹ ⁊ nauι ſecuti ſunt eum nō amplius aꝺ p̄ꝺia reuerſuri. b In craſtinū. Hic ꝯſr ponit fructꝰ ꝙueniens ex chriſti vocatiōe. ⁊ ꝺiuiꝺit in ꝺuas. q̄ primo ꝺeſcribit ipius philippi vocatio. ſcꝺo ex hoc ſequēs narthanaelis ꝙuerſio. ibi: Inuenit philippus. Circa p̄imū ſciendū q̄ chriſtꝰ venit aꝺ baptiſmū iohannis vt virtutē regenerāꝺi tribueret aq̄s: ⁊ vt baptiſmū iohānis ⁊ eiꝰ ꝺoctrinā approbaret: ⁊ vt ꝺe chriſto p iohānis teſtimoniū latū in xp̄i p̄ſtia ꝑſ̄ ipm cognoſceret. ꝓpter q̄ chriſtꝰ aꝺ temp⁹ moꝛatꝰ eſt ⁊ ꝑ locū illū: vt. ſ. ꝺictuꝫ eſt: ⁊ iō hoc pacto volnit reꝺire in galileā vbi fuerat nutritꝰ: ⁊ in illo reꝺitu vocatꝰ eſt philippus. ⁊ hoc eſt qꝺ ꝺr hic: In craſtinū autē. ſcz poſt vocationē petri. c Voluit exire in galileaz. ſi enī manſiſſet

¶ a Ecce vere israelita. Dol⁹. i. simulatio. si enī habet pctā: cōfiteř. Mō ģ negat pctōrē: sed ī eo laudat cōfessionē. Pharisei aūt sūt dolosi q̄ se bonos p̄dicant cū sint mali. b Unde. me nosti. Cognoscēs dñm loq̄ de sua cōscia: nō ex indignatiōe q̄/
Mystice rit: ſz admirādo: vñ ⁊ ex qua x̄tute. c Sub ficu vi. Mysti/
ce nathanael. i. donū dei: ēverus ꝓlis
isrl̄ dono dei q̄ erat sub ficu abdit⁹. i.
Beñ. 3. b subdit⁹ sub cōsuetudīe peccādi ⁊ vm
bra mortis: vt primi parentes sub fici
foljs se texerūt: vbi p̄i⁹ visus esset a
dño ⁊ q̄sit⁹ ģ dñm videret ⁊ q̄reret: ⁊
ante etiā ģ p aplos vocaret. d Rab
bi tu es ⁊c. Quia cognouit nathana/
el x̄pm absentē vidisse q̄ ipse ī alio lo/
co gesserat. i. quō ⁊ vbi vocatus sit a
philippo qō ē indiciū deitatis: fateř
nō solū magistrū: ſz ⁊ dei filiū ⁊ regē
isrl̄. i. x̄pm ī quo ꝓbař esse israelita vt
dicit. i. vidēs deū. e Videbit⁹ celū.
Beñ. 28. c Nathanael israelita: ōr visur⁹ aptus
celū ⁊ āgelos dei d. ⁊ a. vt olim patri
archa iacob vidit scalā ⁊ angelos a.
⁊ d. q̄ p bñdictionē vocat⁹ est israel.
Aug⁹. Qō dictū ē nathanaeli mō
impleř ī christianis: qz post ģ hō de⁹
ascēdit: credentib⁹ ī eū aperiř aditus
celi. Et vident angelos. i. p̄dicatores
sup eū ascēdētes: dū arcana deitatis
cōsiderāt ⁊ p̄dicāt: ⁊ descēdētes dū in
fimis se cōtēperāt: ⁊ hūana de eo p̄di/
cāt. Et mai⁹ est eis celū aperiri ⁊ vtrā
q̄ in eo cognoscere naturā p angelos
ģ visos. i. p̄scitos eē: dū essent sub vm
bra mortis. Si eī ibi manerēt q̄d ꝓfu
issent ibi videri. f Angelos dei. Se
pe hoc miraculū apparuit q̄ angeli ascēdebāt ⁊ descēdebant
sup x̄pm. g Sup filiū hois. Christus dicit se filiū hois: af/
firmās qō min⁹ est. s. hūanitatē: nathanael ⁊ petrus filiū dei
qō maius est: affirmātes diuinitatē. Ecce ꝓfirmatio vtriusq̄
nature in x̄po. isti cōfitētes deitatē merenř ascēdere: ille asse/
rēs hūanitatē testař se ad redimendū venisse. Sup filiū ⁊c.
Dat. 16. c Cōfirmat se eē hoiem ne aliq̄ errarēt credētes ipsū tm̄ esse deū
vt etiā petrus cū dixit: Absit a te dñe. ¶ Et die

a veniētē ad se: ⁊ dicit de eo: Ecce vere israelita: ī quo dolus nō est.
b Dicit ei nathanael: Unde me nosti? Rñdit iesus: ⁊ dixit ei: Priꝰ q̄ te philippus vocaret cū esses
¶. i. sub arbore fici. ¶. i. sub lege littera.
¶ elegi.
c sub ficu vidi te. Rñdit ei natha/
a ¶ ecce eadē vox nathanaelis et petri: Bñ ⁊ pe/
trus meruit vocari. ⁊ ¶ cui⁹ ego miles.
d nael ⁊ ait: Rabbi: tu es filiꝰ dei: tu es rex isrl̄. Rñdit iesus ⁊ dixit
a ¶ quasi sub arbore fici venisti ad fidē.
ei: Quia dixi tibi: vidi te sub ficu
a ¶ quia per istud paruū venisti ad fidez venies ad maiora. ¶ hoc maius.
credis: mā⁹ his videbis. Et di/
e cit ei: Amē amen dico vobis: vi/
f debit⁹ celū apertū ⁊ angelos dei
g descēdētes ⁊ ascendentes sup fi/
lium hominis.

Nico.de lyra

Rñdit iesus. tertiū ibi: Rñdit nathanael. Primū signū fuit manifestatio occulti p̄tis. s. intētionis cordis ⁊ puritatis cōsciētie ipius nathanaelis: q̄ nō poterāt esse nota nisi virtute diuina: ⁊ hoc est qō ōr hic: Uidit iesus nathanael venientē ad se: nō solū vidit exteri⁹: sed etiā vidit cor ipius iteri⁹. vñ sequit:
a Et dicit de eo: Ecce vere israelita ī quo dolus nō est: qz sine intētione doli ⁊ falsitatis veniebat: vt veritatem cognosceret. b Dicit ei nathanael. Hic ponit scōm signū qō est reuelatio occulti p̄teriti: vidēs aūt nathanael q̄ cōditionē sue mētis exp̄sserat q̄siuit vñ ipam sciebat dicens: c Unde me nosti. Respōdit iesus ⁊ dixit ei: p reuelationē alteri⁹ occulti.
d Priusq̄ philippus te vocaret cū esses sub ficu vidi te. i. cognoui ꝓpositū cordis tui. Ad lram p̄i⁹ locuti fuerāt adinuicē de x̄po ipe ⁊ philippus sub ficu ī tali distātia: q̄ x̄ps eos nō poterat videre oculo corporali: nec aliās alius erat p̄sens q̄ potuisset ei referre: ⁊ iō ꝓpter hoc signū ⁊ p̄cedēs nathanael statim cōfessus est ipm eē x̄pm. vñ sequit: e Rñdit ei nathanael ⁊ ait: Rabbi tu es ⁊c. rex isrl̄. i. ille q̄ expectař vt sit rex israel. Expectāt enī oēs iudei messiā tpalē regē futurū: ⁊ b mō videř loq̄ iste nathanael: qz nō habebat adhuc cognitionē p/fectā de x̄po. Mō enī videř intellexisse tūc ipius diuinitatē: qz nō dixisset. Tu es rex isrl̄: sed pot⁹ mūdi. Et p b qō dicit: Tu es filiꝰ dei. nō fuit cōfessus ei⁹ diuinitatē: sicut postea cōfessus est eā petrus. dicēs: Tu es x̄ps filiꝰ dei viui: Matth. xvj. ⁊ p/pter hāc cōfessionē dict⁹ est beat⁹ a x̄po: sed intellexit hāc filiationē p quādā excellentiā grē. f Rñdit iesus. Hic ponit tertiū signū qō est reuelatio occulti futuri. Modus enī cognitionis hūanc est vt ab impfecto ad pfectionē ducař ordinate. vt ptz. j. Phys. Et qz grā pficit naturā: iō cōsimilis ordo est ī cognitione gratie: qz primo ē ipfectior ⁊ postea ad pfectionē deducit: ꝓpter qō x̄ps ipm nathanaelē iā x̄pm cognoscentē ģ/tū ad gratie excellentiā: vlteri⁹ deducit eū ad cognoscendum
sua diuinitatē p obsequiū angelo⁹ sibi exhibēdū tā ģ superi/
ozi. Nulla eī natura est sup angelicā nisi diuina: ⁊ hoc est qō dicit: Respōdit iesus ⁊c. Credis. s. me esse x̄pm: ģtū ad excellentiā gratie. g Maius his videbis. cognoscēdo virtutem diuine substātie. h Et dicit eis. s. philippo ⁊ nathanaeli.
i Amē amē dico vobis. amen. idē est qō fideliter: ⁊ iō vbi duplicař est signū maxime certitudinis ⁊ firmitatis. k Uidebitis celū aptū ⁊ ange. ⁊c. in obsequiū diuinitatis in hūana natura latentis. Si enīz querař vbi hoc viderūt: potest dici in ascēsione x̄pi: vt hř Act. j. Cūq̄ intuerenř in celū euntē illū: ecce duo viri ⁊c. i. duo angeli in specie viroꝝ. Silr in resurrectiōe viderūt apli angelos stātes supra sepulchrū x̄pi. ⁊ i passiōe apparuit angelus ō celo cōfortās eū.
Luce. xxij. Querit etiā hic quare nathanael nō fuit vocat⁹ ad aplātū cuz a x̄po sup alios fuerit cōmendat⁹: vt ptz ex p̄dictis. Dicēdū q̄ x̄ps voluit primos fūdatores eccl̄ie simplices homines eligere: ne prima cōuersio hominū ad fidē hūane sapie ascriberet ſz diuine: ⁊ ꝓpter b iste nathanael et nicodem⁹: de quo hř. j. iij. ca. nō sunt instituti apli: qz erāt hoies ſrati: fuerūt tū a principio ad fidē vocati: ne si a principio oēs fuissent simplices crederēt p oppositū p ignorātiā decepti.
Postq̄ vo fides catholica fuit radicata: Paul⁹ vocat⁹ ē ad aplātū: q̄nis lrat⁹ eēt. Ūñ ōr. j. Cor. j. Uidete vocationē vrāz frēs qz nō multi sapiētes.

Moraliter.

Caplm. I

a† In prin/
cipio erat verbum ⁊c. Johānes euangelista tam sublimiter loquitur de diuinis q̄ multa de dictis eius exponere moraliter nescio hūanis actibus applicādo: ꝓpter qō aliqua conuertā ad fidē ⁊ aliq̄ aljs exponēda dimittā. Sicut dixi ī expositiōe literali hic ponūř. v. de diuis psonis. Primū ē intrinseca verbi ꝓcessio. cū ōr: In principio erat verbū. Scōm ē verbi ⁊ patris psonalis distinctio cū ōr: b† Et x̄bū erat apud deuz. Tertiū ē eoz substātialis indistinctio cū ōr: a† Et de⁹ erat verbū. Quartū ē coeterna duratio. cū ōr: b† Hoc erat i principio apud deū. Quintū ī diuisa operatio cu ōr: c† Omia p ipz facta sūt. Per primū elidiř pūptio philosophoꝝ q̄ nihil volūt recipe nisi ꝓbatū fuerit hūana rōne: q̄ tm̄ est valde deficiens. nā rem sensibilē ⁊ paruā: vt foliū arboris vel aliq̄d huiusmodi hūana rō nō cōphēdit ģtū ad ei⁹ oēs cōditiōes seq̄z quare sit talis figure: coloris ⁊ hmōi: ꝓt q̄d medici de x̄tute ipi⁹ sanatiua dicūt q̄ ēa tota specie nesciētes eā nolare eo q̄ eā nō cōphēdūt: ꝓpter qō ōr Eccl̄s. j. Cūcte res difficiles: nō pōt eas hō explicare sermōe. Per scōm excludiř error: Sabellij q̄ sicut ī diuinis ē vna essentia: ita dixit p̄ris ⁊ filij vna ꝫ eē psonā: qō ē falsū: qz nulla res gignit se ipam: ⁊ iō iter patrē ⁊ filiū est distinctio psonalis. ⁊ eadē rōne iter x̄bum ⁊ ei⁹ cui⁹ ē x̄bū: qz eo filiꝰ q̄ ⁊ x̄bū. Per tertiū repellit error: Arrij q̄ dixit q̄ pat ⁊ filij ēentialiter distinguūř sic ⁊ psonaliter: qō ē erroneū: qz sic filij nō eēt de⁹ ꝓprie: b tm̄ pticipatiue: cui ēentia diuina sit indiuisibilis: ⁊ de ipo ōr. j. Joh. v. vt cognoscam⁹ verū deū: ⁊ sim⁹ ī filio ei⁹ x̄o: hic ē ver⁹ de⁹ ⁊ vita eterna. Per quartū reprobař error: Ebionitaꝝ q̄ dixerī x̄pm ante mariā nō fuisse: ⁊ sic eū nō fuisse ab eterno: cū tm̄ x̄ps dicat de se ipo Joh. viij. Principiū q̄ ⁊ loquor vob. Et ibidē: Ūñ ģ abrāā fieret ego sū. Per. v. excludiř error Manichei q̄ posuit duo principia: vnū boni ⁊ alterꝫ mali: ⁊ hec ſioria corruptibilia dixit eē a deo malo ⁊ p ꝫsequēs nō sūt a x̄bo fm ipm.
d† Quod factū est ī ipo vita erat. nā oīs creatura ī x̄bo p̄existit itelligibiliř. itelligere x̄o ē viuere ⁊ itellectio vita. e† Et vita erat lux ho. i. x̄bū ē mānifestatiuū oīm q̄ ab hoīb⁹ cognoscunř: p q̄d tolliř error dicētiū q̄ diuīa ꝓuidētia se nō extendit ad hec iferiora: ī q̄rū psona ōr Job. xxij. Circa cardines celi pambulat nec nra ꝓsiderat. Q̄d reprobař ibidē. cū subdiř: Quoꝝ snīa lōge sit a me. Philosoph⁹ etiā. j. de aīa rephēdēs Empedoclē hz p icōueniēti q̄ aliq̄d cognoscam⁹: ⁊ sit deo ignotū. b† Et ī te. lu. ⁊c. i. pctōrib⁹ ģtū ē de se sic cecus incē sol nō videt ipm illustrātē. d† Fuit hō miſs. a deo. p iobem p̄cursorē dñi significař p̄dicator⁹ euāgelij. iō ōr: b hō

id est vines fm dictamē rōnis ⁊ nō vita bestiali. f† Cui nomē erat Iohes. q̄ iterp̄tat i q̄ est gr̄a. ad ꝑ enī q̄ p̄dicator cōuenienter ⁊ vtiliter ānūciet xp̄ū dei requirit gr̄a spūssancti.

g† Hic venit vt testi. phi. de lu. i. de xp̄o q̄ ē lux p̄ eēntiā. iō in p̄dicatore debet eē hui⁹ lucis pticipatio p bonā vitā ⁊ famā: qz sic dicit Greg. homel. xxxvij. cui⁹ vita despicit restat vt ei⁹ p̄dicatio cōtēnat. a† Ut oēs crederēt p illū. debet enī intendere salutē auditoꝝ ⁊ nō ꝓpriā laudē vel questū. i† Nō erat ille lux. qz p̄dicator nō docet iteri⁹ mētē illustrādo ꝙ de⁹. ideo subdit: a† Erat lux vera ⁊c. lumine gr̄e q̄tū est de se: ꝙ mali nō illuminant eo q̄ ponūt obicē huic illuminatiōi: de q̄b⁹ ꝺr Job. xxiij. Ipsi fuerūt rebelles lumini. e† Et mūdus eū nō cog. i. homes mūdialiter viuētes: q̄ suū intellectū ⁊ affectū desigūt i terrenis ⁊ sic auertunt a diuinis. g† Jn ꝓpria ve. ⁊ sui eū nō rece. lz aūt oēs christiani sint sui: magł tū ꝓprie clerici q̄ dicūt a cleros qđ ē sors eo q̄ sūt de sorte dei: ⁊ tū coꝝ multi nō recipiūt ip̄m ꝙ magł abijciūt q̄tū laici. i† Quotūt aūt recepe rūt eū. p fidē charitate formatā. k† Dedit eis ptātē ⁊c. per adoptiōis gr̄az. l† Qui nō ex sanguinib⁹ ⁊c. nā hec filiatio nō ē p pticipationē esse nature: ꝙ magis diuine scōm qđ ꝺr. ij. Pe. j. Qui vocauit nos ꝓpria glia ⁊ xp̄tute p quē maxima et p̄ciosa nob ꝓmissa donauit. vt p hec efficiamini diuīe ꝙsortes nature. c† Et xp̄ū caro factū ē. ⁊ sic de⁹ voluit eē pticeps humane nature: ⁊ hec mutua pticipatio debet eē rō maxime dilectionis: lz nō sit sibi vtrobiq̄. qz xp̄ū assūpsit hūanā naturā verā: ꝙ dei filij adoptiui nō recipiūt sic diuinā: ꝙ pticipationē ei⁹ p gr̄am. d† Et vidim⁹ gloriā ei⁹ ⁊c. nā fideles vidēt eā nūc p speculū ⁊ i enigmate: postea xp̄o videbūt clare ⁊ manifeste. b† Johānes ꝓhibet testimoniū. Hic ponit ipi⁹ iobis modus testificādi p quē significat mod⁹ p̄dicādi: q̄ debet eē cuz affectu magno ⁊ etiā i publico. iō subdit: c† Et clamat. habētes enī doctrinā suspectā magł vocet occulte ⁊ sine clamore.

d† Hic ē quē dixi q̄ post me ⁊c. qz p̄dicator q̄rere debet bonorē xp̄i ⁊ xp̄tutē p̄dicatiōis attribuere sibi. iō subdit: h† Et de plenitudine ei⁹ ⁊c. ex nobis nihil habētes. i† Et gr̄az p gr̄a. i. nob dedit gr̄az vt p eā gl̄az cōsequamur: q̄ est gratia cōsūmata. b† Quia lex p moysen da. ē. a pctis cohibēs ꝙ nō gratiā iustificātē p̄bēs: nā ꝙ xp̄o reseruabat. iō subdit: † Hr̄a et xp̄tas p iesū xp̄m facta ē ⁊c. Deū nemo vidit vnq̄. cōp̄hēsiue. a† Unigenit⁹ q̄ ē i sinu p̄tis. i. sibi cōsubstantial. ipe vidit isto mō. iō subdit: k† Ipse enarrauit. s. mysteria i lege ⁊ ꝓphetis sub velaminib⁹ ꝓnūciata ⁊ ꝙ fuit signū q̄ nos deduceret ad clarā visionē diuinoꝝ. c† Et ꝙ ē testimoniū iobis. qđ ꝓhibuit coꝝ legisperit. i q̄ testimonio negauit se eē xp̄m: ⁊ ꝙ veraciter q̄tū ad iterrogātiū ītentionē. ⁊ ꝺ duob⁹ primis ptz qz iobes nō erat xp̄s nec helias i ꝓsona. sic̄ de tertio: nā intēdebāt q̄rere si iobes erat de nūero ꝓphetaꝝ antiquoꝝ: aliq̄ ei rūdere fuisset falsū: ꝙ asseruit se eē vocē. i. xp̄i diuini nūciatorē: qđ erat verū ⁊ humile respōsū. ⁊ i hoc docuit doctores catholicos veraciter ⁊ humiliter rūdere. † Quid q̄ baptizas ⁊c. q. d. tu tibi vsurpas officiū alienū. c† Rūdit eis iobes. nō reddēdo iniuriā p iniuria: ꝙ humiliter ⁊ vere. d. † Ego baptiço i aq̄. corpa tm̄ lauādo. ad significādū illi⁹ baptismū q̄ lauat aīas in spūssctō. h† Hec i bethania facta sūt. q̄ iterp̄tat dom⁹ obedictie. iō p ꝙ significat q̄ iobes ex obedictia dei venerat xp̄m nūciare imolādū p redēptiōe mūdi. d† Et ego nesciebā eū. ante reuelationē mihi factā āno q̄ntodecimo Tyberij cesaris: vt hr̄ Luce. iij. q̄ q̄dē reuelatio facta fuit iohāni in deserto. vt hr̄ ibidē: ⁊ p ꝙ significat q̄ reuelatiōes diuine fiūt habitātib⁹ i deserto penitētie: Psal. lxij. In terra deserta ⁊ iuia ⁊ inaquosa: sic i sācto apparui tibi: vt viderē xp̄tutē tuā ⁊ gloriā tuā.

a† Altera die iterꝝ sta. io. ⁊c. sicut dictū ē p iohannē p̄dicatore euāgelij designat. ⁊ iō p hoc q̄ ꝺr hic: stabat: significat q̄ p̄dicator euāgelij debet eē cōstās in p̄dicatione verbi dei. c† Et respiciēs ie. am. p qđ significat q̄ p̄dicator euāgelij debet diligēter ꝑsiderare, pcessuz vite xp̄i ⁊ nō solū cōsiderare ꝙ etiā p̄dicare. iō subdit: † Dixit: ecce agnus dei. eius innocētiā p̄dicādo: ⁊ obedictiā vsq̄ ad mortē: ⁊ audictes debēt deuote recipere talē p̄dicationē. qđ significat p ꝙ qđ subdit: e† Et audierūt eū duo discipuli loquētē ⁊ secuti sūt iesum. ⁊ dns iesus ad tales ꝓuertit p clemētiā: ⁊ recipit p gratiā: ⁊ instruit eos ꝺ necessarijs ad salutē. p Andreā xp̄o ⁊ philippū q̄ a xp̄o edocti fuerūt de salute fratrū suoꝝ sollicitis: significant illi q̄ ꝓprios suos q̄tū bono modo possunt inducūt ad sequelā christi. contra multos q̄ nō solū nō inducunt sed ꝑ suo posse auertunt.

i† Amen amen dico vobis videbitis angelos ⁊c. p quos significant p̄dicatores q̄ dicunt ascendere sup filiū hois qñ p̄dicant christi deitatē: ⁊ descendere quādo ꝑ eius amore quę-

runt releuare ꝓximi necessitatē.

Jn ca. j. Johannis vbi dicit in postilla. Et hoc ptz i Aris. qui inter allos pḥos videt verius scripsisse ⁊c.

Additio. j. Licet Aristoteles non demōstrauerit mūdi nouitatē: nō tñ cōcludit ꝺ trariū: sed scōm mentē ei⁹ hoc tā q̄ ꝓbleuma neutrū reliquit: vt ptz p rōnes eius in de celo ⁊ mūdo intuēti: in quo nō videt a veritate deuiasse. Nā cū philosophica iuestigatio solū rōni naturali innitat: fm quā mūdū incepisse nō ē scibile nec demōstrabile: put. s. sanct⁹ Tho. plene tradit i prima pte. q. xlvj. arti. ij. i corpe. q. Idcirco nō demōstrādo mūdi nouitatē non deuiat a rōne. Similiter circa intelligētias sepatas conat⁹ ē adinuenire numerū coꝝ dētē nūero celestiū motuū: p ꝙ nō excludēs q̄n plures possūt esse substātie itellectuales sepate orbes nō mouētes: vt ptz ꝓcessū suū in hac materia bene aduertēti. Silr circa felicitatē nō videt a veritate deuiasse. Nā in primo ⁊ vltimo ethicoꝝ vbi de felicitate tractat nō loquit nisi de felicitate politica seu de felicitate speculatiua q̄ in hac vita p naturā haberi pōt: nō aūt de felicitate supnaturali de q̄bus aplꝰ. j. Coꝝ. ij. et etiaz Esa. lxiij. Oculus non vidit ⁊c. Talis enī felicitas speculationē naturalē transcēdit.

Jn eo. ca. j. vbi ꝺr in postilla. Plenū enī opponit vacuo.

Additio. ij. Hec distinctio postillatoris de pleno ⁊ vacuo nō bene videt cōsonare rōni nec ꝓposito adaptari: primū ptz. Nā lz vacuū opponat pleno: nō tñ tot modis dicit vacuū sicut ꝺr plenū. nā vacuū opponit pleno p modū p̄uatiōis: p̄uatio aūt sicut cecitas nō ꝺr tot modis sicut visus. Scōm ptz. Nā fm illā distinctionē nō esset distinguēdū iter plenitudinē gr̄e vni⁹ sancti ⁊ aliaz: de quolibet enī sāctoꝝ verū est dicere q̄ nō patit virtutis defectū cū oēs xp̄tutes sint cōnexe. Hec dicēdū videt q̄ in sanctis sit vacuitas gratie: eo q̄ coꝝ gratia nō redūdat ad coꝝpus sicut supnaturaliter cōcipiat. Sz ad declarationē hui⁹ attribuat tendēdū ē q̄ licet in sacra scriptura multis et diuersis attribuat plenitudo gr̄e seu spūs: nō tñ vniformiter seu equaliter singulis intelligēda est hmōi plenitudo lz i quoliber coꝝ exp̄mit: vel saltē innuit illud respectu cui⁹ talis plenitudo attribuat: verbi gr̄a: cū legit de Beseleel Exo. xxxj. Repleui eū spū dñi ⁊c. Jbidē subiūgit: Jn oi ope ad excogitandū. in quo declarat q̄ talis plenitudo referē ad oīa artificialia p̄cte disponēda seu exercēda. Cū aūt legit de Stephano Act. vj. Plenus gratia ⁊ fortitudine: ibidem declarat ad qđ referēda est hec plenitudo. s. ad faciēda signa ⁊ ꝓdigia ⁊ ad fortitudinē martyrij exercēdā. Silr cū ꝺr ꝺ beata virgine. Plena gr̄a: Luce. j. Referēda est illa plenitudo seu extēdēda ad tantā plenitudinē vt decebat genitricē filij dei. Decebat enī fecūdā eē gratijs que actoꝝ gratie nō solū in mente sed i vētre amplectebat. Unde in glo. sup illud verbū gratia plena. q. d. quedā arra et dos sponsi ostendit q̄ fecūda sit gratijs. Cū aūt de aplis dicit: Repleti sūt oēs spiritusancto: Act. ij. talis plenitudo seu repletio extendēda est ad hoc q̄ eēnt sufficiētes ad fundandā fidē christi vniuersaliter in orbe p plenitudinē fidei ⁊ charitatis ⁊ donū linguarū ⁊ hmōi. put ibidē declarat p signa visibilia hanc inuisibilē plenitudinē demōstrantia. Cū aūt de christo diceret. Plenū gratie ⁊ veritatis: extendenda est talis plenitudo ꝓut decet filio dei naturali vnigenito: q̄ quidē extensio etiā fm humanitatē ineffabilis est quodāmodo infinita tā q̄ nō ad mēsurā data: vt. j. ij. ca. Quā quidē extēsionē plenitudinis gratie xp̄i euāgelista satis innuit cum subdit: Quasi vnigeniti a patre: sup qđ verbū Aug⁹. dicit: Sup oēm naturā ⁊ cōseruoꝝ nostroꝝ claritatē euāgelista mētē erigēs ad ip̄m nos bonoꝝ ꝓduxit verticē. q. d. euangelista: nō vt ꝓphete aut alterius hois vel angeli alicui⁹ superioꝝ virtutū sed quasi ipius dñatoris ipius regis ipsius naturalis filij vnigeniti. hec Aug⁹.

Jn eodem ca. vbi dicit in postilla. Cuius nō sum dignus vt soluam eius coꝝrigiā calciamēti.

Additio. iij. De hac materia. s. de calciamentis: christi: vide supra in additiōe Mar. j. vbi de hoc large tractat.

Replica. Johānis j. ca. vbi dicit: Mūdus ꝙ ipsū factus est. Postillator dicit Aristotelem errasse de mūdi eternitate in relligētiarū numero ⁊ felicitate ⁊c. Burg. assumit Aristo. in sui defensionē asserens eū nō errasse: qz innitebat rōni naturali fm quā mūdū inceptisse non est scibile: relinquit igit tanq̄ ꝓbleuma neutrū: sed mirus de Bur. q̄ se opponit schole parisiensi sine necessitate ⁊ sine ratione: venerabilis enī Guilhelm⁹ episcopus parisiensis cū

schola

schola ibidē ꝓhibēt catholicos cū Aristotele in his errorib⁹ ⁊ aliꝭ in suis libris repertis sentire: ⁊ ꝑsertim quia ꝑm Aris. Omne verū vero cōsonat: suū aūt ꝓbleuma qđ dicit neutruꝫ nō cōsonat ei qđ catholice est verū: igit ꝓbleuma suū falsum. Item ipse idē Aristoteles in multis locis ꝓbat ⁊ putat demōstrare starū in causis. Standū igit erit in omni genere causarū in aliqua ꝑma causa in genere causarū finalis et efficientis. Apud Aristo. assignat vn⁹ ꝓnceps in. xij. metaꝓh. quez in octauo physicoꝝ noiat ꝑmū motorē. Ab hoc quidē ente dicit derivatū cūctis esse: ⁊ celū ⁊ totā naturā dependere: vnuꝫ igit solū ab Aristo. ponit independēs: ⁊ cuius ꝑm beatū Augusti. primo de trini. difficile sit plene intelligere creationem ꝑm vīa naturalis cognitionis: nō est tū impossibile suppositū principijs ⁊ dictis ꝓhorū ⁊ aliꝭ sūib⁹. Nec ꝓ rōnes abducor a veritate vt sentiā cū Aristo. mūdi creationē fore ꝓbleuma neutrū sine errore: qz oēs rōnes possibiles fieri cōtra veritatē fidei sunt sophistice. Dicit enī beat⁹ Dyldinus. xiiij. de trini. Respuit captiosas ⁊ inutiles questiōes ꝓhie fides cōstās nec humanarū ineptiarū fallacijs succūbens: spoliū se ꝓbet veritas falsitati. Mirū igit de Bur. qui Aristotelē veritatē dubitanter ꝓpter tales rōnes captiosas dicit nō errasse: cuius enī ꝑ demōstrationē veritas aliqua nō sit scibilis ꝓpter sophisma: tū sine errore nō dicit dubitabilis et neutra.

In eodē ca. vbi dicit: Plenū gratie ⁊ veritatis. Postill. volēs declarare differētiā plenitudinis grē xp̄i ⁊ alioꝝ dicit plenū opponit vacuo: idcirco quoꝫ modis dr vnū tot et reliquū ⁊c. Bur. dicit illā distinctionē nō cōsonare rōni: scdo dicit eā ꝓposito nō bene adaptari. Primū ostēdit ex eo q̄ plenū ⁊ vacuū opponūt ꝑuatiue. Priuatio vero nō dicit tot mōdis quot habit⁹. Hic dico primū q̄ antecedēs ē falsum ⁊ ꝓsequētia nō valet. Mā ꝑm modū gradualis habit⁹ accipiunt modi graduales priuatiōis: habitui ei simpliciter ꝓfecto opponit priuatio simpliciter: habitui aūt partiali opponit partialis priuatio. Mā sicut vn⁹ est magis videns q̄ alius: ⁊ sicut vn⁹ est magis sciēs q̄ ali⁹: ita vn⁹ est mag⁹ ignarus alio ⁊c. Patet igit: qz dato q̄ plenū ⁊ vacuū opponerent priuatiue adhuc quot modis dicit vnū tot modis dr ⁊ reliquū. antecedēs aūt est ꝓra Aristo. iij. physicoꝝ: qui vult vacuū potius esse ens ꝓhibitū q̄ priuatiuū. Mā si esset priuatiuū: eēt locus carēs cōtento cū aptitudine habēdi: put dixerūt antiqui quos reꝓbat Aristo. vbi supra. Quo ad secūdū Bur. vult ostēdere q̄ postill. distinctionē talē nō bñ applicat ex eo qz videt: dicit Burg. ꝑm illā applicationē nō esse distinguendū inter plenitudinē vn⁹ sancti ⁊ alteri⁹: qz nullus sanctus virtutis patit defectum cū virtutes sint cōnexe. Burgeñ. sic replicat quasi postillator nō intellexerit vel intelligere noluerit. Nam postillator loquens de defectu virtutis non loquitur de habitu sed de gradu. Omnibus enī virtutibus simul concurrentibus in vno ꝑm naturā habituū stat defectus in omnibus ꝑm gradum: et hoc oportet Burg. cōcedere nisi velit incidere cuz Begar. in clemē. ad nostrū. de bereti. dando gradū virtutū vltra quē quis nō possit ꝓficere. cū tamē ipe Burgeñ. dicat xp̄m experimētaliter ꝓfecisse Luce. ij. Carēs igit aliquo gradu quē tū posset habere ꝑm illā carentiam et priuationē pōt dici vacuus: si saltē vacuū ⁊ plenū sint priuatiue oppositi ꝓut Burg. vult.

Glo. ordi.

Tdie tertia. Ca. II

c Aug⁹. Post ostensionem christi p testimonia iohānis ipse se miraculo ostendit. Et die tertia. Significat tertia die. i. tpe gratie: post tēpus. i. ante legez et sub lege xp̄m ad nuptias ecclesie p carnē venisse.

b Vocat⁹ est aūt. In q̄ ostēdit nō despiciendas nuptias quas fecit: ⁊ sacramētū nuptiarū insinuat. c Deficiente vino. Vinū deficit vt mirabiliter vino de aqua facto: virtus latētis deitatis appareat. Aug⁹. Maioz virt⁹ ē in creatione ⁊ gubernatione celi ⁊ terre: ⁊ q̄ quotidie aqua pluuie p vites in vinū vertit: ⁊ q̄ ex paruo seminario fruges creant: ſz qz hec naturaliter fiūt: iā ex vsu viluerūt: ⁊ iō quedam ⁊ si minoza ꝑter solitū nature sibi deus seruauit: p q̄ virtus q̄ i maioribꝰ etiā operat ad memoriā reducit. d Quid mi. Aug⁹. In his nō negat matrē vt bereti ei dicūt: nec inhonorat eā: qui parētes honorare ꝓcepit: sed illa exigente: miraculū facturus nō agnoscit eā. q. d. Ex eo q̄ genuisti nō operoz hoc: agnoscā aūt te pēdens in cruce cū vt filiꝰ curā tui discipulo cōmitā: sed nōdū venit hora mea. i. opoꝛtunitas: qz nō debet esse passio nisi ꝑdicato euāgelio: nisi virtute deitatis ostēsa mūdo: tūc erit hora: nō necessitatis: vt hereticī calūnianꝫ sed volūtatis. vnde: Potestatē h. p. a. m: et. i. s. e. Mō ei auctoz tēpoꝝ fato tēporis regit.

Chana galilee. Id est ꝯelus trāsmigratiōis ibi nuptie: qz ibi fūt digni xp̄o q̄ feruoze deuotionis de vitijs ad virtutes: de terra ad celos trāsmigrāt. Water ibi cuiꝰ vterus thalamꝰ fuit de quo sponsus ꝓcessit. Vocat⁹ est aūt iesus desiderio ꝓcedētiū patrū ⁊ discipuli vt ministri. In nuptijs vinū deficit: qz sensus legis p carnalē expositionē phariseoꝝ a sua ꝓpria virtute ceperat deficere: ſz xp̄s aquā in vinū cōuertit: dum q̄ carnalia videbanꝫ: spūalia ostendit: ⁊ superficiem lr̄e plenā virtute celesti videri fecit. Christus enī in ꝓphetis nōdū manifestatus quasi vinū in aqua latuit: sed cū aperuit eis sensuz vt intelligerēt scripturas: ipsos vino inebriauit ⁊ mētes a carne alienauit. Scripture sūt lex ⁊ ꝓphete et psalmi: he oēs ꝑm lr̄am aqua insipida ꝑm ipm̄ vinū sūt. Sex hydrie sex etates: quarū nulli defuit ꝓphetia. Incipit eī ab exordio mūdi: Et est ꝑma etas ab Adam vsq̄ ad Noe. Scda vsq̄ ad abraā

Nico. de lyra

Tdie tertia. Cā ad esse Ca. II

c sequit opari: cū oia sint determinata ꝓpzio ope: vt dr. iij. metaꝓh. iō post q̄ euāgelista ostēdit diuinitatē xp̄i p eternā emanationē a patre: hic ꝓsr declarat eā in ope. s. p opa miraculosa q̄ sunt diuine virtutis manifestatiua: qz trāscendūt virtutē totius nature create. Et dixidit i tres: qz primo ponūt opa q̄ fecit xp̄s inter hoīes cōuersando. scdo q̄ fecit mozētēdo. xij. ca. tertio q̄ fec̄ resurgēdo. xx. ca. Prima in duas: qz primo ponit opus diuinū q̄ tū ad mutationē nature. scdo q̄ tū ad effectū gratie: sequē. ca. ibi: Erat hō. Prima adhuc i duas. qz primo ponit opus miraculosū discipulis vt in fide firmenꝫ. scdo coā turbis vt cōuertanꝫ. ibi: Post hoc descendit. Prima in tres. qz primo ponit miraculi occasio. scdo eius ꝓpetratio. ibi: Erāt aūt. tertio ipsius ꝓbatio. ibi: Et dixit eis iesus. Circa primū sciēdū q̄ occasio huiꝰ miraculi fuit defectus vini in nuptijs: ⁊ iō euāgelista describit ipsas nuptias q̄ tuz ad earū circūstātias. d. Et die tertia. s. a vocatione philippi ⁊ nathanaelis fratris eiꝰ: ⁊ sic notat tēpus. b Nuptie facte sūt in chana galilee: ⁊ sic ꝓz locꝰ. Chana enī q̄dā villa est sita in galilea. c Et erat mater iesu ibi. Vocat⁹ est aūt iesus ⁊ discipuli eiꝰ ad nuptias. Licet autē alij plures fuerint in istis nuptijs: tū iesus ⁊ mater eiꝰ ⁊ discipuli eiꝰ exꝑssius noiant: qz nō fit hic mētio de nuptijs nisi rōne miraculi ibi: dē ꝓpetrati: qđ fuit factū ꝑ matris interpellationē et ꝑ ipsi⁹ iesu opationē: ⁊ ad discipuloꝝ ꝓfirmationē. Et p hoc etiā excludit error eoꝝ q̄ dicūt nuptias eē pctm̄: qz si nuptie essent illicite iesus ⁊ mater eius nō fuissent in illa societate. Dicit etiā cōiter q̄ iste nuptie fuerūt iohānis euāgeliste: a q̄bus eū xp̄s vocauit ante cōsumationē matrimonij ꝑ copulā carnis. Ex hoc i eccl̄ia obseruat q̄ ante carnalē copulā potest licite alter cōiugū intrare religionē. Hoc aūt videt p dictū Hieronymi in ꝓlogo: vbi dr q̄ xp̄s vocauit eū de nuptijs nubere volentē: ex q̄ videt q̄ nuptie fuerūt sue: qz xp̄s nō legit in alijs nuptijs fuisse. Ď etiā videt p hoc q̄ mater iesu erat ibi tā q̄ in nuptijs nepotis sui. Mō enī ē verisile q̄ ipsa venisset nisi multū attinuisset sibi: sicut init ad beneꝫabet cognatā suā festināter tū: vt hr Luc. ij. qz ꝑm q̄ dicit Ambro sius. nō libēter stabat i publico: ſz mag⁹ i orationis secreto. d Et deficiente vino. hic tāgit occasio miraculi. e Dicit mater iesu ad eum. vinū nō habēt. s. ad sufficientiā. Ex corde enī pijssimo voluit ꝑuenire totalē defectū ne appareret cōfusio: iō inuitauit filiū quē sciebat ad ď potentē: sicut a principio edocta fuerat ꝑ angelū ⁊ ꝑ spiritū scm̄: non tū ipm̄ inuitauerat ad miracula ante etatē ꝓfectā qz nō decebat vt vi debiꝫ: f Et dicit ei iesus q̄d mihi ⁊ tibi est mulier? Cum xp̄s maximā reuerētiā matri sue detulerit: mirū videt q̄ sic extranee mīri sue respōdit: iō dicit Aug⁹. q̄ facere miracula ei cōpetebat ꝑm diuinā naturā quā a matre nō habuit: iō ꝑdicto mō respōdendo matri ostendere voluit q̄ in hoc nō tenebaꝫ ei obedire: qz in natura diuina nihil habuit

¶ abraam. Tertia vsq; ad dauid. Quarta vsq; ad trāsmigrationē babylonis. Quīta vsq; ad iohānē baptistā. Sexta vsq; ad finē mundi. In bis 6 etatib⁹ erāt hydrie.i.corda hoīm receptiua scripturarū dei parata ꝓpositā in exemplū viuendi ⁊ credendi. Lapidea.i.fortia in christo lapide: ſm purificationē iudeoꝝ.i.qz illi ppſo iudeoꝝ lex data est:gr̄a p xp̄m oīb⁹ facta est. Videam⁹ q̄ in singul⁹ etatib⁹ q̄ſt hydrijs aq̄ fuerit:⁊ quō in vinū mutat⁹.

Gen.4.b In prima abel a fratre occidit.⁊ hic penā: ille laudē accipit. In b ſi q̄s ĩnocētiā abel sequit⁹ ⁊ malicia cain fugit: aquā abluentē ⁊ reficientē bibit. Si xp̄s ĩ eodē xp̄m a iudeis occisū itelligit:de aq̄ vinū bibit: sic in alijs oīb⁹

Gen.7.c hui⁹ etat⁹. In scđa Noe ĩ arca ꝓpter iusticiā saluat⁹. mundus diluuio perit. | Si q̄s b exemplo a vitijs se corrigit: aquā salutarē bibit. Sz si ĩ arca ecclesiā q̄ cūcta aialia.i.oēs gētes

B recipit:ĩ aque baptismuz: itelligit: ⁊ cetera hmōi: vinū bibit. In tertia abzaā

Gen.22.b obedies ꝓ filio offert arietē:q̄ hic discit obedietiaz: bibit ō ⁊tia hydria aquā: Siq̄s ĩ isaac deitatē:ĩ arietē xp̄i carnē intelligit:vinū bibit. In quarta: dauid hūilis regnat: Saul supb⁹ abijcit⁹.in hoc siq̄s

2.Re.5.a discit humiliari: aquā bibit:si regnū xp̄i intelligit vinū bibit. In q̄nta pec-

Hiere.5. cās ppls captiuat⁹: post reducit⁹.hic siq̄s discit penitētia corrigi aquā bibit. Siq̄s ō captiuitate peccati:ꝑlm dei p iesuz liberari itelligit:vinū bibit.

Luc.2.c In sexta xp̄s circūcidit⁹:offert⁹. In q̄ siq̄s discit suis sacris ſubijci sicut xp̄s ille aquā bibit. Si ĩ vera octaua: depositionē tot⁹ mortalitat⁹ ⁊ itratiōnē ad deū itelligit:vinū bibit. a Binas vl̄ ter. Aug⁹. Estimantis est b dicere vt ipas diceret binas q̄s ⁊ ternas. Sūt q̄ due mēsure in scriptur⁹: dū pat⁹ ⁊ fili⁹ noīat⁹:⁊ spūs q̄ necessario ē cōis pa-

Ps.103. tri ⁊ filio intelligit: Ut oīa ĩ sapīa fecisti dñe.i. in

Joh.10.f filio: Et ego ⁊ pater vnū sum⁹. Terne: dū noīato

Ps.32. spū trinitas manifest⁹ itelligit: Ut xbo dñi celi

Ma.28.d firmati sī et.spū o.e.nt̄. Et baptiçātes ĩ noīe pa. ⁊ fi.⁊ spi.s.a. Aliter binc vel terne mēsure sūt oēs gētes ad q̄s ptinēt scripture. bine ꝓpter ꝓpuitiz ⁊ circūcisionē. Ipse etiā trine:a tribus filijs Noe disseminate. b Et imple. Q̄ iussu ei⁹ iplete sūt hydrie.significat q etiā illa scriptura a dño ē: sz dū in ea sub velamīe.i.adopertionē lr̄e latet xp̄s: sapit aquā insipidā. Cū aūt auferr̄ velamē: est vinū inebriās.potuit q̄dē vacuas iplere vino q̄ cūcta creat ex nihilo:ſ maluit de aq̄ vinū facere vt doceret se nō soluere legē ſ iplere:nec ĩ euā gelio alia facere vel docere q̄s q̄ ꝓpheta p̄dixit.

c Ut aūt gusta. Triclinū.i.tres ordines discūbētiū altitudine distantes iter se.i.doctores:cōtinētes cōiugati. Architriclin⁹ alijs legisperit⁹:q̄ bibit spūalē sensū legis. Eū spūalē sensū ĩ scripturis aperire discipulis:est aquā ĩ vinū cōuertere: vt qñ post resurrectionē aperuit illis sensū vt intelligerēt scripturas. d Aquā vinū fa. Hiero. Per aquā baptism⁹ iohannis:p vinū passio xp̄i. vñ ⁊ vinū p̄b⁹ ferr̄ architriclino.i.iobāni q̄ ante bibit ¶ passionē buit a matre:nec p ꝓsequēs cū ea aliq̄ō esse cōe.iō dicit: Quid mihi ⁊ tibi est mulier.q.d.virtutē faciēdi miracula a te nō habeo:sz qz humanitatē ĩ qua passus est traxit a matre:iō addidit: a Mōdū venit hora mea.i.tē-

pus patiēdi in natura quā habeo a te ⁊ tūc te recognoscā ⁊ tibi cōdescendā:vñ ⁊ tūc eā recōmēdauit Johāni: vt hr̄.j.xix.ſm Chrys.aliter exponit:qz ſm ipm beata virgo ex pietate mota voluit ꝓoccupare tp̄s debitū faciēdi miraculū. Illud enī miraculū iter miracula xp̄i erat primū ⁊ ad cō firmationē discipuloꝝ: vt dr.j.eo.ca. ⁊ iō debuit eē notū ibidē existētib⁹ ⁊ gratū ipsis cōuiuātib⁹: b aūt magis fuit eo q factū est post vini totalem defectū q̄s si antea fuisset factū:⁊ qz mater iesu voluit ꝓuenire totalē defectū: vt p̄dictū ē:iō dixit illi iesus: Quid mihi ⁊ tibi ē mulier.q.d. scire tp̄s aptū ad miracula faciēda nō est mihi ⁊ tibi cōe: ſ mihi soli cōuenit: ꝓpter qō subdit: Mondū venit hora mea.i.tp̄s cōuenies ad faciēdū miraculū mihi soli notū. Ex b aūt q dr:hora mea.dicit q̄dā heretici dicti Paſciſſilianiſte q fctā xp̄i ⁊ altoꝝ homīnū subiacēt fato siderū: ſ b est falſū nō solū de xp̄o sed etiā de omni hoīe:qz virt⁹ intellectualis nō est alligata organo corpali:⁊ iō nō est subiecta cuicūq; actioni corpali. ꝓpter qō influxus siderū nō ptingit directe ad ipm:sed tm̄odo indirecte: in q̄tū impſſio facta ĩ appetitu sensitiuo: redūdat quodāmō ad appetitū itellectiuū: vt dr.iij.d aia. sed b nō est p modū necessitatis: qz bō p appetitū intellectiuū potest moueri ad cōtrariū: ꝓpter qō Ptoleme⁹ qui fuit maxim⁹ astrologus dicit in cētilogio: Sapiēs dñabit⁹ astris:qz nō sequit⁹ appetitū sensualitatis:sed dictamē recte rōnis: ⁊ ideo exponēdū est: Mōdū venit hora mea.i. hora cōuenies faciēdi miraculū a me solo cognita. Et hoc cōsonat lr̄a sequēs:qz mater iesu ex ei⁹ respōsione nō ostendit petitionē suā repulsam:sed cōueniēter dilatā. vnde sequit⁹: b Dicit mater ei⁹ ministris.q̄ seruiebāt in nuptijs. c Quēcūq; dixerit vobis facite.expectās hora cōuenienti a filio suo cognita ipletionē petitionis sue. d Erant aūt. Hic ꝓpr̄ ponit⁹ miraculi ꝓpetratio. Et describit⁹ veritas miraculi ex plurib⁹ cōditionib⁹. Primo ex parte vasoꝝ. cū dr:Erant aūt ibi lapidee hydrie sex posite ſm purificationē iudeoꝝ. Ex traditiōe enī seniorꝝ iudei vasa frequēter lauabāt ⁊ purificabāt:ſm q dicit⁹ Marci.vij.⁊ iō ad hoc faciēdū erāt ibi posite ille hydrie:qz erāt vasa ad reponēdū aquā.p hmōi purificatiōe faciēda:⁊ ex b miraculū fuit euidēt⁹:qz ſi fuisset aq̄ cōuersa ĩ vinū in vasis vinarijs:posset credi q illud vinū ꝑtitisset ibidē. e Capientes singule me.binas vel ternas. Metreta q̄dā mēsura est cōtinēs decē sextarios:vt dicit Jsi⁹.xvj.ethymol. Sz cui⁹ quātitat⁹ erat sextari⁹ nō ē certū: qz nō est eiusdē quātitat⁹ ĩ diuersis terris:ĩ eadē etiā terra variat⁹ ĩ diuersis villis. Jsidorus tñ dicit.xvj.ethymol.q sextarius ꝓtinet duas libras tm̄:⁊ ſm b est valde paru⁹. f Dicit eis iesus.i.ministris. g Implete hydrias aq̄.qz aliq̄d de aqua ibi pr̄i⁹ posita assūpserāt ad purificationem vasoꝝ.iō iussit iesus suppleri qō fuerat amotū.vñ subdit: h Et impleuerūt eas vsq; ad sūmū.p b etiā fuit miraculū euidēt⁹ q aqua apposita fuit de nouo:⁊ p ministros q̄ sciebāt totalē defectū vini:qz cū implere fuissent:aq̄ ꝓuersa est ĩ vinū virtute diuina. i Et dixit eis iesus. hic ꝓpr̄ ponit miraculi facti approbatio. voluit enī xp̄s q ille q̄ principaliter erat ter cōuiuas primo de vino illo gustaret vt ex cōmēdatione illi⁹ miraculum notius fieret: ꝓpter qō dr: k Et ferte architriclino. Dicit enī architriclinus ab archos qō ē princeps ⁊ triclinū qō ē locus vbi hoīes sedēt ĩ cōuiuio:qz antiquit⁹ comedebāt sedētes in lectis: ꝓpter b in scriptura dicitur comedētes accūbere vel recūbere:locus enī vbi fiebāt ordines lectoꝝ ad sedendū vocat⁹ hic triclinū:⁊ iō architriclin⁹ nō est nomē ꝓpriū sed significat illū q̄ principaliter inter cōuiuas sedebat:⁊ ꝓbabile est q fuerit aliq̄s sacerdos illi⁹ tp̄is q̄ stabat ĩ nuptijs ad būdicēdū:⁊ ad ostendendum qualiter debebat ꝓcedere ſm legē ⁊ statuta seniorꝝ. sequit⁹: l Et ut aūt gustauit architriclin⁹ aquā vinū factū.i.mutatā in vinū. m Et nō sciebat vñ esset.i.p virtutē xp̄i. n Ministri aūt sciebāt q̄ hauserāt aquas. ad supplēdū vini defectū ex p̄cepto xp̄i. o Vocat sponsū architriclin⁹. quasi ad arguēdū eū. vñ subdit: p Et dicit ei oīs hō.prudēter agēs. q Primum.i.in principio. r Bonū vinū ponit.i.apponit ipsis conuiuantib⁹.qz tunc sensus est vinax:⁊ pōt discernere vini bonitatē ⁊ accēptare.nō sic aūt pōt ebrietatē.iō subdit: s Et cū inebriati fuerint:tunc id qō deteri⁹ est:apponit ipsis cōuiuantib⁹:qz tūc nesciūt discernere iter bonū ⁊ malū. t Tu aūt seruasti vinū bonū vsq; adhuc.q.d. imprudenter feciſti cōtrariū:iste tñ ignoraēter loquebat⁹ vt p̄dictū est.

¶ est nomē sexus. a ¶.i. opportunitas oñdēdi naturā quā ex te habeo:sz oña diuina p miracula: ostēdet⁹ ⁊ hūana natura p passionē.

¶ et si videt negare filī⁹:scit mater pietatē ei⁹:et ideo fiducialiter imperat ministris.

¶ vasa aquaria ab hydor.

¶ metron grece:latine mēsura dicit.

a Hoc ¶ a ꝙ nullū rēpus fuit a saluari doctrina vacuū

b Hoc ¶ princeps triclinij. Est ei in medio spacio domus a parietibus vbi sedebāt cōuiuantes.

c Hoc ¶ vt paulus primus nesciuit spm in lra.

d Hoc ¶ vt Esaias et cetera.

e Hoc ¶ carnalis a veris ad falsa descēdit.

f Hoc ¶ mūdana prudentia primo docet hoies blanda deinde subdit inutilia ⁊ inhonesta.

passionē ꝯ xp̄s. a Hoc fecit.tc.Hiero. In initio signoꝝ q̄ mortalis mortalib⁹ erat daturus aquā vertit in vinū:sicut iā īmortalis discipulis aperuit sensū vt in lege ⁊ ꝓphis intelligerēt xp̄m: ita carnales mētes p̄ius sapore sapie imbuit:postea resuscitatos maiori glia cōpletur⁹. b Post hec tc.Post initiū signoꝝ de vino subdit aliud indiciuz diuine maiestatis ī electione vētiū de tēplo. Typice. Filⁱ dei vt hūi: descēdit capharnaū.i. immūdū ſm q̄ habet matrē ⁊ frēs. c Et ꝓpe erat tc. Pasca agim⁹:dū a vitijs ad virtutes trāsim⁹.ad ꝟ iesus venit:dū ecclesiaz q̄tidie visitat ⁊ act⁹ cuiuscq̄ cōsiderat: ⁊ eos eijcit q̄ inter sctōs vel ficte bona vl apte mala facīūt. Per boues q̄ arant p̄dicatores doctrine celestis significanť:hos vēdūt q̄ nō amore dei ſz ꝓ questu tpali p̄dicāt. Oues innocētes sua vellera vestiendis p̄bēt.p bas signanť opa mūdicie et pietatis q̄ vēdunť: dū ꝓ hūana laude gerūť. spūs vt colūba apparuit.vñ p colūbā spūs accipiť:quā vēdūt symoniaci: Nūmos dāt mutuo ī ecclesia q̄ non simulate celestib⁹: sed apte terrenis seruiūt. bi oēs eijciunť de apte sortis sctōꝝ:q̄ vel ficte bona vel apte mala faciūt:⁊ funiculis pctōꝝ mō flagellanť ad correctionē.q̄ si incorrecti pmāserint:in fine ligabūť. Oues quoq⁹ ⁊ boues eijcit:qz talium vitā ⁊ doctrinā ostēdit reprobā. Et mēsas subuertit:qz ī fine ipse res quas dilexerūt: destruunť. d Et ascendit tc. Si ipe q̄ dedit decreta dei custodit:docet quāta cura boibus debet esse vacare orationib⁹ ⁊ dei solēnitatib⁹. Bis legiť ad pasca ascēdisse:semel primo anno p̄dicatiōis:nōdū incarcerato iohāne: vñ hic agiť. Scdo cū ad passionē iret: ⁊ in vtroq⁹ vendētes eiecit de templo. e Et inuenit ī templo. Si in figurali tēplo q̄ est dom⁹ orationis ꝓhibet negociationē q̄ honesta putať cū sit de his que in tēplo offerunť:quāto magis ꝓhibet potationes ⁊ cetera grauiora.

f De funiculis. Funiculi q̄bus eijciunť sūt incremēta actionū malarū.vñ Esaias: Ve qui trahitis iniquitatē in funiculis vanitatis. Et salomon: Funiculus peccatorū suoꝝ quisq⁹ cōstringiť. g Qui columbas. Nō solū vēdentes columbas:sed etiā alij domū dei faciunt domū negociatiōis.i. omnes qui querūt que sua sunt:non que iesu christi.

h Zelus domus tc. Bonus ꝛelus ē feruor animi:quo mens abiecto humano timore: ꝓ defensione veritatis accenditur: ab eo comeditur qui quelibet ꝓtaua q̄ viderit corrigere tagit:si nequit tolerare gemit.

a ſ qz ⁊ olim bonū:⁊ si in figuris quasi ī aqua occultū:nūc vero in euāgelio manifestū.

seruasti bonū vinuz vsq̄ adhuc.

a Hoc fecit initiuz signoꝝ iesus in a
ſ latentem detractem.
chana galileę.⁊ manifestauit glo b
riā suā:⁊ crediderūt ī eū discipuli c
a ſ vilia pulcherrimis vel ager cōsolationis.
ei⁹ †Post ꝟ descendit cāpharnaū d e
a ſ cognati:magt frēs ꝯ discipuli. b ſ q̄ nō frēs
ipe et mater ei⁹ ēt frēs ei⁹ ēt disci f g
puli ei⁹:⁊ ibi māserūt nō multis h
dieb⁹. † Et ꝓpe erat pasca iudeo/ i+
a ſ docet nos seruare instituta illius ecclesie ad
quā venim⁹:si nō fuerit cōtra fidē.
rū:⁊ āscendit iesus hierosolymā: k
a ſ vt ī sacrificijs offerenť:⁊ erat auaricia sacer/
e †⁊ iuenit ī tēplo vēdētes bōues ⁊ l+ m
dotū. a ſ ne decessent ꝓcia emptoribus.
oues ⁊ colūbas: et nūmularios n
a ſ qui peccata ꝓtis addit:quasi funē connectit
quo flagellet et liget.
sedētes. Et cū fecisset q̄si flāgellū o
de funiculis:oēs eiecit de tēplo. f
ſ eicit.
oues quoq⁹ ⁊ boues:⁊ numula/
ſ .i. oēm materiā venditionis.
riozū effudit ꝙs:⁊ mēsas subuer/
a ſ specialiter ſmoniaca dānat heresis.
g tit. Et his q̄ cōlūbas vēdebant
a ſ gratiā spūs ꝓhibet vendi:qz gratia est.
dixit:†Auferte ista hinc:et nolite
ſ hic apte se filiū dei dicit.
facere domū p̄ris mei domū ne/
ſ hoc viso.
gociatiōis. Recordatiuo sūt disci p
a ſ qz zelo domos dei eiecit impios.
b puli ei⁹ qz scriptū ē †Zelus dom⁹ q

a Hoc fecit.Hic ponit miraculi ꝓpetrati cōclusio:qz hoc miraculū primo ad xp̄o factū est ad manifestandū veritatē diuinitatis in eo latentē ⁊ ad fidem alioꝝ cōfirmādū.⁊ hoc est qđ dr:Hoc fecit initiū signoꝝ tc.qz istud fuit primū miraculū ab ipso factū:vt pleni⁹ videbit in fine hui⁹ ca. b Et manifestauit gloriā suā.i.diuinitat' potētiā. c Et crediderūt ī eū discipuli ei⁹:qz aliq̄ de nouo crediderūt ī eū:⁊ illi q̄ prius crediderāt vt andreas ⁊ alij.vt dictū est:ꝓ ꝟ in fide solidati fuerūt. d Post hoc dcs. Posita ūmutatione nature coā discipulis:hic idē ostendit coā turbis: nō pro tūc facta:ſz qz p̄dicit iposterū fieda:vt videbit. Et diuidit ī duas:qz primo ostēdit ꝓpositū.scdo ex hoc sequēs fructⁿ declarat.ibi:Cū aūt cēt hierosolymis. Ista imutatio nature ē suscitatio corporis sui quā ꝟ ꝓnūciat se facturū in sua resurrectione. Et diuidit in tres:qz primo ponit hui⁹ denūciatiōis occasio. scdo subiūgit ipa ꝓnūciatio.ibi:Rndērūt ḡ. tertio ꝓnūciatiōis interpatio.ibi:Dixerūt ḡ.prima ī duas: qz primo cōtinuat historiā.scdo descēdit ad ꝓpriā materiā.ibi:Et ꝓpe erat pasca. In prima pte dicit sic cōtinuādo ad p̄cedētia. Post hoc.i.post mutationem aque ī vinū p̄dictā. e Descēdit capharnaū. Illa ei ciuitas erat metropolis galilee:⁊ iō illuc voluit venire:qz inceperat iā gloriā suā manifestare. f Ipse ⁊ mater eius.qm̄ ioseph mortuo xp̄s comitabať matrē suā ad ipendēdū ei debitū obsequiū. g Et fratres ei⁹.qz nō essent filij marie matris ei⁹:vt dicit Heluidius hereticⁿ:q̄ dixit eaz fuisse cognitā a ioseph post xp̄i natiuitatē:⁊ de ea filios genuisse: q̄ dicūť ꝟ frēs qz ex eadē matre:ſz nō ex eodē p̄re: Sz ꝟ fuit ipropabatū Matth.j. Propter qđ alij dixerūt q̄ fuerunt filij ioseph de alia vxore:dicunť tū hic frēs xp̄i eo q̄ ioseph putabať pater ei⁹:ſz hoc ē falsū: qz cū xp̄s matrē suā ī cruce nō cōmēdauerit nisi virgini etiā cū iaz in etate ꝓcesserat:nō est verisile q̄ ioseph q̄ fuit assignat⁹ a deo ꝓcipuus custos ei⁹ ⁊ ī iuuētute virginis nō fuerit cōsilr virgo:imo cū ea votum virginitatis emisit:qz erat ī cōsilī ꝓpositi sicut ipsa ꝓut diffusiꝰ tractať i.iij.snīarū vbi agiť de cōiugio marie ⁊ ioseph. De hoc etiā pleni⁹ dixi sup Lucā.j.ca. Dicunť igiť hic frēs xp̄i cognati ei⁹:qz illi q̄ sunt de eadē cognatione:i sacra scriptura noiaňť frequēter frēs.vt Ben.xiij. Dixit abrāā ad lorh: Ne sit iurgiū iter me ⁊ te:frēs eni sum⁹:tū lorh erat nepos ipi⁹. ⁊ sequiť: h Et ibi mā.nō mul.die.qz imminebat tēpus eūdi in hierlm: vt patebit ꝓte sequēti. i Et ꝓpe erat. Posita cōtinuatione historie.hic ꝟr ponit occasio p̄nūciādi suā resurrectionē futurā:qz ascēdēs hierlm eiecit de tēplo vēdētes ⁊ emētes:qđ videbať ꝓtinere ad psonā sup ppl'm auctoritatē habētē.⁊ iō hui⁹ auctoritatis petierūt iudei signū:⁊ ꝟ occasio fuit p̄dicēdi signū sue resurrectiōis.⁊ ꝟ ē qđ dr: Et ꝓpe erat pasca iudeoꝝ. In trib⁹ enī solēnitatib⁹ ī anno tenebant cōuenire in hierlm.ſ.in solēnitate pasce:pēthecostes:⁊ tabernaculoꝝ: vt habet Exo.xxiij. Verūtū de festo tabernaculoꝝ ⁊ pēthecostes aliqū dispēsabaťcuz illis q̄ erāt a remotis:nō tū de solēnitate pascali:xp̄s aūt vsq̄ ad passionē suam voluit legē obseruare.⁊ p ꝟ̄s in solēnitate pascali hierlm ascendere:⁊ ꝟ est qđ subdit: k Et ascēdit iesus hierosolymā. Ex ꝟ cōsutat error Manichei q̄ dicit vetus testamētu a diabolo esse datū:qz xp̄s nullo mō obseruasset ipm. l Et inuenit ī tēplo.noie tēpli nō accipiť hic ipsa domus dñi: in qua erat altare thymiamatis ⁊ cādelabrū:nec atriū sacerdotū in quo erat altare holocaustoꝝ:ſz quoddā atriū vbi boues ozabāt:⁊ doctores etiā docebāt ibidē:⁊ etiā ibi vendebanť ea q̄ in tēplo offerebanť.⁊ ꝟ est qđ dr: m Videntes oues ⁊ bo.⁊ co.⁊ qz talia nō poterāt de longinquo adduci.iō sacerdotes cupiditate ducti statuerāt boues talia ibi vēdētes:vt venientes de longinquo nō haberent excusationē de oblationib⁹ dimittēdis. Aliq̄ etiā eoꝝ nō habebāt pecuniā:iō sacerdotes statuerāt ibi cāpsores q̄ sub cautione tradebāt pecuniā:⁊ cū hoc vltra sortē aliqua munuscula recipiebāt:nō tū pecuniā ne arguerēť manifeste facere ꝓtra legē Deu.xxiij. vbi dicit: Nō dabis fratri tuo ad vsurā pecuniā tc.⁊ hoc est qđ dr: n Et nūmularios sedentes. qz ꝟ erat illicitū ꝓpter cupiditatē sacerdotū q̄ diuersis adinuentionibus depauperabāt pplm:vt ptz ex p̄dictis:⁊ qz fraus ⁊ tumultus solent annecti mercationi q̄ cōtrariaňť orationi.iō sequiť: o Et cū fecisset quasi fla.tc.⁊ ptz lra vsq̄ ibi: p Recordati sunt vero discipuli ei⁹.qz scriptū est ꝓps.lxviij. de xp̄o. q Zelus domus tue comedit me. Ex facto enī xp̄i recordati sūt scripture illius ⁊ impletionis ei⁹ de christo. Querit hic quare nō resistebant ei cum ipsi essent multi:⁊ ipse solus ⁊ parū adhuc reputatus. Dicēdū q̄ diuina virtꝰ ī illo verbo ꝓstrauit eos q̄ volebāt cū capere. Corpus ei xp̄i erat instrumētū diuinitati

Quod

¶ a Q̄ signū ostē. Quia signū querūt quare solita cōmertia de tēplo eiscit: ⁊ ait: Soluite: q̄ si: Quia hoc tēplū significat tēplū corporis in quo nulla ē macula: ⁊ merito hoc figurale purgo: q̄ illud ab hoib⁹ morte solutū diuina potē tia suscitare queo.

b Soluite tē. Q̄ de ꝓpio corpe qđ ē tēplū dei dicit iesus: Excitabo illū ⁊c. Judei nō intellexerūt. Licet ignorātes diuinit⁹ rīdent. dicētes: Quadragita sex ānis edificatū ⁊c. qz nō cōuenit lapidi: ꝫ homini suscitatio. Mā lxvj. dieb⁹ corpus xp̄i vt cuiuslibet hois i vētre mr̄is organicaē: ꝫ destructum a iudeis a morte die tertio suscitatur. Q̄ etiā dictum nec apl̄i itellexer̄t: donec die tertio suscitat⁹ eis apparuit. ꝫ qđ itelligere ñ poterāt: patiēt tolerabant q̄usq; spūsctō reuelāte resurrexisse eū viderūt. Ān exemplū accipim⁹ vt qđ itelligim⁹ superbiēdo ne amittam⁹: qđq; intelligere subito nō valem⁹: vilipēdentes ne despiciam⁹: sed humiliter expectem⁹ orantes ac exercētes mētes nr̄as donec intelligamus. Mā is sermonū dei ⁊ ꝓbarū mos est vt q̄ vident i eis nobis apta: clausa latēt ne cito itellecta iactātiā generarēt: ⁊ exercitio acq̄sita correctio delectarēt. Mā carnali sensui claudūt: spūaliter aūt laborāti et diligenter attendenti dant: vt ne margarite ꝓjciēde sint ante porcos ne cōculcēt. c Dixerūt g. Carnales carnaliter sapiebāt: ille spūaliter loq̄bat: qđ euāgelista nob aperi. ille āt dicebat ō tē. cor. sui. d Quadraginta ⁊c. Anatole grece oriens. dysme occidēs. arctos septētrio. mesēbria meridies. ꝓxime l̄re hoꝛ. iiij. nolim. i. alpha: delta. Jtē alpha: mi; ꝓtinēt i noīe adā q̄ ē ozb terrārū. ⁊ alpha significat vnū: delta. iiij. Jtē alpha: vnus mi. xl. ⁊ sunt simul. xlvj. e Edificatū ē. Aug⁹. Edificatio salomonis. vij. ānis pfecta ē: reedificatio sb̄ zorobabel ꝑpetrāt⁹ inimicis. xlvj. ānis. Hic nūer⁹ ꝓuenit pfectiōi dñici corpis: qz vt dicūt phylici: tot dieb⁹ forma hūani corpis pficit. Hic nūer⁹ i l̄ris ade iuenitur cui⁹ nomē ex q̄ttuor ꝑmis l̄ris climatū cōstat: q̄ l̄re significāt adā dispsus p q̄ttuor ptes mūdi i filios suis. Hoc nūero corp⁹ xp̄i qđ ē ex adā: ō q̄ ōr: Soluite tēplū b̄: sic ⁊ illi ōr: Terra es ⁊ i terrā ibis. i. vtero mr̄is edificat: vt significet illū adā q̄ dispsus erat: colligēdū esse de illis q̄ttuor ptib⁹ i vnū corpus xp̄i qđ ē ecclia. vñ ōr electos esse cōgregādos a q̄ttuor ventis. f Cū aūt. Cōuen⁹ adibat vt xbis ⁊ signis ꝓpes ꝓuerteret: ⁊ qz aliā solis signis mori credebāt i eū: vere q̄dē ꝫ tñ ita vt possent postea i passiōe ei⁹ scādaliçari: ⁊ qz nōdū erāt renati ex aq̄ ⁊ spū nō erāt digni q̄b⁹ se crederet iesus et familiariter cohabitaret. Sciebat enī q̄d esset i illis: meli⁹ q̄ ipe hō de se. Hec fides ꝓuenit catheczuminis q̄ credūt i eū: sz qz nō sūt renati nō credit eis cōmunio corpis ⁊ sāguinis xp̄i: de talibus erat nicodem⁹ q̄ credēs dicit euz a deo venisse ꝓpter signa q̄ videra: sz nōdū renatus erat: ⁊ iō nocte venit: nō die: qz nōdum illuminatus celesti lumine.

a ꝫ nō audentes sibi resistere qz viderūt diuinū quid in facie eius irradiare.

tuę comedit me. Respōdērūt er- a
go iudęi: ⁊ dixerūt ei: †Q̄ signū b
ostēdis nobis qz hęc facis? Rñ- c
a ꝫ nō imperat sed quasi diceret vos soluetis.
b dit iesus ⁊ dixit eis: † Sōluite tē †
ꝫ. s. in virtute trinitatis.
a ꝫ ego vt deus cū patre.
plū hoc: ⁊ i trib⁹ dieb⁹ excitābo il d
lud. Dixerūt ꝫ iudęi: Quadragi e
ta ⁊ sex ānis ędificatū ē tēplū h̄: f
⁊ tu i trib⁹ dieb⁹ excitabis illud?
Ille aūt dicebat de tēplo corpis
sui. Cū ꝫ resurrexisset a mortuis g
recordati sunt discipuli eius qz
a ꝫ corp⁹ suū morte soluēdū ⁊ a se suscitādum.
b ꝫ ꝓphārū q̄ dixerūt xp̄m tertia die resurrecturū
hōc dicebat: ⁊ crediderūt scriptū h
ꝫ hunc. s. soluite tēplū hoc.
f re et sermoni quē dixit iesus. Cū i ⁊ k
aūt esset hierosolymis in pasca i l
die festo: multi crediderūt in no-

Dar. 16. a
Dar. 2. b
† Dar. 16. d

nitati cōiūctū: ⁊ iō ex oculis quidā fulgor exibat virtute diuina eos deterrēs ita q̄ resistere nō audebāt: sicut i passione vox illa q̄ erat diuinitatis quodāmodo instrumētū ꝓstrauit magnā multitudinē armatorū. Solet etiā queri ab aliq̄b⁹ quō fecit flagellū de funiculis: qz nō vēdebanḳ ibi funiculi: sed forsitan illa q̄ debebāt in templo offerri. Et dicūt aliq̄ q̄ ipse christus vtebatur funiculo ꝓ cingulo: ⁊ illū funiculū accepit de q̄ erat p̄cinct⁹: ⁊ ipm duplicādo fecit q̄si flagellū: ⁊ q̄uis b nō habeaḳ exp̄sse in textu: tū ꝓbabiliter p̄t credi: qz nō oia scripta sūt: vt ōr in fine hui⁹ euāgelij.

a Rñderūt ꝫ. hic ponit⁹ sue resurrectionis p̄nūciatio: qz occasione hui⁹ facti petierūt ab eo signū ipi tu dei. dicētes: b Q̄ signū ostēdis nobis qz b facis? Quis enī factū esset bonū de se: tū nō p̄tinebat ad quēlibet hoc facere: ꝫ solū ad eū q̄ haberet auctoritatē corrigēdi excessus sacerdotū qđ nō ꝙueniebat alicui de cōi ppō. cū sacerdotes essent in illo ppō superiores: sed ꝓphete mittebanḳ ad hoc spāliter a deo ⁊ ideo petierūt signū missōis sue: ⁊ ipse dedit eis signū prātis diuine in suscitatione sui corpis. ꝓpria virtute. ⁊ hoc est qđ ōr: c Rñdit iesus ⁊ dixit eis. Solui- te tēplū hoc. Nō est xp̄ūs inductiū ad hoc faciendū: cū fuerit simpliciter malū ex pte iudeoꝝ. ad malū aūt xp̄s nō poterat inducere: sed est verbū denunciatiū ei⁹ qđ erat p ipos fiendū. q. d. Soluite templū hoc. i. soluetis: qz in passiōe xp̄i anima fuit soluta a corpe: ⁊ sanguis a carne: ⁊ cōtinuitas mēbroꝝ in cōfixione clauoꝝ ⁊ lācee. d Et in trib⁹ dieb⁹. excitabo illud. Nō dicit post tres dies: qz xp̄s nō fuit mortu⁹ trib⁹ diebus cōplete. e Dixerūt ꝫ. hic ponit⁹ sue p̄nūciatiōis interp̄tatio. Et diuidit i duo: qz primo ponit⁹ interp̄tatio iudeoꝝ falsa. secōo interp̄tatio euāgeliste. ibi: Ille aūt. Circa primū iciendū q̄ iudei petierant a xp̄o signū nō ad credendū ⁊ venerandū: sed magis ad deridēdū ⁊ ipugnādū: qđ ptz ex hoc q̄ statim impugnauerūt dictū suū: ⁊ iō nō fuerūt digni vt p̄diceret eis resurrectionem corpis sui manifeste: sed occulte vocās corpus suū templū: ⁊ iō voluerūt arguere dictū suū ꝓ materiale tēplū: ⁊ hoc est qđ dicit: Dixerūt ꝫ iudei. xlvj. annis ędificatū est tēplū hoc: ⁊ tu i trib⁹ dieb⁹ excitabis illud. hoc dicūt deridēdo: quasi esset ei impossibile, multo plus derisissent si resurrectionē corpis sui p̄dixisset manifeste: qz difficilē ē resuscitare mortuū q̄ edificare tale tēplū. Sciēdū etiam q̄ nō logunt⁹ hic de tēplo facto ꝓ salomonē: qz illud fuit edificatū i septē annis: vt h̄. iij. Reg. vj. Et ꝓterea qz fuit ꝓ nabuchodonosoꝛ destructū. iij. Reg. viij. sed loquunt⁹ de tēplo reedificato post captiuitatē babylonicā. Anno enī anno cyri regis ꝑsārū i quo data est pp̄o licētia redeūdi ⁊ tēplum reedificādi vsq; ad sextū annū darij sub q̄ cōsūmatū ē illud tēplū: fluxerūt xlvj. anni: qz in diei ipediebāt a nationib⁹ i circuitu eoꝝ existēribus in edificatione tēpli. Iste numer⁹ ꝓz ꝓ hoc q̄ cyrus regnauit. xxx. annis. cābyses filius ei⁹ post eū. x. qz nō cōputat tēpus q̄ regnauit cū patre: post eū regnauerunt successiue duo magi: sz tēpus eoꝝ dimittit: qz regnauerūt tm̄ septē mēsibus q̄bus successit Dar⁹: in cui⁹ sexto anno cōsūmatū est tēpli opus: ⁊ iō de illo tēplo loquebanḳ: qz illud stabat i eoꝝ p̄sentia: ⁊ illud ostēdebaḳ: vt ptz i l̄ra. hec aūt. xlvj. ānoꝝ acceptio accipit⁹ ꝑm expositores latinos ⁊ grecos: ꝑm hebreos opter aliter accipere: sicut dixi in ꝓcipio libri Esdre ⁊. ix. ca. Dan. Tū de verificatione hui⁹ dicti: quadraginta ⁊ sex annis edificatū est tēplū hoc: nō est multū curādū: qz nō est verbū christi: nec euāgeliste nisi tm̄ referēdo: sed est verbū iudeoꝝ deridēdo xp̄m. vt dictum est: ꝙtra quē multa falsa dixerūt: vt. j. refert euāgelista. f Ille aūt. Hic ponit⁹ interp̄tatio vera: qz loquebaḳ de corpore suo noīe tēpli: qz humanitas xp̄i erat spūale habitaculū ipi dei: ⁊ hoc est qđ dicit euāgelista: Ille aūt dicebat de tēplo corporis sui. Hāc aūt interp̄tationē nō cognouerūt tūc apl̄i: qđ ptz ex hoc q̄ postea audiens ab eo eius passionē futurā voluit eā impedire: Matth. xvj. sed post resurrectionē christi hanc intellexerūt ⁊ interp̄tationē: quādo aperuit illis sensum vt intelligerent scripturas Luce vl. ⁊ hoc est quod dicit:

g Cuz ergo resurrexisset a mortuis recordati ⁊c. ſ. intelligendo de corpore suo. b Et crediderūt scripture. ſ. ꝓphetarū loquētiū de christi resurrectione futura tertia die: Osee. vj. Viuificabit nos post duos dies: ⁊ in die tertia suscitabit nos. hoc dixit ꝓpheta: qz resurrectio xp̄i fuit causa resurrectionis nostre. ⁊ Jone. ij. ō: qz Jonas fuit tribus dieb⁹ ⁊ trib⁹ noctibus in ventre ceti in figura ipsius christi. i Et sermoni quē dixit iesus. quia tunc perceperunt impletionē verbi illius. k Cum autem esset. Hic vltimo ponitur fructus denūciationis et p̄dicationis christi: qz christus existens hierosolymis in festo paschali pplm docuit ⁊ multa miracula fecit ad cōfirmationē sue doctrine: ex quibus multi fuerūt moti ad credendū. ⁊ hoc est qđ dicit: Cum autē esset hierosolymis in pasca in die festo. Non accipit⁹ hic dies ꝓ vna die naturali vel artificiale tantū: sed pro toto tēpore solennitatis pasce que durabat per septē dies cōtinuos. l Multi crediderūt in nomine eius. credētes q̄ ipse esset vere christus.

Gen. 3. d fm aliam lectionem.

2. Re. 6. b

¶ Erat

Videtes

a Videtes signa q̄ faciebat. Sicut enī sufficiēter ostēdit̄ veritas subiacēs facultati naturali intellect⁹ q̄ reducit̄ ad prima principia p se nota: ita veritas excedēs facultatē intellect⁹ qualis erat ista: q̄ cōfirmat̄ p opa diuina: q; certū est q; de⁹ nō potest esse testis falsitatis. Et iō q̄ ad cōfirmationē alicui⁹ doctrine inducit̄ opus diuinū: sufficiēter ostendit̄ qđ dictū est in illa esse verū: verūtā q; in illis credentib⁹ ali q̄ erāt adhuc impfecti: ⁊ aliq̄ tū gebāt eis qui erāt tm̄ mō ficti: iō christ⁹ adhuc nō reuelabat eis altiora mysteria catholice fidei: q; ficti īdigni erāt audire: ⁊ impfecti adhuc nō poterāt capere: ꝓpter qđ etiā ipsis apostolis dixit iesus. j. xvj. ca. Multa habeo vobis dicere sed nō potestis portare modo. ⁊ hoc est qđ dicit: b Ipse autē iesus ñ credebat semetipsū eis: altiora mysteria. s. fidei reuelando. ⁊ subdit causa: c Eo q; ipse nosset oēs. s. istorū impfectionē ⁊ illoꝝ fictionē. Modus p quē cognoscebat hic subdit: d Et q; opus ei nō erat. i. necesse,

§ cur. § ꝓpter signa.

a mine ei⁹ videtes signa ei⁹ q̄ facie

a § nō q; essent aliqđ facturi nolēti q; habet prātē ponendi animā suā ⁊c. sed quia occulta in eis nouit: ⁊ sciebat eos nō firmiter credere.

b bat. Jpse aūt iesus nō credebat †

§ cur. § vt deus.

c semetipsū eis: eo q; ipe nosset om

a § ita nō et vt a nullo quicq̄ acciperet cuꝫ sciret de homine quod nō ipse homo de se.

d e nes: ⁊ q; ōp⁹ ei non erat vt quis testimoniū phiberet de hoie. Jp se enī sciebat qđ esset in hoie.

e Ut q̄s testimoniū phiberet de hoie. i. vt mētē et statū cuiuslibet hois cognosceret p informationē alteri⁹: q; hoc sciebat pfecte p semetipsū. ꝓpter hoc sequit: f Jpse enī sciebat q̄d esset in hoie. i. mēte ⁊ statu cuiuslibet hois: ⁊ ex hoc euangelista ostendit ipm esse deū: cui⁹ ꝓpriū est scire secreta cordiuꝫ. Ad maiorē cuidētiā p̄dictoꝝ querit vtrū cōuersio aque in vinū de qua dictū ē: fuerit xp̄i primū miraculū. Et arguit primo q; nō: q; christus fecit miracula ad inducēdū hoies ad fidez: vt iā dictū est. sed ante illas nuptias aliq̄ ei credebant: ⁊ aliq̄ sicut discipuli ei adherebāt: q; sicut dictū est: Vocatus est iesus ⁊ discipuli eius ad nuptias: ergo videt q; ab eo aliqua miracula viderāt. Jtē illud miraculū fecit xp̄s existens. xxx. annoꝝ: q; post baptismuꝫ suum fecit illud: vt patet ex p̄dictis. Jpse aūt erat incipiēs. xxx. annū q̄ baptiçatus est: vt habet Luce. iij. Sed in libro de infantia saluatoris scribunt multa miracula q̄ fecit in pueritia ergo ⁊c. Cōtra hoc est illud qđ dictū est in littera, Hoc initiū signoꝝ fecit iesus ⁊c. Respōdeo: nō est questio de christi potestate in operib⁹ miraculosis: q; suam ptātē a principio habuit: sed querit de tpe quo vsus est potestate in natura assumpta q̄ erat organū diuinitatis: etiā in miraculis faciēdis: vnde ⁊ ad tactū man⁹ ei⁹ sanabant infirmi: curabant̄ leprosi: illuminabant̄ ceci: ⁊ ad vocē ei⁹ suscitabāt mortui: ⁊ sic ptz q; questio est ꝺ facto. Ꝓpter qđ sūt hic duo videda. primo q̄d sit circa hoc factū. scḋo q̄ circa hoc cōueniētia sunt. Circa primū dixerūt aliq̄ q; cōuersio aque in vinū nō fuit primū miraculū xp̄i absolute: q; plura alia ante fecerat: ꝑ fuerat primū q̄tū ad illa miracula q̄ fecit christus in cōspectu discipuloꝝ suoꝝ: ꝓpter hoc signanter nō dicit euāgeliū: Hoc fecit initiū signoꝝ iesus tm̄: sed addidit: Jn chana galilee: et manifestauit gloriā suā ⁊ crediderūt in eū discipuli eius. q. d. Alibi alia signa fecit: Sed hoc est cōtra veritatē euangelij. q; ꝑ. ꝺ. dixerat euāgelista q; xp̄s adhuc erat incognit⁹ nō solū ipsi pplo sed iohāni p̄cursori ei⁹. vñ Johānes baptista de xp̄o loquens dixit: Et ego nesciebā eū. s. ante baptismū: vt ꝑ. ꝺ. dictuꝫ est. similiter loquēs iudeis dixit: Medi⁹ aūt vestrū stetit quez vos nescitis, si aūt aliqua miracula fecisset nō fuisset sic incognit⁹: ⁊ maxime suo p̄cursori: q; ad ipm manifestandū natus erat: vt ꝺ. Luce. j. imo nec etiā p̄cursore indiguisset: q; ei⁹ miracula sufficiēter manifestassent eū: ⁊ ideo dicere q; fecerat miracula ante baptismū est exp̄sse cōtra euāgeliū. post baptismū vero primū signū fuit p̄dicta cōuersio aque in vinū: ⁊ p cōsequēs fuit miraculū ei⁹ simpliciter primū. Circa scḋm sciendum q; miracula christi ordinabant̄ ad duo. s. ad manifestationem sue diuinitatis: ⁊ ad ꝯfirmationē sue doctrine p quā hoies ad fidē adducebant̄: ⁊ q̄tū ad vtrūq; fuit cōuenies differre operationē miraculoꝝ vsq; post baptismū. hoc primo declarat̄ in q̄tū miracula erant doctrine sue cōfirmatiua. Quia cōfirmatio doctrine nō p̄cedit actū docēdi: sed magis sequit. Ad p̄dicationē aūt ⁊ doctrinā requirit̄ etas pfecta saltē de cōgruita te de qua agit: pfecta etas est. xxx. annoꝝ: ꝓpter qđ ioseph suscepit regimē egypti in etate tali: vt habet̄ Gen. xlj. Similiter dauid erat. xxx. annoꝝ cum regnare cepit: vt hr̄. ij. Reg. v. et Ezechiel in. xxx. anno incepit ꝓphetiçare: vt hr̄ Ezech. j. Et iō cōueniēs fuit q; xp̄s ante. xxx. annū nō doceret: ⁊ p cōsequēs nec miracula sue doctrine cōfirmatiua faceret. scḋo idē ostenditur in q̄tuꝫ miracula erant sue diuinitatis manifestatiua. Paris enī periculi est si negek in christo vera humanitas: sicut si negek sua diuinitas: ⁊ ideo debuit sic diuinitas manifestari vt vere humanitatis cognitio nō impediret: ⁊ iō nō fuit cōueniēs ipm ante etatē pfectā miracula facere: ne eius incarnatio fantastica crederet. Ad primū dicēdū q; illi discipuli q̄ adheserūt ei ante miracula ipsi adheserūt ex iohānis testimonio inchoatine ⁊ doctrina xp̄i cōsūmatiue: vt ptz ex p̄dictis. vnde ⁊ ad laudē discipuloꝝ hoc ptinet q; christū secuti sūt anteq̄ audissent eū miracula facientē: ꝑm q; dicit Greg. homel. v. Ad secūdū dicendū q; liber de infantia saluatoris reꝓbat⁹ est tā q̄ ab hereticis cōfict⁹: vt ptz in decreto Gelasij pape. ⁊ ideo nō est ei fides adhibēda. Ca. II

Moraliter. a† Et die tertia nuptie fa cte hr̄. Mystice nuptie tūc celebrant̄ qñ sponsus ecclesie. s. epūs cōsecrat̄. † Jn chana galilee. chana ẓelus. galilea trāsmigratio īterp̄tat̄. Ꝑer hoc significat̄ q; epi ꝓsecratio fit ꝓpter ẓelū animarū ⁊ ꝓpter trāsmigrationem ipius ad culmē virtutū: hec enī duo insepabiliter cōcomitari debent episcopalē statū. c† Et erat mater iesu ibi ⁊c. nā ex cōsecratione talis epi honorat̄ iesus ⁊ mater ipius: ſz ibi deficit vinū cōsolationis humane: ⁊ ꝺ ꝓpter sollicitudinē iposite ſubi cure. de qua dicit̄. ij. Cor. xj. Quis infirmat̄ ⁊ ego nō infirmor? q̄s scādaliçat̄ et ego nō vror? ⁊c? Sz tali ꝑlato sic cōpatienti populo suo ipetrat̄ p virginē melius vinū. i. cōsolatio melioꝝ. s. diuina q̄ tāte virtutis est q; facit materiā cōsolationis illud qđ est aliꝭ materia desolationis Acc. v. Jbāt apli gaudētes a cōspectu cōsilij: qñ digni habiti sunt ꝓ noīe iesu cōtumeliā pati. Episcopi vero successores sūt aploꝝ vt ꝺ. in decret⁹ dis. xxj. i nouo. Et iō si gaudēt ꝺ aplico honore debēt eis esse similes in labore. i† Et ꝓpe erat pasca iudeoꝝ ⁊c. Sequit̄: i† Et īuenit i tēplo vendētes oues ⁊c. Ꝑer oues intelligunt̄ hypocrite q; mentē lupinā habent sub ouina pelle. p boues q; sūt laboriosi significāt̄ illi q; magnos labores sustinēt ꝓ principib⁹ ⁊ ꝑlatis: vt p ꝺ. ꝓmoueank̄ i ecclesia. lz insufficientes sint ⁊ idigni: p vēdētes colūbas simoniace ꝓmoti: oēs istos eiecit ꝺ tēplo xp̄s: significās q; sūt excluſi ꝺ tēplo glie sctō dei. † Soluite tēplū ꝺ ⁊c. qđ itelligit̄ Italic ꝺ soluto cōrpſ xp̄i p mortē vt ꝺ. i Ira: p qđ significatū fuit q; iudei post ascēsionē xp̄i conarēt soluere corp⁹ ei⁹ mysticū: ſ i trib⁹ dieb⁹ fuit suscitatū: p q̄s dies significāt̄ doctrine miracula ⁊ exēpla vite i aplis aliꝭq; discipul⁹: p hec ecclia illuminātib⁹ sicut sol ⁊ luna. † Jpse aūt iesus nō credebat. ⁊c. i. nō reuelabat eis altiora mysteria ꝑm sensū Italē: q; aliq̄ erāt ipfecti nō potētes ea capere: ⁊ aliq̄ ficti querētes ea deridere: ⁊ i ꝺ instruxit p̄dicatores euāgelij vt nō p̄dicēt simplicib⁹ alta: ſ grossa ⁊ capibilia: q; sūt nutriēdi lacte ⁊ nō solido cibo: nec fictis fidei secreta mysteria: ne deridēāt ipa: ꝓpter qđ dicit saluator Matth. vij. Nolite sctm̄ dare canib⁹ neq; mittatis margaritas ante porcos: ne forte cōculcēt eas pedib⁹ suis. Jn ca. ij. vbi ꝺ. postil. Tū ꝑ phabiliter pōt cōcedi: q; nō oia septa sūt.

Additio. Probabili⁹ videt̄ p̄cedēdū q; xp̄s ñ funiculo cingebat̄ sic illi q; austerā vitā ducūt: ſ simplici cingulo q̄ hoies vtūt cōiter. Nā vt Chryſ. dic̄ sup Matth. Mil pl⁹ xp̄s oñdit ꝓter miscōiaz ⁊ iusticiā: dimittēs ꝙ Johāni ieiunio fulgere: ipe p̄ria īcessit via ad mensā itrās publicanoꝝ ⁊ māducās ⁊ bibēs. ſ ille. Et idē dicēdū ē ꝺ his q; ptinet ad vestitū, put sctus Tho. i. iij. pte. q. xl. ar. ij. i rñsione p̄mi ar. Querere aūt quō i tēplo erāt funiculi cū ibi ſi vēdebāt: nisi ea q̄ debebāt offerri ē valde irrōnabile: tū q; mlta i uenīt̄ i tēplis q̄ nō ibi ꝓsueuerūt vēdi: tū q; verisīle ē q; tauri ⁊ alalia q̄ ibi offerebāt̄ portabāt̄ ligata funicul.

Replica. Jn ca. ij. vbi ꝺ. q; ibs fec flagellū q̄si de funicul. dicit postil. q; ꝓbabil⁹ pōt credi q; xp̄s cingebat̄ funiculo quē duplicādo fec q̄si flagellū. Burgē. dicit q; ꝓbabil⁹ sit oppositū videl⁹ q; cinct⁹ sit sic hoies cōiter: allegat ad id Chryſ. dicēte: Ex xp̄s nihil oñdit ꝓter miscōiaz ⁊ iusticiā: dimittēs Johāni ieiunio fulgere: ipe p̄ria incessit via ad mēsā itrās publicanoꝝ māducās ⁊ bibēs. Et ita dic̄ Bur. dicēdū ē ꝺ vestitu xp̄i q; se nō habuit sic ſ austerā vitā ducētes: ſ salua reuerētia Chryſ. xp̄s i ieiunio tātā

austeritatē oñdit q̄ potiꝰ fuit ī ea admirabil q̄ imitabil etiā a Johāne q̄ nūq̄. xl. ꝓtinuis diebꝰ ꝛ noctibꝰ ieiunauit vt xp̄s: q̄ si aliq̄s cū pctōribꝰ ꝛ publicanis mā ducauit: ñ ex ꝺ viā oppositā tenuit: q̄nimo maiori pfectione hmōi actꝰ exercuit q̄ Johānes ieiunauit. Ops enī cōdescēsionis ꝛ ipfectiōis q̄ patēt ī fuga ꝛ locutis ꝛ hmōi ꝓuersatiōe cū pctōribꝰ ī xp̄o nullā arguunt ipfectionē. nō ē igit̄ ꝓprie dictū xp̄m incessisse ꝺria via pfectioni: vl via ꝺria ad xtuē quācūq̄ ptinēte. Nec videt ꝓprie dictū q̄ xp̄s nihil ostēdit nisi misericordiā ꝛ iusticiā si vult excludere opa supererogatiōis ꝛ austeritat': falsū est: infirmis et cōdescēdere ꝛ opa ipfecta ex maxima pfectione facere. p loco tpe ꝛ oportunitate: nō est via ꝓtraria incedere: nec necessariū est dicere xp̄m funiculos de ligatura boum ꝓ flagellis faciē recepisse: vt vult Bur. Sicut enī boues p funes ducunt: ita p flagella ire cōpellūt: quapropter ita ciro xp̄s inuenisset ducētū flagella sicut funiculos. Tantū videt Bur. odiū cōtra postil. habuisse q̄ nō potuit pacifice loq̄: sed videt frequēter occasiones quesisse ad sensū lr̄alem modicū ptinentes.

Glo. ordi.

Ca. III

a Rat ātbomo. ex. Hic eratvnꝰ ex his q̄ p signa crediderant.

b Nicodemꝰ noīe. Nicodemꝰ victoria ppli. vl victor ꝓpli: gestās figuram oīm qui ex iudaico ppło in xp̄m credētes p fidē vincūt mūdū. Nicodemꝰ vel ē figura cathecuminoꝝ q̄ fidē habēt sz nō duz baptiçati q̄ ī q̄dā nocte sacroꝝ accedūt. Vel ē forma eoꝝ q̄ pfecte credūt: sed tñ lucē pfectorū operū nondum habēt: timētes carnalium cogitatiōñ vl actionū vel infidelitū iudeoꝝ impetū: fide sola colloquio xp̄i fruētes: bonoꝝ opeꝝ fiduciā nō habētes.

c Hic ve tē. Nox significat lr̄aꝝ leg': vl ignorātiā eoꝝdis vel timoꝝē. Et nocte iō forsitā venit q̄ magister ī isr̄l palā discere erubesceret vel ꝓ metu iudeoꝝ. Hic q̄ prudenter apta signa notauit: plenꝰ mysteria fidei req̄rit: ꝛ iō meruit doceri de deitate xp̄i ꝛ ipꝰ vtraq̄ natiuitate: de passione: ꝺ resurrectione ꝛ ascēsione: ꝺ seḉa generatione ꝛ ingressu regni eloꝝ: et ꝺ aliis pluribꝰ rñdit iesus: ꝺ Amē amē di. ti. Mō iterrogāti seḉam natiuitatē exponit ne credat nicodemꝰ solā fidē: q̄prop̄ visa signa crediderat ī iesū sufficere ad salutē: absq̄ spūal' regenerationis xtute ꝛ absq̄ sacr̄is. Etiā q̄ hoīez puꝝ itelligebat eū nicodemꝰ vt iobez baptistā vl quēlibet ex ꝓphis: iō cepit eū instruere iesus ꝺ seḉa regeratiōe q̄ itelligit eū filiū dei: ꝛ se posse filiū dei fieri. Aug'. Seḉa natiuitas ꝺ qua docet iesus spūalis ē: q̄ ē ex deo ꝛ eccl̄ia ad vitā: sz ille solā carnalē sapit: q̄ ē ex adā ꝛ eua ad mortē. sz sic carnalē dic̄ iste nō posse iterari: sic ꝛ spūal' a q̄cūq̄ facta ñ pōt iterari. Ex semīe eī veri abrae sūt nati siue p liberā siue p ancillā.

e Nisi q̄s. Necessariū ē visibile sacramētū aque ad ablutionē visibil' coꝝpis: sic ē necessaria doctrīa iuisibil' fidei ꝛ ad sctificatiōez aie iuisibil'.

Exaū

a Rat aūt hō ex Ca. III

a ℣ q̄ credūt resurrectionē: p hoc ab alijs diuisi. ℣ quasi nota nomē.

b phariseis nicodemꝰ no/

℣ vnus de principibus.

c mine ꝓceps iudeoꝝ. Hic venit

℣ ad lucē. ℣ ipe ī tenebris ē nō luxꝰ: q̄ nō renatꝰ

ad iesū nocte ꝛ dixit ei: Rabbi:

℣ a deo ad celeste magisteriū venisse: cū illo deū esse sed ipm deū esse nō cognouit.

scimꝰ q̄ a deo venisti magister.

a ℣ q̄ vidit in pasca fieri ab eo.

Nemo enī pōt hec signa facere q̄ tu facis nisi fuerit deꝰ cū eo. Re/

spōdit iesus ꝛ dixit ei: Amē amē

℣ .i. nisi spūalē intellectū symboli ꝛcipiat.

dico tibi: nisi q̄s renatꝰ fuerit de/

a ℣ qđ ē ex greco deforme. b ℣ .i. nō pōt cognoscere me q̄ sū regnū patris: qui sū visio veritatis.

nuō nōn pōt videre regnum dei.

a ℣ qui solā carnalē natiuitatē nouit q̄ nō pōt denuo fieri: ideo modū secunde querit.

Dicit ad eū nicodemꝰ: Quō pōt hō nasci cum sit senex: Nunquid pōt ī vētrē matris suę iterꝰ intro

℣ modū secūde natiuitatis ostēdit.

ire ꝛ renasci: Rñdit iesus: Amen amē dico tibi: nisi quis renatus

Nico. de lyra

Ca. III

a Rat aūt hō. Postq̄ euāgelista declarauit xp̄i diuinitatē p nature imitationē: ꝺ idē declarat p gr̄e reformationē de qua p̄cipaliter agit: q̄ ad ꝺ euāgeliū descripsit. Et diuidit ī duas: q̄ primo agit de spūali regeneratione baptismi ī quo p̄dicta reformatio inchoat. seḉo de collatione multiplicis spūalis bñficij: in quo reformatio cōsūmat. seḉa incipit ca. v. Post hec erat. prima in duas: q̄ primo agit de generatiōe spūali quo ad iudeos. seḉo ꝓut deriuat ad extraneos ca. sequē. Ut q̄ cognouit. prima ī duas: q̄ prima describit spūalis generatio. seḉo distinguit a iohannis baptismo. ibi: Post hec venit. prima ī duas: q̄ primo docet xp̄s regeneratiōis spūal' necessitatē. seḉo eiꝰ modū siue q̄litatē ibi: Dixit ad eū nicodemꝰ. tertio efficacie ipius cautaz siue rōnē. ibi. Rñdit nicodemꝰ. Et q̄ docet ista rñdendo ad interrogata: ideo prima diuidit in duas: quia primo ponitur nicodemi interrogatio. seḉo subiungit xp̄i respōsio. ibi: Respōdit iesus. Circa primū describit prima cōditio interrogātis. cū ꝺr̄: Erat aūt hō tē. Iste enī fuit vnꝰ illoꝝ de q̄bus dictū ē ꝓcedēti ca. q̄ multi crediderūt in iesū videntes signa q̄ faciebat. Et quia ibidem subdit q̄ iesus nō credebat semetipsū eis secreta fidei reuelando: iō iste nicodemꝰ venit ad iesum in secreto ꝛ extra turbā aliorꝝ: vt ab ipso plenꝰ instruere tur. sequit: b Ex phariseis. q̄ erat de secta eoꝝ. Ipsi antez cōfitent' resurrectionē ꝛ spūales creaturas: ꝺ q̄bus loquebatur xp̄s: ꝛ iō ex hoc erat quodāmō dispositꝰ ad audiendū doctrinā eiꝰ. c Nicodemꝰ noīe. Hoc exprimit' ad ostendendū famā ipius. d Princeps iudeoꝝ. In hoc ostendit' diuitias eiꝰ. tūc enī ppls gubernabat' p doctores ꝛ sacerdotes. Iz enī xp̄s primos vocatos ad fidē voluerit esse simplices vt ī plurib': ne doctrina fidei sapiē humane ascriberet'. ita etiā a principio vocauit aliquos litteratos: ne ipsa cōceptui habere': quasi a solis simplicib' recepta. e Hic venit ad iesum nocte. Nō enī audebat venire in palā ne de synagoga expellerē': sicut ꝺr̄. j. ix. ca. de parentib' ceci nati: q̄ ꝓpter ꝺ non audebāt xp̄m cōfiteri. f Et dixit ei: Rabbi scimꝰ q̄ tē. i. certū ē mihi q̄ tua doctrina est vera ꝛ a deo data ꝛ nō humanit' cōficta. ꝛ subdit cām dicēs: q̄ Nemo enī potest hec sig. fa. tē. Sicut enī certitudo veritatis bī ī his q̄ subiacēt facultati naturalis rōnis p reductionē ad ꝓia ꝓncipia. ita bī ī his q̄ excedūt rōnē p vera miracula q̄ sūt sufficies testimoniū q̄ doctrina p talia cōfirmata ꝓcedit a veritate ꝓia: minꝰ dixit ille nicodemꝰ ꝛ plꝰ significauit: q̄ p talē ꝓfessionē oñdit se desiderare ab eo plenꝰ informari. h Rñdit iesus. hic describit xp̄i rñsio: q̄ videbat nicodemum humilit' ꝛ vere q̄rere doctrinā xp̄i: q̄tū ad secreta fidei: ꝛ iō incepit a ꝓio sacramento. s. baptismo q̄ ē regeneratio spūalis: ꝛ p ꝓis necessaria ad salutē. ꝛ ꝺ ē qđ ꝺr̄: Rñdit iesus ꝛ dixit ei: i Amē amē dico ti. nisi q̄s re. fu. denuo. i. itez p generationem spūalē. k Nō pōt vi. re. dei. Visio ei dei p eēntiā sibi soli cōpetit p naturā: hoīb' aūt cōpetere ñ pōt nisi p gr̄az p quā trabūt hoīes q̄dāmō ad naturā diuinā: vt ij. Pe. j. Magna ꝛ p̄ciosa ꝓmissa donauit: vt p ꝺ efficiamini diuine nature ꝓsortes. ꝺ aūt nō pōt ee p generationē carnalē q̄ solū facit filios hoīm: ꝛ iō adhuc req̄rit' regeratio spūal' p quā hoīes sūt filij dei. ꝛ p ꝓis heredes vite celest'. Sz ꝺ videt q̄r ꝓres veter' testa. saluati sūt: q̄ tñ nō fuerūt baptiçati. Dicēdū q̄ tūc nō erat ī ꝓcepto. ꝓsecuti tñ sūt spūalē vitā p gr̄az ī fide xp̄i vēturi: ꝛ sic habuer't rē baptismi: habuerūt etiā ipm ī figura ī aliq̄ cor̄ndēte p qđ tollebat' petīm originale. l Dicit ad eū tē, ꝺ ꝓir docet xp̄s modū ꝛ q̄litatē regeneratiōis spūalis, ꝛ diuidit' ī duas: q̄ primo ponit' nicodemi obiectio. seḉo xp̄i rñsio. ibi: Rñdit iesus. Xp̄s ei dixerat ee necessariū ad salutē regenerari. iō vt modū hmōi regeneratiōis melꝰ itelligat: arguit ꝺ ꝓdicta dupl'r. Primo mō ex etate: q̄ ille q̄ nascit' ē puer: a senectute xo ñ pōt aliqs redire ad puericiā. q̄ regeneratio videt' ipossibil. ꝛ ꝺ ē qđ ꝺr̄: Dicit ad eū nicodemꝰ: quō pōt hō nasci cū senex sit: Erat aūt assuet' sensui lr̄ali: ꝛ iō arguit ꝺ generatione carnali. Seḉo arguit ex quātitate nascēt'. q̄ ē parua: vt possit ꝛcludi ī vēo mr̄is, ꝛ iō videt' ipossibile q̄ ille renascat' q̄ tā ē pfecte quātitat'. ꝛ ꝺ ē qđ ꝺr̄: m Rñdit iesus. hic ponit xp̄i rñsio. ꝛ ꝺi/ tē. q. ꝺ. nō: q̄ quātitas nō pmittit. n Rñdit iesus. hic ponit xp̄i rñsio. ꝛ diuidit' in duas: q̄ primo ponit' eiꝰ rñsio. seḉo ad ꝺ inducit' exemplū. ibi: Spūs vbi vult. In prima igit' pte dicit q̄ illa regeneratio de qua loquit' nō est carnalis sz spiritualis: ꝛ iō nō valēt argumēta q̄ ꝓcedūt de generatiōe carnali: xp̄ē qđ modū huius regeneratiōis spūalis saluator explicat ꝓir dicēs: o Amē amē di. ti. nisi q̄s renatus. fū. tē. q. ꝺ. illa generatio de q̄ dixi sic ē itelligēda: in q̄tū aqua lauat exterꝰ: et spūs sanctꝰ interius: ꝛ lotio talis bñ ꝺr̄ generatio: q̄ p hāc hoīes efficiūt' cōformes

verbo

a Ex aqua ⁊ spi. Ex aqua visibili sacra/
mēto: ⁊ spū inuisibili itellectu vt symbolu3
baptismi visibilr accipiat: ⁊ spūalē intelle/
etū ipi⁹ symboli pficiat. Vel ex aq̄ visibili
⁊ spūsctō. b Qđ natū. Hāc spūalē nati/
uitatem distinguit a
carnali dicēs: qđ na
tū ē ⁊c. c Ex car/
ne. i. ex pmo hoie p
carnis succession3:
carnale ē. Hoie car/
nis: nō solū carnē sz
totū carnalē hoiez si
gnificat: sic eē totus
hō spūalis: aia ⁊ cor
pore spūs ōr: d Et
qđ natu3 ⁊c. Verbo
⁊ sacramēto spūs īui
sibiliter adest: q̄ nat⁹
ex adā ad mortē na/
scit: fili⁹ dei ad vitā
q̄ non tm̄ spūalis ōr
ß spūs: qz sic subsțan
tia spūs est inuisibil:
ita inuisibiliter p vi/
sibile sacramētū effi/
cit dei fili⁹. e Spi
rit⁹ est. Hō aūt mire
ris si sic natum dico
spīm: qz sic spūs vbi
vult spirat et nescis
vñ venit aut quo va
dat: sic ē ois q̄ nat⁹
est ex spū. f Spūs
vbi. Quia in ptāte
habet cui⁹ coz illu/
stret. Vocē ei⁹ audis
in scriptur: vel duz
loq̄t aliqs plen⁹ spū
sctō: q̄ etsi audis ne/
scis vñ venit. i. quō
coz illi⁹ intrauit vel
quō redierit: qz natu
ra ei⁹ ē inuisibil: sic ē
ois q̄ nat⁹ ē ex spū/
sctō: qz ipe inuisibili
ter agēte spū: incipit
esse qđ nō erat: ita vt
infidelis nesciat vnde veniat ⁊ q̄ vadat. i. q̄
gra venit ī adoptionē filij ⁊ vadit ī regnu3
dei: q̄ quia incognita sunt carnali: itez q̄rit
quō pūt ß fie. nō hūs spūalē itellectū in lra
legt ipossibile putat qđ ōr: ō natiuitate p spi
ritu3: vñ redarguit a dño: Tu es magister
⁊c. g Et vo. ⁊c. Vox spūs ē vox xpi: quā
audiuit nicodem⁹: ß qz nōdū ē nat⁹ de spū:
nescit vñ veniat aut q̄ vadat. i. q̄ occasione
velit nasci hoiez ī spū: aut q̄ vadat. i. ad quā
pfectionē ducat ipm̄ nascētē ex se. Haz q̄ ex
eo nascit: vn⁹ cū ipo spūs p gra3 efficit: si/
cut etiā ipe spūs vnus ē p naturā. h Tu
es magister. ⁊c. Nō insultat ei vt supior eo
habeat q̄ oīb⁹ pfect: sed qz vult eu3 nasci ex
spū qđ nequit nisi humilis: tumidū ex ma/
gisterio humiliat. q̄si: Sup⁹ princeps: nisi
nosti: humiliare vt ille q̄ se ipm̄ exinaniuit
⁊ nat⁹ ē ex spū: scies qđ mō nescis. i Qđ
scim⁹ lo. Jd est qz ipe est scia: locutio ⁊ ser/
mo patris. ⁊ qđ vidim⁹ testamur: qz ipse vi
sio ⁊ verū testimoniū ⁊ vitas pris. Qđ plu
raliter: mysteriū trinitat⁹ innuit. k Si ter
rena. Aug⁹. Et qz nō accipit⁹ terrena: quō
potestis capere celestia. i. celestē spūs natiui/
tatē: cū nō solū nō credat⁹: sz nec intelligat⁹
terrena: q̄ de tēplo coꝛpis mei qđ de terra
accepi dixi a vobis soluēdo: a me suscitan/
do. l Et nemo ascendit in ce. Postq̄ in/
crepauit et ad humilitē inuitauit: quia iste

a fuerit ex aqua ⁊ spū sācto nō po
a ſ idē est intrare qđ videre. qui enim videt in/
trat: et qui intrat videt.
b test introire ī regnū dei. Qđ na a
ſ. i. carnale ē habēs naturā generāris visibile
ē ⁊ inuisibilib⁹ incremētis p ꝛpa pficit.
c tū est ex carne caro ē: ⁊ qđ natū b c
ſ. i. sic spūi. ſ nō putes impossibile. d e
e ē ex spū spūs ē. Et nō mireꝛ qz f
dixi tibi: oportet vos nasci de/
a ſ. i. spūaliter. ſ qz. ſ in q̄bus vult operat
er quando. g
g nuo† Spūs vbi vult spirat: ⁊ vo
ſ q̄uis vocē ei⁹ audias.
cē ei⁹ audis: sz nescis vnde veni h
at aut quo vadat: Sic est oīs q̄ i
ſ quod nōdū es tu.
natus est ex spū. Respōdit nico/ m
demus ⁊ dixit ei: Quomō pos/ †
ſ qđ dicis vocē ei⁹ audis: et nescis vñ ve. ⁊c.
sunt hec fieri? Respōdit iesus ⁊ n
b dixit ei: Tu es magister in isr̄ ⁊ o
ſ littera occidit. ſ inflat⁹ nescis: hūles scies.
hec ignoras? Amē amē dico ti/ p
ſ nos: ego. s. pphetis ⁊ aplis. a ſ qđ ī abscōdi
i bi: qz qđ scim⁹ loq̄mur: et qđ vi
to dicit: ſ foris mūdo.
dim⁹ testamur ⁊ testioniū nr̄m
a ſ. i. testimonio nr̄o vos carnales nō creditis.
b ſ. i. si terreni coꝛpis solutionē ⁊ resurrectionē
nō creditis: qđ q̄rit aspiri mysteri a spūal nativitat⁹
k nō accipit⁹. Si terrena dixi vo/ q
bis ⁊ nō credit⁹: quomō si dixe/ r
a ſ quasi arramē dicā celestia.
l rovobis celestia credet⁹? † Et nē s†

verbo incarnato q̄ ē fili⁹ dei naturalis inq̄ntū ī hac generatiōe est aliq̄d sensibile
coꝛrūdēs carni. s. aq̄: ⁊ aliq̄d inuisibile coꝛrūdēs ꝛbo. s. gra. vñ seq̄t: a Qđ na
tū ē ex carne. s. fm ꝛtutē carnal⁹ generatiōis. b Caro ē. i. cōstituit ī vita carna
li tm̄. c Et qđ na. ē ex spū. mō p dicto. d Spūs ē. i. cōstituit ī vita spūali. et
ita cōcludit: e Nō mireris. i. nō debes āmirari. f Quia dixi ti. opoꝛ. vos
denuo nas. qz nō loquoꝛ d generatiōe carnali de q̄ tu ar/
guis: ß de spūali. g Spūs vbi vult. b saluatoꝛ ad pdi
cta adducit sensibile exēplū fm Chrysо. q̄ ß exponit de
vēto materiali: cui⁹ pncipiū ignoraī ⁊ silr finis vbi ter/
miaī ⁊ tū son⁹ ei⁹ pcipit: Sic mō ē i generatiōe spūali: qz
scīūs spūs q̄ ē pncipiū hui⁹ generatiōis: ⁊ silr beatitudo
eterna q̄ ē ei⁹ finis a nob⁹ nō pcipiūt sz credūt tm̄. Aq̄
aūt exterioꝛ ⁊ forma ꝛboꝛ pcipiūt p sensū. ⁊ ß ē qđ ōr:
Spūs. i. vēt⁹. h Ubi vult spi. i. flat. Si aūt arguaī ꝑ
ß sicut arguit Aug⁹. q̄ vēt⁹ materialr nō habet volūta/
tē nec a se mouet: ꝓt qđ dicit Aug⁹. q̄ ß ꝛbū de spūsā
cto intelligit: pōt dici sustinēdo dictū Chryſ. q̄ volūtas
ī scriptur⁹ aliqñ accipit p inclinatiōe naturali: ⁊ ß mō
accipit hic. i Et vocē ei⁹ au. sensibiliter pcipiēdo. † De renū. c. insi. ſ. verum.
k Sz nescis vñ ⁊c. Si aūt arguaī ꝑ ß vt arguit Aug. q̄ oēs nouerūt ventū venire ab austro vel ab aq̄lone: ⁊
iō vadit ī partē oppositā. pōt dici q̄ ß ē vex tm̄ ī genera
li: ß ī qua pte determinate ꝛbus austrū talis ꝛcipiat ven
tus q̄ flat ab austro: vel vbi terminet oīno ignoraī. B
l Sic ē oīs q̄ na. ⁊c. qz sicut dictū ē ī tali generatione ē
aliq̄d occultū ⁊ aliq̄d patēs ad sensuz. Propter argu/
mēta pdicta q̄ tū sūt solubilia vt visū est: dicit Aug⁹. q̄
pdicta lra de spūsctō intelligēda est: q̄ ī ꝓphet⁹ ⁊ scriptu
ris sacris loquit⁹: Uoꝛ aūt ꝓphaꝛ ⁊ septura eoꝛ sensu
pcipit: ß pncipiū hui⁹ scripture. s. spūsctus ⁊ ei⁹ finis. s.
beatitudo celestis nobis occultant⁹ ⁊ sola fide tenet⁹: et
ista expositio videt rōnabiliorꝛ: qz nicodem⁹ erat in scri/
pturis sctis īstructꝰ: ⁊ iō videt magis q̄ saluatoꝛ sibi
dederit exēplū de talib⁹ q̄s de vēto materiali: ⁊ tūc ē pla
na lra. Spūs vbi vult spirat: qz nō inspirat hoies ex na
turali necessitate sz ex mera liberalitate. Et vocē ei⁹ au/
dis. in scripturis ꝓphetaꝛ q̄ legūt in synagogis iudeoꝛ
rū. Sz nescis vñ veniat aut q̄ vadat: qz pncipiū īspiraꝛ
⁊ finis vltim⁹ hui⁹ īspiratiōis sibi occultāt: vt dictū est.
Sic est oīs ⁊c. exponat⁹ sicut. s. m Rndit nicodem⁹.
ß pūr saluatoꝛ oīndit eām efficatie q̄ ē in spūali generati
one. Et diuidit ī duas: qz primo circa ß ponit nicodemi
interrogatio. secōo xp̄i rnsio. ibi: Rndit iesus. Circa pri/
mū sciēdū q̄ ꝓsuetudo q̄dā natura ē vt dicit pbus libꝛo
de memo. ⁊ re. Et qz iste nicodem⁹ erat assuet⁹ legi mo/ † Epb. 4. b
saice q̄ ꝓmittit carnaliaꝛiō nō potuit capē spūalia: ꝓt
qđ q̄rit vlteri⁹ circa pdicta dicēs: Quō possūt hec fieri?
n Rndit iesus. hic ponit xp̄i rnsio. Et diuidit ī duas:
qz primo reꝑhēdit nicodemi tarditatē. secōo oīndit baptismal⁹ efficatie eāz. ibi: Et
nemo ascēdit. Arguit aūt tarditatē nicodemi ad itelligēdū ⁊ credēdū pdicta
ex trib⁹. primo ex cōditione audiēt⁹ q̄ erat doctoꝛ ⁊ perit⁹ ī lege: ⁊ p ꝓns deberet
talia cognoscere. ⁊ ß ē qđ ōr: o Tu es ma. in isr̄l: ⁊ hec ignoras? Sz posset
aliqs dicere q̄ nō erat mirū si talia ignorabat: qz nō ptinebāt ad vet⁹ testamen
tū ī quo erat instruct⁹. Dicēdū q̄ ī lege moysi figuratiue cōtinebaī baptismus
fm q̄ dicit aplus. j. Coꝛ. x. Oēs ī moyse baptiçati sūt ī nube ⁊ ī mari: qz ī vtro
q̄ fuit baptism⁹ figurat⁹. Regis aūt doctoꝛes debebāt scire figuras ei⁹ Iz ad ß
nō teneret⁹ vulgus. Itē ī ꝓphet⁹ q̄s frequēter legerat exꝑmit baptism⁹: Eçech.
xxxvj. Et effundā sup vos aquā mūdā ⁊ mūdabimini ab oīb⁹ inquinamentis
vestris ⁊c. Itē Zach. xiij. In die illa erit fons patēs domui dauid ⁊ habitāti/
b⁹ hier'm ī ablutionē pctoꝛis ⁊ mēstruate. secōo arguit tarditatem nicodemi ex
cōditione dicēt⁹ pdicta: qz rps dicebat ea q̄ certitudinaliter sciebat: iō cito debe
bat acq̄escere: ⁊ maxie qz ei⁹ doctrinā ꝓfessus fuerat a deo datā: ⁊ ß ē qđ ōr ß.
o Amen amē dico tibi: qz qđ sci. lo. ⁊ qđ vi. testamur. Chriſt⁹ enī fm diuini/
tatē habet eā dē sciētiā cū patre: in humana etiā natura cognoscit oīa q̄ cogno
scit de⁹ noticia visionis. iō dicit: Qđ vidim⁹ testamur: ⁊ testimoniū nostrū nō
accipitis: qz pauci iudeoꝛ cōpatiue crediderūt xp̄o. iste etiā nicodem⁹ erat ad
capiendū q̄ dicebat tardus. tertio arguit eū de cōditione materie de q̄ erat ser/
mo q̄ est facilis ad intelligendū respectu emanationis verbi a patre ⁊ spūssanc
ti ab vtroq̄: ⁊ maxime qz ī lege ī qua iste erat exercitatus p ablutiones aliqs
amonebanī immūdicie alique: ⁊ ideo de facili deberet capere qualiter p ablu
tionē aque exteri⁹ ⁊ virtutē diuinā interi⁹ fit ablutio aie: ⁊ hoc est qđ ōr:
q Si terrena dixi vobis ⁊ nō creditis. Regeneratio spūalis terrena pōt dici
inq̄ntum efficit ī terra ⁊ sub elemento sensibili. s. aqua. Uel dicit terrena: qz ad
hoc induxerat exemplū sensibile de vento flante in terra fm expositionē Chry/
soſ. pdictā. r Qđ si dixero vobis celestia credet⁹. Celestia hic vocat ema/
nationem personarum in diuinis que est valde ardua et de difficili valde intel
ligibilis. s Et nemo ascendit in celum. Reprehensa eius tarditate saluatoꝛ
procedit ad reddendum causam efficacie que est in spirituali generatione. Et

diligēter diuidit

ℭ diligēter bis q̄ audiuit attendit: instruit adhuc de celestib⁹ ⁊ terrenis. Celestis est ei⁹ ascēsio ad vitā: Terrena ei⁹ exaltatio i cruce ad mortē: q̄si intellige celestia q̄ nō carnales ⁊ idē itellige ꝺ ascēsione. Renati enī spūaliter ascēdēt in celū: ſ nō nisi sint mēbra coherētia illi q̄ in vna psona est bō ⁊ dei filius: vt sic at iste nullū ex se p xp̄m posse ascendere. Et iō non dicit hoīes ascēdere: sed filiuꝫ hoīs totū cū corpe qui ſm deitatē descendit de celo: ⁊ est in celo nō ſm q̄ ē homo. Et quia hec ascēsio nō pōt esse nisi redemptis p passionē. iō ſbdit:

a Nisi q̄ descendit. Hoc ptinet ad secūdā natiuitatem in spū: q⁹ nemo in christo ad patrem ascendit nisi q̄ ex spiritu nascit. Nemo saluat⁹ p mortē christi nisi q̄ ex spiritu nascit. Nemo

† De pe. di. 4. būdict⁹ deus.

nascit ex spū nisi i morte xp̄i. Et cū dicit filius hominis: dat nobis certitudinē ascendendi cū filio hominū simus.

b Et sicut moyses ex. Supponit ꝺ morte sua q̄ est origo ⁊ cā habendi p̄dicta in cuius fide eū instruit: ⁊ q⁹ carnalis erat ⁊ not⁹ i lege: iō quādā legis ptē adducit: quā ondit eē figurā ⁊ mortis sue significatiuā vt etiā sic pateat de alijs ptib⁹ leg⁹ q̄ sint i figura. Et q⁹ mors itelligit p serpētē: ⁊ xp̄s mortu⁹ serpēs ꝺr: quē q̄ fide intuet: liberat sic intuitu illi⁹ i figura

Nu.21.c ab ignit⁹ serpētib⁹ liberāt q̄ significāt ice tima vitio⁹. c Ita exal. Magistrū leg⁹ ad significationē leg⁹ unitat: ⁊ q⁹ dixerat ꝺ filio hoīs: ne ꝫ solū putet nicodem⁹: subdit eūdē etiā eē filiū dei. ꝺ. Sic enī deus.

ꝺ Sic ei ⁊c. Aperit cām būane salut⁹. ſ. dilectionē dei p⁹is: ex q̄ oīs restauratio ē p filiū suū in spūsctō. e Mūdū. Cosmos grece q̄ latine mūd⁹ iterp̄tat: ornat⁹ ꝺr. Per mūdū igit̄ būana natura significat: nō q⁹ ſm corp⁹ ex ḡttuor elemēt⁹ cōstet: ſz q⁹ ſm aīam adeo ē ornata ⁊ ad imaginem dei ē facta: quā ad ꝫ diligit de⁹ vt eā eternā faciat. f Ut filiū. Ecce idē dicit de filio dei q̄ ꝺ. ſ. de filio hoīs: vt p quē i deitate cōditi sum⁹: p eūdē i hoīe restauremur.

g Ut iudi. Mōdū apparuit iudiciū: sed

2.Tim.2.c tā factū est iudiciū. Nouit ꝺns q̄ sunt ei⁹. Nihil enī aliud est iudiciū. i. eterna dānatio: q̄ nō cognoscere ⁊ nō credere i filium dei: sicut nihil aliud est beatitudo et vita: nisi credere ⁊ cognoscere filiū dei. vñ dicit

J.17.a Hec ē vita eterna: vt cognoscāt te solū deum verū ⁊ quē misisti iesum christū.

b Sed vt saluet ⁊c. Ex eo saluat homo non iudicatur. sed si iudicat ex se: habuit: quia non credidit.

ℭ Hoc est

ſ fm q̄ hō. a ſ fm q̄ deus.

a mo ascēdit i cēlū nisi q̄ descēdit ꝺ

a ſ q⁹ ⁊ idē est fili⁹ dei. b ſ fm q̄ deus.

b cēlo filius hoīs q̄i ē in cēlo.† Et

ſ quasi hoc modo illud fier. ſ. p morte xp̄i.

sicut moyses exaltauit serpentē i

ſ in cruce.

c deserto: ita exaltari oportet filiū

ſ. i. vera fide intuetur in ipsum.

hoīs: vt oīs q̄ credit in ipo nō pe

c ſ ꝫ filiū hoīs: q⁹ idē ē filius dei: ex dilectiōe dei

d reat: ſ habeat vitā eternā† Sic ei

ad ꝫ missus: sic enī ꝺ. ⁊c. ſ. i. humanā naturā.

e dilexit deus mundū vt filiū suū

f ſ. i. in morte vt oīs aspiciēs in eius morte nō pereat: sed habeat vitā eternā.

vnigenitū daret: vt oīs qui cre/

e

dit in eum nō pereat: sed habeat

f

ſ vere salus p filiū dei: non enī alia cā venit nisi vt saluet: nō vt iudicet. i. damnet.

vitā eternā. Nō enim misit deus

ſ in humanā naturā.

g filium suū in mūdum vt iudicet

ſ vnde saluator mūdi dicit.

h mundū: sed vt saluet⁹ mundus p

h

ſ q⁹ p fidē dimittunt pcā p q̄bus damnaret.

ipsuz.† Qui credit in eū non iudi

i

catur. Qui aūt nō credit iam iu/

k

ſ ne dicā iudicabit. ſ cur.

dicatus est: qui nō credit in noīe

l

diuidit in duas: q⁹ primo facit q̄ dictū est. ſcdo manifestat ꝓpositū. ibi: Sic de⁹ dilexit. prima in duas ſm duplicē cām quā assignat. ſcda ponit. ibi: Et sicut moyses. Circa primū sciēdū q⁹ causa principalis efficacie baptismalis est mysterū incarnationis p quā filius dei vniuit sibi humanā naturā in mūdū descēdēdo. Hāc naturale est aūt q⁹ quelibet res ad locū sue originis reuertat: ideo verbū incarnatum ad patrē redire pōt ascēdēdo: ⁊ q⁹ p generationē spūalē hoīes efficiunt mēbra ei⁹ ⁊ ipsi vniunt: ⁊ p cōsequēs cū ipso ad celestia trahunt virtute verbi incarnati. Sic soluta est questio Nicodemi qua querebat quō possūt hec fieri. ⁊ hoc est q̄ dicit: Et nemo ascēdit in celū nisi q̄ descendit de celo: q⁹ sicut dictū est hoīes nō ascēdunt illuc nisi in⁊ctū efficiūt mēbra verbi incarnati: ⁊ q⁹ verbū non † Nu.21. descēdit de celo p motū localē celum dimittēdo: sed carnē de nouo sibi vniendo: ideo ad hoc denotā dū subdit:

a Filius hoīs q̄ est in celo. Ex hoc loco Valētin⁹ accepit occasionē errādi. ꝺ. q⁹ dei filius corpus celeste attulit: et p virginē trāsiit nihil de ea assumēdo. hoc aūt ptz errone um et euangelio cōtrariū: q⁹ hoc mō xp̄s nō esset filius virginis. Itez christus nō esset hō: q⁹ corpus celeste non pōt informari ab anima cū sit forma corporis physici organici: ſm q̄ dicit pbus. ij. de anima q̄ nō pōt cōpetere corpori celesti. b Et sicut moyses. Hic ponit secūda causa efficacie baptismalis: q̄ est meritū passiōis xp̄i: quod i baptismo operat: ⁊ hoc tangit. cū subdit: Et sicut exaltauit moyses serpētem in deserto: ita exaltari oportet filiū hominis. de hoc serpēte habet Nume. xxj. ⁊ fuit figura passionis christi: q⁹ habuit similitudinē veneni in⁊ctum diuicebat serpens: fuit tū sine veneno: q⁹ eneus: sic xp̄s habuit sīlitudinē pcti ex carne passibili: fuit tū oīno sine peccato: ⁊ ideo si aspectus illius serpētis enei saluauit a corporali morte: multo forti⁹ fides xp̄i crucifixi saluat a morte spirituali: ⁊ restituit hoīem vite eterne. iō sequit:

c Ut oīs q̄ credit i ipso nō pereat sed habeat vitā eternā. Notandū etiā q⁹ xp̄i crucifixio dicit exaltatio: q⁹ ei⁹ corpus fuit exaltatū in cruce: sicut vexillū in aere: ad debellādū aereas ptātes: ſm illud Heb. xij. Curram⁹ ad ꝓpositum nobis certamē aspicientes in auctorē fidei ⁊c. ⁊ q⁹ passionem meruit exaltationē ſm q̄ ꝺr Phil. ij. Humiliauit semetipm fact⁹ obediēs vsq; ad mortē: mortē aūt crucis: q⁹ pter q̄ ⁊ de⁹ exaltauit illū. ꝺ Sic enī de⁹. Hic ꝓsequēter manifestat causā p̄dictā. ⁊ diuidit in duas: q⁹ primo ostēdit ꝓpositū. ſcdo remouet quoddā dubiū. ibi: Nō enī misit. Superi⁹ dixerat q⁹ efficacia baptismalis ꝓuenit ex mysterio incarnatōis. iō declarat q̄liter ista incarnatio sit facta. dicēs: q⁹ nō est facta ex hūano merito: nec ex necessitate: ſ gratuita dilectiōe dei ad nos. ⁊ ꝫ est q̄ dicit:

Sic ei de⁹ dilexit mūdū vt filiū suū vnigenitū daret: q̄ est bonū infinitū. Ex quo apparet maxima dei dilectio: q⁹ diligere ē velle alicui bonū: ipe aūt voluit nobis volūtate efficaci bonū infinitū: q⁹ dedit nobis filiū suuz. e Ut oīs q̄ credit ⁊c. Ex hoc etiā errauerūt aliqui heretici dicētes q⁹ credētes nō dānabūt: etiā si maneant in peccato mortali: ⁊ ꝓfirmāt dictū suū p verbū apli. j. Coz. iij. Fundamētū enī aliud nemo pōt ponere ⁊c. et sequit: Si cuius opus arserit detrimētū patiet: ipse aūt saluus erit: sic tñ quasi p ignē: p fundamētū enī istud intelligit fides: ⁊ iō si sup hoc fūdamētū ponant opa cōbustiōe digna ꝓpter talia bō puniet̄ ad tēpus: tñ finaliter saluabit: Sz hoc est erroneū: ⁊ improbat p dictū apli ad Hal. v. Manifesta sūt opa carnis q̄ sunt fornicatio īmūdicia impudicitia ⁊c. sequit: Qui talia agūt regnū dei nō cōsequent. Ex quo ptz q⁹ nō solum dānat aliqui ꝓpter infidelitatē: sed etiā ꝓpter alia peccata mortalia. Et ideo dicēdū q⁹ saluator nō accipit hic fidē tñ. p habitu fidei informis: sed fidei formate p charitatē: ⁊ certū est q⁹ talis saluabit: ⁊ ad hoc denotandū dicit: Ut omnis qui credit in eū. ſ. tendendo in eū per charitatē.

f Non pereat. Ad dictū apostoli p̄dictum alligatū in cōtrariū: dicendū q⁹ loquit̄ de peccatis venialibus: ſm q⁹ exponunt doctores: ⁊ ego tūc plenius dicam: si contingat me sup illū locū scribere. q⁹ peccatis aūt venialib⁹ fideles tpaliter punient̄ igne purgatorij: tñ finaliter saluantur.

g Nō enī misit. Hic remouet quoddā dubiū: ⁊ diuidit in duas: q⁹ primo facit q̄ dictū est. secūdo declarat quoddā dictū ibidē. ibi: Hoc autē est iudiciū. Circa primū sciendū q⁹ aliqui scripture loquēdo de secūdo aduētu christi in mūdum dicunt ipsū venire ad iudicandū: ⁊ ideo ne aliqui credāt q⁹ hoc debeat fieri in primo eius aduentu. hoc remouet dicens: Nō enī misit ⁊c. vt iudicet mundū sez in primo suo aduentu. tūc enī nō venit iudicare sed magis iudicari. q⁹ mundi salute. ideo sequit:

h Sed vt sal. mū. p ipm̄. ⁊ ꝓbat cōsequēter hoc ex eo q⁹ in primo ei⁹ aduētu aliqui credebant ei: [illegible] q̄ nō credebāt ei. ⁊ est diuisio p mediata: cū inter cōtradictoria nō sit mediū: sed nō venit ad iudicādū nō credentes: nec credentes: vt statim patebit. ergo ⁊c. ⁊ hoc est q̄ sequit:

i Qui credit in eū nō iudicat. i. nō habet causam vnde cōdemnet.

k Qui autē nō credit iā iudicat⁹ est. i. habet in se causam manifestā sue cōdemnationis: sicut ille ꝺr mortu⁹ q̄ iam habet in se causam manifestā mortis. ⁊ hoc ē q̄ subdit:

l Qui nō cre. in no. vni. filij dei. q̄ venit p salute mūdi. verūtamē causa hui⁹ dānationis dabit̄ executioni in scō aduētu xp̄i.

Hoc est

a Hoc ē iudi. Cur q̄ nō credit indicat? Quia lux venit q̄ excitat hoīes ⁊ ammonet cognoscere sua mala i q̄bus oēs sūt: sed alij oderūt ammonentē lucē ⁊ fugiūt ne arguant eox mala q̄ diligūt. Alij āmoniti p lucē accusant sua mala qō ē facere ℞itatē ⁊ sic illuminant.

b Erāt cī eox. Qui ē i tenebris ⁊ diligit lucē nō est malꝰ: ꝑ ille ōr malus ⁊ opa eiꝰ mala q̄ post q̄ lux vēit: odit lucē ⁊ diligit mala. Et ℔ est qō dicit: Erāt eī opa eox mala. Opa. i. ipietas ⁊ icredulitas ⁊ odiū eterne lucis et nolle eā aspicere: ꝑ vel le i tenebris pctōzum remanere. c Qui aūt fa. Ostēso q̄ iusticia dānet q̄ nō credit: ostēdit q̄ iusticia saluetur q̄ credit. Qui autē fa. ve. i. cui displicēt mala sua ⁊ accusat nō sibi ignoscit ñ sibi parcit: ꝑ venit ad lucē. Et incipit agere cū deo q̄ mala accusat: qz initiū boni ē accusatio mali: g̃ opa eiꝰ. hec. s. q̄ se accusat sicut deꝰ accusat manifestat: qz i deo sūt facta. nisi eīn dei lux sibi luceret: sibi ñ displiceret. d Post hec. Mō ꝓtinuo post disputationē cū nicodemo q̄ facta ē in hierosolymis: ꝑ pacto spacio tē porās de galilea i iudeam redijt. e Jn iudeam. Mozalit vbi ē cōfessio pctōz vl diuinaz laudū: illuc venit ie sus ⁊ discipuli eiꝰ. i. doctrīa ⁊ illumiatio eiꝰ: vbi mozat purgādo a delictis. vñ sequit: et ibi mozabat ⁊ baptiçabat. f Et baptiçabat. Quātū catheculminis nōdū baptiçat ꝓdest doctrina fidei: tm̄ ꝓfuit baptisma iohānis añ baptisma x̄pi. qz sic ille p̄dicabat penitētiā ⁊ baptismū x̄pi p̄nūciabat ⁊ etiā i cognitionē ℞itat: q̄ mūdo apparuit attrahebat: sic ministri eccle ꝓfo eruditi veniētes ad fidē: post pctā eox redarguūt: deinde remissionē i baptismo x̄pi ꝓmittūt: ⁊ sic i dilectionē ⁊ cognitionē ℞itat attrahūt. g Erat ār. x̄po iā baptiçāte adhuc baptiçat iobes: qz adhuc pmanet vmbra. Nec debet p̄cursoz cessare donec manifestet veritas. Mystice: nōdū erat ꝓsūmatio lr̄e leg̃. b Jn en. Ennos hebraice aq̄ latine: vñ q̄si noīs iterp̄tationē apiēs ꝫdit: qz aq̄ multe. e. i. i Juxta sa. Salim oppidū ē vltra ordanē sitū: vbi olī melchisedech. regnauit. k Mōdū ei. Ecce apte notat facta x̄pi añ iobem īcarceratū q̄ alij p̄terierūt: icipientes ab his q̄ facta sūt pꝰ iobez missū i carcerē q̄n cessāte baptismo p̄cursoꝛ apte icepit baptismꝰ x̄pi. l Facta est. Dum iobes p̄dicat ⁊ schola eiꝰ durat: x̄ps latēt p̄dicat ⁊ opat: ꝑ pla baptiçat vt oriat q̄stio ō baptismo iobis et ō baptismo x̄pi ⁊ illa solnat testimonijs iobis. m Et ve. Volentes accusare x̄pm quē paulo añ viderāt a iobe baptiçatū. ℣ Rndit

a Hoc est aūt indiciū. hic declarat suū dictū: videlicet q̄ nō credētes i filium dei iā habēt i se cām manifestā sue dānatiōis: qz sūt extra fidē saluatoris sine q̄ nullus vnq̄ potuit saluari. ⁊ ꝑ est qō ōr: Hoc ē aūt indiciū. i. cā cōdemnatiōis. b Quia lux. i. x̄ps q̄ ē lux vera. vt dictū ē. j. ca. c Venit in mūcarnē assumēdo: ⁊ ī ea apparēs salutē hūani generis opando. d Et dilexo. ma. te. q̄ lucē. tenebras infidelitatis p̄eligēdo. ⁊ subdit cām: e Erāt cī opa eox mala. Ad cuiꝰ itellectū sciēdū q̄ legisperiti aliquā noticiā de x̄po habuerūt cognoscētes ip̄m eē vere x̄pm: vt plenꝰ declarauit Matth. xxj. sup illū locū: Dixerūt agricole: hic est heres: verūtñ qz arguebat eox vitia: moti fuerūt ꝫ eū iuidia excecāte illā cognitionē quā de eo habebāt: qz passio pñs ⁊ fort̄ puertit iudiciū rōnis: sicut pt̄z ī cōtinēte: q̄ pūte passione indicat eē fornicādū: tñ extra passionē posit̄ iudicat ꝫriū. vt ōr. vij. Et dicit deo odio ⁊ iuidia moti p̄secuti sūt x̄pm: ⁊ ponit ad ℔ saluatoꝛ exēplū. d. f Qis ei q̄ nē. sic pt̄z ō adultero ⁊ de fure. ⁊ sic de alijs. g Et nō ve. ad lu. i. nō facit sua malefacta i palā. h Ut nō ar. opa eiꝰ. i. nō puniāt p iusticiā secularē. i Qui aūt fa. ve. i. opa cōformia volūtati diuine: q̄ ē idē qō veritas ꝓma. k Venit ad lu. i. in palā vel ad x̄pm q̄ ē lux vera. l Ut ma. opa eiꝰ. nō ad ꝓpriaz laudē: ſz ad dei gl̄riaz ⁊ ꝓximi edificationē. m Quia ī deo sūt fa. i. virtute dei: sine cuiꝰ virtute opꝰ meritoriū non pōt fieri. n Post hec ve. Hic ꝫr ponit distinctio iter baptismū x̄pi ⁊ baptismū iobis. ⁊ diuidit ī tres: qz p̄mo vterq̄ baptismꝰ describit. secdo ex ℔ q̄stio oritur ibi: Facta ē q̄ q̄stio. tertio soluit. ibi: Et rndit iohānes. Prīa ī duas: qz ꝓmo ponit baptismꝰ x̄pi. secdo ponit baptismꝰ iobis. ibi: Erat aūt iobes. Jn ꝓma pte ōr sic: Post hec venit iesus ⁊ discipuli eiꝰ. Ex p̄dictꝰ pt̄z q̄ iesus loq̄bat cū Nicodemo ī hierlm q̄ ē metropolꝭ iudea. Quō g̃ ōr ℔ immediate post locutionē x̄pi cū nicodemo: Post ℔ venit iesus ⁊ discipuli eiꝰ ī terrā iudeā. nē. qz erat ibi: vt videt. Ad ℔ rndet Beda. q̄ li post ℔ nō itelligit immediate respectu p̄cedētiū: ꝑ ī ꝓcessu tpis post istructionē Nicodemi venit ī galileā: ⁊ iterꝝ reuersus ē ī iudeā. Alīt etiā p̄t dici vt immediate cōiūgat lr̄e p̄ce. Post hec venit iḃs ⁊ discipuli eiꝰ ī terrā iudeā. q. d. post istructionē nicodemi in hierlm venit ad alia loca iudee: qz non tm̄ debebat docere ī ciuitate metropoli: ꝑ etiā in alijs. ⁊ ad ℔ denotādū ōr: Jn terrā iudeā. hūc ei ō hierlm venit versus iordanē vbi hoīes ꝛgregabant ad baptismū: vt sic icipet baptiçare ꝑm q̄ iobes ō eo p̄dixerat: vt. ē. dictū ē. iō subdit: o Et illic mo. te. ℔ ꝫriū videt. j. se. ca. vbi ōr q̄ iesus ñ baptiçabat: ꝑ tm̄ discipuli eiꝰ. Dicēdū q̄ ipe ꝓmo baptiçauit discipulos suos: vt ℔ ōr: postea soli discipuli baptiçabāt: x̄po circa alioza docēda occupato: ⁊ sic nō ē ꝓtradictio. de ℔ tm̄ baptismate plenꝰ dicet ī fi. huiꝰ ca. p Erat aūt et io. Hic ꝫr ponit baptismū iobānis. d. Erat aūt ⁊ iohā. bap. ī ennon iuxta Salim: qō ē oppidū iuxta iordanē: ⁊ dicūt aliq̄ q̄ alio noīe vocat salē: ⁊ ē locꝰ vbi regnauit melchisedech vt ḃr Heñ. xiij. ℔ ē falsū: qz salē vbi regnauit melchisedech idē est qō hierusalē: qz ipam edificauit melchisedech. vt dicit Jsiō. li. xv. Ethymol. ⁊ ꝓdicta ē salē. i. pacifica ex cōditiōe regꝭ q̄ reḡuit in pace: postea dicta est hierꝭ a tpe q̄ abrahā voluit ibi offerre isaac filiū suum: qz locū istū appellauit dñs videt: vt ḃr Heñ. xxij. ⁊ iō hierlm interp̄tat visio pacis: qz cū ꝓma interp̄tatione addita est visio. Subdit aūt cā quare iohānes baptiçabat iuxta salim cū ōr: q Quia aque mul. erāt illic. ē etiā iterp̄tatio eius qō dicit in ennon. Ennos enī hebraice dicit aqua. r Et veniebāt hoīes et baptiçabātur. Sed videt q̄ baptismꝰ iohānis statim debuit cessare baptiçato x̄po. cū ad ip̄m manifestandū ordinaret. vt. s. dictū est. Dicendū q̄ nō statim cessauit: ne crederet totaliter reꝓbādus: sicut baptismata q̄b̄ pharisei vtebāt: vt ōr Marci. vj. ca. Iterū qz sicut añ baptismū christi iohānes baptiçabat in noīe x̄pi vēturi: sic post baptismū x̄pi illos quos baptiçabat ad x̄pm mittebat plenius instructos: ⁊ sic cōfirmabat suū testimoniū de x̄po.

s Mōdū eñ missus fuerat iohānes in carcerē: hoc addit ad ostendēdū q̄ tex̄t historiā quā alij euāgeliste dimiserāt iciētes describere facta x̄pi post icarcerationē iohānis. t Facta est aūt. Hic ex p̄dictis mouet q̄stio: qz discipuli iohānis ꝛlātes ꝓ magistro suo voluerūt p̄ferre baptismū suū baptismo christi: ⁊ hoc est qō ōr: Facta est aūt questio ex dis. iohānis: indiscrete ꝓ magistro suo ꝛlātib̄. v Cū iudeis. i. x̄pi discipulis: ⁊ alijs ad baptismū x̄pi venientib̄. x De purificatione. i. de baptismo: qz isti dicebāt baptismū christi meliorē: qz christus illos quos baptiçabat nō mittebat ad iohannē. y Et venerūt ad iohannē. mori ꝛelo indiscreto.

Et dixerūt

a Rñdit io. Qui vltra ꝓsuetudinē hūane nature sū natꝰ ex parē bꝰ ꝓuecte etatis: putatis me eē vltra hoīes: ß scitote qz purꝰ sum hō: ille deꝰ: a quo habeo q̄cq̄d habeo. Ex me infirmitas: ex illo gr̄e sublimitas. Putatis vt aliq̄d dicam ꝓtra meū testimoniū ego nō baptiço in remissionē peccatoꝝ ꝟ ille.

b Nō pōt. Quasi ego purꝰ hō: nil habeo nisi qđ datū ē a deo. i. baptiçare i penitētia nō i remissionē: qz nō ego xp̄s: ꝟ ille vt scitꝭ me testatū fuisse vobis. iō ad illū currite.

c Nō sum xp̄s. Non sum vnctꝰ a patre plenitudine spūs: sed de plenitudine illius accepi vt illū ꝓcurrerē.

d Hoc ß gau. In ß gaudiū meū ē plenū ꝙ factꝰ sū amicꝰ spōsi: ꝛ qz sto ꝛ audio.

e Illū opoꝛ. Haudeo ad vocē sponsi. Ille spōsus crescet. i. inueniet eē xp̄s qui putabaꝭ ꝓba. Ego minuar: qz eiꝰ ꝓba ꝟueniar: q̄ xp̄s putabar. Illū oportet crescere. i. exaltari. i. dū pctā dimittit gr̄am dat i quo glia eiꝰ q̄ i se semp ē pfecta: crescit i hoīem dū eā hō plus videt ꝛ habet. Hō minuiꝭ q̄ ante in se gl̄iabaꝭ dūmō pec cata cōfitet ꝛ accipit qđ ille dat. Cui rei attestaꝭ passio vtriusq;. Christꝰ i cruce exaltaꝭ. Jobes capite minuiꝭ. Attestaꝭ ꝛ creatura: iobes natꝰ est de crescētibꝰ die bꝰ xp̄s xo crescētibꝰ

f We aūt. Jobes figura legis ē: xp̄s veritas: lex minuiꝭ: apparēte veritate.

g Qui desursū. i. de altitudine hūane nature aī pctm̄ ꝓximi parētis: qz ꝺ illa altitudīe assūpsit x̄bū dei hūanā naturā: ꝛ nō assūpsit culpā cuiꝰ assūpsit penā Qui eī ꝺ celo. i. de patre venit duobꝰ modis sup oīa ē. Prio sup oēm hūanitatē q̄ de ipa pꝛiꝰ q̄ peccaret: venit. Scđo iuxta altitudinē pr̄is cui ē eq̄lis.

h De ra. i. q̄ ē de terrenis parētibꝰ natꝰ a q̄ꝰ pctm̄ ꝛ penā pctī ꝓtraxit ex se nihil est nisi terra.

i Et qđ vi. Cū ipe filꝰ dei sit x̄bū pr̄is: nō aliud x̄bus pr̄is audit vel hoībꝰ testaꝭ: ß se x̄bū qđ patꝛ locutꝰ ē. i. edidit ꝛ genuit ex se: scit ꝛ indicat hoībꝰ eē ex pr̄e. Hoc euāgelista dicit vt potuit: qđ plene dici vel ītelligi nequit.

k Significauit. Hoc ē signū posuit i corde suo q̄si spāle aliq̄d. s. būc eē verū deū q̄ missus ē ad salutē hoīm.

l Verax. Dis hō ex se mēdax

a Et dixerūt ei. ꝛ ꝓpterea ꝓfuerūt q̄ttuoꝛ ex q̄bus iohānes posset ꝓuocari. Prīmū est ptēdēs excellētiā iohānis respectu xp̄i. qđ notaꝭ cū ꝺr: b Rabbi q̄ erat tecū trās iordanē. q. d. discipulus cū magistro. Scōm ē būficiū a iohāne xp̄o impēsū. cū subdiꝭ: c Cui tu testimoniū ꝓhibuisti. q. d. ꝓ te est i auctoritate. Tertiū est vsurpatio officij alieni cū subdiꝭ: d Ecce hic baptiçat. q. d. tuū officiū vsurpat. Quartū est minoꝛatio iohannis. cū subdiꝭ: e Et oēs ueniūt ad eū. q. d. de te nō curatur. f Rñdit iobes. Hic ponit questionis solutio. ꝛ qz discipuli iohānis notabāt xp̄m de ß ꝙ officiū iohānis vsurpabat: ꝛ ꝺ ß ꝙ fama iohānis ꝓ ß decrescebat. iō iobes i sua solutione sic ꝓcedit: qz primo ostēdit primū eē falsū. scđo oñdit scōm esse tm̄ū. ibi: Illū oportet crescere. Primū ostēdit ꝓ hoc ꝙ iobes nō baptiçabat nisi sicut ꝓco xp̄i: ꝛ iō xp̄s baptiçās nō vsurpabat sibi officiū iobis: sed magis exercebat officiuꝫ a iohāne ꝓconiçatū. ꝛ hoc est qđ ꝺr: Rñdit iobes ꝛ dixit: Nō pōt hō ꝛc. qz oīs ptās a deo est: ꝛ iō fm̄ distinctionē collatiōis diuine distinguūt officia. iobes aūt nō accepit auctoritatē a deo baptiçādi nisi ad denūciandū xp̄m ꝛ ꝓparādū hoīes ad sūū aduētū. ꝛ ß eq̄ ꝺr: g Ipsi vos mihi testi. phibetꝭ. i. phibere debetis: qz a me audistis. h Q̄ dixerim: nō sū ego xp̄s ꝟ qz missus sū ante illū: ꝓpter qđ baptiçādo nō vsurpat officiū alienū. qđ ꝓbaꝭ ꝓ hoc qđ subdiꝭ:

i Qui hz spōm. spōsus ē. i. habet officiū spōsi: qđ ē generare filios: ꝛ iō officiū xp̄i ē baptiçare ꝓ qđ regenerare filij de sponsa xp̄i q̄ est eccl̄ia.

k Amicus ꝛc. gaudio gaudet ꝓpter vocē sponsi. i. debet cōgaudere spōso filios generāti. Si eī officiū generādi ex spōsa sibi accipet nō esset amicus sponsi: sed inimicus ꝛ aduluter esset. q. d. iobes: de hoc ꝙ xp̄s baptiçat nō debeo dolere: sed magis gaudere: cū sim eiꝰ ꝓco ꝛ amicꝰ. ꝓpter hoc subdiꝭ: Hoc ß gaudiū meū ipletū est. Et nō tādū ꝙ iobes hic vocat se xp̄m amicū. s. aūt se vocauit eiꝰ seruū etiā indignū. d. Cuiꝰ nō sū dignꝰ | vt solua ei coꝛrigiā calciamēti. cuiꝰ cā ē: qz volebat discipulos suos reprimere volēs ipm̄ ad iuidiā mouere ꝓtra xp̄m vt ptz ex ꝓdictis. iō hic voluit loqui magis charitatiue.

l Illū oportet. Hic oñdit scōm eē iustū scz famā suā diminui: ꝛ crescere famā xp̄i. Et diuidit in duas: qz ꝓmo oñdit ꝓpositū. scđo ꝓcludit principale intētū. ibi: Qui credit i filiū. Primū ꝓbat ꝗtuoꝛ rōnibꝰ. Prima sumiꝭ ex altitudine oꝛiginis xp̄i: cuiꝰ oꝛigo de sursū ē ꝛ quātū ad deitatē sicut patuit. i. ca. ꝛ quātū ad hūanitatē: qz coꝛpꝰ eiꝰ formatū ex virtute spūs ſ̄cti. ꝛ ß est qđ ꝺr: Illū oportet crescere. in claritate fame: ꝛ aucte apud hoīes: qz i seipo nō augeꝛ.

m We aūt minui. sic lucifer minuiꝭ i claritate quātū ad apparētiā oziēte sole: ꝛ auctas ꝓconis aduenīte iudice. ꝛ huiꝰ rō subdiꝭ: n Qui desursū venit. i. oꝛiginaꝭ ē ꝛ quātū ad diuinitatē ꝛ quātū ad hūanitatēmō ꝓdicto.

o Sup oēs ē. i. aucte et dignitate. debet oēm creaturā ꝓcellere: qz quanto oꝛigo alieni est altioꝛ: tāto debeꝭ ei maioꝛ honoꝛ. Scđa rō accipit ex certitudine doctrine: qm̄ xp̄s i natura diuia habet eādē sciētiā cū pr̄e: i hūana natura cognoscit oīa q̄ deus cognoscit notitia visionis. ꝛ iō pōt certitudinaliter docere etiā altissima: iō debeꝭ ei excellētia maxima. ꝛ ß est qđ ꝺr: p Qui est de terra. i. oīs hō ꝓter xp̄m: cuiꝰ coꝛpus formaꝭ virtute seminis existētis de terra a dñio: sicut ꝛ alia mixta. vt ptz ex. ij. de generatiōe.

q We terra ē. i. ꝓ hoc cōstituit i vita terrena: ꝛ ꝓ oīs nō pōt loq̄ nisi de terrenis quātū est ex se. iō sequit:

r Et de terra loquiꝭ. lz eīm iohānes ꝛ alij sā eti locuti fuerint de celestibꝰ. hoc erat inquātū erāt a deo illuminati: ſ̄z aliter ē de homine xp̄o rōne ꝓdicta. iō subdiꝭ: s Qui ꝺ ce. ve. quātū ad oꝛiginē mō ꝓdicto. t Sup oēs est. quātū ad doctrinā: qz pōt loq̄ celestia ꝛ diuina q̄ certitudinaliter cognoscit ꝛ inquātū deꝰ ꝛ inquātū hō. ꝓpter qđ sequiꝭ: v Et qđ vi. et au. lz eīm habeat eandē sciam cū patre inquātū deꝰ: tū habet eā a pr̄e sic ꝛ essentiā. ꝛ hoc significaꝭ ꝓ audire: inquantū aūt homo habet aliā scientiam a deo infusam: ꝛ sic inquātū hō et inquantū deus a patre audiuit.

x Hoc testaꝭ. docēdo. ꝛ patet certitudo testimonij ꝓ visū ꝛ auditū.

y Et testimonium eius nemo accipit. i. pauci cōparatiue. sicut cōiter dicit: nemo est in foro. i. pauci: qz pauci de iudeis crediderūt in aduētu xp̄i.

z Qui aūt acceperit. eius testimoniū. credēdo:

a Significauit. i. mōstrauit.

b Quia deꝰ verax est. adimplēdo. ꝓmissū de filio iā misso: sicut ante mittendum ꝓmiserat ꝓphetas: et cōcludit excellētiā doctrine ex ꝓdictis. ꝺ.

c Quē eni misit deꝰ. verba dei loquiꝭ. ꝓpria virtute, alij aūt nō possunt ß facere nisi virtute ipius.

Tertio

Ps. 115.

¶ se mẽdax: nõ enĩ vera dicere põt nisi illuminat⁹ a deo. Quem enĩ misit de⁹ pater ℞ba dei loquit. qõ ẽ: quẽ misit de⁹: de⁹ est. ideo ℞ba dei loquit. ℊ ℞ba filij de se testimoniũ phibẽtis q de⁹ sit ℞ba dei sũt. a Verba dei loquit. Jn ℣ se distinguit a xp̃o: ℣ qz missus ꝛ ℞ba dei loquit: aptius addit: Mõ enĩ ad mẽsurã. b Mõ enĩ ad mẽ. Hoĩbus dat ad mẽsurã: filio nõ dat ad mẽsurã ℣ sicut totũ ex seipo toto genuit filiuz suũ: ita incarnato filio suo totũ spirituũ suũ dedit: nõ pticulatim: nõ p subdiuisiones ℣ generaliť ꝛ vniuersaliť ꝛ nõ ob aliud dat nisi qz pater diligit filiũ. c Qui credit. Ac si diceret: q̃ credit ĩ filiũ habet ipm filiũ: ꝛ p ℣ habet vitã. d Sz ira dei. Jra cuz q̃ natus ẽ pmaner. ꝛ ideo non ait: venit: sed manet: qz p filiũ missũ q̃ ẽ vita nõ tollitur effect⁹ illi⁹ ire. s. mors corruptio ꝛc. q̃ oĩa manẽt. ¶ Ut ergo

Nico. de lyra

Tertia rõ accipiť ex plenitudine grẽ: Sic enĩ in capite corpis naturalis sunt oĩs sensus: in aliis aũt mẽbris sũt pticulatim: sic in xp̃o capite nr̃o ẽ oĩs plenitudo grẽ: in aliis aũt diuisim. ꝛ ideo excellentia dignitatis ꝛ honoris xp̃o debeť p aliis. ꝛ ℣ est qđ dicit:

a Mõ enĩ ad mẽsurã dat de⁹ spũm. i. grãm hoi xp̃o: non q enĩ grã habitualis sit infinita: ℣ qz habet grãm ꝑm oẽm ei⁹ rationẽ ꝛ effectũ: sicut si habereť albedo ꝑm oẽz gradũ ipi⁹ possibilem: diceret haberi sine mẽsura ꝛc. Alio mõ etiaz dr̃ hoc ex respectu ad capacitatẽ aĩe. Si enĩ aliq̃s veniẽs ad fluuiũ hauriat aquã quãtũ põt vas capere: dr̃ accipe sine mẽsura: lz vas sit determinate mẽsure. Sic in ꝓposito: qz tota capacitas aĩe xp̃i fuit repleta grã. ideo dr̃ accepisse sine mẽsura. Quarta rõ sumiť ex xp̃i filiatione: qz ẽ dei fili⁹ naturalis ꝛ vnigenit⁹. Alij aũt ℊ tũ cũq; sãcti etiã angeli beati non sũt nisi filij adoptiui: ꝛ ideo sibi debeť excellẽtia reuerẽtie ꝛ honoris. ꝛ ℣ ẽ qđ dicit.

b Pater dili. filiũ ꝛ oĩa de. in manu ei⁹. qz inquãtũ deus habet eãdẽ potẽtiã cũ pr̃e: sic ꝛ eãdem essentiã. Sz ℣ mõ accipiẽdo li diligit nõ teneť causaliter: qz filiꝰ nõ ꝓcedit a pr̃e voluntarie ℣ naturaliť: ℣ teneť ꝓcomitatiue ꝛ p modũ signi: qz dilectio diuina ẽ rõ oĩs alteri⁹ doni. ꝛ sic ẽ causa oĩm alioz̃ donorũ q̃ facta sũt ĩ hũanitate xp̃i. c Qui credit. ℣ ꝓcludit ꝑncipale intẽtũ qz intẽtio iohãnis baptiste ista dicentis erat indurcere discipulos suos ad credẽdum ipi xp̃o cui⁹ erat p̃cursor ꝛ nunci⁹. ꝛ ℣ ẽ qđ dr̃: Qui credit ĩ fi. habet vitam eternã ꝛc. qz habet grãz q̃ ℞tualiter ꝓtinet beatitudinẽ: sicut semẽ arboriť ipsã arboꝛẽ. ꝛ loquit de fide formata charitate. d Qui aũt incre. ẽ filio nõ vi. vitã eternã. ℊtũ ad penã dãni q̃ ẽ carẽtia visiõis diuine. e Sz ira dei ma. su. cũ. ℊtũ ad penã sensus q̃ eternaliť manet sup dãnatũ: qz nllo mõ põt euadere. Ad maiorẽ euidẽtiã ei⁹ qđ dictũ ẽ q xp̃s baptizabat ꝛ discipuli ei⁹. q̃riť: q̃le fuerat illud baptisma. Et arguit q nõ fuit baptisma xp̃i: qz baptisma xp̃i habet efficaciã a passiõe ipsi⁹: ℊ illã nõ p cessit: qz effect⁹ nõ põt p̃cedere causã suã. xp̃s aũt nõdũ passus fuerat. ℊ ꝛc. Jtez si aliq̃ fuissent baptizati baptisma xp̃i añ ei⁹ ascẽsionẽ ĩ celũ: ℣ maxie videreť eẽ vex ℞ aplis ꝛ xp̃i discipulis. ℣ aũt nõ ẽ vex: qz xp̃s volẽs ad p̃ez ascendere dixit eis: Jobes q̃dem baptizauit aq̃: vos aũt baptizabimini spũsãcto ꝛc. vt dr̃ Act⁹. j. Baptism⁹ aũt xp̃i ẽ in spũ. vt ptz ex p̃dict⁹. j. ca. ℊ ꝛc. Contrariũ videť p dictũ Aug⁹. sup istũ locũ: qz dicit q iesus baptizabat vt dñs: ℣ aũt ẽ baptizare baptismo suo. ℊ ꝛc. Rñsio. in hac q̃stione ꝛ ꝓilib⁹ q̃ sũt de ill⁹ q̃ nõ possũt sufficiẽter p rõnez̃ inuestigari: nec ea⁹ veritas habeť p exp̃ssa scripturã: tenẽdũ ẽ illõ qđ ẽ mag⁹ cõsonũ scripture ꝛ rõni. ꝛ ideo ꝑm hũc modũ ĩ hac q̃stione ẽ sic ꝓcedẽdũ: qz nõ ẽ exp̃ssum p scripturã q̃le fuerit illud baptisma. Sciẽdũ igiť q Chryℓ. dicit q illõ baptisma tm̃ fuit baptisma iohis: qz ꝑm ipm baptismus xp̃i nõdũ erat institut⁹. Cui⁹ rõ ẽ: qz ĩ baptismo xp̃i dať spũssanct⁹ q̃ nõ ẽ dat⁹ añ xp̃i resurrectionẽ: ꝑm q dr̃. j. vij. ca. Nõdũ erat spũs dat⁹: qz nõdũ erat iesus glorificat⁹. ꝛ ideo dicit q apli añ passionẽ baptizabãt tm̃ baptismo iohis. de xp̃o aũt dr̃ q ipe nõ baptizabat: vt dr̃ ca. se. ℣ p tãto dr̃ baptizasse ℣ ca. qz actio suoz̃ discipuloz̃ ei attribuiť: sicut factũ fuit attribuiť dño. ℣ ista non vident ꝓsona scripture. Qz enĩ dicit mũ baptismũ

a verba dei loquit. Mõ enĩ ad men a
b ℊ. i. filio.
a ℊ qz. ℊ singulariter nõ vt adoptiuus.
surã dat de⁹ spirituz. † Pater dili b
a ℊ vt tantus sit filius quãtus ꝛ pater: equalẽ enĩ sibi genuit.
c git: ꝛ oĩa dedit in manu ei⁹. Qui c
ℊ q est vita eterna. ℊ. i. ipm filium.
credit ĩ filiũ habet vitã ẽternã: q̃ d
aũt incredul⁹ ẽ filio: non videbit
ℊ. i. ipsum filium.
d vitã ſz ira dei manet super eum. e

† Mat. 11. b
Luc. 10. d
1. Joh. 5. b

mũ baptismũ xp̃i nõ eẽ institutũ añ resurrectionẽ. nõ videť esse vex: qz sacra xp̃i ex sua institutiõe grãm ꝓferebãt. ꝛ ideo tũc videť baptism⁹ xp̃i iustitut⁹ q̃ũ data ẽ virt⁹ ꝓducẽdo istũ effectũ: ℣ aũt fuit q̃ũ xp̃s a iohãne baptizatus tactu sãctissime carnis sue ℞tutẽ regenerãdi ꝓtulit aq̃s. Et ℣ teneť a doctoribus: lz necessitas vtendi ℣ sacro fuerit inducta post passionẽ: qz ĩ passiõe xp̃i terminata sũt figuralia sacra. Hoc etiaz dicit Aug⁹. in q̃dã sermone epiphanie: Ex q̃ xp̃s ĩ aquis imergit ex eo oĩm pctã abluit aq̃: ablutio aũt auferens pctã nõ ẽ aliud q̃ xp̃i baptism⁹. ℊ ꝛc. Jtem q dicit scdo apl̃os baptizasse baptismo iohãnis nõ videť vex: qz ibidẽ dr̃ q discipuli iohãnis mouerũt bzigã ꝛ q̃stionẽ de baptismo xp̃i ꝛ suoz̃ discipuloz̃: qõ nõ eẽt si xp̃s ꝛ ei⁹ discipuli baptizasset baptismo iohãnis: qz nõ cederet ad iohãnis detrimẽtum vt ei⁹ discipuli insinuabãt: ℣ mag⁹ ad honoris augmentũ. Preterea si fuisset tm̃ vnũ baptisma iohãnis ꝛ apl̃oz̃. q̃stio illa de diuersis baptismatib⁹ nõ hret locũ. Qz aũt dicit tertio xp̃m ĩ ꝑria ꝓna nõ baptizasse ℣ tm̃ p discipulos suos nõ videť vex: qz vt dr̃ Act⁹. j. Cepit iesus facere ꝛ docere. ꝛ iõ nõ ẽ verisile q̃n ꝑmo baptizauerit p seipsũ. Et ꝓfirmať p ℣ q alia sacra xp̃s p seipsum ꝑmo exercuit: sicut ptz de eucharistia: qz ꝑmo ipse corp⁹ suũ ꝓsecrauit ꝛ formã cõsecrãdi apl̃is tradidit. sili⁹ter sacrm̃ ꝓfirmatiõis p manꝰ ipositionẽ exhibuit p semetipsũ. ꝛ ideo nõ ẽ verisile q̃n sacrm̃ baptismi p semetipm exercuerit cũ sit ꝑmũ sacrm̃. ꝛ iõ dicẽdũ ꝑm Aug⁹. q xp̃s baptizauit discipulos suos baptismo suo. s. aq̃ ꝛ spũsancto: vt dr̃ in ℣ ca. q ipse baptizabat: postmodũ tũ officiũ baptizãdi codẽ baptismate discipulis reliq̃t intent⁹ doctrine ꝛ p̃dicationi: sicut ꝛ apl̃s paul⁹ paucos p se baptizauit vt posset p̃dicationi fideli⁹ intendere. vt hr̃. j. ad Corinth. j. qz ibidez subdit: Mõ enĩ misit me xp̃s bapizare. s. ꝑncipaliť ſz euãgelizare. ꝛ ℣ ẽ qđ dicit Aug⁹. in epla ad Celeutiã: Credibile ẽ apl̃os fuisse baptizatos baptismo xp̃i: nec enim ministerio baptizandi defuit vt haberet baptizatos suos p q̃s ceteros baptizaret: q̃ nõ defuit hũilitatis ministerio q̃ũ eis pedes lauit. Auctoritas aũt illa q̃ hr̃ Job. vij. Mõdũ erat spũssanct⁹ dat⁹ ꝛc. ꝛitelligiť ꝺ datiõe spũssancti ĩ signo visibili. ꝛ ℣ modo nõ dabať ĩ baptismo xp̃i añ ei⁹ ascẽsionẽ: dabať tũ inuisibilis grã spũssancti sicut et modo. Ad ꝑmũ dicẽdũ q baptism⁹ habet efficaciã a passione xp̃i rõne suppositi diuini a q̃ etiã ipsa passio ℞tutem habebat: eadẽ aũt erat ꝓsona añ passionẽ ꝛ post passionẽ: ꝛ p ꝓis eadẽ causa efficacie fuit ĩ baptismo ab institutione ipsi⁹ q̃ũ ex tactu carnis xp̃i data ẽ aq̃s virt⁹ regenerãdi. Ad scdz ptz ex p̃dict⁹ q apl̃i añ passionẽ fuerũt baptizati baptismo xp̃i. Mõ aũt dictũ ẽ eis postea: Vos aũt baptizabimini spũsãcto ꝛc. non intelligiť de baptismo sacrali: ℣ de infusione spũssancti ĩ signo visibili: q̃ dr̃ baptism⁹ sili⁹tudinarie: qz ĩ baptismo qđ ẽ sacrm̃ dať gra iuisibilis spũssancti sub ablutione aque visibilis. Ca. III

Moraliter. a† Erat hõ ex phariseis ꝛc. Per Nicodemũ q̃ venit ad iesũ vt de ꝓtinentib⁹ ad fidẽ pleni⁹ eruditeť significať: discipul⁹ humilis ꝛ diligens q̃ venit ad doctorẽ peritũ vt ab ipso de dubijs instruaťr: qui debet cum dulciter recipere exemplo christi: qui nicodemũ dulciť recepit. ꝛ nõ solum ꝓponẽtem ℣ etiã replicãtem bis audiuit. ꝑmo cuz dixit: † Quõ põt hõ nasci cuz sit senex ꝛc. secõ cũ subiũxit postea: † Quõ possunt ℣ fieri. ℨ multos doctores q̃ tm̃ tenẽt de sua sciẽtia q sine discussione dicta sua sint tenẽda. s† Et nemo ascẽdit ĩ celũ nisi is q̃ descendit de celo ꝛc. ℣ dr̃ ꝺ xp̃o ad lr̃am: quẽ doctor euãgelic⁹ debet imitari scz ĩ celũ ascẽdẽdo p ꝓtẽplationẽ diuinoz̃ ꝛ inde descẽdẽdo ad eruditionẽ ꝑximoz̃. b† Et sic⁹ moyses exaltauit serpentẽ ꝛc. serpens ille fuit cne⁹ ꝛ ĩ alto eleuat⁹ vt aspiciẽtes ipsũ sanarent a morsib⁹ serpẽtũ. ꝛ ille serpẽs fuit figura xp̃i q̃ fuit ipassibilis factus ℊtũ ad corp⁹ ĩ sua resurrectione: q̃ ipassibilitas figurata fuit p eneã soliditatẽ: ꝛ fuit exaltat⁹ ĩ sua ascensiõe ad p̃ris dexterã. ꝛ ex ℣ dať spes credẽtib⁹ ascendẽdi ad glie vitã. Hzeg⁹. Dũ terrenũ corp⁹ desiderib⁹ suppositum: nob celum posse patere mõstrauit. d† Sic enĩ de⁹ dilexit mũdũ ꝛc. ꝛ ℣ debet nob esse amoris diuini maximũ excitatiuũ. g† Mõ enĩ misit de⁹ filiũ suũ vt iudicet mũdũ ꝛc. i. vt ꝓdẽnet. ꝛ nos multomin⁹ debem⁹ ꝓdẽnare ꝑximũ etiã peccatorẽ: qz q̃lis sit futur⁹: ẽ nob penit⁹ ignotũ. a† Hoc ẽ aũt iudiciũ. i. rõ cõdẽnatiõis reproborum.

¶ lucẽ.

b† Quia lux venit ī mūdū: ⁊ dilexerūt homines magis tenebras ꝙ lucē. Be. Moraliē illi magis tenebras ꝙ lucē diligūt q̄ suos p̄dicatores bñ docentes odijs detractionibus insequuntur. n† Post h̄ venit iesus ⁊ discipuli ei⁹ ī iudeā. q̄ interp̄tat confessio. Alchuin⁹: Ubi ei ē p̄cto⁹ ⁊ diuina⁹ laudum p̄fessio: illuc venit x̄ps ⁊ discipuli ei⁹. i. doctrina ipsi⁹ ⁊ purgat vitia peccato⁹. r† Facta ē āt q̄stio ex discipul'io. ⁊c. nā ei⁹ discipuli ī discrete ꝯlātes p eo baptismū iohānis p̄ferre volebāt baptismo x̄pi: q̄b⁹ sīles sūt multi theologi ⁊ aliq̄ religiosi: q̄ magis adherēt aliq̄b⁹ opinionib⁹ eo ꝙ sūt opiniones magistro⁹ suī ordinis vl̄ patrie ꝙ. p ipsa x̄itate: cū tñ dicat p̄bus p̄mo ethi cor̄: q̄ sertñ ē p̄honorare x̄itatē. Et plato dixit de socrate magistro suo: Amic⁹ q̄dē socrates: magis amica ē x̄itas. Per h̄ aūt q̄ iohānes dictos discipulos rep̄hēdit: informāt doctores boni vt tales adulatiōes nō reciptāt ꝑ magis repellāt sīc ⁊ moyses dixit iosue Numeri. xj. Quid emularis pro me ⁊c. x† Amic⁹ aūt spōsi ⁊c. hic ē p̄dicator ver⁹ q̄ non suā ḡrit sed x̄pi honorez. ⁊ ille dicit de x̄po: l† Illū oportet crescere me aūt minui. q: sollicit⁹ ē de honoris x̄pi augmētatiōe ⁊ ꝑ q̄pia hūiliatiōe. ⁊ illud q̄ sequit: n† Qui de sursum venit ⁊c. q: confitet in x̄po diuinā excellentiā ⁊ in seipso fragilitatē terre nam. et in hoc docuit iohannes doctores inferiores deferre superioribus honores.

In ca. iij. vbi dr ī postil. Dixerūt agricole: hic ē heres.

Additio. j. Sup illā declarationem est q̄dā additio scz ī illo capō Mat. xxj. vide ibi ⁊c.

In eodē ca. vbi dr ī postil. Ennon hebraice dr aqua.

Additio. ij. Ennon hebraice nō significat aquā: sed hennoch q̄ habet hai ꝑ p̄ma lra ⁊. n. ꝑ scda. ⁊. t. ꝑ tertia significat idē q̄ fontes.

In eodē ca. iij. vbi dr ī postil. Nō enī ad mēsurā dat de⁹ spi. ⁊c. Ano mō vt itelligāt de diuīa natura quam ab eēno p̄ dat filio q̄ ē donum infinitū. ⁊ hoc videt sentire glo. q̄ in hoc loco dicit: Ut tātus sit filius quātus pater. Alio modo possūt exponi de dono q̄ datū est humane nature vt p̄sone diuine vnitur: quod etiā est donū infinitū. put alia glo. ibidē dicit: sicut pater plenū genuit verbū: sicut plenū ⁊ p̄fectū vnitū est humane nature vel creature. Hec in glo.

Additio. ij. Possūt etiā aliter exponi h̄ x̄ba euāgeliste. s. Nō enī ad mēsurā dat de⁹ spi. ⁊c. Ano mō vt itelligāt de diuīa natura quam ab eēno p̄ dat filio q̄ ē donum infinitū. ⁊ hoc videt sentire glo. q̄ in hoc loco dicit: Ut tātus sit filius quātus pater. Alio modo possūt exponi de dono q̄ datū est humane nature vt p̄sone diuine vnitur: quod etiā est donū infinitū. put alia glo. ibidē dicit: sicut pater plenū genuit verbū: sicut plenū ⁊ p̄fectū vnitū est humane nature vel creature. Hec in glo.

Glo. ordi.

Ca. IIII

a v Scebat iesus sciētiā eox ⁊ inuidiā q̄ non ꝺo didicerāt de eo vt eū seq̄rent: ꝑ p̄seq̄rent: ⁊ ꝺo fugit: docēs suos cedere malis nō timēs: vel euadere eos impotēs. b Et baptiçat. Nō vere dr: Ipse enī semp mūdat ī spū iuisibilit ⁊ dono: ꝑ ei⁹ baptism⁹ fit etiam ī corpe q̄ ē in duob⁹. s. ī aq̄ et x̄bo vite. vñ paul⁹: Mundās eā lauacro aq̄ ⁊ x̄bo vite. c Sz discipuli ei⁹. In q̄z baptismo dabāt spūs: lz nō ita manifeste vt post ascēsionē dat⁹ ē ineffabili ⁊ inexcogitabili modo. d Reliqt iudeā. i. phariseos īcredulos q̄ cogitabāt eū p̄sequi ꝙ baptisma ipsi⁹ q̄ crescebat: ⁊ q: p doctrinā ei⁹ legē euacuari intelligebant. e Et abijt. Post q̄ paucos de iudaico plo suscepit: relliquit īcredulos legis lr̄am sequntes q̄ neminē ad p̄fectū ducit: ⁊ abijt ī galileā. i. in spiritualē ipsi⁹ lr̄e intelligentiā. f In galileā. In galilea trās formatio dñi credit facta per quā significat trāsmutatio humane nature in p̄stinam gloriā. In galilea dedit discipulis in mōte doctrinā: p quā ad vitā transituri sunt credentes.

Epḥ. 5. f

Allego.

g Oportebat. Inē iudeā ⁊ galileā samaria ē. i. inē legē lr̄e q̄ p iudeā ⁊ diuinas leges circa deū reuolutas: quax figura ē galilea: ē lex naturalis in medio ꝓstitura: q: ḡ ex lege sūpsit fundamēta ecclie. oportebat eū ad gētes trāsire: ꝓstitutas sub lege nature: vt cū vtriq̄z in galileā eterne beatitudinis rediret.

Venit er. Ut agnoscerēt ⁊ q̄uerterēt ad eū samaritani vēdicātes sibi bereditatē patriarche israel.

b Que dr siehar. Siehar. i. ꝓclusio vel ram⁹. i. gētilis populs cōclusus sub peccato qui est ramus de oleastro excisus et olive insert⁹. i Erat autez ibi fons ⁊c. Quia naturalis ratio nō aliunde surgit nisi a causa omniū bonoꝝ. Ideo pulchre dicitur ibi fons esse iacob: id ē ratio infinita patris altitudine p̄cedens. k Jesus ergo. Allego. Iter iesu carnis est assumptio in qua est fatigatio. i. infirmitas: releuās hoiez quē creauit potētia: sessio ē hūilitas. Sexta hora: sexta etas q̄ venit: putens p̄funditat⁹ hui⁹ seculi. Samaritana ecclia venit nō iam iusta: ꝑ iustificāda. A q̄ putei volūtas hui⁹ seculi q̄ quasi de p̄fundo extrahitur submissis et inclinatis ad eam hominib⁹: p̄missa cupiditate quasi hydria.

Ca. IIII

a v Tergo cognouit iesus quia audierūt pharisei q̄ iesus plures discipulos facit ⁊ baptiçat q̄z iohā/nes: q̄q̄z iesus nō baptiçaret sed discipuli ei⁹. Reliqt iudeā ⁊ abijt ī galileā. Oportebat aūt eū trāsire p mediā samariā. Venit ḡ ī ciuitatez samarie q̄ dicit sichar: iuxta p̄diū q̄ dedit iacob ioseph filio suo. Erat aūt ibi fons iacob. Jesus ergo fatigatus ex itinere.

a q̄z cōsilio iohes ē capt⁹. ſ. i. discipuli iohannis q̄ maxime fuerūt de pharisēis. b ſ vñ magis inuidebāt.

b ſ. i. increpabat.

c a ſ significat trāsitū de iudeis ad gētes.

d a ſ q: de galilea venit in iudeā. b ſ ostēdit q̄ sicut p̄dicauit iudeis: p̄dicauit ⁊ gentibus.

e a ſ. i. in collectionē fidelīū ex gentibus.

f ſ. i. agrum.

ſ in figura x̄pi qui ē legitimus heres patriarche habēs hereditatem in gentibus.

g ſ naturalis intellectus.

h ſ suscepit enī oīa que sunt nostre infirmitatis sine peccato. b ſ iter x̄pi incarnatio.

i ſ Jesus ḡ fa. ex iti. ex q̄ apparet x̄itas hūane nature ex infirmitate.

Nico. de lyra

Ca. IIII

a v T ḡ co. Post q̄ euāgelista de Ca. IIII termiauit ꝺ effectu gr̄e q̄ ad iudeos: h̄ determiat ꝺ deriuatiōe ipsi⁹ q̄ ad gentiles. Et q: x̄pi doctria dupliciter deriuata ē ad credētes. s. p doctrinā ⁊ p miracla: vt bī Marcl̄. Sermonē ꝓfirmāte seq̄ntib⁹ signis. ꝺ ꝑmo agit de deriuatiōe ei⁹ p doctrinā. ſcꝺo p miracula. ibi: Post duos dies. Pria ī tres. q: ꝑmo ponit doctrie x̄pi oportunitas. ſcꝺo ipa⁹ q̄litas. ibi: Venit mulier. tertio ꝓfus vtilitas. ibi: Relinq̄t ḡ hydriā. Primū oñdit ex tribus. q: primo oñdit ex x̄pi recessu, secundo ex ei⁹ trāsitu. ibi: Oportebat. tertio ex accessu. ibi: Venit ḡ. Circa ꝑmū sciēdū q̄ x̄po baptiçato ꝑmo ⁊ discipulis ei⁹ ꝓfur: vt ptz ex dict⁹: Pharisei cōmoti fuerūt ꝺ eū iuidia. ⁊ ꝺ volēs dare patiētie exēplū: inde recessit: ⁊ sic occasionē docēdi gētiles habuit. ⁊ h̄ ē q̄ ꝺr: Ut ḡ cog. iesus q: audi. pha. q̄ iesus plures discipulos fa. ⁊ ba. q̄z iohānes. pharisei enī ex iuidia p̄secuti sūt iohānez ⁊ p̄curauerūt eū mitti ī carcerē: p̄ q̄ ꝺr Mat. xvij. ꝺ iohe. Helias iā venit ⁊ fecerūt i eū q̄cūq̄ voluerūt ⁊c. ⁊ eodē mō x̄pm p̄seq̄bāt ⁊ ei⁹ mortē trādere p̄curauerūt. b Oportebat iesus ñ ba. tūc lz ꝑmo baptiçasset: vt dictū ē. c Sz discipuli ei⁹. i. h̄ enim dedit x̄ps exēplū plat⁹ ecclie ꝓmittēdi ea q̄ p̄ fieri cōmode p iferiores vt ipi liberi⁹ possint in altioꝝ exerceri. ꝺ Reliqt iudeā. q: p̄seq̄bāt⁹ ei⁹ doctrinā. eodē mō ꝺr de aplis Act⁹. xiij. relinquētib⁹ iudeā p̄ eox īcredulitatē. Hoc optebat ꝑmū loq̄ x̄bū dei: ꝑ q: repellitis illo⁹ ⁊ indignos vos iudicat⁹ ecce vite ecce ꝓuertimur ad gētes: sic enī p̄cepit nob⁹ de⁹. e Oportebat. Hic ꝓfur oñdit ꝓueniētia doctrina x̄pi ap̄s gentiles ex suo trāsitu: q: ī regno decē tribuū habitābat gētiles q̄ translati fuerāt a rege assyrioꝝ illuc: captiuatis inde decē tribubus. sicut hr̄. iij. Reg. xvij. Cōueniebāt tñ cū iudeis aliq̄liter: q: cū ꝑmo fuerūt trāllati ī terrā decē tribuū: ꝺns misit leones eos deuozātes. ⁊ ideo rex assyrioꝝ habito ꝓsilio sup h̄: misit vnū de sacerdotib⁹ captiuis q̄ doceret eos colere ꝺnm: verūtñ cū h̄ colebāt idola vt ibidem ꝺr: nec recipiebāt oēs libros veter⁹ testamēti: ꝑ tñ ānq̄z libros moysi: ⁊ sic ptim erāt gentiles ⁊ ptim iudei. Christ⁹ aūt veniēs de iudea ī galileā: habebat trāsire p coxregionē. ⁊ sic habuit occasionē docēdi eos. ⁊ hoc tāgit hic: Oportebat aūt eū transire p mediā samariā. Tota enī illa regio dicebat samaria a noīe ciuitat⁹ metropolis q̄ antiq̄t⁹ dicebat samaria: cuius enī tunc esset destructa tñ nomē remāserat ī terra. f Venit ḡ. h tertio ponit opportunitas docēdi ex accessu: q: accessit ad locū delectabilē ⁊ q̄tū ⁊ doctrine aptū: tū p̄ amenitatē loci: tū p̄ fontis ibidē existētis p̄rietatē q̄ significat doctrinam x̄pi ⁊ gr̄am: ꝑm q̄ ꝺr Esa. xij. Haurietis aq̄s in gaudio de fontib⁹ saluatoris ⁊c. et h̄ ē q̄ ꝺr: Venit ḡ ī ciuitatē samarie q̄ ꝺr sychar. antiq̄t⁹ dicebat sychē: vt hr̄ Gen. xxxiij. g Juxta p̄diū ⁊c. Jacob enī veniēs de mesopotamia emit agrū ab emoꝝ p̄ncipe ciuitat⁹ sychē: et ibi ad tp̄s habitauit iuxta vrbē. vt ibidez ꝺr: lz p̄ter raptum dine filie sue occisi sūt habitatores illi⁹ ciuitat⁹ a filijs iacob: ⁊ sic cessit in possessionē ei⁹: ⁊ illū locū dedit iacob moriēs filio suo ioseph: vt habetur Gen. xlviij. h Erat aūt ibi fōs iacob. i. puteq̄ ipse foderat q̄ ibi habitauit. i Jesus ḡ fa. ex iti. ex q̄ apparet x̄itas hūane nature ex infirmitate.

Sedebat.

a Sedebat. Quasi lassitudinē releuās in q̄ indicat magister: doctur⁹ accedētes et possessur⁹.
b Supza fontē. Fons ōr vbicūq; manat aq̄ de terra: ꝑ si ī superficie: fons tm̄. si ī ꝓfundo: etiā ōr pute⁹. c Venit aūt. In figura ecclie de gētib⁹ q̄ p̄r⁹ hauriebat aquā: id ē volūtatē de pfūdo cordis: cui⁹ fidē sitit iesus ⁊ petit ab ea potari.

Hzeg⁹. Vel Mulier. i. synagoga q̄ venit haurire aquaz. i. discere historiā lr̄e legl: cui⁹ fidem petit iesus. Pute⁹ alt⁹: ꝓfūditas mysterioꝝ legis q̄nq; viri q̄nq; libri moysi. quē nūc habes. i. librū iosue. Reliq̄t hydriaz. i. pstinā ꝙuersatiōez: abijt in ciuitatē. i. ꝑmitiuā ecclesiā. d Da mihi bi. Jesus sedēs supza fontē petit a ꝑmitiriua ecclia quam de gētib⁹ elegerat potū fidei q̄ ī eū credāt: petit a natura potū rationis q̄ ꝓditoꝝ ⁊ redēptoꝝ iuestiget. Apli missi ī ciuitatē. i. ī mūduz. emere spūales escas. i. fidem ⁊ actionē et cognitionē q̄dā magri satiāt ecclie.

Da mihi bi. Licz iesus p⁹ fatigationē sitire posset. Tñ hūc potū nō exigit ꝑ vt coꝝ ecclie gētiuz ꝓ laboris ei⁹ cognitiōe potus ei efficiāt desiderat. e Discipuli enim. In ciuitatē discipli abierūt. s. ad iudeos q̄ legis valle muniti ⁊ ꝓbie telis sunt armati vt cibos emerēt ipoꝝ. s. cozda p̄dicatiōe fidei deo p̄pātes. f Dicit ei mu. Nescies quē potū petit ab ea: putās q⁹ aq̄: oponit se eē de alienigenis vasculis q̄ꝝ etiā ꝙuersatione non vtunt in dei. ꝑ iesus q̄ fidem petebat: ei spūm dare cupiebat: ⁊ eā ammonet vt petat: spūs ē aūt ⁊ donū dei ⁊ viua aqua.

g Mō enī coutūt. Samaritanos iudei execrāt ⁊ supplātatores vocāt: q̄ eos hereditate patris sui iacob ꝓuauerūt abstinendo a cibis ⁊ vasis eoꝝ. h Rūdit iesus. Pedetentim ⁊ simplicibus verbis instruit: vt tandē donū dei. i. spiritū possit accipere. i Dicit ei mulier. Aq̄ viua ōr nō alia nisi q̄ vbi oriť excipiť: de q̄ mulier carnaliter sapiēs dixit: Cū hauritoriū non habeas et pute⁹ alt⁹ sit quō habes aquā viuā? Sz ne forte aliū fontē ꝓmittere videret. subdit: Nunq̄d tu melioz es. i. potes melioz eē iacob q̄ cū suis vsus ē isto? Cōtra q̄ō ꝑ apte xp̄s ostēdit se nō carnaliter ꝑ spūaliter loq̄: dicēs nō sitire eū q̄ suā aquā biberit. k Nūq̄d tu. Alienigena iacob p̄ez suū vocat: q̄ ipa ꝑ lege moysi vixerat: ⁊ p̄dium q̄ō iacob filio suo dederat possidebat. l Et ipe ex eo. Me puteo bibunt boies ⁊ pecoza: sititer de rōne q̄ q̄si deprauata ⁊ obscurata magno labore fodiť ⁊ exerceť. Bibūt aūt q̄dā vt boies qui ea rōne ad bonū vtūť vt sācti: q̄dā vt pecoza q̄ vtūtur ea ad malū vt pbi. m Qui aūt bi. Quicūq; mee p̄dicationi coꝝ accōmodauerit ⁊ gratie donū cognouerit: fides q̄ ꝑ dilectionem opať in eo nascit

a sedebat sic supza fontē. Hora aūt
a ꝙ quā feruens fides samaritanoꝝ.
c erat q̄si sexta. Venit mulier ō samaria haurire aquaz. Dicit ei ie/
d sus: Da mihi bibere. Discipuli e
eni ei⁹ abierāt ī ciuitatē vt cibos f
f emerēt. Dicit ḡ ei mlier illa sama s
ꝙ ex habitu eū cognouit.
ritana: Quō tu cū sis iudeꝰ bibe t
re a me posce q̄ sum mulier sama/
ꝙ cur ꝑ dixit. a ꝙ q: ꝑ loco oratiōis discrepabāt
s ritana? Mō enī cōtunť iudei sa/ t
b maritanis. Respondit iesus ⁊ di k
ꝙ qđ est spūs dei.
xit ei: Si scires donū dei: ⁊ quis l
ꝙ dator spūs. ꝙ. i. petit a te fidē.
ē qui dicit tibi: Da mihi bibere:
ꝙ subaudis aquā viuam. i. spiritū per quem daretur etiam fides. ꝙ merito fidei.
tu forsitan petisses ab eo: ⁊ dedisť m
set tibi aquā viuā. Dicit ei muli/ n
er: Dñe neq; in quo haurias ha/ o
ꝙ. i. ꝓfundus.
bes: ⁊ pute⁹ altus est. Unde ergo p
ꝙ q̄ nisi hauriat de imo putei haberi nō poterit.
k habes aquaz viuā? Munquid tu r
ꝙ maius aliqđ nobis dādo.
maioz es pr̄e nostro iacob qui de s
ꝙ hūc. ꝙ hauritorio aquā extrahēs.
l dit nobis puteū: ⁊ ipe ex eo bibit
ꝙ q̄ꝝ pfectiores ī ecclia. a ꝙ minores vl' prioꝝ sus ignorantes.
⁊ filij ei⁹ ⁊ pecoza ei⁹? Respōdit ie t
sus ⁊ dixit ei: Omis q̄ bibit ex hac vt
ꝙ figurali. ꝙ scz voluptatem seculi quā talis aqua significat. ꝙ ꝑmittit satietatē
m aq̄ sitiet itez. † Qui autez biberit x
ꝙ
spūs que fiet in resurrectione: quia apud eum est fons vite quo inebriabuntur.
ex aq̄ quā ego dabo ei: non sitiet s

Sede. sic su. fō. ꝓpē loci aptitudinē ad quiescēdū ⁊ docēdum.
b Hora aūt ꝛc. Ꝑ ōr ad ostēdēdū causā fatigatiōis: q̄ ꝑ magnū tp̄s ambulauerat peditādo. c Venit mulier. Posita docendi oportunitate. Ꝑ ꝓponit q̄litas doctrie: ⁊ diuidit ī duas. q̄ ꝓmo ponit ī docēdo ꝙueniēs ingressus. scdo debit⁹ ꝓcessus. ibi: Rūdit iesus: Cōueniens igressus fuit ꝑ q̄ xp̄s petijt a muliere potū corpalē volēs sibi reddere potū spūalē q̄ modꝰ instructiōis hūane ē q̄ a sensibilib⁹ ad itelligibilia deducat: ⁊ Ꝑ ē qđ subditur: Venit mulier de samaria haurire aquā. Samaria Ꝑ nō ē nomē ciuitatis: ꝑ gētis vl' regiōis: q̄ illa mulier fuit de ciuitate sychem q̄ tunc erat metropolis samaritanoꝝ: vt dicit ioseph⁹. xj. antiq̄tatū. Samaria. n. erat destructa ⁊ reedificata: tū nōie mutato ei⁹: q̄ tūc sebaste dicebat: vt hr̄. xiij. li ātiq̄tatū. d Dicit ei iesus: da mihi bi. cā q̄re petijt a muliere subdit: e Discipuli enī ei⁹ able. i. ciui. ⁊ iō nō fuerāt p̄sentes ad dādū sibi potū. f Ut cibos eme. q̄ supꝛa fontē comedere volebant sicut paupes: nec ad magna hospitia ī villaz declinabāt. g Dicit ḡ ei mulier illa sama. quō tu iu. cū sis. cognouit enī ꝑ habitū quē ipe portabat eū eē iudeū: q̄ sic erant distincti ab alijs ī cultu dei ⁊ ī corpali circūcisione: ita etiā in veste: ꝓpē qđ Rume. xv. p̄cipit q̄ habeant fimbrias ꝑ angulos pallioꝝ. h Bibere a me po. q̄ sū mu. samaritana. de Ꝑ etiā mirabāt. cui⁹ causa subdit: i Mō enī coutunť iudei sa. Iz enī esset indeis p̄ceptū ne iūgerēt fed⁹ et amicitias cū alijs natiōib⁹: tñ specialiť abominabanť samaritanos: tū q̄ terrā eoꝝ ꝑ pte occupauerāt: tum q̄ multas molestias eis fecerāt ī reedificatiōe templi ⁊ ciuitatis. vt ptz. j. Esdre. k Rūdit iesus. Hic ꝓpr̄ ponit debit⁹ ꝓcessus ī docēdo: q̄ ꝓmo docet xp̄s verbis. scdo signis. ibi: Dicit ei iesus vade. Prima in duas. q̄ ꝓmo ꝓponit intētū. scdo remouet mulierē falsū itellectū. ibi: Rūdit iesus. Habita igit occasione loquēdi de aq̄ spūali ex Ꝟbis mulieris. Rūdit iesus ⁊ dixit ei: si scires donū dei. i. gr̄az spūssanctī: i q̄ dono alia dona donanť. l Et q̄s ē q̄ dicit tibi da mihi bibere. q̄ potēs ē ⁊ paratꝰ gr̄am spūssācti dare oīb⁹ petentib⁹ eā fideliter ⁊ deuote. m Tu forsitā. Ꝑ dicit ꝓpē liberi arbitrij vertibilitatem. n Petisses ab eo. q̄ gr̄a nō dať adultis de cōmuni lege sine motu ꝓprio ī deū. o Et dedisset tibi aquā viuā. i. spūssācti gratiā: q̄ estum ꝙupiscētie refrigerat ⁊ ꝑ deuotiōez humectat. ōr ḡ aq̄ viua ad sitis tudinē aq̄ in corporalib⁹: vbi dicunť aq̄ viue q̄ cōtinuanť ꝓncipio sue scaturiginis. aque aūt mortue dicunť ille q̄ sunt collecte ī iacob⁹ et cisternis: gr̄a aūt spūssanctī cuz ipo spūsācto cōtiguať: quia gratia nō est in aīa nisi spūssanct⁹ speciali mō habitet ī ipa: ⁊ q̄ mulier erat assueta corpalib⁹: ītellexit verbū xp̄i de aq̄ corporali. ideo sequiť: ꝑ Dicit ei mulier: dñe neq; in q̄ hau. ha. ⁊ pute⁹ alt⁹ est. q. d. nō potes mihi dare aquā viuā de isto puteo: q̄ nō habes instrumētū ad hauriēdū: ⁊ pute⁹ ē ita ꝓfundus q̄ nō posses attingere cū manu. q Unde ḡ habes aquā viuā? q. d nō potes mihi dare nisi tu faceres Ꝑ miraculose. qđ nō videť: q̄ tūc tu esses maioꝛ patriarcha iacob: qđ nō videť. ⁊ hoc est qđ ōr: r Munquid tu maioꝛes patre nr̄o iacob? q̄ fuit ꝙtent⁹ aq̄ huius putei. iō sequiť: s Qui dedit no. puteū. inquātū fodit ipm: vt p̄dictū ē. qđ nō fecisset si aquā viuaz ꝓ voluntate sua aliunde habere potuisset. Et bibit ex eo ⁊ filij ei⁹ ⁊ pecora eius. t Rūdit iesus. Hic remouet falsū itellectū hui⁹ mulieris: ostēdēs q̄ nō loquebat de aq̄ materiali: ꝑ spūali. ⁊ hoc ē qđ ōr: Rūdit iesus ꝛc. v Ex hac aq̄. s. materiali. de q̄ tu itelligis. x Sitiet itez. q̄ non sedat sitim nisi ad tempus. y Qui aūt biberit ex aqua quā ego dabo ei. i. gratia spūssācti. z Nō sitiet ī eternū. Sed contra Ꝑ videť illud Eccli. xxiij. Qui bibunt me adhuc sitiēt. vbi loquiť de aqua sapiētie. Dicendum q̄ sitis vno modo accipiť ꝓ desiderio alterius rei nō habite. ⁊ sic ois res tempozalis adepta magis generat sitim q̄ꝝ tollat: q̄ cupiditatē augmentat. Sic militer aqua corporalis q̄ non habet effectuz nisi ad tempus: oportet itez q̄ alia aqua numero sumať ad sedandū sitim: ⁊ sic fit iterruptio. Alio modo accipiť sitis ꝓ desiderio eiusdē rei habite: ad habendū eam pfectius. et sic habētes deuz ꝑ gratiā sitiunt habere ipm per gloriā. ⁊ hoc modo loquitur auctoritas Ecclīastici ꝓallegata. Tertio modo accipiť sitis ꝓ exclusione fastidij a delectatiōe habita. ⁊ sic beati dicunť deum sitire. Cum ergo dicitur hic: Non sitiet in eternū. intelligiť de siti ꝓmo modo dicta: q̄ habens gratiā dei habet deū: ⁊ ideo non desiderat aliquid qđ non habeat: sed desiderat deum quem habet habere pfectius, ideo sequitur:

† De pe. di 2. citius. §. Mō vero reprobi.

§ 2 Sed aq̄

eo nascit: ⁊ sic tandē in vitā transibit eternā. a Aq̄ saliētis. aq̄ corpalis deorsū fluit: aq̄ spūalis sursum salit: ⁊ secū eos q̄ eā bibūt i eternā gloriā subuehit.

b Dicit ad eū mulier. Delectata ꝓmissiōe dñi volēs nō sitire vt exoneraret̄ his laborib⁹: adhuc carnaliter

3.Re.19.b putat ꝓmitti sibi: sic̄ helie da tū est. xl. dieb⁹ nō esurire neq̄ sitire: ꝑ volens iesus vt illa iā itelligat. dic̄: Vade voca virū tuū et veni huc vt eo duce ad ꝯtēplationē spūalis itelligentie ascēdas. c Vade voca

†3.q.1.quō post. ꝓin. vt. tu. Tu sensualis voca rationalē itellectū q̄ vt viro regaris. tu q̄ modo carnaliē sapis: hūc ego lux ⁊ caput viri illuminabo: q̄si ꝑ q̄ dico nō carnaliter vt tu aīalis facis: ꝑ spūaliter sūt itelligēda ⁊ ductu rationis accipiēda: ⁊ iō tu para

L itellectū mihi ⁊ veni itelligendo ꝑ spūalia q̄ dico. d Respōdit mulier. Vere hec mulier tūc nō habebat virū ꝑ vte bat̄ quodaꝫ nō legitimo: de q̄ respōdet adhuc carnaliter sapies q̄ nōdū vocauerat virū: id ē intellectū. e Dicit ei iesus. Bñ. Paulatim eā ītrollēs adhuc mysteria loq̄tur vt paulatim ꝓduceret eaꝫ ad cognoscēdū q̄s cuꝫ ea loquerek. Et nō op⁹ bonū: nō ꝓbēt̄em mulier⁊ laudat respōsionē: sed ☧itatis laudat ꝓfessionem.

f Quinq̄ eni vi. Quinq̄ viri sūt q̄nq̄ leges hūane nature date. Prima i paradiso ante pecc̄m i ꝓhibitiōe ligni. Scōa post ꝓuaricationē ⁊ expulsionē de paradiso: de multiplicatione humane ꝓpaginis. Tertia noe ante diluuium de fabricāda arca. Quarta post diluuium de diuisionibus gentiū. Quinta abraam de circūcisione ⁊ immolatione filij. His q̄nq̄ legibus quasi quinq̄ viris: humana aīa ab initio mundi vsq̄ ad moysen subiecta fuit. Postea data est lex littere q̄ nulli salutē cōtulit: vñ dr: Que nūc habes nō ē tu⁹ vir. Dimitte lr̄am vade ad spm̄ lr̄e: ad nouū testamētū a q̄ spūalez ☧tutum ꝓplem concipias. Aug⁹. Quinq̄ viri. i. q̄nq̄ sensus corporis te rexerūt: nūc i tēpore discretiōis nō te regit vir: id est itellect⁹ sapientie: sed adulter. i. error corrūpit dum carnaliter q̄ dico accipis. ⁊ ideo voca virum: sicut dico spūaliter intelligas. Ideo q̄nq̄ sensus in minori etate dicunt̄ viri quia sunt legitimi. Post lapsuꝫ eni homis ex decreto dei naturaliter regit̄ illa etas nō ad eterna sed ad ista tēporalia appetēda si mulcēt: vitanda si offendunt. g Qui ꝓpheta es tu. Mulier exauditis ꝓficiens iam ceperat aliquaten⁹ habere intellectū: vnde et ꝓphetā vocat sed non plenū quia nō credit venisse christum. h Patres nostri. Prophe ta es tu: ⁊ iō iudica de hac ꝓtentione que me mouet. Iudei se ꝑferebant samaritanis ꝓ templo q̄ō edificauit salomon in quo adorabant. Ecōtra samaritani aduersum iudeos ꝓ monte in quo ⁊ non in tēplo patres adorauerunt qui deo placuerunt. Et sic patriarche in montibus: iudei in templo adorauerunt ꝑfigurantes modū bene orandi. i Mulier. In hoc loco domin⁹ iactantiā samaritanorū reprimit: qui putabant se non minoris religionis fuisse q̄ iudeos: loquitur ergo i ꝑsona ꝓphetarum et omniū qui in christum credūt. vñ ait: Vos adoratis patrem quem nescitis: quia nullus adorat patrem nisi filium adoret: ꝓ quem ad noticiam patris venitur: sed nos scimus filium et per filium patrem. vnde sequitur: Quia salus ex iudeis ē: id ē quia christus qui est salus ex iudeis est: non solum origine carnis ꝑ etiā ex eis orta est fides ⁊ ꝓmitiua ecclesia.

Esa.7.c fm.lxx. k Crede mihi. Quia iam est i te vir qui potest credere, ⁊ ideo crede q̄ nisi crediderit non intelliges.

Q̄ñ neq̄

in eternū: sz aq̄ quā dabo ei: fiet i a† eo fons aq̄ saliētis i vitā eternā.

a

b Dicit ad eū mulier: Dñe da mihi b

hāc aquā vt nō sitiā neq̄ veniam c

c huc haurire. Dicit ei ihs: † Vade d†

ꝑ .i. rationalē intellectū.

d voca virū tuū: ⁊ veni huc. Rñdit e f

mulier ⁊ dixit: Nō habeo virum.

ꝑ q: vere dixisti.

e Dicit ei iesus: Bene dixisti: quia g

a ꝑ dr dicit aliqd q̄ ab ea nō audiuit: ꝑbat se nō ab ea dicticisse q̄ virū non habet sed ex diuinitate

f non habeo virū. Quinq̄ eni vi- h

fuisse. ꝑ modo.

ros habuisti: et nunc quē habes i

non est tuus vir: hoc vere dixisti. k

ꝑ q.

g Dicit ei mulier: Domie video q̄ l m†

ꝑ vere es ꝓpheta q̄ oia nosti. a ꝑ iacob ⁊ filij ei⁹

h ꝓpha tu es. Patres nr̄i in mōte n o

ꝑ iudei.

hoc adorauerūt et vos dicitis q̄ p q

ꝑ tēplū. ꝑ q̄si alibi nemo pos

hierosolymis ē loc⁹ vbi adorare r

sit placere deo. a ꝑ q̄ iā cepit itelligere i ꝓpaddit.

k oꝑtet. Dic̄ ei iesus: Mulier crede s t

su instructio. Secūdo mulieris respōsio. ibi: Dicit ei mulier: scio. Circa primam partem sciendum q̄ mulier percepit eam esse ꝓphetaꝫ ex hoc q̄ eius secretum cognouerat. ideo conuertit se ad interrogandū eum de quodam dubio quod inter iudeos et samaritanos vertebat. Et diuiditur in duas. quia primo ponit mulieris interrogatio. secundo christi responsio. ibi: Dicit ei iesus. Circa primum sciendū q̄ iudei reuertentes de captiuitate babylonica noluerunt samaritanos associari sibi in edificatione templi: vt habet. j. Esdre. iiij. ⁊ ideo fecerūt sibi locum adorationis diuine in monte gariçim: vt dicūt aliqui. Josephus autē assignat aliam rationem: dicens q̄ quidā iudeus nobilis manasses accepit filiā ꝓncipis samaritanorū: et quia apud iudeos sūmi sacerdotium erat valde honorificū: rogauit socerum suum vt faceret sibi templuꝫ in gaçarim: vt ibi sacerdotio fungeretur: vt habetur. xiij. antiquitatū. Samaritani igitur dicebant: quia hic locus magis erat cōuenies orationi q̄ templū hierosolymitanū. Judei autē cōtrarium dicebāt: ⁊ erant rationes ad vtrāq̄ ptē. ⁊ iō mulier voluit audire a iesu circa hec suam sententiā. ⁊ hoc ē q̄ dr: Dicit ei mulier dñe: vi. Video. q̄ effectū. s. q̄ reuelationē secreti. n Quia ꝓpheta es tu. instrue igit̄ me de loco debite orationis. Et arguit q̄ loc⁹ gaçarim sit ꝓuenientioꝫ per hoc q̄ antiqui patres veteris testamēti ibi adorauerūt: q̄ filij isr̄l ingrediendo terram ꝓmissionis in loco illo bñdixerunt deū: vt habet̄ Deutero. xxvij. Similiter iacob patriarcha ⁊ filij eius ꝓpe illū locū manserūt: vt. s. dictum est. ⁊ ideo in illo loco orationes ⁊ sacrificia fecerūt: q̄ ante edificationē templi iudei in montib⁹ adorabāt ⁊ sacrificabāt: vt patet de abraam Gen. xxix. ⁊ de salomone iij. Regl. iij. et in alijs multis. ideo ꝓbabile est q̄ iacob ⁊ filij eiꝰ i mōte gaçarim adorauerūt. ⁊ hoc est q̄ dr: o Patres nostri i monte hoc adorauerūt. vocabāt enim samaritani patres veteris testamenti patres suos: q̄ receperūt quinq̄ libros moysi: ⁊ in parte erāt iudei: vt dictū ē. p Et vos. s. iudei: q Dicitis. ecōtrario. r Quia hierosolymis ⁊c. q. d. non: videt̄ ꝓueniens illud quod dicitis: rōne ꝑ dicta. Sciendū tñ q̄ locus ꝓuenientioꝫ erat in hierusalez: quia erat a deo electus vt esset loc⁹ adorationis et sacrificij. vt habet̄. ij. Paral. vj. s Dicit ei iesus. Hic ponit christi responsio. mulier eni deuote petierat eū: q̄ cognoscens eum ꝓphetam non cōuertit se ad q̄rendas de curiositatib⁹ vt de euentu futurorū et cōsiliis. sed de modo vel loco colendi deum. ideo instruit eam. d. t Mulier crede mihi. quia accedentem oportet credere. Hiere. ix. et Esa. vij. Nisi credideritis nō intelligetis. fm translationem. lxx.

Venit

a Qñ neq; ī mō. Ecce pariter mons vester ⁊ tēplū iudeoꝝ reprobabit̄: ſz ī ꝟ eſt impares q̄ vos ſamaritani adoratis qō neſcitis: ß nos iudei non oēs ſz electi: adorā⁹ qō ſcim⁹: qz nobis cognitio dei testamētuz: ꝓphetia ꝓmiſſa: de nobis xp̄s. ⁊ ꝟ eſt: qz ſal⁹ ex iudeis eſt. ſed ꝟuis ita ſim⁹ differētes: tñ nō ꝑfero locū iudeoꝝ mihi: qz vēniet hora qñ neq; ī mō te ꝟ: neq; ī hierosolymis adorabi tis p̄z. Vos adoratis qō neſcitis: nos adoram⁹ qō ſcim⁹: qz ſal⁹ ex iudeis eſt. Sed venit hōra et nūc ē: qñ veri adoratores adorabūt patrē ī ſpiritu ⁊ ꝟitate. Maz ⁊ pater tales querit q̄ adorent eum. Spūs ē de⁹: ⁊ eos q̄ adorāt eū: ī ſpū ⁊ ꝟitate oportet adorare. Dicit ei mulier: Scio qz meſſias venit: q̄ dicit̄ xp̄s. Cū ḡ venerit: ille nobis annūciabit ōmia. Dicit ei ieſus: Ego ſum qui loquor tecū. Et cōtinuo venerūt diſcipuli ei⁹ ⁊ mirabāt̄ quia cū muliere loquebatur. Nemo tamen dixit q̄d q̄ris: aut quid loqueris cū ea? Reliquit ergo mulier hydriā ſuam ⁊ abijt ī ciuitatē: ⁊ dicit illis hominibus. Venite ⁊ videte hominez qui dixit mihi omnia q̄cūq; feci. Nunquid ipſe eſt chriſtus? Exierūt ḡ ō ciuitate ⁊ vēniebāt ad eū.

ſ qz iō eſt in te vir q̄ pōr credere ⁊ ideo crede qz.
a ſ cū ablata ymbra lux veritatis irradiauerit vt appareat in locis nō cē deum ſz ī puris mētibus.
ſ qz veri iudei nō eſtis.
a ſ quoꝝ patribus ꝓmiſſus ē xp̄s.
ſ p legem ⁊ ꝓpheras.
a ſ cū ſp̄s poſt reſurrectionē meā dabit̄.
ſ cū aliqui mihi firma fide adherent.
ſ non de vanis.
a ſ adorātes in ſpiritu ⁊ veritate agnitionis.
ſ quia.
ſ finis legis ⁊ ꝓpheraꝝ.
ſ q̄ ad cultū ſuū ⁊ patris ꝓtinent.
ſ hydor grece aqua latine: inde hydria.
a ſ egitur a ciuitate cū exitur a mūdanis.
b ſ nota facilitatem gentium ad fidem ⁊ duriciaꝝ iudeoꝝ. a ſ ignorantie.

a Veniet hora. ſ. tēpus publicationis euāgelij. b Qñ neq; in mōte hoc. quia cult⁹ gentiliū nūc ceſſauit. c Neq; in hieroſolymis adorabitis patrē. qz tēpluz diuina diſpoſitiōe deſtructū eſt. xlij. anno poſt paſſionē xp̄i: vt ſic deuotio ꝓpli curreret ad xp̄m: ⁊ ex gētilib⁹ a iudeis fieret vn⁹ ꝓpl⁹ chriſtianus: ſubtracto eo qō iiii pediebat hāc ꝓiūctionē ex vtraq; pte: qz idolatria gentiliū erat abominabilis iudeis: ⁊ onus cerimoniaꝝ legaliū erat importabile gentilibus. ⁊ ideo p xp̄m vtrūq; ē amotū p publicationē euāgelij. ideo ex iudeis ⁊ gētilib⁹ fact⁹ ē vn⁹ popul⁹ chriſtian⁹. ⁊ ſic patet q̄ xp̄s eam inſtruxit de vero cultu diuīo ī ꝓximo futuro: qz idolatria gētiliū ⁊ cerimonie iudeoꝝ q̄uertēda erāt in ſpūalē noue legis cultuz diuinū: verūtū qz añ publicationē euāgelij cult⁹ iudeoꝝ erat licitus ⁊ bonus: nō ſic aūt cult⁹ gentiliū. ideo ſubdit ſalnator: d Vos ado. qō neſcitis, attribuere enī deo illud qō ſibi nō cōuenit vt q̄ ſit corpor⁹: vl aliq̄d hmōi: eſt ipm neſcire: ꝟ aūt faciebāt gētiles: ⁊ maxime iſti ſamaritani. iudei xo habebāt verā cognitionē de deo: vt ꝺr Pſal. lxxv. Notus ī iudea de⁹. ideo ſequit̄: e Nos adoram⁹ qō ſcimus. Et qz vera cognitio dei p legem ⁊ ꝓphas erat ꝓceſſa xp̄o in iudaico: ſicut ⁊ alia bñficia ſpūalia ⁊ diuina: ꝓpter hoc q̄ xp̄s erat naſcitur⁹ ex eis. iō ſubdit̄: f Quia ſal⁹ ex iudeis eſt. i. ſaluator ex eis expectaſ. ⁊ qz p ipm ſaluatorē cultus cerimonialis legis ꝓuertēdus erat in ſpūalē ritū noue legis: vt dictū ē. ideo ſequit̄: g Sed venit hora ⁊ nūc ē. qz a tpe p̄dicationis xp̄i incepit publicatio euangelij: ꝑ quā introduct⁹ eſt ver⁹ et ꝑfect⁹ cult⁹ diuinus. vñ ſequit̄: h Qñ veri adoratores ⁊c. p ꝟ excludunt̄ figurales cerimonie legis. i Et veritate. p hoc excludit̄ falſitas que erat in cultu gentiliū: qz vtrūq; amotū ē p xp̄m: ⁊ q̄ talis cultus noue legis ſit deo accept⁹: oſtenditur diuina accēptatione cum ſubdit̄: k Mā ⁊ pater q̄rit tales q̄ adoreū ex aſſimilatiōe ad deū q̄ eſt ſpūalis nature. ⁊ iō ei magis ꝓfirmamur p ſpūalia q̄ corpalia. ⁊ ꝟ eſt quod ꝺr: l Spūs ē de⁹ ⁊ eos q̄ adorāt eū in ſpū ⁊ ve. oport. adorare. qz oratio eſt aſcēſus mentis in deū: ⁊ ideo req̄rit cōformitatez ad ipm ſm q̄ eſt poſſibile. m Dicit ei mulier. Hic ponit̄ mulieris reſpōſio. erat enī opinio nō ſolū apō iudeos: ſed etiā apud ſamaritanos q̄ ī aduentu meſſie inſtruerent pfecte de omnib⁹ ꝓtinentib⁹ ad ſalutem. ⁊ ideo mulier non capiēs ad plenū ꝟba xp̄i: dicit ſe ⁊ alios tēpore meſſie de his ad plenū inſtrui. ⁊ hoc eſt qō dicit̄: Dicit ei mulier: ſcio qz meſſias venit. i. in ꝓximo ventur⁹ eſt: ſicut ei dictū eſt: Samaritani receperūt quinq; libros moyſi. ⁊ Heū. xlix. datur ſignū de aduentu chriſti. ſ. translatio regni iudeoꝝ cum dicit̄: Non auferet ſceptrum ꝺ iuda et dux de femore eius donec veniat q̄ mittendus eſt. Ipſi autē videbant hoc eſſe completū tempore herodis regis ſub q̄ nat⁹ ē xp̄s. et ideo apud eos erat fama cōmunis q̄ xp̄s erat de ꝓximo venturus. ⁊ ideo ſic loquedat̄ mulier: qz ex fama cōmuni audierat. n Qui ꝺr xp̄s. i. vnct⁹. qz xp̄s expectabat̄ rex ⁊ ſacerdos: ⁊ vtrunq; officiū p vnctionē accipiebat̄. o Cū ḡ venerit: ille nobis annūciabit oia. ad ſalutē neceſſaria q̄ ſūt nūc occulta. Igit̄ ieſus videꝝ eī⁹ deuotionem ꝓuenīter ſe ei reuelat dicens: p Ego ſū q̄ loquor tecū. q. d. mō eſt xp̄s veritat⁹ reuelans de. q Et cōtinuo. Hic ponit̄ fructus ꝓfis ex doctrina xp̄i: qz hec mulier edocta a xp̄o ſtatim iuit ad ciuitatez: et adduxit ad ieſū ꝓpli multitudinē ad crēdēdū paratā. Videns ḡ in duas. qz ꝑmo ponit̄ mulier⁹ receſſus. ſcdo ex ꝟ ſequēs ꝓpli acceſſus. ibi: Exierūt. Receſſit igit̄ mulier a xp̄o: qz ceſſauit loq̄ cū ea veniētib⁹ diſcipulis de ciuitate. ⁊ ꝟ ē q̄ ꝺr: Et ꝓtinuo venerūt diſcipuli ei⁹ ⁊ mirabant̄: qz cū muliere loquebat̄: nō ꝓpter ſuſpitionē aliquā: ſz mirū erat q̄ tātus doctor alloq̄bat̄ vnā ſolaz mulierē pauperculā ⁊ gentilē: qz videbat̄ eis parua aut nulla vtilitas cuz tñ eſſet magna: vt patebit ex ſequētib⁹. r Memo tñ dixit: q̄d q̄ris aut q̄d loq̄ris cū ea. ſciētes q̄ ei⁹ locutio cū muliere nō fuit inutilis ⁊ vana ḡuis ꝟ nō viderēt. qō ptz ex ſequēti effectu: qz mulier edocta a xp̄o ex feruore denunciādi qō audierat. s Reliq̄t ḡ hydriā ſuā mulier ⁊ abijt ī ciuitatem. qz oblita aque neceſſarie ad vitā corpalē: cucurrit ad denūciandū aquā ſapiētie q̄ ē neceſſaria ad vitā ſpūalē. vñ ſequit̄: t Et dicit illis hoibus. i. oībus exiſtentib⁹ ī ciuitate. v Venite ⁊ videte hoīem q̄ dixit mihi oia que cūq; feci. Ex quo ptz ei⁹ deuotio: qz non veret fateri turpitudinē ſuā: vt eos adducat ad xp̄i p̄dicationē. x Nūq̄d ipe ē chriſtus. q. d. ſic videt̄ p effectū. y Exierūt. Hic ꝓiter ponit̄ ꝓpli acceſſus ad xp̄m. Et diuidit̄ in tres: qz euāgeliſta ꝑmo incipit deſcribere hunc acceſſum. ſecundo interponit inſtructionē diſcipuloꝝ. ibi: Interea. tertio reuertit̄ ad ꝓpoſituz. ibi: Ex ciuitate aūt. Circa ꝑmū ſciendū q̄ ſamaritani erant in ſuſpenſo de aduētu xp̄i de ꝓximo: tum ꝓpter impletionē tpis: vt dictum eſt: tum ꝓpter p̄dicationē iohānis p̄dicātis xp̄i aduentum de ꝓximo: cuius p̄dicatio tunc erat famoſa. ideo facilius

† 24. q. 3. quidam. ⁊. antroponomorphice. 2. Cor. 3. b

credideruntverbo mulieris. ⁊ hoc eſt quod dicit: Exierunt ergo de ciuitate ⁊ venerūt ad

Ne irascerēt ⁊ indignarēt. a Hunc̄d attulit. nō ausi sūt interrogare dñm timentes ne ab eo reprehēdāt: si incaute interrogauerint. b Me⁹ ē cib⁹. nō itellexerāt escam sic̄ mulier supra nō itellexit aquā. vñ magister eos instruit nō p circūitū vt illā: ꝑ iā apte dicēs: Me⁹ ē cib⁹ v.f.v.e.q.m.m.

c Volūtatē patris. Voluntas p̄ris ē vt credat in eū. i. in filium quem p̄ie misit:

E op⁹ p̄ri ē nr̄a salus: xp̄i ꝗ cibus nr̄a fides ⁊ nr̄a

†De pe. di. 3. inter hec hircū. i. in fi. salu⁹. Facit ꝗ volūtatē docendo credere i se: faciop⁹ maturando mysterīū redemptiōis. d Nōne vos di. Cum ḡrat fidē ⁊ salutē pplox feruer i opus ⁊ oparios mittē disponit.

e Leuate ocu. Intellectu mentis ꝓsiderate q trās̄acta hyeme id ē infidelitate: adest calor fidei et pata sē corda vt opera iusticie ex eis colligat̄. q.d. iuuate ad implendū volūtatē p̄ris ⁊ bñ potest̄: qz parata ē messis. i. videte gentes facile credētes. f Et q̄ metit. Putatis q̄ttuor menses esse vsq̄ ad messem: sed ego aliā messē ostēdo vob albā et paratā. vnde et

F eos q̄s mittit ex hortat̄. ⁊ ꝑ est: ⁊ q̄ metit mer. ac.

g Et et qui se. Utroq̄ op⁹ erat semīatore ⁊ messore: qz i ꝑ apparet ꝓbabile verbū: qz ali⁹ seminat: ali⁹ metit: nisi enī parati essent p ꝓphetas nō audirēt apl̄os. h Ego misi. Eos facto messores ibi: vbi alij seminauerūt. i. i iudea vbi p̄ma seges collecta ē: vñ alij exeuntes i totū mūdo seminauerūt: vñ alia messis q̄si de granis surgit colligēda i fine secli messorib⁹ angelis. i Laborauerūt. Multi enī labores fuerūt patriarchis ⁊ pphetis: i q̄b⁹ oīb⁹ erat ꝓphetia xp̄i: ⁊ multi passi sūt q̄si i frigore seminationis.

k Cū venissent. Pr⁹ audierūt famā: post ꝓsperēt p̄sentē: nec sat̄ ē eis ꝙ apd se manere faciūt vt ipi⁹ x̄bis instruerētur q̄ pferūt x̄bis mulieris. In q̄b⁹ oīb⁹ econtrario arguit̄ duricia iudeox q̄ nec miraculis credunt. l Et māsit ibi. Mora. Sic q̄tidie apd illos q̄ foris sūt nūciat̄ xp̄s p mulierē: ꝙ id ē ecclīaz

Moralit

ſ vel interrogabāt. ſ q̄ attulerāt cibos.

a Interea rogabāt eū discipuli di
b cētes: Rabbi manduca. Ille aūt
c ſ conuersionē samaritanox.
dixit eis: Ego cibū habeo mādu
d care quē vos nescitis. Dicebāt ḡ
e discipuli adinuicē: Nunq̄d aliq̄s
a attulit ei māducare? Dicit eis ie/
b ſ. i. istos credere.
sus: † Me⁹ cib⁹ ē vt faciā volūtatē
c f
ſ p mortē ⁊ passionem.
ei⁹ q̄ misit me: vt p̄ficiā op⁹ eius.
d Nōne vos dicitis: q adhuc q̄ttu
g
or mēses sūt et messis venit? Ec/
h ſ mentis.
ce dico vob: leuate oculos vr̄os
e ſ corda hominum. ſ quasi sicut iam vicina est messis terre: ita ⁊ messis hominum.
et videte regiones quia albę sūt
f i
iā ad messem. Et qui metit merce
k l
dem accipit: ⁊ cōgregat fructū in
ſ. i. pphete.
g vitam ęternā: vt ⁊ qui seminat si
m
ſ apli qui ⁊ si dispares tempo
ris labores: tamē eandē mercedē habuerunt.
mul gaudeat et q̄ metit. Jn hoc
n
ſ euangelij.
est enī verbū ē verum: quia alius ē
o
ſ pphete qui pparauerūt: vnde ⁊ ista mulier iā pparata dixit: scio quia messias venit.
b q̄ seminat: et ali⁹ est q̄ metit. Ego
p q
misi vos metere qd̄ vos nō labo
r
ſ ad fidem xp̄i inuitādo.
i rastis. Alij laborauerunt et vos
s
a ſ inuitatos iudeos ad fidē cōgregatis.
in labores eox introistis. Ex ciuita/
t ⁊
te aūt illa multi crediderūt in eū sa/
v
maritanox ꝓpter x̄bū mulieris
testimoniū phibētis: qz dixit mi/
k hi oīa q̄cūq̄ feci. Cum venissent ḡ
x
ad illū samaritani rogauer̄t eū vt
ſ gratiam eius impartiendo.
ſ duo precepta charitatis.
l ibi maneret: ⁊ māsit ibi duos di/
y

nerunt ad eū: vt p̄sentialiter audirēt eū. a Interea. Hic interponit discipulorū informatio: qz xp̄s videbat multitudinē gentiū dispositā ad credendū. ideo volebat excitare discipulos ad p̄dicandum. Excitat aūt eos dupliciter. Primo ꝓpter salutē ꝓximi. Scdo ꝓpter remunerationez premij. ibi: Et q̄ metit. Circa primum ostēdit xp̄s q̄ hō debet eē magis sollicitus de salute spūali sui ꝓximi q̄m de ꝓpria necessitate corporali: qz cum esset tēpus comedēdi: voluit tñ differre vt intēderet p̄dicationi: dans exemplū alijs similiter faciendi. ⁊ hoc ē qd̄ dicit: Interea. i. anteq̄m peruenissent samaritani ad eū. b Rogabāt eū discipuli dicētes: rabbi manduca: qz iā erat hora sexta: vt p̄dictū est. ⁊ erat supra fontem vbi erat locus aptus ad comedendū. c Ille autem dixit eis. Habita occasione ex cibo corporali: incipit loqui ꝙ cibo spūali. s. de conuersione samaritanorū qui per eius predicationem sunt ei incorporati. vnde subdit: d Ego cibum habeo manducare quem vos nescitis. q.d. alius cibus p⁹ me delectat. e Dicebant ergo discipuli adinuicem: Nūquid aliquis attulit ei manducare? Intellexerāt enī verbū istud de cibo corporali ⁊ scientes q nihil portauerat in via comestibile. ideo querebāt si habebat aliūde. ideo christus exponit se dicens: f Meus cibus est vt faciā voluntatez eius qui misit me vt perficiam opus eius. in gentilū cōuersione: quia sm q dicit. j. Timoth. ij. vult oēs hoīes saluos fieri ⁊ ad agnitionē veritatis venire. ⁊ q̄ instet tempus hoc faciendi ostendit dicēs: g Nōne vos dicit̄ q adhuc q̄ttuor menses sunt. q.d. iā tēpus messis corporalis adhuc distet: tamen tempus messis spūalis iam instat. dicitur autem messis collectio frugū. ⁊ ad similitudinē huius messis spūaliter dicitur vocatio hominū ad fidem p quā congregant̄ in domini horreū. vnde sequit: h Ecce dico vobis leuate oculos vestros ⁊ videte regiones q albe sūt iam ad messem. hoc dicebat ꝓpter samaritanos venientes ad ip̄m: dispositos ad credendum. i Et qui metit. Hic hortat discipulos ad opus p̄dicationis ex merito sequentis p̄mij. Sicut enī samaritani iam erant dispositi ad credendū p predicationem christi: sic etiam christus videbat multitudinē gentiū p totū mundū cito cōgregandā in horreū ecclesie p p̄dicationem apostolorū: ex qua p̄dicatione meruerūt premium vite eterne. ⁊ hoc ē qd̄ hic: Et q̄ metit mercedē accipit. In p̄senti enī vita p̄ma messis est p quā homines adducunt̄ ad fidez. ⁊ in hac messe messores fuerunt apli. Ultima xpi messis erit in iudicio: q̄n fideles colligent̄ intra horreū glorie: ⁊ tūc messores erunt angeli: vt habet̄ Matth. xiij. ⁊ isto sequit̄: k Et cōgregat fructum: id est multitudinē fideliū reponendā. l Jn vitam eternā. quia pacto iudicio reponent̄ in horreo glorie p ministerium angelorum: vt dictum est. ⁊ quia locutus est de messe spūali p similitudinē messis corporalis. ideo ostendit in quo est simile: ⁊ in quo est dissimile. Ad cui⁹ intellectū sciendum q apud iudeos erat ꝓuerbiū de hoc q quādo aliq̄s multū laborabat in re aliqua ⁊ alius reportabat fructū: dicebat ꝓuerbialiter: vnus seminat: alius metit. q.d. vnus laborat et alius colligit. ⁊ sic aliquando contingit de messe corporali q̄ aliquādo ab vno seminatur ⁊ ab eius hoste irruente colligitur. De messe xpi spūali sic est q alij seminauerunt ⁊ alij messuerūt: quia patriarche ⁊ ꝓphete antiqui seminauerūt p̄ma semina fidei: sed apostoli messuerūt: incipientum populum ad perfectionem fidei deduxerunt: verūtamē vtriq̄ reportant gaudium: quia tam ꝓphete antiqui q̄m apli ꝓpter meritum laboris sui recepti sunt ad celeste gaudiū. ⁊ in hoc non tenet ꝓuerbium de messe corporali de qua nō gaudet seminās si ab alio metat̄. ⁊ hoc est quod dicit: m Ut ⁊ q̄ seminat simul gaudeat ⁊ qui metit. s. ꝓphete et apostoli. n Jn hoc enim est verbum verum. i. ꝓuerbium cōmune ꝓ tanto habet locum in proposito.

o Quia alius est qui seminat. s. patriarche ⁊ ꝓphete. p Et alius ē qui metit. scz apostoli. ideo sequitur: q Ego misi vos metere. i. ad p̄fectionē fidei adducere. r Quod vos nō laborastis. ꝓphete enim ⁊ patriarche multū laborauerunt in denūciando aduentū xp̄i ⁊ arguendo infidelitatē populi. ⁊ ideo sequit̄: s Alij labo. ⁊ vos in la. eox introistis. quia ꝓphetias ab alijs ꝓnunciatas cōpletas p̄dicabitis. t Ex ciuitate. supra euāgelista inchoauerat accessū samaritanorū ad christū: sed interposuit informationē discipulorum. ideo hic reuertit ad propositum: ostēdens q eox accessus fuit valde vtilis: qz p veraz fidē ꝓuersi sunt ad deū. ⁊ hoc ē qd̄ ibi: Ex ciuitate aūt illa: q̄ dicebat sychem vel sychar: vt dictū est. v Multi crediderūt in eū sama. ꝓpter ver. mu. testi. phibētis ꝛc. Jstud testimoniū videbat̄ efficax ex duob⁹: qz p̄mo dicebat ꝓtra honorē suū ex celo veritatis. scdo qz ostēdebat eū scire talia q̄ nō poterāt sciri via humana. verūtn qz hoc testimoniū non fuit nisi q̄dā psuasio ad credendū. qz p̄fectio fidei ipsox facta ē p xp̄m ideo sequit̄: x Cū venissent ḡ ad illum sa. roga. eum vt ibi maneret: qz accepta fide p ei⁹ doctrinā: desiderabāt ampli⁹ informari ad suam ꝓfirmationem.

y Et māsit ibi duos dies. acc̄lescēs petitioni eox que erat honesta ⁊ deuota.

Et multo

¶ id ẽ eccl̃iã ⁊ credũt ꝓ iſtã famã. Inde apud eos manet ꝙ duos dies ſine mẽtiõe noctis vt lux eozũ diuoꝫ ꝑcept⁹ charitat⁹ inſtruat. a Et mulieri di. Poſtq̃ dñs carnis ꝓſentia iudeis ſpũalit̃ edoctis: gratiaz ſue cognitiõis infudit: mulieri. i. legi

dicebãt iã nõ ꝓpt̃ tuã loq̃lã credim⁹. b Ipſe enĩ. Quaſi qz ibi ꝑmũ mozat⁹ miracula fecerat: nec niſi pauci ĩ eũ crediderẽt. vñ. ſ̃ viſo ſigno crediderũt ĩ eũ diſcipuli ei⁹ non alij. Et iõ a ſamaritanis q̃ facile nullo ſigno viſo crediderẽt: reuertit ad iſtos vt q̃ ꝓ priora ñ crediderẽt mõ credãt. Significat q̃ a gẽtib⁹ facile ꝙerſis: ĩ fine ſeculi reuerter̃ ad iudeos q̃ ſũt ſua patria: qz ꝓpus in eius honozem nõ habuerat.

Allego. c Quia ꝓpha. Allego. Patria xp̃i ẽ ꝓp̃s iudeorũ vbi ſine honoze ẽ: quia pauci ꝫ his credũt: qꝫ de galileis ciuib⁹ xp̃i ꝛ: Eccleſia gẽtiũ facile credẽs: ſilis eſt ſamaritanis: et bi mlti ſolo ẋbo ꝑdicatiõis illi ꝓ miracl̃a ⁊ pauci. Ecce cur venit: iõ reuertit: qz teſtat⁹ ẽ q̃ ꝓpha nõ habet honozẽ ĩ patria: alioq̃n videt nõ debuiſſe ad hos reuerti vbi honozẽ ſi habet: ſ̃ manere apꝫ illos vbi bñ recept⁹ eſt. d Et erat q̃dã re. Iſte regulus põt figurare aliquẽ gentil̃ iudaice doctozẽ: q̃ tãdẽ p⁹ plenã eccl̃ie gẽtiũ ꝙerſionẽ: ad quaz dñs a iudeis expulſus ꝓ diſcipulos trãſmigrauit: ꝓ filio. i. iudaico ꝓpꝛio quẽ nõ niſi in fine ſcli fidẽ accepturũ cognoſcit: ozat vt de lõga ꝓfidie infirmitate ſanet. e Et rogabat eũ. Jã credẽs q̃ poſſet ſanare filiũ ei⁹: ſ̃ qz ꝓ deitatẽ q̃ vbiq̃ ẽ nõ credit filio adeſſe: rogat vt deſcẽderet ⁊ pñs cozpe ſanaret: vñ ifidelitat̃ arguitur: Niſi ſigna et ꝓdigia v. nõ cre. Ecõtrario centurio laudat. q̃ dic̃: dic ẋbo ⁊ ſa. pu. m. vñ: Non ĩueni tãtã fidẽ in iſrl. Ut ſozſitã cupiebat tẽtare q̃lis eſſet xp̃s. vñ arguit: niſi ſigna ⁊ ꝓdigia. Poſtea aũt ꝓpt̃ ſalutẽ filij credidit ipe et dom⁹ ei⁹ tota. f Niſi ſig. Jn ꝫ redarguit ꝺ in credulitate q̃ nõ vbiq̃ credebat eũ eẽ: ⁊ ꝓ huius duriciã ſignificat duricia iudeoꝝ q̃ nec viſis miraculis credũt. Uere ecõtra ꝓ ſamariã ſignatur fides gẽtiũ q̃ ſolo ẋbo credidit. ꝫ ãt q̃tũ ad allegoriã a ꝑmo xp̃i aduẽtu vſq̃ p⁹ regnũ antixp̃i ĩ pfidis iudeis durabit. g Et ꝓdi. ꝓdigiũ q̃ſi ꝓzro dictũ: q̃ſi qꝺ aliq̃d ſignificat. Uel ꝓdigiũ q̃ſi ꝓcul a digito: qz p̃figurat aliq̃ remotũ ⁊ futurum. h Deſcẽde. Quaſi alit̃ nõ poſſet ſanare niſi pñs eẽt: vñ dñs indicãs ſe nõ ꝺ eeſſe vbi iuitat̃: ſolo iuſſu ſanat. vñ: Uade. fi. t. v. i Uade fi. tu⁹. Ad filiũ reguli nõ vadit: ne diuitias honozare videat: Ad ſeruũ cẽturiõis ire ꝑmittit q̃ naturã hoĩs nõ deſpicit in quo ſupbiã ꝺ eſtruit: que in homĩbus non penſat naturam ſed

¶ Credidit

es. Et mlto plures crediderũt in a
eũ: ꝓpter ſermonẽ ei⁹. Et mulieri b
dicebat: quia iã nõ ꝓpter tuam †
loquelam credimus. Ipſi enĩ au c
diuimus et ſcimus quia hic vere d
a ¶ quibus mozatus eſt in ſamaria.
ẽ ſaluator mũdi. Poſt duos aũt f
a ¶ in patria ſua vbi nutritus fuerat.
dies exĩit inde et ãbĩit in galileã.
¶ cur. ¶ affirmauit.
†Ipſe enim ieſus teſtimoniũ phi g
buit: qz ꝓpheta in ſua patria ho/ h
norem non habet. Cum ergo ve/ i
niſſet ĩ galileã: exceperũt eũ gali/
a ¶ q̃ſi ꝓpter miracula aliq̃ nõ curaret eũ recipe.
lei: cuz omnia vidiſſent q̃ fecerat k
hieroſolymis in die feſto. Et ipſi l
¶ curioſitate miraculoꝝ non voluntate audiendi ꝑdicationem. ¶ vt nũc credant.
enĩ venerãt ad diẽ feſtum. Uenit m
a ¶ nec tñ ibi crediderũt ei niſi pauci diſcipuli.
ergo iterũ ĩ chana galilee: vbi feč n
a ¶ ꝓpter paruitatẽ vel regni vel fidei.
aquã vinuz. Et erat q̃dã regulus o†
cui⁹ filiꝰ infirmabat capharnaũ. p
¶ iſte regulus eſt figura iudeoꝝ difficile ad fidẽ venientium.
Hic cum audiſſet qz ieſus aduenireta iudea ĩ galileã: abĩit ad euz: r
⁊ rogabat eum vt deſcẽderet ⁊ ſa s
naret filiũ ei⁹: incipiebat enĩ mo/
ri. Dixit ꝫ ieſus ad eũ: Niſi ſigna t
¶ quib⁹ ſignis ⁊ ꝓdigijs crediderũt ſamaritani.
⁊ ꝓdigia videritꝭ non creditꝭ. Di u
cit ad eum regul⁹: Dñe deſcende v
¶ ne cadat in deſperationem.
ꝓius q̃ moriat filius meus. Di/ x
cit ei ieſus: Uade filius tu⁹ viuit. y
¶ iam incipit credere q̃ ſermone ſaner: et ſic meruit ſalutem filio ⁊ ſibi.
Credidit hõ ſermoni quẽ dixit ei z
¶ credendo.
ieſus: ⁊ ibat. Jã aũt eo deſcẽdẽte a b

a Et multo plures cre. ĩ eũ ⁊c. q̃ a ꝓncipio. b Et mulieri dice. qz non ꝓpt̃ tuã loq̃. cre. qz ex doctrina alicui⁹ aliq̃s inducat ad credẽdum: tñ fides initiꝫ diuine veritati ſm ſe. ideo ſequit: c Ipſi enĩm audiuim⁹. ab ipo q̃ ẽ de⁹ ⁊ hõ. d Et ſcim⁹. firmiter credẽdo: qz ĩ fide maioꝛ ẽ certitudo adherẽtie q̃ in ſciẽtia: q̃uis nõ ſit tãta certitudo euidẽtie: ⁊ qz nõ ſufficit cozde credere: ꝫ oportet fidez ꝓfiteri oze: ſm q̃ ꝺꝛ Roma. x. ideo fidem ſuaz ꝓfitentur dicẽdo: e Quia ꝫ ẽ vere ſaluator mũdi. in q̃ tria ꝓfitent de xp̃o. ſ. ei⁹ eminentiã ſingularẽ. Hic ẽ. efficaciam ſalutarẽ: Uere ſaluator. influentiaz generalẽ. ibi: Mũdi. f Poſt duos aũt dies. Deſcripta ꝙerſione gentiliũ ꝓ doctrinã. Hic ꝓnter deſcribit eorum ꝙerſio ꝓ miraculi opationem. Et diuidit in tres. qz ꝑmo circũſtantia miraculi deſcribit. ſcõ ipm miraculũ efficit. ibi: Et erat q̃dã. tertio ĩtẽtuz cõcludit. ibi: Et credidit: Actum ad ꝑmũ tangit circũſtãtia tpis cũ ꝺꝛ: Poſt duos aũt dies. q̃bus mãſerat cũ ſamaritanis ad p̃ces eoꝝ: vt ꝑdictũ ẽ. Et ſubdit circũſtãtia loci: Exĩt inde ⁊ abĩit in galileã. Et ſubdit cauſa ſm Chryſ. g Ipſe enĩ ieſus teſti. phibuit. i. phibuerat añ. vt hꝛ Luc. iiij. † Mat. 13. § Mar. 6. a Luc. 4. d

h Quia ꝓpha in ſua patria honozẽ non habet. qz inuidia eſt magis inter cõpatriotas: vt dictum fuit Matth. xiij. ⁊ ideo xp̃s non redijt ĩ naçareth vbi non fuit vilipenſus q̃n voluerunt eum ꝑcipitare: vt habet Luce. iiij. ſed abĩit in aliã partẽ galilee. ⁊ hoc eſt qꝺ dicit: i Cũ ergo venĩſſent in galileam exceperunt eum galilei honorificẽ: ſicut xp̃m a deo miſſum. ⁊ cauſa ſubdit: k Cum oĩa vidiſſent que fecerat hieroſolymis in die feſto. ꝓpter que etiaz mirabilia nicodemus legis doctoꝛ crediderat vt ſupza dictũ ẽ ca. p̃cedẽti. ⁊ oſtendit ꝙ̃ter qualiter galilei illa ſigna viderat dicens: l Et ipi enĩ venerãt ad diem feſtum: qz ipſi tenebantur venire: vt ſupza dictũ ẽ. ij. ca. m Uenit ergo itez in chana galilee. qz ibi ante fuerat in nuptijs. vnde ſequit: n Ubi fecit aquã vinuz. ⁊ declinauit ciuitatẽ naçareth rõne p̃dicta. Alit̃ exponit ab alijs dicẽdo q̃ non diuertit a naçareth: ſed oſtendit ꝓ litterã p̃dictã q̃ fuit honorifice receptus vbi pri⁹ fuerat vilipẽſus. Et rõ reddit ꝓ ꝫ q̃ illi de galilea generaliter: inter quos erant illi de naçareth cum eſſent galilei: fuerunt in hieruſalem in die paſchali: et videtes miracula q̃ fecit ieſus crediderũt in eum. ⁊ ſic honorifice receperũt: et ad ꝫ põt applicari illa lr̃a ab illo loco. Et abĩit ĩ galileã: generaliter: nõ excipiẽdo naçareh. ⁊ ſubditur cauſa: Ipſe enĩ ieſus teſtimoniuz phibuit. i. phibuerat ante. q. ꝺ. mutatũ erat negociũ in oppoſitã ptẽ. vnde ſubdit: Cum q̃ veniſſet ĩ galileã exceperũt eũ galilei. honorifice. generaliter etiã illi de naçareth. ⁊ cauſa reddit. Cũ oĩa vidiſſent q̃ ieſus fecerat ⁊c. Uenit itez ĩ chana galilee: nõ diuertendo a naçareth: vt dicit Chryſ. ſed de iudea veniẽdo xp̃us naçareth: qz ẽ in via veniendo illuc. o Et erat q̃dã re. Deſcript⁹ circũſtãtijs miraculi q̃tũ ad locũ ⁊ tp̃s. ꝙ̃ deſcribit miraculi act⁹ eũ ꝺꝛ: Et erat q̃dã re. Non accipit ꝫ regul⁹ ꝓ paruo rege: vt videt nomen ſonare: qz romani volentes frãgere iudeoꝝ ſupbiã: abſtulerũt ab eis regiam dignitatẽ: regnũ iudee ĩ q̃ttuoꝛ tetrachias diuidẽ

¶

tes: p̃cauere volẽtes eoꝝ rebellionẽ: vnde ꝓ illo tpe null⁹ rex erat ĩ iudea. Dicit ergo iſte regul⁹: qz erat officialis impatozis deputat⁹ ad cuſtodiaz galilee: pt̃ qꝺ manebat in capharnaũ q̃ erat metropolis illi⁹ terre. vnde ſubdit: p Cui⁹ fi. infir. caphar. ⁊ lz eẽt gentilis: auditis tñ miraculis xp̃i ſperabat ab eo ĩpetrare ſanitatẽ filij ſui. ideo ſequit: q Hic cũ audiſſet qz ieſus aduenireꝫ ⁊c. qz xp̃s erat ĩ alia villa. ſ. in chana. r Et rogabat eũ vt deſcẽderet. qz capharnaũ erat ĩ valle ſita reſpectu loci in quo erat xp̃s. s Et ſana. fi. ei⁹. lz enĩ crederet ipm poſſe ſanare eũ: credebat tñ q̃ nõ faceret ſine pñia cozpali. ꝓpter qꝺ xp̃s dure rñdit ei dicens: t Niſi ſigna ⁊ ꝓdi. vi. nõ creditꝭ. Mõ enĩ reꝑhẽdit eũ de petitiõe ſalutꝭ filij ſui: ſ̃ de defectu fidei ſue. verũtñ qz ex deuotiõe repetit petitiõem ſuã dicẽs: v Dñe deſcẽde. lõ exaudiat a xp̃o. vñ ſeqꝫ: x Dicit ei ieſus: vade. nõ enĩ voluit xp̃s ire cozpaliter: vt amoneret ab eo falſã eſtimatiõnẽ q̃ putabat ipm poſſe ſanare tñ pñtia cozpali. y Filiꝰ tu⁹ viuit. i. ꝓfecte ſanitati reſtitut⁹ ẽ de ianuis mozt⁹: qz ĩcipiebat mozi. z Credidit hõ ſer. qnẽ di. ei ie. qz fides reqrit̃ ad obtinẽdũ dei bñficia. a Et ibat. ſine cozpali xp̃i pñtia. b Jã aũt eo deſcen. qz capharnaũ ẽ ſita ĩ valle.

a Credidit ipe. Nō alij ciues: in q̄ paucitas fidei iudeoꝝ si-
gnat. Quis signa viderit: vñ infert: Hoc itez scōm si. se. ie. sic
s. multitudo gētiū solo xbo cōuertēdaꝝ in samaritanis signa
bat. b Hoc itez scōm. De oibꝰ miraclis q̄ fecit iesus i āno
aī mortē iobis: nō facit iobes mētionē nisi de istꝫ: ꝛ de dispu-
tatione xpi cū iudeis q̄. s. ponit. Ce-
teri enī euangeliste q̄ hic reticet dixe-
runt plane. Post hec

Nico.de lyra

a Serui occur. ei et nū. dī. qz filiꝰ eiꝰ
vitueret. cōgaudēdo ipi. b Interro
gabat ꝙ horā ꝛc. ꝗ fecit ad certificati-
onē miraculi respectu sui: qđ patz p ꝗ
qđ postea seqt: Cognouit ꝙ pater ꝛc.
c Et credidit. Hic ponit intēta ꝺclu-
sio. ad ꝗ enī factū ē istud miraculū vt
iste regulꝰ gētilis cū familia sua crede
ret i xpm. xpt ꝗ ōz: Et credidit ipse et
domꝰ eiꝰ tota. i. familia. Solet aūt q̄ri
an istud miraculū sit idē cum eo qđ so
let scribi Mat. viij. de cēturionis puo
sanato a xpo: ꝛ dic Chrysꝰ. ꝙ sic. Alij
aūt dicūt ꝛtrariū: qđ videt ex q̄ttuoꝛ.
Primo ex psona ifirmi q̄ ꝗ ōz filius:
ibi autē ōz seruꝰ. Scōo ex infirmitate
q̄ hic ōz febris: ibi aūt paralysis: vñ ibidē ōz: Seruus meꝰ ia-
cet i domo paralyticꝰ ꝛc. Tertio ex modo rogādi: qz iste roga
bat ꝙ veniret ꝓsentialit credēs ꝙ nō posset curare alit xpter
qđ fuit repbēsus a xpo: vt dictū ē. ille aūt cēturio ꝓsentiā xpi
repellebat: reputās se indignū tāto hospite. ꝺ. Nō sū dignus
ꝛc. Credebat etiā eū posse sanare dū esset absens solo iperio:
xpt qđ dicebat: Dic tm̄ verbo ꝛ sanabit puer meꝰ. xpt qđ fuit a
dño cōmēdatꝰ. dicēte: Nō inueni tātā fidē i isrl. ꝛ sic patz ex mō
rogādi ꝙ iste regulꝰ alt fuit a cēturione. Quarto patz ex loco
qz ipe erat i capharnaū q̄s fuit rogatus a centurione: ꝗ ōz ꝙ
erat i chana galilee qđ fuit rogatꝰ a regulo. ꝺ Hoc iteruz
scōm signū fecit iesus. nō ōz scōm simpliciter qz multa fecerat
in hierlm: vt ꝓdictuz est: sed ōz scōm de his q̄ fecit in galilea.
vñ sequit: Cū venisset a iudea in galileā. Ca. IIII

Moraliter.

Et ꝙ cognouit iesus ꝛc. Sequitur:
i† Jesus aūt fatigatꝰ ex itinere se-
debat sic sup fontē. hora aūt erat q̄si sexta. Jsta fatigatio fuit
signū passiōis xpi future tali hora. c† Venit mulier ō samā
ria haurire aquā. p hāc mulierē q̄ gētilis erat itelligi pōt vni
uersitas studētiū i doctria gentiliū. d† Dicit ei iesus da mi
bi bibere. p qđ significat ꝙ intēdebat aliqs ptos i doctrina
gētiliū sibi incoꝛpare p fidē. s. Dionysiū Ambrosiū Augusti-
nū. i† Quō tu cū sis iudeꝰ bibere a me poscis. ꝗ admiratiue
ōz: qz q̄s tales sic dionysiꝰ ꝛ ceteri ad fidē ꝙuertebāt: alij ō gē
tilitate mirabāt. k† Rndit iesus et dixit: si scires donū dei
ꝛc. ac si dicat. o tu gētilitas si scires dei grām tibi ꝙcedēdam
tu nō mirarer. ꝗ eā peteres ꝑcibꝰ deuotis. ꝛ ꝗ gētilitat. igno-
rātia magt designat cū subdit: q† Aq̄ ꝙ habes aquā viuā.
qz gētilitas ignorabat xpi potētiā. v† Qis q̄ biberit ex aq̄
hac. i. gētilū doctrina. x† Sitiet itez. nā philosophi de feli
citate loquētes nō attigerunt ad aliqđ qđ eēt humani deside
rij q̄tatiuū. qđ tū ē de rōne felicitat. illi xo q̄ magt appropin
querūt xpitati. posuerūt felicitatē hoīs i speculatioe ꝑme cau
se: q̄ tū speculatio ē p creaturas de q̄ certū ē p expientiā ꝙ bo
minis desideriū nō q̄etat. y† Qui aūt biberit ex aq̄ quā ego
dabo ei nō sitiet i eternū. qz doctria euāgelica felicitatē pfectaz
q̄ ꝙsistit i visione ꝛ fruitioe dei ostēdit. ꝛ gra q̄ dat credētibꝰ
euāgelio ad illaz ꝓducit. tō seqt: a† Sed aq̄ quā ego dabo
ei fiet i eo fons aq̄ saliēt. i vitā eternā. dic ei mulier: dne da mi
hāc aquā ꝛc. nā gētilitas audita ꝓdicatioe apłoꝝ ꝛ aliorū
discipulorꝝ deuote recepit fidē xpi. ꝺ† Dic ei ie. va. voca vi
tuū. p quē significat itellectꝰ q̄ ad capiēdū xpi doctrinā ē ap-
plicāꝺ. m† Nne video qz. pba es tu: pres nr̄i ꝛc. p ꝗ enī ꝙ
ꝗ mulier q̄siuit a xpo debitū adoratiōis moduz: significat ꝙ
gētiles vnt veri dei cultū receperūt ꝛ idolatriā abiecerunt.
q† Et ꝙtinuo venerūt disci. eius ꝛ mi. ꝛc. p ꝗ significata fuit
admiratio iudeoꝝ i ꝙuersioe gētiliū: sic hr̄ Act. x. ꝙ iudei q̄
erāt cū petro fuerūt admirati: qñ viderūt grāz spūsācti dari
cornelio ꝛ alijs gētilibꝰ existētibꝰ cū eo. s† Relict ꝙ mulier
hydriā suā ꝛ abijt ꝛc. p qđ significat ꝙ mlti doctores gētiliū
reliq̄rūt doctrinā ꝙsuetā. xpt euāgeliū: ꝛ discurrerūt ad docē
dū alios: ꝛ fecerūt fructū magnuz: qđ significat p hoc qđ ōz:

Et exierūt

serui occurrerūt ei: ꝛ nūciauerūt a
dicētes: qz filiꝰ eiꝰ viueret. Inter- b
a ꝙ nō diffidit de misericordia dñi: sz desiderat vt virtꝰ
diuina seruoꝝ cōfessiōe plurimis innotescat.
rogabat ꝙ horā ab eis in q̄ melioꝰ
habuerit. Et dixerunt ei: qz heri
ꝙ in figura sacrificij septiformis: in q̄ ois salus.
hora septima reliqt eū febris. Cog
ꝙ cōparauit horā nūciantiū horę pnūciāt. s. xpi
nouit ꝙ pater qz illa hora erat in
q̄ dixit ei iesus: filiꝰ tuus viuit: et c
credidit ipe ꝛ domꝰ eiꝰ tota. d Hoc
iterū scōm signum fecit iesus cuz
veniſſet a iudea in galileam.

exierūt ꝗ ō ciuitate ꝛ veniebāt ad eū. s. ad iesū. Interes
rogabāt eū discipuli eiꝰ di. rab. mā. ꝛc. p ꝗ aūt ꝙ distulit refe/
ctionē corpis accipe ꝗnis ia eēt hora sexta: ꝛ ipe etiā eēt fati/
gatꝰ ex itinere: volēs pus itēdere ꝙuersiōi samaritanoꝝ oñdit
xbo ꝛ facto ꝗtū ꝓdicatoꝝ euāgelij debet eē sollicitus ō salute
hoīm ꝛ postponere oē aliud negociū.
† Ex ciuitate aūt illa mlti crediderūt
ꝛc. q̄ lz excitati fuerūt p mulierē xbū
tū magt credidert p xpm. ideo sequit:
† Quia ia nō ꝓpt ꝛc. p qđ significat
ꝙ lz doctrina philosophica fidei nre
sit i plurib⁹ accōmoda tū nō credim⁹
ꝓpt illā: ꝗ ꝓpt sacrā scripturā ꝛ potis/
sime ꝓpter xpi doctrinaz. ꝺ† Et erat
q̄daz regulꝰ ꝛc. Moraliť. q̄libet pcōz
pōt dici regulꝰ diminutiue: qz deficit i
suiꝑioꝛitate. ꝛ tūc eiꝰ filiꝰ ifirmat: i
qñ ratiōi sensibilis appetitꝰ ꝙtrariat: i
q̄ debet obedire ratiōi sic filiꝰ suo pri
vt ōz. j. etb. ꝗ cū hō p rōnez xpm fide/
liter depcat. tunc ille filiꝰ p xtuꝫ xpi
sanat. p quē sensibilis appetitꝰ sub or/
dine rōnis collocatur.

In ca. iiij. vbi ōz in postil. Dicendū
ꝙ sitis vno modo accipit ꝓ desiderio
alterius rei ꝛc.

Additio.

In q̄libet istoꝝ triū modoꝝ q̄bꝰ sit accipit
ꝺm postillatorē q̄ biberit ex aq̄ spūali quaz
xps dat itez sitiet. Nā si accipit pmo mō. s. ꝓ desiderio alteri⁹
rei: sic ꝺm ipm oīs res spūalis accepta magis generat sitim q̄
tollit. Si aūt accipiat sitis scōo mō. s. ꝓ desiderio eiusdē rei ha
bite ad habēdū eā pfecti⁹: ꝺm quē modū habētes deū p grām
adhuc sitiūt habere ipm p gliaz. sic etiā isto mō sitis remanet i
ipis q̄ aquā spūalē. s. gratiā xpi accipiūt. Si aūt tertio accipit
sitis. s. ꝓ exclusioe fastidij a dilectioe habita: sic etiā bti accipi/
entes aquā: gliaz adhuc sitiūt. Vñ nullo ꝓdictoꝝ modoꝝ qui
bus ꝺm eū sitis accipit pōt verificari verbū xpi dicētis: Qui
aūt biberit ex aq̄ quā ego dabo ei nō sitiet i eternū: imo aucto/
ritas Eccli. ꝓ illū allegata nō solum applicat siti scōo mō acce
pte: sz etiā pmo ꝛ tertio mō vt patz intuēti. Vñ ꝓdicta xba xpi
plani⁹ ꝛ veri⁹ exponūt ꝺm Chrysꝰ. sic. ī ꝗ loco dicentē: Hāc aūt
excellētiā huiꝰ aque: vt scz q̄ ex ea biberit non sitiet in eternuz:
p ea q̄ ꝙsequunt xps ostēdit. dicit enī: Sed aqua quā ego da/
bo ei fiet ei fons aque saliētis in vitā eternā. q. d. sicut q̄ fontes
habet nequaq̄ iterficiet siti: sic ꝛ q̄ hāc aquā habet quā et da/
bo. hec ille. Auctras aūt Eccli. vbi ōz: Qui bibūt me adhuc si/
tient. intelligēda ē de quolibet triū modoꝝ ꝓdictoꝝ.

Replica.

In ca. iiij. vbi ōz: Qui biberit ex hac aq̄
nō sitiet amplius. postillatoꝛ quandā appa/
rentem sacre sc̄pture ꝙtrarietatē soluit: qz de eadē aq̄ ōz Eccli.
xxiiij. Qui me bibēt adhuc sitiēt. Dicit enim postil. sitim vno
mō significare appetitū alteriꝰ rei ab aq̄. s. spūali q̄ ē gratia ō q̄
sermo ꝓ cui⁹. s. extranee rei adeptionē sitis nō extinguit sz po/
tius auget: alio mō dicit sitim significare desideriū eiusdem rei
habite ad habēdū pfecti⁹: vt habēs deū p gratiā desiderat eū
habere p gliā. ꝛ sic vera ē auctras de Ecclesiastico allegata. pmo
aūt mō itelligit xbū xpi: Qui biberit ex aq̄ quaz ego dabo. i.
gratia nō sitiet i eternū appetēdo. s. rē tpalē: qz q̄ vere habet deū
ꝓ gratiā ex ipm nihil cupit habere cū ꝺ stat ꝙ desiderat eūdem
hr̄e pfecti⁹ sitiēdo adhuc: put sonat auctras Eccli. xxiiij. Burg.
aūt q̄si nolēs itelligere xba postill. dicit ꝺm pmuz modū sitim
nō extingui: qz habēs rem spūalē magt eā appetit hr̄e. Et ecce
ꝙ Burg. vel nō itellexit vel itelligere nolnit ꝙ postill. dicit si/
tim pmo mō significare appetitū rei extrance a gra. ꝛ illa ē res
tpalis: cui⁹ appetit⁹ ꝓ adeptionē gr̄e vel minuit⁹ vel oīno extin/
guit. Nā quāto pl⁹ q̄sq̄s ꝓcipit de gra tanto min⁹ sapit ei id qđ
habet natura: inquātū enī regnū gr̄e dilatat. intātū peti ptās
minuit. Verba sūt. b. Ber. de li. ar. ca. xij. Sra enī habentē tra
hit ad ꝙtēptū sui ꝛ amoꝛē dei. inq̄t. Richar. ꝛ ē cōis ynia sctoꝝ
doctoꝝ: ꝺm appetitū igit rei ext̄nee verū est xbū xpi. Et si dixe/
rit Burg. habēs grām sitit gliaz put i postilla. igit sitis nō ex
tinguit: ꝓcedo. qz ille ē itellectus auctis Ecclesiastici. xxiiij. sz il
la sitis nō ē alterius rei sed eiusdez: qz gloria est gratia ꝙsumā/
ta: falsū igit est qđ Burgē. finaliter hic dicit auctoritatē Eccle
siastici intelligēdā esse de siti pmo modo: vt patz ex ꝓdictis. Di
ctū Chrysꝰ. p Burg. adductū postillatoꝛi bñ intellecto concor/
dat: qz qui habet gratiā habet fontē vnde hauriat vt pter illis
qđ ad illum fontē ptinet non ꝙcupiscat.

Post hec

Post ꝟ ꝛc. Est aũt hie/ rosolymis. Probaton grece ouis dr latine. Probatica ꝑ pe/ cualis: qr ibi abluebãt cadauera hosti arũ. Significat autẽ aꝫ illa populũ iu/ deoꝝ q modo stat ꝗetus: mõ vẽr' tẽtationũ turbatur q di/ cũt dño: Hos pls tu⁹ sum⁹ ⁊ oues pascue tue. qui q̃nq; porticib⁹ .i. le/ ge q in q̃nq; li bris ẽ innuit. Ibi mlti infir mi qr lex nõ sa nat ꝟ pdit ifir mos vt aliqñ q̃rãt medicũ. Ceci ibi sũt q nõ hũt lumẽ fi dei. Claudi q qõ vidẽt ñ pũt opari. Aridi q q̃dã agunt sũt sine pigue/ dine charita/ tis. Expecta/ bãt aꝫ motũ: ĩ q sanitas fie/ bat p angelũ: qr lege ꝓiũcti grãz redẽptio nis desidera/ bãt. Angel⁹ fi li⁹ dei latẽs in carne inf inde os: q moti sũt doctrinis eius ad psequẽdũ: cui⁹ morte sa/ nat vnũas q̃ p humilitatez descẽdit ad fi/ dẽ passiõis: ſz q post .i. q ab vnitate discre pat: nõ sanat.

b Angel⁹ ãt.

Ecce duo miracula: vnũ iuisibiliꝫ p an gelũ ĩ piscinã: alterũ visibiliter a dño. In vtroq; vn⁹ sanat vt vnitas cõmẽde tur. Alioq̃n nec in ptãte adeo magnuz et in benignitate parũ fuit vnũ de tot sanari ab eo q̃ oẽs vno poterat erigere Xbo. Sz in his corpalib⁹ plus intẽdit eternã salutẽ animaꝝ. c Triginta ⁊ octo .i. duob⁹ minus q̃draginta: q̃ nu/ mer⁹ ꝓstat ex q̃ter decẽ ⁊ significat pfe/ ctionẽ opez: ĩ decẽ pcepta leg⁹ et q̃ttuor euãgelꝛs a q̃ duo minus habet q̃ chari tate dei ⁊ ꝓximi caret. d Vis san⁹ fie/ ri. Nõ nescit q̃d velit ſ accẽdit ad amo/ rẽ sanitat⁹ d̃ q̃ iã desperabat: vñ iã oq̃/ rebaꝫ q non haberet qui eũ mitteret in aquã. e Tolle grabatuz. dilige ꝓxi/ mũ infirma ei⁹ tolerãdo: q te infirmum patiẽter tulit ⁊ nõ solũ letare d̃ tua ere ctiõe ſ etiaz de ꝓximorum sollicit⁹ esto salute. Ecce angelus magni consilij la/ tens in carne: turbata aque iudeoꝝ sa/ num fecit vnum. f Et ambula. Dili gendo deum festina vsq; ad visionẽ ei⁹ nec fratrem ꝓpter amorem eius ad quẽ pergis deserens: nec propter fratrẽ ab illo querendo cessans.

Dicebãt

Post ꝟ erat dies Ca. V
ſ solẽnitatẽ celebrat cũ hoib⁹ hõ.
festꝰ iudeoꝝ et ãscẽdit ie/ sus hierosolymaz. Est ãt hierosolymis ꝓbatica piscina: q̃ cognomiaꝫ hebraice bethsaida: q̃nq; portic⁹ habẽs. In his iace/ bat multitudo magna lãguẽtiũ: cẽcoꝝ: claudoꝝ: aridoꝝ: expectã
a ſ .i. morte xpi ⁊ inde redemptionem.
tiũ aq̃ mõtũ. Angel⁹ autẽ dñi ſm tps descẽdebat ĩ piscinã: ⁊ moue
ſ si plures sanarẽ morte xpi: ꝓpter vnitatẽ tamẽ vnus dicit sanari.
baꝫ aq̃. Et q̃ prior descẽdisset ĩ pi scinã post motionẽ aque: san⁹ fie bat a q̃cũq; detinebaꝫ infirmita/ te. Erat aũt q̃dã homo ibi: trigin
ſ significat multis ⁊ magnis peccatis oppressũ.
ta ⁊ octo ãnos habẽs ĩ infirmita te sua. Hũc aũt cuz vidisset iesus iacẽtẽ: ⁊ cognouisset qr iã multũ
a ſ incitat cũ ad fidẽ ñ nisi volẽs debet fieri san⁹
tps haberet: dicit ei: Vis sãn⁹ fie ri? Rñdit ei lãguidus: Dñe hoiez nõ habeo vt cũ turbata fuerit aq̃ mittat me in piscinaz. Dũ venio eni ego: alius añ me descẽdit. Di
ſ a vitijs.
cit ei iesus: †Surge tolle grabatũ
ſ de virtute in virtutem.
tuũ ⁊ ambula. Et statim san⁹ fa/ ctus ẽ hõ ille et sustulit grabatuz

a Post ꝟ erat dies festꝰ. In supiozib⁹ determinauit euãgelista de spũali regeneratiõe. hic ꝓñr determinat de bñficioꝝ ad ꝟ cõueniẽtiũ exhibi/ tione. ĩ generatiõe enĩ carnali filij habẽt a pre vitã: nutrimẽtũ ⁊ doctrinaz: ita eodẽ mõ est ĩ generatiõe spũali. iõo euãgelista pmo describit vite collatiõez. scõo spũalẽ nutritionẽ ea. sequẽti. Post ꝟ aũt. tertio instructionẽ. ca. vij. ibi: Post ꝟ aũt ambulabat. Circa pmũ scidũ q mod⁹ naturalis cognitiõis humane ẽ ex sensibilib⁹ ad itelligibilia deduct: qz oĩs nr̃a cog nitio oritꝛ ex sensu. ⁊ iõo mod⁹ isti⁹ euãgeliste: vt frequẽter ẽ p mittere signũ sensibile ꝓuentiẽs sequẽti doctrine. ⁊ iõ ꝟ capm diuidiꝫ ĩ duas ptes. qz pmo ꝑmittiꝫ sensibile signũ: ad ostẽdẽ dũ q ĩ xpo sit potentia vite reparatiua. scõo suddiꝫ doctrina. ibi: Pr̃ enĩ diligit. Prima ĩ tres. qz pmo ponit miraculi opa tio. scõo ei⁹ ipugnatio. ibi: Erat aũt sabbatũ. tertio cõueniẽs excusatio. ibi: Jesus aũt rñdit: pr̃ me⁹. Prima ĩ duas. qz pmo circũstãtia miraculi ꝑmittit. scõo act⁹ miraculi describit. ibi: Erat aũt q̃dã. Circa pmũ ponit pmo circũstantia tpis. cũ dr: Post ꝟ erat dies festꝰ iudeoꝝ. s. festũ pentecostes. b Et ascẽ dit iesus hiero. qr viri tenebãt ibi eẽ ĩ illo festo: qz ter in anno tenebãt masculi apparere corã dño. s. paschare: pentecostes et festo tabernaculoꝝ. scõo describit ꝓditio loci cuz dr: c Est aũt hiero. pba. pi. in q̃ aq̃ pluuiales colligebãt: ⁊ ibi lauabã/ tur hostie pmo: ⁊ postea ĩ luteribꝰ ĩ atrio sacerdotũ existenti/ bus. iõo dicebaꝫ illa piscina ꝓbatica: a ꝓbaton qđ est ouis: ⁊ ẽ nomẽ grecũ: cui⁹ interptationẽ ponit in hebraico dicens: d Que cognoiaꝫ hebraice bethsaida. i. domus ouium.

e Quiq; por. ha. vt p plura loca possent lauãtes hostias de/ scẽdere ad aquã. f Jn his. s. porticibus. Jacebat mltitudo magna lãguẽtiũ ꝛc. et subdit causa: g Angel⁹ aũt dñi ſm tps. i. ĩ diuersis tpib⁹: interpolatiõe tñ facta. h Descẽdebat ĩ pi. ⁊ mo. aq̃: ex descẽsu angeli. i Et q̃ prior descẽdisset in pi scinã post motionẽ aque san⁹ fiebat. Causa aũt descẽsus ange li ⁊ hui⁹ miraculi assignaꝫ a doctoribꝰ dicẽtib⁹ q̃ appropinquã te euãgelij xpi tate dñs voluit figurã expressã baptismi in hac piscina ostẽdere: q̃ ꝓueniebat cũ baptismo ĩ mũdãdo ⁊ sanan/ do virtute dei occulta ad motionem angeli: sicut baptismus sub sensibili clemẽto mũdat aĩam xpi tute occulta verbi: ⁊ cũ ꝟ aliqñ sanat corp⁹ miraculose. verũtñ qz figura deficit a figura to. iõo ista piscina nõ sanabat nisi corp⁹ ⁊ vna vice tñ: ⁊ nõ sa/ nabat nisi vnũ. Baptism⁹ ãt ptingit ad aĩaz ⁊ sanat oẽs q̃tq; veniũt ad ipm nisi ponãt impedimentũ. Alij aũt dicũt q illa miracula ibi fiebãt ꝓpt̃ pscntiã ligni dñice crucis qđ ibi ena/ tauit approximquãte xpi passiõe. ⁊ iõo angel⁹ illuc descẽdebat ꝓpt̃ ligni reuerẽtiã: ⁊ enatauit tpe ꝓuentiẽti ꝓpt̃ eius motionez. p ꝟ etiã ostẽdebaꝫ q natura hũana a morbo peccati p lignuz dñice crucis erat sanãda. Qualiter aũt illud lignũ dñice cru/ cis ĩ loco illo fuerit positũ: diuersimode dr. Dicit enĩ in histo/ ria scholastica q regina Saba vidit in domo salt⁹ libani salo monis quoddã lignũ de q̃ vidit in spũ q ĩ illo pateret ille, ꝓpt̃ quẽ deficeret regnum isrl: qđ cũ significasset salomoni: tpe vo lẽs seruare durabilitatẽ regni: fecit poni illud lignũ ĩ ꝓfũdo terre iuxta tẽplum vbi postea in superficie terre facta ẽ illa pisci na: ⁊ iõo postea ibi illud lignũ apparuit mõ ꝑdicto. Jn quadã xo historia sãcte cru/ cis dr q Seth filꝰ Ade ex ꝑcepto pris iuit ad paradisũ voluptatis vnde ejectꝰ fue/ rat: ⁊ petijt ab angelo custodiẽte locũ illũ de oleo misericordie: q̃ acceptis trib⁹ gra/ nis arboris ligni vetiti: dedit ea Seth ⁊ ipe plãtauit supra sepulchrũ pris sui Ade: ⁊ inde orte sũt tres virgule q̃ postea in vnã arborẽ sũt ꝓiũcte: postea tpe salomonis illa arbor fuit secta: qr videbaꝫ edificatiõi tẽpli necessaria: verũtñ qñ applicabatur ad opus semp erat nimis curta vl̃ nimis lõga. ⁊ ideo tã q̃s inutilis ad ꝟ dimissa fuit iuxta templũ in atrio quodã: boues aũt venientes ad templũ illi ligno ceperunt face re quandã reuerentiã instinctu diuino: de q̃ dolẽtes sacerdotes fecerũt illud ꝓꝛi ĩ tra piscinã q̃ erat ꝓpe templũ qđ descẽdens ad fundũ: ibi diu latuit: postea xo imi/ nẽte passione apparuit mõ ꝑdicto. Hec autẽ scripsi sine aliqua assertione. k Erat aũt q̃dã. Hic ꝓñr ponit actus miraculi cũ dr. Erat aũt q̃daz homo ibi tri. ⁊ octo an nos habẽs ĩ infir. sua. Ex q̃ patz q diu punit⁹ fuerat: illã enĩ infirmitatẽ ꝓpt̃ pecca/ tũ ꝑcedẽs incurrerat vt patebit infra. verũtñ qz penã patienter sustinuerat: ideo di gnũ erat vt ei subueniret, ꝓpter ꝟ sequit: l Hũc cuz vi. iesus ia. ⁊ cogno. qz iam multũ tps haberet. s. ĩ infirmitate illa. m Dicit ei: vis san⁹ fieri: nõ petit q̃si dubi tans de voluntate: ſ vt magis excitet ei⁹ desideriũ. qz p hoc dignioz efficit accipere dei donũ. n Rñdit ei languidus, ostẽdẽs suum desideriũ. o Dñe hoiem non ha. vt cũ tur: fu. aq̃ mittat me in piscinã. q. d. multũ desidero: sed non habeo hoiem qui me portet: ⁊ ego sum ita debilis q̃ non possũ ita cito venire sicut alij. vñ sequit: p Dum venio enĩ ego: alius ante me descẽdit. hoc aũt dicebat: quia videbat iesũ fo/ tem ⁊ aptum ad portandũ eum: ⁊ magnũ reputaret si in hoc ei seruire vellet: sed sta/ tim ꝓtulit ei maꝫ beneficiũ: videlicet sanitatẽ pfectaz. vnde sequit: q Dicit ei ie/ sus: surge. restitutus sanitati. r Tolle grabatum tuũ. restitutus pristino vigori. s Et ambula. ad declarationem diuini miraculi. t Et statim sanus factus ẽ ho mo ille, quia diuina virtus infinita est ⁊ operaꝫ in instanti: sanitas enim que virtu/ te nature restituitur: in tempore ⁊ non in instanti acquiritur.

Pa. 94.

† Mat. 9. a Mar. 2. a Luc. 5. b

B

† De pe. dl 2. ꝟ 1. De pe. ⁊ remiſ cũ infirmi/ tas. i ꝑn.

ſ ſ Erat aũt

a Dicebāt ḡ. Judei observatores lr̄e nesciētes gr̄am q̄ lex implet q̄ ab oī seruili ope. i. a pctō cessare iubet. vñ b ōz: Tol. gra. t. r am. b Nō licet. Nō calūniāt de salute q̄ i sabbato curāt aīalia ꝑ de lecti portatione. c Rñdit eis. Nō cedit obiectib⁹ ꝑ sanatoris mādat obediēs auctoritatē sanatio nis sue obiicit calūniātib⁹. d Nesciebat q̄s r̄c. In turba posit⁹ nō agnouit iesū: sz post i tēplo in q̄ docemur: vt q̄sq̄s vult ad visionē dei pue nire: fugiat turbā suox affectuum r neḡ hoīm: r adeat tēplū interne oratiōis. e In tēplo. Nō i turba sz i tēplo: q̄ si gr̄az ꝺditoris cognoscere volum⁹: oportet vt ꝺuēticula fugiam⁹ r tēplum efficiamur. f Noli pecca. Innuit q̄ ꝓpter pctā lāguebat: sz ip̄e iesus illū sicut exteri⁹ ita itus sanauit. vñ p̄monet: ne iterꝝ peccādo grauī⁹ iudicet. g Quia ꝺ fa. in sab. Quasi solutor legis agēs ꝺ deū: q̄ reḡuit in sabbato. sex dieb⁹ ꝓmo opat⁹. Gen. 2. a Contra q̄ ait iesus: Nō sex dieb⁹ tñ vt putat⁹ opat⁹ est de⁹ ꝺ vsq̄ mō opat: q̄ q̄ sex dieb⁹ ꝺdidit noua: a q̄b⁹ reḡuit die septīo: postea opatur vsq̄ i finē gubernādo: sustētādo: renouādo: ꝓpagando: vt permaneāt ꝺdita. Et cū semp opat deus ꝺstat sacramētū eē q̄ de requie sabbati legit. h Jesus autez re. Quasi cecī in lege cur mi bi iuidet⁹ si hoīez i sabbato sano: q̄ de⁹ cū p̄ semp operor. i Propterea er. Si pr⁹ ꝓ ope sabbati nūc magī insidiāt: q̄ patrē suū deū dicit cū eum tātūmodo hoīem putarēt. Ergo īponunt q̄ se facit eq̄lez deo q̄ eēt facere rapinā: ꝺ ipse nat⁹ est eq̄lis. k Rñdit itaq̄ iesus. Quia cōmoti sūt de audita eq̄litate ei⁹ quē putāt hoīez purū: cū deo patre: subdit se esse filiū eq̄lē patri eiusdē volūtatis: eiusdem ptātis: eiusdem opatiōis. In his aūt disserē dis: ꝺ genere loquendi vtitur: quo mentes paruulorum possit excitare et si non implere: r quo mentes adultorum exerceantur r pascātur. dicit enim de deitate filij: Non potest a se facere nisi quod videt patrez fa. r demonstrat ei pater. que omnia non ꝼm litteram vt in hominibus fieret accipiēda sunt: sed mystice. Illis autem hec secreta dicit vt conturbentur: vel vt forte turbati medicum querant. Propter nos etiaz vt nobis scriberētur: que nō bene intellecta in errorē: bene ītellecta i veritatē ducerēt. l Amen amen dico vobis. Agit hic de idētitate sua cum patre: r minoritate sua ꝼm hominē r quid in his faciat. s. vtranq̄ resurrectionē corporis scilicet et anime. m Non potest filius a se. Jta sum equalis patri: vt nō ipse a me. sz ego sim ab eo. Non facit a se: nec potest a se ḡ non est a se: sed ab eo facit et potest a quo est. n Nisi quod viderit. Idem est: filio videre patrem vel audire q̄ esse a patre. Videre ergo facientē est eadez cum patre operari. Non enim hic dicit quasi alia faciat pater: alia imitans filiꝰ sicut solet in hominibus fieri: sed eadem sunt opera que operatur pater per filiuz. vnde addit: Quecūq̄ enim ille fecerit: hec r filiꝰ silr facit. hec eadem r nō alia r nō dissimiliter sed similiter.

suū r ambulabat. Erat aūt sabba a
tū i illa die. Dicebāt ḡ iudei illi q̄ b
sanat⁹ fuerat. Sabbatum ē: nō li c
cet tibi tollere grabatū tuuz. Re
spōdit eis: Qui me sanū fecit ille c
mihi dixit: Tolle grabatū tuuz r
ambula. Interrogauerūt ḡ eum: ꝺ
Quis est ille hō q̄ dixit tibi tolle
grabatū tuū r ambula? Is aūt q̄ e
sanꝰ fuerat effect⁹ nesciebat quis ꝺ
eēt. Jesus āt declinauit a turba f
cōstituta i loco. Postea iuenit eū g
iesus in tēplo: r dixit illi: Ecce sa- b
f nus fact⁹ es: iam noli peccare: ne

ꝼ noto iesu nō ē piger in annūciādo.

deteriꝰ tibi aliq̄d ꝓtingat. Abijt il i
a ꝼ iste nunciat salutē vt sequantur: sed
illi econtra psequuntur.
le hō r nunciauit iudeis q̄ iesus
eēt q̄ fecit eū sanū. Propterea p- l+
sequebāt iudei iesū: q̄ ꝺ faciebat g
in sabbato. Jesus aūt rñdit eis: m+ h
ꝼ sapiētia p quā facit pater omnia.

Pater me⁹ vsq̄ mō opat: et ego n
operor. Propterea ḡ magis q̄re- i o
bāt eū iudei iterficere: q̄ nō solū
ꝼ quātū ad opinionē eox.
soluebat sabbatū: sed r patrē suū
ꝼ nōvt nos q̄ ptēz eū vocam⁹: sz eq̄lē faciēs. s. ꝺo.
dicebat deū: equalem se faciens k
deo. Respondit itaq̄ iesus et di- l
xit eis: Amen amen dico vobis m p
ꝼ. i. filius ꝼm hoc q̄ est homo nihil potest nisi qꝺ
pater dat r docet.
non potest filius a se facere q̄cq̄ n
nisi qꝺ viderit patrem facientez.

a Erat aūt sab. Hic ꝓīr ponit p̄dicti miraculi accusatio. r ꝓmo q̄tū ad ip̄m sanatū. secꝺo q̄tū ad ip̄m medicū. ibi: Interrogauerunt ḡ. Jn ꝓma pte ꝺz sic: Erat aūt sabbatū i die illo: in q̄ nō erat licitū opa seruilia facere. ꝓpt qꝺ sequit: Dicebāt ḡ iudei illi q̄ r sanus fact⁹ fuerat. b Sabbatū ē: nō licet ti. tol. gra. tuū. Isti falsū dicebāt: q̄ opa corpalia q̄ sūt ad dei honorē bñ possunt fieri i die sabbati: sicut sacerdotes i tēplo corpaliter opabant. milia: vt ꝺz Mat. xij. Portatio autē hui⁹ grabati erat ad magnificētiā diuini miraculi: sic r illi q̄ miraculose de carceribꝰ vel hmōi liberāt: portāt cōpedes suos ad loca sancta: ad manifestationē sue miraculose liberatiōis: tū aliī se excusat ille sanat⁹. dicens: c Qui me sanū fecit ille mihi dixit: tolle grabatū tuū r ambula. q. ꝺ. ille q̄ me diuīa x̄tute sanauit: eadē virtute r auctoritate mihi p̄cepit: et p ꝺis teneoz sibi obedire: nec sū trāsgressoz. d Interrogauerunt ḡ. Hic ponit accusatio medici. r ꝓmo i generali aī cognitionē determinatā de ip̄o. secꝺo i spāli ipso cognito. ibi: Postea. Quia enī p sanatē eū iste sanat⁹ ꝺuenīter se excusabat. iꝺo q̄rebāt de ip̄o sanāte: vt ip̄m psequerēt r ꝺ ē qꝺ seq̄t: Interrogauerūt ḡ eū q̄s est ille hō q̄ dixit tibi: tolle grabatū tuū r ambula. q̄s ꝺicerēt: mal⁹ ē hō q̄ ꝓcepit talia. e Js aūt q̄ sanꝰ fuerat effect⁹ nesciebat q̄s eēt. q̄ diu lāguidus iacuerat: et sic facta x̄pi r eius famā ignorabat. f Jesus enī declinauit a turba ꝺstituta in loco. dans exemplum aliq̄s fugiēdi volētes calūniare: r nolēs se iactare de opatione miraculi. g Postea. Hic ponit accusatio medici i spāli habita cognitiōe de eo: r ꝺ ē qꝺ ꝺz: Postea iuenit eū iesus in tēplo: q̄ ad agēdū gr̄as de sanitate sibi collata frequētabat tēplū qꝺ ē loc⁹ oratiōis. h Et dixit illi: ecce sanꝰ fact⁹ es iā noli peccare. Ex q̄ patz q̄ infirmitas illa fuerat sibi ꝓpt pcm̄ inflicta. i We deteriꝰ aliq̄d tibi cōtingat: incurrēdo pena eternā: q̄ i recidiuante fiūt nouissima peiora priorib⁹. k Abijt ille hō r nūciauit iudeis r̄c. Dicūt aliq̄ q̄ ꝺ fecit maliciose: sz ꝺ nō ē verū: q̄ illos q̄s ꝺns sanauit cogit⁹ e: sanauit r mente. vñ de isto dicit infra. vij. ca. Totū hominē saluū fecī in sabbato: qꝺ etiā exprimit hic ex verbo x̄pi. cum ꝺz: Jā noli peccare. q. ꝺ. p̄cedēs peccatū est tibi dimissum. Et ideo dicendū q̄ iste sanat⁹ iuit bona intētione ad publicandū x̄tutes x̄pi. Illi aūt q̄bus hoc nunciauit fecerūt inde dānū suū: sicut r de alijs x̄pi x̄tutibus. ideo sequitur: l Propterea psequebāt iudei iesū q̄: hec faciebat i sabbato. tanq̄ violatoz diuine legis: qꝺ tū erat falsum: vt visum est. m Jesus autem. Hic ponit miraculi excusatio. Circa qꝺ ꝓsiderandum q̄ apli fuerunt homīes puri. r ideo christ⁹ excusauit eos de violatione sabbati in spicarū per exempla puroz hominū: sic dauid r sacerdotum: vt habet Mat. xij. vbi ista exempla diffusi⁹ tractant. ip̄e aūt x̄ps erat hō r de⁹. r ideo aliq̄s se excusauit de violatiōe sabbati p facta humana: vt ptz Luc. xiij. vbi ostēdit q̄ in necessitate poterat bos leuari de puteo i die sabbati: r multo magis homo sanari: vt habet infra. vij. ca. Si circūcisionē accipit homo in sabbato vt non soluat⁹ lex mo⁹ vsi: mihi indignamini q̄ totū hoīem saluū feci in sabbato. Aliq̄s aūt se excusat p diuina facta: vt hic cū subdit: n Pater me⁹ vsq̄ nūc opat r ego operoz. De⁹ enī non sic ꝓducit res sicut artifex domū: q̄ domū factā dimittit r non ꝓseruat. r ideo domo facta cessat ei⁹ opatio. deus aūt sic ꝓducit res q̄ eas ꝓseruat in esse. r ideo ꝺz septima die q̄euerit a nouis operib⁹ cōdendis: nō tū q̄euit a creaturis ꝓductis cōseruandis. Pater r filiꝰ sūt vn⁹ de⁹. r ideo sicut pater ꝓtinue opat in ꝓseruatione r administratiōe rerū: ita r filiꝰ: r sic x̄ps excusat i sabbato operando. Sz q̄ ex hac excusatiōe sequit q̄ x̄ps sit eq̄lis deo pr̄i. ideo ex ꝺ x̄bo magī psequebant eū iudei tanq̄ blasphemum: q̄ blasphemia acrius punit in lege q̄ fractio sabbati: r ꝺ est qꝺ ꝺz: o Propterea ergo magis q̄rebāt eū iudei iterficere r̄c. patz lr̄a. ꝓpter qꝺ ꝓiter se excusat. dicēs: p Amē amē dico vobis nō pōt filius a se r̄c. q. ꝺ. vos mihi imponitis legī trāsgressionē: r hoc ē impossibile: q̄ nō possū obliquari a regula veritatis diuine: qꝺ pater: q̄ filius in q̄tū deꝰ habet oīno eādē opationē cuz patre: r sic non pōt ab eo obliquari. Silr nec in q̄tū hō: q̄ hūanitas x̄pi ē instrumētū ꝓiūctū ipi⁹ diuinitatis: et sic non potest

Hec r silr

a Nec ↄ siliter. Videt corp⁹ omne facere qđ anim⁹ sz nō siliter cū anim⁹ imperet corpori. Pater xo ↄ filⁱ⁹ eadē ↄ siliter opant: qz vna natura vna substātia pris ↄ filij ↄ vna volūtas ↄ ptās ↄ vna opatio. b Hīa demō. ei. Demōstrare patrē filio: ē cūcta opari p filiū vt eꝫ habeant i fide nra pr̄ ↄ filius. Et ne aliq̄ mō min⁹ sentiat ō filio addit: Et maiora his da. ei. ß ē p eu⁹ maiora faciet. Que: sicut enim p. s. m. ↄ. v. Mai⁹ ē suscitare mortuos ꝯ̄ languidū sanare: vnde agebat. c Maiora his. Suscitat pat̄ alias p filiū vt alē viuēt ex substātia pris ↄ filij: ↄ ei filio homini facto i tpe demonstrabit maiora. i. resurrectionē corpoꝝ: vt miremini eaꝫ fieri p filiū. d Sic enī pr̄ su. Incipit ostēdere qđ filius ſm ꝙ eꝫlis ē pri faciat. s. animas a morte resuscitat. Et est pma resurrectio a viris. In sequēti xo ostēdit etiā resurrectionē mortuoꝝ corpoꝝ: ſm ꝙ filⁱ⁹ hois ē ↄ ptātez dedit ei. i. f. e Sic et filius. Aug⁹. Quia pr̄ ↄ filⁱ⁹ sūt eadē vita. Judicat aūt ↄ suscitat corpa: nō pr̄ sz filⁱ⁹ ſm dispositionē humanitatis in ꝙ minor pr̄: nec honorat sicut pater. vnde ait: Qui non honorificat filium: non hono. patrē qui mi. illū. f Quos vult vivificat. Aug⁹. Non alios ꝯ̄ pater sed eosdem: qz vna volūtas ↄ eadē potestas et eadem vivificatio mortuoꝝ. hec sunt maiora que operatur pater p filiuz sz resurrectio mortuoꝝ: vnde honorandus ꝓbatur filius sicut ↄ pater. Unde ↄ subditur: Neq̄ enī pater iudicat quēq̄: qz psona patris in iudicio nō apparebit: sed nec christⁱ⁹ in eo ꝙ ei cōsubstantialis: sed in forma serui vt possit etiam ab impijs videri: in qua iniuste iudicatus: iuste iudicabit. Aū alibi hec causa reddit: qz filius hominis est. g Ut omnes ho. Honorat deū qui cōmendat creatorem: omnipotentē: eternuz. Honorat patrem qui credit eum habere filium equalem sibi. Honorat filiū qui credit eum esse equalem patri. h Qui nō honorificat. Aug⁹. Si enī minor crederet filius: pater inhonoraret: ꝙ vel inuidie nollet eū genuisse eqlē: vel infirm⁹ nō posset ↄ sic nō esse de⁹ cōuincret: qz impotēs. i Quia q̄ xbū. Quia eꝫlis sū pri ↄ vno honore cū eo honorā d⁹: g q̄ audit xbū meuz. i. q̄ credit me filiū ↄ credit eū patrē: habet vitā eternā. qz hec: ē vita eterna: vt p⁹ dicet: vt cognoscāt te ↄ quē. m. ie. xpm cē vnū vez deum. k Audit ↄ credit. ei. Cur ait: Audit xbū meū et credit: nō mihi ß ei q̄ me misit: qz xbū ei⁹ ē i me: imo ego sū xbuz ei⁹. Qui ḡ ei credit: credit xbo ei⁹. i. mihi. l Sz trā. Dic a morte ifidelitat⁹ ad vitā fidei et iusticie p⁹ a corruptiōe ad eternitatē. De pma

ſ vt sicut pater honoret filius. ſ a patre haber ꝙ possit: qz a patre habet ꝙ sit.

a Quecūq̄ enī ille fecerit: hec et filius similiter facit. Pater enī dili
a ſ sicut supra aut viderit patrē facientē.
b git filium: ↄ oia dēmōstrat ei que
ſ corporalib⁹ curationib⁹.
c ipse facit: ↄ maiora his demōstra
a ſ q̄si de equali patri quē nō crederitis equalem.
d bit ei opa vt vos mirēmini. Sic
ſ quos vult.
enim pater suscitat mortuos ↄ vi
ſ in animabus. ſ. qui sūt digni.
e uificat: sic ↄ filius quos vult viui
ſ ↄ vere filius vivificat: qz etiam iudicat.
ficat. Neq̄ enī pr̄ iudicat quēq̄:
ſ cur.
f sed omne iudicium dedit filio: vt
ſ non vt minorem sed sicut hono. pat.
omnes honorificēt filiū sicut ho
g norificāt patrē. Qui nō honorifi
cat filiū: nō honorificat patrez q̄
misit illū. Amē amē dico vobis:
a ſ intelligit. b ſ me missū ad sa
h quia qui verbū meū audit et crē
lutē oim. a ſ ex pre cui credit ↄ siliter ex me q̄ sū vna vita cū eo: ↄ ß ē q̄ dicit ↄ q̄ audierint viuēt.
dit ei q̄ misit me: habet vitā eter
ſ dānationis.
i nam: ↄ in iudiciuz non venit: sed
ſ vere trāsiit in vitam.
trāsiet a morte i vitā. Amen amē

nō pōt a motiōe ei⁹ obliqri. ↄ p ꝙs nō pōt trāsgredi: qz trāsgressio ē obligātio a lege diuīa. Sciēdū tñ q̄ Arri⁹ ex ß xbo. Nō pōt filⁱ⁹ cē. dic filiū i diuinis cē minorē pre. ↄ ideo ꝙr ß excludit. cū dr: a Quecūq̄ enī ille fecerit. s. pr̄ b Hec ↄ filⁱ⁹ silr fac. vbi tria excludūt: p q̄ posset dici filⁱ⁹ miōr pre. Primū ē si opatio pris se extēderet ad aliq̄ ad q̄ se nō extēderet opatio filij. ideo hoc excludit. ibi: Quecūq̄. Secz ē si filⁱ⁹ faceret eadē q̄ facit pr̄. ſm idē titatē speciei tñ: ß nō ſm numerū: ita ꝙ pr̄ plura in numero faceret: ↄ ß excludit cū dr: Hec ↄ filⁱ⁹ silr facit. i. eadē numero. Tertiū ē si faceret eadē numero: sicut faber ↄ martell⁹. pducūt eūdē effectū: tñ aliter: qz faber vt cā pncipalis: martell⁹ aūt vt instrumētalis. ↄ ß excludit cū dr: c Silr facit. i. vnifomiter p oēm modū. Et sic ptz ꝙ xbū p dictū. Non pōt filⁱ⁹ a se facere q̄cq̄ ↄ. nō pōt exponi ſm errorē Arrij de minoritate filij respectu pris i diuinis: ß tñ ostēdit. pcessū filij a pre: inq̄tū filⁱ⁹ nō ē a se ß a patre: ↄ sic potētiā opandi ↄ notiā habet a pre: sic ↄ essentiā: nō tñ aliā: ß eandē numero. Si enī filⁱ⁹ cēt creatura vt dicit Arri⁹ nō posset facere q̄cūq̄ fac pr̄: vt ꝙr dicit euāgelista: Quecūq̄ facit ille ↄ. qz seipm nec posset pducere: nec cōseruare: esset tñ pduct⁹ ↄ ꝙseruat⁹ a pre. d Pater enī di. Postq̄ euāgelista posuit signū visibile ad ostēdēdū q̄ filⁱ⁹ habet potentiā collatiuā vite corpalis. hic ꝙr ponit doctrina xpi de vita spūali p ipm ꝙferēda. Et diuidit in duas. qz ꝑmo ponit doctrina xpi. scđo eius ꝙfirmatio subdit. ibi: Si ego testimoniū. Circa ꝑmū sciēdum ꝙ duplex ē vivificatio. s. aie ↄ corpis: ↄ duplex iudiciū diuinū sibi rñdet. ꝑmum ē iudiciū discretiōis qđ nūc ē et rñdet vite pñti. scđm ē iudiciū discussiōis vltime ↄ premiatiōis: qđ erit i futuro. ↄ rñdet corpoꝝ resuscitationi. Jđo sic ꝓcedit: qz ꝑmo agit de vivificatione aiaꝝ ↄ iudicio discretiōis nūc existēte. scđo de resurrectiōe futura. qz i ꝑmo ostēdit xps se hre potētiā vivificatiuā. scđo ostēdit q̄liter ista potētia sit itelligēda. ibi: Amen amē dico vob. In ꝑma pte dr sic: Pater enī diligit filiū ↄ oia demōstrat ei q̄ ipe facit. Si accipiat hic filius ſm diuinā naturā: dilectio non accipit hic causaliter: qz volūtas in diuinis non ē pncipiū originis filij: ß natura: vt superi⁹ dictū ē. ↄ ideo cū dr: Pat enī diligit filiū ↄ oia demōstrat ei: inq̄tuz sciētia patrī cōmunicat filio. ß xbū diligit nō notat causā: ß tñ signū vel cōcomitātia. Si aūt accipiat filⁱ⁹ ſm humanā naturā: sic accipitur causaliter: qz amoz ē ꝑmū donū ↄ causa aliox: ↄ tunc ē sensus. Pater diligit filiū: qz plenitudo sciētie cōmunicate aie xpi ꝓcedit ex patrī dilectiōe. e Et maiora his demōstrabit ei opa. s. vivificationē mortuoꝝ morte spūali: de q̄ loq̄t postea qz maius ē iustificare impiū q̄ creare celū ↄ terrā: ſm Aug⁹. exponētē illud infra. xiij. Et maiora hoꝝ faciet. Qz aūt dr ß demōstrabit de futuro: nō ē p ß itelligēdū q̄ filⁱ⁹ ſm naturā diuinā acceperit de nouo aliquā sciētiā: vel q̄ aīa xpi aliq̄d coḡuerit qđ a pncipio sue creatiōis ignorabat: qz a pncipio sue creatiōis habuit plenitudinē gratie ↄ sciētie. ß dr res demōstrari: q̄si de nouo alijs inotescit. ↄ talis modus loquēdi habetur Gen. xxij. Nūc cognoui q̄ timeas dūm. i. alios cognoscere feci: qz de⁹ aū sciebat abrahā timere ipm: ß p obediētiā eius in imolatiōe filij ß fecit ab alijs cognosci. f Ut vos miremini. Jstud nō ponit causaliter ß tñ ꝙsecutive: qz ptās vivificatiua nō ē data xpo ꝓut in deo admirationē: ſ ex ß secuta ē q̄n viderūt mirabilia xpi opa. Et ostēdit ꝙr q̄ sunt illa maiora opa. dicēs: g Sicut enī pater suscitat mortuos ↄ vivificat: qđ ē diuine xtutis: h Sic ↄ filⁱ⁹ q̄s vult vivificat. Jstud xbū vult non ponit hic ad denotandū q̄ filius pauciores vivificet q̄ pater: sed ad ostendenduz modum agēdi: qz nō agit coacte nec ex necessitate nature: sed libere. Et qz iudiciū discretionis cōcomitat resurrectionē spūalem: vt ꝓdictū est. ideo sequit: i Neq̄ enī pater iudicat quēq̄. s. seorsū a filio cum sit coa vna opatio. k Sz omne iudiciū dedit filio. hoc dr pro tanto: qz iudiciū est per sapientiā diuinam. sapiētia autez tota cōmunicat filio: ↄ per ꝙs potentia iudicatiua. l Ut omnes honorificēt filiū sicut honorificāt patrē: ex ꝓdictis enī sequit q̄ sit honorādus honore latrie sicut ↄ pater: cum sit vn⁹ de⁹ cum eo. vnde sequit: m Qui nō honorificat filiū: honore latrie. n Nō honorificat patrē q̄ misit illum. quia habēt eandē maiestatē. o Amen amē dico vobis. Hic ostendit qualiter potentia vivificatiua de qua locutus est sit itelligenda. s. de vivificatione spūali: que est per fidē charitate formatā: ↄ hoc est quod dr: Amen amen dico vob qz q̄ verbū meum audit ↄ credit ei q̄ misit me. fide formata. p Habet vitā eternam. causaliter: qz habet gratiam que facit eum dignū vita eterna. q Et in iudiciū nō venit. s. ꝙdēnatiōis: veniet tñ i iudiciū discussionis ↄ premiationis. Et qz dixit ꝙ talis habet vitā eternā: ne aliq̄s credat ex hoc ꝙ fides faciat hominē in ꝑsenti imortalē. ideo subdit: r Sed transiet a morte in vitam. quia oportet soluere debitū nature anteq̄ veniat ad vitam glorie. Et qz fides a deo dat ꝑ inspirationem. ideo subdit: s Amen amen dico vobis. Jste euangelista solus duplicat hanc dictionē amen: qz in hebreo confirmationē designat.

Jpe enim

tatē. De ꝑma aūt resurrectiōe apti⁹ subdit: Amen amē dico vobis: qz v.h.ꝛ nūc ē. a Quia venit ho. Dixi qz fili⁹ suscitat ꝛ viuificat: qđ vez ē qz venit hora ꝛc. et ostēsio ꝓpr̄is sui: ꝟ enī de suscitatiōe aīe a pctis agit. b Nocē filij. Hoc solū iust⁹ cō-

uenit: q̄ sic audiūt ō incarnatiōe ei⁹ vt credāt qz fili⁹ dei ē. c Sicut enim pr̄. Aug⁹. Vita q̄ ē ipe pr̄ et fili⁹ ptiner ad aīaz non ad corpus. Corp⁹ enī non sentit vitā sapiētie sed aīa rōnalis: q̄ illuminaī a lumine qđ illuminat oēz. b. v. in b. mū. Aug⁹. Sup aīam rōnalē que ē imago

†De pe. di. 2. c. charitas est. 9. cum ergo.

dei: nihil ē nisi de⁹ cui⁹ est imago: hui⁹ ipe de⁹ ē vita ꝛ ipa est vita corporis.

d In semetipo. Mō aliū-de: sz ipse ē vita: sic et fili⁹ in semetipo ē vita. Sz differūt: qz pr̄ ē vita nō nascēdo. fili⁹ ē vita ex patre nascēdo. vñ ait: Dedit. nō q̄ aliq̄n fili⁹ fuerit sine vita: sz nascit ex eo vita. dedit ergo. i. vita genuit vitaz. e Et ptātem. Postq̄ dixit de resurrectiōe aīe: subdit de resurrectiōe carnis. Et ptātem quā habet fili⁹ cuz patre in occulto dedit pr̄ ei: qz fili⁹ hominis ē: in q̄ forma iudicās bonis et malis videbit. Visio enī forme dei solis mūdis cor-

† De cōse. di. 5. c. finali in fi.

Mat. 5. a de. pmittit. vñ Be. m. c. q. ip. deū videbūt. Aug⁹.

† 12. di. c. 1.

Christ⁹ in eo q̄ ē fili⁹ dei ē vita q̄ viuificat aīas. i eo q̄ fili⁹ hois: iudex. Dedit ꝯ ei pater vitā generādo: vt viuificet. Dedit ei potestatē iudicij i carne mittendo. ꝓ verbū enī filium dei fit aīaz resurrectio. ꝓ verbum factū i carne: filium hominis: fit corpoz resurrectio. f Quia veniet hora. Sicut. ꝟ. est auctor de resurrectiōe mētis i vitam eternā. ita etiā ꝟ ē auctor de resurrectiōe carnis: aliter nemo crederet.

g Mō possū a meipso facere. Dedit mihi ptātez iudicij nō tm possū a me. i. q̄ nō ē a se: nō facit a se. et ita q̄ culpat eum de opere sabbati: culpat patrem.

b Sicut audio. Audio per vnitatē substātie: id est scio qz nō est aliud audire ℈ scire vel esse. Vel ego filius hois nihil a me possum: sz sicut audio a deo iudico: ꝛ hoc iudiciū meū de q̄buscūq; ē iustum. ió qz non q̄ro. v. m. i. hois sed patris: que ē de salute hominū: q̄ ad hoc me misit: id est incarnari fecit. i Non quero. Loquit nunc ſm qđ equalis ē patri: vt ꝓbetur in eo vera deitas: nūc ſm qđ minoz vt ꝓbet vera humanitas. k Si ego testimoniū. Dicto de idētitate essentie sue cuz patre: ex qua viuunt non corpa que non sentiunt: sed anime rationales medie inter deuz ꝛ corpora. Dicto etiam de minoritate humanitatis: in qua scz mozitur: resurgit: suscitat corpora et iudicat. Supponit de testimonijs suis que nō indiget habere ab homine: quia habet ab operib⁹ que pater dedit ꝛ ab ipo pr̄e. Habet tm et ab hoib⁹ ſz vt a lucernis. i. a iobāne et a moyse q̄ si nō possūt ꝓiugere aīas deo: possunt tm ꝓfutare inimicos.

℈ Sz hec

a ſ post p aplos. b ſ noli expectare nouissimā.

a dico vobis: quia venit hora et a
ſ p ipm. ſ sine fide in peccatis. ſ credēdo.

b nūc est qñ mortui audiēt vocē fi/ b
ſ obediēdo. ſ nūc ꝛ semp. ſ p vocē

c lij dei: ꝛ q̄ audierint viuēt. Sicut c
filij dei: qz sicut enī pr̄. a ſ ad aiaz viuificatiōez.

d enī pr̄ habet vitā in semetipo: sic e
dedit et filio habere vitā i semet/

e ipo. †Et ptātez dedit ei iudiciū fa f
a ſ q̄ fili⁹ homis habet ptātez iudicij: vt ꝛ malis possit videri: mirum enī videt cum hoc magis cōueniret filio dei.

f cere: qz fili⁹ hois ē. Nolite mirāri g h
ſ in fine seculi. ſ ram boni q̄ mali.

ri ꝟ: qz veniet hora i qua oēs q̄ i
ſ corpe nō aīe. a ſ non vt viuāt sicut supza sz vt

monumētis sunt audiēt vocē fi
resurgāt. ſ adhuc indiscretio. ſ cece discretio iudicij.

lij dei: †ꝛ pcedēt qui bona fecerūt k
ſ vt videant deum sicuti est.

in resurrectione vite: qui vo ma/ l
ſ dānationis.

la egerūt in resurrectionē iudicij.

g †Mō possum ego a meipso facere m

h quicq̄: sz sicut audio iudico et iu/ n o
ſ quo iudico cū patre: qz nō q̄ro vo. meā. i. ꝓpriā filij hois: sz que cū patre filio eadem est.

i diciū meū iustum ē: † qz non que
ſ hominis.

ro voluntatē meā sed voluntatē
ſ. ſ. dei patris. ſ homo.

k ei⁹ qui misit me. Si ego testimo/ p
niū phibeo de meipso: testimoni/ q
ſ vobis incredibile videbit. ſ pr̄: qđ post apter

um meū nō ē verū. †Alī⁹ ē qui te r
ibi: q̄ misit me pr̄. ſ vt in baptismo ꝛ in mōte.

stimoniū phibet de me: et scio qz s
ſ qz est a veritate que est deus.

verū ē testimoniū eius qđ perhi/
ſ sacerdotes ꝛ leuitas.

bet de me. †Vos misistis ad iohā t

Jpē enī subtilioza ꝛ altioza scribit de xp̄o: ꝛ ꝟ indiget maiori assertiōe ꝓpr̄ qđ cōiter vtiť ꝓdicta duplicatiōe. a Quia venit hora ꝛ nūc ꝛē mortze in fidelitat⁹: de q̄ ō: Mat. viij. Dimitte mortuos sepelire mortuos suos.

b Audiēt vo. fi. dei. fidē viuificatē suscipiēdo. ſō seq̄ť: c Et q̄ aū. vi. pōt etiā itelligi de viuificatiōe corpali: qz ad vocē xp̄i aliq̄ fuerūt resuscitati scilicet fili⁹ vidue. Luc. v. ꝛ filia archisynagogi Mat. ix. ꝛ laçar⁹. j. xj. ca. Per ꝟ aūt qđ ō ꝛ: Venit hora ꝛ nūc ē. ptz q̄ nō loquit ō resurrectiōe generali: q̄ erit i futuro: ſ de viuificatiōe spūali q̄ ē p fidē xp̄i: et de resurrectiōib⁹ corpalib⁹ ꝓticularib⁹ tū q̄ facte sūt ad ꝛfirmatiōez hui⁹ fidei: ꝛ iste incepit ꝛ a ꝓncipio ꝓdicatiōis xp̄i. d Sicut enī pr̄. Hic ꝯnr agit de resurrectiōe generali futura et de iudicio sibi corespōdēte. Et diuidit i duas. q̄ primo agit ō resurrectiōe. scōo de iudicio ibi: Et potestatē. Circa ꝑmū sciēdū q̄ illo qđ ē tale ꝓ essentiaz est cā alioꝝ: vt hr̄. ij. metapb. de⁹ pr̄ est vita ꝓ essentiā: ꝛ ꝓ ꝯns fili⁹: cū sint vna essentia ꝛ vna vita: et ꝓ ꝯns ipe erit cā viuificatiua oīm resurgēt̄ū: et ꝟ ē qđ ō: Sic enī pr̄ habet vitā i semetipo. i. a se et a nullo alio: ꝛ ꝓ ꝯns ei ꝙuenit ꝓ essentiā. e Sic dedit ꝛ filio hr̄e vitā i semetipo. qz sz fili⁹ sit vita per essentiā sic ꝛ pr̄: ꝟ tū habet a pr̄e. f Et ptātē. Hic ꝯnr agit de iudicio futuro. Et diuidit in duas. q̄ primo describit illud iudiciū. scōo describit forze iustū. ibi: Mō possū. Circa ꝑmū sciendū q̄ tota trinitas i iudicio futuro iudicabit auctoritatiue: ſ xps ingt̄u hō iudicabit executiue. Cui⁹ rō ē: qz iudex debet ee manifest⁹ oīb⁹ iudicādis. de⁹ aūt pr̄ vt fili⁹ ſm diuinā naturā nō videbit i iudicio ab oīb⁹ qz tūc oēs essent beati: qz i tali visiōe ꝙsistit beatitudo. ꝛ iō executio iudicij data est xp̄o hoī q̄ poterit ab oīb⁹ videri: ꝛ ꝟ ē qđ ō: Et ptātez dedit ei iudiciū facere executiue. g Quia fi. hois ē. ab oīb⁹ visibilis bonis ꝛ malis. h Nolite mi. ꝟ. q. d. ad huc mai⁹ faciet xp̄s hō. vñ subdit: i Quia vebo. ꝛc. audiēt vocē filij dei: hūanitas enī xp̄i ē oganū diuinitat⁹. ꝛ iō vox ei⁹ opabit ad resurrectiō nē generalē futurā ꝓ modum instri ꝙiūcti. verūtū qz nō resurgēt vnifozmit: qz aliq̄ resurgent ad gloriā ꝛ aliq̄ ad penā. iō seq̄ť: k Et pcedět qui bona fecerūt i resurrectiōe vite. ꝟ ō: ad denotandus q̄ fides sine bonis opib⁹ nō sufficit ad salutem. l Qui vo mala ege. in resur. iu. i. ꝙdēnationis. m Mō possū. Hic ostēdit ꝟ iudiciū forze iustū. Filij enī ingt̄u de⁹ habet eā dē naturā cū patre: ꝛ sic nō pōt i iudicādo deficere. sīliter nec ingt̄u hō: qz volūtas hūana i oīb⁹ seq̄ť motū ꝛ regulā volūtatis diuīe: ꝛ ꝟ q̄ ō: Mō possū ego a memetipo facere quicq̄: declinādo a patre. n Sz sic audio iudico. Licet enī habeat eā dē noticiā cū patre ingt̄u de⁹: tū habet eā a pr̄e: ꝛ ſm hoc ō: ab eo audire: ſm vo humanā naturā habet noticiā infusā: ꝛ sic magr̄. ꝓpte a pr̄e audit. o Et iudiciū meum iustū ē. qz nō pōt obliquari volūtas xp̄i hois a volūtate dei: vt dictū ē. ió sequit: Quia nō q̄ro voluntatem meā sz volūtatem eius qui misit me.

p Si ego testimoniū. Posita xp̄i doctrina de potētia viuificatiua eius. hic ꝯnr ponit ꝛfirmatio ꝓdicte doctrine. Et diuidit i duas. qz primo cōfirmat hmōi doctrīa. scōo arguit iudeoꝝ duricia. ibi: Claritatē ab hoibus. Prima i duas. qz primo ꝛfirmat testimonio hūano. scōo testimonio diuino. ibi: Ego aūt habeo. Prima i duas. qz primo iducit testimoniū. scōo ostēditur q̄ debeat eē acceptū. ibi: Ille erat. Circa ꝑmū sciēdū q̄ aliq̄n aliq̄ ꝛfirmat ꝓ aliq̄d qđ ē minoris auctoritat⁹: qđ ꝟ q̄ illud ē magr̄ acceptū audiētib⁹: sīlr̄ dīc ꝓbs. ij. metapb. q̄ aliq̄ dignāt⁹. i. dignū reputāt poetā iducē testē: sīlr̄ fūt illi q̄ fūt imbuti dictr̄ poetic⁹. ꝛ iō nihil recipiūt nisi ꝓ testimoniū poete ꝛfirmet: q̄uis illō sit magr̄ autēticū simpliciť q̄ dictum poeticū. Et eodē mō veniētib⁹ ad fidē de iudaismo ꝛfirmat nouū testamētū ꝓ vet⁹: ꝛ eodē mō saluator ꝟ ꝛfirmat doctrinaz suā ꝓ testimoniū iobis: cui⁹ sāctitas erat nota iudeis: ꝛ ꝟ ē qđ ō: Si ego testimoniū phibeo de me ipso. s. solus. q Testimoniū meū nō ē verū. i. efficax ſm reputatiōnē vestrā: q̄uis i se sit efficacissimū. ꝓpr̄ ꝟ sequit: r Alī⁹ ē q̄ testimoniū phibet de me. s. iobes baptista: vt patuit. j. ꝛ. ij. ca. s Et scio qz verū ē testimoniū ei⁹. qz pr̄ ei⁹ Zacharias ꝓ spiritū sāctū ꝓbauit ipm ꝓcire aīas ꝛē dūi ad dandā sciētiā salutis: vt habeť Luc. j. Testimoniū aūt salutiferuz esse nō pōt nisi sit verū. Qz aūt istud testimoniū sit autēticū: ostēdit cū subdit: t Vos misistis ad iobem. nūcios solēnes q̄si volētes acquiescere dicto eius sicut autētico: sicut dictum fuit. j. ca.

Et testimoniū

a Sz ꝟ dico. Sz tñ testimoniū iobis induco: vt ꝓ iobez vos hoīes ad veritatē ipaz ducamini ⁊ credētes salui sīt. b Ille erat lucer. Qui me exteri⁹ oculis hoīm visibilē exhibuit: interi⁹ corda hoīm ad me cognoscēdū accēdit. Etiaz oēs ꝓphe ⁊ apli fūt lucerne: xp̄s verū lumē qđ illumiat oēm hoiez ve. hūc mūdū. c Ardēs ⁊c. Hoc ē in nocte ostēdēs seq̄ solē: nō ḡ supflua. Nemo tñ in ea remaneat qñ ipa suffi/ciat. d Neq; vocē ei⁹. Et si in sina vocē ei⁹ audisse ⁊ speciem vidisse pure tis. e Scrutamini. Ecce aliud testi monīū scripture: i q̄ de⁹ testat ꝺ filio: ꝟ iudei i ea spem ponentes ad xp̄m so lē nō puenīūt. f Et ille sīt ⁊c. Eos q̄ putat vitā habere ī scriptur: ⁊ me q̄si ꝓtrariū moysi repudiatis: ꝓ ipsas me deū itelligere potestis si diligēter aduertatis. g Claritatez ab. Nec tm̄ ꝟ loquor vt ḡrā glaz meā: ꝟ vob errātib⁹ cōdoleo: q̄ nō habetis dilecti onē dei: ⁊ ad viam veritatis reducere volo. h Quia dilectionē. Dilectio dei nō ē i vob qz me nō accipitis. i. nō credit: qz veni vt ꝓ me pr̄ glorificeꝝ. i Si alī⁹ ve. Antichrist⁹ q̄ ꝓpriā glo/riā q̄rit nō dei. i. in noīe suo veniet: ꝟ est qđ Apls ait: vt credāt mēdacio q̄ nō credidērūt xp̄o. ☞ Si enī

2.Thes.2.c

Nico.de lyra

a Et testimoniū phi. xp̄i. i. mihi q̄ tñ veritas. ꝓfitēdo me eē xp̄m: ⁊ se ne gādo: vt patuit. ꝺ. j. ca. ⁊. iij. b Ego aūt nō ab hoīe te. ac. ⁊c. q. d. nō dixi p̄ dicta vt sim in maiori auctoritate ꝓpt̄ dictū iobis ſz ꝓpt̄ salutē vr̄az quā de sidero: vt acq̄escētes ei⁹ testimonio ad salutem ptingat. c Ille erat. Hic ostēdit q̄ iobis testimoniuz debet eis eē acceptū ꝓpt̄ tria. ſ. ꝓpt̄ ei⁹ officium qz erat p̄co xp̄i: qđ notat cuz ꝺ: Ille erat lucerna: ostēdēs hoīb⁹ vtā salutē ſz xp̄m. Et sīc lucerna nō lucet ex se: sic iobes non erat lux: ꝟ venit vt testi/monīū phiberet de lumīe. ſcđo ꝓpter charitatis incēdiū: qđ notat cum ꝺ: d Ardēs. intātū q̄ ꝓpt̄ ꝛelū charita tis diuīe morte suscepit. tertio ꝓpt̄ vir tutis exercitiū: intātū q̄ credebāt eū xp̄m: qđ notat ibi: Lucens. Ista tria debēt reddere testimoniū ei⁹ acceptū: ⁊ maxīe iudeis: qz voluerūt ip̄m reci/pere tāq̄ xp̄m. ꝓpter quod ſubditur: e Vos aūt voluistis ad horā exulta re ī luce ei⁹. dicit ad horā: q̄ finaliter eū ꝓtēpserūt: ⁊ ei⁹ morte ꝑcurauerūt. f Ego autē. Hic ꝓfirmat doctri/nā suā ꝓ testimoniū diuinū. Et diuidi tur ī tres ſm q̄ pr̄ testificat⁹ ē triplici ter de xp̄o. ſ. ꝓ opa: ꝓ seipsum: ⁊ ꝓ scri/pturas. ſcđa ibi: Et q̄ me misit. tertia ibi: Scrutamini scripturas. Jn pma pte ꝺ sic: Ego aūt habeo testimoniū mai⁹ iobe. ſ. testimoniuz dei pr̄is qđ ē maius testimoniū iobis ꝓpt̄ maiorē cognitiōis certitudinē: ⁊ ꝓpter ei⁹ incōmutabilitatē. Et q̄le sit istud testi/monīū ostēdit. ꝺ. g Opa enī ⁊c. vt ꝓficiam ea. ſ. miracula xp̄i tutē toti⁹ creature excedētia: q̄ faciebat xp̄s xp̄tute ꝓpria. iō dicit: Ut ꝓficiā ea: ipa opa q̄ ego facio testimoniū phibent de me: qz pr̄ misit me. Sicut enī firmū testimoniū habeꝝ ꝓ demō/strationē ī his q̄ subsūt facultati naturali itellect⁹: ita ī his q̄ sūt supra hāc facultatē firmū testimoniū ē ꝓ opa soli deo pos/sibilia: q̄ nō pōt eē testis falsitat⁹. et ꝟ mō ꝓfirmata ē doctrina xp̄i: nō solū ipo ꝓdicāte: ꝟ etiam ipsis aplis. ſm q̄ ꝺ Marc. vlt⁹. Illi aūt ꝓfecti ꝓdicauerūt vbiq; dño cooperāte ⁊ sermo nē ꝓfirmāte sequētib⁹ signis. h Et q̄ misit me. Hic ꝓn po nit testimoniuz pr̄is qđ testificat⁹ ē ꝓ seipsū: ⁊ ꝟ fuit ī baptis/mo ⁊ ī trāsfiguratiōe: vbi audita ē vox pr̄is sup xp̄m. Hic est fili⁹ me⁹ dilect⁹: ⁊ ꝟ ē qđ ꝺ: Et q̄ misit me pr̄ ipe testimoniū ꝓ/

ſ iohānes etiā q̄ ex deo est testat de me. ſ non sibi sed.

nē: ⁊ testimoniuz phibuit vītati. a
Ego aūt ab homine testimoniuz b
ſ nō sū cōrēc⁹ testimonio iobis: q̄si nō sufficit nisi
a nō accipio: ſz hec dico vt vos sal
de⁹ attestet. ſ q̄dē. ſ ꝓpter qđ deberis ei cre/dere. ſ non lux. ſ spū charitaris.
b ui sitis. Jlle erat lucerna ardens c
c ſ lumine veritaris. ſ cum ipse
sequi solem ostenderet.
⁊ lucēs. Vos aūt voluistis exul/ e
tare ad horā in luce ei⁹. Ego aūt f
habeo testimoniuz mai⁹ iohāne.
ſ vere maius.
† Opa eī q̄ dedit mihi pater vt p g
ficiā ea: ipsa opa q̄ ego facio testi/
ſ qz talia opa ñ nisi a deo pñt fieri. ſ q̄ opa dedit
monīū phibēt ō me: qz pr̄ me mi/
sit. † Et q̄ misit me pr̄ ipe testimōi h
a ſ inuisibiliter in cordib⁹ hoīm. b ſ sed vos.
c ſ q̄ nō aure carnali: sed tm̄ spūaliter capitur.
d um phibuit de me. Neq; vocē ei⁹ i
ſ qz subsētia diuinitatis est inuisibilis.
vnq; audistī: neq; speciē ei⁹ vidi/
ſ qđ erat in principio.
stis. Et ꝟbū ei⁹ nō habetī ī vobis k
a ſ qz his q̄ auditis a me nō creditis nec amatī.
manēs: qz quē misit ille: hūic vos
ſ autem.
e nō creditī. Scrutamini scꝑturas: l m
qz vos putatis in ipsis vitā ēter/ n
f nā habere. Et ille sunt q̄ testimo/ o
ſ ramē. ſ p illas.
nium phibēt de me: et nō vultis p
ſ credere in me. ſ quā in scripturis q̄ritis.
venire ad me vt vitaz habeatis.
ſ .i. hūanā laudē nō q̄ro: nec honorē q̄ veni dare
g Claritatē ab hominibus nō acci q
spūalez. ſ ideo dico qz.
h pio: sed cognoui vos: qz dilectio r s
nē dei nō habetis in vobis. Ego t
veni in noīe patris mei: et nō ac/ v
ſ vñ hec pena vobis. ſ q̄ dicer se esse deū.
i cepistis me. Si alius venerit i no x
mine suo: illum accipietis. Quō y z

hibuit de me: ꝓ seipsū. i Neq; vocē. Hic ꝓnter ostēdit eos nō cape hmōi testimoniū: qđ de⁹ ostēdit tripliciter. primo p si/gnū sensibile: sicut ī baptismo ⁊ trāsfiguratiōe audita est vox sensibilis: ꝟ hāc vocē nō audierāt iudei pſequētes xp̄m: qz ibi nō fuerant. ideo ꝺ: Neq; vocē ei⁹ vnq; audistis. scđo ostendit aliq⁹ p visionē sue essentie sicut bea/tis: ⁊ hoc excludit ab eis. cū ꝺ: Neq; speciē ei⁹ vidistis. tertio p internam in spirationem. et hoc excludit. cum ꝺ:
k Et verbum ei⁹ nō habetis ī vobis manēs. Et subdit causā huius. Quia quē misit ille huic vos nō creditī. q. d. ꝟ nō ꝑuenit ex dei defectibilitate: ſz ex vestra incredulitate. l Scrutamini. Hic ꝓnter ponit testimoniū dei pr̄is per scripturas veteris testamēti q̄ manife/ste loquunt de xp̄o: et hoc ē qđ dicit: Scrutamini. i. interi⁹ diligēter aduer/tite. m Scripturas. legis et ꝓphe/tarū. n Quia vos putatis in ipis vitam eternā habere. Et ꝺs dicit puta tis: qz ab hac opinione sunt defrauda ti ex eoꝝ incredulitate. o Et ille sūt † ꝫ.14.b q̄ testimoniū phibent de me. qz scriptu ra veteris testamēti determinat tēpus eius aduēt⁹. Heū. penultī. Nō aufe/ret sceptrū ⁊c. et Dañ. ix. vbi determi/nat tēpus aduentus sanctiſāctoꝝ sub numero certo hebdomadarū. determi nat etiā locū natiuitatis Miche. v. Et † ꝫ.8.a tu bethleem ephrata paruulus es ī mi libus iuda: Ex te enī egredietī q̄ sit do/minator ī isrl ⁊c. determinat etiā mo/dum nascēdi. Esa. vij. Ecce ꝟgo concꝑiet ⁊ pariet ⁊c. et modū cōuersandi. ſ. in pauptate. Zach. ix. Ecce rex tu⁹ ve/nit tibi iustus ⁊ saluator ⁊ ipe pauper. Et modū moriendi: Esa. liij. Sīc ouis ad occisionem ducet ⁊c. et breuiter oīa mysteria xp̄i in veteri testamento inue niunt expressa: ⁊ in xp̄o cōpleta. et iō ex scripturis veteris testamēti potuit vere cognosci q̄ ipe erat christ⁹ in lege promissus: sicut diffusius declarauī in q̄dā q̄stione in q̄ de hoc determinauī.
p Et non vultis venire ad me. per ſi dem: quia iudei ꝓ maiori parte per/māserūt in infidelitate. Ut vītā eternā habeatis. que habet per fidē formatā charitate. q Claritatem ab homi nibus. Hic consequenter arguit eoꝝ tarditatem ad credendum: ⁊ quia per sequebantur christum vt blasphemū: in quo fingebant se moueri ꝛelo dei: et vt violatorez sabbati: in quo videban tur moueri ꝛelo legis moysi. ideo ostē dit vtrunq; esse falsum. primo primuz. secundo secunduz. ibi: Nolite putare. dicitur ergo primo sic: Claritatem ab hominibus non accipio: id est quero. quasi diceret: p̄dicta non dixi ad iactā tiam: quia non quero hominū gloriā: quod patet ca. sequenti. vbi dicitur q̄ fugit quando turbe vo luerunt eum facere regem. Sed ostendit vlteri⁹ ad q̄d p̄dicta dixerit: ſz ad ostendendum eorum duriciam dicens: r Sz cognoui. i. cognoscere feci. s Quia dilectionē dei nō habe tis in vobis. qđ declarat ex signo ꝑsenti dicēs: t Ego veni in noīe patris mei. qđ ptz p p̄dicta testimonia. v Et nō ac/cepistis me. ſz magis pſequimini: qđ nō faceretis si dilectionē dei haberetis. hoc etiā declarat ex signo futuro dicens:
x Si alius venerit in nomīe suo. i. nō habēs p̄dicta testimo nia a deo. y Illū accipiet⁹. Hoc fuit inchoatū q̄n iudei rece/perunt beneꝯceba tanq̄ messiā: q̄ tñ nullū diuinū testimoniū habebat ꝓ miracula vel scripturas. Hoc etiaz ꝓfecte cōplebit q̄n recipient antixp̄m. ꝓ vero deo: quia faciet se circūcidi ⁊ di/cet se eis ꝓmissum: ⁊ ei adherebūt q̄sq; ei⁹ falsitas detegat ꝓ Enoch ⁊ Helīā. Et causā hui⁹ incredulitatis subdit dicēs:
z Quō potestis credere q̄ gloriā ab inuicem accipitis: id est gloriam

¶ a Si enī. Cur aūt nō credāt subdit: non q; nō ē aptaxitas. ſz q; ſupbia eos excecat ⁊ ambitio laudis: q̄ appetit ſe eſtimari qđ i ſe nō habet ⁊ ſup alios ſe efferre. Humilitas xo ſolius dei gl̄iaz q̄rit: eiq; ſoli placere appetit. b Si aūt illi⁹. Ex b colligit: q; q̄ legis p̄cepta q̄ extertora ſūt ip̄lere negligit: euāgelica q̄ p̄fectiora ſūt ⁊ ſubtiliora multo minus implere valebit. Ca. VI

POſt hec abijt. Poſt xba q̄b⁹ p deitatis ſue ⁊ humanitat̄ arcana mōſtrauit: miraculo q̄nq; panū q̄s eēt ſubdit. vñ ait: poſt hec abijt. i. hec inuiſitata ⁊ viſibilia ad cognitionē inuiſibilis dei ducunt. Sz et myſtica ſt̄. Mare enī ē ſeculū galilee: id ē rote: q; hic ē volubilitas non erectio ad deū. Hoc trāſit ieſus reſurgendo. vñ eū quē p̄mū vna gens iudeorū ziā ſequit̄ multitudo gētiū: cupiēs inſtrui: ſanari ⁊ ſatiari. Jeſus aūt diſcipulis i mōte ſpūalib⁹ altiora cōmittens: turbis inferioribus ſimpliciora p̄mo paſca b̄ agit: docēs eos q̄bus facit debere trāſire de mūdanis ad celeſtia. Oculi ieſu ſūt dona ſpūs: q̄ miſertus aperit: ne errēt venientes ad ſe. Jp̄e ſciēs tentat diſcipulū: vt ille tarditatē ſue fidei agnoſceret qui p̄ſente creatore de pauc̄ ſufficiētiam multis poſſe fieri: dubitare nō debuit. Et per ei⁹ ignorātiā ſignificat ſpūalē itelligētiā iudeos i lege ignorare. d Trās mare. Tyberiadis ⁊ caphārnaum in eodē litore ex p̄te nr̄a: vltra i alio litore oppoſito loc⁹ ē vbi miraculū ſtudactū ē. Nec p̄prie vocāt mare: b̄ q̄dā magna iordanis refluxio. e Et ſeq̄bāt̄ xc̄. Alſo b̄ miracło gētiuz magna turba ſequit̄: q; ſic eos q̄s a corpis infirmitate ſanabat: intus ſpūs reintegrabat: ſic ipſos a morbo icredulitat̄ ſanabat. f Cū ſubleuaſſet. Exēplo ſuo nos āmonet leuare oc̄los cordis nr̄i: vt ſi forte eo ducēte ad altitudinē actiōis ⁊ ſciētie aſcēdere p̄mittamur.

potestis vos credere q̄ gl̄iam ab
§ q̄ gloriat̄ in deo gloriet̄.
inuicē accipitis: ⁊ gl̄iam q̄ a ſolo a
a § aut̄. b § q; nō veni dānare ſz ſaluare.
deo ē nō q̄rit̄? Nolite putāre q; b
ego accuſaturꝰ ſum vos apud pa
a § q; voci ei⁹ nō creditis qua ait: ꝓpheta ſuſcitabit vobis deus ip̄m audietis ſicut me.
trē. Eſt q̄i accuſat vos moyſes c
§ quomodo.
a in q̄ vos ſperatis. Si enī credere/ d e
§ irriſio incredulī nō dubitantis dei.
tis moyſi: crederetis forſitā ⁊ mi/
§ cur.
b hi. De me enī ille ſcripſit. Si aūtē f g
§ q̄ de me teſtantur.
illius lr̄is nō creditis: quomodo
§ q̄ a lege p̄dictus ſum.
verbis meis credetis? Ca. VI

§ i. interfecto Lazare voluit dignitatez humanitatis ⁊ deitatis p̄ miracula oſtēdere nominādo locū ⁊ tēpus.

c p Oſt hec abijt ieſus trās b i
mare galileę q̄ ē tyberi k
e adis. † Et ſeq̄bat̄ eū multitudo ma l
gna: q; videbāt ſigna q̄ faciebat m
ſup his q̄ infirmabāt̄. † Subijt § in n
mōtē ieſus: ⁊ ibi ſedebat cū diſci o
pulis ſuis. Erat aūt p̄mū paſca p
f dies feſt⁹ iudeoꝝ. † Cū ſubleuaſſet q ⁊

Turba ſequētiū carnalium cognitionuz nos nō p̄turbet: nec ab altitudine ꝓtēplationis deiciat: ſz eā ſpūalib⁹ eſcis quātū capere poſſit paſcere curemus. § Rādit ei

† 39. di. in ꝓn. ibi turbas ſequēres.

Nico.de lyra

gloriā humanaz. b enī impediuit iudeos a fide xp̄i in p̄te: q; ſolū attēdebāt ⁊ adhuc attēdūt ad gl̄iam ⁊ exaltationē tēporalē dādā eis p meſſiā. videbāt aūt xp̄m pauperē ⁊ abiectū. ⁊ ideo nō receperūt eū: nō attēdētes ſcripturas ꝓphaz q̄ de ei⁹ paupertate ⁊ abiectiōe loquūt̄: vt. s. dictū ē. Gloria aūt ⁊ exaltatio q̄ ꝓmittit̄ danda p xp̄m: illa ē gl̄ia celeſt̄ quā nō intelligebāt. ideo ſeq̄tur: a Et gl̄iaz q̄ a ſolo deo ē non q̄ritis. ꝓpt̄ b̄ i infidelitate p̄manet̄. b Nolite putare. Hic oſtēdit eos nō moueri ẓelo moyſi: ipſum p̄ſequendo: q; moyſes manifeſte ſcripſerat de eo: et b̄ ē q̄d dz: Nolite putare q; ego accuſaturꝰ ſū vos apud patrē. ſ. ego ſolꝰ. c Eſt q̄ accuſat vos. mecū. ſ. moyſes: d In q̄ vos ſperat̄. falſo tū. e Si enī credere tis moyſi crederet̄ forſitan ⁊ mihi. li forſitan nō ē nota dubij: ſz libertat̄ arbitrij: q; nullꝰ credit niſi volēs. f De me enī ille ſcripſit. ſ. dupliciter. vno mō exp̄ſſe ⁊ manifeſte: vt p̄dictū ē Deu. penult̄. ⁊ Deutero. xviij. Prophetā ſuſcitabit vob̄ deus. alio mō figuraliter ⁊ occulte: q; oia ſacrificia ⁊ facta veteris teſtamēti ſūt figure xp̄i. g Si aūt illius lr̄is nō creditis. xc̄. nō q; lex moyſi ſit maioris auctoritat̄ q̄ verbū xp̄i ſm veritatē: b̄ tm̄ ſm iudeoꝝ reputationē: vocāt etiā lex moyſi lr̄a. doctrina aūt xp̄i xb̄ū: q; moyſes doctrinā ſuā tradidit ſcripto: nō aūt xp̄s: q; lex euāgelica ē lex amoris. ⁊ ideo ꝑmo fuit ſcripta i cordib⁹ apl̄oꝝ p receptionē ſpūſſancti: ſicut diffuſius declarauit ſup epl̄am ad Hebreos. Ca. V

Moraliter. Poſt b̄ erat dies feſt⁹ iudeoꝝ xc̄. Sequit̄: c† Eſt aūt hieroſolymis ꝓbatica piſcina. Scōm doctores catholicos piſcina b̄ ſanās infirmitates inuiſibili xtute apparuit añ baptiſmū xp̄i: ad ſignādū xtutē hui⁹ baptiſmi ſic dixi plenī⁹ i expoſitione lr̄ali.

Quinq; et Quiq; porticos habēs. i. aditus p q̄s ſignificat̄ lex ꝓphete et agiographa euāgelīū ⁊ aplica doctrina. b enī q̄nq; mētioēz faciūt de xp̄i baptiſmate q̄ſt ad ip̄m p̄bētes aditū: tria ꝑma figuratiue alia duo exhibitiue. p āgelū deſcēdētē i piſcinā ſignificat̄ xp̄s q̄ Eſa. ix. fz trāſlationē. Lxx. dz magni p̄ſilij angel⁹. ip̄e xo deſcēdēs i iordane vim regenerationis ꝓdit aq̄s tactu ſacratiſſime carnis ſue. Sz q̄m diuia virt⁹ nō ē alligata ſacramēt̄. ideo ad b̄ ſignificā duz iſte lāguidus q̄ dz hic ſanat̄ nō fuit ſanat⁹ p deſcēſū i piſcinā ſz p xp̄i ſermonē eū dixit: r† Surge tolle grabatū tuū xc̄. p b̄ aūt q; vn⁹ tm̄ ſanat⁹ fuit dz multitudine lāguidoz ſignificat̄ q; pauci ſaluanf̄ de multitudine vocatoꝝ: p lectū aūt in q̄ iacebat languidus: ſignificat̄ prauaꝝ ꝓſuetudo: p q̄ hō iacet in peccō q̄ tollit̄ p exercitiū i ope bono. iō ſubdit̄: † Et ſuſtulit grabatuz ſuū et ambulauit. p xtutis exercitium. l† Poſterea p̄ſeq̄banf̄ iudei ieſū. op⁹ ei⁹ bonū q̄uertētes i malū: ⁊ adhuc multos habēt ſeq̄ces: nūcios xp̄i. apl̄ op⁹ ꝓfectionis ⁊ p̄dicationis moleſtantes. m† Jeſus aūt rñdit p̄ me⁹ vſq; modo opatur xc̄. vbi xp̄s vnitatē opationis oſtēdit ⁊ nature i filio ⁊ i patre: ⁊ b̄ ſatis diffuſe: nec occurrit mihi mozalitas hic ꝓueniēs niſi q; q̄libet xp̄ian⁹ q̄ dei filiꝰ ē adoptiu⁹ debet vniri ſibi p charitatē mētis ⁊ ꝓformitatē opationis. ſm illud. j. Cor̄. vj. qui adheret deo vnus ſpiritus eſt. Ca. VI

b p Oſt b̄ aūt. Poſt q̄ egit d vita ſpūali. hic ꝓiter agit de nutrimēto corꝛeſpōdēte. Et diuidit i duas ꝑtes. q; ꝑmo ponit̄ ſignuz ſenſibile de collatione cibi corꝑalis vt p b̄ inducatur ad itellectū cibi ſpūalis. ſcdo ſubiūgit̄ doctrina de ipo ſpūali cibo. ibi: Rñdit ei ieſus. Prima i tres. q; ꝑmo ponit̄ miraculi tp̄s ⁊ locus. ſcdo miraculi act⁹. ibi: Cū ſubleuaſſet. tertio ꝓſequens fructꝰ. ibi: Jlli ergo hoies. Jn ꝑma ꝑte dr̄ ſic: Poſt hec autē: que p̄dicta ſunt. i Abijt ieſus trās mare galilee. Judei enī q̄rebāt eū iterficere: et nō erat adhuc tp̄s paſſiōis ſue. ideo recedēdo dedit exēplū cedēdi ad tp̄s malicie humane: oſtēdēs q; aliq̄n licitum ſit xp̄ifidelib⁹ fugere i p̄ſecutiōe. k Qđ ē tyberiadis. illud enī mare ē q̄dā lac⁹ magn⁹ p q̄ trāſit iordanis fluui⁹: ſz vocat̄ mare ſm modū loquēdi hebraicū: in q̄ ꝓgregatio aquaꝝ vocat̄ mare. ſm illud Geñ. j. Cōgregationeſq; aquaꝝ vocauit maria: vocat̄ aūt mare galilee a p̄uincia iuxta quā trāſit: ⁊ vocat̄ mare tyberiadis ex noie ciuitatis edificata i litore: q̄ antiq̄t⁹ cenereth dicebat̄: b̄ ab herode tetrarcha fuit reedificata ⁊ ampliata: et tyberias vocata in honorē Tyberij ceſaris. vocat̄ etiā mare illud alīs noīb⁹ vt declarauit ſup Mat. et ideo illa dimitto. l Et ſeq̄bat̄ eū multitudo magna. q̄dam ex deuotione ab eo curati. quidam malicioſe volentes eū capere i ſermone vt phariſei. et quidam ex deſiderio addiſcēdi. ⁊ aliqui ex curioſitate volētes miracula q̄ faciebat videre. ideo ſubdit̄: m Quia videbāt ſigna q̄ faciebat ſup his q̄ infirmabāt̄. b̄ addit ad oſtēdēdū q; fiebāt xtute diuia. Magic̄ enī artib⁹ nō fiūt aliq̄ curioſa ⁊ vtilia: ſicut q; ſtatue loquāt̄ ⁊ ſiſilia: b̄ ſanitates q̄ fiūt ad reducēdum boies i deū fiūt tātūmodo xtute diuina: vt habetur i itinerario Clemētis. n Subijt q̄ i mōtem. q; erat loc⁹ deuotionis ⁊ doctrine apt⁹. ideo ſequit̄: o Et ibi ſedebat cū diſcipulis ſuis. docēs eos: ⁊ ſic ꝑtz loc⁹ i q̄ factū ē miraculū ſequēs: tp̄s aūt i q̄ factū ē deſcribit̄. cū dr̄: p Erat aūt p̄mū paſca dies feſt⁹ iudeoꝝ. Jſtud ē feſtū paſcale de quo iſte euangeliſta facit mentionem ⁊ i iſto paſcate non fuit ieſus in hierlm: q̄uis enī xp̄s legē ſuā euerit: tm̄ in hac ſolēnitate non fuit: q; illi q̄ habebāt inimicitias capitales erant excuſati a p̄cepto legis q̄ p̄cipit oēm maſculū apparere coꝝ dño in ſolennitate paſcali. ſic autē erat de xp̄o: q; iudei querebāt eum interficere. Preterea xp̄s ſicut ſeruando legē oſtendebat ſe eſſe verū hoiem de filijs iſrl̄ ſm carnem: ſic aliq̄n p̄termittendo obſeruationē ei⁹ oſtēdebat ſe eſſe dominum ſupra legem. q Cum ſubleuaſſet ergo. Hic ponit

† Ma. 14. Luc. 9.

† Ma. 14. Mar. 6. Luc. 9.

a Rñdit ei philip. Adhuc philippꝰ lacte doctrine nutritꝰ solidū fidei ⁊ cognitiōis cibū cape nō valēs iuxta sue ẋtutꝭ facultatē rñdit: ipossibile existimās tot paucis posse refici: sed erudiē deo nihil eē ipossibile. Philippꝰ etiā q̄ iterp̄tat os lāpadis figurā gerit p̄dicātiū: q̄b⁹ i altitudine cū xp̄o ꝓstituꝭ de carnalium hoīm cogitationum turba pascēda dīs quotidie loquit.

b Ducētoꝝ. Cētenariꝰ duplicatꝰ significat pfectionē bone actiōis ⁊ rationalis sciētie: q̄ erudiētis i fide nō sufficiūt: nisi eis altitudo theologie adaḋ: q̄ aīas p bonā opationē purgatas ⁊ p sciaz rex creaturarū illuminatas: ad ꝓsūmatā spūaliū refectionū plenitudinē p̄ducit. c Est puer vnꝰ. Hic puer ē moyses legislato: cuiꝰ lex nemine ad pfectū duxit. Vnꝰ q̄ vnitatē eccl̄ie futurā p̄figurabat. Hic. i. i veteri te. q̄ q̄uis nouo clarescente tā vilescit: adhuc tñ oīno non recessit. d Quinq̄. Quinq̄ panes sūt vet⁹ lex i q̄nq̄ libꝝ moysi. Hordeaceī: q̄ cib⁹ ē rudiū. Medulla hordei tenacissima palea ⁊ vix sepabili tegit sic spūalis sensus bebꝛeꝰ p̄ls puerili sensu legem portat q̄si onꝰ nec clausis pascit nec alios pascit. Duo pisces ꝓbere et psalmi: iam tpantes austerꝝ saporē legis. Uel duo pisces: due psone ꝓstitute i regimine ppli: regia et sacerdotalis: q̄ inter turbas fluctuāt: p̄li q̄sanc̄ nec deficiūt: in q̄b⁹ vnus xp̄s significat rex ⁊ sacerdos. Fenū: q̄ carnaliter sapiebāt in carnalib⁹ q̄escebant. Quibus ẋo venit xp̄s rex ⁊ sacerdos carnez calcant vt spūaliē reficianc̄. Quinq̄ milia: p̄ls qui sub lege: vt lāguidi in q̄nq̄ porticib⁹. Sz viri. i. pfectiores q̄ sūt digni numero p̄ter i firmā etatē ⁊ fragilē sexū: sūt q̄nq̄ milia. i. pfecte quiq̄ sensib⁹ coꝛporeis dñanc̄ ⁊ hi reficiunt a xp̄o. Accepit panes: nō nouos creauit: q̄ antiquā scripturā non soluit sz ipleuit ⁊ docuit. Gratias agit: docēs nos ꝺ oīb⁹ bñficijs gr̄as agē: et int imās de nr̄a refectiōe se gaudere ⁊ salute. Multiplicauit: q̄ de pauc̄ illꝰ tot scripture emanauerūt. Fragmenta: sunt secretiora q̄ cōis non capit p̄ls: hec colligunt apli et cōmittunt ablectis mūdi et coꝛde p fectis. Uidētes: ꝓbetā vocant forsan ideo: q̄ adhu c in feno resident. Sz ⁊ vere ꝓpheta dicit: q̄ dum aliquid p̄sens docet: angel⁹ dicit. dū futurū p̄dicit: ꝓpheta. tamē quia verbum caro factum est: dominus est angelorū et ꝓpheta. e Sed hec quid sūt inter. Quasi legis littera: vel coꝛporei sensus quid ꝓsūt ad multitudinē in te creditorum: qui spūalia alimenta sunt petitur i: que omnem litterā omnēq̄ coꝛporeum sensum superant.

f Facite homines discūbere. Magister veritatis ꝓius in simplicitate littere quasi in infimis locis et i simplicitate visibilis creature auditoꝛes erudiuit: vt sic in altitudinē contemplationis erigant̄.

g Illi ergo homines. Illi nondū plena fide ꝓficiebant quare hunc deum dicere nesciebant. Nos cerciozes illis dicimus: hic est verbum sine quo nō est ꝓpheta vel angelus.

Jesus ꝙ

Hic ponit miraculi actꝰ. Et dixit i tres. q̄ ꝓmo p̄mittit miraculi necessitas. scō describit eiꝰ q̄litas. ibi: Dixit ꝙ iesus. tertio ostēdit eiꝰ veritas. ibi: Ut aūt ipleti sūt. Primū ostēdit triplicit. s. ex p̄li multitudine. cū ꝺ: Cū subleuasset ꝙ oculos iesus ⁊ vidisset: q̄ multitudo maxia venit ad eū. Tātū. n. desiderabāt audire xp̄m q̄ omiserāt apportare secū alimētū: ꝓpt̄ q̄ necessariū erat fieri miraculū. ostēdit etiā p̄ necessitas ex defectu pecunie. cū subdit: a Ūñ emem⁹ ⁊c. Mō petit ignorans q̄ deficeret eis p̄cūi: sz vt ex rñsiōe philippi apparet certiꝰ miraculū. vñ subdit: b Hoc aūt dixit. tē. cū. vt p p̄ defectꝰ pecunie alijs ostēderet sic Heū. xxij. Tētauit deꝰ abꝛaā vt eiꝰ obedientia alijs manifestaret: non sibi: ꝓpt̄ p̄ subdit: c Jp̄e enī scie. ⁊c. q̄ inquātū hō habuit plenitudinē scie a p̄ncipio ꝓceptiōis ⁊ inq̄tū deus oīa nouit ab eterno. d Rñdit ei philipꝰ: Ducētoꝝ denarioꝝ panes nō sufficiunt eis: vt vnusq̄sq̄ modicuz q̄d accipiat. Dicit ēi vnꝰ ex discipul̄ eiꝰ: andreas frater simōis petri. e Est puer vnꝰ p̄ q̄ habet q̄nq̄ panes hordeaceos ⁊ duos pisces. Sz hec q̄d sūt iter tātos? Dicit ꝙ iesus: Facite homines discūbere. Erat f fenū multū i loco. Discubuerūt ꝙ viri numero q̄si q̄nq̄ milia. g Accepit ꝙ iesus panes ⁊ cū gr̄as egisset: distribuit discūbētib⁹. Si militer ⁊ ex piscib⁹ q̄tū volebat. Ut aūt ipleti sūt: dixit discipulis h suis: Collegite q̄ supauerꝰ frāgmēta ne pereāt. Collegerūt ꝙ: ⁊ ipleuerūt duodeci cophinos fragmētorū: ex q̄nq̄ panib⁹ hordeaceis ⁊ duob⁹ piscib⁹: q̄ supfuerꝰ his q̄ manducauerāt. Illi ꝙ homines cum vidissēt q̄ iesus fecerat signū dicebāt: Quia hic est vere ꝓpheta

a ſ vt ignorātiā discipuli demōstraret.

b ſ fidē illius de futuro miraculo consulens.

c

d

e a ſ eadē simplicitate qua philippus.

f

a ſ puer ꝟ vl vnꝰ ō discipul̄ fuit vl aliqs ō turba.

g

a ſ neq̄ iste adhuc pfectꝰ i fide. ſ doctoꝛes nō p/fecte itelligēres lege dicent: q̄d cōfert lex saluti.

b

i

k

a ſ legis lr̄a multiplex in symbolis. ſ adhuc i eis caro viuebat.

l

m n

a ſ p se ⁊ aplos.

o p

a ſ illa subtilia sacramēta q̄ nō possunt impfecti capere que non cōmittunt aplis.

q

ſ varia vasa ad portandū depurata.

r

s

t

ibi reliq̄e sensibiles. ideo ad maiorē declarationē miraculi ⁊ eiꝰ publicationē subdit: p Dixit ⁊c. fragmēta q̄ pereāt. q̄ p fragmenta portata aliꝭ q̄ nō fuerāt ibi: publicatū ē miraculū ⁊ approbatū: q̄ vere ⁊ nō ficticie reficiebant. q Collegerūt ꝙ ⁊ impleuerūt. xij. ⁊c. nō a casu sed ex diuina dispositiōe impleti sūt. xij. cophini ſm numer⁹. xij. aplox vt p p̄ designaret q̄ fragmēta xpi p aplos p mūdū publicarent. Sz si q̄rat. vñ habuerunt illos cophinos in monte? p̄t dici q̄ acceperūt in aliqua vtlā ꝓpinqua: vel q̄ fuerāt ibi portati vt vēderent multitudini venienti. Al̄ p̄t dici q̄ nō fuerāt ibi cophini: sz tñ colligerūt de fragmētis q̄. xij. cophini possent impleri: vt bene alibi iuenit talis modus loquēdi. r Ex q̄nq̄ panib⁹ ⁊c. Hoc etiā facit ad euidentiā miraculi q̄ plus remāsit q̄ a p̄ncipio fuit. s Illi ꝙ. Hic ponit miraculi fructꝰ: qui ostendit triplex. p̄imꝰ est fidei cōfessio. secūdus honoris exhibitio. ibi: Jesus ergo. tertiꝰ xp̄i sollicita q̄sitio. ibi: Ut aūt sero. Circa p̄imum sciendū q̄ xp̄s erat ꝓmissus i lege tanq̄ ꝓpheta ceteris excellētior: vt habet Deutero. xviij. Prophetā suscitabit ⁊c. ꝓpt̄ q̄ viso miraculo p̄dicto p̄ls ꝓfessus ē illū eē de q̄ loq̄t p̄dicta scīptura: ⁊ sic ꝓfitebāt eū eē verū xp̄m: ⁊ ꝺ ē q̄ ꝺ: Illi ꝙ ⁊c. fecerat signum als non auditū: q̄ illa multiplicatio q̄ facta fuit p helisēū fuit multum deficiens ab ista: vt p̄z p predicta. t Dicebant ⁊c. ventur⁹ est in mundum: ad ipsum saluandum sic

† Matt. 4. ꝺ Mar. 6. a Luc. 9. b

B

† 36. di. quis ecclīastica. ꝙ. cccc.

a Jesus ℊ. Qui volūt rapere ⁊ regē facē significāt discipulos ⁊ alios credentes: q̄ volūt ꝑuenire tp̄s regni ei⁹: putātes eum sic venisse vt iā regnaret: ꝙ p̄ tp̄e colligīt regnū q̄d ī fine erit manifestū cum dicet:

Mat.25.c Percipite regnuz q̄d vob̄ pa.est. Fugit ℊ nō timens teneri: qui postea eisdem colloquit: ſz signare volens q̄ altitudo ei⁹ nō p̄t intelligi. Fugit in mōtē. i. ascendit celos: sol⁹ sacerdos iterpellās ꝓ ꝓlo fotis ꝓstituto q̄ ī terim iactat fluctibus. vnde subdit: Ut aūt sero fa. ē.

b Ut aūt sero fa. Sero mūdi ē post ascēsionē xp̄i: in q̄ discipuli descēdūt ad labores mundi ⁊ regūt nauē. i. ecclesiaz. Et tenebre iā facte sūt: quāto accedit finis mundi tāto magˢ frigescit. charitas: crescūt errores: crebre scūt mala: ⁊ tñ nauis nō perit: sed iesus ad portum tendit. c Cuz remigassent. Non sine cā estimatiue dicit xxv. aut. xxx. ⁊ nō affirmatiue alterq̄.

L Quinquies q̄nq̄ sūt. xxv. ⁊ est q̄dratus q̄nari⁹: significans libros legis cui deerat pfectio. In senario autē q̄ ꝓstat ex ptib⁹ suis notat pfectio. Vñ

Gen.1.d Sex dieb⁹ fecit oīa de⁹. q̄nq̄ ergo per sex multiplicāt vt lex p euāgeliū adimpleat. Vbi ℊ q̄ legē seruāt incipit apparere iesus: sed p euāgelicā grām ꝓtim⁹ fit et calcat fluct⁹. i. oēs tumores mūdi sub pedib⁹: ⁊ cuz p̄ abundantia mali q̄ remigāt timēt ne deficiēt: sed eos consolat iesus: Ego sū q̄ ꝙ pdixi: q̄ hec facio q̄ necesse ē fieri. et ideo nolite timere:

Mat.28.d q̄ ecce ego cōꝓmo fluct⁹ q̄ vobiscū. s. v. a. c. s. d Timuerūt. Q̄ discipuli q̄ omnīū ī ecclia futuro⁹ figurā gerebāt: viso dño sup fluctū maris ad se venientē timue

Ma.14.c rūt: ⁊ vt alius euāgelista aperti⁹ dicit fantasma crediderūt eū: mysterio non vacat. Quia adhuc hodie multi ī ecclia: cū audiunt sibi ꝑsuaderi vt p̄sentia bona ⁊ caduca ꝓ eternis q̄nq̄ habēdis dimittant: timēt ⁊ se deceptos credunt: q̄b⁹ dns ait: Nolite ti. ego sum. e Altera die. Insinuatū est turbe ꝙ miraculū: q̄ sup aq̄s ie sus ambulasset: q̄ nō fuerit ibi nisi nauis vna ⁊ ea nō ītrauit iesus cuz discipulis. vnde ℊ fact⁹ eēt trāsitus nisi sup aq̄s ambulasset. Allego. Allego. Altera die: id est post

Allego. ℣ Postēsionē

a ℣ magne salutis mundo est preco futurus.

a qui vēt⁹ ē in mūdū. Jesus ergo cuz cognouisset q̄ venturi essent

℣ ꝓ miraculo panū volētes sub hoc esse: sub quo videbant non egere.

vt raperēt eū ⁊ facerēt eū regem:

a ℣ qui post occurrit crucifixorib⁹. b ℣ a quo descenderat pascere turbas docens ꝑspera mūdi fugere ⁊ ꝛ̄ ea orare.

fugit iterū in mōtē ipse solus.

b Ut aūt sero factū ē: descenderūt discipuli ei⁹ ad mare. Et cū ascen

a ℣ sūmatim ꝓponit q̄d postea explicabit.

dissent nauim: venerūt trās mare in capharnaū. Et tenebre iā fa

℣ exponit quid inueniendo contigerit.

ctę erāt: ⁊ non venerat ad eos ie

℣ mūdus. ℣ i. omni genere tentationū.

sus. Mare aūt vēto magno flāte

a ℣ aduersus ecclesiā. ℣ nō desistebant ꝓ aduersis: q̄ qui ꝑseuerauerit y. i. ℣. e.

exurgebat. Cum remigassent ergo quasi stadia vigitiquinq̄ aut triginta: vident iesum ambulātē supra mare: ⁊ ꝓximū naui fieri ⁊

℣ non in seipos confidentes.

timuerūt. Ille aūt dicit eis: Ego

a ℣ agnoscēres ⁊ securē gaudētes.

sum: nolite timere. Voluerunt ergo eū accipe ī naui: et ſtāti nauis fuit ad terrā quā ibāt. Altera die

a ℣ de fluctu ad soliditatē ꝓtę q̄ ē in ecna pace.

℣ vnde venerant discipuli.

turba q̄ ſtabat trans mare vidit

℣ in ꝑcedente vespera.

q̄ nauicula alia non erat ibi nisi vna: ⁊ q̄ non introisset cuz discipulis suis iesus in nauim: sed soli discipuli eius abissent. Alię ꝙ

℣ quib⁹ ipē turbe transportarenť.

supuenerūt naues a tiberiade iuxta locum vbi manducauerāt panem gratias agente dño. Cum ergo vidisset turba q̄ iesus non esset ibi neq̄ discipuli eius: ascenderunt ipsi nauiculas: et venerunt capharnaum q̄rentes iesum. Et cum eum trans mare inuenissent dixerunt ei: Rabbi quando huc venisti? Respondit iesus eis et dixit: Amen amen dico vobis: q̄rit⁹ me non q̄a vidistis signa: sed q̄a manducastis ex panibus et saturati estis. Operamini non cibum qui perit: sed qui permanet in vitam eternam: quem filius hominis dabit vobis. Hunc enim pater signauit deus. Dixerunt ergo ad eum: Quid faciemus vt operemur opera dei? Respondit iesus et dixit eis: Hoc est opus dei vt credatis in eum quem misit ille. Dixerunt ergo ei: Quod ergo tu facis signum vt videamus et credamus tibi? quid operaris? Patres nostri manna manducauerunt in deserto sicut scriptum est: Panem de celo dedit eis manducare. Dixit ergo eis iesus: Amen amen dico vobis: non dedit vobis moyses panem de celo: sed pater meus dat vobis panem de celo verum. Panis enim dei est qui descendit de celo et dat vitam mundo. Dixerunt ergo ad eum: Domine semper da nobis panem hunc. Dixit autem eis iesus: Ego sum panis vite: qui venit ad me non esurit: et qui credit in me non sitiet vnquam. Sed dixi vobis quia et vidistis me et non creditis. Omne quod dat mihi pater ad me veniet: et eum qui venit ad me non eiciam foras: quia descendi de celo non vt faciam voluntatem meam sed voluntatem eius qui misit me. Hec est autem voluntas patris qui misit me vt omne quod dedit mihi non perdam ex eo sed resuscitem illud in nouissimo die. Hec est autem voluntas patris mei qui misit me vt omnis qui videt filium et credit in eum habeat vitam eternam: et ego resuscitabo eum in nouissimo die. Murmurabant ergo iudei de illo quia dixisset ego sum panis qui de celo descendi: et dicebant: Nonne hic est iesus filius ioseph cuius nos nouimus patrem et matrem? quomodo ergo dicit hic: Quia de celo descendi? Respondit ergo iesus et dixit eis: Nolite murmurare in vobis: nemo potest venire ad me nisi pater qui misit me traxerit eum: et ego resuscitabo eum in nouissimo die. Est scriptum in prophetis: Et erunt omnes docibiles dei. Omnis qui audiuit a patre et didicit venit ad me. Non quia patrem vidit quisquam nisi is qui est a deo hic vidit patrem. Amen amen dico vobis: qui credit in me habet vitam eternam. Ego sum panis vite. Patres vestri manducauerunt manna in deserto et mortui sunt. Hic est panis de celo descendens vt si quis ex ipso manducauerit non moriatur. Ego sum panis viuus qui de celo descendi. Si quis manducauerit ex hoc pane viuet in eternum. Et panis quem ego dabo caro mea est pro mundi vita. Litigabant ergo iudei ad inuicem dicentes: Quomodo potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum? Dixit ergo eis iesus: Amen amen dico vobis: nisi manducaueritis carnem filii hominis et biberitis eius sanguinem non habebitis vitam in vobis. Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem habet vitam eternam: et ego resuscitabo eum in nouissimo die. Caro enim mea vere est cibus: et sanguis meus vere est potus. Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem in me manet et ego in eo. Sicut misit me viuens pater et ego viuo propter patrem: et qui manducat me et ipse viuet propter me. Hic est panis qui de celo descendit. Non sicut manducauerunt patres vestri manna et mortui sunt. Qui manducat hunc panem viuet in eternum. Hec dixit in synagoga docens in capharnaum. Multi ergo audientes ex discipulis eius dixerunt: Durus est hic sermo: et quis potest eum audire? Sciens autem iesus apud semetipsum quia murmurarent de hoc discipuli eius dixit eis: Hoc vos scandalizat? Si ergo videritis filium hominis ascendentem vbi erat prius? Spiritus est qui viuificat: caro non prodest quicquam. Verba que ego locutus sum vobis spiritus et vita sunt. Sed sunt quidam ex vobis qui non credunt. Sciebat enim ab initio iesus qui essent non credentes et quis esset traditurus eum. Et dicebat: Propterea dixi vobis quia nemo potest venire ad me nisi fuerit ei datum a patre meo. Ex hoc multi discipulorum eius abierunt retro et iam non cum illo ambulabant. Dixit ergo iesus ad duodecim: Numquid et vos vultis abire? Respondit ei simon petrus: Domine ad quem ibimus? verba vite eterne habes. Et nos credimus et cognouimus quia tu es christus filius dei viui. Respondit eis iesus: Nonne ego vos duodecim elegi? et ex vobis vnus diabolus est. Dicebat autem iudam simonis iscariotis hic enim erat traditurus eum cum esset vnus de duodecim.

Post hec ambulabat iesus in galilea: non enim volebat in iudea ambulare quia querebant eum iudei interficere. Erat autem in proximo dies festus iudeorum scenophegia. Dixerunt autem ad illum fratres eius: Transi hinc et vade in iudeam vt et discipuli tui videant opera tua que facis. Nemo enim in occulto quid facit et querit ipse in palam esse. Si hec facis manifesta temetipsum mundo. Neque enim fratres eius credebant in eum. Dicit ergo eis iesus: Tempus meum nondum adest: tempus autem vestrum semper paratum est. Non potest mundus odisse vos: me autem odit quia ego testimonium perhibeo de illo quia opera eius mala sunt. Vos ascendite ad diem festum hunc: ego non ascendo ad diem festum istum quia tempus meum nondum impletum est. Hec cum dixisset ipse mansit in galilea. Vt autem ascenderunt fratres eius tunc et ipse ascendit ad diem festum non manifeste sed quasi in occulto. Judei ergo querebant eum in die festo et dicebant: Vbi est ille? Et murmur multum erat in turba de illo. Quidam enim dicebant: Quia bonus est. Alii autem dicebant: Non sed seducit turbam. Nemo tamen palam loquebatur de illo propter metum iudeorum. Jam autem die festo medio ascendit iesus in templum et docebat. Mirabantur ergo iudei dicentes: Quomodo hic litteras scit cum non didicerit? Respondit eis iesus et dixit: Mea doctrina non est mea sed eius qui misit me. Si quis voluerit voluntatem eius facere cognoscet de doctrina vtrum ex deo sit an ego a me ipso loquar. Qui a semetipso loquitur gloriam propriam querit. Qui autem querit gloriam eius qui misit eum hic verax est et iniustitia in illo non est. Nonne moyses dedit vobis legem et nemo ex vobis facit legem? Quid me queritis interficere? Respondit turba et dixit: Demonium habes. Quis te querit interficere? Respondit iesus et dixit eis: Vnum opus feci et omnes miramini propter hoc. Moyses dedit vobis circumcisionem non quia ex moyse est sed ex patribus: et in sabbato circumcidit hominem. Si circumcisionem accipit homo in sabbato vt non soluatur lex moysi mihi indignamini quia totum hominem sanum feci in sabbato? Nolite iudicare secundum faciem sed iustum iudicium iudicate. Dixerunt ergo quidam de hierosolymis: Nonne hic est quem querunt interficere? Et ecce palam loquitur et nichil dicunt ei. Nunquid vere cognouerunt principes quia hic est vere christus? Sed hunc scimus vnde sit: christus autem cum venerit nemo scit vnde sit. Clamabat ergo iesus in templo docens et dicens: Et me scitis et scitis vnde sim et a me ipso non veni: sed est verus qui misit me quem vos nescitis. Ego scio eum quia ab ipso sum et ipse me misit. Querebant ergo eum apprehendere et nemo misit in illum manum quia nondum venerat hora eius. De turba autem multi crediderunt in eum et dicebant: Christus cum venerit numquid plura signa faciet quam hic fecit? Audierunt pharisei turbam murmurantem de illo hec et miserunt pontifices et pharisei ministros vt apprehenderent eum. Dixit ergo iesus: Adhuc modicum tempus vobiscum sum et vado ad eum qui me misit. Querietis me et non inuenietis et vbi ego sum vos non potestis venire. Dixerunt ergo iudei ad semetipsos: Quo hic iturus est quia non inuenietur? Numquid in dispersionem gentium iturus est et docturus gentes? Quis est hic sermo quem dixit: Querietis me et non inuenietis et vbi ego sum vos non potestis venire? In nouissimo autem die magne festiuitatis stabat iesus et clamabat dicens: Si quis sitit veniat ad me et bibat qui credit in me. Sicut dixit scriptura flumina de ventre eius fluent aque viue. Hoc autem dixit de spiritu quem accepturi erant credentes in eum. Nondum enim erat spiritus datus quia iesus nondum erat glorificatus. Multi ergo de turba audientes hunc sermonem dicebant: Hic est vere propheta. Alii dicebant: Hic est christus. Quidam autem dicebant: Numquid a galilea venit christus? Nonne scriptura dicit: Quia de semine dauid et de bethleem castello vbi erat dauid venit christus? Dissensio ergo facta est in turba propter eum. Quidam autem ex ipsis volebant apprehendere eum sed nemo misit in illum manum. Venerunt ergo ministri ad principes sacerdotum et pharisaeos et dixerunt eis illi: Quare non adduxistis illum? Responderunt ministri: Nunquam sic locutus est homo sicut hic homo. Responderunt ergo eis pharisei: Numquid et vos seducti estis? Numquid ex principibus aliquis credidit in eum aut ex pharisaeis? Sed turba hec que non nouit legem maledicti sunt. Dicit nicodemus ad eos qui venerat ad illum nox qui vnus erat ex ipsis: Numquid lex nostra iudicat hominem nisi prius audierit ab ipso et cognouerit quid faciat? Responderunt et dixerunt ei: Numquid et tu galileus es? Scrutare scripturas et vide quia propheta a galilea non surgit. Et reuersi sunt vnusquisque in domum suam.

Jesus autem perrexit in montem oliueti. Et mane iterum venit in templum et omnis populus veniebat ad eum et sedens docebat eos. Adducunt autem scribe et pharisei mulierem in adulterio deprehensam et statuerunt eam in medio et dixerunt ei: Magister hec mulier modo deprehensa est in adulterio. In lege autem moyses mandauit nobis huiusmodi lapidare. Tu ergo quid dicis? Hoc autem dicebant tentantes eum vt accusationem haberent contra eum. Jesus autem inclinans se deorsum digito scribebat in terra. Cum autem perseuerarent interrogantes eum erexit se et dixit eis: Qui sine peccato est vestrum primus in illam lapidem mittat. Et iterum se inclinans scribebat in terra. Illi autem audientes et a conscientia redarguti exibant vnus post vnum incipiens a senioribus vsque ad nouissimos et remansit solus iesus et mulier in medio stans. Erigens autem se iesus dixit ei: Mulier vbi sunt qui te accusabant? Nemo te condemnauit? Que dixit: Nemo domine. Dixit autem iesus: Nec ego te condemnabo. Vade et amplius iam noli peccare.

Iterum ergo iesus locutus est eis dicens: Ego sum lux mundi. Qui sequitur me non ambulat in tenebris sed habebit lumen vite. Dixerunt ergo ei pharisei: Tu de te ipso testimonium perhibes: testimonium tuum non est verum. Respondit iesus et dixit eis: Et si ego testimonium perhibeo de me ipso verum est testimonium meum quia scio vnde veni et quo vado. Vos autem nescitis vnde veniam aut quo vadam. Vos secundum carnem iudicatis: ego non iudico quemquam. Et si iudico ego iudicium meum verum est quia solus non sum sed ego et qui misit me pater. Et in lege autem vestra scriptum est quia duorum hominum testimonium verum est. Ego sum qui testimonium perhibeo de me ipso et testimonium perhibet de me qui misit me pater. Dicebant ergo ei: Vbi est pater tuus? Respondit iesus: Neque me scitis neque patrem meum: si me sciretis forsitan et patrem meum sciretis. Hec verba loquutus est iesus in gazophylacio docens in templo et nemo apprehendit eum quia nondum venerat hora eius. Iterum ergo dixit eis iesus: Ego vado et quaretis me et in peccato vestro moriemini. Quo ego vado vos non potestis venire. Dicebant ergo iudei: Numquid occidet semetipsum quia dicit: Quo ego vado vos non potestis venire? Et dicebat eis: Vos de deorsum estis ego de supernis sum. Vos de hoc mundo estis ego non sum de hoc mundo. Dixi ergo vobis quia moriemini in peccatis vestris. Si enim non credideritis quia ego sum moriemini in peccatis vestris. Dicebant ergo ei: Tu quis es? Et dixit eis iesus: Principium qui et loquor vobis. Multa habeo de vobis loqui et iudicare sed qui misit me verax est et ego que audiui ab eo hec loquor in mundo. Et non cognouerunt quia patrem eius dicebat deum. Dixit ergo eis iesus: Cum exaltaueritis filium hominis tunc cognoscetis quia ego sum et a me ipso facio nichil sed sicut docuit me pater hec loquor et qui me misit mecum est et non reliquit me solum quia ego que placita sunt ei facio semper. Hec illo loquente multi crediderunt in eum. Dicebat ergo iesus ad eos qui credebant ei iudeos: Si vos manseritis in sermone meo vere discipuli mei eritis et cognoscetis veritatem et veritas liberabit vos. Responderunt ei: Semen abrahe sumus et nemini seruiuimus vnquam quomodo tu dicis: Liberi eritis? Respondit eis iesus: Amen amen dico vobis: quia omnis qui facit peccatum seruus est peccati. Seruus autem non manet in domo in eternum. Filius autem manet in eternum. Si ergo filius vos liberauerit vere liberi eritis. Sed scio quia filii abrahe estis sed quaritis me interficere quia sermo meus non capit in vobis. Ego quod vidi apud patrem meum loquor et vos quod vidistis apud patrem vestrum facitis. Responderunt et dixerunt ei: Pater noster abraham est. Dicit eis iesus: Si filii abrahe estis opera abrahe facite. Nunc autem quaritis me interficere hominem qui veritatem vobis locutus sum quam audiui a deo hoc abraham non fecit. Vos facitis opera patris vestri. Dixerunt ergo ei: Nos ex fornicatione non sumus natiuitate. Vnum patrem habemus deum. Dixit ergo eis iesus: Si deus pater vester esset diligeretis vtique me. Ego enim ex deo processi et veni. Neque enim a me ipso veni sed ille me misit. Quare loquelam meam non cognoscitis? Quia non potestis audire sermonem meum. Vos ex patre diabolo estis et desideria patris vestri vultis facere. Ille homicida erat ab initio et in veritate non stetit quia non est veritas in eo. Cum loquitur mendacium ex propriis loquitur quia mendax est et pater eius. Ego autem si veritatem dico non creditis mihi. Quis ex vobis arguet me de peccato? Si veritatem dico vobis quare non creditis mihi? Qui ex deo est verba dei audit. Propterea vos non auditis quia ex deo non estis. Responderunt iudei et dixerunt ei: Nonne bene dicimus nos quia samaritanus es tu et demonium habes? Respondit iesus: Ego demonium non habeo sed honorifico patrem meum et vos inhonorastis me. Ego autem non quero gloriam meam est qui querat et iudicet. Amen amen dico vobis: si quis sermonem meum seruauerit mortem non videbit in eternum. Dixerunt iudei: Nunc cognouimus quia demonium habes. Abraham mortuus est et prophete et tu dicis: Si quis sermonem meum seruauerit non gustabit mortem in eternum. Numquid tu maior es patre nostro abraham qui mortuus est? Et prophete mortui sunt. Quem te ipsum facis? Respondit iesus: Si ego glorifico me ipsum gloria mea nichil est. Est pater meus qui glorificat me quem vos dicitis quia deus noster est et non cognouistis eum. Ego autem noui eum et si dixero quia non scio eum ero similis vobis mendax. Sed scio eum et sermonem eius seruo. Abraham pater vester exultauit vt videret diem meum: vidit et gauisus est. Dixerunt ergo iudei ad eum: Quinquaginta annos nondum habes et abraham vidisti? Dixit eis iesus: Amen amen dico vobis: antequam abraham fieret ego sum. Tulerunt ergo lapides vt iacerent in eum. Jesus autem abscondit se et exiuit de templo.

Et transiens iesus vidit hominem cecum a nativitate. Et interrogauerunt eum discipuli eius dicentes: Magister quis peccauit hic aut parentes eius vt cecus nasceretur? Respondit iesus: Neque hic peccauit neque parentes eius sed vt manifestentur opera dei in illo. Me oportet operari opera eius qui misit me donec dies est. Venit nox quando nemo potest operari. Quamdiu sum in mundo lux sum mundi. Hec cum dixisset exspuit in terram et fecit lutum ex sputo et linuit lutum super oculos eius et dixit ei: Vade lauare in natatoria siloe quod interpretatur missus. Abiit ergo et lauit et venit videns. Itaque vicini et qui videbant eum prius quia mendicus erat dicebant: Nonne hic est qui sedebat et mendicabat? Alii dicebant: Quia hic est. Alii autem: Nequaquam sed similis est illi. Ille autem dicebat: Quia ego sum. Dicebant ergo ei: Quomodo aperti sunt oculi tui? Respondit ille et dixit: Homo qui dicitur iesus lutum fecit et linuit oculos meos et dixit mihi: Vade ad natatoriam siloe et lauare. Et abii et lauatus sum et vidi. Et dixerunt ei: Vbi est ille? Ait: Nescio. Adducunt eum qui fuerat aliquando cecus ad pharisaeos. Erat autem sabbatum quando lutum fecit iesus et aperuit oculos eius. Iterum ergo interrogabant eum pharisei quomodo vidisset. Ille autem dixit eis: Lutum apposuit super oculos meos et lauabar et video. Dicebant ergo ex pharisaeis quidam: Non est hic homo a deo qui sabbatum non custodit. Alii autem dicebant: Quomodo potest homo peccator hec signa facere? Et scisma erat in eis. Dicunt ergo cecus iterum: Tu quid dicis de illo qui aperuit oculos tuos? Ille autem dixit: Quia propheta est. Non credebant ergo iudei de illo quia cecus fuisset et visum accepisset donec vocarent parentes eius qui visum accepisset. Et interrogauerunt eos dicentes: Hic est filius vester quem vos dicitis quia cecus natus est? Quomodo ergo modo videt? Responderunt parentes eius et dixerunt: Scimus quia hic est filius noster et quia cecus natus est. Quomodo autem modo videat nescimus aut nos quis aperuit oculos eius nescimus. Ipsum interrogate habet etatem ipse de se loquetur. Hec dixerunt parentes eius quoniam timebant iudeos. Jam enim conspirauerant iudei vt si quis eum confiteretur christum extra synagogam fieret. Propterea parentes eius dixerunt quia etatem habet ipsum interrogate. Vocauerunt ergo iterum hominem qui fuerat cecus et dixerunt ei: Da gloriam deo. Nos scimus quia hic homo peccator est. Dixit ergo eis ille: Si peccator sit nescio. Vnum scio quia cecus cum essem modo video. Dixerunt ergo ei: Quid fecit tibi? Quomodo aperuit oculos tuos? Respondit eis: Dixi vobis iam et audistis. Quid iterum vultis audire? Numquid et vos vultis eius discipuli fieri? Maledixerunt ergo ei et dixerunt: Tu discipulus illius sis nos autem moysi discipuli sumus. Nos scimus quia moysi locutus est deus hunc autem nescimus vnde sit. Respondit homo et dixit eis: In hoc enim mirabile est quod vos nescitis vnde sit et aperuit oculos meos. Scimus autem quia peccatores deus non audit sed si quis dei cultor est et voluntatem eius facit hunc exaudit. A seculo non audit quia aperuit quis oculos cecus nati. Nisi esset hic a deo non poterat facere quicquam. Responderunt et dixerunt ei: In peccatis tu natus es totus et tu doces nos? Et eiecerunt eum foras. Audiuit iesus quia eiecerunt eum foras et cum inuenisset eum dixit ei: Tu credis in filium dei? Respondit ille et dixit: Et quis est domine vt credam in eum? Dixit autem ei iesus: Et vidisti eum et qui loquitur tecum ipse est. Ille autem ait: Credo domine. Et procidens adorauit eum. Et dixit iesus: In iudicium ego in hunc mundum veni vt qui non vident videant et qui vident cecy fiant. Et audierunt ex pharisaeis qui cum ipso erant hec et dixerunt ei: Numquid et nos cecy sumus? Dixit eis iesus: Si cecy essetis non haberetis peccatum nunc autem dicitis quia videmus peccatum vestrum manet.

Amen amen dico vobis: qui non intrat per ostium in ouile ouium sed ascendit aliunde ille fur est et latro. Qui autem intrat per ostium pastor est ouium. Huic ostiarius aperit et ouis vocem eius audit et proprias oues vocat nominatim et educit eas. Et cum proprias oues emiserit ante eas vadit et oues illum sequuntur quia sciunt vocem eius. Alienum autem non sequuntur sed fugiunt ab eo quia non nouerunt alienorum vocem. Hoc prouerbium dixit eis iesus illi autem non cognouerunt quid loqueretur eis. Dixit ergo iterum iesus: Amen amen dico vobis: quia ego sum ostium ouium. Omnes quotquot venerunt fures sunt et latrones sed non audierunt eos oues. Ego sum ostium. Per me si quis introierit saluabitur et ingredietur et egredietur et pascua inueniet. Fur non venit nisi vt furetur et mactet et perdat. Ego veni vt vitam habeant et abundantius habeant. Ego sum pastor bonus. Bonus pastor animam suam dat pro ouibus suis. Mercenarius autem et qui non est pastor cuius non sunt oues sua videt lupum venientem et dimittit oues et fugit et lupus rapit et dispergit oues. Mercenarius autem fugit quia mercenarius est et non pertinet ei de ouibus. Ego sum pastor bonus et cognosco meas et cognoscunt me mee. Sicut nouit me pater et ego agnosco patrem et animam meam pono pro ouibus meis. Et alias oues habeo que non sunt ex hoc ouili et illas oportet me adducere et vocem meam audient et fiet vnum ouile et vnus pastor. Propterea me pater diligit quia ego pono animam meam vt iterum sumam eam. Nemo tollit eam a me sed ego pono eam a me ipso et potestatem habeo ponendi eam et potestatem habeo iterum sumendi eam. Hoc mandatum accepi a patre meo. Dissensio rursus facta est inter iudeos propter hos sermones. Et dicebant multi ex ipsis: Demonium habet et insanit. Quid eum auditis? Alii dicebant: Hec verba non sunt demonium habentis. Numquid demonium potest cecorum oculos aperire? Facta autem erant encenia in hierusalem et hiems erat. Et ambulabat iesus in templo in porticu salomonis. Circumdederunt ergo eum iudei et dicebant ei: Quousque animam nostram tollis? Si tu es christus dic nobis palam. Respondit eis iesus: Loquor vobis et non creditis. Opera que ego facio in nomine patris mei hec testimonium perhibent de me. Sed vos non creditis quia non estis ex ouibus meis sicut dixi vobis. Oues mee vocem meam audiunt et ego cognosco eas et sequuntur me et ego vitam eternam do eis et non peribunt in eternum et non rapiet eas quisquam de manu mea. Pater quod dedit mihi maius omnibus est et nemo potest rapere de manu patris mei. Ego et pater vnum sumus. Sustulerunt ergo lapides iudei vt lapidarent eum. Respondit eis iesus: Multa opera bona ostendi vobis ex patre meo propter quod eorum opus me lapidatis? Responderunt ei iudei dicentes: De bono opere non lapidamus te sed de blasphemia et quia tu homo cum sis facis te ipsum deum. Respondit eis iesus: Nonne scriptum est in lege vestra quia ego dixi dii estis? Si illos dixit deos ad quos sermo dei factus est et non potest solui scriptura quem pater sanctificauit et misit in mundum vos dicitis quia blasphemas quia dixi filius dei sum? Si non facio opera patris mei nolite credere mihi. Si autem facio si mihi non vultis credere operibus credite vt cognoscatis et credatis quia pater in me est et ego in patre. Quesierunt ergo eum iterum apprehendere et exiuit de manibus eorum. Et abiit iterum trans iordanem in locum vbi erat iohannes baptizans primum et mansit ibi. Et multi concurrerunt ad eum et dicebant quia iohannes quidem signum fecit vnum. Omnia autem quecumque dixit iohannes de hoc vera erant. Et multi crediderunt in eum.

Erat autem quidam languens lazarus a bethania de castello marie et marthe sororis eius. Maria autem erat que vnxit dominum vnguento et detersit pedes eius capillis suis cuius frater lazarus infirmabatur. Miserunt ergo sorores eius ad eum dicentes: Domine ecce quem amas infirmatur. Audiens autem iesus dixit: Infirmitas hec non est ad mortem sed pro gloria dei vt glorificetur filius dei per eam. Diligebat autem iesus martham et sororem eius et lazarum. Cum ergo audisset quia infirmabatur tunc quidem mansit in loco in quo erat duobus diebus. Deinde post hec dixit discipulis suis: Eamus in iudeam iterum. Dicunt ei discipuli: Rabbi nunc querebant te lapidare iudei et iterum vadis illuc? Respondit iesus: Nonne duodecim sunt horę diei? Si quis ambulauerit in die non offendit quia lucem huius mundi videt. Si autem ambulauerit in nocte offendit quia lux non est in eo. Hec dixit et post hec dicit eis: Lazarus amicus noster dormit sed vado vt a somno excitem eum. Dixerunt ergo discipuli eius: Domine si dormit saluus erit. Dixerat autem iesus de morte eius. Illi autem putauerunt quia de dormitione somni dicebat. Tunc ergo dixit eis palam iesus: Lazarus mortuus est et gaudeo propter vos vt credatis quoniam non eram illic. Sed eamus ad eum. Dixit ergo thomas qui dicitur didymus condiscipulis: Eamus et nos vt moriamur cum eo. Venit ergo iesus et inuenit eum quatriduanum iam in monumento habentem. Erat autem bethania iuxta hierusalem quasi stadia quindecim. Multi autem de iudeis venerant ad martham et mariam vt consolarentur eas de fratre suo. Martha ergo vt audiuit quia iesus venit occurrit ei maria autem domi sedebat. Dixit ergo martha ad iesum: Domine si fuisses hic frater meus non fuisset mortuus. Sed et nunc scio quia quecumque poposceris a deo dabit tibi deus. Dicit illi iesus: Resurget frater tuus. Dicit ei martha: Scio quia resurget in resurrectione in nouissimo die. Dixit ei iesus: Ego sum resurrectio et vita. Qui credit in me etiam si mortuus fuerit viuet. Et omnis qui viuit et credit in me non morietur in eternum. Credis hoc? Ait illi: Vtique domine ego credidi quia tu es christus filius dei viui qui in hunc mundum venisti. Et cum hec dixisset abiit et vocauit mariam sororem suam silentio dicens: Magister adest et vocat te. Illa ut audiuit surgit cito et venit ad eum. Nondum enim venerat iesus in castellum sed erat adhuc in illo loco vbi occurrerat ei martha. Judei ergo qui erant cum ea in domo et consolabantur eam cum vidissent mariam quia cito surrexit et exiuit secuti sunt eam dicentes quia vadit ad monumentum vt ploret ibi. Maria ergo cum venisset vbi erat iesus videns eum cecidit ad pedes eius dicens illi: Domine si fuisses hic non esset mortuus frater meus. Jesus ergo vt vidit eam plorantem et iudeos qui venerant cum ea plorantes infremuit spiritu et turbauit semetipsum et dixit: Vbi posuistis eum? Dicunt ei: Domine veni et vide. Et lacrimatus est iesus. Dixerunt ergo iudei: Ecce quomodo amabat eum. Quidam autem ex ipsis dixerunt: Non poterat hic qui aperuit oculos cecy facere vt et hic non moreretur? Jesus ergo rursum fremens in semetipso venit ad monumentum. Erat autem spelunca et lapis superpositus erat ei. Ait iesus: Tollite lapidem. Dicit ei martha soror eius qui mortuus fuerat: Domine iam fetet quatriduanus enim est. Dicit ei iesus: Nonne dixi tibi quoniam si credideris videbis gloriam dei? Tulerunt ergo lapidem. Jesus autem eleuatis sursum oculis dixit: Pater gratias ago tibi quoniam audisti me. Ego autem sciebam quia semper me audis sed propter populum qui circumstat dixi vt credant quia tu me misisti. Et cum hec dixisset voce magna clamauit: Lazare veni foras. Et statim prodiit qui fuerat mortuus ligatis manibus et pedibus institis sudario suo. Dicit eis iesus: Solvite eum et sinite abire. Multi ergo ex iudeis qui venerant ad mariam et martham et viderant que fecit iesus crediderunt in eum. Quidam autem ex ipsis abierunt ad pharisaeos et dixerunt eis quecumque fecit iesus. Collegerunt ergo pontifices et pharisei concilium et dicebant: Quid facimus quia hic homo multa signa facit? Si dimittimus eum sic omnes credent in eum et venient romani et tollent nostrum et locum et gentem. Unus autem ex ipsis caiphas nomine cum esset pontifex anni illius dixit eis: Vos nescitis quicquam nec cogitatis quia expedit vobis vt vnus moriatur homo pro populo et non tota gens pereat. Hoc autem a semetipso non dixit sed cum esset pontifex anni illius prophetauit quia iesus moriturus erat pro gente et non tantum pro gente sed vt filios dei qui erant dispersi congregaret in vnum. Ab illo ergo die cogitauerunt interficere eum. Jesus ergo iam non palam ambulabat apud iudeos sed abiit inde in regionem iuxta desertum in ciuitatem que dicitur effrem et ibi morabatur cum discipulis suis. Et appropinquabat pasca iudeorum et ascenderunt multi de regione ante pascha vt sanctificarent se. Querebant ergo iesum et stantes in templo dicebant ad invicem: Quid putatis quia non veniet ad diem festum? Dederunt autem pontifices et pharisei mandatum vt si quis cognouerit vbi sit indicet vt apprehendant eum.

Jesus ergo ante sex dies paschę venit bethaniam vbi lazarus mortuus fuerat quem suscitauit iesus. Fecerunt autem ei cenam ibi et martha ministrabat lazarus autem vnus erat ex discipulis qui recumbebant cum eo. Maria ergo accepit libram vnguenti nardi pistici preciosi et vnxit pedes iesu et extersit capillis suis pedes eius domus autem impleta est ex odore vnguenti. Dicit ergo vnus ex discipulis eius iudas simonis iscariotes qui eum erat traditurus: Quare hoc vnguentum non venditum est trecentis denariis et datum egenis? Dixit autem hoc non quia de egenis pertinebat ad eum sed quia fur erat et loculos habens que mittebantur portabat. Dixit ergo iesus: Sine illam vt in diem sepulture mee seruet illud. Nam egenos semper habetis vobiscum me autem non semper habetis. Cognouit ergo turba multa ex iudeis quia ibi est et venerunt non propter iesum tantum vt et lazarum viderent quem suscitauit a mortuis. Cogitauerunt autem principes sacerdotum vt et lazarum interficerent quia multi propter illum abibant ex iudeis et credebant in iesum. In crastinum autem turba multa que venerat ad diem festum cum audisset quia venit iesus hierosolymam tulerunt ramos palmarum et processerunt obuiam ei et clamabant: Osanna benedictus qui venit in nomine domini rex israel. Et sedit iesus supra asellum sicut est scriptum: Noli timere filia sion ecce rex tuus venit sedens super pullum asine. Hec non cognouerunt discipuli eius primum sed cum glorificatus esset iesus tunc recordati sunt quia hec erant scripta de eo et hec fecerunt ei. Testimonium ergo perhibebat turba que erat cum eo quando lazarum vocauit de monumento et suscitauit eum a mortuis. Propterea et obuiauit ei turba quia audierunt eum fecisse hoc signum. Pharisei ergo dixerunt ad semetipsos: Videtis quia nichil proficimus? Ecce mundus totus post eum abiit. Erant autem gentiles quidam ex eis qui ascenderant vt adorarent in die festo. Hi ergo accesserunt ad philippum qui erat a bethsaida galilee et rogabant eum dicentes: Domine volumus iesum videre. Venit philippus et dicit andree. Rursum andreas et philippus dixerunt iesu. Jesus autem respondit eis dicens: Venit hora vt clarificetur filius hominis. Amen amen dico vobis: nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit ipsum solum manet si autem mortuum fuerit multum fructum affert. Qui amat animam suam perdet eam et qui odit animam suam in hoc mundo in vitam eternam custodit eam. Si quis mihi ministrat me sequatur et vbi sum ego illic et minister meus erit. Si quis mihi ministrauerit honorificabit eum pater meus. Nunc anima mea turbata est et quid dicam? Pater saluum me fac ex hora hac sed propterea veni ad horam hanc. Pater clarifica nomen tuum. Venit ergo vox de celo: Et clarificaui et iterum clarificabo. Turba ergo que stabat et audierat dicebat tonitruum factum esse. Alii dicebant: Angelus ei locutus est. Respondit iesus et dixit: Non propter me hec vox venit sed propter vos. Nunc

¶ ostensionē xp̄i stabat in bōis opib⁹: nō iacebat i ter
renis expectās iesū: vna nauis: catholica eccl̄ia: alie
naues cōuēt⁹ eox q̄ nō sincere querūt iesū. vnde eis
dicit: Queritis me nō ꝓpter me: sz ꝓp̄ terrena. Et
docēt quō debeāt q̄rere. a Et cū inuenissēt. Ecce
p̄sens est eis q̄s fugerat: ne euz
regē facerēt. Cur ergo fugerat?
nisi ꝑ p̄dicto sacramēto. iteruz
p̄sens loquit eis: vt quox satia
uit ventres eox satiet t mētes.
dicēs: Amē amen dico vobis:
docēs eos q̄s doctores īstituit:
fugere laudē t terrenū iperiū:
sz tū insistere p̄dicationi.
b Amen amē dico vo. Post
q̄ de diuinitate sua qua idē est
cū patre: tractauit t eodē hono
re honozādus: t de humanita
te sua qua de morte liberat t su
scitat grādi honore dign⁹: vult
tractare de cibo vite. i. xp̄o dei
t hec continuatio q̄ntuz ad sen
tentiam. Ad litterā xo sic: Vos
q̄ritis me non ꝓpter me: sed ꝓ
pter panes qui pereunt. Ergo
operamini. i. querite me propt̄
me: non propter aliud. Ipse est
enim cibus ille qui permanet in
vitam eternam: vt post apte di
cet. Similiter quotidie querūt
multi iesum: non propter iesum
sed vt bene sit eis i tpe. c Si
gnauit. Quasi ꝓpio signo a ce
teris discreuit: q̄ qui est filius
hominis est t filius dei: t iō me
nolite cōtēnere filiuz homis:
sed petite a me cibum spiritua
lem. d Hoc est opus dei. Fi
des per dilectionez operās: est
opus: q̄ si desit facultas non q̄
ritur nisi voluntas. Merito eti
am fides q̄ per dilectionē opat
opus dicitur: que est initiū et fi
nis totius boni. e Quod er
go tu facis. Audiunt christum
promittentem maiora. i. cibū q̄
permanet in vitam eternam: q̄
moysen qui ꝓmisit terram fluē
tem lac t mel t huiusmodi tem
poralia: t nondum vidēt ab eo
signa nisi minora. Moyses enī
dedit de celo panem: iste panes
hozdeaccos. Quasi ergo ꝓ mi
nimo habentes quod fecerat q̄
maiora promittebat: querunt.
Qō ergo. t. f. f Signum. q̄
ad fidem suam eos inuitabat q̄
runt signa quibus inducerent
ad credendum. vñ Aplus: Ju
dei signa querunt. g Dixit
ergo eis iesus. Qz p̄ferebāt op⁹
moysi suo operi: ostendit illō es
se min⁹: q̄ non fuit panis de ce
lo: sed tm̄ figura illius: t suum
maius qui est panis de celo qui
dat vitam: t hic est cibus quez
supra dixit permanere in vitam
eternam. h Panis enī ve
rus. Angeli purum verbū soli
dum cibum comedūt. Hos xo
verbum sed in lac versū: quia si
nō possumus comedere possu
mus suger e. Nisi enim incarna
retur a nobis nō cognosceret: t a nobis nō gustare
retur. i Dñe semp da. Sicut mulier samaritana
audiēs: qui biberit de hac aqua nō sitiet in eternū:
fm corp⁹ accepit: t tm̄ labore t idigētia carere volēs
dixit: Da mihi hāc aquā. sic isti q̄rūt panē q̄ eos refi
¶ ciat t nul
t iō q̄rebāt: Rabbi q̄n huc vēisti? alia lra ptz ex dictis. a Rñdit eis
iesus. Posito signo de cibo corpali. h ꝓnr pōit doctrīa de cibo spūali.
Cibus aūt spūalis ē ipm xp̄m i carnatū p̄ncipalit rōne deitat⁹: t ex pse
quēti rōne assūpte carnis: q̄ nob dat in cibū i sacramēto eucharistie. iō
p̄mo agit de cibo spūali qō est verbū. secdo de cibo spūali qō est sacramē
tū. ibi: Et panis quē ego dabo. Prima in du
as. qz p̄mo ponit xp̄i doctrina. secūdo subdit
iudeox murmuratio maligna. ibi: Murmura
bāt. Pria diuidit in ḡtruoz. qz p̄mo īuitat eos
ad querendū cibū spūalē. secūdo ostēdit veni
endi modū. ibi: Dixerūt ergo. tertio ostendit
q̄d sit iste cib⁹. ibi: Dixerūt ergo ad eū: dñe sp
da nob. quarto q̄ ptingūt ad fruitionē ei⁹. ibi:
Ñme qō dat mihi. In ꝓma igit̄ pte dr sic: Re
spōdit eis ie. vidēs eī q̄ ita sollicite q̄rebāt eū
ꝓpter cibū corpalez quē eis dederat. t adhuc
itez sperabāt habere. arguit eos dicēs:
b Amē amē dico vob: q̄ri. me tc. ad creden
dū t venerādū loquit. ꝑ illis solū q̄ male mo
uebant: qz multi bōa deuotiōe seq̄bāt eū: vt p
dictū ē. t aliq̄ ex mala t carnali ītētiōe. t iō seq̄
tur: c Sed qz mā. ex pa. tc. q. d. deberet⁹ ma
gis eē solliciti de cibo spūali q̄ aīa sustētat: qz
melior ē cibo carnali: q̄nto aīa ē melior corpo
re. iō sequit: d Opami tc. q̄ ꝓmanet in vi
tā eternā. i. opam date vt possit⁹ habere cibuz
spūalē: qz nō perit sic corpalis. Si enī cib⁹ cor
poral⁹ maneat in ꝓpria forma nō nutrit: sz ma
gis nocet corpi. Sed si nutriat oportet q̄ a ꝓ
pria natura peat t ꝓuertat⁹ i mēbra. ecōuso aūt
cib⁹ spūal⁹ manet t ꝓuertit in seipm semētē: qz
de⁹ nos sibi incorpat t nō ecōuerso. vñ Aug⁹.
loquēs in psona hui⁹ cibi dic: Cib⁹ sū grādi
um: nō me mutabis i te: sz tu mutaber⁹ in me.
e Quē fi. ho. da. vo. i. parat⁹ ē dare: qz ad
h venit in mūdū. f Hūc enī pat⁹ sig. de. i. ad
h ipm assignauit mittēdo in mūduz. ꝓpter qō
j. xvij. dicit: Ego ad h vēi in mūdum vt testi
moniū phibeā xp̄itati: t h est dare cibū spūalē.
g Dixerūt ḡ. Hic ꝓnr oñdit mod⁹ habēdi ci
bū hūc. s. p verā fidē p quā hō deo incorpar. t
ꝓmo circa h pōit xp̄i instructio. secdo iudeoruz
obiectio. ibi: Dixert. Instructiōi xo xp̄i ꝓmit
tit eox interrogatio. cū dicit: Dixert ḡ ad eū.
q̄rēdo q̄liē posset hēre cibū p̄dictū. h Quid
faciem⁹ vt operemur opa dei. i. op⁹ p qō possu
mus p̄dictū cibū ꝓseq̄. i Rñdit iesus t dixit
eis: h est op⁹ dei. p qō hūc cibū poterit⁹ asseq̄.
k Ut credatis in eū quē misit ille. Qz aūt fi
des h dr op⁹ videt eē ꝓtra illō qō hr ad Ro.
iij. vbi fides distinguit ꝑ op⁹. Dicēdū q̄ ibi di
stinguit ꝑ opa exteriora. h aūt dr op⁹ manens
tm̄ in aīa. l Dixerūt. Hic ꝑ dictū xp̄i obijci
unt dicētes: m Qō ḡ tu fac⁹ signū tc. q. d.
tu adhuc ñ fecisti silia moysi. ꝓpter h subdit:
n Patres nr̄i mā. māna in deserto tc. q. d.
moyses dedit māna: tu aūt panē hozdeaceū. ite
rū dedit. xl. annis: tu aūt pauisti nos semel tm̄.
t subdit rūsio: o Amē amē dico vo. nō de
dit vobis moyses panē de celo. s. ꝓpie dicto:
qz nō de celo sidereo t empyreo: sz de celo ae
reo: qz ōscēdebat vt ros vl pruina: vt hr Mu.
xj. p Sed pat⁹ me⁹ dat vob pa. de ce. verū.
Diuidit enī vez ꝑ figurale. t iō māna nō fuit
ꝓpie panis ver⁹: qz fuit figura panis spūalis
dati in sacramēto. t iō iste est ver⁹ panis q̄ fuit
figurat⁹ p illū. dicit etiā de celo vere t ꝓpie
dicto: qz xp̄s rōne deitat⁹ de celo oriē. i. de deo
p̄re. Silr rōe hūanitat⁹. qz aīa imediate a deo
creat: virt⁹ etiā formatiua corpis fuit virt⁹ spi
rituscti: vt. s. dictum ē. iō sequit: q Panis
enī ver⁹ est q̄ de celo descēdit: mō dicto.
r Et dat vitā mū. Effect⁹ enī veri panis ē vi
tā ꝓseruare. iō ille est ver⁹ panis spūalis q̄ dat t cōseruat vitā spūalez.
h aūt cōpetit xp̄o incarnato: ꝓpter q̄ dicit. j. Ego veni vt vitā habeāt
tc. s Dixerūt ergo. Hic ostēdit q̄d sit iste panis spūalis. iudei enim
audiētes bonitatē hui⁹ cibi dixerūt: t Dñe sp da no. pa. hūc. volebāt
de cetero esse refecti sine esurie t labore: sic de muliere samaritana dictū
h fuit. iij.

¶ et adhuc ibidem erant.
xta locū vbi manducauerāt pa/
¶ qz naues habēt.
nem: gratias agētes deo. Cū er
¶ qui non intrauerat nauim.
go vidisset turba qz iesus nō es/
¶ qui intrauerant nauim.
set ibi neq̄ discipli ei⁹: ascēderūt
¶ qui venerāt a tiberiade.
in nauiculas t venerūt caphar/
a naum querētes iesū. Et cū iuēis/
sent eū trās mare dixer̄t ei: Rab
a ¶ quia nauem non intrasti. b ¶ nō ad questi/
onem sed ad intentionem.
bi: qñ hūc vēisti. Rñdit eis iesus a†
b et dixit: Amē amē dico vobis: b
¶ qz potuistis me cognscere. ¶. i. nō ꝓp̄ spūz: sz
ꝓpter carnē ne oporteat vos laborare.
q̄rit⁹ me nō qz vidistis signa: sz qz c
māducastis ex panib⁹ t saturati
¶ operib⁹ meremini. ¶ non panes vt ꝓius.
estis. Opamini nō cibū q̄ perit: d†
¶ verbum quo viuunt angeli.
sz q̄ ꝓmanet in vitā eternā quez e
¶ null⁹ ali⁹: ipe ei t p sacerdotes vob dat. ¶ ve
re fili⁹ homis vobis dabit: hūc ei: vt vtiq̄ possū.
filius homis dabit vobis. Hūc f
¶ ꝓe consortibus suis. ¶ quia intellexerunt ci
bum illum esse opus dei.
enī pater signauit deus. Dixer̄t g
a ¶ q̄d obseruādo hoc ꝑceptū facere poterim⁹
ergo ad eum. Quid faciem⁹ vt h
opemur opa dei? Rñdit iesus et i
a ¶ nō hois: ne q̄s h se putet habere nisi a deo.
dixit eis: Hoc est op⁹ dei vt cre/ k
datis in eū quē misit ille. Dixer̄t l
ergo ei: † Qō ergo tu facis signū m
e f ¶ illud.
vt videamus t credamus tibi?
a ¶ hic aptē ostēdūt se cōparare miraculū moy/
si miraculo christi: quasi minori.
Quid oparis? Pres nr̄i mandu n
cauerūt māna in deserto: sic scri/
¶ ne puū q̄d putet⁹ māna: q̄ ps. vocat panē celi
ptū ē: † Panē de celo ōdit eis mā
g ducaī. Dixit ergo eis ihs: † Amē o
amē dico vobis: nō moyses de/
¶ et si nō de aere nō tm̄ illū de q̄ viuūt angeli.
dit vobis panē de celo: sed pat p
a ¶. i. verbū q̄ vertit i lac dū ōscēdit i carnē.
meus dat vobis pānem de celo
¶ cor iustificans.
verum. Panis enī ver⁹ est q̄ de q
b ¶ dum homo fit. ¶ q̄ non manna.
celo descēdit t dat vitā mundo. r
i Dixerūt ergo ad euz: Dñe semp s
t

Exo. 16.a

Exo. 16.b

Cor. 1.d

5.4.a

Ibid.

D

† Dar. 16.a
Dar. 8.b

† Ps. 77.
Sap. 16.e

† De ꝑfc. di. 2. nec moy/
ses.

¶ ciat ⁊ nũq̃ deficiat: ꝓpter qđ eũ regẽ facere voluerũt. Sed ihesus ad se reuocat ⁊ quẽ paⁿ dixit euidenti⁹ aplt: Ego sũ pa. vi. Poteⁿro dare vitã: qz sũ panis viuificãs: igne spiⁿritusscti in clybano vteri virginalis coctus ⁊ formatus: ⁊ mũdo ad pellendaz famem ignozãtie dĩ donat⁹.

a Sed dixi vob. q̃si nõ dixi de hoc pane: quo sciã vos cẽ satiⁿandos: sed ad impⁿperiũ vr̃e infidelitaⁿtis: qz videt⁹ ⁊ nõ creditis. b Omne qđ dat mihi pater. i. q̃cũ q̃ pater trabit ad me pater dat filio: pater trahit ad filiũ illos q̃ ideo credũt in filiuz: qz credũtcũ patrẽ habere deũ. c Veni et. Mihi vnĩ humiⁿ humili: ⁊ ideo nõ foⁿras eijcit qđ ẽ tm̃ sup Di.12.c.nõ decet. bi q̃ nihil hz in boⁿno ĩteriozi: neq; h: neq; in futuro. d Et eũ q̃ ⁊c. Nõ eijciã foⁿras: sz intⁿ manebit i secreto beatitudinis. Dat.25.b vñ dr: Intra i gaudium d. d. t. iõ nõ eijciã foras: mihi herentez humilẽ: qz veni faceⁿre volũtatẽ fi meã: sz pr̃ĩs. Supb⁹ suã volũtatẽ facit dei: hũĩt dĩ nõ suã qđ est: qz hũĩt sũ docẽs hũilitatẽ. iõ q̃ mihi beret humilĩ sit: ⁊ faciet nõ suã voluntatẽ sz dei. ⁊ iõ nõ est ei⁹ foraſ eijci: sicut supbi. e Hec ẽ ei. Dicĩ. Nõ ẽ volũtas dei vt pareat vn⁹ de pusillis. de tumẽtib⁹ perit. de pusillis niⁿhil. f Nõ perdam sz resu. hec ẽ aũt vo. i. qz videt me ⁊ credit ĩ me: qui sũ vita sĩc et paſ. ⁊ ideo nõ habet vitã q̃ nõ ẽ ei sola: sz ⁊ resuscitabo eũ.

g Ut ois q̃ videt. supra dicebat: Qui audit verbũ meũ ⁊ creⁿdit ei qui me misit: ħ dicit: Qui videt filiⁿum et credit in eũ. nõ dicit: Qui credit in patrem: quia hoc est credere in filium qđ et in patrem: quia sicut pater habet vitam in semetipso: sic ⁊ filiⁿ habet vitam in semetipso. h Murmurabãt. Nesciẽtes hũc panẽ nec patrẽ ei⁹ celestẽ: q̃a inflati de sua iustⁿicia in q̃ de viriⁿb⁹ suis pr̃sumũt: iustⁿicia dei q̃ de celo venit: nõ esurĩt. i Nolite murmurare. Quasi nõ sim panis q̃ de celo descẽdi: qz vere sũ sz nemo põt. v. a. m. nisi a patre tract⁹. ⁊ iõ vos nõ creditⁿ me esⁿse panẽ: qz nõ estⁿ tracti a patre. k Nemo potest ⁊c. Alibi dicit: Nemo cognoscit paⁿtrem nisi per filium: quod contrarium videt huic dicto: Nemo potest venire ad me ⁊c. sed nõ est: qz paſ revelat trahit ⁊c. p filiũ.

¶ Misi pater

da nob panẽ hũc? Dixit ãt eis ie
sus: Ego sũ panis vite: q̃ vẽit ad a b
a ¶ b est q̃ credit ĩ me ⁊ comedit me. non sitiet. Ih vtroq; enĩ significat eterna satietas.
mẽ nõ esuriet: ⁊ q̃ credit ĩ me nõ c
¶ ego sum panis reficiens quẽ vos pr̃sentẽ habetis: non et manducatis credendo.
a sitiet ĩ ẽternũ. Sz dixi vob: qz et vi d e
¶ sed si vos nõ creditis: nõ ideo inutiliter venit: nõ ideo alios gdo: sed venientes recipio.
b distis me ⁊ non credidistis? Om f g
¶ p fidẽ mihi vnĩk. ¶ passib⁹ fidei ⁊ bõe operi.
c ne qđ dat mihi pat ad me vẽiet: h
d ⁊ eũ q̃ vẽit ad me nõ eijciã foraſ: i k
¶ faceⁿ sũ hõ: humilẽ deũ sequat ille quẽ pudet sequi humilẽ hominẽ.
? qz descẽdi ỏ celo nõ vt faciã vo l
¶ hominis. ¶ dei patris.
lũtatẽ meã: sed volũtatẽ ei⁹ q̃ mi
e sit me. Hec ẽ eni volũtas ei⁹ q̃ mi m
a ¶ dat⁹ ẽ ei tm̃ hũilis in q̃ sit ꝑma resurrectio
sit me patrĩ: vt oĩe qđ dedit mi
¶ ecce scđa resurrectio.
f hi nõ pdã ex eo: sz resuscitẽ illud n o
a ¶ per me mediatoremvult pater dare credent i bus vitã q̃ vitam.
i nouissimo die. Hec ẽ aũtez vo p q
luntas patris mei qui misit me:
g vt omnis qui videt filiũ ⁊ credit r
a ¶ credendo in eum ⁊ transeundo in vitam.
in eũ habeat vitã ẽternã: ⁊ ego s t
resuscitabo eũ in nouissimo die.
h Murmurabãt ergo iudei de il v
lo: qz dixisset: Ego sũ panis viuⁿ
qui de celo descẽdi. Et dicebãt:
¶ ignominiose indignãtes: ⁊ ei⁹ opprobria gr̃ĩres in hũilitate generĩ ei⁹ offẽdũt. ¶ christi.
? Nõne h est filⁿ ioseph cui⁹ nos
¶ sed non celestem.
nouim⁹ patrẽ ⁊ matrẽ? Quomo
do ergo dicit hic: qz de celo de
a ¶ quẽ nil latet q̃ abscõdita cordiũ intuet.
scẽdi? Respõdit ergo ihesus ⁊ dĩ x
i xit eis: Nolite murmurare in in y
¶ credere in me nisi gratia eũ pueneriⁿt: nisi pater eũ reuelauerit.
k uicẽ. Nemo potest venire ad me z

te c Mõ esuriet ⁊c. qz licet habẽs deũ quez habet p gratiam desideret habere pleniⁿ p gr̃iam. tñ nõ desideⁿrat rẽ nõ habitã. Cibus aũt ⁊ potⁿ corpalis est ꝓtrarie ꝓditiõis: qz habitⁿ in plenitudie in fastidiũ vertit: sed qz possent iudei dicere nos petimⁿa te panẽ istũ: ⁊ tu ñ respõdes dabo vel nõ dabo. iõ ad ħ rñdet dicẽs:

d Sed dixi vobis. s. q̃ ego sũ panis vite. e Quia ⁊ vidistⁿ me: ⁊ sic habebitⁿ hũc panẽ in pr̃sentia vr̃a quẽ paratⁿ sũ dare. f Et nõ credidistⁿ. in hũc panẽ ⁊ nõ q̃sistis: sz magis panem corporalẽ. g Oĩe qđ dat mi. pa. Hic ꝑũr oñdit q̃ sũt illi q̃ fruunt hoc pane: qz illi q̃ habẽt gr̃az in pr̃sti fruunt ipfecte. in gr̃ia aũt fruenⁿtur pfecte. ⁊ ħ est qđ dr: Oĩe qđ dat mihi pater. i. facit mihi adherere: nõ solũ fm pr̃sentẽ iusticiã: sz etiã fz eterⁿnã p̃destinationẽ. h Ad me veniet p fidẽ formatã. i Et eũ q̃ venit ad me. hoc mõ. k Nõ eijciã foras. qz ois p̃destinatⁿ finaliter saluab⁹. cui⁹ cã subdit:

l Quia descẽdi de ce. ⁊c. nõ est per ħ itelligẽdũ q̃ volũtas xp̃i in aliq̃ discordet a volũtate patris: qz fm naturã diuinã eadez omnino est volũtas patrⁿ ⁊ filiⁿ. sed fm naturã humanã volũtas ei⁹ nõ poterat a volũtate diuina discordare. cũ aĩa xp̃i esset ꝑfuncta xbo: nõ solũ p fruitionẽ sed per realẽ vnionẽ: ⁊ sic voluntaſ xp̃i nullo mõ poterat a volũtate patris discrepare. ⁊ iõ facere volũtatẽ patris ⁊ suã ẽ idẽ fz rẽ ⁊ ecõuerso. q̃n ġ dicit: Descẽdi de celo nõ vt facerẽ voluntatẽ meã ⁊c. est cõis mod⁹ loquẽdi apud hoies. illi⁹ q̃ omnino sequiⁿtur volũtatẽ alteriⁿ. ⁊ est sensus: Descẽdi de celo ⁊c. ac si dicereⁿtur: nõ veni ad declinandũ in aliq̃ a volũtate patris: ⁊ p ꝑsequẽs veni ad pficiẽdũ salutẽ electoꝝ: qz hec ẽ voluntas patris ipsos p̃destinatis. iõ sequit: ħ Hec ẽ eni volũtas eius q̃ misit me patrⁿ: vt omne qđ dedit mihi: non solum fm pr̃sentẽ iusticiam: sed etiam fm eterⁿnã predestinationem. n Non perdam ex eo. qz si talis aliquando cadit in peccatum: finaliter tamen resurgit. o Sed resuscitem illud. vt corpore ⁊ anima p̃fruatur in gloria. p In nouissimo die. homines eni resurgent ad vitam incoꝛruptibilem. ⁊ ideo post illã resurrectionem non erit in natura humana generatio et coꝛruptio: nec per consequens in alijs creaturis coꝛruptibilibus que sunt propter hominem: ⁊ p consequens tunc cessabit motus celi qui ordinatur ad complendũ numerũ electoꝝ per generationem: et sic cessabit tẽpus quod sequitur motum celi: vt habetur. iiij. phỹsi. coꝛum. propter hoc dicitur Apocalyp. x. Iurauit per viuentem in secula seculoꝝ: quia tempus amplⁱ nõ erit. Et patet ex dictis q̃ nouissimus dies erit dies resurrectionis generalis: et quia illa resurrectio ordinatur ad hoc q̃ electi sint perfecte beati. ideo sequit:

q Hec est autem voluntas patris mei qui misit me: vt omnis qui videt filium: sed non accipitur hic visio per essentiam cum non stet cum actu credendi: sed accipiⁿtur pro cognitione fidei formate. ideo subdit:

r Et credit in eum. tendendo in ipsuz per dilectionẽ.

s Habeat vitam eternam. si perseueret: quod est ifallibiliter verum in predestiatis. de quibus loquitur: vt patet ex predictis. ideo sequitur: t Et ego resuscitabo. exp̃oat vt pr̃⁹. v Murmurabãt. Posita xp̃i doctrina de spirituali cibo. hic ponit in cõtrariũ indeoꝝ murmuratio. Et diuiditur in duas. qz p̃mo ponit hec murmuratio. secundo ei⁹ sedatio subdit. ibi: Rñdit ergo iesus. Circa primũ sciendũ q̃ iudei credebãt xp̃m esse hominẽ purũ ⁊ de semine ioseph ex maria cõceptũ: ignoꝛantes ipsum formatũ virtute spiritussancti. ⁊ ideo murmurabãt de ħ qđ dixerat: Ego sũ panis vite qui de celo descẽdi. ⁊ patet lr̃a. x Rñdit. Hic ponit murmuris sedatio. Et diuiditur in tres. quia primo admonitio ponitur. secũdo cã murmuris subditur. ibi: Nemo põt: tertio ratio dicti: ꝓpter qđ murmurabãt redditⁿ ibi: Amen amen dico vobis. In prima ergo parte admonet eos. dicens:

y Nolite murmurare in in. quia patres eoꝝ in deserto fuerunt graviⁿter nitⁱ ꝓpter murmurationem. ⁊ ideo hec admonitio christi est salubris ne eadem in consimilem penam. z Nemo potest venire ad me. Hic ostenditur causa predicte murmurationis: non enim causabatur ex verboꝝ christi stratẽ eũ essent verissima: sed ex iudeoꝝ incredulitate. ⁊ hoc est quod dicitur: Nemo potest venire ad me per fidem formatam.

¶ Misi pater

a Misi pater q̄ mi. Illū pater trahit ad filiū q̄ ideo credit in filiū: qz cogitat patrē ei⁹ esse deū. i. q̄ credit equalē patri ḡitū. Tractio hec si ēvio lentie nec necessitatis: nec est inuiti: sed volūtatis ꝛ ōsiderij. vñ ōr: Trahit vnūquēq; sua volūtas. Si ergo in his in q̄b⁹ nō est vera dilectio: trahit hō amore ꝛ desiderio: q̄n tomagis trahit aliq̄s ve hemēti delectatione cui pat reuelat panē q̄ est vi ta ꝛ beatitudo ꝛ oīē bo nū: i q̄ cōmēdat magna gr̄a. b Et ego resusci tabo ꝛc. Ego equal' pri faciaz eū videre q̄ cre dit: māducare q̄ esurit: habere q̄ amauit ꝛ desi derauit: q̄ nō pōt eē in pāti vbi tm̄ trahit.

c Est scriptū. Vere ne mo venit ad me nisi pat docuerit: qz ita testantur pphetie: oēs homies re gni illi⁹. i. christiāi fidei erūt docibiles dei: qz ꝛ si boies forīs loquunt: tm̄ de⁹ sol⁹ intus sensū apit: int⁹ instruit veritatis co gnitionē ꝛ amore: ita qui cū. q̄ audit ꝛ discit a pre venit ad me. Et ne q̄s ex cuset se di. Mūq̄ vidi pa trē: quomō disco ab eo? Subdit nō qz pat visibi lis sit alicui: ꝛ tm̄ nemo credit nisi ipse docuerit: quō ergo docet? Mū au dis verbū ei⁹. i. mei dum ego hō verbū ei⁹ coeter nū: fact⁹ hō vobis loq̄. ꝛ hoc est: Is q̄ est a deo. i. filius vidit patrē. i. no uit ꝛ vos docet. ꝛ ideo me audite. d In pphe tis. pphet' dic̄ pluraliť: quia: oēs pphe vno ꝛ eo dē spū repleti: licet diuersa pphetarēt: tm̄ ad idez tendebāt: quapropr̄ cū quouis eoz oēs alij dabāt: sicut i Johel q̄ dicit: Et erūt oēs docibiles dei. e Nō qz patrē ꝛc. i. ego noui patrē. qz ab illo sū. ꝛ iō credite: qz q̄ credit in me habet vitā e ternā. Potuit dicere: hz me: sz reuelat q̄ ipe sit vi ta eterna: qz xp̄ūs ē vita hoīm q̄ ꝛ carni sue quā susceperat: cui interuenit moꝛs vt mortē tolleret. dat vitā in resurrectione: sic ꝛ alijs credentib⁹ in se. f Ego sum pa. vi. ꝛc. Māna de q̄ supbitis: patrib⁹ murmuratoꝛibus quoꝛ estis filij murmu rādo: ñ vite fuit panis: qz nō intellexerūt in eo spi ritualem cibum: sic ꝛ vos qui me auditis: nō spi ritualiter intelligitis. Dixit aūt moyses ꝛ alij ele cti de māna: qz spiritaliter mādūcauerunt: sic ꝛ q̄ modo xp̄ūs mea spiritaliť accipiūt. Ego sū panis ꝛc. ecce sacramentū xp̄ūs tegit: vt iudei ꝛ etiā a liq̄ discipuli nō credētes xp̄o illi⁹ magis scāda liçent: ꝛ humiles apli humiliter credētes pbēt. vñ Petr⁹: Verba vite eterne habes. g Et pa nis quē ego da. ꝛc. Quō sit panis determinat: nō solū ꝑm verbū quo viuūt omnia: sed etiā ꝑm car nē assumptā ꝓ mundi vita. Humana enim caro q̄ erat pctō obnoxa ꝛ ideo moꝛtua: carni ei⁹ mūde vnita: incoꝛporata vnū cū illo effecta: viuit ꝑ spi ritu ei⁹ sicut viuit coꝛp⁹ de suo spū. qui xo non est de coꝛpoꝛe christi: nō viuit de spiritu christi. Qui autem iudei non erant huius vnitatis litigabāt: nec talib⁹ exponit quō dns carnē suā det ad man ducandū: sed audiūt: vnde magis moueant: Mi si mādūcaueritis carnem.

a nisi pat q̄ misit me traxerit eum: a
ſ panis.
b ꝛ ego resuscitabo eū i nouissimo b
c d die. † Est scriptum in pphetis: Et c d
ſ q̄ facile docebunt a deo. ſ qđ nō iudei.
erūt omnes docibiles dei. Om/ d
ſ quod est trahi a patre.
nis q̄ audiuit a pre ꝛ didicit ve/ e f
e nit ad me. Non quia patrē vidit s
q̄squā nisi is q̄ est a deo: hic vidit
pfem. † Amē amē dico vobis: q̄ b
credit in me habet vitā eternā. i
ſ qz. ſ q̄ pasco donec pastos iungā vite.
f Ego sum panis vite. Patres ve/
stri mādūcauerūt manna in de/
a ſ nō morte carnali cōi cū moyse ꝛ alij: sz morte
spuali. ſ .i. in ꝟ loco panis vl' ōmōstrative dic̄
serto et mōrtui sunt. Hic ē panis
ſ quem manna significauit.
de celo descēdens: vt si q̄s ex ipo
ſ intus in corde intelligēdo et amando. ſ spū.
manducauerit nō moriat. Ego
ſ ꝛ ideo viuus: qz de celo descēdi.
sū panis viu⁹ q̄ de celo descēdi.
Si quis māducauerit ex hoc pa
ſ nō tm̄ in ptenti ꝓ iusticia.
g neviuet i eternū. † Et panis quē k
ego dabo caro mea ē: p mūdi vi l
ta. Litigabāt ḡ iudei ad iuicē di m
ſ qz vsq; modo nō fecit mentionē de supiore sa
cramēti altaris.
cētes: Quō pōt ꝟ nob carnē suā

Judei aūt nō sic erāt tracti. iō murmurabāt de xp̄o. Illi aūt q̄ a patre trahunt ad filiū p fidē formatā cōsequunt eternā vitā. iō sequit: b Et ego resuscitabo eū ꝛc. qz aīa nō est ad plenū beata donec fue rit coꝛpi reunita: ꝛ qz ꝓdict⁹ tract⁹ ē p diuinā inspi rationē. iō hoc ostēdit ꝓ scripturā. d. Est scriptū i ꝓ/ phet'. c Et erūt oēs docibiles dei. i. docti a deo. Snīa enī hui⁹ ōr Esa. liij. Ponā oēs filios tuos do ctos a dño. ꝛ Hiere. xxxi. Dabo vobis pastoꝛes iuxta coꝛ meū ꝛ pascēt vos sciētia ꝛ doctrina: ꝛ est eadē sē/ tētia cū illa q̄ hic a saluatoꝛe exprimit'. Xp̄s ei ꝛ apli nō sp allegauerūt scripturā de verbo ad verbū: sz sūf fecit eis accipe snīam. Cui aūt efficacie sit diuina ispi ratio oñdit. d. d Dis q̄ audit a pa. ꝓdictas ispi ratiōes ꝓcipiēdo. e Et didicit. eas sequēdo. f Venit ad me. p fidē formatā in ptenti: ꝛ p gliaz i futuro. ꝛ qz de⁹ pater docet hominē nō apparēdo vi sibiliť: sicut hō vl' sicut ag̃el⁹ in coꝛpe ab eo moto: vl sicut dei fili⁹ in coꝛpoꝛe sibi vnito. ideo sequit:

g Nō qz patrē vidit q̄squā nisi is q̄ est a deo. s. filius q̄ naturaliter ꝓcedit a patre. Notādū q̄ p hāc dicti onem quisq̄ pōt intelligi natura hūana: ꝛ sic verū ē q̄ null⁹ hō ante xp̄m vidit patrē: nisi forte in quodā raptu sicut moyses. sz talis visio nō erat silis visioni xp̄i q̄ ab instāti sue cōceptiōis vidit diuinā essentiaz per modū habit⁹ pmanētis: ꝛ vrēs sensib⁹ coꝛporis. Si aūt per li q̄squā excludat omnis creatura: sic intel ligiť q̄ seq̄t de filio ꝑm diuinā naturā: ꝛ de visiōe cō prehēsiōis q̄ cōpetit soli do. p ꝟ āt q̄ dictio excludit pr̄vl' spūssctūs: q̄ ē vna simplex visio. dictio ei exclusiua addita vni pſōe r̄spe ctu termini essential': nō excludit aliā pſonā: vt diffu sius declarab. j. Snīa. b Amē amē. Repressa in deoꝛ murmuratiōe: saluatoꝛ reddit cām ei⁹ qō dixe rat: Ego sū panis vite q̄ de celo descēdi: q̄si satisfaci ens coꝛ q̄stioni. Et q̄ illud dictū sit vex arguit: Ille est ver⁹ panis vite ꝛ de celo descendēs: q̄ pt pserua re a moꝛte: ꝛ dare vitā eternā ꝛ celestē: talis panis ē verbū incarnatū: nō aūt panis dat⁹ a moyse in deser to: qz omnes qui manducauerūt ex illo moꝛtui sūt. er go ꝛc. ꝛ hoc est qō ōr: Amen amē dico vobis: q̄ cre dit in me: p fidē formatā. i Habet vi. eternā. que virtualiter in gr̄a cōtineť. alia lr̄a patet ex dictis. k Et panis quē ego dabo. Postq̄ egit de pane spūali qui est verbū. hic q̄r agit de pane spūali q̄ est sacr̄m. Et diuidit i duas ptes. qz circa ꝟ ꝑmo pōit' secratiōez ex ponit': qz videbat obscura. ibi: Multi aūt audiētes. Prima i duas: qz ꝑmo ostendit' ꝓpositū. secō ꝓbat' q̄dā suppositū. ibi: Qui mādūcat. Pria in tres: qz ꝑmo saluatoꝛ docet huius sacramēti q̄litatē. secō ipsi⁹ necessitatez. ibi: Litigabāt. tertio ei⁹ veritatē. ibi: Caro mea vere ꝛc. Circa ꝓmū sciē dū q̄ in sacramēto eucharistie ꝓtinet ipm verbū incarnatū. ꝛ iō ostēdēs q̄/ litatē hui⁹ sacramēti ꝓtuoꝛ tāgit. Pꝛimū est illō qō ibi sacramētū tm̄. s. spe cies panis. cū dicit: Et panis. Secūdū ē auctoꝛ hui⁹ sacramēti q̄ ē ipe chri stus sacerdos summ⁹. Sacerdos aūt q̄ est minister hui⁹ sacramēti tm̄modo ꝓfert xp̄a nō in ꝓpria pſona: sz in pſona xp̄i. in alijs aūt sacris vtiť mini ster xp̄is suis vl' xp̄is eccl̄ie: q̄b⁹ exprimit act⁹ quē facit: vt i baptismo pa tet cū dicit: Ego baptiço te. sz i sacro eucharistie solū refert xp̄a xp̄i. cū dic̄: Qui ꝑdie cōs pateret ꝛc. ꝛ sequit' postea xp̄a xp̄i cōsecratiōez efficiētia. ꝟ notat cū ōr: Quē ego dabo. Tertiū est res significata ꝛ ꝓcta. s. vex coꝛp⁹ xp̄i. cū ōr: Caro mea ē. ꝛ accipit ꝟ caro ꝓut distinguit' ꝓtra aīam ꝛ sāguinē: qz licet sub specie panis sit aīa ꝛ sāguis. ꝟ tm̄ nō ē ex virtute sacri: sz ex cōco mitātia reali: sicut ꝛ ipsa diuinitas. Quartū ē res nō ꝓcta sz tm̄ signata. s. coꝛp⁹ xp̄i mysticū: qō ꝓsequit' capiti p charitatē. ꝟ aūt sacramētū ōr sacramē tū amoꝛis. iō ōr: i Pro mūdi vi. Sic enī vita naturalē ē in membris: ita q̄ vniunt capiti a q̄ recipiūt influētia sēsus ꝛ moť: sic i fidelib⁹ q̄ sūt mēbra xp̄i vita spūalis ꝓseruat: ita q̄ vniunt capiti xp̄o p sacr̄m amoꝛis. Cōsiderādū ēt q̄ ꝟ dicit mūdi: qz alia sacra solū ꝓficiūt ipi recipiēti. sol⁹ enī baptiz⁹ recipit gr̄am baptismalē ꝛ nō alij. Sacramētū aūt eucharistie nō solū ꝓfi cit sacerdoti sumēti: sz etiā toti eccl̄ie: ꝛ illis q̄ sūt in purgatoꝛio. Cui⁹ rō ē: qz eucharistia nō tm̄ sacramētū: sed ē eccl̄ie sacrificiū in q̄tū ꝓtinet christū passū. ꝛ iō ꝓficit oīb⁹ xp̄i fidelib⁹. Si aūt sumat alio mō sicut a laico: tunc ꝓficit solū sumēti: qz officiū ei⁹ nō est offerre sacrificiū: sed tm̄ sumere sacra mentū. m Litigabāt. Hic ꝓr ostēdit hui⁹ sacramēti necessitas. Judei enī rudes ꝓdicta xp̄i audiētes reputabāt ea inutilia ꝛ ipossibilia. iō

a Missi mãducaueritis. Aug⁹. Hũc cibũ ⁊ potũ societatẽ vult intelligere corporis ⁊ membroꝝ ihesu qõ est ecclia in predestinatis: qõ iã factũ ẽ ⁊ iuocatis ⁊ iustificatis qõ factũ est: ⁊ fit ⁊ fiet in glorificatis: qõ nũc ẽ in spe fiet in re. Hui⁹ rei sacramentũ. i. vnitatis corpis xpi: alibi ꝗdie: alibi certis dieb⁹ fit: et sumit aliꝗs in vitã: aliꝗs in mortẽ. Resco hui⁹ sacramẽti omnib⁹ ẽ in vitaꝫ sumẽtib⁹: nulli ad mortẽ. i. vnitas sancti. Ãn corpus ⁊ sãguis in his reb⁹ cõmẽdat q̃ ex multis in vnũ redigũtur vt ex multi granis vn⁹ panis fit: ⁊ ex multis acinis vinũ confluit.

b Qui mãducat. c. meã. Exponũt q̃dã scti de cõmestione altaris ⁊ bene dicũt: sz q̃rũt quõ fiat in vitã eternã: cũ ꝗdã ad mortẽ. vñ dicit Aplꝰ: Si ꝗs comedit i altari cũ hac cõmestione de q̃ agit b. s. cũ fide opante ⁊ dilectione b comedit i vitã eternã. Si ꝗs vo aliꝰ: in mortẽ.

c Caro eĩ m. Vere viuet aĩa et corp⁹ ex b cibo: qz caro mea vere ẽ ab⁹ q̃ sol⁹ facit imortales: vt neq; esuriẽt neq; sitiẽt. ali⁹ cibus b nõ pstat ẽt si in eo b appetat.

d Qui mãducat. Jã expõit quõ fiat qõ dixit: ⁊ quid sit mãducaꝛ car. ⁊ bibere sã. b ẽ manere in xpo: ⁊ xpz habere in se manẽtẽ. Qui vo ñ mãet i xpo: ⁊ in q̃ manet xps: nõ mãducat spualiter: ⁊ si sacrm sibi sumit i iudiciũ corpalit.

e Sic me misit. Wequalẽ sibi misit. i. hominẽ fecit: ⁊ inde ẽ vt ad eũ referã vitã meã ꝗsi ad maiorez.

f Et ipe v. Ut vinã ex patre. mea exinanitio facit vt hõ viuat ex me. pticipatio facit q̃ me mãducat.

g Hic est pa. Et ita ꝓstat q̃ hic est vere panis de celo: nõ mãna: qz illõ mãducãtes pres vobis similes mortui sũt in eternũ: hũc panẽ hõ q̃ vitã nõ habebat mãducãs viuet i eternũ. Supra dixerat: Ego sũ panis q̃ de celo descẽdi. b dicit: hic. i. filius hois ad esũ cui⁹ carnis iunctꝰ ẽ ille panis q̃ de celo descẽdit. g idẽ ẽ filꝰ hois ⁊ filꝰ dei.

h Multi er. Multi carnalit sapiẽtes ꝗsi particulatim carnẽ q̃ idu⁹ erat se eis distributuꝝ ꝓmitteret ꝫ naturã eẽ putãt: vt cibũ hoiz hũanã carnẽ daret.

i Dur⁹ ẽ b. sic oportebat dici vt ab hoib⁹ ñ itelligerẽt: b secretũ dei xbis tegeret: secretũ dei itẽtos dz

k Missi mãducaueritis carnẽ filij hominis tẽ. Sic ei in vita corpali cib⁹ ẽ necessari⁹ ad vitã ꝓseruãdã: ita i vita spuali b sacrmẽ necessariũ: qz ẽ vite spuaꝫ ꝓseruatiuũ: qz sic baptism⁹ ẽ q̃dã spuaꝫ generatio: ita eucharistia ẽ q̃dã spuaꝫ nutritio. b Et biberit. sã. c. ñ ẽ itelligẽdũ q̃ b sacrm ꝫ vtraq; specie sit fidelib⁹ exhibẽdũ: sz tm̃ b mõ a sacerdote sumẽdũ: licet in ꝓmissa ecclesia pplus sub vtraq; spẽ cõicaret: tm̃ postea ꝓuide ordiatũ est vt nõ cõicet sub specie vini ꝓpter periculũ effusiõis. ⁊ qz sub specie panis accipit quodãmodo sãguis in cẽtũ ibi cõtinet: vt ꝓdictũ est: qz sub vtraq; spẽ est tot⁹ xps. aliꝫ tm̃ et aliter: qz sub specie panis est vera caro xpi ex virtute sacramẽti. cetera xo sũt ibi ex cõcomitãtia. Et eodẽ mõ sub specie vini ẽ sãguis xpi ex vi sacramẽti cetera ex cõcomitãtia.

Notãdũ q̃ ex b q̃ dr b: Nisi mãducaueritis ⁊c. dicũt greci q̃ b sacramẽtũ ẽ tãte necessitatis q̃ pueris dz dari sic baptismus: qd̃ est falsũ: qz in sumẽte b sacrm requirit actualis deuotio ⁊ reuerentia: q̃ nõ sũt in puer. ⁊ iõ xbus qd̃ ꝓportat ꝑceptũ tãtũmodo itelligit de adult⁹: qb⁹ necessariũ est ad salutẽ b sacrm eucharistie accipe: saltẽ i voto si nõ possit haberi in re.

c Qui mãducat. Hic ꝓñ oñdit hui⁹ sacramẽti vtilitas q̃ est augmẽtatio in vita spuali. sic cib⁹ corpalis nõ solũmõ nutrit ⁊ cõseruat vitã: sz deducit ad pfectã ꝛitatẽ. sic b sacrãtũ ꝓducit hominẽ ad ꝓsumationẽ gre q̃ ẽ glia eterna. ⁊ b ẽ qd̃ dr: Qui mãducat carnẽ meã. non tm̃ sacramẽtaliter sz ẽt spualit ꝑcipiẽs effectũ sacramẽti.

d Habet vitã eternã. qz habet deũ ihabitãtẽ q̃ ẽ vita eterna.

e Et ego resuscitabo eũ ⁊c. vt ꝓticipatio hui⁹ vite ad corp⁹ ꝓ aliꝫ deriuet.

f Caro eni mea. Hic ostẽdit hui⁹ sacramẽti vitas. xps ei frequẽter parabolice discipulis suis loq̃bat. ⁊ iõ ne crederẽt q̃ caro ei⁹ ꝓtineret in b sacramẽto eucharistie tãtũmodo sic i signo. iõ b remouet dicẽs: Caro mea vere ẽ cib⁹: qz hic sumit realit ⁊ nõ figurat ue. ⁊ eodẽ mõ est de sãguie sub specie vini. iõ subdit: Et sanguis me⁹. Dicit etiã: Caro xpi vere cib⁹: ⁊ sãguis ei⁹ vere pot⁹: qz reficiũt aĩam q̃ ẽ imortalis. Cib⁹ aũt corpal tm̃ reficit corp⁹ qd̃ est corruptibile.

g Qui mãducat. Hic ꝓbat quoddã suppositũ. dixerat ei q̃ mãducatio carnis ei⁹ dat vitã. istõ ꝓbat b: qz illõ p qd̃ aliꝗs vnit ꝓncipio viuificatiuo illud dat vitã. hoc ptz in vita corpali. p b aũt sacramẽtũ hõ vnit xpo q̃ est ꝓncipiũ vite spualis. ergo tẽ. et hoc est qd̃ dr: Qui mãducat carnẽ meã ⁊ bibit sãguinẽ meum in me manet. i. vnit mihi: b Et ego in illo. qz p charitatẽ amãs est in amato ⁊ econuerso.

i Sicut misit me viuẽs pater. qz est vita p essentiã.

k Et ego viuo ꝓpter patrẽ. Filꝰ enĩ incẽtũ de⁹ ⁊ incẽtũ hõ viuit ꝓpter patrẽ. sic aliter: qz ꝼm q̃ de⁹ viuit ꝓpter patrẽ incẽtũ. ꝓcedit ab eo. accipit tm̃ eandẽ vitã quã habet pat. Sedm xo q̃ hõ viuit p pter patrẽ incẽtũ vnit supposito ꝓcedẽti a patre: quã vnionẽ cõcomitat plenitudo gratie: que est spiritualis vita. ⁊ eodẽ mõ nos incẽtũ p sacramẽtũ eucharistie vnimur deo viuimus spiritualiter. tamen eius vnio est realis in vnitate suppositi. nostra aũt vnio apud ipsum est p fidem ⁊ dilectionem. ⁊ hoc est quod dicitur:

l Et qui manducat me ⁊ ipse viuet ꝓpter me. quia p hoc coniungit principio spiritualis vite. vt visum est. ideo consequẽter concludit esse verũ illud de quo murmurabant iudei tanq̃ de falso.

m Hic est panis qui de celo descendit: qz caro christi in b pane cõtenta virtute spiritussãcti fuit formata.

n Non sicut man. pa. vestri mãna et mortui sunt. ⁊ ideo non fuit vere cibus celestis: sed tm̃ figura eius: qz vitã spiritualem non cõferebat: sed eam dari in sacramẽto ꝓfigurabat: quia erga deuotos habebat omne delectamentum: vt habeꝫ Sap. xvj. Panẽ paratũ ꝓstitisti eis habentẽ omne delectamentũ. Malis aũt hominib⁹ erat insipid⁹. vñ dicebãt Nu. xxj. Nauseat anima nostra sup cibo isto leuissimo. sic eucharistia digne sumentibus est vite spiritualis solatium. ⁊ indigne sumentibus iudicium. ideo sequit: o Qui mandu. hunc panẽ digne. viuet in eternũ. sequitur: p Hec dixit in synagoga. q̃ ẽ locus cõmunis vbi iudei conueniunt.

q Docens in capharnaum. que erat metropolis galilee. hoc addit euangelista post verba christi ꝓdicta ad ostendendũ q̃ christus in palam docebat sicut habens doctrinã sanã ⁊ nõ suspectã.

r Multi. Posita doctrina xpi: b ꝓsequẽter exponit. ⁊ primo ponit ei⁹ expositio. secũdo ex hoc ostendit aliquoꝝ reprobatio ⁊ aliorũ ꝓfirmatio. ibi: Et hoc multi. Prima in duas. qz primo põitur expositiõis occasio. secũdo ipsa expositio. ibi: Sciens aũt ihesus. Occasio aũt expositionis fuit: qz multi iudeorũ verba christi capere non potentes ꝓpter suam incredulitatem:

s Dixerunt: dur⁹ ẽ hic sermo. In corpalibus dicit aliquid durũ duplici de causa. vel qz nõ est de facili penetrabile. vt qz resistit tactui. sic in spiritualibus dicit aliq̃d durum: vel qz ab intellectu nõ penetratur. vel quia displicet voluntati. vtroq; modo sermo christi erat eis durus: quia eius verba non intelligebant: ⁊ displicebat eis q̃ tanta de se dicebat: eo q̃ ipsum hominem purum esse putabant. ideo sequitur:

t Et quis potest eum audire. quasi diceret: blasphemia est.

Sciẽs aũt

dare ad mãducãdũ. Dixit ꝫ eis
ꝫ et si ignorentes qs mod⁹ sit dãdi vel mãducãdi: tã nisi.
a iesus: Amẽ amen dico vob: nisi mãducaueritis carnẽ filij hois ⁊ biberitis ei⁹ sãguinẽ: nõ habebi/
ꝫ sine hac vita põt haberi talis sz nõ eterna.
a ꝫ ne aũt de hac vita itelligerẽt ⁊ inde litigarẽt subdit: Qui man. car.
b tis ũitã in vobis. Qui mãducat meã carnẽ ⁊ bibit meũ sãguinẽ:
a ꝫ m spũm: nec caro ei⁹ fraudabit ea suo rpe.
b ꝫ b dicit: ne qs puret mãducãrẽ ñ mori corpe.
habet vitã eternã: ⁊ ego resuſci/
a ꝫ. i. societas scõz vbi pax et vnitas erit pfectã
c tabo eũ i nouissimo die. Caro ei mea vere ẽ cibus: ⁊ sãguis me⁹
d vere est pot⁹. Qui mãducat me
a ꝫ b est signũ mãducationis: illi edũt accedẽdo ad meã carnẽ: q nõ relinquũt vnitatẽ. ꝫ sic vi/
e me mãnet ⁊ ego i illo. †Sic misit
uet: quia sicut ego homo viuo ꝓpter patrem vium cui vnior: sic q̃ me mãducat ⁊ mihi vnit vivit ex me.
me viuẽs pater: ⁊ ego viuo ꝓ/
f pter patrẽ: ⁊ q̃ mãducat me et ipe
g viuet ꝓpter me. Hic ẽ panis q̃ dẽ
ꝫ nõ sic morientur i aĩa q̃ me celestẽ panẽ digne mãducãt sicut patres vestri in. d. manna: ⁊ mortui sunt.
celo descẽdit. Nõ sic mãducaue/
rũt pres vri mãna: ⁊ mortui sũt.
ꝫ sed potius. ꝫ in me qui sum vita.
Qui mãducat hũc panẽ viuet i
eternum. Hec dixit in synagoga
b docẽs i capharnaum. Multi er/
ꝫ quid ergo inimici.
go audientes ex discipulis ei⁹ di
ꝫ sapiunt ꝼm carnẽ: ⁊ ideo mouent.
i xerunt: Dur⁹ est hic sermo: et qs

1. Cor. 11. f †De consec. di. 2. iuratur ca. q̃ mãducat.

facere: nō aduersos. a Si ergo viō. Suspēdit ordo ḡsi tūc itelligetis q nō eodē mō q putatis erogo corp⁹: ⁊ q ꝑ gr̄a mozsib⁹ non ꝑsumit: sz spūali gr̄a me illis dādo: ipos in corp⁹ meū conuerto. hinc plāe soluit qō ipsos mouerat. Sputabāt enī q corpus distribuere tille dicit in celū se ascēsux vtiq; integrū. Quid ergo tenendum sit apte subdit: Spūs ē q viuificat. Caro sicut intelligit: sic q imacello emit sic alius cibus nō ꝑdest: ipsa tū vas spūs q in ea salutē opat: multum ꝑdest: sicut sola scientia inflat: ipa tū nō ē mala: sz p charitatē edificat.

b Verba. quibus dixi mānducanduz me esse: manere in me et me in ipso: vt ānt aliqs maneat in xpo vt mēbzū: ⁊ xps in ipo vt in templū: vnitas facit. Unitas āt ex charitate est: charitas aūt ex spū: ḡ spūs q vificat cōpagita membza non separata.

c Sed sunt q dam. Prophet̄a: Nisi credideritis nō intelligetis. per fidez copulamur. per intellectum vinificamur.

d Et quis traditurus esset e. quia iudas inf scādaliçatos recedit: sz manet ad insidiandaz quem nec silet nec apte ostēdit vt oēs timeant dū vnus perit.

e Quia ne. p. Causā quare q dā nō credāt sb dit: Quia nō ē a dō datū. fides enī nō est hoib⁹ a se ḡsi ꝑpria sz a deo gratia quasi.

f Ex b mul. Nota est caute loquēdū sc. si tamē ex verbis tuis aliquis scādaliçabit̄ habeto cōsolationē in eo ex cui⁹ dicto multi scādaliçati sūt: q hoc fecit vt tibi esset exemplo.

g Mone ego. Duodeci numer⁹ sacrat⁹ ē q pmāet ⁊ si iudas ide perit. elegit. xj ad pmanēdū: elegit iudā vt p eū diuīe dispensatio misericordie in salutē mūdi ipleret: vtēs malo ad bonū

a Sciēs aūt. Hic ponit doctrine xp̄i expositio ḡtū ad duo: de quib⁹ audictes erāt scādaliçati. secūdū pōit ibi: Spūs est q viuificat. Primū igit̄ de quo scādaliçati erāt erat qō dixerat: Descēdi de celo. ⁊ ostendit q nō debebāt scādaliçari: ꝑdicens q vi/derent eū in posterū in celū ꝓpria virtute reuerti. Et ideo nō debebāt admirari si dixerat se de celo originari: quia quelibet res ad suū locū reuertit. ⁊ b est qō dicit: Sciens autem iesus apud semetipsū. i. absq; alio sibi nunciante.

b Quia murmurarēt de b discipuli ei⁹. q: dixerat se de celo descēdisse. c Dixit eis. reprimens eox murmurationē iniustā. d Hoc vos scādaliçat. ⁊ sine rone. e Si ergo videritis filiū homis ascendentē vbi erat ꝓius. accipit̄ hic si ꝑ q. q. d. quia hoc videbitis: nō debetis scādaliçari ō hoc q dixi: illi enī q xpo credentes cū eo pmānerūt. in ascensione eius hoc viderunt: vt ptz Act. j.

f Spūs ē. Hic exponit secūdū dā murmuradāt. s. q: dixerat carnē suā eē cibū necessariū ad salutē: ⁊ ipi intelligebāt b ac si daret in ꝑpria specie. sicut laniat vel vēdit in macello qō est horribile. ideo tollit hūc intellectū dicēs: Spūs est q vinificat. q. d. xba q dixi spūalē sensū habet ⁊ sic vinificāt.

g Caro autē nō ꝑdest quicq̄. q: caro xp̄i manducata eo mō q itelligebāt nō esset vtilis sz magis horribil. iō sequit: b Verba q ego locutus sū vo. de carne mea māducāda.

i Spūs ⁊ vita sūt. q: spūalē habēt intellectū: nec mirū: q: sūt a spūsctō. ista tū spūalitas nō ē sic accipienda: q: caro xp̄i sit in sacro eucharistie tūmō sicut in signo: vt dixerūt aliq̄ heretici: q: ē ibi realiter: vt dictū est. sz q: māducat caro xp̄i in b sacro q̄dā spirituali mō. incōtrū spēs visibiles atterunt̄ ⁊ comedunt̄. ⁊ spiritus ex virtute dei carni vnita reficit.

k Sed sūt q̄dam ex vo. q nō cre. q. d. ꝑ b itelligere nō pnt.

l Sciebat enī ab ini. ie. q es. cre. q: tā cq̄ de⁹ sciebat occulta cordiū.

m Et ꝗs tra. es. cū. q: sciebat euētū futuro x ꝓtingētiū.

n Et dixit. ad maiorē affirmationē ꝑdicto x.

o Propterea dixi vo. q: nemo pōt veni. ad me ⁊c. Eādē enī sniaz dixerat. s. licet xba sint aliq̄ā tulū alia, idē ei ē trahi a pre. q̄. s. dixit: ⁊ dari fidē a patre q̄ b pōit. ipe āt sciebat istos q̄b⁹ loq̄bat̄ si eē ꝑdestinatos ab eterno: nec tractos a pre.

p Ex hoc multi. b ex ꝑdict⁹ ꝯcludit aliq̄ x obstinatio i malo p apostasiā. cū dz: Ex b mlt. ⁊c. b si ē itelligēdū d. xij. aplis vl d lxxij. discipul: q: isti xpo adhesert. sz mlti alij seq̄bāt ipz ad audiēdū ei⁹ doctrinā ⁊ d ist' mlti retrocesserūt. Et ꝓ ꝑ oppositū ostēdit alioz cōfirmatio. cū dz: q

r Dixit ergo iesus ad. xij. aplos:

s Mūqd ⁊ vos vultis abi. Mō petit q̄si ignozās sz vt ostēdat se eis nō idigere: q: pōit i eox optione cū alijs recedere.

t Rndit ergo ei simō pe. nō solū ꝑ se sz ꝑ omnib⁹: q: inter eos erat ꝑncipalioz. ⁊ in ei⁹ rnsiōe exꝑmit maxia dilectio ad xp̄z. cū dz:

u Dne ad quē ibi. q. d. sil'em tui iuenire nō possum⁹: tu sol⁹ sufficis nob: ꝑ q̄ quē oīa reliquim⁹.

v Verba vite eter. ha. i. xba vite eterne. ꝑmissiua ⁊ inductiua ad eā. Exprimit etiā in ei⁹ rnsione vera ꝓfessio fidei. cum dicit:

x Et nos credi. ⁊ cogno. quia credere ꝑcedit intelligere.

y Quia tu es xps. q̄tū ad humanitatē in qua vnct⁹ es vt rex ⁊ sacerdos.

z Filius dei. naturalis q̄tū ad deitatē: ⁊ ꝑ ꝓs equalis ei in natura ⁊ potētia. verūtamē q: petrus nimis large rnderat dicens ꝑ omnib⁹: nos credim⁹: q: nihil mali de alijs cogitabat. iō xps cognitor occultox ei⁹ rnsionē corrigit dicēs:

a Mone ego vos. xij. ele. non loquit̄ b de electione ad vitā eternā: sz ad aplatū.

b Et ex vo. vn⁹ diabolus est. i. ꝑuisus ad diaboli consortiū. verūtamē nō dixit determiate q̄s esset ille: nec aplī tūc cognouert: sz postea q̄ ꝑ effectū viderūt. ⁊ iō illō qō sequit nō ē de verbis xp̄i sz euāgeliste q̄ scripsit ista post passionē xp̄i. dicēs:

c Dicebat aūt. s. xps.

d Iude simonis scario. ad differētiā alterius iude: q̄ fuit frat iacobi.

e Hic ei erat tra. e. qū iesus ꝑ tulit xba ꝑmissa.

f Cū eēt vn⁹ ex. xij. ꝑncipalib⁹ discipulis xp̄i. Querit b sine argumentis vtrū iudas a ꝑncipio sue vocatiōis a xpo fuerit mal⁹. Dicēdū q̄ in hac q̄stiōe q̄ est de his q̄ trāsceūdūt hūanā inuestigationē cū sit de occultis cordis hūani: ⁊ in ꝓsilib⁹ q̄stiōib⁹ tenēdū est illō qō ē magis ꝓsonū sacre scripture ⁊ rōni. Sciendū igit̄ q̄ dicit Aug⁹. q̄ iudas a ꝑncipio sue electiōis fuit malus. elect⁹ tñ est a dño ad aplatū vt ꝑ ei⁹ malicia ⁊ ꝑditione ꝑficeret xp̄i mysteriū: q: sic iniq̄ male vtunt̄ bonis opib⁹ dī. sic ⁊ de⁹ bñ vtit malis opib⁹ hoim. ⁊ iō q̄si iudas fuerit pessimus. tñ ei⁹ malo bñ vsus est xps. Beda aūt i b ꝓuēit cū Aug⁹. sed addit q̄ iudas nō fuit elect⁹ ad aplatū. sz alij. xj. vocat⁹ ē tñ cū eis vt ꝑ ꝑditiōis ei⁹ officiū xps oparet salutē hūani generis. sz vtrūq; istox videt ꝓtra rōnē esse ⁊ sacrā scripturā. distributio enī bonox respicit iusticiā cōmutatiuā: vt habet. v. Ethico. vt alicui tāto plus det de honore: q̄nto maior ē in virtute. ⁊ iō nō est versimile q̄ iudas vocat⁹ fuerit ad honorē aplat⁹ nisi tūc fuerit iust⁹. vl q: xps tūc eū iustificauerat vt est tli honore dign⁹ sic iustificauit Matth. q̄ eū vocauit i aplatū: vt hr. Mat. ix. Itē. j. xvij. dicit xps de discipulis suis loquēs ad pr̄z. Quos dedisti mihi custodiui: ⁊ ne

mo perijt

† Mat. 26. f mar. 14. g Luce. 22. g

† Mat. 26 d Mar. 14. d

Esaie. 7. b. in trāsla/tionez. lxx.

ad bonū: vt mali vtunt bonis dei ad malū. Ca. VII

a Post hec aūt. Nūs in carne manēs frequēter ī galilea ambulabat: vt eū imitari volētes de vitijs ad ẋtum trāsmigrare discāt: qđ illa figurabat: vl vt illi⁹ tpis sācti de iudea ad gētes ẋbi dei trāsitū expectarēt. b Dies festus. Nō q vn⁹. sūt enī. vij. ſz more eox q̄t / q̄t sūt quasi vn⁹ dicūt ꝓpter vnā festiuitatē. Scenophegia festiuitas tabernacl'ox q̄ mēse. vij. iudei habitabāt in tabernaculis: in memoriaz illox in q̄bus patres cox habitauerūt in deserto. c Ut discipuli. Opa q̄ vere discipuli sciebāt: isti nesciebāt laudibus diuis ⁊ nō populari fauore efferēda. d Nemo q̄ppe. Gloie ei⁹ ꝓsulūt: q̄si mira facis. ſ. in abscōdito: ſz inotescere vt ab oīb⁹ laueris. e Tps meum. Ideo nō est nūc tps meū ſz vr̄m: qz nō sū amator mūdi vt vos ſz accusator. Et iō nō odit vos mund⁹ suos falsos testes: q̄ dicitis bona mala ⁊ mala bona. f Ego nō ascē. Aug⁹. Quidā dicūt ꝟ ad passionē ptinere: qz nō ī festiuitate scenophegie: sed in pascali qua agn⁹ occidi solet: crucē ascēdit.

(ꝟ Nō manifeste

mo perijt ex eis nisi filius pditiōis. et certū est q loquit̄ hic de pditiōe q̄ ē p pctm̄ mortale: qz iudas adhuc viuebat vita corporali. ⁊ sic videt̄ q̄ periit per pctm̄ mortale postq̄ fuit datus xp̄o p fidē a deo patre. Q2 aūt addit Beda iudā ñ fuisse vocatū ad apl'atū: videt̄ eē ꝺ scripturā: Mat. x. ⁊ Mar. iij. vbi numerant̄ illi q̄ vocati sunt ad apl'atū: ⁊ inter illos enumerat iudas. Itē Act. j. q̄ Matthias elect⁹ ē ad apostolatū ꝺ q̄ puaricat⁹ fuerat iudas. null⁹ aūt puaricat̄ a statu in q̄ nō fuerit. Ex q̄ ptz q̄ vere fuit vocat⁹ ad apostolatū. ꝓt qđ dicēdus ꝑm Chryſ. q̄ fuit vocat⁹ ad dignitatē apl'at̄: ⁊ p / tūc fuit bon⁹: qz vocatio ad talē digni tatē respicit p̄sentē iusticiā. q̄ aūt postea peccauit ꝓdendo ⁊ tradēdo xp̄m nō cōtradicit isti vocationi: qz apli ex sua vocatiōe nō fuerūt in bono cōfirmati. qđ ptz ex casu petri q̄ post suam vocationez xp̄m negauit. Et iō sīr dicendū q̄ licet iudas tpe sue vocatiōis fuerit bon⁹. tū postea xp̄m pdēdo peccauit. Sciēdū tū q̄ extūc mal⁹ erat q̄ xp̄s aplis dixit ẋba ī ꝟ ca. cōtēta: vn⁹ ex vob⁹ diabol⁹ ē. tū sua malicia nō erat aplis nota: ꝟ soli xp̄o q̄ cognoscit corda. xp̄s tū suā malicia dixit ī generali ipo audiēte: ne credēs suā maliciā latere: sine timore mala oparet̄. nō tū dixit in speciali: ne extūc inuerecūd⁹ fact⁹ peior efficeret̄: ꝑm qđ dicit Chryſ. Ca. VI

Moraliter. Post hec abijt ie. ⁊c. Sed̄: q̄ Cū sublenasset ḡ ocu. ie. ⁊c. Ista refectio magne multitudīs de. v. pāib⁹ et duob⁹ piscibus exposita fuit mystice: Mat. xiiij. ⁊ Mar. vj. ⁊ Lu. ix. ꝓt qđ hic ptrāseo.

a† Jesus ḡ cū cog. qz vē. es. ⁊c. cū aūt q̄reret̄ ad passionē volūtarie se obtulit ⁊ q̄rētib⁹ se manifestauit. d. ego sum: vt hr. j. xviij. p ꝟ ostēdēs q̄ virtuosus debet eē tardus ad honores: ⁊ ꝓmpt⁹ ad bonos labores. Sic aūt fecerūt p̄res nr̄i: ambrosi⁹: augustin⁹: gregor⁹ ⁊ alij multi q̄ dignitates eccl'ie refugerūt quātū potuerūt bono mō: ⁊ labores fidelit̄ executi sūt ⁊ viriliter. c† Et cū ascē. na. ⁊c. expōat̄ sic. ſ. Mat. xiiij. ⁊ Mar. vj. b† Amē amē di. vo. q̄rit̄ me ⁊c. Sz ego. Nō ꝓ signis dūm: ſ ꝓ panib⁹ q̄rere: ē ad officiū religiōis nō ꝓ augēdis virtutib⁹ ſz ꝓ req̄rēdis subsidijs tpalib⁹ ibiare. d† Opam̄ nō cibū q̄ pe. ⁊c. Chryſ. Quasi di. vos exq̄rit̄ escā tpalē: ego aūt corpora vr̄a nutriui vt p ꝟ exq̄reret̄ illā escā q̄ nō tpalē ſz eternā tribuit vitā. Hec aūt esca est xp̄i corp⁹ in eucharistia: put ptz p lr̄az sequētē ī q̄ loquit̄ satis diffuse de sacro eucharistie ostēdēs q̄d in eo realit̄ cōtinet̄. vñ. j. eo. ca. ꝺ: Caro mea vere ē cibus ⁊ sanguis me⁹ vere est pot⁹. Per qđ tollit̄ error: berigarij: qui dixit xp̄i corpus in hoc sacramēto tāq̄ in signo ꝓtinere. ꝓpter qđ dictū suū tāq̄ erroneū reuocauit. In residuo huius ca. nō occurrit mihi aliq̄s sensus mystic⁹ notabilis iō sufficiat litteralis.

In ca. vj. vbi dicit̄ in postilla: Et ī isto pascate nō fuit Jesus in hierlm.

Additio. Chrysostomus ī ꝟ loco sic dic̄: Quaſ liter igit̄ nō ascēdit ad die festū: paulatim enī soluebat legē occasionē accipiens a iudaica nequicia. Et theodor⁹ ibidē: qz enī iudei eū p̄sequebant: occasionē recessus accipiēs legē exclusit: innuēs obseruātib⁹ q̄ ẋtate aduenient̄ cessat oīs figura: ⁊ q̄ legib⁹ non subijcit̄ vt legalia festa p̄ficeret. ⁊ vnō hoc: qz nō erat festū xp̄i sed iudeox. ꝟ

a Theodorus. Ca. VII

p Post hec ā. Postq̄ euāgelista egit de nutrimēto spūali collato. qz sīc p̄dictū ē pat̄ dz filijs nutrimētū ⁊ documētū. Et diuidit in duas. qz p̄mo ostēdit ordo doctrie xp̄i oīdit̄ se cūdo ipa doctria pōit̄ ca. se. ibi: Jesus ā prexit. Pria ī tres. qz prio ostēdit euāgelista aptitudinē loci ad mānifestādū doctrie xp̄i originē. scdo mānifestādi occasionē. ibi: Judei aūt q̄re. tertio manifestationē actualē. ibi: Ze spōdit ie. mea doctria. Circa p̄mū sciendū q̄ loc⁹ apt⁹ ad p̄dictā mānifestationem erat ciuitas hierosolymitana. vbi ad diē festū cōueniebat ppls. ⁊ iō ad manifestandū se in ꝟ loco imitat xp̄s. Et licz p̄mo recuset: tū finalit̄ cōsentit ⁊ rōnabilit̄ vt videt̄. ⁊ ꝟ ē q̄ ꝺ: Post hec ambulabat iesus in ga. do / cēdo in synagogis eox. b Nō enīz vo. in iu. ambu. qz ⁊c. licet ei posset et / se inē eos sine nocumento: voluit tū se aliq̄n abstārе añ tps debitū passiōis sue: ostēdēdo in se ẋitatē hūane nature: ⁊ q̄ licitū erat fidelib⁹ suis aliq̄n p / secutionē fugere. c Erat āt ⁊c. scenophegia. i. festū tabernaculox. ꝺ āt a scenos q̄ est vmbraculuz ⁊ phagin q̄ est comedere: qz. vij. dieb⁹ comedēbāt iudei ī vmbracul. d Dixerūt āt ad e. f. e. ñ q̄ essēt filij marie matr̄ sue neq̄z ioseph: vt als dictū ē improbādo errorē heluidij sr̄ Mat. j. ca. nec cogīti sui q̄ erūt ad apl'atū vocati: qz de istis ꝺr. j. q̄ fres ei⁹ nōdū credebāt ī eū: ſz dicūt ꝟ fres: qz erāt ꝺ cognatiōe sua q̄ ex factis ei⁹ volebāt reportare gl'iaz mūdanam ꝑm Aug⁹. vñ sequit̄: e Trāsi hic ⁊ va. ī iu. ꝟ est in hierlm metropolim iudee. f Ut ⁊ discī. t. vi. o. t. Dubitabāt ei de xp̄i miraculis vtrū eēnt vera. ꝓt ꝟ sequit̄: g Neq̄z ei fres ei⁹ cre. in eū. Et qz suggerebāt ei malū. ſ. gl'iaz mūdanā q̄rere. iō recusauit. di. h Tps meū nōdū ad. i. tps gl'ie mee mānifestāde: qz p⁹ resurrectionē erāt mānifestāda. i Tps aūt v. sp. est pa. q. d. tps gl'ie mūdane quā q̄rit̄ nūc ē in p̄ncipio huius solēnitatis: qz iudei magn̄ vacabāt quinq̄s ⁊ leticie ī p̄ncipio festi q̄s in fine qñ xp̄s iuit ad festū: vt. j. patebit. vel alit̄: Tps aūt vr̄m ⁊c. q. d. vos potestis ire secure. nō aūt ego in q̄tū hō q̄ inimicos capitales habeo. ꝓt hoc sequit̄: k Nō ꝓt mūdus odis. v. q. d. vos q̄ gl'iam mūdanā q̄rit̄: hoīes mūdanos aduersarios nō habetis. l Me aūt odit q̄ q̄ro gl'iam dei: ⁊ p ꝓns arguo pctā mūdanox q̄ sūt ei ꝓria. ⁊ ꝟ est qđ ꝺ: m Quia ego phibeo testi. ꝺ il. i. de mūdo. Et accipit ꝟ mundus nō q̄tū ad creaturarū substātiā: ſz q̄tū ad hoim malicia. sīc. s. dictū ē. j. ca. sup illꝺ: Et mūd⁹ eū ñ cogno. n Vos ascē. ad di. fe. h. i. ad ꝓncipiū solēnitat̄ tabernaclox. qz in ꝓncipio magis vacabāt hoīes epul'is ⁊ leticie: vt p̄dictū ē. nō q̄ vnitz eos ad tlia: ſz ostēdēdo q̄d isti q̄rebāt: qz q̄ mūdana sc. ad huc sapiebāt tm̄: vt visū ē. o Ego āt nō ascēdā ad di. fe. istū. ſ. p / mū. vñ q̄ postea vēit ī medio solēnitat̄ ī alia die nō ē mēnt̄. ⁊ subdit cū

Typice. a Nō mānifeste. Typice xp̄s occulte ascēdit in festiuitatē: qz ī omnibus illis figuralib⁹ latuit q̄ mō est manifestus nobis. Et q̄ latuit exemplū ē vitādi malos: q̄ palā loquit̄ ⁊ nō tenet̄ ab his q̄ grēbāt. potestatis est. b Rūdit eis. Mea doctrīa: ho minis nō est mea: sed dei. vl̄ qz nō est verbū nulli⁹ ſz alicui⁹: do ctrina ei⁹. i. ip̄e verbū doctrīa ei⁹ nō ē sua: sed ei⁹ a q̄ ē q̄ō est: ego nō ſuz a me ipso. Et qz b̄ ꝓfundū vidit nō oēs in/ tellecturos: dedit cōsiliū. Si vis intel ligere: crede hoc est. Si q̄s credit me filiū dei: cognoscet de doctrina. i. intel liget q̄ doctrina mea nō est mea.

c Quia a semet. Antichrist⁹ nō ē ve rax: ⁊ iniusticia in illo est: qz q̄rit gl̄iaz suā: nō dei a q̄ nō est missus: ſz venire ꝓmissus. d Qui aūt. i. ego q̄ licet equal patri: tū in serui forma q̄ro glo riā patris: nō meā. in b̄ exemplū hūili tatis tribuit vt oīa bona deo tribua/ mus. ℣ Nōne moy

Nico.de lyra

subdit̄ cā. a Quia tp̄s meū non/ dū est cōpletū. Tp̄s enī aptū doctrīe veritatis ꝓpter quā venerat saluator nō sic erat in p̄ncipio solēnitatis ꝓpē p̄dicta sīc circa finē. b Hec cū di xisset ip̄e mānsit ī galilea: rōne p̄dicta. c Ut aūt ascēderūt ffres ei⁹ tūc ⁊ ip̄e ascēdit. ſ. ad diē festū tabernacl̄oz: nō tū cū fratrib⁹ suis nec eadē die: qz ipsi fuerūt ad primuz diē illi⁹ festiuitatis. ip̄e aūt venit illuc q̄rto die. vt patebit .j. Sicut enī noluit esse in p̄ncipio fe/ stiuitatis ne fratrib⁹ suis malū p̄sua/ dentib⁹ videret fauere. sic nō habuit se omnino ſbtrahere: ne a pp̄lo doctri nā salutis subtraheret quā venerat do cere. modus aūt veniēdi tangit̄. cum ōz: d Nō manifeste. i. cū magna co mitiua. ne daret iudeis occasionē ma/ loris inuidie. e Sed q̄ſi in occul. in b̄ cōdescēdēs fidelib⁹ q̄ timore mor tis occultādi erāt. f Judei ergo. Postq̄ euāgelista descripsit aptitudi nē tp̄is ad mānifestādū originē sue do/ ctrine. hic ꝓn̄ describit occasionē ma nifestatiōis dicte. Et diuidit̄ in duas ꝑz duas occasiōes hmōi mānifestatiōis. scḋa ponit̄ ibi: Jā aūt die festo. Pri/ ma occasio fuit iuestigatio iudeoꝝ xp̄z q̄rētiū: q̄z aliq̄ eum q̄rebāt vt iterfice rēt. alij aūt vt doctrinā ei⁹ denote au/ dirent. ⁊ iō debuit apparere ⁊ docere. vt ostēderet q̄ mali nocere nō poterāt nisi q̄tū ꝓmittebat. Sic enī se occultā do ondit infirmitatē būanitat̄: ita cō fidēter iter īmicos apparēdo ⁊ existē do. ostēdit potentiā deitatis. Debuit etiā apparere ꝓpter bonos vt ei⁹ do/ ctrinā originatā a deo ostēderet. vt at tenti⁹ eū desiderarēt. ⁊ b̄ ē q̄ō ōz: Ju/ dei ℊ q̄rebāt eū in die festo. duplici de cā vt dictū est. g Et dicebāt vbi est ille. qz illi q̄ q̄rebāt eū ex odio dedignabāt̄ euz nominare ꝓpio nōie. Illi aūt q̄ q̄rebāt eū ex deuotiōe ita re/ putabāt eū famosū ⁊ autēticū q̄ nō oportebat exp̄mere nomē ꝓpriū. ⁊ iō ℊtū ad eos sēsus ē: Ubi est ille. q. dicāt: vbi ē ille q̄ tāt⁹ ⁊ talis est ⁊ facit tot miracula? h Et murmur mult⁹ e/ rat de eo in turba ꝓpter ꝓtrarietatē opinionū de eo. iō sequit̄: i Quidā enī dicebāt qz bon⁹ est. ap̄z obādo ei⁹ doctrinaz ⁊ miracula. k Alij aūt dicebāt nō: sed deducit turbas. ex hoc q̄ isti malignātes dicebāt turbas esse seductas ab eo: ptz q̄ ma ior pars ſm numerū dicebat ℊrū. qz erāt p̄ncipes pp̄li illi qui dicebāt eū seductoꝝ. vñ sequit̄. l Nemo tū palā loq̄bat de eo. ſ. in bonū. m Propt̄ metū in. ſ. illoꝝ de tribu iuda. licz ei oēs de pp̄lo aliq̄n nomiarent iudei. tū speciali mō sic noian tur illi de tribu iuda. ⁊ isti graui⁹ mouebāt ꝓtra xp̄m: eo q̄ in ſcripturis xp̄s erat ꝓmissus de tribu eoꝝ. ip̄i aūt reputabant istū galilēū ⁊ ab eis extraneū. ꝓpt̄ q̄ō ēt sacerdotes repudia/ bāt eū: vt ōz ī fine huj⁹ ca. n Jā aūt. Hic p̄mit̄ scḋa cā q̄ est admiratio turbe in doctrīa xp̄i. ⁊ iō debuit oñdere vñ originā ref excellētia sue doctrine. ⁊ b̄ est q̄ō ōz: Jā āt die festo medi. Dies fest⁹ b̄ ōz totū tp̄s illi⁹ solēnitat̄ q̄ durabat p septē dies. ⁊ sic mediū huj⁹ festi erat in q̄rto die. ⁊ tūc. o Ascēdit ie. ie in tē. ⁊ doce. qz ibi ē loc⁹ apt⁹ ⁊ cōis sanc doctrīe.

ſ. ſ. primū vel scḋm. ſ humilitatis.

ad diē festum istū: quia meū tem a
pus nondum ipletū est. Hec cum b
dixisset: ip̄e mānsit ī galilea. Ut au c
a ſ p⁹ nō vbi illi: qz nō gl̄iari sed salubriē docere.

tē ascenderunt fratres eius: tūnc
a ⁊ ip̄se ascendit ad diem festū non b
ſ nō querēs fauorē.

manifeste: sed quasi ī occulto† Ju c
ſ qz non ascēderat cū frib⁹. vñ dixit: nō ad hunc quē vult̄. i. ꝓmū vl̄ secūdū. ascēdit aūt post i me/

dei ergo querebāt eū in die festo: d
dio die festiuitat̄.

⁊ dicebāt: Ubi ē ille? Et murmur e
ſ de hac cōtrōie. ſ. qz ḋdā ꝛē.

multus erat de eo in turba. Qui f
dā enī dicebant qz bonus est: alij g
autē dicebāt non: sed seducit tur/
a ſ eoꝝ q̄ dicebāt bon⁹ ē: alij palā ꝓm cōstrēres.

bas. Nemo tamē palā loquebā/ h
ſ qz tales execrabāt ⁊ extra synagogā faciebāt.

tur de illo ꝓpt̄ metum iudeoꝝ. i
a ſ mediāris illis diebus. i. q̄ra die festi. b ſ ma/ xime feruente zelo iudeorum.

Jaz aūt die festo mediāte ascēdit k
a ſ sicut nō mānifeste ascēdit: mō palā docet: sed q̄/ si latenter. b ſ vrēs auctoritate scripturaꝝ. ſ oēs mirabantur: ſz nō oēs cōuertēbantur.

ieſus in tēplū ⁊ docebat. Et mi l
ſ in eius educatione scīebāt eū nūq̄ didicisse.
a ſ admiratio insinuande veritatis est occasio.

rabantur iudei dicētes: Quomō m
a ſ ecce quō scit lr̄as.

hic litteras scit cum nō didicerit? n

Respōdit eis ieſus ⁊ dixit: Mea o
doctrina nō est mea: ſz eius q̄ mi p
a ſ. i. credere in eū qō alibi dicit op⁹ dei. i. quod deo placet.

sit me. Si q̄s voluerit vol̄ūtatem q
ei⁹ facere: cognoscet ḋ doctrina vtr̄ r
ex deo sit: an ego a meipso loq̄r. s
ſ ille aūt. ſ. ſ. antixp̄s. ſ nō a deo. ſ nō dei.

Qui a semetipō loq̄t̄ gl̄iaz ꝓpr̄iā t
ſ vñ Aplūs: Extollit̄ sup oīne qō ōz deus.

q̄rit. Qui aūt q̄rit gl̄iaz ei⁹ q̄ mi/ a
sit illum: hic verax est ⁊ iniusticia b
falsitat̄. vt. ſ. frequēter dictū ē. ⁊ hoc est qō ōz: Si q̄s vo. vo. ei⁹ fa. ſ. p̄ris celestis ꝙrsā affectionē a se abiciēdo. v Cognoscet. i. vere poterit iudicare: qz parat⁹ sū ei⁹ iudicio cōmittere. x Utrū ex deo sit an ego a meipso lo. Nō ē p̄ b̄ intelligēdū q̄ filj⁹ in aliq̄ possit a p̄re discordare. qz b̄ ē impossibile. vt. ſ. declaratū est: ſz loquit̄ eis ſm eoꝝ opinionē: qz reputabāt eū purū hominē. q. d. y An ego a meipso loq̄r. gl̄iam humanā falso querēdo vt vos estimatis. z Quia a semet. Hic ꝓn̄ ꝓbat ꝓpositū. ꝓpō fctō: qz ī doctrīa sua q̄rebat gl̄iaz p̄ris celest̄: ⁊ sic ptz q̄ illa doctrīa erat a deo. Oñe ei q̄ō ē ad dei gl̄iaz ordiatū ab ip̄o ē. ⁊ b̄ ē q̄ō ōz: Qui a semetipō lo. fal sa de se fingēdo. ꝓpr̄iā gl̄iaz q̄rit: qz ſuperbia exeitat eū ad sic lo quēdū. a Qui aūt q̄rit gl̄iaz e. q̄ mi. il. i. dei p̄ris. b Hic verax ē. in doctrīa. c Et iniusticia ī il. nō ē. qz irrep̄hēsibil ē in vita. sic aūt faciebat xp̄s: qz statū pauptatis ⁊ abiectiōis elegit ⁊ gl̄iam dei ī omnib⁹ q̄siuit: ⁊ ptz ꝓpositū.

B

† ſ. 6. e

C

a Nonne moyses. Ego ex deo loquor & gloriā ei⁹ quero. vera x: iustus. sz vos qui gloriamī in lege cōtra legē q̄ vetat occidere: q̄ritis me interficere. b Demonium habes. Quis te q̄rit interficere? Rē spōdit turba & dixit ei: Dēmoniū habes. Quis te q̄rit interficere? Rē spōdit iesus & dixit eis: Unū op⁹ feci & oēs miramini. Propterea moyses dedit vobis circumcisionem: nō q⁹ ex moyse est: sz ex patribus. & in sabbato circūcidit hoīem. Si circūcisionem accipit homo i sabbato vt nō soluatur lex moysi: mihi indignamini: q⁹ totū hominē sanū feci in sabbato? Nolite iudicare fm faciē: sed iustū iudiciuz iudicate. Dicebant ergo q̄dā ex hierosolymis: Nōne hic ē quē q̄rūt interficere? Ecce palam loquitur: & nihil ei dicunt. Nunquid vere cognouerūt principes quia hic ē christ⁹? Sed hūc scim⁹ vnde sit. Christ⁹ aūt cū venerit nemo scit vñ sit. Clamabat ergo iesus i templo docēs & dicēs: Et me scitis & vnde sim scitis: & a meipso nō veni: sed ē verus q̄ misit me quē vos nescitis. Ego scio eū: et si dixero quia nescio eū: ero similis vobis mendax. sed scio eum: quia ab ipso sum: & ipse me misit.

Dat. 12. a

2. q. 1. c. in deo. §. Itē cum iuge.

2. q. 1. c. 80.

a Nōne moyses. Hic remouet quādā obiectionē q̄ posset fieri in ꝓriū: q⁹ posset dicere et de facto dicebāt: tua doctria nō est a deo: q⁹ legē dei datā moysi nō custodis violādo sabbatū. hoc enī ei ꝓponebāt: vt. s. dictū est. Hāc aūt obiectionem remouet duplr. scdo ibi: Rndit iesus. Primo igit remouet obiectionē pdictā p b. dicto q⁹ esset trāsgressor legis: nō tū habebāt titulū arguēdi ipz cū essent transgressores legis mānifeste in maiorib⁹. & b est qd dr: Nōne moyses dedit vobis legē. q. d. vos estis obligati ad ei⁹ obseruatiōez magis q̄z ego: q⁹ fm veritatē nō erat obligat⁹. b Et nemo ex vobis fa. le. qd ꝓbat p effectū. d. c Quid me q̄ritis in. lex enī ꝓhibet interfectionē innocētis: & q⁹ nō poterāt rōnabiliter rndere ꝓuerterūt se ad cōuicia. vñ seq̄t: d Rndit turba. i. homes turbati. c Demoniuz ha. qd patet manifeste falsū: q⁹ demonia expellebat. f Quis te q̄rit interfice. q. d. nos nō q̄rim⁹. & in hoc mētit⁹ sicut et in ꝓmo: q⁹ q̄rebāt mortē ei⁹: vt dictū ē in ꝓncipio huius ca. g Rndit iesus. Hic alio mō excludit obiectionē pdictaz ostendēs eā falsā. Ex hoc enī dicebāt eū trāsgressorez legis q⁹ lāguidū sanauerat die sabbati: vt. s. dictū est. v. ca. & tū in hoc nō fuit trāsgressor: vt ibidē fuit dictū. & b idē ostēdit ex alio mō. s. p circūcisionē quā licite accipit hō in sabbato. & hoc est qd dr: Rndit iesus & dixit eis: reprimēdo eoz maliciā. h Unū op⁹ feci. s. notū vobis. i Et oēs miramini. i. turbamini. q. d. quātū turbaremī si vidissetis omnia facta mea. male interptantes ea. k Propterea moyses dedit vob circūcisionē. i lege eā scribēdo. l Nō q⁹ ex moyse ē. s. ꝓmo. m Sed ex patrib⁹. q⁹ data ē a rēpore abrae: vt patet Gen. xvij. & sic ptz q⁹ circūcisio ē maioris auctoritatis: q⁹ data ē ipi abrae q̄ erat pat ꝓncipal⁹ populi. n Et in sabbato circūcidit hoīez. absq; leg⁹ trāsgressione: q⁹ ꝓceptū est q⁹ octaua die circūcidat puer. & tō si octaua dies sit in sabbato circūcidit puer: nec aliq̄ trāsgressio reputat. ex hoc arguit saluator. o Si circūcisionem accipit hō in sabbato vt nō soluat lex moysi: vt ptz p predicta. p Mihi indigna. quia totū hominē sanū feci in sabbato. q. d. hoc est valde irrationabile: q⁹ magis licita ē & melioz sanatio homis in aīa & corpe q̄z sit ipsa circūcisio & magis ad dei glōriaz. q Nolite iudi. Hic ex pdictis cōcludit intētū. s. q⁹ ei⁹ doctrina sit a deo si recte ꝓsideret. et b est quod dr: Nolite iudicare fm faciē. i. attēdētes ad id qō nō ptinet ad rē: qō sit qñ amor vl odiū attēdit. Apē qō aliq̄ q̄z fm Xpitatē iudicat. r Sed iustū iudiciū iudicate. i. de doctrina mea & factis meis iudicate fm naturā rei in se. & tūc iueniet⁹ qd ē a deo fm veritatē. s Dicebāt ergo. Declarata origine doctrine. b ostēdit origo doctor⁹. Et diuidit in duas. q⁹ ꝓmo circa hoc pōit ppli dubitatio. scdo xpi solutio. ibi: Clamabat ergo. Circa ꝓmū sciēdū q⁹ multi d pplo sciebāt ꝓncipes q̄rere mortē xpi. & tō cū vidisent eū in palā docētē: & ꝓncipes arguētē & ipos nō ꝓdicere. crediderūt fortⁱ ipm esse xpm. trahētes argumētū ex facto ꝓncipū q̄ nō capiebāt eū: cū tū pri⁹ ad mortē q̄rer⁹ eū. si ipi de nouo haberēt noticiā q⁹ ipe esset vere xps eis. p missus. & tō ab ei⁹ psecutiōe cessasset. & b est qd dr: Dicebāt q̄dā de hierosolymis. isti enī sciebāt meli⁹ malitiā ꝓncipū q̄z alij: q⁹ manebāt cū eis in ciuitate. t Nōne hic ē quē q̄rūt interficere: toto conatu suo. v Ecce palā loquitur. & ptrā eos: vt ptz p pdicta. q⁹ dixit: Nemo ex vob facit legē. x Et nihil ei dicūt. i. ipm nō capiūt. q⁹ bñ aliq̄ verba ei dicebāt: vt ptz ex pdictis. y Nūquid vere cognouerūt &c. q. d. videt q⁹ sic: eo q⁹ desistūt ab ei⁹ psecutiōe. verūtamē q⁹ nō habebāt certitudinē: sz rm opinionē. tō erias arguebāt ad ꝓtrariū dicētes: z Sed hūc scim⁹ vñ sit. q⁹ patriā & gen⁹ ei⁹ cognoscebāt. a Christ⁹ aūt cū venerit nemo scit. i. sciet. b Unde sit. Istud aūt accipiebant ex scriptura Esa. liij. q̄ ad lram intelligit de xpo. Se/nerationē ei⁹ q̄s enarrabit; & Esa. xlv. Vere tu es deus ab/ c Clamabat. Posita dubitatiōe ppli circa originem scondit⁹ saluator israel. xpi. hic ponit pdicte dubitationis solutio. Et diuidit in duas: q⁹ ꝓmo declarat xpi originē suā. scdo terminū ad quē tēdebat. ibi: Dixit g̃ iesus adhuc modicum. pma adhuc i duas. q⁹ ꝓmo declarat xpi origo. scdo ex b ozit turbe diuisio. ibi: Quere/bāt. In prima ergo pte dr sic: Clamabat g̃ iesus. in q̄ ostendit magnitudo sui affectus ad nr̄am infoꝛmationē. d In tēplo do. vt oēs possent eū audire. e Et dicēs. coꝛ dubitatiōi respōdēdo. f Et me scitis. q̄ztū ad būanitatē. patriā & gen⁹ cognoscēdo: sz q̄ztū ad diuinitatē me nescit⁹. iō sequit: g Et a meip. nō ve. sed a patre quē ignorat⁹. h Sed ē ve. q̄ me mi. q⁹ b ipse ꝓmissū ꝓphetē sione. i Quē vos nes. q⁹ deū nemo vidit vnq̄z. vt. s. dictū ē. j. ca. & ꝓinde me nō cogñscit⁹ cū sim ei⁹ fili⁹ naturalē eūlis ei in natura deitatis. k Ego scio eum. q⁹ inq̄z tū de⁹ fili⁹ habet eā dē sciam cū patre. & sic eū cōphēdit. fm ēt q⁹ hō eū clare vidit a ꝓncipio. sz nō cōphēdat. Et cā hui⁹ noticie subdit. cū dicit:

Quia ab

¶ principū: qz cognouerūt eū eē xp̄m. vñ sibūpsis obij
clūt: nō esse hūc xp̄m: cū nemo sciat vñ sit xp̄s: qz ⁊ si
Esaie.53.c p. ꝓphas ōz locꝰ natiuitatis ⁊ hmōi: tñ eterna nati/
uitas eiꝰ ex patre nascit. vñ. ꝓpha: Generationē eius
q̄s enar. Añ xp̄s ad vtrūq; rādet ⁊ de infirmitate ⁊
de maiestate. Et me scitis. i. ef
figiē vultꝰ mei ⁊ vnde sum: na/
tiuitatē ⁊ parentes: qō est ſm
carnē me noscitis: ſz nō ſm di
uinitatē: qz a meipso nō veni.
nesciebāt eū dei filiuz eē nec a
patre missū: nesciebāt ēt deū
patrē q̄ verꝰ ē genitor ipsiꝰ ve
ritatis. Sed vñ pūt scire sub/
dit: Ego scio eū ergo a me q̄ri
te. ī me credite: qz nemo nouit
patrē nisi filiꝰ: ⁊ cui filiꝰ volu
erit reuelare. a Sz scio eū.
Jdeo scio eū qz ab ipso sū: ipe
me misit. Breuiē vtrūq; cōple
etiē ab ipo sū: qz filiꝰ de patre
pat nō de alio: ⁊ ī carne me vi
detis: qz ipse me misit. in q̄ ei
magna generātis auctoritas
⁊ sibi cōis cū hominib⁹ natura. b Hora eiꝰ. Nō q̄ ne/
cessitas sit facti sed oportuni/
tas voluntatis. Voluit enim
oportuno tpe nasci: p̄missa
lōga serie p̄conū. sīlr p̄dicato
euāgelio voluit oportuno tem
pore mori. c Audierūt pha.
Principes īsani audito mur/
mure q̄ xp̄s a turba glificaba
tur: q̄rūt occidere quē tñ non
dū volēt: apphēdere non po
tuerūt: ſz docētē audierūt.
d Adhuc mo. Quasi qō mō
vultis pꝰ facturi est' ß nō mō:
qz adhuc modicū. t. v. s. q̄ dis/
pēsationē meā īplere debeo: ⁊
tūc vado ad eū q̄ me misit: tūc
pati debeo. Et q̄ mō nō vultis
audire p̄sentē ⁊ miracla faciē
tē: q̄retis me post resurrectionē
⁊ ascēsionē cū tāta miracla fi/
ent p aplos mea virtute: ⁊ cū
tāta credet multitudo. Tūc eī
cōpūcti de tāto scelere mortis
xp̄i dixerūt petro q̄d faciem⁹.
e Vobiscū sū. Nō ait ero. ſz
sū: qz ⁊ si ſz q̄ hō mutat loca:
8.z.b ſm q̄ deꝰ nō mutat: cū vbiq;
sit. Añ alibi: Filiꝰ hois q̄ est ī
celo. q. dic̄ loquēs in terra.
f Nō pōt. Nō ait poteritis ſz potestis. Tales enīz
7.13.d tūc erāt q̄ nō possent: sicut ⁊ alibi dicit petro: Nō po
tes me seq̄ mō: seq̄ris aūt postea. sic nec de istis dak
desperatio. g Ad semetipsos. Añ dño dicere ne
scierūt: ⁊ tñ illud qō futurū erat nesciētes ꝓnūciaue
rūt. Qz ⁊ si nō p̄sentia: p aplos tñ itur⁹ est ad gētes
crediturας. b Quis est hic. Cū ignorātes ꝓphe
tassent veritatē: replicātes eādē q̄stionē ostēdit se p
phetasse ex ignorātia: vt potiꝰ ignorasse videant q̄s
phetasse. i Jn nouissimo. Post dissensiōes iude
orū de iesu: ⁊ pꝰ verba q̄ dixit q̄bus alij cōfunderen/
tur: alij docerenē in vltimo die scenophegie: vocat ñ
solū loquēdo: ſz ⁊ clamādo: vt qui sitit vēiat ad eū.
k Si q̄s sitit. Bibat spūm vt post exponit: ⁊ cū bi
berit flumina de ventre eiꝰ fluent aque viue. Venter
est cōsciētia cordis: q̄ bibito spū purgata viuit ⁊ da/
bet fontē: ⁊ ipsa est fons vt fluui⁹: q̄ manat benīuo/
lētia dum proximo vult consulere: qui bona sua pu
tat sibi soli sufficere: non fluit ille fons.

Hieronymus. Audacter et tota libertate pronun
cio ex eo tempore quo apostoli domino crediderunt
habuisse spiritumsanctum: nec potuisse signa facere
absq; spūssctī gratia: ſz ꝓ modulo atq; mēsura. vnō

¶ saluator cla

a Quia ab ipo sū ⁊ ipe me mi. p ß enī q̄ ꝓcedit a p̄re in natura diuina
habet sciam p̄mā: q̄ ē sciētia cōprehēsiōis. p hoc aūt q̄ missus est ī natu
ra humana ad salutē mūdi. habet in natura humana plenitudinē gra
tie ⁊ sciētie: q̄ pōt in natura creata recipi. b Querebant ¶. Hic ꝓ̄r
ponit ꝓpli diuisio sequēs ad responsionē xp̄i. qz ea audita maligni ex/
arserūt in malicia: ⁊ boni fuerūt in fide solida/
ti. ⁊ ß est qō ōr: Querebāt ergo eū apprehēde/
re. ad occidēdū malignātes. c Et nemo mi
sit in illū manꝰ. qz nō poterāt explere maliciaz
in effectu: nisi q̄tū ꝓmittebat. iō sequit:
d Quia nōdū venerat hora eiꝰ. Lab eo ordi/
nata de captione sua. e De turba aūt mul
ti crediderūt in eū. ꝓpter eiꝰ doctrinaz ⁊ mira
cula. iō sequit: f Et dicebāt: xp̄s cū venerit
nūq̄d ⁊c. q. d. nō est aliꝰ expectād⁹ q̄ plura faci
at. iō firmit' tenēdū q̄ hic est xp̄s. Audierāt eī
asi q̄ in aduētu xp̄i multa miracula debebāt fi
eri: ⁊ ſm veritatē tot vidēbāt fieri p̄sentialit' q̄
quincebant credere ipm esse xp̄m. g Au/
dierūt phari. tur. mur. ⁊c. Et bñ dicit murmu/
rantē: qz nō audebāt bñ ꝓfiteri in palā. Verū
tamē pharisei audiētes tāta bona de xp̄o dolu
erūt ⁊ ꝓcurauerūt ministros p ꝓncipes ad ca
piēdū ipm. ⁊ ß est qō ōr: Et miserūt ꝓncipes ⁊c.
h Dixit ḡ eis ie. Postq̄ xp̄s oñdit suā origi
nē. ß ꝓ̄r declarat terminū ad quē tēdebat. Et
diuidit ī duas. qz ꝓmo oñdit ꝓpositū. scōo ex
ß sequit admiratio turbaꝝ. ibi: Dixerūt ergo.
Termin⁹ ad quē xp̄s tēdebat ē ipe pat ad quē
p mortē redijt in q̄tū p hoc gliam corpis ⁊ ex/
altationē accepit. ⁊ ß ē qō dic̄ q̄si rūdēdo itētio
ni q̄rētiū ipm cape. i Adhuc modicū tē. v.
sū. q. d. nō mō ꝓplebit' qō vult': qz adhuc modi
co tpe volo manere in ꝓpio ad docēdū ⁊ mira/ † 7.13.d
cula faciēdum. k Et va. ad eū q̄ me mi. p
mortē ei iuit ad p̄ez. pacti' tñ ꝓdict'. l Que
ret' me. qz pꝰ ascēsionē eiꝰ in celū iudei vidētes
signa p aplos fieri: pnīa ducti reuersi sūt ad fi
dē xp̄i. dicētes ad aplos: q̄d faciemꝰ: vt habeā
Act. ij. m Et nō iuēiet'. s. ſz pūtiā corpalē.
ſz pēitētes eū iuenerūt ſm p̄sentiā spūalē. Ali
ter exp̄oit de pūtia corpali: qz pꝰ appropiquā/
te destructiōe ciuitatis p romāos: mlti iudeoꝝ
coḡuerūt hāc miseriā eis euenire ꝓpt mortē ie
su: quē tūc libēter voluissēt habere p̄sentez ad
sui liberationē. sequit: n Et vbi ego sum
⁊c. q̄re nō dixit: Vbi ego vado. qō videā ꝓuēi/
entiꝰ dicere. Dicēdū q̄ sīc ire ad patrē ꝓuēit ei
ſm hūanitatē in q̄ ē mutatio. ita eē sp apō p̄ez
ꝓuēit ipi p diuinitatē in q̄ est idē cū ipo patre ī
essētia. distinct' tamē in p̄sona. ⁊ ad hoc designā
dū dic̄: Vbi ego sū. o Dixerūt ḡ et. Hic ex
ꝝbis xp̄i ponit turbe admiratio. ex ß ei q̄ xp̄s
dixerat: Queret' me ⁊ nō inuenietis: q̄si dubitā
tes arguebāt q̄ deberet a iudea recedere ⁊ ire
ad ꝓdicādū gētib⁹ ex terrā iudeoꝝ. ⁊ ira ptz. ſz ex fine ꝝbi arguūt ꝑriū
dicētes: p Quis ē ß ſmo quē di. q̄ret' me ⁊ ñ inēniet'. ⁊ vbi sū ego vos
ñ potest' vēire. q. d. Et ß qō dixit: Vbi ego sū. ptz q̄ illō qō dixit: Que/
retis me ⁊ nō inuenietis. nō intelligit' p ß recessui eiꝰ a iudea: qz dixisset:
vbi ero. ⁊ nō vbi sū: qz tūc erat in iudea cū ꝓtulit ꝝbū p̄dictū. Et sic pa
tet eoꝝ dubiū circa xp̄i ꝝbū. sic enī debebat loq̄ obstinat' vt vidētes nō
viderēt: ⁊ audiētes nō itelligerēt: put erat de eis ꝓphetatū Esa. vj.
q Jn nouissimo. Declarata ozigie doctrine xp̄i: ⁊ ostēso q̄ erat a deo
data ⁊ facta. hic ꝓ̄r inuitat ad ipam. Et diuidit' in duas: qz ꝓmo pōit
hmōi inuitatio. scōo ex ß sequēs ppli dissensio. ibi: Ex illa ergo turba.
Jn ꝓma igit' pte dicit' sic: Jn nouissimo aūt die magno festiuitatis. i. in
die. vij. qz prim⁹ dies ⁊ vltim⁹ erāt solēniores ītermediꝫ. vl alit': Jn no
uissimo. i. in octauo. qz pactis septē diebꝰ festiuitatis tabernaculoꝝ. in
octauo die erat festum cetus vel collecte. et dicebatur illa dies sanctissi/
ma in lege. Cuius ratio est: quia figurabat congregationem sanctoꝝ
ī superna felicitate. Jn illa ergo die magna et solenni.
r Stabat iesus ⁊ clamabat. predicando verbum dei. ⁊ ex hoc ſoleuit
consuetudo vt turbis vulgaribus fiat sermo stando. religiosis autem
sedendo: quia christus docebat discipulos suos sedēdo: vt hr̄ Mat. v.
Et cum sedisset accesserūt ad eū discipuli eiꝰ. ⁊ aperiens os suum doce/
bat eos. ⁊ in pluribus alijs locis in euangelio turbas docebat stando:
vt hic habetur. quid autem docebat subditur: s Si quis sitit. si q̄s
desiderat doctrinā vite.

Veniat ad

℣ saluator clamauit in tẽplo.dicẽs:Si ꝙs sitit ve. ad me ⁊ bi.ꝙ credit in me sic di.s.flumia de ven. tr̃.Hoc aũt dixit de spũ quẽ ac.e.cre.in eũ.Et in eodẽ loco ifert.nõdũ eni erat spũs dat⁹: qz iesus n.e.g.Nõ ꝙ nũc nõ esset spũsctũs dicẽte salua/ toꝛe.si aũt i spũsctõ eĳcio demonia:sz ꝙ erat in dño necdũ not⁹ in aplis mo/ rabat.Oportebꝛ eũ ducere tur iesus ad passionez ne/ gãt:⁊ xp̃z se nescir̃ iurãt.

℣ a Nõdũ ei erãt.Et si ꝑ phete acceperũt eundem spũm:⁊ iobes ⁊ alĳ añ re surrectionem xp̃i:tñ erat ali⁹ mod⁹ donationis fu/ tur⁹:aptior ⁊ plenior.p⁹ resurrectionẽ ei qñ ꝑmuꝛ apparuit aplis:insufflauit in faciez eoꝝ ꝺ flatu ꝑmo homi aiaz indidit:⁊ de li mo erexit.Significãs er/ go se esse eũdẽ:insufflauit spũm aplis:vt de luto ex urgerẽt.Deinde p⁹ ascen sionẽ pleni⁹ spũm misit in igneis liguis vt oẽs gen tes docerẽt:sic̃ illi tũc om nib⁹ linguis:sic nũc vni/ tas eccl̃e loquit̃ oĩb⁹ lin guis:a q̃ unitate ꝑcisus ñ habet spũm. b Quia iesus.Postq̃ aũt baptiz/ cant spũsancto:⁊ effudit gratia spũsctĩ in eis:tũc libere loquũt̃ ad ꝑncipes iudeoꝝ.Oportet obedi/ re magis deo q̃ homini/ bus:mortuos suscitat:in ter flagella letant̃:fãgui/ nẽ fudũt ⁊ alĳs supplicĳs cozonant̃.Nõdũ ꝙ erat spũs in aplis:nec de ven tre eoꝝ fluebãt gr̃e spiri/ tuales:qz nõdum fuerat

℣ dns glificat⁹.Que sit au tẽ talis glia ipe in sequẽ/
Job.17.a tib⁹ apli.dicẽs: Pat̃ cla rifica me claritate quam habui apũd te añ q̃ mũd⁹ fieret.Christ⁹ nisi resusci tat⁹ vt sua resurrectione nr̃az ostendẽs ⁊ vitã quã amem⁹ spũz dare noluit: vt in resurrectiõe nr̃a fla/ gret charitas:⁊ spreta vi ta q̃ nõ ẽ vera ⁊ oĩb⁹ ca/ ducis q̃ sũt el⁹ charitatez migrem⁹ ad verã vitam. Si ꝙ credim⁹ in eum q̃ re surrexit a mortuis:⁊ no bis dat̃ spũs a nouo ho/ mine:vt noui simus.

c Venerũt er.Missi ad capiendũ eũ redierũt im/ munes a crimĩe:plẽi am/ miratiõe:diuĩe doctr̃e te stes. d Mũqd ⁊ tr̃.laudabilit̃ seducti erãt q̃ di/ misso malo ifidelitat̃ trã sierãt ad fidẽ. e Mũqd ex ꝑn.tr̃.q̃ docẽt legẽ cõ/ tẽnũt eũ q̃ misit legẽ:sz q̃ nõ nouerãt legẽ credũt in eũ q̃ dedit legẽ:vt im/ pleat qđ dr̃:Et ñ vidẽtes videãt:⁊ vidẽtes ceci fiãt. f Mũqd lex.qz illi puersi nolebãt ꝑi⁹ eẽ dãnatoꝛes q̃ cognitoꝛes.iste Xo putabat ꝙ si pa tiẽt eũ ꝑtẽ audirẽt:fortã eẽnt siles mistr̃ q̃ ma/

℣ luerũt cre

a ℣ interi⁹ credere ⁊ diligere et verba dei audire ℣ affectu amoris ⁊ passib⁹ fidei recedẽdo ab a/ more mũdi.⁊ hoc est venire ad eum. a

sititvẽiat ad me⁊ bibat†Qui cre b c

℣ Esaie.

dit i me sicut dicit scriptura:flu/ mina de vẽtre eius fluent aquę d

℣ exponit ꝑ quẽ vocasset porũ. ℣ sancto.

viuę.Hoc aũt dixit ỏ spiritu quẽ e f

℣ qñ post resurrectionẽ insufflauit:⁊ post ascesi/ onẽ in igneis linguis dedit. ℣ accepturi.

a accepturi erãt credẽtes i eũ.Nõ/ g

b dũ enim erat spũs dat⁹:quia ie/ h

a ℣ resurrectione ⁊ ascensione.

sus nondum erat glorificatus.

℣ cũ ꝑ loquerẽt ⁊ iuraret credẽtes nata ẽ de il/

Ex illa ergo turba cuz audissent i

lo in turba dissensio. ℣ alĳ. ℣ hi cepant bibere

hos sermões ei⁹ dicebãt:Hic est k

vere ꝓpha.Alĳ dicebãt: Hic est l

℣ hi nondũ inceperãt bibere nesciẽtes hec esse i/ plera in xpo q̃ ꝓphe ꝑdixerãt:qz erat i nazareth galilee nutritus.

christus.†Quidã aũtẽ dicebãt: m

℣ qui nouerant in nazareth nutritũ nativitatis locum nõ attendunt.

Nunquid a galilea vẽit christ⁹? n p

† Nonne scriptura dicit:qz ex se/ o

mine dauid⁊ de bethleẽ castello

vbi erat dauid:vẽit christ⁹? Dis/ q

℣ nõ tñ credere nolebãt:sz ꝓsecꝝ volebãt.

sensio itaq; facta ẽ in turba ꝓp̃t

eũ.Quidã aũt ex ipsis volebãt r

℣ qz nõdũ ipse voluit.

apphendere eum:sed nemo mi/ s

c sit sup illum man⁹.Venerunt er/ t

go ministri ad põtifices⁊ phari

℣ phariseos.

seos:⁊ dixerũt eis illi:Quare nõ

a ℣ qui missi fuerunt.

adduxistis eũ? Respõderũt mi v

℣ pnus.

nistri.Nunq̃ sic locutus est hõ: x

℣ qz erat de⁹ ⁊ hõ. ℣ ꝑ testimõiũ repellẽtes.

sicut hic loquitur.Responde/ y

a ℣ quid delectari estis sermonib⁹ eius.

runt ergo eis phariseĳ:Nunquid z

e ⁊ vos seducti estis? Nunqd ex a

ꝑncipibus aliquis credidit in b

eũ: aut ex phariseis? Sed turba c ct

hec q̃ non nouit legez maledicti d

sunt.†Dixit nicodemus ad eos: e

℣ volens illuminari. ℣ timens sciri.

ille qui venit ad eum nocte: qui

℣ nõ tñ incredulus.

f vn⁹ erat ex ipĳs:nũqd lex nostra f

d Aque viue.dicitur autẽ sapientia diuina aqua viua:qz cõtinuat hominẽ suo ꝓncipio.ſ.deo.

c Hoc aũt dixit de spũsctõ.Nec sũt verba euãgeli ste exponẽtis verbũ xp̃i ꝑdictũ de acceptiõe spũssã cti in signo visibili sicut acceperunt apli die pente/ costes:qz ex illa acceptiõe facta est redũdãtia fidei in predicatiõe euãgelĳ per totũ orbẽ. f Que ac cepturi erãt credẽtes in eũ.Quis enĩ apli haberẽt gram spũsctĩ ante illã diẽ pentecostes:nõ tñ ita ple ne.⁊ ꝓpter ꝙ nõ receperãt in signo visibili qđ deno tat gratie plenitudinẽ.cui⁹ tñ causa subdit: g Nondum enim erat spiritus datus.in tali ple/ nitudine ⁊ signo visibili. b Quia iesus nondũ erat glorificatus.Ad hoc enim datur spiritussan/ ctus vt trahantur corda fideliuz ad celestis glorie desiderium.nihil autem desideratur nisi apprehen datur vt possibile.possibilitas autem humane na/ ture ad assecutionẽ celestiũ manifestatur per glori/ ficationem humanitatis in christo.⁊ ideo ꝓ̃us de buit glorificari q̃ daretur spiritussanctus in signo visibili.vt per factum videretur aditus regni cele/ stis possibilis homini. i Ex illa ꝙ tur.Nic ꝓ̃r de scribit̃ ꝑpli dissensio sequẽs ad xp̃a xp̃i.⁊ ꝑmo int̃ ꝑplares.secõ int̃ ꝑncipes.ibi:Venerũt ꝙ mini. In ꝑma ꝙ ꝓte dr̃ sic:Ex illa ꝙ tur.cũ au.hos ser.el.di. ſ.illi q̃ vere credebãt. k Hic est vere ꝓ.i.anto/ nomatice dictus ꝑpha qui ꝑmissus ẽ:Deut.xviij. Prophetã suscitabit de⁹ tr̃.qđ ad lr̃am intelligit ỏ xp̃o:vt dictũ ẽ.s.ca.ꝑce. l Alĳ dicẽ tr̃.Isti erãt in fide feruẽtiozes ꝑdict̃:qz fidei xp̃itatẽ apti⁹ ꝑſi/ tebant̃. m Quidã aũt di.ꝑdicẽdo ꝑcedẽtib⁹.

n Nũqd a ga.ve.xp̃s.q.d.nõ.⁊ ꝑ̃ꝓ ꝙ nõ est xp̃s: qz est galile⁹.⁊ adducũt ꝓ se argumentũ ex ſcptura dicẽtes: o Nõne ſcptura dicit tr̃.vbi erat dauid qñ fuit inunct⁹ in regẽ. p Vẽit xp̃s.q.d.sic.Sci endũ ꝙ scriptura in plurib⁹ locis ꝑdixit xp̃m esse ỏ semine dauid.potissime ĳhiere.xxiij.Suscitabo da/ uid germẽ iustũ tr̃.qđ intelligit de xp̃o.vñ in fine auctoritatis subdit:Et ꝙ est nom̃ ẽ qđ vocabũt eũ dns iustus noster.Sili⁹ ꝙ in bethleẽ castello nasce reꝝ scriptũ est Michee.v.Et tu bethleẽ ephrata tr̃. sequit̃:Ex te mihi egredi⁹ ꝙ sit domĩator in isr̃l. et vtrũq; erat vex de xp̃o.qz de dauid descẽdit ꝼz car nẽ:⁊ in bethleẽ nat⁹ ẽ:vt ptz Mat.ij.⁊ Luc.ij.sed ipsi ꝑ ignorabãt:eo ꝙ nutrit⁹ fuerat in naçareth.

q Dissensio itaq; fa.est in tur.ꝑ̃ꝓ eũ.qz ibi erant ꝑrie opiniões de eo:vt patet ex ꝑdictis. r Qui/ dã aũt ex ip.vo.ap.eũ.ꝼz repressi sũt diuina virtute. ideo sequit̃: s Sed nemo mi.su.eũ ma.qz nihil poterãt ei facere nisi q̃tũ ⁊ qñ ipe ꝑmittebat.

t Venerũt ergo.Hic cõsequẽter ponit̃ dissensio q̃ ad ꝑncipes.⁊ diuidit̃ in duas.qz ꝑmo ostẽdit̃ dis sensio eoꝝ erga ministros.secõ ꝑncipũ ad inuices. ibi:Dicit Nicodem⁹.Turbatio ꝑncipũ erga mini/ stros fuit ex ꝑte q̃ nõ ceperãt iesũ:qz ad ꝑte missi fue/ rãt:vt ꝑdictũ est:⁊ ptz lr̃a. v Rũderũt ministri. se excusãtes. x Nunq̃ sic lo.ẽ hõ sic̃ ꝑte lo.q.d. ita bene loquit̃ ꝙ nõ videt̃ hõ pur⁹ sed plus.ꝑter qđ temerariũ esset ponere sup eũ man⁹. y Rũde rũt ꝑ eis ꝑha.ex inuidia moti. z Mũqd ⁊ vos se du.estis.i.ex veritatẽ ducti.q.d.ptz ꝙ sic:qđ ꝓfir/ mãt exẽplo maioꝝ ⁊ legisperitoꝝ dicentiũ: a Mũ qđ ex ꝓncipib⁹.i.ex sacerdotib⁹ q̃ ꝓncipabant i po pulo. b Aliq̃s cre.in e.aut ex ꝑha.q̃ videbant religiosiozes alĳs.q.d.null⁹ ex talib⁹ credidit.ꝑ tñ falsũ erat:qz multi de istis crediderũt xp̃o. occulte tñ ne de synagoga expellerent̃:vt hr̃.j.xij.ca.

c Sz tur.hec.ſ.credidit:q̃ de facili seduci ꝑt.ꝑ̃ꝓ Que nõ no.tr̃.ꝑ accipiebãt ex ꝑte ꝙ dr̃ Deut.xviij. tigrãtiã.tõ ſbdit:. d Maledict⁹ q̃ nõ ꝑma.in le.tr̃. e Dixit nico.Hic ꝓ̃t dissensio ꝓncipũ ad inuicẽ ꝑ̃ꝓ xp̃ũ nicodemi excusãt̃ iesũ:qz occulte credebat i eũ.iõ voluit eos excusare ex lege.d. f Mũqd lex nr̃a iu.hõ.tr̃.volebat enĩ ꝑ ꝑte ad audiẽdũ xp̃m:vt ꝑ xp̃a eĳ ꝓuerterẽt sicut ipe fuit ꝓuersus.

Et cogno

luerūt credere ꝫ tenere. Auctoritate ꝫ legis vult eos in ducē vt eū pri⁹ velit audire. a Et tu gali. rē. Galile⁹ dicebat iesus

b qm̄ de naçareth erāt parētes el⁹. Ca. VIII

i Esus aūt prexit. Quia mos ei erat die docere in tēplo: vespere reuerti in bethaniā q̄ est in mōte oliueti. Mystice signat altitudinē misericordie. vnde nob̄ chrisma. i. vnctio. Mane redit ad tēplū. mane ē ort⁹ noue luc⁹ p⁹ tenebras leg⁹: q̄ fidelib⁹. i. in tēplo ei⁹ misericordiā vēit pādere ⁊ dare. Sessio ē bumilitas incarnatiōis: q̄ miserē ⁊ docet. vñ libēti⁹ ꝑpls vēit ad eū: ſz īimici pharisei de iusticia tērāt: an ꝫ eā dicat: scieb̄āt māsuetū ⁊ misericordie p̄dicatorez vñ placebat ꝑplo. vñ putabāt dicturū dimittendā esse adulteram: ⁊ in hoc dicerē hostis legis cōtrari⁹ moysi ⁊ deo auctori. ⁊ eū adultera re⁹ mortis. Q̄ si ſm legē diceret lapidādā: derideret q̄si nō haberet māsuetudinē quā p̄dicabat. p q̄ amabaī. Ipe aūt neutra capit̄ calūnia: ſz seruata māsuetudie rūdet qō ē vere iusticie. Qui sine pcō ē. p. i. i. l. m. Mō aūt statim iudicat: ſz inclinās se digito scribit ī terrā: digito dei scripta fuit lex in lapide. p duricia illi⁹ ꝑpli: nunc iā inclinat⁹ in hoīe: ipe custos legis est ⁊ lator legis: scribēs in terrā q̄ fructuz reddit. Docet aūt nos auditis alicuius malis: nō temere iudicare ſz pri⁹ digito discretiōis nosip̄os int⁹ discutere. sicut ill⁹ dicit: Qui sine pec. ēve. q̄si pri⁹ sit⁹ iust⁹: vt post reā puniat⁹. Si eni lex iubet punire reos: nō tū a ſm̄ puniēdis. Ecce plēa iusticia: vt iust⁹ mala puniat. Illi ꝫ vl reā dimittāt vl eū ea penā subeāt. c Adducūt āt. Mystice. Mulier in adulterio deprēsa ſigt synagogā q̄ adulterauit legē moysi seq̄ndo traditiones patrū. Al⁹ q̄ dimissa lege moysi iā seq̄t fidē xp̄i. vñ iude⁹ iā q̄si adulterā accusat. Al⁹ ſigt ecclīaz q̄ reliquēs deū fornicata erat cū demōib⁹ quā iude⁹ accusat q ad xp̄m accedat: ⁊ q̄si nouum idolatrie gen⁹ reputata est. ℣ Jesus autē

iudicat hoīem nisi pri⁹ audierit ab ipso ⁊ cognouerit q̄d faciat? a

a ℣ ex p̄iudicio cordis sui.

Ñderūt ⁊ dixerūt ei: Nunq̄d ⁊ b c

℣ i. galileo seductus. ℣ cū sis legis doctor.

tu galile⁹ es? ⁊ Scrutare scripturas d

℣ rn̄ dñs ꝑpheraꝝ inde surrexit: q̄ dicitur nazareus.

⁊ vide: q⁹ a galilea ꝑpheta non e

℣ nullo perfecto negocio.

surgit. Et reuersi sunt vnusq̄sq; f

℣ maliciam suam.

in domum suam. Ca. VIII

b Esus autez perrexit in g

i montem oliueti: ⁊ et di/ b

luculo iterꝝ vēit ī tēplū:

⁊ ois ꝑpls vēit ad eū: ⁊ sedēs docebat eos. Adducūt autē scribę i k+

Nico.de lyra

a Et cognouerit rē. q⁹ ī dānatiōe hoīs nō leuit̄ ē ꝓcedēdū. b Ñderūt ⁊ di. ei. de xitate turbati. q⁹ hoīes inuidia ⁊ iracūdia agitati nō recipiūt psuasionē. c Nūq̄d ⁊ tu ga. es. i. discipul⁹ hui⁹ galilei. d Scrutate scri. i. diligēter ꝓsidera: q⁹ vl q nihil de eis scias. e Et vide q⁹ p. rē. q̄ xp̄o eoꝝ simplicit̄ ē falſū: q⁹ ſi itelligat̄ de ꝑphis generalit̄ aliq̄ fuerit nati de galilea: videlicet helise⁹: tobias ⁊ delbora ꝑphetiſſa: ⁊ forte ples alij. Si āt itelligat̄ de ꝑpha ꝓmisso ad salutē ꝑpli q̄ ē messias: vt freq̄nt̄ dictū ē. sic ēt falſuz ē xp̄o: q⁹ de ipo scribit̄ Esa. xj. q⁹ debet esse naçar⁹: ⁊ p ꝑphas de galilea. q⁹ naçareth ē in galilea. ꝺr eſ de xp̄o Esa. xj. ſm xitatē hebraicaz: Egrediet virga de radice iesse: ⁊ naçar⁹ de radice ei⁹ descēdet. p āt poterat rūdere nicodem⁹ q̄ erat legisperit⁹: ſz nō fuit ausus: nec mirū: q⁹ ēt apli illo tpe erāt timidi. f Et reuersi sūt rē. q⁹ cō rū cōsiliū p diuisionē fuit dissipatū. Dic q̄rit vtrū xp̄s fuerit ꝑpheta. Et arguit̄ ꝓmo q nō: q⁹ ꝑphetia ptinet ad cognitionē itellectiuā: vt ptz Was. x. Intelligētia op⁹ ē in visiōe. Xp̄s āt ſm ptē itellectiuā erat ī statu btitudis ī q̄ nō manet ꝑphetia ſz magis euacuat̄ ⁊ cessat: vt hr̄. j. Cor. xiij. q̄rē. Ptē cognitio ꝑphetica ēndā obscuritatē ipoꝝtat. iō ꝺr ꝑpha q̄si pcul fās in xp̄o āt nō fuit enigmatica cognitio: q⁹ ab ist̄nti cōceptiōis aīa ei⁹ vidit clare essētiā diuinā ꝫ rē. Cōtrariū ptz in iſa. Ptē in lege ⁊ ꝑphis p̄dict⁹ fuit vēturꝰ: sic ꝑpha antonomatice dict⁹. Rūsio: dicēdū q ꝑpha ſz noīs iterꝓtatiōne ꝺr q̄si pcul fās: in q̄tū ānūciat ea q̄ sūt lōginq̄ ab hoīm cognitiōe. Hec āt longinq̄tas ꝑt dupl⁹ itelligi. Uno mō respectū ꝑphe ānūciāt⁹: ita q ea q̄ ānūciat sint ab ei⁹ cognitiōe lōginq̄: ꝑp obscuritatez siue cognitiōis: ⁊ ꝺ nō ptinet ad pfectionē ꝑphetie: ſz magis ad defectū: vt ptz Wa. xij. vbi moyses ꝺr excellētior ꝑpha: eo q deū palā ⁊ nō p enigmata viderat: quē alij cogñscebāt in sōno ⁊ visiōe. Alio mō itelligit̄ ista lōginq̄tas respectū alioꝝ hoīm cū q̄b⁹ ꝑpha ꝓsaſ: q̄b⁹ ānūciat occulta: ⁊ ꝺ e rōne ꝑphetie. ⁊ iō Aug⁹. xvj. ō Faustū dic q ex ꝺ aliq̄s ꝺr ꝑpha: q⁹ annūciat ea q̄ sūt lōginq̄ a cōi cognitiōe hoīm cū q̄b⁹ ꝓuersat̄ in via. xp̄s aūt ad⁹ passionē suā q̄tū ad ptē sensitiuā erat viatoꝝ. ⁊ cū alijs hoīb⁹ ꝓuersabaī. ⁊ iō q̄uis clare videret diuina secreta: tū erat vere ꝑpha ī q̄tū erat lōginq̄ a cognitiōe aliox hoīz cū q̄b⁹ ꝓusabaī: ⁊ q̄b⁹ annūciabat illa. Angeli āt ī nullo sunt viatores: q⁹ eox ꝓsatio nō ē cū hoīb⁹: vt hr̄ Was. ij. ⁊ iō ñ pūt dici ꝑphe ex ꝺ q ānūciāt hoīb⁹ occulta. Per dicta ptz ad argumēta. q̄uis eni xp̄s q̄tū ad ptē itellectiuā eēt btūs: nō tñ erat oīno ex̄ statū vie. ⁊ iō nō euacuabaī in illo rō ꝑphetie aī passionē: sed post resurrectionē fuit euacuata: q⁹ amplius nō erat in via: ⁊ sic ptz ꝓmū argumentū. Ad scm̄ silr ptz ex dict⁹: q⁹ obscuritas cognitiōis in ipo ꝑpha nō est de pfectiōe ꝑphetie. Ca. VII

Moraliter. a† Pro hec †Aug.5.k

aūt am. ie. rē. Per hoc ostidit xp̄s q aliq̄s dand⁹ est ire loc⁹ marie q̄n psonal⁹ est p̄secutio sicut videt fuisse in ꝓposito. o† Trā si hinc ⁊ vade rē. istī logbaī tanq̄ humana glia esset ꝑ se q̄rēda q̄ō est falſū. ꝑp̄ q̄ō xp̄s eis ñ acq̄euit vt daret nobis exēplū tale gliam nō q̄rēdi. verū tamē q⁹ ꝑp̄ hoīm ꝛba doctrīa salut⁹ A nō est omittēda: q̄rta die festiuitatis q̄ †Lu.21.g erat media eo q septē dieb⁹ durabat festū: ascēdit iesus in tēplū ⁊ docebat populū q dieb⁹ ꝑterit⁹ itent⁹ fuerat sacrificijs ⁊ oblatiōib⁹ ꝓsuetis. ⁊ ꝑ ꝺ docuit p̄dicatores euāgelij vt ſm dictū sapientis tps tacēdi ꝓsiderēt ⁊ tps loq̄ndi. In seq̄ntib⁹ aūt mihi nō occurrit aliq̄ mystic⁹ notabile vsq; ibi:

q† In nouissimo aūt die ma. rē. ex ꝺ inoleuit q turbis fit p̄dicatio stādo ⁊ magⁱ clamose. clausit ralib⁹ aūt ⁊ capitul⁹ sedendo ⁊ magis remisse: eo q ꝺr Mat. v. ⁊ cū sedisset accesserūt ad eū discipuli ei⁹: ⁊ apiens os suū docebat eos. e† Sed turba hec q̄ nō nouit le. rē. Aug⁹. In me sit hec maledictio. Ita etiā nūc ē in eccl̄ia q simplices ⁊ laici sūt aliq̄ devotiores: ſz illud Esa. j. Cognouit bos possessorē suū: ⁊ asin⁹ ꝑse. dñi s. rē.

In ca. vij. vbi ꝺr in postil. Est igit̄ sensus. ſm Aug⁹. Mea

Additio. doctrina nō est mea.

Verba Augustini in ꝺ loco hec sūt. videt aūt ꝺ ee ꝓriū q⁹ dic̄: Mea ⁊ nō mea: ſz si dixisset ista doctrīa ñ ē mea: nulla ē q̄stio. Que ē ḡ doctrīa patr⁹ nisi xp̄i patr⁹: ipe ḡ xp̄s est doctrīa patr⁹ si xp̄i patr⁹ ē: ſz q⁹ xp̄s nō pōt ee nisi alicui⁹ ⁊ suā doctrinā dixit ⁊ seipm ⁊ nō suā. q⁹ patr⁹ est xp̄i. q̄d est enī tā tuū ꝫ tu: ⁊ q̄d tā nō tuū ꝫ tu si alicui⁹ es. Dicere ergo: Mea doctrīa nō est mea. i. ac si diceret: Ego non sū a me metipso. ꝺ Aug⁹. que verba satⁿ ꝓcedāt lre ⁊ meo iudicio meli⁹ intelligunt̄ in seipis ꝫ p expositionē postillatoris.

Replica. In ca. vij. vbi ꝺr: Mea doctrīa nō ē mea. vbi postillator pōit xp̄i beati Aug⁹. ī clarissima sūma sic: Mea doctrina nō est mea. q. d. Ego q̄ sum doctrina patr⁹ q̄ nō sū a meipso ſz a patre rē. Hāc intelligibilē et sūmariā ex dictis bti Aug⁹. reductā veritatē Bur. sine calumnia ñ relinq̄t. ⁊ tū idē finalit̄ dicit: vt ptz ītuēti suā allegatiōz.

g Esus aūt. Declarata origine doctrīe xp̄i. Ca. VIII

i bic ꝓfr ponit̄ ipsa doctrīa. ipa aūt ꝺz virtutē illumīatiuā. ⁊ viuificatiuā. iō sic ꝓcedit: q⁹ ꝓmo ꝺclarat ei⁹ virtutē illūiatiuā. scdo virtutē viuificatiuā. x. ca. ibi: Amē amē dico vobis. ꝓma in duas: quia ꝓmo ostendit̄ eius virt⁹ illuminatiua per verbū. secūdo per sensibile signū ca. se. Et ꝓcteriens iesus. ꝓma in duas: quia euangelista ꝓmo introducit xp̄m docentē. secundo ostendit doctrine eius virtutez. ibi: Iterꝝ ergo. ꝓma in duas. q⁹ ꝓmo ponitur doctrina veritat⁹. secundo confutatio falsitatis. ibi: Adducūt aūt. Circa ꝓmum sciendum q debitus mod⁹ docendi veritatē fidei: est ꝓmo haurire in oratione: postea effundere populo in predicatione. ⁊ ideo xp̄s volēs dare exemplū p̄dicatorib⁹ eccl̄esie aliq̄n aī p̄dicationē seq̄strabat se in oꝛōne. ⁊ ꝺ est q̄ ꝺr Jesus aūt p rexit in mōtē oliueti cā orādi. q⁹ dom⁹ marthe in q̄ hospitabatur erat ꝓpe mōtē illū. b Et diluculo iterꝝ venit in tēplū. ad ostendendū in eo zelū aīarū. i Et omnis po. rē. docebat eos. de salute animarum. quid aūt tūc dixerit ꝓmittit eua/gelista: q⁹ ꝓncipaliter intēdebat describere illa ex quibus eius deitas manifestabaī. ex quibus dissensio iudeoꝝ ⁊ ira eū orie batur. k Adducunt. Hic consequēter ponit̄ ꝓfutatio falsitatis. ⁊ diuidit̄ in duas partes. q⁹ ꝓmo pōitur iudeoꝝ maligna iterrogatio. scdo subiūgit̄ xp̄i benigna rñsio. ibi: Jesus

aūt icli.

a Jesus autē ꝛc. Quid scriberet in terra: siue verba illoꝝ siue quid aliud nō est diffinitū ꝑm q se inclinat ꝛ digito scribit. Docet tū vt anteꝯ iudiciū fiat nos debere inclinare. i. cōdescē/dere in iudicio: aut faciēdo vti discretiōe. b Et itez se in. s. i. Data sniā iusticie q̄ illi cōscij maloꝝ peussi sūt. itez scribit i ter/ram ex more: vultū alio vertēs: vt il/li sit libez exire q̄s p̄uidebat citi⁹ exi/turos q̄ plura iterrogaturos. Docet aūt nos sicut ꝛ ante correctionē alteri us: ita ꝛ post nosipsos humiliter inue stigare: ne idē vel aliud sīle in nobis sit. c Nec ego. Sed quia poterat ti mere ne ille q̄ sine peccato est eā puni/ret: dic̄ ei vt misericoꝝ p̄terita petā di mittēs. Nec ego te cōdēnabo. vt ius. ne ampli⁹ peccet iterdicēs. d Itez ergo. Repulsis tētatoꝝ⁹: sanata cul/pa mulieris: aperti⁹ subdit q̄d possit ex diuinitate: ne ambigat de eo homie an possit petā dimittere. Ego sum lux mūdi: q̄ nube carnis tegit: ꝛ sic tolerā da hominib⁹ efficit. vñ ꝛ petā possuꝝ dimittere ꝛ etiā hominē illuminare.

e Testimoniū tuū ꝛc. Putāt nō cre dendū ei: quasi sol⁹ de se testaꝝ obliti p̄missarū lucernarū: ꝛ ipsi⁹ iohannis baptiste q̄ de eo euidenter ostendit.

† De pz. di. 6 ca. i. circa medium

℣ Jez est te

Nico.de lyra

aūt inclinās. In p̄ma q̄ pte ꝺz sic: Ad ducūt aūt scribe. i. illi q̄ habebāt noti ciā scripturarū. a Et pharisei. q̄ vide bant p̄ alios religiosi. b Mulierē i adul. dep̄. Si q̄raꝝ q̄re nō adduxerūt adultez ei⁹: cū ꝛ legē esset eadē pena plectēd⁹. pōt dici q̄ p ℣oluerūt pōe/re suspicionē i coꝛde ppli q̄ fuisset alī/q̄s discipul⁹ ei⁹. ꝛ iō nō adduxisset eū ad eius iudiciū. Vel aliter: forte adul ter erat dimes: ꝛ ideo p̄cio ipm libe/rauerāt. p̄onūt ergo q̄stiōez b̄igosā: qz rūsio ad quālibet ptez videbaꝝ esse ꝓtra xp̄m. vt videt. c Mgr̄ hec mu. in q̄ allegāt p̄sentiā p̄sone: ꝛ p̄sentiam facti. cū subdit: d Mō dep̄hēsa ē i adul. Et arguūt grauitatez crimis ex grauitate pene p legē iflicte. cū ꝺz:

† 30. di. pon/derer. in fi.

† De. pe. di. 2 in prin. et di. 3. s. apls et. c. adhuc p̄fidi istāt post p̄in.

e In lege aūt moy. māda. no. hmōi lapidare: Leuit. xx. f Tu q̄ q̄d di. Et subdit eā q̄stiōis: hoc ā dicebāt tētātes eū ad capiēdū ipm ex rūsiōe. Ut posset accusare eū. Videbāt enī tā tā ei⁹ māsuetudinē ꝛ miseriaz q̄ ꝓba bilit credebāt eū iudicare ipaz dimit/ti: ꝛ sic accusaret ab eis vt trāsgressoꝝ legⁱ: ꝓpter q̄ reduxerūt legem ad me moziā ne posset excusari p legⁱ obliui/onē. si aūt ecōtrario diceret eā lapidā dā. videbaꝝ dicere ꝓtra alia sua dicta ꝛ facta q̄ erāt de pietate ꝛ miseria.

g Jesus āt. Hic p̄oit xp̄i benigna re spōsio. Et diuidit i duas: qz p̄mo ostē/dit q̄ i sua rūsiōe iusticiā tenuit. scōo q̄ a mīsericordia nō dcliauit. ꝛ p ℣trā q̄s eoꝝ cauillationē euitauit. scōa ibi: Erigēs aūt. Circa pri/mū sciēdū q̄ suā sniaz ꝑm modū iudicialē p̄mo scripsit. postea ꝓtulit. B est q̄ ꝺz: Jesus āt icli. se deoꝝ. di. scri. i ter. illō q̄ po stea ꝓtulit ad maioꝝ certitudinē. b Cū g̃ pseue. inter. eum ere. se. ad eoꝝ ipoꝝ tūitatē reꝑmēdā. i Et dixit q̄ si. ꝛc. q. d. pu niaꝝ peccatrix: ꝛ si a petōrib⁹. ipleaꝝ lex quā allegatis ꝛ nō a trāsgressoꝝ⁹ legⁱ. In iferēdo ei penā iustā debet obseruari de bit⁹ mod⁹. k Et itez se in. Dicit aliq̄ q̄ scribebat idē q̄ p̄⁹ ad ostendendū maioꝝ firmitatē snie. Aliq̄ dicūt ꝛ melⁱ⁹ vt vide tur q̄ scribebat eoꝝ petā vt eos ostēderet ꝛeptos ad accusatio/nē hui⁹ femie. iō sequit: l Un⁹ p⁹ vnū ex. qz grauioꝝ⁹ cri/minib⁹ irretiti erāt: ꝛ si querāt quō scribebat: dicēdū q̄ ñ scri bebat p singla: ꝛ diuia vtrtute potuit facere q̄ in aliq̄ figura ab eo ꝓ ab eo ꝓtracta q̄libet eoꝝ videret sua ꝓpria petā ꝛ nō alia: nec ab alīs videbanꝝ. m Et remāsit solⁱ⁹ iesus ꝛc. Mō est ītelli/gēdum q̄ xp̄s remāsit solⁱ⁹ simplr cū illa muliere: qz remānsērt cū eo discipuli ꝛ mltitudo ppli: ꝛ remāsit solⁱ⁹ a suis calūniato ribus. n Erigēs. Posito rigoze iusticie: ꝺ xp̄s ip̄m tēperat dulcoze misēdie. ꝛ hoc est qō ꝺz: Erigēs aūt se iesus cōfutatis calūniatoꝝ⁹.

o Dixit ei: Mulier. vbi sūt q̄ te accu/sabāt. in q̄ examiaꝝ de accusatiōe: ꝛ cō/sequēter de ꝺdēnatiōe. Memo te ꝺdē/nauit. ꝛ subdit mulieris rūsio: p Me mo dñe. qz recesserāt vt vilū est. ꝛ subꝺit xp̄i absolutio: q Dixit āt ie. nec ego te cō. qz veni pctōres saluare ꝛ non ꝺdēnare. r Vade. absoluta a culpa ꝛ a pena. s Et iā amplⁱ⁹ noli pec. saluādo enī naturā dānat culpā. Cir ca hoc sciēdū q̄ ℣ factū xp̄i nō ē trahē/dū ad ꝓsequētiā: imo debēt sacerdotes ī foro p̄itētiali ponere p̄itētia ꝺz cō/ditionē peccāt⁹ ꝛ petī: qz nō habēt talē potestatē dimittēdi: poterat ēt xp̄s illi mulieri tātā cōtritionē dare q̄ sufficꝛe/ret ad deletionē illi⁹ culpe ꝛ pene: ꝛ illā cōtritionē cognoscere: nō sic aūt alius sacerdos q̄ ñ nouit coꝛ nec videt: qz hō videt ea q̄ patēt: vt habet. i. Reg. xvi.

t Itez ℊ. Postq̄ euāgelista ītrodu xit xp̄z docētē. ℬ describit doctrinā ipi us q̄stū ad virtutē illuminatiuā. Et di/uidit in duas. qz p̄mo ꝓpōit ītētū. se/cūdo ꝓbat. ibi: Dixerūt g̃ pharisei.

Circa p̄mū tria ponūt. Primū ē ipsi us christi speciale p̄uilegiū. cū dicit: v Ego sū lux mū. Alij enī nō sūt lux: ꝛ sz ab hac luce illūiati: vt dictuꝝ fuit. i. ca. nō tñ sic est ītelligēdū q̄ xp̄s sit sol iste visibil: sic ītelligebāt manichei. lux ei magis ꝓpria ꝺz in spūalib⁹ q̄s in coꝛ poralib⁹: qz lux hz rōnē manifestatiui. qō ꝓpria hz locū in cognitiōe ītellecti. ua: q̄ sūmū tenet gradū. ꝛ iō ipe ꝺe⁹ so lus est lux p essētiā. qz ab ipo oīs noti/cia derivat. Secōo ꝓponit hui⁹ luc̄bū ficiū. cū ꝺz. p Qui sequit me. p fidē formatā. γ Nō ambulat i tenebr⁹. ignoratie ꝛ culpe: ꝛ p q̄s nō veniet ad tenebras gehēne: q̄ sūt termin⁹ p̄dicta/rū tenebrarū. ꝓpter hoc Mat. viij. di/cit tenebre exteriores. i. vltime. p xp̄z eni facta est veritas ꝺ tenebras ignoꝝ/tie: ꝛ gr̄a ꝺ tenebras culpe. ꝛ glia debi tur ab eo ꝺ tenebras gehēne. Tertio. p ponit hui⁹ lucis fructⁱ⁹. cū ꝺz:

† 7. 9. a 12. 8

ζ Sz habebit lu. vite. qz p irradiatio nē hui⁹ luc̄ eleuabit ītellect⁹ ad videꝛ dū deū clare: ꝛ p q̄s affect⁹ ad fruen/dū ipo pfecte in q̄b⁹ q̄sistit vita eterna.

a Dixerūt g̃. Hic ꝓbat tria ista. ꝓposita p ordinē. p̄mo p̄mū. scōo scōm. ibi: Di/xit ergo iterum. tertio tertiū. ibi: Ame amē dico vob: si q̄s ser. ꝛc. Ꝓria in du as: qz p̄mo p̄oit iudeoꝝ obiectio. secū/do xp̄i rūsio. ex q̄ oñdit p̄mū ꝓpositꝰ ibi: Rñdit iesus. Obiectio aūt coꝛ. p/cedit nō ex pte dicti: qz erat verissimū: ꝛ ex pte dicēt. ꝛ ℣ē q̄ ꝺz: Dixerūt g̃ pha. Tu de teipo testi. p. b Testimōiū ꝛ. nō ē vez. i. hūs firmitatē dato q̄ esset vez in se. qz null⁹ pt ferre te/stimoniū de seipo. c Rñdit iesus. Hic p̄oit xp̄i rūsio. ꝛ excluꝺit coꝛ obiectionē duplr. p̄mo ostēdēdo q̄ ꝓsequētia ñ teneꝛ. scōo q̄ añcedēs ē falsū. ibi: Vos ꝛ car. Circa p̄mū sciēdū q̄ testimōiū hz firmitatē ꝛ ℣itatē ex certitudie cognitionis. ꝛ iō hoīs testimōium ō se nō ē firmū. qz ꝛ si se cōgīscat: tñ freq̄nt⁹ ioꝛ diate afficit ad seipm. deⁱ⁹ āt pfecte se ꝛ alios cōgīscit: nec pt eē distoꝛsio ī ei⁹ affectu: ꝓpt̄ q̄ testimōiū dei de seipo firmū ē. Te stimōiū āt hoīs de deo ē inalidū ꝓpt̄ ꝺfectū cognitiōis. xp̄s āt erat hō ꝛ ꝺe⁹: nec poꝛat eē ꝺfect⁹ cognitiōis vl inozdiatio affe ctiōis ī diuia natura vl hūana: ꝓpt̄ q̄ō eius testimōiū de seipo erat fir

Verū ē te. Meū testimoniū ideo verum est: habēdū q: scio vñ venio. hoc ē q: testimonio prīs cōfirmat veni missus a prē: nō tñ eū deserēs: r ipleto ministerio ad patrē redeo: nec tñ mūdū relinquo. b Vos ſm carnē. Quia illud nescit. iō vos ſm carnē iu. ſ est hoiem putatis cui i laude sua credē dū nō sit: r etiā dānatis. c Ego non iu. Ego non iudi. q. ſm carnē vt vos: vel potuit nō iudico ſ prio aduētu ſ saluo. ſ q: scdo aduētu iudicabit. subdit ſ: Et si iudico ego. d Quia sol⁹ ꝛc. Aug⁹. Ideo vez: q: nō sol⁹ ſ ego r pr. Ecce ego duo i psonis ſz vnū i substātia: qđ ē. iō vez ē iudiciū meū: q: ver⁹ dei filiꝰ sū. vñ. pbat q filiꝰ: q: nō solus: ſ pater mecū. e Et i lege. Aug⁹. Dicto de iudicio q suū r prīs testionū verū sit. pbat ab auctoritate legis. Dicit ei i lege: In ore duorū vel triū stat oē ẋbū. nō q duo vl plures nō sint fugēti sepe fallaces: ſ trinitas i ſ cōmēdat i q ppetua veritas. Si g vis habere bonā cām habe duos vel tres testes: patrē r filiū simul: vl patrē r filiū r spm̄sācti: vt accusata suā nā habuit. f Dicebāt. Scdm carnē iudicātes: patrem xpi carnalit acceperūt: ſ erat hō i apto: verbū patris i occulto. g Ubi est pa. Quasi. te videm⁹ ſz nō patrē tecū. qđ⁹ econtra dz: ſz nec me scit. q: si hoiem quē videtis nō q in occulto sum scitis: r iō nec patrē scitis: ſz si me sciretis: qđ est prius me cognoscite: r sic patrē scietis q: vnū sum⁹. h Forsitan. Nō dubitat ſz dubitātes q̄si irridet et increpat: vt r dñs seruo: forsitan dñs tu⁹ sū. i Hec ver. lo. Hagē diuitie: phylaxe: suare. Typice gagophylatiū r mysteria scripturaꝝ q̄ sūt i templo. i. i xpo. Hec secreta post resurrectionē aperuit aplis: ſ in his mō loquit per parabolas nō itelligētib⁹ iudeis. k Et nemo. i. loquētē ō deitate. ſ. nemo etiā si vellet apphēdit: q: ipe necdū voluit. Dicit g ō passione sua: q̄ i sua ptāte est: iudeis cape volentib⁹. l Ego va. Quasi spōte r iō frustra laboratis. Addit illo vñ venerat r vñ nō desisterat. Queretis: odio psequētes. assūptus in celis: nō vt amici habere cupiētes: vñ eis penā pdicit: In pcto vro moriemini.

m Nūqd inter. Stulta ẋba q̄si si ō morte diceret nō possent eū sequi ad mortē. Dicebat g nō de morte: ſz de glia ad quā ibat per mortē. vñ illis carnalib⁹ subdit: Vos ō deoz

ſ sum

eis: Et si ego testimoniū phibeo de meipso: verū est testimoniuz a

ſ a patre.

meū: q: scio vnde veni: r quo vado. Vos aūt nescitis vnde venio aut quo vado. Vos ſm carnē iudicatis: ego nō iudico quēq̄. Et si iudico ego: iudiciū meū verū ē: a ſ. i. r si hō patrē nō deseruit: r si missus p carnē tū ego r pr simul p deitatē. ſ icarnari cōstituit. qz solus nō sū: ſz ego r q̄ me misit pater. † Et i lege vestra scriptū est: q: duorū hoim testimonium verū est. † Ego sum q̄ testimoniū

ſ vobis a deo data

a ſ nūc er si differo iudiciū: nō differo testimoniū ſ si duob⁹ hoib⁹ credit q̄ possūt falli r mētiri: q̄re nō mihi r patri vbi est stabilis veritas.

phibeo de meipso: r testimoniū phibet de me q̄ misit me pater. Dicebant ergo ei: Ubi est pater tu⁹? Rñdit iesus: † Nec me scitis neq̄ patrē meuz. Si me sciretis. forsitan r patrē meū sciretis. Hec

a ſ magna cōfidentia intrepidus verba diuinis ratis coz̄ inimicis aperte loquit vt docet.

verba locut⁹ est iesus i gaçophylatio docēs i tēplo: et nemo apphendit eū: q: nōdū venerat hora ei⁹. Dixit g itez eis iesus: Ego

ſ nō naralis: sed opōtuna r volūtaria.

a ſ de futuro q̄si de psenti loquit. b ſ psequendo in aplis. ſ pmanentes.

vado r quēretis me r i pcto vro moriemini. Quo ego vado: vos nō potestis venire. Dicebāt g iu dei. Nunquid interficiet semetipm sum: q: dicit quo ego vado vos

erat firmū magz q̄ q̄cūq̄ aliud testimoniū: r sic ptz defect⁹ psequētie. r ſ est qđ dz: Rñdit iesus r dixit: r si ego testioniū phibeo ꝛc. subdit cā: a Quia scio ꝛc. i. pfecte cognosco pez a q̄ exiui i mūdū: r ad quē reuertar: r sic ptz pbatio pmi ꝓpositi. s. q ẋps sit lux p eēntiā: q: ẋbū ē a pre pgredies sicut lux a luce. b Vos aūt nescit ꝛc. q: ei⁹ diuinitatē ignorabāt. c Vos ſm carnē. Hic oñdit xps añcedēs eoz eē falsū. Et diuidit i duas. q: prio ponit xpi pbatio. scdo remouet iudeoz obiectio. ibi: Dicebāt g. Añcedēs eoz erat q xps eēt solus q̄ de se testimoniū phiberet: r ſ est falsū: q: filius dei nō pōt eē sine pre r spūsctō. q̄ coxditer dāt testimoniū cū eo. vt dz. i. Joh. v. Tres sūt q̄ testimoniū dāt i celo ꝛc. tñ nō sit hic mētio nisi ō pre: r ſ ē qđ ōt: Vos ſm carnē iudicat. s. me eē solū hoiem. d Ego nō iudico quēq̄. s. p exteriora sic vos: q: deꝰ intuet coz.

e Et si ego iu. iudi. meū ve. ē. i. firmū. f Quia nō sū sol⁹. vt supponit: q: nō pōt eē solitudo i diuinis. cū vna psona sit i alia r econuerso. iō subdit: g Sz ego r q̄ mi. me pat ꝛc. Ex ſ arguit ad ꝓpositū d.

h Et i le. ve. scrip. ē. Deut. xix. i Quia duoz hoīm. te. ve. ē. i. debet reputari vez: q: q̄uis duo hoies possūt simul mētiri: tñ nō cōtingit de facili. k Ego sum q̄ te. ꝛc. Ecce vna psona. l Et testi. phi. ꝛc. Ecce alia. argumētū ē a minori. si enī duoz hoīm testioniū ē firmū q̄ habēt cognitionē paruā r pūt hre affectionē dissortā: multo fortiꝰ testioniū prīs r filij i diuinis vbi nō pōt esse talis defect⁹ debet firmū reputari.

m Dicebāt g. Hic remouet iudeoz obiectio. audiētes ei q allegabat prem suū i testioniū. statim obiecerūt: n Ubi ē pa. tu⁹? q. d. nō ē talis actās q in ſ sit ei credēdū: credebāt ei cū eē hoiez puꝝ filiū ioseph r iō de ipo desiderāt. o Rñdit iesus. obiectionē excludēdo: p Nec me scit. ſm deitatem.

q Neq̄ pa. meū. p ꝓis: q: cognito vno correlatiuo cognoscit r reliquū. iō sequit: r Si me sciretis. Quis enī iudei haberent maiorē noticiā q̄ gētiles: ſm q dz Pſ. lxxv. Notꝰ i iudea deꝰ. tñ nō cognoscebāt eū q̄tū ad mysteriū trinitatis: q: nō erat adhuc plene reuelatū. s Hec ẋba locutꝰ ē iesus i gaçophylatio. i. i loco vbi ponebāt oblatiōes. p edificijs templi. ſ aūt addidit euāgelista: ad oñdēdū q iesus tunc erat i loco vbi poterat faciliter capi ab eis q̄ q̄rebant eū occidere: nisi fuissent repssi diuia ẋtute. iō sequit: Et nemo apphēdit eū. t Quia nōdū ve. ho. ei⁹. i. ab eo ꝓordinata: q: q̄n voluit captꝰ ē r nō ante.

v Dixit g itez. Hic pbat scdm. s. positū. s. q sequēs eū nō ambulat i tenebris. Et diuidit i duas: q: prio oñdit eos q̄b⁹ loquebat hre hui⁹ lucis defectū. scdo ſdit hui⁹ defect⁹ remediū. ibi: Dicebāt g. Circa pmū sciēdū q recedēte sole visibili de nro hemisperio caussant ibi tenebre. ita silr xpo q̄ est sol iusticie ex ſ mundo p mortē recedēte: iudei p maiori pte sūt obtenebrati tenebris infidelitatis: r i eis obstinati. r ſ iusto iudicio dei: q: viderāt signa in vita ei⁹ r i morte: ꝓpter q̄ gētiles legz et ꝓpharū noticiā nō habētes credidērūt xpo. Silr ptz de illo cēturione q̄ visis signis i morte xpi dixit: Vere filiꝰ dei erat iste: vt habet Matth. xxvij. r iō iudei q̄ nō solū p miracula visa: ſ etiā p ora cula ꝓphetarum p̄dicta poterāt eū cognoscere verū xpm r psequētes: eū merito sūt a deo dimissi ꝓpter coz ingratitudinē: r sic excecati totalr p obstinationē. r ſ ē qđ dz: Dixit g itez eis iesus: ego vado. s. ad pāez. p mortē ſm hūanitatē: a q̄ tū nō recessit ſm diuinitatē. x Et q̄ret⁹ me. s. psequendo me in mēbris meis: q: post mortē xpi iudei psecuti sūt aplos r alios xpi fideles vsq̄ ad mortē. vt ptz Act⁹. viij. y Et i pcto ve. mo. i. ꝓpter pctm vrm: q: ꝓpter psecutionē xpi r aplox ciuitas hierlm destructa ē: r tēplū cōbustū: r pplus occisus ab exercitu romano: vt fuerat a xpo p̄dictū exp̄ss⁹ Luce. xix. et. xxij. Hierlm hierusalē q̄ occidis ꝓphas ꝛc. z Quo ego vado ꝛc. s. ad gliaz prīs: vña infidelitate ſ impedīēte. a Dicebat g. Hic ꝓāt iesus docet remediū. Et diuidit i duas: q: ꝓmo hmōi remediū ꝓponit. scdo ei⁹ efficaciā oñdit ibi: Dicebāt ergo. Circa primū sciēdū q ſ remediū cōsistit in veniendo ad xpm p fidē q̄ est vera lux. iō diuidit in duas: q: primo remediū hui⁹ fidei oñdit. scdo ad credēdum eos inducit. ibi: Dicebāt g ei. Prima i duas: q: primo ponit iudeoz interrogatio. scdo subdit xpi rñsio i qua dat remediū p̄dictū. ibi: Et dicebat eis. Circa primū sciēdū q audierāt iudei xpm voluntarie moriturū: vt hr̄ p illud Esa. liij. Tradidit i mortē aiam suā. q̄ scriptura r totus caplm exponit de xpo ab antiq̄s doctoribꝰ hebreoz: r iō iudei derisorie q̄rebāt de iesu quē reputabant falsū xpm. b Nūqd interficiet semetipm ꝛc. Si enī seriose loquerent ō impletione hui⁹ ꝓphetie dicerēt sic: Nūquid ex simplici volūtate separabit anima a coꝛpe. qđ ptz ex eo qđ subdit: Quo ego vado vos non potestis venire.

ſ Ipsi enī

Deu. 17. b

Ioh. 5. q. 6. ab isto. 2. De testamē. cū effec.

Typice

Deut. 17. b

† Deut. 19. b Mat. 18. b 2. Cor. 13. a † De testi. c in omi. i fi.

† Mat. 11. b Luc. 10. b

sum estis: et io terrā sapitis: sicut serpens terrā comeditis. a Dixi er. Hic exponit qđ sit esse de mūdo. i. esse pctōres infideles terrena sapiētes. vñ ꝺ eis exponit. si enī nō: sz ecōtrario spē dat credituris.

b Si enī nō credideritis diē: nō pceperitis: qz nemo nūc capit īmutabilē ēntiā. Ego sū. nō diē qđ vel xp̄s: vel filiꝰ deiꝰ vel aliꝰ hmōi: ꝺ ad istos vtiq; ꝺbo eterne essentie: sic oli ad moysen quē mittebat ad liberādū isrl. qñ: Exo.3.b Qui misit moysen ad liberādū filios isrl: ego p meipm veni liberare pditos. Cetera vero oīa q̄ mittanꝫ nō vere sunt.

ꝺ c Principiū. Augusti. Credite me pncipiū et ē in greco feminini generis. ac si diceret: Credite me ꝺbitatē q̄ loquor vob. Pat ꝺ principiuz nō de pncipio. filius ꝺ principiū a pncipio. i. a pre p quē oīa. oīa enī p filiū pat opat ē: ipe manꝰ dextra: fortitudo: sapia et ꝺbū est patris.

Augꝰ. Ecce qđ est ē qz principiū i se manet: innouat oīa et mutari non pōt. ꝺ Loquor. Et habeo vobis mlta loq̄ docēdo si crediderit: accusādo si nō crediderit. et q̄ mō nō iudicoꝫ saluo: habeo pꝰ iudicare: habeo dico: ß totū ex pre q̄ verax est ex se: ex q̄ ego sū veritas quā genuit ex se: et io vera dico et iudico. Ecce quō dat gloriā patri cui equalis est: vt doceat nos minores dare gloriā deo. e Et nō cog. Cū dicit: q̄ misit me verax est: nō intelligerēt qꝫ de patre diceret: qz adhuc habebāt clausos oculos. et io subdit eis: Cū exaltaueritis fi. vbi ostēdit aliquos ibi ē: q̄ post passionē suā essent crediturī et cognituri qꝫ ipe esset. f Quia ego sū. Esse est īmutabile diuine substātie: sz ne ipe q̄ loq̄tur intelligeret esse pater. subdit: Et a me ipso facio nihil: qz a meipso nō sū: sz a pre. g Facio semp. Semp ipa eqlitas ē. Semp non ex quodā initio et deinceps: sed sine initio et fine. dei ei generatio nō habet initiū tpis: qz p vnigenitū facta sūt tpa.

b Multi cre. Fides ē credere qđ nō vides. ꝟitas est videre qđ credidisti: nō cognoscim⁹ Ipsi enī poterāt seipsos interficere: sed nō poterāt aīam suā p volūtate sua tradere: sic fuit ꝓpheratū de xp̄o p Esaiā et in iesu fuit adimpletū. a Et dicebat. Hic ponit xp̄i rōnio ī qua dat ꝓdicti verbi intellectꝰ dicentis: b Vos de deorsum estis. i. de massa corrupta pōdere originalis peccati: et io habetis debitū moztis et necessitatē moziēdi: ꝓpter qđ sepatio aīe a corpe nō subiacet simplici vestre voluntati. c Ego de supnis sum. qz fm deitatē habet eandē naturā cū pre: fm humanitatē aīa est a deo imediate per creationē: et corpus formatū spūssancti virtute: et ꝓpter ꝺ habebat plenū dominiū sup corpus suū separādo aīam ab ipso et reuniendo: fm q̄ dicit. j. x. ca. Potestatem habeo ponēdi aīam meā: et potestatē habeo iteꝝ sumēdi eā. ideo sequit: ꝺ Vos de hoc mūdo estis. corpore et affectu. e Ego nō sum de hoc mundo. qz fm q̄ deꝰ: p̄cedit mundū vt causa effectū: nec est pars vniuersi. fm aūt humanitatē: ꝓpter virtutē formatiuā eodē modo est dicendū: qz illa virꝰ fuit virtus spūssancti. quātū aūt ad aiam et corpus bene est ps vniuersi: et sic est de mūdo ꝯtuz ad substantiā: nō aūt quo ad peccati deordinationē: que deordinatio nōie mūdi in sacra scriptura frequēter designat: vt. s. dictū est. j. ca. et hoc mō iudei erāt de mundo ꝓpter infidelitatis pctm. ꝓpter hoc subdit: f Dixi ꝯ vobis qz moziemini in pctis vr̄is. Supra dixerat: in peccato vestro ī singulari: qz principale peccatū eorū erat pse cutio christi: sed ad hoc sequebanꝫ multa alia peccata: ꝓpter hoc replicauit hic in plurali in peccatis vestris. Et cōsequēter ostendit remediū cōtra ista mala d. g Si ei nō credideritis. fide formata charitate. h Quia ego sum. vobis in lege et ꝓphetis ꝓmissus: Moziemini ī peccato vestro. i Dicebant ergo. Ostēso remedio euadē de moztis: qđ est p fidē xp̄i. hic ꝙr inducit eos ad credē dū sibi. Circa qđ ꝓmittit iudeoꝝ interrogatio dicēs: † 8.7.b

k Tu q̄ es. q. d. ostēde nobis qꝫ tu sis talis et tantus qꝫ debeat credi sibi. l Dixit eis iesus. pbando qꝫ debet ei credi p ꝺ qꝫ est oīm creaturarū primū principiuz. et p ꝙr veritas prima et infallibilis. et hoc est qđ subdit:

m Principiū q̄ et loquor vobis. et qz est primū oīm rerū principiū: oīa reducit in seipm cū sit finis oīm. io ꝙr oīdit qꝫ ad ipm ptinet oīm iudiciū: p qđ alia reducunt ī ipsū. et hoc est qđ dicit: n Multa ha. de vo. loq̄: et iu. non dicit vobis. i. ad vtilitatē vestrā: sz de vobis. s. ad malus vestrū: qđ erit ī iudicio futuro. o Sz q̄ me mi. ve. ē. qz ad impleuit ꝓmissū de prima missione filij q̄ nō est ad cōdēnandū vel iudicādū mūdū: sz magis ad saluandu p doctrinā. io sequit: q Et ego q̄ au. ab eo ꝺ loquor in mūdo. dicit enī se audire a pre: qz inquātū deꝰ habet sciētiā a pre: tū eādē cū ipso sicut et essentiā: ß inquātū hō habet sciētiā infusaz ab eo. q Et nō cog. qz pa. eius dicebat deū. Hoc addidit euāgelista vt ostenderet cecitatē eoꝝ. Ad rūtū qz multi iudeoꝝ in morte xp̄i crediderūt videntes miracula q̄ acciderāt ī morte eiꝰ. vt hr Luce. xxiij. Sisr ad ꝓdicationē apl̄oꝝ multi iudeoꝝ crediderūt post mortem xp̄i. vt hr Act. ij. io subdit: r Dixit ꝯ eis iesus: cū exaltaueritis fi. ho. s. in cruce in q̄ fuit exēsus in aere: et p qđ exaltatus ē a pre: fm q̄ ꝺr Phil. ij. Humiliauit semetipm factꝰ obediēs vsq; ad mortē: mortē aūt crucis: ꝓpter qđ et deꝰ exaltauit illū et. s Tūc cog. qz ego sū. i. vere xp̄s: vtitur aūt tali mō loquēdi: vt reducat eis ad memoriā: illō Exo. iij. Ego sū q̄ sū. t Et a meip. fa. nihil. qz fm q̄ deꝰ habet totā ꝛtutē opatiuā a pre ꝛz eandē sicut dictū est de scia: fm q̄ ꝺ illa natura ē ꝛganū diuinitatis cōiūctū: et io nihil poterat opari nisi fm motū et regulationē ipi deꝰ. io seq̄t: v Sed sicut ꝛē. mecū est. qz fm deitatē pater ē in filio: et econuerso. fm hūanitatē ꝺbitatē ꝺ ipa deitas ē in hoc xp̄o spāli mō. i. p realē vnionē p quē modū nō ē ī aliq̄ alio. x Et nō reli. me solū. qz filiꝰ fm q̄ deꝰ nō pōt separari a pre: fm ꝺ q̄ hō pōt separari de potētia absoluta: ß de potētia ordinata natura assūpta nūq; ꝯ dimittet: qz qđ semel assūpsit nūq; ꝯ deponet. vt dicit Damascenꝰ. y Quia ego q̄ pla. ꝛē. Inquātū ei deꝰ: idē vult et facit qđ pat: qz eorū ē vna volūtas et opatio. inꝫtū ꝺ hō eiꝰ voluntas et opatio regulant absq; aliq̄ obligatione a regula diuine voluntatis. vt ptz ex ꝓdicti. z Hec illo. lo. ꝛē. Hoc addidit euāgelista ad ostēdēdū q̄ remediū fidei ꝓdictū extūc icepit bñ efficaciā ꝯtū ad aliqs iudeoꝝ. a Dicebat ꝯ. Postq; ꝯ saluator iduxit aliqs ad remediū fidei. Hic ꝙr ostēdit efficaciā huiꝰ remedij. Et diuidit in duas: qz prio circa ꝺ ponit xp̄i īstructio. scō iudeoꝝ ꝓdictio. ibi: Rūderūt ꝯ. Efficacia aūt fidei ī ꝺ cōsistit qꝫ dat pfectā libertatē: q̄ ē maxie desiderabil a creatura rōnali: qz sensibilit videmꝰ q̄ bruta aīalia libertatē ꝓeligūt vētris sacietati. Et multo fortiꝰ hō de cuiꝰ natura ē libertas: p ꝺ ei differt ab aliis aīalibꝰ q̄ ē liberi arbitrij: et io debet verā libertatē oībꝰ ꝓponere: ꝓt qđ saluator ostēdit q̄ efficacia fidei se extēdit ad dādā libertatē pfectā. et ꝺ ē qđ ꝺr: Dicebat ꝯ ihesus ad eos q̄ crediderunt

¶ gnoscim⁹ vt credam⁹: ꝑ credim⁹ vt cognoscam⁹. ⁊ iō xp̄s hō i terra fidē iacit: post: sequendū dabit qđ est merces fidei.

a Vere discipuli. ad hāc altitudinē pueniet is ex fide q̄ est būilis ⁊ cōtēnit: ⁊ est gra nū ſynapis.

b Liberabit. ꝑ xp̄m dñs posuit a libertate ñ vt plerūq; latine dici solet: liberari aliqs ab infirmitate. Et nō dixerat dñs: liberi eritis: ſz xp̄s liberabit vos: i q̄ tñ xp̄o nō itellexerūt nisi libertatē carnalē. c Rñdert ei. ñ illi q̄ crediderūt: ꝑ alij in turba q̄ nō crediderūt: q̄ audito liberabit vos: indignati sūt se vocari suos: putātes dixisse ꝺ carnali libertate. ꝺ Et nemini tē. Mētiūt: ioseph fuit i egypto: pr̄es i egypto seruierūt i luto: istis eidē tributis cessaris. e Amē amē di. Amē hebraice verū ꝺr latine qō nullꝰ iterpres mutauit ne vilesceret nudatū: ꝑ honorē habeat secretū: et ē q̄st iurametū. Rñ Hiero. sup Esaiā: Jurat dñs p semetipm qm̄ sniaz oris sui ⁊ xp̄z qꝺ semel ꝓtulit neq; irritū facit: ꝑ ē p semetipm iurauit. f Seruꝰ aūt nō. In ꝑ terruit nos q̄ ꝑ spes ē liberatis q̄ nō sūt sine pctō. Filiꝰ āt m. i. e. qui solꝰ liber est a pctō. g Scio qr filij. Exposito a dño ꝺ gliantes ꝺ vana libertate carnis ⁊ vera seruitute pcti: ⁊ vera libertate p se fillū: ꝓcedēs istis sup q̄ filij abrae sūt p carnē: tales liberos oñdit nō esse filios abrae p imitationē fidei ⁊ iusticie: ſz ē filios homicidi diaboli: q̄rētes se occidere ⁊ ita esse vere seruos. h Apud pa. ve. De diabolo dicebat cuiꝰ filij sūt: nō natura ſz imitatiōe. Occasione illoꝝ xp̄orū q̄dā dixerunt: hoies ex diabolo nasci ſm carnē qꝺ falſū ē. Refert tū Pōpeius troianꝰ: demones cū mulieribꝰ cōcubuisse ⁊ de illis hoies ortos fuisse. Augꝰ. ꝑ nō affirmat ſz dicit ꝑ quosdā dicere: q̄ꝺ nō facile ē ꝺdicere. Pōt q̄dē ē q̄ sicut assumūt aerea corpora: ita et cū illis assumāt semina vñ hoies nascant: hec tñ dicta nō sūt affirmāda. i Responderūt et dixerūt tē. Quia arguit eos facere mala pr̄is: fatētes patrē suū ē abrāā: puocāt aliq̄ maledicere ꝺ abrāā vt sit eis occasio faciēdi qꝺ volebāt: ſz dñs abraam laudat ⁊ istos degeneres dānat. dicēs:

¶ Si filij

q̄ crediderunt ei iudeos. Si vos a

a ſ qr iam esse cepistis. ſ in fide q̄ in vobis cepit esse per sermonem.

a mānseritis in sermōe meo vere di

a ſ discipuli bonitatis iusticie ⁊ veritatis. ſ quid ꝓdest esse discipulos.

scipuli mei eritis et cognoscetis b

a ſ quā nec oculꝰ vidit. ſ quā mō credit q̄ mō carne recta loquit vobis ⁊ latet vos. ſ sicut est. ſ cognita. ſ Liberos vos faciet q̄ hic serui erāt

vitātem: et vitas liberabit vos. c

nec auris. a. nec i. c. h. as. ſ efferūt genꝰ supbi.

c Respōderūt ei: Semē abrae su/ d e

d mus et nemini seruiuimꝰ vnq̄: ſ exponit eis q̄ sit seruitꝰ q̄ libertas quā ꝓmittit

Quō tu dicis liberi eritis: Rñdit f g

ſ magna cōfirmatio i geminatiōe: vt attētiores

e eis ihs: Amē amē dico vob: † qr †

fiāt. ſ ex amore nō lāguore nature. ſ .i. peccat

f ois q̄ facit pctm̄ seruꝰ ē pcti. Ser b i

ſ cet si intrat. ſ in ecclesia.

uus āt nō manet i domo i ēternū.

ſ xp̄s in domo sua cui coherent filij liberati.

Filiꝰ aūt manet i ēternū. Si ergo k †

ſ qui solus liberat a peris. ſ vt hic pctm̄ nō dñet et post corruptionē ē vt omnino nō sit.

filiꝰ vos liberauerit: vere liberi m †

ſ quidē. ſ p carnē: ſz nō p imitationē.

g eritis: Scio qr filij abrae estis: ſz n

ſ cur. a ſ q̄ est vt hamꝰ q̄ capit dū capit. a ſ cur: qr nō capit a corde vestro. b ſ .i. veritate q̄ ego ipse sum ⁊ ideo sermo meus

queritis me interficere: qr sermo o

me⁹ non cāpit in vobis: Ego qđ p

vos deberet capere.

h vidi apud pr̄em loquor: ⁊ vos q̄ q

vidistis apud patrē vr̄m facitis.

a ſ quasi quid cōtra illū dicis.

i Respōderūt ⁊ dixerūt ei: Pater r

noster abraam est. Dicit ei iesus:

ſ Credidit abrāā deo.

†Si filij abrae estis: opa abrae fa s †

modū āt possint ab hac pena liberari ostendit. ꝺ. k Filius. ſz dei manet i eternū: qr solus ē sine peccato: ⁊ est filiꝰ dei naturalis: ⁊ sic habet potestatem alios liberādi a pctō: faciēdo eos filios dei p gratiā adoptiōis: ⁊ ꝑ ē qđ ꝓcludit:

l Si q̄ fi. vos li. a seruitute culpe p modū ꝺdictū. m Vere li. eritis. qr i ꝑ ꝓsistit libertas vera. vt ptz p ꝺdicta. n Scio qr fi. Hic saluator excludit scām: ostēdēdo prio q̄ ñ sint abrae filij. ⁊ scꝺo cuiꝰ sint filij. ibi: Vos ex pr̄e diabolo tē. Prima ī duas: qr prio oñdit q̄ nō sint abrae filij. scꝺo q̄ ñ sint filij dei. ibi: Dixerūt ei. Circa ꝑmū sciendū q̄ vera filiatio declarat p imitationē ꝺditiōis pacte: iudei aūt nō imitabāt facta abrae. ex q̄ ꝓcludit saluator q̄ eiꝰ veri filij nō erāt: q̄uis ab eo carnaliter descendissent. ꝑ est quod dicit: Scio qr filij abrae estis: tm̄mō carne: sed nō mor imitatione. ⁊ iō seq̄t: Sz q̄rit̄ me interficere. cuiꝰ cā subdit: o Quia ſmo meꝰ tē. loquit de xp̄o dei ad modū materiał bami q̄ nō capit piscem nisi capiat a pisce. Sic xp̄ū dei nō capit hoiem ad vitā eternā nisi capiat p fidē: ⁊ iō ꝓdicatores vocāt i scriptura piscatores. p Ego qđ vidi apꝰ pa. lo. ſ. veritatē meā. qr xp̄s inquātū deꝰ habet eā dēvisionē diuine ēntie cū pr̄e. q Et vos q̄ vi. apud pa. ve. fa. i. apud diabolū: de q̄. ī. expr̄imit q̄ sit pater eoꝝ. Sz ſm Chrys. ſ̄a tal est. Et vos q̄ vidistis apud patrē vr̄m facite. q. d. sicut facio ⁊ loquor xp̄itatē quā vidi apud patrē. ita ⁊ vos facite q̄ vidistis apud abraam. i. potuistis videre i ꝓsideratiōe vite eiꝰ p scripturā: ꝑ ꝓia ſ̄a magł ꝓsonat sequētibꝰ cū ꝺr: r Responderūt ⁊ dixerūt ei. pater nr̄ abrāā ē. q. d. Nescimus quē tu vocas patrē nostrū: qr adhuc nō exꝑsserat de diabolo. Pater noster abrāā ē: ꝓpter qꝺ cōcludit xp̄s:

s Si filij abrae estis: opera abrae facite. qr imitatio patris est signū vere filiationis: qꝺ nō est in vobis: et hoc ꝓbat cōsequenter dicens:

† Rom. 6. ● 2. Pe. 2. ●

Gen. 39. a

Exo. 1. b

† 22. q. 2. querit. ꝑ. ite oppo nitur.

Si filij a. a Nūc aūt. Nō dicit q̄ poterat se esse dūm abrae ne sit occasio calumnie: nec filiū dei: ꝫ qō iuidēt ⁊ qō possūt occidere. b Vos fa. Jā innuit aliū patrē ꝫ abrāā: cuiꝰ filij sūt nō natura ꝫ imitatiōe. c Dixerūt. Jā itelligentes nō de origine carnis ꝫ de vita dūm loq̄: ⁊ ex vsu scripturarū scientes fornicationez spūalr dici cū aīa falsis dīs subijcitur: mutāt rnsionē et tacēt iam de pre abrāā: ne eis dicāt cur d̄ eo gloriamini cuiꝰ vitā non imitamini: et dicūt prez deū volēt̄ videre q̄d ad ꝫ posset eis dicere d Dixit ḡ. Sic p̄ostēdit d̄ abrāā: ita nūc oīdit deū nō prez eis eē eorū: q̄ non cognoscūt filiū quē misit: nec eū diligūt. e Ego ei. Processio ex pre eterna ē i q̄ ē filiꝰ vnigenitꝰ pri eqlis: venit hō factꝰ in q̄ frater hoibus. f Quare lo. Jta res ē vt dico: ꝫ nō potest̄ qō dico cognoscere: q̄ ñ potestis audire: cuz nō velit̄ credēdo corrigi: ⁊ ꝫ ḡre: q̄ ex diabolo est̄ filij diaboli pseuerare elegistis. g Vos ex pa. Ecce iā determinat q̄s sit pr eoꝝ cuiꝰ filij sūt nō nascēdo vt manichei dicūt: sz imitando: vnde ⁊ iudeis d̄z: Pat̄ tuꝰ amoreꝰ ē: mr̄ tua cetbea. h Et d̄sideria. lō filij diaboli q̄ d. p.v.v.f.⁊ occidere me in carne: q̄ nō potest̄ i mēte. i Jlle homi. Nota homicidā nō solū q̄ ferro sz etiaz q̄ verbo occidit vt diabolꝰ p̄mos parētes. vñ i Ps. Lingua eoꝝ gladij acuti. k Et ive. nō ste. Quare ñ stetit: q̄ ñ ē i eo vītas. i. xp̄s bñ ⁊ sapia p̄ris. Cū d̄z i ꝫpo ē vītas: ita d̄z: vt ipe sit vītas. Si ḡ diabolꝰ stetisset i veritate: i xp̄o stetisset: ꝫ nō stetit i ea: q̄ nō ē ipsa i eo. l Ex pr̄ijs lo. q̄ mēdax ⁊ ꝫ non sufficit: q̄ ⁊ hō mēdax ē q̄ nō habet d̄ pr̄io ꝫ ab alieno cepit. i. a diabolo: iō addidit: ⁊ pat̄ ipiꝰ. s. mendacij q̄d inuenit. Ex pr̄ijs. q̄ nō aliūde hz ꝫ a se postq̄ cecidit a vītate. vñ subdit eē pat̄ mendacij q̄d ex se genuit vt deꝰ ex se vītatē. m Quis ex vo. Nō dedignat̄ ex rōne oīdere se nō eē peccatorē. n Nōne bñ dicim⁹. Quia cōiūcti.

a ꝫ factis ꝓbare: non verbis. b ꝫ in quo ꝓbabimini nō esse filij abrae.

a citē. Nūc aūt queritꝭ me interficere hoīem q̄ veritatē vobis locutus sum: quaz audiui a deo. Hoc b
a ꝫ cuiꝰ filios vos facitis. ꝫ sed est vobis alius pater cuiꝰ opa facitis.
abrāā nō fecit. Vos facitis opa c
patris vestri. Dixerunt itaq̄ ei: d
Nos ex fornicatiōe ñ sumꝰ nati: e
a ꝫ quasi et si nō similes abrae simꝰ: saltem semp deum colimꝰ q̄ israel suū primogenitū noīat.
Vnū pātrē habemꝰ deū. Dixit ergo eis Ies⁹: Si deꝰ pater vester f g
eēt: diligeretꝭ vtiq̄ me. Ego enim e
ꝫ deus. ꝫ in carnem.
ex deo pcessi ⁊ veni. Neq̄ enī a
meipo veni: ꝫ ille me misit. Quare loquelā meā nō cognoscitis? f b
ꝫ in hoc statu manētes. ꝫ credere.
Quia nō potestꝭ audire sermonē i
meū. †Vos ex pre diabolo estis: k
⁊ desideria pris vri vultꝭ facere. l m
a ꝫ q̄ desideria. b ꝫ ex quo fuit hō q̄ posset occidi
† De pe. di. 1. porro. § ite. vos ex pre.

† Jllē homicida erat ab initio: ⁊ i n o
a ꝫ i qua fuit sed ñ cecidit. ꝫ a qua lapsus est.
ꝫ quare.
veritate nō stetit: q̄ nō ē veritas
ꝫ sed.
in eo. Cum loquit̄ mendaciuz: ex † p
pr̄ijs loquit̄: q̄ mendax ē ⁊ pa p
a ꝫ. i. me verbū et veritatē patri coeternā.
ter ei⁹. Ego aūt si veritatē dico: q
a ꝫ vos q̄ estis ex patre mendacij.
nō creditis mihi? † Quis ex vobis r
a ꝫ vt ego arguo vos et patrē vestrū. b ꝫ ⁊ cū nullus posset arguere.
arguet me de pctō? Si veritatez s
a ꝫ nisi q̄ estis filij diaboli q̄.
dico quare nō creditis mihi? t
ꝫ nō natura sed fide. ꝫ amat.
† Qui ex deo est verba dei audit. u
ꝫ sed. ꝫ per viciū
Propterea vos nō auditis: q̄ ex v ꝛ
nō sūt ex deo: qui tū per naturā sunt ex deo.
deo nō estꝭ. Rñderūt ergo iudei y z
n ⁊ dixerūt ei† Nōne bñ dicim⁹ nos: a

† 2. q. 7. res. § ecce. De here cū exiniunctis

Exē. 16. a

† De p̄sū. c. nonne.

Gen. 3. a

Ps. 56.

a Nūc aūt queritis me interficere hoīem q̄ veritatē vobis locutꝰ sū quā audiui a deo: ⁊ missus sū nunciare eā vobis. b Hoc aūt abrāā nō fecit. sz magl nūcios dei reuerēter suscepit: vt hr̄ Gen. xviij. ⁊ iō cōcludit: c Vos facitis opa pa. vr̄i. sz diaboli. vt patebit ex lra sequēti. d Dixerūt. Nic ꝫnr ostēdit q̄ nō sint filij dei, videtes enī iudei q̄ ex opibus filiationē arguebat. ideo dixerūt se filios dei cuiꝰ legē ⁊ cerimonias seruabāt: nō sic aūt alie nationes idolatrie dedite. ⁊ hoc est q̄d d̄z: e Nos ex fornicatione nō sumꝰ nati. fornicationē vocāt idolatriā: p quā aīa separat̄ a deo: ꝓpter q̄d ipsa idolatria frequenter noīat fornicatio i sacra scptura. f Vnū pa. ha. deū. q̄ ñ colebāt pluralitatē deoꝝ sicut gētiles. Sz hāc paternitatē excludit saluator dicēs: g Si deꝰ pa. vester eēt diligeretis vtiq̄ me: q̄ sicut signū filiationis humane ē imitatio operū: ita signū filiationis diuine est dilectio: imo vt verius loquar in hoc cōsistit hec filiatio q̄ est p adoptionē: ꝫm q̄ habet Ephes. v. Jmitatores dei estote sic filij charissimi: ⁊ ambulate i dilectione. Jsta dilectio nō est i eis: q̄ si diligerēt deū patrē: diligerent ⁊ filiū: xp̄s aūt est dei naturalis filiꝰ. ideo sequit: Ego enī ab eo ꝓcessi ⁊ veni: ⁊ sic ptz veritas p̄dicte cōsequētie: si deꝰ pater vester esset diligeretis vtiq̄ me. Et oīdit ꝫnr q̄ hoc nō deberet eos latere dicēs: h Quare loquelā meā nō cognoscitis, q. d. q̄ est causa q̄ ex verbis meis ⁊ factis nō cognoscitis me xp̄m a deo missum? Et respondet dicēs: i Quia non potestis audire sermonē meū. q. d. defectꝰ nō ꝓuenit ex operibꝰ meis vel doctrina: sed ex vestra malicia: q̄ tātū odiū ꝫ me cōcepistis q̄ nō potestis me audire: nec p ꝫnās verba mea intelligere: ⁊ multo minꝰ in bonū interptari. Mala enī affectio q̄uertit iudiciū recte rōnis: ⁊ iō inuidia ⁊ odiū qō cōceperūt iudei erga xp̄m: ex hoc q̄ arguebat peccata eoꝝ: fuit cā excecationis ⁊ obstinationis eorū: vt declarauī diffusius sup Matth. xxj. k Vos ex pa. tre diabolo estis. Nic ꝫnr ostēdit xp̄s cuiꝰ sint filij. Et diuidit in duas: q̄ primo ponit xp̄i ꝓbatio. scdo iudeoꝝ iniuriosa rnsio. ibi: Rēsponderūt ḡ. In prima pte d̄z sic: Vos ex patre diabolo estis: p imitationē: ⁊ nō p creationē. iō subdit: l Et desideria pa. ve. s. diaboli: m Vultis facere. qō ꝓbat ꝫnr cōditiōes diaboli explicās: ⁊ postea ad eos applicās: vnā cōditionē diaboli tāgit dicēs: n Jlle homicida erat ab initio. Nō enī i ſpecie humana reponit p aīam: ⁊ ideo ille magis ꝓprie est homicida q̄ aīam interficit p peccatū mortale q̄m ille q̄ interficit corpus p qō hō ꝓuenit cū beatis: hoc aūt facit diabolus et fecit a principio mūdi: q̄ p suggestionē eiꝰ primū peccatū hoīs cōtigit: ⁊ in hoc officio cōtinue ꝓsenerauit: ⁊ aliā cōditionē eiꝰ tangit cū subdit: o Et i veritate nō stetit. i. in debita obediētia ad deū. Res enī dicunt vere inquātū cōformant̄ veritati prime: a qua veritate p̄ma deuiauit diabolus p peccatū sue ꝓprie. Tertiā cōditionē tangit dicēs: p Cū loquit̄ mēdaciū ex ꝓpr̄ijs loq̄tur. i. ex habitu malo in quo ē obstinatꝰ. ⁊ subdit causā: q Quia mēdax est ⁊ pater eius. i. ipius mēdacij. Jlle enī d̄z mēdax nō tñ pater mēdacij q̄ mēdacia ab alijs inuenta solū refert: sz mēdax ē ⁊ pater mēdacij q̄ nō solū refert mendacia: sed etiā ea fingit: ⁊ ꝓpter hoc diabolus d̄z pater mēdacij: q̄ primū mēdaciū adinuenit. cū dixit mulieri Gen. iij. Nequaq̄ moriemini. Cōsequēter iſtas cōditiones applicat saluator ad iudeos d. r Ego aūt si veritatē dico nō cre. mi. q. d. p hoc apparet q̄ ꝓprietas vīa ē recipe falsa ⁊ mēdacia ⁊ nō vera: sz q̄ possent dicere q̄ non credim⁹ tibi: ꝫ nō est ꝓpter odiū veritatis: ꝫ ꝓpter malicia tuā: q̄ malꝰ hō es. iō subdit ꝫ remouēs: s Quis ex vo. ar. me de pctō. q. d. Si habetis aliq̄d petm̄ q̄ possitis sup me oīdere: paratꝰ sū audire ⁊ me rōnabiliter purgare: ⁊ iō cū hoc non possitis facere. t Si veritatē dico. si ꝓ quia: v Quare nō cre. mihi. Et subdit cām dicēs: Qui ex deo est verba dei audit: q̄ quilibet audit doctrinam ad quā affectaꝰ est: q̄ est sibi cōnaturalis. ⁊ iō cōcludit: x Propterea vos non auditis. i. recipitis verba dei ex ore meo. y Quia ex deo nō estis. ⁊ p ꝫnās seq̄uit q̄ sitis ex diabolo nō p creationē: sz p imitationē. z Rēsponderūt ergo. Ostēso patre eoꝝ: ponit eoꝝ iniuriosa rnsio. Et diuidit i duas: q̄ primo ponit dicta rnsio. scdo ipius rnsionis mās⁹ eta declinatio. ibi: Rñdit Ies⁹. Circa primū sciēdū q̄ modus hoīm q̄ nesciūt rōnabiliter rndere est ad cōuitia se ꝙuertere: ⁊ iō iudei nō habētes q̄d ꝓ rōnabiliter respōderēt ad cōuitia se ꝙuerterūt dicētes: a Nōne bñ dicim⁹ nos q̄ sa. es. Licet enī xp̄s esset genere iudeus ⁊ nō samaritan⁹: tñ vocāt eū samaritanū duplici de causa. Una est q̄. s. dictū est ca. iij. q̄uis samaritani essent gētiles tñ legē in pte seruabāt: ⁊ iō erat vulgare apud iudeos q̄ ille q̄ in parte legē seruabat ⁊ in parte legē soluebat vocabatur samaritanus q̄uis esset iudeus. ꝓpter sili tudinem ad samaritanos: sicut apud

§ sunt

¶ sunt nō esse filij abrae vł dei: sed diaboli: lugerūt cōuitia qz nō poterāt resistere.
a Honorifico pa. Nō me ne arrogās vo bis videar facio qđ debeo: ꝟ vos nō faci tis qđ debetis qz nō honorastis me: quez si cognosceretis: sicut ego glīfico pa trē: sic vos me ho nozaretz.
b Ego aūt nō ⁊c. audito cōuitio de moniū habes. ecō tra ꝺ glīa sua ꝟ so lū dicit: Honorifi co patrē oīa tribu endo ei: ⁊ ego nō q̄ro glīaz meā vt hoīes q̄ illatis cō tumelijs aliquid reddūt: sz pr̄i re seruo ⁊ ē q̄ querat ⁊ iudicet. c Est q̄ q̄rit. Due sūt tēta tiones: vna ꝑbationis de q̄ tētat vos de⁹: alia dece ptionis de q̄ deus tētat. Sic ⁊ duo ti mōres: vn⁹ quem charitas foras mit tit. Alter q̄ ꝑmanet i seculū seculi. sic ⁊ duo iudicia: vnū dānatiōis q̄ nō iudicat pater: ꝟ oē iudiciū dedit filio. Alterꝫ discre tionis. vñ: Judi ca me de⁹ ⁊ discerne cām meā. ꝟm ꝟ ꝺz: Est pat̄ q̄ que rat glīam meā: et discernat a glīa ve stra: qz vos ꝟm se culū gloriamini: ego nō: sz ea glīa quā habui apud patrē añ̄ꝫ mūdus esset: q̄ ē ab hūa na inflatiōe discreta ꝺ Amē amē di. Nō ego sz pat̄ q̄rit gloriā meam. ego aūt dico: si vos dicit⁹: demoniū habes: ego vos ad vitā vo co. Hinc discat hō Iesus: nō malū sz bonuz reddere. e Nō videbit. Qz ꝺz videbit vł gustabit nihil aliud ē q̄ꝫ experiet. f Hūc cogno. Sicut accepta contumelia bon⁹ fit melior: ita malus de bñficio peior.
g Quē teipm fa. ꝟm illos se faciebat filiū dei: eq̄lē sibi: q̄si nō eēt: sz nō faciebat imo vere erat. vñ apls: Nō rapinā arbitrat⁹ ē: faciēs eq̄lē deo. Jdeo si q̄s es sz quē te. i. f.
h Rūdit. Cōtra ꝟ qđ dicūt quē te facis: refert glīam suā ad prez de q̄ ē q̄ deus est.
i Est pr̄ me⁹. apte dicit pr̄em suū eē deū: q̄ annūciat⁹ ē iudeis nō recētē deū vobis annūcio: sz illū de cui⁹ cognitione soletis gloriari.
k Qui glīfi. Vox pr̄is glīficat filiū i baptismo i mōte ⁊ i alijs bmōi.
l Et nō cog. Nō cognouist⁹ spūaliter: dū p terrenis seruistis. Ecce videt apte eos si bi resistere sz tū nō desinit se eis ꝑdicare.
m Et si dixero: quia nō scio eū ⁊c. Ne in hoc arrogās videatur gloriari: addit et si dixero: Arrogantia sic caueaꝫ: vt veri tas nō relinquatur.

a ¶ hoc nō negādo recipit quia custos.

qz samāritan⁹ es tu: ⁊ demoniuz a
¶ hoc vt falsū negat: sed vt partem cōuitiū non
habes? Respōdit iesus: Ego de/ b c
reddit. ¶ hoc solū de gloria sua.
moniū nō habeo: sed honorifico d
a ¶ honorē ei debitū exhibēdo. ¶ ꝙ falsa oppo
pātrē meū: ⁊ vos inhonorastis e
bria. a ¶ sicut simulatores qui volūt vide/
ri quod nō sunt.
me. Ego aūt nō querō glīam me f
¶ pater. a ¶ discernit pater a gloria ho
minū: gloriā filij: quē vnxit ꝑ principē⁹ suos.
am. Est qui q̄rat ⁊ iudicet. Amē g b i k
amē dico vobis: si q̄s sermonez a
a ¶ verā sed iudei vere mortui nō intelligentes eā:
putant dici: nunq̄ morieꝫ et irascentes dicūt ab/
raam. m. c.
meū fuauerit: mortē nō videbit l
i eternū. Dixerūt ḡ ei iudei: Nūc m n
cognouim⁹ qz demoniū habes.
a ¶ puocāt vt aliquid diceret cōtra abraā.
b ¶ sed nō illa morte qua dns dicit.
Abraaz mortuus ē ⁊ pphetę: et o
tu dicis: si q̄s sermonē meū serua
uerit: nō gustabit mortē i ⁊nū:
a ¶ cui⁹ sermone tu dicis nō mors.
Nūq̄d tu maior es pātre nostro p
abraā q̄ mortu⁹ ē: et pphetę mor
a ¶ vt dicas ex sermone tuo nō mori cum scias il
los mortuos.
tui sūt. Quē teipsum facis? Rn/ q r
¶ trn.
dit iesus: Si ego glorifico meip/ s
sum: gloria mea nihil est. Est pa/ t
ter meus q̄ glīficat me: quē vos di v
a ¶ qz si cognouissent filiū ei⁹ recepissent.
¶ nō idola
l citis: qz deus noster ē: ⁊ nō cognoui x
m sti eū. †Ego aūt noui eū. Et si dixe y z

beata in visione et fruitione cōsistit: ⁊ lō ꝑ exclusionē mortis gehēne q̄ huic visio ni opponit: ꝓsecutio beatitudinis intelligit: ⁊ sic ptz qđ ꝟ. fuit ꝓpositū. ſ. q̄ se quēs xp̄m habet lumē vite: qz sequela xp̄i i obseruatione verbi ei⁹ cōsistit.
m Dixerūt. Hic ponit iudeoꝝ obiectio i ꝺuas qz ꝓxio ponit dicta obiectio. scđo xp̄i rnsio. ibi: Rūdit iesus. Obiectio aūt eoꝝ incipit a cōui tio: qz sicut hoīes irrōnabiles ⁊ turbati statim dixerūt. n Hūc cog. qz demo niū habes. q. ꝺ. prius tm̄ opinabamur te habere demoniū sed mō sum⁹ certi: qz ita ē q̄ nulla falsitas a deo ē: sz a diabolo q̄ ē pater mēdacij: vt tu dixisti. Xp̄um aūt tuū ē aptū mēdacio. Ad cui⁹ ꝑbationē inducūt: Abraā mortu⁹ ē ⁊ pphete: q̄ tm̄ sermonē dei seruauerūt: q̄ ē maioris Xp̄utis q̄ꝫ sit sermo tu⁹: ⁊ lō ptz falsum qđ tu dicis: o Si q̄s sermo. meū seruā. mortē nō gustabit in eternū. Ex quo ptz q̄ decipiebanť in equiuoco ex q̄ xp̄s dicebat de morte spūali. ipsi aūt accepe rūt de morte corporali. ⁊ lō querūt verisimile duo. primū est: Rūq̄d tu ma. es pa. nostro abraā. q. ꝺ. nō. scđm est: q Quē teipm facis. q. ꝺ. manifeste patet q̄ ad gloriā vanā de te falsa dicis. r Respōdit iesus. Hic ponit xp̄i rnsio. ⁊ primo ad secūdū. scđo ad primū. ibi: Abraā. Et qz in vltimo q̄sito imponebāt ei q̄rere vanā glīam. lō ꝟ excludit ꝺ. Si ego glīfico meipsū. i. si ego q̄ro gloriā meā ꝑter regulā veritatis diuine: vt vos mihi ponitis: s Hīa mea nihil est. i. falsa: qz falsū est nō ens vel nihil: sz nō ē ita: qz glīa mea ē a deo pr̄: a q̄ nullū falsum pōt esse. ⁊ ꝟ ē qđ ꝺz hic: t Et pat̄ me⁹ ⁊c. p miraculoꝝ opationē: ⁊ postea glīfica bit p resurrectiōis ⁊ ascēsionis glīaz. v Quē vos di. qz de⁹ nr̄ ē. p opeꝝ imi tationē: sz ꝟ ē falsū qđ ꝑbat dicēs: x Et nō cog. eū. p fidē formatā i qua cōsti tit dei filiatio p adoptionē. y Ego aūt noui eū. sicut ei⁹ filius naturalis ha/ bēs eandē sciētiā cū ipso. z Et si dix. qz nō scio eū ero si. vo. mēdaꝝ sicut est

¶ Abraam

¶ z mēdaces

§ a Abrāā. Credēs exultauit sperādo vt videret itelligēdo tā tū mysterū. b Die meū. Aug⁹. Incertū est an die tpalē q̄ erat vētur⁹ in carne: an die eternitatis: ſz vtrūq; abraaz vidit vñ ineffabile gaudiū illi fuit. Quāti enī est videre verbū apd patrē: ⁊ q̄ ipſū caro factū ē. c Et exiuit. Exies de tēplo. i. ō figuris iudeoꝝ videam⁹ q̄d fecerit in templo gentiū. Ca. IX

d T pteries. Nō stās in via pec

c catoꝝ ſz secus viā nostre mo/ talitatis. c Cecū. Cecus ſignificat humanū gen⁹ in q̄ cecitas naturalis q̄ peccāte primo boīe: vitiuz ꝓpter naturā inoleuit: vñ ꝑm mentē ois bō cecus natus est. f Neq; hic pec. Peccauerūt q̄dē ſz nō illo pecca/ to factū est vt cecus nascerē: ſz hec ē causa vt manifestenť opa dei in illo.

§ Sed vt

Nico. de lyra

mēdaces asserēdo vos eū cognoscere eū tñ nō eū cognoscat⁹: ita essem men dax ſi assererē me eū ignorare eū inq̄ū de⁹ habeā noticiā eādē eū eo: ⁊ in/ q̄tū bō eū clare videā. ⁊ iō subdit:

a Sed scio eū. ſ. pdicto mō. b Et sermonē ei⁹ seruo. ℞ addit q̄ vera co/ gnitio p opa demōſtrat. in oī enī ope malo est aliq̄ ignorātia: ꝓpter q̄ dic̄ pbs. iij. ethi. Dis mal⁹ ē ignorās.

c Abrāā. Hic respōdet ad primū. q̄ sierāt enī primo deriſorie ſi ipe eēt ma ior q̄ abrāā: ⁊ rñdit q̄ ſic. d. Abraaz pater vester exultauit vt videret diez meū: q̄ abrāā desiderauit cognoscere tēpus aduēt⁹ xp̄i: q̄d ē videre xp̄m in ſpū: ⁊ sic ptz q̄ ē maior abrāā: ꝓpter hoc enī cognitionē hāc desiderabat: q̄ ab ipo oīm gentiū redēptionē expe ctabat. d Vidit ⁊ gauisus ē: q̄ñ di/ ctū est ei: In semīe tuo bñdicent⁹ oēs gētes terre: Heñ. xxij. Et q̄ñ in figura triū angeloꝝ sibi apparentiū cogno/ nit trinitatis mysteriū. Heñ. xviij. ⁊ i oblatione isaac: ꝓpter q̄d locus ille dict⁹ ē: dñs videt: vt hr̄ Heñ. xxij. q̄ dñs fecit videre abrāā occultū xp̄i my steriū. Sz ꝑtra hoc dictū xp̄i veracissimū: arguūt dicētes:

e Quinq̄ginta annos nōdū habes ⁊ abrāā vidisti: q. d. boc ē ipossibile q̄ a morte abrae vſq; ad tp̄s xp̄i fluxerūt anni cir/ citer duo milia. Solet q̄ri cū xp̄s nō haberet vltra. xxxiij. an/ nos quō iudei assūpserūt tātā supfluitatē dicendo q̄nq̄ginta annos ⁊c. Dicēdū q̄ ꝓpter labores ⁊ ieiunia videbāt lōge ma ioris etatis q̄ eēt: vel ꝑm alios ꝓpter reuerentiā anni q̄nq̄gesi mi q̄ erat iubile⁹ iudei p ipm cōputabāt: ⁊ est sensus: Quinq̄ ginta ānos nōdū ⁊c. q. d. nō vixisti adhuc vnū iubileū ⁊ abra am vidisti? Ex mō loquēdi apparet eoꝝ falsitas ⁊ calūnia: q̄ xp̄s nō dixit: vidi abrāā: ſicut ipſi repetierūt: ſz ecōtrario q̄ abrāā viderat ipm: tñ eoꝝ obiectio ꝓcedebat ex ℞ q̄ ſolū i eo natura hūana cōſiderabāt: iō oñdit se naturā diuinā hr̄e d.

f Amē amē di. vo. ⁊c. vbi oñdit ei⁹ eternitas cōiūgēdo xp̄o pñtis tp̄is ego sū: cū xp̄o ꝑteriti tp̄is añq̄ fieret: q̄ eternitas aſſiſtit oī tp̄i. Et q̄ iudei nesciebāt xp̄is ei⁹ cōtradicere rōna biliter loquēdo. iō ꝓtradixerūt corpaliter ꝓsequēdo. iō subdi tur: g Tulerūt lapi. vt ia. in euz. ſicut in blaſphemū. Et ptz manifeste q̄ nō mouebāt amore iuſticie: ſz liuore inuidie: q̄ in lapidatione blaſphemi requirit debit⁹ ꝓcessus p accusatio/ nē cozā iudice ⁊ testū depoſitionē: ⁊ iudicis ſniam. ⁊ tūc seq̄t lapidatio extra ciuitatē: vt hr̄ Leui. xxiiij. ipi aūt volebāt ip/ ſū lapidare omiſſo ꝓcessu p̄dicto: ⁊ cū ℞ in hoc sacro q̄d erat illicitū etiā ꝺ cōuicto: ꝓpter q̄d Joiada pōtifex fecit Athaliā trahi extra septa tēpli anteq̄ occideret. vt hr̄. iiij. Reg. xj.

h Jesus aūt abscōdit se. nō occultādo retro parietē vel aliq̄d hmōi: ℞ xtute diuinitatis se reddēdo eis iuſibilē: ⁊ i ℞ nobis exēplū patiēdie dedit ⁊ fidelib⁹ ſuis materiā ꝰolatiōis: q̄ ali/ q̄n se abscōsuri erāt. i Et exiuit de tēplo. p mediū illoꝝ inui/ ſibiliter pgēs: ſicut ꝺr de ill⁹ q̄ voluerūt eū p̄cipitare: Luc. iiij. Jesus aūt trāſiens p mediū illoꝝ ibat: tñ a ſuis discipulis vi/

§ cum scientiā.

ro: q̄ non scio eū: ero similis vo/

§ q̄ dicitis vos scire ⁊ nescitis. § sermonē p̄ris

bis mendax. Sed scio eū ⁊ sermo

vt filius loquebat: ⁊ ipse erat verbū p̄ris q̄ hoib⁹ loquebat. § autem.

a nem ei⁹ seruo. Abraam pater ve/

§ nō timuit q̄ in eo charitas. § nō q̄ vidit.

b ster exultauit vt videret diē me/

a § irati in eo ſolā eratē carnis pensentes nō di/ uinam naturam.

um: Vidit ⁊ gauisus ē. Dixērūt

ergo iudei ad eū: Quinq̄ginta an

nos nōdū habes: ⁊ abrāā vidi/

§ ab intuitu carnis ad diuinitatē trahēs.

sti: Dixit eis ihs: Amē amē dico

a § nō dicit eēt sed fieret q̄ creatura. b § nō di cit factus: ſed ſum q̄ creator.

vobis: anteq̄ abraam fieret ego

a § q̄ putāt ℞ ē blaſphemiā. b § ipi duri vt la

sū. Tulerūt ergo lapides vt iace

pides. § vt hō humilis. § q̄ cōmen dāda erat patientia nō exercenda potentia.

rent in eum. † Jesus aūt abscōdit

§ ⁊ sic a duris eoꝝ cordib⁹ fugit.

se ⁊ exiuit de tēplo. Ca. IX

§ i. misertus est.

T pteries ihs vidit ho/

minē cecū a natiuitate:

⁊ interrogauerūt eū di/

a § magiſtrū appellant q̄ scire desiderār.

scipuli ei⁹: † Rabbi quis peccauit

hic aut parētes ei⁹ vt cec⁹ nasce/

rēt? Rñdit iesus: Neq; hic pecca

debāt: quia secuti sunt eum ⁊c.

Ca. VIII

Moraliter.

Jesus aūt prexit i mōtē oliueti ⁊c. Sequit. k† Adducūt aūt scribe ⁊ pharisei mulierē ⁊c. p mulierē istā i adulterio dephensam ſi/ gnificat q̄libet pſona xp̄o p fidem desponsata. scōm illud. ij. Coꝝ. xj. Despōdi eī vos vni viro vir/ginē castā exhibere xp̄o. ſz postea per mortale pctm̄ cū diabolo adulterata. Per scribas ⁊ phariseos demones ſi gnificāť: q̄ dicunť hic scribe q̄m nra pctā retinēt memoriter tāq̄ firmiter scpta: ⁊ pharisei. i. diuisi recte dicūť. nā a xp̄o ⁊ sctoꝝ cōsortio sepanť. Hi mulierē ad iudiciū adducūt q: dāna tionē boim sollicite q̄rūt: ſz q: dñs nō vult mortē pctōris ſz vt magis ꝓuerta/ tur ⁊ viuat Ezech. xviij. iō dicit ei: r† Vade ⁊ ãpli⁹ noli pec. q: sibi suf ficit vera pnīa de ꝑteritis ⁊ cautela cō/ tra recidiuū ꝓ futuris. q† Dixit ℞ eis Iesus cū exalta. fi. ho. i. i cruce.

s† Tūc cognoscet⁹ q: ego sū ⁊c. post mortē ei xp̄i ⁊ ei⁹ ascēſionē vna die p/ dicāte Petro crediderūt simul ⁊ se/ mel ꝺ iudeis. v. milia ⁊ altera die tria milia vt hr̄ Act. ij. et. iiij. sic etiā ē in/ ter hoies q̄ valoz hois pl⁹ apparet ⁊ cōmēdať post eius mortē q̄ ante.

† Amen amē di. vo. q: ois q̄ facit pec/ catū. ⁊c. Aug⁹. O miserabilis seruit⁹ seru⁹ hois aliq̄n sui dñi ꝺuris impe/ rijs fatigat⁹ fugiēdo requieſcit: seru⁹ peccati quocūq; fugit secū trahit ser/ uitutē: pctm̄ ei q̄ facit intus est: vo/ luptas trāſit: pctm̄ nō trānſit: ꝑteriť q̄ ꝺlectabat: remāsit q̄ pupugerat.

l† Si ℞ filiꝰ vos liberauerit. ꝑmo a culpa. postea a pñti miseria. m† Ve re liberi eritis. Ro. viij. Ipsa creatu/ ra liberabiť i libertate gl̄ie filioꝝ dei.

s† Si filij abrae estis opa abrae faci te ⁊c. Ex ℞ ptz q̄ fruſtra gloriať ali/ q̄s q̄ sit filiꝰ scōm habitū alicuⁱ⁹ san/ cti: vt bñdicti: dñici vel frāciſci vel al teri⁹ sācti nisi opa ipi⁹ ꝑm suā possibi litatē imitet. p† Cū loq̄t mēdacius ex ꝓprijs loquit q̄ mēdax est ⁊ pater ei⁹ ⁊c. i. inuētor mēdacij: ex quo ptz q̄ mēdax in loquēdo et mēdacia fingēdo ꝓprietatē diaboli aſſumit: male viuendo.

g† Tulerūt ℔ la. vt iace. i eū. Bed. Mystice aūt quot malas cogitationes q̄s aſſumit q̄ſi tot lapides in iesum mittit: ac de inde q̄tū ad se ptinet si ad deliberationē trāſit iesū extinguit

h† Jesus aūt abscōdit se. Quid aūt abscōdēdo se dñs signi ficat nisi vt q̄ eis ipa veritas abscōdit q̄ ei⁹ verba seq̄ cōtem/ nūt: eā quippe quā nō inuenit humilēveritas fugit mētē: q̄d aūt nobis hoc exemplo loquit nisi cū etiā resistere possum⁹: irā ſuperbientiū humiliter declinem⁹? Hec Beda. Ca. IX

k T pteries Iesus. Postq̄ xp̄s oñdit se hr̄e xtutē illu

c minatiuā verbo: hic ꝓr ℞ ostēdit sensibili signo. Et diuidit in tres: q: primo ponit quedā miraculi p̄fa/ tio. scōo miraculi opatio. ibi: Et cū dixisset. tertio miraculi fa cti examinatio. ibi: Ita q̄ vicini. Precedētia miraculū sunt duo. Scōm ponit. ibi: Rñdit iesus. Primū q̄ō fuit p̄cedes ipm miraculū ei⁹ occasio fuit discipuloꝝ interrogatio de ce co nato: ⁊ hoc est q̄ ō: Et ꝑteries iesus. in exitu tēpli: ꝺ quo dictū ē in fine p̄cedēť ca. l Vidit hoiem cecū a natiuitate: q: ibi sedebat mēdicās elemoſynā ab igredientib⁹ tēplū: ⁊ di/ ligēter intuit⁹ ē eū iesus: vt dicit Chryſ. ℔ſi vellet aliq̄d age/ re circa eū: ⁊ iō discipuli moti sūt ad querēdū de cā cecitatis ei⁹ dicētes: m Rabbi q̄s pec. ⁊c. Ex ℞ enī q. ℥. dñs sanan/ do lāguidū dixerat: Jam ampli⁹ noli peccare ne deteri⁹ tibi cōtingat: ostēdēs q̄ pctm̄ fuerat cā illi⁹ lāguoris: vt ibi dictū fuit. iō apli cōſiliter crediderūt de isto ceco nato: q̄ pctm̄ ipi us vel parētū eēt cā hui⁹ cecitatis. n Rñdit iesus. Hic po nit scōm ꝑ mbulū ad miraculū. s. xp̄i rñſio: ex qua oñdit q̄ cecitas cōtigit vt xt⁹ diuia i ei⁹ sanatione declaret. ⁊ ℞ ē q̄ ꝺ: o Neq; hic pec. neq; pa. ei⁹: vt cecus nasceret. ℞ ne gat simplr ipm peccasse vel parētes ei⁹: ſz solū ad illū ꝺ quo

interrogat

Sed vt mani. Ut cū illumināo ꝛ p eū ꝙd in cecitate būa
ni generꝫ factur⁹ sit significādo fill⁹ dei manifestek. vñ subdit:
Dat.23.d me oꝑtet opari. b Q̄diu sū. Mō solū tūc xp̄s lumē erat ī mū
do: sz ꝛ semp vsq; ad cōsūmationē seculi p fidē ē cū electis: ꝛ ē
tps operandi. Nox illa est infernalis in qua nulli sz opari: vt
Gen.2. b nec ardēti diuiti licuit: sz tm̄ ē tēpus
recipiendi. c Et fecit lu. Sicut pri
mū hoīem de limo terre formauit: ita
p idē gen⁹ luti genus humanū refor
mauit. De saliua lutū fecit qz x̄bum
caro factum est. Salina est sapia q̄ ex
ore altissimi ꝓdijt. Terra ē caro x̄pi.
Unxit oculos. i. carbecuminū fecit q̄
credit verbū carnē factū. Unctus nō
dū videt: sz mittit᷑ vt lauet. i. baptiçe
tur ī misso. i. ī x̄po ꝓpter qō nomē pi
scine interp̄tat᷑. Baptiçatus a pecca
tis lumen recepit. d Uade laua.
Siloa fons ē ad radicē mōtis sion q̄
nō iugib⁹ aq̄s sz ī certis horis ebullit
p cōcaua terrarū: vbi cecus lota facie
lumē recepit: qz cecitas iudeox vel q̄
rūcūq; infideliū nō p̄t sanari: nisi do
ctrina aquarū x̄pi que sine strepitu ꝛ
clamore x̄boꝝ leuiter fluit. vñ Esai-
Esa.8.b as: Aque syloe q̄ vadūt cū silētio.
e Et venit videṡ. Querit᷑ quō istū si
ne fide saluauerit cū legat᷑ neminē si
ne sanatione interioꝛi exteri⁹ sanasse.
Sz b̄ dr de illis q̄ ꝓpter petā infirma
bant᷑: iste nō ꝓpter petū: sz ꝓpter glo
riā dei lāguebat ℣ Nō est

Nico.de lyra

interrogat᷑. q. d. nec petō ꝓprio cecus
nat⁹ est: qz añ natiuitatē peccare non
potuit: ī q̄ apparet q̄stio aplox ridicu
losa quātū ad hāc ptē. Nec mirū: qz
adhuc rudes erāt añ receptionē spūs
sancti. Neq; petō parētū cōtigit: sz eni
parētes ꝓ petis suis aliq̄n puniant᷑ ī
filijs mōstruosis: inquātū talia mon
stra ex diuina iusticia nascunt᷑: tm̄ fre
quēti⁹ fit sine petō. s. ꝓpter indispoſi
tionē materie vl debilitatē virtutis q̄
est ī semine: verūtm̄ cuius talia sint a
casu respectu nature create: sūt tm̄ in
ordinata respectu diuine ꝓuidētie: et
aliq̄n ordināt᷑ ad declarationē diuine
x̄tutis ī opib⁹ miraculosis: et sic erat
de isto. ideo sequit᷑: a Sz vt mani.
opa dei ī il. i⁹ mirabili illuminatio
ne. vñ subdit᷑: b Me oꝑtet opari.
istud nō ipoꝛtat coactionē volūtat᷑ in
x̄po: sz imobilitatē ei⁹ a diuina ordi
natione. c Opa ei⁹ q̄ misit. s. p̄ris:
B̄ dixit qz miracula illa faciebat x̄tus
te diuina: ꝛ humanitas x̄pi opabat᷑ ī
strumētaliter. d Donec dies ē. i. cū
diu sū p̄sentialiter sup terrā ī hūanita
te assūpta: sicut enim sz p̄sentia solis sup
terrā facit diē: sic p̄ntia x̄pi q̄ est sol iu
stic̄ie ī hūanitate assūpta fecit quēdaz
diē gr̄e spūalē: q̄ dies durauit a x̄pi natiuitate vsq; ad ei⁹ ascē
sionē: sz postea remāserit nobiscū sacramētaliter vsq; ad mūdi
finē. ꝛ tūc e Uenit nox q̄n nemo pōt opari. qz post iudiciū
nullus poterit mereri: vel a culpa ad gratiaz reuerti. f Q̄
diu sū ī mūdo lux sū mūdi. ipm doctrina ꝛ miraculis illustrā
do. g Hec cū dixisset. Hic ꝓfr ponit᷑ miraculi opatio: ī qua
duo exprimunt᷑ q̄ ī miraculis diuinis reḡrunt᷑. s. dei potētia ope
rās: ꝛ sanati fides ꝛ obediētia disponēs. ꝛ b̄ ē qō dr: Hec cum
dixisset expuit ī terrā. Saliua ei fluit a capite: ꝛ iō p hāc expu
itionē ondit q̄ x̄tus sanatiua quodāmō erat ab ei⁹ hūanita
te inquantū est organū diuinitatis: ꝓpter b̄ dr Luc. vj. Uirt⁹
de illo exibat ꝛ sanabat oēs. h Et fecit lu. ex spu. vt ondē
ret se eē illū q̄ formauit primū hoīem ex limo. i Et liniuit su
p ocu. ei⁹. Inter corpa aialiū nobiliꝝ ē corpus hūanū: ꝛ ī cor
pore hūano caput ē ps nobilior: ꝛ ī capite oculus: ꝛ iō ex for

a uit neq; parētes ei⁹: sed vt mani a†
a ℣ eni. ℣ ꝑdicare illuminare cecos.
festent᷑ opa dei ī illo. Me oꝑtet b
a ℣ qz fil⁹ de illo ipse de nullo: vnde gloriā dat il
li. b ℣ ecce ille missus in quo cecus oculos lauit.
opari opa ēius qui misit me do/ c d
a ℣. i. dū sum in mūdo. b ℣ quare dū dies est. |
c ℣. i. ꝓsecutio aplox: vel ꝓsecutio antix̄pi. ℣ qz.
nec dies est. Uenit nox q̄ nemo e
pōt opari. † Q̄diu sum in mūdo: f
℣ ecce q̄s est dies in eo cecus lauat oculos ꝛ vi
det die. ℣ monēs bonos ꝛ terrens malos.
lux sū mūdi. Hec cū dixisset expu g
a ℣ ecce collyriū quo vngit genus humanū.
it ī terrā: ꝛ fecit lutū ex sputo: ꝛ li b† c
℣ nondum intus.
niuit lutū sup oculos ei⁹ ꝛ dixit k
℣. i. in piscina q̄ dr syloe.
ei: Uade laua in natatoria syloe †
q̄ interp̄tat᷑ missus. Abijt ergo l m†
ꝛ lauit: ꝛ venit videṡ. Itaq; vici n o
ni ꝛ q̄ viderāt eū ꝓt⁹ qz mendic⁹ p
erat: dicebāt: Nōne hic ē q̄ sede
bat ꝛ mēdicabat? Alij dicebant q
a ℣ qz apti oculi vultū mutauerant. r
qz hic ē: Alij aūt nequaq; sz silis s
a ℣ vox grata ne dānaret᷑ ingratus.
ē ei⁹. Ille x̄o dicebat qz ego sum. t†
Dicebāt ḡ ei: Quō apti sunt tibi
a ℣ videns euāgelizat gratiā.
oculi? Rēspōdit: Ille hō q̄ dicit v
iesus lutum fecit ꝛ vnxit oculos x
meos ꝛ dixit mihi: Uade ad na
tatoriā syloe: ꝛ laua. Et abij ꝛ la
a ℣ qui nō habebāt in corde qō ipse in facie.
ui ꝛ video. Et dixer̄ut ei: Ubi est y
ille? Ait: nescio. Adducūt eum ad 5†
phariseos q̄ cec⁹ fuerat. Erat aūt a
sabbatū q̄n lutū fecit ih̄s: ꝛ ape
ruit oculos ei⁹. Iterū ḡ interroga b
bāt eū phariſei quō vidisset? Il c
℣ vt silis iuncto loq̄t᷑ ꝑdicat ꝛ nescit q̄ ꝑdicat.
le aūt dixit eis: Lutum posuit mi
hi super oculos: et laui et video.
Dicebāt ergo ex phariseis q̄dā: d

mationē ptis nobiliorꝝ repte ī corpalib⁹ oñdit x̄ps se eē for
matorē corporis. k Et dixit ei: vade la. ī na. syloe. B̄ dixit
vt cec⁹ trāseūdo sic p ciuitatē linit⁹ luto a multi⁹ videret᷑. ꝛ p
ꝓs miraculū magis diuulgaret᷑ ꝛ cōfirmaret᷑. l Nō iter
p̄tat᷑ missus. Hoc addit euāgelista volēs iterp̄tari nomē he
braicū: ad designādum mysteriū x̄pi
missi ad salutē hoīm. m Abijt ḡ. in
q̄ ptz fides cecī. n Et lauit ꝛ venit
videṡ, non x̄tute luti. alioq̄n vidisset
statim eū ipositū fuisset. ꝛ iterū b̄ ptz:
qz nō vidit donec lutū amotū fuit: nec
x̄tute aq̄: qz hoīes ibi frequēter se la
uabāt: ꝛ idē cec⁹ als de illa se lauerat:
qz cōis erat: ꝛ tm̄ x̄tutē illuminatiuaz
nullus ibi exp̄tus fuerat: ꝛ sic ptz q̄
illa illuminatio diuina x̄tute facta ē.
o Itaq; vicini. hic ꝓfr ponit᷑ mira/ † 5.8.b
culi facti examinatio. ꝛ ꝓprio a turbis. 9.12.6
scdo a phariseis. ibi: Adducūt autez.
In ꝓma examinatiōe fit inq̄sitio d̄ tri
bus. Primo de ipso illuminato vtruz
esset ille q̄ p⁹ dicebat᷑ cec⁹ nat⁹. et b̄
est qō dr: Itaq; vicini ꝛ q̄ viderāt eum
p⁹ frequēter. cui⁹ cā subdit: Quia
mēdicus erat: ꝛ sic suā cecitatē frequē
ter eis exposuerat elemosynā petēdo. B
p Dicebāt. Nōne b̄ ē q̄ sedebat ꝛ mē
dicabat. q. d. sic ꝓ certo: qz dictū eox
erat firmū ꝓpter experientiā frequen
tē. q Alij aūt. volētes ipugnare fa
cta x̄pi. dicebāt: r Mequaq;. supple est ille cec⁹ nat⁹. s Sz silis ei⁹
est. ex visu ei fit hō maxime cognosci
bilis. ꝛ iō restitutio visus ita mutaue
rat vultū ei⁹ q̄ vix poterat recogno
sci nisi a valde exp̄tis quales erāt vi
cini q̄ frequēter eū viderāt. t Ille
x̄o dicebat qz ego sū. ꝛ in b̄ excludit
alioꝝ dubiuz: ꝛ sicut grat⁹ cognoscit
diuinū b̄ificiū. Sz ꝓfr querit᷑ d̄ mō
illuminatiōis dicētes: Quō apti sūt
tibi oculi? v Rñdit. Ille hō q̄ dicit
iesus: sz ei ipm als nō vidisset cū esset
cecus: tm̄ frequēter audiuerat nomen
ei⁹: ꝛ ꝓ vocē ipm cognoscebat.
x Lutū fecit ꝛ vn. ocu. meos. Asserit
tm̄ illud qō fiebat: senserat enī lutū po
sitū sup oculos suos p tactū: ꝛ cū esset
ī loco sicco ī q̄ nō erat lutū: p b̄ scivit
q̄ x̄ps illud lutū fecerat: sz vtrū feciſ
set cū sputo vel aq̄: b̄ nō cognouit: et
iō repetēdo nō dicit lutū ex sputo sed
tm̄ fecit lutū ꝛc. Questo de mō illu
minationis querit᷑ tertio de ipso illu
minante dicētes: y Ubi est ille? ait
nescio: qz anteqū eēt reuersus de nata
toꝝ syloe videṡ iesus a loco illo de
clinauerat. z Adducūt. Posita ex
aminatiōe miraculi coꝝ turbis. Hic
ꝓfr ponit᷑ examinatio ei⁹ coꝝ phari
seis. Et diuidit᷑ ī duas: qz ꝓprio examī
nāt miraculū. scdo inducūt illumina
tū ad veritatē negandū. ibi: Uocaue
rūt rursū. Prima ī duas: qz ꝓprio examinat miraculū p ipsuz
illuminatū. scdo p parētes ei⁹. ibi: Nō crediderūt. Prima in
duas: qz ꝓprio ponit᷑ illuminati interrogatio. scdo ex b̄ audien
tiū diuersa opinio. ibi: Dicebāt ḡ. In ꝓma ḡ pte dr sic: Addu
cūt aūt eū ad phariseos q̄ cec⁹ fuerat: b̄ fecerāt malignātes ꝛ
ipm volētes ondere q̄ fecisset ꝛ legē. ꝓpter qō subdit euāge
lista: a Erat aūt sabbatū ꝛc. Phariſei enī arguebāt x̄pm
de violatiōe sabbati. b Iterū ergo interrogabant eū pha
risei quomodo vidisset. Sciendū q̄ interrogauerūt eum ordi
nate de tribus p̄dictis in prima examinatione: sed euāgelista
breuiter hoc repetit. c Ille aūt dixit eis. respondendo si
cut ꝓius. d Dicebant ergo ex phariseis quidam. Hic po
nitur diuersitas opinionū sequentium ex eius responsione:
quia quidā ex phariseis arguebant christū de violatione sab
bati in hoc facto dicentes.

a Mō est hō. Ille spūaliter custodit sabbatū q̄ est sine pctō: illi nō q̄ serui sūt pcti.
b Tu q̄d di. q̄rūt calūniaz vt illa de synagoga pelleret iz a xp̄o inueniretur.
c Ille autem dixit: Adhuc inuncr⁹ ī corde q̄ nōdū filium dei ꝓfitet: nō tū mētit.
d Donec vo. Mystice parētes.i.diabol⁹: vel vitia: q̄ dicūt: Etatē habet. ip̄e. d.s.l. nolunt hoiem ꝓfiteri xp̄m.
e Da gloriā deo. Dare gloriā deo est veritatē de aliq̄ q̄si p̄sente deo dicere. hoc est. Cōfitere istuz nō eē deum sīc nos: iz peccatorē.
f Quid iterū vul. Aug⁹. Stomachat ꝓ duriciā eoz ꝺ ceco: fact⁹ videns: t cecos iā nō ferēs.
g Maledixerūt. fm eoz eo rū maledictio ē: ꝺ q̄ dicit⁹ optabile est omnib⁹: vt discipuli christi sūt Aug⁹. de stulta maledictione eos redarguēs dic: Maledictio ista veniat sup nos: ac si diceret: vtinam talia opa facere possem⁹ vt discipuli eius fieri mereremur.
h Hūc autē nesci. Superi⁹ dixerāt: hūc scim⁹: vñ hic dicūt se nescire: iz nescire nos dicim⁹ q̄ abijcimus. Ille nescit: latet humilitate: ꝑditur signozū virtute. Nescitur vnde sit: t vt deus cecos illuminat.

¶ Misi eēt

ꝺ nō oēs q̄ iam q̄dā inungebant: isti nec videntes nec inuncti.

a Mō est hic hō a deo q̄ sabbatū ꝺ iam inuncti.
nō custodit. Alij aūt dicebant: Quō potest hō peccator hec signa facere? Et scisma erat inter eos. Dicunt ergo cęco iterum: Tu q̄d dicis de illo q̄ aperuit oculos tuos? Ille aūt dixit: Quia ꝓpheta ē: Mō crediderūt ergo iudei de illo: q̄ cęcus fuisset t vidisset: donec vocauerūt parētes ei⁹: qui viderat: t interrogauerūt eos dicētes: Hic ē filius⁹ vester quē vos dicitis q̄ cęcus nat⁹ est? Quō ergo nūc videt? Respondērūt eis parētes ei⁹: t dixerūt: Scimus q̄ hic ē filius⁹ noster: t q̄ cęcus est nat⁹. Quō aūt nūc videat nescim⁹: aut q̄s ei⁹ aperuit oculos nos nescim⁹: ipsum iterrogate: ætatē habet: ipse ꝺ se loquat. Hęc dixerūt parentes ei⁹ q̄m timebāt iudeos. Jā enim cōspirauerāt iudei vt si q̄s eū cōfiteret ex̄ eē xp̄m: extra synagogā fieret. Propterea parentes ei⁹ dixerūt: q̄ ætatē habet ipm interrogate. Vocauerūt g̃ rursus hoiem q̄ fuerat cęc⁹ et dixerūt ei: Da gl̄iā deo: Nos scimus q̄ hic hō pec̄ator est. Dixit ergo ille: Si peccator est nescio: vnū scio q̄ cęc⁹ cū eēm modo video. Dixerūt ergo illi: Quid fecit tibi? Quō aperuit tibi oculos? Rñdit eis: Dixi vobis iā t audistis. Quid iterū vultis audire? Nūq̄d t vos vultis discipuli ei⁹ fieri? Maledixerūt g̃ ei t dixerūt: Tu discipul⁹ illi⁹ sis: nos aūt moysi discipuli sumus. Nos scim⁹ q̄ moysi locut⁹ est de⁹. Hūc aūt nescim⁹ vñ sit. Rñdit ille hō t dixit

a Mō ē hic hō a deo q̄ sab. nō cu. Ipsi falsum dicebāt: q̄ opa corpalia ad dei magnificētiā ordinata licite fiebāt i sabbato: sicut dictū ē. s. v. ca. b Alij aūt. ecōuerso volentes factū xp̄i excusare t magnificare. c Dicebāt quō pōt hō pec. hec signa facere: q. d. nullo mō. Sz ꝛriū videt Matth. vij. vbi ꝺr de malis hoib⁹: Die nōne ī noīe tuo demonia eiecim⁹: t xtutes multas fecim⁹. scḋm: Mō cognoui vos: discedite a me oparij iniqtatis ꝛc. Dicēdū q̄ miraculū ē op⁹ excedēs oēm xtutē creatā: et p ꝓns fit a solo deo. talia aūt fūt ab ipo ad testificādū aliquid q̄d ē supra hūanā cognitionē. t ꝺ ē dupl'r. Uno mō ad testificādū xtatē alicui⁹ doctrine existētis sup facultatē itellect⁹ nr̄i: t tūc oportet q̄ illa doctrina sit vera cū de⁹ nō sit testis falsitatis nō oportet q̄ ille q̄ docet doctrinā illā sit bon⁹: q̄ miraculuz illud nō fit ad testificādā ei⁹ bonitatē iz doctrine veritatē: t ꝺ mō aliq̄ p malos hoies p̄dicātes fidē catholicā facta sūt miracula ad cōfirmationē fidei catholice: t sic intelligit illud xbuz Matth. ꝓalligatū. Alio mō fūt miracula ad testificādū de bonitate ip̄i⁹ docētis: t tūc oportet q̄ bonitas sit i illo: aliter deus esset testis falsitat⁹: t ꝺ mō fiebāt miracula xp̄i: sicut dictū fuit s. v. ca. Opa q̄ ego facio testimoniū ꝓhibēt de me: t ꝺ mō loq̄bant isti dicētes: Quō pōt hō pctōr ꝛc. d Et scisma erat iter eos: ꝙter q̄ requirit⁹ snīa illi⁹ illuminati cū ꝺr: e Tu q̄d dicis de illo q̄ ape. ocu. tuos? Illud q̄situ nō fuit ab illis q̄ impugnabāt facta xp̄i: q̄ ꝓbabile erat q̄ rñderet ꝑ suo illuminatore: iz ab alijs. Et subdit ei⁹ rñsio cū ꝺr: f Ille aūt dixit q̄ ꝓpheta ē. Mō ē intelligēdū q̄ cōfiteret eū eē ꝓphetā cōiter dictū sicut fuit Esaias; vl Hieremias: iz ꝓpheta antonomatice dictū q̄ erat ꝓmissus ad salutē hoim: fm q̄ ꝺr Deut. xviij. Prophetā suscitabit vob⁹ de⁹ ꝛc. t sic cōfessus ē ipm eē verū christum.
g Mō credi. Hic ponit inquisitio miraculi ꝑ parētes cęci: t ꝺ ex diuina ordinatiōe factū ē ad maiorē fidei t miraculi declarationē. Interrogauerūt g̃ parētes de trib⁹. Pria de psona filij cū ꝺr: h Hic ē fi. ve. itelligit⁹ interrogatiue. Sc̄do ꝺ mō nascēdi. cū subdit: i Quē vos di. q̄ cc. na. est .i. fingit⁹: q̄uis forte nō sit ita: ꝺ dicebāt vt īducerēt eos ad negādū: q̄ parētes solēt occultare mōstruositatē filioꝝ quā trahūt a natiuitate: q̄ talis mōstruositas magis cōuertit⁹ i cōfusionē parētū q̄ si post natiuitatē eēt ꝓtracta ꝑ pueri defectū. Tertio si nat⁹ sit cecus q̄rūt de mō videdi dicētes: Quō g̃ nūc videt? Subdit parētū rñsio. t de duob⁹ primis rñdēt assertiue dicētes: k Scim⁹ q̄ ꝺ est fi. no. t q̄ cc. na. ē. magꝭ volūt ꝓfiteri turpitudinē suā q̄ dicere falsitatē. De tertio aūt remittūt ad filiū nō audētes veritatē dicere: t cā. j. ponit. t ꝺ est q̄ ꝺr: l Ipsū inter. eta. ha. q. d. melj⁹ pōt veritatē dicere. m Ipse de se loquat. i. i cā sua vt dictū suū nob nō ꝑuert. cui⁹cām subdit euāgelista: n Hec dixe. pa. ei⁹ q̄m ti. iu. q̄ erāt p̄cipales ī ꝓplo. o Jā ei ꝛc. extra synagogā fieret. i. ex̄ societatē iudeoꝝ tā q̄ excōicatus t reꝓbat⁹ a q̄ apud iudeos erat maximū opprobriū. p Vocauerūt. Hic inducit illuminat⁹ ad negādū facti veritatē. Et diuidit i tres: q̄ primo ponit dicta introductio. sc̄do iniusta condēnatio. ibi: Maledixerūt. t rio ei⁹ a xp̄o receptio. ibi: Audiuit aūt: Circa p̄mū sciendū q̄ pharisei videtes q̄ factū negari non poterat. ꝛō † Joh. 6 voluerūt decipere ipsū illuminatū. t hoc est q̄ ꝺr: Vocauerūt g̃ ꝛc. da gloriā deo. i. cōfitere veritatē. volebāt eni eū inducere ad dicendū q̄ illuminat⁹ fuisset magica arte. ideo subdit:
q Nos scim⁹ q̄ hic hō pec. ē. q. d. diuina virtute nō fecit. Et subdit ip̄i⁹ illuminati cōstātia: q̄ iter aduersarios existens forti⁹ cū ante xtatē cōfitet ꝺ. r Si pctōr ē nescio. ꝺ nō dicit dubitās de xp̄i sanctitate: iz irridēdo eoꝝ malicią. q. d. vos dicitis q̄ scitis eū eē pctōrē: t ego nō dico ꝺ: imo ꝛriū q̄ ꝑbat ꝓfr ꝑ factū: s Unū scio q̄ cū cc. es. mō video: t ex ꝺ manifeste arguit ei⁹ sanctitatē: q̄ tale factū excedit oīno facultatē tot⁹ natu re create: t ꝑ ꝓns nō fit a magica arte: sed a deo solo q̄ nō facit aliquid ad testimoniū bonitatis alicui⁹ nisi in veritate sit sanctus. Cetera patēt. t Maledixerūt. hic ponit ei⁹ iniusta condēnatio. cū ꝺr: Maledixerūt g̃ ei: fm suā reputationē: tñ fm veritatē erat magis ꝺdictio. vñ dicit Aug⁹. Utinā sup me veniat ista maledictio. v Et dixerūt. tu discipulus ill⁹ sis. i. illi⁹ malefici t trāsgressoris. x Nos aūt mo. dis. sum⁹. ꝺ erat verū tā tūmō nolue: iz nō re: q̄ veri discipuli moysi sūt q̄ ei⁹ opa imitāt t ei⁹ scripturas pie interꝑtant. isti aūt faciebant ꝓtrariū: ꝙter q̄ saluator dixit eis. s. v. ca. Si crederet⁹ moysi crederetis forsitan et mihi. y Nos sci. q̄ moysi lo. ē de⁹. in ꝺ verū dicūt q̄ exp̄sse ꝺ i sacra scriptura cōtinet. z Hūc aūt nesc. vñ sit. i. illius auctoritatis ip̄m reputam⁹: nec a deo missū. Mō enim simpliciter loquēdo nesciebāt vnde eēt q̄ patriā t gen⁹ cognoscebant. vñ. s. dictū est. ij. ca. Nunc scim⁹ vñ sit: sed iste illuminat⁹ eoꝝ malicią t falsitatē cōfutat. ꝺ.

a Nisi esset hic a deo. Spreta eoꝝ ira libere veritatē cōfitet: hec enī nō nisi a dño nec a discipulis fierēt nisi deus in eis.
b Jn peccatis na.i.cū clausis oculis qō dicūt eē ꝑ pctis parentū: sed xp̄s totū sanat: extra oculos intꝰ coꝝ aperit.
c Et tu doces ꝛc. Totiēs interrogādo vt discerēt magistrū fecerāt: ſz ingrati docētē ꝓiecerūt foras. Sz qz expulsus magis factꝰ est christianꝰ. d Quis ē. Adhuc inuentus his x̄bis ondit se iam dudū coꝝ ad credēdū habuisse paratū: ſz i quē credere debeat ignorasse. e Et vidisti. Jā dns lauat facīē inunctiā coꝝdis oculos illuminat: ꝛ ille nō tm filiū hois: ſz etiā ꝓfitet filiū dei.
f At q̄ nō vidēt. i. q̄ se nō videre putāt ꝛ q̄rūt vt videāt ꝛ q̄ vidēt. i. q̄ se videre putāt: ꝛ medicū nō q̄rūt: ꝛ ꝫ ē iudicium. i. discretio: qꝫ discernit cām credētiū a supbis. Judiciū enī dānationis nō modo sed in fine faciet. vn
3.5.d de: Ego nō iudico quēq̄.

℣ Amen

Nico.de lyra

a Jn ꝫ ei mirabile ē ꝛc. Jsta enī mirabilia dicunt q̄ sūt incōsueta. Cōsuetū aūt erat iudeis signa q̄rere: vt hr̄ j. Coꝝ. j. Judei enī signa petūt: ꝛ manifestis signis credere: sicut patet de moyse faciēte signa coꝝā pplo ꝙ qō ei crediderūt: vt hr̄ Exo. iiij. ꝛ iō inconsuetū erat ꝛ mirabile qꝫ non credebāt xp̄o faciēti signū maximū in illuminatione huiꝰ cec⁹: qz nec moyses vel aliꝰ ꝙpheta sic fecerat. iō subdit:
b Scimꝰ aūt qz deꝰ pec. nō au. faciē do miracula ad testimoniū bonitat⁹ coꝝ. vt ptz ex p̄dictis. c Sed si q̄s cul.dei ē. p actū latrie debitū.
d Et volū. eiꝰ fa. ꝙ ipletionē māda/toꝝ. e Hūc exaudit. faciēdo miracula ad declarationē sue bonitatis.
f A seculo nō ē ꝛc. Hoc enī nō inuenit i tota serie ve.te. ꝛ iō ꝛcludit ꝙpositū. g Nisi esset ꝫ a deo. spālit missus. h Nō po. fa. q̄q̄. de talibus facultatē nature excedētib⁹: ꝛ qz mali hoīes ꝛ obstinati nō recipiūt psuasionē. iō ex veritate ostensa reddūt ei vituperationē dicētes: i Jn pctis na. es totꝰ. ſ. i aīa ꝛ coꝛe: vt ptz i cecitate. k Et tu do. nos. q. d. nō decet ſz ꝫ ē falsū: qz x̄itas a quocūq̄ dicat recipiēda ē. l Et eie. cū fo. i. a societate aliox hoīm excōicauerūt.
m Audiuit iesus. Hic ponit electi receptio. Et diuidit i tres: qz primo ponit eiꝰ i fide instructio. scdo fidei sue cōmēdatio. ibi: Et dixit ei iesus. tertio phariseorū murmuratio. ibi: Et audierūt. Jn ꝓma ꝙ ꝓ dr̄ sic: Audiuit iesus qz eiecerūt eū foras. ſz oīa nouerat anteq̄ fierent: tm hec audiuit auditu coꝛali. n Et cū iuenisset eū. nō a casu factū ē: ſz ex sua volūtate ꝛ ordinatiōe. o Dixit ei: Tu credis i filiū dei. i. parat⁹ es credere i filiū dei q̄ aperuit tibi oculos: ꝛ ille sicut valde parat⁹ ad ꝫ. Ānd̄it: p Quis ē dñe vt cre. i eū. nō enī cognoscebat iesum i facie. qz illū alias nō viderat: vt. ſ. dictū ē. ſz eū desiderabat videre: ꝛ iō dignū erat vt ei veritas reuelaret. iō sequit: q Et dixit ei ie. ꝛ vi. eū. nūc in pnti. r Et q̄ lo. te. ipse ē. ꝛ statim credidit ꝛ fidem suā oꝛe ꝙfessus ē. d. s Credo dñe. ꝛ ope. t Et pci. ado. eū. adoratione latrie credēs eū deū ꝛ hoīem. v Et dixit ei ie. Hic ꝓsequēter ponit fidei sue cōmēdatio a xp̄o dicēte: x Jn iu. ego i hūc mū. veni. nō accipit hic iudiciū cōdēnatiōis ꝛ pmiationis qō erit i scdo aduētu xp̄i: ſz iudiciū discretiōis credentiū a nō credētib⁹: qō factū ē i primo eiꝰ aduētu. iō sequit:
y At qui nō vident videant. i. ad illuminationē simpliciū ꝛ humiliū q̄ reputāt se nō videre. z Et q̄ vi. ce. fiāt. i. ad excecationē legisperitoꝝ supboꝝ reputātiū se videre: ꝛ ptz ꝫ ipletus in ꝫ ceco nato: ꝛ apīs q̄ erāt simplices ꝛ a xp̄o sūt illuminati: sacerdotes aūt ꝛ legisperiti ꝙpter supbiā sūt excecati. Aliter exponit ꝫ de illuminatiōe gētiliū ꝙ fidei susceptionē ꝛ obtenebratiōnē iudeoꝝ ꝙ ipi⁹ refutationē: qz antea gētiles reputabāt ceci: vt iudei videtes qz erāt vnꝰ dei cultores: ꝙpter ꝫ dr̄ in ꝑs. Mot⁹ i iudea deꝰ. a Et audierunt. Hic ponit phariseoꝝ murmuratio: ex verbis enī christi male intellectis

eis: Jn ꝫ ei mirabile ē qz vos nescit⁹ vñ sit: ꝛ ap̄eruit meos oc̄los. a
Scimus aūt qz pctōres deꝰ non audit ſz si q̄s dei cultor ē ꝛ volūtatē eiꝰ facit: hūc exaudit. ℣ Ā ſeculo nō ē auditū: qz q̄s aperuit oculos cęci nati. Nisi esset hic a deo: nō poterat facere q̄cq̄. Rñderūt ꝛ dixerūt ei: Jn pctis natꝰ es totꝰ: ꝛ tu doces nos? Et eiecerūt eū foras. Audiuit iesus qz eiecerūt eū foras: ꝛ cū inuenisset eū dixit ei: Tu credis i filiū dei? Rñdit ille ꝛ dixit: Quis es dñe vt credā i eū? Et dixit ei iesus: Et vidisti eū: ꝛ q̄ loq̄ꝫ tecū ipe ē. At ille ait: Credo dñe. Et pcidēs adorauit eū. Et dixit ei iesus: Jn iudiciū ego in hūc mūdū veni: vt q̄ non vident videāt: et q̄ vidēt cęci fiant. Et audierūt q̄dā ex phariſeis q̄ cū ipo erāt: ꝛ dixerūt ei: Nū q̄d ꝛ nos cęci sum⁹? Dixit eis iesus: Si cęci eētis nō haberet⁹ pęccatū. Nūc vero dicit⁹: qz videm⁹ p eccatū vestrū manet.

b ℣ adhuc inuncē: qz pctōres deꝰ audit: vt publicanū cōfitentē. ℣ magna res est. c
d ℣ ecce missus in quo lora faciem filiū dei agnoscit in filio hois. e
f ℣ qualē credit indicat. g
h ℣ vt deū. a ℣ ecce dies iter lucē ꝛ tenebras discernit. ℣ discretionis: nō vltime retributionis. i
k ℣ humiles ceci. b ℣ q̄ me lumē. c ℣ supbi sapientes vt phariſei ex istis verbis cōmoti. l
m n o p q r s t u
a ℣. i. si cecos vos existimaretis ad medicū curreretis. b ℣ qz ego veni tollere pctā. v
c ℣ ꝓpter qō medicū nō queritis. x
y z a b †

exponit ꝫ de illuminatiōe gētiliū ꝙ fidei susceptionē ꝛ obtenebratiōnē iudeoꝝ ꝙ ipi⁹ refutationē: qz antea gētiles reputabāt ceci: vt iudei videtes qz erāt vnꝰ dei cultores: ꝙpter ꝫ dr̄ in ꝑs. Motꝰ i iudea deꝰ. a Et audierunt. Hic ponit phariseoꝝ murmuratio: ex verbis enī christi male intellectis acceperunt q̄ comminaret eis cecitatem coꝛpoꝛalē qualem amouerat ab illo ceco nato: hoc aūt iniuriosum reputauerūt. iō statim repugnauerunt dicētes: b Nūq̄d ꝛ nos ce. su. ſz ex coꝝ rñsione eos cōfutat d. c Si ceci eētis ꝛc. qz si nō vidissēt opa xp̄i haberēt aliquā excusationē ꝛ ꝫ q̄ nō crediderūt ei. Vel aliter: Si ceci essetis. i. ignoꝛātes scp̄turas ꝛ ꝙphetias ꝛ me: † Fn. c
Nō haberet⁹ pctm̄. ſ. tm̄ quātū habetis nūc. d Nūc xo dr̄. qz videm⁹. i. reputatis vos ītelligere scp̄turas.
e Pctm̄ ve. ma. i. aggrauat: pōt etiam exponi de visione coꝛpoꝛali miraculoꝝ q̄ aggrauabat pctm̄ coꝝ. Hic q̄rit vtrū cecitas mēt⁹ excuset pctm̄. Et arguit ꝓmo q̄ n: qz pctm̄ additū pctō nō excusat seu diminuit pctm̄: ꝫ magꝫ auget: cecitas āt mēt⁹ pctm̄ ē: qz meretur penā. Fm q̄ dr̄. j. ad Coꝛ. xiij. Si q̄s ignoꝛat ig. ꝛc. Jtē illō ꝓpt qō duplicat pena n excusat pctm̄ ꝫ magꝫ aguat: cecitas mēt⁹ ē hmōi: qz. ij. Ethi. dr̄ q̄ ebrijs duplices maledictiōes debēt. Cōtrariū arguit ꝓ ꝫ dic saluatoꝛ i lra: Si ceci eētis ꝛc. Ānſio. Hic tria sūt videnda. Pmo. ſ. q̄d sit cecitas mēt⁹. ſcdo q̄le pctm̄ excusat. ttio quō excusat. Circa pmū sciēdū q̄ cecitas ñ dic simplicē negationē visus cū sit ꝑuatio: ꝫ dic negationē i ſbiecto apto ꝛ ꝓ tpe i q̄ visus dr̄ ineſſe: qz catulꝰ asinoꝝ dic ñ dr̄ cecꝰ. Ad ſiltū dicz hui⁹ i spūalibꝰ cecitas mēt⁹ ñ dic simplicē negationez scie: ꝫ negatiōez scie q̄ dr̄ alicui ieſſe: ꝛ ꝓ tpe ꝓ q̄ tenet illō scire: qz ñ oēs tenēt eadē scire nec ꝓ eodē tpe: plꝰ ei tenet scire sacerdos vel clericꝰ q̄ſ simplex laicꝰ: nec ꝓ q̄libet tpe. plus enī tenet idē hō scire in etate ꝑfecta ꝛ senectute q̄ſ i adolescētia vl iuuētute. ꝛ sic pz pmū. Circa scdz ꝓsideradū q̄ cecitas mēt⁹ ꝙis ad actū pctī pōt se hr̄e tripl̄r: añcedēter: ꝙcomitāt ꝙſr. Cōsequēt se hz q̄ſ hō ꝑ volūtatē sic haberet pctō ꝑpetrato ꝙ ꝙsensū q̄ ñ vellet scire ea ꝑ q̄ posset a pctō ꝑpetrādo q̄ſtū ad actū ipediri vl retardari: ꝛ sic vult talia nescire vt liberiꝰ peccet: ꝛ tale pctm̄ nō excusat ꝑ cecitatē mētis: sed magis aggrauat: qz talis cecitas ꝓcedit maxima intētione volūtat⁹ erga peccatū. Cōcomitāter se habet ad peccatū q̄ñ aliqs peccat nesciēs: tū sic ē dispositꝰ q̄ ſi sciret nihilominꝰ idē faceret: sic ſi aliqs penitēs hoīez credit pcutere canē: nihilominꝰ si deīmiate cogīsceret illū hoīez idē faceret: ꝛ talis cecitas nō excusat nec aggguat actū: qz ñ ē cā actꝰ ꝫ tm̄mō ipſz cōcomitat: talꝫ eī nō peccat ꝑ ignoꝛātiā: ſz peccet ignoꝛās. vt hr̄ ij. Ethi. Ānceditur se hz ad actū pctī q̄ſ ē cā actꝰ: ꝛ ꝫ ē q̄ſ sic ē dispositꝰ hō q̄ ſi sciret illō eē pctm̄ ñ faceret: ꝛ talꝫ peccat ꝑ ignoꝛātiā vl mēt⁹ cecitatē: ꝙpt q̄ tale pctm̄ ꝑ ipam excusat. Et sic pz scdm. Circa ttiū ꝙsiderādū q̄ ꝓdicta cecitas vl ignoꝛātia q̄ ē cā pctī pōt tripl̄r causari. Uno mō ex ruditate ītellectꝰ ipi⁹ hoīs ꝛ ſi sit tāta ruditas q̄ illa ignoꝛātia vl cecitas sit inuincibil excusat totaliter a pctō. Alio mō excusat ex negligētia studēdi ea q̄ hō teneꝛ scire: vt pote: qz refugit laboꝛē studij: vl qz circa alia occupat. ꝛ tūc excusat pctm̄ nō i toto: qz illa ignoꝛātia nō ē oīno ꝛuolūtaria: ꝛ q̄to minꝰ hz ꝛ uolūtario tāto minꝰ excusat: ñ tm̄ pōt i ꝫ certa regla poni ꝫ dz ex circūstātijs pēsari. ttio mō causat ex malicia ꝙpe volūtat⁹: ita q̄ hō bñ ē dispositꝰ i mēte ꝛ coꝛpe: totaliter tm̄ laboꝛē acq̄rēdi illūiationē mēt⁹ expellit illā ignoꝛātiā ꝑ nihilo ꝛputādo: ꝛ ille excusari ñ pōt a pcō ꝛ sic pz ttiū. Ad pmū sciēdū q̄ additio pctī ad pctm̄ sp facit pl̄a pctā: nō tm̄ sēp facit maloꝛē gūitatē: qz pōt ꝓtingere q̄ pmū sic

diminuit scām q ābo sīl'iūcta nō habēt tātā ḡuitatē ḡtū hret scām p se acceptū: sīc̄ homicidiū ppetratū ab hoīe sobrio ḡui' ē ḡ si ppetrarek ab hoīe ebrio: ita q ꝓpōderat ebrietati ꝛ homicidio ex illa sequēti ḡuis sunt duo pcta. Ad scām dicēdū q duplices punitiōes sūt maledictiōes debēt ebrijs ꝓpt duo pcta q ibi cōcurrūt: tñ si ille punitiōes fiāt fm mēsurā petī: nō erūt tāte quātitat' quāta ē punitio ꝓ vno solo pctō grauior: vt dictū ē. Aliter pōt dici q illud dictū nō ē dictū pbi: sz ē xbū cuiusdā legislatoris noīe. Pitaci q ꝑ statuit circa ebrios ampli' punīdos nō respiciēs ad petī grauitatē: sz ad cōem ppli vtilitatē: qz multi ex ebrietate peccāt: ꝛ in talib' ad q̄ ppetranda multitudo ꝓna est grauior pena solet adhiberi: sicut in multis terris simplex furtū grauius punit' ḡ blasphemia ḡuis blasphemia sit multo magis peccatū. Ca. IX

Moraliter. k† Et ꝓterīes Iesus vidit hoīem cecū a natiuitate ꝛc. Mystice cecus nascit oīs habēs petm originale: qz priuat' ē dei visione: hāc tm priuationē nō facit ei' actuale petm: qđ adhuc non habet: nec etiā parētū suox imediatox. iō subdit: o† Neq; hic peccauit neq; parētes ei'. vt cec' nasceret. a† Sz vt ma. opa dei ī illo. sic ei pmissus ē nasci iste cec' vt illuminaret' xpi miraculo: ꝛ sīl' emūdatio petī originalis ē op' diuine xtutis cui' mod' significat' cū ōr: b† Et fecit lutū ex sputo ꝛc. p qđ significat' catheclism' pcedēs baptismū. de q̄ subdit: † Vade laua in natatoria syloe ꝛc. i. christi missi a patre ꝓ salute mūdi. m† Abijt ḡ ꝛ lauit: ꝛ venit videns. p illuminationē fidei datā xtute baptismi. r† Ille xo dicebat qz ego sū. p ꝑ oīdēs q̄libet tenet' recognoscere gratāter ꝛ cōstāter būficiū diuinū. z† Adducūt eū ad phariseos. q̄ iterꝑtant' diuisi ꝓpter qđ p ipos hereticī significāt: q̄ sunt ab eccl'ia diuisi: quox aliq; cerimonias legis obseruāt. s. naçarei: ꝛ isti significant' p illos q̄ dicebant de xpo. a† Nō est hic hō a deo q̄ sabbatū nō custodit. Alij vero dicūt hoīem nasci sine originali pctō. s. Pelagiani: ꝛ isti significant' p illos de q̄b' subdit: g† Nō crediderūt ḡ iudei de illo q̄ cec' fuisset. i. nat' in origiali pctō. p parētes aūt ceci q̄ de modo sue illuminatiōis nō rūderūt timore ducti significant' fideles ifirmi q̄ tpe pſecutiōis fidē nō audent cōfiteri. p cecū xo ꝓfidenter xitatē cōfitentē significāt in fide firmi cōstāter ꝓfitētes xitatē fidei. l† Et eiecerunt eū foras. sz xps eū suscepit benigne: ꝛ p ꝑ significat' q̄ electi de societate malox ꝓpter xpm: ab eo recipiūt gratiose: sicut dicit Matth'. v. Beati estis ꝛc. Sequit: Et eiecerit nomē vestrū tāq̄ malū: ꝓpter filiū hois. b† Dixit eis Iesus: si ceci essetis nō haberetis petm. ex quo ptz q̄ sciētes scripturas ꝛ nō obseruātes eas grauī' delinquūt ꝛ grauiorē penā incurrūt: Luce. xij. Seru' q̄ sciuit volūtatem dñi sui ꝛ nō fecit vapulabit multis plagis.

In ca. ix. vbi dicit in postil. Circa secūdū ꝓsiderādū q̄ celitas mētis ꝓsequēs ad actū petī se pōt habere tripliciter.

Additio. Videt postillator' ī hac questione indifferēter accipere ista duo. s. cecitatē mētis ꝛ ignorātiā: est tñ inter illa fm doctores differētia. Nā cecitas mētis cōiter accepta est petm: qz fm Greg. xxj. moral. ponit inter vitia que causant' ex luxuria. Ignorantia aūt pluries ē sine peccato: vt manifestū est.

Replica. In ca. ix. vbi distinguit postillator' cecitatē mētis tripliciter: ꝛ vtiliter declarat quō se habeat ad petm: similiter ꝛ ignorātiā: nō habēs Bur. vnde inuaderet postillatorē dicit eū accipe cecitatē mētis et ignorantiā indifferenter qđ tū falsū est: vt ptz ex resolutione postill'. Nec est generaliter verū omnē mētis cecitatē ee petm quia aliqua est pena petī p̄cedentis.

Glo. ordi.

ℭ a **Amen amē dico.** Ca. X

A a Quia pharisei iactabant se videre qđ possēt: si ouel xpi eēnt: dñs ꝫ eox arrogātiā de grege suo ꝛ ꝫ ostio q̄ ītrat ī ouile similitudinē ꝓponit: oīdēs q̄ nec sapiētia nec observatio legis: nec bona vita q̄cq̄ valet nisi p eius: sine eo nihil sūt ī q̄cūq; iudeo vel gentili ꝛ pbo vel phariseo q̄ docēt bene viuere: vel heretico sub noīe xpi: nec tñ ī xpo pdicāte: ß oēs sine eo rapiūt ꝛ occidūt. b Per ostiū. i. p me vt post exponit. Hec ianua ē humil' q̄ p hāc vult ītrare oportet vt se humiliet ne si erect' ē offēdat ī humilē ianuā. c Fur. Quia qđ alienū ē suū dic. i. oues dei suas facit: latro q̄ qđ furat' ē occidit. Sz oēs q̄ xitatē tenent ꝛ docēt ī xpo pastore sunt vn' pastor. d Pastor est ouiū. xps p pie pastor ē fm officiū pascendi oues: vt ipe post exponit q̄ per se ostiū ītrat ī ouile ouiū. Sz qz alij cū pticipes sūt ei pastoral' officij: q̄ de eo ꝓprie dicunt' etiā eis suo mō cōgruūt. Ostiū ē q̄ ītrat: xps ḡ pastor p se ostiū: ꝛ q̄cūq; sub eo pastor: p ipm ostiū ītrat ī corda ouiū: qz si alis p̄dicat nō audiūt oues si xpm: oues xpi hāc vocē agnoscūt. Q̄ ostiū ē xps: sibi soli tenuit: qz nō ē ali' q̄ p̄dicēt ouib' vel ī quē credat: nō ē ali' p quē p̄dicās ītret ad corda ouiū: vl p quē oues ītrāt ad deū. Q̄ pastor ē cōicat suis. Pastor aūt ītrat p ostiū: qz ꝛ ipe se xpm p̄dicat vt lumen: et alia ꝛ se ostēdit ꝛ intellect' ꝛ alia ꝛ se intelligit: ꝛ alij pastores similiter christū p̄dicāt. e Huic ostiari'. Ostiarius. i. xps q̄ se aperit: vel scriptura q̄ ducit ad christum: vel spiritus sanct' qui docet omnē veritatem.

2. Tio. 2c f Et oues vocē ꝛc. Aug'. Aliqui sunt vere oues qz nouit dñs q̄ sūt ei': siue iam ceperint: siue nōdū: ꝛ tñ sūt errātes foris: audiētes vocē alienox in multis. Econtra lupi sūt intus ꝛ audiūt vocē pastoris ī multis. Sz est q̄dā ꝓpria vox pastoralis. s. q̄ pseuerauerit vsq; ī finē. s. e. Hāc nullus ꝓpri' cōtēnit: null' alienus audit.

a† **Amen amē dico** Ca. X

a a. ſ. i. in catholicā ecclesiā ī consortium fidelium.

b **vobis: q̄ nō ītrat p ostiū**

a ſ casur' ex alio humilis ītrat. b ſ quoquo mō ꝑter xpm: vel nō bene de eo sentiendo vel nō eius gloriā sed suā querendo.

ī ouile ouiū: ß ascēdit aliūde: ille

a ſ. i. q̄ recte sentit ō xpo ꝛ ñ sua sz q̄ xpi sūt ḡrit.

c **fur ē ꝛ latro. Q̄ui āt ītrat p ostiū** b+

a ſ ꝑdestinatis ad vitā.

d e **pastor ē ouiū. Huic ostiari' aprit:** †

a ſ ꝑdestinati ad vitā. b ſ i q̄cūq; sonet vox ꝛ bi dei. c ſ obediēdo. d ſ Quarū noīa scripta ī libro vite. vñ ꝛ ōr: Nouit dñs qui sunt eius. c+

f **ꝛ oues vocē ei' audiūt. Et ꝓpas** d+

a ſ quasi de egypto in doctrinā vel regnū. e+

oues vocat noīatiz: ꝛ educit eas. f+

a ſ de tenebris ad lucē dū añ eas vadit q̄si i colūna nubis ꝛ ignis. b ſ exēplū eis faciēs: qđ docuit vel ad regnū pcedit.

Et cū ꝓprias oues ēmiserit: ante g

a ſ quocūq; ierit. ſ pseuerādo vsq; in finem. †

eas vadit: ꝛ oues illū sequūt': qz b+

a ſ i quo nō ē vox xpi etiā si bon' videat.

sciūt vocē ei'. Alienū aūt nō se/ †

Nico. de lyra

a† **Amen amē di. vo. Huic oī/** Ca. X †1. q. 1. ecclesiarum. 24. q. 3. tres ſ sonas.

a **dit** q̄ doctrīa xpi sit viuificatiua. Et ꝓpto oīdit ꝫ p xbū. scdo p sensibile signū: qz ꝓsuetudo ē hui' etiā geliste adiūgere signū sensibile cor̄ndēs doctrinē. scda se. ca. Erat aūt q̄dā lāgues. Prima ī duas: qz ꝓpto ponit xpi benignitas ī docēdo. scdo indecox malignitas ipm pse quēdo. ibi: Facta sunt encenia. Prima in duas: qz ꝓpto doctrina xpi ponit. scdo eī' effect' oīdit. ibi: Dissensio itex. Pria ad huc ī duas: qz ꝓpto saluator ꝑmittit quādā pabolā. scdo expositionē ei'. ibi: Hoc puerbiū. In pabola exprimit ꝓditio furis ꝛ pastoris ouiū. Pro ꝓpter diuersas ꝛ igressū ipox. ꝛ ꝫ ē qđ ōr: Amē amen dico vobis q̄ nō ītrat p ostiū ꝛc. nō ei venit ꝓpter bonū. iō ḡrit ī debitū ingressum.

b Qui aūt i. p ostiū ꝛc. Scdo oīdit eorū distinctio p effectū cū subdit: c Huic ostiā. aprit. qz scit eū beniuolū ouibus.

d Et oues vo. ei' au. i. cognoscūt: qz bnā alia suos būfactores recognoscūt. vt ptz p experientiā et p Esaiā ꝓphetā. j. ca. Cognouit bos possessorē suū ꝛc. e Et ꝓprias o. vo. no. qz distincte eas cognoscit qđ nō facit alien'. f Et edu. eas. ad pastū. g Et cū ꝓ. oues ꝛc. Huc ei modum habēt pastores ī terra illa: qđ p̄cedūt gregē sibilādo voce ꝛ instrō: ad cui' auditū oues dirigūt. iō seqt':

b Et oues il. se. ꝛc. alienū aūt nō sequunt'. i. furē sz fugiūt ꝛc. fm aūt Chrys. ouile ē eccl'ia. oues sūt fideles. ostiū sacra scptura. fm illud ad Col. iij. Grātes sīl' ꝓ nob vt de' aprat nob ostiū sermonis ad loquēdū mysteriū xpi. Sic igit cōtinuat' lra ista pcedētib' fm Chrys. Christ' ei dixit iudeos eē cecos in itellectu scpturar. qđ oīdit ex hac parabola ex ꝫ q̄ aduētū xpi deberēt ꝓsiderare ex testimonio scpturar. q̄s habebāt qz xps ītrauit p ostiū. i. p determinationē sacre scpture q̄ tps: locū ꝛ modū veniēdi determinauit: vt. s. dictū ē. v. ca. ꝛ iō alij alit intrātes sūt fures sicut machomet' et antixps. Huic ostiari' aprit. i. moyses: cui data est ꝓpto sacra scptura: ꝓpter ꝫ saluator dixit. s. v. ca. Si crederet' moysi crederetis forsitā ꝛ mihi. Et oues illū audiūt. i. simplices sic fuerūt apti ei credētes. Et ꝓprias oues vocat noīatim: ꝫ ptz ō aplis: qb' distincta noīa iposuit. Et educit eas: de tenebris ignorātie ꝛ culpe. Ū eas vadit: p exēpla opez: fm q̄ ōr. j. xiij. ca. Exēplū dedi vob' vt q̄cad-

a Illi aūt nō cog. p̄destinate oues ad tp̄s seneſcūt: nec vocē pastoris audiūt: ſz in fine p̄seuerāt: ecōtra lupi ad tp̄s audiūt ⁊ intrāt ſz retro abeūt. b Si q̄s. Hic euidēter ostdit: nō ſolū pastorē ſz ⁊ oues intrare p̄ ostiū. c Ēs quotquot. Fur est q̄ p̄ simoniā vel aliq̄ alio mō ꝫ xp̄m intrat ⁊ postq̄ intrauerit malo exemplo occidit ⁊ sic apte latro. Nec talis dicēdus ē mercēnari⁹: ſō lupo veniēte nō reſistit: ſz p̄ mercede cedit. Si lupo violēter distrahente nō reſistit: mercedē hāc recipit q̄ non distrahit cū ouib⁹: ſz postea male viuēdo oues corrūpit: ⁊ iā in aliā p̄tem relapſus fit fur vel latro: nomē mercēnarij amittens. d Et ingredietur. Int⁹ bñ cogitādo egredietur extra exēplo alior bñ operādo. Vel ingredietur i eccleſiā vt hic viuat p̄ fidē: vñ post dicit vt vitā habeāt: ⁊ egredietur ꝺ iſta vita vt ī eternū viuat. Cū post ⁊ abundanti⁹ habeat vitā ⁊ paſcua inueniet ingrediēs ⁊ egrediēs.

e Niſi vt furē ⁊c. Furē: alienā rem ſibi vſurpādo: mactet: a fide retrahēdo: p̄dat in eternā dānationē.

f Mercennari⁹ aūt et qui nō est ⁊c. Mercēnari⁹ ē q̄ grit q̄ ſua ſunt nō q̄ xp̄i. q̄ ſeruit deo: nō ꝓp̄ deū ſz p̄ aliq̄ mercede q̄ culpabilis est: ⁊ nō ē fili⁹ ꝺ tū neceſſari⁹ ⁊ tolerādus. Fur xo ſem p̄ ē cauēd⁹. Prepoſiti xo q̄ filij ſunt: ſūt ⁊ pastores: ⁊ tū vn⁹ ē pastor: qz illi oēs ſūt mēbra illi⁹ cui⁹ ſūt oues p̄ p̄prie. g Et lu. ra. Lupus ē vel violent⁹ q̄ corporaliter vaſtat: vel diabol⁹ q̄ ſpūaliter diſſipat: cui q̄ nō aīas ouium ꝺ ſua q̄rit: nō occurrit reſiſtēdo vt mala arguēdo qō ē fugere: qz timor ē fuga animi ne p̄dat qō diligit: vnde reddens cām fuge ſubdit: Quia mercēnari⁹ ē ⁊ nō amat oues ſz ſua. Paſtores aūt nō dicunt fugere ſi cedūt p̄ſecutioni ⁊ ſeruāt ſe ouiū vtilitati: q̄b⁹ etiā corpore abſentes ſūt ſpiritu p̄ſentes.

Nico.de lyra

vt quēadmodū ego feci ita ⁊ vos faciatis. Et oues illū ſequūt: p̄ imitatiōnē. Quia ſciūt vocem ei⁹, i. p̄ fidē cognoſcūt ⁊ approbāt. Alienū aūt nō ſequūt recipiētes falſā doctrinā: qz nō nouerūt vocē alienor. Sz ꝫ dictū Chryſ. pōt argui: qz xp̄s ex ponēdo hāc parabolā dicit ſe eē ostiū. q̄ ſacra ſcptura nō ē hic ostiū. Pōt dici ſuſtinēdo dictū Chryſ. q̄ xp̄s nō vocat ſe ſolū ostiū ꝺ etiā paſtorē: vt patebit. ⁊ ſm ꝺ diſtinguit ab ostio: ꝓp̄ ꝺ ſacra ſcptura dr ostiū hic iḡtr xp̄s ē pastor ouiū ⁊ reſpectu ſui ingreſſus ī mūdū. Qz aūt xp̄s dicit ſe eē ostiū ꝺ nō ē reſpectu ſui ingreſſus ī mūdū: ꝺ iḡtū alij q̄ ipm̄ habēt ingreſſū ī deū: ſm Aug⁹. ostiū ē xp̄s. Et ꝓtinuat lra ſic p̄cedētib⁹: qz iudei ī p̄ce. ca. dixerūt ſe videre ſine xp̄o: ⁊ p̄ ꝫ nō posse ad xp̄m peruenire ſine eo: ꝓp̄ ꝺ ſaluator ī hac parabola ostdit ꝺ impoſſibile d. Qui nō itrat ī congregationē fideliū. Per ostium. i. p̄ xp̄m. Fur ē ⁊c. qō faciūt oēs ifideles ⁊ etiā mali fideles ſtatū p̄fectionis īdebite aſſequētes. Qui aūt itrat p̄ ostiū. i. p̄ fidē xp̄i ⁊ humiliter ⁊ alias virtutes ei⁹. Paſtor ē ouiū: ſm xp̄m. Huic ostiari⁹ aḡit. i. ſpūſſctūs renelat xp̄m vt poſſit oues paſcere. Et oues vocē ei⁹ audiūt. i. doctrinā recipiūt. Et vocat eas nominatim: ꝺ deſcēdēdo familiarit ſubdit⁹: Et educit eas. de tenebris ignorātie ⁊ culpe. Ante eas vadit. p̄ exēpla vite.

a Hoc puerbiū. Hic ponit dicte pabole expoſitio. Et diuidit tur ī duas: qz p̄mo ostdit neceſſitas exponēdi. ſcōo ſubiūgit ipa expoſitio. ibi: Dixit ḡ. Circa p̄mū ſciēdū q̄ illa idiget expoſitiōe q̄ habēt obſcuritatē: tale erat xp̄m xp̄i p̄dictū qz erat paraboliciū. ⁊ iō itellect⁹ ei⁹ audiētib⁹ erat occult⁹: ⁊ ꝺ ē qō dicit euāgeliſta: Hoc puerbiū dixit eis ieſus, puerbiū ꝺr qñ xp̄m ponit p̄ xp̄o: ſic eſt ī parabola: qz p̄ vocē vnā rē ſignificantē aliud deſignat. b Illi aūt nō cog. ⁊c. ⁊ ſic ptz neceſſitas expoſitiōis. c Dixit ḡ eis iter. Hic ponit ipa expoſitio parabole: Parabola aūt ꝺuas ptes habet. vna ē q̄ intrās aliunde fur ē ⁊ latro: ⁊ ꝺ p̄mo exponit. ſcōa ē q̄ intrās p̄ ostiū est ver⁹ paſtor. ⁊ ꝺ ſcōo exponit: ibi: Ego ſū paſtor bon⁹. Prima in duas: qz p̄mo ponit p̄me ptis expoſitio. ſcōo ciuſdē expoſitionis p̄batio. ibi: Ego ſū ostiū. In p̄ma clauſula fecit mētionē ꝺ oſtio ouil: ⁊ ꝺ fure. iō vtrū q̄ exponit d. d Amē amen di. vob⁹ ⁊c. rō huj⁹ p̄dicta ē. e Ēs q̄t⁹ q̄t⁹ venerūt ⁊c. ꝺ nō ē intelligēdū de ꝓphetis a deo miſſis: ſz de illis q̄ venerūt capite ꝓp̄io: ſic ꝺr Act⁹. v. de Theodan ⁊ iuda galileo. Theodas eni vt dicit Joſeph⁹ fuit q̄dā mag⁹: q̄ decepit multos ꝺ pl̄o iſrl: ⁊ dixit eos vſq; ad iordanis fluuiū ꝓmittens eis diuidere aq̄s vt trāſirēt ſicco pede ſic p̄res eor. Judas aūt galile⁹ tpe q̄ xp̄s fuit nat⁹ ꝓhibebat ppl̄m iudeor ꝓ̄ſteri ceſarē dñm ⁊ reddere tributa: ⁊ multi ſecuti ſūt eū. f Sz nō audi. eos oues. i. fideles ī ouili eccl̄ie p̄manētes: qz ipſi p̄cerūt ⁊ ſeq̄ces eor: vt ꝺr Act⁹. v. g Ego ſū ostiū. Hic ꝓbat vtrūq; dictū ī dicta expoſitione. Et p̄mo q̄ ſit ostiū: qz officiū ostij ē ſaluare ea q̄ ſūt ītra domū: ⁊ q̄ p̄ ipm̄ ſit ingreſſus et egreſſus: ⁊ ſic ē ꝺ xp̄o: qz p̄ ipm̄ fideles ſaluāt ⁊ ſuant ſm q̄ ꝺr Act⁹. iiij. Me q̄ ei ē aliud nomē ſub celo datū hoib⁹ ī q̄ oporteat nos ſaluos fieri: ⁊ ꝺ ē qō ꝺr: b Per me ſi q̄s ⁊c. Silr per ipm̄ ē ingreſſus ad fidē: ⁊ egreſſus de miſeria iſta ad gloriā: ⁊ ſic inueniūt paſcua eterna viriditat⁹. ⁊ ꝺ ē qō ꝺr: i Ingredietur. ꝺ ad fidē. k Et egredietur ꝺ mūdo ad gliaz. l Et paſcua inuenietur reficiūt iteri⁹ ī aſpectu diuinitatis: ⁊ exteri⁹ ī aſpectu hūanitat⁹ xp̄i p̄ quē ſūt ſaluati. iō dicit paſcua ī p̄ſali. Cōſequēter ꝓbat ſcōm. ſ. q̄ alij fuerūt fures: qz nō venerūt ad ſalutē ppl̄i: ſz mag⁹ ad ei⁹ deſtructionē: ⁊ ꝺ ē qō ꝺr: m Fur nō venit ni. ⁊c. vſurpādo qō nō ē ſuū: ſicut illi venerūt vſurpando qō nō erat eis debitū. n Et ma. ⁊ p̄dat: qz multi de ppl̄o occiſi ſūt corporaliter ⁊ etiā ſpūal⁹ credētes p̄ſuaſioni illor. o Ego veni. nō ſicut ipi.

p Et ha. vi. p gr̄az in p̄ti. q Et abūdāti⁹ ha. p gloriā ī futuro: qz gloria ē gr̄a ꝫſumata. r Ego ſū pa. Hic exponit ſecūdā pabole p̄te. ſ. q̄ ſit bon⁹ paſtor ītrās p ostiū. Et diuidit ī duas: qz p̄mo ꝓponit ītētū. ſcōo ꝓbat ꝓpoſitū. ibi: Ego ſū paſtor bonus. Circa p̄mū ponit ꝺditiōes boni et mali paſtoris: qz bon⁹ paſtor debet br̄e affectionē ad gregē: ī tātū q̄ p̄ eo ſi neceſſe eēt ſuſtineat mortē. ⁊ ꝺ est qō ꝺr:

s Bon⁹ pa. ⁊c. Ad cui⁹ itellectū ſciēdū q̄ res melior nō ē exponēda piculo p̄ viliori: ſz magl eōuerſo. vita aūt hoīs melior ē ſimplr q̄ vita oīm brutor alialiū: ⁊ iō ꝫ paſtor brutor debeat aliquē laborē p̄ ſalute ſui greg⁹ ſuſtinere: nō tñ debet ſe morti exponere. Alia aūt hūana nobiliora ē corpe. iō ei⁹ rio paſtor aīaz p̄ grege ſuo debet vitā corpalē exponere. Alteri⁹ tā gīt cōditionē mali paſtoris dicēs: t Mercēnarius aūt ⁊ q̄ nō ē pa. mercēnari⁹ ꝺr a mercede: ⁊ talis ē q̄ ī officio p̄latiōis attēdit cōmodum rei t̄palis: qō ꝺr merces: glia aūt celeſtis nō ꝺr ꝓprie merces: ſz tñmō large: iḡtū oē qō redditi ī p̄miū laboris ꝺr merces. Nō aūt hui⁹ ē: qz hereditas diſtinguit a mercede ꝓprie dicta: ſicut filij⁹ cui debet hereditas diſtinguit ab oparijs ꝺductitio cui debet merces. Sīa aūt celeſtis reddit fidelib⁹ ſic hereditas filijs ꝓpter qō non habet rōnē mercedis. ⁊ iō ille ē ver⁹ paſtor q̄ attēdit ad p̄miū glie: mercēnari⁹ aūr q̄ attēdit ad cōmodū rei terrene. Et qz nō est ꝓprie paſtor. iō ſeq̄t: v Cui⁹ nō ſūt oues. p. ſz tñ vſurpative: qō ꝓbat p effectū cū ꝺr: x Vidit lu. ve. i. tyrānū: ſubditos ad peccādū inducētē: vel hereticuz falſa doctrina cos corrūpentē. y Et di. oues ⁊ fugit: nō reſiſtēdo p̄ cēſurā eccleſiaſticā tyrānide oppſſioni: nec p̄ ſanā doctrinam hereticē prauitati. z Et lupus rapit, ad malū ꝓtrahendo.

Et diſpgit

†13.q.4.c. tres perſonaſ. ⁊. c. dō nō pōr.

7.q.1.ad/ uerſitas. ꝺ ētiā. De renun. niſi. ꝫ. p̄opter malitiam.

a Ego sū pa. Post culpā ficti: iterū formā veri pastoris op/ponit: Ego sū pa. bo. ꝛ aiam pono ꝓ ouib⁹: qō nō ipse vn⁹ fe/cit nisi q oēs sui ꝛ ipse vnus sūt: qz ipse sine illis ß potuit: illi nō sine eo sine q̄ nihil possūt. b Et ego agno. Fili⁹ p se agno
ī.1.b scit patrē: nos p illū: sicut alibi: Deū nemo vidit vnq̄ nisi vni genit⁹ q̄ est in sinu p̄ris ipe enarrauit.

Itē nemo nouit filiū nisi pater: neq̄ patrē q̄s nouit nisi fili⁹: ꝛ cui fili⁹ vo/luerit reuelare. c Et aiaz meā. Hoc ē pbatio dilectiōis ad p̄ez ꝛ ad oues
Mar. 11.b † 16.q.1.p/dicator in verbo. Ja.21.c sic ꝛ petr⁹ tertio cōfitēs amorē: iubet pascere oues ꝛ p eis mori. d Pro ouib⁹ meis. Pro ouib⁹ dom⁹ isrl q̄ perierāt ad q̄s coꝛpaliter missus a q̄/bus nō sūt dissiles ille q̄ sūt ō gētib⁹. vñ dicit: Oportet me alias adducere q̄uis p suos qz in illis ipe. Et vocē meā au. nō dicit meoꝛ: qz ī ipis ille lo
† De pe. di 4. ℌ hāc so tietatem/ quit. e Quia ego nē. Aug⁹. Aer/bū ex q̄ suscepit hoīez. i. carnē ꝛ aiam nūq̄ deposuit aiam vt eēt aīa a xbo separata: sz caro posuit aiam q̄n expira/uit q̄ redeūte surrexit. Mors g̃ ad tē/pus carnē et aiam sepauit: ß neutruz a verbo dei. Caro itaq̄ ponit aiam ꝛ sumit: sz nō ptāte sua: sz ptāte inhabi tantis carnē deitatis. s. f Facta sūt aūt. Cenon. i. nouū. Inde encēniare. id ē initiare. Encenia festa dedicatio/nis tēpli q̄ facta est a iuda machabeo
3. Reg. 8 3. Esdre. 7 2. Ma. 15. ꝛpe hyemis. Hyems aūt hic cōmemo/rat: vt significet iudeos frigidos: q̄ nō accedūt ad ignē. i. nō credūt ī chri stū. Salomō aūt facto tēplo ī autūno illud dedicauit: ꝛozobabel ꝛ iesus sa/cerdos post captiuitatē reedificatum tēplū ī vere dedicauerūt. Judas ma/chabeus ꝓ Phanatione antiochi in hyeme ℌ In por.

Nico. de lyra

a Et dispgit oues. ab vnitate eccle/sie separādo. b Mercēnari⁹ aūt fu git. i. au riliū debitū subtrahit.

c Quia mer. est. i. solū curās de cō/modo tpali. d Et nō pti. ad eū de ouib⁹. qz nō habet affectū debite ordi natū ad eas. e Ego sū. Hic ꝓbat qō dixerat ꝓ duo signa. Primū ē mu tua cognitio pastoris ꝛ ouiū: qō ꝓue nit ex hoc q̄ pastoꝛ frequēter ꝛ solliciꝛ te oues visitat: ꝛ sic cognoscit in par/ticulari cōditiones earū: sūr oues ex frequēti imaginatione būficij pasto/ris ipm attēdūt: ꝛ sic spāliē recogno/scūt ipm. Sic est de xpo ꝛ vere fideli/b⁹. g̃ est pastoꝛ verus: ß ē qō ōr: Ego sū pastoꝛ bon⁹: ꝛ signū hui⁹ subdit: f Et cognosco meas. nō solū noticia visionis: qz oīa nuda sūt ꝛ apta oculis ei⁹: vt ōr Heb. iiij. sz etiā noticia approbationis. g Et cognos. me mee. qz vere fideles cognoscunt būficia xpi. g Sicut nouit me pa. nē. li sicut nō ipoꝛtat eqlitatē: ß quādā assimilationē lō ginquā. Vel sic: li sicut nō est nota equalitatis: sz sikitudinis qz p̄ris ꝛ filij est vna noticia: cōsiderando filij diuinitatē: sm possūt habere oculū mētis ad būficia diuine gre: qz talis attē cūdū signū veri pastoris ē affectio quā oīdit ad oues: q̄ non pōt eē maioꝛ q̄s se exponere ꝓ ouib⁹: sic ē de xpo ꝛ fidelib⁹. lō dicit: i Et aiam meā po. ꝓ oui. meis: qz aīa xpi ꝓ fidelib⁹ fuit sepata a coꝛpe ꝛ oblata deo p̄ri cū dixit: In man⁹ tuas cō mēdo spm meū: Luce. xxiij. Et ne crederet ꝙ soluz ꝓ iudeis deberet mori ꝓpter ß qō dicit: Matth. xv. Nō suz missus nisi ad oues q̄ perierūt dom⁹ isrl. lō ß remouet dicēs: k Et ali/as oues ha. q̄ nō sūt ex ß ouili. i. de synagoga iudeoꝛ: sz ō po/pulo gētili. l Et il. opoꝛ. me adducere. qō factū ē ꝓ pdica/tionē apliꝛ. vt hī Actꝝ. xiij. xpo principaliter operāte in eoꝛū pdicatione. Sm q̄ ōr Marci. vl. Illi autez pfecti pdicauerūt vbiq̄ dño cooperāte ꝛc. m Et vo. meā au. qz iudeis repel/lentib⁹ fidē xpi: gētiles eā deuote receperūt ad pdicationem apliꝛ: Sm q̄ hī Actꝝ. xiij. vbi dr q̄ Paul⁹ ꝛ Barnabas dix/erūt iudeis: Vobis oportebat p̄mū loq̄ xbū dei: sz q̄n repel litis illud ꝛ indignos vos iudicatis vite eterne ecce cōuerti/mur ad gētes. sic ei nobis p̄cepit dns ꝛ sequit: Audiētes g̃ gētes gauise sūt ꝛ glificabāt xbū dñi. n Et fiet vnū ouile. i. vna ecclia ex iudeis ꝛ gētilib⁹ collecta. o Et vn⁹ pa. s. xps. alij aūt nō sūt nisi vicarij illi⁹ pastoris. Qua liter aūt sit intelligēdū verbū xpi pal ligatū Matth. xv. ibi fuit expositum. Subdit aūt adhuc de affectione illi⁹ † Mar. 11. b Luc. 10. b pastoris ad oues. cū ōr: p Propte rea me pater di. i. ex dilectione patris est q̄ me ad salutē ouium destinauit.

Vel aliter. Propterea me pat̄ dili/git. s. qz adimplebo ei⁹ volūtatē ī mea † mar. 10. b passiōe ꝓ ouib⁹. lō subdit: Quia ego mar. 10. b pono aiam meā. Sciēdū tñ q̄ affect⁹ amoris p̄ris ad filiū etiā sm hūanita tē nō venit ex passione ß magꝝ p̄cessit: sz aliqs effect⁹ amoris secut⁹ est. s. gli ficatio coꝛpis xpi ī ei⁹ resurrectione. lō subdit: Et iteꝛ sumā eā. Et qz volū tarie passus est. lō subdit: q Nemo tol. eā a me. s. violēter. nō ē sic ītelligē dū q̄n ex vulneribꝰ ꝛ passiōe moꝛtu⁹ sit: sz qz poterat p̄secutoꝛes suos ipe/dire ꝛ vno xbo ꝓsternere. r Sed ego po. eā a meipso īterfectoꝛes nō ī/pediēdo. s Ptātē ha. ponē. eā. i. deponēdi nō a suppositō verbi: qz qō semel assūpsit nūq̄ deposuit: sz a coꝛ/poꝛe a q̄ fuit separata ī triduo: q̄uis eēt vnita xbo. t Et ptātem ha. nē. nō ad suppositū a q̄ nūq̄ fuit sepata sz ad coꝛpus cui fuit reunita. v Hoc mādatū acce. a pa. meo. s. vt ipleā ei⁹ volūtatē ī mea passiōe ꝓ oīm salute.

x Dissensio iteꝛ. Hic ponit effect⁹ do ctrine xpi q̄ fuit diuersus in bonis ꝛ malis: qz boni p ei⁹ doctrinam ī fide sūt ꝓfirmati: ꝛ mali eā puertētes di/uino iudicio sūt ī malis obdurati. ꝛ ß † ß. 7. c est qō ōr: Dissensio iteꝛ facta ē iter iu deos ꝓpt̄ sermōes hos. Dicit iteꝛ: qz als inter eos fuerat dissensio ex cōsili cā: vt dictū ē. ß. ca. vij. y Dicebant aūt mul. nē. obstiati ī mal. z Demo/niū ha. ꝛ isa. miracula ei q̄ faciebat at tribuebāt demoni: sūr xba ei⁹ q̄ nō ī telligebāt: credētes q̄ sic arreptit⁹ lo q̄rel. lō seq̄t: Quid eū audit⁹? eꝛrio xo. a Alij di. s. boni ꝛ deuoti.

b Hec xba nē. qz si arreptici aliq̄ bat xba vite eterne: qō ꝓbāt vlteri⁹ ꝓ factū dicēres: c Nū q̄d demo. po. nē. q. d. nō: sz ei demones possūt aliq̄ miracula facere. inquātū ī tpe ipceptibili a nob cōiūgūt ꝓpria actiua ꝓpt̄is passiuis: sic rane facte sūt a magꝝ pharaōis: sm q̄ dic̄ Aug⁹. tñ nō pūt facere ea q̄ excedūt totā facultatē nature cu iusmōi ē illumiatio ceci. d Facta sūt. Descꝑta benignitate xpi ī docēdo. ß ꝑnr describit in deoꝛ malignitas: ipm pseqn do: ꝛ pro xbis. scō fact⁹. ibi: Sustulerūt g̃ lapi. Prima i ou as: qz pro ponit in deoꝛ iterrogatio maligna. seda xpi rnsio xa. ibi: Rndit eis ihs. Circa p̄mū describit eoꝛ iterrogatio q̄tū ad tps ꝛ locū ꝛ interrogādi modū. tps tāgit. cū ōr:

e Encenia fa. sūt ī hie. i. festū dedicatiōis tēpli. Encenia ei idē ē qō inouatiōes: ꝛ ōr ab en qō ē ī ꝛ cenof nouū: qō sit qñ aliq̄ res noua suo vsui applicat: i dedicatiōe aūt tēplū applicat vsui. Sciēdū tñ q̄ festū ñ erat p̄me dedicatiōis q̄ fctā ē a salo mone: qz illa fctā ē. x. die septēbris ī autūno: vt hr. iij. Regꝝ. vij. Nec etiā scde dedicatiōis q̄ fctā ē sub ꝛozobabel tēplo re edificato: qz illa fctā ē ī martio tpe vernali. Sz fuit festū illi⁹ dedicatiōis seu inouatiōis q̄ fctā ē ß iuda machabeo q̄n pu rificarū fuit tēplum ab antiocho epiphane Phanatū: vt hr
1. Machab.

a In porticu ⁊c. Porticus ab⁹ tēplū cingebaꝫ solēt significari nolle tēpli. b Circūdederūt. Dño patiēter iter opprobria veritatē p̄dicāte excecati nō obsequūt sed tētant. c Quousq; aīam. Calūniant illū tollere aīas q̄ salvat: quē purū hominē putabāt: ſz p̄ oībus regnaturū. d Si tu es xp̄s, Nō veritatē desiderāt: ſz parāt calūniaz: vt si dixerit se regē: p̄ augustū faciētē ptāti tradāt. Sz dñs sic tpat rūsuz vt nec illis sit locus calūnie: ⁊ fidelibus .pter quos hec referūt: manifeste appareat: q̄ ipse sit xp̄s: nō hō tū vt illi putāt: ſz filius dei. e Et nemo pōt rape: q̄z ex b q̄ sū ex p̄ce maioz ſuz ad .ptegēdū: q̄ illi ad impugnādū.

f Ego ⁊ pa. vnū su. His x̄bis nō solū iudeoꝝ soluit questionē: q̄ vt tētarent accesserūt: ſz etiā futurozū hereticozū dānat insaniā. g Tulerūt g. Hoc tā nō ferūt q̄ cetera tulerūt: ꝑ duri ad lapides currūt. Sz q̄z iesus nō patiē nisi q̄d vult: adhuc loquiē.

h Facis teipm. Intellexerūt nō posse dici ego ⁊ pater vnū. ſ. nisi vbi ē eq̄litas p̄ris et filij: q̄d Arri⁹ nō intellexit. Christus aūt q̄vidit illos tardos nō ferre splēdozē veritatis: tēperauit eū i bis x̄bis: nōne scriptū est.

q Quia ego

Nico.de lyra

j. Macb. iiij. que purificato facta fuit. xxv. die noni mēsis apud iudeos: vt habet. j. Machab. iiij. qui ꝑ maiozi ꝓte cōter cōcurrit cū decēbri apd nos: ⁊ iō ad hoc denotādū addit:

a Et hyems erat. ⁊ sic ptz tp̄s. Loc⁹ āt designaꝫ cū dr: b Et ambu. ⁊c. noīe tēpli intelligunt atria ⁊ loca ad domū dñi ptinētia. Erat āt q̄dā loc⁹ edificat⁹ vbi salomō stabat ad orandū q̄ dicebaꝫ regis oratoriū. Sed contra b videt q̄ oīa q̄ edificauerat salomon in tēplo fuerūt cōbusta ꝑ chaldeos: vt hr̄. iij. Reg. vl. Dicēdum q̄ alia porticus fuit reedificata in tēplo ad similitudinē ꝓtozis: ⁊ iō retinuit nomē p̄cedēt⁹: sic frequēter fit i edificijs reparatis: ⁊ sic ptz iterrogationis loc⁹. Subdit etiā iterrogādi modus.

c Circūdederūt g eū in. vt citi⁹ eū i x̄bis caperēt. d Et dicebāt ei q̄usq; aīam no. to. i. crucias: dimittendo nos i suspēso. ꝑ b inuētes q̄ vellēt ei⁹ dicto stare ⁊ eū libēter sicut xp̄m recipere: cū tū haberēt ꝓtrariū in corde.

e Si tu es xp̄s dic no. pa. non q̄rūt si tu es filius dei: q̄z ꝑ b nō curasset Pilatus q̄ erat gētilis: apud quē intēdebāt cū accusare. ꝑ q̄rūt: Si tu es xp̄s .i. vnct⁹: q̄ vnctio debebaꝫ regib⁹: ⁊ ꝑ q̄s si rndisset se eē xp̄z statim accusassent eū p̄sidi vt rebellare volētē ⁊ ꝓtozē romanū cui sbditi erāt iudei: ⁊ aspirare ad regnū. Eadē etiā de cā dixerūt: f Dic nob pa. vt possent ⁊ eū bre testimonio. g Rndit eis ie. hic ponit xp̄i vera rnsio. i q̄ ꝓzo oñdit iudeoꝝ malignitas. se cūdo disciploꝝ xp̄i benignitas. ibi: Oues mee. In p̄ma g pte dr sic: b Loquor vo. ⁊ nō cre. q. d. vos q̄ritis x̄ba exprimētia q̄ ego sim xp̄s: nō ad veritatē intelligēdū: ꝑ magⁿ ad calūniādū: q̄z si illa dicerē nō crederet⁹: q̄d ꝓbat p̄r dicens:

i Opa q̄ ego fa. ⁊c. sic ei. ſ. dictū ē. iij. ca. efficacissimū argumētū ad ꝓbādū veritatē excedētē naturalē facultatē intellect⁹: sūt opa miraculosa: ⁊ tū illis nō credebāt: cū tū fierēt ad declarationē deitatis iesu xp̄i. Cā āt incredulitat⁹ eoꝝ subdit. cū dr: k Sz vos nō cre. ⁊c. i. nolētes ⁊ humiles: ꝑ supbi ⁊ maligni: ⁊ iō dei iudicio excecati. Cōsiderādū q̄ i hac rnsione xp̄s nō dixit expsse se eē xp̄m quē querebant: ꝑ dixit aliqd equalēs equalēs vel maius: vt rndēret x̄bitatē ⁊ excluderet calūnie malicia. l Oues mee. ꝑ p̄r oñdit discipuloꝝ suoꝝ benignitatē dicēs: Oues mee. i. bōnes q̄b⁹ revelat x̄bus: vt habet Matth. xj. m Vocē meā au. credēdo corde ⁊ obediendo ope. n Et ego co. eas. nō solū notitia visiōis: ꝑ etiā notitia approbatiōis ad vitā eternā. o Et se. me. h i p̄sti p grāz: ⁊ i futuro p gloriā. iō seq̄t: p Et ego vi. ⁊c. Nota q̄ eī hic ꝑ illis q̄ sūt oues ei⁹ nō solū sm p̄sti iusticiā: ꝑ etiā sm p̄destinationē diuinā: q̄ frustrari nō pōt. q Et nra. eas q̄s. de ma. ꝓ violētiā. q̄d ꝓbat tali rōne: r Pat⁹ me⁹ ⁊c. i. ipa deitas quā habeo a p̄re: q̄z oīa excedit i infinitū. s. Et ne pōt rape ⁊c. cuz enī sit infinite potētie nihil pōt ab eo auferri ꝓ violētiā. t Ego ⁊ pa. vnū sum⁹. i. x̄tute ⁊ potētia: sic in deitate: vt. ſ. dictū ē. g nemo pōt rape ouel ꝑ manu mea. Notādū aūt q̄ ex b x̄bo saluatoris: Ego ⁊ p̄r vnū sum⁹: excludunt duo errozes ꝗrij circa articulū sanctissime trinitat⁹. Sabelli⁹ ei posuit in deo vnitatē psone sicut ⁊ cēntie. ⁊ hoc remouet cū dr: Ego ⁊ pat vnū sum⁹. Si ei pat ⁊ fili⁹ cēnt vna ps̄ona dixisset sū i singulari. Arri⁹ āt eꝝrio posuit diuersitatē cēntiaꝝ sic ⁊ psonarū. ⁊ b excludit ꝓ b q̄d dr: b: Unū. si ei p̄r ⁊ fili⁹ haberēt diuersas cēntias: nō diceret vnū neutraliter: ſz plura.

v Sustulerūt g. ꝑ oñdit malignitas iudeoꝝ i facto. Et diuidit i tres: q̄z ꝓmo xp̄s refrenat eoꝝ sentiā. ſcdo excludit ipositā sibi blasphemiā. ibi: Rnderūt iudei. tertio fugit .p̄r eoꝝ obstinatā maliciā. ibi: Querebāt g. In p̄ma igit pte dr sic: Sustulerūt g lapides iudei vt lapidarēt eū: moti litore iuidie nō amore iusticie: absq; legis ordīe: vt. ſ. dictū fuit in casu filii. viij. ca. x Rndit eis ie. dulcit⁹ eos reprimēdo. y Multa bo. opa ⁊c. ſ. veritatē docēdo: ꝑfirmos curādo: et alia miracula faciēdo. z Ꝓpt⁹ q̄ eoꝝ opus. ⁊c. cū tū ex b me honorare deberet⁹. a Rnderūt. b ꝑ excludit blasphemiā sibi ipositā. Et diuidit tur i duas: q̄z ꝓmo hmōi blasphemia imponit. ⁊ ſcdo excludit. ibi: Rndit. c. s. Jn p̄ma g pte dr sic: Rnderūt g iudei dicētes: b De bo. ope nō la. ⁊c. Jn dict⁹ eoꝝ ptz ꝺdictio: q̄z loq̄bāt sic furiosi: testificāt ei eū facere bona opa i miraculis: cū dicūt: De bono ope nō scz q̄d facis: ⁊ tū dicūt b cū blasphemū. cū dr: Sz de blasphemia. ista enī sūt icōpossibilia: q̄z miracula xp̄i fiebāt ad testionū bonitat⁹ ei⁹: ⁊ iō cuz eēnt bona opa ⁊ dīna: nō poterāt fieri ad testificādū aliqd falsū: q̄d tū eēt si ille eēt blasphem⁹ ad cui⁹ testionū fierēt. Jsta āt cecitas i eis ꝓcedebat ex eo q̄ solū hūanā naturā i xp̄o ꝑsiderabāt. iō sbdit: Quia tu hō cū sis fac⁹ teipz deū. c Rndit eis. b ꝑ ie sus excludit crimē blasphemie sibi ipositū: ⁊ b duplr. ꝓzo excludit illd ꝑ sceptūrā. scdo ꝑ rōnē. ibi: Si nō facio. Circa ꝓmū sciēdū q̄ sacra sceptura cū sit a deo ispirata: ñ pōt eē falsa. Jpa aūt attribuit deitatē hoib⁹ sctis ⁊ ꝓbis ⁊ ipi xp̄o. aliē tū: q̄z deitatē ptcipatiue tm̄ attribuit aliis a xp̄o: sic iudices locuz dei tenētes dicūt dij: Exo. xxij. Dñs dom⁹ applicabit ad deos ⁊ ibidē: Dñs nō detrahes ⁊c. Xp̄o aūt attribuit deitatē ꝓprie dictā: sm q̄ hr̄ Hiere. xxiij. Ecce dies veniūt dic dñs ⁊ suscitabo dō germē iustū. seq̄t postea: Hoc ē nomē q̄d vocabūt eū dñs iust⁹ nr̄. ⁊ vbi habem⁹ dñs: ponit nomē dñi tetragrāmaton i heb. q̄d nullo mō attribuit alicui nisi deo x̄o. iō ptz q̄ sic scptura vete. testa. attribuit aliis a xp̄o deitatē ptcipatiue dictam

a ſ ecce ignis de quo deberēt accēdi.

a b ⁊ hyems erat. Et ambulabat ihs

a ſ. ſ. vbi salomō stare solebat ad orandū.

a b in tēplo i porticu salomonis. Lir c

a ſ ecce hyems in iudeis.

cūdederūt g eū iudei: et dicebāt d

a ſ dū incertos nos relinquis.

c ei: Quousq; aīmā nostrā tōllis?

ſ a. i. ille messias q̄ venturus est in mūdū.

d Si tu es christus dic nobis pa/ e f

a ſ vt verbū dei et ꝓbo ꝑ opera quid sim.

lā. Rndit eis iesus: Loquor vo/ g h

bis ⁊ nō creditis. Opa que ego i

ſ cui⁹ et nō suā gloriā querit.

facio in noie patris mei: hec testi

moniū phibēt de me. Sz vos nō k

ſ cur. ſ istos videbat futuros pditioni.

creditis: q̄z nō estis ex ouib⁹ me/

a ſ sed. b ſ q̄ ꝓstiū intrāt. ſ obediūt ꝓcepto

is. Oues mee vocē meā audiūt: l m

a ſ imitatione et beatitudine.

⁊ ego cognosco eas: ⁊ sequūntur n o

ſ q̄ vos de ꝑsenti vita cogitatis ⁊ calūnias q̄ritis. ſ hec sūt pascua de q̄b⁹ supra. ſ ac si dixerit vos peribitis in eternū q̄ nō estis de ouib⁹.

me: Et ego vitā eternā do eis: et p

ſ etsi in p̄sti videāt pire. a ſ fur et latro nihil possunt cōtra illos quos nouit deus esse suos.

nō pibūt in eternū: et nō rapiet q

ſ potestate. ſ quia.

eas quisq; de manu mea. † Pater r

a ſ gignēdo. i. cē vnigeniti filiū coequalē coeternū. b ſ oībus creaturis et angelis.

me⁹ q̄d dedit mihi maius oībus

a ſ virtutē ⁊ gloriā hui⁹ rei: q̄ nemo rapit de manu ei⁹ patri attribuit. b ſ potestate q̄ vna est mihi et patri: vel de me qui sum manus patris.

e ē: ⁊ nēmo pōt rape de mānu pa/ s

f tris mei. Ego ⁊ pater vnū sum⁹. t†

g † Sustulerunt g lapides iudei vt v†

ſ nō verbis sed factis eoꝝ.

lapidarēt eum. Rndit eis iesus: x

Multa bona opa oñdi vobis ex y

a ſ cui⁹ gloriā querit vbiq;.

pātre meo: Ꝓpt⁹ q̄d eoꝝ opus z

me lapidatis? Rnderūt ei iudei: a

ſ nō possūt negare bona accepisse.

De bono opere nō lapidam⁹ te: b

ſ nō possūt ferre q̄d filio dei dicit.

ꝑ d blasphemia: ⁊ q̄z tu hō cū sis:

b facis teipm deū. Rndit eis iesus: c

† De sumi. damnatus

a Quia ego. Trib⁹ modis ⁊ dē natura: adoptiōe: vt ego dixi d. e. falso: vt demones ⁊ idola. b Sz illos di. Si p sermonē dei pticipādo fiūt hoīes dij: quō ille q̄ p naturā est fili⁹ q̄ pticipāt nō est de⁹? c Operib⁹ credi. Fidē adhibete operib⁹ vt merito fidei ampli⁹ cognoscēdo opa veniatis ad fidē deitatis. d Quia ī me ē pa. Pater est in filio: fili⁹ ī pre vt eqlis in eo cui equalis ē. vñ ⁊ pōt dicere: Ego ⁊ pat̄ v. s. ⁊ q̄ videt me videt ⁊ patrē. ⁊ ꝑ est ei ꝓpriū. Mun⁹ aūt est hoī p participationē qđ ꝺ: eē in deo cōtinēte ⁊ de⁹ in eo vt in vase. e Et multi ve. Isti apphēdūt pmanēte: nō quō iniq̄ apphēdere volebāt discedēte. vñ sequit̄ et multi c. ī eū. f Quia io. Nullū in hierm fecit vt iste: ⁊ q̄cq̄ dicebat testimoniū huic phibebat: qsi p lucernā veniam⁹ ad diē. ¶ Erat

Nico.de lyra

dictā: ita ipi xpo deitatē ꝓprie dictā. Scōm hoc igit̄ exponēda est littera: Rndit eis Ihesus: declarādo se nō esse blasphemū dicēdo se esse deū vel dei filiū naturalē: qđ idez est. qđ ꝓbat p scripturā. ꝺ. a Nōne scri. est ⁊c. q̄ ego dixi dij estis. ꝑ hr̄ in Ps. lxxxj. et ꝺr de iudicib⁹ ⁊ ꝓphetis. io subdit̄:

b Si illos dixit deos. pticipatine.

c Ad q̄s ser. dei fa. ē. sicut fuerūt ꝓphete ⁊ iudices. ꝺ Et non pōt sol. scriptura. i. nō pōt dici q̄ cōtineat falsum. e Quē pa. sctificauit. i. meipsum: quē sctificauit. i. sctm generauit ab eterno: ꝼm deitatē. Vel: Sāctificauit. i. plenitudine gr̄e adipleuit: q̄ntū ad humanitatē. f Et misit ī mūdū. ad saluādū ipm: sicut erat p ꝓphetas pdictū. g Vos di. q̄ blasphemas q̄ dixi fili⁹ dei sum. q. ꝺ. irrōnabiliter loq̄mini: q̄ scriptura sacra q̄ solui nō pōt: expresse loquit̄ ꝺ diuinitate mea: vt ptz p pdicta. h Si nō facio. Hic ꝯnr excludit crimen blasphemie sibi impositū p rōnē. Circa qđ sciendū q̄ oīa determināt̄ ꝓprio ope: vt hr̄. iiij. methauro⁹: io p ꝓpriā opatiōez certificamur ꝺ natura rei: xp̄s aūt faciebat opa diuitat̄ ꝓpria. s. miracla totā facultatē creature trāscēdētia: ⁊ etiā ꝟrute ꝓpria: q̄ nō solū faciebat illa ob secrādo diuinā potētiā: ꝟ etiā aliq̄ ipando: Ex q̄ ꝯcludit̄ q̄ ī eo vere erat natura diuīa: ⁊ p ꝯns ñ erat blasphem⁹: dicēdo se eē deū vl dei filiū: ⁊ ꝟ ē qđ ꝺr: Si nō facio opa pris mei ⁊c. io ꝯcludit ex opib⁹. i Et cognoscat̄ ⁊c. in q̄tū ēvna natura ambo⁹: sic ⁊ vna opatio. k Querebāt ḡ. Hic ꝯnr ponit̄ fuga xp̄i ꝓpter eoꝝ obstinatā malicīā: q̄ nec ꝟbis ei⁹ nec opib⁹ ī ducebāt̄ ad credēdū: ꝛz tā ꝑ obstiati q̄rebāt eū apphēdere ad occidēdū. l Et exiuit de manib⁹ eoꝝ. ꝟrute diuina trāsiēs p ipsos: sicut. ꝟ. dictū fuit. viij. ca. m Et abiit iterū ⁊c. ⁊ mānsit illic. s. ad tēpus: vt ppli venientes ad ipm recoꝛdarent̄ de testimonio iohānis q̄ dixerat de eo: Ecce agn⁹ dei: ⁊ de testimonio dei pris: cui⁹ vox audita fuerat ī baptismo xp̄i. Hic est filius me⁹ dilect⁹: ⁊ sic habita collatiōe priorū ⁊ nouissimorū cō firmarent̄ in fide ipi⁹. io sequit̄: n Et mul. ve. ad eū. credētes. o Et dicebāt. i. argumētū sue fidei. p Quia iohan. signū fecit nullū. Signa eni reseruabant̄ xp̄o sicut in principatiōi: tū ꝓpter sāctitatē vite credebāt iohānī. Et q̄ ī xp̄o videbāt dictū ei⁹ impleri. io sequit̄: Oīa aūt q̄cunq̄ dixit iohānes de ꝟ vera erāt. Et ꝯcludit fruct⁹ hui⁹ collationis. cū dicit̄:

q Et mul. cre. in eū. Circa pdicta ī ꝟ ca. q̄rit̄: Utrū licitū sit pastori eccl̄ie ī psecutione fugere? Et arguit̄ primo q̄ sic: quia aliq̄ sācti legūt̄ ꝟ fecisse: sicut Thomas cātuariensis fugit de anglia tpe psecutiōis sue eccl̄ie: qđ nō feciss̄et nisi licitū fuisset. ḡ ⁊c. Itē saluator dixit aplis Matth. x. Si vos psecuti fuerit ī vna ciuitate fugite ī aliā: ⁊ sic videt̄ q̄ fugere tpe psecutionis nō solū sit licitū: ꝛz etiā meritoriū: cū saluator discipulos ad ꝟ hortet̄. Cōtrariū arguit̄. p ꝟ qđ ī hoc ca. dictū est: Mercēnari⁹ ⁊ q̄ nō ē pastor videt lupū venientē ⁊ dimittit oues ⁊ fugit: qđ exponēs Greg. dicit q̄ ille q̄ fugit tpe psecutionis merito perdit

ꝼ psalmo.

a †Nōne scriptū ē in lege vr̄a: quia ego dixi dij estis? Si illos dixit deos ad q̄s sermo dei fact⁹ est: et

a ꝼ falsitatis argui. ꝼ dauid.

nō pōt solui scriptura quē pater

a ꝼ. i. gignēdo vt fāc⁹ ēt: dedit vt sctm genuit ꝼ. i. cū ī scriptare icarnari cōstituit. p salute mūdi

sctificauit: ⁊ misit ī mūdū: vos dicitis q̄: blasphemas: q̄ dixi fili⁹

a ꝼ q̄ nemo potest facere nisi filius.

dei sū: Si nō faciō opa pris mei:

a ꝼ si solis ꝟbis ꝓdico ne credaris. b ꝼ opa illa

nōlite credere mihi: Si aūt faciō

ꝼ verbis ⁊ innocētie vite.

⁊ si mihi nō vultis credere: opib⁹ credite: vt cognoscatl ⁊ credatl:

q̄ ī me ē pater ⁊ ego ī pre.† Quę

a ꝼ nō credēdo ſz vt occidant.

rebāt ergo eū apphēndere: ⁊ exiuit de manib⁹ eoꝝ. Et abiit iterꝝ

ꝼ q̄ nō habēt man⁹ fidei.

trās iordānē in eū locū ūbi erat iohānes baptiçās ꝓmū: ⁊ mānsit illic. Et multi venerūt ad: eū ⁊ dicebāt: q̄ iohānes q̄dē signū fecꝭ nullū. Omnia aūt quęcūq̄ dixit iohānes de hoc: vera erāt: ⁊ multi crediderunt in eum.

ꝓpter meritū pastoris: qđ nō esset verū. si fugere esset sibi licitū. Respōsio: dicēdū q̄ nōie lupi veniētis sup oues: aliq̄n intelligit̄ diabolus p tēptationes fideles infestans: aliq̄n hereticus p falsam doctrinā corrūpens: aliq̄n tyrann⁹ violentia armoꝝ psequēs. Si primo ⁊ scōo modo accipiat̄ lupus: nō est licitū pastori fugere: q̄ cū talibus lupis nō ē resistēdū corꝑaliter: ſz magis spūaliter p deuotā orationē ⁊ sanctā ꝓdicationē ⁊ doctrinā: ⁊ iō p talia est eis statim viriliter resistēdū. aliter enī si daret eis ingressus: nō resistēdo: accideret maⁱ⁹ piculū: ꝓpt̄ qđ dicit beat⁹ Jacob⁹. iiij. ca. Resistite diabolo ⁊ fugiet a vob. Et ꝟ idē posset dici ꝺ heretico: q̄ fugit illū q̄ p sanaz doctrinā detegit ipi⁹ falsitatē: ꝓpt̄ qđ Simō mag⁹ fugiebat petrū de ciuitate ī ciuitatē: vt ꝺr ī itinerario clemēt̄. Si accipiat̄ lupus tertio mō: tūc ē distinguēdū: q̄ aut psecutio psonalis ē aut cōis. Si psonalis: ita q̄ ē ꝺ pastorē tm̄ ⁊ nō ꝺ gregē sibi cōmissū: tūc pastor ē fugiēdū: nec tūc dimittit gregē in psecutiōe: q̄ tūc psecutio nō est ꝺ gregē: vt dictū est: ⁊ ꝟ mō ꝓaulus apl⁹ fugit ꝺ Damasco: vt hr̄ Act. ix. † Dar. 12. b Si aūt sit psecutio cōis ꝺ gregē ⁊ pastorē: adhuc distinguēdū ē: q̄ aut est vn⁹ sol⁹ pastor: aut multi. Si vn⁹ tm̄ nō ē sibi licitū fugere ⁊ gregē dimittere: q̄ hic eēt mercēnari⁹ ⁊ nō pastor: ꝼm q̄ dicit saluator. Si aūt sūt multi pastores q̄b⁹ eccl̄ia ali indigeat: tūc aliq̄ debēt remanere ⁊ alij fugere: vt sic grex remanēs ī illa eccl̄ia sufficienter custodiat̄ ⁊ vtilitati eccl̄ie de alijs ꝓuideat̄: ⁊ si nō possit determinari ꝺ cōi cōcoꝛdia vl̄ alia cōuenīēti via qui remaneāt ⁊ q̄ fugiāt: possent sup ꝟ innocata spūsctī grā sortes mittī: ꝼm q̄ dicit Aug⁹. ī epl̄a ad honoratū: Si īter dei ministros sit disceptatio q̄ exꝝ tpe psecutionis maneāt ⁊ q̄ exꝝ fugiant ne fuga vel morte oīm eccl̄ia deseraī: si hec disceptatio alit̄ non poterit terminari q̄tū mihi videt̄ q̄ maneāt ⁊ q̄ fugiāt: sorte legēdi sūt. Ad ꝓmū dicēdū q̄ sctī fugierūt ī casib⁹ licit̄ ꝓdicto mō. vñ ī legēda sctī Tho. ꝺr sic: q̄ in ꝓncipio psecutiōis fugit: q̄ nōdū ī notuerat ad plenū cā eccl̄ie: et psonal̄ psecutio videbat̄. Eodē mō dicēdū ē ad scōm q̄ saluator ꝺr̄at discipulos fugere ī casib⁹ licit̄ ꝓdictis.

Ca. X

Moraliter. a† Amē amē dico vobis q̄ nō ītrat p ostiū ⁊c. Per ouile ouiū pōt itel ligi claustrū regulariū cui⁹ ostiū ē meliozis vite ꝓpositū fir mū. ostiari⁹ aūt ē spūsctūs: q̄ ispirat ipm. ītrās aūt aliūde ē ingrediēs religionē: cū ꝓposito lautioris vel honorabilioris vite: sicut sūt aliq̄ pauper̄ ⁊ de būili plebe q̄ ꝛrūt ingredi religionē magnas possessiōes habētē nō vt fiūt xp̄o deuote: sed magis vt xp̄s eis seruiat de bonis illi⁹ eccl̄ie: ⁊ isti sūt fures ⁊ latrones p vitiū ꝓpriet̄at̄: ⁊ mactāt ⁊ pdūt q̄ dignitates vel officia ambiūt: ⁊ sic vlteri⁹ dissentiōes faciūt p q̄s corrūpit̄ charitas fraīna ī q̄ cōsistit spūalis vita. j. Joh. iij. Qui nō diligit manet ī morte. b† Qui aūt ītrat p ostiū. i. habēs sāctū ꝓpositū ī ingressu ⁊ ipm cōtinuās ī pgressu. † Pastor ē ouiū. i. dign⁹ regere monasteriū: ⁊ tal̄ promotio ē a spūscto. iō subdit̄: c† Huic ostiari⁹ aprit. i. spūsctūs. d† Et oues vo. ei⁹ au. i. hūiles ⁊ deuoti ad nutū obediūt ei. e† Et ꝓprias oues vocat noīatim. diligētē curā de ipis gerēdo. f† Et educit eas. ad pastū eterne viriditat̄ p degustationē celestiū sibi subditos xp̄is ⁊ exemplis inducēdo. ideo subdit̄. † Et ante eas vadit. viam ostendendo. h† Et oues illū sequunt̄. doctrinā pastoris imitādo. † Alienū vero nō sequunt̄. p alienū pōt intelligi diabolus a cōsortio dei ⁊ sanctoꝝ alienat⁹: q̄ nō sequūt̄ boni religiosi ei⁹ suggestionib⁹ assentiēdo ꝟ fugiūt dissentiēdo. † Mercēnari⁹ aūt ⁊c. ꝟ ē q̄ pīdēdo claustralibus querit honorem ꝓpriū ⁊ promotionem carnalium amicorum. x† Videt lupum venientem: .i. aliq̄ malum gregē suū in fide vel morib⁹ corrumpentē.

Et dimittit

vt Et dimittit oues ⁊ fugit ⁊c. Greg. Fugit nō mutādo locū ꝫ subtrahēdo solaciū. tt Ego ⁊ pat vnū sum⁹. Aug⁹ Utrq; audiet: vnū ⁊ sumus: ⁊ a char ybdi ⁊ scilla liberaberis. Or dic vnū: liberat te ab Arrio: q dicit sum⁹ a Sabellio. vt Sustulerūt ḡ lapides iudei. Hylari⁹. Hūc hereticoꝝ furorē dño in celis sedēte pari infidelitate dict⁹ nō obediētes odiū impietatis exercēt. Xpi horū lapides iaciunt: ⁊ si possent de throno suo eū in crucem detraherēt.

In ca. x. vbi ōr ī postil. Oēs quotquot veniūt fures sunt ⁊ latrones.

Additio. j. Qd aūt hec xpa xpi nō possūt intelligi de ꝓphetis seu patriarchis ⁊ hmōi sat⁹ est manifestū: illi enī nō vt pderēt oues seu vt eas furarent⁹ venerūt. Sz attēdēdū est quō verba xpi dicentis vniuersaliter: Oēs q̄t venerūt fures sūt ⁊c. saluari possint sic vt sub hac vniuersalitate nō cōphēdant⁹ etiā iusti a deo missi. nā ꝫ aplm ad Heb. j. Qui oīa dicit nihil excipit. ꝫ cōtinuādo hec xpa ad ꝫmediate p̄cedētia satis habet⁹ q hec vniuersalitas nō cōphēdit oēs quotq̄t venerūt simpl⁹r: ꝫ tm illos q̄ venientes nō ī trauerūt p ostiū: vñ cū xp̄s dixit: Ego sum ostiū ouiū: statim subiūxit: Quotq̄t venerūt ⁊c. vt intelligat illa vniuersalitas solū cōphēdere illos q̄ nō p ostiū venerūt: Et ꝫ videt dicere Aug⁹. in ꝫ loco vbi sic: Intellige ḡ q̄t venerūt p̄ter me, non aūt p̄ter illū ꝓphete venerūt: qz cū illo venerūt ⁊c. et. j. Prec̄esserūt eī iusti ī eū credētes vēturū quō credim⁹ ī eū q̄ tā venit: tpa enī variata sūt: nō fides: hec Aug⁹.

In eodem ca. vbi dicit in postil. Hereditas differt a mercede ꝓprie dicta.

Additio. ij. Premia sctōꝝ in vtroq; testamēto frequēter merces ōr: vñ Ecc̄. xv. Merces tua magna ē nimis. et Esa. xl. Ecce merces ei⁹ cū eo: ⁊ Matth. v. Merces vestra copiosa est ī celis. et. j. Cor. iij. Unusquisq; mercedē accipiat scōm ꝓprīū laborē: quē modū loquēdi etiā doctores catholici tenēt: vnde Aug⁹. dicit. Ulsio ē tota merces. ⁊ sic ō multis alijs. Incōueniēs igit videt dicere q gl̄ia celestis nō dicat⁹ ꝓprie merces cū sic cōiter appellet⁹ a ꝓphet⁹ p̄triarchis euangelistis aplis atq; doctorib⁹. Sz melī⁹ videt dicēdū q gl̄ia celestis ī cōpatiōe meritoꝝ q̄b⁹ eā q̄s de cōi lege adipiscit pōt dupl⁹r ꝫsiderari. Uno mō ſm congruitatē q̄ attēdit ſm eq̄litatē ꝓportiōis ⁊ sic iusti ꝓprie merēt gl̄iaz celestē. vñ ⁊ ꝓprie debet dici merces. Alio mō ſm ꝫdignitatē q̄ attēdit ſm ꝓportionē eq̄litat⁹: ⁊ isto mō sācti nō merēt gl̄iaz celestē. Un ad Ro. viij. Nō sūt cōdigne passiōes hui⁹ seculi ad futurā gl̄iam q̄ revelabit⁹ ī nobis: q̄ ꝫsideratiōe gl̄ia celestis nō ōr merces: ꝫ pot⁹ hereditas: eo q filij ad ꝫ q̄ debeat succedere ī bonis patris nō req̄rit⁹ q ꝫ mereat ex ꝓprio labore: ꝫ sufficit q legitime succedat p̄r. Un ꝓprio mō loquēdo gl̄ia celest⁹ ꝓprie ōr merces: ⁊ isto mō debēt itelligi aūctes ꝫ asserētes. scōo ꝛo mō itelligi debēt aūctes nolentes celestes gl̄iaz hereditatē: vt ī Ps. Justi aūt hereditabūt terrā. ⁊ sic

Replica. In ca. x. postilla. distinguit (de alijs. mercedē ab hereditate: Bur. occasionez q̄rēs dicit p̄mia sctōꝝ dici merces ī vtroq; testō: inepte cōcludēs ex ꝫ q hereditas ꝓprie debet dici merces: ⁊ distinguēs de merito cōgrui ⁊ cōdigni se involuēs: p̄cedit q in postil. redarguit. s. distinctionē hereditatis ⁊ mercedis. Un sciēdū q vbi in sacra scriptura vita btā merces: ōr nō eē ꝓprie intelligendū sed trāsumptiue: vtputa sicut merces in hūanis dat⁹ p operā in diuinis nō ſm ꝓprietatē sed similitudinē. Merces ei eterna nō habet ortū ꝓprie ex op⁹: ꝫ opis acceptabilitate: ⁊ ꝫ ſm cōgruitatē. cōgruū ei ē cū boies faciūt q possūt q deus ea acceptet ⁊ grāz cōferat: vñ fiat cōdignitas ī ope.

Glo. ordi.

Erat aūt q̄dā lā. Cap. XI

a Erat aūt q̄dā lā Ca. XI
b guēs laçar⁹ a bethania:
e de castello marię ⁊ mar
a ſ ne errem⁹ cū mulere sint hui⁹ nominis ostenditur ex notissima actione.
thę sororuz ei⁹. Maria aūt erat q̄
vnxit dñm vnguēto ⁊ extersit pedes ei⁹ capill⁹ suis: cui⁹ frat laçar⁹
ſ sufficit amāri nūciare: q nō deserit quē amat. ſ vt se a dolore illū liberet ab egritudine.
ifirmabat. Miserūt ḡ sorores ei⁹ e
ſ ecce quasi si dignaris veni ⁊ sana
c ad eū dicētes. Dñe ecce quē amas f
ifirmat. Audiēs āt ihs: dixit eis: g
a ſ q̄ nec ipsa mors q̄ imminebat ad mortē fuit: ꝫ ad miraculū quo oēs crederēt in xpm.
Infirmitas hec nō ē ad mortē: ꝫ h
ſ q̄ nō eū aupt⁹ sed nobis ꝓfuit.
d p glīa dei: vt glorificet fil⁹ dei p
a ſ infirmantē. ſ tristiū cōsolator. b ſ q̄ tristis erant.
e ēū. Diligebat āt ihs mārthā: ⁊ so i
rorē ei⁹ mariā ⁊ laçar⁹. Ut ḡ audi k

Nico. de lyra

a Erat aūt q̄dā lāguēs Ca. XI
b Postq̄ euāgelista ostēdit in
xpo xp̄tē vinificatiuā ex ei⁹
verbo. hic ꝓnr ꝫ idē ostendit sensibili
signo ī mortuo virtute ei⁹ resuscitato. Et diuidit ī tres: qz euāgelista primo describit infirmitatē laçari incurabilē. scōo eius mortē indubitabilē. ibi: Ut ḡ audiuit. tertio ei⁹ suscitationem mirabilē. ibi: Jesus aūt ⁊ vidit. Prima ī duas: qz primo eius infirmitas describit. scōo xpo nūciat. ibi: Miserūt ḡ. In p̄ma ergo pte ōr sic: Erat aūt q̄dā lāguēs. Ex quo ptz icurabilitas infirmitatis via nature. ifirmitas ei curabilis nō ōr ꝓprie lāguor. b Laçar⁹. s. nole. c A bethania. nomē ē ville in q̄ erat infirm⁹. d De castello marie ⁊ marthe sororꝝ ei⁹. qz ī p̄dicta villa erat illud castrū ī quo manebāt iste dñe cū laçaro eorꝝ fratre: ⁊ qz multe mulieres vocabāt⁹ nole marie: iō ad distinguendū istā ab alijs. subdit: Maria aūt erat q̄ vnxit dñm vnguēto. Utrū aūt hec maria fuerit illa peccatrix de qua scribit Luce. vij. q̄ lauit pedes dñi ⁊ vnxit vnguēto: sācti varie loquūt⁹. Hiero. aūt et Chryſ. dicūt istā fuisse aliā. vñ illa ōr peccatrix: hec sancta et honesta. ⁊ ꝓpter ꝫ nomē illi⁹ Luce. vij. tacet: isti⁹ aūt nomē hic exprimit. ⁊ tūc dicūt isti q ambe mulieres fecerūt simile: sed illa fecit hoc ex peccatoꝝ suoꝝ cōpūctione: ista autez ex christi deuotione. Greg. et Aug⁹. de cōsensu euāgelistarū dicūt cōtrarium. Dicit tn Aug⁹. q ista maria bis vnxit dñm. ex hoc loco sumēs argumentū: qz hic dicit q vnxit: loquēdo de ꝓterito: ⁊ sequēti ca. silr dixit q vnxit caput dñi. dicit igit q prima vnctio fuit ex ꝓtritione: quā Lucas narrat diffuse: ⁊ hic breuiter repetit. scōa aūt fuit ex deuotione: que sequēti ca. describit. Cōsuetudo etiā ecclie tenet q eadē mulier fuit de qua narrat Lucas tacito ei⁹ nōie: et que hic dicitur sororꝛ laçari. Hec mirū: qz officiū ecclesiasticū a sancto Greg. ordinatuz est: qui fuit hui⁹ opinionis:

e Miserūt. Hic ꝓnr infirmitas laçari christo nūciat⁹ p internunciū. ⁊ hoc est qđ dicit: Miserūt ergo sorores. cū ratione fratris desiderantes.

f Ad eum dicentes: dñe ecce quez amas infirmat⁹: nō dicunt veni: quia amanti sufficit necessitatem nunciare amici. g Audiens aūt iesus dixit eis. s. respondendo p nūciū.

b Infirmitas hec nō est ad mortez. Mō est p hoc intelligendū q̄ laçarus nō fuerit mortuus: vt dixerunt aliqui: quia hoc esset destruere veritatē euangelijz cum. j. eodem ca. dicat saluator: Laçarus mortuus est: sed ꝓ tanto dicit: Hec infirmitas nō est ad mortē: qz nō tendebat ad mortē ibi sistendo sed ꝓpter resurrectionē sequentem: vt inde glorificaret deus p ostensionē sue virtutis: et in christo declaret virt⁹ deitatis. ideo sequit: Sed p gloria dei vt glorificet filius dei p eam. i Diligebat aūt iesus martham ⁊c. hoc addit ad ostendendū quare nō oportuit q̄ martha ⁊ maria irent ad christū psonaliter: sicut fecit regulus. de quo. j. dictū est. iij. ca. quia christus erat familiaris laçaro et ei⁹ sororib⁹: q̄ ibi frequenter hospitabat⁹. k Ut ḡ audiuit. Hic cōsequēter describit mors laçari: ⁊ diuidit in duas: qz primo describit hui⁹ mortis expectatio. scōo expectate denūciatio: ibi: Deinde post hoc. Circa primum sciendum q̄ christus audita infirmitate laçari nō statim iuit ad eum: ne a iudeis ei⁹ miracula ꝓpugnantib⁹ ⁊ virtuti demonū ea ꝓponētib⁹ posset

dici

¶ a Duob⁹ die. Ut quatriduũ impleret. Prima enĩ die q̃ nunciatũ est ei: mortu⁹ ẽ lãguid⁹ trãs iordanẽ p duos dies mãsit: ecce tres: quarto autẽ
Mystice die venit. b Eam⁹ in iu. Mystice significat fidẽ rediturã ad iudeos in fine p heliã ⁊ enoch.
c Dicũt ei di. Territi volentes cõsiliũ dare magistro ne morerẽ sicut ⁊ alibi petr⁹: Absit
Ma.16.d a te dñe: nõ fiet tibi istud. Sed sicut petr⁹ laudat de alieno:
Ibidem Beatus es si. bar: q̃ pater reuelauit tibi. cui
B pat̃ ō suo: Redi post me sathana: q̃ sapis nõ q̃ dei sz q̃ homis sũt. Ita et hoc corripuit dicẽs: se diẽ i quo debẽt ambulare ne offendãt: ⁊ sine eo ambulãtes offendãt vt mõ nolentes eũ mori: q̃ p hominibus venit mori. Illos autẽ dicit esse horas q̃ diẽ sequũtur: ũ dies eas: sed dies eas illuminat. Duodecim est sacratus nũerus q̃ manet plen⁹. de iecto enĩ iuda q̃ nõ lucebat iter
Act.1.d horas: ali⁹ surrogat. d Ut credat⁊. Mõ q̃ modo iciperẽt credere: sz vt robusti⁹ crederẽt. Semp eĩ fides eox miracul' augebat. e Et i
Mystice ue. Mystice q̃tuor sẽ dies mortis. Nascit hõ cũ originali pecato: ecce dies vn⁹ mort⁊. post q̃ venit ad rõnales ãnos: naturalẽ legẽ q̃ di
Tob.4.c cit i corde: Q̃ tibi nõ vis: alij ne feceris transgredi⁊: ecce scõs dies mort⁊. Data est a deo etiã lex scripta ꝓhibẽs mala q̃ ⁊ ipa cõtenit⁊: ecce dies tertiꝰ mortis. Addit euãgeliũ ꝓdicat xp̃s: eterna vita. ecõtra gehẽna: sed ⁊ hoc cõtemnũt hoĩes: ecce quart⁹ dies mortis in qua putret hõ: sed nec tales relinquit misericordia. f Erat aũt be. Qr bethania: id est dom⁹ obediẽtie vbi. s. suscitãdus erat mortuus vicina est hie-
¶ rosolymis

dici q̃ illa infirmitas ⁊ mors sequẽs fuisset tm̃ fm apparentiã ⁊ illusionẽ factã a xp̃o p artẽ magicã. ⁊ ꝑ est qõ ōr: Ut ¶ audiuit: qr infirmabat tũc q̃dã mãsit in eodẽ loco: trãs iordanẽ. a Duob⁹ dieb⁹. expectãdo mortẽ laçari sic q̃ esset quatriduan⁹ anteq̃ illuc veniret. ad maiorẽ miraculi certitudinẽ. b Deinde post hec. Hic ꝓ̃r ponit mortis laçari denũciatio: in qua denũciatione saluator sic ꝓcedit: qr ꝓ̃o ꝓpositũ eundi in iudeã ꝑdicit. scõo cãm subiũgit. ibi: Hec air. tertio ad locũ ꝑdictũ puenit. ibi: Venit itaq̃ iesus. In ꝓ̃a ¶ parte ōr sic: Deinde post hec. s. expectationẽ mortis laçari p dictã: c Dicit discipulis suis eam⁹ in iudeam iterũ. Hoc aũt ꝑdixit eis ꝓter cõsuetudinẽ: qr sciebat eos inde terreri: vt min⁹ tacula ferirent q̃ ꝑuiderent. d Dicit ei discipuli. timẽtes i iudeã reuerti. e Rabbi nũc querebãt te iudei lapidare. hoc habitũ est ca. ꝓce. Et tu iterũ vadis illuc. q. d. nõ est tibi nec nobis securũ. f Rꝛsp̃dit iesus. eos assecurãdo. g Nõne duodecim hore diei sũt: q. d. si voluntatẽ habebãt tũc me lapidãdi: mõ tũ nõ facient: qr mutato tpe põt volũtas mutari. Erat eĩ ꝓuerbiũ apud iudeos et adhuc est apud nos q̃ loquẽdo de mutatione ꝓpositi: ōr: duodecim hore sũt diei: ⁊ iõ saluator vsus est tali mõ loquẽdi. Et ostẽdit vlteri⁹ q̃ deberent esse securi. dicẽs: h Si ꝙs ambulauerit in die. i. sancte et iuste. Vel aliter: In die. i. mecũ q̃ sũ lux mũdi: faciẽs diẽ diuine gratie: i Nõ offendit. i. securus debet esse. k Quia lucem hui⁹ mũdi videt. i. meip̃m q̃ possum eũ saluare. Vel aliter: Lucẽ. i. iustitiã ad quã attẽdit. l Si aũt ambulauerit in nocte. i. sine pũtia mea: vel sine iusticia. m Offendit. i. debet sustinere penã offense debitã. n Quia lux nõ ẽ in eo. i. iusticia: vel ego q̃ sum lux. q. d. xp̃s: q̃diu vobiscũ sũ p̃sentialiter: nõ debetis timere iudeos: qr xp̃s etiã in captione sua suos discipulos saluauit. dicens: Sinite hos abire. vt hr̃. j. xviij. sed post mortẽ meã periculũ erit vobis iter iudeos ambulare.
o Hec ait: Hic ꝓ̃r exꝑimit cãm quare volebat ire in iudeam. s. ꝓpter laçari suscitationẽ. Et diuidit i duas: qr primo denũciat mortẽ laçari: tũ occulte. scõo exꝑimit eã manifeste ibi: Tũc ¶ ait: Circa primũ dicit sic: Hec que imediate ꝑdicta sunt. p Et post hoc illis dixit: laçar⁹ amicus noster dormit: mortẽ eius vocat dormitionẽ: qr cito erat surrecturus. q Sed vado vt a somno excitẽ eũ. qr tã facile ĩmo facill⁹ ẽ xp̃o suscitare mortuũ: q̃ alteri dormientẽ. hãc causaz sui itineris dixit ad assecurandũ discipulos. q. d. nõ debet timere: qr nõ vado ad disputãdũ cuz iudeis: sicut ante: sed ad laçarũ suscitãdũ. r Dixerunt ergo discipuli ei⁹: dñe si dormit salu⁹ erit. q. d. ex quo dormit: signũ est sue curatiõis nõ est necesse q̃ vadas illuc: nõdũ enĩ erãt ad plenũ assecurati p verba xp̃i: nec mix: qr adhuc erãt infirmi ⁊ imꝑfecti.
s Dixerat aũt iesus de morte ei⁹. eã exꝑimẽs p dormitionẽ: rõne ꝑdicta. t Illi aũt pu. q: ō dor. somni diceret. Sz videt mirabile q̃ intellexissent xp̃m velle ire tã longã viã ad excitãdũ hoiem de somno. dicẽdũ q: adhuc erãt rudes ⁊ in timore positi. vt ptz ex ꝑdictis: ⁊ iõ male capiebãt verba xp̃i. Vel dicẽdũ q̃ xp̃s cõsueuerat eis parabolice loq̃: ⁊ iõ nesciebãt q̃d p excitationẽ a somno intelligerẽt: suspicãtes ne forte parabolice loqueret. v Tũc ¶. Hic ꝓ̃r exꝑimit mortẽ laçari manifeste. d. x Lazarus mor. est ⁊ gaudeo. nõ de morte ei⁹ absolute: sed y Propter vos vt videtes ei⁹ resuscitationẽ i fide cõfirmemini. Vel sic: Et gaudeo. s. qr nõ erã ibi: nõ ꝓpter me: ß ꝓ̃t vos: qr ex pũtia mea mors ei⁹ fuisset ꝑpedita cũ mors habere locũ nõ debeat vbi ẽ vita: ⁊ p ꝓ̃s ei⁹ resuscitatio nõ esset: q̃ tũ est vtilis vobis.
z Dixit ¶ tho. q̃ ōr didym⁹. i. dubi⁹. a Ad cõdiscipulos: eam⁹ ⁊ nos ⁊ mo. cũ eo. Iste erat magis timid⁹ q̃ alij q. d. exponam⁹ nos periculo. Vel fm alios dicebat hoc ex magna dilectione. q. d. meli⁹ est nobis cũ illo mori q̃ sine illo viuere. b Venit itaq̃ iesus. Hic ꝓ̃r agit ō aduentu xp̃i ad laçarũ. ⁊ diuidit in duas: qr primo agit ō eius puersione. scõo de eius suscꝑtione. ibi: Martha ¶. In primo parte dicit sic: Venit itaq̃ iesus et iuenit eũz quatruor dies iam in mo. habentẽ. Quattuor dicit ad certitudinẽ mortis quia licet sint alique infirmitates latentes q̃bus videt aliquis mortu⁹ ad tẽpus: hoc tũ nõ durat ꝑ quattuor dies. Dicit etiã in monumẽto. s. in terra recluso: qr dato q̃ fuisset ibi posit⁹ viu⁹: nihilomin⁹ in tãto tpe fuisset ibi mortu⁹. c Erat ⁊. quasi stadijs q̃ndecim: q̃ valent leucã excepto vno stadio. d Multi aũt ex iudeis venerãt ⁊. vt cõso. eas de fratre suo: tũ qr erãt nobiles dñe: tũ qr locus erat satis ꝓpe: vt ꝑtet ex dictis. e Martha ¶. Hic agit ō xp̃i suscꝑtiõe. ⁊ ꝓ̃o q̃ ad martham. scõo quo ad mariã. ibi: Et cũ hec dixisset. Prima ĩ duas: qr ꝓ̃o xp̃s a martha denote suscipitur. scõo fratris sui suscitatio ei ꝓmittit. ibi: Dixit illi iesus. In ꝓ̃a ꝑte ōr sic: Martha ¶ vt audiuit qr venit iesus. ipa ei habebat curã dom⁹: ⁊ iõ ꝓ̃mo nũciat ẽ ei ad uẽtus xp̃i ꝑ aliquẽ q̃ aduẽtũ xp̃i ꝑuenerat. f Occurrit illi. reuerẽter ⁊ deuote.

Maria

a ¶ distulit sanare vt posset resuscitare.
uit qr infirmabat tũnc q̃dẽ mãsit i
a ¶ vt quadriduũ impleret.
a eodez loco duob⁹ dieb⁹. Deinde a
b post hec dicit discipulis suis: Ea b
a ¶ q̃ discessit infirmitatis fuit: q̃ redit potestatis est. ¶ q̃ est circa hierlm a regib⁹ de iuda iudei: sicut a Romolo romani.
c mus in iudeã itez. Dicũt ei discic
puli: Rabbi nũc q̃rebãt te iudei d
lapidare: ⁊ itez vadis illuc? Rñ. e
a ¶ quasi vos nõ deceris mihi cõsiliũ: sed me sequimini ⁊ in me die ambulare ⁊ nõ offendetis. f
dit iesus: Nõnẽ duodecim hoꝛe sũt g
diei. Si ꝙs ambulauerit i die nõ h
¶. i. me.
offẽdit: qr lucẽ hui⁹ mũdi videt. k
¶ in renebris peroꝛũ vel ignoꝛãtie.
Si aũt ãbulauerit i nocte offen- l
¶ ego. ¶ oñdes rõnẽ sui trãsitus. m n
dit: qr lux nõ ẽ i eo. Hec ait: ⁊ post o
hec dicit eis: Lazarus amic⁹ nr̃ p
a ¶ nisi hoibus mortuus.
dormit: sz vado vt a somno exci- q
a ¶ fm q̃ intellexerunt.
tẽ eũ. Dixerũt ¶ discipli ei⁹: Dñe r
¶ qr soleꝛ cẽ somn⁹ egroꝛãtũ saluris indiciũ.
si dormit salu⁹ erit. Dixerat aũt s
iesus de morte ei⁹. Illi aũt puta- t
uerũt qr de dormitiõe somni di-
¶ qui obscure dixerat: dormit.
ceret. Tũc ¶ iesus dixit eis mani v
feste: Lazar⁹ mortu⁹ ẽ: ⁊ gaudeo x
a ¶ vt me nihil latere. ¶ et tũ scio qr mortu⁹ est.
ꝓpter vos: vt credat⁊: qm̃ nõ erã y
ibi. Sz eam⁹ ad eũ. Dixit ¶ tho- z
¶ geminus.
mas q̃ dicit didym⁹ ad cõdiscipu a
a ¶ ecce verus amantiũ affectus vel cũ eo viuere vel cum eo mori.
los: Eam⁹ ⁊ nos: ⁊ moꝛiamur cũ
eo. Venit itaq̃ iesus ⁊ iuenit eũ b
q̃ttuoꝛ dies iã in monumẽto ha-
bentẽ. Erat autẽ bethania iuxta c
hieroſolymã q̃si ſtadijs q̃ndeciz.
Multi aũt ex iudeis venerãt ad d
marthaz ⁊ mariã vt ꝓſolarẽt eas
de fratre ſuo. Martha ergo vt au e
a ¶ actiua vita: ꝓmũ occurrit ꝓ opa miſeꝛie.
diuit qr iesus venit: ōccurrit illi: f

rosolymis bene mysterio ꝓgruit: qz gens iudeoꝝ q̄ i fine seculi ꝓuertet cito ad hierusalē. i. ad pacis visionē pueniet: Nō tñ nisi expletis .xv. stadijs. i. post cognitionē veteris ⁊ noui testamēti spūalē. a Sz ⁊ nunc scio. Ъ scio qz potes suscitare si vis qō tuo relinquo arbitrio: non aūt p̄sumo neq; rogo vt suscites: q̄ nescio an sit vtilis fieri resurrectio.

b Etiā si mor. f. Tres mortuos suscitauit iesus: vnū in domo. i. in coꝛde. scōm in porta. i. in oꝛe. tertium in monumēto. i. in opere ⁊ ꝓsuetudie peccādi. c Uiuet. Ut viuit abraam isaac ⁊ iacob q̄rū deꝰ ꝺr sic viuorū. Credēs ēt mortuus viuit: sic̄ non credēs etiā viuēs mortuꝰ ē. d Silentio. Quia si audissent iudei eā vocatā fuisse a iesu: ñ sequerent: ⁊ ita si viderēt miraculū. Sed qz putauerūt eas ad sepulchꝝ fratris iturās: secuti sūt. e Et vocat te. Cā brevitatis ī ꝟbis marthe oīdit nō ꝓius dictū. i. q̄ dñs mariam vocauerit.

f Secuti sūt euꝝ di. Nec ī euāgelista narrare curauit vt videamus q̄ occasio fecerit vt plures haberet testes resurrectio q̄triduani. g Infremuit spū. Ho/ta ptātem: ipe fremuit ⁊ turbauit se quē alꝰ turbare ñ potuit: sic̄ oīa bu/iusmodi suscepit qz voluit. Significat āt q̄ntū hō turbari debeat: pressus tāta mole peccati. Q̄ñ āt pctōr computās q̄ bona deꝰ accepit que mala reddidit fremit in spū ⁊ turbaꝝ: xp̄s fremit in eo ⁊ turbatur: qz fides de xp̄o: christꝰ ēt coꝛde. Fremit ꝟo fides in homīe duꝝ de peccatꝝ ꝛcrepat se. h Ubi posuistis euꝝ? Qui absens sciuit mortuū scit et vbi sit sepultus. sed sic dicens se q̄si nescire pditum hominē significat. vñ dicitur: Nō noui vos. ⁊ vbi es adā.

a Maria aūt domi sedebat. cū iudeis q̄ venerāt ad eas. b Dixit ꝫ martha ad iesū: Dñe si fuisses hic frater meꝰ nō fuisset mortuus. Ex q̄ apparet q̄ credebat ip̄m posse p̄seruare fratrē suū a morte: tñ imꝑfecte credebat: qz videl ꝛnuere q̄ nō posset christus tātum absens quātū p̄sens. c Sed ⁊ nūc scio: qz q̄cūq; poposceris a deo dabit tibi deꝰ. videl p hoc nō fuisse edocta plene de eius deitate: qz si dixisset q̄cunq; poposceris: sed dixisset: q̄cūq; iusserit fiet. d Dixit illi iesus. Hic suscitatio fratris sui ei promittitur. cū dicit: e Resurget frater tuus. sed illa ītellexit hoc de resurrectione futura. iō subdit: f Dicit ei martha: scio qz resurget in resur. tē. ex quo patet q̄ erat de secta phariseoꝝ q̄ tū ad hoc q̄ ꝓfitent resurrectiōez futurā: ⁊ nō de secta saduceoꝝ qui hoc negāt. g Dic ei iesus: explicās intētionē suā de resurrectiōe fratris sui xp̄inā. g Ego sū resurrectio. s. causaliter. tū qz resurrectio xp̄i ē causa nr̄e resurrectiōis. tū qz resurrectio generalis futura fiet virtute xp̄i vocātis mortuos ad iudiciū. i Et vita. p essentiā: ꝓpter q̄d sū cā vite oīb⁹ viuētib⁹: ⁊ possuꝫ dare vitā mortuis: qz q̄d est tale p essētiā est cā oīm aliorū q̄ sūt p ptipationē: vt habet. ij. Metaph. k Qui credit in me. sicut p̄destinatꝰ. l Etiā si mor. fue. p lapsū in petrū mortale. m Uiuet. finaliter vita gr̄e. n Et oīs q̄ vivit ⁊ cre. in me. fide formata: o Nō morietī eter. i. morte eterna: licet moriat morte tpali: ad soluēdū debitū nature. p Credis ħ? nō petit ħ q̄si ignorās: sz q̄rēs eiꝰ cōfessionē ad meritū: qz ore fit ꝓfessio ad salutē: vt hr̄ Ro. x. q Ait illi: vtiq; dñe. qz p xp̄i ẋba erat ist̄ituta ī fide plenius q̄ añ. q̄d ptz ex eiꝰ sequēti ꝓfessiōe: in qua ꝑmo exprimit ipsiꝰ xp̄i dignitas sacerdotalis ⁊ regia. cū ꝺr: r Ego credidi qz tu es xp̄s. i. vnctꝰ. vnctio āt debebat regibus ⁊ sacerdotib⁹. scōo xp̄i diuinitas. cū ꝺr: s Filiꝰ dei. s. naturalis. tertio ī carnatiōis ẋitas. cū subdit: t Qui in hūc mundū. ve. nō p loci mutationē: sz p carnis assūptionē.

v Et cū hec dixiss. Hic agit̄ de susceptiōe xp̄i q̄ ad mariā: qz martha a xp̄o edocta. statim: x Abijt ⁊ vocauit mariā sororē suā. vt audiret bonos rumores q̄s ipa a xp̄o audierat. y Silentio. ꝓpt iudeos p̄tes: quoꝝ alia ꝓtra xp̄m machinabant. dicētes: z Magister adest ⁊ vocat te. licet nō sit supra expressū q̄ xp̄s vocaret mariā. tū ħ est credendū: qz nō est ꝓbabile q̄ martha in ħ mentiret: sed ꝓpter brevitatē euāgelista illud omisit: qz sufficit ex ẋbo marthe exprimere. a Illa vt audiuit. cito ⁊ ve. ad eū. ex magna devotione. b Nōdū enī venerat iesus ī castellū ⁊c. ostendēs q̄ ad miracula factēda nō se ingerebat: et vt ex aduentu iudeoꝝ cū maria ad ip̄m: magis celebre ⁊ notoriū eēt miraculū. c Judei igit̄ ⁊c. patet lr̄a vsq; ibi: Dicentes: d Quia vadit ad mo. vt ploret ibi. credebāt enī eā esse subito motā ex cōpassiōe fr̄is sui: qz nō audierāt verbū marthe: vt dictū est. e Maria ⁊c. cecidit ad pedes eius. qō nō fecerat martha. ex quo ptz q̄ maria magis amabat iesū ⁊ reuerebat. f Et dixit ei dñe si fuisses hic ⁊c. exponit sicut. ē. g Jesus ergo. Hic ꝓfr agit ħ lazari suscitatiōe. Et diuidit in duas: qz ꝑmo pōit suscitatiōis actus. scōo sequēs effectꝰ. ibi: Multi ergo ex iudeis. Prima in tres: qz primo describit affectio xp̄i ad lazaruꝫ. secundo sequēs inde murmuratio iudeoꝝ. ibi: Dixerunt ergo. tertio xp̄s suscitat mortuū. ibi: Jesus ꝫ rursū ⁊c. Affectio xp̄i ad lazarū ostendit ꝑmo ex signo. cū ꝺr: Jesus ꝫ vt vidit eā ploratē ⁊ iudeos q̄ venerāt cū ea plorantes: ex morte amici. b Infremuit spū ⁊ turbauit semetipz ⁊c. dixit: Ubi posuistis eū? Dicūt ei: Dñe vēi ⁊ vide. † Et lachrymatus ē iesus.

a ꝫ quia contemplatiui quierem desiderant.

a ꝫ ambigue dictū ñ determinat q̄ñ. ⁊ iō illa dic̄ ei:

ꝫ de illa certa sū: de hac incerta.

a ꝫ quasi dicis q̄ resurget ⁊ vez est: sed q̄ quem tunc resurget pōt ⁊ mō. q̄. e. s. r.

ꝫ ideo resurrectio qz vita.

ꝫ vt modo est lazarus.

ꝫ in carne. ꝫ tā viuēs in aīa.

ꝫ si ad xp̄m morīat ꝫm carnē. a ꝫ sciens fidez querit confessionem.

ꝫ omnia hec credo: quia.

ꝫ missus ad salutem mundi.

ꝫ explorata a deo fide ⁊ ab ea data.

ꝫ alius non.

ꝫ miserere. ꝫ plorat ꝫ se pctōr. ꝫ hūanitus.

† Et ascendens in presepio vt homo infirmus: stellam fecit radiare in celo vt deus. Similiter in passione quando ipso moriente ex natura passibili: sol obscuratus est inuisibili virtute dei. Et hic similiter in suscitatione lazari quatriduani: quod erat maxime virtutꝫ

† 13. q. 2. c. 4 diuina. De pe. di. 6. c. 1

Bed. 3. b

Moralit

a Jesus ergo. Difficultatē ostendit vivificatiōis talis pctō/ris. b Erat aūt spe. Lazarus mortu⁹ figura est iudeorū in xp̄o nō credētiū: ⁊ lapide. i. onere legis oppssox. Sozores p eo rogātes fideles sūt in pp̄lo iudeox. Moraliter. Unusq̄sq; pctōr mole pctox p̄ssus ⁊ sua lege gravat⁹ ⁊ ꝓsuetudīe sua mala iam fetēt: alios exemplo suo malo apte corrūpit. Sozores cogitatiōes aliq̄: quia q̄lēcq; cogitās se male fecisse dolet.

E

c Dñe iā fe. Timebat remoto lapide potius fetorē excitari q̄z fratrē resuscitari. d Sed ꝓpter pp̄lm. Mis verbis se gl'iam p̄ris q̄rere sic in alijs opi⁹ ost̄dit. Nā qz ex hominē mior erat patre: ab eo petit suscitationē laçari: ⁊ tō se exaudītū dicit. ⁊ b ꝓpter circūstātes: vt sic crederent dei filiū. e Vo/ce magna cla. Fremuit: lachrymauit: clamauit: qz difficile surgit: quē molest male ꝓsuetudinis p̄mit: sed tñ p⁹ magnā vocē surgit. i. p magnā dei gratiā vivificat dū penitet. f Et stati. p. Dū pctōr cōtēnit sepult⁹ iacet: qū pēnitet surgit: qñ ꝓfitet ꝓdūt: q̄st de occultis exeundo manifest⁹: sed adhuc ligatus est. ⁊ dr ministris: Soluite eū ⁊ sinite abire. vñ: Que solueritis sup terrā so. e, ⁊ in ce. g Soluite eū. Xp̄s p se vivificat int⁹: ministris tribuit potestatē soluēdi. h Quidā aūt. Sive annūciādo vt crederēt: sive ꝓdiēdo vt seruirēt. Sz quō b factū sit: Collegerūt pō. S Credēt

† De.pe.di.1 quātuslib; De sen.ex/cō.c. a no/bis.2. Mat.16.c

† De pe.di.6 c.1.et di.2. sicut trib⁹ et.di.6.c.1. De senten. excō. ca. a nobis.2.

S

Nico.de lyra

me virtutis. turbat⁹ est ⁊ fleuit. ad declarandū veritatē humanitatis.

i Dixerūt. Hic ex effectu christi ostēditur sequēs murmuratio. Judei enīz viderunt xp̄m tristari: ⁊ p ꝓfis arguebāt q̄ mors illa cōtra volūtatē christi simpliciter accidisset: qz tristicia est de his que nobis nolentib⁹ acciderūt: vt dicit Aug⁹. xiiij. de civitate d. ⁊ p ꝓfis ꝓcludebāt q̄ nō potuisset laçar ꝓser/uasse a morte. ⁊ b est qđ dr: Dixerūt ergo iudei ecce quō amabat eū: qz videbāt euidēs signū: inuentes p b q̄ libēter si posset p̄seruasset eū a morte. ⁊ ex hoc vlterius miraculū de ceco nato il luminato volebāt annihilare ⁊ in alium retorquere. dicentes: k Nō poterat hic qui aperuit oculos ceci nati facere vt hic nō moreret. q. d. ex quo fi potest hoc: nec illud potuit: nec fecit. Jsti non expectabant sufficienter: sed iudicabāt aſi ip̄s: quia christus plus fecit. plus enim est mortuum suscitare q̄z mortem infirmantis impedire.

Jesus ergo. Hic consequenter ponit laçari suscitatio. Et ponunt hic quinq̄s p ordinē facientia ad miraculi certitudinem ⁊ magnificentiā. partes patebunt ꝓsequēdo. Primū est descriptio sepulchri: quod erat spelunca cauata in rupe magna ⁊ ꝓfunda: ita q̄ poterant poni plura ibi corpora. ſ. corpora eox qui fuerunt eiusdem parentele. vnde frequēter dicitur in libris Reg. Sepultus est in sepulchro patrū suox. Sic igit̄ erat factum sepulchrum laçari ⁊ desuper grandi lapide claudebat̄. Ex quo patet vera mors laçari: quia si fuisset ibi positus viuus ⁊ sanus: infra quatriduū fuisset mortuus ex loci corruptione. ⁊ hoc est qđ dicitur: Jesus ergo rursum fremens in semetipso. indignatus ꝓtra maliciam indeox de factis suis inique murmurantiū: ⁊ talis indignatio est virtuosa: qz sicut ad virtuosum pertinet applaudere bono: ita ⁊ indignari contra malū. d Venit ad monumentū. dicitur enī sepultura monumentū: quasi monēs mentē: quia monet viuentes vt ꝓcogitent mortem. e Erat aūt spelunca ⁊c. modo ꝓdicto facta. f Ait iesus. Hic ponitur secunduz ſz lapidis amotio. cum dicitur: g Tollite lapidem ⁊c. do

mine iā mine iam fetet. q. d. licet aliquando suscitati sint mortui recenter. tamen q̄ iam quatriduanus ex fetore solutus resuscitet: non est sic auditum. ⁊ hoc verbū videtur ꝓcessisse ex admiratione marthe et eius ignorantia: quia eiusdē virtutis est suscitare mortuum vtroq; modo. Ideo sequitur: Dicit ei iesus. corrigēdo ei⁹ dictū. i Nōne dixi tibi q̄m si cre. vi. glo. dei. i. gloriosā ei⁹ virtutē in suscitatiōe fratr̄ tui. k Tulerūt g̃ lapidē. ad ꝓceptū xp̄i. l Jesus aūt. Hic ponit tertiū. ſ. xp̄i ozō i laçari suscitatione: qō faci: ad declarationē miraculi: qz iudei xp̄o ꝓponebāt q̄ faciebat miracula virtute demōis: qō ostendit falsū p b q̄ i faciēdo orat deū. ⁊ hoc est qō dicit: Jesus aūt eleuatis oculis. vt ostēderet nobis formam orandi: q̄ est p eleuationē mētis i deū. m Dixit p̄r gra. ago ti. De⁹ aūt p̄r celestis magnificētissim⁹ ē. ⁊ iō ex gratiarū actiōe de ꝓteritis ad p̄sētia da beneficia sequētia ꝓuocat. b ei est ꝓpius magnifici: vt hr̄. iiij. Ethic. n Ego aūt sciebā ⁊c. In his ei q̄ christus absolute volebat deliberatiua voluntate cōformabatur diuine voluntati ⁊ sic exaudiebatur. Sciendū tamen q̄ orare patrem conuenit christo ratiōe humanitatis in qua est minor patre, non autē rōne diuinitatis i qua est ei eq̄l. o Sed ꝓpter pp̄lm q̄ circūsta. multi enī ex iudeis dicebant q̄ i beelçebub faciebat signa: qō remouet ꝓformādo voluntatē suā cū volūtate diuina.

p Hec cū dixisset. Hic ponit quartū. ſz laçari vocatio. cū dicit: Hec cū dixisset voce magna clamauit ⁊c. hoc facit ad declarationē miracli: qz si dixisset in silētio: possent dicere aduersarij q̄ x̄ba magica dixisset vel interposuisset. p hoc etiam tollit errox eox q̄ dicebāt aīas defunctox latitare i sepulchr̄: ⁊ iō clamauit iesus voce magna in suscitatiōe laçari: q̄si aīam reuocās a lōginq̄. ſ. ab inferno: vt ad corp⁹ rediret. q Et statim. Hic ponit quintū. ſ. laçari suscitatio. cū dicit: Et stati. pdūt q̄ fu. mor. qz virt⁹ diuīa opat̄ in istāti. r Ligat⁹ man⁹ ⁊c. Hic declarat virtus diuina nō solū suscitādo mortuū: ſz etiā faciēs exire ligatū. p hoc etiam apparet certitudo miraculi: inq̄tū exiuit laçar⁹ eo mō q̄ fuerat in sepulchro posit⁹. s Dixit eis iesus. ſol. b ꝓcepit aliis: licet posset facere p seip̄m: vt accedētes de ꝓpe ⁊ tāgētes ex visu ⁊ tactu essent testes miracli efficaciorē: sicut. s. dictū est de amotiōe lapidis.

t Et sinite abire. vt ostēdat̄ vere suscitat⁹ ⁊ non fantastice. p opa vite: cū iusmodi ē ambulatio ⁊ comestio ⁊ ꝓmilia. iō. j. dr se. ca. q̄ laçar⁹ erat vn⁹ de discūbentibus. v Multi ergo.

Hic pōit suscitatiōis effect⁹ duplicit. ꝓmo quo ad p̄sentes. se cūdo quo ad absentes. ibi: Collegerūt ergo. Effect⁹ miraculi circa p̄sentes ostendit ex hoc q̄ viso ꝓdicto miraculo multi eorū crediderūt christo: nec mirū: qz illud signū fuit diuine virtutis mānifeste ostēsiuū: q̄ nō pōt adesse ad testificandū aliqđ falsū. ⁊ hoc est qđ dicit: Multi g̃ ⁊c. ⁊ ptz. Sequit. x Quidā aūt ex ipīs ⁊c. dicūt doctores aliq̄ q̄ b fecerunt bono zelo moti: volētes ex miraculo viso refrenare irā eox ꝓtra iesū tāq̄s irrationabilē. alij dicūt q̄ male moti hoc fecerūt: qz sic ex signis visis boni ⁊ electi ꝓuertunt̄: ita frequēter mali obdurātur. ⁊ hoc magis videt ex littera sequēti: vbi agit̄ de cōgregatiōe phariseox ad tractādū de morte christi. l Collegerūt er. Hic ponit effect⁹ suscitatiōis laçari respectu absētiū: q̄ audita suscitatiōe laçari: ex ira ⁊ invidia moti sūt ad tractādū d morte xp̄i. Et dividit i tres. qz ꝓmo pōit eox ꝓgregatio. secōo ꝓgregatox dubitatio. ibi: Et dicebāt. tertio dubij determinatio. ibi

a S vñ 6:: Nō veni vocare iustos sz pctōres.

a Dixerunt g̃ iudei: Ecce quō amabat eū. Quidā aūt ex ipīs dixerūt: S potuit: sz noluit: qz plus ē suscitare mortuū q̃s ne moreret facere, b S inuidi hoc qō cōfitebantur non credebant.

† Nō poterat hic qui ap̄uit oculos ceci nati facere vt hic nō moreret. S fremat ⁊ in se si vis reuiuiscere.

Jesus ergo rursū frēmēs i semet/ipso venit ad monumentū. Erat a S mortu⁹ sub lapide: re⁹ sub lege: qz rei sub lege: autē spelūca: et lāpis suppositus bōi cū lege. a S on⁹ legis remouere: ꝓdicate gr̃az. erat ei. Ait iesus: † Tōllite lapidē. S cōsuetudine peccandi.

tu⁹ fuerat. Dñe iā fetet: q̄tridua/nus ē ei. Dicit ei iesus: Nōne dixi a S qz ferentē q̄triduanū suscitat: oēs eni peccaue runt et egent gloria dei. tibi: quoniā si crediderīs vidēbis gloriā dei? Tulerūt ergo lapidē. Jesus aūt eleuatis sursuz oculis dixit: Pat̄ gr̃as ago tibi qm̄ audisti me. Ego aūt sciebā qz semp me audis: sz ꝓp̄ pp̄lm q̄ circumstat dixi: vt credāt qz tu me misisti. † Hec cum dixisset voce magna clamauit: Laçare veni foras. Et dūt. i. foras ꝓcessit. S vinculis pctōrum. stati ꝓdūt q̄ fuerat mortuus: ligatus pedes ⁊ man⁹ istitl: ⁊ facies illi⁹ sudario erat ligata. Dixit eis iesus: Soluite euz: ⁊ sinite abire. S non omnes.

Multi ergo ex iudeis q̄ venerāt ad mariā et marthā ⁊ viderant q̄ fecit iesus: crediderūt i eū. Quidā aūt ex ipsis abierūt ad phariseos: ⁊ dixerūt eis q̄ fec iesus. Collegerūt S qui venerāt: vel ex his qui crediderant.

a Credēt. Et q̄ sentiebāt doctrinā eiꝰ esse ꝓtrā tēplū ⁊ patres leges: timebāt ne si oēs crederēt in xp̄m: nemo remaneret q̄ ꝓtra romanos ciuitatē dei ⁊ templum defenderet. Et venient ro. De tpalibꝰ timēt: nō de eternis: ⁊ vtraq; pdiderūt. Locus est hierm̄ quē pdiderūt. Sentē suā pdiderunt vbiq; dispsi. b Hoc a semet. Augꝰ. Nota etiam p malos spūm ꝓphetie pdicere futura: q̄ tñ euāgelista diuīo tributit sacramēto: q̄ fuit pōtifex .i. sūmꝰ sacerdos ⁊ mysteriū hās in manibꝰ spū dei locutꝰ est. Deꝰ ꝓstituit vnū sūmum sacerdotem: cui mortuo vnꝰ succederet. Sed p ambitionē postea euenit vt plures essent ⁊ vicibꝰ ministrarēt: forte et plures in vno anno ex quibꝰ forte exibat q̄ incensū poneret: q̄ nō licet nisi sūmo sacerdoti: vt de ẓacharia legit. c Ꝓ gēte. Judeoꝝ. s. in qua erant oues. ℔ tñ cayphas: ſz q̄ nouerat euāgelista eē alias oues. addidit: sed vt filios dei q̄ erāt dispsi congregaret. Filij pdestinatiōe: sicut ⁊ oues in ifrl: nōdū enī erant: q̄ nōdū crediderāt.

d Ꝓximū aūt. Imminēte pascha figurali in q̄ iā verꝰ agnꝰ īmolādꝰ est: cōsiliū erat inter iudeos de eo occidēdo: ⁊ ipe appropinquat passionis loco. ℣ Jesus er

Nico.delyra

tio. ibi: Unꝰ ex ipsis. In ꝓria ergo pte dr sic: Collegerūt ℣ pōtifices qui erāt maioris auctoritatis ⁊ magis litterati a Et pharisei. q̄ videbanē p alijs religiosi: ex q̄bꝰ factū eoꝝ grauiꝰ erat. b Cōciliū. s. aduersus iesū. ℔ nō ē ex textu ſz subintelligit. Circa ℔ notādum q̄ pōtifices erant de tribu leui. pharisei aūt ꝓ magna pte erāt de tribu symeon: q̄ ex illa tribu habuit oꝝtū secta pharisēoꝝ: iō in figura huiꝰ pdictū fuit Heñ. penul. Symeon ⁊ leui fres vasa iniq̄tatis bellātia: in cōsiliū eoꝝ nō vēlat aīa mea. c Et dicebāt. Hic pōit eoꝝ dubitatio q̄d facerēt de iesu: q̄ habebāt rōnes ad vtrāq; pte. ex euidētia enī miraculoꝝ cogebāt dicere: d Quia hic hō multa signa facit. ⁊ ex ℔ sequit q̄ erat ei credēdus magis q̄ moysi: q̄ moyses nō tot nec tanta signa fecit. ⁊ marie q̄ ppls ei ꝓmo credidit: īmo valde pauca: vt patet argumētū ad ipm̄ recipiendū ⁊ honorādū tanq̄ verū christū: ſz ecōuerso arguebāt ad cōtrariū dicētes: e Si dimit. eus xp̄m ministrū fuisse circūcisiōis. ẏ Ab illo. Hic pōit ōter minatiōis cayphe approbatio q̄uis eēt iniq̄: q̄ oēs alij erāt affectati ad ꝓcurādū mortē xp̄i: sic ⁊ ipe. ⁊ ℔ ē q̄d dr: Ab illo ergo die co. vt inter. ie. Licet enī aū habuissent volūtatē interficiēdi ipm̄: vt patuit p pdicta: tñ ex cōsilio cayphe diffinierūt ℔ adiplere q̄ citius posset. z Jesus ℊ. Hic ꝓr pōit huiꝰ determiatiōis declinatio. nō enim adhuc erat tps passiōis xp̄i a deo ꝓordiatū: ⁊ iudei q̄rebāt occidere eū: vt visū est: iō recessit ad tps. ⁊ ℔ ē q̄d dr: Jesus ℊ iā nō i palā ambulabat apd iudeos: q̄uis enī inter eos existēs posset eoꝝ ipetū refrenare: tñ voluit ad tps latere ⁊ se occultare rōnibꝰ pdictis ca. viij. ⁊. x. vbi simili agit de sua occultatiōe. a Sed abijt in regionez iuxta desertū. vbi pauci de iudeis erāt. b In ciuitatē q̄ dicit ephrem. q̄ erat pua ⁊ paꝝ populata. c Et ibi mora. cū discipulis. vsq; ad tps. ꝓpiquū sue passiōis. d Ꝓximū autez erat pascha iudeoꝝ. hoc subdit ad ostendendū q̄ xp̄s parno tpe in illa ciuitate se occultauit: q̄ ante pascha in hierusalē venit. e Et ascenderūt multi hierosolymā de regiōe: q̄ tenebātur de tota iudea ad solēnitatē vēre. f Ante pascha vt sanctificarent seipsos. orationibus et sacrificijs: ad digne comedēdū agnū paschalē. ⁊ si hoc fiebat de agno figurali: multomagꝝ se debet hō sāctificare orōnibus ⁊ bonis opibus ad digne recipiendū vez agnū īmaculatū corꝑ iesu xp̄i. g Querebāt ℊ ie. vt audirēt eiꝰ doctrinā: de cuiꝰ miraculis audierāt famā.

ℊ aduersus iesum.

ergo pōtifices et pharisei cōciliū: a b

ℊ quasi cur nō ꝓuidemꝰ nobis. c

et dicebāt: Quid facimꝰ? Quia d

hic hō mlta signa facit: Si dimit- e

timꝰ eū sic: oēs credēt i eū. Et ve- f g

a ℊ incertigās vt sagax vel veniēs. oze interpret.

nient romāi ⁊ tollēt nr̄m locū ⁊ gē- h

tē. Unus aūt ex ipis cayphas no i k

mine cū esset pōtifex āni illiꝰ dixit l

eis: Vos nescitis q̄cq̄ nec cogitatis m

q̄ expedit vobis vt vnꝰ moriat n o p q

hō ꝓ populo: ⁊ nō tota gēs pere- r

at. Hoc a semetipso nō dixit: sed s

cū esset pōtifex āni illiꝰ ꝓphauit: t

q̄ iesus moriturus erat ꝓ gente. v x

c Et non tñ ꝓ gēte: ſz vt filios dei y

q̄ erāt dispsi congregaret in vnū.

ℊ non quin ⁊ prius: sed modo diffinite.

† Ab illo ergo die cogitauerūt vt i- z

terficerent eum. Jesus ergo iā nō

ℊ nō q̄ ℔ nō posset sed do cer suos cedere furori.

in palā ambulabat apud iudeos

pleq̄ntiū. ℊ significat trāsitū ad gētes i ephrem

q̄ interpret fructificatio .i. ecclesia.

sed abijt i regionē iuxta desertū: a b

in ciuitatē q̄ dr ephrē: ⁊ ibi mora- c

bat cū discipulis suis. † Ꝓximum d

āt erat pascha iudeoꝝ: ⁊ ascēderūt e

multi hierosolymā ō regiōe aū pa- f

a ℊ sic ꝓcepat deꝰ vndiq; cōuēire ad pascha: vt illius diei sctificarent celebratiōe. ℊ male.

scha vt sctificārēt seipos. Quere- g

Vos nescitis q̄cq̄ nec cogitatis q̄d co. q. d. ꝓma facie q̄libz itelligēs videre ℔t q̄ ad mortē huiꝰ homis debemꝰ laborare. Cuiꝰ rō est: q̄ bonū cōe magis ē eligēdū q̄z bonū ꝑticulare. si āt hō iste dimittat: bonū totiꝰ ppli dissipabitꝝ: vt ptz ꝑ pdicta ꝑm coꝝ estimationē: ⁊ sic ꝓcludit q̄ sit agēdū ad mortē xp̄i: et si ex pte eiꝰ nō iueniat aliq̄ cā. ⁊ ℔ ē q̄d dr: n Expedit vo. vt vnꝰ mo. hō. et si eēt bonꝰ ⁊ iustꝰ. o Ꝓ pplo. i. ꝓ seruatiōe ppli. p Et nō to. gēs pe. ſz mā eat i vita. Hic ptz mālfestē q̄ passio iuidie ⁊ liuoris ꝑ xp̄m: ⁊ passio timoris pdēdi gētē ⁊ locū: subuertebāt i eis rōis iudiciū: q̄: i nullo casu licitū ē iterficere īnocētē. ꝓ ℔ ei nō ꝓcurat bonū cōe: ſz magꝝ destruit: ꝓpter q̄d dei iudicio factū ē q̄ illō malū q̄d credebāt ꝓ mortē xp̄i euadere. s. destructionē loci ⁊ gētis: ꝓ mortē xp̄i iꝰ currerūt: q̄ in penā huiꝰ pcti: romani ꝑ titū ⁊ vespasianū locū ⁊ gētē destruxerūt āno. xlij. post passionez xp̄i: sic fuerat a Daniele ꝓphatū. ix. ca. Et ciuitatē ⁊ sāctuariū dissipabit ppls cū duce vēturo ⁊c. ⁊ a saluatoꝛe pdictū Lu. xix. Videsne ciui. sā. hic. fle. sup il. q Vo cāt. ℔ pōit pdctē ēmiatiōis expositio: q̄ q̄dē exposi- 1.q.1.dictū tio ē iobis euāgeliste ostēdēt. q̄lit cay- est a dño. phas pdictā determinationem ꝓtulit. Quis enī eēt ītētio cayphe dare solum ꝓsiliū de chasti morte ꝓ tpal piculi euasiōe circa ꝓpm iudeoꝝ: tñ xp̄ū ei? sic sonabat q̄ xp̄s erat moriturꝰ ꝓ gēte ⁊ populo: ⁊ q̄d sic fuit. platuꝫ fuit ꝓphetia q̄dāmō de futuro q̄ xp̄s erat moriturꝰ Mat.12.b ꝓ salute spūali ⁊ nō solū iudeoꝝ: ſz etiā Mar.3.a omniū gētiū q̄ crediturī erāt in ipm̄. et ℔ ē q̄d dr: Hoc aūt a se metipo nō dixit: supple pdictū xp̄ū ℔ mō. ꝓtulit: ſz ꝓ motionē alteriꝰ. r Sz cū es. pō. an. il. ꝓ. q̄ ipo ignoraīte dictū ꝓphetic. ꝓtulit: nō rōe sue meriti: ſz dignitatꝭ officij s Quia iesus e. mo. ꝓ gē. s. iudeoꝝ: q̄ mlti de iudeis saluati sūt ꝓ ipm̄. t Et nō tñ ꝓ gē. ſz vt fi. dei. ū q̄ adhuc eēnt Mat.26.a filij dei actu: ſz i potētia ad actū reducē- mar.14.a da: q̄ erāt pdestinati. v Qui erāt dis- Luce.22.a pſi. ꝓ diuīsos ritꝰ gētiliū. x Cōgre. in vnū. i. i vnā eccliam ex iudeis ⁊ gētibꝰ ꝓstitutā: vt eēt vnū ouile sic est vnꝰ pastoꝛ: vt. ē. dictū ē ꝑce. ca. ꝓpt q̄d Heñ. penl. ca. dr de xp̄o. Ipe erit expectatio gētiū. ū solū iudeoꝝ. Hec ℔ ē ō illō q̄d dic saluatoꝛ Mat. xv. Nō sū missus nisi ad oues q̄ pierant domus ifrl: q̄ ibi saluatoꝛ loquit de sua missiōe ad pdicādū in ꝑsona ꝓria. Ꝓpt q̄d Apls dicit Ro. xv. Dico enī dñm iesuz xp̄m ministrū fuisse circūcisiōis. ẏ Ab illo. Hic pōit ōter minatiōis cayphe approbatio q̄uis eēt iniq̄: q̄ oēs alij erāt affectati ad ꝓcurādū mortē xp̄i: sic ⁊ ipe. ⁊ ℔ ē q̄d dr: Ab illo ergo die co. vt inter. ie. Licet enī aū habuissent volūtatē interficiēdi ipm̄: vt patuit p pdicta: tñ ex cōsilio cayphe diffinierūt ℔ adiplere q̄ citius posset. z Jesus ℊ. Hic ꝓr pōit huiꝰ determiatiōis declinatio. nō enim adhuc erat tps passiōis xp̄i a deo ꝓordiatū: ⁊ iudei q̄rebāt occidere eū: vt visū est: iō recessit ad tps. ⁊ ℔ ē q̄d dr: Jesus ℊ iā nō i palā ambulabat apd iudeos: q̄uis enī inter eos existēs posset eoꝝ ipetū refrenare: tñ voluit ad tps latere ⁊ se occultare rōnibꝰ pdictis ca. viij. ⁊. x. vbi simili agit de sua occultatiōe. a Sed abijt in regionez iuxta desertū. vbi pauci de iudeis erāt. b In ciuitatē q̄ dicit ephrem. q̄ erat pua ⁊ paꝝ populata. c Et ibi mora. cū discipulis. vsq; ad tps. ꝓpiquū sue passiōis. d Ꝓximū autez erat pascha iudeoꝝ. hoc subdit ad ostendendū q̄ xp̄s parno tpe in illa ciuitate se occultauit: q̄ ante pascha in hierusalē venit. e Et ascenderūt multi hierosolymā de regiōe: q̄ tenebātur de tota iudea ad solēnitatē vēre. f Ante pascha vt sanctificarent seipsos. orationibus et sacrificijs: ad digne comedēdū agnū paschalē. ⁊ si hoc fiebat de agno figurali: multomagꝝ se debet hō sāctificare orōnibus ⁊ bonis opibus ad digne recipiendū vez agnū īmaculatū corꝑ iesu xp̄i. g Querebāt ℊ ie. vt audirēt eiꝰ doctrinā: de cuiꝰ miraculis audierāt famā.

Dixit eis. ꝓpter auctoritatē officij sic locutꝰ ē. dicēs:

a Et colloquebant ad inuicē tē.qz mirabāt q̄ in tāta ꝓgregatiõe nõ venerat ad docēdũ.iõ q̄rebāt: Quid putat qz non venit ad diē festũ? Et subdit euāgelista q̄sī rñdēs q̄stiõi eoꝝ.

b Dederāt enī pōtifices tē.t ptz lra. Propt hoc enī ab eis sicut ab īgratis t obstinatis recesserat vsq; ad tps sue passiõis dispositũ. Circa p̄dicta in b ca. q̄ritur vtrũ cayphas erat vere ꝓpha? Et arguit̄ primo q sic: qz balaã dr vere ꝓpha vt hr libro Nu. xxiiij. t tñ fuit malus hõ. donũ enī ꝓphetie aliq̄n malis hominib⁹ ꝓcedit. g malicia cayphe non īpediuit in eo veritatē ꝓphetie. Item in lra dr hic q ꝓphetauit q iesus essz moriturꝰ p gēte: t vt filios dei q̄ erāt dispsi ꝓgregaret, t b xbus euāgeliste videret falsũ: qđ nllo mõ ē dicēdũ: nisi cayphas fuisset vere ꝓpha. Cõtrarium arguit p b q ipse dixit falsũ dicēs illis q̄ de morte xpi tractabant. Expedit vobis vt vnꝰ hõ moriat̄. mors enī christi nõ fuit expediēs illis q̄ eã procurauerũt. falsitas aũt nõ subest ꝓphetie g tē. Respõsio dicendũ q ad rõnē vere ꝓphe duo requirunt̄. Primũ est q habeat verã cognitionē de aliquo occulto respectu alioriũ hoim cũ q̄bꝰ ꝓuersat̄. ꝓpter b dr ꝓpheta q̄si ꝓcul fans: vt ꝫ. dictũ est: in q̄ꝫtũ cognoscit ea q̄ longinq̄ sũt a cognitiõe aliorũ ꝓpter qđ si alicui fiat apparitio indicãs aliq̄d occultũ. non dicit̄ ꝓpheta si illud sit ei ignotũ. Sic pharao vidit spicas designãtes qualitatē futurorũ annorꝝ. t nabuchodonosor statuã designãtē mutabilitatē regnorꝝ. neut̄ tñ fuit ꝓpheta: sed ioseph t daniel q̄ de occult⁹ illt cognitionē habuerũt. ꝓpter qđ dr Daniel. x. Intelligētia opꝰ ē in visiõe: qz nõ pōt dici ꝓpha sine intellectuali cognitiõe. sola enī visio imaginaria nõ facit ꝓphetã vt visũ est. Secũdo requirit̄ q illa cognitio fiat mediãte spiritu bono, maligni enī spũs aliquãdo revelãt hominib⁹ ea q̄ sũt alijs occulta: nõ tñ ex hoc dicunt̄ veri ꝓphe: ꝫ solũ cũ additione diminuẽte: sicut in sacra scriptura dicũt frequẽter aliq̄ ꝓphete baal vl ꝓphe excelsorꝝ. tal enī nõ dr ꝓpha absolute: sic nec hõ mortuꝰ dr hõ: ppt additionẽ diminuẽtẽ. ꝓphetia enim vera cõpetat̄ inter spũscti dona. Cũ ergo q̄rit̄ de caypha. dicendũ q ñ fuit vere ꝓpheta: qz nullã cognitionẽ habuit de secreto dñice passionis q esset futura p spũali salute humani generis: sed tñ intẽdebat dare cõsiliũ de morte xpi ꝓt tũc romanorꝝ. Verũtñ ꝫ q hic dicũt Chrys. t Augꝰ. Spũscti⁹ in ꝓlatiõe sui ꝓfilij sic monuit linguã eiꝰ q ipo ignorãte: xba q̄ ꝓtulit significabãt xpi morte esse futurã p spũali hoim salute: nõ tñ pōt dici vere ꝓpheta: ex hoc q xbũ ꝓphetic⁹ ignorãs ꝓtulit: alio linguã eius ad hoc mouẽte. Sicut nec asina balaam pōt dici animal rationale ex hoc q verba rationabilia ꝓtulit: vt patet Nu. xxij. qz illa nõ ꝓcesserũt ex interiori cõcepti one seu ꝓpria cognitione: sed magis ex diuina motiõe: ꝫ q ibi dē dr. Aperuit dñs os asine tē. Licet enī cayphas de morte xpi cogitauerit: t alios p suũ cõsiliũ ad hoc inducere voluerit: qđ fuit ex ꝓpria ꝓceptiõe: t diabolo hoc suggerẽte: q tñ ꝓsiliũ suum sic ꝓtulit q p xba illa significaret passio christi p futura spũali hoim salute: hoc nullo mõ ab eo fuit: vt dictũ est: qz q̄ꝫtum ad hoc solũ xbũ illd erat ꝓphetic⁹. iõ p hoc nõ pōt dici ꝓpha. Ad pmũ dicēdũ q nõ est simile de ipso balaã: qz q̄ꝫ uis fuit malus habuit tñ verã cognitionẽ occultorꝝ vt ibidem dr: Dixit vir cui obturatꝰ est oculꝰ q̄ visiões oīpotẽtis videt. Cayphas aũt talẽ cognitionẽ nõ habuit: vt visũ est. t iõ negatur ab eo ꝓphetia: nõ ꝓpt suã malitiã: ꝫ ꝓpter cognitiõis defectũ. Ad scõm dicēdũ q xbũ euāgeliste est vez si bñ itelligat̄. nõ ei dixit q cayphas esset ꝓpha: ꝫ q ꝓphetiçauit. i. xbũ ꝓpheticũ ꝓtulit: nõ tñ a semetipso. sic euāgelista dicit: sed spũsctõ linguã eius sic mouẽte ipo ignorãte: ꝓpter qđ nõ habuit vere rõnẽ ꝓphete. Argumentũ etiã in ꝓriũ ē soluẽdũ: qz sicut dictũ est cayphas illud xbũ ꝓtulit p motionẽ spũscti: a quo nullũ est falsum. t ideo cayphas dicẽdo: Expedit vob vt vnꝰ moriat̄ hõ tē. vez dixit: si bñ itelligat̄ q mors xpi q̄ꝫtum est in se fuit expediens oibꝰ ēt illis q̄ de eiꝰ morte tractauerũt: q̄ꝫuis aliq̄ eoꝝ p suã malitiã eiꝰ vtilitatē recusauerit: sicut et alij pctores in pctō mortali decedentes. Ca. XI

a ℣ obliti sue sacrificatiõis: in ipso loco orationis tractãt de nece agni.

a bant ergo iesum: t cõlloquebantur ad iuicē i tẽplo stãtes. Quid putat⁊: qz ñ vẽit ad diẽ festũ istũ?

b Dederãt aũt pōtifices t pharisei mãdatũ: vt si qs cognouerit vbi sit: indicet vt apprehẽdant eum.

Moraliter at† Erat q̄dã lãguẽs tē. Per quem significari potest grauẽ tẽtatiõnẽ patiẽs. p eiꝰ sorores significant̄ psone. p eiꝰ alleuiatione deuote xpm deprecãtes: q̄ nõ sp exaudiunt̄: ꝫ talis patiẽs aliq̄n p actũ petri mortal̄ mori permittit̄ ab eo q̄ est tãte bonitat̄ t potẽtie q̄ scit et põt bõa de malis elicere. Per iesũ aũt q̄ salus intẽpdicat̄ vl ꝓdicator vl ꝓfessor salutẽ aiarꝝ sitiẽs significat̄: q̄ petrũ nõ solũ mortuũ reperit p culpã: ꝫ etiã aliq̄n fetentẽ p ifamiã: t sepultũ sub lapide p obstinationẽ: t tũ deo ꝓncipaliter operãte sic p bonã monitionẽ reducit cũ ad vitã gr̃e q nõ solũ tollitur obstiatio t mors culpe: ꝫ etiã ifamie feror t suauis odor redditur bone fame.

In ca. xj. vbi dicit̄ in postil. Infirmitas curabil nõ dr ꝓpter lãguor.

Additio. j. Languor nõ significat infirmitatis incurabilitatẽ: q̄nimo debilitatẽ tñ significat q̄ ꝓtigit q̄q; sine graui ifirmitate. Vñ aliq̄n addit̄ huic termino lãguor dictio significãs magnitudinez eius. vñ. ij. Parat. xxiij. Dimiserũt eũ in languorib⁹ magnis. Si enī lãguor de se significaret incurabilitatẽ infirmitatis supflue adderetur magnũ. cũ q̄libet ifirmitas incurabilis est magna. Nec facit ad ꝓpositũ vtrũ ifirmitas laçari eẽt curabilis via nature vel nõ: qz miraculũ laçari ex resuscitatiõe maxie ꝫsolita singularit̄ p̄dicat̄: nõ aũt de curatiõe infirmitatis. Xps enī innumerabiles infirmitates curauerat: vt ptz in ꝓcessu euāgelioꝝ: de q̄bꝰ tñ nõ sic solennizat̄. Curatio enī infirmitatũ nõ ē in tãto gradu miraculoꝝ sicut resuscitatio mortui: pserti q̄triduani: vt sctũs Tho. in pma pte. q. cv. arti. vl. in corpe q̄stiõis. In eo. ca. vbi dr in postil. Circa b notã

Additio. ij. dũ q pōtifices erãt de tribu leui. Licet tã sacerdotes q̄ leuite rõne generis tã aarõ a q̄ sacerdotes descendebãt q̄ alij eiusdẽ tribus a leui patriarcha descẽdisset: tñ soli leuite q ñ erãt sacerdotes retinuerũt sibi nomẽ generis. vñ Nu. xviij. Filijs aũt leui dedi oẽs decias israelis tē. In q̄ ca. ꝓphes vocat leuitas. put distinguũt a sacerdotib⁹ aaronit⁊: vt ibidẽ ptz: t sic in multis alijs locis. vñ sic loquẽdo de sacerdotib⁹ t leuitis. ſ. put inuicẽ distinguunt̄: tenẽdũ ē q leuite nõ fuerũt ꝓncipes i fabricatione seu adoratiõe vituli qđ fuit maximũ pctũ int̄ cetera a ꝓpho israelitico commissa: vt Exo. xxxij. ca. silr nec ꝓncipes fuerunt in occisiõe xpi: licz i vtroq; scelere sacerdotes de ꝓncipalibus fuerũt specialit̄ ſm opinãtes q aarõ idolatrasset i illo facto. Primũ patet Exo. xxxij. vbi cũ moyses volẽs vindictã facere in ꝓpl̃o idolatrãte clamasset: Si q̄ꝫ ẽ dñi adiũgat̄ mihi. statim subdit̄: Cõgregati sũt ad eũ oẽs filij leui. t sic ptz q leuite in illo actu dño adheserũt: qđ ẽt habeẽt i glo. Deut. xxxiij. vbi sic: Quõ fecerũt vitulũ aureũ leuite accicti gladijs iubẽte moyse a porta vsq; ad portã idolatras interfecerũt. Sz cõstat q aaron de ꝓncipalib⁹ fuit in illo crimĩe. put ibidẽ ptz. ſ. ſm p̄dictos opinãtes. Addũt ẽt hebrei. put Ra. moy. tradit i suo Deute. de idolatria: ca. j. q licet ppl̃s israelitic⁹ plies idolatrasset vt i multis t varijs sacre scripture locis hr: leuite tñ nũq̄ idolatrarũt. t sic patet primũ. Secũz xo hr exꝑsse i glo. Deut. vbi. ſ. vbi sup illd xbũ qđ legit̄ de leuit: Judicastis eos ad aq̄s ꝓdictiõis sic ait: Aque ꝑpli sũt q̄ ꝓdicẽtes clamauerũt: Crucifige crucifige eũ. t sãguis eiꝰ sup nos t su. fi. no. Ad cumulũ enī pfectiõis leui adiũgit: Qui dixit pri suo tē. hec in glo. Ex q̄ mãifeste hr q leui separatꝰ fuit ab illt q̄ clamabãt: Crucifige tē. t p ꝫns a crimĩe qđ ceteri israelitici cõmiserũt i occisiõe xpi i q̄ ꝓncipes sacerdotũ t hmõi fuerũt manifeste ꝓtici pes. Veritas hui⁹ glo. ex serie lr̃e euāgelice pōt haberi vbi in materia passiõis xpi in q̄ de oib⁹ statib⁹ hebreoꝝ exꝑssa fit mẽtio. ſ. põtificib⁹: sacerdotib⁹: t sũmis sacerdotib⁹: scrib⁹ t pharisets t hmõi. De leuit⁊ tñ nullꝰ euāgelista ꝓpter hanc materia legit facere mẽtionẽ: vt ptz discurrẽti q̄ttuoz euāgelia i materia passiõis. Cõstat ẽt q i alijs euāgelic⁊ historijs vbi leuite iteruenit mẽtio fit de eis. put a sacerdotib⁹ distinguũt. vt. ſ. j. ca. Miserũt iudei sacerdotes t leuitas tē. t alijs. t sic ptz secũdũ. Ex q̄bꝰ seq̄t q ꝓphetia Jacob Gen. penl̃. Simeõ t leui fres tē. per postill̃. allegata: si ad passionẽ xpi applicet̄ intelligẽda ē d̃ symeõe a q̄ pharisei t hmõi descẽdẽrũt. t de leui in ꝑsona sacerdotũ tñ seu pōtificũ ab aarone descẽdẽtiũ. ñ aũt leuit⁊ put a sacerdotib⁹ distinguũt. Prophetia xo moysi applicãdo ẽ tribui leui. put distinguit̄ a sacerdotio q̄ ꝯmunes fuerũt iã dictũ ē: tã a pctō vituli q̄ ab occisiõe xpi. t ꝫ hebreoꝝ ẽt a q̄cũq; idolatria. Si aũt ꝑ ꝓdicta obijciat d̃ b qđ dr in ꝓphia moysi: Deut. vbi. ſ. Qui dixit pri suo t mri sue nescio vos: t fres ſuis ignorauit illos tē. Ex q̄bꝰ videt q leuite pres t mres siue fres t filios hẽbant idolatras seu procurãtes occisiõez xpi. Dicẽdũ q leuite admiscebãt cũ alijs tribub⁹ i mrimonijs fiẽ.

r alie trib⁹: inde potuit sepe ꝓtigere q̄ leuite haberēt mr̄es et pr̄es matrū ex alijs tribub⁹, sīlr r nepotes. s. filios sozoꝝ q̄ di/cūt fr̄es. vñ de abraā r loth nepote suo dicebat: Fr̄es ei sum⁹ vt Gen. xiij. ca. Sīlr filios filiarū q̄ ꝺrerāt in alia tribu. r tl̄es sūt q̄si filij. vñ de talib⁹ verificat̄ ꝓphetia moysi p̄dicta. s. Qui dixit pr̄i suo r ma. r̄c. Eo q̄ ꝓprij leuite. s. de genere leuitar̄ p masculinā lineā descēdētes separauerūt se a p̄dictis ꝺlāguine is de tribub⁹ alienis descēdētib⁹ in p̄dict' duob⁹ casib⁹ vt ꝺo adhererēt: put glo. p̄dicte testant̄ q̄b⁹ lr̄a ꝺsonat vt dictū ē.

Replica. In ca. xj. vbi ꝺr: Laçar⁹ lan. dic̄ postil. ex ꝑ ifirmitatē fuisse ꝑ naturā icurabilē: q̄ i/firmitas icurabil' ꝓpe ñ ꝺr lāguoꝝ. Bur. dic̄ q̄ lāguoꝝ nō dicit icurabilitatē: q̄ illi termīo addit ali⁹ ēmin⁹ significās magni tudinē. ij. Paral. xxiij. vbi ꝺr: Magnus languoꝝ. Ibi dico q̄ magn⁹ referr̄ ad ītētionē dolor': q̄ multi morbi icurabiles sūt parui doloris vt ptisis hydropisis r̄c. Quidam autem inten/siui doloris sunt: sicut febres r hmōi. Cum igitur in scriptura lāguoꝝ addit̄ magnitudo. lāguoꝝ ꝓpriet ad icurabilitatē: magni

Replica. In eo. ca. vbi (tudo ad doloris ītēsionē. ꝺr: Collegerī pōti. r pha. cō. dic̄ postil. pō tifices fuisse ꝺ tribu leui: phariseos āt vt plīmū ꝺ tribu symeō: iux illā ꝓphīā iacob dicēt': Symeō r leui fr̄es: vasa iniq̄tat' bel lātia i cōsiliū eoꝝ nō vēiat aīa mea. Bur. Fortasse de tribu le/ui: p magnā digressionē vult saluare leuitas vt distīgnit ꝺ sa cerdotes q̄ ab aaron descēderūt. dicēs eos nunq̄ idolatrasse: nec i morte xp̄i ꝓsēsse. qꝺ si vex ē sic nō credim⁹ rōnabile fuis/set leuitas vt sic distīctos etiā a vīdicta mort' xp̄i pseruare. vel saltē ad fidē xp̄i p aliꝰ ꝓūti qꝺ factū fi ē. de ꝓsitione eiusꝺoꝝ le/gim⁹ ꝺ sacerdotib⁹ ꝓsis: Act. iiij. Mīta ẽba sacerdotū obedi ebat fidei ꝺ leuit' nihil i spēali ꝑsumo igit̄ ꝺ Bur. qz frustra eos

Glo. ordi.

Ꝑ a Esus r̄c. Añ sex ꝺi/es. Ola. Mystice. sexta: qz sex dieb⁹ oīa fecit: sexta die homiez cōdidit: sexta etate redimere venit. se/xta feria passus est. sexta hora mortu/us est. Venit aūt ad bethaniā. i. ad do/mū obedīētie: ipe obediēs pr̄i vsq̄ ad mortē. docēs eccl̄iam obedīētiā: q̄ ē in mōte olei. i. misēdie. nec pōt absēdi in q̄ suscitat sepultos a petris grauib⁹. ibi fit cena in fide r deuotiōe iust oꝝ. Mar tha ministrat. i. dū q̄libet fidel' opa de/uotiōis dño ipēdit. Laçar⁹. i. suscitati de grauib⁹ cū his q̄ māserūt i iusticia: leti epulant̄ de p̄nta dñi. Maria q̄ oli penitens vnxit pedes. Nec ibi ꝺr q̄ vn guēto: mō pedes r caput p̄cioso. ibi ru/dimēta penitētiū. hic iusticiā designat pfectoꝝ. vñ hic libra vnguēti. i. pfectio iusticie. Unguētū: qz bon⁹ odoꝝ sumus deo. Caput vngit: q̄ alta ꝺ ea p̄dicat. Pedes q̄ infirma venerat̄. Capill' ter/git q̄ suis sup fluis pauper q̄ in terra ī diget reficit. Odore dom⁹. i. bona fa/ma mund⁹ replet. b Venit in beth. Jō pr⁹ bethaniā venit: vt resuscitatio laçari alti⁹ memorie oīm traderet r in excusabiles iudei ꝓfūderent: tractātes de morte tāti suscitator'. c Maria ğ. Precioſū vnguētū fit de nardo marie de spicis. hic āt ꝺr pistici a loco vñ erat. Et inꝑetat̄ fidel' nō alia admixtiōe corrupti. d Dixit ergo. Judas et si mal⁹ tñ inꝛ aplos numerat̄ vt doceamur malos to lerare: nec coꝛ⁹ xp̄i diuidam⁹: r malos bonis nō obesse.

Nico. de lyra

Ꝑ a Esus ergo. Postq̄ iohānes declarauit di Ca. XII uinitatē christi p opa facta in eius vita. hic etiā de la/uinitatē christi p ea q̄ in eius morte sūt facta. r diuidit in duas: qz primo determīat de ei⁹ morte r passiōe. secꝺo de eius resurrecti/one. xx. ca. Una aūt sabbatoꝝ. Prima in duas: qz ꝑio decla/rat mort' xp̄i occasionē. secꝺo ipā mortē. s. ca. Ante dieī festū. Circa primū sciēdū q̄ occasio mort' xp̄i fuit iuidia iudeoꝝ ex fama r glia xp̄i. iō diuidit ī duas: qz primo describit ei⁹ fama si ue glorificatio. secꝺo iudeoꝝ ifidelitas r obstinatio ibi: Cū aūt tāta signa. Prima in duas: qz primo ponit ei⁹ glorificatio ab ho mine. secꝺo a ꝺo patre. ibi: Nūc aīa mea turbata. Prima ī tres: qz primo ponit glorificatio xp̄i ab ipsmet familiarib⁹. secꝺo a tur bis vulgarib⁹. ibi: Cognouit ergo turba. tertio a gētilib⁹. ibi: Erāt aūt gētiles Prima adhuc in duas: qz ꝑio ponit obseq̄ū xp̄i factum ab inimic' in generali. secꝺo a maria in speciali. ibi: Maria ğ. In primā pte dicit sic: Jesus ergo añ sex dies pasche. Immediate enī post suscitationē laçari indei diffinierī occidere xp̄m: vt p̄dictū est. r ideo recesserat quousq̄ appꝛopinq̄ret pa/scha in q̄ imolabat̄ agn⁹ paschal: vt sic xp̄s q̄ est agn⁹ ver⁹ im molaret̄ ꝓ nobis Immediate post imolationē agni paschal figu ralis: vt veritas figure succederet. b Venit bethaniā. q̄ est ꝓpe hierl'm ad duo miliaria: vbi laçar⁹ fuit mortu⁹ quē suscita uit iesus. illuc enī venit vt ex memoria miraculi ibidē facti tur ba ppli moueret̄ ad eū honorifice recipiendū in hierl'm añ suā passionē. sicut fuerat p̄dictū ꝓ zachariā ꝓpetā. ix. Exulta sa/tis filia

Ꝑ scies eos ꝓspirasse: vēit q̄si agn⁹ ad vīctimam: vt vex pascha hēam⁹.

a †Esus ğ añ sex Ca. XII a†
b dies paschę vēit i betha b
niā vbi laçar⁹ fuerat mortu⁹ quē
suscitauit iesus. Fecer̄t āt ei cēnā c
a Ꝑ sozoꝝ lazari. b Ꝑ vt nō fāt̄sma: sꝫ vera eius resurrectio ꝓbet̄: comedit loquit̄ r̄c.
ibi: r martha mīstrabat: lāçarus ꝺ e
ꝺo vn⁹ erat ex discūbētib⁹ cū eo.
Ꝑ altera sozor lazari.
c †Maria ğ accepit libram vnguē f+g
ti nardi pistici p̄cios̄i: r vnxit pe/ h i k
des iesu: r extersit capill' suis pe l
des ei⁹: r dom⁹ ipleta ē ex odore m
Ꝑ iste mortī bono odore: de quo alij viuūr.
ꝺ vnguēti. Dixit ergo vn⁹ ex discī n o
Ꝑ a loco.
pulis eius iudas scariothis qui p
erat eū traditur⁹. Quare hocvn q
guētū nō venīt trecēt' denarijs
a Ꝑ ne eū cura pauper̄ puraremˢ dixisse: deter/minare euangelista cur dixerat.
r datū est egenis? Dixit āt hōc: r s

Marcus. xiiij. licet hic omittat̄. Et iō dicenduꝝ q̄ hic vocat̄ vnguentū liquor p̄cios⁹ de re aromatica expressus: sicut aq̄ rosacea de rosis exp̄mit̄. Alii dicit q̄ fuit lachryma fluēs na/turaliter de arboꝛe aromatica. b Nardi. nomē est herbe ni gre aromatice habēt' spicas. ꝓpter ß dicit̄ Marci. xiiij. Nar/di spicati. r de illis spicis extrahebat̄ liq̄r p̄dict⁹ p artificiuꝝ: vl' naturā Ꝑm alios. i Pistici. Ꝑm Aug'. nomē ē loci vbi crescit herba vnde talis liquor expꝛimit̄: sed melꝰ ꝺr: Pisti/ci. i. fidelis. pistis enī grece fides ē latine. ß est dictū q̄ ille li/quor erat pur⁹ r ver⁹ nō habēs aliq̄d aliud admixtū: nec so/phisticatus. k Precioſi. qz valebat trecentos denarios: vt habet̄ Mar. xiiij. ca. i. trecētos nūmos vsuales. erat enim liquor ille refrigerativus r cōfortativus mēbroꝝ r cōsolida/tivus r valde odorifer⁹. l Et vnxit pedes iesu r extersit pe des eius capillis suis. ordie ꝓverso factū fuit q̄ hic scribat̄: qz primo lauit pedes r extersit: r postea vnxit. m Et domus ipleta est ex odore vnguēti. Ex quo patet p̄cios̄itas vnguēti r deuotio marie expēdētis rē tā p̄ciosā in obsequiū dñi. Utruꝝ aūt ista fuit mulier de qua narrat Lucas. dictū fuit ca. p̄cedē ti. n Dixit ergo. Hic ponit̄ inde murmuratio. cū dicit̄: o Unus ex dis. eius iu. scariothis. ß dicit̄ ad differentiā al teri⁹ iude. p Qui erat eū traditur⁹. licet ei primo fuerit bo/nus q̄n vocat⁹ fuit ad aplatū: vt. s. dictū est. tñ postea lapsus est in pctm̄. Qz aūt dñs in sua societate tolerauit eū: dedit no bis exēplū tolerādi malos. q Quare ß vn. nō ve. tre. de/narijs. i. vendit̄. vñ versus: De re q̄ venīt gr̄a nulla vēit. ha/bet enī sensū passiui sub voce actiua. r Et datū est egenis. ß dixit simulāt̄ pietatē: ad opiēdū suā cupiditatē. ꝓpt̄ q̄ sub dit euāgelista: s Dixit aūt ß nō qz de e. p. ad eū. i. de illis

J 3 bus nō

Nico. de lyra (excusat.

A
† Mat. 26. a Mar. 14. a
† Mar. 26. a mar. 14. a Luc. 7. f
tis filia sion: iubilā filia hierl'm: ecce rex tu⁹ vēit r̄c. c Fecer̄t aūt ei ce. ibi boes illius loci: r fuit hec cena in domo simōis lepꝛosi: vt cōit tenēt do/ctores. fuerat tū ꝑius a xp̄o curat⁹: sꝫ nomē remāserat ad memoriā mira/culi. Origenes āt dicit q̄ illa cena fu/it in domo marthe: qꝺ ꝓbat ex eo qꝺ subdit: ꝺ Et martha mīstrabat. Sed pōt dici q̄ iste simon erat vicin⁹ marthe: r ꝓpter ß ipa mīstrabat in domo ei⁹: sicut boes solēt facere ī do/mibus amicoꝝ suoꝝ: r marie ꝓpt̄ re/uerentiā ipsi⁹ xp̄i comedētis ibidē. e Laçar⁹ ꝺo vn⁹ erat ex discūbē. cū eo. Iuitar⁹ a simone. ß aūt factū est ad declarationē veri miraculi de eius su scitatione. f Maria ğ. Hic describi tur obsequiū christo ipēsuꝝ a maria in speciali. r diuidit̄ in tres: qz primo pōi/tur marie deuotio. secꝺo iude indigna tio. ibi: Dixit ergo vn⁹. tertio ei⁹ rep/hēsio. ibi: Dixit ergo iesus. Jn prima ğ pte ꝺr sic: Maria ğ. s. sozor laçari.
g Accepit libraꝫ. in quo notat̄ quā/titas vnguenti. non est verisile q̄ eēt aliq̄d grosse materie: sīc vnguēta cōi/ter dicta: qz indecēs esset tale q̄d pone re sup caput hoīs sedētis ī mēsa. Ma ria aūt nō solū vnxit pedes dñi: sꝫ etiā caput: vt Matthe⁹ exꝑimit. xxvj. r

¶ a Nō quia. Ētū ad suā intētionē: ad eū nō ptinebat de egenis: qz nō curabat de ipsis: nō quin cōmissū esset ei dispensare pauperibus. b Loculos h. Cui ministrāt angeli: loculos habet in sūpt⁹ pauper ꝓdescēdēs infirmis. c Sinite illā. Monuit furē sed nō ꝓdit: docēs tolerare malos, tm obsequiū marie cō mendat: ostēdēs q esset moritur⁹: t ad sepeliendū aromatib⁹ vngendus. Jō marie cui nō licuit mortuū vngere data est viuentē officio funer⁹ donare, vt sm Mar. ōr q habuit. i. potuit ꝑ fecit: ꝑuenit vngere corp⁹ meū i sepulturā.

B Magna patiētia nō arguit iudā auaricie: t ñ eā pauper dixisse: sed ex rōne mōstrat nō eē culpādos illos: q ipsi inter hoīes cōuersanti de facultatib⁹ ministrant: q paruo tpe corporalit̄ ē apō eos māsur⁹: cū sp sint pauper futuri: q bus elemosyna possit ipendi. d Me aūt. Corporali ꝑsentia: vel nō habebitis tu iuda t q sunt hmōi: qz si mali iaz cōicant sacramētis: postea tū nō habēt dūm vt boni. e Et venerūt. Curiosi tas hos nō charitas adduxit: nos cōtra: si cognoscim⁹ iesū obediētis aīe domū in qua habitet inuenisse: vēiamus illuc cōtēplatiōe: nō ꝓp̄ hoiez tm quē in aīa suscitatū videm⁹: sz vt bonā vitā inuitemur: t p hoc ad visionē iesu quēi
Mystice amus. f Sed vt laça. Mystice resurgētes in secō aduētu rapiemr in aera cū dño. g Cogitauerūt a. Quia nō poterāt occultare vl negare miraculū: stulte volūt occidere: q̄si nō possit suscitare occisū: q suscitauit defunctū.

h Jn crastinū. Ecce ones ex israel venīūt ad pastorē. Bami sūt laudes significatēs victoriā supaturi diabolū t mortē. i Et clamabāt. Aug⁹. O sanna vox obsecrātis magis indicās affectuz q̄ rē aliquā significās sicut interiectiones. k Rex israel. Rex non terreno more: qō parum est: sz qz regit: t ad mētes t ad regna celoz ducit: t est miseratiōis nō indignatiōis. ¶ Moli

a nō qz de egenis ptinebat ad eū:
a ¶ dñi loculoz custos.
b sed qz fur erat: t locūlos habēs: a
a ¶ in loculos. b ¶ ministerio: sed rollebat fur to. i. exportabat. b c d
ea que mittēbaṅ pōrtabat. Di e f
c xit ergo iesus: † Sinite illā vt i di
¶ vt si nō re ipleat: tū deuotiōe p⁹ mea morē.
em sepulture meę seruet illud.
Paupes enī semp habebit⁹ vo/ g
b biscū: me aūt nō semp habebit⁹. h
Cognouit ḡ turba multa ex iu i
e deis quia illic est: t venerūt non k
f ꝓpter iesum tm: sed vt laçarū l
viderēt quē suscitauit a mortuis
¶ quia ꝓpter lazarū veniebāt.
g Cogitauerūt āt ꝓncipes sacerdo
tum vt et laçarū interficerēt: qz
mlti ꝓpter illū abibāt ex iudeis:
¶ in die dñica.
b t credebant in iesum. † Jn crasti n †
nū autem turba multa q̄ vene/
rat ad diē festū: cū audissēt quia o
vēit iesus hierosolymā: accepeṙt p
¶ p ramos mortifica. carnis. vl excepta ꝓcedētiū
ramos palmarū: t ꝓcesserūt ob q
patrū. a ¶ hiero. q̄si osp anna. i. salua obsecro.
i uiā ei: t clamabāt: Osāna bñdi/ r s
a ¶ ꝓis: et posset dicere i suo: qz ipe dñs.
k ct⁹ q vēit i noie dñi rex israel. v t

vngere corp⁹ meū in sepulturā. t idē exprimit hic obscurē. cū dicit: Sinite illā vt in diē sepulture mee tē. q. d. dimittēda est nūc facere: qđ tūc faceret si posset: t illud vnguētū tūc seruauit in loco istius nūc in me expensi: t qz iudas ita murmurādo t alios ad hoc incitando causā pietatis ptēderat. ideo hāc excludit. d. g Paupes enim sp hēbit⁹ vo. q. d. pōt recupare ad benefaciendū paupib⁹: sz non poterit recupare ad inungēdū me corpalit̄. ꝓpter qđ sequit: b Me aūt non sp habebitis. i. ꝑsentia corpali ad habitandū in carne passibili q̄ indiget tali vnctione. Per hoc patet q aliquod op⁹ min⁹ necessariū pōt ꝓponi magis necessario q̄si imminet casus qđ illud minus necessariū nō pōt al's recuperari. † Mat. 26. b
i Cognouit ergo tur. Hic cōsequēter ostenditur qualit̄ xps fuit honorat⁹ a turbis: t ꝑ duplicit. ꝓmo eū visitādo. secūdo honorifice ei obuiādo. ibi: Jn crastinum. Jn ꝓma pte dicit sic: Cognouit ergo turba multa ex iudeis qz illic esset. Bethania enī erat ꝓpe hierusalē ad vnā leucā. t ideo ō facili poterāt hoc cognoscere. k Et venerūt nō ꝓpter iesū tm. in ꝑ inuit⁹ duplex causa. vna ꝓp̄ ipsū iesū reuerent⁹ visitandū. alia q̄ subdit: l Sed vt laçarū viderēt quē suscitauit a mortuis. Facta enī mirabilia libent⁹ videntur. mirabilissimum aūt erat videre quatriduanū mortuum suscitatū comedē tem t bibentem t alia opera facientē. Sperabant etiam audire ipsum referentem statū alterius vite: quem omnes scire desiderant. Et quia in hoc gloria christi manifestat. de quo dolebant ꝓncipes populi. ideo subdit: † Mat. 11. a Mar. 11. a Luce. 19. a
m Cogitauerunt autem ꝓncipes sacerdotum vt t laçarū interficerēt tē. Ex quo patet eoz malignitas: qz volebant interficere illū quē deus vinificauerat: ad occultādū miraculū. Si aūt querat quare magis laçarū ꝓsequebātur q̄ cecū illuminatū. de q̄ dictū ē. ix. ca. t languidū sanatū: de quo dictum fuit. v. ca. Dicendū q hoc erat quia laçarus erat homo nobilis et famosus. t ideo miraculum in ipso factum erat magis publicum et famosum. n Jn crastinum. Hic describitur honor exhibitus christo in turbe obuiatione. Et dividitur in duas: quia ꝓmo describitur ipsa obuiatio. secundo subdit huiꝰ obuiationis ratio. ibi: Testimoniū ergo. Jn ꝓma parte dicitur sic: Jn crastinum autem turba mlta que venerat ad diē festū: qz omnes tenebaṅ venire in hierusalem in solenni taze pasche. o Cum audissent qz iesus venit hierosolymā. istud fuit quinto die ante pascha: illa die accipiebatur agn⁹: t seruabaṙ vsq; ad vesperā q̄rtedecime diei t tūc immolabaṙ: vt habet Exo. xij. Jō xps illa die venit in hierlm: vbi erat immolandꝰ tanq̄ verus agnus ꝓ nobis: vt sic veritas respōderet figure. p Acceperūt ramas palmaz. qđ diuina dispositione factū est: ad designandū victoriā quam xps de hoste in ꝓmo erat habiturus. vnde antiquitus dabaṙ ram⁹ palme victori in certaminibus. q Et ꝓces. ob. ei. reuerent.
r Et cla. osāna. i. salua obsecro: qz petebāt ab eo salutē.
s Benedict⁹ q̄ venit. Jn hoc laudāt t ꝓfitent eius aduentū. dicere enī homis nō est suū facere: sed tm fateri. t Jō q̄n dicimus benedictus nō eū bonū facim⁹: sed tātūmodo ei⁹ bonitatē fatemur t laudam⁹. dicere aūt dei est suū facere: sm qđ dicit ps. xxxij. Dixit t facta sūt. t Jō q̄n de⁹ hōi bñdicit: ei bñficiū ipē dit. t Jn noie domini. i. sic dominus: nō sic aūt vēit moyses: sz tm̄o vt fu⁹: vt hr̄ Heb. iij. vl alit: Jn nomie dñi. i. a deo p̄e missus ad explēdū ei⁹ volūtatē. v Rex isrl. in hoc cōfitēt ei⁹ potētiā: tm diminute: qz credebāt ipm regna tuz tpalit̄ t liberatuz eos a tributo. ipe aūt vēit ad regnādū ꝓ spūaliter: t ad liberandū totū genus humanū a diabolo qđ erat maius. ꝓpter hoc in ps. cxvij. vbi ista laus prędicta fuit. dicitur: Benedictus qui venit in nomine domini de⁹ dñs t illuxit nobis. in quo exprimitur ei⁹ diuitas t regnū spūale.

Nico.delyra

bus: nō tm faciebat: sed retinebat sibi. sic̄ ubdit: a Quia fur erat t lo. ha. in quib⁹ abscōdebat ea q̄ debebāt i alios vsus expēdi. vnde subdit: b Ea q̄ mittebaṅ. i. xp̄o t discipulox ei⁹ t ad dādū pauperib⁹. c Portabat. i. officiū portādi t fūdi habebat ad istos vsus: licet hoc infideliter ageret. Ex hoc ptz q xps t discipuli ei⁹ de elemosynis viuebāt. Sciendū etiā q ista portatio pecunie in via nō ptinet ad pfectionē: sed xps ꝑ facīedo suscepit psonā infirmox eis cōdescēdēs: sicut fecit se abscōdēdo a iudeis: vt. s. dictū est. viij. t. x. ca. t hoc hr̄ extra de ẋbo. signi. Exit q̄ seminat. Et ꝓpter hoc male arguūt illi q ex ꝑ loco dicūt q habere aliq̄ mobilia in cōi ad pfectionē ptineat. Pōt aūt ꝑ queri q̄re xps pmisit iudā portare pecuniā p̄dictā: cum sciret eū latronē? Dicēdū q a ꝓncipio q̄n fuit sibi traditū portādi officiū latro nō erat: t q̄uis xps sciret eū futurū latronē tñ tradidit sibi istud officiū: qz minor erat inter aplos alios. ꝓpter qđ vltim⁹ inter eos nominaṙ: vt ptz Mat. x. t Marc. iij. talib⁹ aūt tpalia sūt tradēda. maiores aūt debēt circa doctrinā t spūalia occupari: ꝓpter qđ in ꝓmitiua eccl̄ia apli septē diacones ordiauerūt sub eis ad tpalia administrāda: vt ipi apli liberius possēt itēdere orōni t p̄dicatiōi: vt hr̄ Act. vj.

d Dixit ergo. Hic ponit⁹ inde rephēsio. cū dicit: Sinite illā. q. d. nō habet⁹ cāz sufficiētē murmurādi: quia egit op⁹ bonū. vñ ptz q iudas nō solū murmurauit: sed etiam alij discipli: vt hr̄ Mat. xxvj. t Mar. xiij. verūtamē qz fuerūt incitati p iudā: t itez moti pietate: iudas aūt cupiditate: iō iohes solū iudaz nomiauit. f Ut in diē sepul. mee ser. illud. non loquit⁹ de ꝑ qđ iā erat effusū: sed de alio illi. q. d. illud qđ ꝓ sepultura mea ꝓparabit: illud reseruabit: qz nō poterit illud in me expendere ꝓpta accelerātiōe resurrectionis mee: quia q̄n venit ad monumentū ad vngendū corpus dominicū: xps iā resurrexerat: vt patet. j. xx. ca. Matthеus aūt expressius hoc dicit: Preuenit

a Noli timere. In reprobo ppō erat filia sion. i. hierlm: scz ones q̄ deuote occurrūt venīēti: q̄b⁹ diuinitus ōr: Agnoscite quē laudatis: ⁊ ne timeatis cū patīf q̄ est vra redēptio. Pulsus in quo nemo sederat: pplus est gētiū q̄ legē dei nō accepe/rat. b Ecce tot⁹. p passionē ⁊ resurrectionē totū mundū re/demit ⁊ secut⁹ est eū. Et q̄d mirū si post eū vadit mūdus p quē factus ē mūd⁹.

c Hi ergo ac. Ostēdit gētes p pdicationē aplox̄ quersas. d Jesus aūt. Dat.21.a De iudeis erāt q̄ clamabāt: Būdictus q̄ vēit in noīe do. mō gētiles q̄rūt videre: ecce duo parietes ꝯcurrētes. Dicit itaq; angularis lapis: Vēit hora vt c. Hec nō est clarificatio de istis volētib⁹ videre: sed occasionē hox annūciat vēturā plenitudinē gentiū eo in celis glorificato. Sed hāc altitudinē glificationis pcedit hūilitas passiōis. vñ: Amē amē dico vobis ⁊c. vbi se dicit granuz mortificādū ⁊ multiplicādū: ad quam passionē iā exhortat⁹ sbdit: Qui amat ani. suā ⁊c. e Misi gra. fru. Aug⁹. Ipse ē frumētū quo viuere debet fidelis aīa. Granū de quo spūalis seges debet surgere: Cū sint multa grana seminū nlli se cōparat: nisi frumēto: vñ mos cepit ecclie de hoc solo grano cōfici corp⁹ dñi. f Qui a. Aug⁹. Qui amat in hac vita: p dit in futuro q̄ magᵗ cōgruit. vñ sbdit: Qui odit aīaz suā ⁊c. Nō amat sz odit aīaz i b mōdo q̄ diligēdo deū: portᵗ cū i eū peccet eligit occidi

Si q̄s mi.

Nico. de lyra

a Et invenit iesus āsellū ⁊ sedit sup eū. Modū aūt ⁊ qualiter ⁊ p quē xp̄s būc āsellū habuit. s. p missionē discipulox̄: euāgelista trāsit: q̄ sufficienē fuerat exp̄ssū ab alijs. s. Mat. xxj. ⁊ Mar. xj. b Sicut scriptū est: Zach. ix.

c Noli timere filia sion. ⁊c. hoc fuit expositū Mat. xxj. d Hec nō cognouerūt discipuli ei⁹ primū. i. ptūc: q̄ adhuc erant simplices ⁊ illitterati. e Sz q̄n glorificat⁹ est iesus. i. post resurrectionē suā q̄n fuit gloriosus sil'in aīa ⁊ corpore. tūc enī aperuit illis sēsū vt intelligerēt scripturas: vt habeē Luc vltio.

f Testimoniū. Hic ponīt dicte obuiatiōis rō que fuit ꝓmulgatio suscitationis laçari ipsis turbis p illos q̄ pūētes fuerāt in suscitatiōe. ⁊ hoc ē q̄ dr: Testimoniū ergo phibebat ⁊c. g Pharisei ergo dixerūt ad semetipsos. i. inī se. b Videtis q̄ nihil ꝓficim⁹. Hoc exponīt dupliciť. Uno mō de bono ꝯselo: q̄ aliq̄ de pharisēis in eū crediderāt: vt patuit. s. de Nicodemo. iij. ca. ⁊ isti volebant alios retrahere a xp̄i psecutione. q. dicerēt: quātūcūq; laborauerimus ad eū ipediendū. nihil tñ ꝓficim⁹ ⁊ tōvidēt q̄ sit factū diuinū. Cui simile fuit dictū gamalielis retrahēt' iudeos a psecutione apostolorum: vt habetur Act. v. Discedite ab hominibus istⁱ et sinite illos: q̄n si ex hominibus est cōsiliū hoc aut opus dissoluetur. si autez ex deo est non poteritᵉ dissoluere: ne forte ⁊ deo repugnare videamini. Alio modo exponitur de malo ꝯselo ꝯtum ad illos qui non crediderant christo. ⁊ ideo inuidia moti talia dicebāt: i Ecce tot⁹ mūd⁹ post eū abijt. sermo est hyperbolicus: ad exprimēdū q̄ multi sequebant xp̄m. k Erant aūt. Hic ostendiť glorificatio xp̄i a gētilib⁹. ⁊ diuidiť i duas: q̄ p/mo exprimiť eox devotio. scdo xp̄i respōsio. ibi: Jesus aūt respondit. In pria ergo parte dicit sic: Erāt āt quidā gētiles ex bis q̄ ascēderāt vt adorarēt in die festo. nā aliqui de gentilitate conuertebantur ad ritū iudeorū qui dicebāt proselyti: ⁊ isti tenebāt

a ſ breuiť dic̄ q̄ alij lati⁹ quō facti sit narrāt b ſ pplm iudeox̄.

Et īuenit iesus āsellū ⁊ sedit sup a

a ſ p cōfessionē fidei. b ſ in zacharia. c ſ huic facto adhibetur ꝓphetic̄ testimoniū.

b ēū. sicut scptū est: † Noli timere fi b c

lia sion: ecce rex tu⁹ venit sedens

a ſ fieri ſm ꝓphetiā q̄ in pullo sederit.

sup pullū asinę. Hec nō cognouerūt d

a ſ resurrectione.

rūt discipli ei⁹ ꝓmū: sz q̄n glificā e

ſ recolentes que viderant.

tus est iesus: tūc recordati sunt:

a ſ nō alia q̄ q̄ scripta erāt de eo.

q̄ hec erant scripta de eo: ⁊ hēc

a ſ simplices mirabile factū efferebāt: sz pharisei turbide loquuntur.

fecerunt ei. Testimoniū ergo p/ f

hibebat q̄ erat cū eo q̄n laçaruz

vocauit de monumento: et suscitauit eū a mortuis. Propterea ⁊ obuiam venit ei turba: q̄ audie

ſ iudei turbati.

rūt eū fecisse b signum. Pharisei g

ergo dixerūt ad semetipsos: Vi b

ſ ꝓpherant nescientes.

detis q̄ nihil ꝓficim⁹. Ecce tot⁹ i

mundus post eū abijt. Erāt au/ k

ſ ꝓselyti.

tem quidaz gētiles ex his q̄ ascēderant: vt adorarēt in die festo.

c Hi ergo accesserūt ad philippū: l

q̄ erat a bethsaida galileę: ⁊ rogabāt eū dicētes: Dñe: volum⁹ †

iesū videre. Venit philipp⁹ ⁊ dicit andreę. Andreas rursū ⁊ phi m n

lipp⁹ dixerūt iesu: Jesus aūt re/ o

spōdit eis dicēs: Venit hora vt p†

ſ sed prius sum moriturus.

clarificet filī⁹ hois † Amē amē dico vobis: Nisi granuz frumenti q

cadēs i terrā mortuū fuerit: ipz

ſ in infidelitate iudeorum.

soluz manet. Si aūt mortuū fuerit mltū fructū affert Qui amat r

ſ in fidelitate populox̄. a ſ vero amore.

a ſ moriet cū xp̄o. b ſ temporalem vitam.

animam suam perdet. Et q̄ odit s

animam suaz in hoc mundo: in

est ei velle bonū: ⁊ si bonū volitū sit vere ⁊ simpliciter bonū: est verus amor ⁊ aliter non. Sunt autē quedā bonis bona q̄ sunt bona simpliciter ⁊ vera: q̄ sunt bona spūalia: q̄dā autez sunt bona ſm quid: sicut tēporalia bona: corporalia ⁊ mundi delectabilia. ⁊ ſm hoc Aug⁹. exponit dupliciter hanc lram. Primo sic: Qui amat aīam suā. s. vere quo ad spiritualia:

s Perdet eam. in presenti: nō formidans sustinere mala p/ sēt' vite. p xp̄o. vñ dic̄ Aug⁹. Si cupis vitā tenere cū xp̄o noli mori. ti. p xp̄o. In morte ei ōr q̄dāmō aīa p dī q̄ ad pūtez vitā: q̄ separat a corpe. Alio mō exponit ad sēsū ꝓriū: Qui amat

Esa. 62.b Zach.9.b Mat.21.a

D

De deci. est nō sit i homine i pn.

[La] Si ꝗs mi. Preciū opis q̄ illi mīstrat̄ est esse cuz illo sine q̄ nusq̄ bñ est esse: ⁊ cū q̄ nusq̄ male ē esse. vñ ⁊ apt⁹ subdit: Si ꝗs mihi ministrauerit. b Nūc aīa. p̄dicta passiōe ⁊ ad eaz suppositā exhortatiōe: q̄si data voce fortitudīs sue. subdit affectū infirmitatis nr̄e: quē vere suscepit: sz ex volūtate. p nobis ne ꝺ hac infirmitate desperem⁹. in q̄ ēt docet q̄d dicere debeam⁹: ⁊ q̄ ꝓfugere q̄si: Cōturbat̄ aīa mea. q̄d dicā: q̄ ꝓfugiā: quē inuocē: in quē sperē: in patrez q̄ salnat: cui volūtatē meā p̄pono: q̄. p pterea vt hec patiar veni i hāc horā. vñ ⁊ clarificatio mihi sic fit ⁊ ī mēbr̄ meis.

c Pater cla. Saluationē q̄ro: sz passiōne nō recuso: ꝑpter quā passionē clarifica me. qꝺ est gl̄ia tui nois. d Nō ꝑpter. Ostēdit hāc vocē nō sibi ꝺicaſse qꝺ sciebat: sed eis qb⁹ ꝺicari oportebat. e Nūc iudi. Discretiōis. s. qꝺ est añ vltimū dānatiōis: q̄ nūc p passiōnē iure diaboli destructo⁹ multi liberabunt̄. vñ exponēdo subiūgit: Patior turbor ⁊ p h.n.p.h.m. f Ejiciet̄. a redēptis expellet̄: p̄dicātib⁹ aplis plene expellet̄ q̄ olim a pauc⁹: ⁊ si extra tēre/ tur nō ledit int⁹. g Et ego si. Liecto diabolo cū exaltat⁹ fuero (nō enī dubitat) trahā oīa: ñ ꝺicē oēs: vt de vniuersitate hominū accipes: sz oīa de integrita te creature. s. aīam. Qꝺ ⁊ coz⁹ itelligimus: qꝺ viuim⁹: vt nec capill⁹ pear. Ut vt de sol hominib⁹ ꝺicat̄: oīa p̄destina de quibus nihil perit. vel oīa genera hominū: oīa de quib⁹ diabol⁹ eiecit.

[La] Et quō tu

Nico.de lyra

aīam suā. s. nō vere volēdo sibi ꝺilectabilia hui⁹ mūdi. Perdet eā in futuro: q̄ priuabit̄ vita btā. ⁊ sm hūc sensū dicit Aug⁹. Noli amare. s. aīam in hac vita: ne p̄des eā in vita eterna: ⁊ ꝺ vltima expositio magis ꝺuenit textui. q̄ sequitur: Qui odit aīam suā in ꝺ mūdo: i vitā eternā custodit eā. ⁊ iō qū p̄i⁹ dixit: Qui amat animā suā. subintelligit i ꝺ mūdo. ⁊ qū subdit: Perdet eā. ītelligitur in futuro: ⁊ q̄ debeam⁹ ipm imitari in passiōe: ostēdit p rōnē. ꝺ. a Si ꝗs mihi ministra. me sequat̄. q. ꝺ. rōnabile ē q̄ mīster sequat̄ dñm. ⁊ cuz ꝺ ostēdit hui⁹ seqle p̄miū. ipaz. s. beatitudinē. ꝺ. b Et vbi ego sū ⁊c. q̄ xp̄s in q̄tū deus est essentialit̄ ipa beatitudo: ⁊ q̄tū ad humanitatē erat actu beatus in aīa q̄ est p̄ncipalioz ps hoīs. iō ipa aīa aliqñ nomiat̄ hō: vt hr̄. x. Ethic. c Si ꝗs mihi mīstrauerit. obediēdo mādat̄ meis. d Honorificabit eū pat̄ me⁹. honoz ei dat̄ homī ab aliis hominib⁹ in vita p̄nti in testimoniū virtutis: sed honoz dat̄ hōibus a deo in gl̄ia celesti in p̄miū virtut̄. e Nunc aīa. Hic oñdit q̄lit̄ xp̄s gl̄ificat⁹ est a pre. ⁊ diuidit i duas: q̄ p̄mo ponit hui⁹ gl̄ie petitio. sc̄o subdit ipsi⁹ p̄missio. ibi: Venit ergo.

Circa p̄mū xp̄s p̄mittit sue petitiōi ostēsionē affectiōis naturalis ad declarationē vere hūanitatis in ipo. dicēs: Nūc aīa mea turbata est. Turbari ei aliqꝺ ꝺ qñ cōmouet̄. iō mare motū ꝺ turbatū. in xp̄o aūt ps sēsitiua dimittebat agere qꝺ erat sibi ꝓpriū. iō imminēte passiōe affectus sensitiu⁹ cōmouebat ī mortē ex horrore naturali. ⁊ hoc ē qꝺ ꝺ hic aīe turbatio. tñ ista turbatio nō erat ꝺ rōnē: sz magis ꝺuentes rōni: ⁊ p rōnē excitata: ad ostēdēdū veritatē hūane nature: vt dictū ē. ⁊ ad merēdū nr̄am redēptionē: sicut ⁊ alie afflictiōes xp̄i. Et q̄ dixerat alios imitari mortem suam ne forte aliquis ei diceret. secure pōt mortē subire: q̄ nihil mali sentis. iō ꝓtrariū voluit ostēdere p talē turbationē: ⁊ p ꝺis nō est recedēdū ad ei⁹ imitationē ꝓpter naturalē horrorē. f Et qꝺ dicā. q. ꝺ. sm appetitū sensitiuū faciā hanc petitionē. g Pater salnifica me ex hac hora. liberādo me a passiōe iminēte: verūtñ q̄ sm appetitū rōnalē q̄ ꝺnabat̄ in eo volebat pati ꝓpter patris obediētiam. ⁊ ꝓpē hūani generis salutē. iō alit̄ loquit̄ dicēs: b Sz ꝓpter ꝺ

a ⁊ ideo. ⁊.i.q̄ querit nō q̄ sus sunt: sz q̄ iesu christi: q̄ cunq̄ bona siue in rōnalib⁹ siue in sp̄ualibus ꝓpter deū faciens.

a vitā eternā cūstodit eā. Si ꝗs mi a
hi ministrat me seq̄tur. Et vbi sū b
ego: illic ⁊ mīster me⁹ erit. Si ꝗs c
a ⁊ vbi ꝺ sit adoptat⁹ vbi est vnic⁹.
mihi mīstrauerit: hōnorificabit ꝺ
⁊ tunc honorificabitur mea anima.
eum pater meus. † Nūc aīa mea e
qꝺ est ex voluntate. a ⁊ qsi scis qꝺ agā.
turbata ē. Et quid dicā? Pāter f
⁊ passionis.
saluifica me ex hac hora. Sed ꝓ b
pterea veni in hāc horā. Pater i
⁊ suscitando.
clarifica nomē tuū. † Venit ergo k
⁊ anteq̄ mund⁹ esset. vel in omnib⁹ mirabilib⁹ q̄ hucusq̄ egit in homie vt i resurrectiōe lazari.
vox de celo dicēs: Et clarificaui: l
⁊ in resurrectione et ascensione.
⁊ itez clarificabo. Turba autez m
q̄ stabat ⁊ audierat dicebat: to/ n
nitruū factū eē. Alij āt dicebant: o
Angel⁹ ei locut⁹ est. Respondit q
ꝺ iesus et dixit: Nō ꝓpter me vox r
hec venit: sed ꝓpter vos. Nunc s t
⁊ discretionis. ⁊ huc patior turbor: ⁊ p hec.
iudicium est mundi. Nunc p̄n/ v
⁊ diabol⁹ q̄ ꝺnator in mal⁹ mūdo dicitur.
ceps huius mundi ejiciet̄ foras. x
⁊ affirmative. ⁊ in cruce
† Et ego si exaltat⁹ fuero a terra: y†
⁊ ve sim caput: ⁊ illa mēbra.
oīa trahā ad meipz. Hoc āt dice z
⁊.s.in cruce.
bat significās q̄ morte eēt mori/ a
tur⁹. Ñdit ei turba Nos audiui b
mus ex lege: quia christ⁹ manet

ꝓpter ꝺ veni in horā hāc. q. ꝺ. ad hoc veni in mūdū vt patiar ꝓpē ꝓdicta. iō ozādo dicit: i Pater clarifica nomē tuum. i. fac illud in quo relucet gloria tui nominis. s. passionē filij in q̄ ipse pater est clarificat⁹: ⁊ p ꝺis filij⁹ q̄ ē idē cū patre i substātia. qz p passionē filij diuulgatā p aplos p̄dicationem. noticia p̄ris ⁊ filij ⁊ sp̄ussecti diffusa est p totū orbē. k Uēit ḡ. Hic pōit gloriē petite ꝓmissio. Et diuidit i tres: q̄ ꝓmo pōit vox p̄ris gl̄iaz ꝓmittēt̄. sc̄o cūdo opinio turbe ꝺ illa voce varie sētientis. ibi: Turbe ergo. tertio expositio ꝓplate voc̄. ibi: Ñdit iesus. Circa ꝓmū sciēdū q̄ illa vox fuit formata a tota trinitate: cū ei⁹ opa sint ꝺiuisa verūtamē ꝺicit vox patr̄: qz fuit formata ad repsentādū psonā ei⁹. ⁊ ꝺ est qꝺ ꝺz: Uenit ḡ vox de celo: a deo p̄mō ꝓdicto. l Et clarificaui. qz xp̄s nō clarificauit semeripm vt pōtifex ꝓ ceret: vt ꝺz Heb. v. sed pater glorificauit eū ꝓmo in miraculis in vita xp̄i factis. m Et itez gl̄ificabo. qz postea clarificauit eū in morte p signa ꝺiuinitatis ostēsa resuscitādo eū ⁊ exaltādo eū ad celū. n Turba ḡ. Hic ponit opinio ꝺiuersa de illa voce. in illa enīz turba aliq̄ erāt magis rudes q̄ tñ sonū vocis p̄ceperāt nō significationez: ⁊ q̄tū ad illos ꝺz: Turba ḡ q̄ stabat ⁊ audiebat ꝺicebat tonitruū factū esse. i. aliq̄ḋ p modū soni ꝓfusi. o Alij aūt. magis p̄spicaces intellexerūt articulationē vocis. ⁊ isti: p Dicebāt angel⁹ ei locut⁹ est. Credebāt enī eum esse puz hoīem. ⁊ iō ꝺicebāt angelū ei loq̄. sic aliq̄s in scriptura ꝺz q̄ angeli ꝓphetis loq̄bant̄. q Ñdit iesus. Hic ponit expositio audite vocis. Et ꝺiuidit in tres. qz p̄mo ponit xp̄i expositio. sc̄o iudeoz ꝺictio ibi: Nos audiui. ⁊tio xp̄i rūsio. ibi: Ꝺ adhuc modicū. In p̄ma pte oñdit xp̄s q̄ nō erat tōitruū nec son⁹ ꝓfusus sic aliq̄ credebāt: ⁊ vox ꝺiuina ꝓpē istructiōez p̄pī circūstāt̄: vt cogīscerēt ipm iesū eē verū xp̄m: cui ꝺ celo ꝺabat̄ testimoniū. ⁊ ꝺ ē qꝺ ꝺz: r Nō ꝓpē me vox ꝺ. v. qz vox fit ꝓpē istructiōez alicui⁹. xp̄s āt istructione nō indigebat ꝺz q̄ ꝺe⁹. sīr nec i q̄tū hō: qz ab istāti ꝓceptioīs oīa pfectē cognit q̄ cogīscit ꝺe⁹ scia visiōis. iō vox illa nō ē fct̄a ꝓpē ei⁹ istructiōez: qz sciebat se p passiōez gl̄ificādū a pre.

s Sz ꝓpē v. l. ꝓpē istructiōez vraz. t Nūc iudi. ē mū. i. iudiciū discretiōis: qz tp̄e passiōis xp̄i discreti sūt fideles credētes ab obstīat⁹ p ifidelitatē. i futuro āt erit iudiciū ꝺēnatiōis ifideliū ⁊ ꝑmiatiōis credētiū. vl aliter: Nūc iudi. ē m. i. p mūdo: i q̄tū ex ꝺina snīa mūd⁹ a ptāte ꝺiaboli erept⁹ ē ī passiōe xp̄i. iō ꝺicit: v Nūc ꝑn. bu. mū. ej. f.

Diabol⁹ enī ꝺ ꝺz mūdi ꝑnceps. ñ q̄ sit dñs sbstātie mūdi: ꝺ hoīm mūdialit̄ viuētū i q̄tū se sbȝcit ei p petm̄. ꝺz āt electos diabol⁹ p passionē xp̄i p quā apta ē ianua gl̄ie: ⁊ sic diabol⁹ ñ pt ipedire sctos a ꝓsecutiōe gl̄ie. sic faciebat añ: tū p̄mittit tentare hoīes ad exercitiū ⁊ meritū electoz. r Et ego si exaltare hoīes ad exercitiū ⁊ meritū electoz. r Et ego si exaltatus fu. a ter. s. i cruce vbi exaltat⁹ ē: mortēs i aere ꝺbellādo aereal ptātes. Dicit ēt i cruce exaltat⁹: qz p ꝺ meruit gl̄ificatiōem et exaltationē sui corpis. ⁊ subiecta ē sibi mltitudo gētiū p fidē: vt hr̄ Phil. ij. Propt̄ qꝺ ⁊ ꝺe exalta. il. ⁊c. seq̄t̄: Et oīs lingua ꝓficeat̄: qz ꝺns iesus xp̄s i gl̄ia ē dei p̄ris. y Oīa trahā ad me. Ex amore enī i cruce ostēso ad gen⁹ hūanū ꝺz vim attractiuā oīm mētiū. z Hoc aūt dicebat significās q̄ morte esset moriturus. Ista sūt verba eua̅geliste interp̄tātis qꝺ xp̄s ī telligeret p illā exaltationē. s. suā crucifixionē. a Respondit. Hic ponit iudeoz cōtradictio arguentiū ex ei⁹ morte audita q̄ ipe nō essz xp̄s. dicētiū: b Nos audiuimus ex lege: quia xp̄s manet in eternū. Nomie legis in ꝺi aliqñ accipit totū vet⁹ testamētū: ⁊ nō solū q̄nq̄ libros moysi q̄ appropate ꝺicit lex. in ꝓphetis āt fit mētio de eternitate xp̄i: vt p̄z Esa. ix. Et vo

¶ i Et quō tu di.o.exal.fi.ho. Quō i cruce morief. Hoc enī eū dixisse putabāt qō facere cogitabāt. Filiuz hois: qz ꝑ memoriē tenebant q̄ sepe dixerat se filiū hois: nō q̄ ꝑ dixisset: sī exaltatus fuerit filiꝰ hois. Quis ē iste filiꝰ hois. Si enī xp̄s est māet i eternū. Si māet i eternū quō exaltabiť a ꝛra. i. morieť i cruce.

b Ambulate. i. totū itelligite: ꝛ moriturū xp̄m vt rediat: victuꝝ i cēnuꝝ i celo quo ꝓducat. Ut dū xp̄s vobiscū habetis: ne tenebre ignātie ꝛ mortis ꝓpetue vos cōphēdāt.

c Nescit q̄ v. Qui nō credit mortem xp̄i nescit q̄ vadit: sz offēdit i petrā scandali qō est xp̄s: iudeis cōtenētibꝰ ꝛ irridētibꝰ mortuum. d Dū lucē habeť. i. dū aliq̄d veri itelligiť de eterni tate xp̄i. credite in veritatem addēdo de humilitate vt renascami i veritate. e Ab eis. Nō ab his q̄ crederē icepārāt: sz ab his q̄ iudebant. Qz abscōdit se nostre ifirmitati cōsuluit: ñ sue potestati derogauit. f Ut ser. Quē oibꝰ modis impleri necesse ē: nō tñ necessitate faciendū sz volūtate. ꝓsciuit enim deꝰ ꝛ ꝓdixit: ñ credituros et peccaturos: nō tñ coegit ad ꝑ sz vt fit sic ꝓsciuit ꝛ ꝓdixit. g Nō po. Aug⁹. Nō q̄ nō ꝑnt hoīes mutari i melioꝰ: sz q̄diu tales nō ꝑnt credere. h Excecauit. qz ꝓdixit Esaias in spū ꝓphetie oia excecationē in deoꝝ: non poterant credere nō q̄ necessitate nō possent: et ita nulla culpa esset eis: sz qz nolebāt: quā volūtatē eoꝝ ꝓsciuit deꝰ ꝛ ꝓdixit. Sed alia cā buiꝰ reddiť rei. s. excecatio dei: sz etiā hāc excecationē meruit volūtas eoꝝ tumida: q̄ suā volētes cōstituere iusticiā iusticie dei nō sūt subiecti: qō ōz nō posse credere. Ita ē culpa volūtať hūane. sic qō ōz deꝰ ñ posse se negare: laus ē volūtať diuie.

¶ Gloriā dei

a ī eternū. Et quō tu dicť oportet exaltari filiū hoīs? Et qs ē iste filiꝰ hois? Dixit ḡ eis ihesus. Ad / a ſ cū intelligitis q̄ xp̄o manet i eternū: hec ps fidei ꝛ veri lumis ꝑ se nō sufficit. b ſ q̄ si ita itelligiť xp̄i eternitatē vt negetur eiꝰ mortē.

b hūc modicū lumē i vob ē. Ambulate dū lucē habetis: vt tenebre / a ſ id ē q̄ nō credit mortē xp̄i.

vos nō cōphēdant. Et qui ambulat in tenebris nescit quo va/ ſ sed vos.

dat. Dū lucē habetis credite i lucē vt filij lucis sitť. Hec locutꝰ est / a ſ sicut corporaliter sic ꝛ spiritualiter

eis ihesus: ꝛ abiit ꝛ ābscondit se ab eis. Cū aūt tāta signa fecisset / cozā eis nō credebāt in eum: vt / ſmo esaie ipleret quē dixit. Dñe / a ſ ꝑ charitate ꝛ difficultate. b ſ vel qō nos a te audiuimus: vl ipsi nos de re nūciāres audiūt. ſ filiꝰ ꝑ quē oia fecit.

qūis crēdidit auditui nr̄o: ꝛ brā / ſ ꝑ fidē cū eēt i carne pauc. s. hūilibꝰ ñ supbis iuō.

chiū dñi cui reuelatū ē? Propte / ſ qū ꝑdicabat i carna. xp̄i: ꝑdicebat et excecationē iudeoꝝ. ſ deꝰ deserēdo eos: q̄ cū posset videre noluerūt: ꝛ cū posset cogitare ꝛ itellige. nolurea ñ poterāt credē qz itez dixit / esaias. Excecauit oculos eoꝝ ꝛ indurauit coꝝ eoꝝ: vt ñ videāt oculis / a ſ vl aliquando vt sic ꝓfusi ꝙuertantur ꝛ sanēt

ꝛ sanē eos. Hec dixit ēsaias / ſ nō sicuti est: sed aliā specie: vt soleť fieri in visione mopsi ꝛ aliorum. ſ christi.

qñ vidit gliam eiꝰ: ꝛ locutꝰ ē de eo. Verūtamē multi ex principi / ſ et si alij nō crederent.

bus crediderūt in eū: sz ꝓpter / ſ ergo hoc credere fuit eis quasi non credere.

pharisēos nō ꝓfitebanť: vt de synagoga non ejicerentur. Dilexe / ſ hos credentes improbat. ſ in mundanis.

rūt enī gliam hominū magis q̄ / f Jesus aūt

ſ Et quō tu dicis oportet exal. fi. ho. i. mori in cruce. q. d. Si tu loquarť de teipso sequitur q̄ tu nō sis xp̄s q̄ manet i eternū. Si aūt loquarť de alio dic nob̄ qs ē iste filiꝰ hois: licet ār xp̄s nō vocauerit se in isto loco filiū hois. tñ cōiter sic sevocabat. ꝛ iō iudei repetēdo verba eiꝰ ꝑ addiderūt. Si aūt q̄rāť q̄liť iudei itellexerť q̄ xp̄s suam futurā crucifixionē vocaret exaltationē. Dicēdū q̄ puerbiū erat apūd eos q̄ crucifixio vocabaťr exaltatio. ꝛ adhuc homies tali modo loquēdi vtunť. sic cū aliās imperatur alteri suspēsionē dicit ei: tu sis in altū eleuatꝰ. b Dixit ḡ eis ihesus. Hic ponit xp̄i rūsio in q̄ cōmēdat eos de aliq̄li cognitiōe xp̄i ꝑ scripturas ēternū ad eiꝰ eternitatē: sz oñdit eā ipfectaz dicēs: c Adhuc modicū lu. in vo. ē. qz nō intelligebāt mortē xp̄i ꝛ passionē in hūanitate stare sic cū deitatis eternitate. ꝛ tñ vtrūq̄ pōit scriptura de xp̄o. de eternitate iā dictū ē. de eiꝰ passiōe scribit Esa. liij. Tāq̄ ouis ad occisionē ducet. ꝛc. Et ꝓ antiq̄s doctores hebreoꝝ totū illū capitulū de xp̄o ad lr̄am intelligit ab illo loco q̄ ponit ca. ꝓte. Ecce itelliget seruꝰ meꝰ. ꝛc. sitť Dan. ix. xp̄s ꝓdicit passio xp̄i. Et post hebdomadas. lxxij. occidet xp̄s: ꝛ iō monet eos ad q̄rēdū ꝓfectā cognitionez de xp̄o. dicēs: d Ambulate. i. in cognitiōe ꝓficite.

e Dū lucē habetis. i. me ꝓsentialiť q̄ sū lux illuminās ꝑ veritatē doctrine ꝛ lumē gr̄e. f Ut nō vos tenebre cōphē. s. ignoātie ꝛ culpe. g Et q̄ ambu. in te. s. ꝓdictis. h Nescit q̄ vadat. qz declinauit a rectitudine vie. i Dū lucē habeť credite in lucē. i. in meipm. k Ut filij lucis sitť. ꝑ imitationē ꝛ gr̄e adoptionē. l Hec locutꝰ ē ihesus ꝛ abijt. qz nō recipiebāt eiꝰ doctrinā. m Et abscō. se ab eis. eodē mō ꝛ eisdez causis: sic dictū ē ca. viij. ꝛ. x. sed nō videť vez: qz supza se abscōdit: eo q̄ vellēt occidere eū. hic aūt ſ dicit ꝑ. dicēdū q̄ ipe videbat cogitatiōes eoꝝ ad ꝑ tēdētes: licet adhuc nō ꝓpulisset in ope. ꝛ iō voluit eos ꝓuenire se absōdēdo. qz nōdū venerat hora passiōis sue. n Cū aūt tāta. Hic pōit iudeoꝝ infidelitas ꝛ obstinatio. Et diuidit in duas: qz ꝓmo ꝓdicta obstinatio oñdit. scdo a xp̄o arguit. ibi: Jesus aūt clamauit. Prima in duas. qz ꝓmo ostendit obstinatio nō credētiū. scdo defectus iudeoꝝ xp̄o credentiū. ibi: Verūtamē ex ꝓncipib⁹. Dicit igit in ꝓma ꝑte sic euāgelista: Cū aūt tāta signa fecisset coram eis. in miraculis: in doctria: ꝛ i reuelatiōe secretoꝝ cordis: ꝛ futuroꝝ cōtingentiū ꝑ q̄ declarata erat eiꝰ diuinitas.

o Nō credebāt in eū. ꝛ in ꝑ iplete sūt ꝓphaꝝ scripture eoꝝ obstinationē ꝓdicentiū. ꝛ hoc est qō ōz. p Ut sermo Esaie ꝓphete impleret. li vt nō teneť hic causaliť: sed cōsecutiue tñ qz ex iudeoꝝ obstinatiōe ipletio secuta est Esaie ꝓphe di.

q Dñe quis cre. au. nr̄o. q. d. pauci valde. qz de iudeis pauci crediderūt cōparatiue. ꝛ bene dicit auditui nr̄o: qz ꝓphete nō cognouerūt mysteriū xp̄i ꝑ visū rei in se. qz adhuc erat futurū: nec viderūt illud in diuina essentia: sz tñ cognouerunt per reuelationē. ꝛ talis reuelatio ex ꝑte dei reuelantis vocať locutio. ex ꝑte ꝓphe intelligentis vocať auditio.

r Et brachiū dñi cui reuelatū est. i. filius dei naturalis qui est virtus operatiua patris. qui inḡtū deus omnia fecit ꝑ verbum. Et si ita esset in hominib⁹ q̄ ꝑ verbū suū facerēt q̄cquid vellēt: xp̄ū hōis brachiū eiꝰ diceretur. Inducit ēt ad ꝑ euangelista aliā scripturā Esaie. d.

s Propterea nō poterant credere. hec ipossibilitas nō est absoluta: sz tñ ex suppositiōe. s. supposito q̄ haberēt volūtatē obstinatā in malo. sic de aliquo dicit: Iste nō pōt illū diligere. q̄ habet voluntatē fixaz in odio eius.

t Quia itez dicit Esaias ca. vj. licet verba sint aliquātulū mutata.

v Excecauit ocu. coꝝ. subtrahendo lumē gr̄e. ꝓpē eorum malitiā: qz auertebāt se ab hac luce.

x Et indu. coꝝ eoꝝ. qz ad subtractionē diuie gratie q̄ coꝝ mollificat ꝑ deuotionē sequit cordis indouratio ꝑ cordis obstinationē.

y Ut nō vi. ocu. s. mētalib⁹.

z Et nō itel. coꝝ. ꝛ ꝙuer. ꝛ sa. eos. qz ista nō possent fieri nisi gratia dei ꝓueniēte.

a Hec dixit esaias q̄ vidit gliam eiꝰ. Hoc addit euāgelista: quia Esa. vj. ꝓmittiť xp̄is ꝓdictis de exaltatiōe xp̄i ꝛ gliā. cū ōz: Vidi dñm sedētem sup̄ soliū excelsū. ꝛc. b Verūtñ. Hic ostendit defectꝰ iudeoꝝ xp̄o credentiū q̄ ipfecti erāt in fide: qz nō solū requirit credulitas cordis: sz etiā ꝓfessio oris: sm q̄ ōz Ro. x. Corde enī creditur ad iusticiā: ore aūt ꝓfessio fit ad salutē. ipsi aūt licet in christo crederēt: tñ ꝓfiteri nō audebant. ꝛ ꝑ est quod dicit: Verūtamē ex pncipib⁹. i. ex legisperitis ꝛ sacerdotib⁹.

c Multi cre. in eū. ꝓpter miracula ꝛ ꝓpter impletionē scripturarū.

d Sed ꝑ. pha. nō ꝓfi. vt de synagoga nō ejce. qz ꝓspirauerūt q̄ ꝓfitentes ipm esse xp̄m excōicarenť ꝛ de societate iudeoꝝ expellerēť: qō erat apūd eos ignominiosū: vt. s. dictū ē. ca. ix. verūtñ oēs tales pene si ꝑ iusticia sustineāť sūt meritorie. Cā xo ḡre ꝑ meritū fugert erat supbia. iō subdit:

e Dilexerūt enī gliaz ho. i. honorē mundanū.

f Magis q̄ gliam dei. i. meritū ꝑ q̄ glia dei reddiť.

a Sliaz d. iō crux ī frōte credētiū vbi est sedes verecūdie figit: vt de nose xpi null⁹ erubescat: ⁊ magis gliam dei q̄ hominum querat. b Jesus. Alijs nō credētib⁹. alijs xo credētib⁹: vel palā cū palmis ⁊ laudib⁹. Uel in occulto iaz appropiquāte sua passione: elamat iesus qui latebat q̄diu passio ñ erat cōplēda.

c Qui credit in me. Quia hō apparebat: ⁊ de⁹ ī homine latebat: ne putarēt eū hoc tm̄ esse qō videbant: vult se credi talem ⁊ tātū: q̄lis ⁊ quātus p̄ est. Et b est: nō credit ī me. i. in b qō videt: sz ī eux q̄ me misit: quē necesse ē credi p̄em: ⁊ si p̄ ē hz filiuz. q̄ q̄ credit ī p̄ez credit ī filiū eq̄lē ei: ⁊ b tal' vere credit: ñ q̄ credit me hoiez filiū dei p gr̄az: nō p naturā. Et iō ne q̄s itelligeret p̄ez tā q̄ mitox filiozū p̄ez p gr̄az: ñ vni ci xbi eq̄t sibi. subdit: Et q̄ videt me videt ⁊ eū q̄ me misit. Usq; adeo nil distat iné me ⁊ eū: vt q̄ videt me videat eū. Hec visio nō carnal' ꝫ itellectualis ē mūdo corde.

d Qui vi. m. Nō ait: nō videt me: ꝫ eū q̄ me misit. sic dixit: q̄ credit ī me: ñ credit ī me: ꝫ ī e. q̄ ⁊c. qz illō dixit: ne sic videbat: crederet tm̄ hoīs filiꝰ. ꝫ ät dixit vt crederetur eq̄lis p̄t. Neutrū hoz dicēt aliꝰ missus. i. aplus: qz tm̄ suꝰ. Pōt aūt dicē alia filio cōia: vt q̄ audit vl' recipit me audit eū ⁊ recipit q̄ me misit: qz dñs honorat in seruo: ⁊ pat in filio.

e Ego lux. de alio nō d⁹: Lux ēit ī mūdū: nisi de eo q̄ illūiat: ceteri vt illūtati sūt lux: qz vita eoz lucet hoīb⁹.

f Sermo quē. Manifeste dic̄ se iudicaturx ī nouissimo die: qz ipe est fmo p̄ris q̄ seipm locutꝰ ē: seipm annūciauit.

g Mādatū. Nō dedit p̄ filio mādatū p angelū vl' aliā creaturā. Nec mādatū q̄ aliqñ nesciisset: sz dū xbū ⁊ sapiam in q̄ sūt oia mādata genuit: dedit. sic filio q̄ est vita: eo dedit vitā q̄ genuit vitā: qz gignēdo vitā dedit esse vitā q̄ sine vitio fuit.

h Et scio. Cū dicat mādatū eē vitā eternā ⁊ ipe sit vita eterna. apte dic̄ se mādatū dei i Que g. itelligētib⁹ mētib⁹ vt ē nata xitas ex p̄re. sic loq̄t xitas int⁹ sine sono: sic dixit ei p̄: ꝫ vt crederēt hoīes q̄ nōdū p̄nt itelligē: ex ore carnis xba sonuert: q̄ plata ⁊ lr̄is sig̃ta: nos ad ipaz xitatē aliq̄ten⁹ erigunt.

§ Ante diē

§ que est in cruce.

a b glozīā dei. Jesus aūt clamauit ⁊ a b

a § q̄ se mihi in fide cōicar. b § fm q̄ō videt experi⁹. § et q̄ credit ī me: nō credit in me solū: sed etiā in patrē. § veraci ⁊ spūali intellectu.

c dixit: Q̄ credit in me: nō̄ cre/ c

§ .s. patrem.

dit in me: sz in eū q̄ misit me. Et c

§ spirituali visione.

d qui videt me: videt eū qui misit d

§ quis enim es tu.

e me. ⁊Ego lux in mundū veni: vt e ⁊

§ q̄ nō in alia lumīa. § in quib⁹ inuēt⁹ ē si mō fide: postea vera visiōe illustrer⁹.

omnis q̄ credit ī me: in tenebris

§ exterius.

nō maneat. Et si q̄s audierit ver f

a § interius. b § cui pater dedit oīe iudiciū.

ba mea et nō cūstodierit: egō nō g

§ modo. § cur nō modo. § qz p⁹ns aduē tus nō iudiciū sed misericordie est.

iudico eū. Nō enī veni vt iudicē h

§ de iudicio vero nouissimo subdit.

mundū: sed vt saluificē mundū. k

§ non credit me esse deum.

Qui spernit me ⁊ ñ accipit xba l

§ quis nam ille. § .i. ego.

f mea: habet qui iudicet eū. Ser/ m n

§ extra hominibus.

mo quē locut⁹ sum: ille iudicabit

§ ideo iudicabit: qz ego filius ex patre.

eū in nouissimo die. Quia ego o

§ non loquit ex se: qz nō est ex se.

ex meipso nō sum locutus: sed q̄

§ ad hoc vt loquerer.

g misit me pat': ipe mihi mādatuz p

§ intra. § extra.

dedit: quid dicā ⁊ quid loquar.

h Et scio qz mādatū ei⁹ vita ēter/ q

a § .i. q̄ meip̄m verbū annūcio.

i na est. Quę ergo ego loquor: si/ r

§ .i. sic̄ veraz me veritatem genuit: sic veritas me veritatem annuncio.

cut dixit mihi pater sic loquor.

a Jesus aūt. Hic ꝓfr eox infidelitas arguit̄ a xpo: Et diuidit in tres. qz p̄mo ī ducit eos ad credēdū. scdo ostidit fidei fructū. ibi: Et lux. tertio īcredulitatis suppliciū. ibi: Et si q̄s audierit. In p̄ma igit̄ pte dicit̄ sic: Jesus aūt clama. ad deonstrādū magnitudinē dilēdox ⁊ sui affect⁹ ad salutē hoīm. b Et dixit q̄ cre. ī me nō cre. in me. s. solū. aliter eēt ꝺdictio. iō sequit̄: c Sed in eū q̄ misit me. qz vna est fides patris ⁊ filij: ⁊ vna visio q̄ succedit fidei. ideo sequitur: d Et q̄ videt me ⁊c. Pater enī ⁊ filiꝰ sūt vnū ī substātia. distinguunt aūt in ꝓprietate relatiua. Hec aūt ē natura relatiuox: qz cognito vno cognoscit ⁊ reliquū: cum sint simul natura in intellectu. e Ego lux. Hic ponit fidei fructus. cū d⁹: Ego lux veni in mūdū: vt ois q̄ credit ī me in tenebris nō maneat. s. ignorātie: culpe ⁊ gehēne. hic est fructus gloriosus talia euadere ⁊ bona cōtraria obtinere. f Et si q̄s audierit. Hic describit̄ pena incredulox. cū d⁹: Et si q̄s audierit xba mea. aure corpis: sz nō cordis. b Et nō custodierit ea. manēs in infidelitate. b Ego nō iudico eū. s. in isto p̄mo meo aduētu. cuiꝰ cā subdit: i Nō enī veni vt iudicē mūdū. in aduētu p̄mo: k Sed vt saluificē mūdū. sustinēdo iudiciū cōdēnatiōis ⁊ mortē. † 3. 1. b. c. 9. d

l Qui spernit me ⁊ nō accipit verba mea. p fidē.

m Habet qui iudicet eū. ⁊ oīdit q̄s sit iste iudex. q. d.

n Sermo quē locut⁹ sū ⁊c. Sicut enī lex ciuilis dr̄ iudices relatronē in q̄tū oīdit eū dignū iudicio ⁊ ꝺdēnatione. sic facta xpi et eiꝰ doctrīa iudicabūt ifideles: qz ostēdent eos dignos cōdēnatiōe: sed qz ipsemet xps iudicabit effectiue in aduētu scdo. iō sequit̄: o Quia ego ex meipso non sū locut⁹. ꝓpter hoc enī sermo xpi oīdit infideles cōdemnabiles: qz ꝓcedit ex infallibili xitate. s. a deo patre. iō subditur: p Ipse mihi mādatū dedit: q̄d dicā ⁊c. qz xps in q̄tū hō minox est patre. ⁊ sic accipit ab eo mādatū. in cuiꝰ executiōe nō pōt deficere a regula volūtatis diuīe: qz būnitas xpi tā q̄ instrumētū diuinitatis ꝓiūctū in nullo mouet̄ nisi fm ipsi⁹ motū. q Et scio qz mādatum ei⁹ vita eterna est. s. virtualiter in q̄tū obseruatio mādatox dei deducit ad vitā eternā: fm illud Mat. xix. Si vis ad vitam ingredi serua mādata. r Que ergo ego lo. ⁊c. Hoc cōcludit ad ostendēdū q̄ būanitas sua nō poterit obliquari a regula diuine veritatis: vt patet per p̄dicta. Occasiōe cuiusdā dicti in hoc ca. querit̄: vtr̄ p̄ncipes iudeox credētes in xpm añ ei⁹ passionē peccarēt mortaliter nō p̄fitēdo suā fidē. Et arguit̄ p̄mo q̄ nō: qz omittere illud q̄ veritf' i scā dalū ⁊ turbationē aliox nō est pctm̄ mortale: ꝫ magf' videtur meritoriū. qz dic̄ Aplus. j. ad Cox. x. Sine offēsiōe estote iudeis ⁊ gētilib⁹. Cōfessio ät sue fidei fuisset ī scā dalū seu turbationē alioz. q̄ ⁊c. Itē aliq̄ de istis fuerūt valde boni ⁊ iusti: vt nicodem⁹ ⁊ ioseph ab arimathia q̄ erāt discipuli xp̄i occulti. ⁊ iō nō est verisile q̄ tacuissēt a sue fidei cōfessione si fuisz hoc peccatū mortale. Cōtrariū arguit̄ per illō q̄ d⁹ ad Ro. x. Corde enī credit̄ ad iusticiam: ore aūt fit cōfessio ad salutē. ⁊ sic videt̄ q̄ ꝓfessio fidei sit necessaria ad salutē. sic ⁊ ipsa fides: ⁊ p ons ei⁹ omissio pctm̄ mortale est. Rōnsio Aug'. diffinit̄ pctm̄ mortale: dic̄ q̄ peccatū trāsgressio est legis diuine ⁊ celestiū inobediētia mādatox. ⁊ iō omissio ꝓfessionis fidei nō est pctm̄ mortale nisi ī casu in q̄ ꝓfessio ei opposita cadit sub p̄cepto diuino. ipsa ät ꝓfessio cū sit act⁹ virtut' nō cadit nisi sub p̄cepto affirmatiuo. p̄ceptū aūt affirmatiuū licz ñ obliget ad sp obligat tū p tpe ⁊ loco. videlicet q̄n omissio act⁹ q̄ cadit sub p̄cepto ē cōtra charitatē dei vl' p̄rimi. ⁊ hoc modo omissio ꝓfessiōis fidei ꝓtra charitatem dei est q̄n p hoc subtrahit honoz deo debit⁹: vtpote q̄n p hoc credit̄ q̄ talis fides nō sit vera. Est etiā ꝓtra charitatē p̄rimi: q̄n p hoc p̄rimi salus impedit̄. ⁊ hoc est quando per hoc q̄ aliq̄s maioris stat⁹ fidē suā nō ꝓfiteť. alij simpliciores a fidei ꝓfessiōe tpe debito auertunt̄. ꝓpter vtr̄q; istox p̄ncipes iudeox de q̄ bus q̄ritur mortaliter peccabāt. primo cū essent legisperiti ⁊ sacerdotes i scripturis exercitati: vt. s. dictū est. p hoc q̄ ex timore fidē suā de xpo nō cōfitebant. fides illa ab alijs nō vera sed falsa reputabat̄. p hoc etiā alij inferiores dictis ⁊ factis sacerdotum inherētes a fide xpi auertebant̄: ⁊ sic patet q̄ omissio ꝓfessionis fidei in ipsis erat ꝓtra charitatē dei ⁊ p̄rimi. Itē alia rōne peccabāt: qz tenebāt̄ ex officio docere pplz de his q̄ sūt necessaria ad salutē: cuiusmodi erat fides xpi: ⁊ iō taciturnitas illa nō pōt a pctō excusari. Et hoc innuit eu ā gelista reddēs cām taciturnitatis ipsox dicēs: Dilexerūt enī magis gliam hominū q̄ gliaz dei. Ad p̄mū dicendū q̄ ꝓfessio fidei q̄n est ad turbationē hoīm ⁊ ad nullā vtilitatem est omittenda. fm q̄ dicit dñs Mat. vij. Nolite sern̄ dare canib⁹ ⁊c. Sed si ex ꝓfessione fidei sperat aliq̄ vtilitas aut etiā assit necessitas: scā dalū infidelitū est ꝓtendendū. sic dic̄ dñs Mat. xv. de scā dalo phariseox. Sinite illos. s. turbari: qz ceci sūt ⁊ duces cecox. Ad scdm dicendū q̄ etiā apli añ ꝓfirmationē spūssēti mortaliter peccauerūt. vt ptz de negatiōe petri. ⁊ iō nō est mirū si alij iferiores q̄tūcūq; iusti similiter peccauerunt: qz nō erant confirmati.

Ante diem

Morali. at Jesus ꝯ añ sex di.pa. Alcui/nus. Mystice q̄ ante sex dies venit betha/niam.significat q̄ ille qui sex dieb⁹ oĩa fecerat: ⁊ sexto die ho/minem creauerat ipe sexta mũdi etate sexta feria.sexta hora re/dimere mundũ venerat. ℣ Maria ergo accepit libram vn/guenti ⁊c.exponatur sicut supra Mat.xxvj.⁊ Mar.xiiij. in† Cogitauerũt aũt p̃ncipes sacerdotuꝫ vt laçarꝫ interfice/rent ⁊c.Aug⁹.O ceca seuicia:q̃si dñs suscitare potuerit mor/tuũ ⁊ nõ possit occisũ.ecce vtrũq; dñs fecit.nã laçarũ mortuũ ⁊ seipm occisũ suscitauit. n† Jn crastinũ aũt tur.mul.⁊c.ex/ponaꝫ sicut.ℓ.Mat.xxj.⁊ Mar.xj.Erãt gẽtiles q̃dã ⁊c.Seq/tur: † Dñe volum⁹ iesũ videre ⁊c.Aug⁹.Ecce volũt eũ in/dei occidere ⁊ gẽtiles videre:sed ⁊ illi ex iudeis erãt q̃ clama/bãt:Benedict⁹ q̃ venit in nomĩe dñi.ecce isti ex circũcisiõe.⁊ il/li ex p̃putio velut duo pietes de diuerso vẽientes:⁊ in vnã fidẽ xpi pacis osculo cõcurrentes.ideo sequit: p† Venit hora vt clarificet filiꝰ homis.clarificat⁹ est enĩ in ecclesia ex iudeis et gentib⁹ collecta.Quod sequit morale est vsq; ibi: a† Et ego si exaltat⁹ fuero a ter.oĩa trahã ad meipm ⁊c. Mã amore quo p nobis passus ẽ trahit nos ad ipm:sicut magnes lapis attrahit ad se ferrũ.⁊ sic omnia trahit ad se.nã hõ dicit omnis creatura:Marc.vltimo.Predicate euãgeliũ omni creature: id est omni homini.sicut fuit expositum ibi: b† Dixit er/go eis iesus:adhuc modicũ lumẽ in vob est ⁊c.Moralit attri/tus de peccatis modicũ lumẽ habet, ꝓpter qd vsq; ad cõtritio/nẽ pfectã debet ꝓcedere ne cõprehendãt eũ tenebre p recidi/uum mortalis culpe. c† Dilexerũt enĩ magis glo.hoĩm q̃ gliam dei ⁊c.isti hodie multos habẽt seqces.ℓ.p mũdi glia se ⁊ sua ꝓdigaliter exponẽtes:et parũ aut nihil p ꝓmerẽda dei gloria faciẽtes.Jesus aũt clamauit ⁊c.Sequit: e† Ego lux in mũdũ veni ⁊c. ꝓpter qd accedẽs ad eũ p fidẽ ⁊ deuotionem ab eo illuminaꝫ ad salutẽ.ab eo vo recedẽs obtenebraꝫ ad ge/hennã. f† Nõ veni vt iudicẽ mũ.i.cõdemnẽ. ꝓpriũ enĩ de lictũ cõdemnat quẽlibet peccatorem.

Jn ca.xij.vbi dicit in postilla:Sciendũ etiã q̄ ista portatio pecunie in via nõ pertinet ad pfectionẽ.

Additio.j. Non repugat pfectioni habere seu por/tare pecuniã:licet cõsiliũ dñi de dimissio/ne bonoꝝ tpaliũ sit vtile ad vitã eternã facill⁹ cõsequẽdã.Cu/ius ratio est.Mã ꝑm Thomã scda scde.q.clxxxv.arti.vj.in re/spõsione ad p̃mũ argumẽtũ.Perfectio christiane vite nõ cõ/sistit essentialit in pauptate volũtaria:sed voluntaria pauptas opaꝫ instrumẽtaliter ad pfectionẽ vite.Ad nõ oportet q̄ vbi ẽ maioꝛ pauptas ibi sit maioꝛ pfectio:quĩmo põt esse summa p/fectio cum magna opulẽtia.Nam abraam cui dictũ est:Gen. xxij.Ambula coã me ⁊ esto pfectus.legit q̃ plurimuꝫ diues fuisse.Si aũt ex hoc arguaꝫ inutile esse cõsiliũ dñi de paupta/te cũ abraã diuitias possidẽs fuit pfectus.Ad hoc dicẽdũ ꝑm Thomã in tractatu de pfectiõe vite spualis:q̄ idcireo cõsiliũ pauptatis daꝫ:q̄ paupes liberiores sũt a sollicitudie diuitia/rum ⁊ securiores ab illis virtꝰ que in acquirendis pecunꝰ q̃q; cõtingũt:q̃ sunt impedimẽta pfectionis. Ex quo sequit q̄ magna fuit virtus seu pfectio abrae ⁊ dauid ⁊ similiũ q̃ eri/am diuitias possidentes a diuitijs liberũ animũ habuerũt:sic magna fuit virtus Samsonis q̃ absq; armis cũ sola mãdibula asine multos ꝓstrauit hostes.vt Judi.xv.ca.Nec ex hoc sequ/retur inutiliter dare ꝓsiliũ militi vt ad bellũ ꝓcedẽs arma su/meret ad hostes vincẽdos.vincere enĩ sine armis licet sit pos/sibile ⁊ valde virtuosum:est tamẽ de raro cõtingentib⁹.simile est de possidentib⁹ diuitias respectu pfectionis vite.vñ Eccl. xxxj.Cũ dicit:Beatus est diues q̃ inuent⁹ est sine macula ⁊c. ⁊ infra.Quis est hic ⁊ laudabim⁹ eũ:fecit enĩ mirabilia i vi/ta sua ⁊c.Mirabilia enĩ facit seu mirãda:nõ aũt ipossibilia q̃ in diuitijs viuẽs diuitijs affluẽtib⁹ coꝛ nõ apponit.Ex qb⁹ad ꝓpositũ dici posset q̄ xps q̃ pauptatẽ voluntariã sepe cõmẽ/dauit:volẽs docere aplos q̄ etiã sine tali pauptate pfectio vi/te posset acquiri.idcirco pecuniã in via portabat.Si aũt obij/ciat de ℣ q̄ Mat.x.dr aplis q̃ in ecclia pfectiozẽ locũ tenent. Nolite possidere auꝛ nec argentũ nec pecuniã in çonis vrꝛis. Ad ℣ dicẽdũ q̄ illa ℟ba dñi ad lram Aug⁹.i li.de ꝓsen.cuã/gelistarũ expõit vt intelligank nõ p̃cipiẽdo sed magis p̃mit/tẽdo:p̃mittit enĩ eis vt absq; auro ⁊ argẽto ⁊ alijs suptib⁹ad p̃dicãdũ irẽt:accepturi vite supr⁹ ab his quib⁹ p̃dicabãt.vñ subdit:Dign⁹ est operari⁹ cibo suo:ita tñ q̄ si aliqs ꝓpꝛijs sũ/ptib⁹ p̃dicatiõe euãgelij vtereꝰ ad superogationez ptinet.sic Paul⁹ de seipso dicit.ij.Coꝛ.xj.Chrys.etiaꝫ alit expõit ista ℟ba vt itelligank illa dñm discipul⁹ p̃cepisse q̃tũ ad illã mis/sionẽ tñ q̃ mittebank ad p̃dicandũ iudeis:vt p hoc excitare/tur ad ꝓfidendũ de virtute ipsius q̃ eis absq; suptib⁹ ꝓuide/ret:qõ ꝓsonat cũ ℣ qñ dr Luc.xxij.Cũ misi vos sine sacculo ⁊ pera ⁊ calciamẽtis:nũq̃d aliq̃d defuit vobis? Uñ ex p̃dict ℟bis nõ obligabank apli nec successoꝛes q̃ put dicit glo.Lu. x.Sũt epi ad nõ portãdũ seu habendũ pecuniã tanq; ad illa q̃ repugnãt pfectioni.vñ. put dicit scꝰ Tho.vbi.ℓ.in rñsi/one.ij.arti.Sttũ ãt videt dicere q̄ tot scti põtifices sit Ana/stasi⁹:Ambro.Aug⁹.illa p̃cepta trãsgressi fuissẽt si ad illa ser uãda se crederẽt obligari. Illõ aũt caplm:Exijt q̃ semiat ⁊c. p postillatoꝛe allegatũ facit ad p̃dicta. p̃mo qꝛ pluries ibi di dicit pauptatẽ esse viã pfectiõis vl ad pfectionẽ.⁊ p ꝓns nõ est pfectioꝛ.scõ qꝛ ℣ qõ dicit q̄ xps ꝓdescẽdẽs infirmis pe/cuniã portabat:sicut ⁊ in fuga ⁊c. Intelligendũ est q̄ si apli adhuc infirmi vel etiã alij crederẽt sũmã pauptatẽ esse neces/sariã ad salutẽ:forte retrocederẽt:sicut de illo adolescẽte legi tur Mat.xix.⁊ ideo talib⁹ cõdescẽdẽs aplos docebat exẽplo q̄ etiã sine tali pauperrate posset q̃s acquirere pfectionem.et similiter posset dici de fuga. Jn eo.ca.vbi dicit in postil. Dicendũ q̄ hoc erat qꝛ laçar⁹ erat nobilis hõ.

Additio.ij. Miraculum laçari inter cetera mira/cula christi maius fuit.⁊ ideo notabi/lius.Unde supra eodem ca. dicitur q̄ turba multa venerunt vt laçarum viderent quem suscitauit a mortuis:quod non sic legitur de alijs miraculis.

Replica. Jn ca.xij.vbi inquirit postil.quare con/tra laçarum mouebantur iudei vt cogi/tarent eũ interficere.Respondet:quia fuit vir nobilis ⁊ famo sus.ideo eius resuscitatio fuit famosioꝛ et infidelib⁹ plus odi osa.Burgen.opponit q̄ illud non fuit propter nobilitatẽ laçari:sed propter nobilitatẽ miraculi:quia fuit maximũ mira culum christi:sed nõ video quare fuit maiꝰ miraculũ q̃ suscita/tio filij vidue ⁊ filij archisynagogi.

Glo.ordi.

a Ante diẽ fe Ca. XIII
stũ.Diẽ festũ dicit qui/
decimũ diẽ.ℓ.diẽ passio
nis:qꝛ p⁹ imolationez agni q̃
tũc fiebat i die iouis: faciebãt
iudi magnũ festũ:qõ ℣ pascha
vocaꝫ. Pascha apud grecos
eq̃ocũ ẽ.Dicit enĩ ⁊ a paschim.i.a passiõe ⁊ a trãsitu
qõ hebrei phase dicũt.Dies aũt.xiiij.post eq̃noctiũ ℟/nale i q̃ imolabaꝫ agn⁹ ad vesparn: ꝓprie pascha a trã
situ dicebaꝫ.Dies vo solẽnitatis sequẽtes:q̃ꝛ ꝑm⁹ et vltim⁹ maioꝛi cultu habebãt.dies açymoꝝ ꝓpe voca
bant.Vocaꝫ tñ ⁊ dies imolatiõis açyma:⁊ q̃ntadeci
ma pascha.In hac significatõe diẽ iobel:Añ diẽ festũ
pa.vocãdo diẽ solẽne pascha. Hꝛeci vo diẽ q̃ imolaꝫ agn⁹.dicũt solũmo vocari pascha.⁊ illa die dicũt xpm crucifixũ fuisse ad meridiẽ:⁊ dicũt eũ anticipasse vnũ diẽ añ:vt cũ discipulis agnũ comederet.⁊ ꝓfirmãdũ et hec ℟ba sequẽtia ꝓducũt. i.noluerũt trare in pretoꝛ/riũ.ℓ.pilati domum:ne contaminarentur vt comede/rẽt pascha intelligẽtes pascha eius agni tñ. Hec eru/ℭ beseũt

ℭ figuralem. Ca. XIII

a Ante diẽ festũ paschę sciẽs
a ℭ.i.ipse dies paschę quo transiret per crucẽ.ecce ℟itas illi⁹ figure.
iesus qꝛ venit hoꝛa eius c

Nico.de lyra.

a Ante diẽ fes.pas.Jn pte p̃/ Ca. XIII
cedẽti euãgelista descripsit occasionem mortis xpi.hic incipit describere mortẽ ei⁹.Et diuidit in duas:qꝛ ꝑmo describit ẽliter xps imminẽre morte sua aios discipl⁹ ꝓrta uit.scõo mortẽ xpi describit.ca.xviij.ibi:Hec cũ dixisset ie.Prima in tres:qꝛ ꝑmo oĩdit ẽlit xps ꝓfortauit discipl⁹ exẽplis.scõo ℟bis ca.se.Et ait discipl⁹ suis: Nõ ꝓtur.coꝛve.tertio oꝛonũ suffragijs ca.xvij.Hec locut⁹.Prima in du/as:qꝛ ꝑmo põit imitabile xpi exẽplũ.scõo defect⁹ discipuloꝝ ad imi/tandũ.ibi:Hec cũ dixit.ie.Prima i tres.qꝛ prio factũ describit.scõo ei⁹ vtilitas oĩdit.ibi:Uẽit q̃ ad si.ctio fcti imitatio discipl⁹ idicit. ibi: Postq̃ ℊ.Prima i duas:qꝛ prio p̃mittit affect⁹ xpi ad discipl⁹s.scõo p factũ istruit ipos.ibi:Et cena facta.Circa ꝑmũ sciẽdũ q̄ affectus xpi ad discipl⁹s ꝑmittit vt ei⁹ factũ magis gratũ ostẽdaꝫ:⁊ discipuli ei⁹ libẽt⁹ imitẽt.dicit ℊ sic: Añ diẽ fes.ℓ.xiiij.luna in cui⁹ vespa imolabaꝫ agn⁹:⁊ icipiebat solẽnitaℓ pascaℓ q̃ celebrabaꝫ lũa.xv.⁊ ℔ hũc modũ in ecclia solẽnitates icipiũt a vespa p̃cedẽtis diei. b Scies iesus. Ex q̃ ptꝛ q̄ nõ ignoraꝫ nec iuolũtari⁹ vẽit ad passionez: sed volũtarie obediẽs deo pri. c Quia ve.ho.ei⁹.ñ fataℓ:ſz a deo pr̃e determi/ta.⁊ ℣ ꝓcient.vt imolatio agni q̃ tollit pcã mũdi imediate p⁹ imola tiõez agni figuralis seq̃ret,⁊ sic ℟itas figure rñderet. Ut trã

¶ bescūt dicere alios euāgelistas mētitos q̄ dicūt dñm cōiter cū alijs carnes agni comedisse. Hūc iohānē xo illos correxisse dicūt. Sz errāt: qz cū oēs eodē spū locutos fuisse ꝓstet: si in vno mētirent: in alijs eis nō crederetur.

a Ut trāse. Interp̄tat nobis euāgelista nomē pasce. i. trāsitus ꝛ significationē: qz sic illi de egypto: sic christus de mūdo. Sic et nos sanguine agni insigniti. de vitijs ad virtutes: de mūdo ad cēlū. b Jn finē di. Jn finē. i. in xp̄m: q̄ est finis cōsūmās. i. vt eius dilectiōe trāseāt q̄ ipe trāsit. Ut in fine. i. in morte: nō q̄ morte terminet eius dilectio: sed intātuz dilexit q̄ vsq̄ ad mortē dilectio eum pduxit: in q̄ explū dedit vt oēs in dei veritate pmaneāt vsq̄ in finē. c Et cena sa. Cena significat passiōez. Sic ei p̄ cenā ñ fit prādiuz sic et xp̄s postq̄ semel passus ē nō itez patit. Surgit a cena: post passionē pōit vestimēta: sm priorē interpretē. Deinde misit aquā i peluim. i. grām baptismi: lauat pedes: ꝛ tergit a pctis. i baptismo accepit vestimēta. i. indeos in fine seculi q̄s prius excecatos deposuit.

d Surgit a ce. Ab illa celesti refectiōe q̄ cū angelis reficiebat. deponit vestimēta pgliam eterne beatitudinis. e Et ponit vestimēta. Determinsit altitudinē: supposituras ei⁹ humilitatē: vt pfecte cōmēdet humilitas homi: cū tam alt⁹ sit se būiliauerit: vt ꝛ pedes traditoris lauaret. f Deinde mi. Sāguinez i terrā fudit: vt vestigia credētiū mūdaret: q̄ terrenis peccatis erāt sordida. g Dicit ei p. Do altitudine pmisi mysteriū nōdū pmittit fieri: nōdū p̄t sustinere deū ad pedes hūiliari: pauore pterrit⁹. h Rūdit. Qui non lauat p baptismū ꝛ pfessionē pnie: nō bz p̄tē cū iesu. i Dicit ei simō pe. Error petri hic nobis pfuit. Errauit enī ne nos erraremus. Errauit: cū se totū lauādum deo obtulit quē de⁹ correxit: ostēdēs semel baptizatū nō esse baptizandū. k Qui lot⁹ est. Ex his verbis itelligim⁹ baptizatos aplos: ꝛ si nō legim⁹ vbi vl' q̄. Qui lot⁹ ē ꝛc. Baptismo lot⁹ est mund⁹. Sed qz iterū puluere terrene habitatiōis inquinat: itez op⁹ est pedes lauare: quos lauat dñs interpellās p nob: et nosipsi orādo. Jlle etiā q̄ in ocio studet veritati dū in ligiē de lotiōe iteriorē macule: ira ē plana: qz null⁹ p̄t hre ptē cū xp̄o in glia celesti nisi lot⁹ fuerit a macula pcti: sm q̄ scribit Apoc. xxj. Nihil coinq̄natū intrabit in illā. Si aūt itelligat de lotiōe corpali pedū ipsi⁹ petri. eodē mō ē dicēdū. Sic enī aliq̄d est illicitū nō ex natura sua: sz tm̄ qz ꝓhibitū: vt ptz de esu ligni vetiti pmi parētis. ita silr aliq̄d est necessariū ad salutē nō ex natura sui: sz ꝓpter p̄ceptū dei vl' plati. ꝛ sic erat in ꝓposito. Ex q̄ enī xp̄s volebat simpliciter facere. petrus de necessitate salutis tenebat sustinere. v Dicit ei simō petrus: dñe nō tm̄ pedes meos sz ēt man⁹ ꝛ caput. Pedes sūt ps corpis inferior. man⁹ media. caput supior. ꝛ iō p exp̄ssionē istaꝝ ptiū itelligit totuz corp⁹. Est igit sensus: Dñe nō tm̄ ꝛc. q. d. pri⁹ sustinerē a te p totū corp⁹ lauari q̄ a te separari: qz ḡnis esset durū petro sustinere fruitiū mgr̄i: tm̄ grauī erat ei ab ipo separari. vñ dr in itinerario Clemēt': q̄ q̄cū q̄ petr⁹ memor erat dulcissime ihu cictat' xp̄i resoluebat' i lachrymas: ita q̄ facies ei⁹ adusta videbat' ex frequenti lachrymaꝝ fluxu. x Dic ei ie. q̄ lot⁹ ē p baptismū: ex q̄ accipit q̄ apostoli fuerūt a

§ quo transit ppl's de egypto.

a vt trāseat ex hoc mūdo ad p̄z: cū a b
§ p eis factus homo.

dilexisset suos: qui erāt in mun/
§ p eis mortīs. § vt ei⁹ dilectiōe ipi trāsirēt ō mūdo. a § parata nōdū trāsacta: qz postea recubuit ꝛ buccellā iude dedit.

do i finē dilexit eos. † Et cenā fa c d
§ spūali suggestione iude.

cta cū diabolus iā misisset i cor: e
§ hoc cōsentīris iniq̄tas ē. § nō credēt ee deū.

vt traderet eum iudas simonis
a § in vsū mala: in effectū bona. § etiā tradito rē quo vrtur vt vult: ꝛ de malo bonū facit.

scariothis: † sciēs qz omnia de/ f
a § sciens non eū deserens.

dit ei pater i man⁹: ꝛ q̄ia a deo g
a § nō nos relinquēs. b § significat q̄ de celestibus descēdit: ꝛ q̄ seipm exinaniuit: ꝛ q̄ formā serui induit.

exiuit: ꝛ ad deū vadit: surgit h
e a cena ꝛ ponit vestimenta sua: i
a § carnē mūdā. § humilitate.

et cū accepisset linthēuz p̄cinxit k
se. Deinde misit aquā i peluim: l
f m
§ vestigia euāgelistarū firmat ꝛ purgat.

ꝛ cepit lauare pedes discipulox:
§ q̄ tota eius passio nostra est purgatio.
§ corporis.

ꝛ extergere litheo quo erat p̄cin n
§ nō post alios sz prius ad principē aplox. iō exposcit § q̄ deus lauet pedes hominī.

ctus. Uēit ergo ad simonē petr⁹. o†
§ deus. § seruo.

Et dicit ei petrus: Dñe tu mihi p†
b lauas pedes? Respondit iesus ꝛ q
§ mysteriū huius rei.

dixit ei: Qd̄ ego facio tu nescis †
modo: scies aūt postea. Dicit ei r
petrus: Nō lauabis mihi pedes s
§ .i. nunq̄. § terrens de periculo salutis.

in ēternū. Respondit ei iesus. Si t†
§ te dicit p solis pedibus.

non lauero te nō habebis p̄tem
i mecū. Dicit ei simō petr⁹: Domi v
§ terru⁹ hac rūsiōe: totū se offert abluendū turbat⁹ amore ꝛ timore. § affectionis. § opa.

ne nō tm̄ pedes meos: sz ꝛ man⁹
§ cogitatiōes.

ꝛ caput. Dic ei ihs: † Qui lot⁹ ē: x

† De pe. di. 2 c. si eni. aū mediū. De cōse. di. 4 c. q̄ rādo. 2

† Luce. 22.

† Mat. 11. Luce. 10. 5. 6. 9.

tati: dñi in alijs pulsanti sponso aperire ꝓgit: pedes inq̃nat: qz veritas humiliꝫ audiꝫ: ꝫ sine periculo non pōt ꝑdicari: ꝫ hos pedes dñs discipulis lauat. a Et cuz re. Sicut paꝰ exēplo: sic etiã nūc xbo istruit eos magister veritatis. Et q dic magna de se nō ē arrogãtia: ꝫ xitas q̃ ꝓ dest auditoribꝰ: sicut facit et paulꝰ.

Hzego. Incauti sūt humiles qui se mẽdacio illaq̃ant: dñi arrogãtiam vitãt: qz ꝫ xitatez se erigunt quã relinquũt. Qui enī necessitate cogẽte vera de se ⁊ bona loq̃tur: tãto magꝭ humilitati iũgit quã to xitati sociat.

b Mō de oibus. Mō oēs facietis ꝫ vñ beati sitis. ꝫz q̃ mãducat m.p. nō vt ꝓficiat ꝫz vt lateat: leuabit ꝫ me calcaneũ suũ. i. me calcabit: vt impleatur scꝑtura q̃ ꝫ ꝑ dixit: nō qꝫ cogat ꝫ qz qꝫ futuꝝ erat nō tacuit. c Ego scio q̃s. Ad ꝫ vt se quaces mei sint beati. Elegit aũt ⁊ iudam nō ad ꝫ: ꝫ ad illꝫ qꝫ de eo factũ ē ꝫz ad salutẽ aliorũ. Añ alibi: Elegi vos duodecim: ꝫz vnꝰ diabolꝰ est.

d Ammodo dico vo. Quasi bucusq̃ tolerani ⁊ tacui ꝫ iã noto ꝓditorẽ añq̃ fiat qꝫ mox faciẽdũ ē: vt cũ factũ fuerit credaꝫ: qz ego sũ ille de q̃ scꝑtura illa predixit. e Amẽ amẽ di. Postq̃ exēplo suo eos docuit humiliationẽ ⁊ calcanei passionem: supponit q̃ ꝓsueꝫ eos honorẽ q ipe ⁊ pr̃ in eis recipitur.

f Qui acci. In istis xbis nō vnitas nature missi ⁊ mittẽtis: ꝫ ī misso mittẽtꝭ auctas cõmendatur. Quisq̃s g̃ sic missũ accipiat vt ī eo mittẽtẽ attẽdat: vt ī petro xp̃m. ſ. in suo dñm. i. xp̃o patrẽ. ſ. in vnigenito genitorem.

g Cum hec di. Mra infirmitas ī eo vere turbata ē. nō sua ptās. sicut et vere passa. Uolũtarie aũt accepit turbationẽ: ne desperet seruꝰ turbariꝰ necessitate. Uel aũt turbaꝫ spũ. significat turbandos spũales ex charitate: cũ vrgẽs causa ⁊ ciania a tritico añ messem cogiꝫ separe. h Turbatꝰ ē. Dicturꝰ vnꝰ ex vobis tradet me: turbaꝫ nō carne ꝫ spũ: nō q tũc ꝑmuz subito hoc nouerit ⁊ repẽtinũ malũ eũ turbauerit: ꝫ qz iã fuerat eũ ⁊ vt non lateret exꝑssurꝰ. ⁊ ille iam

non indiget nisi vt pedes lauet: a
a ꝫ ꝑter pedes quibus tangit terram.
ꝫ ē mũdꝰ tōtꝰ. Et vos mũdi estꝭ:
ꝫ quare hoc dixit: exponit euangelista.
ſz nō oēs. Sciebat enī quisnã eẽt
q̃ traderet euz. Propterea dixit:
nō estꝭ mũdi oēs. Postq̃ g̃ lauit b+
ꝫ surgens imortalis factus est.
pedes eoꝝ accepit vestimẽta sua. c
a ꝫ ad dexterã patris sedens. b ꝫ ꝑ spiritũ missũ in linguis docet.
a Et cũ rẽcubuisset itẽrũ dixit eis: d e
ꝫ inuitat ad sciendũ qꝫ ꝓius nesciebant.
Scitis q̃d fecerim vobis? † Uos f
vocatis me magister ⁊ dñe: et bñ
ꝫ qz verum est. ꝫ dimisi.
dicitis: sum etenī. Si ergo ego la s
peccata vestra. ꝫ qz deus. ꝫ qz veritas.
ui pedes vr̃os dñs et magister: ⁊ h
a ꝫ alter alteri pcã dimittere ⁊ ꝑ inuicẽ orare.
vos debetis alter alterius laua/
re pedes. Exēplũ enī dedi vobis: i+
vt quẽadmoduz ego feci vobis:
ꝫ sicut ego patior ⁊ vos patiamini: sicut me humiliorira vos humiliamini. a ꝫ manu vl corde.
ita ⁊ vos faciãtis. † Amẽ amẽ di k+
ꝫ ⁊ debetis facere quod ego: quia
co vobis: nō ē seruus maior dño
suo: neq̃ apostolꝰ maior est eo q̃
ꝫ que feci ⁊ docco.
misit illũ. Si hec scitis: beati eri/ l
ꝫ non oēs vos beatos dico.
tis si feceritis ea. Mō de oibꝰ vo/ m
bis dico. Ego scio q̃s elegerim. n o
Sz vt adimpleaꝫ scriptura † Qui p+
mãducat mecũ panez: leuabit cõ q+
tra me calcaneũ suum. Ammõ di r
co vobis ꝑusq̃ fiat: vt cũ factum
fuerit credatis qz ego sum. † Amẽ s
amẽ dico vobis: q̃ accipit si quẽ t
misero: me accipit. Qui aũt me ac v
cipit: accipit eũ q̃ misit me. Cũ h
ꝫ humano.
dixisset iesus turbatꝰ ē spũ: ⁊ ꝓte/ x+

Ꝫ Per Joh. An de magistris. c. 2 in Clemen.

† Dist. 10. c Luci. 6. k

† Ps. 40.

† Da. 10. b Luce. 10. c

ſ

ſ

ſ

Ille iã erat exitur⁹ ⁊ iudeos adducturus. Turbauit aũt eũ ũminens passio ⁊ primũ piculũ ꝓditoris. sicut. S. dixit: Nũc aĩa mea turbata ẽ: aptropin quãte passione. dicit supra pectus: significat secretũ de q̃ bibit diuinitatis sacramentum. b Et cũ intinxisset. Panis ītinctio significat fictionẽ iude q̃ fict⁹ amicus venit ad cenã. Que enĩ tinctũr: nõ mũdanꝰ: ſz inficiunt. Si aũt bonũ aliq̃d significat intinctio eidez bono ingratũ: nõ ĩmerito secuta est damnatio.

c Dedit iude. Nõ vt q̃dã putãt nũc iudas cozp⁹ xp̃i accepit. Sciẽduz ẽ enĩz q̃ iã oĩb⁹ dñs distribuerat sacrm cozporis ⁊ sãguinis inter q̃s ⁊ iudas fuit. deinde p buccellã intinctã: exprimit ipe traditor ⁊c.

c Q̃d facis. Nõ precepit: ſz p̃dicit iude malũ: nob bonuz: q̃ b̃ vult cito fieri: nõ tã festinãdo ī illius penã q̃ insalutẽ fidelitũ.

d Quia oculos ba. In q̃bus oblata seruabanꝰ suozũ necessitatib⁹ et alijs indigẽtibus. In q̃ dabat fozma ecclesie seruãdi necessaria: q̃ inbeb nõ cogitare de crastino: ne p terrenis fuiat: vt timoze inopie iusticiam deserat.

e Erat autẽ nox. Nox cõgruit sacro. Erat enĩ q̃ exiuit filiꝰ tenebraꝝ faciẽs opa tenebraꝝ. f Nũc clari. Augꝰ. Excũte iuda p quo dicebaꝭ: nõ estis mũdi oẽs: remãserũt soli mũdi cũ suo mũdatore: in q̃ significata ẽ clarificatio xp̃i: in q̃ sepatis malis: manebit in eternitate cũ sanctis. Sicut g̃ res significãtes tã q̃ res signicate appellãt: vt petra nõ ꝺr: significabat xp̃m ſz erat xp̃s: ita hoc facto sepationis iude: cõtestans futuram illam sepationem dicit: Nũc: non significata est clarificatio: sed clarificat⁹ est filius homis: et deus cla. est in eo: quia non ipe in se: ſz deus in eo clarificaꝭ. Q̃ quasi exponens subdit: Si deus clarificatus

Ps. 42. d

Ps. 93. di. Ieiunium. §. ſz et petrus.

Ps. 1. q. 1. xps De cons. di. 2. offic ⁊. c. et scã c. sic iudas

D

§ est ī eo

a Aspiciebãt. Hic ꝓiter denũciat ꝓditorẽ. Et diuidit in duas. q̃ ꝑmo ponit denũciationis occasio. scꝺo ipa denũciatio. ibi: Rũdit iesus. Occasio hui⁹ denũciationis fuit duplex. ꝑma fuit stupefactio ⁊ ꝺturbatio: q̃ tangit ibi cũ ꝺr: Aspiciebãt g̃ adinuicem discipuli hesitãtes de q̃ diceret: Erãt enĩ admirati. q̃ q̃libet eoꝝ ꝑter iudã sentiebat se totaliter firmatũ in cõtrariũ dicto ipi⁹ xp̃i. ⁊ ꝑsiliter de suis socijs sicut de se cogitabat. verũtã ꝑt firmitatem ẋbꝝ xp̃i magis ei⁹ dicto credebãt q̃s suis ꝓsciẽtijs. ⁊ ideo nõ hesitabãt de euẽtu rei: ſz de illo p quẽ b̃ eueniret. scꝺa occasio fuit familiaritas iobis cuz xp̃o ꝑt quã xp̃s sua secreta ei reuelabat: ⁊ hec causa exprimit cũ ꝺr: b Erat g̃ recũbẽs vn⁹ ex discipulis ei⁹ ī sinu iesu. i. familiariter ei ꝓpinqu⁹ ex dilectione. ꝑt b̃ sequit: c Quẽ diligebat iesus. spãlia ei signa dilectiõis ostẽdẽdo p̃ ceteris. ꝑter mũdiciã virginalẽ. Notãdũ q̃ iobes hic de se loquit p modũ alteri⁹ psone. hic enĩ ẽ modus loquẽdi istoꝝ q̃ canonicas scripturas ꝓscripserũt. q̃n in eis de se q̃s loq̃t. vñ paulus ij. Cor. xij. loquẽs de seipso dicit: Scio hoiem ī xp̃o ⁊c. ⁊ dauid. ij. Reg. xxiij. Dixit vir cui ꝓstitutũ est de christo ⁊c.

d Innuit g̃ huic. s. iohanni. e Simon petr⁹ ⁊ dixit ei q̃s est. de q̃ dicit: Petr⁹ enĩ quodã signo significauit iohanni vt peteret a xp̃o sibi familiari de q̃ dixerat. Iz enĩ petr⁹ alꝰ solitꝰ eẽt iterrogare a xp̃o ꝑ ceteris. tñ tũc non fuit ausus petere: q̃ ĩmediate fuerat reprehẽsus de indiscreta locutiõe cum dixerat xp̃o: Nõ lauabis mihi pedes ⁊c. f Cũ recubuisset ille. s. iohãnes. g Supra pect⁹ iesu. i. inclinat⁹ ꝑt os ei⁹. ⁊ sic erat idonee posit⁹ ad iterrogãdũ ⁊ audiẽdum aliq̃d secrete ab eo. h Dicit ei dñe q̃s ẽ. ille. s. ꝓditor. i Rũdit iesus. Posita occasiõe denũciatiõis. b̃ ponit denũciatio ꝓditoris. Et diuidit in tres. q̃ ꝑmo exprimit ipa denũciatio. scꝺo rei denũciate ꝓmissio. ibi: Et dixit ei. tertio ꝓmissiõis executio. ibi: Cum g̃ accepisset. In ꝑma pte ꝺr sic: Rũdit iesus ipi iohãni ī silẽtio: q̃ si alte dixisset petr⁹ erat ita feruid⁹ q̃ statim insurrexisset in ꝓditorẽ. k Ille ẽ cui ego ītictũ panẽ porrexero. p b̃ notaꝭ iude fictio. q̃ sicut panis intinct⁹ habet sapoꝛẽ ī superficie aliũ q̃ interi⁹. ita iudas se simulabat exteri⁹ xp̃i discipulũ. cũ tñ interi⁹ eẽt ei⁹ ꝓditor. Vel aliter dedit iude panẽ ītinctũ ad ostẽdẽdũ iude ingratitudinẽ ⁊ xp̃i mãsuetudinem. Panis enĩ intinct⁹ sapidioꝛ ẽ ad comedẽdũ. ideo xp̃s iude fecit istud obsequiũ ad declarãdũ suã benignitatẽ ⁊ iude malignitatez q̃ ex b̃ nihil mouebaꝭ ad cõpũctionẽ. Sciẽdũ tñ q̃ iste panis ītinctus nõ fuit corp⁹ xp̃i: ſz añ ipm accepat in pane nõ intincto. ideo statutũ ẽ q̃ corp⁹ xp̃i intinctũ nõ daꝭ fidelib⁹. vt habet̃ de cõse. dis. ij. Cũ oẽ. l Et post buccellã ītroiuit ī eũ sathanas. nõ de nouo eũ iã pt⁹ xp̃m vẽdidisset. ſz ītroiuit ī eũ ad ampli⁹ ipm possidẽdũ. q̃ ingrat⁹ obsequij xp̃i fact⁹ ẽ in ptãte demonis magis q̃ ante. m Et dicit ei iesus. Hic ponit ꝓditionis ꝓmissio. nõ enĩ poterat aliq̃d facere nisi xp̃o ꝑmittẽte. ideo dixit ei: n Q̃ facis fac citi⁹. Non dicit b̃ ꝓcipiendo vel ꝓsulẽdo: q̃ ꝓceptũ diuinũ vel ꝓsiliũ nõ põt eẽ de malo. ſz tãtũmodo ꝑmittẽdo rõne dicta. tñ ẋba xp̃i fuerũt aliꝭ apls obscura. ideo seq̃t: a Hoc aũt nemo sciuit discũbẽtiũ. ꝑter iudã. p Ad q̃d dixerit ei. ẋbũ p̃dictum de aliꝭ a iohãne nõ errat mirũ si ignoauerũt: q̃ soli iohãni dixerat xp̃s: Cui dabo panẽ. ſz de iohãne mirũ videt. ideo dicẽdũ q̃ audito ẋbo xp̃i ita fuit attonitus ⁊ suspẽsus q̃ nõ aduertit illud q̃ postea dictũ est ipsi iude a saluatore. ⁊ ideo discipuli ẋbũ xp̃i aliter interp̃tabãt. ⁊ hoc est q̃ ꝺr: q Quidã enĩ putabãt q̃ loculos habebat iudas. i. q̃ portabat elemosynas datas ꝑ xp̃o ⁊ discipulis ei⁹. r Q̃ dixisset ei iesus eme ea q̃ op⁹ sũt nob ad diẽ festũ. q̃ imminebat in crastino: vt dictũ est. In talib⁹ enĩ solennitatib⁹ indei lauti⁹ viuebãt. s Aut egenis aliq̃d daret. q̃ ad vtrũq̃ istoꝝ pecunia portabatur: vt. S. dictũ ẽ ca. ꝑce. t Cũ ergo accepisset. Hic describit ꝓditionis executio. Et diuidit in duas. q̃ ꝑmo ponit dicta executio. scꝺo ꝑnũciat ex hoc sequẽs xp̃i glorificatio. ibi: Cũ ergo dixisset. In ꝑma pte ꝺr sic: Cum ergo accepisset ille buccellã. Dicũt aliq̃ q̃ tñ accepit ī manu: ſz nõ comedit: q̃ diabol⁹ nõ ꝑmisit eũ tãdiu stare ibi: eo q̃ nõ poterat sustinere ꝑsentiaz xp̃i. ⁊ b̃ nõ ẽ verisile: q̃ diabol⁹ ī ꝑsentia xp̃i diu steterit ī deserto ipm tentãdo. ideo aliter exponit: Cũ ergo accepisset. i. comedisset. accipe enĩ cibum idem ẽ q̃ comedere. v Exiuit cõtinuo. ad querẽdũ cohortem q̃ capet xp̃m. ꝓditionẽ. ⁊ ad denotãdũ ī iuda mẽtis tenebroſitatem. y Cum ergo exisset. Hic ꝑnũciat̃ sequẽs xp̃i glorificatio. sciebat enĩ discipulos ꝺturbãdos de ei⁹ recessu. ⁊ ideo ꝑmo ostẽdit gloriã quã erat adeptur⁹ ꝑ suã mortẽ. scꝺo denũciat ipam mortẽ. ibi: Filioli. In ꝑma igit̃ pte ꝺr: Cũ ergo exisset iudas ad ꝓcurãdũ xp̃i mortẽ. z Dixit iesus nunc clarificat⁹ est filius hois. Dicit enĩ aliq̃d iam esse q̃n incipit. passio autẽ ei⁹ extũc incipiebat. ꝑ quã fuit multiplicit̃ clarificat⁹: vt dictũ ẽ ca. ꝑce. et ideo dixit se iã clarificari. a Et de⁹ clarificat⁹ est in eo. q̃ passio xp̃i erat ordinata ad dei gloriam in q̃ntũ ibi maxime relucebat diuina misc̃dia ⁊ iusticia. ⁊ in q̃ntũ ꝑ eã multitudo gẽtiũ adducta ẽ ad glorificãdũ deũ. dicit aũt glorificatio q̃si clarificatio: q̃ gloria est clara noticia cum laude. vnde gloria dicitur quasi claria. c. mutata in. g.

Et deus

ꝫ est in eo: qz nō ꝙsiuit ille voluntatē suā: ꝫ patris. ⁊ deꝰ cla. ē in semetipso: vt humana natura ꝛbo vnita etiā ĩmortali eternitate donet. Et hec clarificatio est cōtinuo. i. ĩmortalis resurrectio non differet ĩ fine: sicut olim ad quā pōt referri ⁊ prī dictū vt dicat: Nunc: nō de instanti tpe passionis: sed de ꝓximo resurrectiōis quasi sit factū qđ mox ē futurū.

a Filioli. Augustinꝰ. Quia dixerat qꝫ deꝰ ē cito clarificaturꝰ eū: ne putarēt qꝫ nō vltra iūgeret eis ꝓuersando ĩ tra: addit: adhuc modicū vobiscū sū ĩ infirmitate carnis sicut et vos: vsqz ad horā mortis: sicut post resurrectionē dicit: cuz essem vobiscū ĩ carne mortali. Vt modicū vobiscū sū: si nō in eadē ꝙlitate tpali tū ĩ terrena ꝓuersatiōe post resurrectionē. xl. dieb⁹. Be pūtia aūt diuina q̄ cū eis est vsqz ad ꝓsūmatiōez seculi nō pōt ꝫ accipi: qz nō ꝓueniret qđ sequitur: Quereꝝ me: ⁊ nō potestis venire. Tunc enī implebiꝫ: vbi ego sū ⁊ illi sūt. b Quo ego vado. Nūc nō potērat apli nōdū spū cōfirmati seq̄ dñz. i. mori pro dño ⁊ iusticia: vel venire ad vitā ĩmortalē ad quā ipe ibat secuturi aūt erant postea. Quō autē idonei possint esse et ꝙgere q̄ ille antecedit docet. Mandatū nouū do vobis.

c Mādatuz nouum. Aug⁹. Nō ꝙ ꝫ nō sit ĩ antiq̄ lege: Diliges. pximū tu. si. teip. et non ꝙ antiq̄ factī nō sic dilexerūt: sed qz dilectio de veteri facit nouum hoiez q̄cūqz tpe: qđ tū nō facit dilectio q̄ ē naturali necessitudie: vt inter ꝓinges: pres ⁊ filios et hmōi: vt taceam⁹ de turpi q̄ ē inter amatores. Et ideo pulchre determiat: Sicē dilexi vos. pducturꝰ ad fidē sine fine: ea dilectiōe diligite: vt sitis filij dei fratres vnico filio: q̄ dilectio facit mori seclo.

d Ut diligaꝫ. Nō putetur ꝫ ꝓtermissa dilectio dei q̄ ē i dilectiōe ꝓximi. In ꝓrio enī nō nisi deꝰ diligiꝫ: sicē ⁊ xps ĩ nob⁹ diligit deū. ⁊ nō ꝙ ꝫ habe amus: ꝫ vt haberem⁹ sicē medicꝰ in egro: nō mors būꝫ ꝫ salutē quā venit dare.

e Dñe qva. Audito q̄ ego vado: ⁊ itellecta via q̄ seq̄ pōt. i. dilectione: dicit petrꝰ vt seq̄ paratꝰ. Et qz hunc eiꝰ animū nouit dñs: dixit nō modo eum posse in quo non abstulit spem futuri: ꝫ cōfirmauit. seq̄ris autem postea.

f Aiam meā. Multū ꝑsumit q̄ aiam ꝓ eo ponē. ꝓmittit: q̄ nondū ꝓ petro aīaz dedit: qui ꝑire possit. Aug⁹. Volūtatē suā: iz nō vires suas cognoscens vt infirmus volūtatē suā iactat: sed inspiciebat inualitudinē medicꝰ. Ille ꝓmittebat: ille ꝓnoscebat: et qui nesciebat audebat: q̄ ꝑsciebat docebat.

g Nō cātabit gallꝰ donec ter me neges. Petrus ante primum gallicantuz trinam negationem incipit: totaz autem perficit ante secundū gallicantum.

ꝫ qz nō ꝙsiuit nisi gloriā patris.

tus ē ĩ eo. Si deꝰ clarificatꝰ est in a
eo ⁊ deus clarificabit eū ĩ semet/ b
ipso: ⁊ cōtinuo clarificabit eū. † Fi c
lioli adhuc modicū vobiscū sum. d

ꝫ volentes sequi me. ꝫ sed sine modo.

† Queretis me: sicut dixi iudeis: e
ꝫ iudei nunc̄. f

quo ego vado vos nō potestis ve g
a ꝫ idē dico vobis sed cū mō. b ꝫ ne desperent addiē modo. c ꝫ seq̄ vt aliq̄n sequimini.

nire: et vobis dico modo †. Mān h
datū nouum do vobis: vt diliga i
a ꝫ ideo ⁊ vos: in q̄ innuit se conferre diligendo nos: vt mutua dilectiōe inter nos cōstringamur.

tis inuicē sicē dilexi vos: vt ⁊ vos k
a ꝫ nō in aliꝫs q̄ etiam non mei habent.

diligatꝫ inuicē. Jn hoc cognoscēt l
a ꝫ ē fons in q̄ alienꝰ nō cōcat vt ait salomon.

oēs qz discipuli mei estꝫ: si dilecti m
onē habueritis adinuicem. Dicit n
ei simon petrꝰ: Dñe quo vadis: o
a ꝫ quasi non festines qz nōdū est indutus virtute ex alto: ⁊ ideo ne interim ꝑsumas.

Respondit iesus: Quo ego vado p
a ꝫ nunc nō poterant apli: nondum spū con. ⁊c. q
ꝫ ne desperes.

nōn potes me modo sequi: seque r
ris autem postea. Dicit ei petrꝰ: s
Quare non possum te sequi mo/ t
do: Aiam meam ꝓ te ponā. Re/ v
a ꝫ qui rorum nouit ⁊ docet.

spondit iesus: † Animā tuā ꝓ me x
ꝫ q̄ñq̄: sed ꝓpe est vt neges timore mortis vitā ⁊ occidas tuam animam.

ponesꝫ: † Amē amē dico tibi: nō cā y
a ꝫ xpm q̄cđ in verbis sones.

tabit gallꝰ donec ter mē neges.

a Et deꝰ clarificabit eū ĩ semetipo. i. deꝰ pr̄ ꝓ seipm clarificabit filiū in cḡtū in morte eiꝰ mirabilia ostēdit. ⁊ eū a morte resuscitauit. b Et ꝙtinuo clarificabit eū. i. sine mora: qz nō ē derelictꝰ in inferno: nec caro eiꝰ vidit corrūptionē. vt hr̄ Actꝫ. ij. qz accelerata ē sua resurrectio. c Filioli. Cōsequēter hic denūciat suū recessū ꝓ morte. Et diuidit ĩ duas. qz ꝓmo denūciat prędictū recessū. secđo ostēdit ꝙliter possint eē idonei ad sequēdū ipm. ibi: Mādatū nouū. Dicit ꝫ ꝓmo. Filioli. in q̄ ostēdit teneritudinē amicicie ad eos. d Ad huc modicū vobiscū sū. i. modico tpe. ⁊ fm aliqs intelligit istud tps modicū vsqz ad ascēsionem: qz vsqz tunc apparuerat eis coꝛpaliter. ꝫ melius dz q̄ istud tps modicū itelligit vsqz ad aduētū iude ⁊ militū: qt tūc fuit eis subtractꝰ. e Queretis me. i. desiderabitis me habere in ꝑsentia vra. f Et sicut dixi iudeis. qz nō poterāt me sequi ca. vij. ita nūc dico vobis:

g Quo ego va. vos nō po. venire. qz adhuc ĩmpfecti estis. verūtn qz ista impfectio erat tollenda ab eis ꝓ grāz spūssācti. ideo subdit: h Et vob dico mō. q. d. iz ꝓ nūc nō possit̄ me seq̄. tū postea poteritis: qz recepta spūssācti grā gaudebāt ĩ tribulationibꝰ ⁊ ꝓbrijs: vt hr̄ Actꝫ. v. Qū aūt dixit iudeis q̄ nō poterāt eū seq̄. nō addidit hāc determinationē mō. ostēdēdo qꝫ illa impfectio ⁊ malicia nō erat ab eis tollenda. i Mādatū nouū. Hic ꝓsequenter ostendit modū seqnēdi ipm. s. pfectionē charitatꝫ q̄ aīaz facit ponere ꝓ xpō. ⁊ ꝫ ē qđ dicit: Mādatū nouū do vob vt diligatꝫ inuicē. Sciēdū q̄ mādatū dilectiōis nō dz nouū: qz ꝓ tūc fuerit ꝺ nouo datū. Jn veteri enī testamēto fit mētio frequēter ꝺ dilectiōe dei ⁊ ꝓximi: ꝓr qđ legisperitis rndit xps mādatū dilectiōis eē inter alia maximū: vt hr̄ Mat. xxij. Sz ꝓ tāto ꝫ dz mādatū nouū ab affectu: qz aīaz renouat. ⁊ itez qz differētia noui testamēti ⁊ veteris ꝓstituit. Nicz enī in lege veteri fieret mētio de dilectiōe. tamē ꝓncipaliꝰ ĩ dūcebāt ad obseruātiā legis ex timore. ⁊ eodē mō in nouo testamēto bñ fit mētio de timore: sed ꝓncipaliꝰ de amore. vnūquodq̄ aūt a principaliori vel euidētiori denoiat. ꝓr qđ vet⁹ testamentū dz lex timoris. nouū aūt lex amoris. Cōsequēter ostēdit modū diligendi. dicens: k Sicut dilexi vos ꝛc. i. gratuite ⁊ efficaciter ⁊ recte. sic enī xps dilexit nos: qz in dilectiōe nos ꝓuenit: vt dz. j. Joh. j. Ꝓior dilexit nos. ⁊ sic gratuite. Aiaz etiā suā ꝓ nobis posuit. ⁊ sic efficaciter dilexit. hāc etiā dilectionē ad nr̄az beatitudinem ordinauit: ⁊ sic dilexit nos recte. ⁊ ꝫ mō debem⁹ nos inuicē diligere. l Jn ꝫ cognoscēt oēs: qz discipuli mei ꝛc. Sola enī charitas distinguit inr̄ filios regni ⁊ filios pditionis: vt dicit Augꝰ. xv. de trinitate. m Dicit ei simon. Supraꝰ declarauit xps defectū discipuli ipm pdituri. ꝫ ꝓnter defectū discipuli eius negaturi. ⁊ ꝓmo ostēdit huiꝰ ostēsiōis occasio q̄ fuit iactātia petri de sua cōstātia ⁊ fidelitate. Christꝰ enī dixerat: Quo ego vado vos nō potestꝫ venire mō. idō petrꝰ feruidꝰ

n Dñe q̄ vadis. q. d. oībꝰ modis volo te sequi.

o Rndit iesus. repmēdo eiꝰ ꝑsūptionē. p Quo ego va. non po. me mō seq̄. qꝫ adhuc erat impfectꝰ ad tolerādū ꝓstāter mortē. ꝓ xpō. sicē patuit per sequētē effectū. q Seq̄ris aūt postea. qz finaliter ꝓ xpō crucē gaudēter sustinuit. r Dicit ei petrꝰ. ꝓprie fragilitatꝫ inexptus: s Quare nō pos. te seq̄ mō. q. d. imo possū: ꝫ ostēdit ꝓ factū. t Aiam meā ꝓ te ponā. nō dixit mēdaciū: qz ꝓtunc sic cogitabat facere añq̄ dimitteret xpm. v Rndit ei iesus. ꝑdicēs eiꝰ defectū. x Aiam tuā ꝓ me pones: q. d. nō sic erit.

y Amē amē di. ti. nō cātabit ꝛc. Mar. xiij. dz añq̄ gallꝰ bis vocē dederit. ꝫ hāc ꝓtroversiā solui Mat. xxvj. Querit vtrū cena in ꝫ ca. descripta in q̄ xps corꝰ suū discipulis suis tradidit in sacro fuerit facta luna. xiij. existēte. Et arguit ꝓmo qꝫ nō. ꝓ illud qđ dicit Iobes ĩ ꝓncipio huiꝰ ca. Aū diē festū paschę cuiꝰ ꝓma dies erat luna. xiij. qz tunc inciebat pascha q̄ illa cena de q̄ loqꝫ Iobes fuit añ lunā. xiij. Itē infra. xviij. ca. dicit Iobes q̄ iudei nō ĩtrauerūt ꝓtoriū pilati: vt nō ꝓtaminarēt: ꝫ māducarent pascha. q̄ in vespere illi⁹ diei q̄ passus ē xps: māducauerūt agnū paschalē. ipsi aūt tenebāt ex lege comedere illū luna. xiij. q̄ cū cena ꝑdicta fuerit ĩ vespe ꝑcedētis diei: ꝓtz qꝫ fuit luna. xiij. Cōtrariū dicit beaꝰ Hiero. videlz qꝫ xps illam cenā fecit luna. xiij. ⁊ passus ē luna. xv. existēte. Rndsio. Hreci dicunt q̄ ista cena facta fuit luna. xiij. ꝓpter auctes allegatas in arguendo ꝓ ista ꝓte: ⁊ dicūt q̄ xps ꝓuidēs tps sue passiōis futurū illa die q̄ imolabaꝫ agnꝰ pascha lis vt imolatio agni veri corespōderet ĩmolatiōi agni figuralis. ideo ꝓcupauit comedere agnū paschalē ꝓ vnū diē. Et dicūt ꝓ ꝙr q̄ xps corꝰ suū in pane fermētato ꝓsecrauit: qz in domibꝰ eoꝝ nō ĩueniebaꝫ panis aczymus vsqz ad. xiij. lunā. Sz dictū eoꝝ ē ꝓ veritatem euāgeliī. qz Mat. xxvj. dz q̄

Leui. 19. c

† De pe. di 4. hanc sciendū ꝫ hoc ergo.

† ꝫ. 7. c

ꝫ. 8. c

† i. Joh. 2. b

† De pe. di 2. qui vult facere

Mat. 26. c Do. 14. d Luce 22. c

prima die azymoꝝ accesserũt discipuli ad iesũ dicẽtes: Vbi vis parem⁹ tibi comedere pascha. Item Luc. xxij. Venit aũt dies azymoꝝ i q̃ necesse erat occidi pascha: ⁊ misit petrũ ⁊ iohez. d. Euntes prate nob pascha vt mãducem⁹. Ex qb⁹ ptz manifeste q̃ illa cena fuit die azymoꝝ. ⁊ p ꝓñs luna. xiij. existẽte. Et ex b̃ sequit q̃ xps ꝓsecrauit i azymo pane: qz illo tpe ñ inueniebaꝫ panis fermẽtat⁹ i domib⁹ iudeoꝝ �means ꝑceptũ leg⁹ p. vij. dies vt hr Exo. xij. Sz greci ităţ vesaniã ꝓuperũt ꝙd defẽsionẽ sui dicti q̃ negãt textũ euãgelij: dicẽtes alios euãgelistas falsũ scripsisse q̃tũ ad die hui⁹ cene: ⁊ ꝙd b̃ iohes euãgelista q̃ scripsit posterioꝛ describẽs hãc cenã eos cozrexit. d. Añ die festũ pasche cẽ. vt. ś. alligatũ ẽ. Sz ad dictũ istud sequit destructio toti⁹ sacre scripture: ⁊ p ꝓñs toti⁹ fidei catholice: cũ sacra scriptura sit regula fidei: �means q̃ scribit beat⁹ Aug⁹. in epla ad Hiero. Si dicaꝝ a fidelib⁹ q̃ scriptura i aliq̃ sui pte ꝓtineat falsũ: eadẽ rõne poterit dici ab aduersarijs fidei q̃ i nulla sui pte habeat certitudinẽ vitat⁹. Preterea fides catholica tenet euãgelistas scripsisse nõ a ꝙdcto capite: b̃ spũsãcti inspiratiõe. vñ dicit beatus Petr⁹ scõa canonica. j. ca. Spiritusãcto inspirati locuti sũt sancti dei hoies: nullũ aũt falsũ põt esse a spũsancto. ⁊ iõ dicere q̃ euãgeliste i aliq̃ loco scripserũt falsũ est erroneũ. ⁊ isõ ꝙd ꝑdicta dixerũt aliq̃ q̃ xps comedit agnũ paschalẽ debito tpe �means legẽ videlz luna. xiiij. vt dictũ ẽ. Sz iudei circa mortẽ xpi ꝙcurãdã intẽti ⁊ occupati illa die nõ comederunt pascha: b̃ tarduerũt p vnũ die: �means q̃ dr Job. xix. qz iudei nõ ītrauerunt ptoriũ pilati illa die q̃ passus ẽ xps ne ꝓtaminarẽt ⁊ impedirẽt a comestione pasche: vt. ś. allegatũ ẽ. Sz istud dictũ non ꝓsonat cũ xbis marci euãgeliste dicẽtis ca. xiiij. Et ꝑma die azymoꝝ qñ pascha imolabãt dicũt ei discipli: Quo vis eam⁹ ⁊ parem⁹ tibi vt mãduces pascha. Ex q̃ videt q̃ eadẽ die qua alij imolabãt agnũ paschalẽ: eadẽ die xps imolauit agnum. ⁊ sic cenã discipulis suis fecit luna. xiiij. existẽte. Ad ꝑmũ dicendum q̃ pascha le festũ apud iudeos incipiebat a vespe diei in q̃ luna erat xiiij. dies aũt festiu⁹ apud eos incipit a vespe vni⁹ diei ⁊ durat vsq̃ ad vesperã diei sequẽt. �means q̃ dr Leuit. xxiij. A vespe i vesperã celebrabit. sabbata vra. ⁊ sic dies solẽnis pasche erat luna. xv. ꝙd q̃ eũdẽ die quẽ iobes noiauit aũ die festũ pasche ꝙd distinctionẽ naturaliũ dierũ. Mare⁹ noiat ꝑmũ die azymoꝝ: qz a vespera ꝑcedẽt diei incipiebãt comedere azyma. Añ q̃ dr q̃ luna. xiiij. existẽte erat ꝑm⁹ dies solẽnitatis pasche. Dicẽdũ q̃ nõ ẽ verũ: sz i fine illi⁹ diei incipiebat ꝑm⁹ dies ⁊ durabat vsq̃ ad vesperã diei sequẽtis. ⁊ sic ꝑma dies solẽnitatis paschalis celeberrima erat luna. xv. vt ptz Leuit. xxiij. Mẽse primo. xiiij. die mẽsis ad vesperam pascha dñi ẽ. ⁊. xv. die mensis hui⁹ solẽnitas azymoꝝ dñi ẽ. septem dieb⁹ azyma comedetis. dies ꝑm⁹ erit vob celeberrim⁹ sactusq̃. Ad scõm dicendũ q̃ illud pascha q̃ debebãt comedere iudei i die passiõis xpi nõ intelligit de comestione agni paschalis: qz illud pascha comedebãt i vespa ꝑcedẽtis diei: vt dictũ ẽ. b̃ itelligit de panibus azymis q̃s debebãt comedere septẽ dieb⁹ ꝙtinuis: ⁊ non debebãt comedi nisi ab hoib⁹ mũdis. ⁊ ideo nõ introierũt domũ hois gẽtilis ne impedirent a comestione ipsoꝝ. Ca. XIII

Moraliter. a† Ante die festum pa. cẽ. Pascha tid ẽ trãsit⁹: et nos festũ b̃ debite celebram⁹ cũ a vitijs ad xtutes vl a miozib⁹ bonis ad maiora trãsimus. c† In finẽ dilexit eos. p iesũ q̃ sal⁹ interptat bon⁹ ꝑlat⁹ significat. finis aũt vltim⁹ ẽ beatitudo vera: que ꝙsistit i clara dei visiõe ⁊ fruitiõe pfecta. Iz aũt ois homo debeat ad hũc finẽ ꝙmũ diligere: ꝑlat⁹ tñ q̃ ẽ xpi vicari⁹ teneť erga suos subditos b̃ facere. d† Et cena facta. i. ꝑparata �means sensũ litterale. nõ enĩ erat terminata cũ xps a cena surrexit ad lauãdũ pedes discipuloꝝ vt dr infra eodẽ. Patet g̃ q̃ iudas cũ alijs cenauit ⁊ corporaliter lor⁹ fuit. Sic igit exẽplo xpi bon⁹ ꝑlat⁹ subditis etiã malis debet exhibere bñficia vt q̃tũ in se ẽ eos a sua reuocet vita mala. e† Venit g̃ ad simonem petrũ. scz ꝑmo. aut dictũ fuit i expositiõe litterali: ⁊ i b̃ xps dedit exẽplũ superioꝛib⁹ illos iter subditos ꝓncipalit honorare q̃ ꝑmi sũt etate vel diuinitate. p† Vñe tu mihi lauas pedes. q. d. b̃ idecẽs ẽ. ⁊ nullo mõ sustinẽdũ. ⁊ i b̃ petr⁹ significat discipulũ ignorãtem ⁊ iudicrete loquẽtẽ de facto superioris sui cui⁹ ignorat rõnez. frequenter enĩ ꝙtingit q̃ illud iudicat irrationabilissimũ ab ignorãte causã qđ tñ rationabilissimũ ẽ �means xitatẽ: b̃ aũt ꝙtigit i b̃ casu petro. ꝙd qđ dixit ei xps: p† Qđ ego facio tu nescis mõ. ⁊ i b̃ docemur bñ iudicare ⁊ loq̃ de factis superioris boni nisi deo p mittẽte erraret manifeste. † Si nõ lauero te nõ habebis ptez mecũ. xps enĩ nõ lauabat pedes discipuloꝝ p corpali mũdatiõe b̃ p exẽplo bũilitat⁹ docẽde. ꝙd qđ dixit petro si nõ lauero te nõ habebis ptẽ mecũ: idẽ ẽ ac si dixisset: ptẽ mecũ nõ habebis nisi a me recipias exẽplũ bũilitatis. ⁊ in b̃ facto xps dedit superioꝛib⁹ ꝙclaris exẽplũ vere humiliatiõis. b† Postq̃ g̃ lauit pedes eoꝝ cẽ. p b̃ ostẽdẽs q̃ superioꝛ post actũ bũilitat⁹ debet resumere debitũ exercitiũ auctoritat⁹. k† Amẽ amẽ dico vob ñ ē seru⁹ maior dño suo cẽ. Iz oẽs christiani sint serui xpi: tñ specialit epi qui sũt successores aplorum: ꝙd qđ nõ debẽt se facere maiores ipsoꝝ xpo. ⁊ tñ aliq̃ q̃tũ ad aliq̃d faciũt cõtrariũ. nam ꝑcepta sua ⁊ statuta Iz frequẽter sint de indifferẽtib⁹ seruari stricti⁹ faciũt q̃ diuia. p† Sz vt adipleať scẽptura. s. ps. xl. q† Qui mãducat panẽ mecũ cẽ. Isti sũt ꝑlati clerici ⁊ religiosi qui laute viuũt ꝺ pximonio crucifixi: ⁊ tñ eoꝝ plurimi leuãt calcaneũ ꝛ xpm i mẽbris suis affligẽtes ea calũnijs ⁊ exactiõib⁹ iniust. r† Jesus turbat⁹ ẽ spũ cẽ. xtuosũ est enĩ ꝙturbari ꝛ vitia. et ideo iesus turbat⁹ est spiritu. i. ex impio rõnis: qz exꝑssius q̃ añ volebat exꝑmere crimẽ ꝙditiõis. k† Ille ẽ cui ego intinctũ panẽ cẽ. panis intinct⁹ suauioꝛ ẽ. ideo significat eucharistiam: cui⁹ etiã vna ꝑs tingit i sanguine qñ sumi debet a sacerdote qui tñ ẽ xpi ꝙditoꝛ qñ indigne sumit. Hiero. Dic sacerdos. dic clerice: quõ eisdẽ labijs deoscular⁹ filiũ xginis qb⁹ deoscular⁹ es filiã meretric⁹. o iuda osculo filiũ hois tradis? t† Cũ g̃ accepisset ille buccellam exiuit ꝙtinuo. qz sacerdos xpi corp⁹ sumẽs indigne magꝫ elõgat a deo. y† Cũ g̃ exisset dixit iesus nũc clarificat⁹ ẽ fili⁹ hois. Scõm Aug⁹. ꝑ exitum iude de societate xpi ⁊ discipuloꝝ ꝑfigurata fuit reprobor⁹ separatio tpe iudicij finalis a ꝛsortio xpi ⁊ electoꝝ: qz tũc apparebit glia magna xpi. Qđ scẽdũ ẽ de se morale ideo ptẽrasco.

In ca. xiij. vbi dr i postil. Et cepit lauare pedes discipuloꝝ.

Additio. j. Ex b̃ q̃ pedes discipuloꝝ lauabãt: sequit q̃ habebãt lutosos pedes nec q̃ discalciati ĩcederẽt. Mos enĩ erat vt itinerãtiũ pedes lauarẽtur: vt ptz Hen. xviij. vbi cũ abraam angelos sibi occurrẽtes ꝺs hoies esse credebat iuitanit. ꝑmo offerebat eis aquã ad pedes lauãdũ dicẽs: Afferã pusillũ aque et lauent pedes vr̃i ⁊ reꝛescite cẽ. et sic ꝺ alijs silib⁹: q̃ qđẽ lotio ꝓncipaliter fiebat in remediũ lassitudinis q̃ itinerãtib⁹ sepe ꝓtingunt.

In eodẽ ca. vbi dicit in postil. Sed ꝑ tanto dicit hic mandatũ nouũ ab effectu: qz aiam renouat.

Additio. ij. Hec due rõnes assignate p postill. ad b̃ q̃ mandatũ de dilectiõe ꝓximi b̃ positũ dicať nouũ non videť sufficere. Prima enĩ ratio q̃ sumit ex renouatiõe aie in lege noua nõ videť valere: nã renouatio aie ꝙd fit p grãm a deo infusã mediãte xtute sacrõꝝ q̃ ad b̃ instrumẽtaliter opať: ꝺm quaz grãm aia ꝺr noua creatura: quã qđẽ nouitatẽ etiã paruuli vsũ rõnis nõ habẽtes: nec per ꝓñs actũ dilectiõis i baptismo acq̃runt. Añ valde imꝓprie ꝺr q̃ mandatũ dilectionis aiam renouat: causalitas enĩ ꝓncipalis hui⁹ renouatiõis soli deo attribuiť tã q̃ ꝓncipali agenti: sacrõ aũt regeneratiõis tã q̃ instrumẽto. Añ Aug⁹. super Job. dicit q̃ tanta vis ẽ aque vt corpus tangat ⁊ cor abluat. Añ ꝺm istã ꝛsiderationẽ ꝙdcte dicerẽt. Sacramẽtũ nouũ do vob. loquẽdo de sacrõ baptismi q̃ aĩa renouať. scõa aũt ratio quã inducit ad hãc nouitatẽ sumptã a differẽtia noui ⁊ veteris testamẽti nihil videť facere ad ꝓpositũ: nam Iz verum est q̃ lex euãgelica ꝓncipali⁹ inducit ad sui obseruationẽ p amorem q̃ p timorẽ b̃ intelligiť p amorẽ dei. ⁊ sic ꝺm postill. ad b̃ designandũ debuisset dicere. Mãdatũ nouũ do vobis vt diligatis deũ. p amorẽ enĩ dei lex euãgelica inducit ad sui obseruantiã. Verba etiã euãgelij q̃ in b̃ loco nouitatem mãdati testanť nõ faciũt in hoc mentionẽ de bis q̃ inducũt ad obseruationẽ legis seu mãdati. Añ ad declarationẽ nouitatis huius mãdati vlteri⁹ videť aliq̃d dicẽdũ. Ad cui⁹ euidẽtiã attendẽdũ ẽ q̃ ꝺm Tho. i ꝓma scõe. q. cviij. arti. iiij. in corpe q̃stiõis. Lex noua q̃ ẽ lex libertatis supra ꝑcepta addidit ꝙsilia q̃ in optõe ei⁹ cui danť ponũť: In veteri aũt lege q̃ erat lex fuituť nõ dabanť ꝙsilia sed tñ ꝑcepta q̃ necessitatẽ importãt: vnde de duob⁹ ꝑceptis charitatis in qb⁹ tota lex ⁊ ꝓphete pendẽt: vt Matth. xxij. Ea que sũt de necessitate salutis implenda in veteri lege ad plenũ ꝙtinẽt. Deꝓmo enim dicit Deutero. vj. Diliges dñm deũ tuũ ex toto corde cẽ. De scõo xo ꝑcepto: Diliges ꝓximũ tuum sicut teipm. Leuit. xix. Ea xo q̃ ad pfectionẽ impletionis ꝑdictoꝝ ꝑceptoꝝ pertinẽt in lege noua ex ꝙsilijs ꝙtinẽt: qđ de ꝓmo ptz cũ dñs ꝙsuluit. Matth. xix. Si vis pfectus esse vade ⁊ vẽde oĩa q̃ habes ⁊ da pauperibus cẽ. In quo ꝙsilio ꝺm doctores ea que ptinẽt ad pfectionẽ dilectionis dei p modũ ꝙsilij ponunť. De scõo xo ea q̃ ptinẽt ad pfectionẽ dilectionis ꝓximi potissime ꝙtinent in hoc qđ dicit: Diligatis inuicẽ sicut dilexi vos: qđ sic ptz. Añ modus dilectionis xpi

ctionis xp̃i ad discipulos seu ad humanũ gen⁹ attingit sũmũ gradũ pfectiõis ꝓmi tripliciter. Prio ꝑm extẽsionẽ: quãto enĩ dilectio ꝓmi ad plures extẽdit tãto videt eẽ magĩ pfecta. Extẽdit aũt xp̃s hãc dilectionẽ non solũ ad amicos vel ei ꝓiũctos ꝓpẽ naturalis cognatiõis aut ciuilis vinculũ. ꝫ etiã ad inimicos ꝑ q̃b⁹ etiam ĩ passiõe orauit: vt Luc. xxiij. ca. de q̃ extẽsiõe docuerat aplos Matth. xv. Diligite inimicos vr̃os. Scõo q̃ ad intẽsionẽ. quãto ei aliq̃d intẽsi⁹ amatur tãto facili⁹ maiora ꝓpter ipm ꝓtẽnunt. Cõtẽpsit aũt xp̃s ꝓpter dilectionẽ ꝓmi ꝙ nõ solũ exteriora bona vt etiã q̃dã corpalia ĩteriora exponẽdo corp⁹ suũ labozib⁹ ⁊ pſecutiones maxias tolerãdo: ſz etiã aiaz suã ꝑ eis ponẽdo qõ sũmũ gradum pfectiõis circa hui⁹ dilectiõis intẽsionez obtinet. Juxta illud Joh. xv. Maiorẽ hac dilectionẽ nemo habet ⁊c. Tertio ꝑm effectũ: q̃to enĩ maiora bona ꝓmis ꝑ dilectionẽ impendim⁹: tãto pfectioz dilectio eẽ videt. Largit⁹ est enĩ xp̃s ꝓmiis seu hũano generi bona spũalia ⁊ diuĩa supra naturã ⁊ rationẽ existẽtia. ſ. doctrinaz diuinoꝝ ⁊ sacroꝝ institutionem et hmõi q̃ꝝ bonoꝝ collatio ad singularẽ quãdam pfectionẽ fraterne dilectiõis videt ptinere: cũ ꝑ ꝫ bona hõ vitio fini ꝓuniḡ in q̃ sũma hois pfectio ꝓsistit: q̃ q̃dẽ spũalia bona cũ non vni tm̃ vel duob⁹ ꝫ toti multitudini exhibita sũt ẽ pfectioz dilectio ꝑm effectũ. vñ iuxta sniaz pñi. Bonũ gẽtis pfecti⁹ est ⁊ diuini⁹ q̃ bonũ vni⁹. Ex q̃b⁹ manifeste ptz q ĩ ꝫ qõ dicit xp̃s. Diligat⁹ inuicẽ sicut dilexi vos: docuit aplos dilectiõis ꝓmi pfectionẽ ĩ sũmo gradu q̃ sub ꝓsilio cadit: non enĩ ad ꝑmissa de necessitate salut⁹ ĩ q̃libet casu q̃s tenet: vñ Aug⁹. i enche. sup illud Matth. v. Diligite inimicos vr̃os dicit: ꝓfectorum sũt ista ⁊ filioꝝ dei. Ex q̃b⁹ seq̃t q ꝫ mãdatuz ꝓprie dr nouũ. in antiq̃ enĩ minime talis modus dilectiõis reperit. si autẽ dicat q ꝑm ꝫ debuisset dicere: Cõsiliũ nouũ do vob: nõ aũt mãdatũ nouũ: cũ ꝑdicta nõ cadũt cõiter sub ꝑcepto vt dictũ ẽ: ſz sub ꝓsilio. Ad ꝫ dicẽdũ q ls ista q̃tũ ad cõmunẽ statũ hoĩm non cadũt cõiter sub ꝑcepto. Ad statũ aũt aploꝝ sub ꝑcepto ceciderũt inq̃tũ fuerũt deputati ad edificationẽ tot⁹ vniuersalis ecclie. Juxta illud ad Ephe. iiij. Alios q̃dem aplos: alios aũt pastores ⁊ doctores ad ꝓsũmationẽ sãctoꝝ in op⁹ ministerij ⁊ edificationẽ corpis xp̃i. ſ. ecclie. Et ideo ꝓprie ꝫ verba eis dirigunt ꝙ modũ ꝑcepti ſcz: Mandatũ nouũ do vob: qz qõ aliis cõiter ẽ ꝓsiliũ: aplis ẽ ꝑceptũ qõ etiã illi mõ eis cõgruẽte pfecte impleuerũt: vt ex gestis eoꝝ ptz. Si vlter⁹ q̃rat q̃liter ꝓsilia ad ꝑmũ ꝑceptũ charitat⁹ ptinẽtia nõ fuerũt data aplis sub ꝑcepto sicut ⁊ ꝑdicta. cum ad ꝓsilia vtriusq̃ ꝑcepti eadẽ rõne tenerent. Dicẽdũ q hmõi ꝓsilia. ſ. ad ꝑmũ ꝑceptũ ptinẽtia tã obseruabãt ab aplis. vñ Matth. xix. Ecce nos reliquim⁹ oĩa ⁊ secuti sum⁹ te ⁊c. Jn obiectiõe enĩ oĩm tpaliuz ⁊ sequela xp̃i pfectio diuine dilectiõis: ⁊ ꝑ ois ꝓsilia ad illud ꝑceptũ ptinent: iuxta illud pallegatuz. Matth. xix. Si vis pfectus esse ⁊c. vñ non restabat nisi vt informarẽt de pfectione impletionis secũdi ꝑcepti: vt dictum est.

Jn eodẽ ca. dr ĩ postil. Quer̃it vtrũ cena ĩ ꝫ caplo descripta.

Additio. iij. Hec q̃stio disputat⁹ ⁊ ad plenũ vt credo declarat⁹ in additiõe sup Matth. xxvj. ca. vide ibi.

Replica. j. Jn caplo. xiij. vbi dr: Cepit lauare pedes: Postillator dicit lutosos: qz nudi pedes ibant. Burgẽ. se opponit hic sicut Mar. vj. vide ibi correctum. Q̃ hic specialiter dicit de abraam qui obtulit angelis pedum loturam ꝓut dicit Heb. xviij. iuncta auctoritate beati Dion. xv. angelice hierarchie est cõtra Burg. quia ibi dr angelos semp apparuisse nudos pedes.

Replica. ij. Jn eodẽ ca. vbi dr: Mandatũ nouũ do vobis. Postillator illius nouitatis dat duplicẽ rõnem: vna est q dr nouũ. ꝓpter aĩe inouationem: alia qz differẽtia noue legis a veteri cõstituit. Burg. hic facit cauillationẽ ꝓtra rõnem vtranq̃. Contra ꝑmã: qz sacramẽta inouant aiam instrumẽtaliter. de⁹ ꝓncipaliter. ideo ꝓpter inouationẽ aĩe potius debuit dici sacramentuz nouũ do vobis. Hic dico q aliud est inouare aiam effectiue: aliud formaliter: de⁹ effectiue renouat: ⁊ ad idez gen⁹ cause reducit instrumẽtũ: qõ etiã efficit suo mõ: ꝫ gr̃a ⁊ charitas formaliẽ renouãt aiaz. Hec aũt gr̃a ⁊ charitas ꝑ deũ infundũt in baptismo: ꝙ quã tanq̃ ꝑ ꝓpriã formã meriti mãdati noui fit impletio. Jnnouat igit aia effectiue ꝑ charitatis infusionẽ: inouatur aũt formaliter ꝙ mãdati executionẽ: q̃ fieri nõ põt sine habitu illo infuso. Est igit cauillatio Burg. tentatiua: ptractio etiã scõe rõnis est q̃dã tẽtatiua cauillatio. Mã differentia noue legis ⁊ veteris testamẽti ẽ timoꝝ ⁊ amoꝝ. Opa enĩ legĩ erãt seruilia ⁊ ũsi mercẽnaria: opa aũt gr̃e amorosa: ⁊ ideo q̃ sub lege erãt: dicebant serui. q̃ aũt sub gr̃a: dicunt filij ⁊ amici. Mãdata illis data fuerũt despotica. Jstis aũt sunt data regalia et politica: qz de⁹ illis mãdata dedit vt seruis: istis vt filijs liberis ⁊ amicis: ex qua differẽtia bñ accipit nouitas mãdati. Ea aũt que Burg. ponit ad declarãdũ mãdati nouitatẽ non sunt multũ ꝓbabilia. Dictũ ei⁹ ꝑmũ est q nouitas illa attendit penes cõsilia suppaddita. Mã in veteri lege vt dicit: non dabant ꝓsilia: ꝫ tm̃ ꝑcepta: ꝫ aũt dictũ est ꝓtra lr̃am veteris legis que distinguit ĩ multis locꝫ ꝑcepta a cõsilijs. Dicit nãq̃ Prouer. j. Despexistis omne ꝓsiliũ meũ. ⁊ ibidez. iij. Custodi legẽ atq̃ cõsiliũ. ⁊ sic de alijs. Scõm dictũ Burg. ẽ q oĩa de necessitate salutis ptinentia ad impletionẽ ꝑceptoꝝ charitatis in quibus tota lex pendet ⁊ ꝓphete ad plenũ cõtinent in veteri lege: sed ꝫ dictũ videt ꝓtra plenã lr̃am Mat. v. vbi dr: Nisi abundauerit iustitia vr̃a pluſq̃ scribaꝝ ⁊c. Nõ intrabitis ĩ regnũ celoꝝ: vbi glo. Justitia illoꝝ mandata moysi impletio illoꝝ iustitia xp̃i: illa a pena liberat: ista saluat. ⁊ infra mandatũ xp̃i non est cõtrarium legi: sed latius in se legẽ continens: qui enĩ non ira scitur: non occidit: sed nõ ecõtra: tolle irã ⁊ homicidiũ nõ fit. illa enĩ ſi ꝑseruabat a pena sensus: non tñ a pena ꝺamni. ideo obseruantia veteris legis non sufficiebat ad salutẽ sine expressione xp̃i supaddita: vetera enĩ ⁊ noua ꝑcepta eadem sunt ꝑm substantiaz: sed differũt ꝑm maiorẽ ⁊ minorẽ expressionẽ ⁊ vtilitatem ꝑm beatũ Aug⁹. xvj. de ciui. dei ca. xxvj. ⁊ ꝓmo retra. ca. xij. Tertiũ dictũ Burg. est q ea que ad pfectionẽ impletionis ꝑceptoꝝ ptinent: in lege noua in consilijs ptinent: sed hoc videtur falsum. nam stat aliquẽ pfectissime deuz diligere: qui tñ non vendidit oĩa sua ⁊ dedit pauperib⁹ ꝓut exemplificat beatus Aug⁹. ⁊. de ciui. dei cap. x. de Paulino epo Nolensi ⁊ Burgen. idẽ vult supra ca. xij. in corruptorio ꝓmo. idcirco sine obseruãtia ꝓsilioꝝ xp̃i põt qs esse pfectus dei amator. Ceterũ si pfectio obseruantie dilectiõis ꝓmi potissime ptinetur ĩ eo qõ hic dr: Diligatis inuicẽ sicut dilexi vos: ꝓut Burg. dicit: tunc sequit illud fore dictũ ꝙ modũ consilij: cũ tñ dicat in lr̃a: mandatũ nouũ. Sed Burgẽ. hoc volẽs euadere dicit q debet ĩtelligi sol⁹ aplis mãdatũ: cõitati aũt fideliũ sit ꝓsiliũ. ſz ꝫ videtur irrationabiliter dictũ ⁊ in nulla scriptura fundatũ. ſz fundat sup falsa imaginatione: imaginat enĩ q xp̃s dilexit nos in sũmo gradu pfectionis: intensiue: extensiue: et effectiue: ad quem gradũ diligendi qz non põt homo de cõmuni lege ptingere: idcirco xp̃s euz nõ ꝑcepit: nõ enĩ xp̃s ꝑcepit alicui impossibile: habet igit vt dicit Burg. vim consilij nõ ꝑcepti: cuz dr: Diligatis inuicẽ sicut dilexi vos: idẽ argumentuz est de aplis sicut de alijs: nemo enĩ ex eis ad sũmum gradũ pfectiõis ptingere potuit intensiue extẽsiue ⁊ effectiue. Oppositũ enĩ huius damnat in clemẽtinis. ad nr̃am, de hereticis. Unde etiaz neq̃ aplis esset mandatum pari ratiõe qua ceteris non mandatuz: cui⁹tñ oppositũ dicit Bur. Prio Burg. igit ⁊ suoꝝ imitatorum de ꝓsolatiõe dico q Burg. decept⁹ est putãs esse similitudinẽ currentẽ q̃ttuoꝝ pedib⁹. Scõm enĩ eundẽ Bur. in multis locꝫ nulla silitudo debet vniuersaliter accipi: qz iã nõ eẽt silitudo ꝫ idẽtitas. idcirco ptic⁹lariter accepta ꝫ silitudo. Sicut dilexi vos. nõ cogit Burg. ad dicendũ manifestũ ꝑceptũ fore eõ silitudo: qz nõ sequit: diligatis sicut dilexi: ſz ego dilexi in summo gradu pfectionis. igit ⁊ vos: sicut non seq̃t: sicut se habet sensus ad sensibilia: ita ĩtellectus ad ĩtelligibilia. ꝫ sensus ꝑcipit sua sensibilia materialiter. ergo ĩtellect⁹ ĩtelligibilia. totũ antecedens ẽ verũ ꝓpter impossibile: sicut enĩ vniuersaliter accipiẽdo silitudines multi lapsi sũt ĩ periculosos errores: ita ⁊ ioachim abbas arguebat ex illa similitudiẽ: Pater oro vt fideles sint vnũ sic ego ⁊ tu vnũ sum⁹: ꝫ fideles nõ possũt eẽ vnũ nisi collective: ꝙ psone diuine nõ fũt in cõi essentia. ꝫ collective: q̃ error dãnat: ex de fũ. tri. ⁊ fi. catholica. Dãnam⁹. Uñ beat⁹ Greg⁹. aliter exponit illud mãdatũ q̃ Burg. Dicit enĩ: Diligite inuicem sicut ego dilexi vos. ꝫ est amate inuicẽ ad qõ amauit vos. sic igit accipit similitudo q̃ ad terminũ amoris: qz amoz dei erga nos ordinat ad gr̃am ⁊ gl̃iam: ita et noster amoz inuicem: etiam q̃uis ꝑm intensiuũ modũ nõ est nobis possibile xp̃o assimilari in dilectione: tñ in extẽdendo ad oẽs etiã hostes possibile ẽ: imo nõ difficile: qz de diligendis inimicis nemo vnq̃ in veritate poterit se excusare vt vult beatus Aug⁹. in ꝑmone cõmuni. Est igit ꝑceptũ charitatis sic extensũ nouũ ⁊ leue respectu ꝓmi: multo aũt leuius respectu dei: qz volũtas sequẽdo rectam rõnem in deo nihil reperire põt nisi diligibile: qz nõ nisi bonum: imo optimum: ꝙ ꝓsequẽs sup oĩa diligẽdũ: oportuit igitur Burgẽ. alium habere respectũ quãdo circa. xx. ca. Expo, dicit ꝑceptum de dilectione esse arduissimum, vide ibi:

Tait dis. Mō turbet. Aug⁹. Ca. XIIII
Me aūt mortē tāḡ bois timerēt: ꝛ ido turbarēt: ꝓsolat eos. se etiā deū esse dicens:
Me aūt itez sibi timerēt q̄si ab eo periturī: cū ꝓfidētioꝛi petro dictū sit: negabis. certificāt post tentationes se apud deū cum xp̄o mansuros esse: qz ꝛ si differētes: null⁹ tñ alienabit a domo in q̄ quisq; habet māsionem ꝓ merito. Per denariū q̄dē oib⁹ signatur vna et nō diuersa viuēdi i eēnitate māsura.
† De pe. di 4. in domo ‡ ꝓ ꝓncc. p māsiones signantur diuersę dignitates in eadez eēna vita: qz alia claritas sol: alia claritas lune: alia claritas stellaꝝ. b In domo ꝛē. Domus dei: tēplū dei: regnū dei: regnuz celoꝝ sūt boles iusti i q̄b⁹ sūt mſre differētie iter se. Et he sūt māsiones ipi⁹ domus. Hę aūt iā pate sūt i p̄destinatione: sic ait apl's:
Eph.1.a Qui elegit nos añ mūdi ꝓstitutionē p̄destinando: parāde sūt i opatiōe. Añ:
Rom.8.f Quos p̄destinauit hos et vocauit ꝛ iustificauit et magnificauit. Et fm b̄ dz:
Eccls.3.c Fecit de⁹ q̄ futura sūt. i. q̄ factur⁹ ē. Aug⁹. Mō iusti iūt regnū dei ꝛ regnuz celoꝝ. vt dz: Colligēt d̄ regno ei⁹ oīa scādala. Sz et
Ibidem de eisdē dz: Fulgebunt iusti si. f. i r. p. eoꝝ. Jd ē regnū i regno. Mō etiā ozatur. Adueniat reg. t. ꝛ i fine:
Ibid. 6. b Percipite regnū. i. q̄
Ibi. 25. b regnū eratis ꝛ nō regnabit': mō regnate q̄ erat' in spe: futis i re. c Si q̄ min⁹: Jd ē si non p̄destinassem māsionē q̄ ē incōueniēs ḡtum ad deuz q̄ oīa bona añ oīa tpa p̄destinauit: tunc mō p̄parare. i. p̄destinare q̄ itez ē incōueniēs ḡtū ad deuz p̄sentialit aliq̄d p̄destinare. Aug⁹. Cōfirmat ee: qz si nō essent dixisset: ibo ꝛ parabo. i. p̄destinabo: vel qz iā ibi sūt nō ē op⁹ aliq̄ parare: qz vo nōdū sūt i opatiōe: addit: ꝛ si abiero ꝛ p̄parauero. Abiēs ꝫ nō relinqués parat: qz subtrahit se ꝛ latet vt sit fides q̄ nō ē de re visa: ꝛ inde ē meritū fidei. Ex hac viuit iustus ꝛ mūdat ei coꝛ: dum pegrinat' ꝛ in ea desideraꝝ q̄ nōdū habeꝝ. Et ꝫ ē p̄paratio māsionis: qz sic parat nos sibi ꝛ se nob⁹ vt maneat in nobis ꝛ nos i eo ḡtū q̄q; erit ꝓticeps ei⁹ pl⁹ vl' min⁹ ꝓ diuersitate meritoꝝ. ꝛ ꝫ multitudo māsionū ē.
d Et si abiero. Aug⁹. Abȳt latendo: venit apparēdo: ꝫ manet regēdo vt ꝓficiam⁹ bñ viuēdo: ꝛ sic paraꝝ loc⁹. Aug⁹. Fides q̄ nō videt credit: naz si videret nō esset fides: credēti colligit meritum: eūti reddit' ꝑmiū. Eat ḡ de⁹ ꝛ paret locum: eat ne videaꝝ. lateat vt credaꝝ. Tunc enī loc⁹ paraꝝ: si ex fide inuaꝝ credit. Desideret vt desideraꝝ habeaꝝ. Desiderīū dilectiōis p̄parationē māsionis. e Et q̄ ego. Hoc dictū ē fm q̄sdā q̄ sciebāt ꝛ filiū ꝛ pr̄ez Thomas xo ꝛ si putaret se nescire ꝓuincit ꝓ hoc q̄ ipm nouit: ꝛ viā scire ꝛ vitā. i. filiuz ꝛ patrē. Vel
Istis scientib⁹ subdit: Ammodo cognoscetis eū ꝓ me cognitū ꝛ vidist' eū in coꝛde: dū me ꝓ oīa silez ei vidist'. Sz alij erāt de q̄b⁹ ē philipp⁹ nescientes. ꝛ si scirēt istū filiū: illū patrē: non putabant filiū ex toto silez: ꝫ patrē meliozē: ꝛ ita nec patrē nec filiū sciebāt. Quo aio philipp⁹ dicit: Ostēde nob⁹ pr̄ez ꝛ sufficit. in q̄ sufficiētia: ꝛ nō i te. vñ increpat nec filiū scire. f Dicit ei tho. Quo ꝛ q̄ itur dixit eos scire q̄ non mentiꝝ: sz thomas dicit eos vtrūq; nescire: nesciens eos scire: sz xp̄s cōuincit eos scire: qz si eū sciebāt ꝛ ipe ē via: viā sciebāt: et si ipm sciebant: ꝛ ipe est veritas ꝛ vita: tūc sciebāt veritatez

ꝫ ꝛ vitā

Tait disci. Ca. XIIII
cernis qz de⁹ sū q̄ suscitabo carnem.
pulis suis: Mō turbetur
a ꝫ qz si credit' i deū cōsecḳ vt ꝛ i me: qz ego de⁹
coꝛ vꝝ: creditis i deū ꝛ i me cre/
sum. ꝫ in iustis. a ꝫ diuersa ꝑmia meritoꝝ.
dite. † In domo patris mei māsiō
ꝫ si nō esset. ꝫ. i. si in aliquo.
nes multę sūt. Si quo minus: di
a ꝫ si nō essent parate vel p̄destinate: ꝫ essent ꝓparande vel p̄destināde tūc vado ꝛē. ꝫ vadit parare non vt parare sūt: sed vt sint parāde: illud negat: hoc affirmat.
xissem vobis: q̄ia vado parare
vobis locū. Et si abiero et ꝓpara
a ꝫ apparebo in iudicio. ꝫ introducā i māsiones vt maneatis ꝑfruendo.
uero vob locū: itez vēnio ꝛ accipiā vos ad meipsū: vt vbi sū ego
ꝫ sed ne querant vbi sit: hoc subdit: quo. i. ad patrē: Et nora q̄ ibi ꝛ est vt de⁹: ꝛ illuc vadit vt hō cum sit vna ꝑsona deus ꝛ homo.
e ꝛ vos sitis. Et q̄ ego vado sitis: ꝛ
ꝫ. i. me ad ipsum.
f viā scitis. Dicit ei thomas: Dñe:

Tait disci. suis. Postq̄ ergo xp̄s ꝓfortauit discipulos suos exēplis. hic ꝓfortat eos ꝛbis. Et diuidit in duas. qz primo ꝓfortat eos ꝫ desolatiōne ipsoꝝ de xp̄i morte. secō ꝫ desolatiōne in tribulatiōe post mortē xp̄i eis imināte ca. sequēti. Ego sū vitis vera. Prima in duas. qz pmo ꝓsolaꝝ discipulos de sua morte rōnib⁹ sūptis ex pte discipuloꝝ remanētiū. secō rōnib⁹ sumptis ex pte xp̄i dimittētis eoꝝ ꝓsortiū. ibi: Mō turbet coꝛ vꝝ. Prima ī tres. qz pmo ꝓsolaꝝ remanētes promittēdo eis accessū ad patrē ꝑ ipm. secō ꝓmittendo eis sp̄ūssācti donū. ibi: Si diligit'. tertio ꝓmittēdo eis sui reditū. ibi: Mō relinquā vos. Prima in tres. qz pmo ꝓponit intētū. secō manifestat ꝓpositū. ibi: Et q̄ vado scitis. tertio dubium remouet. ibi: Dicit ei philip⁹. Circa pmū sciēdū q̄d p̄dixerat eis iude ꝓditionē ꝛ petri negationem ꝛ fuit absentiā ꝛ mortē. q̄ oīa crāt eis turbatiōis materia. ꝛō dicit: b Mō turbet coꝛ vꝝ. ꝓt̄ p̄dicta. Qz aūt aliq̄ libri habēt hic: Neq; formidet: nō ē de textu. ꝫ infra co. ca. ponit vt videbit'. c Credit' i deū ꝛ in me credite. in q̄ exꝑmit suā deitatē manifeste. aliter ꝓsequētia nō valerent. d Jn domo pa. mei māsiones mlte sūt. Dom⁹ ꝓris b vocat' glia celest': in q̄ sūt multi gradus ꝛ distinctiones: qz ḡtuis sit idē obiectuz beatitudinis: nullā diuersitatē hñs. tñ ex pte beatoꝝ ē diuersitas i ꝛticipādo illud obiectū ꝫm varietatē meritoꝝ: qz aliq̄ videt aliq̄s clari⁹ ꝛ fruunt' pfect⁹ ꝫm maioꝛitatē habit⁹ charitat' q̄ facit aiaz capacē obiecti beatitudinis. e Si q̄ minus dixissem vobis. q. d. si i celesti beatitudine eēt aliq̄d min⁹ vel defectuosum dicerē vobis:
f Quia va. pa. vo. locū. ꝫ nō ē necesse q̄ vadā ad ꝓparādū: qz i deo ē bonitas perfecta eternalis: et etiā imutabiliter ꝛ multipliciter ꝛticipabilis a beatis. Numer⁹ etiam electoꝝ ꝛ termin⁹ meritoꝝ: est eternalit' ꝛ imutabiliter p̄destinat⁹. ꝛ sic totum paratū ē ab eterno fm q̄ dz Mat. xxv. Possidete paratū vobis regnū a ꝓstitutiōe mūdi: ꝫ hute expositioni videt repugnare q̄d sequit': Et si abiero ꝛ ꝓparauero vobis locū ꝫ videt' q̄ iret ad p̄parādū. Dicēdū q̄ beatitudo vel loc⁹ ipi⁹ nō indigebat aliq̄ ꝓparatiōe: vt dictū ē. ꝛ sic loquit' saluator: in ꝛra p̄cedēti. ipsi aūt electi indigēt ꝓparatiōe ad ꝫ q̄ possint beatitudinē ꝓseq̄: qz ḡ sint ab eēno p̄destinati: tñ beatitudinē nō ꝓsequūt' nisi mediāte gra q̄ daꝝ tpaliter ꝓsenti. q̄ñ ḡ dicit saluator. g Si abiero ꝛ ꝓparauero vobis locū. nō ē intelligēdū q̄ in glia celesti aliq̄d ascēdēdo ꝓparauerit: ꝫ qz ꝑ ascēsionē suā donū spūssancti fidelib⁹ milit. ꝑ q̄s ꝓparant' ad ꝓsecutionē beatitudinis.
h Itez venio ꝛ accipiā vos ad meipm. Ex b xbo dixerunt aliq̄ heretici q̄ electi nō assumūt' ad glīaz vsq; ad diē iudicij: ꝛ tūc pmo assumūtur q̄n xp̄s veniet itez i forma humana. fm q̄ dz Act'. j. Hic iesus q̄ a vobis assūptus ē sic veniet ꝛē. ꝫ b ē exp̄sse ꝺtra dictū apli Phil. j. Cupio dissolui et esse cū xp̄o. et. ij. ad Cor'. v. Scim⁹ q̄n in terrestris dom⁹ nr̄a habitatiōis hui⁹ dissoluaꝝ. habem⁹ domū nō manufactā i celis. Ex q̄b⁹ ptz q̄ aīa exuta a coꝛpe nō babēs impedimētū culpe vel pene tpalis debite: statim euolat ad glīaz. Hoc etiā ptz rōne: qz talis aīa ꝑ grām quā habet digna ē gloria. ꝛ nō habet impedimētū ꝓpte ꝓsone nec totⁱ⁹ nature: qz illud impedimētū ꝑ xp̄i mo. ꝛē fuit ablatū. ꝛ sic intelligit' ꝓparasse beatitudinis locum inq̄ntū ꝑ mortē suā amouit impedimētū nature. ꝛ ascēdens ad celos misit donū gr̄e q̄ ambo erāt necessaria ad ꝓsecutionē glie. Sciēdū igit' ad itelligēdū verbū xp̄i cū dz: Itez venio ꝛē. q̄ xp̄s dupliciť venit ad accipiendū fideles. vno mō ad accipiēdū eos ad beatitudinē aīe. ꝛ sic quotidie venit ad ecclesiā accipiēdo a coꝛporalib⁹ aīas sanctas ꝛ trāsferēdo ad glīaz. iste tñ aduētus nō ē in p̄sentia coꝛpali. alio mō veniet i fine mundi coꝛporaliter ad assumendū fideles ad beatitudinē aīe ꝛ coꝛpis simul. ꝛ q̄tū ad ꝫ verū est xbū illoꝝ q̄ fidedes nō assumūt' ad beatitudinē vsq; ad diē iudicij. intelligēdo de beatitudine coꝛpis ꝛ aīe simul. ꝫ tñ ē itelligēdū de cōmuni lege: qz aliq̄ sancti ex ꝓuilegio speciali sūt iā in beatitudine eterna aīa ꝛ coꝛpore: qz saltē ꝫ pie credit de beata xp̄gine. i Et vbi ego sū ꝛ vos sitis. dicit: ego sum. qz ante passionē suā iā erat beat⁹ ꝑfecte inq̄ntum de⁹ ꝛ inq̄ntū homo q̄ ad aīam. k Et quo vado. Hic manifestat q̄d dixerat. scz q̄ per ipm habebāt accessū ad patrē: qz ipe ē via ꝫm hūanitatē. ꝛ pater ē terminus. ipe aūt de vtroq; instruxerat. ideo dicit: Et quo ego vado scz ad patrem. l Et viam scitis. via ꝑ quā iuit xp̄s fuit moꝛs ipius. ipe aūt xp̄s vel sequela ipius q̄d ꝓ eodem hic accipit': est via ꝑ quā aliq; veniūt ad patrem. ꝛ de his oībus discipulos instruxerat. Iz nō intellexissent ad plenū. ꝓpter q̄d subdit: m Dicit ei thomas: dñe nescim⁹ quo vadis et quo modo possumus viā scire. ꝛ sic negat se scire vtrūq; scz viam ꝛ terminum. ꝓpter q̄d videt dictum eius verbo xp̄i esse ꝺtrariū. Dicendū q̄ nō ē inco uenies vnum ꝛ idem sciri ꝛ ignorari diuersimode. Cognitio enī humana ꝓcedit de impfecto ad ꝑfectum: vt habeť. j. Physicoꝝ. ꝛ ido illud quod

gitur in ge.

ℭ t vitā ad quā vadit. Jp̃e ℭ p se viam: ad se ℵitatē t vitā t ad pr̃ez: qz cū pr̃e
5.6. s vnū ē: vadit. Nos p q̄bus dic̄: Memo venit ad pr̃em nisi p me. p ip̃m ad ip̃m t ad pr̃ez vadim⁹. Cū xp̃s sit de⁹ t hō
ℭm hoiez venit ad hoies: t ℭm hoiez glorificatum redit ad se deū: q̄ ē cū pr̃e vna ℵitas t vita. Sic t sui in glorificatiōe veniēt ad ip̃az veritatē vitā t vitā: t tā sibi q̄m illis ē via p obedientiā. vnde:
Phil.2.b a Propter qđ ex alta .illū. d. tc.
a Si cognouissetis. Quia dixerat nullū venire ad pr̃ez nisi p se: q̄ est inseparabilit idem cuz pr̃e. ne q̄rer̄t qs ē pr̃: ostēdit ex se noto noscī pr̃em: qđ nōdū q̄dā cognouerāt: qs arguit dicēs: Si cogno. b Et vidistis eū. Ut de duob⁹ oīno filiīb⁹ dr̄: si istū vidisti: illū vidisti. viderant ℭ q̄m simul vnū filiū: ℭ moriēdi erāt vt talē etiā pr̃ez itelligerēt t nō dissimilez.
c Quō tu. di. Et cū oīno simi lis. Quō tu d. q̄si video q̄ aio dicas: nō q̄ris alter̄ silez ℭ putas meliorem.
d Ameipso. Quia non sū a meipso q̄ loq̄r: ei tribuit qđ facit: de q̄ ē ip̃e q̄ facit. e Qui credit i me. Ego t pr̄ indifferēter opamur. Et q̄cūq̄ credit i me (ne de solis aplis ℭ acciper̄) opa q̄ ego facio p me: ip̃e faciet. i. ego facio i eo vl p eū: t etiā maiora. t qđ non ille faciet ℭ ip̃e in eo oñdit: qz va. ad pa. t. qđ. pe. patrē i nomeo ℭ faciā pr̄⁹: facio vt postea faciat.
f Opa q̄ ego fa. Nō tñ ex se ℭ ex me. non ē seru⁹ maior dño. Jp̃e enī sine eis
5.13.b multa: illi sine eo nihil nisi peccatum.
Luc.8.f g Maiora. Aug⁹. Quia si ipse sim
Act.5.b bria: petr⁹ vmbra sanauit. Vel op⁹ ei⁹ ē qđ p se loq̄r t docet alios. discipulis ℵo loquētib⁹ plures crediderūt. Ut q̄ ego facio. i. fidē t ip̃e faciet: qz ego pr̄⁹ post ip̃e: t maiora horū q̄ ego sine eo. Alia enī opa facit i nobis vt faciam⁹ et nos. i. credere vñ iustificar̄ impius. Alia sine nob̄: vt q tūc p̄dicabat verba iusticie. Et de his dicit que tūc agebat: t nō d oīb⁹ vniuersaliter operib⁹.

ℭ Vel qđ scitur in generali t confuse bñ ignorar̄ in particulari t determinate. sic erat in ꝓpōsito: quia xp̃i doctrinam in quodā generali t cōfuso acceperāt: t sic xp̃s dicit eos scire. determinate autem t pfecte adhuc nesciebant: et sic thomas negauit se scire. ꝓpter qđ xp̃s magis explicat i particulari. a Ego sum via. ℭm humanitatē: quia ea que gessit in humanitate: sūt via ꝓducens nos ad gl̄az: b Veritas t vita. Licet enim xp̃s in ℵtum homo sit via beatitudinis: vt dictum est: tamē in ℵtū deus est beatitudinis termin⁹. sicut t pater qz eadem est essentia t bonitas ambozum: in cui⁹ visione clara t pfecta fruitione consistit beatitudo. t ideo dicit veritas ratiōe visionis. vita ratione fruitionis: t q̄ sit via ratione humanitat̄ ostendit dicens: c Memo venit ad patrē nisi per me. in me credendo t ope imitādo: q̄ etiam sit termin⁹ beatitudinis sicut t pater ostendit dicens: d Si cognouissetis me. pfecte ℵtum ad deitatem. e Et patrē meum vtiq̄ cognouissetis. qz pater t filius vnū sunt in deitate. f Et amodo cognoscetis eum. i. a tpe passionis qz post passionem ītediate apparuit illis sensū vt intelligerēt scripturas: vt habet̄ Luc. vlt. et extunc habuerūt pleniorē cognitionem de mysterio trinitatis. g Et vidistis eum. qz videndo xp̃m viderunt suppositum filij in quo est natura diuina que ē idem qđ pater: et sic in filio quodāmodo patrē viderant. Aliter exponit: Vidistis eum: id est audistis: vt habet̄ Exo. xx. Populus videbat voces. vbi accipitur videre pro audire. Si queratur vbi apostoli audierant vocem patris. Dicendum q̄ audierāt cū respondit christo: Clarificaui t iterū clarificabo. sicut prędictum est ca. xij. Aliqui etiā illoz vocem patris audierant in trāsfiguratione. s. petrus. iacob⁹ et iohānes: vt habet̄ Mat. xvij. h Dicit ei philippus. Vle xp̃s remouet dubiū ex verbis suis exortuz. Et diuidit in duas. qz primo remouet dictū dubium. secundo ꝓbat ꝓpositum. ibi: Verba q̄ ego. dixerat enim q̄ apli cognouerant patrē t viderant. ideo credidit philippus q̄ pater posset videri oculis corpalib⁹ sicut et filius. ideo statim dixit: i Ostende nobis patrē t sufficit⁹ nobis. q. d. credo verbo tuo: sed patrem videre desidero.
k Dicit ei iesus. ostēdendo qualiter pater videt̄: qz non videt oculis corpalib⁹ nec oculis mentis visione intuitiua i hac mortali vita: nisi a xp̃o hoie. ideo sequit̄: l Tāto tpe vobiscū sum t non cognouistis me. q. d. magna ruditas ē q̄ tādiu doctrinā meā audistis t adhuc ita parū me cognoscitis ℭm deitatem. m Philippe q̄ videt me. ℭm deitatem.
n Videt t patrē meum. Sicut enī pater non videt nisi i beatitudine. sic nec filius in sua deitate: qz illa visio est merces. t qz talis non est homini concedenda in via. ideo subdit:
o Quō tu dicis ostēde nobis patrē. qz oculi corpalib⁹ nō ē visibilis cum sit spūs: vt supra dictū est ca. iij. nec oculis mē talib⁹ videt̄ in p̄senti: vt dictū ē. t ideo debet sufficere habere
† ℵ.5.l noticiā fidei de eo. ꝓpter qđ subdit: p Nō credis: qz ego in patre t pr̄ in me est. q. d. istud debes credere t ℭ sufficit tibi ad salutē. q Verba q̄ ego loquor. Remota dubitatiōe philippi p ℭ qđ in p̄senti de patre t filio nō habet̄ noticia nisi fidei: hic ꝓpter ostēdit q̄ debeant credere. et ℭ declarat tripliciter. Primo p suā doctrinā q̄ erat autētica: qz sicut lingua xp̃i ab alia mouebat̄ ad loquēdū de cōceptu alie. sic alia ei⁹ in oīb⁹ regulabat̄ ab ipa deitate: t ideo ℵbū ei⁹ in nullo deviare poterat a veritate. ꝓpter qđ tali doctrine debebant firmiter assentire. et ℭ est qđ dr̄: Verba q̄ ego loquor vobis a meipso nō loquor. i. ab humanitate tm̄: ℭ a deitate modo predicto. ℭ etiā ptz ex mūdicia t pfectione doctrine xp̃i qua nō pōt esse maior: intātū q̄ etiā sine miraculis dignū esset ei credere. scdo ℭ ꝓbat p opa diuinit⁹ facta ad testimoniū veritatis doctrine xp̃i: q̄ sūt efficacissimū argumētū veritat̄: vt frequēter patuit ex supra dictis. t hoc est qđ dr̄: r Pater aūt in me manens ip̃e facit opa. Filij enī t pater sūt vnū in ℵtute opatiua ex q̄ fiebāt miracula. s Nō creditis. qz ego in patre t pater in me est. q̄liter pater sit in filio t ecōuerso dictū est supra ca. x. t Alioquin ꝓpter opa ip̄a credite. q. d. si verba nō inducūt vos ad credendū: opa miracu lozū totaz nature ℵtutē trāscēdentia debēt vos ad hoc inducere. Tertio ꝓbat ℭ idē ex operib⁹ q̄ fecit xp̃s per aplos: qz non solum in ꝓpria psona miracula fecit: ℭ etiaz p aplos. t per ℭ ptz q virtus pfecta faciendi miracula erat in xp̃o in ℵtuz non solū p se: sed etiam p hoies simplices t illitteratos miracula faciebat. t hoc est quod dr̄: v Amen amen dico vobis q̄ credit tc. Et bene dicit: Qui credit: qz sicut xp̃s faciebat miracula per ℭ q eius humanitas erat deitati cōiuncta in vnitate suppositi. sic et apli faciebant ea in ℵtum erant p fidem xp̃o cōiuncti. x Et maiora horuz faciet. Hoc ptz ꝑmo in doctrina. plures enī conuersi sūt ad fidē p ꝑdicationem aplox ℵ p ꝑdicationem xp̃i: qz p eos conuersa est multitudo gentiū. per predicationē autē xp̃i pauci iudeorū. Item quia apostoli predicabāt in omnibus linguis: vt habet̄ Act. ij. christus autem predicabat in vna sola lingua. s. hebrea: quia solum iudeis ꝑdicauit ℭm q̄ ipsemet dicit Matth. xv. Non sum missus nisi ad oues que perierūt dom⁹ isr̄: nec est contra illud quod supra dictum est ca. iij. q̄ ꝑdicauit samaritanis: quia ipsi erant iudei in parte sicut ibidem dictuz fuit. secundo patet in miraculis: qz apli

† ℵ.di. pfudine. De pe. di. i si cui. ℭ. vñ dauid. De cōse. di. 5. c penulti.

¶ Uel qđ facit ī nob nō sine nob: mal⁹ est oībus q̄ sine nob facit: vt q̄ ex impio fit iust⁹: maius est oīb⁹ celo ⁊ ĕra ⁊c. qz illa trāsibūt: ħ manebit. Et ī illē est tōta opus dei: ī istis imago dei. Sz ⁊ sī angelos fecit maī⁹ videt ī pios iustificare q̄ iustos creare. qz sī vtrunq; eq̄lis potētie: ħ est maior⁹ miserie.

a Si diligitis me. Quō monet diligere et seruare mādata vt accipiāt spm̄ quē nisi habeāt ħ pñt diligere ⁊ seruare. Sz qđ habebāt min⁹ occulte accepturi erant ampli⁹ mānifeste vt eis innotesceret qđ habebāt.

b Quia nō vi. Mō habēt spūales oculos mūdi amatores q̄bus spiritūsanctū videant. Nec ẏo carnalib⁹ oculis possunt videre: qz spūssanct⁹ nō apparuit indut⁹ humanitate ⁊c.

c Et ī vo. erit. Erit ī vob vt maneat: non manebit vt sit: qz pa⁹ ē esse alicubi q̄ manere. Ne q̄s ¶ puret sic manere vt hospes apud aliū visibiliter: sz ī eis est: ⁊ ideo ab eis cognosci pōt: non ab aliis. † De ẏse. di. 2. ī ẏpo pr̄.

d Mō reli. Mō ita dabit spūs p mevt ego etiā nō sim vobiscū. Orphan grece pupilli latine ē. † De ẏse. di. 2. species.

e Adhuc modicum. Sed mundus q̄ modo videt oculis carnis post modicū nō videbit: qz resuscitat⁹ se eis nō ostēdit: ħ totū tps modicū ē: q̄ finito: auferet impius ne videat gloriā dei quā insti videbūt. f Quia ego ⁊c. Presenti vtitur qz mox futura est ei⁹ resurrectio. Ad illos vtiq; futuro q̄z in fine futura resurrectio. g Et vos ī me. Hoc modo est ⁊ cognoscit quodāmodo p fidē: sz tunc cognoscet p speciē qñ hec cōiunctio pficietur q̄ modo inchoatur. h Qui habet. Nō soluz vos apli vinetis ⁊ cognoscetis: ħ ⁊ q̄cunq; hz in memoria ⁊ fuat in vita. Vl habet faciendo: seruat pseuerando. Vel q̄ habet ī sermonib⁹: seruat in moribus. Vel habet audiēdo: seruat faciendo. i Et ego di. Ad ħ diligaz: vt manifestē: quia ⁊ nūc diligit: sed non ad hoc: sed pot⁹ vt credam⁹: ⁊ mādata seruem⁹ vt mereamur qđ post capiam⁹.

¶ Et manifestabo

---

a ħ ad salutē alia ẏpici⁹ dar: irat⁹ non daret. ħ h addit ne puteť q̄ pmiserit sine parte facturus.
b ħ statim vl post. ħ nō facit sine pñe filius: quā

qz ego ad pñem vado. Et qđcūq; a b+

petieritl pñez ī nōie meo ħ fāciā: ídem ideo facit vt in eo pater glorificetur.

vt clarificeť pr̄ ī filio. † Si qđ petic

a eritis me ī nomīe meo ħ faciā. Si d

a ħ vt faciatis q̄ ego facio: vt faciā q̄ petitis.

diligitl me mādata mea seruate.

a ħ in q̄ euidēter ondīt dilectio mādatis. ħ rogat hō q̄ deb⁹ dar. b ħ aduocatū vel consolatorē sicut ego sum vobis pñs carne.

Et ego rogabo pñez ⁊ aliū pāra/ e f b

a ħ hic ad quedaz: vt illustret ⁊ alia hmōi faciat: post: vt ad videndā speciem introducat.

clytū dabit vob: vt māeāt vobīs/ g

ħ sz sancti q̄ patri ⁊ filio coeterni⁹ est ⁊ cōsubstātialis. a ħ remanēs amator mūdi: cum quo nunq̄ est amator dei.

cū ī eternū: spūs vitatis quem mūn b+ i

a ħ nō hz iuisibiles oculos q̄b⁹ iuisibilit videť spūs

b dus nō pōt accipe: qz nō vidēt eū k

sanctus. ħ nec sciendo intelligit.

nec scit eū. Vos aūt cognoscetis l m

c eū: quia apud vos manebit et in n o

ħ indicat se patrem illis.

d vobis erit. Nō relinquā vos or/ p†

a ħ post resurrectionē carne ⁊ plenia deitatis.

ħ sed.

e phanos: vēniam ad vos. Adhuc q

ħ tempus.

modicū ⁊ mund⁹ me iā nō videt.

f † Vos aūt videtis me: qz ego vi s t

ħ suā vitā etiā illis ꝓmittit.

uo ⁊ vos viuetl. In illo die vos v x

ħ qđ mō creditl. a ħ vt radi⁹ ī sole vnū cū ipo.

cognoscetis: qz ego sū ī pr̄ meo: y

a ħ vt g palmites ī vite. b ħ vt aīe apls: Si aūt

g ⁊ vōs ī me: et ego in vobis. Qui y z

xps in nobis. ħ hoc eni ope ostēdit dilectio.

habet mādata mea ⁊ fuat ea: ille a b

ħ quis fructus.

ē q̄ diligit me. † Qui āt diligit me

ħ pater ⁊ filius inseparabiliter diligunt.

i diligeť a pr̄e me: et ego diligam c

---

maiora fecerunt. magnum enim reputatum fuit q̄ infirmi sanabant ad tactum fimbrie vestimentorum christi: vt habetur Marc. vj. sed maius videtur q̄ ad tactum vmbre petri sanabātur: vt habetur Act. v. Subditur autem causa quare apostoli tāta erant facturi cū dicit:

a Quia ego ad patrē vado. qz maiora debebant fieri post effusionem plenitudinis spūssancti: que effusio nō debebat fieri ante ascensionē christi: vt supra dictū est. vij. ca. Hondū erat spiritus datus: qz nōdum erat iesus glorificatus. ⁊ qz ꝓpter tanta que fienda † 7. 16. d erant p apostolos: posset credi q̄ essent futuri maiores ipso xp̄o. hoc remouet dicēs: b Et qđcūq; petieritis patrē in nomine meo hoc faciā. In quo ostēditur q̄ apostoli illa nō fecerunt nisi per virtutez christi: quod patet: quia talia faciebant deprecando. ideo dicit: Et quodcūq; petieritis. christ⁹ autem fecit miracula imperando vt glorificaretur pater ī filio. Q̄z enim ad inuocationem nominis christi fiebāt miracula per apostolos. redundabat in gloriā patris cuz pater ⁊ filius sint vnus deus: ꝓpter quod subditur: c Si qđ petieritis in nomine meo hoc faciā. eadē virtute qua et pater. † Dar. 21. c Mar. 11. c

d Si diligitis. Supra cōsolatus est discipulos pmittendo eis accessum ad patrem per ipm. hic cōsequenter idem facit pmittendo spiritumsancti donuz. ⁊ hoc est quod dicitur: Si diligitis me mandata mea seruate. Amor enim ⁊ obediētia ad deum est dispositio ad habendū plenius spiritūsāctum: quia ẏm Aug⁹. Charitas meretur augeri vt aucta mereatur ⁊ perfici. ideo subditur: e Et ego rogabo patrem. hoc conuenit christo inq̄ntum homo ⁊ aduocatus noster est. f Et alium paraclytum dabit vobis: id est consolatorem. Dicit autē alium ad ostendendū distinctionez filij ⁊ spiritussancti in persona. g Vt maneat vobiscum in eternū. q. d. iste cōsolator nō auferetur a vobis: sicut subtrahitur humanitas mea per mortem: sed eternaliter erit vobiscum hic per grāz: sed in futuro per gloriam. h Spiritum veritatis. tum qz est essentialiter ipa veritas. tum quia docet veritatem.

i Quem mūdus non potest accipere: id est homines mundiales affectuz in terrenis ponētes: quia nō sunt ad hoc dispositi. ideo sequit: k Quia nō videt eum. i. dirigit intentionem ad ipm. l Nec scit eum. i. cognoscit: qz sola bona sensibilia sunt hominib⁹ mundialib⁹ nota: ẏm q̄ dr. j. Cor. ij. Animalis autē homo non ꝑcipit ea que sunt spūs dei ⁊c.

m Vos autē cognoscetis eū. p specialē reuelationē ⁊ p sensibile signū: qz spūssanctus sup apostolos in linguis igneis apparuit. n Quia apud vos manebit. qz non receperūt eum per modum passionis trāseuntis: sed habitus firmiter pmanētis: inq̄ntū fuerūt in gr̄a ꝓfirmati. o Et ī vo. erit. Hoc dicit ad denotandū familiaritatē spūssancti erga ipsos discipulos. p Nō relinquā vos. Hic ꝓsolat̄ eos. pmittēdo eis suū reditū: qz de hoc dono spūssancti qđ adhuc ignorabāt parū erāt cōsolati. ⁊ diuidit in duas. qz ꝑmo. pmittit suū reditū. ⁊ sc̄o bonoz suoz beneficiuz. ibi: Hec locut⁹ sū vobis. Prima in tres. qz ꝑmo pmittit suā visitationē. sc̄o assignat hui⁹ rōnem. ibi: Qui habet mandata. tertio remouet discipuli dubitationez. ibi: Dicit ei iudas. In ꝑma igit parte dicit sic: Nō relinquā vos orphanos. Orphanus dr̄ priuat⁹ pr̄e carnali: q̄ eni vult a deo ī filiū adoptari: oportet eū carnalē affectū ad parētes relinquere in q̄ntū ē ꝓtra deū. ẏm q̄ dicit saluator Luc. xiij. Qui nō odit patrē ⁊ matrem ⁊c. Sequit: Nō pōt me⁹ esse discipul⁹. apli aūt talia reliquerant. ideo quodāmodo orphani erāt respectu parētū carnalium: ⁊ sic erant filij dei per adoptionem: ꝓpter qđ xps gerebat curā de eis sicut de filijs. ꝓpter qđ subdit: q Ederunt ad vos. nō solū spūaliter ꝓsolādo: sz etiā corporaliter visitādo ⁊ in fide ꝓfirmando: qđ fecit xps post resurrectionē suā apparens aplis per. xl. dies ⁊ loquens eis de regno dei ante suā ascensionē: vt habet Act. j. r Adhuc modicū ⁊ mundus me iam nō videt. qz modicū tpis erat vsq; ad tps sue mortis: p quā aspectus sue humanitatis subtrahendus erat aplis. s Vos aūt videtis me. Post resurrectionē enī nō fuit visus oībus sicut ante sed solū aplis ⁊ alijs discipulis: vt habet Job. xx. Et subdit causa sue resurrectionis. cū dr: t Quia ego viuo. q. d. sz moriar ex infirmitate carnis: tamē resurgā virtute deitatis: que semp viuit. v Et vos viuetis. hoc dicit assecurādo eos: qz timebāt mori cū ipo. vñ supra. xj. ca. thomas hoc timens dixit: Eamus ⁊ moriamur cū ipo: vt ibidē expositum fuit. x Ī illo die vos cognoscetis quia ⁊c. Post resurrectionē enī habuerunt plenioz noticiā de mysterio trinitatis: vt dictū est eodē ca. y Et vos in me ⁊ ego in vobis. non per essentie vnitatem sicut pater ē in filio ⁊ ecōuerso: sed p mutuā dilectioez: sicut amans est in amato ⁊ ecōuerso. z Qui habet mādata. Hic reddit causā hui⁹ beneficij collati apostolis: ⁊ hoc est qđ dicit: Qui habet mādata mea: in aure ad audiendū: ⁊ in cor de ad meditandum: ⁊ in oze ad docendum. a Et seruat ea. adimplendo opere. b Ille est qui diligit me. quia ꝓbatio dilectionis exhibitio est operis: ẏm Greg⁹. c Diligetur a patre meo ⁊ ego diligam eum. quia vnus est amoz patris ⁊ filij.

Et manifestabo

1. Pe. 4. d

a Et manifestabo. Qui habet.m.mā. ille me cognoscit:ꝛ ꝑ̄ est.ibi: Manifestabo ei meip̄m. Sz p̄mittit causā mādati:qz diligit me:ꝛ q̄ me diligit pr̄ me⁹ diliget eū: ꝛ qz pr̄ tūc ego diligā eū:ꝛ inde ē manifestatio.

b Dicit ei iu. Audito q̄ mūdus nō videbit eū ꝑ ipī videbunt: ꝓ oīb⁹ q̄ītur⁹ q̄rit iudas causā hui⁹ discretionis. Hec aūt causa ē ꝟm responsionē dūi: dilectio p quaz solā ꝛ nō p aliā discernit: gens sancta a non sancta.

c Ad eū veni. Venit de⁹ ad hoīez dū homo venit ad deum. Venit hō credēdo:obediēdo intuēdo:capiēdo :de⁹ venit subueniēdo:illuminādo:implendo.

d Et māsionē. Charitas facit habitare i deo in q̄ pater ꝛ filiꝰ facit māsionē. vnde ꝛ dabit manifestationez de qua ille quesierat.

e Hec locut⁹. Hec de māsione in dilectoꝛ⁹ suis:in q̄ significat ecclesia futura spūalis: i qua beati a q̄bus non recedit. Apud vos manens. hic eccl̄ia ꝑsens corporalis:in q̄ visitat liberando ꝛ redit.

f Paraclyt⁹. Cōsolari cū sit op⁹ trinitatis: ad ꝓsonam tū maxime spūssancti ptinet:q̄z in scriptura noīe bonitatis spūssanct⁹ designatur:ꝓ bonitatem ergo deus nos ꝓsolat: ꝓ cā oīa bona sua nobis tribuit. Unde cuz ipse filiꝰ doctrina sit pr̄is: de spū dicit: Ille vos docebit oīa:qz ꝛ si filius docet nos ꝛ revelet patrem:hoc totum facit per suam bonitatem.

g Ille vos docebit omnia. Docebit que dixero:non q̄ dicat filius ꝛ spiritus doceat:qz q̄ dicit ꝛ docet: ꝛ ipsa trinitas dicit ꝛ docet. Sz quia trinitas est:oportet singulas ꝓsonas insinuari:quas nō distincte audire:inseparabiliter intelligere debemus. Cum ergo dicimus pater ꝛ filius ꝛ spūssanctus:non eos simul dicimus:cum non possint esse non simul.

h Pacem relinquo. Iturus ad patrez. Pacem re. et repetens de eodem. Pacē meam do vobis. Et hoc ē q̄d ꝓpheta dicit: Pacem super pacem. Pax est i hoc seculo :in qua manētes hostem vincimus:invicem diligimus :ꝛ de occultis invicem non iudicamus. Pax erit i futuro:cuz sine hoste regnabimus: vbi alter ab altero non poterit dissentire: vbi omnia aperta ꝛ laus vnicuiq̄. In illo autem ꝛ ab illo est vtraq̄ pax. Ipe enim est pax nostra :ꝛ cuz credimus qz est:ꝛ cuz videbimus sicuti ē. Unde q̄ dicit meam a posteriori:etiaz ad priꝰ subaudiendū est. Uel pax in hoc seculo est nr̄a q̄ est aliqua ꝛ non plena: ꝛ ab illo in futuro sua est pax:vbi nihil repugnat q̄liter ipe habet.

i Nō turbetur. Quia i pace vos relinquo: non turbet coꝛ vestrū de eo q̄ dixi vado : q̄si pastoris absentia lupꝰ inuadit:quia sicuti homo vado:vt deus p̄sens sum.

Si diligeretz

a Et manifestabo ei meip̄m. s. post resurrectionez in humanitate gloriosa: ꝛ sic manifestauit se xp̄s suis discipulis:quia habebant conditiones p̄dictas. Manifestat se etiā talib⁹ p apertam visionem deitatis in gl̄ia celesti. b Dicit ei iudas. Hic remouet discipuli dubitationē:qz iudas frater iacobi audiens a xp̄o q̄ manifestaret se aplis ꝛ nō mūdo:admirat⁹ ē de ꝟ q̄ eos toti mūdo p̄ferebat:qz vere humilibus admirabile est audire de se magna. ideo quesiuit dicēs: c Domine q̄d factū est qz manifestatur⁹ es nobis teip̄m ꝛ nō mundo. q. d. vnde nobis tanta excellētia? d Rndit iesus. reddens causā huius. s. p̄rogatiuam dilectionis ꝛ obedientie ad xp̄m que erat in apostolis: nō sic autem in alijs:ꝛ hoc est q̄d dr: e Si q̄s diligit me sermonē meum seruabit. qz obediētia in ope p̄cedit ex amoꝛe existēte in coꝛde. f Et pr̄ me⁹ diliget eum. ꝓ ꝟ ostendit se vnū cū p̄re in essentia. g Et ad eū veniemus ꝛc. Et sic ptz q̄ pl⁹ eis p̄mittit q̄m ante fecerat: qz ante p̄miserat suā visitationē coꝛpalē. hic aūt eis hoc p̄mittit visitationē spūalē nō trāsitoriā: sicut in illis q̄ ad vomitū reuertunt:ꝟ p manētē p gr̄az ꝑfirmationis in p̄senti :ꝛ postea p̄fecte glorificatiōis. talis enim gr̄a fuit data aplis. h Qui nō diligit me sermones meos nō seruat: tales sūt mūdani hoīes: ꝛ ideo nō sūt digni habere tale bñficiū sicut vos qui estis mei discipuli veri. Et qz dixerat sermonē meum seruabit ꝛ pr̄ me⁹ diliget eum: videret̄ forte alicui q̄ nō dixisset conuenienter: ꝟ magꝫ debuisset dixisse: ꝛ ego diligā eū. ideo huic tacite questioni respondēs dicit: i Et sermonē quē audistis nō ē me⁹ ꝛc. Sicut enī p̄dictū ē lingua xp̄i nō mouebat̄ ad loquēdum ex p̄ceptione aīe nisi ꝟm q̄ aīa mouebat̄ a diuinitate. ꝛ ideo ꝟba xp̄i erāt magis ipī⁹ p̄ris q̄ est vnū cū filio in deitate cū essent ipī⁹ xp̄i inq̄ntū hō. ꝛ ideo qz in humanitate ꝑferebat verba illa rndit: pr̄ me⁹ diliget eū: magis q̄ ego diligā. ad denotandum q̄ ꝟba sua magis erāt deitatis in q̄ pr̄ ē vnū cū filio q̄ humanitatis q̄ illa ꝑferebat: ꝓpter qđ ꝛ pr̄ diligit obseruatores illoꝝ verboꝝ. k Hec locut⁹ sū vobis. Superi⁹ promisit xp̄s aplis spiritūsanctū ꝛ suū reditū. hic consequēter ostendit vtilitatē vtriusq̄ p̄missi. Et diuidit i duas. qz p̄mo ostēdit vtilitatē primi. secōo secūdi. ibi: Pacē. Dicit ergo primo sic: Hec locutus sum vobis apud vos manēs: in p̄sentia coꝛporali apparens. † 23. q. 1. Nil si bella.

l Paraclytus aūt ꝛc. ille vos docebit oīa. i. faciet vos intelligere oīa q̄ dico vobis. Apostoli aūt adhuc erāt rudes ꝛ in timoꝛe positi ex auditu passiōis xp̄i. ideo ad verba xp̄i male attēdebāt: ꝛ p ꝟsequēs non capiebat ea ad plenū: ꝓpter qđ dicit gr̄am spūssancti postea suppleret istū defectū. m Et suggeret vobis ꝛc. i. ad memoriā vobis reducet: ꝟ dicit qz multa de illis que xp̄s docebat obliti sūt apli timoꝛe passiōis cōcussi. n Pacem meam. Hic ostendit reditus sui vtilitatē que est cōsecutio vere pacis:ꝛ hoc est qđ dicit: Pacem relinquo vobis :pacē meam do vobis. Post resurrectionē enī suam eis apparens dixit: Pax vobis. qz p eius visitationē ꝛ instructionē in dieb⁹ illis. xl. coꝛda coꝛ sunt pacificata a turbatione p̄cedentis passiōis. Et bene dicit: Pacem meā do vobis, ad distinguēdum pacem sanctoꝝ a pace mundi: q̄ magis apparens est ꝛ ficta q̄ vera. Ad cui⁹ intellectū sciendū q̄ pax ē trāquillitas ordinis ꝟm Aug⁹. In hoīe aūt triplex debet eē ordo: ad ip̄m: ad p̄rimū: ꝛ ad deū. ꝛ ideo ad pacē sanctorū p̄mo req̄rit trāquillitas in ip̄o: ꝛ hoc q̄ntum ad tria q̄ in ipo hoīe debent ordinari. p̄mo q̄ ad intellectū ne erroꝛe obscurēt. secōo quo ad volūtatē vt in deum libere dirigat̄. tertio q̄ ad appetitū sensitiuū vt nō inordinatis passionib⁹ moueat̄. ꝓpter qđ Aug⁹. diffinies pacē libro de verbis dñi dicit: Pax ē serenitas mentis q̄ ad p̄mū: trāquillitas animi quo ad tertiū :simplicitas coꝛdis quo ad secm. p coꝛ enim qđ mouet alia membra intelligit̄ voluntas que mouet alias potentias quo ad agēdū. secūdo ad pacē sanctoꝝ requirit̄ ordo ad p̄rimum p ꝟsortium charitatis ordinātis bonum p̄rimi ad deum. tertio req̄ritur ordo ad deū p amoris indissolubilis vinculum. pax aūt mūdi ordinat̄ ad quietā fruitionē bonoꝝ tēpoꝛalium quā frequēter cōcomitat̄ multiplicatio pctoꝝ: ꝟm illud Deutero. xxij. Incrassatus est dilectus ꝛ recalcitrauit. ꝛ Ecech. xvj. Hec fuit iniq̄tas sodome soꝛoris tue superbia: saturitas panis: ꝛ abūdātia: ꝛ ociū. ideo de hac pace subdit: o Nō quō mundus dat: ego do vobis. i. non talem pacem: vt patz ex dictis. p Non turbet coꝛ vestrū. Supra cōsolatus est xp̄s aplos de morte sua rationib⁹ sumptis ex parte ipsoꝝ. hic adhuc ꝓsolat̄ eos rōnib⁹ sumptis ex parte ipius xp̄i. Et diuidit in duas: ꝟm duas rōnes quas ponit. secōa ibi: Jam non multa. Prima ratio p̄pter quā debebant de morte xp̄i cōsolationem habere est: qz q̄uis esset dura ꝛ ignominiosa: tū erat ordinata ad exaltationem xp̄i: et hoc est qđ dicit: Nō turbetur coꝛ vestrum. q. d. non debetis turbari de morte mea.

Esa. 27. b

ꝟ ad ep̄tum de pena ꝛ resurrectione xp̄i. de qua ꝓ. g. vñ parum.

a Si diligeretis. Aug⁹. Hoc erat ire ad eu⁹ ⁊ recedere a nobis: mutare atq⁹ imortale facere: qđ suscepit ex nobis mortale: ⁊ leuare ī celū: p qđ fuit in terra p nobis. Nature ḡ humane gratulandū ē: eo q⁹ sic ē assūpta a x̄bo: vt mortalis ꝑstituer̄ in celo: atq⁹ ita fieret terra sublimis: vt incorruptibilis puluis sederet ad dexterā patris.

b Gauderetis ⁊c. Quia humane nature cōgratulādū ē q̄ leuat ad dexterā patris in q̄ idē sibi sperant ceteri.

c Credatis ⁊c. Nō q⁹ factū videritꝫ: qz nō ē laus vel meritū fidei: imo nec fides ē deo qđ videt: sz de eo qđ non videt. Sz credatis me filiū dei: nō nouā fide qz etiā pr⁹ crediderāt: sz aucta fide ⁊ refecta: qz ⁊ modo cum hec dicebat: parua erat ⁊ cū morerer: nulla.

d Et i me nō. Voluit dns habere qđ pderet: paup venit: ne haberet diabolus qđ auferret. (¶ Ego sum

Nico.de lyra

a Neq⁹ formidet. ꝑ addit eos assecurādo: qz timebāt mori cū eo. b Audistis qz ego dixi vob: vado et venio ad vos. q.d. nō sic recedo a vobis per mortē q̄n adhuc vobis appareaz post meā resurrectionē. c ¶ Si diligeretꝫ me gauderetꝫ vtiq⁹ qz vado ad p̄rem. Ibi accipit ſ p q⁹: ⁊ ē sensus: ac si diceret: qz diligitꝫ me p ꝓfectū debetꝫ gaudere: qz p mortē vado ad patrē me exaltantē ⁊ clarificātē. Qualiter āt x̄ps clarificat⁹ ē ⁊ exaltat⁹ ꝓpē ei⁹ humiliationē in cruce: frequēter supra dictū ē.

d Quia p̄r maior ē me. nō ſm deitatē i q̄ filiꝰ ē eq̄lis patri: ꝑ ſm humanitatē i q̄ filiꝰ ē minor p̄re. Et q⁹ ꝑ lra sic debeat itelligi: ptz qz x̄ps loq̄t de scipo ſm illā naturā i q̄ conuenit ei mori ⁊ exaltari. ꝑ aūt nō pōt esse i natura diuīa q̄ immortalis ē magnitudīe infinita: ꝑ natura hūana i eo poterat mori ⁊ exaltari. Et ex ꝑ ptz falsitas Arrij q̄ ex hoc loco argue bat filiū i diuinis a p̄re distingui i essentia: qz nō loq̄t de filio ſm diuinā naturā ꝑ ſm hūanā tm̄. e Et nūc dixi vo. p̄uſq⁹ ⁊c. scz q⁹ non tm̄ sū hō q̄ mori pōt ⁊ exaltari: ꝑ etiā de⁹ q̄ certitudinaliter p̄dico futura ꝓtingētia: qđ ē ꝓpriū tp̄i⁹ dei: ſm q⁹ dr Esa. xlj. Annūciate nob q̄ vētura sūt in futurū ⁊ sciem⁹ qz dij estis vos ꝑ addit x̄ps: qz imediate locut⁹ fuerat de sua humanitate. Mod⁹ eni hui⁹ euāgeliste ē: vt dictū ē frequēter: cū refert aliq̄d ptinēs ad x̄pi humanitatē i q̄ ē minor p̄re: adiungere aliq̄d ptinēs ad deitatē i q̄ ē eq̄lis patri: qz credē vtrūq⁹ ē de necessitate salutis. f ¶ Jā nō mlta. Hic ponit scđa rō ꝓpē quā apli debebant ꝓsolari de morte x̄pi: scz qz illa mors ñ erat culpabil: ꝑ magꝫ virtuosa: ⁊ ꝑ ē qđ dr: Jā nō mlta loq̄r vobiscū. i. in ꝑ mortali corpe existēs: qz tp̄s sue captiōis erat ꝓpinquū. g ¶ Venit eni ꝓnceps mūdi hui⁹. i. diabol⁹ qui ē ꝓnceps hoīm mūdanoꝝ nō p creationē ſz p seductionem. Venit aūt ad x̄pm ip̄m tentādo i deserto ⁊ ꝓncipes iudeoꝝ ꝓtra ip̄m incitādo. h Et i me nō habet q̄q̄ⁿ. i. nullū pctm̄: ⁊ per ꝓfectū nullā mortꝫ causā: qz mors irrauit i mūdū p pctm̄: vt dr ad Roma. v. Et qz posset q̄rī ex q̄ in te nō ē causa mortꝫ: q̄re ḡ morierꝫ? Ideo huic tacite q̄stioni rñdet dicēs: i ¶ Sz vt cognoscat mundus qz diligo patrē. i. ad ꝑ sustineo mortē vt oēs cognoscāt q⁹ ꝑ ꝓcedit ex dilectiōe quā habeo ad patrē: qz deus p̄r x̄po homini inspirauit volūtatē patiēdi p salute mūdi ex maxia charitate q̄ diligit hoīem. k ¶ Et sicut mādatū dedit mihi p̄r sic facio. i. ex obedictia ad p̄rez libēter subeo mortem. l Surgite eam⁹ hinc. Querit ꝑ de loco ad quem x̄ps duxit discipulos suos cū dixit: Surgite eamus hinc. Ad ꝑ dicit Hylari⁹. ix. de trini. q⁹ de loco i q̄ comederāt agnū paschalem duxit eos ad locū in q̄ erat tradēdus. Sz lra sequens videt repugnare: qz i ꝓncipio ca. xviij. dr: Hec cū dixisset iesus: egressus ē cū discipulis suis trās torrētē cedron: vbi erat hortus in quē introiuit x̄ps et discipuli ei⁹. Sciebat aūt iudas q̄ tradebat eū locū. Ex q̄ ptz q⁹ illa x̄ba q̄ ab ꝑ loco sequunt⁹ vs q⁹ ad ꝓncipiū. xviij. ca. dixit iesus discipulis suis extra locū i q̄ erat tradēdus: ꝓpē qđ sciēdū q⁹ x̄ps morti sue ꝓpinqu⁹ arduā ⁊ difficilia volebat dicere discipulis suis: vt ptz ex sequēt⁹. Ad itelligēdū x̄o talia reqrit attētio animi. talis aūt attentio

ſ qđ plus ē.

cor vestrum neq⁹ formidet. Audi a

ſ si dixi: vado: qđ terret: dico: venio qđ mulcet.

ſ a vobis corpore.

stis: quia ego dixi vobis: vado ⁊ b

ſ corpore in iudicio.

a venio ad vos. Si diligeretis me c

ſ de eo q⁹.

ſ fm q⁹ minor vadit ⁊ veniet iudicare.

b gauderetis vtiq⁹: qz vado ad pa d

trem: quia pater maior me ē. Et e

ſ qz vado ad patrem.

nūc dixi vobis p̄iusq⁹ fiat: vt cū

c factū fuerit credatis. Jā nō mlta f

a ſ accepta licētia a deo. b ſ diabol⁹.

loq̄r vobiscū. Venit eni ꝓnceps g

ſ. i. pcō⁹ nō creature⁹. a ſ qđ ad se ptinet.

ſ nullum omnino peccatū sumit.

d mūdi hui⁹ ⁊ i me nō habet q̄q̄ⁿ h

ſ quasi dicerētur cur ergo morieris: si non habes peccatum quia pater mandauit.

Sz vt cognoscat mund⁹ qz diligo i

p̄ez: ⁊ sicut mandatū dedit mihi k

a ſ qz discūbēs dicebat discūbētib⁹ hoc. ſ vt cognoscat mūd⁹. ſ ad locū vñ tradēd⁹ ad mortē ero

p̄r sic facio. Sūrgite eamus hinc. l

A tentio erat impedita ī aplis ex passiōe timoris. ⁊ iō dixit x̄ps discipulis suis: Surgite eam⁹ hinc. i. ad aliū locū mag⁹ securū q̄ tū ille loc⁹ fuerit determinate nō exꝑmit. videbat eni x̄ps discipulos timore mortis ꝑterritos: tū rōne tp̄is: qz nox erat: vt supra dictum est: tum ratione loci: quia adhuc erant in medio ciuitatis vbi comederant agnum paschalem. ⁊ ideo timentes capi ab hostibus quasi continue circumuoluebant oculos ad ostium domus. ⁊ ideo dixit eis: Surgite eamus hinc ⁊c. quasi diceret: eamus ad aliuz locum magis securum ⁊ secretum vbi melius attendatis ad ea que dicenda sunt vobis.

Ca. XIIII

Moraliter. a† Et ait discipulis suis: nō turbet cor vr̄m ⁊c. Qm̄ imediate ante dixerat petro ter me negabis. timuerūt alij: ne sibi cōtingeret eis: qđ ꝙz nō negauerūt x̄bo: tū qđammodo cōtigit facto. x̄pm in sua captiōe fugientes. iō ne desperarent de salute dixit eis: b† Nō turbet cor vr̄m. q. d. post lapsū remanet vob penitētie remediū p qđ lapsus aliqū resurgit ad equalez vel maiorē grē gradū: ⁊ p ꝑ oibus lapsis x̄ps dedit spem salutis. c† In domo patris mei māsiones multe sūt. Greg⁹. Hac rōne cōueniunt māsiones multe cū denario diurno: qz et si alter min⁹ alter ampli⁹ exultat: oēs tū vnū gaudiū cōditoris sui visione letificat. a† Ego sū via x̄tus ⁊ vita. Hylari⁹. Nō eni nos i erratica atq⁹ in inuia deduxit ille q̄ via ē: neq⁹ illudit p falsa q̄ veritas est: neq⁹ i mortis reliquit horroze qui vita est. l† Tanto tēpore vobiscū sū ⁊c. Hoc pōt dici multꝫ seclarib⁹ q̄ post annos vite sue plures ignorāt diuina p̄cepta quoꝝ custodia necessaria est ad salutez. Matth. xix. Si vis ad vitam ingredi serua mandata. Potest etiam dici pluribus religiosis qui negligūt scire suam regulam ⁊ statuta. b† Et qđcūq⁹ petieritis patrē in nomine meo hoc faciā. Jesus interp̄tat salus. ⁊ ideo qđ non ptinet ad salutem non petit in nomine eius: imo christ⁹ negando petitionem ostendit se saluatorē: sicut bonus medicus ostēdit se diligere salutem infirmi qui nociua denegat postulāti. d† Si diligitis me mandata mea seruate. Greg. Probatio dilectionis exhibitio est operis. b† Spiritū veritatis quem mundus nō potest accipere. Greg⁹. Spiritussanct⁹ autem omnem quem repleuerit ad inuisibilia desideranda accendit: ⁊ quoniam mundana corda sola visibilia diligunt. hunc mūdus non accipit: quia ad diligenda inuisibilia non assurgit. seculares eteni mentes quanto se foras per desideria dilatant: tanto ad receptionem illius sinum cordis angustant. p† Non vos relinquaz orp̄anos veniam ad vos. orphanus ꝓprie caret vtroq⁹ parente: ergo orphani sunt qui parentibus carnalibus in malis nō assentiunt: ꝓpter quod parentes eos derelinquūt: sed christ⁹ ad eos tanq⁹ pater venit et suis consolationibus refouet atq⁹ nutrit. g† Et ad eum veniemus et mansionem apud eum faciemus. Greg⁹. In quoꝝdam enim corda venit et mansionem non facit: quia per cōpunctionem quidem respectum dei percipiunt. sed tentationis tempore hoc ip̄m q⁹ cōpuncti fuerāt obliuiscūtur: sicq⁹ ad ꝓpetranda peccata redeunt ac si ea minime planxissent: qui ergo deuz vere diligit in eius corde dominus venit ⁊ mansionem facit: qz sic eum diuinitatis amor penetrat vt ab hoc amore tentationis tēpore nō recedat. l† Paracl⁹tus autem spiritussanctus quem pater mittet in nomine meo: ille vos docebit omnia. Greg⁹. Nisi autem idem spiritus cordi assit audientis ociosus est sermo doctoris: nemo enim docenti bonum attribuat quod ex ore docentis intelligit: quia nisi intus sit qui doceat doctoris lingua exterius inuanum laborat. m† Et suggeret vob omnia. excitando ad opera bona. p† Non turbetur cor vestrum neq⁹ formidet. sez de meo recessu per mortem: cum sit via ad meam glorificationem ⁊ spiritus sancti missionem. et in hoc docemur nō turbari de nostris amicis decedentibus in confessione fidei: nam hec est via ad eoꝝ glorificationem et nostram subuentionem: qz ꝑsentes cuz deo multo plus iuuare nos possunt q̄ viuentes in mundo.

In ca. xiiij.

Additio Johannis Ca. XV Replica

In ca. xiiij. vbi ōz ī postil. Ad ꝑ dic Hylari⁹ .ix. ō trinitate.

Additio. Hylari⁹ nō fecit mentionē nisi ō duob⁹ locis tm̄ q̄ sunt termini p̄ncipales ī hac materia. s. de loco assignato p esu agni paschalis a q̄ p̄ncipaliter exiuit: ⁊ de loco ad quē p̄ncipaliter venit vt ibi capek. de loco aūt medio in q̄ fuit cū ap̄lis vt eis diceret ardua ⁊ difficilia q̄ est loc⁹ medi⁹ inter duos p̄dictos. Hylari⁹ nō fecit mentionē. sicut etiam euāgeliste qui duos locos p̄mos declarauerunt. Istum x̄o locū medium minime designauerunt: vnde sententie Hylarij littera non repugnat: vt patet intuenti.

Replica. In ca. xiiij. vbi ōz: Surgite eam⁹ hinc. Hic itpostillaroz manifeste ostendi q x̄ps fuerit ī alio loco medio int domū ī q̄ comedit pascha ⁊ hozū in q̄ illa x̄ba notabilia dixit discipulis. vñ dicit Hylariū nō ꝓsonare lr̄e q̄ in .ix. de tri. se restringit ad solū illa duo loca: qō Burgeferēs dic euāgelistā etiā sicut Hylariū nō exp̄ssisse medium locum: sed satis manifestum est ex lra q fuerit medius locus q̄uis non determinate exprimat.

Glo. ordi.

a Bo sū vi. Et me p̄/ Ca. XV
b c cedēte ad passionē debet⁹ seq̄: qz ego sū vitis. i. caput v̄rm. eiusdē nature vobiscū: vt in me possit fructificare humana natura. b Et p̄r me⁹. Ego etiā agricola cum p̄re: qz sū mūdator⁹ palmitū: qd̄ est agricole: nō vitis officiū: q̄ etiā palmites operarios facit: lz nō de suo nec ꝑ ipos: ꝑ ꝓ meip̄m. c Propter ser. Nō ait x̄pc aquā baptismi: qz ⁊ ipa sine x̄bo ē sola aqua: p verbū fit sacramētuz.

d Ego sū vi. Qui se a se ferre fructū existimat: nō ē ī vite. Vñ cū repetitione ⁊ suplozꝝ explanatione supponit. Ego sū vi. vos pal. mihi q̄si viti adherētes. e Qui manet. Et ī q̄cūq̄ (non solū vos) manet ī me credēdo obediēdo: pseuerādo: ⁊ ego ī eo illuminādo: subueniēdo: pseuerantiā dādo. f Hic fert fru. Et si ꝓm hoiez x̄ps ē vitis: tñ hāc grāz palmitib⁹ nō dare: nisi etiaz de⁹ eēt. g Si q̄s ī me nō. Sarmēta p̄cisa ceteris lignis sūt vilioza: qz nullis vsib⁹ deputāt: lz igni: vel ī vite sūt vel ī igne. h Et ver. tē. Verba dei tūc dicūt manere ī nob⁹ q̄n facim⁹ q̄ p̄cipit ⁊ diligim⁹ q̄ p̄mittit. Qui aūt ꝑ nō facit: tāgit: nō coberet. ⁊ iō nō sūt ei ī bñficiū ꝑ ī testimoniū dānatiōis. i Petetis. Si q̄d petit fidelis ⁊ non fit: nō petit ꝑ qō habet mālio ī eo: nec qō habēt x̄ba ei⁹ q̄ sūt ī eo: lz qō habet cupiditas ⁊ infirmitas carnis.

k Jn ꝑ clarifi. Qui manet ī me fructū mul. fert qō ē grā dei: ⁊ ita est gl̄ia eius nō hoīs: et hoc est. Jn ꝑ clarificatus est pater. ¶ Ut fructū

Nico. de lyra

a Bo sū vi. Postq̄ Ca. XV
e xp̄s ꝓsolatus ē discipulos de sua morte. hic ꝓsolat eos ꝑ tribulatiōes imminētes eis ex iudeoz ⁊ p̄ncipū mundi psecutione. Et dividit in duas ptes. qz p̄mo p̄mittit parabolā. scdo ꝓsequit ipsam. ibi: Jam vos mūdi estis. Parabola aūt ista ē de tribus. s. de vite: de agricola: ⁊ de vitis cultura vt patebit ꝓsequēdo. dicit ḡ: Ego sū vitis vera. Sicut enim vitis materialis habet lignū vile ⁊ despectū: ⁊ q̄si inutile videt: cum tñ fruc⁹ optimos habeat: ita x̄ps in humana natura videbat abiect⁹ vilis ⁊ despectus: ⁊ tñ ꝑ eius humilitatē secut⁹ est fruct⁹ gloriosus. vnius enim nature sūt vitis ⁊ palmites. ⁊ ideo x̄ps ōz vitis rōne humanitatis in q̄ natura est fidelibus similis. b Et pater me⁹ agricola ē. qz plenitudinē gr̄e ⁊ veritatis infudit ⁊ plantauit in x̄po hoīe: vt dictū est in p̄mo caplo. Sciendū aūt ē q̄ cultura hui⁹ vinee nō habet ꝓpr̄ie locū circa ipm̄ stipitē: q̄ est ipe x̄ps: qz in gr̄a ⁊ sciētia habituali nō ꝓfecit: lz totū a p̄cipio habuit nec habuit peccatū tollendū ⁊ purgādū: lz cultura huius vinee circa palmites ꝓsistit. i. fideles x̄po adherentes quoz aliqui sola fide adherēt nō ꝑ charitatē operantē et isti abscindent ꝑ ꝓdēnationis sententiā. ideo subdit: Omnē palmitem in me nō ferentē fructū tollet eū. Alij aūt adherēt x̄po ꝑ fidē et operantē charitatem: ⁊ de istis subdit: c Et oēm q̄ fert fructū purgabit eū. ꝑ mundi tribulationes q̄ sunt q̄dam medicine ⁊ purgationes. d Ut fructū plus afferat. Sicut enī in vite materiali aliqui palmites etiaz fructuosi re

ꝯ fm q hō caput ecclie vni⁹ nature
g Bo sum vitis Ca. XV a†
cū palmitib⁹. a ꝯ qz ē alia ī amari/
tudinē cōuersa. b ꝯ cū q̄ idē ē ⁊ fili⁹.
b vēra: ⁊ pāter meus agri b
ꝯ nō tm̄ extra opando: sz etiā int⁹ incremētū dā/
cola ē. Oēz palmitē ī me nō ferē/
dē. ꝯ vt agricola. a ꝯ ꝓpter ꝑ mūdatus ē.
te fructū tollet eū: ⁊ oēz q̄ fert fru
ꝯ ampli⁹. ꝯ mūdādo corda spiritū charitatē. c
ctū: purgabit eū: vt fructū pl⁹ af/ d
ifūdēdo. ꝯ mūdi atq̄ itez pl⁹ mūdādi vt fructū
c ferat. Jā vos mūdi estis ꝓpt̄ ser/ e
pl⁹ ferat. ꝯ meip̄m scz. a ꝯ cū ego sim vitis vera.
monē quē locut⁹ sum vobis. Mā f
a ꝯ quo totum accipitis. ꝯ vt totū sacm afferēs.
b ꝯ vt ampli⁹ fructificetis. ꝯ qz.
nete ī mē et ego in vōbis. Sicut g
palmes nō pōt ferre fructum a se
metipso nisi mānserit ī vite: sic nec h
a ꝯ torū vobis dans: mihil a vobis recipiens.
ꝯ quia.
d vos nisi in me manseritis. Egō i
e sūvitis: vos palmites. Qui mānet k
f in me ⁊ ego ī eo ꝑ fert fructū mul
ꝯ nec parum.
tū: qz sine me nihil potestis facere.
ꝯ aūr. ꝯ qō ē in ꝓpr̄e liberi arbitrij.
g Si q̄s ī me nō mānserit: mittet foras l
ꝯ messores angeli. m
sic palmes ⁊ arescet: ⁊ colligēt eū n
ꝯ manere in me ⁊ si mā. o
et ī ignē mittēt et ardet. † Si mānse p
ꝯ nō tm̄ fuerint. q
r
b ritis ī me: ⁊ x̄ba mea ī vob⁹ mānse/ s
ꝯ qz manētes ī ihesu nō p̄nt velle nisi qō ē saluti.
i rint: qōcunq̄ voluerit⁹ petet⁹ et t
k fiet vobis. Jn hoc clarificat⁹ ē p̄ v

Nico. de lyra

scindunt ne humoz nimis dispergāt ⁊ sic virt⁹ vnita fortificāt ⁊ magʒ fructificat: sic ꝑ tribulatiōes iocūditatē vite p̄sentis a fidelib⁹ rescindēt⁹: corda eoz retrahūt ab amoze mūdialium: ⁊ sic ītra se collecta feruenti⁹ feruntur ī deū ⁊ faciunt maiozē fructū bonozum operū. c Jā vos. Hic ꝓsequit parabolā. ⁊ ꝑmo ꝯtū ad palmitū adhesionē. secdo ꝯtuz ad eoz purgatiōez. ibi: Si mūdus vos odit. Prima ī duas. qz ꝑmo discipulos ad adherēdū sibi ī ducit. secdo declarat in q̄ ista adhesio cōsistit. ibi: Sicut dilexit me. Circa p̄i mū ponit ꝯtuoz rōnes quare fideles debēt x̄po adherere ꝑ fidē sicut palmites ad vitem. Prima ratio sumitur ex palmitū adherentiū fructificatiōe: qz aliter non possunt fructum facere: ⁊ ꝑ est qō dicit: Jam vos mūdi est⁹ ⁊c. qz apostoli per doctrinam x̄pi iam erant segregati ab errozib⁹ iudaice superstitionis. iō concludit: f Manete ī me ⁊ ego in vobis. ꝑ fidem charitate formatā: per quam homo est in deo ⁊ de⁹ in homine. g Sicut palmes nō pōt ferre fructuz a semetipso nisi manserit in vite. Hoc sensibiliter videmus ī vite materiali: qz facere fructum nō pōt nisi particeps sit humozis ⁊ pinguedinis ip̄ius stipitis. h Sic nec vos. scz potestis fructificare operibus meritozijs. i Nisi in me manseritis. ꝑ participationem gratie et veritatis.

k Ego sū vitis ⁊ vos palmites. q. d. † Mat. xi c
si vultis fructificare manete in me. Mar. xi. c
l Si quis in me. Hic ponit⁹ secunda ratio adherendi x̄po que sumitur ex palmituz non adherentium punitiōe: cum dicit⁹: Si q̄s in me non manserit. veraciter per charitatem formataz: ꝯ uis maneat apparenter ꝑ fidē sine operibus que mortua ē. m Mittet foras. ꝑ abscissionē in morte: qz tūc separabit⁹ numero a fidelib⁹ sicut erat separat⁹ merito. n Et arescet. qz x̄pianismus ꝯdiu viuūt habēt aliquem viroz ē. x̄pc x̄pianitatis nomē: ꝑ in morte eū amittūt: qz tūc apparet q̄ nihil eis ꝓfuit ⁊ adhuc magis ī futuro iudicio apparebit. ideo sequit: o Et colligent eū. s. angeli executores diuine iustitie tollētes cȳcaniā ō medio tritici. p Et ī ignem mittēt. s. infernalē. q Et ardet. sine fine in ꝑpetuitate pene. r Si mānseritis. Hic ponit⁹ tertia ratio: q̄ ꝓcedit ex impletiōe volūtatis fideliū x̄po adherētiū: ⁊ ꝑ est qō ōz: Si mānseritis in me: fide formata charitate. s Et x̄ba mea ī vob⁹ mānserint. nō solū corde itelligēdo ꝑ etiā ope adimplēdo. t Quōcūq̄ volueritis petetis ⁊ fiet vobis. ꝑ tñ itelligēdū ē si petāt ꝓpie. i. de ꝓpinētib⁹ ad salutē: qz exaudiri t alijs frequēter nō expedit eis: ⁊ pseueranter: qz illud qō petit etiā ꝓpinēs ad salutē non semp statim dat a deo: sed differt vt cōgruo tpe detur: et ꝑ sez qz oratio sanctoz de salute alioz aliq̄n impedit⁹ non ꝓpter defectū orantis ꝑ illi⁹ ꝑ quo oratur. bis aūt tribus ꝓcurrētibus semp oratio exaudit⁹. v Jn hoc clarificat⁹ est. Hic ponit⁹ q̄rta ratio q̄ ꝓcedit ex diuina glorificatiōe quam q̄libet debet desiderare: magis etiā q̄z suū bonū ꝓpr̄iū. Diuina aūt glorificatio relucet ī fidelib⁹ x̄po adherētib⁹ ꝑ fidē ex dilectiōe operantem. ⁊ ꝑ ē qō ōz: Jn hoc clarificat⁹ est pater meus vt fructum plurimum afferatis: in multiplicatione bonozum operum.

Et efficiamini

a Ut fructū. Sic nō eq̄litatē ostēdit nr̄e nature ⁊ sue: ꝑ gr̄az q̄ mediatorē: naz pr̄ diligit nos sz in filio. b Efficiamini. Quō? Si me dilexeritis ex q̄ dilectiōe: ex p̄ceptoꝝ obseruatiōe. Si me dilexeri/tis sicut dilexit me pr̄: nō quā/tū. Non enī no/tat equalitas sz similitudo dās eis eēnā eternitatē. c Si p̄ce. Non dic̄ q̄ p seruatā p̄ceptī sint dile/ctores. Memo eni fuat q̄ si di/ligit: sz q̄ nemo diligit nisi q̄ ser/uat. Ostēdit ḡ nō vnde generē/tur: ꝑ vñ mōstrē/tur dilectores.

Uel i dilectiōe mea qua diligo vos. i. manente grā mea: ⁊ inde fiet vos mane/re i ea si p̄cepta seruabitis. Misi ḡ pr̄ī seruant p̄/cepta omia: nō p̄nt seruare p̄ce/ptā nisi eos dili/gat ⁊c. d Ut gaudiū. Gaudi/um dei ꝺ nobis q̄ ꝑsciuit ⁊ p̄de/stinauit semp ē plenū: i nob̄ ici/pit ex fide: cre/scit imo ⁊ ꝑficie/tur i resurrecti/one. e Hoc ē p̄ce. Et. s. de di/lectiōe ꝓximi: ꝑ repetitio ē ꝓfir/matio. ibi tñ dic̄ mādatū do: q̄si nō aī fuerit. hic aūt ꝑ ē: q̄si non aliud sit. Ibi no/uum: ne i vetu/state remane/amus: ꝑ meuz: ne ꝓtēnatur.

f Maiorē hac. Diffinit plenitu/dinē mutue dile/ctiōis quaz hr̄e p̄cipit. g Jā nō di. Cōmēda/ta dilectione ad/dit qđ dignatio/nis ē: vt bonos ſuos (q̄ sciūt faciēdo q̄ p̄cipit) dicat ami/cos ⁊ eis tollit nomē ſui q̄ ē ex timore fo/ras mittēdo: q̄ nescit qđ faciat domin⁹. Quia cū aliq̄d fac̄ sic extollit: q̄si ipe fa/ciat: nō dñs. Sūt tñ ſui timore pmanēte i eternū q̄ intrāt i gaudiū dñi: ibi sciūt q̄ faciat eos dñs nō solū boies ꝑ ⁊ iustos ⁊ q̄q̄d boni ē. h Nota feci. Nō q̄ iam q̄s oīa sciat: cū postea dicat: Multa. h. v. d. q. n. p. p. m. Sed dicit se feciſſe nota que scit se facturum in resurrectione vbi plene erunt beati in anima et corpore: et hec est gloria nō ex vobis sed ex me: et ꝑ est: non vos me elegistis.

a Et efficiamini mei di. ꝓfecte adherēdo mihi. b Sic̄ dilexit. Postq̄ hortat⁹ est xp̄s discipulos ad adherēdū sibi. ꝑ ꝓnr ostēdit i q̄ hmōi adhesio ꝓsistit. Et diuidit in duas. qz p̄mo ostēdit q ꝑ adhesio ꝓsistit i dilectiōe. scd̄o ostēdit q dilectio ꝓsistit i mādatoꝝ obseruatiōe. ibi: Si p̄cepta mea. dicit igit̄: Sicut dilexit me pr̄ ⁊ ego di/lexi vos. i. ad idē bonū ꝓsequēdū: nō tū eq̄liter. Diligere eni ē velle alicui bonum. de⁹ aūt pr̄ vult bonū diuinū xp̄o homini: nō solū ſm vnionē q̄ ē q opationē i fruitiōe boni vera: ꝑ etiā ſm realē vnionē ſuppositi. fidelib⁹ aūt vult bonū diuinū tm̄ ſm vnionē gr̄e ⁊ glie: q̄ est in fruitione: nec tū ita ꝓfecte fruunt̄ sicut alia xp̄i. c Manete in dilectiōe mea. ꝑ dicit ad ostendēdū q de⁹ nul/lū cogit ad fidē ⁊ dilectionē. d Si p̄cepta mea. Hic ostē/dit q dilectio ꝓsistit in mādatoꝝ obseruatiōe. Et diuidit in duas. qz p̄mo facit dictū qđ ē. scd̄o rūdet cuidā q̄stioni q̄ sibi posset fieri. ibi: Hoc ē p̄ceptū meū vt diligat⁹ ⁊c. Jn p̄ma pte dicit sic: Si p̄cepta mea seruaueritis manebit⁹ in dilectione mea. Amor eni dei nūq̄ ē otiosus. ⁊ ideo si ē i corde ostēdit in ope. ⁊ ꝑ hō disponit⁹ vt charitas in eo augmentet⁹: et p ꝑs adhesio ad xp̄m fortificet⁹. e Sic̄ ⁊ ego p̄cepta p̄ris mei seruaui ⁊ maneo in eius dilectiōe: qz xp̄s ex amore ad pa/trē fact⁹ ē obediēs vsq̄ ad mortē: vt habet Philꝫ. ij. p hoc vnio eius ad patrē augmētata ē inq̄ntū glia aie deriuata ē ad corp⁹ eius i sua resurrectiōe. f Hec locut⁹ fū vob. ꝑ addit ne forte aliās crederet q xp̄s se nō ꝓpter nos ad p̄dicta inuita ret. ideo subdit: g Ut gaudiū meū i vob̄ sit. gaudiū enim xp̄i hoīs ꝓsistit i ꝓiunctiōe ad deitatē modis p̄dictis. ad quā etiā pueniem⁹ p mādatoꝝ obseruationē: alio tñ mō q̄ xp̄s: vt dictū ē. h Et gaudiū vr̄m ipleat. qđ nō pōt ee nisi in glia celesti: qz nihil circa deū pōt replere corꝝ humanū: ꝓpter qđ dicit Aug⁹. libro cōfes. Jnquietū est corꝝ meū dñe donec requiescat i te. i Hoc est p̄ceptū. Hic rūdet cuidā q̄stioni q̄ sibi posset fieri: qz posset aliq̄s dicere. tu admonuisti nos adherere tibi ⁊ dixisti q hec adhesio ꝓsistit in mādatoꝝ ob/seruatiōe: sz ostēde nobis vlteri⁹ obseruandi modū. ideo di/cit q modus obseruādi ē p dilectionē dei ⁊ ꝓximi: qz i his duob⁹ tota lex pēdet et ꝓphete: vt habet Matth. xxij. cui⁹ ratio ē: qz oīa bona opa ex charitate ꝓcedunt: ꝓpter qđ di/cit Hzeg⁹. Sicut multi arboꝝ rami ex vna radice ꝓdiunt: sic multe x̄tutes ex vna charitate generant⁹ ⁊ ad charitatez ordinant⁹: ꝓpr̄ qđ dicit apls. j. Timoth. j. Finis p̄cepti ē cha/ritas ⁊ hoc ē qđ dr̄: Hoc ē p̄ceptū meū vt diligatis inuicem. Nicz aūt in dilectiōe ꝓximi includat⁹ dilectio dei tā q̄ ꝓxi/palioꝝ: qz ꝓxim⁹ nō ē diligēdus nisi ꝓpr̄ deum. tū saluator ꝑ magis facit mētionē exp̄ssam de dilectiōe ꝓximi cū dicit: in/uicē: qz intēdebat apls̄os inducere ad fidelīū edificationē et ꝓsolationē ⁊ tribulationē sustētādā ad q̄ necessaria ē charī/tas ꝓximi. k Sic̄ dilexi vos. i. efficaciter gratuite ⁊ recte: sicut expositū ē ca. p̄ce. Q̄ aūt xp̄s sic dilexerit ꝓbat cū sub dit: l Maiorē hac di. ⁊c. ꝑ aūt fecit xp̄s. q̄. ⁊c. Quattuor eni diligēda sūt ex charitate. s. de⁹: aīa: ꝓxim⁹ ⁊ corp⁹ pro/priū. ideo cū charitas sit ordinata: ꝓ ipo deo q̄ est p̄mū ⁊ ma/ximū diligibile: ex charitate debēt alia tria exponi sicut mi/nus ꝓ maiori. ꝓ aīa aūt ꝓpria debet ꝓxim⁹ ⁊ corp⁹ ꝓpriū cō/tēni: ꝓ salute ꝓximi debet vita corꝑalis exponi. ⁊ ideo cū cor/pus ꝓpriū sit maximū bonū qđ nob̄ remanet ꝓ ꝓprio expo/nēdū: ptz q̄ i tali expositiōe ē maximū signum dilectiōis ad ꝓximū. verūtū qz obseruatio mādatoꝝ non solū inducit ad dilectionē ꝓximi: ꝑ p̄ncipali⁹ ad dilectionē dei. ideo subdit: Vos amici mei estis si feceritis q̄ ego p̄cipio vob̄: et qz ami/cis reuelāt secreta. ideo subdit: m Jā nō dicā vos ſuos: id ē timore seruili subiectos tñ amore filiali erāt subiecti: et ꝑ mō apl̄i aliq̄s dicunt̄ serui. Romo. j. Paulus seruus ihesu xp̄i ⁊c. n Quia seruus nescit qđ faciat dñs eius. ꝑ vide mus i humanis. secreta tñ reuelant filijs: hmōi erant apl̄i q̄ xp̄o erāt subiecti amore filiali. ideo subdit: o Vos autē dixi amicos ⁊c. nota feci vobis. hoc nō est intelligendum de oīb⁹ simpliciter ⁊ ab solute: qz apl̄i nō habuerūt tantā plenitudinē scientie sicut xp̄s: sed ē itelligendum de oīb⁹ ptinentib⁹ ad eoꝝ statū: cuiusmodi sūt ista que ptinēt ad eoꝝ salutē: ⁊ fidei et morū p̄dicationē: ⁊ ecclie gubernationē. Et qz ista cōferūt ad vtilitatē fidelium: non ipius xp̄i. ideo subdit: p Nō vos me elegistis ⁊c. Duplex est enim electio fi/delium. Una eterna q̄ est idem qđ p̄destinatio diuina. ⁊ hec electio apl̄oꝝ ⁊ allox fi/delium est a solo deo ex mera liberalitate. Alia est tpalis. s. vocatio ad fidem ⁊ gra/tiam ⁊ apostolatuz ⁊ hmōi: ⁊ ista vocatio est effect⁹ ꝓme. ſm illud ad Roma. viij. Quos p̄destinauit hos ⁊ vocauit: ⁊ sic apl̄i electi sunt a xp̄o tempore gratie.

q Et posui vos. i. firmiter dispōsui. r Ut eatis. p̄dicādo ꝓ totum mundum.

s Et fructū afferatis ⁊ fructus vester maneat. quia fides ecclesie manebit vsq̄ ad finē mūdi q̄tūcūq̄ tribulatiōib⁹ impellat⁹: Uel aliter: Maneat in gloria eterna.

t Ut quodcūq̄ petieritis patrē in nomīe meo det vobis. dūmodo tamen ista peti/tio fiat ꝓ vobis pie ⁊ ꝑseuerāter: sicut supra expositum est eodem ca.

Hec mā.

ſ p̄dicatione ⁊ passione sicut ego.

a me⁹ vt fructū plurimū afferatis: ſ vt ait apls: Jpi⁹ opus sum⁹ creati in xp̄o.

b ⁊ efficiamini mei discipuli. Sicut ſ ecce vnde plurim⁹ fructus ex dilectione: sed vn de dilectio: qz prius nos dilexit.

dilexit me pat⁹: et ego dilexi vos. ſ ⁊ ideo ꝑseuerate. a ſ quō in ea manebim⁹ di/ligite me: ⁊ vos dignos diligi efficite.

c Manete i dilectione mea. Si p̄cē/pta mea seruaueritis: manebitis i dilectiōe mea: sicut ⁊ ego p̄cepta/ a ſ ⁊ p hoc ostēdo: diligi a patre ego homo.

pta pr̄is mei seruaui: ⁊ maneo in eius dilectiōe. Hec locutus sum a ſ vt gaudeā de vobis: qđ ē cū gratiā p̄stat.

d vobis vt gaudiū meū i vobis sit ſ dū ꝑ gr̄am ei⁹ cōsortiū habebūr.

ſ vr̄o impleatur.

e ⁊ gaudiū vestrū impleat. Hoc ē ſ nō aliud: qz i hoc sūt oīa: ⁊ dilectio dei ⁊ fides.

p̄ceptū meū vt diligatis inuicē si a ſ nō sicut hoies se inuicē diligūt: sz vt deū habea/tis. ſ ita ⁊ vos ꝑ fratrib⁹ vr̄ me imitemini: sz nō mihi cōparemini. b ſ vt sic̄ posui aīaz meā ꝓ vob̄

f cut dilexi vos. Maiorē hac dile a ſ ponere aīaz ꝓ amicis nō ē dilectio sz effect⁹ di

ctionē nemo habet q̄s vt aīam su lectionis. a ſ er ꝑ charitatem eritis amici.

am ponat qūis pro amicis suis. Vos amici mei estis si feceritis q̄

ſ et si ꝓtius.

g ego p̄cipio vobis. Jam nō dicā a ſ .i. ille q̄ solo timore seruit non ille de q̄ dicitur: euge ser. bo. ⁊c. qui seruit ex amore.

vos seruos: qz serꝰ nescit qđ fa/ciat dominus eius. Vos autē di a ſ ego homo ad op⁹ hoim.

xi amicos: qz oīa q̄cūq̄ audiui a a ſ q̄ nō elegit nōdū diligit.

h ꝑe meo nota feci vob̄. Nō vos a ſ miscōia ꝓuenit vos cū esset mali. b ſ inspiraui

me elegistis sed ego elegi vos: et fidē. a ſ .i. ad gr̄az plāraui. b ſ ꝑ me viā: ⁊ hoc itex gr̄a. ſ eatis volēdo fructū afferat⁹ ꝑseueran do. c ſ quē nō afferēt nisi ꝓtius electi.

posui vos vt eatis ⁊ fructuz affe/ ſ .i. dilectio q̄ ē fructus noster q̄ mō ē i desiderio: nōdū i saturitate: ⁊ ipo desiderio q̄cūq̄ p. ⁊c.

ratis: et fruct⁹ vr̄ maneat: vt qđ/

a Hec mā. Hic ostēdit ꝙs sit fructꝰ quē dixerat: p q̄ et dabit pater qđ petim⁹ :q̄ t ꝑ dedit vt diligam⁹. b Et diligatis. Aug⁹. Merito sepe dilectionez cōmēdat q̄si sola p̄cipienda sit sine q̄ nō possūt cetera q̄ sine ceteris non pōt haberi. Ꝑro hac aūt patiēter debem⁹ sustinere etiaz oīa aduersa mūdi. vñ subdit: Si mū. tc. c Si mūdus. Noīe mūdi aliqñ boni aliqñ mali designāt qz vna massa ē q̄ tota in adā perijt: de q̄ sūt alia vasa in honorē: alia in cōtumeliā. d Mūdꝰ qđ suū. Si malus punit scelꝰ mali: ex pte odit mundꝰ qđ suū ē: dñ punit ex pte amat: qz malus fauet malis. e Sermōis. Hoc scz. Mō ē seruꝰ maioz dño suo: t illi⁹ superioris. Scitote q̄ priorē me. v. o. h. et subdit causā: qz nō est ser. ma. do. suo. f Mō ē ser. Quia exēplo sui q̄ aliud meli⁹ nō ē monuit ad ferēda odia mūdi: subdit q̄re debeāt eum ī ꝑ imitari: qz ipe dñs: illi serui. g Si non ve. Hic exp̄ssi⁹ iudeos ostendit: ad q̄s venit: de q̄b⁹ sub noīe mundi supioza dixerat. Et qz ad eos venit: ꝑ inexcusabiles de oīb⁹ malis ostēdit. h Excusationē. Illi q̄b⁹ nō venit nec locutus ē: habēt excusatiōez nō de oī pctō: sed de ꝑ q̄ in x̄pm nō crediderūt. Hi x̄o q̄b⁹ in aplis venit t locutꝰ ē: non excusant. Ꝑriores x̄o q̄ sine lege peccauerūt: sine lege peribūt. i De pctō. Qz nō credūt me ꝑ oderūt: t psequūtur ī meipo t ī meis: sz ꝑ pctū ī me redundat et in patrē: qz q̄ me odit t patrez meū odit. Et qđ ē grauissimū nō solū veni t locutꝰ sū ꝑ opa feci: q̄ videntes oderūt t me t ꝑrez. Hec ē causa q̄re ꝑ vt impleat qđ ī lege scptū ē: Qui oderunt me gratis tc. ¶ Qui me

Ps. 34.

Nico.de lyra

a Hec mādo vob vt diligatis iuicē. In ꝑ ꝛcludit intentū p hoc signās q̄ oīa p̄dicta dixit eis ad hunc finē. s. vt mutuo se diligāt. b Si mūdꝰ. Hic agit de palmitū adherētiū purgatiōe p tribulationes futuras ꝓ ipas eos cōsolādo: t diuidit in tres. qz primo ad eoz cōsolationē rationes inducit. scdo eas exponit. ibi: Memētote. tertio excusationes psequētiuz excludit. ibi: Si nō venissem. Circa pmuz ponit duas rōnes. Ꝑma sumit exēplo sui. Mēbra enī refutare nō debēt ꝛditionē capitis cū nō sint maioris dignitatis imo minoris: x̄ps aūt caput ē aplox̄. t ideo exēplo x̄pi debēt patienter tolerare tribulationes psequētiū: t ꝑ ē qđ ꝓz: Si mūdus vos odit: hic accipit si ꝑ qz. q. d. qz futurū ē q̄ mūdus vos odiat. c Scitote. ad ꝛsolationē vrāz. d Quia me priorē vobis odio habuit. ꝓpter qđ dicit Aug⁹. in ꝑmone. Recusat esse in corpe q̄ odiū nō vult sustinere cū capite. Scda ratio sumit ex pte mūdi. silitudo enim ē causa dilectiōis: ꝑm illud Eccli. xiij. Omne animal diligit sibi simile. t dissimilitudo ē causa odij. Aplī aūt dissimiles erāt hoīb⁹ mundanis t ideo nō debebāt admirari si psecutiones sustinerēt ab ipis: t hoc est qđ dicit: e Si de mūdo fuissetis. Iz aplī essent de mūdo ꝑsentia corporali: nō tū erāt ꝺ mūdo ꝛcupiscētias mūdi imitādo. f Mūdus qđ suū erat diligeret. Iz ꝛtra ꝑ videt cē q̄ aliqui ꝑncipes mūdani de q̄b⁹ loquit̄ salnator: eniz essent psecutores aplox̄. aliqs tñ mūdanos t malos nō diligebāt: Iz magī psequebāt vt latrones t ꝑdones t hmōi ꝙs iterficiebant. Dicēdū q̄ malū nō pōt esse purū q̄n habeat aliq̄d de bono: aliter seipm destrueret: ꝑm pbm. iij. ethicox̄. Licz igit ꝑncipes illi q̄ psecuti sūt aplos essent mūdani t mali x̄tū ad supbiā t infidelitatē t hmōi. tū aliq̄d boni habebāt: vtpote instīciā: clemētiaz: vel aliq̄ hmōi: sicut legit̄ de Traiano t de multis alijs ꝑncipib⁹ mūdanis t sic psequebāt latrones t ꝑdones inx̄tū erāt eis dissimiles ī bono iusticie: sicut ecōuerso psequebant aplos et alios fideles inx̄tū erāt eis dissimiles ī infidelitate. Sed adhuc diceres qz sūt aliq̄ mundani in eodē vitio cōtantes: q̄ tñ sese ꝑsequūt vt supbi t cupidi: ꝓpt̄ ꝑ dicēdus q̄ duplex ē amoz sez amicitie t ꝛcupiscētie. In amore aūt amicitie sūtudo ē causa amoris: qz amicꝰ vult amico bonū inx̄tus apprēdit ipsum quodāmō vnū sibi: qz amicꝰ ē alter ipe ꝑm pbm. ꝑ aūt non ē p realē idētitatē ꝑ ꝛformitatē. Sic aūt nō ē ī amore ꝛcupiscentie q̄ aliqs vult sibi ꝓpsi bonuz. et ideo quāto pl⁹ diligit se amore ꝛcupiscētie x̄ aliū sibi sile⁹ amore amicitie: tanto odit eū inx̄tū ipedit p eū a ꝛsecutiōe boni amati. t sic vn⁹ supb⁹ odit alterꝝ inx̄tū surripit sibi singulārē excellentiā quā cupit: t auar⁹ sililer auarū inx̄tū arripit sibi lucrū qđ desiderat. et sic ꝺ alijs. g Memētote. Hic exponit rōnes p̄dictas. t ꝑmo ꝑmam. scdo scdaz. ibi: Sz ꝑ oīa. Prima rō erat de psecutiōe illata x̄po t aplis inferēda: t x̄tū ad ꝑ dicit: Memētote sermōis mei quē ego dixi vobis. ꝭ. xiij. ca.

Joh. 3. e

† 15. e

b Mō ē seruꝰ maioz dño suo. Qz aūt pr⁹ vocauit eos ꝓ suos. xiij. ca. et ꝑ idē repetit: nō ē ꝛ illud qđ ī ꝑ capło dixit. Jā nō dicā vos seruos. Seruitꝰ enim quā aplis attribuit nō ē aliud q̄ subiectio ex amore filiali ad x̄pm q̄ ꝺ seruit⁹ large. Seruitꝰ aūt quā ab eis excludit ē timoris seruilis q̄ a charitate excludit. vt hr̄. j. Joh. iij. i Si me psecuti sūt t vos psequēt̄. si ꝓ qz. q. d. qz me psecuti sūt de facto: nō ē mirum si vos psequent̄ ī futuro. k Si sermonē meū seruauerūt t vr̄m seruabūt. Hic pōt accipi si dupliciter. s. ꝓ qz et ꝓ nō: qz aliq̄ xp̄ū x̄pi deuote susceperūt: vt Nicodem⁹ Lazarus t sozores ei⁹ t sil̄es: t aliq̄ ꝑsenserūt sicut scribe t pharisei: t sililer fuit de aplis: quia aliq̄ eos deuote audiebāt: sicut ptz ꝺ Cornelio Act̄. x. t ī plurib⁹ alijs loc̄ t miti eos ꝑsenserūt: t a se repulerunt vt ptz Act̄. xiij. vbi barnabas t paulus dixerūt: Uob oportebat ꝓmū loq̄ xp̄ū dei: ꝑ qm̄ rep ellitis illud t indi. iu. vos tc. l Sz ꝑ oīa. Hic expōit scdaz rōnez q̄ fuit de odio mūdanoz erga aplos cui⁹ causā explicat dicēs: Sz ꝑ oīa facient vob ꝓpt̄ nomē meū. i. ꝓpt̄ ꝛfessionē t ꝑdicationē nois mei. m Quia nescīūt eū q̄ misit me. i. deū pr̄z. Cōtra ꝑ videt illꝺ ps. lxxv. Notus ī iudea deꝰ. Dicēdus q̄ habuerūt

Dan. 10. c
Luc. 6. f

Ps. 24. a
Dan. 13. b

D

noticiā determinatā de vnitate dei. de pluralitate aūt psonax nō habuerūt noticiā: nisi supiozes scripturas itelligētes. tñ illa noticia fuit absc̄ura: qz aūs tps x̄pi nō fuit mysteriū trinitat̄ ad plenū renelatū. Illa etiā noticia quā bēbāt de ꝑ iudei fuit eis obscurata ex odio qđ ꝛceperāt ad doctrinā christi: t sic Iz cognoscerēt inx̄tū ē pr̄ oīm p creationē: nō tñ cognouerūt eū inx̄tū misit filiū suū ad salutē credētiū. ista tñ igrātia nō excusabat eos ī psecutiōe x̄pi t aplox̄: qz ꝑcedebat ex odio t inuidia: vt dictū ē. Sili⁹ igrātia excusabat tyrānos aplos t alios fideles psequētes: qz ꝑcedebat ex obstinatiōe coz ī pctō idolatrie: qđ ptz ex ꝺ qz videbāt p aplos fieri signa x̄tus diuīe. t tñ pmanebāt ī infidelitate: qz aliq̄ attribuebāt sciētie magice t male. n Si nō ve. Hic oñdit psecutores x̄pi t fidelū ī excusabiles. t ꝑ ostendit dupliciter. ꝑmo ex his q̄ facta sūt ī x̄pi pātia. scdo ex his q̄ facta sūt ī eī⁹ absentia. ibi: Cū aūt venerit. ꝑma in duas. qz ꝑmo ostēdit eos inexcusabiles x̄bis. scdo factis. ibi: Si opa. Circa ꝑmū sciēdū q̄ doctria x̄pi fuit ita mūda pura t pfecta: vt ptz intuēti: t dict̄ ꝓpt̄ax ꝓsona t ipox̄ ipletiua: vt ptz ꝛferēti nouū testamētū veteri. Itē sic fuit ꝛfirmata miraculis soli deo possibilib⁹ q̄ sufficiēter debebat ꝛuincere audientes ad credendū: ꝓpt̄ qđ dixit Nicodem⁹. ꝭ. iij. ca. Scim⁹ qz a deo venisti magr̄. Nemo enī pōt ꝑ signa facere q̄ tu fac̄ nisi fuerit deꝰ cū eo: ꝓpt̄ qđ infidelitas iudeox̄ fuit maximū pctū: t ꝑ est qđ ꝺ: Si nō venissem. ꝑ dixit qz ei⁹ aduētus erat eis ꝑmissus ī lege ꝓphis. o Et locutꝰ fuissem eis. li nō qđ ī aliq̄b⁹ libris iterponit nō ē ꝺ textu: ꝑ resumit ex p̄cedēti clausula. p Pec

catū ꝓpter

a Qui me odit. Questio nō dissimulanda ꝫ nascit: quō scz poterāt odisse quē nescīūt: si enī deuz nō (qđ ē ipe: sed nescio q̄d aliud suspicant esse) credūt ꝫ ꝫ oderūt: vtiq; nō ipm oderūt: sed qđ sua suspitiōe mēdaci: vel falsa credulitate ꝓcipiūt. Si ẋo qđ ē: ꝫ de illo sentiūt: quō eum nescire dicīs: ꝫ qđ ē de hoīb⁹ vel ī hoīb⁹ hoc fieri pōt. Non enī visos possumus diligere vl odisse: sed nō ignotos: qz ꝫ si non visi: fama vel lr̄is nota ē eoz ꝓbitas vl ĩprobitas: q̄ si diligim⁹ bona ꝫ odim⁹ mala: ꝫ ita nō errabimus ī iudicio rerū: veniale ē. Si nō vera sentim⁹ de occultis hoīm q̄ ē humana tentatio: si suspicemur aliter esse q̄ sint: q̄ suspitiones si sint humane: iudiciū de talib⁹. i. diffinita certaq; sn̄ia ꝓhibet. Ex suspicationib⁹ aūt euenit: vt bon⁹ bonū si putet malū nesciens oderit: q̄ etiā nesciens malum diligit. Sic et malus cū displicet bonitas: bonū odit et si putet malum nesciens diligit.

a Qui me odit: ꝫ patrē meuz odit. a
a ℣ nō iter eos vel cozā eis: sz ī eis: qz eos sanauit p quib⁹ debuerūt eum amare: non odisse.

b Si opera nō fecissem in illis q̄ nē b+
℣ illud magnum.
mo ali⁹ facit: pctm̄ nō haberent.
℣ illa opa. ℣ et si nescīēt.

c Nūc aūt ꝫ viderūt: ꝫ oderūt ꝫ me c d
ꝫ pfez meū. Sz vt impleat sermo e
℣ que ē eis data. ℣ in psalmis.

d qui ī lege eoz̄ scriptꝰ est: †qz odio f g
e habuerunt me gratis. Cum autē h
a ℣ spōre vt de⁹. b ℣ vt sit fiducia cōsolationis. c ℣ ecce q ꝫ filꝰ mittit a patre a quo ipse est.

f venerit paracl⁹ quē ego mittō i
℣ vt sit fiducia p̄dicationis.

g vobis a patre spiritū veritatis q̄ k
a ℣ ecce q ꝫ pater mittit. b ℣ manifestatiōe sui qz rāto miraculo q d purabat⁹ mortuū resurrexisse ꝫ viuere ꝓbatus est.

a pātre ꝓcedit: illē testimoniuz l
a ℣ qđ nō mō: qz nō adest plenitudo illius rei⁹.

phibebit de me. Et vōs testimo/ m
℣ per eum. ℣ p̄dicatiōis mee.
ideo predicare poteritis qđ nostis.

niū phibebitis: qz ab initio meū n
estis. La.XVI

h Hec locutus sū vobis vt o p
nō scādalizemini †Absq; q †
i synagogis facient vos. Sz venit r †

b Que nemo. Aug⁹. Qz paucit tot millia de paucis: q̄ sup aq̄s fuit ꝫ petrū ire fecit: et alia hmōi. Sz ꝫ moyses in diuiso mari: in mānā. et iosue in diuiso iordane: infixo sole: et alij pfēs fecerūt: q̄ nec christ⁹ nec ali⁹ fecit. Mō g̃ de talibus ꝫ dicit. Supat etiā xp̄s miracula oim: q̄ natus ex virgine: q̄ de morte surrexit: sed ꝫ non fūt facta in eis nec cozam eis. Dicit g̃ de sanitatib⁹: quot et quātas nullus fecerat ī eis: ꝫ qz ipe p seipsū fecit: nemo sine eo. c Oderunt ꝫ me ꝫ patrē. Judei dicūt se diligere deū: et tñ nesciētes oderūt: qz q̄ volunt esse mali: nolūt eē veritatē q̄ dānant. Et sicut oderūt suā penā: oderunt veritatē: q̄ irrogat penā: nescientes eū esse veritatē. Et si oderūt veritatē: oderūt eū ꝫ quo nata ē veritas: ꝫ ita pātrē nesciētes ex eo natā veritatē oderūt. d Quia odio ꝛc. Gratis odit q̄ nullū ex odio cōmodū q̄rit vel incōmodū fugit. Sic impij oderūt xp̄m. Sic iusti diligunt gratis: non ꝓpter aliud sed ꝓpter ipsum.

e Cum autē. Nunc videntes opera oderunt gratis ꝫ me ꝫ patrē. Sed cuz venerit paraclytus manifestatore testimonio ꝙincet eos q̄ viderunt ꝫ oderunt: ꝛz et quosdā eoz̄ compunctos de tanto scelere conuertet.

f Quē ego mit. Die pentecostes venit spūssanctus ī centū. xx. homīes cōgregatos: cū q̄bus erant omnes apostoli in domo vbi cena fuerat. g Qui a patre. Spūs ꝓcedit a patre et filio: sz filius dicit a patre ꝓcedere: qz ad patrē solet referre: ꝫ q̄ ipe⁹ ē de quo ipse ē. Aq̄ g̃ habet vt sit: ab illo habet vt de illo ꝓcedat spūs.

h Hec locutus sum. Postq̄ exemplo suo docuit ferre odia in quo sciūt quid debeant facere: sed nō possunt postq̄ etiā ꝓmittit spiritū quo poterūt desistere. etiaz addit: Hec locutus sum de odio mei: qđ est exemplum de spiritu q̄ cōfirmabit: vt ita charitate diffusa in cordibus vestris: sit vobis multa par ꝫ non scandalū. Nā enī scādalū? Quid passuri? absq; synagog⁹. i. extra synagogas faciēt vos: qz nō erat ali⁹ ppls dei nisi isr̄: si xp̄m recipet nō ēet alia eccl̄ia xp̄i: nec alia synagoga isr̄. Sz qz isti semp volūt eē sine xp̄o: volētes ꝓstituere suā iusticiā: pellūt eos q̄ nūq̄ volūt eē sine xp̄o: iusticie ei⁹ subiecti. Hec erubescūt pulsi: sic illi q̄ credēt ī iesū: ꝓpt metū nō audebāt ꝓfiteri ne pellerēt de synagog⁹: diligētes gl̄iaz hoīm mag⁹ q̄ gl̄iaz dei. i Sz venit. Quasi si pulsi ab eis tot acq̄rent mihi (vñ vob gaudēdū) vt nō sat⁹ sit eis vos pellere. Sz ñ sināt viuere: ne oēs acq̄rat⁹:

℣ vt a iudaismo catū ꝓpter ei⁹ grauitatē tñ sine ꝫ habebāt bū alia pctā ꝫ añ habuerūt.

a Qui me odit ꝫ patrē meū odit. Hoc subdit ad ostendendū q̄ exceptio iudeoz̄ doctrine tā efficaci nō credētiū ꝓcessit ex iuidia ꝫ odio ꝫ ipm. b Si opa. Hic ponit scīa rō ad ostēdēdū eos inexcusabiles: q̄ ꝓcedit ex opib⁹ factis a xp̄o q̄ fuerūt ita magna ꝫ virtutē creature trāscēdētia q̄ null⁹ali⁹ fecerat añ talia: vt ptz in illuminatiōe ceci nati: ꝫ ī suscitatiōe Laçari q̄drid̄uani: ꝫ ī supnaturali eclypsi ī passiōe xp̄i. ꝫ ideo si illi q̄ fuerūt increduli moysi ꝫ ꝓphetis fuerūt grauiter puniti ꝫ inexcusabiles reputati: multo forti⁹ isti. ꝫ ꝫ est qđ ꝛc: Si opa nō fecissem ī eis q̄ nemo ali⁹ fecit: pctm̄ nō haberēt. s. infidelitat⁹ ī me: ꝛz haberēt alia pctā. c Nūc aūt ꝫ viderūt. s. opa. d Et oderūt ꝫ me ꝫ patrē meū. qz ex odio ad xp̄m ipi⁹ opa tanq̄ maligna attribuebāt beelzebub ꝓncipi demoniox: vt habet Mat. xij. e Sz vt ad impleat sermo hic vt reneē ꝓsecutiue: quia ex odio eoz̄ secuta ē impletio illi⁹ sermonis. † ps.14.

f Qui in lege eoz̄ scriptꝰ est. s. ps. xxxiij.

g Odio habuerūt me gratis. i. sine causa. imo ecōtrario habebāt causā amādi eū ex bñficijs eis impēsis ī docēdo eos ꝫ sanando infirmos eoz̄. h Cū aūt ve. Hic ostēdit eos inexcusabiles p ea q̄ facta sūt in xp̄i absentia: videlz p aduentū spūssancti sup ap̄los post ascēsionez xp̄i: qđ fuit signū manifestissimū ad doctrinā xp̄i ꝓfirmādā: ꝫ ꝫ ē qđ ꝛc: Cū aūt venerit paralytic⁹. i. ꝓsolator. i Quē ego mittā vob a pātre. In ꝫ ostēdit spiritūsāctū a se ꝓcedētem ī ḡtū dicit se illū mittere. k Spiritū veritat⁹ q̄ a pātre ꝓcedit. In q̄ ostēdit spiritūsāctū a pātre ꝓcedere: qz ꝓcedit ab vtroq;. l Ille testimoniū phibebit ꝛc me. Qz enī hoīes ꝓph⁹ illiterati ꝫ simplices de ꝓfunditate scripturaruz subito plane loquerēt ꝫ ī oībus linguis: fuit maximū signū ad ꝓfirmādū fidē xp̄i. m Et vos testimoniū phi. ꝓindicādo oīb⁹ populis. † Da.14.d Dan.13.b Luc.21.c

n Quia ab initio mecū est⁹. nō ē itelligēdus q̄ fuerint cū eo a ꝓncipio vite ei⁹: ꝫ ab initio sue predicatiōis qñ incepit docere ꝫ miracula facere.

Moraliter. La.XV

a †Ego sū vitis vera. Moralē ista vitis dici pōt q̄libet religio approbata. ꝫ illa maxime q̄ magis appropinquat xp̄i vite. agricola ẋo religioni p̄sidens et ip̄i⁹ curā gerēs. hui⁹ aūt vitis palmites sūt religiones intrātes: q̄ aliq̄ aūt ꝓfessionē inutiles reptunt ꝫ infructuosi: q̄ sūt statim p agricolā amonēdi. alij ẋo sub spe ꝓficiēdi sūt ad ꝓfessionē recipiēdi: q̄ ꝫ tñ aliqui nō manēt ī vite p sui stat⁹ dilectionē: ꝫ aliqui apostatāt ꝫ aliq̄ solo habitu remanēt. remanētes aūt habitu ꝫ deuotiōe fructificāt: ꝫ vt magis fructificēt de suis defectib⁹ p correptionē debitā purgant: vt sic pluri/mū fructū faciāt ad dei gl̄iaz ꝫ suā beatificatiōez: ꝓpt qđ ī hui⁹ parabole fine ꝛc: f† Hec locut⁹ sū vob vt gaudiū meū ī vob sit ꝫ gaudiū vr̄m impleat. qđ aūt sequit ē inductio ad amorem charitatis: ꝓpt qđ sensus litteralis ē de se moralis: nec occurrit alia moralitas vsq; ibi:

n† Si nō venissem ꝫ locut⁹ eis nō fuissem ꝛc. Seq̄t: b† Si opa non fecissem ꝛc. p ꝫ ostēdit q̄ q̄libet p̄lat⁹ et curat⁹ q̄ ī ꝫ ē xp̄i vicari⁹ qđo suo debet bonā admonitiōez ẋbi ꝫ oratiōnē exp̄lere: et si ī vtroq; deficiat vl altero qđ⁹ habet aliquā excusationē de peccato nō a toto sz a tāto: maxime si defect⁹ ē in facto. vñ ꝫ dicunt laici q̄re nō faceremꝰ ꝫ vel illud cū p̄lati ꝫ curati hoc faciunt ꝫ etiā religiosi. La.XVI

o Hec locut⁹ sū. Postq̄ xp̄s aliq̄s rōnes posuit ad discipulorum ꝓsolationē: hic magis explicat suā intētionē. ꝫ diuidit ī tres. qz ꝓmo dicta explicatio ponit. scdo ei⁹ effect⁹ ostendit. ibi: Dicūt ei discipuli. tertio intētū ꝓcludit. ibi: Nec locut⁹ sū. Prima ī duas. qz ꝓmo ponit rōnes q̄b⁹ cōsolatus est eos de tribulationib⁹ futuris: ꝫ hoc vt ꝓtinuet se ad dicta imediate p̄cedētia. scdo explicat rationes cōsolatorias de recessu suo. ibi: Et nunc vado. Prima in duas. qz ꝓmo ponit intentionē suam. secūdo subiūgit dicti rōnem. ibi: Nec aūt vobis ab initio. In ꝓma ergo pte dicit sic: Hec locut⁹ sū vobis. i. ad ꝓsolationē vestram ꝫ tra futuras tribulationes. p Ut nō scādalizemini. cadēdo p impatientiā q̄si eueniēt vobis. Scandalizare dicit a scandalon grece qđ significat impactionē pedis p quā homo ruit: ꝫ ad similitudinē hui⁹ in spūalib⁹ dicit q̄s scādalizari in tribulatione qñ ē occasio cadēdi p impatientiā. q Absq; synagogis faciēt vos. Incipit ꝫ explicare ī pticulari tribulatiōes futuras iter quas electio de synagoga reputabāt magna: sicut apud nos electio de ecclesia p excō municationē. r Sed venit hora. de propinquo.

Ut ois q

ſ vt a iudaismo auertatis ī q̄ deū isr̄l credūt deseri
t sancta sua. a Hec aūt. Postq̄ dixit futuras
eor̄ passiones: t ꝓsolatorē spiritū eis eē dādū ,sub
dit: Hec nō dixi vobis ab initio . Qz si de passio
nib⁹ accipim⁹: nō solūmodo post cenam: ſz t ante
p̄imū pascha: t ab ini
tio missiōis .xij. apl̄oz p̄
dixerat: ſ de ꝓsolatione
spūs eis vēt̄ura nō p̄di
xerat: qz ip̄e cum eis cor
porali p̄nti a aduocat⁹ vl̄
ꝓsolator erat: ſ qz iā itu
rus ē: op⁹ erat vt illū di
ceret venturū: q̄ ꝓfirma
ret eos ꝫ abiectiētes t in
terficiētes. b Vado
ad. Ita palā: vt nemo ī
terroget q̄ visu corpali
cernat. videbūt eū ī nu
be ascēdētē certi ō glia:
q̄ p̄i⁹ p̄dicta passiōe q̄si
erāt: dñe quō vadis?
c Si enī. Mō q̄ posit⁹
i terra nō posset dare: ſz
qz illi nō sūt idonei acci
pere: nisi eū ſm carnem
desistant nosse. d Si
aūt. Mētib⁹ vr̄is sic ra
ptis ad celestia: aderit
spūs simul pater t filiꝰ.
Spūales enī ex carnali
bus facti: capaci⁹ fuerāt
trinitatē habituri: sicut
p̄missum erat. e obiscū
sū vsq̄ ad cō. ſ. Et ad eū
veniem⁹ et man. a. e. fa.
Mūq̄ enī itelligēda est
sepatio: t ſ i sigillatim lo
quat scr̄ptura ō psonis.
Op⁹ enī erat sic trinita
tē insinuari. e Ille ar.
Mō q̄ filiꝰ nō arguat: ſz
qz spūs dabit eis charī
tatē t pellet timorem: vt
sit eis libertas arguēdi.
Aug⁹. Arguit ō pctō
qui in christum non cre
dit. Argu̇itur t de iusti
cia eor̄ qui credūt. Ipa
enī fidelium cōpatio: infi
delium est vituperatio. Cre
dāt igit̄ hoies in x̄pm:
ne arguanꝰ de pctō infi
delitatis q̄ oīa tenēt̄ur.
Trāseāt in numero fide
lium: ne arguantur ꝫ iu
stitia eor̄ quos iustifica
tos nō imitanꝰ. Caueāt
futurū iudicium: ne cuz
mundi p̄ncipe iudican
tur: quem iudicatuz imi
tentur. f Et de iusti
cia. Non de sua: sed de
credentium iusticia mū
dus arguitur: quorū cō
paratione dānaꝰ. Undenon ait: Mō videbit me
mūdus: ſz nō videbitis me vos apl̄i. Cōtra infi
deles q̄ dicūt: quō credem⁹ qđ nō vidim⁹?: Est ve
ra iusticia credere qđ nō videꝰ: vt q̄ videꝝ hoiez
credideꝝ deū. Et cū p ascēsionē forma hois sub
tracta ē visib⁹: tūc ex oī pte impletū ē: Just⁹ ex fi
de viuit. Et iā nō videbitis me. i. nunc̄ videbit
me talē vt mō. i. mortalē iudicādū: ſz glorificatū
iudicē. Et ſ ē iusticia fidei: de q̄ apl̄s . Et si nou⁹
m⁹ x̄pm ſz carnē: ſ iā nō noum⁹. tūc quā qz mū
dus ab ist̄ ū vult accipe arguit. g De iudicio.
Quia si dānatū illū sequūt: cū eo dānātur: t ne
sibi credāt parci terrētur supplicio illi⁹ superbi.

ſ q̄si ſz ne rimeatis solitudinē: qz tor acq̄retis vt
p eis ad gloriā dei videamini occidendi.
a ſ zelū dei habent: sed nō ſm scientiā ſz ex stulta
ignorantia.

hora vt oīs q̄ iterficit vos arbitre a
tur obsequiuz se p̄stare deo. Et ſ b
esse.
faciēt vob: qz nō nouerūt p̄ez ne
ſ filium.
ſ hec fient: sed ego p̄dixi: ne ignaros hec t impro
uisa turbarent: sed puisa patienter ferantur.
q̄ me. Sz ſ locut⁹ sū vob: vt cum c
ſ tenebrosa. ſ oportunitas. ſ maloz. ſ z caue,
venerit hora eor̄ reminiscamini:
eris vobis. ſ de aduentu paracliti.
a qz ego dixi vob . Hec aūt vob ab d
a ſ ego paracletus veniet.
initio nō dixi: qz vobiscū ēra . Et e f
ſ t ideo opus est p̄dicare de illo.
b nunc vado ad eum q̄ me misit: et g
ſ iterum a vobis.
nemo ex vobis interrogat me q̄
ſ a nobis. ſ .i. me iterū a vobis.
vadis. Sed qz hec locut⁹ sum vo h
ſ cū nōdū consolatione spūs intus habeatis qua
melio⁹ me intus visuri estis: doleris me corporalib⁹
oculis subtrahi.
bis: tristicia iplebit cor vr̄m. Sed i
ego veritatē dico vobis: expedit
a ſ vt spūaliter iā me noscatis t carnaliter iā me
nosse desistatis: ne verbo carne facto: quasi lacte cō
tenti sitis. b ſ si carni qua alij carnaliter heseri
tis: capaces spūs non eritis.
c vobis vt ego vadam. Si enī non k
abiero paraclyt⁹ ū vēiet ad vos.
Si āt abiero mittā eū ad vos. Et l
a ſ p vos q̄ modo timidi.
cū m venerit ille arguet mundum m
ſ qđ hz mūd⁹. a ſ quā nō imitaꝝ. b ſ qđ ū timet
f de pctō et de iūsticia t de iūdicio. n
a ſ exponit qđ dixerat. ſ suo. b ſ arguet.
c ſ hoc specialiter ponit: qz hoc manēte cetera ma
nent: hoc discedēte cetera remittunt.
De pēccato q̄dēm: quia nō crēdi o
derūt in me. De iusticia vo quia
a ſ iam talē nō. v. t paul⁹ enī et stephan⁹
postea viderūt eum: sed iam alium.
ad patrē vado: t iā nō videbitꝭ p
ſ futuro.
g me. De iudicio āt: qz p̄ncepſ hui⁹ q
a ſ foras missus iudicio ignis reseruatus.
mundi iām iudicatus est. Adhuc r
n De iusticia. ſ. x̄pi quā nō acceptauerūt homines mūdani. o Quia ad
patrē vado. Per hoc enī q̄ x̄ps ad patrē rediēs resurrexit t ad celum ascē
dit declarata est iusticia eius ſm q̄ arguit Petrus Act̄. ij. Jesū naçarenū
virum approbatū a deo. Sequit̄: Hunc iesum resuscitauit deus cui⁹ omnes
nos testes sum⁹. dextera g̈ dei exaltatus t̄c. Et hui⁹ iusticie x̄pi declaratio
erat p̄secutor ei⁹ manifesta arguitio vel ꝺdēnatio. p Et iā nō videbitis
me. p̄sentia corpali habitātē vobiscū: qz post ascēsionē nō viderūt eū: ſz enī
post resurrectionē aliqū eis appareret añ ascensionē: tamen non habitabat
cū eis sicut añ: qz iā nō erat ī mortali corpe. q De iudicio aūt: qz p̄nceps
hui⁹ mūdi. i. diabolus: sicut. ſ. expositus est ca. xiij. r Jā iudicat⁹ est. i.
cōdēnatus diuina snīa tanc̄ obstinat⁹: t p ꝓsequēs oēs ei adherētes eodē
iudicio ostendunt ꝺdēnabiles. s Adhuc multa. Hic ostēdit efficaciam
spūssancti respectu apl̄oz: que ꝓsistit ī illustratiōe ipsoz de x̄pfundissimis t
altissimis

Dēzve.

Dar.23.c
ſ.14. c

Bbac.2. e

1.Cor.5.d

B

L

a Oēz ve. Promittit qđ totū factur⁹ est spūs. nō q̄ hac vita totū cōpleat. b Asemetipo. Aug⁹. Quia nō est a seipo: qz sol⁹ pr̄ de alio nō ē. Nā t fili⁹ de pr̄e nat⁹ ē: t spūs de pr̄e ꝓcedit: t tñ et fili⁹ t spūs eq̄lis patri ē. Sz q̄cūq; a. l. audiet ab eo a q̄ ꝓcedit: audiré illi⁹ scire ē: idez ē t eē. A q̄ illi g̃ ē essentia: ab illo audiētia. i. scia: q̄ nō ē aliud q̄ essentia. Et cū de sempit̄ na re ꝓprie dicat ē: fm nos bene dr: fuit: erit. Fuit: qz nunq̄ defuit. Erit: qz nunq̄ deerit.

† De cōse. di. 5. c. peū. Est: qz semp ē. Mō ꝑte rijt q̄si qui nō maneat. Mō orieť q̄si q̄ ñ erat. Cū g̃ nostra locutio p tpa varieť: de eo vere dicunť ꝟba cuiuslibet tpis: qz nullo tpe defuit: deest vel deerit. Et ideo nō mirū si audiet dixit de eo q̄ audiuit t audit. i. semper sciuit: scit: t sciet. c Ille clarificabit. Quia spūales faciēdo vos declarabit: q̄ mō patri fili⁹ ē eq̄lis: quē fm carnem vt hoiem nouerāt: vel timoꝛe tollendo faciet vos gliaz meā annūciare toti mūdo: q̄ nō mihi ꝑ hominib⁹ ꝓsit.

d De meo. Mō q̄ spirit⁹ sit minoꝛ filio: cur aūt ꝑ dixit: explanat. Oia. q. b. p. m. i. ꝓprea d. q. d. m. a. Ergo ꝺ patre accipit spūs vñ accipit filí⁹: qz i hac trinitate de pr̄e nat⁹ ē filí⁹: de patre ꝓcedit spūs. Qui aūt ꝺ nullo nat⁹ ē: ꝺ nullo ꝓcedit: pr̄ ē solus. e Oia q̄cunq;. Aug⁹. de spū dic̄ xp̄s. Dat. 13. b Spūs p̄ris. v. q. lo. in 1. Pe. 1. d vob. Et apl's: Si spūs el⁹ q̄ suscitauit xp̄m. i. Gal. 4. a spūs p̄ris. Itē apl's: Misit de⁹ spūm filij sui in coꝛda vra: t quisq; spūm xp̄i non habet. Ira aperte ostēdit patr̄ t filij ē spūs. f Modicū. Dixerat. ꝑ. siue modicū ad patrē vado: t iā non videbitis me. vbi visus ē apte loq̄: nec q̄cq̄ q̄sierūt. Hūc aūt determinās q̄si itur⁹ sit. i. paul⁹ post: t quō scz p passionē: dicit modicū: qđ antecq̄ ipleret penit⁹ fuit obscurū. Modicū. i. paruū tps restat vsq; ad ꝑ q̄ patiar: t claudar sepulchro t iterum paruū tempus vsq; quo me videatis resuscitatum. Vel parum tempus est: id est triduū quo clausas nō videboꝛ. Et iterum paruum: id est quadraginta dies quo resuscitatus videboꝛ. Quia vado ad patrem: hoc est: quia temp⁹ est vt deposita moꝛtalitate: humanam naturam celis inferaz. Vel spiritualiter illis quibus loquebatur dicit: Modicum t non videbitis me. t ad hoc refertur: quia vado ad patrem non ad illō: iterum modicum t videbitis me: qđ vniuerse p mittit ecclesie. Dicit ergo modicū: nō quia moꝛtuus: ab eis nō erat videndus donec surgeret: sed qz eundo ad patrem: facturus erat vt nō eū vlterius moꝛtalem viderent: qđ fecit postq̄ surrexit t ascendit in celum. Omnib⁹ aūt cōmuniter dicit: Iterū modicū. i. totuz tēpus vsq; ad fiñ seculi: t videbitis me: eterna visione.

¶ Quia ploꝛa.

a ¶ q̄ nemo habet determinare. ¶ qz nōdū venit spiritus.

mūlta habeo vob dicere: ꝑ nō potestis poꝛtare mō. Cū aūt venerit a

a ¶ intus sine sono: sic fit t alijs sanctis: vel deducet in oēm veritatē: vt deduc. m. d. in. v. t.

ille spūs ꝛitatis: docebit vos oēz b

¶ saluti necessariam.

veritatē. † Nō enī loquet a semet/ c

a ¶ non solū q̄ futura in tpe sed magis eterna quoꝛ amoꝛe inflāmat.

ipso: sz quecūq; audiet lōquet: et d e

q̄ vēntura sūt annūciabit vob. † Il f g

¶ patre a quo ego.

le me clarificabit: qz de meo acci/ b

piet: t anūciabit vobis † Oia q̄cūq; i

habet pr̄ mea sunt. Propterea dixi qz de meo accipiet: t ānūcia

¶. i. nūq̄ videbitis me moꝛtalē.

bit vobis. Modicū t iā nō vide/ k

bitis me: t iteꝝ modicū t videbi l

¶ qz obscure dixit.

tis me qz vado ad patrē. Dixerūt ergo ex discipulis eius adinuicē: Quid ē hoc qđ dicit nobis. Modicū t nō videbitis me: t iteꝝ modicū t videbitis me: t qz vado ad m

patrē? Dicebant g̃: Quid est hoc n

a ¶ in hoc ostendit se deum: cum sine verbis eoꝝ intellexit dubitationem.

qđ dicit modicuz? Nescimus qđ loquitur. Cognouit aūt iesus qz o

volebāt eum interrogare: t dixit p

eis: De hoc q̄ritis iter vos quia dixi: Modicū t nō videbitis me: t iterū modicum t videbitis me.

altissimis fidei secret⁹: t ꝑ ē qđ ꝺr: Adhuc multa habeo vobis dicere ꝑ non poteſtis poꝛtare mō: ꝓpr̄ vraz ip̄fectionē t eoꝝ arduitatē. a Cū aūt venerit ille spūs ꝛitatis. i. spūssanct⁹ q̄ ē ꝛitas p essentiā t effectiue docēdo eam. b Docebit vos oēz ꝛitatē. s. necessariā ad salutē: nō solū p ꝓnis vris: sz etiā ad regimē eccl̄ie t fidei instructionē. Et qz possent credere q̄ spūssanctus eēt maioꝛ filio: eo q̄ debebat docere eos ꝺ maioꝛib⁹. iō hūc erroꝛē remouet dicēs: c Mō enī lo. a se. qz sic nō ē a se ꝑ a pr̄e t filio: ita nec a se loq̄t. iō seq̄t: d Sz q̄cūq; au. a me t a pr̄e: qz suū audire ē ab eis p ꝓcedere. e Loquet. s. vob. ꝑ nō ē itelligendū ꝑ generaliter de oībus q̄ audit spūssanct⁹ a pr̄e et filio: qz ab eis accipit sciaz infinitā: ꝑ de oīb⁹ ꝓtinētib⁹ ad eoꝝ salutē: t eccl̄ie regimē: vt dictū ē. f Et q̄ vē. sūt anno. Multa enī de futur⁹ p spūm sāctū reuelata fuerunt apl's: sic Iohānī p spūm sāctū reuelat⁹ ē ꝓcessus eccl̄ie vsq; ad finē mūdi i Apoc̄. Et petro suū martyriū fm q̄ ipsemet dicit. ij. Petri. j. Scio qz velox ē depositio tabernacli mei. fm q̄ dns iesus xp̄s signauit mihi. Et paulo reuelate sūt future sibi tribulatiōes i hierosolymis: vnde Act̄. xx. Ille me clarificabit: qz de meo accipiet. a me ꝓcedēdo: Nec ē ꝑ ꝑ itelligēdū q̄ ꝑtem essentie filij recipiat: qz indiuisibile ē: t iō si aliq̄d capit tot⁹ capit. oē aūt ꝟbū ꝓcedēs ab aliq̄ naturaliť ip̄m manifestat: t sic spūssanct⁹ ꝓcedēs a filio t totaz ei⁹ essentiā accipiēs totū ip̄m manifestat. Qz aūt spūssanct⁹ ꝓcedit ab ipo ostēdit ꝓpr̄ dicēs: b Oia q̄cūq; t̄c. Oia enī q̄ sūt pr̄is filio cōicanť: excepta ꝓprietate paterna: in q̄ a filio distinguiť: t p ꝓpr̄s ꝟbus spiratiua filio cōicať: cū i ipa pr̄ ei nō opponať: t ꝑ ē cautela ꝺre spūssanct⁹ ꝓcedit a filio sicut a patre: qz sūt vnū i ꝛtute spiratiua: t ꝑ ē qđ subdit: i Propterea dixi qz de meo accipiet. q. d. ꝓpter ꝑ dixi q̄ a me ꝓcedit. Quia oīa q̄cūq; habet pr̄ mea sūt: qz mihi cōicat oīa: excepta ꝓprietate paterna. k Modicū. Hic explicat ea q̄. s. dixerat ad eoꝝ ꝛsolationē de suo reditu: t diuidit i tres. qz p̄mo ponit dicta explicatio. scōo ex ꝑ sequēs discipuloꝝ dubitatio. ibi: Dixerūt g̃. tertio dubitatiōis expositio. ibi: Cognouit g̃. In p̄ma igit̄ pte ad eoꝝ ꝛsolationē oñdit q̄ tps modicū erat futurū vsq; ad suū reditū p resurrectionē suā dicēs: Modicū t iā nō videbitis me. fm Aug⁹. p istud modicū intelligit tps ab illa hoꝛa q̄ loq̄bat xp̄s discipulis vsq; ad suā passionē t moꝛtē: p quā subtract⁹ ē eis t sic nō viderūt eū. l Iteꝝ modicum. p istud scōz modicū intelligit tps ab hoꝛa sue moꝛtis vsq; ad resurrectionez suā: qz tūc iterū viderūt eū. vtrūq; aūt tps modicum fuit. fm ꝛo Chrys⁹. aliter exponit: qz p p̄mū modicū intelligit tps ab hoꝛa passiōis vsq; ad tps resurrectionis. t tūc ē sensus: Modicū t nō videbitis me. q. d. tps in q̄ nō videbitis me p subtractionē a vob i mea moꝛte erit modicū. t ideo nō debet desolari. p scōm modicū cū ꝺr: Iteꝝ modicū t videbitis me. itelligit tps ab hoꝛa resurrectionis vsq; ad ascēsionē in q̄ apparuit eis loquēs de regno dei vt habet Act̄. j. t illud tps fuit modicū respectu tpis sequētis vsq; ad finē mūdi. iō subdit: m Quia vado ad pa. q. d. q̄si i celū ascēdā ex tūc nō videbitis me cōiter loquēdo nisi i generali resurrectiōe: xp̄s qđ ꝺr Act̄. j. Viri galilei q̄d statis aspiciētes i celū: ꝑ iesus q̄ assūpt⁹ ē a vob in celū sic veniet q̄eadmodū vidist̄ eū. q. d. ampli⁹ non videbit in terra ꝑsentia coꝛpali vsq; q̄ veniet ad iudiciū. Qz enī aliq̄b⁹ sāctis apparuit postea: fuit ex spāli gratia: sic apparuit Iobānī euāgeliste añ moꝛtē suā vocās eū ad celestē gliaz. Silr et petro apparuit añ crucifixionē suā dicēs ei: Vado romā iteꝝ crucifigi: qz i crucifixione petri futura dicebat se xp̄s crucifigi: sicut i ꝓsecutiōe fideliuz dicit se ꝓsecutiōez pati: Act̄. ix. Et silr apparuit paulo q̄n fuit ꝓstrat⁹ de celo. vt habet ibidē: t ista expositio Chrys⁹. magis. n Vicebāt. Hic ponit discipuloꝝ dubitatio: qz in ꝟbis xp̄i erat obscuritas ex ꝑ q̄ ibi videbať q̄dā ꝓtradictio i hoc q̄ dixerat: Modicū et nō videbitis me. t postea: Iterū modicum t videbitis me. t ideo dubitauerūt de itellectu istoꝝ ꝟboꝝ: t ptz ꝛra. o Cognouit. Hic ponit dubitationis solutio: t diuidit in duas. qz p̄mo dubitatio eoꝝ soluit. secūdo exꝑluz ad ꝓpositum inducit. ibi: Mulier aūt. In p̄ma pte dicit sic: Cognouit aūt iesus qz volebant eū interrogare. hoc enī cognouit xp̄s inc̄tuz ꝺ⁹: cuius est ꝓpriū secreta coꝛdiū cognoscere ꝓpria ꝛtute. Cognouit etiā hoc inc̄tū homo: qz aīa xp̄i videt in verbo oīa q̄ ꝺ⁹ videt sciētia visionis. p Et dixit eis. de hoc queritis iter vos. Ad hoc respondendo ꝑuenit eoꝝ interrogationem vt ostenderet se scire meritis eoꝝ intentionem.

Amē amē

¶ a Quia plo. Me occiso. de quo inimici gaudebūt. Silr plorant oēs boni in erūnis huius secli: sed mundi amatores gaudent. Boni aūt cōparanť parienti q genuit in partu: sed letāt̄ur de fructu: ⁊ plus gaudet de aduētu future ꝓlis q̄ triſt̄ť ē de ꝓsenti dolore. b Si quid pe. Aug⁹. Ita sane intelligendū est q̄ ait: dabit vobis: vt ea beneficia significata sciank: q̄ ad eos q̄ petūt ꝓtinet. Exaudiunť enī sancti ꝓ seipsis. nō aūt ꝓ omnib⁹ alijs amicis vel inimicis. c Dabit vo. In futuro nō rogabitis: ſz mō petite: ⁊ dabit vobis q̄ō ad vos ꝓtinet. ⁊ si de omnibus illis quib⁹ petitis. ⁊ iō dr vobis.

d Hec in ꝓuer. Que hucusq̄ dixi: q̄ si in ꝓuerbijs q̄ solēt hoīes andire: ſz
1.Cor.2.d nō intelligere dixit: qz aīales est̄. Alis aūt q̄ nō ꝓcipit q̄ sūt spūs dei: q̄cū; q̄ dicūť de incorporea ⁊ immutabili ſb̄stātia: hz q̄si ꝓuerbia. Sz vēit hora: q̄ dato spū faciā vos spūales: vt certissima intelligēcia mētis: ⁊ si nō vt ī futuro deū videat̄: ⁊ tūc palā de patre nūciabo: vt ipm ⁊ me eiusdē ſubstātie intelligatis. ⁊ tūc in nomine meo petet̄: quia tunc vere cognoscetis ⁊ sciet̄ q̄ si vt hō rogo patrē: vt de⁹ exaudio cū patre. Aū dicit: Et nō dico vo. q. e. ro. pa. Hec in ꝓuerbijs. Quō possūt petere plenū gaudiū. subdit: qz de aſalibus quod sūt facturi spūales: vt ablat̄ omnibus imaginib⁹ corporū: pura facie mentis sincere luci cohereāt.

e Ipse enī ⁊c. Amat nos pater: quia amam⁹ filiū: cū a patre ⁊ filio accepimus: vt amemus patrē ⁊ filium. data charitate per spiritū quez ⁊ ipsū amamus cū patre ⁊ filio: prior amās facit in nobis q̄ ametur. ¶ Itez re

Nico.de lyra

a Amē amē dico vobis: qz plorabitis et flebitis vos. q. d. per illud quod dictū est: Modicū ⁊ nō videbit̄ me. i. intelligit̄ tps mee passiōis vsq̄ ad resurrectionē meā: in q̄ flebitis ꝓter meā absentiā. b Mund⁹ autē gaudebit. qz in triduo mortis xp̄i iudei mundialiter viuentes sunt gauisi credētes extinxisse totā sectā xp̄i. c Sed tristicia vestra vertet̄ in gaudiū. In ſb̄ exponit illud qō. s. dixerat: Iterū modicū ⁊ videbitis me: qz in tpe in q̄ eis apparuit post resurrectionē suā gauisi sūt viso dño. Et sic ptz ex ꝓbis xp̄i exponit̄. qō. s. dixerā q̄ expositio Chrysos. ꝓpinq̄or ē lre q̄ expositio. Aug⁹.

d Mulier. Declarat qō dixerat per exemplū mulieris in dolore part⁹ tristiciā patiētis: sed in natiuitate pueri gaudiū supuenīēs absorbet p̄cedentē tristiciā. Mulier ista est ecclia seu apl̄oꝝ collegiū in quo ꝓtūc erat tota ecclia fideliū. Tristicia part⁹ est dolor ꝺ passiōe xp̄i: q̄ fuit in illo collegio. Natiuitas hoīs ē resurrectio xp̄i qua xp̄s de nouo ꝓcessit ad vitā immortalē: q̄tū ad corp⁹ qō prius fuit mortale. ⁊ iō ſb̄ ad designādū dixit saluator:

e Quia natus est homo in mundū. ⁊ nō dixit: puer: qz christus hō p̄fect⁹ vitā imortalē inchoauit p suā resurrectionē. sequitur: f Et vos ergo nūc quidē tristiciā habet̄. s. tpe mee passiōis ⁊ mortis. g Itez aūt vi. vos ⁊ gaudebit cor vestrū. post meā resurrectionē. h Et gaudiū ve. nemo tollet a vobis: qz vita xp̄i q̄ fuit materia gaudij imortalis erat nō ampli⁹ auferēda p mortē: qz xp̄s resurgēs ex mortuis iā nō morit̄ ⁊c. vt ꝺr Ro. vj. Istud Xo. gaudiū apl̄oꝝ de xp̄i visiōe fuit inchoatū post resurrectionē xp̄i: sed postea ꝓsūmatū in glia celi.

i Et in illo die. Hic explicat xp̄s qō. s. dixerat de accessu discipulorū ad patrē. Et diuidit in duas: qz ꝓmo explicat erga discipulos patrē familiaritatē. secūdo subiūgit sui dicti rationē. ibi: Hec in ꝓuerbijs. Dicit igit̄ ꝓmo sic: Et in illo die. i. in tpe post resurrectionē meā. k Me nō interrogabitis q̄cq̄. q. d. ex ꝓse

ꝺ exp̄sit qō dixerat. s. se moriturū et resuscitādū.

a Amē amē dico vob qz plorabit̄ a
⁊ flebitis vos: mūd⁹ aūt gaude/ b
bit. † Vos āt ꝓtristabimini: sed tristi c
ꝺ in resurrectiōe ⁊ ascēsione.
cia vra ỽtet̄ ī gaudiū. Mulier cū d
a ꝺ parturiendi vel parturiendi.
parit tristiciā hz: qz vēit hora ei⁹.
a ꝺ nō femina sed masculū: qz ad fructū ecne ꝓpōlationis cūcte actiones referūť: nō ad molliciē huius scli.
Cū aūt pepit pūez: iam nō memi
nit ꝓssure ꝓpter gaudiū: quia na e
a ꝺ. in vitā eternā. b ꝺ adaptat similitudinem.
tus est hō in mundū. Et vos igit f
a ꝺ post tristiciā victo ipugnatore remunerabo.
nūc qdē tristiciā habetis. Iterū s
autē videbo vos: ⁊ gaudebit cor
a ꝺ qz gaudiū ipsoꝝ xp̄s est: q̄ iā non morit̄.
vrm: ⁊ gaudiuz vrm nēo tollet a h
a ꝺ eterne visiōis: qō nō i hac vita. ꝺ nō petet̄ vt interrogabit̄: qz tūc erit plena cognitio ⁊ sufficiēcia
vobis. Et in illo die me nō iterro k
gabitis q̄cq̄. † Amē amē dico vo
ꝺ q si aliquid non nihil.
bis: si qd petieritis p̄tez i nomīe l
ꝺ confisi mee ꝓsecie.
meo dabit vobis. Usq̄ mō nō pe m n
a ꝺ aliqd sit cōparatiōe rei ꝓmanēt̄. b ꝺ qō nō cognouistis sic̄ cognoscēdū ē. c ꝺ nūc aūt petite vt gaudiū v. s. p. qō est eternis: vere accipiet̄.
tistis q̄ūcq̄ in nōie meo. Pētite o
⁊ accipiet̄ † vt gaudiū vr̄z sit ple p
nū. Hec in ꝓuerbijs locut⁹ sū vo/ q
bis. Vēit hora cū iā nō ī ꝓuerbijs r
a ꝺ intus in corde: nō aure.
loq̄r vob: sed palā de p̄fe meo ān/ s
nunciabo vob. In illo die in nōie t
a ꝺ qz nihil tūc deerit: cr si nunc rogo.
meo petetis. Et nō dico vob: qā v
e ego rogabo p̄tez de vob. Ipe enī
a ꝺ ideo ita exaltamini.
pat amat vos: qz vos me amastī

ex ꝓse

bis: ſz pa. de pa. meo ānū. vo. qz xp̄s p⁹ resurrectionē suā clarius et exp̄ssius docuit apl̄os de regno dei q̄ ante. Ipi enim erāt magis capaces: qz habebāt sensū aptū ad intellectū scripturarū: vt habet̄ Luc. vl. t In illo die in nōie meo pe. qz sicut dictū est post resurrectionē xp̄i cognouerūt magis virtutē nomis xp̄i q̄ aū. ⁊ iō suas petitiōes in xp̄i nōie formabāt: ⁊ ꝓpter hoc ozones ecclie in fine formanť in xp̄i nōie dicēdo p dñm nr̄m iesū xp̄m ⁊c. vel aliqd sīle. v Et nō di. vo. quia ego ro. pa. de vobis. q. d. nō dico q̄ sit tūc vobis necesse habere me intercessorē mediū in petitionib⁹ vr̄is sic mō. Aū passionē enī xp̄i apl̄i tātū ꝓfidebāt de ꝓtia corporali ei⁹ q̄ i oīb⁹ ad ipm recurrebant: ſz post passionē ipimet suas petitiōes ad deum formabāt. iō xp̄s p illa Xba vult exprimere q̄ secure possent ſb̄ facere ꝓpter familiaritatē p̄is ad ipos. vñ sillis est modus loquēdi ac si diceret xp̄s apl̄is: tātā familiaritatē habebitis ad deū q̄ p vosipsos poteritis accedere ad eū ipetrare. nō tū p ſb̄ excludit suū aditoriū: ſz exp̄mit cū q̄nta securitate poterūt orare deū. Cōsiłi mō loq̄bat̄ scta Agatha iā gloſa ī cel̄ btē Lucie existēti in terr̄: Sororem meā Lucia Xpo deo vuotā: qđ a me pet̄ qō ipa poter̄ p̄stare ⁊c. ñ ei excludebat a

L beata Lu

† Mic.5.c
Jaco.4.c
E
† Mar.11.c
Mar.11.e
F
† 1.Joh.1.e

a Itez re. Reliquit mūdū corpali pſentia. Vadit ad patrez: qz humanitatē ad inuiſibilia paterne maieſtatis induxit. Reliquit mundū: qz ab aſpectu amatoꝝ mūdi qđ viderāt abſtulit. Redit ad patriā: qz amatoribꝫ ſuis ſe equalē credendū docuit patri. b Dicūt cū nōdū veniſſet hora quā pmiſit: ecce nūc palā loquiſ illa que dñs ſcit: nō itelligentibꝫ eē puerbia: illi vſqz adeo non intelligūt: vt nec ſaltē ſe nō intelligere intelligāt. De qua eoꝝ infirmitate admonēs rūdit. Modo creditis ꝛc.

c Nūc ſcimꝰ. Apte oñdūt: qz loquēs de eis: ad eos maxie agebat q̄ illos delectabat audire: ꝛ q̄ ipſi interrogare volebāt: hec ipſe puenies vltro pferebat. ꝛ ideo illū qz cogitatiōes nouerat pfitentur ſcire oīa quaſi deū ꝛ dei filiū.

d Et nō eſt. Cū ſcias oīa: nō eſt opus vt interroges aliquē a quo aliqđ ſcias. Vel etiā interrogeris ab aliq̄ pſciens qđ ille velit. Si aūt aliqn interrogauit vel interrogatꝰ eſt: nō eis ſed alijs opꝰ fuit. e Modo cre. Ut paruli qbꝫ q̄cunqz alta adhuc puerbia ſūt credi-
Luce.24.c tis: ſed venit hora paſſiōis ꝛ iā pe eſt in qua ita pturbemini: vt qđ mō creditis relinq̄tis: nō mō corpe ſz etiā mentis fide. vñ ſperabamꝰ q̄ redēptur eſſet iſrael. f Et nō ſum. Ecce pfecrū: ſed ad maiꝰ vult eos extendi: vt cū dixerint a deo exiſti. dicat: Pater mecū eſt: nec ſic putent a deo exiſſe. vt putant etiā receſſiſſe.

g Quia pa. Dixerat relinq̄ mū. ꝛ. v. ac. p. nūc dicit: pater mecū eſt: qđ itelligenti eſt verbū: nō intelligenti puerbiū. Cui ſi nō eſt cibus: tū lactis eſt alimētū. Ex q̄ ē q̄ ſciebāt eum noſſe oīa.

Nico.de lyra

Hec locbeata Lucia ſuū adiutoriū: ſed exp̄me bat cum quanta ſecuritate poſſet rogare deum ꝛ b̄ modo chriſtus loquebatur apl̄is: ad exp̄imendū erga eos amicitiā dei patris. p pter hoc ſequiſ: Ipe enī pater amat vos ꝛc. ſequiſ: a Exiui a patre. nō p loci mutationē: ſed p eternā generationē ꝛ p ſonalē diſtinctionē. b Et veni in mundū. p carnis aſſūptionē. c Itez relinquo mundū. q̄tū ad corpalē preſentiā.

d Et vado ad patrē. facti̇dō naturā mortalē paterne glie cōformē. ſicut. ſ. expoſitū eſt ca. xiij. e Dicūt ei diſcipu. Poſtq̄ xp̄s explicauit rōnes. ſ. poſitas ad diſcipl'oꝝ ꝓſolationē: b cō ſequēter oñdit effectꝰ p̄dicte explicatiōis: q̄ ē plenioꝛ cognitio apl'oꝝ. Et diuidiſ in duas. qz p̄mo poniſ iſta plēioꝛ cognitio. ſcō ſubdiſ ipſoꝝ īfirma diſpoſitio. ibi: Rūdit ieſus. Jn p̄ma igiſ pte dꝛ ſic: Dicūt ei diſcipuli eiꝰ. clariꝰ itelligētes q̄ ante.

f Ecce nūc palā loqueris: ꝛ puer. nul. di. Clariꝰ enī loq̄baſ de pceſſu eiꝰ a pre: ꝛ de aduētu eiꝰ in mūdū p carnis aſſūptionē q̄ fecerat ante. ꝛ ideo deitatē clariꝰ itelligētes dicūt:

g Nūc ſcimꝰ qz ſcis oīa. Ex doctrīa enī eiꝰ ꝛ miraculꝫ pleniꝰ eiꝰ deitatē cognoſcebāt. h Et nō opꝰ ē tibi vt q̄s te i. b̄ ei videbāt ex b̄ q̄ p̄uenerat eos rūdēdo anteq̄ interrogarēt: vt dictū eſt. i Jn b̄ credimꝰ. i. ex dictis ꝛ factꝫ pteritis.

k Quia a deo exiſti. ꝛ ſic fidē quā habebāt in corde pfitenſ oze. l Rūdit ieſus. Hic p̄dicit eoꝝ cōditio īfirma: ne ex pleniori cognitiōe habita eleuenē ꝛ cautiores pricla reddā tur cū dicit: m Modo creditis. q. d. parū ſtabitis in hac fide pfeſſiōe. n Ecce vēit hora ꝛ iā venit. qz ex tūc īcipiebat tp̄s ſue paſſiōis deq̄ loq̄baſ. o Ut diſpgamini vnuſq̄ſq̄ ī p̄pria. ſicut enī p̄ter fidē xp̄i apl̄i p̄pria reliquerāt: ꝛ ad inuicē ꝛ cū xp̄o colligati erāt p amoꝛē: vt hī Mat. xix. Ecce nos reliq̄mꝰ oīa ꝛ ſecu. ſumꝰ te. ita ecōtrario p̄ infirmitatē eoꝝ ī fide īminēte xp̄i morte. diſpſi ſūt ab inuicē: ꝛ a xp̄o q̄rētes p̄rium cōmodū. iō ſubdiſ: p Et me ſolū relinq̄tis. qđ factum eſt in captione: q̄ iminebat de p̄rimo. verūtamen ex fuga eoꝝ nullū detrimentū accidit xp̄o. iō ſubdiſ: q Et nō ſū ſolus qz pat me. ē. qz hūanitas remāſit deitati ꝓiuncta: in qua deitate pater ꝛ filiꝰ ſūt vnū: q̄ſi diceret: in mea paſſiōe nō idigeo vra p ſentia: cū habeā pſentiā patris oīpotentꝫ. r Hec locutꝰ ſū. Hic ꝓcludiſ ꝓclusio p̄ncipaliſ intēta: ad b̄ ei dixit xp̄s p̄dicta oīa vt apl̄i firmarēſ ꝫ tribulatiōes iminētes. ꝛ b̄ ē qđ dꝛ: Hec locutꝰ ſū vobis. ſ. ad hūc finē. s Vt in me pacē habeatꝫ. aduentūtibꝰ tribulatiōibꝰ futuris: qz ſicut graue q̄etaſ in loco xp̄io: ita coꝛ humanū in deo. t Jn mūdo pſſurā ha. i. a mūdanis hominibꝰ vos pſequētibꝰ. v Jn me āt pa. ba. Sci ei viri ñ bñt puras tribulatiōes: qz bñt ꝓſolationē ōi admixtā ß mali bñt eas puras nō habētes cōſolationē vllam. x Sed cōfidite ego vici mūdū. q̄tū ad ꝓcupiſcentiā carnis p auſteritatē: q̄tū ad cōcupiſcētiā oculoꝝ p pauptatē: q̄tū ad ſupbiā vite p hūmilitatē. Jn hac victoria xp̄i debēt cōfidere ſcti: qz ꝓſideratiōe eiꝰ armati faciliter ſupant tribulatiōes mūdi. p̄t qđ dicit Petrꝰ. j. Epla. iiij. Chriſto i carne paſſo ꝛ vos eadē cogitatiōe armamini ꝛc. Occaſiōe cuiuſdā dicti in hoc ca. q̄riꝫ vtrū plenitudo ſpūſſcti debuit dari īmediate poſt aſcēſionē xp̄i. Et arguiꝫ p̄mo qz nō: īmo debuit dari poſtea: qz plenitudo gr̄e debuit dari ī tp̄is plēitudine: ſz plenitudo tp̄is incepit a natiuitate xp̄i: ſm qđ dic̄ Apoſtol' ad Gal. iiij. At vbi vēit plēitudo tp̄is miſit deꝰ filiū ſuū factū ex mulie- † Mat.26.d Mat.14.d Zach.13.c re: factū ſub lege ꝛc. Jtē arguiꝫ q̄ ad hūc plenitudo gr̄e nō ſit data: qz ſic filius eſt a patre: ſic ſpūſſctūs ab vtroq̄. ſtatus aūt veteris teſta. coꝛreſpōdet patri in quo ītēdebāt p̄fī generationi. ſili' ſtatus noue leg' coꝛreſpōdet filio in q̄ clerici intēdētes ſapiētie filio appꝛopꝛiate bñt pp̄m regere: ergo videꝫ q̄ futurꝰ ſit aliꝰ ſtatꝰ ſpūſſcto coꝛreſpōdēs. Jn tpe aūt ſpūſſctō coꝛreſpōdēte dꝛ plēitudo gr̄e dari: ergo ꝛc. Cōtra vtrūq̄ p̄dictorū arguiꝫ p illud qđ dixit ſaluatoꝛ diſcipul' ſuis in lr̄a: Si nō abiero paraclytꝰ nō veniet ad vos. Ex quo patet q̄ ante aſcenſionem chriſti nō fuit data plenitudo ſpūſſcti. Seq̄t: Si āt abiero mittā eū ad vos. Ex q̄ ptz q̄ ſpiritus ſſctūs cito pꝰ xp̄i aſcēſionē fuit datꝰ. Rūſio. Circa hāc q̄ſtionē errauerūt manichei occaſione verboꝝ xp̄i: ſm qđ dicit Aug'. in libꝛo ꝛtra Fauſtū. xp̄s enī in b̄ ca. loquēs de aduētu ſpūſſcti dixit apl̄is: Cū aūt venerit ille ſpūs veritatis docebit vos oēm x̄itatē. Apl'i aūt oēm x̄itatē nō cognouerūt: ſm qđ dicit Aplus. j. ad Coꝛ. xiij. Ex pte cognoſcim⁹ ꝛ ex pte ꝓphetam⁹. iō dixerī q̄ p̄miſſio ſpūſſcti nō fuit ipleta ī apoſtolis ſz in ipſo manicheo: q̄ fuit poſterioꝛ ipſis: ꝛ ſm eos cognouit plenitudinē veritatis: ꝓpter qđ manichei nō recipiūt libꝝ actꝰ apl'oꝝ: qz ibi exp̄reſſe poniſ miſſio plenitudis ſpūſſancti ſup apl'os: vt ptz Act. ij. Sed dictū iſtoꝝ mānichęoꝝ manifeſte patet falſū: qz manicheꝰ quē dicūt omnē veritatem cognouiſſe: nō ſolūmō multa falſa: ſz et abſurdiſſima dixit: vt patet intuēti eiꝰ erroꝛē: ꝛ erroꝛis reꝓbationē a doctoꝛibꝰ nr̄is ij. Sniaꝝ ꝛ. iij. ꝛ in plīb⁹ alijs locis: qđ omitto pſeq̄ rōe pli-xitat'. vitāde: ꝛ qz hereſis manichei ꝛ eiꝰ reꝓbatio ſūt ſatis note. ꝓpter qđ dicendū q̄ plenitudo ſpūſſcti ſm qđ xp̄s p̄mi ſerat fuit cōpleta in apl̄is q̄ fuerūt ipſi xp̄o ꝓpinq̄ſſimi: in quo habitat oīs plēitudo diuinitatis: verūtū nō fuit data iſta plenitudo apl̄is añ aſcēſionē xp̄i. Cuiꝰ rō eſt: qz ad b̄ datur ſpūſſctūs hoīb⁹ vt coꝛda eoꝝ trahant' ſurſū p appetitū celeſtiū. appetitꝰ aūt hoīs nō tēdit efficacit̄ ad aliqđ niſi illō apꝓhendat poſſibile. ꝛ iō poſſibilitas pueniēdi ad celeſtia debuit p̄ri⁹ hoīb⁹ declarari q̄ darēſ plēitudo ſpūſſcti. illa āt poſſibilitas fuit declarata ī xp̄i aſcēſione: ſz qđ dꝛ Michee. ij. Aſcēdit añ eos pādēs iter. ꝛ iō plēitudo ſpūſſcti nō ꝓbuit dari añ aſcēſionē xp̄i. ꝓpt qđ dꝛ. ſ. Joh. vij. Nōdū erat ſpūſſctūſ datꝰ: qz nōdū fuerat ihs glificatꝰ. Sc̄da rō ē ad b̄: qz ſpūſſcūs ē amoꝛ ſpūal'. ꝛ iō apl'i p̄ꝰ ꝓbuerī diſpōi p aliquē ſpūalem amoꝛē ad xp̄m añ q̄ reciperēt plenitudinē ſpūſſcti. talis āt diſpoſitio facta ē ſubtracto amoꝛe carnali ad xp̄z q̄ cauſabaſ ex p̄ſētia coꝛ pozali ip̄i xp̄i cū apl̄is: q̄ qđē p̄ntia ſubtracta ē ī ei⁹ aſcenſiōe iō ꝛc. Tertia rō ē ad b̄: qz xp̄s nō dat ſpūmſctū inq̄ntū hō: ſz inq̄ntū deꝰ. ꝛ iō p̄ꝰ debuit ꝓclarari ei⁹ diuitas p aſcēſiōez ad patrē cōlitatē q̄ daret ſpūſſcti plēitudinē. Jtē non debuit retardari

tardari talis plenitudo p magnū tp̄s: qz sicut iā dictū ē deceſ erat vt illi qui erāt primi fūdatores ecclie post xp̄m: post ip̄z in maiori plenitudine haberēt spūmsctm q̄bus statim iminebat tp̄s p̄dicādi veritatē euāgelij p orbē vniuersū: tū de plenitudine ptātis diuine p̄t dari plenitudo spūsctī indifferenter in q̄libet tpe. Ad primū dicēdū q plenitudo gr̄e incepit a christi cōceptione: qz ei⁹ alia extūc plenitudine gr̄e fuit repleta. verūtū illa plenitudo nō erat extūc ad alios deriuāda: sed post ascensionē t glorificationē christi: vt patet p̄ dicta. Nō ei oportet q a principio plenitudis tpis deſ oīs plenitudo gr̄e. sed ex ordinarū processū dispositiōis diuine. Ad scōm dicendū q lex noua succeſſit veteri: sicut p̄fectū imperfecto: sed nō est aliq⁹ status peccātū p̄fectior statu noue legis: cū noua lex vltimā p̄fectionē possibilē in via cōtineat. t iō nō est expectāda alia lex vl alius status magis correspōdēs spūisctō q̄ status noue legis: potius sime: qz lex noua ē amoris. amor autem appropriatur spūisctō sicut t filio. ꝓpter qđ dicit Apl's. Ro. viij. Lex spūs vite i xp̄o iesu. Et eodē mō lex vet⁹ nō correspōdet patri solū: sed etiā filio in q̄ctū fuit ibidē p̄nūciat⁹ t p̄figurat⁹. ꝓpter qđ dicit saluator Joh. v. Si crederetis moysi crederetis forsitan t mihi. d me enī ille scripsit. Illud āt qđ adducebāt Manichei ꝓ se: Cum venerit ille spūs veritat̄ docebit vos oēm veritatē. solutū est: exponēdo l'ram: qz cognouerūt oēm veritatē eoꝝ statui decētē. Qz aūt dicit Apl's. j. ad Coꝝ. xiij. Ex pte cognoscim⁹. loquit̄ de cognitiōe vie respectu cognitiōis p̄rie. t iō nō valet: qz apl's cognouerit ea q̄ docuit eos scire p̄ statu vie: vt dictū ē. Ca. XVI

Moraliter. o† Hec locu. sū vo. vt nō scā. t̄c. In p̄ capitulo xp̄s iduxit discipulos nō solū p̄sentes tūc: sz ēt futuros vt nō recedāt a fidei xitate ꝓ virtutio quocūq: qđ significat̄ p electionē de synagoga. cum dicit: q† Absq; synago. fa. v. nec ēt q̄cūq; tormēto. qđ significat̄ cū dr: r† Sed vēit hora vt omnis qui inter. vos t̄c. Mors enī est vltimū terribilū in p̄senti vita. Induxit etiā discipulos ad petēdū spiritussctī donū. qđ ē in oī afflictiōe corroborationū. t sic l'ra' sēsus ē ēt moral': nec occurrit mihi alius supaddēdus.

In ca. xvj. vbi dicit in postilla: Omnia bona t mala corporalia mīora videt̄ t min⁹ pōderant p̄sentia q̄ futura.

Additio. j. Mala fiunt magis terribilia ex duob⁹. primo ex magnitudine mali qđ timet̄. secūdo ex debilitate timētis cū min⁹ possit resistere. Ad vtrūq; aūt istoꝝ opat̄ q repentinū malū causet maiorē timorē q̄ malū p̄uisū. Ad p̄mū enī qz mala t bona corporalia p̄sentia minora vident̄ q̄ futura. Ad scōm xo: qz repentinū malū magis subtrahit remedia quib⁹ hō se posset ꝓparare ad repellēdū futurū malū qđ facere nō posset cū ꝓuiso malū occurrit. p̄mū istoꝝ videt̄ declarare Tullius: vt in postilla. Ad secundū xo magis vident̄ declinare verba Hegesi. vñ licet eandē ꝛclusionē teneāt: nō tū eisdē medijs vt bū aspiciēti patere poterit. In eodē ca. vbi dicitur in postilla: Cū venerit ille arguet mūdū.

Additio. ij. Ad maiorē declarationē hoꝝ xbi .s. cū venerit ille arguet mūdū de pctō t de iusticia t iudicio rē. Notandū q mūd⁹ q̄ xp̄m nō cognouit. vt. s. j. ca. intelligit de mūdanis q̄ in tribus impugnauerūt xp̄z. primo i ei⁹ doctrina q̄ est veritas quā nō crediderūt. scōo in ei⁹ vita q̄ ē iusticia quā multiplicit exprobrauerūt. tertio in eius potētia quā p iudiciū diffinitiuū q̄tū in ipsis fuit supplātauerūt cū morti ꝛdēnādo. vñ de istis trib⁹ spūsctūs in apl̄os veniens mundū arguit. We p̄mo qz p eos veritas doctrīe xp̄i p orbem fuit publice diuulgata t miraculis cōfirmata. We scōo qz per ei⁹ ascēsionē seu reditū ad p̄tez testificata ē iusticia ei⁹ p apl̄os .put postil. dicit. b ē qđ dic̄ ō iusticia. Qz ad p̄tez vado. Et ne forte q̄s crederet q xp̄s in celū ascēdēs itez ad vitā mortalez rediret. iō subiūgit: Etiā nō videbit̄ me. We tertio. s. de iudicio mūd⁹ arguit: qz sic crediderūt xp̄m iudicādo: totā ei⁹ potestatē euacuare: sic p oppositū p̄ceps hui⁹ mūdi. i. diabol⁹ fuit iudicat⁹ et ei⁹ potestas totaliter ablata respectu electorū qđ apl̄i p spūmsctm in eis manētē frequēter ostēderūt ejiciēdo demonia t detegēdo illusiones seu errores eoꝝ vt sepissime in eoꝝ gestis habet̄. In eodē vbi dr in postil. Sz dictū

Additio. iij. istoꝝ manicheoꝝ p̄tz falsū.

Nō solū manichē⁹ icidit i istū errorē vt dic̄ Aug⁹. sz fortis⁹ t p̄iculosi⁹ machometus q̄ sibi fundauit errorē suū i his xbis xp̄i t alijs i q̄b⁹. p̄mittit se missurū aliū paclytū. vt Joh. xiij. Ego rogabo p̄tez me. t aliū pa. mit. v. vñ t ipe vocat se missū a deo: vt p̄tz i suo alchorano: i q̄ falsiora t magis absurda ꝓtinēt: vt p̄tz eūdē libū legēti: .put postillator etiā tangit infra sequēti ca.

a Ca. XVII
b Ec locu. Nō solū q̄ in cena sz etiaz q̄ ab iitio. Sz marie q̄ i cena hac d cā dic̄ dicta: vt in illo pacem haberēt. Hec par ē ꝓ q̄ xp̄iani sum⁹: ꝓ q̄ sacris ibuimur: ꝓ q̄ oīmodis erudimur: ꝓ q̄ spūs pignus accepimus: ꝓ qua in eum credim⁹ et speramus: t amore ei⁹ accēdimur. hec ē pssura' ꝛsolatio t liberatio: vt i hac liberemur: i fine felicit regnem⁹: i hac q̄ p̄mone ꝛcludit. b Pat̄ ve. ho. potuit orare silentio: sz i orādo ē ēt doctor: t notā fac orōez: q̄ t p̄sētiū t futuroꝝ ē edificatio. Vēit hora nō vrgēte fato: sz disponēte deo q̄ sine tpe ordiauit oīa q̄ fiāt p tpa ordie ꝛgruo. c Clarifica fi. t̄c. hūilitas i passiōe: claritas i resurrectione cepit. Vēit hora passiōis: seminande hūilitat̄: nō differas gliaz resurrectiōis. Ut filius tu⁹ clarificet te. Et sic claritas p̄tis nec augeri nec minui p̄t i se. Apō hoīes mīora erat dū i iudea sola not⁹: sz p resurrectionē filij vbiq; inotuit. d Ut fi. tu. In cognitiōe hoīm: sic dedisti vsq; vt cognoscāt te: t quē misisti. Nō ei p̄t cognitiōe hoīs clarificari p̄: nisi ille cognoscat̄ p quē clarificat̄. i. p̄ filiū inotescat. Et b ē clarificatio p̄tis q̄ nō circa solos apl̄os: sz ēt circa oēs credētes fit. e Hec ē āt. Ordo. vt cognōscāt te: t quē misisti. i. xp̄m cū spū q̄ ē ambox: esse vnū t solū vez deū. Si ḡ eo

ℭ finito sermōe ad discipulos: ad p̄tez ꝓba cōuertit t orare cepit.

a b Ec locut⁹ est Ca. XVII a†
Iesus: t subleuat̄ oculos i b
ℭ quam cōstituit rectō.
c ęlū dixit: Pat̄ vēit hora clarifi- c† d
a ℭ notū faciat oī carni: sic ei fz hoīes dedisti ptātē e. i. hois: sic ei dedisti vt omne qđ d. e. d. e. v. e
d ca filiū tuū: vt filius tu⁹ clārificet te e
† Sic dedisti ei ptātē oīs carnis: f
ℭ filio.
vt omne qđ dedisti ei det eis vi- g h
e taz ętern̄. Hec ē aūt vita ętern̄ i†

Ec locut⁹ ē. Post q̄ xp̄s cōforta- Ca. XVII a
b uit discipulos suos p doctrīe bñficiū. b ꝓ eos ꝛsolat̄ p orōis suffragiū. Circa qđ notādū q orō ē petitio decētiū a deo: sm Damascenū li. iij. Et iō orare nō ꝓuēit xp̄o sm diuinitatē: sz magis orare: qz sic est equal deo p̄ri. sm hūanitatē aūt in q̄ minor ē p̄re ꝓuēt ei orare: t p alijs t p se. Dividit ḡ p̄s caplm i tres partes: qz p̄mo xp̄s orat p seipo. scōo p apl̄oꝝ collegio. ibi: Manifestaui. tertio p toto fidēli ꝓpl'o. ibi: nō p eis tm. Prima i tres. qz p̄mo p̄mittit suā orōnez. scōo removet quādā dubitationē. ibi: Hec est vita eter. tertio subiūgit eruditiōis rōnē. ibi: Ego te clarificaui. Circa p̄mū sciēdū q xp̄s nō tm orauit ad aliq̄d ipetrādū: sz ēt ad dādū nob orādi exemplū. t iō orō sua hic describit optimis circūstātijs dispositā. p̄mo respectu p̄cedētiū. cū dicit: Hec locut⁹ ē iesus. qz p⁹ discipuloꝝ iſtructio nē ꝓuertit se ad orōnē: ad ostendēdū q cōplemētū bōi

† De pe. di. 4. si ex bono. vltra medium: vt omne qđ dedisti. t̄c.

operis est a deo reḡrēdū. scōo respectu p̄tiū. cū dr: b Et suble. ocu. i ce. Inter alias ptes corpis dispositio iterior mēt̄ maxie relucet i ocul. In orōe āt mens dz in deū eleuari: qz sm Damas. Orō ē ascēsus mēt̄ i deū. t iō ad b denotādū saluator orādo p̄sētialit oculos leuauit ad celū. tertio respectū seq̄ntiū. iminente ei tribulatiōe dz hō recurrere ad deū: t iō xp̄s in p̄ncipio sue orōis exp̄mit tp̄s sue passiōis iminēt̄. d. c Pat̄ ve. hora. s. passiōis mee. d Clarifica fi. t. In passiōe enī clarificat⁹ ē a p̄re. p̄mo p signa diuit⁹ ostēsa: q̄ fil': sol' obscuratio: terre mot⁹: veli tēpli scissio: t hmōi. q̄b⁹ visis cēturio q̄ erat gētil' dixit: Vere filiꝰ dei erat iste. Scōo p passionē fuit clarificat⁹ inq̄tū p ipaz meruit corpis gloriā t exaltationē. Tertio qz p b vēit in toti⁹ mūdi notitiā p gētiū credulitatē. Granū enī frumēti mortuū attulit hūc multiplicē fructū. Hāc igit triplicē clarificationē petit b iesus: verūtū qz gl'a filij redūdat i gliaz p̄ris. iō subdit:

e Ut filius tu. cla. te. t nō solū redūdat i p̄tez: sz i oīm⁹ adherētib⁹ xp̄o p fidē: qz bonū capit̄ ad mēbra deriuat̄. iō subdit: f Sic dedisti ei ptātē om. car. i. oīs hūane nature. g Ut oīe qđ de. ei. p adherētiā fidei. h Det eis vi. eter. qz p meritū xp̄i habem⁹ itroitū ad gliaz quā amiseram⁹ p adam.

i Hec ē aūt. hic removet quādā dubitationē. posset enī aliq̄ credere q ista vita eterna p eū fidelib⁹ dāda ꝛsisteret in carnalib⁹ bōis. sic dicūt saraceni q̄ expectāt i alia vita i voluptatib⁹ carnalib⁹ t diuitijs t ꝛsilib⁹ p̄miari: sz qđ dr i alchorano machometi: q̄ tū vita sz p̄m dr vita pecudū. j. Ethic. apl̄ qđ ipe

modo te clarificat filius sicut dedisti ei ptātē oīs creature: ⁊ sic dedisti: vt oīe qđ dedisti ei de. e. v. e. ⁊ hec ē vita eterna vt cognoscāt te. Sic te ḡ filius clarificat: vt oīb⁹ ḡs dedisti ei te cognitū faciat.

a Ut cogno. ⁊c. Q̄ b ē ex pte: in futuro erit plene. Qui ergo ꝓficit in cognitiōe magꝫ viuere tēdit. Q̄n ām erit plēa cognitio. erit sine fine laudatio. Et hec est illa clarificatio: sz pr⁹ b clarificāt: dū inotescit fidelib⁹. vñ. Ego t. c. s. t. b Opus. cō. i. ac si ap te futurū diceret: clarificabo: gētib⁹ p̄dicādo. Opus ꝓsūmabo: qz iā factū p̄destinatiōe: ⁊ p iā facto ē habēdū qđ certissime ē futurū. Hāc p̄destinationez in sua clarificatiōe māifestā⁹ apīt. dicēs: Quam habui apd̄ te priusq̄ mūd⁹ essz. i. sic tūc i p̄destiatiōe habui apd̄ te añ tpa: ita nūc in re fac in mūdo in tpe. c Dedisti mihi. Jn q̄ notāt gr̄a Mihil ei hz in hoīe qđ nō accepit. Cū restet passio dicit: Cōsūmaui. qz se certissime nouit ꝓsūmaturū. sicut Eccs. 3. c ꝓpha ait: Qui fecit q̄ futura sūt. Quis ḡ videāt ḇ dicere q̄ ptioz p̄ez glificauerit: ⁊ p⁹ a pre eāt clarificādus. dicēdo ⁊ nūc clarifica me pr̄ apd̄ te metipm: tū de futuro ē vtrūq̄: ⁊ eo ordine vt. s. Pat clarifica filiū tuū vt fi. te clari. Eadē enī est sntia: nisi qz ḇ dicr⁹ ē clarificatiōis mod⁹ q̄ ibi erat tacit⁹: quō pr̄ clarificet ⁊ filius: filius clarificat patrē sup terrā: pat filiū apd̄ se ipm. d Hoīb⁹. Put hec oīa dici de oīb⁹ fidelib⁹ futur⁹. Et est ḇ clarificatio q̄ clarificat⁹ filius clarificat patrē sup terrā: fm qđ ē p̄teritū ꝓ futuro. Sz credibili ē de his dici q̄ tūc erāt discipli. cū p⁹ dicat: Cū essē cū eis ser. e. i no. t. ⁊ null⁹ ꝓiit nisi filius p̄ditiōis. i. iudas: q̄ de. xij. ꝓit. vbi addit: nūc ad te v. in q̄ oīa dicit cozpali pūtia se fuisse cū eis: q̄ in ascēsiōe ab illis abīt. We ceter⁹ p⁹ addit: Hō ꝓ his tm̄ rogo. sz ꝓ his q̄ crediturī sūt ꝓ xp̄o eoz. e Tui erāt. Aug⁹. Pris erāt hi sic oīa: nō sine filio oīa tenente cū illo. Sz solet ei a q̄ est tribuere q̄cq̄d hz. Mihi eos dedisti ꝭ hoīez q̄ nō sp fuit: sz accepisse eos dic. Habuit aliqū dei filius qđ nōdū habuit idē hō filius: qz nōdū erat hō. f Cognouerūt. We putarēt cognitio iā fctā ꝓ spēm. addit: Crediderūt vere. nō eo mō q̄ cū dixit: mō credit⁹. venit hora vt dispgamī. Sz nec adhuc tles erāt: sz p̄nūciat q̄les sint futuri accepto spū: sine q̄ nec seruauerūt sermonē quē dixerat. g Ego p. e. Pria ozō fuit: Clarifica fi. vt fi. e. t. ⁊ ō bis execut⁹ ē ⁊ cōplusit i fide credētiū. Jā ꝓ eis rogat vt pat fuet eos q̄s ipe cozpore reliqt. h Et mea oīa t. s. nō ei qz filio dedit pr̄ amisit: cū filius adhuc addat: mea oīa tua: ⁊ tua mea sūt. Anigēiti filiū sē oīa q̄ pris: ꝓ ḇ q̄ ēt de⁹ ē ipe: ēt de pre nat⁹ pri ē equal⁹. i Et tua m. s. Setī de q̄b⁹ ḇ dic: nō pūt eē nisi ei⁹ a q̄ creati ⁊ scificati sūt. i. pris ⁊ filius: ⁊ ꝓ ḇ oīa q̄ ipoz sūt: necesse est vt Gen. 6. c sint ei⁹ cui⁹ ⁊ ipi sūt. qđ. s. dixit de spū: Oīa q̄ hz p. m. s. ꝓterea dixit: ō meo accipiet. de his dixit q̄ ad ipaz ptinēt pris deitatē: in q̄b⁹ ille ē equal⁹ oīa q̄ hz habēdo nō possidēdo: neq̄ ei spūs ō creatu-

ra accipiet

a vt cognoscāt te solū deū vez: et quē misisti iesū xp̄m. Ego te cla- a
b rificaui sup terrā: opus consum- b+
c maui qđ ōdisti mihi vt faciā. Et
a ꝭ vt te clarificē. b ꝭ ad dexterā tuā collocādo
nūc clārifica me tu pater apd̄ tē- c
a ꝭ ab initio sicut pordinatū est vt de⁹ sic hoiez
metipz claritate quā hūi p̄iusq̄z
illū exaltaret. a ꝭ nō q̄ iā sit pfecta mānifesta
tio sine puerbus: sz q̄ certissime futura.
mundus fieret apud te. Mānife d
a ꝭ nō quo dicer⁹ de⁹: qđ erat notū i iudeis: sed
q̄ dicer⁹ pat⁹ me⁹ qđ sine filio ñ nosc⁹. b ꝭ aplis
⁊ vere oīb⁹ gētib⁹. c ꝭ instruēdos.
d staui nōmē tuū hōminib⁹: qđos
a ꝭ homini. b ꝭ de q̄ iā nō sūt. c ꝭ pscientia e g
e dedisti mihi de mūdo. Tui erāt
a ꝭ ad docēdum.
⁊ mihi eos dedisti: ⁊ sermonem f h
a ꝭ i fiō pmāserūt. b ꝭ. i. cognouerūt qz a te sū
imul eni pat⁹ dedit oīa cū genuit q̄ hēret oīa.
f tuū seruauerūt. Nūc cognouerūt qz i
omnia q̄ dedisti mihi abs te sūt.
a ꝭ p hoc cognouerūt qz acceperūt. ꝭ intus.
Quia verba q̄ dedisti mihi: de- k
ꝭ intellexerunt et tenuerunt.
di eis: et ipi acceperūt ⁊ cognoue- l m
a ꝭ similiter vere.
rūt vere qz a te exiui: ⁊ crediderūt
a ꝭ qđ est idem qđ a te exiui.
g qz tu me misisti. Ego ꝓ eis rogo: n
a ꝭ. i. deditis mundo.
Non pro mundo: sz ꝓ his quos o
ꝭ ꝓ qđ iā nō sūt de mūdo ꝓ quo nō rogo.
h dedisti mihi: qz tui sunt. Et mea p q
i omnia tua sunt: ⁊ tua mea sunt:

Auicēna ḇ ꝟsideras dixit q̄ ꝓpha quē vocāt machometū ꝓmittit eis tale felicitatē in ꝓmiū: quā multi sapientes nō attēderūt. Sili⁹ iudei resurrectionē futurā expectāt ad vitā carnalē. Et iō felicitatē vite future credūt ꝟsistere in bonoꝝ tpaliū plenitudine ⁊ pacis trāq̄llitate. hoc aūt remouet saluator. d. Hec est aūt vita eterna vt cogno. te ⁊c. Vita enī eterna siue beatitudo cōsistit essentialiē in aspectu claro ipsius diuinitatis ꝓut tū habet adiūctā fruitionē q̄ est completiua felicitatis: ex ꝟsequēti ꝛo ꝟsistit in aspectū humanitatis xp̄i: q̄ est instrumentū nos introducēs ad beatitudinē p̄cipalem. Beatitudo aūt hominis cōsistit in ꝟiunctiōe ad vltimū ⁊ optimū. et iō nō pōt ꝟsistere in ꝟiunctione ad aliqđ bonū tē pozale vt cozporale: vt dicūt rudes saraceni ⁊ iudei: sed in adeptione ipsius ꝓmi ⁊ sūmi boni per apertā visionē ⁊ fruitionē. Cōsiderandū etiā q̄ cū dicit fili⁹ loquēs ad patrē: Hec est vita eterna vt cognoscant te solū deū. p hoc enī nō habet q̄ solus pater sit de⁹: ⁊ filius sit creatura: vt dicebat Arri⁹: quia hec dictio exclusiua solus non determinat li te: vt sit sensus: q̄ solus pater sit deus: sz determinat li deum. ⁊ est sensus q̄ illa est sola deitas vera que est in patre. ⁊ sic ab ea nō excludit filius sed magis includit: qz vna est deitas in vtroq̄: sed excludit vera deitas ab his q̄ a gentib⁹ colebant. s. ioue: saturno ⁊ cōsimilibus. dato etiam q̄ hec dictio solus determinat li te: ⁊ sit sensus: q̄ solus pater sit deus: nō tū p ḇ excludit filiū a deitate: sed magis includitur: qz fm ꝓbm solus ē idē q̄ nō cū alio: ⁊ ideo tūmō excludit illud qđ alie tatem dicit. filius autē non est alius a patre in essentia: sed tm̄ in persona. ⁊ ideo quādo hec dictio solus additur vni persone respectu termini essenti alis: sicut est in ꝓposito non excludit aliam ꝓsonam sed magis includit. ⁊ hoc patet p auctozitatem saluatoris: Mat. xj. vbi dicit: Nemo nouit filium nisi pater: neq̄ patrem quis nouit nisi filius. Si enim hec dictio nisi addita vni persone respectu termini essentialis excluderet aliā. sequeretur q̄ pater non congnosceret se: sed tm̄ fili⁹: nec filius cognosceret se sed tm̄ pater: quod est absurdū dicere. a Ego te clarificaui. Hic subdit rationem quare sua ozatio debeat exaudiri: videlicet quia fuit pfecte obediens deo patri carnē assumendo ⁊ veritatē fidei inter homines docēdo. et hoc est quod dicit: Ego te clarificaui super terrā. Et non solum est exaudibilis ꝓpter p̄dicta: sz etiam qz ad consummationem mysteriū sue icarnationis mortē constanter sustinebat. ideo subdit: i b Opus cōsūmaui quod dedisti mihi vt faciā. dicit cōsummaui: qz iā ei⁹ passio incipiebat: qua pacta dixit: Cōsūmatū est: vt habet. j. xix. c Et nūc clarifica me tu pat apd̄ te metipm claritate quā habui ꝓiusq̄z mūdus fieret apd̄ te. i. illi⁹ glorie quā habeo eternaliter tecū fm diuinitatē. fac ꝓticipē naturā mortalez quā assumpsi ꝓpter hominū salutē. d Mānifestaui nomē tu. Hic ꝟsequēter ozat p collegio apl̄oꝝ ⁊ diuidit in duas: qz ꝓmo oīdit qđ ꝓz p eis deꝓcari. secdo formāt suā ozōnē denote. ibi: Pater sctē. Circa ꝓmū pōit q̄tuoz rōnes ad ostēdēdū q̄ debeat p aplis deꝓcari. Prima accipit ex pte xp̄i: qz erat eoꝝ mgr̄ ⁊ ipsi ei⁹ discipli. Bon⁹ aūt magister ꝓz ꝛelare p discipulis suis ⁊ eos dirigere. ⁊ ḇ est qđ ōz: Manifestaui nomē tuū hoīb⁹ q̄s dedisti mihi de mūdo: qz apli fuerūt specialiē ꝓiuncti ipi xp̄o. e Tui erāt. fm eternā p̄destinationē. f Et mihi eos dedisti. vocādo tpaliter ad fidē ⁊ apostolicā dignitatē. g We mūdo. qz añ vocationē suā aplī erant mūdialiter viuētes sicut ⁊ ceteri homies. scda ratio accipit ex pte aplorū q̄ fuerūt serui obedientes. ⁊ ḇ est qđ ōz: h Et ser. tu. seruauerūt. cozde. i. et ope. i Nūc cognoue. qz oīa ⁊c. abs te sūt. i. a te p̄cedētia. k Quia ꝓba q̄ de. mi. dedi eis. qz a plenitudīe scie xp̄i facta ē redūdātia in aplos. l Et ipsi acceperūt. doctrinā xp̄i recipiēdo. m Et cognoue. vere q̄ a te exiui. ḇ enī cognouerūt p doctrinā xp̄i ⁊ p miracula. verūtn̄ qz tale cognitio est fidei. iō subdit: Et crediderūt qz tu me misisti. Tertia ꝓ ro. rō accipit ex pte custodie xp̄i: cui aplī erāt specialiē cōmissi. ⁊ ḇ ē qđ ōz: n Ego p eis rogo nō p mūdo. hoc dicit qz efficacia sue ozōis tūmō se extēdit ad electos: q̄uis enī sit efficax p oīb⁹: tū mali ponūt sibi ipedimētū ne sint participes ipsi⁹. iō subdit: o Sz p his q̄s dedi. mi. ro. q̄ ad efficaciā.
p Quia tui sūt. fm eternā p̄destinationē. q Et mea oīa tua sūt. qz ꝓpter inseparabilē vnionē hūanitat⁹ ⁊ diuinitat⁹ in xp̄o fit idiomatū cōmunicatio et tribuēdo ea q̄ sūt hoīs xp̄i deo ⁊ ecōuerso. sic enī demōstrato xp̄o: ḇ ꝓpositio ē ꝛa: iste hō creauit stellas. ita ḇ ꝓpositio ē ꝛa: de⁹ mortu⁹ ē. qz ꝓpter vnitatē suppositi oīa q̄ sūt dei cōicant hoī. ⁊ ecōuerso mō p̄dicto.

Et cla-

Gra accipiet q̄ subdita est p̄ri et filio : sed de p̄re dē q̄ ꝓcedit spūs.de q̄ natꝰ ē filiꝰ. a Et clarifi.supra petebat de futuro clarifica me apud temetipm:h factā dic̄ t in eis.Sed t h futura cū eis inoteſcet.t p eos oībꝰ credentibꝰ q ad dexterā p̄ris sit glīficatus. b Serua eos.Ut sint vnū in natura sua : sic̄ nos i nr̄a sumꝰ vnū: t iō nō ait vt sint vnum nobiſcum :aut vt simus vnū ip̄i t nos sicut nos vnū sumꝰ:q nō sūt eiusdē nature cū deo:sic̄ filiꝰ p̄m q deꝰ vnū ē cum p̄re. c Cū esse.Non debemꝰ itelligere q pater t filiꝰ alternati fuēt q̄si alter pꝰ alter.Sic ei seruāt pat̄ t filiꝰ t spūs ſctūs q̄ est vnꝰ deꝰ.Sed scriptura nos nō leuat nisi ad nos ōscēdat.Cū ita loquit̄ itelligamꝰ distiguere psonas:nō separare naturā. Hactenus q̄ōd.s.exp̄ssit vt sint vnū sic̄ t nos.Hec ē pax illa t beatitudo in futuro sc̄lo.ꝑ quā oia fiunt.ꝑ quā se ē locutū dicit in mūdo.

d Sctifica. Sic̄ ex gr̄a tua incepta ē sctificatio p quā iā nō sunt de mūdo:eadē gr̄a fac sāctiores vt pseuerēt i xp̄itate: cuiꝰ vmbra fuerūt vetera sctificationes. i. i me q̄ sū xp̄itas:q̄ subdendo apit:Sermo tu. v. ē q̄ ē:ego sū xp̄itas .Hec ē logos:latie xp̄us vel homo q̄ ē vnigenitꝰ p̄ris. e Et ꝑ eis e.sā.i.vt p eis ꝑsūt ego me homiez sctifico in me xp̄o:q̄ ē ab ūtio icarnatiōis sue q̄ verbū factū ē caro. Ita aūt ill̄ ꝓdest : q: t ipsoſ q̄ sūt ego:q: caput t corꝑ sūt vnꝰ xp̄s:sctifico i meipo. vñ addit : vt sint t ip̄i sic̄ ego sctificati in xp̄itate t in me.

f Nō ꝑ eis. Iā nō desol' aplis:sz de ceteris mēbris icipit:Nō aūt orat ꝑ his q̄ iā sūt i fide eiꝰ defuncti:sz ꝑ his q̄ sūt i tētatiōibꝰ. g Sz t.p e.q̄ cre.s. vsq; i finē mūdi.vl iā credūt vbicūq; sūt: ñ tñ tā pfectē vt pꝰ credituri sunt post resurrectionē. h Per xp̄m.p xp̄m euangeliū q̄ est eoz nō q̄ p eos tñ sit p̄dicatū:sz t p Paulū t alios q̄slibet:sed q: eis p̄mo t p̄ncipaliter cōmissū sit ad p̄dicādū. Hoc est verbū fidei verbū dei:p quod credidit latro:credidit Paulꝰ t quicūq; credit. i Ut oēs v.s. Nō ait oēs vnū sumꝰ:sz vt illi oēs vnū sint sicut tu pat̄ in me t ego in te: subaudi vnū sumꝰ. Ita t pat̄ i filio t filiꝰ in p̄re: vt vnū sint: q: vniꝰ substātie. Nos xo possumꝰ esse in p̄re t filio t spūsctō, Vl pater t filiꝰ t spūsctūs in

Gnobis

a Et clari.sū in eis.h dicit:q: apli gliaz eiꝰ iā ptim cognōscebāt:t de ꝑpiā plꝰ cognōscituri erāt. Quarta rō accipit̄ ex necessitate iminēte aplis:q: xp̄s cito recessurꝰ erat ab eis.cuiꝰ corꝑali p̄sētia erāt delectati t ꝓfortati. t iō ꝑtūc i dige bāt spēaliē deo p̄ri p oriōnē xp̄i recōmēdari. t h ē q̄ōd ōr: b Et iā nō sū i mū. c Et hi i mūdo sūt.remanētes i tribulatiōibꝰ mūdanis. d Et ego ad te venio.q̄si di. ꝓpter h ꝑ eis ori. e Pat̄ sc̄tē ser.eos. Positis rōnibꝰ quibus dz ꝑ eis orare,hic ꝓpr̄ formā suā orationē. t dividit in duas:q: ꝑmo orat eis ꝓseruationē a malo.secūdo pfectionē in bono.ibi: Sāctifica eos.Dicit ergo ꝑmo sic:Pater sc̄tē serua eos in nomīe tuo.i.in fide t ꝓfessiōe nois tui. f Quos dedi.mi.ꝑ specialē amicitiā eos mihi ꝓiūgēdo. g Ut sint vnū sic̄ t nos.i.vt sint vniti p charitatē sicut nos sumꝰ vnuz per naturā.ita q̄ li sicut nō importat equalitatē :sed quādā imitationē longinquam.t allegat consequēter apostoloꝝ necessitatem respectu huius cōseruationis diuine.dicens: h Cum essem cū eis.p̄sentia corꝑali. i Ego serua.eos t̄c.custodiui .i. firmit̄ t secure. k Nemo ex eis perijt nisi filiꝰ pditiōis. h dicit:q: sua pditio nō fuit ex defectu custodie xp̄i: sed ex malicia sua.sicut dicit̄ aliquis filius mort̄: eo q̄ facit aliquid dignū morte. l Ut scriptura ipleat̄.li vt hic tenetur cōsecutiue:q: ꝑ pditionē iude secuta est impletio scripture que de hoc loquit̄: Ps̄. xl.t.cviij.vt.s.allegatū est.xlij.ca. m Hūc autē ad te venio.per mortē meā. n Et hec loquor i mūdo.hoc dixit ꝓpter hoc q̄ ex dict̄ eius aliqui posset credere q̄ non haberet potestatē custodiendi eos in absentia sicut in ꝓsentia.ideo hoc remouet dicēs : Et hec loquor in mundo.s.existēs in ꝓsentia corꝑali:ac si diceret:sic loquor nō ꝓpter defectū virtut̄: sed ad ostendendū veritatē humane nature cōpatītis eis.ideo subdit̄: o Ut habeāt gau.meū iple. in semet.Gaudiū enī xp̄i est de vniōe hūanitat̄ ad diuinitatē:per quā illa humanitas habet gratie t glorie plenitudinē: vt.s. dictū est ca.j. Ad hoc aūt erat intentio christi orantis: vt apli venirent ad gliam vere fruitionis:in qua aperte viderent vnionē i ipso deitatis t hūanitatis. Alia aūt ratio quare apli indigēbāt a deo specialiter ꝓseruari est:q: erāt iudeis odiosi ꝓpter doctrinā christi. t h allegat saluator dicēs : p Ego dedi eis ser.tu. custodiendū t p̄dicādū.

q Et mūdus eos odio ha.q: nō sūt de mūdo : q̄tū ad affectionē:licet sint de mūdo q̄tū ad corꝑalē p̄sētiā. r Nō rogo vt tol.eos de mūdo.q: nō expedit fidelīū saluti donec fides sit publicata p totū mūdū. s Sz vt ser.eos a ma.t̄c.dādo eis ꝓstātiā in tribulatiōibꝰ iminētibꝰ de ꝓximo. t Sctifica eos. Hic ꝓpr̄ orat aplis pfectionē in bono.d. Sctifica eos .i.ꝓfirma.sctūm enī vno mō significat idē q̄ firmū.

v In veritate.s.fidei catholice. x Sermo tuꝰ veritas est.i.doctrīa mea quā dedi eis:q̄ ēt tua est .sicut .s. dictū est.ca.vij. Ista aūt ꝓfirmatio aplorꝝ facta ē a deo p̄re q̄n in die pētecostes misit eis spūmsctm .Et necessitas huiꝰ ꝓfirmatiōis subdit̄ cū ōr: y Sic̄ tu me misi.i mū.ad veritatē salut̄ eterne docēdū.

z Et ego misi eos in mū.ad hāc doctrinā vbicūq; p̄dicādū.Et notādū q̄ dic̄ misi.i.mittā:loquēdo d̄ futuro p modū p̄teriti ꝓpt̄ certitudinez euentꝰ futuri: q: aplī nō sūt missi ad p̄dicādū p mundū nisi pꝰ acceptionē spūssancti:licet añ fuissent missi ad p̄dicandū in ciuitatibꝰ iudee iudeis tm̄. a Et ꝑ eis ego sā. meipm.i.sacrificiū in carne offero tibi acceptū.

b Ut sint t ipsi san.in ve.sicut enī vetꝰ testamētum p sanguinis effusionē ꝓfirmatū est.sic cōfirmatio noui testamenti facta est p effusionem sanguinis xp̄i: vt ostēdit Aplꝰ ad Heb.ix. c Nō ꝑ eis aūt ro.t̄c. Hic ꝓpr̄ saluator orat ꝑ toto fideli plō. t diuidit in duas.q: ꝑmo orat ꝑ eis ꝓsecutionē gr̄e.t sc̄o glie. ibi:Pater quos dedisti mihi.Dicit ergo ꝑmo sic:Nō ꝑ eis aūt rogo tm̄ t̄c. vt oēs vnū sint:in vnitate charitatis:in qua vnione ꝓsistit pfectio xp̄iane religiōis:q: ꝑ h membra ecclie ꝓiungunt̄ ad inuicē t capiti hoi xp̄o. t vltimꝰ ip̄i deo:q: q̄ adheret deo vnꝰ spūs est:vt ōr.j.ad Cor.vj. t sic p ꝓs ꝑmū p̄ncipium q̄ est deus coniungit̄ homini qui est quodāmodo omnis creatura.

d Sicut tu pater t̄c.vnum sint. Non est ibi vnitas equalitatis:sed cuiusdā imitationis:q: christi hominis t dei est vnitas personalis,aliorum aūt hominum a deo est tm̄ vnitas charitatis.

† De cele. missa. cum c. marthe de sum.trī. c. damna/ mus.

† ē.15.e

nobis eē pñt: vnū tñ cū deo eē nō possum⁹: qz nō vni⁹ substātie. Dē⁹ ℞o in nob ē vt i tēplo: nos in illo vt creatura in creatore. a Ut ꝛ ipi. In nobis dicit vt q̄ vnū sūt fide ꝛ charitate: gr̄e dei tribuāt: vt nūc aūt lux in dño. b Ut mūd⁹. mūdus hic accipiť ꝓ oib⁹ illis q̄ vnū sūt. Nec hoc q̄ sūt facit cām vt credāt: qz poti⁹ credēdo vnuz sūt: q̄ cūis essent vnū natura: dissentiēdo tñ ab vno: nō erāt vnū: sz ozando dixit: vt mund⁹ credat: sicut ozā do dixit: vt oēs vnū sint. ac si tertio subaudiať: rogo vt mūd⁹ credat.

c Ego in eis. Mō q̄n ꝛ pater in nobis ꝛ nos in pr̄e. Sed hic mediator̄ se ostēdit: ex cui⁹ psona hoc dicitur: sicut ℔ q̄ Apls ait: 1. Cor. 3. d Vos xp̄i: xps āt dei. Ut sint ꝓsūmati: oñdit eo perduci recōciliationē p mediatorē vt pfecta btitudine fruamur vbi cognoscet mūdus ꝓ speciē: q̄ mō p fidem. Ego sum in eis ad q̄ſ me mi. ꝛ tu ī me. mūdū ubi p me recōciliās vñ est etiā ℔ q̄ seq̄ť: dilexisti eos: qz ī filio ēt mēbra ei⁹ diligit. sicut ꝛ me: nō q̄ eq̄liter: sz qz ꝛ me ꝛ illos: vel ꝓpter me illos. sic. s. Sic misisti me misi eos. i. quia me misisti misi illos.

d Quos dedi. i. traxisti ad me: sic ꝛ ego elegi eos ℔ mūdo. aliq̄ ñ sūt dati ei. nō sunt sui: ꝛ si ptās sit ei oīm e Volo vt. Mō pōt ñ fieri q̄ vult oīpotēs: ℔ illa volūtas ē hois. ℔ q̄ dicit: nō sic ego volo. f Ut Mat. 26. d vbi. i. in celo vbi in carne mox futur⁹ sū. vl sic dic ni 3. 3. b codemo: Nemo ascēdit in celū nisi fili⁹ hois q̄ ē in celo. Mō dixit: erit sz ē ꝓpt veritatē psone: in q̄ ꝛ deus hō ē: ꝛ hō deus. ꝛ vbi ego sū deitate: ꝛ nō q̄ťā vbi: qz deitas vbiq̄ est cū q̄ tū bon⁹ ē. ꝛ si ñ vbiq̄ sic ille: Luce. 23. f vt latrōi dic. Hodie m. e. i pa. Añ ꝛ ℔ nō sat⁹ fuit dicere: Ubi ego suz. sz addit: mecū: qz miseri pñt eē vbi ille ē q̄ nusq̄ deest. sz soli beati sūt cū illo: q̄ ñ sūt beati nisi ex eo. Cū illo: qz fruunť illo. videt illū sicuti est. Mali nō sūt cū illo vt ceci in luce non sūt cū luce. Nec boni nūc ita sūt cū eo: ꝛ si aliq̄ mō p fidē sūt cū eo. g Videāt. Tū in forma serui clarificata viderint iudicātē bonū ꝛ malū: tollet Mat. 5. a ipius ne videat claritatē dei q̄ de⁹ est: quā soli mūdi corde videbunt qđ erit eis vita eterna. h Ut dilectio. Dilectio q̄ pat diligit filiū ē i oib⁹ iustis: qz mēbra ei⁹ sūt ꝛ diligunť in illo q̄ tot⁹ diligitur. ī subdit: Et ego in ipis sū. q̄si: qz ego sū in ipsis. aliter est in nobis vt in templo: nos in illo aliter: quia nos sumus ille: cum ℔ hominem eius capitis sumus corpus

Ca. XVIII

i Egressus est ꝛc. Jam apls ī agro culto ꝛ fructuoso ope p assiduā p̄dicationē ꝓstituť: tpe passiōis in hortū paradisi introducit vbi fructꝰ ē abūdātior: ꝛ q̄ in deserto tēt⁹ vicerat: in horto suos Luce. 23. f coronat. vñ ait latroni: Amē amē dico tibi hodie mecum eris in paradiso.

℣ Ubi erat

a Ut mū. cre. qz tu me mi. ℔ addit: qz ex magna charitate ꝛ vnitate q̄ fuit in p̄mitiua eccl̄ia multi ꝓuersi sūt ad veritatem fidei: vt hr̄ Act. ij. ꝛ iiij. Et qz p̄ dicta posset aliq̄s credere q̄ fili⁹ nō eēt cā pfectiōis apl̄oꝝ sic ꝛ pater. ī hoc remouet. b Et ego cla. quā de. mihi de. eis. qz ptās miracu loꝝ p quā declarata ē diuitas xp̄i data ē apostolis a xp̄o: vt ptz Luc. 1. ꝛ Mat. x. tñ aliť dedit eis hāc ptātē quā ipse habuit: qz xp̄s virtute ꝓpria miracula fecit. Apl̄i aūt ñ ꝓpria virtute: sz virtute xp̄i miracula faciebāt: ꝓpter qđ in miraculis faciēdis nomē xp̄i ī uocabāt. c Ut sint vnū sic ꝛ nos vnū su. i. vt sint in ℞a vnitate eccl̄ie ꝛ absq̄ scismate. d Ego in eis ꝛc. in vnū. qz p vnionē humanitať xp̄i ad deuz facta est vnio toti⁹ creature: vt dictū est. e Et cognoscat mūdus. qz tu me mi. ꝛ di. e. sic ꝛ me di. p opa eni mira culoꝝ ab eis facta adducť⁹ est mūd⁹ ad fidei charitatē: ꝛ cognouit diuitatē xp̄i ꝛ familiaritatē siue amiciciā dei ad apl̄os: q̄bus aderat diuīa virtus in opibus miraculosis. f Pat̄ q̄s dedisti. ℔ ozat filiū ꝓ pfectionē gl̄ie. d. Pr̄ q̄ſ dedisti mihi p veritatē fidē. g Volo. i. ozo ōstendere h Ut vbi ego sū ꝛ il. sint me. i. i eterna btitudine: i q̄ tā erat xp̄s accumulatꝰ

a Ubi erat hoz. In horto capiť vt deleret peccatū cōmissū in horto delitiaꝝ in quē hui⁹ seculi torrētē trāsiēs: discipulos introduxit. b Cohortē. Non iudeoꝝ sed militū a p̄side seruato ordine legitīe potestatis: vt illis tenētibus null⁹ auderet resistere. vel etiam si quis auderet contra tot non posset.

c Uenit illuc. Nocte traditur vt sine turbis q̄ in die frequētes aderant inueniretur.

d Stabat aūt et iudas qui tradebat eum cum ipsis. De osculo hic tacet qđ alij euāgeliste dicūt

e Ego sū. hac vna voce tot feroces et fortes moriturꝰ ꝓstrauit: virtute latētis deitatis: ḡa volebat qđē cōprehēdi: sed nō nisi quando voluit.

f Abierunt retrorsuꝝ ꝛ ceciderunt in terram. Sic modo per euangelium vbi q̄ dicit chriſt⁹: ego sum. ꝛ iudei expectantes antichristuꝝ retrorsum abeunt: ꝛ in terrena que amant cadunt.

g Sinite hos abi. Aug⁹. Faciūt quod iubꝫ: sinunt eos abire quos nō vult perire. nō quin post sint morituri: sꝫ quia sic nō dum credebant quomodo credunt qui nō pereūt.

h Percussit. seruus significat populuz legis seruū. Auris pro domino amputata ꝛ a dño sanata. auditū amputatū: a vetustate renouatū: vt seruiat liber ī nouitate spūs: nō in vetustate littere. Uū dicit malchus: id est regnatur⁹ cū christo. Quod significatum qz nō cogitauit petrus: sꝫ mḡr̄m defēdere voluit: dñs ꝓbat factū: ꝛ monet eū ad patientiā. Illō tū mystice ꝛ fieri debuit ꝛ scribi.

i Mitte gla. Ac si diceret: ḡescat vidicta. Aliter: Cōuerte gladiū in locū suū. i. verbū p̄dicationis ꝙuerte ad gētes: vbi ſm Paulus ostium apertū ꝛ ingēs inueniať. Aliter. Postq̄ plēitudo subintrauerit, dicit petro: p quē tot⁹ ordo p̄dicatorū designatur: Mitte verbū predicationis ad isrł. Omnis enī q̄ gla. ac. gla. pe. Quo gladio? illo qui igneus vertitur ante paradisū: ꝛ gladio spūs q̄ in dei scribiť armatura.

qz p̄mo describit euāgelista qualiter x̄ps a ministris iudeoꝝ fuit captꝰ. secūdo qualiter a ministris fuit pōtificibus traditꝰ. ibi: Cohors q̄z. tertio qualiter a pōtificibꝰ coram pilato est accusatꝰ. ibi: Adducūt ergo. Circa p̄mū euāgelista tria describit. ꝓmo ꝓditōis locū. scđo ꝓditoris apparatū. ibi: Judas ergo. tertio animū x̄pi ad sustinendū ꝓparatū. ibi: Jesus itaq̄ sciēs. Circa p̄mū sciendū q̄ x̄ps iuit ad locū extra ciuitatē ad quē sciebat vēturꝰ ꝓditorē: vt ostēderet se volūtarie subire mortē. ꝛ ꝑ est qđ dz: Hec cū dixiſ. ꝛc. trās torrētē cedrō. nomē ē torrētis ink ciuitatē hierl̄m ꝛ mōtem oliueti currēs p vallē iosaphat q̄ ē ītermedia. Et dicebať ille torrēs cedron: eo q̄ in ripa illius flumīs siue illi⁹ torrentis nascebanť multi cedri. hic enī fluui⁹ appellabať torrēs: ꝓ eo q̄ ad modū torrentis q̄ꝫ habebat aḡs: q̄q̄ nō. a Ubi erat hortus. ꝛ sic erat loc⁹ clausus cōueniēs ad capiēdū illos q̄ ēnt ītra ipm. b In quē ītroiuit ipe ꝛ discipli ei⁹. offerēs se captioni. c Sciebat aūt ꝛ iudas q̄ tra. e. lo. Exquo ꝓz ꝙptitudo loci ad capiēdū x̄pm ex trib⁹. p̄mo qz erat a ciuitate remotus: ꝛ ipi q̄rebāt eū cape sine strepitu turbaꝝ: vt hꝫ Mat. xxvj. scđo qz erat clausus. ꝛ tertio qz ꝓditori cognit⁹. d Judas ergo. Hic describiť ꝓditoris apparat⁹: qz iudas de tribus se muniuit. primo de magna societate fortī ꝛ autētica. et ideo dz: e Cū accepisset cohortē. s. militū a p̄side assignatā: vt sic multitudo ppli si supueniret nō auderet ipedire ei⁹ ꝓditionē. ꝓpter iusticie publice timorē. f Et a pōti. ꝛ pharisē. ministros. vt sic haberet fulcimētū ab vtraq̄ curia. s. pōtificis ꝛ imperatoris. secūdo muniuit se iudas de lumīe cōtra noctis tenebras. qđ notať cū dz: Uenit illuc cū laternis ꝛ facibus. Tertio muniuit se de armis: si vellēt ei⁹ ꝓditioni resistere. ī subdiť: Et armis. g Jesus itaq̄. Hic oñdiť ꝓmptitudo x̄pi ad patiēdū. ꝛ ꝑ duplicať. primo qz x̄ps se nō occultauit. scđo qz defensionē ꝓhibuit. ibi: Ymō ergo. In prima igiť ꝓte dicť sic: Jesus itaq̄ sciēs oīa q̄ vēturа erāt sup eū ꝓcessit ꝛ dixit eis: h Quē q̄ritis. Ex quo mānifeste ꝓz q̄ sua volūtate captus est: qz cū sciret oīa futura. vt. s. declarātū fuit. j. ca. nō se occultauit: sed magis q̄rētib⁹ eū obuiā iuit

i Rūderūt ei: iesū nazarē. Uirtute eī diuīnitatis factū ē q̄ veniētes ad capiēdū eū ꝑmo nō cognoscerēt eū etiā su⁹ discipul⁹ q̄ venerat ad tradēdū eū. vñ subdiť. k Stabat aūt ꝛ iudas q̄ tra. eū cū ipsis. vt ꝑ scđo ostēderet q̄ de volūtate sua capere: qz ex quo eis erat incognit⁹ poterat ab eis recedere. ꝛ ñ solū patuit ꝑ ꝓdicta: sed etiā manifest⁹ ꝑ hoc qđ subdiť:

l Ut q̄ dixit eis: ego sū abierūt re. ꝛ ce. in ter. Si ei vno verbo oēs ꝓstrauit: de facili poterat ab eis cuadere. Oia ei ista facta sūt ex diuina ordinatiōe: vt declarareť virt⁹ diuinitatis ei⁹ ꝑ ꝓdicta. sicut fragilitas humanitatis ꝑ captionez ei⁹ sequentē ꝛ passionē. m Jter ergo inter. eos quē queritis: ꝑ fuit facto ītervallo a ꝓria interrogatiōe: qz q̄diu iacuerūt ꝓstrati nō mouit se de loco: vt magis declarareť sua volūtaria captio. n Illi aūt dixerūt: ie. na. Hō ei cognoscere ꝓterāt eū nec capere donec ipse vellet. ꝓpter hoc subdiť:

o Dixi vo. qz ego sū. ꝛ tūc habu erūt ipsi⁹ noticiā: ꝛ capiēdi eū licētiā. ꝓt qđ subdiť: p Si ergo me q̄ritis. si. hos a. q. d. sic do vobis ꝓtātē me capiēdi: vt tū meis discipul nō faciatis aliq̄d mali. q Ut ip̄lereť ser. q. di. ca. p̄ce. r Quia q̄s dedi. mihi ꝛc. istud enī verbū dixerat iesus nō tm̄ de salute spūali suoꝝ discipuloꝝ: sꝫ etiā dē salute corpali eoꝝ. qđ ꝓz ex ꝑ q̄ inde exrepit iudā q̄ ꝓdit⁹ est ꝛ spūaliter ꝛ corpaliť: qz ex desperatiōe se suspēdit. ꝛ iō euāgelista applicās x̄bū p̄dictū ad ꝓditionē corporalē nō discedit ab ītētiōe lr̄e. s Si mon ergo. Hic ostenditur promptitudo christi ad patiendū ex hoc q̄ defensionem prohibuit. et hoc est quod dicitur: Si mon ergo petrus habens gladium eduxit eum. Dicunt hic aliqui q̄ discipuli emerant gladios de precepto domini: ſm qđ habeť Luc. xxij. vbi dicit sic: Et qui nō hz vēdat tunicā suā ꝛ emat gladiū. sꝫ nō est verisīle: qz ibidē dz q̄ apli stati rūderūt: Ecce duo gladij hic. et x̄ps dixit: Sufficit. ex quo patz q̄ ante illos gladios habebant. Dicendus igiť q̄ apli fuerūt piscatores: in piscatiōe aūt oportet aliq̄n retia cum parillis affigere: ꝛ cū perticis nauiculas dirigere. ꝛ ideo in tlib⁹ ꝛ ꝙsimilib⁹ vsus magnoꝝ cultelloꝝ est necessarius: ꝛ ꝓbabile ē q̄ aliqui de apostolis illos cultellos sibi retinuerant ad scindendum cibaria. vnde etiam cum illis carnes agni paschalis cōsiderāt. Petrus aūt vnū ex illis retinuerat apud se: quia erat magis promptus ad defensionē sui magistri q̄ alij. t Et p̄cussit pontificis seruum. qui magis de ꝓpe se ingerebat ad christum capiendum v Et abscidit auriculam eius dextram. Credidit enim eum magis ledere. sed diuina ordinatione ictus declinauit. x Erat aūt nomen seruo malchus. hoc addit euangelista ad ostendendū certitudinē rei geste: ex primendo ꝓpria nomina. y Dicit ergo iesus petro: mitte gladiū tuū in vaginā. quasi diceret: noli vti ad defēsionē meā. ꝛ subdiť causa: z Calicem quem dedit mihi pater non vis vt bibam illum? quasi diceret: passio

L 4 nem quā

§ cedron obumbratio eorum.

a dron vbi erat hortus in quē in / ſ ñ stati: sꝫ ꝯbusdā inēpositē q̄ alij narrāt. a ſ vbi ipe iup⁹ ink oues locū ꝓnouerat.

troiuit ipse ꝛ discipuli ei⁹. Sciē/ bat aūt iudas q̄ tradebat eū locū: qz iesus frequēter ꝓuenerat illuc cū discipulis suis. † Judas ḡ cuz

b accepisset cohortē: ꝛ a pōtificib⁹

§ iudeos.

c ꝛ pharisēis mistroꝝ: venit illuc a ſ nox ei erat i q̄ iō cū lucernis ꝛ facib⁹: vt si latere vellet hiſ q̄rer̄. ſ tpi accēderet sibi lumē penale. b ſ vt his si ḡ eū ōfēdere vellēt expugnāret.

cum laternis ꝛ facibus ꝛ armis. Jesus itaq̄ sciens oīa q̄ vēturа erant sup eū ꝓcessit et dixit eis:

ſ nō ignāt qđ vellēt: sꝫ vt scirēt cē eū quē q̄rebāt

Quē q̄ritis? Rūderūt ei: Jesuz

a ſ nō absc̄dit se sed ostēdit.

naçarenū. Dic eis iesu: Ego sū.

ſ sū nesc⁹ fci eoꝝ. vt potiꝰ vt signo osculo eū tra.

d Stabat aūt ꝛ iudas q̄ tradebat eū cū ipsis. Ut ḡ dixit eis: ego sū: abierūt retrorsuꝝ ꝛ ceciderūt i

a ſ vt bū eū cognoscāt: ne errēt in captiōe.

terram. Jteꝝ ergo interrogauit eos: Quē q̄ritis? Illi autem dixerūt: iesū naçarenū. Rūdit iesus: Dixi vobis qz ego sum: Si ergo me q̄ritis sinite hos abire. Ut ipleret sermo quē dixit: qz quos dedisti mihi nō ꝑdidi ex eis quē

ſ ardentior ceteris discipulis. a ſ cultellū. s.

q̄. † Simō ergo petr⁹ habēs gla

diū eduxit eū: ꝛ pcussit pōtificis seruū: ꝛ abscidit ei⁹ auriculā de/ xtram. Erat aūt seruo nomē mal/ chus. Dixit ḡ iesus petro: Mit/

ſ passionis.

te gladiū tuū i vaginā. Calicem

a ſ vt Aplus ait: Pro nobis omnibus trad̄idit eum. b ſ quasi cur resistis.

quē dedit mihi pr̄ non vis vt bi

Cohors

Ca Cohors autē. Mos erat iudeis: vt
Luce. 23.a q̄ dē morte dignū iudicarēt vinctū p̄sidi traderēt. b Et adduxerūt eū. erāt eo tpe duo sacerdotū p̄ncipes (vt Lucas ait:) ānas ⁊ cayphas q̄ vicissim annos suos agebāt.

Sz tūc erat annus cayphe: ⁊ volūtate ei⁹ p̄mū ductus est iesus ad annā: nō q̄ collega: sed quia socer ei⁹ erat.

L Ad dom⁹ sic erant posite: vt nō deberet annas a trāseūtib⁹ p̄teriri. c Et ali⁹ dicit. q̄s sit iste q̄ h tacēt nō temere diffiniat. Solet tñ iste iohānes sic se significare.

d Dic il. nō. Aug⁹. Mō solū negat xp̄m q̄ dic eū nō esse xp̄m: sz q̄ ēt negat se esse christiānū. ⁊ ita hic ipleť qđ dñs dixit: terme negab. e Pala. ñ. mult⁹ audiēti b⁹: nō q̄ q̄ dicit palam cēnt cognita turbis. Cū ⁊ apl̄is
J.16.f dixerit: Nec i p̄ū/
Ibidem bijs locut⁹ sū. Sz vēit hora cū palaz annūciabo vobis. Eis ēt secreta exponebat: q̄ alijs p parabolas dicebat.

D Silr qđ dic: nihil i occlto sū locut⁹. nō q̄ nō eēt occulta intelligētia: sed q̄ cōrā tot hoibus dixerat. Ea etiā q̄ paucl dixerat non sū: i occulto: quia
Mar.10.e ad hoc dixerat vt p̄dicarent sup tecta: nō vt tacerēt. Ea aūt q̄ audierāt ⁊ nō itellexerāt talia erāt vt nō posset iuste crimiari: ⁊ quotiēs interrogādo tentauerunt vt accusarēt: sic respōdit vt oēs calūnie frustrarent. lō dic: qđ me inter.

f Quid me. i. a q̄ xitatē audiť ñ vides. Interroga
magl eos: ⁊ q̄ dicť nō hēas iuidiā. Jta tēpat rñsionē vt nec veritatē taceret nec defēdere se videret. g Hec autē. Objicitur cur nō fecit quod docuit: ⁊ buit nō sic respondere: sed alterā maxillā prebere. Sed veraciter ⁊ mansuete ⁊ iuste respondit: ⁊ nō modo maxillam: sed totuz corpus ferīēti parauit: Et hinc pot⁹ ostēdit p̄cepta patiētie: nō ostētationē corpis cordis p̄paratiōe faciēda. p̄t ei q̄s maxilla visibilit p̄bere irat⁹. Vel⁹ g rñdit xpe placat⁹: ⁊ ad ferēda graniora trāq̄llo aio parat⁹. h Si ma. male loq̄t q̄ ꝯ xitatē loq̄ť. ⁊ ē. si ma. l. s. da tes. q̄. pbes mēdacē.

nem quā ordinauit pater celestis ad salutē humani generis debeo patienť tolerare. ⁊ ideo nō est locus defensiōis et resistentie: sed magis patientie. a Cohors quo q̄. Hic ostēdit qualit xp̄s a mīstris cōphēsus pōtificib⁹ p̄sentať. Et dividit in duas: q̄ p̄mo describit ipsius anne p̄sentatio. secūdo cayphe. ibi: Et misit eū annas. p̄ma i duas: q̄ primo ponit christi p̄sētatio. scđo ei⁹ examinatio. ibi: Pōtifex ergo. Prima adhuc in duas: q̄ p̄mo describit p̄dicta p̄sētatio. scđo inciden. pōit p̄ma petri negatio. ibi: Seq̄bať aūt. Dicit igit p̄mo sic: Cohors q̄z. s. militū. b Et tribun⁹. q̄ eis p̄erat: et illi erāt gētiles. c Et mīstri iudeo. isti erāt iudei. d Cō phēderūt iesū. ex q̄ ptz obstinatio eo⁹. q̄ nō fuerūt auersi a suo malo visis p̄dict signis: ⁊ magl attribuebāt artib⁹ magicis. e Et ligauerūt eū. q̄si morte dignū. Illi enī q̄ reputabant mozti digni iudicib⁹ p̄sentabāt ligati. f Et adduxerūt eū ad an. p̄mū. i. p̄mo. cui⁹ cā subdit: g Erat enī socer cay. ⁊ q̄ eūdo ad domū cayphe habebāt trāsire añ domū isti⁹ anne. lō itroierūt domū ei⁹. pp̄t ei⁹ reuerētia. Alia āt rō fuit: q̄ pōtificat⁹ tūc singlis ānis vēdebať. ⁊ isti duo. s. annas ⁊ cayphas q̄si alternati erāt pōtifices. pp̄t q̄ q̄si pōtifex habebať: q̄ āno p̄cedēti fuerat. Tertia rō ēvt xp̄s cōrā iudicib⁹ plib⁹ odēnat⁹ videret magl dign⁹ morte.

h Qui erat pō. an. il. ⁊c. ista sūt exposita. ē. xj. ca.

i Seq̄bať aūt. h interponit p̄ma negatio petri. cū ō:: Seq̄bať āt ie. simō pe. ⁊ ali⁹ discipul⁹. s. iobes. licet ei isti sic ⁊ alij p̄mo fugisset: tñ postea secuti sūt iesū. q̄ feruētiores erāt alijs. k Discipul⁹ āt il. e. no. pō. Dicūt aliq̄ q̄ iobes erat pit⁹ i lege. ⁊ pp̄t h hēbat noticiā cū pōtifice. Sz h nō ē verisimile: q̄ piscator erat ⁊ de nauī a xp̄o vocatus fuerat: vt hr Mat. iiij. vñ dic Hiero. in epla sua ad paulinū: Jobes rustic⁹ piscator idoct⁹ ⁊c. ⁊ lō alia fuit cā sue noticie cū pōtifice: q̄ forte missus a p̄re suo plies portauerat pisces ad domū pōtific. vl forte q̄ aliq̄s de cognatiōe ei⁹ ibidē fuiebat: vl aliq̄ alia cā quā aliq̄ assignāt: q̄ descēderat de dō. ⁊ sacerdotes hēbāt istas genealogias. l Et i. cū ie. i a. pōti. pp̄t noticiā p̄dictā p̄missus ē ītrare. m Petr⁹ āt sta. ad ostī. f. tā q̄z icognit⁹. tñ pp̄t iohānē p̄missus ē ītrare. n Dixit q̄ pe. an. ostiaria: nūq̄d ⁊ tu ex di. es ho. isti⁹? q̄. d. vr q̄ sic. vidit eī eū timide ītrārē: ⁊ sic hūit de eo suspitionē.

o Dic il. nō sū. ex q̄ ptz fragilitat petri. q̄. ita cito negauit: ⁊ ad vocē vni⁹ mlier q̄ nō loq̄bat acrit. Mō ei dicebat: es tu de familia huius p̄ditoris? vel aliq̄d hmōi: sz hoīs isti⁹ q̄si cōpassiue loq̄ndo. p Stabāt āt fer. ⁊ mi. ad p̄z. q̄. frigus e. sic solet eē i marcio p⁹ mediā noctē. Et calefa. se ⁊c.

q Pōtifex q̄. h pōit xp̄i examiatio. Et dividit i tres: q̄ p̄mo pōit dicta examiatio. scđo xp̄i rñsio. ibi: Rñdit ei iesus. tertio rñsiōis reprobatio. ibi: Hec āt cū dixis. Circa p̄mū sciēdū q̄ xp̄s reputabať a iudeis seductor hoīm: ⁊ doctor falsē doctrine. lō examinat⁹ fuit de vtroq̄. ⁊ h ē qđ dī: Pō tifex q̄ iterrogauit iesū. Dicit āt annas pōtifex: nō q̄ esset actu: sz q̄ ante fuerat. ⁊ q̄ socer erat pōtificis: vt dictū est.

r De discipul⁹ suis. vt videret si posset eū deprehendere q̄ fuissent ab eo seducti. s Et de doctrina ei⁹. ad vidēdū si posset ibi inuenire falsitatē vel calūniā ⁊ aliqđ dictū contra legem. t Respōdit ei iesus. hic ponit xp̄i respōsio De discipulis autē suis nihil poterat. p̄tunc boni respōdere: quia p̄incipaliorē inter eos statim audierat ipsū in sua p̄esentia negasse. sed de doctrina sua respōdit ostendēs q̄ nō erat mala vel suspecta: sed sana. quod declarat ex duobus. p̄mo ex loco. cū dicit: v Ego palā locut⁹ sū mundo ⁊c. doctrina autē suspecta in angul ⁊ laterib⁹ docť non in loco publico ⁊ sacro. scđo ex auditoꝝ testimōio. dicens: x Interroga eos qui audierūt ⁊c. quasi diceret parat⁹ sū testimoniū eoz̄ subire. quod est tibi magis credibile q̄ meum dictū: q̄uis ēm veritatē deberet esse contrariū.

y Hec autē cū dixisset vn⁹ assistēs ministro de. ala. ie. di. hic ponitur huius respōsiōis reprobatio. ⁊ hoc dupliciter. primo per factum. cum dicitur: Unus assistens ministrorum dedit alapam iesu. secundo per verbū cū subditur: z Sic respondes pontifici. Ille enim minister sceleris accepit respōsionem iesu quasi notasset pontificē de stulta interrogatione. a Respōdit ei iesus. humiliter veritatem ostendendo. b Si male locutus sū testimoniuz phibe de malo. i. potes perhibere: ⁊ non me iniuste peutere. Sed videtur q̄ hic christus fecit contra doctrinā suam: quia Matth. v. dicit: Si quis te percusserit in maxillam dexteram: p̄hebe ei ⁊ alterā. Ipse aūt hoc nō fecit sed magis percucientes se correxit. Dicendū q̄ illud xp̄i p̄ceptū ⁊ plura alia q̄ ibi ponunt nō vanť absolute: ēm qđ dicit Aug⁹. Iz magis ēm p̄parationē animi: q̄ hō dz habere animū sp p̄paratū ad b faciendū: vbi videret h expedire ad honorē dei ⁊ vtilitatē eccle. alis āt nō. imo aliquādo expedit iniuriātib⁹ rñdere ad ip̄oꝝ ⁊ alioꝝ ist̄uctionē: sic fecit h xp̄s. ⁊ aliqñ etiā facto resistere ne dēt occasio malť male agēdi. c Et misit. hic ostendit q̄liter xp̄s p̄sentať est cayphe. Et dividit i duas: q̄ p̄mo describit dicta p̄sētatio. scđo subdit scđa

Mar. 26.f Mar. 14.f Luce. 22.f

Mar. 26.f mar. 14.f Luce. 22.f

Mar. 26.f Mar. 14.f Luce. 22.f

a Erat aũt. Aug⁹. Dicto q̃ annas misit ieſũ ad cayphã: redit ad locũ narratiõis vbi reliq̃rat petrũ vt explicet q̃d in domo anne de trina petri negatiõe cõtigerat. b In p̃torĩũ. id ẽ vbi p̃ses pilat⁹ habitabat: ſz ſi ad cayphã quõ i p̃torĩũ: forſitã aliq̃ cã vrgẽte ꝺ domo anne ad audiẽdũ ieſũ ambo ꝓuenerãt: cayphaſ prerit ad p̃torĩũ p̃ſidis: ⁊ ſocero ſuo ieſũ reliq̃t ad audiẽdũ. vł in domo cayphe pilat⁹ acceꝑat p̃torĩũ: ⁊ tãta erat dom⁹ vt ſeorſũ habitaret dñs: ſeorſũ pilat⁹. c Ut nõ cõ. q̃ diebus a cymox cõtamiatio erat illis in alienigene habitaculũ intrare. ꝺ Rob nõ
Exo.22.c ſi. hoc dicũt ꝓpẽ diei feſti ſcĩtatẽ. Lex enĩ p̃cipit ne p̃ãt malefactoꝝ⁹: p̃ſerti ſeducẽtib⁹ a deo ſuo: q̃lẽ iſtũ dicebãt eſſe: ⁊ otra ſeipſos dicũt: q̃ inẽficiebant quẽ interficiendũ offerebãt. ſic ⁊ pilat⁹ iterfecit: nõ tũ manib⁹ ſuis. Cũ pilatus vellet ieſũ tradere iudeis vt ꝑm legem ſuã iudicarẽt eũ: noluerũt recipe. dicẽ-
Dar.20.c tes: nob nõ li. ĩ. q. ⁊ ſic ipleẽ ꝑmo ieſu quẽ de ſua morte p̃dixit: vt eũ a iudeis traditũ gẽtes iterficerẽt: q̃ſi ſic eẽnt a lieni a ſcelere q̃ magis peccãt: in q̃ non eoꝝ ĩnocẽtia ſz demẽtia mõſtrat.

Nico.de ly. ✠ Attemet ſubdiť ſcꝺa ⁊ tertia petri negatio. ibi: Erat ãt. In ꝓma igiť pte ꝺr ſic: Et miſit eũ annas ligatũ. q̃ſi morte dignũ: et iã coram eo cõdẽnatũ. a Ad cay. põ. tũ q̃ ad ipm p̃tinebat p̃ncipaliť xp̃i examinatio: tũ vt videret xp̃s magnã morte dign⁹ q̃ fuiſſet coram iudicib⁹ p̃ſid⁹ ꝺẽnat⁹. Sciẽdũ tñ q̃ iobes ꝺ tacet q̃liter cayphas eũ examiauit: ⁊ q̃liť cayphaſ veſtimẽta ſua ſcidit. ⁊ q̃liť xp̃s i domo ei⁹ illuſus fuit: q̃ alij euãgeliſte ꝺ ſufficienť exp̃ſſerãt. b Erat ãt. ꝺ reuertiť euãgeliſta ad narrãdũ de negatiõe petri. ⁊ iõ q̃ſi eadẽ x̃ba q̃ dixerat i fine p̃me negatiõis reaſſumit. ꝺ. Erat ãt ſimõ petr⁹ ſtãs ⁊ calefaciẽs ſe. Ille ei q̃ narrat hiſtoriã aliquã q̃n occurrũt alĩq̃ incidẽtia narrãda: iterrũpit p̃ncipale ad illõ icidẽs narrãdũ: q̃ fctõ reuertiť ad ꝓpoſitũ. ⁊ ſic facit ꝺ iobes vt dictũ eſt.

c Direť g̃ ei. miſtri ad ignẽ ſtãtes.

ꝺ Mũq̃d ⁊ tu ex diſ. e. es. q. ꝺ. ſic. q̃ vi debãt eũ timidũ ⁊ pauidũ. e Negauit il. ⁊ di. nõ ſũ. de iſta ſcꝺa negatione petri videť matthe⁹ ꝺicere iobi. ꝓmo q̃ ad pſonam: q̃ dixit ipm ſcꝺo negaſſe ad vocẽ alteri⁹ ancille: Mat. xxvj. Johãnes ãt ꝺ diť q̃ fuit ad vocẽ mũſtroꝝ ad ignẽ ſtãtiũ. ſcꝺo q̃ ad locũ: q̃ Matthe⁹ diť q̃ ſcꝺo negauit i exitu ianue. ꝺ aũt ꝺr q̃ ſtãs ad ignẽ. ꝓpẽ q̃ ſciẽdũ q̃ ꝓncipaliťetio euãgeliſtaꝝ erat exp̃mere trinã petri negationẽ. ⁊ in ꝺ oẽs ꝓueniũt. de pſonis aũt accuſatib⁹: ſeu de negatiõis loco nõ erat coꝝ ꝓncipalis intẽtio. ⁊ ꝓbabile ẽ q̃ multi ad x̃ba petri ꝓcurrebant circa eũ ⁊ ꝓſilia x̃ba dicebãt ipſo pando ei mgr̃m ſuũ. ⁊ iõ vn⁹ euãgeliſtaꝝ exp̃mit vnã pſonã accuſatẽ: ⁊ alĩ⁹ aliã. ⁊ vterq̃ dicit vex. vñ ꝼm x̃itatẽ hiſtorie videť q̃ prima negatio ſit facta ad vocẽ ancille oſtiarie: petro domũ itrãte. ſcꝺa ãt negatio facta eſt i domo: q̃ p⁹ ꝓmã negationẽ petr⁹ timuit diu ſtare inť iudeos: ꝓpẽ q̃ꝺ voluit exire. ⁊ tũc alia ancilla vidẽs eũ timidũ accuſauit eũ. ⁊ ſiłi ꝺ ꝓcurrerũt illi q̃ ad ignẽ ſtabãt ⁊ idẽ dicebãt cũ illa ancilla. ꝓpẽ q̃ꝺ Matthe⁹ diť q̃ ad vocẽ ãcille alteri⁹ negauit. Jobes aũt mĩſtros ꝓcomitãtes exp̃mit. Itẽ Matthe⁹ diť q̃ negauit ipꝺ exeũte ianuã. i. volẽte exire: ⁊ ad ꝺ ſe pparãte. ꝓpẽ timorẽ: vt p̃dictũ ẽ: q̃ tũ adhuc erat in domo nec ab igne lõge receſſerat. iõ diť Jobes q̃ ꝓpe ignẽ facta ẽ illa negatio. tertia aũt negatio fctã ẽ multť eũ accuſatib⁹ ⁊ ꝓcurrẽtibus ꝓpẽ p̃dicta. tñ iter illos erat p̃ncipal⁹ vn⁹ ſeru⁹ p̃tifici: ꝓpter q̃ꝺ Jobes eũ exp̃mit tacẽdo de alijs. iõ ſubdit: f Diť ei vn⁹ ex ſer. põ. co. e. cui pe. ab. au. ⁊ iõ acri⁹ ceterť eũ accuſabat. ⁊ i accuſatiõis ſue aſſertionẽ adꝺuxit factũ p̃cedẽs. cũ dicit:

Mõne ego

g Mõne ego te vi. i hoꝝ cũ illo. q. ꝺ. ſic. b Itex g̃ negauit. aliq̃ ãt volẽtes excuſare petrũ dicũt q̃ nõ negauit eũ ex timore mortis: ſz ex amore nolẽs ab eo ſeparť: ſz ſp eũ ſeq̃. Sciebat ei q̃ ſi diceret ſe eẽ diſcipulũ ei⁹ ſtatiť ab eo ſepareť. Sz ꝺ ẽ x̃ba dñi ſ. habita ca. xiij. vbi exprobrauit petro dicẽs: Aiaz tuã ꝓ me pones: q̃ꝺ fuit dictũ negatiue, ſicť fuit. ſ. expoſitũ. ⁊ iõ ptz q̃ petr⁹ negauit timẽs aiaz ſuã exponere. p xp̃o. i Et ſtatĩ gal. cã. ſ. ſcꝺa vice: q̃ p⁹ ꝓmã negationẽ ſemel cãtauit gall⁹. ſz petr⁹ timore pturbat⁹ nõ p̃cepit: ꝭz q̃ꝺ fuit expoſitũ Mat. xxvj. k Adducũt g̃ ieſũ. ꝺ oñdiť q̃liť ieſus a iudeis coram pilato accuſat. Et diuidiť i tres: q̃ prio ꝺſcribiť xp̃i p̃tratio. ſcꝺo p̃tratꝰ examinatio. ibi: Exiuit g̃. tertio innocẽtie xp̃i declaratio. ibi: Et cũ ꝺ dixiſ. In p̃ma pte ꝺr ſic: Adducũt g̃ ie. ad ca. i p̃. i. a domo cayphe põtificꝫ ad domũ pilati p̃ſidis. ad quẽ p̃tiebat iudiciũ i cã ſãguis. ⁊ locꝰ vbi iudicabat p̃torĩũ vocabat. Aliq̃ ãt libꝝ maie hãt ad cayphã. q̃ i domo cayphe iam erat xp̃s. null⁹ ãt adducit ad locũ i q̃ ẽ. Pzetea Jobes ſcpſit i greco ꝺ euãgeliũ. ⁊ iõ p x̃itate textꝰ hũda recurrẽdũ ẽ ad
† Dar.27.a Dar.15.a Luce.23.a grecũ. In greco aũt põit a caypha.

l Erat ãt mãe. ꝺ addit euãgeliſta ad oſtẽdẽdũ quãtũ iudei ſitiebãt ſãguiez ieſu xp̃i: q̃ ſũmo mãe g̃rebãt ſniam ꝺei⁹ morte dari. m Et ipi ñ itro. i p̃. vt nõ ꝓtamiarenť. ex i greſſu dom⁹ hominis gẽtiľ: ⁊ tñ nõ timebãt iq̃ari ex ꝓcuratiõe mortꝭ inocẽtꝭ: ex q̃ ptz eoꝝ ſuꝑſtitio vana. n Sz vt mãdu. pa. i. azymos pães q̃ a iudeis cõedebanť in paſchate p ſeptẽ dies. nõ enĩ erat licitũ illos cõedere niſi p̃ſonis mũdis. ⁊ ideo p paſchatis mãducationẽ non itelligiť hic comeſtio agni paſchalis. vt male dicũt greci: q̃ illũ comederãt die p̃cedẽti. o Exiuit ergo. ꝺ põiť xp̃i examinatio: ⁊ ꝺ ꝺuplr: q̃ ꝓmo examinaťcozaz iudeis. ſcꝺo ad pte ſine ipſis. ibi: Introiuit g̃ itex. In ꝓma pte diciť ſic: Exiuit g̃ pilat⁹ ad eos ſo. Judei enĩ nõ audebãt domũ ei⁹ igredi ne ſuas obſeruatiões violarẽt. ideo volẽs eis deferre exiuit ad eos.

p Et dixit: quã accuſatꝫ adũ. ho. bũc? Videbat enĩ eũ ligatũ in ſignuz dãnatiõis. iõ q̃rebat de cã. q̃ nõ erat
† Dar.27.b Dar.15.a Luce.23.a ꝓſuetudo romanis ꝺẽnare aliq̃ẽ niſi pri⁹ audirẽt accuſationẽ ſuã: ⁊ habere locũ ſe defendẽdi: vt hr̃ Act. xxv. Et iõ pilat⁹ q̃ erat iudex ab impatore romano illuc miſſus voluit modũ romanoꝝ tenere. q Rñde. ⁊ di. ⁊ ſi ñ eẽt ꝺ ma. tẽ. q. ꝺ. nos ei⁹ factũ ꝺiligẽť examiauim⁹ ⁊ iuenim⁹ eũ dignũ morte: ac ſi diceret: nõ oportet aliã examiationẽ facere. r Diť g̃ eis pila. q̃ſi idignat⁹ ex eoꝝ rñſiõe: q̃ ſciebat eos ipm p iuidiaz tradidiſſe: vt hr̃ Mat. xxvij. s Accipite eũ vos ⁊ ꝭz legẽ ve. iu. q. ꝺ. ſi ſufficit vra examiatio: ſufficiat ⁊ vra ſnia. Sciẽdũ ei q̃ romãi aliq̃ mioza iudicãda dimiſerãt iudeis: ſz nõ poterant p talib⁹ inferre penã mortꝭ: q̃ romãi retinuerãt ſibi cãz ſanguinis. ⁊ iõ p hãc rñſionẽ ibibebat iferre xp̃o mortẽ: ipi ãt nõ poterãt vitã ei⁹ ſuſtinere. ⁊ iõ renuerũt ꝺ accipe. di. t Rob nõ liez iterfi. quẽ. Si enĩ poſſẽt dare mortꝭ ſniam libenť iudiciũ recepiſſẽt. v Ut ſermo ie. im. quẽ di. tẽ. Chriſt⁹ enĩ p̃dicẽs mortẽ ſuã apłis: Mat. xx. dixit q̃ a p̃ncipibus ſacerdotũ traderet gentib⁹ ad illudendũ ⁊ crucifigendũ. ⁊ ꝺ fuit impletũ p ꝺ q̃ renuerũt iudiciũ ⁊ dimiſerť ipm pilato q̃ erat gẽtiľ iudicãdũ. ⁊ ſnie executiõez ſuis militib⁹. x Introiuit g̃. ꝺ põiť examiatio xp̃i i ſecreto. ⁊ diuidiť i tres. q̃ prio põiť pilati iterrogatio. ſcꝺo xp̃i rñſio. ibi: Rñdit ie. ⁊ tio pilati obiectio. ibi: Dixit ita. Circa ꝓmũ ſciẽdũ. q̃ iuꝺi cũ tumultu irrõabili petebãt mortẽ xp̃i. ꝓpẽ q̃ꝺ xp̃s ñ rñdebat: ꝭz illꝺ Ecci. xxxij. Ubi nõ ẽ audit⁹ nõ effũdas ſmonẽ. ꝓpẽ ꝺ matthe⁹ ⁊ marcus di

a A temetipso.Scit ieſus q̄d ipe interrogat:⁊ q̄d ille rñſur⁹ eſt:ſz tñ dici voluit:nō vt ſciret:ſed vt ſcribere⁊ qō ſcire voluit. b Quid feciſti.quaſi ſi hec culpa nō eſt q te regē dixeris:Quid aliud feciſti:q̄ſi nō ē mirū ſi iudici trader⁊ puniēd⁹ q̄ te regē dicis.Sed ſi hec cā nō eſſet tūc forte alia q̄rēda eſſet: quaſi ꝓfirma ſi hec cā eſt q̄ obꝟcit an alia. c Regnū.Hoc eſt qō nos ſcire voluit:ſed ꝓius viciſſim interrogādo voluit oñdere q̄ eſſet de regno ſuo hominū opinio iudeoꝝ vel gentiliū:qua oſtenſa vtriſq; aptī⁹ rñdet:Regnū meum nō ē de ꝟ mū. Quaſi decepti eſt⁹:ñ enī īpedio dñationē v̄ram in ꝟ mūdo: ne vane timeatis ⁊ ſeruitatis:ſed ad regnū celeſte credēdo venire. d Tu dicis.Nō ſe regē timet ꝓfiteri:ſz ita libra tū eſt vt neq; ſe regē neget:nec de mundo ſe fateat eſſe:vt ille ſentiebat q̄ dixit:ergo rex es tu?cui rñdit:tu dic⁹:qz rex ſū ego:quaſi carnal⁹ carnalit̄ dicis.

b e Ego in hoc na .ſū. nō in hac re ſed ad hāc rē:qō in greco nō eſt ambiguū. Dicit q̄ de tpali natiuitate q̄ vēit ī mūdū:ſm quā natus eſt ad hoc:⁊ ad ꝟ venit in mūdum.i. ꝓpter ꝟ vt teſtimoniū p.v.Sed quia nō oīm eſt fides.addit: oīis qui ē ex veritate audit.i. obedit et credit mihi. f Itez exi.nō expectat reſpōſū:nec cū vellet dimittere mora fieret.ſubito ei vēit ī mētē ꝓſuetudo q̄ poſſet p paſcha dimitti. g Eſt aūt. Quia ī paſcha a ſeruitute liberati ſūt: in paſcha hec cōſuetudo dimittēdi eis fuit. h Dimittā vo.Nō potuit auelli a corde ei⁹ ieſu eſſe regē iudeoꝝ:ſicut in ſcribēdo titulo:tanq̄ ipa veritas ꝟ ei fixerit.de q̄ q̄d eſſet interrogauit. Latro.i.diabol⁹ ſedicioſus ⁊ homicidioꝝ auctor dimiſſus ē iudeis q̄ de patria lucis ob ſuꝑbiā pulſus:ī tenebraꝝ carcerē miſſus erat.⁊ iō non ꝑſt iudei videt pacē:qz ſedicioſoꝝ ꝓncipē pl⁹ q̄ deū eligere voluerūt.vñ ꝟ dr:Vos ex diabolo patre eſtis. ✠ Erat aūt

a ſ hoc enī obꝟciebāt iudei q̄ ſe dicebat regē.

tus:⁊ vocauit ieſū⁊ dixit ei:Tū a
es rex iudeoꝝ?Rñdit ieſus:A te b c
metipo ꝟ dicſan alij tibi dixerūt ō
a ſ quaſi a me hoc nō dixi:ſed a iudeis accepi q̄ ideo te rradiderunt mihi.
me?Rñdit pilatus:Mūqd ego d
iudeꝰ ſū?Gens tua ⁊ pontifices e
tradiderūt te mihi.Quid feciſti? f
a ſ.i.credentes in me.
c Rñdit ieſus:Regnū meū nō ē ō gt
ſ er ſi adhuc in mundo.
ꝟ mūdo.Si ex ꝟ mundo eſſet re/ i
ſ apparet:qz nullus defendit.
gnū meū:miſtri mei vtiq; ōcer/
tarēt vt nō traderer iudeis.Nūc k
ſ er ſi adhuc inter malos.
āt regnū meū ñ ē hīc.Dixit itaq; l
ei pilat⁹:Ergo rex es tu?Rñdit m n
a ſ ideo nō nego me regē: qz in hoc natus ſum vt oſtendā qō ſum.
d ieſus:Tu dicis qz rex ſū ego.Ego o p
e in ꝟ nat⁹ ſū:⁊ ad ꝟ vēi in mūdū: q r
vt teſtimōiū ꝓhibeā ꝟitati. Oīs s t
qui eſt ex ꝟitate audit vocē me/
am.Dicit ei pilat⁹:Quid eſt ve/ v t
f ritas?Et cū hoc dixiſſet:itez exi x
uit ad eos ⁊ dic eis:Ego nullā in y
g uēio ī eo cāz.†Eſt āt ꝓſuetudo vo z
b bis vtrunū dimittā vob ī paſcha.

Nico.de lyra

eius dicūt q̄ cū accuſarē a ꝓncipib⁹ ſacerdotū nihil rñdit.p/ p:er qō pilat⁹ intrauit pretoriū qō erat ī domo ſua vt ibi xp̃m magis pacifice examinaret extra tumultū iudeoꝝ:q̄ nō audebāt intrare ꝓtoriū vt dictū eſt.xp̃s aūt de trib⁹ fuerat accuſatus coꝝ eo:vt hr̄ Luc.xxiij.Hunc inuenim⁹ ſubuertētē gētem nr̄am:⁊ ꝓhibentē dari tributa ceſari:⁊ dicētē ſe xp̃m regē eſſe. Pilat⁹ āt de duob⁹ primis nō curauit inquirere.qz de ꝓmo.ſ. de ſubuerſiōe obſeruationū legaliū nō curauit vtrū eſſet verū vel falſū:qz nō erat iude⁹ ſed gētilis.Sēm cognouit eē falſū ꝑ famā publicā:qz audierat xp̃i rñſionē qua iudeis de hac materia rñderat:Mat.xxij.Reddite q̄ ſūt ceſaris ceſari ⁊c. Sed de tertio qō videbāt eſſe ꝓtra honorē imperatoris inſiſtit.ſ. de regno:qz imperatores romani nomē regiū a iudeis abſtulerāt vt frāgerēt eoꝝ ſuꝑbiā:⁊ tollerēt rebellādi occaſionē.⁊ iō q̄ſtionit a xp̃o. a Tu es rex iudeoꝝ?q.d.eſt hoc verū qō tibi ī ponit⁹.ſ.q̄ velis tibi vſurpare regnū. b Rñdit ieſus.ꝟ ponit⁹ xp̃i rñſio in q̄ primo examīauit pilati interrogationē.dicēs: c A temetipſo ꝟ dicis an alij ⁊c.q.d.ꝓcepiſti hāc opinionez de me ꝑ teip̃m. d Rñdit pilat⁹.nūqd ego iude⁹ ſū?q.d. ex iudaicis q̄s debeat eſſe rex eoꝝ:ſed hoc ad peritos leg⁹ ꝑtinet. ideo ſubdit: e Gēs tua ⁊ pōtifices tradiderūt te mi.accuſātes te ſup hoc. f Quid feciſti?q.d.videt⁹ q̄ tu ſis in aliquo culpabilis.exquo illi q̄ ſūt de gēte tua ⁊ tāte auctoritat⁹: ſicut ſūt pōtifices te accuſāt. g Rñdit ieſus.Examīata interrogatiōe pilati ieſus ꝓmo rñdit ad q̄ſtionē ꝓmo factā de vſurpatiōe regni tpalis. h Regnū meū nō eſt de ꝟ mūdo.nō enī negat ſe eſſe regē:ſz magis ꝓcedit:qz ſm veritatez ipe erat rex regū.verūtn ad tollendū occaſionē calūnie tēpat ſuā rñſionē. dicēs:q̄ nō q̄rit huius mūdi tpalē dñationez.qō ꝓbat ꝓñr.dicens: i Si ex hoc mūdo eſſet re.meū miniſtri mei ⁊c. Dñe enī regnū tpale ꝟ firmitatē nō ſolū ab ipo rege cū ſit vn⁹ ſol⁹

✠ hō:ſz etiā

a miniſtris ꝓtra aduerſarios ꝓ ipo pugnātib⁹:qō nō q̄rebat xp̃s.⁊ ſic patet q̄ ſatiſſecit ad q̄ſtionē oſtēdēdo q̄ nō q̄rebat inter iudeos tpalē dñationē.verūtn qz cōceſſerat ſe eſſe regē. iō cōcludit: k Nūc aūt regnū meū nō eſt hinc.i. q̄tuz ad tpalia iſta q̄rēda.Sz ꝓtra hoc videt⁹ qō dr ps.xlvj.Rex oīs terre de⁹.Ipe aūt eſt ver⁹ de⁹ ſicut verus hō.ergo regnū ei⁹ ē de ꝟ mundo. Dicendū q̄ ſm ꝟitatē diuinā⁹ oīa ſi ſubiecta xp̃o.tū q̄tū ad hūanitatē ī ꝑmo aduētu ſuo nō vēit ad dñandū tēporaliter:ſed magis ad ſeruiendū ⁊ patiendū:⁊ ſic ꝑtz q̄ ſufficienē excludit illud qō ſibi ponebat de vſurpatiōe regni iudee:qz nō fiebat q̄ſtio de ipo niſi inq̄tū hō:⁊ ꝑ ſtatu ꝓſenti in quo erat:q̄ ad primū ei⁹ aduētū ꝑtinebat. l Dixit itaq;.Hic ponit⁹ pilati obiectio.ſicut enī viſū eſt xp̃s in ſua rñſiōe ꝓceſſerat ſe eſſe regē:ſz dixerat regnū ſuū nō eſſe hinc.ideo pilat⁹ ad plenū ꝟba ei⁹ nō itelligēs accepit p hoc ipm eē regē alicui⁹ regni.de quo nō intromitterēt ſe romani:ſed q̄ xp̃s p ꝟ itelligeret regnū celeſte:⁊ ſpirituale nō intellexit.⁊ iō voluit ſcire magis determinate:cōcludens ex verbis chriſti p dictis. m Ergo rex es tu q.d.ex q̄ ꝓcedis te eſſe regē regni nō ꝑtinēt⁹ ad dominiū imperatoris:declara magis⁹ qō ſit illud regnū. n Rñdit ieſus.ꝓmo ꝓcluſionē factā ꝓcedēdo.dicens: o Tu dicis qz rex ſū ego.⁊ ita ē ſm veritatē.Sed cōſequēter declarat hūius regni cōditionē.d. p Ego i ꝟ nat⁹ ſū.tpaliter. q Et ad hoc veni in mundū.p carnis aſſumptionē. r Ut teſtimoniū ꝓhibeā veritati.docēdo ⁊ radicādo veritatez de diuinis in cordibus fidelium. s Omnis qui eſt ex veritate.prima que deus eſt: non ſolum per creationez: ſed per īmitationem et ſubiectionem. † Mat.27.b Mat.15.b

t Audit vocem meam .corde credēdo et opere obedīēdo:⁊ p conſequēs in talibus ſpiritualiter ego regno:et tale regnū in nullo īpediebat imperatoris romani dominiū.de quo q̄rebat pilat⁹. v Dicit ei pilatus:Quid ē veritas?Nō querit diffinitionem veritatis:ſz querit que eſt illa veritas cuius virtute⁊ participatione homines efficiuntur de regno chriſti. Intellexit enim per hoc in quodā generali aliqō dominiū exiſtēs extra cōmunē modum hominum.⁊ ꝟ eſt vez ſi intelligat determinate⁊ mag⁹ ī particulari:qz veritas diuīa filio appropriat⁹. Veritas per quaz homines in preſenti efficiūtur de regno chriſti eſt quedam impreſſio et participatio veritatis diuine.huius autem queſtionis pilatus non expectauit reſponſionem duplici de cauſa.

Una eſt quia erat de regno ſpirituali:vt viſum eſt.ipſe autem non habebat ſe intromittere niſi de temporalibus.⁊ iō hoc aduertens dimiſit illius queſtionis proſecutionez. Alia cauſa fuit: quia tam perceperat chriſti innocentiam et iudeorum maliciam: ſciens q̄ tradiſſent eum per inuidiam. Ideo tur pretermiſſa queſtione predicta:voluit procedere ad eius liberationem:vt ſtatim patebit. x Et cum hoc dixiſſet.hic conſequenter ponitur innocentie chriſti declaratio.cum enim pilatus vellet eum liberare vt dictum eſt. occurrit eius mentē modus q̄nies liberatiōis ſue:videlicet de cōſuetudine iudeorū qua dabat eis a preſide in ſolēnitate paſchali vnū vinctus in memoriā liberationis filiorū iſrael de terra egypti:⁊ ꝓpter hoc voluit chriſtū liberare ꝑ hūc modū:⁊ primo ad ꝟ faciēdū allegat xp̃i innocētiā dicēs: y Ego nullā eo inuenio ī eo cāz.ſ.dignā morte.ſecōo allegat ꝓſuetudinē.de cui⁹ obſeruatiōe ſciebat eos eē cupidos.ſ.d. z Eſt āt ꝓſuetudo ⁊c.vult⁹ q̄ dimit.v. regē iu.q.d.vos ōbet⁹ ꝟ velle. Ad cui⁹ intellectū ſciendū q̄ pilatus volēs xp̃z liberare posuit eis ſub diſtinctiōe de liberatiōe xp̃i vl barrabe.⁊ de nullo alio:vt mag⁹ exprimit Mat.xxvij. Sciebat ei q̄ ꝓſuetudiez ſuā nullo mō dimitteret. ex alia parte barrabas erat ita peſſim⁹ et populo odioſus:q̄ firmiter credebat q̄ eius liberationem nullo modo vellēt.⁊ ſic ꝑ ꝟſis li/

✠ berationi

a Erat aũt bar.i.filiꝰ magri.i.diaboli q̃ latroni in suo scelere iudeis in pfidia magr̃ fuit.vel barrabas.i.filiꝰ pris.i.diaboli.

b t Unc ergo.Hoc fecit pilatꝰ.i.milites face Ca. XIX re pmisit vel etiã iussit: vt iudei satiati de penis a mor re desisterẽt. c Corona.In spinea corona nr̃or̃ nostrã susceptio petr̃or̃ p q̃ mortal' fieri voluit.vñ pcursor: Ecce agnꝰ dⁱ e.q.t.p. m.Spine nãq; in pctr̃or̃ significatione ponũt.vñ dns: Terra tua spinas & tribu.ger.i.sciẽtia tua pũctiões & acules os vitior̃ pcreare nõ desistet d Exiuit e.Ecce iplenꝰ q̃ ō se pdixerat iesus: occulta potẽtia cõmẽdat patiẽtia: q̃ in formã martyres. e Et dic̃ ẽ.Hic apparet nõ ignorãte pilato hec a militibꝰ eẽ fctã: siue iusserit siue pmiserit: vt satiat' iudeis hec sufficerẽt: sz magꝰ iardescũt & clamãt: Crucifi.c. ℣ Filiũ

Nico.de lyra

beratiõi xp̃i ꝓsentirẽt: sz sacerdotes deceperũt pplm inducẽtes eũ ad petẽdũ liberationẽ barrabe & nõ xp̃i.& hoc est qõ subdit: a Clamauerũt rursũ &c. sed barrabã dimitte nob. b Erat aũt barrabas latro.s.publicꝰ & famosus.Ꝫ addit euãgelista ad ostẽdẽdũ eor̃ malitiã: q̃ ad pcurãdũ mortẽ xp̃i petierũt latrões publici liberationẽ ꝫ bonũ publicũ & ꝫ iusticiã. Ca. XVIII

Moraliter.

rt† Hec cũ dixisset iesus egressus ẽ &c. q̃ iterp̃tat tristꝰ meror. p Ꝫ igit q̃ xp̃s iuit illuc ũminẽte sua passiõe.significat q̃ xp̃ianꝰ tre volẽs ad martyriũ debz imminẽs supplicii pcogitare & p patientiã se armare.vñ dicit Hzego .Homelia.xxxiij. Minus enĩ feriũt iacula q̃ puidenꝫ: & nos tolerabiliꝰ mala mũdi suscipimꝰ si cõtra hec p prouidentie clypeũ munimur. c† Sciebat aũt & iu.q̃ tra.eũ lo. qz freq̃nter iesus ꝓuenerat illuc cũ discipl'is suis. iter q̃s erat iudas vt xp̃m traderet sic̃ sathã fuit iter filios dei vt sctm̃ iob afflictiõibꝰ molestaret. g† Jesus autem sciens omnia que ventura erant sup eum p cessit &c. quelitus aũt a turbis vt facerent eũ regez fugit solus in montem.docens in hoc fugere mundanos honores & pmptum esse ad labores. l† Ut ergo eis dixit ego sum:abierũt retrorsum &c. Ille qui cadit retrorsum nõ videt sui casus periculum.sic etiam labentes in culpã nõ vident sui lapsus miseriam. † Sinite hos abire.p hoc ostendit q̃ supiores debẽt suos subditos fideliter adiuuare et se mortis periculo exponẽ p ipor̃ defẽsiõe. s† Simõ aũt pe.&c.expõat sic.ꝫ.Mat. xxvj. & Mar.xiiij.& Luc̃.xxij. x† Erat aũt ser.no.mal.q̃ iterp̃tat rex eor̃.et iõ p absciss̃oz auricl'e sue significata fuit absciss̃io regal' & pontifical' eminentie iudeor̃. f† Et addux̃ẽrt eũ ad annã primũ: q̃rentes ei placere: qz cũ caypha fuerat in ꝓsilio de xp̃i morte.sic multi faciũt querẽtes de malis placere hominibus peruersis. v† Ego palã locut' sũ mundo.tanq̃ hũs sanã doctrinã cõtra hereticos qui magis docent in occulto. o† Mũq̃d tu de disci.&c. dixit ille nõ sũ.expõat vt.ꝫ .Mat. xxvj. & Mar.xiiij.& Luc̃.xxij. k† Adducũt ergo ie.a ca.i p. s.pilati. l† Et ipsi non intro.&c. Istis sũt siles illi q̃ faciunt ꝓscientiã magnã de minimis: & mlto grauiora cõmittũt: sic̃ isti timebãt cõtamiari p ingressũ dom̃ pilati q̃ gẽtilis erat.& tñ toto conatu ꝓcurabãt mortez xp̃i q̃ inocẽtissimꝰ erat. † Si nõ esset hic male.&c.quasi.dice.nos sumus tante veritatis & iusticie q̃ nobis deberet credi simpliciter verbo sine alia disquisitione: & sic homines malicioſi se iustificãt cor̃a iudicib' vt magꝫ nocere valeãt inocẽti. t† Nobis nõ licet interficere quẽq̃. sic dicũt mali clerici de corpali morte laici: & tñ hũt p modico multos interficere suo malo exẽplo morte spũali q̃ peior ẽ interfectiõe corpali. g† Rñdit iesus regnũ meũ nõ est de hoc mundo.Multi pilati q̃ tñ sunt eiꝰ vicarij ꝓtrariũ videnꝫ dicere facto in pompis: equantes se in principib' terrenis.vl' etiã excedentes. s† Omnis qui ex veritate audit vocẽ meã.quaz nõ audiũt multi doctores & scholares theologi: qui neglecta sacra scriptura circa curiosa & inutilia sunt itenti. † Quid est veri.

ꝫ quasi quẽ melius.

Tollĩ ergo dimittã vobis regẽ iudeor̃? Clamauerũt rursũ oẽs dicẽtes: Nõ hũc sed barrabam. a† b

a Erat aũt ẽ barrabas latro. b

b Unc ergo Ca. XIX c†

t apphẽdit pilatꝰ iesum & ꝫ ecce q̃ iniuriosa pilatꝰ et milites inculerunt christo.

flagellauit† Et milites plectẽtes d

coronã de spinis iposuerũt capiti e

ꝫ derisorie.qz se regẽ dicebat esse.purpura enĩz est signum regis.

eiꝰ & veste purpurea circũdederũt f

eũ. Et vẽiebãt ad eũ: & dicebãt: g

Aue rex iudeor̃. Et dabãt ei alapas: † Exiuit ḡ iterꝫ pilatꝰ foras: b† i

et dicit eis: Ecce adducovob eũ foras: vt cognoscat' qz nullã iue k

ꝫ mortẽ. a ꝫ nõ clarꝰ impio sz plenꝰ opprobrio

nio ĩ eo cãm. † Exiuit ḡ iesus por tãs spineã coronã: & purpureuz l m n

a ꝫ pilatꝰ. b ꝫ quasi si regi inuideris: tã petre qz deiectũ videris. c ꝫ qui se regem dixit.

vestimẽtũ: & dic̃ eis: Ecce homo. o

Cũ ergo vidissẽt eũ pontifices et p

ministri clamabãt dicẽtes: Crucifi q†

r

est xitas.p b ãt q̃ nõ expectauit xp̃i rũsũ significata fuit eiꝰ instabilitas q̃ tiore cesar' & fauore in deor̃ a xitate decliauit.dãdo sniaz ꝺ xp̃m. & sic hodie faciũt mlti iudices tiore vl' fauore a xitate iudicij declinãtes. a† Clamauerũt ḡ rur.o.&c.exponat sic Mat.xxvij.& Mar.xv.& Lu.xxiij.

Jn ca.xviij.vbi dicit ĩ postil. Et iõ p pasche mãducationẽ nõ intelligit b cõmestio agni paschalis.

Additio. Jmmo manducatio pasche intelligi debet tm̃ de agno paschali: vt ꝺclaratur in additiõe Mat.xxvj.vbi agit de tpe cene dñi vide ibi:

Replica. Jn ca. xviij. vbi dicit: Et ipsi non introirent ptorium ne contaminarentur sed manducarent pascha. Postillator dicit q̃ intelligendum est de mãducatione panis azymi nõ paschalis agni. Bur.opponit p suã minus auctẽticã cõputationẽ & digressionẽ quã ponit Mat.xxvj. Et si intelligi deberet de esu agni ꝓut Burgen.vult ratio Job.euãgeliste valeret cõtra nicodemũ & alios sepulture xp̃i intendentes: quia fuissent cõtaminati ex tactu mortui: per cõsequẽs inabiles ad mãducanduz pascha sic acceptũ. vnde ꝺ eis dicere oportuit. & ipsi nõ sepelierẽt eũ ne cõtamiarenꝫ sed mãducarẽt pascha. sicq̃ falsificarẽtꝫ oẽs euãgeliste & puto si cõputatio Bur.esset vera q̃ non fuissẽt a iudeis pmissi sepelire mortuum celebritate paschali iã ĩchoata: que ĩcepit a vespera ferie sexte ꝼz Burgen.computationẽ. Ca. XIX A † Mar. 27.c Mar.15.c †

c Unc ergo apprehendit pilatꝰ.

t Hic ꝓsir euangelista describit q̃d passus sit xp̃s a gentibus. Passus aũt ẽ tria ab eis.s.flagellationẽ: illusionem & crucifixionem: ꝼz qõ predixerat saluator: Matth.xx. Tra- Luce.18.a

dent eũ gẽtib' ad illudẽdũ & flagellandum & crucifigendum. & iõ euãgelista ꝓmo agit de illusiõe & flagellatiõe.scõo de crucifixiõe.ibi: Tũc ḡ tra. Pẽlg in duas: qz prio describit xp̃i flagellatio & illusio.scõo circa b oñdit pilati itẽtio.ibi: Exiuit iterũ. Circa ꝓmũ sciẽdũ q̃ pilatꝰ vidit ex clamore eor̃ q̃ nullo mõ poterat dimittere iesũ oĩno liber̃ cũ pace ipor̃.ex altero p te dux̃ erat sibi inocẽtẽ iterficẽ. & iõ ad satisfaciẽdũ eis fec̃ xp̃z flagellari & illudi. & b est qõ ꝺr: Tũc ḡ apphẽdit pi.ie.& fla.nõ p seipm̃ imediate: sz p milites suos & mĩstros. ꝺ Et milites ple.co.de spi.i.de ũc' marinis ad modũ spinarũ durꝫ & acutꝫ. e Imposuẽ.ca.eiꝰ.tãq̃ volẽti regnare nõ potẽti: qõ fecerũt vt eor̃ illusio rñderet iudeor̃ accusatiõi. f Et veste pur.&c. tli enĩ veste vtebãt reges. g Et ve.ad eũ & di.&c. b totũ satirẽtũ ẽ illusionẽ.vñ seq̃t: h Et da.ei ala.vt illuderẽt fact' sic̃ illuserũt signis & xbis. i Exiuit iterꝫ.b oñdit circa pdicta pilati itẽtio q̃ erat bõa q̃tũ ad b: qz pdicta iusserat fieri vt iudei tli afflictiõe xp̃i esset satiati. & sic ꝓsẽtirẽt in eiꝰ liberationẽ sine morte.tñ p b ñ excusaꝫ a toto: qz cũ eẽt iudex sup eos: nõ debebat ei quẽ sciebat inocẽtẽ ẽt minimã penã iferre. Jgit euãgelista circa sequẽtia sic pcedit: qz primo ꝺclarat conatũ pilati ad xp̃i liberationẽ.scõo iudeor̃ resistẽtiã ad eiꝰ ꝓdenatiõem.ibi: Cũ ḡ vidit. Jn pma igit pte ꝺr sic: Exiuit ḡ iterꝫ pi.f. vbi iudei stabãt: qz domũ eiꝰ ingredi ñ audebãt: vt.ꝫ dictũ ẽ. k Et dic̃ eis.prio allegãs xp̃i inocẽtiã. l Ecce ad.vo.eũ fo.postq̃ diligenẽ examiaui eũ & flagellauĩ ad vob satisfaciẽdũ. Et cognoscat' qz nullã ĩ eo ĩuẽio cãz.scõo oñdit ipꝰ punitionẽ iã factaz vltra ꝓdignũ.cũ ꝺr: m Exiuit ergo iesus.ex p̃cepto pilati. n Portãs.s.coronã &c. volebat eĩ pilatꝰ vt sẽsibilit̃ viderent q̃lit̃ fuisset illusus & flagellat': vt sic mouerẽt ad cõpassiones. o Et dic̃ eis: ec.hõ.q.d.& si ĩ aliq̃ male egisset: tñ vltra condignũ punit'ur ẽ. & iõ deberet vob sufficẽ. p Cũ ḡ.b põit iudeor̃ resistẽtia. & b duplr.prio p irrationabilẽ clamorẽ.scõo p rationẽ.ibi: Rñderũt iudei. Jn ꝓma pte ꝺr sic: Cũ ḡ vidit.eũ põ.sic flagellatũ & illusũ: & coꝫscerẽt q̃ pilatꝰ sic volebat dimittẽ ipz. q Clamabãt.tumltuose: & alios ad clamãdũ excitabãt. ꝺ. r Crucifi.q.d. b pẽa nullo mõ nob sufficit: sz petimꝰ q̃ moriaꝫ.

Dicit eis

a Filiũ dei. Ecce altera malor iudia q: pua videbaꝫ illicita affectatio regni: ⁊ tñ vtrũq; vere erat xp̃s ⁊ rex filiꝰ dei.
b Jesus aũt. Hic ⁊ in alijs locis legitur siluisse xp̃s vt ꝓpheta impleat. Sicut agnꝰ coꝝ tondẽte sine voce sic nõ aperuit os suũ. q̃ silentio ablatus est vt in suo silẽtio nõ reꝑ3 inocẽs habeat. nõ eĩ vt ꝓscꝰ quincit: ꝛ3 vt mansuetꝰ ꝓ alijs imolat. c Nisi tibi. i. a deo: q: nõ ẽ potestas nisi a deo: ꝑ tñ tibi talis data ẽ vt sis sub alterius ptãte. ⁊ ideo maior pctm̃ est ei q̃ tradidit me tibi inuidẽdo q̃ tibi q̃ exercet ptãtẽ metuendo: nõ tñ pilatꝰ est sine pctõ. ⁊ isto ait

† 22.q.1.mo/ner re.ꝑ.si/cut etiam.

malus. d Exinde. i. ex hac causa: ne haberet peccatũ occidẽdo innocẽtẽ: ⁊ si minꝰ illis inuidis q̃rebat dimittere: nõ q: tũc primũ q̃reret: ꝛ3 si ꝑius volebat mõ querebat. e Si hũc. Supra legem ꝓposuerꝫ ꝛ3 quaꝫ deberet mori: q: filiũ dei se fecit. ꝛ3 q: ille legẽ gẽt̃ alienẽ ñ timet: ꝛ3 magis timet occidere filiũ dei: terrẽt eũ a cesare quẽ nõ ꝓt vt actorẽ ptãt̃ sue ꝓtẽnere. f Erat aũt paraſ. Aug⁹. Paraſceue qđ interꝑtaꝫ ꝑparatio: est sexta feria q̃ ꝑparabant necessaria sabbato: q̃ die ꝑcepit moyses duplo colligere manna ꝓpter sabbatũ. Hora quasi sexta: q: tũ icepat. vj. hora diei: qñ pilatꝰ sedit ꝓ tribunali: ⁊ dũ duceꝝ iesus ⁊ cetera gererent̃. cõpleta est sexta hora: ex q̃ tenebre fuerãt vsq; ad nonã. ꝛ3 ne ꝑ facinꝰ in romãos ꝛ3 magis in iudeos retorq̃aꝫ: dic Marcus hora tertia crucifixum: q: iudei clamauerũt eadẽ hora: Crucifige: crucifi.

Uel pascha ẽ imolatio xp̃i: cui⁹ paraſceue. i. ꝑparatio a nona hora noct̃ cepit q̃ in domo põtific̃. ꝓnũciata ẽ mors xp̃i a dicẽtib⁹: re⁹ ẽ mort̃. ab illa hora noct̃. ix. vsq; ad diei tertiã. sex horę sũt ꝑparatiõis: tres noct̃: tres diei: q̃rum sexta iã cepat cũ pilatꝰ tribunal ascẽdit qđ adhuc erat ꝑparatio ĩmolatiõis: q̃ tertã ẽ ꝛ3 Marcũ tertia: ñ ꝑparatiõis ꝛ3 diei: ⁊ eadẽ ẽ. vj. ꝑpatiõi. g Regẽ v. Adhuc terror quẽ ꝺ cesare igert̃ supaꝝ cõaꝝ. d. Regẽ v. c. ꝺ ignominia eoꝝ volẽs eos frãgere: qs ꝺ ignominia xp̃i nõ poterat

a Dicit eis pilatꝰ: acci. rẽ. Deriſorie ⁊ indignanẽ hoc dixit: q: nõ habebãt ptãtẽ iudicãdi aliquẽ ad mortẽ: vt. s. dictũ est. ⁊ ẽ silis modꝰ loquẽdi: ac si diceret: Si haberetis potestatẽ dare mortis sniam: cito ⁊ sine cã faceretis: ꝛ3 ego ꝑ agere nolo. ideo sequit: b Ego enĩ nõ in. in eo cãm. dandi talẽ sniaꝫ. c Rñderũt. videtes iudei q̃ pilatus nõ acq̃escebat eoꝝ clamoꝛi: inceperũt allegare rõnes alias q̃s supra allegauerãt. Nõ enĩ illas audebãt reiterare: q: pilatꝰ iã illas euacuauerat. ⁊ io ꝑ alias allegãt. Et ꝓmo allegãt ipꝝ fecisse ꝺ legẽ dei. scdo ꝺ legẽ ipatoꝛ romãi. tbi: Extinde q̃re. Jn prima igit̃ ꝓte allegãt sic iudei: d Nos legẽ habemꝰ. s. a deo datã in mõte sinai. e Et ꝑm legẽ debet mori. q: Leuit. xxiiij. ꝓcipit̃ q̃ blasphemi occidãt: ⁊ tale crimẽ ꝺponebãt ei. vñ sequit: f Quia filiũ dei se fecit. Uerũtñ xp̃s ꝑ dicendo nõ blasphemauit: sed veritatẽ dixit ⁊ ꝑ scripturã. ꝓbatũ: vt. s. habitũ ẽ ca. x. g Cũ q̃ au. pi. hũc ser. ma. rimuit. nõ ꝓpter legẽ iudeoꝝ quã nõ obseruabat: ꝛ3 ne verũ esset vt iesus sibi oblatꝰ esset vere dei filiꝰ. ⁊ sic factũ enoꝛme fecisset tꝑm flagellãdo. ⁊ io de ꝑ voluit certꝰ iq̃rere. vñ sequit: h Et in. est ꝑ. itez. vt veritatẽ magis posset cognoscere extra tumultũ iudeoꝝ. i Et dicit ad iesũ vñ es tu. ꝑ ꝑ q̃rẽs ꝛ3 si esset ex origine diuĩa ꝓm xitatẽ. k Jesus aũt rñsũ nõ de. ei. ꝓmo: q: hõ erat gẽtilis ⁊ idolatra: ⁊ gentione filij in diuĩs capẽ nõ posset. scdo: q: nolebat passio ꝓ ꝑ suã ipedire. tertio q: ꝓphetatũ erat de eo: Esa. liij. Et sic ãgnꝰ coꝝ tõdẽte se obmutescet rẽ. ⁊ io volebat illud ꝓphetici ꝛplere. l Dicit ergo ei pilatꝰ: mi. nõ lo. mirabat ꝺ eo taciturnitate cũ esset i pũcto liberatiõis vl ꝺdẽnatiõis sue. Sequit: m Nescis q: ha. ptãtẽ rẽ. q. d. mihi saltẽ debes rñdere. n Rñdit iesus. nõ ad ipediendũ suã passionẽ: ꝛ3 ad repmẽdũ pilati iactãtiã. o Nõ ha. pote. adũme vl. nisi ti. da. essz desup. i. a ꝓncipiꝰ romãoꝝ: ⁊ vlteri⁹ ꝓmissũ a deo q̃ ẽ ptãs supioꝛ. Et ex ꝺ arguit ei⁹ pctm̃: q: nõ accepat ptãtẽ a cesare ⁊ a deo ꝺdẽnãdi inocẽtes: ꝛ3 magꝭ liberãdi eos. ⁊ cũ ꝺ oñdit pctm̃ iude ⁊ iudeoꝝ esse maius q̃ pctm̃ ipsius pilati: q: ad occisionẽ xp̃i iudas fuit motꝰ cupiditate. iudei aũt inuidia ⁊ rãcoꝛe: ꝛ3 pilatꝰ fuit motꝰ humano timoꝛe: vt magis patebit. ⁊ ꝑ est qđ ꝺ: ꝓ Propterea q̃ me tra. ti. ma. pec. hz. in q̃ icludit̃ pctm̃ pilati: q: maiꝰ nõ ꝺ: nisi q̃ cõparatiõnẽ ad min⁹. q Et extinde. Hic ꝓr allegãt iudei xp̃m fecisse ꝺtra legẽ impatoꝛis: q: videbãt q̃ pilatꝰ parũ erat motꝰ eoꝝ ꝓdicta allegatiõe: ꝛ3 volebat iesũ omnino dimittere. ⁊ hoc est qđ ꝺ: Extinde q̃rebat pilatꝰ dimittere eũ. Uiderat enĩ pilatꝰ tanq̃ hõ astut⁹ q̃ xp̃s rõnabiliter cõuicerat eũ de pctõ si eũ innocẽtẽ ꝺdẽnaret. ⁊ io q̃rebat occasionẽ dimittẽdi eũ. qđ videtes iudei clamabãt: r Si hũc di. nõ es amicꝰ cesaris. i. non celas ꝓ honore et statuto dñi tui custodiẽdo. qđ arguit ꝓr. d. s Dis ei q̃ se re. fa. ⁊ tradicit cesari. Jmpatoꝛes enĩ romani abstulerãt a iudeis regiã dignitatẽ: ne haberẽt rebellãdi occasionẽ. Et ideo quicunq; inter iudeos dicebat se regẽ qualitercunq; videbaꝫ cõtra ordinationẽ impatoris facere. xp̃s ãt cõcesserat se regẽ esse: vt ptz ex ꝓdictis. ⁊ ideo cĩus ꝛ3 veritatẽ hoc regnũ nõ esset ꝺtra dominiuꝫ ipatoris: vt. s. dictũ est. tñ ꝑ arguebãt apparẽter. pilatꝰ aũt nõ audebat etiam ꝑm minimã apparentiã facere ꝺtra impatoris honorẽ. iõ sequit: t Pilatꝰ rẽ. adduxit foras iesũ. vt coꝝ iudeis euidentꝰ de facto inꝺreret. ⁊ eoꝝ dictũ falsũ ostenderet.

† Mar. 15.b Luce. 23.c

v Et sedit ꝓ tribunali. i. in loco sedis iudiciarie. x Jn loco qui dicitur lichostratos. i. lapidũ stratura. ⁊ dicit a lichos qđ est lapis: ⁊ stratos quod est pauimentuꝫ siue stratura. ⁊ est nomẽ grecũ. Hebraice aũt gabatha. q: hoc nomẽ habraicũ idẽ significat sicut grecũ. Ille ẽ loc⁹ erat ante domũ pilati. ante enĩ domos magnatoꝝ solet esse locus de lapidib⁹ ꝓparatus. y Erat aũt paraſceue. q: erat feria sexta ⁊ prima dies solennitatis paschalis. dicebatur aũt feria sexta paraſceue. i. ꝑparatio. q: illa die ꝑparabãt iudei cibaria ꝓ die sabbati ĩ quo ñ erat licitũ aliq̃d decoq̃: vt habeꝫ Exo. xvj. z Hora quasi sexta. Contrariũ videꝫ Marci. xv. vbi dicit: Erat aũt hora tertia: ⁊ crucifixerũt eũ. prius aũt fuit iudicatus q̃s crucifixus. ergo rẽ. Dicendum q̃ ꝑm veritatem erat temꝑ⁹ medium inter tertiam et sextã. mediũ aũt ab vtroq; extremo potest denominari. ⁊ ideo Marcus expressit illud tꝑs mediũ ꝑ horã tertiã. Iohannes xo ꝑ sextã. a Et dicit iudeis. allegãs. ꝓ xp̃i liberatione. b Ecce rex vester. q. d. mirũ est q̃ hunc hominem abiectũ ⁊ flagellatũ dicitis sibi velle vsurpare regnũ iudeoꝝ. c Jlli aũt clamabãt. sicut furibundi. d Tolle tolle crucifige eũ. q. d. nõ possum⁹ videre eũ. e Dicit eis pilatꝰ. allegãs in crucifixione xp̃i eoꝝ verecundiã. dicẽs: f Regẽ vestrũ crucifigã? q. d. exquo eũ regnare formidatis. ⁊ iã de hoc fuit fama magna: erit vobis verecundia si morte moriaꝫ sic abiecta. vñ ⁊ postea pilatꝰ scripsit titulũ crucis ad eoꝝ verecundiã: Jesus naçarenꝰ rex iudeoꝝ. g Rñderũt pontifices. Nõ habemus regẽ nisi cesarẽ. Ex quo patet q̃ extunc ꝓpetue subiectiõi romanoꝝ se obligauerũt: renũciantes omni alteri regie dignitati. Patet etiã eoꝝ obstinatio ad ꝓcurãdũ xp̃i mortẽ: cũ ꝓ eĩ ꝓcuratiõe cõfessi sũt in ꝓpetuũ seipos subiectos seruituti.

Cũ ꝑ

¶ poterāt mitigare. a Tūc ḡ. Quia ꝓfitenť cesarē apte ꝺ eū
ee si aliū regē velit eis ingerere dimittēdo ipunitū quē ꝓter
hos ausus tradiderāt occidēdū. Vicť ḡ timoze tradidit eis
ieſū vt crucifigať. Eis: nō q ipſi manib⁹ eū acciperēt ꝙ supza
B excusauerāt: ſz vt crimine ipliciti videanť a ꝙ alieni eē cōnā
tur: cū nō nisi ꝓ eis B faceret pilatus.
vū nec ait vt crucifigerēt: ſz vt crucifi
gereť iudicio ⁊ ptāte pilati. b Ba
iulās. Portabat crucē suā ihs. Gran
de ludibriū ipōrum: grāde mysteriū pīſ
gloriātib⁹ q̄ſi i sceptro regni: ⁊ ē crux
cādelabrū lucerne q̄ nō erat sub mo
dio ponēda. Prio dīs crucē portat:
qz prior passus ē. Postea ipolita ē ſi
moni cyreneo: qz debem⁹ ſeq̄ vestigia
ei⁹. c Et cū eo. Latro q̄ pmāsit i p
fidia: significat iudeos. q̄ ꝓfiteť: gen
tes significat. d Et erat scri. Ne tres
lingue ceteris eminebāt. Hebrea ꝓpť
iudeos i lege dei gliantes. Greca ꝓpť
gētiū sapiētes. Latina ꝓpť romanos
tūc pene oīb⁹ gētib⁹ impantes.
e Milites. Ecce q̄ gesta sūt iuꝑ cru
cē: cū iā crucifix⁹ eēt. f Quattuor.
Quadripartita vestis signat ecclīaz
toto orbe q̄ q̄ttuor ptib⁹ cōstat diffu
sā: oīb⁹ ptib⁹ eq̄liter. i. cōcorditer di
stributā. Tunica sortita olim ptiū ſi
gnificat vnitatē q̄ charitať viculo cō
tineť. g Incōsutil. Ne aliq̄n dissol
uať vnitas ecclie ⁊ advnū puenit: qz
oēs i vnū collegit: ſicť ⁊ i duodecī vn⁹
Mar.16.d petr⁹ ꝓ oīb⁹ dicit: Tu es xp̄s fili⁹ dei
viui: ⁊ ei ꝓ oīb⁹ dr: Tibi dabo claues
regni celoꝝ: vn⁹ ꝓ oīb⁹: qz vnitas ē i
oīb⁹. h Desup. Quia charitas su
peminet oīb⁹ p totū: qz nemo ē ei⁹ ex
pers ꝙ ptinere videať ad totū: a ꝙ to
to sic̄ greca īdicat līgua: catholica vo
cať ecclia q̄ in sorte dei gra cōmēdať.
¶ Cū vidisset.

Nico.de lyra

a Tūc ḡ tra. Hic icipit agere euāge
lista ꝺ crucifixione xp̄i. Et diuidit in
tres. qz prio agit ꝺ crucifixioe. scdo ꝺ
morte. ibi: Postea sciens iesus. tertio
ꝺ sepultura. ibi: Post B aūt rogauit.
Prīa in duas. qz prio describit ipam
crucifixionē. scdo agit ꝺ ꝓsequentib⁹
ad ipm. ibi: Scripsit aūt titulū. Circa
pmū sciēdū ꝙ pilat⁹ videns ꝙ ꝓpť mor
tē xp̄i obligabāt se iudei ppetue serui
tuti romanoꝝ: timuit si B refutaret ne
accusareť apꝺ cesarē. ⁊ iō mor⁹ timore
impatoris ⁊ fauore iudaici ppli cui p
erat: ⁊ a q̄b⁹ pecunias leuare spabat:
ꝺ iusticiā dedit sniaz ꝺ morte inocēť
⁊ B ē qꝺ ꝺr: Tūc ḡ tradidit eis illū. p
sniam diffinitiuā. b Et crucifige.
tū pri⁹ lauit man⁹ suas ꝺponēs pcūm
ꝺ morte xp̄i iudeis ipis B recipiētib⁹:
vt hr Matth. xxvij. cuius nō eēt p B excusať ꝼm Xpitatē.
c Et baiu. si. cru. Prio ei portauit eā vt B ꝺr: tū postea inueni
entes simonē cyrenēsem fecerūt sibi portare crucē vt citi⁹ veni
rēt ad locū passiōis: qz iesus p totā noctē p̄cedētē afflict⁹ fue
rat: ⁊ iō lēto gradu icedebat. d Exiuit i eū ꝙ ꝺr ⁊c. Iste lo
cus erat ꝓpe ciuitatē hierm: ⁊ dicūt aliq̄ ꝙ ꝺr loc⁹ calvarie a
calvaria Ade ibi sepulti. ſz B ē falsū: qz sepult⁹ fuit i bebrō: vt
ꝺr Ios. xiiij. Sz sic noīať locus calvarie: qz i illo loco malefa
ctores decapitabāť: ⁊ sic ptz mort⁹ xp̄i turpitudo ex cōditione
loci: ⁊ ex mō mortis. cū ꝺr: e Ubi cru. eū. Crucifixio enī erat
turpissimū gen⁹ mort⁹. f Et cū eo alios duos ⁊c. Ex ꝙ appa
ret turpitudo mort⁹ xp̄i rōne societať: qz iter duos malefacto
res fuit crucifix⁹: B aūt factū ē ex iudeoꝝ itētiōe ⁊ diuīa ordi
natione. tū diuersimode: qz iudei p B itēdebāt inducere suspi
tionē pplo ꝙ iesus eēt. pticeps ⁊ pncipalis in eoꝝ malefactis.
Ex intētiōe aūt diuīa factū ē B vt impleret scptura Esa. liij. Et
cum ini-

ſ. i. volūtati eorū.

a gē nisi cesarē. Tūc ergo tradidit a
a ſ milites facto iudeorū voto ꝙ totū fecerūt qꝺ
fieri exoꝛserūr.
eis illū vt crucifigereť. †Suscēpe b
a ſ suo humero vt eā cōmēdaret imitaturis.
b rūt aūt iesū ⁊ eduxerūt. Et bāiu c†
ſ. i. decollarotū.
lās sibi crucē: exiuit i eū ꝙ ꝺr cal/ ꝺ
ſ locus decollationis.
uarie locū: hebraice āt golgotha.
a ſ latrones vt alij dicūt: vt sic cū ipīs deputar⁹
c Ubi crucifixerūt eū: ⁊ cū eo ālioſ e f+
duos hinc ⁊ hinc: mediū aūt ieſuz.
ſ operāť diuina vis in corde nescientis.
Scripsit aūt titulū pilat⁹: ⁊ po/ g
suit sup crucē. † Erat āt scptū: Je b k
ſ corde nō carne.
sus naçaren⁹ rex iudeoꝝ. Hūc er/ l
go titulū multi legerūt iudeorū: m
qz ꝓpe ciuitatē erat loc⁹ vbi cru/
d cifixus est ihs: †Et erat scriptum n
ſ trib⁹ linguis scribiť: q̄si trib⁹ restib⁹: qz in ore
hebraice greçe ⁊ latine. Dicebāt o
d. vel r. r. st. o. v. a ſ q ꝓdixerāt nō habem⁹ regē
ergo pilato pōtificēs iudeorum:
nisi cesarē. a ſ nō poteſt mutari qꝺ veritas dixit:
nec qꝺ pilatus scripsit.
Noli scribere rex iudeoꝝ: sz quia p
ipse dixit: rex sū iudeorū. Rūdit q+
a ſ vt impleať scriptura: Ne corrūpas titulī in
scriptionē. ꝺ ſ q̄si: nō corrūpo veritatē ē si vos
diligitis falsitarem.
e pilat⁹: Quod scpsi scpsi. †Milites r+
ergo cū crucifixissent eū: accepe/
a ſ de aliis vestimēris sine sorte. ſ hinc apparet
quattuor milites fuisse qui crucifixerunt.
f rūt vestimēta ei⁹: ⁊ fecerūt quāt/ s
tuor ptes vnicuiq̄ militi ptem: ⁊
ſ acceperūt silr: sz ā silr diuiserūr. ſ hec ē cā q̄re
g tunicā. Erat aūt tunica incōsutil⁹ t v
nō diuiserūt. a ſ qꝺ charitas supeminet ꝓ oīb⁹.
b desup cōtexta p totū. Dixerūt er x y
go ad iuicē: †Nō scindam⁹ eā: sed 5
sortiamur ꝺ illa cui⁹ sit. Ut scptu a
a ſ non sortiti.
ra impleret dicēs: † Pārtiti sunt b

gē nisi cesarē. Tūc ergo tradidit
eis illū vt crucifigereť. †Suscēpe
rūt aūt ieſū ⁊ eduxerūt. Et bāiu
lās sibi crucē: exiuit i eū ꝙ ꝺr cal/
uarie locū: hebraice āt golgotha.
Ubi crucifixerūt eū: ⁊ cū eo āliof
duos hinc ⁊ hinc: mediū aūt ieſuz.
Scripsit aūt titulū pilat⁹: ⁊ po/
suit sup crucē. † Erat āt scptū: Je
sus naçaren⁹ rex iudeoꝝ. Hūc er/
go titulū multi legerūt iudeorū:
qz ꝓpe ciuitatē erat loc⁹ vbi cru/
cifixus est ihs: †Et erat scriptum
hebraice greçe ⁊ latine. Dicebāt
ergo pilato pōtificēs iudeorum:
Noli scribere rex iudeoꝝ: sz quia
ipse dixit: rex sū iudeorū. Rūdit
pilat⁹: Quod scpsi scpsi. †Milites
ergo cū crucifixissent eū: accepe/
rūt vestimēta ei⁹: ⁊ fecerūt quāt/
tuor ptes vnicuiq̄ militi ptem: ⁊
tunicā. Erat aūt tunica incōsutil⁹
desup cōtexta p totū. Dixerūt er
go ad iuicē: †Nō scindam⁹ eā: sed
sortiamur ꝺ illa cui⁹ sit. Ut scptu
ra impleret dicēs: † Pārtiti sunt

† Mt.27.d Mar.15.b Luc.23.b

D

† Mat.27.e Mar.15.e Luc.23.e

† Mat.27.d Mar.15.d Luc.23.e

† 16.q.7. sic domini

E

† Ps.21.

indumentis reticulato ope factꝰ ad modū cilicioꝝ ⁊ B videť
veri⁹: qz xp̄s cōmēdauit vilitatē vestimētoꝝ i iohe baptista
Matth. xj. Quid existis i desertū videre hoiem mollib⁹ ve
stitū. q. ꝺ. nō: ⁊ p̄ciositatē ibidē reprobauit dicēs: Ecce q̄ mol
lib⁹ vestiunť i domib⁹ regū sūt ⁊c. Jesus aūt cepit facere et
docere: vt hr Act. j. ⁊ iō nō est versile qꝺ ius fuerat p̄ciosis
vestib⁹. y Dixerūt ⁊c. nō scindam⁹ illā: qz partes nihil va
luissent. z Sed sortiamur de illa cui⁹ sit. Usi ptz ꝙ sup so
lā tunicā miserūt sortē. Sz ꝓtrariū videť Mar. xv. vbi dicit:
Diuiserūt sibi vestimēta ei⁹ ⁊ mittētes sortē sup eis qꝺ quis
tolleret. Dicendū ꝙ dictū Marci debet diuisiue intelligi sic:
Diuiserūt sibi vestimenta ei⁹. ſ. alia a tunica. ⁊ postea sequiť:
Mittētes sortē sup eis qꝺ p synechdochē ꝺr intelligi: superet
eis. i. sup aliqꝺ eoꝝ. ſ. sup tunicā qꝺ. ꝙs tolleret. i. ꝙs tolleret
illā tunicā. sequiť. a Ut scriptura impleret. q̄ dicit Ps.
xxj. b Partiti sūt vesti. m. sibi. ſ. alia a tunica icōsutili.

W Et ill⁹

a Cū vidisset. Qui diuina factur⁹ q̄si repulit ignotā mr̄em tā oñdit venisse horā quā tūc p̄dixit in q̄ agnoscit de q̄ fuerat mortal⁹ nat⁹: ⁊ docet vt a pr̄is filijs ip̄edat cura a parentib⁹.

1.Tio.5.a Ait ⁊ apls: Si q̄s suor̄ curā nō habet: fidē negat ⁊c. b Mulier ec. Mr̄i quā reliquit alterū p se filiū q̄dāmō tribuit. Hāc cur hec fecerit: hec frequētia indicāt: Ex illa hora a.e.d. in suā. q̄ ⁊ si tā nō hr̄et p̄cia ī illa societate cētupliciter

2.Cor.6.b accepat vbi erāt oia cōia: nihil habēs ⁊ oia possidēs. c Oia cōsū. Oia q̄ oportebat fieri añ̄ q̄ accipet acetū et traderet spūm. Ut etiā scriptura h̄ ꝓfū

Ps.68. mar̄et. Jn siti m.p.m.a. dicit: Sitio. q̄si h̄ min⁹ feci⁹tis: date q̄ est is. Dege nerauerāt ei a vino patrū de iniq̄tate mūdi: q̄si de pleno vase ip̄leti: hūtes cor vt spōgiā cauernosis ⁊ tortuosis latibulis fraudulētū. Jsop⁹ humilis herba pect⁹ purgat: significat hūilita tē xp̄i p quē fusus sāguis nos emundat. Hāc circūdederūt iudei: ⁊ sc circūu enisse putauerūt. Arundo signifi cat scripturā q̄ h̄ facto implebat.

† 27.q.2q̄ aūt.s. Jre si cōiuges. c.p.ius q̄ ⁊ c.si eni.

F d Sz vn⁹. Vigilāti x̄bo vsus ē: nō dicit p̄cussit vel vulnerauit: sed aperuit: vt illic q̄dāmō vite hostiū p̄a deret vñ sacra eccl̄ie emanauerūt: sine q̄ bus ad vitā nō it̄rat. Jlle sāguis fusus est ī remis. pec. aq̄ ⁊ lauacrū p̄stat

Gen.7.b ⁊ potū. Ecce ostiū ī latere arce quo ī

Ibidē.2.d trant aīalia diluuij nō p̄tinet. Ecce mulier facta ō latere dormientis.

Sicut mos

Nico.de lyra

a Et ī ve. meā mi. sor. i. sūp aliā tunicā incōsutilē. ex q̄ etiā p̄z q̄ x̄ps p

† De cele. mis. in q̄dā p̄cia habebat p̄ia vestimenta. b Et mi. q̄. h̄ fecerūt. s. sic erat scriptū Ps̄. p̄dicto. h̄ addit euangelista vt oñdat p̄phetiā ip̄letū p factū eor. p̄z etiā p p̄dicta falsitas iudeor̄ exponentiū Ps̄. p̄dictū de p̄secutiōe quā habuerūt iudei p amā: dicētes q̄ mardocheus fecit p̄dictū Ps̄. q̄ titul⁹ psal. oñdit p̄trariū: q̄ ille psal. intitulat a dauid ⁊ nō a mardocheo. Jtē ī p̄ncipio psal. ōr: Lōge a salute mea x̄ba rugitus mei. fm x̄itatē hebraicā ⁊ trāslationē Hiero. q̄ verificatū ē ō passiōe xp̄i: q̄ nō fuit liberat⁹ a passiōe q̄uis de h̄ clamaret ad p̄rem: sic. s. dictū ē xij. ca. Pater saluifica me ex hac hora. Tpe aūt Mardochei iudei fuerūt liberati celeriter post oīonem eor̄: q̄ p̄z⁹ fuerūt liberati q̄ veniret tps stātutū ut̄erfectiōis eor̄. Jtē ibidē h̄dit: Foderūt man⁹ meas ⁊ pedes meos: q̄ nō est ip̄letū ī Mardocheo nec in aliq̄ iudeo illi⁹ tp̄is: sz magis ecōuerso ipsi iudei Amā ⁊ filios ei⁹ crucifixerūt. c Stabāt. Hic ponit tertiū ꝓfīm ad xp̄i crucifixionē: ⁊ ptinet ad ei⁹ parētes: q̄ x̄ps ī cruce posit⁹ añ̄ q̄ morer̄ voluit matri sue ō custodia ⁊ ministro p̄uidere: dās exēplū alijs vt ip̄i sint solliciti ip̄edere debitū obsequiū parētib⁹ suis. ⁊ h̄ est q̄ ōr: Stabāt aūt iuxta crucē iesu ⁊c. Cōtrariū aūt videt Luce. xxiij. vbi ōr: Stabāt aūt oēs noti ei⁹ a lōge. Dicēdū q̄ p̄ria fuerūt p̄pe: vt hic ōr: ⁊ tūc x̄ps hec x̄ba dixit: h̄ p̄cedēte passione p̄pter turbā cōprimētē se retraxerūt: fm q̄ dicit Lucas. vl forte iste p̄sone h̄ notāte tā q̄ mag⁹ feruētes ī amore x̄pi p̄pin quiq⁹ stabāt: sic dicit Jobes: alie aūt multe p̄sone erāt x̄po notē q̄ p timore a lōge stabāt: ⁊ ō ill⁹ loq̄t Lucas: dicit tū q̄ oēs noti ei⁹ stabāt a lōge. q̄: mlto plēs erāt stātes a lōge q̄s a p̄pe. d Cū vidisset ⁊c. quē diligebat. s. Iohēm q̄ scripsit h̄ euāgeliū: ⁊ p̄pter h̄ de se loq̄t tā q̄ de q̄dā altero. vt. s. dictū ē. e Dicit mr̄i sue: Mu. ec. fi. tu. q. d. vsq̄ nūc fui tibi ad obsequiū: ō cetero iste erit loco mei. Et nota q̄ loquēs mr̄i sue ō cruce nō dixit ei mr̄: h̄ mulier vocās eā cōi noīe: ne ex teneritudine noīs materni sunicam.

vestimēta mea sibi: ⁊ ī vestē meā a
miserūt sortē. Et milites q̄dē h̄ fe b
cerūt. Stabāt āt iuxta crucē iesu c
a ꝯ hec erat mater iacobi. b ꝯ filia cleophe.
mr̄ ei⁹: ⁊ sorōr mr̄is ei⁹ māria cle/
a ophę ⁊ maria magdalene. Cū vi d†
disset ꝯ iesus matrē ⁊ discipulu⁹
ꝯ p̄re ceteris familiarius.
stātē quē diligebat: dicit mr̄i suę. e
b Mulier ecce fili⁹ tu⁹: ⁊ Deinde di f
cit discipło: Ecce mr̄ tua. Et ex il/ s
a ꝯ qz ad ei⁹ curā q̄cd ei est necessariū ḡtiner.
b ꝯ marrem.
la hora ac̄cepit eā discipul⁹ ī sūa.
ꝯ qui oia dispositit p nescientes agit.
c Postea sciēs ihs qz oia ꝓfīmata b
sūt vt cōsūmarē scriptura dicit: k
†Sitio. Vas aūt positū erat ace m
to plenū. Jlli ꝯ spōgiā plenā ace/ n
a ꝯ arūdinē vt alij⁹ dicit.
to isopo circūponētes ōbtulerūt o
ori ei⁹. Cū ꝯ accepisset iesus ace/ p
a ꝯ qō ꝑpheria p̄dixerat: ⁊ qz nihil iam restat qō
ante mortē fieri oportet ⁊ tradidit spūm: vt q̄ ptātē
habebat ponendi aīaz suā et iterū sumēdi eā.)
tū: dixit: †Cōsūmātū est: Et incli q†
nato capite tradidit spūm. Judei s
ꝯ qm̄ parasceue erat: vt nō rema t
nerēt in cruce corpora sabbato.
(Erat enī magn⁹ dies ille sabba v
a ꝯ vt morerent.
ti:) rogauerūt pilatū vt frāgerē x
a ꝯ mortui de ligno: ne pendentes magnū die sui
diuturni cruciatus horrore fedarent.
tur eor̄ crura: ⁊ tōllerent. Uene/ y
rūt ergo milites ⁊ p̄rimi q̄dē fre/
gerūt crura: ⁊ alteri⁹ q̄ crucifixus
ē cū eo. Ad iesū aūt cū venissent z
vt viderūt eū iā mortuū: nō fre/
b gerūt eius crura. †Sed vnus mi a†
litum lancea latus eius aperuit:
⁊ cōtinuo exiuit sanguis ⁊ aqua. b†

terni si exp̄meret aggrauaret anim⁹ x̄ginis videtis passionē filij. f Deinde ōr. dis. ec. ma. tua. q. d. deputo te ad ei⁹ obsequiū. g Et ex il. ho. ⁊c. ī suā. s. curā ⁊ diligētiā. h Postea sciēs. Hic agit euāgelista de x̄pi morte. Et dividit ī duas q̄ p̄cio ponit x̄pi ꝓsūmatio p mortē. scdo ei⁹ lāceatio post ipsam. ibi: Judei ḡ. Circa p̄mū sciēdū q̄ cōsūmatio nr̄e salut⁹ ꝓsūmāda erat p venerabilē mortem x̄pi: vt declarat apls ad Heb. ij. ⁊ h̄ ē q̄ ōr hic: Postea supple q̄ dicta sūt. i Sciens ie. q̄z oia ꝓfū. sc. s. q̄ scpta erat ō p̄po passuro: q̄z pauca restabāt añ mortez ei⁹ ip̄lēda. s. ei⁹ potatio q̄ ī p̄mptu erat. vñ seq̄t: ℔ Ut ꝓfū. scri. Ps̄. lxviij. Jn siti mea potauerunt me aceto. īo ad illō residuū implēdū. l Dicit: sitio. tm̄ laborauerat ⁊ ō sāguine emiserat: q̄ cor⁹ ei⁹ erat desiccatū ⁊ adustū: ⁊ p̄t h̄ sitiebat supra modū: ⁊ talis sitis ē maximū tormētū. m Vas aūt erat po. ⁊c. Illud ei portauerant milites vt darēt crucifixis ad bibēdū vt p h̄ citi⁹ morerēt: ⁊ sic de custodia cor ī cruce expediret: Talis ei potatio aceti mortē accelerat crucifixi: vt dicūt alīq̄. aliā aūt cām hui⁹ aceti tetigi: Matth. xxvij. q̄ videt p̄babiliora ista: ⁊ est ibidē satis diffuse posita. p/ † Mat.27.f
pter q̄ hic omitto. n Jlli ḡ spon. Mar.15.e
ple. aceto Jsopo. i. ligno ysopi. Luc.23.e
o Circūponētes obtu. ori ei⁹. Erat ei eleuat⁹ a terra ita q̄ sola manu nō poterāt attingere ad os ei⁹. p Cū ḡ ac. ⁊c. Cōtrariū videt Matth. xxvij. vbi ōr: Noluit bibere. Dicēdū q̄ illō q̄ ē modicū q̄si nihil reputat: vt ōr. ij. phys. ⁊ iō q̄z p̄z ō illo aceto accepit: vt dicit h̄ Job. Matth. dicit: Noluit bibere. p talē etiā modū loquēdi dicim⁹ cōiē ō p̄z bibēte q̄ ñ vult bibere. q Dixit ꝓfūma. ē. s. q̄d erat scptū ō me. Vel alr: Cōsūmatū ē. op⁹ redēptiōis hūane. r Et icli. ca. tra. spūm. oñdēs ex mō moriendi q̄ morie/ batur ex obedientia p̄ris ⁊ nō inuolūtarie sic. ē. s. dixerat ca. x. Memo tollit a me aīam ē ego pono eā. s Judei ḡ. Hic describit vulneratio x̄pi mortui. Et dividit ī tres: q̄z p̄cio ponit vulneratio nis occasio. scdo ipa vulneratio. ibi: Venerūt ḡ milites. tertio dicti certificatio. ibi: Et q̄ vidit. Circa p̄mū sciēdū q̄ occasio vulnerationis x̄pi mortui fuit: q̄z iudei volebāt cadauera ō cruce deponere p̄t solēnitatē crasti/ † De cele. mis. c. cum marche. q̄ finiūt ⁊.c in q̄daz. q̄ per hoc.
nā iminētē: q̄ icipiebat a vespa illius
diei ī q̄ x̄ps fuit crucifixus: lz ei fuerit crucifix⁹ p̄cia die pasche q̄ erat solēnis apud iudeos. tū scda dies p̄tūc fuit solēnior rone sabbati apud iudeos. Dies enī sabbati occurrēs infra octauā pasche erat dies solēnior: q̄z tūc festū duplicabat: ⁊ h̄ ē q̄ ōr: Judei ḡ qm̄ parasceue erat. i. dies veneri. ī cui⁹ vespera icipit solēnitas sabbati sequēti. t Ut nō rema. ⁊c. Erat ei h̄ indecēs ī tāta solēnitate. vñ seq̄t: v Erat ei mag. ⁊c. q̄z sicut dictū est solēnitas ei⁹ duplicabat p̄pter octauā pasche cōcurrentē. x Rogauerūt pi. vt frāg. eor̄ cru. ne aliq̄ mō euadere possent ⁊ tollerent de patibulis. y Venerūt ḡ milites ⁊ p̄rimi q̄dē fre. ⁊c. Sz videt q̄ venissent ad iesū antēq̄ fregerūt crura secūdi: q̄z iesus erat ī medio amb⁹. Dicēdū q̄ duo milites frangebāt ⁊ vn⁹ fregit crura vni⁹ latronis ex vna p̄te: ⁊ alter crura alteri⁹ ex altera p̄te: ⁊ sic ambo venerūt hinc inde ad iesū q̄ erat in medio. ⁊ hoc est q̄d dicit: z Ad iesum aūt cū venissent: vt vi. eū iā mor. nō fre. ei⁹ crura: q̄z h̄ nō fiebat nisi ad hoc q̄ euadere nō possent depositi ō patibulis. a Sz vn⁹ mi. lan. la. ei⁹ aperuit. vt certificaret ō morte ei⁹. b Et ꝓti. exi. sā. ⁊ aq̄. Sāguis ad nr̄am redēptionē: aq̄ ad p̄cō⁹ ablutionē. Sciēdū tū q̄ ista aq̄ miraculose exiuit q̄z non

a Sicut mos. Nō frustra ait: sicut mos est iudeis: sz admonet in hmōi officijs morē cuiuscq; gētis esse seruādum.

Nico. de lyra

Currebāt qz nō fuit humor flegmaticus vt dicūt aliq̄: sed aqua pura ad ostēdēdū q; corp⁹ xp̄i erat ex veris elemētis cōpositū: ꝫ errorē eoꝝ q̄ dixerāt eū hr̄e corp⁹ celeste: sicut dixit Valētinus t seqces sut: t eoꝝ q̄ dixerūt eum hr̄e corp⁹ fātasticū sicut Manichei.

a Et q̄ vidit. Hic ponit certificatio qz ipe iohes q̄ scripsit h̄ euāgeliū pn̄tialiter existēs vidit h̄ factū. t iō eius testimoniū ē efficax ad credēdū. t h̄ ē qđ dr: Et q̄ vidit. i. ego ipse. ioq̄ ei de se p modū alteri⁹: sicut. s. dictū ē.

b Testimoniū phibuit ꝛc. ptz lr̄a p p̄dicta. seq̄t: c Facta sūt enī hec vt scriptura ipleret. Exo. xij. Os nō cōminuetis ex eo. Agn⁹ enī paschalis fuit figura expressiua passiōis xp̄i. iō ordinatiōe diuina cōstitutū ē vt ossa agni paschalis nō frāgerent: vt sic figura t veritas correspōderent: q: veri agni ossa nō sūt fracta ī cruce vt p̄dictū est.

d Et iterꝝ alia scri. di. de ei⁹ trāsfixione Zach. xij. e Videbūt ī quē trāsfixerūt. Lr̄a Hiero. hz: Aspicient ad me quē cōfixerūt. Prophet a enī loq̄tur ī psona xp̄i loquēs ī p̄ria psona: h̄ euāgelista refert illō ad xp̄m loquēs in tertia psona: t eadē ē sn̄ia: illa aūt trāsfixio ꝓprie fuit ī lācee vulnerati one. Sz hec videbit a iudeis ī iudicio futuro: qz cicatrices vulnerū reseruate sūt a corpe xp̄i resurgēte: nō solum ad certificationem sue resurrectionis ostēdēdo illas cicatrices aplis: sz etiā ad cōuincēdū iudeos ī futuro iudicio de peccato sue mortis.

f Post hec aūt. Hic agit ꝑ de xp̄i sepultura q̄ fuit gl̄iosa: sm q; erat p̄dictum: Esa. xj. Et erit sepulchrū ei⁹ gl̄iosum: cuius p̄cedēs mors fuit ignominiosa. t h̄ ē qđ dr: Post hec aūt rogauit pilatū ioseph. Erat ei ei familiaris cuz eēt nobilis decurio. vt dr: Mar. xv. t iō securi⁹ cū rogauit.

g Ab arimathia. oz lūdus. Eadē ē ciuitas q̄. j. Reg̃. dr ramatha de q̄ fuit Samuel.

h Eo q; discipul⁹ eēt iesu. i. fideliter credēs ei⁹ doctrine.

i Occult⁹ aūt p. me. in. Ante ei passionē ex ip̄fectione timebat de synagoga expelli qđ erat ignominiosū si cōfiteret xp̄m: tū post passionē feruētior fact⁹: exēplo xp̄i aīat⁹ manifestauit se volēs xp̄m honorifice sepelire. t iō sequit:

k Ut tolleret corpus iesu. ad sepeliēdū.

l Et pmisit pilat⁹. tū ꝓpter reuerētiā petētis: tū ꝓpter inocētiā xp̄i passi quā ipse cognouerat.

m Venit g; t tu. cor. iesu de cruce. Corpa ei dānatoꝝ nō poterāt sepeliri nisi de licētia p̄sidis.

n Venit aūt et nico. q̄ ve. ad iesū no. vt. s. dictū ē ca. iij.

o Ferēs mixturā myrrhe et aloes q̄si libras cētū. Iste etiā Nicodem⁹ ante passionē xp̄i sicut ioseph erat xp̄i discipulus occult⁹: sed post passionē ex feruore se manifestauit sicut t ioseph. Sclēdū etiā q; Ix ex deuotione istā vnctionē faceret: videl tū q; plenā noticiā de xp̄i resurrectione nō haberet: qz de eo erat scriptuz Ps̄. xv. Nō dabis sctm tuū videre corruptionē: ꝓpter qđ nō indigebat vnctiōe cōseruāte ꝫ putrefactionē. p Acceperūt g; cor. ie. t liga. eū lintheis. i. pānis lineis iuoluerūt: ꝓpter qđ statutū est q; corpalia sup q̄ cōficit corpus xp̄i nō fiāt de pāno serico sz tm̄ lineo: vt h̄r de cōsecra. dis. j. Ex cōsultu oīm.

q Erat aūt ī loco vbi crucifixus ē hortus. i. ꝓpe locū crucifixionis.

r Et in horto monumētū nouū ꝛc. hoc factū ē p̄ ꝓpter certitudinē dñice resurrectionis: qz si fuisset sepult⁹ in monumēto vbi iā alq̄ fuissent sepulti: posset resurrectio dñica a iudeis alteri⁹ iputari.

s Ibi g; ꝓpter paraseuē iudeoꝝ: qz iuxta erat monumētū posuerūt iesum. Hoc ē dictū qz feria sexta in qua licitū erat operari t corpa sepeliri iā declinabat ad vesperā. t iō sepelierūt iesū ī loco ꝓpinquo: qz nō poterāt lōge portare ꝓpter solēnitatē sabbati de ꝓpinquo imminentē ꝛc.

Moraliter

Moraliter.

Et Tūc g; apphēdit eū pi⁹ Ca. XIX latus t flagellauit t milites ple. co. ꝛc. Beda. Et q̄uis h̄ milites illudēdo facerēt: nobis tn̄ opa bant mysteria: nā p spineā coronā nostroꝝ designat⁹ susceptio peccatoꝝ q̄ sicut spinas terra nostri corpis germinat: in vestimēto purpureo caro ei⁹ passionib⁹ obiecta significat⁹. purpura etiā vestit⁹ cū de triūphis sanctoꝝ martyrū gl̄iatur.

h† Aue rex iudeoꝝ. sic faciūt illi q̄ in ecclesijs deuotiōis ostendūt signa: t cito post iniurias xp̄o graues ī membris suis faciūt.

q† Clamabant dicētes cruci. ꝛc. nā obstinata nequicia nō emollit⁹ misericordia.

g† Rūderūt pōtifices: nō habem⁹ regē nisi cesarē. h facto clamāt nr̄i pontifices t curati q̄ suas ecclias dimittētes ingerūt se negocijs tpalib⁹ principat⁹ vel regni.

et Et bainlās sibi crucē ꝛc. p h̄ nos inducēs ad sui sequelā sicut dixerat Matth. xvj. Si q̄s vult post me venire abneget semetip̄m t tollat crucē suam et sequat̄ me.

f† Et cū eo alios duos ꝛc. exponat sicut Matth. xxvij. et Marci. xv. et Luc. xxiij.

q† Os scripsi sepsi. p h̄ aūt q; iudeis petētib⁹ pilat⁹ delere titulū q̄ sonabat cōfusionē iudeoꝝ noluit ꝫ magis ip̄m cōfirmauit: significatū fuit q; xp̄i mors ad cōfusionē eoꝝ erat futura p exercituz romanoꝝ t ad regni xp̄i exaltationē ꝓpter sequētē resurrectionē. ꝓpter qđ tūc dixit: Matth. vl. Data ē mihi oīs ptās ī celo t in terra.

r† Milites g; cū crucifixissent eū acceperūt vestimēta ei⁹ ꝛc. exponat sicut Matth. xxvij. et Mar. xv.

d† Cū g; vidisset ihs matrē ꝛc. p h̄ aūt q; posit⁹ in tāto rorē to matri sue, puidit de ministro docuit nos in quocūq; statu simus honorare parentes q̄tū pōt fieri bono modo.

et Et inclinato capite tradidit spm̄. Theo. Tradidit aūt dñs spiritū deo p̄ri: ostēdēs q; nequaq̄ sc̄oꝝ aīe cōuersant ī tumulis sz deueniunt ad man⁹ p̄ris oīm pctoꝝ ib⁹ ad locum penarū delatis videlicet in infernū.

a† Sz vn⁹ militū lācea lat⁹ ei⁹ aperuit ꝛc. Theophil⁹. Ut iudeis placeāt: lanceant xp̄m circa corpus exanime cōtumelias inferētes. istis aūt sūt silēs q̄ mortuos pl̄sequūt.

b† Et cōtinuo exiuit sāguis t aq̄. ex qb⁹ habent efficaciā sacramēta.

f† Post h̄ aūt rogauit ioseph pilatū ꝛc. exponat sicut Matth. xxvij. et Mar. xv. Venit aūt et nicodem⁹ ꝛc. sequit: o† Ferēs mixturā myrrhe t aloes ꝛc. p ip̄m significat doctor bon⁹ ferēs mixturā. i. doctrinā ex auctoritatib⁹ sacre scripture cōfectā ad vngēdū corpus xp̄i mysticū ad ei⁹ salutem.

Jn ca. xix. vbi dr ī postil. sc̄m ē crucifigētiū auaricia q̄ xp̄i vestes q̄uis eēnt parū valētes tn̄ sibi rapuerūt.

Additio. j.

Non ē verisimile q; milites q̄ cōiter homines seu liberales se demōstrant: etiā si essent interi⁹ sm veritatē cupidi tātā auariciā ī ipsis eē publice ostēderēt. ideo q̄dā dicūt q; milites seducti a phariseis q̄ xp̄m asserebāt facere miracula in beelzebub: vt Luc. xj. scientes q; ad tactū fimbrie vestimenti ei⁹ sanabant infirmi: vt Luc. viij. Uestes xp̄i accipiebant vt cū eis alia medicinalia seu aliq̄ alia fascinatoꝛie facere experirēt: qđ etiā redūdabat in ignominiā xp̄i vt h̄ videtes crederēt ip̄m eē malefic⁹.

Jn eo. ca. vbi dr in postil. Et nota q; loq̄ns de cruce matri sue nō dixit mater sed mulier.

Additio. ij.

Nō solū tpe passiōis sed etiā tpe gaudij seu conuiuij nuptialis xp̄s vocat matrē suā eodē nomine sic hic. s. mulier nō aūt mat. Un. s. ij. ca. Quid mihi t tibi mulier. Idcirco nō hui⁹ vocatiōis attribuēda ē sūme humilitati vtriusq; filij. s. t mr̄is. Sicut ei xp̄s. Cū ī forma dei eēt seip̄m exinaniuit formā serui accipiens: vt ad Phil. ij. eadē rōne cū filius dei viui ver⁹ eēt cōiter se vocat filiū hois qđ ē nomē cōe cuicūq; hoī. pari rōne matrē cui⁹ hu

Additio Johannis Ca. XX Replica

militatē maxime cognoscebat mulierē vocat qđ est nomē cōe cuilibet mulieri: non aūt matrē qđ maximā dignitatē includit cū sit māter xp̄i. In eo.ca. vbi ōr in postilla. Licet ei fuerit crucifixio prima die pasche q̄ erat solēnis apud iudeos.

Additio.iij. Christus fuit crucifixus ī parasceue pasche q̄ nō erat solēnis apud iudeos vt hꝫ. j. eo. ca. ibi ꝯ ꝓpter parasceue posuerūt eū vt magis declarat in additione sup Matth. xxvj. ca.

In eo. ca. vbi ōr in postil. Qr feria sexta in qua licitū ē operari ⁊ corpora sepelire. iam declinabat.

Additio.iiij. Nec feria sexta ī q̄ xp̄s fuit crucifixꝰ nō erat solēnis apud iudeos: vñ ⁊ licitū erat in ea operari ⁊ sepelīri ꝓut latius dictū est in additione sup Matth. xxvj. ca.

Replica. In ca. xix. postillatoꝛ dicit ō auaricia crucifigentiū ī eo ꝙ vestes xp̄i etiā parū valētes rapuerūt: Burg. opponit dicēs ꝙ nō est verisile ꝙ milites q̄ vt cōiter se honestos ⁊ liberales ostēdūt: auariciā siquā in mēte habuerūt publice demōstrassēt: ego aūt puto illos nō fuisse milites ſm cōem seculi dignitatez. nam bi nō ꝙsueuerūt ad tā vilia officia lictoꝛ ⁊ suspēsoꝛ deputari: ſ fortassis illis tēpoꝛib⁹ vocabāt milites seruiētes rei publice in excutiōe iusticie. Mā de solis militib⁹ ſm dignitatē nō ōr: nemo tenet suis sūptib⁹ militare. i. rei publice ꝯuire: ſ etiā de ceteris. Miles aūt cōi nocie ōr a militādo: siccz cūcti seruiētes reipublice pñt dici milites a militādo. i. seruiēdo: q̄ etiā nō tenent ꝓpꝛijs stipendijs militare. Si tñ ꝓpꝛie dicti sūt milites nō mirū ꝙ oñderūt se publice auaros: q̄ se oñderēt discholos ⁊ publicos ribaldos ī multis ꝯra iesū: imo ꝓter cōem cōsuetudinē circa īterficiendos: vt pz ī potione fellis illatis cōuitijs q̄ fieri nō ꝙsueuerūt ab honestis ꝯra mortī ad iudicatos. In eo. ca. vbi postilla ꝛor dicit crucifixionē factā prima die pasche q̄ erat apud iudeos solēnis. Burg. ꝓpter suā singularē mīn⁹ tñ autēticā cōputationē dicit ꝙ parasceue nō erat solēnis apud iudeos: qđ ꝙ factū ē eo ꝙ fūdat Bur. factū suū sup obseruātia traditionis pharisaice quā xp̄s ꝯra dei p̄ceptū nō admisit: p̄ceptū autez dei fuit q. xv. luna prīa mēsis esset celebris. Cōstat aūt parasceue fuisse. xv. luna: qz luna. xiiij. etiam ſm Bur. xp̄s cenauit allegās igit traditiōes ꝯra dei p̄ceptū: cū Burg. audire debet: Quare transgrediminī p̄ceptū ꝓpter traditiones vr̄as: amisso tñ cōputo Bur. etsi parasceue tota dies nō fuisset celebris vsq; ad vesperā: tñ tpe sepulture celeberrima fuisset: qz ſm eū pascha et sabbatū cōcurrisset ad vesperā: quādo apud iudeos incipit festiuitas sequētis diei.

Glo. ordi.

a Currebāt aūt. Jobes significat synagogā q̄ prioꝛ venit ad mōnumētū: ſz nō itrauit: qz ꝓphetias de incarnatiōe ⁊ passiōe audiuit: ſz ⁊ mortuū credere noluit. Petrus ē ecclia q̄ cognouit carne moꝛtuū: ⁊ viuētē credidit deū: post quē ⁊ iudea in fine ītrabit. b Separatim. Quia sacra diuinitatis incōphēsibilia a nr̄e infirmitatis ꝙgnitiōe remota sūt. In inuoluto: nec finis nec initiū aspicit. Sic celsitudo diuinitatiz nec cepit esse nec desinit. In vnū locū qz ī cissura mētiū deꝰ ñ ē: ſz in vnitate. Vel sudariū capitis passio xp̄i: cui⁹ sacra ifidelib⁹ sūt occulta. secoꝛsum qz lōge a nostra: quia illa spōte et sine culpa passus: nos inuiti cum culpa. Mōduz

Nico. de lyra

a Ma aūt sab. Postq̄ euāgelista descripsit xp̄i crucifixionē ⁊ moꝛtē. Hic ꝙñr describit ei⁹ resurrectionē. Et diuidit ī duas: qz prīo describit manifestatio hui⁹ resurrectiōis facta mulieribꝰ deuotis. Secō eiusdē manifestatio facta aplis. ibi: Cū ḡ sero eēt. Circa primū sciēduz ꝙ mulieres gradatim puenerūt ad cognoscēdū hāc resurrectionē: ⁊ iō prīo euāgelista oñdit q̄liter eā cognouerūt p sepulchꝛi euacuationē. Secō p angelicā visionē. ibi: Abiert discipuli. Tertio p dñicā apparitionē. ibi: Hec cū dixisset. Prima ī tres: qz prīo describit sepulchꝛi visio. Secō rei denunciatio. ibi: Cucurrit ḡ. Tertio renūciate īquisitio. ibi: Exīt ḡ. In p̄ma ḡ pte ōr sic: Una aūt sabbati. i. prīa die post sabbatū. sic ei apud iudeos noiant dies hebdomade: qz sabbatū sic noiaꝰ absolute ꝓp̄ reuerētiā illi⁹ diei: ⁊ ab illa denoiant alij dies: ita ꝙ sequēs īmediate ōr prīa sabbati: ⁊ alia secūda sabbati. ⁊ sic ꝙñr. ⁊ ꝓpter ꝫ Matthe⁹ et Marc⁹ vocāt dñicā resurrectiōis primā die sabbati. iohānes aūt vnā sabbati: qz ꝫ nomē vnū frequēter accipit ꝓ p̄mo. ⁊ sic ptz Heñ. j. Factū ē vespe ⁊ mane dies vn⁹. i. p̄m⁹. Uñ ⁊ ꝙñr ōr: Factū ē vespe ⁊ mane dies secūdus: ⁊ postea tertiꝰ. et sic ꝙñr. b Maria magda. ve. ma. tē. i. anteq̄ eēt clara dies dimisit tñ die sabbati trāsire: qz non erat licitū aliq̄d opari illa die. Sciēdū etiā ꝙ cū ea fuerūt alie due mulieres ſm ꝙ dicunt alij euāgeliste: ſz iobes istā solā exprimit: qz erat alijs feruētioꝛ ⁊ p̄cipalioꝛ. c Et vidit la. subla. a monu. Angel⁹ enī dñi eū amouerat, nō ad ꝫ ꝙ xp̄s de sepulchꝛo surgeret: qz clauso sepulchꝛo

ſ quā matthe⁹ primā sab

†Ma aūt sabba Ca. XX a†
ti maria magdalenę ve/ b
bati dicā. a ſ cū ī tēpus opandi redisse. b ſ in reḡrēdis intelligentiā.
nit māne cuz adhuc tenebꝛę eēnt c
ad monumētū: ⁊ vidit lapidē sub
a ſ vel reuolutū. b ſ ex nimio ardoꝛe. ſ cucurrit nūciare discipulis vt aut secū quereꝛēt: aut secum dolerent.
lātū a monumēto. Cucūrrit ḡ et d
venit ad simonē petrū ⁊ ad aliuz
discipulū quē diligebat ihs: ⁊ di e
a ſ in grecis codicibus addit: meum ꝓpensioꝛe charitatis ⁊ famulatus affectu.
cit illi: Tulerūt dñm ō monumē/
to: ⁊ nescimus vbi posuerūt eū.
Exīt ḡ petr⁹ ⁊ ille ali⁹ discipul⁹: ⁊ f
aj ſ quō aūt venerūt: regressus narrat: cucurre.
b ſ p decursū hui⁹ mūdi: iudei p legis litterā: gētiles per legem nature.
a vēnerūt ad monumentū. Currē/ g
bāt aūt duo simul: ⁊ ille ali⁹ discipul⁹ ꝓcucurrit citi⁹ petro: ⁊ vēit p h
m⁹ ad monumētū. Et cū se iclinasset vidit posita lintheamia nō tñ i
introiuit. Uenit ḡ simō petr⁹ se/ k
quēs eū: ⁊ itroiuit ī monumētū ⁊ l
ſ sacre scripture sacramēta.
vidit lintheamia posita ⁊ sudariū m
qđ fuerat sup caput ei⁹ nō cū lin/
theaminib⁹ positū: ſz sepatim in n
uolutū ī vnū locū. Tūc ḡ itroiuit o
b ille discipul⁹ q̄ venerat primus p

Nico. de lyra

chꝛo surrexit et exīt: sicut clauso vtero virginis natus est: hoc tñ fuit aliter: qz in resurrectione habuit corpus gloꝛiosum cui nō reūstit aliq̄d: sed exitus de vtero virginis fuit miraculosus. Remouit igit lapidē angelus solū ad manifestandū xp̄i resurrectionē iā cōpletā. d Cucurrit. Hic describit rei vise denūciatio cuz ōr: Cucurrit ḡ ad simonē petrū ⁊ aliū discipulū quē diligebat iesus. i. iohānē. isti enīz p ceteris xp̄m amabāt ⁊ inuicē se tenebant sicut familiares. alij aūt sicut dispsi fugerant: ꝓpter qō in pluribus locis legunē isti duo apli simul cōbinati: vt dictū est superi⁹. xviij. ca. in se quēdo xp̄m captū: ⁊ Act. iij. simul accēdendo in templū. ⁊. viij. simul missi sūt ad samaritanos. vt darēt eis spūm sāctū. e Et dicit illis: tu. oñm ō moꝛtē. Timebāt enī ne iudei corpus xp̄i aspoꝛtassent vt ei ignominiā facerēt. f Exīt ergo petr⁹. Hic ponit rei nūciate inquisitio. cuz dicit: Exīt ergo petr⁹ ⁊ ille alius discipulus ⁊ venerūt ad monumētū: vt viderēt factū. modus aūt veniendi ostendit cū dicit: g Currebāt duo simul. ex desiderio vidēdi. b Et ille ali⁹ disci. pcucurrit citius petro tē. qz erat iunioꝛ ⁊ agiliοꝛ. i Et cū se inclinasset. ad videndū suple p ostiuz illius edificij intra quod corpus christi erat sepultū: quia sepulchꝛū erat factum ad modum cuiusdā domūcule lapidee intra quā erat sepulchꝛū christi positū: ⁊ ideo erat ibi quoddam ostiolum per quod erat ingressus ad illū locū: sic enī fiebant sepulchꝛa iudeoꝛuz antiquitus: ⁊ maxime magnarū personarū vt eoꝛum filij possent ibi sepeliri: ꝓpter hoc dicitur frequēter. iij. et. iiij. Reg. de regibus iuda. Sepultus est ī sepulchꝛo dauid tē. k Uidit posita lintheamina. i. bene dispposita et plicata: ad ostendendū ꝙ corpus nō fuerat sublatū: quia si mul fuissent lintheamina aspoꝛtata: et maxime quia erāt foꝛtiter adherentia coꝛpoꝛi ꝓpter vnctionē. ⁊ ideo ꝙ hoc apparebat ꝙ sic vere surrexerat. l Non tamē introiuit: ꝓpter petri reuerētiā quē expectauit: qz erat senioꝛ ipso ⁊ inter apostolos p̄cipalioꝛ. m Uenit ergo tē. ptz lra vsq; ibi:
n Et sudariū qđ fuerat sup caput eius nō cū lintheaminib⁹ positū. s. cōfuse ⁊ indistincte. o Sed separatim inuolutū. i. bene plicatum. p In vnū locū, hoc factū est ad ostendendum resurrectionē factā, sequit:

Et vidit

† Mat. 28 g
Mar. 15 a
Luc. 24 a

a ¶ Mōdū.s.vsq; adeo vt cū ab ipso dño ap/te diceret: ꝓpter ꝓsuetudinē ab eo audiēdi parabolas nō intelligerēt. b Plozās. Jā plus de sublato q̄ de occiso plozat: qz tanti magistri cui⁹ vita subtracta fuerat: nec me/moza remanebat: et iste doloz ibi cuz te/nebat. c Dū ḡ. Cū eū sciret ibi nō esse: ꝫ qz nimis dolet nec su tis oculis: nec oculis illoz duoz credēdū putauit. Vel potius diuino instinctu hoc factū est. d Vidit duos an. Angeli.i. nūcij significāt euā/geliū xp̄i a capite vs/q; ad pedes. i. ab ini tio vsq; ad finez esse nūciandū. Et ille ex passione sua erat nū/ciandus: qz deus est ante secula: et hō i fi/ne seculi. Sedet ḡ an gelus ad caput cū di cit: In p̄cipio erat verbū. Ad pedes cū dicit: Verbū caro fa ctū ē: Vl duo ag̃eli duo testamēta: vnū p̄i⁹: aliud sequens. Cōiūcta: dū pars sen su: incarnatū moztu/um: resuscitatū nun/ciāt. e Quid plo. Quasi: noli plozare Prohibent lachzy/mas q̄dāmō nūcian/tes gaudiū. Et illa putās eos iterroga/re nescientes: p̄dit cām lachzymarū: qz tulerūt dūm meū .i. coꝛpus dñi mei.

f Et nō scie. Quia tergū ad eum habe/bat quē nō resurrex/isse credebat: qz ama bat et dubitabat: vi/debat et nō cognosce bat. g Quē q̄ris. Mō q̄ dubitet quem req̄reret: sed qz illa quē querit ignoꝛet. nō ei q̄rit xp̄m: ꝫ quē pu tat raptū. h Dñe. Quē putat hoꝛtulanū dicit dūm vt honozificaret hoīem a q̄ roga/bat būficiū. Nec sic dicit eū dūm sicut illum quē q̄rit sublatū. Jesū Xo agnoscens vocat magistrū: qz recolit eū a quo discernere bũa na et diuina discebat. i Si tu sustu. Non dicit quē: qz ꝑ i aīo agit vis amoꝛis: vt quez semp cogitat: nullū aliū ignoꝛare credat.

k Maria. Post q̄ cōi noīe vocauit: et nō ē agnitus: vocat ex noīe: ac si dicat: recogno/sce eū a quo recognosceris. l Noli me tā. Hic innuit q̄ pedes ei⁹ amplecti voluit. Me rito nō tāgit q̄ nō videt: nā q̄ videt tāgit.

m Dicit ei ie. nē. Fidē docēs et in coꝛde ei⁹ hoꝛtulani⁹ semīat dicit: Noli me tāgere nō q̄ nollet tāgi nisi cū ascēdisset: cū et mulieres et alij i terra eū tetigisse legāt: et nō sedentē in celo. Sult ḡ sic se spāliter tangi. i. sic se credi vt sit eccl̄is patri. Et qz ista adhuc carnaliter i eū credebat quē sicut hoīem flebat. audit. Noli me tāgere. i. sic credere: qz in coꝛde tuo nōdū credis me eccl̄ē ascēdi ad patrē. i. nōdū credis me eccl̄ē patri: tūc tāges cū nō imparē

ꝫ credes

a ꝫ vacuū sepulchꝛō. b ꝫ nō quidē resurrexisse

ad monumentū: et vidit et credi/ a
sed sublatū esse. ꝫ cur nondū.
dit. Nondū enī sciebant scriptu/ b
ram: quia oꝛtuit eum a moꝛtu
a ꝫ cū crederent ablatū.
is resurgere. Abierūt ergo iteruz c
a ꝫ vt habitabāt. b ꝫ quā foꝛtioꝛ fixerat affect⁹.
discipuli ad semetipsos. Maria d e
ꝫ cū aliis duabus.
aūt stabat ad monumentū foꝛis f
plozās. Dū ergo fleret inclinauit g h
se et pspexit i monumētū. Et vidit i
duos ag̃elos i albis sedētes: vnū k l
ad caput et vnū ad pedes: vbi po
sitū erat coꝛp⁹ ieſu. Dicunt ei illi: m
Mulier quid plozas? Dicit eis: n
Quia tulerūt dūm meū: et nescio
a ꝫ hec est maioꝛ cā doloꝛis.
vbi pōsuerūt eū. Hec cū dixisset o
cōuersa ē retroꝛsū: et vidit ieſū stā
ꝫ redarguēs eā.
tē et nō sciebat qz ieſus ē. Dicit ei p q
a ꝫ q̄ nō credit adhuc ē mulier: adhuc coꝛpoꝛei se
xus appellatiōe signat b ꝫ q̄si non lachꝛymas
nudas ꝫ fidē exigo: bone lachꝛyme si ieſū agno/
scas. c ꝫ iterrogat eā doloꝛis vt augeat desideriū
ieſus: Mulier quid plozas? Quē r
a ꝫ nō penitus falso: qz in ei⁹ mēte seminabat.
q̄ris. Illa existimās qz hoꝛtula/ s
nus eēt: dicit ei: Dñe si tu sustuli t
sti eū dicito mihi vbi posuisti eū: v
et ego eū tollā. Dicit ei ihs: Ma/ x
a ꝫ p̄ius coꝛpe cōuersa putauit: q̄ nō erat nūc
cōuersa coꝛde q̄ erat agnouit.
ria. Cōuersa illa dicit ei: Rabbo/ y z
ni q̄ oꝛ magister: dicit ei ieſus: a
Noli me tāgere. Nōdū enī ascēdi

a Et vidit et credidit. Hoc exponit duplicit. vno modo sic: Vidit. s. ea q̄ di/cta sūt a maria. Et credidit esse verū. s. q̄ coꝛpus xp̄i esset sublatū de monumē to: et nō cogitauerūt de xp̄i resurrectione. et iō subdit: Nōdū ei sciebāt scriptu rā: qz oꝛtuit eū a moꝛtuis resurgere. Alio mō exponit sic: Vidit. s. litheami na et sudariū: sic dispositā et plicata vt dictū ē: Et credidit: resurrectionē xp̄i iā factā. et subdit cā q̄re ante nō credebat: cū dicit:

b Nōdū ei scie. scrip. nē. et iō nō ex scriptura sed ex si gnis visis credebāt resurrectionē xp̄i iā factā.

c Abierūt ḡ. Hic ostēdit ḡliter maria puenit ad an gelicā visionē. cū oꝛ: Abierūt ḡ iterū discipuli. s. petr⁹ et iohānes nō audētes diu manere iuxta sepulchꝛū ꝓ pter metū iudeoꝛ. d Ad semetipsos. i. ad locū vbi p̄i⁹ latitabāt et vñ ad sepulchꝛū venerāt. e Maria āt sta. ex feruoꝛe et cōstātia: et qz nō ūminebat sibi tātū periculū sicut aplis. f Ad monu. fo. plo. lz enī in/trasset clausurā hoꝛti i q̄ erat domūcula sepulchꝛi ex/cisa in rupe: tū illā domūculā nō intrauit: verūtū qz il la hoꝛti clausura tota aliq̄ sepulchꝛū noīat: inde est q̄ maria aliq̄ oꝛ intrasse monumētū. vt hī Mar. vl. et Luce. silr oꝛ aliq̄ foꝛas stetisse: vt hic. g Dū ḡ fleret. ꝓpter absentiā coꝛpis xp̄i. h Inclinauit se et pspexit i monumētū: qz ſm Greg. vis amoꝛis intētio nē multiplicat inq̄sitiōis: et iō nō sufficiebat sibi semel respexisse: ꝓterea lz vidisset abesse coꝛpus xp̄i: tū vole bat adhuc videre si aliq̄ō ei⁹ vestigiū posset pcipere.

i Et vi. duos an. ex feruoꝛe ei deuotiōis illā visionē meruerat. k In albis sedētes. ad designādū dūice resurrectiōis gaudiū. Apparitiones ei euāgelice fiūt ad instructionē hoīm: et solēt apparere p illū modū q̄ cōpetit rei de q̄ debēt instruere. Cādoꝛ aūt vestis splē doꝛe denūciat solēnitat⁹: et iō in albis vestib⁹ ap̄paru erūt: ad denotādū gaudiū dūice resurrectiōis.

l Unū ad caput et vnū ad pe. vbi po. e. coꝛ. ieſu: tum ꝓpter reuerētiā loci ꝓcerati ex tactu coꝛpis dñici: tū ad solēni⁹ denūciādū resurrectionē xp̄i: qz solēni⁹ pe/nūciaꝝ p duos q̄ p vnū. m Dicūt ei illi: mulier q̄d plozas. q. d. nō habes cām flēdi ꝫ magis gaudēdi ex resurrectione xp̄i. n Dicit eis nē. exponit sicut. s.

o Nec cū dixisset. Hic ostēdit dñica apparitio facta marie cū oꝛ: Nec cū dixisset quer. ē re. et vi. ie. stantem. Sz solet hic q̄ri: q̄re quērit se retroꝛsū: qz angelos si/bi loquētes cognouit eē bonos vel saltē estimauit va lētes viros: et iō videt q̄ magis deberet vertere faciē ad ipsos. Dicēdū q̄ illi ag̃eli sedebāt supra sepulchꝛū xp̄i: vt dictū ē: et vidit illos assurgētes ꝓpter reueren tiā xp̄i apparēt⁹ extra sepulchꝛū: et iō illa cōuertit se re troꝛsū ad videndū cui tātā reuerētiā faciebāt.

p Et nō cog. qz ie. esset. Ipsa enī nōdū habebat fidē resurrectiōis xp̄i: vt ptz ex ꝓdict⁹. et iō talis apparu⁹ et i coꝛpe q̄lis erat apud eā i mēte. Jn ptāte enī hoīs ha/bētis coꝛp⁹ gloꝛiosuz ē sic apparere q̄ cognoscaꝝ vel nō cognoscaꝝ: qz illud coꝛp⁹ ē oīno subiectū aīe: et code⁹ mō facta ē apparitio duob⁹ discipulis eūtib⁹ i emaus vt hī Luc. vlti.

q Dicit ei ieſus: mulier q̄d plozas? nō petit q̄si ignoꝛās: ꝫ vt ex ei⁹ respōsione cōuincti⁹ eā instruat. r Illa ex istimās qz hoꝛtulan⁹ eēt. Sciebat ei q̄ milites de sepulchꝛo fugerāt: et iō nemi nē credebat aduenisse nisi illū cui incūbebat illa cura hoꝛti seruādi i quo erat monumētū. s Dicit ei: dñe si tu sustulisti eū. nō dicit: si tu sustulisti ieſū cru/cifixū loquēdo determinate: ꝫ cū i generali: qz modus ē feruēter amātiū estī/mare q̄ oēs cogitēt de eo q̄ habēt coꝛdi. t Dicito mihi vbi po. eū et ego eū tollā. Ex Xtute ei amoꝛis credebat se posse poꝛtare tm coꝛpus etiā moꝛtuū: qz feruēter amāti nihil videt difficile v Dicit ei ieſus. maria vocat eaz ꝓpio noīe vt eā magis intentā faciat et talē se ei exhibet vt cognoscaꝝ. x Cōuersa illa. s. oculis mētis: sicut et oculis coꝛpis. y Dicit ei rabboni. Sic enī ꝓsue uerat eū appellare añ passionē: qz doctoꝛes apud iudeos vocanꝝ magistri.

z Dicit ei ieſus: noli me tāgere. Illa ei ex deuotione voluit statim osculari pedes ei⁹. ſ phibita ē ſm Aug. qz erat indigna ꝓpter fidei defectū. iō subdit:

a Nōdū ei ascēdi ad patrē meū. i. nōdū credis me puenisse ad eccl̄i/tatē patris. Aliter exponit ſm Chryſ. et meli⁹: vt videt. Ad cui⁹ intellectū sciē dū q̄ apparuit marie i cōsili coꝛpe ſm apparentiā quale habebat añ passionē et nō illa claritate q̄ ē ꝓpria coꝛpis gloꝛiosi: et iō maria credebat ipm resurrex/isse ad vitā cōem cū discipulis ducēdā sicut ante. et iō volebat eū familiariter tāgere sicut ꝓius. hāc aūt opinionē dñs voluit ab ea remouere dicens: Noli me tāgere. q. d. nō credas me inter vos habitaturū sicut p̄i⁹: et hoc ē q̄d subdi tur: Nōdū ei ascēdi ad patrē meū. Est assignatio cause quare apparebat i silī coꝛpoꝛe sicut et ante passionē: et nō in claritate coꝛporis gloꝛiosi: q̄ fuit ad ꝓ bandū veritatē dominice resurrectionis inquātū sic apparuit discipulis ꝓ dies quadraginta instruens eos de regno dei ante suā ascēsionē: ꝓpter q̄d seq̄t:

credes. In hac figurat ecclia de gentibus q̄ in xp̄m nō credit: nisi cū ad patrē ascendit. Mystice. Noli me tāgere. Noli manū maloꝝib⁹ adhibere: sed vade ad pfectiores q̄ facile resurrectionē credāt. Mulieribꝰ ei ī eccle sia docere nō p̄mittit.

a Venit ma. Ibi culpa absciditur vñ pcessit. Mulier mortez viro ꝓnauit: mō mulier vitā nūciat viris: et q̄ tūc ꝯba serpētis: mō narrat verba vnificatoris: ac sī ipsis rebꝰ dicat deus de q̄ manu illaꝝ ēpotꝰ mortē: de ipsa suscipite potū vite.

b Cum g̃ eēt. Hoc ī ipso die resurrectionis factū ē: i q̄ ānquies ihesus appa/ruit. Prio maria magdalene. scdo eidez cum alijs currēti nūciare discipulis volētibꝰ. tertio petro. q̄rto cleophe ꝛ socio eiꝰ. q̄nto discipulis ianuis clausis p̄dict' duobꝰ ītā reuersis.

c Ondit eis. Post resurrectionē ī corpe suo dñs duo ꝓtraria oñdit: ꝛ palpabile einsdem nature vt fozmet ad fidē: ꝛ ī corruptibile alterī⁹ glie vt inuitet ad p̄miū.

d Dicit g̃ eis ite. pacez offert q̄ ꝑ pacē venit. iterat vt mō stret p̄ suū sanguinē eē pacificata q̄ ī celiſ sūt ꝛ q̄ in terra.

e Accipite spi. Aug. In terra dat spūs vt diligat ꝓximꝰ: e celo dat spūs ꝛ diligat deꝰ.

f Quoꝝz remiseritis pec. ꝛc. Ecce charitas q̄ p̄ spiritū sanctū infudit cordibꝰ eoꝝ. Qui participes sui sūt petā dimittit eoꝝ q̄ nō sūt tenet. Et ī o postq̄ dixit: Accipite spūsā etū cōtinuo subiecit: Quoꝝ remi. pec.

g Thomas ex. Nō casu sz diuina dispositiōe defuit thomas: ꝛ audita nō credidit. Ad palpādū se ei dñs p̄buit: qz eius dubitatiōe ꝛ facta sibi ꝓbatiōe nulli relīquit iā dubitare. b Qui ōr di. Didymus

a Vade aūt ad fratres meos. i. ad apostolos: q̄s vocat frēs ꝓpter similitudinē nature humane ꝛ specialitatē amicitie ad ipos. b Et dic eis ascendo. i. ascendam.
c Ad patrē meum. per naturā. d Et patrem vestrū. per adoptionis gratiā.
e Deum meū ꝛ deum vestrū. inquantū sum homo. sic enī loquebat ī ꝓpositō: vt patet ex hoc q̄ ímediate vocauerat apostolos fratres ꝓpter similitudinē nature: ꝛ eodē modo loquit. cū dicit: Ascendo ad patrē meū: quia ascēdere nō cōpetit ei fm diuinā naturā q̄ est altissima. p̄ b igit q̄ xp̄s hic suā ascēsionē denūciat aplis p̄ mariā: insinuat q̄ eis ante ascēsionē illā apparebat ad eoꝝ instructionez sicut expressius dicūt alij euāgeliste. f Venit maria mag. ꝛc. patet lra ex dictis. g Cū g̃ sero eēt. Hic ꝓpr ostēdit manifestatio resurrectionis xp̄i discipulis facta. Et primo oīb⁹ cōter. scdo aliquib⁹ spāliter. ca. le. Prima ī duas: qz primo manifestat oībus excepto Thoma absente. Scdo thoma cum eis existente. ibi: Et post dies octo. Prima in tres: qz primo describit xp̄i apparitio. scdo apparitionis denunciatio. ibi: Thomas aūt. tertio discipuli audiētis obstinatio. ibi: Ille aūt dixit: Prima adhuc ī duas: qz primo describit apparitionis actꝰ. scdo eiꝰ effectꝰ. ibi: Hauisi sunt. In ꝓma g̃ pte ōr sic: Cū g̃ sero esset. In die enī aplī erāt disp̄si ꝓpter metū iudeoꝝ: sz in sero cōueniebāt ad locū vnuꝫ: ꝛ iō tali hora apparuit. b Die illo. s. prima die resurrectionis. i Una sabbatoꝝ. i. prima die post sabbatū vt p̄dictū est. k Et fores ꝛc. ꝓpter metū iudeoꝝ. Hoc etiā ex diuina ordinatione factū est: vt iesus intrās ad discipulos ianuis clausis oñderet se habere corpus glorioſū. l Et dicit eis: pax vobis. ꝛ hoc ē ꝫ duplicē eoꝝ ꝓturbationē. Erāt enī cōturbati ō mortē ipius xp̄i: ꝛ de psecutione iudeoꝝ eis iminēte. poterat enī eos p̄ suā p̄sentiā custodire ꝛ de resurrectione certificare. vñ subdit: m Et cū hoc di. oñdit eis ma. ꝛ la. vt p̄ cicatrices remanētes oñderet idētitatē numeralē corporis p̄ⁱ passi. Ista ei ī corpe xp̄i remāserūt nō ad defectū ꝫ magis ad gloriā: ꝓpter victoriā ex illis vulneribꝰ psecutā. n Hauisi sūt. Hic ꝓpr ponit huiꝰ apparitiōis effectꝰ q̄ est duplex. Primꝰ est discipuloꝝ exultatio ꝓtra duplicē tristiciā ipsoꝝ amotā ꝫ de morte xp̄i ꝛ iudeoꝝ metu: ꝛ quātū ad hoc dicit: Hauisi sūt g̃ discipuli viso dño. Scdꝰ est eoꝝ instructio. ꝛ quātuꝫ ad ß subdit: o Dicit g̃ eis iterum: pax vobis: qz volebat eos instruere de pace futura q̄ erat ꝓpetua. p Sicut misit me pa. ad veritatē fidei docēdā ī iudea. q Et ego mitto vos. i. mittā ad hāc xp̄itatē publicādā p̄ totū mūdū. ꝛ qz executio huiꝰ officij nō pōt ꝓuenīēter fieri sine gr̄a spūsācti iō sequit: r Hec cū dixisset insufflauit ꝛ dixit eis: accipite spūsctū. p illā sufflationē oñdere voluit spūsctū a se ꝓcedere sicut ꝓcedit a p̄re. s Quoꝝ re. pec. re. eis. Licet ei solus deꝰ p̄ncipaliter petā dimittat: tñ ministri ecclie p̄ xp̄tū ē clauiū ad hoc ministerialiter operant. t Et quoꝝ re. .i. retinēda iudicaueritis. v Retēta erūt. Hoc tū intelligēdū est qñ iudiciū ecclie diuino iudicio cōformat.

x Thomas. Hic ponit apparitiōis xp̄i denūciatio absenti discipulo cū ōr: Thomas aūt q̄ dr didymꝰ. ß erat cognomē eiꝰ: ꝛ sonat idē qđ geminꝰ: qz forte erat de tribu beniamin ꝫ cognatione gemini. Uel fm alios sonat idē qđ dubiꝰ: qz ꝓpter dubiū de resurrectione qđ thomas habuit. ideo sīe cognominatꝰ fuit. y Unꝰ de duo. nō q̄ tūc essent duodecim cū iudas esset mortuꝰ: sz qz erat vnꝰ de. xij. electis in principio a xp̄o. Uel qz cōnumerat hic matthias postea electꝰ in loco iude: qz iohānes ß euāgeliū scripsit post eiꝰ electionez: vt ptz ex p̄dictis in principio huiꝰ operis. z Nō erat cum eis q̄n venit ihesus. Ipse ei inter alios aplos videt fuisse magis timidus: vt. s. dictū est. xj. ca. ꝛ iō tardius ceteris venit ad locū vbi cōgregabant discipuli: ꝛ ideo ꝓpter tarditatē suā priuatus est illa visione xp̄i. hoc aūt factū est diuina ordinatione vel p̄missione fm q̄ dicit Greg. vt ex sua absentia sequeret dubitatio: ꝛ vlteriꝰ in dubitatione obstinatio. ꝛ p cōsequēs diligēs inquisitio ad nostrā cōfirmationē.

a Dixerūt g̃ ei alij discipuli. qz boni rumozes scito denunciant. b Didymꝰ dñm. Sic enī ante passionē eū appellauerāt: vt dictū ē. s. ca. xiij. Uos vocatis me magister ꝛ dñe ꝛc. c Ille aūt di. eis: nisi vi. in ma. eiꝰ fi. clauo. Ridiculose petit iste thomas qz magis ē videre reparationē totiꝰ corpis. Itē fuit durꝰ ad credēdū: qz volebat certificari duplici sensu. s. visu ꝛ tactu. iō seqt: d Et mit. di. meū ꝛc. isti ei sūt duo sensus q̄ minꝰ possūt decipi: qz visus iter alios plēs differētias rez demōstrat: vt hr. j. metaph. Tactꝰ aūt i hoie ē certissimꝰ. Alij aūt sensus bñ iueniūt viuaciores ī alijs aialibꝰ: vt hr. tij. de aīa. e Et post dies octo. Hic ponit scda apparitio facta aplis ī p̄ntia thome. Et diuidit ī duas: qz ꝓio describit dicta apparitio. scdo ponit q̄dā breuis epilogatio. ibi: Multa q̄dā. In ꝓma ꝓte ōr sic: Et post dies octo. Facto enī intervallo christus apparebat discipulis: qz nō cōuersabat cōtinue cum eis: vt ostenderet se surrexisse

ad patrē meū. Vade aūt ad frēs a
a fm natura.
meos ꝛ dic eis: Ascēdo ad pātrē b
a fm aīe cōiter nostrū: sed meū ꝛ vestrū qz differunt. fm gratia. b fm deū meū qz ego hō.
c fm vestrū qz vos ab erroꝛe liberauit.
meū ꝛ pfez vfm: deū meū ēt deū c
fm sub quo et homo sum.
a vfz. Uēit maria magdalenę ānū f
ciās discipul' qz vidi dñm: ꝛ dixit
fm hoc in ipso die resurrectionis.
mihi hec: † Cū g̃ esset sero die illo g
a fm moli corporis vbi erat diuinitas ostia clausa nō obstruerūt sicut et natꝰ fuerat de virgine.
vna sabbatoꝝ: et fozēs eēnt clau h
se vbi erāt discipuli cōgregati ꝓ
a fm die dñica eiusdē resurrectiōis.
pter metū iudeoꝝ: vēnit iesus ꝛ † i
stetit in medio ꝛ dixit eis: Pax l
vobis. Et cum hec dixisset: ostē- m†
fm vbi ad dubitantiū corda sanāda vulnerū sūr seruata vestigia.
dit eis manus et latus. Gauisi n†
sunt ergo discipuli viso domino.
a fm iteratio confirmatio est: dat ei pacē sup pacē sicut ꝓmisit p̄ ꝓpheram.
Dicit ergo eis iterum: Pax vo- o
a fm eēlis ē pr̄ filio: sz hec ꝛba mediatoris sūt: ille misit me: ego vos. fm .i. ad passiōes: et si amer ālia charitate vos mitto ad mala q̄ pr̄ me misit.
bis. Sicut misit me pāter: et ego p
q
a fm insufflatio significauit spūsanctū nō patris esse solius spūs: sed suum.
mitto vos. Hec cū dixisset insūf- r
flauit: ꝛ dicit eis. Accipite spiritū †
fm .i. quos dignos remissione iudicaueritis: duabus. s. clauib⁹: videlicet potestatis ꝛ discretiōis.
f sctm† Quoꝝ remiserit† pcta remi s†
tūt eis: ꝛ quoꝝ retinueritis: re- t
tenta sunt. Thomas autē vnus u
ex duodecim qui dicitur didym⁹ x
nō erat cum eis qñ venit iesus. y
Dixerūt ergo ei alij discipuli: Vi a
dimꝰ dñm. Ille aūt dixit eis: † Ni b
si videro ī manib⁹ eiꝰ fixurā clauorum et mittā digitum meum c†
in locum clauorum: ꝛ mittaz manum meam in latus eius nō credam. Et post dies octo iterꝝ erāt e
discipuli eiꝰ intus ꝛ thomas cuz eis. Uenit ihs ianuis clausis: et

tinus.i.gemin⁹ qz dubi⁹ thomas.i.abyssus:qz dubitādo ꝓfūdius nouit. a Rñdit. Videbat ⁊ tāgebat hoiem:⁊ sup hoc deū credebat tā remota dubitatione:⁊ cōfitebaꝫ quē nō videbat b Quia vidisti. Nō ait tetigisti sz vidisti:qz visus qȝdāmodo generalis sensus ē q̄ de alijs q̄ttuor dici solet. Forsitan nō fuit ausus tāgere sed aspicie/do tm̄:seu etiā tāgēdo credit.

c Beati. Cōmēdat fidē gētiū: sz p̄terito vtiq; vt q̄ qȝ erat futurū i suā p̄ destinatione nouerat tā factū.

d Multa. Quasi ī fine libri cōcludit. Mlta q̄dē:⁊ alia si.fe.q̄ p̄ sua multitudine nō sūt scripta: hic aūt q̄ fecit iesus:⁊ ante resurrectionē ꝺ post dicit se scripsisse vt fidem astruat q̄ vita habeaꝫ. Deinde tū narrat quō se manifestauit iesus ad mare tyberiadis:⁊ ī captura piscīū cōmēdauit ecclīe sacramētū: q̄lis futura ē in vltima resurrectione. Ad qȝ cōmēdandū valet q̄ q̄si finis libri iterpositꝰ est:vt eēt etiā secure narratiōis q̄si p̄mū: qȝ ei faceret quodāmodo eminētiorē locū.

e ꝓ Ostea ma. Relict⁹ Ca.XXI oib⁹ secuti fuerāt iesum Qz si post mortē iesu anteq̄ redderet eis viu⁹ repetissent p̄riorē artē:possent videri ex desperatione ꝑ fecisse:ꝑ post redditū viuū:post acceptū ei⁹ insufflationis spūs:post verba ei⁹: sicut misit me pater ⁊ ego mit. v.subito fiūt qȝ fuerūt:piscatores nō hoim ꝑ piscium. Sz sciendū ē nō ꝓhibitos fuisse sua arte licita victū q̄rere apl⁹ integritate seruata:cū vñ viuerēt nō haberēt:⁊ sic illis laborātib⁹ adiecit de⁹ necessaria q̄ ꝓmisit: hic aūt penuria eoꝝ dispositꝰ est:vt ī piscatione tanta exhiberēt sacramēta. ¶ Et illa

stetit in medio: ⁊ dixit eis: Pax vob. Deide dicit thome: Infer digitū tuū huc:⁊ vide man⁹ meas: ⁊ affer manū tuā ⁊ mitte ī latus meū ⁊ noli eē incredul⁹ sz fidelis. a Rēspōdit thomas ⁊ dixit: Dñs meus ⁊ de⁹ meus. Dicit ei iesus:

ꝑ hominem. ꝑ me esse deum.

b Quia vidisti me thoma credidisti: Bti q̄ nō viderūt ⁊ crediderūt.

d ✝Multa q̄dē ⁊ alia signa fecit ihs in cōspectu discipulorꝫ suorꝫ que nō sūt scripta ī libro hoc. Hec aūt scripta sunt vt credatis: qz iesus xps ē filꝰ dei:⁊ vt credētes vitā habeatis ī noīe ei⁹. Ca. XXI

e ꝓ Ostea manifestauit ihs a ꝑ .i. qȝ mare galilee et stagnū genazareth.

p se iterꝫ ad mare tyberiadis. Manifestauit aūt sic. Erant simul simon petrus ⁊ thomas q̄ dicitur didymus:⁊ nathanael q̄

a b c d e f g h i k l m n o p q r s

sic intelligit xbū xpi: Qui nō viderūt. hoc aūt dictū ꝛz sit verū: tū ꝑ tū ad primā partē nō valet ad ꝓpositū: qz apostoli q̄bus xps loquebaꝫ Luc.x. Nō erāt beati in re. ꝓpter qȝ dicēdū q̄ illud Luc.x. intelligit de visione xpi ī p̄tia mortali q̄ fuit multū desiderata a sanctis p̄ri⁹ ve. testa. sicut ptz p̄ litterā sequētē Luc.x. k Multa q̄dē. Hic ponit epilogus respectu p̄dictorꝫ in q̄ oñdit insufficiētia hui⁹ scripture respectu excellētie xpi ī ope ⁊ doctria q̄ tāta ē q̄ nō posset lr̄is comp̄hēdi. ⁊ hoc est qȝ dz: Multa q̄dē ⁊ alia signa fecit iesus ī cōspectu discipulorꝫ suorū q̄ nō sūt scripta ī libro ꝑ. Hoc signanter dixit: ne alīqs forte crederet ea nō esse vera q̄ scripta sūt ab alīs euāgelistis ⁊ a iohāne dimissa. Ostēdit etiaz ī hoc epilogo vtilitas hui⁹ doctrine: cū subdit: l Hec aūt scri. sūt vt credatis. fide formata charitate.

m Quia ie.ē filꝰ dei. s. naturalis in potētia sibi eq̄lis:⁊ p̄ ꝓs idē in deitate:qz natura diuina est indiuisibilis. Sicut ei fuit dictū a principio p̄ncipalis intētio iohānis est in ꝑ euangelio declarare diuinitatē xpi ⁊ eternaz ei⁹ generationē a patre. n Ut credentes habeatis. s. eternā ī q̄ clare videbitur qȝ nūc credit. o Jn noīe ei⁹. i. p̄ fidē nois xpi:qz sm q̄ dz Act⁹. iiij. Neq; enī aliud nomē ē sub celo datū hoib⁹ in q̄ oporteat nos saluos fieri.

Moraliter. Ca.XX ✝ Una aūt sabbati maria magdalena venit mane tē. Per istā q̄ ꝓ oibus fuit sollicita videre xpi sepulchrum: qȝ ptz ex ꝑ q̄ venit mane cū adhuc essent tenebre:⁊ qz recedētib⁹ aplis nō recedebat: ꝓpē qȝ ei dñs p̄rio apparuit:significaꝫ q̄libet p̄sona ꝺ cognitiōe xpi tat⁹ diuine valde sollicita:⁊ p̄ ꝑ mercē hāc assequi cognitiōez: Matth. vij. Petite ⁊ dabit⁹ vob: q̄rite ⁊ inuenietis: pulsate ⁊ aperiet⁹ vob. Et talꝫ xpi tatē agnitā aliis nūciare sic maria discipul⁹ nūciauit: ne ꝺ absc̄dito talēto deberet merito rep̄hēdi. Cū sero eēt die illa: seq̄t: † Venit iesus ⁊ ste. tē. p̄ iesū q̄ sal⁹ iterꝫ tat⁹ p̄lat⁹ bon⁹ celū salut⁹ alaꝫ habēs significat: q̄ salutis clausurā xpi tutū ad subditos ingredit ⁊ stat ī medio xpi tus ad dā dū eis exp̄lū:⁊ ī medio debite affectiōis sine acceptiōe p̄sonaꝫ:⁊ sic dicit eis bis pax vobis optādo eis ⁊ p̄curādo q̄ꝫ tū p̄t pacē duplicē. s. fraternā ⁊ supnā. m† Et oñdit eis ma.i. opa xpi tuosa. † Et latꝰ. i. xe charitat⁹ signa. † Et dicit eis: acci. tē. illos ad ordines sacros ꝓmouēdo q̄ sūt idonei ad laborē salut⁹ aiarū. ideo subdit: s† Quoꝫ remiseritis, peccata tē. Thomas aūt vn⁹ ex duodeci tē. Seq̄t: c† Ille aūt dixit eis tē. p̄ istū q̄ꝫ tū ad ꝑ significat illi q̄ bonitatē vel p̄tatē p̄lati ab alīs auditā credere nolūt nisi habeāt ꝓpriā experiētiā ꝓpter qȝ rep̄hēdēdi sūt. nā ī talib⁹ credēdū ē testimonio bonoꝫ: ꝓpter qȝ subdit: Beati q̄ nō viderunt ⁊ crediderūt. Ca.XXI

p p Ostea aūt ma. Hic ponit tertia xpi apparitio q̄ manifestata ē sua resurrectio aliq̄b⁹ discipul⁹ spāliter. Et si ordinē istaꝫ triū apparitionū ꝑsiderem⁹. Jn p̄ria oñdit xps suā deitatē spūs sctm̄ insufflādo. Jn scda xo būane nature idē titatē: cicatrices oñendo. Jn ista tertia oñdit būane nature xpi tatē. cū aplis comedēdo. Jn hac aūt apparitiōe describenda sic ꝓcedit tobes: qz p̄rio oñdit q̄d ihs exhibuit plib⁹ discipul⁹. scdo q̄d exhibuit duob⁹ spāliter p̄dilect⁹. s. petro ⁊ iohāni. ibi: Cū g p̄dictū. Jn p̄ria tres: qz p̄rio describit xpi apparitio. scdo xpi apparētis cognitio. ibi: Dixit g discipul⁹ ille. tertio p̄dictorꝫ epilogatio. ibi: Hoc iaz tertio. Jn p̄ria pte dz sic: Postea manifestauit se iterꝫ ihs. i. facto iteruallo tpis: qz nō manebat ꝓtinue cū aplis cui⁹ cā dicta ē ca. p̄ce. q Ad ma. rybe. Ex q̄ ptz q̄ illa apparitio fuit ī galilea vbi ē illud mare sic. s. dictū ē ca. vj. p̄cedētes apparitiones fuerūt ī hierlm ex q̄ bus aplī tā cōfortati abierūt ī galileā vbi ꝓmiserat se eis manifestaturꝫ. vt hr̄ Matth. vl. r Manifestauit aūt sic. i. ꝓ modū q̄ seq̄t: s Erāt aūt sil⁹ simō pe. Jsta duo noīa sil⁹ ꝓiūgit: qz simō fuit nomē ei⁹ ꝓmū. petr⁹ aūt erat nomē sibi de nouo a xpo ipositū: vt. s. declaratū ē ca. j. sequit:

surrexisse ad vitā īmortalē ab hoib⁹ hui⁹ vite separatā.

a Stetit iesus ī medio. vt posset ab oib⁹ videri. b Et dixit eis pax vob. sicut p̄ri⁹ exponaꝫ. c Deinde di. tho. ī di. huc. q̄ si rūdēs petitiōi ei⁹ supra posite. Jn ꝑ etiā suā deitatē declarat in q̄tū absens corpalit ei⁹ xba sciebat. d Et vi. ma. meas. Videt ei q̄ deberet dicere: tāge man⁹ meas. Dicēdū q̄ visus ꝓpter sui certitudinē accipit ꝓ oī sensu: imo etiā aliq̄ accipit ꝓ intellectu: sicut dz aliqui: vides tu ꝑ. i. intelligis. ⁊ Exo. xx. Cūct⁹ ppls videbat voces. i. audiebat: ita q̄ ibi accipit visus ꝓ auditu. ⁊ eodē mō hic accipit ꝓ tactu. Vel aliter q̄: sicut dictū ē: Thomas volebat certificari duplici sensu. s. visū ī aspectu manuū:⁊ tactu p̄ latꝰ tactū. iō seq̄t: e Et affer manū tuā tē. Hoc dixit iesus: qz thomas dixerat discipulis nunciantib⁹ xpi resurrectionē se aliter nō creditur⁹ eā. f Rñdit tho. nō solū corde credēdo sz etiā ore cōfitēdo: qz vtrūq; req̄rit ur ad salutē vt frequēter dictū ē. s. g Dñs me⁹ ⁊ de⁹ me⁹. Jn ꝑ manifeste cōfitet deitatē ī xpo ꝺ pfidiā arriani. s. ei bꝰ vocauerāt ipm iesū dñm: sz nō vocabāt eū deū exp̄sse: sz dixerunt aliq̄ xba p̄ q̄ ei⁹ deitas pōt itelligi: vt patuit ex supradictis. Sz thomas hic fact⁹ pfectior ī cognitione post xpi resurrectionē manifestatā cōfessus ē ipm deū eē. h Dicit ei iesus qz vi. me. tho. credidisti. Cōtrariū videt p̄ ꝑ qȝ dz ad Heb. xj. Fides ē substātia rez sperādarū argumētū nō apparentiū:⁊ sic ptz q̄ fides saltē q̄ꝫ tū ad actū nō pōt eē de visis. Utrū autē possit eē de eis q̄ꝫ tū ad habitū nō est p̄tis speculatiōis. Dicēdū q̄ thomas aliud vidit ⁊ aliud credidit: qz būanitatē vidit ⁊ deitatē q̄ in p̄ti videri nō pōt credidit. i Beati q̄ non viderūt ⁊ cre. Jn ꝑ cōmēdat alioꝝ ꝓmptitudinē ad credēdū ⁊ in ꝑ stat ꝓsolatio nr̄a q̄ nō vidim⁹ ⁊ tū credim⁹ p̄ doctrinaz xpi ⁊ aplorꝫ xpm videntiū ad nos derivatā. Sz huic dicto videt cōtrariū qȝ dz Luce. x. Beati oculi q̄ vident q̄ vos videt. Dicēdū q̄ duplex ē beatitudo. Una rei q̄ cōsistit principaliter in aspectu et fruitione deitatis:⁊ ex cōsequēti in visione būanitatis xpi: vt dictū ē ca. x. ⁊ de hac beatitudine intelligit verbū Luce. Alia est beatitudo spei q̄ habet in p̄ti. ⁊ ista cōsistit in merito future beatitudinis. ⁊ iō beatior est ꝑ mō q̄ plus meret: plus aūt meret q̄ credit nō videns q̄ꝫ videns p̄dicto mō:⁊ sic in

a Et illa no. Mox aũt aduẽtũ xp̃i in q̃ nullꝰ ad p/fectionẽ p legẽ venit. Mane aduẽtꝰ sterit iã post re surrectionẽ extra fluctꝰ insolido nec primo agnosci tur. Jn hac narratiõe magnũ est sacramẽtũ: ⁊ vt vehemẽtiꝰ cõmẽdaret vltimo loco ẽ scriptũ. Qz se/ptẽ fuerũt ĩ piscatione disci/puli: significat finẽ tpis qõ septẽ diebꝰ volunt. Litꝰ etiã qz ẽ finis maris: significat finẽ seculi: in quo petrus re te extraxit in initio p̃dica/tionis xp̃i. Est alia piscatio hic: alia post resurrectionẽ. Jbi ⁊ boni ⁊ mali capti sũt: sicut nunc habet ecclia: hic tm̃ boni q̃ erũt ĩ eternũ im/pleta ĩ fine resurrectiõe mor tuoꝝ. Jbi iesus nõ stat in li/tore sicut hic: sz ascẽdit ĩ na uẽ simonis. Jbi pisces ĩ na/uiculis: hic rete ĩ terra. Jbi q̃ eccl̃a ĩ hoc seculo: hic ĩ fi ne seculi. Jbi vocati: hic re/suscitati. Jbi retia nõ solũ ĩ dextera vel ĩ sinistra: ne soli boni vel soli mali: sz indiffe rẽter vt pmixti habeãt bo/ni ⁊ mali: hic in dextera vt soli boni. Jbi rũpit̃ rete p scissilaca: b in sũpa pace sã/ctoꝝ nõ ẽ scissum. Jbi tãta multitudo q̃ naues mergit .i. ĩ submersione p̃mit: non eni sũt merse. hic nõ valent trahere a multitudine pisci um vt ĩ nauẽ captos refun/derẽt sic̃ ibi: qz hi q̃ ptinent ad resurrectionem vite sunt post finẽ huiꝰ vite ĩ somno pacis velut ĩ pfundo laten/tes nec apparebũt nisi cũ in litore. i. ĩ fine seculi resurre/xerint. qõ ibi figurat̃ dua/bꝰ nauiculis ꝓpter circũci/siones ⁊ ꝓputiũ. B isto loco ducũt̃ cubitis ꝓpt̃ electos vtriusq; gener. q̃li. c. er. c. qz hi nũerꝰ ad dextrã trãsit. Jbi nõ exp̃imit̃ numerꝰ: qz multiplicati sup numeꝝ: b est certꝰ nũerꝰ. cliij. Decẽ le gẽ significat q̃ occidit: septẽ spũ q̃ viuificat. Accedat g̃ spũs ad legẽ vt ipleat. i. se/ptenariꝰ ad denariũ ⁊ fiũt decẽ ⁊ septẽ: q̃ nũerꝰ ab vno ad scip̃m cõputat̃ oibꝰ cre/scens ad. cliij. puenit quo si gnãt̃ oẽs ad gr̃am spũs pti nẽtes q̃ gr̃a cũ lege dei tãq; cũ aduersario cõcordat̃ vt viuificãte spũ lr̃a non occi/dat sed cõpleat: ⁊ si q̃d mi/nꝰ sit remittat̃. B numerꝰ habet. cl. ⁊ in sup tres ꝓpt̃ ministerũ trinitat̃. Quinq̃ginta aũt fiũt. vij. mul/tiplicat̃ p septẽ: ⁊ ex adiectione vnĩ. Uno signifi/canꝫ eẽ vnũ q̃ demõstrãt̃ p septẽ ꝓpt̃ opationẽ sep/tenariã: ⁊ eo die missus ẽ aplis spũs. Jn pria captu ra q̃ ẽ pũtis ecclie magni ⁊ parui. Jn illo regno nul li nisi magni. b Uenite. Hic dr̃ mãducasse iesus cũ pisce panẽ. Jn alio euãgelio: cũ pisce fauũ mell. Piscis assus xp̃s passus: piscis qz latuit in aq̃s bu mani generis captꝰ laqueo mortis. Jn fauo mellis notat̃ dulcedo diuinitatis: vel vtraq; natura xp̃i: qz fauꝰ ẽ mel in cera. i. diuinitas ĩ bũanitate. Idem significat panis. vñ: Ego sũ panis q̃ de celo descen/di. Chriſtꝰ g̃ piscis assus ĩ passiõe. Fauꝰ vel panis ĩ resurrectiõe. Comedit aũt piscẽ assum vel panẽ vt

℣ suo

a ℣ iohãnes ⁊ iacobus maior.

erat a chana galileę: ⁊ filij ẓebe/

a ℣ quoꝝ nomina tacentur.

dei ⁊ alij ex discipulis eius duo. a

Dicit eis simon petrus: Uado b+
piscari. Dicũt ei: venim⁹ ⁊ nos te
cũ. † Et exierũt ⁊ ascẽderũt ĩ nauẽ c
⁊ illa nocte nihil p̃didерũt. d+
a Dane aũt facto stetit iesus ĩ litore: e
nõ tm̃ cognouerũt discipuli qz ie/ f
sus ẽ. Dicit ergo eis iesus: Pue/ g
ri. Nũq̃d pulmentariũ habetis:

℣ ideo licet nobis ꝓuidere.

Rñderũt ei. Nõ: Dicit eis: Mitti h
a ℣ .i. p̃dicationẽ ad colligẽdos solos dexteros. i+
te ĩ dexterã nauigij retẽ: ⁊ iuenie
tis. Miserũt ergo: ⁊ iã non vale/ k
bant illud trahere p̃ multitudine
pisciũ. Dicit ergo discipulus ille l
quẽ diligebat iesus petro: Dñs m
est. Simon petrus cũ audisset qz n
℣ fide ecclesie.
dñs ẽ: tunica succinxit se. Erat eĩ o
a ℣ ex dilectione in fluctus seculi. p
nudꝰ et misit se in mare. Alij aũt q
a ℣ .i. in ecclia fluctus mũdi calcantes. r
discipuli nauigio venerũt. Non s
eni lõge erat a terra: sz q̃si cubit̃ t
ducẽtis trahẽtes rete piscium. Ut
ergo descẽderũt in terram: vide/
a ℣ qđ significat calor charitat̃ b ℣ fidem c ℣ ꝓuntis.
rũt p̃unas positas: ⁊ piscẽ sup/
a ℣ verbũ dei. b ℣ .s. viderũt nõ sup p̃unas. u
positũ ⁊ panem. Dicit eis iesus: v
Afferte de piscib⁹ quos p̃ndidi †
a ℣ dũ his qui in fluctib⁹ seculi sunt: stabilitatem
eternitatis ostendit.
stis nũc? Ascẽdit simõ petrꝰ: ⁊ trã x
a ℣ .i. litus quod est finis mũdi. y
xit rete in terrã plenum magnis
piscib⁹ cẽtũ quinq̃ginta trib⁹. Et
a ℣ numero et quãtitate.
cũ tãnti eẽnt: nõ est scissum rete.
b Dicit eis iesus: Uenite p̃dete. z

a Et alij ex dis. eiꝰ duo. istos nõ exp̃imit notiatim: qz erãt minores: ℣ aũt tot noĩa ꝓpria hic exp̃imit: b est ad maiorẽ expressionẽ rei geste.
b Dicit eis si. pe. va. piscari. Erãt ei paupes: ⁊ iõ ad p̃curãdũ necessa/ria vite licite poterãt redire ad exercendũ negociũ qõ sine pctõ poterat exerceri. Matthe⁹ aũt nõ rediit ad tractãdũ negociũ telonei qz vir aut nũq̃ põt sine pctõ fieri: ꝓpter qõ paulus artem scenofactoriã didicit: vt cuz necessitas occurre ret vel vtilitas ecclie ꝑ laboze suo viueret: vt hr̃ ĩ actib⁹ aplorꝝ. xx. ca. c Et exie. ⁊ ascẽ. in na. alienã eis accõmodatũ vel locatã seu alio mõ li/cito adeptã: qz a pricipio suevocatiõis nauẽ ⁊ re tia reliq̃rãt. d Et illa no. ni. p̃dicti. b factũ est vt captio sequẽs manifeste miraculosa appereꝛ. e Mane aũt fa. sto. ie. ĩ litore. nõ apparuit sup †Luc. 5. a aquã: sz ĩ terra solida: ad ostẽdẽdũ q̃ ampli⁹ nõ erat cũ eis ĩ fluctib⁹ vite corruptibil̃ ꝑ magꝫ trã/sierat ad statũ vite imortalis. f Nõ tm̃ cogno. ⁊ẽ. Sicut ei. ℣. dictũ ẽ corꝓ⁹ gloriosũ ẽ totaliꝫ ĩ po/testate aie: ⁊ iõ ℣m ꝓceptũ aie põt visum diuersi mode imutare: ⁊ p ꝑs cognosci vel nõ cogno/sci. g Dixit g̃ ⁊ẽ. nũq̃d pulmentariũ habet. i. aliq̃d qõ posset decoq̃ ⁊ comedi. h Rñderũt ei nõ. Credebãt ei eũ aliquẽ mercatorẽ q̃ vellet pisces emere. i Dicit eis: mit. ĩ dex. na. ⁊ẽ. p̃di cit certitudinaliter effectũ futuꝝ vt ad ꝓsequen/tia habeãt animũ magꝫ attẽtũ. k Miserũt g̃ ⁊ iã nõ valebãt illud tra. p̃ mul. pisciũ. Ex q̃ ptz q̃ pisces illi fuerũt miraculoſi adducti: vel vir/tute diuina de nouo formati: qz tota nocte ibi q̃/sierũt ⁊ nihil inuenerãt. l Dicit g̃. Hic ꝑ̃ po nit̃ xp̃i apparẽtis cognitio. Circa qõ sciendũ q̃ puritas mẽtis ⁊ corꝑis maxime disponit hoiem ad cognitionẽ diuinoꝝ: ⁊ iõ bes q̃ ceteris pu/rior erat tãq; Xpo citi⁹ aliꝭ cognouit xp̃m: tuz ex ꝓsideratiõe miraculi facti: tũ qz xp̃s primo ei oñdit speciẽ cognoscibilẽ ꝓpter suã puritatẽ. ⁊ b est qõ dr̃: Dicit g̃ discipul⁹ ille quẽ diligebat ie/sus. i. iohãnes. m Petro. Erat ei sibi famili/aris. vt dictũ ẽ ca. p̃ce. ⁊ iõ primo ꝓperuit ei ꝓce ptũ animi. n Dñs ẽ. Sic ei vocabãt xp̃m ante passionẽ. vt. ℣. dictũ ẽ. o Simõ petrꝰ cũ audiꝛ set qz dñs ẽ: tunica succinxit se. vt cũ maiori re/uerentia accederet ad xp̃m. p Erat ei nudus. id est parũ vestit⁹: vt esset expeditior ad piscatio nis opus. q Et misit se in mare: vt citi⁹ veni/ret ad xp̃m ex deuotione. Hic dicit Beda q̃ tũc nõ venit ad xp̃m supra aquas ambulando: sicut fecerat ptr⁹: sed magis peditãdo vel natãdo. Sz rõnabili⁹ videt̃ ꝛriũ. Nõ eni videt̃ q̃ natando venerit: qz tũc tunica succinxit se vt ad xp̃m ve/niret: qđ nõ fecisset si natando venire vellet: nec etiã peditãdo ꝑ ꝓfundũ aq̃: qz distabat a terra quasi cubit̃ ducẽtis: vñ nõ videt̃ q̃ ĩ tãto ſpacio aqua maris cẽt ita parua q̃ bõ posset ibi ꝑdita re: ⁊ maxie: qz aqua illa erat tãta q̃ in ea nauis poterat currere in qua erãt septẽ boies ad min⁹ qz tot sũt hic numerati: ⁊ centũ: ⁊. liij. pisces ma gni et retia ⁊ alia nauis istrumẽta: ꝓpter qđ ma gis videt̃ q̃ petrus dñi memor quẽ ferwẽter dili gebat: ⁊ ꝓstine ambulatiõis sup aquas qñ ad xp̃m venerat q̃ simile hic fecerit. r Alij aũt discipuli nauigio venerũt: qz nõ erãt ita feruidi sicut petrus. s Nõ eni lõ. erãt a ter. sz q̃si cu/
Luc. 24. f
3. 6. b
du. tra. rete piscium. Jn hoc assignat̃ rõ quare cito venerũt post petrũ: ℣m expositionẽ Bede assignat̃ rõ quare petrꝰ misit se in mare: qz ꝓpter par/nã distãtiã sine naui poterat venire. Alia tũ expositio ꝓbabilioꝛ est: vt patet ex p̃dictis. t Ut g̃ descenderũt in terrã viderũt ꝓu. po. ⁊ pi. sup positum. illis ꝓunis. v Et panẽ. nõ sup ꝓunas positũ: sed ibi para/tũ ꝓ refectione eoꝝ. Jsta enim diuina virtute fuerunt de nouo forma ta ad maiorem discipulorũ confirmationẽ in fide resurrectionis xp̃i. x Dicit ei iesus afferte de piscibus quos p̃ndidistis nunc. Familia/riter eis loquit̃ tanq; discipulis ad confirmandũ veritatem sue resurre/ctionis. y Ascendit simon petrus et traxit rete ⁊ẽ. piscibus. cliij. nu/merũ et magnitudinẽ exp̃imit ad declarationẽ miraculi ex tanta capti/one: ⁊ iterum ex retis integritate cũ subdit: Et cum tanti essent non est scissum rete. z Dicit eis iesus: venite p̃prandete. Jnuitat eos dulciter ad comedendum secum: quia cũ eis tũc comedit ad declarationez sue re surrectionis: licet nõ exp̃imat hic.

Et nemo

24. q. 1. nõ turbatur.

suo cibo nob oñderet: qz t passionē ex nra hūanitate ptulit: t resurretionē nram ex sua diuinitate ꝓcurauit. Hic vltimū cōuiuiū cū septē discipulis habuit: inuēs illos solos secū futuros i eterna refectiõe q̄ septiformi spūsctō pleni i amorē ei⁹ anhelāt. Prandiū fecit illꝭ septē de pisce quē viderūt sup prunas: t de pane ad dēs t de piscib⁹ q̄s eo iubēte attulerūt. Piscis assus: xps ē passus. Jpe etiam panis q̄ de celo descēdit. Hunc cōpat ecclia ad participādā beatitudinē q̄ p pisces designat. Eadē etiā p septē discipulos signat: q̄ cū eo i eknū epulat. a Hoc iā ter. Hō q̄ ter tm̄ manifestat⁹ sit: ad dies refert: prio die q̄ resurrexit: post octo dies B die qñ B fecit de piscib⁹. Scōm dies ꝯ manifestationes numerāt. Prima quotiēscūq; sit facta vna die resurrectionis. Scda post octo dies. t hec ē tertia. In hac tertia manifestatione B euāgeliū terminat. b Cū ꝯ prā. Jesus scit qđ iterrogat: an plus diligat. Petrus qđ de se nouit dicit. i. q̄ amat. Et qz de alijs q̄ntū diligāt nescit. lō vtrū. pl⁹ illis diligat: tacet. Ecce docet non temere diffinire de occultis: t prioꝝ piculo negationis cauti⁹ de se rñdit. c Pasce ag. Si me diligꝭ pasce agnos meos: nō vt tuos: gloriā meā i eis q̄re: nō tuā: mea lucra: nō tua: qz dilectio dei ꝓbat i dilectione ꝓximi. Qui xo op⁹ pietatꝭ negat ꝓximis min⁹ deū diligit. Nec aūt charitas ex diuina dat gr̄a. Qđ tacite innuit iohānes dñ iterrogās d amore dicit hic qđ nō alibi. Simon iohānis. i. obediēs dei gr̄a: qz q̄ ardēti⁹ ceteris diligit t obedit: nō est nisi dei gr̄a. d Dicit ei ter. Jnterrogat qđ sciebat nō semel: B iterum t tertio. t tertio audit a petro se diligi: t tertio iubet pascē oues. Trine negationi reddit trina cōfessio: ne minus amori lingua seruiat q̄ timori. Et sicut fuit indiciū timoris negare pastorē: sic officiū amoris pascere dñi gregē. e Cōtristat⁹ ē. Aug⁹. Etiā remissis pctis tolerat hō miseriā i quā tñ ex pctō venit. Productio⁹ ei pena ē q̄ culpa: nec parua videret culpa si cū illa auferet pena. Et lō vl ad demōstrationē debite miserie: vel ad emēdationē labilis vite: vel ad exercitationē necessarie patiētie tpaliter tenet boiez pena etiā quē iā reū nō tenet culpa: t hic ē hoꝝ diex flenda sz nō reprehēdēda cōditio. f Pasce oues. Pascere oues ē credētes ne deficiāt cōfortare: terrena subsidia si necesse ē subditis ꝓuidere: exēpla virtutū pbere: aduersa rijs obsistere: peccantes corrigere. g Cū aūt se. Passurū p̄dicit q̄ negaturū p̄dixerat: B iā poterat resurrectione firmat⁹ qđ imature pollicebat infirmus. Jā nō metuit hui⁹ vite iteritū: qz resurgente dño vite alteri⁹ p̄cessit exemplum.

h Extēdēs ma. Hoc ē crucifigeris: t quō B fiet subdit: t ali⁹ te cinget t duc⁹. q̄ tu nō v. qz ad illaz molestiā nolēs ē duct⁹. nolēs ad eā venit: sed volēs eā vicit: t reliquit affectum infirmitatis: quo nemo vult mori q̄ adeo ē naturalis vt eū nec senect⁹ abstulit petro. Ām t dñs: Trāseat a me calix

Deu. 26. d

ꝭ iste

a Et nemo aude. discū. iter. cū: tu q̄s es: nō ꝓpter formidinē B ꝓpter cognitiōis certitudinē quā habebāt de ipo. ꝓpter qđ subdit: b Scientes qz dñs ē. t iō frustra fecissent de B questione. c Et ve. ie. t ac. pa. t da. eis t pis. sil'r. i. eo mō diuidebat eis t distribuebat sicut ante passionez: ad declarādū suā resurrectionē. Vicūt ei aliq̄ doctores t satis ꝓbabiliꝭ q̄ sic diuidebat cibaria sola manu sic ali⁹ cū cultello. t in B cognouerūt eū cū alijs signis: sicut t discipuli cognouerūt eū i fractiõe panis: Luce vlti.

d Hoc iā tertio. Hic ponit hui⁹ apparitiōis ep̄i logatio. cū dr: Hoc iā tertio manifestat⁹ est iesus. Videt q̄ deberet dici ārto: qz iā alias tres apparitiões descripserat: vt pz ex p̄dictꝭ. Dicēdū q̄ lra sequēs B soluit cū dr: e Discipulis suis. t sic pz q̄ tm̄ enūerat B apparitiões factas aplis. Maria aūt apparitio quā descripsit fuit soli marie magdalene. lō ñ enūerat h: Pōt etiā alr dici qđ tertio referat ad diē apparitiōis. due aūt ꝓme facte sūt in vna die: alia facta ē i die octana. ista aūt facta est postea. Si āt ꝓsiderēt iste tres apparitiões aplis facte. Maria declarat xp̄i diuinitatē dādo spm̄ā- 6 q. 1. similis ctū. Scda resurgentꝭ idētitatē: vulnez cicatrices oñdēdo. Tertio hūane nature vitatē comedēdo. ris. 3. q. 1. in scripturis 25. q. 1. c. 2. De maio. & solite.

f Cū ꝯ prā. Hic ꝓfr describit euāgelista qđ xps exhibuit duob⁹ discipul⁹ p̄dilectꝭ. Et prio qđ exhibuit petro. scdo qđ exhibuit iohāni. ibi: Et cū B dixisset. Maria i duas: qz prio cōmittit petro sup ecclias vniuersalē regiminis officiū. scdo ei p̄dicitur suū martyriū. ibi: Amē amē dico tibi. Circa ꝓmū sciēdū q̄ xps cōmittēdo petro pastorale officiū ipm̄ ter examinauit d dilectiõe: qz pastoras ecclesie debēt deū p̄ ceteris hoib⁹ diligere. Ter etiaz cōmittit ei officiū pascēdi: qz pastor ecclie dz subditos pascere triplici pabulo. s. veritatis verbo: vite exēplo: tpali subsidio. t B ē qđ dr: Cū ꝯ prādidisset: refecti bñficio oibus cōter exhibito.

g Dixit si. pe. ie. volēs ei bñficiū spāle ꝓferre.

h Simō iohis. i. fili⁹ iohis. i Diligis me pl⁹ his. q̄si exp̄sse dicat: ille q̄ eligit ad officiū platonis debet deū diligere p̄ ceteris: qz ꝑm q̄ dicit beat⁹ Greg. Tm̄ debet excedere actiõez ppli vita p̄sulis q̄ntū distat a grege vita pastoris. t iō videt q̄ ille q̄ aliquē eligit ad tale officiū teneꝛ semp eligere meliorē: nō tm̄ itelligit melior litteratio: vel astutio: ꝑ ille q̄ oib⁹ cōditionib⁹ pēfatis melior ē ad tale officiū: ad honorē dei t ecclie vtilitatē ꝑm iudiciū eligētis. aliter aūt eligēs vel ꝓmouēs nō attēdit ad honorē dei t vtilitatē ecclie: t sic nō videt iudiciū diuinū euadere. Qz aūt ꝑm decretale ex⁹ electiõe: Cū nob oli. t ca. Cū dilecti: sufficit eligere sufficiētē: B ē ꝑm iudiciū hūanū p qđ tal' nō ē punitēdus: cū ꝑm vitatē aliq̄ iura mala ꝓmittūt hūano iudicio ꝛcorrecta ꝓpter maiora mala vitāda: q̄ tm̄ diuino iudicio sūt corrigēda: ꝑm q̄ dicit Aug⁹. j. lib. 6 libro arbitrio. k Dicit ei etiā: dñe tu scis qz amo te. nō dicit plus q̄ alij: sz absolute rñdet: qz exp⁹ ꝓpie fragilitatꝭ i xp̄i negatiõe nō fuit ausus vltra se efferre i xp̄i dilectiõe: sz quātitatē sue dilectiõis posuit i iudicio xp̄i q̄ secreta cordiū itueꝛ. seqꝫ: l Cōtristat⁹ ē pe. qz dixit ei tertio: amas me. Nō fuit indignat⁹ ꝓpter verba xp̄i replicāt' totiēs petitionē d dilectione q̄si indignareꝛ petr⁹ d B q̄ nō acq̄escebat sibi xps ꝓio xbo: sz fuit turbatus eo q̄ sciebat eū scire etiā oīa futura: ꝓpter qđ timuit ex tali replicatiõe ne xps vellet sibi p̄dicere aliquē casū suū futurū. sic. s. ca. xij. asserēte petro. Aiam meā ꝓ te ponam: stari p̄dixit ei suā negationē futuraz: t iō merito timuit petr⁹: ꝓpt qđ m Dixit ei: dñe tu oīa nosti tu scis qz amo te. q. d. tu scis oīa pñtia t futura. t iō tu scis q̄ nūc te diligo: B q̄d sit mihi futurū nescio: sz tu scis. n Dicit ei: pa. o. me. aū bis dixerat: Pasce agnos meos: qz i fidelib⁹ tres sūt grad⁹. s. icipiētiū: pficiētiū: t pfectoꝝ: illi q̄ sūt in duob⁹ ꝓmis gradib⁹ dicūt agni: t illi q̄ sūt i tertio oues noiant ꝛc.

o Amē amē di. ti. B p̄dicit petro suū martyriū: qz ꝑlati ecclie debēt tātā charitatē hre vt pati sint se morti exponere ꝓ grege: qđ B exp̄mit xps loquēs petro pabolice: Amē amē di. ti. cū eēs iunioꝝ cingebas te. i. ab aliq̄b⁹ sup fluis te restringebas: tñ B erat ꝓ volūtate tua ab alio nō cōpulsus. lō subdit: Et ābulabas vbi vo. p Cū aūt se. i. iminēte morte. q Extē des ma. t. ꝓ B designat ꝓmptitudo petri ad martyriū tolerādū. r Et ali⁹ te cin. Fuit ei posit⁹ i cruce cū chordis ligat⁹ t nō clauis affixus: vt lō gioꝝ eēt ipe cruciat⁹. t B vocat B cinctura. s Et du. tē. Est ei i hoīe duplex appetit⁹. s. sensitiu⁹ t itellectiu⁹: t vteroꝝ aliqñ noiat voluntas large loquēdo: qz sol⁹ appetit⁹ intellectiu⁹ ꝓpie dr volūtas: iz aūt appetit⁹ itellectiuus in petro esset ꝓmptus ad martyriū: tñ appetit⁹ sensitiu⁹ refugiebat: qz mors ē vltimū terribiliū: t eodē mō fuit i xpo: sicut dictū ē. ꝭ. xij. ca. t iō dicit: Et ducet q̄ tu nō vis, ire. i. ꝑm appetitū sensitiuū.

Hoc aūt

℣ iste. Sed ꝯtū cūq; sit molestia mortis vincat eā vis amoris. ſi nulla eēt vel parua molestia mort⁹: nō eēt tā magna glia martyrū. Sz ſi pastor īmolat⁹ ē vt ouis: q̄ de ouibus fiūt pastores nō metuāt īmolari. a Et cū ꝑ dixisset. His dictis cepit iesus abire: ⁊ nōdū intellecto qđ audiuit seq̄re me: cepit petr⁹ īcessu pedū seq̄: secut⁹ ē ⁊ iobes q̄ sciebat se diligi.

b Quē di. Diligebat ⁊ alios sz familiarius istū donauit potiore dulcedine sui amoris: qz ꝯgo ℣.19. et⁹ ab ipo ꝯgo pmāsit: vñ ⁊ mr̄ez ei cōmēdauit. Aug⁹. Tacito nomine discernit iobes a ceter⁹: non † 93.di.le/gimus.ibi: p'rimum amauit. q̄ solū eū: ꝑ pl⁹ ceter⁹ diligeret eū. Hui⁹ maioris dilectiōis ē indiciū q̄ sol⁹ supra pect⁹ iesu recubuit. Petro petrus pl⁹ dilexit xp̄m vt ipe scies iterrogat q̄ dicit: diligis me pl⁹ his. Videt ꝯ melior q̄ pl⁹ ꝯ q̄ min⁹ diligit xp̄m. Itez videt melior q̄ plusquā q̄ min⁹ diligit a xp̄o: ⁊ añponit iobes petro. Qz si ꝓferēdo ad inuicē q̄rit q̄s ō duo b⁹ melior ē. An q̄ min⁹ diligit xp̄s ⁊ ab eo pl⁹ diligit: an quē minus diligit xp̄s cū ipe pl⁹ eu⁹ diligat.

ℭ Dubia ē rñsio. Videt q̄dē q̄ plus diligit xp̄m: melior. Quē pl⁹ diligit xp̄s: felicior. ⁊ ē manifesta miseriordia ꝑ occulta iusticia min⁹ diligēt⁹ eū a q̄ pl⁹ diligit: ⁊ pl⁹ eū a q̄ min⁹ diligit. Sz p istos duos cōmēdat duas vitas eccl̄ie: ō q̄b⁹ mystice loq̄t⁹. Una ē p fidē: altera p ſpez. Hec agit ī corpe ⁊ pegrinatiōe vbi btūdo ē tm̄ ī spe: ꝑ miseria ꝑsto ē de aduersis ⁊ de pctis. Illa ē ī imortalitate: vbi nihil mali ꝑfectio boni. Prior actiua significat p petrū q̄ ē general⁹ pso/na in petra xp̄o fundata. huic ꝺr: Tu me seq̄. p imitationē pferēdi tpalia mala q̄ termināb⁹ cū seculo. Hic mag⁹ diligit xp̄m vt amādo et sequendo liberet⁹ a malo: ꝑ ipe min⁹ hāc diligit q̄lis nūc ē: ⁊ liberat ne semp tal⁹ sit: ⁊ ob aliꝺ nō diligit nisi vt saluet: ⁊ hinc trāsferat. Altera ꝓtemplatiua significat p iobem. cui ꝺr: Sic eū. v. m. nō dic remanere vel pmanere: ꝑ expectare: qz nō mō ꝑ cū venerit xp̄s ꝑplebit. Quasi inchoata ꝓtēplatio maneat donec veniā: pficiēda cū venero vt sit manifesta plenitudo scie. hāc aūt plene diligit xp̄s ⁊ fuat ī eternū. Jn illa ꝯo expectatiōe: qz nōdū nouit futurā veritatē hō min⁹ diligit: ⁊ pl⁹ diliget cū eum videbit sicuti est.

Ps.24. Quia ꝯo vniuerse vie dñi sūt miscōia ⁊ xitas. inst⁹ ī hac vita exptus vndiq; mala: pl⁹ diligit ex necessitate q̄ vrgetur ꝯ miscōia q̄ ē liberādus a mal⁹: ⁊ q̄tidie poscit ⁊ hz: et min⁹ diligit a misericorde q̄ min⁹ diligit miser. ꝯ btūm: ꝑ ē petr⁹ pl⁹ amās ⁊ min⁹ amat. Quia ꝯo iust⁹ ꝓtēplatione xitat⁹ q̄ ē futura nōdū nouit min⁹ diligit eā ꝯ petr⁹ miser miscōiaz: ⁊ ī ipa xitate btūs plene diligeret a xp̄o: ⁊ ꝑ ē iobes min⁹ amās ꝯ petr⁹ pl⁹ amat⁹. Et si bi duo apli singuli bas duas vitas significāt: vtraq; tñ vtriq; ꝓuenit sicut ⁊ ī oīb⁹ sāctis. Ad hui⁹ enī vite ꝓcellose gubernacl̄ū dāt claues ad ligāda ⁊ soluēda pctā. Prop̄t aūt illaz quietā requiē sup pect⁹ iesu discūbit vñ bibit xitas. Qui ꝯgo ē iobes ꝓuenit future vite vbi neq; nubēt neq; nubē

Mat.22.c tur. c Supra pec. Jn pectore iesu sūt oēs thesauri sapiē ⁊ scie absc̄diti. supra qđ recubuit quē maiori ceter⁹ sapientie ⁊ scie singular⁹ munere donat: ī q̄ figurabat⁹ quāta arcana diuinitat⁹ ꝑ ceter⁹ eēt scriptur⁹. d Dñe b. Quia audierat petr⁹ se crucifigendū: voluit etiā fratris cognoscere exitū. e Sic eū. Volo eū ꝑ martyriū ꝓsumare sz expectare eū placidā carnis sue absolutionē qñ ego veniens recipiā eū ī eternā beatitudinē. f Et nō di. Nō est intelligendū q̄ iohānes nō sit mortu⁹ in carne: sed q̄dq̄d ante passus q̄ vltimū in pace seniū finiret: nō enī magnū erat dare dilecto nō mori: cū dissolui ⁊ esse cū xp̄o sit multo melius. g Hic est di. hic aperte suā designat pson̄z ex officio qđ noluit designare ex vocabulo.

℣ Nec ipsuz

a Hoc gūt di. hec sūt ꝟba euāgeliste exponēt⁹ ꝟba xp̄i ō martyrio petri. scripsit ei ꝑ euāgeliū post petri martyriū. qđ ptz ex ꝑ q̄ euāgeliū scꝑsit post reditū suū de insula pathmos post mortē Domitiani ipatoris: vt dictū ē. s. ī ꝓlogo hui⁹ euāgelij. Petr⁹ aūt passus ē sub Nerone ipatore: q̄ diu añ Domitianū ipauerat.

b Significās q̄ mor. cla. et. deū. Martyriū ei petri ordinatū fuit ad dei gliam.

c Et cū ꝑ dixisset. Hic oñdit qđ xp̄s cōtulit iohāni. Et diuidit ī duas: qz primo ponit cōmēdatio discipuli. ſcdo sui euangelij. ibi: Hic ē discipul⁹. Prīa ī duas: qz prīo ponit cōmēdatiōis occasio. ſcdo ipa cōmēdatio. ibi: Dixit ei iesus. Circa prīm sciēdū q̄ occasio illi⁹ fuit ꝟbū petri ꝓrentis de iohāne. qđ exprimit cū ꝺr: Et cū ꝑ dixisset. ſ. iesus petro ꝺponēs pastorale officiū ⁊ sue passiōis exēplū. ꝺ Dicit ei: seq̄re me. Sic ei ī vete. testō. ꝓphete significabāt aliq̄ ꝟbis ⁊ aliq̄ fact⁹: vt. s. dictū est. j. ca. Sic⁹ xp̄s postq̄ ꝟbo iposuerat petro pastorale officiū ⁊ ei ꝑdixerat suuz † ℣.19.e martyriū icepit ire. ⁊ tūc dixit petro: Seq̄re me. ſ. gerēdo vices meas ī duob⁹ ꝑdictis: ⁊ sic ꝑ illā sequelā corpalē significabat idē qđ pri⁹ petro ꝑ ꝟba expresserat.

e Cōuersus pe. vi. ⁊c. q̄ cepat ire post xp̄m sicut ⁊ petr⁹. f Qui ⁊ recu. in ⁊c. Per ꝑ aūt ptz q̄ iste fuit iobes q̄ scripsit ista: nō ad sui iactātiā sed ad oſtēdendū petri excellētiā: cui xp̄s cōmēdauit ecclesiā magis q̄ iohāni q̄uis eēt ita familiaris sibi. g Hūc ꝯ cū vi. pe. ⁊c. Diligebat enī petr⁹ ipm̄ iohānē ꝑ ſpāli dilectione: vt. s. dictū ē ca. ꝑce. ⁊ ō volebat eum bre socium ī ꝑlatiōis officio ⁊ martyrio. ō dixit: Dñe: hic aūt qđ: q. d. bonū esset q̄ iste adiūgeret⁹ mihi soci⁹. h Dicit ei iesus. Posita occasione ex ꝟbis petri. ꝓponit bñficiū collatū iohānī cū ꝺr:

i Sic eū volo manere. Occasiōe huius verbi dixerūt aliq̄ q̄ iobes nō ē mortu⁹ ꝑ cū Enoch ⁊ Helia trāslat⁹ ad paradisū. Aliq̄ aūt dicūt q̄ in sepulchro suo iacet dormiēs: ex q̄ accipiētes signū q̄ ī sepulchro ei⁹ videt quedā scaturitio mānē p modū ebullitiōis surgere: ⁊ dicūt hi q̄ hoc causāt ex anhelitu eius: verūtñ q̄ statutū est hoibus semel mori: vt ꝺr ad Heb. ix. ō dicūt ipsum circa finē mundi ꝑ xp̄o pasurū: ꝓpter hoc sequit: k Donec veniā. ſ. in fine mūdi ad iudiciū. sed ista improbat Aug⁹. q̄ hoc q̄ illud qđ hic dicit⁹ a saluatore de iohāne ponit tā ꝯ ꝓuiuilegiū seu bñficiū spāle iohānī cōcessū. ſm ꝯo dicta ecꝑ ꝑ nō eēt verū: imo eēt magis iohānī detrimētū: si tā diu q̄ diuīa fruitiōe retardaret⁹ alijs aplis ī gria exist̄tib⁹. Propter qđ dicēdū q̄ xp̄s ñdet ad ꝟba petri petētis eū brē sociū ī ꝑlatione ⁊ martyrio dicēs: Sic eū volo manere. q. d. nolo eū mori ꝑ martyriū: nec ī ꝑ me seq̄: nec etiā volo eū seq̄ me quātū ad ꝑlatiōis officiū in regimine vniuersalis eccl̄ie tecū: sz magis volo eū occupari ī q̄ete cōtēplatiōis. Donec veniā: nō ad iudiciū ī fine mūdi: sz ad vocādū eū ad gloriā celestē de statu hui⁹ mūdi. Habetur ei ī legēda sācti iohannis q̄ xp̄s apparuit ei circa finē vite sue vocās eū ad gliam. l Quid ad te. q̄ ad petrū nō ꝓtinebat scire q̄d de⁹ ordinabat de iobe ī futurū sic dictū ē aplis Act⁹. j. Nō est vestrū nosse tp̄a vel mom̄ēta q̄ pat posuit ī sua ꝓtāte ⁊c. sz tñ ꝓtinebat ad ipm̄ ꝟbo xp̄i ꝓmpte ⁊ humil⁹ obedire. ō subdit: Tu me sequere. m Exijt ꝯ sermo iste iter frēs. ſ. aplos q̄ erāt vniti charitate fraterna. n Quia dix. il. nō morit. Hūc eñ ītellectū cōceperūt ex ꝟbis xp̄i: sed statim excludit iste ītellectus cū ꝺr: o Et nō dixit iesus: q̄ nō morit⁹: q̄ ſm xitatē mortu⁹ fuit: vt. s. dictum est ī ꝓlogo hui⁹ euāgelij. p Sz sic eū volo manere. ꝺ est nō ꝑ martyriū me seq̄: tñ q̄ ī eo fuerat ꝓmptitudo aī ad tolerādū martyriū qñ fuit ꝓiectus ī feruentis olei doliū. ō illud ꝓ martyrio ab eccl̄ia colit⁹: q̄ ſm q̄ dicit beat⁹ Aug⁹. lib. de nuptijs ⁊ cōcupiscētia: Nō est ipar meritū patientie in iohāne q̄ passus nō est: ⁊ in petro q̄ passionē sustinuit: q Donec veniā. assumēs aiam eius a corpe absq; tū angustia ⁊ doloze: vt dictū fuit. ſ. in ꝓlogo huius euāgelij. ⁊. ſ. ꝓxime. r Hic est discipulus. Posita cōmēdatiōe discipuli. Hic ponit cōmēdatio sui euāgelij. Et diuidit ī duas: qz primo ponit euāgelij cōmendatio. ſcdo tollit⁹ errozis occasio. ibi: Sunt ⁊ alia multa. Jn prīa ꝯ pte ꝺr sic: Hic ē discipul⁹ ille. ſ. iohānes de quo saluator imediate ante locutus est.

Qui te-

a Hec ipm.nō dicit spacio nō posse capi:sz capacitate legentiū ꝯtuis salua fide rerū plerūq; ẏba videanꝫ excedere fidez

Nico.de lyra

(p hyperbolē.

a Qui testimo.p.de his.supple q̄ vidit ⁊ audiuit: ꝓpter qō ei⁹ testimoniū ē efficax. ꝓp̄ qō ī principio sue prime epl̄e dicit: Qō audiuim⁹:qō vidim⁹ oculis nr̄is:qō pspexim⁹:⁊ man⁹ nr̄e cōtrectauerūt de ẏbo vite:⁊ vita manifestata ē ⁊ vidim⁹ et testamur. b Et scripsit hec. Mos aūt erat antiquoꝝ q; illi scriberēt historiā q̄ vidissent: ꝓp̄ qō dr̄ historia ab historin qō est videre.⁊ iō lobes q̄ audiuit ẏba xp̄i ⁊ facta ei⁹ vidit: cōuenientissime potuit scribere.

c Sūt aūt ⁊ alia. Hic tollit errois occasio:qz posset forte aliqs credere q; nihil aliud cēt vez de xp̄o nisi qō ē scriptū ī ꝫ euāgelio ⁊ alȳs de xp̄o: et ꝫ tollit cū dr̄:Sūt aūt ⁊ alia multa q̄ fecit ihesus q̄ scripta non sūt.Cui⁹ cā subdit cū dr̄: d Que si scri.p sin. ꝯtū ad facta particularia ⁊ cōditiōes ⁊ circūstātias eoꝝ ⁊ ẏbarū. e Nec ipm arbitroꝝ mūdū.i.hoīes hui⁹ mūdi f Cape pos. eos q̄ scri.sūt libros. Facta ei ⁊ ẏba xp̄i nō sūt hoīs tm̄ ꝫ dei:qz illa hūanitas erat organū diuinitat̄.⁊ iō nō possūt ad plenuz ab hoīb⁹ explicari aut etiā cōphēdi:qō ptz ex ꝫ q; a principio ecclesie ceperūt sancti doctores libros scribere ad explanationē verboꝝ ⁊ factoꝝ xp̄i:⁊ adhuc ad plenū nō sūt elucidata: imo si mūdus duraret p mille milia annoꝝ ⁊ semp scriberenꝫ libri nō elucidarenꝫ ad plenū:qz sicut dictū ē:facta sūt ⁊ dicta dei q̄ sūt nobis incōphēsibilia ꝓpter eoꝝ excellētiā respectu intellect⁹ nr̄i.⁊ iō debem⁹ subiungare ⁊ captiuare ī obsequiū xp̄i intellectū nr̄m: vt ei assentiētes p fidē q̄ ē in enigmate: tādē veniam⁹ ad cōtēplādū facie ad faciē:p̄stante dño nr̄o ihesu xp̄o: q̄ cū p̄re ⁊ spūsctō vivit ⁊ regnat in secula seculoꝝ Amen.

Moraliter. Postea manifestauit se Ca.XXI iterū ihesus ꝛc̄.Sequit: b† Dicit eis simon petrus:Vado piscari.Per artificiū piscādi significat officiū p̄dicādi.Matth.iiij.Venite post me faciā vos fieri piscatores hoim.Itē qñ oēs tp̄s septē dieb⁹ revolui:recte vniuersitas septenario numero figurat̄:vt dicit Grego. Homel. xxv.igit̄ p septē piscatores q̄ hic enumerāt̄:vniuersitas p̄dicatoꝝ ecclie designat̄. d† Et illa no.nihil prēdi. ad significādū q; p̄dicatores ecclie sine xp̄i ẏtute nihil pficere possūt. Supra.xv.Sine me nihil potest̄ facere.Sz ipo p̄te ⁊ dicēte: i† Mittite i dexterā nauigij rete. ceperūt piscium multitudinē copiosā:p quā significat̄ multitudo credētiū p p̄dicatiōes aplorum xp̄o tū p̄cipaliter opante:sic dr̄ Mar.vl. Illi aūt ꝓfecti p̄dicauerunt vbiq; dño cooperante ⁊ ꝛmonē ꝓfirmāte sequentib⁹ signis.Et sil'r multitudo penitētiū p p̄dicatores alios ad bonū cōuersoꝝ. † Afferte de piscib⁹ q̄s prēdidistis nūc ꝛc̄. p ꝫ significat̄ q; p̄dicatores ꝓ labore quē sustinēt ī quersione petoꝝ reficient̄ ī regno celoꝝ. b† Simō iobis di. me pl⁹ bis. ex ꝫ ptz q; ꝓmouēdi a ī curā aiaꝝ sūt ex aiandi d fide ⁊ dilectiōe dei:⁊ nō de ptāte tpali. † Pasce ag.meos. ter dictū ē pasce:ad significādū q; hīs curā aiarū dr̄ subditos pascere pastu ẏbi dei ⁊ boni exēpli:⁊ put pōt etiā subsidio tpali.Sz illō qō dr̄ hic:pasce ꝛc̄.aliā mali mutāt ī ronde:qz multū studēt circa subditos exactiōes tpaliū exercere: ⁊ de pastu dicto triplici nō curare. o† Amē amē di.ti.cū esses iu.ꝛc̄.p hoc qō dr̄ hic passio petri futura:significabat̄ eo q; tūc ecclie pficiebat̄.nā ī primitiua ecclia ille q̄ plus pficiebāt primus ad tormēta ducebat̄. d† Dicit ei seqre me:Cōuersus petr⁹ ꝛc̄. p petrū xp̄m sequētē p opa laboriosa:bon⁹ actiu⁹ significat̄. p iobem vo sic manētē bon⁹ cōtēplatiu⁹ intelligit̄ :⁊ de tali dr̄ q̄ueniēter:nō morit̄:qz de vita cōtēplativa ī fecta transit ad pfectā ꝓtēplationē glie sine morte culpe media. c† Sunt aūt ⁊ alia mul.ꝛc̄.nā p̄ncipiū hui⁹ euāgelij qō sc̄pśit iobes d emanatione verbi tot⁹ mūdus adhuc capi nō potuit pfecte: ꝓpter qō ad laudē patris ⁊ filij debem⁹ ꝯtū possum⁹ assurgere.nā eoꝝ gloria maioꝝ est omni laude.

Explicit Jobānes euāgelista.

Presentis chartas opis si colligere optas
Aspice principiū:litterulasq; suas.

a	g	n	t	B	h
Primū vacat	calūniabanꝫ in	Cū felle mixtū	Corpus.Be.	Ite ostendite	Verum est
Incipit p̄fatio	Turba stabat	raculis credūt	designat̄	repulsos cū	gnoscimus vt
Epł.ij.dicit	illud etiā in	Et ecce terremo.	qō officiū	aiūt) vel deū	sunt non esse
quo ostendit	Thesauro	mat.Ecce	In fantem pānis	amat amātē	Sed vt mani
b	h	o	v	C	J
mana vbi inter	partibus mūdi	ce.Et angeli	Annoꝝ.xxx.	dei.i. fides'	rosolymis bene
tur ad Ro.j.	fermenti veri	Cū vidisset	Jesus aūt	Et ipse auulsus	Credent.Et
Cum ergo natus	quoq; cū ait	homo ꝓpter	virgine qui	spondere	Et alie tribus
c	i	p	x	D	k
per christām qui	Quis supbus	Et cōprimebāt	ꝓse quasi.	cas dicat	tati:dum in alȳs
Iterū assumpsit	nulla est redēptio	Unde huic hec	Orate ꝓ calū.	Incipit ꝓmissi	est in eo
Qui vocat petr⁹	Nō expedit	Et tulerūt corpus	Quid autē	legem cōiugij	ctionis christi
Accesserunt	Jn regeneratione	Putauerūt	Visitauit	Omnia p ipm	⁊ vitā ad
d	k	q	y	E	l
Et si salutaueritis	vrbe inuenit	dūm nō sequūt̄	guinis tradidit	Ecce vere	Quid plorabitis
Attendite	populo	Ad duriciā	gent quō	schola ibidem	tardari talis
Esaia legit̄	alteri dat̄	Marcus dicit	vulpes foueas	passionē q̄	ra acciptet
e	l	r	z	F	M
hereticis q̄ quadā	ad officia dei	quadrantē pōt	Licet enī brachiū	se mendax	poterant mitigare
mystice aūt	aliud hoibus	Et virtutes	sicut pharisei	Sedebat	Sicut mos
diderit se debere	vero vltim⁹	plenit:et	Neq; absc̄ditū	Qui neq;	Mondum.s.
p̄tat colonū	que in ipso	Percutiā pastorē	Nec salomon	id est eccles̄ia	
f	m	s	A	G	
seruate innocentiā	id est.xv.	Jn celū	Et misit seruū	ostensionē	
Confitet̄ a filio	marcus anteq;	Quon iā quidē	tatur in libera.	Nisi pater	
Qui nō fuerit	cū Tito	Et nō erat	Et cupiebat	facere nō	